

Holy Bible

Aionian Edition®

Bibbia Vulgata Clementina
Clementine Vulgate 1598

Holy Bible Aionian Edition ®
Bibbia Vulgata Clementina
Clementine Vulgate 1598

Creative Commons Attribution 4.0 International, 2018-2025
Source text: eBible.org
Source version: 4/18/2025
Source copyright: Public Domain
Saint Jerome, revised by Sixtus V and Clement VIII, 405, 1880

Formatted by Speedata Publisher 5.1.9 (Pro) on 6/3/2025
100% Free to Copy and Print
TOR Anonymously
<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc, <https://Nainoia-Inc.signedon.net>
All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>
Report content and format concerns to Nainoia Inc
Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Praefatio

Latine at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation!* What is an *un-translation?* Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of *eternal punishment*. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *e/ēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0/, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Latine at AionianBible.org/History

- 06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEPBible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
- 05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
- 08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
- 08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
- 10/20/24 - Gospel Primer handout format.
- 11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
- 01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
- 03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
- 05/04/25 - 393 translations now available in 175 languages.
- 05/27/25 - 462 translations now available in 229 languages.

Index Rerum

VETUS TESTAMENTUM

| | |
|-----------------------------|-----|
| Genesis | 1 |
| Exodus | 35 |
| Leviticus | 63 |
| Liber Numeri | 82 |
| Deuteronomii | 109 |
| Iosue | 134 |
| Iudicum | 151 |
| Ruth | 168 |
| I Samuelis | 171 |
| II Samuelis | 195 |
| I Regum | 214 |
| II Regum | 237 |
| I Paralipomenon | 258 |
| II Paralipomenon | 278 |
| Esdræ | 303 |
| Nehemiæ | 310 |
| Esther | 320 |
| Job | 326 |
| Psalmorum | 344 |
| Proverbiorum | 387 |
| Ecclesiastes | 402 |
| Canticum Canticorum | 407 |
| Isaiæ | 410 |
| Jeremiæ | 443 |
| Lamentationes | 482 |
| Hiezechielis Prophetæ | 486 |
| Danielis Prophetæ | 521 |
| Osee Prophetæ | 532 |
| Joël Prophetæ | 537 |
| Amos Prophetæ | 539 |
| Abdias Prophetæ | 543 |
| Jonas Prophetæ | 544 |
| Micha Prophetæ | 546 |
| Nahum Prophetæ | 549 |
| Habacuc Prophetæ | 551 |
| Sofonias Prophetæ | 553 |
| Aggæi Prophetæ | 555 |
| Zaccharias Prophetæ | 557 |
| Malachi Prophetæ | 563 |

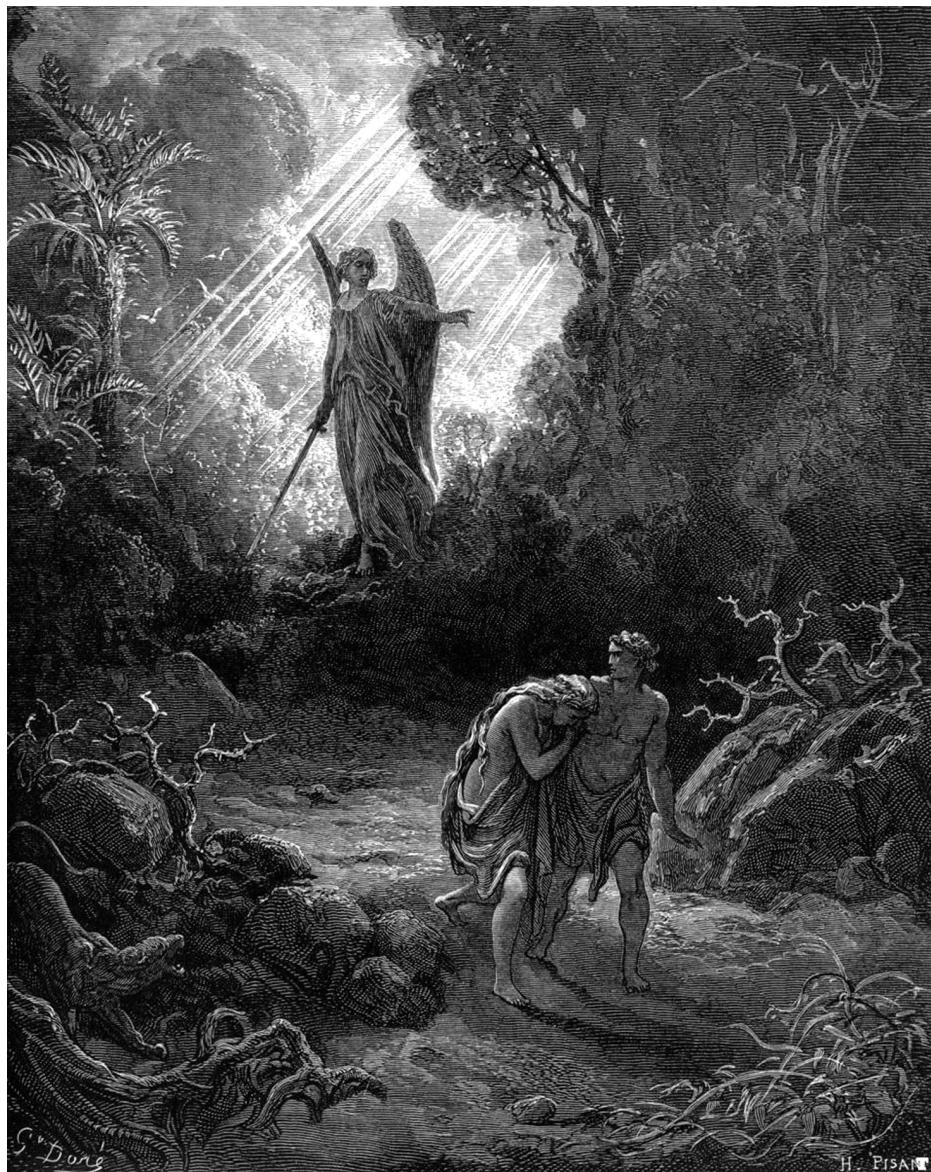
NOVUM TESTAMENTUM

| | |
|---------------------------|-----|
| Mattheum | 567 |
| Marcum | 589 |
| Lucam | 603 |
| Iohannem | 627 |
| Actuum Apostolorum | 645 |
| Romanos | 668 |
| Corinthios I | 677 |
| Corinthios II | 686 |
| Galatas | 692 |
| Ephesios | 695 |
| Philippenses | 698 |
| Colosenes | 701 |
| Thessalonicenses I | 703 |
| Thessalonicenses II | 705 |
| Timotheum I | 707 |
| Timotheum II | 710 |
| Titum | 712 |
| Philemonem | 713 |
| Hebræos | 714 |
| Iacobi | 721 |
| Petri I | 724 |
| Petri II | 727 |
| Iohannis I | 729 |
| Iohannis II | 732 |
| Iohannis III | 733 |
| Iudæ | 734 |
| Apocalypsis | 735 |

SUPPLEMENTA

| |
|---------------------|
| Adiutorium Lectoris |
| Glossarium |
| Mappae |
| Sors |
| Picturae, Doré |

VETUS TESTAMENTUM



*Ejecitque Adam: et collocavit ante paradisum voluptatis cherubim, et flammeum gladium,
atque versatilem, ad custodiendam viam ligni vitæ.*

Genesis 3:24

Genesis

1 In principio creavit Deus cælum et terram. **2**

Terra autem erat inanis et vacua, et tenebrae erant super faciem abyssi: et spiritus Dei ferebatur super aquas. **3** Dixitque Deus: Fiat lux. Et facta est lux. **4** Et vidit Deus lucem quod esset bona: et divisit lucem a tenebris. **5** Appellavitque lucem Diem, et tenebras Noctem: factumque est vespere et mane, dies unus. **6** Dixit quoque Deus: Fiat firmamentum in medio aquarum: et dividat aquas ab aquis. **7** Et fecit Deus firmamentum, divisitque aquas, quæ erant sub firmamento, ab his, quæ erant super firmamentum. Et factum est ita. **8** Vocavitque Deus firmamentum, Cælum: et factum est vespere et mane, dies secundus. **9** Dixit vero Deus: Congregentur aquæ, quæ sub cælo sunt, in locum unum: et appareat arida. Et factum est ita. **10** Et vocavit Deus aridam Terram, congregationesque aquarum appellavit Maria. Et vidit Deus quod esset bonum. **11** Et ait: Germinet terra herbam virentem, et facientem semen, et lignum pomiferum faciens fructum juxta genus suum, cuius semen in semetipso sit super terram. Et factum est ita. **12** Et protulit terra herbam virentem, et facientem semen juxta genus suum, lignumque faciens fructum, et habens unumquodque sementem secundum speciem suam. Et vidit Deus quod esset bonum. **13** Et factum est vespere et mane, dies tertius. **14** Dixit autem Deus: Fiant luminaria in firmamento cæli, et dividant diem ac noctem, et sint in signa et tempora, et dies et annos: **15** ut luceant in firmamento cæli, et illuminent terram. Et factum est ita. **16** Fecitque Deus duo luminaria magna: luminare majus, ut præcesset diei: et luminare minus, ut præcesset nocti: et stellas. **17** Et posuit eas in firmamento cæli, ut lucerent super terram, **18** et præcessent diei ac nocti, et dividerent lucem ac tenebras. Et vidit Deus quod esset bonum. **19** Et factum est vespere et mane, dies quartus. **20** Dixit etiam Deus: Producant aquæ reptile animæ viventis, et volatile super terram sub firmamento cæli. **21** Creavitque Deus cetæ grandia, et omnem animam viventem atque notabilem, quam produxerant aquæ in species suas, et omne volatile secundum genus suum. Et vidit Deus quod esset bonum. **22** Benedixitque eis, genere suo, jumenta, et reptilia, et bestias terraæ secundum species suas. Factumque est ita.

Et fecit Deus bestias terraæ juxta species suas, et jumenta, et omne reptile terraæ in genere suo. Et

vidit Deus quod esset bonum, **26** et ait: Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram: et præsit piscibus maris, et volatilibus cæli, et bestiis, universæque terraæ, omnique reptili, quod movetur in terra. **27** Et creavit Deus hominem ad imaginem suam: ad imaginem Dei creavit illum, masculum et feminam creavit eos. **28** Benedixitque illis Deus, et ait: Crescite et multiplicamini, et replete terram, et subjicite eam, et dominamini piscibus maris, et volatilibus cæli, et universis animantibus, quæ moventur super terram. **29** Dixitque Deus: Ecce dedi vobis omnem herbam afferentem semen super terram, et universa ligna quæ habent in semetipsis sementem generis sui, ut sint vobis in escam: **30** et cunctis animantibus terraæ, omnique volucri cæli, et universis quæ moventur in terra, et in quibus est anima vivens, ut habeant ad vescendum. Et factum est ita. **31** Viditque Deus cuncta quæ fecerat, et erant valde bona. Et factum est vespere et mane, dies sextus.

2 Igitur perfecti sunt cæli et terra, et omnis

ornatus eorum. **2** Complevitque Deus die septimo opus suum quod fecerat: et requievit die septimo ab universo opere quod patrarat. **3** Et benedixit diei septimo, et sanctificavit illum, quia in ipso cessaverat ab omni opere suo quod creavit Deus ut faceret. **4** Ista sunt generationes cæli et terraæ, quando creata sunt, in die quo fecit Dominus Deus cælum et terram, **5** et omne virgultum agri antequam oriretur in terra, omnemque herbam et illuminent terram. Et factum est ita. **16** Fecitque regionis priusquam germinaret: non enim pluerat Dominus Deus super terram, et homo non erat præcesset diei: et luminare minus, ut præcesset nocti: qui operaretur terram: **6** sed fons ascendebat e et stellas. **17** Et posuit eas in firmamento cæli, terra, irrigans universam superficiem terraæ. **7** ut lucerent super terram, **18** et præcessent diei ac Formavit igitur Dominus Deus hominem de limo nocti, et dividerent lucem ac tenebras. Et vidit Deus terræ, et inspiravit in faciem ejus spiraculum quod esset bonum. **19** Et factum est vespere et vitaæ, et factus est homo in animam viventem. mane, dies quartus. **20** Dixit etiam Deus: Plantaverat autem Dominus Deus paradisum aquæ reptile animæ viventis, et volatile super voluptatis a principio, in quo posuit hominem quem terram sub firmamento cæli. **21** Creavitque Deus formaverat. **9** Produxitque Dominus Deus de humo cetæ grandia, et omnem animam viventem atque omne lignum pulchrum visu, et ad vescendum suave motabilem, quam produxerant aquæ in species lignum etiam vitaæ in medio paradisi, lignumque suas, et omne volatile secundum genus suum. Et scientiæ boni et mali. **10** Et fluvius egrediebatur de vidit Deus quod esset bonum. **22** Benedixitque eis, loco voluptatis ad irrigandum paradisum, qui inde dicens: Crescite, et multiplicamini, et replete aquas dividitur in quatuor capita. **11** Nomen uni Phison: maris: avesque multiplicentur super terram. **23** Et ipse est qui circuit omnem terram Hevilath, ubi factum est vespere et mane, dies quintus. **24** Dixit nascitur aurum: **12** et aurum terraæ illius optimum quoque Deus: Producat terra animam viventem in est; ibi invenitur bdelium, et lapis onychinus. genere suo, jumenta, et reptilia, et bestias terraæ **13** Et nomen fluvii secundi Gehon; ipse est qui secundum species suas. Factumque est ita. **25** circumcit omnem terram Æthiopæ. **14** Nomen vero

fluminis tertii, Tigris: ipse vadit contra Assyrios. Quis enim indicavit tibi quod nudus essem, nisi quod Fluvius autem quartus, ipse est Euphrates. **15** Tulit ex ligno de quo præceperam tibi ne comederes, ergo Dominus Deus hominem, et posuit eum in comedisti? **12** Dixitque Adam: Mulier, quam dedisti paradiso voluptatis, ut operaretur, et custodiret mihi sociam, dedit mihi de ligno, et comedisti. **13** illum: **16** præcepitque ei, dicens: Ex omni ligno Et dixit Dominus Deus ad mulierem: Quare hoc paradisi comedere; **17** de ligno autem scientia boni fecisti? Quæ respondit: Serpens decepit me, et et mali ne comedas: in quocumque enim die comedi. **14** Et ait Dominus Deus ad serpentem: [Quia comederis ex eo, morte morieris. **18** Dixit quoque fecisti hoc, maledictus es inter omnia animantia, Dominus Deus: Non est bonum esse hominem solum: et bestias terræ: super pectus tuum gradieris, faciamus ei adjutorium simile sibi. **19** Formatis et terram comedes cunctis diebus vitæ tuæ. **15** igitur Dominus Deus de humo cunctis animantibus Inimicitias ponam inter te et mulierem, et semen terræ, et universis volatilibus cæli, adduxit ea ad tuum et semen illius: ipsa conteret caput tuum, et Adam, ut videret quid vocaret ea: omne enim quod tu insidiaberis calcaneo ejus.] **16** Mulieri quoque vocavit Adam animæ viventis, ipsum est nomen dixit: Multiplicabo ærumnas tuas, et conceptus ejus. **20** Appellavitque Adam nominibus suis cuncta tuos: in dolore paries filios, et sub viri potestate animantia, et universa volatilia cæli, et omnes eris, et ipse dominabitur tui. **17** Adæ vero dixit: Quia bestias terræ: Adæ vero non inveniebatur adjutor audisti vocem uxoris tuæ, et comedisti de ligno, similis ejus. **21** Immisit ergo Dominus Deus soporem ex quo præceperam tibi ne comederes, maledicta in Adam: cumque obdormisset, tulit unam de costis terra in opere tuo: in laboribus comedes ex ea ejus, et replevit carnem pro ea. **22** Et ædificavit cunctis diebus vitæ tuæ. **18** Spinas et tribulos Dominus Deus costam, quam tulerat de Adam, in germinabit tibi, et comedes herbam terræ. **19** In mulierem: et adduxit eam ad Adam. **23** Dixitque sudore vultus tui vesceris pane, donec revertaris Adam: Hoc nunc os ex ossibus meis, et caro de in terram de qua sumptus es: quia pulvis es et in carne mea: hæc vocabitur Virago, quoniam de viro pulverem reverteris. **20** Et vocavit Adam nomen sumpta est. **24** Quam ob rem relinquet homo patrem uxoris suæ, Heva: eo quod mater esset cunctorum suum, et matrem, et adhærebit uxori suæ: et erunt duo in carne una. **25** Erat autem uterque nudus, Adam scilicet et uxor ejus: et non erubescabant.

3 Sed et serpens erat callidior cunctis animantibus terræ quæ fecerat Dominus Deus. Qui dixit ad mulierem: Cur præcepit vobis Deus ut non comederetis de omni ligno paradisi? **2** Cui respondit mulier: De fructu lignorum, quæ sunt in paradyso, vescimur: **3** de fructu vero ligni quod est in medio paradiisi, præcepit nobis Deus ne comederemus, et ne tangeremus illud, ne forte moriamur. **4** Dixit autem serpens ad mulierem: Nequaquam morte moriemini. **5** Scit enim Deus quod in quocumque die comederitis ex eo, aperientur oculi vestri, et eritis sicut dii, scientes bonum et malum. **6** Vedit igitur mulier quod bonum esset lignum ad vescendum, et pulchrum oculis, aspectuque delectabile: et tulit de fructu illius, et comedit: deditque viro suo, qui comedit. **7** Et aperti sunt oculi amborum; cumque cognovissent se esse nudos, consuerunt folia ficus, et fecerunt sibi perizomata. **8** Et cum audissent vocem Domini Dei deambulantis in paradyso ad auram post meridiem, abscondit se Adam et uxor ejus a facie Domini Dei in medio ligni paradiisi. **9** Vocavitque Dominus Deus Adam, et dixit ei: Ubi es? **10** Qui ait: Vocem tuam audivi in paradyso, et timui, eo quod nudus essem, et abscondi me. **11** Cui dixit:

4 Adam vero cognovit uxorem suam Hevam, quæ concepit et peperit Cain, dicens: Possedi hominem per Deum. **2** Rursumque peperit fratrem ejus Abel. Fuit autem Abel pastor ovium, et Cain agricultura. **3** Factum est autem post multos dies ut offerret Cain de fructibus terræ munera Domino. **4** Abel quoque obtulit de primogenitis gregis sui, et de adipibus eorum: et respexit Dominus ad Abel, et ad munera ejus. **5** Ad Cain vero, et ad munera illius non respexit: iratusque est Cain vehementer, et concidit vultus ejus. **6** Dixitque Dominus ad eum: Quare iratus es? et cur concidit facies tua? **7** nonne si bene egeris, recipies: sin autem male, statim in foribus peccatum aderit? sed sub te erit appetitus ejus, et tu dominaberis illius. **8** Dixitque Cain ad Abel fratrem suum: Egrediamur foras.

Cumque essent in agro, consurrexit Cain adversus tempus quod vixit Adam, anni nongenti triginta, et fratrem suum Abel, et interfecit eum. **9** Et ait mortuus est. **6** Vixit quoque Seth centum quinque Dominus ad Cain: Ubi est Abel frater tuus? Qui annis, et genuit Enos. **7** Vixitque Seth, postquam respondit: Nescio: num custos fratris mei sum ego? genuit Enos, octingentis septem annis, genuitque **10** Dixitque ad eum: Quid fecisti? vox sanguinis filios et filias. **8** Et facti sunt omnes dies Seth fratris tui clamat ad me de terra. **11** Nunc igitur nongentorum duodecim annorum, et mortuus est. maledictus eris super terram, quæ aperuit os suum, **9** Vixit vero Enos nonaginta annis, et genuit Cainan. et suscepit sanguinem fratris tui de manu tua. **12** **10** Post cujus ortum vixit octingentis quindecim Cum operatus fueris eam, non dabit tibi fructus annis, et genuit filios et filias. **11** Factique sunt suos: vagus et profugus eris super terram. **13** omnes dies Enos nongenti quinque anni, et mortuus Dixitque Cain ad Dominum: Major est iniquitas mea, est. **12** Vixit quoque Cainan septuaginta annis, quam ut veniam merear. **14** Ecce ejicis me hodie a et genuit Malaleel. **13** Et vixit Cainan, postquam facie terræ, et a facie tua abscondar, et ero vagus et genuit Malaleel, octingentis quadraginta annis, profugus in terra: omnis igitur qui invenerit me, genuitque filios et filias. **14** Et facti sunt omnes occidet me. **15** Dixitque ei Dominus: Nequaquam dies Cainan nongenti decem anni, et mortuus est. ita fiet: sed omnis qui occiderit Cain, septuplum **15** Vixit autem Malaleel sexaginta quinque annis, punietur. Posuitque Dominus Cain signum, ut non et genuit Jared. **16** Et vixit Malaleel, postquam interficeret eum omnis qui invenisset eum. **16** genuit Jared, octingentis triginta annis, et genuit Egressusque Cain a facie Domini, habitavit profugus filios et filias. **17** Et facti sunt omnes dies Malaleel in terra ad orientalem plagam Eden. **17** Cognovit octingenti nonaginta quinque anni, et mortuus autem Cain uxorem suam, quæ concepit, et peperit est. **18** Vixitque Jared centum sexaginta duobus Henoch: et ædificavit civitatem, vocavitque nomen annis, et genuit Henoch. **19** Et vixit Jared, postquam ejus ex nomine filii sui, Henoch. **18** Porro Henoch genuit Henoch, octingentis annis, et genuit filios et genuit Irad, et Irad genuit Maviaël, et Maviaël filias. **20** Et facti sunt omnes dies Jared nongenti genuit Mathusaël, et Mathusaël genuit Lamech. sexaginta duo anni, et mortuus est. **21** Porro **19** Qui accepit duas uxores, nomen uni Ada, et Henoch vixit sexaginta quinque annis, et genuit nomen alteri Sella. **20** Genuitque Ada Jabel, qui fuit Mathusalam. **22** Et ambulavit Henoch cum Deo: pater habitantium in tentoriis, atque pastorum. et vixit, postquam genuit Mathusalam, trecentis **21** Et nomen fratris ejus Jubal: ipse fuit pater annis, et genuit filios et filias. **23** Et facti sunt canentium cithara et organo. **22** Sella quoque genuit omnes dies Henoch trecenti sexaginta quinque Tubalcain, qui fuit malleator et faber in cuncta anni. **24** Ambulavitque cum Deo, et non apparuit: opera æris et ferri. Soror vero Tubalcain, Noëma. quia tulit eum Deus. **25** Vixit quoque Mathusala **23** Dixitque Lamech uxoribus suis Adæ et Sellæ: centum octoginta septem annis, et genuit Lamech. [Audite vocem meam, uxores Lamech; auscultate **26** Et vixit Mathusala, postquam genuit Lamech, sermonem meum: quoniam occidi virum in vulnus septingentis octoginta duobus annis, et genuit filios meum, et adolescentulum in livorem meum. **24** et filias. **27** Et facti sunt omnes dies Mathusala Septuplum ultio dabitur de Cain: de Lamech vero nongenti sexaginta novem anni, et mortuus est. septuagies septies.] **25** Cognovit quoque adhuc **28** Vixit autem Lamech centum octoginta duobus Adam uxorem suam: et peperit filium, vocavitque annis, et genuit filium: **29** vocavitque nomen ejus nomen ejus Seth, dicens: Posuit mihi Deus semen Noë, dicens: Iste consolabitur nos ab operibus et aliud pro Abel, quem occidit Cain. **26** Sed et Seth laboribus manuum nostrarum in terra, cui maledixit natus est filius, quem vocavit Enos: iste cœpit Noë, quingentis nonaginta quinque annis, et genuit invocare nomen Domini.

5 Hic est liber generationis Adam. In die qua creavit Deus hominem, ad similitudinem Dei fecit illum. **2** Masculum et feminam creavit eos, et benedixit illis: et vocavit nomen eorum Adam, in die quo creati sunt. **3** Vixit autem Adam centum triginta annis: et genuit ad imaginem et similitudinem suam, vocavitque nomen ejus Seth. **4** Et facti sunt dies Adam, postquam genuit Seth, octingenti anni: genuitque filios et filias. **5** Et factum est omne

6 Cumque cœpissent homines multiplicari super terram, et filias procreassent, **2** videntes filii Dei filias hominum quod essent pulchræ, acceperunt sibi uxores ex omnibus, quas elegerant. **3** Dixitque Deus: Non permanebit spiritus meus in homine in

æternum, quia caro est: eruntque dies illius centum ut salvetur semen super faciem universæ terræ. viginti annorum. **4** Gigantes autem erant super **4** Adhuc enim, et post dies septem ego pluam terram in diebus illis: postquam enim ingressi sunt super terram quadraginta diebus et quadraginta filii Dei ad filias hominum, illæque generunt, isti noctibus: et delebo omnem substantiam, quam feci, sunt potentes a sæculo viri famosi. **5** Videns autem de superficie terræ. **5** Fecit ergo Noë omnia quæ Deus quod multa malitia hominum esset in terra, et mandaverat ei Dominus. **6** Eratque sexcentorum cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malum omni annorum quando diluvii aquæ inundaverunt super tempore, **6** pœnituit eum quod hominum fecisset in terram. **7** Et ingressus est Noë et filii ejus, uxor ejus terra. Et tactus dolore cordis intrinsecus, **7** Delebo, et uxores filiorum ejus cum eo in arcam propter inquit, hominem, quem creavi, a facie terræ, ab aquas diluvii. **8** De animantibus quoque mundis homine usque ad animantia, a reptili usque ad et immundis, et de volucribus, et ex omni quod volucres cæli: pœnitet enim me fecisse eos. **8** Noë movetur super terram, **9** duo et duo ingressa vero invenit gratiam coram Domino. **9** Hæ sunt sunt ad Noë in arcam, masculus et femina, sicut generationes Noë: Noë vir justus atque perfectus præceperat Dominus Noë. **10** Cumque transissent fuit in generationibus suis; cum Deo ambulavit. septem dies, aquæ diluvii inundaverunt super **10** Et genuit tres filios, Sem, Cham et Japheth. **11** terram. **11** Anno sexcentesimo vitæ Noë, mense Corrupta est autem terra coram Deo, et repleta est secundo, septimodecimo die mensis, rupti sunt iniquitate. **12** Cumque vidisset Deus terram esse omnes fontes abyssi magnæ, et cataractæ cæli corruptam (omnis quippe caro corruperat viam apertæ sunt: **12** et facta est pluvia super terram suam super terram), **13** dixit ad Noë: Finis universæ quadraginta diebus et quadraginta noctibus. **13** carnis venit coram me: repleta est terra iniquitate a In articulo diei illius ingressus est Noë, et Sem, facie eorum, et ego disperdam eos cum terra. **14** Fac et Cham, et Japheth filii ejus; uxor illius, et tres tibi arcam de lignis lævigatis; mansiunculas in arca uxores filiorum ejus cum eis in arcam: **14** ipsi et facies, et bitumine linies intrinsecus et extrinsecus. omne animal secundum genus suum, universaque **15** Et sic facies eam: trecentorum cubitorum erit jumenta in genere suo, et omne quod movetur longitudo arcæ, quinquaginta cubitorum latitudo, super terram in genere suo, cunctumque volatile et tringita cubitorum altitudo illius. **16** Fenestram in secundum genus suum, universæ aves, omnesque arca facies, et in cubito consummabis summitatem volucres, **15** ingressæ sunt ad Noë in arcam, bina ejus: ostium autem aræ pones ex lateræ; deorsum, et bina ex omni carne, in qua erat spiritus vitæ. cœnacula et tristega facies in ea. **17** Ecce ego **16** Et quæ ingressa sunt, masculus et femina ex adducam aquas diluvii super terram, ut interficiam omni carne introierunt, sicut præceperat ei Deus: omnem carnem, in qua spiritus vitæ est subter et inclusit eum Dominus deforis. **17** Factumque cælum: universa quæ in terra sunt, consumentur. **18** est diluvium quadraginta diebus super terram: et Ponamque foedus meum tecum: et ingredieris arcam multiplicatæ sunt aquæ, et elevaverunt arcam in tu et filii tui, uxor tua, et uxores filiorum tuorum sublime a terra. **18** Vehementer enim inundaverunt, tecum. **19** Et ex cunctis animantibus universæ et omnia repleverunt in superficie terræ: porro arca carnis bina induces in arcam, ut vivant tecum: ferebatur super aquas. **19** Et aquæ prævaluerunt masculini sexus et feminini. **20** De volucribus juxta nimis super terram: opertique sunt omnes montes genus suum, et de jumentis in genere suo, et ex excelsi sub universo cælo. **20** Quindecim cubitis omnibus ingredientur tecum, ut possint vivere. **21** **21** Consumptaque est omnis caro quæ movebatur Tolles igitur tecum ex omnibus escis, quæ mandi super terram, volucrum, animantium, bestiarum, possunt, et comportabis apud te: et erunt tam tibi, omniumque reptilium, quæ reptant super terram: quam illis in cibum. **22** Fecit igitur Noë omnia quæ universi homines, **22** et cuncta, in quibus spiraculum præceperat illi Deus.

7 Dixitque Dominus ad eum: Ingredere tu et omnis domus tua in arcam: te enim vidi justum coram me in generatione hac. **2** Ex omnibus animantibus mundis tolle septena et septena, masculum et feminam: de animantibus vero immundis duo et duo, masculum et feminam. **3** Sed et de volatilibus cæli septena et septena, masculum et feminam:

super terram, volucrum, animantium, bestiarum, usque ad pecus, tam reptile quam volucres cæli: et deleta sunt de terra. Remansit autem solus Noë, et qui cum eo erant in arca. **24** Obtinueruntque aquæ terram centum quinquaginta diebus.

8 Recordatus autem Deus Noë, cunctorumque animantium, et omnium jumentorum, quæ erant

cum eo in arca, adduxit spiritum super terram, **9** Benedixitque Deus Noë et filiis ejus. Et dixit et imminutæ sunt aquæ. **2** Et clausi sunt fontes ad eos: Crescite, et multiplicamini, et replete abyssi, et cataractæ cœli: et prohibitæ sunt pluviaæ terram. **2** Et terror vester ac tremor sit super cuncta de cœlo. **3** Reversæque sunt aquæ de terra euntes animalia terræ, et super omnes volucres cœli, cum et redeuntes: et cœperunt minui post centum universis quæ moventur super terram: omnes pisces quinquaginta dies. **4** Requievitque arca mense maris manu vestræ traditi sunt. **3** Et omne, quod septimo, vigesimo septimo die mensis, super montes movetur et vivit, erit vobis in cibum: quasi olera Armeniæ. **5** At vero aquæ ibant et decrescebant virentia tradidi vobis omnia. **4** Excepto, quod carnem usque ad decimum mensem: decimo enim mense, cum sanguine non comedetis. **5** Sanguinem enim primo die mensis, apparuerunt cacumina montium. animalium vestrarum requiram de manu cunctarum **6** Cumque transissent quadraginta dies, aperiens bestiarum: et de manu hominis, de manu viri, et Noë fenestram arcæ, quam fecerat, dimisit corvum, fratriss ejus requiram animam hominis. **6** Quicunque **7** qui egrediebatur, et non revertebatur, donec effuderit humanum sanguinem, fundetur sanguis siccarentur aquæ super terram. **8** Emisit quoque illius: ad imaginem quippe Dei factus est homo. **7** columbam post eum, ut videret si jam cessassent Vos autem crescite et multiplicamini, et ingredimini aquæ super faciem terræ. **9** Quæ cum non invenisset super terram, et implete eam. **8** Hæc quoque ubi requiesceret pes ejus, reversa est ad eum in dixit Deus ad Noë, et ad filios ejus cum eo: **9** arcam: aquæ enim erant super universam terram: Ecce ego statuam pactum meum vobiscum, et cum extenditque manum, et apprehensam intulit in semine vestro post vos: **10** et ad omnem animam arcam. **10** Expectatis autem ultra septem diebus viventem, quæ est vobiscum, tam in volucribus aliis, rursum dimisit columbam ex arca. **11** At illa quam in jumentis et pecudibus terræ cunctis, quæ venit ad eum ad vesperam, portans ramum olivæ egressa sunt de arca, et universis bestiis terræ. **11** virentibus foliis in ore suo: intellexit ergo Noë quod Statuam pactum meum vobiscum, et nequaquam cessassent aquæ super terram. **12** Expectavitque ultra interficietur omnis caro aquis diluvii, neque nihilominus septem alias dies: et emisit columbam, erit deinceps diluvium dissipans terram. **12** Dixitque quæ non est reversa ultra ad eum. **13** Igitur Deus: Hoc signum fœderis quod do inter me et vos, sexcentesimo primo anno, primo mense, prima et ad omnem animam viventem, quæ est vobiscum die mensis, imminutæ sunt aquæ super terram: in generationes sempiternas: **13** arcum meum et aperiens Noë tectum arcæ, aspexit, viditque ponam in nubibus, et erit signum fœderis inter quod exsiccata esset superficies terræ. **14** Mense me et inter terram. **14** Cumque obduxero nubibus secundo, septimo et vigesimo die mensis arefacta cœlum, apparebit arcus meus in nubibus: **15** et est terra. **15** Locutus est autem Deus ad Noë, dicens: recordabor fœderis mei vobiscum, et cum omni **16** Egredere de arca, tu et uxor tua, filii tui et uxores anima vivente quæ carnem vegetat: et non erunt filiorum tuorum tecum. **17** Cuncta animantia, quæ ultra aquæ diluvii ad delendum universam carnem. sunt apud te, ex omni carne, tam in volatilibus **16** Eritque arcus in nubibus, et videbo illum, et quam in bestiis et universis reptilibus, quæ reptant recordabor fœderis sempiterni quod pactum est super terram, educ tecum, et ingredimini super inter Deum et omnem animam viventem universæ terram: crescite et multiplicamini super eam. **18** carnis quæ est super terram. **17** Dixitque Deus ad Egressus est ergo Noë, et filii ejus: uxor illius, Noë: Hoc erit signum fœderis, quod constitui inter et uxores filiorum ejus cum eo. **19** Sed et omnia me et omnem carnem super terram. **18** Erant ergo animantia, jumenta, et reptilia quæ reptant super filii Noë, qui egressi sunt de arca, Sem, Cham et terram, secundum genus suum, egressa sunt de Japheth: porro Cham ipse est pater Chanaan. **19** arca. **20** Ædificavit autem Noë altare Domino: et Tres isti filii sunt Noë: et ab his disseminatum est tollens de cunctis pecoribus et volucribus mundis, omne genus hominum super universam terram, obtulit holocausta super altare. **21** Odoratusque **20** Cœpitque Noë vir agricola exercere terram, et est Dominus odorem suavitatis, et ait: Nequaquam plantavit vineam. **21** Bibensque vinum inebriatus ultra maledicam terræ propter homines: sensus est, et nudatus in tabernaculo suo. **22** Quod cum enim et cogitatio humani cordis in malum prona vidisset Cham, pater Chanaan, verenda scilicet sunt ab adolescentia sua: non igitur ultra percutiam patris sui esse nudata, nuntiavit duobus fratribus omnem animam viventem sicut feci. **22** Cunctis suis foras. **23** At vero Sem et Japheth pallium diebus terræ, sementis et messis, frigus et æstus, imposuerunt humeris suis, et incidentes retrorsum, æstas et hiems, nox et dies non requiescent. operuerunt verenda patris sui: faciesque eorum aversæ erant, et patris virilia non viderunt. **24**

Evigilans autem Noë ex vino, cum didicisset quæ et Decla, **28** et Ebal, et Abimaël, Saba, **29** et Ophir, fecerat ei filius suus minor, **25** ait: [Maledictus et Hevila, et Jobab: omnes isti, filii Jectan. **30** Et Chanaan, servus servorum erit fratribus suis.] facta est habitatio eorum de Messa pergentibus **26** Dixitque: [Benedictus Dominus Deus Sem, sit usque Sephar montem orientalem. **31** Isti filii Sem Chanaan servus ejus. **27** Dilatet Deus Japheth, et secundum cognationes, et linguas, et regiones in habitat in tabernaculis Sem, sitque Chanaan servus gentibus suis. **32** Hæ familiæ Noë juxta populos et ejus.] **28** Vixit autem Noë post diluvium trecentis nationes suas. Ab his divisæ sunt gentes in terra quinquaginta annis. **29** Et impleti sunt omnes post diluvium.

dies ejus nongentorum quinquaginta annorum: et
mortuus est.

11 Erat autem terra labii unius, et sermonum eorumdem. **2** Cumque proficerentur de

10 Hæ sunt generationes filiorum Noë, Sem, Cham et Japheth: natique sunt eis filii post diluvium. **2** Filii Japheth: Gomer, et Magog, et Madai, et Javan, et Thubal, et Mosoch, et Thiras. **3** Porro Gomer: Ascenez et Riphath et Thogorma. **4** Filii autem Javan: Elisa et Tharsis, Cethim et Dodanim. **5** Ab his divisæ sunt insulae gentium in regionibus suis, unusquisque secundum linguam suam et familias suas in nationibus suis. **6** Filii autem Cham: Chus, et Mesraim, et Phuth, et Chanaan. **7** Filii Chus: Saba, et Hevila, et Sabatha, et Regma, et Mesraim, et Phuth, et Chanaan. **8** Porro Chus hoc facere, nec desistent a cogitationibus suis, genuit Nemrod: ipse cœpit esse potens in terra, **9** donec eas opere compleant. **10** Fuit autem principium regni ejus Babylon, et Arach et Achad, et Chalanne, in terra Sennaar. **11** De terra illa egressus est Assur, et Resen quoque inter Niniven et Chale: **12** At vero Mesraim genuit Ludim, et Chasluim: de quibus egressi sunt Philisthiim et Capthorim. **13** Chanaan autem genuit Sidonem primogenitum suum. Hethæum, **14** et Jebusæum, et Amorrhæum, Gergesæum, **17** Hevæum, et Aracæum: et post haec disseminati sunt populi Chananæorum. **15** Chanaan autem genuit Sidonem et filios et filias. **16** et Adamam, et Seboim et Chalanne, in regionum. **10** Hæ sunt generationes Sem: Sem erat Anamim et Laabim, Nephthuim, **14** et Phetruim, et Chalanne, in regionum. **17** Et vixitque Sem, postquam genuit et Capthorim. **15** Chanaan autem genuit Sidonem et filios et filias. **18** Vixitque Phaleg, quadrigenitis annis: et genuit filios et filias. **19** Factique sunt termini Chanaan venientibus a Heber. **15** Vixitque Sale, postquam genuit Heber, Sidone Geraram usque Gazam, donec ingrediaris Sodomam et Gomorrham, et Adamam, et Seboim et filios et filias. **16** Vixit autem Heber triginta quatuor annis, et usque Lesa. **20** Hi sunt filii Cham in cognationibus, genuit Phaleg. **17** Et vixit Heber postquam genuit et linguis, et generationibus, terrisque et gentibus Phaleg, quadrigenitis triginta annis: et genuit filios suis. **21** De Sem quoque nati sunt, patre omnium et filias. **18** Vixit quoque Phaleg triginta annis, et filiorum Heber, fratre Japheth majore. **22** Filii Sem: genuit Reu. **19** Vixitque Phaleg, postquam genuit Ælam, et Assur, et Arphaxad, et Lud, et Aram. **23** Reu, ducentis novem annis: et genuit filios et filias. Filii Aram: Us, et Hul, et Gether, et Mes. **24** At vero Arphaxad genuit Sale, de quo ortus est Heber. **25** Sarug. **21** Vixit quoque Reu, postquam genuit Sarug, Natique sunt Heber filii duo: nomen uni Phaleg, ducentis septem annis: et genuit filios et filias. **22** eo quod in diebus ejus divisa sit terra: et nomen fratri ejus Jectan. **26** Qui Jectan genuit Elmodad, et Saleph, et Asarmoth, Jare, **27** et Aduram, et Uzal, annis: et genuit filios et filias. **24** Vixit autem

Nachor viginti novem annis, et genuit Thare. **25** mea sis: ut bene sit mihi propter te, et vivat anima Vixitque Nachor, postquam genuit Thare, centum mea ob gratiam tui. **14** Cum itaque ingressus esset decem et novem annis: et genuit filios et filias. **26** Abram Ægyptum, viderunt Ægyptii mulierem quod Vixitque Thare septuaginta annis, et genuit Abram, esset pulchra nimis. **15** Et nuntiaverunt principes et Nachor, et Aran. **27** Hæ sunt autem generationes Pharaoni, et laudaverunt eam apud illum: et sublata Thare: Thare genuit Abram, Nachor et Aran. Porro est mulier in domum Pharaonis. **16** Abram vero Aran genuit Lot. **28** Mortuusque est Aran ante bene usi sunt propter illam: fueruntque ei oves et Thare patrem suum, in terra nativitatis sua, in Ur boves et asini, et servi et famulæ, et asinæ et camelii. Chaldæorum. **29** Duxerunt autem Abram et Nachor **17** Flagellavit autem Dominus Pharaonem plagis uxores: nomen uxoris Abram, Sarai: et nomen maximis, et domum ejus, propter Sarai uxorem uxoris Nachor, Melcha filia Aran, patris Melchæ, Abram. **18** Vocavitque Pharaon Abram, et dixit ei: et patris Jeschæ. **30** Erat autem Sarai sterilis, nec Quidnam est hoc quod fecisti mihi? quare non habebat liberos. **31** Tulit itaque Thare Abram filium indicasti quod uxor tua esset? **19** quam ob causam suum, et Lot filium Aran, filium filii sui, et Sarai dixisti esse sororem tuam, ut tollerem eam mihi in nurum suam, uxorem Abram filii sui, et eduxit eos uxorem? Nunc igitur ecce conjux tua, accipe eam, de Ur Chaldæorum, ut irent in terram Chanaan: et vade. **20** Præcepitque Pharaon super Abram viris: veneruntque usque Haran, et habitaverunt ibi. et deduxerunt eum, et uxorem illius, et omnia quæ **32** Et facti sunt dies Thare ducentorum quinque habebat.
annorum, et mortuus est in Haran.

12 Dixit autem Dominus ad Abram: Egredere de terra tua, et de cognatione tua, et de domo patris tui, et veni in terram quam monstrabo tibi. **2** Faciamque te in gentem magnam, et benedicam tibi, et magnificabo nomen tuum, erisque benedictus. **3** Benedicam benedicentibus tibi, et maledicam maledicentibus tibi, atque in te benedicent universæ cognationes terræ. **4** Egressus est itaque Abram sicut præceperat ei Dominus, et ivit cum eo Lot: septuaginta quinque annorum erat Abram cum egredetur de Haran. **5** Tulitque Sarai uxorem suam, et Lot filium fratris sui, universamque substantiam quam possederant, et animas quas fecerant in Haran: et egressi sunt ut irent in terram Chanaan. Cumque venissent in eam, **6** pertransivit Abram terram usque ad locum Sichem, usque ad convallum illustrem: Chananæus autem tunc erat in terra. **7** Apparuit autem Dominus Abram, et dixit ei: Semini tuo dabo terram hanc. Qui ædificavit ibi altare Domino, qui apparuerat ei. **8** Et inde transgrediens ad montem, qui erat contra orientem Bethel, tetendit ibi tabernaculum suum, ab occidente habens Bethel, et ab oriente Hai: ædificavit quoque ibi altare Domino, et invocavit nomen ejus. **9** Perrexitque Abram vadens, et ultra progrediens ad meridiem. **10** Facta est autem famæ in terra: descenditque Abram in Ægyptum, ut peregrinaretur ibi: prævaluerat enim famæ in terra. **11** Cumque prope esset ut ingrederetur Ægyptum, dixit Sarai uxorí sua: Novi quod pulchra sis mulier: **12** et quod cum viderint te Ægyptii, dicturi sunt: Uxor ipsius est: et interficien me, et te reservabunt. **13** Dic ergo, obsecro te, quod soror

13 Ascendit ergo Abram de Ægypto, ipse et uxor ejus, et omnia quæ habebat, et Lot cum eo, ad australem plagam. **2** Erat autem dives valde in possessione auri et argenti. **3** Reversusque est per iter, quo venerat, a meridie in Bethel, usque ad locum ubi prius fixerat tabernaculum inter Bethel et Hai, **4** in loco altaris quod fecerat prius: et invocavit ibi nomen Domini. **5** Sed et Lot qui erat cum Abram, fuerunt greges ovium, et armenta, et tabernacula. **6** Nec poterat eos capere terra, ut habitarent simul: erat quippe substantia eorum multa, et nequibant habitare communiter. **7** Unde et facta est rixa inter pastores gregum Abram et Lot. Eo autem tempore Chananæus et Pherezæus habitabant in terra illa. **8** Dixit ergo Abram ad Lot: Ne quæso sit iurgium inter me et te, et inter pastores meos et pastores tuos: fratres enim sumus. **9** Ecce universa terra coram te est: recede a me, obsecro: si ad sinistram ieris, ego dexteram tenebo: si tu dexteram elegeris, ego ad sinistram pergam. **10** Elevatis itaque Lot oculis, vidit omnem circa regionem Jordanis, quæ universa irrigabatur antequam subverteret Dominus Sodomam et Gomorrham, sicut paradisus Domini, et sicut Ægyptus venientibus in Segor. **11** Elegitque sibi Lot regionem circa Jordanem, et recessit ab oriente: divisique sunt alterutrum a fratre suo. **12** Abram habitavit in terra Chanaan; Lot vero moratus est in oppidis, quæ erant circa Jordanem, et habitavit in Sodomis. **13** Homines autem Sodomitæ pessimi erant, et peccatores coram Domino nimis. **14** Dixitque Dominus ad Abram, postquam divisus est ab eo Lot: Leva oculos tuos et vide a loco, in quo nunc es, ad aquilonem et meridiem, ad orientem et occidentem. **15** Omnem

terram, quam conspicis, tibi dabo, et semini tuo et Lot fratrem suum cum substantia illius, mulieres usque in sempiternum. **16** Faciamque semen tuum quoque et populum. **17** Egressus est autem rex sicut pulverem terræ: si quis potest hominum Sodomorum in occursum ejus postquam reversus numerare pulverem terræ, semen quoque tuum est a cæde Chodorlahomor, et regum qui cum eo numerare poterit. **17** Surge, et perambula terram in erant in valle Save, quæ est vallis regis. **18** At longitudine et in latitudine sua: quia tibi datus sum eam. **18** Movens igitur tabernaculum suum vero Melchisedech rex Salem, proferens panem Abram, venit, et habitavit juxta convallem Mambre, et vinum, erat enim sacerdos Dei altissimi, **19** benedixit ei, et ait: Benedictus Abram Deo excelso, quæ est in Hebron: ædificavitque ibi altare Domino. qui creavit cælum et terram: **20** et benedictus Deus excelsus, quo protegente, hostes in manibus tuis sunt. Et dedit ei decimas ex omnibus. **21** Dixit autem rex Sodomorum ad Abram: Da mihi animas, cetera tolle tibi. **22** Qui respondit ei: Levo manum meam ad Dominum Deum excelsum possessorum cæli et terræ, **23** quod a filo subtegminis usque ad corigiam caligæ, non accipiam ex omnibus quæ tua sunt, ne dicas: Ego ditavi Abram: **24** exceptis his, quæ comedenterunt juvenes, et partibus virorum, qui venerunt mecum, Aner, Escol et Mambre: isti accipient partes suas.

14 Factum est autem in illo tempore, ut Amraphel rex Sennaar, et Arioch rex Ponti, et Chodorlahomor rex Elamitarum, et Thadal rex gentium **2** inirent bellum contra Bara regem Sodomorum, et contra Bersa regem Gomorrhæ, et contra Sennaab regem Adamæ, et contra Semeber regem Seboim, contraque regem Balæ, ipsa est Segor. **3** Omnes hi convenerunt in vallem Silvestrem, quæ nunc est mare salis. **4** Duodecim enim annis servierunt Chodorlahomor, et tertiodecimo anno recesserunt ab eo. **5** Igitur quartodecimo anno venit Chodorlahomor, et reges qui erant cum eo: percusseruntque Raphaim in Astarothcarnaim, et Zuzim cum eis, et Emim in Save Cariathaim, **6** et Chorræos in montibus Seir, usque ad Campestria Pharan, quæ est in solitudine. **7** Reversique sunt, et venerunt ad fontem Misphat, ipsa est Cades: et percusserunt omnem regionem Amalecitarum, et Amorrhæum, qui habitabat in Asasonthamar. **8** Et egressi sunt rex Sodomorum, et rex Gomorrhæ, rexque Adamæ, et rex Seboim, necnon et rex Balæ, quæ est Segor: et direxerunt aciem contra eos in valle Silvestri: **9** scilicet adversus Chodorlahomor regem Elamitarum, et Thadal regem Gentium, et Amraphel regem Sennaar, et Arioch regem Ponti: **10** quatuor reges adversus quinque. **10** Vallis autem Silvestris habebat puteos multos bituminis. Itaque rex Sodomorum, et Gomorrhæ, terga verterunt, istam, et possideres eam. **8** At ille ait: Domine cederuntque ibi: et qui remanserant, fugerunt ad montem. **11** Tulerunt autem omnem substantiam eam? **9** Et respondens Dominus: Sume, inquit, mihi Sodomorum et Gomorrhæ, et universa quæ ad cibum pertinent, et abierunt: **12** necnon et Lot, annorum trium, turturem quoque et columbam. **10** et substantiam ejus, filium fratris Abram, qui habitabat in Sodomis. **13** Et ecce unus, qui evaserat, numeravit expeditos vernaculos suos trecentos decem et octo: et persecutus est usque Dan. **15** Et futurum sit semen tuum in terra non sua, et divisis sociis, irruit super eos nocte: percussitque eos, et persecutus est eos usque Hoba, quæ est ad lævam Damasci. **16** Reduxitque omnem substantiam,

15 His itaque transactis, factus est sermo Domini ad Abram per visionem dicens: Noli timere, Abram: ego protector tuus sum, et merces tua magna nimis. **2** Dixitque Abram: Domine Deus, quid dabis mihi? ego vadam absque liberis, et filius procuratoris domus meæ iste Damascus Eliezer. **3** Addiditque Abram: Mihi autem non dedisti semen, et ecce vernaculus meus, hæres meus erit. **4** Statimque sermo Domini factus est ad eum, dicens: Non erit hic hæres tuus, sed qui egredietur de utero tuo, ipsum habebis hæredem. **5** Eduxitque eum foras, et ait illi: Suspice cælum, et numera stellas, si potes. Et dixit ei: Sic erit semen tuum. **6** Credidit Abram Deo, et reputatum est illi ad justitiam. **7** Dixitque ad eum: Ego Dominus qui eduxi te de Ur Chaldæorum ut darem tibi terram istam, et possideres eam. **8** At ille ait: Domine Deus, unde scire possum quod possessurus sim eam? **9** Et respondens Dominus: Sume, inquit, mihi vaccam triennem, et capram trimam, et arietem qui tollens universa hæc, divisit ea per medium, et autem non divisit. **11** Descenderuntque volucres super cadavera, et abigebat eas Abram. **12** Cumque sol occumberet, sopor irruit super Abram, et horror audisset Abram, captum videlicet Lot fratrem suum, qui tollens universa hæc, divisit ea per medium, et autem non divisit. **11** Descenderuntque volucres super cadavera, et abigebat eas Abram. **12** Cumque sol occumberet, sopor irruit super Abram, et horror magnus et tenebrosus invasit eum. **13** Dictumque est ad eum: Scito prænoscens quod peregrinum futurum sit semen tuum in terra non sua, et subjiciunt eos servituti, et affligerent quadringentis annis. **14** Verumfamen gentem, cui servituri sunt, ego judicabo: et post hæc egredientur cum magna

substantia. **15** Tu autem ibis ad patres tuos in pace, sepultus in senectute bona. **16** Generatione autem quarta revertentur huc: neclum enim completæ sunt iniuitates Amorrhæorum usque ad præsens tempus. **17** Cum ergo occubuissest sol, facta est caligo tenebrosa, et apparuit cibanus fumans, et lampas ignis transiens inter divisiones illas. **18** Deus: Ego sum, et pactum meum tecum, erisque In illo die pepigit Dominus fœdus cum Abram, pater multarum gentium. **5** Nec ultra vocabitur dicens: Semini tuo dabo terram hanc a fluvio nomen tuum Abram, sed appellaberis Abraham: Ægypti usque ad fluvium magnum Euphraten, **19** quia patrem multarum gentium constitui te. **6** Cineæos, et Cenezæos, Cedmonæos, **20** et Hethæos, Faciamque te crescere vehementissime, et ponam et Pherezæos, Raphaim quoque, **21** et Amorrhæos, te in gentibus, regesque ex te egredientur. **7** Et et Chananæos, et Gergesæos, et Jebusæos.

16 Igitur Sarai, uxor Abram, non genuerat liberos: sed habens ancillam ægyptiam nomine Agar, **2** dixit marito suo: Ecce, conclusit me Dominus, ne parerem. Ingredere ad ancillam meam, si forte saltem ex illa suscipiam filios. Cumque ille acquiesceret deprecanti, **3** tulit Agar ægyptiam ancillam suam post annos decem quam habitare cœperant in terra Chanaan: et dedit eam viro suo uxorem. **4** Qui ingressus est ad eam. At illa concepisse se videns, despexit dominam suam. **5** Dixitque Sarai ad Abram: Inique agis contra me: ego dedi ancillam meam in sinum tuum, quæ videns quod conceperit, respectui me habet: judicet Dominus inter me et te. **6** Cui respondens Abram: Ecce, ait, ancilla tua in manu tua est, utere ea ut libet. Affligente igitur eam Sarai, fugam iniit. **7** Cumque invenisset eam angelus Domini juxta fontem aquæ in solitudine, qui est in via Sur in deserto, **8** dixit ad illam: Agar ancilla Sarai, unde venis? et quo vadis? Quæ respondit: A facie Sarai dominæ meæ ego fugio. **9** Dixitque ei angelus Domini: Revertere ad dominam tuam, et humiliare sub manu illius. **10** Et rursum: Multiplicans, inquit, multiplicabo semen tuum, et non numerabitur præ multitidine. **11** Ac deinceps: Ecce, ait, concepisti, et paries filium: vocabisque nomen ejus Ismaël, eo quod audierit Dominus afflictionem tuam. **12** Hic erit ferus homo: manus ejus contra omnes, et manus omnium contra eum: et e regione universorum fratrum suorum figet tabernacula. **13** Vocavit autem nomen Domini qui loquebatur ad eam: Tu Deus qui vidisti me. Dixit enim: Profecto hic vidi posteriora videntis me. **14** Propterea appellavit puteum illum Puteum viventis et videntis me. Ipse est inter Cades et Barad. **15** Peperitque Agar Abræ filium: qui vocavit nomen ejus Ismaël. **16** Octoginta et sex annorum erat Abram quando peperit ei Agar Ismaëlem.

17 Postquam vero nonaginta et novem annorum esse cœperat, apparuit ei Dominus, dixitque ad eum: Ego Deus omnipotens: ambula coram me, et esto perfectus. **2** Ponamque fœdus meum inter me et te, et multiplicabo te vehementer nimis. **3** Cecidit Abram pronus in faciem. **4** Dixitque ei Deus: Ego sum, et pactum meum tecum, erisque in gentibus, regesque ex te egredientur. **7** Et statuam pactum meum inter me et te, et inter semen tuum post te in generationibus suis, fœdere sempiterno: ut sim Deus tuus, et seminis tui post te. **8** Daboque tibi et semini tuo terram peregrinationis tuæ, omnem terram Chanaan in possessionem æternam, eroque Deus eorum. **9** Dixit iterum Deus ad Abraham: Et tu ergo custodies pactum meum, et semen tuum post te in generationibus suis. **10** Hoc est pactum meum quod observabitis inter me et vos, et semen tuum post te: circumcidetur ex vobis omne masculinum: **11** et circumcidetis carnem præputii vestri, ut sit in signum fœderis inter me et vos. **12** Infans octo dierum circumcidetur in vobis, omne masculinum in generationibus vestris: tam vernaculus, quam emptitus circumcidetur, et quicumque non fuerit de stirpe vestra: **13** eritque pactum meum in carne vestra in fœdus æternum. **14** Masculus, cuius præputii caro circumcisa non fuerit, delebitur anima illa de populo suo: quia pactum meum irritum fecit. **15** Dixit quoque Deus ad Abraham: Sarai uxorem tuam non vocabis Sarai, sed Saram. **16** Et benedicam ei, et ex illa dabo tibi filium cui benedicturus sum: eritque in nationes, et reges populorum orientur ex eo. **17** Cecidit Abraham in faciem suam, et risit, dicens in corde suo: Putasne centenario nascetur filius? et Sara nonagenaria pariet? **18** Dixitque ad Deum: Utinam Ismaël vivat coram te. **19** Et ait Deus ad Abraham: Sara uxor tua pariet tibi filium, vocabisque nomen ejus Isaac, et constituam pactum meum illi in fœdus sempiternum, et semini ejus post eum. **20** Super Ismaël quoque exaudivi te: ecce, benedicam ei, et augebo, et multiplicabo eum valde: duodecim duces generabit, et faciam illum in gentem magnam. **21** Pactum vero meum statuam ad Isaac, quem pariet tibi Sara tempore isto in anno altero. **22** Cumque finitus esset sermo loquentis cum eo, ascendit Deus ab Abraham. **23** Tulit autem Abraham Ismaël filium suum, et omnes vernaculae domus suæ, universosque quos emerat, cunctos mares ex omnibus viris domus suæ: et circumcidit

carnem præputii eorum statim in ipsa die, sicut Abraham omnia quæ locutus est ad eum. **20** Dixit præceperat ei Deus. **24** Abraham nonaginta et itaque Dominus: Clamor Sodomorum et Gomorrhæ novem erat annorum quando circumcidit carnem præputii sui. **25** Et Ismaël filius tredecim annos impleverat tempore circumcisionis suæ. **26** Eadem die circumcisus est Abraham et Ismaël filius ejus: **27** et omnes viri domus illius, tam vernaculi, quam emptitii et alienigenæ pariter circumcisioni sunt.

18 Apparuit autem ei Dominus in convalle

Mambre sedenti in ostio tabernaculi sui in ipso fervore diei. **2** Cumque elevasset oculos, apparuerunt ei tres viri stantes prope eum: quos cum vidisset, currevit in occursum eorum de ostio tabernaculi, et adoravit in terram. **3** Et dixit: Domine, si inveni gratiam in oculis tuis, ne transeas servum tuum: **4** sed afferam pauxillum aquæ, et lavate pedes vestros, et requiescite sub arbore. **5** Ponamque buccellam panis, et confortate cor vestrum: postea transibitis: idcirco enim declinastis ad servum vestrum. Qui dixerunt: Fac ut locutus es. **6** Festinavit Abraham in tabernaculum ad Saram, dixitque ei: Accelera, tria sata similæ commisce, et fac subcinericios panes. **7** Ipse vero ad armentum cucurrit, et tulit inde vitulum tenerrimum et optimum, deditque pueru: qui festinavit et coxit illum. **8** Tulit quoque butyrum et lac, et vitulum quem coxerat, et posuit coram eis: ipse vero stabat juxta eos sub arbore. **9** Cumque comedissent, dixerunt ad eum: Ubi est Sara uxor tua? Ille respondit: Ecce in tabernaculo est. **10** Cui dixit: Revertens veniam ad te tempore isto, vita comite, et habebit filium Sara uxor tua. Quo auditu, Sara risit post ostium tabernaculi. **11** Erant autem ambo senes, proiectæque ætatis, et desierant Saræ fieri muliebria. **12** Quæ risit occulte dicens: Postquam consenui, et dominus meus vetulus est, voluptati operam dabo? **13** Dixit autem Dominus ad Abraham: Quare risit Sara, dicens: Num vere paritura sum anus? **14** Numquid Deo quidquam est difficile? juxta conditum revertar ad te hoc eodem tempore, vita comite, et habebit Sara filium. **15** Negavit Sara, dicens: Non risi, timore perterrita. Dominus autem: Non est, inquit, ita: sed risisti. **16** Cum ergo surrexissemus inde viri, direxerunt oculos contra Sodomam: et Abraham simul gradiebatur, deducens eos. **17** Dixitque Dominus: Num celare potero Abraham quæ gesturus sum: **18** cum futurus sit in gentem magnam, ac robustissimam, et benedicendæ sint in illo omnes nationes terræ? **19** Scio enim quod præcepturus sit filii suis, et domui suæ cognoscamus eos. **6** Egressus ad eos Lot, post tergum post se ut custodiant viam Domini, et faciant occludens ostium, ait: **7** Nolite, quæso, fratres mei, judicium et justitiam: ut adducat Dominus propter

multiplicatus est, et peccatum eorum aggravatum est nimis. **21** Descendam, et videbo utrum clamorem qui venit ad me, opere compleverint; an non est ita, ut sciam. **22** Converteruntque se inde, et abierunt Sodomam: Abraham vero adhuc stabat coram Domino. **23** Et appropinquans ait: Numquid perdes justum cum impio? **24** si fuerint quinquaginta justi in civitate, peribunt simul? et non parces loco illi propter quinquaginta justos, si fuerint in eo? **25** Absit a te ut rem hanc facias, et occidas justum cum impio, fiatque justus sicut impius, non est hoc tuum: qui judicas omnem terram, nequaquam facies judicium hoc. **26** Dixitque Dominus ad eum: Si invenero Sodomis quinquaginta justos in medio civitatis, dimittam omni loco propter eos. **27** Respondensque Abraham, ait: Quia semel cœpi, loquar ad Dominum meum, cum sim pulvis et cinis. **28** Quid si minus quinquaginta justis quinque fuerint? delebis, propter quadraginta quinque, universam urbem? Et ait: Non delebo, si invenero ibi quadraginta quinque. **29** Rursumque locutus est ad eum: Sin autem quadraginta ibi inventi fuerint, quid facies? Ait: Non percutiam propter quadraginta. **30** Ne quæso, inquit, indigneris, Domine, si loquar: quid si ibi inventi fuerint triginta? Respondit: Non faciam, si invenero ibi triginta. **31** Quia semel, ait, cœpi loquar ad Dominum meum: quid si ibi inventi fuerint viginti? Ait: Non interficiam propter viginti. **32** Obsecro, inquit, ne irascaris, Domine, si loquar adhuc semel: quid si inventi fuerint ibi decem? Et dixit: Non delebo propter decem. **33** Abiitque Dominus, postquam cessavit loqui ad Abraham: et ille reversus est in locum suum.

19 Veneruntque duo angeli Sodomam vespere, et sedente Lot in foribus civitatis. Qui cum vidisset eos, surrexit, et ivit obviam eis: adoravitque pronus in terram, **2** et dixit: Obsecro, domini, declinate in domum pueri vestri, et manete ibi: lavate pedes vestros, et mane proficisci emini in viam vestram. Qui dixerunt: Minime, sed in platea manebimus. **3** Compulit illos oppido ut diverterent ad eum: ingressisque domum illius fecit convivium, et coxit azyma, et comedenterunt. **4** Prius autem quam irent cubitum, viri civitatis vallaverunt domum a puero usque ad senem, omnis populus simul. **5** Vocaveruntque Lot, et dixerunt ei: Ubi sunt viri qui introierunt ad te nocte? educ illos huc, ut post se ut custodiant viam Domini, et faciant occludens ostium, ait: **7** Nolite, quæso, fratres mei, cognoscamus eos. **6** Egressus ad eos Lot, post tergum nolite malum hoc facere. **8** Habeo duas filias, quæ

necedum cognoverunt virum: educam eas ad vos, fornacis fumum. **29** Cum enim subverteret Deus et abutimini eis sicut vobis placuerit, dummodo civitates regionis illius, recordatus Abrahæ, liberavit viris istis nihil mali faciatis, quia ingressi sunt sub umbra culminis mei. **9** At illi dixerunt: Recede Ascenditque Lot de Segor, et mansit in monte, duæ illuc. Et rursus: Ingressus es, inquiunt, ut advena; quoque filiæ ejus cum eo (timuerat enim manere in numquid ut judges? te ergo ipsum magis quam hos affligemus. Vimque faciebant Lot vehementissime: jamque prope erat ut effringerent fores. **10** Et se Lot, claueruntque ostium: **11** et eos, qui foris erant, percusserunt cæcitate a minimo usque ad maximum, ita ut ostium invenire non possent. **12** Dixerunt autem ad Lot: Habes hic quempiam tuorum? generum, aut filios, aut filias, omnes, qui tui sunt, educ de urbe hac: **13** delebimus enim locum istum, eo quod increverit clamor eorum coram Domino, qui misit nos ut perdamus illos. **14** Egressus itaque Lot, locutus est ad generos suos qui accepturi erant filias ejus, et dixit: Surgite, egredimini de loco isto: quia delebit Dominus civitatem hanc. Et visus est eis quasi ludens loqui. **15** Cumque esset mane, cogebant eum angeli, dicentes: Surge, tolle uxorem tuam, et duas filias quas habes: ne et tu pariter pereas in scelere civitatis. **16** Dissimulante illo, nomen ejus Moab: ipse est pater Moabitum usque apprehenderunt manum ejus, et manum uxoris, ac duarum filiarum ejus, eo quod parceret Dominus illi. **17** Eduxeruntque eum, et posuerunt extra civitatem: ibique locuti sunt ad eum, dicentes: Salva animam tuam: noli respicere post tergum, nec stes in omni circa regione: sed in monte salvum te fac, ne et tu simul pereas. **18** Dixitque Lot ad eos: Quæso, domine mi, **19** quia invenit servus tuus gratiam coram te, et magnificasti misericordiam tuam quam fecisti mecum, ut salvares animam meam, nec possum in monte salvari, ne forte apprehendat me malum, et moriar: **20** est civitas hæc juxta, ad quam possum fugere, parva, et salvabor in ea: numquid non modica est, et vivet anima mea? **21** Dixitque ad eum: Ecce etiam in hoc suscepi preces tuas, ut non subvertam urbem pro qua locutus es. **22** Festina, et salvare ibi: quia non potero facere quidquam donec ingrediaris illuc. Idcirco vocatum est nomen urbis illius Segor. **23** Sol egressus est super terram, et Lot ingressus est Segor. **24** Igitur Dominus pluit super Sodomam et Gomorrham sulphur et ignem a Domino de cælo: **25** et subvertit civitates has, et omnem circa regionem, universos habitatores urbiū, et cuncta terræ virentia. **26** Respiciensque uxor ejus post se, versa est in statuam salis. **27** Abraham autem consurgens mane, ubi steterat prius cum Domino, **28** intuitus est Sodomam et Gomorrham, et universam terram regionis illius: viditque ascendentem favillam de terra quasi Lot de subversione urbium in quibus habitaverat. **30** Ascenditque Lot de Segor, et mansit in monte, duæ filiæ ejus cum eo. **31** Dixitque major ad minorem: Pater noster senex est, et nullus virorum remansit in terra, qui ecce miserunt manum viri, et introduxerunt ad possit ingredi ad nos juxta morem universæ terræ. **32** Veni, ineberiemus eum vino, dormiamusque cum eo, ut servare possimus ex patre nostro semen. **33** Dederunt itaque patri suo bibere vinum nocte illa. Et ingressa est major, dormivitque cum patre; at ille non sensit, nec quando accubuit filia, nec quando surrexit. **34** Altera quoque die dixit major ad minorem: Ecce dormivi heri cum patre meo, demus ei bibere vinum etiam hac nocte, et dormies cum eo, ut salvemus semen de patre nostro. **35** Dederunt etiam et illa nocte patri suo bibere vinum, ingressaque minor filia, dormivit cum eo: et ne tunc cum eo, ut salvemus semen de patre nostro. **36** Conceperunt ergo duæ filiæ Lot de tuam, et duas filias quas habes: ne et tu pariter surrexerit. **37** Peperitque major filium, et vocavit pereas in scelere civitatis. **38** Minor quoque peperit duarum filiarum ejus, in præsentem diem. **39** Minor quoque peperit filium, et vocavit nomen ejus Ammon, id est, Filius populi mei: ipse est pater Ammonitarum usque hodie.

20 Profectus inde Abraham in terram australē, habitavit inter Cades et Sur: et peregrinatus est in Geraris. **2** Dixitque de Sara uxore suo: Soror mea est. Misit ergo Abimelech rex Geraræ, et tulit eam. **3** Venit autem Deus ad Abimelech per somnum nocte, et ait illi: En morieris propter mulierem quam tulisti: habet enim virum. **4** Abimelech vero non tetigerat eam, et ait: Domine, num gentem ignorantem et justam interficies? **5** nonne ipse dixit mihi: Soror mea est: et ipsa ait: Frater meus est? In simplicitate cordis mei, et munditia manuum mearum feci hoc. **6** Dixitque ad eum Deus: Et ego scio quod simplici corde feceris: et ideo custodivi te ne peccares in me, et non dimisi ut tangeres eam. **7** Nunc ergo redde viro suo uxorem, quia propheta est: et orabit pro te, et vives: si autem nolueris reddere, scito quod morte morieris tu, et omnia quæ tua sunt. **8** Statimque de nocte consurgens Abimelech, vocavit omnes servos suos: et locutus est universa verba hæc in auribus eorum, timueruntque omnes viri valde. **9** Vocavit autem Abimelech etiam Abraham, et dixit ei: Quid fecisti nobis? quid peccavimus in te, quia induxisti super me et super regnum meum peccatum grande? quæ non debuisti

facere, fecisti nobis. **10** Rursumque expostulans, puerum: et sedens contra, levavit vocem suam ait: Quid vidisti, ut hoc faceres? **11** Respondit et flevit. **17** Exaudivit autem Deus vocem pueri: Abraham: Cogitavi tecum, dicens: Forsitan non est vocavitque angelus Dei Agar de cælo, dicens: Quid timor Dei in loco isto: et interficiens me propter agis Agar? noli timere: exaudivit enim Deus vocem uxorem meam: **12** alias autem et vere soror mea pueri de loco in quo est. **18** Surge, tolle puerum, et est, filia patris mei, et non filia matris meæ, et tene manum illius: quia in gentem magnam faciam duxi eam in uxorem. **13** Postquam autem eduxit eum. **19** Aperuitque oculos ejus Deus: quæ videns me Deus de domo patris mei, dixi ad eam: Hanc puteum aquæ, abiit, et implevit utrem, deditque misericordiam facies tecum: in omni loco, ad puerum bibere. **20** Et fuit cum eo: qui crevit, et quem ingrediemur, dices quod frater tuus sim. **14** moratus est in solitudine, factusque est juvenis Tulit igitur Abimelech oves et boves, et servos et sagittarius. **21** Habitavitque in deserto Pharan, et ancillas, et dedit Abraham: reddiditque illi Saram accepit illi mater sua uxorem de terra Ægypti. **22** uxorem suam, **15** et ait: Terra coram vobis est, Eodem tempore dixit Abimelech, et Phicol princeps ubicumque tibi placuerit habita. **16** Saræ autem exercitus ejus, ad Abraham: Deus tecum est in dixit: Ecce mille argenteos dedi fratri tuo, hoc erit universis quæ agis. **23** Jura ergo per Deum, ne noceas tibi in velamen oculorum ad omnes qui tecum mihi, et posteris meis, stirpique meæ: sed juxta sunt, et quocumque perreverteris: memento te misericordiam, quam feci tibi, facies mihi, et terræ deprehensam. **17** Orante autem Abraham, sanavit in qua versatus es advena. **24** Dixitque Abraham: Deus Abimelech et uxorem, ancillasque ejus, et Ego jurabo. **25** Et increpavit Abimelech propter pepererunt: **18** concluserat enim Dominus omnem puteum aquæ quem vi abstulerunt servi ejus. **26** vulvam domus Abimelech propter Saram uxorem Responditque Abimelech: Nescivi quis fecerit hanc Abraham.

21 Visitavit autem Dominus Saram, sicut promiserat: et implevit quæ locutus est. **2** Concepitque et peperit filium in senectute sua, tempore quo prædixerat ei Deus. **3** Vocavitque Abraham nomen filii sui, quem genuit ei Sara, Isaac: **4** et circumcidit eum octavo die, sicut præceperat ei Deus, **5** cum centum esset annorum: hac quippe ætate patris, natus est Isaac. **6** Dixitque Sara: Risum fecit mihi Deus: quicumque audierit, corridebit mihi. **7** Rursumque ait: Quis auditurus crederet Abraham quod Sara lactaret filium, quem peperit ei jam seni? **8** Crevit igitur puer, et ablactatus est: fecitque Abraham grande convivium in die ablactationis ejus. **9** Cumque vidisset Sara filium Agar Ægyptiæ ludentem cum Isaac filio suo, dixit ad Abraham: **10** Ejice ancillam hanc, et filium ejus: non enim erit hæres filius ancillæ cum filio meo Isaac. **11** Dure accepit hoc Abraham pro filio suo. **12** Cui dixit Deus: Non tibi videatur asperum super puerum, et super ancilla tua: omnia quæ dixerit tibi Sara, audi vocem ejus: quia in Isaac vocabitur tibi semen. **13** Sed et filium ancillæ faciam in gentem magnam, quia semen tuum est. **14** Surrexit itaque Abraham mane, et tollens panem et utrem aquæ, imposuit scapulæ ejus, tradiditque puerum, et dimisit eam. Quæ cum abiisset, errabat in solitudine Bersabee. **15** Cumque consumpta esset aqua in utre, abjecit puerum subter unam arborum, quæ ibi erant. **16** Et abiit, sed sitque e regione procul quantum potest arcus jacere: dixit enim: Non videbo morientem

rem: sed et tu non indicasti mihi, et ego non audivi præter hodie. **27** Tulit itaque Abraham oves et boves, et dedit Abimelech: percusseruntque ambo fœdus. **28** Et statuit Abraham septem agnas gregis seorsum. **29** Cui dixit Abimelech: Quid sibi volunt septem agnæ istæ, quas stare fecisti seorsum? **30** At ille: Septem, inquit, agnas accipies de manu mea: ut sint mihi in testimonium, quoniam ego fodi puteum istum. **31** Idcirco vocatus est locus ille Bersabee: quia ibi uteisque juravit. **32** Et inierunt fœdus pro puteo juramenti. **33** Surrexit autem Abimelech, et Phicol princeps exercitus ejus, reversique sunt in terram Palæstinorum. Abraham vero plantavit nemus in Bersabee, et invocavit ibi nomen Domini Dei æterni. **34** Et fuit colonus terræ Palæstinorum diebus multis.

22 Quæ postquam gesta sunt, tentavit Deus Abraham, et dixit ad eum: Abraham, Abraham. At ille respondit: Adsum. **2** Ait illi: Tolle filium tuum unigenitum, quem diligis, Isaac, et vade in terram visionis, atque ibi offeres eum in holocaustum super unum montium quem monstravero tibi. **3** Igitur Abraham de nocte consurgens, stravit asinum suum, ducens secum duos juvenes, et Isaac filium suum: cumque concidisset ligna in holocaustum, abiit ad locum quem præceperat ei Deus. **4** Die autem tertio, elevatis oculis, vidit locum procul: **5** dixitque ad pueros suos: Expectate hic cum asino: ego et puer illuc usque properantes, postquam adoraverimus, revertemur ad vos. **6** Tulit quoque ligna holocausti, et imposuit super Isaac filium

suum: ipse vero portabat in manibus ignem et adoravit populum terræ, filios videlicet Heth: **8** gladium. Cumque duo pergerent simul, **7** dixit dixitque ad eos: Si placet animæ vestræ ut sepeliam Isaac patri suo: Pater mi. At ille respondit: Quid mortuum meum, audite me, et intercedite pro me vis, fili? Ecce, inquit, ignis et ligna: ubi est victima apud Ephron filium Seor: **9** ut det mihi speluncam holocausti? **8** Dixit autem Abraham: Deus providebit duplicum, quam habet in extrema parte agri sui: sibi victimam holocausti, fili mi. Pergebant ergo pecunia digna tradat eam mihi coram vobis in pariter. **9** Et venerunt ad locum quem ostenderat possessionem sepulchri. **10** Habitabat autem Ephron ei Deus, in quo ædificavit altare, et desuper ligna in medio filiorum Heth. Responditque Ephron ad composuit; cumque alligasset Isaac filium suum, Abraham, cunctis audientibus qui ingrediebantur posuit eum in altare super struem lignorum. portam civitatis illius, dicens: **11** Nequaquam ita **10** Extenditque manum, et arripuit gladium, ut fiat, domine mi, sed tu magis ausculta quod loquor. immolare filium suum. **11** Et ecce angelus Domini Agrum trado tibi, et speluncam quæ in eo est, de cælo clamavit, dicens: Abraham, Abraham. Qui præsentibus filiis populi mei; sepeli mortuum respondit: Adsum. **12** Dixitque ei: Non extendas tuum. **12** Adoravit Abraham coram populo terræ. manum tuam super puerum, neque facias illi **13** Et locutus est ad Ephron circumstante plebe: quidquam: nunc cognovi quod times Deum, et non Quæso ut audias me: dabo pecuniam pro agro: pepercisti unigenito filio tuo propter me. **13** Levavit suscipe eam, et sic sepeliam mortuum meum in Abraham oculos suos, viditque post tergum arietem eo. **14** Responditque Ephron: **15** Domine mi, audi inter vepres hærentem cornibus, quem assumens me: terra, quam postulas, quadrangulis siclis obtulit holocaustum pro filio. **14** Appellavitque argenti valet: istud est pretium inter me et te: nomen loci illius, Dominus videt. Unde usque hodie sed quantum est hoc? sepeli mortuum tuum. **16** dicitur: In monte Dominus videbit. **15** Vocavit autem Quod cum audisset Abraham, appendit pecuniam, angelus Domini Abraham secundo de cælo, dicens: quam Ephron postulaverat, audientibus filiis Heth, **16** Per memet ipsum juravi, dicit Dominus: quia quadrangulos siclos argenti probatae monetæ fecisti hanc rem, et non pepercisti filio tuo unigenito publicæ. **17** Confirmatusque est ager quondam propter me: **17** benedicam tibi, et multiplicabo Ephronis, in quo erat spelunca duplex, respiciens semen tuum sicut stellas cæli, et velut arenam Mambre, tam ipse, quam spelunca, et omnes arbores quæ est in littore maris: possidebit semen tuum ejus in cunctis terminis ejus per circuitum, **18** portas inimicorum suorum, **18** et benedicentur in Abrahæ in possessionem, videntibus filiis Heth, semine tuo omnes gentes terræ, quia obedisti voci et cunctis qui intrabant portam civitatis illius. **19** meæ. **19** Reversus est Abraham ad pueros suos, Atque ita sepelivit Abraham Saram uxorem suam abieruntque Bersabee simul, et habitavit ibi. **20** in spelunca agri duplice, quæ respiciebat Mambre. His ita gestis, nuntiatum est Abrahæ quod Melcha Hæc est Hebron in terra Chanaan. **20** Et confirmatus quoque genuisset filios Nachor fratri suo: **21** Hus est ager, et antrum quod erat in eo, Abrahæ in primogenitum, et Buz fratrem ejus, et Samuel possessionem monumenti a filiis Heth. patrem Syrorum, **22** et Cased, et Azau, Pheldas **24** Erat autem Abraham senex, dierumque quoque et Jedlaph, **23** ac Bathuel, de quo nata est multorum: et Dominus in cunctis benedixerat Rebecca: octo istos genuit Melcha, Nachor fratri ei. **2** Dixitque ad servum seniorem domus suæ, Abrahæ. **24** Concubina vero illius, nomine Roma, qui præter omnibus quæ habebat: Pone manum peperit Tabee, et Gaham, et Thahas, et Maacha. tuam subter femur meum, **3** ut adjurem te per

23 Vixit autem Sara centum viginti septem annis. **2** Et mortua est in civitate Arbee, quæ est Hebron, in terra Chanaan: venitque Abraham ut plangeret et fleret eam. **3** Cumque surrexisset ab officio funeris, locutus est ad filios Heth, dicens: **4** Advena sum et peregrinus apud vos: date mihi jus sepulchri vobiscum, ut sepeliam mortuum meum. **5** Responderunt filii Heth, dicentes: **6** Audi nos, domine: princeps Dei es apud nos: in electis sepulchris nostris sepeli mortuum tuum, nullusque te prohibere poterit quin in monumento ejus sepelias mortuum tuum. **7** Surrexit Abraham,

dierumque multorum: et Dominus in cunctis benedixerat ei. **2** Dixitque ad servum seniorem domus suæ, qui præter omnibus quæ habebat: Pone manum tuam subter femur meum, **3** ut adjurem te per Dominum Deum cæli et terræ, ut non accipias uxorem filio meo de filiabus Chananæorum, inter quos habito: **4** sed ad terram et cognationem meam proficiscaris et inde accipias uxorem filio meo Isaac. **5** Respondit servus: Si noluerit mulier venire tecum in terram hanc, numquid reducere debo filium tuum ad locum, de quo egressus es? **6** Dixitque Abraham: Cave nequando reducas filium meum illuc. **7** Dominus Deus cæli, qui tulit me de domo patris mei, et de terra nativitatis meæ, qui locutus est mihi, et juravit mihi, dicens: Semini tuo dabo terram hanc: ipse mittet angelum suum coram te,

et accipies inde uxorem filio meo: **8** sin autem **30** Cumque vidisset inaures et armillas in manibus mulier noluerit sequi te, non teneberis juramento: sororis suæ, et audisset cuncta verba referentis: filium meum tantum ne reducas illuc. **9** Posuit ergo Hæc locutus est mihi homo: venit ad virum qui servus manum sub femore Abraham domini sui, et stabat juxta camelos, et prope fontem aquæ: **31** juravit illi super sermone hoc. **10** Tulitque decem dixitque ad eum: Ingredere, benedicte Domini: cur camelos de grege domini sui, et abiit, ex omnibus foris stas? præparavi domum, et locum camelis. bonis ejus portans secum, profectusque perrexit **32** Et introduxit eum in hospitium: ac destravit in Mesopotamiam ad urbem Nachor. **11** Cumque camelos, deditque paleas et foenum, et aquam ad camelos fecisset accumbere extra oppidum juxta lavando pedes ejus, et virorum qui venerant cum puteum aquæ vesperi, tempore quo solent mulieres eo. **33** Et appositus est in conspectu ejus panis. egredi ad hauriendam aquam, dixit: **12** Domine Qui ait: Non comedam, donec loquar sermones Deus domini mei Abraham, occurre, obsecro, mihi meos. Respondit ei: Loquere. **34** At ille: Servus, hodie, et fac misericordiam cum domino meo inquit, Abraham sum: **35** et Dominus benedixit Abraham. **13** Ecce ego sto prope fontem aquæ, domino meo valde, magnificatusque est: et dedit et filiæ habitatorum hujus civitatis egreditur ei oves et boves, argentum et aurum, servos et ad hauriendam aquam. **14** Igitur puella, cui ego ancillas, camelos et asinos. **36** Et peperit Sara uxor dixerunt: Inclina hydriam tuam ut bibam: et illa domini mei filium domino meo in senectute sua, responderit: Bibe, quin et camelis tuis dabo potum: deditque illi omnia quæ habuerat. **37** Et adjuravit ipsa est quam præparasti servo tuo Isaac: et per hoc me dominus meus, dicens: Non accipies uxorem intelligam quod feceris misericordiam cum domino filio meo de filiabus Chananæorum, in quorum meo. **15** Necdum intra se verba compleverat, et ecce terra habito: **38** sed ad domum patris mei perges, et Rebecca egrediebatur, filia Bathuel, filii Melchæ de cognatione mea accipies uxorem filio meo. **39** uxor Nachor fratris Abraham, habens hydriam Ego vero respondi domino meo: Quid si noluerit in scapula sua: **16** puella decora nimis, virgoque venire mecum mulier? **40** Dominus, ait, in cuius pulcherrima, et incognita viro: descenderat autem conspectu ambulo, mittet angelum suum tecum, et ad fontem, et impleverat hydriam, ac revertebatur. dirigit viam tuam: accipiesque uxorem filio meo **17** Occurreruntque ei servus, et ait: Pauxillum aquæ de cognatione mea, et de domo patris mei. **41** mihi ad bibendum præbe de hydria tua. **18** Quæ Innocens eris a maledictione mea, cum veneris ad respondit: Bibe, domine mi: celeriterque deposituit propinquos meos, et non dederint tibi. **42** Veni ergo hydriam super ulnam suam, et dedit ei potum. hodie ad fontem aquæ, et dixi: Domine Deus domini **19** Cumque ille bibisset, adjectit: Quin et camelis mei Abraham, si direxisti viam meam, in qua nunc tuis hauriam aquam, donec cuncti bibant. **20** ambulo, **43** ecce sto juxta fontem aquæ, et virgo, Effundensque hydriam in canalibus, recurrit ad quæ egreditur ad hauriendam aquam, audierit a puteum ut hauriret aquam: et haustam omnibus me: Da mihi pauxillum aquæ ad bibendum ex hydria camelis dedit. **21** Ipse autem contemplabatur tua: **44** et dixerit mihi: Et tu bibe, et camelis tuis eam tacitus, scire volens utrum prosperum iter hauriam: ipsa est mulier, quam præparavit Dominus suum fecisset Dominus, an non. **22** Postquam filio domini mei. **45** Dumque hæc tacitus tecum autem biberunt camelii, protulit vir inaures aureas, volverem, apparuit Rebecca veniens cum hydria, appendentes siclos duos, et armillas totidem pondo quam portabat in scapula: descenditque ad fontem, siclorum decem. **23** Dixitque ad eam: Cujus es et hausit aquam. Et aio ad eam: Da mihi paululum filia? indica mihi, est in domo patris tui locus ad bibere. **46** Quæ festinans deposituit hydriam de manendum? **24** Quæ respondit: Filia sum Bathuelis, humero, et dixit mihi: Et tu bibe, et camelis tuis filii Melchæ, quem peperit ipsi Nachor. **25** Et addidit, tribuam potum. Bibi, et adaquavit camelos. **47** dicens: Palearum quoque et foeni plurimum est Interrogavique eam, et dixi: Cujus es filia? Quæ apud nos, et locus spatiosus ad manendum. **26** respondit: Filia Bathuelis sum, filii Nachor, quem Inclinavit se homo, et adoravit Dominum, **27** dicens: peperit ei Melcha. Suspendi itaque inaures ad Benedictus Dominus Deus domini mei Abraham, ornandam faciem ejus, et armillas posui in manibus qui non abstulit misericordiam et veritatem suam a ejus. **48** Pronusque adoravi Dominum, benedicens domino meo, et recto itinere me perduxit in domum Domino Deo domini mei Abraham, qui perduxit me fratris domini mei. **28** Cucurrit itaque puella, et recto itinere, ut sumerem filiam fratris domini mei nuntiavat in domum matris suæ omnia quæ audierat. filio ejus. **49** Quam ob rem si facitis misericordiam **29** Habebat autem Rebecca fratrem nomine Laban, et veritatem cum domino meo, indicate mihi: sin qui festinus egressus est ad hominem, ubi erat fons. autem aliud placet, et hoc dicite mihi, ut vadam ad

dextram, sive ad sinistram. **50** Responderuntque orientalem. **7** Fuerunt autem dies vitæ Abrahæ, Laban et Bathuel: A Domino egressus est sermo: centum septuaginta quinque anni. **8** Et deficiens non possumus extra placitum ejus quidquam aliud mortuus est in senectute bona, proiectaque ætatis loqui tecum. **51** En Rebecca coram te est, tolle eam, et plenus dierum: congregatusque est ad populum et proficisci, et sit uxor filii domini tui, sicut suum. **9** Et sepelierunt eum Isaac et Ismaël filii sui locutus est Dominus. **52** Quod cum audisset puer in spelunca duplice, quæ sita est in agro Ephron Abraham, procidens adoravit in terram Dominum. filii Seor Hethæ, e regione Mambre, **10** quem **53** Prolatisque vasis argenteis, et aureis, ac vestibus, emerat a filiis Heth: ibi sepultus est ipse, et Sara dedit ea Rebeccæ pro munere: fratribus quoque ejus uxor ejus. **11** Et post obitum illius benedixit Deus et matre dona obtulit. **54** Initio convivio, vescentes Isaac filio ejus, qui habitabat juxta puteum nomine pariter et bibentes manserunt ibi. Surgens autem Viventis et videntis. **12** Hæ sunt generationes mane, locutus est puer: Dimitte me, ut vadam Ismaël filii Abrahæ, quem peperit ei Agar Ægyptia, ad dominum meum. **55** Responderuntque fratres famula Saræ: et **13** hæc nomina filiorum ejus in ejus et mater: Maneat puella saltem decem dies vocabulis et generationibus suis. Primogenitus apud nos, et postea proficiscetur. **56** Nolite, ait, Ismaël Nabaioth, deinde Cedar, et Adbeel, et me retinere, quia Dominus direxit viam meam: Mabsam, **14** Masma quoque, et Duma, et Massa, **15** dimittite me ut pergam ad dominum meum. **57** Et Hadar, et Thema, et Jethur, et Naphis, et Cedma. **16** dixerunt: Vocemus puellam, et quæramus ipsius Isti sunt filii Ismaëlis: et hæc nomina per castella et voluntatem. **58** Cumque vocata venisset, sciscitati oppida eorum, duodecim principes tribuum suarum. sunt: Vis ire cum homine isto? Quæ ait: Vadam. **59** **17** Et facti sunt anni vite Ismaëlis centum triginta Dimiserunt ergo eam, et nutricem illius, servumque septem, deficiensque mortuus est, et appositus Abraham, et comites ejus, **60** imprecantes prospera ad populum suum. **18** Habitavit autem ab Hevila sorori suæ, atque dicentes: Soror nostra es, crescas usque Sur, quæ respicit Ægyptum introéuntibus in mille millia, et possideat semen tuum portas Assyrios; coram cunctis fratribus suis obiit. **19** inimicorum suorum. **61** Igitur Rebecca et puellæ Hæ quoque sunt generationes Isaac filii Abraham: illius, ascensis camelis, secutæ sunt virum: qui Abraham genuit Isaac: **20** qui cum quadraginta festinus revertebatur ad dominum suum. **62** Eo esset annorum, duxit uxorem Rebeccam filiam autem tempore deambulabat Isaac per viam qua Bathuelis Syri de Mesopotamia, sororem Laban. ducit ad puteum, cuius nomen est Viventis et **21** Deprecatusque est Isaac Dominum pro uxore videntis: habitabat enim in terra australi: **63** et sua, eo quod esset sterilis: qui exaudivit eum, et egressus fuerat ad meditandum in agro, inclinata dedit conceptum Rebeccæ. **22** Sed collidebantur jam die: cumque elevasset oculos, vidit camelos in utero ejus parvuli; quæ ait: Si sic mihi futurum venientes procul. **64** Rebecca quoque, conspecto erat, quid necesse fuit concipere? perrexitque ut Isaac, descendit de camelio, **65** et ait ad puerum: consuleret Dominum. **23** Qui respondens ait: [Duæ Quis est ille homo qui venit per agrum in occursum gentes sunt in utero tuo, et duo populi ex ventre nobis? Dixitque ei: Ipse est dominus meus. At tuo dividetur, populusque populum superabit, illa tollens cito pallium, operuit se. **66** Servus et major serviet minori.] **24** Jam tempus pariendi autem cuncta, quæ gesserat, narravit Isaac. **67** Qui advenerat, et ecce gemini in utero ejus reperti introduxit eam in tabernaculum Saræ matris suæ, sunt. **25** Qui prior egressus est, rufus erat, et totus et accepit eam uxorem: et in tantum dilexit eam, in morem pellis hispidus: vocatumque est nomen ut dolorem, qui ex morte matris ejus acciderat, ejus Esau. Protinus alter egrediens, plantam fratris temperaret.

25 Abraham vero aliam duxit uxorem nomine Ceturam: **2** quæ peperit ei Zamran et Jecsan, et Madan, et Madian, et Jesboc, et Sue. **3** Jecsan quoque genuit Saba et Dadan. Filii Dadan fuerunt Assurim, et Latusim, et Loomin. **4** At vero ex Madian ortus est Ephra, et Opher, et Henoch, et Abida, et Eldaa: omnes hi filii Ceturæ. **5** Deditque Abraham cuncta quæ possederat, Isaac: **6** filiis autem concubinarum largitus est munera, et separavit eos ab Isaac filio suo, dum adhuc ipse viveret, ad plagam

primogenita? **33** Ait Jacob: Jura ergo mihi. Juravit ei Esau et vendidit primogenita. **34** Et sic, accepto pane et lentis edulio, comedit et bibit, et abiit, parvipendens quod primogenita vendidisset.

26 Orta autem fame super terram post eam sterilitatem, quæ acciderat in diebus Abraham, abiit Isaac ad Abimelech regem Palæstinorum in Gerara. **2** Apparuitque ei Dominus, et ait: Ne descendas in Ægyptum, sed quiesce in terra quam dixero tibi, **3** et peregrinare in ea: eroque tecum, et benedicam tibi: tibi enim et semini tuo dabo universas regiones has, complens juramentum quod spopondi Abraham patri tuo. **4** Et multiplicabo semen tuum sicut stellas cœli: daboque posteris tuis universas regiones has: et benedicentur in semine tuo omnes gentes terræ, **5** eo quod obedierit Abraham voci meæ, et custodierit præcepta et mandata mea, et cæremonias legesque servaverit. **6** Mansit itaque Isaac in Geraris. **7** Qui cum interrogaretur a viris loci illius super uxore sua, respondit: Soror mea est: timuerat enim confiteri quod sibi esset sociata conjugio, reputans ne forte interficerent eum propter illius pulchritudinem. **8** Cumque pertransissent dies plurimi, et ibidem moraretur, prospiciens Abimelech rex Palæstinorum per fenestram, vidit eum jocantem cum Rebecca uxore sua. **9** Et accersito eo, ait: Perspicuum est quod uxor tua sit: cur mentitus es eam sororem tuam esse? Respondit: Timui ne morerer propter eam. **10** Dixitque Abimelech: Quare imposuisti nobis? potuit coire quispiam de populo cum uxore tua, et induxeras super nos grande peccatum. Præcepitque omni populo, dicens: **11** Qui tetigerit hominis hujus uxorem, morte morietur. **12** Sevit autem Isaac in terra illa, et invenit in ipso anno centuplum: benedixitque ei Dominus. **13** Et locupletatus est homo, et ibat proficiens atque succrescens, donec magnus vehementer effectus est: **14** habuit quoque possessiones ovium et armentorum, et familiae plurimum. Ob hoc invidentes ei Palæstini, **15** omnes puteos, quos foderant servi patris illius Abraham, illo tempore obstruxerunt, implentes humo: **16** in tantum, ut ipse Abimelech diceret ad Isaac: Recede a nobis, quoniam potentior nobis factus es valde. **17** Et ille discedens, ut veniret ad torrentem Geraræ, habitaretque ibi, **18** rursum fodit alios puteos, quos foderant servi patris sui Abraham, et quos, illo mortuo, olim obstruxerant Philisthiim: appellavitque eos eisdem nominibus quibus ante pater vocaverat. **19** Foderuntque in torrente, et repererunt aquam vivam. **20** Sed et ibi iurgium fuit pastorum Geraræ aduersus pastores Isaac, gregem, affer mihi duos hædos optimos, ut faciam

dicentium: Nostra est aqua, quam ob rem nomen ei Esau putei ex eo, quod acciderat, vocavit Calumniam. **21** Foderunt autem et alium: et pro illo quoque rixati sunt, appellavitque eum Inimicitias. **22** Profectus inde fodit alium puteum, pro quo non contendunt: itaque vocavit nomen ejus Latitudo, dicens: Nunc dilatavit nos Dominus, et fecit crescere super terram. **23** Ascendit autem ex illo loco in Bersabee, **24** ubi apparuit ei Dominus in ipsa nocte, dicens: Ego sum Deus Abraham patris tui: noli timere, quia ego tecum sum: benedicam tibi, et multiplicabo semen tuum propter servum meum Abraham. **25** Itaque ædificavit ibi altare: et invocato nomine Domini, extendit tabernaculum, præcepitque servis suis ut foderent puteum. **26** Ad quem locum cum venissent de Geraris Abimelech, et Ochozath amicus illius, et Phicol dux militum, **27** locutus est eis Isaac: Quid venistis ad me, hominem quem odistis, et expulstis a vobis? **28** Qui responderunt: Vidimus tecum esse Dominum, et idcirco nos diximus: Sit juramentum inter nos, et ineamus foedus, **29** ut non facias nobis quidquam mali, sicut et nos nihil tuorum attigimus, nec fecimus quod te laderet: sed cum pace dimisimus auctum benedictione Domini. **30** Fecit ergo eis convivium, et post cibum et potum **31** surgentes mane, juraverunt sibi mutuo: dimisitque eos Isaac pacifice in locum suum. **32** Ecce autem venerunt in ipso die servi Isaac annuntiantes ei de puteo, quem foderant, atque dicentes: Invenimus aquam. **33** Unde appellavit eum Abundantiam: et nomen urbi impositum est Bersabee, usque in præsentem diem. **34** Esau vero quadragenarius duxit uxores, Judith filiam Beeri Hethæi, et Basemath filiam Elon ejusdem loci: **35** quæ ambæ offenderant animum Isaac et Rebeccæ.

27 Senuit autem Isaac, et caligaverunt oculi ejus, et videre non poterat: vocavitque Esau filium suum majorem, et dixit ei: Fili mi? Qui respondit: Adsum. **2** Cui pater: Vides, inquit, quod senerim, et ignorem diem mortis meæ. **3** Sume arma tua, pharetram, et arcum, et egredere foras: cumque venatu aliquid apprehenderis, **4** fac mihi inde pulmentum sicut velle me nosti, et affer ut comedam: et benedicat tibi anima mea antequam moriar. **5** Quod cum audisset Rebecca, et ille abiisset in agrum ut jussionem patris impleret, **6** dixit filio suo Jacob: Audivi patrem tuum loquentem cum Esau fratre tuo, et dicentem ei: **7** Affer mihi de venatione tua, et fac cibos ut comedam, et benedicam tibi coram Domino antequam moriar. **8** Nunc ergo, fili mi, acquiesce consiliis meis: **9** et pergens ad

ex eis escas patri tuo, quibus libenter vescitur: **10** et erit benedictus? **34** Auditis Esau sermonibus quas cum intuleris, et comederit, benedicat tibi patris, irruerit clamore magno: et consternatus, priusquam moriatur. **11** Cui ille respondit: Nostri ait: Benedic etiam et mihi, pater mi. **35** Qui quod Esau frater meus homo pilosus sit, et ego lenis: ait: Venit germanus tuus fraudulenter, et accepit **12** si attrahaverit me pater meus, et senserit, timeo benedictionem tuam. **36** At ille subiunxit: Juste ne putet me sibi voluisse illudere, et inducam super vocatum est nomen ejus Jacob: supplantavit enim me maledictionem pro benedictione. **13** Ad quem me en altera vice: primogenita mea ante tulit, mater: In me sit, ait, ista maledictio, fili mi: tantum et nunc secundo surripuit benedictionem meam. audi vocem meam, et pergens, affer quæ dixi. **14** Rursumque ad patrem: Numquid non reservasti, Abiit, et attulit, deditque matre. Paravit illa cibos, ait, et mihi benedictionem? **37** Respondit Isaac: sicut velle noverat patrem illius. **15** Et vestibus Esau Dominum tuum illum constitui, et omnes fratres valde bonis, quas apud se habebat domi, induit eum: ejus servituti illius subjugavi; frumento et vino **16** pelliculasque hædorum circumdedit manibus, stabilivi eum: et tibi post hæc, fili mi, ultra quid et colli nuda protexit: **17** deditque pulmentum, et faciam? **38** Cui Esau: Num unam, inquit, tantum panes, quos coxerat, tradidit. **18** Quibus illatis, dixit: benedictionem habes, pater? mihi quoque obsecro Pater mi? At ille respondit: Audio. Quis es tu, fili mi? ut benedicas. Cumque ejulatu magno fleret, **39** **19** Dixitque Jacob: Ego sum primogenitus tuus Esau: motus Isaac, dixit ad eum: [In pinguedine terræ, et feci sicut præcepisti mihi: surge, sede, et comedere in rore cæli desuper, **40** erit benedictio tua. Vives in de venatione mea, ut benedicat mihi anima tua. **20** gladio, et fratri tuo servies: tempusque veniet, cum Rursumque Isaac ad filium suum: Quomodo, inquit, excutias et solvas jugum ejus de cervicibus tuis.] **41** tam cito invenire potuisti, fili mi? Qui respondit: Oderat ergo semper Esau Jacob pro benedictione qua Voluntas Dei fuit ut cito occurreret mihi quod benedixerat ei pater: dixitque in corde suo: Venient volebam. **21** Dixitque Isaac: Accede huc, ut tangam dies luctus patris mei, et occidam Jacob fratrem te, fili mi, et probem utrum tu sis filius meus Esau, meum. **42** Nuntiata sunt hæc Rebeccæ: quæ mittens an non. **22** Accessit ille ad patrem, et palpato eo, et vocans Jacob filium suum, dixit ad eum: Ecce Esau dixit Isaac: Vox quidem, vox Jacob est: sed manus, frater tuus minatur ut occidat te. **43** Nunc ergo, fili manus sunt Esau. **23** Et non cognovit eum, quia mi, audi vocem meam, et consurgens fuge ad Laban pilosæ manus similitudinem majoris expresserant. fratrem meum in Haran: **44** habitabisque cum eo Benedicens ergo illi, **24** ait: Tu es filius meus Esau? dies paucos, donec requiescat furor fratris tui, **45** Respondit: Ego sum. **25** At ille: Affer mihi, inquit, et cesset indignatio ejus, obliviousaturque eorum cibos de venatione tua, fili mi, ut benedicat tibi quæ fecisti in eum: postea mittam, et adducam te anima mea. Quos cum oblatos comedisset, obtulit inde huc: cur utroque orbabor filio in uno die? **46** ei etiam vinum. Quo hausto, **26** dixit ad eum: Dixitque Rebecca ad Isaac: Tædet me vitæ meæ Accede ad me, et da mihi osculum, fili mi. **27** propter filias Heth: si acceperit Jacob uxorem de Accessit, et osculatus est eum. Statimque ut sensit vestimentorum illius fragrantiam, benedicens illi, ait: [Ecce odor filii mei sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus. **28** Det tibi Deus de rore cæli et de pinguedine terræ abundantiam frumenti et vini. **29** Et serviant tibi populi, et adorent te tribus: esto dominus fratribus tuorum, et incurvantur ante te filii matris tuæ: qui maledixerit tibi, sit ille maledictus, et qui benedixerit tibi, benedictionibus repleatur.] **30** Vix Isaac sermonem impleverat, et egresso Jacob foras, venit Esau, **31** coctosque de venatione cibos intulit patri, dicens: Surge, pater mi, et comedere de venatione filii tui, ut benedicat mihi anima tua. **32** Dixitque illi Isaac: Quis enim es tu? Qui respondit: Ego sum filius tuus primogenitus Esau. **33** Expavit Isaac stupore vehementi: et ultra quam credi potest admirans, ait: Quis igitur ille est qui dudum captam venationem attulit mihi, et comedì ex omnibus priusquam tu venires; benedixique ei,

uxorem de filiabus Chanaan: **7** quodque obediens eas ad pastum reducete. **8** Qui responderunt: Non Jacob parentibus suisisset in Syriam: **8** probans possumus, donec omnia pecora congregentur, et quoque quod non libenter aspicaret filias Chanaan amoveamus lapidem de ore putei, ut ad aquem pater suus: **9** ivit ad Ismaëlem, et duxit uxorem greges. **9** Adhuc loquebantur, et ecce Rachel veniebat absque iis, quas prius habebat, Maheleth filiam cum ovibus patris sui: nam gregem ipsa pascebatur. Ismaël filii Abraham, sororem Nabaoth. **10** Igitur **10** Quam cum vidisset Jacob, et sciret consobrinam egressus Jacob de Bersabee, pergebat Haran. **11** suam, ovesque Laban avunculi sui, amovit lapidem Cumque venisset ad quemdam locum, et vellet in eo quo puteus claudebatur. **11** Et ad aquato grege, requiescere post solis occubitum, tulit de lapidibus osculatus est eam: et elevata voce flevit, **12** et qui jacebant, et supponens capiti suo, dormivit in indicavit ei quod frater esset patris sui, et filius eodem loco. **12** Veditque in somnis scalam stantem Rebeccae: at illa festinans nuntiavit patri suo. **13** super terram, et cacumen illius tangens cælum: Qui cum audisset venisse Jacob filium sororis suæ, angelos quoque Dei ascendentess et descendentes cucurrit obviam ei: complexusque eum, et in oscula per eam, **13** et Dominum innixum scalæ dicentem ruens, duxit in domum suam. Auditus autem causis sibi: Ego sum Dominus Deus Abraham patris tui, itineris, **14** respondit: Os meum es, et caro mea. Et et Deus Isaac: terram, in qua dormis, tibi dabo et postquam impleti sunt dies mensis unius, **15** dixit semini tuo. **14** Eritque semen tuum quasi pulvis ei: Num quia frater meus es, gratis servies mihi? terræ: dilataberis ad occidentem, et orientem, et dic quid mercedis accipias. **16** Habebat vero duas septentrionem, et meridiem: et benedicentur in filias: nomen majoris Lia, minor vero appellabatur te et in semine tuo cunctæ tribus terræ. **15** Et ero Rachel. **17** Sed Lia lippis erat oculis: Rachel decora custos tuus quocumque perreveris, et reducam facie, et venusto aspectu. **18** Quam diligens Jacob, te in terram hanc: nec dimittam nisi complevero ait: Serviam tibi pro Rachel filia tua minore, septem universa quæ dixi. **16** Cumque evigilasset Jacob annis. **19** Respondit Laban: Melius est ut tibi eam de somno, ait: Vere Dominus est in loco isto, et ego nesciebam. **17** Pavensque, Quam terribilis est, ergo Jacob pro Rachel septem annis: et videbantur inquit, locus iste! non est hic aliud nisi dominus Dei, illi pauci dies præ amoris magnitudine. **21** Dixitque et porta cæli. **18** Surgens ergo Jacob mane, tulit ad Laban: Da mihi uxorem meam: quia jam tempus lapidem quem supposuerat capiti suo, et erexit in impletum est, ut ingrediar ad illam. **22** Qui vocatis titulum, fundens oleum desperat. **19** Appellavitque multis amicorum turbis ad convivium, fecit nuptias. nomen urbis Bethel, quæ prius Luza vocabatur. **20** **23** Et vespero Liam filiam suam introduxit ad eum, Vovit etiam votum, dicens: Si fuerit Deus mecum, **24** dans ancillam filiæ, Zelpham nomine. Ad quam et custodierit me in via, per quam ego ambulo, et cum ex more Jacob fuisset ingressus, facto mane dederit mihi panem ad vescendum, et vestimentum vedit Liam: **25** et dixit ad socerum suum: Quid est ad induendum, **21** reversusque fuero prospere ad quod facere voluisti? nonne pro Rachel servivi domum patris mei: erit mihi Dominus in Deum, **22** et tibi? quare imposuisti mihi? **26** Respondit Laban: lapis iste, quem erexi in titulum, vocabitur Domus Non est in loco nostro consuetudinis, ut minores Dei: cunctorumque quæ dederis mihi, decimas ante tradamus ad nuptias. **27** Imple hebdomadam offeram tibi.

29 Profectus ergo Jacob venit in terram orientalem. **2** Et vidit puteum in agro, tres quoque greges ovium accubantes juxta eum: nam ex illo ad aquabuntur pecora, et os ejus grandi lapide claudebatur. **3** Morisque erat ut cunctis ovibus congregatis devolverent lapidem, et refectis gregibus rursum super os putei ponerent. **4** Dixitque ad pastores: Fratres, unde estis? Qui responderunt: De Haran. **5** Quos interrogans, Numquid, ait, nostis Laban filium Nachor? Dixerunt: Novimus. **6** Sanusne est? inquit. Valet, inquiunt: et ecce Rachel filia ejus venit cum grege suo. **7** Dixitque Jacob: Adhuc multum diei superest, nec est tempus ut reducantur ad caulas greges: date ante potum ovibus, et sic

possimus, donec omnia pecora congregentur, et amoiveamus lapidem de ore putei, ut ad aquem greges. **9** Adhuc loquebantur, et ecce Rachel veniebat cum ovibus patris sui: nam gregem ipsa pascebatur. **10** Quam cum vidisset Jacob, et sciret consobrinam egressus Jacob de Bersabee, pergebat Haran. **11** suam, ovesque Laban avunculi sui, amovit lapidem Cumque venisset ad quemdam locum, et vellet in eo quo puteus claudebatur. **11** Et ad aquato grege, requiescere post solis occubitum, tulit de lapidibus osculatus est eam: et elevata voce flevit, **12** et qui jacebant, et supponens capiti suo, dormivit in indicavit ei quod frater esset patris sui, et filius eodem loco. **12** Veditque in somnis scalam stantem Rebeccae: at illa festinans nuntiavit patri suo. **13** super terram, et cacumen illius tangens cælum: Qui cum audisset venisse Jacob filium sororis suæ, angelos quoque Dei ascendentess et descendentes cucurrit obviam ei: complexusque eum, et in oscula per eam, **13** et Dominum innixum scalæ dicentem ruens, duxit in domum suam. Auditus autem causis sibi: Ego sum Dominus Deus Abraham patris tui, itineris, **14** respondit: Os meum es, et caro mea. Et et Deus Isaac: terram, in qua dormis, tibi dabo et postquam impleti sunt dies dies mensis unius, **15** dixit semini tuo. **14** Eritque semen tuum quasi pulvis ei: Num quia frater meus es, gratis servies mihi? terræ: dilataberis ad occidentem, et orientem, et dic quid mercedis accipias. **16** Habebat vero duas septentrionem, et meridiem: et benedicentur in filias: nomen majoris Lia, minor vero appellabatur te et in semine tuo cunctæ tribus terræ. **15** Et ero Rachel. **17** Sed Lia lippis erat oculis: Rachel decora custos tuus quocumque perreveris, et reducam facie, et venusto aspectu. **18** Quam diligens Jacob, te in terram hanc: nec dimittam nisi complevero ait: Serviam tibi pro Rachel filia tua minore, septem universa quæ dixi. **16** Cumque evigilasset Jacob annis. **19** Respondit Laban: Melius est ut tibi eam de somno, ait: Vere Dominus est in loco isto, et ego nesciebam. **17** Pavensque, Quam terribilis est, ergo Jacob pro Rachel septem annis: et videbantur inquit, locus iste! non est hic aliud nisi dominus Dei, illi pauci dies præ amoris magnitudine. **21** Dixitque et porta cæli. **18** Surgens ergo Jacob mane, tulit ad Laban: Da mihi uxorem meam: quia jam tempus lapidem quem supposuerat capiti suo, et erexit in impletum est, ut ingrediar ad illam. **22** Qui vocatis titulum, fundens oleum desperat. **19** Appellavitque multis amicorum turbis ad convivium, fecit nuptias. nomen urbis Bethel, quæ prius Luza vocabatur. **20** **23** Et vespero Liam filiam suam introduxit ad eum, Vovit etiam votum, dicens: Si fuerit Deus mecum, **24** dans ancillam filiæ, Zelpham nomine. Ad quam et custodierit me in via, per quam ego ambulo, et cum ex more Jacob fuisset ingressus, facto mane dederit mihi panem ad vescendum, et vestimentum vedit Liam: **25** et dixit ad socerum suum: Quid est ad induendum, **21** reversusque fuero prospere ad quod facere voluisti? nonne pro Rachel servivi domum patris mei: erit mihi Dominus in Deum, **22** et tibi? quare imposuisti mihi? **26** Respondit Laban: lapis iste, quem erexi in titulum, vocabitur Domus Non est in loco nostro consuetudinis, ut minores Dei: cunctorumque quæ dederis mihi, decimas ante tradamus ad nuptias. **27** Imple hebdomadam offeram tibi.

michi maritus meus: eo quod pepererim ei tres filios: servivi tibi, ut abeam: tu nosti servitatem qua et idcirco appellavit nomen ejus Levi. **35** Quarto servivi tibi. **27** Ait illi Laban: Inveniam gratiam in concepit, et peperit filium, et ait: Modo confitebor mihi Deus propter te: **28** constitue mercedem tuam quam dem tibi. **29** At ille respondit: Tu nosti quomodo servierim tibi, et quanta in manibus meis fuerit possessio tua. **30** Modicum habuisti antequam venirem ad te, et nunc dives effectus es: benedixitque tibi Dominus ad introitum meum. Justum est igitur ut aliquando provideam etiam domui meae. **31** Dixitque Laban: Quid tibi dabo? At ille ait: Nihil volo: sed si feceris quod postulo, iterum pascam, et custodiam pecora tua. **32** Gyra omnes greges tuos, et separa cunctas oves varias, et sparso vellere; quodcumque furvum, et maculosum, variumque fuerit, tam in ovibus quam in capris, erit merces mea. **33** Respondebitque mihi cras justitia mea, quando placiti tempus advenerit coram te: et omnia quæ non fuerint varia, et maculosa, et furva, tam in ovibus quam in capris, furti me arguent. **34** Dixitque Laban: Gratum habeo quod petis. **35** Et separavit in die illa capras, et oves, et hircos, et arietes varios, atque maculosos: cunctum autem gregem unicolorum, id est albi et nigri velleris, tradidit in manu filiorum suorum. **36** Et posuit spatium itineris trium dierum inter se et generum, qui pascebat reliquos greges ejus. **37** Tollens ergo Jacob virgas populeas virides, et amygdalinas, et ex platanis, ex parte decorticavit eas: detractisque corticibus, in his, quæ spoliata fuerant, candor apparuit: illa vero quæ integra fuerant, viridia permanserunt: atque in hunc modum color effectus est varius. **38** Posuitque eas in canalibus, ubi effundebatur aqua: ut cum venissent greges ad bibendum, ante oculos haberent virgas, et in aspectu earum conciperent. **39** Factumque est ut in ipso calore coitus, oves intuerentur virgas, et parerent maculosa, et varia, et diverso colore respersa. **40** Divisitque gregem Jacob, et posuit virgas in canalibus ante oculos arietum: erant autem alba et nigra quæque, Laban; cetera vero, Jacob, separatis inter se gregibus. **41** Igitur quando primo tempore ascendeabantur oves, ponebat Jacob virgas in canalibus aquarum ante oculos arietum et ovium, ut in earum contemplatione conciperent: **42** quando vero serotina admissura erat, et conceptus extremus, non ponebat eas. Factaque sunt ea quæ erant serotina, Laban: et quæ primi temporis, Jacob. **43** Ditatusque est homo ultra modum, et habuit greges multos, ancillas et servos, camelos et asinos.

30 Cernens autem Rachel quod infecunda esset, invidit sorori suæ, et ait marito suo: Da mihi liberos, alioquin moriar. **2** Cui iratus respondit Jacob: Num pro Deo ego sum, qui privavit te fructu ventris tui? **3** At illa: Habeo, inquit, famulam Balam: ingredere ad illam, ut pariat super genua mea, et habeam ex illa filios. **4** Deditque illi Balam in conjugium: quæ, **5** ingresso ad se viro, concepit, et peperit filium. **6** Dixitque Rachel: Judicavit mihi Dominus, et exaudivit vocem meam, dans mihi filium, et idcirco appellavit nomen ejus Dan. **7** Rursumque Bala concipiens, peperit alterum, **8** pro quo ait Rachel: Comparavit me Deus cum sorore mea, et invalui: vocavitque eum Nephthali. **9** Sentiens Lia quod parere desiisset, Zelpham ancillam suam marito tradidit. **10** Qua post conceptum edente filium, **11** dixit: Feliciter, et idcirco vocavit nomen ejus Gad. **12** Peperit quoque Zelpha alterum. **13** Dixitque Lia: Hoc pro beatitudine mea: beatam quippe me dicent mulieres: propterea appellavit eum Aser. **14** Egressus autem Ruben tempore messis triticeæ in agrum, reperit mandragoras, quas matri Lia detulit. Dixitque Rachel: Da mihi partem de mandragoris filii tui. **15** Illa respondit: Parumne tibi videtur quod præripueris maritum mihi, nisi etiam mandragoras filii mei tuleris? Ait Rachel: Dormiat tecum hac nocte pro mandragoris filii tui. **16** Redeuntique ad vesperam Jacob de agro, egressa est in occursum ejus Lia, et Ad me, inquit, intrabis: quia mercede conduxi te pro mandragoris filii mei. Dormivitque cum ea nocte illa. **17** Et exaudivit Deus preces ejus, concepitque et peperit filium quintum, **18** et ait: Dedit Deus mercedem mihi, quia dedi ancillam meam viro meo: appellavitque nomen ejus Issachar. **19** Rursum Lia concipiens, peperit sextum filium, **20** et ait: Dotavit me Deus dote bona: etiam hac vice mecum erit maritus meus, eo quod genuerim ei sex filios: et idcirco appellavit nomen ejus Zabulon. **21** Post quem peperit filiam, nomine Dinam. **22** Recordatus quoque Dominus Rachelis, exaudivit eam, et aperuit vulvam ejus. **23** Quæ concepit, et peperit filium, dicens: Abstulit Deus opprobrium meum. **24** Et vocavit nomen ejus Joseph, dicens: Addat mihi Dominus filium alterum. **25** Nato autem Joseph, dixit Jacob socero suo: Dimitte me ut revertar in patriam, et ad terram meam. **26** Da mihi uxores, et liberos meos, pro quibus

31 Postquam autem audivit verba filiorum Laban dicentium: Tulit Jacob omnia quæ fuerunt

patris nostri, et de illius facultate ditatus, factus Jacob: Quare ita egisti, ut clam me abigeres filias est inclutus: **2** animadvertis quoque faciem Laban, meas quasi captivas gladio? **27** cur ignorante me quod non esset erga se sicut heri et nudiustertius, fugere voluisti, nec indicare mihi, ut prosequerer te **3** maxime dicente sibi Domino: Revertere in terram cum gaudio, et canticis, et tympanis, et citharis? patrum tuorum, et ad generationem tuam, eroque **28** Non es passus ut oscularer filios meos et filias: tecum. **4** Misit, et vocavit Rachel et Liam in agrum, stulte operatus es: et nunc quidem **29** valet manus ubi pascebat greges, **5** dixitque eis: Video faciem mea reddere tibi malum: sed Deus patris vestri heri patris vestri quod non sit erga me sicut heri et dixit mihi: Cave ne loquaris contra Jacob quidquam nudiustertius: Deus autem patris mei fuit mecum. **6** durius. **30** Esto, ad tuos ire cupiebas, et desiderio Et ipsæ nostis quod totis viribus meis servierim erat tibi domus patris tui: cur furatus es deos meos? patri vestro. **7** Sed et pater vester circumvenit me et **31** Respondit Jacob: Quod inscio te profectus sum, mutavit mercedem meam decem vicibus: et tamen timui ne violenter auferres filias tuas. **32** Quod non dimisit eum Deus ut noceret mihi. **8** Si quando autem furti me arguis: apud quemcumque inveneris dixit: Variæ erunt mercedes tuae: pariebant omnes deos tuos, necetur coram fratribus nostris: scrutare, oves varios foetus; quando vero e contrario, ait: Alba quidquid tuorum apud me inveneris, et aufer. Hæc quæque accipies pro mercede: omnes greges alba dicens, ignorabat quod Rachel furata esset idola. **33** pepererunt. **9** Tulitque Deus substantiam patris Ingressus itaque Laban tabernaculum Jacob, et Liæ, vestri, et dedit mihi. **10** Postquam enim conceptus et utriusque famulæ, non invenit. Cumque intrasset ovium tempus advenerat, levavi oculos meos, et tentorium Rachelis, **34** illa festinans abscondit vidi in somnis ascendentis mares super feminas, idola subter stramenta camelii, et sedit desuper: varios et maculosos, et diversorum colorum. **11** scrutantique omne tentorium, et nihil invenienti, Dixitque angelus Dei ad me in somnis: Jacob? **35** ait: Ne irascatur dominus meus quod coram Et ego respondi: Adsum. **12** Qui ait: Leva oculos te assurgere nequeo: quia juxta consuetudinem tuos, et vide universos masculos ascendentis super feminarum nunc accidit mihi: sic delusa sollicitudo feminas, varios, maculosos, atque respersos. Vidi quærentis est. **36** Tumensque Jacob, cum jurgio enim omnia quæ fecit tibi Laban. **13** Ego sum Deus ait: Quam ob culpam meam, et ob quod peccatum Bethel, ubi unxisti lapidem, et votum vovisti mihi. meum sic exarsisti post me, **37** et scrutatus es Nunc ergo surge, et egredere de terra hac, revertens omnem supellectilem meam? quid invenisti de in terram nativitatis tuæ. **14** Responderuntque cuncta substantia domus tue? pone hic coram Rachel et Lia: Numquid habemus residui quidquam fratribus meis, et fratribus tuis, et judicent inter in facultatibus et hæreditate domus patris nostri? me et te. **38** Idcirco viginti annis fui tecum? oves **15** nonne quasi alienas reputavit nos, et vendidit, tuæ et capræ steriles non fuerunt, arietes gregis comediturque pretium nostrum? **16** Sed Deus tulit tui non comedi: **39** nec captum a bestia ostendi opes patris nostri, et eas tradidit nobis, ac filiis tibi, ego damnum omne reddebam: quidquid furto nostris: unde omnia quæ præcepit tibi Deus, fac. peribat, a me exigebas: **40** die noctuque æstu urebar, **17** Surrexit itaque Jacob, et impositis liberis ac et gelu, fugiebatque somnus ab oculis meis. **41** conjugibus suis super camelos, abiit. **18** Tulitque Sicque per viginti annos in domo tua servivi tibi, omnem substantiam suam, et greges, et quidquid in quatuordecim pro filiabus, et sex pro gregibus tuis: Mesopotamia acquisierat, pergens ad Isaac patrem immutasti quoque mercedem meam decem vicibus. suum in terram Chanaan. **19** Eo tempore ierat **42** Nisi Deus patris mei Abraham, et timor Isaac patris ad tondendas oves, et Rachel furata est idola affusset mihi, forsitan modo nudum me dimisisses: sui. **20** Noluitque Jacob confiteri socero suo afflictionem meam et laborem manuum mearum quod fugeret. **21** Cumque abiisset tam ipse quam respexit Deus, et arguit te heri. **43** Respondit ei omnia quæ juris sui erant, et amne transmissò Laban: Filiae meæ et filii, et greges tui, et omnia pergeret contra montem Galaad, **22** nuntiatum quæ cernis, mea sunt: quid possum facere filiis et est Laban die tertio quod fugeret Jacob. **23** Qui, nepotibus meis? **44** Veni ergo, et ineamus fœdus, ut assumptis fratribus suis, persecutus est eum diebus sit in testimonium inter me et te. **45** Tulit itaque septem: et comprehendit eum in monte Galaad. **24** Jacob lapidem, et erexit illum in titulum: **46** dixitque Videlitque in somnis dicentem sibi Deum: Cave ne fratribus suis: Afferte lapides. Qui congregantes quidquam aspere loquaris contra Jacob. **25** Jamque fecerunt tumulum, comederuntque super eum: Jacob extenderat in monte tabernaculum: cumque **47** quem vocavit Laban Tumulum testis: et Jacob, ille consecutus fuisset eum cum fratribus suis, in Acervum testimonii, uterque juxta proprietatem eodem monte Galaad fixit tentorium. **26** Et dixit ad linguæ suæ. **48** Dixitque Laban: Tumulus iste erit

testis inter me et te hodie, et idcirco appellatum triginta, vaccas quadraginta, et tauros viginti, asinas est nomen ejus Galaad, id est, Tumulus testis. **49** viginti et pullos earum decem. **16** Et misit per Intueatur et judicet Dominus inter nos quando manus servorum suorum singulos seorsum greges, recesserimus a nobis, **50** si afflixeris filias meas, dixitque pueris suis: Antecedite me, et sit spatum et si introduxeris alias uxores super eas: nullus inter gregem et gregem. **17** Et præcepit priori, sermonis nostri testis est absque Deo, qui præsens dicens: Si obvium habueris fratrem meum Esau, et respicit. **51** Dixitque rursus ad Jacob: En tumulus interrogaverit te: Cujus es? aut, Quo vadis? aut, Cujus hic, et lapis quem erexi inter me et te, **52** testis erit: sunt ista quæ sequeris? **18** respondebis: Servi tui tumulus, inquam, iste et lapis sint in testimonium, Jacob, munera misit domino meo Esau, ipse quoque si aut ego transiero illum pergens ad te, aut tu post nos venit. **19** Similiter dedit mandata secundo, præterieris, malum mihi cogitans. **53** Deus Abraham, et tertio, et cunctis qui sequebantur greges, dicens: et Deus Nachor, judicet inter nos, Deus patris eorum. Iisdem verbis loquimini ad Esau cum inveneritis Juravit ergo Jacob per timorem patris sui Isaac: **54** eum. **20** Et addetis: Ipse quoque servus tuus Jacob immolatisque victimis in monte, vocavit fratres iter nostrum insequitur. Dicit enim: Placabo illum suos ut ederent panem. Qui cum comedissent, muneribus quæ præcedunt, et postea videbo illum: manserunt ibi: **55** Laban vero de nocte consurgens, forsitan propitiabitur mihi. **21** Præcesserunt itaque osculatus est filios, et filias suas, et benedixit illis: munera ante eum, ipse vero mansit nocte illa in reversus est in locum suum.

32 Jacob quoque abiit itinere quo coeparat: fueruntque ei obviam angeli Dei. **2** Quos cum vidisset, ait: Castra Dei sunt hæc: et appellavit nomen loci illius Mahanaim, id est, Castra. **3** Misit autem et nuntios ante se ad Esau fratrem suum in terram Seir, in regionem Edom: **4** præcepitque eis, dicens: Sic loquimini domino meo Esau: Hæc dicit frater tuus Jacob: Apud Laban peregrinatus sum, et fui usque in præsentem diem. **5** Habeo boves, et asinos, et oves, et servos, et ancillas: mittoque nunc legationem ad dominum meum, ut inveniam gratiam in conspectu tuo. **6** Reversique sunt nuntii ad Jacob, dicentes: Venimus ad Esau fratrem tuum, et ecce properat tibi in occursum cum quadringentis viris. **7** Timuit Jacob valde: et perterritus divisit populum qui secum erat, greges quoque et oves, et boves, et camelos, in duas turmas, **8** dicens: Si venerit Esau ad unam turmam, et percusserit eam, alia turma, quæ relicta est, salvabitur. **9** Dixitque Jacob: Deus patris mei Abraham, et Deus patris mei Isaac: Domine qui dixisti mihi: Revertere in terram tuam, et in locum nativitatis tuæ, et benefaci am tibi: **10** minor sum cunctis miserationibus tuis, et veritate tua quam explevi servo tuo. In baculo meo transivi Jordanem istum: et nunc cum duabus turmis regredior. **11** Erue me de manu fratris mei Esau, quia valde eum timeo: ne forte veniens percutiat matrem cum filiis. **12** Tu locutus es quod benefaceres mihi, et dilatares semen meum sicut arenam maris, quæ præ multitudine numerari non potest. **13** Cumque dormisset ibi nocte illa, separavit de his quæ habebat, munera Esau fratri suo, **14** capras ducentas, hircos viginti, oves ducentas, et arietes viginti, **15** camelos fœtas cum pullis suis

et transivit vadum Jaboc. **23** Traductisque omnibus quæ ad se pertinebant, **24** mansit solus: et ecce vir luctabatur cum eo usque mane. **25** Qui cum videret quod eum superare non posset, tetigit nervum femoris ejus, et statim emarcuit. **26** Dixitque ad eum: Dimitte me: jam enim ascendit aurora. Respondit: Non dimittam te, nisi benedixeris mihi. **27** Ait ergo: Quod nomen est tibi? Respondit: Jacob. **28** At ille: Nequaquam, inquit, Jacob appellabitur nomen tuum, sed Israël: quoniam si contra Deum fortis fuisti, quanto magis contra homines prævalebis? **29** Interrogavit eum Jacob: Dic mihi, quo appellaris nomine? Respondit: Cur quæris nomen meum? Et benedixit ei in eodem loco. **30** Vocavitque Jacob nomen loci illius Phanuel, dicens: Vidi Deum facie ad faciem, et salva facta est anima mea. **31** Ortusque est ei statim sol, postquam transgressus est Phanuel: ipse vero claudicabat pede. **32** Quam ob causam non comedunt nervum filii Israël, qui emarcuit in femore Jacob, usque in præsentem diem: eo quod tetigerit nervum femoris ejus, et obstupuerit.

33 Elevans autem Jacob oculos suos, vidit venientem Esau, et cum eo quadringentos viros: divisitque filios Liæ et Rachel, ambarumque famularum: **2** et posuit utramque ancillam, et liberos earum, in principio: Liam vero, et filios ejus, in secundo loco: Rachel autem et Joseph novissimos. **3** Et ipse progrediens adoravit pronus in terram septies, donec appropinquaret frater ejus. **4** Currens itaque Esau obviam fratri suo, amplexatus est eum: stringensque collum ejus, et osculans flevit. **5** Levatisque oculis, vidit mulieres et parvulos earum, et ait: Quid sibi volunt isti? et si ad te pertinent?

Respondit: Parvuli sunt quos donavit mihi Deus Sichem filii mei adhæsit anima filiæ vestræ: date servo tuo. **6** Et appropinquantes ancillæ et filii eam illi uxorem: **9** et jungamus vicissim connubia: earum, incurvati sunt. **7** Accessit quoque Lia cum filias vestras tradite nobis, et filias nostras accipite, pueris suis: et cum similiter adorassent, extremi **10** et habitate nobiscum: terra in potestate vestra Joseph et Rachel adoraverunt. **8** Dixitque Esau: est: exercete, negotiamini, et possidete eam. **11** Sed Quænam sunt istæ turmæ quas obviā habui? et Sichem ad patrem et ad fratres ejus ait: Inveniam Respondit: Ut invenirem gratiam coram domino gratiam coram vobis: et quæcumque statueritis, meo. **9** At ille ait: Habeo plurima, frater mi, sint dabo: **12** augete dotem, et munera postulate, et tua tibi. **10** Dixitque Jacob: Noli ita, obsecro: sed si libenter tribuam quod petieritis: tantum date mihi inveni gratiam in oculis tuis, accipe munuscum pueram hanc uxorem. **13** Responderunt filii Jacob de manibus meis. Sic enim vidi faciem tuam, Sichem et patri ejus in dolo, sævientes ob stuprum quasi viderim vultum Dei: esto mihi propitius, sororis: **14** Non possumus facere quod petitis, nec **11** et suscipe benedictionem quam attuli tibi, et dare sororem nostram homini incircumcis: quod quam donavit mihi Deus tribuens omnia. Vix fratre illicitum et nefarium est apud nos. **15** Sed in hoc compellente, suscipiens, **12** ait: Gradiamur simul, valebimus foederari, si volueritis esse similes nostri, eroque socius itineris tui. **13** Dixitque Jacob: Nosti, et circumcidatur in vobis omne masculini sexus; **16** domine mi, quod parvulos habeam teneros, et oves, tunc dabimus et accipiemus mutuo filias vestras ac et boves foetas mecum: quas si plus in ambulando nostras: et habitabimus vobiscum, erimusque unus fecero laborare, morientur una die cuncti greges. **14** populus. **17** Si autem circumcidiri nolueritis, tollemus Præcedat dominus meus ante servum suum: et ego filiam nostram, et recedemus. **18** Placuit oblatio sequar paulatim vestigia ejus, sicut video parvulos eorum Hemor, et Sichem filio ejus, **19** nec distulit meos posse, donec veniam ad dominum meum adolescens quin statim quod petebatur expleret: in Seir. **15** Respondit Esau: Oro te, ut de populo amabat enim pueram valde, et ipse erat inclitus in qui mecum est, saltem soci remaneant viæ tuæ. omni domo patris sui. **20** Ingressique portam urbis, Non est, inquit, necesse: hoc uno tantum indigeo, locuti sunt ad populum: **21** Viri isti pacifici sunt, ut inveniam gratiam in conspectu tuo, domine et volunt habitare nobiscum: negotientur in terra, mi. **16** Reversus est itaque illo die Esau itinere et exerceant eam, quæ spatiosa et lata cultoribus quo venerat in Seir. **17** Et Jacob venit in Socoth: indigit: filias eorum accipiemus uxores, et nostras ubi ædificata domo et fixis tentoriis appellavit illis dabimus. **22** Unum est quo differtur tantum nomen loci illius Socoth, id est, Tabernacula. **18** bonum: si circumcidamus masculos nostros, ritum Transivitque in Salem urbem Sichimorum, quæ gentis imitantes. **23** Et substantia eorum, et pecora, est in terra Chanaan, postquam reversus est de et cuncta quæ possident, nostra erunt: tantum Mesopotamia Syriae: et habitavit juxta oppidum. **19** in hoc acquiescamus, et habitantes simul, unum Emitque partem agri, in qua fixerat tabernacula, efficiemus populum. **24** Assensique sunt omnes, a filiis Hemor patris Sichem centum agnis. **20** Et circumcisio cunctis maribus. **25** Et ecce, die tertio, erecto ibi altari, invocavit super illud fortissimum quando gravissimus vulnerum dolor est: arreptis Deum Israël.

34 Egressa est autem Dina filia Liæ ut videret mulieres regionis illius. **2** Quam cum vidisset Sichem filius Hemor Hevæi, princeps terræ illius, adamavit eam: et rapuit, et dormivit cum illa, vi opprimens virginem. **3** Et conglutinata est anima ejus cum ea, tristemque delinivit blanditiis. **4** Et pergens ad Hemor patrem suum: Accipe, inquit, mihi pueram hanc conjugem. **5** Quod cum audisset Jacob absentibus filii, et in pastu pecorum occupatis, siluit donec redirent. **6** Egresso autem Hemor patre Sichem ut loqueretur ad Jacob, **7** ecce filii ejus veniebant de agro: auditoque quod acciderat, irati sunt valde, eo quod foedam rem operatus esset in Israël et, violata filia Jacob, rem illicitam perpetrasset. **8** Locutus est itaque Hemor ad eos:

35 Interea locutus est Deus ad Jacob: Surge, et ascende Bethel, et habita ibi, facque altare Deo qui apparuit tibi quando fugiebas Esau fratrem tuum. **2** Jacob vero convocata omni domo sua, ait: Abjicite deos alienos qui in medio vestri sunt, et mundamini, ac mutate vestimenta vestra. **3** Surgite, et ascendamus in Bethel, ut faciamus ibi altare Deo: qui exaudivit me in die tribulationis meæ, et socius fuit itineris mei. **4** Dederunt ergo ei omnes deos alienos quos habebant, et inaures quæ erant in auribus eorum: at ille infodit ea subter terebinthum, quæ est post urbem Sichem. **5** Cumque profecti essent, terror Dei invasit omnes per circuitum civitates, et non sunt ausi persequi recentes. **6** Venit igitur Jacob Luzam, quæ est in terra Chanaan, cognomento Bethel: ipse et omnis populus cum eo. **7** Edificavitque ibi altare, et appellavit nomen loci illius, Domus Dei: ibi enim apparuit ei Deus cum fugeret fratrem suum. **8** Eodem tempore mortua est Debora nutrix Rebeccæ, et sepulta est ad radices Bethel subter querum: vocatumque est nomen loci illius, Quercus fletus. **9** Apparuit autem iterum Deus Jacob postquam reversus est de Mesopotamia Syriæ, benedixitque ei **10** dicens: Non vocaberis ultra Jacob, sed Israël erit nomen tuum. Et appellavit eum Israël, **11** dixitque ei: Ego Deus omnipotens: cresce, et multiplicare: gentes et populi nationum ex te erunt, reges de lumbis tuis egredientur, **12** terramque quam dedi Abraham et Isaac, dabo tibi et semini tuo post te. **13** Et recessit ab eo. **14** Ille vero erexit titulum lapideum in loco quo locutus fuerat ei Deus: libans super eum libamina, et effundens oleum: **15** vocansque nomen loci illius Bethel. **16** Egressus autem inde, venit verno tempore ad terram quæ dicit Ephratam: in qua cum parturiret Rachel, **17** ob difficultatem partus periclitari coepit. Dixitque ei obstetrix: Noli timere, quia et hunc habebis filium. **18** Egrediente autem anima præ dolore, et imminentे jam morte, vocavit nomen filii sui Benomi, id est, Filius doloris mei: pater vero appellavit eum Benjamin, id est, Filius dextræ. **19** Mortua est ergo Rachel, et sepulta est in via quæ dicit Ephratam, hæc est Bethlehem. **20** Erexitque Jacob titulum super sepulchrum ejus: hic est titulus monumenti Rachel, usque in præsentem diem. **21** Egressus inde, fixit tabernaculum trans Turrem gregis. **22** Cumque habitaret in illa regione, abiit Ruben, et dormivit cum Bala concubina patris sui: quod illum minime latuit. Erant autem filii Jacob duodecim. **23** Filii Liæ: primogenitus Ruben, et Simeon, et Levi, et Judas, et Issachar, et Zabulon. **24** Filii Rachel: Joseph et Benjamin. **25** Filii Balæ ancillæ Rachelis: Dan et Nephthali. **26** Filii Zelphæ ancillæ Liæ: Gad et Aser: hi sunt filii Jacob, qui nati sunt patrem suum in Mambre, civitatem Arbee, hæc est Hebron, in qua peregrinatus est Abraham et Isaac. **27** Venit etiam ad Isaac annorum. **28** Et completi sunt dies Isaac centum octoginta appositus est populo suo senex et plenus dierum: et sepelierunt eum Esau et Jacob filii sui.

36 Hæ sunt autem generationes Esau, ipse est Edom. **2** Esau accepit uxores de filiabus Chanaan: Ada filiam Elon Hethæi, et Oolibama filiam Anæ filiæ Sebeon Hevaei: **3** Basemath quoque filiam Ismaël sororem Nabaioth. **4** Peperit autem Ada Eliphaz: Basemath genuit Rahuel: **5** Oolibama genuit Jehus et Ihelon et Core. Hi filii Esau qui nati sunt ei in terra Chanaan. **6** Tulit autem Esau uxores suas et filios et filias, et omnem animam domus suæ, et substantiam, et pecora, et cuncta quæ habere poterat in terra Chanaan: et abiit in alteram regionem, recessitque a fratre suo Jacob. **7** Divites enim erant valde, et simul habitare non poterant: nec sustinebat eos terra peregrinationis eorum præ multitudine gregum. **8** Habitavitque Esau in monte Seir, ipse est Edom. **9** Hæ autem sunt generationes Esau patris Edom in monte Seir, **10** et hæc nomina filiorum ejus: Eliphaz filius Ada uxoris Esau: Rahuel quoque filius Basemath uxoris ejus. **11** Fueruntque Eliphaz filii: Theman, Omar, Sepho, et Gatham, et Cenez. **12** Erat autem Thamna concubina Eliphaz filii Esau: quæ peperit ei Amalech. Hi sunt filii Ada uxoris Esau. **13** Filii autem Rahuel: Nahath et Zara, Samma et Meza: hi filii Basemath uxoris Esau. **14** Isti quoque erant filii Oolibama filiæ Anæ filiæ Sebeon, uxoris Esau, quos genuit ei, Jehus et Ihelon et Core. **15** Hi duces filiorum Esau: filii Eliphaz primogeniti Esau: dux Theman, dux Omra, dux Sepho, dux Cenez, **16** dux Core, dux Gathan, dux Amalech. Hi filii Eliphaz in terra Edom, et hi filii Ada. **17** Hi quoque filii Rahuel filii Esau: dux Nahath, dux Zara, dux Samma, dux Meza: hi autem duces Rahuel in terra Edom: isti filii Basemath uxoris Esau. **18** Hi autem filii Oolibama uxoris Esau: dux Jehus, dux Ihelon, dux Core: hi duces Oolibama filiae Anæ uxoris Esau. **19** Isti sunt filii Esau, et hi duces eorum: ipse est Edom. **20** Isti sunt filii Seir Horræi, habitatores terræ: Lotan, et Sobal, et Sebeon, et Ana, **21** et Dison, et Eser, et Disan: hi duces Horræi, filii Seir in terra Edom. **22** Facti sunt autem filii Lotan: Hori et Heman. Erat autem soror Lotan, Thamna. **23** Et isti filii Sobal: Alvan et Manahat et Ebal, et Sepho et Onam. **24** Et hi filii Sebeon: Aja et Ana. Iste est Ana qui invenit

aquas calidas in solitudine, cum pasceret asinos per somnium, quasi solem, et lunam, et stellas Sebeon patris sui: **25** habuitque filium Dison, et undecim adorare me. **10** Quod cum patri suo, et filiam Oolibama. **26** Et isti filii Dison: Hamdan, et fratribus retulisset, increpavit eum pater suus, et Eseban, et Jethram, et Charan. **27** Hi quoque filii dixit: Quid sibi vult hoc somnium quod vidisti? num Eser: Balaan, et Zavan, et Acan. **28** Habuit autem ego et mater tua, et fratres tui adorabimus te super filios Disan: Hus et Aram. **29** Hi duces Horraeorum: terram? **11** Invidebant ei igitur fratres sui: pater vero dux Lotan, dux Sobal, dux Sebeon, dux Ana, **30** dux rem tacitus considerabat. **12** Cumque fratres illius Dison, dux Eser, dux Disan: isti duces Horraeorum in pascendis gregibus patris morarentur in Sichem, qui imperaverunt in terra Seir. **31** Reges autem **13** dixit ad eum Israël: Fratres tui pascunt oves in qui regnaverunt in terra Edom antequam haberent Sichimis: veni, mittam te ad eos. Quo respondente, regem filii Israël, fuerunt hi: **32** Bela filius Beor, **14** Præsto sum, ait ei: Vade, et vide si cuncta prospera nomenque urbis ejus Denaba. **33** Mortuus est autem sint erga fratres tuos, et pecora: et renuntia mihi Bela, et regnavit pro eo Jobab filius Zaræ de Bosra. **34** Cumque mortuus esset Jobab, regnavit pro eo quid agatur. Missus de valle Hebron, venit in Sichem: **15** invenitque eum vir errantem in agro, et Husam de terra Themanorum. **35** Hoc quoque interrogavit quid quereret. **16** At ille respondit: mortuo, regnavit pro eo Adad filius Badad, qui Fratres meos quæro: indica mihi ubi pascant percussit Madian in regione Moab: et nomen urbis greges. **17** Dixitque ei vir: Recesserunt de loco ejus Avith. **36** Cumque mortuus esset Adad, regnavit isto: audivi autem eos dicentes: Eamus in Dothain. pro eo Semla de Masreca. **37** Hoc quoque mortuo Perrexit ergo Joseph post fratres suos, et invenit regnavit pro eo Saul de fluvio Rohoboth. **38** Cumque eos in Dothain. **18** Qui cum vidissent eum procul, et hic obiisset, successit in regnum Balanan filius antequam accederet ad eos, cogitaverunt illum Achobor. **39** Isto quoque mortuo regnavit pro eo occidere: **19** et mutuo loquebantur: Ecce somniator Adar, nomenque urbis ejus Phau: et appellabatur venit: **20** venite, occidamus eum, et mittamus uxor ejus Meetabel, filia Matred filiae Mezaab. **40** in cisternam veterem: dicemusque: Fera pessima Hæc ergo nomina ducum Esau in cognitionibus, devoravit eum: et tunc apparebit quid illi prosint et locis, et vocabulis suis: dux Thamma, dux Alva, somnia sua. **21** Audiens autem hoc Ruben, nitebatur dux Jetheth, **41** dux Oolibama, dux Ela, dux Phinon, liberare eum de manibus eorum, et dicebat: **22** Non **42** dux Cenez, dux Theman, dux Mabsar, **43** dux interficiatis animam ejus, nec effundatis sanguinem: Magdiel, dux Hiram: hi duces Edom habitantes in terra imperii sui, ipse est Esau pater Idumæorum.

37 Habitavit autem Jacob in terra Chanaan, in qua pater suus peregrinatus est. **2** Et ha sunt generationes ejus: Joseph cum sedecim esset annorum, pascebatur gregem cum fratribus suis adhuc puer: et erat cum filiis Balæ et Zelphæ uxorum patris sui: accusavitque fratres suos apud patrem criminem pessimo. **3** Israël autem diligebat Joseph super omnes filios suos, eo quod in senectute genuisset eum: fecitque ei tunicam polymitam. **4** Videntes autem fratres ejus quod a patre plus cunctis filiis amaretur, oderant eum, nec poterant ei quidquam pacifice loqui. **5** Accidit quoque ut visum somnium referret fratribus suis: quæ causa majoris odii seminarium fuit. **6** Dixitque ad eos: Audite somnium meum quod vidi: **7** putabam nos ligare manipulos in agro: et quasi consurgere manipulum meum, et stare, vestrosque manipulos circumstantes adorare manipulum meum. **8** Responderunt fratres ejus: Numquid rex noster eris? aut subjiciemur ditioni tuæ? Hæc ergo causa somniorum atque sermonum, invidiae et odii fomitem ministriavit. **9** Aliud quoque vidit somnium, quod narrans fratribus, ait: Vidi

per somnium, quasi solem, et lunam, et stellas talari et polymita: **24** miseruntque eum in cisternam veterem, quæ non habebat aquam. **25** Et sedentes ut comedenter panem, viderunt Ismaëlitas viatores venire de Galaad, et camelos eorum portantes aromata, et resinam, et stacten in Ægyptum. **26** Dixit ergo Judas fratribus suis: Quid nobis prodest si occiderimus fratrem nostrum, et celaverimus sanguinem ipsius? **27** melius est ut venundetur Ismaëlitæ, et manus nostræ non polluantur: frater enim et caro nostra est. Acquieverunt fratres sermonibus illius. **28** Et prætereuntibus Madianitis negotiatoribus, extrahentes eum de cisterna, vendiderunt eum Ismaëlitæ, viginti argenteis: qui duxerunt eum in Ægyptum. **29** Reversusque Ruben ad cisternam, non invenit puerum: **30** et scissis vestibus pergens ad fratres suos, ait: Puer non comparet, et ego quo ibo? **31** Tulerunt autem tunicam ejus, et in sanguine hædi, quem occiderant, tinixerunt: **32** mittentes qui ferrent ad patrem, et dicerent: Hanc invenimus: vide utrum tunica filii

tui sit, an non. **33** Quam cum agnovisset pater, ait: igitur coitum mulier concepit, **19** et surgens abiit: Tunica filii mei est: fera pessima comedit eum, depositoque habitu quem sumpserat, induita est bestia devoravit Joseph. **34** Scisisque vestibus, viduitatis vestibus. **20** Misit autem Judas hædum per indutus est cilicio, lugens filium suum multo tempore. **35** Congregatis autem cunctis liberis ejus ut lenirent dolorem patris, noluit consolationem accipere, sed ait: Descendam ad filium meum lugens in infernum. Et illo perseverante in fletu, (**Sheol h7585**) **36** Madianitæ vendiderunt Joseph in Ægypto Putiphari eunicho Pharaonis, magistro militum.

38 Eodem tempore, descendens Judas a fratribus suis, divertit ad virum Odollamitem, nomine Hiram. **2** Viditque ibi filiam hominis Chananæi, vocabulo Sue: et accepta uxore, ingressus est ad eam. **3** Quæ concepit, et peperit filium, et vocavit nomen ejus Her. **4** Rursumque concepto foetu, natum filium vocavit Onan. **5** Tertium quoque peperit: quem appellavit Sela; quo nato, parere ultra cessavit. **6** Dedit autem Judas uxorem primogenito suo Her, nomine Thamar. **7** Fuit quoque Her primogenitus Judæa nequam in conspectu Domini: et ab eo occisus est. **8** Dixit ergo Judas ad Onan filium suum: Ingredere uxorem fratris tui, et sociare illi, ut suscites semen fratri tuo. **9** Ille sciens non sibi nasci filios, introiens ad uxorem fratris sui, semen fundebat in terram, ne liberi fratris nomine nascerentur. **10** Et idcirco percussit eum Dominus, quod rem detestabilem faceret. **11** Quam ob rem dixit Judas Thamar nurui suæ: Esto vidua in domo patris tui, donec crescat Sela filius meus: timebat enim ne et ipse moreretur, sicut fratres ejus. Quæ abiit, et habitavit in domo patris sui. **12** Evolutis autem multis diebus, mortua est filia Sue uxor Judæ: qui, post luctum consolatione suscepta, ascendebat ad tonsores ovium suarum, ipse et Hiras opilio gregis Odollamites, in Thamnas. **13** Nuntiatumque est Thamar quod socer illius ascenderet in Thamnas ad tondendas oves. **14** Quæ, depositis viduitatis vestibus, assumpsit theristrum: et mutato habitu, sedit in bivio itineris, quod dicit Thamnam: eo quod crevisset Sela, et non eum accepisset maritum. **15** Quam cum vidisset Judas, suspicatus est esse meretricem: operuerat enim vultum suum, ne agnosceretur. **16** Ingrediensque ad eam, ait: Dimitte me ut coëam tecum: nesciebat enim quod nurus sua esset. Qua respondente: Quid dabis mihi ut fruaris concubitu meo? **17** dixit: Mittam tibi hædum de gregibus. Rursumque illa dicente: Patiar quod vis, si dederis mihi arrhabonem, donec mittas quod polliceris. **18** Ait Judas: Quid tibi vis pro arrhabone dari? Respondit: Annulum tuum, et armillam, et baculum quem manu tenes. Ad unum

pastorem suum Odollamitem, ut recipere pignus quod dederat mulieri: qui cum non invenisset eam, **21** interrogavit homines loci illius: Ubi est mulier quæ sedebat in bivio? Respondentibus cunctis: Non fuit in loco ista meretrix. **22** Reversus est ad Judam, et dixit ei: Non inveni eam: sed et homines loci illius dixerunt mihi, numquam sedisse ibi scortum. **23** Ait Judas: Habeat sibi, certe mendacii arguere nos non potest, ego misi hædum quem promiseram: et tu non invenisti eam. **24** Ecce autem post tres menses nuntiaverunt Judæ, dicentes: Fornicata est Thamar nurus tua, et videtur uterus illius intumescere. Dixitque Judas: Producite eam ut comburatur. **25** Quæ cum duceretur ad poenam, misit ad socerum suum, dicens: De viro, cuius haec sunt, concepi: cognosce cujus sit annulus, et armilla, et baculus. **26** Qui, agnitis munieribus, ait: Justior me est: quia non tradidi eam Sela filio meo. Attamen ultra non cognovit eam. **27** Instante autem partu, apparuerunt gemini in utero: atque in ipsa effusione infantium unus protulit manum, in qua obstetrix ligavit coccinum, dicens: **28** Iste egredietur prior. **29** Illo vero retrahente manum, egressus est alter: dixitque mulier: Quare divisa est propter te maceria? et ob hanc causam, vocavit nomen ejus Phares. **30** Postea egressus est frater ejus, in cuius manu erat coccinum: quem appellavit Zara.

39 Igitur Joseph ductus est in Ægyptum, emitque eum Putiphar eunuchus Pharaonis, princeps exercitus, vir ægyptius, de manu Ismaëlitarum, a quibus perductus erat. **2** Fuitque Dominus cum eo, et erat vir in cunctis prospere agens: habitavitque in domo domini sui, **3** qui optime noverat Dominum esse cum eo, et omnia, quæ gerebat, ab eo dirigi in manu illius. **4** Invenitque Joseph gratiam coram domino suo, et ministrabat ei: a quo præpositus omnibus gubernabat creditam sibi domum, et universa quæ ei tradita fuerant: **5** benedixitque Dominus domui Ægyptii propter Joseph, et multiplicavit tam in ædibus quam in agris cunctam ejus substantiam: **6** nec quidquam aliud noverat, nisi panem quo vescebatur. Erat autem Joseph pulchra facie, et decorus aspectu. **7** Post multos itaque dies injectit domina sua oculos suos in Joseph, et ait: Dormi mecum. **8** Qui nequaquam acquiescens operi nefario, dixit ad eam: Ecce dominus meus, omnibus mihi traditis, ignorat quid habeat in domo sua: **9** nec quidquam est quod

non in mea sit potestate, vel non tradiderit mihi, et tradidi poculum Pharaoni. **12** Respondit Joseph: præter te, quæ uxor ejus es: quomodo ergo possum Hæc est interpretatio somnii: tres propagines, tres hoc malum facere, et peccare in Deum meum? **10** adhuc dies sunt: **13** post quos recordabitur Pharaon Hujuscemodi verbis per singulos dies, et mulier ministerii tui, et restitut te in gradum pristinum: molesta erat adolescenti: et ille recusabat stuprum. dabisque ei calicem juxta officium tuum, sicut ante **11** Accidit autem quadam die ut intraret Joseph facere consueveras. **14** Tantum memento mei, cum domum, et operis quippiam absque arbitris ficeret: bene tibi fuerit, et facias mecum misericordiam: ut **12** et illa, apprehensa lacinia vestimenti ejus, diceret: suggeras Pharaoni ut educat me de isto carcere: **15** Dormi mecum. Qui relicto in manu ejus pallio fugit, quia furto sublatu sum de terra Hebræorum, et hic et egressus est foras. **13** Cumque vidisset mulier innocens in lacum missus sum. **16** Videns pistorum vestem in manibus suis, et se esse contemptam, **14** magister quod prudenter somnum dissolvisset, vocavit ad se homines domus suæ, et ait ad eos: ait: Et ego vidi somnum: quod tria canistra farinæ En introduxit virum hebræum, ut illuderet nobis: haberem super caput meum: **17** et in uno canistro ingressus est ad me, ut coiret mecum: cumque quod erat excelsius, portare me omnes cibos qui ego suclamassem, **15** et audisset vocem meam, fiunt arte pistoria, avesque comedere ex eo. **18** reliquit pallium quod tenebam, et fugit foras. **16** In Respondit Joseph: Hæc est interpretatio somnii: tria argumentum ergo fidei retentum pallium ostendit canistra, tres adhuc dies sunt: **19** post quos auferet marito revertenti domum, **17** et ait: Ingressus est Pharaon caput tuum, ac suspendet te in cruce, et ad me servus hebræus quem adduxisti, ut illuderet lacerabunt volucres carnes tuas. **20** Exinde dies mihi: **18** cumque audisset me clamare, reliquit tertius natalitus Pharaonis erat: qui faciens grande pallium quod tenebam, et fugit foras. **19** His auditis convivium pueris suis, recordatus est inter epulas dominus, et nimium credulus verbis conjugis, iratus magistri pincernarum, et pistorum principis. **21** est valde: **20** tradiditque Joseph in carcerem, ubi Restituitque alterum in locum suum, ut porrigeret vincti regis custodiebantur, et erat ibi clausus. **21** ei poculum: **22** alterum suspendit in patibulo, Fuit autem Dominus cum Joseph, et misertus illius ut conjectoris veritas probaretur. **23** Et tamen dedit ei gratiam in conspectu principis carceris. **22** succendentibus prosperis, præpositus pincernarum Qui tradidit in manu illius universos vinctos qui in oblitus est interpretis sui.

41 Post duos annos vidi Pharaon somnum.

Putabat se stare super fluvium, **2** de quo ascendebat septem boves, pulchrae et crassæ nimis: et pascebantur in locis palustribus. **3** Aliae quoque septem emergebant de flumine, foedæ confectæque macie: et pascebantur in ipsa amnis ripa in locis virentibus: **4** devoraveruntque eas, quarum mira species et habitudo corporum erat. Expergefactus Pharaon, **5** rursum dormivit, et vidi alterum somnum: septem spicæ pullulabant in culmo uno plenæ atque formosæ: **6** aliae quoque totidem spicæ tenues, et percussæ uredine oriebantur, ambo somnum nocte una, juxta interpretationem **7** devorantes omnium priorum pulchritudinem. congruam sibi: **6** ad quos cum introisset Joseph Evigilans Pharaon post quietem, **8** et facto mane, mane, et vidisset eos tristes, **7** sciscitatus est pavore perterritus, misit ad omnes conjectores eos, dicens: Cur tristior est hodie solito facies Ægypti, cunctosque sapientes, et accersitis narravit vestra? **8** Qui responderunt: Somnum vidimus, somnum, nec erat qui interpretaretur. **9** Tunc et non est qui interpretetur nobis. Dixitque ad demum reminiscens pincernarum magister, ait: eos Joseph: Numquid non Dei est interpretatio? Confiteor peccatum meum: **10** iratus rex servis suis, referte mihi quid videritis. **9** Narravit prior, me et magistrum pistorum retrudi jussit in carcerem præpositus pincernarum, somnum suum: Videbam principis militum: **11** ubi una nocte uterque vidimus coram me vitem, **10** in qua erant tres propagines, somnum præsagum futurorum. **12** Erat ibi puer crescere paulatim in gemmas, et post flores uvas hebræus, ejusdem ducis militum famulus: cui maturescere: **11** calicemque Pharaonis in manu mea: narrantes somnia, **13** audivimus quidquid postea tuli ergo uvas, et expressi in calicem quem tenebam, rei probavit eventus; ego enim redditus sum officio

meo, et ille suspensus est in cruce. **14** Protinus potero? **40** Tu eris super domum meam, et ad ad regis imperium eductum de carcere Joseph tui oris imperium cunctus populus obediet: uno totonderunt: ac veste mutata obtulerunt ei. **15** Cui tantum regni solio te præcedam. **41** Dixitque rursus ille ait: Vidi somnia, nec est qui edisserat: quæ audivi Pharaon ad Joseph: Ecce, constitui te super universam te sapientissime conjicere. **16** Respondit Joseph: terram Ægypti. **42** Tulitque annulum de manu sua, Absque me Deus respondebit prospera Pharaoni. **17** et dedit eum in manu ejus: vestivitque eum stola Narravit ergo Pharaon quod viderat: Putabam me byssina, et collo torquem auream circumposuit. stare super ripam fluminis, **18** et septem boves **43** Fecitque eum ascendere super currum suum de amne concendere, pulchras nimis, et obesis secundum, clamante præcone, ut omnes coram carnibus: que in pastu paludis virecta carpebant. eo genu flecterent, et præpositum esse scirent **19** Et ecce, has sequebantur aliae septem boves, universæ terræ Ægypti. **44** Dixit quoque rex ad in tantum deformes et macilentæ, ut numquam Joseph: Ego sum Pharaon: absque tuo imperio non tales in terra Ægypti viderim: **20** quæ, devoratis et movebit quisquam manum aut pedem in omni terra consumptis prioribus, **21** nullum saturitatis dedere Ægypti. **45** Vertitque nomen ejus, et vocavit eum, vestigium: sed simili macie et squalore torpebant. lingua ægyptiaca, Salvatorem mundi. Deditque Evigilans, rursus sopore depresso, **22** vidi somnium. illi uxorem Aseneth filiam Putiphare sacerdotis Septem spicæ pullulabant in culmo uno plenæ Heliopoleos. Egressus est itaque Joseph ad terram atque pulcherrimæ. **23** Aliæ quoque septem tenues Ægypti **46** (triginta autem annorum erat quando et percussæ uredine, oriebantur e stipula: **24** quæ stetit in conspectu regis Pharaonis), et circuivit priorum pulchritudinem devoraverunt. Narravi omnes regiones Ægypti. **47** Venitque fertilitas conjectoribus somnum, et nemo est qui edisserat. septem annorum: et in manipulos redactæ segetes **25** Respondit Joseph: Somnium regis unum est: congregatæ sunt in horrea Ægypti. **48** Omnis etiam quæ facturus est Deus, ostendit Pharaoni. **26** frugum abundantia in singulis urbibus condita est. Septem boves pulchræ, et septem spicæ plenæ, **49** Tantaque fuit abundantia tritici, ut arenæ maris septem ubertatis anni sunt: eamdemque vim coæquaretur, et copia mensuram excederet. **50** Nati somnii comprehendunt. **27** Septem quoque boves sunt autem Joseph filii duo antequam veniret famæ: tenues atque macilentæ, quæ ascenderunt post quos peperit ei Aseneth filia Putiphare sacerdotis eas, et septem spicæ tenues, et vento urente Heliopoleos. **51** Vocavitque nomen primogeniti percussæ, septem anni venturæ sunt famis. **28** Manasses, dicens: Oblivisci me fecit Deus omnium Qui hoc ordine complebuntur: **29** ecce septem laborum meorum, et domus patris mei. **52** Nomen anni venient fertilitatis magnæ in universa terra quoque secundi appellavit Ephraim, dicens: Crescere Ægypti, **30** quos sequentur septem anni alii tantæ me fecit Deus in terra paupertatis meæ. **53** Igitur sterilitatis, ut oblivioni tradatur cuncta retro transactis septem ubertatis annis, qui fuerant in abundantia: consumptura est enim famæ omnem Ægypto, **54** cœperunt venire septem anni inopiae, terram, **31** et ubertatis magnitudinem perditura quos prædixerat Joseph: et in universo orbe famæ est inopiae magnitudo. **32** Quod autem vidisti prævaluit, in cuncta autem terra Ægypti panis erat. secundo ad eamdem rem pertinens somnum: **55** Qua esuriente, clamavit populus ad Pharaonem, firmitatis indicium est, eo quod fiat sermo Dei, et alimenta petens. Quibus ille respondit: Ite ad Joseph: velocius impleatur. **33** Nunc ergo provideat rex et quidquid ipse vobis dixerit, facite. **56** Crescebat virum sapientem et industrium, et præficiat eum autem quotidie famæ in omni terra: aperuitque terræ Ægypti: **34** qui constituat præpositos per Joseph universa horrea, et vendebat Ægyptiis: nam cunctas regiones: et quintam partem fructuum per et illos oppresserat famæ. **57** Omnesque provinciæ septem annos fertilitatis, **35** qui jam nunc futuri veniebant in Ægyptum, ut emerent escas, et malum sunt, congreget in horrea: et omne frumentum inopiae temperarent.

sub Pharaonis potestate condatur, serveturque in urbibus. **36** Et præparetur futuræ septem annorum fami, quæ oppressura est Ægyptum, et non consumetur terra inopia. **37** Placuit Pharaoni consilium et cunctis ministris ejus: **38** locutusque est ad eos: Num invenire poterimus talem virum, qui spiritu Dei plenus sit? **39** Dixit ergo ad Joseph: Quia ostendit tibi Deus omnia quæ locutus es, numquid sapientiorem et consimilem tui invenire

42 Audiens autem Jacob quod alimenta venderentur in Ægypto, dixit filii suis: Quare negligitis? **2** audivi quod triticum venundetur in Ægypto: descendite, et emite nobis necessaria, ut possimus vivere, et non consumamur inopia. **3** Descendentes igitur fratres Joseph decem, ut emerent frumenta in Ægypto, **4** Benjamin domi retento a Jacob, qui dixerat fratribus ejus: Ne

forte in itinere quidquam patiatur mali: **5** ingressi habetur in sacco. Et obstupefacti, turbatique, mutuo sunt terram Ægypti cum aliis qui pergebant ad dixerunt: Quidnam est hoc quod fecit nobis Deus? emendum. Erat autem fames in terra Chanaan. **6** **29** Veneruntque ad Jacob patrem suum in terram Et Joseph erat princeps in terra Ægypti, atque ad Chanaan, et narraverunt ei omnia quæ accidissent ejus nutum frumenta populis vendebantur. Cumque sibi, dicentes: **30** Locutus est nobis dominus terræ adorassent eum fratres sui, **7** et agnoverisset eos, dure, et putavit nos exploratores esse provinciæ. **31** quasi ad alienos durius loquebatur, interrogans Cui respondimus: Pacifici sumus, nec ulla molimur eos: Unde venistis? Qui responderunt: De terra insidias. **32** Duodecim fratres uno patre geniti Chanaan, ut emamus victui necessaria. **8** Et tamen sumus: unus non est super, minimus cum patre fratres ipse cognoscens, non est cognitus ab eis. **9** nostro est in terra Chanaan. **33** Qui ait nobis: Recordatusque somniorum, quæ aliquando viderat, Sic probabo quod pacifici sitis: fratrem vestrum ait ad eos: Exploratores estis: ut videatis infirmiora unum dimittite apud me, et cibaria domibus vestris terræ venistis. **10** Qui dixerunt: Non est ita, necessaria sumite, et abite, **34** fratremque vestrum domine, sed servi tui venerunt ut emerent cibos. minimum adducite ad me, ut sciam quod non sitis **11** Omnes filii unius viri sumus: pacifici venimus, exploratores: et istum, qui tenetur in vinculis, nec quidquam famuli tui machinantur mali. **12** recipere possitis: ac deinceps quæ vultis, emendi Quibus ille respondit: Aliter est: immunita terræ habeatis licentiam. **35** His dictis, cum frumenta hujus considerare venistis. **13** At illi: Duodecim, effunderent, singuli repererunt in ore saccorum inquiunt, servi tui, fratres sumus, filii viri unius in ligatas pecunias, exterritisque simul omnibus, **36** terra Chanaan: minimus cum patre nostro est, alias dixit pater Jacob: Absque liberis me esse fecistis: non est super. **14** Hoc est, ait, quod locutus sum: Joseph non est super, Simeon tenetur in vinculis, exploratores estis. **15** Jam nunc experimentum vestri et Benjamin auferetis: in me hæc omnia mala capiam: per salutem Pharaonis non egrediemini hinc, donec veniat frater vester minimus. **16** Mittite meos interface, si non reduxero illum tibi: trade ex vobis unum, et adducat eum: vos autem eritis illum in manu mea, et ego eum tibi restituam. **38** At in vinculis, donec probentur quæ dixistis utrum vera an falsa sint: alioquin per salutem Pharaonis exploratores estis. **17** Tradidit ergo illos custodiæ tribus diebus. **18** Die autem tertio eductis de carcere, ille: Non descendet, inquit, filius meus vobiscum: ait: Facite que dixi, et vivetis: Deum enim timeo. **19** Si pacifici estis, frater vester unus ligetur in carcere: vos autem abite, et ferte frumenta quæ emistis, in domos vestras, **20** et fratrem vestrum minimum ad me adducite, ut possim vestros probare sermones, et non moriamini. Fecerunt ut dixerat, **21** et locuti sunt ad invicem: Merito hæc patimur, quia peccavimus in fratrem nostrum, videntes angustiam animæ illius, dum deprecaretur nos, et non audivimus: idcirco venit super nos ista tribulatio. **22** E quibus unus Ruben, ait: Numquid non dixi vobis: Nolite peccare in puerum: et non audistis me? en sanguis ejus exquiritur. **23** Nesciebant autem quod intelligeret Joseph, eo quod per interpretem loqueretur ad eos. **24** Avertitque se parumper, et flevit: et reversus locutus est ad eos. **25** Tollensque Simeon, et ligans illis præsentibus, jussit ministris ut implerent eorum saccos tritico, et reponerent pecunias singulorum in sacculis suis, datis supra cibariis in viam: qui fecerunt ita. **26** At illi portantes frumenta in asinis suis, profecti sunt. **27** Apertoque unus sacco, ut daret jumento pabulum in diversorio, contemplatus pecuniam in ore sacculi, **28** dixit fratribus suis: Reddita est mihi pecunia, en

h7585)

43 Interim fames omnem terram vehementer premebat. **2** Consumptisque cibis quos ex Ægypto detulerant, dixit Jacob ad filios suos: Revertimini, et emite nobis pauxillum escarum. **3** Respondit Judas: Denuntiavit nobis vir ille sub attestacione jurisjurandi, dicens: Non videbitis faciem meam, nisi fratrem vestrum minimum adduxeritis vobiscum. **4** Si ergo vis eum mittere nobiscum, pergemus pariter, et ememus tibi necessaria: **5** sin autem non vis, non ibimus: vir enim, ut sæpe diximus, denuntiavit nobis, dicens: Non videbitis faciem meam absque fratre vestro minimo. **6** Dixit eis Israël: In meam hoc fecistis miseriam, ut indicaretis ei et alium habere vos fratrem. **7** At illi responderunt: Interrogavit nos homo per ordinem nostram progeniem: si pater viveret: si haberemus fratrem: et nos respondimus ei consequenter juxta id quod fuerat sciscitatus: numquid scire poteramus quod dicturus esset: Adducite fratrem vestrum vobiscum? **8** Judas quoque dixit patri suo: Mitte puerum mecum, ut profisciamur, et possimus vivere: ne moriamur nos

et parvuli nostri. **9** Ego suscipio puerum: de manu vidi Benjamin fratrem suum uterinum, et ait: Iste mea require illum: nisi reduxero, et reddidero eum est frater vester parvulus, de quo dixeratis mihi? tibi, ero peccati reus in te omni tempore. **10** Si non Et rursum: Deus, inquit, misereatur tui, fili mi. intercessisset dilatio, jam vice alter venissemus. **30** Festinavitque, quia commota fuerant viscera **11** Igitur Israël pater eorum dixit ad eos: Si sic ejus super fratre suo, et erumpabant lacrimæ: et necesse est, facite quod vultis: sumite de optimis introiens cubiculum flevit. **31** Rursumque lota terræ fructibus in vasis vestris, et deferte viro facie egressus, continuit se, et ait: Ponite panes. munera, modicum resinæ, et mellis, et storacis, **32** Quibus appositis, seorsum Joseph, et seorsum stactes, et terebinthi, et amygdalarum. **12** Pecuniam fratribus, Ægyptiis quoque qui vescebantur simul, quoque duplarem ferte vobiscum: et illam, quam seorsum (illicitum est enim Ægyptiis comedere invenistis in sacculis, reportate, ne forte errore cum Hebræis, et profanum putant hujuscemodi factum sit: **13** sed et fratrem vestrum tollite, et convivium) **33** sederunt coram eo, primogenitus ite ad virum. **14** Deus autem meus omnipotens juxta primogenita sua, et minimus juxta ætatem faciat vobis eum placabilem: et remittat vobiscum fratrem vestrum quem tenet, et hunc Benjamin: ego autem quasi orbatus absque liberis ero. **15** ita ut quinque partibus excederet. Biberuntque et Tulerunt ergo viri munera, et pecuniam duplarem, et Benjamin: descenduntque in Ægyptum, et steterunt coram Joseph. **16** Quos cum ille vidisset et Benjamin simul, præcepit dispensatori domus suæ, dicens: Introduc viros domum, et occide victimas, et instrue convivium: quoniam mecum sunt comeduri meridie. **17** Fecit ille quod sibi fuerat imperatum, et introduxit viros domum. **18** Ibique exterriti, dixerunt mutuo: Propter pecuniam, quam retulimus prius in saccis nostris, introduci sumus: ut devolvat in nos calumniam, et violenter subjiciat servitutem et nos, et asinos nostros. **19** Quam ob rem in ipsis foribus accedentes ad dispensatorem domus, **20** locuti sunt: Oramus, domine, ut audias nos. Jam ante descendimus ut emeremus escas: **21** quibus emptis, cum venissemus ad diversorium, aperuimus saccos nostros, et invenimus pecuniam in ore saccorum: quam nunc eodem pondere reportavimus. **22** Sed et aliud attulimus argentum, ut emamus quæ nobis necessaria sunt: non est in nostra conscientia quis posuerit eam in marsupiis nostris. **23** At ille respondit: Pax vobiscum, nolite timere: Deus vester, et Deus patris vestri, dedit vobis thesauros in saccis vestris: nam pecuniam, quam dedidisti mihi, probatam ego habeo. Eduxitque ad eos Simeon. **24** Et introductis domum, attulit aquam, et laverunt pedes suos, deditque pabulum asinis eorum. **25** Illi vero parabant munera, donec ingredieretur Joseph meridie: audierant enim quod ibi comeduri essent panem. **26** Igitur ingressus est Joseph domum suam, obtuleruntque ei munera, tenentes in manibus suis: et adoraverunt proni in terram. **27** At ille, clementer resalutatis eis, interrogavit eos, dicens: Salvusne est pater vester senex, de quo dixeratis mihi? adhuc vivit? **28** Qui responderunt: Sospes est servus tuus pater noster, adhuc vivit. Et incurvati, adoraverunt eum. **29** Attollens autem Joseph oculos,

44 Præcepit autem Joseph dispensatori domus suæ, dicens: Imple saccos eorum frumento, quantum possunt capere: et pone pecuniam singulorum in summitate sacci. **2** Scyphum autem meum argenteum, et pretium quod dedit tritici, pone in ore sacci junioris. Factumque est ita. **3** Et orto mane, dimissi sunt cum asinis suis. **4** Jamque urbem exierant, et processerant paululum: tunc Joseph accersito dispensatore domus, Surge, inquit, et persequere viros: et apprehensis dicio: Quare redditistis malum pro bono? **5** scyphus, quem furati estis, ipse est in quo bibit dominus meus, et in quo augurari solet: pessimam rem fecistis. **6** Fecit ille ut jusserset: et apprehensis per ordinem locutus est. **7** Qui responderunt: Quare sic loquitur dominus noster, ut servi tui tantum flagitii commiserint? **8** pecuniam, quam invenimus in summitate saccorum, reportavimus ad te de terra Chanaan: et quomodo consequens est ut furatis de domo domini tui aurum vel argentum? **9** apud quemcumque fuerit inventum servorum tuorum quod queris, moriatur, et nos erimus servi domini nostri. **10** Qui dixit eis: Fiat juxta vestram sententiam: apud quemcumque fuerit inventus, ipse sit servus meus, vos autem eritis innoxii. **11** Itaque festinato deponentes in terram saccos, aperuerunt singuli. **12** Quos scrutatus, incipiens a majore usque ad minimum, invenit scyphum in sacco Benjamin. **13** At illi, scisis vestibus, oneratisque rursum asinis, reversi sunt in oppidum. **14** Primusque Judas cum fratribus ingressus est ad Joseph (necdum enim de loco abierat) omnesque ante eum pariter in terram corruerunt. **15** Quibus ille ait: Cur sic agere voluistis? an ignoratis quod non sit similis mei in augurandi scientia? **16** Cui

Judas: Quid respondebimus, inquit, domino meo? cum fletu, quam audierunt Ægyptii, omnisque vel quid loquemur, aut juste poterimus obtendere? domus Pharaonis. **3** Et dixit fratribus suis: Ego Deus invenit iniquitatem servorum tuorum: en sum Joseph: adhuc pater meus vivit? Non poterant omnes servi sumus domini mei, et nos, et apud respondere fratres nimio terrore perterriti. **4** quem inventus est scyphus. **17** Respondit Joseph: Ad quos ille clementer: Accedite, inquit, ad me. Absit a me ut sic agam: qui furatus est scyphum, Et cum accessissent prope: Ego sum, ait, Joseph, ipse sit servus meus: vos autem abite liberi ad frater vester, quem vendidistis in Ægyptum. **5** patrem vestrum. **18** Accedens autem proprius Judas, Nolite pavere, neque vobis durum esse videatur confidenter ait: Oro, domini mi, loquatur servus quod vendidistis me in his regionibus: pro salute tuus verbum in auribus tuis, et ne irascaris famulo enim vestra misit me Deus ante vos in Ægyptum. tuo: tu es enim post Pharaonem **19** dominus meus. **6** Biennum est enim quod cœpit fames esse in Interrogasti prius servos tuos: Habetis patrem aut terra: et adhuc quinque anni restant, quibus nec fratrem? **20** et nos respondimus tibi domino meo: arari poterit, nec meti. **7** Præmisitque me Deus ut Est nobis pater senex, et puer parvulus, qui in reservemini super terram, et escas ad vivendum senectute illius natus est: cuius uterinus frater habere possitis. **8** Non vestro consilio, sed Dei mortuus est: et ipsum solum habet mater sua, pater voluntate huc missum sum: qui fecit me quasi vero tenere diligit eum. **21** Dixistique servis tuis: patrem Pharaonis, et dominum universæ domus Adducite eum ad me, et ponam oculos meos super ejus, ac principem in omni terra Ægypti. **9** Festinate, illum. **22** Suggestimus domino meo: Non potest puer et ascendite ad patrem meum, et dicetis ei: Hæc relinquere patrem suum: si enim illum dimiserit, mandat filius tuus Joseph: Deus fecit me dominum morietur. **23** Et dixisti servis tuis: Nisi venerit universæ terræ Ægypti: descende ad me, ne moreris, frater vester minimus vobiscum, non videbitis **10** et habitabis in terra Gessen: erisque juxta me amplius faciem meam. **24** Cum ergo ascendissemus tu, et filii tui, et filii filiorum tuorum, oves tuæ, et ad famulum tuum patrem nostrum, narravimus armenta tua, et universa quæ possides: **11** ibique ei omnia quæ locutus est dominus meus. **25** Et te pascam (adhuc enim quinque anni residui sunt dixit pater noster: Revertimini, et emite nobis famis) ne et tu pereas, et domus tua, et omnia parum tritici. **26** Cui diximus: Ire non possumus: quæ possides. **12** En oculi vestri, et oculi fratris si frater noster minimus descendenter nobiscum, mei Benjamin, vident quod os meum loquatur ad proficisciemur simul: alioquin illo absente, non vos. **13** Nuntiate patri meo universam gloriam audemus videre faciem viri. **27** Ad quæ ille respondit: meam, et cuncta quæ vidistis in Ægypto: festinate, Vos scitis quod duos genererit mihi uxor mea. **28** et adducite eum ad me. **14** Cumque amplexatus Egressus est unus, et dixistis: Bestia devoravit eum: recidisset in collum Benjamin fratris sui, flevit: et hucusque non comparet. **29** Si tuleritis et istum, illo quoque similiter flente super collum ejus. **15** et aliquid ei in via contigerit, deducetis canos meos Osculatusque est Joseph omnes fratres suos, et cum mœrore ad inferos. (**Sheol h7585**) **30** Igitur si ploravit super singulos: post quæ ausi sunt loqui intravero ad servum tuum patrem nostrum, et puer defuerit (cum anima illius ex hujus anima pendeat), vulgatum in aula regis: Venerunt fratres Joseph: **31** videritque eum non esse nobiscum, morietur, et deducent famuli tui canos ejus cum dolore ad inferos. (**Sheol h7585**) **32** Ego proprie servus tuus sim qui in meam hunc recepi fidem, et spopondi **18** et tollite inde patrem vestrum et cognitionem, dicens: Nisi reduxero eum, peccati reus ero in et venite ad me: et ego dabo vobis omnia bona patrem meum omni tempore. **33** Manebo itaque Ægypti, ut comedatis medullam terræ. **19** Præcipe servus tuus pro puer in ministerio domini mei, etiam ut tollant plastra de terra Ægypti, ad et puer ascendet cum fratribus suis. **34** Non enim possum redire ad patrem meum, absente puer: et dico: Tollite patrem vestrum, et properate ne calamitatis, quæ oppressura est patrem meum, quantocius venientes. **20** Nec dimittatis quidquam de supellectili vestra: quia omnes opes Ægypti vestra erunt. **21** Feceruntque filii Israël ut eis mandatum fuerat. Quibus dedit Joseph plastra, secundum Pharaonis imperium, et cibaria in itinere. **22** Singulis quoque proferri jussit binas stolas: Benjamin vero dedit trecentos argenteos cum quinque stolis

45 Non se poterat ultra cohibere Joseph multis coram astantibus: unde præcepit ut egrerentur cuncti foras, et nullus interesseret alienus agnitioni mutuæ. **2** Elevavitque vocem

optimis: **23** tantumdem pecuniae et vestium mittens sacerdotis Heliopoleos: Manasses et Ephraim. **21** patri suo, addens et asinos decem, qui subveherent Filii Benjamin: Bela et Bechor et Asbel et Gera et ex omnibus divitiis Aegypti, et totidem asinas, Naaman et Echi et Ros et Mophim et Ophim et triticum in itinere, panesque portantes. **24** Dimisit Ared. **22** Hi filii Rachel quos genuit Jacob: omnes ergo fratres suos, et proficiscentibus ait: Ne animae, quatuordecim. **23** Filii Dan: Husim. **24** Filii irascamini in via. **25** Qui ascendentex Aegypti, Nephthali: Jasiel et Guni et Jeser et Sallem. **25** venerunt in terram Chanaan ad patrem suum Jacob. Hi filii Balae, quam dedit Laban Racheli filiae suae: **26** Et nuntiaverunt ei, dicentes: Joseph filius tuus et hos genuit Jacob: omnes animae, septem. **26** vivit: et ipse dominatur in omni terra Aegypti. Quo Cunctae animae, quae ingressae sunt cum Jacob in auditio Jacob, quasi de gravi somno evigilans, tamen Aegyptum, et egressae sunt de femore illius, absque non credebat eis. **27** Illi e contra refrebant omnem uxoribus filiorum ejus, sexaginta sex. **27** Filii autem ordinem rei. Cumque vidisset plaustra et universa Joseph, qui nati sunt ei in terra Aegypti, animae quae miserat, revixit spiritus ejus, **28** et ait: Sufficit duas. Omnes animae domus Jacob, quae ingressae sunt in Aegyptum, fuere septuaginta. **28** Misit autem Judam ante se ad Joseph, ut nuntiaret ei, et occurseret in Gessen. **29** Quo cum pervenisset, juncto Joseph curro suo, ascendit obviam patri suo ad eumdem locum: vidensque eum, irruit super collum ejus, et inter amplexus flevit. **30** Dixitque pater ad Joseph: Jam laetus moriar, quia vidi faciem tuam, et superstitem te relinquio. **31** At ille locutus est ad fratres suos, et ad omnem domum patris sui: Ascendam, et nuntiabo Pharaoni, dicamque ei: Fratres mei, et domus patris mei, qui erant in terra Chanaan, venerunt ad me: **32** et sunt viri pastores ovium, curamque habent alendorum gregum: pecora sua, et armenta, et omnia quae habere potuerunt, adduxerunt secum. **33** Cumque vocaverit vos, et dixerit: Quod est opus vestrum? **34** respondebitis: Viri pastores sumus servi tui, ab infantia nostra usque in praesens, et nos et patres nostri. Hæc autem dicetis, ut habitare possitis in terra Gessen: quia detestantur Aegyptii omnes pastores ovium.

46 Profectusque Israël cum omnibus quae habebat, venit ad Puteum juramenti: et mactatis ibi victimis Deo patris sui Isaac, **2** audivit eum per visionem noctis vocantem se, et dicentem sibi: Jacob, Jacob. Cui respondit: Ecce adsum. **3** Ait illi Deus: Ego sum fortissimus Deus patris tui: noli timere, descende in Aegyptum, quia in gentem magnam faciam te ibi. **4** Ego descendam tecum illuc, et ego inde adducam te revertentem: Joseph quoque ponet manus suas super oculos tuos. **5** Surrexit autem Jacob a Putoe juramenti: tuleruntque eum filii cum parvulis et uxoribus suis in plaustris quae miserat Pharaon ad portandum senem, **6** et omnia quae possederat in terra Chanaan: venitque in Aegyptum cum omni semine suo, **7** filii ejus, et nepotes, filiae, et cuncta simul progenies. **8** Hæc sunt autem nomina filiorum Israël, qui ingressi sunt in Aegyptum, ipse cum liberis suis. Primogenitus Ruben. **9** Filii Ruben: Henoch et Phallu et Hesron et Charmi. **10** Filii Simeon: Jamuel et Jamin et Ahod, et Jachin et Sohar, et Saul filius Chanaanitidis. **11** Filii Levi: Gerson et Caath et Merari. **12** Filii Juda: Her et Onan et Sela et Phares et Zara; mortui sunt autem Her et Onan in terra Chanaan. Natique sunt filii Phares: Hesron et Hamul. **13** Filii Issachar: Thola et Phua et Job et Semron. **14** Filii Zabulon: Sared et Elon et Jahelel. **15** Hi filii Liæ quos genuit in Mesopotamia Syriæ cum Dina filia sua: omnes animæ filiorum ejus et filiarum, triginta tres. **16** Filii Gad: Sephion et Haggi et Suni et Esebon et Heri et Arodi et Areli. **17** Filii Aser: Jamne et Jesua et Jessui et Beria, Sara quoque soror eorum. Filii Beria: Heber et Melchiel. **18** Hi filii Zelphæ, quam dedit Laban Liæ filiae suæ: et hos genuit Jacob sedecim animas. **19** Filii Rachel uxoris Jacob: Joseph et Benjamin. **20** Natique sunt Joseph filii in terra Aegypti, quos genuit ei Aseneth filia Putiphare

47 Ingressus ergo Joseph nuntiavit Pharaoni, dicens: Pater meus et fratres, oves eorum et armenta, et cuncta quae possident, venerunt de terra Chanaan: et ecce consistunt in terra Gessen. **2** Extremos quoque fratrum suorum quinque viros constituit coram rege: **3** quos ille interrogavit: Quid habetis operis? Responderunt: Pastores ovium sumus servi tui, et nos et patres nostri. **4** Ad peregrinandum in terra tua venimus: quoniam non est herba gregibus servorum tuorum, ingravescente fame in terra Chanaan: petimusque ut esse nos jubeas servos tuos in terra Gessen. **5** Dixit itaque rex ad Joseph: Pater tuus et fratres tui venerunt ad te. **6** Terra Aegypti in conspectu tuo est: in optimo loco fac eos habitare, et trade eis terram Gessen. Quod si nosti in eis esse viros industrios, constitue illos magistros pecorum meorum. **7** Post haec introduxit Joseph patrem suum ad regem,

et statuit eum coram eo: qui benedicens illi, **8** **29** Cumque appropinquare cerneret diem mortis et interrogatus ab eo: Quot sunt dies annorum suæ, vocavit filium suum Joseph, et dixit ad eum: vitæ tuæ? **9** respondit: Dies peregrinationis meæ centum triginta annorum sunt, parvi et mali, et non pervenerunt usque ad dies patrum meorum quibus peregrinati sunt. **10** Et benedicto rege, egressus est foras. **11** Joseph vero patri et fratribus suis dedit possessionem in Ægypto in optimo terræ loco, Ramesses, ut præceperat Pharao. **12** Et alebat eos, omnemque domum patris sui, præbēns cibaria singulis. **13** In toto enim orbe panis deerat, et oppresserat fames terram, maxime Ægypti et Chanaan. **14** E quibus omnem pecuniam congregavit pro venditione frumenti, et intulit eam in ærarium regis. **15** Cumque defecisset emptoribus pretium, venit cuncta Ægyptus ad Joseph, dicens: Da nobis panes: quare morimur coram te, deficiente pecunia? **16** Quibus ille respondit: Adducite pecora vestra, et dabo vobis pro eis cibos, si pretium non habetis. **17** Quæ cum adduxissent, dedit eis alimenta pro equis, et ovibus, et bobus, et asinis: sustentavitque eos illo anno pro commutatione pecorum. **18** Venerunt quoque anno secundo, et dixerunt ei: Non celabimus dominum nostrum quod deficiente pecunia, pecora simul defecerunt: nec clam te est, quod absque corporibus et terra nihil habeamus. **19** Cur ergo moriemur te vidente? et nos et terra nostra tui erimus: eme nos in servitutem regiam, et præbe semina, ne pereunte cultore redigatur terra in solitudinem. **20** Emit igitur Joseph omnem terram Ægypti, vendentibus singulis possessiones suas præ magnitudine famis. Subjecitque eam Pharaoni, **21** et cunctos populos ejus a novissimis terminis Ægypti usque ad extremos fines ejus, **22** præter terram sacerdotum, quæ a rege tradita fuerat eis: quibus et statuta cibaria ex horreis publicis præbebantur, et idcirco non sunt compulsi vendere possessiones suas. **23** Dixit ergo Joseph ad populos: En ut cernitis, et vos et terram vestram Pharao possidet: accipite semina, et serite agros, **24** ut fruges habere possitis. Quintam partem regi dabitis: quatuor reliquias permitto vobis in sementem, et in cibum familiis et liberis vestris. **25** Qui responderunt: Salus nostra in manu tua est: respiciat nos tantum dominus noster, et læti serviemus regi. **26** Ex eo tempore usque in præsentem diem, in universa terra Ægypti regibus quinta pars solvitur, et factum est quasi in legem, absque terra sacerdotali, quæ libera ab hac conditione fuit. **27** Habitavit ergo Israël in Ægypto, id est, in terra Gessen, et possedit eam: auctusque est, et multiplicatus nimis. **28** Et vixit in ea decem et septem annis: factique sunt omnes dies vitæ illius, centum quadraginta septem annorum.

Si inveni gratiam in conspectu tuo, pone manum tuam sub femore meo: et facies mihi misericordiam et veritatem, ut non sepelias me in Ægypto: **30** sed hoc, condasque in sepulchro majorum meorum. Cui respondit Joseph: Ego faciam quod jussisti. **31** Et ille: Jura ergo, inquit, mihi. Quo jurante, adoravit Israël Deum, conversus ad lectuli caput.

48 His ita transactis, nuntiatum est Joseph quod ægrotaret pater suus: qui, assumptis duobus filiis Manasse et Ephraim, ire perrexit. **2** Dictumque est seni: Ecce filius tuus Joseph venit ad te. Qui confortatus sedit in lectulo. **3** Et ingresso ad se ait: Deus omnipotens apparuit mihi in Luza, quæ est in terra Chanaani: benedixitque mihi, **4** et ait: Ego te augebo et multiplicabo, et faciam te in turbas populorum: daboque tibi terram hanc, et semini tuo post te in possessionem sempiternam. **5** Duo ergo filii tui, qui nati sunt tibi in terra Ægypti antequam hoc venirem ad te, mei erunt: Ephraim et Manasses, sicut Ruben et Simeon reputabuntur mihi. **6** Reliquos autem quos genueris post eos, tui erunt, et nomine fratrum suorum vocabuntur in possessionibus suis. **7** Mihi enim, quando veniebam de Mesopotamia, mortua est Rachel in terra Chanaan in ipso itinere, eratque vernum tempus: et ingrediebar Ephratam, et sepelivi eam juxta viam Ephratæ, quæ alio nomine appellatur Bethlehem. **8** Videlicet autem filios ejus dixit ad eum: Qui sunt isti? **9** Respondit: Filii mei sunt, quos donavit mihi Deus in hoc loco. Adduc, inquit, eos ad me, ut benedicam illis. **10** Oculi enim Israël caligabant præ nimia senectute, et clare videre non poterat. Applicitosque ad se, deosculatus et circumplexus eos, **11** dixit ad filium suum: Non sum fraudatus aspectu tuo: insuper ostendit mihi Deus semen tuum. **12** Cumque tulisset eos Joseph de gremio patris, adoravit pronus in terram. **13** Et posuit Ephraim ad dexteram suam, id est, ad sinistram Israël: Manassen vero in sinistra sua, ad dexteram scilicet patris, applicuitque ambos ad eum. **14** Qui extendens manum dexteram, posuit super caput Ephraim minoris fratris: sinistram autem super caput Manasse qui major natu erat, commutans manus. **15** Benedixitque Jacob filiis Joseph, et ait: Deus, in cuius conspectu ambulaverunt patres mei Abraham, et Isaac; Deus qui pascit me ab adolescentia mea usque in præsentem diem: **16** angelus, qui eruit me de cunctis malis, benedicat pueris istis: et invocetur super eos nomen meum,

nomina quoque patrum meorum Abraham et Isaac, suum sicut et alia tribus in Israël. **17** Fiat Dan et crescant in multitudinem super terram. **17** Videns coluber in via, cerastes in semita, mordens ungulas autem Joseph quod posuisset pater suus dexteram equi, ut cadat ascensor ejus retro. **18** Salutare tuum manum super caput Ephraim, graviter accepit: et expectabo, Domine. **19** Gad, accinctus præliabatur apprehensam manum patris levare conatus est de ante eum: et ipse accingetur retrorsum. **20** Aser, capite Ephraim, et transferre super caput Manasse. pinguis panis ejus, et præbebit delicias regibus. **18** Dixitque ad patrem: Non ita convenit, pater: quia **21** Nephthali, cervus emissus, et dans eloquia hic est primogenitus, pone dexteram tuam super pulchritudinis. **22** Filius accrescens Joseph, filius caput ejus. **19** Qui renuens, ait: Scio, fili mi, scio: accrescens et decorus aspectu: filiæ discurrerunt et iste quidem erit in populos, et multiplicabitur: super murum. **23** Sed exasperaverunt eum et sed frater ejus minor, major erit illo: et semen jurgati sunt, invideruntque illi habentes jacula. **24** illius crescit in gentes. **20** Benedixitque eis in Sedit in forti arcus ejus, et dissoluta sunt vincula tempore illo, dicens: In te benedicetur Israël, atque brachiorum et manuum illius per manus potentis dicetur: Faciat tibi Deus sicut Ephraim, et sicut Jacob: inde pastor egressus est, lapis Israël. **25** Deus Manasse. Constituitque Ephraim ante Manassen. **21** patris tui erit adjutor tuus, et omnipotens benedicit Et ait ad Joseph filium suum: En ego morior, et erit tibi benedictionibus cœli desuper, benedictionibus abyssi jacentis deorsum, benedictionibus uberum vestrorum. **22** Do tibi partem unam extra fratres et vulvæ. **26** Benedictiones patris tui confortatae sunt benedictionibus patrum ejus, donec veniret desiderium collium æternorum: fiant in capite Joseph, et in vertice Nazaræi inter fratres suos. **27** Benjamin lupus rapax, mane comedat prædam, et vespere dividet spolia.] **28** Omnes hi in tribubus Israël duodecim: hæc locutus est eis pater suus, benedixitque singulis benedictionibus propriis. **29** Et præcepit eis, dicens: Ego congregator ad populum meum: sepelite me cum patribus meis in spelunca duplice quæ est in agro Ephron Hethæi, **30** contra Mambre in terra Chanaan, quam emit Abraham cum agro ab Ephron Hethæo in possessionem sepulchri. **31** Ibi sepelierunt eum, et Saram uxorem ejus: ibi sepultus est Isaac cum Rebecca conjugé sua: ibi et Lia condita jacet. **33** Finitisque mandatis quibus filios instruebat, collegit pedes suos super lectulum, et obiit: appositusque est ad populum suum.

49 Vocavit autem Jacob filios suos, et ait eis: Congregamini, ut annuntiem quæ ventura sunt vobis in diebus novissimis. **2** [Congregamini, et audite, filii Jacob, audite Israël patrem vestrum: **3** Ruben, primogenitus meus, tu fortitudo mea, et principium doloris mei; prior in donis, major in imperio. **4** Effusus es sicut aqua, non crescas: quia ascendisti cubile patris tui, et maculasti stratum ejus. **5** Simeon et Levi fratres vasa iniquitatis bellantia. **6** In consilium eorum non veniat anima mea, et in cœtu illorum non sit gloria mea: quia in furore suo occiderunt virum, et in voluntate sua suffoderunt murum. **7** Maledictus furor eorum, quia pertinax: et indignatio eorum, quia dura: dividam eos in Jacob, et dispergam eos in Israël. **8** Juda, te laudabunt fratres tui: manus tua in cervicibus inimicorum tuorum, adorabunt te filii patris tui. **9** Catulus leonis Juda: ad prædam, fili mi, ascendisti: requiescens accubisti ut leo, et quasi leæna: quis suscitabit eum? **10** Non auferetur sceptrum de Juda, et dux de femore ejus, donec veniat qui mittendus est, et ipse erit expectatio gentium. **11** Ligans ad vineam pullum suum, et ad vitem, o fili mi, asinam suam, lavabit in vino stolam suam et in sanguine uvæ pallium suum. **12** Pulchriores sunt oculi ejus vino, et dentes ejus lacte candidiores. **13** Zabulon in littore maris habitabit, et in statione navium pertingens usque ad Sidonem. **14** Issachar asinus fortis accubans inter terminos. **15** Vedit requiem, quod esset bona et terram, quod optima: et supposuit humerum suum ad portandum, factusque est tributis serviens. **16** Dan judicabit populum

50 Quod cernens Joseph, ruit super faciem patris, flens et desculans eum. **2** Præcepitque servis suis medicis ut aromatibus condirent patrem. **3** Quibus jussa expletibus, transierunt quadraginta dies: iste quippe mos erat cadaverum conditorum: levitque eum Ægyptus septuaginta diebus. **4** Et expleto planctus tempore, locutus est Joseph ad familiam Pharaonis: Si inveni gratiam in conspectu vestro, loquimini in auribus Pharaonis: **5** eo quod pater meus adjuraverit me dicens: En morior: in sepulchro meo, quod fodi mihi in terra Chanaan, sepelies me. Ascendam igitur, et sepeliam patrem meum, ac revertar. **6** Dixitque ei Pharaao: Ascende, et sepeli patrem tuum sicut adjuratus es. **7** Quo ascende, ierunt cum eo omnes senes domus Pharaonis, cunctique majores natu terræ Ægypti: **8** domus Joseph cum fratribus suis, absque parvulis,

et gregibus atque armentis, quæ dereliquerant in terra Gessen. **9** Habuit quoque in comitatu currus et equites: et facta est turba non modica. **10** Veneruntque ad Aream Atad, quæ sita est trans Jordanem: ubi celebrantes exequias planctu magno atque vehementi impleverunt septem dies. **11** Quod cum vidissent habitatores terræ Chanaan, dixerunt: Planctus magnus est iste Ægyptiis. Et idcirco vocatum est nomen loci illius, Planctus Ægypti. **12** Fecerunt ergo filii Jacob sicut præceperat eis: **13** et portantes eum in terram Chanaan, sepelierunt eum in spelunca duplice, quam emerat Abraham cum agro in possessionem sepulchri ab Ephron Hethæo, contra faciem Mambre. **14** Reversusque est Joseph in Ægyptum cum fratribus suis, et omni comitatu, sepulto patre. **15** Quo mortuo, timentes fratres ejus, et mutuo colloquentes: Ne forte memor sit injuriæ quam passus est, et reddat nobis omne malum quod fecimus, **16** mandaverunt ei dicentes: Pater tuus præcepit nobis antequam moreretur, **17** ut hæc tibi verbis illius diceremus: Obsecro ut obliviscaris sceleris fratum tuorum, et peccati atque malitiæ quam exercuerunt in te: nos quoque oramus ut servis Dei patris tui dimittas iniquitatem hanc. Quibus auditis flevit Joseph. **18** Veneruntque ad eum fratres sui: et proni adorantes in terram, dixerunt: Servi tui sumus. **19** Quibus ille respondit: Nolite timere: num Dei possumus resistere voluntati? **20** Vos cogitastis de me malum: sed Deus vertit illud in bonum, ut exaltaret me, sicut in præsentiarum cernitis, et salvos faceret multos populos. **21** Nolite timere: ego pascam vos et parvulos vestros: consolatusque est eos, et blande ac leniter est locutus. **22** Et habitavit in Ægypto cum omni domo patris sui: vixitque centum decem annis. **23** Et vidit Ephraim filios usque ad tertiam generationem. Filii quoque Machir filii Manasse nati sunt in genibus Joseph. **24** Quibus transactis, locutus est fratribus suis: Post mortem meam Deus visitabit vos, et ascendere vos faciet de terra ista ad terram quam juravit Abraham, Isaac et Jacob. **25** Cumque adjurasset eos atque dixisset: Deus visitabit vos, asportate ossa mea vobiscum de loco isto: **26** mortuus est, expletis centum decem vitæ suæ annis. Et conditus aromatibus, repositus est in loculo in Ægypto.

Exodus

1 Hæc sunt nomina filiorum Israël qui ingressi sunt in Ægyptum cum Jacob: singuli cum domibus suis introierunt: **2** Ruben, Simeon, Levi, Judas, **3** Issachar, Zabulon et Benjamin, **4** Dan et Nephthali, Gad et Aser. **5** Erant igitur omnes animæ eorum qui egressi sunt de fernore Jacob, septuaginta: Joseph autem in Ægypto erat. **6** Quo mortuo, et universis fratribus ejus, omniq[ue] cognitione illa, **7** filii Israël creverunt, et quasi germinantes multiplicati sunt: ac roborati nimis, impleverunt terram. **8** Surrexit interea rex novus super Ægyptum, qui ignorabat Joseph. **9** Et ait ad populum suum: Ecce, populus filiorum Israël multus, et fortior nobis est. **10** Venite, sapienter opprimamus eum, ne forte multiplicetur: et si ingruerit contra nos bellum, addatur inimicis nostris, expugnatisque nobis egrediatur de terra. **11** Præposuit itaque eis magistros operum, ut affligerent eos oneribus: ædificaveruntque urbes tabernaculorum Pharaoni, Phithom et Ramesses. **12** Quantoque opprimebant eos, tanto magis multiplicabantur, et crescebant: **13** oderantque filios Israël Ægypti, et affligebant illudentes eis, **14** atque ad amaritudinem perducebant vitam eorum operibus duris luti et lateris, omnique famulatu, quo in terræ operibus premebantur. **15** Dixit autem rex Ægypti obstetricibus Hebræorum, quarum una vocabatur Sephora, altera Phua, **16** præcipiens eis: Quando obstetricabis Hebræas, et partus tempus advenerit: si masculus fuerit, interficide eum: si femina, reservate. **17** Timuerunt autem obstetrices Deum, et non fecerunt juxta præceptum regis Ægypti, sed conservabant mares. **18** Quibus ad se accersitis, rex ait: Quidnam est hoc quod facere voluistis, ut pueros servaretis? **19** Quæ responderunt: Non sunt Hebreæ sicut Ægyptia[m] mulieres: ipsæ enim obstetricandi habent scientiam, et priusquam veniamus ad eas, pariunt. **20** Bene ergo fecit Deus obstetricibus: et crevit populus, confortatusque est nimis. **21** Et quia timuerunt obstetrices Deum, ædificavit eis domos. **22** Præcepit ergo Pharao omni populo suo, dicens: Quidquid masculini sexus natum fuerit, in flumen projicie: quidquid feminini, reservate.

2 Egressus est post hæc vir de domo Levi: et accepit uxorem stirpis suæ. **2** Quæ concepit, et peperit filium: et videns eum elegantem, abscondit tribus mensibus. **3** Cumque jam celare non posset, sumpsit fiscellam scirpeam, et linivit eam bitumine ac pice: posuitque intus infantulum, et exposuit eum in carecto ripæ fluminis, **4** stante procul sorore

ejus, et considerante eventum rei. **5** Ecce autem descendebat filia Pharaonis ut lavaretur in flumine: et puellæ ejus gradiebantur per crepidinem alvei. Quæ cum vidisset fiscellam in papyrone, misit unam e famulabus suis: et allatam **6** aperiens, cernensque in ea parvulum vagientem, miserta ejus, ait: De infantibus Hebræorum est hic. **7** Cui soror pueri: Vis, inquit, ut vadam, et vocem tibi mulierem hebræam, quæ nutritre possit infantulum? **8** Respondit: Vade. Perrexit puella et vocavit matrem suam. **9** Ad quam locuta filia Pharaonis: Accipe, ait, puerum istum, et nutri mihi: ego dabo tibi mercedem tuam. Suscepit mulier, et nutritivit puerum: adultumque tradidit filiæ Pharaonis. **10** Quem illa adoptavit in locum filii, vocavitque nomen ejus Moyses, dicens: Quia de aqua tuli eum. **11** In diebus illis postquam creverat Moyses, egressus est ad fratres suos: viditque afflictionem eorum, et virum Ægyptum percutientem quemdam de Hebræis fratribus suis. **12** Cumque circumspexisset huc atque illuc, et nullum adesse vidisset, percussum Ægyptum abscondit sabulo. **13** Et egressus die altero conspexit duos Hebræos rixantes: dixitque ei qui faciebat injuriam: Quare percutis proximum tuum? **14** Qui respondit: Quis te constituit principem et judicem super nos? num occidere me tu vis, sicut heri occidisti Ægyptum? Timuit Moyses, et ait: Quomodo palam factum est verbum istud? **15** Auditique Pharao sermonem hunc, et querebat occidere Moysen: qui fugiens de conspectu ejus, moratus est in terra Madian, et sedet juxta puteum. **16** Erant autem sacerdoti Madian septem filiæ, quæ venerunt ad hauriendam aquam: et impletis canalibus adaquare cupiebant greges patris sui. **17** Supervenire pastores, et ejecerunt eas: surrexitque Moyses, et defensis puellis, adaquavit oves earum. **18** Quæ cum revertissent ad Raguel patrem suum, dixit ad eas: Cur velocius venistis solito? **19** Responderunt: Vir Ægyptius liberavit nos de manu pastorum: insuper et hausit aquam nobiscum, potumque dedit ovibus. **20** At ille: Ubi est? inquit: quare dimisistis hominem? vocate eum ut comedat panem. **21** Juravit ergo Moyses quod habitaret cum eo. Accepitque Sephoram filiam ejus uxorem: **22** quæ peperit ei filium, quem vocavit Gersam, dicens: Advena fui in terra aliena. Alterum vero peperit, quem vocavit Eliezer, dicens: Deus enim patris mei adjutor meus eripuit me de manu Pharaonis. **23** Post multum vero tempore mortuus est rex Ægypti: et ingemiscentes filii Israël, propter opera vociferati sunt: ascenditque clamor eorum ad Deum ab operibus. **24** Et audivit gemitum eorum, ac recordatus est fœderis quod pepigit cum Abraham,

Isaac et Jacob. **25** Et respexit Dominus filios Israël et cognovit eos.

3 Moyses autem pascebatur oves Jethro socii sui sacerdotis Madian: cumque minasset gregem ad interiora deserti, venit ad montem Dei Horeb. **2** Apparuitque ei Dominus in flamma ignis de medio rubi: et videbat quod rubus arderet, et non combureretur. **3** Dixit ergo Moyses: Vadam, et videbo visionem hanc magnam, quare non comburatur rubus. **4** Cernens autem Dominus quod pergeret ad videndum, vocavit eum de medio rubi, et ait: Moyses, Moyses. Qui respondit: Adsum. **5** At ille: Ne appropies, inquit, huc: solve calceamentum de pedibus tuis: locus enim, in quo stas, terra sancta est. **6** Et ait: Ego sum Deus patris tui, Deus Abraham, Deus Isaac et Deus Jacob. Abscondit Moyses faciem suam: non enim audebat aspicere contra Deum. **7** Cui ait Dominus: Vidi afflictionem populi mei in Ægypto, et clamorem ejus audivi propter duritiam eorum qui præsunt operibus: **8** et sciens dolorem ejus, descendit ut liberem eum de manibus Ægyptiorum, et educam de terra illa in terram bonam, et spatiosam, in terram quæ fluit lacte et melle, ad loca Chananæi et Hethæi, et Amorrhæi, et Pherezæi, et Hevæi, et Jebusæi. **9** Clamor ergo filiorum Israël venit ad me: vidique afflictionem eorum, qua ab Ægyptiis opprimuntur. **10** Sed veni, et mittam te ad Pharaonem, ut educas populum meum, filios Israël, de Ægypto. **11** Dixitque Moyses ad Deum: Quis sum ego ut vadam ad Pharaonem, et educam filios Israël de Ægypto? **12** Qui dixit ei: Ego ero tecum: et hoc habebis signum, quod miserim te: cum eduxeris populum meum de Ægypto, immolabis Deo super montem istum. **13** Ait Moyses ad Deum: Ecce ego vadam ad filios Israël, et dicam eis: Deus patrum vestrorum misit me ad vos. Si dixerint mihi: Quod est nomen ejus? quid dicam eis? **14** Dixit Deus ad Moysen: Ego sum qui sum. Ait: Sic dices filii Israël: Qui est, misit me ad vos. **15** Dixitque iterum Deus ad Moysen: Hæc dices filii Israël: Dominus Deus patrum vestrorum, Deus Abraham, Deus Isaac et Deus Jacob, misit me ad vos: hoc nomen mihi est in æternum, et hoc memoriale meum in generationem et generationem. **16** Wade, et congrega seniores Israël, et dices ad eos: Dominus Deus patrum vestrorum apparuit mihi, Deus Abraham, Deus Isaac et Deus Jacob, dicens: Visitans visitavi vos: et vidi omnia quæ acciderunt vobis in Ægypto. **17** Et dixi ut educam vos de afflictione Ægypti in terram Chananæi, et Hethæi, et Amorrhæi, et Pherezæi, et Hevæi, et Jebusæi, ad terram fluentem lacte et melle. **18** Et

audient vocem tuam: ingredierisque tu, et seniores Israël, ad regem Ægypti, et dices ad eum: Dominus Deus Hebræorum vocavit nos: ibimus viam trium dierum in solitudinem, ut immolemus Domino Deo nostro. **19** Sed ego scio quod non dimittet vos rex Ægypti ut eatis nisi per manum validam. **20** Extendam enim manum meam, et percutiam Ægyptum in cunctis mirabilibus meis, quæ facturus sum in medio eorum: post hæc dimittet vos. **21** Daboque gratiam populo huic coram Ægyptiis: et cum egrediemini, non exhibitis vacui: **22** sed postulabit mulier a vicina sua et ab hospita sua, vasa argentea et aurea, ac vestes: ponetisque eas super filios et filias vestras, et spoliabitis Ægyptum.

4 Respondens Moyses ait: Non credent mihi, neque audient vocem meam, sed dicent: Non apparuit tibi Dominus. **2** Dixit ergo ad eum: Quid est quod tenes in manu tua? Respondit: Virga. **3** Dixitque Dominus: Projice eam in terram. Projecit, et versa est in colubrum, ita ut fugeret Moyses. **4** Dixitque Dominus: Extende manum tuam, et apprehende caudam ejus. Extendit, et tenuit, versaque est in virgam. **5** Ut credant, inquit, quod apparuerit tibi Dominus Deus patrum suorum, Deus Abraham, Deus Isaac et Deus Jacob. **6** Dixitque Dominus rursum: Mitte manum tuam in sinum tuum. Quam cum misisset in sinum, protulit leprosam instar nivis. **7** Retrahe, ait, manum tuam in sinum tuum. Retraxit, et protulit iterum, et erat similis carni reliquæ. **8** Si non crediderint, inquit, tibi, neque audierint sermonem signi prioris, credent verbo signi sequentis. **9** Quod si nec duobus quidem his signis crediderint, neque audierint vocem tuam: sume aquam fluminis, et effunde eam super aridam, et quidquid hauseris de fluvio, vertetur in sanguinem. **10** Ait Moyses: Obsecro, Domine, non sum eloquens ab heri et nudiustertius: et ex quo locutus es ad servum tuum, impeditioris et tardioris linguae sum. **11** Dixit Dominus ad eum: Quis fecit os hominis? aut quis fabricatus est mutum et surdum, videntem et cæcum? nonne ego? **12** Perge, igitur, et ego ero in ore tuo: doceboque te quid loquaris. **13** At ille: Obsecro, inquit, Domine, mitte quem missurus es. **14** Iratus Dominus in Moysen, ait: Aaron frater tuus Levites, scio quod eloquens sit: ecce ipse egreditur in occursum tuum, videntisque te laetabitur corde. **15** Loquere ad eum, et pone verba mea in ore ejus: et ego ero in ore tuo, et in ore illius, et ostendam vobis quid agere debeatis. **16** Ipse loquetur pro te ad populum, et erit os tuum: tu autem eris ei in his quæ ad Deum pertinent. **17** Virgam quoque hanc sume

in manu tua, in qua facturus es signa. **18** Abiit colligant stipulas. **8** Et mensuram laterum, quam Moyses, et reversus est ad Jethro sacerorum suum, prius faciebat, imponetis super eos, nec minuetis dixitque ei: Vadam et revertar ad fratres meos quidquam: vacant enim, et idcirco vociferantur, in Ægyptum, ut videam si adhuc vivant. Cui ait dicentes: Eamus, et sacrificemus Deo nostro. **9** Jethro: Vade in pace. **19** Dixit ergo Dominus ad Opprimantur operibus, et expleant ea: ut non Moyses in Madian: Vade, et revertere in Ægyptum, acquiescant verbis mendacibus. **10** Igitur egressi mortui sunt enim omnes qui quærebant animam præfecti operum et exactores ad populum, dixerunt: tuam. **20** Tulit ergo Moyses uxorem suam, et filios Sic dicit Pharao: Non do vobis paleas: **11** ite, et suos, et imposuit eos super asinum: reversusque colligit sicubi invenire poteritis, nec minuetur est in Ægyptum, portans virgam Dei in manu sua. quidquam de opere vestro. **12** Dispersusque est **21** Dixitque ei Dominus revertenti in Ægyptum: populus per omnem terram Ægypti ad colligendas Vide ut omnia ostenta quæ posui in manu tua, paleas. **13** Præfecti quoque operum instabant, facias coram Pharaone: ego induabo cor ejus, et dicentes: Complete opus vestrum quotidie, ut prius non dimittet populum. **22** Dicesque ad eum: Hæc facere solebatis quando dabantur vobis paleæ. **14** dicit Dominus: Filius meus primogenitus Israël. Flagellatique sunt qui præerant operibus filiorum **23** Dixi tibi: Dimitte filium meum ut serviat mihi; Israël, ab exactoribus Pharaonis, dicentibus: Quare et noluisti dimittere eum: ecce ego interficiam non impletis mensuram laterum sicut prius, nec filium tuum primogenitum. **24** Cumque esset heri, nec hodie? **15** Veneruntque præpositi filiorum in itinere, in diversorio occurrit ei Dominus, et Israël, et vociferati sunt ad Pharaonem dicentes: volebat occidere eum. **25** Tulit idcirco Sephora Cur ita agis contra servos tuos? **16** paleæ non dantur acutissimam petram, et circumcidit præputium filii nobis, et lateres similiter imperantur: en famuli tui sui, tetigitque pedes ejus, et ait: Sponsus sanguinum flagellis cædimur, et injuste agitur contra populum tu mihi es. **26** Et dimisit eum postquam dixerat: tuum. **17** Qui ait: Vacatis otio, et idcirco dicitis: Sponsus sanguinum ob circumcisionem. **27** Dixit Eamus, et sacrificemus Domino. **18** Ite ergo, et autem Dominus ad Aaron: Vade in occursum Moysi operamini: paleæ non dabuntur vobis, et reddetis in desertum. Qui perrexit obviam ei in montem consuetum numerum laterum. **19** Videbantque se Dei, et osculatus est eum. **28** Narravitque Moyses præpositi filiorum Israël in malo, eo quod diceretur Aaron omnia verba Domini quibus miserat eum, et eis: Non minuetur quidquam de lateribus per signa quæ mandaverat. **29** Veneruntque simul, et singulos dies. **20** Occurreruntque Moysi et Aaron, congregaverunt cunctos seniores filiorum Israël. qui stabant ex adverso, egredientibus a Pharaone: **30** Locutusque est Aaron omnia verba quæ dixerat **21** et dixerunt ad eos: Videat Dominus et judicet, Dominus ad Moysen: et fecit signa coram populo, quoniam fœtere fecistis odorem nostrum coram **31** et credit populus. Audieruntque quod visitasset Pharaone et servis ejus, et præbuistis ei gladium, Dominus filios Israël, et respxisset afflictionem ut occideret nos. **22** Reversusque est Moyses ad illorum: et proni adoraverunt.

5 Post hæc ingressi sunt Moyses et Aaron, et dixerunt Pharaoni: Hæc dicit Dominus Deus Israël: Dimitte populum meum ut sacrificet mihi in deserto. **2** At ille respondit: Quis est Dominus, ut audiam vocem ejus, et dimittam Israël? nescio Dominum, et Israël non dimittam. **3** Dixeruntque: Deus Hebræorum vocavit nos, ut eamus viam trium dierum in solitudinem, et sacrificemus Domino Deo nostro: ne forte accidat nobis pestis aut gladius. **4** Ait ad eos rex Ægypti: Quare Moyses et Aaron sollicitatis populum ab operibus suis? ite ad onera vestra. **5** Dixitque Pharao: Multus est populus terræ: videtis quod turba succreverit: quanto magis si dederitis eis requiem ab operibus? **6** Præcepit ergo sollicitatis populum ab operibus suis: sed ipsi vadant, et conficiendos lateres, sicut prius:

facturus sim Pharaoni: per manum enim fortem dimittet eos, et in manu robusta ejicit illos de terra sua. **2** Locutusque est Dominus ad Moysen dicens: Ego Dominus **3** qui apparui Abraham, Isaac et Jacob in Deo omnipotente: et nomen meum Adonai non indicavi eis. **4** Pepigique fœdus cum eis, ut darem eis terram Chanaan, terram peregrinationis eorum, in qua fuerunt advenæ. **5** Ego audivi gemitum filiorum Israël, quo Ægyptii oppresserunt eos: et recordatus sum pacti mei. **6** Ideo dic filiis Israël: Ego in die illo præfectis operum et exactoribus populi, dicens: **7** Nequaquam ultra dabitis paleas populo ad et eruam de servitute, ac redimam in brachio conficiendos lateres, sicut prius: sed ipsi vadant, et excelo et judiciis magnis. **7** Et assumam vos mihi in

populum, et ero vester Deus: et scietis quod ego sum Dominus Deus vester qui eduxerim vos de ergastulo **7** Dixitque Dominus ad Moysen: Ecce constituite Deum Pharaonis: et Aaron frater tuus erit propheta tuus. **2** Tu loqueris ei omnia quæ mando levavi manum meam ut darem eam Abraham, Isaac tibi: et ille loquetur ad Pharaonem, ut dimittat et Jacob: daboque illam vobis possidendum. Ego filios Israël de terra sua. **3** Sed ego indurabo cor Dominus. **9** Narravit ergo Moyses omnia filii Israël: ejus, et multiplicabo signa et ostenta mea in terra qui non acqueverunt ei propter angustiam spiritus, **Ægypti**, **4** et non audiet vos; immittamque manum et opus durissimum. **10** Locutusque est Dominus meam super **Ægyptum**, et educam exercitum et ad Moysen, dicens: **11** Ingredere, et loquere ad populum meum filios Israël de terra **Ægypti** per Pharaonem regem **Ægypti**, ut dimittat filios Israël iudicia maxima. **5** Et scient **Ægypti** quia ego sum de terra sua. **12** Respondit Moyses coram Domino: Dominus qui extenderim manum meam super Ecce filii Israël non audiunt me: et quomodo audiet **Ægyptum**, et eduxerim filios Israël de medio Pharao, præsertim cum incircumcisus sim labii? eorum. **6** Fecit itaque Moyses et Aaron sicut **13** Locutusque est Dominus ad Moysen et Aaron, et præceperat Dominus: ita egerunt. **7** Erat autem dedit mandatum ad filios Israël, et ad Pharaonem Moyses octoginta annorum, et Aaron octoginta regem **Ægypti** ut educerent filios Israël de terra trium, quando locuti sunt ad Pharaonem. **8** Dixitque **Ægypti**. **14** Isti sunt principes domorum per familias Dominus ad Moysen et Aaron: **9** Cum dixerit vobis suas. Filii Ruben primogeniti Israëlis: Henoch et Pharao, Ostendite signa: dices ad Aaron: Tolle Phallu, Hesron et Charmi: **15** hæ cognationes Ruben. virgam tuam, et projice eam coram Pharaone, ac Filii Simeon: Jamuel, et Jamin, et Ahod, et Jachin, vertetur in colubrum. **10** Ingressi itaque Moyses et et Soar, et Saul filius Chanantidis: hæ progenies Aaron ad Pharaonem, fecerunt sicut præceperat Simeon. **16** Et hæc nomina filiorum Levi per Dominus: tulitque Aaron virgam coram Pharaone et cognationes suas: Gerson, et Caath, et Merari. Anni servis ejus, quæ versa est in colubrum. **11** Vocavit autem vitæ Levi fuerunt centum triginta septem. autem Pharao sapientes et maleficos: et fecerunt **17** Filii Gerson: Lobni et Semei, per cognationes etiam ipsi per incantationes ægyptiacas et arcana suas. **18** Filii Caath: Amram, et Isaar, et Hebron, quædam similiter. **12** Projeceruntque singuli virgas et Oziel; anni quoque vitæ Caath, centum triginta suas, quæ versæ sunt in dracones: sed devoravit tres. **19** Filii Merari: Moholi et Musi: hæ cognationes virga Aaron virgas eorum. **13** Induratumque est Levi per familias suas. **20** Accepit autem Amram cor Pharaonis, et non audivit eos, sicut præceperat uxorem Jochabed patrualem suam: quæ peperit ei Dominus. **14** Dixit autem Dominus ad Moysen: Aaron et Moysen. Fueruntque anni vitæ Amram, Ingravatum est cor Pharaonis: non vult dimittere centum triginta septem. **21** Filii quoque Isaar: populum. **15** Vade ad eum mane, ecce egreditur Core, et Nepheg, et Zechri. **22** Filii quoque Oziel: ad aquas: et stabis in occursum ejus super ripam Misaël, et Elisaphan, et Sethri. **23** Accepit autem fluminis: et virgam quæ conversa est in draconem, Aaron uxorem Elisabeth filiam Aminadab, sororem tolles in manu tua. **16** Dicesque ad eum: Dominus Nahason, quæ peperit ei Nadab, et Abiu, et Eleazar, Deus Hebræorum misit me ad te, dicens: Dimitte et Ithamar. **24** Filii quoque Core: Aser, et Elcana, populum meum ut sacrificet mihi in deserto: et et Abiasaph: hæ sunt cognationes Coritarum. **25** usque ad præsens audire noluisti. **17** Hæc igitur At vero Eleazar filius Aaron accepit uxorem de dicit Dominus: In hoc scies quod sim Dominus: filiabus Phutiel: quæ peperit ei Phinees. Hi sunt ecce percutiam virga, quæ in manu mea est, principes familiarium Leviticarum per cognationes aquam fluminis, et vertetur in sanguinem. **18** suas. **26** Iste est Aaron et Moyses, quibus præcepit Pisces quoque, qui sunt in fluvio, morientur, Dominus ut educerent filios Israël de terra **Ægypti** et computrescent aquæ, et affligentur **Ægypti** per turmas suas. **27** Hi sunt, qui loquuntur ad bibentes aquam fluminis. **19** Dixit quoque Dominus Pharaonem regem **Ægypti**, ut educant filios Israël ad Moysen: Dic ad Aaron: Tolle virgam tuam, et de **Ægypto**: iste est Moyses et Aaron, **28** in die qua extende manum tuam super aquas **Ægypti**, et super locutus est Dominus ad Moysen, in terra **Ægypti**. fluvios eorum, et rivos ac paludes, et omnes lacus **29** Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens: Ego aquarum, ut vertantur in sanguinem: et sit crux Dominus: loquere ad Pharaonem regem **Ægypti**, in omni terra **Ægypti**, tam in ligneis vasis quam omnia quæ ego loquor tibi. **30** Et ait Moyses coram in saxeis. **20** Feceruntque Moyses et Aaron sicut Domino: En incircumcisus labii sum, quomodo præceperat Dominus: et elevans virgam percussit aquam fluminis coram Pharaone et servis ejus: quæ versa est in sanguinem. **21** Et pisces, qui erant in

flumine, mortui sunt: computruitque fluvius, et sciniphes in universa terra Ægypti. **17** Feceruntque non poterant Ægyptii bibere aquam fluminis, et ita. Et extendit Aaron manum, virgam tenens: fuit sanguis in tota terra Ægypti. **22** Feceruntque percussitque pulverem terræ, et facti sunt sciniphes similiter malefici Ægyptiorum incantationibus suis: in hominibus, et in jumentis: omnis pulvis terræ et induratum est cor Pharaonis, nec audivit eos, versus est in sciniphes per totam terram Ægypti. sicut præceperat Dominus. **23** Avertitque se, et **18** Feceruntque similiter malefici incantationibus ingressus est domum suam, nec apposuit cor etiam suis, ut educerent sciniphes, et non potuerunt: hac vice. **24** Foderunt autem omnes Ægyptii per circuitum fluminis aquam ut biberent: non enim erantque sciniphes tam in hominibus quam in jumentis. **19** Et dixerunt malefici ad Pharaonem: poterant bibere de aqua fluminis. **25** Impletique sunt septem dies, postquam percussit Dominus fluvium.

8 Dixit quoque Dominus ad Moysen: Ingredere ad Pharaonem, et dices ad eum: Hæc dicit Dominus: Dimitte populum meum, ut sacrificet mihi: **2** sin autem nolueris dimittere, ecce ego percutiam omnes terminos tuos ranis, **3** et ebulliet fluvius ranas: quæ ascendent, et ingredientur domum tuam, et cubiculum lectuli tui, et super stratum tuum, et in domos servorum tuorum, et in populum tuum, et in furnos tuos, et in reliquias ciborum tuorum: **4** et ad te, et ad populum tuum, et ad omnes servos tuos intrabunt ranæ. **5** Dixitque Dominus ad Moysen: Dic ad Aaron: Extende manum tuam super fluvios ac super rivos et paludes, et educ ranas super terram Ægypti. **6** Et extendit Aaron manum super aquas Ægypti, et ascenderunt ranæ, operueruntque terram Ægypti. **7** Fecerunt autem et malefici per incantationes suas similiter, eduxeruntque ranas super terram Ægypti. **8** Vocavit autem Pharaao Moysen et Aaron, et dixit eis: Orate Dominum ut auferat ranas a me et a populo meo, et dimittam populum ut sacrificet Domino. **9** Dixitque Moyses ad Pharaonem: Constitue mihi quando deprecer pro te, et pro servis tuis, et pro populo tuo, ut abigantur ranæ a te, et a domo tua, et a servis tuis, et a populo tuo: et tantum in flumine remaneant. **10** Qui respondit: Cras. At ille: Juxta, inquit, verbum tuum faciam: ut scias quoniam non est sicut Dominus Deus noster. **11** Et recedent ranæ a te, et a domo tua, et a servis tuis, et a populo tuo: et tantum in flumine remanebunt. **12** Egressique sunt Moyses et Aaron a Pharaone: et clamavit Moyses ad Dominum pro sponsione ranarum quam condixerat Pharaoni. **13** Fecitque Dominus juxta verbum Moysi: et mortuae sunt ranæ de dominibus, et de villis, et de agris. **14** Congregaveruntque eas in immensos aggères, et computruit terra. **15** Videns autem Pharaao quod data esset requies, ingravavit cor suum, et non audivit eos, sicut præceperat Dominus. **16** Dixitque Dominus ad Moysen: Loquere ad Aaron: Extende virgam tuam, et percutre pulverem terræ: et sint

sciniphes in universa terra Ægypti. **17** Feceruntque percussitque pulverem terræ, et facti sunt sciniphes similiter malefici incantationibus suis: in hominibus, et in jumentis: omnis pulvis terræ et induratum est cor Pharaonis, nec audivit eos sicut præceperat Dominus. **20** Dixit quoque Dominus ad Moysen: Consurge diluculo, et sta coram Pharaone: egredietur enim ad aquas: et dices ad eum: Hæc dicit Dominus: Dimitte populum meum ut sacrificet mihi. **21** Quod si non dimiseris eum, ecce ego immittam in te, et in servos tuos, et in populum tuum, et in domos tuas, omne genus muscarum: et implebuntur domus Ægyptiorum muscis diversi generis, et universa terra in qua fuerint. **22** Faciamque mirabilem in die illa terram Gessen, in qua populus meus est, ut non sint ibi muscae: et scias quoniam ego Dominus in medio terræ. **23** Ponamque divisionem inter populum meum et populum tuum: cras erit signum istud. **24** Fecitque Dominus ita. Et venit musca gravissima in domos Pharaonis et servorum ejus, et in omnem terram Ægypti: corruptaque est terra ab hujuscemodi muscis. **25** Vocavitque Pharaao Moyses et Aaron, et ait eis: Ite et sacrificare Deo vestro in terra hac. **26** Et ait Moyses: Non potest ita fieri: abominationes enim Ægyptiorum immolabimus Domino Deo nostro: quod si mactaverimus ea quæ colunt Ægyptii coram eis, lapidis nos obruent. **27** Viam trium dierum pergemus in solitudinem: et sacrificabimus Domino Deo nostro, sicut præcepit nobis. **28** Dixitque Pharaao: Ego dimittam vos ut sacrificetis Domino Deo vestro in deserto: verumtamen longius ne abeatis, rogate pro me. **29** At ait Moyses: Egressus a te, orabo Dominum: et recedet musca a Pharaone, et a servis suis, et a populo ejus cras: verumtamen noli ultra fallere, ut non dimittas populum sacrificare Domino. **30** Egressusque Moyses a Pharaone, oravit Dominum. **31** Qui fecit juxta verbum illius, et abstulit muscas a Pharaone, et a servis suis, et a populo ejus: non superfuit ne una quidem. **32** Et ingravatum est cor Pharaonis, ita ut nec hac quidem vice dimitteret populum.

9 Dixit autem Dominus ad Moysen: Ingredere ad Pharaonem, et loquere ad eum: Hæc dicit Dominus Deus Hebræorum: Dimitte populum meum ut sacrificet mihi. **2** Quod si adhuc renuis, et retines

eos, 3 ecce manus mea erit super agros tuos, et super ac discordentia fulgura super terram: pluitque equos, et asinos, et camelos, et boves, et oves, pestis Dominus grandinem super terram Ægypti. 24 Et valde gravis. 4 Et faciet Dominus mirabile inter grando et ignis mista pariter ferebantur: tantæque possessiones Israël et possessiones Ægyptiorum, ut fuit magnitudinis, quanta ante numquam apparuit nihil omnino pereat ex eis quæ pertinent ad filios in universa terra Ægypti ex quo gens illa condita Israël. 5 Constituitque Dominus tempus, dicens: est. 25 Et percussit grando in omni terra Ægypti Cras faciet Dominus verbum istud in terra. 6 Fecit cuncta quæ fuerunt in agris, ab homine usque ergo Dominus verbum hoc altera die: mortuaque ad jumentum: cunctamque herbam agri percussit sunt omnia animantia Ægyptiorum; de animalibus grando, et omne lignum regionis confregit. 26 vero filiorum Israël, nihil omnino perii. 7 Et misit Tantum in terra Gessen, ubi erant filii Israël, Pharao ad videndum: nec erat quidquam mortuum grando non cecidit. 27 Misitque Pharao, et vocavit de his quæ possidebat Israël. Ingravatumque est Moysen et Aaron, dicens ad eos: Peccavi etiam nunc: cor Pharaonis, et non dimisit populum. 8 Et dixit Dominus justus; ego et populus meus, impii. 28 Orate Dominus ad Moysen et Aaron: Tollite plenas manus Dominum ut desinat tonitrua Dei, et grando: ut cineris de camino, et spargat illum Moyses in cælum dimittam vos, et nequaquam hic ultra maneatis. 29 coram Pharaone. 9 Sitque pulvis super omnem Ait Moyses: Cum egressus fuero de urbe, extendam terram Ægypti: erunt enim in hominibus et jumentis palmas meas ad Dominum, et cessabunt tonitrua, et ulcera, et vesicæ turgentes in universa terra Ægypti. grando non erit, ut scias quia Domini est terra: 30 10 Tuleruntque cinerem de camino, et steterunt novi autem quod et tu et servi tui necdum timeatis coram Pharaone, et sparsit illum Moyses in cælum: Dominum Deum. 31 Linum ergo et hordeum læsum factaque sunt ulceræ vesicarum turgentium in est, eo quod hordeum esset virens, et linum jam hominibus et jumentis: 11 nec poterant malefici folliculos germinaret: 32 triticum autem et far stare coram Moyse propter ulceræ quæ in illis erant, non sunt læsa, quia serotina erant. 33 Egressusque et in omni terra Ægypti. 12 Induravitque Dominus cor Pharaonis, et non audivit eos, sicut locutus Moyses a Pharaone ex urbe, tetendit manus ad Moysen: Mane consurge, et sta coram Pharaone, et dices ad eum: Hæc dicit Dominus Deus Hebræorum: auxit peccatum: 35 et ingravatum est cor ejus, et Dimitte populum meum ut sacrificet mihi. 14 Quia servorum illius, et induratum nimis: nec dimisit in hac vice mittam omnes plagas meas super cor filios Israël, sicut præceperat Dominus per manum tuum, et super servos tuos, et super populum tuum: Moysi.
ut scias quod non sit similis mei in omni terra.
15 Nunc enim extendens manum percutiam te, et populum tuum peste, peribisque de terra. 16 Idcirco autem posui te, ut ostendam in te fortitudinem meam, et narretur nomen meum in omni terra. 17 Adhuc retines populum meum, et non vis dimittere eum? 18 En pluam cras hac ipsa hora grandinem multam nimis, qualis non fuit in Ægypto a die qua fundata est, usque in præsens tempus. 19 Mitte ergo jam nunc, et congrega jumenta tua, et omnia quæ habes in agro: homines enim, et jumenta, et universa quæ inventa fuerint foris, nec congregata de agris, cecideritque super ea grando, morientur. 20 Qui timuit verbum Domini de servis Pharaonis, facit confugere servos suos et jumenta in domos: 21 qui autem neglexit sermonem Domini, dimisit servos suos et jumenta in agris. 22 Et dixit Dominus ad Moysen: Extende manum tuam in cælum, ut fiat grando in universa terra Ægypti super homines, et super jumenta, et super omnem herbam agri in terra Ægypti. 23 Extenditque Moyses virgam in cælum, et Dominus dedit tonitrua, et grandinem,

10 Et dixit Dominus ad Moysen: Ingredere ad Pharaonem: ego enim induravi cor ejus, et servorum illius, ut faciam signa mea hæc in eo: 2 et narres in auribus filii tui, et nepotum tuorum, quoties contriverim Ægyptios, et signa mea fecerim in eis: et sciatis quia ego Dominus. 3 Introierunt ergo Moyses et Aaron ad Pharaonem, et dixerunt ei: Hæc dicit Dominus Deus Hebræorum: Usquequo non vis subjici mihi? dimitte populum meum, ut sacrificet mihi. 4 Sin autem resistis, et non vis dimittere eum: ecce ego inducam cras locustam in fines tuos: 5 quæ operiat superficiem terræ, ne quidquam ejus appareat, sed comedatur quod residuum fuerit grandini: corrodet enim omnia ligna quæ germinant in agris. 6 Et implebunt domos tuas, et servorum tuorum, et omnium Ægyptiorum, quantam non viderunt patres tui, et avi, ex quo orti sunt super terram, usque in præsentem diem. Avertitque se, et egressus est a Pharaone. 7 Dixerunt autem servi Pharaonis ad eum: Usquequo patiemur hoc scandalum? dimitte

homines, ut sacrificent Domino Deo suo; nonne vides quod perierit Ægyptus? 8 Revocaveruntque Moysen et Aaron ad Pharaonem: qui dixit eis: Ite, sacrificare Domino Deo vestro: quinam sunt qui ituri sunt? 9 Ait Moyses: Cum parvulis nostris, et senioribus pergemus, cum filiis et filiabus, cum ovibus et armentis: est enim solemnitas Domini Dei nostri. 10 Et respondit Pharaeo: Sic Dominus sit vobiscum, quomodo ego dimittam vos, et parvulos vestros, cui dubium est quod pessime cogitetis? 11 non fiet ita, sed ite tantum viri, et sacrificare Domino: hoc enim et ipsi petistis. Statimque ejecti sunt de conspectu Pharaonis. 12 Dixit autem Dominus ad Moysen: Extende manum tuam super terram Ægypti ad locustam, ut ascendat super eam, et devoret omnem herbam quæ residua fuerit grandini. 13 Et extendit Moyses virgam super terram Ægypti: et Dominus induxit ventum urentem tota die illa et nocte: et mane facto, ventus urens levavit locustas. 14 Quæ ascenderunt super universam terram Ægypti: et sederunt in cunctis finibus Ægyptiorum innumerabiles, quales ante illud tempus non fuerant, nec postea futuræ sunt. 15 Operueruntque universam superficiem terræ, vastantes omnia. Devorata est igitur herba terræ, et quidquid pomorum in arboribus fuit, quæ grandio dimiserat: nihilque omnino virens relictum est in lignis et in herbis terræ, in cuncta Ægypto. 16 Quam ob rem festinus Pharaeo vocavit Moyses et Aaron, et dixit eis: Peccavi in Dominum Deum vestrum, et in vos. 17 Sed nunc dimittite peccatum mihi etiam hac vice, et rogate Dominum Deum vestrum, ut auferat a me mortem istam. 18 Egressusque Moyses de conspectu Pharaonis, oravit Dominum. 19 Qui flare fecit ventum ab occidente vehementissimum, et arreptam locustam projecit in mare Rubrum: non remansit ne una quidem in cunctis finibus Ægypti. 20 Et induravit Dominus cor Pharaonis, nec dimisit filios Israël. 21 Dixit autem Dominus ad Moysen: Extende manum tuam in cælum: et sint tenebræ super terram Ægypti tam densæ, ut palpari queant. 22 Extenditque Moyses manum in cælum: et factæ sunt tenebræ horribiles in universa terra Ægypti tribus diebus. 23 Nemo vidit fratrem suum, nec movit se de loco in quo erat: 24 ubicumque autem habitabant filii Israël, lux erat. 25 Ait Moyses: Hostias quoque et holocausta dabis nobis, quæ offeramus Domino Deo nostro. 26 Cuncti greges Moyses: Hostias quoque et holocausta dabis nobis, eum universa multitudo filiorum Israël ad vesperam, quæ necessaria sunt in cultum Domini Dei nostri: in quibus comedent illum. 8 Et edent carnes

præsertim cum ignoremus quid debeat immolari, donec ad ipsum locum perveniamus. 27 Induravit autem Dominus cor Pharaonis, et noluit dimittere eos. 28 Dixitque Pharaeo ad Moysen: Recede a me, et cave ne ultra videoas faciem meam: quocumque die apparueris mihi, morieris. 29 Respondit Moyses: Ita fiet ut locutus es: non videbo ultra faciem tuam.

11 Et dixit Dominus ad Moysen: Adhuc una plaga tangam Pharaonem et Ægyptum, et post hæc dimittet vos, et exire compellet. 2 Dices ergo omni plebi ut postulet vir ab amico suo, et mulier a vicina sua, vasa argentea et aurea. 3 Dabit autem Dominus gratiam populo suo coram Ægyptiis. Fuitque Moyses vir magnus valde in terra Ægypti coram servis Pharaonis et omni populo. 4 Et ait: Hæc dicit Dominus: Media nocte egrediar in Ægyptum: 5 et morietur omne primogenitum in terra Ægyptiorum, a primogenito Pharaonis, qui sedet in solio ejus, usque ad primogenitum ancillæ quæ est ad molam, et omnia primogenita jumentorum. 6 Eritque clamor magnus in universa terra Ægypti, qualis nec ante fuit, nec postea futurus est. 7 Apud omnes autem filios Israël non mutiet canis ab homine usque ad pecus: ut sciatis quanto miraculo dividat Dominus Ægyptios et Israël. 8 Descendentque omnes servi tui isti ad me, et adorabunt me, dicentes: Egrederet tu, et omnis populus qui subjectus est tibi: post hæc egrediemur. 9 Et exivit a Pharaone iratus nimis. Dixit autem Dominus ad Moysen: Non audiet vos Pharaeo ut multa signa fiant in terra Ægypti. 10 Moyses autem et Aaron fecerunt omnia ostenta, quæ scripta sunt, coram Pharaone. Et induravit Dominus cor Pharaonis, nec dimisit filios Israël de terra sua.

12 Dixit quoque Dominus ad Moysen et Aaron in terra Ægypti: 2 Mensis iste, vobis principium mensium: primus erit in mensibus anni. 3 Loquimini ad universum cœtum filiorum Israël, et dicite eis: Decima die mensis hujus tollat unusquisque agnum per familias et domos suas. 4 Sin autem minor est numerus ut sufficere possit ad vescendum agnum, assumet vicinum suum qui junctus est domui suæ, juxta numerum animarum quæ sufficere possunt ad esum agni. 5 Erit autem agnus absque macula, masculus, anniculus: juxta quem ritum sacrificare Domino: oves tantum vestræ et armenta tolletis et hædum. 6 Et servabitis eum usque ad remaneant, parvuli vestri eant vobiscum. 7 Et quartamdecimam diem mensis hujus: immolabitque Moyses: Hostias quoque et holocausta dabis nobis, eum universa multitudo filiorum Israël ad vesperam, quæ offeramus Domino Deo nostro. 8 Et sument de sanguine ejus, ac ponent super pergent nobiscum; non remanebit ex eis unguia: utrumque postem, et in superliminaribus domorum, in quibus comedent illum. 8 Et edent carnes

nocte illa assas igni, et azymos panes cum lactucis Dicetis eis: Victima transitus Domini est, quando agrestibus. **9** Non comedetis ex eo crudum quid, nec transivit super domos filiorum Israël in Ægypto, coctum aqua, sed tantum assum igni: caput cum percutiens Ægyptios, et domos nostras liberans. pedibus ejus et intestinis vorabitis. **10** Nec remanebit Incurvatusque populus adoravit. **28** Et egressi quidquam ex eo usque mane; si quid residuum filii Israël fecerunt sicut præceperat Dominus fuerit, igne comburetis. **11** Sic autem comedetis Moysi et Aaron. **29** Factum est autem in noctis illum: renes vestros accingetis, et calceamenta medio, percussit Dominus omne primogenitum habebitis in pedibus, tenentes baculos in manibus, in terra Ægypti, a primogenito Pharaonis, qui et comedetis festinanter: est enim Phase (id est, in solio ejus sedebat, usque ad primogenitum transitus) Domini. **12** Et transibo per terram Ægypti captivæ quæ erat in carcere, et omne primogenitum nocte illa, percutiamque omne primogenitum in jumentorum. **30** Surrexitque Pharao nocte, et omnes terra Ægypti ab homine usque ad pecus: et in servi ejus, cunctaque Ægyptus: et ortus est clamor cunctis diis Ægypti faciam judicia. Ego Dominus. magnus in Ægypto: neque enim erat domus in **13** Erit autem sanguis vobis in signum in ædibus qua non jaceret mortuus. **31** Vocatisque Pharao in quibus eritis: et videbo sanguinem, et transibo Moyse et Aaron nocte, ait: Surgite et egredimini vos: nec erit in vobis plaga disperdens quando a populo meo, vos et filii Israël: ite, immolate percussero terram Ægypti. **14** Habebitis autem Domino sicut dicitis. **32** Oves vestras et armenta hunc diem in monimentum: et celebrabitis eam assumite ut petieratis, et abeuntes benedicite solemnum Domino in generationibus vestris cultu mihi. **33** Urgebantque Ægyptii populum de terra sempiterno. **15** Septem diebus azyma comedetis: exire velociter, dicentes: Omnes moriemur. **34** in die primo non erit fermentum in domibus Tulit igitur populus conspersam farinam antequam vestris: quicumque comederit fermentatum, peribit fermentaretur: et ligans in palliis, posuit super anima illa de Israël, a primo die usque ad diem humeros suos. **35** Feceruntque filii Israël sicut septimum. **16** Dies prima erit sancta atque solemnis, præceperat Moyses: et petierunt ab Ægyptiis vasa et dies septima eadem festivitate venerabilis: argentea et aurea, vestemque plurimam. **36** Dominus nihil operis facietis in eis, exceptis his, quæ ad autem dedit gratiam populo coram Ægyptiis ut vescendum pertinent. **17** Et observabitis azyma: in commodarent eis: et spoliaverunt Ægyptios. **37** eadem enim ipsa die educam exercitum vestrum Profectique sunt filii Israël de Ramesse in Socoth, de terra Ægypti, et custodietis diem istum in sexenta fere millia peditum virorum, absque generationes vestras ritu perpetuo. **18** Primo mense, parvulis. **38** Sed et vulgus promiscuum innumerabile quartadecima die mensis ad vesperam, comedetis ascendit cum eis, oves et armenta et animantia azyma usque ad diem vigesimam primam ejusdem diversi generis multa nimis. **39** Coxeruntque mensis ad vesperam. **19** Septem diebus fermentum farinam, quam dudum de Ægypto conspersam non invenietur in domibus vestris: qui comederit tulerat: et fecerunt subcinericios panes azymos: fermentatum, peribit anima ejus de cœtu Israël, neque enim poterant fermentari, cogentibus exire tam de advenis quam de indigenis terræ. **20** Ægyptiis, et nullam facere sinentibus moram: nec Omne fermentatum non comedetis: in cunctis pulmenti quidquam occurrerat præparare. **40** habitaculis vestris edetis azyma. **21** Vocavit autem Habitatio autem filiorum Israël qua manserunt in Moyses omnes seniores filiorum Israël, et dixit Ægypto, fuit quadringentorum triginta annorum. ad eos: Ite tollentes animal per familias vestras, **41** Quibus expletis, eadem die egressus est omnis et immolate Phase. **22** Fasciculumque hyssopi exercitus Domini de terra Ægypti. **42** Nox ista est tingite in sanguine qui est in limine, et aspergit observabilis Domini, quando eduxit eos de terra ex eo superliminare, et utrumque postem: nullus Ægypti: hanc observare debent omnes filii Israël vestrum egreditur ostium domus suæ usque mane. in generationibus suis. **43** Dixitque Dominus ad **23** Transibit enim Dominus percutiens Ægyptios: Moysen et Aaron: Hæc est religio Phase: omnis cumque viderit sanguinem in superliminari, et in alienigena non comedet ex eo. **44** Omnis autem utroque poste, transcendet ostium domus, et non servus emptitius circumcidetur, et sic comedet. sinet percussorem ingredi domos vestras et lædere. **45** Advena et mercenarius non edent ex eo. **46** In **24** Custodi verbum istud legitimum tibi et filiis tuis una domo comedetur, nec efferetis de carnis usque in æternum. **25** Cumque introieritis terram, ejus foras, nec os illius confringetis. **47** Omnis quam Dominus daturus est vobis ut pollicitus cœtus filiorum Israël faciet illud. **48** Quod si quis est, observabitis cæremonias istas. **26** Et cum peregrinorum in vestram voluerit transire coloniam, dixerint vobis filii vestri: Quæ est ista religio? **27** et facere Phase Domini, circumcidetur prius omne

masculinum ejus, et tunc rite celebrabit: eritque Igitur cum emisisset Pharao populum, non eos sicut indigena terræ: si quis autem circumcisus duxit Deus per viam terræ Philistihim quæ vicina non fuerit, non vescetur ex eo. **49** Eadem lex erit est: reputans ne forte poeniteret eum, si vidisset indigenæ et colono qui peregrinatur apud vos. **50** adversum se bella consurgere, et reverteretur in Feceruntque omnes filii Israël sicut præceperat Ægyptum. **18** Sed circumduxit per viam deserti, Dominus Moysi et Aaron. **51** Et eadem die eduxit quæ est juxta mare Rubrum: et armati ascenderunt Dominus filios Israël de terra Ægypti per turmas filii Israël de terra Ægypti. **19** Tulit quoque Moyses ossa Joseph secum: eo quod adjurasset filios Israël, dicens: Visitabit vos Deus; efferte ossa mea hinc vobiscum. **20** Profectique de Socoth castrametati sunt in Etham, in extremis finibus solitudinis. **21** Dominus autem præcedebat eos ad ostendendam viam per diem in columna nubis, et per noctem in columna ignis: ut dux esset itineris utroque tempore. **22** Numquam defuit columna nubis per diem, nec columna ignis per noctem, coram populo.

13 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

2 Sanctifica mihi omne primogenitum quod aperit vulvam in filiis Israël, tam de hominibus quam de jumentis: mea sunt enim omnia. **3** Et ait Moyses ad populum: Mementote diei hujus in qua egressi estis de Ægypto et de domo servitutis, quoniam in manu forti eduxit vos Dominus de loco isto: ut non comedatis fermentatum panem. **4** Hodie egredimini mense novarum frugum. **5** Cumque introduxerit te Dominus in terram Chananæi, et Hethæi, et Amorrhæi, et Hevæi, et Jebusæi, quam juravit patribus tuis ut daret tibi, terram fluentem lacte et melle, celebrabis hunc morem sacrorum mense isto. **6** Septem diebus vesceris azymis: et in die septimo erit solemnitas Domini. **7** Azyma comedetis septem diebus: non apparebit apud te aliquid fermentatum, nec in cunctis finibus tuis. **8** Narrabisque filio tuo in die illo, dicens: Hoc est quod fecit mihi Dominus quando egressus sum de Ægypto. **9** Et erit quasi signum in manu tua, et quasi monimentum ante oculos tuos: et ut lex Domini semper sit in ore tuo, in manu enim forti eduxit te Dominus de Ægypto. **10** Custodies hujuscemodi cultum statuto tempore a diebus in dies. **11** Cumque introduxerit te Dominus in terram Chananæi, sicut juravit tibi et patribus tuis, et dederit tibi eam: **12** separabis omne quod aperit vulvam Domino, et quod primitivum est in pecoribus tuis: quidquid habueris masculini sexus, consecrabis Domino. **13** Primogenitum asini mutabis ove: quod si non redemeris, interficies. Omne autem primogenitum hominis de filiis tuis, pretio redimes. **14** Cumque interrogaverit te filius tuus cras, dicens: Quid est hoc? respondebis ei: In manu forti eduxit nos Dominus de terra Ægypti, de domo servitutis. **15** Nam cum induratus esset Pharao, et nollet nos dimittere, occidit Dominus omne primogenitum in terra Ægypti, a primogenito hominis usque ad primogenitum jumentorum: idcirco immolo Domino omne quod aperit vulvam masculini sexus, et omnia primogenita filiorum meorum redimo. **16** Erit igitur quasi signum in manu tua, et quasi appensum quid, ob recordationem, inter oculos tuos: eo quod in manu forti eduxit nos Dominus de Ægypto. **17**

Igitur cum emisisset Pharao populum, non eos sicut indigena terræ: si quis autem circumcisus duxit Deus per viam terræ Philistihim quæ vicina non fuerit, non vescetur ex eo. **49** Eadem lex erit est: reputans ne forte poeniteret eum, si vidisset indigenæ et colono qui peregrinatur apud vos. **50** adversum se bella consurgere, et reverteretur in Feceruntque omnes filii Israël sicut præceperat Ægyptum. **18** Sed circumduxit per viam deserti, Dominus Moysi et Aaron. **51** Et eadem die eduxit quæ est juxta mare Rubrum: et armati ascenderunt filii Israël de terra Ægypti. **19** Tulit quoque Moyses ossa Joseph secum: eo quod adjurasset filios Israël, dicens: Visitabit vos Deus; efferte ossa mea hinc vobiscum. **20** Profectique de Socoth castrametati sunt in Etham, in extremis finibus solitudinis. **21** Dominus autem præcedebat eos ad ostendendam viam per diem in columna nubis, et per noctem in columna ignis: ut dux esset itineris utroque tempore. **22** Numquam defuit columna nubis per diem, nec columna ignis per noctem, coram populo.

14 Locutus est autem Dominus ad Moysen, dicens:

2 Loquere filiis Israël: Reversi castrametentur e regione Phihahiroth, quæ est inter Magdalum et mare contra Beelsephon: in conspectu ejus castra ponetis super mare. **3** Dicturusque est Pharao super filiis Israël: Coarctati sunt in terra; conclusit eos desertum. **4** Et indurabo cor ejus, ac persequetur vos: et glorificabor in Pharaone, et in omni exercitu ejus; scientque Ægyptii quia ego sum Dominus. Feceruntque ita. **5** Et nuntiatum est regi Ægyptiorum quod fugisset populus: immutatumque est cor Pharaonis et servorum ejus super populo, et dixerunt: Quid voluimus facere ut dimitteremus Israël, ne serviret nobis? **6** Junxit ergo currum, et omnem populum suum assumpsit secum. **7** Tulitque sexcentos currus electos, et quidquid in Ægypto curruum fuit: et duces totius exercitus. **8** Induravitque Dominus cor Pharaonis regis Ægypti, et persecutus est filios Israël: at illi egressi sunt in manu excelsa. **9** Cumque persequerentur Ægyptii vestigia præcedentium, repererunt eos in castris super mare: omnis equitatus et currus Pharaonis, et universus exercitus, erant in Phihahiroth contra Beelsephon. **10** Cumque appropinquasset Pharao, levantes filii Israël oculos, viderunt Ægyptios post se, et timuerunt valde: clamaveruntque ad Dominum, **11** et dixerunt ad Moysen: Forsitan non erant sepulchra in Ægypto, ideo tulisti nos ut moreremur in solitudine: quid hoc facere voluisti, ut educeres nos ex Ægypto? **12** nonne iste est sermo, quem loquebamur ad te in Ægypto, dicentes: Recede a nobis, ut serviamus Ægyptis? multo enim melius erat servire eis, quam mori in solitudine. **13** Et ait Moyses ad populum: Nolite timere: state, et videte magnalia Domini quæ facturus est hodie: Ægyptios enim, quos nunc videtis, nequaquam ultra videbitis

usque in sempiternum. **14** Dominus pugnabit pro laus mea Dominus, et factus est mihi in salutem: vobis, et vos tacebitis. **15** Dixitque Dominus ad iste Deus meus, et glorificabo eum: Deus patris mei, Moysen: Quid clamas ad me? loquere filiis Israël et exaltabo eum. **3** Dominus quasi vir pugnator, ut proficiscantur. **16** Tu autem eleva virgam tuam, Omnipotens nomen ejus, **4** currus Pharaonis et et extende manum tuam super mare, et divide exercitum ejus projicit in mare: electi principes ejus illud: ut gradiantur filii Israël in medio mari per submersi sunt in mari Rubro. **5** Abyssi operuerunt siccum. **17** Ego autem indurabo cor Ægyptiorum ut eos; descenderunt in profundum quasi lapis. **6** persecuant vos: et glorificabor in Pharaone, et in Dextera tua, Domine, magnificata est in fortitudine: omni exercitu ejus, et in curribus et in equitibus dextera tua, Domine, percussit inimicum. **7** Et illius. **18** Et scient Ægyptii quia ego sum Dominus in multitudine glorie tuæ deposuisti adversarios cum glorificatus fuiro in Pharaone, et in curribus tuos: misisti iram tuam, quæ devoravit eos sicut atque in equitibus ejus. **19** Tollensque se angelus stipulam. **8** Et in spiritu furoris tui congregatæ Dei, qui præcedebat castra Israël, abiit post eos: et sunt aquæ: stetit unda fluens, congregata sunt cum eo pariter columna nubis, priora dimittens, abyssi in medio mari. **9** Dixit inimicus: Persequar et post tergum **20** stetit, inter castra Ægyptiorum et comprehendam, dividam spolia, implebitur anima castra Israël: et erat nubes tenebrosa, et illuminans mea: evaginabo gladium meum, interficiet eos noctem, ita ut ad se invicem toto noctis tempore manus mea. **10** Flavit spiritus tuus, et operuit accedere non valerent. **21** Cumque extendisset eos mare: submersi sunt quasi plumbum in aquis Moyses manum super mare, abstulit illud Dominus vehementibus. **11** Quis similis tui in fortibus, flante vento vehementi et urente tota nocte, et vertit Domine? quis similis tui, magnificus in sanctitate, in siccum: divisaque est aqua. **22** Et ingressi sunt filii terribilis atque laudabilis, faciens mirabilia? **12** Israël per medium siccii maris: erat enim aqua quasi murus a dextra eorum et læva. **23** Persequentesque **13** Dux fuisti in misericordia tua populo quem Ægyptii ingressi sunt post eos, et omnis equitatus redemisti: et portasti eum in fortitudine tua, Pharaonis, currus ejus et equites per medium ad habitaculum sanctum tuum. **14** Ascenderunt maris. **24** Jamque advenerat vigilia matutina, et populi, et irati sunt: dolores obtinuerunt habitatores ecce respiciens Dominus super castra Ægyptiorum Philisthiim. **15** Tunc conturbati sunt principes per columnam ignis et nubis, interfecit exercitum Edom, robustos Moab obtinuit tremor: obrigerunt eorum, **25** et subvertit rotas curruum, ferebanturque omnes habitatores Chanaan. **16** Irruat super eos in profundum. Dixerunt ergo Ægyptii: Fugiamus formido et pavor, in magnitudine brachii tui: fiant Israëlem: Dominus enim pugnat pro eis contra nos. immobiles quasi lapis, donec pertranseat populus **26** Et ait Dominus ad Moyses: Extende manum tuam tuus, Domine, donec pertranseat populus tuus iste, super mare, ut revertantur aquæ ad Ægyptios super currus et equites eorum. **27** Cumque extendisset Moyses manum contra mare, reversum est primo diluculo ad priorem locum: fugientibusque Ægyptiis occurserunt aquæ et involvit eos Dominus in mediis curris et equites eorum. **28** Reversæque sunt aquæ, et operuerunt enim eques Pharao cum curribus et equitibus curris et equites cuncti exercitus Pharaonis, qui sequentes ingressi fuerant mare: nec unus quidem superfuit ex eis. **29** Filii autem Israël perrevererunt in medio ejus.] **20** Sumpsit ergo Maria prophetissa, per medium siccii maris, et aquæ eis erant quasi pro muro a dextris et a sinistris: **30** liberavitque Dominus in die illa Israël de manu Ægyptiorum. **31** choris, **21** quibus præcinebat, dicens: [Cantemus Et viderunt Ægyptios mortuos super littus maris, et manum magnam quam exercuerat Dominus contra eos: timuitque populus Dominum, et crediderunt Domino, gloriose enim magnificatus est: equum et ascensorem ejus dejicit in mare.] **22** Tulit autem Moyses Israël de mari Rubro, et egressi sunt in desertum Sur: ambulaveruntque tribus diebus per solitudinem, et non inveniebant aquam. **23** Et venerunt in Mara, nec poterant bibere aquas de Mara, eo quod essent amaræ: unde et congruum loco nomen imposuit, vocans illum Mara, id est, amaritudinem. **24** Et murmuravit populus contra

15 Tunc cecinit Moyses et filii Israël carmen hoc Domino, et dixerunt: [Cantemus Domino: gloriose enim magnificatus est, equum et ascensorem dejicit in mare. **2** Fortitudo mea, et

Moysen, dicens: Quid bibemus? **25** At ille clamavit minutum, et quasi pilo tusum in similitudinem ad Dominum, qui ostendit ei lignum: quod cum pruinæ super terram. **15** Quod cum vidissent filii misisset in aquas, in dulcedinem versæ sunt: ibi Israël, dixerunt ad invicem: Manhu? quod significat: constituit ei præcepta, atque judicia, et ibi tentavit Quid est hoc? ignorabant enim quid esset. Quibus eum, **26** dicens: Si audieris vocem Domini Dei tui, ait Moyses: Iste est panis quem Dominus dedit vobis et quod rectum est coram eo feceris, et obedieris ad vescendum. **16** Hic est sermo, quem præcepit mandatis ejus, custodierisque omnia præcepta Dominus: Colligat unusquisque ex eo quantum illius, cunctum languorem, quem posui in Ægypto, sufficit ad vescendum: gomor per singula capita, non inducam super te: ego enim Dominus sanator juxta numerum animarum vestrarum quæ habitant tuus. **27** Venerunt autem in Elim filii Israël, ubi erant duodecim fontes aquarum, et septuaginta palmae: et castrametati sunt juxta aquas.

16 Profectique sunt de Elim, et venit omnis multitudo filiorum Israël in desertum Sin, quod est inter Elim et Sinai, quintodecimo die mensis secundi, postquam egressi sunt de terra Ægypti. **2** Et murmuravit omnis congregatio filiorum Israël contra Moysen et Aaron in solitudine. **3** Dixeruntque filii Israël ad eos: Utinam mortui essemus per manum Domini in terra Ægypti, quando sedebamus super ollas carnium, et comedebamus panem in saturitate: cur eduxistis nos in desertum istud, ut occideretis omnem multitudinem fame? **4** Dixit autem Dominus ad Moysen: Ecce ego pluam vobis panes de caelo: egrediatur populus, et colligat quæ sufficiunt per singulos dies: ut tentem eum utrum ambulet in lege mea, an non. **5** Die autem sexto parent quod inferant: et sit duplum quam colligere solebant per singulos dies. **6** Dixeruntque Moyses et Aaron ad omnes filios Israël: Vespare scietis quod Dominus eduxerit vos de terra Ægypti, **7** et mane videbitis gloriam Domini: audivit enim murmur vestrum contra Dominum: nos vero quid sumus, quia mussitatis contra nos? **8** Et ait Moyses: Dabit vobis Dominus vespare carnes edere, et mane panes in saturitate: eo quod audierit murmurationes vestras quibus murmurati estis contra eum: nos enim quid sumus? nec contra nos est murmur vestrum, sed contra Dominum. **9** Dixit quoque Moyses ad Aaron: Dic universæ congregationi filiorum Israël: Accedite coram Domino: audivit enim murmur vestrum. **10** Cumque loqueretur Aaron ad omnem coetum filiorum Israël, respexerunt ad solitudinem: et ecce gloria Domini apparuit in nube. **11** Locutus est autem Dominus ad Moysen, dicens: **12** Audivi murmurationes filiorum Israël. Loquere ad eos: Vespare comedetis carnes, et mane saturabimini panibus: scietisque quod ego sum Dominus Deus vester. **13** Factum est ergo vespare, et ascendens coturnix, cooperuit castra: mane quoque ros jacuit per circuitum castrorum. **14** Cumque operuisset superficiem terræ, apparuit in solitudine

Israël, dixerunt ad invicem: Manhu? quod significat: constituit ei præcepta, atque judicia, et ibi tentavit Quid est hoc? ignorabant enim quid esset. Quibus eum, **26** dicens: Si audieris vocem Domini Dei tui, ait Moyses: Iste est panis quem Dominus dedit vobis et quod rectum est coram eo feceris, et obedieris ad vescendum. **16** Hic est sermo, quem præcepit mandatis ejus, custodierisque omnia præcepta Dominus: Colligat unusquisque ex eo quantum illius, cunctum languorem, quem posui in Ægypto, sufficit ad vescendum: gomor per singula capita, non inducam super te: ego enim Dominus sanator juxta numerum animarum vestrarum quæ habitant tuus. **27** Venerunt autem in Elim filii Israël: et collegerunt, alias plus, alias minus. **18** Et mensi sunt ad mensuram gomor: nec qui plus collegerat, habuit amplius: nec qui minus paraverat, reperit minus: sed singuli juxta id quod edere poterant, congregaverunt. **19** Dixitque Moyses ad eos: Nullus relinquat ex eo in mane. **20** Qui non audierunt eum, sed dimiserunt quidam ex eis usque mane, et scatere coepit vermis, atque computruit: et iratus est contra eos Moyses. **21** Colligebant autem mane singuli, quantum sufficere poterat ad vescendum: cumque incaluisset sol, liquefiebat. **22** In die autem sexta collegerunt cibos duplices, id est, duo gomor per singulos homines: venerunt autem omnes principes multitudinis, et narraverunt Moysi. **23** Qui ait eis: Hoc est quod locutus est Dominus: Requies sabbati sanctificata est Domino cras: quodcumque operandum est, facite, et quæ coquenda sunt coquite: quidquid autem reliquum fuerit, reponite usque in mane. **24** Feceruntque ita ut præceperat Moyses, et non computruit, neque vermis inventus est in eo. **25** Dixitque Moyses: Comedite illud hodie, quia sabbatum est Domini: non invenietur hodie in agro. **26** Sex diebus colligit: in die autem septimo sabbatum est Domini, idcirco non invenietur. **27** Venitque septima dies: et egressi de populo ut colligerent, non invenerunt. **28** Dixit autem Dominus ad Moysen: Usquequo non vultis custodiare mandata mea et legem meam? **29** videte quod Dominus dederit vobis sabbatum, et propter hoc die sexta tribuit vobis cibos duplices: maneat unusquisque apud semetipsum; nullus egrediatur de loco suo die septimo. **30** Et sabbatizavit populus die septimo. **31** Appellavitque domus Israël nomen ejus Man: quod erat quasi semen coriandri album, gustusque ejus quasi similæ cum melle. **32** Dixit autem Moyses: Iste est sermo, quem præcepit Dominus: Imple gomor ex eo, et custodiatur in futuras retro generationes: ut noverint panem, quo alii vos in solitudine, quando educti estis de terra Ægypti. **33** Dixitque Moyses ad Aaron: Sume vas unum, et mitte ibi man, quantum potest capere gomor, et repone coram Domino ad servandum in generationes vestras,

34 sicut præcepit Dominus Moysi. Posuitque illud Moysi quam remiserat, **3** et duos filios ejus: quorum Aaron in tabernaculo reservandum. **35** Filii autem unus vocabatur Gersam, dicente patre: Advena fui Israël comedenter man quadraginta annis, donec venirent in terram habitabilem: hoc cibo aliti sunt, usquequo tangerent fines terræ Chanaan. **36** Gomor autem decima pars est ephi.

17 Igitur profecta omnis multitudo filiorum Israël de deserto Sin per mansiones suas, juxta sermonem Domini, castrametati sunt in Raphidim, ubi non erat aqua ad bibendum populo. **2** Qui jurgatus contra Moysen, ait: Da nobis aquam, ut bibamus. Quibus respondit Moyses: Quid jurgamini contra me? cur tentatis Dominum? **3** Sitivit ergo ibi populus præ aquæ penuria, et murmuravit contra Moysen, dicens: Cur fecisti nos exire de Ægypto, ut occideres nos, et liberos nostros, ac jumenta siti? **4** Clamavit autem Moyses ad Dominum, dicens: Quid faciam populo huic? adhuc paululum, et lapidabit me. **5** Et ait Dominus ad Moysen: Antecede populum, et sume tecum de senioribus Israël: et virgam qua percussisti fluvium, tolle in manu tua, et vade. **6** En ego stabo ibi coram te, supra petram Horeb: percutiesque petram, et exhibet ex ea aqua, ut bibat populus. Fecit Moyses ita coram senioribus Israël: **7** et vocavit nomen loci illius, Tentatio, propter jurgium filiorum Israël, et quia tentaverunt Dominum, dicentes: Estne Dominus in nobis, an non? **8** Venit autem Amalec, et pugnabat contra Israël in Raphidim. **9** Dixitque Moyses ad Josue: Elige viros: et egressus, pugna contra Amalec: cras ego stabo in vertice collis, habens virgam Dei in manu mea. **10** Fecit Josue ut locutus erat Moyses, et pugnavit contra Amalec: Moyses autem et Aaron et Hur ascenderunt super verticem collis. **11** Cumque levaret Moyses manus, vincebat Israël: sin autem paululum remisisset, superabat Amalec. **12** Manus autem Moysi erant graves: sumentes igitur lapidem, posuerunt subter eum, in quo sedit: Aaron autem et Hur sustentabant manus ejus ex utraque parte. Et factum est ut manus illius non lassarentur usque ad occasum solis. **13** Fugavitque Josue Amalec, et populum ejus in ore gladii. **14** Dixit autem Dominus ad Moysen: Scribe hoc ob monumentum in libro, et trade auribus Josue: delebo enim memoriam Amalec sub cælo. **15** Ædificavitque Moyses altare: et vocavit nomen ejus, Dominus exaltatio mea, dicens: **16** Quia manus solii Domini, et bellum Domini erit contra Amalec, a generatione in generationem.

18 Cumque audisset Jethro, sacerdos Madian, cognatus Moysi, omnia quæ fecerat Deus Moysi, et Israëli populo suo, et quod eduxisset

Moysi quam remiserat, **3** et duos filios ejus: quorum unus vocabatur Gersam, dicente patre: Advena fui in terra aliena; **4** alter vero Eliezer: Deus enim, ait, patris mei adjutor meus, et eruit me de gladio Pharaonis. **5** Venit ergo Jethro cognatus Moysi, et filii ejus, et uxor ejus ad Moysen in desertum, ubi erat castrametatus juxta montem Dei. **6** Et mandavit Moysi, dicens: Ego Jethro cognatus tuus venio ad te, et uxori tua, et duo filii cum ea. **7** Qui egressus in occursum cognati sui, adoravit, et osculatus est eum: salutaveruntque se mutuo verbis pacificis. Cumque intrasset tabernaculum, **8** narravit Moyses cognato suo cuncta quæ fecerat Dominus Pharaoni et Ægyptiis propter Israël: universumque laborem, qui accidisset eis in itinere, et quod liberaverat eos Dominus. **9** Lætatusque est Jethro super omnibus bonis, quæ fecerat Dominus Israëli, eo quod eruisset eum de manu Ægyptiorum. **10** Et ait: Benedictus Dominus, qui liberavit vos de manu Ægyptiorum, et de manu Pharaonis; qui eruit populum suum de manu Ægypti. **11** Nunc cognovi, quia magnus Dominus super omnes deos: eo quod superbe egerint contra illos. **12** Obtulit ergo Jethro cognatus Moysi holocausta et hostias Deo: veneruntque Aaron et omnes seniores Israël, ut comedenter panem cum eo coram Deo. **13** Altera autem die sedit Moyses ut judicaret populum, qui assistebat Moysi a mane usque ad vesperam. **14** Quod cum vidisset cognatus ejus, omnia scilicet que agebat in populo, ait: Quid est hoc quod facis in plebe? cur solus sedes, et omnis populus præstolatur de mane usque ad vesperam? **15** Cui respondit Moyses: Venit ad me populus quærrens sententiam Dei: **16** cumque acciderit eis aliqua disceptatio, veniunt ad me ut judicem inter eos, et ostendam præcepta Dei, et leges ejus. **17** At ille: Non bonam, inquit, rem facis. **18** Stulto labore consumeris et tu, et populus iste qui tecum est: ultra vires tuas est negotium; solus illud non poteris sustinere. **19** Sed audi verba mea atque consilia, et erit Deus tecum. Esto tu populo in his quæ ad Deum pertinent, ut referas quæ dicuntur ad eum: **20** ostendasque populo cærenonias et ritum colendi, viamque per quam ingredi debeant, et opus quod facere debeant. **21** Provide autem de omni plebe viros potentes, et timentes Deum, in quibus sit veritas, et qui oderint avaritiam, et constitue ex eis tribunos, et centuriones, et quinquagenarios, et decanos, **22** qui judicent populum omni tempore: quidquid autem majus fuerit, referant ad te, et ipsi minorata tantummodo judicent: leviusque sit tibi, partito in alios onere. **23** Si hoc feceris, implebis imperium Dei, et præcepta ejus poteris sustentare: et omnis hic populus revertetur ad loca sua cum

pace. **24** Quibus auditis, Moyses fecit omnia quæ ille suggesterat. **25** Et electis viris strenuis de cuncto Israël, constituit eos principes populi, tribunos, et centuriones, et quinquagenarios, et decanos. **26** Qui judicabant plebem omni tempore: quidquid omnis mons terribilis. **27** Dimisitque cognatum suum: qui reversus abiit in terram suam.

18 Totus autem mons Sinai fumabat, eo quod ascendaret fumus ex eo quasi de fornace, eratque paulatim crescebat in majus, et prolixius tendebatur: Moyses loquebatur, et Deus respondebat ei. **20** Descenditque Dominus super montem Sinai in ipso montis vertice, et vocavit Moysen in cacumen eius. Quo cum ascendisset, **21** dixit ad eum: Descende, et contestare populum: ne forte velit transcendere terminos ad videndum Dominum, et pereat ex eis plurima multitudo. **22** Sacerdotes quoque qui accedunt ad Dominum, sanctificantur, ne percutiat eos. **23** Dixitque Moyses ad Dominum: Non poterit vulgus ascendere in montem Sinai: tu enim testificatus es, et jussisti, dicens: Pone terminos circa montem, et sanctifica illum. **24** Cui ait Dominus: Vade, descend: ascendesque tu, et Aaron tecum: sacerdotes autem et populus ne transeant terminos, nec ascendant ad Dominum, ne forte interficiat illos. **25** Descenditque Moyses ad populum, et omnia narravit eis.

19 Mense tertio egressionis Israël de terra Ægypti, in die hac venerunt in solitudinem Sinai. **2** Nam profecti de Raphidim, et pervenientes usque in desertum Sinai, castrametati sunt in eodem loco, ibique Israël fixit tentoria e regione montis. **3** Moyses autem ascendit ad Deum: vocavitque eum Dominus de monte, et ait: Hæc dices domui Jacob, et annuntiabis filiis Israël: **4** Vos ipsi vidistis quæ fecerim Ægyptiis, quomodo portaverim vos super alas aquilarum, et assumpserim mihi. **5** Si ergo audieritis vocem meam, et custodieritis pactum meum, eritis mihi in peculium de cunctis populis: mea est enim omnis terra: **6** et vos eritis mihi in regnum sacerdotiale, et gens sancta. Hæc sunt verba quæ loqueris ad filios Israël. **7** Venit Moyses: et convocatis majoribus natu populi, exposuit omnes sermones quos mandaverat Dominus. **8** Responditque omnis populus simul: Cuncta quæ locutus est Dominus, faciemus. Cumque retulisset Moyses verba populi ad Dominum, **9** ait ei Dominus: Jam nunc veniam ad te in caligine nubis, ut audiat me populus loquentem ad te, et credat tibi in perpetuum. Nuntiavit ergo Moyses verba populi ad Dominum. **10** Qui dixit ei: Vade ad populum, et sanctifica illos hodie, et cras, laventque vestimenta sua. **11** Et sint parati in diem tertium: in die enim tertia descendet Dominus coram omni plebe super montem Sinai. **12** Constituesque terminos populo per circuitum, et dices ad eos: Cavete ne ascendatis in montem, nec tangatis fines illius: omnis qui tetigerit montem, morte morietur. **13** Manus non tanget eum, sed lapidibus opprimetur, aut confodietur jaculis: sive jumentum fuerit, sive homo, non vivet: cum cœperit clangere buccina, tunc descendant in montem. **14** Descenditque Moyses de monte ad populum, et sanctificavit eum. Cumque lavissent vestimenta sua, **15** ait ad eos: Estote parati in diem tertium, et ne appropinquetis uxoribus vestris. **16** Jamque advenerat tertius dies, et mane inclinaruerat: et ecce cœperunt audiri tonitrua, ac micare fulgura, et nubes densissima operire montem, clangorque buccinæ vehementius perstrepebat: et timuit populus qui erat in castris. **17** Cumque eduxisset eos Moyses in occursum Dei

20 Locutusque est Dominus cunctos sermones hos: **2** Ego sum Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Ægypti, de domo servitus. **3** Non habebis deos alienos coram me. **4** Non facies tibi sculptile, neque omnem similitudinem quæ est in cælo desuper, et quæ in terra deorsum, nec eorum quæ sunt in aquis sub terra. **5** Non adorabis ea, neque coles: ego sum Dominus Deus tuus fortis, zelotes, visitans iniquitatem patrum in filios, in tertiam et quartam generationem eorum qui oderunt me: **6** et faciens misericordiam in millia his qui diligunt me, et custodiunt præcepta mea. **7** Non assumes nomen Domini Dei tui in vanum: nec enim habebit insoltem Dominus eum qui assumpserit nomen Domini Dei sui frustra. **8** Memento ut diem sabbati sanctifices. **9** Sex diebus operaberis, et facies omnia opera tua. **10** Septimo autem die sabbatum Domini Dei tui est: non facies omne opus in eo, tu, et filius tuus et filia tua, servus tuus et ancilla tua, jumentum tuum, et advena qui est intra portas tuas. **11** Sex enim diebus fecit Dominus cælum et terram, et mare, et omnia quæ in eis sunt, et requievit in die septimo: idcirco benedixit Dominus diei sabbati, et sanctificavit eum. **12** Honora patrem tuum et matrem tuam, ut sis longævus super terram, quam Dominus Deus tuus dabit tibi. **13** Non occides. **14** Non mœchaberis. **15** Non furtum facies. **16** Non loqueris contra proximum tuum falsum testimonium. **17** Non concupisces domum

proximi tui, nec desiderabis uxorem ejus, non morte moriatur. **17** Qui maledixerit patri suo, vel servum, non ancillam, non bovem, non asinum, nec matri, morte moriatur. **18** Si rixati fuerint viri, et omnia quæ illius sunt. **18** Cunctus autem populus percutserit alter proximum suum lapide vel pugno, videbat voces et lampades, et sonitum buccinæ, et ille mortuus non fuerit, sed jacuerit in lectulo: montemque fumantem: et perterriti ac pavore **19** si surrexerit, et ambulaverit foris super baculum concussi, steterunt procul, **19** dicentes Moysi: suum, innocens erit qui percutserit, ita tamen ut Loquere tu nobis, et audiems: non loquatur nobis operas ejus et impensas in medicos restituat. **20** Dominus, ne forte moriamur. **20** Et ait Moyses Qui percutserit servum suum, vel ancillam virga, ad populum: Nolite timere: ut enim probaret vos et mortui fuerint in manibus ejus, criminis reus venit Deus, et ut terror illius esset in vobis, et non erit. **21** Sin autem uno die vel duobus supervixerit, peccaretis. **21** Stetitque populus de longe. Moyses non subjacebit poenæ, quia pecunia illius est. **22** autem accessit ad caliginem in qua erat Deus. **22** Si rixati fuerint viri, et percutserit quis mulierem Dixit præterea Dominus ad Moysen: Hæc dices filiis prægnantem, et abortivum quidem fecerit, sed Israël: Vos vidistis quod de cælo locutus sim vobis. ipsa vixerit: subjacebit damno quantum maritus **23** Non facietis deos argenteos, nec deos aureos mulieris expetierit, et arbitri judicaverint. **23** Sin facietis vobis. **24** Altare de terra facietis mihi, et autem mors ejus fuerit subsecuta, reddet animam offeritis super eo holocausta et pacifica vestra, oves pro anima, **24** oculum pro oculo, dentem pro dente, vestras et boves in omni loco in quo memoria fuerit manum pro manu, pedem pro pede, **25** adiustionem nominis mei: veniam ad te, et benedicam tibi. **25** pro adiustione, vulnus pro vulnere, livorem pro Quod si altare lapideum feceris mihi, non ædificabis livore. **26** Si percutserit quispiam oculum servi illud de sectis lapidibus: si enim levaveris cultrum sui aut ancillæ, et luscios eos fecerit, dimittet eos super eo, polluetur. **26** Non ascendes per gradus ad liberos pro oculo quem eruit. **27** Dentem quoque si altare meum, ne reveletur turpitudo tua.

21 Hæc sunt iudicia quæ propones eis. **2** Si emeris servum hebræum, sex annis serviet tibi: in septimo egredietur liber gratis. **3** Cum quali veste intraverit, cum tali exeat: si habens uxorem, et uxor egredietur simul. **4** Sin autem dominus dederit illi uxorem, et pepererit filios et filias: mulier et liberi ejus erunt domini sui, ipse vero exhibet cum vestitu suo. **5** Quod si dixerit servus: Diligo dominum meum et uxorem ac liberos; non egrediar liber: **6** offeret eum dominus diis, et applicabitur ad ostium et postes, perforabitque aurem ejus subula: et erit ei servus in sæculum. **7** Si quis vendiderit filiam suam in famulam, non egredietur sicut ancillæ exire consueverunt. **8** Si displicerit oculis domini sui cui tradita fuerat, dimittet eam: populo autem alieno vendendi non habebit potestatem, si spreverit eam. **9** Sin autem filio suo desponderit eam, juxta morem filiarum faciet illi. **10** Quod si alteram ei acceperit, providebit puellæ nuptias, et vestimenta, et pretium pudicitiae non negabit. **11** Si tria ista non fecerit, egredietur gratis absque pecunia. **12** Qui percutserit hominem volens occidere, morte moriatur. **13** Qui autem non est insidiatus, sed Deus illum tradidit in manus ejus, constitua tibi locum in quem fugere debeat. **14** Si quis per industriam occiderit proximum suum, et per insidas: ab altari meo evelles eum, ut moriatur. **15** Qui percutserit patrem suum aut matrem, morte moriatur. **16** Qui furatus fuerit hominem, et vendiderit eum, convictus noxæ,

morte moriatur. **17** Qui maledixerit patri suo, vel percutserit alter proximum suum lapide vel pugno, et ille mortuus non fuerit, sed jacuerit in lectulo: montemque fumantem: et perterriti ac pavore **19** si surrexerit, et ambulaverit foris super baculum concussi, steterunt procul, **19** dicentes Moysi: suum, innocens erit qui percutserit, ita tamen ut Loquere tu nobis, et audiems: non loquatur nobis operas ejus et impensas in medicos restituat. **20** Qui percutserit servum suum, vel ancillam virga, et mortui fuerint in manibus ejus, criminis reus venit Deus, et ut terror illius esset in vobis, et non erit. **21** Sin autem uno die vel duobus supervixerit, peccaretis. **21** Stetitque populus de longe. Moyses non subjacebit poenæ, quia pecunia illius est. **22** autem accessit ad caliginem in qua erat Deus. **22** Si rixati fuerint viri, et percutserit quis mulierem Dixit præterea Dominus ad Moysen: Hæc dices filiis prægnantem, et abortivum quidem fecerit, sed Israël: Vos vidistis quod de cælo locutus sim vobis. ipsa vixerit: subjacebit damno quantum maritus **23** Non facietis deos argenteos, nec deos aureos mulieris expetierit, et arbitri judicaverint. **23** Sin facietis vobis. **24** Altare de terra facietis mihi, et autem mors ejus fuerit subsecuta, reddet animam offeritis super eo holocausta et pacifica vestra, oves pro anima, **24** oculum pro oculo, dentem pro dente, vestras et boves in omni loco in quo memoria fuerit manum pro manu, pedem pro pede, **25** adiustionem nominis mei: veniam ad te, et benedicam tibi. **25** pro adiustione, vulnus pro vulnere, livorem pro Quod si altare lapideum feceris mihi, non ædificabis livore. **26** Si percutserit quispiam oculum servi illud de sectis lapidibus: si enim levaveris cultrum sui aut ancillæ, et luscios eos fecerit, dimittet eos super eo, polluetur. **26** Non ascendes per gradus ad liberos pro oculo quem eruit. **27** Dentem quoque si altare meum, ne reveletur turpitudo tua.

22 Si quis furatus fuerit bovem aut ovem, et occiderit vel vendiderit: quinque boves pro uno bove restituet, et quatuor oves pro una ove. **2** Si effringens fur domum sive suffodiens fuerit inventus, et accepto vulnere mortuus fuerit.

percussor non erit reus sanguinis. **3** Quod si orto reddes ei. **27** Ipsum enim est solum, quo operitur, sole hoc fecerit, homicidium perpetravit, et ipse indumentum carnis ejus, nec habet aliud in quo morietur. Si non habuerit quod pro furto reddat, ipse dormiat: si clamaverit ad me, exaudiam eum, quia venundabitur. **4** Si inventum fuerit apud eum quod misericors sum. **28** Diis non detrahes, et principi furatus est, vivens: sive bos, sive asinus, sive ovis, populi tui non maledices. **29** Decimas tuas et duplum restituet. **5** Si læserit quispiam agrum vel primitias tuas non tardabis reddere: primogenitum vineam, et dimiserit jumentum suum ut depascatur filiorum tuorum dabis mihi. **30** De bobus quoque, et aliena: quidquid optimum habuerit in agro suo, ovibus similiter facies: septem diebus sit cum matre vel in vinea, pro damni æstimatione restituet. **6** Si sua, die octava reddes illum mihi. **31** Viri sancti egressus ignis invenerit spinas, et comprehendenterit acervos frugum, sive stantes segetes in agris, non comedetis, sed projicietis canibus.

reddet damnum qui ignem succederit. **7** Si quis commendaverit amico pecuniam aut vas in custodiam, et ab eo, qui suscepserat, furto ablata fuerint: si invenitur fur, duplum reddet: **8** si latet fur, dominus domus applicabitur ad deos, et jurabit quod non extenderit manum in rem proximi sui, **9** ad perpetrandam fraudem, tam in bove quam in asino, et ove ac vestimento, et quidquid damnum inferre potest: ad deos utriusque causa perveniet, et si illi judicaverit, duplum restituet proximo suo. **10** Si quis commendaverit proximo suo asinum, bovem, ovem, et omne jumentum ad custodiam, et mortuum fuerit, aut debilitatum, vel captum ab hostibus, nullusque hoc viderit: **11** jusjurandum erit in medio, quod non extenderit manum ad rem proximi sui: suspicetur dominus juramentum, et ille reddere non cogetur. **12** Quod si furto ablatum fuerit, restituet damnum domino; **13** si comedunt a bestia, deferat ad eum quod occisum est, et non restituet. **14** Qui a proximo suo quidquam horum mutuo postulaverit, et debilitatum aut mortuum fuerit domino non præsente, reddere compelletur. **15** Quod si impræsentiarum dominus fuerit, non restituet, maxime si conductum venerat pro mercede operis sui. **16** Si seduxerit quis virginem neccum despontatam, dormieritque cum ea: dotabit eam, et habebit eam uxorem. **17** Si pater virginis dare noluerit, reddet pecuniam juxta modum dotis, quam virgines accipere consueverunt. **18** Maleficos non patieris vivere. **19** Qui coierit cum jumento, morte moriatur. **20** Qui immolat diis, occidetur, præterquam Domino soli. **21** Advenam non contristabis, neque affliges eum: advenæ enim et ipsi fuitis in terra Ægypti. **22** Viduæ et pupillo non nocebitis. **23** Si læseritis eos, vociferabuntur ad me, et ego audiam clamorem eorum: **24** et indignabitur furor meus, percutiamque vos gladio, et erunt uxores vestræ viduæ, et filii vestri pupilli. **25** Si pecuniam mutuam dederis populo meo pauperi qui habitat tecum, non urgebis eum quasi exactor, nec usuris opprimes. **26** Si pignus a proximo tuo acceperis vestimentum, ante solis occasum

23 Non suscipes vocem mendacii, nec junges manum tuam ut pro impio dicas falsum testimonium. **2** Non sequeris turbam ad faciendum malum: nec in judicio, plurimorum acquiesces sententiæ, ut a vero devies. **3** Pauperis quoque non misereberis in judicio. **4** Si occurreris bovi inimici tui, aut asino erranti, reduc ad eum. **5** Si videris asinum odientis te jacere sub onere, non pertransibis, sed sublevabis cum eo. **6** Non declinabis in judicium pauperis. **7** Mendacium fugies. Insontem et justum non occides: quia avensor impium. **8** Nec accipies munera, quæ etiam excæcant prudentes, et subvertunt verba justorum. **9** Peregrino molestus non eris. Scitis enim advenarum animas: quia et ipsi peregrini fuitis in terra Ægypti. **10** Sex annis seminabis terram tuam, et congregabis fruges ejus: **11** anno autem septimo dimittes eam, et requiescere facies, ut comedant pauperes populi tui: et quidquid reliquum fuerit, edant bestiæ agri: ita facies in vinea et in oliveto tuo. **12** Sex diebus operaberis: septimo die cessabis, ut requiescat bos et asinus tuus, et refrigeretur filius ancillæ tuæ, et advena. **13** Omnia quæ dixi vobis, custodite. Et per nomen externorum deorum non jurabitis, neque audietur ex ore vestro. **14** Tribus vicibus per singulos annos mihi festa celebrabitis. **15** Solemnitatem azymorum custodies. Septem diebus comedes azyma, sicut præcepisti, tempore mensis novorum, quando egressus es de Ægypto: non apparebis in conspectu meo vacuus. **16** Et solemnitatem messis primitivarum operis tui, quæcumque seminaveris in agro: solemnitatem quoque in exitu anni, quando congregaveris omnes fruges tuas de agro. **17** Ter in anno apparebit omne masculinum tuum coram Domino Deo tuo. **18** Non immolabis super fermento sanguinem victimæ meæ, nec remanebit adeps solemnitatis meæ usque mane. **19** Primitias frugum terræ tuæ deferes in domum Domini Dei tui. Non coques hædum in lacte matris suæ. **20** Ecce ego mittam angelum meum, qui præcedat te, et custodiat in via, et introducat in locum quem paravi. **21** Observa eum, et audi

vocem ejus, nec contemnendum putes: quia non dimittet cum peccaveris, et est nomen meum in illo. **22** Quod si audieris vocem ejus, et feceris omnia quæ loquor, inimicus ero inimicis tuis, et affligam afflentes te. **23** Præcedetque te angelus meus, sapphirini, et quasi cælum, cum serenum est. **11** Nec et introducet te ad Amorræum, et Hethæum, super eos qui procul recesserant de filiis Israël, misit et Pherezæum, Chananæumque, et Hevæum, et Jebusæum, quos ego conteram. **24** Non adorabis deos eorum, nec coles eos: non facies opera eorum, sed destrues eos, et confringes statuas eorum. **25** tabulas lapideas, et legem, ac mandata quæ scripsi: Servietisque Domino Deo vestro, ut benedicam ut doceas eos. **13** Surrexerunt Moyses et Josue panibus tuis et aquis, et auferam infirmitatem de minister ejus: ascendensque Moyses in montem Dei, medio tui. **26** Non erit infœcunda, nec sterilis in **14** senioribus ait: Expectate hic donec revertamur ad terra tua: numerum dierum tuorum implebo. **27** vos. Habetis Aaron et Hur vobiscum: si quid natum Terrorem meum mittam in præcursorum tuum, et occidam omnem populum, ad quem ingredieris: fuitur quæstionis, referetis ad eos. **15** Cumque cunctorumque inimicorum tuorum coram te terga vertam: **28** emittens crabrones prius, qui fugabunt Hevæum, et Chananæum, et Hethæum, antequam introëas. **29** Non ejiciam eos a facie tua anno uno: ne terra in solitudinem redigatur, et crescant contra te bestiæ. **30** Paulatim expellam eos de conspectu tuo, donec augearis, et possideas terram. **31** Ponam autem terminos tuos a mari Rubro usque ad mare Palæstinorum, et a deserto usque ad fluvium: tradam in manibus vestris habitatores terræ, et ejiciam eos de conspectu vestro. **32** Non inibis cum eis foedus, nec cum diis eorum. **33** Non habitent in terra tua, ne forte peccare te faciant in me, si servieris diis eorum: quod tibi certe erit in scandalum.

24 Moysi quoque dixit: Ascende ad Dominum tu, et Aaron, Nadab et Abiu, et septuaginta senes ex Israël, et adorabis procul. **2** Solusque Moyses ascendet ad Dominum, et illi non appropinquabunt: nec populus ascendet cum eo. **3** Venit ergo Moyses et narravit plebi omnia verba Domini, atque judicia: responditque omnis populus una voce: Omnia verba Domini, quæ locutus est, faciemus. **4** Scripsit autem Moyses universos sermones Domini: et mane consurgens, ædificavit altare ad radices montis, et duodecim titulos per duodecim tribus Israël. **5** Misitque juvenes de filiis Israël, et obtulerunt holocausta, immolaveruntque victimas pacificas Domino, vitulos. **6** Tulit itaque Moyses dimidiad partem sanguinis, et misit in crateras: partem autem residuam fudit super altare. **7** Assumensque volumen fœderis, legit audiente populo: qui dixerunt: Omnia quæ locutus est Dominus, faciemus, et erimus obedientes. **8** Ille vero sumptum sanguinem respersit in populum, et ait: Hic est sanguis fœderis quod pepigit

Dominus vobiscum super cunctis sermonibus his. **9** Ascenderuntque Moyses et Aaron, Nadab et Abiu, et septuaginta de senioribus Israël: **10** et viderunt Deum Israël: et sub pedibus ejus quasi opus lapidis ac biberunt. **12** Dixit autem Dominus ad Moysen: Ascende ad me in montem, et esto ibi: daboque tibi tabulas lapideas, et legem, ac mandata quæ scripsi: minister ejus: ascendensque Moyses in montem Dei, **14** senioribus ait: Expectate hic donec revertamur ad terra tua: numerum dierum tuorum implebo. **15** Cumque nube sex diebus: septimo autem die vocavit eum de medio caliginis. **17** Erat autem species gloriae ascindisset Moyses, operuit nubes montem, **16** et habitavit gloria Domini super Sinai, tegens illum

25 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **2** Loquere filii Israël, ut tollant mihi primitias: ab omni homine qui offeret ultroneus, accipietis eas. **3** Hæc sunt autem quæ accipere debeatis: aurum, et argentum, et æs, **4** hyacinthum et purpuram, coccumque bis tinctum, et byssum, pilos caprarum, **5** et pelles arietum rubricatas, pellesque janthinas, et ligna setim: **6** oleum ad luminaria concinnanda: aromata in unguentum, et thymiamata boni odoris: **7** lapides onychinos, et gemmas ad ornandum ephod, ac rationale. **8** Facientque mihi sanctuarium, et habitabo in medio eorum: **9** juxta omnem similitudinem tabernaculi quod ostendam tibi, et omnium vasorum in cultum ejus. Sicque facietis illud: **10** arcam de lignis setim compingite, cuius longitudine habeat duos et semis cubitos: latitudo, cubitum et dimidium: altitudo, cubitum similiter ac semissem. **11** Et deaurabis eam auro mundissimo intus et foris: faciesque supra, coronam auream per circuitum: **12** et quatuor circulos aureos, quos pones per quatuor arcæ angulos: duo circuli sint in latere uno, et duo in altero. **13** Facies quoque vectes de lignis setim, et operies eos auro. **14** Inducesque per circulos qui sunt in arcæ lateribus, ut portetur in eis: **15** qui semper erunt in circulis, nec umquam extrahentur ab eis. **16** Ponesque in arca testificationem quam dabo tibi. **17** Facies et propitiatorium de auro mundissimo: duos cubitos et dimidium tenebit

longitudo ejus, et cubitum ac semissem latitudo. **18** **2** Longitudo cortinæ unius habebit viginti octo Duos quoque cherubim aureos et productiles facies, cubitos: latitudo, quatuor cubitorum erit. Unius ex utraque parte oraculi. **19** Cherub unus sit in mensuræ fient universa tentoria. **3** Quinque cortinæ latere uno, et alter in altero. **20** Utrumque latus sibi jungentur mutuo, et aliae quinque nexu simili propitiatorii tegant expandentes alas, et operientes cohærebunt. **4** Ansulas hyacinthinas in lateribus ac oraculum, respiciantque se mutuo versis vultibus summitatibus facies cortinarum, ut possint invicem in propitiatorium quo operienda est arca, **21** in copulari. **5** Quinquagenas ansulas cortina habebit qua pones testimonium quod dabo tibi. **22** Inde in utraque parte, ita insertas ut ansa contra ansam præcipiam, et loquar ad te supra propitiatorium, ac veniat, et altera alteri possit aptari. **6** Facies et de medio duorum cherubim, qui erunt super arcam quinquaginta circulos aureos quibus cortinarum testimonii, cuncta quæ mandabo per te filiis Israël. vela jungenda sunt, ut unum tabernaculum fiat. **23** Facies et mensam de lignis setim, habentem duos **7** Facies et saga cilicina undecim, ad operiendum cubitos longitudinis, et in latitudine cubitum, et in tectum tabernaculi. **8** Longitudo sagi unius habebit altitudine cubitum et semissem. **24** Et inaurabis triginta cubitos, et latitudo, quatuor: æqua erit eam auro purissimo: faciesque illi labium aureum mensura sagorum omnium. **9** E quibus quinque per circuitum, **25** et ipsi labio coronam interrasilem junges seorsum, et sex sibi mutuo copulabis, ita ut altam quatuor digitis: et super illam, alteram sextum sagum in fronte tecti duplices. **10** Facies et coronam aureolam. **26** Quatuor quoque circulos quinquaginta ansas in ora sagi unius, ut conjungi aureos præparabis, et pones eis in quatuor angulis cum altero queat, et quinquaginta ansas in ora ejusdem mensæ per singulos pedes. **27** Subter sagi alterius, ut cum altero copuletur. **11** Facies et coronam erunt circuli aurei, ut mittantur vectes quinquaginta fibulas æneas quibus jungantur ansæ, per eos, et possit mensa portari. **28** Ipsos quoque ut unum ex omnibus operimentum fiat. **12** Quod vectes facies de lignis setim, et circumdabis auro ad autem superfuerit in sagis quæ parantur tecto, id subvehendam mensam. **29** Parabis et acetabula, ac est unum sagum quod amplius est, ex medietate phialas, thuribula, et cyathos, in quibus offerenda ejus operies posteriora tabernaculi. **13** Et cubitus ex sunt libamina, ex auro purissimo. **30** Et pones una parte pendebit, et alter ex altera qui plus est in super mensam panes propositionis in conspectu sagorum longitudine, utrumque latus tabernaculi meo semper. **31** Facies et candelabrum ductile de protegens. **14** Facies et operimentum aliud tecto de auro mundissimo, hostile ejus, et calamos, scyphos, pellibus arietum rubricatis: et super hoc rursum et sphærulas, ac lilia ex ipso procedentia. **32** Sex aliud operimentum de janthinis pellibus. **15** Facies calami egredientur de lateribus, tres ex uno latere, et tabulas stantes tabernaculi de lignis setim, **16** et tres ex altero. **33** Tres scyphi quasi in nucis quæ singulæ denos cubitos in longitudine habeant, modum per calamos singulos, sphærulaque simul, et in latitudine singulos ac semissem. **17** In lateribus et lilium: et tres similiter scyphi instar nucis in tabulæ, duæ incastraturæ fient, quibus tabula alteri calamo altero, sphærulaque simul et lilium. Hoc tabulæ connectatur: atque in hunc modum cunctæ erit opus sex calarmorum, qui producendi sunt de tabulæ parabuntur. **18** Quarum viginti erunt in hastili: **34** in ipso autem candelabro erunt quatuor latere meridiano quod vergit ad austrum. **19** Quibus scyphi in nucis modum, sphærulaque per singulos, quadraginta bases argenteas fundes, ut binæ bases et lilia. **35** Sphærulæ sub duobus calamis per tria singulis tabulis per duos angulos subjiciantur. **20** In loca, qui simul sex fiunt procedentes de hastili latere quoque secundo tabernaculi quod vergit ad uno. **36** Et sphærulæ igitur et calami ex ipso erunt, aquilonem, viginti tabulæ erunt, **21** quadraginta universa ductilia de auro purissimo. **37** Facies et habentes bases argenteas, binæ bases singulis lucernas septem, et pones eas super candelabrum, tabulis supponetur. **22** Ad occidentalem vero ut luceant ex adverso. **38** Emuntoria quoque, plagam tabernaculi facies sex tabulas, **23** et rursum et ubi quæ emuncta sunt extinguantur, fiant de alias duas quæ in angulis erigantur post tergum auro purissimo. **39** Omne pondus candelabri cum tabernaculi. **24** Eruntque conjunctæ a deorsum universis vasis suis habebit talentum auri purissimi. usque sursum, et una omnes compago retinebit. **40** Inspice, et fac secundum exemplar quod tibi in monte monstratum est.

26 Tabernaculum vero ita facies: decem cortinas de byssò retorta, et hyacintho, ac purpura, coccoque bis tincto, variatas opere plumario facies.

Duabus quoque tabulis quæ in angulis ponendæ sunt, similis junctura servabitur. **25** Et erunt simul tabulæ octo, bases earum argenteæ sedecim, duabus basibus per unam tabulam supputatis. **26** Facies et vectes de lignis setim quinque ad continendas tabulas in uno latere tabernaculi, **27** et quinque

alios in altero, et ejusdem numeri ad occidentalem decem, basesque totidem. **13** In ea quoque atrii plagam: **28** qui mittentur per medias tabulas a latitudine, quæ respicit ad orientem, quinquaginta summo usque ad summum. **29** Ipsas quoque tabulas cubiti erunt. **14** In quibus quindecim cubitorum deaurabis, et fundes in eis annulos aureos per tentoria lateri uno deputabuntur, columnæque quos vectes tabulata contineant: quos operies tres et bases totidem: **15** et in latere altero erunt laminis aureis. **30** Et eriges tabernaculum juxta tentoria cubitos obtinentia quindecim, columnæ exemplar quod tibi in monte monstratum est. **31** tres, et bases totidem. **16** In introitu vero atrii Facies et velum de hyacintho, et purpura, cocoque fiet tentorium cubitorum viginti ex hyacintho et bis tincto, et byssu retorta, opere plumario et purpura, cocoque bis tincto, et byssu retorta, opere pulchra varietate contextum: **32** quod appendes plumarii: columnas habebit quatuor, cum basibus ante quatuor columnas de lignis setim, quæ ipsæ totidem. **17** Omnes columnæ atrii per circuitum quidem deauratæ erunt, et habebunt capita aurea, vestitæ erunt argenteis laminis, capitibus argenteis, sed bases argenteas. **33** Inseretur autem velum per et basibus æneis. **18** In longitudine occupabit circulos, intra quod pones arcum testimonii, quo et atrium cubitos centum, in latitudine quinquaginta, sanctuarium, et sanctuarii sanctuaria dividuntur. **34** altitudo quinque cubitorum erit: fietque de byssu Pones et propitiatorium super arcum testimonii in retorta, et habebit bases æneas. **19** Cuncta vasa Sancto sanctorum, **35** mensamque extra velum, et tabernaculi in omnes usus et cæremonias, tam contra mensam candelabrum in latere tabernaculi paxillos ejus quam atrii, ex ære facies. **20** Præcipe meridiano: mensa enim stabit in parte aquilonis. filiis Israël ut afferant tibi oleum de arboribus **36** Facies et tentorium in introitu tabernaculi olivarum purissimum, piloque contusum, ut ardeat de hyacintho, et purpura, cocoque bis tincto, lucerna semper **21** in tabernaculo testimonii, et byssu retorta, opere plumarii. **37** Et quinque extra velum quod oppansum est testimonio. Et columnas deaurabis lignorum setim, ante quas collocabunt eam Aaron et filii ejus, ut usque mane ducetur tentorium: quarum erunt capita aurea, et luceat coram Domino. Perpetuus erit cultus per bases æneæ. successiones eorum a filiis Israël.

27 Facies et altare de lignis setim, quod habebit

28 Applica quoque ad te Aaron fratrem tuum cum filiis suis de medio filiorum Israël, ut

quinq[ue] cubitus in longitudine, et totidem in latitudine, id est, quadrum, et tres cubitos in

sacerdotio fungantur mihi: Aaron, Nadab, et Abiu, Eleazar, et Ithamar. **2** Faciesque vestem sanctam

ipso erunt: et operies illud ære. **3** Faciesque in usus

Aaron fratri tuo in gloriam et decorum. **3** Et

ejus lebetes ad suscipiendos cineres, et forcipes

loqueris cunctis sapientibus corde quos replevi

atque fuscinulas, et ignium receptacula; omnia vasa

spiritu prudentiae, ut faciant vestes Aaron, in quibus

ex ære fabricabis. **4** Craticulamque in modum retis

sanctificatus ministret mihi. **4** Hæc autem erunt

æneam: per cuius quatuor angulos erunt quatuor

vestimenta quæ faciet: rationale et superhumeralie,

annuli ænei. **5** Quos pones subter arulam altaris:

tunicam et lineam strictam, cidarim et balteum.

eritque craticula usque ad altaris medium. **6** Facies

Facient vestimenta sancta fratri tuo Aaron et filiis

et vectes altaris de lignis setim duos, quos operies

ejus, ut sacerdotio fungantur mihi. **5** Accipientque

laminis æneis: **7** et induces per circulos, eruntque

aurum, et hyacinthum, et purpuram, coccumque bis

ex utroque latere altaris ad portandum. **8** Non

tinctum, et byssum. **6** Facient autem superhumeralie

solidum, sed inane et cavum intrinsecus facies illud,

de auro et hyacintho et purpura, cocoque bis

sicut tibi in monte monstratum est. **9** Facies et

tincto, et byssu retorta, opere polymito. **7** Duas

atrium tabernaculi, in cuius australi plaga contra

oras junctas habebit in utroque latere summitatum,

meridiem erunt tentoria de byssu retorta: centum

ut in unum redeant. **8** Ipsa quoque textura et

cubitos unum latus tenebit in longitudine. **10** Et

cuncta operis varietas erit ex auro et hyacintho, et

columnas viginti cum basibus totidem æneis, quæ

purpura, cocoque bis tincto, et byssu retorta. **9**

capita cum cælaturis suis habebunt argentea. **11** Sumesque duos lapides onychinos, et sculps in eis

Similiter et in latere aquilonis per longum erunt nomina filiorum Israël: **10** sex nomina in lapide uno,

tentoria centum cubitorum, columnæ viginti, et bases æneæ ejusdem numeri, et capita earum

eorum. **11** Opere sculptoris et cælatura gemmarii,

cum cælaturis suis argentea. **12** In latitudine sculps eos nominibus filiorum Israël, inclusos

vero atrii, quod respicit ad occidentem, erunt auro atque circumdatos: **12** et pones in utroque

tentoria per quinquaginta cubitos, et columnæ latere superhumeralis, memoriale filiis Israël.

Portabitque Aaron nomina eorum coram Domino ministerii, ut audiatur sonitus quando ingreditur et super utrumque humerum, ob recordationem. **13** egreditur sanctuarium in conspectu Domini, et non Facies et uncinos ex auro, **14** et duas catenulas moriatur. **36** Facies et laminam de auro purissimo, ex auro purissimo sibi invicem cohærentes, quas in qua sculps opere cælatoris, Sanctum Domino. inseres uncinis. **15** Rationale quoque judicii facies **37** Ligabisque eam vitta hyacinthina, et erit super opere polymito juxta texturam superhumeralis, ex tiaram, **38** imminens fronti pontificis. Portabitque auro, hyacintho, et purpura, coccoque bis tincto, Aaron iniquitates eorum, quæ obtulerunt et et byssō retorta. **16** Quadrangulum erit et duplex: sanctificaverunt filii Israël, in cunctis muneribus et mensuram palmi habebit tam in longitudine quam donarii suis. Erit autem lamina semper in fronte in latitudine. **17** Ponesque in eo quatuor ordines ejus, ut placatus sit eis Dominus. **39** Stringesque lapidum: in primo versu erit lapis sardius, et tunicam byssō, et tiaram byssinam facies, et balteum topazius, et smaragdus: **18** in secundo carbunculus, opere plumarii. **40** Porro filii Aaron tunicas lineas sapphirus, et jaspis: **19** in tertio ligurius, achates, et parabis et balteos ac tiaras in gloriam et decorum: amethystus: **20** in quarto chrysolithus, onychinus, **41** vestiesque his omnibus Aaron fratrem tuum et et beryllus. Inclusi auro erunt per ordines suos. filios ejus cum eo. Et cunctorum consecrabis manus, **21** Habebuntque nomina filiorum Israël: duodecim sanctificabisque illos, ut sacerdotio fungantur nominibus cælabuntur, singuli lapides nominibus mihi. **42** Facies et feminalia linea, ut operiant singulorum per duodecim tribus. **22** Facies in carnem turpitudinis suæ, a renibus usque ad rationali catenas sibi invicem cohærentes ex auro femora: **43** et utentur eis Aaron et filii ejus purissimo, **23** et duos annulos aureos, quos pones quando ingredientur tabernaculum testimonii, vel in utraque rationalis summitate: **24** catenasque quando appropinquant ad altare ut ministrent in aureas junges annulis, qui sunt in marginibus sanctuario, ne iniquitatis rei moriantur. Legitimum ejus, **25** et ipsarum catenarum extrema duobus sempiternum erit Aaron, et semini ejus post eum. copulabis uncinis in utroque latere superhumeralis quod rationale respicit. **26** Facies et duos annulos aureos, quos pones in summitatibus rationalis, in oris, quæ e regione sunt superhumeralis, et posteriora ejus aspiciunt. **27** Necnon et alios duos annulos aureos, qui ponendi sunt in utroque latere superhumeralis deorsum, quod respicit contra faciem juncturæ inferioris, ut aptari possit cum superhumerali, **28** et stringatur rationale annulis suis cum annulis superhumeralis vitta hyacinthina, ut maneat junctura fabrefacta, et a se invicem rationale et superhumeralne nequeant separari. **29** Portabitque Aaron nomina filiorum Israël in rationali judicii super pectus suum, quando ingredietur Sanctuarium, memoriale coram Domino in æternum. **30** Pones autem in rationali judicii Doctrinam et Veritatem, quæ erunt in pectore Aaron, quando ingredietur coram Domino: et gestabit judicium filiorum Israël in pectore suo, in conspectu Domini semper. **31** Facies et tunicam superhumeralis totam hyacinthinam, **32** in cuius medio supra erit capitium, et ora per gyrum ejus textilis, sicut fieri solet in extremis vestium partibus, ne facile rumpatur. **33** Deorsum vero, ad pedes ejusdem tunicæ, per circuitum, quasi mala punica facies, ex hyacintho, et purpura, et coco bis tincto, mistis in medio tintinnabulis, **34** ita ut tintinnabulum sit aureum et malum punicum: rursumque tintinnabulum aliud aureum et malum punicum. **35** Et vestietur ea Aaron in officio

29 Sed et hoc facies, ut mihi in sacerdotio consecrentur. Tolle vitulum de armento, et arietes duos immaculatos, **2** panesque azymos, et crustulam absque fermento, quæ conspersa sit oleo, lagana quoque azyma oleo lita: de simila triticea cuncta facies. **3** Et posita in canistro offeres: vitulum autem et duos arietes. **4** Et Aaron ac filios ejus applicabis ad ostium tabernaculi testimonii. Cumque laveris patrem cum filiis suis aqua, **5** indues Aaron vestimentis suis, id est, linea et tunica, et superhumerali et rationali, quod constringes balteo. **6** Et pones tiaram in capite ejus, et laminam sanctam super tiaram, **7** et oleum unctionis fundes super caput ejus: atque hoc ritu consecrabitur. **8** Filios quoque illius applicabis, et indues tunicis lineis, cingesque balteo, **9** Aaron scilicet et liberos ejus, et impones eis mitras: eruntque sacerdotes mihi religione perpetua. Postquam initiaueris manus eorum, **10** applicabis et vitulum coram tabernaculo testimonii. Imponentque Aaron et filii ejus manus super caput illius, **11** et mactabis eum in conspectu Domini, juxta ostium tabernaculi testimonii. **12** Sumptumque de sanguine vituli, pones super cornua altaris digito tuo, reliquum autem sanguinem fundes juxta basim ejus. **13** Sumes et adipem totum qui operit intestina, et reticulum jecoris, ac duos renes, et adipem qui super eos est, et offeres incensum super altare: **14** carnes vero vituli et corium et fimum combures foris extra castra, eo

quod pro peccato sit. **15** Unum quoque arietem præcepi tibi, facies super Aaron et filiis ejus. Septem sumes, super cuius caput ponent Aaron et filii diebus consecrabis manus eorum: **36** et vitulum pro ejus manus. **16** Quem cum mactaveris, tolles de peccato offeres per singulos dies ad expiandum. sanguine ejus, et fundes circa altare. **17** Ipsum Mundabisque altare cum immolaveris expiationis autem arietem secabis in frustra: lotaque intestina hostiam, et unges illud in sanctificationem. **37** ejus ac pedes, pones super concisas carnes, et Septem diebus expiabis altare, et sanctificabis, et super caput illius. **18** Et offeres totum arietem in erit Sanctum sanctorum: omnis, qui tetigerit illud, incensum super altare: oblatio est Domino, odor sanctificabitur. **38** Hoc est quod facies in altari: suavissimus victimæ Domini. **19** Tolles quoque agnos anniculos duos per singulos dies jugiter, arietem alterum, super cuius caput Aaron et filii **39** unum agnum mane, et alterum vespere, **40** ejus ponent manus. **20** Quem cum immolaveris, decimam partem similæ conspersæ oleo tuo, quod sumes de sanguine ejus, et pones super extreum auriculæ dextræ Aaron et filiorum ejus, et super pollices manus eorum ac pedis dextri, fundesque sanguinem super altare per circuitum. **21** Cumque tuleris de sanguine qui est super altare, et de oleo unctionis, asperges Aaron et vestes ejus, filios et vestimenta eorum. Consecratisque ipsis et vestibus, tolles adipem de ariete, et caudam et arvinam, constituam ut loquar ad te. **43** Ibique præcipiam quæ operit vitalia, ac reticulum jecoris, et duos filios Israël, et sanctificabitur altare in gloria mea. **44** renes, atque adipem, qui super eos est, armumque dextrum, eo quod sit aries consecrationis: **23** et Aaron cum filiis suis, ut sacerdotio fungantur tortamque panis unius, crustulam conspersam oleo, mihi. **45** Et habitabo in medio filiorum Israël, eroque laganum de canistro azymorum, quod positum est in conspectu Domini: **24** ponesque omnia super manus Aaron et filiorum ejus, et sanctificabis eos elevans coram Domino. **25** Suscipesque universa de manibus eorum: et incendes super altare in holocaustum, odorem suavissimum in conspectu Domini, quia oblatio ejus est. **26** Sumes quoque pectusculum de ariete, quo initiatus est Aaron, sanctificabisque illud elevatum coram Domino, et cedet in partem tuam. **27** Sanctificabisque et pectusculum consecratum, et armum quem de ariete separasti, **28** quo initiatus est Aaron et filii ejus, cedentque in partem Aaron et filiorum ejus jure perpetuo a filiis Israël: quia primitiva sunt et initia de victimis eorum pacificis quæ offerunt Domino. **29** Vestem autem sanctam, qua utetur Aaron, habebunt filii ejus post eum, ut ungantur in ea, et consecrantur manus eorum. **30** Septem diebus utetur illa qui pontifex pro eo fuerit constitutus de filiis ejus, et qui ingredietur tabernaculum testimonii ut ministret in sanctuario. **31** Arietem autem consecrationis tolles, et coques carnes ejus in loco sancto: **32** quibus vescetur Aaron et filii ejus. Panes quoque, qui sunt in canistro, in vestibulo tabernaculi testimonii comedent, **33** ut sit placabile sacrificium, et sanctificantur offerentium manus. Alienigena non vescetur ex eis, quia sancti sunt. **34** Quod si remanserit de carnibus consecratis, sive de panibus usque mane, combures reliquias igni: non comedentur, quia sanctificata sunt. **35** Omnia, quæ habeat mensuram quartam partem hin, et vinum ad libandum ejusdem mensuræ in agno uno. **41** Alterum vero agnum offeres ad vesperam juxta ritum matutinæ oblationis, et juxta ea quæ diximus, in odorem suavitatis: **42** sacrificium est Domino, oblatione perpetua in generationes vestras, ad Sanctificabo et tabernaculum testimonii cum altari, eiis Deus, **46** et scient quia ego Dominus Deus eorum, qui eduxi eos de terra Ægypti, ut manerem inter illos, ego Dominus Deus ipsorum.

30 Facies quoque altare adadolendum thymiam, de lignis setim, **2** habens cubitum longitudinis, et alterum latitudinis, id est, quadrangulum, et duos cubitos in altitudine. Cornua ex ipso procedent. **3** Vestiesque illud auro purissimo, tam craticulam ejus, quam paries per circuitum, et cornua. Faciesque ei coronam aureolam per gyrum, **4** et duos annulos aureos sub corona per singula latera, ut mittantur in eos vectes, et altare portetur. **5** Ipsos quoque vectes facies de lignis setim, et inaurabis. **6** Ponesque altare contra velum, quod ante arcum pendet testimonii coram propitiatorio quo tegitur testimonium, ubi loquar tibi. **7** Et adolebit incensum super eo Aaron, suave fragrans, mane. Quando componet lucernas, incendet illud: **8** et quando collocabit eas ad vesperum, uret thymiana sempiternum coram Domino in generationes vestras. **9** Non offeretis super eo thymiana compositionis alterius, nec oblationem, et victimam, nec libabitis libamina. **10** Et deprecabitur Aaron super cornua ejus semel per annum, in sanguine quod oblatum est pro peccato, et placabit super eo in generationibus vestris. Sanctum sanctorum erit Domino. **11** Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **12** Quando tuleris summam filiorum Israël juxta numerum, dabunt

singuli pretium pro animabus suis Domino, et non erit plaga in eis, cum fuerint recensiti. **13** Hoc autem dabit omnis qui transit ad nomen, dimidium sicli juxta mensuram templi (siclus viginti obolos habet); media pars sicli offeretur Domino. **14** Qui habetur in numero, a viginti annis et supra, dabit pretium. **15** Dives non addet ad medium sicli, et pauper nihil minuet. **16** Susceptamque pecuniam, quæ collata est a filiis Israël, trades in usus tabernaculi testimonii, ut sit monumentum eorum coram Domino, et propitietur animabus eorum. **17** Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **18** Facies et labrum æneum cum basi sua ad lavandum: ponesque illud inter tabernaculum testimonii et altare. Et missa aqua, **19** lavabunt in ea Aaron et filii ejus manus suas ac pedes, **20** quando ingressuri sunt tabernaculum testimonii, et quando accessuri sunt ad altare, ut offerant in eo thymiana Domino, **21** ne forte moriantur; legitimū sempiternū erit ipsi, et semini ejus per successiones. **22** Locutusque est Dominus ad Moysen, **23** dicens: Sume tibi aromata, primæ myrræ et electæ quingentos siclos, et cinnamomi medium, id est, ducentos quinquaginta siclos, calami similiter ducentos quinquaginta, **24** casiae autem quingentos siclos, in pondere sanctuarii, olei de olivetis mensuram hin: **25** faciesque unctionis oleum sanctum, unguentum compositum opere unguentarii, **26** et unges ex eo tabernaculum testimonii, et arcā testamenti, **27** mensamque cum vasis suis, et candelabrum, et utensilia ejus, altaria thymiamatis, **28** et holocausti, et universam supellectilem quæ ad cultum eorum pertinet. **29** Sanctificabisque omnia, et erunt Sancta sanctorum; qui tetigerit ea, sanctificabitur. **30** Aaron et filios ejus unges, sanctificabisque eos, ut sacerdotio fungantur mihi. **31** Filiis quoque Israël dices: Hoc oleum unctionis sanctum erit mihi in generationes vestras. **32** Caro hominis non ungetur ex eo, et juxta compositionem ejus non facietis aliud, quia sanctificatum est, et sanctum erit vobis. **33** Homo quicumque tale composuerit, et dederit ex eo alieno, exterminabitur de populo suo. **34** Dixitque Dominus ad Moysen: Sume tibi aromata, stacten et onycha, galbanum boni odoris, et thus lucidissimum; æqualis ponderis erunt omnia: **35** faciesque thymiana compositum opere unguentarii, mistum diligenter, et purum, et sanctificatione dignissimum. **36** Cumque in tenuissimum pulverem universa contuderis, pones ex eo coram tabernaculo testimonii, in quo loco apparebo tibi. Sanctum sanctorum erit vobis thymiana. **37** Talem compositionem non facietis in usus vestros, quia sanctum est Domino. **38** Homo quicumque fecerit simile, ut odore illius perfruatur, peribit de populis suis.

31 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **2** Ecce, vocavi ex nomine Beseelel filium Uri filii Hur de tribu Juda, **3** et implevi spiritu Dei, sapientia, et intelligentia et scientia in omni opere, **4** ad excogitandum quidquid fabrefieri potest ex auro, et argento, et ære, **5** marmore, et gemmis, et diversitate lignorum. **6** Dedique ei socium Ooliab filium Achisamech de tribu Dan. Et in corde omnis eruditus posui sapientiam: ut faciant cuncta quæ præcepī tibi, **7** tabernaculum foederis, et arcā testimonii, et propitiatorium, quod super eam est, et cuncta vasa tabernaculi, **8** mensamque et vasa ejus, candelabrum purissimum cum vasis suis, et altaris thymiamatis, **9** et holocausti, et omnia vasa eorum, labrum cum basi sua, **10** vestes sanctas in ministerio Aaron sacerdoti, et filiis ejus, ut fungantur officio suo in sacris: **11** oleum unctionis, et thymiana aromatum in sanctuario, omnia quæ præcepī tibi, facient. **12** Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens: **13** Loquere filii Israël, et dices ad eos: Videte ut sabbatum meum custodiatis: quia signum est inter me et vos in generationibus vestris: ut sciatis quia ego Dominus, qui sanctifico vos. **14** Custodite sabbatum meum, sanctum est enim vobis: qui polluerit illud, morte morietur; qui fecerit in eo opus, peribit anima illius de medio populi sui. **15** Sex diebus facietis opus: in die septimo sabbatum est, requies sancta Domino; omnis qui fecerit opus in hac die, morietur. **16** Custodiant filii Israël sabbatum, et celebrent illud in generationibus suis. Pactum est sempiternum **17** inter me et filios Israël, signumque perpetuum; sex enim diebus fecit Dominus cælum et terram, et in septimo ab opere cessavit. **18** Deditque Dominus Moysi, completis hujuscemodi sermonibus in monte Sinai, duas tabulas testimonii lapideas, scriptas digitō Dei.

32 Videns autem populus quod moram faceret descendendi de monte Moyses, congregatus adversus Aaron, dixit: Surge, fac nobis deos, qui nos præcedant: Moysi enim huic viro, qui nos eduxit de terra Ægypti, ignoramus quid acciderit. **2** Dixitque ad eos Aaron: Tollite inaures aureas de uxorum, filiorumque et filiarum vestrarum et auribus, et afferte ad me. **3** Fecitque populus quæ jusserat, deferens inaures ad Aaron. **4** Quas cum ille accepisset, formavit opere fusorio, et fecit ex eis vitulum conflatilem: dixeruntque: Hi sunt dii tui Israël, qui te eduxerunt de terra Ægypti. **5** Quod cum vidisset Aaron, ædificavit altare coram eo, et

præconis voce clamavit dicens: Cras solemnitas eum Aaron propter ignominiam sordis, et inter Domini est. **6** Surgentesque mane, obtulerunt hostes nudum constituerat), **26** et stans in porta holocausta, et hostias pacificas, et sedit populus castrorum, ait: Si quis est Domini, jungatur mihi. manducare, et bibere, et surrexerunt ludere. **7** Congregatique sunt ad eum omnes filii Levi: **27** Locutus est autem Dominus ad Moysen, dicens: quibus ait: Hæc dicit Dominus Deus Israël: Ponat vir Vade, descendere: peccavit populus tuus, quem gladium super femur suum: ite, et redite de porta eduxisti de terra Ægypti. **8** Recesserunt cito de usque ad portam per medium castrorum, et occidat via, quam ostendisti eis: feceruntque sibi vitulum unusquisque fratrem, et amicum, et proximum conflatilem, et adoraverunt, atque immolantes suum. **28** Feceruntque filii Levi juxta sermonem ei hostias, dixerunt: Iсти sunt dii tui Israël, qui Moysi, cecideruntque in die illa quasi viginti tria te eduxerunt de terra Ægypti. **9** Rursumque ait millia hominum. **29** Et ait Moyses: Consecrasti Dominus ad Moysen: Cerno quod populus iste duræ manus vestras hodie Domino, unusquisque in filio, cervicis sit: **10** dimitte me, ut irascatur furor meus et in fratre suo, ut detur vobis benedictio. **30** contra eos, et deleam eos, faciamque te in gentem Facto autem altero die, locutus est Moyses ad magnam. **11** Moyses autem orabat Dominum Deum populum: Peccatis peccatum maximum: ascendam suum, dicens: Cur, Domine, irascitur furor tuus ad Dominum, si quomodo quivero eum deprecari contra populum tuum, quem eduxisti de terra pro scelere vestro. **31** Reversusque ad Dominum, ait: Ægypti, in fortitudine magna, et in manu robusta? Obsecro, peccavit populus iste peccatum maximum, **12** Ne quæso dicant Ægyptii: Callide eduxit eos, feceruntque sibi deos aureos: aut dimitte eis hanc ut interficeret in montibus, et deleret e terra: noxam, **32** aut si non facis, dele me de libro tuo quiescat ira tua, et esto placabilis super nequitia quem scripsisti. **33** Cui respondit Dominus: Qui populi tui. **13** Recordare Abraham, Isaac, et Israël peccaverit mihi, delebo eum de libro meo: **34** tu servorum tuorum, quibus jurasti per temetipsum, autem vade, et duc populum istum quo locutus dicens: Multiplicabo semen vestrum sicut stellas cæli; et universam terram hanc, de qua locutus sum, sum tibi: angelus meus præcedet te. Ego autem in dabo semini vestro, et possidebitis eam semper. **35** Percussit ergo Dominus populum pro reatu vituli, **14** Placatusque est Dominus ne faceret malum quem fecerat Aaron.

quod locutus fuerat adversus populum suum. **15** Et reversus est Moyses de monte, portans duas tabulas testimonii in manu sua, scriptas ex utraque parte, **16** et factas opere Dei: scriptura quoque Dei erat sculpta in tabulis. **17** Audiens autem Josue tumultum populi vociferantis, dixit ad Moysen: Ululatus pugnæ auditur in castris. **18** Qui respondit: Non est clamor adhortantium ad pugnam, neque vociferatio compellentium ad fugam: sed vocem cantantium ego audio. **19** Cumque appropinquasset ad castra, vidit vitulum, et choros: iratusque valde, projecit de manu tabulas, et confregit eas ad radicem montis: **20** arripiensque vitulum quem fecerant, combussit, et contrivit usque ad pulverem, quem sparsit in aquam, et dedit ex eo potum filiis Israël. **21** Dixitque ad Aaron: Quid tibi fecit hic populus, ut induceres super eum peccatum maximum? **22** Cui ille respondit: Ne indignetur dominus meus: tu enim nosti populum istum, quod pronus sit ad malum: **23** dixerunt mihi: Fac nobis deos, qui nos præcedant: huic enim Moysi, qui nos eduxit de terra Ægypti, nescimus quid acciderit. **24** Quibus ego dixi: Quis vestrum habet aurum? Tulerunt, et dederunt mihi: et projeci illud in ignem, egressusque est hic vitulus. **25** Videns ergo Moyses populum quod esset nudatus (spoliaverat enim

33 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: Vade, ascende de loco isto tu, et populus tuus quem eduxisti de terra Ægypti, in terram quam juravi Abraham, Isaac et Jacob, dicens: Semini tuo dabo eam: **2** et mittam præcursorum tui angelum, ut ejiciam Chananæum, et Amorræum, et Hethæum, et Pherezæum, et Hevæum, et Jebusæum, **3** et intres in terram fluentem lacte et melle. Non enim ascendam tecum, quia populus duræ cervicis es: ne forte disperdam te in via. **4** Audiensque populus sermonem hunc pessimum, luxit: et nullus ex more indutus est cultu suo. **5** Dixitque Dominus ad Moysen: Loquere filiis Israël: Populus duræ cervicis es: semel ascendam in medio tui, et delebo te. Jam nunc depone ornatum tuum, ut sciam quid faciam tibi. **6** Deposuerunt ergo filii Israël ornatum suum a monte Horeb. **7** Moyses quoque tollens tabernaculum, tetendit extra castra procul, vocavitque nomen ejus, Tabernaculum fœderis. Et omnis populus, qui habebat aliquam quæstionem, egrediebatur ad tabernaculum fœderis, extra castra. **8** Cumque egredieretur Moyses ad tabernaculum, surgebat universa plebs, et stabat unusquisque in ostio papilionis sui, aspiciebantque tergum Moysi, donec ingredieretur tentorium. **9** Ingresso autem illo

tabernaculum fœderis, descendebat columna nubis, misericordiam in millia; qui aufers iniquitatem, et et stabat ad ostium, loquebaturque cum Moyse, **10** scelera, atque peccata, nullusque apud te per se cernentibus universis quod columna nubis staret ad innocens est; qui reddit iniquitatem patrum filiis, ostium tabernaculi. Stabantque ipsi, et adorabant ac nepotibus in tertiam et quartam progeniem. **8** per fores tabernaculorum suorum. **11** Loquebatur Festinusque Moyses, curvatus est pronus in terram, autem Dominus ad Moysen facie ad faciem, sicut et adorans **9** ait: Si inveni gratiam in conspectu tuo, solet loqui homo ad amicum suum. Cumque ille Domine, obsecro ut gradiaris nobiscum (populus reverteretur in castra, minister ejus Josue filius enim duræ cervicis est) et auferas iniquitates nostras Nun, puer, non recedebat de tabernaculo. **12** Dixit atque peccata, nosque possideas. **10** Respondit autem Moyses ad Dominum: Præcipis ut educam Dominus: Ego inibo pactum videntibus cunctis: populum istum: et non indicas mihi quem missurus signa faciam quæ numquam visa sunt super terram, es mecum, præsertim cum dixeris: Novi te ex nec in ullis gentibus, ut cernat populus iste, in nomine, et invenisti gratiam coram me. **13** Si ergo cujus es medio, opus Domini terrible quod facturus inveni gratiam in conspectu tuo, ostende mihi sum. **11** Observa cuncta quæ hodie mando tibi: faciem tuam, ut sciam te, et inveniam gratiam ante ego ipse ejiciam ante faciem tuam Amorrhæum, oculos tuos: respice populum tuum gentem hanc. et Chananæum, et Hethæum, Pherezæum quoque, **14** Dixitque Dominus: Facies mea præcedet te, et et Hevæum, et Jebusæum. **12** Cave ne umquam requiem dabo tibi. **15** Et ait Moyses: Si non tu ipse cum habitatoribus terræ illius jungas amicitias, præcedas, ne educas nos de loco isto. **16** In quo quæ sint tibi in ruinam: **13** sed aras eorum destrue, enim scire poterimus ego et populus tuus invenisse confringe statuas, lucosque succide: **14** noli adorare nos gratiam in conspectu tuo, nisi ambulaveris deum alienum. Dominus zelotes nomen ejus; Deus nobiscum, ut glorificemur ab omnibus populis qui est æmulator. **15** Ne ineas pactum cum hominibus habitant super terram? **17** Dixit autem Dominus ad illarum regionum: ne, cum fornicati fuerint cum Moysen: Et verbum istud, quod locutus es, faciam: diis suis, et adoraverint simulacula eorum, vocet invenisti enim gratiam coram me, et te ipsum novi te quispiam ut comedas de immolatis. **16** Nec ex nomine. **18** Qui ait: Ostende mihi gloriam tuam. uxorem de filiabus eorum accipies filii tuis: ne, **19** Respondit: Ego ostendam omne bonum tibi, et postquam ipsæ fuerint fornicatæ, fornicari faciant vocabo in nomine Domini coram te: et miserebor et filios tuos in deos suos. **17** Deos conflates non cui volvero, et clemens ero in quem mihi placuerit. facies tibi. **18** Solemnitatem azymorum custodies. **20** Rursumque ait: Non poteris videre faciem meam: Septem diebus vesceris azymis, sicut præcepisti non enim videbit me homo et vivet. **21** Et iterum: tibi, in tempore mensis novorum: mense enim Ecce, inquit, est locus apud me, et stabis supra verni temporis egressus es de Ægypto. **19** Omne petram. **22** Cumque transibit gloria mea, ponam te in foramine petræ, et protegam dextera mea, donec transeam: **23** tollamque manum meam, et videbis posteriora mea: faciem autem meam videre non poteris.

34 Ac deinceps: Præcede, ait, tibi duas tabulas lapideas instar priorum, et scribam super eas verba, quæ habuerunt tabulæ quas fregisti. **2** Esto paratus mane, ut ascendas statim in montem Sinai, stabisque mecum super verticem montis. **3** Nullus ascendat tecum, nec videatur quispiam per totum montem: boves quoque et oves non pascantur e contra. **4** Excidit ergo duas tabulas lapideas, quales antea fuerant: et de nocte consurgens ascendit in montem Sinai, sicut præceperat ei Dominus, portans secum tabulas. **5** Cumque descendisset Dominus per nubem, stetit Moyses cum eo, invocans nomen Domini. **6** Quo transeunte coram eo, ait: Dominator Domine Deus, misericors et clemens, patiens et multæ miserationis, ac verax, **7** qui custodis

tibi verba hæc, quibus et tecum et cum Israël pepigi atrii cum funiculis suis: **19** vestimenta, quorum fœdus. **28** Fuit ergo ibi cum Domino quadraginta usus est in ministerio sanctuarii, vestes Aaron dies et quadraginta noctes: panem non comedit, et pontificis ac filiorum ejus, ut sacerdotio fungantur aquam non bibit, et scripsit in tabulis verba fœderis mihi. **20** Egressaque omnis multitudo filiorum decem. **29** Cumque descenderet Moyses de monte Israël de conspectu Moysi, **21** obtulerunt mente Sinai, tenebat duas tabulas testimonii, et ignorabat promptissima atque devota primitias Domino, ad quod cornuta esset facies sua ex consortio sermonis faciendum opus tabernaculi testimonii. Quidquid Domini. **30** Videntes autem Aaron et filii Israël ad cultum et ad vestes sanctas necessarium erat, cornutam Moysi faciem, timuerunt prope accedere. **22** viri cum mulieribus præbuerunt, armillas et **31** Vocataque ab eo, reversi sunt tam Aaron, quam inaures, annulos et dextralia: omne vas aureum principes synagogæ. Et postquam locutus est ad in donaria Domini separatum est. **23** Si quis eos, **32** venerunt ad eum etiam omnes filii Israël: habebat hyacinthum, et purpuram, coccumque quibus præcepit cuncta quæ audierat a Domino in bis tinctum, byssum et pilos caprarum, pelles monte Sinai. **33** Impletisque sermonibus, posuit arietum rubricatas, et janthinas, **24** argenti, ærisque velamen super faciem suam. **34** Quod ingressus metalla, obtulerunt Domino, lignaque setim in ad Dominum, et loquens cum eo, auferebat donec varios usus. **25** Sed et mulieres doctæ, quæ neverant, exiret, et tunc loquebatur ad filios Israël omnia dederunt hyacinthum, purpuram, et vermiculum, quæ sibi fuerant imperata. **35** Qui videbant faciem ac byssum, **26** et pilos caprarum, sponte propria egredientis Moysi esse cornutam, sed operiebat ille cuncta tribuentes. **27** Principes vero obtulerunt rursus faciem suam, siquando loquebatur ad eos.

35 Igitur congregata omni turba filiorum Israël, dixit ad eos: Hæc sunt quæ jussit Dominus fieri. **2** Sex diebus facietis opus: septimus dies erit vobis sanctus, sabbatum, et requies Domini: qui fecerit opus in eo, occidetur. **3** Non succendetis ignem in omnibus habitaculis vestris per diem sabbati. **4** Et ait Moyses ad omnem catervam filiorum Israël: Iste est sermo quem præcepit Dominus, dicens: **5** Separate apud vos primitias Domino. Omnis voluntarius et prono animo offerat eas Domino: aurum et argentum, et æs, **6** hyacinthum et purpuram, coccumque bis tinctum, et byssum, pilos caprarum, **7** pellesque arietum rubricatas, et janthinas, ligna setim, **8** et oleum ad luminaria concinnanda, et ut conficiatur unguentum, et thymia ma suavissimum, **9** lapides onychinos, et gemmas ad ornatum superhumeralis et rationalis. **10** Quisque vestrum sapiens est, veniat, et faciat quod Dominus imperavit: **11** tabernaculum scilicet, et tectum ejus, atque operimentum, annulos, et tabulata cum vectibus, paxillos, et bases: **12** arcam et vectes, propitiatorium, et velum, quod ante illud oppanditur: **13** mensam cum vectibus et vasis, et propositionis panibus: **14** candelabrum ad luminaria sustentanda, vasa illius et lucernas, et oleum ad nutrimenta ignium: **15** altare thymiamatis, et vectes, et oleum unctionis et thymia ma ex aromatibus: tentorium ad ostium tabernaculi: **16** altare holocausti, et craticulam ejus æneam cum vectibus et vasis suis: labrum et basim ejus: **17** cortinas atrii cum columnis et basibus, tentorium in foribus vestibuli, **18** paxillos tabernaculi et

atrii cum funiculis suis: **19** vestimenta, quorum fœdus. **28** Fuit ergo ibi cum Domino quadraginta usus est in ministerio sanctuarii, vestes Aaron dies et quadraginta noctes: panem non comedit, et pontificis ac filiorum ejus, ut sacerdotio fungantur aquam non bibit, et scripsit in tabulis verba fœderis mihi. **20** Egressaque omnis multitudo filiorum decem. **29** Cumque descenderet Moyses de monte Israël de conspectu Moysi, **21** obtulerunt mente Sinai, tenebat duas tabulas testimonii, et ignorabat promptissima atque devota primitias Domino, ad quod cornuta esset facies sua ex consortio sermonis faciendum opus tabernaculi testimonii. Quidquid Domini. **30** Videntes autem Aaron et filii Israël ad cultum et ad vestes sanctas necessarium erat, cornutam Moysi faciem, timuerunt prope accedere. **22** viri cum mulieribus præbuerunt, armillas et **31** Vocataque ab eo, reversi sunt tam Aaron, quam inaures, annulos et dextralia: omne vas aureum principes synagogæ. Et postquam locutus est ad in donaria Domini separatum est. **23** Si quis eos, **32** venerunt ad eum etiam omnes filii Israël: habebat hyacinthum, et purpuram, coccumque quibus præcepit cuncta quæ audierat a Domino in bis tinctum, byssum et pilos caprarum, pelles monte Sinai. **33** Impletisque sermonibus, posuit arietum rubricatas, et janthinas, **24** argenti, ærisque velamen super faciem suam. **34** Quod ingressus metalla, obtulerunt Domino, lignaque setim in ad Dominum, et loquens cum eo, auferebat donec varios usus. **25** Sed et mulieres doctæ, quæ neverant, exiret, et tunc loquebatur ad filios Israël omnia dederunt hyacinthum, purpuram, et vermiculum, ac byssum, **26** et pilos caprarum, sponte propria cuncta tribuentes. **27** Principes vero obtulerunt lapides onychinos, et gemmas ad superhumeralis et rationale, **28** aromataque et oleum ad luminaria concinnanda, et ad præparandum unguentum, ac thymia ma odoris suavissimi componendum. **29** Omnes viri et mulieres mente devota obtulerunt donaria, ut fierent opera, quæ jusserat Dominus per manum Moysi. Cuncti filii Israël voluntaria Domino dedicaverunt. **30** Dixitque Moyses ad filios Israël: Ecce, vocavit Dominus ex nomine Beseleel filium Uri, filii Hur de tribu Juda, **31** implevitque eum spiritu Dei, sapientia et intelligentia, et scientia et omni doctrina, **32** ad excogitandum, et faciendum opus in auro, et argento, et ære, **33** sculpendisque lapidibus, et opere carpentario, quidquid fabre adinveniri potest, **34** dedit in corde ejus: Ooliab quoque filium Achisamech de tribu Dan: **35** ambos eruditiv sapientia, ut faciant opera abietarii, polymitarii, ac plumarii, de hyacintho ac purpura, cocoque bis tincto, et byso, et texant omnia, ac nova quæque reperiant.

36 Fecit ergo Beseleel, et Ooliab, et omnis vir sapiens, quibus dedit Dominus sapientiam et intellectum, ut scirent fabre operari quæ in usus sanctuarii necessaria sunt, et quæ præcepit Dominus. **2** Cumque vocasset eos Moyses et omnem eruditum virum, cui dederat Dominus sapientiam, et qui sponte sua obtulerant se ad faciendum opus, **3** tradidit eis universa donaria filiorum Israël. Qui cum instanter operi, quotidie mane vota populus offerebat. **4** Unde artifices venire compulsi, **5** dixerunt Moysi: Plus offert populus quam necessarium est. **6** Jussit ergo Moyses præconis voce cantari: Nec vir, nec mulier quidquam

offerat ultra in opere sanctuarii. Sicque cessatum est tabernaculi contra mare. **33** Fecit quoque vectem a muneribus offerendis, **7** eo quod oblata sufficerent alium, qui per medias tabulas ab angulo usque et superabundarent. **8** Feceruntque omnes corde ad angulum perveniret. **34** Ipsa autem tabulata sapientes ad explendum opus tabernaculi, cortinas deauravit, fusis basibus earum argenteis. Et circulos decem de bysso retorta, et hyacintho, et purpura, eorum fecit aureos, per quos vectes induci possent: cocoque bis tincto, opere vario, et arte polymita: **9** quos et ipsos laminis aureis operuit. **35** Fecit et quarum una habebat in longitudine viginti octo velum de hyacintho, et purpura, vermiculo, ac cubitos, et in latitudine quatuor; una mensura erat bysso retorta, opere polymitario, varium atque omnium cortinarum. **10** Conjunxitque cortinas distinctum: **36** et quatuor columnas de lignis quinque, alteram alteri, et alias quinque sibi setim, quas cum capitibus deauravit, fusis basibus invicem copulavit. **11** Fecit et ansas hyacinthinas earum argenteis. **37** Fecit et tentorium in introitu in ora cortinæ unius ex utroque latere, et in ora tabernaculi ex hyacintho, purpura, vermiculo, cortinæ alterius similiter, **12** ut contra se invicem byssoque retorta, opere plumario: **38** et columnas venirent ansæ, et mutuo jungerentur. **13** Unde et quinquaginta fudit circulos aureos, qui morderent cortinarum ansas, et fieret unum tabernaculum. **14** Fecit et saga undecim de pilis caprarum ad operiendum tectum tabernaculi: **15** unum sagum in longitudine habebat cubitos triginta, et in latitudine cubitos quatuor: unius mensuræ erant omnia saga: **16** quorum quinque junxit seorsum, et sex alia separatim. **17** Fecitque ansas quinquaginta in ora sagi unius, et quinquaginta in ora sagi alterius, ut sibi invicem jungerentur. **18** Et fibulas æneas quinquaginta, quibus necteretur tectum, ut unum pallium ex omnibus sagis fieret. **19** Fecit et opertorium tabernaculi de pellibus arietum rubricatis: aliudque desuper velamentum de pellibus janthinis. **20** Fecit et tabulas tabernaculi de lignis setim stantes. **21** Decem cubitorum erat longitudine tabulae unius: et unum ac semis cubitum latitudo retinebat. **22** Binæ incastraturæ erant per singulas tabulas, ut altera alteri jungeretur. Sic fecit in omnibus tabernaculi tabulis. **23** E quibus viginti ad plagam meridianam erant contra austrum, **24** cum quadraginta basibus argenteis. Duæ bases sub una tabula ponebantur ex utraque parte angulorum, ubi incastraturæ laterum in angulis terminantur. **25** Ad plagam quoque tabernaculi, quæ respicit ad aquilonem, fecit viginti tabulas, **26** cum quadraginta basibus argenteis, duas bases per singulas tabulas. **27** Contra occidentem vero, id est, ad eam partem tabernaculi quæ mare respicit, fecit sex tabulas, **28** et duas alias per singulos angulos tabernaculi retro: **29** quæ junctæ erant a deorsum usque sursum, et in unam compaginem pariter ferebantur. Ita fecit ex utraque parte per angulos: **30** ut octo essent simul tabulæ, et haberent bases argenteas sedecim, binas scilicet bases sub singulis tabulis. **31** Fecit et vectes de lignis setim, quinque ad continendas tabulas unius lateris tabernaculi, **32** et quinque alios ad alterius lateris coaptandas tabulas: et extra hos, quinque alios vectes ad occidentalem plagam

tabernaculi contra mare. **33** Fecit quoque vectem a muneribus offerendis, **7** eo quod oblata sufficerent alium, qui per medias tabulas ab angulo usque et superabundarent. **8** Feceruntque omnes corde ad angulum perveniret. **34** Ipsa autem tabulata sapientes ad explendum opus tabernaculi, cortinas deauravit, fusis basibus earum argenteis. Et circulos decem de bysso retorta, et hyacintho, et purpura, eorum fecit aureos, per quos vectes induci possent: cocoque bis tincto, opere vario, et arte polymita: **9** quos et ipsos laminis aureis operuit. **35** Fecit et quarum una habebat in longitudine viginti octo velum de hyacintho, et purpura, vermiculo, ac cubitos, et in latitudine quatuor; una mensura erat bysso retorta, opere polymitario, varium atque omnium cortinarum. **10** Conjunxitque cortinas distinctum: **36** et quatuor columnas de lignis quinque, alteram alteri, et alias quinque sibi setim, quas cum capitibus deauravit, fusis basibus invicem copulavit. **11** Fecit et ansas hyacinthinas earum argenteis. **37** Fecit et tentorium in introitu in ora cortinæ unius ex utroque latere, et in ora tabernaculi ex hyacintho, purpura, vermiculo, cortinæ alterius similiter, **12** ut contra se invicem byssoque retorta, opere plumario: **38** et columnas venirent ansæ, et mutuo jungerentur. **13** Unde et quinquaginta fudit circulos aureos, qui morderent cortinarum ansas, et fieret unum tabernaculum. **14** Fecit et saga undecim de pilis caprarum ad operiendum tectum tabernaculi: **15** unum sagum in longitudine habebat cubitos triginta, et in latitudine cubitos quatuor: unius mensuræ erant omnia saga: **16** quorum quinque junxit seorsum, et sex alia separatim. **17** Fecitque ansas quinquaginta in ora sagi unius, et quinquaginta in ora sagi alterius, ut sibi invicem jungerentur. **18** Et fibulas æneas quinquaginta, quibus necteretur tectum, ut unum pallium ex omnibus sagis fieret. **19** Fecit et opertorium tabernaculi de pellibus arietum rubricatis: aliudque desuper velamentum de pellibus janthinis. **20** Fecit et tabulas tabernaculi de lignis setim stantes. **21** Decem cubitorum erat longitudine tabulae unius: et unum ac semis cubitum latitudo retinebat. **22** Binæ incastraturæ erant per singulas tabulas, ut altera alteri jungeretur. Sic fecit in omnibus tabernaculi tabulis. **23** E quibus viginti ad plagam meridianam erant contra austrum, **24** cum quadraginta basibus argenteis. Duæ bases sub una tabula ponebantur ex utraque parte angulorum, ubi incastraturæ laterum in angulis terminantur. **25** Ad plagam quoque tabernaculi, quæ respicit ad aquilonem, fecit viginti tabulas, **26** cum quadraginta basibus argenteis, duas bases per singulas tabulas. **27** Contra occidentem vero, id est, ad eam partem tabernaculi quæ mare respicit, fecit sex tabulas, **28** et duas alias per singulos angulos tabernaculi retro: **29** quæ junctæ erant a deorsum usque sursum, et in unam compaginem pariter ferebantur. Ita fecit ex utraque parte per angulos: **30** ut octo essent simul tabulæ, et haberent bases argenteas sedecim, binas scilicet bases sub singulis tabulis. **31** Fecit et vectes de lignis setim, quinque ad continendas tabulas unius lateris tabernaculi, **32** et quinque alios ad alterius lateris coaptandas tabulas: et extra hos, quinque alios vectes ad occidentalem plagam

37 Fecit autem Beseleel et arcam de lignis setim, habentem duos semis cubitos in longitudine, et cubitum ac semissem in latitudine, altitudo quoque unius cubiti fuit et dimidii: vestitique eam auro purissimo intus ac foris. **2** Et fecit illi coronam auream per gyrum, **3** conflans quatuor annulos aureos per quatuor angulos ejus: duos annulos in latere uno, et duos in altero. **4** Vectes quoque fecit de lignis setim, quos vestit auro, **5** et quos misit in annulos, qui erant in lateribus arcæ ad portandum eam. **6** Fecit et propitiatorium, id est, oraculum, de auro mundissimo, duorum cubitorum et dimidii in longitudine, et cubiti ac semis in latitudine. **7** Duos etiam cherubim ex auro ductili, quos posuit ex utraque parte propitiatorii: **8** cherub unum in summitate unius partis, et cherub alterum in summitate partis alterius: duos cherubim in singulis summatibus propitiatorii, **9** extendentes alas, et tegentes propitiatorium, seque mutuo et illud respicientes. **10** Fecit et mensam de lignis setim in longitudine duorum cubitorum, et in latitudine unius cubiti, quæ habebat in altitudine cubitum ac semissem. **11** Circumdeditque eam auro mundissimo, et fecit illi labium aureum per gyrum, **12** ipsique labio coronam auream interrasilem quatuor digitorum, et super eamdem, alteram coronam auream. **13** Fudit et quatuor circulos aureos, quos posuit in quatuor angulis per singulos pedes mensæ **14** contra coronam: misitque in eos vectes, ut possit mensa portari. **15** Ipsos quoque vectes fecit de lignis setim, et circumdedit eos auro. **16** Et vasa ad diversos usus mensæ, acetabula, phialas, et cyathos, et thuribula, ex auro puro, in quibus offerenda sunt libamina. **17** Fecit et candelabrum ductile de auro mundissimo, de cuius vecte calami, scyphi, sphærulæque, ac lilia procedebant: **18** sex in utroque latere, tres calami

ex parte una, et tres ex altera: **19** tres scyphi in operis cælatura, argentea. **13** Porro contra orientem nucis modum per calamos singulos, sphærulæque quinquaginta cubitorum paravit tentoria: **14** e simul et lilia: et tres scyphi instar nucis in calamo quibus, quindecim cubitos columnarum trium, cum altero, sphærulæque simul et lilia. Æquum erat basibus suis, unum tenebat latus: **15** et in parte opus sex calamorum, qui procedebant de stipite altera (quia inter utraque introitum tabernaculi candelabri. **20** In ipso autem vecte erant quatuor fecit) quindecim æque cubitorum erant tentoria, scyphi in nucis modum, sphærulæque per singulos columnæque tres, et bases totidem. **16** Cuncta simul et lilia: **21** et sphærulæ sub duobus calamis atrii tentoria byssus retorta texuerat. **17** Bases per loca tria, qui simul sex fiunt calami procedentes columnarum fuere æneæ, capita autem earum de vecte uno. **22** Et sphærulæ igitur, et calami ex cum cunctis cælaturis suis argentea: sed et ipsas ipso erant, universa ductilia ex auro purissimo. **23** columnas atrii vestivit argento. **18** Et in introitum Fecit et lucernas septem cum emunctoriis suis, et ejus opere plumario fecit tentorium ex hyacintho, vasa ubi ea, quæ emuncta sunt, extinguantur, de purpura, vermiculo, ac byssu retorta, quod habebat auro mundissimo. **24** Talentum auri appendebat viginti cubitos in longitudine, altitudo vero quinque candelabrum cum omnibus vasis suis. **25** Fecit et cubitorum erat juxta mensuram, quam cuncta altare thymiamatis de lignis setim, per quadrum atrii tentoria habebant. **19** Columnæ autem in singulos habens cubitos, et in altitudine duos: e ingressu fuere quatuor cum basibus æneis, capite cujus angulis procedebant cornua. **26** Vestivitque earum et cælaturæ argenteæ. **20** Paxillos quoque illud auro purissimo cum craticula ac parietibus tabernaculi et atrii per gyrum fecit æneos. **21** et cornibus. **27** Fecitque ei coronam aureolam per Hæc sunt instrumenta tabernaculi testimonii, gyrum, et duos annulos aureos sub corona per quæ enumerata sunt juxta præceptum Moysi in singula latera, ut mittantur in eos vectes, et possit cæremoniis Levitarum per manum Ithamar filii altare portari. **28** Ipsos autem vectes fecit de lignis Aaron sacerdotis: **22** quæ Beseleel filius Uri filii setim, et operuit laminis aureis. **29** Composuit et Hur de tribu Juda, Domino per Moysen jubente, oleum ad sanctificationis unguentum, et thymiama compleverat, **23** juncto sibi socio Ooliab filio Achisamech de tribu Dan: qui et ipse artifex lignorum egregius fuit, et polymitarius atque plurarius ex hyacintho, purpura, vermiculo et byssu. **24** Omne aurum quod expensum est in opere sanctuarii, et quod oblatum est in donariis, viginti novem talentorum fuit, et septingentorum triginta siclorum ad mensuram sanctuarii. **25** Oblatum est autem ab his qui transierunt ad numerum a viginti annis et supra, de sexcentis tribus millibus et quingentis quinquaginta armatorum. **26** Fuerunt præterea centum talenta argenti e quibus conflatæ sunt bases sanctuarii, et introitus, ubi velum pendet. **27** Centum bases factæ sunt de talentis centum, singulis talentis per bases singulas supputatis. **28** De mille autem septingentis et septuaginta quinque, fecit capita columnarum, quas et ipsas vestivit argento. **29** Æris quoque oblata sunt talenta septuaginta duo millia, et quadringenti supra sici, **30** ex quibus fusæ sunt bases in introitu tabernaculi testimonii, et altare æneum cum craticula sua, omniaque vasa quæ ad usum ejus pertinent, **31** et bases atrii tam in circuitu quam in ingressu ejus, et paxilli tabernaculi atque atrii per gyrum.

38 Fecit et altare holocausti de lignis setim, quinque cubitorum per quadrum, et trium in altitudine: **2** cujus cornua de angulis procedebant, operuitque illum laminis æneis. **3** Et in usus ejus paravit ex ære vasa diversa, lebetes, forcipes, fuscinulas, uncinos, et ignium receptacula. **4** Craticulamque ejus in modum retis fecit æneam, et subter eam in altaris medio arulam, **5** fusis quatuor annulis per totidem retiaculi summitates, ad immittendos vectes ad portandum: **6** quos et ipsos fecit de lignis setim, et operuit laminis æneis: **7** induxitque in circulos, qui in lateribus altaris eminebant. Ipsum autem altare non erat solidum, sed cavum ex tabulis, et intus vacuum. **8** Fecit et labrum æneum cum basi sua de speculis mulierum, quæ excubabant in ostio tabernaculi. **9** Fecit et atrium, in cujus australi plaga erant tentoria de byssu retorta, cubitorum centum, **10** columnæ æneæ viginti cum basibus suis, capita columnarum, et tota operis cælatura, argentea. **11** Æque ad septentrionalem plagam tentoria columnæ, basesque et capita columnarum ejusdem mensuræ, et operis ac metalli, erant. **12** In ea vero plaga, quæ ad occidentem respicit, fuerunt tentoria cubitorum quinquaginta, columnæ decem cum basibus suis æneæ, et capita columnarum, et tota

39 De hyacintho vero et purpura, vermiculo ac byssu, fecit vestes, quibus indueretur Aaron quando ministrabat in sanctis, sicut præcepit Dominus Moysi. **2** Fecit igitur superhumeralie de

auro, hyacintho, et purpura, cocoque bis tincto, hyacinthina, sicut præceperat Dominus Moysi. **31** et byssō retorta, **3** opere polymitario: inciditque Perfectum est igitur omne opus tabernaculi et bracteas aureas, et extenuavit in fila, ut possent tecti testimonii: feceruntque filii Israël cuncta torqueri cum priorum colorum subtegmine, **4** quæ præceperat Dominus Moysi. **32** Et obtulerunt duasque oras sibi invicem copulatas in utroque tabernaculum et tectum et universam supellecilem, latere summatum, **5** et balteum ex eisdem annulos, tabulas, vectes, columnas ac bases, **33** coloribus, sicut præceperat Dominus Moysi. **6** opertorium de pellibus arietum rubricatis, et aliud Paravit et duos lapides onychinos, astrictos et operimentum de janthinis pellibus, **34** velum; arcam, inclusos auro, et sculptos arte gemmaria nominibus vectes, propitiatorium, **35** mensam cum vasis suis filiorum Israël: **7** posuitque eos in lateribus et propositionis panibus; **36** candelabrum, lucernas, superhumeralis in monumentum filiorum Israël, et utensilia earum cum oleo; **37** altare aureum, sicut præceperat Dominus Moysi. **8** Fecit et rationale et unguentum, et thymiamam ex aromatibus, **38** et opere polymito juxta opus superhumeralis, ex auro, tentorium in introitu tabernaculi; **39** altare æneum, hyacintho, purpura, cocoque bis tincto, et byssō retiaculum, vectes, et vasa ejus omnia; labrum cum retorta: **9** quadrangulum, duplex, mensuræ palmi. basi sua; tentoria atrii, et columnas cum basibus **10** Et posuit in eo gemmarum ordines quatuor. suis; **40** tentorium in introitu atrii, funiculosque In primo versu erat sardius, topazius, smaragdus. illius et paxillos. Nihil ex vasis defuit, quæ in **11** In secundo, carbunculus, sapphirus, et jaspis. ministerium tabernaculi, et in tectum foederis jussa **12** In tertio, ligurius, achates, et amethystus. **13** sunt fieri. **41** Vester quoque, quibus sacerdotes In quarto, chrysolithus, onychinus, et beryllus, utuntur in sanctuario, Aaron scilicet et filii ejus, **42** circumdati et inclusi auro per ordines suos. **14** obtulerunt filii Israël, sicut præceperat Dominus. Ipsique lapides duodecim sculpti erant nominibus **43** Quæ postquam Moyses cuncta vidit completa, duodecim tribuum Israël, singuli per nomina benedixit eis.

singulorum. **15** Fecerunt in rationali et catenulas sibi invicem cohærentes, de auro purissimo: **16** et duos uncinos, totidemque annulos aureos. Porro annulos posuerunt in utroque latere rationalis, **17** e quibus penderent duæ catenæ aureæ, quas inseruerunt uncinis, qui in superhumeralis angulis eminebant. **18** Hæc et ante et retro ita conveniebant sibi, ut superhumeralis et rationale mutuo necterentur, **19** stricta ad balteum et annulis fortius copulata, quos jungebat vitta hyacinthina, ne laxa fluenter, et a se invicem moverentur, sicut præcepit Dominus Moysi. **20** Feceruntque quoque tunicam superhumeralis totam hyacinthinam, **21** et capitium in superiori parte contra medium, oramque per gyrum capitii textilem: **22** deorsum autem ad pedes mala punica ex hyacintho, purpura, vermiculo, ac byssō retorta: **23** et tintinnabula de auro purissimo, quæ posuerunt inter malogranata, in extrema parte tunicæ per gyrum: **24** tintinnabulum autem aureum, et malum punicum, quibus ornatus incedebat pontifex quando ministerio fungebatur, sicut præceperat Dominus Moysi. **25** Fecerunt et tunicas byssinas opere textili Aaron et filiis ejus: **26** et mitras cum coronulis suis ex byssō: **27** feminalia quoque linea, byssina: **28** cingulum vero de byssō retorta, hyacintho, purpura, ac vermiculo bis tincto, arte plumaria, sicut præceperat Dominus Moysi. **29** Fecerunt et laminam sacræ venerationis de auro purissimo, scripseruntque in ea opere gemmario, Sanctum Domini: **30** et strinxerunt eam cum mitra vitta

40 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **2** Mense primo, prima die mensis, eriges tabernaculum testimonii, **3** et pones in eo arcum, dimittesque ante illam velum: **4** et illata mensa, pones super eam quæ rite præcepta sunt. Candelabrum stabit cum lucernis suis, **5** et altare aureum, in quo adoletur incensum, coram arca testimonii. Tentorium in introitu tabernaculi pones, **6** et ante illud altare holocausti: **7** labrum inter altare et tabernaculum, quod implebis aqua. **8** Circundabisque atrium tentoriis, et ingressum ejus. **9** Et assumpto unctionis oleo unges tabernaculum cum vasis suis, ut sanctificentur: **10** altare holocausti et omnia vasa ejus, **11** labrum cum basi sua: omnia unctionis oleo consecrabis, ut sint Sancta sanctorum. **12** Applicabisque Aaron et filios ejus ad fores tabernaculi testimonii, et lotos aqua **15** indues sanctis vestibus, ut ministrent mihi, et unctione eorum in sacerdotium sempiternum proficiat. **16** Fecitque Moyses omnia quæ præceperat Dominus. **17** Igitur mense primo anni secundi, prima die mensis, collocatum est tabernaculum. **18** Erexitque Moyses illud, et posuit tabulas ac bases et vectes, statuitque columnas, **19** et expandit tectum super tabernaculum, imposito desuper operimento, sicut Dominus imperaverat. **20** Posuit et testimonium in arca, subditis infra vectibus, et oraculum desuper. **21** Cumque intulisset arcam in tabernaculum, appendit ante eam velum ut exploraret Domini iussionem. **22**

Posuit et mensam in tabernaculo testimonii ad plagam septentrionalem extra velum, **23** ordinatis coram propositionis panibus, sicut præceperat Dominus Moysi. **24** Posuit et candelabrum in tabernaculo testimonii e regione mensæ in parte australi, **25** locatis per ordinem lucernis, juxta præceptum Domini. **26** Posuit et altare aureum sub tecto testimonii contra velum, **27** et adolevit super eo incensum aromatum, sicut jusserset Dominus Moysi. **28** Posuit et tentorium in introitu tabernaculi testimonii, **29** et altare holocausti in vestibulo testimonii, offerens in eo holocaustum, et sacrificia, ut Dominus imperaverat. **30** Labrum quoque statuit inter tabernaculum testimonii et altare, implens illud aqua. **31** Laveruntque Moyses et Aaron ac filii ejus manus suas et pedes, **32** cum ingredierentur tectum fœderis, et accederent ad altare, sicut præceperat Dominus Moysi. **33** Erexit et atrium per gyrum tabernaculi et altaris, ducto in introitu ejus tentorio. Postquam omnia perfecta sunt, **34** operuit nubes tabernaculum testimonii, et gloria Domini implevit illud. **35** Nec poterat Moyses ingredi tectum fœderis, nube operiente omnia, et majestate Domini coruscante, quia cuncta nubes operuerat. **36** Siquidem nubes tabernaculum deserebat, proficiscebantur filii Israël per turmas suas: **37** si pendebat desuper, manebant in eodem loco. **38** Nubes quippe Domini incubabat per diem tabernaculo, et ignis in nocte, videntibus cunctis populis Israël per cunctas mansiones suas.

Leviticus

1 Vocavit autem Moysen, et locutus est ei Dominus de tabernaculo testimonii, dicens: **2** Loquere filii Israël, et dices ad eos: Homo, qui obtulerit ex vobis hostiam Domino de pecoribus, id est, de bobus et ovibus offerens victimas, **3** si holocaustum fuerit ejus oblatio, ac de armento: masculum immaculatum offeret ad ostium tabernaculi testimonii, ad placandum sibi Dominum: **4** ponetque manum super caput hostiae, et acceptabilis erit, atque in expiationem ejus proficiens. **5** Immolabitque vitulum coram Domino, et offerent filii Aaron sacerdotes sanguinem ejus, fundentes per altaris circuitum, quod est ante ostium tabernaculi: **6** detractaque pelle hostiae, artus in frusta concident. **7** Et subjicient in altari ignem, strue lignorum ante composita: **8** et membra quae sunt cæsa, desuper ordinantes, caput videlicet, et cuncta quae adhærent jecori, **9** intestinis et pedibus lotis aqua: adolebitque ea sacerdos super altare in holocaustum et suavem odorem Domino. **10** Quod si de pecoribus oblatio est, de ovibus sive de capris holocaustum, masculum absque macula offeret: **11** immolabitque ad latus altaris, quod respicit ad aquilonem, coram Domino: sanguinem vero illius fundent super altare filii Aaron per circuitum: **12** dividentque membra, caput, et omnia quae adhærent jecori, et ponent super ligna, quibus subjiciendus est ignis: **13** intestina vero et pedes lavabunt aqua. Et oblata omnia adolebit sacerdos super altare in holocaustum et odorem suavissimum Domino. **14** Si autem de avibus, holocausti oblatio fuerit Domino, de turturibus, aut pullis columbae, **15** offeret eam sacerdos ad altare: et retorto ad collum capite, ac rupto vulneris loco, decurrere faciet sanguinem super crepidinem altaris: **16** vesiculam vero gutturis, et plumas projicit prope altare ad orientalem plagam, in loco in quo cineres effundi solent, **17** confringetque ascellas ejus, et non secabit, neque ferro dividet eam, et adolebit super altare, lignis igne supposito. Holocaustum est et oblatio suavissimi odoris Domino.

2 Anima cum obtulerit oblationem sacrificii Domino, simila erit ejus oblatio; fundetque super eam oleum, et ponet thus, **2** ac deferet ad filios Aaron sacerdotes: quorum unus tollet pugillum plenum similæ et olei, ac totum thus, et ponet memoriale super altare in odorem suavissimum Domino. **3** Quod autem reliquum fuerit de sacrificio, erit Aaron et filiorum ejus, Sanctum sanctorum de oblationibus Domini. **4** Cum autem obtuleris

sacrificium coctum in clibano: de simila, panes scilicet absque fermento, conspersos oleo, et lagana azyma oleo lita. **5** Si oblatio tua fuerit de sartagine, similæ conspersæ oleo et absque fermento, **6** divides eam minutatim, et fundes super eam oleum. **7** Sin autem de craticula fuerit sacrificium, æque simila oleo conspergetur: **8** quam offerens Domino, trades manibus sacerdotis. **9** Qui cum obtulerit eam, tollet memoriale de sacrificio, et adolebit super altare in odorem suavitatis Domino: **10** quidquid autem reliquum est, erit Aaron, et filiorum ejus, Sanctum sanctorum de oblationibus Domini. **11** Omnis oblatio quæ offeretur Domino, absque fermento fiet, nec quidquam fermenti ac mellis adolebitur in sacrificio Domino. **12** Primitias tantum eorum offeretis ac munera: super altare vero non imponentur in odorem suavitatis. **13** Quidquid obtuleris sacrificii, sale condies, nec auferes sal foederis Dei tui de sacrificio tuo: in omni oblatione tua offeres sal. **14** Si autem obtuleris munus primarum frugum tuarum Domino de spicis adhuc virentibus, torrebus igni, et confringes in morem farris, et sic offeres primitias tuas Domino, **15** fundens supra oleum, et thus imponens, quia oblatio Domini est: **16** de qua adolebit sacerdos in memoriam munieris partem farris fracti, et olei, ac totum thus.

3 Quod si hostia pacificorum fuerit ejus oblatio, et de bobus voluerit offerre, marem sive feminam, immaculata offeret coram Domino. **2** Ponetque manum super caput victimæ suæ, quæ immolabitur in introitu tabernaculi testimonii, fundentque filii Aaron sacerdotes sanguinem per altaris circuitum. **3** Et offerent de hostia pacificorum in oblationem Domino, adipem qui operit vitalia, et quidquid pinguedinis est intrinsecus: **4** duos renes cum adipi quo teguntur ilia, et reticulum jecoris cum renunculis. **5** Adolebitque ea super altare in holocaustum, lignis igne supposito, in oblationem suavissimi odoris Domino. **6** Si vero de ovibus fuerit ejus oblatio et pacificorum hostia, sive masculum obtulerit, sive feminam, immaculata erunt. **7** Si agnum obtulerit coram Domino, **8** ponet manum suam super caput victimæ suæ: quæ immolabitur in vestibulo tabernaculi testimonii: fundentque filii Aaron sanguinem ejus per circuitum altaris. **9** Et offerent de pacificorum hostia sacrificium Domino: adipem et caudam totam **10** cum renibus, et pinguedinem quæ operit ventrem atque universa vitalia, et utrumque renunculum cum adipi qui est juxta ilia, reticulumque jecoris cum renunculis. **11** Et adolebit ea sacerdos super altare in pabulum ignis et oblationis Domini. **12** Si capra fuerit

ejus oblatio, et obtulerit eam Domino, **13** ponet quod est coram Domino in tabernaculo testimonii: manum suam super caput ejus: immolabitque eam reliquum autem sanguinem fundet juxta basim in introitu tabernaculi testimonii, et fundent filii altaris holocaustorum, quod est in ostio tabernaculi Aaron sanguinem ejus per altaris circuitum. **14** testimonii. **19** Omnemque ejus adipem tollet, et Tollentque ex ea in pastum ignis dominici, adipem adolebit super altare: **20** sic faciens et de hoc qui operit ventrem, et qui tegit universa vitalia: **15** vitulo quomodo fecit et prius: et rogante pro eis duos renunculos cum reticulo, quod est super eos sacerdote, propitius erit eis Dominus. **21** Ipsum juxta ilia, et arvinam jecoris cum renunculis: **16** autem vitulum efferet extra castra, atque comburet adolebitque ea super altare sacerdos in alimoniam sicut et priorem vitulum: quia est pro peccato ignis, et suavissimi odoris. Omnis adeps, Domini erit **17** jure perpetuo in generationibus, et cunctis habitaculis vestris: nec sanguinem nec adipem omnino comedetis.

4 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:

2 Loquere filiis Israël: Anima, quæ peccaverit per ignorantiam, et de universis mandatis Domini, quæ præcepit ut non fierent, quippiam fecerit: **3** si sacerdos, qui unctus est, peccaverit, delinquere faciens populum, offeret pro peccato suo vitulum immaculatum Domino: **4** et adducet illum ad ostium tabernaculi testimonii coram Domino, ponetque manum super caput ejus, et immolabit eum Domino. **5** Hauriet quoque de sanguine vituli, inferens illum in tabernaculum testimonii. **6** Cumque intinxerit digitum in sanguine, asperget eo septies coram Domino contra velum sanctuarii. **7** Ponetque de eodem sanguine super cornua altaris thymiamatis gratissimi Domino, quod est in tabernaculo testimonii: omnem autem reliquum sanguinem fundet in basim altaris holocausti in introitu tabernaculi. **8** Et adipem vituli auferet pro peccato, tam eum qui vitalia operit quam omnia quæ intrinsecus sunt: **9** duos renunculos et reticulum quod est super eos juxta ilia, et adipem jecoris cum renunculis, **10** sicut aufertur de vitulo hostiæ pacificorum: et adolebit ea super altare holocausti. **11** Pellem vero et omnes carnes, cum capite et pedibus et intestinis et fimo, **12** et reliquo corpore, efferet extra castra in locum mundum, ubi cineres effundi solent: incendetque ea super lignorum struem, quæ in loco effusorum cinerum cremabuntur. **13** Quod si omnis turba Israël ignoraverit, et per imperitiam fecerit quod contra mandatum Domini est, **14** et postea intellexerit peccatum suum, offeret pro peccato suo vitulum, adducetque eum ad ostium tabernaculi. **15** Et ponent seniores populi manus super caput ejus coram Domino. Immolatoque vitulo in conspectu Domini, **16** inferet sacerdos, qui unctus est, de sanguine ejus in tabernaculum testimonii, **17** tincto digito aspergens septies contra velum. **18** Ponetque de eodem sanguine in cornibus altaris, quod est coram Domino in tabernaculo testimonii: reliquum autem sanguinem fundet juxta basim altaris holocaustorum, quod est in ostio tabernaculi Aaron sanguinem ejus per altaris circuitum. **19** Omnemque ejus adipem tollet, et Tollentque ex ea in pastum ignis dominici, adipem adolebit super altare: **20** sic faciens et de hoc qui operit ventrem, et qui tegit universa vitalia: **15** vitulo quomodo fecit et prius: et rogante pro eis duos renunculos cum reticulo, quod est super eos sacerdote, propitius erit eis Dominus. **21** Ipsum juxta ilia, et arvinam jecoris cum renunculis: **16** autem vitulum efferet extra castra, atque comburet adolebitque ea super altare sacerdos in alimoniam sicut et priorem vitulum: quia est pro peccato ignis, et suavissimi odoris. Omnis adeps, Domini erit **17** jure perpetuo in generationibus, et cunctis habitaculis vestris: nec sanguinem nec adipem omnino comedetis.

22 Si peccaverit princeps, et fecerit unum e pluribus per ignorantiam, quod Domini lege prohibetur: **23** et postea intellexerit peccatum suum, offeret hostiam Domino, hircum de capris immaculatum. **24** Ponetque manum suam super caput ejus: cumque immolaverit eum loco ubi solet mactari holocaustum coram Domino, quia pro peccato est, **25** tinget sacerdos digitum in sanguine hostiæ pro peccato, tangens cornua altaris holocausti, et reliquum fundens ad basim ejus. **26** Adipem vero adolebit supra, sicut in victimis pacificorum fieri solet: rogabitque pro eo sacerdos, et pro peccato ejus, et dimittetur ei. **27** Quod si peccaverit anima per ignorantiam, de populo terræ, ut faciat quidquam de his, quæ Domini lege prohibentur, atque delinquit, **28** et cognoverit peccatum suum, offeret capram immaculatam. **29** Ponetque manum super caput hostiæ quæ pro peccato est, et immolabit eam in loco holocausti. **30** Tollebatque sacerdos de sanguine in digito suo: et tangens cornua altaris holocausti, reliquum fundet ad basim ejus. **31** Omnem autem adipem auferens, sicut auferri solet de victimis pacificorum, adolebit super altare in odorem suavitatis Domino: rogabitque pro eo, et dimittetur ei. **32** Sin autem de pecoribus obtulerit victimam pro peccato, ovem scilicet immaculatam: **33** ponet manum super caput ejus, et immolabit eam in loco ubi solent cædi holocaustorum hostiæ. **34** Sumetque sacerdos de sanguine ejus digito suo, et tangens cornua altaris holocausti, reliquum fundet ad basim ejus. **35** Omnem quoque adipem auferens, sicut auferri solet adeps arietis, qui immolatur pro pacificis, cremabit super altare in incensum Domini: rogabitque pro eo, et pro peccato ejus, et dimittetur ei.

5 Si peccaverit anima, et audierit vocem jurantis, testisque fuerit quod aut ipse vidit, aut conscient est: nisi indicaverit, portabit iniuritatem suam. **2** Anima quæ tetigerit aliquid immundum, sive quod occisum a bestia est, aut per se mortuum, aut quodlibet aliud reptile: et oblita fuerit immunditia suæ, rea est, et deliquit: **3** et si tetigerit quidquam de immunditia hominis juxta omnem impuritatem, qua

pollui solet, oblitaque cognoverit postea, subjacebit suo offeret arietem immaculatum de grege, et dabit delicto. **4** Anima, quæ juraverit, et protulerit labiis eum sacerdoti, juxta æstimationem mensuramque suis, ut vel male quid faceret, vel bene, et idipsum delicti: **7** qui rogabit pro eo coram Domino, et juramento et sermone firmaverit, oblitaque postea dimittetur illi pro singulis quæ faciendo peccavit. intellexerit delictum suum, **5** agat pœnitentiam **8** Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **9** pro peccato, **6** et offerat de gregibus agnam sive Præcipe Aaron et filii ejus: Hæc est lex holocausti: capram, orabitque pro ea sacerdos et pro peccato cremabitur in altari tota nocte usque mane: ignis ejus. **7** Sin autem non potuerit offerre pecus, offerat ex eodem altari erit. **10** Vestietur tunica sacerdos et duos turtures, vel duos pullos columbarum Domino, feminalibus lineis: tolletque cineres, quos vorans unum pro peccato, et alterum in holocaustum, ignis exussit, et ponens juxta altare, **11** spoliabitur **8** dabitque eos sacerdoti: qui primum offerens prioribus vestimentis, indutusque aliis, efferret pro peccato, retorquebit caput ejus ad pennulas, eos extra castra, et in loco mundissimo usque ad ita ut collo hæreat, et non penitus abrumpatur. favillam consumi faciet. **12** Ignis autem in altari **9** Et asperget de sanguine ejus parietem altaris; semper ardebit, quem nutriet sacerdos subjiciens quidquid autem reliquum fuerit, faciet distillare ligna mane per singulos dies, et imposito holocausto, ad fundamentum ejus, quia pro peccato est. **10** desuper adolebit adipes pacificorum. **13** Ignis est Alterum vero adolebit in holocaustum, ut fieri iste perpetuus, qui numquam deficiet in altari. solet: rogabitque pro eo sacerdos et pro peccato **14** Hæc est lex sacrificii et libamentorum, quæ ejus, et dimittetur ei. **11** Quod si non quiverit offerent filii Aaron coram Domino, et coram altari. manus ejus duos offerre turtures, aut duos pullos **15** Tollet sacerdos pugillum similæ, quæ conspersa columbarum, offeret pro peccato suo similæ partem est oleo, et totum thus, quod super similam positum ephi decimam: non mittet in eam oleum, nec thuris est: adolebitque illud in altari in monumentum aliquid imponet, quia pro peccato est. **12** Tradetque odoris suavissimi Domino: **16** reliquam autem eam sacerdoti: qui plenum ex ea pugillum hauriens, partem similæ comedet Aaron cum filiis suis, cremabit super altare in monumentum ejus qui absque fermento: et comedet in loco sancto atrii obtulerit, **13** rogans pro illo et expians: reliquam tabernaculi. **17** Ideo autem non fermentabitur, quia vero partem ipse habebit in munere. **14** Locutusque pars ejus in Domini offertur incensum. Sanctum est Dominus ad Moysen, dicens: **15** Anima si sanctorum erit, sicut pro peccato atque delicto. prævaricans ceremonias, per errorem, in his quæ **18** Mares tantum stirpis Aaron comedent illud. Domino sunt sanctificate, peccaverit, offeret pro Legitimum ac sempiternum erit in generationibus delicto suo arietem immaculatum de gregibus, qui vestris de sacrificiis Domini: omnis qui tetigerit emi potest duobus siclis, juxta pondus sanctuarii: **16** illa, sanctificabitur. **19** Locutusque est Dominus ipsumque quod intulit damni restituet, et quintam ad Moysen, dicens: **20** Hæc est oblatio Aaron, partem ponet supra, tradens sacerdoti, qui rogabit et filiorum ejus, quam offerre debent Domino in pro eo offerens arietem, et dimittetur ei. **17** die unctionis suæ. Decimam partem ephi offerent Anima si peccaverit per ignorantiam, feceritque similæ in sacrificio sempiterno, medium ejus mane, unum ex his quæ Domini lege prohibentur, et et medium ejus vespere: **21** quæ in sartagine oleo peccati rea intellexerit iniquitatem suam, **18** offeret conspersa frigetur. Offeret autem eam calidam arietem immaculatum de gregibus sacerdoti, juxta in odorem suavissimum Domino **22** sacerdos, mensuram æstimationemque peccati: qui orabit qui jure patri successerit, et tota cremabitur in pro eo, quia nesciens fecerit: et dimittetur ei, **19** altari. **23** Omne enim sacrificium sacerdotum igne consumetur, nec quisquam comedet ex eo. **24** Locutus est autem Dominus ad Moysen, dicens: **25** Loquere Aaron et filii ejus: Ista est lex hostiæ pro peccato: in loco ubi offertur holocaustum, immolabitur coram Domino. Sanctum sanctorum est. **26** Sacerdos, qui offert, comedet eam in loco sancto, in atrio tabernaculi. **27** Quidquid tetigerit carnes ejus, sanctificabitur. Si de sanguine illius vestis fuerit aspersa, lavabitur in loco sancto. **28** Vas autem fictile, in quo cocta est, confringetur; quod si vas æneum fuerit, defricabitur, et lavabitur aqua. **29** Omnis masculus de genere sacerdotali vescetur

6 Locutus est Dominus ad Moysen, dicens: **2** Anima quæ peccaverit, et contempto Domino, negaverit proximo suo depositum quod fidei ejus creditum fuerat, vel vi aliquid extorserit, aut calumniam fecerit, **3** sive rem perditam invenerit, et inficians insuper pejeraverit, et quodlibet aliud ex pluribus fecerit, in quibus solent peccare homines, **4** convicta delicti, **5** reddet omnia, quæ per fraudem voluit obtinere, integra, et quintam insuper partem domino cui damnum intulerat. **6** Pro peccato autem

de carnibus ejus, quia Sanctum sanctorum est. **30** ejus animalis, quod a bestia captum est, habebitis Hostia enim quæ cæditur pro peccato, cuius sanguis in varios usus. **25** Si quis adipem, qui offerri debet infertur in tabernaculum testimonii ad expiandum in sanctuario, non comedetur, sed comburetur igni.

7 Hæc quoque lex hostiæ pro delicto, Sancta sanctorum est: **2** idcirco ubi immolabitur holocaustum, mactabitur et victima pro delicto: sanguis ejus per gyrum altaris fundetur. **3** Offerent ex ea caudam et adipem qui operit vitalia: **4** duos renunculos, et pinguedinem quæ juxta ilia est, reticulumque jecoris cum renunculis. **5** Et adolebit ea sacerdos super altare: incensum est Domini pro delicto. **6** Omnis masculus de sacerdotali genere, in loco sancto vescetur his carnibus, quia Sanctum sanctorum est. **7** Sicut pro peccato offertur hostia, ita et pro delicto: utriusque hostiæ lex una erit: ad sacerdotem, qui eam obtulerit, pertinebit. **8** Sacerdos qui offert holocausti victimam, habebit pellem ejus. **9** Et omne sacrificium similæ, quod coquitur in cibano, et quidquid in craticula, vel in sartagine præparatur, ejus erit sacerdotis a quo offertur: **10** sive oleo conspersa, sive arida fuerint, cunctis filiis Aaron mensura æqua per singulos dividetur. **11** Hæc est lex hostiæ pacificorum quæ offertur Domino. **12** Si pro gratiarum actione oblatio fuerit, offerent panes absque fermento conspersos oleo, et lagana azyma uncta oleo, coctamque similam, et collyridas olei admistione conspersas: **13** panes quoque fermentatos cum hostia gratiarum, quæ immolatur pro pacificis: **14** ex quibus unus pro primitiis offeretur Domino, et erit sacerdotis qui fundet hostiæ sanguinem, **15** cuius carnes eadem comedentur die, nec remanebit ex eis quidquam usque mane. **16** Si voto, vel sponte quispiam obtulerit hostiam, eadem similiter edetur die: sed et si quid in crastinum remanserit, vesci licitum est: **17** quidquid autem tertius invenerit dies, ignis absumet. **18** Si quis de carnibus victimæ pacificorum die tertio comedetur, irrita fiet oblatio, nec proderit offerenti: quin potius quæcumque anima tali se edulio contaminaverit, prævaricationis rea erit. **19** Caro, quæ aliquid tetigerit immundum, non comedetur, sed comburetur igni: qui fuerit mundus, vescetur ex ea. **20** Anima polluta quæ ederit de carnibus hostiæ pacificorum, quæ oblata tetigerit immunditiam hominis, vel jumenti, sive omnis rei quæ polluere potest, et comedetur de ei Dominus.

22 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **23** **11** Cumque sanctificans aspersisset altare septem Loquere filis Israël: Adipem ovis, et bovis, et capræ vicibus, unxit illud, et omnia vasa ejus, labrumque non comedetis. **24** Adipem cadaveris morticini, et

ejus animalis, quod a bestia captum est, habebitis in incensum Domini, comedetur, peribit de populo suo. **26** Sanguinem quoque omnis animalis non sumetis in cibo, tam de avibus quam de pecoribus. **27** Omnis anima, quæ ederit sanguinem, peribit de populis suis. **28** Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **29** Loquere filiis Israël, dicens: Qui offert victimam pacificorum Domino, offerat simul et sacrificium, id est, libamenta ejus. **30** Tenebit manibus adipem hostiæ, et pectusculum: cumque ambo oblata Domino consecraverit, tradet sacerdoti, **31** qui adolebit adipem super altare, pectusculum autem erit Aaron et filiorum ejus. **32** Armus quoque dexter de pacificorum hostiis cedet in primitias sacerdotis. **33** Qui obtulerit sanguinem et adipem filiorum Aaron, ipse habebit et armum dextrum in portione sua. **34** Pectusculum enim elevationis, et armum separationis, tuli a filiis Israël de hostiis eorum pacificis, et dedi Aaron sacerdoti, et filii ejus, lege perpetua, ab omni populo Israël. **35** Hæc est unctionis Aaron et filiorum ejus in cæremoniis Domini die qua obtulit eos Moyses, ut sacerdotio fungerentur, **36** et quæ præcepit eis dari Dominus a filiis Israël religione perpetua in generationibus suis. **37** Ista est lex holocausti, et sacrificii pro peccato atque delicto, et pro consecratione et pacificorum victimis, **38** quam constituit Dominus Moysi in monte Sinai, quando mandabit filiis Israël ut offerrent oblationes suas Domino in deserto Sinai.

8 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **2** Tolle Aaron cum filiis suis, vestes eorum, et unctionis oleum, vitulum pro peccato, duos arietes, canistrum cum azymis: **3** et congregabis omnem cœtum ad ostium tabernaculi. **4** Fecit Moyses ut Dominus imperaverat. Congregataque omni turba ante fores tabernaculi, **5** ait: Iste est pacificorum die tertio comedetur, irrita fiet oblatio, sermo, quem jussit Dominus fieri. **6** Statimque Moyses ut Dominus imperaverat. Congregataque omni turba ante fores tabernaculi, **5** ait: Iste est pacificorum die tertio comedetur, irrita fiet oblatio, sermo, quem jussit Dominus fieri. **6** Statimque nec proderit offerenti: quin potius quæcumque obtulit Aaron et filios ejus. Cumque lavisset eos, vestivit pontificem subacula linea, accingens et desuper humerale imposuit, **8** quod astringens cingulo aptavit rationali, in quo erat Doctrina et Veritas. **9** Cidari quoque texit caput: et super et desuper humerale imposuit, **8** quod astringens cingulo aptavit rationali, in quo erat Doctrina et Veritas. **9** Cidari quoque texit caput: et super est Domino, peribit de populis suis. **21** Et quæ eam, contra frontem, posuit laminam auream consecratam in sanctificatione, sicut præceperat omnis rei quæ polluere potest, et comedetur de ei Dominus. **10** Tulit et unctionis oleum, quo hujuscemodi carnibus, interibit de populis suis. linivit tabernaculum cum omni supellectili sua. **11** Cumque sanctificans aspersisset altare septem Loquere filiis Israël: Adipem ovis, et bovis, et capræ vicibus, unxit illud, et omnia vasa ejus, labrumque non comedetis. **12** Quod fundens cum basi sua sanctificavit oleo.

super caput Aaron, unxit eum, et consecravit: **13** eos: **32** quidquid autem reliquum fuerit de carne filios quoque ejus oblatis vestivit tunicis lineis, et panibus, ignis absumet. **33** De ostio quoque et cinxit balteis, imposuitque mitras, ut jusserat tabernaculi non exhibitis septem diebus, usque Dominus. **14** Obtulit et vitulum pro peccato: ad diem quo complebitur tempus consecrationis cumque super caput ejus posuisset Aaron et filii vestræ; septem enim diebus finitur consecratio: ejus manus suas, **15** immolavit eum, hauriens **34** sicut et impresentiarum factum est, ut ritus sanguinem, et tincto digito, tetigit cornua altaris per sacrificii completeretur. **35** Die ac nocte manebitis gyrum: quo expiato et sanctificato, fudit reliquum in tabernaculo observantes custodias Domini, ne sanguinem ad fundamenta ejus. **16** Adipem vero moriamini: sic enim mihi præceptum est. **36** qui erat super vitalia, et reticulum jecoris, duosque Feceruntque Aaron et filii ejus cuncta quæ locutus renunculos, cum arvinulis suis, adolevit super est Dominus per manum Moysi.

altare: **17** vitulum cum pelle, et carnis, et fimo, cremans extra castra, sicut præceperat Dominus. **18** Obtulit et arietem in holocaustum: super cuius caput cum imposuissent Aaron et filii ejus manus suas, **19** immolavit eum, et fudit sanguinem ejus per circuitum altaris. **20** Ipsumque arietem in frusta concidens, caput ejus, et artus, et adipem adolevit igni, **21** lotis prius intestinis et pedibus: totumque simul arietem incendit super altare, eo quod esset holocaustum suavissimi odoris Domino, sicut præceperat ei. **22** Obtulit et arietem secundum in consecratione sacerdotum, posueruntque super caput ejus Aaron et filii ejus manus suas: **23** quem cum immolasset Moyses, sumens de sanguine ejus, tetigit extremum auriculae dextræ Aaron, et pollicem manus ejus dextræ, similiter et pedis. **24** Obtulit et filios Aaron: cumque de sanguine arietis immolati tetigisset extremum auriculae singulorum dextræ, et pollices manus ac pedis dextri, reliquum fudit super altare per circuitum: **25** adipem vero, et caudam, omnemque pinguedinem quæ operit intestina, reticulumque jecoris, et duos renes cum adipibus suis et armo dextro separavit. **26** Tollens autem de canistro azymorum, quod erat coram Domino, panem absque fermento, et collyridam conspersam oleo, laganumque, posuit super adipes, et armum dextrum, **27** tradens simul omnia Aaron et filiis ejus. Qui postquam levaverunt ea coram Domino, **28** rursum suscepta de manibus eorum, adolevit super altare holocausti, eo quod consecrationis esset oblatio, in odorem suavitatis, sacrificii Domino. **29** Tulitque pectusculum, elevans illud coram Domino, de ariete consecrationis in partem suam, sicut præceperat ei Dominus. **30** Assumensque unguentum, et sanguinem qui erat in altari, aspersit super Aaron et vestimenta ejus, et super filios illius ac vestes eorum. **31** Cumque sanctificasset eos in vestitu suo, præcepit eis, dicens: Coquite carnes ante fores tabernaculi, et ibi comedite eas; panes quoque consecrationis edite, qui positi sunt in canistro, sicut præcepit mihi Dominus, dicens: Aaron et filii ejus comedent

9 Facto autem octavo die, vocavit Moyses Aaron, et filios ejus, ac majores natu Israël, dixitque ad Aaron: **2** Tolle de armento vitulum pro peccato, et arietem in holocaustum, utrumque immaculatum, et offer illos coram Domino. **3** Et ad filios Israël loqueris: Tollite hircum pro peccato, et vitulum, atque agnum, anniculos, et sine macula in holocaustum, **4** bovem et arietem pro pacificis: et immolate eos coram Domino, in sacrificio singulorum similam conspersam oleo offerentes: hodie enim Dominus apparebit vobis. **5** Tulerunt ergo cuncta quæ jusserat Moyses ad ostium tabernaculi: ubi cum omnis multitudo astaret, **6** ait Moyses: Iste est sermo, quem præcepit Dominus: facite, et apparebit vobis gloria ejus. **7** Et dixit ad Aaron: Accede ad altare, et immola pro peccato tuo: offer holocaustum, et deprecare pro te et pro populo: cumque mactaveris hostiam populi, ora pro eo, sicut præcepit Dominus. **8** Statimque Aaron accedens ad altare, immolavit vitulum pro peccato suo: **9** cuius sanguinem obtulerunt ei filii sui: in quo tingens digitum, tetigit cornua altaris, et fudit residuum ad basim ejus. **10** Adipemque, et renunculos, ac reticulum jecoris, quæ sunt pro peccato, adolevit super altare, sicut præceperat Dominus Moysi: **11** carnes vero et pellem ejus extra castra combussit igni. **12** Immolavit et holocausti victimam: obtuleruntque ei filii sui sanguinem ejus, quem fudit per altaris circuitum. **13** Ipsam etiam hostiam in frusta concisam, cum capite et membris singulis obtulerunt; quæ omnia super altare cremavit igni, **14** lotis aqua prius intestinis et pedibus. **15** Et pro peccato populi offerens, mactavit hircum: expiatoque altari, **16** fecit holocaustum, **17** addens in sacrificio libamenta, quæ pariter offeruntur, etadolens ea super altare, absque cæremoniis holocausti matutini. **18** Immolavit et bovem atque arietem, hostias pacificas populi: obtuleruntque ei filii sui sanguinem, quem fudit super altare in circuitum. **19** Adipem autem bovis, et caudam arietis, renunculosque cum adipibus suis,

et reticulum jecoris, **20** posuerunt super pectora: quod oblatum est, et armum qui separatus est, cumque cremati essent adipes super altare, **21** edetis in loco mundissimo tu et filii tui, et filiae pectora eorum, et armos dextros separavit Aaron, tuæ tecum: tibi enim ac liberis tuis reposita sunt elevans coram Domino, sicut præceperat Moyses. de hostiis salutaribus filiorum Israël: **15** eo quod **22** Et extendens manus ad populum, benedixit ei. armum et pectus, et adipes qui cremantur in altari, Sicque completis hostiis pro peccato, et holocaustis, elevaverunt coram Domino, et pertineant ad te, et pacificis, descendit. **23** Ingressi autem Moyses et ad filios tuos, lege perpetua, sicut præcepit et Aaron in tabernaculum testimonii, et deinceps Dominus. **16** Inter hæc, hircum, qui oblatus fuerat egressi, benedixerunt populo. Apparuitque gloria pro peccato, cum quæreret Moyses, exustum reperit: Domini omni multititudini: **24** et ecce egressus ignis iratusque contra Eleazar et Ithamar filios Aaron, qui a Domino, devoravit holocaustum, et adipes qui remanserant, ait: **17** Cur non comedistis hostiam pro erant super altare. Quod cum vidissent turbæ, peccato in loco sancto, quæ Sancta sanctorum est, laudaverunt Dominum, ruentes in facies suas.

10 Arreptisque Nadab et Abiu filii Aaron thuribulis, posuerunt ignem, et incensum desuper, offerentes coram Domino ignem alienum: quod eis præceptum non erat. **2** Egressusque ignis a Domino, devoravit eos, et mortui sunt coram Domino. **3** Dixitque Moyses ad Aaron: Hoc est quod locutus est Dominus: Sanctificabor in iis qui appropinquant mihi, et in conspectu omnis populi glorificabor. Quod audiens tacuit Aaron. **4**

Vocatis autem Moyses Misaële et Elisaphan filiis Oziel, patrui Aaron, ait ad eos: Ite, et tollite fratres vestros de conspectu sanctuarii, et asportate extra castra. **5** Confestimque pergentes, tulerunt eos sicut jacebant, vestitos lineis tunicis, et ejecerunt foras, ut sibi fuerat imperatum. **6** Locutusque est Moyses ad Aaron, et ad Eleazar, et Ithamar, filios ejus: Capita vestra nolite nudare, et vestimenta nolite scindere, ne forte moriamini, et super omnem cœtum oriatur indignatio. Fratres vestri, et omnis domus Israël, plangant incendium quod Dominus suscitavit: **7** vos autem non egrediemini fores tabernaculi, alioquin peribitis: oleum quippe sanctæ unctionis est super vos. Qui fecerunt omnia juxta præceptum Moysi. **8** Dixit quoque Dominus ad Aaron: **9** Vinum, et omne quod inebriare potest, non bibetis tu et filii tui, quando intratis in tabernaculum testimonii, ne moriamini: quia præceptum sempiternum est in generationes vestras: **10** et ut habeatis scientiam discernendi inter sanctum et profanum, inter pollutum et mundum; **11** doceatisque filios Israël ferimento juxta altare, quia Sanctum sanctorum est. **13** Comedetis autem in loco sancto: quod datum est tibi et filiis tuis de oblationibus Domini, sicut præceptum est mihi. **14** Pectusculum quoque

elevans coram Domino, et pertineant ad te, et pacificis, descendit. **23** Ingressi autem Moyses, et data vobis ut portetis iniquitatem multitudinis, et rogetis pro ea in conspectu Domini, **18** præsertim cum de sanguine illius non sit illatum intra sancta, et comedere debueritis eam in Sanctuario, sicut præceptum est mihi? **19** Respondit Aaron: Oblata est hodie victima pro peccato, et holocaustum coram Domino: mihi autem accidit quod vides; quomodo potui comedere eam, aut placere Domino in ceremoniis mente lugubri? **20** Quod cum audisset Moyses, recepit satisfactionem.

11 Locutusque est Dominus ad Moysen et Aaron, dicens: **2** Dicite filiis Israël: Hæc sunt animalia quæ comedere debetis de cunctis animantibus terræ: **3** omne quod habet divisam ungulam, et ruminat in pecoribus, comedetis. **4** Quidquid autem ruminat quidem, et habet ungulam, sed non dividit eam, sicut camelus et cetera, non comedetis illud, et inter immunda reputabitis. **5** Choerogryllus qui ruminat, ungulamque non dividit, immundus est. **6** Lepus quoque: nam et ipse ruminat, sed ungulam non dividit. **7** Et sus: qui cum ungulam dividat, non ruminat. **8** Horum carnibus non vescemini, nec cadavera contingitis, quia immunda sunt vobis. **9** Hæc sunt quæ gignuntur in aquis, et vesci licitum est: omne quod habet pinnulas et squamas, tam in mari quam in fluminibus et stagnis, comedetis. **10** Quidquid autem pinnulas et squamas non habet, eorum quæ in aquis moventur et vivunt, abominabile vobis, **11** execrandumque erit: carnes eorum non comedetis, et morticina pollutum et mundum: **12** Cuncta quæ non habent pinnulas et omnia legitima mea quæ locutæ est Dominus ad eos per manum Moysi. **13** Locutusque est Moyses ad Aaron, et ad Eleazar, et Ithamar, filios ejus, qui erant residui: Tollite sacrificium, quod remansit ac vulturem juxta genus suum, **15** et omne corvini de oblatione Domini, et comedite illud absque generis in similitudinem suam, **16** struthionem, fermento juxta altare, quia Sanctum sanctorum est. **17** bubonem, et mergulum, et ibin, **18** et datum est tibi et filiis tuis de oblationibus Domini, cygnum, et onocrotalum, et porphyronem, **19** sicut præceptum est mihi. **14** Pectusculum quoque herodionem, et charadzionem juxta genus suum,

upupam quoque, et vespertilionem. **20** Omne de multis habet pedes, sive per humum trahitur, volucribus quod graditur super quatuor pedes, non comedetis, quia abominabile est. **43** Nolite abominabile erit vobis. **21** Quidquid autem ambulat contaminare animas vestras, nec tangatis quidquam quidem super quatuor pedes, sed habet longiora eorum, ne immundi sitis. **44** Ego enim sum Dominus retro crura, per quæ salit super terram, **22** comedere Deus vester: sancti estote, quia ego sanctus sum. debetis, ut est bruchus in genere suo, et attacus Ne polluatis animas vestras in omni reptili quod atque ophiomachus, ac locusta, singula juxta genus movetur super terram. **45** Ego enim sum Dominus, suum. **23** Quidquid autem ex volucribus quatuor qui eduxi vos de terra Ægypti, ut essem vobis in tantum habet pedes, execrabile erit vobis: **24** et Deum. Sancti eritis, quia ego sanctus sum. **46** Ista quicumque morticina eorum tetigerit, polluetur, et est lex animantium ac volucrum, et omnis animæ erit immundus usque ad vesperum: **25** et si necesse viventis, quæ movetur in aqua, et reptat in terra, fuerit ut portet quippiam horum mortuum, lavabit **47** ut differentias noveritis mundi et immundi, et vestimenta sua, et immundus erit usque ad occasum sciatis quid comedere et quid respire debeatis. solis. **26** Omne animal quod habet quidem ungulam, sed non dividit eam, nec ruminat, immundum erit: et qui tetigerit illud, contaminabitur. **27** Quod ambulat super manus ex cunctis animantibus, quæ incedunt quadrupedia, immundum erit: qui tetigerit morticina eorum, polluetur usque ad vesperum. **28** Et qui portaverit hujuscemodi cadavera, lavabit vestimenta sua, et immundus erit usque ad vesperum: quia omnia hæc immunda sunt vobis. **29** Hæc quoque inter polluta reputabuntur de his quæ moventur in terra, mustela et mus et crocodilus, singula juxta genus suum, **30** mygale, et chamæleon, et stellio, et lacerta, et talpa. **31** Omnia hæc immunda sunt. Qui tetigerit morticina eorum, immundus erit usque ad vesperum: **32** et super quod ceciderit quidquam de morticinis eorum, polluetur, tam vas ligneum et vestimentum, quam pelles et cilicia: et in quocumque fit opus, tingentur aqua, et polluta erunt usque ad vesperum, et sic postea mundabuntur. **33** Vas autem fictile, in quod horum quidquam intro cecidit, polluetur, et idcirco frangendum est. **34** Omnis cibus, quem comedetis, si fusa fuerit super eum aqua, immundus erit: et omne liquens quod bibitur de universo vase, immundus erit. **35** Et quidquid de morticinis hujuscemodi ceciderit super illud, immundum erit: sive clibani, sive chytropodes, destruentur, et immundi erunt. **36** Fontes vero et cisternæ, et omnis aquarum congregatio munda erit. Qui morticinum eorum tetigerit, polluetur. **37** Si ceciderit super semen, non polluet eam. **38** Si autem quispiam aqua semen perfuderit, et postea morticinum tacta fuerit, illico polluetur. **39** Si mortuum fuerit animal, quod licet vobis comedere, qui cadaver ejus tetigerit, immundus erit usque ad vesperum: **40** et qui comedet ex eo quippiam, sive portaverit, lavabit vestimenta sua, et immundus erit usque ad vesperum. **41** Omne quod reptat super terram, abominabile erit, nec assumetur in cibum. **42** Quidquid super pectus quadrupes graditur, et

12 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **2** Loquere filii Israël, et dices ad eos: Mulier, si suscepto semine pepererit masculum, immunda erit septem diebus juxta dies separationis menstruæ. **3** Et die octavo circumcidetur infantulus: **4** ipsa vero triginta tribus diebus manebit in sanguine purificationis suæ. Omne sanctum non tanget, nec ingredietur in sanctuarium, donec impleantur dies purificationis suæ. **5** Sin autem feminam pepererit, immunda erit duabus hebdomadibus juxta ritum fluxus menstrui, et sexaginta sex diebus manebit in sanguine purificationis suæ. **6** Cumque expleti fuerint dies purificationis suæ, pro filio sive pro filia, deferet agnum anniculum in holocaustum, et pullum columbæ sive turturem pro peccato, ad ostium tabernaculi testimonii, et tradet sacerdoti, **7** qui offeret illa coram Domino, et orabit pro ea, et sic mundabitur a profluvio sanguinis sui: ista est lex parientis masculum aut feminam. **8** Quod si non invenerit manus ejus, nec potuerit offerre agnum, sumet duos turtures vel duos pullos columbarum, unum in holocaustum, et alterum pro peccato: orabitque pro ea sacerdos, et sic mundabitur.

13 Locutusque est Dominus ad Moysen, et Aaron, dicens: **2** Homo, in cuius cute et carne ortus fuerit diversus color, sive pustula, aut quasi lucens quippiam, id est, plaga lepræ, adducetur ad Aaron sacerdotem, vel ad unum quemlibet filiorum ejus. **3** Qui cum viderit lepram in cute, et pilos in album mutatos colorem, ipsamque speciem lepræ humiliorem cute et carne reliqua: plaga lepræ est, et ad arbitrium ejus separabitur. **4** Sin autem lucens candor fuerit in cute, nec humilior carne reliqua, et pili coloris pristini, recludet eum sacerdos septem diebus: **5** et considerabit die septimo: et si quidem lepra ultra non creverit, nec transierit in cute priores terminos, rursum recludet eum septem diebus aliis. **6** Et die septimo

contemplabitur: si obscurior fuerit lepra, et non diebus, 32 et die septimo intuebitur. Si non creverit creverit in cute, mundabit eum, quia scabies est: macula, et capillus sui coloris est, et locus plagæ lavabitque homo vestimenta sua, et mundus erit. 7 carni reliquæ æqualis: 33 radetur homo absque Quod si postquam a sacerdote visus est, et redditus loco maculæ, et includetur septem diebus aliis. munditiæ, iterum lepra creverit: adducetur ad eum, 34 Si die septimo visa fuerit stetisse plaga in loco 8 et immunditiæ condemnabitur. 9 Plaga lepræ suo, nec humilior carne reliqua, mundabit eum: si fuerit in homine, adducetur ad sacerdotem, lotisque vestibus suis, mundus erit. 35 Sin autem 10 et videbit eum. Cumque color albus in cute post emundationem rursus creverit macula in cute, fuerit, et capillorum mutaverit aspectum, ipsa 36 non quæret amplius utrum capillus in flavum quoque caro viva apparuerit: 11 lepra vetustissima colorem sit immutatus, quia aperte immundus est. judicabitur, atque inolita cuti. Contaminabit itaque 37 Porro si steterit macula, et capilli nigri fuerint, eum sacerdos, et non recludet, quia perspicuæ noverit hominem sanatum esse, et confidenter eum immunditiæ est. 12 Sin autem effluerit discurrens pronuntiet mundum. 38 Vir, sive mulier, in cuius lepra in cute, et opererit omnem cutem a capite cute candor apparuerit, 39 intuebitur eos sacerdos. usque ad pedes, quidquid sub aspectum oculorum Si deprehenderit subobscurum alborem lucere in cadit, 13 considerabit eum sacerdos, et teneri lepra cute, sciat non esse lepram, sed maculam coloris mundissima judicabit: eo quod omnis in candorem candidi, et hominem mundum. 40 Vir, de cuius versa sit, et idcirco homo mundus erit. 14 Quando capite capilli fluunt, calvus et mundus est: 41 et si a vero caro vivens in eo apparuerit, 15 tunc sacerdotis fronte ceciderint pili, recalvaster et mundus est. 42 judicio polluetur, et inter immundos reputabitur: Sin autem in calvitio sive in recalvatione albus vel caro enim viva, si lepra aspergitur, immunda est. 16 rufus color fuerit exortus, 43 et hoc sacerdos viderit, Quod si rursum versa fuerit in alborem, et totum condemnabit eum haud dubiæ lepræ, quæ orta est hominem operuerit, 17 considerabit eum sacerdos, in calvitio. 44 Quicumque ergo maculatus fuerit et mundum esse decernet. 18 Caro autem et cutis lepra, et separatus est ad arbitrium sacerdotis, 45 in qua ulcus natum est, et sanatum, 19 et in habebit vestimenta dissuta, caput nudum, os veste loco ulceris cicatrix alba apparuerit, sive subrufa, connectum, contaminatum ac sordidum se clamabit. adducetur homo ad sacerdotem. 20 Qui cum viderit 46 Omni tempore quo leprosus est et immundus, locum lepræ humiliorem carne reliqua, et pilos solus habitabit extra castra. 47 Vestis lanea sive versos in candorem, contaminabit eum: plaga enim linea, quæ lepram habuerit, 48 in stamine atque lepræ orta est in ulcere. 21 Quod si pilus coloris est subtegmne, aut certe pellis, vel quidquid ex pelle pristini, et cicatrix subobscura, et vicina carne non confectum est, 49 si alba vel rufa macula fuerit est humilior, recludet eum septem diebus: 22 et infecta, lepra reputabitur, ostendeturque sacerdoti: si quidem creverit, adjudicabit eum lepræ; 23 sin 50 qui consideratam recludet septem diebus: 51 autem steterit in loco suo, ulceris est cicatrix, et et die septimo rursus aspiciens, si deprehenderit homo mundus erit. 24 Caro autem et cutis, quam crevisse, lepra perseverans est: pollutum judicabit ignis exusserit, et sanata albam sive rufam habuerit vestimentum, et omne in quo fuerit inventa: 52 cicatricem, 25 considerabit eam sacerdos: et ecce et idcirco comburetur flammis. 53 Quod si eam versa est in alborem, et locus ejus reliqua cute est viderit non crevisse, 54 præcipiet, et lavabunt id in humilior, contaminabit eum, quia plaga lepræ in quo lepra est, recludetque illud septem diebus aliis. cicatrice orta est. 26 Quod si pilorum color non fuerit 55 Et cum viderit faciem quidem pristinam non immutatus, nec humilior plaga carne reliqua, et reversam, nec tamen crevisse lepram, immundum ipsa lepræ species fuerit subobscura, recludet eum judicabit, et igne comburet, eo quod infusa sit septem diebus, 27 et die septimo contemplabitur: si in superficie vestimenti, vel per totum, lepra. 56 creverit in cute lepra, contaminabit eum. 28 Sin Sin autem obscurior fuerit locus lepræ, postquam autem in loco suo candor steterit non satis clarus, vestis est lota, abrumpet eum, et a solido dividet. plaga combustionis est, et idcirco mundabitur, quia 57 Quod si ultra apparuerit in his locis, quæ prius cicatrix est combusturæ. 29 Vir, sive mulier, in immaculata erant, lepra volatilis et vaga, debet cuius capite vel barba germinaverit lepra, videbit igne comburi. 58 Si cessaverit, lavabit aqua ea, eos sacerdos. 30 Et si quidem humilior fuerit locus quæ pura sunt, secundo, et munda erunt. 59 Ista carne reliqua, et capillus flavus, solitoque subtilior, est lex lepræ vestimenti lanei et linei, staminis, contaminabit eos, quia lepra capitum ac barbæ est. atque subtegminis, omnisque supellectilis pelliceæ, 31 Sin autem viderit locum maculæ æqualem vicinæ quomodo mundari debeat, vel contaminari. carni, et capillum nigrum: recludet eum septem

14 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: ostium tabernaculi testimonii coram Domino. **24**

2 Hic est ritus leprosi, quando mundandus Qui suscipiens agnum pro delicto et sextarium olei, est. Adducetur ad sacerdotem: **3** qui egressus de levabit simul: **25** immolatoque agno, de sanguine castris, cum invenerit lepram esse mundatam, ejus ponet super extremum auriculae dextræ illius **4** præcipiet ei, qui purificatur, ut offerat duos qui mundatur, et super pollices manus ejus ac pedis passeris vivos pro se, quibus vesci licitum est, et dextri: **26** olei vero partem mittet in manum suam lignum cedrinum, vermiculumque et hyssopum. sinistram, **27** in quo tingens digitum dextræ manus **5** Et unum ex passeribus immolari jubebit in vase asperget septies coram Domino: **28** tangetque fictili super aquas viventes: **6** alium autem vivum extremum dextræ auriculae illius qui mundatur, et cum ligno cedrino, et coco et hyssopo, tinget in pollices manus ac pedis dextri, in loco sanguinis sanguine passeris immolati, **7** quo asperget illum, qui effusus est pro delicto: **29** reliquam autem qui mundandus est, septies, ut jure purgetur: et partem olei, quæ est in sinistra manu, mittet super dimittet passerem vivum, ut in agrum avolet. **8** caput purificati, ut placet pro eo Dominum: **30** et Cumque laverit homo vestimenta sua, radet omnes turturem sive pullum columbae offeret, **31** unum pro pilos corporis, et lavabitur aqua: purificatusque delicto, et alterum in holocaustum cum libamentis ingredietur castra, ita dumtaxat ut maneat extra suis. **32** Hoc est sacrificium leprosi, qui habere non tabernaculum suum septem diebus, **9** et die septimo potest omnia in emundationem sui. **33** Locutusque radet capillos capitis, barbamque et supercilia, est Dominus ad Moysen et Aaron, dicens: **34** Cum ac totius corporis pilos. Et lotis rursum vestibus ingressi fueritis terram Chanaan, quam ego dabo et corpore, **10** die octavo assumet duos agnos vobis in possessionem, si fuerit plaga lepræ in immaculatos, et ovem anniculam absque macula, et ædibus, **35** ibit cuius est domus, nuntians sacerdoti, tres decimas similæ in sacrificium, quæ conspersa et dicet: Quasi plaga lepræ videtur mihi esse in sit oleo, et seorsum olei sextarium. **11** Cumque domo mea. **36** At ille præcipiet ut efferant universa sacerdos purificans hominem, statuerit eum, et de domo, priusquam ingredietur eam, et videat hæc omnia coram Domino in ostio tabernaculi utrum leprosa sit, ne immunda fiant omnia quæ testimonii, **12** tollet agnum et offeret eum pro in domo sunt. Intrabitque postea ut consideret delicto, oleique sextarium: et oblatis ante Dominum lepram domus: **37** et cum viderit in parietibus illius omnibus, **13** immolabit agnum, ubi solet immolari quasi valliculas pallore sive rubore deformes, et hostia pro peccato, et holocaustum, id est, in loco humiliores superficie reliqua, **38** egreditur ostium sancto. Sicut enim pro peccato, ita et pro delicto ad domus, et statim claudet illam septem diebus. sacerdotem pertinet hostia: Sancta sanctorum est. **39** Reversusque die septimo, considerabit eam: si **14** Assumensque sacerdos de sanguine hostiæ, quæ invenerit crevisse lepram, **40** jubebit erui lapides immolata est pro delicto, ponet super extremum in quibus lepra est, et projici eos extra civitatem auriculae dextræ ejus qui mundatur, et super pollices in locum immundum: **41** domum autem ipsam manus dextræ et pedis: **15** et de olei sextario radi intrinsecus per circuitum, et spargi pulverem mittet in manum suam sinistram, **16** tingetque rasuræ extra urbem in locum immundum, **42** digitum dextrum in eo, et asperget coram Domino lapidesque alios reponi pro his qui ablati fuerint, septies. **17** Quod autem reliquum est olei in læva et luto alio liniri domum. **43** Sin autem postquam manu, fundet super extremum auriculae dextræ eruti sunt lapides, et pulvis erarus, et alia terra lita, ejus qui mundatur, et super pollices manus ac **44** ingressus sacerdos viderit reversam lepram, et pedis dextri, et super sanguinem qui effusus est parietes respersos maculis, lepra est perseverans, pro delicto, **18** et super caput ejus. **19** Rogabitque et immunda domus: **45** quam statim destruent, et pro eo coram Domino, et faciet sacrificium pro lapides ejus ac ligna, atque universum pulverem peccato: tunc immolabit holocaustum, **20** et ponet projicient extra oppidum in locum immundum. **46** illud in altari cum libamentis suis, et homo rite Qui intraverit domum quando clausa est, immundus mundabitur. **21** Quod si pauper est, et non potest erit usque ad vesperum: **47** et qui dormierit in ea, et manus ejus invenire quæ dicta sunt pro delicto, comederit quippiam, lavabit vestimenta sua. **48** Quod assumet agnum ad oblationem, ut roget pro eo si introiens sacerdos viderit lepram non crevisse in sacerdos, decimamque partem similæ conspersæ domo, postquam denuo lita fuerit, purificabit eam oleo in sacrificium, et olei sextarium, **22** duosque redditæ sanitatem: **49** et in purificationem ejus sumet turtures sive duos pullos columbae, quorum unus sit duos passeris, lignumque cedrinum, et vermiculum pro peccato, et alter in holocaustum: **23** offeretque atque hyssopum: **50** et immolato uno passere in vase ea die octavo purificationis suæ sacerdoti, ad fictili super aquas vivas, **51** tollet lignum cedrinum,

et hyssopum, et coccum, et passerem vivum, et et immunda erit usque ad vesperum. **18** Mulier, tinget omnia in sanguine passeris immolati, atque cum qua coierit, lavabitur aqua, et immunda erit in aquis viventibus, et asperget domum septies, **52** usque ad vesperum. **19** Mulier, quæ redeunte purificabitque eam tam in sanguine passeris quam mense patitur fluxum sanguinis, septem diebus in aquis viventibus, et in passere vivo, lignoque separabitur. **20** Omnis qui tetigerit eam, immundus cedrino et hyssopo atque vermiculo. **53** Cumque erit usque ad vesperum: **21** et in quo dormierit vel dimiserit passerem avolare in agrum libere, orabit sederit diebus separationis suæ, polluetur. **22** Qui pro domo, et jure mundabitur. **54** Ista est lex omnis tetigerit lectum ejus, lavabit vestimenta sua: et ipse lepræ et percussuræ, **55** lepræ vestium et domorum, lotus aqua, immundus erit usque ad vesperum. **23** **56** cicatricis et erumpentium papularum, lucentis Omne vas, super quo illa sederit, quisquis attigerit, maculæ, et in varias species, coloribus immutatis, lavabit vestimenta sua: et ipse lotus aqua, pollutus **57** ut possit sciri quo tempore mundum quid, vel erit usque ad vesperum. **24** Si coierit cum ea vir immundum sit.

15 Locutusque est Dominus ad Moysen et Aaron, dicens: **2** Loquimini filiis Israël, et dicite eis: Vir, qui patitur fluxum seminis, immundus erit. **3** Et tunc judicabitur huic vitio subjacere, cum per singula momenta adhæserit carni ejus, atque concreverit foetus humor. **4** Omne stratum, in quo dormierit, immundum erit, et ubicumque sederit. **5** Si quis hominum tetigerit lectum ejus, lavabit vestimenta sua, et ipse lotus aqua, immundus erit usque ad vesperum. **6** Si sederit ubi ille sederat, et ipse lavabit vestimenta sua: et lotus aqua, immundus erit usque ad vesperum. **7** Qui tetigerit carnem ejus, lavabit vestimenta sua: et ipse lotus aqua, immundus erit usque ad vesperum. **8** Si salivam hujuscemodi homo jecerit super eum qui mundus est, lavabit vestimenta sua: et lotus aqua, immundus erit usque ad vesperum. **9** Sagma, super quo sederit, immundum erit: **10** et quidquid sub eo fuerit, qui fluxum seminis patitur, pollutum erit usque ad vesperum. Qui portaverit horum aliquid, lavabit vestimenta sua: et ipse lotus aqua, immundus erit usque ad vesperum. **11** Omnis, quem tetigerit qui talis est, non lotis ante manibus, lavabit vestimenta sua, et lotus aqua, immundus erit usque ad vesperum. **12** Vas fictile quod tetigerit confringetur: vas autem ligneum lavabitur aqua. **13** Si sanatus fuerit qui hujuscemodi sustinet passionem, numerabit septem dies post emundationem sui, et lotis vestibus et toto corpore in aquis viventibus, erit mundus. **14** Die autem octavo sumet duos turtures, aut duos pullos columbae, et veniet in conspectum Domini ad ostium tabernaculi testimonii, dabitque eos sacerdoti: **15** qui faciet unum pro peccato et alterum in holocaustum: rogabitque pro eo coram Domino, ut emundetur a fluxi seminis sui. **16** Vir de quo egreditur semen coitus, lavabit aqua omne corpus suum: et immundus erit usque ad vesperum. **17** Vestem et pellem, quam habuerit, lavabit aqua,

cumqua coierit, lavabitur aqua, et immunda erit in aquis viventibus, et in passere vivo, lignoque separabitur. **20** Omnis qui tetigerit eam, immundus erit usque ad vesperum: **21** et in quo dormierit vel dimiserit passerem avolare in agrum libere, orabit sederit diebus separationis suæ, polluetur. **22** Qui pro domo, et jure mundabitur. **54** Ista est lex omnis tetigerit lectum ejus, lavabit vestimenta sua: et ipse lepræ et percussuræ, **55** lepræ vestium et domorum, lotus aqua, immundus erit usque ad vesperum. **23** Omne vas, super quo illa sederit, quisquis attigerit, lavabit vestimenta sua: et ipse lotus aqua, pollutus erit usque ad vesperum. **24** Si coierit cum ea vir tempore sanguinis menstrualis, immundus erit septem diebus: et omne stratum, in quo dormierit, polluetur. **25** Mulier, quæ patitur multis diebus fluxum sanguinis non in tempore menstruali, vel quæ post menstruum sanguinem fluere non cessat, quamdiu subjacet huic passioni, immunda erit quasi sit in tempore menstruo. **26** Omne stratum, in quo dormierit, et vas in quo sederit, pollutum erit. **27** Quicumque tetigerit ea, lavabit vestimenta sua: et ipse lotus aqua, immundus erit usque ad vesperam. **28** Si steterit sanguis, et fluere cessaverit, numerabit septem dies purificationis suæ: **29** et die octavo offeret pro se sacerdoti duos turtures, aut duos pullos columbarum, ad ostium tabernaculi testimonii: **30** qui unum faciet pro peccato, et alterum in holocaustum, rogabitque pro ea coram Domino, et pro fluxu immunditiae ejus. **31** Docebitis ergo filios Israël ut caveant immunditiam, et non moriantur in sordibus suis, cum polluerint tabernaculum meum quod est inter eos. **32** Ista est lex ejus, qui patitur fluxum seminis, et qui polluitur coitu, **33** et quæ menstruis temporibus separatur, vel quæ jugi fluit sanguine, et hominis qui dormierit cum ea.

16 Locutusque est Dominus ad Moysen post mortem duorum filiorum Aaron, quando offerentes ignem alienum interficti sunt: **2** et præcepit ei, dicens: Loquere ad Aaron fratrem tuum, ne omni tempore ingrediatur sanctuarium, quod est intra velum coram propitiatorio quo tegitur arca, ut non moriatur (quia in nube apparebo super oraculum), **3** nisi haec ante fecerit: vitulum pro peccato offeret, et arietem in holocaustum. **4** Tunica linea vestietur, feminalibus lineis verenda celabit: accingetur zona linea, cidarim lineam imponet capit: haec enim vestimenta sunt sancta: quibus cunctis, cum lotus fuerit, induetur. **5** Suscipietque ab universa multitudine filiorum Israël duos hircos pro peccato, et unum arietem in holocaustum. **6** Cumque obtulerit vitulum, et oraverit pro se et pro

domo sua, 7 duos hircos stare faciet coram Domino compleretur, asportabunt foras castra, et comburent in ostio tabernaculi testimonii: 8 mittensque super igni tam pelles quam carnes eorum, ac fumum: 28 et utrumque sortem, unam Domino, alteram capro quicumque combusserit ea, lavabit vestimenta sua et emissario: 9 cuius exierit sors Domino, offeret illum carnem aqua, et sic ingredietur in castra. 29 Eritque pro peccato: 10 cuius autem in caprum emissarium, vobis hoc legitimum sempiternum: mense septimo, statuet eum vivum coram Domino, ut fundat preces decima die mensis, affligitis animas vestras, super eo, et emitat eum in solitudinem. 11 His nullumque opus facietis, sive indigena, sive advena rite celebratis, offeret vitulum, et rogans pro se, qui peregrinatur inter vos. 30 In hac die expiatio et pro domo sua, immolabit eum: 12 assumptoque erit vestri, atque mundatio ab omnibus peccatis thuribulo, quod de prunis altaris impleverit, et vestris: coram Domino mundabimini. 31 Sabbatum hauiens manu compositum thymiam in incensum, enim requietionis est, et affligitis animas vestras ultra velum intrabit in sancta: 13 ut, positis super religione perpetua. 32 Expiabit autem sacerdos, ignem aromatibus, nebula eorum et vapor operiat qui unctus fuerit, et cuius manus initiatæ sunt ut oraculum quod est supra testimonium, et non moriatur. 14 Tollet quoque de sanguine vituli, linea et vestibus sanctis, 33 et expiabit sanctuarium et asperget digito septies contra propitiatorium et tabernaculum testimonii atque altare, sacerdotes ad orientem. 15 Cumque mactaverit hircum pro quoque et universum populum. 34 Eritque vobis peccato populi, inferet sanguinem ejus intra velum, sicut præceptum est de sanguine vituli, ut asperget hoc legitimum sempiternum, ut oretis pro filiis e regione oraculi, 16 et expiet sanctuarium ab Israël, et pro cunctis peccatis eorum semel in anno. Fecit igitur sicut præceperat Dominus Moysi.

17 Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens:
2 Loquere Aaron et filii ejus, et cunctis filiis Israël, dicens ad eos: Iste est sermo quem mandavit Dominus, dicens: 3 Homo quilibet de domo Israël, si occiderit bovem aut ovem, sive capram, in castris vel extra castra, 4 et non obtulerit ad ostium tabernaculi oblationem Domino, sanguinis reus erit: quasi si sanguinem fuderit, sic peribit de medio populi sui. 5 Ideo sacerdoti offerre debent filii Israël hostias suas, quas occident in agro, ut sanctificantur Domino ante ostium tabernaculi testimonii, et immolent eas hostias pacificas Domino. 6 Fundetque sacerdos sanguinem super altare Domini ad ostium tabernaculi testimonii, et adolebit adipem in odorem suavitatis Domino: 7 et nequaquam ultra immolabunt hostias suas dæmonibus, cum quibus fornicati sunt. Legitimum sempiternum erit illis et posteris eorum. 8 Et ad ipsos dices: Homo de domo Israël, et de advenis qui peregrinantur apud vos, qui obtulerit holocaustum sive victimam, 9 et ad ostium tabernaculi testimonii non adduxerit eam, ut offeratur Domino, interibit de populo suo. 10 Homo quilibet de domo Israël et de advenis qui peregrinantur inter eos, si comedet sanguinem, obfirmabo faciem meam contra animam illius, et disperdam eam de populo suo, 11 quia anima carnis in sanguine est: et ego dedi illum vobis, ut super altare in eo expietis pro animabus vestris, et sanguis pro animæ piaculo sit. 12 Idcirco dixi filiis Israël: Omnis anima ex vobis non comedet sanguinem, nec ex advenis qui peregrinantur apud vos. 13 Homo quicunque de filiis Israël, et de advenis qui

peregrinantur apud vos, si venatione atque aucupio
ceperit feram, vel avem, quibus vesci licitum est, tuo non dabis ut consecretur idolo Moloch, nec
fundat sanguinem ejus, et operiat illum terra. **14** pollues nomen Dei tui. Ego Dominus. **22** Cum
Anima enim omnis carnis in sanguine est: unde masculo non commisearis coitu femineo, quia
dixi filiis Israël: Sanguinem universæ carnis non abominatio est. **23** Cum omni pecore non coibis,
comedetis, quia anima carnis in sanguine est: et nec maculaberis cum eo. Mulier non succumbet
quicunque comedenter illum, interibit. **15** Anima, jumento, nec miscebatur ei, quia scelus est. **24** Nec
quæ comederit morticinum, vel captum a bestia, tam polluamini in omnibus his quibus contaminatae sunt
de indigenis, quam de advenis, lavabit vestimenta universæ gentes, quas ego ejiciam ante conspectum
sua et semetipsum aqua, et contaminatus erit usque vestrum, **25** et quibus polluta est terra: cuius ego
ad vesperum: et hoc ordine mundus fiet. **16** Quod si non laverit vestimenta sua et corpus, portabit
iniquitatem suam.

18 Locutus est Dominus ad Moysen, dicens: **2**
Loquere filiis Israël, et dices ad eos: Ego
Dominus Deus vester: **3** juxta consuetudinem
terræ Ægypti, in qua habitastis, non facietis: et
juxta morem regionis Chanaan, ad quam ego
introducturus sum vos, non agetis, nec in legitimis
eorum ambulabitis. **4** Facietis judicia mea, et
præcepta mea servabitis, et ambulabitis in eis.
Ego Dominus Deus vester. **5** Custodite leges meas
atque judicia, quæ faciens homo, vivet in eis. Ego
Dominus. **6** Omnis homo ad proximam sanguinis
sui non accedet, ut revelet turpitudinem ejus. Ego
Dominus. **7** Turpitudinem patris tui et turpitudinem
matris tuæ non discooperies: mater tua est: non
revelabis turpitudinem ejus. **8** Turpitudinem uxoris
patris tui non discooperies: turpitude enim patris
tui est. **9** Turpitudinem sororis tuæ ex patre sive ex
matre, quæ domi vel foris genita est, non revelabis.
10 Turpitudinem filiæ filii tui vel neptis ex filia non
revelabis: quia turpitude tua est. **11** Turpitudinem
filiæ uxoris patris tui, quam peperit patri tuo,
et est soror tua, non revelabis. **12** Turpitudinem
sororis patris tui non discooperies: quia caro est
patris tui. **13** Turpitudinem sororis matris tuæ
non revelabis, eo quod caro sit matris tuæ. **14**
Turpitudinem patrui tui non revelabis, nec accedes
ad uxorem ejus, quæ tibi affinitate conjungitur.
15 Turpitudinem nurus tuæ non revelabis, quia
uxor filii tui est: nec discooperies ignominiam ejus.
16 Turpitudinem uxoris fratris tui non revelabis:
quia turpitude fratris tui est. **17** Turpitudinem
uxoris tuæ et filiæ ejus non revelabis. Filiam filii
ejus, et filiam filiæ illius non sumes, ut reveles
ignominiam ejus: quia caro illius sunt, et talis coitus
incestus est. **18** Sororem uxoris tuæ in pellicatum
illius non accipies, nec revelabis turpitudinem ejus
adhuc illa vivente. **19** Ad mulierem quæ patitur
menstrua non accedes, nec revelabis foeditatem
ejus. **20** Cum uxore proximi tui non coibis, nec

seminis commistione maculaberis. **21** De semine
tuæ non dabis ut consecretur idolo Moloch, nec
fundat sanguinem ejus, et operiat illum terra. **14** pollues nomen Dei tui. Ego Dominus. **22** Cum
Anima enim omnis carnis in sanguine est: unde masculo non commisearis coitu femineo, quia
dixi filiis Israël: Sanguinem universæ carnis non abominatio est. **23** Cum omni pecore non coibis,
comedetis, quia anima carnis in sanguine est: et nec maculaberis cum eo. Mulier non succumbet
quicunque comedenter illum, interibit. **15** Anima, jumento, nec miscebatur ei, quia scelus est. **24** Nec
quæ comederit morticinum, vel captum a bestia, tam polluamini in omnibus his quibus contaminatae sunt
de indigenis, quam de advenis, lavabit vestimenta universæ gentes, quas ego ejiciam ante conspectum
sua et semetipsum aqua, et contaminatus erit usque vestrum, **25** et quibus polluta est terra: cuius ego
ad vesperum: et hoc ordine mundus fiet. **16** Quod si non laverit vestimenta sua et corpus, portabit
iniquitatem suam.

scelerata visitabo, ut evomat habitatores suos. **26**
Custodite legitima mea atque judicia, et non faciatis
ex omnibus abominationibus istis, tam indigena
quam colonus qui peregrinantur apud vos. **27**
Omnis enim execrationes istas fecerunt accolæ
terræ qui fuerunt ante vos, et polluerunt eam. **28**
Cavete ergo ne et vos similiter evomat, cum paria
feceritis, sicut evomuit gentem, quæ fuit ante vos.
29 Omnis anima, quæ fecerit de abominationibus his
quippiam, peribit de medio populi sui. **30** Custodite
mandata mea. Nolite facere quæ fecerunt hi qui
fuerunt ante vos, et ne polluamini in eis. Ego
Dominus Deus vester.

19 Locutus est Dominus ad Moysen, dicens: **2**
Loquere ad omnem cœtum filiorum Israël, et
dices ad eos: Sancti estote, quia ego sanctus sum,
Dominus Deus vester. **3** Unusquisque patrem suum,
et matrem suam timeat. Sabbata mea custodite. Ego
Dominus Deus vester. **4** Nolite converti ad idola,
nec deos conflatis faciatis vobis. Ego Dominus
Deus vester. **5** Si immolaveritis hostiam pacificorum
Domino, ut sit placabilis, **6** eo die quo fuerit
immolata, comedetis eam, et die altero: quidquid
autem residuum fuerit in diem tertium, igne
comburetis. **7** Si quis post biduum comederit ex
ea, profanus erit, et impietas reus: **8** portabitque
iniquitatem suam, quia sanctum Domini polluit,
et peribit anima illa de populo suo. **9** Cumque
messueris segetes terræ tuæ, non tonderebis usque
ad solum superficiem terræ, nec remanentes spicas
colliges, **10** neque in vinea tua racemos et grana
decidentia congregabis: sed pauperibus et peregrinis
carpenda dimittes. Ego Dominus Deus vester. **11**
Non facietis furtum. Non mentimini, nec decipiet
unusquisque proximum suum. **12** Non perjurabis
in nomine meo, nec pollues nomen Dei tui. Ego
Dominus. **13** Non facies calumniam proximo tuo nec
vi opprimes eum. Non morabitur opus mercenarii
tui apud te usque mane. **14** Non maledices surdo,
nec coram cæco pones offendiculum: sed timebis
Dominum Deum tuum, quia ego sum Dominus. **15**
Non facies quod iniquum est, nec injuste judicabis.

Non consideres personam pauperis, nec honores et de advenis qui habitant in Israël, si quis dederit de vultum potentis. Juste judica proximo tuo. **16** Non semine suo idolo Moloch, morte moriatur: populus eris criminator, nec susurro in populo. Non stabis terræ lapidabit eum. **3** Et ego ponam faciem meam contra sanguinem proximi tui. Ego Dominus. **17** Non contra illum: succidamque eum de medio populi oderis fratrem tuum in corde tuo, sed publice argue sui, eo quod dederit de semine suo Moloch, et eum, ne habeas super illo peccatum. **18** Non quæras contaminaverit sanctuarium meum, ac polluerit ultionem, nec memor eris injuria civium tuorum. nomen sanctum meum. **4** Quod si negligens populus Diliges amicum tuum sicut te ipsum. Ego Dominus. terræ, et quasi parvipendens imperium meum, **19** Leges meas custodite. Jumentum tuum non facies dimiserit hominem qui dedit de semine suo Moloch, coire cum alterius generis animantibus. Agrum nec voluerit eum occidere: **5** ponam faciem meam tuum non seres diverso semine. Veste, quæ ex super hominem illum, et super cognitionem ejus, duobus texta est, non indueris. **20** Homo, si dormierit succidamque et ipsum, et omnes qui consenserunt cum muliere coitu seminis, quæ sit ancilla etiam ei ut fornicarentur cum Moloch, de medio populi nubilis, et tamen pretio non redempta, nec libertate sui. **6** Anima, quæ declinaverit ad magos et ariolos, donata: vapulabunt ambo, et non morientur, quia et fornicata fuerit cum eis, ponam faciem meam non fuit libera. **21** Pro delicto autem suo offeret contra eam, et interficiam illam de medio populi Domino ad ostium tabernaculi testimonii arietem: sui. **7** Sanctificamini et estote sancti, quia ego sum **22** orabitque pro eo sacerdos, et pro peccato ejus Dominus Deus vester. **8** Custodite præcepta mea, coram Domino, et repropitiabitur ei, dimitteturque et facite ea: ego Dominus qui sanctifico vos. **9** Qui peccatum. **23** Quando ingressi fueritis terram, maledixerit patri suo, aut matri, morte moriatur: et plantaveritis in ea ligna pomifera, auferetis patri matrique maledixit: sanguis ejus sit super præputia eorum: poma, quæ germinant, immunda eum. **10** Si mœchatus quis fuerit cum uxore alterius, erunt vobis, nec edetis ex eis. **24** Quarto autem anno et adulterium perpetraverit cum conjugé proximi omnis fructus eorum sanctificabitur, laudabilis sui, morte moriantur et mœchus et adultera. **11** Domino. **25** Quinto autem anno comedetis fructus, Qui dormierit cum noverca sua, et revelaverit congregantes poma, quæ proferunt. Ego Dominus ignominiam patris sui, morte moriantur ambo: Deus vester. **26** Non comedetis cum sanguine. Non sanguis eorum sit super eos. **12** Si quis dormierit augurabimini, nec observabitis somnia. **27** Neque in cum nuru sua, uterque moriatur, quia scelus operati rotundum attondebitis comam, nec radetis barbam. sunt: sanguis eorum sit super eos. **13** Qui dormierit **28** Et super mortuo non incidetis carnem vestram, cum masculo coitu femineo, uterque operatus est neque figuræ aliquas aut stigmata facietis vobis. nefas: morte moriantur: sit sanguis eorum super Ego Dominus. **29** Ne prostitutas filiam tuam, ne eos. **14** Qui supra uxorem filiam, duxerit matrem contaminetur terra et impleatur piacula. **30** Sabbata ejus, scelus operatus est: vivus ardebit cum eis, nec mea custodite, et sanctuarium meum metuite. permanebit tantum nefas in medio vestri. **15** Qui Ego Dominus. **31** Non declinetis ad magos, nec cum jumento et pecore coierit, morte moriatur: ab ariolis aliquid sciscitemini, ut polluamini per pecus quoque occidite. **16** Mulier, quæ succubuerit eos. Ego Dominus Deus vester. **32** Coram cano cuilibet jumento, simul interficietur cum eo: sanguis capite consurge, et honora personam senis: et eorum sit super eos. **17** Qui acceperit sororem time Dominum Deum tuum. Ego sum Dominus. **33** suam filiam patris sui, vel filiam matris suæ, et Si habitaverit advena in terra vestra, et moratus viderit turpitudinem ejus, illaque conspexerit fratri fuerit inter vos, non exprobretis ei: **34** sed sit ignominiam, nefariam rem operati sunt: occidentur inter vos quasi indigena, et diligitis eum quasi in conspectu populi sui, eo quod turpitudinem vosmetipsos: fuistis enim et vos advenæ in terra suam mutuo revelaverint, et portabunt iniuritatem Ægypti. Ego Dominus Deus vester. **35** Nolite facere suam. **18** Qui coierit cum muliere in fluxu menstruo, iniquum aliquid in judicio, in regula, in pondere, in et revelaverit turpitudinem ejus, ipsaque aperuerit mensura. **36** Statera justa, et æqua sint pondera, fontem sanguinis sui, interficietur ambo de medio justus modius, æquusque sextarius. Ego Dominus populi sui. **19** Turpitudinem materteræ et amitæ Deus vester, qui eduxi vos de terra Ægypti. **37** tuæ non discoperies: qui hoc fecerit, ignominiam Custodite omnia præcepta mea, et universa judicia, carnis suæ nudavit; portabunt ambo iniquitatem et facite ea. Ego Dominus.

20 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **2** Hæc loqueris filiis Israël: Homo de filiis Israël,

facit illicitam: turpitudinem fratris sui revelavit: familias qui habuerit maculam, non offeret panes absque liberis erunt. **22** Custodite leges meas, atque Deo suo, **18** nec accedet ad ministerium ejus: si iudicia, et facite ea: ne et vos evomat terra quam cæcus fuerit, si claudus, si parvo vel grandi, vel intraturi estis et habitatutri. **23** Nolite ambulare torto naso, **19** si fracto pede, si manu, **20** si gibbus, in legitimis nationum, quas ego expulsurus sum si lippus, si albuginem habens in oculo, si jugem ante vos. Omnia enim hæc fecerunt, et abominatus scabiem, si impetiginem in corpore, vel herniosus. sum eas. **24** Vobis autem loquor. Possidete terram **21** Omnis qui habuerit maculam de semine Aaron eorum, quam dabo vobis in hæreditatem, terram sacerdotis, non accedet offerre hostias Domino, fluentem lacte et melle. Ego Dominus Deus vester, nec panes Deo suo: **22** vescetur tamen panibus qui separavi vos a ceteris populis. **25** Separate ergo qui offeruntur in sanctuario, **23** ita dumtaxat, ut et vos jumentum mundum ab immundo, et avem mundam ab immunda: ne polluatis animas vestras intra velum non ingrediatur, nec accedat ad altare, in pecore, et avibus, et cunctis quæ moventur in quia maculam habet, et contaminare non debet terra, et quæ vobis ostendi esse polluta. **26** Eritis sanctuarium meum. Ego Dominus qui sanctifico mihi sancti, quia sanctus sum ego Dominus, et ad eos. **24** Locutus est ergo Moyses ad Aaron, et ad filios ejus, et ad omnem Israël cuncta quæ fuerant separavi vos a ceteris populis, ut essetis mei. **27** Vir, sive mulier, in quibus pythonicus, vel divinationis sibi imperata.

fuerit spiritus, morte moriantur: lapidibus obruent eos: sanguis eorum sit super illos.

21 Dixit quoque Dominus ad Moysen: Loquere ad sacerdotes filios Aaron, et dices ad eos: Ne contaminetur sacerdos in mortibus civium suorum, **2** nisi tantum in consanguineis, ac propinquis, id est, super patre et matre, et filio, et filia, fratre quoque, **3** et sorore virgine quæ non est nupta viro: **4** sed nec in principe populi sui contaminabitur. **5** Non radent caput, nec barbam, neque in carnibus suis facient incisuras. **6** Sancti erunt Deo suo, et non polluent nomen ejus: incensum enim Domini, et panes Dei sui offerunt, et ideo sancti erunt. **7** Scortum et vile prostibulum non ducent uxorem, nec eam quæ repudia est a marito: quia consecrati sunt Deo suo, **8** et panes propositionis offerunt. Sint ergo sancti, quia et ego sanctus sum, Dominus qui sanctifico eos. **9** Sacerdotis filia si deprehensa fuerit in stupro, et violaverit nomen patris sui, flammis exuretur. **10** Pontifex, id est, sacerdos maximus inter fratres suos, super cuius caput fusum est unctionis oleum, et cuius manus in sacerdotio consecratae sunt, vestitusque est sanctis vestibus, caput suum non discooperiet, vestimenta non scindet: **11** et ad omnem mortuum non ingredietur omnino: super patre quoque suo et matre non contaminabitur. **12** Nec egredietur de sanctis, ne polluat sanctuarium Domini, quia oleum sanctæ unctionis Dei sui super eum est. Ego Dominus. **13** Virginem ducet uxorem: **14** viduam autem et repudiataam, et sordidam, atque meretricem non accipiet, sed puellam de populo suo: **15** ne commisceat stirpem generis sui vulgo gentis suæ: quia ego Dominus, qui sanctifico eum. **16** Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **17** Loquere ad Aaron: Homo de semine tuo per

22 Locutus quoque est Dominus ad Moysen, dicens: **2** Loquere ad Aaron et ad filios ejus, ut caveant ab his quæ consecrata sunt filiorum Israël, et non contaminent nomen sanctificatorum mihi, quæ ipsi offerunt. Ego Dominus. **3** Dic ad eos, et ad posteros eorum: Omnis homo qui accesserit de stirpe vestra ad ea quæ consecrata sunt, et quæ obtulerunt filii Israël Domino, in quo est immunditia, peribit coram Domino. Ego sum Dominus. **4** Homo de semine Aaron, qui fuerit leprosus, aut patiens fluxum seminis, non vescetur de his quæ sanctificata sunt mihi, donec sanetur. Qui tetigerit immundum super mortuo, et ex quo egreditur semen quasi coitus, **5** et qui tangit reptile, et quolibet immundum cuius tactus est sordidus, **6** immundus erit usque ad vesperum, et non vescetur his quæ sanctificata sunt: sed cum laverit carnem suam aqua, **7** et occubuerit sol, tunc mundatus vescetur de sanctificatis, quia cibus illius est. **8** Morticinum et captum a bestia non comedent, nec polluentur in eis. Ego sum Dominus. **9** Custodiant præcepta mea, ut non subjaceant peccato, et moriantur in sanctuario, cum polluerint illud. Ego Dominus qui sanctifico eos. **10** Omnis alienigena non comedet de sanctificatis; inquinilinus sacerdotis et mercenarius non vescentur ex eis. **11** Quem autem sacerdos emerit, et qui vernaculus domus ejus fuerit, his comedent ex eis. **12** Si filia sacerdotis cuilibet ex populo nupta fuerit, de his quæ sanctificata sunt, et de primitiis non vescetur. **13** Sin autem vidua, vel repudiata, et absque liberis reversa fuerit ad domum patris sui: sicut puella consueverat, aletur cibis patris sui. Omnis alienigena comedendi ex eis non habet potestatem. **14** Qui comederit de sanctificatis per ignorantiam, addet quintam partem cum eo quod

comedit, et dabit sacerdoti in sanctuarium. **15** Phase Domini est: **6** et quintadecima die mensis Nec contaminabunt sanctificata filiorum Israël, hujus, solemnitas azymorum Domini est. Septem quæ offerunt Domino: **16** ne forte sustineant diebus azyma comedetis. **7** Dies primus erit vobis iniquitatem delicti sui, cum sanctificata comedelerint. celeberrimus, sanctusque: omne opus servile non Ego Dominus qui sanctifico eos. **17** Locutusque est facietis in eo, **8** sed offeretis sacrificium in igne Dominus ad Moysen, dicens: **18** Loquere ad Aaron Domino septem diebus. Dies autem septimus erit et filios ejus, et ad omnes filios Israël, dicesque celebrior et sanctior: nullumque servile opus facietis ad eos: Homo de domo Israël, et de advenis qui in eo. **9** Locutusque est Dominus ad Moysen, habitant apud vos, qui obtulerit oblationem suam, dicens: **10** Loquere filii Israël, et dices ad eos: Cum vel vota solvens, vel sponte offerens, quidquid illud ingressi fueritis terram, quam ego dabo vobis, et obtulerit in holocaustum Domini, **19** ut offeratur messueritis segetem, feretis manipulos spicarum, per vos, masculus immaculatus erit ex bobus, et primitias messis vestræ, ad sacerdotem: **11** qui ovibus, et ex capris: **20** si maculam habuerit, non elevabit fasciculum coram Domino, ut acceptabile offeretis, neque erit acceptabile. **21** Homo qui sit pro vobis, altero die sabbati, et sanctificabit obtulerit victimam paciforum Domino, vel vota illum. **12** Atque in eodem die quo manipulus solvens, vel sponte offerens, tam de bobus quam consecratur, cædetur agnus immaculatus anniculus de ovibus, immaculatum offeret ut acceptabile sit: in holocaustum Domini. **13** Et libamenta offerentur omnis macula non erit in eo. **22** Si cæcum fuerit, cum eo, duæ decimæ similæ conspersæ oleo si fractum, si cicatricem habens, si papulas, aut in incensum Domini, odoremque suavissimum: scabiem, aut impetiginem: non offeretis ea Domino, liba quoque vini, quarta pars hin. **14** Panem, et nec adolebitis ex eis super altare Domini. **23** Bovem polentam, et pultes non comedetis ex segete, et ovem, aure et cauda amputatis, voluntarie offerre usque ad diem qua offeretis ex ea Deo vestro. potes, votum autem ex eis solvi non potest. **24** Präceptum est sempiternum in generationibus, Omne animal, quod vel contritis, vel tuis, vel sectis cunctisque habitaculis vestris. **15** Numerabitis ablatisque testiculis est, non offeretis Domino, ergo ab altero die sabbati, in quo obtulisti et in terra vestra hoc omnino ne faciatis. **25** De manipulum primitiarum, septem hebdomadas manu alienigenæ non offeretis panes Deo vestro, plenas, **16** usque ad alteram diem explectionis et quidquid aliud dare voluerit, quia corrupta, hebdomadæ septimæ, id est, quinquaginta dies: et maculata sunt omnia: non suscipietis ea. **26** et sic offeretis sacrificium novum Domino **17** ex Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **27** Bos, omnibus habitaculis vestris, panes primitiarum ovis et capra, cum genita fuerint, septem diebus duos de duabus decimis similæ fermentatæ, quos erunt sub ubere matris suæ: die autem octavo, et coquetis in primitias Domini. **18** Offeretisque cum deinceps, offerri poterunt Domino. **28** Sive illa bos, panibus septem agnos immaculatos anniculos, sive ovis, non immolabuntur una die cum fœtibus et vitulum de armento unum, et arietes duos, suis. **29** Si immolaveritis hostiam pro gratiarum et erunt in holocaustum cum libamentis suis, actione Domino, ut possit esse placabilis, **30** eodem in odorem suavissimum Domini. **19** Facietis et die comedetis eam: non remanebit quidquam in hircum pro peccato, duosque agnos anniculos mane alterius diei. Ego Dominus. **31** Custodite hostias paciforum. **20** Cumque elevaverit eos mandata mea, et facite ea. Ego Dominus. **32** Ne sacerdos cum panibus primitiarum coram Domino, polluatis nomen meum sanctum, ut sanctificer in cedent in usum ejus. **21** Et vocabitis hunc diem medio filiorum Israël. Ego Dominus qui sanctifico vos, **33** et eduxi de terra Ægypti, ut essem vobis in Deum. Ego Dominus.

23 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:
2 Loquere filii Israël, et dices ad eos: Hæ sunt feriæ Domini, quas vocabitis sanctas. **3** Sex diebus facietis opus: dies septimus, quia sabbati requies est, vocabitur sanctus: omne opus non facietis in eo: sabbatum Domini est in cunctis habitationibus vestris. **4** Hæ sunt ergo feriæ Domini sanctæ, quas celebrare debetis temporibus suis. **5** Mense primo, quartadecima die mensis ad vesperum,

celeberrimum, atque sanctissimum: omne opus servile non facietis in eo. Legitimum sempiternum erit in cunctis habitaculis, et generationibus vestris. **22** Postquam autem messueritis segetem terræ vestræ, nec secabitis eam usque ad solum, nec remanentes spicas colligetis: sed pauperibus et peregrinis dimittetis eas. Ego sum Dominus Deus vester. **23** Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **24** Loquere filii Israël: Mense septimo, prima die mensis, erit vobis sabbatum, memoriale, clangentibus tubis, et vocabitur sanctum: **25** omne opus servile non facietis in eo, et offeretis holocaustum Domino. **26** Locutusque est Dominus

ad Moysen, dicens: **27** Decimo die mensis hujus usque ad mane coram Domino, cultu rituque septimi, dies expiationum erit celeberrimus, et perpetuo in generationibus vestris. **4** Super vocabitur sanctus: affligetisque animas vestras in candelabrum mundissimum ponentur semper in eo, et offeretis holocaustum Domino. **28** Omne conspectu Domini. **5** Accipies quoque similam, et opus servile non facietis in tempore diei hujus: coques ex ea duodecim panes, qui singuli habebunt quia dies propitiationis est, ut propitietur vobis duas decimas: **6** quorum senos altrinsecus super Dominus Deus vester. **29** Omnis anima, quæ afflita mensam purissimam coram Domino statuens: **7** et non fuerit die hac, peribit de populis suis: **30** et pones super eos thus lucidissimum, ut sit panis quæ operis quippiam fecerit, delebo eam de populo in monumentum oblationis Domini. **8** Per singula suo. **31** Nihil ergo operis facietis in eo: legitimum sabbata mutabuntur coram Domino suscepti a filiis sempiternum erit vobis in cunctis generationibus, Israël fœdere sempiterno: **9** eruntque Aaron et et habitacionibus vestris. **32** Sabbatum requietionis filiorum ejus, ut comedant eos in loco sancto: quia est, et affligetis animas vestras die nono mensis: a Sanctum sanctorum est de sacrificiis Domini jure vespera usque ad vesperam celebrabitis sabbata perpetuo. **10** Ecce autem egressus filius mulieris vestra. **33** Et locutus est Dominus ad Moysen, Israëlitidis, quem pepererat de viro ægyptio inter dicens: **34** Loquere filii Israël: A quintodecimo die filios Israël, jurgatus est in castris cum viro Israëlite. mensis hujus septimi, erunt feriæ tabernaculorum **11** Cumque blasphemasset nomen, et maledixisset septem diebus Domino. **35** Dies primus vocabitur ei, adductus est ad Moysen. (Vocabatur autem celeberrimus atque sanctissimus: omne opus servile mater ejus Salumith, filia Dabri de tribu Dan.) **12** non facietis in eo. **36** Et septem diebus offeretis Miseruntque eum in carcerem, donec nossent quid holocausta Domino. Dies quoque octavus erit juberet Dominus. **13** Qui locutus est ad Moysen, **14** celeberrimus, atque sanctissimus, et offeretis dicens: Educ blasphemum extra castra, et ponant holocaustum Domino: est enim cœtus atque omnes qui audierunt, manus suas super caput collectæ: omne opus servile non facietis in eo. **37** ejus, et lapidet eum populus universus. **15** Et Hæ sunt feriæ Domini, quas vocabitis celeberrimas ad filios Israël loqueris: Homo, qui maledixerit atque sanctissimas, offeretisque in eis oblationes Deo suo, portabit peccatum suum; **16** et qui Domino, holocausta et libamenta juxta ritum blasphemaverit nomen Domini, morte moriatur: uniuscujusque diei: **38** exceptis sabbatis Domini, lapidibus opprimet eum omnis multitudo, sive ille donisque vestris, et quæ offeretis ex voto, vel civis, sive peregrinus fuerit. Qui blasphemaverit quæ sponte tribuetis Domino. **39** A quintodecimo nomen Domini, morte moriatur. **17** Qui percusserit, ergo die mensis septimi, quando congregaveritis et occiderit hominem, morte moriatur. **18** Qui omnes fructus terræ vestræ, celebrabitis ferias percusserit animal, reddet vicarium, id est, animam Domini septem diebus: die primo et die octavo erit pro anima. **19** Qui irrogaverit maculam cuilibet sabbatum, id est, requies. **40** Sumetisque vobis die civium suorum, sicut fecit, sic fiet ei: **20** fracturam primo fructus arboris pulcherrimæ, spatulasque pro fractura, oculum pro oculo, dentem pro palmarum, et ramos ligni densarum frondium, et dente restituet: qualem inflixerit maculam, talem salices de torrente, et lætabimini coram Domino sustinere cogetur. **21** Qui percusserit jumentum, Deo vestro. **41** Celebrabitisque solemnitatem ejus reddet aliud. Qui percusserit hominem, punietur. septem diebus per annum: legitimum sempiternum **22** Æquum judicium sit inter vos, sive peregrinus, erit in generationibus vestris. Mense septimo sive civis peccaverit: quia ego sum Dominus Deus festa celebrabitis, **42** et habitabitis in umbraculis vester. **23** Locutusque est Moyses ad filios Israël: et septem diebus: omnis, qui de genere est Israël, eduxerunt eum, qui blasphemaverat, extra castra, manebit in tabernaculis, **43** ut discant posteri ac lapidibus oppresserunt. Feceruntque filii Israël vestri quod in tabernaculis habitare fecerim filios sicut præceperat Dominus Moysi.

Israël, cum educerem eos de terra Ægypti. Ego Dominus Deus vester. **44** Locutusque est Moyses super solemnitatibus Domini ad filios Israël.

24 Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens: **2** Præcipe filiis Israël, ut afferant tibi oleum de olivis purissimum, ac lucidum, ad concinnandas lucernas jugiter, **3** extra velum testimonii in tabernaculo foederis. Ponetque eas Aaron a vespere

25 Locutusque est Dominus ad Moysen in monte Sinai, dicens: **2** Loquere filii Israël, et dices ad eos: Quando ingressi fueritis terram quam ego dabo vobis, sabbatizes sabbatum Domino. **3** Sex annis seres agrum tuum, et sex annis putabis vineam tuam, colligesque fructus ejus: **4** septimo autem anno sabbatum erit terræ, requietionis Domini: agrum non seres, et vineam non putabis.

5 Quæ sponte gignet humus, non metes: et uvas ipso enim omnis venditio redibit ad dominum et ad primitiarum tuarum non colliges quasi vindemiam: possessorem pristinum. 29 Qui vendiderit domum annus enim requietionis terræ est: 6 sed erunt vobis intra urbis muros, habebit licentiam redimendi, in cibum, tibi et servo tuo, ancillæ et mercenario donec unus impleatur annus. 30 Si non redemerit, et tuo, et advenæ qui peregrinantur apud te: 7 anni circulus fuerit evolutus, emptor possidebit eam, jumentis tuis et pecoribus, omnia quæ nascentur et posteri ejus in perpetuum, et redimi non poterit, præbebunt cibum. 8 Numerabis quoque tibi septem etiam in jubilæo. 31 Sin autem in villa domus, hebdomadas annorum, id est, septies septem, quæ muros non habet, agrorum jure vendetur: si simul faciunt annos quadraginta novem: 9 et ante redempta non fuerit, in jubilæo revertetur clanges buccina mense septimo, decima die mensis, ad dominum. 32 Eædes Levitarum quæ in uribus propitiationis tempore, in universa terra vestra sunt, semper possunt redimi: 33 si redemptæ non 10 Sanctificabisque annum quinquagesimum, et fuerint, in jubilæo revertentur ad dominos, quia vocabis remissionem cunctis habitatoribus terræ domus urbium Levitarum pro possessionibus sunt tuæ: ipse est enim jubilæus. Revertetur homo inter filios Israël. 34 Suburbana autem eorum ad possessionem suam, et unusquisque rediet non veneant, quia possessio sempiterna est. 35 Si ad familiam pristinam: 11 quia jubilæus est, et attenuatus fuerit frater tuus, et infirmus manu, quinquagesimus annus. Non seretis neque metetis et susceperis eum quasi advenam et peregrinum, sponte in agro nascentia, et primitias vindemiae et vixerit tecum, 36 ne accipias usuras ab eo, nec non colligetis, 12 ob sanctificationem jubilæi: sed amplius quam dedisti: time Deum tuum, ut vivere statim oblata comedetis. 13 Anno jubilæi, redient possit frater tuus apud te. 37 Pecuniam tuam non omnes ad possessiones suas. 14 Quando vendes dabis ei ad usuram, et frugum superabundantiam quippiam civi tuo, vel emes ab eo, ne contristes non exiges. 38 Ego Dominus Deus vester, qui eduxi fratrem tuum, sed juxta numerum annorum jubilæi vos de terra Ægypti, ut darem vobis terram Chanaan, emes ab eo, 15 et juxta suppurationem frugum et essem vester Deus. 39 Si paupertate compulsus vendet tibi. 16 Quanto plures anni remanserint vendiderit se tibi frater tuus, non eum opprimes post jubilæum, tanto crescat et pretium: et quanto servitute famulorum, 40 sed quasi mercenarius et minus temporis numeraveris, tanto minoris et colonus erit: usque ad annum jubilæum operabitur emptio constabit: tempus enim frugum vendet tibi. apud te, 41 et postea egredietur cum liberis suis, 17 Nolite affligere contribules vestros, sed timeat et revertetur ad cognitionem, ad possessionem unusquisque Deum suum, quia ego Dominus Deus patrum suorum. 42 Mei enim servi sunt, et ego vester. 18 Facite præcepta mea, et judicia custodite, eduxi eos de terra Ægypti: non veneant conditione et implete ea: ut habitare possitis in terra absque servorum: 43 ne affligas eum per potentiam, sed ullo pavore, 19 et gignat vobis humus fructus suos, metuito Deum tuum. 44 Servus et ancilla sint vobis quibus vescamini usque ad saturitatem, nullius de nationibus quæ in circuitu vestro sunt: 45 et impetum formidantes. 20 Quod si dixeritis: Quid de advenis qui peregrinantur apud vos, vel qui comedemus anno septimo, si non severimus, neque ex his nati fuerint in terra vestra, hos habebitis collegerimus fruges nostras? 21 dabo benedictionem famulos: 46 et hæreditario jure transmittetis ad meam vobis anno sexto, et faciet fructus trium posteros, ac possidebitis in æternum: fratres autem annorum: 22 seretisque anno octavo, et comedetis vestros filios Israël ne opprimatis per potentiam. veteres fruges usque ad nonum annum: donec 47 Si invaluerit apud vos manus advenæ atque nova nascantur, edetis vetera. 23 Terra quoque non peregrini, et attenuatus frater tuus vendiderit se ei, vendetur in perpetuum, quia mea est, et vos advenæ aut cuiquam de stirpe ejus: 48 post venditionem et coloni mei estis: 24 unde cuncta regio possessionis potest redimi. Qui voluerit ex fratribus suis, redimet vestræ sub redemptionis conditione vendetur. 25 Si eum, 49 et patruus, et patruelis, et consanguineus, attenuatus frater tuus vendiderit possessiunculam et affinis. Sin autem et ipse potuerit, redimet se, 50 suam, et voluerit propinquus ejus, potest redimere suppeditatis dumtaxat annis a tempore venditionis quod ille vendiderat. 26 Sin autem non habuerit suæ usque ad annum jubilæum: et pecunia, qua proximum, et ipse pretium ad redimendum potuerit venditus fuerat, juxta annorum numerum, et invenire, 27 computabuntur fructus ex eo tempore rationem mercenarii suppeditata. 51 Si plures fuerint quo vendidit: et quod reliquum est, reddet emptori, anni qui remanent usque ad jubilæum, secundum sicque recipiet possessionem suam. 28 Quod si non hos reddet et pretium: 52 si pauci, ponet rationem invenerit manus ejus ut reddat pretium, habebit cum eo juxta annorum numerum, et reddet emptori emptor quod emerat, usque ad annum jubilæum. In quod reliquum est annorum, 53 quibus ante servit

mercedibus imputatis: non affliget eum violenter in conspectu tuo. **54** Quod si per hæc redimi non potuerit, anno jubilæo egredietur cum liberis suis. **55** Mei enim sunt servi filii Israël, quos eduxi de terra Ægypti.

26 Ego Dominus Deus vester: non facietis vobis idolum, et sculptile, nec titulos erigetis, nec insignem lapidem ponetis in terra vestra, ut adoretis eum. Ego enim sum Dominus Deus vester. **2** Custodite sabbata mea, et pavete ad sanctuarium meum. Ego Dominus. **3** Si in præceptis meis ambulaveritis, et mandata mea custodieritis, et feceritis ea, dabo vobis pluvias temporibus suis, **4** et terra gignet germen suum, et pomis arbores replebuntur. **5** Apprehendet messium tritura vindemiam, et vindemia occupabit sementem: et comedetis panem vestrum in saturitate, et absque pavore habitabitis in terra vestra. **6** Dabo pacem in finibus vestris: dormietis, et non erit qui exterreat. Auferam malas bestias, et gladius non transibit terminos vestros. **7** Persequemini inimicos vestros, et corruent coram vobis. **8** Persequentur quinque de vestris centum alienos, et centum de vobis decem millia: cadent inimici vestri gladio in conspectu vestro. **9** Respiciam vos, et crescere faciam: multiplicabimini, et firmabo pactum meum vobiscum. **10** Comedetis vetustissima veterum, et vetera novis supervenientibus projicietis. **11** Ponam tabernaculum meum in medio vestri, et non abjicit vos anima mea. **12** Ambulabo inter vos, et ero Deus vester, vosque eritis populus meus. **13** Ego Dominus Deus vester, qui eduxi vos de terra Ægyptiorum, ne serviretis eis: et qui confregi catenas cervicum vestrarum, ut incederetis erecti. **14** Quod si non audieritis me, nec feceritis omnia mandata mea, **15** si spreveritis leges meas, et judicia mea contempseritis, ut non faciatis ea quæ a me constituta sunt, et ad irritum perducatis pactum meum: **16** ego quoque hæc faciam vobis: visitabo vos velociter in egestate, et ardore, qui conficiat oculos vestros, et consumat animas vestras. Frustra seretis sementem, quæ ab hostibus devorabitur. **17** Ponam faciem meam contra vos, et corruetis coram hostibus vestris, et subjiciemini his qui oderunt vos: fugietis, nemine persequente. **18** Sin autem nec sic obedieritis mihi, addam correptiones vestras septuplum propter peccata vestra, **19** et conteram superbiam duritiæ vestræ. Daboque vobis cælum desuper sicut ferrum, et terram æneam. **20** Consumetur incassum labor vester, non proferet terra germen, nec arbores poma præbebunt. **21** Si ambulaveritis ex adverso mihi, nec volueritis

audire me, addam plagas vestras in septuplum propter peccata vestra: **22** immittamque in vos bestias agri, quæ consumant vos, et pecora vestra, et ad paucitatem cuncta redigant, desertæque fiant viæ vestræ. **23** Quod si nec sic volueritis recipere disciplinam, sed ambulaveritis ex adverso mihi: **24** ego quoque contra vos adversus incedam, et percutiam vos septies propter peccata vestra, **25** inducamque super vos gladium ultorem foederis mei. Cumque confugeritis in urbes, mittam pestilentiam in medio vestri, et trademini in manibus hostium, **26** postquam confregero baculum panis vestri: ita ut decem mulieres in uno cibano coquunt panes, et reddant eos ad pondus: et comedetis, et non saturabimini. **27** Sin autem nec per hæc audieritis me, sed ambulaveritis contra me: **28** et ego incedam adversus vos in furore contrario, et corripiam vos septem plagiis propter peccata vestra: **29** ita ut comedatis carnes filiorum vestrorum et filiarum vestrarum. **30** Destruam excelsa vestra, et simulacra confringam. Cadetis inter ruinas idolorum vestrorum, et abominabitur vos anima mea, **31** in tantum ut urbes vestras redigam in solitudinem, et deserta faciam sanctuaria vestra, nec recipiam ultra odorem suavissimum. **32** Disperdamque terram vestram, et stupebunt super ea inimici vestri, cum habitatores illius fuerint. **33** Vos autem dispergam in gentes, et evaginabo post vos gladium, eritque terra vestra deserta, et civitates vestræ dirutæ. **34** Tunc placebunt terræ sabbata sua cunctis diebus solitudinis suæ: quando fueritis **35** in terra hostili, sabbatizabit, et requiescat in sabbatis solitudinis suæ, eo quod non requieverit in sabbatis vestris quando habitabatis in ea. **36** Et qui de vobis remanserint, dabo pavorem in cordibus eorum in regionibus hostium, terrebit eos sonitus folii volantis, et ita fugient quasi gladium: cadent, nullo persequente, **37** et corruent singuli super fratres suos, quasi bella fugientes, nemo vestrum inimicis audebit resistere. **38** Peribitis inter gentes, et hostilis vos terra consumet. **39** Quod si et de iis aliqui remanserint, tabescant in iniquitatibus suis, in terra inimicorum suorum, et propter peccata patrum suorum et sua affligentur: **40** donec confiteantur iniquitates suas, et majorum suorum, quibus prævaricati sunt in me, et ambulaverunt ex adverso mihi. **41** Ambulabo igitur et ego contra eos, et inducam illos in terram hostilem, donec erubescat incircumcisæ mens eorum: tunc orabunt pro impietatibus suis. **42** Et recordabor foederis mei, quod pepigi cum Jacob, et Isaac, et Abraham. Terræ quoque memor ero: **43** quæ cum relicta fuerit ab eis, complacabit sibi in sabbatis suis, patiens

solutudinem propter illos. Ipsi vero rogabunt pro ex pretio. **19** Quod si voluerit redimere agrum peccatis suis, eo quod abjecerint judicia mea, et ille qui voverat, addet quintam partem æstimatae leges meas despixerint. **44** Et tamen etiam cum pecuniae, et possidebit eum. **20** Sin autem noluerit essent in terra hostili, non penitus abjeci eos, neque redimere, sed alteri cuilibet fuerit venundatus, sic despexi ut consumerentur, et irritum facerent ultra eum qui voverat redimere non poterit. **21** pactum meum cum eis. Ego enim sum Dominus Quia cum jubilæi venerit dies, sanctificatus erit Deus eorum, **45** et recordabor fœderis mei pristini, Domino, et possessio consecrata ad jus pertinet quando eduxi eos de terra Ægypti in conspectu sacerdotum. **22** Si ager emptus est, et non de gentium, ut essem Deus eorum. Ego Dominus. **46** possessione majorum sanctificatus fuerit Domino, Hæc sunt judicia atque præcepta et leges quas dedit **23** suppabit sacerdos juxta annorum numerum Dominus inter se et filios Israël in monte Sinai per usque ad jubilæum, pretium: et dabit ille qui voverat manum Moysi.

27 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **2**

Loquere filiis Israël, et dices ad eos: Homo qui votum fecerit, et spoponderit Deo animam suam, sub æstimatione dabit pretium. **3** Si fuerit masculus a vigesimo anno usque ad sexagesimum annum, dabit quinquaginta siclos argenti ad mensuram sanctuarii: **4** si mulier, triginta. **5** A quinto autem anno usque ad vigesimum, masculus dabit viginti siclos: femina, decem. **6** Ab uno mense usque ad annum quintum, pro masculo dabuntur quinque sicli: pro femina, tres. **7** Sexagenarius et ultra masculus dabit quindecim siclos: femina, decem. **8** Si pauper fuerit, et æstimationem reddere non valebit, stabit coram sacerdote: et quantum ille æstimaverit, et viderit eum posse reddere, tantum dabit. **9** Animal autem, quod immolari potest Domino, si quis voverit, sanctum erit, **10** et mutari non poterit, id est, nec melius malo, nec pejus bono: quod si mutaverit, et ipsum quod mutatum est, et illud pro quo mutatum est, consecratum erit Domino. **11** Animal immundum, quod immolari Domino non potest, si quis voverit, adducetur ante sacerdotem: **12** qui judicans utrum bonum an malum sit, statuet pretium. **13** Quod si dare voluerit is qui offert, addet supra æstimationem quintam partem. **14** Homo si voverit domum suam, et sanctificaverit Domino, considerabit eam sacerdos utrum bona an mala sit, et juxta pretium, quod ab eo fuerit constitutum, venundabitur: **15** sin autem ille qui voverat, voluerit redimere eam, dabit quintam partem æstimationis supra, et habebit domum. **16** Quod si agrum possessionis suæ voverit, et consecraverit Domino, juxta mensuram sementis æstimabitur pretium: si triginta modiis hordei seritur terra, quinquaginta siclis venundetur argenti. **17** Si statim ab anno incipientis jubilæi voverit agrum, quanto valere potest, tanto æstimabitur. **18** Sin autem post aliquantum temporis, suppabit sacerdos pecuniam juxta annorum, qui reliqui sunt, numerum usque ad jubilæum, et detrahetur

ex pretio. **19** Quod si voluerit redimere agrum peccatis suis, eo quod abjecerint judicia mea, et ille qui voverat, addet quintam partem æstimatae leges meas despixerint. **44** Et tamen etiam cum pecuniae, et possidebit eum. **20** Sin autem noluerit essent in terra hostili, non penitus abjeci eos, neque redimere, sed alteri cuilibet fuerit venundatus, sic despexi ut consumerentur, et irritum facerent ultra eum qui voverat redimere non poterit. **21** pactum meum cum eis. Ego enim sum Dominus Quia cum jubilæi venerit dies, sanctificatus erit Deus eorum, **45** et recordabor fœderis mei pristini, Domino, et possessio consecrata ad jus pertinet quando eduxi eos de terra Ægypti in conspectu sacerdotum. **22** Si ager emptus est, et non de gentium, ut essem Deus eorum. Ego Dominus. **46** possessione majorum sanctificatus fuerit Domino, Hæc sunt judicia atque præcepta et leges quas dedit **23** suppabit sacerdos juxta annorum numerum Dominus inter se et filios Israël in monte Sinai per usque ad jubilæum, pretium: et dabit ille qui voverat eum, Domino. **24** In jubilæo autem revertetur ad priorem dominum, qui vendiderat eum, et habuerat in sorte possessionis suæ. **25** Omnis æstimatione siclo sanctuarii ponderabitur. Siclus viginti obolos habet. **26** Primogenita, quæ ad Dominum pertinent, nemo sanctificare poterit et vovere: sive bos, sive ovis fuerit, Domini sunt. **27** Quod si immundum est animal, redimet qui obtulit, juxta æstimationem tuam, et addet quintam partem pretii: si redimere noluerit, vendetur alteri quantocumque a te fuerit æstimatuum. **28** Omne quod Domino consecratur, sive homo fuerit, sive animal, sive ager, non vendetur, nec redimi poterit. Quidquid semel fuerit consecratum, Sanctum sanctorum erit Domino: **29** et omnis consecratio, quæ offertur ab homine, non redimetur, sed morte morietur. **30** Omnes decimæ terræ, sive de frugibus, sive de pomis arborum, Domini sunt, et illi sanctificantur. **31** Si quis autem voluerit redimere decimas suas, addet quintam partem earum. **32** Omnia decimaru bovis et ovis et capræ, quæ sub pastoris virga transeunt, quidquid decimum venerit, sanctificabitur Domino. **33** Non elgetur nec bonum nec malum, nec altero commutabitur, si quis mutaverit: et quod mutatum est, et pro quo mutatum est, sanctificabitur Domino, et non redimetur. **34** Hæc sunt præcepta, quæ mandavit Dominus Moysi ad filios Israël in monte Sinai.

Liber Numeri

1 Locutusque est Dominus ad Moysen in deserto Sinai in tabernaculo foederis, prima die mensis secundi, anno altero egressionis eorum ex Ægypto, dicens: **2** Tollite summam universæ congregationis filiorum Israël per cognationes et domos suas, et nomina singulorum, quidquid sexus est masculini **3** a vigesimo anno et supra, omnium virorum fortium ex Israël, et numerabitis eos per turmas suas, tu et Aaron. **4** Eruntque vobiscum principes tribuum ac domorum in cognitionibus suis, **5** quorum ista sunt nomina: de Ruben, Elisur, filius Sedeur; **6** de Simeon, Salamiel filius Surisaddai; **7** de Juda, Nahasson filius Aminadab; **8** de Issachar, Nathanaël filius Suar; **9** de Zabulon, Eliab filius Helon; **10** filiorum autem Joseph, de Ephraim, Elisama filius Ammiud; de Manasse, Gamaliel filius Phadassur; **11** de Benjamin, Abidan filius Gedeonis; **12** de Dan, Ahiezer filius Ammisaddai; **13** de Aser, Phegiel filius Ochran; **14** de Gad, Eliasaph filius Duel; **15** de Nephthali, Ahira filius Enan. **16** Hi nobilissimi principes multitudinis per tribus et cognationes suas, et capita exercitus Israël, **17** quos tulerunt Moyses et Aaron cum omni vulgi multitudine: **18** et congregaverunt primo die mensis secundi, recensentes eos per cognationes, et domos, ac familias, et capita, et nomina singulorum a vigesimo anno et supra, **19** sicut præceperat Dominus Moysi. Numeratique sunt in deserto Sinai. **20** De Ruben primogenito Israëlis per generationes et familias ac domos suas, et nomina capitum singulorum, omne quod sexus est masculini a vigesimo anno et supra, procedentium ad bellum, **21** quadraginta sex millia quingenti. **22** De filiis Simeon per generationes et familias ac domos cognitionum suarum recensiti sunt per nomina et capita singulorum, omne quod sexus est masculini a vigesimo anno et supra, procedentium ad bellum, **23** quinquaginta novem millia trecenti. **24** De filiis Gad per generationes et familias ac domos cognitionum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a viginti annis et supra, omnes qui ad bella procederent, **25** quadraginta quinque millia sexcenti quinquaginta. **26** De filiis Juda per generationes et familias ac domos cognitionum suarum, per nomina singulorum a vigesimo anno et supra, omnes qui ad bella procederent, **27** recensiti sunt septuaginta quatuor millia sexcenti. **28** De filiis Issachar, per generationes et familias ac domos cognitionum suarum, per nomina singulorum a vigesimo anno et supra, omnes qui ad bella procederent, **29** recensiti sunt quinquaginta quatuor millia quadrungenti. **30** De filiis Zabulon per generationes et familias ac domos cognitionum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a vigesimo anno et supra, omnes qui poterant ad bella procedere, **31** quinquaginta septem millia quadrungenti. **32** De filiis Joseph, filiorum Ephraim per generationes et familias ac domos cognitionum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a vigesimo anno et supra, omnes qui poterant ad bella procedere, **33** quadraginta millia quingenti. **34** Porro filiorum Manasse per generationes et familias ac domos cognitionum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a viginti annis et supra, omnes qui poterant ad bella procedere, **35** tricentia duo millia ducenti. **36** De filiis Benjamin per generationes et familias ac domos cognitionum suarum recensiti sunt nominibus singulorum a vigesimo anno et supra, omnes qui poterant ad bella procedere, **37** triginta quinque millia quadrungenti. **38** De filiis Dan per generationes et familias ac domos cognitionum suarum recensiti sunt nominibus singulorum a vigesimo anno et supra, omnes qui poterant ad bella procedere, **39** sexaginta duo millia septingenti. **40** De filiis Aser per generationes et familias ac domos cognitionum suarum recensiti sunt per nomina singulorum a vigesimo anno et supra, omnes qui poterant ad bella procedere, **41** quadraginta millia et mille quingenti. **42** De filiis Nephthali per generationes et familias ac domos cognitionum suarum recensiti sunt nominibus singulorum a vigesimo anno et supra, omnes qui poterant ad bella procedere, **43** quinquaginta tria millia quadrungenti. **44** Hi sunt, quos numeraverunt Moyses et Aaron, et duodecim principes Israël, singulos per domos cognitionum suarum. **45** Fueruntque omnis numerus filiorum Israël per domos et familias suas a vigesimo anno et supra, qui poterant ad bella procedere, **46** sexenta tria millia virorum quingenti quinquaginta. **47** Levitæ autem in tribu familiarium suarum non sunt numerati cum eis. **48** Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **49** Tribum Levi noli numerare, neque pones summam eorum cum filiis Israël: **50** sed constitue eos super tabernaculum testimonii et cuncta vasa ejus, et quidquid ad cæremonias pertinet. Ipsi portabunt tabernaculum et omnia utensilia ejus: et erunt in ministerio, ac per gyrum tabernaculi metabuntur. **51** Cum proficiscendum fuerit, deponent Levitæ tabernaculum; cum castrametandum, erigent. Quisquis externorum accesserit, occidetur. **52** Metabuntur autem castra filii Israël unusquisque per turmas et cuneos atque exercitum suum. **53** Porro Levitæ per gyrum tabernaculi figent tentoria,

ne fiat indignatio super multitudinem filiorum Israël, et excubabunt in custodiis tabernaculi testimonii. **54** Fecerunt ergo filii Israël juxta omnia quae præceperat Dominus Moysi.

2 Locutusque est Dominus ad Moysen et Aaron, dicens: **2** Singuli per turmas, signa, atque vexilla, et domos cognitionum suarum, castrametabuntur filii Israël, per gyrum tabernaculi fœderis. **3** Ad orientem Judas figet tentoria per turmas exercitus sui: eritque princeps filiorum ejus Nahasson filius Aminadab. **4** Et omnis de stirpe ejus summa pugnantium, septuaginta quatuor millia sexcenti. **5** Juxta eum castrametati sunt de tribu Issachar, quorum princeps fuit Nathanaël filius Suar. **6** Et omnis numerus pugnatorum ejus quinquaginta quatuor millia quadrangenti. **7** In tribu Zabulon princeps fuit Eliab filius Helon. **8** Omnis de stirpe ejus exercitus pugnatorum, quinquaginta septem millia quadrangenti. **9** Universi qui in castris Judæ enumerati sunt, fuerunt centum octoginta sex millia quadrangenti: et per turmas suas primi egredientur. **10** In castris filiorum Ruben ad meridianam plagam erit princeps Elisur filius Sedeur. **11** Et cunctus exercitus pugnatorum ejus qui numerati sunt, quadraginta sex millia quingenti. **12** Juxta eum castrametati sunt de tribu Simeon: quorum princeps fuit Salamiel filius Surisaddai. **13** Et cunctus exercitus pugnatorum ejus qui numerati sunt, quinquaginta novem millia trecenti. **14** In tribu Gad princeps fuit Eliasaph filius Duel. **15** Et cunctus exercitus pugnatorum ejus, qui numerati sunt, quadraginta quinque millia sexcenti quinquaginta. **16** Omnes qui recensiti sunt in castris Ruben, centum quinquaginta millia et mille quadrangenti quinquaginta per turmas suas: in secundo loco proficiscentur. **17** Levabitur autem tabernaculum testimonii per officia Levitarum, et turmas eorum: quomodo erigetur, ita et deponetur. Singuli per loca et ordines suos proficiscentur. **18** Ad occidentalem plagam erunt castra filiorum Ephraim, quorum princeps fuit Elisama filius Ammiud. **19** Cunctus exercitus pugnatorum ejus, qui numerati sunt, quadraginta millia quingenti. **20** Et cum eis tribus filiorum Manasse, quorum princeps fuit Gamaliel filius Phadassur. **21** Cunctusque exercitus pugnatorum ejus, qui numerati sunt, triginta duo millia ducenti. **22** In tribu filiorum Benjamin princeps fuit Abidan filius Gedeonis. **23** Et cunctus exercitus pugnatorum ejus, qui recensiti sunt, triginta quinque millia quadrangenti. **24** Omnes qui numerati sunt in castris Ephraim, centum octo millia centum per turmas suas: tertii proficiscentur.

25 Ad aquilonis partem castrametati sunt filii Dan: quorum princeps fuit Ahiezer filius Ammisaddai. **26** Cunctus exercitus pugnatorum ejus, qui numerati sunt, sexaginta duo millia septingenti. **27** Juxta eum fixere tentoria de tribu Aser: quorum princeps fuit Phegiel filius Ochran. **28** Cunctus exercitus pugnatorum ejus, qui numerati sunt, quadraginta millia et mille quingenti. **29** De tribu filiorum Nephthali princeps fuit Ahira filius Enan. **30** Cunctus exercitus pugnatorum ejus, quinquaginta tria millia quadrangenti. **31** Omnes qui numerati sunt in castris Dan, fuerunt centum quinquaginta septem millia sexcenti: et novissimi proficiscentur. **32** Hic numerus filiorum Israël, per domos cognitionum suarum et turmas divisi exercitus, sexcenta tria millia quingenti quinquaginta. **33** Levitæ autem non sunt numerati inter filios Israël: sic enim præceperat Dominus Moysi. **34** Feceruntque filii Israël juxta omnia que mandaverat Dominus. Castrametati sunt per turmas suas, et profecti per familias ac domos patrum suorum.

3 Hæ sunt generationes Aaron et Moysi in die qua locutus est Dominus ad Moysen in monte Sinai. **2** Et hæc nomina filiorum Aaron: primogenitus ejus Nadab, deinde Abiu, et Eleazar, et Ithamar. **3** Hæc nomina filiorum Aaron sacerdotum qui uncti sunt, et quorum repletae et consecratae manus ut sacerdotio fungerentur. **4** Mortui sunt enim Nadab et Abiu cum offerrent ignem alienum in conspectu Domini in deserto Sinai, absque liberis: functique sunt sacerdotio Eleazar et Ithamar coram Aaron patre suo. **5** Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **6** Aplica tribum Levi, et fac stare in conspectu Aaron sacerdotis ut ministrent ei, et excubent, **7** et observent quidquid ad cultum pertinet multitudinis coram tabernaculo testimonii, **8** et custodiant vasa tabernaculi, servientes in ministerio ejus. **9** Dabisque dono Levitas **10** Aaron et filiis ejus, quibus traditi sunt a filiis Israël. Aaron autem et filios ejus constitues super cultum sacerdotii. Externus, qui ad ministrandum accesserit, morietur. **11** Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **12** Ego tuli Levitas a filiis Israël pro omni primogenito, qui aperit vulvam in filiis Israël, eruntque Levitæ mei. **13** Meum est enim omne primogenitum: ex quo percussi primogenitos in terra Ægypti, sanctificavi mihi quidquid primum nascitur in Israël: ab homine usque ad pecus, mei sunt. Ego Dominus. **14** Locutusque est Dominus ad Moysen in deserto Sinai, dicens: **15** Numera filios Levi per domos patrum suorum et familias, omnem masculum ab uno mense et supra. **16** Numeravit

Moyses, ut præceperat Dominus, **17** et inventi sunt septuaginta tres. **44** Locutusque est Dominus ad filii Levi per nomina sua, Gerson et Caath et Merari. Moysen, dicens: **45** Tolle Levitas pro primogenitis **18** Filii Gerson: Lebni et Semei. **19** Filii Caath: Amram filiorum Israël, et pecora Levitarum pro pecoribus et Jesaar, Hebron et Oziel. **20** Filii Merari: Moholi et eorum, eruntque Levitæ mei. Ego sum Dominus. **46** Musi. **21** De Gerson fuere familiae duæ, Lebnitica, et In pretio autem ducentorum septuaginta trium, Semeitica: **22** quarum numeratus est populus sexus qui excedunt numerum Levitarum de primogenitis masculini ab uno mense et supra, septem millia filiorum Israël, **47** accipies quinque siclos per quingenti. **23** Hi post tabernaculum metabuntur ad singula capita ad mensuram sanctuarii (siclus occidentem, **24** sub principe Eliasaph filio Laël. **25** Et habet viginti obolos): **48** dabisque pecuniam Aaron habebunt excubias in tabernaculo foederis, **26** ipsum et filiis ejus pretium eorum qui supra sunt. **49** tabernaculum et operimentum ejus, tentorium Tulit igitur Moyses pecuniam eorum, qui fuerant quod trahitur ante fores tecti foederis, et cortinas amplius, et quos redemerant a Levitis, **50** pro atrii: tentorium quoque quod appenditur in introitu primogenitis filiorum Israël, mille trecentorum atri tabernaculi, et quidquid ad ritum altaris sexaginta quinque siclorum juxta pondus sanctuarii: pertinet, funes tabernaculi et omnia utensilia ejus. **51** et dedit eam Aaron et filiis ejus juxta verbum **27** Cognatio Caath habebit populos Amramitas quod præceperat sibi Dominus.

et Jesaaritas et Hebronitas et Ozielitas. Hæ sunt familiae Caathitarum recensitæ per nomina sua. **28** Omnes generis masculini ab uno mense et supra, octo millia sexcenti habebunt excubias sanctuarii, **29** et castrametabuntur ad meridianam plagam. **30** Princepsque eorum erit Elisaphan filius Oziel: **31** et custodient arcum, mensamque et candelabrum, altaria et vasa sanctuarii, in quibus ministratur, et velum, cunctamque hujuscemodi supellecilem. **32** Princeps autem principum Levitarum Eleazar filius Aaron sacerdotis, erit super excubidores custodiæ sanctuarii. **33** At vero de Merari erunt populi Moholitæ et Musitæ recensiti per nomina sua: **34** omnes generis masculini ab uno mense et supra, sex millia ducenti. **35** Princeps eorum Suriel filius Abihael: in plaga septentrionali castrametabuntur. **36** Erunt sub custodia eorum tabulæ tabernaculi et vectes, et columnæ ac bases earum, et omnia quæ ad cultum hujuscemodi pertinent: **37** columnæque atrii per circuitum cum basibus suis, et Paxilli cum funibus. **38** Castrametabuntur ante tabernaculum foederis, id est, ad orientalem plagam, Moyses et Aaron cum filiis suis, habentes custodiæ sanctuarii in medio filiorum Israël. Quisquis alienus accesserit, morietur. **39** Omnes Levitæ, quos numeraverunt Moyses et Aaron juxta præceptum Domini per familias suas in genere masculino a mense uno et supra, fuerunt viginti duo millia. **40** Et ait Dominus ad Moysen: Numera primogenitos sexus masculini de filiis Israël ab uno mense et supra, et habebis summam eorum. **41** Tollesque Levitas milii pro omni primogenito filiorum Israël: ego sum Dominus: et pecora eorum pro universis primogenitis pecorum filiorum Israël. **42** Recensuit Moyses, sicut præceperat Dominus, primogenitos filiorum Israël: **43** et fuerunt masculi per nomina sua, a mense uno et supra, viginti duo millia ducenti

4 Locutusque est Dominus ad Moysen et Aaron, dicens: **2** Tolle summam filiorum Caath de medio Levitarum per domos et familias suas, **3** a trigesimo anno et supra, usque ad quinquagesimum annum, omnium qui ingrediuntur ut stent et ministrent in tabernaculo foederis. **4** Hic est cultus filiorum Caath: tabernaculum foederis, et Sanctum sanctorum **5** ingredientur Aaron et filii ejus, quando movenda sunt castra, et deponent velum quod pendet ante fores, involventque eo arcum testimonii, **6** et operient rursum velamine janthinarum pellium, extendentque desuper pallium totum hyacinthinum, et inducent vectes. **7** Mensam quoque propositionis involvent hyacinthino pallio, et ponent cum ea thuribula et mortariola, cyathos et crateras ad liba fundenda: panes semper in ea erunt: **8** extendentque desuper pallium coccineum, quod rursum operient velamento janthinarum pellium, et inducent vectes. **9** Sument et pallium hyacinthinum, quo operient candelabrum cum lucernis et forcipibus suis et emuncoriis et cunctis vasis olei, quæ ad concinnandas lucernas necessaria sunt: **10** et super omnia ponent operimentum janthinarum pellium, et inducent vectes. **11** Necnon et altare aureum involvent hyacinthino vestimento, et extendent desuper operimentum janthinarum pellium, inducentque vectes. **12** Omnia vasa, quibus ministratur in sanctuario, involvent hyacinthino pallio, et extendent desuper operimentum janthinarum pellium, inducentque vectes. **13** Sed et altare mundabunt cinere, et involvent illud purpureo vestimento, **14** ponentque cum eo omnia vasa, quibus in ministerio ejus utuntur, id est, ignium receptacula, fuscinalas ac tridentes, uncinos et batilla. Cuncta vasa altaris operient simul velamine janthinarum pellium, et

inducent vectes. **15** Cumque involverint Aaron **37** Hic est numerus populi Caath qui intrant et filii ejus sanctuarium et omnia vasa ejus in tabernaculum foederis: hos numeravit Moyses et commotione castrorum, tunc intrabunt filii Caath Aaron juxta sermonem Domini per manum Moysi. ut portent involuta: et non tangent vasa sanctuarii, **38** Numerati sunt et filii Gerson per cognationes et ne moriantur. Ista sunt onera filiorum Caath in domos patrum suorum, **39** a triginta annos et supra, tabernaculo foederis: **16** super quos erit Eleazar usque ad quinquagesimum annum, omnes qui filius Aaron sacerdos, ad cuius curam pertinet ingrediuntur ut ministrent in tabernaculo foederis: oleum ad concinnandas lucernas, et compositionis **40** et inventi sunt duo millia sexcenti triginta. **41** incensum, et sacrificium, quod semper offertur, et **Hic est populus Gersonitarum, quos numeraverunt oleum unctionis, et quidquid ad cultum tabernaculi Moyses et Aaron juxta verbum Domini.** **42** Numerati pertinet, omniumque vasorum, quæ in sanctuario sunt et filii Merari per cognationes et domos patrum sunt. **17** Locutusque est Dominus ad Moysen et suorum, **43** a triginta annis et supra, usque ad Aaron, dicens: **18** Nolite perdere populum Caath de anno quinquagesimum, omnes qui ingrediuntur medio Levitarum: **19** sed hoc facite eis, ut vivant, ad explendos ritus tabernaculi foederis: **44** et inventi et non moriantur, si tetigerint Sancta sanctorum. **20** imperium Domini per manum Moysi. **46** Omnes qui Alii nulla curiositate videant quæ sunt in sanctuario recensiti sunt de Levitis, et quos recenseri fecit ad priusquam involvantur, aliquoquin morientur. **21** nomen Moyses et Aaron, et principes Israël per Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **22** cognationes et domos patrum suorum, **47** a triginta Tolle summam etiam filiorum Gerson per domos ac annis et supra, usque ad annum quinquagesimum, familias et cognationes suas, **23** a triginta annis et ingredientes ad ministerium tabernaculi, et onera supra, usque ad annos quinquaginta. Numera omnes portanda, **48** fuerunt simul octo millia quingenti qui ingrediuntur et ministrant in tabernaculo octoginta. **49** Juxta verbum Domini recensuit eos foederis. **24** Hoc est officium familiae Gersonitarum, Moyses, unumquemque juxta officium et onera sua, **25** ut portent cortinas tabernaculi et tectum foederis, sicut præceperat ei Dominus.

operimentum aliud, et super omnia velamen janthinum tentoriumque quod pendet in introitu tabernaculi foederis, **26** cortinas atrii, et velum in introitu quod est ante tabernaculum. Omnia quæ ad altare pertinent, funiculos, et vasa ministerii, **27** jubente Aaron et filiis ejus, portabunt filii Gerson: et scient singuli cui debeant oneri mancipari. **28** Hic est cultus familiae Gersonitarum in tabernaculo foederis, eruntque sub manu Ithamar filii Aaron sacerdos. **29** Filios quoque Merari per familias et domos patrum suorum recensebis, **30** a triginta annis et supra, usque ad annos quinquaginta, omnes qui ingrediuntur ad officium ministerii sui et cultum foederis testimonii. **31** Hæc sunt onera eorum: portabunt tabulas tabernaculi et vectes ejus, columnas ac bases earum, **32** columnas quoque atrii per circuitum cum basibus et paxillis et funibus suis. Omnia vasa et supellecilem ad numerum accipient, sicque portabunt. **33** Hoc est officium familiae Meraritarum et ministerium in tabernaculo foederis: eruntque sub manu Ithamar filii Aaron sacerdos. **34** Recensuerunt igitur Moyses et Aaron et principes synagogæ filios Caath per cognationes et domos patrum suorum, **35** a triginta annis et supra, usque ad annum quinquagesimum, omnes qui ingrediuntur ad ministerium tabernaculi foederis: **36** et inventi sunt duo millia septingenti quinquaginta.

5 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **2** Præcipe filiis Israël, ut ejiciant de castris omnem leprosum, et qui semine fluit, pollutusque est super mortuo: **3** tam masculum quam feminam ejicite de castris, ne contaminent ea cum habitaverint vobiscum. **4** Feceruntque ita filii Israël, et ejecerunt eos extra castra, sicut locutus erat Dominus Moysi. **5** Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **6** Loquere ad filios Israël: Vir, sive mulier, cum fecerint ex omnibus peccatis, quæ solent hominibus accidere, et per negligentiam transgressi fuerint mandatum Domini, atque deliquerint, **7** confitebuntur peccatum suum, et reddent ipsum caput, quintamque partem desuper, ei in quem peccaverint. **8** Sin autem non fuerit qui recipiat, dabunt Domino, et erit sacerdos, excepto ariete, qui offertur pro expiatione, ut sit placabilis hostia. **9** Omnes quoque primitiæ, quas offerunt filii Israël, ad sacerdotem pertinent: **10** et quidquid in sanctuarium offertur a singulis, et traditur manibus sacerdotis, ipsius erit. **11** Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **12** Loquere ad filios Israël, et dices ad eos: Vir cuius uxor erraverit, maritumque contempnens **13** dormierit cum altero viro, et hoc maritus deprehendere non quiverit, sed latet adulterium, et testibus argui non potest, quia non est inventa in

stupro: **14** si spiritus zelotypiæ concitaverit virum exprimitur, non bibent: uvas recentes siccasque non contra uxorem suam, quæ vel polluta est, vel falsa comedent **4** cunctis diebus quibus ex voto Domino suspicione appetitur: **15** adducet eam ad sacerdotem, consecrantur: quidquid ex vinea esse potest, ab et offeret oblationem pro illa, decimam partem sati uva passa usque ad acinum non comedent. **5** Omni farinæ hordeaceæ: non fundet super eam oleum, tempore separationis suæ novacula non transbit nec imponet thus: quia sacrificium zelotypiæ est, et per caput ejus usque ad completum diem, quo oblatio investigans adulterium. **16** Offeret igitur eam Domino consecratur. Sanctus erit, crescente cæsarie sacerdos, et statuet coram Domino, **17** assumetque capitis ejus. **6** Omni tempore consecrationis suæ, aquam sanctam in vase fictili, et pauxillum terræ super mortuum non ingredietur, **7** nec super de pavimento tabernaculi mittet in eam. **18** patris quidem et matris et fratris sororisque funere Cumque steterit mulier in conspectu Domini, contaminabitur, quia consecratio Dei sui super discooperiet caput ejus, et ponet super manus caput ejus est. **8** Omnibus diebus separationis illius sacrificium recordationis, et oblationem suæ sanctus erit Domino. **9** Sin autem mortuus zelotypiæ: ipse autem tenebit aquas amarissimas, fuerit subito quispiam coram eo, polluetur caput in quibus cum execratione maledicta congressit. consecrationis ejus: quod radet illico in eadem die **19** Adjurabitque eam, et dicet: Si non dormivit vir purgationis suæ, et rursum septima. **10** In octava alienus tecum, et si non polluta es deserto mariti autem die offeret duos tortures, vel duos pullos thoro, non te nocebunt aquæ istæ amarissimæ, in columbae sacerdoti in introitu foederis testimonii. **11** quas maledicta congressi. **20** Sin autem declinasti Facietque sacerdos unum pro peccato, et alterum in a viro tuo, atque polluta es, et concubuisti cum holocaustum, et deprecabitur pro eo, quia peccavit altero viro: **21** his maledictionibus subjacebis: super mortuo: sanctificabitque caput ejus in die det te Dominus in maledictionem, exemplumque illo: **12** et consecrabit Domino dies separationis cunctorum in populo suo: putrescere faciat femur illius, offerens agnum anniculum pro peccato: ita tuum, et tumens uterus tuus disrumpatur. **22** tamen ut dies priores irriti fiant, quoniam polluta Ingrediantur aquæ maledictæ in ventrem tuum, et est sanctificatio ejus. **13** Ista est lex consecrationis. utero tumescente putrescat femur. Et respondebit Cum dies, quos ex voto decreverat, complebuntur, mulier: Amen, amen. **23** Scribetque sacerdos in adducet eum ad ostium tabernaculi foederis, **14** et libello ista maledicta, et delebit ea aquis amarissimis, offeret oblationes ejus Domino, agnum anniculum in quas maledicta congressit, **24** et dabit ei bibere. immaculatum in holocaustum, et ovem anniculum Quas cum exhauserit, **25** tollet sacerdos de manu immaculatum pro peccato, et arietem immaculatum, ejus sacrificium zelotypiæ, et elevabit illud coram hostiam pacificam, **15** canistrum quoque panum Domino, imponetque illud super altare, ita dumtaxat azymorum qui conspersi sint oleo, et lagana absque ut prius: **26** pugillum sacrificii tollat de eo, quod fermento uncta oleo, ac libamina singulorum: **16** offertur, et incendat super altare: et sic potum det quæ offeret sacerdos coram Domino, et faciet tam mulieri aquas amarissimas. **27** Quas cum biberit, pro peccato, quam in holocaustum. **17** Arietem vero si polluta est, et contempto viro adulterii rea, immolabit hostiam pacificam Domino, offerens pertransibunt eam aquæ maledictionis, et inflato simul canistrum azymorum, et libamenta quæ ex ventre, computrescat femur: eritque mulier in more debentur. **18** Tunc radetur nazaraeus ante maledictionem, et in exemplum omni populo. **28** ostium tabernaculi foederis cæsarie consecrationis Quod si polluta non fuerit, erit innoxia, et faciet sue: tolletque capillos ejus, et ponet super ignem, liberos. **29** Ista est lex zelotypiæ. Si declinaverit qui est suppositus sacrificio pacificorum: **19** et mulier a viro suo, et si polluta fuerit, **30** maritusque armum coctum arietis, tortamque absque fermento zelotypiæ spiritu concitatus adduxerit eam in unam de canistro, et laganum azymum unum, et conspectu Domini, et fecerit ei sacerdos juxta omnia tradet in manus nazaræi, postquam rasum fuerit quæ scripta sunt: **31** maritus absque culpa erit, et illa recipiet iniquitatem suam.

6 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **2**

Loquere ad filios Israël, et dices ad eos: Vir, sive mulier, cum fecerint votum ut sanctificantur, et se voluerint Domino consecrare: **3** a vino, et omni quod inebriare potest, abstinebunt. Acetum ex vino, et ex qualibet alia potione, et quidquid de uva

exprimitur, non bibent: uvas recentes siccasque non contra uxorem suam, quæ vel polluta est, vel falsa comedent **4** cunctis diebus quibus ex voto Domino suspensione appetitur: **15** adducet eam ad sacerdotem, consecrantur: quidquid ex vinea esse potest, ab et offeret oblationem pro illa, decimam partem sati uva passa usque ad acinum non comedent. **5** Omni farinæ hordeaceæ: non fundet super eam oleum, tempore separationis suæ novacula non transbit nec imponet thus: quia sacrificium zelotypiæ est, et per caput ejus usque ad completum diem, quo oblatio investigans adulterium. **16** Offeret igitur eam Domino consecratur. Sanctus erit, crescente cæsarie sacerdos, et statuet coram Domino, **17** assumetque capitis ejus. **6** Omni tempore consecrationis suæ, aquam sanctam in vase fictili, et pauxillum terræ super mortuum non ingredietur, **7** nec super de pavimento tabernaculi mittet in eam. **18** patris quidem et matris et fratris sororisque funere Cumque steterit mulier in conspectu Domini, contaminabitur, quia consecratio Dei sui super discooperiet caput ejus, et ponet super manus caput ejus est. **8** Omnibus diebus separationis illius sacrificium recordationis, et oblationem suæ sanctus erit Domino. **9** Sin autem mortuus zelotypiæ: ipse autem tenebit aquas amarissimas, fuerit subito quispiam coram eo, polluetur caput in quibus cum execratione maledicta congressit. consecrationis ejus: quod radet illico in eadem die **19** Adjurabitque eam, et dicet: Si non dormivit vir purgationis suæ, et rursum septima. **10** In octava alienus tecum, et si non polluta es deserto mariti autem die offeret duos tortures, vel duos pullos thoro, non te nocebunt aquæ istæ amarissimæ, in columbae sacerdoti in introitu foederis testimonii. **11** quas maledicta congressi. **20** Sin autem declinasti Facietque sacerdos unum pro peccato, et alterum in a viro tuo, atque polluta es, et concubuisti cum holocaustum, et deprecabitur pro eo, quia peccavit altero viro: **21** his maledictionibus subjacebis: super mortuo: sanctificabitque caput ejus in die det te Dominus in maledictionem, exemplumque illo: **12** et consecrabit Domino dies separationis cunctorum in populo suo: putrescere faciat femur illius, offerens agnum anniculum pro peccato: ita tuum, et tumens uterus tuus disrumpatur. **22** tamen ut dies priores irriti fiant, quoniam polluta Ingrediantur aquæ maledictæ in ventrem tuum, et est sanctificatio ejus. **13** Ista est lex consecrationis. utero tumescente putrescat femur. Et respondebit Cum dies, quos ex voto decreverat, complebuntur, mulier: Amen, amen. **23** Scribetque sacerdos in adducet eum ad ostium tabernaculi foederis, **14** et libello ista maledicta, et delebit ea aquis amarissimis, offeret oblationes ejus Domino, agnum anniculum in quas maledicta congressit, **24** et dabit ei bibere. immaculatum in holocaustum, et ovem anniculum Quas cum exhauserit, **25** tollet sacerdos de manu immaculatum pro peccato, et arietem immaculatum, ejus sacrificium zelotypiæ, et elevabit illud coram hostiam pacificam, **15** canistrum quoque panum Domino, imponetque illud super altare, ita dumtaxat azymorum qui conspersi sint oleo, et lagana absque ut prius: **26** pugillum sacrificii tollat de eo, quod fermento uncta oleo, ac libamina singulorum: **16** offertur, et incendat super altare: et sic potum det quæ offeret sacerdos coram Domino, et faciet tam mulieri aquas amarissimas. **27** Quas cum biberit, pro peccato, quam in holocaustum. **17** Arietem vero si polluta est, et contempto viro adulterii rea, immolabit hostiam pacificam Domino, offerens pertransibunt eam aquæ maledictionis, et inflato simul canistrum azymorum, et libamenta quæ ex ventre, computrescat femur: eritque mulier in more debentur. **18** Tunc radetur nazaraeus ante maledictionem, et in exemplum omni populo. **28** ostium tabernaculi foederis cæsarie consecrationis Quod si polluta non fuerit, erit innoxia, et faciet sue: tolletque capillos ejus, et ponet super ignem, liberos. **29** Ista est lex zelotypiæ. Si declinaverit qui est suppositus sacrificio pacificorum: **19** et mulier a viro suo, et si polluta fuerit, **30** maritusque armum coctum arietis, tortamque absque fermento zelotypiæ spiritu concitatus adduxerit eam in unam de canistro, et laganum azymum unum, et conspectu Domini, et fecerit ei sacerdos juxta omnia tradet in manus nazaræi, postquam rasum fuerit quæ scripta sunt: **31** maritus absque culpa erit, et illa recipiet iniquitatem suam.

23 Loquere Aaron et filii ejus: Sic benedicetis filiis et in sacrificio pacificorum boves duos, arietes Israël, et dicetis eis: **24** Benedicat tibi Dominus, et quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. custodiat te. **25** Ostendat Dominus faciem suam tibi, Hæc fuit oblatio Nathanaël filii Suar. **24** Tertio die et misereatur tui. **26** Convertat Dominus vultum principes filiorum Zabulon, Eliab filius Helon, **25** suum ad te, et det tibi pacem. **27** Invocabuntque obtulit acetabulum argenteum appendens centum nomen meum super filios Israël, et ego benedicam triginta siclos, phialam argenteam habentem eis. septuaginta siclos, ad pondus sanctuarii, utrumque plenum similia conspersa oleo in sacrificium: **26**

7 Factum est autem in die qua complevit Moyses tabernaculum, et erexit illud, unxitque et sanctificavit cum omnibus vasis suis, altare similiter et omnia vasa ejus: **2** obtulerunt principes Israël et capita familiarum, qui erant per singulas tribus, præfectique eorum, qui numerati fuerant, **3** munera coram Domino sex plastra tecta cum duodecim bobus. Unum plastrum obtulere duo duces, et unum bovem singuli, obtuleruntque ea in conspectu tabernaculi. **4** Ait autem Dominus ad Moysen: **5** Suscipe ab eis ut servant in ministerio tabernaculi, et trades ea Levitis juxta ordinem ministerii sui. **6** Itaque cum suscepisset Moyses plastra et boves, tradidit eos Levitis. **7** Duo plastra et quatuor boves dedit filiis Gerson, juxta id quod habebant necessarium. **8** Quatuor alia plastra et octo boves dedit filiis Merari secundum officia et cultum suum, sub manu Ithamar filii Aaron sacerdotis. **9** Filiis autem Caath non dedit plastra et boves: quia in sanctuario serviunt, et onera propriis portant humeris. **10** Igitur obtulerunt duces in dedicationem altaris, die qua unctum est, oblationem suam ante altare. **11** Dixitque Dominus ad Moysen: Singuli duces per singulos dies offerant munera in dedicationem altaris. **12** Primo die obtulit oblationem suam Nahasson filius Aminadab de tribu Juda: **13** fueruntque in ea acetabulum argenteum pondo centum triginta siclorum, phiala argentea habens septuaginta siclos, juxta pondus sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium: **14** mortariolum ex decem siclis aureis plenum incenso: **15** bovem de armento, et arietem, et agnum anniculum in holocaustum: **16** hircumque pro peccato: **17** et in sacrificio pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Hæc est oblatio Nahasson filii Aminadab. **18** Secundo die obtulit Nathanaël filius Suar, dux de tribu Issachar, **19** acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, juxta pondus sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium: **20** mortariolum aureum habens decem siclos plenum incenso: **21** bovem de armento, et arietem, et agnum anniculum in holocaustum: **22** hircumque pro peccato: **23** mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso: **24** bovem de armento, et arietem, et agnum anniculum in holocaustum: **25** hircumque pro peccato: **26** et in hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Hæc fuit oblatio Elisur filii Sedeur. **27** Die quarto princeps filiorum Ruben, Elisur filius Sedeur, **28** obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium: **29** mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso: **30** bovem de armento, et arietem, et agnum anniculum in holocaustum: **31** hircumque pro peccato: **32** et in hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Hæc est oblatio Eliab filii Helon. **33** Die quinto princeps filiorum Simeon, Salamiel filius Surisaddai, **34** obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium: **35** mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso: **36** Die sexto princeps filiorum Gad, Eliasaph filius Duel, **37** obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium: **38** mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso: **39** bovem de armento, et arietem, et agnum anniculum in holocaustum: **40** hircumque pro peccato: **41** et in hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Hæc fuit oblatio Salamiel filii Surisaddai. **42** Die septimo princeps filiorum Gad, Eliasaph filius Duel, **43** obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificium: **44** mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso: **45** bovem de armento, et arietem, et agnum anniculum in holocaustum: **46** hircumque pro peccato: **47** et in hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Hæc fuit oblatio Eliasaph filii Duel. **48** Die octavo princeps filiorum Ephraim, Elisama filius Ammiud, **49** obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus sanctuarii, utrumque plenum

simila conspersa oleo in sacrificum: 50 mortariolum Nephthali, Ahira filius Enan, 79 obtulit acetabulum aureum appendens decem siclos, plenum incenso: 51 argenteum appendens centum triginta siclos, bovem de armento, et arietem, et agnum anniculum phialam argenteam habentem septuaginta siclos, in holocaustum: 52 hircumque pro peccato: 53 et in ad pondus sanctuarii, utrumque plenum simila oleo hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, conspersa in sacrificum: 80 mortariolum aureum hircos quinque, agnos anniculos quinque. Hæc fuit appendens decem siclos, plenum incenso: 81 bovem oblatio Elisama filii Ammiud. 54 Die octavo, princeps de armento, et arietem, et agnum anniculum in filiorum Manasse, Gamaliel filius Phadassur, 55 holocaustum: 82 hircumque pro peccato: 83 et in obtulit acetabulum argenteum appendens centum hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, triginta siclos, phialam argenteam habentem hircos quinque, agnos anniculos quinque. Hæc fuit septuaginta siclos, ad pondus sanctuarii, utrumque oblatio Ahira filii Enan. 84 Hæc in dedicatione plenum simila conspersa oleo in sacrificum: 56 altaris oblata sunt a principibus Israël, in die qua mortariolum aureum appendens decem siclos, consecratum est: acetabula argentea duodecim: plenum incenso: 57 bovem de armento, et arietem, phialæ argenteæ duodecim: mortariola aurea et agnum anniculum in holocaustum: 58 hircumque duodecim: 85 ita ut centum triginta siclos argenti pro peccato: 59 et in hostias pacificorum boves haberet unum acetabulum, et septuaginta siclos duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos haberet una phiala: id est, in commune vasorum anniculos quinque. Hæc fuit oblatio Gamaliel filii omnium ex argento sicli duo millia quadringenti, Phadassur. 60 Die nono princeps filiorum Benjamin, pondere sanctuarii: 86 mortariola aurea duodecim Abidan filius Gedeonis, 61 obtulit acetabulum plena incenso, denos siclos appendentia pondere argenteum appendens centum triginta siclos, sanctuarii: id est, simul auri sicli centum viginti: phialam argenteam habentem septuaginta siclos, 87 boves de armento in holocaustum duodecim, ad pondus sanctuarii, utrumque plenum simila arietes duodecim, agni anniculi duodecim, et conspersa oleo in sacrificum: 62 et mortariolum libamenta eorum: hirci duodecim pro peccato. 88 In aureum appendens decem siclos, plenum incenso: 63 hostias pacificorum, boves viginti quatuor, arietes bovem de armento, et arietem, et agnum anniculum sexaginta, hirci sexaginta, agni anniculi sexaginta. in holocaustum: 64 hircumque pro peccato: 65 et in Hæc oblata sunt in dedicatione altaris, quando hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, unctum est. 89 Cumque ingredieretur Moyses hircos quinque, agnos anniculos quinque. Hæc fuit tabernaculum foederis, ut consuleret oraculum, oblatio Abidan filii Gedeonis. 66 Die decimo princeps audiebat vocem loquentis ad se de propitiatorio filiorum Dan, Ahiezer filius Ammisaddai, 67 obtulit quod erat super arcum testimonii inter duos acetabulum argenteum appendens centum triginta cherubim, unde et loquebatur ei.

siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificum: 68 mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso: 69 bovem de armento, et arietem, et agnum anniculum in holocaustum: 70 hircumque pro peccato: 71 et in hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Hæc fuit oblatio Ahiezer filii Ammisaddai. 72 Die undecimo princeps filiorum Aser, Phegiel filius Ochran, 73 obtulit acetabulum argenteum appendens centum triginta siclos, phialam argenteam habentem septuaginta siclos, ad pondus sanctuarii, utrumque plenum simila conspersa oleo in sacrificum: 74 mortariolum aureum appendens decem siclos, plenum incenso: 75 bovem de armento, et arietem, et agnum anniculum in holocaustum: 76 hircumque pro peccato: 77 et in hostias pacificorum boves duos, arietes quinque, hircos quinque, agnos anniculos quinque. Hæc fuit oblatio Phegiel filii Ochran. 78 Die duodecimo princeps filiorum

8 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens:
2 Loquere Aaron, et dices ad eum: Cum posueris septem lucernas, candelabrum in australi parte erigatur. Hoc igitur præcipe ut lucernæ contra boream e regione respiciant ad mensam panum propositionis, contra eam partem, quam candelabrum respicit, lucere debebunt. 3 Fecitque Aaron, et imposuit lucernas super candelabrum, ut præceperat Dominus Moysi. 4 Hæc autem erat factura candelabri, ex auro ductili, tam medius stipes, quam cuncta quæ ex utroque calamorum latere nascebantur: juxta exemplum quod ostendit Dominus Moysi, ita operatus est candelabrum. 5 Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens: 6 Tolle Levitas de medio filiorum Israël, et purificabis eos 7 juxta hunc ritum: aspergantur aqua lustrationis, et radant omnes pilos carnis suæ. Cumque laverint vestimenta sua, et mundati fuerint, 8 tollent bovem de armentis, et libamentum ejus similam oleo conspersam: bovem autem alterum de armento tu

accipies pro peccato: **9** et applicabis Levitas coram super anima hominis, qui non poterant facere tabernaculo fœderis, convocata omni multitudine Phase in die illo, accedentes ad Moysen et Aaron, **7** filiorum Israël. **10** Cumque Levitæ fuerint coram dixerunt eis: Immundi sumus super anima hominis: Domino, ponent filii Israël manus suas super eos. quare fraudamur ut non valeamus oblationem **11** Et offeret Aaron Levitas, munus in conspectu offerre Domino in tempore suo inter filios Israël? **8** Domini a filiis Israël, ut serviant in ministerio Quibus respondit Moyses: State ut consulam quid ejus. **12** Levitæ quoque ponent manus suas super præcipiat Dominus de vobis. **9** Locutusque est capita boum, e quibus unum facies pro peccato, et Dominus ad Moysen, dicens: **10** Loquere filiis Israël: alterum in holocaustum Domini, ut depreceris pro Homo, qui fuerit immundus super anima, sive in eis. **13** Statuesque Levitas in conspectu Aaron et via procul in gente vestra, faciat Phase Domino filiorum ejus, et consecrabis oblatos Domino, **14** **11** in mense secundo, quartadecima die mensis ac separabis de medio filiorum Israël, ut sint mei. ad vesperam. Cum azymis et lactucis agrestibus **15** Et postea ingredientur tabernaculum fœderis, comedent illud: **12** non relinquunt ex eo quippiam ut serviant mihi. Sicque purificabis et consecrabis usque mane, et os ejus non confringent: omnem eos in oblationem Domini: quoniam dono donati ritum Phase observabunt. **13** Si quis autem et sunt mihi a filiis Israël. **16** Pro primogenitis quæ mundus est, et in itinere non fuit, et tamen non fecit aperient omnem vulvam in Israël, accepi eos. Phase, exterminabitur anima illa de populis suis, **17** Mea sunt enim omnia primogenita filiorum quia sacrificium Domino non obtulit tempore suo: Israël, tam ex hominibus quam ex jumentis. Ex peccatum suum ipse portabit. **14** Peregrinus quoque die quo percussi omne primogenitum in terra et advena si fuerint apud vos, facient Phase Domino Ægypti, sanctificavi eos mihi: **18** et tuli Levitas pro iuxta cæremonias et justifications ejus. Præceptum cunctis primogenitis filiorum Israël, **19** tradidique idem erit apud vos tam advenæ quam indigenæ. **15** eos dono Aaron et filiis ejus de medio populi, ut Igitur die qua erectum est tabernaculum, operuit serviant mihi pro Israël in tabernaculo fœderis, illud nubes. A vespere autem super tentorium et orient pro eis ne sit in populo plaga, si ausi erat quasi species ignis usque mane. **16** Sic fiebat fuerint accedere ad sanctuarium. **20** Feceruntque jugiter: per diem operiebat illud nubes, et per Moyses et Aaron et omnis multitudi filiorum Israël noctem quasi species ignis. **17** Cumque ablata super Levitas quæ præceperat Dominus Moysi: fuisset nubes, quæ tabernaculum protegebat, tunc **21** purificatique sunt, et laverunt vestimenta sua. proficiscebantur filii Israël: et in loco ubi stetisset Elevavitque eos Aaron in conspectu Domini, et nubes, ibi castrametabantur. **18** Ad imperium Domini oravit pro eis, **22** ut purificati ingredierentur ad proficiscebantur, et ad imperium illius figebant officia sua in tabernaculum fœderis coram Aaron tabernaculum. Cunctis diebus quibus stabat nubes et filiis ejus. Sicut præceperat Dominus Moysi de super tabernaculum, manebant in eodem loco: **19** Levitis, ita factum est. **23** Locutusque est Dominus et si evenisset ut multo tempore maneret super ad Moysen, dicens: **24** Hæc est lex Levitarum: a illud, erant filii Israël in excubiis Domini, et non viginti quinque annis et supra, ingredientur ut proficiscebantur **20** quot diebus fuisset nubes super ministrent in tabernaculo fœderis. **25** Cumque tabernaculum. Ad imperium Domini erigebant quinquagesimum annum ætatis impleverint, servire tentoria, et ad imperium illius deponebant. **21** cessabunt, **26** eruntque ministri fratrum suorum in Si fuisset nubes a vespere usque mane, et statim tabernaculo fœderis, ut custodiant quæ sibi fuerunt diluculo tabernaculum reliquisset, proficiscebantur: commendata: opera autem ipsa non faciant. Sic et si post diem et noctem recessisset, dissipabant dispones Levitis in custodiis suis.

9 Locutus est Dominus ad Moysen in deserto Sinai anno secundo, postquam egressi sunt de terra Ægypti, mense primo, dicens: **2** Faciant filii Israël Phase in tempore suo, **3** quartadecima die mensis hujus ad vesperam, juxta omnes cæremonias et justifications ejus. **4** Præcepitque Moyses filiis Israël ut facerent Phase. **5** Qui fecerunt tempore suo, quartadecima die mensis ad vesperam, in monte Sinai. Juxta omnia quæ mandaverat Dominus Moysi, fecerunt filii Israël. **6** Ecce autem quidam immundi

10 Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **2** Fac tibi duas tubas argenteas ductiles, quibus convocare possis multitudinem quando movenda sunt castra. **3** Cumque increpauerit

tubis, congregabitur ad te omnis turba ad ostium tabernaculi fœderis. **4** Si semel clangueris, venient ad te principes, et capita multitudinis Israël. **5** Si movebunt castra primi qui sunt ad orientalem plagam. **6** In secundo autem sonitu et pari ululatu levabunt tentoria qui habitant ad meridiem; et juxta hunc modum reliqui facient, ululantibus tubis in profectionem. **7** Quando autem congregandus est populus, simplex tubarum clangor erit, et non concise ululabunt. **8** Filii autem Aaron sacerdotes clangent tubis: eritque hoc legitimum sempiternum in generationibus vestris. **9** Si exieritis ad bellum de terra vestra contra hostes qui dimicant adversum vos, clangeris ululantibus tubis, et erit recordatio vestri coram Domino Deo vestro, ut eruamini de manibus inimicorum vestrorum. **10** Siquando habebitis epulum, et dies festos, et calendas, canetis tubis super holocaustis, et pacificis victimis, ut sint vobis in recordationem Dei vestri. Ego Dominus Deus vester. **11** Anno secundo, mense secundo, vigesima die mensis, elevata est nubes de tabernaculo fœderis: **12** profectique sunt filii Israël per turmas suas de deserto Sinai, et recubuit nubes in solitudine Pharan. **13** Moveruntque castra primi juxta imperium Domini in manu Moysi. **14** Filii Juda per turmas suas: quorum princeps erat Nahasson filius Aminadab. **15** In tribu filiorum Issachar fuit princeps Nathanaël filius Suar. **16** In tribu Zabulon erat princeps Eliab filius Helon. **17** Depositumque est tabernaculum, quod portantes egressi sunt filii Gerson et Merari. **18** Profectique sunt et filii Ruben, per turmas et ordinem suum: quorum princeps erat Helisur filius Sedeur. **19** In tribu autem filiorum Simeon, princeps fuit Salamiel filius Surisaddai. **20** Porro in tribu Gad erat princeps Eliasaph filius Duel. **21** Profectique sunt et Caathitæ portantes sanctuarium. Tamdiu tabernaculum portabatur, donec venirent ad erectionis locum. **22** Moverunt castra et filii Ephraim per turmas suas, in quorum exercitu princeps erat Elisama filius Ammiud. **23** In tribu autem filiorum Manasse princeps fuit Gamaliel filius Phadassur. **24** Et in tribu Benjamin erat dux Abidan filius Gedeonis. **25** Novissimi castrorum omnium profecti sunt filii Dan per turmas suas, in quorum exercitu princeps fuit Ahiezer filius Ammisaddai. **26** In tribu autem filiorum Aser erat princeps Phegiel filius Ochran. **27** Et in tribu filiorum Nephthali princeps fuit Ahira filius Enan. **28** Hæc sunt castra, et profectiones filiorum Israël per turmas suas quando egrediebantur. **29** Dixitque Moyses Hobab filio Raguel Midianitæ, cognato suo: Proficiscimur ad locum quem Dominus datus est nobis: veni nobiscum, ut benefaciamus tibi, quia Dominus bona promisit Israëli. **30** Cui ille respondit: Non vadam tecum, sed revertar in terram meam, in autem prolixior atque concisus clangor increpuerit, qua natus sum. **31** Et ille: Noli, inquit, nos relinquere: tu enim nosti in quibus locis per desertum castra ponere debeamus, et eris duxor noster. **32** Cumque nobiscum veneris, quidquid optimum fuerit ex opibus, quas nobis traditus est Dominus, dabimus tibi. **33** Profecti sunt ergo de monte Domini viam trium dierum, arcaque fœderis Domini præcedebat eos, per dies tres providens castrorum locum. **34** Nubes quoque Domini super eos erat per diem cum incederent. **35** Cumque elevaretur arca, dicebat Moyses: Surge, Domine, et dissipentur inimici tui, et fugiant qui oderunt te, a facie tua. **36** Cum autem deponeretur, aiebat: Reverte, Domine, ad multitudinem exercitus Israël.

11 Interea ortum est murmur populi, quasi dolentium pro labore, contra Dominum. Quod cum audisset Dominus, iratus est. Et accensus in eos ignis Domini, devoravit extremam castrorum partem. **2** Cumque clamasset populus ad Moysen, oravit Moyses ad Dominum, et absorptus est ignis. **3** Vocavitque nomen loci illius, Incensio: eo quod incensus fuisset contra eos ignis Domini. **4** Vulgus quippe promiscuum, quod ascenderat cum eis, flagravit desiderio, sedens et flens, junctis sibi pariter filiis Israël, et ait: Quis dabit nobis ad vescendum carnes? **5** recordamur piscium quos comedebamus in Ægypto gratis: in mentem nobis veniunt cucumeres, et pepones, porrique, et cæpe, et allia. **6** Anima nostra arida est: nihil aliud respiciunt oculi nostri nisi man. **7** Erat autem man quasi semen coriandri, coloris bdellii. **8** Circuibatque populus, et colligens illud, frangebat mola, sive terebat in mortario, coquens in olla, et faciens ex eo tortulas saporis quasi panis oleati. **9** Cumque descendenter nocte super castra ros, descendebat pariter et man. **10** Audivit ergo Moyses flentem populum per familias, singulos per ostia tentorii sui. Iratusque est furor Domini valde: sed et Moysi intoleranda res visa est, **11** et ait ad Dominum: Cur afflixisti servum tuum? quare non invenio gratiam coram te? et cur imposuisti pondus universi populi hujus super me? **12** Numquid ego concepi omnem hanc multitudinem, vel genui eam, ut dicas mihi: Porta eos in sinu tuo sicut portare solet nutrix infantulum, et defer in terram, pro qua jurasti patribus eorum? **13** Unde mihi carnes ut dem tantæ multitudini? flent contra me, dicentes: Da nobis carnes ut comedamus. **14** Non possum solus sustinere omnem hunc populum, quia gravis est

michi. **15** Sin aliter tibi videtur, obsecro ut interficias me, et inveniam gratiam in oculis tuis, ne tantis afficiar malis. **16** Et dixit Dominus ad Moysen: Congrega mihi septuaginta viros de senibus Israël, quos tu nosti quod senes populi sint ac magistri: et duces eos ad ostium tabernaculi foederis, faciesque ibi stare tecum, **17** ut descendam et loquar tibi: et auferam de spiritu tuo, tradamque eis, ut sustentent tecum onus populi, et non tu solus graveris. **18** Populo quoque dices: Sanctificamini (cras comedetis carnes: ego enim audivi vos dicere: Quis dabit nobis escas carnium? bene nobis erat in Ægypto), ut det vobis Dominus carnes, et comedatis: **19** non uno die, nec duabus, vel quinque aut decem, nec viginti quidem, **20** sed usque ad mensem dierum, donec exeat per nares vestras, et vertatur in nauseam, eo quod repuleritis Dominum, qui in medio vestri est, et fleveritis coram eo, dicentes: Qquare egressi sumus ex Ægypto? **21** Et ait Moyses: Sexcenta millia pedum hujus populi sunt: et tu dicis: Dabo eis esum carnium mense integro? **22** numquid ovium et boum multitudo cædetur, ut possit sufficere ad cibum? vel omnes pisces maris in unum congregabuntur, ut eos satient? **23** Cui respondit Dominus: Numquid manus Domini invalida est? jam nunc videbis utrum meus sermo opere compleatur. **24** Venit igitur Moyses, et narravit populo verba Domini, congregans septuaginta viros de senibus Israël, quos stare fecit circa tabernaculum. **25** Descenditque Dominus per nubem, et locutus est ad eum, auferens de spiritu qui erat in Moyse, et dans septuaginta viris. Cumque requievisset in eis spiritus, prophetaverunt, nec ultra cessaverunt. **26** Remanserat autem in castris duo viri, quorum unus vocabatur Eldad, et alter Medad, super quos requievit spiritus. Nam et ipsi descripti fuerant, et non exierant ad tabernaculum. **27** Cumque prophetarent in castris, cucurrit puer, et nuntiavit Moysi, dicens: Eldad et Medad prophetant in castris. **28** Statim Josue filius Nun, minister Moysi, et electus e pluribus, ait: Domine mi Moyses, prohibe eos. **29** At ille: Quid, inquit æmularis pro me? quis tribuat ut omnis populus prophetet, et det eis Dominus spiritum suum? **30** Reversusque est Moyses, et majores natu Israël in castra. **31** Ventus autem egrediens a Domino, arreptans trans mare coturnices detulit, et demisit in castra itinere quantum uno die confici potest, ex omni parte castrorum per circuitum, volabantque in aëre duobus cubitis altitudine super terram. **32** Surgens ergo populus toto die illo, et nocte, ac die altero, congregavit coturnicum: qui parum, decem coros: et siccaverunt eas per gyrum castrorum. **33** Adhuc carnes erant in dentibus eorum, nec defecerat

hujuscemodi cibus: et ecce furor Domini concitatus in populum, percussit eum plaga magna nimis. **34** Vocatusque est ille locus, Sepulchra concupiscentiæ: ibi enim sepelierunt populum qui desideraverat. **35** Egressi autem de Sepulchris concupiscentiæ, venerunt in Haseroth, et manserunt ibi.

12 Locutaque est Maria et Aaron contra Moysen propter uxorem ejus Æthiopissam, **2** et dixerunt: Num per solum Moysen locutus est Dominus? nonne et nobis similiter est locutus? Quod cum audisset Dominus **3** (erat enim Moyses vir mitissimus super omnes homines qui morabantur in terra), **4** statim locutus est ad eum, et ad Aaron et Mariam: Egredimini vos tantum tres ad tabernaculum foederis. Cumque fuissent egressi, **5** descendit Dominus in columna nubis, et stetit in introitu tabernaculi, vocans Aaron et Mariam. Qui cum issent, **6** dixit ad eos: Audite sermones meos: si quis fuerit inter vos propheta Domini, in visione apparebo ei, vel per somnum loquar ad illum. **7** At non talis servus meus Moyses, qui in omni domo mea fidelissimus est: **8** ore enim ad os loquor ei: et palam, et non per ænigmata et figuræ Dominum videt. Qquare ergo non timuistis detrahere servo meo Moysi? **9** Iratusque contra eos, abiit: **10** nubes quoque recessit quæ erat super tabernaculum: et ecce Maria apparuit candens lepra quasi nix. Cumque respexisset eam Aaron, et vidisset perfusam lepra, **11** ait ad Moysen: Obsecro, domine mi, ne imponas nobis hoc peccatum quod stulte commisimus, **12** ne fiat hæc quasi mortua, et ut abortivum quod projicitur de vulva matris suæ: ecce jam medium carnis ejus devoratum est a lepra. **13** Clamavitque Moyses ad Dominum, dicens: Deus, obsecro, sana eam. **14** Cui respondit Dominus: Si pater ejus spüsset in faciem illius, nonne debuerat saltem septem diebus rubore suffundi? separaretur septem diebus extra castra, et postea revocabitur. **15** Exclusa est itaque Maria extra castra septem diebus: et populus non est motus de loco illo, donec revocata est Maria. **16** Profectusque est populus de Haseroth, fixis tentoriis in deserto Pharan.

13 Ibique locutus est Dominus ad Moysen, dicens: **2** Mitte viros, qui considerent terram Chanaan, quam datus sum filiis Israël, singulos de singulis tribubus, ex principibus. **3** Fecit Moyses quod Dominus imperaverat, de deserto Pharan mittens principes viros, quorum ista sunt nomina. **4** De tribu Ruben, Sammua filium Zechur. **5** De tribu Simeon, Saphat filium Huri. **6** De tribu Juda, Caleb filium Jephone. **7** De tribu Issachar, Igal filium carnibus erant in dentibus eorum, nec defecerat Joseph. **8** De tribu Ephraim, Osee filium Nun. **9**

De tribu Benjamin, Phalti filium Raphu. **10** De tribu Zabulon, Geddiel filium Sodi. **11** De tribu Sthur filium Michaël. **12** De tribu Dan, Ammiel filium Gemalli. **13** De tribu Aser, essemus in Ægypto: et in hac vasta solitudine Sthur filium Michaël. **14** De tribu Nephthali, Nahabi utinam pereamus, et non inducat nos Dominus in filium Vapsi. **15** De tribu Gad, Guel filium Machi. **16** terram istam, ne cadamus gladio, et uxores ac liberi Hæc sunt nomina virorum, quos misit Moyses ad nostri ducantur captivi. Nonne melius est reverti considerandam terram: vocavitque Osee filium Nun, in Ægyptum? **4** Dixeruntque alter ad alterum: Josue. **17** Misit ergo eos Moyses ad considerandam Constituamus nobis ducem, et revertamur in terram Chanaan, et dixit ad eos: Ascendite per Ægyptum. **5** Quo auditio, Moyses et Aaron ceciderunt meridianam plagam. Cumque veneritis ad montes, proni in terram coram omni multitudine filiorum **18** considerate terram, qualis sit: et populum qui Israël. **6** At vero Josue filius Nun et Caleb filius habitator est ejus, utrum fortis sit an infirmus: si Jephone, qui et ipsi lustraverant terram, sciderunt pauci numero an plures: **19** ipsa terra, bona an mala: vestimenta sua, **7** et ad omnem multitudinem urbes quales, muratae an absque muris: **20** humus, filiorum Israël locuti sunt: Terra, quam circuivimus, pinguis an sterilis, nemorosa an absque arboribus. valde bona est. **8** Si propitius fuerit Dominus, Confortamini, et afferte nobis de fructibus terræ. inducit nos in eam, et tradet humum lacte et melle Erat autem tempus quando jam præcoquæ uvæ vesci manantem. **9** Nolite rebelles esse contra Dominum: possunt. **21** Cumque ascendissent, exploraverunt neque timeatis populum terræ hujus, quia sicut terram a deserto Sin, usque Rohob intrantibus panem ita eos possumus devorare. Recessit ab eis Emath. **22** Ascenderuntque ad meridiem, et venerunt omne præsidium: Dominus nobiscum est, nolite in Hebron, ubi erant Achiman et Sisai et Tholmai metuere. **10** Cumque clamaret omnis multitudine, filii Enac: nam Hebron septem annis ante Tanim et lapidibus eos vellet opprimere, apparuit gloria urbem Ægypti condita est. **23** Pergentesque usque Domini super tectum foederis cunctis filiis Israël. **11** ad Torrentem botri, abscederunt palmitem cum Et dixit Dominus ad Moysen: Usquequo detrahet uva sua, quem portaverunt in vecte duo viri. De mihi populus iste? quousque non credent mihi, in malis quoque granatis et de fiscis loci illius tulerunt: omnibus signis que feci coram eis? **12** Feriam igitur **24** qui appellatus est Nehelescol, id est Torrens eos pestilentia, atque consumam: te autem faciam botri, eo quod botrum portassent inde filii Israël. principem super gentem magnam, et fortiorum **25** Reversique exploratores terræ post quadraginta quam hæc est. **13** Et ait Moyses ad Dominum: dies, omni regione circuita, **26** venerunt ad Moysen Ut audiant Ægyptii, de quorum medio eduxisti et Aaron et ad omnem cœtum filiorum Israël in populum istum, **14** et habitatores terræ hujus, qui desertum Pharan, quod est in Cades. Locutique eis audierunt quod tu, Domine, in populo isto sis, et et omni multitudini ostenderunt fructus terræ: **27** facie videaris ad faciem, et nubes tua protegat illos, et narraverunt, dicentes: Venimus in terram, ad et in columna nubis præcedas eos per diem, et quam misisti nos, quæ revera fluit lacte et melle, ut in columna ignis per noctem: **15** quod occideris ex his fructibus cognosci potest: **28** sed cultores tantam multitudinem quasi unum hominem, et fortissimos habet, et urbes grandes atque muratas. dicant: **16** Non poterat introducere populum in Stirpem Enac vidimus ibi. **29** Amalec habitat in terram pro qua juraverat: idcirco occidit eos in meridie, Hethæus et Jebusæus et Amorrhæus in solitudine? **17** Magnificetur ergo fortitudo Domini montanis: Chananæus vero moratur juxta mare sicut jurasti, dicens: **18** Dominus patiens et multæ et circa fluenta Jordanis. **30** Inter hæc Caleb misericordiæ, auferens iniquitatem et sceleram, compescens murmur populi, qui oriebatur contra nullumque innoxium derelinquens, qui visitas Moysen, ait: Ascendamus, et possideamus terram, peccata patrum in filios in tertiam et quartam quoniam poterimus obtinere eam. **31** Alii vero, qui generationem. **19** Dimitte, obsecro, peccatum populi fuerant cum eo, dicebant: Nequaquam ad hunc hujus secundum magnitudinem misericordiæ tuæ, populum valemus ascendere, quia fortior nobis est. sicut propitius fuisti egredientibus de Ægypto usque **32** Detraxeruntque terræ, quam inspexerant, apud ad locum istum. **20** Dixitque Dominus: Dimisi juxta filios Israël, dicentes: Terra, quam lustravimus, verbum tuum. **21** Vivo ego: et implebitur gloria devorat habitatores suos: populus, quem aspeximus, Domini universa terra. **22** Attamen omnes homines proceræ staturæ est. **33** Ibi vidimus monstra qui viderunt majestatem meam, et signa quæ feci quædam filiorum Enac de genere giganteo: quibus in Ægypto et in solitudine, et tentaverunt me comparati, quasi locustæ videbamur.

14 Igitur vociferans omnis turba flevit nocte illa, **2** et murmurati sunt contra Moyses et Joseph, sceptri Manasse, Gaddi filium Susi. **12** De Aaron cuncti filii Israël, dicentes: **3** Utinam mortui considerandam terram: vocavitque Osee filium Nun, in Ægyptum? **4** Dixeruntque alter ad alterum: Josue. **17** Misit ergo eos Moyses ad considerandam Constituamus nobis ducem, et revertamur in terram Chanaan, et dixit ad eos: Ascendite per Ægyptum. **5** Quo auditio, Moyses et Aaron ceciderunt meridianam plagam. Cumque veneritis ad montes, proni in terram coram omni multitudine filiorum **18** considerate terram, qualis sit: et populum qui Israël. **6** At vero Josue filius Nun et Caleb filius habitator est ejus, utrum fortis sit an infirmus: si Jephone, qui et ipsi lustraverant terram, sciderunt pauci numero an plures: **19** ipsa terra, bona an mala: vestimenta sua, **7** et ad omnem multitudinem urbes quales, muratae an absque muris: **20** humus, filiorum Israël locuti sunt: Terra, quam circuivimus, pinguis an sterilis, nemorosa an absque arboribus. valde bona est. **8** Si propitius fuerit Dominus, Confortamini, et afferte nobis de fructibus terræ. inducit nos in eam, et tradet humum lacte et melle Erat autem tempus quando jam præcoquæ uvæ vesci manantem. **9** Nolite rebelles esse contra Dominum: possunt. **21** Cumque ascendissent, exploraverunt neque timeatis populum terræ hujus, quia sicut terram a deserto Sin, usque Rohob intrantibus panem ita eos possumus devorare. Recessit ab eis Emath. **22** Ascenderuntque ad meridiem, et venerunt omne præsidium: Dominus nobiscum est, nolite in Hebron, ubi erant Achiman et Sisai et Tholmai metuere. **10** Cumque clamaret omnis multitudine, filii Enac: nam Hebron septem annis ante Tanim et lapidibus eos vellet opprimere, apparuit gloria urbem Ægypti condita est. **23** Pergentesque usque Domini super tectum foederis cunctis filiis Israël. **11** ad Torrentem botri, abscederunt palmitem cum Et dixit Dominus ad Moysen: Usquequo detrahet uva sua, quem portaverunt in vecte duo viri. De mihi populus iste? quousque non credent mihi, in malis quoque granatis et de fiscis loci illius tulerunt: omnibus signis que feci coram eis? **12** Feriam igitur **24** qui appellatus est Nehelescol, id est Torrens eos pestilentia, atque consumam: te autem faciam botri, eo quod botrum portassent inde filii Israël. principem super gentem magnam, et fortiorum **25** Reversique exploratores terræ post quadraginta quam hæc est. **13** Et ait Moyses ad Dominum: dies, omni regione circuita, **26** venerunt ad Moysen Ut audiant Ægyptii, de quorum medio eduxisti et Aaron et ad omnem cœtum filiorum Israël in populum istum, **14** et habitatores terræ hujus, qui desertum Pharan, quod est in Cades. Locutique eis audierunt quod tu, Domine, in populo isto sis, et et omni multitudini ostenderunt fructus terræ: **27** facie videaris ad faciem, et nubes tua protegat illos, et narraverunt, dicentes: Venimus in terram, ad et in columna nubis præcedas eos per diem, et quam misisti nos, quæ revera fluit lacte et melle, ut in columna ignis per noctem: **15** quod occideris ex his fructibus cognosci potest: **28** sed cultores tantam multitudinem quasi unum hominem, et fortissimos habet, et urbes grandes atque muratas. dicant: **16** Non poterat introducere populum in Stirpem Enac vidimus ibi. **29** Amalec habitat in terram pro qua juraverat: idcirco occidit eos in meridie, Hethæus et Jebusæus et Amorrhæus in solitudine? **17** Magnificetur ergo fortitudo Domini montanis: Chananæus vero moratur juxta mare sicut jurasti, dicens: **18** Dominus patiens et multæ et circa fluenta Jordanis. **30** Inter hæc Caleb misericordiæ, auferens iniquitatem et sceleram, compescens murmur populi, qui oriebatur contra nullumque innoxium derelinquens, qui visitas Moysen, ait: Ascendamus, et possideamus terram, peccata patrum in filios in tertiam et quartam quoniam poterimus obtinere eam. **31** Alii vero, qui generationem. **19** Dimitte, obsecro, peccatum populi fuerant cum eo, dicebant: Nequaquam ad hunc hujus secundum magnitudinem misericordiæ tuæ, populum valemus ascendere, quia fortior nobis est. sicut propitius fuisti egredientibus de Ægypto usque **32** Detraxeruntque terræ, quam inspexerant, apud ad locum istum. **20** Dixitque Dominus: Dimisi juxta filios Israël, dicentes: Terra, quam lustravimus, verbum tuum. **21** Vivo ego: et implebitur gloria devorat habitatores suos: populus, quem aspeximus, Domini universa terra. **22** Attamen omnes homines proceræ staturæ est. **33** Ibi vidimus monstra qui viderunt majestatem meam, et signa quæ feci quædam filiorum Enac de genere giganteo: quibus in Ægypto et in solitudine, et tentaverunt me comparati, quasi locustæ videbamur.

23 non videbunt terram pro qua juravi patribus eorum, nec quisquam ex illis qui detraxit mihi, intuebitur eam. **24** Servum meum Caleb, qui plenus alio spiritu secutus est me, inducam in terram hanc, quam circuivit; et semen ejus possidebit eam. **25** Quoniam Amalecites et Chananæus habitant in vallibus. Cras movete castra, et revertimini in solitudinem per viam maris Rubri. **26** Locutusque est Dominus ad Moysen et Aaron, dicens: **27** Usquequo multitudo hæc pessima murmurat contra me? querelas filiorum Israël audivi. **28** Dic ergo eis: Vivo ego, ait Dominus: sicut locuti estis audiente me, sic faciam vobis. **29** In solitudine hac jacebunt cadavera vestra. Omnes qui numerati estis a viginti annis et supra, et murmurastis contra me, **30** non intrabitis terram, super quam levavi manum meam ut habitare vos facerem, præter Caleb filium Jephone, et Josue filium Nun. **31** Parvulos autem vestros, de quibus dixistis quod præda hostibus forent, introducam, ut videant terram, quæ vobis displicuit. **32** Vestra cadavera jacebunt in solitudine. **33** Filii vestri erunt vagi in deserto annis quadraginta, et portabunt fornicationem vestram, donec consumantur cadavera patrum in deserto, **34** juxta numerum quadraginta dierum, quibus considerasti terram: annus pro die imputabitur. Et quadraginta annis recipietis iniquitates vestras, et scietis ultiōnem meam: **35** quoniam sicut locutus sum, ita faciam omni multitudini huic pessimæ, quæ consurrexit adversum me: in solitudine hac deficiet, et morietur. **36** Igitur omnes viri, quos miserat Moyses ad contemplandam terram, et qui reversi murmurare fecerant contra eum omnem multitudinem, detrahentes terræ quod esset mala, **37** mortui sunt atque percussi in conspectu Domini. **38** Josue autem filius Nun, et Caleb filius Jephone, vixerunt ex omnibus qui perrexerant ad considerandam terram. **39** Locutusque est Moyses universa verba hæc ad omnes filios Israël, et luxit populus nimis. **40** Et ecce mane primo surgentes ascenderunt verticem montis, atque dixerunt: Parati sumus ascendere ad locum, de quo Dominus locutus est: quia peccavimus. **41** Quibus Moyses: Cur, inquit, transgredimini verbum Domini, quod vobis non cedet in prosperum? **42** nolite ascendere: non enim est Dominus vobiscum: ne corruiatis coram inimicis vestris. **43** Amalecites et Chananæus ante vos sunt, quorum gladio corrueris, eo quod nolueritis acquiescere Domino: nec erit Dominus vobiscum. **44** At illi contenebrati ascenderunt in verticem montis. Arca autem testamenti Domini et Moyses non recesserunt de castris. **45** Descenditque Amalecites et Chananæus, qui habitabat in monte: et percutiens eos atque concidens, persecutus est eos usque Horma.

15 Locutus est Dominus ad Moysen, dicens: **2** Loquere ad filios Israël, et dices ad eos: Cum ingressi fueritis terram habitationis vestræ, quam ego dabo vobis, **3** et feceritis oblationem Domino in holocaustum, aut victimam, vota solventes, vel sponte offerentes munera, aut in solemnitatibus vestris adolescentes odorem suavitatis Domino, de bobus sive de ovibus: **4** offeret quicumque immolaverit victimam, sacrificium similæ, decimam partem ephi, conspersæ oleo, quod mensuram habebit quartam partem hin: **5** et vinum ad liba fundenda ejusdem mensuræ dabit in holocaustum sive in victimam. Per agnos singulos **6** et arietes erit sacrificium similæ duarum decimarum, quæ conspersa sit oleo tertiae partis hin: **7** et vinum ad libamentum tertiae partis ejusdem mensuræ offeret in odorem suavitatis Domino. **8** Quando vero de bobus feceris holocaustum aut hostiam, ut impleas votum vel pacificas victimas, **9** dabis per singulos boves similæ tres decimas conspersæ oleo, quod habeat medium mensuræ hin: **10** et vinum ad liba fundenda ejusdem mensuræ in oblationem suavissimi odoris Domino. **11** Sic facies **12** per singulos boves et arietis et agnos et hædos. **13** Tam indigenæ quam peregrini **14** eodem ritu offerent sacrificia. **15** Unum præceptum erit atque judicium tam vobis quam advenis terræ. **16** Locutus est Dominus ad Moysen, dicens: **17** Loquere filiis Israël, et dices ad eos: **18** Cum veneritis in terram, quam dabo vobis, **19** et comederitis de panibus regionis illius, separabis primitias Domino **20** de cibis vestris. Sicut de areis primitias separatis, **21** ita et de pulmentis dabitis primitiva Domino. **22** Quod si per ignorantiam præterioris quidquam horum, quæ locutus est Dominus ad Moysen, **23** et mandavit per eum ad vos, a die qua cœpit jubere et ultra, **24** oblitaque fuerit facere multitudine: offeret vitulum de armento, holocaustum in odorem suavissimum Domino, et sacrificium ejus ac liba, ut cæmoniæ postulant, hircumque pro peccato: **25** et rogabit sacerdos pro omni multitudine filiorum Israël, et dimittetur eis, quoniam non sponte peccaverunt, nihilominus offerentes incensum Domino pro se et pro peccato atque errore suo: **26** et dimittetur universæ plebi filiorum Israël, et advenis qui peregrinantur inter eos: quoniam culpa est omnis populi per ignorantiam. **27** Quod si anima una nesciens peccaverit, offeret capram anniculam pro peccato suo: **28** et deprecabitur pro ea sacerdos, quod inscia peccaverit coram Domino:

impetrabitque ei veniam, et dimittetur illi. **29** **11** et omnis globus tuus stet contra Dominum? quid Tam indigenis quam advenis una lex erit omnium, est enim Aaron ut murmuraret contra eum? **12** qui peccaverint ignorantes. **30** Anima vero, quæ Misit ergo Moyses ut vocaret Dathan et Abiron per superbiam aliquid commiserit, sive civis sit filios Eliab. Qui responderunt: Non venimus. **13** ille, sive peregrinus (quoniam adversus Dominum Numquid parum est tibi quod eduxisti nos de terra, rebellis fuit), peribit de populo suo: **31** verbum quæ lacte et melle manabat, ut occideres in deserto, enim Domini contempsit, et præceptum illius fecit nisi et dominatus fueris nostri? **14** Revera induxisti irritum: idcirco delebitur, et portabit iniquitatem nos in terram, quæ fluit rivis lactis et mellis, et suam. **32** Factum est autem, cum essent filii Israël dedisti nobis possessiones agrorum et vinearum: in solitudine, et invenissent hominem colligentem an et oculos nostros vis eruere? non venimus. ligna in die sabbati, **33** obtulerunt eum Moysi et **15** Iratusque Moyses valde, ait ad Dominum: Ne Aaron et universæ multitudini. **34** Qui recluserunt respicias sacrificia eorum: tu scis quod ne asellum eum in carcerem, nescientes quid super eo facere quidem umquam acceperim ab eis, nec afflixerim deberent. **35** Dixitque Dominus ad Moysen: Morte quempiam eorum. **16** Dixitque ad Core: Tu, et omnis moriatur homo iste: obruat eum lapidibus omnis congregatio tua, state seorsum coram Domino, et turba extra castra. **36** Cumque eduxissent eum Aaron die crastino separatim. **17** Tollite singuli foras, obruerunt lapidibus, et mortuus est, sicut thuribula vestra, et ponite super ea incensum, præceperat Dominus. **37** Dixit quoque Dominus offerentes Domino ducenta quinquaginta thuribula: ad Moysen: **38** Loquere filii Israël, et dices ad Aaron quoque teneat thuribulum suum. **18** Quod eos ut faciant sibi fimbrias per angulos palliorum, cum fecissent, stantibus Moyses et Aaron, **19** et ponentes in eis vittas hyacinthinas: **39** quas cum coacervassent adversum eos omnem multitudinem viderint, recordentur omnium mandatorum Domini, ad ostium tabernaculi, apparuit cunctis gloria nec sequantur cogitationes suas et oculos per Domini. **20** Locutusque Dominus ad Moysen et Aaron, res varias fornicantes, **40** sed magis memores ait: **21** Separamini de medio congregationis hujus, ut præceptorum Domini faciant ea, sintque sancti Deo in suo. **41** Ego Dominus Deus vester, qui eduxi vos de terra Ægypti, ut essem Deus vester.

16 Ecce autem Core filius Isaar, filii Caath, filii Levi, et Dathan atque Abiron filii Eliab, Hon quoque filius Pheleth de filiis Ruben, **2** surrexerunt contra Moysen, aliique filiorum Israël ducenti quinquaginta viri proceres synagogæ, et qui tempore concilii per nomina vocabantur. **3** Cumque stetissent adversum Moysen et Aaron, dixerunt: Sufficiat vobis, quia omnis multitudo sanctorum est, et in ipsis est Dominus: cur elevamini super populum Domini? **4** Quod cum audisset Moyses, cecidit pronus in faciem: **5** locutusque ad Core et ad omnem multitudinem: Mane, inquit, notum faciet Dominus qui ad se pertineant, et sanctos applicabit sibi: et quos elegerit, appropinquabunt ei. **6** Hoc igitur facite: tollat unusquisque thuribula sua, tu Core, et omne concilium tuum: **7** et hausto cras igne, ponite desuper thymiam coram Domino: et quemcumque elegerit, ipse erit sanctus: multum erigimini filii Levi. **8** Dixitque rursum ad Core: Audite, filii Levi: **9** num parum vobis est quod separavit vos Deus Israël ab omni populo, et junxit sibi, ut serviret ei in cultu tabernaculi, et staretis coram frequentia populi, et ministraretis ei? **10** idcirco ad se fecit accedere te et omnes fratres tuos filios Levi, ut vobis etiam sacerdotium vindicetis,

universæ carnis, num uno peccante, contra omnes ira tua desævet? **23** Et ait Dominus ad Moysen: **24** Præcipe universo populo ut separetur a tabernaculis Core et Dathan et Abiron. **25** Surrexitque Moyses, et abiit ad Dathan et Abiron: et sequentibus eum senioribus Israël, **26** dixit ad turbam: Recedite a tabernaculis hominum impiorum, et nolite tangere quæ ad eos pertinent, ne involvamini in peccatis eorum. **27** Cumque recessissent a tentoris eorum per circuitum, Dathan et Abiron egressi stabant in introitu papilionum suorum cum uxoribus et liberis, omnique frequentia. **28** Et ait Moyses: In hoc scietis quod Dominus miserit me ut facerem universa quæ cernitis, et non ex proprio ea corde protulerim: **29** si consueta hominum morte interierint, et visitaverit eos plaga, qua et ceteri visitari solent, non misit me Dominus: **30** sin autem novam rem fecerit Dominus, ut aperiens terra os suum deglutiatur eos et omnia quæ ad illos pertinent, descenderintque viventes in infernum, scietis quod blasphemaverint Dominum. (**Sheol h7585**) **31** Confestim igitur ut cessavit loqui, dirupta est terra sub pedibus eorum: **32** et aperiens os suum, devoravit illos cum tabernaculis suis et universa substantia eorum, **33** descenderuntque vivi in infernum operti humo, et perierunt de medio multitudinis. (**Sheol h7585**) **34** At vero omnis Israël, qui stabat per gyrum, fugit ad clamorem

pereuntium, dicens: Ne forte et nos terra deglutiat. Aaron. 7 Quas cum posuisset Moyses coram Domino 35 Sed et ignis egressus a Domino interfecit ducentos in tabernaculo testimonii, 8 sequenti die regressus quinquaginta viros, qui offerebant incensum. 36 invenit germinasse virgam Aaron in domo Levi: Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: 37 et turgentibus gemmis eruperant flores, qui, foliis Præcipe Eleazar filio Aaron sacerdoti ut tollat dilatatis, in amygdalas deformati sunt. 9 Protulit thuribula quæ jacent in incendio, et ignem huc ergo Moyses omnes virgas de conspectu Domini illucque dispergat: quoniam sanctificata sunt 38 in ad cunctos filios Israël: videruntque, et receperunt mortibus peccatorum: producatque ea in laminas, singuli virgas suas. 10 Dixitque Dominus ad Moysen: et affigat altari, eo quod oblatum sit in eis incensum Refer virgam Aaron in tabernaculum testimonii, ut Domino, et sanctificata sint, ut cernant ea pro signo servetur ibi in signum rebellium filiorum Israël, et monimento filii Israël. 39 Tulit ergo Eleazar et quiescant querelæ eorum a me, ne moriantur. sacerdos thuribula ænea, in quibus obtulerant hi 11 Fecitque Moyses sicut præceperat Dominus. quos incendium devoravit, et produxit ea in laminas, 12 Dixerunt autem filii Israël ad Moysen: Ecce affigens altari: 40 ut haberent postea filii Israël, consumpti sumus, omnes perivimus. 13 Quicunque quibus commonerentur ne quis accedat alienigena, accedit ad tabernaculum Domini, moritur. Num et qui non est de semine Aaron ad offerendum usque ad internacionem cuncti delendi sumus?

incensum Domino, ne patiatur sicut passus est Core, et omnis congregatio ejus, loquente Domino ad Moysen. 41 Murmuravit autem omnis multitudo filiorum Israël sequenti die contra Moysen et Aaron, dicens: Vos interfecistis populum Domini. 42 Cumque oriretur seditio, et tumultus increaseret, 43 Moyses et Aaron fugerunt ad tabernaculum foederis. Quod, postquam ingressi sunt, operuit nubes, et apparuit gloria Domini. 44 Dixitque Dominus ad Moysen: 45 Recedite de medio hujus multitudinis, etiam nunc delebo eos. Cumque jacerent in terra, 46 dixit Moyses ad Aaron: Tolle thuribulum, et hausto igne de altari, mitte incensum desuper, pergens cito ad populum, ut roges pro eis: jam enim egressa est ira a Domino, et plaga desævit. 47 Quod cum fecisset Aaron, et cucurisset ad medium multitudinem, quam jam vastabat incendium, obtulit thymiam: 48 et stans inter mortuos ac viventes, pro populo deprecatus est, et plaga cessavit. 49 Fuerunt autem qui percussi sunt, quatuordecim millia hominum, et septingenti, absque his qui perierant in seditione Core. 50 Reversusque est Aaron ad Moysen ad ostium tabernaculi foederis postquam quievit interitus.

17 Et locutus est Dominus ad Moysen, dicens: 2 Loquere ad filios Israël, et accipe ab eis virgas singulas per cognationes suas, a cunctis principibus tribuum, virgas duodecim, et uniuscujusque nomen superscribes virgæ suæ. 3 Nomen autem Aaron erit in tribu Levi, et una virga cunctas seorsum familias continebit: 4 ponesque eas in tabernaculo foederis coram testimonio, ubi loquar ad te. 5 Quem ex his elegero, germinabit virga ejus: et cohibebo a me querimonias filiorum Israël, quibus contra vos murmurant. 6 Locutusque est Moyses ad filios Israël: et dederunt ei omnes principes virgas per singulas tribus: fueruntque virgæ duodecim absque virga

18 Dixitque Dominus ad Aaron: Tu, et filii tui, et domus patris tui tecum, portabis iniquitatem sanctuarii: et tu et filii tui simul sustinebitis peccata sacerdotii vestri. 2 Sed et fratres tuos de tribu Levi, et sceptrum patris tui sume tecum, præstoque sint, et ministrent tibi: tu autem et filii tui ministrabitis in tabernaculo testimonii. 3 Excubabuntque Levitæ ad præcepta tua, et ad cuncta opera tabernaculi: ita dumtaxat ut ad vasa sanctuarii et ad altare non accendant, ne et illi moriantur, et vos pereatis simul. 4 Sint autem tecum, et excubent in custodiis tabernaculi, et in omnibus cæremoniis ejus. Alienigena non miscebitur vobis. 5 Excubate in custodia sanctuarii, et in ministerio altaris: ne oriatur indignatio super filios Israël. 6 Ego dedi vobis fratres vestros Levitas de medio filiorum Israël, et tradidi donum Domino, ut serviant in ministeriis tabernaculi ejus. 7 Tu autem et filii tui custodite sacerdotium vestrum: et omnia quæ ad cultum altaris pertinent, et intra velum sunt, per sacerdotes administrabuntur: si quis externus accesserit, occidetur. 8 Locutusque est Dominus ad Aaron: Ecce dedi tibi custodiam primitiarum mearum. Omnia que sanctificantur a filiis Israël, tradidi tibi et filiis tuis pro officio sacerdotali legitima sempiterna. 9 Hæc ergo accipies de his, que sanctificantur et oblata sunt Domino. Omnis oblatio, et sacrificium, et quidquid pro peccato atque delicto redditur mihi, et cedit in Sancta sanctorum, tuum erit, et filiorum tuorum. 10 In sanctuario comedes illud: mares tantum edent ex eo, quia consecratum est tibi. 11 Primitias autem, quas voverint et obtulerint filii Israël, tibi dedi, et filiis tuis, ac filiabus tuis, jure perpetuo: qui mundus est in domo tua, vescetur eis. 12 Omnem medullam olei, et vini, ac frumenti, quidquid offerunt primitiarum

Domino, tibi dedi. **13** Universa frugum initia, quas
gignit humus, et Domino deportantur, cedent in **19** Locutusque est Dominus ad Moysen et Aaron,
usus tuos: qui mundus est in domo tua, vescetur constituit Dominus. Præcipe filiis Israël, ut adducant
eis. **14** Omne quod ex voto reddiderint filii Israël, ad te vaccam rufam ætatis integræ, in qua nulla
tuum erit. **15** Quidquid primum erumpit e vulva sit macula, nec portaverit jugum: **3** tradetisque
cunctæ carnis, quam offerunt Domino, sive ex eam Eleazarо sacerdoti, qui eductam extra castra,
hominibus, sive de pecoribus fuerit, tui juris erit: immolabit in conspectu omnium: **4** et tingens
ita dumtaxat ut pro hominis primogenito pretium digitum in sanguine ejus, asperget contra fores
accipias, et omne animal quod immundum est tabernaculi septem vicibus, **5** comburetque eam
redimi facias, **16** cuius redemptio erit post unum cunctis videntibus, tam pelle et carnis ejus quam
mensem, scilicet argenti quinque, pondere sanctuarii. sanguine et fimo flammæ traditis. **6** Lignum quoque
Siclus viginti obolos habet. **17** Primogenitum cedrinum, et hyssopum, coccumque bis tinctum
autem bovis, et ovis, et capræ, non facies redimi, sacerdos mittet in flammarum, quæ vaccam vorat.
quia sanctificata sunt Domino. Sanguinem tantum **7** Et tunc demum, lotis vestibus et corpore suo,
eorum fundes super altare, et adipes adolebis in ingredietur in castra, commaculatusque erit usque
suavissimum odorem Domino. **18** Carnes vero in ad vesperum. **8** Sed et ille qui combusserit eam,
usum tuum cedent, sicut pectusculum consecratum, lavabit vestimenta sua et corpus, et immundus
et armus dexter: tua erunt. **19** Omnes primitias erit usque ad vesperum. **9** Colliget autem vir
sanctuarii, quas offerunt filii Israël Domino, tibi mundus cineres vaccæ, et effundet eos extra castra
dedi, et filiis, ac filiabus tuis, jure perpetuo. Pactum in loco purissimo, ut sint multitudini filiorum
salis est sempiternum coram Domino, tibi ac filiis Israël in custodiā, et in aquam aspersionis:
tuis. **20** Dixitque Dominus ad Aaron: In terra quia pro peccato vacca combusta est. **10** Cumque
eorum nihil possidebitis, nec habebitis partem laverit qui vaccæ portaverat cineres vestimenta
inter eos: ego pars et hæreditas tua in medio sua, immundus erit usque ad vesperum. Habebunt
filiorum Israël. **21** Filiis autem Levi dedi omnes hoc filii Israël, et advenæ qui habitant inter eos,
decimas Israëlis in possessionem, pro ministerio, sanctum jure perpetuo. **11** Qui tetigerit cadaver
quo servient mihi in tabernaculo foederis: **22** ut hominis, et propter hoc septem diebus fuerit
non accedant ultra filii Israël ad tabernaculum, nec immundus, **12** aspergetur ex hac aqua die tertio et
committant peccatum mortiferum, **23** solis filiis Levi septimo, et sic mundabitur. Si die tertio aspersus
mihi in tabernaculo servientibus, et portantibus non fuerit, septimo non poterit emundari. **13**
peccata populi. Legitimum sempiternum erit in Omnis qui tetigerit humanæ animæ morticinum,
generationibus vestris. Nihil aliud possidebunt, et aspersus hac commistione non fuerit, polluet
24 decimarum oblatione contenti, quas in usus tabernaculum Domini et peribit ex Israël: quia aqua
eorum et necessaria separavi. **25** Locutusque est expiationis non est aspersus, immundus erit, et
Dominus ad Moysen, dicens: **26** Præcipe Levitis, manebit spurcitia ejus super eum. **14** Ista est lex
atque denuntia: Cum acceperitis a filiis Israël hominis qui moritur in tabernaculo: omnes qui
decimas, quas dedi vobis, primitias earum offerte ingrediuntur tentorium illius, et universa vasa quæ
Domino, id est, decimam partem decimæ, **27** ut ibi sunt, polluta erunt septem diebus. **15** Vas, quod
reputetur vobis in oblationem primitivorum, tam de non habuerit operculum nec ligaturam desuper,
areis quam de torcularibus: **28** et universis quorum immundum erit. **16** Si quis in agro tetigerit cadaver
accipitis primitias, offerte Domino, et date Aaron occisi hominis, aut per se mortui, sive os illius,
sacerdoti. **29** Omnia quæ offeritis ex decimis, et in vel sepulchrum, immundus erit septem diebus. **17**
donaria Domini separabitis, optima et electa erunt. Tollentque de cineribus combustionis atque peccati,
30 Dicesque ad eos: Si præclara et meliora quæque et mittent aquas vivas super eos in vas: **18** in quibus
obtuleritis ex decimis, reputabitur vobis quasi de cum homo mundus tinxerit hyssopum, asperget
area, et torculari dederitis primitias: **31** et comedetis ex eo omne tentorium, et cunctam supellectilem,
eas in omnibus locis vestris, tam vos quam familiæ et homines hujuscemodi contagione pollutos: **19**
vestræ: quia pretium est pro ministerio, quo servitis atque hoc modo mundus lustrabit immundum
in tabernaculo testimonii. **32** Et non peccabitis tertio et septimo die: expiatusque die septimo,
super hoc, egregia vobis et pinguis reservantes, ne lavabit et se et vestimenta sua, et immundus
polluatis oblationes filiorum Israël, et moriamini. erit usque ad vesperum. **20** Si quis hoc ritu non
fuerit expiatus, peribit anima illius de medio ecclesiæ: quia sanctuarium Domini polluit, et

non est aqua lustrationis aspersus. **21** Erit hoc extremis finibus tuis, positi, **17** obsecramus ut præceptum legitimum sempiternum. Ipse quoque nobis transire liceat per terram tuam. Non ibimus qui aspergit aquas, lavabit vestimenta sua. Omnis per agros, nec per vineas; non bibemus aquas qui tetigerit aquas expiationis, immundus erit usque ad vesperum. **22** Quidquid tetigerit immundus, ad dexteram nec ad sinistram declinantes, donec immundum faciet: et anima, quæ horum quippiam tetigerit, immunda erit usque ad vesperum.

20 Veneruntque filii Israël et omnis multitudo in desertum Sin, mense primo, et mansit populus in Cades. Mortuaque est ibi Maria, et sepulta in eodem loco. **2** Cumque indigeret aqua populus, convenerunt adversum Moysen et Aaron: **3** et versi in seditionem, dixerunt: Utinam periissemus inter fratres nostros coram Domino. **4** Cur eduxistis ecclesiam Domini in solitudinem, ut et nos et nostra jumenta moriamur? **5** quare nos fecistis ascendere de Ægypto, et adduxistis in locum istum pessimum, qui seri non potest, qui nec ficum gignit, nec vineas, nec malogranata, insuper et aquam non habet ad bibendum? **6** Ingressusque Moyses et Aaron, dimissa multitudine, tabernaculum foederis, corruerunt proni in terram, clamaveruntque ad Dominum, atque dixerunt: Domine Deus, audi clamorem hujus populi, et aperi eis thesaurum tuum fontem aquæ vivæ, ut satiati, cesseret murmuratio eorum. Et apparuit gloria Domini super eos. **7** Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **8** Tolle virgam, et congrega populum, tu et Aaron frater tuus, et loquimini ad petram coram eis, et illa dabit aquas. Cumque eduxeris aquam de petra, bibet omnis multitudo et jumenta ejus. **9** Tulit igitur Moyses virgam, quæ erat in conspectu Domini, sicut præceperat ei, **10** congregata multitudine ante petram: dixitque eis: Audite, rebelles et increduli: num de petra hac vobis aquam poterimus ejicere? **11** Cumque elevasset Moyses manum, percutiens virga bis silicem, egressæ sunt aquæ largissimæ, ita ut populus biberet et jumenta. **12** Dixitque Dominus ad Moysen et Aaron: Quia non credidistis mihi, ut sanctificaretis me coram filiis Israël, non introducetis hos populos in terram, quam dabo eis. **13** Hæc est aqua contradictionis, ubi jurgati sunt filii Israël contra Dominum, et sanctificatus est in eis. **14** Misit interea nuntios Moyses de Cades ad regem Edom, qui dicerent: Hæc mandat frater tuus Israël: Nosti omnem laborem qui apprehendit nos, **15** quomodo descenderint patres nostri in Ægyptum, et habitaverimus ibi multo tempore, afflixerintque nos Ægyptii, et patres nostros: **16** et quomodo clamaverimus ad Dominum, et exaudierit nos, miseritque angelum, qui eduxerit nos de Ægypto. Ecce in urbe Cades, quæ est in

de puteis tuis: sed gradiemur via publica, nec ad vesperum. **17** Cui respondit Edom: Non transibis per me, alioquin armatus occurram tibi. **19** Dixeruntque filii Israël: Per tritam gradiemur viam: et si biberimus aquas tuas, nos et pecora nostra, dabimus quod justum est: nulla erit in pretio difficultas, tantum velociter transeamus. **20** At ille respondit: Non transibis. Statimque egressus est obvius, cum infinita multitudo, et manu forti, **21** nec voluit acquiescere deprecanti, ut concederet transitum per fines suos. Quam ob rem divertit ab eo Israël. **22** Cumque castra movissent de Cades, venerunt in montem Hor, qui est in finibus terræ Edom: **23** ubi locutus est Dominus ad Moysen: **24** Pergat, inquit, Aaron ad populos suos: non enim intrabit terram, quam dedi filiis Israël, eo quod incredulus fuerit ori meo, ad aquas contradictionis. **25** Tolle Aaron et filium ejus cum eo, et duces eos in montem Hor. **26** Cumque nudaveris patrem vestem sua, indues ea Eleazarum filium ejus: Aaron colligetur, et morietur ibi. **27** Fecit Moyses ut præceperat Dominus: et ascenderunt in montem Hor coram omni multitudine. **28** Cumque Aaron spoliasset vestibus suis, induit eis Eleazarum filium ejus. Illo mortuo in montis supercilio, descendit cum Eleazaro. **29** Omnis autem multitudo videns occubuisse Aaron, flevit super eo triginta diebus per cunctas familias suas.

21 Quod cum audisset Chananæus rex Arad, qui habitabat ad meridiem, venisse scilicet Israël per exploratorum viam, pugnavit contra illum, et victor existens, duxit ex eo prædam. **2** At Israël voto se Domino obligans, ait: Si tradideris populum istum in manu mea, delebo urbes ejus. **3** Exaudivitque Dominus preces Israël, et tradidit Chananæum, quem ille interfecit subversis urbibus ejus: et vocavit nomen loci illius Horma, id est, anathema. **4** Profecti sunt autem et de monte Hor, per viam quæ ducit ad mare Rubrum, ut circumirent terram Edom. Et tædere cœpit populum itineris ac laboris: **5** locutusque contra Deum et Moysen, ait: Cur eduxisti nos de Ægypto, ut moreremur in solitudine? deest panis, non sunt aquæ: anima nostra jam nauseat super cibo isto levissimo. **6** Quam ob rem misit Dominus in populum ignitos serpentes, ad quorum plagas et mortes plurimorum, **7** venerunt ad Moysen, atque dixerunt: Peccavimus, quia locuti sumus contra Dominum et te: ora ut

tollat a nobis serpentes. Oravitque Moyses pro Misitque Moyses qui explorarent Jazer: cuius populo, **8** et locutus est Dominus ad eum: Fac ceperunt viculos, et possederunt habitatores. **33** serpentem æneum, et pone eum pro signo: qui Verteruntque se, et ascenderunt per viam Basan, percussus aspexerit eum, vivet. **9** Fecit ergo Moyses et occurrit eis Og, rex Basan, cum omni populo serpentem æneum, et posuit eum pro signo: quem suo, pugnaturus in Edrai. **34** Dixitque Dominus cum percussi aspicerent, sanabantur. **10** Profectique ad Moysen: Ne timeas eum, quia in manu tua filii Israël castrametati sunt in Oboth. **11** Unde tradidi illum, et omnem populum ac terram ejus: egressi fixere tentoria in Jeabarim, in solitudine faciesque illi sicut fecisti Sehon, regi Amorrhæorum quæ respicit Moab contra orientalem plagam. **12** habitatori Hesebon. **35** Percusserunt igitur et hunc Et inde moventes, venerunt ad torrentem Zared. **13** Quem relinquentes castrametati sunt contra cum filiis suis, universumque populum ejus usque ad internectionem, et possederunt terram illius.

Arnon, quæ est in deserto, et prominet in finibus Amorrhæi. Siquidem Arnon terminus est Moab, dividens Moabitas et Amorrhæos. **14** Unde dicitur in libro bellorum Domini: [Sicut fecit in mari Rubro, sic faciet in torrentibus Arnon. **15** Scopuli torrentium inclinati sunt, ut requiescerent in Ar, et recumberent in finibus Moabitarum.] **16** Ex eo loco apparuit puteus, super quo locutus est Dominus ad Moysen: Congrega populum, et dabo ei aquam. **17** Tunc cecinit Israël carmen istud: [Ascendat puteus.] Concinebant: **18** [Puteus, quem foderunt principes et paraverunt duces multitudinis in datore legis, et in baculis suis.] De solitudine, Matthana. **19** De Matthana in Nahaliel: de Nahaliel in Bamoth. **20** De Bamoth, vallis est in regione Moab, in vertice Phasga, quod respicit contra desertum. **21** Misit autem Israël nuntios ad Sehon regem Amorrhæorum, dicens: **22** Obsecro ut transire mihi liceat per terram tuam: non declinabimus in agros et vineas; non bibemus aquas ex puteis: via regia gradiemur, donec transeamus terminos tuos. **23** Qui concedere noluit ut transiret Israël per fines suos: quin potius exercitu congregato, egressus est obviam in desertum, et venit in Jasa, pugnavitque contra eum. **24** A quo percussus est in ore gladii, et possessa est terra ejus ab Arnon usque Jeboc, et filios Ammon: quia forti præsidio tenebantur termini Ammonitarum. **25** Tulit ergo Israël omnes civitates ejus, et habitavit in urbibus Amorrhæi, in Hesebon scilicet, et viculis ejus. **26** Urbs Hesebon fuit Sehon regis Amorrhæi, qui pugnavit contra regem Moab: et tulit omnem terram, quæ ditionis illius fuerat usque Arnon. **27** Idcirco dicitur in proverbio: [Venite in Hesebon: ædificetur, et construatur civitas Sehon: **28** ignis egressus est de Hesebon, flamma de oppido Sehon, et devoravit Ar Moabitarum, et habitatores excelsorum Arnon. **29** Væ tibi Moab; peristi popule Chamos. Dedit filios ejus in fugam, et filias in captivitatem regi Amorrhæorum Sehon. **30** Jugum ipsorum disperit ad Hesebon usque Dibon: lassi pervenerunt in Nophe, et usque Medaba.] **31** Habitavit itaque Israël in terra Amorrhæi. **32**

22 Profectique castrametati sunt in campestribus Moab, ubi trans Jordanem Jericho sita est.

2 Videns autem Balac filius Sephor omnia quæ fecerat Israël Amorrhæo, **3** et quod pertimuissent eum Moabitæ, et impetum ejus ferre non possent, **4** dixit ad majores natu Madian: Ita delebit hic populus omnes, qui in nostris finibus commorantur, quomodo solet bos herbas usque ad radices carpere. Ipse erat eo tempore rex in Moab. **5** Misit ergo nuntios ad Balaam filium Beor ariolum, qui habitabat super flumen terræ filiorum Ammon, ut vocarent eum, et dicerent: Ecce egressus est populus ex Ægypto, qui operuit superficiem terræ, sedens contra me. **6** Veni igitur, et maledic populo huic, quia fortior me est: si quomodo possim percutere et ejicere eum de terra mea. Novi enim quod benedictus sit cui benedixeris, et maledictus in quem maledicta congesseris. **7** Perrexeruntque seniores Moab, et majores natu Madian, habentes divinationis pretium in manibus. Cumque venissent ad Balaam, et narrassent ei omnia verba Balac, **8** ille respondit: Manete hic nocte, et respondebo quidquid mihi dixerit Dominus. Manentibus illis apud Balaam, venit Deus, et ait ad eum: **9** Quid sibi volunt homines isti apud te? **10** Respondit: Balac filius Sephor rex Moabitarum misit ad me, **11** dicens: Ecce populus qui egressus est de Ægypto, operuit superficiem terræ: veni, et maledic ei, si quomodo possim pugnans abigere eum. **12** Dixitque Deus ad Balaam: Noli ire cum eis, neque maledicas populo: quia benedictus est. **13** Qui mane consurgens dixit ad principes: Ite in terram vestram, quia prohibuit me Dominus venire vobiscum. **14** Reversi principes dixerunt ad Balac: Noluit Balaam venire nobiscum. **15** Rursum ille multo plures et nobiliores quam ante miserat, misit. **16** Qui cum venissent ad Balaam, dixerunt: Sic dicit Balac filius Sephor: Ne cuncteris venire ad me: **17** paratus sum honorare te, et quidquid volueris, dabo tibi: veni, et maledic populo isti. **18** Respondit Balaam: Si dederit mihi Balac plenam domum suam argenti et auri, non potero

immutare verbum Domini Dei mei, ut vel plus, ad excelsa Baal, et intuitus est extremam partem vel minus loquar. **19** Obscro ut hic maneatis populi.

etiam hac nocte, et scire queam quid mihi rursum respondeat Dominus. **20** Venit ergo Deus ad Balaam nocte, et ait ei: Si vocare te venerunt homines isti, surge, et vade cum eis: ita dumtaxat, ut quod tibi præcepero, facias. **21** Surrexit Balaam mane, et strata asina sua profectus est cum eis. **22** Et iratus est Deus. Stetitque angelus Domini in via contra Balaam, qui insidebat asinæ, et duos pueros habebat secum. **23** Cernens asina angelum stantem in via, evaginato gladio, avertit se de itinere, et ibat per agrum. Quam cum verberaret Balaam, et vellet ad semitam reducere, **24** stetit angelus in angustiis duarum maceriarum, quibus vineæ cingebantur. **25** Quem videns asina, junxit se parieti, et attrivit sedentis pedem. At ille iterum verberabat eam: **26** et nihilominus angelus ad locum angustum transiens, ubi nec ad dexteram, nec ad sinistram poterat deviare, obvius stetit. **27** Cumque vidisset asina stantem angelum, concidit sub pedibus sedentis: qui iratus, vehementius cædebat fuste latera ejus. **28** Aperuitque Dominus os asinæ, et locuta est: Quid feci tibi? cur percutis me ecce jam tertio? **29** Respondit Balaam: Quia commeruisti, et illusisti mihi: utinam haberem gladium, ut te percuterem! **30** Dixit asina: Nonne animal tuum sum, cui semper sedere consuevisti usque in præsentem diem? dic quid simile umquam fecerim tibi. At ille ait: Numquam. **31** Protinus aperuit Dominus oculos Balaam, et vidi angelum stantem in via, evaginato gladio, adoravitque eum pronus in terram. **32** Cui angelus: Cur, inquit, tertio verberas asinam tuam? ego veni ut adversarer tibi, quia perversa est via tua, mihiique contraria: **33** et nisi asina declinasset de via, dans locum resistanti, te occidissem, et illa viveret. **34** Dixit Balaam: Peccavi, nesciens quod tu stares contra me: et nunc si displiceret tibi ut vadam, revertar. **35** Ait angelus: Vade cum istis, et cave ne aliud quam præcepero tibi loquaris. Igitur cum principibus. **36** Quod cum audisset Balac, egressus est in occursum ejus in oppido Moabitarum, quod situm est in extremis finibus Arnon. **37** Dixitque ad Balaam: Misi nuntios ut vocarent te: cur non statim venisti ad me? an quia mercedem adventui tuo reddere nequeo? **38** Cui ille respondit: Ecce adsum: numquid loqui potero aliud, nisi quod Deus posuerit in ore meo? **39** Perrexerunt ergo simul, et venerunt in urbem, quæ in extremis regni ejus finibus erat. **40** Cumque occidisset Balac boves et oves, misit ad Balaam, et principes qui cum eo erant, munera. **41** Mane autem facto, duxit eum

23 Dixitque Balaam ad Balac: Ædifica mihi hic septem aras, et para totidem vitulos, ejusdemque numeri arietes. **2** Cumque fecisset juxta sermonem Balaam, imposuerunt simul vitulum et arietem super aram. **3** Dixitque Balaam ad Balac: Sta paulisper juxta holocaustum tuum, donec vadam, si forte occurrat mihi Dominus, et quodcumque imperaverit, loquar tibi. **4** Cumque abiisset velociter, occurrit illi Deus. Locutusque ad eum Balaam: Septem, inquit, aras erexi, et imposui vitulum et arietem desuper. **5** Dominus autem posuit verbum in ore ejus, et ait: Revertere ad Balac, et hæc loqueris. **6** Reversus invenit stantem Balac juxta holocaustum suum, et omnes principes Moabitarum: **7** assumptaque parabola sua, dixit: [De Aram adduxit me Balac rex Moabitarum, de montibus orientis: Veni, inquit, et maledic Jacob; propera, et detestare Israël. **8** Quomodo maledicam, cui non maledixit Deus? qua ratione detester, quem Dominus non detestatur? **9** De summis silicibus videbo eum, et de collibus considerabo illum. Populus solus habitabit, et inter gentes non reputabitur. **10** Quis dinumerare possit pulvrem Jacob, et nosse numerum stirpis Israël? Moriatur anima mea morte justorum, et fiant novissima mea horum similia.] **11** Dixitque Balac ad Balaam: Quid est hoc quod agis? ut malediceres inimicis meis vocavi te, et tu e contrario benedicis eis. **12** Cui ille respondit: Num aliud possum loqui, nisi quod jussiterit Dominus? **13** Dixit ergo Balac: Veni tecum in alterum locum unde partem Israël videas, et totum videre non possis: inde maledicito ei. **14** Cumque duxisset eum in locum sublimem, super verticem montis Phasga, ædificavit Balaam septem aras, et impositis supra vitulo atque ariete, **15** dixit ad Balac: Sta hic juxta holocaustum tuum, donec ego obvius pergam. **16** Cui cum Dominus occurrisset, posuissetque verbum in ore ejus, ait: Revertere ad Balac, et hæc loqueris ei. **17** Reversus invenit eum stantem juxta holocaustum suum, et principes Moabitarum cum eo. Ad quem Balac: Quid, inquit, locutus est Dominus? **18** At ille, assumpta parabola sua, ait: [Sta, Balac, et ausculta; audi, fili Sephor: **19** non est Deus quasi homo, ut mentiatur, nec ut filius hominis, ut mutetur. Dixit ergo, et non faciet? locutus est, et non implebit? **20** Ad benedicendum adductus sum: benedictionem prohibere non valeo. **21** Non est idolum in Jacob, nec videtur simulacrum in Israël. Dominus Deus ejus cum eo est, et clangor victoriæ regis in illo. **22** Deus eduxit illum de

Ægypto, cuius fortitudo similis est rhinocerotis. huic faciat extremo tempore. **15** Sumpta igitur **23** Non est augurium in Jacob, nec divinatio in parabola, rursum ait: [Dixit Balaam filius Beor: dixit Israël: temporibus suis dicetur Jacob et Israëli homo, cuius obturatus est oculus: **16** dixit auditor quid operatus sit Deus. **24** Ecce populus ut leæna sermonum Dei, qui novit doctrinam Altissimi, et consurget, et quasi leo erigetur: non accubabit visiones Omnipotentis videt, qui cadens apertos donec devoret prædam, et occisorum sanguinem habet oculos: **17** Videbo eum, sed non modo: bibat.] **25** Dixitque Balac ad Balaam: Nec maledicas intuebor illum, sed non prope. Orietur stella ex ei, nec benedicas. **26** Et ille ait: Nonne dixi tibi quod Jacob, et consurget virga de Israël: et percutiet quidquid mihi Deus imperaret, hoc facerem? **27** duces Moab, vastabitque omnes filios Seth. **18** Et Et ait Balac ad eum: Veni, et ducam te ad alium erit Idumæa possessio ejus: hæreditas Seir cedet locum: si forte placeat Deo ut inde maledicas eis. inimicis suis: Israël vero fortiter aget. **19** De Jacob **28** Cumque duxisset eum super verticem montis erit qui dominetur, et perdat reliquias civitatis.] Phogor, qui respicit solitudinem, **29** dixit ei Balaam: **20** Cumque vidisset Amalec, assumens parabolam, Ædifica mihi hic septem aras, et para totidem vitulos, ejusdemque numeri arietes. **30** Fecit Balac ut Balaam dixerat: imposuitque vitulos et arietes per singulas aras.

24 Cumque vidisset Balaam quod placeret Domino ut benediceret Israëli, nequaquam abiit ut ante perrexerat, ut augurium quereret: sed dirigens contra desertum vultum suum, **2** et elevans oculos, vidi Israël in tentoriis commorantem per tribus suas: et irruente in se spiritu Dei, **3** assumpta parabola, ait: [Dixit Balaam filius Beor: dixit homo, cuius obturatus est oculus: **4** dixit auditor sermonem Dei, qui visionem Omnipotentis intuitus est, qui cadit, et sic aperiuntur oculi ejus: **5** Quam pulchra tabernacula tua, Jacob, et tentoria tua, Israël! **6** ut valles nemorosæ, ut horti juxta fluvios irrigui, ut tabernacula quæ fixit Dominus, quasi cedri prope aquas. **7** Fluet aqua de situla ejus, et semen illius erit in aquas multas. Tolletur propter Agag, rex ejus, et auferetur regnum illius. **8** Deus eduxit illum de Ægypto, cuius fortitudo similis est rhinocerotis. Devorabunt gentes hostes illius, ossaque eorum confringent, et perforabunt sagittis. **9** Accubans dormivit ut leo, et quasi leæna, quam suscitare nullus audebit. Qui benedixerit tibi, erit et ipse benedictus: qui maledixerit, in maledictione reputabitur.] **10** Iratusque Balac contra Balaam, complosis manibus ait: Ad maledicendum inimicis meis vocavi te, quibus e contrario tertio benedixisti: **11** revertere ad locum tuum. Decreveram quidem magnifice honorare te, sed Dominus privavit te honore disposito. **12** Respondit Balaam ad Balac: Nonne nuntiis tuis, quos misisti ad me, dixi: **13** Si dederit mihi Balac plenam domum suam argenti et auri, non potero præterire sermonem Domini Dei mei, ut vel boni quid vel mali proferam ex corde meo: sed quidquid Dominus dixerit, hoc loquar? **14** verumtamen pergens ad populum meum, dabo consilium, quid populus tuus populo

25 Morabatur autem eo tempore Israël in Settim, et fornicatus est populus cum filiabus Moab, **2** quæ vocaverunt eos ad sacrificia sua. At ille comedenter et adoraverunt deos earum. **3** Initatusque est Israël Beelphegor: et iratus Dominus, **4** ait ad Moysen: Tolle cunctos principes populi, et suspende eos contra solem in patibulis, ut avertatur furor meus ab Israël. **5** Dixitque Moyses ad judices Israël: Occidat unusquisque proximos suos, qui initiati sunt Beelphegor. **6** Et ecce unus de filiis Israël intravit coram fratribus suis ad scortum Madianitidem, vidente Moyse, et omni turba filiorum Israël, qui flebant ante fines tabernaculi. **7** Quod cum vidisset Phinees filius Eleazari filii Aaron sacerdotis, surrexit de medio multitudinis, et arrepto pugione, **8** ingressus est post virum Israëlitem in lupanar, et perfodit ambos simul, virum scilicet et mulierem in locis genitalibus. Cessavitque plaga a filiis Israël: **9** et occisi sunt viginti quatuor millia hominum. **10** Dixitque Dominus ad Moysen: **11** Phinees filius Eleazari filii Aaron sacerdotis avertit iram meam a filiis Israël: quia zelo meo commotus est contra eos, ut non ipse delerem filios Israël in zelo meo. **12** Idcirco loquere ad eum: Ecce do ei pacem foederis mei, **13** et erit tam ipsi quam semini ejus pactum sacerdotii sempiternum: quia zelatus est pro Deo

suo, et expiavit scelus filiorum Israël. **14** Erat Selitarum: Phares, a quo familia Pharesitarum: autem nomen viri Israëlitæ, qui occisus est cum Zare, a quo familia Zareitarum. **21** Porro filii Medianitide, Zambri filius Salu, dux de cognatione Phares: Hesron, a quo familia Hesronitarum: et et tribu Simeonis. **15** Porro mulier Medianitis, quæ Hamul, a quo familia Hamulitarum. **22** Istæ pariter imperfecta est, vocabatur Cozbi filia Sur sunt familiæ Juda, quarum omnis numerus fuit principis nobilissimi Medianitarum. **16** Locutusque septuaginta sex millia quingenti. **23** Filii Issachar per est Dominus ad Moysen, dicens: **17** Hostes vos cognationes suas: Thola, a quo familia Tholitarum: sentiant Medianitæ, et percutite eos: **18** quia et ipsi Phua, a quo familia Phuaitarum: **24** Jasub, a hostiliter egerunt contra vos, et deceperent insidiis quo familia Jasubitarum: Semran, a quo familia per idolum Phogor, et Cozbi filiam ducis Median sororem suam, quæ percussa est in die plagæ pro sacrilegio Phogor.

26 Postquam noxiorum sanguis effusus est, dixit Dominus ad Moysen et Eleazarum filium Aaron sacerdotem: **2** Numerate omnem summam filiorum Israël a viginti annis et supra, per domos et cognationes suas, cunctos qui possunt ad bella procedere. **3** Locuti sunt itaque Moyses et Eleazar sacerdos, in campestribus Moab super Jordanem contra Jericho, ad eos qui erant **4** a viginti annis et supra, sicut Dominus imperaverat, quorum iste est numerus. **5** Ruben primogenitus Israël: hujus filius, Henoch, a quo familia Henochitarum: et Phallu, a quo familia Phalluitarum: **6** et Hesron, a quo familia Hesronitarum: et Charmi, a quo familia Charmitarum. **7** Hæ sunt familiæ de stirpe Ruben: quarum numerus inventus est quadraginta tria millia, et septingenti triginta. **8** Filius Phallu, Eliab: **9** hujus filii, Namuel et Dathan et Abiron: isti sunt Dathan et Abiron principes populi, qui surrexerunt contra Moysen et Aaron in seditione Core, quando adversus Dominum rebellaverunt: **10** et aperiens terra os suum devoravit Core, morientibus plurimis, quando combussit ignis ducentos quinquaginta viros. Et factum est grande miraculum, **11** ut, Core pereunte, filii illius non perirent. **12** Filii Simeon per cognationes suas: Namuel, ab hoc familia Namuelitarum: Jamin, ab hoc familia Jaminitarum: Jachin, ab hoc familia Jachinitarum: **13** Zare, ab hoc familia Zareitarum: Saul, ab hoc familia Saulitarum. **14** Hæ sunt familiæ de stirpe Simeon, quarum omnis numerus fuit viginti duo millia ducenti. **15** Filii Gad per cognationes suas: Sephon, ab hoc familia Sephonitarum: Aggi, ab hoc familia Aggitarum: Suni, ab hoc familia Sunitarum: **16** Ozni, ab hoc familia Oznitarum: Her, ab hoc familia Heritarum: **17** Arod, ab hoc familia Aroditarum: Ariel, ab hoc familia Arielitarum. **18** Istæ sunt familiæ Gad, quarum omnis numerus fuit quadraginta millia quingenti. **19** Filii Juda, Her et Onan, qui ambo mortui sunt in terra Chanaan. **20** Fueruntque filii Juda per cognationes suas: Sela, a quo familia

Phares, a quo familia Pharesitarum: Hesron, a quo familia Hesronitarum: et et tribu Simeonis. **21** Porro filii Hamul, a quo familia Hamulitarum. **22** Istæ pariter imperfecta est, vocabatur Cozbi filia Sur sunt familiæ Juda, quarum omnis numerus fuit principis nobilissimi Medianitarum. **23** Filii Issachar per est Dominus ad Moysen, dicens: **17** Hostes vos cognationes suas: Thola, a quo familia Tholitarum: sentiant Medianitæ, et percutite eos: **18** quia et ipsi Phua, a quo familia Phuaitarum: **24** Jasub, a hostiliter egerunt contra vos, et deceperent insidiis quo familia Jasubitarum: Semran, a quo familia per idolum Phogor, et Cozbi filiam ducis Median sororem suam, quæ percussa est in die plagæ pro sacrilegio Phogor.

25 Hæ sunt cognationes Issachar, quarum numerus fuit sexaginta quatuor millia trecenti. **26** Filii Zabulon per cognationes suas: Sared, a quo familia Sareditarum: Elon, a quo familia Elonitarum: Jalel, a quo familia Jalelitarum. **27** Hæ sunt cognationes Zabulon, quarum numerus fuit sexaginta millia quingenti. **28** Filii Joseph per cognationes suas, Manasse et Ephraim. **29** De Manasse ortus est Machir, a quo familia Machiritarum. Machir genuit Galaad, a quo familia Galaaditarum. **30** Galaad habuit filios: Jezer, a quo familia Jezeritarum: et Helec, a quo familia Heleitarum: **31** et Asriel, a quo familia Asrielitarum: et Sechem, a quo familia Sechemitarum: **32** et Semida, a quo familia Semidaitarum: et Hepher, a quo familia Hepheritarum. **33** Fuit autem Hepher pater Salphaad, qui filios non habebat, sed tantum filias: quarum ista sunt nomina: Maala, et Noa, et Hegla, et Melcha, et Thersa. **34** Hæ sunt familiæ Manasse, et numerus earum quinquaginta duo millia septingenti. **35** Filii autem Ephraim per cognationes suas fuerunt hi: Suthala, a quo familia Suthalitarum: Becher, a quo familia Becheritarum: Thehen, a quo familia Thehenitarum. **36** Porro filius Suthala fuit Heran, a quo familia Heranitarum. **37** Hæ sunt cognationes filiorum Ephraim: quarum numerus fuit triginta duo millia quingenti. **38** Isti sunt filii Joseph per familias suas. Filii Benjamin in cognationibus suis: Bela, a quo familia Belaitarum: Asbel, a quo familia Asbelitarum: Ahiram, a quo familia Ahiramitarum: **39** Supham, a quo familia Suphamitarum: Hupham, a quo familia Huphamitarum. **40** Filii Bela: Hered, et Noëman. De Hered, familia Hereditarum: de Noëman, familia Noëmanitarum. **41** Hi sunt filii Benjamin per cognationes suas: quorum numerus fuit quadraginta quinque millia sexcenti. **42** Filii Dan per cognationes suas: Suham, a quo familia Suhamitarum. Hæ sunt cognationes Dan per familias suas. **43** Omnes fuere Suhamitæ, quorum numerus erat sexaginta quatuor millia quadrangenti. **44** Filii Aser per cognationes suas: Jemna, a quo familia Jemnaitarum: Jessui, a quo familia Jessuitarum: Brie, a quo familia Brieitarum. **45** Filii Brie: Heber, a

quo familia Heberitarum: et Melchiel, a quo familia mortuus est: hic non habuit mares filios. Cur tollitur Melchielitarum. **46** Nomen autem filiae Aser fuit nomen illius de familia sua, quia non habuit filium? Sara. **47** Hæ cognationes filiorum Aser, et numerus date nobis possessionem inter cognatos patris eorum quinquaginta tria millia quadrungenti. **48** nostri. **4** Retulitque Moyses causam earum ad Filii Nephthali per cognationes suas: Jesiel, a quo judicium Domini. **5** Qui dixit ad eum: **6** Justam rem familia Jesielitarum: Guni, a quo familia Gunitarum: postulant filiae Salphaad: da eis possessionem inter **49** Jeser, a quo familia Jeseritarum: Sellem, a quo cognatos patris sui, et ei in hereditatem succedant. familia Sellemitarum. **50** Hæ sunt cognationes **7** Ad filios autem Israël loqueris hæc: **8** Homo filiorum Nephthali per familias suas: quorum cum mortuus fuerit absque filio, ad filiam ejus numerus quadraginta quinque millia quadrungenti. transibit hereditas. **9** Si filiam non habuerit, habebit **51** Ista est summa filiorum Israël, qui recensiti sunt, successores fratres suos. **10** Quod si et fratres sexcenta millia, et mille septingenti triginta. **52** non fuerint, dabitis hereditatem fratribus patris Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **53** Isti ejus. **11** Sin autem nec patruos habuerit, dabitur dividetur terra juxta numerum vocabulorum in hereditas his qui ei proximi sunt. Eritque hoc possessiones suas. **54** Pluribus majorem partem filiis Israël sanctum lege perpetua, sicut præcepit dabis, et paucioribus minorem: singulis, sicut nunc Dominus Moysi. **12** Dixit quoque Dominus ad recensiti sunt, tradetur possessio: **55** ita dumtaxat Moysen: Ascende in montem istum Abarim, et ut sors terram tribubus dividat et familiis. **56** contemplare inde terram, quam datus sum filiis Quidquid sorte contigerit, hoc vel plures accipient, Israël. **13** Cumque videris eam, ibis et tu ad populum vel pauciores. **57** Hic quoque est numerus filiorum tuum, sicut ivit frater tuus Aaron: **14** quia offendistis Levi per familias suas: Gerson, a quo familia me in deserto Sin in contradictione multitudinis, Gersonitarum: Caath, a quo familia Caathitarum: nec sanctificare me voluistis coram ea super aquas. Merari, a quo familia Meraritarum. **58** Hæ sunt Hæ sunt aquæ contradictionis in Cades deserti Sin. familie Levi: familia Lobni, familia Hebron, familia **15** Cui respondit Moyses: **16** Provideat Dominus Moholi, familia Musi, familia Core. At vero Caath Deus spiritum omnis carnis hominem, qui sit genuit Amram: **59** qui habuit uxorem Jochabed super multitudinem hanc: **17** et possit exire et filiam Levi, quæ nata est ei in Ægypto. Hæc genuit intrare ante eos, et educere eos vel introducere: ne Amram viro suo filios, Aaron, et Moysen, et Mariam sit populus Domini sicut oves absque pastore. **18** sororem eorum. **60** De Aaron orti sunt Nadab et Dixitque Dominus ad eum: Tolle Josue filium Nun, Abiu, et Eleazar et Ithamar: **61** quorum Nadab et virum in quo est spiritus, et pone manum tuam Abiu mortui sunt, cum obtulissent ignem alienum super eum. **19** Qui stabit coram Eleazaro sacerdote coram Domino. **62** Fueruntque omnes qui numerati et omni multitudine: **20** et dabis ei præcepta cunctis sunt, viginti tria millia generis masculini ab uno videntibus, et partem gloriae tuæ, ut audiat eum mense et supra: quia non sunt recensiti inter filios omnis synagoga filiorum Israël. **21** Pro hoc, si quid Israël, nec eis cum ceteris data possessio est. **63** agendum erit, Eleazar sacerdos consulet Dominum. Hic est numerus filiorum Israël, qui descripti sunt Ad verbum ejus egredietur et ingredietur ipse, a Moyse et Eleazaro sacerdote, in campestribus et omnes filii Israël cum eo, et cetera multitudo. Moab supra Jordanem contra Jericho: **64** inter quos, **22** Fecit Moyses ut præceperat Dominus: cumque nullus fuit eorum qui ante numerati sunt a Moyse tulisset Josue, statuit eum coram Eleazaro sacerdote et Aaron in deserto Sinai: **65** prædicterat enim et omni frequentia populi. **23** Et impositis capitibus Dominus quod omnes morerentur in solitudine. ejus manibus, cuncta replicavit quæ mandaverat Nullusque remansit ex eis, nisi Caleb filius Jephone, Dominus. et Josue filius Nun.

27 Accesserunt autem filiae Salphaad, filii Hepher, filii Galaad, filii Machir, filii Manasse, qui fuit filius Joseph: quarum sunt nomina, Maala, et Noa, et Hegla, et Melcha, et Thersa. **2** Steteruntque coram Moyse et Eleazaro sacerdote et cunctis principibus populi ad ostium tabernaculi foederis, atque dixerunt: **3** Pater noster mortuus est in deserto, nec fuit in seditione, quæ concitata est contra Dominum sub Core, sed in peccato suo

28 Dixit quoque Dominus ad Moysen: **2** Præcipe filiis Israël, et dices ad eos: Oblationem meam et panes, et incensum odoris suavissimi offerte per tempora sua. **3** Hæc sunt sacrificia quæ offerre debetis: agnos anniculos immaculatos duos quotidie in holocaustum sempiternum: **4** unum offeretis mane, et alterum ad vesperum: **5** decimam partem ephi similæ, quæ conspersa sit oleo purissimo, et habeat quartam partem hin. **6** Holocaustum juge est quod obtulitis in monte

Sinai in odorem suavissimum incensi Domini. **7** pro expiatione: præter holocaustum sempiternum Et libabitis vini quartam partem hin per agnos et liba ejus. **31** Immaculata offeretis omnia cum singulos in sanctuario Domini. **8** Alterumque libationibus suis.

agnum similiter offeretis ad vesperam juxta omnem ritum sacrificii matutini, et libamentorum ejus, oblationem suavissimi odoris Domino. **9** Die autem sabbati offeretis duos agnos anniculos immaculatos, et duas decimas similæ oleo conspersæ in sacrificio, et liba: **10** quæ rite funduntur per singula sabbata in holocaustum sempiternum. **11** In calendis autem offeretis holocaustum Domino, vitulos de armento duos, arietem unum, agnos anniculos septem immaculatos, **12** et tres decimas similæ oleo conspersæ in sacrificio per singulos vitulos: et duas decimas similæ oleo conspersæ per singulos arietes: **13** et decimam decimæ similæ ex oleo in sacrificio per agnos singulos: holocaustum suavissimi odoris atque incensi est Domino. **14** Libamenta autem vini, quæ per singulas fundenda sunt victimas, ista erunt: media pars hin per singulos vitulos, tertia per arietem, quarta per agnum. Hoc erit holocaustum per omnes menses, qui sibi anno vertente succedunt. **15** Hircus quoque offeretur Domino pro peccatis in holocaustum sempiternum cum libamentis suis. **16** Mense autem primo, quartadecima die mensis, Phase Domini erit, **17** et quintadecima die solemnitatis: septem diebus vescentur azymis. **18** Quarum dies prima venerabilis et sancta erit: omne opus servile non facietis in ea. **19** Offeretisque incensum holocaustum Domino, vitulos de armento duos, arietem unum, agnos anniculos immaculatos septem: **20** et sacrificia singulorum ex simila quæ conspersa sit oleo, tres decimas per singulos vitulos, et duas decimas per arietem, **21** et decimam decimæ per agnos singulos, id est, per septem agnos. **22** Et hircum pro peccato unum, ut expietur pro vobis, **23** præter holocaustum matutinum, quod semper offeretis. **24** Ita facietis per singulos dies septem dierum in fomitem ignis, et in odorem suavissimum Domino, qui surget de holocausto, et de libationibus singulorum. **25** Dies quoque septimus celeberrimus et sanctus erit vobis: omne opus servile non facietis in eo. **26** Dies etiam primitivorum, quando offeretis novas fruges Domino, expletis hebdomadibus, venerabilis et sancta erit: omne opus servile non facietis in ea. **27** Offeretisque holocaustum in odorem suavissimum Domino, vitulos de armento duos, arietem unum, et agnos anniculos immaculatos septem: **28** atque in sacrificiis eorum, similæ oleo conspersæ tres decimas per singulos vitulos, per arietes duas, **29** per agnos decimam decimæ, qui simul sunt agni septem. Hircum quoque, **30** qui mactatur

29 Mensis etiam septimi prima dies venerabilis et sancta erit vobis. Omne opus servile non facietis in ea, quia dies clangoris est et tubarum. **2** Offeretisque holocaustum in odorem suavissimum Domino, vitulum de armento unum, arietem unum, et agnos anniculos immaculatos septem: **3** et in sacrificiis eorum, similæ oleo conspersæ tres decimas per singulos vitulos, duas decimas per arietem, **4** unam decimam per agnum, qui simul sunt agni septem: **5** et hircum pro peccato, qui offertur in expiationem populi, **6** præter holocaustum calendarum cum sacrificiis suis, et holocaustum sempiternum cum libationibus solitis: eisdem cæremoniis offeretis in odorem suavissimum incensum Domino. **7** Decima quoque dies mensis hujus septimi erit vobis sancta atque venerabilis, et affligetis animas vestras: omne opus servile non facietis in ea. **8** Offeretisque holocaustum Domino in odorem suavissimum, vitulum de armento unum, arietem unum, agnos anniculos immaculatos septem: **9** et in sacrificiis eorum similæ oleo conspersæ tres decimas per singulos vitulos, duas decimas per arietem, **10** decimam decimæ per agnos singulos, qui sunt simul agni septem: **11** et hircum pro peccato, absque his quæ offerri pro delicto solent in expiationem, et holocaustum sempiternum, cum sacrificio et libaminibus eorum. **12** Quintadecima vero die mensis septimi, quæ vobis sancta erit atque venerabilis, omne opus servile non facietis in ea, sed celebrabitis solemnitatem Domino septem diebus. **13** Offeretisque holocaustum in odorem suavissimum Domino, vitulos de armento tredecim, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim: **14** et in libamentis eorum, similæ oleo conspersæ tres decimas per vitulos singulos, qui sunt simul vituli tredecim, et duas decimas arieti uno, id est, simul arietibus duobus, **15** et decimam decimæ agnis singulis, qui sunt simul agni quatuordecim: **16** et hircum pro peccato, absque holocausto sempiterno, et sacrificio, et libamine ejus. **17** In die altero offeretis vitulos de armento duodecim, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim: **18** sacrificiaque et libamina singulorum, per vitulos, et arietes, et agnos rite celebrabitis: **19** et hircum pro peccato, absque holocausto sempiterno, sacrificiaque et libamine ejus. **20** Die tertio offeretis vitulos undecim, arietes duos, agnos anniculos immaculatos quatuordecim: **21** sacrificiaque et

libamina singulorum, per vitulos, et arietes, et agnos rite celebrabitis: **22** et hircum pro peccato, absque holocausto sempiterno, sacrificioque et libamine **23** Die quarto offeretis vitulos decem, arietes duos, agnos anniculatos immaculatos quatuordecim: **24** sacrificiaque et libamina singulorum, per vitulos, et arietes, et agnos rite celebrabitis: **25** et hircum pro peccato, absque holocausto sempiterno, et repudiata quidquid voverint, reddent. **10** Uxor in sacrificioque ejus et libamine. **26** Die quinto offeretis vitulos novem, arietes duos, agnos anniculatos **11** si audierit vir, et tacuerit, nec contradixerit immaculatos quatuordecim: **27** sacrificiaque et sponsioni, reddet quodcumque promiserat. **12** libamina singulorum, per vitulos, et arietes, et agnos rite celebrabitis: **28** et hircum pro peccato, absque holocausto sempiterno, sacrificioque ejus et libamine. **29** Die sexto offeretis vitulos octo, arietes duos, agnos anniculatos immaculatos quatuordecim: **30** sacrificiaque et libamina singulorum, per vitulos, et arietes, et agnos rite celebrabitis: **31** et hircum pro peccato, absque holocausto sempiterno, sacrificioque ejus et libamine. **32** Die reddet: quia statim ut audivit, tacuit. **15** Sin septimo offeretis vitulos septem, et arietes duos, autem contradixerit postquam rescivit, portabit agnos anniculatos immaculatos quatuordecim: **33** ipse iniuriam ejus. **16** Istae sunt leges, quas sacrificiaque et libamina singulorum, per vitulos, et arietes, et agnos rite celebrabitis: **34** et inter patrem et filiam, quæ in puellari adhuc ætate hircum pro peccato, absque holocausto sempiterno, sacrificioque ejus et libamine. **35** Die octavo, qui est celeberrimus, omne opus servile non facietis, **36** offerentes holocaustum in odorem suavissimum Domino, vitulum unum, arietem unum, agnos anniculatos immaculatos septem: **37** sacrificiaque et libamina singulorum, per vitulos, et arietes, et agnos rite celebrabitis: **38** et hircum pro peccato, absque holocausto sempiterno, sacrificioque ejus et libamine. **39** Hæc offeretis Domino in solemnitatibus vestris: præter vota et oblationes spontaneas in holocausto, in sacrificio, in libamine, et in hostiis pacificis. **40** Narravitque Moyses filiis Israël omnia quæ ei Dominus imperarat.

30 Et locutus est ad principes tribuum filiorum Israël: Iste est sermo quem præcepit Dominus: **2** Si quis virorum votum Domino voverit, aut se constrinxerit juramento: non faciet irritum verbum suum, sed omne quod promisit, implebit. **3** Mulier si quippam voverit, et se constrinxerit juramento, quæ est in domo patris sui, et in ætate adhuc puellari: si cognoverit pater votum quod pollicita est, et juramentum quo obligavit animam suam, et tacuerit, voti rea erit: **4** quidquid pollicita est, et juravit, opere complebit. **5** Sin autem statim ut audierit, contradixerit pater: et vota et juramenta ejus irrita erunt, nec obnoxia tenebitur sponsioni, et eo quod contradixerit pater. **6** Si maritum habuerit, et voverit aliquid, et semel de ore ejus verbum egrediens animam ejus obligaverit juramento: **7** quo die audierit vir, et non contradixerit, voti rea erit, redditque quodcumque promiserat. **8** Sin duos, agnos anniculatos immaculatos quatuordecim: autem audiens statim contradixerit, et irritas fecerit **9** Vidua hircum pro peccato, absque holocausto sempiterno, et repudiata quidquid voverint, reddent. **10** Uxor in sacrificioque ejus et libamine. **11** si audierit vir, et tacuerit, nec contradixerit immaculatos quatuordecim: **12** libamina singulorum, per vitulos, et arietes, et agnos rite celebrabitis: **13** Si voverit, et juramento libamine. **14** Quod vitulos, et arietes, et agnos rite celebrabitis: si audiens vir tacuerit, et in alteram diem distulerit **15** Sin autem extemplo contradixerit, non tenebitur agnos rite celebrabitis: **16** Istæ sunt leges, quas sacrificiaque et libamina singulorum, per vitulos, et arietes, et agnos rite celebrabitis: **17** rerum abstinentiam affligat animam suam, in arbitrio viri erit ut faciat, sive non faciat. **18** Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **2** Ulciscere prius filios Israël de Madianitis, et sic colligeris ad populum tuum. **3** Statimque Moyses: Armate, inquit, ex vobis viros ad pugnam, qui possint ultiōrem Domini expetere de Madianitis. **4** Mille viri de singulis tribubus eligantur ex Israël qui mittantur ad bellum. **5** Dederuntque millenos de singulis tribubus, id est, duodecim millia expeditorum ad pugnam: **6** quos misit Moyses cum Phinees filio Eleazari sacerdotis, vasa quoque sancta, et tubas ad clangendum tradidit ei. **7** Cumque pugnassent contra Madianitas atque vicissent, omnes mares occiderunt, **8** et reges eorum, Evi, et Recem, et Sur, et Hur, et Rebe, quinque principes gentis: Balaam quoque filium Beor interfecerunt gladio. **9** Ceperuntque mulieres eorum, et parvulos, omniaque pecora, et cunctam supellectilem: quidquid habere potuerant depopulati sunt: **10** tam urbes quam vicos et castella flamma consumpsit. **11** Et tulerunt prædam, et universa quæ ceperant tam ex hominibus quam ex jumentis, **12** et adduxerunt ad Moysen, et Eleazarum sacerdotem, et ad omnem multitudinem filiorum Israël: reliqua autem utensilia portaverunt ad castra in campestribus Moab juxta Jordanem contra Jericho. **13** Egressi sunt autem Moyses et Eleazar sacerdos, et omnes principes synagogæ, in

occursum eorum extra castra. **14** Iratusque Moyses tradiditque Moyses numerum primitiarum Domini principibus exercitus, tribunis, et centurionibus qui venerant de bello, **15** ait: Cur feminas reservasti? Eleazaro sacerdoti, sicut fuerat ei imperatum, **42** ex media parte filiorum Israël, quam separaverat his nonne istae sunt, quæ deinceperunt filios Israël ad qui in prælio fuerant. **43** De media vero parte, quæ suggestionem Balaam, et prævaricari vos fecerunt contigerat reliquæ multitudini, id est, de ovibus in Domino super peccato Phogor, unde et percussus trecentis triginta septem millibus quingentis, **44** et est populus? **17** ergo cunctos interficie quidquid est de bobus triginta sex millibus, **45** et de asinis triginta generis masculinis, etiam in parvulis: et mulieres, millibus quingentis, **46** et de hominibus sedecim quæ noverunt viros in coitu, jugulate: **18** puellas millibus, **47** tulit Moyses quinquagesimum caput, autem et omnes feminas virgines reservebat vobis: **19** et dedit Levitis, qui excubabant in tabernaculo et manete extra castra septem diebus. Qui occiderit Domini, sicut præceperat Dominus. **48** Cumque hominem, vel occisum tetigerit, lustrabitur die accessissent principes exercitus ad Moysen, et tertio et septimo. **20** Et de omni præda, sive tribuni, centurionesque, dixerunt: **49** Nos servi tui vestimentum fuerit, sive vas, et aliquid in utensilia recensuimus numerum pugnatorum, quos habuimus præparatum, de caprarum pellibus, et pilis, et sub manu nostra: et ne unus quidem defuit. **50** Ob ligno, expiabitur. **21** Eleazar quoque sacerdos ad hanc causam offerimus in donariis Domini singuli viros exercitus, qui pugnaverunt, sic locutus est: quod in præda auri potuimus invenire, periscelides Hoc est præceptum legis, quod mandavit Dominus et armillas, annulos et dextralia, ac murænulas, ut Moysi: **22** aurum, et argentum, et æs, et ferrum, et depreceris pro nobis Dominum. **51** Suscepitque plumbum, et stannum, **23** et omne, quod potest Moyses et Eleazar sacerdos omne aurum in diversis transire per flamas, igne purgabitur: quidquid speciebus, **52** pondo sedecim millia septingentos autem ignem non potest sustinere, aqua expiationis quinquaginta siclos, a tribunis et centurionibus. **53** sanctificabitur: **24** et lavabitis vestimenta vestra Unusquisque enim quod in præda rapuerat, suum die septimo, et purificati postea castra intrabitis. erat. **54** Et susceptum intulerunt in tabernaculum **25** Dixit quoque Dominus ad Moysen: **26** Tollite testimonii, in monumentum filiorum Israël coram summam eorum quæ capta sunt, ab homine usque Domino.

ad pecus, tu et Eleazar sacerdos et principes vulgi:
27 dividesque ex æquo prædam inter eos qui pugnaverunt egressique sunt ad bellum, et inter omnem reliquam multitudinem. **28** Et separabis partem Domino ab his qui pugnaverunt et fuerunt in bello, unam animam de quingentis, tam ex hominibus quam ex bobus et asinibus et ovibus, **29** et dabis eam Eleazaro sacerdoti, quia primitiae Domini sunt. **30** Ex media quoque parte filiorum Israël accipies quinquagesimum caput hominum, et boum, et asinorum, et ovium, cunctorum animantium, et dabis ea Levitis, qui excubant in custodiis tabernaculi Domini. **31** Feceruntque Moyses et Eleazar sicut præceperat Dominus. **32** Fuit autem præda, quam exercitus ceperat, ovium sexcenta septuaginta quinque millia, **33** boum septuaginta duo millia, **34** asinorum sexaginta millia et mille: **35** animæ hominum sexus feminine, quæ non cognoverant viros, triginta duo millia. **36** Dataque est media pars his qui in prælio fuerant, ovium trecenta triginta septem millia quingentæ: **37** e quibus in partem Domini suppeditatæ sunt oves sexcentæ septuaginta quinque: **38** et de bobus triginta sex millibus, boves septuaginta et duo: **39** de asinis triginta millibus quingentis, asini sexaginta unus: **40** de animabus hominum sedecim millibus, cesserunt in partem Domini triginta duæ animæ. **41**

32 Filii autem Ruben et Gad habebant pecora multa, et erat illis in jumentis infinita substantia. Cumque vidissent Jazer et Galaad aptas animalibus alendis terras, **2** venerunt ad Moysen, et ad Eleazarum sacerdotem, et principes multitudinis, atque dixerunt: **3** Ataroth, et Dibon, et Jazer, et Nemra, Hesebon, et Eleale, et Saban, et Nebo, et Beon, **4** terra, quam percussit Dominus in conspectu filiorum Israël, regio uberrima est ad pastum animalium: et nos servi tui habemus jumenta plurima, **5** precamurque si invenimus gratiam coram te, ut des nobis famulis tuis eam in possessionem, nec facias nos transire Jordanem. **6** Quibus respondit Moyses: Numquid fratres vestri ibunt ad pugnam, et vos hic sedebitis? **7** cur subvertitis mentes filiorum Israël, ne transire audeant in locum, quem eis daturus est Dominus? **8** Nonne ita egerunt patres vestri, quando misi de Cadesbarne ad explorandam terram? **9** cumque venissent usque ad Vallem botri, lustrata omni regione, subverterunt cor filiorum Israël, ut non intrarent fines, quos eis Dominus dedit. **10** Qui iratus juravit, dicens: **11** Si videbunt homines isti, qui ascenderunt ex Ægypto a viginti annis et supra, terram, quam sub juramento pollicitus sum Abraham, Isaac, et Jacob: et noluerunt sequi

me, 12 præter Caleb filium Jephone Cenezæum, tribui Manasse filii Joseph, regnum Sehon regis et Josue filium Nun: isti impleverunt voluntatem Amorrhæi, et regnum Og regis Basan, et terram meam. 13 Iratusque Dominus adversum Israël, eorum cum urbibus suis per circuitum. 34 Igitur circumduxit eum per desertum quadraginta annis, exstruxerunt filii Gad, Dibon, et Ataroth, et Aroë, donec consumeretur universa generatio, quæ 35 et Etroth, et Sophan, et Jazer, et Jegbaa, 36 et fecerat malum in conspectu ejus. 14 Et ecce, inquit, Bethnemra, et Betharan, urbes munitas, et caulas vos surrexistis pro patribus vestris, incrementa pecoribus suis. 37 Filii vero Ruben ædificaverunt et alumni hominum peccatorum, ut augeretis Hesebon, et Eleale, et Cariathaim, 38 et Nabo, furorem Domini contra Israël. 15 Quod si nolueritis et Baalmeon versis nominibus, Sabama quoque: sequi eum, in solitudine populum derelinquet, et imponentes vocabula urbibus, quas exstruxerunt. vos causa eritis necis omnium. 16 At illi prope 39 Porro filii Machir filii Manasse, perreixerunt in accedentes, dixerunt: Caulas ovium fabricabimus, Galaad, et vastaverunt eam imperfecto Amorrhæo et stabula jumentorum, parvulis quoque nostris habitatore ejus. 40 Dedit ergo Moyses terram Galaad Machir filio Manasse, qui habitavit in ea. 41 Jair autem filius Manasse abiit, et occupavit vicos ejus, quos appellavit Havoth Jair, id est, Villas Jair. 42 Nobe quoque perrexit, et apprehendit Chanath cum viculis suis: vocavitque eam ex nomine suo Nobe.

33 Hæ sunt mansiones filiorum Israël, qui egressi sunt de Ægypto per turmas suas in manu Moysi et Aaron, 2 quas descriptis Moyses juxta castrorum loca, quæ Domini jussione mutabant. 3 Profecti igitur de Ramesse mense primo, quintadecima die mensis primi, altera die Phase, filii Israël in manu excelsa, videntibus cunctis Ægyptiis, 4 et sepelientibus primogenitos, quos percusserat Dominus (nam et in diis eorum exercuerat ultionem), 5 castrametati sunt in Soccoth. 6 Et de Soccoth venerunt in Etham, quæ est in extremis finibus solitudinis. 7 Inde egressi venerunt contra Phihahiroth, quæ respicit Beelsephon, et castrametati sunt ante Magdalum. 8 Profectique de Phihahiroth, transierunt per medium mare in solitudinem: et ambulantes tribus diebus per desertum Etham, castrametati sunt in Mara. 9 Profectique de Mara, venerunt in Elim, ubi erant duodecim fontes aquarum, et palmæ septuaginta: ibique castrametati sunt. 10 Sed et inde egressi, fixerunt tentoria super mare Rubrum. Profectique de mari Rubro, 11 castrametati sunt in deserto Sin. 12 Unde egressi, venerunt in Daphca. 13 Profectique de Daphca, castrametati sunt in Alus. 14 Egressique de Alus, in Raphidim fixere tentoria, ubi populo defuit aqua ad bibendum. 15 Profectique de Raphidim, castrametati sunt in deserto Sinai. 16 Sed et de solitudine Sinai egressi, venerunt ad sepulchra concupiscentiæ. 17 Profectique de sepulchris concupiscentiæ, castrametati sunt in Haseroth. 18 Et de Haseroth venerunt in Rethma. 19 Profectique de Rethma, castrametati sunt in Remmomphares. 20 Unde egressi venerunt in Lebna. 21 De Lebna castrametati sunt in Ressa. 22

Egressique de Ressa, venerunt in Caelatha. **23** Unde profecti, castrametati sunt in monte Sepher. **24** Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens: **34** 2 Præcipe filii Israël, et dices ad eos: Cum Egressi de monte Sepher, venerunt in Arada. **25** ingressi fueritis terram Chanaan, et in possessionem Inde proficiscentes, castrametati sunt in Maceloth. vobis sorte ceciderit, his finibus terminabitur. **3** Pars Profectique de Maceloth, venerunt in Thahath. meridiana incipiet a solitudine Sin, quæ est juxta **27** De Thahath, castrametati sunt in Thare. **28** Unde Edom: et habebit terminos contra orientem mare egressi, fixere tentoria in Methca. **29** Et de Methca, salsissimum. **4** Qui circuibunt australem plagam castrametati sunt in Hesmona. **30** Profectique de per ascensum Scorpionis, ita ut transeant in Senna, Hesmona, venerunt in Moseroth. **31** Et de Moseroth, et perveniant a meridie usque ad Cadesbarne, unde castrametati sunt in Benejaacan. **32** Profectique de egredientur confinia ad villam nomine Adar, et Benejaacan, venerunt in montem Gadgad. **33** Unde tendent usque ad Asemona. **5** Ibitque per gyrum profecti, castrametati sunt in Jetebatha. **34** Et de terminus ab Asemona usque ad torrentem Ægypti, Jetebatha venerunt in Hebrona. **35** Egressique de et maris magni littore finietur. **6** Plaga autem Hebrona, castrametati sunt in Asiongaber. **36** Inde occidentalis a mari magno incipiet, et ipso fine profecti, venerunt in desertum Sin, hæc est Cades. claudetur. **7** Porro ad septentrionalem plagam a **37** Egressique de Cades, castrametati sunt in monte mari magno termini incipient, pervenientes usque Hor, in extremis finibus terræ Edom. **38** Ascenditque ad montem altissimum, **8** a quo venient in Emath Aaron sacerdos in montem Hor jubente Domino: usque ad terminos Sedada: **9** ibuntque confinia et ibi mortuus est anno quadragesimo egressionis usque ad Zephrona, et villam Enan. Hi erunt termini filiorum Israël ex Ægypto, mense quinto, prima die in parte aquilonis. **10** Inde metabuntur fines contra mensis, **39** cum esset annorum centum viginti trium. orientalem plagam de villa Enan usque Sephama, **40** Audivitque Chananæus rex Arad, qui habitabat **11** et de Sephama descendent termini in Rebla ad meridiem, in terram Chanaan venisse filios contra fontem Daphnimi: inde pervenient contra Israël. **41** Et profecti de monte Hor, castrametati orientem ad mare Cenereth, **12** et tendent usque sunt in Salmona. **42** Unde egressi, venerunt in ad Jordanem, et ad ultimum salsissimo claudentur Phunon. **43** Profectique de Phunon, castrametati mari. Hanc habebitis terram per fines suos in sunt in Oboth. **44** Et de Oboth venerunt in Ijeabarim, circuitu. **13** Præcepitque Moyses filii Israël, dicens: quæ est in finibus Moabitarum. **45** Profectique de Hæc erit terra, quam possidebitis sorte, et quam Ijeabarim, fixere tentoria in Dibongad. **46** Unde jussit Dominus dari novem tribubus, et dimidiæ egressi, castrametati sunt in Helmondeblathaim. tribui. **14** Tribus enim filiorum Ruben per familias **47** Egressique de Helmondeblathaim, venerunt suas, et tribus filiorum Gad juxta cognitionum ad montes Abarim contra Nabo. **48** Profectique numerum, media quoque tribus Manasse, **15** id est, de montibus Abarim, transierunt ad campestria duæ semis tribus, acceperunt partem suam trans Moab, supra Jordanem, contra Jericho. **49** Ibique Jordanem contra Jericho ad orientalem plagam. **16** castrametati sunt de Bethsimoth usque ad Abelsatim Et ait Dominus ad Moysen: **17** Hæc sunt nomina in planioribus locis Moabitarum. **50** Ubi locutus est virorum qui terram vobis dividunt, Eleazar sacerdos, Dominus ad Moysen: **51** Præcipe filii Israël, et dic ad et Josue filius Nun, **18** et singuli principes de eos: Quando transieritis Jordanem, intrantes terram tribubus singulis, **19** quorum ista sunt vocabula. De Chanaan, **52** disperdite cunctos habitatores terræ tribu Juda, Caleb filius Jephone. **20** De tribu Simeon, illius: confringite titulos, et status communiate, Samuel filius Ammiud. **21** De tribu Benjamin, Elidad atque omnia excelsa vastate, **53** mundantes terram, filius Chaselon. **22** De tribu filiorum Dan, Bocci et habitantes in ea. Ego enim dedi vobis illam filius Jogli. **23** Filiorum Joseph de tribu Manasse, in possessionem, **54** quam dividetis vobis sorte. Hanniel filius Ephod. **24** De tribu Ephraim, Samuel Pluribus dabitis latiore, et paucis angustiorem. filius Sephthan. **25** De tribu Zabulon, Elisaphan Singulis ut sors ceciderit, ita tribuetur hæreditas. filius Pharnach. **26** De tribu Issachar, dux Phaltiel Per tribus et familias possessio dividetur. **55** Sin filius Ozan. **27** De tribu Aser, Ahiud filius Salomi. **28** autem nolueritis interficere habitatores terræ: qui De tribu Nephthali, Phedaël filius Ammiud. **29** Hi remanserint, erunt vobis quasi clavi in oculis, et sunt, quibus præcepit Dominus ut dividerent filii lanceæ in lateribus, et adversabuntur vobis in terra Israël terram Chanaan.

habitationis vestræ: **56** et quidquid illis cogitaveram facere, vobis faciam.

35 Hæc quoque locutus est Dominus ad Moysen in campes tribus Moab supra Jordanem, contra Jericho: **2** Præcipe filii Israël ut dent Levitis de

possessionibus suis **3** urbes ad habitandum, et ad mortem pontificis in urbe residere. Postquam suburbana earum per circuitum: ut ipsi in oppidis autem ille obierit, homicida revertetur in terram maneant, et suburbana sint pecoribus ac jumentis: suam. **29** Hæc sempiterna erunt, et legitima in **4** quæ a muris civitatum forinsecus, per circuitum, cunctis habitationibus vestris. **30** Homicida sub mille passuum spatio tendentur. **5** Contra orientem testibus punietur: ad unius testimonium nullus duo millia erunt cubiti, et contra meridiem similiter condemnabitur. **31** Non accipietis pretium ab eo erunt duo millia: ad mare quoque, quod respicit ad occidentem, eadem mensura erit, et septentrionalis **32** Exules et profugi ante mortem pontificis nullo modo in urbes suas reverti poterunt, **33** ne polluatis plaga æquali termino finietur, eruntque urbes in medio, et foris suburbana. **6** De ipsis autem oppidis, terram habitationis vestre, quæ insontium cruento quæ Levitis dabitis, sex erunt in fugitivorum auxilia separata, ut fugiat ad ea qui fuderit sanguinem: maculatur: nec aliter expiari potest, nisi per ejus et exceptis his, alia quadraginta duo oppida, **7** id sanguinem, qui alterius sanguinem fuderit. **34** Atque est, simul quadraginta octo cum suburbanis suis. **8** vobiscum. Ego enim sum Dominus qui habito inter Ipsæque urbes, quæ dabuntur de possessionibus filiorum Israël, ab his qui plus habent, plures auferentur: et qui minus, pauciores: singuli juxta mensuram hæreditatis suæ dabunt oppida Levitis. **9** Ait Dominus ad Moysen: **10** Loquere filii Israël, et dices ad eos: Quando transgressi fueritis Jordanem in terram Chanaan, **11** decernite quæ urbes esse debeant in præsidia fugitivorum, qui nolentes sanguinem fuderint: **12** in quibus cum fuerit fugitus, cognatus occisi non poterit eum occidere, donec stet in conspectu multitudinis, et causa illius judicetur. **13** De ipsis autem urbibus, quæ ad fugitivorum subsidia separantur, **14** tres erunt trans Jordanem, et tres in terra Chanaan, **15** tam filii Israël quam advenis atque peregrinis, ut confugiat ad eas qui nolens sanguinem fuderit. **16** Si quis ferro percusserit, et mortuus fuerit qui percussus est, reus erit homicidii, et ipse morietur. **17** Si lapidem jecerit, et ictus occubuerit, similiter punietur. **18** Si ligno percussus interierit, percussoris sanguine vindicabitur. **19** Propinquus occisi, homicidam interficiet: statim ut apprehenderit eum, interficiet. **20** Si per odium quis hominem impulerit, vel jecerit quippiam in eum per insidias: **21** aut cum esset inimicus, manu percusserit, et ille mortuus fuerit: percussor homicidii reus erit: cognatus occisi statim ut invenerit eum, jugulabit. **22** Quod si fortuitu, et absque odio **23** et inimiciis quidquam horum fecerit, **24** et hoc audiente populo fuerit comprobatum, atque inter percussorem et propinquum sanguinis quæstio ventilata: **25** liberabitur innocens de ultioris manu, et reducetur per sententiam in urbem, ad quam confugerat, manebitque ibi, donec sacerdos magnus, qui oleo sancto unctionis est, moriatur. **26** Si interactor extra fines urbium, quæ exulibus deputatae sunt, **27** fuerit inventus, et percussus ab eo qui ultius est sanguinis: absque noxa erit qui eum occiderit. **28** Debuerat enim fugitus usque

36 Accesserunt autem et principes familiarum Galaad filii Machir filii Manasse, de stirpe filiorum Joseph: locutique sunt Moysi coram principibus Israël, atque dixerunt: **2** Tibi domino nostro præcepit Dominus ut terram sorte divideres filii Israël, et ut filiabus Salphaad fratris nostri dares possessionem debitam patri: **3** quas si alterius tribus homines uxores acceperint, sequetur possessio sua, et translata ad aliam tribum, de nostra hæreditate minuetur. **4** Atque ita fiet, ut cum jubilæus, id est, quinquagesimus annus remissionis advenierit, confundatur sortium distributio, et aliorum possessio ad alias transeat. **5** Respondit Moyses filii Israël, et Domino præcipiente ait: Recte tribus filiorum Joseph locuta est. **6** Et hæc lex super filiabus Salphaad a Domino promulgata est: nubant quibus volunt, tantum ut suæ tribus hominibus: **7** ne commisceatur possessio filiorum Israël de tribu in tribum. Omnes enim viri ducent uxores de tribu et cognitione sua: **8** et cunctæ feminæ de eadem tribu maritos accipient: ut hæreditas permaneat in familiis, **9** nec sibi misceantur tribus, sed ita maneant **10** ut a Domino separatae sunt. Feceruntque filiae Salphaad ut fuerat imperatum: **11** et nupserunt Maala, et Thersa, et Hegla, et Melcha, et Noa, filiis patrui sui **12** de familia Manasse, qui fuit filius Joseph: et possessio, quæ illis fuerat attributa, mansit in tribu et familia patris earum. **13** Hæc sunt mandata atque judicia, quæ mandavit Dominus per manum Moysi ad filios Israël, in campestribus Moab supra Jordanem contra Jericho.

Deuteronomii

1 Hæc sunt verba quæ locutus est Moyses ad omnem Israël trans Jordanem in solitudine campestri, contra mare Rubrum, inter Pharan et Tophel et Laban et Haseroth, ubi auri est plurimum: **2** undecim diebus de Horeb per viam montis Seir usque ad Cadesbarne. **3** Quadragesimo anno, undecimo mense, prima die mensis, locutus est Moyses ad filios Israël omnia quæ præceperat illi Dominus, ut diceret eis, **4** postquam percussit Sehon regem Amorrhæorum, qui habitabat in Hesebon, et Og regem Basan, qui mansit in Astaroth, et in Edrai, **5** trans Jordanem in terra Moab. Coepitque Moyses explanare legem, et dicere: **6** Dominus Deus noster locutus est ad nos in Horeb, dicens: Sufficit vobis quod in hoc monte mansistis: **7** revertimini, et venite ad montem Amorrhæorum, et ad cetera quæ ei proxima sunt campestria atque montana et humiliora loca contra meridiem, et juxta littus maris, terram Chananæorum, et Libani usque ad flumen magnum Euphraten. **8** En, inquit, tradidi vobis: ingredimini et possidete eam, super qua juravit Dominus patribus vestris Abraham, Isaac, et Jacob, ut daret illam eis, et semini eorum post eos. **9** Dixique vobis illo in tempore: **10** Non possum solus sustinere vos: quia Dominus Deus vester multiplicavit vos, et estis hodie sicut stellæ cæli, plurimi. **11** (Dominus Deus patrum vestrorum addat ad hunc numerum multa millia, et benedicat vobis sicut locutus est.) **12** Non valeo solus negotia vestra sustinere, et pondus ac jurgia. **13** Date ex vobis viros sapientes et gñaros, et quorum conversatio sit probata in tribubus vestris, ut ponam eos vobis principes. **14** Tunc respondistis mihi: Bona res est, quam vis facere. **15** Tuli de tribubus vestris viros sapientes et nobiles, et constitui eos principes, tribunos, et centuriones, et quinquagenarios ac decanos, qui docerent vos singula. **16** Præcepique eis, dicens: Audite illos, et quod justum est judicate: sive civis sit ille, sive peregrinus. **17** Nulla erit distantia personarum: ita parvum audietis ut magnum, nec accipietis cujusquam personam, quia Dei judicium est. Quod si difficile vobis visum aliquid fuerit, referte ad me, et ego audiam. **18** Præcepique omnia quæ facere deberetis. **19** Profecti autem de Horeb, transivimus per erenum terribilem et maximam, quam vidistis, per viam montis Amorrhæi, sicut præceperat Dominus Deus noster nobis. Cumque venissimus in Cadesbarne, **20** dixi vobis: Venistis ad montem Amorrhæi, quem Dominus Deus noster

datus est nobis: **21** vide terram, quam Dominus Deus tuus dat tibi: ascende et posside eam, sicut locutus est Dominus Deus noster patribus tuis: noli timere, nec quidquam paveas. **22** Et accessistis ad me omnes, atque dixistis: Mittamus viros qui considerent terram: et renuntient per quod iter debeamus ascendere, et ad quas pergere civitates. **23** Cumque mihi sermo placuisset, misi ex vobis duodecim viros, singulos de tribubus suis. **24** Qui cum perrexissent, et ascendissent in montana, venerunt usque ad Vallem botri: et considerata terra, **25** sumentes de fructibus ejus, ut ostenderent ubertatem, attulerunt ad nos, atque dixerunt: Bona est terra, quam Dominus Deus noster datus est nobis. **26** Et noluitis ascendere, sed increduli ad sermonem Domini Dei nostri, **27** murmurastis in tabernaculis vestris, atque dixistis: Odit nos Dominus, et idcirco eduxit nos de terra Ægypti, ut traderet nos in manu Amorrhæi, atque deleret. **28** Quo ascendemus? nuntii terruerunt cor nostrum, dicentes: Maxima multitudo est, et nobis statuta procerior; urbes magnæ, et ad cælum usque munitæ: filios Enacim vidimus ibi. **29** Et dixi vobis: Nolite metuere, nec timeatis eos: **30** Dominus Deus, qui ductor est vester, pro vobis ipse pugnabit, sicut fecit in Ægypto cunctis videntibus. **31** Et in solitudine (ipse vidisti) portavit te Dominus Deus tuus, ut solet homo gestare parvulum filium suum, in omni via per quam ambulasti, donec veniretis ad locum istum. **32** Et nec sic quidem credidistis Domino Deo vestro, **33** qui præcessit vos in via, et metatus est locum in quo tentoria figere deberetis, nocte ostendens vobis iter per ignem, et die per columnam nubis. **34** Cumque audisset Dominus vocem sermonum vestrorum, iratus juravit, et ait: **35** Non videbit quispiam de hominibus generationis hujus pessimæ terram bonam, quam sub juramento pollicitus sum patribus vestris, **36** præter Caleb filium Jephone: ipse enim videbit eam, et ipsi dabo terram, quam calcavit, et filii ejus, quia secutus est Dominum. **37** Nec miranda indignatio in populum, cum mihi quoque iratus Dominus propter vos dixerit: Nec tu ingredieris illuc: **38** sed Josue filius Nun minister tuus, ipse intrabit pro te. Hunc exhortare et robora, et ipse sorte terram dividet Israëli. **39** Parvuli vestri, de quibus dixistis quod captivi ducerentur, et filii qui hodie boni ac mali ignorant distantiam, ipsi ingredientur: et ipsis dabo terram, et possidebunt eam. **40** Vos autem revertimini, et abite in solitudinem per viam maris Rubri. **41** Et respondistis mihi: Peccavimus Domino: ascendemus et pugnabimus, sicut præcepit Dominus Deus noster. Cumque instructi armis pergeretis in

montem, **42** ait mihi Dominus: Dic ad eos: Nolite terminos Moab, urbem nomine Ar: **19** et accedens ascendere, neque pugnetis: non enim sum vobiscum: in vicina filiorum Ammon, cave ne pugnes contra ne cadatis coram inimicis vestris. **43** Locutus sum, eos, nec movearis ad prælium: non enim dabo tibi et non audistis: sed adversantes imperio Domini, et tumentes superbia, ascendistis in montem. **44** Itaque in possessionem. **20** Terra gigantum reputata est: et egressus Amorrhæus, qui habitabat in montibus, et in ipsa olim habitaverunt gigantes, quos Ammonitæ obviam veniens, persecutus est vos, sicut solent vocant Zomzommim, **21** populus magnus, et multus, apes persequi: et cecidit de Seir usque Horma. et proceræ longitudinis, sicut Enacim, quos delevit **45** Cumque reversi ploraretis coram Domino, non Dominus a facie eorum: et fecit illos habitare pro audivit vos, nec voci vestræ voluit acquiescere. **46** Sedistis ergo in Cadesbarne multo tempore.

2 Profectique inde, venimus in solitudinem, quæ ducit ad mare Rubrum, sicut mihi dixerat Dominus: et circuivimus montem Seir longo tempore. **2** Dixitque Dominus ad me: **3** Sufficit vobis circuire montem istum: ite contra aquilonem: **4** et populo præcipe, dicens: Transibitis per terminos fratrum vestrorum filiorum Esau, qui habitant in Seir, et timebunt vos. **5** Videte ergo diligenter ne moveamini contra eos. Neque enim dabo vobis de terra eorum quantum potest unius pedis calcare vestigium, quia in possessionem Esau dedi montem Seir. **6** Cibos emetis ab eis pecunia, et comedetis: aquam emptam haurietis, et bibetis. **7** Dominus Deus tuus benedixit tibi in omni opere manuum tuarum: novit iter tuum, quomodo transieris solitudinem hanc magnam, per quadraginta annos habitans tecum Dominus Deus tuus, et nihil tibi defuit. **8** Cumque transissemus fratres nostros filios Esau, qui habitabant in Seir, per viam campestrem de Elath, et de Asiongaber, venimus ad iter quod dicit in desertum Moab. **9** Dixitque Dominus ad me: Non pugnes contra Moabitæ, nec ineas adversus eos prælium: non enim dabo tibi quidquam de terra eorum, quia filii Loth tradidi Ar in possessionem. **10** Emini primi fuerunt habitatores ejus, populus magnus, et validus, et tam excelsus ut de Enacim stirpe, **11** quasi gigantes crederentur, et essent similes filiorum Enacim. Denique Moabitæ appellant eos Emim. **12** In Seir autem prius habitaverunt Horrhæi: quibus expulsis atque deletis, habitaverunt filii Esau, sicut fecit Israël in terra possessionis suæ, quam dedit illi Dominus. **13** Surgentes ergo ut transiremus torrentem Zared, venimus ad eum. **14** Tempus autem, quo ambulavimus de Cadesbarne usque ad transitum torrentis Zared, trinqua et octo annorum fuit: donec consumeretur omnis generatio hominum bellatorum de castris, sicut juraverat Dominus: **15** cuius manus fuit adversum eos, ut interirent de castrorum medio. **16** Postquam autem universi ceciderunt pugnatores, **17** locutus est Dominus ad me, dicens: **18** Tu transibis hodie terminos Moab, urbem nomine Ar: **19** et accedens de terra filiorum Ammon, quia filii Loth dedi eam in possessionem. **20** Terra gigantum reputata est: et in ipsa olim habitaverunt gigantes, quos Ammonitæ vocant Zomzommim, **21** populus magnus, et multus, apes persequi: et cecidit de Seir usque Horma. et proceræ longitudinis, sicut Enacim, quos delevit Dominus a facie eorum: et fecit illos habitare pro eis, **22** sicut fecerat filii Esau, qui habitant in Seir, delens Horrhæos, et terram eorum illis tradens, quam possident usque in præsens. **23** Hevæos quoque, qui habitabant in Haserim usque Gazan, Cappadoces expulerunt: qui egressi de Cappadocia deleverunt eos, et habitaverunt pro illis. **24** Surgite, et transite torrentem Arnon: ecce tradidi in manu tua Sehon regem Hesebon Amorrhæum, et terram ejus incipe possidere, et committe adversus eum prælium. **25** Hodie incipiam mittere terrorem atque formidinem tuam in populos, qui habitant sub omni cælo: ut auditio nomine tuo paveant, et in morem parturientium contremiscant, et dolore teneantur. **26** Misi ergo nuntios de solitudine Cademoth ad Sehon regem Hesebon verbis pacificis, dicens: **27** Transibimus per terram tuam: publica gradiemur via; non declinabimus neque ad dexteram, neque ad sinistram. **28** Alimenta pretio vende nobis, ut vescamur: aquam pecunia tribue, et sic bibemus. Tantum est ut nobis concedas transitum, **29** sicut fecerunt filii Esau, qui habitant in Seir, et Moabitæ, qui morantur in Ar: donec veniamus ad Jordanem, et transeamus ad terram, quam Dominus Deus noster datus est nobis. **30** Noluitque Sehon rex Hesebon dare nobis transitum: quia induraverat Dominus Deus tuus spiritum ejus, et obfirmaverat cor illius, ut traderetur in manus tuas, sicut nunc vides. **31** Dixitque Dominus ad me: Ecce cœpi tibi tradere Sehon, et terram ejus: incipe possidere eam. **32** Egressusque est Sehon obviam nobis cum omni populo suo ad prælium in Jasa. **33** Et tradidit eum Dominus Deus noster nobis: percussimusque eum cum filiis suis et omni populo suo. **34** Cunctasque urbes in tempore illo cepimus, interfectis habitatoribus earum, viris ac mulieribus et parvulis: non reliquimus in eis quidquam, **35** absque jumentis, quæ in partem venere prædantium: et spoliis urbium, quas cepimus **36** ab Aroë, quæ est super ripam torrentis Arnon, oppido quod in valle situm est, usque Galaad. Non fuit vicus et civitas, quæ nostras effugeret manus: omnes tradidit Dominus Deus noster nobis, **37** absque terra filiorum Ammon, ad quam non accessimus: et cunctis quæ adjacent torrenti Jeboc,

et urbibus montanis, universisque locis, a quibus nos prohibuit Dominus Deus noster.

3 Itaque conversi ascendimus per iter Basan: egressusque est Og rex Basan in occursum nobis cum populo suo ad bellandum in Edrai. **2** Dixitque Dominus ad me: Ne timeas eum: quia in manu tua traditus est cum omni populo ac terra sua: faciesque ei sicut fecisti Sehon regi Amorrhæorum, qui habitavit in Hesebon. **3** Tradidit ergo Dominus Deus noster in manibus nostris etiam Og regem Basan, et universum populum ejus: percussimusque eos usque ad internacionem, **4** vastantes cunctas civitates illius uno tempore. Non fuit oppidum, quod nos effugeret: sexaginta urbes, omnem regionem Argob regni Og in Basan. **5** Cunctæ urbes erant munitæ muris altissimis, portisque et vectibus, absque oppidis innumeris, quæ non habebant muros. **6** Et delevimus eos, sicut feceramus Sehon regi Hesebon, disperdentes omnem civitatem, virosque ac mulieres et parvulos: **7** jumenta autem et spolia urbium diripiimus. **8** Tulumusque illo in tempore terram de manu duorum regum Amorrhæorum, qui erant trans Jordanem: a torrente Arnon usque ad montem Heron, **9** quem Sidonii Sarion vocant, et Amorrhæi Sanir: **10** omnes civitates, quæ sitæ sunt in planicie, et universam terram Galaad et Basan usque ad Selcha, et Edrai civitates regni Og in Basan. **11** Solus quippe Og rex Basan restiterat de stirpe gigantum. Monstratur lectus ejus ferreus, qui est in Rabbath filiorum Ammon, novem cubitos habens longitudinis, et quatuor latitudinis ad mensuram cubiti virilis manus. **12** Terramque possedimus tempore illo ab Aroë, quæ est super ripam torrentis Arnon, usque ad medianam partem montis Galaad: et civitates illius dedi Ruben et Gad. **13** Reliquam autem partem Galaad, et omnem Basan regni Og, tradidi mediae tribui Manasse, omnem regionem Argob: cunctaque Basan vocatur Terra gigantum. **14** Jair filius Manasse possedit omnem regionem Argob usque ad terminos Gessuri et Machati. Vocavitque ex nomine suo Basan, Havoth Jair, id est, Villas Jair, usque in præsentem diem. **15** Machir quoque dedi Galaad. **16** Et tribubus Ruben et Gad dedi de terra Galaad usque ad torrentem Arnon medium torrentis, et confinium usque ad torrentem Jeboc, qui est terminus filiorum Ammon: **17** et planitiem solitudinis, atque Jordanem, et terminos Cenereth usque ad mare deserti, quod est salsissimum, ad radices montis Phasga contra orientem. **18** Præcepique vobis in tempore illo, dicens: Dominus Deus vester dat vobis terram

hanc in hæreditatem: expediti præcedite fratres vestros filios Israël omnes viri robusti, **19** absque uxoribus, et parvulis, atque jumentis. Novi enim quod plura habeatis pecora, et in urbibus remanere debebunt, quas tradidi vobis, **20** donec requiem tribuat Dominus fratribus vestris, sicut vobis tribuit: et possideant ipsi etiam terram, quam datus est eis trans Jordanem: tunc revertetur unusquisque in possessionem suam, quam dedi vobis. **21** Josue quoque in tempore illo præcepi, dicens: Oculi tui viderunt quæ fecit Dominus Deus vester duobus his regibus: sic faciet omnibus regnis, ad quæ transiturus es. **22** Ne timeas eos: Dominus enim Deus vester pugnabit pro vobis. **23** Precatusque sum Dominum in tempore illo, dicens: **24** Domine Deus, tu cœpisti ostendere servo tuo magnitudinem tuam, manumque fortissimam: neque enim est alias deus vel in cælo, vel in terra, qui possit facere opera tua, et comparari fortitudini tuæ. **25** Transibo igitur, et videbo terram hanc optimam trans Jordanem, et montem istum egregium, et Libanum. **26** Iratusque est Dominus mihi propter vos, nec exaudivit me, sed dixit mihi: Sufficit tibi: nequaquam ultra loquaris de hac re ad me. **27** Ascende cacumen Phasgæ, et oculos tuos circumfer ad occidentem, et ad aquilonem, austrumque et orientem, et aspice; nec enim transibis Jordanem istum. **28** Præcepice Josue, et corroborata eum atque conforta: quia ipse præcedet populum istum, et dividet eis terram quam visurus es. **29** Mansimusque in valle contra fanum Phogor.

4 Et nunc, Israël, audi præcepta et judicia, quæ ego doceo te: ut faciens ea, vivas, et ingrediens possideas terram, quam Dominus Deus patrum vestrorum datus est vobis. **2** Non addetis ad verbum, quod vobis loquor, nec auferetis ex eo: custodite mandata Domini Dei vestri, quæ ego præcipio vobis. **3** Oculi vestri viderunt omnia quæ fecit Dominus contra Beelphegor, quomodo contriverit omnes cultores ejus de medio vestri. **4** Vos autem qui adhæretis Domino Deo vestro, vivitis universi usque in præsentem diem. **5** Scitis quod docuerim vos præcepta atque justitias, sicut mandavit mihi Dominus Deus meus: sic facietis ea in terra, quam possessuri estis: **6** et observabitis et implebitis opere. Hæc est enim vestra sapientia, et intellectus coram populis, ut audientes universa præcepta hæc, dicant: En populus sapiens et intelligens, gens magna. **7** Nec est alia natio tam grandis, quæ habeat deos appropinquantes sibi, sicut Deus noster adest cunctis obsecrationibus nostris. **8** Quæ est enim alia gens sic inclyta, ut habeat cæremoniæ, justaque judicia, et universam

legem, quam ego proponam hodie ante oculos vestros? **9** Custodi igitur temetipsum, et animam tuam sollicite. Ne obliviscaris verborum, quæ viderunt oculi tui, et ne excidant de corde tuo cunctis diebus vita tuæ. Docebis ea filios ac nepotes tuos, **10** a die in quo stetisti coram Domino Deo tuo in Horeb, quando Dominus locutus est mihi, dicens: Congrega ad me populum, ut audiant sermones meos, et discant timere me omni tempore quo accessistis ad radices montis, qui ardebat usque ad Vocem verborum ejus audistis, et formam penitus locutusque est Dominus ad vos de medio ignis. **11** Et nec omnino delebit, neque obliscetur pacti, antiquis, qui fuerunt ante te ex die quo creavit Deus cælum: erantque in eo tenebræ, et nubes, et caligo. **12** Locutusque est Dominus ad vos de medio ignis. hominem super terram, a summo cælo usque ad Vocem verborum ejus audistis, et formam penitus summum ejus, si facta est aliquando hujuscemodi non vidistis. **13** Et ostendit vobis pactum suum, quod tentationes, signa atque portenta, per pugnam **14** Mihique mandavit in tu audisti, et vixisti: **15** Custodite igitur sollicite animas vestras. Non et robustam manum, extentumque brachium, et vidistis aliquam similitudinem in die, qua locutus est vobis Dominus in Horeb de medio ignis: **16** ne forte decepti faciat vobis sculptam similitudinem, tuis: **17** similitudinem non est alius præter eum. **18** atque reptilium, ignem suum maximum, et audisti verba illius de quæ moventur in terra, sive piscium qui sub terra medio ignis: **19** ne forte elevatis oculis ad semen eorum post eos. Eduxitque te præcedens cælum, videoles solem et lunam, et omnia astra cæli, in virtute sua magna ex Ægypto, **20** Vos autem tulit Dominus, possessionem, sicut cernis in præsenti die. **21** ipse sit Deus in cælo sursum, et in terra deorsum, Iratusque est Dominus contra me propter sermones vestros, et juravit ut non transire Jordanem, nec vos transibitis, et possidebitis terram egregiam. **22** Ecce morior in hac humo; non transibo Jordanem: super terram, quam Dominus Deus tuus datus est tibi. **23** Cave nequando oblivious carceris pacti Domini Dei Jordanem ad orientalem plagam, **24** quia Dominus Deus tuus ignis consumens est, harum aliquam urbium possit evadere: **25** Si genueritis filios ac nepotes, solitudine, quæ sita est in terra campestri de tribu et morati fueritis in terra, deceptique feceritis Ruben: et Ramoth in Galaad, quæ est in tribu Gad: vobis aliquam similitudinem, patrantes malum et Golan in Basan, quæ est in tribu Manasse. **26** Ista coram Domino Deo vestro, ut eum ad iracundiam est lex, quam proposuit Moyses coram filiis Israël: provocetis: **27** testes invoco hodie cælum et terram, cito perituros vos esse de terra, quam transitus sunt de Ægypto, **28** quoque Israël egressi ex Ægypto ibique servietis diis, qui hominum manu fabricati sunt, ligno et lapidi qui non vident, nec audiunt, nec invenies eum: si tamen tota tribulatione animæ tuæ. **29** Cumque quæsieris ibi Dominum Deum tuum, invenies eum: **30** Postquam te invenerint omnia quæ prædicta sunt, novissimo tempore reverteris ad Dominum Congrega ad me populum, ut audiant sermones Deum tuum, et audies vocem ejus. **31** Quia Deus misericors Dominus Deus tuus est: non dimittet te, vivunt in terra, doceantque filios suos. **32** Interroga de diebus antiquis, qui fuerunt ante te ex die quo creavit Deus cælum: erantque in eo tenebræ, et nubes, et caligo. **33** ut audiret præcepit ut faceretis, et decem verba, quæ scripsit populus vocem Dei loquentis de medio ignis, sicut in duabus tabulis lapideis. **34** si fecit Deus ut ingredieretur, illo tempore ut docerem vos cæremonias et judicia, et tolleret sibi gentem de medio nationum, per quæ facere deberetis in terra, quam possessuri estis. **35** ut scires quoniam Dominus ipse est Deus, et aut imaginem masculi vel feminæ: **36** De cælo te fecit audire omnium jumentorum, quæ sunt super terram, vel vocem suam, ut doceret te, et in terra ostendit tibi avium sub cælo volantium, **37** quia dilexit patres tuos, et elegit morantur in aquis: **38** ut deleret et errore deceptus adores ea, et colas quæ creavit nationes maximas et fortiores te in introitu tuo: Dominus Deus tuus in ministerium cunctis gentibus, et introduceret te, daretque tibi terram earum in quæ sub cælo sunt. **39** Scito et eduxit de fornace ferrea Ægypti, ergo Hodie, et cogitato in corde tuo quod Dominus populum hæreditarium, sicut est in præsenti die. **40** Custodi præcepta ejus atque vestros, et mandata, quæ ego præcipio tibi: ut bene sit tibi, ingredierer terram optimam, quam datus est vobis. et filii tuis post te, et permaneas multo tempore super terram, quam Dominus Deus tuus datus est vos transibitis, et possidebitis terram egregiam. **41** Tunc separavit Moyses tres civitates trans Jordanem ad orientalem plagam, **42** ut confugiat ad tui, quod pepigit tecum, et facias tibi sculptam eas qui occiderit nolens proximum suum, nec sibi similitudinem eorum, quæ fieri Dominus prohibuit: fuerit inimicus ante unum et alterum diem, et ad **43** Bosor in Deus æmulator. **44** Ista coram Domino Deo vestro, ut eum ad iracundiam est lex, quam proposuit Moyses coram filiis Israël: provocetis: **45** et hæc testimonia et cæremoniæ atque judicia, cito perituros vos esse de terra, quam locutus est ad filios Israël, quando egressi Jordane possessuri estis: non habitabis in ea longo tempore, sed delebit vos Dominus, **46** trans Jordanem in valle contra fanum Phogor in terra Sehon regis Amorrhæi, qui disperget in omnes gentes, et remanebitis pauci in habitavit in Hesebon, quem percussit Moyses. Filii nationibus, ad quas vos ducturus est Dominus. **47** possederunt

terram ejus, et terram Og regis Basan, duorum ad omnem multitudinem vestram in monte de regum Amorrhæorum, qui erant trans Jordanem ad medio ignis et nubis, et caliginis, voce magna, nihil solis ortum: **48** ab Aroér, quæ sita est super ripam addens amplius: et scripsit ea in duabus tabulis torrentis Arnon, usque ad montem Sion, qui est et lapideis, quas tradidit mihi. **23** Vos autem postquam Hermon, **49** omnem planitiem trans Jordanem ad audistis vocem de medio tenebrarum, et montem orientalem plagam, usque ad mare solitudinis, et ardore vidistis, accessistis ad me omnes principes usque ad radices montis Phasga.

5 Vocavitque Moyses omnem Israëlem, et dixit ad eum: Audi, Israël, cæremonias atque judicia, quæ ego loquor in auribus vestris hodie: discite ea, et opere complete. **2** Dominus Deus noster pepigit nobiscum feedus in Horeb. **3** Non cum patribus nostris init pactum, sed nobiscum qui in præsentiarum sumus, et vivimus. **4** Facie ad faciem locutus est nobis in monte de medio ignis. **5** Ego sequester et medius fui inter Dominum et vos in tempore illo, ut annuntiarem vobis verba ejus: timuistis enim ignem, et non ascendistis in montem. Et ait: **6** Ego Dominus Deus tuus, qui eduxi te de terra Ægypti, de domo servitutis. **7** Non habebis deos alienos in conspectu meo. **8** Non facies tibi sculptile, nec similitudinem omnium, quæ in cælo sunt desuper, et quæ in terra deorsum, et quæ versantur in aquis sub terra. **9** Non adorabis ea, et non coles. Ego enim sum Dominus Deus tuus: Deus æmulator, reddens iniquitatem patrum super filios in tertiam et quartam generationem his qui oderunt me: **10** et faciens misericordiam in multa millia diligentibus me, et custodientibus præcepta mea. **11** Non usurpabis nomen Domini Dei tui frustra: quia non erit impunitus qui super re vana nomen ejus assumpserit. **12** Observa diem sabbati, ut sanctifices eum, sicut præcepit tibi Dominus Deus tuus. **13** Sex diebus operaberis, et facies omnia opera tua. **14** Septimus dies sabbati est, id est, requies Domini Dei tui. Non facies in eo quidquam operis tu, et filius tuus, et filia, servus et ancilla, et bos, et asinus, et omne jumentum tuum, et peregrinus qui est intra portas tuas: ut requiescat servus tuus, et ancilla tua, sicut et tu. **15** Memento quod et ipse servieris in Ægypto, et eduxerit te inde Dominus Deus tuus in manu forti, et brachio extento. Idcirco præcepit tibi ut observares diem sabbati. **16** Honora patrem tuum et matrem, sicut præcepit tibi Dominus Deus tuus, ut longo vivas tempore, et bene sit tibi in terra, quam Dominus Deus tuus datus est tibi. **17** Non occides, **18** neque mœchaberis, **19** furtumque non facies: **20** nec loqueris contra proximum tuum falsum testimonium. **21** Non concupisces uxorem proximi tui: non domum, non agrum, non servum, non ancillam, non bovem, non asinum, et universa quæ illius sunt. **22** Hæc verba locutus est Dominus

ad omnem multitudinem vestram in monte de medio ignis et nubis, et caliginis, voce magna, nihil addens amplius: et scripsit ea in duabus tabulis lapideis, quas tradidit mihi. **23** Vos autem postquam audistis vocem de medio tenebrarum, et montem ardore vidistis, accessistis ad me omnes principes tribuum et majores natu, atque dixistis: **24** Ecce ostendit nobis Dominus Deus noster majestatem et magnitudinem suam: vocem ejus audivimus de medio ignis, et probavimus hodie, quod loquente Deo cum homine, vixerit homo. **25** Cur ergo moriemur, et devorabit nos ignis hic maximus? si enim audierimus ultra vocem Domini Dei nostri, moriemur. **26** Quid est omnis caro, ut audiat vocem Dei viventis, qui de medio ignis loquitur sicut nos audivimus, et possit vivere? **27** Tu magis accede: et audi cuncta quæ dixerit Dominus Deus noster tibi: loquerisque ad nos, et nos auditentes faciemus ea. **28** Quod cum audisset Dominus, ait ad me: Audivi vocem verborum populi hujus quæ locuti sunt tibi: bene omnia sunt locuti. **29** Quis det talem eos habere mentem, ut timeant me, et custodiant universa mandata mea in omni tempore, ut bene sit eis et filiis eorum in sempiternum? **30** Vade et dic eis: Revertimini in tentoria vestra. **31** Tu vero hic sta tecum, et loquar tibi omnia mandata mea, et cæremonias atque judicia: quæ docebis eos, ut faciant ea in terra, quam dabo illis in possessionem. **32** Custodite igitur et facite quæ præcepit Dominus Deus vobis: non declinabitis neque ad dexteram, neque ad sinistram: **33** sed per viam, quam præcepit Dominus Deus vester, ambulabitis, ut vivatis, et bene sit vobis, et protelentur dies in terra possessionis vestræ.

6 Hæc sunt præcepta, et cæremoniæ, atque judicia, quæ mandavit Dominus Deus vester ut docerem vos, et faciatis ea in terra, ad quam transgredimini possidendum: **2** ut timeas Dominum Deum tuum, et custodias omnia mandata et præcepta ejus, quæ ego præcipio tibi, et filiis, ac nepotibus tuis, cunctis diebus vitæ tuæ, ut prolongentur dies tui. **3** Audi, Israël, et observa ut facias quæ præcepit tibi Dominus, et bene sit tibi, et multipliceris amplius, sicut pollicitus est Dominus Deus patrum tuorum tibi terram lacte et melle manantem. **4** Audi, Israël: Dominus Deus noster, Dominus unus est. **5** Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex tota fortitudine tua. **6** Eruntque verba hæc, quæ ego præcipio tibi hodie, in corde tuo: **7** et narrabis ea filiis tuis, et meditaberis in eis sedens in domo tua, et quæ illius sunt. **22** Hæc verba locutus est Dominus ambulans in itinere, dormiens atque consurgens. **8**

Et ligabis ea quasi signum in manu tua, eruntque et ut magis serviat diis alienis: irasceturque furor et movebuntur inter oculos tuos, **9** scribesque Domini, et delebit te cito. **5** Quin potius haec facietis ea in limine, et ostiis domus tuae. **10** Cumque eis: aras eorum subvertite, et confringite statuas, introduxit te Dominus Deus tuus in terram, pro lucosque succidite, et sculptilia comburite: **6** quia qua juravit patribus tuis Abraham, Isaac, et Jacob, et populus sanctus es Domino Deo tuo. Te elegit dederit tibi civitates magnas et optimas, quas non Dominus Deus tuus, ut sis ei populus peculiaris de ædificasti, **11** domos plenas cunctarum opum, quas cunctis populis, qui sunt super terram. **7** Non quia non exstruxisti, cisternas, quas non fodisti, vineta cunctas gentes numero vincebatis, vobis junctus et oliveta, quæ non plantasti, **12** et comederas, et est Dominus, et elegit vos, cum omnibus sitis saturatus fueris: **13** cave diligenter ne obliviscaris populis pauciores: **8** sed quia dilexit vos Dominus, Domini, qui eduxit te de terra Ægypti, de domo et custodivit juramentum, quod juravit patribus servitutis. Dominum Deum tuum timebis, et illi soli vestris: eduxitque vos in manu forti, et redemit de servies, ac per nomen illius jurabis. **14** Non ibitis post domo servitutis, de manu Pharaonis regis Ægypti. deos alienos cunctarum gentium, quæ in circuitu **9** Et scies, quia Dominus Deus tuus, ipse est Deus vestro sunt: **15** quoniam Deus æmulator Dominus fortis et fidelis, custodiens pactum et misericordiam Deus tuus in medio tui: nequando irascatur furor diligentibus se, et his qui custodiunt præcepta ejus Domini Dei tui contra te, et auferat te de superficie in mille generationes: **10** et reddens odientibus se terræ. **16** Non tentabis Dominum Deum tuum, sicut statim, ita ut disperdat eos, et ultra non differat, tentasti in loco temptationis. **17** Custodi præcepta protinus eis restituens quod merentur. **11** Custodi Domini Dei tui, ac testimonia et cæremonias, ergo præcepta et cæremonias atque judicia, quæ quas præcepit tibi: **18** et fac quod placitum est ego mando tibi hodie ut facias. **12** Si postquam et bonum in conspectu Domini, ut bene sit tibi: audieris haec judicia, custodieris ea, et feceris, et ingressus possideas terram optimam, de qua custodiet et Dominus Deus tuus pactum tibi, et juravit Dominus patribus tuis, **19** ut deleret omnes misericordiam quam juravit patribus tuis: **13** et inimicos tuos coram te, sicut locutus est. **20** Cumque diliget te, ac multiplicabit, benedicetque fructui interrogaverit te filius tuus cras, dicens: Quid sibi ventris tui, et fructui terræ tuæ, frumento tuo, volunt testimonia haec, et cæremoniæ, atque judicia, atque vindemiæ, oleo, et armentis, gregibus ovium quæ præcepit Dominus Deus noster nobis? **21** tuarum super terram, pro qua juravit patribus tuis dices ei: Servi eramus Pharaonis in Ægypto, et ut daret eam tibi. **14** Benedictus eris inter omnes eduxit nos Dominus de Ægypto in manu forti: **22** populos. Non erit apud te sterilis utriusque sexus, fecitque signa atque prodigia magna et pessima tam in hominibus quam in gregibus tuis. **15** Auferet in Ægypto contra Pharaonem, et omnem domum Dominus a te omnem languorem: et infirmitates illius in conspectu nostro, **23** et eduxit nos inde, ut introductis daret terram, super qua juravit patribus nostris. **24** Præcepitque nobis Dominus ut faciamus nosrum, ut bene sit nobis cunctis diebus vitae nostræ, sicut est hodie. **25** Eritque nostri misericors, si custodierimus et fecerimus omnia præcepta ejus coram Domino Deo nostro, sicut mandavit nobis.

7 Cum introduxerit te Dominus Deus tuus in terram, quam possessurus ingredieris, et deleverit gentes multas coram te, Hethæum, et Gergezæum, et Amorrhæum, Chananæum, et Pherezæum, et Hevæum, et Jebusæum, septem gentes multo majoris numeri quam tu es, et robustiores te: **2** tradideritque eas Dominus Deus tuus tibi, percuties eas usque ad internecionem. Non inibis cum eis fœdus, nec misereberis earum, **3** neque sociabis cum eis conjugia. Filiam tuam non dabis filio ejus, nec filiam illius accipies filio tuo: **4** quia seducet filium tuum, ne sequatur me,

et cunctis hostibus tuis. **16** Devorabis omnes populos, quos Dominus Deus tuus datus est tibi. Non parcer eis oculus tuus, nec servies diis eorum, ne sint in ruinam tui. **17** Si dixeris in corde tuo: Plures sunt gentes istæ quam ego: quomodo potero delere eas? **18** noli metuere, sed recordare quæ fecerit Dominus Deus tuus Pharaoni, et cunctis Ægyptiis, **19** plagas maximas, quas viderunt oculi tui, et signa atque portenta, manumque robustam, et extentum brachium, ut educeret te Dominus Deus tuus: sic faciet cunctis populis, quos metuis. **20** Insuper et crabrones mittet Dominus Deus tuus in eos, donec deleaf omnes atque disperdat qui te fugerint, et latere potuerint. **21** Non timebis eos, quia Dominus Deus tuus in medio tui est, Deus magnus et terribilis: **22** ipse consumet nationes has in conspectu tuo paulatim atque per partes. Non poteris eas delere pariter: ne forte multiplicentur contra te bestiæ terræ. **23** Dabitque eos Dominus Deus tuus in conspectu tuo: et interficiet illos, donec penitus

deleantur. **24** Tradetque reges eorum in manus tuas, et disperdes nomina eorum sub cælo: nullus poterit resistere tibi, donec conteras eos. **25** Sculptilia afflxit ac probavit, ad extreum misertus est tui, eorum igne combures: non concupisces argentum et aurum, de quibus facta sunt, neque assumes manus meæ, hæc mihi omnia præstiterunt: **18** ex eis tibi quidquam, ne offendas, propterea quia abominatio est Domini tui: **26** nec inferes quipiam ex idolo in domum tuam, ne fias anathema, sicut illud est. Quasi spurcitiam detestaberis, et velut inquinamentum ac sordes abominationi habebis, quia anathema est.

8 Omne mandatum, quod ego præcipio tibi hodie, cave diligenter ut facias, ut possitis vivere, et multiplicemini, ingressique possideatis terram, pro qua juravit Dominus patribus vestris. **2** Et recordaberis cuncti itineris, per quod adduxit te Dominus Deus tuus quadraginta annis per desertum, ut affligeret te, atque tentaret, et nota fierent quæ in tuo animo versabantur, utrum custodires mandata illius, an non. **3** Afflxit te penuria, et dedit tibi cibum manna, quod ignorabas tu et patres tui: ut ostenderet tibi quod non in solo pane vivat homo, sed in omni verbo quod egreditur de ore Dei. **4** Vestimentum tuum, quo operiebaris, nequaquam vetustate defecit, et pes tuus non est subtritus, en quadragesimus annus est: **5** ut recognites in corde tuo, quia sicut erudit filium suum homo, sic Dominus Deus tuus erudit te, **6** ut custodias mandata Domini Dei tui, et ambules in viis ejus, et timeas eum. **7** Dominus enim Deus tuus introducet te in terram bonam, terram rivorum, aquarumque et fontium, in cuius campis et montibus erumpunt fluviorum abyssi: **8** terram frumenti, hordei ac vinearum, in qua ficus, et malogranata, et oliveta nascuntur; terram olei ac mellis, **9** ubi absque ulla penuria comedes panem tuum, et rerum omnium abundantia perfrueris: cuius lapides ferrum sunt, et de montibus ejus æris metalla fodιuntur: **10** ut cum comederis, et satiatus fueris, benedicas Domino Deo tuo pro terra optima, quam dedit tibi. **11** Observa, et cave nequando obliviscaris Domini Dei tui, et negligas mandata ejus atque judicia et cæremonias, quas ego præcipio tibi hodie: **12** ne postquam comederis et satiatus fueris, domos pulchras ædificaveris, et habitaveris in eis, **13** habuerisque armenta boum, et ovium greges, argenti et auri, cunctarumque rerum copiam, **14** elevetur cor tuum, et non reminiscaris Domini Dei tui, qui eduxit te de terra Ægypti, de domo servitutis, **15** et ductor tuus fuit in solitudine magna atque terribili, in qua erat serpens flatu adurens, et scorpio, ac dipsas, et nullæ omnino aquæ: qui eduxit

rivos de petra durissima, **16** et cibavit te manna in solidutine, quod nescierunt patres tui. Et postquam manus meæ, sed recorderis Domini Dei tui, quod ipse vires tibi præbuerit, ut impleret pactum suum, super quo ex eis tibi quidquam, ne offendas, propterea quia abominatio est Domini tui: **17** ne dices in corde tuo: Fortitudo mea, et robur ex idolo in domum tuam, ne fias anathema, sicut juravit patribus tuis, sicut præsens indicat dies. **19** Sin autem oblitus Domini Dei tui, secutus fueris deos alienos, coluerisque illos et adoraveris: ecce nunc prædicto tibi quod omnino dispereas. **20** Sicut gentes, quas delevit Dominus in introitu tuo, ita et vos peribitis, si inobedientes fueritis vocis Domini Dei vestri.

9 Audi, Israël: tu transgredieris hodie Jordanem, ut possideas nationes maximas et fortiores te, civitates ingentes, et ad cælum usque muratas, **2** populum magnum atque sublimem, filios Enacim, quos ipse vidisti et audisti, quibus nullus potest ex adverso resistere. **3** Scies ergo hodie quod Dominus Deus tuus ipse transibit ante te, ignis devorans atque consumens, qui conterat eos, et deleat atque disperdat ante faciem tuam velociter, sicut locutus est tibi: **4** ne dicas in corde tuo, cum deleverit eos Dominus Deus tuus in conspectu tuo: Propter justitiam meam introduxit me Dominus ut terram hanc possiderem, cum propter impietas suas istæ deletæ sint nationes. **5** Neque enim propter justitias tuas, et æquitatem cordis tui ingredieris, ut possideas terras earum: sed quia illæ egerunt impie, introéunte te deletæ sunt: et ut completeret verbum suum Dominus, quod sub juramento pollicitus est patribus tuis, Abraham, Isaac, et Jacob. **6** Scito ergo quod non propter justitias tuas Dominus Deus tuus dederit tibi terram hanc optimam in possessionem, cum durissimæ cervicis sis populus. **7** Memento, et ne obliiscaris, quomodo ad iracundiam provocaveris Dominum Deum tuum in solidutine. Ex eo die, quo egressus es ex Ægypto usque ad locum istum, semper adversum Dominum contendisti. **8** Nam et in Horeb provocasti eum, et iratus delere te voluit, **9** quando ascendi in montem, ut acciperem tabulas lapideas, tabulas pacti quod pepigit vobiscum Dominus: et perseveravi in monte quadraginta diebus ac noctibus, panem non comedens, et aquam non bibens. **10** Deditque mihi Dominus duas tabulas lapideas scriptas digito Dei, et continentis omnia verba quæ vobis locutus est in monte de medio ignis, quando concio populi congregata est. **11** Cumque transissent quadraginta dies, et totidem noctes, dedit mihi Dominus duas tabulas lapideas, tabulas

fœderis, **12** dixitque mihi: Surge, et descendere hinc et ascende ad me in montem: faciesque arcam cito: quia populus tuus, quem eduxisti de Ægypto, ligneam, **2** et scribam in tabulis verba quæ fuerunt deseruerunt velociter viam, quam demonstrasti in his qui ante confregisti: ponesque eas in arca. **3** eis, feceruntque sibi conflatile. **13** Rursumque ait Feci igitur arcam de lignis setim. Cumque dolassem Dominus ad me: Cerno quod populus iste duræ duas tabulas lapideas instar priorum, ascendi in cervicis sit: **14** dimitte me ut conteram eum, et montem, habens eas in manibus. **4** Scripsitque in deleam nomen ejus de sub cælo, et constituam tabulis, juxta id quod prius scripserat, verba decem, te super gentem, quæ hac major et fortior sit. quæ locutus est Dominus ad vos in monte de medio **15** Cumque de monte ardente descendarem, et ignis, quando populus congregatus est: et dedit eas duas tabulas fœderis utraque tenerem manu, **16** mihi. **5** Reversusque de monte, descendit, et posui vidissemque vos peccasse Domino Deo vestro, et tabulas in arcam, quam feceram, quæ hucusque ibi fecisse vobis vitulum conflatilem, ac deseruisse sunt, sicut mihi præcepit Dominus. **6** Filii autem velociter viam ejus, quam vobis ostenderat: **17** Israël moverunt castra ex Beroth filiorum Jacan projeci tabulas de manibus meis, confregique eas in in Mosera, ubi Aaron mortuus ac sepultus est, pro conspectu vestro. **18** Et procidi ante Dominum sicut quo sacerdotio functus est Eleazar filius ejus. **7** prius, quadraginta diebus et noctibus panem non Inde venerunt in Gadgad: de quo loco profecti, comedens, et aquam non bibens, propter omnia castrametati sunt in Jetebahha, in terra aquarum peccata vestra quæ gessistis contra Dominum, et atque torrentium. **8** Eo tempore separavit tribum eum ad iracundiam provocantis: **19** timui enim Levi, ut portaret arcam fœderis Domini, et staret indignationem et iram illius, qua adversum vos coram eo in ministerio, ac benediceret in nomine concitatus, delere vos voluit. Et exaudivit me illius usque in præsentem diem. **9** Quam ob rem Dominus etiam hac vice. **20** Adversum Aaron quoque non habuit Levi partem, neque possessionem cum vehementer iratus, voluit eum conterere, et pro fratribus suis: quia ipse Dominus possessio ejus est, illo similiter deprecatus sum. **21** Peccatum autem sicut promisit ei Dominus Deus tuus. **10** Ego autem vestrum quod feceratis, id est, vitulum, arripiens, steti in monte, sicut prius, quadraginta diebus igne combussi, et in frusta comminuens, omninoque ac noctibus: exaudivitque me Dominus etiam hac in pulverem redicens, projeci in torrentem, qui vice, et te perdere noluit. **11** Dixitque mihi: Vade, de monte descendit. **22** In incendio quoque, et et præcede populum, ut ingrediatur, et possideat in tentione, et in Sepulchris concupiscentiæ terram, quam juravi patribus eorum ut traderem provocantis Dominum: **23** et quando misit vos eis. **12** Et nunc Israël, quid Dominus Deus tuus de Cadesbarne, dicens: Ascendite, et possidete petit a te, nisi ut timeas Dominum Deum tuum, terram, quam dedi vobis, et contempsistis imperium et ambules in viis ejus, et diligas eum, ac servias Domini Dei vestri, et non credidistis ei, neque Domino Deo tuo in toto corde tuo, et in tota vocem ejus audire voluistis: **24** sed semper fuistis anima tua: **13** custodiasque mandata Domini, et rebelles a die qua nosse vos cœpi. **25** Et jacui cæremonias ejus, quas ego hodie præcipio tibi, ut coram Domino quadraginta diebus ac noctibus, bene sit tibi? **14** En Domini Dei tui cælum est, et quibus eum suppliciter deprecabar, ne deleret vos cælum cæli, terra, et omnia quæ in ea sunt: **15** et ut fuerat comminatus: **26** et orans dixi: Domine tamen patribus tuis conglutinatus est Dominus, et Deus, ne disperdas populum tuum, et hæreditatem amavit eos, elegitque semen eorum post eos, id est, tuam, quam redemisti in magnitudine tua, quos vos, de cunctis gentibus, sicut hodie comprobatur. eduxisti de Ægypto in manu forti. **27** Recordare **16** Circumcidite igitur præputium cordis vestri, et servorum tuorum Abraham, Isaac, et Jacob: ne cervicem vestram ne induretis amplius: **17** quia aspicias duritiam populi hujus, et impietatem atque Dominus Deus vester ipse est Deus deorum, et peccatum: **28** ne forte dicant habitatores terræ, de Dominus dominantium, Deus magnus, et potens, et qua eduxisti nos: Non poterat Dominus introducere terribilis, qui personam non accipit, nec munera. **18** eos in terram, quam pollicitus est eis, et oderat Facit judicium pupillo et viduæ; amat peregrinum, illos: idcirco eduxit, ut interficeret eos in solitudine: et dat ei victimum atque vestitum. **19** Et vos ergo **29** qui sunt populus tuus et hæreditas tua, quos amate peregrinos, quia et ipsi fuistis advenæ in eduxisti in fortitudine tua magna, et in brachio tuo terra Ægypti. **20** Dominum Deum tuum timebis, et extento. **21** Ipse est laus tua, et Deus tuus, qui fecit tibi hæc magnalia et terribilia, quæ viderunt oculi tui. **22** In septuaginta animabus descenderunt patres tui

10 In tempore illo dixit Dominus ad me: Dola tibi duas tabulas lapideas, sicut priores fuerunt,

in Ægyptum, et ecce nunc multiplicavit te Dominus Deus tuus sicut astra cæli.

11 Ama itaque Dominum Deum tuum, et observa præcepta ejus et cæremonias, judicia atque mandata, omni tempore. **2** Cognoscite hodie quæ ignorant filii vestri, qui non viderunt disciplinam Domini Dei vestri, magnalia ejus et robustam manum, extentumque brachium, **3** signa et opera quæ fecit in medio Ægypti Pharaoni regi, et universæ terræ ejus, **4** omnique exercitui Ægyptiorum, et equis ac curribus: quomodo operuerint eos aquæ maris Rubri, cum vos persequerentur, et deleverit eos Dominus usque in præsentem diem: **5** vobisque quæ fecerit in solitudine donec veniretis ad hunc locum: **6** et Dathan atque Abiron filiis Eliab, qui fuit filius Ruben: quos aperto ore suo terra absorbuit, cum domibus et tabernaculis, et universa substantia eorum, quam habebant in medio Israël. **7** Oculi vestri viderunt opera Domini magna quæ fecit, **8** ut custodiatis universa mandata illius, quæ ego hodie præcipio vobis, et possitis introire, et possidere terram, ad quam ingredimini, **9** multoque in ea vivatis tempore: quam sub juramento pollicitus est Dominus patribus vestris, et semini eorum, lacte et melle manantem. **10** Terra enim, ad quam ingredieris possidendum, non est sicut terra Ægypti, de qua existi, ubi jacto semine in hortorum morem aquæ ducuntur irriguæ: **11** sed montuosa est et campestris, de cælo expectans pluvias, **12** quam Dominus Deus tuus semper invisit, et oculi illius in ea sunt a principio anni usque ad finem ejus. **13** Si ergo obedieritis mandatis meis, quæ ego hodie præcipio vobis, ut diligatis Dominum Deum vestrum, et serviatis ei in toto corde vestro, et in tota anima vestra: **14** dabit pluviam terræ vestræ temporaneam et serotinam, ut colligatis frumentum, et vinum, et oleum, **15** fœnumque ex agris ad pascenda jumenta, et ut ipsi comedatis ac saturemini. **16** Cavete ne forte decipiatur cor vestrum, et recedatis a Domino, serviatisque diis alienis, et adoreatis eos: **17** iratusque Dominus claudat cælum, et pluviae non descendant, nec terra det germen suum, pereatisque velociter de terra optima, quam Dominus datus est vobis. **18** Ponite hæc verba mea in cordibus et in animis vestris, et suspendite ea pro signo in manibus, et inter oculos vestros collocate. **19** Docete filios vestros ut illa meditentur: quando sederis in domo tua, et ambulaveris in via, et accubueris atque surrexeris. **20** Scribes ea super postes et januas domus tuæ, **21** ut multiplicentur dies tui, et filiorum tuorum in terra, quam juravit Dominus patribus tuis, ut

daret eis quamdiu cælum imminet terræ. **22** Si enim custodieritis mandata quæ ego præcipio vobis, et feceritis ea, ut diligatis Dominum Deum vestrum, et ambuletis in omnibus viis ejus, adhærentes ei, **23** disperdet Dominus omnes gentes istas ante faciem vestram, et possidebitis eas, quæ majores et fortiores vobis sunt. **24** Omnis locus, quem calcaverit pes vester, vester erit. A deserto, et a Libano, a flumine magno Euphrate usque ad mare occidentale erunt termini vestri. **25** Nullus stabit contra vos: terrorem vestrum et formidinem dabit Dominus Deus vester super omnem terram quam calcaturi estis, sicut locutus est vobis. **26** En propono in conspectu vestro hodie benedictionem et maledictionem: **27** benedictionem, si obedieritis mandatis Domini Dei vestri, quæ ego hodie præcipio vobis: **28** maledictionem, si non obedieritis mandatis Domini Dei vestri, sed recesseritis de via, quam ego nunc ostendo vobis, et ambulaveritis post deos alienos, quos ignoratis. **29** Cum vero introduxerit te Dominus Deus tuus in terram, ad quam pergis habitandam, pones benedictionem super montem Garizim, maledictionem super montem Hebal: **30** qui sunt trans Jordanem, post viam quæ vergit ad solis occubitum in terra Chananæi, qui habitat in campestribus contra Galgalam, quæ est juxta vallum tendentem et intrantem procul. **31** Vos enim transibitis Jordanem, ut possideatis terram quam Dominus Deus vester datus est vobis, ut habeatis et possideatis illam. **32** Videte ergo ut impleatis cæremonias atque judicia, quæ ego hodie ponam in conspectu vestro.

12 Hæc sunt præcepta atque judicia, quæ facere debetis in terra, quam Dominus Deus patrum tuorum datus est tibi, ut possideas eam cunctis diebus, quibus super humum gradieris. **2** Subvertite omnia loca, in quibus coluerunt gentes, quas possessuri estis, deos suos super montes excelsos, et colles, et subter omne lignum frondosum. **3** Dissipate aras eorum, et confringite statuas: lucos igne comburite, et idola comminuite: disperdere nomina eorum de locis illis. **4** Non facietis ita Domino Deo vestro: **5** sed ad locum, quem elegerit Dominus Deus vester de cunctis tribibus vestris, ut ponat nomen suum ibi, et habitet in eo, venietis: **6** et offeretis in loco illo holocausta et victimas vestras, decimas et primitias manuum vestrarum, et vota atque donaria, primogenita boum et ovium. **7** Et comedetis ibi in conspectu Domini Dei vestri: ac lætabimini in cunctis, ad qua miseritis manum vos et dominus vestræ, in quibus benedixerit vobis Dominus Deus vester. **8** Non facietis ibi quæ nos hic

facimus hodie, singuli quod sibi rectum videtur: voveris Domino, tolles, et venies ad locum, quem
9 neque enim usque in præsens tempus venistis elegerit Dominus: 27 et offeres oblationes tuas
ad requiem, et possessionem, quam Dominus Deus carnem et sanguinem super altare Domini Dei tui:
vester datus est vobis. 10 Transibitis Jordanem, sanguinem hostiarum fundes in altari; carnibus
et habitabit in terra, quam Dominus Deus vester autem ipse vesceris. 28 Observa et audi omnia quæ
datus est vobis, ut requiescatis a cunctis hostibus ego præcipio tibi, ut bene sit tibi et filiis tuis post
per circuitum: et absque ullo timore habitat 11 te in sempiternum, cum feceris quod bonum est et
in loco, quem elegerit Dominus Deus vester, ut placitum in conspectu Domini Dei tui. 29 Quando
sit nomen ejus in eo: illuc omnia, quæ præcipio, disperdiderit Dominus Deus tuus ante faciem
conferatis, holocausta, et hostias, ac decimas, tuam gentes, ad quas ingredieris possidendas, et
et primitias manuum vestrarum: et quidquid possederis eas, atque habitaveris in terra earum: 30
præcipuum est in muneribus, quæ vovebitis Domino. 12 Ibi epulabimini coram Domino Deo vestro, vos
cave ne imiteris eas, postquam te fuerint introeunte
et filii ac filiæ vestræ, famuli et famulæ, atque Sicut coluerunt gentes istæ deos suos, ita et
Levites qui in urbibus vestris commoratur: neque ego colam. 31 Non facies similiter Domino Deo
enim habet aliam partem et possessionem inter tuo. Omnes enim abominationes, quas aversatur
vos. 13 Cave ne offeras holocausta tua in omni Dominus, fecerunt diis suis, offerentes filios et
loco, quem videris: 14 sed in eo, quem elegerit filias, et comburentes igni. 32 Quod præcipio tibi,
Dominus, in una tribuum tuarum offeres hostias, hoc tantum facito Domino: nec addas quidquam,
et facies quæcumque præcipio tibi. 15 Sin autem nec minus.

comedere volueris, et te esus carnium delectaverit,
occide, comedere juxta benedictionem Domini Dei
tui, quam dedit tibi in urbibus tuis: sive immundum
fuerit, hoc est, maculatum et debile: sive mundum,
hoc est, integrum et sine macula, quod offerri
licet, sicut capream et cervum, comedes: 16 absque
esu dumtaxat sanguinis, quem super terram quasi
aquam effundes. 17 Non poteris comedere in
oppidis tuis decimam frumenti, et vini, et olei tui,
primogenita armentorum et pecorum, et omnia
quæ voveris, et sponte offerre volueris, et primitias
manuum tuarum: 18 sed coram Domino Deo tuo
comedes ea in loco, quem elegerit Dominus Deus
tuus, tu et filius tuus, et filia tua, et servus et
famula, atque Levites qui manet in urbibus tuis:
et lætaberis et reficeris coram Domino Deo tuo
in cunctis ad quæ extenderis manum tuam. 19
Cave ne derelinquas Levitem in omni tempore quo
versaris in terra. 20 Quando dilataverit Dominus
Deus tuus terminos tuos, sicut locutus est tibi, et
volueris vesci carnibus, quas desiderat anima tua:
21 locus autem, quem elegerit Dominus Deus tuus
ut sit nomen ejus ibi, si procul fuerit, occides de
armentis et pecoribus, quæ habueris, sicut præcepit
tibi, et comedes in oppidis tuis, ut tibi placet. 22
Sicut comeditur caprea et cervus, ita vesceris eis: et
mundus et immundus in commune vescentur. 23
Hoc solum cave, ne sanguinem comedas: sanguis
enim eorum pro anima est, et idcirco non debes
animam comedere cum carnibus: 24 sed super
terram fundes quasi aquam, 25 ut bene sit tibi
et filiis tuis post te, cum feceris quod placet in
conspectu Domini. 26 Quæ autem sanctificaveris, et

13 Si surrexerit in medio tui prophetes, aut
qui somnum vidisse se dicat, et prædixerit
signum atque portentum, 2 et evenerit quod locutus
est, et dixerit tibi: Eamus, et sequamur deos alienos
quos ignoras, et serviamus eis: 3 non audies verba
prophetæ illius aut somniatoris: quia tentat vos
Dominus Deus vester, ut palam fiat utrum diligatis
eum an non, in toto corde, et in tota anima vestra.
4 Dominum Deum vestrum sequimini, et ipsum
timete, et mandata illius custodite, et audite vocem
ejus: ipsi servietis, et ipsi adhaerebitis. 5 Prophetæ
autem ille aut fictor somniorum interficietur: quia
locutus est ut vos averteret a Domino Deo vestro,
qui eduxit vos de terra Ægypti, et redemit vos
de domo servitutis: ut errare te faceret de via,
quam tibi præcepit Dominus Deus tuus: et auferes
malum de medio tui. 6 Si tibi voluerit persuadere
frater tuus filius matris tuæ, aut filius tuus vel filia,
sive uxor quæ est in sinu tuo, aut amicus, quem
diligis ut animam tuam, clam dicens: Eamus, et
serviamus diis alienis, quos ignoras tu, et patres
tui, 7 cunctarum in circuitu gentium, quæ juxta vel
procul sunt, ab initio usque ad finem terræ, 8 non
acquiescas ei, nec audias, neque parcat ei oculus
tuus ut miserearis et occultes eum, 9 sed statim
interficies: sit primum manus tua super eum, et
postea omnis populus mittat manum. 10 Lapidibus
obrutus necabitur: quia voluit te abstrahere a
Domino Deo tuo, qui eduxit te de terra Ægypti,
de domo servitutis: 11 ut omnis Israël audiens
timeat, et nequaquam ultra faciat quippiam hujus
rei simile. 12 Si audieris in una urbium tuarum,

quas Dominus Deus tuus dabit tibi ad habitandum, et non comedetur. **20** Omne quod mundum est, dicentes aliquos: **13** Egressi sunt filii Belial de comedite. **21** Quidquid autem morticinum est, ne medio tui, et averterunt habitatores urbis suæ, vescamini ex eo. Peregrino, qui intra portas tuas atque dixerunt: Eamus, et serviamus diis alienis est, da ut comedat, aut vende ei: quia tu populus quos ignoratis: **14** quare sollicite et diligenter, rei sanctus Domini Dei tui es. Non coques hædum in veritate perspecta, si inveneris certum esse quod lacte matris suæ. **22** Decimam partem separabis de dicitur, et abominationem hanc opere perpetrataam, cunctis fructibus tuis qui nascuntur in terra per **15** statim percuties habitatores urbis illius in ore annos singulos, **23** et comedes in conspectu Domini gladii, et delebis eam ac omnia quæ in illa sunt, Dei tui in loco quem elegerit, ut in eo nomen usque ad pecora. **16** Quidquid etiam supellectilis illius invocetur, decimam frumenti tui, et vini, et fuerit, congregabis in medio platearum ejus, et cum olei, et primogenita de armentis et ovibus tuis: ut ipsa civitate succendes, ita ut universa consumas discas timere Dominum Deum tuum omni tempore. Domino Deo tuo, et sit tumulus sempiternus. Non **24** Cum autem longior fuerit via, et locus quem ædificabitur amplius, **17** et non adhærebit de illo elegerit Dominus Deus tuus, tibique benedixerit, anathemate quidquam in manu tua: ut avertatur nec potueris ad eum hæc cuncta portare, **25** vendes Dominus ab ira furoris sui, et misereatur tui, omnia, et in pretium rediges, portabisque manu tua, multiplicetque te sicut juravit patribus tuis, **18** et proficisceris ad locum quem elegerit Dominus quando audieris vocem Domini Dei tui custodiens Deus tuus: **26** et emes ex eadem pecunia quidquid omnia præcepta ejus, quæ ego præcipio tibi hodie, tibi placuerit, sive ex armentis, sive ex ovibus, ut facias quod placitum est in conspectu Domini vinum quoque et siceram, et omne quod desiderat Dei tui.

14 Filii estote Domini Dei vestri: non vos incidetis, nec facietis calvitium super mortuo: **2** quoniam populus sanctus es Domino Deo tuo, et te elegit ut sis ei in populum peculiarem de cunctis gentibus, quæ sunt super terram. **3** Ne comedatis quæ immunda sunt. **4** Hoc est animal quod comedere debet: bovem, et ovem, et capram, **5** cervum et capream, bubalum, tragelaphum, pygargum, orygem, camelopardalum. **6** Omne animal, quod in duas partes findit ungulam, et ruminat, comedetis. **7** De his autem, quæ ruminant, et ungulam non findunt, comedere non debetis, ut camelum, leporem, choerogryllum: hæc, quia ruminant et non dividunt ungulam, immunda erunt vobis. **8** Sus quoque, quoniam dividat ungulam et non ruminat, immunda erit. Carnibus eorum non vescemini, et cadavera non tangetis. **9** Hæc comedetis ex omnibus quæ morantur in aquis: quæ habent pinnulas et squamas, comedite: **10** quæ absque pinnulis et squamis sunt, ne comedatis, est tibi in possessionem. **5** Si tamen audieris vocem quia immunda sunt. **11** Omnes aves mundas comedite. **12** Immundas ne comedatis: aquilam et quæ ego hodie præcipio tibi, benedicet tibi, ut scilicet, et gryphem, et haliaeatum, **13** ixion et pollicitus est. **6** Fœnerabis gentibus multis, et ipse vulturem ac milvum juxta genus suum: **14** et a nullo accipies mutuum. Dominaberis nationibus omne corvini generis, **15** et struthionem, ac plurimis, et tui nemo dominabitur. **7** Si unus de noctuam, et larum, atque accipitrem juxta genus fratribus tuis, qui morantur intra portas civitatis suum: **16** herodium ac cygnum, et ibin, **17** ac tuæ in terra quam Dominus Deus tuus datus mergulum, porphyrionem, et nycticoracem, **18** est tibi, ad paupertatem venerit, non obdurabis onocrotalum, et charadrium, singula in genere suo: cor tuum, nec contrahes manum, **8** sed aperies upupam quoque et vespertilionem. **19** Et omne eam pauperi, et dabis mutuum, quo eum indigere quod reptat et pennulas habet, immundum erit, perspexeris. **9** Cave ne forte subrepat tibi impia

natura tua: et comedes coram Domino Deo tuo, et epulaberis tu et domus tua: **27** et Levites qui intra portas tuas est, cave ne derelinquas eum, quia non habet aliam partem in possessione tua. **28** Anno tertio separabis aliam decimam ex omnibus quæ nascuntur tibi eo tempore, et repones intra januas tuas. **29** Venietque Levites qui aliam non habet partem nec possessionem tecum, et peregrinus ac pupillus et vidua, qui intra portas tuas sunt, et comedent et saturabuntur: ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in cunctis operibus manuum tuarum quæ feceris.

15 Septimo anno facies remissionem, **2** quæ hoc ordine celebrabitur. Cui debetur aliiquid ab amico vel proximo ac fratre suo, repetere non poterit, quia annus remissionis est Domini. **3** A peregrino et advena exiges: civem et propinquum repetendi non habebis potestatem. **4** Et omnino indigenis et mendicus non erit inter vos: ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in terra, quam traditurus est tibi in possessionem. **5** Si tamen audieris vocem Domini Dei tui, et custodieris universa quæ jussit, comedite. **6** Fœnerabis gentibus multis, et ipse vulturem ac milvum juxta genus suum: **14** et a nullo accipies mutuum. Dominaberis nationibus omne corvini generis, **15** et struthionem, ac plurimis, et tui nemo dominabitur. **7** Si unus de noctuam, et larum, atque accipitrem juxta genus fratribus tuis, qui morantur intra portas civitatis suum: **16** herodium ac cygnum, et ibin, **17** ac tuæ in terra quam Dominus Deus tuus datus mergulum, porphyrionem, et nycticoracem, **18** est tibi, ad paupertatem venerit, non obdurabis onocrotalum, et charadrium, singula in genere suo: cor tuum, nec contrahes manum, **8** sed aperies upupam quoque et vespertilionem. **19** Et omne eam pauperi, et dabis mutuum, quo eum indigere

cogitatio, et dicas in corde tuo: Appropinquat diebus vitæ tuæ. **4** Non apparebit fermentum septimus annus remissionis: et avertas oculos tuos a in omnibus terminis tuis septem diebus, et non paupere fratre tuo, nolens ei quod postulat mutuum remanebit de carnibus ejus, quod immolatum est commodare: ne clamet contra te ad Dominum, et vespere in die primo, usque mane. **5** Non poteris fiat tibi in peccatum. **10** Sed dabis ei: nec ages immolare Phase in qualibet urbium tuarum, quas quippiam callide in ejus necessitatibus sublevandis, Dominus Deus tuus datus est tibi, **6** sed in loco ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in omni quem elegerit Dominus Deus tuus, ut habitet nomen tempore, et in cunctis ad quæ manum miseris. **11** ejus ibi: immolabis Phase vespere ad solis occasum, Non deerunt pauperes in terra habitationis tuæ: quando egressus es de Ægypto. **7** Et coques, et idcirco ego præcipio tibi, ut aperias manum fratri comedes in loco quem elegerit Dominus Deus tuus, tuo egeno et pauperi, qui tecum versatur in terra. manequis consurgens vades in tabernacula tua. **12** Cum tibi venditus fuerit frater tuus Hebræus **8** Sex diebus comedes azyma: et in die septima, aut Hebræa, et sex annis servierit tibi, in septimo quia collecta est Domini Dei tui, non facies opus. anno dimittes eum liberum: **13** et quem libertate **9** Septem hebdomadas numerabis tibi ab ea die donaveris, nequaquam vacuum abire patieris: **14** sed qua falcem in segetem miseris. **10** Et celebrarisi dabis viaticum de gregibus, et de area, et torculari diem festum hebdomadarum Domino Deo tuo, tuo, quibus Dominus Deus tuus benedixerit tibi. **15** oblationem spontaneam manus tuæ, quam offeres Memento quod et ipse servieris in terra Ægypti, et juxta benedictionem Domini Dei tui: **11** et epulaberis liberaverit te Dominus Deus tuus, et idcirco ego coram Domino Deo tuo, tu, filius tuus et filia nunc præcipio tibi. **16** Sin autem dixerit: Nolo tua, servus tuus et ancilla tua, et Levites qui est egredi: eo quod diligit te, et domum tuam, et bene intra portas tuas, advena ac pupillus et vidua, sibi apud te esse sentiat: **17** assumes subulam, et qui morantur vobiscum: in loco quem elegerit perforabis aurem ejus in janua domus tuæ, et serviet Dominus Deus tuus, ut habitet nomen ejus ibi. **12** tibi usque in æternum. Ancillæ quoque similiter Et recordaberis quoniam servus fueris in Ægypto: facies. **18** Non avertas ab eis oculos tuos, quando custodies ac facies quæ præcepta sunt. **13** dimiseris eos liberos, quoniam juxta mercedem Solemnitatem quoque tabernaculorum celebrabis mercenarii per sex annos servivit tibi: ut benedicat per septem dies, quando collegeris de area et tibi Dominus Deus tuus in cunctis operibus quæ agis. torculari fruges tuas: **14** et epulaberis in festivitate **19** De primogenitis, quæ nascentur in armentis, tua, tu, filius tuus et filia, servus tuus et ancilla, et in ovibus tuis, quidquid est sexus masculini, Levites quoque et advena, pupillus et vidua qui intra sanctificabis Domino Deo tuo. Non operaberis in portas tuas sunt. **15** Septem diebus Domino Deo primogenito bovis, et non tondebis primogenita tuo festa celebrabis in loco quem elegerit Dominus: ovium. **20** In conspectu Domini Dei tui comedes ea benedicetque tibi Dominus Deus tuus in cunctis per annos singulos in loco quem elegerit Dominus, frugibus tuis, et in omni opere manuum tuarum, tu et domus tua. **21** Sin autem habuerit maculam, erisque in lætitia. **16** Tribus vicibus per annum vel claudum fuerit, vel cæcum, aut in aliqua parte apparebit omne masculinum tuum in conspectu deformis vel debiles, non immolabitur Domino Deo tuo: **22** sed intra portas urbis tuæ comedes illud: Domini Dei tui in loco quem elegerit: in solemnitate tam mundus quam immundus similiter vescentur azymorum, in solemnitate hebdomadarum, et in eis, quasi caprea et cervo. **23** Hoc solum observabis, Dominum vacuus: **17** sed offeret unusquisque ut sanguinem eorum non comedas, sed effundes in secundum quod habuerit juxta benedictionem terram quasi aquam.

16 Observa mensem novarum frugum, et verni primum temporis, ut facias Phase Domino Deo tuo: quoniam in isto mense eduxit te Dominus Deus tuus de Ægypto nocte. **2** Immolabisque Phase Domino Deo tuo de ovibus, et de bovis, in loco quem elegerit Dominus Deus tuus, ut habitet nomen ejus ibi. **3** Non comedes in eo panem fermentatum: septem diebus comedes absque fermento afflictionis panem, quoniam in pavore egressus es de Ægypto: ut memineris diei egressionis tuæ de Ægypto, omnibus

tribus tuas: ut judicent populum justo judicio, **19** nec in alteram partem declinent. Non accipies personam, nec munera: quia munera excæcant oculos sapientum, et mutant verba justorum. **20** Juste quod justum est persequeris: ut vivas, et possideas terram, quam Dominus Deus tuus dederit tibi. **21** Non plantabis lucum, et omnem arborem juxta altare Domini Dei tui. **22** Nec facies tibi, neque constituas statuam: quæ odit Dominus Deus tuus.

17 Non immolabis Domino Deo tuo ovem, et legetque illud omnibus diebus vitæ suæ, ut discat bovem, in quo est macula, aut quipiam timere Dominum Deum suum, et custodire verba et vitii: quia abominatio est Domino Deo tuo. **2** cæremonias ejus, quæ in lege præcepta sunt. **20** Nec Cum reperti fuerint apud te intra unam portarum elevetur cor ejus in superbiam super fratres suos, tuarum, quas Dominus Deus tuus dabit tibi, vir neque declinet in partem dexteram vel sinistram, aut mulier qui faciant malum in conspectu Domini ut longo tempore regnet ipse et filii ejus super Dei tui, et transgrediantur pactum illius, **3** ut Israël.

vadant et servant diis alienis, et adorent eos, solem et lunam, et omnem militiam cœli, quæ non præcepit: **4** et hoc tibi fuerit nuntiatum, audiensque inquisieris diligenter et verum esse repereris, et abominatio facta est in Israël: **5** educes virum ac mulierem, qui rem sceleratissimam perpetrarunt, ad portas civitatis tuæ, et lapidibus obruentur. **6** In ore duorum aut trium testium peribit qui interficietur. Nemo occidatur, uno contra se dicente testimonium. **7** Manus testium prima interficiet eum, et manus reliqui populi extrema mittetur: ut auferas malum de medio tui. **8** Si difficile et ambiguum apud te judicium esse perspexeris inter sanguinem et sanguinem, causam et causam, lepram et lepram: et judicum intra portas tuas videris verba variari: surge, et ascende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus. **9** Veniesque ad sacerdotes Levitici generis, et ad judicem qui fuerit illo tempore: quæreresque ab eis, qui indicabunt tibi judicii veritatem. **10** Et facies quodcumque dixerint qui præsunt loco quem elegerit Dominus, et docuerint te **11** juxta legem ejus, sequerisque sententiam eorum, nec declinabis ad dexteram neque ad sinistram. **12** Qui autem superbierit, nolens obedire sacerdotis imperio, qui eo tempore ministrat Domino Deo tuo, et decreto judicis, morietur homo ille, et auferes malum de Israël: **13** cunctusque populus audiens timebit, ut nullus deinceps intumescat superbìa. **14** Cum ingressus fueris terram, quam Dominus Deus tuus dabit tibi, et possederis eam, habitaverisque in illa, et dixeris: Constituam super me regem, sicut habent omnes per circuitum nationes: **15** eum constitues, quem Dominus Deus tuus elegerit de numero fratrum tuorum. Non poteris alterius gentis hominem regem facere, qui non sit frater tuus. **16** Cumque fuerit constitutus, non multiplicabit sibi equos, nec reducet populum in Ægyptum, equitatus numero sublevatus, præsertim cum Dominus præceperit vobis ut nequaquam amplius per eamdem viam revertamini. **17** Non habebit uxores plurimas, quæ allicant animum ejus, neque argenti et auri immensa pondera. **18** Postquam autem sederit in solio regni sui, describet sibi Deuteronomium legis hujus in volumine, accipiens exemplar a sacerdotibus Leviticæ tribus, **19** et habebit secum,

18 Non habebunt sacerdotes et Levitæ, et omnes qui de eadem tribu sunt, partem et hæreditatem cum reliquo Israël, quia sacrificia Domini, et oblationes ejus comedent, **2** et nihil aliud accipient de possessione fratrum suorum: Dominus enim ipse est hæreditas eorum, sicut locutus est illis. **3** Hoc erit judicium sacerdotum a populo, et ab his qui offerunt victimas: sive bovem, sive ovem immolaverint, dabunt sacerdoti arnum ac ventriculum: **4** primitias frumenti, vini, et olei, et lanarum partem ex ovium tonsione. **5** Ipsum enim elegit Dominus Deus tuus de cunctis tribubus tuis, ut stet, et ministraret nomini Domini, ipse, et filii ejus in sempiternum. **6** Si exierit Levites ex una urbium tuarum ex omni Israël in qua habitat, et voluerit venire, desiderans locum quem elegerit Dominus, **7** ministrabit in nomine Domini Dei sui, sicut omnes fratres ejus Levitæ, qui stabunt eo tempore coram Domino. **8** Partem ciborum eamdem accipiet, quam et ceteri: excepto eo, quod in urbe sua ex paterna ei successione debetur. **9** Quando ingressus fueris terram, quam Dominus Deus tuus dabit tibi, cave ne imitari velis abominationes illarum gentium. **10** Nec inveniatur in te qui lustret filium suum, aut filiam, ducens per ignem: aut qui ariolos sciscitur, et observet somnia atque auguria, nec sit maleficus, **11** nec incantator, nec qui pythones consulat, nec divinos, aut quærat a mortuis veritatem. **12** Omnia enim hæc abominatur Dominus, et propter istiusmodi sclera delebit eos in introitu tuo. **13** Perfectus eris, et absque macula cum Domino Deo tuo. **14** Gentes istæ, quarum possidebis terram, augures et divinos audient: tu autem a Domino Deo tuo aliter institutus es. **15** Prophetam de gente tua et de fratribus tuis, sicut me, suscitabit tibi Dominus Deus tuus: ipsum audies, **16** ut petisti a Domino Deo tuo in Horeb, quando concio congregata est, atque dixisti: Ultra non audiam vocem Domini Dei mei, et ignem hunc maximum amplius non videbo, ne moriar. **17** Et ait Dominus mihi: Bene omnia sunt locuti. **18** Prophetam suscitabo eis de medio fratrum suorum similem tui: et ponam verba mea in ore ejus, loqueturque ad eos omnia quæ præcepero illi. **19** Qui autem verba ejus, quæ loquetur in nomine

meo, audire noluerit, ego ultor existam. **20** Propheta ut bene sit tibi. **14** Non assumes, et transferes autem qui arrogantia depravatus voluerit loqui in terminos proximi tui, quos fixerunt priores in nomine meo, quæ ego non præcepi illi ut diceret, possessione tua, quam Dominus Deus tuus dabit aut ex nomine alienorum deorum, interficietur. **21** tibi in terra quam acceperis possidendum. **15** Non Quod si tacita cogitatione responderis: Quomodo stabit testis unus contra aliquem, quidquid illud possum intelligere verbum, quod Dominus non est peccati, et facinoris fuerit: sed in ore duorum aut locutus? **22** hoc habebis signum: quod in nomine trium testium stabit omne verbum. **16** Si steterit Domini propheta ille prædixerit, et non evenierit: testis mendax contra hominem, accusans eum hoc Dominus non est locutus, sed per tumorem prævaricationis, **17** stabunt ambo, quorum causa animi sui propheta confinxit: et idcirco non timebis eum.

19 Cum disperdiderit Dominus Deus tuus gentes, quarum tibi traditurus est terram, et possederis eam, habitaverisque in urbibus ejus et in ædibus: **2** tres civitates separabis tibi in medio terræ, quam Dominus Deus tuus dabit tibi in possessionem, **3** sternens diligenter viam: et in tres æqualiter partes totam terræ tuæ provinciam dividis: ut habeat e vicino qui propter homicidium profugus est, quo possit evadere. **4** Hæc erit lex homicidae fugientis, cuius vita servanda est: qui percusserit proximum suum nesciens, et qui heri et nudiustertius nullum contra eum odium habuisse comprobatur: **5** sed abiisse cum eo simpliciter in silvam ad ligna cædenda, et in succisione lignorum securis fugerit manu, ferrumque lapsum de manubrio amicum ejus percusserit, et occiderit: hic ad unam supradictarum urbium configuet, et vivet: **6** ne forsitan proximus ejus, cuius effusus est sanguis, dolore stimulatus, persecutatur, et apprehendat eum si longior via fuerit, et percutiat animam ejus, qui non est reus mortis: quia nullum contra eum, qui occisus est, odium prius habuisse monstratur. **7** Idcirco præcipio tibi, ut tres civitates æqualis inter se spatii dividias. **8** Cum autem dilataverit Dominus Deus tuus terminos tuos, sicut juravit patribus tuis, et dederit tibi cunctam terram, quam eis pollicitus est **9** (si tamen custodieris mandata ejus, et feceris, quæ hodie præcipio tibi, ut diligas Dominum Deum tuum, et ambules in viis ejus omni tempore), addes tibi tres alias civitates, et supradictarum trium urbium numerum duplicabis: **10** ut non effundatur sanguis innoxius in medio terræ, quam Dominus Deus tuus dabit tibi possidendum, ne sis sanguinis reus. **11** Si quis autem, odio habens proximum suum, insidiatus fuerit vitæ ejus, surgensque percusserit illum, et mortuus fuerit, fugeritque ad unam de supradictis urbibus, **12** mittent seniores civitatis illius, et arripiant eum de loco effugii, tradentque in manu proximi, cuius sanguis effusus est, et morietur. **13** Non miseraberis ejus, et auferes innoxium sanguinem de Israël, **14** non judicabimur in diebus illis. **18** Cumque diligentissime perscrutantes, invenerint falsum testem dixisse contra fratrem suum mendacium, **19** reddent ei sicut fratri suo facere cogitavit, et auferes malum de medio tui: **20** ut audientes ceteri timorem habeant, et nequaquam talia audeant facere. **21** Non misereberis ejus, sed animam pro anima, oculum pro oculo, dentem pro dente, manum pro manu, pedem pro pede exiges.

20 Si exieris ad bellum contra hostes tuos, et videris equitatus et currus, et majorem quam tu habeas adversarii exercitus multitudinem, non timebis eos: quia Dominus Deus tuus tecum est, qui eduxit te de terra Ægypti. **2** Appropinquante autem jam prælio, stabit sacerdos ante aciem, et sic loquetur ad populum: **3** Audi, Israël: vos hodie contra inimicos vestros pugnam committitis: non pertimescat cor vestrum, nolite metuere, nolite cedere, nec formidetis eos: **4** quia Dominus Deus vester in medio vestri est, et pro vobis contra adversarios dimicabit, ut eruat vos de periculo. **5** Duces quoque per singulas turmas audiente exercitu proclamabunt: Quis est homo qui ædificavit domum novam, et non dedicavit eam? vadat, et revertatur in domum suam, ne forte moriatur in bello, et alius dedicet eam. **6** Quis est homo qui plantavit vineam, et necedum fecit eam esse communem, de qua vesci omnibus liceat? vadat, et revertatur in domum suam, ne forte moriatur in bello, et alius dedicet eam. **7** Quis est homo, qui despontit uxorem, et non accepit eam? vadat, et revertatur in domum suam, ne forte moriatur in bello, et alius homo accipiat eam. **8** His dictis addent reliqua, et loquentur ad populum: Quis est homo formidolosus, et corde pavido? vadat, et revertatur in domum suam, ne pavere faciat corda fratrum suorum, sicut ipse timore perterritus est. **9** Cumque siluerint duces exercitus, et finem loquendi fecerint, unusquisque suos ad bellandum cuneos præparabit. **10** Si quando accesseris ad expugnandam civitatem, offeres ei primum pacem. **11** Si receperit, et aperuerit tibi portas, cunctus

populus, qui in ea est, salvabitur, et serviet tibi tu autem alienus eris ab innocentis cruento, qui sub tributo. **12** Sin autem foedus inire noluerit, fusus est, cum feceris quod præcepit Dominus. et cœperit contra te bellum, oppugnabis eam. **13** **10** Si egressus fueris ad pugnam contra inimicos Cumque tradiderit Dominus Deus tuus illam in tuos, et tradiderit eos Dominus Deus tuus in manu manu tua, percuties omne quod in ea generis tua, captivosque duxeris, **11** et videris in numero masculini est, in ore gladii, **14** absque mulieribus captivorum mulierem pulchram, et adamaveris et infantibus, jumentis et ceteris quæ in civitate eam, voluerisque habere uxorem, **12** introduces sunt. Omnem prædam exercitui divides, et comedes eam in domum tuam: quæ radet cæsariem, et de spoliis hostium tuorum, quæ Dominus Deus circumcidet unguis, **13** et deponet vestem, in tuus dederit tibi. **15** Sic facies cunctis civitatibus, qua capta est: sedensque in domo tua, flebit quæ a te procul valde sunt, et non sunt de his patrem et matrem suam uno mense: et postea urbibus, quas in possessionem accepturus es. **16** De intrabis ad eam, dormiesque cum illa, et erit uxor his autem civitatibus, quæ dabuntur tibi, nullum tua. **14** Si autem postea non sederit animo tuo, omnino permittes vivere: **17** sed interficies in dimittes eam liberam, nec vendere poteris pecunia, ore gladii, Hethæum videlicet, et Amorrhæum, et nec opprimere per potentiam: quia humiliasti Chananæum, Pherezæum, et Hevæum, et Jebusæum, eam. **15** Si habuerit homo uxores duas, unam sicut præcepit tibi Dominus Deus tuus: **18** ne forte dilectam, et alteram odiosam, genuerintque ex eo doceant vos facere cunctas abominationes, quas liberos, et fuerit filius odiosæ primogenitus, **16** ipsi operati sunt diis suis, et peccatis in Dominum volueritque substantiam inter filios suos dividere, Deum vestrum. **19** Quando obsederis civitatem non poterit filium dilecta facere primogenitum, et multo tempore, et munitionibus circumdederis ut præferre filio odiosa: **17** sed filium odiosæ agnoscat expugnes eam, non succides arbores, de quibus primogenitum, dabitque ei de his quæ habuerit vesci potest, nec securibus per circuitum debes cuncta duplia: iste est enim principium liberorum vastare regionem: quoniam lignum est, et non ejus, et huic debentur primogenita. **18** Si genuerit homo, nec potest bellantium contra te augere homo filium contumacem et protervum, qui non numerum. **20** Si qua autem ligna non sunt pomifera, audiat patris aut matris imperium, et coercitus sed agrestia, et in ceteros apta usus, succide, et instrue machinas, donec capias civitatem, quæ obediens contempserit: **19** apprehendent eum, et ducent ad seniores civitatis illius, et ad portam contra te dimicat.

21 Quando inventum fuerit in terra, quam Dominus Deus tuus daturus est tibi, hominis cadaver occisi, et ignorabitur cœdis reus, **2** egredientur majores natu, et judices tui, et metientur a loco cadaveris singularum per circuitum spatia civitatum: **3** et quam vicinorem ceteris esse perspexerint, seniores civitatis illius tollent vitulam de armento, quæ non traxit jugum, nec terram scidit vomere, **4** et ducent eam ad vallem asperam atque saxosam, quæ numquam arata est, nec semenitem recepit: et cœdant in ea cervices vitulae: **5** accendentque sacerdotes filii Levi, quos elegerit Dominus Deus tuus ut ministrent ei, et benedicant in nomine ejus, et ad verbum eorum omne negotium, et quidquid mundum, vel immundum est, judicetur. **6** Et venient majores natu civitatis illius ad imperfectum, lavabuntque manus suas super vitulam, quæ in valle percussa est, **7** et dicent: Manus nostræ non effuderunt sanguinem hunc, nec oculi viderunt: **8** propitius esto populo tuo Israël, quem redemisti, Domine, et ne reputes sanguinem innocentem in medio populi tui Israël. Et auferetur ab eis reatus sanguinis: **9**

protervus et contumax est: monita nostra audire contemnit, comissionibus vacat, et luxuriæ atque conviviis: **21** lapidibus eum obruet populus civitatis, et morietur, ut auferatis malum de medio vestri, et universus Israël audiens pertimescat. **22** Quando peccaverit homo quod morte plectendum est, et adjudicatus morti appensus fuerit in patibulo: **23** non permanebit cadaver ejus in ligno, sed in eadem die sepelietur: quia maledictus a Deo est qui pendet in ligno: et nequaquam contaminabis terram tuam, quam Dominus Deus tuus dederit tibi in possessionem.

22 Non videbis bovem fratris tui, aut ovem errantem, et præteribis: sed reduces fratri tuo, **2** etiamsi non est propinquus frater tuus, nec nosti eum: duces in domum tuam, et erunt apud te quamdiu quærat ea frater tuus, et recipiat. **3** Similiter facies de asino, et de vestimento, et de omni re fratris tui, quæ perierit: si inveneris eam, ne negligas quasi alienam. **4** Si videris asinum fratris tui aut bovem cecidissem in via, non despicies, sed sublevabis cum eo. **5** Non induetur mulier veste virili, nec vir utetur veste feminea: abominabilis

enim apud Deum est qui facit hæc. **6** Si ambulans per et apprehendens concubuerit cum illa, et res ad viam, in arbore vel in terra nidum avis inveneris, judicium venerit: **29** dabit qui dormivit cum ea, et matrem pullis vel ovis desuper incubantem: patri puellæ quinquaginta siclos argenti, et habebit non tenebis eam cum filii, **7** sed abire patieris, eam uxorem, quia humiliavit illam: non poterit captos tenens filios: ut bene sit tibi, et longo vivas dimittere eam cunctis diebus vitæ suæ. **30** Non tempore. **8** Cum ædificaveris domum novam, facies accipiet homo uxorem patris sui, nec revelabat murum tecti per circuitum: ne effundatur sanguis in domo tua, et sis reus labente alio, et in præcepseruente. **9** Non seres vineam tuam altero semine: ne et sementis quam sevisti, et quæ nascuntur ex vinea, pariter sanctificentur. **10** Non arabis in bove simul et asino. **11** Non indueris vestimento, quod ex lana linoque contextum est. **12** Funiculos in fimbriis facies per quatuor angulos pallii tui, quo operieris. **13** Si duxerit vir uxorem, et postea odio habuerit eam, **14** quæsieritque occasiones quibus dimittat eam, objiciens ei nomen pessimum, et dixerit: Uxorem hanc accepi, et ingressus ad eam non inveni virginem: **15** tollent eam pater et mater ejus, et ferent secum signa virginitatis ejus ad seniores urbis qui in porta sunt: **16** et dicet pater: Filiam meam dedi huic uxorem: quam quia odit, **17** imponit ei nomen pessimum, ut dicat: Non inveni filiam tuam virginem: et ecce hæc sunt signa virginitatis filiæ meæ. Expandent vestimentum coram senioribus civitatis: **18** apprehendentque senes urbis illius virum, et verberabunt illum, **19** condemnantes insuper centum siclis argenti, quos dabit patri puellæ, quoniam diffamavit nomen pessimum super virginem Israël: habebitque eam uxorem, et non poterit dimittere eam omnibus diebus vitæ suæ. **20** Quod si verum est quod objicit, et non est in puella inventa virginitas, **21** ejicient eam extra fores domus patris sui, et lapidibus obruent viri civitatis illius, et morietur: quoniam fecit nefas in Israël, ut fornicaretur in domo patris sui: et auferes malum de medio tui. **22** Si dormierit vir cum uxore alterius, uterque morietur, id est, adulter et adultera: et auferes malum de Israël. **23** Si puellam virginem desperonderit vir, et invenerit eam aliquis in civitate, et concubuerit cum ea, **24** educes utrumque ad portam civitatis illius, et lapidibus obruentur: puella, quia non clamavit, cum esset in civitate: vir, quia humiliavit uxorem proximi sui: et auferes malum de medio tui. **25** Sin autem in agro repererit vir puellam, quæ desponsata est, et apprehendens concubuerit cum ea, ipse morietur solus: **26** puella nihil patietur, nec est rea mortis: quoniam sicut latro consurgit contra fratrem suum, et occidit animam ejus, ita et puella perpessa est. **27** Sola erat in agro: clamavit, et nullus affuit qui liberaret eam. **28** Si invenerit vir puellam virginem, quæ non habet sponsum,

et apprehendens concubuerit cum illa, et res ad viam, in arbore vel in terra nidum avis inveneris, judicium venerit: **29** dabit qui dormivit cum ea, patri puellæ quinquaginta siclos argenti, et habebit non tenebis eam cum filii, **7** sed abire patieris, eam uxorem, quia humiliavit illam: non poterit captos tenens filios: ut bene sit tibi, et longo vivas dimittere eam cunctis diebus vitæ suæ. **30** Non tempore. **8** Cum ædificaveris domum novam, facies accipiet homo uxorem patris sui, nec revelabat murum tecti per circuitum: ne effundatur sanguis in domo tua, et sis reus labente alio, et in præcepseruente. **9** Non seres vineam tuam altero semine: ne et sementis quam sevisti, et quæ nascuntur ex vinea, pariter sanctificentur. **10** Non arabis in bove simul et asino. **11** Non indueris vestimento, quod ex lana linoque contextum est. **12** Funiculos in fimbriis facies per quatuor angulos pallii tui, quo operieris. **13** Si duxerit vir uxorem, et postea odio habuerit eam, **14** quæsieritque occasiones quibus dimittat eam, objiciens ei nomen pessimum, et dixerit: Uxorem hanc accepi, et ingressus ad eam non inveni virginem: **15** tollent eam pater et mater ejus, et ferent secum signa virginitatis ejus ad seniores urbis qui in porta sunt: **16** et dicet pater: Filiam meam dedi huic uxorem: quam quia odit, **17** imponit ei nomen pessimum, ut dicat: Non inveni filiam tuam virginem: et ecce hæc sunt signa virginitatis filiæ meæ. Expandent vestimentum coram senioribus civitatis: **18** apprehendentque senes urbis illius virum, et verberabunt illum, **19** condemnantes insuper centum siclis argenti, quos dabit patri puellæ, quoniam diffamavit nomen pessimum super virginem Israël: habebitque eam uxorem, et non poterit dimittere eam omnibus diebus vitæ suæ. **20** Quod si verum est quod objicit, et non est in puella inventa virginitas, **21** ejicient eam extra fores domus patris sui, et lapidibus obruent viri civitatis illius, et morietur: quoniam fecit nefas in Israël, ut fornicaretur in domo patris sui: et auferes malum de medio tui. **22** Si dormierit vir cum uxore alterius, uterque morietur, id est, adulter et adultera: et auferes malum de Israël. **23** Si puellam virginem desperonderit vir, et invenerit eam aliquis in civitate, et concubuerit cum ea, **24** educes utrumque ad portam civitatis illius, et lapidibus obruentur: puella, quia non clamavit, cum esset in civitate: vir, quia humiliavit uxorem proximi sui: et auferes malum de medio tui. **25** Sin autem in agro repererit vir puellam, quæ desponsata est, et apprehendens concubuerit cum ea, ipse morietur solus: **26** puella nihil patietur, nec est rea mortis: quoniam sicut latro consurgit contra fratrem suum, et occidit animam ejus, ita et puella perpessa est. **27** Sola erat in agro: clamavit, et nullus affuit qui liberaret eam. **28** Si invenerit vir puellam virginem, quæ non habet sponsum,

23 Non intravit eunuchus, attritis vel amputatis testiculis et abscesso veretro, ecclesiam Domini. **2** Non ingredietur mamzer, hoc est, de scoto natus, in ecclesiam Domini, usque ad decimam generationem. **3** Ammonites et Moabites etiam post decimam generationem non intrabunt ecclesiam Domini in æternum: **4** quia noluerunt vobis occurrere cum pane et aqua in via quando egressi estis de Ægypto: et quia conduxerunt contra te Balaam filium Beor de Mesopotamia Syriæ, ut malediceret tibi: **5** et noluit Dominus Deus tuus audire Balaam, vertitque maledictionem ejus in benedictionem tuam, eo quod diligeret te. **6** Non facies cum eis pacem, nec quæras eis bona cunctis diebus vitæ tuæ in sempiternum. **7** Non abominaberis Idumæum, quia frater tuus est: nec Ægyptum, quia advena fuisti in terra ejus. **8** Qui nati fuerint ex eis, tertia generatione intrabunt in ecclesiam Domini. **9** Quando egressus fueris adversus hostes tuos in pugnam, custodies te ab omni re mala. **10** Si fuerit inter vos homo, qui nocturno pollutus sit somnio, egredietur extra castra, **11** et non revertetur, priusquam ad vesperam lavetur aqua: et post solis occasum regredietur in castra. **12** Habebis locum extra castra, ad quem egrediariis ad requisita naturæ, **13** gerens paxillum in balteo: cumque sederis, fodies per circuitum, et egesta humo operies **14** quo revelatus es: Dominus enim Deus tuus ambulat in medio castrorum, ut eruat te, et tradat tibi inimicos tuos: et sint castra tua sancta, et nihil in eis appareat foeditatis, ne derelinquat te. **15** Non trades servum domino suo, qui ad te configerit. **16** Habitabit tecum in loco, qui ei placuerit, et in una urbium tuarum requiescat: ne contristes eum. **17** Non erit meretrix de filiabus Israël, nec scortator de filiis Israël. **18** Non offeres mercedem prostibuli, nec pretium canis in domo Domini Dei tui, quidquid illud est quod voveris: quia abominatio est utrumque apud Dominum Deum tuum. **19** Non fœnerabis fratri tuo ad usuram pecuniam, nec fruges, nec quamlibet aliam rem: **20** sed alieno. Fratri autem tuo absque usura id quo indiget, commodabis: ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in omni opere tuo in terra, ad quam ingredieris possidendum. **21** Cum votum

voveris Domino Deo tuo, non tardabis reddere: quia pignoris loco viduæ vestimentum. **18** Memento quod requiret illud Dominus Deus tuus, et si moratus servieris in Ægypto, et eruerit te Dominus Deus fueris, reputabitur tibi in peccatum. **22** Si nolueris tuus inde. Idcirco præcipio tibi ut facias hanc rem. polliceri, absque peccato eris. **23** Quod autem semel egressum est de labiis tuis, observabis, et facies sicut promisiisti Domino Deo tuo, et propria voluntate et ore tuo locutus es. **24** Ingressus vineam proximi tui, comedere uvas, quantum tibi placuerit: foras autem ne efferas tecum. **25** Si intraveris in segetem amici tui, franges spicas, et manu conteres: falce autem non metes.

24 Si acceperit homo uxorem, et habuerit eam, et non invenerit gratiam ante oculos ejus propter aliquam fœditatem: scribe libellum repudii, et dabit in manu illius, et dimittet eam de domo sua. **2**

Cumque egressa alterum maritum duxerit, **3** et ille quoque oderit eam, dederitque ei libellum repudii, et dimiserit de domo sua, vel certe mortuus fuerit: **4** non poterit prior maritus recipere eam in uxorem: quia polluta est, et abominabilis facta est coram Domino: ne peccare facias terram tuam, quam Dominus Deus tuus tradiderit tibi possidendum. **5** Cum acceperit homo nuper uxorem, non procedet ad bellum, nec ei quippiam necessitatibus injungetur publicæ, sed vacabit absque culpa domi suæ, ut uno anno lætetur cum uxore sua. **6** Non accipies loco pignoris inferiorem, et superiore molam: quia animam suam opposuit tibi. **7** Si deprehensus fuerit homo sollicitans fratrem suum de filiis Israël, et vendito eo acceperit pretium, interficietur, et auferes malum de medio tui. **8** Observa diligenter ne incurras plagam lepræ, sed facies quecumque docuerint te sacerdotes Levitici generis, juxta id quod præcepi eis, et imple sollicite. **9** Mementote quæ fecerit Dominus Deus vester Mariæ in via cum egrederemini de Ægypto. **10** Cum repetes a proximo tuo rem aliquam, quam debet tibi, non ingredieris domum ejus ut pignus auferas: **11** sed stabis foris, et ille tibi proferet quod habuerit. **12** Sin autem pauper est, non pernoctabit apud te pignus, **13** sed statim reddes ei ante solis occasum: ut dormiens in vestimento suo, benedicat tibi, et habeas justitiam coram Domino Deo tuo. **14** Non negabis mercedem indigentis, et pauperis fratris tui, sive advenæ, qui tecum moratur in terra, et intra portas tuas est: **15** sed eadem die reddes ei pretium laboris sui ante solis occasum, quia pauper est, et ex eo sustentat animam suam: ne clamet contra te ad Dominum, et reputetur tibi in peccatum. **16** Non occidentur patres pro filiis, nec filii pro patribus, sed unusquisque pro peccato suo morietur. **17** Non pervertes judicium advenæ et pupilli, nec auferes

pignoris loco viduæ vestimentum. **18** Memento quod servieris in Ægypto, et eruerit te Dominus Deus manipulum reliqueris, non reverteris, ut tollas illum: sed advenam, et pupillum, et viduam auferre patieris, ut benedicat tibi Dominus Deus tuus in omni opere manuum tuarum. **20** Si fruges collegeris olivarum, quidquid remanserit in arboribus, non revertaris ut colligas: sed reliquæ advenæ, pupillo, ac viduae. **21** Si vindemiaveris vineam tuam, non colliges remanentes racemos: sed cedent in usus advenæ, pupilli, ac viduæ. **22** Memento quod et tu servieris in Ægypto, et idcirco præcipio tibi ut facias hanc rem.

25 Si fuerit causa inter aliquos, et interpellaverint judices: quem justum esse perspexerint, illi justitiae palmam dabunt: quem impium, condemnabunt impietatis. **2** Sin autem eum, qui peccavit, dignum viderint plagis: prosternent, et coram se facient verberari. Pro mensura peccati erit et plagarum modus: **3** ita dumtaxat, ut quadragenarium numerum non excedant: ne foede laceratus ante oculos tuos abeat frater tuus. **4** Non ligabis os bovis terentis in area fruges tuas. **5** Quando habitaverint fratres simul, et unus ex eis absque liberis mortuus fuerit, uxori defuncti non nubet alteri: sed accipiet eam frater ejus, et suscitabit semen fratris sui: **6** et primogenitum ex ea filium nomine illius appellabit, ut non deleatur nomen ejus ex Israël. **7** Sin autem noluerit accipere uxorem fratris sui, quæ ei lege debetur, perget mulier ad portam civitatis, et interpellabit maiores natu, dicetque: Non vult frater viri mei suscitare nomen fratris sui in Israël, nec me in conjugem sumere. **8** Statimque accersiri eum facient, et interrogabunt. Si responderit: Nolo eam uxorem accipere: **9** accedet mulier ad eum coram senioribus, et tollet calceamentum de pede ejus, sputetque in faciem illius, et dicet: Sic fiet homini, qui non ædificat domum fratris sui. **10** Et vocabitur nomen illius in Israël, Domus discalceati. **11** Si habuerint inter se jurgium viri duo, et unus contra alterum rixari coeperit, volensque uxori alterius eruere virum suum de manu fortioris, miseritque manum, et apprehenderit verenda ejus: **12** abscedes manum illius, nec flecteris super eam ulla misericordia. **13** Non habebis in sacculo diversa pondera, majus et minus: **14** nec erit in domo tua modius major, et minor. **15** Pondus habebis justum et verum, et modius æqualis et verus erit tibi: ut multo vivas tempore super terram, quam Dominus Deus tuus

dederit tibi. **16** Abominatur enim Dominus tuus tuo, et de excelso cælorum habitaculo, et benedic eum qui facit hæc, et aversatur omnem injustitiam. populo tuo Israël, et terræ, quam dedisti nobis, **17** Memento quæ fecerit tibi Amalec in via quando sicut jurasti patribus nostris, terræ lacte et melle egrediebaris ex Ægypto: **18** quomodo occurrerit mananti. **16** Hodie Dominus Deus tuus præcepit tibi tibi, et extremos agminis tui, qui lassi residebant, ut facias mandata hæc atque judicia: et custodias ceciderit, quando tu eras fame et labore confectus: et impleas ex toto corde tuo, et ex tota anima et non timuerit Deum. **19** Cum ergo Dominus Deus tuus dederit tibi requiem, et subjecerit cunctas per circuitum nationes in terra, quam tibi pollicitus est: delebis nomen ejus sub cælo. Cave ne obliscaris.

26 Cumque intraveris terram, quam Dominus Deus tuus tibi datus est possidendum, et obtinueris eam, atque habitaveris in ea: **2** tolles de cunctis frugibus tuis primitias, et pones in cartallo, pergesque ad locum quem Dominus Deus tuus

elegit, ut ibi invocetur nomen ejus: **3** accedesque ad sacerdotem, qui fuerit in diebus illis, et dices

ad eum: Profiteor hodie coram Domino Deo tuo, quod præcipio vobis hodie. **2** Cumque transieritis quod ingressus sum in terram, pro qua juravit patribus nostris, ut daret eam nobis. **4** Suscipiensque sacerdos cartallum de manu tua, ponet ante altare Domini Dei tui: **5** et loqueris in conspectu Domini Dei tui: Syrus persecubatur patrem meum, qui descendit in Ægyptum, et ibi peregrinatus

est in paucissimo numero: crevitque in gentem magnam ac robustam et infinitæ multitudinis.

6 Afflixeruntque nos Ægyptii, et persecuti sunt, imponentes onera gravissima: **7** et clamavimus ad

Dominum Deum patrum nostrorum: qui exaudivit nos, et respxit humilitatem nostram, et laborem,

atque angustiam: **8** et eduxit nos de Ægypto in manu forti, et brachio extento, in ingenti pavore, in

signis atque portentis: **9** et introduxit ad locum istum, et tradidit nobis terram lacte et melle

manantem. **10** Et idcirco nunc offero primitias frugum terræ, quam Dominus dedit mihi. Et dimittes

eas in conspectu Domini Dei tui, et adorato Domino Deo tuo. **11** Et epulaberis in omnibus bonis, quæ

Dominus Deus tuus dederit tibi et domui tuæ, tu et Levites, et advena qui tecum est. **12** Quando anno decimarum tertio, dabis Levitæ, et advenæ, et

saturentur: **13** loquerisque in conspectu Domini Deo tui: Abstuli quod sanctificatum est de domo mea, et dedi illud Levitæ et advenæ, et pupillo ac

viduæ, sicut jussisti mihi: non præteriri mandata tua, nec sum oblitus imperii tui. **14** Non comedи ex eis in luctu meo, nec separavi ea in qualibet immunditia, nec expendi ex his quidquam in re funebri. Obedivi voci Domini Dei mei, et feci omnia

sicut præcepisti mihi. **15** Respice de sanctuario proximi sui: et dicet omnis populus: Amen.

27 Præcepit autem Moyses et seniores Israël populo, dicentes: Custodite omne mandatum

Jordanem in terram, quam Dominus Deus tuus dabit tibi, eriges ingentes lapides, et calce lævigabis eos, **3** ut possis in eis scribere omnia verba legis hujus, Jordane transmisso: ut introéas terram, quam Dominus Deus tuus dabit tibi, terram lacte et melle manantem, sicut juravit patribus tuis. **4**

Quando ergo transieritis Jordanem, erigite lapides, quos ego hodie præcipio vobis in monte Hebal, et lævigabis eos calce: **5** et ædificabis ibi altare

Domino Deo tuo de lapidibus, quos ferrum non tetigit, **6** et de axis informibus et impolitis: et

offeres super eo holocausta Domino Deo tuo, **7** et immolabis hostias pacificas, comedesque ibi, et epulaberis coram Domino Deo tuo. **8** Et scribes super lapides omnia verba legis hujus plane et lucide. **9** Dixeruntque Moyses et sacerdotes Levitici generis ad omnem Israëlem: Attende, et audi, Israël:

hodie factus es populus Domini Dei tui: **10** audies vocem ejus, et facies mandata atque justitias, quas ego præcipio tibi. **11** Præcepitque Moyses populo in die illo, dicens: **12** Hi stabunt ad benedicendum

populo super montem Garizim, Jordane transmisso: Simeon, Levi, Judas, Issachar, Joseph, et Benjamin.

13 Et e regione isti stabunt ad maledicendum in monte Hebal: Ruben, Gad, et Aser, et Zabulon, Dan, et Nephthali. **14** Et pronuntiabunt Levitæ, dicentque ad omnes viros Israël excelsa voce: **15**

Maledictus homo qui facit sculptile et conflatile, abominationem Domini, opus manuum artificum,

ponetque illud in abscondito: et respondebit omnis populus, et dicet: Amen. **16** Maledictus qui non honorat patrem suum, et matrem: et dicet omnis

funebri. Obedivi voci Domini Dei mei, et feci omnia populus: Amen. **17** Maledictus qui transfert terminos

sicut præcepisti mihi. **18** Et dicet omnis populus: Amen. **18** Et Dominus elegit te hodie ut sis ei populus peculiaris, sicut locutus est tibi, et custodias omnia præcepta illius: **19** et faciat te excelsorem cunctis gentibus quas creavit, in laudem, et nomen, et gloriam suam: ut sis populus sanctus Domini Dei tui, sicut locutus est.

Maledictus qui errare facit cæcum in itinere: et dicet fueris deos alienos, neque colueris eos. **15** Quod si omnis populus: Amen. **19** Maledictus qui pervertit audire nolueris vocem Domini Dei tui, ut custodias, judicium advenæ, pupilli et viduæ: et dicet omnis et facias omnia mandata ejus et cærenonias, populus: Amen. **20** Maledictus qui dormit cum uxore quas ego præcipio tibi hodie, venient super te patris sui, et revelat oportumentum lectuli ejus: omnes maledictiones istæ, et apprehendent te. **16** et dicet omnis populus: Amen. **21** Maledictus qui Maledictus eris in civitate, maledictus in agro. **17** dormit cum omni jumento: et dicet omnis populus: Maledictum horreum tuum, et maledictæ reliquiæ Amen. **22** Maledictus qui dormit cum sorore sua, tuæ. **18** Maledictus fructus ventris tui, et fructus filia patris sui, vel matris suæ: et dicet omnis terræ tuæ, armenta boum tuorum, et greges ovium populus: Amen. **23** Maledictus qui dormit cum socru tuarum. **19** Maledictus eris ingrediens, et maledictus sua: et dicet omnis populus: Amen. **24** Maledictus egrediens. **20** Mittet Dominus super te famem qui clam percusserit proximum suum: et dicet et esuriem, et increpationem in omnia opera omnis populus: Amen. **25** Maledictus qui accipit tua, quæ tu facies: donec conterat te, et perdat munera, ut percutiat animam sanguinis innocentis: et dicet omnis populus: Amen. **26** Maledictus qui non permanet in sermonibus legis hujus, nec eos opere perficit: et dicet omnis populus: Amen.

28 Si autem audieris vocem Domini Dei tui, ut facias atque custodias omnia mandata ejus, quæ ego præcipio tibi hodie, faciet te Dominus Deus tuus excelsiorem cunctis gentibus, quæ versantur in terra. **2** Venientque super te universæ benedictiones istæ, et apprehendent te: si tamen præcepta ejus audieris. **3** Benedictus tu in civitate, et benedictus in agro. **4** Benedictus fructus ventris tui, et fructus terræ tuæ, fructusque jumentorum tuorum, greges armentorum tuorum, et caulæ ovium tuarum. **5** Benedicta horrea tua, et benedictæ reliquiæ tuæ. **6** Benedictus eris tu ingrediens et egrediens. **7** Dabit Dominus inimicos tuos, qui consurgunt adversum te, corruentes in conspectu tuo: per unam viam venient contra te, et per septem fugient a facie tua. **8** Emisset Dominus benedictionem super cellaria tua, et super omnia opera manuum tuarum: benedicetque tibi in terra, quam acceperis. **9** Suscitabit te Dominus sibi in populum sanctum, sicut juravit tibi: si custodieris mandata Domini Dei tui, et ambulaveris in viis ejus. **10** Videbuntque omnes terrarum populi quod nomen Domini invocatum sit super te, et timebunt te. **11** Abundare te faciet Dominus omnibus bonis, fructu uteri tui, et fructu jumentorum tuorum, fructu terræ tuæ, quam juravit Dominus patribus tuis ut daret tibi. **12** Aperiet Dominus thesaurum suum optimum, cælum, ut tribuat pluviam terre tuæ in tempore suo: benedicetque cunctis operibus manuum tuarum. Et fœnerabis gentibus multis, et ipse a nullo foenus accipies. **13** Constituet te Dominus in caput, et non in caudam: et eris semper supra, et non subter: si tamen audieris mandata Domini Dei tui quæ ego præcipio tibi hodie, et custodieris et feceris, **14** ac non declinaveris ab eis nec ad dexteram, nec ad sinistram, nec secutus

fueris deos alienos, neque colueris eos. **15** Quod si omnis populus: Amen. **19** Maledictus qui pervertit audire nolueris vocem Domini Dei tui, ut custodias, judicium advenæ, pupilli et viduæ: et dicet omnis et facias omnia mandata ejus et cærenonias, populus: Amen. **20** Maledictus qui dormit cum uxore quas ego præcipio tibi hodie, venient super te patris sui, et revelat oportumentum lectuli ejus: omnes maledictiones istæ, et apprehendent te. **16** et dicet omnis populus: Amen. **21** Maledictus qui Maledictus eris in civitate, maledictus in agro. **17** dormit cum omni jumento: et dicet omnis populus: Maledictum horreum tuum, et maledictæ reliquiæ Amen. **22** Maledictus qui dormit cum sorore sua, tuæ. **18** Maledictus fructus ventris tui, et fructus filia patris sui, vel matris suæ: et dicet omnis terræ tuæ, armenta boum tuorum, et greges ovium populus: Amen. **23** Maledictus qui dormit cum socru tuarum. **19** Maledictus eris ingrediens, et maledictus sua: et dicet omnis populus: Amen. **24** Maledictus egrediens. **20** Mittet Dominus super te famem qui clam percusserit proximum suum: et dicet et esuriem, et increpationem in omnia opera omnis populus: Amen. **25** Maledictus qui accipit tua, quæ tu facies: donec conterat te, et perdat munera, ut percutiat animam sanguinis innocentis: et dicet omnis populus: Amen. **26** Maledictus qui non permanet in sermonibus legis hujus, nec eos opere perficit: et dicet omnis populus: Amen.

28 Si autem audieris vocem Domini Dei tui, ut facias atque custodias omnia mandata ejus, quæ ego præcipio tibi hodie, faciet te Dominus Deus tuus excelsiorem cunctis gentibus, quæ versantur in terra. **2** Venientque super te universæ benedictiones istæ, et apprehendent te: si tamen præcepta ejus audieris. **3** Benedictus tu in civitate, et benedictus in agro. **4** Benedictus fructus ventris tui, et fructus terræ tuæ, fructusque jumentorum tuorum, greges armentorum tuorum, et caulæ ovium tuarum. **5** Benedicta horrea tua, et benedictæ reliquiæ tuæ. **6** Benedictus eris tu ingrediens et egrediens. **7** Dabit Dominus inimicos tuos, qui consurgunt adversum te, corruentes in conspectu tuo: per unam viam venient contra te, et per septem fugient a facie tua. **8** Emisset Dominus benedictionem super cellaria tua, et super omnia opera manuum tuarum: benedicetque tibi in terra, quam acceperis. **9** Suscitabit te Dominus sibi in populum sanctum, sicut juravit tibi: si custodieris mandata Domini Dei tui, et ambulaveris in viis ejus. **10** Videbuntque omnes terrarum populi quod nomen Domini invocatum sit super te, et timebunt te. **11** Abundare te faciet Dominus omnibus bonis, fructu uteri tui, et fructu jumentorum tuorum, fructu terræ tuæ, quam juravit Dominus patribus tuis ut daret tibi. **12** Aperiet Dominus thesaurum suum optimum, cælum, ut tribuat pluviam terre tuæ in tempore suo: benedicetque cunctis operibus manuum tuarum. Et fœnerabis gentibus multis, et ipse a nullo foenus accipies. **13** Constituet te Dominus in caput, et non in caudam: et eris semper supra, et non subter: si tamen audieris mandata Domini Dei tui quæ ego præcipio tibi hodie, et custodieris et feceris, **14** ac non declinaveris ab eis nec ad dexteram, nec ad sinistram, nec secutus

fueris deos alienos, neque colueris eos. **15** Quod si omnis populus: Amen. **19** Maledictus qui pervertit audire nolueris vocem Domini Dei tui, ut custodias, judicium advenæ, pupilli et viduæ: et dicet omnis et facias omnia mandata ejus et cærenonias, populus: Amen. **20** Maledictus qui dormit cum uxore quas ego præcipio tibi hodie, venient super te patris sui, et revelat oportumentum lectuli ejus: omnes maledictiones istæ, et apprehendent te. **16** et dicet omnis populus: Amen. **21** Maledictus qui Maledictus eris in civitate, maledictus in agro. **17** dormit cum omni jumento: et dicet omnis populus: Maledictum horreum tuum, et maledictæ reliquiæ Amen. **22** Maledictus qui dormit cum sorore sua, tuæ. **18** Maledictus fructus ventris tui, et fructus filia patris sui, vel matris suæ: et dicet omnis terræ tuæ, armenta boum tuorum, et greges ovium populus: Amen. **23** Maledictus qui dormit cum socru tuarum. **19** Maledictus eris ingrediens, et maledictus sua: et dicet omnis populus: Amen. **24** Maledictus egrediens. **20** Mittet Dominus super te famem qui clam percusserit proximum suum: et dicet et esuriem, et increpationem in omnia opera omnis populus: Amen. **25** Maledictus qui accipit tua, quæ tu facies: donec conterat te, et perdat munera, ut percutiat animam sanguinis innocentis: et dicet omnis populus: Amen. **26** Maledictus qui non permanet in sermonibus legis hujus, nec eos opere perficit: et dicet omnis populus: Amen.

diis alienis, ligno et lapidi. **37** Et eris perditus in illuvie secundarum, quæ egrediuntur de medio proverbium ac fabulam omnibus populis, ad quos feminum ejus, et super liberis qui eadem hora te introduxerit Dominus. **38** Sementem multam nati sunt. Comedent enim eos clam propter rerum jacies in terram, et modicum congregabis: quia omnium penuriam in obsidione et vastitate, qua locustæ devorabunt omnia. **39** Vineam plantabis, opprimet te inimicus tuus intra portas tuas. **58** Nisi et fodies: et vinum non bibes, nec colliges ex custodieris et feceris omnia verba legis hujus, quæ ea quippiam: quoniam vastabitur vermbus. **40** scripta sunt in hoc volumine, et timueris nomen Olivas habebis in omnibus terminis tuis, et non ejus gloriosum et terribile, hoc est, Dominum ungeris oleo: quia defluent, et peribunt. **41** Filios Deum tuum: **59** augebit Dominus plagas tuas, et generabis et filias, et non frueris eis: quoniam plagas seminis tui, plagas magnas et perseverantes, ducentur in captivitatem. **42** Omnes arbores tuas et infirmitates pessimas et perpetuas: **60** et convertet fruges terræ tuæ rubigo consumet. **43** Advena, qui in te omnes afflictiones Ægypti, quas timuisti, et tecum versatur in terra, ascendet super te, eritque adhærebunt tibi. **61** Insuper et universos languores, sublimior: tu autem descendes, et eris inferior. **44** et plagas, quæ non sunt scriptæ in volumine legis Ipse fœnerabit tibi, et tu non fœnerabis ei. Ipse hujus, inducit Dominus super te, donec te conterat: erit in caput, et tu eris in caudam. **45** Et venient **62** et remanebitis pauci numero, qui prius eratis super te omnes maledictiones istæ, et persequentes sicut astra cæli præ multitudine, quoniam non apprehendent te, donec interreas: quia non audisti audisti vocem Domini Dei tui. **63** Et sicut ante vocem Domini Dei tui, nec servasti mandata ejus lætatus est Dominus super vos, bene vobis faciens, et cærimonias, quas præcepit tibi. **46** Et erunt in vosque multiplicans: sic lætabitur disperdens vos te signa atque prodigia, et in semine tuo usque in atque subvertens, ut auferamini de terra, ad quam sempiternum: **47** eo quod non servieris Domino ingredieris possidendum. **64** Disperget te Dominus Deo tuo in gaudio, cordisque lætitia, propter rerum in omnes populos, a summitate terræ usque ad omnium abundantiam. **48** Servies inimico tuo, terminos ejus: et servies ibi diis alienis, quos et quem immittet tibi Dominus, in fame, et siti, et tu ignoras et patres tui, lignis et lapidibus. **65** nuditate, et omni penuria: et ponet jugum ferreum In gentibus quoque illis non quiesces, neque erit super cervicem tuam, donec te conterat. **49** Adducet requies vestigio pedis tui. Dabit enim tibi Dominus Dominus super te gentem de longinquo, et de ibi cor pavidum, et deficientes oculos, et animam extremis terræ finibus in similitudinem aquilæ consumptam mœrorere: **66** et erit vita tua quasi volantis cum impetu, cuius linguam intelligere non pendens ante te. Timebis nocte et die, et non credes possis: **50** gentem procacissimam, quæ non deferat vitæ tuæ. **67** Mane dices: Quis mihi det vesperum? seni, nec misereatur parvuli, **51** et devoret fructum et vespere: Quis mihi det mane? propter cordis tui jumentorum tuorum, ac fruges terræ tuæ: donec formidinem, qua terreberis, et propter ea, quæ tuis interreas, et non relinquat tibi triticum, vinum, videbis oculis. **68** Reducet te Dominus classibus in et oleum, armenta boum, et greges ovium: donec Ægyptum per viam de qua dixit tibi ut eam amplius te disperdat, **52** et conterat in cunctis urbibus non videres. Ibi venderis inimicis tuis in servos et tuis, et destruantur muri tui firmi atque sublimes, ancillas, et non erit qui emat.

in quibus habebas fiduciam in omni terra tua. Obsideberis intra portas tuas in omni terra tua, quam dabit tibi Dominus Deus tuus: **53** et comedes fructum uteri tui, et carnes filiorum tuorum et filiarum tuarum, quas dederit tibi Dominus Deus tuus, in angustia et vastitate qua opprimet te hostis tuus. **54** Homo delicatus in te, et luxuriosus valde, invidebit fratri suo, et uxori, quæ cubat in sinu suo, **55** ne det eis de carnibus filiorum suorum, quas comedet: eo quod nihil aliud habeat in obsidione et penuria, qua vastaverint te inimici tui intra omnes portas tuas. **56** Tenera mulier et delicata, quæ super terram ingredi non valebat, nec pedis vestigium figere, propter mollitiem et teneritudinem nimiam, invidebit viro suo, qui cubat in sinu ejus, super filii et filiæ carnibus, **57** et

29 Hæc sunt verba fœderis quod præcepit Dominus Moysi ut feriret cum filiis Israël in terra Moab: præter illud foedus, quod cum eis pepigit in Horeb. **2** Vocavitque Moyses omnem Israël, et dixit ad eos: Vos vidistis universa, quæ fecit Dominus coram vobis in terra Ægypti Pharaoni, et omnibus servis ejus, universæque terræ illius, **3** tentationes magnas, quas viderunt oculi tui, signa illa, portentaque ingentia, **4** et non dedit vobis Dominus cor intelligens, et oculos videntes, et aures quæ possunt audire, usque in præsentem diem. **5** Adduxit vos quadraginta annis per desertum: non sunt attrita vestimenta vestra, nec calceamenta pedum vestrorum vetustate consumpta sunt. **6** Panem non comedistis, vinum et siceram non

bibitis: ut sciretis quia ego sum Dominus Deus **27** idcirco iratus est furor Domini contra terram vester. **7** Et venistis ad hunc locum: egressusque est istam, ut induceret super eam omnia maledicta, Sehon rex Hesebon, et Og rex Basan, occurrentes quæ in hoc volumine scripta sunt: **28** et ejecit eos nobis ad pugnam. Et percussimus eos, **8** et tulimus terram eorum, ac tradidimus possidendum Ruben maxima, proiecitur in terram alienam, sicut hodie et Gad, et dimidiæ tribui Manasse. **9** Custodite comprobatur. **29** Abscondita, Domino Deo nostro; ergo verba pacti hujus, et implete ea: ut intelligatis quæ manifesta sunt, nobis et filiis nostris usque universa quæ facitis. **10** Vos statis hodie cuncti in sempiternum, ut faciamus universa verba legis coram Domino Deo vestro, principes vestri, et hujus.

tribus, ac majores natu, atque doctores, omnis populus Israël, **11** liberi et uxores vestræ, et advena qui tecum moratur in castris, exceptis lignorum cæsoribus, et his qui comportant aquas: **12** ut transeas in fœdere Domini Dei tui, et in jurejurando quod hodie Dominus Deus tuus percutit tecum: **13** ut suscit te sibi in populum, et ipse sit Deus tuus sicut locutus est tibi, et sicut juravit patribus tuis, Abraham, Isaac, et Jacob. **14** Nec vobis solis ego hoc fœdus ferio, et hæc juramenta confirmo, **15** sed cunctis præsentibus et absentibus. **16** Vos enim nostis quomodo habitaverimus in terra Ægypti, et quomodo transierimus per medium nationum, quas transeuntes **17** vidistis abominationes et sordes, id est, idola eorum, lignum et lapidem, argentum et aurum, quæ colebant. **18** Ne forte sit inter vos vir aut mulier, familia aut tribus, cuius cor aversum est hodie a Domino Deo nostro, ut vadat et serviat diis illarum gentium: et sit inter vos radix germinans fel et amaritudinem. **19** Cumque audierit verba juramenti hujus, benedicat sibi in corde suo, dicens: Pax erit mihi, et ambulabo in pravitate cordis mei: et absumat ebria sitientem, **20** et Dominus non ignoscat ei: sed tunc quam maxime furor ejus fumet, et zelus contra hominem illum, et sedeant super eum omnia maledicta, quæ scripta sunt in hoc volumine: et deleaf Dominus nomen ejus sub cælo, **21** et consumat eum in perditionem ex omnibus tribus Israël, juxta maledictiones, quæ in libro legis hujus ac foederis continentur. **22** Dicetque sequens generatio, et filii qui nascentur deinceps, et peregrini qui de longe venerint, videntes plagas terræ illius, et infirmitates, quibus eam afflixerit Dominus, **23** sulphure, et salis ardore comburens, ita ut ultra non seratur, nec virens quippiam germinet, in exemplum subversionis Sodomæ et Gomorrhæ, Adamæ et Seboim, quas subvertit Dominus in ira et furore suo. **24** Et dicent omnes gentes: Quare sic fecit Dominus terræ huic? quæ est haec ira furoris ejus immensa? **25** Et respondebunt: Quia dereliquerunt pactum Domini, quod pepigit cum patribus eorum, quando eduxit eos de terra Ægypti: **26** et servierunt diis alienis, et adoraverunt eos, quos nesciebant, et quibus non fuerant attributi:

30 Cum ergo venerint super te omnes sermones isti, benedictio sive maledictio, quam proposui in conspectu tuo: et ductus pœnitudine cordis tui in universis gentibus, in quas disperserit te Dominus Deus tuus, **2** et reversus fueris ad eum, et obedieris ejus imperiis, sicut ego hodie præcipio tibi, cum filiis tuis, in toto corde tuo, et in tota anima tua: **3** reducet Dominus Deus tuus captivitatem tuam, ac miserebitur tui, et rursum congregabit te de cunctis populis, in quos te ante dispersit. **4** Si ad cardines cæli fueris dissipatus, inde te retrahet Dominus Deus tuus, **5** et assumet, atque introducat in terram, quam possederunt patres tui, et obtinebis eam: et benedicens tibi, majoris numeri te esse faciat quam fuerunt patres tui. **6** Circumcidet Dominus Deus tuus cor tuum, et cor seminis tui, ut diligas Dominum Deum tuum in toto corde tuo, et in tota anima tua, ut possis vivere. **7** Omnes autem maledictiones has convertet super inimicos tuos, et eos qui oderunt te et persequuntur. **8** Tu autem reverteris, et audies vocem Domini Dei tui, faciesque universa mandata quæ ego præcipio tibi hodie: **9** et abundare te faciet Dominus Deus tuus in cunctis operibus manuum tuarum, in sobole uteri tui, et in fructu jumentorum tuorum, in ubertate terræ tuæ, et in rerum omnium largitate. Revertetur enim Dominus, ut gaudeat super te in omnibus bonis, sicut gavisus est in patribus tuis: **10** si tamen audieris vocem Domini Dei tui, et custodieris præcepta ejus et cærimonias, quæ in hac lege conscripta sunt: et revertaris ad Dominum Deum tuum in toto corde tuo, et in tota anima tua. **11** Mandatum hoc, quod ego præcipio tibi hodie, non supra te est, neque procul positum, **12** nec in cælo situm, ut possis dicere: Quis nostrum valet ad cælum ascendere, ut deferat illud ad nos, et audiamus atque opere compleamus? **13** neque trans mare positum: ut causeris, et dicas: Quis ex nobis poterit transfretare mare, et illud ad nos usque deferre, ut possimus audire et facere quod præceptum est? **14** sed juxta te est sermo valde, in ore tuo, et in corde tuo, ut facias illum. **15** Considera quod hodie proposuerim in conspectu tuo, vitam et bonum, et e contrario

mortem et malum: **16** ut diligas Dominum Deum custodian, impleantque omnes sermones legis tuum, et ambules in viis ejus, et custodias mandata hujus. **13** Filii quoque eorum qui nunc ignorant, ut illius ac cæremonias atque judicia: et vivas, atque multiplicet te, benedicatque tibi in terra, ad quam ingredieris possidendum. **17** Si autem aversum fuerit cor tuum, et audire nolueris, atque errore deceptus adoraveris deos alienos, et servieris eis: **18** tuæ: voca Josue, et state in tabernaculo testimonii, prædico tibi hodie quod pereas, et parvo tempore ut præcipiam ei. Abierunt ergo Moyses et Josue, et moreris in terra, ad quam Jordane transmisso, steterunt in tabernaculo testimonii: **15** apparuitque ingredieris possidendum. **19** Testes invoco hodie Dominus ibi in columna nubis, quæ stetit in introitu cælum et terram, quod proposuerim vobis vitam et tabernaculi. **16** Dicitque Dominus ad Moysen: Ecce prope sunt dies mortis mortem, benedictionem et maledictionem. Elige tu dormies cum patribus tuis, et populus iste ergo vitam, ut et tu vivas, et semen tuum: **20** et consurgens fornicabitur post deos alienos in terra, ad quam ingreditur ut habitat in ea: ibi derelinquet me, et irritum faciet fœdus, quod pepigi cum eo. **17** Et irascetur furor meus contra eum in die illo: et qua juravit Dominus patribus tuis, Abraham, Isaac, et Jacob, ut daret eam illis.

31 Abiit itaque Moyses, et locutus est omnia verba hæc ad universum Israël, **2** et dixit ad eos: Centum viginti annorum sum hodie; non possum ultra egredi et ingredi, præsertim cum et Dominus dixerit mihi: Non transibis Jordanem istum. **3** Dominus ergo Deus tuus transibit ante te: ipse delebit omnes gentes has in conspectu tuo, et possidebis eas: et Josue iste transibit ante te, sicut locutus est Dominus. **4** Facietque Dominus eis sicut fecit Sehon et Og regibus Amorrhæorum, et terræ eorum, delebitque eos. **5** Cum ergo et hos tradiderit vobis, similiter facietis eis, sicut præcepisti vobis. **6** Viriliter agite, et confortamini: nolite timere, nec paveatis ad conspectum eorum: quia Dominus Deus tuus ipse est duxator tuus, et non dimittet, nec derelinquet te. **7** Vocavitque Moyses Josue, et dixit ei coram omni Israël: Confortare, et esto robustus: tu enim introduces populum istum in terram, quam daturum se patribus eorum juravit Dominus, et tu eam sorte divides. **8** Et Dominus qui duxator est vester, ipse erit tecum: non dimittet, nec derelinquet te: noli timere, nec paveas. **9** Scripsit itaque Moyses legem hanc, et tradidit eam sacerdotibus filiis Levi, qui portabant arcam fœderis Domini, et cunctis senioribus Israël. **10** Præcepitque eis, dicens: Post septem annos, anno remissionis, in solemnitate tabernaculorum, **11** convenientibus cunctis ex Israël, ut appareant in conspectu Domini Dei tui in loco quem elegerit Dominus, leges verba legis hujus coram omni Israël, audiентibus eis, **12** et in unum omni populo congregato, tam viris quam mulieribus, parvulis, et advenis, qui sunt intra portas tuas: ut audiентes discant, et timeant Dominum Deum vestrum, et

custodiant, impleantque omnes sermones legis hujus. **13** Filii quoque eorum qui nunc ignorant, ut audire possint, et timeant Dominum Deum suum cunctis diebus quibus versantur in terra, ad quam vos, Jordane transmisso, pergitis obtinendam. **14** Et ait Dominus ad Moysen: Ecce prope sunt dies mortis mortem, benedictionem et maledictionem. Elige tu dormies cum patribus tuis, et populus iste ergo vitam, ut et tu vivas, et semen tuum: **20** et consurgens fornicabitur post deos alienos in terra, ad quam ingreditur ut habitat in ea: ibi derelinquet me, et irritum faciet fœdus, quod pepigi cum eo. **17** Et irascetur furor meus contra eum in die illo: et derelinquam eum, et abscondam faciem meam ab eo, et erit in devorationem: invenient eum omnia mala et afflictiones, ita ut dicat in illo die: Vere quia non est Deus mecum, invenerunt me hæc mala. **18** Ego autem abscondam, et celabo faciem meam in die illo propter omnia mala, quæ fecit, quia secutus est deos alienos. **19** Nunc itaque scribite vobis canticum istud, et docete filios Israël: ut memoriter teneant, et ore decantent, et sit mihi carmen istud pro testimonio inter filios Israël. **20** Introducam enim eum in terram, pro qua juravi patribus ejus, lacte et melle manantem. Cumque comedenter, et saturati, crassique fuerint, avertentur ad deos alienos, et servient eis: detrahentque mihi, et irritum facient pactum meum. **21** Postquam invenerint eum mala multa et afflictiones, respondebit ei canticum istud pro testimonio, quod nulla delebit oblivio ex ore seminis sui. Scio enim cogitationes ejus, quæ facturus sit hodie, antequam introducam eum in terram, quam ei pollicitus sum. **22** Scripsit ergo Moyses canticum, et docuit filios Israël. **23** Præcepitque Dominus Josue filio Nun, et ait: Confortare, et esto robustus: tu enim introduces filios Israël in terram, quam pollicitus sum, et ego ero tecum. **24** Postquam ergo scripsit Moyses verba legis hujus in volumine, atque complevit, **25** præcepit Levitis, qui portabant arcam fœderis Domini, dicens: **26** Tollite librum istum, et ponite eum in latere arcæ fœderis Domini Dei vestri: ut sit ibi contra te in testimonium. **27** Ego enim scio contentionem tuam, et cervicem tuam durissimam. Adhuc vivente me et ingrediente vobiscum, semper contentiose egistis contra Dominum: quanto magis cum mortuus fuer? **28** Congregate ad me omnes majores natu per tribus vestras, atque doctores, et loquar audiентibus eis sermones istos, et invocabo contra eos cælum et terram. **29** Novi enim quod

post mortem meam inique agetis, et declinabitis non erat Deus, et irritaverunt in vanitatibus suis: et cito de via, quam præcepi vobis: et occurrerent vobis ego provocabo eos in eo qui non est populus, et in mala in extremo tempore, quando feceritis malum in conspectu Domini, ut irritetis eum per opera manuum vestrarum. **30** Locutus est ergo Moyses, audiente universo cœtu Israël, verba carminis hujus, et ad finem usque complevit.

32 [Audite, cœli, quæ loquor: audiat terra verba oris mei. **2** Concrescat ut pluvia doctrina mea, fluat ut ros eloquium meum, quasi imber super herbam, et quasi stillæ super gramina. **3** Quia nomen Domini invocabo: date magnificentiam Deo nostro.] **4** [Dei perfecta sunt opera, et omnes via ejus judicia: Deus fidelis, et absque ulla iniquitate, justus et rectus. **5** Peccaverunt ei, et non filii ejus in sordibus: generatio prava atque perversa. **6** Hæc cine redditis Domino, popule stulte et insipiens? numquid non ipse est pater tuus, qui possedit te, et fecit, et creavit te? **7** Memento dierum antiquorum, cogita generationes singulas: interroga patrem tuum, et annuntiabit tibi: majores tuos, et dicent tibi. **8** Quando dividebat Altissimus gentes, quando separabat filios Adam, constituit terminos populorum juxta numerum filiorum Israël. **9** Pars autem Domini, populus ejus: Jacob funiculus hæreditatis ejus. **10** Invenit eum in terra deserta, in loco horroris, et vastæ solitudinis: circumduxit eum, et docuit: et custodivit quasi pupillam oculi sui. **11** Sicut aquila provocans ad volandum pullos suos, et super eos volitans, expandit alas suas, et assumpsit eum, atque portavit in humeris suis. **12** Dominus solus dux ejus fuit, et non erat cum eo deus alienus: **13** constituit eum super excelsam terram, ut comedederet fructus agrorum: ut sugeret mel de petra, oleumque de saxo durissimo; **14** butyrum de armento, et lac de ovibus cum adipem agnorum, et arietum filiorum Basan: et hircos cum medulla tritici, et sanguinem uvæ biberet meracissimum.] **15** [Incrassatus est dilectus, et recalcitravit: incrassatus, impinguatus, dilatatus, dereliquit Deum factorem suum, et recessit a Deo salutari suo. **16** Provocaverunt eum in diis alienis, et in abominationibus ad iracundiam concitaverunt. **17** Immolaverunt dæmoniis et non Deo, diis quos ignorabant: novi recentesque venerunt, quos non coluerunt patres eorum: **18** Deum qui te genuit dereliquisti, et oblitus es Domini creatoris tui.] **19** [Vidit Dominus, et ad iracundiam concitatus est: quia provocaverunt eum filii sui et filiæ. **20** Et ait: Abscondam faciem meam ab eis, et considerabo novissima eorum: generatio enim perversa est, et infideles filii. **21** Ipsi me provocaverunt in eo qui non erat Deus, et irritaverunt in vanitatibus suis: et ego provocabo eos in eo qui non est populus, et in gente stulta irritabo illos. **22** Ignis succensus est in furore meo, et ardebit usque ad inferni novissima: devorabitque terram cum germine suo, et montium fundamenta comburet. (**Sheol** [h7585](#)) **23** Congregabo super eos mala, et sagittas meas complebo in eis. **24** Consumentur fame, et devorabunt eos aves morsu amarissimo: dentes bestiarum immittam in eos, cum furore trahentium super terram, atque serpentium. **25** Foris vastabit eos gladius, et intus pavore, juvenem simul ac virginem, lactentem cum homine sene.] **26** [Dixi: Ubinam sunt? cessare faciam ex hominibus memoriam eorum. **27** Sed propter iram inimicorum distuli: ne forte superbirent hostes eorum, et dicerent: Manus nostra excelsa, et non Dominus, fecit hæc omnia. **28** Gens absque consilio est, et sine prudentia. **29** Utinam saperent, et intelligerent, ac novissima providerent. **30** Quomodo persecutur unus mille, et duo fugent decem millia? nonne ideo, quia Deus suus vendidit eos, et Dominus conclusit illos? **31** Non enim est Deus noster ut dii eorum: et inimici nostri sunt judges. **32** De vinea Sodomorum, vinea eorum, et de suburbanis Gomorrhæ: uva eorum, uva fellis, et botri amarissimi. **33** Fel draconum vinum eorum, et venenum aspidum insanabile. **34** Nonne hæc condita sunt apud me, et signata in thesauris meis? **35** Mea est ultio, et ego retribuam in tempore, ut labatur pes eorum: juxta est dies perditionis, et adesse festinant tempora. **36** Judicabit Dominus populum suum, et in servis suis miserebitur: videbit quod infirmata sit manus, et clausi quoque defecerunt, residuique consumpti sunt.] **37** [Et dicit: Ubi sunt dii eorum, in quibus habebant fiduciam? **38** de quorum victimis comedebant adipes, et bibebant vinum libaminum: surgant, et opitulentur vobis, et in necessitate vos protegant. **39** Videte quod ego sim solus, et non sit aliis deus præter me: ego occidam, et ego vivere faciam; percutiam, et ego sanabo, et non est qui de manu mea possit eruere. **40** Levabo ad cælum manum meam, et dicam: Vivo ego in æternum. **41** Si acuero ut fulgor gladium meum, et arripuerit judicium manus mea: reddam ultionem hostibus meis, et his qui oderunt me retribuam. **42** Inebriabo sagittas meas sanguine, et gladius meus devorabit carnes; de cruento occisorum et de captivitate, nudati inimicorum capitis. **43** Laudate, gentes, populum ejus, quia sanguinem servorum suorum ulciscetur: et vindictam retribuet in hostes eorum, et propitius erit terræ populi sui.] **44** Venit ergo Moyses, et locutus est omnia verba cantici hujus in auribus populi, ipse et Josue filius Nun.

45 Complevitque omnes sermones istos, loquens ad universum Israël, **46** et dixit ad eos: Ponite corda vestra in omnia verba, quæ ego testificor vobis hodie: ut mandetis ea filiis vestris custodire et facere, et implere universa quæ scripta sunt legis hujus: **47** quia non incassum præcepta sunt vobis, sed ut singuli in eis viverent: quæ facientes tauri pulchritudo ejus, cornua rhinocerotis cornua longo perseveretis tempore in terra, ad quam, illius: in ipsis ventilabit gentes usque ad terminos Jordane transmissio, ingredimini possidendum. **48** terræ. Hæ sunt multitudines Ephraim: et hæc millia Locutusque est Dominus ad Moysen in eadem die, Manasse.] **18** Et Zabulon ait: [Lætare, Zabulon, dicens: **49** Ascende in montem istum Abarim, id est, transitum, in montem Nebo, qui est in terra Moab contra Jericho: et vide terram Chanaan, morere in monte. **50** Quem concendens jungeris populus tuis, sicut mortuus est Aaron frater tuus in monte Hor, et appositus populis suis: **51** quia prævaricati estis contra me in medio filiorum Israël ad aquas contradictionis in Cades deserti Sin: et congregatis principibus populi cum tribibus Israël. **52** E contra videbis terram, et non ingredieris in eam, quam ego dabo filiis Israël.

33 Hæc est benedictio, qua benedixit Moyses, homo Dei, filiis Israël ante mortem suam. **2** Et ait: [Dominus de Sinai venit, et de Seir ortus est nobis: apparuit de monte Pharan, et cum eo sanctorum millia. In dextera ejus ignea lex. **3** Dilexit populos, omnes sancti in manu illius sunt: et qui appropinquant pedibus ejus, accipient de doctrina illius. **4** Legem præcepit nobis Moyses, hæreditatem multitudinis Jacob. **5** Erit apud rectissimum rex, congregatis principibus populi cum tribibus Israël. **6** Vivat Ruben, et non moriatur, et sit parvus in numero.] **7** Hæc est Judæ benedictio: [Audi, Domine, vocem Judæ, et ad populum suum introduc eum: manus ejus pugnabunt pro eo, et adjutor illius contra adversarios ejus erit.] **8** Levi quoque ait: [Perfectio tua, et doctrina tua viro sancto tuo, quem probasti in tentatione, et judicasti ad aquas contradictionis. **9** Qui dixit patri suo et matri suæ: Nescio vos: et fratribus suis: Ignoro vos: et nescierunt filios suos. Hi custodierunt eloquium tuum, et pactum tuum servaverunt. **10** Judicia tua, o Jacob, et legem tuam, o Israël: ponent thymiamam in furore tuo, et holocaustum super altare tuum. **11** Benedic, Domine, fortitudini ejus: et opera manuum illius suscipe. Percute dorsa inimicorum ejus: et qui oderunt eum, non consurgant.] **12** Et Benjamin ait: [Amantissimus Domini habitabit confidenter in eo: quasi in thalamo tota die morabitur, et inter humeros illius requiescat.] **13** Joseph quoque ait: [De benedictione Domini terra ejus, de pomis cæli, et

rore, atque abyso subjacente. **14** De pomis fructuum pomis collium æternorum: **15** de vertice antiquorum montium, de plenitudine ejus. Benedictio illius qui apparuit in rubo, veniat super caput Joseph, et super verticem legis hujus: **16** et de frugibus terræ, et de plenitudine ejus. Benedictio illius qui apparuit in rubo, veniat super caput Joseph, et super verticem legis hujus: **17** Quasi primogeniti nazæri inter fratres suos. **18** Quasi primogeniti nazæri inter fratres suos. **17** Quasi primogeniti nazæri inter fratres suos. **18** Et Zabulon ait: [Lætare, Zabulon, dicens: **19** Ascende in montem istum Abarim, id est, transitum, in montem Nebo, qui est in terra Populos vocabunt ad montem: ibi immolabunt Moab contra Jericho: et vide terram Chanaan, victimas justitiae. Qui inundationem maris quasi lac suggest, et thesauros absconditos arenarum.] **20** Et Gad ait: [Benedictus in latitudine Gad: quasi leo requievit, cepitque brachium et verticem. **21** in monte Hor, et appositus populis suis: **22** Et vidit principatum suum, quod in parte sua doctor esset repositus: qui fuit cum principibus populi, et fecit justitias Domini, et judicium suum non sanctificasti me inter filios Israël. **23** E contra cum Israël.] **24** Dan quoque ait: [Dan catulus leonis, fluet largiter de Basan.] **25** Et Nephthali dixit: [Nephthali abundantia perfruetur, et plenus erit benedictionibus Domini: mare et meridiem possidebit.] **26** Aser quoque ait: [Benedictus in filiis Aser, sit placens fratribus suis, et tingat in oleo pedem suum: **27** ferrum et æs calceamentum ejus. Sicut dies juventutis tuæ, ita et senectus tua. **28** Non est deus alius ut Deus rectissimi, ascensor cæli, auxiliator tuus. Magnificentia ejus discurrunt nubes, **29** habitaculum ejus sursum, et subter brachia sempiterna ejicit a facie tua inimicum, dicetque: Conterere. **30** Habitabit Israël confidenter, et solus. Oculus Jacob in terra frumenti et vini, cælique caligabunt rore. **31** Beatus es tu, Israël: quis similis tui, popule, qui salvaris in Domino? Scutum auxilii tui, et gladius gloriæ tuæ: negabunt te inimici tui, et tu eorum colla calcabis.]

34 Ascendit ergo Moyses de campestribus Moab super montem Nebo, in verticem Phasga contra Jericho: ostenditque ei Dominus omnem terram Galaad usque Dan, **2** et universum Nephthali, terramque Ephraim et Manasse, et omnem terram Juda usque ad mare novissimum, **3** et australem partem, et latitudinem campi Jericho civitatis palmarum usque Segor. **4** Dicitque Dominus ad eum: Hæc est terra, pro qua juravi Abraham, Isaac, et Jacob, dicens: Semini tuo dabo eam. Vidisti eam oculis tuis, et non transibis ad illam. **5** Mortuusque est ibi Moyses servus Domini, in terra Moab, jubente Domino: **6** et sepelivit eum in valle terræ Moab contra Phogor: et non cognovit homo sepulchrum ejus usque in præsentem diem. **7** Moyses centum

et viginti annorum erat quando mortuus est: non caligavit oculus ejus, nec dentes illius moti sunt. **8** Fleveruntque eum filii Israël in campestribus Moab triginta diebus: et completi sunt dies planctus lugentium Moysen. **9** Josue vero filius Nun repletus est spiritu sapientiae, quia Moyses posuit super eum manus suas. Et obedierunt ei filii Israël, feceruntque sicut præcepit Dominus Moysi. **10** Et non surrexit ultra propheta in Israël sicut Moyses, quem nosset Dominus facie ad faciem, **11** in omnibus signis atque portentis, quæ misit per eum, ut faceret in terra Ægypti Pharaoni, et omnibus servis ejus, universæque terræ illius, **12** et cunctam manum robustam, magna que mirabilia, quæ fecit Moyses coram universo Israël.

Iosue

1 Et factum est post mortem Moysi servi Domini, ut loqueretur Dominus ad Josue filium Nun, ministrum Moysi, et diceret ei: **2** Moyses servus meus mortuus est: surge, et transi Jordanem istum tu, et omnis populus tecum, in terram quam ego dabo filiis Israël. **3** Omnem locum, quem calcaverit vestigium pedis vestri, vobis tradam, sicut locutus sum Moysi. **4** A deserto et Libano usque ad fluvium magnum Euphraten, omnis terra Hethæorum usque ad mare magnum contra solis occasum erit terminus vester. **5** Nullus poterit vobis resistere cunctis diebus vitæ tuæ: sicut fui cum Moyse, ita ero tecum: non dimittam, nec derelinquam te. **6** Confortare, et esto robustus: tu enim sorte divides populo huic terram, pro qua juravi patribus suis, ut traderem eam illis. **7** Confortare igitur, et esto robustus valde, ut custodias, et facias omnem legem, quam præcepit tibi Moyses servus meus: ne declines ab ea ad dexteram vel ad sinistram, ut intelligas cuncta quæ agis. **8** Non recedat volumen legis hujus ab ore tuo: sed meditaberis in eo diebus ac noctibus, ut custodias et facias omnia quæ scripta sunt in eo: tunc diriges viam tuam, et intelliges eam. **9** Ecce præcipio tibi: confortare, et esto robustus. Noli metuere, et noli timere: quoniam tecum est Dominus Deus tuus in omnibus ad quæcumque perrexis. **10** Præcepitque Josue principibus populi, dicens: Transite per medium castrorum, et imperate populo, ac dicite: **11** Præparate vobis cibaria: quoniam post diem tertium transibitis Jordanem, et intrabitis ad possidendam terram quam Dominus Deus vester datus est vobis. **12** Rubenitis quoque et Gaditis, et dimidiæ tribui Manasse, ait: **13** Mementote sermonis, quem præcepit vobis Moyses famulus Domini, dicens: Dominus Deus vester dedit vobis requiem, et omnem terram. **14** Uxores vestræ, et filii, ac jumenta manebunt in terra, quam tradidit vobis Moyses trans Jordanem: vos autem transite armati ante fratres vestros, omnes fortes manu, et pugnate pro eis, **15** donec det Dominus requiem fratribus vestris sicut et vobis dedit, et possideant ipsi quoque terram quam Dominus Deus vester datus est eis: et sic revertimini in terram possessionis vestræ, et habitabitis in ea, quam vobis dedit Moyses famulus Domini trans Jordanem contra solis ortum. **16** Responderuntque ad Josue, atque dixerunt: Omnia quæ præcepisti nobis, faciemus: et quocumque miseris, ibimus. **17** Sicut obedivimus in cunctis Moysi, ita obediemus et tibi: tantum sit Dominus Deus tuus tecum, sicut

fuit cum Moyse. **18** Qui contradixerit ori tuo, et non obedierit cunctis sermonibus, quos præceperis ei, moriatur. Tu tantum confortare, et viriliter age.

2 Misit igitur Josue filius Nun de Setim duos viros exploratores in abscondito: et dixit eis: Ite, et considerate terram, urbemque Jericho. Qui pergentes ingressi sunt domum mulieris meretricis, nomine Rahab, et quieverunt apud eam. **2** Nuntiatumque est regi Jericho, et dictum: Ecce viri ingressi sunt hic per noctem de filiis Israël, ut explorarent terram. **3** Misitque rex Jericho ad Rahab, dicens: Educ viros, qui venerunt ad te, et ingressi sunt dominum tuam: exploratores quippe sunt, et omnem terram considerare venerunt. **4** Tollensque mulier viros, abscondit, et ait: Fateor, venerunt ad me, sed nesciebam unde essent: **5** cumque porta clauderetur in tenebris, et illi pariter exierunt; nescio quo abiuerunt: persecutimi cito, et comprehendetis eos. **6** Ipsa autem fecit ascendere viros in solarium domus suæ, operuitque eos stipula lini, quæ ibi erat. **7** Hi autem, qui missi fuerant, secuti sunt eos per viam, quæ ducit ad vadum Jordanis: illisque egressis statim porta clausa est. **8** Necdum obdormierant qui latebant, et ecce mulier ascendit ad eos, et ait: **9** Novi quod Dominus tradiderit vobis terram: etenim irruit in nos terror vester, et elanguerunt omnes habitatores terræ. **10** Audivimus quod siccaverit Dominus aquas maris Rubri ad vestrum introitum, quando egressi estis ex Ægypto: et quæ feceritis duobus Amorrhæorum regibus, qui erant trans Jordanem, Sehon et Og, quos interfecistis. **11** Et hæc audientes pertimimus, et elanguit cor nostrum, nec remansit in nobis spiritus ad introitum vestrum: Dominus enim Deus vester ipse est Deus in cælo sursum et in terra deorsum. **12** Nunc ergo jurate mihi per Dominum, ut quomodo ego misericordiam feci vobiscum, ita et vos faciatis cum domo patris mei: detisque mihi verum signum, **13** ut salvetis patrem meum et matrem, et fratres ac sorores meas, et omnia quæ illorum sunt, et eruatis animas nostras a morte. **14** Qui responderunt ei: Anima nostra sit pro vobis in mortem, si tamen non prodideris nos: cumque tradiderit nobis Dominus terram, faciemus in te misericordiam et veritatem. **15** Demisit ergo eos per funem de fenestra: domus enim ejus hærebatur muro. **16** Dixitque ad eos: Ad montana concendite, ne forte occurrant vobis revertentes: ibique latitate tribus diebus, donec redeant, et sic ibitis per viam vestram. **17** Qui dixerunt ad eam: Innoxii erimus a juramento hoc, quo adjurasti nos: **18** si ingredientibus nobis terram, signum fuerit funiculus iste coccineus, et ligaveris

eum in fenestra, per quam demisisti nos: et patrem Israël, singulos per singulas tribus. **13** Et cum tuum ac matrem, fratresque et omnem cognitionem posuerint vestigia pedum suorum sacerdotes qui tuam congregaveris in domum tuam. **19** Qui ostium portant arcam Domini Dei universæ terræ in aquis domus tuæ egressus fuerit, sanguis ipsius erit in Jordanis, aquæ quæ inferiores sunt, decurrent caput ejus, et nos erimus alieni. Cunctorum autem atque deficient: quæ autem desuper veniunt, in sanguis, qui tecum in domo fuerint, redundabit in una mole consistens. **14** Igitur egressus est populus caput nostrum, si eos aliquis tetigerit. **20** Quod si de tabernaculis suis, ut transiret Jordanem: et nos prodere volueris, et sermonem istum proferre sacerdotes, qui portabant arcam foederis, pergebant in medium, erimus mundi ab hoc juramento, quo ante eum. **15** Ingressisque eis Jordanem, et pedibus adjurasti nos. **21** Et illa respondit: Sicut locuti estis, eorum in parte aquæ tinctis (Jordanis autem ripas ita fiat: dimittensque eos ut pergerent, appendit alvei sui tempore messis impleverat), **16** steterunt funiculum coccineum in fenestra. **22** Illi vero aquæ descendentes in loco uno, et ad instar montis ambulantes pervenerunt ad montana, et manserunt intumescentes apparebant procul, ab urbe quæ ibi tres dies, donec revertentur qui fuerant vocatur Adom usque ad locum Sarthan: quæ autem persecuti: quærentes enim per omnem viam, non inferiores erant, in mare Solitudinis (quod nunc repererunt eos. **23** Quibus urbem ingressis, reversi vocatur Mortuum) descenderunt, usquequo omnino sunt, et descenderunt exploratores de monte: et, deficerent. **17** Populus autem incedebat contra transmisso Jordane, venerunt ad Josue filium Nun, Jericho: et sacerdotes qui portabant arcam foederis narraveruntque ei omnia quæ acciderant sibi, **24** Domini, stabant super siccum humum in medio atque dixerunt: Tradidit Dominus omnem terram Jordanis accincti, omnisque populus per arentem hanc in manus nostras, et timore prostrati sunt alveum transibat. cuncti habitatores ejus.

3 Igitur Josue de nocte consurgens movit castra: egredientesque de Setim, venerunt ad Jordanem ipse et omnes filii Israël, et morati sunt ibi tres dies. **2** Quibus evolutis transierunt præcones per castrorum medium, **3** et clamare coeperunt: Quando videritis arcam foederis Domini Dei vestri, et sacerdotes stirpis Leviticae portantes eam, vos quoque consurgite, et sequimini præcedentes: **4** sitque inter vos et arcam spatium cubitorum duum millium: ut procul videre possitis, et nosse per quam viam ingrediamini: quia prius non ambulastis per eam: et cavete ne appropinetis ad arcum. **5** Dixitque Josue ad populum: Sanctificamini: cras enim faciet Dominus inter vos mirabilia. **6** Et ait ad sacerdotes: Tollite arcam foederis, et præcedite populum. Qui jussa complentes, tulerunt, et ambulaverunt ante eos. **7** Dixitque Dominus ad Josue: Hodie incipiam exaltare te coram omni Israël: ut sciant quod sicut cum Moysè fui, ita et tecum sim. **8** Tu autem præcipe sacerdotibus, qui portant arcam foederis, et dic eis: Cum ingressi fueritis partem aquæ Jordanis, state in ea. **9** Dixitque Josue ad filios Israël: Accedite huc, et audite verbum Domini Dei vestri. **10** Et rursum: In hoc, inquit, scietis quod Dominus Deus vivens in medio vestri est, et disperdet in conspectu vestro Chananæum et Hethæum, Hevæum et Pherezæum, Gergesæum quoque et Jebusæum, et Amorrhæum. **11** Ecce arca foederis Domini omnis terræ antecedet vos per Jordanem. **12** Parate duodecim viros de tribubus

4 Quibus transgressis, dixit Dominus ad Josue: **2** Elige duodecim viros singulos per singulas tribus: **3** et præcipe eis ut tollant de medio Jordanis alveo, ubi steterunt pedes sacerdotum, duodecim durissimos lapides, quos ponetis in loco castrorum, ubi fixeritis hac nocte tentoria. **4** Vocavitque Josue duodecim viros, quos elegerat de filiis Israël, singulos de singulis tribubus, **5** et ait ad eos: Ite ante arcam Domini Dei vestri ad Jordanis medium, et portate inde singuli singulos lapides in humeris vestris, juxta numerum filiorum Israël, **6** ut sit signum inter vos: et quando interrogaverint vos filii vestri cras, dicentes: Quid sibi volunt isti lapides? **7** respondebitis eis: Defecerunt aquæ Jordanis ante arcam foederis Domini, cum transiret eum: idcirco positi sunt lapides isti in monumentum filiorum Israël usque in æternum. **8** Fecerunt ergo filii Israël sicut præcepit eis Josue, portantes de medio Jordanis alveo duodecim lapides, ut Dominus ei imperarat, juxta numerum filiorum Israël, usque ad locum in quo castrametati sunt, ibique posuerunt eos. **9** Alios quoque duodecim lapides posuit Josue in medio Jordanis alveo, ubi steterunt sacerdotes qui portabant arcam foederis: et sunt ibi usque in præsentem diem. **10** Sacerdotes autem qui portabant arcam, stabant in Jordanis medio, donec omnia completerentur, quæ Josue, ut loqueretur ad populum, præceperat Dominus, et dixerat ei Moyses. Festinavitque populus, et transiit. **11** Cumque transissent omnes, transiit et arca Domini, sacerdotesque pergebant

ante populum. **12** Filii quoque Ruben, et Gad, via aliquis circumciderat. **8** Postquam autem omnes et dimidia tribus Manasse, armati præcedebant circumcisi sunt, manserunt in eodem castrorum filios Israël, sicut eis præceperat Moyses: **13** et loco, donec sanarentur. **9** Dixitque Dominus ad quadraginta pugnatorum millia per turmas, et Josue: Hodie abstuli opprobrium Ægypti a vobis. cuneos, incedebant per plana atque campestria Vocabatumque est nomen loci illius Galgala, usque urbis Jericho. **14** In die illo magnificavit Dominus in præsentem diem. **10** Manseruntque filii Israël Josue coram omni Israël, ut timerent eum, sicut in Galgalis, et fecerunt Phase quartadecima die timuerant Moysen, dum adviceret. **15** Dixitque ad mensis ad vesperum in campestribus Jericho: **11** et eum: **16** Præcipe sacerdotibus, qui portant arcum comedenterunt de frugibus terræ die altero, azymos feederis, ut ascendant de Jordane. **17** Qui præcepit panes, et polentiam ejusdem anni. **12** Defecitque eis, dicens: Ascendite de Jordane. **18** Cumque manna postquam comedenterunt de frugibus terræ, ascendissent portantes arcum foederis Domini, et nec usi sunt ultra cibo illo filii Israël, sed comedenterunt siccum humum calcare cœpissent, reversæ sunt de frugibus præsentis anni terræ Chanaan. **13** Cum aquæ in alveum suum, et fluebant sicut ante autem esset Josue in agro urbis Jericho, levavit consueverant. **19** Populus autem ascendit de Jordane oculos, et vidit virum stantem contra se, evaginatum decimo die mensis primi, et castrametati sunt in tenentem gladium: perrexitque ad eum, et ait: Galgalis contra orientalem plagam urbis Jericho. **20** Noster es, an adversariorum? **14** Qui respondit: Duodecim quoque lapides, quos de Jordanis alveo Nequaquam: sed sum princeps exercitus Domini, sumpserant, posuit Josue in Galgalis, **21** et dixit et nunc venio. Cecidit Josue pronus in terram, et ad filios Israël: Quando interrogaverint filii vestri adorans ait: Quid dominus meus loquitur ad servum cras patres suos, et dixerint eis: Quid sibi volunt suum? **15** Solve, inquit, calceamentum tuum de lapides isti? **22** docebitis eos, atque dicetis: Per pedibus tuis: locus enim, in quo stas, sanctus est. arenem alveum transivit Israël Jordanem istum, **23** Fecitque Josue ut sibi fuerat imperatum.

5 Postquam ergo audierunt omnes reges Amorrhæorum, qui habitabant trans Jordanem ad occidentalem plagam, et cuncti reges Chanaan, qui propinqua possidebant magni maris loca, quod siccasset Dominus fluenta Jordanis coram filiis Israël donec transirent, dissolutum est cor eorum, et non remansit in eis spiritus, timentium introitum filiorum Israël. **2** Eo tempore ait Dominus ad Josue: Fac tibi cultros lapideos, et circumcide secundo filios Israël. **3** Fecit quod jussérat Dominus, et circumcidit filios Israël in colle præputiorum. **4** Hæc autem causa est secundæ circumcisionis: omnis populus, qui egressus est de Ægypto generis masculini, universi bellatores viri, mortui sunt in deserto per longissimos viæ circuitus, **5** qui omnes circumcisi erant. Populus autem qui natus est in deserto, **6** per quadraginta annos itineris latissimæ solitudinis incircumcisus fuit: donec consumerentur qui non audierant vocem Domini, et quibus ante juraverat ut non ostenderet eis terram lacte et melle manantem. **7** Horum filii in locum successerunt patrum, et circumcisi sunt a Josue: quia sicut nati fuerant, in præputio erant, nec eos in

6 Jericho autem clausa erat atque munita, timore filiorum Israël, et nullus egredi audebat aut ingredi. **2** Dixitque Dominus ad Josue: Ecce dedi in manu tua Jericho, et regem ejus, omnesque fortes viros. **3** Circuite urbem cuncti bellatores semel per diem: sic facietis sex diebus. **4** Septimo autem die, sacerdotes tollant septem buccinas, quarum usus est in jubilæo, et præcedant arcum foederis: septiesque circuibitis civitatem, et sacerdotes clangent buccinis. **5** Cumque insonuerit vox tubæ longior atque concisior, et in auribus vestris increpuerit, conclamabit omnis populus vociferatione maxima, et muri funditus corruent civitatis, ingredienturque singuli per locum contra quem steterint. **6** Vocavit ergo Josue filius Nun sacerdotes, et dixit ad eos: Tollite arcum foederis: et septem alii sacerdotes tollant septem jubilæorum buccinas, et incedant ante arcum Domini. **7** Ad populum quoque ait: Ite, et circuite civitatem, armati, præcedentes arcum Domini. **8** Cumque Josue verba finisset, et septem sacerdotes septem buccinis clangerent ante arcum foederis Domini, **9** omnisque præcederet armatus exercitus, reliquum vulgus arcum sequebatur, ac buccinis omnia concrepabant. **10** Præceperat autem Josue populo, dicens: Non clamabitis, nec audietur vox vestra, neque ullus sermo ex ore vestro egredietur, donec veniat dies in quo dicam vobis: Clamate, et vociferamini. **11** Circuivit ergo arca Domini civitatem semel per

diem, et reversa in castra mansit ibi. **12** Igitur Josue de nocte consurgente, tulerunt sacerdotes arcam Domini, **13** et septem ex eis septem buccinas, filius Charmi filii Zabdi filii Zare de tribu Juda quarum in jubilao usus est: precedebantque arcam tulit aliquid de anathemate: iratusque est Dominus Domini ambulantes atque clangentes: et armatus contra filios Israël. **2** Cumque mitteret Josue de populus ibat ante eos, vulgus autem reliquum Jericho viros contra Hai, quæ est juxta Bethaven, sequebatur arcam, et buccinis personabat. **14** ad orientalem plagam oppidi Bethel, dixit eis: Circueruntque civitatem secundo die semel, et Ascendite, et explorate terram. Qui præcepta reversi sunt in castra. Sic fecerunt sex diebus. **15** Dies compleentes exploraverunt Hai. **3** Et reversi dixerunt autem septimo, diluculo consurgentibus, circuerunt ei: Non ascendat omnis populus, sed duo vel urbem, sicut dispositum erat, septies. **16** Cumque tria millia virorum pergant, et deleant civitatem: septimo circuitu clangenter buccinis sacerdotes, quare omnis populus frustra vexabitur contra dixit Josue ad omnem Israël: Vociferamini: tradidit hostes paucissimos? **4** Ascenderunt ergo tria millia enim vobis Dominus civitatem. **17** Sitque civitas hæc pugnatorum. Qui statim terga vertentes, **5** percussi anathema, et omnia quæ in ea sunt, Domino: sola sunt a viris urbis Hai, et corruerunt ex eis triginta Rahab meretrix vivat, cum universis qui cum ea in sex homines: persecutique sunt eos adversarii de domo sunt: abscondit enim nuntios quos direximus. porta usque ad Sabarim, et ceciderunt per prona **18** Vos autem cavete ne de his, quæ præcepta fugientes: pertimuitque cor populi, et instar aquæ sunt, quippiam contingatis, et sitis prævaricationis liquefactum est. **6** Josue vero scidit vestimenta sua, rei, et omnia castra Israël sub peccato sint atque et pronus cecidit in terram coram arca Domini turbentur. **19** Quidquid autem auri et argenti fuerit, usque ad vesperam, tam ipse quam omnes senes et vasorum æneorum ac ferri, Domino consecretur, Israël: miseruntque pulvrem super capita sua, repositum in thesauris ejus. **20** Igitur omni populo **7** et dixit Josue: Heu Domine Deus, quid voluisti vociferante, et clangentibus tubis, postquam in traducere populum istum Jordanem fluvium, ut aures multitudinis vox sonitusque increpuit, muri traderes nos in manus Amorrhæi, et perderes? illico corruerunt: et ascendit unusquisque per locum utinam ut cœpimus, mansissemus trans Jordanem. qui contra se erat: ceperuntque civitatem, **21** et **8** Mi Domine Deus, quid dicam, videns Israëlem interfecerunt omnia quæ erant in ea, a viro usque ad hostibus suis terga vertentem? **9** Audient Chananaei, mulierem, ab infante usque ad senem. Boves quoque et omnes habitatores terre, et pariter congregati et oves et asinos in ore gladii percusserunt. **22** circumdabunt nos, atque delebunt nomen nostrum Duobus autem viris, qui exploratores missi fuerant, de terra: et quid facies magno nomini tuo? **10** dixit Josue: Ingredimini domum mulieris meretricis, Dicitque Dominus ad Josue: Surge: cur jaces pronus et producite eam, et omnia quæ illius sunt, sicut in terra? **11** Peccavit Israël, et prævaricatus est illi juramento firmastis. **23** Ingressique juvenes pactum meum: tuleruntque de anathemate, et furati eduxerunt Rahab, et parentes ejus, fratres quoque, sunt atque mentiti, et absconderunt inter vasa et cunctam supellecilem ac cognationem illius, sua. **12** Nec poterit Israël stare ante hostes suos, et extra castra Israël manere fecerunt. **24** Urbem eosque fugiet: quia pollutus est anathemate. Non autem, et omnia quæ erant in ea, succenderunt, ero ultra vobiscum, donec conteratis eum qui hujus absque auro et argento, et vasis æneis, ac ferro, sceleris reus est. **13** Surge, sanctifica populum, quæ in ærarium Domini consecrarunt. **25** Rahab et dic eis: Sanctificamini in crastinum: hæc enim vero meretricem, et domum patris ejus, et omnia dicit Dominus Deus Israël: Anathema in medio tui quæ habebat, fecit Josue vivere, et habitaverunt in est, Israël: non poteris stare coram hostibus tuis, medio Israël, usque in præsentem diem: eo quod donec deleatur ex te qui hoc contaminatus est absconderit nuntios, quos misera ut explorarent scelere. **14** Accedetisque mane singuli per tribus Jericho. In tempore illo, imprecatus est Josue, vestras: et quamcumque tribum sors invenerit, dicens: **26** Maledictus vir coram Domino, qui accedit per cognationes suas, et cognatio per suscitaverit et ædificaverit civitatem Jericho. In domos, domusque per viros. **15** Et quicumque ille in primogenito suo fundamenta illius jaciat, et in hoc facinore fuerit deprehensus, comburetur igni novissimo liberorum ponat portas ejus. **27** Fuit ergo cum omni substantia sua: quoniam prævaricatus Dominus cum Josue, et nomen ejus vulgatum est in est pactum Domini, et fecit nefas in Israël. **16** omni terra.

7 Filii autem Israël prævaricati sunt mandatum, et usurpaverunt de anathemate. Nam Achan

Surgens itaque Josue mane, applicuit Israël per tribus suas, et inventa est tribus Juda. **17** Quæ cum juxta familias suas esset oblata, inventa est

familia Zare. Illam quoque per domos offerens, et perrexerunt ad locum insidiarum, sederuntque reperit Zabdi: **18** cuius domum in singulos dividens inter Bethel et Hai, ad occidentalem plagam urbis viros, invenit Achan filium Charmi filii Zabdi filii Hai: Josue autem nocte illa in medio mansit populi, Zare de tribu Juda. **19** Et ait Josue ad Achan: Fili **10** surgensque diluculo recensuit socios, et ascendit mi, da gloriam Domino Deo Israël, et confitere, cum senioribus in fronte exercitus, vallatus auxilio atque indica mihi quid feceris, ne abscondas. **20** pugnatorum. **11** Cumque venissent et ascendissent Responditque Achan Josue, et dixit ei: Vere ego ex adverso civitatis, steterunt ad septentrionalem peccavi Domino Deo Israël, et sic et sic feci. **21** Vidi urbis plagam, inter quam et eos erat vallis media. enim inter spolia pallium coccineum valde bonum, **12** Quinque autem millia viros elegerat, et posuerat et ducentos siclos argenti, regulamque auream in insidiis inter Bethel et Hai ex occidentali parte quinquaginta siclorum: et concupiscens abstuli, ejusdem civitatis: **13** omnis vero reliquus exercitus et abscondi in terra contra medium tabernaculi ad aquilonem aciem dirigebat, ita ut novissimi illius mei, argentumque fossa humo operui. **22** Misit ergo multitudinis occidentalem plagam urbis attingerent. Josue ministros: qui currentes ad tabernaculum Abiit ergo Josue nocte illa, et stetit in vallis medio. illius, repererunt cuncta abscondita in eodem loco, **14** Quod cum vidisset rex Hai, festinavit mane, et et argentum simul. **23** Auferentesque de tentorio, egressus est cum omni exercitu civitatis, direxitque tulerunt ea ad Josue, et ad omnes filios Israël, aciem contra desertum, ignorans quod post tergum projecteruntque ante Dominum. **24** Tollens itaque laterent insidiæ. **15** Josue vero et omnis Israël Josue Achan filium Zare, argentumque et pallium, et cesserunt loco, simulantes metum, et fugientes per auream regulam, filios quoque et filias ejus, boves et solitudinis viam. **16** At illi vociferantes pariter, et se asinos et oves, ipsumque tabernaculum, et cunctam mutuo cohortantes, persecuti sunt eos. Cumque supellecitem (et omnis Israël cum eo), duxerunt recessissent a civitate, **17** et ne unus quidem in urbe eos ad vallem Achor: **25** ubi dixit Josue: Quia turbasti Hai et Bethel remansisset qui non persequeretur nos, exturbet de Dominus in die hac. Lapidavitque Israël (sicut eruperant aperta oppida relinquentes), eum omnis Israël: et cuncta quæ illius erant, igne **18** dixit Dominus ad Josue: Leva clypeum, qui in consumpta sunt. **26** Congregaveruntque super eum manu tua est, contra urbem Hai, quoniam tibi acervum magnum lapidum, qui permanet usque in tradam eam. **19** Cumque elevasset clypeum ex præsentem diem. Et aversus est furor Domini ab adverso civitatis, insidiæ, quæ latebant, surrexerunt eis. Vocatumque est nomen loci illius, vallis Achor, confestim: et pergentes ad civitatem, ceperunt, usque hodie.

8 Dixit autem Dominus ad Josue: Ne timeas, neque formides: tolle tecum omnem multitudinem pugnatorum, et consurgens ascende in oppidum Hai. Ecce tradidi in manu tua regem ejus et populum, urbemque et terram. **2** Faciesque urbi Hai, et regi ejus, sicut fecisti Jericho, et regi illius: prædam vero, et omnia animantia diripiatis vobis: pone insidias urbi post eam. **3** Surrexitque Josue, et omnis exercitus bellatorum cum eo, ut ascenderent in Hai: et electa triginta millia virorum fortium misit nocte, **4** præcepitque eis, dicens: Ponite insidias post civitatem, nec longius recedatis: et eritis omnes parati. **5** Ego autem, et reliqua multitudo, quæ mecum est, accedemus ex adverso contra urbem. Cumque exierint contra nos, sicut ante fecimus, fugiemus, et terga vertemus, **6** donec persequentes ab urbe longius protrahantur: putabunt enim nos fugere sicut prius. **7** Nobis ergo fugientibus, et illis persequenteribus, consurgetis de insidiis, et vastabitis civitatem: tradetque eam Dominus Deus vester in manus vestras. **8** Cumque ceperitis, succidite eam, et sic omnia facietis, ut jussi. **9** Dimisitque eos,

Hai: Josue autem nocte illa in medio mansit populi, **10** surgensque diluculo recensuit socios, et ascendit mi, da gloriam Domino Deo Israël, et confitere, cum senioribus in fronte exercitus, vallatus auxilio atque indica mihi quid feceris, ne abscondas. **11** Cumque venissent et ascendissent Responditque Achan Josue, et dixit ei: Vere ego ex adverso civitatis, steterunt ad septentrionalem peccavi Domino Deo Israël, et sic et sic feci. **12** Vidi urbis plagam, inter quam et eos erat vallis media. enim inter spolia pallium coccineum valde bonum, **13** omnis vero reliquus exercitus et ducentos siclos argenti, regulamque auream in insidiis inter Bethel et Hai ex occidentali parte quinquaginta siclorum: et concupiscens abstuli, ejusdem civitatis: **14** Quod cum vidisset rex Hai, festinavit mane, et et argentum simul. **15** Josue vero et omnis Israël Josue Achan filium Zare, argentumque et pallium, et cesserunt loco, simulantes metum, et fugientes per auream regulam, filios quoque et filias ejus, boves et solitudinis viam. **16** At illi vociferantes pariter, et se asinos et oves, ipsumque tabernaculum, et cunctam mutuo cohortantes, persecuti sunt eos. Cumque supellecitem (et omnis Israël cum eo), duxerunt recessissent a civitate, **17** et ne unus quidem in urbe eos ad vallem Achor: **18** dixit Dominus ad Josue: Leva clypeum, qui in consumpta sunt. **19** Cumque elevasset clypeum ex præsentem diem. Et aversus est furor Domini ab adverso civitatis, insidiæ, quæ latebant, surrexerunt eis. Vocatumque est nomen loci illius, vallis Achor, confestim: et pergentes ad civitatem, ceperunt, et succederunt eam. **20** Viri autem civitatis, qui persequeruntur Josue, respicientes et videntes fumum urbis ad cælum usque descendere, non potuerunt ultra hoc illucque diffugere: præsertim cum hi qui simulaverant fugam, et tendebant ad solitudinem, contra persequentes fortissime restitissent. **21** Vidensque Josue et omnis Israël quod capta esset civitas, et fumus urbis ascenderet, reversus percussit viros Hai. **22** Siquidem et illi qui ceperant et succederant civitatem, egressi ex urbe contra suos, medios hostium ferire coeperunt. Cum ergo ex utraque parte adversarii cæderentur, ita ut nullus de tanta multitudine salvaretur, **23** regem quoque urbis Hai apprehenderunt viventem, et obtulerunt Josue. **24** Igitur omnibus interfectis, qui Israëlem ad deserta tendentem fuerant persequuti, et in eodem loco gladio corruentibus, reversi filii Israël percusserunt civitatem. **25** Erant autem qui in eodem die conciderant a viro usque ad mulierem, duodecim millia hominum, omnes urbis Hai. **26** Josue vero non contraxit manum, quam in sublime porreverat, tenens clypeum donec interficerentur omnes habitatores Hai. **27** Jumenta autem et prædam civitatis diviserunt sibi filii Israël, sicut præceperat

Dominus Josue. **28** Qui succendit urbem, et fecit valde venerunt servi tui in nomine Domini Dei tui. eam tumulum sempiternum: **29** regem quoque Audivimus enim famam potentiae ejus, cuncta quae ejus suspendit in patibulo usque ad vesperam et fecit in Aegypto, **10** et duobus regibus Amorrhæorum solis occasum. Praecepitque Josue, et deposuerunt qui fuerunt trans Jordanem, Sehon regi Hesebon, et cadaver ejus de cruce: projeceruntque in ipso Og regi Basan, qui erat in Astaroth: **11** dixeruntque introitum civitatis, congesto super eum magno acervo nobis seniores, et omnes habitatores terræ nostræ: lapidum, qui permanet usque in praesentem diem. Tollite in manibus cibaria ob longissimam viam, et **30** Tunc ædificavit Josue altare Domino Deo Israël in occurrite eis, et dicite: Servi vestri sumus: foedus monte Hebal, **31** sicut præceperat Moyses famulus inite nobiscum. **12** En panes quando egressi sumus Domini filii Israël, et scriptum est in volumine de domibus nostris, ut veniremus ad vos, calidos legis Moysi: altare vero de lapidibus impolitis, quos sumpsimus; nunc sicci facti sunt, et vetustate ferrum non tetigit: et obtulit super eo holocausta nimia communuti. **13** Utres vini novos implevimus; Domino, immolavitque pacificas victimas. **32** Et nunc rupti sunt et soluti. Vesteres et calceamenta scripsit super lapides Deuteronomium legis Moysi, quibus induimur, et quae habemus in pedibus, ob quod ille digesserat coram filiis Israël. **33** Omnis longitudinem longioris viæ trita sunt, et pene autem populus, et majores natu, ducesque ac consumpta. **14** Susceperunt igitur de cibariis eorum, judices, stabant ex utraque parte arcæ, in conspectu et os Domini non interrogaverunt. **15** Fecitque Josue sacerdotum qui portabant arcam foederis Domini, cum eis pacem, et initio foedere pollicitus est quod ut advena, ita et indigena. Media pars eorum non occiderentur: principes quoque multitudinis juxta montem Garizim, et media juxta montem juraverunt eis. **16** Post dies autem tres initi foederis, Hebal, sicut præceperat Moyses famulus Domini. Et audierunt quod in vicino habitarent, et inter eos primum quidem benedixit populo Israël. **34** Post haec futuri essent. **17** Moveruntque castra filii Israël, legit omnia verba benedictionis et maledictionis, et venerunt in civitates eorum die tertio, quarum et cuncta quae scripta erant in legis volumine. **35** haec vocabula sunt: Gabaon, et Caphira, et Beroth, Nihil ex his quae Moyses jusserset, reliquit intactum, et Cariathiarim. **18** Et non percusserunt eos, sed universa replicavit coram omni multitudine in Israël, mulieribus ac parvulis, et advenis qui inter eos morabantur.

9 Quibus auditis, cuncti reges trans Jordanem, qui versabantur in montanis et campestribus, in maritimis ac littore magni maris, hi quoque qui habitabant juxta Libanum, Hethæus et Amorrhæus, Chananæus, Pherezæus, et Hevæus, et Jebusæus, **2** congregati sunt pariter, ut pugnarent contra Josue et Israël uno animo, eademque sententia. **3** At hi qui habitabant in Gabaon, audientes cuncta quae fecerat Josue Jericho, et Hai, **4** et callide cogitantes, tulerunt sibi cibaria, saccos veteres asinis imponentes, et utres vinarios scisos atque consutos, **5** calceamentaque perantiqua quae ad indicium vetustatis pittaciis consuta erant, induti veteribus vestimentis: panes quoque, quos portabant ob viaticum, duri erant, et in frustra communuti: **6** perrexeruntque ad Josue, qui tunc morabatur in castris Galgalæ, et dixerunt ei, atque simul omni Israëli: De terra longinqua venimus, pacem vobiscum facere cupientes. Responderuntque viri Israël ad eos, atque dixerunt: **7** Ne forte in terra, quae nobis sorte debetur, habitetis, et non possimus foedus inire vobiscum. **8** At illi ad Josue: Servi, inquiunt, tui sumus. Quibus Josue ait: Quinam estis vos? et unde venistis? **9** Responderunt: De terra longinqua

vulgus contra principes. **19** Qui responderunt eis: Juravimus illis in nomine Domini Dei Israël, et idcirco non possumus eos contingere. **20** Sed hoc faciemus eis: reserventur quidem ut vivant, ne contra nos ira Domini concitetur, si pejeraverimus: **21** sed sic vivant, ut in usus universæ multitudinis ligna cædant, aquasque comportent. Quibus haec loquentibus, **22** vocavit Gabaonitas Josue, et dixit eis: Cur nos decipere fraude voluistis, ut diceretis: Procul valde habitamus a vobis, cum in medio nostri sitis? **23** itaque sub maledictione eritis, et non deficiet de stirpe vestra ligna cædens, aquasque comportans in domum Dei mei. **24** Qui responderunt: Nuntiatum est nobis servis tuis, quod promisisset Dominus Deus tuus Moysi servo suo ut traderet vobis omnem terram, et disperderet cunctos habitatores ejus. Timuimus igitur valde, et providimus animabus nostris, vestro terrore compulsi, et hoc consilium inivimus. **25** Nunc autem in manu tua sumus: quod tibi bonum et rectum videtur, fac nobis. **26** Fecit ergo Josue ut dixerat, et liberavit eos de manu filiorum Israël, ut non occiderentur. **27** Decrevitque in illo die eos esse in ministerio cuncti populi, et altaris Domini, cædentes ligna, et aquas comportantes, usque in praesens tempus, in loco quem Dominus elegisset.

10 Quæ cum audisset Adonisedec rex Jerusalem, ponite viros industrios, qui clausos custodian: **19** quod scilicet cepisset Josue Hai, et subvertisset vos autem nolite stare, sed persequimini hostes, et eam (sicut enim fecerat Jericho et regi ejus, sic extemos quosque fugientium cædite: nec dimittatis fecit Hai et regi illius), et quod transfigissent eos urbium suarum intrare præsidia, quos tradidit Gabaonitæ ad Israël, et essent fœderati eorum, Dominus Deus in manus vestras. **20** Cæsis ergo **2** timuit valde. Urbs enim magna erat Gabaon, adversariis plaga magna, et usque ad internectionem et una civitatum regalium, et major oppido Hai, pene consumptis, hi qui Israël effugere potuerunt, omnesque bellatores ejus fortissimi. **3** Misit ergo ingressi sunt civitates munitas. **21** Reversusque est Adonisedec rex Jerusalem ad Oham regem Hebron, omnis exercitus ad Josue in Macea, ubi tunc erant et ad Pharam regem Jerimoth, ad Japhia quoque castra, sani et integro numero: nullusque contra regem Lachis, et ad Dabir regem Eglon, dicens: **4** Ad filios Israël mutire ausus est. **22** Præcepitque Josue, me ascendite, et ferte præsidium, ut expugnemus dicens: Aperite os speluncæ, et producite ad me Gabaon, quare transfugerit ad Josue, et ad filios quinque reges, qui in ea latitant. **23** Feceruntque Israël. **5** Congregati igitur ascenderunt quinque ministri ut sibi fuerat imperatum: et eduxerunt ad reges Amorrhæorum: rex Jerusalem, rex Hebron, eum quinque reges de spelunca, regem Jerusalem, rex Jerimoth, rex Lachis, rex Eglon, simul cum regem Hebron, regem Jerimoth, regem Lachis, exercitibus suis: et castrametati sunt circa Gabaon, regem Eglon. **24** Cumque educti essent ad eum, oppugnantes eam. **6** Habitatores autem Gabaon vocavit omnes viros Israël, et ait ad principes urbis ob sessæ miserunt ad Josue, qui tunc morabatur exercitus qui secum erant: Ite, et ponite pedes in castris apud Galgalam, et dixerunt ei: Ne retrahas super colla regum istorum. Qui cum perrexissent, et manus tuas ab auxilio servorum tuorum: ascende subjectorum colla pedibus calcarent, **25** rursum ait cito, et libera nos, ferque præsidium: convenerunt ad eos: Nolite timere, nec paveatis: confortamini, enim adversum nos omnes reges Amorrhæorum, et estote robusti: sic enim faciet Dominus cunctis qui habitant in montanis. **7** Ascenditque Josue de hostibus vestris, adversum quos dimicatis. **26** Galgalis, et omnis exercitus bellatorum cum eo, viri Percussitque Josue, et interfecit eos, atque suspendit fortissimi. **8** Dixitque Dominus ad Josue: Ne timeas super quinque stipites: fueruntque suspensi usque eos: in manus enim tuas tradidi illos: nullus ex eis ad vesperum. **27** Cumque occumberet sol, præcepit tibi resistere poterit. **9** Irruit itaque Josue super eos sociis ut deponerent eos de patibulis. Qui depositos repente, tota nocte ascendens de Galgalis. **10** Et procerunt in speluncam in qua latuerant, et conturbavit eos Dominus a facie Israël: contrivitque posuerunt super os ejus saxa ingentia, quæ plaga magna in Gabaon, ac persecutus est eos permanent usque in præsens. **28** Eodem quoque per viam ascensus Bethoron, et percussit usque die, Maceacepit Josue, et percussit eam in Azeca et Macea. **11** Cumque fugerent filios Israël, ore gladii, regemque illius interfecit, et omnes et essent in descensu Bethoron, Dominus misit habitatores ejus: non dimisit in ea saltem parvas super eos lapides magnos de cælo usque ad Azeca: reliquias. Fecitque regi Macea sicut fecerat regi et mortui sunt multo plures lapidibus grandinis, Jericho. **29** Transivit autem cum omni Israël de quam quos gladio percusserant filii Israël. **12** Macea in Lebna, et pugnabat contra eam: **30** Tunc locutus est Josue Domino, in die qua tradidit quam tradidit Dominus cum rege suo in manus Amorrhæum in conspectu filiorum Israël, dixitque Israël: percusseruntque urbem in ore gladii, et coram eis: [Sol, contra Gabaon ne movearis, et omnes habitatores ejus: non dimiserunt in ea ulla luna contra vallem Ajalon. **13** Steteruntque sol reliquias. Feceruntque regi Lebna sicut fecerant regi et luna, donec ulcisceretur se gens de inimicis Jericho. **31** De Lebna transivit in Lachis cum omni suis.] Nonne scriptum est hoc in libro justorum? Israël: et exercitu per gyrum disposito, oppugnabat Stetit itaque sol in medio cæli, et non festinavit eam. **32** Tradiditque Dominus Lachis in manus occumbere spatio unius diei. **14** Non fuit antea Israël, et cepit eam die altero, atque percussit in ore nec postea tam longa dies, obedienti Domino voci gladii, omnemque animam quæ fuerat in ea, sicut hominis, et pugnante pro Israël. **15** Reversusque fecerat Lebna. **33** Eo tempore ascendit Horam rex est Josue cum omni Israël in castra Galgalæ. **16** Gazer, ut auxiliaretur Lachis: quem percussit Josue Fugerant enim quinque reges et se absconderant cum omni populo ejus usque ad internectionem. **34** in spelunca urbis Macea. **17** Nuntiatumque est Transivitque de Lachis in Eglon, et circumdedit, Josue quod inventi essent quinque reges latentes **35** atque expugnavit eam eadem die: percussitque in spelunca urbis Macea. **18** Qui præcepit sociis, in ore gladii omnes animas quæ erant in ea, juxta et ait: Volkite saxa ingentia ad os speluncæ, et omnia quæ fecerat Lachis. **36** Ascendit quoque

cum omni Israël de Eglon in Hebron, et pugnavit morabantur: non dimisit in ea ulla reliquias, contra eam: **37** cepit eam, et percussit in ore gladii, sed usque ad internectionem universa vastavit, regem quoque ejus, et omnia oppida regionis illius, ipsamque urbem peremit incendio. **12** Et omnes universasque animas quæ in ea fuerant commoratae: per circuitum civitates, regesque earum, cepit, non reliquit in ea ulla reliquias: sicut fecerat percussit atque delevit, sicut præceperat ei Moyses Eglon, sic fecit et Hebron, cuncta quæ in ea reperit famulus Domini. **13** Absque urbibus, quæ erant consumens gladio. **38** Inde reversus in Dabir, **39** cepit in collibus et in tumulis sitæ, ceteras succedit eam atque vastavit: regem quoque ejus atque omnia Israël: unam tantum Asor munitissimam flamma per circuitum oppida percussit in ore gladii: non consumpsit. **14** Omnemque prædam istarum urbium dimisit in ea ulla reliquias: sicut fecerat Hebron ac jumenta diviserunt sibi filii Israël, cunctis et Lebna et regibus earum, sic fecit Dabir et regi hominibus interfectis. **15** Sicut præceperat Dominus illius. **40** Percussit itaque Josue omnem terram Moysi servo suo, ita præcepit Moyses Josue, et montanam et meridianam atque campestrem, et ille universa complevit: non præteriit de universis Asedoth, cum regibus suis: non dimisit in ea ulla reliquias, sed omne quod spirare poterat interfecit, Dominus Moysi. **16** Cepit itaque Josue omnem terram Israël, et campestria ejus, **17** et partem montis, quæ eorum uno impetu cepit atque vastavit: Dominus ascendit Seir usque Baalgad, per planitem Libani enim Deus Israël pugnavit pro eo. **43** Reversusque subter montem Hermon: omnes reges eorum cepit, est cum omni Israël ad locum castrorum in Galgala. percussit, et occidit. **18** Multo tempore pugnavit Josue contra reges istos. **19** Non fuit civitas quæ se tradiceret filiis Israël, præter Hevæum, qui habitabat in Gabaon: omnes enim bellando cepit. **20** Domini enim sententia fuerat, ut indurarentur corda eorum, et pugnarent contra Israël, et caderent, et non mererentur ullam clementiam, ac perirent, sicut præceperat Dominus Moysi. **21** In illo tempore venit Josue, et interfecit Enacim de montanis, Hebron, et Dabir, et Anab, et de omni monte Juda et Israël, urbesque eorum delevit. **22** Non reliquit ullum de stirpe Enacim, in terra filiorum Israël: absque civitatibus Gaza, et Geth, et Azoto, in quibus solis relictis sunt. **23** Cepit ergo Josue omnem terram, sicut locutus est Dominus ad Moysen, et tradidit eam in possessionem filiis Israël secundum partes et tribus suas: quievitque terra a præliis.

11 Quæ cum audisset Jabin rex Asor, misit ad Jobab regem Madon, et ad regem Semeron, atque ad regem Achsaph: **2** ad reges quoque aquilonis, qui habitabant in montanis et in planitiis contra meridiem Ceneroth, in campestribus quoque et in regionibus Dor juxta mare: **3** Chananæum quoque ab oriente et occidente, et Amorræum atque Hethæum ac Pherezæum et Jebusæum in montanis: Hevæum quoque qui habitabat ad radices Hermon in terra Maspera. **4** Egressique sunt omnes cum turmis suis, populus multis nimis sicut arena quæ est in littore maris, equi quoque et currus immensæ multitudinis. **5** Conveneruntque omnes reges isti in unum ad aquas Merom, ut pugnarent contra Israël. **6** Dixitque Dominus ad Josue: Ne timeas eos: cras enim hac eadem hora ego tradam omnes istos vulnerandos in conspectu Israël: equos eorum subnervabis, et currus igne combures. **7** Venitque Josue, et omnis exercitus cum eo, adversus illos ad aquas Merom subito, et irruerunt super eos, **8** tradiditque illos Dominus in manus Israël. Qui percusserunt eos, et persecuti sunt usque ad Sidonem magnam, et aquas Maserophoth, campumque Masphe, qui est ad orientalem illius partem. Ita percussit omnes, ut nullas dimitteret ex eis reliquias: **9** fecitque sicut præceperat ei Dominus: equos eorum subnervavit, currusque combussit igni. **10** Reversusque statim cepit Asor, et regem ejus percussit gladio. Asor enim antiquitus inter omnia regna hæc principatum Asedoth, Phasga. **4** Terminus Og regis Basan, de tenebat. **11** Percussitque omnes animas quæ ibidem reliquiis Raphaim, qui habitavit in Astaroth, et in

12 Hi sunt reges, quos percusserunt filii Israël, et possederunt terram eorum trans Jordanem ad solis ortum, a torrente Arnon usque ad montem Hermon, et omnem orientalem plagam, quæ respicit solitudinem. **2** Sehon rex Amorrhæorum, qui habitavit in Hesebon, dominatus est ab Aroë, quæ sita est super ripam torrentis Arnon, et mediae partis in valle, dimidiæque Galaad, usque ad torrentem Jaboc, qui est terminus filiorum Ammon. **3** Et a solitudine usque ad mare Ceneroth contra orientem, et usque ad mare deserti, quod est mare salsissimum, ad orientalem plagam per viam quæ dicit Bethsimoth: et ab australi parte, quæ subjacet Asedoth, Phasga. **4** Terminus Og regis Basan, de tenebat. **11** Percussitque omnes animas quæ ibidem reliquiis Raphaim, qui habitavit in Astaroth, et in

Edrai, et dominatus est in monte Hermon, et in torrentis Arnon, et in vallis medio, universaque Salecha, atque in universa Basan, usque ad terminos campestria Medaba, usque Dibon, **10** et cunctas **5** Gessuri, et Machati, et dimidiæ partis Galaad: civitates Sehon regis Amorrhæi, qui regnavit in terminos Sehon regis Hesebon. **6** Moyses famulus Hesebon, usque ad terminos filiorum Ammon, **11** Domini et filii Israël percusserunt eos, tradiditque et Galaad, ac terminum Gessuri et Machati, et terram eorum Moyses in possessionem Rubenitis, omnem montem Hermon, et universam Basan, et Gaditis, et dimidiæ tribui Manasse. **7** Hi sunt usque ad Salecha, **12** omne regnum Og in Basan, qui reges terræ, quos percussit Josue et filii Israël trans regnavit in Astaroth et Edrai, ipse fuit de reliquiis Jordanem ad occidentalem plagam, a Baalgad in Raphaim: percussitque eos Moyses, atque delevit. campo Libani, usque ad montem cuius pars ascendit **13** Nolueruntque disperdere filii Israël Gessuri et in Seir: tradiditque eam Josue in possessionem tribubus Israël, singulis partes suas, **8** tam in præsentem diem. **14** Tribui autem Levi non dedit montanis quam in planis atque campestribus. In possessionem: sed sacrificia et victimæ Domini Dei Asedoth, et in solitudine, ac in meridie, Hethæus Israël, ipsa est ejus hæreditas, sicut locutus est illi. fuit et Amorrhæus, Chananæus, et Pherezæus, **15** Dedit ergo Moyses possessionem tribui filiorum Hevæus et Jebusæus. **9** Rex Jericho unus: rex Hai, Ruben juxta cognationes suas. **16** Fuitque terminus quæ est ex latere Bethel, unus: **10** rex Jerusalem eorum ab Aroë, quæ sita est in ripa torrentis Arnon, unus, rex Hebron unus, **11** rex Jerimoth unus, rex et in valle ejusdem torrentis media: universam Lachis unus, **12** rex Eglon unus, rex Gazer unus, **13** planitiem, quæ dicit Medaba, **17** et Hesebon, rex Dabir unus, rex Gader unus, **14** rex Herma unus, cunctosque viculos earum, qui sunt in campestribus: rex Hered unus, **15** rex Lebna unus, rex Odullam Dibon quoque et Bamothbaal, et oppidum Baalmaon, unus, **16** rex Macea unus, rex Bethel unus, **17** rex **18** et Jassa, et Cedimoth, et Mephaath, **19** et Taphua unus, rex Opher unus, **18** rex Aphec unus, Cariathaim, et Sabama, et Sarathasar in monte rex Sharon unus, **19** rex Madon unus, rex Asor unus, convallis. **20** Bethphogor et Asedoth, Phasga et **20** rex Semeron unus, rex Achsaph unus, **21** rex Bethiesimoth, **21** et omnes urbes campestres, Thenac unus, rex Mageddo unus, **22** rex Cades unus, universaque regna Sehon regis Amorrhæi, qui rex Jachanan Carmeli unus, **23** rex Dor et provinciæ regnavit in Hesebon, quem percussit Moyses cum Dor unus, rex gentium Galgal unus, **24** rex Thersa principibus Madian: Hevæum, et Recem, et Sur, unus: omnes reges triginta unus.

13 Josue senex proiectæque ætatis erat, et dixit Dominus ad eum: Senuisti, et longævus es, terraque latissima derelicta est, quæ necdum sorte divisa est: **2** omnis videlicet Galilæa, Philisthiim, et universa Gessuri. **3** A fluvio turbido, qui irrigat Ægyptum, usque ad terminos Accaron contra aquilonem: terra Chanaan, quæ in quinque regulos Philisthiim dividitur, Gazæos, et Azotios, Ascalonitas, Gethæos, et Accaronitas. **4** Ad meridiem vero sunt Hevæi, omnis terra Chanaan, et Maara Sidoniorum, usque Apheca et terminos Amorrhæi, **5** ejusque confinia. Libani quoque regio contra orientem, a Baalgad sub monte Hermon, donec ingrediaris Emath; **6** omnium qui habitant in monte a Libano usque ad aquas Maserephoth, universique Sidonii. Ego sum qui delebo eos a facie filiorum Israël. Veniat ergo in partem hæreditatis Israël, sicut præcepi tibi. **7** Et nunc divide terram in possessionem novem tribubus, et dimidiæ tribui Manasse, **8** cum qua Ruben et Gad possederunt terram, quam tradidit eis Moyses famulus Domini trans fluenta Jordanis, ad orientalem plagam. **9** Ab Aroë, quæ sita est in ripa

torrentis Arnon, et in vallis medio, universaque Salecha, atque in universa Basan, usque ad terminos campestria Medaba, usque Dibon, **10** et cunctas **5** Gessuri, et Machati, et dimidiæ partis Galaad: civitates Sehon regis Amorrhæi, qui regnavit in terminos Sehon regis Hesebon. **6** Moyses famulus Hesebon, usque ad terminos filiorum Ammon, **11** Domini et filii Israël percusserunt eos, tradiditque et Galaad, ac terminum Gessuri et Machati, et terram eorum Moyses in possessionem Rubenitis, omnem montem Hermon, et universam Basan, et Gaditis, et dimidiæ tribui Manasse. **7** Hi sunt usque ad Salecha, **12** omne regnum Og in Basan, qui reges terræ, quos percussit Josue et filii Israël trans regnavit in Astaroth et Edrai, ipse fuit de reliquiis Jordanem ad occidentalem plagam, a Baalgad in Raphaim: percussitque eos Moyses, atque delevit. campo Libani, usque ad montem cuius pars ascendit **13** Nolueruntque disperdere filii Israël Gessuri et in Seir: tradiditque eam Josue in possessionem tribubus Israël, singulis partes suas, **8** tam in præsentem diem. **14** Tribui autem Levi non dedit montanis quam in planis atque campestribus. In possessionem: sed sacrificia et victimæ Domini Dei Asedoth, et in solitudine, ac in meridie, Hethæus Israël, ipsa est ejus hæreditas, sicut locutus est illi. fuit et Amorrhæus, Chananæus, et Pherezæus, **15** Dedit ergo Moyses possessionem tribui filiorum Hevæus et Jebusæus. **9** Rex Jericho unus: rex Hai, Ruben juxta cognationes suas. **16** Fuitque terminus quæ est ex latere Bethel, unus: **10** rex Jerusalem eorum ab Aroë, quæ sita est in ripa torrentis Arnon, unus, rex Hebron unus, **11** rex Jerimoth unus, rex et in valle ejusdem torrentis media: universam Lachis unus, **12** rex Eglon unus, rex Gazer unus, **13** planitiem, quæ dicit Medaba, **17** et Hesebon, rex Dabir unus, rex Gader unus, **14** rex Herma unus, cunctosque viculos earum, qui sunt in campestribus: rex Hered unus, **15** rex Lebna unus, rex Odullam Dibon quoque et Bamothbaal, et oppidum Baalmaon, unus, **16** rex Macea unus, rex Bethel unus, **17** rex **18** et Jassa, et Cedimoth, et Mephaath, **19** et Taphua unus, rex Opher unus, **18** rex Aphec unus, Cariathaim, et Sabama, et Sarathasar in monte rex Sharon unus, **19** rex Madon unus, rex Asor unus, convallis. **20** Bethphogor et Asedoth, Phasga et **20** rex Semeron unus, rex Achsaph unus, **21** rex Bethiesimoth, **21** et omnes urbes campestres, Thenac unus, rex Mageddo unus, **22** rex Cades unus, universaque regna Sehon regis Amorrhæi, qui rex Jachanan Carmeli unus, **23** rex Dor et provinciæ regnavit in Hesebon, quem percussit Moyses cum Dor unus, rex gentium Galgal unus, **24** rex Thersa principibus Madian: Hevæum, et Recem, et Sur, unus: omnes reges triginta unus.

22 Et Balaam filium Beor ariolum occiderunt filii Israël gladio cum ceteris interfectis. **23** Factusque est terminus filiorum Ruben Jordanis fluvius. Hæc est possessio Rubenitarum per cognationes suas urbium et viculorum. **24** Deditque Moyses tribui Gad et filiis ejus per cognationes suas possessionem, cuius hæc divisio est. **25** Terminus Jaser, et omnes civitates Galaad, et dimidiæ partem terræ filiorum Ammon, usque ad Aroë, quæ est contra Rabba, **26** et ab Hesebon usque Ramoth, Masphe et Betonim: et a Manaim usque ad terminos Dabir. **27** In valle quoque Betharan, et Bethnemra, et Socoth, et Saphon reliquam partem regni Sehon regis Hesebon: hujus quoque finis, Jordanis est, usque ad extremam partem maris Cenereth trans Jordanem ad orientalem plagam. **28** Hæc est possessio filiorum Gad per familias suas, civitates et villæ earum. **29** Dedit et dimidiæ tribui Manasse, filiisque ejus juxta cognationes suas, possessionem, **30** cuius hoc principium est: a Manaim universam Basan, et cuncta regna Og regis Basan, omnesque vicos Jair, qui sunt in Basan, sexaginta oppida: **31** et dimidiæ partem Galaad, et Astaroth, et Edrai, urbes regni Og in Basan: filiis Machir, filii Manasse,

dimidiæ parti filiorum Machir juxta cognationes Arbe: Adam maximus ibi inter Enacim situs est: et suas. **32** Hanc possessionem divisit Moyses in terra cessavit a præliis. campestribus Moab trans Jordanem contra Jericho ad orientalem plagam. **33** Tribui autem Levi non dedit possessionem: quoniam Dominus Deus Israël ipse est possessio ejus, ut locutus est illi.

14 Hoc est quod possederunt filii Israël in terra

Chanaan, quam dederunt eis Eleazar sacerdos, et Josue filius Nun, et principes familiarium per tribus Israël: **2** sorte omnia dividentes, sicut et pervenit in Esron, ascensum Scorpionis, et præceperat Dominus in manu Moysi, novem circuiens Carcaa, **4** atque inde pertransiens in tribubus, et dimidiæ tribui. **3** Duabus enim tribubus, Asemona, et pervenientis ad torrentem Ægypti: et dimidiæ, dederat Moyses trans Jordanem eruntque termini ejus mare magnum. Hic erit finis possessionem: absque Levitis, qui nihil terræ meridianæ plagæ. **5** Ab oriente vero erit initium, acceperunt inter fratres suos: **4** sed in eorum mare salsissimum usque ad extrema Jordanis: et successerunt locum filii Joseph in duas divisi tribus, ea quæ respiciunt ad aquilonem, a lingua maris Manasse et Ephraim: nec acceperunt Levitæ aliam usque ad eundem Jordanis fluvium. **6** Ascenditque in terra partem, nisi urbes ad habitandum, et terminus in Beth Hagla, et transit ab aquilone in suburbana earum ad alenda jumenta et pecora sua. Beth Araba, ascendens ad lapidem Boën filii Ruben: **5** Sicut præceperat Dominus Moysi, ita fecerunt **7** et tendens usque ad terminos Debera de valle filii Israël, et diviserunt terram. **6** Accesserunt Achor, contra aquilonem respiciens Galgala, quæ est itaque filii Juda ad Josue in Galgala, locutusque est ex adverso ascensionis Adommim, ab australi parte ad eum Caleb filius Jephone Cenezæus: Nosti quid torrentis: transitque aquas, quæ vocantur fons solis: locutus sit Dominus ad Moysen hominem Dei de et erunt exitus ejus ad fontem Rogel. **8** Ascenditque me et te in Cadesbarne. **7** Quadraginta annorum per convallem filii Ennom ex latere Iebusæi ad eram quando misit me Moyses famulus Domini de meridiem, hæc est Jerusalem: et inde se erigens Cadesbarne, ut considerarem terram, nuntiavique ad verticem montis, qui est contra Geennom ad ei quod mihi verum videbatur. **8** Fratres autem mei, qui ascenderant mecum, dissolverunt cor populi: aquilonem: **9** pertransitque a vertice montis usque et nihilominus ego secutus sum Dominum Deum ad fontem aquæ Nephtoa: et pervenit usque ad meum. **9** Juravitque Moyses in die illo, dicens: vicos montis Ephron: inclinaturque in Baala, quæ Terra, quam calcavit pes tuus, erit possessio tua, est Cariathiarim, id est, urbs silvarum. **10** Et circuit et filiorum tuorum in æternum: quia secutus es de Baala contra occidentem, usque ad montem Seir: Dominum Deum meum. **10** Concessit ergo Dominus transitque juxta latus montis Jarim ad aquilonem vitam mihi, sicut pollicitus est, usque in præsentem in Cheslon: et descendit in Benthames, transitque diem. Quadraginta et quinque anni sunt, ex quo locutus est Dominus verbum istud ad Moysen, in Thamma. **11** Et pervenit contra aquilonem partis quando ambulabat Israël per solitudinem: hodie Accaron ex latere: inclinaturque Sechrona, et transit octoginta quinque annorum sum, **11** sic valens maris contra occidentem fine concluditur. **12** ut eo valebam tempore quando ad explorandum Hi sunt termini filiorum Juda per circuitum in missus sum: illius in me temporis fortitudo usque cognitionibus suis. **13** Caleb vero filio Jephone dedit hodie perseverat, tam ad bellandum quam ad partem in medio filiorum Juda, sicut præceperat gradendum. **12** Da ergo mihi montem istum, quem ei Dominus: Cariath Arbe patris Enac, ipsa est pollicitus est Dominus, te quoque audiente, in quo Enacim sunt, et urbes magnæ atque munitæ: si forte sit Dominus mecum, et potuero delere eos, sicut promisit mihi. **13** Benedixitque ei Josue, et tradidit ei Hebron in possessionem: **14** atque ex eo fuit Hebron filio Jephone Cenezæo usque in præsentem diem, quia secutus est Dominum Deum Israël. **15** Nomen Hebron ante vocabatur Cariath

Igitur sors filiorum Judæ per cognationes suas ista fuit: a termino Edom, desertum Sin, contra meridiem, et usque ad extremam partem australis plagæ. **2** Initium ejus a summitate maris salsissimi, et a lingua ejus, quæ respicit meridiem.

3 Egrediturque contra ascensum Scorpionis, et pertransit in Sina: ascenditque in Cadesbarne, et dimidiæ, dederat Moyses trans Jordanem eruntque termini ejus mare magnum. Hic erit finis possessionem: absque Levitis, qui nihil terræ meridianæ plagæ. **5** Ab oriente vero erit initium, acceperunt inter fratres suos: **4** sed in eorum mare salsissimum usque ad extrema Jordanis: et successerunt locum filii Joseph in duas divisi tribus, ea quæ respiciunt ad aquilonem, a lingua maris Manasse et Ephraim: nec acceperunt Levitæ aliam usque ad eundem Jordanis fluvium. **6** Ascenditque in terra partem, nisi urbes ad habitandum, et terminus in Beth Hagla, et transit ab aquilone in suburbana earum ad alenda jumenta et pecora sua. Beth Araba, ascendens ad lapidem Boën filii Ruben: **5** Sicut præceperat Dominus Moysi, ita fecerunt **7** et tendens usque ad terminos Debera de valle filii Israël, et diviserunt terram. **6** Accesserunt Achor, contra aquilonem respiciens Galgala, quæ est itaque filii Juda ad Josue in Galgala, locutusque est ex adverso ascensionis Adommim, ab australi parte ad eum Caleb filius Jephone Cenezæus: Nosti quid torrentis: transitque aquas, quæ vocantur fons solis: locutus sit Dominus ad Moysen hominem Dei de et erunt exitus ejus ad fontem Rogel. **8** Ascenditque me et te in Cadesbarne. **7** Quadraginta annorum per convallem filii Ennom ex latere Iebusæi ad eram quando misit me Moyses famulus Domini de meridiem, hæc est Jerusalem: et inde se erigens Cadesbarne, ut considerarem terram, nuntiavique ad verticem montis, qui est contra Geennom ad ei quod mihi verum videbatur. **8** Fratres autem mei, qui ascenderant mecum, dissolverunt cor populi: aquilonem: **9** pertransitque a vertice montis usque et nihilominus ego secutus sum Dominum Deum ad fontem aquæ Nephtoa: et pervenit usque ad meum. **9** Juravitque Moyses in die illo, dicens: vicos montis Ephron: inclinaturque in Baala, quæ Terra, quam calcavit pes tuus, erit possessio tua, est Cariathiarim, id est, urbs silvarum. **10** Et circuit et filiorum tuorum in æternum: quia secutus es de Baala contra occidentem, usque ad montem Seir: Dominum Deum meum. **10** Concessit ergo Dominus transitque juxta latus montis Jarim ad aquilonem vitam mihi, sicut pollicitus est, usque in præsentem in Cheslon: et descendit in Benthames, transitque diem. Quadraginta et quinque anni sunt, ex quo locutus est Dominus verbum istud ad Moysen, in Thamma. **11** Et pervenit contra aquilonem partis quando ambulabat Israël per solitudinem: hodie Accaron ex latere: inclinaturque Sechrona, et transit octoginta quinque annorum sum, **11** sic valens maris contra occidentem fine concluditur. **12** ut eo valebam tempore quando ad explorandum Hi sunt termini filiorum Juda per circuitum in missus sum: illius in me temporis fortitudo usque cognitionibus suis. **13** Caleb vero filio Jephone dedit hodie perseverat, tam ad bellandum quam ad partem in medio filiorum Juda, sicut præceperat gradendum. **12** Da ergo mihi montem istum, quem ei Dominus: Cariath Arbe patris Enac, ipsa est pollicitus est Dominus, te quoque audiente, in quo Enacim sunt, et urbes magnæ atque munitæ: si forte sit Dominus mecum, et potuero delere eos, sicut promisit mihi. **13** Benedixitque ei Josue, et tradidit ei Hebron in possessionem: **14** atque ex eo fuit Hebron filio Jephone Cenezæo usque in præsentem diem, quia secutus est Dominum Deum Israël. **15** Nomen Hebron ante vocabatur Cariath

simul, suasa est a viro suo ut peteret a patre suo agrum. Suspiravitque ut sedebat in asino: cui Caleb: Quid habes? inquit. **19** At illa respondit: Da mihi benedictionem: terram australem et arentem dedisti mihi; junge et irriguam. Dedit itaque ei Caleb irriguum superius et inferius. **20** Hæc est juxta terminum Jephleti, usque ad terminos Beth-possessio tribus filiorum Juda per cognationes suas. **21** Erantque civitates ab extremis partibus filiorum ejus mari magno: **4** possederuntque filii Joseph, Juda juxta terminos Edom a meridie: Cabseel et Manasses et Ephraim. **5** Et factus est terminus Eder et Jagur, **22** et Cyna et Dimona et Adada, **23** filiorum Ephraim per cognationes suas: et possessio et Cades et Asor et Jethnam, **24** Ziph et Telem et eorum contra orientem Ataroth Addar usque Beth-Baloth, **25** Asor nova et Carioth, Hesron, hæc est horon superiorem. **6** Egrediunturque confinia in Asor; **26** Amam, Sama, et Molada, **27** et Asergadda mare: Machmethath vero aquilonem respicit, et et Hassemont et Bethphelet, **28** et Hasersual et circuit terminos contra orientem in Thanathselo: Bersabee et Baziothia, **29** et Baala et Jim et Esem, et pertransit ab oriente Janoë. **7** Descenditque **30** et Eltholad et Cesil et Harma, **31** et Siceleg et de Janoë in Ataroth et Naaratha: et pervenit in Medemena et Sensenna, **32** Lebaoth et Selim et Aën Jericho, egrediturque ad Jordanem. **8** De Taphua et Remon. Omnes civitates vixint novem, et villæ pertransit contra mare in vallem arundineti, earum. **33** In campestribus vero: Estaol et Sarea suntque egressus ejus in mare salsissimum. Hæc est et Asena, **34** et Zanoë et Ængannim et Taphua et possessio tribus filiorum Ephraim per familias suas. Enaim, **35** et Jerimoth et Adullam, Socho et Azeca, **9** Urbesque separatae sunt filii Ephraim in medio **36** et Saraim et Adithaim et Gedera et Gederothaim: possessionis filiorum Manasse, et villæ earum. **10** urbes quatuordecim, et villæ earum. **37** Sanan et Et non interfecerunt filii Ephraim Chananæum, Hadassa et Magdal gad, **38** Delean et Masepha et qui habitabat in Gazer: habitavitque Chananæus in Jecthel, **39** Lachis et Bascath et Eglon, **40** Chebbon et Leheman et Cethlis, **41** et Gideroth et Bethdagon et Naama et Maceda: civitates sedecim, et villæ earum. **42** Labana et Ether et Asan, **43** Jephtha et Esna et Nesib, **44** et Ceila et Achzib et Maresa: civitates novem, et villæ earum. **45** Accaron cum vicis et villulis suis. **46** Ab Accaron usque ad mare: omnia quæ vergunt ad Azotum et viculos ejus. **47** Azotus cum vicis et villulis suis. Gaza cum vicis et villulis suis, usque ad torrentem Ægypti, et mare magnum terminus ejus. **48** Et in monte: Samir et Jether et Socoth **49** et Danna et Cariathsenna, hæc est Dabir: **50** Anab et Istemo et Anim, **51** Gosen et Olon et Gilo: civitates undecim et villæ earum. **52** Arab et Ruma et Esaan, **53** et Janum et Beththaphua et Apheca, **54** Athmatha, et Cariath Arbe, hæc est Hebron, et Sior: civitates novem, et villæ earum. **55** Maon et Carmel et Ziph et Jota, **56** Jezräel et Jucadam et Zanoë, **57** Accain, Gabaa et Thamma: civitates decem et villæ earum. **58** Halhul, et Besur, et Gedor, **59** Mareth, et Bethanoth, et Eltecon: civitates sex et villæ earum. **60** Cariathbaal, hæc est Cariathiarim urbs silvarum, et Arebba: civitates duæ, et villæ earum. **61** In deserto Betharaba, Meddin, et Sachacha, **62** et Nebsan, et civitas salis, et Engaddi: civitates sex, et villæ earum. **63** Jebusæum autem habitatorem Jerusalem non potuerunt filii Juda delere: habitavitque Jebusæus cum filiis Juda in Jerusalem usque in præsentem diem.

16 Cecidit quoque sors filiorum Joseph ab Jordane contra Jericho et aquas ejus ab oriente: solitudo quæ ascendit de Jericho ad montem Bethel: **2** et egreditur de Bethel Luza: transitus terminum Archi, Ataroth: **3** et descendit ad occidentem Caleb irriguum superius et inferius. **20** Hæc est juxta terminum Jephleti, usque ad terminos Beth-possessio tribus filiorum Juda per cognationes suas. horon inferioris, et Gazer: finiunturque regiones **21** Erantque civitates ab extremis partibus filiorum ejus mari magno: **4** possederuntque filii Joseph, Juda juxta terminos Edom a meridie: Cabseel et Manasses et Ephraim. **5** Et factus est terminus Eder et Jagur, **22** et Cyna et Dimona et Adada, **23** filiorum Ephraim per cognationes suas: et possessio et Cades et Asor et Jethnam, **24** Ziph et Telem et eorum contra orientem Ataroth Addar usque Beth-Baloth, **25** Asor nova et Carioth, Hesron, hæc est horon superiorem. **6** Egrediunturque confinia in Asor; **26** Amam, Sama, et Molada, **27** et Asergadda mare: Machmethath vero aquilonem respicit, et et Hassemont et Bethphelet, **28** et Hasersual et circuit terminos contra orientem in Thanathselo: Bersabee et Baziothia, **29** et Baala et Jim et Esem, et pertransit ab oriente Janoë. **7** Descenditque **30** et Eltholad et Cesil et Harma, **31** et Siceleg et de Janoë in Ataroth et Naaratha: et pervenit in Medemena et Sensenna, **32** Lebaoth et Selim et Aën Jericho, egrediturque ad Jordanem. **8** De Taphua et Remon. Omnes civitates vixint novem, et villæ pertransit contra mare in vallem arundineti, earum. **33** In campestribus vero: Estaol et Sarea suntque egressus ejus in mare salsissimum. Hæc est et Asena, **34** et Zanoë et Ængannim et Taphua et possessio tribus filiorum Ephraim per familias suas. Enaim, **35** et Jerimoth et Adullam, Socho et Azeca, **9** Urbesque separatae sunt filii Ephraim in medio **36** et Saraim et Adithaim et Gedera et Gederothaim: possessionis filiorum Manasse, et villæ earum. **10** urbes quatuordecim, et villæ earum. **37** Sanan et Et non interfecerunt filii Ephraim Chananæum, Hadassa et Magdal gad, **38** Delean et Masepha et qui habitabat in Gazer: habitavitque Chananæus in Jecthel, **39** Lachis et Bascath et Eglon, **40** Chebbon et Leheman et Cethlis, **41** et Gideroth et Bethdagon et Naama et Maceda: civitates sedecim, et villæ earum. **42** Labana et Ether et Asan, **43** Jephtha et Esna et Nesib, **44** et Ceila et Achzib et Maresa: civitates novem, et villæ earum. **45** Accaron cum vicis et villulis suis. **46** Ab Accaron usque ad mare: omnia quæ vergunt ad Azotum et viculos ejus. **47** Azotus cum vicis et villulis suis. Gaza cum vicis et villulis suis, usque ad torrentem Ægypti, et mare magnum terminus ejus. **48** Et in monte: Samir et Jether et Socoth **49** et Danna et Cariathsenna, hæc est Dabir: **50** Anab et Istemo et Anim, **51** Gosen et Olon et Gilo: civitates undecim et villæ earum. **52** Arab et Ruma et Esaan, **53** et Janum et Beththaphua et Apheca, **54** Athmatha, et Cariath Arbe, hæc est Hebron, et Sior: civitates novem, et villæ earum. **55** Maon et Carmel et Ziph et Jota, **56** Jezräel et Jucadam et Zanoë, **57** Accain, Gabaa et Thamma: civitates decem et villæ earum. **58** Halhul, et Besur, et Gedor, **59** Mareth, et Bethanoth, et Eltecon: civitates sex et villæ earum. **60** Cariathbaal, hæc est Cariathiarim urbs silvarum, et Arebba: civitates duæ, et villæ earum. **61** In deserto Betharaba, Meddin, et Sachacha, **62** et Nebsan, et civitas salis, et Engaddi: civitates sex, et villæ earum. **63** Jebusæum autem habitatorem Jerusalem non potuerunt filii Juda delere: habitavitque Jebusæus cum filiis Juda in Jerusalem usque in præsentem diem.

17 Cecidit autem sors tribui Manasse (ipse enim est primogenitus Joseph): Machir primogenito Manasse patri Galaad, qui fuit vir pugnator, habuitque possessionem Galaad et Basan: **2** et reliquis filiorum Manasse juxta familias suas, filii Abiezer, et filii Helec, et filii Esriel, et filii Sechem, et filii Hepher, et filii Semida. Iste sunt filii Manasse filii Joseph, mares, per cognationes suas. **3** Salphaad vero filio Hepher filii Galaad filii Machir filii Manasse non erant filii, sed solæ filiæ: quarum ista sunt nomina: Maala et Noa et Hegla et Melcha et Thersa. **4** Veneruntque in conspectu Eleazari sacerdotis, et Josue filii Nun, et principum, dicentes: Dominus præcepit per manum Moysi, ut daretur nobis possessio in medio fratrum nostrorum. Deditque eis juxta imperium Domini possessionem in medio fratrum patris earum. **5** Et ceciderunt funiculi Manasse, decem, absque terra Galaad et Basan trans Jordanem. **6** Filiae enim Manasse possederunt hæreditatem in medio filiorum ejus. Terra autem Galaad cecidit in sortem filiorum Manasse qui reliqui erant. **7** Fuitque terminus Manasse ab Aser, Machmethath quæ respicit Sichem: et egreditur ad dexteram juxta habitatores fontis Taphuæ. **8** Etenim in sorte Manasse ceciderat terra Taphuæ, quæ est juxta terminos Manasse filiorum Ephraim. **9** Descenditque

terminus vallis arundineti in meridiem torrentis mittam vobis hic sortem: 7 quia non est inter vos civitatum Ephraim, quæ in medio sunt urbium pars Levitarum, sed sacerdotium Domini est eorum Manasse: terminus Manasse ab aquilone torrentis, hæreditas. Gad autem et Ruben, et dimidia tribus et exitus ejus pergit ad mare: 10 ita ut possessio Manasse, jam acceperant possessiones suas trans Ephraim sit ab austro, et ab aquilone Manasse, Jordanem ad orientalem plagam, quas dedit eis et utramque claudat mare, et conjungantur sibi Moyses famulus Domini. 8 Cumque surrexissent in tribu Aser ab aquilone, et in tribu Issachar ab viri, ut pergerent ad describendam terram, præcepit oriente. 11 Fuitque hæreditas Manasse in Issachar eis Josue, dicens: Circuite terram, et describite eam, et in Aser, Bethsan et viculi ejus, et Jeblaam ac revertimini ad me: ut hic coram Domino, in cum viculis suis, et habitatores Dor cum oppidis Silo, mittam vobis sortem. 9 Itaque perrexerunt: suis, habitatores quoque Endor cum viculis suis: et lustrantes eam, in septem partes diviserunt, similiterque habitatores Thenac cum viculis suis, et scribentes in volumine. Reversique sunt ad Josue in habitatores Mageddo cum viculis suis, et tertia pars castra Silo. 10 Qui misit sortes coram Domino in urbis Nopheth. 12 Nec potuerunt filii Manasse has Silo, divisitque terram filiis Israël in septem partes. civitates subvertere, sed coepit Chananæus habitare 11 Et ascendit sors prima filiorum Benjamin per in terra sua. 13 Postquam autem convaluerunt filii familias suas, ut possiderent terram inter filios Juda Israël, subjecerunt Chananæos, et fecerunt sibi et filios Joseph. 12 Fuitque terminus eorum contra tributarios, nec interfecerunt eos. 14 Locutique aquilonem a Jordane: pergens juxta latus Jericho sunt filii Joseph ad Josue, et dixerunt: Quare dedisti septentrionalis plagæ, et inde contra occidentem ad mihi possessionem sortis et funiculi unius, cum sim montana descendens et perveniens ad solitudinem tantæ multitudinis, et benedixerit mihi Dominus? Bethaven, 13 atque pertransiens juxta Luzam ad 15 Ad quos Josue ait: Si populus multus es, ascende meridiem, ipsa est Bethel: descenditque in Ataroth in silvam, et succide tibi spatia in terra Pherezæi et Addar, in montem qui est ad meridiem Beth-horон Raphaim: quia angusta est tibi possessio montis inferioris: 14 et inclinatur circuiens contra mare ad Ephraim. 16 Cui responderunt filii Joseph: Non meridiem montis qui respicit Beth-horон contra poterimus ad montana descendere, cum ferreis Africum: suntque exitus ejus in Cariath-baal, quæ curribus utantur Chananæi, qui habitant in terra vocatur et Cariathiarim, urbem filiorum Juda. Hæc campestri, in qua sitæ sunt Bethsan cum viculis suis, est plaga contra mare, ad occidentem. 15 A meridie et Jezräel medium possidens vallem. 17 Dixitque autem ex parte Cariathiarim egreditur terminus Josue ad domum Joseph, Ephraim et Manasse: contra mare, et pervenit usque ad fontem aquarum Populus multus es, et magnæ fortitudinis: non Nephtoa. 16 Descenditque in partem montis, qui habebis sortem unam, 18 sed transibis ad montem, respicit vallem filiorum Ennom: et est contra et succides tibi, atque purgabis ad habitandum spatia: et poteris ultra procedere cum subverteris Chananæum, quem dicis ferreos habere currus, et esse fortissimum.

18 Congregatique sunt omnes filii Israël in Silo, ibique fixerunt tabernaculum testimonii, et fuit eis terra subjecta. 2 Remanserant autem filiorum Israël septem tribus, quæ neccum acceperant possessiones suas. 3 Ad quos Josue ait: Usquequo marctetis ignavia, et non intratis ad possidendum terram, quam Dominus Deus patrum vestrorum dedit vobis? 4 Eligite de singulis tribubus ternos viros, ut mittam eos, et pergent atque circumeat terram, et describant eam juxta numerum uniuscujusque multitudinis: referantque ad me quod descripserint. 5 Dividite vobis terram in septem partes: Judas sit in terminis suis ab australi plaga, et domus Joseph ab aquilone. 6 Medium inter hos terram in septem partes describite: et hoc venietis ad me, ut coram Domino Deo vestro

et Jebus, quæ est Jerusalem, Gabaath et Cariath: exitus ejus in mare de funiculo Achziba: **30** et civitates quatuordecim, et villæ earum. Hæc est Amma et Aphec et Rohob: civitates viginti duæ, et possessio filiorum Benjamin juxta familias suas.

19 Et egressa est sors secunda filiorum Simeon per cognationes suas: fuitque hæreditas eorum in medio possessionis filiorum Juda: Bersabee et Sabee et Molada **3** et Hasersual, Bala et Asem **4** et Eltholad, Bethul et Harma **5** et Siceleg et Bethmarchaboth et Hasersusa **6** et Bethlebaoth et Sarohen: civitates tredecim, et villæ earum. **7** Ain et Remmon et Athar et Asan: civitates quatuor, et villæ earum: **8** omnes viculi per circuitum urbium istarum usque ad Baalath Beer Ramath contra australem plagam. Hæc est hæreditas filiorum Simeon juxta cognationes suas, **9** in possessione et funiculo filiorum Juda: quia major erat, et idcirco filii Simeon possederunt in medio hæreditatis eorum. **10** Ceciditque sors tertia filiorum Zabulon per cognationes suas: factus est terminus possessionis eorum usque Sarid. **11** Ascenditque de mari et Merala, et pervenit in Debbaseth, usque ad torrentem qui est contra Jeconam. **12** Et revertitur de Sared contra orientem in fines Ceselethhabor: et egreditur ad Dabereth, ascenditque contra Japhie. **13** Et inde pertransit usque ad orientalem plagam Gethopher et Thacasin: et egreditur in Remmon, Amthar et Noa. **14** Et circuit ad aquilonem Hanathon: suntque egressus ejus vallis Jephthaël, **15** et Cateth et Naalol et Semeron et Jerala et Bethlehem: civitates duodecim, et villæ earum. **16** Hæc est hæreditas tribus filiorum Zabulon per cognationes suas, urbes et viculi earum. **17** Issachar egressa est sors quarta per cognationes suas: **18** fuitque ejus hæreditas Jezraël et Casaloth et Sunem **19** et Hapharaim et Seon, et Anaharath **20** et Rabboth et Cesion, Abes, **21** et Rameth, et Engannim, et Enhadda et Bethpheses. **22** Et pervenit terminus ejus usque Thabor et Sehesima et Bethsames, eruntque exitus ejus Jordanis: civitates sedecim, et villæ earum. **23** Hæc est possessio filiorum Issachar per cognationes suas, urbes et viculi earum. **24** Ceciditque sors quinta tribui filiorum Aser per cognationes suas: **25** fuitque terminus eorum Halcath et Chali et Beten et Axaph **26** et Elmelech et Amaad et Messal: et pervenit usque ad Carmelum maris et Sihor et Labanath, **27** ac revertitur contra orientem Bethdagon: et pertransit usque Zabulon et vallem Jephthaël contra aquilonem in Bethemec et Nehiel. Egrediturque ad lævam Cabul, **28** et Abran et Rohob et Hamon et Cana, usque ad Sidonem magnam. **29** Revertiturque in Horma usque ad civitatem munitissimam Tyrum, et usque Hosa: eruntque

exitus ejus in mare de funiculo Achziba: **30** et Amma et Aphec et Rohob: civitates viginti duæ, et villæ earum. **31** Hæc est possessio filiorum Aser per cognationes suas, urbesque et viculi earum. **32** Filiorum Nephthali sexta sors cecidit per familias suas: **33** et coepit terminus de Heleph et Elon in Saananim, et Adami, quæ est Neceb, et Jebnaël usque Lecum: et egressus eorum usque ad Jordanem: **34** revertiturque terminus contra occidentem in Azanotthabor, atque inde egreditur in Hucuca, et pertransit in Zabulon contra meridiem, et in Aser contra occidentem, et in Juda ad Jordanem contra ortum solis: **35** civitates munitissimæ, Assedim, Ser, et Emath, et Reccath et Cenereth, **36** et Edema et Arama, Asor **37** et Cedes et Edrai, Enhasor, **38** et Jeron et Magdalel, Horem et Bethanath et Bethsames: civitates decem et novem, et villæ earum. **39** Hæc est possessio tribus filiorum Nephthali per cognationes suas, urbes et viculi earum. **40** Tribui filiorum Dan per familias suas egressa est sors septima: **41** et fuit terminus possessionis ejus Sara et Esthaol, et Hirsemes, id est, civitas solis. **42** Selebin et Ajalon et Jethela, **43** Elon et Themna et Acron, **44** Elthece, Gebbethon et Balaath, **45** et Jud et Bane et Barach et Gethremmon: **46** et Mejaron et Arecon, cum termino qui respicit Joppen, **47** et ipso fine concluditur. Ascenderuntque filii Dan, et pugnaverunt contra Lesem, cuperuntque eam: et percusserunt eam in ore gladii, et possederunt, et habitaverunt in ea, vocantes nomen ejus Lesem Dan, ex nomine Dan patris sui. **48** Hæc est possessio tribus filiorum Dan, per cognationes suas, urbes et viculi earum. **49** Cumque complesset sorte dividere terram singulis per tribus suas, dederunt filii Israël possessionem Josue filio Nun in medio sui, **50** juxta præceptum Domini, urbem quam postulavit Thamnath Saraa in monte Ephraim: et ædificavit civitatem, habitavitque in ea. **51** Hæ sunt possessiones, quas sorte divisorunt Eleazar sacerdos, et Josue filius Nun, et principes familiarium ac tribuum filiorum Israël in Silo, coram Domino ad ostium tabernaculi testimonii: partitique sunt terram.

20 Et locutus est Dominus ad Josue, dicens: Loquere filii Israël, et dic eis: **2** Separate urbes fugitivorum, de quibus locutus sum ad vos per manum Moysi: **3** ut confugiat ad eas quicumque animam percusserit nescius, et possit evadere iram proximi, qui ultior est sanguinis: **4** cum ad unam harum confugerit civitatum, stabit ante portam civitatis, et loquetur senioribus urbis illius ea quæ se comprobent innocentem: sicque suscipient eum,

et dabunt ei locum ad habitandum. **5** Cumque ultor sanguinis eum fuerit persecutus, non tradent in manus ejus: quia ignorans percussit proximum ejus, nec ante biduum triduumve ejus probatur inimicus. **6** Et habitabit in civitate illa, donec stet ante judicium, causam reddens facti sui, et moriatur sacerdos magnus, qui fuerit in illo tempore: tunc revertetur homicida, et ingredietur civitatem et domum suam de qua fugerat. **7** Decreveruntque Cedes in Galilæa montis Nephthali, et Sichem in monte Ephraim, et Cariatharbe, ipsa est Hebron in monte Juda. **8** Et trans Jordanem contra orientalem plagam Jericho, statuerunt Bosor, quæ sita est in campestri solitudine de tribu Ruben, et Ramoth in Galaad de tribu Gad, et Gaulon in Basan de tribu Manasse. **9** Hæc civitates constitutæ sunt cunctis filiis Isræl, et advenis qui habitabant inter eos, ut fugeret ad eas qui animam nescius percussisset, et non moreretur in manu proximi, effusum sanguinem vindicare cupientis, donec staret ante populum expositurus causam suam.

Holon, et Dabir, **16** et Ain, et Jeta, et Bethsames, cum suburbanis suis: civitates novem de tribus, ut dictum est, duabus. **17** De tribu autem filiorum Benjamin, Gabaon, et Gabæ, **18** et Anathoth et Almon, cum suburbanis suis: civitates quatuor. **19** Omnes simul civitates filiorum Aaron sacerdotis, Omnes simul civitates filiorum Aaron sacerdotis, tredecim, cum suburbanis suis. **20** Reliquis vero per familias filiorum Caath Levitici generis, hæc est Sichem cum suburbanis suis in monte Ephraim, et Gazer **22** et Cibsaïm et Beth-horon, cum suburbanis suis, civitates quatuor. **23** De tribu quoque Dan, Eltheco et Gabathon, **24** et Ajalon et Gethremmon, cum suburbanis suis, civitates quatuor. **25** Porro de dimidia tribu Manasse, Thanach et Gethremmon, cum suburbanis suis, civitates duæ. **26** Omnes civitates decem, et suburbana earum, datae sunt filiis Caath inferioris gradus. **27** Filiis quoque Gerson Levitici generis dedit de dimidia tribu Manasse confugii civitates, Gaulon in Basan, et Bosram, cum suburbanis suis, civitates duas. **28** Porro de tribu Issachar, Ceson, et Dabereth, **29** et Jaramoth, et Engannim, cum suburbanis suis, civitates quatuor. **30** De tribu autem Aser, Masal et Abdon, **31** et Helcath, et Rohob, cum suburbanis suis, civitates quatuor. **32** De tribu quoque Nephthali civitates confugii, Cedes in Galilæa, et Hammoth Dor, et Carthan, cum suburbanis suis, civitates tres. **33** Omnes urbes familiarum Gerson, tredecim, cum suburbanis suis. **34** Filiis autem Merari Levitis inferioris gradus per familias suas data est de tribu Zabulon, Jecnam, et Cartha **35** et Damna et Naol, civitates quatuor cum suburbanis suis. **36** De tribu Ruben ultra Jordanem contra Jericho civitates refugii, Bosor in solitudine, Misor et Jaser et Jethson et Mephaath, civitates quatuor cum suburbanis suis. **37** De tribu Gad civitates confugii, Ramoth in Galaad, et Manaim et Hesebon et Jazer, civitates quatuor cum suburbanis suis. **40** Omnes urbes filiorum Merari per familias et cognationes suas, duodecim. **41** Itaque civitates universæ Levitarum in medio possessionis filiorum Isræl fuerunt quadraginta octo **42** cum suburbanis suis, singulæ per familias distributæ. **43** Deditque Dominus Deus Isræli omnem terram, quam traditurum se patribus eorum juraverat: et possederunt illam, atque habitaverunt in ea. **44** Dataque est ab eo pax in omnes per circuitum nationes: nullusque eis hostium resistere ausus est, sed cuncti in eorum ditionem redacti sunt. **45** Ne unum quidem verbum, quod illis præstirum se esse promiserat, irritum fuit, sed rebus expleta sunt omnia.

21 Accesseruntque principes familiarum Levi ad Eleazarum sacerdotem, et Josue filium Nun, et ad duces cognitionum per singulas tribus filiorum Isræl: **2** locutique sunt ad eos in Silo terra Chanaan, atque dixerunt: Dominus præcepit per manum Moysi, ut darentur nobis urbes ad habitandum, et suburbana earum ad alendajumenta. **3** Dederuntque filii Isræl de possessionibus suis juxta imperium Domini, civitates et suburbana earum. **4** Egressaque est sors in familiam Caath filiorum Aaron sacerdotis, de tribubus Juda, et Simeon, et Benjamin, civitates tredecim: **5** et reliquis filiorum Caath, id est Levitis, qui superfuerant, de tribubus Ephraim, et Dan, et dimidia tribu Manasse, civitates decem. **6** Porro filii Gerson egressa est sors, ut acciperent de tribubus Issachar et Aser et Nephthali, dimidiaque tribu Manasse in Basan, civitates numero tredecim. **7** Et filii Merari per cognitiones suas de tribubus Ruben et Gad et Zabulon urbes duodecim. **8** Dederuntque filii Isræl Levitis civitates et suburbana earum, sicut præcepit Dominus per manum Moysi, singulis sorte tribuentes. **9** De tribubus filiorum Juda et Simeon dedit Josue civitates, quarum ista sunt nomina, **10** filiis Aaron per familias Caath Levitici generis (prima enim sors illis egressa est), **11** Cariatharbe patris Enac, quæ vocatur Hebron, in monte Juda, et suburbana ejus per circuitum. **12** Agros vero et villas ejus dederat Caleb filio Jephone ad possidendum. **13** Dedit ergo filiis Aaron sacerdotis Hebron confugii civitatem, ac suburbana ejus: et Lobnam cum suburbanis suis: **14** et Jether, et Esthemo, **15** et

22 Eodem tempore vocavit Josue Rubenitas, et putatis immundam esse terram possessionis vestræ, Gaditas, et dimidiā tribum Manasse, **2** transite ad terram, in qua tabernaculum Domini dixitque ad eos: Fecestis omnia quæ præcepit vobis est, et habitate inter nos: tantum ut a Domino et Moyses famulus Domini: mihi quoque in omnibus a nostro consortio non recedatis, ædificato altari obedistis, **3** nec reliquistis fratres vestros longo præter altare Domini Dei nostri. **20** Nonne Achan tempore, usque in præsentem diem, custodientes filius Zare præteriit mandatum Domini, et super imperium Domini Dei vestri. **4** Quia igitur dedit omnem populum Israël ira ejus incubuit? et ille Dominus Deus vester fratribus vestris quietem erat unus homo, atque utinam solum periisset et pacem, sicut pollicitus est: revertimini, et ite in scelere suo. **21** Responderuntque filii Ruben in tabernacula vestra, et in terram possessionis, et Gad, et dimidia tribus Manasse, principibus quam tradidit vobis Moyses famulus Domini trans legationis Israël: **22** Fortissimus Deus Dominus, Jordanem: **5** ita dumtaxat ut custodiatis attente, fortissimus Deus Dominus, ipse novit, et Israël et opere compleatis mandatum et legem quam simul intelligit: si prævaricationis animo hoc præcepit vobis Moyses famulus Domini, ut diligatis altare construximus, non custodiat nos, sed puniat Dominum Deum vestrum, et ambuletis in omnibus nos in præsenti: **23** et si ea mente fecimus ut viis ejus, et observetis mandata illius, adhæreatisque holocausta, et sacrificium, et pacificas victimas ei, ac serviatis in omni corde, et in omni anima super eo imponeremus, ipse quærat et judicet: vestra. **6** Benedixitque eis Josue, et dimisit eos. Qui **24** et non ea magis cogitatione atque tractatu, ut reversi sunt in tabernacula sua. **7** Dimidiæ autem diceremus: Cras dicent filii vestri filiis nostris: Quid tribui Manasse possessionem Moyses dederat in vobis et Domino Deo Israël? **25** terminum posuit Basan: et idcirco mediæ, quæ superfuit, dedit Josue Dominus inter nos et vos, o filii Ruben, et filii Gad, sortem inter ceteros fratres suos trans Jordanem ad Jordanem fluvium, et idcirco partem non habetis in occidentalem plagam. Cumque dimitteret eos in Domino: et per hanc occasionem avertent filii vestri tabernacula sua, et benedixisset eis, **8** dixit ad eos: filios nostros a timore Domini. Putavimus itaque In multa substantia atque divitiis revertimini ad melius, **26** et diximus: Exstruamus nobis altare, non sedes vestras, cum argento et auro, ære ac ferro, in holocausta, neque ad victimas offerendas, **27** sed et veste multiplici: dividite prædam hostium cum in testimonium inter nos et vos, et sobolem nostram fratribus vestris. **9** Reversique sunt, et abiérunt vestramque progeniem, ut serviamus Domino, et filii Ruben, et filii Gad, et dimidia tribus Manasse, juris nostri sit offerre et holocausta, et victimas, a filiis Israël de Silo, quæ sita est in Chanaan, ut et pacificas hostias: et nequaquam dicant cras filii intrarent Galaad terram possessionis suæ, quam vestri filiis nostris: Non est vobis pars in Domino. obtinuerant juxta imperium Domini in manu Moysi. **28** Quod si voluerint dicere, respondebunt eis: Ecce **10** Cumque venissent ad tumulos Jordanis in terram altare Domini, quod fecerunt patres nostri, non in Chanaan, ædificaverunt juxta Jordanem altare holocausta, neque in sacrificium, sed in testimonium infinitæ magnitudinis. **11** Quod cum audissent filii nostrum ac vestrum. **29** Absit a nobis hoc scelus, ut Israël, et ad eos certi nuntii detulissent, ædificasse recedamus a Domino, et ejus vestigia relinquamus, filios Ruben, et Gad, et dimidiæ tribus Manasse, exstructo altari ad holocausta, et sacrificia, et altare in terra Chanaan, super Jordanis tumulos, victimas offerendas, præter altare Domini Dei contra filios Israël: **12** convenerunt omnes in Silo, ut nostri, quod exstructum est ante tabernaculum ejus. ascenderent, et dimicarent contra eos. **13** Et interim **30** Quibus auditis, Phinees sacerdos, et principes miserunt ad illos in terram Galaad Phinees filium legationis Israël, qui erant cum eo, placati sunt: Eleazari sacerdotis, **14** et decem principes cum eo, et verba filiorum Ruben, et Gad, et dimidiæ tribus singulos de singulis tribibus. **15** Qui venerunt ad Manasse, libentissime suscepserunt. **31** Dixitque filios Ruben, et Gad, et dimidiæ tribus Manasse in Phinees filius Eleazari sacerdos ad eos: Nunc scimus terram Galaad, dixeruntque ad eos: **16** Hæc mandat quod nobiscum sit Dominus, quoniam alieni estis omnis populus Domini: Quæ est ista transgressio? a prævaricatione hac, et liberasti filios Israël de cur reliquistis Dominum Deum Israël, ædificantes manu Domini. **32** Reversusque est cum principibus a altare sacrilegum, et a cultu illius recedentes? **17** filiis Ruben et Gad de terra Galaad, finium Chanaan, an parum vobis est quod peccastis in Beelphegor, et ad filios Israël, et retulit eis. **33** Placuitque sermo usque in præsentem diem macula hujus sceleris in cunctis audientibus. Et laudaverunt Deum filii nobis permanet, multique de populo corruerunt? Israël, et nequaquam ultra dixerunt, ut ascenderent **18** Et vos hodie reliquistis Dominum, et cras in contra eos, atque pugnarent, et delerent terram universum Israël ira ejus desæviet. **19** Quod si possessionis eorum. **34** Vocaveruntque filii Ruben,

et filii Gad, altare quod exstruxerant, Testimonium nostrum, quod Dominus ipse sit Deus.

23 Evoluto autem multo tempore, postquam pacem dederat Dominus Israëli, subjectis in gyro nationibus universis, et Josue jam longævo, et per senilis ætatis, **2** vocavit Josue omnem Israëlem, maioresque natu, et principes ac duces, et magistros, dixitque ad eos: Ego senui, et progressioris ætatis sum: **3** vosque cernitis omnia, quæ fecerit Dominus Deus vester cunctis per circuitum nationibus, quomodo pro vobis ipse pugnaverit: **4** et nunc quia vobis sorte divisit omnem terram, ab orientali parte Jordanis usque ad mare magnum, multæque adhuc supersunt nationes: **5** Dominus Deus vester disperdet eas et auferet a facie vestra, et possidebitis terram, sicut vobis pollicitus est. **6** Tantum confortamini, et estote solliciti, ut custodiatis cuncta quæ scripta sunt in volumine legis Moysi: et non declinetis ab eis neque ad dexteram neque ad sinistram: **7** ne postquam intraveritis ad gentes quæ inter vos futuræ sunt, juretis in nomine deorum earum, et serviatis eis, et adoretis illos: **8** sed adhæreatis Domino Deo vestro: quod fecistis usque in diem hanc. **9** Et tunc auferet Dominus Deus in conspectu vestro gentes magnas et robustissimas, et nullus vobis resistere poterit. **10** Unus e vobis persequetur hostium mille viros: quia Dominus Deus vester pro vobis ipse pugnabit, sicut pollicitus est. **11** Hoc tantum diligentissime præcavete: ut diligatis Dominum Deum vestrum. **12** Quod si volueritis gentium harum, quæ inter vos habitant, erroribus adhærere, et cum eis miscere connubia, atque amicitias copulare: **13** jam nunc scitote quod Dominus Deus vester non eas debeat ante faciem vestram, sed sint vobis in foveam ac laqueum, et offendiculum ex latere vestro, et sudes in oculis vestris, donec vos auferat atque disperdat de terra hac optima, quam tradidit vobis. **14** En ego hodie ingredior viam universæ terræ, et toto animo cognoscetis quod de omnibus verbis, quæ se Dominus præstirum vobis esse pollicitus est, unum non præterierit incassum. **15** Sicut ergo implevit opere quod promisit, et prospera cuncta venerunt: sic adducet super vos quidquid malorum comminatus est, donec vos auferat atque disperdat de terra hac optima, quam tradidit vobis, **16** eo quod præterieritis pactum Domini Dei vestri, quod pepigit vobiscum, et servieritis diis alienis, ad adoraveritis eos: cito atque velociter consurget in vos furor Domini, et auferemini ab hac terra optima, quam tradidit vobis.

24 Congregavitque Josue omnes tribus Israël in Sichem, et vocavit maiores natu, ac principes, et judices, et magistros: steteruntque in conspectu Domini, **2** et ad populum sic locutus est: Hæc dicit Dominus Deus Israël: Trans fluvium habitaverunt patres vestri ab initio, Thare pater Abraham et Nachor: servieruntque diis alienis. **3** Tuli ergo patrem vestrum Abraham de Mesopotamiæ finibus, et adduxi eum in terram Chanaan, multiplicavique semen ejus, **4** et dedi ei Isaac: illique rursum dedi Jacob et Esau. E quibus, Esau dedi montem Seir ad possidendum: Jacob vero et filii ejus descenderunt in Ægyptum. **5** Misique Moysen et Aaron, et percussi Ægyptum multis signis atque portentis. **6** Eduxique vos et patres vestros de Ægypto, et venistis ad mare: persecutique sunt Ægyptii patres vestros cum curribus et equitatibus, usque ad mare Rubrum. **7** Clamaverunt autem ad Dominum filii Israël: qui posuit tenebras inter vos et Ægyptios, et adduxit super eos mare, et operuit eos. Viderunt oculi vestri cuncta quæ in Ægypto fecerim, et habitasti in solitudine multo tempore: **8** et introduxi vos in terram Amorrhæi, qui habitabat trans Jordanem. Cumque pugnaret contra vos, tradidi eos in manus vestras, et possedisti terram eorum, atque interfecisti eos. **9** Surrexit autem Balac filius Sephor rex Moab, et pugnavit contra Israëlem. Misique et vocavit Balaam filium Beor, ut malediceret vobis: **10** et ego nolui audire eum, sed e contrario per illum benedixi vobis, et liberavi vos de manu ejus. **11** Transistisque Jordanem, et venistis ad Jericho. Pugnaueruntque contra vos viri civitatis ejus, Amorrhæus et Pherezæus, et Chananæus, et Hethæus, et Gergezæus, et Hevæus, et Jebusæus: et tradidi illos in manus vestras. **12** Misique ante vos crabrones: et ejeci eos de locis suis, duos reges Amorrhæorum, non in gladio nec in arcu tuo. **13** Dedique vobis terram, in qua non laborastis, et urbes quas non ædificastis, ut habitaretis in eis: vineas, et oliveta, quæ non plantasti. **14** Nunc ergo timete Dominum, et servite ei perfecto corde atque verissimo: et auferete deos quibus servierunt patres vestri in Mesopotamia et in Ægypto, ac servite Domino. **15** Si autem malum vobis videtur ut Domino serviatis, optio vobis datur: eligite hodie quod placet, cui servire potissimum debeatis: utrum diis, quibus servierunt patres vestri in Mesopotamia, an diis Amorrhæorum, in quorum terra habitatatis: ego autem et domus mea serviemus Domino. **16** Responditque populus, et ait: Absit a nobis ut relinquamus Dominum, et serviamus diis alienis. **17** Dominus Deus noster, ipse eduxit nos et patres nostros de terra Ægypti, de domo servitutis: fecitque

videntibus nobis signa ingentia, et custodivit nos in omni via per quam ambulavimus, et in cunctis populis per quos transivimus. **18** Et ejecit universas gentes, Amorrhæum habitatorem terræ quam nos intravimus. Serviemus igitur Domino, quia ipse est Deus noster. **19** Dixitque Josue ad populum: Non poteritis servire Domino: Deus enim sanctus et fortis æmulator est, nec ignoscet sceleribus vestris atque peccatis. **20** Si dimiseritis Dominum, et servieritis diis alienis, convertet se, et affliget vos atque subvertet, postquam vobis præstiterit bona. **21** Dixitque populus ad Josue: Nequaquam ita ut loqueris erit, sed Domino serviemus. **22** Et Josue ad populum: Testes, inquit, vos estis, quia ipsi elegeritis vobis Dominum ut serviatis ei. Responderuntque: Testes. **23** Nunc ergo, ait, auferte deos alienos de medio vestri, et inclinate corda vestra ad Dominum Deum Israël. **24** Dixitque populus ad Josue: Domino Deo nostro serviemus, et obedientes erimus præceptis ejus. **25** Percussit ergo Josue in die illo foedus, et proposuit populo præcepta atque judicia in Sichem. **26** Scripsit quoque omnia verba hæc in volumine legis Domini: et tulit lapidem pergrandem, posuitque eum subter querum, quæ erat in sanctuario Domini: **27** et dixit ad omnem populum: En lapis iste erit vobis in testimonium, quod audierit omnia verba Domini, quæ locutus est vobis: ne forte postea negare velitis, et mentiri Domino Deo vestro. **28** Dimisitque populum, singulos in possessionem suam. **29** Et post hæc mortuus est Josue filius Nun servus Domini, centum et decem annorum: **30** sepelieruntque eum in finibus possessionis suæ in Thamnath sare, quæ est sita in monte Ephraim, a septentrionali parte montis Gaas. **31** Servivitque Israël Domino cunctis diebus Josue et seniorum, qui longo vixerunt tempore post Josue, et qui moverunt omnia opera Domini quæ fecerat in Israël. **32** Ossa quoque Joseph, quæ tulerant filii Israël de Ægypto, sepelierunt in Sichem, in parte agri quem emerat Jacob a filiis Hemor patris Sichem, centum novellis ovibus, et fuit in possessionem filiorum Joseph. **33** Eleazar quoque filius Aaron mortuus est: et sepelierunt eum in Gabaath Phinees filii ejus, quæ data est ei in monte Ephraim.

Iudicum

1 Post mortem Josue, consuluerunt filii Israël Dominum, dicentes: Quis ascendet ante nos contra Chananæum, et erit dux belli? **2** Dixitque Dominus: Judas ascendet: ecce tradidi terram in manus ejus. **3** Et ait Judas Simeoni fratri suo: Ascende mecum in sortem meam, et pugna contra Chananæum, ut et ego pergam tecum in sortem tuam. Et abiit cum eo Simeon. **4** Ascenditque Judas, et tradidit Dominus Chananæum ac Pherezæum in manus eorum: et percusserunt in Bezel decem millia virorum. **5** Inveneruntque Adonibezec in Bezel, et pugnaverunt contra eum, ac percusserunt Chananæum et Pherezæum. **6** Fugit autem Adonibezec: quem persecuti comprehenderunt, cæsis summittatibus manuum ejus ac pedum. **7** Dixitque Adonibezec: Septuaginta reges amputatis manuum ac pedum summittatibus colligebant sub mensa mea ciborum reliquias: sicut feci, ita reddidit mihi Deus. Adduxeruntque eum in Jerusalem, et ibi mortuus est. **8** Oppugnantes ergo filii Juda Jerusalem, ceperunt eam, et percusserunt in ore gladii, tradentes cunctam incendio civitatem. **9** Et postea descendentes pugnaverunt contra Chananæum, qui habitabat in montanis, et ad meridiem, et in campestribus. **10** Pergensque Judas contra Chananæum, qui habitabat in Hebron (cujus nomen fuit antiquitus Cariath Arbe), percussit Sesai, et Ahiman, et Tholmai: **11** atque inde profectus abiit ad habitatores Dabir, cuius nomen vetus erat Cariath Sepher, id est, civitas litterarum. **12** Dixitque Caleb: Qui percusserit Cariath Sepher, et vastaverit eam, dabo ei Axam filiam meam uxorem. **13** Cumque cepisset eam Othoniel filius Cenez frater Caleb minor, dedit ei Axam filiam suam conjugem. **14** Quam pergentem in itinere monuit vir suus ut peteret a patre suo agrum. Quæ cum suspirasset sedens in asino, dixit ei Caleb: Quid habes? **15** At illa respondit: Da mihi benedictionem, quia terram arentem dedisti mihi: da et irriguam aquis. Dedit ergo ei Caleb irriguum superius, et irriguum inferius. **16** Filii autem Cinæi cognati Moysi ascenderunt de civitate palmarum cum filiis Juda, in desertum sortis ejus, quod est ad meridiem Arad, et habitaverunt cum eo. **17** Abiit autem Judas cum Simeone fratre suo, et percusserunt simul Chananæum qui habitabat in Sephaath, et interfecerunt eum. Vocatumque est nomen urbis, Horma, id est, anathema. **18** Ceptique Judas Gazam cum finibus suis, et Ascalonem, atque Accaron cum terminis suis. **19** Fuitque Dominus

cum Juda, et montana possedit: nec potuit delere habitatores vallis, quia falcatis curribus abundantab.

20 Dederuntque Caleb Hebron, sicut dixerat Moyses, qui delevit ex ea tres filios Enac. **21** Jebusæum autem habitatorem Jerusalem non deleverunt filii Benjamin: habitavitque Jebusæus cum filiis Benjamin in Jerusalem, usque in præsentem diem. **22** Domus quoque Joseph ascendit in Bethel, fuitque Dominus cum eis. **23** Nam cum obsiderent urbem, quæ prius Luza vocabatur, **24** viderunt hominem egredientem de civitate, dixeruntque ad eum: Ostende nobis introitum civitatis, et faciemus tecum misericordiam. **25** Qui cum ostendisset eis, percusserunt urbem in ore gladii: hominem autem illum, et omnem cognitionem ejus, dimiserunt. **26** Qui dimissus, abiit in terram Hetthim, et ædificavit ibi civitatem, vocavitque eam Luzam: quæ ita appellatur usque in præsentem diem. **27** Manasses quoque non delevit Bethsan, et Thanac cum viculis suis, et habitatores Dor, et Jeblaam, et Mageddo cum viculis suis, cœpitque Chananæus habitare cum eis. **28** Postquam autem confortatus est Israël, fecit eos tributarios, et delere noluit. **29** Ephraim etiam non interfecit Chananæum, qui habitabat in Gazer, sed habitavit cum eo. **30** Zabulon non delevit habitatores Cetron, et Naalol: sed habitavit Chananæus in medio ejus, factusque est ei tributarius. **31** Aser quoque non delevit habitatores Accho, et Sidonis, Ahalab, et Achazib, et Helba, et Aphec, et Rohob: **32** habitavitque in medio Chananæi habitatoris illius terræ, nec interfecit eum. **33** Nephthali quoque non delevit habitatores Bethsames, et Bethanath: et habitavit inter Chananæum habitatorem terræ, fueruntque ei Bethsamitæ et Bethanitæ tributarii. **34** Arctavitque Amorrhæus filios Dan in monte, nec dedit eis locum ut ad planiora descenderent: **35** habitavitque in monte Hares, quod interpretatur testaceo, in Ajalon et Salebim. Et aggravata est manus domus Joseph, factusque est ei tributarius. **36** Fuit autem terminus Amorrhæi ab ascensu Scorpionis, petra, et superiora loca.

2 Ascenditque angelus Domini de Galgalis ad Locum flentium, et ait: Eduxi vos de Ægypto, et introduxi in terram, pro qua juravi patribus vestris: et pollicitus sum ut non facerem irritum pactum meum vobiscum in sempiternum, **2** ita dumtaxat ut non feriretis feedus cum habitatoribus terræ hujus, sed aras eorum subverteretis: et noluistis audire vocem meam: cur hoc fecistis? **3** Quam ob rem nolui delere eos a facie vestra: ut habeatis hostes, et dii eorum sint vobis in ruinam. **4** Cumque loqueretur angelus Domini hæc verba ad omnes filios Israël,

elevaverunt ipsi vocem suam, et fleverunt. **5** Et **3** Hæ sunt gentes quas Dominus dereliquit, vocatum est nomen loci illius, Locus flentium, sive ut erudiret in eis Israëlem, et omnes qui lacrimarum: immolaveruntque ibi hostias Domini. non noverant bella Chananæorum: **2** ut postea **6** Dimisit ergo Josue populum, et abierunt filii Israël discerent filii eorum certare cum hostibus, et unusquisque in possessionem suam, ut obtinerent habere consuetudinem præliandi: **3** quinque eam: **7** servieruntque Domino cunctis diebus ejus, satrapas Philisthinorum, omnemque Chananæum, et seniorum, qui longo post eum vixerunt tempore, et Sidonium, atque Hevæum, qui habitabat in monte et noverant omnia opera Domini quæ fecerat cum Libano, de monte Baal Hermon usque ad introitum Israël. **8** Mortuus est autem Josue filius Nun, Emath. **4** Dimisitque eos, ut in ipsis experiretur famulus Domini, centum et decem annorum, **9** Israëlem, utrum audiret mandata Domini quæ et sepelierunt eum in finibus possessionis sue in præceperat patribus eorum per manum Moysi, an Thamnathare in monte Ephraim, a septentrionali non. **5** Itaque filii Israël habitaverunt in medio plaga montis Gaas. **10** Omnisque illa generatio Chananæi, et Hethæi, et Amorrhæi, et Pherezæi, congregata est ad patres suos: et surrexerunt et Hevæi, et Jebusæi: **6** et duxerunt uxores filias alii, qui non noverant Dominum, et opera quæ eorum, ipsique filias suas filii eorum tradiderunt, fecerat cum Israël. **11** Feceruntque filii Israël malum et servierunt diis eorum. **7** Feceruntque malum in in conspectu Domini, et servierunt Baalim. **12** conspectu Domini, et oblii sunt Dei sui, servientes Ac dimiserunt Dominum Deum patrum suorum, Baalim et Astaroth. **8** Iratusque contra Israël qui eduxerat eos de terra Ægypti, et secuti sunt Dominus, tradidit eos in manus Chusan Rasathaim deos alienos, deosque populorum, qui habitabant regis Mesopotamiae, servieruntque ei octo annis. in circuitu eorum, et adoraverunt eos: et ad **9** Et clamaverunt ad Dominum, qui suscitavit eis iracundiam concitaverunt Dominum, **13** dimittentes salvatorem, et liberavit eos, Othoniel videlicet eum, et servientes Baal et Astaroth. **14** Iratusque filium Cenez, fratrem Caleb minorem: **10** fuitque in Dominus contra Israël, tradidit eos in manus eo spiritus Domini, et judicavit Israël. Egressusque diripientium: qui ceperunt eos, et vendiderunt est ad pugnam, et tradidit Dominus in manus ejus hostibus qui habitabant per gyrum: nec potuerunt Chusan Rasathaim regem Syriæ, et oppressit eum. resistere adversariis suis, **15** sed quocumque pergere **11** Quievitque terra quadraginta annis, et mortuus voluissent, manus Domini super eos erat, sicut est Othoniel filius Cenez. **12** Addiderunt autem locutus est, et juravit eis, et vehementer afflitti sunt. filii Israël facere malum in conspectu Domini: **16** Suscitavitque Dominus judices, qui liberarent qui confortavit adversum eos Eglon regem Moab, eos de vastantium manibus: sed nec eos audire quia fecerunt malum in conspectu ejus. **13** Et voluerunt, **17** fornicantes cum diis alienis, et copulavit ei filios Ammon, et Amalec: abiitque et adorantes eos. Cito deseruerunt viam, per quam percussit Israël, atque possedit urbem palmarum. **14** ingressi fuerant patres eorum: et audientes mandata Servieruntque filii Israël Eglon regi Moab decem et Domini, omnia fecere contraria. **18** Cumque Dominus octo annis. **15** Et postea clamaverunt ad Dominum, judices suscitareret, in diebus eorum flectebatur qui suscitavit eis salvatorem vocabulo Aod, filium misericordia, et audiebat afflictorum gemitus, et Gera, filii Jemini, qui utraque manu pro dextera liberabat eos de cæde vastantium. **19** Postquam utebatur. Miseruntque filii Israël per illum munera autem mortuus esset judex, revertebantur, et multo Eglon regi Moab. **16** Qui fecit sibi gladium ancipitem, faciebant pejora quam fecerant patres eorum, habentem in medio capulum longitudinis palmæ sequentes deos alienos, servientes eis, et adorantes manus, et accinctus est eo subter sagum in dextro illos. Non dimiserunt adinventiones suas, et viam femore. **17** Obtulitque munera Eglon regi Moab. Erat durissimam per quam ambulare consueverunt. autem Eglon crassus nimis. **18** Cumque obtulisset ei **20** Iratusque est furor Domini in Israël, et ait: munera, prosecutus est socios, qui cum eo venerant. Quia irritum fecit gens ista pactum meum, quod **19** Et reversus de Galgalis, ubi erant idola, dixit ad pepigeram cum patribus eorum, et vocem meam regem: Verbum secretum habeo ad te, o rex. Et ille audire contempsit: **21** et ego non delebo gentes, imperavit silentium: egressisque omnibus qui circa quas dimisit Josue, et mortuus est: **22** ut in ipsis eum erant, **20** ingressus est Aod ad eum: sedebat experiar Israël, utrum custodian viam Domini, et autem in æstivo coenaculo solus: dixitque: Verbum ambulent in ea, sicut custodierunt patres eorum, Dei habeo ad te. Qui statim surrexit de throno. **21** an non. **23** Dimisit ergo Dominus omnes nationes Extenditque Aod sinistram manum, et tulit sicam has, et cito subvertere noluit, nec tradidit in manus de dextro femore suo, infixitque eam in ventre ejus **22** tam valide, ut capulus sequeretur ferrum Josue.

in vulnere, ac pinguissimo adipe stringeretur. Nec itaque Debbora, et perrexit cum Barac in Cedes. eduxit gladium, sed ita ut percutserat, reliquit in 10 Qui, accitis Zabulon et Nephthali, ascendit cum corpore: statimque per secreta naturæ alvi stercora decem millibus pugnatorum, habens Debboram in proruperunt. 23 Aod autem clausis diligentissime ostiis cœnaculi, et obfirmatis sera, 24 per posticum purgat alvum in æstivo cubiculo. 25 Expectantesque diu donec erubescerent, et videntes quod nullus egressus est. Servique regis ingressi viderunt cognati Moysi: et tenterat tabernacula usque ad clausas fores cœnaculi, atque dixerunt: Forsitan vallem, quæ vocatur Sennim, et erat juxta Cedes. 12 purgat alvum in æstivo cubiculo. 25 Expectantesque Nuntiatumque est Sisaræ quod ascendisset Barac diu tulerunt clavem: et aperientes invenierunt nongentos falcatos currus, et omnem exercitum dominum suum in terra jacentem mortuum. 26 Aod de Haroseth gentium ad torrentem Cison. 14 autem, dum illi turbarentur, effugit, et pertransiit Dixitque Debbora ad Barac: Surge, hæc est enim locum idolorum, unde reversus fuerat. Venitque dies, in qua tradidit Dominus Sisaram in manus in Seirath: 27 et statim insonuit buccina in monte tuas: en ipse ductor est tuus. Descendit itaque Barac Ephraim, descenderuntque cum eo filii Israël, ipso in de monte Thabor, et decem millia pugnatorum fronte gradiente. 28 Qui dixit ad eos: Sequimini me: cum eo. 15 Perterritusque Dominus Sisaram, et tradidit enim Dominus inimicos nostros Moabitæ omnes currus ejus, universamque multitudinem in manus nostras. Descenderuntque post eum, et in ore gladii ad conspectum Barac: in tantum, ut occupaverunt vada Jordanis quæ transmittunt in Sisara de curru desiliens, pedibus fugeret, 16 et Moab: et non dimiserunt transire quemquam: 29 Barac persequeretur fugientes currus, et exercitum sed percutserunt Moabitæ in tempore illo, circiter usque ad Haroseth gentium, et omnis hostium decem millia, omnes robustos et fortes viros. Nullus eorum evadere potuit. 30 Humiliatusque est Moab Sisara autem fugiens pervenit ad tentorium Jahel in die illo sub manu Israël: et quievit terra octoginta annis. 31 Post hunc fuit Samgar filius Anath, qui percussit de Philisthiis sexcentos viros vomere: et Moab: et non dimiserunt transire quemquam: 29 Barac persequeretur fugientes currus, et exercitum sed percutserunt Moabitæ in tempore illo, circiter usque ad Haroseth gentium, et omnis hostium decem millia, omnes robustos et fortes viros. Nullus eorum evadere potuit. 30 Humiliatusque est Moab Sisara autem fugiens pervenit ad tentorium Jahel in die illo sub manu Israël: et quievit terra octoginta annis. 31 Post hunc fuit Samgar filius Anath, qui percussit de Philisthiis sexcentos viros vomere: et ipse quoque defendit Israël.

4 Addideruntque filii Israël facere malum in

conspectu Domini post mortem Aod, 2 et tradidit illos Dominus in manus Jabin regis Chanaan, qui regnavit in Asor: habuitque ducem exercitus sui nomine Sisaram, ipse autem habitabat in Haroseth gentium. 3 Clamaveruntque filii Israël ad Dominum: nongentos enim habebat falcatos currus, et per viginti annos vehementer oppresserat eos. 4 Erat autem Debbora prophetis uxor Lapidoth, quæ judicabat populum in illo tempore. 5 Et sedebat sub palma, que nomine illius vocabatur, inter Rama et Bethel in monte Ephraim: ascendebantque ad eam filii Israël in omne iudicium. 6 Quæ misit et vocavit Barac filium Abinoëm de Cedès Nephthali: dixitque ad eum: Præcepit tibi Dominus Deus Israël: Vade, et duc exercitum in montem Thabor, tollesque tecum decem millia pugnatorum de filiis Nephthali, et de filiis Zabulon: 7 ego autem adducam ad te in loco torrentis Cison, Sisaram principem exercitus Jabin, et currus ejus, atque omnem multitudinem, et tradam eos in manu tua. 8 Dixitque ad eam Barac: Si venis tecum, vadam: si nolueris venire tecum, non pergam. 9 Quæ dixit ad eum: Ibo quidem tecum, sed in hac vice victoria non reputabitur tibi, quia in manu mulieris tradetur Sisara. Surrexit

itaque Debbora, et perrexit cum Barac in Cedès. 10 Qui, accitis Zabulon et Nephthali, ascendit cum comitatu suo. 11 Haber autem Cinæus recesserat quondam a ceteris Cinæis fratribus suis, filiis Hobab diu tulerunt clavem: et aperientes invenierunt nongentos falcatos currus, et omnem exercitum dominum suum in terra jacentem mortuum. 26 Aod de Haroseth gentium ad torrentem Cison. 14 autem, dum illi turbarentur, effugit, et pertransiit Dixitque Debbora ad Barac: Surge, hæc est enim locum idolorum, unde reversus fuerat. Venitque dies, in qua tradidit Dominus Sisaram in manus in Seirath: 27 et statim insonuit buccina in monte tuas: en ipse ductor est tuus. Descendit itaque Barac Ephraim, descenderuntque cum eo filii Israël, ipso in de monte Thabor, et decem millia pugnatorum fronte gradiente. 28 Qui dixit ad eos: Sequimini me: cum eo. 15 Perterritusque Dominus Sisaram, et tradidit enim Dominus inimicos nostros Moabitæ omnes currus ejus, universamque multitudinem in manus nostras. Descenderuntque post eum, et in ore gladii ad conspectum Barac: in tantum, ut occupaverunt vada Jordanis quæ transmittunt in Sisara de curru desiliens, pedibus fugeret, 16 et Moab: et non dimiserunt transire quemquam: 29 Barac persequeretur fugientes currus, et exercitum sed percutserunt Moabitæ in tempore illo, circiter usque ad Haroseth gentium, et omnis hostium decem millia, omnes robustos et fortes viros. Nullus eorum evadere potuit. 30 Humiliatusque est Moab Sisara autem fugiens pervenit ad tentorium Jahel in die illo sub manu Israël: et quievit terra octoginta annis. 31 Post hunc fuit Samgar filius Anath, qui percussit de Philisthiis sexcentos viros vomere: et ipse quoque defendit Israël.

5 Cecineruntque Debbora et Barac filius Abinoëm in illo die, dicentes: 2 [Qui sponte obtulisti de Israël animas vestras ad periculum, benedicite Domino. 3 Audite, reges; auribus percipite,

principes: ego sum, ego sum, quæ Domino canam, butyrum. **26** Sinistram manum misit ad clavum, psallam Domino Deo Israël. **4** Domine, cum exires et dexteram ad fabrorum malleos. Percussitque de Seir, et transires per regiones Edom, terra Sisaram quærens in capite vulneri locum, et tempus mota est, cælique ac nubes distillaverunt aquis. valide perforans: **27** inter pedes ejus ruit; defecit, et **5** Montes fluxerunt a facie Domini, et Sinai a mortuus est: volvebatur ante pedes ejus, et jacebat facie Domini Dei Israël. **6** In diebus Samgar filii examinis et miserabilis. **28** Per fenestram respiciens, Anath, in diebus Jahel quieverunt semitæ: et qui ululabat mater ejus: et de cœnaculo loquebatur: ingrediebantur per eas, ambulaverunt per calles Cur moratur regredi currus ejus? quare tardaverunt devios. **7** Cessaverunt fortes in Israël, et quieverunt: pedes quadrigarum illius? **29** Una sapientior donec surgeret Debbara, surgeret mater in Israël. ceteris uxoribus ejus, hæc socri verba respondit: **8** Nova bella elegit Dominus, et portas hostium ipse subvertit: clypeus et hasta si apparuerint in quadraginta millibus Israël.] **9** [Cor meum diligit principes Israël: qui propria voluntate obtulisti vos discrimini, benedicte Domino. **10** Qui ascenditis super nitentes asinos, et sedetis in judicio, et ambulatis in via, loquimini. **11** Ubi collisi sunt currus, et hostium suffocatus est exercitus, ibi narrentur justitiae Domini, et clementia in fortés Israël: tunc descendit populus Domini ad portas, et obtinuit principatum. **12** Surge, surge Debbara; surge, surge, et loquere canticum: surge Barac, et apprehende captivos tuos, fili Abinoëm. **13** Salvatae sunt reliquiæ populi: Dominus in fortibus dimicavit. **14** Ex Ephraim delevit eos in Amalec, et post eum ex Benjamin in populos tuos, o Amalec: de Machir principes descenderunt, et de Zabulon qui exercitum ducerent ad bellandum. **15** Duces Issachar fuere cum Debbara, et Barac vestigia sunt securi, qui quasi in præceps ac barathrum se discrimini dedit: diviso contra se Ruben, magnanimorum reperta est contentio. **16** Quare habitas inter duos terminos, ut audias sibilos gregum? diviso contra se Ruben, magnanimorum reperta est contentio. **17** Galaad trans Jordanem quiescebat, et Dan vacabat navibus: Aser habitabat in littore maris, et in portubus morabatur. **18** Zabulon vero et Nephthali obtulerunt animas suas morti in regione Merome.] **19** [Venerunt reges et pugnaverunt: pugnaverunt reges Chanaan in Thanach juxta aquas Mageddo, et tamen nihil tulere prædantes. **20** De cælo dimicatum est contra eos: stellæ manentes in ordine et cursu suo, adversus Sisaram pugnaverunt. **21** Torrens Cison traxit cadavera eorum, torrens Cadumim, torrens Cison: conculca, anima mea, robustos. **22** Ungulæ equorum ceciderunt, fugientibus impetu, et per præceps ruentibus fortissimis hostium. **23** Maledicte terræ Meroz, dixit angelus Domini: maledicte habitatoribus ejus, quia non venerunt ad auxilium Domini, in adjutorium fortissimorum ejus.] **24** [Benedicta inter mulieres Jahel uxor Haber Cinæ, et benedicatur in tabernaculo suo. **25** Aquam petenti lac dedit, et in phiala principum obtulit

30 Forsitan nunc dividit spolia, et pulcherrima feminarum eligitur ei: vestes diversorum Sisaræ traduntur in prædam, et supellex varia ad ornanda colla congeritur. **31** Sic pereant omnes inimici tui, Domine: qui autem diligunt te, sicut sol in ortu suo splendet, ita rutilent.] Quievitque terra per quadraginta annos.

6 Fecerunt autem filii Israël malum in conspectu Domini: qui tradidit illos in manu Madian septem annis, **2** et oppressi sunt valde ab eis. Feceruntque sibi antra et speluncas in montibus, et munitissima ad repugnandum loca. **3** Cumque sevisset Israël, ascendebat Madian et Amalec, ceterique orientalium nationum: **4** et apud eos figentes tentoria, sicut erant in herbis cuncta vastabant usque ad introitum Gazæ: nihilque omnino ad vitam pertinens relinquebant in Israël, non oves, non boves, non asinos. **5** Ipsi enim et universi greges eorum veniebant cum tabernaculis suis, et instar locustarum universa complebant, innumera multitudo hominum et camelorum, quidquid tetigerant devastantes. **6** Humiliatusque est Israël valde in conspectu Madian. **7** Et clamavit ad Dominum postulans auxilium contra Madianitas. **8** Qui misit ad eos virum prophetam, et locutus est: Hæc dicit Dominus Deus Israël: Ego vos feci consendere de Ægypto, et eduxi vos de domo servitutis, **9** et liberavi de manu Ægyptiorum, et omnium inimicorum qui affligebant vos: ejecique eos ad introitum vestrum, et tradidi vobis terram eorum. **10** Et dixi: Ego Dominus Deus vester: ne timeatis deos Amorrhæorum, in quorum terra habitatis. Et noluistis audire vocem meam. **11** Venit autem angelus Domini, et sedet sub queru, quæ erat in Ephra, et pertinebat ad Joas patrem familiae Ezri. Cumque Gedeon filius ejus excuteret atque purgaret frumenta in torculari, ut fugeret Madian, **12** apparuit ei angelus Domini, et ait: Dominus tecum, virorum fortissime. **13** Dixitque ei Gedeon: Obsecro, mi domine, si Dominus nobiscum est, cur apprehenderunt nos hæc omnia? ubi sunt mirabilia ejus, quæ narraverunt patres nostri, atque dixerunt: De Ægypto eduxit nos Dominus? nunc

autem dereliquit nos Dominus, et tradidit in manu si deus est, vindicet se de eo, qui suffodit aram Madian. **14** Respxexitque ad eum Dominus, et ait: ejus. **32** Ex illo die vocatus est Gedeon Jerobaal, Vade in hac fortitudine tua, et liberabis Israël eo quod dixisset Joas: Ulciscatur se de eo Baal, de manu Madian: scito quod miserim te. **15** Qui qui suffodit aram ejus. **33** Igitur omnis Madian, respondens ait: Obsecro, mi domine, in quo liberabo et Amalec, et orientales populi, congregati sunt Israël? ecce familia mea infima est in Manasse, et simul: et transeuntes Jordanem, castrametati sunt ego minimus in domo patris mei. **16** Dixitque ei in valle Jezraël. **34** Spiritus autem Domini induit Dominus: Ego ero tecum: et percuties Madian quasi Gedeon, qui clangens buccina convocavit domum unum virum. **17** Et ille: Si inveni, inquit, gratiam Abiezer, ut sequeretur se. **35** Misitque nuntios in coram te, da mihi signum quod tu sis qui loqueris universum Manassen, qui et ipse secutus est eum: ad me: **18** nec recedas hinc, donec revertar ad te, et alios nuntios in Aser et Zabulon et Nephthali, portans sacrificium, et offerens tibi. Qui respondit: qui occurrerunt ei. **36** Dixitque Gedeon ad Deum: Si Ego præstolabor adventum tuum. **19** Ingressus est salvum facis per manum meam Israël, sicut locutus itaque Gedeon, et coxit hædum, et de farinæ modio es, **37** ponam hoc vellus lanæ in area: si ros in azymos panes: carnesque ponens in canistro, et jus solo vellere fuerit, et in omni terra siccitas, sciam carnium mittens in ollam, tulit omnia sub queru, quod per manum meam, sicut locutus es, liberabis et obtulit ei. **20** Cui dixit angelus Domini: Tolle Israël. **38** Factumque est ita. Et de nocte consurgens carnes et azymos panes, et pone supra petram espresso vellere, concham rore implevit. **39** Dixitque illam, et jus desuper funde. Cumque fecisset ita, **21** rursus ad Deum: Ne irascatur furor tuus contra extendit angelus Domini summitatem virgæ, quam me si adhuc semel tentavero, signum quærens in tenebat in manu, et tetigit carnes et panes azymos: vellere. Oro ut solum vellus siccum sit, et omnis ascenditque ignis de petra, et carnes azymosque terra rore madens. **40** Fecitque Deus nocte illa ut panes consumpsit: angelus autem Domini evanuit ex postulaverat: et fuit siccitas in solo vellere, et ros in oculis ejus. **22** Vidensque Gedeon quod esset angelus Domini, ait: Heu mi Domine Deus: quia vidi angelum Domini facie ad faciem. **23** Dixitque ei Dominus: Pax tecum: ne timeas, non morieris. **24** Ædificavit ergo ibi Gedeon altare Domino, vocavitque illud, Domini pax, usque in præsentem diem. Cumque adhuc esset in Ephra, quæ est familiae Ezri, **25** nocte illa dixit Dominus ad eum: Tolle taurum patris tui, et alterum taurum annorum septem, destruesque aram Baal, quæ est patris tui, et nemus, quod circa aram est, succide. **26** Et ædificabis ibi altare Deo tuo in summitate petræ hujus, super quam ante sacrificium posuisti: tollesque taurum secundum, et offeres holocaustum super struem lignorum, quæ de nemore succideris. **27** Assumptis ergo Gedeon decem viris de servis suis, fecit sicut præceperat ei Dominus. Timens autem domum patris sui, et homines illius civitatis, per diem noluit id facere, sed omnia nocte complevit. **28** Cumque surrexissem viri oppidi ejus mane, viderunt destructam aram Baal, lucumque succisum, et taurum alterum impositum super altare, quod tunc ædificatum erat. **29** Dixeruntque ad invicem: Quis hoc fecit? Cumque perquirerent auctorem facti, dictum est: Gedeon filius Joas fecit hæc omnia. **30** Et dixerunt ad Joas: Produc filium tuum huc, ut moriatur: quia destruxit aram Baal, et succidit nemus. **31** Quibus ille respondit: Numquid ultores estis Baal, ut pugnetis pro eo? qui adversarius est ejus, moriatur antequam lux crastina veniat:

7 Igitur Jerobaal qui et Gedeon, de nocte consurgens, et omnis populus cum eo, venit ad fontem qui vocatur Harad. Erant autem castra Madian in valle ad septentrionalem plagam collis excelsi. **2** Dixitque Dominus ad Gedeon: Multus tecum est populus, nec tradetur Madian in manus ejus: ne glorietur contra me Israël, et dicat: Meis viribus liberatus sum. **3** Loquere ad populum, et cunctis audientibus prædicta: Qui formidolosus et timidus est, revertatur. Recesseruntque de monte Galaad, et reversi sunt de populo viginti duo millia virorum, et tantum decem millia remanserunt. **4** Dixitque Dominus ad Gedeon: Adhuc populus multus est: duc eos ad aquas et ibi probabo illos: et de quo dixerim tibi ut tecum vadat, ipse perget; quem ire prohibuerem, revertatur. **5** Cumque descendisset populus ad aquas, dixit Dominus ad Gedeon: Qui lingua lambuerint aquas, sicut solent canes lambere, separabis eos seorsum: qui autem curvatis genibus biberint, in altera parte erunt. **6** Fuit itaque numerus eorum qui manu ad os projiciente lambuerunt aquas, trecenti viri: omnis autem reliqua multitudo flexo poplite biberat. **7** Et ait Dominus ad Gedeon: In trecentis viris qui lambuerunt aquas, liberabo vos, et tradam in manu tua Madian: omnis autem reliqua multitudo revertatur in locum suum. **8** Sumptis itaque pro numero cibariis et tubis, omnem reliquam multitudinem abire præcepit ad tabernacula sua: et

ipse cum trecentis viris se certamini dedit. Castra usque Bethbera atque Jordanem. Clamavitque omnis autem Median erant subter in valle. **9** Eadem nocte Ephraim, et præoccupavit aquas atque Jordanem dixit Dominus ad eum: Surge, et descende in castra: quia tradidi eos in manu tua. **10** Sin autem solus ire formidas, descendat tecum Phara puer tuus. **11** Et cum audieris quid loquantur, tunc confortabuntur manus tuæ, et securior ad hostium castra descendes.

Descendit ergo ipse et Phara puer ejus in partem castrorum, ubi erant armatorum vigiliæ. **12** Median autem et Amalec, et omnes orientales populi, fusi jacebant in valle, ut locustarum multitudo: camelii quoque innumerabiles erant, sicut arena quæ jacet in littore maris. **13** Cumque venisset Gedeon, narrabat aliquis somnium proximo suo: et in hunc modum referebat quod viderat: Vidi somnium, et videbatur mihi quasi subcinericus panis ex hordeo volvi, et in castra Median descendere: cumque pervenisset ad tabernaculum, percussit illud, atque subvertit, et terræ funditus coæquavit. **14** Respondit is, cui loquebatur: Non est hoc aliud, nisi gladius Gedeonis filii Joas viri Israëlitæ: tradidit enim Dominus in manus ejus Median, et omnia castra ejus. **15** Cumque audisset Gedeon somnium, et interpretationem ejus, adoravit: et reversus est ad castra Israël, et ait: Surgite, tradidit enim Dominus in manus nostras castra Median. **16** Divisitque trecentos viros in tres partes, et dedit tubas in manibus eorum, lagenasque vacuas, ac lampades in medio lagenarum. **17** Et dixit ad eos: Quod me facere videritis, hoc facite: ingrediar partem castrorum, et quod fecero, sectamini. **18** Quando personeruit tuba in manu mea, vos quoque per castrorum circuitum clangite, et conclamate: Domino et Gedeoni. **19** Ingressusque est Gedeon, et trecenti viri qui erant cum eo, in partem castrorum, incipientibus vigiliis noctis mediae: et custodibus suscitatiss, cœperunt buccinis clangere, et complodere inter se lagenas. **20** Cumque per gyrum castrorum in tribus personarent locis, et hydrias confregissent, tenuerunt sinistris manibus lampades, et dextris sonantes tubas, clamaveruntque: Gladius Domini et Gedeonis: **21** stantes singuli in loco suo per circuitum castrorum hostilium. Omnia itaque castra turbata sunt, et vociferantes ululantesque fugerunt: **22** et nihilominus insistebant trecenti viri buccinis personantes. Immisitque Dominus gladium omnibus castris, et mutua se cæde truncabant, **23** fugientes usque ad Bethsetta, et crepidinem Abelmehula in Tebbath. Conclamantes autem viri Israël de Nephthali, et Aser, et omni Manasse, persequebantur Median. **24** Misitque Gedeon nuntios in omnem montem Ephraim, dicens: Descendite in cursum Median, et occupate aquas

usque Bethbera atque Jordanem. Clamavitque omnis Median, Oreb et Zeb, interfecit Oreb in petra Oreb, Zeb vero in torculari Zeb. Et persecuti sunt Median, capita Oreb et Zeb portantes ad Gedeon trans fluenta Jordanis.

8 Dixeruntque ad eum viri Ephraim: Quid est hoc quod facere voluisti, ut nos non vocares, cum ad pugnam pergeres contra Median? jurgantes fortiter, et prope vim inferentes. **2** Quibus ille respondit: Quod enim tale facere potui, quale vos fecistis? nonne melior est racemus Ephraim, vindemiis Abiezer? **3** In manus vestras Dominus tradidit principes Median, Oreb et Zeb: quid tale facere potui, quale vos fecistis? Quod cum locutus esset, requievit spiritus eorum, quo tumberant contra eum. **4** Cumque venisset Gedeon ad Jordanem, transivit eum cum trecentis viris, qui secum erant: et præ lassitudine, fugientes persecuti non poterant. **5** Dixitque ad viros Socoth: Date, obsecro, panes populo qui mecum est, quia valde defecerunt: ut possimus persecuti Zebee et Salmana reges Median. **6** Responderunt principes Socoth: Forsitan palmæ manuum Zebee et Salmana in manu tua sunt, et idcirco postulas ut demus exercitu tuo panes. **7** Quibus ille ait: Cum ergo tradiderit Dominus Zebee et Salmana in manus meas, conteram carnes vestras cum spinis tribulisque deserti. **8** Et inde condescens, venit in Phanuel: locutusque est ad viros loci illius similia. Cui et illi responderunt, sicut responderant viri Socoth. **9** Dixit itaque et eis: Cum reversus fuero victor in pace, destruam turrim hanc. **10** Zebee autem et Salmana requiescebant cum omni exercitu suo. Quindecim enim millia viri remanserant ex omnibus turmis orientalium populorum, cæsis centum viginti millibus bellatorum edacentium gladium. **11** Ascendensque Gedeon per viam eorum, qui in tabernaculis morabantur, ad orientalem partem Nobe et Jegbaa, percussit castra hostium, qui securi erant, et nihil adversi suspicabantur. **12** Fugeruntque Zebee et Salmana, quos persecens Gedeon comprehendit, turbato omni exercitu eorum. **13** Revertensque de bello ante solis ortum, **14** apprehendit puerum de viris Socoth: interrogavitque eum nomina principum et seniorum Socoth, et descriptis septuaginta septem viros. **15** Venitque ad Socoth, et dixit eis: En Zebee et Salmana, super quibus exprobrasti mihi, dicentes: Forsitan manus Zebee et Salmana in manibus tuis sunt, et idcirco postulas ut demus viris, qui lassi sunt

et defecerunt, panes. **16** Tulit ergo seniores civitatis et spinas deserti ac tribulos, et contrivit cum eis atque comminuit viros Soccoth. **17** Turrim quoque Phanuel subvertit, occisis habitatoribus civitatis. **18** Dixitque ad Zebee et Salmana: Quales fuerunt viri, quos occidistis in Thabor? Qui responderunt: viri omnes filii Jerobaal, an ut dominetur unus Similes tui, et unus ex eis quasi filius regis. **19** vir? simulque considerate quod os vestrum et caro Quibus ille respondit: Fratres mei fuerunt, filii vestra sum. **3** Locutique sunt fratres matris ejus matris meae. Vivit Dominus, quia si servassetis eos, de eo ad omnes viros Sichem universos sermones non vos occiderem. **20** Dixitque Jether primogenito istos, et inclinaverunt cor eorum post Abimelech, suo: Surge, et interface eos. Qui non eduxit dicentes: Frater noster est. **4** Dederuntque illi gladium: timebat enim, quia adhuc puer erat. septuaginta pondo argenti de fano Baalberit. Qui **21** Dixeruntque Zebee et Salmania: Tu surge, et conduxit sibi ex eo viros inopes et vagos, secutique irruere in nos: quia juxta ætatem robur est hominis. sunt eum. **5** Et venit in domum patris sui in Ephra, et Surrexit Gedeon, et interfecit Zebee et Salmania: occidit fratres suos filios Jerobaal, septuaginta viros et tulit ornamenta ac bullas quibus colla regalium super lapidem unum: remansitque Joatham filius camelorum decorari solent. **22** Dixeruntque omnes Jerobaal minimus, et absconditus est. **6** Congregati viri Israël ad Gedeon: Dominare nostri tu, et filius sunt autem omnes viri Sichem, et universæ familiae tuus, et filius filii tui: quia liberasti nos de manu urbis Mello: abieruntque et constituerunt regem Madian. **23** Quibus ille ait: Non dominabor vestri, Abimelech, juxta querum quæ stabat in Sichem. **7** nec dominabitur in vos filius meus, sed dominabitur Quod cum nuntiatum esset Joatham, ivit, et stetit in vobis Dominus. **24** Dixitque ad eos: Unam petitionem vertice montis Garizim: elevataque voce, clamavit, postulo a vobis: date mihi inaures ex præda et dixit: Audite me, viri Sichem; ita audiat vos vestra. Inaures enim aureas Ismaëlitæ habere Deus. **8** Ierunt ligna, ut ungerent super se regem: consueverant. **25** Qui responderunt: Libentissime dixeruntque olivæ: Impera nobis. **9** Quæ respondit: dabimus. Expandentesque super terram pallium, Numquid possum deserere pinguedinem meam, qua procererunt in eo inaures de præda: **26** et fuit et dii utuntur et homines, et venire ut inter ligna pondus postulatarum inaurium, mille septingenti promovear? **10** Dixeruntque ligna ad arborem ficum: auri sicli, absque ornamentis, et monilibus, et veste Veni, et super nos regnum accipe. **11** Quæ respondit purpurea, quibus reges Madian uti soliti erant, et eis: Numquid possum deserere dulcedinem meam, præter torques aureas camelorum. **27** Fecitque ex eo fructusque suavissimos, et ire ut inter cetera ligna Gedeon ephod, et posuit illud in civitate sua Ephra. promovear? **12** Locutaque sunt ligna ad vitem: Veni, Fornicatusque est omnis Israël in eo, et factum et impera nobis. **13** Quæ respondit eis: Numquid est Gedeoni et omni domui ejus in ruinam. **28** possum deserere vinum meum, quod lætitificat Deum Humiliatus est autem Madian coram filiis Israël, nec et homines, et inter ligna cetera promoveri? **14** potuerunt ultra cervices elevare: sed quievit terra Dixeruntque omnia ligna ad rhamnum: Veni, et per quadraginta annos, quibus Gedeon præfuit. **29** impera super nos. **15** Quæ respondit eis: Si vere Abiit itaque Jerobaal filius Joas, et habitavit in domo me regem vobis constitutis, venite, et sub umbra sua: **30** habuitque septuaginta filios, qui egressi mea requiescite: si autem non vultis, egredietur sunt de femore ejus: eo quod plures haberet uxores. ignis de rhamno, et devoret cedros Libani. **16** Nunc **31** Concubina autem illius, quam habebat in Sichem, igitur, si recte et absque peccato constituistis super genuit ei filium nomine Abimelech. **32** Mortuusque vos regem Abimelech, et bene egistis cum Jerobaal, est Gedeon filius Joas in senectute bona, et sepultus et cum domo ejus, et reddidistis vicem beneficiis est in sepulchro Joas patris sui in Ephra de familia ejus, qui pugnavit pro vobis, **17** et animam suam Ezri. **33** Postquam autem mortuus est Gedeon, dedit periculis, ut erueret vos de manu Madian, aversi sunt filii Israël, et fornicati sunt cum Baalim. **18** qui nunc surrexistis contra domum patris mei, Percusseruntque cum Baal foedus, ut esset eis in et interfecisti filios ejus septuaginta viros super deum: **34** nec recordati sunt Domini Dei sui, qui unum lapidem, et constituistis regem Abimelech eruit eos de manibus inimicorum suorum omnium filium ancillæ ejus super habitatores Sichem, eo per circuitum: **35** nec fecerunt misericordiam cum quod frater vester sit: **19** si ergo recte et absque domo Jerobaal Gedeon, juxta omnia bona quæ vitio egistis cum Jerobaal et domo ejus, hodie fecerat Israëli.

consumat habitatores Sichem, et oppidum Mello: Sichimorum populo, et pugnavit contra Abimelech, egrediaturque ignis de viris Sichem, et de oppido **40** qui persecutus est eum fugientem, et in urbem Mello, et devoret Abimelech. **21** Quæ cum dixisset, compulit: cecideruntque ex parte ejus plurimi, fugit, et abiit in Bera: habitavitque ibi ob metum usque ad portam civitatis. **41** Et Abimelech sedit Abimelech fratri sui. **22** Regnavit itaque Abimelech in Ruma: Zebul autem Gaal et socios ejus expulit super Israël tribus annis. **23** Misitque Dominus de urbe, nec in ea passus est commorari. **42** spiritum pessimum inter Abimelech et habitatores Sequenti ergo die, egressus est populus in campum. Sichem: qui cœperunt eum detestari, **24** et scelus Quod cum nuntiatum esset Abimelech, **43** tulit interfectionis septuaginta filiorum Jerobaal, et exercitum suum, et divisit in tres turmas, tendens effusionem sanguinis eorum conferre in Abimelech insidias in agris. Vidensque quod egredieretur fratrem suum, et in ceteros Sichimorum principes, populus de civitate, surrexit, et irruit in eos **44** cum qui eum adjuverant. **25** Posueruntque insidias cuneo suo, oppugnans et obsidens civitatem: duæ adversus eum in summitate montium: et dum illius autem turmæ palantes per campum adversarios præstolabantur adventum, exercebant latrocinia, persequeruntur. **45** Porro Abimelech omni die agentes prædas de prætereuntibus: nuntiatumque illo oppugnabat urbem: quam cepit, interfectis est Abimelech. **26** Venit autem Gaal filius Obed habitatoribus ejus, ipsaque destruxa, ita ut sal in ea cum fratribus suis, et transivit in Sichimam. Ad dispergeret. **46** Quod cum audissent qui habitabant cuius adventum erecti habitatores Sichem, **27** in turre Sichimorum, ingressi sunt fanum dei sui egressi sunt in agros, vastantes vineas, uvasque Berith, ubi foedus cum eo pepigerant, et ex eo calcantes: et factis cantantium choris, ingressi locus nomen acceperat: qui erat munitus valde. **47** sunt fanum dei sui, et inter epulas et pocula Abimelech quoque audiens viros turris Sichimorum maledicebant Abimelech, **28** clamante Gaal filio pariter conglobatos, **48** ascendit in montem Selmon Obed: Quis est Abimelech, et quæ est Sichem, ut cum omni populo suo: et arrepta securi, præcidit serviamus ei? numquid non est filius Jerobaal, et arboris ramum, impositumque ferens humero, dixit constituit principem Zebul servum suum super ad socios: Quod me videtis facere, cito facite. **49** viros Emor patris Sichem? cur ergo serviemus ei? Igitur certatim ramos de arboribus præcedentes, **29** utinam daret aliquis populum istum sub manu sequebantur ducem. Qui circumdantes præsidium, mea, ut auferrem de medio Abimelech. Dictumque succenderunt: atque ita factum est, ut fumo et est Abimelech: Congrega exercitus multitudinem, igne mille homines necarentur, viri pariter et et veni. **30** Zebul enim princeps civitatis, auditis mulieres, habitatorum turris Sichem. **50** Abimelech sermonibus Gaal filii Obed, iratus est valde, **31** autem inde proficiscens venit ad oppidum Thebes, et misit clam ad Abimelech nuntios, dicens: Ecce quod circumdans obsidebat exercitu. **51** Erat Gaal filius Obed venit in Sichimam cum fratribus autem turris excelsa in media civitate, ad quam suis, et oppugnat adversum te civitatem. **32** Surge confugerant simul viri ac mulieres, et omnes itaque nocte cum populo qui tecum est, et latita principes civitatis, clausa firmissime janua, et in agro: **33** et primo mane, oriente sole, irruerunt super turris tectum stantes per propugnacula. **52** super civitatem. Illo autem egrediente adversum te Accedensque Abimelech juxta turrim, pugnabat cum populo suo, fac ei quod potueris. **34** Surrexit fortiter: et appropinquans ostio, ignem supponere itaque Abimelech cum omni exercitu suo nocte, et nitebatur: **53** et ecce una mulier fragmen molæ tetendit insidias juxta Sichimam in quatuor locis. desuper jaciens, illisit capiti Abimelech, et confregit **35** Egressusque est Gaal filius Obed, et stetit in cerebrum ejus. **54** Qui vocavit cito armigerum suum, introit portæ civitatis. Surrexit autem Abimelech, et ait ad eum: Evagina gladium tuum, et percute et omnis exercitus cum eo, de insidiarum loco. **36** me, ne forte dicatur quod a femina interfectus Cumque vidi populum Gaal, dixit ad Zebul: Ecce sim. Qui jussa perficiens, interfecit eum. **55** Illoque de montibus multitudine descendit. Cui ille respondit: mortuo, omnes qui cum eo erant de Israël, reversi Umbras montium vides quasi capita hominum, sunt in sedes suas: **56** et reddidit Deus malum quod et hoc errore deciperis. **37** Rursumque Gaal ait: fecerat Abimelech contra patrem suum, interfectis Ecce populus de umbilico terræ descendit, et unus septuaginta fratribus suis. **57** Sichimitis quoque cuneus venit per viam quæ respicit querum. quod operati erant, retributum est, et venit super **38** Cui dixit Zebul: Ubi est nunc os tuum, quo eos maledictio Joatham filii Jerobaal. loquebaris: Quis est Abimelech ut serviamus ei? nonne hic populus est, quem despiciebas? egredere, et pugna contra eum. **39** Abiit ergo Gaal, spectante

10 Post Abimelech surrexit dux in Israël Thola filius Phua patrui Abimelech, vir de Issachar,

qui habitavit in Samir montis Ephraim: 2 et judicavit sequebantur. 4 In illis diebus pugnabant filii Israëlem viginti et tribus annis, mortuusque est, ac Ammon contra Israël. 5 Quibus acriter instantibus sepultus in Samir. 3 Huic successit Jair Galaadites, perreverunt majores natu de Galaad, ut tollerent in qui judicavit Israël per viginti et duos annos, 4 auxilium sui Jephthe de terra Tob: 6 dixeruntque ad habens triginta filios sedentes super triginta pullos eum: Veni et esto princeps noster, et pugna contra asinarum, et principes triginta civitatum, quæ ex filios Ammon. 7 Quibus ille respondit: Nonne vos nomine ejus sunt appellatae Havoth Jair, id est, estis, qui odistis me, et ejecistis de domo patris oppida Jair, usque in præsentem diem, in terra mei? et nunc venistis ad me necessitate compulsi. Galaad. 5 Mortuusque est Jair, ac sepultus in loco 8 Dixeruntque principes Galaad ad Jephthe: Ob hanc cui est vocabulum Camon. 6 Filii autem Israël igitur causam nunc ad te venimus, ut proficiscaris peccatis veteribus jungentes nova, fecerunt malum nobiscum, et pugnes contra filios Ammon, sisque in conspectu Domini, et servierunt idolis, Baalim dux omnium qui habitant in Galaad. 9 Jephthe et Astaroth, et diis Syriae ac Sidonis et Moab et quoque dixit eis: Si vere venistis ad me, ut pugnem filiorum Ammon et Philisthiim: dimiseruntque pro vobis contra filios Ammon, tradideritque eos Dominum, et non coluerunt eum. 7 Contra quos Dominus in manus meas, ego ero vester princeps? Dominus iratus, tradidit eos in manus Philisthiim et 10 Qui responderunt ei: Dominus, qui haec audit, filiorum Ammon. 8 Afflictique sunt, et vehementer ipse mediator ac testis est quod nostra promissa oppressi per annos decem et octo, omnes qui faciemus. 11 Abiit itaque Jephthe cum principibus habitabant trans Jordanem in terra Amorrhæi, Galaad, fecitque eum omnis populus principem sui, qui est in Galaad: 9 in tantum ut filii Ammon, Locutusque est Jephthe omnes sermones suos coram Jordane transmissio, vastarent Judam et Benjamin Domino in Maspha. 12 Et misit nuntios ad regem et Ephraim: afflictusque est Israël nimis. 10 Et filiorum Ammon, qui ex persona sua dicenter: clamantes ad Dominum, dixerunt: Peccavimus tibi, Quid mihi et tibi est, quia venisti contra me, ut quia dereliquimus Dominum Deum nostrum, et vastares terram meam? 13 Quibus ille respondit: servivimus Baalim. 11 Quibus locutus est Dominus: Quia tulit Israël terram meam, quando ascendit Numquid non Ægyptii et Amorrhæi, filiique Ammon de Ægypto, a finibus Arnon usque Jaboc atque et Philisthiim, 12 Sidonii quoque et Amalec et Jordanem: nunc ergo cum pace redde mihi eam. Chanaan oppresserunt vos, et clamastis ad me, et 14 Per quos rursum mandavit Jephthe, et imperavit erui vos de manu eorum? 13 Et tamen reliquistis eis ut dicenter regi Ammon: 15 Haec dicit Jephthe: me, et coluistis deos alienos: idcirco non addam Non tulit Israël terram Moab, nec terram filiorum ut ultra vos liberem: 14 ite, et invocate deos quos Ammon: 16 sed quando de Ægypto condescenderunt, elegistis: ipsi vos liberent in tempore angustiae. 15 ambulavit per solitudinem usque ad mare Rubrum, Dixeruntque filii Israël ad Dominum: Peccavimus, et venit in Cades. 17 Misitque nuntios ad regem redde tu nobis quidquid tibi placet: tantum nunc Edom, dicens: Dimitte me ut transeam per terram libera nos. 16 Quæ dicentes, omnia de finibus suis tuam. Qui noluit acquiescere precibus ejus. Misit alienorum deorum idola procerunt, et servierunt quoque ad regem Moab, qui et ipse transitum Domino Deo: qui doluit super miseriis eorum. 17 præbere contempsit. Mansit itaque in Cades, 18 et Itaque filii Ammon conclamantes in Galaad fixere circuivit ex latere terram Edom et terram Moab: tentoria, contra quos congregati filii Israël in venitque contra orientalem plagam terræ Moab, et Maspha castrametati sunt. 18 Dixeruntque principes castrametatus est trans Arnon: nec voluit intrare Galaad singuli ad proximos suos: Qui primus ex terminos Moab. (Arnon quippe confinium est terræ nobis contra filios Ammon cœperit dimicare, erit Moab.) 19 Misit itaque Israël nuntios ad Sehon regem Amorrhæorum, qui habitabat in Hesebon, et dixerunt ei: Dimitte ut transeam per terram tuam usque ad fluvium. 20 Qui et ipse Israël verba despiciens, non dimisit eum transire per terminos suos: sed infinita multitudine congregata, egressus est contra eum in Jasa, et fortiter resistebat. 21 Tradiditque eum Dominus in manus Israël cum omni exercitu suo: qui percussit eum, et possedit omnem terram Amorrhæi habitatoris regionis illius, 22 et universos fines ejus, de Arnon usque Jaboc, et de solitudine usque ad Jordanem. 23 Dominus ergo

11 Fuit illo tempore Jephthe Galaadites vir fortissimus atque pugnator, filius mulieris meretricis, qui natus est de Galaad. 2 Habuit autem Galaad uxorem, de qua suscepit filios: qui postquam creverant, ejecerunt Jephthe, dicentes: Hæres in domo patris nostri esse non poteris, quia de altera matre natus es. 3 Quos ille fugiens atque devitans, habitavit in terra Tob: congregatique sunt ad eum viri inopes, et latrocinantes, et quasi principem

Deus Israël subvertit Amorrhæum, pugnante contra illum populo suo Israël, et tu nunc vis possidere terram ejus? 24 nonne ea quæ possidet Chamos deus tuus, tibi jure debentur? quæ autem Dominus Deus noster victor obtinuit, in nostram cedent possessionem: 25 nisi forte melior es Balac filio Sephor rege Moab; aut docere potes, quod jurgatus sit contra Israël, et pugnaverit contra eum, 26 præberetis mihi auxilium, et facere noluistis. 3 Quod quando habitavit in Hesebon et viculis ejus, et cernens, posui animam meam in manibus meis, in Aroë et villis illius, vel in cunctis civitatibus juxta Jordanem, per trecentos annos. Quare tanto tempore nihil super hac repetitione tentasti? 27 Igitur non ego pecco in te, sed tu contra me male agis, indicens mihi bella non justa. Judicet Dominus arbiter hujus diei inter Israël, et inter filios Ammon. 28 Noluitque acquiescere rex filiorum Ammon verbis Jephete, quæ per nuntios mandaverat. 29 Factus est ergo super Jephete spiritus Domini, et circuiens domus meæ, mihiique occurrit revertenti cum pace a filiis Ammon, eum holocaustum offeram manus ejus. 30 Percussitque ab Aroë usque dum venias in Mennith, viginti civitates, et usque ad Abel, que est vineis consita, plaga magna nimis: 31 quicumque primus fuerit egressus de foribus domus meæ, mihiique occurrit revertenti cum pace a filiis Ammon, eum holocaustum offeram manus ejus. 32 Transvictusque Jephete ad filios Ammon, ut pugnaret contra eos: quos tradidit Dominus in manus ejus. 33 Percussitque ab Aroë usque dum venias in Mennith, viginti civitates, et usque ad Abel, que est vineis consita, plaga magna nimis: 34 Bethlehem: 35 Qua visa, scidit vestimenta sua, et ait: Heu me, filia mea! decepisti me, et ipsa decepta es: aperui enim os meum ad Dominum, et aliud facere non potero. 36 Cui illa respondit: Pater mi, si aperuisti os tuum ad Dominum, fac mihi quodcumque pollicitus es, concessa tibi ultione atque victoria de hostibus tuis. 37 Dixitque ad patrem: Hoc solum mihi præsta quod deprecor: dimitte me ut duobus mensibus circumeam montes, et plangam virginitatem meam cum sodalibus meis. 38 Cui ille respondit: Vade. Et dimisit eam duobus mensibus. Cumque abiisset cum sociis ac sodalibus suis, flebat virginitatem suam in montibus. 39 Expletisque duobus mensibus, reversa est ad patrem suum, et fecit ei sicut voverat, quæ ignorabat virum. Exinde mos increbruit in Israël, et consuetudo servata est, 40 ut post anni circulum convenientem in unum filiæ Israël, et plangent filiam Jephete Galaaditæ diebus quatuor.

12 Ecce autem in Ephraim orta est seditio: nam transeuntes contra aquilonem, dixerunt ad Jephete: Quare vadens ad pugnam contra filios Ammon, vocare nos noluisti, ut pergeremus tecum? Igitur incendemus domum tuam. 2 Quibus ille transiisque ad filios Ammon, et tradidit eos Dominus in manus meas. Quid commerui, ut adversum me consurgatis in prælium? 4 Vocatis itaque ad se cunctis viris Galaad, pugnabat contra Ephraim: percusseruntque viri Galaad Ephraim, quia dixerat: Fugitivus est Galaad de Ephraim, et habitat in medio Ephraim et Manasse. 5 Occupaveruntque Galaaditæ vada Jordanis, per quæ Ephraim reversurus erat. Cumque venisset ad ea de Ephraim numero, fugiens, Galaad et Manasse, Masper quoque Galaad, et inde atque dixisset: Obsecro ut me transire permittatis: transiens ad filios Ammon, 30 votum vovit Domino, dicebant ei Galaaditæ: Numquid Ephrathæus es? dicens: Si tradideris filios Ammon in manus meas, quo dicente: Non sum: 6 interrogabant eum: Dic ergo Scibboleth, quod interpretatur Spica. Qui respondebat: Sibboleth: eadem littera spicam exprimere non valens. Statimque apprehensum Domino. 32 Transvictusque Jephete ad filios Ammon, jugulabant in ipso Jordanis transitu. Et ceciderunt in illo tempore de Ephraim quadraginta duo millia. 7 Judicavit itaque Jephete Galaadites Israël sex annis: et mortuus est, ac sepultus in civitate sua Galaad. 8 Post hunc judicavit Israël Abesan de humiliatique sunt filii Ammon a filiis Israël. 34 Bethlehem: 9 qui habuit triginta filios, et totidem Revertente autem Jephete in Masper domum suam, filias, quas emittens foras, maritis dedit, et ejusdem occurrit ei unigenita filia sua cum tympanis et numeri filiis suis accepit uxores, introducens in choris: non enim habebat alios liberos. 35 Qua visa, domum suam. Qui septem annis judicavit Israël: 10 decepisti me, et ipsa decepta es: aperui enim os mortuusque est, ac sepultus in Bethlehem. 11 Cui decepisti me, et ipsa decepta es: aperui enim os successit Ahialon Zabulonites: et judicavit Israël meum ad Dominum, et aliud facere non potero. 36 decem annis: 12 mortuusque est, ac sepultus in Cui illa respondit: Pater mi, si aperuisti os tuum ad Dominum, fac mihi quodcumque pollicitus es, concessa tibi ultione atque victoria de hostibus tuis. 37 Dixitque ad patrem: Hoc solum mihi præsta quod deprecor: dimitte me ut duobus mensibus circumeam montes, et plangam virginitatem meam cum sodalibus meis. 38 Cui ille respondit: Vade. Et dimisit eam duobus mensibus. Cumque abiisset cum sociis ac sodalibus suis, flebat virginitatem suam in montibus. 39 Expletisque duobus mensibus, reversa est ad patrem suum, et fecit ei sicut voverat, quæ ignorabat virum. Exinde mos increbruit in Israël, et consuetudo servata est, 40 ut post anni circulum convenientem in unum filiæ Israël, et plangent filiam Jephete Galaaditæ diebus quatuor.

13 Rursumque filii Israël fecerunt malum in conspectu Domini: qui tradidit eos in manus Philistinorum quadraginta annis. 2 Erat autem quidam vir de Saraa, et de stirpe Dan, nomine Manue, habens uxorem sterilem. 3 Cui apparuit angelus Domini, et dixit ad eam: Sterilis es et absque liberis: sed concipies, et paries filium. 4 Cave ergo ne bibas vinum ac siceram, nec immundum quidquam comedas: 5 quia concipies, et paries filium, cuius non tanget caput novacula: erit enim

nazaræus Dei ab infantia sua et ex matris utero, et ipse incipiet liberare Israël de manu Philistinorum. **25** Cœpitque spiritus Domini esse cum eo in castris Dan inter Saraa et Esthaol.

6 Quæ cum venisset ad maritum suum, dixit ei: Vir Dei venit ad me, habens vultum angelicum, terribilis nimis. Quem cum interrogassem quis esset, et unde venisset, et quo nomine vocaretur, noluit mihi dicere: 7 sed hoc respondit: Ecce concipies et paries filium: cave ne vinum bibas, nec siceram, et ne aliquo vescaris immundo: erit enim puer nazaræus Dei ab infantia sua, ex utero matris suæ usque ad diem mortis suæ. 8 Oravit itaque Manue Dominum, et ait: Obsecro, Domine, ut vir Dei, quem misisti, veniat iterum, et doceat nos quid debeamus facere de puer, qui nasciturus est. 9 Exaudivitque Dominus deprecantem Manue, et apparuit rursum angelus Dei uxori ejus sedenti in agro: Manue autem maritus ejus non erat cum ea. Quæ cum vidisset angelum, 10 festinavit, et cucurrit ad virum suum: nuntiavitque ei, dicens: Ecce apparuit mihi vir, quem ante videram. 11 Qui surrexit, et secutus est uxorem suam: veniensque ad virum, dixit ei: Tu es qui locutus es mulieri? Et ille respondit: Ego sum. 12 Cui Manue: Quando, inquit, sermo tuus fuerit expletus, quid vis ut faciat puer? aut a quo se observare debebit? 13 Dixitque angelus Domini ad Manue: Ab omnibus, quæ locutus sum uxori tuæ, abstineat se, 14 et quidquid ex vinea nascitur, non comedat: vinum et siceram non bibat; nullo vescatur immundo: et quod ei præcepit, impleat atque custodiat. 15 Dixitque Manue ad angelum Domini: Obsecro te ut acquiescas precibus meis, et faciamus tibi hædum de capris. 16 Cui respondit angelus: Si me cogis, non comedam panes tuos: si autem vis holocaustum facere, offer illud Domino. Et nesciebat Manue quod angelus Domini esset. 17 Dixitque ad eum: Quod est tibi nomen, ut, si sermo tuus fuerit expletus, honoremus te? 18 Cui ille respondit: Cur quæris nomen meum, quod est mirabile? 19 Tulit itaque Manue hædum de capris, et libamenta, et posuit super petram, offerens Domino, qui facit mirabilia: ipse autem et uxor ejus intuebantur. 20 Cumque ascenderet flamma altaris in cælum, angelus Domini pariter in flamma ascendit. Quod cum vidissent Manue et uxor ejus, proni ceciderunt in terram, 21 et ultra eis non apparuit angelus Domini. Statimque intellexit Manue angelum Domini esse, 22 et dixit ad uxorem suam: Morte moriemur, quia vidimus Deum. 23 Cui respondit mulier: Si Dominus nos vellet occidere, de manibus nostris holocaustum et libamenta non suscepisset, nec ostendisset nobis hæc omnia, neque ea quæ sunt ventura dixisset. 24 Peperit itaque filium, et vocavit nomen ejus

Samson. Crevitque puer, et benedixit ei Dominus. 14 Descendit ergo Samson in Thamnatha: vidensque ibi mulierem de filiabus Philisthiim, 2 ascendit, et nuntiavit patri suo et matri suæ, dicens: Vidi mulierem in Thamnatha de filiabus Philistinorum: quam quæso ut mihi accipiatis uxorem. 3 Cui dixerunt pater et mater sua: Numquid non est mulier in filiabus fratrum tuorum, et in omni populo meo, quia vis accipere uxorem de Philisthiim, qui incircumcisi sunt? Dixitque Samson ad patrem suum: Hanc mihi accipe: quia placuit oculis meis. 4 Parentes autem ejus nesciebant quod res a Domino fieret, et quæreret occasionem contra Philisthiim: eo enim tempore Philisthiim dominabantur Israëli. 5 Descendit itaque Samson cum patre suo et matre in Thamnatha. Cumque venissent ad vineas oppidi, apparuit catulus leonis sævus, et rugiens, et occurrit ei. 6 Irruit autem spiritus Domini in Samson, et dilaceravit leonem, quasi hædum in frustra diserpens, nihil omnino habens in manu: et hoc patri et matri noluit indicare. 7 Descenditque, et locutus est mulieri quæ placuerat oculis ejus. 8 Et post aliquot dies revertens ut acciperet eam, declinavit ut videret cadaver leonis, et ecce examen apum in ore leonis erat ac favus mellis. 9 Quem cum sumpsisset in manibus comedebat in via: veniensque ad patrem suum et matrem, dedit eis partem, qui et ipsi comederunt: nec tamen eis voluit indicare quod mel de corpore leonis assumpserat. 10 Descendit itaque pater ejus ad mulierem, et fecit filio suo Samson convivium: sic enim juvenes facere consueverant. 11 Cum ergo cives loci illius vidissent eum, dederunt ei sodales triginta ut essent cum eo. 12 Quibus locutus est Samson: Proponam vobis problema: quod si solveritis mihi intra septem dies convivii, dabo vobis triginta sindones, et totidem tunicas: 13 sin autem non potueritis solvere, vos dabitis mihi triginta sindones, et ejusdem numeri tunicas. Qui responderunt ei: Propone problema, ut audiamus. 14 Dixitque eis: [De comedente exivit cibus, et de forti egressa est dulcedo.] Nec potuerunt per tres dies propositionem solvere. 15 Cumque adesset dies septimus, dixerunt ad uxorem Samson: Blandire viro tuo et suade ei ut indicet tibi quid significet problema: quod si facere nolueris, incendemus te, et domum patris tui: an idcirco vocasti nos ad nuptias ut spoliaretis? 16 Quæ fundebat apud Samson lacrimas, et quærebatur, dicens: Odisti me, et non diligis: idcirco problema, quod proposuisti filiis

populi mei, non vis mihi exponere. At ille respondit: Quibus Samson: Jurate, ait, et spondete mihi quod Patri meo et matri nolui dicere: et tibi indicare non occidatis me. **13** Dixerunt: Non te occidemus, potero? **17** Septem igitur diebus convivii flebat ante eum: tandemque die septimo cum ei esset molesta, exposituit. Quæ statim indicavit civibus suis. **18** Et illi dixerunt ei die septimo ante solis occubitum: [Quid dulcissimam melle, et quid fortius leone?] Qui ait ad eos: [Si non arassetis in vitula mea, non invenissetis propositionem meam.] **19** Irruit itaque vociferantes occurrisse ei, irruit spiritus Domini in eum: et sicut solent ad odorem ignis lina consumi, ita invenissetis propositionem meam.] **15** Inventamque maxillam, id est, mandibulam in eum spiritus Domini, descenditque Ascalonem, et percussit ibi tringinta viros: quorum ablatas vestes dedit iis qui problema solverant. Iratusque nimis ascendit in domum patris sui: **20** uxor autem ejus accepit maritum unum de amicis ejus et pronubis.

15 Post aliquantulum autem temporis, cum dies triticeæ messis instantent, venit Samson, invisere volens uxorem suam, et attulit ei hædum de capris. Cumque cubiculum ejus solito vellet intrare, prohibuit eum pater illius, dicens: **2** Putavi quod odisses eam, et ideo tradidi illam amico tuo: sed habet sororem, quæ junior et pulchrior illa est: sit tibi pro ea uxor. **3** Cui Samson respondit: Ab hac die non erit culpa in me contra Philisthaeos: faciam enim vobis mala. **4** Perrexitque et cepit trecentas vulpes, caudasque earum junxit ad caudas, et faces ligavit in medio: **5** quas igne succendens, dimisit ut huc illucque discurrent. Quæ statim perrexerunt in segetes Philisthinorum. Quibus succensis, et comportatae jam fruges, et adhuc stantes in stipula, concrematæ sunt, in tantum ut vineas quoque et olivetas flamma consumeret. **6** Dixeruntque Philisthiim: quis fecit hanc rem? Quibus dictum est: Samson gener Thammathæi: quia tulit uxorem ejus, et alteri tradidit, hæc operatus est. Ascenderuntque Philisthiim, et combusserunt tam mulierem quam patrem ejus. **7** Quibus ait Samson: Licit hæc feceritis, tamen adhuc ex vobis expetam ultiōnem, et tunc quiescam. **8** Percussitque eos ingenti plaga, ita ut stupentes suram femori imponerent. Et descendens habitavit in spelunca petræ Etam. **9** Igitur ascendentes Philisthiim in terram Juda, castrametati sunt in loco, qui postea vocatus est Lechi, id est, Maxilla, ubi eorum effusus est exercitus. **10** Dixeruntque ad eos de tribu Juda: Cur ascendistis adversum nos? Qui responderunt: Ut ligemus Samson venimus, et reddamus ei quæ in nos operatus est. **11** Descenderunt ergo tria millia virorum de Juda ad specum silicis Etam, dixeruntque ad Samson: Nescis quod Philisthiim imperant nobis? quare hoc facere voluisti? Quibus ille ait: Sicut fecerunt mihi, sic feci eis. **12** Ligare, inquiunt, te venimus, et tradere in manus Philisthinorum.

sed vincum trademus. Ligaveruntque eum duobus novis funibus, et tulerunt eum de petra Etam. **14** Qui cum venisset ad locum Maxillæ, et Philisthiim vociferantes occurrisse ei, irruit spiritus Domini in asini, quæ jacebat, arripiens interfecit in ea mille viros, **16** et ait: [In maxilla asini, in mandibula pulli asinarum, delevi eos, et percussi mille viros.] **17** Cumque hæc verba canens complessset, projectit mandibulam de manu, et vocavit nomen loci illius Ramathlechi, quod interpretatur, Elevatio maxillæ. **18** Sitiensque valde, clamavit ad Dominum, et ait: Tu dedisti in manu servi tui salutem hanc maximam atque victoriam: en siti morior, incidamque in manus incircumcisorum. **19** Aperuit itaque Dominus molarem dentem in maxilla asini, et egressæ sunt ex eo aquæ. Quibus haustis, refocillavit spiritum, et vires recepit. Idcirco appellatum est nomen loci illius, Fons invocantis de maxilla, usque in præsentem diem. **20** Judicavitque Israël in diebus Philisthiim viginti annis.

16 Abiit quoque in Gazam, et vidit ibi mulierem meretricem, ingressusque est ad eam. **2** Quod cum audissent Philisthiim, et percrebruisset apud eos intrasse urbem Samson, circumdederunt eum, positis in porta civitatis custodibus: et ibi tota nocte cum silentio præstolantes, ut facto mane exeuntem occiderent. **3** Dormivit autem Samson usque ad medium noctem: et inde consurgens, apprehendit ambas portæ fores cum postibus suis et sera, impositasque humeris suis portavit ad verticem montis, qui respicit Hebron. **4** Post hæc amavit mulierem, quæ habitabat in valle Sorec, et vocabatur Dalila. **5** Veneruntque ad eam principes Philisthinorum, atque dixerunt: Decipe eum, et disce ab illo, in quo habeat tantam fortitudinem, et quomodo eam superare valeamus, et vincum affligere: quod si feceris, dabimus tibi singuli mille et centum argenteos. **6** Locuta est ergo Dalila ad Samson: Dic mihi, obsecro, in quo sit tua maxima fortitudo, et quid sit quo ligatus erumpere nequeas? **7** Cui respondit Samson: Si septem nervis funibus necdum siccis, et adhuc humentibus, ligatus fuero, infirmus ero ut ceteri homines. **8** Attuleruntque ad eam satrapæ Philisthinorum septem funes, ut dixerat: quibus vinxit eam, **9** latentibus apud se insidiis, et in cubiculo finem rei expectantibus: clamavitque ad eum: Philisthiim super te, Samson.

Qui rupit vincula, quomodo si rumpat quis filum plurimos. **25** Lætantesque per convivia, sumptis jam de stuppæ tortum putamine, cum odorem ignis epulis, præceperunt ut vocaretur Samson, et ante accepit: et non est cognitum in quo esset fortitudo ejus. **10** Dixitque ad eum Dalila: Ecce illusisti mihi, et falsum locutus es: saltem nunc indica mihi quo ligari funibus, qui numquam fuerunt in opere, infirmus ero, et aliorum horum similis. **12** Quibus rursum Dalila vinxit eum, et clamavit: Philisthiim super te, erant ibi omnes principes Philistinorum, ac de Samson: in cubiculo insidiis præparatis. Qui ita rupit vincula quasi fila telarum. **13** Dixitque Dalila rursum ad eum: Usquequo decipis me, et falsum loqueris? Si septem crines capitis mei cum licio plexueris, et clavum his circumligatum terræ fixeris, infirmus ero. **14** Quod cum fecisset Dalila, dixit ad eum: Philisthiim super te, Samson. Qui consurgens de somno extraxit clavum cum crinibus et licio. **15** tenens, **30** ait: Moriatur anima mea cum Philisthiim. Dixitque ad eum Dalila: Quomodo dicis quod amas me, cum animus tuus non sit tecum? Per tres vices mentitus es mihi, et nolusti dicere in quo sit veritatem rei, dixit ad eam: Ferrum numquam ascendit super caput meum, quia nazareus, id est, consecratus Deo, sum de utero matris meæ: si rasum fuerit caput meum, recedet a me fortitudo mea, et deficiam, eroque sicut ceteri homines. **18** Vidensque illa quod confessus ei esset omnem animum suum, misit ad principes Philistinorum ac mandavit: Ascende adhuc semel, quia nunc mihi aperuit cor suum. Qui ascenderunt assumpta pecunia, quam promiserant. **19** At illa dormire eum fecit super genua sua, et in sinu suo reclinare caput. Vocavitque tonsorem, et rasit septem crines ejus, et coepit abigere eum, et a se repellere: statim enim ab eo fortitudo discessit. **20** Dixitque: Philisthiim super te, Samson. Qui de somno consurgens, dixit in animo suo: Egregiar sicut ante feci, et me excutiā: nesciens quod recessisset ab eo Dominus. **21** Quem cum apprehendissent Philisthiim, statim eruerunt oculos ejus, et duxerunt Gazam vinctum catenis, et clausum in carcere molere fecerunt. **22** Jamque capilli ejus renasci cœperunt. **23** Principes Philistinorum convenerunt in unum ut immolarent hostias magnificas Dagon deo suo, et epularentur, dicentes: Tradidit deus noster inimicum nostrum Samson in manus nostras. **24** Quod etiam populus videns, laudabat deum suum, eademque dicebat: Tradidit deus noster adversarium nostrum in manus nostras, qui delevit terram nostram, et occidit eos luderet. Qui adductus de carcere ludebat ante eos, feceruntque eum stare inter duas columnas. **26** Qui dixit puer regenti gressus suos: Dimitte me, ut debeat. **11** Cui ille respondit: Si ligatus fuero novis tangam columnas, quibus omnis imminet domus, et recliner super eas, et paululum requiescam. **27** Domus autem erat plena virorum ac mulierum, et Dalila vinxit eum, et clamavit: Philisthiim super te, erant ibi omnes principes Philistinorum, ac de Samson: in cubiculo insidiis præparatis. Qui ita rupit tecto et solario circiter tria millia utriusque sexus spectantes ludentem Samson. **28** At ille invocato ad eum: Usquequo decipis me, et falsum loqueris? Domino ait: Domine Deus, memento mei, et redde ostende quo vinciri debeas. Cui respondit Samson: Si septem crines capitis mei cum licio plexueris, et clavum his circumligatum terræ fixeris, infirmus ero. **14** Quod cum fecisset Dalila, dixit ad eum: Philisthiim super te, Samson. Qui consurgens de somno extraxit clavum cum crinibus et licio. **15** tenens, **30** ait: Moriatur anima mea cum Philisthiim. Dixitque ad eum Dalila: Quomodo dicis quod amas me, cum animus tuus non sit tecum? Per tres vices mentitus es mihi, et nolusti dicere in quo sit ibi erat: multoque plures interfecit moriens, quam maxima fortitudo tua. **16** Cumque molesta esset ante vivus occiderat. **31** Descendentes autem fratres ei, et per multos dies jugiter adhæreret, spatium ad quietem non tribuens, defecit anima ejus, et ad mortem usque lassata est. **17** Tunc aperiens concussisque fortiter columnis, cecidit domus super omnes principes, et ceteram multitudinem quæ apprehendens ambas columnas quibus innitebatur Philisthiim super te, Samson. Qui consurgens de domus, alteramque earum dextera et alteram læva patris sui Manue: judicavitque Israël viginti annis.

17 Fuit eo tempore vir quidam de monte Ephraim nomine Michas, 2 qui dixit matre sue: Mille et centum argenteos, quos separaveras tibi, et super quibus me audiente juraveras, ecce ego habeo, et apud me sunt. Cui illa respondit: Benedictus filius meus Dominus. **3** Reddidit ergo eos matre sue, quæ dixerat ei: Consecravi et vovi hoc argentum Domino, ut de manu mea suscipiat filius meus, et faciat sculptile atque conflatile: et nunc trado illud tibi. **4** Reddidit igitur eos matre sue: quæ tulit ducentos argenteos, et dedit eos argentario, ut faceret ex eis sculptile atque conflatile, quod fuit in domo Michæ. **5** Qui ædiculam quoque in ea deo separavit, et fecit ephod, et theraphim, id est, vestem sacerdotalem, et idola: implevitque unius filiorum suorum manum, et factus est ei sacerdos. **6** In diebus illis non erat rex in Israël, sed unusquisque quod sibi rectum videbatur, hoc faciebat. **7** Fuit quoque alter adolescens de Bethlehem Juda, ex cognitione ejus: eratque ipse Levites, et habitabat ibi. **8** Egressusque de civitate Bethlehem, peregrinari voluit ubicunque sibi commodum reperisset. Cumque venisset in montem Ephraim, iter faciens, et declinasset parumper in domum Michæ, **9** interrogatus est ab eo unde venisset. Qui respondit: Levita sum de Bethlehem Juda, et vado ut habitem ubi potuero, et utile mihi esse perspexero. **10** Dixitque Michas: Mane apud

me, et esto mihi parens ac sacerdos: daboque tibi per annos singulos decem argenteos, ac vestem duplarem, et quæ ad victimum sunt necessaria. **11** Acquievit, et mansit apud hominem, fuitque illi quasi unus de filiis. **12** Implevitque Michas manum ejus, et habuit puerum sacerdotem apud se: **13** Nunc scio, dicens, quod benefaciet mihi Deus habenti Leviticus generis sacerdotem.

18 In diebus illis non erat rex in Israël, et tribus

Dan quærebat possessionem sibi, ut habitaret in ea: usque ad illum enim diem inter ceteras tribus sortem non acceperat. **2** Miserunt ergo filii Dan stirpis et familiae suæ quinque viros fortissimos de Saraa et Esthaol, ut explorarent terram, et diligenter inspicerent: dixeruntque eis: Ite, et considerate terram. Qui cum pergentes venissent in montem Ephraim, et intrassent domum Michæ, requieverunt ibi: **3** et agnoscentes vocem adolescentis Levitæ, utentesque illius diversorio, dixerunt ad eum: Quis te huc adducit? quid hic agis? quam ob causam huc venire voluisti? **4** Qui respondit eis: Hæc et hæc præstitit mihi Michas, et me mercede conduxit, ut sim ei sacerdos. **5** Rogaverunt autem eum ut consuleret Dominum ut scire possent an prospero itinere pergerent, et res haberet effectum. **6** Qui respondit eis: Ite in pace: Dominus respicit viam vestram, et iter quo pergitis. **7** Euntis igitur quinque vires venerunt Lais: videruntque populum habitantem in ea absque ullo timore, juxta consuetudinem Sidoniorum, securum et quietum, nullo ei penitus resistente, magnarumque opum, et procul a Sidone atque a cunctis hominibus separatum. **8** Reversique ad fratres suos in Saraa et Esthaol, et quid egissent sciscitantibus responderunt: **9** Surgite, ascendamus ad eos: vidimus enim terram valde opulentam et uberem. Nolite negligere, nolite cessare: eamus, et possideamus eam: nullus erit labor. **10** Intrabimus ad securos, in regionem latissimam, tradetque nobis Dominus locum, in quo nullius rei est penuria eorum quæ dignuntur in terra. **11** Profecti igitur sunt de cognitione Dan, id est, de Saraa et Esthaol, sexcenti vires accincti armis bellicis, **12** ascendentibus manserunt in Cariathiarim Judæ: qui locus ex eo tempore Castrorum Dan nomen accepit, et est post tergum Cariathiarim. **13** Inde transierunt in montem Ephraim. Cumque venissent ad domum Michæ, **14** dixerunt quinque vires, qui prius missi fuerant ad considerandam terram Lais, ceteris fratribus suis: Nostis quod in dominibus istis sit ephod, et theraphim, et sculptile, atque conflatile: videte quid vobis placeat. **15** Et cum paululum

declinassent, ingressi sunt domum adolescentis Levitæ, qui erat in domo Michæ: salutaveruntque eum verbis pacificis. **16** Sexcenti autem vires ita ut erant armati, stabant ante ostium. **17** At illi, qui ingressi fuerant domum juvenis, sculptile, et ephod, et theraphim, atque conflatile tollere nitebantur, et sacerdos stabat ante ostium, sexcentis viris fortissimis haud procul expectantibus. **18** Tulerunt igitur qui intraverant sculptile, ephod, et idola, atque conflatile. Quibus dixit sacerdos: Quid facitis? **19** Cui responderunt: Tace et pone digitum super os tuum: venique nobiscum, ut habeamus te patrem, ac sacerdotem. Quid tibi melius est, ut sis sacerdos in domo unius viri, an in una tribu et familia in Israël? **20** Quod cum audisset, acquievit sermonibus eorum, et tulit ephod, et idola, ac sculptile, et profectus est cum eis. **21** Qui cum pergerent, et ante se ire fecissent parvulos ac jumenta, et omne quod erat pretiosum, **22** et jam a domo Michæ essent procul, viri qui habitabant in ædibus Michæ conclamantes secuti sunt, **23** et post tergum clamare cœperunt. Qui cum respexissent, dixerunt ad Micham: Quid tibi vis? cur clamas? **24** Qui respondit: Deos meos, quos mihi feci, tulistis, et sacerdotem, et omnia quæ habeo, et dicitis: Quid tibi est? **25** Dixeruntque ei filii Dan: Cave ne ultra loquaris ad nos, et veniant ad te viri animo concitati, et ipse cum omni domo tua pereas. **26** Et sic coepit itinere perrexerunt. Videns autem Michas quod fortiores se essent, reversus est in domum suam. **27** Sexcenti autem vires tulerunt sacerdotem, et quæ supra diximus: veneruntque in Lais ad populum quiescentem atque securum, et percusserunt eos in ore gladii: urbemque incendio tradiderunt, **28** nullo penitus ferente præsidium, eo quod procul habitarent a Sidone, et cum nullo hominum haberent quidquam societatis ac negotii. Erat autem civitas sita in regione Rohob: quam rursum exstremos habitaverunt in ea, **29** vocato nomine civitatis Dan, juxta vocabulum patris sui, quem genuerat Israël, quæ prius Lais dicebatur. **30** Posueruntque sibi sculptile, et Jonathan filium Gersam filii Moysi ac filios ejus sacerdotes in tribu Dan, usque ad diem captivitatis suæ. **31** Mansitque apud eos idolum Michæ omni tempore quo fuit domus Dei in Silo. In diebus illis non erat rex in Israël.

19 Fuit quidam vir Levites habitans in latere montis Ephraim, qui accepit uxorem de Bethlehem Juda: **2** quæ reliquit eum, et reversa est in domum patris sui in Bethlehem, mansitque apud eum quatuor mensibus. **3** Secutusque est eam vir suus, volens reconciliari ei, atque blandiri, et secum

reducere, habens in comitatu puerum et duos respondit senex: Pax tecum sit, ego præbebo omnia asinos: quæ suscepit eum, et introduxit in domum quæ necessaria sunt: tantum, quæso, ne in platea patris sui. Quod cum audisset sacerdos ejus, eumque maneas. **21** Introduxitque eum in domum suam, vidisset, occurrit ei lætus, **4** et amplexatus est et pabulum asinorum præbuit: ac postquam laverunt hominem. Mansitque gener in domo socii tribus pedes suos, recepit eos in convivium. **22** Illis diebus, comedens cum eo et bibens familiariter. **5** epulantibus, et post laborem itineris cibo et potu Die autem quarto de nocte consurgens, proficisci reficientibus corpora, venerunt viri civitatis illius, voluit: quem tenuit sacerdos, et ait ad eum: Gusta prius filii Belial (id est, absque jugo), et circumdantes pauxillum panis, et conforta stomachum, et sic domum senis, fores pulsare cœperunt, clamantes proficisceris. **6** Sederuntque simul, ac comederunt ad dominum domus atque dicentes: Educ virum, et biberunt. Dixitque pater puellæ ad generum qui ingressus est domum tuam, ut abutamur eo. suum: Quæso te ut hodie hic maneas, pariterque **23** Egressusque est ad eos senex, et ait: Nolite, lætemur. **7** At ille consurgens, cœpit velle proficisci. fratres, nolite facere malum hoc, quia ingressus Et nihilominus obnix eum sacer tenuit, et apud se est homo hospitium meum: et cessate ab hac fecit manere. **8** Mane autem facto, parabat Levites stultitia. **24** Habeo filiam virginem, et hic homo iter. Cui sacer rursum: Oro te, inquit, ut paululum habet concubinam: educam eas ad vos, ut humilietis cibi capias, et assumptis viribus donec increscat eas, et vestram libidinem compleatis: tantum, dies, postea proficiscaris. Comederunt ergo simul. **9** obsecro, ne scelus hoc contra naturam operemini in Surrexitque adolescens, ut pergeret cum uxore sua virum. **25** Nolebant acquiescere sermonibus illius: et puer. Cui rursum locutus est sacer: Considera quod cernens homo, eduxit ad eos concubinam quod dies ad occasum declivior sit, et propinquat ad suam, et eis tradidit illudendam: qua cum tota vesperum: mane apud me etiam hodie, et duc lætum nocte abusi essent, dimiserunt eam mane. **26** At diem, et cras proficisceris ut vadas in domum tuam. mulier, recedentibus tenebris, venit ad ostium **10** Noluit gener acquiescere sermonibus ejus: sed domus, ubi manebat dominus suus, et ibi corruit. statim perrexit, et venit contra Jebus, quæ altero **27** Mane facto, surrexit homo, et aperuit ostium, nomine vocatur Jerusalem, ducens secum duos ut cœptam expleret viam: et ecce concubina ejus asinos onustos, et concubinam. **11** Jamque erant jacebat ante ostium sparsis in limine manibus. **28** juxta Jebus, et dies mutabatur in noctem: dixitque Cui ille, putans eam quiescere, loquebatur: Surge, puer ad dominum suum: Veni, obsecro: declinemus et ambulemus. Qua nihil respondente, intelligens ad urbem Jebusæorum, et maneamus in ea. **12** Cui quod erat mortua, tulit eam, et imposuit asino, respondit dominus: Non ingrediar oppidum gentis reversusque est in domum suam. **29** Quam cum alienæ, quæ non est de filiis Israël: sed transibo esset ingressus, arripuit gladium, et cadaver uxoris usque Gabaa, **13** et cum illuc pervenero, manebimus cum ossibus suis in duodecim partes ac frustra in ea, aut certe in urbe Rama. **14** Transierunt ergo concidens, misit in omnes terminos Israël. **30** Quod Jebus, et cœptum carpebant iter, occubuitque eis cum vidissent singuli, conclamabant: Numquam res sol juxta Gabaa, quæ est in tribu Benjamin: **15** talis facta est in Israël, ex eo die quo ascenderunt diverteruntque ad eam, ut manerent ibi. Quo cum intrassent, sedebant in platea civitatis, et nullus eos recipere voluit hospitio. **16** Et ecce, apparuit homo senex, revertens de agro et de opere suo vesperi, qui et ipse de monte erat Ephraim, et peregrinus habitabat in Gabaa: homines autem regionis illius erant filii Jemini. **17** Elevatisque oculis, vidi senex sedentem hominem cum sarcinulis suis in platea civitatis, et dixit ad eum: Unde venis? et quo vadis? **18** Qui respondit ei: Profecti sumus de Bethlehem Juda, et pergimus ad locum nostrum, qui est in latere montis Ephraim, unde ieramus in Bethlehem: et nunc vadimus ad domum Dei, nullusque sub tectum suum nos vult recipere, **19** habentes paleas et fœnum in asinorum pabulum, et panem ac vinum in meos et ancillæ tuæ usus, et pueri qui mecum est: nulla re indigemus nisi hospitio. **20** Cui

20 Egressi itaque sunt omnes filii Israël, et pariter congregati, quasi vir unus, de Dan usque Bersabee, et terra Galaad, ad Dominum in Maspha. **2** Omnesque anguli populorum, et cunctæ tribus Israël in ecclesiam populi Dei convenerunt, quadringenta millia peditum pugnatorum. **3** (Nec latuit filios Benjamin quod ascendissent filii Israël in Maspha.) Interrogatusque Levita, maritus mulieris imperfectæ, quomodo tantum scelus perpetratum esset, **4** respondit: Veni in Gabaa Benjamin cum uxore mea, illucque diverti: **5** et ecce homines civitatis illius circumdederunt nocte domum in qua manebam, volentes me occidere, et uxorem

meam incredibili furore libidinis vexantes, denique filii Benjamin de portis Gabaa: et occurrentes eis mortua est. **6** Quam arreptam, in frustra concidi, tanta in illos caede bacchati sunt, ut decem et octo misique partes in omnes terminos possessionis millia virorum eduentium gladium prosternerent. vestræ: quia numquam tantum nefas, et tam grande **26** Quam ob rem omnes filii Israël venerunt in piaculum, factum est in Israël. **7** Adestis, omnes filii domum Dei, et sedentes flebant coram Domino: Israël: decernite quid facere debeatis. **8** Stansque jejunaveruntque die illo usque ad vesperam, et omnis populus, quasi unius hominis sermone obtulerunt ei holocausta, atque pacificas victimas, respondit: Non recedemus in tabernacula nostra, **27** et super statu suo interrogaverunt. Eo tempore nec suam quisquam intrabit domum: **9** sed hoc ibi erat arca foederis Dei, **28** et Phinees filius Eleazar contra Gabaa in commune faciamus. **10** Decem viri filii Aaron præpositus domus. Consuluerunt igitur elegantur e centum ex omnibus tribubus Israël, et Dominum, atque dixerunt: Exire ultra debemus ad centum de mille, et mille de decem millibus, ut pugnam contra filios Benjamin fratres nostros, an comportent exercitui cibaria, et possimus pugnare quiescere? Quibus ait Dominus: Ascendite: cras enim contra Gabaa Benjamin, et reddere ei pro scelere, tradam eos in manus vestras. **29** Posueruntque filii quod meretur. **11** Convenitque universus Israël Israël insidias per circuitum urbis Gabaa: **30** et tertia ad civitatem, quasi homo unus eadem mente, vice, sicut semel et bis, contra Benjamin exercitum unoque consilio. **12** Et miserunt nuntios ad omnem produxerunt. **31** Sed et filii Benjamin audacter tribum Benjamin, qui dicerent: Cur tantum nefas in eruperunt de civitate, et fugientes adversarios vobis repertum est? **13** Tradite homines de Gabaa, longius persecuti sunt, ita ut vulnerarent ex eis qui hoc flagitium perpetrarunt, ut moriantur, et sicut primo die et secundo, et cæderent per duas auferatur malum de Israël. Qui noluerunt fratribus semitas vertentes terga, quarum una ferebatur suorum filiorum Israël audire mandatum: **14** in Bethel et altera in Gabaa, atque prosternerent sed ex cunctis urbibus, quæ sortis suæ erant, tringinta circiter viros: **32** putaverunt enim solito eos convenerunt in Gabaa, ut illis ferrent auxilium, et more cedere. Qui fugam arte simulantes inierunt contra universum populum Israël dimicarent. **15** consilium ut abstraherent eos de civitate, et quasi Inventique sunt viginti quinque millia de Benjamin fugientes ad supradictas semitas perducerent. **33** eduentium gladium, præter habitatores Gabaa, **16** Omnes itaque filii Israël surgentes de sedibus suis, qui septingenti erant viri fortissimi, ita sinistra ut tetenderunt aciem in loco qui vocatur Baalthamar. dextra præliaentes: et sic fundis lapides ad certum **17** Insidiæ quoque, quæ circa urbem erant, paulatim jacentes, ut capillum quoque possent percutere, se aperire coeperunt, **34** et ab occidentali urbis et nequaquam in alteram partem ictus lapidis parte procedere. Sed et alia decem millia virorum deferretur. **18** Qui surgentes venerunt in domum Dei, hoc est, omni parte illis instaret interitus. **35** Percussitque in Silo: consulueruntque Deum, atque dixerunt: eos Dominus in conspectu filiorum Israël, et Quis erit in exercitu nostro princeps certaminis interficerunt ex eis in illo die viginti quinque millia, contra filios Benjamin? Quibus respondit Dominus: et centum viros, omnes bellatores et eduentes Judas sit dux vester. **19** Statimque filii Israël gladium. **36** Filii autem Benjamin cum se inferiores surgentes mane, castrametati sunt juxta Gabaa: **20** esse vidissent, cœperunt fugere. Quod cernentes et inde procedentes ad pugnam contra Benjamin, filii Israël, dederunt eis ad fugiendum locum, urbem oppugnare cœperunt. **21** Egressique filii ut ad præparatas insidias devenirent, quas juxta Benjamin de Gabaa, occiderunt de filiis Israël die urbem posuerant. **37** Qui cum repente de latibus illo viginti duo millia virorum. **22** Rursum filii Israël surrexisse, et Benjamin terga cædentibus daret, et fortitudine et numero confidentes, in eodem ingressi sunt civitatem, et percusserunt eam in ore loco in quo prius certaverant, aciem direxerunt: **23** gladii. **38** Signum autem dederant filii Israël his ita tamen ut prius ascenderent et flerent coram quos in insidiis collocaverant, ut postquam urbem Domino usque ad noctem, consulerentque eum, et cepissent, ignem accenderent: ut ascidente in dicerent: Debo ultra procedere ad dimicandum altum fumo, captam urbem demonstrarent. **39** contra filios Benjamin fratres meos, an non? Quibus Quod cum cernerent filii Israël in ipso certamine ille respondit: Ascendite ad eos, et initie certamen. positi (putaverunt enim filii Benjamin eos fugere, et **24** Cumque filii Israël altera die contra filios instantius persequebantur, cæsis de exercitu eorum Benjamin ad prælium processissent, **25** eruperunt triginta viris), **40** et viderent quasi columnam

fumi de civitate concendere: Benjamin quoque millia viros robustissimos, et præceperunt eis: aspiciens retro, cum captam cerneret civitatem, et Ite, et percutite habitatores Jubes Galaad in ore flamas in sublime ferri: **41** qui prius simulaverant gladii, tam uxores quam parvulos eorum. **11** Et fugam, versa facie fortius resistebant. Quod cum hoc erit quod observare debebitis: omne generis vidissent filii Benjamin, in fugam versi sunt, **42** masculini, et mulieres quæ cognoverunt viros, et ad viam deserti ire cœperunt, illuc quoque eos interficie; virgines autem reservate. **12** Inventæque adversariis consequentibus: sed et hi qui urbem sunt de Jubes Galaad quadringentæ virgines, quæ succenderant, occurrerunt eis. **43** Atque ita factum nescierunt viri thorum: et adduxerunt eas ad castra est, ut ex utraque parte ab hostibus cœderentur, in Silo, in terram Chanaan. **13** Miseruntque nuntios nec erat ulla requies morientium. Ceciderunt, atque ad filios Benjamin, qui erant in petra Remmon, prostrati sunt ad orientalem plagam urbis Gabaa. et præceperunt eis, ut eos susciperent in pace. **44** Fuerunt autem qui in eodem loco interficti sunt, **14** Veneruntque filii Benjamin in illo tempore, decem et octo millia virorum, omnes robustissimi et datae sunt eis uxores de filiabus Jubes Galaad: pugnatores. **45** Quod cum vidissent qui remanserant alias autem non repererunt, quas simili modo de Benjamin, fugerunt in solitudinem: et pergebant traderent. **15** Universusque Israël valde doluit, ad petram, cuius vocabulum est Remmon. In illa et egit pœnitentiam super interfectione unius quoque fuga palantes, et in diversa tendentes, tribus ex Israël. **16** Dixeruntque majores natu: occiderunt quinque millia virorum. Et cum ultra Quid faciemus reliquis, qui non acceperunt uxores? tenderent, persecuti sunt eos, et interfecerunt omnes in Benjamin feminae conciderunt, **17** et etiam alia duo millia. **46** Et sic factum est, ut magna nobis cura, ingentique studio providendum omnes qui cediderant de Benjamin in diversis est, ne una tribus deleatur ex Israël. **18** Filias locis essent viginti quinque millia pugnatores ad enim nostras eis dare non possumus, constricti bella promptissimi. **47** Remanserunt itaque de juramento et maledictione qua diximus: Maledictus omni numero Benjamin, qui evadere et fugere in qui dederit de filiabus suis uxorem Benjamin. solitudinem potuerunt, sexcenti viri: sederuntque in **19** Ceperuntque consilium, atque dixerunt: Ecce solemnitas Domini est in Silo anniversaria, quæ sita est ad septentrionem urbis Bethel, et ad orientalem plagam viæ, quæ de Bethel tendit ad Sichimam, et ad meridiem oppidi Lebona. **20**

Præceperuntque filii Benjamin, atque dixerunt: Ite, ad latitatem in vineis. **21** Cumque videritis filias Silo ad duendos choros ex more procedere, exite repente de vineis, et rapite ex eis singuli uxores singulas, et pergit in terram Benjamin. **22** Cumque venerint patres earum, ac fratres, et adversum vos queri cœperint atque jurgari, dicemus eis: Miseremini eorum: non enim rapuerunt eas jure bellantium atque victorum: sed rogantibus ut acciperent, non dedistis, et a vestra parte peccatum est. **23** Feceruntque filii Benjamin ut sibi fuerat imperatum: et juxta numerum suum, rapuerunt sibi de his quæ ducebant choros, uxores singulas: abieruntque in possessionem suam ædificantes urbes, et habitantes in eis. **24** Filii quoque Israël reversi sunt per tribus et familias in tabernacula sua. **25** In diebus illis non erat rex in Israël: sed unusquisque quod sibi rectum videbatur, hoc faciebat.

21 Juraverunt quoque filii Israël in Maspha, et dixerunt: Nullus nostrum dabit filii Benjamin de filiabus suis uxorem. **2** Veneruntque omnes ad domum Dei in Silo, et in conspectu ejus sedentes usque ad vesperam, levaverunt vocem, et magno ululatu cœperunt flere, dicentes: **3** Quare, Domine Deus Israël, factum est hoc malum in populo tuo, ut hodie una tribus auferretur ex nobis? **4** Altera autem die diluculo consurgentes, exstruxerunt altare: obtuleruntque ibi holocausta, et pacificas victimas, et dixerunt: **5** Quis non ascendit in exercitu Domini de universis tribubus Israël? grandi enim juramento se constrinxerant, cum essent in Maspha, interfici eos qui defuissent. **6** Ductique pœnitentia filii Israël super fratre suo Benjamin, cœperunt dicere: Ablata est tribus una de Israël: **7** unde uxores accipient? omnes enim in commune juravimus, non daturos nos his filias nostras. **8** Idcirco dixerunt: Quis est de universis tribubus Israël, qui non ascendit ad Dominum in Maspha? Et ecce inventi sunt habitatores Jubes Galaad in illo exercitu non fuisse. **9** (Eo quoque tempore cum essent in Silo, nullus ex eis ibi repertus est.) **10** Miserunt itaque decem

Ruth

1 In diebus unius judicis, quando judices praeerant, facta est fames in terra. Abiitque homo de Bethlehem Juda, ut peregrinaretur in regione Moabitide cum uxore sua ac duobus liberis. **2** Ipse vocabatur Elimelech, et uxor ejus Noëmi: et duo filii, alter Mahalon, et alter Chelion, Ephrathæi de Bethlehem Juda. Ingressique regionem Moabitidem, morabantur ibi. **3** Et mortuus est Elimelech maritus Noëmi: remansitque ipsa cum filiis. **4** Qui acceperunt uxores Moabitidas, quarum una vocabatur Orpha, altera vero Ruth. Manseruntque ibi decem annis, **5** et ambo mortui sunt, Mahalon videlicet et Chelion: remansitque mulier orbata duobus liberis ac marito. **6** Et surrexit ut in patriam pergeret cum utraque nuru sua de regione Moabitide: audierat enim quod respexisset Dominus populum suum, et dedisset eis escas. **7** Egressa est itaque de loco peregrinationis suæ, cum utraque nuru: et jam in via revertendi posita in terram Juda, **8** dixit ad eas: Ite in domum matris vestræ: faciat vobiscum Dominus misericordiam, sicut fecistis cum mortuis, et mecum. **9** Det vobis invenire requiem in domibus virorum quos sortituræ estis. Et osculata est eas. **10** et dicere: Hæc est Moabitis, quæ venit cum Noëmi, de Tecum pergemus ad populum tuum. **11** Quibus regione Moabitide, **12** Revertimini, filiæ meæ, cur venitis mane usque nunc stat in agro, et ne ad momentum viros ex me sperare possitis? **13** si eos expectare velitis donec crescant, et annos pubertatis impleant, enim pueris meis, ut nemo molestus sit tibi: sed ante eritis vetulæ quam nubatis. Nolite, quæso, etiam si sitieris, vade ad sarcinulas, et bibe aquas, filiæ meæ: quia vestra angustia magis me premit, et egressa est manus Domini contra me. **14** Elevata socius tuus post mortem viri tui: et quod reliqueris Quæ respondit: Ne adverseris mihi ut relinquam te et abeam: quocumque enim perrexeris, pergam, ad populum, quem antea nesciebas. **15** cui dixit Noëmi: En reversa est cognata tua ad populum suum, et ad deos suos, vade cum ea. **16** socius tuus post mortem viri tui: et quod reliqueris Quæ respondit: Ne adverseris mihi ut relinquam te et abeam: quocumque enim perrexeris, pergam, ad populum, quem antea nesciebas. **17** Quæ te terra morientem suscepit, in ea moriar: ibique locum accipiam sepulturæ. Hæc apud oculos tuos, domine mi, qui consolatus es mihi faciat Dominus, et hæc addat, si non sola me, et locutus es ad cor ancillæ tuæ, quæ non sum mors me et te separaverit. **18** Videns ergo Noëmi similis unius puellarum tuarum. **19** profectæque sunt simul, et venerunt persudere: **20** Quibus urbem ingressis, velox apud cunctos fama percrebruit: dicebantque mulieres: Hæc est illa Noëmi. **21** Egressa sum plena, et vacua reduxit me Dominus. Cur ergo vocatis me Noëmi, quam Dominus humiliavit, et afflixit Omnipotens? **22** Venit ergo Noëmi cum Ruth Moabitide nuru sua, de terra peregrinationis suæ: ac reversa est in Bethlehem, quando primum hordea metebantur.

2 Erat autem viro Elimelech consanguineus, homo potens, et magnarum opum, nomine Booz. **2** Dixitque Ruth Moabitis ad socrum suum: Si jubes, vadam in agrum, et colligam spicas quæ fugerint manus metentium, ubicumque clementis in me patrisfamilias reperero gratiam. Cui illa respondit: Vade, filia mea. **3** Abiit itaque et colligebat spicas post terga metentium. Accidit autem ut ager ille haberet dominum nomine Booz, qui erat de cognitione Elimelech. **4** Et ecce, ipse veniebat de Bethlehem, dixitque messoribus: Dominus Dominus. **5** Dixitque Booz juveni, qui messoribus virorum quo sortituræ estis. Et osculata est eas. **6** Cui respondit: Quæ elevata voce flere coeperunt, **7** et rogavit ut spicas colligeret illa respondit: Revertimini, filiæ meæ, cur venitis remanentes, sequens messorum vestigia: et de mecum? num ultra habeo filios in utero meo, ut mane usque nunc stat in agro, et ne ad momentum viros ex me sperare possitis? **8** Et ecce, ipse veniebat ad meum, et abite: jam enim senectute confecta sum, Ruth: Audi, filia, ne vadas in alterum agrum ad nec apta vinculo conjugali: etiamsi possem hac colligendum, nec recedas ab hoc loco: sed jungere nocte concipere, et parere filios, **9** et ubi messuerint, sequere. Mandavi quidem domum reversa est. **10** Et ait Booz ad meum, et abite: jam enim senectute confecta sum, Ruth: Audi, filia, ne vadas in alterum agrum ad nec apta vinculo conjugali: etiamsi possem hac colligendum, nec recedas ab hoc loco: sed jungere nocte concipere, et parere filios, **11** si eos expectare puellis meis, **12** Revertimini, filiæ meæ, cur venitis mane usque nunc stat in agro, et ne ad momentum viros ex me sperare possitis? **13** si eos expectare puellis meis, **14** Elevata suam et adorans super terram, dixit ad eum: Unde igitur voce, rursum flere cooperunt: Orpha osculata mihi hoc, ut invenirem gratiam ante oculos tuos, et est socrum, ac reversa est; Ruth adhæsit socrui suæ: nosse me dignareris peregrinam mulierem? **15** cui ille respondit: Nuntiata sunt mihi omnia quæ feceris Quæ respondit: Ne adverseris mihi ut relinquam te et abeam: quocumque enim perrexeris, pergam, ad populum, quem antea nesciebas. **16** Reddat et ubi morata fueris, et ego pariter morabor. tibi Dominus pro opere tuo, et plenam mercedem Populus tuus populus meus, et Deus tuus Deus recipias a Domino Deo Isräël, ad quem venisti, et meus. **17** Quæ te terra morientem suscepit, in sub cuius configisti alas. **18** Videns ergo Noëmi ea moriar: ibique locum accipiam sepulturæ. Hæc apud oculos tuos, domine mi, qui consolatus es mihi faciat Dominus, et hæc addat, si non sola me, et locutus es ad cor ancillæ tuæ, quæ non sum mors me et te separaverit. **19** profectæque sunt simul, et venerunt persudere: **20** Quibus urbem ingressis, velox apud cunctos fama percrebruit: dicebantque mulieres: Hæc est illa Noëmi. **21** Egressa sum plena, et vacua reduxit me Dominus. Cur ergo vocatis me Noëmi, quam Dominus humiliavit, et afflixit Omnipotens? **22** Venit ergo Noëmi cum Ruth Moabitide nuru sua, de terra peregrinationis suæ: ac reversa est in Bethlehem, quando primum hordea metebantur.

polentam sibi, comeditur et saturata est, et tulit reliquias. **15** Atque inde surrexit, ut spicas ex more colligeret. Præcepit autem Booz pueris suis, dicens: Etiamsi vobiscum metere voluerit, ne prohibeatis eam: **16** et de vestris quoque manipulis projicite de industria, et remanere permittite, ut absque rubore colligat, et colligentem nemo corripiat. **17** Collegit ergo in agro usque ad vesperam: et quæ collegerat virga cædens et excutiens, invenit hordei quasi ephi mensuram, id est, tres modios. **18** Quos portans reversa est in civitatem, et ostendit socrui suæ: insuper protulit, et dedit ei de reliquiis cibi sui, quo saturata fuerat. **19** Dixitque ei socrus sua: Ubi hodie collegisti, et ubi fecisti opus? sit benedictus qui misertus est tui. Indicavitque ei apud quem fuisset operata: et nomen dixit viri, quod Booz vocaretur. **20** Cui respondit Noëmi: Benedictus sit a Domino: quoniam eamdem gratiam, quam præbuerat vivis, servavit et mortuis. Rursumque ait: Propinquus tamdiu cum eis messuit, donec hordea et triticum in horreis conderentur.

3 Postquam autem reversa est ad socrum suum, audivit ab ea: Filia mea, quæram tibi requiem, et providebo ut bene sit tibi. **2** Booz iste, cuius puellis in agro juncta es, propinquus noster est, et hac nocte aream hordei ventilat. **3** Lavare igitur, et ungere, et induere cultioribus vestimentis, et descendere in aream: non te videat homo, donec esum potumque finierit. **4** Quando autem ierit ad dormiendum, nota locum in quo dormiat: veniesque et discooperies pallium, quo operitur a parte pedum, et projicies te, et ibi jacebis: ipse autem dicet quid agere debeas. **5** Quæ respondit: Quidquid præceperis, faciam. **6** Descenditque in aream, et fecit omnia quæ sibi imperaverat socrus. **7** Cumque comedisset Booz, et bibisset, et factus esset hilarior, issetque ad dormiendum juxta acervum manipulorum, venit absconde, et discooperto pallio, a pedibus ejus se projectit. **8** Et ecce, nocte jam media expavit homo, et conturbatus est: viditque mulierem jacentem ad pedes suos, **9** et ait illi: Quæ es? Illaque respondit: Ego sum Ruth ancilla tua: expande pallium tuum super famulam tuam, quia propinquus es. **10** Et ille: Benedicta, inquit, es a Domino, filia, et priorem misericordiam posteriore superasti: quia non est secuta juvenes, pauperes sive divites. **11** Noli ergo

metuere, sed quidquid dixeris mihi, faciam tibi. Scit enim omnis populus, qui habitat intra portas urbis meæ, mulierem te esse virtutis. **12** Nec abnuo me propinquum, sed est alius me propinquior. **13** Quiesce hac nocte: et facto mane, si te voluerit propinquitatis jure retinere, bene res acta est: sin colligat, et colligentem nemo corripiat. **17** Collegit autem ille noluerit, ego te absque ulla dubitatione ergo in agro usque ad vesperam: et quæ collegerat suspiciam, vivit Dominus. Dormi usque mane. **14** Dormivit itaque ad pedes ejus, usque ad noctis ingressa est civitatem, **16** et venit ad socrum suum. **15** Et rursum: Expande, manu. Qua extendente, et tenente, mensus est sex modios hordei, et posuit super eam. Quæ portans operata: et nomen dixit viri, quod Booz vocaretur. **18** Dixitque Noëmi: Expecta, filia, neque donec omnes segetes meterentur. **22** Cui dixit enim cessabit homo, nisi compleverit quod locutus socrus: Melius est, filia mea, ut cum puellis ejus est.

4 Ascendit ergo Booz ad portam, et sedit ibi. Cumque vidisset propinquum præterire, de quo prius sermo habitus est, dixit ad eum: Declina paulisper, et sede hic: vocans eum nomine suo. Qui divertit, et sedit. **2** Tollens autem Booz decem viros de senioribus civitatis, dixit ad eos: Sedete hic. **3** Quibus sedentibus, locutus est ad propinquum: Partem agri fratri nostri Elimelech vendet Noëmi, quæ reversa est de regione Moabitide: **4** quod audire te volui, et tibi dicere coram cunctis sedentibus, et majoribus natu de populo meo. Si vis possidere jure propinquitatis, eme, et posside: sin autem displicet tibi, hoc ipsum indica mihi, ut sciam quid facere debeam: nullus enim est propinquus, excepto te, qui prior es, et me, qui secundus sum. At ille respondit: Ego agrum emam. **5** Cui dixit Booz: Quando emeris agrum de manu mulieris, Ruth quoque Moabitidem, quæ uxor defuncti fuit, debes accipere: ut suscites nomen propinqui tui in hæreditate sua. **6** Qui respondit: Cedo juri propinquitatis: neque enim posteritatem familiae meæ delere debo: tu meo utere privilegio, quo me libenter carere profiteor. **7** Hic autem erat mos antiquitus in Israël inter propinquos, ut si quando alter alteri suo juri cedebat, ut esset firma concessio, solvebat homo calceamentum suum, et dabat proximo suo: hoc erat testimonium cessionis in Israël. **8** Dixit ergo propinquu suo Booz: Tolle calceamentum tuum. Quod statim solvit de pede suo.

9 At ille majoribus natu, et universo populo: Testes vos, inquit, estis hodie, quod possederim omnis quæ fuerunt Elimelech, et Chelion, et Mahalon, tradente Noëmi; **10** et Ruth Moabitidem, uxorem Mahalon, in conjugium sumpserim, ut suscitem nomen defuncti in hæreditate sua, ne vocabulum ejus de familia sua ac fratribus et populo deleatur. Vos, inquam, hujus rei testes estis. **11** Respondit omnis populus, qui erat in porta, et majores natu: Nos testes sumus: faciat Dominus hanc mulierem, quæ ingreditur domum tuam, sicut Rachel et Liam, quæ ædificaverunt domum Israël: ut sit exemplum virtutis in Ephratha, et habeat celebre nomen in Bethlehem: **12** fiatque domus tua sicut domus Phares, quem Thamar peperit Judæ, de semine quod tibi dederit Dominus ex hac puella. **13** Tulit itaque Booz Ruth, et accepit uxorem: ingressusque est ad eam, et dedit illi Dominus ut conciperet, et pareret filium. **14** Dixeruntque mulieres ad Noëmi: Benedictus Dominus, qui non est passus ut deficeret successor familiæ tuæ, et vocaretur nomen ejus in Israël: **15** et habeas qui consoletur animam tuam, et enutriat senectutem: de nuru enim tua natus est, quæ te diligit, et multo tibi melior est, quam si septem haberes filios. **16** Suscepimusque Noëmi puerum posuit in sinu suo, et nutricis ac gerulæ fungebatur officio. **17** Vicinae autem mulieris congratulantes ei, et dicentes: Natus est filius Noëmi: vocaverunt nomen ejus Obed: hic est pater Isai, patris David. **18** Hæ sunt generationes Phares: Phares genuit Esron, **19** Esron genuit Aram, Aram genuit Aminadab, **20** Aminadab genuit Nahasson, Nahasson genuit Salmon, **21** Salmon genuit Booz, Booz genuit Obed, **22** Obed genuit Isai, Isai genuit David.

I Samuelis

1 Fuit vir unus de Ramathaimsophim, de monte Ephraim, et nomen ejus Elcana, filius Jeroham, filii Eliu, filii Thohu, filii Suph, Ephrathæus: **2** et habuit duas uxores, nomen uni Anna, et nomen secundæ Phenenna. Fueruntque Phenennæ filii: Annæ autem non erant liberi. **3** Et ascendebat vir ille de civitate sua statutis diebus, ut adoraret et sacrificaret Domino exercituum in Silo. Erant autem ibi duo filii Heli, Ophni et Phinees, sacerdotes Domini. **4** Venit ergo dies, et immolavit Elcana, deditque Phenennæ uxori suæ, et cunctis filiis ejus et filiabus, partes: **5** Annæ autem dedit partem unam tristis, quia Annam diligebat. Dominus autem concluserat vulvam ejus. **6** Affligebat quoque eam æmula ejus, et vehementer angebat, in tantum ut exprobareret quod Dominus conclusisset vulvam ejus: **7** sicque faciebat per singulos annos: cum redeunte tempore ascenderent ad templum Domini, et sic provocabat eam: porro illa flebat, et non capiebat cibum. **8** Dixit ergo ei Elcana vir suus: Anna, cur fles? et quare non comedis? et quam ob rem affligitur cor tuum? numquid non ego melior tibi sum, quam decem filii? **9** Surrexit autem Anna postquam comederat et biberat in Silo. Et Heli sacerdote sedente super sellam ante postes templi Domini, **10** cum esset Anna amaro animo, oravit ad Dominum, flens largiter, **11** et votum vovit, dicens: Domine exercituum, si respiciens videris afflictionem famulæ tuae, et recordatus mei fueris, nec oblitus ancillæ tuae, dederisque servæ tuae sexum virilem: dabo eum Domino omnibus diebus vitæ ejus, et novacula non ascendet super caput ejus. **12** Factum est autem, cum illa multiplicaret preces coram Domino, ut Heli observaret os ejus. **13** Porro Anna loquebatur in corde suo, tantumque labia illius movebantur, et vox penitus non audiebatur. Æstimavit ergo eam Heli temulentam, **14** dixitque ei: Usquequo ebria eris? digere paulisper vinum, quo mades. **15** Respondens Anna: Nequaquam, inquit, domine mi: nam mulier infelix nimis ego sum: vinumque et omne quod inebriare potest, non bibi, sed effudi animam meam in conspectu Domini. **16** Ne reputes ancillam tuam quasi unam de filiabus Belial: quia ex multitudine doloris et mœroris mei locuta sum usque in præsens. **17** Tunc Heli ait ei: Vade in pace: et Deus Israël det tibi petitionem tuam quam rogasti eum. **18** Et illa dixit: Utinam inveniat ancilla tua gratiam in oculis tuis. Et abiit mulier in viam suam, et comedit, vultusque illius non sunt amplius in diversa mutati.

19 Et surrexerunt mane, et adoraverunt coram Domino: reversique sunt, et venerunt in domum suam Ramatha. Cognovit autem Elcana Annam uxorem suam: et recordatus est ejus Dominus. **20** Et factum est post circulum dierum, concepit Anna, et peperit filium: vocavitque nomen ejus Samuel, eo quod a Domino postulasset eum. **21** Ascendit autem vir ejus Elcana, et omnis domus ejus, ut immolaret Domino hostiam solemnem, et votum suum. **22** Et Anna non ascendit: dixit enim viro suo: Non vadam donec ablactetur infans, et ducam eum, ut appareat ante conspectum Domini, et maneat ibi jugiter. **23** Et ait ei Elcana vir suus: Fac quod bonum tibi videtur, et mane donec ablactet eum: precorque ut implete Dominus verbum suum. Mansit ergo mulier, et lactavit filium suum, donec amoveret eum a lacte. **24** Et adduxit eum secum, postquam ablactaverat, in vitulis tribus, et tribus modiis farinæ, et amphora vini, et adduxit eum ad domum Domini in Silo. Puer autem erat adhuc infantulus: **25** et immolaverunt vitulum, et obtulerunt puerum Heli. **26** Et ait Anna: Obsecro mi domine, vivit anima tua, domine: ego sum illa mulier, quæ steti coram te hic orans Dominum. **27** Pro puerो isto oravi, et dedit mihi Dominus petitionem meam quam postulavi eum. **28** Idcirco et ego commodavi eum Domino cunctis diebus quibus fuerit commodatus Domino. Et adoraverunt ibi Dominum. Et oravit Anna, et ait:

2 [Exultavit cor meum in Domino, et exaltatum est cornu meum in Deo meo; dilatatum est os meum super inimicos meos: quia lætata sum in salutari tuo. **2** Non est sanctus, ut est Dominus, neque enim est alius extra te, et non est fortis sicut Deus noster. **3** Nolite multiplicare loqui sublimia gloriantes; recedant vetera de ore vestro: quia Deus scientiarum Dominus est, et ipsi præparantur cogitationes. **4** Arcus fortium superatus est, et infirmi accincti sunt robore. **5** Repleti prius, pro panibus se locaverunt: et famelici saturati sunt, donec sterilis peperit plurimos: et quæ multos habebat filios, infirmata est. **6** Dominus mortificat et vivificat; deducit ad inferos et reducit. (*Sheol h7585*) **7** Dominus pauperem facit et ditat, humiliat et sublevat. **8** Suscitat de pulvere egenum, et de stercore elevat pauperem: ut sedeat cum principibus, et solium gloriæ teneat. Domini enim sunt cardines terræ, et posuit super eos orbem. **9** Pedes sanctorum suorum servabit, et impii in tenebris conticescent: quia non in fortitudine sua roborabit vir. **10** Dominum formidabunt adversarii ejus: et super ipsos in cælis tonabit. Dominus judicabit fines terræ, et dabit imperium regi suo, et sublimabit

cornu christi sui.] **11** Et abiit Elcana Ramatha, meam, et munera mea quæ præcepi ut offerrentur in domum suam: puer autem erat minister in templo: et magis honorasti filios tuos quam conspectu Domini ante faciem Heli sacerdotis. **12** me, ut comederetis primitias omnis sacrificii Israël Porro filii Heli, filii Belial, nescientes Dominum, populi mei? **30** Propterea ait Dominus Deus Israël: **13** neque officium sacerdotum ad populum: sed Loquens locutus sum, ut domus tua, et domus quicumque immolasset victimam, veniebat puer patris tui, ministraret in conspectu meo usque in sacerdotis, dum coquerentur carnes, et habebat sempiternum. Nunc autem dicit Dominus: Absit hoc fuscinulam tridentem in manu sua, **14** et mittebat a me: sed quicumque glorificaverit me, glorificabo eam in lebetem, vel in caldariam, aut in ollam, eum: qui autem contemnunt me, erunt ignobiles. sive in cacabum: et omne quod levabat fuscinula, **31** Ecce dies veniunt, et præcidam brachium tuum, tollebat sacerdos sibi: sic faciebant universo Israëli et brachium domus patris tui, ut non sit senex in venientium in Silo. **15** Etiam antequam adularent domo tua. **32** Et videbis æmulum tuum in templo, adipem, veniebat puer sacerdotis, et dicebat in universis prosperis Israël: et non erit senex in immolanti: Da mihi carnem, ut coquam sacerdoti: domo tua omnibus diebus. **33** Verumtamen non non enim accipiam a te carnem coctam, sed auferam penitus virum ex te ab altari meo: sed crudam. **16** Dicebatque illi immolans: Incendatur ut deficiant oculi tui, et tabescat anima tua: et primum juxta morem hodie adeps, et tolle pars magna domus tue morietur cum ad virilem tibi quantumcumque desiderat anima tua. Qui ætatem venerit. **34** Hoc autem erit tibi signum, quod respondens aiebat ei: Nequaquam: nunc enim dabis, venturum est duobus filiis tuis, Ophni et Phinees: aliquo tollam vi. **17** Erat ergo peccatum puerorum in die uno morientur ambo. **35** Et suscitabo mihi grande nimis coram Domino: quia retrahebant sacerdotem fidelem, qui juxta cor meum et animam homines a sacrificio Domini. **18** Samuel autem meam faciet: et ædificabo ei domum fidelem, et ministrabat ante faciem Domini, puer accinctus ambulabit coram christo meo cunctis diebus. **36** ephod lineo. **19** Et tunicam parvam faciebat ei mater Futurum est autem, ut quicumque remanserit sua, quam afferebat statutis diebus, ascendens cum in domo tua, veniat ut oretur pro eo, et offerat viro suo, ut immolaret hostiam solemnum. **20** Et benedixit Heli Elcanæ et uxori ejus: dixitque ei: Dimitte me, obsecro, ad unam partem sacerdotalem, Reddat tibi Dominus semen de muliere hac, pro ut comedam buccellam panis.

fœnore quod commodasti Domino. Et abierunt in locum suum. **21** Visitavit ergo Dominus Annam, et concepit, et peperit tres filios, et duas filias: et magnificatus est puer Samuel apud Dominum. **22** Heli autem erat senex valde, et audivit omnia quæ faciebant filii sui universo Israëli, et quomodo dormiebant cum mulieribus quæ observabant ad ostium tabernaculi: **23** et dixit eis: Quare facitis res hujuscemodi quas ego audio, res pessimas, ab omni populo? **24** Nolite, filii mei: non enim est bona fama quam ego audio, ut transgredi faciatis populum Domini. **25** Si peccaverit vir in virum, placari ei potest Deus: si autem in Dominum peccaverit vir, quis orabit pro eo? Et non audierunt vocem patris sui: quia voluit Dominus occidere eos. **26** Puer autem Samuel proficiebat atque crescebat, et placebat tam Domino quam hominibus. **27** Venit autem vir Dei ad Heli, et ait ad eum: Hæc dicit Dominus: Numquid non aperte revelatus sum domui patris tui, cum essent in Ægypto in domo Pharaonis? **28** Et elegi eum ex omnibus tribubus Israël mihi in sacerdotem, ut ascenderet ad altare meum, et aduloret mihi incensum, et portaret ephod coram me: et dedi domui patris tui omnia de sacrificiis filiorum Israël. **29** Quare calce abjecisti victimam

3 Puer autem Samuel ministrabat Domino coram Heli, et sermo Domini erat pretiosus in diebus illis: non erat visio manifesta. **2** Factum est ergo in die quadam, Heli jacebat in loco suo, et oculi ejus caligaverant, nec poterat videre: **3** lucerna Dei antequam extingueretur, Samuel dormiebat in templo Domini, ubi erat arca Dei. **4** Et vocavit Dominus Samuel. Qui respondens, ait: Ecce ego. **5** Et cucurrit ad Heli, et dixit: Ecce ego: vocasti enim me. Qui dixit: Non vocavi: revertere, et dormi. Et abiit, et dormivit. **6** Et adjecit Dominus rursum vocare Samuelem. Consurgensque Samuel, abiit ad Heli, et dixit: Ecce ego, quia vocasti me. Qui respondit: Non vocavi te, fili mi: revertere et dormi. **7** Porro Samuel necdum sciebat Dominum, neque revelatus fuerat ei sermo Domini. **8** Et adjecit Dominus, et vocavit adhuc Samuelem tertio. Qui consurgens abiit ad Heli, **9** et ait: Ecce ego, quia vocasti me. Intellexit ergo Heli quia Dominus vocaret puerum: et ait ad Samuelem: Vade, et dormi: et si deinceps vocaverit te, dices: Loquere, Domine, quia audit servus tuus. Abiit ergo Samuel, et dormivit in loco suo. **10** Et venit Dominus, et stetit: et vocavit, sicut vocaverat secundo: Samuel, Samuel. Et ait Samuel: Loquere,

Domine, quia audit servus tuus. **11** Et dixit Dominus castra. Et ingemuerunt, dicentes: **8** Væ nobis: non ad Samuelē: Ecce ego facio verbum in Israël, quod enim fuit tanta exultatio heri et nudiustertius: vñ quicunque audierit, tinnient ambæ aures ejus. **12** In nobis. Quis nos salvabit de manu deorum sublimium die illa suscitabo adversum Heli omnia quæ locutus istorum? hi sunt dii, qui percosserunt Ægyptum sum super domum ejus: incipiam, et complebo. **13** omni plaga in deserto. **9** Confortamini, et estote Prædixi enim ei quod judicaturus essem domum viri, Philisthiim, ne serviatis Hebræis, sicut et ejus in æternum propter iniquitatem, eo quod illi servierunt vobis: confortamini, et bellate. **10** noverat indigne agere filios suos, et non corripuerit Pugnaverunt ergo Philisthiim, et cæsus est Israël, eos. **14** Idcirco juravi domui Heli quod non expietur et fugit unusquisque in tabernaculum suum: et iniquitas domus ejus victimis et muneribus usque facta est plaga magna nimis, et ceciderunt de Israël in æternum. **15** Dormivit autem Samuel usque triginta millia peditum. **11** Et arca Dei capta est: duo mane, aperuitque ostia domus Domini. Et Samuel quoque filii Heli mortui sunt, Ophni et Phinees. **12** timebat indicare visionem Heli. **16** Vocavit ergo Heli Currens autem vir de Benjamin ex acie, venit in Silo Samuelē, et dixit: Samuel fili mi? Qui respondens in die illa, scissa ueste, et conspersus pulvere caput. ait: Præsto sum. **17** Et interrogavit eum: Quis est 13 Cumque ille venisset, Heli sedebat super sellam sermo, quem locutus est Dominus ad te? oro te ne contra viam spectans. Erat enim cor ejus pavens celaveris me: hæc faciat tibi Deus, et hæc addat, pro arca Dei. Vir autem ille postquam ingressus si absconderis a me sermonem ex omnibus verbis est, nuntiavit urbi: et ululavit omnis civitas. **14** Et quæ dicta sunt tibi. **18** Indicavit itaque ei Samuel audivit Heli sonitum clamoris, dixitque: Quis est hic universos sermones, et non abscondit ab eo. Et ille sonitus tumultus hujus? At ille festinavit, et venit, respondit: Dominus est: quod bonum est in oculis et nuntiavit Heli. **15** Heli autem erat nonaginta et suis faciat. **19** Crevit autem Samuel, et Dominus octo annorum, et oculi ejus caligaverant, et videre erat cum eo, et non cecidit ex omnibus verbis ejus non poterat. **16** Et dixit ad Heli: Ego sum qui veni de in terram. **20** Et cognovit universus Israël, a Dan prælio, et ego qui de acie fugi hodie. Cui ille ait: Quid usque Bersabee, quod fidelis Samuel propheta esset actum est, fili mi? **17** Respondens autem ille qui Domini. **21** Et addidit Dominus ut appareret in Silo, nuntiabat: Fugit, inquit, Israël coram Philisthiim, et quoniā revelatus fuerat Dominus Samueli in Silo ruina magna facta est in populo: insuper et duo juxta verbum Domini. Et evenit sermo Samuelis filii tui mortui sunt, Ophni et Phinees, et arca Dei universo Israëli.

4 Et factum est in diebus illis, convenerunt Philisthiim in pugnam: et egressus est Israël obviam Philisthiim in prælium, et castrametatus est juxta lapidem Adjutorii. Porro Philisthiim venerunt in Aphec, 2 et instruxerunt aciem contra Israël. Initio autem certamine, terga vertit Israël Philisthæis: et cæsa sunt in illo certamine passim per agros, quasi quatuor millia virorum. **3** Et reversus est populus ad castra: dixeruntque majores natu de Israël: Quare percussit nos Dominus hodie coram Philisthiim? afferamus ad nos de Silo arcam foederis Domini, et veniat in medium nostri, ut salvet nos de manu inimicorum nostrorum. **4** Misit ergo populus in Silo, et tulerunt inde arcam foederis Domini exercituum sedentis super cherubim: erantque duo filii Heli cum arca foederis Dei, Ophni et Phinees. **5** Cumque venisset arca foederis Domini in castra, vociferatus est omnis Israël clamore grandi, et personuit terra. **6** Et audierunt Philisthiim vocem clamoris, dixeruntque: Quænam est hæc vox clamoris magni in castris Hebræorum? Et cognoverunt quod arca Domini venisset in castra. **7** Timueruntque Philisthiim, dicentes: Venit Deus in

5 Philisthiim autem tulerunt arcam Dei, et asportaverunt eam a lapide Adjutorii in Azotum. **2** Tuleruntque Philisthiim arcam Dei, et intulerunt eam in templum Dagon, et statuerunt eam juxta Dagon. **3** Cumque surrexisserint diluculo Azotii altera die, ecce Dagon jacebat pronus in terra ante arcam Domini: et tulerunt Dagon, et restituerunt eum in locum suum. **4** Rursumque mane die altera

consurgentes, invenerunt Dagon jacentem super vestrorum, et similitudines murium, qui demoliti faciem suam in terra coram arca Domini: caput sunt terram: et dabitis Deo Israël gloriam, si forte autem Dagon, et duæ palmæ manuum ejus abscissæ relevet manum suam a vobis, et a diis vestris, et erant super limen: **5** porro Dagon solus truncus a terra vestra. **6** Quare aggravatis corda vestra, remanserat in loco suo. Propter hanc causam non sicut aggravavit Ægyptus et Pharao cor suum? calcant sacerdotes Dagon, et omnes qui ingrediuntur nonne postquam percussus est, tunc dimisit eos, et templum ejus, super limen Dagon in Azoto, usque abierunt? **7** Nunc ergo arripite et facite plaustrum in hodiernum diem. **8** Aggravata est autem manus novum unum: et duas vaccas foetas, quibus non est Domini super Azotios, et demolitus est eos: et impositum jugum, jungite in plaustro, et recludite percussit in secretiori parte natum Azotum, et fines vitulos earum domi. **9** Tolletisque arcam Domini, et ejus. Et ebullierunt villæ et agri in medio regionis ponetis in plaustro, et vasa aurea quæ exsolvistis illius, et nati sunt mures et facta est confusio mortis ei pro delicto, ponetis in capsellam ad latus ejus: magnæ in civitate. **10** Videntes autem viri Azotii et dimittite eam ut vadat. **11** Et aspiciens: et si huicmodi plagam, dixerunt: Non maneat arca Dei quidem per viam finium suorum ascenderit contra Bethsames, ipse fecit nobis hoc malum grande: sin nos, et super Dagon deum nostrum. **12** Et mittentes autem, minime: sciemos quia nequaquam manus congregaverunt omnes satrapas Philistinorum ad ejus tetigit nos, sed casu accidit. **13** Fecerunt ergo illi se, et dixerunt: Quid faciemus de arca Dei Israël? hoc modo: et tollentes duas vaccas quæ lactabant Responderuntque Gethæ: Circumducatur arca Dei vitulos, junxerunt ad plaustrum, vitulosque earum Israël. Et circumduxerunt arcam Dei Israël. **14** Illis concluserunt domi. **15** Et posuerunt arcam Dei autem circumducentibus eam, fiebat manus Domini super plaustrum, et capsellam quæ habebat mures per singulas civitates interfectionis magnæ nimis: et aureos et similitudines anorum. **16** Ibant autem in percutiebat viros uniuscujusque urbis, a parvo usque directum vaccæ per viam quæ ducit Bethsames, et ad majorem, et computrescebant prominentes itinere uno gradiebantur, pergentes et mugientes: extales eorum. Inieruntque Gethæ consilium, et et non declinabant neque ad dextram neque ad fecerunt sibi sedes pelliceas. **17** Miserunt ergo sinistram: sed et satrapæ Philisthiim sequabantur arcam Dei in Accaron. Cumque venisset arca Dei usque ad terminos Bethsames. **18** Porro Bethsamitæ in Accaron, exclamaverunt Accaronitæ, dicentes: metebant triticum in valle: et elevantes oculos suos, Adduxerunt ad nos arcam Dei Israël ut interficiat viderunt arcam, et gavisi sunt cum vidissent. **19** Et nos et populum nostrum. **20** Miserunt itaque et plaustrum venit in agrum Josue Bethsamitæ, et stetit congregaverunt omnes satrapas Philistinorum: qui ibi. Erat autem ibi lapis magnus, et conciderunt dixerunt: Dimitte arcam Dei Israël, et revertatur ligna plaustri, vaccasque imposuerunt super ea in locum suum, et non interficiat nos cum populo nostro. **21** Fiebat enim pavor mortis in singulis holocaustum Domino. **22** Levitæ autem depositarunt urbibus, et gravissima valde manus Dei. Viri quoque qui mortui non fuerant, percutiebantur in secretiori parte natum: et ascendebat ululatus uniuscujusque cœlum.

6 Fuit ergo arca Domini in regione Philistinorum septem mensibus. **2** Et vocaverunt Philisthiim sacerdotes et divinos, dicentes: Quid faciemus de arca Domini? indicate nobis quomodo remittamus eam in locum suum. Qui dixerunt: **3** Si remittitis arcam Dei Israël, nolite dimittere eam vacuam, sed quod debetis, reddite ei pro peccato, et tunc curabimini: et scietis quare non recedat manus ejus a vobis. **4** Qui dixerunt: Quid est quod pro delicto reddere debeamus ei? Responderuntque illi: **5** Juxta numerum provinciarum Philistinorum quinque annos aureos facietis, et quinque mures aureos: quia plaga una fuit omnibus vobis, et satrapis vestrīs. Facietisque similitudines anorum

vestrorum, et similitudines murium, qui demoliti faciem suam in terra coram arca Domini: caput sunt terram: et dabitis Deo Israël gloriam, si forte autem Dagon, et duæ palmæ manuum ejus abscissæ relevet manum suam a vobis, et a diis vestris, et erant super limen: **6** Quare aggravatis corda vestra, remanserat in loco suo. Propter hanc causam nonne postquam percussus est, tunc dimisit eos, et templum ejus, super limen Dagon in Azoto, usque abierunt? **7** Nunc ergo arripite et facite plaustrum in hodiernum diem. **8** Aggravata est autem manus novum unum: et duas vaccas foetas, quibus non est Domini super Azotios, et demolitus est eos: et impositum jugum, jungite in plaustro, et recludite percussit in secretiori parte natum Azotum, et fines vitulos earum domi. **9** Tolletisque arcam Domini, et ejus. Et ebullierunt villæ et agri in medio regionis ponetis in plaustro, et vasa aurea quæ exsolvistis illius, et nati sunt mures et facta est confusio mortis ei pro delicto, ponetis in capsellam ad latus ejus: magnæ in civitate. **10** Videntes autem viri Azotii et dimittite eam ut vadat. **11** Et aspiciens: et si huicmodi plagam, dixerunt: Non maneat arca Dei quidem per viam finium suorum ascenderit contra Bethsames, ipse fecit nobis hoc malum grande: sin nos, et super Dagon deum nostrum. **12** Et mittentes autem, minime: sciemos quia nequaquam manus congregaverunt omnes satrapas Philisthiim ad ejus tetigit nos, sed casu accidit. **13** Fecerunt ergo illi se, et dixerunt: Quid faciemus de arca Dei Israël? hoc modo: et tollentes duas vaccas quæ lactabant Responderuntque Gethæ: Circumducatur arca Dei vitulos, junxerunt ad plaustrum, vitulosque earum Israël. Et circumduxerunt arcam Dei Israël. **14** Illis concluserunt domi. **15** Et posuerunt arcam Dei autem circumducentibus eam, fiebat manus Domini super plaustrum, et capsellam quæ habebat mures per singulas civitates interfectionis magnæ nimis: et aureos et similitudines anorum. **16** Ibant autem in percutiebat viros uniuscujusque urbis, a parvo usque directum vaccæ per viam quæ ducit Bethsames, et ad majorem, et computrescebant prominentes itinere uno gradiebantur, pergentes et mugientes: extales eorum. Inieruntque Gethæ consilium, et et non declinabant neque ad dextram neque ad fecerunt sibi sedes pelliceas. **17** Miserunt ergo sinistram: sed et satrapæ Philisthiim sequabantur arcam Dei in Accaron. Cumque venisset arca Dei usque ad terminos Bethsames. **18** Porro Bethsamitæ in Accaron, exclamaverunt Accaronitæ, dicentes: metebant triticum in valle: et elevantes oculos suos, Adduxerunt ad nos arcam Dei Israël ut interficiat viderunt arcam, et gavisi sunt cum vidissent. **19** Et nos et populum nostrum. **20** Miserunt itaque et plaustrum venit in agrum Josue Bethsamitæ, et stetit congregaverunt omnes satrapas Philistinorum: qui ibi. Erat autem ibi lapis magnus, et conciderunt dixerunt: Dimitte arcam Dei Israël, et revertatur ligna plaustri, vaccasque imposuerunt super ea in locum suum, et non interficiat nos cum populo nostro. **21** Fiebat enim pavor mortis in singulis holocaustum Domino. **22** Levitæ autem depositarunt urbibus, et gravissima valde manus Dei. Viri quoque qui mortui non fuerant, percutiebantur in secretiori parte natum: et ascendebat ululatus uniuscujusque cœlum.

6 Fuit ergo arca Domini in regione Philistinorum septem mensibus. **2** Et vocaverunt Philisthiim sacerdotes et divinos, dicentes: Quid faciemus de arca Domini? indicate nobis quomodo remittamus eam in locum suum. Qui dixerunt: **3** Si remittitis arcam Dei Israël, nolite dimittere eam vacuam, sed quod debetis, reddite ei pro peccato, et tunc curabimini: et scietis quare non recedat manus ejus a vobis. **4** Qui dixerunt: Quid est quod pro delicto reddere debeamus ei? Responderuntque illi: **5** Juxta numerum provinciarum Philistinorum quinque annos aureos facietis, et quinque mures aureos: quia plaga una fuit omnibus vobis, et satrapis vestrīs. Facietisque similitudines anorum

in conspectu Domini Dei sancti hujus? et ad quem ascendet a nobis? **21** Miseruntque nuntios ad habitatores Cariathiarim, dicentes: Reduxerunt Philisthiim arcum Domini: descendite, et reducите eam ad vos.

quoque Samuel Israëlem cunctis diebus vitæ sua: **16** et ibat per singulos annos circuiens Bethel et Galgala et Maspeth, et judicabat Israëlem in supradictis locis. **17** Revertebaturque in Ramatha: ibi enim erat domus ejus, et ibi judicabat Israëlem: ædificavit etiam ibi altare Domino.

7 Venerunt ergo viri Cariathiarim, et reduxerunt arcum Domini, et intulerunt eam in domum Abinadab in Gabaa: Eleazarum autem filium ejus sanctificaverunt, ut custodiret arcum Domini. **2** Et factum est, ex qua die mansit arca Domini in Cariathiarim, multiplicati sunt dies (erat quippe jam annus vigesimus), et requievit omnis domus Israël post Dominum. **3** Ait autem Samuel ad universam domum Israël, dicens: Si in toto corde vestro revertimini ad Dominum, auferete deos alienos de medio vestri, Baalim et Astaroth: et præparate corda vestra Domino, et servite ei soli, et eruet vos de manu Philisthiim. **4** Abstulerunt ergo filii Israël Baalim et Astaroth, et servierunt Domino soli. **5** Dixit autem Samuel: Congregate universum Israël in Maspeth, ut orem pro vobis Dominum. **6** Et convenerunt in Maspeth: hauseruntque aquam, et effuderunt in conspectu Domini: et jejunaverunt in die illa atque dixerunt ibi: Peccavimus Domino. Judicavitque Samuel filios Israël in Maspeth. **7** Et audierunt Philisthiim quod congregati essent filii Israël in Maspeth, et ascenderunt satrapæ Philisthinorum ad Israël. Quod cum audissent filii Israël, timuerunt a facie Philistinorum. **8** Dixeruntque ad Samuelem: Ne cesses pro nobis clamare ad Dominum Deum nostrum, ut salvet nos de manu Philistinorum. **9** Tulit autem Samuel agnum lactentem unum, et obtulit illum holocaustum integrum Domino: et clamavit Samuel ad Dominum pro Israël, et exaudivit eum Dominus. **10** Factum est autem, cum Samuel offerret holocaustum, Philisthiim iniere prælium contra Israël: intonuit autem Dominus fragore magno in die illa super Philisthiim, et exterruit eos, et cæsi sunt a facie Israël. **11** Egressique viri Israël de Maspeth, persecuti sunt Philisthæos, et percusserunt eos usque ad locum qui erat subter Bethchar. **12** Tulit autem Samuel lapidem unum, et posuit eum inter Maspeth et inter Sen: et vocavit nomen loci illius, Lapis adjutorii. Dixitque: Hucusque auxiliatus est nobis Dominus. **13** Et humiliati sunt Philisthiim, nec apposuerunt ultra ut venirent in terminos Israël. Facta est itaque manus Domini super Philisthæos cunctis diebus Samuelis. **14** Et redditæ sunt urbes quas tulerant Philisthiim ab Israël, Israëli, ab Accaron usque Geth, et terminos suos: liberavitque Israël de manu Philistinorum, eratque pax inter Israël et Amorrhæum. **15** Judicabat

8 Factum est autem cum senuisset Samuel, posuit filios suos judices Israël. **2** Fuitque nomen filii ejus primogeniti Joël: et nomen secundi Abia, judicum in Bersabee. **3** Et non ambulaverunt filii illius in viis ejus: sed declinaverunt post avaritiam, acceperuntque munera, et perverterunt judicium. **4** Congregati ergo universi majores natu Israël, venerunt ad Samuelem in Ramatha. **5** Dixeruntque ei: Ecce tu senuisti, et filii tui non ambulant in viis tuis: constitue nobis regem, ut judicet nos, sicut et universæ habent nationes. **6** Displicuit sermo in oculis Samuelis, eo quod dixissent: Da nobis regem, ut judicet nos. Et oravit Samuel ad Dominum. **7** Dixit autem Dominus ad Samuelem: Audi vocem populi in omnibus quæ loquuntur tibi: non enim te abjecerunt, sed me, ne regnem super eos. **8** Juxta omnia opera sua quæ fecerunt, a die qua eduxi eos de Ægypto usque ad diem hanc: sicut dereliquerunt me, et servierunt diis alienis, sic faciunt etiam tibi. **9** Nunc ergo vocem eorum audi: verumtamen contestare eos, et prædic eis jus regis, qui regnaturus est super eos. **10** Dixit itaque Samuel omnia verba Domini ad populum, qui petierat a se regem. **11** Et ait: Hoc erit jus regis, qui imperaturus est vobis: filios vestros tollet, et ponet in curribus suis: facietque sibi equites et præcursoræ quadrigarum suarum, **12** et constituet sibi tribunos, et centuriones, et aratores agrorum suorum, et messores segetum, et fabros armorum et curruum suorum. **13** Filias quoque vestras faciet sibi unguentarias, et focarias, et panificas. **14** Agros quoque vestros, et vineas, et oliveta optima tollet, et dabit servis suis. **15** Sed et segetes vestras et vinearum redditus addecimabit, ut det eunuchis et famulis suis. **16** Servos etiam vestros, et ancillas, et juvenes optimos, et asinos, auferet, et ponet in opere suo. **17** Greges quoque vestros addecimabit, vosque eritis ei servi. **18** Et clamabit in die illa a facie regis vestri, quem elegistis vobis: et non exaudiet vos Dominus in die illa, quia petistis vobis regem. **19** Noluit autem populus audire vocem Samuelis, sed dixerunt: Nequaquam: rex enim erit super nos, **20** et erimus nos quoque sicut omnes gentes: et judicabit nos rex noster, et egredietur ante nos, et pugnabit bella nostra pro nobis. **21** Et audivit Samuel omnia verba populi, et locutus est

ea in auribus Domini. **22** Dixit autem Dominus ad Samuelem: Audi vocem eorum, et constitue super eos regem. Et ait Samuel ad viros Israël: Vadat unusquisque in civitatem suam.

9 Et erat vir de Benjamin nomine Cis, filius Abiel, filii Seror, filii Bechorath, filii Aphia, filii viri Jemini, fortis robore. **2** Et erat ei filius vocabulo Saul, electus et bonus: et non erat vir de filiis Israël melior illo: ab humero et sursum eminebat super omnem populum. **3** Perierant autem asinæ Cis patris Saul: et dixit Cis ad Saul filium suum: Tolle tecum unum de pueris, et consurgens vade, et quære asinas. Qui cum transissent per montem Ephraim **4** et per terram Salisa, et non invenisset, transierunt etiam per terram Salim, et non erant: sed et per terram Jemini, et minime repererunt. **5** Cum autem venissent in terram Suph, dixit Saul ad puerum qui erat cum eo: Veni et revertamur, ne forte dimiserit pater meus asinas, et sollicitus sit pro nobis. **6** Qui ait ei: Ecce vir Dei est in civitate hac, vir nobilis: omne quod loquitur, sine ambiguitate venit. Nunc ergo eamus illuc, si forte indicet nobis de via nostra, propter quam venimus. **7** Dixitque Saul ad puerum suum: Ecce ibimus: quid feremus ad virum Dei? panis defecit in sitarciis nostris, et sportulam non habemus ut demus homini Dei, nec quidquam aliud. **8** Rursum puer respondit Sauli, et ait: Ecce inventa est in manu mea quarta pars stateris argenti: demus homini Dei, ut indicet nobis viam nostram. **9** (Olim in Israël sic loquebatur unusquisque vadens consulere Deum: Venite, et eamus ad videntem. Qui enim propheta dicitur hodie, vocabatur olim videns.) **10** Et dixit Saul ad puerum suum: Optimus sermo tuus. Veni, eamus. Et ierunt in civitatem in qua erat vir Dei. **11** Cumque ascenderent clivum civitatis, invenerunt puellas egredientes ad hauriendam aquam, et dixerunt eis: Num hic est videns? **12** Quæ respondentes, dixerunt illis: Hic est: ecce ante te, festina nunc: hodie enim venit in civitatem, quia sacrificium est hodie populi in excelsquo. **13** Ingredientes urbem, statim invenietis eum antequam ascendat excelsum ad vescendum, neque enim comesurus est populus donec ille veniat: quia ipse benedit hostiæ, et deinceps comedunt qui vocati sunt. Nunc ergo condescende, quia hodie reperietis eum. **14** Et ascenderunt in civitatem. Cumque illi ambularent in medio urbis, apparuit Samuel egrediens obviam eis, ut ascenderet in excelsum. **15** Dominus autem revelaverat auriculam Samuelis ante unam diem quam veniret Saul, et dicens: **16** Hac ipsa hora quæ nunc est, cras mittam virum ad te de terra Benjamini, et unges eum

ducem super populum meum Israël: et salvabit populum meum de manu Philistinorum, quia respexi populum meum: venit enim clamor eorum ad me. **17** Cumque aspexit Samuel Saulem, Dominus dixit ei: Ecce vir quem dixeram tibi: iste dominabit populo meo. **18** Accessit autem Saul ad Samuelem in medio portæ, et ait: Indica, oro, mihi, ubi est domus videntis. **19** Et respondit Samuel Sauli, dicens: Ego sum videns: ascende ante me in excelsum, ut comedatis mecum hodie, et dimittam te mane: et omnia quæ sunt in corde tuo indicabo tibi. **20** Et de asinis quas nudius tertius perdidisti, ne sollicitus sis, quia inventæ sunt. Et cujus erunt optima quæque Israël? nonne tibi et omni domui patris tui? **21** Respondens autem Saul, ait: Numquid non filius Jemini ego sum de minima tribu Israël, et cognatio mea novissima inter omnes familias de tribu Benjamin? quare ergo locutus est mihi sermonem istum? **22** Assumens itaque Samuel Saulem et puerum ejus, introduxit eos in triclinium, et dedit eis locum in capite eorum qui fuerant invitati: erant enim quasi triginta viri. **23** Dixitque Samuel coco: Da partem quam dedi tibi, et præcepi ut reponeres seorsum apud te. **24** Levavit autem cocus armum, et posuit ante Saul. Dixitque Samuel: Ecce quod remansit: pone ante te, et comedere, quia de industria servatum est tibi quando populum vocavi. Et comedit Saul cum Samuele in die illa. **25** Et descenderunt de excelsquo in oppidum, et locutus est cum Saule in solario: stravitque Saul in solario, et dormivit. **26** Cumque mane surrexisserint, et jam elucesceret, vocavit Samuel Saulem in solario, dicens: Surge, et dimittam te. Et surrexit Saul: egressisque sunt ambo, ipse videlicet, et Samuel. **27** Cumque descenderent in extrema parte civitatis, Samuel dixit ad Saul: Dic puer ut antecedat nos et transeat: tu autem subsiste paulisper, ut indicem tibi verbum Domini.

10 Tulit autem Samuel lenticulam olei, et effudit super caput ejus: et deosculatus est eum, et ait: Ecce unxit te Dominus super hæreditatem suam in principem, et liberabis populum suum de manibus inimicorum ejus qui in circuitu ejus sunt. Et hoc tibi signum, quia unxit te Deus in principem. **2** Cum abieris hodie a me, invenies duos viros juxta sepulchrum Rachel in finibus Benjamin, in meridie: dicentque tibi: Inventæ sunt asinæ ad quas ieras perquireendas: et intermissis pater tuus asinæ, sollicitus est pro vobis, et dicit: Quid faciam de filio meo? **3** Cumque abieris inde, et ultra transieris, et veneris ad querum Thabor, invenient te ibi tres viri ascendent ad Deum in Bethel, unus portans tres

hædos, et alias tres tortas panis, et alias portans tulerunt eum inde: stetitque in medio populi, et lagenam vini. **4** Cumque te salutaverint, dabunt tibi altior fuit universo populo ab humero et sursum. duos panes, et accipies de manu eorum. **5** Post hæc **24** Et ait Samuel ad omnem populum: Certe videtis venies in collem Dei, ubi est statio Philistinorum: quem elegit Dominus, quoniam non sit similis et cum ingressus fueris ibi urbem, obvium habebis illi in omni populo. Et clamavit omnis populus, gregem prophetarum descendentium de excelso, et ait: Vivat rex. **25** Locutus est autem Samuel et ante eos psalterium, et tympanum, et tibiam, ad populum legem regni, et scripsit in libro, et et citharam, ipsosque prophetantes. **6** Et insiliet reposuit coram Domino: et dimisit Samuel omnem in te spiritus Domini, et prophetabis cum eis, et populum, singulos in domum suam. **26** Sed et Saul mutaberis in virum alium. **7** Quando ergo evenierint abiit in domum suam in Gabaa: et abiit cum eo pars signa hæc omnia tibi, fac quæcumque invenerit exercitus, quorum tetigerat Deus corda. **27** Filii vero manus tua, quia Dominus tecum est. **8** Et descendes Belial dixerunt: Num salvare nos poterit iste? Et ante me in Galgala (ego quippe descendam ad te), ut despicerunt eum, et non attulerunt ei munera: ille offeras oblationem, et immoles victimas pacificas: vero dissimulabat se audire.

11 Et factum est quasi post mensem, ascendit Naas Ammonites, et pugnare coepit adversum Jubes Galaad. Dixeruntque omnes viri Jubes ad Naas: Habeto nos foederatos, et serviemus tibi. **2** Et respondit ad eos Naas Ammonites: In hoc feriam vobiscum fedus, ut eruam omnium vestrum oculos dextros, ponamque vos opprobrium in universo Israël. **3** Et dixerunt ad eum seniores Jubes: Concede nobis septem dies, ut mittamus nuntios ad universos terminos Israël, et si non fuerit qui defendat nos, egrediemur ad te. **4** Venerunt ergo nuntii in Gabaa Saulis: et locuti sunt verba hæc, audiente populo: et levavit omnis populus vocem suam, et flevit. **5** Et ecce Saul veniebat, sequens boves de agro, et ait: Quid habet populus quod plorat? Et narraverunt ei verba virorum Jubes. **6** Et insilivit spiritus Domini in Saul cum audisset verba hæc, et iratus est furor ejus nimis. **7** Et assumens utrumque bovem, concidit in frustra, misitque in omnes terminos Israël per manum nuntiorum, dicens: Quicumque non exierit, et secutus fuerit Saul et Samuel, sic fiet bobus ejus. Invasit ergo timor Domini populum, et egressi sunt quasi vir unus. **8** Et recensuit eos in Bezech: fueruntque filiorum Israël trecenta millia, virorum autem Juda triginta millia. **9** Et dixerunt nuntiis qui venerant: Sic dicetis viris qui sunt in Jubes Galaad: Cras erit vobis salus, cum incaluerit sol. Venerunt ergo nuntii, et annuntiaverunt viris Jubes: qui lætati sunt. **10** Et dixerunt: Mane exhibimus ad vos: et facietis nobis omne quod placuerit vobis. **11** Et factum est, cum dies crastinus venisset, constituit Saul populum in tres partes: et ingressus est media castra in vigilia matutina, et percussit Ammon usque dum incalesceret dies: reliqui autem dispersi sunt, ita ut non relinquerentur in eis duo pariter. **12** Et ait populus ad Samuelem: quis est iste qui dixit: Saul num regnabit super nos? Date viros, et interficiemus eos. **13** Et ait Saul:

Non occidetur quisquam in die hac, quia hodie imperat vobis, sequentes Dominum Deum vestrum: fecit Dominus salutem in Israël. **14** Dixit autem **15** si autem non audieritis vocem Domini, sed Samuel ad populum: Venite, et eamus in Galgala, exasperaveritis sermones ejus, erit manus Domini et innovemus ibi regnum. **15** Et perrexit omnis super vos, et super patres vestros. **16** Sed et nunc populus in Galgala, et fecerunt ibi regem Saul coram state, et videte rem istam grandem quam facturus Domino in Galgala, et immolaverunt ibi victimas est Dominus in conspectu vestro. **17** Numquid non pacificas coram Domino. Et lætatus est ibi Saul, et cuncti viri Israël nimis.

12 Dixit autem Samuel ad universum Israël:

Ecce audivi vocem vestram juxta quæ locuti estis ad me, et constitui super vos regem. **2** Et nunc rex graditur ante vos: ego autem senui, et incanui: porro filii mei vobiscum sunt: itaque conversatus coram vobis ab adolescentia mea usque ad hanc diem, ecce præsto sum. **3** Loquimini de me coram Domino, et coram christo ejus, utrum boven cujusquam tulerim, aut asinum: si quempiam calumniatus sum, si oppressi aliquem, si de manu cujusquam munus accepi: et contemnam illud hodie, restituamque vobis. **4** Et dixerunt: Non es calumniatus nos, neque oppressisti, neque tulisti de manu alicujus quippiam. **5** Dixitque ad eos: Testis est Dominus adversum vos, et testis christus ejus in die hac, quia non inveneritis in manu mea quippiam. Et dixerunt: Testis. **6** Et ait Samuel ad populum: Dominus, qui fecit Moysen et Aaron, et eduxit patres nostros de terra Ægypti. **7** Nunc ergo state, ut judicio contendam adversum vos coram Domino de omnibus misericordiis Domini quas fecit vobiscum et cum patribus vestris: **8** quomodo Jacob ingressus est in Ægyptum, et clamaverunt patres vestri ad Dominum: et misit Dominus Moysen et Aaron, et eduxit patres vestros de Ægypto, et collocavit eos in loco hoc. **9** Qui obliti sunt Domini Dei sui, et tradidit eos in manu Sisaræ magistri militiae Hasor, et in manu Philistinorum, et in manu regis Moab: et pugnaverunt adversum eos. **10** Postea autem clamaverunt ad Dominum, et dixerunt: Peccavimus, quia dereliquimus Dominum, et servivimus Baalim et Astaroth: nunc ergo erue nos de manu inimicorum nostrorum, et serviemus tibi. **11** Et misit Dominus Jerobaal, et Badan, et Jephthe, et Samuel, et eruit vos de manu inimicorum vestrorum per circuitum, et habitastis confidenter. **12** Videntes autem quod Naas rex filiorum Ammon venisset adversum vos, dixistis mihi: Nequaquam, sed rex imperabit nobis: cum Dominus Deus vester regnaret in vobis. **13** Nunc ergo præsto est rex vester, quem elegistis et petistis: ecce dedit vobis Dominus regem. **14** Si timueritis Dominum, et servieritis ei, et audieritis vocem ejus, et non exasperaveritis os Domini, eritis et vos, et rex qui

13 Filius unius anni erat Saul cum regnare

coepisset: duobus autem annis regnavit super Israël. **2** Et elegit sibi Saul tria millia de Israël: et erant cum Saul duo millia in Machmas, et in monte Bethel: mille autem cum Jonatha in Gabaa Benjamin: porro ceterum populum remisit unumquemque in tabernacula sua. **3** Et percussit Jonathas stationem Philistinorum quæ erat in Gabaa. Quod cum audissent Philisthiim, Saul cecinit buccina in omni terra, dicens: Audiant Hebræi. **4** Et universus Israël audivit hujuscemodi famam: Percussit Saul stationem Philistinorum, et erexit se Israël aduersus Philisthiim. Clamavit ergo populus post Saul in Galgala. **5** Et Philisthiim congregati sunt ad præliandum contra Israël, triginta millia curruum, et sex millia equitum, et reliquum vulgus, sicut arena quæ est in littore maris plurima. Et ascendentess castrametati sunt in Machmas ad orientem Bethaven. **6** Quod cum vidissent viri Israël se in arco positos (afflictus enim erat populus), absconderunt se in speluncis, et in abditis, in petris quoque, et in antris, et in cisternis. **7** Hebræi autem

transierunt Jordanem in terram Gad et Galaad. Veni, et transeamus ad stationem Philistinorum, Cumque adhuc esset Saul in Galgala, universus quæ est trans locum illum. Patri autem suo hoc populus perterritus est qui sequebatur eum. **8** Et ipsum non indicavit. **2** Porro Saul morabatur in expectavit septem diebus juxta placitum Samuelis, extrema parte Gabaa sub malogranato, quæ erat in et non venit Samuel in Galgala, dilapsusque est Magron: et erat populus cum eo quasi sexcentorum populus ab eo. **9** Ait ergo Saul: Afferte mihi virorum. **3** Et Achias filius Achitob fratri Ichabod holocaustum et pacifica. Et obtulit holocaustum. **10** filii Phinees, qui ortus fuerat ex Heli sacerdote Cumque complessus offerens holocaustum, ecce Domini in Silo, portabat ephod. Sed et populus Samuel veniebat: et egressus est Saul obviam ignorabat quo isset Jonathas. **4** Erant autem inter ei ut salutaret eum. **11** Locutusque est ad eum ascensus per quos nitebatur Jonathas transire Samuel: Quid fecisti? Respondit Saul: Quia vidi quod ad stationem Philistinorum, eminentes petræ populus dilaberetur a me, et tu non veneras juxta ex utraque parte, et quasi in modum dentium placitos dies, porro Philisthiim congregati fuerant scopuli hinc et inde prærupti: nomen uni Boses, in Machmas, **12** dixi: Nunc descendent Philisthiim et nomen alteri Sene: **5** unus scopolus prominens ad me in Galgala, et faciem Domini non placavi. ad aquilonem ex adverso Machmas, et alter ad Necessitate compulsus, obtuli holocaustum. **13** meridiem contra Gabaa. **6** Dixit autem Jonathas ad Dixitque Samuel ad Saul: Stulte egisti, nec custodisti adolescentem armigerum suum: Veni, transeamus mandata Domini Dei tui quæ præcepit tibi. Quod ad stationem incircumcisorum horum, si forte faciat si non fecisses, jam nunc præparasset Dominus Dominus pro nobis: quia non est Domino difficile regnum tuum super Israël in sempiternum: **14** sed salvare, vel in multis, vel in paucis. **7** Dixitque nequaquam regnum tuum ultra consurget. Quæsivit ei armiger suus: Fac omnia quæ placent animo Dominus sibi virum juxta cor suum: et præcepit tuo: perge quo cupis, et ero tecum ubicumque ei Dominus ut esset dux super populum suum, eo volueris. **8** Et ait Jonathas: Ecce nos transimus ad quod non servaveris quæ præcepit Dominus. **15** viros istos. Cumque apparuerimus eis, **9** si taliter Surrexit autem Samuel, et ascendit de Galgalis in locuti fuerint ad nos: Manete donec veniamus ad Gabaa Benjamin. Et reliqui populi ascenderunt post vos: stemus in loco nostro, nec ascendamus ad eos. Saul obviam populo, qui expugnabant eos venientes **10** Si autem dixerint: Ascendite ad nos: ascendamus, de Galgala in Gabaa, in colle Benjamin. Et recensuit quia tradidit eos Dominus in manibus nostris: Saul populum qui inventi fuerant cum eo, quasi hoc erit nobis signum. **11** Apparuit igitur uteque sexcentos viros. **16** Et Saul et Jonathas filius ejus, stationi Philistinorum: dixeruntque Philisthiim: En populusque qui inventus fuerat cum eis, erat in Hebræi egrediuntur de cavernis in quibus absconditi Gabaa Benjamin: porro Philisthiim considerant fuerant. **12** Et locuti sunt viri de statione ad Jonathan in Machmas. **17** Et egressi sunt ad prædandum et ad armigerum ejus, dixeruntque: Ascendite ad de castris Philistinorum tres cunei. Unus cuneus nos, et ostendemus vobis rem. Et ait Jonathas ad pergebat contra viam Ephra ad terram Sual: **18** porro armigerum suum: Ascendamus: sequere me: tradidit alias ingrediebatur per viam Beth-horон: tertius enim Dominus eos in manus Israël. **13** Ascendit autem verterat se ad iter termini imminentis valli autem Jonathas manibus et pedibus reptans, et Seboim contra desertum. **19** Porro faber ferrarius armiger ejus post eum. Itaque alii cadebant ante non inveniebatur in omni terra Israël: caverant Jonathan, alias armiger ejus interficiebat sequens enim Philisthiim, ne forte facerent Hebræi gladium eum. **14** Et facta est plaga prima qua percussit aut lanceam. **20** Descendebat ergo omnis Israël ad Jonathas et armiger ejus, quasi viginti virorum in Philisthiim, ut exacueret unusquisque vomerem media parte jugeri quam par boum in die arare suum, et ligonem, et securim, et sarculum. **21** consuevit. **15** Et factum est miraculum in castris Retusæ itaque erant acies vomerum, et lignonum, per agros: sed et omnis populus stationis eorum et tridentum, et securium, usque ad stimulum qui ierant ad prædandum, obstupuit, et conturbata corrigendum. **22** Cumque venisset dies prælii, non est terra: et accidit quasi miraculum a Deo. **16** Et est inventus ensis et lancea in manu totius populi respexerunt speculatores Saul qui erant in Gabaa qui erat cum Saule et Jonatha, excepto Saul et Benjamin, et ecce multitudo prostrata, et hoc Jonatha filio ejus. **23** Egressa est autem statio illucque diffugiens. **17** Et ait Saul populo qui erat Philisthiim, ut transcenderet in Machmas. cum eo: Requirite, et videte quis abierit ex nobis.

Cumque requisissent, repertum est non adesse Jonathan et armigerum ejus. **18** Et ait Saul ad Achiam: Aplica arcum Dei. (Erat enim ibi arca Dei

14 Et accidit quadam die ut diceret Jonathas filius Saul ad adolescentem armigerum suum:

in die illa cum filiis Israël.) **19** Cumque loqueretur usque ad noctem: et occiderunt ibi. **35** Ædificavit Saul ad sacerdotem, tumultus magnus exortus est autem Saul altare Domino, tuncque primum coepit in castris Philistinorum: crescebatque paulatim, ædificare altare Domino. **36** Et dixit Saul: Irruamus et clarus resonabat. Et ait Saul ad sacerdotem: super Philisthæos nocte, et vastemus eos usque Contrahe manum tuam. **20** Conclamavit ergo Saul, dum illucescat mane, nec relinquamus ex eis virum. et omnis populus qui erat cum eo, et venerunt Dixitque populus: Omne quod bonum videtur in usque ad locum certaminis; et ecce versus fuerat oculis tuis, fac. Et ait sacerdos: Accedamus huc gladius uniuscujusque ad proximum suum, et cædes ad Deum. **37** Et consuluit Saul Dominum: Num magna nimis. **21** Sed et Hebrei qui fuerant cum persequear Philisthiim? si trades eos in manus Philisthiim heri et nudiustertius, ascenderantque Israël? Et non respondit ei in die illa. **38** Dixitque cum eis in castris, reversi sunt ut essent cum Israël Saul: Applicate huc universos angulos populi: et qui erant cum Saul et Jonatha. **22** Omnes quoque scitote, et videte per quem acciderit peccatum Israëlitæ qui se absconderant in monte Ephraim, hoc hodie. **39** Vivit Dominus salvator Israël, quia audientes quod fugissent Philisthæi, sociaverunt si per Jonathan filium meum factum est, absque se cum suis in prælio. Et erant cum Saul quasi retractione morietur. Ad quod nullus contradixit decem millia virorum. **23** Et salvavit Dominus in ei de omni populo. **40** Et ait ad universum Israël: die illa Israël: pugna autem pervenit usque ad Separamini vos in partem unam, et ego cum Bethaven. **24** Et viri Israël sociati sunt sibi in Jonatha filio meo ero in parte altera. Responditque die illa: adjuravit autem Saul populum, dicens: populus ad Saul: Quod bonum videtur in oculis Maledictus vir qui comedenter panem usque ad tuis, fac. **41** Et dixit Saul ad Dominum Deum vesperam, donec ulciscar de inimicis meis. Et Israël: Domine Deus Israël, da indicium: quid est non manducavit universus populus panem: **25** quod non responderis servo tuo hodie? si in me, omneque terræ vulgus venit in saltum, in quo aut in Jonatha filio meo, est iniquitas hæc, da erat mel super faciem agri. **26** Ingressus est itaque ostensionem: aut si hæc iniquitas est in populo populus saltum, et apparuit fluen mel, nullusque tuo, da sanctitatem. Et deprehensus est Jonathas et applicuit manum ad os suum: timebat enim populus Saul: populus autem exivit. **42** Et ait Saul: Mittite juramentum. **27** Porro Jonathas non audierat sortem inter me et inter Jonathan filium meum. cum adjuraret pater ejus populum: extenditque Et captus est Jonathas. **43** Dixit autem Saul ad summitatem virgæ quam habebat in manu, et Jonathan: Indica mihi quid feceris. Et indicavit ei intinxit in favum mellis: et convertit manum suam Jonathas, et ait: Gustans gustavi in summittate virgæ ad os suum, et illuminati sunt oculi ejus. **28** quæ erat in manu mea, paululum mellis, et ecce Respondensque unus de populo, ait: Jurejurando ego morior. **44** Et ait Saul: Hæc faciat mihi Deus, constrinxit pater tuus populum, dicens: Maledictus et hæc addat, quia morte morieris, Jonatha. **45** vir qui comedenter panem hodie. (Defecerat autem Dixitque populus ad Saul: Ergone Jonathas morietur, populus.) **29** Dixitque Jonathas: Turbavit pater qui fecit salutem hanc magnam in Israël? hoc meus terram: vidistis ipsi quia illuminati sunt oculi nefas est: vivit Dominus, si ceciderit capillus de mei, eo quod gustaverim paululum de melle isto: capite ejus in terram, quia cum Deo operatus est **30** quanto magis si comedisset populus de præda hodie. Liberavit ergo populus Jonathan, ut non inimicorum suorum, quam reperit? nonne major moreretur. **46** Recessitque Saul, nec persecutus est plaga facta fuisse in Philisthiim? **31** Percusserunt Philisthiim: porro Philisthiim abierunt in loca sua. ergo in die illa Philisthæos a Machmis usque in **47** Et Saul, confirmato regno super Israël, pugnabit Ajalon. Defatigatus est autem populus nimis: **32** et per circuitum adversum omnes inimicos ejus, contra versus ad prædam tulit oves, et boves, et vitulos, Moab, et filios Ammon, et Edom, et reges Soba, et et mactaverunt in terra: comedique populus cum Philisthæos: et quocumque se verterat, superabat. sanguine. **33** Nuntiaverunt autem Sauli dicentes **48** Congregatoque exercitu, percussit Amalec, et quod populus peccasset Domino, comedens cum eruit Israël de manu vastatorum ejus. **49** Fuerunt sanguine. Qui ait: Prævaricati estis: volvite ad autem filii Saul, Jonathas, et Jessui, et Melchisua: et me jam nunc saxum grande. **34** Et dixit Saul: nomina duarum filiarum ejus, nomen primogenitæ Dispergimini in vulgus, et dicite eis ut adducat Merob, et nomen minoris Michol. **50** Et nomen ad me unusquisque bovem suum et arietem, et uxoris Saul Achinoam filia Achimaas: et nomen occidite super istud, et vescimini, et non peccabitis principis militiae ejus Abner filius Ner, patruelis Domino comedentes cum sanguine. Adduxit itaque Saul. **51** Porro Cis fuit pater Saul, et Ner pater omnis populus unusquisque bovem in manu sua Abner, filius Abiel. **52** Erat autem bellum potens

adversum Philisthæos omnibus diebus Saul. Nam quemcumque viderat Saul virum fortē, et aptum ad prælium, sociabat eum sibi.

15 Et dixit Samuel ad Saul: Me misit Dominus ut ungerem te in regem super populum ejus Israël: nunc ergo audi vocem Domini. **2** Hæc dicit Dominus exercituum: Recensui quæcumque fecit Amalec Israëli: quomodo restitui ei in via cum ascenderet de Ægypto. **3** Nunc ergo vade, et percutie Amalec, et demolire universa ejus: non parcas ei, et non concupiscas ex rebus ipsius aliquid, sed interface a viro usque ad mulierem, et parvulum atque lactentem, bovem et ovem, camelum et asinum. **4** Præcepit itaque Saul populo, et recensuit eos quasi agnos: ducenta millia peditum, et decem millia virorum Juda. **5** Cumque venisset Saul usque ad civitatem Amalec, tetendit insidias in torrente. **6** Dixitque Saul Cinæo: Abite, recedite, atque descendite ab Amalec, ne forte involvam te cum eo: tu enim fecisti misericordiam cum omnibus filiis Israël, cum ascenderent de Ægypto. Et recessit Cinæus de medio Amalec. **7** Percussitque Saul Amalec ab Hevila donec venias ad Sur, quæ est e regione Ægypti. **8** Et apprehendit Agag regem Amalec vivum: omne autem vulgus interfecit in ore gladii. **9** Et pepercit Saul et populus Agag, et optimis gregibus ovium et armentorum, et vestibus et arietibus, et universis quæ pulchra erant, nec voluerunt disperdere ea: quidquid vero vile fuit et reprobum, hoc demoliti sunt. **10** Factum est autem verbum Domini ad Samuel, dicens: **11** Pœnitet me quod constituerim Saul regem: quia dereliquit me, et verba mea opere non implevit. Contristatusque est Samuel, et clamavit ad Dominum tota nocte. **12** Cumque de nocte surrexisset Samuel ut iret ad Saul mane, nuntiatum est Samueli eo quod venisset Saul in Carmelum, et erexisset sibi forniciem triumphalem, et reversus transisset, descendissetque in Galgala. Venit ergo Samuel ad Saul, et Saul offerebat holocaustum Domino de initiis prædarum quæ attulerat ex Amalec. **13** Et cum venisset Samuel ad Saul, dixit ei Saul: Benedictus tu Domino: implevi verbum Domini. **14** Dixitque Samuel: Et quæ est hæc vox gregum, quæ resonat in auribus meis, et armentorum, quam ego audio? **15** Et ait Saul: De Amalec adduxerunt ea: pepercit enim populus melioribus ovibus et armentis ut immolarentur Domino Deo tuo, reliqua vero occidimus. **16** Ait autem Samuel ad Saul: Sine me, et indicabo tibi quæ locutus sit Dominus ad me nocte. Dixitque ei: Loquere. **17** Et ait Samuel: Nonne cum parvulus

esses in oculis tuis, caput in tribubus Israël factus es? unxitque te Dominus in regem super Israël,

18 et misit te Dominus in viam, et ait: Vade, et interface peccatores Amalec, et pugnabis contra eos usque ad internectionem eorum? **19** Quare ergo non audisti vocem Domini: sed versus ad prædam es, et fecisti malum in oculis Domini? **20** Et ait Saul ad Samuelem: Immo audivi vocem Domini, et ambulavi in via per quam misit me Dominus, et adduxi Agag regem Amalec, et Amalec interfeci. **21** Tulit autem de præda populus oves et boves, primitias eorum quæ cæsa sunt, ut immolet Domino Deo suo in Galgalis. **22** Et ait Samuel: Numquid vult Dominus holocausta et victimas, et non potius ut obediatur voci Domini? melior est enim obedientia quam victimæ, et auscultare magis quam offerre adipem arietum. **23** Quoniam quasi peccatum ariolandii est, repugnare: et quasi scelus idolatriæ, nolle acquiescere. Pro eo ergo quod abjecisti sermonem Domini, abjecit te Dominus ne sis rex. **24** Dixitque Saul ad Samuelem: Peccavi, quia prævaricatus sum sermonem Domini et verba tua, timens populum, et obediens voci eorum. **25** Sed nunc porta, quæso, peccatum meum, et revertere mecum, ut adorem Dominum. **26** Et ait Samuel ad Saul: Non revertar tecum, quia projecisti sermonem Domini, et projecti te Dominus ne sis rex super Israël. **27** Et conversus est Samuel ut abiret: ille autem apprehendit summitatem pallii ejus, quæ et scissa est. **28** Et ait ad eum Samuel: Scidit Dominus regnum Israël a te hodie, et tradidit illud proximo tuo meliori te. **29** Porro triumphator in Israël non parceret, et pœnitidine non flectetur: neque enim homo est ut agat pœnitentiam. **30** At ille ait: Peccavi: sed nunc honora me coram senioribus populi mei et coram Israël, et revertere mecum, ut adorem Dominum Deum tuum. **31** Reversus ergo Samuel secutus est Saulem: et adoravit Saul Dominum. **32** Dixitque Samuel: Adducite ad me Agag regem Amalec. Et oblatus est ei Agag, pinguissum et tremens. Et dixit Agag: Siccine separat amara mors? **33** Et ait Samuel: Sicut fecit absque liberis mulieres gladius tuus, sic absque liberis erit inter mulieres mater tua. Et in frustra concidit eum Samuel coram Domino in Galgalis. **34** Abiit autem Samuel in Ramatha: Saul vero ascendit in domum suam in Gabaa. **35** Et non vidit Samuel ultra Saul usque ad diem mortis suæ: verumtamen lugebat Samuel Saulem, quoniam Dominum pœnitiebat quod constituisset eum regem super Israël.

16 Dixitque Dominus ad Samuelem: Usquequo tu luges Saul, cum ego projecerim eum ne regnet

super Israël? Imple cornu tuum oleo, et veni, ut
mittam te ad Isai Bethlehemitem: providi enim in
filiis ejus mihi regem. **2** Et ait Samuel: Quomodo
vadam? audiet enim Saul, et interficiet me. Et
ait Dominus: Vitulum de armento tolles in manu
tua, et dices: Ad immolandum Domino veni. **3** Et
vocabis Isai ad victimam, et ego ostendam tibi quid
facias, et unges quemcumque monstravero tibi. **4**
Fecit ergo Samuel sicut locutus est ei Dominus.
Venitque in Bethlehem, et admirati sunt seniores
civitatis occurentes ei: dixeruntque: Pacificusne est
ingressus tuus? **5** Et ait: Pacificus: ad immolandum
Domino veni: sanctificamini, et venite mecum ut
immolem. Sanctificavit ergo Isai et filios ejus, et
vocavit eos ad sacrificium. **6** Cumque ingressi
essent, vidit Eliab, et ait: Num coram Domino est
christus ejus? **7** Et dixit Dominus ad Samuelem: Ne
respicias vultum ejus, neque altitudinem staturæ
ejus: quoniam abjeci eum, nec juxta intuitum
hominis ego judico: homo enim videt ea quæ
parent, Dominus autem intuetur cor. **8** Et vocavit
Isai Abinadab, et adduxit eum coram Samuele.
Qui dixit: Nec hunc elegit Dominus. **9** Adduxit
autem Isai Samma, de quo ait: Etiam hunc non
elegit Dominus. **10** Adduxit itaque Isai septem filios
suos coram Samuele: et ait Samuel ad Isai: Non
elegit Dominus ex istis. **11** Dixitque Samuel ad Isai:
Numquid jam completi sunt filii? Qui respondit:
Adhuc reliquus est parvulus, et pascit oves. Et ait
Samuel ad Isai: Mitte, et adduc eum: nec enim
discumbemus priusquam hoc ille veniat. **12** Misit
ergo, et adduxit eum. Erat autem rufus, et pulcher
aspectu, decoraque facie: et ait Dominus: Surge,
unge eum: ipse est enim. **13** Tulit ergo Samuel
cornu olei, et unxit eum in medio fratrum ejus: et
directus est spiritus Domini a die illa in David, et
deinceps. Surgensque Samuel abiit in Ramatha. **14**
Spiritus autem Domini recessit a Saul, et exagitabat
eum spiritus nequam a Domino. **15** Dixeruntque
servi Saul ad eum: Ecce spiritus Dei malus exagitat
te. **16** Jubeat dominus noster, et servi tui qui
coram te sunt quærant hominem scientem psallere
cithara, ut quando arripuerit te spiritus Domini
malus, psallat manu sua, et levius feras. **17** Et ait
Saul ad servos suos: Providete ergo mihi aliquem
bene psallentem, et adducite eum ad me. **18** Et
respondens unus de pueris, ait: Ecce vidi filium Isai
Bethlehemitem scientem psallere, et fortissimum
robore, et virum bellicosum, et prudentem in verbis,
et virum pulchrum: et Dominus est cum eo. **19**
Misit ergo Saul nuntios ad Isai, dicens: Mitte ad me
David filium tuum, qui est in pascuis. **20** Tulit itaque
Isai asinum plenum panibus, et lagenam vini, et
hædum de capris unum, et misit per manum David
filii sui Sauli. **21** Et venit David ad Saul, et stetit
coram eo: at ille dilexit eum nimis, et factus est ejus
armiger. **22** Misitque Saul ad Isai, dicens: Stet David
in conspectu meo: invenit enim gratiam in oculis
meis. **23** Igitur quandcumque spiritus Domini
vocabat Saul arripiebat Saul, David tollebat citharam,
facias, et unges quemcumque monstravero tibi. **4** et percutiebat manu sua, et refocillabatur Saul,
et levius habebat: recedebat enim ab eo spiritus
malus.

17 Congregantes autem Philisthiim agmina sua
in prælium, convenerunt in Socho Judæ: et
castrametati sunt inter Socho et Azeca in finibus
Dommim. **2** Porro Saul et filii Israël congregati
venerunt in Vallem terebinthi, et direxerunt aciem
ad pugnandum contra Philisthiim. **3** Et Philisthiim
stabant super montem ex parte hac, et Israël
stabat supra montem ex altera parte: vallisque erat
inter eos. **4** Et egressus est vir spurius de castris
Philistinorum nomine Goliath, de Geth, altitudinis
sex cubitorum et palmi: **5** et cassis ærea super caput
ejus, et lorica squamata induebatur. Porro pondus
loricæ ejus, quinque millia siclorum æris erat: **6**
et ocreas æreas habebat in cruribus, et clypeus
æreus tegebat humeros ejus. **7** Hastile autem hastæ
ejus erat quasi lictorium texentium: ipsum autem
ferrum hastæ ejus sexcentos siclos habebat ferri: et
armiger ejus antecedebat eum. **8** Stansque clamabat
adversum phalangas Israël, et dicebat eis: Quare
venistis parati ad prælium? numquid ego non sum
Philistæus, et vos servi Saul? eligite ex vobis
virum, et descendat ad singulare certamen. **9** Si
quierit pugnare tecum, et percusserit me, erimus
vobis servi: si autem ego prævaluero, et percussero
eum, vos servi eritis, et servietis nobis. **10** Et
aiebat Philistæus: Ego exprobavi agminibus Israël
hodie: date mihi virum, et ineat tecum singulare
certamen. **11** Audiens autem Saul et omnes Israëlitæ
sermones Philistæi hujuscemodi, stupebant, et
metuebant nimis. **12** David autem erat filius viri
Ephrathæi, de quo supra dictum est, de Bethlehem
Juda, cui nomen erat Isai, qui habebat octo filios, et
erat vir in diebus Saul senex, et grandævus inter
viros. **13** Abierunt autem tres filii ejus maiores post
Saul in prælium: et nomina trium filiorum ejus
qui perrexerunt ad bellum, Eliab primogenitus, et
secundus Abinadab, tertiusque Samma. **14** David
autem erat minimus. Tribus ergo majoribus secutis
Saalem, **15** abiit David, et reversus est a Saul
ut pasceret gregem patris sui in Bethlehem. **16**
Procedebat vero Philistæus mane et vespera, et
stabat quadraginta diebus. **17** Dixit autem Isai

ad David filium suum: Accipe fratribus tuis ephi aduersum me, et apprehendebam mentum eorum, polentæ, et decem panes istos, et curre in castra ad suffocabam, interficiebamque eos. **36** Nam et fratres tuos, **18** et decem formellas casei has deferes leonem et ursum interfeci ego servus tuus: erit ad tribunum: et fratres tuos visitabis, si recte agant: igitur et Philisthæus hic incircumcisus quasi unus et cum quibus ordinati sunt, disce. **19** Saul autem, ex eis. Nunc vadam, et auferam opprobrium populi: et illi, et omnes filii Israël, in Valle terebinthi quoniam quis est iste Philisthæus incircumcisus, qui pugnabant adversum Philisthiim. **20** Surrexit itaque ausus est maledicere exercitui Dei viventis? **37** Et ait David mane, et commendavit gregem custodi: et David: Dominus qui eripuit me de manu leonis, et onustus abiit, sicut præceperat ei Isaï. Et venit ad de manu ursi, ipse me liberabit de manu Philisthæi locum Magala, et ad exercitum, qui egressus ad hujus. Dixit autem Saul ad David: Vade, et Dominus pugnam vociferatus erat in certamine. **21** Direxerat tecum sit. **38** Et induit Saul David vestimentis suis, enim aciem Israël, sed et Philisthiim ex adverso et imposuit galeam æream super caput ejus, et fuerant præparati. **22** Derelinques ergo David vestivit eum lorica. **39** Accinctus ergo David gladio vasa quæ attulerat sub manu custodis ad sarcinas, ejus super vestem suam, coepit tentare si armatus cucurrit ad locum certaminis, et interrogabat posset incedere: non enim habebat consuetudinem, si omnia recte agerentur erga fratres suos. **23** Dixitque David ad Saul: Non possum sic incedere, Cumque adhuc ille loqueretur eis, apparuit vir ille quia non usum habeo. Et deposita ea, **40** et tulit spurius ascendens, Goliath nomine, Philisthæus baculum suum, quem semper habebat in manibus: de Geth, de castris Philistinorum: et loquente et elegit sibi quinque limpidissimos lapides de eo haec eadem verba audivit David. **24** Omnes torrente, et misit eos in peram pastoralem quam autem Israëlitæ, cum vidissent virum, fugerunt a habebat secum, et fundam manu tulit: et processit facie ejus, timentes eum valde. **25** Et dixit unus aduersum Philisthæum. **41** Ibat autem Philisthæus quispiam de Israël: Num vidistis virum hunc, qui incedens, et appropinquans aduersum David, et ascendit? ad exprobrandum enim Israëli ascendit. armiger ejus ante eum. **42** Cumque inspexisset Virum ergo qui percutserit eum, ditabit rex divitiis Philisthæus, et vidisset David, despexit eum. Erat magnis, et filiam suam dabit ei, et domum patris enim adolescens, rufus, et pulcher aspectu. **43** Et ejus faciet absque tributo in Israël. **26** Et ait David dixit Philisthæus ad David: Numquid ego canis sum, ad viros qui stabant secum, dicens: Quid dabitur quod tu venis ad me cum baculo? Et maledixit viro qui percutserit Philisthæum hunc, et tulerit Philisthæus David in diis suis: **44** dixitque ad David: opprobrium de Israël? quis enim est hic Philisthæus Veni ad me, et dabo carnes tuas volatilibus cæli et incircumcisus, qui exprobravit acies Dei viventis? bestiis terræ. **45** Dixit autem David ad Philisthæum: **27** Referebat autem ei populus eumdem sermonem, Tu venis ad me cum gladio, et hasta, et clypeo: ego dicens: Hæc dabuntur viro qui percutserit eum. **28** autem venio ad te in nomine Domini exercituum, Quod cum audisset Eliab frater ejus major, loquente Dei agminum Israël quibus exprobrasti **46** hodie, eo cum aliis, iratus est contra David, et ait: Quare et dabit te Dominus in manu mea, et percutiam venisti, et quare dereliquisti pauculas oves illas in te, et auferam caput tuum a te: et dabo cadavera deserto? Ego novi superbiam tuam, et nequitiam castrorum Philisthiim hodie volatilibus cæli, et cordis tui: quia ut videres prælium, descendisti. **29** bestiis terræ, ut sciat omnis terra quia est Deus in Et dixit David: Quid feci? numquid non verbum est? Israël, **47** et noverit universa ecclesia hæc, quia **30** Et declinavit paululum ab eo ad alium: dixitque non in gladio nec in hasta salvat Dominus: ipsius eumdem sermonem. Et respondit ei populus verbum enim est bellum, et tradet vos in manus nostras. sicut prius. **31** Audita sunt autem verba quæ locutus **48** Cum ergo surrexisset Philisthæus, et veniret, est David, et annuntiata in conspectu Saul. **32** Ad et appropinquaret contra David, festinavit David quem cum fuisset adductus, locutus est ei: Non et cucurrit ad pugnam ex adverso Philisthæi. **49** concidat cor cujusquam in eo: ego servus tuus Et misit manum suam in peram, tulitque unum vadam, et pugnabo adversus Philisthæum. **33** Et ait lapidem, et funda jecit, et circumducens percussit Saul ad David: Non vales resistere Philisthæo isti, nec Philisthæum in fronte: et infixus est lapis in fronte pugnare adversus eum, quia puer es: hic autem vir ejus, et cecidit in faciem suam super terram. **50** bellator est ab adolescentia sua. **34** Dixitque David Prævaluuitque David aduersum Philisthæum in funda ad Saul: Pascebatur servus tuus patris sui gregem, et et lapide, percussumque Philisthæum interfecit. veniebat leo vel ursus, et tollebat arietem de medio Cumque gladium non haberet in manu David, gregis: **35** et persecuebar eos, et percutiebam, **51** cucurrit, et stetit super Philisthæum, et tulit eruebamque de ore eorum: et illi consurgebant gladium ejus, et eduxit eum de vagina sua: et

interfecit eum, præciditque caput ejus. Videntes et declinavit David a facie ejus secundo. **12** Et autem Philisthiim quod mortuus esset fortissimus timuit Saul David, eo quod Dominus esset cum eorum, fugerunt. **52** Et consurgentess viri Israël et eo, et a se recessisset. **13** Amovit ergo eum Saul Juda vociferati sunt, et persecuti sunt Philisthæos a se, et fecit eum tribunum super mille viros: usque dum venirent in vallem, et usque ad portas et egrediebatur, et intrabat in conspectu populi. Accaron: cecideruntque vulnerati de Philisthiim in **14** In omnibus quoque viis suis David prudenter via Saraim, et usque ad Geth, et usque ad Accaron. agebat, et Dominus erat cum eo. **15** Vedit itaque **53** Et revertentes filii Israël postquam persecuti Saul quod prudens esset nimis, et cœpit cavere fuerant Philisthæos, invaserunt castra eorum. **54** eum. **16** Omnis autem Israël et Juda diligebat David: Assumens autem David caput Philisthæi, attulit illud ipse enim ingrediebatur et egrediebatur ante eos. in Jerusalem: arma vero ejus posuit in tabernaculo **17** Dixitque Saul ad David: Ecce filia mea major suo. **55** Eo autem tempore quo viderat Saul David Merob: ipsam dabo tibi uxorem: tantummodo esto egredientem contra Philisthæum, ait ad Abner vir fortis, et præliare bella Domini. Saul autem principem militiæ: De qua stirpe descendit hic reputabat, dicens: Non sit manus mea in eum, adolescentis, Abner? Dixitque Abner: Vivit anima sed sit super eum manus Philisthinorum. **18** Ait tua, rex, si novi. **56** Et ait rex: Interroga tu, cuius autem David ad Saul: Quis ego sum, aut quæ est filius sit iste puer. **57** Cumque regressus esset vita mea, aut cognatio patris mei in Israël, ut fiam David, percuoso Philisthæo, tulit eum Abner, et gener regis? **19** Factum est autem tempus cum introduxit coram Saule, caput Philisthæi habentem deberet dari Merob filia Saul David, data est Hadrieli in manu. **58** Et ait ad eum Saul: De qua progenie es, Molathitæ uxori. **20** Dilexit autem David Michol o adolescentis? Dixitque David: Filius servi tui Isai filia Saul altera. Et nuntiatum est Saul, et placuit Bethlehemita ego sum.

18 Et factum est cum complessset loqui ad Saul, anima Jonathæe conglutinata est animæ David, et dilexit eum Jonathas quasi animam suam. **2** Tulitque eum Saul in die illa, et non concessit ei ut reverteretur in domum patris sui. **3** Inierunt autem David et Jonathas fœdus: diligebat enim eum quasi animam suam. **4** Nam expoliavit se Jonathas tunica qua erat indutus, et dedit eam David, et reliqua vestimenta sua, usque ad gladium et arcum suum, et usque ad balteum. **5** Egrediebatur quoque David ad omnia quæcumque misisset eum Saul, et prudenter se agebat: posuitque eum Saul super viros belli, et acceptus erat in oculis universi populi, maximeque in conspectu famulorum Saul. **6** Porro cum reverteretur percuoso Philisthæo David, egressæ sunt mulieres de universis urbibus Israël, cantantes, chorosque ducentes in occursum Saul regis, in tympanis lætitiae, et in sistris. **7** Et præcinebant mulieres, ludentes, atque dicentes: [Percussit Saul mille, et David decem millia.] **8** Iratus est autem Saul nimis, et displicuit in oculis ejus sermo iste: dixitque: Dederunt David decem millia, et mihi mille dederunt: quid ei superest, nisi solum regnum? **9** Non rectis ergo oculis Saul aspiciebat David a die illa et deinceps. **10** Post diem autem alteram, invasit spiritus Dei malus Saul, et prophetabat in medio domus sua: David autem psallebat manu sua, sicut per singulos dies. Tenebatque Saul lanceam, **11** et misit eam, putans quod configere posset David cum pariete:

12 Et Saul ad David: In duabus rebus gener meus eris hodie. **22** Et mandavit Saul servis suis: Loquimini ad David clam me, dicentes: Ecce places regi, et omnes servi ejus diligunt te: nunc ergo esto gener regis. **23** Et locuti sunt servi Saul in auribus David omnia verba hæc. Et ait David: Num parum videtur vobis, generum esse regis? ego autem sum vir pauper et tenuis. **24** Et renuntiaverunt servi Saul dicentes: Hujuscemodi verba locutus est David. **25** Dicit autem Saul: Sic loquimini ad David: Non habet rex sponsalia necesse, nisi tantum centum præputia Philisthinorum, ut fiat ultio de inimicis regis. Porro Saul cogitabat tradere David in manus Philisthinorum. **26** Cumque renuntiassent servi ejus David verba quæ dixerat Saul, placuit sermo in oculis David, ut fieret gener regis. **27** Et post paucos dies surgens David, abiit cum viris qui sub eo erant. Et percussit ex Philisthiim ducentos viros, et attulit eorum præputia et annumeravit ea regi, ut esset gener ejus. Dedit itaque Saul ei Michol filiam suam uxorem. **28** Et vidit Saul, et intellexit quod Dominus esset cum David. Michol autem filia Saul diligebat eum. **29** Et Saul magis cœpit timere David: factusque est Saul inimicus David cunctis diebus. **30** Et egressi sunt principes Philisthinorum. A principio autem egressionis eorum, prudentius se gerebat David quam omnes servi Saul, et celebre factum est nomen ejus nimis.

19 Locutus est autem Saul ad Jonathan filium suum, et ad omnes servos suos, ut occiderent Saul a dicentibus: Ecce David in Najoth in Ramatha. Porro Jonathas filius Saul diligebat David valde: **2** et indicavit Jonathas David, dicens: Quærerit Saul pater meus occidere te: quapropter observa spiritus Domini in illis, et prophetare cœperunt te, quæso, mane: et manebis clam, et absconderis. **3** Ego autem egrediens stabo juxta patrem meum in agro, ubicumque fueris: et ego loquar de te ad patrem meum, et quodcumque videro, nuntiabo tibi. **4** Locutus est ergo Jonathas de David bona ad Saul patrem suum: dixitque ad eum: Ne pecces rex in servum tuum David, quia non peccavit tibi, et opera ejus bona sunt tibi valde. **5** Et posuit animam suam in manu sua, et percussit Philisthaeum, et fecit Dominus salutem magnam universo Israëli: Quod cum audisset Saul, placatus voce Jonathæ, juravit: Vivit Dominus, quia non occidetur. **7** Vocavit itaque Jonathas David, et indicavit ei omnia verba hæc: et introduxit Jonathas David ad Saul, et fuit ante eum sicut fuerat heri et nudiustertius. **8** Motum est autem rursum bellum: et egressus David, pugnavit adversum Philisthiim: percussitque eos plaga magna, et fugerunt a facie ejus. **9** Et factus est spiritus Domini malus in Saul: sedebat autem in domo sua, et tenebat lanceam: porro David psallebat manu sua. **10** Nisusque est Saul configere David lancea in pariete, et declinavit David a facie Saul: lancea autem casso vulnere perlata est in parietem, et David fugit, et salvatus est nocte illa. **11** Misit ergo Saul satellites suos in domum David, ut custodirent eum, et interficeretur mane. Quod cum annuntiasset David Michol uxori sua, dicens: Nisi salvaveris te nocte hac, cras morieris: **12** depositus eum per fenestram. Porro ille abiit et aufugit, atque salvatus est. **13** Tulit autem Michol statuam, et posuit eam super lectum, et pellem pilosam caprarum posuit ad caput ejus, et operuit eam vestimentis. **14** Misit autem Saul apparatores, qui raperent David: et responsum est quod ægrotaret. **15** Rursumque misit Saul nuntios ut viderent David, dicens: Afferte eum ad me in lecto, ut occidatur. **16** Cumque venissent nuntii, inventum est simulacrum super lectum, et pellis caprarum ad caput ejus. **17** Dixitque Saul ad Michol: Quare sic illusisti mihi, et dimisisti inimicum meum ut fugeret? Et respondit Michol ad Saul: Quia ipse locutus est mihi: Dimitte me, alioquin interficiam te. **18** David autem fugiens salvatus est, et venit ad Samuel in Ramatha, et nuntiavit ei omnia quæ fecerat sibi Saul: et abierunt ipse et Samuel, et morati sunt in Najoth. **19** Nuntiatum est autem cum vidissent cuneum prophetarum vaticinantium, et Samuelem stantem super eos, factus est etiam Saul pater meus occidere te: et quapropter observa spiritus Domini in illis, et prophetare cœperunt etiam ipsi. **21** Quod cum nuntiatum esset Saul, misit et alios nuntios: prophetaverunt autem et illi. Et rursum misit Saul tertios nuntios: qui et ipsi patrem meum, et quodcumque videro, nuntiabo prophetaverunt. Et iratus iracundia Saul, **22** abiit etiam ipse in Ramatha, et venit usque ad cisternam magnam quæ est in Socho, et interrogavit, et dixit: In quo loco sunt Samuel et David? Dictumque est ei: Ecce in Najoth sunt in Ramatha. **23** Et abiit suam in manu sua, et percussit Philisthaeum, et fecit Dominus salutem magnam universo Israëli: eum spiritus Domini, et ambulabat ingrediens, vidisti, et lætatus es. Quare ergo peccas in sanguine et prophetabat usque dum veniret in Najoth in innoxio, interficiens David, qui est absque culpa? **6** Ramatha. **24** Et expoliavit etiam ipse se vestimentis suis, et prophetavit cum ceteris coram Samuele, et cecidit nudus tota die illa et nocte. Unde et exivit proverbum: Num et Saul inter prophetas?

20 Fugit autem David de Najoth, quæ est in Ramatha, veniensque locutus est coram Jonatha: Quid feci? quæ est iniqtitas mea, et quod peccatum meum in patrem tuum, quia quærerit animam meam? **2** Qui dixit ei: Absit, non morieris: neque enim faciet pater meus quidquam grande vel parvum, nisi prius indicaverit mihi: hunc ergo celavit me pater meus sermonem tantummodo? nequaquam erit istud. **3** Et juravit rursum Davidi. Et ille ait: Scit profecto pater tuus quia inveni gratiam in oculis tuis, et dicet: Nesciat hoc Jonathas, ne forte tristetur. Quinimmo vivit Dominus, et vivit anima tua, quia uno tantum (ut ita dicam) gradu ego morsque dividimur. **4** Et ait Jonathas ad David: Quodcumque dixerit mihi anima tua, faciam tibi. **5** Dixit autem David ad Jonathan: Ecce calendæ sunt crastino, et ego ex more sedere soleo juxta regem ad vescendum: dimitte ergo me ut abscondar in agro usque ad vesperam diei tertiaræ. **6** Si respiciens requiserit me pater tuus, respondebis ei: Rogavit me David ut iret celeriter in Bethlehem civitatem suam, quia victimæ solemnes ibi sunt universis contribulibus suis. **7** Si dixerit: Bene: pax erit servo tuo. Si autem fuerit iratus, scito quia completa est malitia ejus. **8** Fac ergo misericordiam in servum tuum, quia foedus Domini me famulum tuum tecum inire fecisti: si autem est iniqtitas aliqua in me, tu me interface, et ad patrem tuum ne introducas me. **9** Et ait Jonathas: Absit hoc a te: neque enim fieri potest, ut si certe cognovero completam esse patris mei malitiam contra te, non annuntiem tibi. **10** Responditque David ad Jonathan: Quis renuntiabit

mihi, si quid forte responderit tibi pater tuus Ob hanc causam non venit ad mensam regis. **30**
dure de me? **11** Et ait Jonathas ad David: Veni, Iratus autem Saul adversum Jonathan, dixit ei: Fili
et egrediamur foras in agrum. Cumque exissent mulieris virum ultro rapientis, numquid ignoro
ambo in agrum, **12** ait Jonathas ad David: Domine quia diligis filium Isai in confusionem tuam, et in
Deus Israël, si investigavero sententiam patris mei confusionem ignominiosæ matris tuæ? **31** Omnibus
crastino vel perendie, et aliquid boni fuerit super enim diebus quibus filius Isai vixerit super terram,
David, et non statim misero ad te, et notum tibi non stabilieris tu, neque regnum tuum. Itaque jam
fecero, **13** hæc faciat Dominus Jonathæ, et hæc nunc mitte, et adduc eum ad me: quia filius mortis
addat. Si autem perseveraverit patris mei malitia est. **32** Respondens autem Jonathas Sauli patri suo,
adversum te, revelabo aurem tuam, et dimittam ait: Quare morietur? quid fecit? **33** Et arripuit Saul
te, ut vadas in pace, et sit Dominus tecum, sicut lanceam ut percuteret eum. Et intellexit Jonathas
fuit cum patre meo. **14** Et si vixero, facies mihi quod definitum esset a patre suo, ut interficeret
misericordiam Domini: si vero mortuus fuero, **15** David. **34** Surrexit ergo Jonathas a mensa in ira
non auferes misericordiam tuam a domo mea usque furoris, et non comedit in die calendarum secunda
in sempiternum, quando eradicaverit Dominus panem. Contristatus est enim super David, eo quod
inimicos David, unumquemque de terra: auferat confudisset eum pater suus. **35** Cumque illuxisset
Jonathan de domo sua, et requirat Dominus de mane, venit Jonathas in agrum juxta placitum
manu inimicorum David. **16** Pepigit ergo Jonathas David, et puer parvulus cum eo. **36** Et ait ad puerum
foedus cum domo David: et requisivit Dominus de suum: Vade, et affer mihi sagittas quas ego jacio.
manu inimicorum David. **17** Et addidit Jonathas Cumque puer cucurisset, jecit aliam sagittam trans
dejerare David, eo quod diligeret illum: sicut enim puerum. **37** Venit itaque puer ad locum jaculi quod
animam suam, ita diligebat eum. **18** Dixitque ad miserat Jonathas: et clamavit Jonathas post tergum
eum Jonathas: Cras calendæ sunt, et requireris: pueri, et ait: Ecce ibi est sagitta porro ultra te. **38**
19 requiretur enim sessio tua usque perendie. Clamavitque iterum Jonathas post tergum pueri,
Descendes ergo festinus, et venies in locum ubi dicens: Festina velociter, ne steteris. Collegit autem
celandus es in die qua operari licet, et sedebis puer Jonathæ sagittas, et attulit ad dominum suum:
juxta lapidem cui nomen est Ezel. **20** Et ego tres **39** et quid ageretur, penitus ignorabat, tantummodo
sagittas mittam juxta eum, et jaciam quasi exercens enim Jonathas et David rem noverant. **40** Dedit ergo
me ad signum. **21** Mittam quoque et puerum, Jonathas arma sua puer, et dixit ei: Vade, et defer
dicens ei: Vade, et affer mihi sagittas. **22** Si dixerit in civitatem. **41** Cumque abiisset puer, surrexit
puero: Ecce sagittæ intra te sunt, tolle eas: tu veni David de loco qui vergebat ad austrum, et cadens
sagittæ ultra te sunt: vade in pace, quia dimisit te **42** Dicit ergo Jonathas ad David: Vade in pace:
Dominus. **23** De verbo autem quod locuti sumus ego et tu, sit Dominus inter me et te usque in
sempiternum. **24** Absconditus est ergo David in agro, et venerunt calendæ, et sedit rex ad comedendum
panem. **25** Cumque sedisset rex super cathedram suam (secundum consuetudinem) quæ erat juxta
parietem, surrexit Jonathas, et sedet Abner ex latere Saul: vacuusque apparuit locus David. **26** Et non
est locutus Saul quidquam in die illa: cogitabat enim quod forte evenisset ei, ut non esset mundus,
nec purificatus. **27** Cumque illuxisset dies secunda post calendas, rursus apparuit vacuus locus David.
Dixitque Saul ad Jonathan filium suum: Cur non venit filius Isai nec heri nec hodie ad vescendum?
28 Responditque Jonathas Sauli: Rogavit me obnixe ut iret in Bethlehem, **29** et ait: Dimitte me, quoniam
sacrificium solemne est in civitate, unus de fratribus meis accersivit me: nunc ergo si inveni gratiam
in oculis tuis, vadam cito, et videbo fratres meos.

21 Venit autem David in Nobe ad Achimelech sacerdotem: et obstupuit Achimelech, eo quod venisset David. Et dixit ei: Quare tu solus, et nullus est tecum? **2** Et ait David ad Achimelech sacerdotem: Rex præcepit mihi sermonem, et dixit: Nemo sciat rem propter quam missus es a me, et cujusmodi præcepta tibi dederim: nam et pueris condixi in illum et illum locum. **3** Nunc ergo si quid habes ad manum, vel quinque panes, da mihi, aut quidquid inveneris. **4** Et respondens sacerdos ad David, ait illi: Non habeo laicos panes ad manum, sed tantum panem sanctum: si mundi sunt pueri, maxime a mulieribus? **5** Et respondit David

sacerdoti, et dixit ei: Evidem, si de mulieribus ejus circumstarent eum, **7** ait ad servos suos qui agitur: continuimus nos ab heri et nudiustertius assistebant ei: Audite nunc, filii Jemini: numquid quando egrediebamur, et fuerunt vasa puerorum omnibus vobis dabit filius Isai agros et vineas, et sancta. Porro via haec polluta est, sed et ipsa hodie universos vos faciet tribunos et centuriones? **8** sanctificabitur in vasis. **6** Dedit ergo ei sacerdos quoniam conjurastis omnes adversum me, et non sanctificatum panem: neque enim erat ibi panis, est qui mihi renuntiet, maxime cum et filius meus nisi tantum panes propositionis, qui sublati fuerant foedus inierit cum filio Isai. Non est qui vicem meam a facie Domini, ut ponerentur panes calidi. **7** Erat doleat ex vobis, nec qui annuntiet mihi: eo quod autem ibi vir quidam de servis Saul in die illa, suscitarerit filius meus servum meum adversum intus in tabernaculo Domini: et nomen ejus Doeg me, insidiantem mihi usque hodie. **9** Respondens Idumaeus, potentissimus pastorum Saul. **8** Dixit autem Doeg Idumaeus, qui assistebat, et erat primus autem David ad Achimelech: Si habes hic ad manum inter servos Saul: Vidi, inquit, filium Isai in Nobe hastam aut gladium? quia gladium meum et arma apud Achimelech filium Achitob sacerdotem. **10** mea non tuli mecum: sermo enim regis urgebat. **9** Et Qui consuluit pro eo Dominum, et cibaria dedit dixit sacerdos: Ecce hic gladius Goliath Philisthaei, ei: sed et gladium Goliath Philisthaei dedit illi, quem percussisti in Valle terebinthi: est involutus **11** Misit ergo rex ad accersendum Achimelech pallio post ephod: si istum vis tollere, tolle: neque sacerdotem filium Achitob, et omnem domum patris enim hic est alius absque eo. Et ait David: Non est ejus, sacerdotum qui erant in Nobe, qui universi huic alter similis: da mihi eum. **10** Surrexit itaque venerunt ad regem. **12** Et ait Saul ad Achimelech: David, et fugit in die illa a facie Saul: et venit ad Audi, fili Achitob. Qui respondit: Praesto sum, Achis regem Geth. **11** Dixeruntque servi Achis ad domine. **13** Dixitque ad eum Saul: Quare conjurastis eum cum vidissent David: Numquid non iste est adversum me, tu et filius Isai, et dedisti ei panes et David rex terrae? nonne huic cantabant per choros, gladium, et consulisti pro eo Deum, ut consurget dicentes: [Percussit Saul mille, et David decem adversum me, insidiator usque hodie permanens? millia?] **12** Posuit autem David sermones istos in **14** Respondensque Achimelech regi, ait: Et quis in corde suo, et extimuit valde a facie Achis regis Geth. omnibus servis tuis sicut David, fidelis, et gener **13** Et immutavit os suum coram eis, et collabebatur regis, et pergens ad imperium tuum, et gloriosus in inter manus eorum: et impingebat in ostia portae, domo tua? **15** num hodie coepi pro eo consulere defluebantque salivae ejus in barbam. **14** Et ait Achis Deum? absit hoc a me: ne suspicetur rex adversus ad servos suos: Vidistis hominem insanum: quare servum suum rem hujuscemodi, in universa domo adduxistis eum ad me? **15** an desunt nobis furiosi, patris mei: non enim scivit servus tuus quidquam quod introduxistis istum, ut fureret me praesente? super hoc negotio, vel modicum vel grande. **16** hiccine ingredietur domum meam?

22 Abiit ergo David inde, et fugit in speluncam Odollam. Quod cum audissent fratres ejus, et omnis domus patris ejus, descenderunt ad eum illuc. **2** Et convenerunt ad eum omnes qui erant in angustia constituti, et oppressi ære alieno, et amaro animo: et factus est eorum princeps, fueruntque cum eo quasi quadringenti viri. **3** Et profectus est David inde in Maspha, quæ est Moab: et dixit ad regem Moab: Maneat, oro, pater meus et mater mea vobiscum, donec sciām quid faciat mihi Deus. **4** Et reliquit eos ante faciem regis Moab: manseruntque apud eum cunctis diebus quibus David fuit in praesidio. **5** Dixitque Gad propheta ad David: Noli manere in praesidio: proficiscere, et vade in terram Juda. Et profectus est David, et venit in saltum Haret. **6** Et audivit Saul quod apparuisset David, et viri qui erant cum eo. Saul autem cum maneret in Gabaa, et esset in nemore quod est in Rama, hastam manu tenens, cunctique servi

Dixitque rex: Morte morieris Achimelech, tu et omnis domus patris tui. **17** Et ait rex emissariis qui circumstabant eum: Convertimini, et interficide sacerdotes Domini, nam manus eorum cum David est: scientes quod fugisset, et non indicaverunt mihi. Noluerunt autem servi regis extendere manus suas in sacerdotes Domini. **18** Et ait rex ad Doeg: Convertere tu, et irru in sacerdotes. Conversusque Doeg Idumaeus, irruit in sacerdotes, et trucidavit in die illa octoginta quinque viros vestitos ephod lineo. **19** Nobe autem civitatem sacerdotum percussit in ore gladii, viros et mulieres, et parvulos et lactentes, bovemque, et asinum, et ovem in ore gladii. **20** Evadens autem unus filius Achimelech filii Achitob, cuius nomen erat Abiathar, fugit ad David, **21** et annuntiavit ei quod occidisset Saul sacerdotes Domini. **22** Et ait David ad Abiathar: Sciebam in die illa quod cum ibi esset Doeg Idumaeus, procul dubio annuntiaret Sauli: ego sum reus omnium animarum patris tui. **23** Mane tecum: ne timeas: si

quis quæsierit animam meam, quæreret et animam tuam, mecumque servaberis.

23 Et annuntiaverunt David, dicentes: Ecce Philisthiim oppugnant Ceilam et diripiunt areas. **2** Consuluit ergo David Dominum, dicens: Num vadam, et percutiam Philisthæos istos? Et ait Dominus ad David: Vade, et percuties Philisthæos, et Ceilam salvabis. **3** Et dixerunt viri qui erant cum David ad eum: Ecce nos hic in Judæa consistentes timemus: quanto magis si ierimus in Ceilam adversum agmina Philisthinorum? **4** Rursum ergo David consuluit Dominum. Qui respondens, ait ei: Surge, et vade in Ceilam: ego enim tradam Philisthæos in manu tua. **5** Abiit ergo David et viri ejus in Ceilam, et pugnavit aduersum Philisthæos: et abegit jumenta eorum, et percussit eos plaga magna: et salvavit David habitatores Ceilæ. **6** Porro eo tempore quo fugiebat Abiathar filius Achimelech ad David in Ceilam, ephod secum habens descenderat. **7** Nuntiatum est autem Sauli quod venisset David in Ceilam: et ait Saul: Tradidit eum Deus in manus meas, conclususque est introgressus urbem, in qua portæ et seræ sunt. **8** Et præcepit Saul omni populo ut ad pugnam descenderet in Ceilam, et obsideret David et viros ejus. **9** Quod cum David rescisset quia præpararet ei Saul clam malum, dixit ad Abiathar sacerdotem: Applica ephod. **10** Et ait David: Domine Deus Israël, audivit famam servus tuus, quod disponat Saul venire in Ceilam, ut evertat urbem propter me: **11** si tradent me viri Ceilæ in manus ejus? et si descendet Saul, sicut audivit servus tuus? Domine Deus Israël, indica servo tuo. Et ait Dominus: Descendet. **12** Dixitque David: Si tradent me viri Ceilæ, et viros qui sunt mecum, in manus Saul? Et dixit Dominus: Tradent. **13** Surrexit ergo David et viri ejus quasi sexcenti, et egressi de Ceila, huc atque illuc vagabantur incerti: nuntiatumque est Sauli quod fugisset David de Ceila, et salvatus esset: quam ob rem dissimulavit exire. **14** Morabatur autem David in deserto in locis firmissimis, mansitque in monte solitudinis Ziph, in monte opaco: quærebat eum tamen Saul cunctis diebus, et non tradidit eum Deus in manus ejus. **15** Et vidit David quod egressus esset Saul ut quæreret animam ejus. Porro David erat in deserto Ziph in silva. **16** Et surrexit Jonathas filius Saul, et abiit ad David in silvam, et confortavit manus ejus in Deo: dixitque ei: **17** Ne timeas: neque enim inveniet te manus Saul patris mei, et tu regnabis super Israël, et ego ero tibi secundus: sed et Saul pater meus scit hoc. **18** Percussit ergo uterque fœdus coram Domino: mansitque David in silva, Jonathas autem

reversus est in domum suam. **19** Ascenderunt autem Ziphæi ad Saul in Gabaa, dicentes: Nonne ecce David latitat apud nos in locis tutissimis silvæ, in colle Hachila, quæ est ad dexteram deserti? **20** Nunc ergo, sicut desideravit anima tua ut descenderes, descend: nostrum autem erit ut tradamus eum in manus regis. **21** Dixitque Saul: Benedicti vos a Domino, quia doluistis vicem meam. **22** Abite ergo, oro, et diligentius præparate, et curiosius agite, et considerate locum ubi sit pes ejus, vel quis viderit eum ibi: recogitat enim de me, quod callide insidier ei. **23** Considerate, et videte omnia latibula ejus in quibus absconditur: et revertimini ad me ad rem certam, ut vadam vobiscum. Quod si etiam in terram se abstruserit, perscrutabor eum in cunctis millibus Juda. **24** At illi surgentes abierunt in Ziph ante Saul: David autem et viri ejus erant in deserto Maon, in campestribus ad dexteram Jesimon. **25** Igitur ergo Saul et socii ejus ad quærendum eum. Et nuntiatum est David: statimque descendit ad petram, et versabatur in deserto Maon: quod cum audisset Saul, persecutus est David in deserto Maon. **26** Et ibat Saul ad latus montis ex parte una: David autem et viri ejus erant in latere montis ex parte altera. Porro David desperabat se posse evadere a facie Saul: itaque Saul et viri ejus in modum coronæ cingebant David et viros ejus, ut caperent eos. **27** Et nuntius venit ad Saul, dicens: Festina, et veni, quoniā infuderunt se Philisthiim super terram. **28** Reversus est ergo Saul desistens persequi David, et perrexit in occursum Philisthinorum: propter hoc vocaverunt locum illum, Petram dividentem. **29** Ascendit ergo David inde: et habitavit in locis tutissimis Engaddi.

24 Cumque reversus esset Saul, postquam persecutus est Philisthæos, nuntiaverunt ei, dicentes: Ecce David in deserto est Engaddi. **2** Assumens ergo Saul tria millia electorum virorum ex omni Israël, perrexit ad investigandum David et viros ejus, etiam super abruptissimas petras, quæ solis ibicibus perviæ sunt. **3** Et venit ad caulas ovium, quæ se offerebant vanti: eratque ibi spelunca, quam ingressus est Saul ut purgaret ventrem: porro David et viri ejus in interiore parte speluncæ latebant. **4** Et dixerunt servi David ad eum: Ecce dies de qua locutus est Dominus ad te: Ego tradam tibi inimicum tuum, ut facias ei sicut placuerit in oculis tuis. Surrexit ergo David, et præcedit oram chlamydis Saul silenter. **5** Post hæc percussit cor suum David, eo quod abscidisset oram chlamydis Saul. **6** Dixitque ad viros suos: Propitius sit mihi Dominus, ne faciam hanc rem domino

meo, christo Domini, ut mittam manum meam possessio ejus in Carmelo, et homo ille magnus in eum: quia christus Domini est. **7** Et confregit nimir: erantque ei oves tria millia, et mille capræ: David viros suos sermonibus, et non permisit eos et accidit ut tonderetur grex ejus in Carmelo. **3** ut consurgerent in Saul: porro Saul exsurgens Nomen autem viri illius erat Nabal. Et nomen uxoris de spelunca, pergebat cœpto itinere. **8** Surrexit ejus Abigail: eratque mulier illa prudentissima, autem et David post eum: et egressus de spelunca, et speciosa: porro vir ejus durus, et pessimus, et clamavit post tergum Saul, dicens: Domine mi malitiosus: erat autem de genere Caleb. **4** Cum rex. Et respexit Saul post se: et inclinans se David ergo audisset David in deserto quod tonderet Nabal pronus in terram adoravit, **9** dixitque ad Saul: Quare gregem suum, **5** misit decem juvenes, et dixit audis verba hominum loquentium: David quærerit eis: Ascendite in Carmelum, et venietis ad Nabal, malum adversum te? **10** Ecce hodie viderunt oculi et salutabitis eum ex nomine meo pacifice. **6** Et tui quod tradiderit te Dominus in manu mea in dicetis: Sit fratribus meis et tibi pax, et domui spelunca: et cogitavi ut occiderem te, sed pepercit tuæ pax, et omnibus, quæcumque habes, sit pax. tibi oculus meus: dixi enim: Non extendam manum **7** Audivi quod tonderent pastores tui, qui erant meam in dominum meum, quia christus Domini nobiscum in deserto: numquam eis molesti fuimus, est. **11** Quin potius pater mi, vide, et cognosce nec aliquando defuit quidquam eis de grege, omni oram chlamydis tuæ in manu mea: quoniam cum tempore quo fuerunt nobiscum in Carmelo. **8** præscinderem summitatem chlamydis tuæ, nolui Interroga pueros tuos, et indicabunt tibi. Nunc extendere manum meam in te: animadverte, et ergo inveniant pueri tui gratiam in oculis tuis: in vide, quoniam non est in manu mea malum, neque die enim bona venimus: quodcumque invenerit iniquitas, neque peccavi in te: tu autem insidiaris manus tua, da servis tuis, et filio tuo David. **9** animæ meæ ut auferas eam. **12** Judicet Dominus Cumque venissent pueri David, locuti sunt ad Nabal inter me et te, et ulciscatur me Dominus ex te: omnia verba hæc ex nomine David: et siluerunt. **10** manus autem mea non sit in te. **13** Sicut et in Respondens autem Nabal pueris David, ait: Quis proverbio antiquo dicitur: Ab impiis egredietur est David? et quis est filius Isai? hodie increverunt impietas: manus ergo mea non sit in te. **14** Quem servi qui fugiunt dominos suos. **11** Tollam ergo persequeris, rex Israël? quem persequeris? canem panes meos, et aquas meas, et carnes pecorum quæ mortuum persequeris, et pulicem unum. **15** Sit occidi tonsoribus meis, et dabo viris quos nescio Dominus judex, et judicet inter me et te: et videat, unde sint? **12** Regressi sunt itaque pueri David per et judicet causam meam, et eruat me de manu tua. viam suam, et reversi venerunt, et nuntiaverunt ei **16** Cum autem complesset David loquens sermones omnia verba quæ dixerat. **13** Tunc ait David pueris hujuscemodi ad Saul, dixit Saul: Numquid vox hæc suis: Accingatur unusquisque gladio suo. Et accincti tua est, fili mi David? Et levavit Saul vocem suam, et sunt singuli gladii suis, accinctusque est et David flevit: **17** dixitque ad David: Justior tu es quam ego: ense suo: et secuti sunt David quasi quadringenti tu enim tribuisti mihi bona, ego autem reddidi tibi viri: porro ducenti remanserunt ad sarcinas. **14** mala. **18** Et tu indicasti hodie quæ feceris mihi bona: Abigail autem uxori Nabal nuntiavit unus de pueris quomodo tradiderit me Dominus in manum tuam, suis, dicens: Ecce David misit nuntios de deserto, et non occideris me. **19** Quis enim cum invenerit ut benedicerent domino nostro: et aversatus est inimicum suum, dimittet eum in via bona? sed eos. **15** Homines isti boni satis fuerant nobis, et Dominus reddat tibi vicissitudinem hanc pro eo non molesti: nec quidquam aliquando periiit omni quod hodie operatus es in me. **20** Et nunc quia tempore quo fuimus conversati cum eis in deserto: scio quod certissime regnaturus sis, et habiturus in **16** pro muro erant nobis tam in nocte quam in die, manu tua regnum Israël: **21** jura mihi in Domino, ne omnibus diebus quibus pavimus apud eos greges. deales semen meum post me, neque auferas nomen **17** Quam ob rem considera, et recogita quid facias: meum de domo patris mei. **22** Et juravit David Sauli. quoniam completa est malitia adversum virum Abiit ergo Saul in domum suam: et David et viri ejus ascenderunt ad tutiora loca.

25 Mortuus est autem Samuel, et congregatus est universus Israël, et planxerunt eum, et sepelierunt eum in domo sua in Ramatha. Consurgensque David descendit in desertum Pharan. **2** Erat autem vir quispiam in solitudine Maon, et

Belial, ita ut nemo possit ei loqui. **18** Festinavit igitur Abigail, et tulit ducentos panes, et duos utres vini, et quinque arietes coctos, et quinque sata polentæ, et centum ligaturas uvæ passæ, et ducentas massas caricarum, et posuit super asinos: **19** dixitque pueris suis: Praecedite me: ecce ego post tergum sequar vos: viro autem suo Nabal

non indicavit. **20** Cum ergo ascendisset asinum, tuam. **36** Venit autem Abigail ad Nabal: et ecce erat et descenderet ad radices montis, David et viri ei convivium in domo ejus quasi convivium regis, ejus descendebant in occursum ejus: quibus et illa et cor Nabal jucundum: erat enim ebrius nimis: occurrit. **21** Et ait David: Vere frustra servavi omnia et non indicavit ei verbum pusillum aut grande quæ hujus erant in deserto, et non perii quidquam usque mane. **37** Diluculo autem cum digessisset de cunctis quæ ad eum pertinebant: et reddidit vinum Nabal, indicavit ei uxor sua verba hæc: et mihi malum pro bono. **22** Hæc faciat Deus inimicis emortuum est cor ejus intrinsecus, et factus est David, et hæc addat, si reliquero de omnibus quæ quasi lapis. **38** Cumque pertransissent decem dies, ad ipsum pertinent usque mane mingentem ad percussit Dominus Nabal, et mortuus est. **39** Quod parietem. **23** Cum autem vidisset Abigail David, cum audisset David mortuum Nabal, ait: Benedictus festinavit, et descendit de asino, et procidit coram Dominus, qui judicavit causam opprobrii mei de David super faciem suam, et adoravit super terram, manu Nabal, et servum suum custodivit a malo, **24** et cecidit ad pedes ejus, et dixit: In me sit, domine et malitiam Nabal reddidit Dominus in caput ejus. mi, hæc iniquitas: loquatur, obsecro, ancilla tua in Misit ergo David, et locutus est ad Abigail, ut auribus tuis, et audi verba famulæ tuæ. **25** Ne ponat, sumeret eam sibi in uxorem. **40** Et venerunt pueri oro, dominus meus rex cor suum super virum David ad Abigail in Carmelum, et locuti sunt ad istum iniquum Nabal: quoniam secundum nomen eam, dicentes: David misit nos ad te, ut accipiat te suum stultus est, et stultitia est cum eo: ego autem sibi in uxorem. **41** Quæ consurgens, adoravit prona ancilla tua non vidi pueros tuos, domine mi, quos in terram, et ait: Ecce famula tua sit in ancillam, ut fiant sicut Nabal inimici tui, et qui quærunt domino et secuta est nuntios David: et facta est illi uxori meo malum. **27** Quapropter suscipe benedictionem **43** Sed et Achinoam accepit David de Jezräël: et hanc, quam attulit ancilla tua tibi domino meo, et fuit utraque uxor ejus. **44** Saul autem dedit Michol da pueris qui sequuntur te dominum meum. **28** Aufer iniquitatem famulæ tuæ: faciens enim faciet filiam suam, uxorem David, Phalti filio Lais, qui erat de Gallim.

Dominus tibi domino meo domum fidelem, quia prælia Domini, domine mi, tu præliaris: malitia ergo non inveniatur in te omnibus diebus vitæ tuæ. **29** Si enim surrexerit aliquando homo persequens te, et quærens animam tuam, erit anima domini mei custodita quasi in fasciculo viventium apud Dominum Deum tuum: porro inimicorum tuorum anima rotabitur, quasi in impetu et circulo fundæ. **30** Cum ergo fecerit Dominus tibi domino meo omnia quæ locutus est bona de te, et constituerit te ducem super Isräël, **31** non erit tibi hoc in singultum, et in scrupulum cordis domino meo, quod effuderis sanguinem innoxium, aut ipse te ultus fueris: et cum beneficerit Dominus domino meo, recordaberis ancillæ tuæ. **32** Et ait David ad Abigail: Benedictus Dominus Deus Isräël, qui misit hodie te in occursum meum, et benedictum eloquium tuum, **33** et benedicta tu, quæ prohibuisti me hodie ne irem ad sanguinem, et ulciscerer me manu mea. **34** Alioquin vivit Dominus Deus Isräël, qui prohibuit me ne malum facerem tibi: nisi cito venisses in occursum mihi, non remansisset Nabal usque ad lucem matutinam mingens ad parietem. **35** Suscepit ergo David de manu ejus omnia quæ attulerat ei, dixitque ei: Vade pacifice in domum tuam: ecce audivi vocem tuam, et honoravi faciem

26 Et venerunt Ziphæi ad Saul in Gabaa, dicentes: Ecce David absconditus est in colle Hachila, quæ est ex adverso solitudinis. **2** Et surrexit Saul, et descendit in desertum Ziph, et cum eo tria millia virorum de electis Isräël, ut quæreret David in deserto Ziph. **3** Et castrametatus est Saul in Gabaa Hachila, quæ erat ex adverso solitudinis in via: David autem habitabat in deserto. Videns autem quod venisset Saul post se in desertum, **4** misit exploratores, et didicit quod illuc venisset certissime. **5** Et surrexit David clam, et venit ad locum ubi erat Saul: cumque vidisset locum in quo dormiebat Saul, et Abner filius Ner, princeps militiæ ejus, et Saulem dormientem in tentorio, et reliquum vulgus per circuitum ejus, **6** ait David ad Achimelech Hethæum, et Abisai filium Sarviæ fratrem Joab, dicens: Quis descendet tecum ad Saul in castra? Dixitque Abisai: Ego descendam tecum. **7** Venerunt ergo David et Abisai ad populum nocte, et invenerunt Saul jacentem et dormientem in tentorio, et hastam fixam in terra ad caput ejus: Abner autem et populum dormientes in circuitu ejus. **8** Dixitque Abisai ad David: Conclusit Deus inimicum tuum hodie in manus tuas: nunc ergo perfodiam eum lancea in terra semel, et secundo

opus non erit. **9** Et dixit David ad Abisai: Ne fili mi David: et quidem faciens facies, et potens interficias eum: quis enim extendet manum suam in poteris. Abiit autem David in viam suam, et Saul christum Domini, et innocens erit? **10** Et dixit David: reversus est in locum suum.

Vivit Dominus, quia nisi Dominus percuesserit eum, aut dies ejus venerit ut moriatur, aut in prælium descendens perierit: **11** propitius sit mihi Dominus ne extendam manum meam in christum Domini. Nunc igitur tolle hastam quæ est ad caput ejus, et scyphum aquæ, et abeamus. **12** Tulit igitur David hastam, et scyphum aque qui erat ad caput Saul, et abiuerunt: et non erat quisquam qui videret, et intelligeret, et evigilaret, sed omnes dormiebant, quia sopor Domini irruerat super eos. **13** Cumque transisset David ex adverso, et stetisset in vertice montis de longe, et esset grande intervallum inter eos, **14** clamavit David ad populum, et ad Abner filium Ner, dicens: Nonne respondebis, Abner? Et respondens Abner, ait: Quis es tu, qui clamas, et inquietas regem? **15** Et ait David ad Abner: Numquid non vir tu es? et quis alius similis tui in Israël? quare ergo non custodisti dominum tuum regem? ingressus est enim unus de turba ut interficeret regem dominum tuum. **16** Non est bonum hoc, quod fecisti: vivit Dominus, quoniam filii mortis estis vos, qui non custodistis dominum vestrum, christum Domini: nunc ergo vide ubi sit hasta regis, et ubi sit scyphus aquæ qui erat ad caput ejus. **17** Cognovit autem Saul vocem David, et dixit: Numquid vox hæc tua, fili mi David? Et ait David: Vox mea, domine mi rex. **18** Et ait: Quam ob causam dominus meus persequitur servum suum? quid feci? aut quod est malum in manu mea? **19** Nunc ergo audi, oro, domine mi rex, verba servi tui: si Dominus incitat te adversum me, odoreter sacrificium: si autem filii hominum, maledicti sunt in conspectu Domini qui ejecerunt me hodie ut non habitem in hæreditate Domini, dicentes: Vade, servi diis alienis. **20** Et nunc non effundatur sanguis meus in terram coram Domino: quia egressus est rex Israël ut quærat pulicem unum, sicut persequitur perdit in montibus. **21** Et ait Saul: Peccavi: revertere, fili mi David: nequaquam enim ultra tibi malefaciam, eo quod pretiosa fuerit anima mea in oculis tuis hodie: appetet enim quod stulte egerim, et ignoraverim multa nimis. **22** Et respondens David, ait: Ecce hasta regis: transeat unus de pueris regis, et tollat eam. **23** Dominus autem retribuet unicuique secundum justitiam suam et fidem: tradidit enim te Dominus hodie in manum meam, et nolui extendere manum meam in christum Domini. **24** Et sicut magnificata est anima tua hodie in oculis meis, sic magnificetur anima mea in oculis Domini, et liberet me de omni angustia. **25** Ait ergo Saul ad David: Benedictus tu,

27 Et ait David in corde suo: Aliquando incidam una die in manus Saul: nonne melius est ut fugiam, et salver in terra Philistinorum, ut desperet Saul, cesseque me quærere in cunctis finibus Israël? fugiam ergo manus ejus. **2** Et surrexit David, et abiit ipse, et sexcenti viri cum eo, ad Achis filium Maoch regem Geth. **3** Et habitavit David cum Achis in Geth, ipse et viri ejus: vir et domus ejus: et David, et duæ uxores ejus, Achinoam Jezrahelitis, et Abigail uxor Nabal Carmeli. **4** Et nuntiatum est Sauli quod fugisset David in Geth, et non addidit ultra quærere eum. **5** Dixit autem David ad Achis: Si inveni gratiam in oculis tuis, detur mihi locus in una urbium regionis hujus, ut habitem ibi: cur enim manet servus tuus in civitate regis tecum? **6** Dedit itaque ei Achis in die illa Siceleg: propter quam causam facta est Siceleg regum Juda usque in diem hanc. **7** Fuit autem numerus dierum quibus habitavit David in regione Philistinorum, quatuor mensium. **8** Et ascendit David et viri ejus, et agebant prædas de Gessuri, et de Gerzi, et de Amalecitis: hi enim pagi habitabantur in terra antiquitus, euntibus Sur usque ad terram Ægypti. **9** Et percutiebat David omnem terram, nec relinquebat viventem virum et mulierem: tollensque oves, et boves, et asinos, et camelos, et vestes, revertebatur, et veniebat ad Achis. **10** Dicebat autem ei Achis: In quem irruisti hodie? Respondebat David: Contra meridiem Judæ, et contra meridiem Jerameel, et contra meridiem Ceni. **11** Virum et mulierem non vivificabat David, nec adducebat in Geth, dicens: Ne forte loquantur adversum nos: Hæc fecit David: et hoc erat decretum illi omnibus diebus quibus habitavit in regione Philistinorum. **12** Credidit ergo Achis David, dicens: Multa mala operatus est contra populum suum Israël: erit igitur mihi servus sempiternus.

28 Factum est autem in diebus illis, congregaverunt Philisthiim agmina sua, ut præpararentur ad bellum contra Israël: dixitque Achis ad David: Sciens nunc scito quoniam tecum egredieris in castris, tu et viri tui. **2** Dixitque David ad Achis: Nunc scies quæ facturus est servus tuus. Et ait Achis ad David: Et ego custodem capitis mei ponam te cunctis diebus. **3** Samuel autem mortuus est, planxitque eum omnis Israël, et sepelierunt eum in Ramatha urbe sua. Et Saul abstulit magos et hariolos de terra. **4** Congregatiq

sunt Philisthiim, et venerunt, et castrametati sunt ancillæ tuæ, et ponam coram te buccellam panis, ut in Sunam: congregavit autem et Saul universum comedens convalescas, et possis iter agere. **23** Qui Israël, et venit in Gelboë. **5** Et vidit Saul castra renuit, et ait: Non comedam. Coegerunt autem eum Philisthiim, et timuit, et expavit cor ejus nimis. servi sui et mulier, et tandem audita voce eorum **6** Consuluitque Dominum, et non respondit ei surrexit de terra, et sedit super lectum. **24** Mulier neque per somnia, neque per sacerdotes, neque autem illa habebat vitulum pascualem in domo, per prophetas. **7** Dixitque Saul servis suis: Quærite et festinavit, et occidit eum: tollensque farinam, mihi mulierem habentem pythonem, et vadam ad miscuit eam, et coxit azyma, **25** et posuit ante eam, et sciscitabor per illam. Et dixerunt servi ejus Saul et ante servos ejus. Qui cum comedissent, ad eum: Est mulier pythonem habens in Endor. surrexerunt, et ambulaverunt per totam noctem **8** Mutavit ergo habitum suum, vestitusque est illam.

aliis vestimentis, et abiit ipse, et duo viri cum eo: veneruntque ad mulierem nocte, et ait illi: Divina mihi in pythone, et suscita mihi quem dixerō tibi. **9** Et ait mulier ad eum: Ecce, tu nosti quanta fecerit Saul, et quomodo eraserit magos et hariolos de terra: quare ergo insidiaris animæ meæ, ut occidar? **10** Et juravit ei Saul in Domino, dicens: Vivit Dominus, quia non eveniet tibi quidquam mali propter hanc rem. **11** Dixitque ei mulier: Quem suscitabo tibi? Qui ait: Samuelem mihi suscita. **12** Cum autem vidiisset mulier Samuelem, exclamavit voce magna, et dixit ad Saul: Quare imposuisti mihi? tu es enim Saul. **13** Dixitque ei rex: Noli timere: quid vidisti? Et ait mulier ad Saul: Deos vidi ascendentēs de terra. **14** Dixitque ei: Qualis est forma ejus? Quæ ait: Vir senex ascendit, et ipse amictus est pallio. Et intellexit Saul quod Samuel esset, et inclinavit se super faciem suam in terra, et adoravit. **15** Dixit autem Samuel ad Saul: Quare inquietasti me ut suscitarer? Et ait Saul: Coarctor nimis: siquidem Philisthiim pugnant adversum me, et Deus recessit a me, et exaudire me noluit neque in manu prophetarum, neque per somnia: vocavi ergo te, ut ostenderes mihi quid faciam. **16** Et ait Samuel: Quid interrogas me, cum Dominus recesserit a te, et transierit ad æmulum tuum? **17** Faciet enim tibi Dominus sicut locutus est in manu mea, et scindet regnum tuum de manu tua et dabit illud proximo tuo David: **18** quia non obedisti voci Domini, neque fecisti iram furoris ejus in Amalec: idcirco quod pateris, fecit tibi Dominus hodie. **19** Et dabit Dominus etiam Israël tecum in manus Philisthiim: cras autem tu et filii tui mecum eritis: sed et castra Israël tradet Dominus in manus Philisthiim. **20** Statimque Saul cecidit porrectus in terram: extimuerat enim verba Samuelis, et robur non erat in eo, quia non comedederat panem tota die illa. **21** Ingressa est itaque mulier illa ad Saul (conturbatus enim erat valde), dixitque ad eum: Ecce obedivit ancilla tua voci tuæ, et posui animam meam in manu mea: et audivi sermones tuos, quos locutus es ad me. **22** Nunc igitur audi et tu vocem

29 Congregata sunt ergo Philisthiim universa agmina in Aphec: sed et Israël castrametus est super fontem qui erat in Jezrahel. **2** Et satrapæ quidem Philisthiim incedebant in centuriis et millibus: David autem et viri ejus erant in novissimo agmine cum Achis. **3** Dixeruntque principes Philisthiim ad Achis: Quid sibi volunt Hebræi isti? Et ait Achis ad principes Philisthiim: Num ignoratis David, qui fuit servus Saul regis Israël, et est apud me multis diebus, vel annis, et non inveni in eo quidquam ex die qua transfugit ad me usque ad diem hanc? **4** Irati sunt autem aduersus eum principes Philisthiim, et dixerunt ei: Revertatur vir iste, et sedeat in loco suo in quo constituisti eum, et non descendat nobiscum in prælium, ne fiat nobis adversarius, cum præliari cœperimus: quomodo enim aliter poterit placare dominum suum, nisi in capitibus nostris? **5** Nonne iste est David, cui cantabant in choris, dicentes: [Percussit Saul in millibus suis, et David in decem millibus suis?] **6** Vocavit ergo Achis David, et ait ei: Vivit Dominus, quia rectus es tu, et bonus in conspectu meo: et exitus tuus, et introitus tuus mecum est in castris: et non inveni in te quidquam mali ex die qua venisti ad me usque in diem hanc: sed satrapis non places. **7** Reverte ergo, et vade in pace, et non offendas oculos satraparum Philisthiim. **8** Dixitque David ad Achis: Quid enim feci, et quid invenisti in me servo tuo, a die qua fui in conspectu tuo usque in diem hanc, ut non veniam et pugnem contra inimicos domini mei regis? **9** Respondens autem Achis, locutus est ad David: Scio quia bonus es tu in oculis meis, sicut angelus Dei: sed principes Philistinorum dixerunt: Non ascendet nobiscum in prælium. **10** Igitur consurge mane tu, et servi domini tui qui venerunt tecum: et cum de nocte surrexeritis, et cœperit dilucescere, pergite. **11** Surrexit itaque de nocte David, ipse et viri ejus, ut proficiscerentur mane, et reverterentur ad terram Philisthiim: Philisthiim autem ascenderunt in Jezrahel.

30 Cumque venissent David et viri ejus in Siceleg qui ascenderant camelos et fugerant. **18** Eruit die tertia, Amalecitæ impetum fecerant ex ergo David omnia quæ tulerant Amalecitæ, et duas parte australi in Siceleg, et percusserant Siceleg, uxores suas eruit. **19** Nec defuit quidquam a parvo et succederant eam igni. **2** Et captivas duxerant usque ad magnum, tam de filiis quam de filiabus, et mulieres ex ea, a minimo usque ad magnum: et non de spoliis, et quæcumque rapuerant: omnia reduxit interfecerant quemquam, sed secum duxerant, et David. **20** Et tulit universos greges et armenta, et pergebant itinere suo. **3** Cum ergo venissent David et minavit ante faciem suam: dixeruntque: Hæc est viri ejus ad civitatem, et invenissent eam successam præda David. **21** Venit autem David ad ducentos igni, et uxores suas, et filios suos et filias, ductas esse viros qui lassi substiterant, nec sequi potuerant captivas, **4** levaverunt David et populus qui erat cum David, et residere eos jussérat in torrente Besor: qui eo voces suas, et planxerunt donec deficerent in eis egressi sunt obviam David et populo qui erat cum lacrimæ. **5** Siquidem et due uxores David captivæ eo. Accedens autem David ad populum, salutavit ductæ fuerant, Achinoam Jezrahelites, et Abigail eos pacifice. **22** Respondensque omnis vir pessimus uxor Nabal Carmeli. **6** Et contristatus est David et iniquus de viris qui ferant cum David, dixit: Quia valde: volebat enim eum populus lapidare, quia non venerunt nobiscum, non dabimus eis quidquam amara erat anima uniuscujusque viri super filiis suis de præda quam eruimus: sed sufficiat unicuique et filiabus: confortatus est autem David in Domino uxor sua et filii: quos cum acceperint, recedant. **23** Deo suo. **7** Et ait ad Abiathar sacerdotem filium Dicit autem David: Non sic facietis, fratres mei, de Achimelech: Aplica ad me ephod. Et applicavit his quæ tradidit nobis Dominus, et custodivit nos, Abiathar ephod ad David. **8** Et consuluit David et dedit latrunculos qui eruperant adversum nos, in Dominum, dicens: Persequar latrunculos hos, et manus nostras: **24** nec audiet vos quisquam super comprehendam eos, an non? Dixitque ei Dominus: sermone hoc: æqua enim pars erit descendantis Persequere: absque dubio enim comprehendes eos, ad prælium, et remanentis ad sarcinas, et similiter et excutes prædam. **9** Abiit ergo David, ipse et dividunt. **25** Et factum est hoc ex die illa et deinceps, sexcenti viri qui erant cum eo, et venerunt usque constitutum et præfinitum, et quasi lex in Israël ad torrentem Besor: et lassi quidam substiterunt. usque in diem hanc. **26** Venit ergo David in Siceleg, **10** Persecutus est autem David ipse, et quadringenti et misit dona de præda senioribus Juda proximis viri: substiterant enim ducenti, qui lassi transire suis, dicens: Accipite benedictionem de præda non poterant torrentem Besor. **11** Et invenerunt hostium Domini: **27** his qui erant in Bethel, et qui virum ægyptium in agro, et adduxerunt eum ad in Ramoth ad meridiem, et qui in Jether, **28** et qui David: dederuntque ei panem ut comedeleret, et in Aroë, et qui in Sephamoth, et qui in Esthamo, biberet aquam, **12** sed et fragmen massæ caricarum, **29** et qui in Rachal, et qui in urbibus Jerameel, et et duas ligaturas uvæ passæ. Quæ cum comedisset, qui in urbibus Ceni, **30** et qui in Arama, et qui in reversus est spiritus ejus, et refocillatus est: non lacu Asan, et qui in Athach, **31** et qui in Hebron, et enim comedelerat panem, neque biberat aquam, reliquis qui erant in his locis in quibus commoratus tribus diebus et tribus noctibus. **13** Dixit itaque ei fuerat David, ipse et viri ejus.

David: Cujus es tu? vel unde? et quo pergis? Qui ait: Puer ægyptius ego sum, servus viri Amalecitæ: dereliquit autem me dominus meus, quia ægrotare cœpi nudiustertius. **14** Siquidem nos erupimus ad australē plagam Cerethi, et contra Judam, et ad meridiem Caleb, et Siceleg succendimus igni. **15** Dixitque ei David: Potes me ducere ad cuneum istum? Qui ait: Jura mihi per Deum quod non occidas me, et non tradas me in manus domini mei, et ego ducam te ad cuneum istum. Et juravit ei David. **16** Qui cum duxisset eum, ecce illi discubebant super faciem universæ terræ comedentes et bibentes, et quasi festum celebrantes diem, pro cuncta præda et spoliis quæ ceperant de terra Philisthiim et de terra Juda. **17** Et percussit eos David a vespre usque ad vesperam alterius diei, et non evasit ex eis quisquam, nisi quadringenti viri adolescentes,

31 Philisthiim autem pugnabant adversum Israël: et fugerunt viri Israël ante faciem Philisthiim, et ceciderunt interficti in monte Gelboë. **2** Irrueruntque Philisthiim in Saul et in filios ejus, et percusserunt Jonathan, et Abinadab, et Melchisua filios Saul: **3** totumque pondus prælii versum est in Saul, et consecuti sunt eum viri sagittarii, et vulneratus est vehementer a sagittariis. **4** Dixitque Saul ad armigerum suum: Evagina gladium tuum, et percutere me: ne forte veniant incircumscisi isti, et interficiant me, illudentes mihi. Et noluit armiger ejus: fuerat enim nimio terrore perterritus. Arripuit itaque Saul gladium, et irruit super eum. **5** Quod cum vidisset armiger ejus, videlicet quod mortuus esset Saul, irruit etiam ipse super gladium suum, et mortuus est cum eo. **6** Mortuus est

ergo Saul, et tres filii ejus, et armiger illius, et universi viri ejus in die illa pariter. **7** Videntes autem viri Israël qui erant trans vallem et trans Jordanem, quod fugissent viri Israëlitæ, et quod mortuus esset Saul et filii ejus, reliquerunt civitates suas, et fugerunt: veneruntque Philisthiim, et habitaverunt ibi. **8** Facta autem die altera, venerunt Philisthiim ut spoliarent interfertos, et invenerunt Saul et tres filios ejus jacentes in monte Gelboë. **9** Et præciderunt caput Saul, et spoliaverunt eum armis: et miserunt in terram Philistinorum per circuitum, ut annuntiaretur in templo idolorum, et in populis. **10** Et posuerunt arma ejus in templo Astaroth, corpus vero ejus suspenderunt in muro Bethsan. **11** Quod cum audissent habitatores Jubes Galaad, quæcumque fecerant Philisthiim Saul, **12** surrexerunt omnes viri fortissimi, et ambulaverunt tota nocte, et tulerunt cadaver Saul, et cadavera filiorum ejus, de muro Bethsan: veneruntque Jubes Galaad, et combusserunt ea ibi: **13** et tulerunt ossa eorum, et sepelierunt in nemore Jubes, et jejunaverunt septem diebus.

Ii Samuelis

1 Factum est autem, postquam mortuus est Saul, ut David reverteretur a cæde Amalec, et maneret in Siceleg duos dies. **2** In die autem tertia apparuit homo veniens de castris Saul veste consissa, et pulvere conspersus caput: et ut venit ad David, cecidit super faciem suam, et adoravit. **3** Dixitque ad eum David: Unde venis? Qui ait ad eum: De castris Israël fugi. **4** Et dixit ad eum David: Quod est verbum quod factum est? indica mihi. Qui ait: Fugit populus ex prælio, et multi corruentes e populo mortui sunt: sed et Saul et Jonathas filius ejus interierunt. **5** Dixitque David ad adolescentem qui nuntiabat ei: Unde scis quia mortuus est Saul, et Jonathas filius ejus? **6** Et ait adolescens qui nuntiabat ei: Casu veni in montem Gelboë, et Saul incumbebat super hastam suam: porro currus et equites appropinquabant ei, **7** et conversus post tergum suum, vidensque me, vocavit. Cui cum respondissem: Adsum: **8** dixit mihi: Quisnam es tu? **9** Et locutus est mihi: Sta super me, et interfice me: quoniam tenent me angustiæ, et adhuc tota anima mea in me est. **10** Stansque super eum, occidi illum: sciebam enim quod vivere non poterat post ruinam: et tuli diadema quod erat in capite ejus, et armillam de brachio illius, et attuli ad te dominum meum huc. **11** Apprehendens autem David, vestimenta sua scidit, omnesque viri qui erant cum eo, **12** et planxerunt, et fleverunt, et jejunaverunt usque ad vesperam super Saul, et super Jonathan filium ejus, et super populum Domini, et super domum Israël, eo quod corruiissent gladio. **13** Dixitque David ad juvenem qui nuntiaverat ei: Unde es tu? Qui respondit: Filius eum David: Quare non timuisti mittere manum tuam ut occideres christum Domini? **15** Vocansque David unum de pueris suis, ait: Accedens irruere in eum. Qui percussit illum, et mortuus est. **16** Tulit Isboseth filium Saul, et circumduxit eum per Et ait ad eum David: Sanguis tuus super caput castra, **9** regemque constituit super Galaad, et tuum: os enim tuum locutum est adversum te, super Gessuri, et super Jezräël, et super Ephraim, dicens: Ego interfeci christum Domini. **17** Planxit et super Benjamin, et super Israël universum. **10** autem David planctum hujuscemodi super Saul, et super Jonathan filium ejus **18** (et præcepit ut docerent filios Juda arcum, sicut scriptum est in libro justorum), et ait: [Considera, Israël, pro his qui mortui sunt, super excelsa tua vulnerati. **19** David imperans in Hebron super domum Juda, Inlyti Israël super montes tuos interficti sunt: septem annorum et sex mensium. **12** Egressusque quomodo ceciderunt fortis? **20** Nolite annuntiare in Geth, neque annuntietis in compitis Ascalonis: castris in Gabaon. **13** Porro Joab filius Sarviæ, et ne forte lætentur filiæ Philisthiim; ne exultent pueri David, egressi sunt, et occurserunt eis juxta

filiæ incircumcisorum.] **21** [Montes Gelboë, nec ros, nec pluvia veniant super vos, neque sint agri primitiarum: quia ibi abjectus est clypeus fortium: clypeus Saul, quasi non esset unctus oleo.] **22** [A sanguine interfectorum, ab adipre fortium, sagitta Jonathæ numquam reddit retrorsum, et gladius Saul non est reversus inanis. **23** Saul et Jonathas amabiles, et decori in vita sua, in morte quoque non sunt divisi: aquilis velociores, leonibus fortiores.] **24** [Filiæ Israël, super Saul flete, qui vestiebat vos coccino in deliciis, qui præbebat ornamenta aurea cultui vestro.] **25** [Quomodo ceciderunt fortis in prælio? Jonathas in excelsis tuis occisus est? **26** Doleo super te, frater mi Jonatha, decore nimis, et amabilis super amorem mulierum. Sicut mater unicum amat filium suum, ita ego te diligebam. **27** Quomodo ceciderunt robusti, et perierunt arma bellica?]

2 Igitur post hæc consuluit David Dominum, dicens: Num ascendam in unam de civitatibus Iuda? Et ait Dominus ad eum: Ascende. Dixitque David: Quo ascendam? Et respondit ei: In Hebron. **2** Ascendit ergo David, et duæ uxores ejus, Achinoam Jezräélites, et Abigail uxor Nabal Carmeli: **3** sed et viros, qui erant cum eo, duxit David singulos cum domo sua: et manserunt in oppidis Hebron. **4** Veneruntque viri Juda, et unixerunt ibi David ut regnaret super domum Juda. Et nuntiatum est David quod viri Jabes Galaad sepelissent Saul. **5** Misit ergo David nuntios ad viros Jabes Galaad, et dixitque ad eos: Benedicti vos Domino, qui fecistis misericordiam hanc cum domino vestro Saul, et sepelistis eum. **6** Et nunc retribuet vobis quidem Dominus misericordiam et veritatem: sed Saul, tamen me unxit domus Juda in regem sibi. **8** Abner autem filius Ner, princeps exercitus Saul, Saul, tamen me unxit domus Juda in regem sibi. **8** David vocansque Saul, et circumduxit eum per istud. **7** Confortentur manus vestræ, et estote filii fortitudinis: licet enim mortuus sit dominus vester Saul, et super Benjamin, et super Israël universum. **10** Quadraginta annorum erat Isboseth filius Saul cum regnare coepisset super Israël, et duobus annis regnavit: sola autem domus Juda sequebatur David. **11** Et fuit numerus dierum quos commoratus est David imperans in Hebron super domum Juda, super annorum et sex mensium. **12** Egressusque est Abner filius Ner, et pueri Isboseth filii Saul, de castris in Gabaon. **13** Porro Joab filius Sarviæ, et pueri David, egressi sunt, et occurserunt eis iuxta

piscinam Gabaon. Et cum in unum convenissent, patris sui in Bethlehem: et ambulaverunt tota nocte e regione sederunt: hi ex una parte piscinæ, et Joab et viri qui erant cum eo, et in ipso crepusculo illi ex altera. **14** Dixitque Abner ad Joab: Surgant pervenerunt in Hebron.

pueri, et ludant coram nobis. Et respondit Joab: Surgant. **15** Surrexerunt ergo, et transierunt numero duodecim de Benjamin, ex parte Isbosheth filii Saul, et duodecim de pueris David. **16** Apprehensoque unusquisque capite comparis sui, defixit gladium in latus contrarii, et ceciderunt simul: vocatumque est nomen loci illius: Ager robustorum, in Gabaon. **17** Et ortum est bellum durum satis in die illa: fugatusque est Abner et viri Israël a pueris David. **18** Erant autem ibi tres filii Sarviæ, Joab, et Abisai, et Asaël: porro Asaël cursor velocissimus fuit, quasi unus de capreis quæ morantur in silvis. **19** Persequebatur autem Asaël Abner, et non declinavit ad dextram neque ad sinistram omittens persecui Abner. **20** Respexit itaque Abner post tergum suum, et ait: Tune es Asaël? Qui respondit: Ego sum. **21** Dixitque ei Abner: Vade ad dexteram, sive ad sinistram, et apprehende unum de adolescentibus, et tolle tibi spolia ejus. Noluit autem Asaël omittere quin urgeret eum. **22** Rursumque locutus est Abner ad Asaël: Recede, noli me sequi, ne compellar confodere te in terram, et levare non potero faciem meam ad Joab fratrem tuum. **23** Qui audire contempsit, et noluit declinare: percussit ergo eum Abner aversa hasta in inguine, et transfodit, et mortuus est in eodem loco: omnesque qui transibant per locum illum, in quo ceciderat Asaël et mortuus erat, subsistebant. **24** Persequentibus autem Joab et Abisai fugientem Abner, sol occubuit: et venerunt usque ad collem aquæductus, qui est ex adverso vallis itineris deserti in Gabaon. **25** Congregatique sunt filii Benjamin ad Abner: et congregati in unum cuneum, steterunt in summitate tumuli unius. **26** Et exclamavit Abner ad Joab, et ait: Num usque ad internacionem tuus mucro desævit? an ignoras quod periculosa sit desperatio? usquequo non dicis populo ut omittat persecui fratres suos? **27** Et ait Joab: Vivit Dominus, si locutus fuisses, mane recessisset populus persecens fratrem suum. **28** Insonuit ergo Joab buccina, et stetit omnis exercitus, nec persecuti sunt ultra Israël, neque iniere certamen. **29** Abner autem et viri ejus abierunt per campestria, tota nocte illa: et transierunt Jordanem, et lustrata omni Beth-horon, venerunt ad castra. **30** Porro Joab reversus, omissò Abner, congregavit omnem populum: et defuerunt de pueris David decem et novem viri, excepto Asaële. **31** Servi autem David percusserunt de Benjamin, et de viris qui erant cum Abner, trecentos sexaginta, qui et mortui sunt. **32** Tuleruntque Asaël, et sepelierunt eum in sepulchro

3 Facta est ergo longa concertatio inter domum Saul et inter domum David: David proficiscens, et semper seipso robustior, domus autem Saul decrescens quotidie. **2** Nati sunt filii David in Hebron: fuitque primogenitus ejus Amnon, de Achinoam Jezrälitide. **3** Et post eum Cheleab, de Abigail uxore Nabal Carmeli: porro tertius Absalom, filius Maacha filiæ Tholmai regis Gessur. **4** Quartus autem Adonias, filius Haggith: et quintus Saphathia, filius Abital. **5** Sextus quoque Jethraam, de Egla uxore David: hi nati sunt David in Hebron. **6** Cum ergo esset prælium inter domum Saul et domum David, Abner filius Ner regebat domum Saul. **7** Fuerat autem Sauli concubina nomine Respha, filia Aja. Dixitque Isbosheth ad Abner: **8** Quare ingressus es ad concubinam patris mei? Qui iratus nimis propter verba Isbosheth, ait: Numquid caput canis ego sum adversum Judam hodie, qui fecerim misericordiam super domum Saul patris tui, et super fratres et proximos ejus, et non tradidi te in manus David, et tu requisisti in me quod argueres pro muliere hodie? **9** Hæc faciat Deus Abner, et hæc addat ei, nisi quomodo juravit Dominus David, sic faciam cum eo, **10** ut transferatur regnum de domo Saul, et elevetur thronus David super Israël et super Judam, a Dan usque Bersabee. **11** Et non potuit respondere ei quidquam, quia metuebat illum. **12** Misit ergo Abner nuntios ad David pro se dicentes: Cujus est terra? et ut loquerentur: Fac mecum amicitias, et erit manus mea tecum, et reducam ad te universum Israël. **13** Qui ait: Optime: ego faciam tecum amicitias: sed unam rem peto a te, dicens: Non videbis faciem meam antequam adduxeris Michol filiam Saul: et sic venies, et videbis me. **14** Misit autem David nuntios ad Isbosheth filium Saul, dicens: Redde uxorem meam Michol, quam desponsi mihi centum præputiis Philisthiim. **15** Misit ergo Isbosheth, et tulit eam a viro suo Phaltiel filio Lais. **16** Sequebaturque eam vir suus, plorans usque Bahurim: et dixit ad eum Abner: Vade, et revertere. Qui reversus est. **17** Sermonem quoque intulit Abner ad seniores Israël, dicens: Tam heri quam nudiustertius quærebas David ut regnaret super vos. **18** Nunc ergo facite: quoniam Dominus locutus est ad David, dicens: In manu servi mei David salvabo populum meum Israël de manu Philisthiim, et omnium inimicorum ejus. **19** Locutus est autem Abner etiam ad Benjamin. Et abiit ut loqueretur ad David in Hebron omnia quæ placuerant Israéli et

universo Benjamin. **20** Venitque ad David in Hebron cum viginti viris: et fecit David Abner, et viris ejus qui venerant cum eo, convivium. **21** Et dixit Abner ad David: Surgam, ut congregem ad te dominum meum regem omnem Israël, et ineam tecum fœdus, et imperes omnibus, sicut desiderat anima tua. Cum ergo deduxisset David Abner, et ille isset in pace, **22** statim pueri David et Joab venerunt, cæsis latronibus, cum præda magna nimis: Abner autem non erat cum David in Hebron, quia jam dimiserat eum, et profectus fuerat in pace. **23** Et Joab, et omnis exercitus qui erat cum eo, postea venerunt: nuntiatum est itaque Joab a narrantibus: Venit Abner filius Ner ad regem, et dimisit eum, et abiit in pace. **24** Et ingressus est Joab ad regem, et ait: Quid fecisti? Ecce venit Abner ad te: quare dimisisti eum, et abiit et recessit? **25** ignoras Abner filium Ner, quoniam ad hoc venit ad te ut deciperet te, et sciret exitum tuum et introitum tuum, et nosset omnia quæ agis? **26** Egressus itaque Joab a David, misit nuntios post Abner, et reduxit eum a cisterna Sira, ignorante David. **27** Cumque rediisset Abner in Hebron, seorsum adduxit eum Joab ad medium portæ ut loqueretur ei, in dolo: et percussit illum ibi in inguine, et mortuus est in ultiōne sanguinis Asaël fratris ejus. **28** Quod cum audisset David rem jam gestam, ait: Mundus ego sum, et regnum meum apud Dominum usque in sempiternum, a sanguine Abner filii Ner: **29** et veniat super caput Joab, et super omnem domum patris ejus: nec deficiat de domo Joab fluxum seminis sustinens, et leprosus, et tenens fusum, et cadens gladio, et indigens pane. **30** Igitur Joab et Abisai frater ejus interfecerunt Abner, eo quod occidisset Asaël fratrem eorum in Gabaon in prælio. **31** Dixit autem David ad Joab, et ad omnem populum qui erat cum eo: Scindite vestimenta vestra, et accingimini saccis, et plangite ante exequias Abner. Porro rex David sequebatur fererum. **32** Cumque sepelissent Abner in Hebron, levavit rex David vocem suam, et flevit super tumulum Abner: flevit autem et omnis populus. **33** Plangensque rex, et lugens Abner, ait: [Nequaquam ut mori solent ignavi, mortuus est Abner. **34** Manus tuae ligatae non sunt, et pedes tui non sunt compedibus aggravati: sed sicut solent cadere coram filiis iniquitatis, sic corruisti.] Congeminansque omnis populus flevit super eum. **35** Cumque venisset universa multitudo cibum capere cum David, clara adhuc die juravit David, dicens: Hæc faciat mihi Deus, et hæc addat, si ante occasum solis gustavero panem vel aliud quidquam. **36** Omnisque populus audivit, et placuerunt eis cuncta quæ fecit rex in conspectu totius populi.

37 Et cognovit omne vulgus et universus Israël in die illa, quoniam non actum fuisset a rege ut occideretur Abner filius Ner. **38** Dixit quoque rex ad servos suos: Num ignoratis quoniam princeps et maximus cecidit hodie in Israël? **39** Ego autem adhuc delicatus, et unctus rex: porro viri isti filii Sarviæ duri sunt mihi: retribuat Dominus facienti malum juxta malitiam suam.

4 Audivit autem Isboseth filius Saul quod cecidisset

Abner in Hebron: et dissolutæ sunt manus ejus, omnisque Israël perturbatus est. **2** Duo autem viri principes latronum erant filio Saul, nomen uni Baana, et nomen alteri Rechab, filii Remmon Berothitæ de filiis Benjamin: siquidem et Beroth reputata est in Benjamin. **3** Et fugerunt Berothitæ in Gethaim, fueruntque ibi advenæ usque ad tempus illud. **4** Erat autem Jonatha filio Saul filius debilis pedibus: quinquennis enim fuit, quando venit nuntius de Saul et Jonatha ex Jezrahel. Tollens itaque eum nutrix sua, fugit: cumque festinaret ut fugeret, cecidit, et claudus effectus est: habuitque vocabulum Miphiboseth. **5** Venientes igitur filii Remmon Berothitæ, Rechab et Baana, ingressi sunt fervente die domum Isboseth: qui dormiebat super stratum suum meridi. Et ostiaria domus purgans triticum, obdormivit. **6** Ingressi sunt autem domum latenter assumentes spicas tritici, et percusserunt eum in inguine Rechab, et Baana frater ejus, et fugerunt. **7** Cum autem ingressi fuissent domum, ille dormiebat super lectum suum in conclavi, et percutientes interfecerunt eum: sublatoque capite ejus, abierunt per viam deserti tota nocte, **8** et attulerunt caput Isboseth ad David in Hebron: dixeruntque ad regem: Ecce caput Isboseth filii Saul inimici tui, qui quærebat animam tuam: et dedit Dominus domino meo regi ultiōne hodie de Saul, et de semine ejus. **9** Respondens autem David Rechab, et Baana fratri ejus, filiis Remmon Berothitæ, dixit ad eos: Vivit Dominus, qui eruit animam meam de omni angustia, **10** quoniam eum qui annuntiaverat mihi, et dixerat: Mortuus est Saul: qui putabat se prospera nuntiare, tenui, et occidi eum in Siceleg, cui oportebat mercedem dare pro nuntio. **11** Quanto magis nunc cum homines impii interfecerunt virum innoxium in domo sua, super lectum suum, non quærām sanguinem ejus de manu vestra, et auferam vos de terra? **12** Praecepit itaque David pueris suis, et interfecerunt eos: præcidentesque manus et pedes eorum, suspenderunt eos super piscinam in Hebron: caput autem Isboseth tulerunt, et sepelierunt in sepulchro Abner in Hebron.

5 Et venerunt universæ tribus Israël ad David in Hebron, dicentes: Ecce nos os tuum et caro tua rex super nos, tu eras educens et reducens Israël: dixit autem Dominus ad te: Tu pases populum quoque et seniores Israël ad regem in Hebron, et percussit cum eis rex David fœdus in Hebron coram Domino: unxeruntque David in regem super Israël. **4** Filius triginta annorum erat David cum regnare cœpisset, et quadraginta annis regnavit. **5** In Hebron regnavit super Judam septem annis et sex mensibus: in Jerusalem autem regnavit triginta annis super omnem Israël et Judam. **6** Et abiit rex, et omnes viri qui erant cum eo, in Jerusalem, ad Jebusæum habitatorem terræ: dictumque est David ab eis: Non ingredieris huc, nisi abstuleris cæcos et claudos dicentes: Non ingredietur David huc. **7** Cepit autem David arcem Sion: hæc est civitas David. **8** Proposuerat enim David in die illa præmium, qui percussisset Jebusæum, et tetigisset domatum fistulas, et abstulisset cæcos et claudos odientes animam David. Idcirco dicitur in proverbio: Cæcus et claudus non intrabunt in templum. **9** Habitavit autem David in arce, et vocavit eam civitatem David: et ædificavit per gyrum a Mello et intrinsecus. **10** Et ingrediebatur proficiens atque succrescens, et Dominus Deus exercituum erat cum eo. **11** Misit quoque Hiram rex Tyri nuntios ad David, et ligna cedrina, et artifices lignorum, artificesque lapidum ad parietes: et ædificaverunt domum David. **12** Et cognovit David quoniam confirmasset eum Dominus regem super Israël, et quoniam exaltasset regnum ejus super populum suum Israël. **13** Accepit ergo David adhuc concubinas et uxores de Jerusalem, postquam venerat de Hebron: natique sunt David et alii filii et filiae: **14** et hæc nomina eorum, qui nati sunt ei in Jerusalem: Samua, et Sobab, et Nathan, et Salomon, **15** et Jebahar, et Elisua, et Nepheg, **16** et Japhia, et Elisama, et Elioda, et Eliphaleth. **17** Audierunt ergo Philisthiim quod unxissent David in regem super Israël, et ascenderunt universi ut quererent David: quod cum audisset David, descendit in præsidium. **18** Philisthiim autem venientes diffusi sunt in valle Raphaim. **19** Et consuluit David Dominum, dicens: Si ascendam ad Philisthiim? et si dabis eos in manu mea? Et dixit Dominus ad David: Ascende, quia tradens dabo Philisthiim in manu tua. **20** Venit ergo David in Baal Pharasim: et percussit eos ibi, et dixit: Divisit Dominus inimicos meos coram me, sicut dividuntur aquæ. Propterea vocatum est nomen loci illius, Baal Pharasim. **21** Et reliquerunt ibi sculptilia sua, quæ tulit David et viri ejus. **22** Et addiderunt adhuc Philisthiim ut ascenderent, et diffusi sunt in valle Raphaim. **23** Consuluit autem David Dominum: Si ascendam contra Philisthæos, et tradas eos in manus meas? Qui respondit: Non tunc inibis prælum: quia tunc egredietur Dominus ante faciem tuam, ut percutiat castra Philisthiim, et venies ad eos ex adverso pyrorum. **24** Et cum audieris sonitum gradientis in cacumine pyrorum, et percussit Philisthiim de Gabaa usque dum venias Gezer.

6 Congregavit autem rursum David omnes electos ex Israël, triginta millia. **2** Surrexitque David, et abiit, et universus populus qui erat cum eo de viris Juda, ut adducerent arcam Dei, super quam invocatum est nomen Domini exercituum, sedentis in cherubim super eam. **3** Et imposuerunt arcam Dei super plaustrum novum: tuleruntque eam de domo Abinadab, qui erat in Gabaa: Oza autem et Ahio, filii Abinadab, minabant plaustrum novum. **4** Cumque tulissent eam de domo Abinadab, qui erat in Gabaa, custodiens arcam Dei Ahio præcedebat arcam. **5** David autem et omnis Israël ludebant coram Domino in omnibus lignis fabrefactis, et citharis et lyris et tympanis et sistris et cymbalis. **6** Postquam autem venerunt ad aream Nachon, extendit Oza manum ad arcam Dei, et tenuit eam: quoniam calcitrabant boves, et declinaverunt eam. **7** Iratusque est indignatione Dominus contra Ozam, et percussit eum super temeritate: qui mortuus est ibi juxta arcam Dei. **8** Contristatus est autem David, eo quod percussisset Dominus Ozam, et vocatum est nomen loci illius: Percussio Ozæ, usque in diem hanc. **9** Et extimuit David Domirum in die illa, dicens: Quomodo ingredietur ad me arca Domini? **10** Et noluit divertere ad se arcam Domini in civitatem David: sed divertit eam in domum Obededom Gethæi. **11** Et habitavit arca Domini in domo Obededom Gethæi tribus mensibus: et benedixit Dominus Obededom, et omnem domum ejus. **12** Nuntiatumque est regi David quod benedixisset Dominus Obededom, et omnia ejus, propter arcam Dei. Abiit ergo David, et adduxit arcam Dei de domo Obededom in civitatem David cum gaudio: et erant cum David septem chori, et victima vituli. **13** Cumque transcendissent qui portabant arcam Domini sex passus, immolabat bovem et arietem, **14** et David saltabat totis viribus ante Dominum: porro David erat accinctus ephod lineo. **15** Et David et omnis domus Israël ducebant arcam testamenti

Domini in jubilo, et in clangore buccinæ. **16** Cumque Israël, et plantabo eum, et habitabit sub eo, et non intrasset arca Domini in civitatem David, Michol turbabitur amplius: nec addent filii iniquitatis ut filia Saul, prospiciens per fenestram, vidi regem affligantem eum sicut prius, **11** ex die qua constitui David subsilientem atque saltantem coram Domino: judices super populum meum Israël: et requiem et despexit eum in corde suo. **17** Et introduxerunt dabo tibi ab omnibus inimicis tuis: prædictique arcam Domini, et imposuerunt eam in loco suo tibi Dominus quod domum faciat tibi Dominus. **12** in medio tabernaculi, quod tetenderat ei David: Cumque completi fuerint dies tui, et dormieris cum et obtulit David holocausta et pacifica coram patribus tuis, suscitabo semen tuum post te, quod Domino. **18** Cumque complessset offerens holocausta egredietur de utero tuo, et firmabo regnum ejus. **13** et pacifica, benedixit populo in nomine Domini Ipse ædificabit domum nomini meo, et stabiliam exercitum. **19** Et partitus est universæ multitudini thronum regni ejus usque in sempiternum. **14** Israël tam viro quam mulieri singulis collyridam Ego ero ei in patrem, et ipse erit mihi in filium: panis unam, et assaturam bubulae carnis unam, qui si inique aliquid gesserit, arguam eum in et similam frixam oleo: et abit omnis populus, virga virorum, et in plagis filiorum hominum. **15** unusquisque in domum suam. **20** Reversusque est Misericordiam autem meam non auferam ab eo, David ut benediceret domui sue: et egressa Michol sicut abstuli a Saul, quem amovi a facie mea. **16** Et filia Saul in occursum David, ait: Quam gloriosus fidelis erit dominus tua, et regnum tuum usque in fuit hodie rex Israël discooperiens se ante ancillas æternum ante faciem tuam, et thronus tuus erit servorum suorum, et nudatus est, quasi si nudetur firmus jugiter. **17** Secundum omnia verba hæc, et unus de scurris. **21** Dixitque David ad Michol: Ante juxta universam visionem istam, sic locutus est Dominum, qui elegit me potius quam patrem tuum Nathan ad David. **18** Ingressus est autem rex David, et quam omnem domum ejus, et præcepit mihi ut essem dux super populum Domini in Israël **22** et Domine Deus, et quæ domus mea, quia adduxisti Judam, et vilior fiam plus quam factus sum: et ero humilis in oculis meis, et cum ancillis de quibus locuta es, gloriosior apparebo. **23** Igitur Michol filia Saul non est natus filius usque in diem mortis sue.

7 Factum est autem cum sedisset rex in domo sua, et Dominus dedisset ei requiem undique ab universis inimicis suis, **2** dixit ad Nathan prophetam: Videsne quod ego habitem in domo cedrina, et arca Dei posita sit in medio pellium? **3** Dixitque Nathan ad regem: Omne quod est in corde tuo, vade, fac: quia Dominus tecum est. **4** Factum est autem in illa nocte: et ecce sermo Domini ad Nathan, dicens: **5** Vade, et loquere ad servum meum David: Hæc dicit Dominus: Numquid tu ædificabis mihi domum ad habitandum? **6** Neque enim habitavi in domo ex die illa, qua eduxi filios Israël de terra Ægypti, usque in diem hanc: sed ambulabam in tabernaculo, et in tentorio. **7** Per cuncta loca quæ transivi cum omnibus filiis Israël, numquid loquens locutus sum ad unam de tribubus Israël, cui præcepit ut pasceret populum meum Israël, dicens: Quare non ædificastis mihi domum cedrinam? **8** Et nunc hæc dices servo meo David: Hæc dicit Dominus exercitum: Ego tuli te de pascuis sequentem greges, ut esses dux super populum meum Israël: **9** et fui tecum in omnibus ubicunque ambulasti, et interfeci universos inimicos tuos a facie tua: fecique tibi nomen grande, juxta nomen magnorum qui sunt in terra. **10** Et ponam locum populo meo

Israël, et plantabo eum, et habitabit sub eo, et non turbabitur amplius: nec addent filii iniquitatis ut filia Saul, prospiciens per fenestram, vidi regem affligantem eum sicut prius, **11** ex die qua constitui David subsilientem atque saltantem coram Domino: judices super populum meum Israël: et requiem et despexit eum in corde suo. **12** in medio tabernaculi, quod tetenderat ei David: Cumque completi fuerint dies tui, et dormieris cum et obtulit David holocausta et pacifica coram patribus tuis, suscitabo semen tuum post te, quod Domino. **13** et pacifica, benedixit populo in nomine Domini Ipse ædificabit domum nomini meo, et stabiliam exercitum. **14** Israël tam viro quam mulieri singulis collyridam Ego ero ei in patrem, et ipse erit mihi in filium: panis unam, et assaturam bubulae carnis unam, qui si inique aliquid gesserit, arguam eum in et similam frixam oleo: et abit omnis populus, virga virorum, et in plagis filiorum hominum. **15** unusquisque in domum suam. **16** Reversusque est Misericordiam autem meam non auferam ab eo, David ut benediceret domui sue: et egressa Michol sicut abstuli a Saul, quem amovi a facie mea. **17** Secundum omnia verba hæc, et unus de scurris. **18** Ingressus est autem rex David, et quam omnem domum ejus, et præcepit mihi ut essem dux super populum Domini in Israël **19** et sicut coram Domino, et dixit: Quis ego sum, et me hucusque? **20** Sed et hoc parum visum est in conspectu tuo, Domine Deus, nisi loquereris etiam de domo servi tui in longinquum: ista est enim lex Adam, Domine Deus. **21** Quid ergo addere poterit adhuc David, ut loquatur ad te? tu enim scis servum tuum, Domine Deus. **22** Propter verbum tuum, et secundum cor tuum, fecisti omnia magnalia hæc, ita ut notum faceres servo tuo. **23** Idcirco magnificatus es, Domine Deus, quia non est similis tui, neque est deus extra te, in omnibus quæ audivimus auribus nostris. **24** Quæ est autem ut populus tuus Israël gens in terra, propter quam ivit Deus ut redimeret eam sibi in populum, et poneret sibi nomen, faceretque eis magnalia et horribilia super terram a facie populi tui quem redemisti tibi ex Ægypto, gentem, et deum ejus. **25** Firmasti enim tibi populum tuum Israël in populum sempiternum: et tu, Domine Deus, factus es eis in Deum. **26** Nunc ergo Domine Deus, verbum quod locutus es super servum tuum, et super domum ejus, suscita in sempiternum: et fac sicut locutus es, **27** ut magnificetur nomen tuum usque in sempiternum, atque dicatur: Dominus exercitum, Deus super Israël. Et domus servi tui David erit stabilita coram Domino, **28** quia tu, Domine exercitum Deus Israël, revelasti aurem servi tui, dicens: Domum ædificabo tibi: propterea invenit servus tuus cor suum ut oraret te oratione hac. **29** Nunc ergo Domine Deus, tu es Deus, et verba tua erunt vera: locutus es enim ad servum tuum bona hæc. **30** Incipe ergo,

et benedic domui servi tui, ut sit in sempiternum coram te: quia tu, Domine Deus, locutus es, et benedictione tua benedicetur domus servi tui in sempiternum.

8 Factum est autem post hæc, percussit David

Philisthiim, et humiliavit eos, et tulit David frenum tributi de manu Philisthiim. **2** Et percussit Moab, et mensus est eos funiculo, coæquans terræ: mensus est autem duos funiculos, unum ad occidendum, et unum ad vivificandum: factusque est Moab David serviens sub tributo. **3** Et percussit David Adarezer filium Rohob regem Soba, quando profectus est ut dominaretur super flumen Euphraten. **4** Et captis David ex parte ejus mille septingentis equitibus, et viginti millibus pedum, subnervavit omnes jugales curruum: dereliquit autem ex eis centum currus. **5** Venit quoque Syria Damasci, ut præsidium ferret Adarezer regi Soba: et percussit David de Syria viginti duo millia virorum. **6** Et posuit David præsidium in Syria Damasci: factaque est Syria David serviens sub tributo: servavitque Dominus David in omnibus ad quæcumque profectus est. **7** Et tulit David arma aurea quæ habebant servi Adarezer, et detulit ea in Jerusalem. **8** Et de Bete et de Beroth, civitatibus Adarezer, tulit rex David æs multum nimis. **9** Audivit autem Thou rex Emath quod percussisset David omne robur Adarezer, **10** et misit Thou Joram filium suum ad regem David, ut salutaret eum congratulans, et gratias ageret: eo quod expugnasset Adarezer, et percussisset eum. Hostis quippe erat Thou Adarezer, et in manu ejus erant vasa aurea, et vasa argentea, et vasa ærea: **11** quæ et ipsa sanctificavit rex David Domino cum argento et auro quæ sanctificaverat de universis gentibus quas subegerat, **12** de Syria, et Moab, et filiis Ammon, et Philisthiim, et Amalec, et de manubiosis Adarezer filii Rohob regis Soba. **13** Fecit quoque sibi David nomen cum reverteretur capta Syria in valle Salinarum, cæsis decem et octo millibus: **14** et posuit in Idumæa custodes, statuitque præsidium: et facta est universa Idumæa serviens David, et servavit Dominus David in omnibus ad quæcumque profectus est. **15** Et regnavit David super omnem Israël: faciebat quoque David judicium et justitiam omni populo suo. **16** Joab autem filius Sarviae erat super exercitum: porro Josaphat filius Ahilud erat a commentariis: **17** et Sadoc filius Achitob, et Achimelech filius Abiathar, erant sacerdotes: et Saraias, scriba: **18** Banaias autem filius Jojada super Cerethi et Phelethi: filii autem David sacerdotes erant.

9 Et dixit David: Putasne est aliquis qui remanserit de domo Saul, ut faciam cum eo misericordiam propter Jonathan? **2** Erat autem de domo Saul servus nomine Siba: quem cum vocasset rex ad se, dixit ei: Tune es Siba? Et ille respondit: Ego sum servus tuus. **3** Et ait rex: Numquid superest aliquis de domo Saul, ut faciam cum eo misericordiam Dei? Dixitque Siba regi: Superest filius Jonathæ, debilis pedibus. **4** Ubi, inquit, est? Et Siba ad regem: Ecce, ait, in domo est Machir filii Ammiel, in Lodabar. **5** Misit ergo rex David, et tulit eum de domo Machir filii Ammiel, de Lodabar. **6** Cum autem venisset Miphiboseth filius Jonathæ filii Saul ad David, corruit in faciem suam, et adoravit. Dixitque David: Miphiboseth? Qui respondit: Adsum servus tuus. **7** Et ait ei David: Ne timeas, quia faciens faciam in te misericordiam propter Jonathan patrem tuum, et restituam tibi omnes agros Saul patris tui: et tu comedes panem in mensa mea semper. **8** Qui adorans eum, dixit: Quis ego sum servus tuus, quoniam respxisti super canem mortuum similem mei? **9** Vocavit itaque rex Sibam puerum Saul, et dixit ei: Omnia quæcumque fuerunt Saul, et universam domum ejus, dedi filio domini tui. **10** Operare igitur ei terram tu, et filii tui, et servi tui, et inferes filio domini tui cibos ut alatur: Miphiboseth autem filius domini tui comedet semper panem super mensam meam. Erant autem Sibæ quindecim filii, et viginti servi. **11** Dixitque Siba ad regem: Sicut jussisti, domine mi rex, servo tuo, sic faciet servus tuus: et Miphiboseth comedet super mensam meam, quasi unus de filiis regis. **12** Habebat autem Miphiboseth filium parvulum nomine Micha: omnis vero cognatio domus Sibæ serviebat Miphiboseth. **13** Porro Miphiboseth habitabat in Jerusalem, quia de mensa regis jugiter vescebatur: et erat claudus utroque pede.

10 Factum est autem post hæc ut moreretur rex filiorum Ammon, et regnavit Hanon filius ejus pro eo. **2** Dixitque David: Faciam misericordiam cum Hanon filio Naas, sicut fecit pater ejus tecum misericordiam. Misit ergo David, consolans eum per servos suos super patris interitum. Cum autem venissent servi David in terram filiorum Ammon, **3** dixerunt principes filiorum Ammon ad Hanon dominum suum: Putas quod propter honorem patris tui miserit David ad te consolatores, et non ideo ut investigaret, et exploraret civitatem, et everteret eam, misit David servos suos ad te? **4** Tulit itaque Hanon servos David, rasitque dimidiam partem barbæ eorum et præscidit vestes eorum medias usque ad nates, et dimisit eos. **5** Quod cum

nuntiatum esset David, misit in occursum eorum: strato suo post meridiem, et deambularet in solario erant enim viri confusi turpiter valde, et mandavit domus regiae: videntque mulierem se lavantem ex eis David: Manete in Jericho donec crescat barba aduerso super solarium suum: erat autem mulier vestra, et tunc revertimini. **6** Videntes autem filii pulchra valde. **3** Misit ergo rex, et requisivit Ammon quod injuriam fecissent David, miserunt, quae esset mulier. Nuntiatumque est ei quod ipsa et conduxerunt mercede Syrum Rohob, et Syrum esset Bethsabee filia Eliam, uxor Uriæ Hethæ. **4** Soba, viginti millia peditum, et a rege Maacha mille Missis itaque David nuntiis, tulit eam: quae cum viros, et ab Istob duodecim millia virorum. **7** Quod ingressa esset ad illum, dormivit cum ea: statimque cum audisset David, misit Joab et omnem exercitum sanctificata est ab immunditia sua, **5** et reversa est bellatorum. **8** Egressi sunt ergo filii Ammon, et domum suam concepto foetu. Mittensque nuntiavit direxerunt aciem ante ipsum introitum portæ: David, et ait: Concepit. **6** Misit autem David ad Joab, Syrus autem Soba, et Rohob, et Istob, et Maacha, dicens: Mitte ad me Uriam Hethæum. Misitque seorsum erant in campo. **9** Videns igitur Joab Joab Uriam ad David. **7** Et venit Urias ad David. quod præparatum esset adversum se prælium et ex Quæsivitque David quam recte ageret Joab et aduerso et post tergum, elegit ex omnibus electis populus, et quomodo administraretur bellum. **8** Et Israël, et instruxit aciem contra Syrum: **10** reliquam dixit David ad Uriam: Vade in domum tuam, et lava autem partem populi tradidit Abisai fratri suo, qui pedes tuos. Et egressus est Urias de domo regis, direxit aciem adversus filios Ammon. **11** Et ait Joab: secutusque est eum cibus regius. **9** Dormivit autem Si prævaluerint adversum me Syri, eris mihi in Urias ante portam domus regiae cum aliis servis adjutoriorum: si autem filii Ammon prævaluerint domini sui, et non descendit ad domum suam. **10** aduersum te, auxiliabor tibi. **12** Esto vir fortis, et Nuntiatumque est David a dicentibus: Non ivit Urias pugnemus pro populo nostro et civitate Dei nostri: in domum suam. Et ait David ad Uriam: Numquid Dominus autem faciet quod bonum est in conspectu non de via venisti? quare non descendisti in domum suo. **13** Inuit itaque Joab, et populus qui erat cum tuam? **11** Et ait Urias ad David: Arca Dei et Israël et eo, certamen contra Syros: qui statim fugerunt a Juda habitant in papilionibus, et dominus meus Joab facie ejus. **14** Filii autem Ammon videntes quia et servi domini mei super faciem terræ manent: et fugissent Syri, fugerunt et ipsi a facie Abisai, et ego ingrediar domum meam, ut comedam et bibam, ingressi sunt civitatem: reversusque est Joab a filiis et dormiam cum uxore mea? Per salutem tuam, et Ammon, et venit Jerusalem. **15** Videntes igitur Syri per salutem animæ tuæ, non faciam rem hanc. **12** quoniam corruissent coram Israël, congregati sunt Ait ergo David ad Uriam: Mane hic etiam hodie, pariter. **16** Misitque Adarezer, et eduxit Syros qui et cras dimittam te. Mansit Urias in Jerusalem erant trans fluvium, et adduxit eorum exercitum: in die illa et altera: **13** et vocavit eum David ut Sobach autem, magister militiae Adarezer, erat comederet coram se et biberet, et inebravit eum: princeps eorum. **17** Quod cum nuntiatum esset qui egressus vespero, dormivit in strato suo cum David, contraxit omnem Israëlem, et transivit servis domini sui, et in domum suam non descendit. Jordanem, venitque in Helam: et direxerunt aciem **14** Factum est ergo mane, et scripsit David epistolam Syri ex adverso David, et pugnaverunt contra eum. ad Joab: misitque per manum Uriæ, **15** scribens **18** Fugeruntque Syri a facie Israël, et occidit David in epistola: Ponite Uriam ex adverso belli, ubi de Syris septingentos currus, et quadraginta millia fortissimum est prælium: et derelinquit eum, ut equitum: et Sobach principem militiae percussit, percussus intereat. **16** Igitur cum Joab obsideret qui statim mortuus est. **19** Videntes autem universi urbem, posuit Uriam in loco ubi sciebat viros esse reges qui erant in præsidio Adarezer, se victos esse fortissimos. **17** Egressique viri de civitate, bellabant ab Israël, expaverunt, et fugerunt quinquaginta et adversum Joab, et ceciderunt de populo servorum octo millia coram Israël. Et fecerunt pacem cum David, et mortuus est etiam Urias Hethæus. **18** Misit Itaque Joab, et nuntiavit David omnia verba prælii: **19** præcepitque nuntio, dicens: Cum compleveris universos sermones belli ad regem, **20** si eum videris indignari, et dixerit: Quare accessistis ad murum, ut præliaremini? an ignorabatis quod multa desuper ex muro tela mittantur? **21** Quis percussit Abimelech filium Jerobaal? nonne mulier misit super eum fragmen molæ de muro, et interfecit eum in Thebes? quare juxta murum accessistis?

11 Factum est autem, vertente anno, eo tempore quo solent reges ad bella procedere, misit David Joab, et servos suos cum eo, et universum Israël, et vastaverunt filios Ammon, et obsederunt Rabba: David autem remansit in Jerusalem. **2** Dum hæc agerentur, accidit ut surgeret David de

dices: Etiam servus tuus Urias Hethæus occubuit. **22** dabo proximo tuo: et dormiet cum uxoribus tuis in Abiit ergo nuntius, et venit, et narravit David omnia oculis solis hujus. **12** Tu enim fecisti absconde: quæ ei præceperat Joab. **23** Et dixit nuntius ad ego autem faciam verbum istud in conspectu omnis David: Prævaluerunt adversum nos viri, et egressi Israël, et in conspectu solis. **13** Et dixit David ad sunt ad nos in agrum: nos autem facto impetu Nathan: Peccavi Domino. Dixitque Nathan ad David: persecuti eos sumus usque ad portam civitatis. **24** Et Dominus quoque transtulit peccatum tuum: non direxerunt jacula sagittarii ad servos tuos ex muro morieris. **14** Verumtamen quoniam blasphemare desuper, mortuique sunt de servis regis: quin etiam fecisti inimicos Domini, propter verbum hoc, filius servus tuus Urias Hethæus mortuus est. **25** Et dixit qui natus est tibi, morte morietur. **15** Et reversus David ad nuntium: Hæc dices Joab: Non te frangat est Nathan in domum suam. Percussit quoque ista res: varius enim eventus est belli, nunc hunc, Dominus parvulum quem pepererat uxor Uriæ et nunc illum consumit gladius: conforta bellatores David, et desperatus est. **16** Deprecatusque est David tuos adversus urbem ut destruas eam, et exhortare Dominum pro parvulo: et jejunavit David jejunio, eos. **26** Audivit autem uxor Uriæ quod mortuus esset Urias vir suus, et planxit eum. **27** Transacto autem luctu, misit David, et introduxit eam in domum suam, et facta est ei uxor, peperitque ei filium: et displicuit verbum hoc quod fecerat David, coram Domino.

12 Misit ergo Dominus Nathan ad David: qui cum venisset ad eum, dixit ei: Duo viri erant in civitate una, unus dives, et alter pauper. **2** Dives habebat oves et boves plurimos valde. **3** Pauper autem nihil habebat omnino, præter ovem unam parvulam quam emerat et nutrieran, et quæ creverat apud eum cum filiis ejus simul, de pane illius comedens, et de calice ejus bibens, et in sinu illius dormiens: eratque illi sicut filia. **4** Cum autem peregrinus quidam venisset ad divitem, parcens ille sumere de ovibus et de bobus suis, ut exhiberet convivium peregrino illi qui venerat ad se, tulit ovem viri pauperis, et præparavit cibos homini qui venerat ad se. **5** Iratus autem indignatione David adversus hominem illum nimis, dixit ad Nathan: Vivit Dominus, quoniam filius mortis est vir qui fecit hoc. **6** Ovem reddet in quadruplum, eo quod fecerit verbum istud, et non pepercerit. **7** Dixit autem Nathan ad David: Tu es ille vir. Hæc dicit Dominus Deus Israël: Ego unxi te in regem super Israël, et ego erui te de manu Saul, **8** et dedi tibi domum domini tui, et uxores domini tui in sinu tuo, dedique tibi domum Israël et Juda: et si parva sunt ista, adjiciam tibi multo majora. **9** Quare ergo contempsisti verbum Domini, ut faceres malum in conspectu meo? Uriam Hethæum percussisti gladio, et uxorem illius accepisti in uxorem tibi, et interfecisti eum gladio filiorum Ammon. **10** Quam ob rem non recedet gladius de domo tua usque in sempiternum, eo quod despixeris me, et tuleris uxorem Uriæ Hethæi ut esset uxor tua. **11** Itaque hæc dicit Dominus: Ecce ego suscitabo super te malum de domo tua, et tollam uxores tuas in oculis tuis, et

est Nathan in domum suam. Percussit quoque ista res: varius enim eventus est belli, nunc hunc, Dominus parvulum quem pepererat uxor Uriæ et nunc illum consumit gladius: conforta bellatores David, et desperatus est. **16** Deprecatusque est David tuos adversus urbem ut destruas eam, et exhortare Dominum pro parvulo: et jejunavit David jejunio, eos. **26** Audivit autem uxor Uriæ quod mortuus esset vir suus, et planxit eum. **27** Transacto autem luctu, misit David, et introduxit eam in domum suam, et facta est ei uxor, peperitque ei filium: et displicuit verbum hoc quod fecerat David, coram Domino.

Venerunt autem seniores domus ejus, cogentes eum ut surgeret de terra: qui noluit, nec comedit cum eis cibum. **18** Accidit autem die septima ut moreretur infans: timueruntque servi David nuntiare ei quod mortuus esset parvulus: dixerunt enim: Ecce cum parvulus adhuc viveret, loquebamur ad eum, et non audiebat vocem nostram: quanto magis si dixerimus: Mortuus est puer, se affliget? **19** Cum ergo David vidisset servos suos mussitantes, intellexit quod mortuus esset infantulus: dixitque ad servos suos: Num mortuus est puer? Qui responderunt ei: Mortuus est. **20** Surrexit ergo David de terra, et lotus unctionusque est: cumque mutasset vestem, ingressus est domum Domini: et adoravit, et venit in domum suam, petivitque ut ponerent ei panem, et comedit. **21** Dixerunt autem ei servi sui: Quis est sermo quem fecisti? propter infantem, cum adhuc viveret, jejunasti et flebas: mortuo autem puerō, surrexisti, et comedisti panem. **22** Qui ait: Propter infantem, dum adhuc viveret, jejunavi et flevi: dicebam enim: Quis scit si forte donet eum mihi Dominus, et vivat infans? **23** Nunc autem quia mortuus est, quare jejunem? numquid potero revocare eum amplius? ego vadam magis ad eum: ille vero non revertetur ad me. **24** Et consolatus est David Bethsabee uxorem suam, ingressusque ad eam dormivit cum ea: quæ genuit filium, et vocavit nomen ejus Salomon: et Dominus dilexit eum. **25** Misitque in manu Nathan prophetæ, et vocavit nomen ejus, Amabilis Domino, eo quod diligenter eum Dominus. **26** Igitur pugnabat Joab contra Rabbath filiorum Ammon, et expugnabat urbem regiam. **27** Misitque Joab nuntios ad David, dicens: Dimicavi adversum Rabbath, et capienda est Urbs aquarum. **28** Nunc igitur congrega reliquam partem populi, et obside civitatem, et cape eam: ne cum a me vastata fuerit urbs, nomini meo ascribatur victoria. **29** Congregavit itaque David omnem populum, et profectus est adversum Rabbath: cumque dimicasset, cepit eam. **30** Et

tulit diadema regis eorum de capite ejus, pondo auri talentum, habens gemmas pretiosissimas: et impositum est super caput David. Sed et prædam civitatis asportavit multam valde: quoque ejus adducens serravit, et circumegit super eos ferrata carpenta: divisitque cultris, et traduxit exercitus in Jerusalem.

Dixitque ei Amnon: Surge, et vade. **16** Quæ respondit ei: Majus est hoc malum quod nunc agis adversum me, quam quod ante fecisti, expellens me. Et noluit audire eam: **17** sed vocato puero qui ministrabat ei, dixit: Ejice hanc a me foras, et claudo ostium post eam. **18** Quæ induita erat talari tunica: hujuscemodi enim filiæ regis virgines vestibus utebantur. Ejecit itaque eam minister illius foras: clausitque fores post eam. **19** Quæ aspergens cinerem capiti suo, scissa talari tunica, impositisque manibus super caput suum, ibat ingrediens, et clamans. **20** Dixit autem ei Absalom frater suus: Numquid Amnon frater tuus concubuit tecum? sed nunc soror, tace: frater tuus est: neque affligas cor tuum pro hac re. Mansit itaque Thamar contabescens in domo Absalom fratris sui. **21** Cum autem audisset rex David verba hæc, contristatus est valde: et noluit contristare spiritum Amnon filii sui, quoniam diligebat eum, quia primogenitus erat ei. **22** Porro non est locutus Absalom ad Amnon nec malum nec bonum: oderat enim Absalom Amnon, eo quod violasset Thamar sororem suam. **23** Factum est autem post tempus biennii ut tonderentur oves Absalom in Baalhasor, quæ est juxta Ephraim: et vocavit Absalom omnes filios regis, **24** venitque ad regem, et ait ad eum: Ecce tondentur oves servi tui: veniat, oro, rex cum servis suis ad servum suum. **25** Dixitque rex ad Absalom: Noli fili mi, noli rogare ut veniamus omnes et gravemus te. Cum autem cogerer eum, et noluisset ire, benedixit ei. **26** Et ait Absalom: Si non vis venire, veniat, obsecro, nobiscum saltem Amnon frater meus. Dixitque ad eum rex: Non est necesse ut vadat tecum. **27** Coëgit itaque Absalom eum, et dimisit cum eo Amnon et universos filios regis. Feceratque Absalom convivium quasi convivium regis. **28** Præceperat autem Absalom pueris suis, dicens: Observate cum temulentus fuerit Amnon vino, et dixerit vobis: Percutite eum, et interficite: nolite timere: ego enim sum qui præcipio vobis: roboramini, et estote viri fortes. **29** Fecerunt ergo pueri Absalom adversum Amnon sicut præceperat eis Absalom. Surgentesque omnes filii regis ascenderunt singuli mulas suas, et fugerunt. **30** Cumque adhuc pergerent in itinere, fama pervenit ad David, dicens: Percussit Absalom omnes filios regis, et non remansit ex eis saltem unus. **31** Surrexit itaque rex, et scidit vestimenta sua, et cecidit super terram: et omnes servi illius qui assistebant ei, sciderunt vestimenta sua. **32** Respondens autem Jonadab filius Semmaa fratris David, dixit: Ne æstimet dominus meus rex quod omnes pueri filii regis occisi sint: Amnon solus mortuus est, quoniam in ore Absalom erat positus

13 Factum est autem post hæc ut Absalom filii David sororem speciosissimam, vocabulo Thamar, adamaret Amnon filius David, **2** et deperiret eam valde, ita ut propter amorem ejus ægrotaret: quia cum esset virgo, difficile ei videbatur ut quippiam inhoneste ageret cum ea. **3** Erat autem Amnon amicus nomine Jonadab, filius Semmaa fratris David, vir prudens valde. **4** Qui dixit ad eum: Quare sic attenuaris macie, fili regis, per singulos dies? cur non indicas mihi? Dixitque ei Amnon: Thamar sororem fratris mei Absalom amo. **5** Cui respondit Jonadab: Cuba super lectum tuum, et languorem simula: cumque venerit pater tuus ut visitet te, dic ei: Veniat, oro, Thamar soror mea, ut det mihi cibum, et faciat pulmentum, ut comedam de manu ejus. **6** Accubuit itaque Amnon, et quasi ægrotare cœpit: cumque venisset rex ad visitandum eum, ait Amnon ad regem: Veniat, obsecro, Thamar soror mea, ut faciat in oculis meis duas sorbitiunculas, et cibum capiam de manu ejus. **7** Misit ergo David ad Thamar domum, dicens: Veni in domum Amnon fratris tui, et fac ei pulmentum. **8** Venitque Thamar in domum Amnon fratris sui: ille autem jacebat. Quæ tollens farinam commiscuit, et liquefaciens, in oculis ejus coxit sorbitiunculas. **9** Tollensque quod coxerat, effudit, et posuit coram eo, et noluit comedere: dixitque Amnon: Ejicite universos a me. Cumque ejecissent omnes, **10** dixit Amnon ad Thamar: Infer cibum in conclave, ut vescar de manu tua. Tulit ergo Thamar sorbitiunculas quas fecerat, et intulit ad Amnon fratrem suum in conclave. **11** Cumque obtulisset ei cibum, apprehendit eam, et ait: Veni, cuba mecum, soror mea. **12** Quæ respondit ei: Noli frater mi, noli opprimere me: neque enim hoc fas est in Israël: noli facere stultitiam hanc. **13** Ego enim ferre non potero opprobrium meum, et tu eris quasi unus de insipientibus in Israël: quin potius loquere ad regem, et non negabit me tibi. **14** Noluit autem acquiescere precibus ejus, sed prævalens viribus oppressit eam, et cubavit cum ea. **15** Et exosam eam habuit Amnon odio magno nimis: ita ut majus esset odium quo oderat eam, amore quo ante dilexerat.

ex die qua oppressit Thamar sororem ejus. **33** Nunc cogitasti hujuscemodi rem contra populum Dei, ergo ne ponat dominus meus rex super cor suum et locutus est rex verbum istud, ut peccet, et non verbum istud, dicens: Omnes filii regis occisi sunt: reducat ejectum suum? **14** Omnes morimur, et quasi quoniam Amnon solus mortuus est. **34** Fugit autem aquæ dilabimur in terram, quæ non revertuntur: Absalom. Et elevavit puer speculator oculos suos, et nec vult Deus perire animam, sed retractat cogitans aspexit: et ecce populus multus veniebat per iter ne penitus pereat qui abjectus est. **15** Nunc igitur devium ex latere montis. **35** Dixit autem Jonadab veni, ut loquar ad dominum meum regem verbum ad regem: Ecce filii regis adsunt: juxta verbum hoc, præsente populo. Et dixit ancilla tua: Loquar servi tui, sic factum est. **36** Cumque cessasset loqui, ad regem, si quomodo faciat rex verbum ancillæ apparuerunt et filii regis: et intrantes levaverunt suæ. **16** Et audivit rex, ut liberaret ancillam suam vocem suam, et fleverunt: sed et rex et omnes de manu omnium qui volebant de hæreditate Dei servi ejus fleverunt ploratu magno nimis. **37** Porro delere me, et filium meum simul. **17** Dicat ergo Absalom fugiens abiit ad Tholomai filium Ammiud ancilla tua, ut fiat verbum domini mei regis sicut regem Gessur. Luxit ergo David filium suum cunctis sacrificium. Sicut enim angelus Dei, sic est dominus diebus. **38** Absalom autem cum fugisset, et venisset meus rex, ut nec benedictione, nec maledictione in Gessur, fuit ibi tribus annis. **39** Cessavitque rex moveatur: unde et Dominus Deus tuus est tecum. **18** David persecui Absalom, eo quod consolatus esset Et respondens rex, dixit ad mulierem: Ne abscondas super Amnon interitu.

14 Intelligens autem Joab filius Sarviæ quod cor regis versum esset ad Absalom, **2** misit Thecuam, et tulit inde mulierem sapientem: dixitque ad eam: Lugere te simula, et induere veste lugubri, et ne ungaris oleo, ut sis quasi mulier jam plurimo tempore lugens mortuum: **3** et ingredieris ad regem, et loqueris ad eum sermones hujuscemodi. Posuit autem Joab verba in ore ejus. **4** Itaque cum ingressa fuisset mulier Thecuitis ad regem, cecidit coram eo super terram, et adoravit, et dixit: Serva me, rex. **5** Et ait ad eam rex: Quid causæ habes? Quæ respondit: Heu, mulier vidua ego sum: mortuus est enim vir meus. **6** Et ancillæ tuæ erant duo filii: qui rixati sunt adversum se in agro, nullusque erat qui eos prohibere posset: et percussit alter alterum, et interfecit eum. **7** Et ecce consurgens universa cognatio adversum ancillam tuam, dicit: Trade eum qui percussit fratrem suum, ut occidamus eum pro anima fratris sui quem interfecit, et deleamus hæredem: et quærunt extingue scintillam meam quæ relicta est, ut non supersit viro meo nomen, et reliquæ super terram. **8** Et ait rex ad mulierem: Vade in domum tuam, et ego jubebo pro te. **9** Dixitque mulier Thecuitis ad regem: In me, domine mi rex, sit iniquitas, et in domum patris mei: rex autem et thronus ejus sit innocens. **10** Et ait rex: Qui contradixerit tibi, adduc eum ad me, et ultra non addet ut tangat te. **11** Quæ ait: Recordetur rex Domini Dei sui, ut non multiplicantur proximi sanguinis ad ulciscendum, et nequaquam interficiant filium meum. Qui ait: Vivit Dominus, quia non cadet de capillis filii tui super terram. **12** Dixit ergo mulier: Loquatur ancilla tua ad dominum meum regem verbum. Et ait: Loquere. **13** Dixitque mulier: Quare

et locutus est rex verbum istud, ut peccet, et non verbum istud, dicens: Omnes filii regis occisi sunt: reducat ejectum suum? **14** Omnes morimur, et quasi quoniam Amnon solus mortuus est. **15** Nunc igitur aquæ dilabimur in terram, quæ non revertuntur: nec vult Deus perire animam, sed retractat cogitans ne penitus pereat qui abjectus est. **16** Et audivit rex, ut liberaret ancillam suam de manu omnium qui volebant de hæreditate Dei veni, ut loquar ad dominum meum regem verbum hoc, præsente populo. Et dixit ancilla tua: Loquar servi tui, sic factum est. **17** Dicat ergo ancilla tua, ut fiat verbum domini mei regis sicut sacrificium. Sicut enim angelus Dei, sic est dominus meus rex, ut nec benedictione, nec maledictione moveatur: unde et Dominus Deus tuus est tecum. **18** Et respondens rex, dixit ad mulierem: Ne abscondas a me verbum quod te interrogo. Dixitque ei mulier: Loquere, domine mi rex. **19** Et ait rex: Numquid manus Joab tecum est in omnibus istis? Respondit mulier, et ait: Per salutem animæ tue, domine mi rex, nec ad sinistram, nec ad dexteram est ex omnibus his quæ locutus est dominus meus rex: servus enim tuus Joab, ipse præcepit mihi, et ipse posuit in os ancillæ tuæ omnia verba hæc. **20** Ut verterem figuram sermonis hujus, servus tuus Joab præcepit istud: tu autem, domine mi rex, sapiens es, sicut habet sapientiam angelus Dei, ut intelligas omnia super terram. **21** Et ait rex ad Joab: Ecce placatus feci verbum tuum: vade ergo, et revoca puerum Absalom. **22** Cadensque Joab super faciem suam in terram, adoravit, et benedixit regi: et dixit Joab: Hodie intellexit servus tuus quia inveni gratiam in oculis tuis, domine mi rex: fecisti enim sermonem servi tui. **23** Surrexit ergo Joab et abiit in Gessur, et adduxit Absalom in Jerusalem. **24** Dixit autem rex: Revertatur in domum suam, et faciem meam non videat. Reversus est itaque Absalom in domum suam, et faciem regis non vidit. **25** Porro sicut Absalom, vir non erat pulcher in omni Israël, et decorus nimis: a vestigio pedis usque ad verticem non erat in eo ulla macula. **26** Et quando tondebat capillum (semel autem in anno tondebatur, quia gravabat eum cæsaries), ponderabat capillos capitidis ducentis siclis, pondere publico. **27** Nati sunt autem Absalom filii tres, et filia una nomine Thamar, elegantis formæ. **28** Mansitque Absalom in Jerusalem duobus annis, et faciem regis non vidit. **29** Misit itaque ad Joab, ut mitteret eum ad regem: qui noluit venire ad eum. Cumque secundo misisset, et ille noluisset venire ad eum, **30** dixit servis suis: Scitis agrum Joab juxta agrum meum, habentem messem hordei: ite

igitur, et succendite eum igni. Succenderunt ergo Absalom: festinate egredi, ne forte veniens occupet servi Absalom segetem igni. Et venientes servi Joab, nos, et impellat super nos ruinam, et percutiat scissis vestibus suis, dixerunt: Succenderunt servi civitatem in ore gladii. **15** Dixeruntque servi regis Absalom partem agri igni. **31** Surrexitque Joab, et ad eum: Omnia quæcumque præceperit dominus venit ad Absalom in domum ejus, et dixit: Quare noster rex, libenter exequemur servi tui. **16** Egressus succenderunt servi tui segetem meam igni? **32** Et est ergo rex et universa domus ejus pedibus suis: respondit Absalom ad Joab: Misi ad te obsecrans et dereliquit rex decem mulieres concubinas ad ut venires ad me, et mitterem te ad regem, et custodiandam domum. **17** Egressusque rex et dices ei: Quare veni de Gessur? melius mihi erat omnis Israël pedibus suis, stetit procul a domo: ibi esse: obsecro ergo ut videam faciem regis: quod **18** et universi servi ejus ambulabant juxta eum, si memor est iniquitatis meæ, interficiat me. **33** et legiones Cerethi, et Phelethi, et omnes Gethæti, Ingressus itaque Joab ad regem, nuntiavit ei omnia: pugnatores validi, sexcenti viri qui secuti eum vocatusque est Absalom, et intravit ad regem, et fuerant de Geth pedites, præcedebant regem. **19** adoravit super faciem terræ coram eo: osculatusque Dixit autem rex ad Ethai Gethæum: Cur venis nobiscum? revertere, et habita cum rege, quia peregrinus es, et egressus es de loco tuo. **20** Heri venisti, et hodie compelleris nobiscum egredi? ego autem vadam quo iturus sum: revertere, et reduc tecum fratres tuos, et Dominus faciet tecum misericordiam et veritatem, quia ostendisti gratiam et fidem. **21** Et respondit Ethai regi dicens: Vivit Dominus, et vivit dominus meus rex, quoniam in quocumque loco fueris, domine mi rex, sive in morte, sive in vita, ibi erit servus tuus. **22** Et ait David Ethai: Veni, et transi. Et transiit Ethai Gethæus, et omnes viri qui cum eo erant, et reliqua multitudo. **23** Omnesque flebant voce magna, et universus populus transibat: rex quoque transgrediebatur torrentem Cedron, et cunctus populus incedebat contra viam quæ respicit ad desertum. **24** Venit autem et Sadoc sacerdos, et universi Levitæ cum eo, portantes arcam fœderis Dei: et deposuerunt arcam Dei. Et ascendit Abiathar, donec expletus esset omnis populus qui egressus fuerat de civitate. **25** Et dixit rex ad Sadoc: Reporta arcam Dei in urbem: si invenero gratiam in oculis Domini, reduc me, et ostendet mihi eam, et tabernaculum suum. **26** Si autem dixerit mihi: Non places: præsto sum: faciat quod bonum est coram se. **27** Et dixit rex ad Sadoc sacerdotem: O videns, revertere in civitatem in pace: et Achimaas filius tuus, et Jonathas filius Abiathar, duo filii vestri, sint vobiscum. **28** Ecce ego abscondar in campestribus deserti, donec veniat sermo a vobis indicans mihi. **29** Reportaverunt ergo Sadoc et Abiathar arcam Dei in Jerusalem, et manserunt ibi. **30** Porro David ascendebat clivum Olivarum, scandens et flens, nudis pedibus incedens, et operto capite: sed et omnis populus qui erat cum eo, operto capite ascendebat plorans. **31** Nuntiatum est autem David quod et Achitophel esset in conjuratione cum Absalom: dixitque David: Infatua, quæso, Domine, consilium Achitophel. **32** Cumque ascenderet David summitatem montis

15 Igitur post hæc fecit sibi Absalom currus, et equites, et quinquaginta viros qui præcederent eum. **2** Et mane consurgens Absalom, stabat juxta introitum portæ, et omnem virum qui habebat negotium ut veniret ad regis judicium, vocabat Absalom ad se, et dicebat: De qua civitate es tu? Qui respondens aiebat: Ex una tribu Israël ego sum servus tuus. **3** Respondebatque ei Absalom: Videntur mihi sermones tui boni et justi, sed non est qui te audiat constitutus a rege. Dicebatque Absalom: **4** Quis me constitutus judicem super terram, ut ad me veniant omnes qui habent negotium, et juste judicem? **5** Sed et cum accederet ad eum homo ut salutaret illum, extendebat manum suam, et apprehendens osculabatur eum. **6** Faciebatque hoc omni Israël venienti ad judicium ut audiretur a rege, et sollicitabat corda virorum Israël. **7** Post quadraginta autem annos, dixit Absalom ad regem David: Vadam, et reddam vota mea quæ vovi Domino in Hebron. **8** Vovens enim vovit servus tuus cum esset in Gessur Syriae, dicens: Si reduxerit me Dominus in Jerusalem, sacrificabo Domino. **9** Dixitque ei rex David: Vade in pace. Et surrexit, et abiit in Hebron. **10** Misit autem Absalom exploratores in universas tribus Israël, dicens: Statim ut audieritis clangorem buccinæ, dicite: Regnavit Absalom in Hebron. **11** Porro cum Absalom ierunt ducenti viri de Jerusalem vocati, eentes simplici corde, et causam penitus ignorantes. **12** Accersivit quoque Absalom Achitophel Gilonitem consiliarium David, de civitate sua Gilo. Cumque immolaret victimas, facta est conjuratio valida, populusque concurrens augebatur cum Absalom. **13** Venit igitur nuntius ad David, dicens: Toto corde universus Israël sequitur Absalom. **14** Et ait David servis suis qui erant cum eo in Jerusalem: Surgite, fugiamus: neque enim erit nobis effugium a facie

in quo adoratus erat Dominum, ecce occurrit si forte respiciat Dominus afflictionem meam, et ei Chusai Arachites, scissa veste, et terra pleno reddat mihi Dominus bonum pro maledictione hac capite. **33** Et dixit ei David: Si veneris tecum, eris hodierna. **13** Ambulabat itaque David et socii ejus mihi oneri: **34** si autem in civitatem revertaris, et per viam cum eo. Semei autem per jugum montis dixeris Absalom: Servus tuus sum, rex: sicut fui ex latere contra illum gradiebatur, maledicens, et servus patris tui, sic ero servus tuus: dissipabis mittens lapides adversum eum, terramque spargens. consilium Achitophel. **35** Habes autem tecum **14** Venit itaque rex, et universus populus cum eo Sadoc et Abiathar sacerdotes: et omne verbum lassus, et refocillati sunt ibi. **15** Absalom autem et quodcumque audieris de domo regis, indicabis omnis populus ejus ingressi sunt Jerusalem, sed et Sadoc et Abiathar sacerdotibus. **36** Sunt autem Achitophel cum eo. **16** Cum autem venisset Chusai cum eis duo filii eorum Achimaas filius Sadoc, et Arachites amicus David ad Absalom, locutus est ad Jonathas filius Abiathar: et mittetis per eos ad me omne verbum quod audieritis. **37** Veniente ergo Hæc est, inquit, gratia tua ad amicum tuum? Chusai amico David in civitatem, Absalom quoque ingressus est Jerusalem. quare non ivisti cum amico tuo? **18** Responditque Chusai ad Absalom: Nequaquam: quia illius ero, quem elegit Dominus, et omnis hic populus, et universus Israël: et cum eo manebo. **19** Sed ut et hoc inferam, cui ego servitus sum? nonne filio regis? Sicut parui patri tuo, ita parebo et tibi. **20** Dixit autem Absalom ad Achitophel: Initte consilium quid agere debeamus. **21** Et ait Achitophel ad Absalom: Ingredere ad concubinas patris tui, quas dimisit ad custodiendam domum: ut cum audierit omnis Israël quod foedaveris patrem tuum, roborentur tecum manus eorum. **22** Tetenderunt ergo Absalom tabernaculum in solario, ingressusque est ad concubinas patris sui coram universo Israël. **23** Consilium autem Achitophel quod dabat in diebus illis, quasi si quis consularet Deum: sic erat omne consilium Achitophel, et cum esset cum David, et cum esset cum Absalom.

16 Cumque David transisset paululum montis verticem, apparuit Siba puer Miphoboseth in occursum ejus, cum duobus asinis, qui onerati erant ducentis panibus, et centum alligaturis uvæ passæ, et centum massis palatharum, et utre vini. **2** Et dixit rex Sibæ: Quid sibi volunt hæc? Responditque Siba: Asini, domesticis regis ut sedeant: panes et palathæ ad vescendum pueris tuis: vinum autem ut bibat si quis defecerit in deserto. **3** Et ait rex: Ubi est filius domini tui? Responditque Siba regi: Remansit in Jerusalem, dicens: Hodie restituet mihi domus Israël regnum patris mei. **4** Et ait rex Sibæ: Tua sint omnia que fuerunt Miphoboseth. Dixitque Siba: Oro ut inveniam gratiam coram te, domine mi rex. **5** Venit ergo rex David usque Bahurim: et ecce egrediebatur inde vir de cognatione domus Saul, nomine Semei, filius Gera: procedebatque egrediens, et maledicebat, **6** mittebatque lapides contra David et contra universos servos regis David: omnis autem populus, et universi bellatores, a dextro et a sinistro latere regis incedebant. **7** Ita autem loquebatur Semei cum malediceret regi: qui cum eo est, percutiam regem desolatum. **3** Egredere, egredere, vir sanguinum, et vir Belial. **8** Et reducam universum populum, quomodo unus Reddidit tibi Dominus universum sanguinem domus Saul: quoniam invasisti regnum pro eo, et dedit Dominus regnum in manu Absalom filii tui: et ecce premunt te mala tua, quoniam vir sanguinum es. **9** **5** Ait autem Absalom: Vocate Chusai Arachiten, Dixit autem Abisai filius Sarviæ regi: Quare maledicit et audiamus quid etiam ipse dicat. **6** Cumque canis hic mortuus domino meo regi? vadam, et amputabo caput ejus. **10** Et ait rex: Quid mihi et vobis est, filii Sarviæ? dimittite eum, ut maledicat: facere debemus an non? quod das consilium? **7** Et Dominus enim præcepit ei ut malediceret David: et dixit Chusai ad Absalom: Non est bonum consilium quis est qui audeat dicere quare sic fecerit? **11** Et ait rex Abisai, et universis servis suis: Ecce filius Chusai: Tu nosti patrem tuum, et viros qui cum eo meus qui egressus est de utero meo, quærunt animam sunt, esse fortissimos et amaro animo, veluti si ursa meam: quanto magis nunc filius Jemini? Dimittite raptis catulis in saltu sæviat: sed et pater tuus vir eum ut maledicat juxta præceptum Domini: **12** bellator est, nec morabitur cum populo. **9** Forsitan

17 Dixit ergo Achitophel ad Absalom: Eligam mihi duodecim millia virorum, et consurgens persequar David hac nocte. **2** Et irruens super eum (quippe qui lassus est, et solitus manibus), percutiam eum: cumque fugerit omnis populus et omnis populus erit in pace. **4** Placuitque sermo ejus Absalom, et cunctis majoribus natu Israël. **5** Ait autem Absalom: Vocate Chusai Arachiten, et audiamus quid etiam ipse dicat. **6** Cumque venisset Chusai ad Absalom, ait Absalom ad eum: Hujuscemodi sermonem locutus est Achitophel: facere debemus an non? quod das consilium? **7** Et dixit Chusai ad Absalom: Non est bonum consilium quod dedit Achitophel hac vice. **8** Et rursum intulit Chusai: Tu nosti patrem tuum, et viros qui cum eo sunt, esse fortissimos et amaro animo, veluti si ursa raptis catulis in saltu sæviat: sed et pater tuus vir bellator est, nec morabitur cum populo. **9** Forsitan

nunc latitat in foveis, aut in uno, quo voluerit, loco: suam: et disposita domo sua, suspedio interiit, et et cum ceciderit unus quilibet in principio, audiet sepultus est in sepulchro patris sui. **24** David autem quicumque audierit, et dicet: Facta est plaga in venit in castra, et Absalom transivit Jordanem, populo qui sequebatur Absalom. **10** Et fortissimus ipse et omnes viri Israël cum eo. **25** Amasam vero quisque, cuius cor est quasi leonis, pavore solvetur: constituit Absalom pro Joab super exercitum: Amasa scit enim omnis populus Israël fortem esse patrem autem erat filius viri qui vocabatur Jetra de Jezraëli, tuum, et robustos omnes qui cum eo sunt. **11** Sed hoc qui ingressus est ad Abigail filiam Naas, sororem mihi videtur rectum esse consilium. Congregetur Sarviae, quae fuit mater Joab. **26** Et castrametatus ad te universus Israël, a Dan usque Bersabee, quasi est Israël cum Absalom in terra Galaad. **27** Cumque arena maris innumerabilis: et tu eris in medio venisset David in castra, Sobi filius Naas de Rabbath eorum. **12** Et irruemus super eum in quocumque loco inventus fuerit, et operiemus eum, sicut cadere Lodabar, et Berzellai Galaadites de Rogelim, **28** solet ros super terram: et non relinquemus de obtulerunt ei stratoria, et tapetia, et vasa fictilia, viris qui cum eo sunt, ne unum quidem. **13** Quod frumentum, et hordeum, et farinam, et polentiam, si urbem aliquam fuerit ingressus, circumdabit et fabam, et lentem, et frixum cicer, **29** et mel, et omnis Israël civitati illi funes, et trahemus eam in butyrum, oves, et pingues vitulos: dederuntque torrentem, ut non reperiatur ne calculus quidem David, et populo qui cum eo erat, ad vescendum: ex ea. **14** Dixitque Absalom, et omnes viri Israël: suspicati enim sunt populum fame et siti fatigari in Melius est consilium Chusai Arachitae, consilio Achitophel: Domini autem nutu dissipatum est consilium Achitophel utile, ut induceret Dominus super Absalom malum. **15** Et ait Chusai Sadoc et Abiathar sacerdotibus: Hoc et hoc modo consilium dedit Achitophel Absalom et senioribus Israël: et ego tale et tale dedi consilium. **16** Nunc ergo mittite cito, et nuntiate David, dicentes: Ne moreris nocte hac in campestribus deserti, sed absque dilatione transgredere: ne forte absorbeatur rex, et omnis populus qui cum eo est. **17** Jonathas autem et Achimaas stabant juxta fontem Rogel: abiit ancilla et nuntiavit eis. Et illi profecti sunt, ut referrent ad regem David nuntium: non enim poterant videri, aut introire civitatem. **18** Vident autem eos quidam puer, et indicavit Absalom: illi vero concito gradu ingressi sunt domum cujusdam viri in Bahurim, qui habebat puteum in vestibulo suo: et descenderunt in eum. **19** Tulit autem mulier, et expandit velamen super os putei, quasi siccans ptisanas: et sic latuit res. **20** Cumque venissent servi Absalom in domum, ad mulierem dixerunt: Ubi est Achimaas et Jonathas? Et respondit eis mulier: Transierunt festinanter, gustata paululum aqua. At hi qui quæabant, cum non reperissent, reversi sunt in Jerusalem. **21** Cumque abiissent, ascenderunt illi de puteo, et pergentes nuntiaverunt regi David, et dixerunt: Surgite, et transite cito fluvium: quoniam hujuscemodi dedit consilium contra vos Achitophel. **22** Surrexit ergo David, et omnis populus qui cum eo erat, et transierunt Jordanem, donec dilucesceret: et ne unus quidem residuus fuit, qui non transisset fluvium. **23** Porro Achitophel videns quod non fuisset factum consilium suum, stravit asinum suum, surrexitque, et abiit in domum suam et in civitatem

18 Igitur considerato David populo suo, constituit super eos tribunos et centuriones, 2 et dedit populi tertiam partem sub manu Joab, et tertiam partem sub manu Abisai filii Sarviae fratris Joab, et tertiam partem sub manu Ethai, qui erat de Geth. Dixitque rex ad populum: Egrediar et ego vobiscum. **3** Et respondit populus: Non exhibis: sive enim fugerimus, non magnopere ad eos de nobis pertinebit: sive media pars ceciderit e nobis, non satis curabunt, quia tu unus pro decem millibus computaris: melius est igitur ut sis nobis in urbe præsidio. **4** Ad quos rex ait: Quod vobis videtur rectum, hoc faciam. Stetit ergo rex juxta portam: egrediebaturque populus per turmas suas centeni et mileni. **5** Et præcepit rex Joab, et Abisai, et Ethai, dicens: Servate mihi puerum Absalom. Et omnis populus audiebat præcipientem regem cunctis principibus pro Absalom. **6** Itaque egressus est populus in campum contra Israël, et factum est prælium in saltu Ephraim. **7** Et cæsus est ibi populus Israël ab exercitu David, factaque est plaga magna in die illa, viginti millium. **8** Fuit autem ibi prælium dispersum super faciem omnis terræ, et multo plures erant quos saltus consumpsérat de populo, quam hi quos voraverat gladius in die illa. **9** Accidit autem ut occurreret Absalom servis David, sedens mulo: cumque ingressus fuisset mulus subter condensam quercum et magnam, adhæsit caput ejus querci: et illo suspenso inter cælum et terram, mulus cui insederat, pertransivit. **10** Vedit autem hoc quispiam, et nuntiavit Joab, dicens: Vidi Absalom pendere de queru. **11** Et ait Joab viro qui nuntiaverat ei: Si vidisti, quare non confodisti

eum cum terra, et ego dedissem tibi decem argenti regem. **29** Et ait rex: Estne pax pueru Absalom? siclos, et unum balteum? **12** Qui dixit ad Joab: Dixitque Achimaas: Vidi tumultum magnum cum Si appenderes in manibus meis mille argenteos, mitteret Joab servus tuus, o rex, me servum tuum: nequaquam mitterem manum meam in filium regis: nescio aliud. **30** Ad quem rex: Transi, ait, et sta hic. audientibus enim nobis præcepit rex tibi, et Abisai, Cumque ille transisset, et stare, **31** apparuit Chusi: et Ethai, dicens: Custodite mihi puerum Absalom. et veniens ait: Bonum apporto nuntium, domine **13** Sed etsi fecissem contra animam meam audacter, mi rex: judicavit enim pro te Dominus hodie de nequaquam hoc regem latere potuisset, et tu stares manu omnium qui surrexerunt contra te. **32** Dixit ex adverso? **14** Et ait Joab: Non sicut tu vis, sed autem rex ad Chusi: Estne pax pueru Absalom? aggrediar eum coram te. Tulit ergo tres lanceas in Cui respondens Chusi: Fiant, inquit, sicut puer, manu sua, et infixit eas in corde Absalom: cumque inimici domini mei regis, et universi qui consurgunt adhuc palpitaret härens in queru, **15** cucurrerunt rex, ascendit coenaculum portæ, et levigatus. **33** Contristatus itaque decem juvenes armigeri Joab, et percutientes rex, ascendi coenaculum portæ, et levigatus. Et sic interfecerunt eum. **16** Cecinuit autem Joab buccina, loquebatur, vadens: Fili mi Absalom, Absalom fili et retinuit populum, ne persequeretur fugientem mi: quis mihi tribuat ut ego moriar pro te, Absalom Israël, volens parcere multitudini. **17** Et tulerunt fili mi, fili mi Absalom?

Absalom, et projecerunt eum in saltu, in foveam grandem, et comportaverunt super eum acervum lapidum magnum nimis: omnis autem Israël fugit in tabernacula sua. **18** Porro Absalom erexerat sibi, cum adhuc viveret, titulum qui est in Valle regis: dixerat enim: Non habeo filium, et hoc erit monumentum nominis mei. Vocavitque titulum nomine suo, et appellatur Manus Absalom, usque ad hanc diem. **19** Achimaas autem filius Sadoc, ait: Curram, et nuntiabo regi quia judicium fecerit ei Dominus de manu inimicorum ejus. **20** Ad quem Joab dixit: Non eris nuntius in hac die, sed nuntiabis in alia: hodie nolo te nuntiare: filius enim regis est mortuus. **21** Et ait Joab Chusi: Vade, et nuntia regi quæ vidisti. Adoravit Chusi Joab, et cucurrit. **22** Rursus autem Achimaas filius Sadoc dixit ad Joab: Quid impedit si etiam ego curram post Chusi? Dixitque ei Joab: Quid vis currere, fili mi? non eris boni nuntii bajulus. **23** Qui respondit: Quid enim si cucurrero? Et ait ei: Curre. Currens ergo Achimaas per viam compendii, transivit Chusi. **24** David autem sedebat inter duas portas: speculator vero, qui erat in fastigio portæ super murum, elevans oculos, vidit hominem currentem solum. **25** Et exclamans indicavit regi: dixitque rex: Si solus est, bonus est nuntius in ore ejus. Properante autem illo, et accidente propius, **26** vidi speculatorum hominem alterum currentem, et vociferans in culmine, ait: Apparet mihi alter homo currens solus. Dixitque rex: Et iste bonus est nuntius. **27** Speculator autem: Contemplor, ait, cursum prioris, quasi cursum Achimaas filii Sadoc. Et ait rex: Vir bonus est, et nuntium portans bonum venit. **28** Clamans autem Achimaas, dixit ad regem: Salve rex. Et adorans regem coram eo pronus in terram, ait: Benedictus Dominus Deus tuus, qui conclusit homines qui levaverunt manus suas contra dominum meum

Cui respondens Chusi: Fiant, inquit, sicut puer, inimici domini mei regis, et universi qui consurgunt adversus eum in malum. **33** Contristatus itaque rex, ascendi coenaculum portæ, et levigatus. Et sic interfecerunt eum. **16** Cecinuit autem Joab buccina, loquebatur, vadens: Fili mi Absalom, Absalom fili et retinuit populum, ne persequeretur fugientem mi: quis mihi tribuat ut ego moriar pro te, Absalom fili mi, fili mi Absalom?

19 Nuntiatum est autem Joab quod rex fleret et lugeret filium suum, **2** et versa est victoria in luctum in die illa omni populo: audivit enim populus in die illa dici: Dolet rex super filio suo. **3** Et declinavit populus in die illa ingredi civitatem, quomodo declinare solet populus versus et fugiens de prælio. **4** Porro rex operuit caput suum, et clamabat voce magna: Fili mi Absalom, Absalom fili mi, fili mi. **5** Ingressus ergo Joab ad regem in domum, dixit: Confudisti hodie vultus omnium servorum tuorum, qui salvam fecerunt animam tuam, et animam filiorum tuorum et filiarum tuarum, et animam uxorum tuarum, et animam concubinarum tuarum. **6** Diligis odientes te, et odio habes diligentes te: et ostendisti hodie quia non curas de ducibus tuis et de servis tuis: et vere cognovi modo, quia si Absalom viveret, et omnes nos occubuissemus, tunc placeret tibi. **7** Nunc igitur surge, et procede, et alloquens satisfac servis tuis: juro enim tibi per Dominum quod si non exieris, ne unus quidem remansurus sit tecum nocte hac: et pejus erit hoc tibi quam omnia mala quæ venerunt super te ab adolescentia tua usque in præsens. **8** Surrexit ergo rex et sedit in porta: et omni populo nuntiatum est quod rex sederet in porta. Venitque universa multitudo coram rege: Israël autem fugit in tabernacula sua. **9** Omnis quoque populus certabat in cunctis tribubus Israël, dicens: Rex liberavit nos de manu inimicorum nostrorum; ipse salvavit nos de manu Philistinorum: et nunc fugit de terra propter Absalom. **10** Absalom autem, quem unximus super nos, mortuus est in bello: usquequo siletis, et non reducitis regem? **11** Rex vero David misit ad Sadoc et Abiathar sacerdotes, dicens: Loquimini ad maiores natu Juda, dicentes: Cur venitis novissimi ad reducendum regem in domum suam? (Sermo

autem omnis Israël pervenerat ad regem in domo regi: Etiam cuncta accipiat, postquam reversus ejus.) **12** Fratres mei vos, os meum, et caro mea est dominus meus rex pacifice in domum suam. vos, quare novissimi reducitis regem? **13** Et Amasæ **31** Berzellai quoque Galaadites, descendens de dicite: Nonne os meum, et caro mea es? hæc faciat Rogelim, traduxit regem Jordanem, paratus etiam mihi Deus, et hæc addat, si non magister militiæ ultra fluvium prosequi eum. **32** Erat autem Berzellai fueris coram me omni tempore pro Joab. **14** Et Galaadites senex valde, id est, octogenarius, et ipse inclinavit cor omnium virorum Juda quasi viri præbuit alimenta regi cum moraretur in castris: unius: miseruntque ad regem, dicentes: Revertere fuit quippe vir dives nimis. **33** Dixit itaque rex tu, et omnes servi tui. **15** Et reversus est rex, et ad Berzellai: Veni mecum, ut requiescas securus venit usque ad Jordanem: et omnis Juda venit mecum in Jerusalem. **34** Et ait Berzellai ad regem: usque in Galgalam ut occurreret regi, et traduceret Quot sunt dies annorum vitæ meæ, ut ascendam eum Jordanem. **16** Festinavit autem Semei filius cum rege in Jerusalem? **35** Octogenarius sum hodie: Gera filii Jemini de Bahurim, et descendit cum numquid vigent sensus mei ad discernendum suave viris Juda in occursum regis David, **17** cum mille aut amarum? aut delectare potest servum tuum viris de Benjamin, et Siba puer de domo Saul: et cibus et potus? vel audire possum ultra vocem quindecim filii ejus, ac viginti servi erant cum eo: et cantorum atque cantatricum? quare servus tuus sit irrumpentes Jordanem, ante regem **18** transierunt oneri domino meo regi? **36** Paululum procedam vada, ut traducerent domum regis, et facerent juxta famulus tuus ab Jordane tecum: non indigeo hac jussionem ejus: Semei autem filius Gera prostratus vicissitudine, **37** sed obsecro ut revertar servus coram rege, cum jam transisset Jordanem, **19** dixit tuus, et moriar in civitate mea, et sepeliar juxta ad eum: Ne reputes mihi, domine mi, iniquitatem, sepulchrum patris mei et matris meæ. Est autem neque memineris injuriarum servi tui in die qua servus tuus Chamaam: ipse vadat tecum, domine egressus es, domine mi rex, de Jerusalem, neque mi rex, et fac ei quidquid tibi bonum videtur. **38** ponas, rex, in corde tuo. **20** Agnosco enim servus Dicit itaque ei rex: Mecum transeat Chamaam, et tuus peccatum meum: et idcirco hodie primus veni ego faciam ei quidquid tibi placuerit: et omne quod de omni domo Joseph, descendique in occursum petieris a me, impetrabis. **39** Cumque transisset domini mei regis. **21** Respondens vero Abisai filius universus populus et rex Jordanem, osculatus est Sarviæ, dixit: Numquid pro his verbis non occidetur rex Berzellai, et benedixit ei: et ille reversus est Semei, quia maledixit christo Domini? **22** Et ait in locum suum. **40** Transivit ergo rex in Galgalam, David: Quid mihi et vobis, filii Sarviæ? cur efficimini et Chamaam cum eo. Omnis autem populus Juda mihi hodie in satan? ergone hodie interficietur traduxerat regem, et media tantum pars adfuerat vir in Israël? an ignoro hodie me factum regem de populo Israël. **41** Itaque omnes viri Israël super Israël? **23** Et ait rex Semei: Non morieris. concurrentes ad regem dixerunt ei: Quare te furati Juravtique ei. **24** Miphiboseth quoque filius Saul sunt fratres nostri viri Juda, et traduxerunt regem descendit in occursum regis, illotis pedibus et et domum ejus Jordanem, omnesque viros David intonsa barba: vestesque suas non laverat a die qua cum eo? **42** Et respondit omnis vir Juda ad viros egressus fuerat rex, usque ad diem reversionis ejus Israël: Quia mihi propior est rex: cur irasperis super in pace. **25** Cumque Jerusalem occurrisset regi, dixit hac re? numquid comedimus aliquid ex rege, aut ei rex: Quare non venisti mecum, Miphiboseth? munera nobis data sunt? **43** Et respondit vir Israël **26** Et respondens ait: Domine mi rex, servus meus ad viros Juda, et ait: Decem partibus major ego contempsit me: dixique ei ego famulus tuus ut sum apud regem, magisque ad me pertinet David sterneret mihi asinum, et ascendens abirem cum quam ad te: cur fecisti mihi injuriam, et non mihi rege: claudis enim sum servus tuus. **27** Insuper nuntiatum est priori, ut reducerem regem meum? et accusavit me servum tuum ad te dominum Durius autem responderunt viri Juda viris Israël, meum regem: tu autem, domine mi rex, sicut angelus Dei es: fac quod placitum est tibi. **28** Neque enim fuit domus patris mei, nisi morti obnoxia domino meo regi: tu autem posuisti me servum tuum inter convivas mensæ tuae: quid ergo habeo justæ querelæ? aut quid possum ultra vociferari ad regem? **29** Ait ergo ei rex: Quid ultra loqueris? fixum est quod locutus sum: tu et Siba dividite possessiones. **30** Responditque Miphiboseth

20 Accidit quoque ut ibi esset vir Belial, nomine Seba, filius Bochri, vir Jemineus: et cecinit buccina, et ait: Non est nobis pars in David, neque hæreditas in filio Isai: revertere in tabernacula tua, Israël. **2** Et separatus est omnis Israël a David, secutusque est Seba filium Bochri: viri autem Juda adhæserunt regi suo a Jordane usque Jerusalem. **3** Cumque venisset rex in domum suam

in Jerusalem, tulit decem mulieres concubinas quas dereliquerat ad custodiendam domum, et tradidit hæreditatem Domini? **20** Respondensque Joab, eas in custodiam, alimenta eis præbens: et non est ingressus ad eas, sed erant clausæ usque in diem mortis suæ in viduitate viventes. **4** Dixit autem rex Amasæ: Convoca mihi omnes viros Juda in diem tertium, et tu adesto præsens. **5** Abiit ergo Amasa ut convocaret Judam, et moratus est extra placitum quod ei constituerat rex. **6** Ait autem David ad Abisai: Nunc magis afflicturus est nos Seba filius Bochri quam Absalom: tolle igitur servos domini tui, et persequere eum, ne forte inveniat civitates munitas, et effugiat nos. **7** Egressi sunt ergo cum eo viri Joab, Cerethi quoque et Phelethi: et omnes robusti exierunt de Jerusalem ad persequendum Seba filium Bochri. **8** Cumque illi essent juxta lapidem grandem qui est in Gabaon, Amasa veniens occurrit eis. Porro Joab vestitus erat tunica stricta ad mensuram habitus sui, et desuper accinctus gladio dependente usque ad ilia, in vagina, qui fabricatus levi motu egredi poterat, et percutere. **9** Dixit itaque Joab ad Amasam: Salve mi frater. Et tenuit manu dextera mentum Amasæ, quasi osculans eum. **10** Porro Amasa non observavit gladium quem habebat Joab: qui percussit eum in latere, et effudit intestina ejus in terram, nec secundum vulnus apposuit: et mortuus est. Joab autem, et Abisai frater ejus, persecuti sunt Seba filium Bochri. **11** Interea quidam viri, cum stetissent juxta cadaver Amasæ, de sociis Joab, dixerunt: Ecce qui esse voluit pro Joab comes David. **12** Amasa autem conspersus sanguine jacebat in media via. Vedit hoc quidam vir, quod subsisteret omnis populus ad videndum eum, et amovit Amasam de via in agrum, operuitque eum vestimento, ne subsisterent transeuntes propter eum. **13** Amoto ergo illo de via, transibat omnis vir sequens Joab ad persequendum Seba filium Bochri. **14** Porro ille transierat per omnes tribus Israël in Abelam et Bethmaacha: omnesque viri electi congregati fuerant ad eum. **15** Venerunt itaque, et oppugnabant eum in Abela et in Bethmaacha, et circumdederunt munitionibus civitatem, et obsessa est urbs: omnis autem turba quæ erat cum Joab, moliebatur destruere muros. **16** Et exclamavit mulier sapiens de civitate: Audite, audite: dicite Joab: Appropinqua huc, et loquar tecum. **17** Qui cum accessisset ad eam, ait illi: Tu es Joab? Et ille respondit: Ego. Ad quem sic locuta est: Audi sermones ancillæ tuae. Qui respondit: Audio. **18** Rursumque illa: Sermo, inquit, dicebatur in veteri proverbio: Qui interrogant, interrogent in Abela: et sic perficiebant. **19** Nonne ego sum quæ respondeo veritatem in Israël, et tu quæris subvertere civitatem et evertere matrem in Israël? quare præcipitas dereliquerat ad custodiendam domum, et tradidit hæreditatem Domini?

20 Respondensque Joab, ait: Absit, absit hoc a me: non præcipito, neque demolior. **21** Non sic se habet res, sed homo de mortis suæ in viduitate viventes. monte Ephraim, Seba filius Bochri cognomine, levavit manum suam contra regem David: tradite illum solum, et recedemus a civitate. Et ait mulier ad Joab: Ecce caput ejus mittetur ad te per murum.

22 Ingressa est ergo ad omnem populum, et locuta est eis sapienter: qui abscissum caput Seba filii Bochri projecterunt ad Joab. Et ille cecinit tuba, et recesserunt ab urbe, unusquisque in tabernacula sua: Joab autem reversus est Jerusalem ad regem. **23** Fuit ergo Joab super omnem exercitum Israël: Banaias autem filius Jojadæ super Cerethæos et Seba filium Bochri. **24** Aduram vero super tributa: porro Josaphat filius Ahilud, a commentariis: **25** Siva autem, scriba: Sadoc vero et Abiathar, sacerdotes. **26** Ira autem Jairites erat sacerdos David.

21 Facta est quoque famæ in diebus David tribus annis jugiter: et consuluit David oraculum Domini. Dixitque Dominus: Propter Saul, et domum ejus sanguinum, quia occidit Gabaonitas. **2** Vocatis ergo Gabaonitis rex, dixit ad eos (porro Gabaonitæ non erant de filiis Israël, sed reliquæ Amorræorum: filii quippe Israël juraverant eis, et voluit Saul percutere eos zelo, quasi pro filiis Israël et Juda), **3** dixit ergo David ad Gabaonitas: Quid faciam vobis? et quod erit vestri piaculum, ut benedicatis hæreditati Domini? **4** Dixeruntque ei Gabaonitæ: Non est nobis super argento et auro quæstio, sed contra Saul, et contra dominum ejus: neque volumus ut interficiatur homo de Israël. Ad quos rex ait: Quid ergo vultis ut faciam vobis? **5** Qui dixerunt regi: Virum qui attrivit nos et oppressit inique, ita delere debemus, ut ne unus quidem residuus sit de stirpe ejus in cunctis finibus Israël. **6** Dentur nobis septem viri de filiis ejus, ut crucifigamus eos Domino in Gabaa Saul, quondam electi Domini. Et ait rex: Ego dabo. **7** Pepercitque rex Miphiboseth filio Jonathæ filii Saul, propter jusjurandum Domini quod fuerat inter David et inter Jonathan filium Saul. **8** Tulit itaque rex duos filios Respha filiæ Aja quos peperit Sauli, Armoni, et Miphiboseth: et quinque filios Michol filiæ Saul quos generat Hadrieli filio Berzellai, qui fuit de Molathi, **9** et dedit eos in manus Gabaonitarum: qui crucifixerunt eos in monte coram Domino: et ceciderunt hi septem simul occisi in diebus messis primis, incipiente messione hordei. **10** Tollens autem Respha filia Aja cilicium, substravit sibi supra petram ab initio messis, donec stillaret aqua super

eos de cælo: et non dimisit aves lacerare eos per terra; fundamenta montium concussa sunt, et diem, neque bestias per noctem. **11** Et nuntiata conquassata: quoniam iratus est eis. **9** Ascendit sunt David quæ fecerat Respha filia Aja, concubina fumus de naribus ejus, et ignis de ore ejus vorabit: Saul. **12** Et abiit David, et tulit ossa Saul, et ossa carbones succensi sunt ab eo. **10** Inclinavit cælos, et Jonathæ filii ejus, a viris Jabel Galaad, qui furati descendit: et caligo sub pedibus ejus. **11** Et ascendit fuerant ea de platea Bethsan in qua suspenderant super cherubim, et volavit: et lapsus est super eos Philisthiim cum interfecissent Saul in Gelboë: pennis venti. **12** Posuit tenebras in circuitu suo **13** et asportavit inde ossa Saul, et ossa Jonathæ filii latibulum, cibrans aquas de nubibus cælorum. ejus: et colligentes ossa eorum qui affixi fuerant, **14** **13** Præ fulgore in conspectu ejus, succensi sunt sepelierunt ea cum ossibus Saul et Jonathæ filii ejus carbones ignis. **14** Tonabit de cælo Dominus, et in terra Benjamin, in latere, in sepulchro Cis patris excelsus dabit vocem suam. **15** Misit sagittas et ejus: feceruntque omnia quæ præceperat rex, et dissipavit eos; fulgur, et consumpsit eos. **16** Et repropitiatus est Deus terræ post hæc. **15** Factum est apparuerunt effusiones maris, et revelata sunt autem rursum prælium Philistinorum adversum fundamenta orbis ab increpatione Domini, ab Israël, et descendit David, et servi ejus cum eo, et inspiratione spiritus furoris ejus. **17** Misit de excelso, pugnabant contra Philisthiim. Deficiente autem et assumpsit me, et extraxit me de aquis multis. **18** David, **16** Jesibenob, qui fuit de genere Arapha, Liberavit me ab inimico meo potentissimo, et ab cuius ferrum hastæ trecentas uncias appendebat, his qui oderant me: quoniam robustiores me erant. et accinctus erat ense novo, nitus est percutere **19** Prævenit me in die afflictionis meæ, et factus David. **17** Præsilioque ei fuit Abisai filius Sarviæ, et est Dominus firmamentum meum. **20** Et eduxit me percussum Philisthæum interfecit. Tunc juraverunt in latitudinem: liberavit me, quia complacui ei. **21** viri David, dicentes: Jam non egredieris nobiscum in Retribuet mihi Dominus secundum justitiam meam: bellum, ne extingas lucernam Israël. **18** Secundum et secundum munditiam manuum mearum reddet quoque bellum fuit in Gob contra Philisthæos: mihi. **22** Quia custodivi vias Domini, et non egi impie tunc percussit Sobochai et Husati, Saph de stirpe a Deo meo. **23** Omnia enim judicia ejus in conspectu Arapha de genere gigantum. **19** Tertium quoque fuit meo, et præcepta ejus non amovi a me. **24** Et ero bellum in Gob contra Philisthæos, in quo percussit perfectus cum eo, et custodiam me ab iniquitate Adeodatus filius Saltus polymitarius Bethlehemites mea. **25** Et restituet mihi Dominus secundum Goliath Gethæum, cuius hostile hasta erat quasi justitiam meam, et secundum munditiam manuum liciatorum texentium. **20** Quartum bellum fuit in mearum in conspectu oculorum suorum. **26** Cum Geth: in quo vir fuit excelsus, qui senos in manibus sancto sanctus eris, et cum robusto perfectus. **27** pedibusque habebat digitos, id est, viginti quatuor: Cum electo electus eris, et cum perverso perverteris. et erat de origine Arapha. **21** Et blasphemavit Israël: **28** Et populum pauperem salvum facies: oculisque percussit autem eum Jonathan filius Samaa fratris David. **22** Hi quatuor nati sunt de Arapha in Geth, et ceciderunt in manu David et servorum ejus.

22 Locutus est autem David Domino verba carminis hujus in die qua liberavit eum Dominus de manu omnium inimicorum suorum, et de manu Saul. **2** Et ait: [Dominus petra mea, et robur meum, et salvator meus. **3** Deus fortis meus: sperabo in eum; scutum meum, et cornu salutis meæ: elevator meus, et refugium meum; salvator meus: de iniquitate liberabis me. **4** Laudabilem invocabo Dominum, et ab inimicis meis salvus ero. **5** Quia circumdederunt me contritiones mortis: torrentes Belial terruerunt me. **6** Funes inferni circumdederunt me: prævenerunt me laquei mortis. (**Sheol h7585**) **7** In tribulatione mea invocabo Dominum, et ad Deum meum clamabo: et exaudiet de templo suo vocem meam, et clamor meus veniet ad aures ejus. **8** Commota est et contremuit

In te enim curram accinctus: in Deo meo transiliam murum. **31** Deus, immaculata via ejus; eloquium Domini igne examinatum: scutum est omnium sperantium in se. **32** Quis est Deus præter Dominum, et quis fortis præter Deum nostrum? **33** Deus qui accinxit me fortitudine, et complanavit perfectam viam meam. **34** Coæquans pedes meos cervis, et super excelsa mea statuens me; **35** docens manus meas ad prælium, et componens quasi arcum æreum brachia mea. **36** Dedisti mihi clypeum salutis tuæ, et mansuetudo tua multiplicavit me. **37** Dilatabis gressus meos subtus me, et non deficient tali mei. **38** Persequar inimicos meos, et conteram, et non convertar donec consumam eos. **39** Consumam eos et confringam, ut non consurgant: cadent sub pedibus meis. **40** Accinxisti me fortitudine ad prælium: incurvasti resistentes mihi subtus me. **41** Inimicos meos dedisti mihi dorsum; odientes me,

et disperdam eos. **42** Clamabunt, et non erit qui tempore messis ad David in speluncam Odollam: salvet; ad Dominum, et non exaudiet eos. **43** Delebo castra autem Philistinorum erant posita in Valle eos ut pulverem terræ; quasi lutum platearum gigantum. **14** Et David erat in præsidio: porro comminuam eos atque confringam. **44** Salvabis me a statio Philistinorum tunc erat in Bethlehem. **15** contradictionibus populi mei; custodies me in caput Desideravit ergo David, et ait: O si quis mihi daret gentium: populus quem ignoro serviet mihi. **45** Filii potum aquæ de cisterna quæ est in Bethlehem alieni resistent mihi; auditu auris obedient mihi. **46** juxta portam! **16** Irruperunt ergo tres fortes castra Filii alieni defluxerunt, et contrahentur in angustiis Philistinorum, et hauserunt aquam de cisterna suis. **47** Vivit Dominus, et benedictus Deus meus, et Bethlehem, quæ erat juxta portam, et attulerunt ad exaltabitur Deus fortis salutis meæ. **48** Deus qui das vindictas mihi, et dejicis populos sub me. **49** Qui educis me ab inimicis meis, et a resistantibus mihi elevas me: a viro iniquo liberabis me. **50** Propterea confitebor tibi, Domine, in gentibus, et nomini tuo cantabo: **51** magnificans salutes regis sui, et faciens misericordiam christo suo David, et semini ejus in sempiternum.]

23 Hæc autem sunt verba David novissima. Dixit David filius Isai: [Dixit vir, cui constitutum est de christo Dei Jacob, egregius psaltes Israël: **2** Spiritus Domini locutus est per me, et sermo ejus per linguam meam. **3** Dicit Deus Israël mihi, locutus est fortis Israël: Dominator hominum, justus dominator in timore Dei, **4** sicut lux auroræ, oriente sole, mane absque nubibus rutilat: et sicut pluviis germinat herba de terra. **5** Nec tanta est domus mea apud Deum, ut pactum æternum iniret mecum, firmum in omnibus atque munitum. Cuncta enim salus mea, et omnis voluntas, nec est quidquam ex ea quod non germinet. **6** Prævaricatores autem quasi spinæ evellicantur universi, quæ non tolluntur manibus. **7** Et si quis tangere voluerit eas, armabitur ferro et ligno lanceato, igneque succensæ comburentur usque ad nihilum.] **8** Hæc nomina fortium David. Sedens in cathedra sapientissimus princeps inter tres, ipse est quasi tenerrimus ligni vermiculus, qui octingentos interfecit impetu uno. **9** Post hunc, Eleazar filius patrui ejus Ahohites inter tres fortes, qui erant cum David quando probraverunt Philisthiim, et congregati sunt illuc in prælium. **10** Cumque ascendissent viri Israël, ipse stetit et percussit Philisthæos donec deficeret manus ejus, et obrigesceret cum gladio: fecitque Dominus salutem magnam in die illa: et populus qui fugerat, reversus est ad cæsorum spolia detrahenda. **11** Et post hunc, Semma filius Age de Arari. Et congregati sunt Philisthiim in statione: erat quippe ibi ager lente plenus. Cumque fugisset populus a facie Philisthiim, **12** stetit ille in medio agri, et tuitus est eum, percussitque Philisthæos: et fecit Dominus salutem magnam. **13** Necnon et ante descenderant tres qui erant principes inter triginta, et venerant

David: at ille noluit bibere, sed libavit eam Domino, **17** dicens: Propitius sit mihi Dominus, ne faciam hoc: num sanguinem hominum istorum qui profecti sunt, et animarum periculum bibam? Noluit ergo bibere. Hæc fecerunt tres robustissimi. **18** Abisai quoque frater Joab filius Sarviæ, princeps erat de tribus: ipse est qui levavit hastam suam contra trecentos, quos interfecit: nominatus in tribus, **19** et inter tres nobilior, eratque eorum princeps, sed usque ad tres primos non pervenerat. **20** Et Banaias filius Jojadæ viri fortissimi, magnorum operum, de Cabseel. Ipse percussit duos leones Moab, et ipse descendit, et percussit leonem in media cisterna in diebus nivis. **21** Ipse quoque interfecit virum ægyptium, virum dignum spectaculo, habentem in manu hastam: itaque cum descendisset ad eum in virga, vi extorsit hastam de manu Ægyptii, et interfecit eum hasta sua. **22** Hæc fecit Banaias filius Jojadæ. **23** Et ipse nominatus inter tres robustos, qui erant inter triginta nobiliores: verumtamen usque ad tres non pervenerat: fecitque eum sibi David auricularium, a secreto. **24** Asaël frater Joab inter triginta, Elehanan filius patrui ejus de Bethlehem, **25** Semma de Harodi, Elica de Harodi, **26** Heles de Phalti, Hira filius Acces de Thecua, **27** Abiezer de Anathoth, Mobonnai de Husati, **28** Selmon Ahohites, Maharai Netophathites, **29** Heled filius Baana, et ipse Netophathites, Ithai filius Ribai de Gabaath filiorum Benjamin, **30** Banaia Pharathonites, Heddai de torrente Gaas, **31** Abialbon Arbathites, Azmaveth de Beromi, **32** Eliaba de Salaboni. Filii Jassen, Jonathan, **33** Semma de Orori, Ajam filius Sarar Arorites, **34** Eliphelet filius Aasbai filii Machati, Eliam filius Achitophel Gelonites, **35** Hesrai de Carmelo, Pharai de Arbi, **36** Igaal filius Nathan de Soba, Bonni de Gadi, **37** Selec de Ammoni, Naharai Berothites armiger Joab filii Sarviæ, **38** Ira Jethrites, Gareb et ipse Jethrites, **39** Urias Hethæus: omnes triginta septem.

24 Et addidit furor Domini irasci contra Israël, commovitque David in eis dicentem: Vade, numera Israël et Judam. **2** Dixitque rex ad Joab principem exercitus sui: Perambula omnes

tribus Israël a Dan usque Bersabee, et numerate populum, ut sciam numerum ejus. **3** Dixitque Joab regi: Adaugeat Dominus Deus tuus ad populum tuum, quantus nunc est, iterumque centuplicet in conspectu domini mei regis: sed quid sibi dominus regem prono vultu in terram, et ait: Quid causæ meus rex vult in re hujuscemodi? **4** Obtinuit autem est ut veniat dominus meus rex ad servum suum? sermo regis verba Joab et principum exercitus: Cui David ait: Ut emam a te aream, et ædificem egressusque est Joab et princeps militum a facie altare Domino, et casset imperfectio quæ grassatur regis, ut numerarent populum Israël. **5** Cumque in populo. **22** Et ait Areuna ad David: Accipiat, et pertransissent Jordanem, venerunt in Aroë ad offerat dominus meus rex sicut placet ei: habes dexteram urbis, quæ est in valle Gad: **6** et per Jazer boves in holocaustum, et plaustrum, et juga boum transierunt in Galaad, et in terram inferiorem Hodsi, in usum lignorum. **23** Omnia dedit Areuna rex et venerunt in Dan silvestria. Circumeuntesque regi: dixitque Areuna ad regem: Dominus Deus juxta Sidonem, **7** transierunt prope moenia Tyri, et tuus suscipiat votum tuum. **24** Cui respondens omnem terram Hevæi et Chananæi, veneruntque ad rex, ait: Nequaquam ut vis, sed emam pretio a meridiem Juda in Bersabee: **8** et lustrata universa terra, et non offeram Domino Deo meo holocausta terra, affuerunt post novem menses et viginti dies in gratuitta. Emit ergo David aream, et boves, argenti Jerusalem. **9** Dedit ergo Joab numerum descriptionis populi regi, et inventa sunt de Israël octingenta milia virorum fortium qui educerent gladium, et propitiatus est Dominus terræ, et cohibita est plaga de Juda quingenta millia pugnatorum. **10** Percussit ab Israël.

autem cor David eum, postquam numeratus est populus: et dixit David ad Dominum: Peccavi valde in hoc facto: sed precor, Domine, ut transferas iniquitatem servi tui, quia stulte egi nimis. **11** Surrexit itaque David mane, et sermo Domini factus est ad Gad prophetam et videntem David, dicens: **12** Vade, et loquere ad David: Hæc dicit Dominus: Trium tibi datur optio: elige unum quod volueris ex his, ut faciam tibi. **13** Cumque venisset Gad ad David, nuntiavit ei, dicens: Aut septem annis veniet tibi famæ in terra tua: aut tribus mensibus fugies adversarios tuos, et ille te persequentur: aut certe tribus diebus erit pestilentia in terra tua. Nunc ergo delibera, et vide quem respondeam ei qui me misit sermonem. **14** Dixit autem David ad Gad: Coarctor nimis: sed melius est ut incidam in manus Domini (multæ enim misericordiæ ejus sunt) quam in manus hominum. **15** Immisitque Dominus pestilentiam in Israël, de mane usque ad tempus constitutum, et mortui sunt ex populo a Dan usque ad Bersabee septuaginta millia virorum. **16** Cumque extendisset manum suam angelus Domini super Jerusalem ut disperderet eam, misertus est Dominus super afflictione, et ait angelo percutienti populum: Sufficit: nunc contine manum tuam. Erat autem angelus Domini juxta aream Areuna Jebusæi. **17** Dixitque David ad Dominum cum vidisset angelum cædентem populum: Ego sum qui peccavi, ego inique egi: isti qui oves sunt, quid fecerunt? vertatur, obsecro, manus tua contra me, et contra domum patris mei. **18** Venit autem Gad ad David in die illa, et dixit ei: Ascende, et constitue altare Domino in

I Regum

1 Et rex David senuerat, habebatque ætatis plurimos dies: cumque operiretur vestibus, non calefiebat. **2** Dixerunt ergo ei servi sui: Quæramus domino nostro regi adolescentulam virginem, et stet coram rege, et foveat eum, dormiatque in sinu suo, et calefaciat dominum nostrum regem. **3** Quæsierunt igitur adolescentulam speciosam in omnibus finibus Israël, et invenerunt Abisag Sunamitidem, et adduxerunt eam ad regem. **4** Erat autem puella pulchra nimis, dormiebatque cum rege, et ministrabat ei: rex vero non cognovit eam. **5** Adonias autem filius Haggith elevabatur, dicens: Ego regnabo. Fecitque sibi currus et equites, et quinquaginta viros qui current ante eum. **6** Nec corripuit eum pater suus aliquando, dicens: Quare hoc fecisti? Erat autem et ipse pulcher valde, secundus natu post Absalom. **7** Et sermo ei cum Joab filio Sarviæ, et cum Abiathar sacerdote, qui adjuvabant partes Adoniæ. **8** Sadoc vero sacerdos, et Banaias filius Jojadæ, et Nathan propheta, et Semei et Rei, et robur exercitus David, non erat cum Adonia. **9** Immolatis ergo Adonias arietibus et vitulis, et universis pinguibus, juxta lapidem Zoheleth, qui erat vicinus fonti Rogel, vocavit universos fratres suos filios regis, et omnes viros Juda servos regis. **10** Nathan autem prophetam, et Banaiam, et robustos quosque, et Salomonem fratrem suum non vocavit. **11** Dixit itaque Nathan ad Bethsabee matrem Salomonis: Num audisti quod regnaverit Adonias filius Haggith, et dominus noster David hoc ignorat? **12** Nunc ergo veni, accipe consilium a me, et salva animam tuam, filiique tui Salomonis. **13** Vade, et ingredere ad regem David, et dic ei: Nonne tu, domine mi rex, jurasti mihi ancillæ tuæ, dicens: Salomon filius tuus regnabit post me, et ipse sedebit in solio meo? quare ergo regnat Adonias? **14** Et adhuc ibi te loquente cum rege, ego veniam post te, et complebo sermones tuos. **15** Ingressa est itaque Bethsabee ad regem in cubiculum: rex autem senuerat nimis, et Abisag Sunamitis ministrabat ei. **16** Inclinavit se Bethsabee, et adoravit regem. Ad quam rex: Quid tibi, inquit, vis? **17** Quæ respondens, ait: Domine mi, tu jurasti per Dominum Deum tuum ancillæ tuæ: Salomon filius tuus regnabit post me, et ipse sedebit in solio meo. **18** Et ecce nunc Adonias regnat, te, domine mi rex, ignorante. **19** Mactavit boves, et pinguia quæque, et arietes plurimos, et vocavit omnes filios regis, Abiathar quoque sacerdotem, et Joab principem militiae: Salomonem autem servum

tuum non vocavit. **20** Verumtamen, domine mi rex, in te oculi respiciunt totius Israël, ut indices eis quis sedere debeat in solio tuo, domine mi rex, post te. **21** Eritque, cum dormierit dominus meus rex cum patribus suis, erimus ego et filius meus Salomon peccatores. **22** Adhuc illa loquente cum rege, Nathan propheta venit. **23** Et nuntiaverunt regi, dicentes: Adest Nathan propheta. Cumque introisset in conspectu regis, et adorasset eum pronus in terram, **24** dixit Nathan: Domine mi rex, tu dixisti: Adonias regnet post me, et ipse sedeat super thronum meum? **25** Quia descendit hodie, et immolavit boves, et pinguia, et arietes plurimos, et vocavit universos filios regis et principes exercitus, Abiathar quoque sacerdotem, illisque vescentibus et bibentibus coram eo, et dicentibus: Vivat rex Adonias: **26** me servum tuum, et Sadoc sacerdotem, et Banaiam filium Jojadæ, et Salomonem famulum tuum non vocavit. **27** Numquid a domino meo rege exivit hoc verbum, et mihi non indicasti servo tuo quis sessurus esset super thronum domini mei regis post eum? **28** Et respondit rex David, dicens: Vocate ad me Bethsabee. Quæ cum fuisset ingressa coram rege, et stetisset ante eum, **29** juravit rex, et ait: Vivit Dominus, qui eruit animam meam de omni angustia, **30** quia sicut juravi tibi per Dominum Deum Israël, dicens: Salomon filius tuus regnabit post me, et ipse sedebit super solium meum pro me: sic faciam hodie. **31** Summisoque Bethsabee in terram vultu, adoravit regem, dicens: Vivat dominus meus David in æternum. **32** Dixit quoque rex David: Vocate mihi Sadoc sacerdotem, et Nathan prophetam, et Banaiam filium Jojadæ. Qui cum ingressi fuissent coram rege, **33** dixit ad eos: Tollite vobiscum servos domini vestri, et imponite Salomonem filium meum super mulam meam, et ducite eum in Gihon. **34** Et ungat eum ibi Sadoc sacerdos et Nathan propheta in regem super Israël: et canetis buccina, atque dicetis: Vivat rex Salomon. **35** Et ascendetis post eum, et veniet, et sedebit super solium meum, et ipse regnabit pro me: illique præcipiam ut sit dux super Israël et super Judam. **36** Et respondit Banaias filius Jojadæ regi, dicens: Amen: sic loquatur Dominus Deus domini mei regis. **37** Quomodo fuit Dominus cum domino meo rege, sic sit cum Salomone, et sublimius faciat solium ejus a solio domini mei regis David. **38** Descendit ergo Sadoc sacerdos, et Nathan propheta, et Banaias filius Jojadæ, et Cerethi, et Phelethi: et imposuerunt Salomonem super mulam regis David, et adduxerunt eum in Gihon. **39** Sumpsitque Sadoc sacerdos cornu olei de tabernaculo, et unxit Salomonem: et cecinerunt

buccina, et dixit omnis populus: Vivat rex Salomon. nosti quæ fecerit mihi Joab filius Sarviæ, quæ
40 Et ascendit universa multitudo post eum, et fecerit duobus principibus exercitus Israël, Abner populus canentium tibiis, et lætantium gaudio filio Ner, et Amasæ filio Jether: quos occidit, et magno: et insonuit terra a clamore eorum. **41** effudit sanguinem belli in pace, et posuit cruentem Audivit autem Adonias, et omnes qui invitati fuerant prælii in balteo suo qui erat circa lumbos ejus, et ab eo: jamque convivium finitum erat: sed et Joab, in calceamento suo quod erat in pedibus ejus. **6** audita voce tubæ, ait: Quid sibi vult clamor civitatis tumultuantis? **42** Adhuc illo loquente, Jonathas filius Abiathar sacerdos venit: cui dixit Adonias: Sed et filiis Berzellai Galaaditis reddes gratiam, Ingredere, quia vir fortis es, et bona nuntians. eruntque comedentes in mensa tua: occurrerunt **43** Responditque Jonathas Adoniæ: Nequaquam: enim mihi quando fugiebam a facie Absalom fratribus dominus enim noster rex David regem constituit tui. **8** Habes quoque apud te Semei filium Gera filii Salomonem: **44** misitque cum eo Sadoc sacerdotem, Jemini de Bahurim, qui maledixit mihi maledictione et Nathan prophetam, et Banaiam filium Jojadæ, pessima quando ibam ad castra: sed quia descendit et Cerethi, et Phelethi, et imposuerunt eum super mihi in occursum cum transirem Jordanem, et mulam regis. **45** Unixeruntque eum Sadoc sacerdos juravi ei per Dominum, dicens: Non te interficiam et Nathan propheta regem in Gihon: et ascenderunt gladio: **9** tu noli pati eum esse innoxium. Vir inde lætantes, et insonuit civitas: hæc est vox autem sapiens es, ut scias quæ facies ei: deducesque quam audistis. **46** Sed et Salomon sedet super canos ejus cum sanguine ad inferos. (**Sheol h7585**) **7** solium regni. **47** Et ingressi servi regis benixerunt **10** Dormivit igitur David cum patribus suis, et domino nostro regi David, dicentes: Amplificet Deus sepultus est in civitate David. **11** Dies autem nomen Salomonis super nomen tuum, et magnificet quibus regnavit David super Israël, quadraginta thronus ejus super thronum tuum. Et adoravit anni sunt: in Hebron regnavit septem annis; in rex in lectulo suo: **48** et locutus est: Benedictus Jerusalem, tringinta tribus. **12** Salomon autem sedet Dominus Deus Israël, qui dedit hodie sedentem in super thronum David patris sui, et firmatum est solio meo, videntibus oculis meis. **49** Territi sunt regnum ejus nimis. **13** Et ingressus est Adonias ergo, et surrexerunt omnes qui invitati fuerant filius Haggith ad Bethsabee matrem Salomonis, ab Adonia, et ivit unusquisque in viam suam. **50** Quæ dixit ei: Pacificusne est ingressus tuus? Qui Adonias autem timens Salomonem, surrexit, et respondit: Pacificus. **14** Addiditque: Sermo mihi est abiit, tenuitque cornu altaris. **51** Et nuntiaverunt ad te. Cui ait: Loquere. Et ille: **15** Tu, inquit, nosti, Salomoni, dicentes: Ecce Adonias timens regem quia meum erat regnum, et me præposuerat omnis Salomonem, tenuit cornu altaris, dicens: Juret mihi Israël sibi in regem: sed translatum est regnum, et rex Salomon hodie, quod non interficiat servum factum est fratri mei: a Domino enim constitutum suum gladio. **52** Dixitque Salomon: Si fuerit vir est ei. **16** Nunc ergo petitionem unam precor a bonus, non cadet ne unus quidem capillus ejus in te: ne confundas faciem meam. Quæ dixit ad eum: terram: sin autem malum inventum fuerit in eo, Loquere. **17** Et ille ait: Precor ut dicas Salomoni morietur. **53** Misit ergo rex Salomon, et eduxit eum regi (neque enim negare tibi quidquam potest) ut ab altari: et ingressus adoravit regem Salomonem: det mihi Abisag Sunamitidem uxorem. **18** Et ait dixitque ei Salomon: Vade in domum tuam. **19** Venit Bethsabee: Bene: ego loquar pro te regi.

2 Appropinquaverunt autem dies David ut moreretur: præcepitque Salomoni filio suo, dicens: **2** Ego ingredior viam universæ terræ: confortare, et esto vir. **3** Et observa custodias Domini Dei tui, ut ambules in viis ejus: ut custodias cæremonias ejus, et præcepta ejus, et judicia, et testimonia, sicut scriptum est in lege Moysi: ut intelligas universa quæ facis, et quocumque te verteris: **4** ut confirmet Dominus sermones suos quos locutus est de me, dicens: Si custodierint filii tui vias suas, et ambulaverint coram me in veritate, in omni corde suo et in omni anima sua, non auferetur tibi vir de solio Israël. **5** Tu quoque Bethsabee: Bene: ego loquar pro te regi. **19** Venit ergo Bethsabee ad regem Salomonem ut loqueretur ei pro Adonia: et surrexit rex in occursum ejus, adoravitque eam, et sedet super thronum suum: positusque est thronus matri regis, quæ sedet ad dexteram ejus. **20** Dixitque ei: Petitionem unam parvulam ego deprecor a te: ne confundas faciem meam. Et dixit ei rex: Pete, mater mea: neque enim fas est ut avertam faciem tuam. **21** Quæ ait: Detur Abisag Sunamitis Adoniæ fratri tuo uxori. **22** Responditque rex Salomon, et dixit matri sua: Quare postulas Abisag Sunamitidem Adoniæ? postula ei et regnum: ipse est enim frater meus major me, et habet Abiathar sacerdotem, et Joab filium Sarviæ. **23** Juravit itaque rex Salomon per Dominum, dicens:

Hæc faciat mihi Deus, et hæc addat, quia contra serva ejus issent in Geth. **40** Et surrexit Semei, et animam suam locutus est Adonias verbum hoc. **24** stravit asinum suum, ivitque ad Achis in Geth ad Et nunc vivit Dominus, qui firmavit me, et collocavit requirendum servos suos, et adduxit eos de Geth. me super solium David patris mei, et qui fecit mihi **41** Nuntiatum est autem Salomoni quod isset Semei domum, sicut locutus est, quia hodie occidetur in Geth de Jerusalem, et rediisset. **42** Et mittens Adonias. **25** Misitque rex Salomon per manum vocavit eum, dixitque illi: Nonne testificatus sum Banaiæ filii Jojadæ, qui interfecit eum, et mortuus tibi per Dominum, et prædixi tibi: Quacumque die est. **26** Abiathar quoque sacerdoti dixit rex: Vade in egressus ieris huc et illuc, scito te esse moriturum: Anathoth ad agrum tuum: equidem vir mortis es: et respondisti mihi: Bonus sermo, quem audivi? **43** sed hodie te non interficiam, quia portasti arcum quare ergo non custodisti iusjurandum Domini, et Domini Dei coram David patre meo, et sustinuisti præceptum quod præceperam tibi? **44** Dixitque rex laborem in omnibus in quibus laboravit pater ad Semei: Tu nosti omne malum cuius tibi concium meus. **27** Ejecit ergo Salomon Abiathar ut non esset est cor tuum, quod fecisti David patri meo: reddidit sacerdos Domini, ut impleretur sermo Domini quem Dominus malitiam tuam in caput tuum: **45** et locutus est super domum Heli in Silo. **28** Venit rex Salomon benedictus, et thronus David erit autem nuntius ad Joab, quod Joab declinasset post stabilis coram Domino usque in sempiternum. **46** Adoniam, et post Salomonem non declinasset: fugit Jussit itaque rex Banaiæ filio Jojadæ, qui egressus, ergo Joab in tabernaculum Domini, et apprehendit percussit eum, et mortuus est.

cornu altaris. **29** Nuntiatumque est regi Salomoni quod fugisset Joab in tabernaculum Domini, et esset juxta altare: misitque Salomon Banaiam filium Jojadæ, dicens: Vade, interface eum. **30** Et venit Banaias ad tabernaculum Domini, et dixit ei: Hæc dicit rex: Egredere. Qui ait: Non egrediar, sed hic moriar. Renuntiavit Banaias regi sermonem, dicens: Hæc locutus est Joab, et hæc respondit mihi. **31** Dixitque ei rex: Fac sicut locutus est, et interface eum, et sepeli: et amovebis sanguinem innocentem qui effusus est a Joab, a me, et a domo patris mei. **32** Et reddet Dominus sanguinem ejus super caput ejus, quia interfecit duos viros justos, melioresque se: et occidit eos gladio, patre meo David ignorantem, Abner filium Ner principem militiæ Israël, et Amasam filium Jether principem exercitus Juda: **33** et revertetur sanguis illorum in caput Joab, et in caput seminis ejus in sempiternum. David autem et semini ejus, et domui, et throno illius, sit pax usque in æternum a Domino. **34** Ascendit itaque Banaias filius Jojadæ, et aggressus eum interfecit: sepultusque est in domo sua in deserto. **35** Et constituit rex Banaiam filium Jojadæ pro eo super exercitum, et Sadoc sacerdotem posuit pro Abiathar. **36** Misit quoque rex, et vocavit Semei: dixitque ei: Ædifica tibi domum in Jerusalem, et habita ibi: et non egredieris inde huc atque illuc. **37** Quacumque autem die egressus fueris, et transieris torrentem Cedron, scito te interficiendum: sanguis tuus erit super caput tuum. **38** Dixitque Semei regi: Bonus sermo: sicut locutus est dominus meus rex, sic faciet servus tuus. Habitavit itaque Semei in Jerusalem diebus multis. **39** Factum est autem post annos tres ut fugerent servi Semei ad Achis filium Maacha regem Geth: nuntiatumque est Semei quod

3 Confirmatum est igitur regnum in manu Salomonis, et affinitate conjunctus est Pharaoni regi Ægypti: accepit namque filiam ejus, et adduxit in civitatem David, donec compleret ædificans domum suam, et domum Domini, et murum Jerusalem per circuitum. **2** Attamen populus immolabat in excelsis: non enim ædificatum erat templum nomini Domini usque in diem illum. **3** Dilexit autem Salomon Dominum, ambulans in præceptis David patris sui, excepto quod in excelsis immolabat, et accendebat thymiana. **4** Abiit itaque in Gabaon, ut immolaret ibi: illud quippe erat excelsum maximum: mille hostias in holocaustum obtulit Salomon super altare illud in Gabaon. **5** Apparuit autem Dominus Salomoni per somnium nocte, dicens: Postula quod vis ut dem tibi. **6** Et ait Salomon: Tu fecisti cum servo tuo David patre meo misericordiam magnam, sicut ambulavit in conspectu tuo in veritate et justitia, et recto corde tecum: custodisti ei misericordiam tuam grandem, et dedisti ei filium sedentem super thronum ejus, sicut est hodie. **7** Et nunc Domine Deus, tu regnare fecisti servum tuum pro David patre meo: ego autem sum puer parvulus, et ignorans egressum et introitum meum. **8** Et servus tuus in medio est populi quem elegisti, populi infiniti, qui numerari et supputari non potest præ multitudine. **9** Dabis ergo servo tuo cor docile, ut populum tuum judicare possit, et discernere inter bonum et malum. Quis enim poterit judicare populum istum, populum tuum hunc multum? **10** Placuit ergo sermo coram Domino, quod Salomon postulasset hujuscemodi rem. **11** Et dixit Dominus Salomoni: Quia postulasti verbum hoc, et non petisti tibi dies

multos, nec divitias, aut animas inimicorum tuorum, sed postulasti tibi sapientiam ad discernendum **4** Erat autem rex Salomon regnans super omnem Israël: 2 et hi principes quos habebat: Azarias judicium: **12** ecce feci tibi secundum sermones filius Sadoc sacerdos: **3** Elihoreph et Ahia filii Sisa tuos, et dedi tibi cor sapiens et intelligens, in scribæ: Josaphat filius Ahilud a commentariis: **4** tantum ut nullus ante te similis tui fuerit, nec Banaias filius Jojadæ super exercitum: Sadoc autem post te surrecturus sit. **13** Sed et hæc quæ non et Abiathar sacerdotes: **5** Azarias filius Nathan postulasti, dedi tibi: divitias scilicet, et gloriam, super eos qui assistebant regi: Zabud filius Nathan ut nemo fuerit similis tui in regibus cunctis retro sacerdos, amicus regis: **6** et Ahisar præpositus diebus. **14** Si autem ambulaveris in viis meis, et domus: et Adoniram filius Abda super tributa. **7** custodieris præcepta mea et mandata mea, sicut Habebat autem Salomon duodecim præfectos super ambulavit pater tuus, longos faciam dies tuos. **15** omnem Israël, qui præbebant annonam regi et Igitur evigilavit Salomon, et intellexit quod esset domui ejus: per singulos enim menses in anno, somnum: cumque venisset Jerusalem, stetit coram singuli necessaria ministrabant. **8** Et hæc nomina arca foederis Domini, et obtulit holocausta, et fecit eorum: Benhur in monte Ephraim. **9** Bendecar in victimas pacificas, et grande convivium universis Macces, et in Salebim, et in Bethsames, et in Elon, famulis suis. **16** Tunc venerunt duæ mulieres et in Bethanan. **10** Benhesed in Aruboth: ipsius meretrices ad regem, steteruntque coram eo: **17** erat Socho, et omnis terra Epher. **11** Benabinadab, quarum una ait: Obsecro, mi domine: ego et mulier cujus omnis Nephath Dor: Tapheth filiam Salomonis hæc habitabamus in domo una, et peperi apud eam habebat uxorem. **12** Bana filius Ahilud regebat in cubiculo. **18** Tertia autem die postquam ego Thanac et Mageddo, et universam Bethsan, quæ est peperi, peperit et hæc: et eramus simul, nullusque juxta Sarthana subter Jezrahel, a Bethsan usque alius nobiscum in domo, exceptis nobis duabus. Abelmehula e regione Jecmaan. **13** Bengaber in **19** Mortuus est autem filius mulieris hujus nocte: Ramoth Galaad: habebat Avothjair filii Manasse in dormiens quippe oppressit eum. **20** Et consurgens Galaad: ipse præerat in omni regione Argob, quæ intempestæ noctis silentio, tulit filium meum de est in Basan, sexaginta civitatibus magnis atque latere meo, ancillæ tuæ dormientis, et collocavit muratis quæ habebant seras æreas. **14** Ahinadab in sinu suo: suum autem filium, qui erat mortuus, filius Addo præerat in Manaim. **15** Achimaas in posuit in sinu meo. **21** Cumque surrexissem mane Nephthali: sed et ipse habebat Basemath filiam ut darem lac filio meo, apparuit mortuus: quem Salomonis in conjugio. **16** Baana filius Husi in diligentius intuens clara luce, deprehendi non esse Aser, et in Baloth. **17** Josaphat filius Pharue in meum quem genueram. **22** Responditque altera Issachar. **18** Semei filius Ela in Benjamin. **19** Gaber mulier: Non est ita ut dicis, sed filius tuus mortuus filius Uri in terra Galaad, in terra Sehon regis est, meus autem vivit. E contrario illa dicebat: Amorrhæi et Og regis Basan, super omnia quæ Mentiris: filius quippe meus vivit, et filius tuus erant in illa terra. **20** Juda et Israël innumerabiles, mortuus est. Atque in hunc modum contendebant sicut arena maris in multitudine: comedentes, et coram rege. **23** Tunc rex ait: Hæc dicit: Filius meus bibentes, atque lætantes. **21** Salomon autem erat in vivit, et filius tuus mortuus est: et ista respondit: ditione sua, habens omnia regna a flumine terræ Non, sed filius tuus mortuus est, meus autem vivit. Philisthiim usque ad terminum Ægypti: offerentium **24** Dixit ergo rex: Afferte mihi gladium. Cumque sibi munera, et servientium ei cunctis diebus vitæ attulissent gladium coram rege, **25** Dividite, inquit, ejus. **22** Erat autem cibus Salomonis per dies infantem vivum in duas partes, et date dimidiæ singulos triginta cori similæ, et sexaginta cori partem uni, et dimidiæ partem alteri. **26** Dixit farinæ, **23** decem boves pingues, et viginti boves autem mulier, cuius filius erat vivus, ad regem pascuales, et centum arietes, excepta venatione (commota sunt quippe viscera ejus super filio suo): cervorum, caprearum, atque bubalorum, et avium Obsecro, domine, date illi infantem vivum, et nolite altilium. **24** Ipse enim obtinebat omnem regionem interficere eum. E contrario illa dicebat: Nec mihi quæ erat trans flumen, a Thaphsa usque ad Gazan, nec tibi sit, sed dividatur. **27** Respondit rex, et ait: et cunctos reges illarum regionum: et habebat Date huic infantem vivum, et non occidatur: hæc pacem ex omni parte in circuitu. **25** Habitabatque est enim mater ejus. **28** Audivit itaque omnis Israël Juda et Israël absque timore ullo, unusquisque sub judicium quod judicasset rex, et timuerunt regem, vite sua et sub ficu sua, a Dan usque Bersabee, videntes sapientiam Dei esse in eo ad faciendum cunctis diebus Salomonis. **26** Et habebat Salomon quadraginta millia præsepia equorum currilium, et duodecim millia equestrium. **27** Nutriebantque

eos supradicti regis præfecti: sed et necessaria dabat Salomonis ligna cedrina, et ligna abiegnæ, mensæ regis Salomonis cum ingenti cura præbebant juxta omnem voluntatem ejus. **11** Salomon autem in tempore suo. **28** Hordeum quoque, et paleas præbebat Hiram coros tritici viginti millia in cibum equorum et jumentorum, deferebant in locum ubi domui ejus, et viginti coros purissimi olei: hæc erat rex, juxta constitutum sibi. **29** Dedit quoque tribuebat Salomon Hiram per singulos annos. **12** Deus sapientiam Salomonis, et prudentiam multam Dedit quoque Dominus sapientiam Salomonis, sicut nimis, et latitudinem cordis quasi arenam quæ est in locutus est ei: et erat pax inter Hiram et Salomonem, littore maris. **30** Et præcedebat sapientiam Salomonis et percusserunt ambo fœdus. **13** Elegitque rex sapientiam omnium Orientalium et Ægyptiorum, Salomon operarios de omni Israël, et erat indictio **31** et erat sapientior cunctis hominibus: sapientior tringinta millia virorum. **14** Mittebatque eos in Ethan Ezrahita, et Heman, et Chalcol, et Dorda filiis Libanum, decem millia per menses singulos vicissim, Mahol: et erat nominatus in universis gentibus ita ut duobus mensibus essent in domibus suis: et per circuitum. **32** Locutus est quoque Salomon tria Adoniram erat super hujuscemodi inductione. **15** millia parabolæ: et fuerunt carmina ejus quinque Fueruntque Salomoni septuaginta millia eorum qui et mille. **33** Et disputavit super lignis a cedro quæ onera portabant, et octoginta millia latomorum in est in Libano, usque ad hyssopum quæ egreditur de monte, **16** absque præpositis qui præerant singulis pariete: et disseruit de jumentis, et volucribus, et operibus, numero trium millium et trecentorum, reptilibus, et piscibus. **34** Et veniebant de cunctis præcipientium populo et his qui faciebant opus. **17** populis ad audiendam sapientiam Salomonis, et ab Praecepitque rex ut tollerent lapides grandes, lapides universis regibus terræ qui audiebant sapientiam pretiosos in fundamentum templi, et quadrarent ejus. eos: **18** quos dolaverunt cæmentarii Salomonis et cæmentarii Hiram: porro Giblii præparaverunt ligna et lapides ad ædificandam domum.

5 Misit quoque Hiram rex Tyri servos suos ad Salomonem: audivit enim quod ipsum unixissent

regem pro patre ejus: quia amicus fuerat Hiram David omni tempore. **2** Misit autem Salomon

ad Hiram, dicens: **3** Tu scis voluntatem David patris mei, et quia non potuerit ædificare domum

nomini Domini Dei sui propter bella imminentia per

circuitum, donec daret Dominus eos sub vestigio pedum ejus. **4** Nunc autem requiem dedit Dominus

Deus meus mihi per circuitum, et non est satan,

neque occursus malus. **5** Quam ob rem cogito porticus erat ante templum viginti cubitorum

ædificare templum nomini Domini Dei mei, sicut

locutus est Dominus David patri meo, dicens: Filius

tuus, quem dabo pro te super solium tuum, ipse

ædificabit domum nomini meo. **6** Præcipe igitur

ut præcident mihi servi tui cedros de Libano, et

servi mei sint cum servis tuis: mercedem autem

scis enim quomodo non est in populo meo vir

qui noverit ligna cädere sicut Sidonii. **7** Cum

ergo audisset Hiram verba Salomonis, lætatus est

valde, et ait: Benedictus Dominus Deus hodie, qui

dedit David filium sapientissimum super populum

hunc plurimum. **8** Et misit Hiram ad Salomonem,

et dicens: Audivi quæcumque mandasti mihi: ego

et abiegnis. **9** Servi mei deponent ea de Libano ad

mare, et ego componam ea in ratibus in mari usque

ad locum quem significaveris mihi: et applicabo

ea ibi, et tu tolles ea: præbebisque necessaria

mihi, ut detur cibus domui meæ. **10** Itaque Hiram

6 Factum est ergo quadringentesimo et octagesimo anno egressionis filiorum Israël de terra Ægypti,

in anno quarto, mense Zio (ipse est mensis secundus), regni Salomonis super Israël, ædificari

cœpit domus Domino. **2** Domus autem quam

ædificabat rex Salomon Domino, habebat sexaginta

cubitum in longitudine, et viginti cubitos in

latitudine, et triginta cubitos in altitudine. **3** Et

neque occursum malum. **4** Fecitque in templo fenestras obliquas.

ædificabit domum nomini meo. **5** Et ædificavit super parietem templi tabulata

ut præcident mihi servi tui cedros de Libano, et

per gyrum, in parietibus domus per circuitum

servorum tuorum dabo tibi quamcumque petieris: Tabulatum quod subter erat, quinque cubitos

scis enim quomodo non est in populo meo vir

habebat latitudinis, et medium tabulatum sex

qui noverit ligna cädere sicut Sidonii. **7** Cum

tabulatum quod subter erat, quinque cubitos

auditæ in domo cum ædificaretur. **8** Ostium lateris

medii in parte erat domus dextræ: et per cochleam

ascendebant in medium cœnaculum, et a medio in

tertium. **9** Et ædificavit domum, et consummavit

ea: textit quoque domum laquearibus cedrinis.

mihi, ut detur cibus domui meæ. **10** Itaque Hiram

ædificavit tabulatum super omnem domum

quinque cubitis altitudinis, et operuit domum de lignis olivarum, postesque angulorum quinque. lignis cedrinis. **11** Et factus est sermo Domini ad **32** Et duo ostia de lignis olivarum: et sculpsit in Salomonem, dicens: **12** Domus hæc, quam ædificas, eis picturam cherubim, et palmarum species, et si ambulaveris in præceptis meis, et judicia mea anaglypha valde prominentia: et textit ea auro, et feceris, et custodieris omnia mandata mea, gradiens operuit tam cherubim quam palmas, et cetera, per ea, firmabo sermonem meum tibi, quem locutus auro. **33** Fecitque in introitu templi postes de sum ad David patrem tuum: **13** et habitabo in lignis olivarum quadrangulatos, **34** et duo ostia medio filiorum Israël, et non derelinquam populum de lignis abiegnis altrinsecus: et utrumque ostium meum Israël. **14** Igitur ædificavit Salomon domum, duplex erat, et se invicem tenens aperiebat. **35** Et et consummavit eam. **15** Et ædificavit parietes sculpsit cherubim, et palmas, et cælaturas valde domus intrinsecus tabulatis cedrinis: a pavimento eminentes: operuitque omnia laminis aureis opere domus usque ad summitem parietum, et usque quadro ad regulam. **36** Et ædificavit atrium interius ad laquearia, operuit lignis cedrinis intrinsecus: tribus ordinibus lapidum politorum, et uno ordine et textit pavimentum domus tabulis abiegnis. **16** lignorum cedri. **37** Anno quarto fundata est domus Ædificavitque viginti cubitorum ad posteriore partem templi tabulata cedrina, a pavimento usque ad superiora: et fecit interiore domum oraculi suis: ædificavitque eam annis septem. **7** Domum autem suam ædificavit Salomon tredecim annis, et ad perfectum usque perduxit. **2** Edificavit quoque domum saltus Libani centum cubitorum longitudinis, et quinquaginta cubitorum latitudinis, et triginta cubitorum altitudinis: et quatuor deambulacula inter columnas cedrinis: ligna quippe cedrina exciderat in columnas. **3** Et tabulatis cedrinis vestivit totam cameram, quæ quadraginta quinque columnis sustentabatur. Unus autem ordo habebat columnas quindecim **4** contra se invicem positas, **5** et e regione se respicientes, æquali spatio inter columnas, et super columnas quadrangulata ligna in cunctis æqualia. **6** Et porticum columnarum fecit quinquaginta cubitorum longitudinis, et triginta cubitorum latitudinis: et alteram porticum in facie majoris porticus: et columnas, et epistylia super columnas. **7** Porticum quoque solii, in qua tribunal est, fecit: et textit lignis cedrinis a pavimento usque ad summitem. **8** Et domuncula, in qua sedebatur ad judicandum, erat in media portico simili opere. Domum quoque fecit filiæ Pharaonis (quam uxorem duxerat Salomon) tali opere, quali et hanc porticum. **9** Omnia lapidibus pretiosis, qui ad normam quamdam atque mensuram tam intrinsecus quam extrinsecus serrati erant: a fundamento usque ad summitem parietum, et extrinsecus usque ad atrium majus. **10** Fundamenta autem de lapidibus pretiosis, lapidibus magnis, decem sive octo cubitorum. **11** Et desuper lapides pretiosi equalis mensurae secti erant, similiterque de cedro. **12** Et atrium majus rotundum trium ordinum de lapidibus sectis, et unius ordinis de dolata cedro: necnon et in atrio domus Domini interiori, et in

porticu domus. **13** Misit quoque rex Salomon, et et boves, quasi lora ex ære dependentia. **30** Et tulus Hiram de Tyro, **14** filium mulieris viduæ de quatuor rotæ per bases singulas, et axes ærei: et tribu Nephthali, patre Tyrio, artificem ærarium, et per quatuor partes quasi humeruli subter luterem plenum sapientia, et intelligentia, et doctrina, ad fusiles, contra se invicem respectantes. **31** Os quoque faciendum omne opus ex ære. Qui cum venisset ad luteris intrinsecus erat in capitibus summitate: et regem Salomonem, fecit omne opus ejus. **15** Et finxit quod forinsecus apparebat, unius cubiti erat totum duas columnas æreas, decem et octo cubitorum rotundum, pariterque habebat unum cubitum et altitudinis columnam unam: et linea duodecim dimidium: in angulis autem columnarum variæ cubitorum ambiebat columnam utramque. **16** Duo cælaturæ erant: et media intercolumnnia, quadrata quoque capitella fecit, quæ ponerentur super capita non rotunda. **32** Quatuor quoque rotæ quæ per columnarum, fusilia ex ære: quinque cubitorum quatuor angulos basis erant, cohærebant sibi subter altitudinis capitellum unum, et quinque cubitorum basim: una rota habebat altitudinis cubitum et altitudinis capitellum alterum: **17** et quasi in semis. **33** Tales autem rotæ erant quales solent modum retis, et catenarum sibi invicem miro opere in curru fieri: et axes earum, et radii, et canthi, contextarum. Utrumque capitellum columnarum et modioli, omnia fusilia. **34** Nam et humeruli illi fusile erat: septena versuum retiacula in capitello quatuor per singulos angulos basis unius, ex ipsa uno, et septena retiacula in capitello altero. **18** Et basi fusiles et conjuncti erant. **35** In summitate perfecit columnas, et duos ordines per circuitum autem basis erat quædam rotunditas dimidii cubiti, retiaculorum singulorum, ut tegerent capitella quæ ita fabrefacta ut luter desuper posset imponi, erant super summitatem, malogranatorum: eodem habens cælaturas suas, variasque sculpturas ex modo fecit et capitello secundo. **19** Capitella autem semetipsa. **36** Sculpsit quoque in tabulatis illis quæ quæ erant super capita columnarum, quasi opere erant ex ære, et in angulis, cherubim, et leones, et lili fabricata erant in portico quatuor cubitorum. **20** palmas, quasi in similitudinem hominis stantis, ut Et rursum alia capitella in summitate columnarum non cælata, sed apposita per circuitum viderentur. desuper juxta mensuram columnæ contra retiacula: **37** In hunc modum fecit decem bases, fusura una, et malogranatorum autem ducenti ordines erant mensura, sculpturaque consimili. **38** Fecit quoque in circuitu capitelli secundi. **21** Et statuit duas decem luteræ æneos: quadraginta batos capiebat columnas in portico templi: cumque statuisset luter unus, eratque quatuor cubitorum: singulos columnam dexteram, vocavit eam nomine Jachin: quoque luteræ per singulas, id est, decem bases, similiter erexit columnam secundam, et vocavit posuit. **39** Et constituit decem bases, quinque ad nomen ejus Booz. **22** Et super capita columnarum dexteram partem templi, et quinque ad sinistram: opus in modum lili posuit: perfectumque est opus mare autem posuit ad dexteram partem templi columnarum. **23** Fecit quoque mare fusile decem contra orientem ad meridiem. **40** Fecit ergo Hiram cubitorum a labio usque ad labium, rotundum lebetes, et scutras, et hamulas, et perfecit omne opus in circuitu: quinque cubitorum altitudo ejus, regis Salomonis in templo Domini. **41** Columnas et resticula triginta cubitorum cingebat illud duas, et funiculos capitellorum super capitella per circuitum. **24** Et sculptura subter labium columnarum duos: et retiacula duo, ut operirent circuibat illud decem cubitis ambiens mare: duo duos funiculos qui erant super capita columnarum. ordines sculpturarum striatarum erant fusiles. **25** **42** Et malogranata quadringenta in duobus retiaculis: Et stabat super duodecim boves, e quibus tres duos versus malogranatorum in retiaculis singulis, respiciebant ad aquilonem, et tres ad occidentem, ad operiendos funiculos capitellorum qui erant et tres ad meridiem, et tres ad orientem: et super capita columnarum. **43** Et bases decem, et mare super eos desuper erat: quorum posteriora luteræ decem super bases. **44** Et mare unum, et boves universa intrinsecus latitabant. **26** Grossitudo autem duodecim subter mare. **45** Et lebetes, et scutras, et luteris, trium unciarum erat: labiumque ejus quasi hamulas, omnia vasa quæ fecit Hiram regi Salomonis labium calicis, et folium repandi lili: duo millia in domo Domini, de auricalco erant. **46** In campestri batos capiebat. **27** Et fecit decem bases æneas, regione Jordanis fudit ea rex in argillosa terra, inter quatuor cubitorum longitudinis bases singulas, et Sochoth et Sarthan. **47** Et posuit Salomon omnia quatuor cubitorum latitudinis, et trium cubitorum vasa: propter multitudinem autem nimiam non altitudinis. **28** Et ipsum opus basium, interrasile erat pondus æris. **48** Fecitque Salomon omnia vasa erat: et sculpturæ inter juncturas. **29** Et inter in domo Domini: altare aureum, et mensam super coronulas et plectas, leones et boves et cherubim, quam ponerentur panes propositionis, auream: et in juncturis similiter desuper: et subter leones **49** et candelabra aurea, quinque ad dexteram, et

quinque ad sinistram contra oraculum, ex auro ut ædificaretur domus, et esset nomen meum ibi: puro: et quasi lilii flores, et lucernas desuper aureas: sed elegi David ut esset super populum meum et forcipes aureos, **50** et hydrias, et fuscinulas, Israël. **17** Voluitque David pater meus ædificare et phialas, et mortariola, et thuribula, de auro domum nomini Domini Dei Israël: **18** et ait Dominus purissimo: et cardines ostiorum domus interioris ad David patrem meum: Quod cogitasti in corde Sancti sanctorum, et ostiorum domus templi, tuo ædificare domum nomini meo, bene fecisti, ex auro erant. **51** Et perfecit omne opus quod faciebat Salomon in domo Domini, et intulit quæ sanctificaverat David pater suus, argentinum, et aurum, et vasa, repositaque in thesauris domus Domini.

8 Tunc congregati sunt omnes majores natu Israël cum principibus tribuum, et duces familiarium filiorum Israël, ad regem Salomonem in Jerusalem, ut deferrent arcam foederis Domini de civitate David, id est, de Sion. **2** Convenitque ad regem Salomonem universus Israël in mense Ethanum, in solemnī die: ipse est mensis septimus. **3** Veneruntque cuncti senes de Israël, et tulerunt arcam sacerdotes, **4** et portaverunt arcam Domini, et tabernaculum foederis, et omnia vasa sanctuarii quæ erant in tabernaculo: et ferebant ea sacerdotes et Levitæ. **5** Rex autem Salomon, et omnis multitudo Israël quæ convenerat ad eum, gradiebatur cum illo ante arcam, et immolabant oves et boves absque æstimatione et numero. **6** Et intulerunt sacerdotes arcam foederis Domini in locum suum, in oraculum templi, in Sanctum sanctorum, subter alas cherubim. **7** Siquidem cherubim expandebant alas super locum arcæ, et protegebant arcam, et vectes ejus desuper. **8** Cumque eminerent vectes, et apparenrent summitates eorum foris sanctuarium ante oraculum, non apparebant ultra extrinsecus, qui et fuerunt ibi usque in præsentem diem. **9** In arca autem non erat aliud nisi duæ tabulæ lapidæ quas posuerat in ea Moyses in Horeb, quando pepigit Dominus foedus cum filiis Israël, cum egredierentur de terra Ægypti. **10** Factum est autem cum exissent sacerdotes de sanctuario, nebula implevit domum Domini, **11** et non poterant sacerdotes stare et ministrare propter nebulam: impleverat enim gloria Domini domum Domini. **12** Tunc ait Salomon: Dominus dixit ut habitaret in nebula. **13** Ædificans ædificavi domum in habitaculum tuum: firmissimum solium tuum in sempiternum. **14** Convertitque rex faciem suam, et benedixit omni ecclesiæ Israël: omnia enim ecclesia Israël stabat. **15** Et ait Salomon: Benedictus Dominus Deus Israël, qui locutus est ore suo ad David patrem meum, et in manibus ejus perfecit, dicens: **16** A die qua eduxi populum meum Israël de Ægypto, non elegi civitatem de universis tribubus Israël, suum quem locutus est: stetique pro David patre meo, et sedi super thronum Israël, sicut locutus est Dominus: et ædificavi domum nomini Domini Dei Israël. **21** Et constitui ibi locum arcæ in qua foedus Domini est, quod percussit cum patribus nostris quando egressi sunt de terra Ægypti. **22** Stetit autem Salomon ante altare Domini in conspectu ecclesiæ Israël, et expandit manus suas in cælum, **23** et ait: Domine Deus Israël, non est similis tui deus in cælo desuper, et super terram deorsum: qui custodis pactum et misericordiam servis tuis qui ambulant coram te in toto corde suo. **24** Qui custodisti servo tuo David patri meo quæ locutus es ei: ore locutus es, et manibus perfecisti, ut hæc dies probat. **25** Nunc igitur Domine Deus Israël, conserva famulo tuo David patri meo quæ locutus es ei, dicens: Non auferetur de te vir coram me, qui sedeat super thronum Israël: ita tamen si custodierint filii tui viam suam, ut ambulent coram me sicut tu ambulasti in conspectu meo. **26** Et nunc Domine Deus Israël, firmentur verba tua quæ locutus es servo tuo David patri meo. **27** Ergone putandum est quod vere Deus habitet super terram? si enim cælum, et cæli cælorum, te capere non possunt, quanto magis domus hæc, quam ædificavi? **28** Sed respice ad orationem servi tui, et ad preces ejus, Domine Deus meus: audi hymnum et orationem quam servus tuus orat coram te hodie: **29** ut sint oculi tui aperti super domum hanc nocte ac die: super domum, de qua dixisti: Erit nomen meum ibi: ut exaudias orationem quam orat in loco isto ad te servus tuus: **30** ut exaudias deprecationem servi tui et populi tui Israël, quodcumque oraverint in loco isto, et exaudiens in loco habitaculi tui in cælo: et cum exaudieris, propitius eris. **31** Si peccaverit homo in proximum suum, et habuerit aliquod juramentum quo teneatur astrictus, et venerit propter juramentum coram altari tuo in domum tuam, **32** tu exaudies in cælo: et facies, et judicabis servos tuos, condemnans impium, et reddens viam suam super caput ejus, justificansque justum, et retribuens ei secundum justitiam suam. **33** Si fugerit populus tuus Israël inimicos suos (quia peccatus

est tibi), et agentes pœnitentiam, et confitentes quam elegisti, et templi quod ædificavi nomini nomini tuo, venerint, et oraverint, et deprecati te tuo: **49** exaudies in cælo, in firmamento solii fuerint in domo hac: **34** exaudi in cælo, et dimitte tui, orationes eorum et preces eorum, et facies peccatum populi tui Israël, et reduces eos in terram judicium eorum: **50** et propitaberis populo tuo qui quam dedisti patribus eorum. **35** Si clausum fuerit peccavit tibi, et omnibus iniquitatibus eorum quibus cælum, et non pluerit propter peccata eorum, et prævaricati sunt in te: et dabis misericordiam coram orantes in loco isto, pœnitentiam egerint nomini eis qui eos captivos habuerint, ut misereantur tuo, et a peccatis suis conversi fuerint propter eis. **51** Populus enim tuus est, et hæreditas tua, afflictionem suam: **36** exaudi eos in cælo, et dimitte quos eduxisti de terra Ægypti, de medio fornacis peccata servorum tuorum, et populi tui Israël: ferreæ. **52** Ut sint oculi tui aperti ad depreciationem et ostende eis viam bonam per quam ambulent, servi tui, et populi tui Israël, et exaudias eos in et da pluviam super terram tuam, quam dedisti universis pro quibus invocaverint te. **53** Tu enim populo tuo in possessionem. **37** Fames si oborta separasti eos tibi in hæreditatem de universis fuerit in terra, aut pestilentia, aut corruptus aér, populis terræ, sicut locutus es per Moysen servum aut ærugo, aut locusta, vel rubigo, et afflixerit eum tuum quando eduxisti patres nostros de Ægypto, inimicus ejus portas obsidens: omnis plaga, universa Domine Deus. **54** Factum est autem, cum complessset infirmitas, **38** cuncta devotatio, et imprecatio quæ Salomon orans Dominum omnem orationem et acciderit omni homini de populo tuo Israël: si quis depreciationem hanc, surrexit de conspectu altaris cognoverit plagam cordis sui, et expanderit manus Domini: utrumque enim genu in terram fixerat, suas in domo hac, **39** tu exaudies in cælo in loco et manus expanderat in cælum. **55** Stetit ergo, et habitationis tuæ, et repropitiaberis, et facies ut benedixit omni ecclesiæ Israël voce magna, dicens: des unicuique secundum omnes vias suas, sicut **56** Benedictus Dominus, qui dedit requiem populo videris cor ejus (quia tu nosti solus cor omnium suo Israël, juxta omnia quæ locutus est: non cecidit filiorum hominum), **40** ut timeant te cunctis diebus ne unus quidem sermo ex omnibus bonis quæ quibus vivunt super faciem terræ quam dedisti locutus est per Moysen servum suum. **57** Sit Dominus patribus nostris. **41** Insuper et alienigena, qui non Deus noster nobiscum, sicut fuit cum patribus est de populo tuo Israël, cum venerit de terra nostris, non derelinquens nos, neque projiciens. longinqua propter nomen tuum (audietur enim **58** Sed inclinet corda nostra ad se, ut ambulemus nomen tuum magnum, et manus tua fortis, et in universis viis ejus, et custodiamus mandata brachium tuum **42** extentum ubique), cum venerit ejus, et cæremoniæ ejus, et judicia quæcumque ergo, et oraverit in hoc loco, **43** tu exaudies in mandavit patribus nostris. **59** Et sint sermones cælo, in firmamento habitaculi tui, et facies omnia mei isti, quibus deprecatus sum coram Domino, pro quibus invocaverit te alienigena: ut discant appropinquantes Domino Deo nostro die ac nocte, universi populi terrarum nomen tuum timere, ut faciat judicium servo suo, et populo suo Israël sicut populus tuus Israël, et probent quia nomen per singulos dies: **60** ut sciant omnes populi terræ tuum invocatum est super domum hanc quam quia Dominus ipse est Deus, et non est ultra absque ædificavi. **44** Si egressus fuerit populus tuus ad eo. **61** Sit quoque cor nostrum perfectum cum bellum contra inimicos suos per viam, quocumque Domino Deo nostro, ut ambulemus in decretis ejus, miseris eos, orabunt te contra viam civitatis quam et custodiamus mandata ejus, sicut et hodie. **62** elegisti, et contra domum quam ædificavi nomini Igitur rex, et omnis Israël cum eo, immolabant tuo, **45** et exaudies in cælo orationes eorum et victimas coram Domino. **63** Mactavitque Salomon preces eorum, et facies judicium eorum. **46** Quod hostias pacificas, quas immolavit Domino, boum si peccaverint tibi (non est enim homo qui non viginti duo millia, et ovium centum viginti millia: peccet) et iratus tradideris eos inimicis suis, et et dedicaverunt templum Domini rex et filii Israël. captivi ducti fuerint in terram inimicorum longe **64** In die illa sanctificavit rex medium atrii quod vel prope, **47** et egerint pœnitentiam in corde erat ante domum Domini: fecit quippe holocaustum suo in loco captivitatis, et conversi deprecati te ibi, et sacrificium, et adipem pacificorum: quoniam fuerint in captivitate sua, dicentes: Peccavimus: altare æreum quod erat coram Domino, minus erat, inique egimus, impie gessimus: **48** et reversi fuerint et capere non poterat holocaustum, et sacrificium, ad te in universo corde suo et tota anima sua et adipem pacificorum. **65** Fecit ergo Salomon in in terra inimicorum suorum, ad quam captivi tempore illo festivitatem celebrem, et omnis Israël ducti fuerint: et oraverint te contra viam terræ cum eo, multitudo magna ab introitu Emath usque suæ, quam dedisti patribus eorum, et civitatis ad rivum Ægypti, coram Domino Deo nostro, septem

diebus et septem diebus, id est, quatuordecim diebus. **66** Et in die octava dimisit populos: qui benedicentes regi, profecti sunt in tabernacula sua lætantes, et alaci corde super omnibus bonis quæ fecerat Dominus David servo suo, et Israël populo suo.

et Gazer. **16** Pharao rex Ægypti ascendit, et cepit Gazar, succeditque eam igni, et Chananæum, qui habitabat in civitate, interfecit: et dedit eam in dotem filiæ suæ uxori Salomonis. **17** Ædificavit ergo Salomon Gazer, et Bethoron inferiorem, **18** et Balaath, et Palmiram in terra solitudinis. **19** Et omnes viros qui ad se pertinebant et erant absque muro, munivit, et civitates curruum et civitates equitum, et quodcumque ei placuit ut ædificaret in Jerusalem, et in Libano, et in omni terra potestatis sue. **20** Universum populum qui remanserat de Amorrhæis, et Hethæis, et Pherezæis, et Hevæis, et Jebusæis, qui non sunt de filiis Israël: **21** horum filios qui remanserant in terra, quos scilicet non potuerant filii Israël exterminare, fecit Salomon tributarios usque in diem hanc. **22** De filiis autem Israël non constituit Salomon servire quemquam, sed erant viri bellatores, et ministri ejus, et principes, et duces, et præfecti curruum et equorum. **23** Erant autem principes super omnia opera Salomonis præpositi quingenti quinquaginta, qui habebant subjectum populum, et statutis operibus imperabant. **24** Filia autem Pharaonis ascendit de civitate David in domum suam, quam ædificaverat ei Salomon: tunc ædificavit Mello. **25** Offerebat quoque Salomon, tribus vicibus per annos singulos, holocausta et pacificas victimas super altare quod ædificaverat Domino, et adolebat thymiama coram Domino: perfectumque est templum. **26** Classem quoque fecit rex Salomon in Asiongaber, quæ est juxta Ailath in littore maris Rubri, in terra Idumææ. **27** Misitque Hiram in classe illa servos suos viros nauticos et gñaros maris, cum servis Salomonis. **28** Qui cum venissent in Ophir, sumptum inde aurum quadringentorum viginti talentorum, detulerunt ad regem Salomonem.

9 Factum est autem cum perfecisset Salomon ædificium domus Domini, et ædificium regis, et omne quod optaverat et voluerat facere, **2** apparuit ei Dominus secundo, sicut apparuerat ei in Gabaon. **3** Dixitque Dominus ad eum: Exaudi orationem tuam et deprecationem tuam, quam deprecatus es coram me: sanctificavi domum hanc quam ædificasti, ut ponerem nomen meum ibi in sempiternum, et erunt oculi mei et cor meum ibi cunctis diebus. **4** Tu quoque si ambulaveris coram me sicut ambulavit pater tuus, in simplicitate cordis et in æquitate, et feceris omnia quæ præcepi tibi, et legitima mea et judicia mea servaveris, **5** ponam thronum regni tui super Israël in sempiternum, sicut locutus sum David patri tuo, dicens: Non auferetur vir de genere tuo de solio Israël. **6** Si autem aversione aversi fueritis vos et filii vestri, non sequentes me, nec custodientes mandata mea et cæremonias meas quas proposui vobis, sed abieritis et colueritis deos alienos, et adoraveritis eos: **7** auferam Israël de superficie terræ quam dedi eis, et templum quod sanctificavi nomini meo, projiciam a conspectu meo: eritque Israël in proverbiū, et in fabulam cunctis populis. **8** Et domus hæc erit in exemplum: omnis qui transierit per eam, stupebit, et sibilabit, et dicet: Quare fecit Dominus sic terræ huic, et domui huic? **9** Et respondebunt: Quia dereliquerunt Dominum Deum suum, qui eduxit patres eorum de terra Ægypti, et secuti sunt deos alienos, et adoraverunt eos, et coluerunt eos: idcirco induxit Dominus super eos omne malum hoc. **10** Expletis autem annis viginti postquam ædificaverat Salomon duas domos, id est, domum Domini, et domum regis **11** (Hiram rege Tyri præbente Salomoni ligna cedrina et abiegnæ, et aurum juxta omne quod opus habuerat), tunc dedit Salomon Hiram viginti oppida in terra Galilææ. **12** Et egressus est Hiram de Tyro ut videret oppida quæ dederat ei Salomon, et non placuerunt ei. **13** Et ait: Hæccine sunt civitates quas dedisti mihi, frater? Et appellavit eas terram Chabul, usque in diem hanc. **14** Misit quoque Hiram ad regem Salomonem centum viginti talenta auri. **15** Hæc est summa expensarum quam obtulit rex Salomon ad ædificandam domum Domini et domum suam, et Mello, et murum Jerusalem, et Heser, et Mageddo,

10 Sed et regina Saba, audita fama Salomonis in nomine Domini, venit tentare eum in ænigmatibus. **2** Et ingressa Jerusalem multo cum comitatu et divitiis, camelis portantibus aromata, et aurum infinitum nimis, et gemmas pretiosas, venit ad regem Salomonem, et locuta est ei universa quæ habebat in corde suo. **3** Et docuit eam Salomon omnia verba quæ proposuerat: non fuit sermo qui regem posset latere, et non responderet ei. **4** Videns autem regina Saba omnem sapientiam Salomonis, et domum quam ædificaverat, **5** et cibos mensæ ejus, et habitacula servorum, et ordines ministrantium, vestesque eorum, et pincernas, et holocausta quæ offerebat in domo Domini: non habebat ultra spiritum. **6** Dixitque ad regem: Verus est sermo quem audivi in terra mea **7** super sermonibus

tuis, et super sapientia tua: et non credebam deferebant ei munera, vasa argentea et aurea, vestes narrantibus mihi, donec ipsa veni, et vidi oculis et arma bellica, aromata quoque, et equos et mulos meis, et probavi quod media pars mihi nuntiata non fuerit: major est sapientia et opera tua, quam rumor currus et equites, et facti sunt ei mille quadringentii quem audivi. **8** Beati viri tui, et beati servi tui, currus, et duodecim millia equitum: et dispositus qui stant coram te semper, et audiunt sapientiam eos per civitates munitas, et cum rege in Jerusalem. tuam. **9** Sit Dominus Deus tuus benedictus, cui complacuisti, et posuit te super thronum Israël, eo quod dilexerit Dominus Israël in sempiternum, et constituit te regem ut faceres judicium et justitiam. **10** Dedit ergo regi centum viginti talenta auri, et aromata multa nimis, et gemmas pretiosas: non sunt allata ultra aromata tam multa, quam ea quae dedit regina Saba regi Salomoni. **11** (Sed et classis Hiram, quae portabat aurum de Ophir, attulit ex Ophir ligna thyina multa nimis, et gemmas pretiosas. **12** Fecitque rex de lignis thyinis fulcra domus Domini et domus regiae, et citharas lyras cantoribus: non sunt allata hujuscemodi ligna thyina, neque visa usque in praesentem diem.) **13** Rex autem Salomon dedit reginæ Saba omnia quae voluit et petivit ab eo, exceptis his quae ultro obtulerat ei munere regio. Quae reversa est, et abiit in terram suam cum servis suis. **14** Erat autem pondus auri quod afferebatur Salomoni per annos singulos, sexcentorum sexaginta sex talentorum auri, **15** excepto eo quod afferebant viri qui super vectigalia erant, et negotiatores, universique scruta vendentes, et omnes reges Arabiae, ducesque terræ. **16** Fecit quoque rex Salomon ducenta scuta de auro purissimo: sexcentos auri siclos dedit in laminas scuti unius. **17** Et trecentas peltas ex auro probato: trecentæ minæ auri unam peltam vestiebant: posuitque eas rex in domo saltus Libani. **18** Fecit etiam rex Salomon thronum de ebore grandem: et vestivit eum auro fulvo nimis, **19** qui habebat sex gradus: et summitas throni rotunda erat in parte posteriori: et duæ manus hinc atque inde tenentes sedile: et duo leones stabant juxta manus singulas. **20** Et duodecim leunculi stantes super sex gradus hinc atque inde: non est factum tale opus in universis regnis. **21** Sed et omnia vasa quibus potabat rex Salomon, erant aurea: et universa supellex domus saltus Libani de auro purissimo: non erat argentum, nec alicujus pretii putabatur in diebus Salomonis, **22** quia classis regis per mare cum classe Hiram semel per tres annos ibat in Tharsis, deferens inde aurum, et argentum, et dentes elephantorum, et simias, et pavos. **23** Magnificatus est ergo rex Salomon super omnes reges terræ divitiis et sapientia. **24** Et universa terra desiderabat vultum Salomonis, ut audiret sapientiam ejus, quam dederat Deus in corde ejus. **25** Et singuli per annos singulos. **26** Congregavitque Salomon currus et equites, et facti sunt ei mille quadringentii in campestribus. **27** Fecitque ut tanta esset abundantia argenti in Jerusalem, quanta et lapidum: et cedrorum præbuit multitudinem quasi sycomoros quae nascuntur in Egrediebatur autem quadriga ex Ægypto sexcentis siclis argenti, et equus centum quinquaginta. Atque in hunc modum cuncti reges Hethæorum et Syriæ equos venundabant.

11 Rex autem Salomon adamavit mulieres alienigenas multas, filiam quoque Pharaonis, et Moabitidas, et Ammonitidas, Idumæas, et Sidonias, et Hethæas: **2** de gentibus super quibus dixit Dominus filiis Israël: Non ingrediemini ad eas, neque de illis ingredientur ad vestras: certissime enim avertent corda vestra ut sequamini deos earum. His itaque copulatus est Salomon ardenter amore. **3** Fueruntque ei uxores quasi reginæ septingentæ, et concubinæ trecentæ: et averterunt mulieres cor ejus. **4** Cumque jam esset senex, depravatum est cor ejus per mulieres, ut sequeretur deos alienos: nec erat cor ejus perfectum cum Domino Deo suo, sicut cor David patris ejus. **5** Sed colebat Salomon Astarthen deam Sidoniorum, et Moloch idolum Ammonitarum. **6** Fecitque Salomon quod non placuerat coram Domino, et non adimplavit ut sequeretur Dominum sicut David pater ejus. **7** Tunc ædificavit Salomon fanum Chamos idolo Moab in monte qui est contra Jerusalem, et Moloch idolo filiorum Ammon. **8** Atque in hunc modum fecit universis uxoribus suis alienigenis, quae adolebant thura, et immolabant diis suis. **9** Igitur iratus est Dominus Salomoni, quod aversa esset mens ejus a Domino Deo Israël, qui apparuerat ei secundo, **10** et præceperat de verbo hoc ne sequeretur deos alienos: et non custodivit quae mandavit ei Dominus. **11** Dixit itaque Dominus Salomoni: Quia habuisti hoc apud te, et non custodisti pactum meum, et præcepta mea quae mandavi tibi, disrumpens scindam regnum tuum, et dabo illud servo tuo. **12** Verumtamen in diebus tuis non faciam propter David patrem tuum: de manu filii tui scindam illud, **13** nec totum regnum auferam, sed tribum unam dabo filio tuo propter David servum meum, et Jerusalem, quam elegi. **14** Suscitavit autem

Dominus adversarium Salomoni Adad Idumæum et Jerusalem civitatem, quam elegi ex omnibus de semine regio, qui erat in Edom. **15** Cum enim tribubus Israël: **33** eo quod dereliquerit me, et esset David in Idumæa, et ascendisset Joab princeps adoraverit Astarthen deam Sidoniorum, et Chamos militiae ad sepieliendum eos qui fuerant interficti, deum Moab, et Moloch deum filiorum Ammon: et et occidisset omnem masculinum in Idumæa **16** (sex non ambulaverit in viis meis, ut faceret justitiam enim mensibus ibi moratus est Joab, et omnis Israël, coram me, et præcepta mea et judicia, sicut David donec interimeret omne masculinum in Idumæa), pater ejus. **34** Nec auferam omne regnum de manu **17** fugit Adad ipse, et viri Idumæi de servis patris ejus ejus, sed ducem ponam eum cunctis diebus vitæ cum eo, ut ingredetur Ægyptum: erat autem Adad suæ, propter David servum meum quem elegi, puer parvulus. **18** Cumque surrexisissent de Madian, qui custodivit mandata mea et præcepta mea. **35** venerunt in Pharan, tuleruntque secum viros de Auferam autem regnum de manu filii ejus, et dabo Pharan, et introierunt Ægyptum ad Pharaonem tibi decem tribus: **36** filio autem ejus dabo tribum regem Ægypti: qui dedit ei domum, et cibos unam, ut remaneat lucerna David servo meo cunctis constituit, et terram delegavit. **19** Et invenit Adad diebus coram me in Jerusalem civitate, quam elegi gratiam coram Pharaone valde, in tantum ut daret ut esset nomen meum ibi. **37** Te autem assumam, ei uxorem sororem uxoris suæ germanam Taphnes et regnabis super omnia quæ desiderat anima tua, reginæ. **20** Genuitque ei soror Taphnes Genubath erisque rex super Israël. **38** Si igitur audieris omnia filium, et nutritivit eum Taphnes in domo Pharaonis: quæ præcepero tibi, et ambulaveris in viis meis, eratque Genubath habitans apud Pharaonem cum et feceris quod rectum est coram me, custodiens filiis ejus. **21** Cumque audisset Adad in Ægypto mandata mea et præcepta mea, sicut fecit David dormisse David cum patribus suis, et mortuum esse servus meus: ero tecum, et ædificabo tibi domum Joab principem militiae, dixit Pharaoni: Dimitte fidelem, quomodo ædificavi David domum: et me, ut vadam in terram meam. **22** Dixitque ei tradam tibi Israël: **39** et affligam semen David super Pharao: Qua enim re apud me indiges, ut quæras hoc, verumtamen non cunctis diebus. **40** Voluit ire ad terram tuam? At ille respondit: Nulla: sed ergo Salomon interficere Jeroboam: qui surrexit, obsecro te ut dimittas me. **23** Suscitavit quoque et aufugit in Ægyptum ad Sesac regem Ægypti, et ei Deus adversarium Razon filium Eliada, qui fuit in Ægypto usque ad mortem Salomonis. **41** fugerat Adarezer regem Soba dominum suum: **24** et Reliquum autem verborum Salomonis, et omnia congregavit contra eum viros, et factus est princeps quæ fecit, et sapientia ejus, ecce universa scripta latronum cum interficeret eos David: abieruntque sunt in libro verborum dierum Salomonis. **42** Damascum, et habitaverunt ibi, et constituerunt Dies autem quos regnavit Salomon in Jerusalem eum regem in Damasco: **25** eratque adversarius super omnem Israël, quadraginta anni sunt. **43** Israëli cunctis diebus Salomonis: et hoc est malum Dormivitque Salomon cum patribus suis, et sepultus Adad, et odium contra Israël: regnavitque in Syria. **26** Jeroboam quoque filius Nabat, Ephrathæus, de filius ejus pro eo.

Sareda, servus Salomonis, cuius mater erat nomine Sarva, mulier vidua, levavit manum contra regem. **27** Et hæc est causa rebellionis adversus eum, quia Salomon ædificavit Mello, et coæquavit voraginem civitatis David patris sui. **28** Erat autem Jeroboam vir fortis et potens: vidensque Salomon adolescentem bonæ indolis et industrium, constituerat eum præfectum super tributa universæ domus Joseph. **29** Factum est igitur in tempore illo, ut Jeroboam egredetur de Jerusalem, et inveniret eum Ahias Silonites propheta in via, opertus pallio novo: erant autem duo tantum in agro. **30** Apprehendensque Ahias pallium suum novum quo cooperitus erat, scidit in duodecim partes. **31** Et ait ad Jeroboam: Tolle tibi decem scissuras: hæc enim dicit Dominus Deus Israël: Ecce ego scindam regnum de manu Salomonis, et dabo tibi decem tribus. **32** Porro una tribus remanebit ei propter servum meum David,

12 Venit autem Roboam in Sichem: illuc enim congregatus erat omnis Israël ad constituendum eum regem. **2** At vero Jeroboam filius Nabat, cum adhuc esset in Ægypto profugus a facie regis Salomonis, audita morte ejus, reversus est de Ægypto. **3** Miseruntque et vocaverunt eum: venit ergo Jeroboam, et omnis multitudo Israël, et locuti sunt ad Roboam, dicentes: **4** Pater tuus durissimum jugum imposuit nobis: tu itaque nunc imminue paululum de imperio patris tui durissimo, et de jugo gravissimo quod imposuit nobis, et serviemus tibi. **5** Qui ait eis: Ite usque ad tertium diem, et revertimini ad me. Cumque abiisset populus, **6** init consilium rex Roboam cum senioribus qui assistebant coram Salomone patre ejus cum adhuc viveret, et ait: Quod datis mihi consilium, ut respondeam populo huic? **7** Qui dixerunt ei: Si hodie obedieris populo huic, et

servieris, et petitioni eorum cesseris, locutusque contra fratres vestros filios Israël: revertatur vir in fueris ad eos verba lenia, erunt tibi servi cunctis domum suam: a me enim factum est verbum hoc. diebus. **8** Qui dereliquit consilium senum, quod dederant ei, et adhibuit adolescentes, qui nutriti fuerant cum eo, et assistebant illi, **9** dixitque ad eos: Quod mihi datis consilium, ut respondeam populo huic, qui dixerunt mihi: Levius fac jugum populi huic, qui locuti sunt ad te, dicentes: Pater tuus aggravavit jugum nostrum: tu releva nos. Sic loqueris ad eos: Minimus digitus meus grossior est ego autem cædam vos scorpionibus. **10** Et dixerunt pater tuus super nos? **11** Et nunc pater meus posuit sicut locutus fuerat rex, dicens: Revertimini ad vitulum usque in Dan. **12** Venit ergo locutus est eis secundum consilium juvenum, octavo, quintadecima die mensis, in similitudinem dicens: Pater meus aggravavit jugum vestrum, ego autem addam vos flagellis, ego autem cædam vos scorpionibus. **13** Responditque rex populo dura, derelicto consilio seniorum quod ei dederant, **14** Levi. **15** Et misit ergo rex Roboam aduram, qui erat super tributa: et lapidavit eum omnis Israël, et mortuus est. Porro rex Roboam festinus ascendit currum, et fugit in Jerusalem: **16** Videns itaque populus quod noluisset eos audire rex, respondit ei dicens: Quæ nobis pars in David? vel quæ hæreditas in filio Isai? vade in tabernacula tua, Israël: nunc vide domum tuam, David. Et abiit Israël in tabernacula sua. **17** Super filios autem Israël, quicumque habitabant in civitatibus Juda, regnavit Roboam. **18** Misit ergo rex Roboam Aduram, qui erat super tributa: et lapidavit eum omnis Israël, et mortuus est. Porro rex Roboam festinus ascendit currum, et fugit in Jerusalem: **19** recessitque Israël a domo David usque in præsentem diem. **20** Factum est autem cum audisset omnis Israël quod reversus esset Roboam, miserunt, et vocaverunt eum congregato cœtu, et constituerunt eum regem super omnem Israël: nec secutus est quisquam domum David præter tribum Juda solam. **21** Venit autem Roboam Jerusalem, et congregavit universam domum Juda, et tribum Benjamin, centum octoginta millia electorum virorum bellatorum, ut pugnarent contra domum Israël, et reducerent regnum Roboam filio Salomonis. **22** Factus est autem sermo Domini ad Semeiam virum Dei, dicens: **23** Loquere ad Roboam filium Salomonis regem Juda, et ad omnem domum Juda, et Benjamin, et reliquos de populo, dicens: **24** Hæc dicit Dominus: Non ascendetis, neque bellabitis Audierunt sermonem Domini, et reversi sunt de itinere, sicut eis præceperat Dominus. **25** Edificavit autem Jeroboam Sichem in monte Ephraim, et habitavit ibi: et egressus inde edificavit Phanuel. **26** Dixitque Roboam in corde suo: Nunc revertetur regnum ad domum David, **27** si ascenderit populus ei juvenes qui nutriti fuerant cum eo: Sic loqueris iste ut faciat sacrificia in domo Domini in Jerusalem: **28** Et excoxitato consilio dorso patris mei. **29** Posuitque unum in Bethel, et alterum in Dan: **30** et factum est verbum Roboam et omnis populus ad Roboam die tertia, hoc in peccatum: ibat enim populus ad adorandum ascitere in Jerusalem: ecce dii tui Israël, qui te eduxerunt de terra Ægypti. **31** Et fecit fana in excelsis, et revertentur ad eum. **32** Constituitque diem solemnem in mense Quintadecima die mensis, in similitudinem vitulam usque in Dan. **33** Et fecit fana in excelsis, et ascendens autem addam jugo vestro: pater meus cecidit vos altare, similiter fecit in Bethel, ut immolaret flagellis, ego autem cædam vos scorpionibus. **34** Et vitulis quos fabricatus fuerat: constituitque in Bethel sacerdotes excelsorum quæ fecerat. **35** Et eum Dominus, ut suscitaret verbum suum quod locutus fuerat in manu Ahiæ Silonitæ, ad Roboam quintadecima die mensis octavi, quem finixerat de filium Nabat. **36** Videns itaque populus quod corde suo: et fecit solemnitatem filii Israël, et noluisset eos audire rex, respondit ei dicens: Quæ nobis pars in David? vel quæ hæreditas in filio Isai? vade in tabernacula tua, Israël: nunc vide domum tuam, David. Et abiit Israël in tabernacula sua. **37** Super filios autem Israël, quicumque habitabant in civitatibus Juda, regnavit Roboam. **38** Misit ergo rex Roboam Aduram, qui erat super tributa: et lapidavit eum omnis Israël, et mortuus est. Porro rex Roboam festinus ascendit currum, et fugit in Jerusalem: **39** recessitque Israël a domo David usque in præsentem diem. **40** Factum est autem cum audisset omnis Israël quod reversus esset Roboam, miserunt, et vocaverunt eum congregato cœtu, et constituerunt eum regem super omnem Israël: nec secutus est quisquam domum David præter tribum Juda solam. **41** Venit autem Roboam Jerusalem, et congregavit universam domum Juda, et tribum Benjamin, centum octoginta millia electorum virorum bellatorum, ut pugnarent contra domum Israël, et reducerent regnum Roboam filio Salomonis. **42** Factus est autem sermo Domini ad Semeiam virum Dei, dicens: **43** Loquere ad Roboam filium Salomonis regem Juda, et ad omnem domum Juda, et Benjamin, et reliquos de populo, dicens: **44** Hæc dicit Dominus: Non ascendetis, neque bellabitis contra altare in sermone Domini, et thus jacente. **45** Et exclamavit contra altare in sermone Domini, et ait: Altare, altare, hæc dicit Dominus: Ecce filius nasceretur domui David, Josias nomine, et immolabit super te sacerdotes excelsorum, qui nunc in te thura succidunt: et ossa hominum super te incendet. **46** Deditque in illa die signum, dicens: Hoc erit signum quod locutus est Dominus: ecce altare scindetur, et effundetur cinis qui in eo est. **47** Cumque audisset rex sermonem hominis Dei quem inclamaverat contra altare in Bethel, extendit manum suam de altari, dicens: Apprehendite eum. Et exaruit manus ejus quam extenderat contra eum, nec valuit retrahere eam ad se. **48** Altare quoque scissum est, et effusus est cinis de altari, juxta signum quod prædixerat vir Dei in sermone Domini. **49** Et ait rex ad virum Dei: Deprecare faciem Domini Dei tui, et ora pro me, ut restituatur manus mea mihi. Oravitque vir Dei faciem Domini, et reversa est manus regis ad eum, et facta est sicut prius fuerat. **50** Locutus est autem rex ad virum Dei: Veni mecum domum ut prandeas,

13 Et ecce vir Dei venit de Juda in sermone Domini in Bethel, Roboam stante super altare, et thus jacente. **2** Et exclamavit contra altare in sermone Domini, et ait: Altare, altare, hæc dicit Dominus: Ecce filius nasceretur domui David, Josias nomine, et immolabit super te sacerdotes excelsorum, qui nunc in te thura succidunt: et ossa hominum super te incendet. **3** Deditque in illa die signum, dicens: Hoc erit signum quod locutus est Dominus: ecce altare scindetur, et effundetur cinis qui in eo est. **4** Cumque audisset rex sermonem hominis Dei quem inclamaverat contra altare in Bethel, extendit manum suam de altari, dicens: Apprehendite eum. Et exaruit manus ejus quam extenderat contra eum, nec valuit retrahere eam ad se. **5** Altare quoque scissum est, et effusus est cinis de altari, juxta signum quod prædixerat vir Dei in sermone Domini. **6** Et ait rex ad virum Dei: Deprecare faciem Domini Dei tui, et ora pro me, ut restituatur manus mea mihi. Oravitque vir Dei faciem Domini, et reversa est manus regis ad eum, et facta est sicut prius fuerat. **7** Locutus est autem rex ad virum Dei: Veni mecum domum ut prandeas,

et dabo tibi munera. **8** Responditque vir Dei ad invenit cadaver ejus projectum in via, et asinum et regem: Si dederis mihi medium partem domus tuæ, leonem stantes juxta cadaver: non comedit leo de non veniam tecum, nec comedam panem, neque cadavere, nec læsit asinum. **29** Tulit ergo prophetes bibam aquam in loco isto: **9** sic enim mandatum est cadaver viri Dei, et posuit illud super asinum, mihi in sermone Domini præcipientis: Non comedes et reversus intulit in civitatem prophetæ senis panem, neque bipes aquam, nec reverteris per viam ut plangeret eum. **30** Et posuit cadaver ejus in qua venisti. **10** Abiit ergo per aliam viam, et non sepulchro suo, et planixerunt eum: Heu, heu mi est reversus per iter quo venerat in Bethel. **11** frater! **31** Cumque planxissent eum, dixit ad filios Prophetae autem quidam senex habitabat in Bethel: suos: Cum mortuus fuerit, sepelite me in sepulchro ad quem venerunt filii sui, et narraverunt ei omnia in quo vir Dei sepultus est: juxta ossa ejus ponite opera quæ fecerat vir Dei illa die in Bethel: et verba ossa mea. **32** Profecto enim veniet sermo quem quæ locutus fuerat ad regem, narraverunt patri suo. prædictus in sermone Domini contra altare quod **12** Et dixit eis pater eorum: Per quam viam abiit? est in Bethel, et contra omnia fana excelsorum Ostenderunt ei filii sui viam per quam abierat vir quæ sunt in urbibus Samariae. **33** Post verba hæc Dei, qui venerat de Juda. **13** Et ait filii suis: Sternite non est reversus Jeroboam de via sua pessima, sed mihi asinum. Qui cum stravissent, ascendit, **14** e contrario fecit de novissimis populi sacerdotes et abiit post virum Dei, et invenit eum sedentem excelsorum: quicumque volebat, implebat manum subtus terebinthum: et ait illi: Tune es vir Dei qui suam, et fiebat sacerdos excelsorum. **34** Et propter venisti de Juda? Respondit ille: Ego sum. **15** Dixitque hanc causam peccavit domus Jeroboam, et eversa ad eum: Veni mecum domum, ut comedas panem. est, et deleta de superficie terræ.

16 Qui ait: Non possum reverti, neque venire tecum: nec comedam panem, neque bibam aquam in loco isto, **17** quia locutus est Dominus ad me in sermone Domini, dicens: Non comedes panem, et non bipes aquam ibi, nec reverteris per viam qua ieris. **18** Qui ait illi: Et ego propheta sum similis tui: et angelus locutus est mihi in sermone Domini, dicens: Reduc eum tecum in domum tuam, ut comedat panem, et bibat aquam. Fefellit eum, **19** et reduxit secum: comedit ergo panem in domo ejus, et bibit aquam. **20** Cumque sederent ad mensam, factus est sermo Domini ad prophetam qui reduxerat eum. **21** Et exclamavit ad virum Dei qui venerat de Juda, dicens: Hæc dicit Dominus: Quia non obediens fuisti ori Domini, et non custodisti mandatum quod præcepit tibi Dominus Deus tuus, **22** et reversus es, et comedisti panem, et bibisti aquam in loco in quo præcepit tibi ne comederes panem neque biberes aquam, non inferetur cadaver tuum in sepulchrum patrum tuorum. **23** Cumque comedisset et bibisset, stravit asinum suum prophetæ quem reduxerat. **24** Qui cum abiisset, invenit eum leo in via, et occidit, et erat cadaver ejus projectum in itinere: asinus autem stabat juxta illum, et leo stabat juxta cadaver. **25** Et ecce viri transeuntes viderunt cadaver projectum in via, et leonem stantem juxta cadaver. Et venerunt, et divulgaverunt in civitate in qua prophetæ ille senex habitabat. **26** Quod cum audisset propheta ille qui reduxerat eum, ait: Vir Dei est, qui inobediens fuit ori Domini, et tradidit eum Dominus leoni, et confregit eum, et occidit juxta verbum Domini quod locutus est ei. **27** Dixitque ad filios suos: Sternite mihi asinum. Qui cum stravissent, **28** et ille abiisset,

14 In tempore illo ægrotavit Abia filius Jeroboam. **2** Dixitque Jeroboam uxori suæ: Surge, et commuta habitum, ne cognoscaris quod sis uxor Jeroboam, et vade in Silo, ubi est Ahias propheta, qui locutus est mihi quod regnaturus essem super populum hunc. **3** Tolle quoque in manu tua decem panes, et crustulam, et vas mellis, et vade ad illum: ipse enim indicabit tibi quid eventurum sit pueru huic. **4** Fecit ut dixerat, uxor Jeroboam: et consurgens abiit in Silo, et venit in domum Ahia: at ille non poterat videre, quia caligaverant oculi ejus præ senectute. **5** Dixit autem Dominus ad Ahiam: Ecce uxor Jeroboam ingreditur ut consulat te super filio suo qui ægrotat: hæc et hæc loqueris ei. Cum ergo illa intraret, et dissimularet se esse quæ erat, **6** audivit Ahias sonitum pedum ejus introéuntis per ostium, et ait: Ingredere, uxor Jeroboam: quare aliam te esse simulas? ego autem missus sum ad te durus nuntius. **7** Vade, et dic Jeroboam: Hæc dicit Dominus Deus Israël: Quia exaltavi te de medio populi, et dedi te ducem super populum meum Israël, **8** et scidi regnum domus David, et dedi illud tibi, et non fuisti sicut servus meus David, qui custodivit mandata mea, et secutus es me in toto corde suo, faciens quod placitum esset in conspectu meo: **9** sed operatus es mala super omnes qui fuerunt ante te, et fecisti tibi deos alienos et conflatiles, ut me ad iracundiam provocares, me autem projecisti post corpus tuum: **10** idcirco ecce ego inducam mala super domum Jeroboam, et percutiam de Jeroboam mingentem ad parietem, et clausum, et novissimum in Israël: et

mundabo reliquias domus Jeroboam, sicut mundari scutariorum. **29** Reliqua autem sermonum Roboam, solet firmus usque ad purum. **11** Qui mortui fuerint et omnia quæ fecit, ecce scripta sunt in libro de Jeroboam in civitate, comedent eos canes: sermonum dierum regum Juda. **30** Fuitque bellum qui autem mortui fuerint in agro, vorabunt eos inter Roboam et Jeroboam cunctis diebus. **31** aves cœli: quia Dominus locutus est. **12** Tu igitur Dormivitque Roboam cum patribus suis, et sepultus surge, et vade in domum tuam: et in ipso introitu est cum eis in civitate David: nomen autem matris pedum tuorum in urbem, morietur puer, **13** et ejus Naama Ammanitis: et regnavit Abiam filius planget eum omnis Israël, et sepeliet: iste enim ejus pro eo.

solus inferetur de Jeroboam in sepulchrum, quia inventus est super eo sermo bonus a Domino Deo Israël in domo Jeroboam. **14** Constituet autem sibi Dominus regem super Israël, qui percutiet domum Jeroboam in hac die, et in hoc tempore: **15** et percutiet Dominus Deus Israël, sicut moveri solet arundo in aqua: et evellet Israël de terra bona hac, quam dedit patribus eorum, et ventilabit eos trans flumen: quia fecerunt sibi lucos, ut irritarent Dominum. **16** Et tradet Dominus Israël propter peccata Jeroboam, qui peccavit, et peccare fecit Israël. **17** Surrexit itaque uxor Jeroboam, et abiit, et venit in Thersa: cumque illa ingredetur limen domus, puer mortuus est, **18** et sepelierunt eum. Et planxit eum omnis Israël juxta sermonem Domini, quem locutus est in manu servi sui Ahiæ prophetæ. **19** Reliqua autem verborum Jeroboam, quomodo pugnaverit, et quomodo regnaverit, ecce scripta sunt in libro verborum dierum regum Israël. **20** Dies autem quibus regnavit Jeroboam, viginti duo anni sunt: et dormivit cum patribus suis, regnavitque Nadab filius ejus pro eo. **21** Porro Roboam filius Salomonis regnavit in Juda. Quadraginta et unius anni erat Roboam cum regnare cœpisset: decem et septem annos regnavit in Jerusalem civitate, quam elegit Dominus ut poneret nomen suum ibi, ex omnibus tribubus Israël. Nomen autem matris ejus Naama Ammanitis. **22** Et fecit Judas malum coram Domino, et irritaverunt eum super omnibus quæ fecerant patres eorum in peccatis suis quæ peccaverunt. **23** Ædificaverunt enim et ipsi sibi aras, et statuas, et lucos super omnem collem excelsum, et subter omnem arborem frondosam: **24** sed et effeminati fuerunt in terra, feceruntque omnes abominationes gentium quas attrivit Dominus ante faciem filiorum Israël. **25** In quinto autem anno regni Roboam, ascendit Sesac rex Ægypti in Jerusalem, **26** et tulit thesauros domus Domini, et thesauros regios, et universa diripuit: scuta quoque aurea, quæ fecerat Salomon: **27** pro quibus fecit rex Roboam scuta ærea, et tradidit ea in manum ducum scutariorum, et eorum qui excubabant ante ostium domus regis. **28** Cumque ingredetur rex in domum Domini, portabant ea qui præeundi habebant officium: et postea reportabant ad armamentarium

15 Igitur in octavodecimo anno regni Jeroboam filii Nabat, regnavit Abiam super Judam. **2** Tribus annis regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus Maacha filia Abessalom. **3** Ambulavitque in omnibus peccatis patris sui, quæ fecerat ante eum: nec erat cor ejus perfectum cum Domino Deo suo, sicut cor David patris ejus. **4** Sed propter David dedit ei Dominus Deus suus lucernam in Jerusalem, ut suscitet filium ejus post eum, et statueret Jerusalem: **5** eo quod fecisset David rectum in oculis Domini, et non declinasset ab omnibus quæ præceperat ei cunctis diebus vitæ suæ, excepto sermone Uriæ Hethæ. **6** Attamen bellum fuit inter Roboam et Jeroboam omni tempore vitæ ejus. **7** Reliqua autem sermonum Abiam, et omnia quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in libro verborum dierum regum Juda? Fuitque prælium inter Abiam et inter Jeroboam. **8** Et dormivit Abiam cum patribus suis, et sepelierunt eum in civitate David, regnavitque Asa filius ejus pro eo. **9** In anno ergo vigesimo Jeroboam regis Israël regnavit Asa rex Juda, **10** et quadraginta et uno anno regnavit in Jerusalem. Nomen matris ejus Maacha filia Abessalom. **11** Et fecit Asa rectum ante conspectum Domini, sicut David pater ejus: **12** et abstulit effeminatos de terra, purgavitque universas sordes idolorum quæ fecerant patres ejus. **13** Insuper et Maacham matrem suam amovit, ne esset princeps in sacris Priapi, et in luco ejus quem consecraverat: subvertitque specum ejus, et confregit simulacrum turpissimum, et combussit in torrente Cedron: **14** excelsa autem non abstulit. Verumtamen cor Asa perfectum erat cum Domino cunctis diebus suis: **15** et intulit ea quæ sanctificaverat pater suus, et voverat, in domum Domini, argentum, et aurum, et vasa. **16** Bellum autem erat inter Asa, et Baasa regem Israël cunctis diebus eorum. **17** Ascendit quoque Baasa rex Israël in Judam, et ædificavit Rama, ut non posset quispiam egredi vel ingredi de parte Asa regis Juda. **18** Tollens itaque Asa omne argentum et aurum quod remanserat in thesauris domus Domini, et in thesauris domus regiæ, et dedit illud in manus servorum suorum: et misit ad Benadad filium Tabremon filii Hezion, regem

Syriæ, qui habitabat in Damasco, dicens: **19** Fœdus Jeroboam, et peccare fecisti populum meum Israël, est inter me et te, et inter patrem meum et patrem ut me irritares in peccatis eorum: **3** ecce ego tuum: ideo misi tibi munera, argentum et aurum: demetam posteriora Baasa, et posteriora domus et peto ut venias, et irritum facias fœdus quod ejus, et faciam domum tuam sicut domum Jeroboam habes cum Baasa rege Israël, et recedat a me. filii Nabat. **4** Qui mortuus fuerit de Baasa in civitate, **20** Acquiescens Benadad regi Asa, misit principes comedent eum canes: et qui mortuus fuerit ex exercitus sui in civitates Israël, et percusserunt eo in regione, comedent eum volucres cœli. **5** Ahion, et Dan, et Abeldomum Maacha, et universam Reliqua autem sermonum Baasa, et quæcumque Cenneroth, omnem scilicet terram Nephthali. **21** fecit, et prælia ejus, nonne hæc scripta sunt in libro Quod cum audisset Baasa, intermisit ædificare verborum dierum regum Israël? **6** Dormivit ergo Rama, et reversus est in Thersa. **22** Rex autem Asa Baasa cum patribus suis, sepultusque est in Thersa: nuntium misit in omnem Judam, dicens: Nemo sit et regnavit Ela filius ejus pro eo. **7** Cum autem in excusatus. Et tulerunt lapides de Rama, et ligna ejus, manu Jehu filii Hanani prophetæ verbum Domini quibus ædificaverat Baasa, et exstruxit de eis rex factum esset contra Baasa, et contra domum ejus, Asa Gabaa Benjamin, et Maspera. **23** Reliqua autem et contra omne malum quod fecerat coram Domino, omnium sermonum Asa, et universæ fortitudines ad irritandum eum in operibus manuum suarum, ejus, et cuncta quæ fecit, et civitates quas exstruxit, ut fieret sicut domus Jeroboam: ob hanc causam nonne hæc scripta sunt in libro verborum dierum occidit eum, hoc est, Jehu filium Hanani prophetam. regum Juda? Verumtamen in tempore senectutis **8** Anno vigesimo sexto Asa regis Juda, regnavit Ela suæ doluit pedes. **24** Et dormivit cum patribus suis, filius Baasa super Israël in Thersa, duobus annis. **9** et sepultus est cum eis in civitate David patris Et rebellavit contra eum servus suus Zambri, dux sui. Regnavitque Josaphat filius ejus pro eo. **25** mediæ partis equitum: erat autem Ela in Thersa Nadab vero filius Jeroboam regnavit super Israël bibens, et temulentus in domo Arsa præfeti Thersa. anno secundo Asa regis Juda: regnavitque super **10** Irruens ergo Zambri, percussit et occidit eum, Israël duobus annis. **26** Et fecit quod malum est in anno vigesimo septimo Asa regis Juda, et regnavit conspectu Domini, et ambulavit in viis patris sui, pro eo. **11** Cumque regnasset, et sedisset super et in peccatis ejus quibus peccare fecit Israël. **27** solium ejus, percussit omnem domum Baasa, et Insidiatus est autem ei Baasa filius Ahiæ de domo non dereliquit ex ea mingentem ad parietem: et Issachar, et percussit eum in Gebbethon, quæ est propinquos et amicos ejus. **12** Delevitque Zambri urbs Philistinorum: siquidem Nadab et omnis omnem domum Baasa, juxta verbum Domini quod Israël obsidebant Gebbethon. **28** Interfecit ergo locutus fuerat ad Baasa in manu Jehu prophetæ, **13** illum Baasa in anno tertio Asa regis Juda, et regnavit propter universa peccata Baasa, et peccata Ela filii pro eo. **29** Cumque regnasset, percussit omnem ejus, qui peccaverunt, et peccare fecerunt Israël, domum Jeroboam: non dimisit ne unam quidem provocantes Dominum Deum Israël in vanitatibus animam de semine ejus donec deleret eum, juxta suis. **14** Reliqua autem sermonum Ela, et omnia quæ verbum Domini quod locutus fuerat in manu servi fecit, nonne hæc scripta sunt in libro verborum sui Ahiæ Silonitis, **30** propter peccata Jeroboam, dierum regum Israël? **15** Anno vigesimo septimo quæ peccaverat, et quibus peccare fecerat Israël: et Asa regis Juda, regnavit Zambri septem diebus in propter delictum quo irritaverat Dominum Deum Thersa: porro exercitus obsidebat Gebbethon urbem Israël. **31** Reliqua autem sermonum Nadab, et omnia Philistinorum. **16** Cumque audisset rebellasse quæ operatus est, nonne hæc scripta sunt in libro Zambri, et occidisse regem, fecit sibi regem omnis verborum dierum regum Israël? **32** Fuitque bellum Israël Amri, qui erat princeps militiæ super Israël inter Asa, et Baasa regem Israël, cunctis diebus in die illa in castris. **17** Ascendit ergo Amri, et eorum. **33** Anno tertio Asa regis Juda, regnavit Baasa omnis Israël cum eo, de Gebbethon, et obsidebant filius Ahiæ super omnem Israël in Thersa, viginti Thersa. **18** Videns autem Zambri quod expugnanda quatuor annis. **34** Et fecit malum coram Domino, esset civitas, ingressus est palatum, et succedit se ambulavitque in via Jeroboam, et in peccatis ejus cum domo regia: et mortuus est **19** in peccatis suis quibus peccare fecit Israël.

16 Factus est autem sermo Domini ad Jehu filium Hanani contra Baasa, dicens: **2** Pro eo quod exaltavi te de pulvere, et posui te ducem super populum meum Israël, tu autem ambulasti in via

partes: media pars populi sequebatur Thebni filium in Sarephtha Sidoniorum, et manebis ibi: præcepi Gineth, ut constitueret eum regem: et media pars enim ibi mulieri viduæ ut pascat te. **10** Surrexit, Amri. **22** Prævaluit autem populus qui erat cum et abiit in Sarephtha. Cumque venisset ad portam Amri, populo qui sequebatur Thebni filium Gineth: civitatis, apparuit ei mulier vidua colligens ligna, mortuusque est Thebni, et regnavit Amri. **23** Anno et vocavit eam, dixitque ei: Da mihi paululum trigesimo primo Asa regis Juda, regnavit Amri aquæ in vase ut bibam. **11** Cumque illa pergeret ut super Israël, duodecim annis: in Thersa regnavit sex afferret, clamavit post tergum ejus, dicens: Affer annis. **24** Emitque montem Samariae a Somer duobus mihi, obsecro, et buccellam panis in manu tua. talentis argenti: et ædificavit eum, et vocavit nomen **12** Quæ respondit: Vivit Dominus Deus tuus, quia civitatis quam exstruxerat, nomine Semer domini non habeo panem, nisi quantum pugillus capere montis, Samariam. **25** Fecit autem Amri malum in potest farinæ in hydria, et paululum olei in lecytho: conspectu Domini, et operatus est nequiter, super en colligo duo ligna ut ingrediar et faciam illum omnes qui fuerunt ante eum. **26** Ambulavitque in mihi et filio meo, ut comedamus, et moriamur. **13** omni via Jeroboam filii Nabat, et in peccatis ejus Ad quam Elias ait: Noli timere, sed vade, et fac quibus peccare fecerat Israël, ut irritaret Dominum sicut dixisti: verumtamen mihi primum fac de ipsa Deum Israël in vanitatibus suis. **27** Reliqua autem farinula subcinericum panem parvulum, et affer sermonum Amri, et prælia ejus quæ gessit, nonne ad me: tibi autem et filio tuo facies postea. **14** Hæc hæc scripta sunt in libro verborum dierum regum autem dicit Dominus Deus Israël: Hydria farinæ Israël? **28** Dormivitque Amri cum patribus suis, et non deficiet, nec lecythus olei minutetur, usque ad sepultus est in Samaria: regnavitque Achab filius diem in qua Dominus daturus est pluviam super ejus pro eo. **29** Achab vero filius Amri regnavit faciem terræ. **15** Quæ abiit, et fecit juxta verbum super Israël anno trigesimo octavo Asa regis Juda. Et Eliæ: et comedit ipse, et illa, et domus ejus: et ex regnavit Achab filius Amri super Israël in Samaria illa die **16** hydria farinæ non defecit, et lecythus viginti et duobus annis. **30** Et fecit Achab filius olei non est imminutus, juxta verbum Domini quod Amri malum in conspectu Domini super omnes qui locutus fuerat in manu Eliæ. **17** Factum est autem fuerunt ante eum. **31** Nec sufficit ei ut ambularet in post hæc, ægrotavit filius mulieris matrisfamilias, peccatis Jeroboam filii Nabat: insuper duxit uxorem et erat languor fortissimus, ita ut non remaneret in Jezabel filiam Ethbaal regis Sidoniorum. Et abiit, et eo halitus. **18** Dixit ergo ad Eliam: Quid mihi et tibi, servivit Baal, et adoravit eum. **32** Et posuit aram vir Dei? ingressus es ad me, ut rememorarentur Baal in templo Baal, quod ædificaverat in Samaria, iniquitates meæ, et interficeres filium meum? **19** **33** et plantavit lucum: et addidit Achab in opere Et ait ad eam Elias: Da mihi filium tuum. Tulitque suo, irritans Dominum Deum Israël super omnes eum de sinu ejus, et portavit in cœnaculum ubi reges Israël qui fuerunt ante eum. **34** In diebus ipse manebat, et posuit super lectulum suum. **20** ejus ædificavit Hiel de Bethel Jericho: in Abiram Et clamavit ad Dominum, et dixit: Domine Deus primitivo suo fundavit eam, et in Segub novissimo meus, etiam ne viduam apud quam ego utcumque suo posuit portas ejus, juxta verbum Domini quod locutus fuerat in manu Josue filii Nun.

17 Et dixit Elias Thesbites de habitatoribus Galaad ad Achab: Vivit Dominus Deus Israël, in cuius conspectu sto, si erit annis his ros et pluvia, nisi juxta oris mei verba. **2** Et factum est verbum Domini ad eum, dicens: **3** Recede hinc, et vade contra orientem, et abscondere in torrente Carith, qui est contra Jordanem, **4** et ibi de torrente bibes: corvisque præcepi ut pascant te ibi. **5** Abiit ergo, et fecit juxta verbum Domini: cumque abiisset, sedit in torrente Carith, qui est contra Jordanem. **6** Corvi quoque deferebant ei panem et carnes mane, similiter panem et carnes vesperi, et bibebat de torrente. **7** Post dies autem siccatus est torrens: non enim pluerat super terram. **8** Factus est ergo sermo Domini ad eum, dicens: **9** Surge, et vade

in Sarephtha Sidoniorum, et manebis ibi: præcepi enim ibi mulieri viduæ ut pascat te. **10** Surrexit, et abiit in Sarephtha. Cumque venisset ad portam Amri, populo qui sequebatur Thebni filium Gineth: civitatis, apparuit ei mulier vidua colligens ligna, mortuusque est Thebni, et regnavit Amri. **23** Anno et vocavit eam, dixitque ei: Da mihi paululum trigesimo primo Asa regis Juda, regnavit Amri aquæ in vase ut bibam. **11** Cumque illa pergeret ut super Israël, duodecim annis: in Thersa regnavit sex afferret, clamavit post tergum ejus, dicens: Affer annis. **24** Emitque montem Samariae a Somer duobus mihi, obsecro, et buccellam panis in manu tua. talentis argenti: et ædificavit eum, et vocavit nomen **12** Quæ respondit: Vivit Dominus Deus tuus, quia civitatis quam exstruxerat, nomine Semer domini non habeo panem, nisi quantum pugillus capere montis, Samariam. **25** Fecit autem Amri malum in potest farinæ in hydria, et paululum olei in lecytho: conspectu Domini, et operatus est nequiter, super en colligo duo ligna ut ingrediar et faciam illum omnes qui fuerunt ante eum. **26** Ambulavitque in mihi et filio meo, ut comedamus, et moriamur. **13** omni via Jeroboam filii Nabat, et in peccatis ejus Ad quam Elias ait: Noli timere, sed vade, et fac quibus peccare fecerat Israël, ut irritaret Dominum sicut dixisti: verumtamen mihi primum fac de ipsa Deum Israël in vanitatibus suis. **27** Reliqua autem farinula subcinericum panem parvulum, et affer sermonum Amri, et prælia ejus quæ gessit, nonne ad me: tibi autem et filio tuo facies postea. **14** Hæc hæc scripta sunt in libro verborum dierum regum autem dicit Dominus Deus Israël: Hydria farinæ Israël? **28** Dormivitque Amri cum patribus suis, et non deficiet, nec lecythus olei minutetur, usque ad sepultus est in Samaria: regnavitque Achab filius diem in qua Dominus daturus est pluviam super ejus pro eo. **29** Achab vero filius Amri regnavit faciem terræ. **15** Quæ abiit, et fecit juxta verbum super Israël anno trigesimo octavo Asa regis Juda. Et Eliæ: et comedit ipse, et illa, et domus ejus: et ex regnavit Achab filius Amri super Israël in Samaria illa die **16** hydria farinæ non defecit, et lecythus viginti et duobus annis. **30** Et fecit Achab filius olei non est imminutus, juxta verbum Domini quod Amri malum in conspectu Domini super omnes qui locutus fuerat in manu Eliæ. **17** Factum est autem fuerunt ante eum. **31** Nec sufficit ei ut ambularet in post hæc, ægrotavit filius mulieris matrisfamilias, peccatis Jeroboam filii Nabat: insuper duxit uxorem et erat languor fortissimus, ita ut non remaneret in Jezabel filiam Ethbaal regis Sidoniorum. Et abiit, et eo halitus. **18** Dixit ergo ad Eliam: Quid mihi et tibi, servivit Baal, et adoravit eum. **32** Et posuit aram vir Dei? ingressus es ad me, ut rememorarentur Baal in templo Baal, quod ædificaverat in Samaria, iniquitates meæ, et interficeres filium meum? **19** **33** et plantavit lucum: et addidit Achab in opere Et ait ad eam Elias: Da mihi filium tuum. Tulitque suo, irritans Dominum Deum Israël super omnes eum de sinu ejus, et portavit in cœnaculum ubi reges Israël qui fuerunt ante eum. **34** In diebus ipse manebat, et posuit super lectulum suum. **20** ejus ædificavit Hiel de Bethel Jericho: in Abiram Et clamavit ad Dominum, et dixit: Domine Deus primitivo suo fundavit eam, et in Segub novissimo meus, etiam ne viduam apud quam ego utcumque suo posuit portas ejus, juxta verbum Domini quod locutus fuerat in manu Josue filii Nun.

18 Post dies multos factum est verbum Domini ad Eliam, in anno tertio, dicens: Vade, et ostende te Achab, ut dem pluviam super faciem terræ. **2** Igitur ergo Elias, ut ostenderet se Achab: erat autem famæ vehemens in Samaria. **3** Vocavitque

autem timebat Dominum valde. **4** Nam cum ponant super ligna, ignem autem non supponant: interficeret Jezabel prophetas Domini, tulit ille et ego faciam bovem alterum, et imponam super centum prophetas, et abscondit eos quinquagenos ligna, ignem autem non supponam. **24** Invocate et quinquagenos in speluncis, et pavit eos pane nomina deorum vestrorum, et ego invocabo nomen et aqua. **5** Dixit ergo Achab ad Abdiam: Vade in Domini mei: et Deus qui exaudierit per ignem, terram ad universos fontes aquarum, et in cunctas ipse sit Deus. Respondens omnis populus ait: valles, si forte possimus invenire herbam, et salvare Optima propositio. **25** Dixit ergo Elias prophetis equos et mulos, et non penitus jumenta intereant. Baal: Eligite vobis bovem unum, et facite primi, **6** Diviseruntque sibi regiones ut circuissent eas: quia vos plures estis: et invocate nomina deorum Achab ibat per viam unam, et Abdias per viam vestrorum, ignemque non supponatis. **26** Qui alteram seorsum. **7** Cumque esset Abdias in via, cum tulissent bovem quem dederat eis, fecerunt: Elias occurrit ei: qui cum cognovisset eum, cecidit et invocabant nomen Baal de mane usque ad super faciem suam, et ait: Num tu es, domine mi, meridiem, dicentes: Baal, exaudi nos. Et non erat Elias? **8** Cui ille respondit: Ego. Vade, et dic domino vox, nec qui responderet: transiliebantque altare tuo: Adest Elias. **9** Et ille: Quid peccavi, inquit, quod fecerant. **27** Cumque esset jam meridies, quoniam tradis me servum tuum in manu Achab, illudebat illis Elias, dicens: Clamate voce majore: ut interficiat me? **10** Vivit Dominus Deus tuus, deus enim est, et forsitan loquitur, aut in diversorio quia non est gens aut regnum quo non miserit est, aut in itinere, aut certe dormit, ut excitetur dominus meus te requirens: et respondentibus **28** Clamabant ergo voce magna, et incidebant cunctis: Non est hic: adjuravit regna singula et se juxta ritum suum cultris et lanceolis, donec gentes, eo quod minime reperireris. **11** Et nunc tu perfunderentur sanguine. **29** Postquam autem dicis mihi: Vade, et dic domino tuo: Adest Elias. **12** transiit meridies, et illis prophetantibus venerat Cumque recessero a te, spiritus Domini asportabit tempus quo sacrificium offerri solet, nec audiebatur te in locum quem ego ignoro: et ingressus nuntiabo vox, nec aliquis respondebat, nec attendebat Achab, et non inveniens te, interficiet me: servus orantes, **30** dixit Elias omni populo: Venite ad me, autem tuus timet Dominum ab infantia sua. **13** Et accedente ad se populo, curavit altare Domini Numquid non indicatum est tibi domino meo quid quod destructum fuerat. **31** Et tulit duodecim fecerim cum interficeret Jezabel prophetas Domini, lapides juxta numerum tribuum filiorum Jacob, quod absconderim de prophetis Domini centum ad quem factus est sermo Domini, dicens: Israël viros, quinquagenos et quinquagenos, in speluncis, erit nomen tuum. **32** Et aedificavit de lapidibus et paverim eos pane et aqua? **14** et nunc tu dicis: altare in nomine Domini: fecitque aqueductum, Vade, et dic domino tuo: Adest Elias: ut interficiat quasi per duas aratiunculas in circuitu altaris, **33** et me? **15** Et dixit Elias: Vivit Dominus exercituum, composuit ligna: divisitque per membra bovem, ante cuius vultum sto, quia hodie apparebo ei. **16** et posuit super ligna, **34** et ait: Implete quatuor Abiit ergo Abdias in occursum Achab, et indicavit ei: hydrias aqua, et fundite super holocaustum et venitque Achab in occursum Eliæ. **17** Et cum vidisset super ligna. Rursumque dixit: Etiam secundo hoc eum, ait: Tunc es ille, qui conturbas Israël? **18** Et ille facite. Qui cum fecissent secundo, ait: Etiam tertio ait: Non ego turbavi Israël, sed tu, et domus patris idipsum facite. Feceruntque tertio, **35** et currebant tui, qui dereliquistis mandata Domini, et secuti estis aquæ circum altare, et fossa aqueductus repleta Baalim. **19** Verumtamen nunc mitte, et congrega ad est. **36** Cumque jam tempus esset ut offerretur me universum Israël in monte Carmeli, et prophetas holocaustum, accedens Elias propheta ait: Domine Baal quadringentos quinquaginta, prophetasque Deus Abraham, et Isaac, et Israël, ostende hodie lucorum quadringentos, qui comedunt de mensa quia tu es Deus Israël, et ego servus tuus, et juxta Jezabel. **20** Misit Achab ad omnes filios Israël, præceptum tuum feci omnia verba haec. **37** Exaudi et congregavit prophetas in monte Carmeli. **21** me, Domine, exaudi me: ut discat populus iste quia Accedens autem Elias ad omnem populum, ait: tu es Dominus Deus, et tu convertisti cor eorum Usquequo claudicatis in duas partes? si Dominus iterum. **38** Cecidit autem ignis Domini, et voravit est Deus, sequimini eum: si autem Baal, sequimini holocaustum, et ligna, et lapides, pulverem quoque, illum. Et non respondit ei populus verbum. **22** Et aquam quæ erat in aqueductu lambens. **39** Quod ait rursus Elias ad populum: Ego remansi propheta cum vidisset omnis populus, cecidit in faciem suam, Domini solus: prophetæ autem Baal quadringenti et et ait: Dominus ipse est Deus, Dominus ipse est Deus. quinquaginta viri sunt. **23** Dentur nobis duo boves, **40** Dicitque Elias ad eos: Apprehendite prophetas et illi elegant sibi bovem unum, et in frusta cædentes Baal, et ne unus quidem effugiat ex eis. Quos cum

apprehendissent, duxit eos Elias ad torrentem Dominum: non in spiritu Dominus. Et post spiritum Cison, et interfecit eos ibi. **41** Et ait Elias ad Achab: commotio: non in commotione Dominus. **12** Et Ascende, comedere, et bibe, quia sonus multæ pluviae post commotionem ignis: non in igne Dominus. est. **42** Ascendit Achab ut comederet et biberet: Et post ignem sibilus auræ tenuis. **13** Quod cum Elias autem ascendit in verticem Carmeli, et pronus audisset Elias, operuit vultum suum pallio, et in terram posuit faciem suam inter genua sua, **43** egressus stetit in ostio speluncæ. Et ecce vox ad et dixit ad puerum suum: Ascende, et prospice eum dicens: Quid hic agis, Elia? Et ille respondit: **14** contra mare. Qui cum ascendisset, et contemplatus Zelo zelatus sum pro Domino Deo exercituum, quia esset, ait: Non est quidquam. Et rursum ait illi: dereliquerunt pactum tuum filii Israël: altaria tua Revertere septem vicibus. **44** In septima autem destruxerunt, prophetas tuos occiderunt gladio, vice, ecce nubecula parva quasi vestigium hominis derelictus sum ego solus, et quærunt animam ascendebat de mari. Qui ait: Ascende, et dic Achab: meam ut auferant eam. **15** Et ait Dominus ad eum: Junge currum tuum et descende, ne occupet te Vade, et revertere in viam tuam per desertum in pluvia. **45** Cumque se verteret huc atque illuc, ecce cæli contenebrati sunt, et nubes, et ventus, et facta est pluvia grandis. Ascendens itaque Achab, abiit in Jezrahel: **46** et manus Domini facta est super Eliam, accinctisque lumbis currebat ante Achab, donec veniret in Jezrahel.

19 Nuntiavit autem Achab Jezabel omnia quæ fecerat Elias, et quomodo occidisset universos prophetas gladio. **2** Misitque Jezabel nuntium ad Eliam, dicens: Hæc mihi faciant dii, et hæc addant, nisi hac hora cras posuero animam tuam sicut animam unius ex illis. **3** Timuit ergo Elias, et surgens abiit quocumque eum ferebat voluntas: venitque in Bersabee Juda, et dimisit ibi puerum suum, **4** et perrexit in desertum, viam unius diei. Cumque venisset, et sederet subter unam juniperum, petivit animæ suæ ut moreretur, et ait: Sufficit mihi, Domine: tolle animam meam: neque enim melior sum quam patres mei. **5** Projecitque se, et obdormivit in umbra juniperi: et ecce angelus Domini tetigit eum, et dixit illi: Surge, et comedere. **6** Respexit, et ecce ad caput suum subcinericius panis, et vas aquæ: comedit ergo, et bibit, et rursum obdormivit. **7** Reversusque est angelus Domini secundo, et tetigit eum, dixitque illi: Surge, comedere: grandis enim tibi restat via. **8** Qui cum surrexisset, comedit et bibit, et ambulavit in fortitudine cibi illius quadraginta diebus et quadraginta noctibus usque ad montem Dei Horeb. **9** Cumque venisset mansit in spelunca: et ecce sermo Domini ad eum, dixitque illi: Quid hic agis, Elia? **10** At ille respondit: Zelo zelatus sum pro Domino Deo exercituum, quia dereliquerunt pactum tuum filii Israël: altaria tua destruxerunt, prophetas tuos occiderunt gladio, derelictus sum ego solus, et quærunt animam meam ut auferant eam.

11 Et ait ei: Egredere, et sta in monte coram Domino: et domum servorum tuorum: et omne quod eis et ecce Dominus transit. Et spiritus grandis et placuerit, ponent in manibus suis, et auferent. **7** fortis subvertens montes, et conterens petras, ante Vocavit autem rex Israël omnes seniores terræ, et

Damascum: cumque perveneris illuc, unges Hazaël regem super Syriam, **16** et Jehu filium Namsi unges regem super Israël: Eliseum autem filium Saphat, qui est de Abelmehula, unges prophetam pro te. **17** Et erit: quicumque fugerit gladium Hazaël, occidet eum Jehu: et quicumque fugerit gladium Jehu, interficiet eum Eliseus. **18** Et derelinquam mihi in Israël septem millia virorum, quorum genua non sunt incurvata ante Baal, et omne os quod non adoravit eum osculans manus. **19** Profectus ergo inde Elias, reperit Eliseum filium Saphat, arantem in duodecim jugis boum. Et ipse in duodecim jugis boum arantibus unus erat: cumque venisset Elias ad eum, misit pallium suum super illum. **20** Qui statim relicts bobus cucurrit post Eliam, et ait: Osculer, oro, patrem meum, et matrem meam, et sic separar te. Dixitque ei: Vade, et revertere: quod enim meum erat, feci tibi. **21** Reversus autem ab eo, tulit par boum, et mactavit illud, et in aratro boum coxit carnes, et dedit populo, et comederunt: consurgensque abiit, et secutus est Eliam, et ministrabat ei.

20 Porro Benadad rex Syrie congregavit omnem exercitum suum, et tringita duos reges secum, et equos, et currus: et ascendens pugnabat contra Samariam, et obsidebat eam. **2** Mittensque nuntios ad Achab regem Israël in civitatem, **3** ait: Hæc dicit Benadad: Argentum tuum, et aurum tuum meum est: et uxores tuæ, et filii tui optimi, mei sunt. **4** Responditque rex Israël: Juxta verbum ad eum, tuum, domine mi rex, tuus sum ego, et omnia mea. **5** Revertentesque nuntii, dixerunt: Hæc dicit Benadad, qui misit nos ad te: Argentum tuum, et aurum tuum, et uxores tuas, et filios tuos, et dabis mihi. **6** Cras igitur hac eadem hora mittam quærunt animam meam ut auferant eam. **11** Et servos meos ad te, et scrutabuntur domum tuam, ait ei: Egredere, et sta in monte coram Domino: et domum servorum tuorum: et omne quod eis et ecce Dominus transit. Et spiritus grandis et placuerit, ponent in manibus suis, et auferent. **7** fortis subvertens montes, et conterens petras, ante Vocavit autem rex Israël omnes seniores terræ, et

ait: Animadvertisse, et videte quoniam insidietur et videbis quod obtinebimus eos. Creditit consilio nobis: misit enim ad me pro uxoribus meis, et filiis, eorum, et fecit ita. **26** Igitur postquam annus et pro argento et auro: et non abnui. **8** Dixeruntque transierat, recensuit Benadad Syros, et ascendit omnes maiores natu, et universus populus, ad eum: in Aphec ut pugnaret contra Israël. **27** Porro filii Non audias, neque acquiescas illi. **9** Respondit Israël recensiti sunt, et acceptis cibariis profecti ex itaque nuntiis Benadad: Dicite domino meo regi: adverso, castraque metati sunt contra eos, quasi Omnia propter quae misisti ad me servum tuum in duo parvi greges caprarum: Syri autem repleverunt initio, faciam: hanc autem rem facere non possum. terram. **28** (Et accedens unus vir Dei, dixit ad **10** Reversique nuntii retulerunt ei. Qui remisit, et regem Israël: Hæc dicit Dominus: Quia dixerunt ait: Hæc faciant mihi dii, et hæc addant, si suffecerit Syri: Deus monitum est Dominus, et non est Deus pulvis Samariæ pugillis omnis populi qui sequitur vallum: dabo omnem multitudinem hanc grandem me. **11** Et respondens rex Israël, ait: Dicite ei: Ne in manu tua, et scietis quia ego sum Dominus.) glorietur, accinctus æque ut discinctus. **12** Factum **29** Dirigebantque septem diebus ex adverso hi est autem cum audisset Benadad verbum istud, atque illi acies, septima autem die commissum est bibebat ipse et reges in umbraculis: et ait servis suis: bellum: percusseruntque filii Israël de Syris centum Circumdate civitatem. Et circumdederunt eam. **13** Et millia peditum in die una. **30** Fugerunt autem ecce propheta unus accedens ad Achab regem Israël, qui remanserant in Aphec, in civitatem: et cecidit ait ei: Hæc dicit Dominus: Certe vidisti omnem murus super viginti septem millia hominum qui multitudinem hanc nimiam? ecce ego tradam eam remanserant. Porro Benadad fugiens ingressus est in manu tua hodie, ut scias quia ego sum Dominus. civitatem, in cubiculum quod erat intra cubiculum. **14** Et ait Achab: Per quem? Dixitque ei: Hæc dicit **31** Dixeruntque ei servi sui: Ecce, audivimus quod Dominus: Per pedissequos principum provinciarum. reges domus Israël clementes sint: ponamus itaque Et ait: Quis incipiet præliari? Et ille dixit: Tu. **15** saccos in lumbis nostris, et funiculos in capitibus Recensuit ergo pueros principum provinciarum, et nostris, et egrediamur ad regem Israël: forsitan reperit numerum ducentorum triginta duorum: et salvabit animas nostras. **32** Accinxerunt saccis recensuit post eos populum, omnes filios Israël, lumbos suos, et posuerunt funiculos in capitibus septem millia. **16** Et egressi sunt meridie. Benadad suis, veneruntque ad regem Israël, et dixerunt ei: autem bibebat temulentus in umbraculo suo, et Servus tuus Benadad dicit: Vivat, oro te, anima reges triginta duo cum eo, qui ad auxilium ejus mea. Et ille ait: Si adhuc vivit, frater meus est. **33** venerant. **17** Egressi sunt autem pueri principum Quod acceperunt viri pro omni: et festinantes provinciarum in prima fronte. Misit itaque Benadad: rapuerunt verbum ex ore ejus, atque dixerunt: qui nuntiaverunt ei, dicentes: Viri egressi sunt Frater tuus Benadad. Et dixit eis: Ite, et adducite de Samaria. **18** Et ille ait: Sive pro pace veniunt, eum ad me. Egressus est ergo ad eum Benadad, apprehendite eos vivos: sive ut prælientur, vivos et levavit eum in currum suum. **34** Qui dixit ei: eos capite. **19** Egressi sunt ergo pueri principum Civitates quas tulit pater meus a patre tuo, reddam: provinciarum, ac reliquus exercitus sequebatur: et plateas fac tibi in Damasco, sicut fecit pater meus **20** et percussit unusquisque virum qui contra se in Samaria, et ego fœderatus recedam a te. Pepigit veniebat: fugeruntque Syri, et persecutus est eos ergo foodus, et dimisit eum. **35** Tunc vir quidam de Israël. Fugit quoque Benadad rex Syriæ in equo filiis prophetarum dixit ad socium suum in sermone cum equitibus suis. **21** Necnon egressus rex Israël Domini: Percute me. At ille noluit percutere. **36** percussit equos et currus, et percussit Syriam plaga Cui ait: Quia noluisti audire vocem Domini, ecce magna. **22** Accedens autem propheta ad regem recedes a me, et percutiet te leo. Cumque paululum Israël, dixit ei: Vade, et confortare, et scito, et vide recessisset ab eo, invenit eum leo, atque percussit. quid facias: sequenti enim anno rex Syriæ ascendet **37** Sed alterum inveniens virum, dixit ad eum: contra te. **23** Servi vero regis Syriæ dixerunt ei: Dii Percute me. Qui percussit eum, et vulneravit. **38** montium sunt dii eorum, ideo superaverunt nos: sed Abiit ergo propheta, et occurrit regi in via, et melius est ut pugnemus contra eos in campestribus, mutavit aspersione pulveris os et oculos suos. **39** et obtinebimus eos. **24** Tu ergo verbum hoc fac: Cumque rex transisset, clamavit ad regem, et ait: amove reges singulos ab exercitu tuo, et pone Servus tuus egressus est ad præliandum cominus: principes pro eis: **25** et instaura numerum militum cumque fugisset vir unus, adduxit eum quidam qui ceciderunt de tuis, et equos secundum currus quos ante fuerit, erit anima tua pro anima ejus, aut talentum habuisti: et pugnabimus contra eos in campestribus, argenti appendes. **40** Dum autem ego turbatus huc

illucque me verterem, subito non comparuit. Et ait rex Israël ad eum: Hoc est judicium tuum, quod ipse decrevisti. **41** At ille statim abstersit pulverem de facie sua, et cognovit eum rex Israël, quod esset de prophetis. **42** Qui ait ad eum: Hæc dicit Dominus: Quia dimisisti virum dignum morte de manu tua, erit anima tua pro anima ejus, et populus tuus pro populo ejus. **43** Reversus est igitur rex Israël in domum suam, audire contempnens, et furibundus venit in Samariam.

21 Post verba autem hæc, tempore illo vinea erat Naboth Jezrahelitæ, quæ erat in Jezrahel, juxta palatium Achab regis Samariæ. **2** Locutus est ergo Achab ad Naboth, dicens: Da mihi vineam tuam, ut faciam mihi hortum olerum, quia vicina est, et prope domum meam: daboque tibi pro ea vineam meliorem, aut si commodius tibi putas, argenti pretium, quanto digna est. **3** Cui respondit Naboth: Propitius sit mihi Dominus, ne dem hæreditatem patrum meorum tibi. **4** Venit ergo Achab in domum suam indignans, et frendens super verbo quod locutus fuerat ad eum Naboth Jezrahelites, dicens: Non dabo tibi hæreditatem patrum meorum. Et projiciens se in lectulum suum, avertit faciem suam ad parietem, et non comedit panem. **5** Ingressa est autem ad eum Jezabel uxor sua, dixitque ei: Quid est hoc, unde anima tua contristata est? et quare non comedis panem? **6** Qui respondit ei: Locutus sum Naboth Jezrahelitæ, et dixi ei: Da mihi vineam tuam, accepta pecunia: aut, si tibi placet, dabo tibi vineam meliorem pro ea. Et ille ait: Non dabo tibi vineam meam. **7** Dixit ergo ad eum Jezabel uxor ejus: Grandis auctoritatis es, et bene regis regnum Israël. Surge, et comedere panem, et æquo animo esto: ego dabo tibi vineam Naboth Jezrahelitæ. **8** Scripsit itaque litteras ex nomine Achab, et signavit eas annulo ejus, et misit ad majores natu, et optimates, qui erant in civitate ejus, et habitabant cum Naboth. **9** Litterarum autem hæc erat sententia: Prædictate jejuniū, et sedere facite Naboth inter primos populi: **10** et submittite duos viros filios Belial contra eum, et falsum testimonium dicant: Benedixit Deum et regem: et educite eum, et lapidate, sique moriatur. **11** Fecerunt ergo cives ejus majores natu et optimates, qui habitabant cum eo in urbe, sicut præceperat eis Jezabel, et sicut scriptum erat in litteris quas miserat ad eos: **12** prædicaverunt jejuniū, et sedere fecerunt Naboth inter primos populi. **13** Et adductis duobus viris filiis diaboli, fecerunt eos sedere contra eum: at illi, scilicet ut viri diabolici, dixerunt contra eum testimonium coram multitudine: Benedixit Naboth Deum et regem:

quam ob rem eduxerunt eum extra civitatem, et lapidibus interfecerunt. **14** Miseruntque ad Jezabel, dicentes: Lapidatus est Naboth, et mortuus est. **15** Factum est autem, cum audisset Jezabel lapidatum Naboth et mortuum, locuta est ad Achab: Surge, et posside vineam Naboth Jezrahelitæ, qui noluit tibi acquiescere, et dare eam accepta pecunia: non enim vivit Naboth, sed mortuus est. **16** Quod cum audisset Achab, mortuum videlicet Naboth, surrexit, et descendebat in vineam Naboth Jezrahelitæ, ut possideret eam. **17** Factum est igitur sermo Domini ad Eliam Thesbiten, dicens: **18** Surge, et descende in occursum Achab regis Israël, qui est in Samaria: ecce ad vineam Naboth descendit, ut possideat eam. **19** Et loqueris ad eum, dicens: Hæc dicit Dominus: Occidisti, insuper et possedisti. Et post hæc addes: Hæc dicit Dominus: In loco hoc, in quo linxerunt canes sanguinem Naboth, lambent quoque sanguinem tuum. **20** Et ait Achab ad Eliam: Num invenisti me inimicum tibi? Qui dixit: Inveni, eo quod venundatus sis, ut faceres malum in conspectu Domini. **21** Ecce ego inducam super te malum, et demetam posteriora tua, et interficiam de Achab mingentem ad parietem, et clausum et ultimum in Israël. **22** Et dabo domum tuam sicut domum Jeroboam filii Nabat, et sicut domum Baasa filii Ahia: quia egisti ut me ad iracundiam provocares, et peccare fecisti Israël. **23** Sed et de Jezabel locutus est Dominus, dicens: Canes comedent Jezabel in agro Jezrahel. **24** Si mortuus fuerit Achab in civitate, comedent eum canes: si autem mortuus fuerit in agro, comedent eum volucres cæli. **25** Igitur non fuit alter talis sicut Achab, qui venundatus est ut faceret malum in conspectu Domini: concitat enim eum Jezabel uxor sua, **26** et abominabilis factus est, in tantum ut sequeretur idola quæ fecerant Amorrhæi, quos consumpsit Dominus a facie filiorum Israël. **27** Itaque cum audisset Achab sermones istos, scidit vestimenta sua, et operuit cilicio carnem suam, jejunavitque et dormivit in sacco, et ambulavit demissio capite. **28** Et factus est sermo Domini ad Eliam Thesbiten, dicens: **29** Nonne vidisti humiliatum Achab coram me? quia igitur humiliatus est mei causa, non inducam malum in diebus ejus, sed in diebus filii sui inferam malum domui ejus.

22 Transierunt igitur tres anni absque bello inter Syriam et Israël. **2** In anno autem tertio, descendit Josaphat rex Juda ad regem Israël. **3** (Dixitque rex Israël ad servos suos: Ignoratis quod nostra sit Ramoth Galaad, et negligimus tollere multitudine: Benedixit Naboth Deum et regem: eam de manu regis Syriæ?) **4** Et ait ad Josaphat:

Venesne mecum ad præliandum in Ramoth Galaad? In quo? **22** Et ille ait: Egrediar, et ero spiritus **5** Dixitque Josaphat ad regem Israël: Sicut ego sum, mendax in ore omnium prophetarum ejus. Et dixit ita et tu: populus meus et populus tuus unum Dominus: Decipies, et prævalebis: egredere, et fac sunt: et equites mei, equites tui. Dixitque Josaphat ita. **23** Nunc igitur ecce dedit Dominus spiritum ad regem Israël: Quære, oro te, hodie sermonem mendacii in ore omnium prophetarum tuorum, qui Domini. **6** Congregavit ergo rex Israël prophetas, hic sunt, et Dominus locutus est contra te malum, quadringentos circiter viros, et ait ad eos: Ire debo **24** Accessit autem Sedecias filius Chanaana, et in Ramoth Galaad ad bellandum, an quiescere? Qui percussit Michæam in maxillam, et dixit: Mene ergo responderunt: Ascende, et dabit eam Dominus in dimisit spiritus Domini, et locutus est tibi? **25** Et ait manu regis. **7** Dixit autem Josaphat: Non est hic Michæas: Visurus es in die illa quando ingredieris propheta Domini quispiam, ut interrogeremus per cubiculum intra cubiculum ut abscondaris. **26** Et ait eum? **8** Et ait rex Israël ad Josaphat: Remansit vir rex Israël: Tollite Michæam, et maneat apud Amon unus per quem possumus interrogare Dominum: principem civitatis, et apud Joas filium Amalech, **27** sed ego odi eum, quia non prophetat mihi bonum, et dicte eis: Hæc dicit rex: Mittite virum istum in sed malum: Michæas filius Jemla. Cui Josaphat carcerem, et sustentate eum pane tribulationis, et ait: Ne loquaris ita, rex. **9** Vocavit ergo rex Israël aqua angustiæ, donec revertar in pace. **28** Dixitque eunuchum quemdam, et dixit ei: Festina adducere Michæas: Si reversus fueris in pace, non est locutus Michæam filium Jemla. **10** Rex autem Israël, et in me Dominus. Et ait: Audite, populi omnes. **29** Josaphat rex Juda, sedebant unusquisque in solio Ascendit itaque rex Israël, et Josaphat rex Juda, suo, vestiti cultu regio, in area juxta ostium portæ in Ramoth Galaad. **30** Dixit itaque rex Israël ad Samariæ: et universi prophetæ prophetabant in Josaphat: Sume arma, et ingredere prælium, et conspectu eorum. **11** Fecit quoque sibi Sedecias induere vestibus tuis. Porro rex Israël mutavit filius Chanaana cornua ferrea, et ait: Hæc dicit habitum suum, et ingressus est bellum. **31** Rex autem Dominus: His ventilabis Syriam, donec deleas eam. Syriæ præceperat principibus curruum triginta **12** Omnesque prophetæ similiter prophetabant, duobus, dicens: Non pugnabis contra minorem dicentes: Ascende in Ramoth Galaad, et vade et majorem quempiam, nisi contra regem Israël prospere, et tradet Dominus in manus regis. **13** solum. **32** Cum ergo vidissent principes curruum Nuntius vero qui ierat ut vocaret Michæam, locutus Josaphat, suspiciati sunt quod ipse esset rex Israël, et est ad eum, dicens: Ecce sermones prophetarum impetu facto pugnabant contra eum: et exclamavit ore uno regi bona prædicant: sit ergo sermo tuus Josaphat. **33** Intellexeruntque principes curruum similis eorum, et loquere bona. **14** Cui Michæas quod non esset rex Israël, et cessaverunt ab eo. ait: Vivit Dominus, quia quodcumque dixerit mihi **34** Vir autem quidam tetendit arcum, in incertum Dominus, hoc loquar. **15** Venit itaque ad regem, et sagittam dirigens, et casu percussit regem Israël ait illi rex: Michæa, ire debemus in Ramoth Galaad inter pulmonem et stomachum. At ille dixit aurigæ ad præliandum, an cessare? Cui ille respondit: suo: Verte manum tuam, et ejice me de exercitu, Ascende, et vade prospere, et tradet eam Dominus quia graviter vulneratus sum. **35** Commissum est in manus regis. **16** Dixit autem rex ad eum: Iterum ergo prælium in die illa, et rex Israël stabat in atque iterum adjuro te, ut non loquaris mihi nisi curru suo contra Syros, et mortuus est vespere: quod verum est, in nomine Domini. **17** Et ille ait: fluebat autem sanguis plague in sinum currus, **36** Vidi cunctum Israël dispersum in montibus, quasi et præco insonuit in universo exercitu antequam oves non habentes pastorem. Et ait Dominus: Non sol occumberet, dicens: Unusquisque revertatur in habent isti dominum: revertatur unusquisque in civitatem, et in terram suam. **37** Mortuus est autem domum suam in pace. **18** (Dixit ergo rex Israël ad rex, et perlatus est in Samariam: sepelieruntque Josaphat: Numquid non dixi tibi, quia non prophetat regem in Samaria, **38** et laverunt currum ejus in mihi bonum, sed semper malum?) **19** Ille vero piscina Samariæ: et linixerunt canes sanguinem ejus, addens, ait: Propterea audi sermonem Domini: vidi et habenas laverunt, juxta verbum Domini quod Dominum sedentem super solium suum, et omnem locutus fuerat. **39** Reliqua autem sermonum Achab, exercitum cœli assidentem ei a dextris et a sinistris: et universa quæ fecit, et domus eburnea quam **20** et ait Dominus: Quis decipiet Achab regem Israël, ædificavit, cunctarumque urbium quas extruxit, ut ascendat, et cadat in Ramoth Galaad? Et dixit nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum unus verba hujuscemodi, et alius aliter. **21** Egressus regum Israël? **40** Dormivit ergo Achab cum patribus est autem spiritus, et stetit coram Domino, et suis, et regnavit Ochozias filius ejus pro eo. **41** ait: Ego decipiam illum. Cui locutus est Dominus: Josaphat vero filius Asa regnare cœperat super

Judam anno quarto Achab regis Israël. **42** Triginta quinque annorum erat cum regnare cœpisset, et viginti quinque annis regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus Azuba filia Salai. **43** Et ambulavit in omni via Asa patris sui, et non declinavit ex ea: fecitque quod rectum erat in conspectu Domini. Verumtamen excelsa non abstulit: adhuc enim populus sacrificabat, et adolebat incensum in excelsis. **44** Pacemque habuit Josaphat cum rege Israël. **45** Reliqua autem verborum Josaphat, et opera ejus quæ gessit, et prælia, nonne hæc scripta sunt in libro verborum dierum regum Juda? **46** Sed et reliquias effeminatorum qui remanserant in diebus Asa patris ejus, abstulit de terra. **47** Nec erat tunc rex constitutus in Edom. **48** Rex vero Josaphat fecerat classes in mari, quæ navigarent in Ophir propter aurum: et ire non potuerunt, quia confractæ sunt in Asiongaber. **49** Tunc ait Ochozias filius Achab ad Josaphat: Vadant servi mei cum servis tuis in navibus. Et noluit Josaphat. **50** Dormivitque Josaphat cum patribus suis, et sepultus est cum eis in civitate David patris sui: regnavitque Joram filius ejus pro eo. **51** Ochozias autem filius Achab regnare cœperat super Israël in Samaria, anno septimodecimo Josaphat regis Juda: regnavitque super Israël duobus annis. **52** Et fecit malum in conspectu Domini, et ambulavit in via patris sui et matris suæ, et in via Jeroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israël. **53** Servivit quoque Baal, et adoravit eum, et irritavit Dominum Deum Israël, juxta omnia quæ fecerat pater ejus.

Ii Regum

1 Prævaricatus est autem Moab in Israël, postquam mortuus est Achab. **2** Ceciditque Ochozias per cancellos coenaculi sui, quod habebat in Samaria, et ægrotavit: misitque nuntios, dicens ad eos: Ite, consulite Beelzebub deum Accaron, utrum vivere queam de infirmitate mea hac. **3** Angelus autem Domini locutus est ad Eliam Thesbiten, dicens: Surge, et ascende in occursum nuntiorum regis Samariæ, et dices ad eos: Numquid non est Deus in Israël, ut eatis ad consulendum Beelzebub deum Accaron? **4** Quam ob rem hæc dicit Dominus: De lectulo, super quem ascendisti, non descendes, sed morte morieris. Et abiit Elias. **5** Reversique sunt nuntii ad Ochoziam. Qui dixit eis: Quare reversi estis? **6** At illi responderunt ei: Vir occurrit nobis, et dixit ad nos: Ite, et revertimini ad regem qui misit vos, et dicetis ei: Hæc dicit Dominus: Numquid quia non erat Deus in Israël, mittis ut et zona pellicea accinctus renibus. Qui ait: Elias Thesbites est. **9** Misitque ad eum quinquagenarium principem, et quinquaginta qui erant sub eo. Qui ascendit ad eum: sedentique in vertice montis, hic, quia Dominus misit me usque ad Jordanem. ait: Homo Dei, rex præcepit ut descendas. **10** Qui ait: Vivit Dominus, et vivit anima tua, quia Respondens Elias, dixit quinquagenario: Si homo non derelinquam te. Ierunt igitur ambo pariter, **7** Dei sum, descendat ignis de cælo, et devoret te, et quinquaginta viri de filiis prophetarum secuti et quinquaginta tuos. Descendit itaque ignis de cælo, et devoravit eum, et quinquaginta qui erant ambo stabant super Jordanem. **8** Tulitque Elias cum eo. **11** Rursumque misit ad eum principem quinquagenarium alterum, et quinquaginta cum eo. Qui locutus est illi: Homo Dei, hæc dicit rex: ambo per siccum. **9** Cumque transissent, Elias Festina, descende. **12** Respondens Elias, ait: Si homo dixit ad Eliseum: Postula quod vis ut faciam tibi, Dei ego sum, descendat ignis de cælo, et devoret te, et quinquaginta tuos. Descendit ergo ignis de cælo, et devoravit illum, et quinquaginta ejus. **13** Rem difficilem postulasti: attamen si videris me iterum misit principem quinquagenarium tertium, quando tollar a te, erit tibi quod petisti: si autem et quinquaginta qui erant cum eo. Qui cum venisset, non videris, non erit. **11** Cumque pergerent, et curvavit genua contra Eliam, et precatus est eum, incedentes sermocinarentur, ecce currus igneus, et ait: Homo Dei, noli despicere animam meam, et et equi ignei divisorunt utrumque: et ascendit animas servorum tuorum qui tecum sunt. **14** Ecce Elias per turbinem in cælum. **12** Eliseus autem descendit ignis de cælo, et devoravit duos principes quinquagenarios primos, et quinquagenos qui cum eis erant: sed nunc obsecro ut miserearis animæ meæ. **15** Locutus est autem angelus Domini ad Eliam, dicens: Descende cum eo: ne timeas. Surrexit ei: reversusque stetit super ripam Jordanis, igitur, et descendit cum eo ad regem, **16** et locutus est pallio Eliæ, quod ceciderat ei, percussit aquas,

est ei: Hæc dicit Dominus: Quia misisti nuntios ad consulendum Beelzebub deum Accaron, quasi non esset Deus in Israël a quo posses interrogare sermonem, ideo de lectulo super quem ascendisti, non descendes, sed morte morieris. **17** Mortuus est ergo juxta sermonem Domini quem locutus est Elias, et regnavit Joram frater ejus pro eo, anno secundo Joram filii Josaphat regis Judæ: non enim habebat filium. **18** Reliqua autem verborum Ochoziæ quæ operatus est, nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israël?

2 Factum est autem cum levare vellet Dominus Eliam per turbinem in cælum, ibant Elias et Eliseus de Galgalis. **2** Dixitque Elias ad Eliseum: Sede hic, quia Dominus misit me usque in Bethel. Cui ait Eliseus: Vivit Dominus, et vivit anima tua, quia non derelinquam te. Cumque descendissent Bethel, **3** egressi sunt filii prophetarum qui erant in Bethel, ad Eliseum, et dixerunt ei: Numquid nosti quia hodie Dominus tollet dominum tuum a te? Qui consulatur Beelzebub deus Accaron? idcirco de respondit: Et ego novi: silete. **4** Dixit autem Elias lectulo, super quem ascendisti, non descendes, sed ad Eliseum: Sede hic, quia Dominus misit me in morte morieris. **7** Qui dixit eis: Cujus figuræ et Jericho. Et ille ait: Vivit Dominus, et vivit anima tua, quia non derelinquam te. Cumque venissent est verba hæc? **8** At illi dixerunt: Vir pilosus, Jericho, **5** accesserunt filii prophetarum qui erant in et zona pellicea accinctus renibus. Qui ait: Elias Jericho, ad Eliseum, et dixerunt ei: Numquid nosti Thesbites est. **9** Misitque ad eum quinquagenarium quia Dominus hodie tollet dominum tuum a te? principem, et quinquaginta qui erant sub eo. Qui Et ait: Ego novi: silete. **6** Dixit autem ei Elias: Sede ascendet ad eum: sedentique in vertice montis, hic, quia Dominus misit me usque ad Jordanem. ait: Homo Dei, rex præcepit ut descendas. **10** Qui ait: Vivit Dominus, et vivit anima tua, quia Respondens Elias, dixit quinquagenario: Si homo non derelinquam te. Ierunt igitur ambo pariter, **7** Dei sum, descendat ignis de cælo, et devoret te, et quinquaginta viri de filiis prophetarum secuti et quinquaginta tuos. Descendit itaque ignis de cælo, et devoravit eum, et quinquaginta qui erant ambo stabant super Jordanem. **8** Tulitque Elias cum eo. **11** Rursumque misit ad eum principem quinquagenarium alterum, et quinquaginta cum eo. Qui locutus est illi: Homo Dei, hæc dicit rex: ambo per siccum. **9** Cumque transissent, Elias Festina, descende. **12** Respondens Elias, ait: Si homo dixit ad Eliseum: Postula quod vis ut faciam tibi, Dei ego sum, descendat ignis de cælo, et devoret te, et quinquaginta tuos. Descendit ergo ignis de cælo, et devoravit illum, et quinquaginta ejus. **13** Rem difficilem postulasti: attamen si videris me iterum misit principem quinquagenarium tertium, quando tollar a te, erit tibi quod petisti: si autem et quinquaginta qui erant cum eo. Qui cum venisset, non videris, non erit. **11** Cumque pergerent, et curvavit genua contra Eliam, et precatus est eum, incedentes sermocinarentur, ecce currus igneus, et ait: Homo Dei, noli despicere animam meam, et et equi ignei divisorunt utrumque: et ascendit animas servorum tuorum qui tecum sunt. **14** Ecce Elias per turbinem in cælum. **12** Eliseus autem descendit ignis de cælo, et devoravit duos principes quinquagenarios primos, et quinquagenos qui cum eis erant: sed nunc obsecro ut miserearis animæ meæ. **15** Locutus est autem angelus Domini ad Eliam, dicens: Descende cum eo: ne timeas. Surrexit ei: reversusque stetit super ripam Jordanis, **16** et locutus est pallio Eliæ, quod ceciderat ei, percussit aquas,

et non sunt divisæ: et dixit: Ubi est Deus Eliæ desertum Idumææ. **9** Perrexerunt igitur rex Israël, etiam nunc? Percussitque aquas, et divisæ sunt hoc et rex Juda, et rex Edom, et circuierunt per viam atque illuc, et transiit Eliseus. **15** Videntes autem septem dierum, nec erat aqua exercitui et jumentis filii prophetarum qui erant in Jericho e contra, quæ sequebantur eos. **10** Dixitque rex Israël: Heu! dixerunt: Requievit spiritus Eliæ super Eliseum. heu! heu! congregavit nos Dominus tres reges ut Et venientes in occursum ejus, adoraverunt eum tradaret in manus Moab. **11** Et ait Josaphat: Estne proni in terram, **16** dixeruntque illi: Ecce cum hic propheta Domini, ut deprecemur Dominum servis tuis sunt quinquaginta viri fortes qui possunt per eum? Et respondit unus de servis regis Israël: ire, et quærere dominum tuum, ne forte tulerit Est hic Eliseus filius Saphat, qui fundebat aquam eum spiritus Domini, et projecterit eum in unum super manus Eliae. **12** Et ait Josaphat: Est apud eum montium, aut in unam vallium. Qui ait: Nolite sermo Domini. Descenditque ad eum rex Israël, mittere. **17** Coegeruntque eum donec acquiesceret, et Josaphat rex Juda, et rex Edom. **13** Dixit autem et diceret: Mittite. Et miserunt quinquaginta viros: Eliseus ad regem Israël: Quid mihi et tibi est? vade qui cum quæsissent tribus diebus, non invenerunt. ad prophetas patris tui et matris tuæ. Et ait illi rex **18** Et reversi sunt ad eum: at ille habitabat in Jericho, Israël: Quare congregavit Dominus tres reges hos et dixit eis: Numquid non dixi vobis: Nolite mittere? ut traderet eos in manus Moab? **14** Dixitque ad **19** Dixerunt quoque viri civitatis ad Eliseum: Ecce eum Eliseus: Vivit Dominus exercituum, in cuius habitatio civitatis hujus optima est, sicut tu ipse, conspectu sto, quod si non vultum Josaphat regis domine, perspicis: sed aquæ pessimæ sunt, et terra Judæ erubescerem, non attendissem quidem te, nec sterilis. **20** At ille ait: Afferte mihi vas novum, respexisset. **15** Nunc autem adducite mihi psaltem. et mittite in illud sal. Quod cum attulissent, **21** Cumque caneret psaltes, facta est super eum manus egressus ad fontem aquarum misit in illum sal, et Domini, et ait: **16** Hæc dicit Dominus: Facite alveum ait: Hæc dicit Dominus: Sanavi aquas has, et non erit torrentis hujus fossas et fossas. **17** Hæc enim dicit ultra in eis mors, neque sterilitas. **22** Sanatae sunt Dominus: Non videbitis ventum, neque pluviam: et ergo aquas usque in diem hanc, juxta verbum Elisei alveus iste replebitur aquis, et bibetis vos, et familiæ quod locutus est. **23** Ascendit autem inde in Bethel: vestræ, et jumenta vestra. **18** Parumque est hoc in cumque ascenderet per viam, pueri parvi egressi conspectu Domini: insuper tradet etiam Moab in sunt de civitate, et illudebat ei, dicentes: Ascende manus vestras. **19** Et percutietis omnem civitatem calve, ascende calve. **24** Qui cum respexisset, vidit munitam, et omnem urbem electam, et universum eos, et maledixit eis in nomine Domini: egressique lignum fructiferum succidetis, cunctosque fontes sunt duo ursi de saltu, et laceraverunt ex eis aquarum obturabitis, et omnem agrum egregium quadrageinta duos pueros. **25** Abiit autem inde in operietis lapidibus. **20** Factum est igitur mane, montem Carmeli, et inde reversus est in Samariam.

3 Joram vero filius Achab regnavit super Israël in Samaria anno decimoctavo Josaphat regis Judæ: regnavitque duodecim annis. **2** Et fecit malum coram Domino, sed non sicut pater suus et mater: tulit enim statuas Baal quas fecerat pater ejus. **3** Verumtamen in peccatis Jeroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israël, adhæsit, nec recessit ab eis. **4** Porro Mesa rex Moab nutriebat pecora multa, et solvebat regi Israël centum millia agnorum, et centum millia arietum cum velleribus suis. **5** Cumque mortuus fuisset Achab, prævaricatus est foedus quod habebat cum rege Israël. **6** Egressus est igitur rex Joram in die illa de Samaria, et recensuit universum Israël. **7** Misitque ad Josaphat regem Juda, dicens: Rex Moab recessit a me: veni mecum contra eum ad prælium. Qui respondit: Ascendam: qui meus est, tuus est: populus meus, populus tuus, et equi mei, equi tui. **8** Dixitque: Per quam viam ascendemus? At ille respondit: Per

domine, et non erit torrentis hujus fossas et fossas. **17** Hæc enim dicit ultra in eis mors, neque sterilitas. **22** Sanatae sunt Dominus: Non videbitis ventum, neque pluviam: et ergo aquas usque in diem hanc, juxta verbum Elisei alveus iste replebitur aquis, et bibetis vos, et familiæ quod locutus est. **23** Ascendit autem inde in Bethel: vestræ, et jumenta vestra. **18** Parumque est hoc in cumque ascenderet per viam, pueri parvi egressi conspectu Domini: insuper tradet etiam Moab in sunt de civitate, et illudebat ei, dicentes: Ascende manus vestras. **19** Et percutietis omnem civitatem calve, ascende calve. **24** Qui cum respexisset, vidit munitam, et omnem urbem electam, et universum eos, et maledixit eis in nomine Domini: egressique lignum fructiferum succidetis, cunctosque fontes sunt duo ursi de saltu, et laceraverunt ex eis aquarum obturabitis, et omnem agrum egregium quadrageinta duos pueros. **25** Abiit autem inde in operietis lapidibus. **20** Factum est igitur mane, montem Carmeli, et inde reversus est in Samariam.

quando sacrificium offerri solet, et ecce aquæ veniebant per viam Edom, et repleta est terra aquis. **21** Universi autem Moabitæ audientes quod ascendissent reges ut pugnarent adversum eos, convocaverunt omnes qui accincti erant balteo desuper, et steterunt in terminis. **22** Primoque mane surgentes, et orto jam sole ex adverso aquarum, viderunt Moabitæ e contra aquas rubras quasi sanguinem, **23** dixeruntque: Sanguis gladii est: pugnauerunt reges contra se, et cæsi sunt mutuo: nunc perge ad prædam, Moab. **24** Perrexeruntque in castra Israël: porro consurgens Israël, percussit Moab: at illi fugerunt coram eis. Venerunt igitur qui vicerant, et percusserunt Moab, **25** et civitates destruxerunt: et omnem agrum optimum, mittentes singuli lapides, repleverunt: et universos fontes aquarum obturaverunt: et omnia ligna fructifera succiderunt, ita ut muri tantum fictiles remanerent: et circumdata est civitas a fundibulariis, et magna ex parte percussa. **26** Quod cum vidisset rex Moab, prævaluisse scilicet hostes, tulit secum septingentos

viros eduentes gladium, ut irrumperent ad regem eadem, qua dixerat Eliseus. **18** Crevit autem puer: et Edom: et non potuerunt. **27** Arripiensque filium cum esset quædam dies, et egressusisset ad patrem suum, ad messores, **19** ait patri suo: Caput meum doleo, caput meum doleo. At ille dixit puer: Tolle, et duc eum ad matrem suam. **20** Qui cum tulisset, et duxisset eum ad matrem suam, posuit eum illa super genua sua usque ad meridiem, et mortuus est.

4 Mulier autem quædam de uxoribus prophetarum clamabat ad Eliseum, dicens: Servus tuus vir meus mortuus est, et tu nosti quia servus tuus fuit timens Dominum: et ecce creditor venit ut tollat duos filios meos ad serviendum sibi. **2** Cui dixit Eliseus: Quid vis ut faciam tibi? dic mihi, quid habes in domo tua? At illa respondit: Non habeo ancilla tua quidquam in domo mea, nisi parum olei quo ungar. **3** Cui ait: Vade, pete mutuo ab omnibus vicinis tuis vasa vacua non pauca, **4** et ingredere, et claudere ostium tuum cum intrinsecus fueris tu, et filii tui: et mitte inde in omnia vasa hæc, et cum plena fuerint, tolles. **5** Igitur itaque mulier, et clausit ostium super se, et super filios suos: illi offerebant vasa, et illa infundebat. **6** Cumque plena fuissent vasa, dixit ad filium suum: Affer mihi adhuc vas. Et ille respondit: Non habeo. Stetitque oleum. **7** Venit autem illa, et indicavit homini Dei. Et ille: Vade, inquit, vende oleum, et redde creditori tuo: tu autem, et filii tui vivite de reliquo. **8** Facta est autem quædam dies, et transibat Eliseus per Sunam: erat autem ibi mulier magna, quæ tenuit eum ut comederet panem: cumque frequenter inde transiret, divertebat ad eam ut comederet panem. **9** Quæ dixit ad virum suum: Animadverto quod vir Dei sanctus est iste, qui transit per nos frequenter. **10** Faciamus ergo ei coenaculum parvum, et ponamus ei in eo lectulum, et mensam, et sellam, et candelabrum, ut cum venerit ad nos, maneat ibi. **11** Facta est ergo dies quædam, et veniens divertit in coenaculum, et requievit ibi. **12** Dixitque ad Giezi puerum suum: Voca Sunamitidem istam. Qui cum vocasset eam, et illa stetisset coram eo, **13** dixit ad puerum suum: Loquere ad eam: Ecce, sedule in omnibus ministrasti nobis: quid vis ut faciam tibi? numquid habes negotium, et vis ut loquar regi, sive principi militiæ? Quæ respondit: In medio populi mei habito. **14** Et ait: Quid ergo vult ut faciam ei? Dixitque Giezi: Ne quæras: filium enim non habet, et vir ejus senex est. **15** Præcepit itaque ut vocaret eam: quæ cum vocata fuisset, et stetisset ante ostium, **16** dixit ad eam: In tempore isto, et in hac eadem hora, si vita comes fuerit, habebis in utero filium. At illa respondit: Noli quæso, domine mi vir Dei, noli mentiri ancillæ tuæ. **17** Et concepit mulier, et peperit filium in tempore, et in hora

egressa est. **38** Et Eliseus reversus est in Galgala. stetit ad ostium domus Elisei: **10** misitque ad eum Erat autem fames in terra, et filii prophetarum Eliseus nuntium, dicens: Vade, et lavare septies habitabant coram eo. Dixitque uni de pueris suis: in Jordane, et recipiet sanitatem caro tua, atque Pone ollam grandem, et coque pulmentum filii mundaberis. **11** Iratus Naaman recedebat, dicens: prophetarum. **39** Et egressus est unus in agrum ut Putabam quod egredetur ad me, et stans invocaret colligeret herbas agrestes: invenitque quasi vitem nomen Domini Dei sui, et tangeret manu sua locum silvestrem, et collegit ex ea colocynthidas agri, et lepræ, et curaret me. **12** Numquid non meliores implevit pallium suum, et reversus concidit in ollam sunt Abana et Pharpar fluvii Damasci, omnibus pulmenti: nesciebat enim quid esset. **40** Infuderunt aquis Israël, ut laver in eis, et munder? Cum ergo ergo sociis ut comederent: cumque gustassent de vertisset se, et abiret indignans, **13** accesserunt coctione, clamaverunt, dicentes: Mors in olla, vir ad eum servi sui, et locuti sunt ei: Pater, etsi Dei. Et non potuerunt comedere. **41** At ille: Afferte, rem grandem dixisset tibi propheta, certe facere inquit, farinam. Cumque tulissent, misit in ollam, debueras: quanto magis quia nunc dixit tibi: Lavare, et ait: Infunde turbæ, ut comedant. Et non fuit et mundaberis? **14** Descendit, et lavit in Jordane amplius quidquam amaritudinis in olla. **42** Vir septies juxta sermonem viri Dei; et restituta est autem quidam venit de Baalsalisa deferens viro Dei caro ejus sicut caro pueri parvuli, et mundatus est. panes primitiarum, viginti panes hordeaceos, et **15** Reversusque ad virum Dei cum universo comitatu frumentum novum in pera sua. At ille dixit: Da suo, venit, et stetit coram eo, et ait: Vere scio quod populo, ut comedat. **43** Responditque ei minister non sit aliud deus in universa terra, nisi tantum in ejus: Quantum est hoc, ut apponam centum viris? Rursum ille ait: Da populo, ut comedat: hæc enim Iisrael. Obsecro itaque ut accipias benedictionem a dicit Dominus: Comedent, et supererit. **44** Posuit quem sto, quia non accipiam. Cumque vim faceret, itaque coram eis: qui comedenterunt, et superfuit juxta penitus non acquevit. **17** Dixitque Naaman: Ut verbum Domini.

5 Naaman princeps militiæ regis Syriæ erat vir magnus apud dominum suum, et honoratus: per illum enim dedit Dominus salutem Syriæ: erat autem vir fortis et dives, sed leprosus. **2** Porro de Syria egressi fuerant latrunculi, et captivam duxerant de terra Israël puellam parvulam, quæ erat in obsequio uxoris Naaman: **3** quæ ait ad dominam suam: Utinam fuisset dominus meus ad prophetam qui est in Samaria, profecto curasset eum a lepra quam habet. **4** Ingressus est itaque Naaman ad dominum suum, et nuntiavit ei, dicens: Sic et sic locuta est puella de terra Israël. **5** Dixitque ei rex Syriæ: Vade, et mittam litteras ad regem Israël. Qui cum profectus esset, et tulisset secum decem talenta argenti, et sex millia aureos, et decem mutatoria vestimentorum, **6** detulit litteras ad regem Israël in hæc verba: Cum acceperis epistolam hanc, scito quod miserim ad te Naaman servum meum, ut cures eum a lepra sua. **7** Cumque legisset rex Israël litteras, scidit vestimenta sua, et ait: Numquid deus ego sum, ut occidere possim et vivificare, quia iste misit ad me ut curem hominem a lepra sua? animadverte, et videte quod occasiones querat adversum me. **8** Quod cum audisset Eliseus vir Dei, scidisse videlicet regem Israël vestimenta sua, misit ad eum, dicens: Quare scidisti vestimenta tua? veniat ad me, et sciatis esse prophetam in Israël. **9** Venit ergo Naaman cum equis et curribus, et

suo, venit, et stetit coram eo, et ait: Vere scio quod non sit aliud deus in universa terra, nisi tantum in Iisrael. Obsecro itaque ut accipias benedictionem a servo tuo. **16** At ille respondit: Vivit Dominus, ante quem sto, quia non accipiam. Cumque vim faceret, penitus non acquevit. **17** Dixitque Naaman: Ut vis: sed, obsecro, concede mihi servo tuo ut tollam onus duorum burdonum de terra: non enim faciet ultra servus tuus holocaustum aut victimam diis alienis, nisi Domino. **18** Hoc autem solum est, de quo depreceris Dominum pro servo tuo, quando ingredietur dominus meus templum Remmon ut adoret: et illo innidente super manum meam, si adoravero in templo Remmon, adorante eo in eodem loco, ut ignoscat mihi Dominus servo tuo pro hac re. **19** Qui dixit ei: Vade in pace. Abiit ergo ab eo electo terræ tempore. **20** Dixitque Giezi puer viri Dei: Pepercit dominus meus Naaman Syro isti, ut non acciperet ab eo quæ attulit: vivit Dominus, quia curram post eum, et accipiam ab eo aliquid. **21** Et secutus est Giezi post tergum Naaman: quem cum vidisset ille currentem ad se, desiliit de curru in occursum ejus, et ait: Rectene sunt omnia? **22** Et ille ait: Recte. Dominus meus misit me ad te dicens: Modo venerunt ad me duo adolescentes de monte Ephraim, ex filiis prophetarum: da eis talentum argenti, et vestes mutatorias duplices. **23** Dixitque Naaman: Melius est ut accipias duo talenta. Et coëgit eum, ligavitque duo talenta argenti in duobus saccis, et duplicita vestimenta, et imposuit duobus pueris suis, qui et portaverunt coram eo. **24** Cumque venisset jam vesperi, tulit de manu eorum, et reposuit in domo, dimisitque viros, et abierunt. **25** Ipse autem ingressus, stetit coram domino suo. Et dixit Eliseus: Unde venis, Giezi? Qui respondit: Non ivit servus tuus quoquam. **26** At ille ait: Nonne

cor meum in præsenti erat, quando reversus est juxta verbum Elisei. **19** Dixit autem ad eos Eliseus: homo de curru suo in occursum tui? nunc igitur Non est hæc via, neque ista est civitas: sequimini accepisti argentum, et accepisti vestes ut emas me, et ostendam vobis virum quem quæreris. Duxit oliveta, et vineas, et oves, et boves, et servos, et ergo eos in Samariam: **20** cumque ingressi fuissent ancillas. **21** Sed et lepra Naaman adhærebit tibi, et in Samariam, dixit Eliseus: Domine, aperi oculos semini tuo usque in sempiternum. Et egressus est istorum, ut videant. Aperuitque Dominus oculos eorum, et viderunt se esse in medio Samariæ. **22** Dixerunt autem filii prophetarum ad Eliseum: Ecce locus in quo habitamus coram te, angustus est nobis. **23** Eamus usque ad Jordanem, et tollant singuli de silva materias singulas, ut ædificemus nobis ibi locum ad habitandum. Qui dixit: Ite. **24** Et ait unus ex illis: Veni ergo et tu cum servis tuis. Respondit: Ego veniam. **25** Et abiit cum eis. Cumque venissent ad Jordanem, cædebat ligna. **26** Accidit autem ut cum unus materiam succidisset, caderet ferrum securis in aquam: exclamavitque ille, et ait: Heu! heu! heu! domine mi: et hoc ipsum mutuo acceperam. **27** Dixit autem homo Dei: Ubi cecidit? At ille monstravit ei locum. Præcidit ergo lignum, et misit illuc: natavitque ferrum, **28** et ait: Tolle. Qui extendit manum, et tulit illud. **29** Rex autem Syriæ pugnabat contra Israël, consiliumque initum cum servis suis, dicens: In loco illo et illo ponamus insidiās. **30** Misit itaque vir Dei ad regem Israël, dicens: Cave ne transeas in locum illum: quia ibi Syri in insidiis sunt. **31** Misit itaque rex Israël ad locum quem dixerat ei vir Dei, et præoccupavit eum, et observavit se ibi non semel neque bis. **32** Conturbatumque est cor regis Syriæ pro hac re: et convocatis servis suis, ait: Quare non indicatis mihi quis proditor mei sit apud regem Israël? **33** Dixitque unus servorum ejus: Nequaquam, domine mi rex, sed Eliseus propheta qui est in Israël, indicat regi Israël omnia verba quæcumque locutus fueris in conclavi tuo. **34** Dixitque eis: Ite, et videte ubi sit, ut mittam, et capiam eum. Annuntiaveruntque ei, dicentes: Ecce in Dothan. **35** Misit ergo illuc equos et currus, et robur exercitus: qui cum venissent nocte, circumdederunt civitatem. **36** Consurgens autem diluculo minister viri Dei, egressus vidit exercitum in circuitu civitatis, et equos et currus: nuntiavitque ei, dicens: Heu! heu! heu! domine mi: quid faciemus? **37** At ille respondit: Noli timere: plures enim nobiscum sunt, quam cum illis. **38** Cumque orasset Eliseus, ait: Domine, aperi oculos hujus, ut videat. Et aperuit Dominus oculos pueri, et vidit: et ecce mons plenus equorum et curruum igneorum in circuitu Elisei. **39** Hostes vero descenderunt ad eum: porro Eliseus oravit ad Dominum, dicens: Percute, obsecro, gentem hanc cæcitate. Percussitque eos Dominus ne viderent,

Dixerunt autem filii prophetarum ad Eliseum: Ecce locus in quo habitamus coram te, angustus est nobis. **40** Eamus usque ad Jordanem, et tollant singuli de silva materias singulas, ut ædificemus nobis ibi locum ad habitandum. Qui dixit: Ite. **41** Et ait unus ex illis: Veni ergo et tu cum servis tuis. Respondit: Ego veniam. **42** Et abiit cum eis. Cumque venissent ad Jordanem, cædebat ligna. **43** Accidit autem ut cum unus materiam succidisset, caderet ferrum securis in aquam: exclamavitque ille, et ait: Heu! heu! heu! domine mi: et hoc ipsum mutuo acceperam. **44** Dixit autem homo Dei: Ubi cecidit? At ille monstravit ei locum. Præcidit ergo lignum, et misit illuc: natavitque ferrum, **45** et ait: Tolle. Qui extendit manum, et tulit illud. **46** Rex autem Syriæ pugnabat contra Israël, consiliumque initum cum servis suis, dicens: In loco illo et illo ponamus insidiās. **47** Misit itaque vir Dei ad regem Israël, dicens: Cave ne transeas in locum illum: quia ibi Syri in insidiis sunt. **48** Misit itaque rex Israël ad locum quem dixerat ei vir Dei, et præoccupavit eum, et observavit se ibi non semel neque bis. **49** Conturbatumque est cor regis Syriæ pro hac re: et convocatis servis suis, ait: Quare non indicatis mihi quis proditor mei sit apud regem Israël? **50** Dixitque unus servorum ejus: Nequaquam, domine mi rex, sed Eliseus propheta qui est in Israël, indicat regi Israël omnia verba quæcumque locutus fueris in conclavi tuo. **51** Dixitque eis: Ite, et videte ubi sit, ut mittam, et capiam eum. Annuntiaveruntque ei, dicentes: Ecce in Dothan. **52** Misit ergo illuc equos et currus, et robur exercitus: qui cum venissent nocte, circumdederunt civitatem. **53** Consurgens autem diluculo minister viri Dei, egressus vidit exercitum in circuitu civitatis, et equos et currus: nuntiavitque ei, dicens: Heu! heu! heu! domine mi: quid faciemus? **54** At ille respondit: Noli timere: plures enim nobiscum sunt, quam cum illis. **55** Cumque orasset Eliseus, ait: Domine, aperi oculos hujus, ut videat. Et aperuit Dominus oculos pueri, et vidit: et ecce mons plenus equorum et curruum igneorum in circuitu Elisei. **56** Hostes vero descenderunt ad eum: porro Eliseus oravit ad Dominum, dicens: Percute, obsecro, gentem hanc cæcitate. Percussitque eos Dominus ne viderent,

7 Dixit autem Eliseus: Audite verbum Domini: Hæc dicit Dominus: In tempore hoc cras modius similæ uno statere erit, et duo modii hordei statere uno, in porta Samariæ. **8** Respondens unus de

ducibus, super cuius manum rex incumbebat, similæ statere uno, et duo modii hordei statere homini Dei, ait: Si Dominus fecerit etiam cataractas uno, juxta verbum Domini. **17** Porro rex ducem in cælo, numquid poterit esse quod loqueris? Qui illum, in cuius manu incumbebat, constituit ad ait: Videbis oculis tuis, et inde non comedes. **3** portam: quem conculcavit turba in introitu portæ, Quatuor ergo viri erant leprosi juxta introitum et mortuus est, juxta quod locutus fuerat vir Dei, portæ: qui dixerunt ad invicem: Quid hic esse quando descenderat rex ad eum. **18** Factumque est volumus donec moriamur? **4**sive ingredi voluerimus secundum sermonem viri Dei quem dixerat regi, civitatem, fame moriemur: sive manserimus hic, quando ait: Duo modii hordei statere uno erunt, et moriendum nobis est: venite ergo, et transfigiamus modius similæ statere uno, hoc eodem tempore ad castra Syriæ: si pepercerint nobis, vivemus: si autem occidere voluerint, nihilominus moriemur. **5** Surrexerunt ergo vesperi, ut venirent ad castra Syriæ. Cumque venissent ad principium castrorum nullum ibidem repererunt. **6** Siquidem Dominus sonitum audiri fecerat in castris Syriæ, currum, et equorum, et exercitus plurimi: dixeruntque ad invicem: Ecce mercede conduxit adversum nos rex Israël reges Hethæorum et Ægyptiorum, et venerunt super nos. **7** Surrexerunt ergo, et fugerunt in tenebris, et dereliquerunt tentoria sua, et equos et asinos, in castris, fugeruntque animas tantum suas salvare cupientes. **8** Igitur cum venissent leprosi illi ad principium castrorum, ingressi sunt unum tabernaculum, et comedenter et biberunt: tuleruntque inde argentum, et aurum, et vestes, et abierunt, et absconderunt: et rursum reversi sunt ad aliud tabernaculum, et inde similiter auferentes absconderunt. **9** Dixeruntque ad invicem: Non recte facimus: hæc enim dies boni nuntii est. Si tacuerimus et noluerimus nuntiare usque mane, sceleris arguemur: venite, eamus, et nuntiemus in aula regis. **10** Cumque venissent ad portam civitatis, narraverunt eis, dicentes: Ivimus ad castra Syriæ, et nullum ibidem reperimus hominem, nisi equos et asinos alligatos, et fixa tentoria. **11** Ierunt ergo portarii, et nuntiaverunt in palatio regis intrinsecus. **12** Qui surrexit nocte, et ait ad servos suos: Dico vobis quid fecerint nobis Syri: sciunt quia fame laboramus, et idcirco egressi sunt de castris, et latitant in agris, dicentes: Cum egressi fuerint de civitate, capiemus eos vivos, et tunc civitatem ingredi poterimus. **13** Respondit autem unus servorum ejus: Tollamus quinque equos qui remanserunt in urbe (quia ipsi tantum sunt in universa multitudine Israël, alii enim consumpti sunt), et mittentes, explorare poterimus. **14** Adduxerunt ergo duos equos, misitque rex in castra Syrorum, dicens: Ite, et videte. **15** Qui abierunt post eos usque ad Jordanem: ecce autem omnis via plena erat vestibus et vasis quæ projecterant Syri cum turbarentur: reversique nuntii indicaverunt regi. **16** Et egressus populus diripuit castra Syriæ: factusque est modius bras in porta Samariae: **19** quando responderat dux ille viro Dei, et dixerat: Etiamsi Dominus fecerit cataractas in cælo, numquid poterit fieri quod loqueris? Et dixit ei: Videbis oculis tuis, et inde non comedes. **20** Evenit ergo ei sicut prædictum fuerat, et conculcavit eum populus in porta, et mortuus est.

8 Eliseus autem locutus est ad mulierem cuius vivere fecerat filium, dicens: Surge, vade tu et domus tua, et peregrinare ubicumque repereris: vocavit enim Dominus famem, et veniet super terram septem annis. **2** Quæ surrexit, et fecit juxta verbum hominis Dei: et vadens cum domo sua, peregrinata est in terra Philisthiæ diebus multis. **3** Cumque finiti essent anni septem, reversa est mulier de terra Philisthiæ: et egressa est ut interpellaret regem pro domo sua, et pro agris suis. **4** Rex autem loquebatur cum Giezi puero viri Dei, dicens: Narra mihi omnia magnalia quæ fecit Eliseus. **5** Cumque ille narraret regi quomodo mortuum suscitasset, apparuit mulier cuius vivificaverat filium, clamans ad regem pro domo sua, et pro agris suis. Dixitque Giezi: Domine mi rex, hæc est mulier, et hic est filius ejus quem suscitavit Eliseus. **6** Et interrogavit rex mulierem: quæ narravit ei. Deditque ei rex eunuchum unum, dicens: Restitue ei omnia quæ sua sunt, et universos redditus agrorum, a die qua reliquit terram usque ad præsens. **7** Venit quoque Eliseus Damascum, et Benadad rex Syriæ ægrotabat: nuntiaveruntque ei, dicentes: Venit vir Dei huc. **8** Et ait rex ad Hazaël: Tolle tecum munera, et vade in occursum viri Dei, et consule Dominum per eum, dicens: Si evadere potero de infirmitate mea hac? **9** Igitur Hazaël in occursum ejus, habens secum munera, et omnia bona Damasci, onera quadraginta camelorum. Cumque stetisset coram eo, ait: Filius tuus Benadad rex Syriæ misit me ad te, dicens: Si sanari potero de infirmitate mea hac? **10** Dixitque ei Eliseus: Vade, dic ei: Sanaberis: porro ostendit mihi Dominus quia morte morietur. **11** Stetique cum eo, et conturbatus est usque ad suffusionem vultus: flevitque vir Dei. **12** Cui Hazaël ait: Quare dominus meus flet? At ille dixit: Quia scio quæ facturus sis

filiis Israël mala. Civitates eorum munitas igne Ramoth Galaad. **2** Cumque veneris illuc, videbis Jehu succendes, et juvenes eorum interficies gladio, filium Josaphat filii Namsi: et ingressus suscitas et parvulos eorum elides, et prægnantes divides. eum de medio fratrum suorum, et introduces **13** Dixitque Hazaël: Quid enim sum servus tuus in interius cubiculum. **3** Tenensque lenticulam canis, ut faciam rem istam magnam? Et ait Eliseus: olei, fundes super caput ejus, et dices: Hæc dicit Ostendit mihi Dominus te regem Syriæ fore. **14** Qui Dominus: Unxi te regem super Israël. Aperiesque cum recessisset ab Eliseo, venit ad dominum suum, ostium, et fugies, et non ibi subsistes. **4** Abiit ergo Qui ait ei: Quid dixit tibi Eliseus? At ille respondit: adolescens puer prophetæ in Ramoth Galaad, **5** et Dixit mihi: Recipies sanitatem. **15** Cumque venisset ingressus est illuc: ecce autem principes exercitus dies altera, tulit stragulum, et infudit aquam, et sedebant: et ait: Verbum mihi ad te, o princeps. expandit super faciem ejus: quo mortuo, regnavit **16** Anno quinto Joram filii Achab regis dixit: Ad te, o princeps. **6** Et surrexit, et ingressus Israël, et Josaphat regis Juda, regnavit Joram filius est cubiculum: at ille fudit oleum super caput ejus, Josaphat rex Juda. **17** Triginta duorum annorum et ait: Hæc dicit Dominus Deus Israël: Unxi te erat cum regnare cœpisset, et octo annis regnavit regem super populum Domini Israël, **7** et percuties in Jerusalem. **18** Ambulavitque in viis regum domum Achab domini tui, et ulciscar sanguinem Israël, sicut ambulaverat domus Achab: filia enim servorum meorum prophetarum, et sanguinem Achab erat uxor ejus: et fecit quod malum est omnium servorum Domini de manu Jezabel. **8** in conspectu Domini. **19** Noluit autem Dominus Perdamque omnem domum Achab: et interficiam disperdere Judam, propter David servum suum, de Achab mingentem ad parietem, et clausum et sicut promiserat ei, ut daret illi lucernam, et filii novissimum in Israël. **9** Et dabo domum Achab sicut ejus cunctis diebus. **20** In diebus ejus recessit Edom domum Jeroboam filii Nabat, et sicut domum Baasa ne esset sub Juda, et constituit sibi regem. **21** filii Ahia. **10** Jezabel quoque comedent canes in Venitque Joram Seira, et omnes currus cum eo: agro Jezrahel, nec erit qui sepeliat eam. Aperuitque et surrexit nocte, percussitque Idumæos qui eum ostium, et fugit. **11** Jehu autem egressus est ad circumdederant, et principes curruum: populus servos domini sui: qui dixerunt ei: Rectene sunt autem fugit in tabernacula sua. **22** Recessit ergo omnia? quid venit insanus iste ad te? Qui ait Edom ne esset sub Juda, usque ad diem hanc. eis: Nostis hominem, et quid locutus sit. **12** At Tunc recessit et Lobna in tempore illo. **23** Reliqua ille responderunt: Falsum est, sed magis narra autem sermonum Joram, et universa quæ fecit, nobis. Qui ait eis: Hæc et hæc locutus est mihi, nonne hæc scripta sunt in libro verborum dierum et ait: Hæc dicit Dominus: Unxi te regem super regum Juda? **24** Et dormivit Joram cum patribus Israël. **13** Festinaverunt itaque, et unusquisque suis, sepultusque est cum eis in civitate David, tollens pallium suum posuerunt sub pedibus ejus et regnavit Ochozias filius ejus pro eo. **25** Anno in similitudinem tribunalis, et cecinerunt tuba, duodecimo Joram filii Achab regis Israël regnavit atque dixerunt: Regnavit Jehu. **14** Conjuravit ergo Ochozias filius Joram regis Juda. **26** Viginti duorum Jehu filius Josaphat filii Namsi contra Joram: porro annorum erat Ochozias cum regnare cœpisset, et Joram obsederat Ramoth Galaad, ipse et omnis uno anno regnavit in Jerusalem: nomen matris Israël contra Hazaël regem Syriæ: **15** et reversus ejus Athalia filia Amri regis Israël. **27** Et ambulavit fuerat ut curaretur in Jezrahel propter vulnera, in viis domus Achab: et fecit quod malum est quia percusserant eum Syri præliantem contra coram Domino, sicut domus Achab: gener enim Hazaël regem Syriæ. Dixitque Jehu: Si placet vobis, domus Achab fuit. **28** Abiit quoque cum Joram filio nuntiet in Jezrahel. **16** Et ascendit, et profectus est in Ramoth Galaad, et vulneraverunt Syri Joram. in Jezrahel: Joram enim ægrotabat ibi, et Ochozias **29** Qui reversus est ut curaretur in Jezrahel, quia rex Juda descenderat ad visitandum Joram. **17** Igitur vulneraverant eum Syri in Ramoth præliantem speculator qui stabat super turrim Jezrahel, vidit contra Hazaël regem Syriæ. Porro Ochozias filius globum Jehu venientis, et ait: Video ego globum. Joram rex Juda descendit invisiere Joram filium Dixitque Joram: Tolle currum, et mitte in occursum Achab in Jezrahel, quia ægrotabat ibi.

9 Eliseus autem prophetes vocavit unum de filiis prophetarum, et ait illi: Accinge lumbos tuos, et tolle lenticulam olei hanc in manu tua, et vade in

eorum, et dicat vadens: Rectene sunt omnia? **18** Abiit ergo qui ascenderat currum, in occursum ejus, et ait: Hæc dicit rex: Pacatane sunt omnia? Dixitque Jehu: Quid tibi et paci? transi, et sequere me. Nuntiavit quoque speculator, dicens: Venit

nuntius ad eos, et non revertitur. **19** Misit etiam per servum suum Eliam Thesbiten, dicens: In agro currum equorum secundum: venitque ad eos, et ait: Jezrahel comedent canes carnes Jezabel, **37** et erunt Hæc dicit rex: Numquid pax est? Et ait Jehu: Quid carnes Jezabel sicut stercus super faciem terræ in tibi et paci? transi, et sequere me. **20** Nuntiavit agro Jezrahel, ita ut prætereuntes dicant: Hæccine autem speculator, dicens: Venit usque ad eos, et est illa Jezabel?

10 Erant autem Achab septuaginta filii in Samaria: scripsit ergo Jehu litteras, et misit in Samarium, ad optimates civitatis, et ad majores natu, et ad nutritios Achab, dicens: **2** Statim ut acceperitis litteras has, qui habetis filios domini vestri, et currus, et equos, et civitates firmas, et arma, **3** elige meliorem, et eum qui vobis placuerit de filiis domini vestri, et eum ponite super solium patris sui, et pugnate pro domo domini vestri. **4** Timuerunt illi vehementer, et dixerunt: Ecce duo reges non potuerunt stare coram eo, et quomodo nos valebimus resistere? **5** Miserunt ergo præpositi domus, et præfecti civitatis, et majores natu, et nutritii, ad Jehu, dicentes: Servi tui sumus: quæcumque jusseris faciemus, nec constituemus nobis regem: quæcumque tibi placent, fac. **6** Rescripsit autem eis litteras secundo, dicens: Si mei estis, et obeditis mihi, tollite capita filiorum domini vestri, et venite ad me hac eadem hora cras in Jezrahel. Porro filii regis, septuaginta viri, apud optimates civitates nutriebantur. **7** Cumque venissent litteras ad eos, tulerunt filios regis, et occiderunt septuaginta viros, et posuerunt capita eorum in cophinis, et miserunt ad eum in Jezrahel. **8** Venit autem nuntius, et indicavit ei, dicens: Attulerunt capita filiorum regis. Qui respondit: Ponite ea ad duos acervos juxta introitum portæ usque mane. **9** Cumque diluxisset, egressus est, et stans dixit ad omnem populum: Justi estis: si ego conjuravi contra dominum meum et interfeci eum, quis percussit omnes hos? **10** videte ergo nunc quoniam non cecidit de sermonibus Domini in terram, quos locutus est Dominus super domum Achab: et Dominus fecit quod locutus est in manu servi sui Eliæ. **11** Percussit igitur Jehu omnes qui reliqui erant de domo Achab in Jezrahel, et universos optimates ejus, et notos, et sacerdotes, donec non remanerent ex eo reliquiæ. **12** Et surrexit, et venit in Samarium: cumque venisset ad Cameram pastorum in via, **13** invenit fratres Ochoziæ regis Juda: dixitque ad eos: Quinam estis vos? Qui responderunt: Fratres Ochozias sumus, et descendimus ad salutandos filios regis, et filios reginæ. **14** Qui ait: Comprehendite eos vivos. Quos cum comprehendissent vivos, jugulaverunt eos in cisterna juxta Cameram, quadraginta duos viros: et non reliquit ex eis quemquam. **15** Cumque abiisset

inde, invenit Jonadab filium Rechab in occursum peccare fecerat Israël. **32** In diebus illis cœpit sibi, et benedixit ei. Et ait ad eum: Numquid est Dominus tædere super Israël: percussitque eos cor tuum rectum, sicut cor meum cum corde tuo? Hazaël in universis finibus Israël, **33** a Jordane Et ait Jonadab: Est. Si est, inquit, da manum tuam. contra orientalem plagam, omnem terram Galaad, Qui dedit ei manum suam. At ille levavit eum ad et Gad, et Ruben, et Manasse, ab Aroë, quæ est se in currum: **16** dixitque ad eum: Veni mecum, super torrentem Arnon, et Galaad, et Basan. **34** et vide zelum meum pro Domino. Et impositum Reliqua autem verborum Jehu, et universa quæ in curru suo **17** duxit in Samariam. Et percussit fecit, et fortitudo ejus, nonne hæc scripta sunt in omnes qui reliqui fuerant de Achab in Samaria libro verborum dierum regum Israël? **35** Et dormivit usque ad unum, juxta verbum Domini quod locutus Jehu cum patribus suis, sepelieruntque eum in est per Eliam. **18** Congregavit ergo Jehu omnem Samaria: et regnavit Joachaz filius ejus pro eo. **36** populum, et dixit ad eos: Achab coluit Baal parum, Dies autem quos regnavit Jehu super Israël, viginti ego autem colam eum amplius. **19** Nunc igitur et octo anni sunt in Samaria.

omnes prophetas Baal, et universos servos ejus, et cunctos sacerdotes ipsius vocate ad me: nullus sit qui non veniat: sacrificium enim grande est mihi Baal: quicumque defuerit, non vivet. Porro Jehu faciebat hoc insidiose, ut disperderet cultores Baal. **20** Et dixit: Sanctificate diem solemnem Baal. Vocavitque, **21** et misit in universos terminos Israël, et venerunt cuncti servi Baal: non fuit residuus ne unus quidem qui non veniret. Et ingressi sunt templum Baal: et repleta est domus Baal, a summo usque ad summum. **22** Dixitque his qui erant super vestes: Proferte vestimenta universis servis Baal. Et protulerunt eis vestes. **23** Ingressusque Jehu, et Jonadab filius Rechab, templum Baal, ait cultoribus Baal: Perquirite, et videte, ne quis forte vobiscum sit de servis Domini, sed ut sint servi Baal soli. **24** Ingressi sunt igitur ut facerent victimas et holocausta: Jehu autem præparaverat sibi foris octoginta viros, et dixerat eis: Quicunque fugerit de hominibus his, quos ego adduxero in manus vestras, anima ejus erit pro anima illius. **25** Factum est autem, cum completum esset holocaustum, præcepit Jehu militibus et ducibus suis: Ingredimini, et percutite eos: nullus evadat. Percusseruntque eos in ore gladii, et projecterunt milites et duces: et ierunt in civitatem templi Baal, **26** et protulerunt statuam de fano Baal, et combusserunt, **27** et comminuerunt eam. Destruxerunt quoque ædem Baal, et fecerunt pro ea latrinas usque in diem hanc. **28** Delevit itaque Jehu Baal de Israël: **29** verumtamen a peccatis Jeroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israël, non recessit, nec dereliquit vitulos aureos qui erant in Bethel et in Dan. **30** Dixit autem Dominus ad Jehu: Quia studiose egisti quod rectum erat, et placebat in oculis meis, et omnia quæ erant in corde meo fecisti contra domum Achab: filii tui usque ad quartam generationem sedebunt super thronum Israël. **31** Porro Jehu non custodivit ut ambularet in lege Domini Dei Israël in toto corde suo: non enim recessit a peccatis Jeroboam, qui

11 Athalia vero mater Ochoziæ, videns mortuum filium suum, surrexit, et interfecit omne semen regium. **2** Tollens autem Josaba filia regis Joram, soror Ochoziæ, Joas filium Ochoziæ, furata est eum de medio filiorum regis qui interficiebantur, et nutricem ejus de triclinio: et abscondit eum a facie Athaliæ ut non interficeretur. **3** Eratque cum ea sex annis clam in domo Domini: porro Athalia regnavit super terram. **4** Anno autem septimo misit Jojada, et assumens centuriones et milites, introduxit ad se in templum Domini, pepigitque cum eis foedus: et adjurans eos in domo Domini, ostendit eis filium regis: **5** et præcepit illis, dicens: Iste est sermo, quem facere debetis: **6** tertia pars vestrum introëat sabbato, et observet excubias domus regis. Tertia autem pars sit ad portam Sur, et tertia pars sit ad portam quæ est post habitaculum scutariorum: et custodietis excubias domus Messa. **7** Due vero partes e vobis, omnes egredientes sabbato, custodiant excubias domus Domini circa regem. **8** Et vallabitis eum, habentes arma in manibus vestris: si quis autem ingressus fuerit septum templi, interficiatur: eritisque cum rege introëunte et egrediente. **9** Et fecerunt centuriones juxta omnia quæ præceperat eis Jojada sacerdos: et assumentes singuli viros suos qui ingrediebantur sabbato, cum his qui egrediebantur sabbato, venerunt ad Jojadam sacerdotem. **10** Qui dedit eis hastas et arma regis David, quæ erant in domo Domini. **11** Et steterunt singuli habentes arma in manu sua, a parte templi dextera usque ad partem sinistram altaris et ædis, circum regem. **12** Produxitque filium regis, et posuit super eum diadema et testimonium: feceruntque eum regem, et unixerunt: et plaudentes manu, dixerunt: Vivat rex. **13** Audivit autem Athalia vocem populi currentis: et ingressa ad turbas in templum Domini, **14** vidit regem stantem super tribunal juxta morem, et cantores, et tubas prope eum, omnemque populum terræ lœtantem, et canentem tubis: et

scidit vestimenta sua, clamavitque: Conjuratio, regis, et pontifex, effundebantque et numerabant conjuratio. **15** Præcepit autem Jojada centurionibus pecuniam quæ inveniebatur in domo Domini: **11** qui erant super exercitum, et ait eis: Educite eam et dabant eam juxta numerum atque mensuram extra septa templi, et quicumque eam secutus in manu eorum qui præerant cæmentariis domus fuerit, feriatur gladio. Dixerat enim sacerdos: Non Domini: qui impendebant eam in fabris lignorum occidatur in templo Domini. **16** Imposueruntque et in cæmentariis, iis qui operabantur in domo ei manus, et impegerunt eam per viam introitus Domini, **12** et sartatecta faciebant: et in iis qui equorum, juxta palatum, et interfecta est ibi. **17** cædebat saxa, et ut emerent ligna, et lapides, qui Pepigit ergo Jojada fœdus inter Dominum, et inter excidebantur, ita ut impleretur instauratio domus regem, et inter populum, ut esset populus Domini: Domini in universis quæ indigebant expensa ad et inter regem et populum. **18** Ingressusque est muniedam domum. **13** Verumtamen non fiebant ex omnis populus terræ templum Baal, et destruxerunt eadem pecunia hydriæ templi Domini, et fuscinulæ, aras ejus, et imagines contriverunt valide: Mathan et thuribula, et tubæ, et omne vas aureum et quoque sacerdotem Baal occiderunt coram altari. argenteum, de pecunia quæ inferebatur in templum Et posuit sacerdos custodias in domo Domini. Domini. **14** Iis enim qui faciebant opus, dabatur ut **19** Tulitque centuriones, et Cerethi et Phelethi instauraretur templum Domini: **15** et non fiebat legiones, et omnem populum terræ, deduxeruntque ratio iis hominibus qui accipiebant pecuniam ut regem de domo Domini: et venerunt per viam portæ distribuerent eam artificibus, sed in fide tractabant scutariorum in palatum, et sedit super thronum eam. **16** Pecuniam vero pro delicto, et pecuniam regum. **20** Lætatusque est omnis populus terræ, et pro peccatis non inferebant in templum Domini, civitas conquevit: Athalia autem occisa est gladio quia sacerdotum erat. **17** Tunc ascendit Hazaël rex in domo regis. **21** Septemque annorum erat Joas, cum regnare coepisset.

12 Anno septimo Jehu, regnavit Joas: et quadraginta annis regnavit in Jerusalem.

Nomen matris ejus Sebia de Bersabee. **2** Fecitque Joas rectum coram Domino cunctis diebus quibus docuit eum Jojada sacerdos. **3** Verumtamen excelsa non abstulit: adhuc enim populus immolabat, et adolebat in excelsis incensum. **4** Dixitque Joas ad sacerdotes: Omnem pecuniam sanctorum, quæ illata fuerit in templum Domini a prætereuntibus, quæ offertur pro pretio animæ, et quam sponte et arbitrio cordis sui inferunt in templum Domini: **5** accipiant illam sacerdotes juxta ordinem suum, et instaurent sartatecta domus, si quid necessarium viderint instauratione. **6** Igitur usque ad vigesimum tertium annum regis Joas, non instauraverunt sacerdotes sartatecta templi. **7** Vocavitque rex Joas Jojadam pontificem et sacerdotes, dicens eis: Quare sartatecta non instauratis templi? nolite ergo amplius accipere pecuniam juxta ordinem vestrum, sed ad instaurationem templi reddite eam. **8** Prohibitique sunt sacerdotes ultra accipere pecuniam a populo, et instaurare sartatecta domus. **9** Et tulit Jojada pontifex gazophylacium unum, aperuitque foramen desuper, et posuit illud juxta altare ad dexteram ingredientium domum Domini: mittebantque in eo sacerdotes qui custodiebant ostia, omnem pecuniam quæ deferebatur ad templum Domini. **10** Cumque viderent nimiam pecuniam esse in gazophylacio, ascendebat scriba

Quam ob rem tulit Joas rex Juda omnia sanctificata quæ consecraverant Josaphat, et Joram, et Ochozias, patres ejus reges Juda, et quæ ipse obtulerat: et universum argentum quod inveniri potuit in thesauris templi Domini et in palatio regis: misitque Hazaëli regi Syriae, et recessit ab Jerusalem. **19** Reliqua autem sermonum Joas, et universa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in libro verborum dierum regum Juda? **20** Surrexerunt autem servi ejus, et conjuraverunt inter se, percusseruntque Joas in domo Mello in descensu Sella. **21** Josachar namque filius Semaath, et Jozabad filius Somer servi ejus, percusserunt eum, et mortuus est: et sepelierunt eum cum patribus suis in civitate David: regnavitque Amasias filius ejus pro eo.

13 Anno vigesimo tertio Joas filii Ochoziæ regis

Juda, regnavit Joachaz filius Jehu super Israël in Samaria decem et septem annis. **2** Et fecit malum coram Domino, secutusque est peccata Jeroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israël, et non declinavit ab eis. **3** Iratusque est furor Domini contra Israël, et tradidit eos in manu Hazaël regis Syriae, et in manu Benadad filii Hazaël, cunctis diebus. **4** Deprecatus est autem Joachaz faciem Domini, et audivit eum Dominus: vidit enim angustiam Israël, quia attriverat eos rex Syriae: **5** et dedit Dominus salvatorem Israëli, et liberatus est de manu regis Syriae: habitaveruntque filii Israël in tabernaculis suis sicut heri et nudiustertius. **6** Verumtamen non

recesserunt a peccatis domus Jeroboam, qui peccare fecit Israël, sed in ipsis ambulaverunt: siquidem et lucus permanxit in Samaria. **7** Et non sunt derelicti Joachaz de populo nisi quinquaginta equites, et decem currus, et decem millia peditum: interfecerat enim eos rex Syriæ, et redegerat quasi pulvarem in tritura areæ. **8** Reliqua autem sermonum Joachaz, et universa quæ fecit, et fortitudo ejus, nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israël? **9** Dormivitque Joachaz cum patribus suis, et sepelierunt eum in Samaria: regnavitque Joas filius ejus pro eo. **10** Anno trigesimo septimo Joas regis Juda, regnavit Joas filius Joachaz super Israël in Samaria sedecim annis. **11** Et fecit quod malum est in conspectu Domini: non declinavit ab omnibus peccatis Jeroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israël, sed in ipsis ambulavit. **12** Reliqua autem sermonum Joas, et universa quæ fecit, et fortitudo ejus, quomodo pugnaverit contra Amasiam regem Juda, nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israël? **13** Et dormivit Joas cum patribus suis: Jeroboam autem sedet super solium ejus. Porro Joas sepultus est in Samaria cum regibus Israël. **14** Eliseus autem ægrotabat infirmitate, qua et mortuus est: descenditque ad eum Joas rex Israël, et flebat coram eo, dicebatque: Pater mi, pater mi, currus Israël et auriga ejus. **15** Et ait illi Eliseus: Affer arcum et sagittas. Cumque attulisset ad eum arcum et sagittas, **16** dixit ad regem Israël: Pone manum tuam super arcum. Et cum posuisset ille manum suam, superposuit Eliseus manus suas manibus regis, **17** et ait: Aperi fenestram orientalem. Cumque aperuisset, dixit Eliseus: Jace sagittam. Et jecit. Et ait Eliseus: Sagitta salutis Domini, et sagitta salutis contra Syriam: percutesque Syriam in Aphec, donec consumas eam. **18** Et ait: Tolle sagittas. Qui cum tulisset, rursum dixit ei: Percute jaculo terram. Et cum percussisset tribus vicibus, et stetisset, **19** iratus est vir Dei contra eum, et ait: Si percussisses quinques, aut sexies, sive septies, percussisses Syriam usque ad consumptionem: nunc autem tribus vicibus percuties eam. **20** Mortuus est ergo Eliseus, et sepelierunt eum. Latrunculi autem de Moab venerunt in terram in ipso anno. **21** Quidam autem sepelientes hominem, viderunt latrunculos, et projecerunt cadaver in sepulchro Elisei. Quod cum tetigisset ossa Elisei, revixit homo, et stetit super pedes suos. **22** Igitur Hazaël rex Syria afflxit Israël cunctis diebus Joachaz: **23** et misertus est Dominus eorum, et reversus est ad eos propter pactum suum, quod habebat cum Abraham, et Isaac, et Jacob: et noluit disperdere eos, neque projicere penitus usque in præsens tempus. **24** Mortuus

est autem Hazaël rex Syriæ, et regnavit Benadad filius ejus pro eo. **25** Porro Joas filius Joachaz tulit urbes de manu Benadad filii Hazaël, quas tulerat de manu Joachaz patris sui jure prælii: tribus vicibus percussit eum Joas, et reddidit civitates Israël.

14 In anno secundo Joas filii Joachaz regis Israël, regnavit Amasias filius Joas regis Juda. **2** Viginti quinque annorum erat cum regnare coepisset: viginti autem et novem annis regnavit in Jerusalem. Nomen matris ejus Joadan de Jerusalem. **3** Et fecit rectum coram Domino, verumtamen non ut David pater ejus. Juxta omnia quæ fecit Joas pater suus, fecit: **4** nisi hoc tantum, quod excelsa non abstulit: adhuc enim populus immolabat, et adolebat incensum in excelsis. **5** Cumque obtinuisset regnum, percussit servos suos, qui interfecerant regem patrem suum: **6** filios autem eorum qui occiderant, non occidit, juxta quod scriptum est in libro legis Moysi, sicut præcepit Dominus, dicens: Non morientur patres pro filiis, neque filii morientur pro patribus: sed unusquisque in peccato suo morietur. **7** Ipse percussit Edom in valle Salinarum decem millia, et apprehendit petram in prælio, vocavitque nomen ejus Jectehel usque in præsentem diem. **8** Tunc misit Amasias nuntios ad Joas filium Joachaz filii Jehu regis Israël, dicens: Veni, et videamus nos. **9** Remisitque Joas rex Israël ad Amasiam regem Juda, dicens: Carduus Libani misit ad cedrum quæ est in Libano, dicens: Da filiam tuam filio meo uxorem. Transieruntque bestiæ saltus quæ sunt in Libano, et conculcaverunt carduum. **10** Percutiens invaliisti super Edom, et sublevavit te cor tuum: contentus esto gloria, et sede in domo tua: quare provocas malum, ut cadas tu et Judas tecum? **11** Et non acquievit Amasias. Ascenditque Joas rex Israël, et viderunt se, ipse et Amasias rex Juda, in Bethsames oppido Judæ. **12** Percussusque est Juda coram Israël, et fugerunt unusquisque in tabernacula sua. **13** Amasiam vero regem Juda, filium Joas filii Ochoziæ, cepit Joas rex Israël in Bethsames, et adduxit eum in Jerusalem: et interrupit murum Jerusalem, a porta Ephraim usque ad portam anguli, quadrangentis cubitis. **14** Tulitque omne aurum et argentum, et universa vasa quæ inventa sunt in domo Domini et in thesauris regis, et obsides, et reversus est in Samariam. **15** Reliqua autem verborum Joas quæ fecit, et fortitudo ejus qua pugnavit contra Amasiam regem Juda, nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israël? **16** Dormivitque Joas cum patribus suis, et sepultus est in Samaria cum regibus Israël, et regnavit Jeroboam filius ejus pro eo. **17** Vixit autem

Amasias filius Joas rex Juda postquam mortuus est civitate David, et regnavit Joatham filius ejus pro Joas filius Joachaz regis Israël, quindecim annis. eo. **8** Anno trigesimo octavo Azariæ regis Juda, **18** Reliqua autem sermonum Amasiae, nonne hæc regnavit Zacharias filius Jeroboam super Israël scripta sunt in libro sermonum dierum regum in Samaria sex mensibus. **9** Et fecit quod malum Juda? **19** Factaque est contra eum conjuratio in est coram Domino, sicut fecerant patres ejus: Jerusalem: at ille fugit in Lachis. Miseruntque post non recessit a peccatis Jeroboam filii Nabat, qui eum in Lachis, et interfecerunt eum ibi: **20** et peccare fecit Israël. **10** Conjuravit autem contra asportaverunt in equis, sepultusque est in Jerusalem eum Sellum filius Jabes: percussitque eum palam, cum patribus suis in civitate David. **21** Tulit autem et interfecit, regnavitque pro eo. **11** Reliqua autem universus populus Judæ Azariam annos natum verborum Zachariæ, nonne hæc scripta sunt in libro sedecim, et constituerunt eum regem pro patre ejus sermonum dierum regum Israël? **12** Iste est sermo Amasia. **22** Ipse ædificavit Aelath, et restituit eam Domini quem locutus est ad Jehu, dicens: Filii tui Judæ, postquam dormivit rex cum patribus suis. **23** usque ad quartam generationem sedebunt super Anno quintodecimo Amasiae filii Joas regis Juda, thronum Israël. Factumque est ita. **13** Sellum filius regnavit Jeroboam filius Joas regis Israël in Samaria, Jabes regnabit trigesimo novo anno Azariæ regis quadraginta et uno anno. **24** Et fecit quod malum est Juda: regnabit autem uno mense in Samaria. **14** Et coram Domino: non recessit ab omnibus peccatis ascendit Manahem filius Gadi de Thersa, venitque Jeroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israël. **25** Ipse in Samariam, et percussit Sellum filium Jabes in restituit terminos Israël ab introitu Emath usque Samaria, et interfecit eum: regnavitque pro eo. **15** ad mare solitudinis, juxta sermonem Domini Dei Reliqua autem verborum Sellum, et conjuratio ejus, Israël quem locutus est per servum suum Jonam per quam tetendit insidias, nonne hæc scripta sunt filium Amathi prophetam, qui erat de Geth, quæ in libro sermonum dierum regum Israël? **16** Tunc est in Opher. **26** Vedit enim Dominus afflictionem percussit Manahem Thapsam, et omnes qui erant Israël amaram nimis, et quod consumpti essent in ea, et terminos ejus de Thersa: noluerant enim usque ad clausos carcere et extemos, et non aperire ei: et interfecit omnes prægnantes ejus, et esset qui auxiliaretur Israëli. **27** Nec locutus est scidit eas. **17** Anno trigesimo nono Azariæ regis Juda, Dominus ut deleret nomen Israël de sub cælo, sed regnabit Manahem filius Gadi super Israël decem salvavit eos in manu Jeroboam filii Joas. **28** Reliqua annis in Samaria. **18** Fecitque quod erat malum autem sermonum Jeroboam, et universa quæ fecit, coram Domino: non recessit a peccatis Jeroboam filii regnavit Azarias filius Amasiae regis Juda. **2** Sedecim annorum erat cum regnare coepisset, et quinquaginta duobus annis regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus Jechelia de Jerusalem. **3** Fecitque quod erat placitum coram Domino, juxta omnia quæ facit Amasias pater ejus. **4** Verumtamen excelsa non est demolitus: adhuc populus sacrificabat, et adolebat incensum in excelsis. **5** Percussit autem Dominus regem, et fuit leprosus usque in diem mortis sua, et habitabat in domo libera seorsum: Joatham vero filius regis gubernabat palatum, et judicabat populum terræ. **6** Reliqua autem sermonum Azariæ, et universa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in libro verborum dierum regum Juda? **7** Et dormivit Azarias cum patribus suis: sepelieruntque eum cum majoribus suis in

15 Anno vigesimo septimo Jeroboam regis Israël, regnavit Azarias filius Amasiae regis Juda. **2** Sedecim annorum erat cum regnare coepisset, et quinquaginta duobus annis regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus Jechelia de Jerusalem. **3** Fecitque quod erat placitum coram Domino, juxta omnia quæ facit Amasias pater ejus. **4** Verumtamen excelsa non est demolitus: adhuc populus sacrificabat, et adolebat incensum in excelsis. **5** Percussit autem Dominus regem, et fuit leprosus usque in diem mortis sua, et habitabat in domo libera seorsum: Joatham vero filius regis gubernabat palatum, et judicabat populum terræ. **6** Reliqua autem sermonum Azariæ, et universa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in libro verborum dierum regum Juda? **7** Et dormivit Azarias cum patribus suis: sepelieruntque eum cum majoribus suis in

quinquagesimo secundo Azariæ regis Juda, regnavit Phacee filius Romeliæ super Israël in Samaria viginti annis. **28** Et fecit quod erat malum coram Domino: non recessit a peccatis Jeroboam filii Nabat, qui peccare fecit Israël. **29** In diebus Phacee regis Israël, venit Theglathphaliasar rex Assur, et cepit Ajon, et Abel-Domum, Maacha et Janoë, et Cedes, et Asor, et Galaad, et Galilæam, et universam terram Nephthali: et transtulit eos in Assyrios. **30** Conjuravit autem occursum Theglathphaliasar regis Assyriorum in et tetendit insidias Osee filius Ela contra Phacee Damascum: cumque vidisset altare Damasci, misit filium Romeliæ, et percussit eum, et interfecit: rex Achaz ad Uriam sacerdotem exemplar ejus, et regnavitque pro eo vigesimo anno Joatham filii similitudinem juxta omne opus ejus. **11** Exstruxitque Oziæ. **31** Reliqua autem sermonum Phacee, et Urias sacerdos altare: juxta omnia quæ præceperat universa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israël? **32** Anno donec veniret rex Achaz de Damasco. **12** Cumque secundo Phacee filii Romeliæ regis Israël, regnavit venisset rex de Damasco, vidit altare, et veneratus Joatham filius Oziæ regis Juda. **33** Viginti quinque est illud: ascenditque et immolavit holocausta annorum erat cum regnare cœpisset, et sedecim et sacrificium suum, **13** et libavit libamina, et annis regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus fudit sanguinem pacificorum quæ obtulerat super Jerusa filia Sadoc. **34** Fecitque quod erat placitum altare. **14** Porro altare æreum quod erat coram coram Domino: juxta omnia quæ fecerat Ozias pater Domino, transtulit de facie templi, et de loco suus, operatus est. **35** Verumtamen excelsa non altaris, et de loco templi Domini: posuitque illud ex abstulit: adhuc populus immolabat, et adolebat latere altaris ad aquilonem. **15** Præcepit quoque incensum in excelsis. Ipse ædificavit portam domus rex Achaz Uriæ sacerdoti, dicens: Super altare Domini sublimissimam. **36** Reliqua autem sermonum Joatham, et universa quæ fecit, nonne hæc scripta vespertinum, et holocaustum regis, et sacrificium sunt in libro verborum dierum regum Juda? **37** ejus, et holocaustum universi populi terræ, et In diebus illis cœpit Dominus mittere in Judam sacrificia eorum, et libamina eorum: et omnem Rasin regem Syriæ, et Phacee filium Romeliæ. **38** Et dormivit Joatham cum patribus suis, sepultusque erit paratum ad voluntatem meam. **16** Fecit igitur Achaz filius ejus pro eo.

16 Anno decimoseptimo Phacee filii Romeliæ, regnavit Achaz filius Joatham regis Juda. **2** Viginti annorum erat Achaz cum regnare cœpisset, et sedecim annis regnavit in Jerusalem. Non fecit quod erat placitum in conspectu Domini Dei sui sicut David pater ejus, **3** sed ambulavit in via regum Israël: insuper et filium suum consecravit, transferens per ignem secundum idola gentium, quæ dissipavit Dominus coram filiis Israël. **4** Immolabat quoque victimas, et adolebat incensum in excelsis, et in collibus, et sub omni ligno frondoso. **5** Tunc ascendit Rasin rex Syriæ, et Phacee filius Romeliæ rex Israël, in Jerusalem ad præliandum: cumque obsiderant Achaz, non valuerunt superare eum. **6** In tempore illo restituit Rasin rex Syriæ, Ailam Syriæ, et ejecit Judæos de Aila: et Idumæi venerunt in Ailam, et habitaverunt ibi usque in diem hanc. **7** Misit autem Achaz nuntios ad Theglathphaliasar regem Assyriorum, dicens: Servus tuus ego sum: ascende, et salvum tuus, et filius tuus ego sum: ascende, et salvum

me fac de manu regis Syriæ, et de manu regis Israël, qui consurrexerunt adversum me. **8** Et cum collegisset argentum et aurum quod inveniri potuit non recessit a peccatis Jeroboam filii Nabat, qui in domo Domini et in thesauris regis, misit regi vastavit eam, et transtulit habitatores ejus Cyrenen: Rasin autem interfecit. **10** Perrexitque rex Achaz in et transtulit eos in Assyrios. **11** Conjuravit autem occursum Theglathphaliasar regis Assyriorum in et tetendit insidias Osee filius Ela contra Phacee Damascum: cumque vidisset altare Damasci, misit filium Romeliæ, et percussit eum, et interfecit: rex Achaz ad Uriam sacerdotem exemplar ejus, et regnavitque pro eo vigesimo anno Joatham filii similitudinem juxta omne opus ejus. **12** Cumque secundo Phacee filii Romeliæ regis Israël, regnavit venisset rex de Damasco, vidit altare, et veneratus Joatham filius Oziæ regis Juda. **13** Viginti quinque est illud: ascenditque et immolavit holocausta annorum erat cum regnare cœpisset, et sedecim et sacrificium suum, **14** et libavit libamina, et annis regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus fudit sanguinem pacificorum quæ obtulerat super Jerusa filia Sadoc. **15** Fecitque quod erat placitum altare. **16** Porro altare æreum quod erat coram coram Domino: juxta omnia quæ fecerat Ozias pater Domino, transtulit de facie templi, et de loco suus, operatus est. **17** Verumtamen excelsa non altaris, et de loco templi Domini: posuitque illud ex abstulit: adhuc populus immolabat, et adolebat latere altaris ad aquilonem. **18** Præcepit quoque incensum in excelsis. Ipse ædificavit portam domus rex Achaz Uriæ sacerdoti, dicens: Super altare Domini sublimissimam. **19** Reliqua autem sermonum majus offer holocaustum matutinum, et sacrificium Joatham, et universa quæ fecit, nonne hæc scripta vespertinum, et holocaustum regis, et sacrificium sunt in libro verborum dierum regum Juda? **20** ejus, et holocaustum universi populi terræ, et In diebus illis cœpit Dominus mittere in Judam sacrificia eorum, et libamina eorum: et omnem Rasin regem Syriæ, et Phacee filium Romeliæ. **21** Et dormivit Joatham cum patribus suis, sepultusque victimas super illud effundes: altare vero æreum est cum eis in civitate David patris sui: et regnavit erit paratum ad voluntatem meam. **22** Fecit igitur Achaz filius ejus pro eo.

Urias sacerdos juxta omnia quæ præceperat rex Achaz. **23** Tulit autem rex Achaz cælatas bases, et luterem qui erat desuper: et mare depositus de bobus æreis qui sustentabant illud, et posuit super pavimentum stratum lapide. **24** Musach quoque sabbati quod ædificaverat in templo: et ingressum regis exterius convertit in templum Domini propter regem Assyriorum. **25** Reliqua autem verborum Achaz quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Juda? **26** Dormivitque Achaz cum patribus suis, et sepultus est cum eis in civitate David: et regnavit Ezechias filius ejus pro eo.

17 Anno duodecimo Achaz regis Juda, regnavit Osee filius Ela in Samaria super Israël novem annis. **2** Fecitque malum coram Domino, sed non sicut reges Israël qui ante eum fuerant. **3** Contra hunc ascendit Salmanasar rex Assyriorum, et factus est ei Osee servus, reddebatque illi tributa. **4** Cumque deprehendisset rex Assyriorum Osee, quod rebellare nitens misisset nuntios ad Sua

regem Ægypti ne præstaret tributa regi Assyriorum tempore quo scissus est Israël a domo David, et sicut singulis annis solitus erat, obsedit eum, et constituerunt sibi regem Jeroboam filium Nabat: vincutum misit in carcerem. **5** Pervagatusque est separavit enim Jeroboam Israël a Domino, et peccare omnem terram: et ascendens Samariam, obsedit eos fecit peccatum magnum. **22** Et ambulaverunt filii eam tribus annis. **6** Anno autem nono Osee, cepit Israël in universis peccatis Jeroboam quæ fecerat: rex Assyriorum Samariam, et transtulit Israël et non recesserunt ab eis, **23** usquequo Dominus in Assyrios: posuitque eos in Hala et in Habor auferret Israël a facie sua, sicut locutus fuerat in juxta fluvium Gozan, in civitatibus Medorum. **7** manu omnium servorum suorum prophetarum: Factum est enim, cum peccassent filii Israël Domino translatusque est Israël de terra sua in Assyrios, Deo suo, qui eduxerat eos de terra Ægypti, de usque in diem hanc. **24** Adduxit autem rex manu Pharaonis regis Ægypti, coluerunt deos Assyriorum de Babylone, et de Cutha, et de Avah, et alienos. **8** Et ambulaverunt juxta ritum gentium de Emath, et de Sepharvaim: et collocavit eos in quas consumperat Dominus in conspectu filiorum civitatibus Samariæ pro filiis Israël: qui possederunt Israël et regum Israël, quia similiter fecerant. **9** Et Samariam, et habitaverunt in urbibus ejus. **25** offendiderunt filii Israël verbis non rectis Dominum Cumque ibi habitare cœpissent, non timebant Deum suum: et ædificaverunt sibi excelsa in cunctis Dominum: et immisit in eos Dominus leones, urbibus suis, a turre custodum usque ad civitatem qui interficiebant eos. **26** Nuntiatumque est regi munitam. **10** Feceruntque sibi statuas et lucos Assyriorum, et dictum: Gentes quas transtulisti, et in omni colle sublimi, et subter omne lignum habitare fecisti in civitatibus Samariæ, ignorant nemorosum: **11** et adolebant ibi incensum super legitima Dei terræ: et immisit in eos Dominus aras in morem gentium quas transtulerat Dominus leones, et ecce interficiunt eos, eo quod ignorant a facie eorum: ficeruntque verba pessima irritantes ritum Dei terræ. **27** Præcepit autem rex Assyriorum, Dominum. **12** Et coluerunt immunditias de quibus dicens: Dicite illuc unum de sacerdotibus quos præcepit eis Dominus ne facerent verbum hoc. **13** inde captivos adduxistis, et vadat, et habitat Et testificatus est Dominus in Israël et in Juda per cum eis: et doceat eos legitima Dei terræ. **28** manum omnium prophetarum et videntium, dicens: Igitur cum venisset unus de sacerdotibus his Revertimini a viis vestris pessimis, et custodite qui captivi ducti fuerant de Samaria, habitavit præcepta mea et cæremonias, juxta omnem legem in Bethel, et docebat eos quomodo colerent quam præcepi patribus vestris, et sicut misi ad Dominum. **29** Et unaquæque gens fabricata est vos in manu servorum meorum prophetarum. **14** deum suum: posueruntque eos in fanis excelsis Qui non audierunt, sed induraverunt cervicem quæ fecerant Samaritæ, gens et gens in urbibus suam juxta cervicem patrum suorum, qui noluerunt suis, in quibus habitabat. **30** Viri enim Babylonii obedire Domino Deo suo. **15** Et abjecerunt legitima ficerunt Sochothbenoth: viri autem Cuthæi fecerunt ejus, et pactum quod pepigit cum patribus eorum, et Nergel: et viri de Emath fecerunt Asima. **31** Porro testificationes quibus contestatus est eos: secutique Hevæi fecerunt Nebahaz et Tharthac. Hi autem sunt vanitates, et vane egerunt: et seuti sunt gentes qui erant de Sepharvaim, comburebant filios suos quæ erant per circuitum eorum, super quibus igni, Adramelech et Anamelech diis Sepharvaim, præceperat Dominus eis ut non facerent sicut et **32** et nihilominus colebant Dominum. Fecerunt illæ faciebant. **16** Et dereliquerunt omnia præcepta autem sibi de novissimis sacerdotes excelsorum, Domini Dei sui: ficeruntque sibi conflatiles duos et ponebant eos in fanis sublimibus. **33** Et cum vitulos, et lucos, et adoraverunt universam militiam Dominum colerent, diis quoque suis serviebant cæli: servieruntque Baal, **17** et consecraverunt filios juxta consuetudinem gentium, de quibus translati suos et filias suas per ignem: et divinationibus fuerant Samariam. **34** Usque in præsentem diem inserviebant, et auguriis: et tradiderunt se ut morem sequuntur antiquum: non timent Dominum, facerent malum coram Domino, ut irritarent eum. neque custodiunt cæremonias ejus, judicia, et **18** Iratusque est Dominus vehementer Israëli, et legem, et mandatum, quod præceperat Dominus abstulit eos a conspectu suo, et non remansit filiis Jacob, quem cognominavit Israël: **35** et nisi tribus Juda tantummodo. **19** Sed nec ipse percuaserat cum eis pactum, et mandaverat eis, Juda custodivit mandata Domini Dei sui: verum dicens: Nolite timere deos alienos, et non adoretis ambulavit in erroribus Israël, quos operatus fuerat. eos, neque colatis eos, et non immoletis eis: **36** **20** Projecitque Dominus omne semen Israël, et sed Dominum Deum vestrum, qui eduxit vos de afflxit eos, et tradidit eos in manu diripientium, terra Ægypti in fortitudine magna et in brachio donec projiceret eos a facie sua: **21** ex eo jam extento, ipsum timete, et illum adorate, et ipsi

immolate. **37** Cæremonias quoque, et judicia, et legem, et mandatum, quod scripsit vobis, custodite ut faciatis cunctis diebus: et non timeatis deos alienos. **38** Et pactum quod percussit vobiscum, confregit Ezechias valvas templi Domini, et laminas nolite obliisci: nec colatis deos alienos, **39** sed Dominum Deum vestrum timete, et ipse eruet vos **17** Misit autem rex Assyriorum Tharthan, et Rabsaris, de manu omnium inimicorum vestrorum. **40** Illi vero non audierunt, sed juxta consuetudinem suam pristinam perpetrabant. **41** Fuerunt igitur gentes istæ timentes quidem Dominum, sed nihilominus et idolis suis servientes: nam et filii eorum, et nepotes, sicut fecerunt patres sui, ita faciunt usque in præsentem diem.

18 Anno tertio Osee filii Ela regis Israël, regnavit Ezechias filius Achaz regis Juda. **2** Viginti quinque annorum erat cum regnare coepisset, et viginti novem annis regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus Abi filia Zachariae. **3** Fecitque quod erat bonum coram Domino, juxta omnia que fecerat David pater ejus. **4** Ipse dissipavit excelsa, et contrivit statuas, et succidit lucos, confregitque serpentem æneum quem fecerat Moyses: siquidem usque ad illud tempus filii Israël adolebant ei incensum: vocavitque nomen ejus Nohestan. **5** In Domino Deo Israël speravit: itaque post eum non fuit similis ei de cunctis regibus Juda, sed neque in his qui ante eum fuerunt: **6** et adhæsit Domino, et non recessit a vestigiis ejus, fecitque mandata ejus, quæ præceperat Dominus Moysi. **7** Unde et erat Dominus cum eo, et in cunctis ad quæ procedebat, sapienter se agebat. Rebellavit quoque contra regem Assyriorum, et non servivit ei. **8** Ipse percussit Philisthæos usque ad Gazam, et omnes terminos eorum, a turre custodum usque ad civitatem munitam. **9** Anno quarto regis Ezechiae, qui erat annus septimus Osee filii Ela regis Israël, ascendit Salmanasar rex Assyriorum in Samariam, et oppugnavit eam, **10** et cepit. Nam post annos tres, anno sexto Ezechiae, id est nono anno Osee regis Israël, capta est Samaria: **11** et transtulit rex Assyriorum Israël in Assyrios, collocavitque eos in Hala et in Habor fluiis Gozan in civitatibus Medorum: **12** quia non audierunt vocem Domini Dei sui, sed prætergressi sunt pactum ejus: omnia quæ præceperat Moyses servus Domini non audierunt, neque fecerunt. **13** Anno quartodecimo regis Ezechiae, ascendit Sennacherib rex Assyriorum ad universas civitates Juda munitas, et cepit eas. **14** Tunc misit Ezechias rex Juda nuntios ad regem Assyriorum in Lachis, dicens: Peccavi: recede a me, et omne quod imposueris mihi, feram. Indixit itaque rex Assyriorum Ezechiae regi Judæ trecenta

talenta argenti, et triginta talenta auri. **15** Deditque domo Domini et in thesauris regis. **16** In tempore illo Ezechias omne argentum quod repertum fuerat in Rabsacen de Lachis ad regem Ezechiam cum manu valida Jerusalem: qui cum ascendissent, venerunt Jerusalem, et steterunt juxta aquæductum piscinæ superioris, quæ est in via Agrifullonis. **18** Vocaveruntque regem: egressus est autem ad eos Eliacim filius Helciæ præpositus domus, et Sobna scriba, et Joahé filius Asaph a commentariis. **19** Dixitque ad eos Rabsaces: Loquimini Ezechiae: Hæc dicit rex magnus, rex Assyriorum: Quæ est ista fiducia, qua niteris? **20** forsitan inisti consilium, ut præpares te ad prælium. In quo confidis, ut audeas rebellare? **21** an speras in baculo arundineo atque contracto Ægypto, super quem, si incubuerit homo, comminutus ingredietur manum ejus, et perforabit eam? sic est Pharao rex Ægypti omnibus qui confidunt in se. **22** Quod si dixeritis mihi: In Domino Deo nostro habemus fiduciam: nonne iste est, cuius abstulit Ezechias excelsa et altaria, et præcepit Judeæ et Jerusalem: Ante altare hoc adorabitis in Jerusalem? **23** Nunc igitur transite ad dominum meum regem Assyriorum, et dabo vobis duo millia equorum, et videte an habere valeatis ascensores eorum. **24** Et quomodo potestis resistere ante unum satrapam de servis domini mei minimis? an fiduciam habes in Ægypto propter currus et equites? **25** Numquid sine Domini voluntate ascendi ad locum istum, ut demolirer eum? Dominus dixit mihi: Ascende ad terram hanc, et demolire eam. **26** Dixerunt autem Eliacim filius Helciæ, et Sobna, et Joahé Rabsaci: Precamur ut loquaris nobis servis tuis syriacis: siquidem intelligimus hanc linguam: et non loquaris nobis iudaice, audiente populo qui est super murum. **27** Responditque eis Rabsaces, dicens: Numquid ad dominum tuum, et ad te misit me dominus meus, ut loquerer sermones hos, et non potius ad viros qui sedent super murum, ut comedant stercore sua, et bibant urinam suam vobiscum? **28** Stetit itaque Rabsaces, et exclamavit voce magna iudaice, et ait: Audite verba regis magni, regis Assyriorum. **29** Hæc dicit rex: Non vos seducat Ezechias: non enim poterit eruere vos de manu mea: **30** neque fiduciam vobis tribuat super Dominum, dicens: Eruens liberabit nos Dominus, et non tradetur civitas hæc in manu regis Assyriorum. **31** Nolite audire Ezechiam. Hæc enim dicit rex Assyriorum: Facite mecum quod vobis est utile, et egredimini ad me: et comedet unusquisque

de vinea sua, et de ficu sua: et bibetis aquas de cisternis vestris, **32** donec veniam, et transferam vos in terram quæ similis est terræ vestræ, in terram fructiferam, et fertilem vini, terram panis et vinearum, terram olivarum et olei ac mellis: et qui erant in Thelassar? **13** ubi est rex Emath, et rex Arphad, et rex civitatis Sepharvaim, Ana, et Ava? **14** Itaque cum accepisset Ezechias litteras vivetis, et non moriemini. Nolite audire Ezechiam, de manu nuntiorum, et legisset eas, ascendit in qui vos decipit, dicens: Dominus liberabit nos. **33** domum Domini, et expandit eas coram Domino, **15** Numquid liberaverunt dñi gentium terram suam et oravit in conspectu ejus, dicens: Domine Deus de manu regis Assyriorum? **34** ubi est deus Emath, Israël, qui sedes super cherubim, tu es Deus solus et Arphad? ubi est deus Sepharvaim, Ana, et Ava? regum omnium terra: tu fecisti cælum et terram. **16** numquid liberaverunt Samariam de manu mea? Inclina aurem tuam, et audi: aperi, Domine, oculos **35** Quinam illi sunt in universis diis terrarum, qui eruerunt regionem suam de manu mea, ut possit tuos, et vide: audi omnia verba Sennacherib, qui misit ut exprobraret nobis Deum viventem. **17** Vere, eruere Dominus Jerusalem de manu mea? **36** Tacuit Domine, dissipaverunt reges Assyriorum gentes, itaque populus, et non respondit ei quidquam: et terras omnium. **18** Et miserunt deos eorum in siquidem præceptum regis acceperant ut non ignem: non enim erant dñi, sed opera manuum responderent ei. **37** Venitque Eliacim filius Helciæ, hominum, ex ligno et lapide: et perdiderunt eos. præpositus domus, et Sobna scriba, et Joahe filius Asaph a commentarii ad Ezechiam scisis vestibus, et nuntiaverunt ei verba Rabsacis.

19 Quæ cum audisset Ezechias rex, scidit vestimenta sua, et opertus est sacco, ingressusque est domum Domini. **2** Et misit Eliacim præpositum domus, et Sobnam scribam, et senes de sacerdotibus, opertos saccis, ad Isaiam prophetam filium Amos. **3** Qui dixerunt: Hæc dicit Ezechias: Dies tribulationis, et increpationis, et blasphemiarum dies iste: venerunt filii usque ad partum, et vires non habet partuens. **4** Si forte audiat Dominus Deus tuus universa verba Rabsacis, quem misit rex Assyriorum dominus suus ut exprobraret Deum viventem et argueret verbis, quæ audivit Dominus Deus tuus: et fac orationem pro reliquo quæ repertæ sunt. **5** Venerunt ergo servi regis Ezechia ad Isaiam. **6** Dixitque eis Isaias: Hæc dicetis domino vestro: Hæc dicit Dominus: Noli timere a facie sermonum quos audisti, quibus blasphemaverunt pueri regis Assyriorum me. **7** Ecce ego immittam ei spiritum, et audiet nuntium, et revertetur in terram suam, et dejiciam eum gladio in terra sua. **8** Reversus est ergo Rabsaces, et invenit regem Assyriorum expugnatorem Lobnam: audierat enim quod recessisset de Lachis. **9** Cumque audisset de Tharaca rege Æthiopiæ, dicentes: Ecce egressus est ut pugnet adversum te: et iret contra eum, misit nuntios ad Ezechiam, dicens: **10** Hæc dicite Ezechia regi Juda: Non te seducat Deus tuus in quo habes fiduciam, neque dicas: Non tradetur Jerusalem in manus regis Assyriorum. **11** Tu enim ipse audisti quæ fecerunt reges Assyriorum universis terris, quomodo vastaverunt eas: num ergo solus poteris liberari? **12** Numquid liberaverunt dii gentium singulos quos vastaverunt patres mei, Gozan videlicet, et Haran, et Reseph, et filios Eden qui erant in Thelassar? **13** ubi est rex Emath, et rex Arphad, et rex civitatis Sepharvaim, Ana, et Ava? **14** Itaque cum accepisset Ezechias litteras vivetis, et non moriemini. Nolite audire Ezechiam, de manu nuntiorum, et legisset eas, ascendit in qui vos decipit, dicens: Dominus liberabit nos. **33** domum Domini, et expandit eas coram Domino, **15** Numquid liberaverunt dñi gentium terram suam et oravit in conspectu ejus, dicens: Domine Deus de manu regis Assyriorum? **34** ubi est deus Emath, Israël, qui sedes super cherubim, tu es Deus solus et Arphad? ubi est deus Sepharvaim, Ana, et Ava? regum omnium terra: tu fecisti cælum et terram. **16** numquid liberaverunt Samariam de manu mea? Inclina aurem tuam, et audi: aperi, Domine, oculos **35** Quinam illi sunt in universis diis terrarum, qui eruerunt regionem suam de manu mea, ut possit tuos, et vide: audi omnia verba Sennacherib, qui misit ut exprobraret nobis Deum viventem. **17** Vere, eruere Dominus Jerusalem de manu mea? **36** Tacuit Domine, dissipaverunt reges Assyriorum gentes, itaque populus, et non respondit ei quidquam: et terras omnium. **18** Et miserunt deos eorum in siquidem præceptum regis acceperant ut non ignem: non enim erant dñi, sed opera manuum responderent ei. **37** Venitque Eliacim filius Helciæ, hominum, ex ligno et lapide: et perdiderunt eos. **19** Nunc igitur Domine Deus noster, salvos nos fac de manu ejus, ut sciant omnia regna terræ quia tu es Dominus Deus solus. **20** Misit autem Isaias filius Amos ad Ezechiam, dicens: Hæc dicit Dominus Deus Israël: Quæ deprecatus es me super Sennacherib rege Assyriorum, audivi. **21** Iste est sermo, quem locutus est Dominus de eo: [Sprevit te, et subsannavit te, virgo filia Sion: post tergum tuum caput movit, filia Jerusalem. **22** Cui exprobrasti, et quem blasphemasti? contra quem exaltasti vocem tuam, et elevasti in excelsum oculos tuos? Contra Sanctum Israël. **23** Per manum servorum tuorum exprobrasti Domino, et dixisti: In multitudine curruum meorum ascendi excelsa montium in summitate Libani, et succidi sublimes cedros ejus, et electas abies illius. Et ingressus sum usque ad terminos ejus, et saltum Carmeli ejus **24** ego succidi. Et bibi aquas alienas, et siccavi vestigiis pedum meorum omnes aquas clausas. **25** Numquid non audisti quid ab initio fecerim? ex diebus antiquis plasmavi illud, et nunc adduxi: eruntque in ruinam collium pugnantium civitates munitæ. **26** Et qui sedent in eis, humiles manu, contremuerunt et confusi sunt: facti sunt velut foenum agri, et virens herba tectorum, quæ arefacta est antequam veniret ad maturitatem. **27** Habitaculum tuum, et egressum tuum, et introitum tuum, et viam tuam ego præscivi, et furorem tuum contra me. **28** Insanisti in me, et superbia tua ascendit in aures meas: ponam itaque circulum in naribus tuis, et camum in labiis tuis, et reducam te in viam per quam venisti. **29** Tibi autem, Ezechia, hoc erit signum: comedere hoc anno quæ repereris: in secundo autem anno, quæ sponte nascentur: porro in tertio anno seminate et metite: plantate vineas, et comedite fructum earum. **30** Et quodcumque reliquum fuerit de domo Juda, mittet

radicem deorsum, et faciet fructum sursum. **31** De tempore illo misit Berodach Baladan, filius Baladan, Jerusalem quippe egredientur reliquiæ, et quod rex Babyloniorum, litteras et munera ad Ezechiam: salvetur de monte Sion: zelus Domini exercituum audierat enim quod ægrotasset Ezechias. **13** Lætatus faciet hoc. **32** Quam ob rem hæc dicit Dominus de est autem in adventu eorum Ezechias, et ostendit rege Assyriorum: Non ingredietur urbem hanc, nec eis domum aromatum, et aurum et argentum, mittet in eam sagittam, nec occupabit eam clypeus, et pigmenta varia, unguenta quoque, et domum nec circumdabit eam munitio. **33** Per viam qua venit, vasorum suorum, et omnia quæ habere poterat revertetur: et civitatem hanc non ingredietur, dicit in thesauris suis. Non fuit quod non monstraret Dominus. **34** Protegamque urbem hanc, et salvabo eis Ezechias in domo sua, et in omni potestate eam propter me, et propter David servum meum.] **35** sua. **14** Venit autem Isaías propheta ad regem Factum est igitur in nocte illa, venit angelus Domini, Ezechiam, dixitque ei: Quid dixerunt viri isti? aut et percussit in castris Assyriorum centum octoginta unde venerunt ad te? Cui ait Ezechias: De terra quinque millia. Cumque diluculo surrexisset, vidit longinqua venerunt ad me, de Babylone. **15** At omnia corpora mortuorum: et recedens abiit, **36** ille respondit: Quid viderunt in domo tua? Ait et reversus est Sennacherib rex Assyriorum, et Ezechias: Omnia quæcumque sunt in domo mea, mansit in Ninive. **37** Cumque adoraret in templo viderunt: nihil est quod non monstraverim eis Nesroch deum suum, Adramelech et Sarasar filii ejus in thesauris meis. **16** Dixit itaque Isaías Ezechiae: percusserunt eum gladio, fugeruntque in terram Armeniorum: et regnavit Asarhaddon filius ejus pro eo.

20 In diebus illis ægrotavit Ezechias usque ad mortem: et venit ad eum Isaías filius Amos propheta, dixitque ei: Hæc dicit Dominus Deus: Præcipe domui tuae: morieris enim tu, et non vives. **2** Qui convertit faciem suam ad parietem, et oravit Dominum, dicens: **3** Obsecro, Domine: memento, quæso, quomodo ambulaverim coram te in veritate, et in corde perfecto, et quod placitum est coram te fecerim. Flevit itaque Ezechias fletu magno. **4** Et antequam egredetur Isaías medianam partem atrii, factus est sermo Domini ad eum, dicens: **5** Reverte, et dic Ezechiae duci populi mei: Hæc dicit Dominus Deus David patris tui: Audivi orationem tuam, et vidi lacrimas tuas, et ecce sanavi te: die tertio ascendet templum Domini. **6** Et addam diebus tuis quindecim annos: sed et de manu regis Assyriorum liberabo te, et civitatem hanc: et protegam urbem istam propter me, et propter David servum meum. **7** Dixitque Isaías: Afferte massam ficorum. Quam cum attulissent, et posuissent super ulcus ejus, curatus est. **8** Dixerat autem Ezechias ad Isaïam: Quod erit signum, quia Dominus me sanabit, et quia ascensurus sum die tertia templum Domini? **9** Cui ait Isaías: Hoc erit signum a Domino quod facturus sit Dominus sermonem quem locutus est: vis ut ascendat umbra decem lineis, an ut revertatur totidem gradibus? **10** Et ait Ezechias: Facile est umbram crescere decem lineis: nec hoc volo ut fiat, sed ut revertatur retrorsum decem gradibus. **11** Invocavit itaque Isaías propheta Dominum, et reduxit umbram per lineas quibus jam descenderat in horologio Achaz, retrorsum decem gradibus. **12** In

audí sermonem Domini: **17** Ecce dies venient, et auferentur omnia quæ sunt in domo tua, et quæ condiderunt patres tui usque in diem hanc, in Babylonem: non remanebit quidquam, ait Dominus. **18** Sed et de filiis tuis qui egredientur ex te, quos generabis, tollentur, et erunt eunuchi in palatio regis Babylonis. **19** Dixit Ezechias ad Isaïam: Bonus sermo Domini quem locutus es: sit pax et veritas in diebus meis. **20** Reliqua autem sermonum Ezechiae, et omnis fortitudo ejus, et quomodo fecerit piscinam et aquæductum, et introduxerit aquas in civitatem, nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Juda? **21** Dormivitque Ezechias cum patribus suis, et regnavit Manasses filius ejus pro eo.

21 Duodecim annorum erat Manasses cum regnare coepisset, et quinquaginta quinque annis regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus Haphsiba. **2** Fecitque malum in conspectu Domini, juxta idola gentium quas delevit Dominus a facie filiorum Isräël. **3** Conversusque est, et ædificavit excelsa quæ dissipaverat Ezechias pater ejus: et erexit aras Baal, et fecit lucos sicut fecerat Achab rex Isräël, et adoravit omnem militiam cæli, et coluit eam. **4** Exstruxitque aras in domo Domini, de qua dixit Dominus: In Jerusalem ponam nomen meum. **5** Et extruxit altaria universæ militiae cæli in duobus atriis templi Domini. **6** Et traduxit filium suum per ignem: et ariolatus est, et observavit auguria, et fecit pythones, et aruspices multiplicavit, ut et ad Salomonem filium ejus: In templo hoc, et in Jerusalem quam elegi de cunctis tribubus Isräël, in ponam nomen meum in sempiternum. **8** Et ultra

non faciam commoveri pedem Israël de terra quam
dedi patribus eorum: si tamen custodierint opere **22** Octo annorum erat Josias cum regnare
cepsisset: triginta et uno anno regnavit in
omnia quæ præcepit eis, et universam legem quam
mandavit eis servus meus Moyses. **9** Illi vero non
de Besecath. **2** Fecitque quod placitum erat coram
audierunt: sed seducti sunt a Manasse, ut facerent
malum super gentes quas contrivit Dominus a
sui: non declinavit ad dexteram, sive ad sinistram.
facie filiorum Israël. **10** Locutusque est Dominus in
3 Anno autem octavodecimo regis Josiæ, misit
manu servorum suorum prophetarum, dicens: **11** rex Saphan filium Aslia filii Messulam scribam
Quia fecit Manasses rex Juda abominationes istas
templi Domini, dicens ei: **4** Vade ad Helciam
pessimas, super omnia quæ fecerunt Amorrhæi ante
sacerdotem magnum, ut confletur pecunia quæ
eum, et peccare fecit etiam Judam in immunditiis illata est in templum Domini, quam collegerunt
suis: **12** propterea hæc dicit Dominus Deus Israël: janitores templi a populo: **5** deturque fabris per
Ecce ego inducam mala super Jerusalem et Judam, præpositos domus Domini, qui et distribuant
ut quicunque audierit, tinniant ambæ aures ejus. **13** eam his qui operantur in templo Domini, ad
Et extendam super Jerusalem funiculum Samariæ, instauranda sartatecta templi: **6** tignariis videlicet
et pondus domus Achab: et delebo Jerusalem, sicut et cæmentariis, et iis qui interrupta componunt:
deleri solent tabulæ: et delens vertam, et ducam et ut emantur ligna, et lapides de lapicidinis, ad
crebrius stylum super faciem ejus. **14** Dimittam instaurandum templum Domini. **7** Verumtamen
vero reliquias hæreditatis meæ, et tradam eas in non suppeditetur eis argentum quod accipiunt, sed in
manus inimicorum ejus, eruntque in vastitatem, potestate habeant, et in fide. **8** Dixit autem Helcias
et in rapinam cunctis adversariis suis: **15** eo quod pontifex ad Saphan scribam: Librum legis reperi in
fecerint malum coram me, et perseveraverint domo Domini. Deditque Helcias volumen Saphan,
irritantes me, ex die qua egressi sunt patres eorum qui et legit illud. **9** Venit quoque Saphan scriba ad
ex Ægypto usque ad hanc diem. **16** Insuper et regem, et renuntiavit ei quod præceperat, et ait:
sanguinem innoxium fudit Manasses multum nimis, Conflaverunt servi tui pecuniam quæ reperta est in
donec impleret Jerusalem usque ad os: absque domo Domini, et dederunt ut distribueretur fabris
peccatis suis quibus peccare fecit Judam, ut faceret a præfectis operum templi Domini. **10** Narravit
malum coram Domino. **17** Reliqua autem sermonum quoque Saphan scriba regi, dicens: Librum dedit
Manasse, ut universa quæ fecit, et peccatum ejus mihi Helcias sacerdos. Quem cum legisset Saphan
quod peccavit, nonne hæc scripta sunt in libro coram rege, **11** et audisset rex verba libri legis
sermonum dierum regum Juda? **18** Dormivitque Domini, scidit vestimenta sua. **12** Et præcepit Helcia
Manasses cum patribus suis, et sepultus est in sacerdoti, et Ahicam filio Saphan, et Achobor filio
horto domus suæ, in horto Oza: et regnavit Amon Micha, et Saphan scribæ, et Asaiæ servo regis,
filius ejus pro eo. **19** Viginti duorum annorum dicens: **13** Ite et consultite Dominum super me,
erat Amon cum regnare ceppisset: duobus quoque et super populo, et super omni Juda, de verbis
annis regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus voluminis istius, quod inventum est: magna enim ira
Messalemeth filia Harus de Jeteba. **20** Fecitque Domini succensa est contra nos, quia non audierunt
malum in conspectu Domini, sicut fecerat Manasses patres nostri verba libri hujus, ut facerent omne
pater ejus. **21** Et ambulavit in omni via per quam quod scriptum est nobis. **14** Ierunt itaque Helcias
ambulaverat pater ejus, servivitque immunditiis sacerdos, et Ahicam, et Achobor, et Saphan, et
quibus servierat pater ejus, et adoravit eas: **22** et Asaia, ad Holdam prophetidem, uxorem Sellum filii
dereliquit Dominum Deum patrum suorum, et non Thecuæ filii Araas custodis vestium, quæ habitabat
ambulavit in via Domini. **23** Teteruntque ei in Jerusalem in Secunda: locutique sunt ad eam.
insidias servi sui, et interfecerunt regem in domo **15** Et illa respondit eis: Hæc dicit Dominus Deus
sua. **24** Percussit autem populus terræ omnes qui Israël: Dicite viro qui misit vos ad me: **16** Hæc dicit
conjuraverant contra regem Amon, et constituerunt Dominus: Ecce ego adducam mala super locum
sibi regem Josiam filium ejus pro eo. **25** Reliqua istum, et super habitatores ejus, omnia verba legis
autem sermonum Amon quæ fecit, nonne hæc quæ legit rex Juda: **17** quia dereliquerunt me,
scripta sunt in libro sermonum dierum regum Juda? et sacrificaverunt diis alienis, irritantes me in
26 Sepelieruntque eum in sepulchro suo, in horto cunctis operibus manuum suarum: et succendetur
Oza: et regnavit Josias filius ejus pro eo. indignatio mea in loco hoc, et non extinguetur.
Regi autem Juda, qui misit vos ut consuleretis
Dominum, sic dicetis: Hæc dicit Dominus Deus

Israël: Pro eo quod audisti verba voluminis, **19** et juxta exedram Nathanmelech eunuchi, qui erat in perterritum est cor tuum, et humiliatus es coram Pharurim: currus autem solis combussit igni. **12** Domino, auditis sermonibus contra locum istum et habitatores ejus, quod videlicet fierent in stuporem et in maledictum: et scidisti vestimenta tua, et flevisti coram me, et ego audivi, ait Dominus: **20** idcirco colligam te ad patres tuos, et colligeris ad sepulchrum tuum in pace, ut non videant oculi tui omnia mala quæ inducturus sum super locum istum.

23 Et renuntiaverunt regi quod dixerat. Qui misit: et congregati sunt ad eum omnes senes Juda et Jerusalem. **2** Ascenditque rex templum Domini, et omnes viri Juda, universique qui habitabant in Jerusalem cum eo sacerdotes et prophetæ, et omnis populus a parvo usque ad magnum: legitque, cunctis audiētibus, omnia verba libri fœderis, qui inventus est in domo Domini. **3** Stetitque rex super gradum: et fœdus percussit coram Domino, ut ambularent post Dominum, et custodirent præcepta ejus, et testimonia, et cæremonias in omni corde, et in tota anima, et suscitarent verba fœderis hujus, quæ scripta erant in libro illo: acquievitque populus pacto. **4** Et præcepit rex Helciae pontifici, et sacerdotibus secundi ordinis, et janitoribus, ut projicerent de templo Domini omnia vasa quæ facta fuerant Baal, et in luce, et universæ militiae cœli: et combussit ea foris Jerusalem in convalle Cedron, et tulit pulverem eorum in Bethel. **5** Et delevit aruspices quos posuerant reges Juda ad sacrificandum in excelsis per civitates Juda, et in circuitu Jerusalem: et eos qui adolebant incensum Baal, et soli, et lunæ, et duodecim signis, et omni militiae cœli. **6** Et efferrit fecit lucum de domo Domini foras Jerusalem in convalle Cedron, et combussit eum ibi, et rediget in pulverem, et projectit super sepulchra vulgi. **7** Destruxit quoque ædificulas effeminatorum quæ erant in domo Domini, pro quibus mulieres texebant quasi domunculas luci. **8** Congregavitque omnes sacerdotes de civitatibus Juda, et contaminavit excelsa ubi sacrificabant sacerdotes de Gabaa usque Bersabee, et destruxit aras portarum in introitu ostii Josue principis civitatis, quod erat ad sinistram portæ civitatis. **9** Verumtamen non ascendebant sacerdotes excelsorum ad altare Domini in Jerusalem: sed tantum comedebant azyma in medio fratrum suorum. **10** Contaminavit quoque Topheth, quod est in convalle filii Ennom, ut nemo consecraret filium suum aut filiam per ignem, Moloch. **11** Abstulit quoque equos quos dederant reges Juda soli in introitu templi Domini

Altaria quoque quæ erant super tecta cœnaculi Achaz, quæ fecerant reges Juda, et altaria quæ fecerat Manasses in duobus atriis templi Domini, destruxit rex, et cucurrit inde, et dispersit cinerem eorum in torrentem Cedron. **13** Excelsa quoque, quæ erant in Jerusalem ad dexteram partem montis offensionis, quæ ædificaverat Salomon rex Israël Astaroth idolo Sidoniorum, et Chamos offensioni Moab, et Melchom abominationi filiorum Ammon, polluit rex. **14** Et contrivit statuas, et succidit lucos: replevitque loca eorum ossibus mortuorum. **15** Insuper et altare quod erat in Bethel, et excelsum quod fecerat Jeroboam filius Nabat, qui peccare fecit Israël: et altare illud, et excelsum destruxit, atque combussit, et comminuit in pulverem, succiditque etiam lucum. **16** Et conversus Josias, vidit ibi sepulchra quæ erant in monte: misitque et tulit ossa de sepulchris, et combussit ea super altare, et polluit illud juxta verbum Domini quod locutus est vir Dei, qui prædicterat verba hæc. **17** Et ait: Quis est titulus ille, quem video? Responderuntque ei cives urbis illius: Sepulchrum est hominis Dei, qui venit de Juda, et prædictit verba hæc, quæ fecisti super altare Bethel. **18** Et ait: Dimitte eum: nemo commoveat ossa ejus. Et intacta manserunt ossa illius cum ossibus prophetæ qui venerat de Samaria. **19** Insuper et omnia fana excelsorum quæ erant in civitatibus Samariæ, quæ fecerant reges Israël ad irritandum Dominum, abstulit Josias: et fecit eis secundum omnia opera quæ fecerat in Bethel. **20** Et occidit universos sacerdotes excelsorum qui erant ibi super altaria, et combussit ossa humana super ea: reversusque est Jerusalem. **21** Et præcepit omni populo, dicens: Facite Phase Domino Deo vestro, secundum quod scriptum est in libro fœderis hujus. **22** Nec enim factum est Phase tale a diebus judicum qui judicaverunt Israël, et omnium dierum regum Israël et regum Juda, **23** sicut in octavodecimo anno regis Josiæ factum est Phase istud Domino in Jerusalem. **24** Sed et pythones, et ariolos, et figuræ idolorum, et immunditias, et abominationes, quæ fuerant in terra Juda et Jerusalem, abstulit Josias: ut statueret verba legis quæ scripta sunt in libro quem invenit Helcias sacerdos in templo Domini. **25** Similis illi non fuit ante eum rex, qui reverteretur ad Dominum in omni corde suo, et in tota anima sua, et in universa virtute sua juxta omnem legem Moysi: neque post eum surrexit similis illi. **26** Verumtamen non est aversus Dominus ab ira furoris sui magni quo iratus est furor ejus contra Judam propter irritationes quibus provocaverat eum Manasses. **27**

Dixit itaque Dominus: Etiam Judam auferam a facie suis: **6** et regnavit Joachin filius ejus pro eo. **7** mea, sicut abstuli Israël: et projiciam civitatem de terra sua: tulerat enim rex Babylonis, a rivo hanc quam elegi Jerusalem, et domum de qua dixi: Erit nomen meum ibi. **28** Reliqua autem sermonum Ægypti usque ad flumen Euphraten, omnia quæ Josiæ, et universa quæ fecit, nonne hæc scripta fuerant regis Ægypti. **8** Decem et octo annorum erat sunt in libro verborum dierum regum Juda? **29** In Joachin cum regnare cœpisset, et tribus mensibus diebus ejus ascendit Pharaeo Necho rex Ægypti regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus Nohesta contra regem Assyriorum ad flumen Euphraten, filia Elnathan de Jerusalem. **9** Et fecit malum coram et abiit Josias rex in occursum ejus: et occisus est Domino, juxta omnia quæ fecerat pater ejus. **10** In in Mageddo cum vidisset eum. **30** Et portaverunt tempore illo ascenderunt servi Nabuchodonosor eum servi sui mortuum de Mageddo: et pertulerunt regis Babylonis in Jerusalem, et circumdata est in Jerusalem, et sepelierunt eum in sepulchro urbs munitionibus. **11** Venitque Nabuchodonosor suo. Tulitque populus terræ Joachaz filium Josiæ: rex Babylonis ad civitatem cum servis suis ut et unixerunt eum, et constituerunt eum regem oppugnarent eam. **12** Egressusque est Joachin rex pro patre suo. **31** Viginti trium annorum erat Juda ad regem Babylonis, ipse et mater ejus, et servi Joachaz cum regnare cœpisset, et tribus mensibus ejus, et principes ejus, et eunuchi ejus: et suscepit regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus Amital eum rex Babylonis anno octavo regni sui. **13** Et filia Jeremiæ de Lobna. **32** Et fecit malum coram protulit inde omnes thesauros domus Domini, et Domino, juxta omnia quæ fecerant patres ejus. thesauros domus regiæ: et concidit universa vasa **33** Vinxitque eum Pharaeo Necho in Rebla, quæ aurea quæ fecerat Salomon rex Israël in templo est in terra Emath, ne regnaret in Jerusalem: et Domini juxta verbum Domini. **14** Et transtulit imposuit mulctam terræ centum talentis argenti, et omnem Jerusalem, et universos principes, et omnes talento auri. **34** Regemque constituit Pharaeo Necho fortis exercitus, decem millia, in captivitatem, et Eliacim filium Josiæ pro Josia patre ejus: vertitque omnem artificem et clusorem: nihilque relictum nomen ejus Joakim. Porro Joachaz tulit, et duxit in est, exceptis pauperibus populi terræ. **15** Transtulit Ægyptum, et mortuus est ibi. **35** Argentum autem quoque Joachin in Babylonem, et matrem regis, et aurum dedit Joakim Pharaoni, cum indixisset et uxores regis, et eunuchos ejus: et judices terræ terræ per singulos, ut conferretur juxta præceptum duxit in captivitatem de Jerusalem in Babylonem. **16** Pharaonis: et unumquemque juxta vires suas exigit, Et omnes viros robustos, septem millia, et artifices, tam argentum quam aurum, de populo terræ, ut et clusores mille, omnes viros fortes et bellatores: daret Pharaoni Necho. **36** Viginti quinque annorum duxitque eos rex Babylonis captivos in Babylonem. erat Joakim cum regnare cœpisset, et undecim **17** Et constituit Matthaniam patrum ejus pro eo: annis regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus Zebida filia Phadaea de Ruma. **37** Et fecit malum imposuitque nomen ei Sedeciam. **18** Vigesimum et primum annum ætatis habebat Sedecias cum coram Domino juxta omnia quæ fecerant patres regnare cœpisset, et undecim annis regnavit in ejus. **19** Et fecit malum coram Domino, Jеремиæ de Lobna. **20** Irascebatur et primum annum ætatis habebat Sedecias cum regnare cœpisset, et undecim annis regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus erat Amital filia Jeremiæ de Lobna. **19** Et fecit malum coram Domino, juxta omnia quæ fecerat Joakim. **20** Irascebatur enim Dominus contra Jerusalem et contra Judam, donec projiceret eos a facie sua: recessitque Sedecias a rege Babylonis.

24 In diebus ejus ascendit Nabuchodonosor rex Babylonis, et factus est ei Joakim servus tribus annis: et rursum rebellavit contra eum. **2** Immisitque ei Dominus latrunculos Chaldaeorum, et latrunculos Syriæ, et latrunculos Moab, et latrunculos filiorum Ammon: et immisit eos in Judam ut disperderent eum, juxta verbum Domini quod locutus fuerat per servos suos prophetas. **3** Factum est autem hoc per verbum Domini contra Judam, ut auferret eum coram se propter peccata Manasse universa quæ fecit, **4** et propter sanguinem innoxium quem effudit, et implevit Jerusalem cruore innocentium: et ob hanc rem noluit Dominus propitiari. **5** Reliqua autem sermonum Joakim, et universa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Juda? Et dormivit Joakim cum patribus

factum est autem anno nono regni ejus, mense decimo, decima die mensis, venit Nabuchodonosor rex Babylonis, ipse et omnis exercitus ejus, in Jerusalem, et circumdederunt eam: et exstruxerunt in circuitu ejus munitiones. **2** Et clausa est civitas atque vallata usque ad undecimum annum regis Sedeciæ, **3** nona die mensis: prævaluitque fames in civitate, nec erat panis populo terræ. **4** Et interrupta est civitas: et omnes viri bellatores nocte fugerunt per viam portæ quæ est inter duplicem murum ad hortum regis.

Porro Chaldæi obsidebant in circuitu civitatem. cum audissent omnes duces militum, ipsi et viri Fugit itaque Sedecias per viam quæ ducit ad qui erant cum eis, videlicet quod constitueret campestria solitudinis. **5** Et persecutus est exercitus rex Babylonis Godoliam, venerunt ad Godoliam in Chaldæorum regem, comprehenditque eum in Maspera, Ismael filius Nathaniæ, et Johanan filius planicie Jericho: et omnes bellatores qui erant Caree, et Saraia filius Thanehumeth Netophathites, cum eo, dispersi sunt, et reliquerunt eum. **6** et Jezonias filius Maachathi, ipsi et socii eorum. **24** Apprehensum ergo regem duxerunt ad regem Juravitque Godolias ipsis et sociis eorum, dicens: Babylonis in Reblatha: qui locutus est cum eo Nolite timere servire Chaldæis: manete in terra, et judicium. **7** Filios autem Sedeciae occidit coram eo, et servite regi Babylonis, et bene erit vobis. **25** Factum oculos ejus effudit, vinxitque eum catenis, et adduxit est autem in mense septimo, venit Ismael filius in Babylonem. **8** Mense quinto, septima die mensis, Nathaniæ filii Elisama de semine regio, et decem viri ipse est annus nonusdecimus regis Babylonis, cum eo: percusseruntque Godoliam, qui et mortuus venit Nabuzardan princeps exercitus, servus regis est: sed et Judæos et Chaldæos qui erant cum eo in Babylonis, in Jerusalem. **9** Et succendit domum Maspera. **26** Consurgensque omnis populus a parvo Domini, et domum regis: et domos Jerusalem, usque ad magnum, et principes militum, venerunt omnemque domum combussit igni. **10** Et muros in Ægyptum timentes Chaldæos. **27** Factum est vero Jerusalem in circuitu destruxit omnis exercitus in anno trigesimo septimo transmigrationis Joachin Chaldæorum, qui erat cum principe militum. **11** regis Juda, mense duodecimo, vigesima septima Reliquam autem populi partem quæ remanserat in die mensis: sublevavit Evilmerodach rex Babylonis, civitate, et perfugas qui transfugerant ad regem anno quo regnare cœperat, caput Joachin regis Juda Babylonis, et reliquum vulgus transtulit Nabuzardan de carcere. **28** Et locutus est ei benigne, et posuit princeps militiae. **12** Et de pauperibus terræ reliquit thronum ejus super thronum regum qui erant cum vinitores et agricolas. **13** Columnas autem æreas eo in Babylone. **29** Et mutavit vestes ejus quas quæ erant in templo Domini, et bases, et mare habuerat in carcere, et comedebat panem semper æreum quod erat in domo Domini, confregerunt in conspectu ejus cunctis diebus vitæ suæ. **30** Chaldæi, et transtulerunt æs omne in Babylonem. Annonam quoque constituit ei sine intermissione, **14** Ollas quoque æreas, et trullas, et tridentes, et quæ et dabatur ei a rege per singulos dies omnibus scyphos, et mortariola, et omnia vasa ærea, in quibus diebus vitæ suæ.

ministrabant, tulerunt. **15** Necnon et thuribula, et phialas: quæ aurea, aurea, et quæ argentea, argentea tulit princeps militiae, **16** id est, columnas duas, mare unum, et bases quas fecerat Salomon in templo Domini: non erat pondus æris omnium vasorum. **17** Decem et octo cubitos altitudinis habebat columna una: et capitellum æreum super se altitudinis trium cubitorum: et retiaculum, et malogramata super capitellum columnæ, omnia ærea: similem et columna secunda habebat ornatum. **18** Tulit quoque princeps militiae Saraiam sacerdotem primum, et Sophoniam sacerdotem secundum, et tres janitores. **19** Et de civitate eunuchum unum, qui erat præfectus super bellatores viros: et quinque viros de his qui steterant coram rege, quos reperit in civitate: et Sopher principem exercitus, qui probabat tyrones de populo terræ: et sexaginta viros e vulgo, qui inventi fuerant in civitate. **20** Quos tollens Nabuzardan princeps militum, duxit ad regem Babylonis in Reblatha. **21** Percussitque eos rex Babylonis, et interfecit eos in Reblatha in terra Emath: et translatus est Juda de terra sua. **22** Populo autem qui relictus erat in terra Juda, quem dimiserat Nabuchodonosor rex Babylonis, præfecit Godoliam filium Ahicam filii Saphan. **23** Quod

I Paralipomenon

1 Adam, Seth, Enos, **2** Cainan, Malaleel, Jared, **3** Henoch, Mathusale, Lamech, **4** Noë, Sem, Cham, et Japheth. **5** Filii Japheth: Gomer, et Magog, et Madai, et Javan, Thubal, Mosoch, Thiras. **6** Porro filii Gomer: Ascenez, et Riphath, et Thogorma. **7** Filii autem Javan: Elisa et Tharsis, Cethim et Dodanim. **8** Filii Cham: Chus, et Mesraim, et Phut, et Chanaan. **9** Filii autem Chus: Saba, et Hevila, Sabatha, et Regma, et Sabathacha. Porro filii Regma: Saba, et Dadan. **10** Chus autem genuit Nemrod: iste cœpit esse potens in terra. **11** Mesraim vero genuit Ludim, et Anamim, et Laabim, et Neptuim, **12** Pherusim quoque, et Casluim: de quibus egressi sunt Philisthiim, et Capthorim. **13** Chanaan vero genuit Sidonem primogenitum suum, Hethæum quoque, **14** et Jebusæum, et Amorrhæum, et Gergesæum, **15** Hevæumque et Aracæum, et Sinæum. **16** Aradium quoque, et Samaræum, et Hamathæum. **17** Filii Sem: Elam, et Assur, et Arphaxad, et Lud, et Aram, et Hus, et Hul, et Gether, et Mosoch. **18** Arphaxad autem genuit Sale, qui et ipse genuit Heber. **19** Porro Heber nati sunt duo filii: nomen uni Phaleg, quia in diebus ejus divisa est terra; et nomen fratris ejus Jectan. **20** Jectan autem genuit Elmodad, et Saleph, et Asarmoth, et Jare, **21** Adoram quoque, et Huzal, et Decla, **22** Hebal etiam, et Abimaël, et Saba, necnon **23** et Ophir, et Hevila, et Jobab: omnes isti filii Jectan. **24** Sem, Arphaxad, Sale, **25** Heber, Phaleg, Ragau, **26** Serug, Nachor, Thare, **27** Abram: iste est Abraham. **28** Filii autem Abraham, Isaac et Ismahel. **29** Et hæ generationes eorum. Primogenitus Ismahelis, Nabaoith, et Cedar, et Adbeel, et Mabsam, **30** et Masma, et Duma, Massa, Hadad, et Thema, **31** Jetur, Naphis, Cedma: hi sunt filii Ismahelis. **32** Filii autem Ceturæ concubinæ Abraham, quos genuit: Zamran, Jecsan, Madan, Madian, Jesboc, et Sue. Porro filii Jecsan: Saba, et Dadan. Filii autem Dadan: Assurim, et Latussim, et Laomim. **33** Filii autem Madian: Ephra, et Epher, et Henoch, et Abida, et Eldaa: omnes hi filii Ceturæ. **34** Genuit autem Abraham Isaac: cuius fuerunt filii Esau, et Israël. **35** Filii Esau: Eliphaz, Rahuel, Jehus, Ihelom, et Core. **36** Filii Eliphaz: Theman, Omar, Sephi, Gathan, Cenez, Thamna, Amalec. **37** Filii Rahuel: Nahath, Zara, Samma, Meza. **38** Filii Seir: Lotan, Sobal, Sebeon, Ana, Dison, Eser, Disan. **39** Filii Lotan: Hori, Homam. Soror autem Lotan fuit Thamma. **40** Filii Sobal: Alian, et Manahath, et Ebali, Sephi et Onam. Filii Sebeon: Aja et Ana. Filii Ana: Dison. **41** Filii Dison: Hamram, et Heseban, et Jethran, et Charan. **42** Filii Eser: Balaan, et Zavan, et Jacan. Filii Disan: Hus et Aran. **43** Isti sunt reges qui imperaverunt in terra Edom, antequam esset rex super filios Israël. Bale filius Beor: et nomen civitatis ejus, Denaba. **44** Mortuus est autem Bale, et regnavit pro eo Jobab filius Zare de Bosra. **45** Cumque et Jobab fuisset mortuus, regnavit pro eo Husam de terra Themanorum. **46** Obiit quoque et Husam, et regnavit pro eo Adad filius Badad, qui percussit Madian in terra Moab: et nomen civitatis ejus Avith. **47** Cumque et Adad fuisset mortuus, regnavit pro eo Semla de Maserca. **48** Sed et Semla mortuus est, et regnavit pro eo Saul de Rohoboth, quæ juxta amnem sita est. **49** Mortuo quoque Saul, regnavit pro eo Balanan filius Achobor. **50** Sed et hic mortuus est, et regnavit pro eo Adad: cuius urbis nomen fuit Phau, et appellata est uxor ejus Meetabel filia Matred filiæ Mezaab. **51** Adad autem mortuo, duces pro regibus in Edom esse cœperunt: dux Thamna, dux Alva, dux Jetheth, **52** dux Oolibama, dux Ela, dux Phinon, **53** dux Cenez, dux Theman, dux Mabsar, **54** dux Magdiel, dux Hiram: hi duces Edom.

2 Filii autem Israël: Ruben, Simeon, Levi, Juda, Issachar, et Zabulon, **2** Dan, Joseph, Benjamin, Nephthali, Gad, et Aser. **3** Filii Juda: Her, Onan, et Sela: hi tres nati sunt ei de filia Sue Chanantide. Fuit autem Her primogenitus Juda malus coram Domino, et occidit eum. **4** Thamar autem nurus ejus peperit ei Phares et Zara: omnes ergo filii Juda, quinque. **5** Filii autem Phares: Hesron et Hamul. **6** Filii quoque Zarae: Zamri, et Ethan, et Eman, Chalchal quoque, et Dara, simul quinque. **7** Filii Charmi: Achar, qui turbavit Israël, et peccavit in furto anathematis. **8** Filii Ethan: Azarias. **9** Filii autem Hesron qui nati sunt ei: Jerameel, et Ram, et Calubi. **10** Porro Ram genuit Aminadab. Aminadab autem genuit Nahasson, principem filiorum Juda. **11** Nahasson quoque genuit Salma, de quo ortus est Booz. **12** Booz vero genuit Obed, qui et ipse genuit Isai. **13** Isai autem genuit primogenitum Eliab, secundum Abinadab, tertium Simmaa, **14** quartum Nathanaël, quintum Raddai, **15** sextum Asom, septimum David. **16** Quorum sorores fuerunt Sarvia et Abigail. Filii Sarviae: Abisai, Joab, et Asaël, tres. **17** Abigail autem genuit Amasa, cuius pater fuit Jether Ismahelites. **18** Caleb vero filius Hesron accepit uxorem nomine Azuba, de qua genuit Jerioth: fueruntque filii ejus Jaser, et Sobab, et Ardon. **19** Cumque mortua fuisse Azuba, accepit uxorem Caleb Ephratha, quæ peperit ei Hur. **20** Porro Hur genuit Uri, et Uri genuit Bezeleel. **21** Post hæc ingressus est Hesron ad

filiam Machir patris Galaad, et accepit eam cum Bethlehem, et Netophathi, coronæ domus Joab, et esset annorum sexaginta: quæ peperit ei Segub. dimidium requietionis Sarai: 55 cognationes quoque 22 Sed et Segub genuit Jair, et possedit viginti tres scribarum habitantium in Jabel, canentes atque civitates in terra Galaad. 23 Cepitque Gessur et Aram resonantes, et in tabernaculis commorantes. Hi oppida Jair, et Canath, et viculos ejus sexaginta sunt Cinæi, qui venerunt de Calore patris domus civitatum: omnes isti filii Machir patris Galaad. 24 Rechab.

Cum autem mortuus esset Hesron, ingressus est Caleb ad Ephratha. Habuit quoque Hesron uxorem Abia, quæ peperit ei Assur patrem Thecuæ. 25 Nati sunt autem filii Jerameel primogeniti Hesron, Ram primogenitus ejus, et Buna, et Aram, et Asom, et Achia. 26 Duxit quoque uxorem alteram Jerameel, nomine Atara, quæ fuit mater Onam. 27 Sed et filii Ram primogeniti Jerameel fuerunt Moos, Jamin, et Achar. 28 Onam autem habuit filios Semei et Jada. Filii autem Semei: Nadab et Abisur. 29 Nomen vero uxoris Abisur, Abihail, quæ peperit ei Ahobban et Molid. 30 Filii autem Nadab fuerunt Saled et Apphaim. Mortuus est autem Saled absque liberis. 31 Filius vero Apphaim, Jesi: qui Jesi genuit Sesan. Porro Sesan genuit Oholai. 32 Filii autem Jada fratris Semei: Jether, et Jonathan. Sed et Jether mortuus est absque liberis. 33 Porro Jonathan genuit Phalet, et Ziza. Isti fuerunt filii Jerameel. 34 Sesan autem non habuit filios, sed filias: et servum ægyptium nomine Jeraa. 35 Deditque ei filiam suam uxorem: quæ peperit ei Ethei. 36 Ethei autem genuit Nathan, et Nathan genuit Zabad. 37 Zabad quoque genuit Ophthal, et Ophthal genuit Obed. 38 Obed genuit Jehu, Jehu genuit Azariam, 39 Azarias genuit Helles, et Helles genuit Elasa. 40 Elasa genuit Sisamoi, Sisamoi genuit Sellum, 41 Sellum genuit Icamiam, Icamia autem genuit Elisama. 42 Filii autem Caleb fratris Jerameel: Mesa primogenitus ejus; ipse est pater Ziph: et filii Maresa patris Hebron. 43 Porro filii Hebron, Core, et Taphua, et Recem, et Samma. 44 Samma autem genuit Raham, patrem Jercam, et Recem genuit Sammai. 45 Filius Sammai, Maon: et Maon pater Bethsur. 46 Ephah autem concubina Caleb peperit Haran, et Mosa, et Gezez. Porro Haran genuit Gezez. 47 Filii autem Jahaddai, Regom, et Joathan, et Gesan, et Phalet, et Ephah, et Saaph. 48 Concubina Caleb Maacha, peperit Saber, et Tharana. 49 Genuit autem Saaph pater Madmena Sue, patrem Machbena et patrem Gabaa. Filia vero Caleb fuit Achsa. 50 Hi erant filii Caleb, filii Hur primogeniti Ephratha, Sobal pater Cariathiarim. 51 Salma pater Bethlehem, Hariph pater Bethgader. 52 Fuerunt autem filii Sobal patris Cariathiarim, qui videbat dimidium requietionum. 53 Et de cognatione Cariathiarim, Jethrei, et Aphuthei, et Semathei, et Maserei. Ex his egressi sunt Saraitæ, et Esthaolitæ. 54 Filii Salma, Asalelphuni. 4 Phanuel autem pater Gedor, et Ezer

Bethlehem, et Netophathi, coronæ domus Joab, et esset annorum sexaginta: quæ peperit ei Segub. dimidium requietionis Sarai: 55 cognationes quoque 22 Sed et Segub genuit Jair, et possedit viginti tres scribarum habitantium in Jabel, canentes atque civitates in terra Galaad. 23 Cepitque Gessur et Aram resonantes, et in tabernaculis commorantes. Hi oppida Jair, et Canath, et viculos ejus sexaginta sunt Cinæi, qui venerunt de Calore patris domus civitatum: omnes isti filii Machir patris Galaad. 24 Rechab.

3 David vero hos habuit filios, qui ei nati sunt in Hebron: primogenitum Amnon ex Achinoam Jezrahelitide, secundum Daniel de Abigail Carmelite, 2 tertium Absalom filium Maacha filia Tholmai regis Gessur, quartum Adoniam filium Aggith, 3 quintum Saphathiam ex Abital, sextum Jethraham de Eglæ uxore sua. 4 Sex ergo nati sunt ei in Hebron, ubi regnavit septem annis et sex mensibus. Triginta autem et tribus annis regnavit in Jerusalem. 5 Porro in Jerusalem nati sunt ei filii, Simmaa, et Sobab, et Nathan, et Salomon, quatuor de Bethsabee filia Ammiel: 6 Jebaar quoque et Elisama, 7 et Eliphaleth, et Noge, et Nepheg, et Japhia, 8 necnon Elisama, et Eliada, et Elipheleth, novem: 9 omnes hi, filii David absque filiis concubinarum: habueruntque sororem Thamar. 10 Filius autem Salomonis, Roboam: cuius Abia filius genuit Asa. De hoc quoque natus est Josaphat, 11 pater Joram: qui Joram genuit Ochoziam, ex quo ortus est Joas: 12 et hujus Amasias filius genuit Azariam. Porro Azariæ filius Joatham 13 procreavit Achaz patrem Ezechiæ, de quo natus est Manasses. 14 Sed et Manasses genuit Amon patrem Josiæ. 15 Filii autem Josiæ fuerunt: primogenitus Johanan, secundus Joakim, tertius Sedecias, quartus Sellum. 16 De Joakim natus est Jechonias, et Sedecias. 17 Filii Jechoniacæ fuerunt: Asir, Salathiel, 18 Melchiram, Phadaia, Senneser, et Jecemias, Sama, et Nadabia. 19 De Phadaia orti sunt Zorobabel et Semei. Zorobabel genuit Mosollam, Hananiam, et Salomith sororem eorum: 20 Hasaban quoque, et Ohol, et Barachian, et Hasadian, Josabhesed, quinque. 21 Filius autem Hananiæ, Phaltias pater Jeseiæ, cuius filius Raphaia: hujus quoque filius, Arnan, de quo natus est Obdia, cuius filius fuit Sechenias. 22 Filius Secheniæ, Semeia: cuius filii Hattus, et Jegaal, et Baria, et Naaria, et Saphat, sex numero. 23 Filius Naariæ, Elioënai, et Ezechias, et Ezricam, tres. 24 Filii Elioënai, Oduia, et Eliasub, et Phelelia, et Accub, et Johanan, et Dalaia, et Anani, septem.

4 Filii Juda: Phares, Hesron, et Charmi, et Hur, et Sobal. 2 Raia vero filius Sobal genuit Jahath, de quo nati sunt Ahumai, et Laad: hæ cognationes Sarathi. 3 Ista quoque stirps Etam: Jezrahel, et Jethrei, et Aphuthei, et Semathei, et Maserei. Ex his Jesema, et Jedebos. Nomen quoque sororis eorum, egressi sunt Saraitæ, et Esthaolitæ. 54 Filii Salma, Asalelphuni. 4 Phanuel autem pater Gedor, et Ezer

pater Hosa: isti sunt filii Hur primogeniti Ephratha quoque eorum: Etam, et Aën, Remmon, et Thochen, patris Bethlehem. **5** Assur vero patri Thecuae erant et Asan, civitates quinque. **33** Et universi viculi duæ uxores, Halaa et Naara. **6** Peperit autem ei eorum per circuitum civitatum istarum usque ad Naara, Oozam, et Hepher, et Themani, et Ahashthari: Baal: hæc est habitatio eorum, et sedium distributio. isti sunt filii Naara. **7** Porro filii Halaa, Sereth, **34** Mosobab quoque et Jemlech, et Josa filius Amasiæ, Isaar et Ethnan. **8** Cos autem genuit Anob, et **35** et Joël, et Jehu filius Josabiaë filii Saraiæ filii Asiel, Soboba, et cognationem Aharehel filii Arum. **9** **36** et Elioënai, et Jacoba, et Isuhaia, et Asaia, et Fuit autem Jubes inclitus præ fratribus suis, et Adiel, et Ismiel, et Banaia, **37** Ziza quoque filius mater ejus vocavit nomen illius Jubes, dicens: Quia Sephei filii Allon filii Idaia filii Semri filii Samaia. **38** peperi eum in dolore. **10** Invocavit vero Jubes Deum. Isti sunt nominati principes in cognitionibus suis, Israël, dicens: Si benedicens benedixeris mihi, et dilataveris terminos meos, et fuerit manus tua vehementer. **39** Et profecti sunt ut ingredierentur in mecum, et feceris me a malitia non opprimi. Et Gador usque ad orientem vallis, et ut quærerent præstítit Deus quæ precatus est. **11** Caleb autem pascua gregibus suis. **40** Inveneruntque pascuas frater Sua genuit Mahir, qui fuit pater Esthon. uberes, et valde bonas, et terram latissimam et **12** Porro Esthon genuit Bethrapha, et Phesse, et quietam et fertilem, in qua ante habitaverant Tehinna patrem urbis Naas: hi sunt viri Recha. de stirpe Cham. **41** Hi ergo venerunt, quos **13** Filii autem Cenez, Othoniel, et Saraia. Porro supra descriptissimus nominatim, in diebus Ezechiae filii Othoniel, Hathath, et Maonathi. **14** Maonathi regis Juda: et percusserunt tabernacula eorum, et genuit Ophra, Saraia autem genuit Joab patrem habitatores qui inventi fuerant ibi, et deleverunt Vallis artificum: ibi quippe artifices erant. **15** Filii eos usque in præsentem diem: habitaveruntque pro vero Caleb filii Jephone, Hir, et Ela, et Naham. Filii eis, quoniam uberrimas pascuas ibidem repererunt. quoque Ela: Cenez. **16** Filii quoque Jaleel: Ziph, **42** De filiis quoque Simeon abierunt in montem et Zipha, Thiria, et Asraël. **17** Et filii Ezra, Jether, Seir viri quingenti, habentes principes Phalthiam et Mered, et Epher, et Jalon, genuitque Mariam, et et Naarium et Raphaiam et Oziel filios Jesi: **43** et Sammai, et Jesba patrem Esthamo. **18** Uxor quoque ejus Judaia, peperit Jared patrem Gedor, et Heber percusserunt reliquias, quæ evadere potuerant, Amalecitarum, et habitaverunt ibi pro eis usque ad patrem Socho, et Icuthiel patrem Zanoë: hi autem diem hanc. filii Bethiae filiae Pharaonis, quam accepit Mered.

19 Et filii uxoris Odaiae sororis Naham patris Ceila, Garmi, et Esthamo, qui fuit de Machath. **20** Filii quoque Simon, Amnon, et Rinna filius Hanan, et Thilon. Et filii Jesi, Zoheth, et Benzoheth. **21** Filii Sela, filii Juda: Her pater Lecha, et Laada pater Maresa, et cognationes domus operantium byssum in domo juramenti. **22** Et qui stare fecit solem, virique Mendacii, et Securus, et Incendens, qui principes fuerunt in Moab, et qui reversi sunt in Lahem: hæc autem verba vetera. **23** Hi sunt figuli habitantes in plantationibus et in sepibus, apud regem in operibus ejus: commoratique sunt ibi. **24** Filii Simeon: Namuel et Jamin, Jarib, Zara, Saul. **25** Sellum filius ejus, Mapsam filius ejus, Masma filius ejus. **26** Filii Masma: Hamuel filius ejus, Zachur filius ejus, Semei filius ejus. **27** Filii Semei sedecim, et filiae sex: fratres autem ejus non habuerunt filios multos, et universa cognatio non potuit adæquare summam filiorum Juda. **28** Habitaverunt autem in Bersabee, et Molada, et Hasarsuhal, **29** et in Bala, et in Asom, et in Tholad, **30** et in Bathuel, et in Horma, et in Siceleg, **31** et in Bethmarchaboth, et in Hasarsusim, et in Bethberai, et in Saarim: hæc civitates eorum usque ad regem David. **32** Villæ

5 Filii quoque Ruben primogeniti Israël. (Ipse quippe fuit primogenitus ejus: sed cum violasset thorum patris sui, data sunt primogenita ejus filii Joseph filii Israël, et non est ille reputatus in primogenitum. **2** Porro Judas, qui erat fortissimus inter fratres suos, de stirpe ejus principes germinati sunt: primogenita autem reputata sunt Joseph.) **3** Filii ergo Ruben primogeniti Israël: Enoch, et Phallu, Esron, et Carmi. **4** Filii Joël: Samia filius ejus, Gog filius ejus, Semei filius ejus, **5** Micha filius ejus, Reia filius ejus, Baal filius ejus, **6** Beera filius ejus, quem captivum duxit Thelgathphalasar rex Assyriorum, et fuit princeps in tribu Ruben. **7** Fratres autem ejus, et universa cognatio ejus, quando numerabantur per familias suas, habuerunt principes Jehiel, et Zachariam. **8** Porro Bala filius Azaz filii Samma filii Joël, ipse habitavit in Aroër usque ad Nebo, et Beelmeon. **9** Contra orientalem quoque plagam habitavit usque ad introitum eremi, et flumen Euphraten. Multum quippe jumentorum numerum possidebant in terra Galaad. **10** In diebus autem Saul præliati sunt contra Agareos, et interfecerunt illos, habitaveruntque pro eis in tabernaculis eorum, in omni plaga quæ respicit ad orientem Galaad. **11** Filii

vero Gad e regione eorum habitaverunt in terra Basan usque Selcha: **12** Joël in capite, et Saphan secundus: Janai autem et Saphat in Basan. **13** Fratres Achitob, et Sadoc genuit vero eorum secundum domos cognitionum suarum, Michaël, et Mosollam, et Sebe, et Jorai, et Jachan, et Zie, et Heber, septem. **14** Hi filii Abihail, filii Huri, filii Galaad, filii Michaël, filii Jesesi, filii Jeddo, genuit Josedec. **15** Porro Josedec egressus est, filii Buz. **16** Fratres quoque, filii Abdiel filii Guni, quando transtulit Dominus Judam et Jerusalem per princeps dominus in familiis suis. **17** Et habitaverunt manus Nabuchodonosor. **18** Filii ergo Levi: Gersom, in Galaad, et in Basan, et in viculis ejus, et in cunctis Caath, et Merari. **19** Et hæc nomina filiorum Gersom: suburbanis Saron, usque ad terminos. **20** Omnes hi Lobni, et Semei. **21** Filii Caath: Amram, et Isaar, et numerati sunt in diebus Joathan regis Juda, et in diebus Jeroboam regis Israël. **22** Filii Ruben, et Gad, Hæ autem cognationes Levi secundum familias et dimidiæ tribus Manasse, viri bellatores, scuta eorum. **23** Gersom: Lobni filius ejus, Jahath filius portantes et gladios, et tendentes arcum, eruditique ejus, Zamma filius ejus, **24** Joah filius ejus, Addo ad prælia, quadraginta quatuor millia et septingenti filius ejus, Zara filius ejus, Jethrai filius ejus. **25** sexaginta, procedentes ad pugnam. **26** Dimicaverunt Filii Caath: Aminadab filius ejus, Core filius ejus, contra Agareos: Ituræi vero, et Naphis, et Nodab **27** Asir filius ejus, Elcana filius ejus, Abiasaph filius præbuerunt eis auxilium. Traditique sunt in manus ejus, Asir filius ejus, **28** Thahath filius ejus, Uriel eorum Agarei, et universi qui fuerant cum eis, quia filius ejus, Ozias filius ejus, Saul filius ejus. **29** Deum invocaverunt cum prælarentur: et exaudivit eos, eo quod credidissent in eum. **30** Ceperuntque Elcana: Sophai filius ejus, Nahath filius ejus, **31** Eliab omnia quæ possederant, camelorum quinquaginta filius ejus, Jeroham filius ejus, Elcana filius ejus. **32** millia, et ovium ducenta quinquaginta millia, et asinos duo millia, et animas hominum centum millia, et ovium ducenta quinquaginta millia, et **33** Samuel: primogenitus Vasseni, et Abia. **34** asinos duo millia, et animas hominum centum millia, et ovium ducenta quinquaginta millia, et **35** Vulnerati autem multi corruerunt: fuit filius ejus, Oza filius ejus, **36** Samma filius ejus, enim bellum Domini. Habitaveruntque pro eis usque Haggia filius ejus, Asaia filius ejus. **37** Isti sunt quos ad transmigrationem. **38** Filii quoque dimidiæ tribus constituit David super cantores domus Domini, ex Manasse possederunt terram a finibus Basan usque quo collocata est arca: **39** et ministrabant coram Baal, Hermon, et Sanir, et montem Hermon: ingens tabernaculo testimonii, canentes donec ædificaret quippe numerus erat. **40** Et hi fuerunt principes Salomon domum Domini in Jerusalem: stabant domus cognitionis eorum: Epher, et Jesi, et Eliel, et autem juxta ordinem suum in ministerio. **41** Hi Ezriel, et Jeremia, et Odoia, et Jediael, viri fortissimi vero sunt qui assistebant cum filiis suis, de filiis et potentibus, et nominati duces in familiis suis. **42** Caath, Hemam cantor filius Johel, filii Samuel, **43** Reliquerunt autem Deum patrum suorum, et filii Elcana, filii Jeroham, filii Eliel, filii Thohu, **44** fornicati sunt post deos populorum terræ, quos filii Suph, filii Elcana, filii Mahath, filii Amasai, **45** abstulit Deus coram eis. **46** Et suscitavit Deus filii Elcana, filii Johel, filii Azariæ, filii Sophoniæ, Israël spiritum Phul regis Assyriorum, et spiritum **47** filii Thahath, filii Asir, filii Abiasaph, filii Core, Thelgathphalnasar regis Assur: et transtulit Ruben, **48** filii Isaar, filii Caath, filii Levi, filii Israël. **49** Et et Gad, et dimidiæ tribus Manasse, et adduxit eos frater ejus Asaph, qui stabat a dextris ejus, Asaph in Lahela, et in Habor, et Ara, et fluvium Gozan, filius Barachiæ, filii Samaa, **50** filii Michaël, filii Basiae, filii Melchiæ, **51** filii Athanai, filii Zara, filii Adaia, **52** filii Ethan, filii Zamma, filii Semei, **53** filii Jeth, filii Gersom, filii Levi. **54** Filii autem Merari fratres eorum, ad sinistram, Ethan filius Cusi, filii Abdi, filii Maloch, **55** filii Hasabiæ, filii Amasiæ, filii Helciæ, **56** filii Amasai, filii Boni, filii Somer, **57** filii Moholi, filii Musi, filii Merari, filii Levi. **58** Fratres quoque eorum Levitæ, qui ordinati sunt in cunctum ministerium tabernaculi domus Domini. **59** Aaron vero et filii ejus adolebant incensum super altare holocausti, et super altare thymiamatis, in omne opus Sancti sanctorum: et ut preparentur pro

6 Filii Levi: Gerson, Caath, et Merari. **7** Filii Caath: Amram, Isaar, Hebron, et Oziel. **8** Filii Amram: Aaron, Moyses, et Maria. **9** Filii Aaron: Nadab et Abiu, Eleazar, et Ithamar. **10** Eleazar genuit Phinees, et Phinees genuit Abisue. **11** Abisue vero genuit Bocci, et Bocci genuit Ozi. **12** Ozi genuit Zaraiam, et Zaraias genuit Meraioth. **13** Porro Meraioth genuit Amariam, et Amarias genuit Achitob. **14** Achitob genuit Sadoc, et Sadoc genuit Achimaas, **15** Achimaas genuit Azariam, Azarias genuit Johanan, **16** Johanan

Israël juxta omnia quæ præceperat Moyses servus autem Merari residuis: de tribu Zabulon, Remmono Dei. **50** Hi sunt autem filii Aaron: Eleazar filius ejus, et suburbana ejus, et Thabor cum suburbanis Phinees filius ejus, Abisue filius ejus, **51** Bocci filius sus: **78** trans Jordanem quoque ex adverso Jericho ejus, Ozi filius ejus, Zarahia filius ejus, **52** Meraioth contra orientem Jordanis, de tribu Ruben, Bosor filius ejus, Amarias filius ejus, Achitob filius ejus, **53** in solitudine cum suburbanis suis, et Jassa cum Sadoc filius ejus, Achimaas filius ejus. **54** Et hæc suburbanis suis, **79** Cademoth quoque et suburbana habitacula eorum per vicos atque confinia, filiorum ejus, et Mephaat cum suburbanis suis. **80** Necnon et scilicet Aaron, juxta cognationes Caathitarum: ipsis enim sorte contigerant. **55** Dederunt igitur et Manairum cum suburbanis suis, **81** sed et Hesebon eis Hebron in terra Juda, et suburbana ejus per circuitum: **56** agros autem civitatis, et villas, Caleb filio Jephone. **57** Porro filii Aaron dederunt civitates ad configiendum Hebron, et Lobna, et suburbana ejus, **58** Jether quoque, et Esthemo cum suburbanis suis, sed et Helon, et Dabir cum suburbanis suis, **59** Asan quoque, et Bethsemes, et suburbana earum. **60** De tribu autem Benjamin, Gabee et suburbana ejus, et Almath cum suburbanis suis, Anathoth quoque cum suburbanis suis: omnes civitates, tredecim, per cognationes suas. **61** Filiis autem Caath residuis de cognitione sua dederunt ex dimidia tribu Manasse in possessionem urbes decem. **62** Porro filii Gersom per cognationes suas de tribu Issachar, et de tribu Aser, et de tribu Nephthali, et de tribu Manasse in Basan, urbes tredecim. **63** Filiis autem Merari per cognationes suas de tribu Ruben, et de tribu Gad, et de tribu Zabulon, dederunt sorte civitates duodecim. **64** Dederunt quoque filii Israël Levitis civitates, et suburbana earum: **65** dederuntque per sortem, ex tribu filiorum Juda, et ex tribu filiorum Simeon, et ex tribu filiorum Benjamin urbes has, quas vocaverunt nominibus suis, **66** et his, qui erant de cognitione filiorum Caath, fueruntque civitates in terminis eorum de tribu Ephraim. **67** Dederunt ergo eis urbes ad configiendum, Sichem cum suburbanis suis in monte Ephraim, et Gazer cum suburbanis suis, **68** Jecmaam quoque cum suburbanis suis, et Bethoron similiter, **69** necnon et Helon cum suburbanis suis, et Gethremmon in eumdem modum. **70** Porro ex dimidia tribu Manasse, Aner et suburbana ejus, Balaam et suburbana ejus: his videlicet, qui de cognitione filiorum Caath reliqui erant. **71** Filiis autem Gersom de cognitione dimidiæ tribus Manasse, Gaulon in Basan, et suburbana ejus, et Astaroth cum suburbanis suis. **72** De tribu Issachar, Cedes et suburbanis suis, et Dabereh cum suburbanis suis, **73** Ramoth quoque et suburbana ejus, et Anem cum suburbanis suis. **74** De tribu vero Aser: Masal cum suburbanis suis, et Abdon similiter, **75** Hucac quoque et suburbana ejus, et Rohob cum suburbanis suis. **76** Porro de tribu Nephthali, Cedes in Galilæa et suburbana ejus, Hamon cum suburbanis suis, et Cariathaim et suburbana ejus. **77** Filiis autem Merari residuis: de tribu Zabulon, Remmono Dei. **50** Hi sunt autem filii Aaron: Eleazar filius ejus, et suburbana ejus, et Thabor cum suburbanis Phinees filius ejus, Abisue filius ejus, **51** Bocci filius sus: **78** trans Jordanem quoque ex adverso Jericho ejus, Ozi filius ejus, Zarahia filius ejus, **52** Meraioth contra orientem Jordanis, de tribu Ruben, Bosor filius ejus, Amarias filius ejus, Achitob filius ejus, **53** in solitudine cum suburbanis suis, et Jassa cum Sadoc filius ejus, Achimaas filius ejus. **54** Et hæc suburbanis suis, **79** Cademoth quoque et suburbana habitacula eorum per vicos atque confinia, filiorum ejus, et Mephaat cum suburbanis suis. **80** Necnon et scilicet Aaron, juxta cognationes Caathitarum: ipsis enim sorte contigerant. **55** Dederunt igitur et Manairum cum suburbanis suis, **81** sed et Hesebon cum suburbanis suis, et Jezer cum suburbanis suis.

7 Porro filii Issachar: Thola, et Phua, Jasub, et Simeron, quatuor. **2** Filii Thola: Ozi, et Raphaia, et Jeriel, et Jemai, et Jebsem, et Samuel, principes per domos cognitionum suarum. De stirpe Thola viri fortissimi numerati sunt in diebus David, viginti duo millia sexcenti. **3** Filii Ozi: Izrahia, de quo nati sunt Michaël, et Obadie, et Joël, et Jesia, quinque omnes principes. **4** Cumque eis per familias et populos suos, accincti ad prælium, viri fortissimi, triginta sex millia: multas enim habuerunt uxores, et filios. **5** Fratres quoque eorum per omnem cognitionem Issachar robustissimi ad pugnandum, octoginta septem millia numerati sunt. **6** Filii Benjamin: Bela, et Bechor, et Jadihel, tres. **7** Filii Bela: Esbon, et Ozi, et Oziel, et Jerimoth, et Urai, quinque principes familiarum, et ad pugnandum robustissimi: numerus autem eorum, viginti duo millia et triginta quatuor. **8** Porro filii Bechor: Zamira, et Joas, et Eliezer, et Elioënai, et Amri, et Jerimoth, et Abia, et Anathoth, et Almath: omnes hi filii Bechor. **9** Numerati sunt autem per familias suas principes cognitionum suarum ad bella fortissimi, viginti millia et ducenti. **10** Porro filii Jadihel: Balan. Filii autem Balan: Jehus, et Benjamin, et Aod, et Chanana, et Zethan, et Tharsis, et Ahisahar: **11** omnes hi filii Jadihel, principes cognitionum suarum viri fortissimi, decem et septem millia et ducenti ad prælium procedentes. **12** Sepham quoque et Hapham filii Hir: et Hasim filii Aher. **13** Filii autem Nephthali: Jaziel, et Guni, et Jeser, et Sellum, filii Bala. **14** Porro filius Manasse, Esriel: concubinaque ejus Syra peperit Machir patrem Galaad. **15** Machir autem accepit uxores filii suis Haphhim, et Saphan: et habuit sororem nomine Maacha: nomen autem secundi, Salphaad, natæque sunt Salphaad filiae. **16** Et peperit Maacha uxor Machir filium, vocavitque nomen ejus Phares: porro nomen fratris ejus, Sares: et filii ejus, Ulam, et Recen. **17** Filius autem Ulam, Badan: hi sunt filii Galaad, filii Machir, filii Manasse. **18** Soror autem ejus Regina peperit Virum decorum, et Abiezzer, et Mohola. **19** Erant autem filii Sermida, Ahin, et

Sechem, et Leci, et Aniam. **20** Filii autem Ephraim: principes in familiis suis. **21** Mehusim vero genuit Suthala, Bared filius ejus, Thahath filius ejus, Elada Abitob et Elphaal. **22** Porro filii Elphaal: Heber, filius ejus, Thahath filius ejus, hujus filius Zabad, et Misaam, et Samad: hic ædificavit Ono, et Lod, **23** et hujus filius Suthula, et hujus filius Ezer et filias ejus. **24** Baria autem et Sama principes Elad: occiderunt autem eos viri Geth indigenæ, quia cognationum habitantium in Ajalon: hi fugaverunt descendant ut invaderent possessiones eorum. **25** habitatores Geth. **26** Et Ahio, et Sesac, et Jerimoth, Luxit igitur Ephraim pater eorum multis diebus, **27** et Zabadia, et Arod, et Heder, **28** Michaël quoque, et venerunt fratres ejus ut consolarentur eum. **29** et Jespha, et Joha filii Baria. **30** Et Zabadia, et Ingressusque est ad uxorem suam: quæ concepit, et Mosollam, et Hezeci, et Heber, **31** et Jesamari, et peperit filium, et vocavit nomen ejus Beria, eo quod Jezilia, et Jobab filii Elphaal, **32** et Jacim, et Zechri, et in malis domus ejus ortus esset: **33** filia autem ejus Zabdi, **34** et Elioënai, et Selethai, et Eiel, **35** et Adaia, fuit Sara, quæ ædificavit Bethoron inferiorem et Baraia, et Samarah, filii Semei. **36** Et Jespham, et superiorem, et Ozensara. **37** Porro filius ejus Rapha, Heber, et Eiel, **38** et Abdon, et Zechri, et Hanan, **39** et Reseph, et Thale, de quo natus est Thaan, **40** et Hanania, et Ælam, et Anathothia, **41** et Jephdaia, qui genuit Laadan: hujus quoque filius Ammiud, et Phanuel, filii Sesac. **42** Et Samsari, et Sohoria, et qui genuit Elisama, **43** de quo ortus est Nun, qui Otholia, **44** et Jersia, et Elia, et Zechri, filii Jeroham. habuit filium Josue. **45** Possessio autem eorum **46** Hi patriarchæ, et cognationum principes, qui et habitatio, Bethel cum filiabus suis, et contra habitaverunt in Jerusalem. **47** In Gabaon autem orientem Noran, ad occidentalem plagam Gazer et habitaverunt Abigabaon, et nomen uxoris ejus filiæ ejus, Sichem quoque cum filiabus suis, usque Maacha: **48** filiusque ejus primogenitus Abdon, et ad Aza cum filiabus ejus. **49** Juxta filios quoque Sur, et Cis, et Baal, et Nadab, **50** Gedor quoque, Manasse, Bethsan et filias ejus, Thanach et filias et Ahio, et Zacher, et Macelloth: **51** et Macelloth ejus, Mageddo et filias ejus, Dor et filias ejus: in his genuit Samaa: habitaveruntque ex adverso fratribus habitaverunt filii Joseph, filii Israël. **52** Filii Aser: suorum in Jerusalem cum fratribus suis. **53** Ner Jemna, et Jesua, et Jessui, et Baria, et Sara soror autem genuit Cis, et Cis genuit Saul. Porro Saul eorum. **54** Filii autem Baria: Heber, et Melchiel: ipse genuit Jonathan, et Melchisua, et Abinadab, et est pater Barsaith. **55** Heber autem genuit Jephlat, Esbaal. **56** Filius autem Jonathan, Meribbaal: et et Somer, et Hotham, et Suaa sororem eorum. **57** Meribbaal genuit Micha. **58** Filii Micha, Phithon, et Filii Jephlat: Phosech, et Chamaal, et Asoth: hi filii Melech, et Tharaa, et Ahaz. **59** Et Ahaz genuit Joada, Jephlat. **60** Porro filii Somer: Ahi, et Roaga, et Haba, et Joada genuit Alamath, et Azmoth, et Zamri: porro et Aram. **61** Filii autem Helem fratriss ejus: Supha, Zamri genuit Mosa, **62** et Mosa genuit Banaa, cuius et Jemna, et Selles, et Amal. **63** Filii Supha: Sue, filius fuit Rapha, de quo ortus est Elasa, qui genuit Harnapher, et Sual, et Beri, et Jamra, **64** Bosor, et Asel. **65** Porro Asel sex filii fuerunt his nominibus: Hod, et Samma, et Salusa, et Jethran, et Bera. **66** Ezricam, Bocru, Ismahel, Saria, Obdia, et Hanan: Filii Jether: Jephone, et Phaspha, et Ara. **67** Filii omnes hi filii Asel. **68** Filii autem Esec fratriss ejus, autem Olla: Aree, et Haniel, et Resia. **69** Omnes Ulam primogenitus, et Jehus secundus, et Eliphælet hi filii Aser, principes cognationum, electi atque tertius. **70** Fueruntque filii Ulam viri robustissimi, et fortissimi duces ducum: numerus autem eorum magno robore tendentes arcum: et multos habentes ætatis quæ apta esset ad bellum, viginti sex millia. filios ac nepotes, usque ad centum quinquaginta. Omnes hi filii Benjamin.

8 Benjamin autem genuit Bale primogenitum suum, Asbel secundum, Ahara tertium, **9** Nohaa quartum, et Rapha quintum. **10** Fueruntque filii Bale: Addar, et Gera, et Abiuad, **11** Abisue quoque et Naaman, et Ahoë, **12** sed et Gera, et Sephuphan, et Huram. **13** Hi sunt filii Ahod, principes cognationum habitantium in Gabaa, qui translati sunt in Manahath. **14** Naaman autem, et Achia, et Gera, ipse transtulit eos, et genuit Osa, et Ahiuad. **15** Porro Saharaim genuit in regione Moab, postquam dimisit Husim et Bara uxores suas. **16** Genuit autem de Hodes uxore sua Jobab, et Sebia, et Mosa, et Molchom, **17** Jehus quoque, et Sechia, et Marma: hi sunt filii ejus

9 Universus ergo Israël dinumeratus est, et summa eorum scripta est in libro regum Israël et Juda: translatique sunt in Babylonem propter delictum suum. **10** Qui autem habitaverunt primi in possessionibus et in urbibus suis: Israël, et sacerdotes, et Levitæ, et Nathinæi. **11** Commorati sunt in Jerusalem de filiis Juda, et de filiis Benjamin, de filiis quoque Ephraim, et Manasse. **12** Othei filius Ammiud, filii Amri, filii Omrai, filii Bonni, de filiis Phares filii Juda. **13** Et de Siloni: Asaia primogenitus, et filii ejus. **14** De filiis autem Zara, Jehuel, et fratres eorum, sexcenti nonaginta. **15**

Porro de filiis Benjamin: Salo filius Mosollam, filii Odvia, filii Asana, **8** et Jobania filius Jeroham, et Ela filii Ozi, filii Mochori, et Mosollam filius Saphatiæ, **9** et fratres eorum per filii Rahuel, filii Jebaniæ, **9** et fratres eorum per filii Sadoc, filii Maraioth, filii Achitob, pontifex Jehiel, et nongenti quinquaginta sex. Omnes hi principes cognitionum per domos patrum suorum. **10** De sacerdotibus autem: Jedaia, Jojarib, et Jachin: filii Azarias quoque filius Helciæ, filii Mosollam, filii Mosollam, filii Mosollamith, filii Emmer. **11** Fratres quoque eorum principes per familias suas, mille septingenti sexaginta, fortissimi robore ad faciendum opus ministerii in domo Dei. **14** De Levitis autem: Semeia filius Hassub filii Ezricam, et Galil, filii Hasebia de filiis Merari. **15** Bacbacar quoque carpentarius, et Galal, et Mathania filius Micha, filii Zechri, filii Asaph: **16** et Obdia filius Semeiæ, filii Idlithun: et Barachia filius Asa, filii Elcana, qui habitavit in atris Netophati. **17** Janitores autem: electi in ostiarios per portas, ducenti duodecim: et descripti in villis propriis, quos constituerunt David, et Samuel videns, in fide sua, **23** tam ipsos quam filios eorum, in ostiis domus Domini et in tabernaculo vicibus suis. **24** Per quatuor ventos erant ostiarii: id est, ad orientem, et ad occidentem, et ad aquilonem, et ad austrum. **25** Fratres autem eorum in viciis morabantur, et veniebant in sabbatis suis de tempore usque ad tempus. **26** His quatuor Levitis creditus erat omnis numerus janitorum, et erant super exedras et thesauros domus Domini. **27** Per gyrum quoque templi Domini morabantur in custodiis suis: ut cum tempus fuisset, ipsi mane aperirent fores. **28** De horum genere erant et super vasa ministerii: ad numerum enim et inferebantur vasa, et efferebantur. **29** De ipsis et qui credita habebant utensilia sanctuarii, præerant similæ, et vino, et oleo, et thuri, et aromatibus. **30** Filii autem sacerdotum unguenta ex aromatibus conficiebant. **31** Et Mathathias Levites primogenitus Sellum Coritæ, præfector erat eorum quæ in sartagine frigebantur. **32** Porro de filiis Caath fratribus eorum, super panes erant propositionis, ut semper novos per singula sabbata præpararent. **33** Hi sunt principes cantorum per familias Levitarum, qui in exedris morabantur, ut die ac nocte jugiter principes cognitionum per domos patrum suorum. suo ministerio deservirent. **34** Capita Levitarum, per familias suas principes, manserunt in Jerusalem. **35** In Gabaon autem commemorati sunt pater Gabaon filii Sadoc, filii Maraioth, filii Achitob, pontifex Jehiel, et nomen uxoris ejus Maacha. **36** Filius domus Dei. **12** Porro Adaias filius Jeroham, filii primogenitus ejus Abdon, et Sur, et Cis, et Baal, Phassur, filii Melchiæ, et Maasai filius Adiel filii et Ner, et Nadab, **37** Gedor quoque, et Ahio, et Jezra, filii Mosollam, filii Mosollamith, filii Emmer. Zacharias, et Macelloth. **38** Porro Macelloth genuit Samaan: isti habitaverunt e regione fratribus suorum in Jerusalem cum fratribus suis. **39** Ner autem genuit Cis, et Cis genuit Saul, et Saul genuit Jonathan, et Galal, filii Tharaa, et Ahaz. **42** Ahaz autem genuit Jara, et Galal, filii Ezricam, et Melchisua, et Abinadab, et Esbaal. **40** Filius autem Jonathan, Meribbaal: et Meribbaal genuit cujus filius Raphaia, genuit Elasa, de quo ortus est Asel. **44** Porro Asel sex filios habuit, his nominibus: Ezricam, Bocru, Ismahel, Saria, Obdia, Hanan: hi sunt filii Asel.

10 Philisthiim autem pugnabant contra Israël, fugeruntque viri Israël Palæsthinos, et ceciderunt vulnerati in monte Gelboë. **2** Cumque appropinquassent Philisthæi, persequentes Saul et filios ejus, percusserunt Jonathan, et Abinadab, et Melchisua filios Saul. **3** Et aggravatum est prælium contra Saul, inveneruntque eum sagittarii, et vulneraverunt jaculis. **4** Et dixit Saul ad armigerum suum: Evagina gladium tuum, et interface me, ne forte veniant incircumcisi isti, et illudant mihi. Noluit autem armiger ejus hoc facere, timore perterritus: arripuit ergo Saul ensem, et irruit in eum. **5** Quod cum vidisset armiger ejus, videlicet mortuum esse Saul, irruit etiam ipse in gladium suum, et mortuus est. **6** Interit ergo Saul: et tres filii ejus, et omnis domus illius pariter concidit. **7** Quod cum vidissent viri Israël qui habitabant in campestribus, fugerunt: et Saul ac filii ejus mortuis, dereliquerunt urbes suas, et huc illucque dispersi sunt: veneruntque Philisthiim, et habitaverunt in eis. **8** Die igitur altero detrahentes Philisthiim spolia cæsorum, invenerunt Saul et filios ejus jacentes in monte Gelboë. **9** Cumque spoliassent eum, et amputassent caput, armisque nudassent, miserunt in terram suam, ut circumferretur, et ostenderetur idolorum templis, et populis: **10** arma autem ejus consecraverunt in fano dei sui, et caput affixerunt

in templo Dagon. **11** Hoc cum audissent viri Jabel Galaad, omnia scilicet quæ Philisthiim fecerant super Saul, **12** consurrexerunt singuli virorum fortium, et tulerunt cadavera Saul et filiorum ejus: attuleruntque ea in Jabel, et sepelierunt ossa eorum subter querum, quæ erat in Jabel, et jejunaverunt septem diebus. **13** Mortuus est ergo Saul propter iniquitates suas, eo quod prævaricatus sit mandatum Domini quod præceperat, et non custodierit illud: sed insuper etiam pythonissam consuluerit, **14** nec speraverit in Domino: propter quod interfecit eum, et transtulit regnum ejus ad David filium Isai.

David, ad speluncam Odollam, quando Philisthiim fuerant castrametati in valle Raphaim. **16** Porro David erat in præsidio, et statio Philisthinorum in Bethlehem. **17** Desideravit igitur David, et dixit: O si quis daret mihi aquam de cisterna Bethlehem, quæ est in porta! **18** Tres ergo isti per media castra Philistinorum perrexerunt, et hauserunt aquam de cisterna Bethlehem quæ erat in porta, et attulerunt ad David ut biberet. Qui noluit, sed magis libavit illam Domino, **19** dicens: Absit ut in conspectu Dei mei hoc faciam, et sanguinem istorum virorum bibam: quia in periculo animarum suarum attulerunt mihi aquam. Et ob hanc causam noluit bibere: hæc fecerunt tres robustissimi. **20** Abisai quoque frater Joab ipse erat princeps trium, et ipse levavit hastam suam contra trecentos vulneratos, et ipse erat inter tres nominatissimus, **21** et inter tres secundos inclytus, et princeps eorum: verumtamen usque ad tres primos non pervenerat. **22** Banaias filius Jojadæ viri robustissimi, qui multa opera perpetrarat, de Cabseel: ipse percussit duos ariel Moab, et ipse descendit et interfecit leonem in media cisterna tempore nivis. **23** Et ipse percussit virum ægyptium, cuius statura erat quinque cubitorum, et habebat lanceam ut licitorum texentium: descendit igitur ad eum cum virga, et rapuit hastam quam tenebat manu, et interfecit eum hasta sua. **24** Hæc fecit Banaias filius Jojadæ, qui erat inter tres robustos nominatissimus, **25** inter triginta primus, verumtamen ad tres usque non pervenerat: posuit autem eum David ad auriculam suam. **26** Porro fortissimi viri in exercitu, Asahel frater Joab, et Elchanan filius patrii ejus de Bethlehem, **27** Sammoth Arorites, Helles Pharonites, **28** Ira filius Acces Thecuites, Abiezer Anathothites, **29** Sobbochai Husathites, Ilai Ahohites, **30** Maherai Netophathites, Heled filius Baana Netophathites, **31** Ethai filius Ribai de Gabaath filiorum Benjamin, Banaia Pharatonites, **32** Hurai de torrente Gaas, Abiel Arbathites, Azmuth Bauramites, Eliaba Salabonites. **33** Filii Assem Gezonites, Jonathan filius Sage Ararites, **34** Ahiam filius Sachar Ararites, **35** Eliphil filius Ur, **36** Hepher Mecherathites, Ahia Phelonites, **37** Hesro Carmelites, Naarai filius Asbai, **38** Joël frater Nathan, Mibahar filius Agarai, **39** Selec Ammonites, Naharai Berothites armiger Joab filii Sarviæ, **40** Ira Jethræus, Gareb Jethræus, **41** Urias Hethæus, Zabad filius Oholi, **42** Adina filius Siza Rubenites princeps Rubenitarum, et cum eo triginta: **43** Hanan filius Maacha, et Josaphat Mathanites, **44** Ozia Astarothites, Samma, et Jehiel filii Hotham Arorites, **45** Jedihel filius Samri, et Joha frater ejus Thosaites, **46** Eiel Mahumites, et Jeribai, et Josaia filii Elnaëm,

11 Congregatus est igitur omnis Israël ad David in Hebron, dicens: Os tuum sumus, et caro tua. **2** Héri quoque et nudistertius cum adhuc regnaret Saul, tu eras qui educebas et introducebas Israël: tibi enim dixit Dominus Deus tuus: Tu pasces populum meum Israël, et tu eris princeps super eum. **3** Venerunt ergo omnes majores natu Israël ad regem in Hebron, et init David cum eis fœdus coram Domino: unixeruntque eum regem super Israël, juxta sermonem Domini quem locutus est in manu Samuel. **4** Abiit quoque David et omnis Israël in Jerusalem: hæc est Jebus, ubi erant Jebusæi habitatores terræ. **5** Dixeruntque qui habitabant in Jebus ad David: Non ingredieris huc. Porro David cepit arcem Sion, quæ est civitas David, **6** dixitque: Omnis qui percusserit Jebusæum in primis, erit princeps et dux. Ascendit igitur primus Joab filius Sarviæ, et factus est princeps. **7** Habitavit autem David in arce, et idcirco appellata est civitas David. **8** Edificavitque urbem in circuitu a Mello usque ad gyrum; Joab autem reliqua urbis exstruxit. **9** Proficiebatque David vadens et crescens, et Dominus exercituum erat cum eo. **10** Hi principes virorum fortium David, qui adjuverunt eum ut rex fieret super omnem Israël, juxta verbum Domini quod locutus est ad Israël. **11** Et iste numerus robustorum David: Jesbaam filius Hachamoni princeps inter triginta: iste levavit hastam suam super trecentos vulneratos una vice. **12** Et post eum Eleazar filius patrii ejus Ahohites, qui erat inter tres potentes. **13** Iste fuit cum David in Phesdomim, quando Philisthiim congregati sunt ad locum illum in prælium: et erat ager regionis illius plenus hordeo, fugeratque populus a facie Philistinorum. **14** Hi steterunt in medio agri, et defenderunt eum: cumque percussissent Philisthæos, dedit Dominus salutem magnam populo suo. **15** Descenderunt autem tres de triginta principibus ad petram, in qua erat

et Jethma Moabites, **47** Eliel, et Obed, et Jasiel de Masobia.

12 Hi quoque venerunt ad David in Siceleg, cum adhuc fugeret Saul filium Cis, qui erant fortissimi et egregii pugnatores, **2** tendentes arcum, et utraque manu fundis saxa jacentes, et dirigentes sagittas, de fratribus Saul ex Benjamin. **3** Princeps Ahiecer, et Joas filii Samaa Gabaathites, et Jaziel, et Phallet filii Azmoth, et Baracha, et Jehu Anathotites. **4** Samaias quoque Gabaonites fortissimus inter triginta et super triginta. Jeremias, et Jeheziel, et Johanan, et Jezabad Gaderothites. **5** Et Eluzai, et Jerimuth, et Baalia, et Samaria, et Saphatia Haruphites. **6** Elcana, et Jesia, et Azareel, et Joëzer, et Jesbaam de Carehim: **7** Joëla quoque, et Zabadia filii Jeroham de Gedor. **8** Sed et de Gaddi transfugerunt ad David cum lateret in deserto, viri robustissimi, et pugnatores optimi, tenentes clypeum et hastam: facies eorum quasi facies leonis, et velocius quasi capreæ in montibus: **9** Ezer princeps, Obdias secundus, Eliab tertius, **10** Masmana quartus, Jeremias quintus, **11** Ethi sextus, Eiel septimus, **12** Johanan octavus, Elzebad nonus, **13** Jeremias decimus, Machbanai undecimus. **14** Hi de filiis Gad principes exercitus: novissimus centum militibus præerat, et maximus mille. **15** Isti sunt qui transierunt Jordanem mense primo, quando inundare consuevit super ripas suas: et omnes fugaverunt qui morabantur in vallibus ad orientalem plagam et occidentalem. **16** Venerunt autem et de Benjamin et de Juda ad præsidium in quo morabatur David. **17** Egressusque est David obviam eis, et ait: Si pacifice venistis ad me ut auxiliemini mihi, cor meum jungatur vobis: si autem insidiamenti mihi pro adversariis meis, cum ego iniquitatem in manibus non habeam, videat Deus patrum nostrorum, et judicet. **18** Spiritus vero induit Amasai principem inter triginta, et ait: Tui sumus, o David, et tecum, fili Isai. Pax, pax tibi, et pax adjutoribus tuis: te enim adjuvat Deus tuus. Suscepit ergo eos David, et constituit principes turmæ. **19** Porro de Manasse transfugerunt ad David, quando veniebat cum Philisthiim adversus Saul ut pugnaret: et non dimicavit cum eis, quia inito consilio remiserunt eum principes Philistinorum, dicentes: Periculo capitis nostri revertetur ad dominum suum Saul. **20** Quando igitur reversus est in Siceleg, transfugerunt ad eum de Manasse, Ednas, et Jozabad, et Jedihel, et Michaël, et Ednas, et Jozabad, et Eliu, et Salathi, principes millium in Manasse. **21** Hi præbuerunt auxilium David adversus latrunculos: omnes enim erant viri fortissimi, et

facti sunt principes in exercitu. **22** Sed et per singulos dies veniebant ad David ad auxiliandum ei, usque dum fieret grandis numerus, quasi exercitus Dei. **23** Iste quoque est numerus principum exercitus qui venerunt ad David cum esset in Hebron, ut transferrent regnum Saul ad eum, juxta verbum Domini. **24** Filii Juda portantes clypeum et hastam, sex millia octingenti expediti ad prælrium. **25** De filiis Simeon virorum fortissimorum ad pugnandum, septem millia centum. **26** De filiis Levi, quatuor millia sexcenti. **27** Jojoda quoque princeps de stirpe Aaron, et cum eo tria millia septingenti. **28** Sadoc etiam puer egregiæ indolis, et domus patris ejus, principes viginti duo. **29** De filiis autem Benjamin fratribus Saul, tria millia: magna enim pars eorum adhuc sequebatur domum Saul. **30** Porro de filiis Ephraim viginti millia octingenti, fortissimi robore, viri nominati in cognationibus suis. **31** Et ex dimidia tribu Manasse, decem et octo millia, singuli per nomina sua, venerunt ut constituerent regem David. **32** De filiis quoque Issachar viri eruditæ, qui noverant singula tempora ad præcipiendum quid facere deberet Israël, principes ducenti: omnis autem reliqua tribus eorum consilium sequebatur. **33** Porro de Zabulon qui egrediebantur ad prælrium, et stabant in acie instructi armis bellicis, quinquaginta millia venerunt in auxilium, non in corde dupliciti. **34** Et de Nephthali, principes mille, et cum eis instructi clypeo et hasta, triginta et septem millia. **35** De Dan etiam præparati ad prælrium, viginti octo millia sexcenti. **36** Et de Aser egredientes ad pugnam, et in acie provocantes, quadraginta millia. **37** Trans Jordanem autem de filiis Ruben, et de Gad, et dimidia parte tribus Manasse, instructi armis bellicis, centum viginti millia. **38** Omnes isti viri bellatores expediti ad pugnandum, corde perfecto venerunt in Hebron, ut constituerent regem David super universum Israël: sed et omnes reliqui ex Israël uno corde erant, ut rex fieret David. **39** Fueruntque ibi apud David tribus diebus comedentes et bibentes: præparaverant enim eis fratres sui. **40** Sed et qui juxta eos erant, usque ad Issachar, et Zabulon, et Nephthali, afferebant panes in asinis, et camelis, et mulis, et bobus ad vescendum: farinam, palathas, uvam passam, vinum, oleum, boves, arietes ad omnem copiam: gaudium quippe erat in Israël.

13 Inuit autem consilium David cum tribunis, et centurionibus, et universis principibus, **2** et ait ad omnem cœtum Israël: Si placet vobis, et a Domino Deo nostro egreditur sermo quem loquor, mittamus ad fratres nostros reliquos in universas

regiones Israël, et ad sacerdotes et Levitas qui habitant in suburbanis urbium, ut congregentur respondit universa multitudo ut ita fieret: placuerat deos suos, quos David jussit exuri. **13** Alia etiam enim sermo omni populo. **5** Congregavit ergo vice Philisthiim irruerunt, et diffusi sunt in valle. David cunctum Israël, a Sihor Ægypti usque dum **14** Consuluitque rursum David Deum, et dixit ei ingrediaris Emath, ut adduceret arcam Dei deus: Non ascendas post eos: recede ab eis, et Cariathiarim. **6** Et ascendit David, et omnis vir Israël, venies contra illos ex adverso pyrorum. **15** Cumque ad collem Cariathiarim, qui est in Juda, ut afferret arcam Domini Dei sedentis super cherubim, ubi invocatum est nomen ejus. **7** Imposueruntque arcam Oza autem, et frater ejus minabant plastrum. **8** Porro David, et universus Israël, ludebant coram Deo omni virtute in canticis, et in citharis, et psalteriis, et tympanis, et cymbalis, et tubis. **9** Cum autem pervenisset ad aream Chidon, tetendit Oza manum suam, ut sustentaret arcam: bos quippe lasciviens paululum inclinaverat eam. **10** Iratus est itaque Dominus contra Ozam, et percussit eum, eo quod tetigisset arcam: et mortuus est ibi coram Domino. **11** Contristatusque est David, eo quod divisisset Dominus Ozam: vocavitque locum illum Divisio Ozæ, usque in præsentem diem. **12** Et timuit Deum tunc temporis, dicens: Quomodo possum ad me introducere arcam Dei? **13** et ob hanc causam non adduxit eam ad se, hoc est, in civitatem David, sed avertit in dominum Obededom Gethæ. **14** Mansit ergo arca Dei in domo Obededom tribus mensibus: et benedixit Dominus domui ejus, et omnibus quaæ habebat.

14 Misit quoque Hiram rex Tyri nuntios ad David, et ligna cedrina, et artifices parietum, lignorumque, ut ædificarent ei domum. **2** Cognovitque David quod confirmasset eum Dominus in regem super Israël, et sublevatum esset regnum suum super populum ejus Israël. **3** Accepit quoque David alias uxores in Jerusalem, genuitque filios et filias. **4** Et hæc nomina eorum, qui nati sunt ei in Jerusalem: Samua, et Sobab, Nathan, et Salomon, **5** Jebahar, et Elisua, et Eliphälet, **6** Noga quoque, et Napheg, et Japhia, **7** Elisama, et Baaliada, et Eliphälet. **8** Audientes autem Philisthiim eo quod unctus esset David regem super universum Israël, ascenderunt omnes ut quærerent eum: quod cum audisset David, egressus est obviām eis. **9** Porro Philisthiim venientes, diffusi sunt in valle Raphaim. **10** Consuluitque David Dominum, dicens: Si ascendam ad Philisthæos, et si trades eos in manu mea? Et dixit ei Dominus: Ascende, et tradam eos in manu tua. **11** Cumque illi ascendissent in

Baalpharasim, percussit eos ibi David, et dixit: Divisit Deus inimicos meos per manum meam, sicut ad nos, **3** et reducamus arcam Dei nostri ad nos: dividuntur aquæ: et idcirco vocatum est nomen non enim requisivimus eam in diebus Saul. **4** Et illius loci Baalpharasim. **12** Dereliqueruntque ibi respondit universa multitudo ut ita fieret: placuerat deos suos, quos David jussit exuri. **13** Alia etiam enim sermo omni populo. **5** Congregavit ergo vice Philisthiim irruerunt, et diffusi sunt in valle. David cunctum Israël, a Sihor Ægypti usque dum **14** Consuluitque rursum David Deum, et dixit ei ingrediaris Emath, ut adduceret arcam Dei deus: Non ascendas post eos: recede ab eis, et Cariathiarim. **6** Et ascendit David, et omnis vir Israël, venies contra illos ex adverso pyrorum. **15** Cumque ad collem Cariathiarim, qui est in Juda, ut afferret audieris sonitum gradientis in cacumine pyrorum, inde arcam Domini Dei sedentis super cherubim, ubi tunc egredieris ad bellum: egressus est enim Deus invocatum est nomen ejus. **7** Imposueruntque arcam Oza autem, et frater ejus minabant plastrum. **8** Porro David, et universus Israël, ludebant coram Deo omni virtute in canticis, et in citharis, et psalteriis, et tympanis, et cymbalis, et tubis. **9** Cum omnes gentes.

15 Fecit quoque sibi domos in civitate David: et ædificavit locum arcæ Dei, tetenditque ei tabernaculum. **2** Tunc dixit David: Illicitum est ut a quocumque portetur arca Dei nisi a Levitis, quos elegit Dominus ad portandum eam, et ad ministrandum sibi usque in æternum. **3** Congregavitque universum Israël in Jerusalem, ut afferretur arca Dei in locum suum, quem præparaverat ei: **4** necnon et filios Aaron, et Levitas. **5** De filiis Caath, Uriel princeps fuit, et fratres ejus centum viginti. **6** De filiis Merari, Asaia princeps: et fratres ejus ducenti viginti. **7** De filiis Gersom, Joël princeps: et fratres ejus centum triginta. **8** De filiis Elisaphan, Semeias princeps: et fratres ejus ducenti. **9** De filiis Hebron, Eliel princeps: et fratres ejus octoginta. **10** De filiis Oziel, Aminadab princeps: et fratres ejus centum duodecim. **11** Vocavitque David Sadoc et Abiathar sacerdotes, et Levitas, Uriel, Asaiam, Joël, Semeiam, Eliel, et Aminadab: **12** et dixit ad eos: Vos, qui estis principes familiarum Leviticarum, sanctificamini cum fratribus vestris, et afferte arcam Domini Dei Israël ad locum qui ei præparatus est: **13** ne ut a principio, quia non eratis præsentes, percussit nos Dominus; sic et nunc fiat, illicitum quid nobis agentibus. **14** Sanctificati sunt ergo sacerdotes et Levitæ ut portarent arcam Domini Dei Israël. **15** Et tulerunt filii Levi arcam Dei, sicut præceperat Moyses juxta verbum Domini, humeris suis in vectibus. **16** Dixitque David principibus Levitarum, ut constituerent de fratribus suis cantores in organis musicorum, nabilis videlicet, et lyris, et cymbalis, ut resonaret in excelsis sonitus lætitiae. **17** Constitueruntque Levitas: Heman filium Joël, et de fratribus ejus Asaph filium Barachia: de filiis vero Merari, fratribus

eorum: Ethan filium Casaiæ. **18** Et cum eis fratres confitendum Domino Asaph et fratres ejus: **8** eorum: in secundo ordine, Zachariam, et Ben, et [Confitemini Domino, et invocate nomen ejus: Jaziel, et Semiramoth, et Jahiel, et Ani, Eliab, et notas facite in populis adinventiones ejus. **9** Banaiam, et Maasiam, et Mathathiam, et Eliphalu, Cantate ei, et psallite ei, et narrate omnia mirabilia et Maceniam, et Obededom, et Jehiel, janitores. **19** ejus. **10** Laudate nomen sanctum ejus: lætetur Porro cantores, Heman, Asaph, et Ethan, in cymbalis cor querentium Dominum. **11** Quærите Dominum, æneis concrepantes. **20** Zacharias autem, et Oziel, et virtutem ejus: quærите faciem ejus semper. **12** Semiramoth, et Jahiel, et Ani, et Eliab, et Maasias, Recordamini mirabilium ejus quæ fecit; signorum et Banaias in nablis arcana cantabant. **21** Porro illius, et judiciorum oris ejus, **13** semen Israël Mathathias, et Eliphalu, et Macenias, et Obededom, servi ejus, filii Jacob electi ejus. **14** Ipse Dominus et Jehiel, et Ozaziu, in citharis pro octava canebant Deus noster: in universa terra judicia ejus. **15** opinacion. **22** Chonenias autem princeps Levitarum, Recordamini in sempiternum pacti ejus: sermonis prophetiæ prærerat, ad præcinendam melodiam: quem præcepit in mille generationes, **16** quem erat quippe valde sapiens. **23** Et Barachias, et Elcana, pepigit cum Abraham, et juramenti illius cum janitores arcæ. **24** Porro Sebenias, et Josaphat, et Isaac. **17** Et constituit illud Jacob in præceptum, et Nathanaël, et Amasai, et Zacharias, et Banaias, et Israël in pactum sempiternum, **18** dicens: Tibi dabo Eliezer sacerdotes, clangebant tubis coram arca terram Chanaan, funiculum hæreditatis vestræ: Dei: et Obededom et Jehias erant janitores arcæ. **19** cum essent pauci numero, parvi et coloni ejus. **25** Igitur David, et omnes majores natu Israël, et **20** Et transierunt de gente in gentem, et de regno tribuni, ierunt ad deportandam arcam fœderis ad populum alterum. **21** Non dimisit quemquam Domini de domo Obededom cum lætitia. **26** Cumque calumniari eos, sed increpavit pro eis reges. **22** adjuvisset Deus Levitas qui portabant arcam fœderis Nolite tangere christos meos, et in prophetis Domini, immolabant septem tauri, et septem meis nolite malignari. **23** Cantate Domino omnis arietes. **27** Porro David erat induitus stola byssina, et terra; annuntiate ex die in diem salutare ejus: universi Levitæ qui portabant arcam, cantoresque, **24** narrate in gentibus gloriam ejus; in cunctis et Chonenias princeps prophetiæ inter cantores: populis mirabilia ejus. **25** Quia magnus Dominus, et David autem etiam induitus erat ephod lineo. **28** laudabilis nimis, et horribilis super omnes deos. Universusque Israël deducebant arcam fœderis **26** Omnes enim dii populorum idola: Dominus Domini in jubilo, et sonitu buccinæ, et tubis, et autem cælos fecit. **27** Confessio et magnificentia cymbalis, et nablis, et citharis concrepantes. **29** coram eo: fortitudo et gaudium in loco ejus. Cumque pervenisset arca fœderis Domini usque **28** Afferte Domino, familiæ populorum: afferte ad civitatem David, Michol filia Saul prospiciens per fenestram vidi regem David saltantem atque ludentem, et despexit eum in corde suo.

16 Attulerunt igitur arcam Dei, et constituerunt eam in medio tabernaculi quod tetenderat ei David: et obtulerunt holocausta et pacifica coram Deo. **2** Cumque complesset David offerens holocausta et pacifica, benedixit populo in nomine Domini. **3** Et divisit universis per singulos, a viro usque ad mulierem, tortam panis, et partem assæ carnis bubalæ, et frixam oleo similam. **4** Constituitque coram arca Domini de Levitis, qui ministrarent, et recordarentur operum ejus, et glorificarent atque laudarent Dominum Deum Israël: **5** Asaph principem, et secundum ejus Zachariam: porro Jahiel, et Semiramoth, et Jehiel, et Mathathiam, et Eliab, et Banaiam, et Obededom: Jehiel super organa psalterii et lyras: Asaph autem ut cymbalis personaret: **6** Banaiam vero et Jaziel sacerdotes canere tuba jugiter coram arca fœderis Domini. **7** In illo die fecit David principem ad

confitendum Domino Asaph et fratres ejus: **8** [Confitemini Domino, et invocate nomen ejus: Banaiam, et Maasiam, et Mathathiam, et Eliphalu, Cantate ei, et psallite ei, et narrate omnia mirabilia et Maceniam, et Obededom, et Jehiel, janitores. **9** ejus. **10** Laudate nomen sanctum ejus: lætetur Porro cantores, Heman, Asaph, et Ethan, in cymbalis cor querentium Dominum. **11** Quærите Dominum, æneis concrepantes. **12** Zacharias autem, et Oziel, et virtutem ejus: quærите faciem ejus semper. **13** semen Israël Mathathias, et Eliphalu, et Macenias, et Obededom, servi ejus, filii Jacob electi ejus. **14** Ipse Dominus et Jehiel, et Ozaziu, in citharis pro octava canebant Deus noster: in universa terra judicia ejus. **15** opinacion. **16** Chonenias autem princeps Levitarum, Recordamini in sempiternum pacti ejus: sermonis prophetiæ prærerat, ad præcinendam melodiam: quem præcepit in mille generationes, **17** quem erat quippe valde sapiens. **18** Et Barachias, et Elcana, pepigit cum Abraham, et juramenti illius cum janitores arcæ. **19** cum essent pauci numero, parvi et coloni ejus. **20** Igitur David, et omnes majores natu Israël, et **21** Non dimisit quemquam Domini de domo Obededom cum lætitia. **22** cum calumniari eos, sed increpavit pro eis reges. **23** adjuvisset Deus Levitas qui portabant arcam fœderis Nolite tangere christos meos, et in prophetis Domini, immolabant septem tauri, et septem meis nolite malignari. **24** Cantate Domino omnis arietes. **25** Porro David erat induitus stola byssina, et terra; annuntiate ex die in diem salutare ejus: universi Levitæ qui portabant arcam, cantoresque, **26** narrate in gentibus gloriam ejus; in cunctis et Chonenias princeps prophetiæ inter cantores: populis mirabilia ejus. **27** Quia magnus Dominus, et David autem etiam induitus erat ephod lineo. **28** laudabilis nimis, et horribilis super omnes deos. Universusque Israël deducebant arcam fœderis **29** Omnes enim dii populorum idola: Dominus Domini in jubilo, et sonitu buccinæ, et tubis, et autem cælos fecit. **30** Confessio et magnificentia cymbalis, et nablis, et citharis concrepantes. **31** coram eo: fortitudo et gaudium in loco ejus. Cumque pervenisset arca fœderis Domini usque **32** Afferte Domino, familiæ populorum: afferte ad civitatem David, Michol filia Saul prospiciens per fenestram vidi regem David saltantem atque ludentem, et despexit eum in corde suo.

33 Tunc in conspectu ejus: et adorate Dominum in decore sancto. **34** Commoveatur a facie ejus omnis terra: ipse enim fundavit orbem immobilem. **35** Lætentur cæli, et exultet terra, et dicant in nationibus: Dominus regnavit. **36** Tonet mare et plenitudo ejus; exultent agri, et omnia quæ in eis sunt. **37** Tunc laudabunt ligna saltus coram Domino: quia venit judicare terram. **38** Confitemini Domino, quoniam bonus: quoniam in æternum misericordia ejus. **39** Et dicite: Salva nos, Deus salvator noster, et congrega nos, et erue de gentibus: ut confiteamur nomini sancto tuo, et exultemus in carminibus tuis. **40** Benedictus Dominus Deus Israël, ab æterno usque in æternum.] Et dicat omnis populo: Amen, et hymnum Domino. **41** Reliquit itaque ibi coram arca fœderis Domini Asaph et fratres ejus, ut ministrarent in conspectu arcæ jugiter per singulos dies, et vices suas. **42** Porro Obededom, et fratres ejus sexaginta octo: et Obededom filium Idithun, et Hosa, constituit janitores; **43** Sadoc autem

sacerdotem, et fratres ejus sacerdotes, coram est Nathan ad David. **16** Cumque venisset rex David, tabernaculo Domini in excelso quod erat in Gabaon, et sedisset coram Domino, dixit: Quis ego sum, **40** ut offerrent holocausta Domino super altare Domine Deus, et quæ domus mea, ut præstares mihi holocausti jugiter, mane et vespere, juxta talia? **17** sed et hoc parum visum est in conspectu omnia quæ scripta sunt in lege Domini, quam tuo, ideoque locutus es super domum servi tui præcepit Israëli. **41** Et post eum Heman, et Idithun, etiam in futurum: et fecisti me spectabilem super et reliquos electos, unumquemque vocabulo suo omnes homines, Domine Deus. **18** Quid ultra addere ad confitendum Domino, quoniam in æternum potest David, cum ita glorificaveris servum tuum, misericordia ejus. **42** Heman quoque et Idithun et cognoveris eum? **19** Domine, propter famulum canentes tuba, et quatientes cymbala et omnia musicorum organa ad canendum Deo: filios autem tuum juxta cor tuum fecisti omnem magnificantiam hanc, et nota esse voluisti universa magnalia. **20** Idithun fecit esse portarios. **43** Reversusque est Domine, non est similis tui, et non est alius deus omnis populus in domum suam: et David, ut absque te, ex omnibus quos audivimus auribus nostris. **21** quis enim est alius, ut populus tuus Israël, gens una in terra, ad quam perrexit Deus ut liberaret et faceret populum sibi, et magnitudine sua atque terroribus ejiceret nationes a facie ejus, quem de Ægypto liberarat? **22** Et posuisti populum tuum Israël tibi in populum usque in æternum, et tu, Domine, factus es Deus ejus. **23** Nunc igitur Domine, sermo quem locutus es famulo tuo et super dominum ejus confirmetur in perpetuum, et fac sicut locutus es. **24** Permaneatque et magnificetur nomen tuum usque in sempiternum, et dicatur: Dominus exercituum Deus Israël, et domus David servi ejus permanens coram eo. **25** Tu enim, Domine Deus meus, revelasti auriculam servi tui, ut ædificares ei dominum: et idcirco invenit servus tuus fiduciam, ut oret coram te. **26** Nunc ergo Domine, tu es Deus, et locutus es ad servum tuum tanta beneficia. **27** Et coepisti benedicere domui servi tui, ut sit semper coram te: te enim, Domine, benedicente, benedicta erit in perpetuum.

17 Cum autem habitaret David in domo sua, dixit ad Nathan prophetam: Ecce ego habito in domo cedrina: arca autem foederis Domini sub pellibus est. **2** Et ait Nathan ad David: Omnia quæ in corde tuo sunt, fac: Deus enim tecum est. **3** Igitur nocte illa factus est sermo Dei ad Nathan, dicens: **4** Vade, et loquere David servo meo: Hæc dicit Dominus: Non ædificabis tu mihi domum ad habitandum. **5** Neque enim mansi in domo ex eo tempore quo eduxi Israël usque ad diem hanc: sed fui semper mutans loca tabernaculi, et in tentorio **6** manens cum omni Israël. Numquid locutus sum saltem uni iudicium Israël, quibus præceperam ut pascerent populum meum, et dixi: Quare non ædificastis mihi domum cedrinam? **7** Nunc itaque sic loqueris ad servum meum David: Hæc dicit Dominus exercituum: Ego tuli te, cum in pascuis sequereris gregem, ut essesdux populi mei Israël: **8** et fui tecum quocumque perrexi, et interfeci omnes inimicos tuos coram te, fecique tibi nomen quasi unius magnorum qui celebrantur in terra. **9** Et dedi locum populo meo Israël: plantabitur, et habitabit in eo, et ultra non commovebitur: nec filii iniquitatis atterent eos, sicut a principio, **10** ex diebus quibus dedi judices populo meo Israël, et humiliavi universos inimicos tuos. Annuntio ergo tibi, quod ædificaturus sit tibi Dominus dominum. **11** Cumque impleveris dies tuos ut vadas ad patres tuos, suscitabo semen tuum post te, quod erit de filiis tuis: et stabiliam regnum ejus. **12** Ipse ædificabit mihi domum, et firmabo solium ejus usque in æternum. **13** Ego ero ei in patrem, et ipse erit mihi in filium: et misericordiam meam non auferam ab eo, sicut abstuli ab eo qui ante te fuit. **14** Et statuam eum in domo mea, et in regno meo usque in sempiternum: et thronus ejus erit firmissimus in perpetuum. **15** Juxta omnia verba hæc, et juxta universam visionem istam, sic locutus

18 Factum est autem post hæc, ut percuteret David Philisthiim, et humiliaret eos, et tolleret Geth et filias ejus de manu Philisthiim, **2** percuteretque Moab, et fierent Moabitæ servi David, offerentes ei munera. **3** Eo tempore percussit David etiam Adarezer regem Soba regionis Hemath, quando perrexit ut dilataret imperium suum usque ad flumen Euphraten. **4** Cepit ergo David mille quadrigas ejus, et septem millia equitum, ac viginti millia virorum peditum, subnervavitque omnes equos curruum, exceptis centum quadrigis, quas reservavit sibi. **5** Supervenit autem et Syrus Damascenus, ut auxilium præberet Adarezer regi Soba: sed et hujus percussit David viginti duo millia virorum. **6** Et posuit milites in Damasco, ut Syria quoque serviret sibi, et offerret munera. Adjuvitque eum Dominus in cunctis ad quæ perrexerat. **7** Tulit quoque David pharetras aureas, quas habuerant servi Adarezer, et attulit eas in Jerusalem. **8**

Necnon de Thebath et Chun urbibus Adarezer æris plurimum, de quo fecit Salomon mare æneum, et columnas, et vasa ænea. **9** Quod cum audisset Thou rex Hemath, percussisse videlicet David omnem exercitum Adarezer regis Soba, **10** misit Adoram filium suum ad regem David, ut postularet ab eo pacem, et congratularetur ei quod percussisset Adarezer: adversarius quippe erat Thou Adarezer. **11** Sed et omnia vasa aurea, et argentea, et ænea consecravit David rex Domino, gentibus, tam de Idumæa, et Moab, et filiis Ammon, quam de Philisthiim et Amalec. **12** Abisai vero filius Sarviæ percussit Edom in valle Salinarum, decem et octo millia: **13** et constituit in Edom præsidium, ut serviret Idumæa David: salvavitque Dominus David in cunctis ad quæ perrexerat. **14** Regnavit ergo David super universum Israël, et faciebat judicium atque justitiam cuncto populo suo. **15** Porro Joab filius Sarviæ erat super exercitum, et Josaphat filius Ahilud a commentariis: **16** Sadoc autem filius Achitob, et Ahimelech filius Abiathar, sacerdotes: et Susa, scriba: **17** Banaias quoque filius Jojadæ super legiones Cerethi et Phelethi: porro filii David, primi ad manum regis.

19 Accidit autem ut moreretur Naas rex filiorum Ammon, et regnaret filius ejus pro eo. **2** Dixitque David: Faciam misericordiam cum Hanon filio Naas: præstitit enim mihi pater ejus gratiam. Misitque David nuntios ad consolandum eum super morte patris sui. Qui cum pervenissent in terram filiorum Ammon ut consolarentur Hanon, **3** dixerunt principes filiorum Ammon ad Hanon: Tu forsitan putas, quod David honoris causa in patrem tuum miserit qui consolentur te: nec animadvertis quod ut explorent, et investigent, et scrutentur terram tuam, venerint ad te servi ejus. **4** Igitur Hanon pueros David decalvavit, et rasit, et præcidit tunicas eorum a natibus usque ad pedes, et dimisit eos. **5** Qui cum abiissent, et hoc mandassent David, misit in occursum eorum (grandem enim contumeliam sustinuerant) et præcepit ut manerent in Jericho, donec cresceret barba eorum, et tunc revertentur. **6** Videntes autem filii Ammon quod injuriam fecissent David, tam Hanon quam reliquus populus, miserunt mille talenta argenti, ut conducerent sibi de Mesopotamia, et de Syria Maacha, et de Soba currus et equites. **7** Conduxeruntque triginta duo millia curruum, et regem Maacha cum populo ejus. Qui cum venissent, castrametati sunt e regione Medaba. Filii quoque Ammon congregati de urbibus suis venerunt ad bellum. **8** Quod cum audisset

David, misit Joab, et omnem exercitum virorum fortium: **9** egressique filii Ammon, direxerunt aciem juxta portam civitatis; reges autem, qui ad auxilium ejus venerant, separatim in agro steterunt. **10** Igitur Joab, intelligens bellum ex adverso et post tergum partem populi dedit sub manu Abisai fratris sui: Thou Adarezer. **11** Sed et perrexerunt contra filios Ammon. **12** Dixitque: Si vicerit me Syrus, auxilio eris mihi: si autem cum argento et auro quod tulerat ex universis gentibus, tam de Idumæa, et Moab, et filiis Ammon, **13** Confortare, et agamus viriliter pro populo nostro, in conspectu suo bonum est, faciet. **14** Perrexit ergo Joab et populus qui cum eo erat, contra Syrum ad prælium: et fugavit eos. **15** Porro filii Ammon videntes quod fugisset Syrus, ipsi quoque fugerunt Abisai fratrem ejus, et ingressi sunt civitatem: reversusque est etiam Joab in Jerusalem. **16** Videns autem Syrus quod cecidisset coram Israël, misit nuntios, et adduxit Syrum, qui erat trans fluvium: Sophach autem princeps militiae Adarezer erat dux eorum. **17** Quod cum nuntiatum esset David, congregavit universum Israël, et transivit Jordanem, irruitque in eos et direxit ex adverso aciem, illis contra pugnantibus. **18** Fugit autem Syrus Israël, et interfecit David de Syris septem millia curruum, et quadraginta millia peditum, et Sophach exercitus principem. **19** Videntes autem servi Adarezer se ab Israël esse superatos, transfugerunt ad David, et servierunt ei: noluitque ultra Syria auxilium præbere filiis Ammon.

20 Factum est autem post anni circulum, eo tempore quo solent reges ad bella procedere, congregavit Joab exercitum, et robur militiae, et vastavit terram filiorum Ammon: perrexitque et obcedit Rabba. Porro David manebat in Jerusalem, quando Joab percussit Rabba et destruxit eam. **2** Tulit autem David coronam Melchom de capite ejus, et invenit in ea auri pondo talentum, et pretiosissimas gemmas, fecitque sibi inde diadema: manubias quoque urbis plurimas tulit; **3** populum autem, qui erat in ea, eduxit, et fecit super eos tribulas, et trahas, et ferrata carpenta transire, ita ut dissecarentur et contererentur. Sic fecit David cunctis urbibus filiorum Ammon: et reversus est cum omni populo suo in Jerusalem. **4** Post hæc initum est bellum in Gazer adversum Philisthæos, in quo percussit Sobochai Husathites, Saphai de genere Raphaim, et humiliavit eos. **5** Aliud quoque bellum gestum est adversus Philisthæos, in quo percussit Adeodatus filius Saltus Bethlehemites

fratrem Goliath Gethæi, cuius hastæ lignum erat quasi liciatorium texentium. **6** Sed et aliud bellum accidit in Geth, in quo fuit homo longissimus, senos habens digitos, id est, simul viginti quatuor: qui et ipse de Rapha fuerat stirpe generatus. **7** Hic blasphemavit Israël: et percussit eum Jonathan filius Samaa fratris David. **8** Hi sunt filii Rapha in Geth, qui ceciderunt in manu David et servorum ejus.

oculos suos, vidit angelum Domini stantem inter cælum et terram, et evaginatum gladium in manu ejus, et versum contra Jerusalem: et ceciderunt tam qui jussi ut numeraretur populus? ego, qui peccavi? ego, qui malum feci? iste grex, quid commeruit? Domine Deus meus, vertatur, obsecro, manus tua in me, et in domum patris mei: populus autem tuus non percutiatur. **18** Angelus autem Domini præcepit Gad ut diceret Davidi ut ascenderet, exstrueretque altare Domino Deo in area Ornan Jebusæi. **19** Ascendit ergo David juxta sermonem Gad, quem locutus ei fuerat ex nomine Domini. **20** Porro Ornan cum suspexisset et vidisset angelum, quatuorque filii ejus cum eo, absconderunt se: nam eo tempore terebat in area triticum. **21** Igitur cum veniret David ad Ornan, conspexit eum Ornan, et processit ei obviam de area, et adoravit eum pronus in terram. **22** Dixitque ei David: Da mihi locum areæ tuæ, ut ædificem in ea altare Domino: ita ut quantum valet argenti accipias, et cesset plaga a populo. **23** Dixit autem Ornan ad David: Tolle, et faciat dominus meus rex quodcumque ei placet: sed et boves do in holocaustum, et tribulas in ligna, et triticum in sacrificium: omnia libens præbebo. **24** Dixitque ei rex David: Nequaquam ita fiet, sed argentum dabo quantum valet: neque enim tibi auferre debeo, et sic offerre Domino holocausta gratuita. **25** Dedit ergo David Ornan pro loco siclos auri justissimi ponderis sexcentos. **26** Et ædificavit ibi altare Domino, obtulitque holocausta et pacifica, et invocavit Dominum; et exaudivit eum in igne de cælo super altare holocausti. **27** Præcepitque Dominus angelo, et convertit gladium suum in vaginam. **28** Protinus ergo David, videns quod exaudisset eum Dominus in area Ornan Jebusæi, immolavit ibi victimas. **29** Tabernaculum autem Domini, quod fecerat Moyses in deserto, et altare holocaustorum, ea tempestate erat in excelso Gabaon. **30** Et non prævaluit David ire ad altare ut ibi obsecraret Deum: nimio enim fuerat in timore perterritus, videns gladium angeli Domini.

21 Consurrexit autem Satan contra Israël, et concitavit David ut numeraret Israël. **2** Dixitque David ad Joab et ad principes populi: Ite, et numerate Israël a Bersabee usque Dan: et afferte mihi numerum ut sciam. **3** Responditque Joab: Augeat Dominus populum suum centuplum quam sunt: nonne, domine mi rex, omnes servi tui sunt? quare hoc quærerit dominus meus, quod in peccatum reputetur Israëli? **4** Sed sermo regis magis prævaluit: egressusque est Joab, et circuivit universum Israël: et reversus est Jerusalem, **5** deditque David numerum eorum quos circuierat: et inventus est omnis numerus Israël, mille millia et centum millia virorum educentium gladium: de Juda autem quadringenta septuaginta millia bellatorum. **6** Nam Levi et Benjamin non numeravit: eo quod Joab invitatus exsequeretur regis imperium. **7** Displicuit autem Deo quod jussum erat: et percussit Israël. **8** Dixitque David ad Deum: Peccavi nimis ut hoc facerem: obsecro, aufer iniuritatem servi tui, quia insipienter egi. **9** Et locutus est Dominus ad Gad videntem David, dicens: **10** Vade, et loquere ad David, et dic ei: Hæc dicit Dominus: Trium tibi optionem do: unum, quod volueris, elige, et faciam tibi. **11** Cumque venisset Gad ad David, dixit ei: Hæc dicit Doinus: Elige, quod volueris: **12** aut tribus annis famem; aut tribus mensibus te fugere hostes tuos, et gladium eorum non posse evadere; aut tribus diebus gladium Domini, et pestilentiam versari in terra, et angelum Domini interficere in universis finibus Israël: nunc igitur vide quid respondeam ei qui misit me. **13** Et dixit David ad Gad: Ex omni parte me angustiæ premunt: sed melius mihi est ut incidam in manus Domini, quia multæ sunt miserations ejus, quam in manus hominum. **14** Misit ergo Dominus pestilentiam in Israël: et ceciderunt de Israël septuaginta millia virorum. **15** Misit quoque angelum in Jerusalem ut percuteret eam: cumque percuteretur, vidit Dominus, et misertus est super magnitudine mali: et imperavit angelo qui percutiebat: Sufficit, jam poliendos, ut ædificaretur domus Dei. **3** Ferrum quoque plurimum ad clavos januarum, et ad commissuras atque juncturas, præparavit David: et æris pondus innumerabile. **4** Ligna quoque juxta aream Ornan Jebusæi. **16** Levansque David cedrina non poterant aestimari, quæ Sidonii et

Tyrii deportaverant ad David. **5** Et dixit David: Israël. **2** Et congregavit omnes principes Israël, Solomon filius meus puer parvulus est et delicatus: et sacerdotes atque Levitas. **3** Numeratique sunt domus autem, quam ædificari volo Domino, talis Levitæ a triginta annis et supra: et inventa sunt esse debet ut in cunctis regionibus nominetur: triginta octo millia virorum. **4** Ex his electi sunt, et præparabo ergo ei necessaria. Et ob hanc causam distributi in ministerium domus Domini, viginti ante mortem suam omnes præparavit impensas. **6** quatuor millia: præpositorum autem et judicum, sex Vocavitque Salomonem filium suum, et præcepit ei millia. **5** Porro quatuor millia janitores, et totidem ut ædificaret domum Domino Deo Israël. **7** Dixitque psaltæ, canentes Domino in organis quæ fecerat David ad Salomonem: Fili mi, voluntatis meæ fuit ad canendum. **6** Et distribuit eos David per vices ut ædificarem domum nomini Domini Dei mei: **8** filiorum Levi, Gerson videlicet, et Caath, et Merari. sed factus est sermo Domini ad me, dicens: Multum **7** Filii Gerson: Leedan, et Semei. **8** Filii Leedan: sanguinem effudisti, et plurima bella bellasti: non princeps Jahiel, et Zethan, et Joël, tres. **9** Filii Semei: poteris ædificare domum nomini meo, tanto effuso Salomith, et Hosiel, et Aran, tres: isti principes sanguine coram me: **9** filius qui nascetur tibi, erit familiarum Leedan. **10** Porro filii Semei: Leheth, et vir quietissimus: faciam enim eum requiescere ab Ziza, et Jaus, et Baria: isti filii Semei, quatuor. **11** omnibus inimicis suis per circuitum: et ob hanc Erat autem Leheth prior, Ziza secundus: porro Jaus causam Pacificus vocabitur: et pacem et otium dabo et Baria non habuerunt plurimos filios, et idcirco in in Israël cunctis diebus ejus. **10** Ipse ædificabit una familia, unaque domo computati sunt. **12** Filii domum nomini meo, et ipse erit mihi in filium, Caath: Amram, et Isaar, Hebron, et Oziel, quatuor. et ego ero illi in patrem: firmaboque solium regni **13** Filii Amram: Aaron et Moyses. Separatusque est ejus super Israël in æternum. **11** Nunc ergo fili Aaron ut ministraret in Sancto sanctorum, ipse mi, sit Dominus tecum, et prosperare, et ædifica et filii ejus in sempiternum, et adoleret incensum domum Domino Deo tuo sicut locutus est de te. Domino secundum ritum suum, ac benediceret **12** Det quoque Dominus prudentiam et sensum ut nomini ejus in perpetuum. **14** Moysi quoque hominis regere possis Israël, et custodire legem Domini Dei Dei filii annumerati sunt in tribu Levi. **15** Filii Moysi: tui. **13** Tunc enim proficere poteris, si custodieris Gersom et Eliezer. **16** Filii Gersom: Subuel primus. mandata et judicia quæ præcepit Dominus Moysi **17** Fuerunt autem filii Eliezer: Rohobia primus: ut doceret Israël. Confortare, et viriliter age: ne et non erant Eliezer filii alii. Porro filii Rohobia timeas, neque paveas. **14** Ecce ego in paupertate mea multiplicati sunt nimis. **18** Filii Isaar: Salomith præparavi impensas domus Domini, auri talenta primus. **19** Filii Hebron: Jeriau primus, Amarias centum millia, et argenti mille millia talentorum: secundus, Jahaziel tertius, Jecmaam quartus. **20** æris vero et ferri non est pondus, vincitur enim Filii Oziel: Micha primus, Jesia secundus. **21** Filii numerus magnitudine; ligna et lapides præparavi Merari: Moholi, et Musi. Filii Moholi: Eleazar et Cis. ad universa impendia. **15** Habes quoque plurimos **22** Mortuus est autem Eleazar, et non habuit filios, artifices, latomos, et cæmentarios, artificesque sed filias: acceperuntque eas filii Cis fratres earum. lignorum, et omnium artium ad faciendum opus **23** Filii Musi: Moholi, et Eder, et Jerimoth, tres. **24** Hi prudentissimos, **16** in auro et argento et ære filii Levi in cognitionibus et familiis suis, principes et ferro, cuius non est numerus. Surge igitur et per vices, et numerum capitum singulorum qui fac, et erit Dominus tecum. **17** Praecepit quoque faciebant opera ministerii domus Domini, a viginti David cunctis principibus Israël ut adjuvarent annis et supra. **25** Dixit enim David: Requiem dedit Salomonem filium suum: **18** Cernitis, inquiens, Dominus Deus Israël populo suo, et habitationem quod Dominus Deus vester vobiscum sit, et dederit Jerusalem usque in æternum. **26** Nec erit officii vobis requiem per circuitum, et tradiderit omnes Levitarum ut ultra portent tabernaculum et omnia inimicos vestros in manus vestras, et subjecta sit vasa ejus ad ministrandum. **27** Juxta præcepta terra coram Domino, et coram populo ejus. **19** quoque David novissima, suppتابitur numerus Præbete igitur corda vestra et animas vestras, ut filiorum Levi a viginti annis et supra. **28** Et erunt quæratis Dominum Deum vestrum: et consurgite, et sub manu filiorum Aaron in cultum domus Domini, ædificate sanctuarium Domino Deo, ut introducatur in vestibulis, et in exedris, et in loco purificationis, arca foederis Domini, et vasa Domino consecrata, in et in sanctuario, et in universis operibus ministerii domum quæ ædificatur nomini Domini. **29** Sacerdotes autem, super panes templi Domini. **29** Sacerdotes autem, super panes propositionis, et ad similæ sacrificium, et ad lagana azyma, et sartaginem, et ad torrendum, et super omne pondus atque mensuram. **30** Levitæ vero ut

23 Igitur David, senex et plenus dierum, regem constituit Salomonem filium suum super

stent mane ad confitendum et canendum Domino: et Soam, et Zachur, et Hebri. **28** Porro Moholi similiusque ad vesperam, **31** tam in oblatione filius, Eleazar, qui non habebat liberos. **29** Filius holocaustorum Domini, quam in sabbatis et calendis vero Cis, Jerameel. **30** Filii Musi: Moholi, Eder et et solemnitatibus reliquis juxta numerum et Jerimoth: isti filii Levi secundum domos familiarium cæremonias uniuscujusque rei, jugiter coram suarum. **31** Miseruntque et ipsi sortes contra fratres Domino. **32** Et custodiant observationes tabernaculi suos filios Aaron coram David rege, et Sadoc, et foederis, et ritum sanctuarii, et observationem Ahimelech, et principibus familiarium sacerdotalium filiorum Aaron fratrum suorum, ut ministrent in et Leviticarum, tam maiores quam minores: omnes domo Domini. sors æqualiter dividebat.

24 Porro filii Aaron haec partitiones erant. Filii **25** Igitur David et magistratus exercitus Aaron: Nadab, et Abiu, et Eleazar, et Ithamar. **2** Mortui sunt autem Nadab et Abiu ante patrem suum Heman, et Idithun, qui prophetarent in citharis, absque liberis: sacerdotioque functus est Eleazar, et et psalteriis, et cymbalis secundum numerum Ithamar. **3** Et divisit eos David, id est, Sadoc de filiis suum, dedicato sibi officio servientes. **2** De filiis Eleazari, et Ahimelech de filiis Ithamar, secundum Asaph: Zachur, et Joseph, et Nathania, et Asarela, vices suas et ministerium. **4** Inventique sunt multo filii Asaph: sub manu Asaph prophetantis juxta plures filii Eleazar in principibus viris, quam filii regem. **3** Porro Idithun: filii Idithun, Godolias, Ithamar. Divisit autem eis, hoc est, filii Eleazar, Sori, Jeseias, et Hasabias, et Mathathias, sex, sub principes per familias sedecim: et filii Ithamar manu patris sui Idithun, qui in cithara prophetabat per familias et domos suas octo. **5** Porro divisit super confitentes et laudantes Dominum. **4** Heman utrasque inter se familias sortibus: erant enim quoque: filii Heman, Bocciau, Mathaniam, Oziel, principes sanctuarii, et principes Dei, tam de filiis Subuel, et Jerimoth, Hanarias, Hanani, Eliatha, Eleazar quam de filiis Ithamar. **6** Descripsitque eos Geddelthi, et Romemthiezer, et Jesbacassa, Mellothi, Semeias filius Nathanaël scriba Levites, coram rege Othir, Mahazioth: **5** omnes isti filii Heman videntis et principibus, et Sadoc sacerdote, et Ahimelech regis in sermonibus Dei, ut exaltaret cornu: deditque filio Abiathar, principibus quoque familiarium Deus Heman filios quatuordecim, et filias tres. **6** sacerdotalium, et Leviticarum: unam domum, quæ Universi sub manu patris sui ad cantandum in ceteris præterat, Eleazar: et alteram domum, quæ templo Domini distributi erant, in cymbalis, et sub se habebat ceteros, Ithamar. **7** Exivit autem psalteriis, et citharis, in ministeria domus Domini sors prima Jojarib, secunda Jedei, **8** tertia Harim, juxta regem: Asaph videlicet, et Idithun, et Heman, quarta Seorim, **9** quinta Melchia, sexta Maiman, **7** Fuit autem numerus eorum cum fratribus suis, **10** septima Accos, octava Abia, **11** nona Jesua, qui eruditabant canticum Domini, cuncti doctores, decima Sechenia, **12** undecima Eliasib, duodecima ducenti octoginta octo. **8** Miseruntque sortes per Jacim, **13** tertiadecima Hoppha, decimaquarta vices suas, ex aequo tam major quam minor, doctus Isaab, **14** decimaquinta Belga, decimasexta Emmer, pariter et indoctus. **9** Egressaque est sors prima **15** decimaseptima Hezir, decimaoctava Aphses, Joseph, qui erat de Asaph. Secunda Godoliæ, ipsi **16** decimanona Pheteia, vigesima Hezechiel, **17** et filii ejus, et fratribus ejus duodecim. **10** Tertia vigesima prima Jachin, vigesima secunda Gamul, **18** Zachur, filii et fratribus ejus duodecim. **11** Quarta vigesima tertia Dalaiau, vigesima quarta Maaziau. Isari, filii et fratribus ejus duodecim. **12** Quinta **19** Haec vices eorum secundum ministeria sua, ut Nathania, filii et fratribus ejus duodecim. **13** Sexta ingrediantur domum Domini, et juxta ritum suum Bocciau, filii et fratribus ejus duodecim. **14** Septima sub manu Aaron patris eorum, sicut præceperat Isreela, filii et fratribus ejus duodecim. **15** Octava Dominus Deus Israël. **20** Porro filiorum Levi qui Jesiaæ, filii et fratribus ejus duodecim. **16** Nona reliqui fuerant, de filiis Amram erat Subaël, et Mathaniam, filii et fratribus ejus duodecim. **17** de filiis Subaël, Jehedeia. **21** De filiis quoque Decima Semeiaæ, filii et fratribus ejus duodecim. **18** Rohobiæ, princeps Jesias. **22** Isaari vero filius Undecima Azarel, filii et fratribus ejus duodecim. Salemoth, filiusque Salemoth Jahath: **23** filiusque **19** Duodecima Hasabiæ, filii et fratribus ejus ejus Jeriau primus, Amarias secundus, Jahziel duodecim. **20** Tertiadecima Subaël, filii et fratribus tertius, Jecmaan quartus. **24** Filius Oziel, Micha: ejus duodecim. **21** Quartadecima Mathathiaæ, filii et filius Micha, Samir. **25** Frater Micha, Jesia: filiusque fratribus ejus duodecim. **22** Quintadecima Jerimoth, Jesiaæ, Zacharias. **26** Filius Merari: Moholi, et Musi. filii et fratribus ejus duodecim. **23** Sextadecima Filius Oziau: Benno. **27** Filius quoque Merari: Oziau, Hanania, filii et fratribus ejus duodecim. **24**

Septimadecima Jesbacassæ, filii et fratribus ejus duodecim. **25** Octavadecima Hanani, filii et fratribus ejus duodecim. **26** Nonadecima Mellothi, filii et fratribus ejus duodecim. **27** Vigesima Eliatha, filii et fratribus ejus duodecim. **28** Vigesima prima Othir, filii et fratribus ejus duodecim. **29** Vigesima secunda Geddelthi, filii et fratribus ejus duodecim. **30** Vigesima tertia Mahazioth, filii et fratribus ejus duodecim. **31** Vigesima quarta Romemthiezer, filii et fratribus ejus duodecim.

Jehiel. **22** Filii Jehiel: Zathan, et Joël fratres ejus super thesauros domus Domini. **23** Amramitis, et Isaaritis, et Hebronitis, et Ozihelitis. **24** Subaël autem filius Gersom filii Moysi, præpositus thesauris. **25** Fratres quoque ejus Eliezer, cuius filius Rahabia, et hujus filius Isaias, et hujus filius Joram, hujus quoque filius Zechri, et hujus filius Selemith. **26** Ipse Selemith, et fratres ejus, super thesauros sanctorum quæ sanctificavit David rex, et principes familiarum, et tribuni, et centuriones, et duces exercitus, **27** de bellis et manubiis præliorum, quæ consecraverant ad instaurationem et supellectilem templi Domini.

28 Hæc autem universa sanctificavit Samuel videns, et Saul filius Cis, et Abner filius Ner, et Joab filius Sarvæ: omnes qui sanctificaverant ea per manum Selemith et fratribus ejus. **29** Isaaritis vero præerat Chonenias, et filii ejus ad opera forinsecus super Israël ad docendum et judicandum eos. **30** Porro de Hebronitis Hasabias, et fratres ejus viri fortissimi, mille septingenti præerant Israëli trans Jordanem contra occidentem, in cunctis operibus Domini, et in ministerium regis. **31** Hebronitarum autem princeps fuit Jeria secundum familias et cognationes eorum. Quadragesimo anno regni David recensiti sunt, et inventi sunt viri fortissimi in Jazer Galaad, **32** fratresque ejus robustioris ætatis, duo millia septingenti principes familiarum. Præposuit autem eos David rex Rubenitis, et Gadditis, et dimidiæ tribui Manasse, in omne ministerium Dei et regis.

26 Divisiones autem janitorum: de Coritis Meselemia, filius Core, de filiis Asaph. **2** Filii Meselemiæ: Zacharias primogenitus, Jadihel secundus, Zabadias tertius, Jathanaël quartus, **3** Ælam quintus, Johanan sextus, Elioënai septimus. **4** Filii autem Obededom: Semeias primogenitus, Jozabad secundus, Joaha tertius, Sachar quartus, Nathanaël quintus, **5** Ammiel sextus, Issachar septimus, Phollathi octavus: quia benedixit illi Dominus. **6** Semei autem filio ejus nati sunt filii, præfecti familiarum suarum: erant enim viri fortissimi. **7** Filii ergo Semeiæ: Othni, et Raphaël, et Obed, Elzabad, fratres ejus viri fortissimi: Eliu quoque et Samachias. **8** Omnes hi, de filiis Obededom: ipsi, et filii et fratres eorum, fortissimi ad ministrandum, sexaginta duo de Obededom. **9** Porro Meselemiæ filii, et fratres eorum robustissimi, decem et octo. **10** De Hosa autem, id est, de filiis Merari: Semri princeps (non enim habuerat primogenitum, et idcirco posuerat eum pater ejus in principem), **11** Helcias secundus, Tabelias tertius, Zacharias quartus: omnes hi filii et fratres Hosa, tredecim. **12** Hi divisi sunt in janitores, ut semper principes custodiarum, sicut et fratres eorum ministrarent in domo Domini. **13** Missæ sunt ergo sortes ex æquo, et parvis et magnis, per familias suas in unamquamque portarum. **14** Cecidit ergo sors orientalis, Selemiæ. Porro Zachariæ filio ejus, viro prudentissimo et erudito, sortito obtigit plaga septentrionalis. **15** Obededom vero et filiis ejus ad austrum: in qua parte domus erat seniorum concilium. **16** Sephim et Hosa ad occidentem, juxta portam, quæ dicit ad viam ascensionis: custodia contra custodiæ. **17** Ad orientem vero Levitæ sex: et ad aquilonem, quatuor per diem: atque ad meridiem similiter in die quatuor: et ubi erat concilium bini et bini. **18** In cellulis quoque janitorum ad occidentem quatuor in via, binique per cellulas. **19** Hæ sunt divisiones janitorum filiorum Core et Merari. **20** Porro Achias erat super thesauros domus Dei, et vasa sanctorum. **21** Filii Ledan, filii Gersonni: de Ledan principes familiarum Ledan, et Gersonni,

Jehiel. **22** Filii Jehiel: Zathan, et Joël fratres ejus super thesauros domus Domini. **23** Amramitis, et Isaaritis, et Hebronitis, et Ozihelitis. **24** Subaël autem filius Gersom filii Moysi, præpositus thesauris. **25** Fratres quoque ejus Eliezer, cuius filius Rahabia, et hujus filius Isaias, et hujus filius Joram, hujus quoque filius Zechri, et hujus filius Selemith. **26** Ipse Selemith, et fratres ejus, super thesauros sanctorum quæ sanctificavit David rex, et principes familiarum, et tribuni, et centuriones, et duces exercitus, **27** de bellis et manubiis præliorum, quæ consecraverant ad instaurationem et supellectilem templi Domini.

28 Hæc autem universa sanctificavit Samuel videns, et Saul filius Cis, et Abner filius Ner, et Joab filius Sarvæ: omnes qui sanctificaverant ea per manum Selemith et fratribus ejus. **29** Isaaritis vero præerat Chonenias, et filii ejus ad opera forinsecus super Israël ad docendum et judicandum eos. **30** Porro de Hebronitis Hasabias, et fratres ejus viri fortissimi, mille septingenti præerant Israëli trans Jordanem contra occidentem, in cunctis operibus Domini, et in ministerium regis. **31** Hebronitarum autem princeps fuit Jeria secundum familias et cognationes eorum. Quadragesimo anno regni David recensiti sunt, et inventi sunt viri fortissimi in Jazer Galaad, **32** fratresque ejus robustioris ætatis, duo millia septingenti principes familiarum. Præposuit autem eos David rex Rubenitis, et Gadditis, et dimidiæ tribui Manasse, in omne ministerium Dei et regis.

27 Filii autem Israël secundum numerum suum, principes familiarum, tribuni, et centuriones, et præfecti, qui ministrabant regi juxta turmas suas, ingredientes et egredientes per singulos menses in anno, viginti quatuor millibus singuli præerant. **2** Primæ turmæ in primo mense Jesboam præerat filius Zabdiel, et sub eo viginti quatuor millia; **3** de filiis Phares, princeps cunctorum principum in exercitu mense primo. **4** Secundi mensis habebat turmam Dudia Ahohites, et post se alter nomine Macelloth, qui regebat partem exercitus viginti quatuor millium. **5** Dux quoque turmæ tertiae in mense tertio erat Banaias filius Jojadæ sacerdos: et in divisione sua viginti quatuor millia. **6** Ipse est Banaias fortissimus inter triginta, et super triginta: præerat autem turmæ ipsius Amizabad filius ejus. **7** Quartus, mense quarto, Asahel frater Joab, et Zabadias filius ejus post eum: et in turma ejus viginti quatuor millia. **8** Quintus, mense quinto, princeps Samaoth Jezerites: et in turma ejus viginti quatuor millia. **9** Sextus, mense sexto, Hira filius Acces Thecuites: et in turma ejus viginti quatuor millia. **10** Septimus, mense septimo,

Helles Phallonites de filiis Ephraim: et in turma ejus viginti quatuor millia. **11** Octavus, mense octavo, Sobochai Husathites de stirpe Zarahi: et turmarum, qui ministrabant regi: tribunos quoque in turma ejus viginti quatuor millia. **12** Nonus, et centuriones, et qui praeerant substantiae et mense nono, Abiezer Anathothites de filiis Jemini: possessionibus regis, filiosque suos cum eunuchis, et in turma ejus viginti quatuor millia. **13** Decimus, et potentes et robustissimos quoque in exercitu mense decimo, Marai, et ipse Netophathites de Jerusalem. **2** Cumque surrexisset rex, et stetisset, stirpe Zarai: et in turma ejus viginti quatuor ait: Audite me, fratres mei et populus meus: cogitavi millia. **14** Undecimus, mense undecimo, Banaias ut aedificarem domum, in qua requiesceret arca Pharathonites de filiis Ephraim: et in turma foederis Domini, et scabellum pedum Dei nostri: et ejus viginti quatuor millia. **15** Duodecimus, ad aedificandum, omnia praeparavi. **3** Deus autem mense duodecimo, Holdai Netophathites, de stirpe dixit mihi: Non aedificabis domum nomini meo, Gothoniel: et in turma ejus viginti quatuor millia. eo quod sis vir bellator, et sanguinem fuderis. **4** **16** Porro tribubus praeerant Israël, Rubenitis, dux Sed elegit Dominus Deus Israël me de universa Eliezer filius Zechri: Simeonitis, dux Saphatias domo patris mei, ut essem rex super Israël in filius Maacha: **17** Levitis, Hasabias filius Samuel: sempiternum: de Juda enim elegit principes: porro Aaronitis, Sadoc: **18** Juda, Eliu frater David: Issachar, de domo Juda, domum patris mei, et de filiis patris Amri filius Michaël. **19** Zabulonitis, Jesmaias filius mei placuit ei ut me eligeret regem super cunctum Abdiæ: Nephthalitibus, Jerimoth filius Ozriel: **20** Israël. **5** Sed et de filiis meis (filios enim mihi multos filiis Ephraim, Osee filius Ozaius: dimidiae tribui dedit Dominus) elegit Salomonem filium meum Manasse, Joël filius Phadaïæ: **21** et dimidiae tribui ut sederet in throno regni Domini super Israël, **6** Manasse in Galaad, Jaddo filius Zachariæ: Benjamin dixitque mihi: Salomon filius tuus aedificabit domum autem, Jasiel filius Abner: **22** Dan vero, Ezrihel filius meam, et atria mea: ipsum enim elegi mihi in Jeroham: hi principes filiorum Israël. **23** Noluit filium, et ego ero ei in patrem. **7** Et firmabo regnum autem David numerare eos a viginti annis inferius: ejus usque in æternum, si perseveraverit facere quia dixerat Dominus ut multiplicaret Israël quasi præcepta mea et judicia, sicut et hodie. **8** Nunc ergo stellas cœli. **24** Joab filius Sarviæ cooperat numerare, coram universo cœtu Israël audiente Deo nostro, nec complevit: quia super hoc ira irruerat in Israël, custodite, et perquirite cuncta mandata Domini Dei et idcirco numerus eorum qui fuerant recensiti, nostri: ut possideatis terram bonam, et relinquatis non est relatus in fastos regis David. **25** Super eam filii vestris post vos usque in sempiternum. thesauros autem regis fuit Azmoth filius Adiel: **9** Tu autem, Salomon fili mi, scito Deum patris his autem thesauris, qui erant in urbibus, et in tui, et servito ei corde perfecto, animo voluntario: vicos, et in turribus, præsidebat Jonathan filius omnia enim corda scrutatur Dominus, et universas Oziæ. **26** Operi autem rustico, et agricolis qui mentium cogitationes intelligit. Si quæsieris eum, exercebant terram, præerat Ezri filius Chelub: **27** invenies: si autem dereliqueris eum, projiciet te vinearumque cultoribus, Semeias Romathites: cellis in æternum. **10** Nunc ergo quia elegit te Dominus autem vinariis, Zabdias Aphomites. **28** Nam super ut aedificares domum sanctuarii, confortare, oliveta et ficeta quæ erant in campestribus, Balanam et perfice. **11** Dedit autem David Salomoni Gederites: super apothecas autem olei, Joas. **29** Porro filio suo descriptionem porticus, et templi, et armentis quæ pascebantur in Saron, præpositus fuit cellariorum, et coenaculi, et cubiculorum in adytis, Setrai Saronites: et super boves in vallibus, Saphat et domus propitiationis, **12** necnon et omnium quæ filius Adli: **30** super camelos vero, Uibil Ismaelites: cogitaverat atriorum et exedrarum per circuitum et super asinos, Jadias Meronathites: **31** super in thesauros domus Domini, et in thesauro oves quoque, Jaziz Agareus: omnes hi, principes sanctorum, **13** divisionumque sacerdotialium et substantiae regis David. **32** Jonathan autem patruus Leviticarum, in omnia opera domus Domini, et David, consiliarius, vir prudens et litteratus: ipse in universa vasa ministerii templi Domini. **14** et Jahiel filius Hachamoni erant cum filiis regis. Aurum in pondere per singula vasa ministerii. **33** Achitophel etiam consiliarius regis, et Chusai Argenti quoque pondus pro vasorum et operum Arachites amicus regis. **34** Post Achitophel fuit diversitate. **15** Sed et in candelabra aurea, et ad Jojada filius Banaeæ, et Abiathar. Princeps autem lucernas eorum, aurum pro mensura uniuscujusque exercitus regis erat Joab.

28 Convocavit igitur David omnes principes Israël, duces tribuum, et præpositos

dedit in mensas propositionis pro diversitate est gaudio magno. **10** Et benedixit Domino coram mensarum: similiter et argentum in alias mensas universa multitudine, et ait: Benedictus es, Domine argenteas. **17** Ad fuscinulas quoque, et phialas, et Deus Israël patris nostri, ab æterno in æternum. thuribula ex auro purissimo, et leunculos aureos pro **11** Tua est, Domine, magnificientia, et potentia, et qualitate mensuræ pondus distribuit in leunculum gloria, atque victoria: et tibi laus: cuncta enim et leunculum. Similiter et in leones argenteos quæ in cælo sunt et in terra, tua sunt: tuum, diversum argenti pondus separavit. **18** Altari autem, Domine, regnum, et tu es super omnes principes. in quo adoletur incensum, aurum purissimum dedit: **12** Tuæ divitiæ, et tua est gloria: tu dominaris ut ex ipso fieret similitudo quadrigæ cherubim omnium. In manu tua virtus et potentia: in manu extendentium alas, et velantium arcum foederis tua magnitudo, et imperium omnium. **13** Nunc Domini. **19** Omnia, inquit, venerunt scripta manu igitur Deus noster, confitemur tibi, et laudamus Domini ad me, ut intelligerem universa opera nomen tuum inclytum. **14** Quis ego, et quis populus exemplaris. **20** Dixit quoque David Salomoni filio meus, ut possimus hæc tibi universa promittere? suo: Viriliter age, et confortare, et fac: ne timeas, Tua sunt omnia: et quæ de manu tua accepimus, et ne paveas: Dominus enim Deus meus tecum deditus tibi. **15** Peregrini enim sumus coram te, et erit, et non dimittet te nec derelinquet, donec advenæ, sicut omnes patres nostri. Dies nostri quasi perficias omne opus ministerii domus Domini. **21** umbra super terram, et nulla est mora. **16** Domine Ecce divisiones sacerdotum et Levitarum: in omne ministerium domus Domini assistunt tibi, et parati sunt, et neverunt tam principes quam populus facere omnia præcepta tua.

29 Locutusque est David rex ad omnem ecclesiam: Salomonem filium meum unum elegit Deus, adhuc puerum et tenellum: opus namque grande est, neque enim homini præparatur habitatio, sed Deo. **2** Ego autem totis viribus meis præparavi impensas domus Dei mei. Aurum ad vasa aurea, et argentum in argentea, æs in ænea, ferrum in ferrea, ligna ad lignea: et lapides onychinos, et quasi stibinos, et diversorum colorum, omnemque pretiosum lapidem, et marmor Parium abundantissime: **3** et super hæc quæ obtuli in domum Dei mei de peculio meo aurum et argentum, do in templum Dei mei, exceptis his quæ præparavi in ædem sanctam. **4** Tria millia talenta auri de auro Ophir, et septem millia talentorum argenti probatissimi ad deaurandos parietes templi. **5** Et ubicunque opus est aurum de auro, et ubicunque opus est argentum de argento, opera fiant per manus artificum: et si quis sponte offert, impleat manum suam hodie, et offerat quod voluerit Domino. **6** Polliciti sunt itaque principes familiarum, et proceres tribuum Israël, tribuni quoque, et centuriones, et principes possessionum regis. **7** Dederuntque in opera domus Dei auri talenta quinque millia, et solidos decem millia: argenti talenta decem millia, et æris talenta decem et octo millia: ferri quoque centum millia talentorum. **8** Et apud quemcumque inventi sunt lapides, dederunt in thesauros domus Domini per manum Jahiel Gersonitis. **9** Lætatusque est populus cum vota sponte promitterent, quia corde toto offerebant ea Domino: sed et David rex lætatus

est gaudio magno. **10** Et benedixit Domino coram mensarum: similiter et argentum in alias mensas universa multitudine, et ait: Benedictus es, Domine argenteas. **17** Ad fuscinulas quoque, et phialas, et Deus Israël patris nostri, ab æterno in æternum. thuribula ex auro purissimo, et leunculos aureos pro **11** Tua est, Domine, magnificientia, et potentia, et qualitate mensuræ pondus distribuit in leunculum gloria, atque victoria: et tibi laus: cuncta enim et leunculum. Similiter et in leones argenteos quæ in cælo sunt et in terra, tua sunt: tuum, diversum argenti pondus separavit. **18** Altari autem, Domine, regnum, et tu es super omnes principes. in quo adoletur incensum, aurum purissimum dedit: **12** Tuæ divitiæ, et tua est gloria: tu dominaris ut ex ipso fieret similitudo quadrigæ cherubim omnium. In manu tua virtus et potentia: in manu extendentium alas, et velantium arcum foederis tua magnitudo, et imperium omnium. **13** Nunc Domini. **19** Omnia, inquit, venerunt scripta manu igitur Deus noster, confitemur tibi, et laudamus Domini ad me, ut intelligerem universa opera nomen tuum inclytum. **14** Quis ego, et quis populus exemplaris. **20** Dixit quoque David Salomoni filio meus, ut possimus hæc tibi universa promittere? suo: Viriliter age, et confortare, et fac: ne timeas, Tua sunt omnia: et quæ de manu tua accepimus, et ne paveas: Dominus enim Deus meus tecum deditus tibi. **15** Peregrini enim sumus coram te, et erit, et non dimittet te nec derelinquet, donec advenæ, sicut omnes patres nostri. Dies nostri quasi perficias omne opus ministerii domus Domini. **21** umbra super terram, et nulla est mora. **16** Domine Deus noster, omnis hæc copia quam paravimus ut ædificaretur domus nomini sancto tuo, de manu tua est, et tua sunt omnia. **17** Scio, Deus meus, quod probes corda, et simplicitatem diligas, unde et ego in simplicitate cordis mei lætus obtuli universa hæc: et populum tuum qui hic repertus est, vidi cum ingenti gaudio tibi offerre donaria. **18** Domine Deus Abraham, et Isaac, et Israël patrum nostrorum, custodi in æternum hanc voluntatem cordis eorum, et semper in venerationem tui mens ista permaneat. **19** Salomoni quoque filio meo da cor perfectum, ut custodiat mandata tua, testimonia tua, et cæremonias tuas, et faciat universa: et ædificet ædem, cuius impensas paravi. **20** Præcepit autem David universæ ecclesiæ: Benedicite Domino Deo nostro. Et benedixit omnis ecclesia Domino Deo patrum suorum: et inclinaverunt se, et adoraverunt Deum, et deinde regem. **21** Immolaveruntque victimas Domino: et obtulerunt holocausta die sequenti, tauros mille, arietes mille, agnos mille cum libaminibus suis, et universo rito abundantissime in omnem Israël. **22** Et comederunt, et biberunt coram Domino in die illo cum grandi lætitia. Et unixerunt secundo Salomonem filium David. Unixerunt autem eum Domino in principem, et Sadoc in pontificem. **23** Seditque Salomon super solium Domini in regem pro David patre suo, et cunctis placuit: et paruit illi omnis Israël. **24** Sed et universi principes, et potentes, et cuncti filii regis David dederunt manum, et subjecti fuerunt Salomoni regi. **25** Magnificavit ergo Dominus Salomonem super omnem Israël: et dedit illi gloriam regni, qualem nullus habuit ante eum rex Israël. **26** Igitur David filius Isai regnavit super universum Israël. **27** Et dies quibus regnavit super Israël, fuerunt quadraginta anni: in Hebron regnavit septem annis, et in Jerusalem annis triginta

tribus. **28** Et mortuus est in senectute bona, plenus dierum, et divitiis, et gloria: et regnavit Salomon filius ejus pro eo. **29** Gesta autem David regis priora et novissima scripta sunt in libro Samuelis videntis, et in libro Nathan prophetæ, atque in volumine Gad videntis: **30** universique regni ejus, et fortitudinis, et temporum quæ transierunt sub eo, sive in Israël, sive in cunctis regnis terrarum.

Ii Paralipomenon

1 Confortatus est ergo Salomon filius David in regno suo, et Dominus Deus ejus erat cum eo, et magnificavit eum in excelsum. **2** Præcepitque Salomon universo Israëli, tribunis, et centurionibus, et ducibus, et judicibus omnis Israël, et principibus familiarum: **3** et abiit cum universa multitudine in excelsum Gabaon, ubi erat tabernaculum foederis Dei, quod fecit Moyses famulus Dei in solitudine. **4** Arcam autem Dei adduxerat David de Cariathiarim in locum quem præparaverat ei, et ubi fixerat illi tabernaculum, hoc est, in Jerusalem. **5** Altare quoque æneum quod fabricatus fuerat Beseleel filius Uri filii Hur, ibi erat coram tabernaculo Domini: quod et requisivit Salomon, et omnis ecclesia. **6** Ascenditque Salomon ad altare æneum, coram tabernaculo foederis Domini, et obtulit in eo mille hostias. **7** Ecce autem in ipsa nocte apparuit ei Deus, dicens: Postula quod vis, ut dem tibi. **8** Dixitque Salomon Deo: Tu fecisti cum David patre meo misericordiam magnam, et constitueristi me regem pro eo. **9** Nunc ergo Domine Deus, impleatur sermo tuus quem pollicitus es David patri meo: tu enim me fecisti regem super populum tuum multum, qui tam innumerabilis est quam pulvis terræ. **10** Da mihi sapientiam et intelligentiam, ut ingrediar et egrediar coram populo tuo: quis enim potest hunc populum tuum digne, qui tam grandis est, judicare? **11** Dixit autem Deus ad Salomonem: Quia hoc magis placuit cordi tuo, et non postulasti divitias, et substantiam, et gloriam, neque animas eorum qui te oderant, sed nec dies vitæ plurimos: petisti autem sapientiam et scientiam, ut judicare possis populum meum super quem constitui te regem: **12** sapientia et scientia data sunt tibi: divitias autem et substantiam et gloriam dabo tibi, ita ut nullus in regibus nec ante te nec post te fuerit similis tui. **13** Venit ergo Salomon ab excelsu Gabaon in Jerusalem coram tabernaculo foederis, et regnavit super Israël. **14** Congregavitque sibi currus et equites, et facti sunt ei mille quadringenti currus, et duodecim millia equitum: et fecit eos esse in urbibus quadrigarum, et cum rege in Jerusalem. **15** Præbuitque rex argentum et aurum in Jerusalem quasi lapides, et cedros quasi sycomoros quæ nascuntur in campestribus multitudine magna. **16** Adducebantur autem ei equi de Ægypto et de Coa a negotiatoribus regis, qui ibant et emebant pretio, **17** quadrigam equorum sexcentis argenteis, et equum centum quinquaginta: similiter de universis regnis Hethæorum, et a regibus Syriæ emptio celebrabatur.

2 Decrevit autem Salomon ædificare domum nomini Domini, et palatum sibi. **2** Et numeravit septuaginta millia virorum portantium humeris, et octoginta millia qui cæderent lapides in montibus, præpositosque eorum tria millia sexcentos. **3** Misit quoque ad Hiram regem Tyri, dicens: Sicut egisti cum David patre meo, et misisti ei ligna cedrina ut ædificaret sibi domum, in qua et habitavit: **4** sic fac mecum ut ædificem domum nomini Domini Dei mei, ut consecrem eam adadolendum incensum coram illo, et fumiganda aromata, et ad propositionem panum sempiternam, et ad holocausta mane, et vespera, sabbatis quoque, et neomeniis, et solemnitatibus Domini Dei nostri in sempiternum, quæ mandata sunt Israëli. **5** Domus enim quam ædificare cupio, magna est: magnus est enim Deus noster super omnes deos. **6** Quis ergo poterit prævalere, ut ædificet ei dignam domum? si cælum, et cæli cælorum, capere eum nequeunt, quantus ego sum, ut possim ædificare ei domum? sed ad hoc tantum, ut adoleatur incensum coram illo. **7** Mitte ergo mihi virum eruditum, qui noverit operari in auro, et argento, ære, et ferro, purpura, coccino, et hyacinthro: et qui sciat sculpere cælaturas cum his artificibus quos tecum habeo in Judæa, et Jerusalem, quos præparavit David pater meus. **8** Sed et ligna cedrina mitte mihi, et arceuthina, et pinea de Libano: scio enim quod servi tui noverint cædere ligna de Libano: et erunt servi mei cum servis tuis, **9** ut parentur mihi ligna plurima. Domus enim quam cupio ædificare, magna est nimis, et inclyta. **10** Præterea operariis qui cæsuri sunt ligna, servis tuis, dabo in cibaria tritici coros viginti millia, et hordei coros totidem, et vini viginti millia metretas, olei quoque sata viginti millia. **11** Dixit autem Hiram rex Tyri per litteras suas miserat Salomonem: Quia dilexit Dominus populum suum, idcirco te regnare fecit super eum. **12** Et addidit, dicens: Benedictus Dominus Deus Israël, qui fecit cælum et terram: qui dedit David regi filium sapientem et eruditum et sensatum atque prudentem, ut ædificaret domum Domino, et palatum sibi. **13** Misi ergo tibi virum prudentem et scientissimum Hiram patrem meum, **14** filium mulieris de filiabus Dan, cuius pater fuit Tyrius, qui novit operari in auro, et argento, ære, et ferro, et marmore, et lignis, in purpura quoque, et hyacinthro, et byssῳ, et coccino: et qui scit cælare omnem sculpturam, et adinvenire prudenter quodcumque in opere necessarium est cum artificibus tuis, et cum artificibus domini mei David patris tui. **15** Triticum ergo, et hordeum, et oleum, et vinum, quæ pollicitus es, domine mi, mitte servis tuis. **16** Nos autem cædemus ligna de Libano,

quot necessaria habueris, et applicabimus ea ratibus per mare in Joppe: tuum autem erit transferre ea in Jerusalem. **17** Numeravit igitur Salomon omnes viros proselytos qui erant in terra Israël, post dinumerationem quam dinumeravit David pater ejus, et inventi sunt centum quinquaginta millia, et tria millia sexcenti. **18** Fecitque ex eis septuaginta millia qui humeris onera portarent, et octoginta millia qui lapides in montibus cäderent: tria autem millia et sexcentos præpositos operum populi.

earum, quinque cubitorum catenulas in oraculo, et superposuit eas capitibus columnarum: malogranata etiam centum, quæ catenulis interposuit. **17** Ipsas quoque columnas posuit in vestibulo templi, unam a dextris, et alteram a sinistris: eam quæ a dextris erat, vocavit Jachin: et quæ ad lævam, Booz.

3 Et cœpit Salomon ædificare domum Domini in Jerusalem in monte Moria, qui demonstratus fuerat David patri ejus, in loco quem paraverat David in area Ornan Jebusæi. **2** Cœpit autem ædificare mense secundo, anno quarto regni sui. **3** Et hæc sunt fundamenta quæ jecit Salomon, ut ædificaret domum Dei: longitudinis cubitos in mensura prima sexaginta, latitudinis cubitos viginti. **4** Porticum vero ante frontem, quæ tendebatur in longum juxta mensuram latitudinis domus, cubitorum viginti: porro altitudo centum viginti cubitorum erat: et deauravit eam intrinsecus auro mundissimo. **5** Domum quoque majorem texit tabulis ligneis abiegnis, et laminas auri obrizi affixit per totum: sculpsitque in ea palmas, et quasi catenulas se invicem complectentes. **6** Stravit quoque pavimentum templi pretiosissimo marmore, decore multo. **7** Porro aurum erat probatissimum, de cuius laminis texit domum, et trabes ejus, et postes, et parietes, et ostia: et cælavit cherubim in parietibus. **8** Fecit quoque domum Sancti sanctorum: longitudinem juxta latitudinem domus cubitorum viginti: et latitudinem similiter viginti cubitorum: et laminis aureis texit eam, quasi talentis sexcentis. **9** Sed et clavos fecit aureos, ita ut singuli clavi siclos quinquagenos appendenter: cœnacula quoque textit auro. **10** Fecit etiam in domo Sancti sanctorum cherubim duos, opere statuario: et textit eos auro. **11** Alæ cherubim viginti cubitis extendeantur, ita ut una ala haberet cubitos quinque et tangeret parietem domus: et altera quinque cubitos habens, alam tangeret alterius cherub. **12** Similiter cherub alterius ala, quinque habebat cubitos, et tangebat parietem: et ala ejus altera quinque cubitorum, alam cherub alterius contingebat. **13** Igitur alæ utriusque cherubim expansæ erant et extendeantur per cubitos viginti: ipsi autem stabant erectis pedibus, et facies eorum erant versæ ad exteriorem domum. **14** Fecit quoque velum ex hyacinthro, purpura,occo, et byssῳ: et intexuit ei cherubim. **15** Ante fores etiam templi duas columnas, quæ triginta et quinque cubitos habebant altitudinis: porro capita

4 Fecit quoque altare æneum viginti cubitorum longitudinis, et viginti cubitorum latitudinis, et decem cubitorum altitudinis. **2** Mare etiam fusile decem cubitis a labio usque ad labium, rotundum per circuitum: quinque cubitos habebat altitudinis, et funiculus triginta cubitorum ambiebat gyrum ejus. **3** Similitudo quoque boum erat subter illud, et decem cubitis quædam extrinsecus cælaturæ, quasi duobus versibus alvum maris circuibant. Boves autem erant fusiles: **4** et ipsum mare super duodecim boves impositum erat, quorum tres respiebant ad aquilonem, et alii tres ad occidentem: porro tres alii meridiem, et tres qui reliqui erant, orientem, habentes mare superpositum: posteriora autem boum erant intrinsecus sub mari. **5** Porro vastitas ejus habebat mensuram palmi, et labium illius erat quasi labium calicis, vel repandi lili: capiebatque tria millia metretas. **6** Fecit quoque conchas decem: et posuit quinque a dextris, et quinque a sinistris, ut lavarent in eis omnia quæ in holocaustum oblaturi erant: porro in mari sacerdotes lavabantur. **7** Fecit autem et candelabra aurea decem secundum speciem qua jussa erant fieri: et posuit ea in templo, quinque a dextris, et quinque a sinistris. **8** Necnon et mensas decem: et posuit eas in templo, quinque a dextris, et quinque a sinistris: phialas quoque aureas centum. **9** Fecit etiam atrium sacerdotum, et basilicam grandem: et ostia in basilica, quæ textit ære. **10** Porro mare posuit in latere dextro contra orientem ad meridiem. **11** Fecit autem Hiram lebetes, et creagras, et phialas: et complevit omne opus regis in domo Dei: **12** hoc est, columnas duas, et epistylia, et capita, et quasi quedam retiacula, quæ capita tegerent super epistylia. **13** Malogranata quoque quadringenta, et retiacula duo ita ut bini ordines malogranatorum singulis retiaculis jungerentur, quæ protegerent epistylia, et capita columnarum. **14** Bases etiam fecit, et conchas, quas superposuit basibus: **15** mare unum, boves quoque duodecim sub mari, **16** et lebetes, et creagras, et phialas. Omnia vasa fecit Salomoni Hiram pater ejus in domo Domini ex ære mundissimo. **17** In regione Jordanis, fudit ea rex in argillosa terra inter Sochot et Saredatha. **18** Erat autem multitudo vasorum innumerabilis, ita ut ignoraretur pondus

æris. **19** Fecitque Salomon omnia vasa domus Dei, diversi generis musicorum concinentibus, et vocem et altare aureum, et mensas, et super eas panes in sublime tollentibus, longe sonitus audiebatur, propositionis: **20** candelabra quoque cum lucernis ita ut cum Dominum laudare coepissent et dicere: suis ut lucerent ante oraculum juxta ritum ex auro Confitemini Domino quoniam bonus, quoniam in purissimo: **21** et florentia quædam, et lucernas, æternum misericordia ejus: impleretur domus Dei et forcipes aureos: omnia de auro mundissimo nube, **14** nec possent sacerdotes stare et ministrare facta sunt. **22** Thymiateria quoque, et thuribula, propter caliginem. Compleverat enim gloria Domini et phialas, et mortariola ex auro purissimo. Et dominum Dei.

ostia cœlavit templi interioris, id est, in Sancta sanctorum: et ostia templi forinsecus aurea. Sicque completum est omne opus quod fecit Salomon in domo Domini.

5 Intulit igitur Salomon omnia quæ voverat

David pater suus: argentum, et aurum, et universa vasa posuit in thesauris domus Dei. **2** locutus est David patri meo, opere complevit, Post quæ congregavit majores natu Israël, et dicens: **5** A die qua eduxi populum meum de terra cunctos principes tribuum, et capita familiarium de filiis Israël in Jerusalem, ut adducerent arcam foederis Domini de civitate David, quæ est Sion. **3** Venerunt itaque ad regem omnes viri Israël in die solemni mensis septimi. **4** Cumque venissent cuncti seniorum Israël, portaverunt Levitæ arcam, **5** et intulerunt eam, et omnem paraturam tabernaculi. Porro vasa sanctuarii, quæ erant in tabernaculo, portaverunt sacerdotes cum Levitis. **6** Rex autem Salomon, et universus coetus Israël, et omnes qui fuerunt congregati ante arcam, immolabant arietes et boves absque ullo numero: tanta enim erat multitudo victimarum. **7** Et intulerunt sacerdotes arcam foederis Domini in locum suum, id est, ad oraculum templi, in Sancta sanctorum subter alas cherubim: **8** ita ut cherubim expanderent alas suas super locum in quo posita erat arca, et ipsam arcam tegerent cum vectibus suis. **9** Vectum autem quibus portabatur arca, quia paululum longiores erant, capita parebant ante oraculum: si vero quis paululum fuisset extrinsecus, eos videre non poterat. Fuit itaque arca ibi usque in præsentem diem. **10** Nihilque erat aliud in arca, nisi duæ tabulæ quas posuerat Moyses in Horeb, quando legem dedit Dominus filiis Israël egredientibus ex Ægypto. **11** Egressis autem sacerdotibus de sanctuario (omnes enim sacerdotes qui ibi potuerant inveniri, sanctificati sunt: nec adhuc in illo tempore vices et ministeriorum ordo inter eos divisus erat), **12** tam Levitæ quam cantores, id est, et qui sub Asaph erant, et qui sub Eman, et qui sub Idithun,

6 Tunc Salomon ait: Dominus pollicitus est ut habitaret in caligine: **2** ego autem ædificavi domum nomini ejus, ut habitaret ibi in perpetuum. **3** Et convertit rex faciem suam, et benedixit universæ multitudini Israël (nam omnis turba stabat intenta), et ait: **4** Benedictus Dominus Deus Israël, qui quod locutus est David patri meo, opere complevit, **5** A die qua eduxi populum meum de terra Ægypti, non elegi civitatem de cunctis tribubus Israël ut ædificaretur in ea domus nomini meo, neque elegi quemquam alium virum ut esset dux in populo Israël: **6** sed elegi Jerusalem ut sit nomen meum in ea, et elegi David ut constituerem eum super populum meum Israël. **7** Cumque fuisset voluntatis David patris mei ut ædificaret domum nomini Domini Dei Israël, **8** dixit Dominus ad eum: Quia hæc fuit voluntas tua, ut ædificares domum nomini meo, bene quidem fecisti hujuscemodi habere voluntatem: **9** sed non tu ædificabis domum: verum filius tuus, qui egredietur de lumbis tuis, ipse ædificabit domum nomini meo. **10** Complevit ergo Dominus sermonem suum quem locutus fuerat: et ego surrexi pro David patre meo, et sedi super thronum Israël, sicut locutus est Dominus: et ædificavi domum nomini Domini Dei Israël. **11** Et posui in ea arcam in qua est pactum Domini quod pepigit cum filiis Israël. **12** Stetit ergo coram altari Domini ex adverso universæ multitudinis Israël, et extendit manus suas. **13** Siquidem fecerat Salomon basim æneam, et posuerat eam in medio basilicæ, habentem quinque cubitos longitudinis, et quinque cubitos latitudinis, et tres cubitos altitudinis: stetitque super eam, et deinceps flexis genibus contra universam multitudinem Israël, et sanctuari (omnes enim sacerdotes qui ibi potuerant inveniri, sanctificati sunt: nec adhuc in illo tempore vices et ministeriorum ordo inter eos divisus erat), **12** tam Levitæ quam cantores, id est, et qui sub Asaph erant, et qui sub Eman, et qui sub Idithun,

præstitisti servo tuo David patri meo quæcumque filii et fratres eorum vestiti byssinis, cymbalis, locutus fueras ei: et quæ ore promiseras, opere et psalteriis, et citharis concrepabant, stantes ad complesti, sicut et præsens tempus probat. **16** orientalem plagam altaris: et cum eis sacerdotes Nunc ergo Domine Deus Israël, imple servo tuo centum viginti canentes tubis. **13** Igitur cunctis patri meo David quæcumque locutus es, dicens: pariter, et tubis, et voce, et cymbalis, et organis, et Non deficiet ex te vir coram me, qui sedeat super

thronum Israël: ita tamen si custodierint filii tui
vias suas, et ambulaverint in lege mea, sicut et
tu ambulasti coram me. **17** Et nunc Domine Deus
firmetur sermo tuus quem locutus es servo
tuo David. **18** Ergone credibile est ut habitet Deus
cum hominibus super terram? si cælum et cæli
cælorum non te capiunt, quanto magis domus ista
quam ædificavi? **19** Sed ad hoc tantum facta est, per viam in qua miseris eos, adorabunt te contra
ut respicias orationem servi tui, et obsecrationem
eius, Domine Deus meus, et audias preces quas
fundit famulus tuus coram te: **20** ut aperias oculos
tuos super domum istam diebus ac noctibus, super
locum in quo pollicitus es ut invocaretur nomen
tuum, **21** et exaudiens orationem quam servus tuus
orat in eo: et exaudias preces famuli tui, et populi
tui Israël. Quicumque oraverit in loco isto, exaudi
de habitaculo tuo, id est, de cælis, et propitiare.
22 Si peccaverit quispiam in proximum suum, et
jurare contra eum paratus venerit, seque maledicto
constrinxerit coram altari in domo ista: **23** tu audies
ut reddas iniquo viam suam in caput proprium, et
ulciscaris justum, retribuens ei secundum justitiam
suam. **24** Si superatus fuerit populus tuus Israël ab
inimicis (peccabunt enim tibi), et conversi egerint
poenitentiam, et obsecraverint nomen tuum, et
fuerint deprecati in loco isto, **25** tu exaudiens de peccatori:
cælo: et propitiare peccato populi tui Israël, et
peccata populi, et deprecati te fuerint in loco isto,
et confessi nomini tuo, et conversi a peccatis suis, cum
eos afflixeris, **27** exaudi de cælo, Domine, et dimitte
peccata servis tuis et populi tui Israël, et doce eos
viam bonam, per quam ingrediantur: et da pluviam
terræ quam dedisti populo tuo ad possidendum. **28**
Fames si orta fuerit in terra, et pestilentia, ærugo,
et aurugo, et locusta, et bruchus: et hostes, vastatis
regionibus, portas obsederint civitatis, omnisque
plaga et infirmitas presserit: **29** si quis de populo
tuo Israël fuerit deprecatus, cognoscens plagam
et infirmitatem suam, et expanderit manus suas
in domo hac, **30** tu exaudiens de cælo, de sublimi
scilicet habitaculo tuo: et propitiare, et redde
unicuique secundum vias suas, quas nosti eum
habere in corde suo (tu enim solus nosti corda
filiorum hominum): **31** ut timeant te, et ambulent
in viis tuis cunctis diebus quibus vivunt super
faciem terræ quam dedisti patribus nostris. **32**
Externum quoque, qui non est de populo tuo Israël,
si venerit de terra longinqua propter nomen tuum
magnum, et propter manum tuam robustam, et
brachium tuum extentum, et adoraverit in loco
istio, **33** tu exaudiens de cælo firmissimo habitaculo
tuo, et facies cuncta pro quibus invocaverit te ille
peregrinus: ut sciant omnes populi terræ nomen
Israël, cognoscant quia nomen tuum invocatum est super
domum hanc quam ædificavi. **34** Si egressus fuerit
populus tuus ad bellum contra adversarios suos
quam ædificavi nomini tuo, **35** tu exaudiens de
cælo preces eorum, et obsecrationem: et ulciscaris.
36 Si autem peccaverint tibi (neque enim est
homo qui non peccet), et iratus fueris eis, et
tradideris hostibus, et captivos duxerint eos in
terram longinquam, vel certe quæ juxta est, **37** et
conversi in corde suo in terra ad quam captivi ducti
fuerant, egerint poenitentiam, et deprecati te fuerint
in terra captivitatis suæ, dicentes: Peccavimus:
inique fecimus, injuste egimus: **38** et reversi fuerint
ad te in toto corde suo, et in tota anima sua, in terra
captivitatis suæ ad quam ducti sunt, adorabunt
te contra viam terræ suæ, quam dedisti patribus
eorum, et urbis quam elegisti, et domus quam
suam. **39** tu exaudiens de cælo, hoc
ædificavi nomini tuo: **40** tu es enim Deus meus: aperiantur,
cælo: et propitiare peccato populi tui Israël, et
peccata populi, et deprecati te fuerint in loco isto.
41 Nunc igitur
consurge, Domine Deus, in requiem tuam, tu et
arca fortitudinis tuae: sacerdotes tui, Domine Deus,
induantur salutem, et sancti tui lætentur in bonis.
42 Domine Deus, ne averteris faciem christi tui:
memento misericordiarum David servi tui.

1

Ii Paralipomenon

misericordia ejus, hymnos David canentes per manus suas: porro sacerdotes caneabant tubis ante alienos, et adoraverunt eos, et coluerunt: idcirco venerunt super eos universa hæc mala.

eos, cunctusque Israël stabat. **7** Sanctificavit quoque Salomon medium atrii ante templum Domini: obtulerat enim ibi holocausta et adipes pacificorum: quia altare æneum quod fecerat, non poterat sustinere holocausta et sacrificia et adipes. **8** Fecit ergo Salomon solemnitatem in tempore illo septem diebus, et omnis Israël cum eo, ecclesia magna valde, ab introitu Emath usque ad torrentem Ægypti. **9** Fecitque die octavo collectam, eo quod dedicasset altare septem diebus, et solemnitatem celebrasset diebus septem. **10** Igitur in die vigesimo tertio mensis septimi, dimisit populos ad tabernacula sua, lætantes atque gaudentes super bono quod fecerat Dominus Davidi, et Salomonis, et Israëli populo suo. **11** Complevitque Salomon domum Domini, et domum regis, et omnia quæ disposuerat in corde suo ut faceret in domo Domini, et in domo sua, et prosperatus est. **12** Apparuit autem ei Dominus nocte, et ait: Audivi orationem tuam, et elegi locum istum mihi in domum sacrificii. **13** Si clausero cælum, et pluvia non fluxerit, et mandavero et præcepero locustæ ut devoret terram, et misero pestilentiam in populum meum: **14** conversus autem populus meus, super quos invocatum est nomen meum, deprecatus me fuerit, et exquisierit faciem meam, et egerit poenitentiam a viis suis pessimis: et ego exaudiām de cælo, et propitiū ero peccatis eorum, et sanabo terram eorum. **15** Oculi quoque mei erunt aperti, et aures meæ erectæ ad orationem ejus, qui in loco isto oraverit. **16** Elegi enim, et sanctificavi locum istum, ut sit nomen meum ibi in sempiternum, et permaneant oculi mei et cor meum ibi cunctis diebus. **17** Tu quoque si ambulaveris coram me, sicut ambulaverit David pater tuus, et feceris juxta omnia quæ præcepī tibi, et justitias meas judiciaque servaveris: **18** suscitabo thronum regni tui, sicut pollicitus sum David patri tuo, dicens: Non auferetur de stirpe tua vir qui sit princeps in Israël. **19** Si autem aversi fueritis, et dereliqueritis justitias meas, et præcepta mea quæ proposui vobis, et abeuntes servieritis diis alienis, et adoraveritis eos, **20** evellam vos de terra mea quam dedi vobis: et domum hanc, quam sanctificavi nomini meo, projiciam a facie mea, et tradam eam in parabolam, et in exemplum cunctis populis. **21** Et domus ista erit in proverbium universis transeuntibus, et dicent stupentes: Quare fecit Dominus sic terræ huic, et domui huic? **22** Respondebuntque: Quia dereliquerunt Dominum Deum patrum suorum, qui eduxit eos de terra Ægypti, et apprehenderunt deos

8 Expletis autem viginti annis postquam ædificavit Salomon domum Domini et domum suam, **2** civitates quas dederat Hiram Salomonis, ædificavit, et habitare ibi fecit filios Israël. **3** Abiit quoque in Emath Suba, et obtinuit eam. **4** Et ædificavit Palmyram in deserto, et alias civitates munitissimas ædificavit in Emath. **5** Extraxitque Bethoron superiorem, et Bethoron inferiorem, civitates muratas habentes portas et vectes et seras: **6** Balaath etiam et omnes urbes firmissimas quæ fuerunt Salomonis, cunctasque urbes quadrigarum, et urbes equitum. Omnia quæcumque voluit Salomon atque dispositus, ædificavit in Jerusalem, et in Libano, et in universa terra potestatis suæ. **7** Omnem populum qui derelictus fuerat de Hethæis, et Amorrhæis, et Pherezæis, et Hevæis, et Jebusæis, qui non erant de stirpe Israël, **8** de filiis eorum, et de posteris, quos non interfecerant filii Israël, subjugavit Salomon in tributarios, usque in diem hanc. **9** Porro de filiis Israël non posuit ut servirent operibus regis: ipsi enim erant viri bellatores, et duces primi, et principes quadrigarum et equitum ejus. **10** Omnes autem principes exercitus regis Salomonis fuerunt ducenti quinquaginta, qui erudiebant populum. **11** Filiam vero Pharaonis transtulit de civitate David in domum quam ædificaverat ei. Dixit enim rex: Non habitabit uxor mea in domo David regis Israël, eo quod sanctificata sit: quia ingressa est in eam arca Domini. **12** Tunc obtulit Salomon holocausta Domino super altare Domini, quod extruxerat ante porticum, **13** ut per singulos dies offerretur in eo juxta præceptum Moysi in sabbatis et in calendis, et in festis diebus, ter per annum, id est, in solemnitate azymorum, et in solemnitate hebdomadarum, et in solemnitate tabernaculorum. **14** Et constituit juxta dispositionem David patris sui officia sacerdotum in ministeriis suis, et Levitas in ordine suo, ut laudarent et ministrarent coram sacerdotibus juxta ritum uniuscujusque diei, et janitores in divisionibus suis per portam et portam: sic enim præceperat David homo Dei. **15** Nec prætergressi sunt de mandatis regis tam sacerdotes quam Levitæ, ex omnibus quæ præceperat, et in custodiis thesaurorum. **16** Omnes impensas præparatas habuit Salomon ex eo die quo fundavit domum Domini usque in diem quo perfecit eam. **17** Tunc abiit Salomon in Asiongaber, et in Ailath ad oram maris Rubri, quæ est in terra Edom. **18** Misit autem ei Hiram per manus servorum suorum naves, et nautas gnaros maris, et abierunt cum servis

Salomonis in Ophir, tuleruntque inde quadringenta singula scuta: posuitque ea rex in armentario, quinquaginta talenta auri, et attulerunt ad regem quod erat consitum nemore. **17** Fecit quoque rex solium eburneum grande, et vestivit illud auro mundissimo. **18** Sex quoque gradus, quibus ascendebatur ad solium, et scabellum aureum, et brachiola duo altrinsecus, et duos leones stantes juxta brachiola, **19** sed et alios duodecim leunculos stantes super sex gradus ex utraque parte: non fuit tale solium in universis regnis. **20** Omnia quoque vasa convivii regis erant aurea, et vasa domus saltus Libani ex auro purissimo. Argentum enim in diebus illis pro nihilo reputabatur. **21** Siquidem naves regis ibant in Tharsis cum servis Hiram, semel in annis tribus: et deferebant inde aurum, et argentum, et ebur, et simias, et pavos. **22** Magnificatus est igitur Salomon super omnes reges terræ præ divitiis et gloria. **23** Omnesque reges terrarum desiderabant videre faciem Salomonis, ut audirent sapientiam quam dederat Deus in corde ejus: **24** et deferebant ei munera, vasa argentea et aurea, et vestes, et arma, et aromata, equos, et mulos, per singulos annos. **25** Habuit quoque Salomon quadraginta millia equorum in stabulis, et curruum equitumque duodecim millia: constituitque eos in urbibus quadrigarum, et ubi erat rex in Jerusalem. **26** Exercuit etiam potestatem super cunctos reges a flumine Euphrate usque ad terram Philistinorum, et usque ad terminos Ægypti. **27** Tantamque copiam præbuit argenti in Jerusalem quasi lapidum: et cedrorum tantam multitudinem velut sycomororum quæ gignuntur in campestribus. **28** Adducebantur autem ei equi de Ægypto, cunctisque regionibus. **29** Reliqua autem operum Salomonis priorum et novissimorum scripta sunt in verbis Nathan prophetæ, et in libris Ahiæ Silonitis, in visione quoque Addo videntis contra Jeroboam filium Nabat. **30** Regnavit autem Salomon in Jerusalem super omnem Israël quadraginta annis. **31** Dormivitque cum patribus suis, et sepelierunt eum in civitate David: regnavitque Roboam filius ejus pro eo.

9 Regina quoque Saba, cum audisset famam Salomonis, venit ut tentaret eum in ænigmatibus in Jerusalem, cum magnis opibus et camelis, qui portabant aromata, et auri plurimum, gemmasque pretiosas. Cumque venisset ad Salomonem, locuta est ei quæcumque erant in corde suo. **2** Et exposuit ei Salomon omnia quæ proposuerat: nec quidquam fuit, quod non perspicuum ei fecerit. **3** Quæ postquam vidit, sapientiam scilicet Salomonis, et domum quam ædificaverat, **4** necnon et cibaria mensæ ejus, et habitacula servorum, et officia ministrorum ejus, et vestimenta eorum, pincernas quoque et vestes eorum, et victimas quas immolabat in domo Domini: non erat præ stupore ultra in ea spiritus. **5** Dixitque ad regem: Verus est sermo quem audieram in terra mea de virtutibus et sapientia tua. **6** Non credebam narrantibus donec ipsa venissem, et vidissent oculi mei, et probassem vix medietatem sapientiae tuæ mihi fuisse narratam: vicisti famam virtutibus tuis. **7** Beati viri tui, et beati servi tui, qui assistunt coram te omni tempore, et audiunt sapientiam tuam. **8** Sit Dominus Deus tuus benedictus, qui voluit te ordinare super thronum suum, regem Domini Dei tui. Quia diligit Deus Israël, et vult servare eum in æternum, idcirco posuit te super eum regem ut facias judicia atque justitiam. **9** Dedit autem regi centum viginti talenta auri, et aromata multa nimis, et gemmas pretiosissimas: non fuerunt aromata talia, ut hæc quæ dedit regina Saba regi Salomoni. **10** Sed et servi Hiram cum servis Salomonis attulerunt aurum de Ophir, et ligna thyina, et gemmas pretiosissimas: **11** de quibus fecit rex, de lignis scilicet thyinis, gradus in domo Domini, et in domo regia, citharas quoque, et psalteria cantoribus: numquam visa sunt in terra Iuda ligna talia. **12** Rex autem Salomon dedit reginæ Saba cuncta quæ voluit, et quæ postulavit, et multo plura quam attulerat ad eum: quæ reversa abiit in terram suam cum servis suis. **13** Erat autem pondus auri quod afferebatur Salomon per singulos annos, sexcenta sexaginta sex talenta auri, **14** excepta ea summa quam legati diversarum gentium et negotiatores afferre consueverant, omnesque reges Arabiæ, et satrapæ terrarum, qui comportabant aurum et argentum Salomoni. **15** Israël: et locuti sunt ad Roboam, dicentes: **4** Pater Fecit igitur rex Salomon ducentas hastas aureas de summa sexcentorum aureorum, qui in singulis hastis expendebantur: **16** trecenta quoque scuta paululum de onere subleva, ut serviamus tibi. **5** aurea trecentorum aureorum, quibus tegebantur Qui ait: Post tres dies revertimini ad me. Cumque

abiisset populus, **6** init consilium cum senibus qui reversi sunt, nec perrexerunt contra Jeroboam. **5** steterant coram patre ejus Salomone dum adhuc Habitavit autem Roboam in Jerusalem, et aedificavit viveret, dicens: Quid datis consilii ut respondeam civitates muratas in Juda. **6** Exstruxitque Bethlehem, populo? **7** Qui dixerunt ei: Si placueris populo et Etam, et Thecue, **7** Bethsur quoque, et Socho, et huic, et leniveris eos verbis clementibus, servient Odollam, **8** necnon et Geth, et Maresa, et Ziph, **9** sed tibi omni tempore. **8** At ille reliquit consilium et Aduram, et Lachis, et Azeca, **10** Saraa quoque, et senum, et cum juvenibus tractare coepit, qui cum Ajalon, et Hebron, quae erant in Juda et Benjamin, eo nutriti fuerant, et erant in comitatu illius. **9** civitates munitissimas. **11** Cumque clausisset eas Dixitque ad eos: Quid vobis videtur? vel respondere muris, posuit in eis principes, ciborumque horrea, quid debo populo huic, qui dixit mihi: Subleva hoc est, olei, et vini. **12** Sed et in singulis urbibus fecit jugum quod imposuit nobis pater tuus? **10** At armamentarium scutorum et hastarum, firmavitque illi responderunt ut juvenes, et nutriti cum eo in eas summa diligentia, et imperavit super Judam deliciis, atque dixerunt: Sic loqueris populo qui et Benjamin. **13** Sacerdotes autem et Levitae qui dixit tibi: Pater tuus aggravavit jugum nostrum, erant in universo Israël, venerunt ad eum de tu subleva: et sic respondebis ei: Minimus digitus cunctis sedibus suis, **14** relinquentes suburbana meus grossior est lumbis patris mei. **11** Pater et possessiones suas, et transeuntes ad Judam et meus imposuit vobis grave jugum, et ego majus Jerusalem: eo quod abjecisset eos Jeroboam et pondus apponam; pater meus cecidit vos flagellis, posteri ejus, ne sacerdotio Domini fungerentur. ego vero caedam vos scorpionibus. **12** Venit ergo **15** Qui constituit sibi sacerdotes excelsorum, et Jeroboam et universus populus ad Roboam die dæmoniorum, vitulorumque quos fecerat. **16** Sed et tertio, sicut præceperat eis. **13** Responditque rex de cunctis tribubus Israël, quicumque dederant cor dura, derelicto consilio seniorum: **14** locutusque suum ut quærerent Dominum Deum Israël, venerunt est juxta juvenum voluntatem: Pater meus grave in Jerusalem ad immolandum victimas suas coram vobis imposuit jugum, quod ego gravius faciam; Domino Deo patrum suorum. **17** Et roboraverunt pater meus cecidit vos flagellis, ego vero caedam vos regnum Juda, et confirmaverunt Roboam filium scorpionibus. **15** Et non acquievit populi precibus: Salomonis per tres annos: ambulaverunt enim erat enim voluntatis Dei ut compleretur sermo ejus in viis David et Salomonis, annis tantum tribus. quem locutus fuerat per manum Ahiæ Silonitis **18** Duxit autem Roboam uxorem Mahalath filiam ad Jeroboam filium Nabat. **16** Populus autem Jerimoth filii David: Abihail quoque filiam Eliab filii universus rege duriora dicente, sic locutus est ad Isai, **19** quae peperit ei filios Jehus, et Somoriam, eum: Non est nobis pars in David, neque hæreditas et Zoom. **20** Post hanc quoque accepit Maacha in filio Isai. Reverttere in tabernacula tua, Israël; tu filiam Absalom, quae peperit ei Abia, et Ethai, autem pasce domum tuam David. Et abiit Israël in et Ziza, et Salomith. **21** Amavit autem Roboam tabernacula sua. **17** Super filios autem Israël qui Maacha filiam Absalom super omnes uxores suas et habitabant in civitatibus Juda, regnavit Roboam. **18** concubinas: nam uxores decem et octo duxerat, Misitque rex Roboam Aduram, qui præerat tributis, concubinas autem sexaginta: et genuit viginti octo et lapidaverunt eum filii Israël, et mortuus est: filios, et sexaginta filias. **22** Constituit vero in capite porro rex Roboam currum festinavit ascendere, et Abiam filium Maacha ducem super omnes fratres fugit in Jerusalem. **19** Recessitque Israël a domo suos: ipsum enim regem facere cogitabat, **23** quia plurimas, et multas petivit uxores.

11 Venit autem Roboam in Jerusalem, et convocavit universam domum Juda et Benjamin, centum octoginta millia electorum atque bellantium, ut dimicaret contra Israël, et converteret ad se regnum suum. **2** Factusque est sermo Domini ad Semeiam hominem Dei, dicens: **3** Loquere ad Roboam filium Salomonis regem in Juda, et ad universum Israël, qui est in Juda et Benjamin: **4** Hæc dicit Dominus: Non ascendetis, neque pugnabis contra fratres vestros: revertatur nec erat numerus vulgi quod venerat cum eo unusquisque in dominum suam, quia mea hoc gestum ex Ægypto, Libyes scilicet, et Troglodytæ, et est voluntate. Qui cum audissent sermonem Domini,

12 Cumque roboratum fuisset regnum Roboam et confortatum, dereliquit legem Domini, et omnis Israël cum eo. **2** Anno autem quinto regni Roboam, ascendit Sesac rex Ægypti in Jerusalem (quia peccaverant Domino) **3** cum mille ducentis curribus, et sexaginta millibus equitum: nec erat numerus vulgi quod venerat cum eo unusquisque in dominum suam, quia mea hoc gestum ex Ægypto, Libyes scilicet, et Troglodytæ, et Æthiopes. **4** Cepitque civitates munitissimas in

Juda, et venit usque in Jerusalem. **5** Semeias autem propheta ingressus est ad Roboam, et principes contra dominum suum. **7** Congregatique sunt ad Juda qui congregati fuerant in Jerusalem, fugientes eum viri vanissimi, et filii Belial, et prævaluuerunt Sesac: dixitque ad eos: Hæc dicit Dominus: Vos contra Roboam filium Salomonis: porro Roboam reliquistis me, et ego reliqui vos in manu Sesac. **6** erat rudis, et corde pavido, nec potuit resistere eis. Conternatique principes Israël et rex, dixerunt: **8** Nunc ergo vos dicitis quod resistere possitis regno Justus est Dominus. **7** Cumque vidisset Dominus Domini, quod possidet per filios David, habetisque quod humiliati essent, factus est sermo Domini grandem populi multitudinem, atque vitulos aureos ad Semeiam, dicens: Quia humiliati sunt, non quos fecit vobis Jeroboam in deos. **9** Et ejecistis disperdam eos, daboque eis pauxillum auxilii, sacerdotes Domini, filios Aaron, atque Levitas, et non stillabit furor meus super Jerusalem per et fecistis vobis sacerdotes sicut omnes populi manum Sesac. **8** Verumtamen servient ei, ut terrarum: quicumque venerit, et initiaerit manum sciant distantiam servitutis meæ, et servitutis regni suam in tauro de bobus, et in arietibus septem, terrarum. **9** Recessit itaque Sesac rex Ægypti ab fit sacerdos eorum qui non sunt dii. **10** Noster Jerusalem, sublatis thesauris domus Domini et autem Dominus, Deus est, quem non relinquimus, domus regis: omniaque secum tulit, et clypeos sacerdotesque ministrant Domino, de filiis Aaron, aureos quos fecerat Salomon: **10** pro quibus fecit rex et Levitæ sunt in ordine suo: **11** holocausta quoque æneos, et tradidit illos principibus scutariorum, qui offerunt Domino per singulos dies mane et vespere, custodiebant vestibulum palatii. **11** Cumque introiret et thymama juxta legis præcepta confectum, et rex domum Domini, veniebant scutarii et tollebant proponuntur panes in mensa mundissima, estque eos, iterumque referebant eos ad armamentarium apud nos candelabrum aureum, et lucernæ ejus, suum. **12** Verumtamen quia humiliati sunt, aversa ut accendantur semper ad vesperam: nos quippe est ab eis ira Domini, nec deleti sunt penitus: custodimus præcepta Domini Dei nostri, quem siquidem et in Juda inventa sunt opera bona. **13** vos reliquistis. **12** Ergo in exercitu nostro dux Confortatus est ergo rex Roboam in Jerusalem, atque Deus est, et sacerdotes ejus, qui clangunt tubis, regnavit: quadraginta autem et unius anni erat et resonant contra vos: filii Israël, nolite pugnare cum regnare cœpisset, et decem et septem annis contra Dominum Deum patrum vestrorum, quia non regnavit in Jerusalem, urbe quam elegit Dominus ut vobis expedit. **13** Hæc illo loquente, Jeroboam retro confirmaret nomen suum ibi, de cunctis tribubus moliebatur insidias. Cumque ex adverso hostium Israël: nomen autem matris ejus Naama Ammanitis. stare, ignorantem Judam suo ambiebat exercitu. **14** Fecit autem malum, et non præparavit cor suum ut quereret Dominum. **15** Opera vero Roboam prima et novissima scripta sunt in libris Semeiæ prophetæ, et Addo videntis, et diligenter exposita: et decem et septem annis aduersum se Roboam et Jeroboam pugnaveruntque aduersum se Roboam et Jeroboam ac sacerdotes tubis canere cœperunt. **15** Omnesque viri Juda vociferati sunt: et ecce illis clamantibus, perterritus Deus Jeroboam, et omnem Israël qui cunctis diebus. **16** Et dormivit Roboam cum patribus suis, sepultusque est in civitate David: et regnavit filii Israël Judam, et tradidit eos Deus in manu Abia filius ejus pro eo.

13 Anno octavodecimo regis Jeroboam, regnavit Abia super Judam. **2** Tribus annis regnavit in Jerusalem, nomenque matris ejus Michaia filia Uriel de Gabaa: et erat bellum inter Abiam et Roboam. **3** Cumque iniisset Abia certamen, et haberet bellicosissimos viros, et electorum quadringenta millia: Jeroboam instruxit econtra aciem octingenta millia virorum, qui et ipsi electi erant, et ad bella fortissimi. **4** Stetit ergo Abia super montem Semeron, qui erat in Ephraim, et ait: Audi, Jeroboam, et omnis Israël. **5** Num ignoratis quod Dominus Deus Israël dederit regnum David super Israël in sempiternum, ipsi et filii ejus in pactum salis? **6** Et surrexit Jeroboam filius

Nabat, servus Salomonis filii David, et rebellavit contra dominum suum. **7** Congregatique sunt ad Juda qui congregati fuerant in Jerusalem, fugientes eum viri vanissimi, et filii Belial, et prævaluuerunt Sesac: dixitque ad eos: Hæc dicit Dominus: Vos contra Roboam filium Salomonis: porro Roboam reliquistis me, et ego reliqui vos in manu Sesac. **6** erat rudis, et corde pavido, nec potuit resistere eis. Conternatique principes Israël et rex, dixerunt: **8** Nunc ergo vos dicitis quod resistere possitis regno Justus est Dominus. **7** Cumque vidisset Dominus Domini, quod possidet per filios David, habetisque quod humiliati essent, factus est sermo Domini grandem populi multitudinem, atque vitulos aureos ad Semeiam, dicens: Quia humiliati sunt, non quos fecit vobis Jeroboam in deos. **9** Et ejecistis disperdam eos, daboque eis pauxillum auxilii, sacerdotes Domini, filios Aaron, atque Levitas, et non stillabit furor meus super Jerusalem per et fecistis vobis sacerdotes sicut omnes populi manum Sesac. **8** Verumtamen servient ei, ut terrarum: quicumque venerit, et initiaerit manum sciant distantiam servitutis meæ, et servitutis regni suam in tauro de bobus, et in arietibus septem, terrarum. **9** Recessit itaque Sesac rex Ægypti ab fit sacerdos eorum qui non sunt dii. **10** Noster Jerusalem, sublatis thesauris domus Domini et autem Dominus, Deus est, quem non relinquimus, domus regis: omniaque secum tulit, et clypeos sacerdotesque ministrant Domino, de filiis Aaron, aureos quos fecerat Salomon: **10** pro quibus fecit rex et Levitæ sunt in ordine suo: **11** holocausta quoque æneos, et tradidit illos principibus scutariorum, qui offerunt Domino per singulos dies mane et vespere, custodiebant vestibulum palatii. **11** Cumque introiret et thymama juxta legis præcepta confectum, et rex domum Domini, veniebant scutarii et tollebant proponuntur panes in mensa mundissima, estque eos, iterumque referebant eos ad armamentarium apud nos candelabrum aureum, et lucernæ ejus, suum. **12** Verumtamen quia humiliati sunt, aversa ut accendantur semper ad vesperam: nos quippe est ab eis ira Domini, nec deleti sunt penitus: custodimus præcepta Domini Dei nostri, quem siquidem et in Juda inventa sunt opera bona. **13** vos reliquistis. **12** Ergo in exercitu nostro dux Confortatus est ergo rex Roboam in Jerusalem, atque Deus est, et sacerdotes ejus, qui clangunt tubis, regnavit: quadraginta autem et unius anni erat et resonant contra vos: filii Israël, nolite pugnare cum regnare cœpisset, et decem et septem annis contra Dominum Deum patrum vestrorum, quia non regnavit in Jerusalem, urbe quam elegit Dominus ut vobis expedit. **13** Hæc illo loquente, Jeroboam retro confirmaret nomen suum ibi, de cunctis tribubus moliebatur insidias. Cumque ex adverso hostium Israël: nomen autem matris ejus Naama Ammanitis. stare, ignorantem Judam suo ambiebat exercitu. **14** Fecit autem malum, et non præparavit cor suum ut quereret Dominum. **15** Opera vero Roboam prima et novissima scripta sunt in libris Semeiæ prophetæ, et Addo videntis, et diligenter exposita: et decem et septem annis aduersum se Roboam et Jeroboam ac sacerdotes tubis canere cœperunt. **15** Omnesque viri Juda vociferati sunt: et ecce illis clamantibus, perterritus Deus Jeroboam, et omnem Israël qui cunctis diebus. **16** Et dormivit Roboam cum patribus suis, sepultusque est in civitate David: et regnavit filii Israël Judam, et tradidit eos Deus in manu Abia filius ejus pro eo.

14 Dormivit autem Abia cum patribus suis, et lege. **4** Cumque reversi fuerint in angustia sua sepelierunt eum in civitate David: regnavitque ad Dominum Deum Israël, et quæsierint eum, Asa filius ejus pro eo, in cuius diebus quievit terra reperient eum. **5** In tempore illo, non erit pax annis decem. **2** Fecit autem Asa quod bonum et egredienti et ingredienti, sed terrores undique in placitum erat in conspectu Dei sui, et subvertit cunctis habitatoribus terrarum: **6** pugnavit enim altaria peregrini cultus, et excelsa. **3** Et confregit gens contra gentem, et civitas contra civitatem, statuas, lucosque succidit: **4** et præcepit Judæ quia Dominus conturbabit eos in omni angustia. **7** ut quæreret Dominum Deum patrum suorum, et Vos ergo confortamini, et non dissolvantur manus faceret legem, et universa mandata: **5** et abstulit vestræ: erit enim merces operi vestro. **8** Quod cum de cunctis urbibus Juda aras et fana, et regnavit in audiisset Asa, verba scilicet, et prophetiam Azariae pace. **6** Ædificavit quoque urbes munitas in Juda, filii Oded prophetæ, confortatus est, et abstulit quia quietus erat, et nulla temporibus ejus bella idola de omni terra Juda et de Benjamin, et ex surrexerant, pacem Domino largiente. **7** Dixit autem urbibus quas ceperat, montis Ephraim: et dedicavit Judæ: Ædificemus civitates istas, et vallemus muris, altare Domini quod erat ante porticum Domini. **9** et roboremus turribus, et portis, et seris, donec Congregavitque universum Judam et Benjamin, et a bellis quieta sunt omnia, eo quod quæsierimus advenas cum eis de Ephraim, et de Manasse, et de Dominum Deum patrum nostrorum, et dederit nobis Simeon: plures enim ad eum configuerant ex Israël, pacem per gyrum. Ædificaverunt igitur, et nullum videntes quod Dominus Deus illius esset cum eo. **10** in extruendo impedimentum fuit. **8** Habuit autem Cumque venissent in Jerusalem mense tertio, anno Asa in exercitu suo portantium scuta et hastas de decimoquinto regni Asa, **11** immolaverunt Domino Juda trecenta millia, de Benjamin vero scutariorum in die illa de manubiis et præda quam adduxerant, et sagittariorum ducenta octoginta millia: omnes boves septingentos, et arietes septem millia. **12** isti viri fortissimi. **9** Egressus est autem contra Et intravit ex more ad corroborandum foedus ut eos Zara Æthiops cum exercitu suo, decies centena quærerent Dominum Deum patrum suorum in toto millia, et curribus trecentis: et venit usque Maresa. corde, et in tota anima sua. **13** Si quis autem, inquit, **10** Porro Asa perrexit obviam ei, et instruxit aciem non quæsierit Dominum Deum Israël, moriatur, ad bellum in valle Sephata, quæ est juxta Maresa: **11** a minimo usque ad maximum, a viro usque ad et invocavit Dominum Deum, et ait: Domine, non est mulierem. **14** Juraveruntque Domino voce magna in apud te ulla distantia, utrum in paucis auxilieris, an jubilo, et in clangore tubæ, et in sonitu buccinarum, in pluribus. Adjuva nos, Domine Deus noster: in te **15** omnes qui erant in Juda, cum execratione: in enim, et in tuo nomine habentes fiduciam, venimus omni enim corde suo juraverunt, et in tota voluntate contra hanc multitudinem. Domine, Deus noster quæsierunt eum, et invenerunt: præstitutique eis tu es: non prævaleat contra te homo. **12** Exterruit Dominus requiem per circuitum. **16** Sed et Maacham itaque Dominus Æthiopes coram Asa et Juda: matrem Asa regis ex augusto depositus imperio, eo fugeruntque Æthiopes. **13** Et persecutus est eos Asa, quod fecisset in luce simulacrum Priapi: quod omne et populus qui cum eo erat, usque Gerara: et ruerunt contrivit, et in frustra comminuens combussit in Æthiopes usque ad internectionem, quia Domino torrente Cedron. **17** Excelsa autem derelicta sunt cædente contriti sunt, et exercitu illius præliante. in Israël: attamen cor Asa erat perfectum cunctis Tulerunt ergo spolia multa, **14** et percusserunt diebus ejus, **18** eaque quæ voverat pater suus, et civitates omnes per circuitum Geraræ: grandis ipse, intulit in domum Domini, argentum, et aurum, quippe cunctos terror invaserat: et diripuerunt vasorumque diversam supellectilem. **19** Bellum urbes, et multam prædam asportaverunt. **15** Sed vero non fuit usque ad trigesimum quintum annum et caulas ovium destruentes, tulerunt pecorum regni Asa. infinitam multitudinem, et camelorum: reversique sunt in Jerusalem.

15 Azarias autem filius Oded, facto in se spiritu Dei, **2** egressus est in occursum Asa, et dixit ei: Audite me, Asa, et omnis Juda et Benjamin: Dominus vobiscum, quia fuistis cum eo. Si quæsieritis eum, invenietis: si autem dereliqueritis eum, derelinquet vos. **3** Transibant autem multi dies in Israël absque Deo vero, et absque sacerdoce doctore, et absque

16 Anno autem trigesimo sexto regni ejus, ascendit Baasa rex Israël in Judam, et muro circumdabat Rama, ut nullus tute posset egredi et ingredi de regno Asa. **2** Protulit ergo Asa argentum et aurum de thesauris domus Domini, et de thesauris regis, misitque ad Benadad regem Syriæ, qui habitabat in Damasco, dicens: **3** Fœdus inter me et te est; pater quoque meus et pater tuus habuere concordiam: quam ob rem misi tibi

argentum et aurum, ut rupto foedere quod habes Zachariam, et Nathanaël, et Michæam, ut docerent cum Baasa rege Israël, facias eum a me recedere. **4** in civitatibus Juda: **8** et cum eis Levitas Semeiam, Quo comperto, Benadad misit principes exercituum et Nathaniam, et Zabadiam, Asaël quoque, et suorum ad urbes Israël: qui percutserunt Ahion, et Semiramoth, et Jonathan, Adoniamque et Thobiam, Dan, et Abelmaim, et universas urbes Nephthali et Thobadoniam Levitas, et cum eis Elisama, et muratas. **5** Quod cum audisset Baasa, desit ædificare Joran sacerdotes: **9** docebantque populum in Juda, Rama, et intermisit opus suum. **6** Porro Asa rex habentes librum legis Domini, et circuibant cunctas assumpsit universum Judam, et tulerunt lapides urbes Juda, atque erudiebant populum. **10** Itaque de Rama, et ligna quæ ædificationi præparaverat factus est pavor Domini super omnia regna terrarum Baasa, ædificavitque ex eis Gabaa et Maspera. **7** quæ erant per gyrum Juda, nec audebant bellare In tempore illo venit Hanani propheta ad Asa contra Josaphat. **11** Sed et Philisthæi Josaphat regem Juda, et dixit ei: Quia habuisti fiduciam in munera deferebant, et vectigal argenti: Arabes rege Syriæ, et non in Domino Deo tuo, idcirco quoque adducebant pecora, arietum septem millia evasit Syriæ regis exercitus de manu tua. **8** septingenta, et hircorum totidem. **12** Crevit ergo Nonne Æthiopes et Libyes multo plures erant Josaphat, et magnificatus est usque in sublime: quadrigis, et equitibus, et multitudine nimia, quos atque ædificavit in Juda domos ad instar turrium, cum Domino credidisses, tradidit in manu tua? urbesque muratas. **13** Et multa opera paravit in **9** Oculi enim Domini contemplantur universam urbibus Juda: viri quoque bellatores et robusti terram, et præbent fortitudinem his qui corde erant in Jerusalem, **14** quorum iste numerus per perfecto credunt in eum. Stulte igitur egisti, et domos atque familias singulorum: in Juda principes propter hoc ex præsenti tempore adversum te bella exercitus, Ednas dux, et cum eo robustissimi viri consurgent. **10** Iratusque Asa adversus videntem, trecenta millia. **15** Post hunc Johanan princeps, jussit eum mitti in nervum: valde quippe super et cum eo ducenta octoginta millia. **16** Post istum hoc fuerat indignatus: et interfecit de populo in quoque Amasias filius Zechri, consecratus Domino, tempore illo plurimos. **11** Opera autem Asa prima et cum eo ducenta millia virorum fortium. **17** Hunc et novissima scripta sunt in libro regum Juda et sequebatur robustus ad prælia Eliada, et cum eo Israël. **12** Ægrotavit etiam Asa anno trigesimo tenentium arcum et clypeum ducenta millia. **18** Post nono regni sui, dolore pedum vehementissimo, istum etiam Jozabad, et cum eo centum octoginta et nec in infirmitate sua quæsivit Dominum, millia expeditorum militum. **19** Hi omnes erant sed magis in medicorum arte confusis est. **13** ad manum regis, exceptis aliis quos posuerat in Dormivitque cum patribus suis, et mortuus est anno urbibus muratis in universo Juda.

quadragesimo primo regni sui. **14** Et sepelierunt eum in sepulchro suo quod foderat sibi in civitate David: posueruntque eum super lectum suum plenum aromatibus et unguentibus meretriciis, quæ erant pigmentariorum arte confecta, et combusserunt super eum ambitione nimia.

17 Regnavit autem Josaphat filius ejus pro eo, et invaluit contra Israël. **2** Constituitque militum numeros in cunctis urbibus Juda quæ erant vallatae muris. Præsidiaque dispositi in terra Juda, et in civitatibus Ephraim quas ceperat Asa pater ejus. **3** Et fuit Dominus cum Josaphat, quia ambulavit in viis David patris sui primis: et non speravit in Baalim, **4** sed in Deo patris sui: et perrexit in præceptis illius, et non juxta peccata Israël. **5** Confirmavitque Dominus regnum in manu ejus, et dedit omnis Juda munera Josaphat: factæque sunt ei infinitæ divitiae, et multa gloria. **6** Cumque sumpsisset cor ejus audaciam propter vias Domini, etiam excelsa et lucos de Juda abstulit. **7** Tertio autem anno regni sui misit de principibus suis Benhail, et Obdiam, et

18 Fuit ergo Josaphat dives et inclitus multum, et affinitate conjunctus est Achab. **2** Descenditque post annos ad eum in Samariam: ad cuius adventum mactavit Achab arietes et boves plurimos, ipsi, et populo qui venerat cum eo: persuasitusque illi ut ascenderet in Ramoth Galaad. **3** Dixitque Achab rex Israël ad Josaphat regem Juda: Veni mecum in Ramoth Galaad. Cui ille respondit: Ut ego, et tu: sicut populus tuus, sic et populus meus: tecumque erimus in bello. **4** Dixitque Josaphat ad regem Israël: Consule, obsecro, impræsentiarum sermonem Domini. **5** Congregavit igitur rex Israël prophetarum quadragesimos viros, et dixit ad eos: In Ramoth Galaad ad bellandum ire debemus, an quiescere? At illi: Ascende, inquiunt, et tradet Deus in manu regis. **6** Dixitque Josaphat: Numquid non est hic prophetes Domini, ut ab illo etiam requiramus? **7** Et ait rex Israël ad Josaphat: Est vir unus a quo possumus quærere Domini voluntatem: sed ego odi eum, quia non prophetat mihi bonum, sed malum omni tempore: est autem Michæas filius

Jemla. Dixitque Josaphat: Ne loquaris, rex, hoc modo. **8** Vocavit ergo rex Israël unum de eunuchis, pauxillum, donec revertar in pace. **27** Dixitque et dixit ei: Voca cito Michæam filium Jemla. **9** Michæas: Si reversus fueris in pace, non est locutus Porro rex Israël, et Josaphat rex Juda, uterque Dominus in me. Et ait: Audite, omnes populi. **28** sedebant in solio suo, vestiti cultu regio: sedebant Igitur ascenderunt rex Israël et Josaphat rex Juda in autem in area juxta portam Samariæ, omnesque prophetæ vaticinabantur coram eis. **10** Sedecias Mutabo habitum, et sic ad pugnam vadam: tu autem vero filius Chanaana fecit sibi cornua ferrea, et ait: induere vestibus tuis. Mutatoque rex Israël habitu, Hæc dicit Dominus: His ventilabis Syriam, donec conteras eam. **11** Omnesque prophetæ similiter prophetabant, atque dicebant: Ascende in Ramoth Galaad, et prosperaberis, et tradet eos Dominus in uno ore bona regi annuntiant: quæso ergo te ut et sermo tuus ab eis non dissentiat, loquarisque prospера. **13** Cui respondit Michæas: Vivit Dominus, qui quodcumque dixerit mihi Deus meus, hoc loquar. **14** Venit ergo ad regem. Cui rex ait: Michæa, jaceret, et percuteret regem Israël inter cervicem ire debemus in Ramoth Galaad ad bellandum, an quiescere? Cui ille respondit: Ascendite: cuncta enim prospera evenient, et tradentur hostes in manus vestras. **15** Dixitque rex: Iterum atque iterum te adjuro, ut mihi non loquaris, nisi quod verum est in nomine Domini. **16** At ille ait: Vidi universum Israël dispersum in montibus, sicut oves absque pastore: et dixit Dominus: Non habent isti dominos: revertatur unusquisque in domum suam in pace. **17** Et ait rex Israël ad Josaphat: Nonne dixi tibi quod non prophetaret iste mihi quidquam boni, sed ea quæ mala sunt? **18** At ille: Idcirco, ait, audite verbum Domini: vidi Dominum sedentem in solio suo, et omnem exercitum cæli assistantem ei a dextris et a sinistris. **19** Et dixit Dominus: Quis decipiet Achab regem Israël ut ascendat et corrut in Ramoth Galaad? Cumque diceret unus hoc modo, et alter alio, **20** processit spiritus, et stetit coram Domino, et ait: Ego decipiam eum. Cui Dominus: In quo, inquit, decipies? **21** At ille respondit: Egregiar, et ero spiritus mendax in ore omnium prophetarum ejus. Dixitque Dominus: Decipies, et prævalebis: egredere, et fac ita. **22** Nunc igitur, ecce Dominus dedit spiritum mendacii in ore omnium prophetarum tuorum, et Dominus locutus est de te mala. **23** Accessit autem Sedecias filius Chanaana, et percussit Michæam maxillam, et ait: Per quam viam transivit spiritus Domini a me, ut loqueretur tibi? **24** Dixitque Michæas: Tu ipse videbis in die illo, quando ingressus fueris cubiculum de cubiculo ut abscondaris. **25** Præcepit autem rex Israël, dicens: Tollite Michæam, et ducite eum ad Amon principem civitatis, et ad Joas filium Amelch. **26** Et dicetis: Hæc dicit rex: Mittite hunc in carcerem, et date ei panis modicum, et aquæ minimum aut contra maximum, nisi contra solum regem Israël. **31** Itaque cum vidissent principes manu regis. **12** Nuntius autem qui ierat ad vocandum Michæam, ait illi: En verba omnium prophetarum circumdederunt eum dimicantes: at ille clamavit ad Dominum, et auxiliatus est ei, atque avertit eos ab illo. **32** Cum enim vidissent duces equitatus quod non esset rex Israël, reliquerunt eum. **33** Accidit non esset rex Israël, reliquerunt eum. **34** Accidit quia autem ut unus e populo sagittam in incertum loquar. **14** Venit ergo ad regem. Cui rex ait: Michæa, jaceret, et percuteret regem Israël inter cervicem et scapulas. At ille aurigæ suo ait: Converte manum Et finita est pugna in die illo: porro rex Israël stabat in curru suo contra Syros usque ad vesperam, et mortuus est occidente sole.

19 Reversus est autem Josaphat rex Juda in domum suam pacifice in Jerusalem. **2** Cui occurrit Jehu filius Henani videns, et ait ad eum: Impio præbes auxilium, et his qui oderunt Dominum amicitia jungeris, et idcirco iram quidem Domini merebaris: **3** sed bona opera inventa sunt in te, eo quod abstuleris lucos de terra Juda, et præparaveris cor tuum ut requireres Dominum Deum patrum tuorum. **4** Habitavit ergo Josaphat in Jerusalem, rursumque egressus est ad populum de Bersabee usque ad montem Ephraim, et revocavit eos ad Dominum Deum patrum suorum. **5** Constituitque judices terræ in cunctis civitatibus Juda munitis per singula loca, **6** et præcipiens judicibus: Videte, ait, quid faciatis: non enim hominis exercetis judicium, sed Domini: et quodcumque judicaveritis, in vos redundabit. **7** Sit timor Domini vobiscum, et cum diligentia cuncta facite: non est enim apud Dominum Deum nostrum iniquitas, nec personarum acceptio, nec cupido munerum. **8** In Jerusalem quoque constituit Josaphat Levitas, et sacerdotes, et principes familiarum ex Israël, ut judicium et causam Domini judicarent habitatoribus ejus. **9** Præcepitque eis, dicens: Sic agetis in timore Domini fideliter et corde perfecto. **10** Omnem causam quæ venerit ad vos fratrum vestrorum, qui habitant in urbibus suis inter cognitionem et cognitionem, ubicumque quæstio est de lege, de mandato, de

cæremoniis, de justificationibus: ostendite eis, ut non peccent in Dominum, et ne veniat ira super vos et super fratres vestros: sic ergo agentes non peccabitis. **11** Amarias autem sacerdos et pontifex vester in his quæ ad Deum pertinent, præsidebit: porro Zabadias filius Ismahel, qui est dux in domo Juda, super ea opera erit quæ ad regis officium pertinent: habetisque magistros Levitas coram vobis. Confortamini, et agite diligenter, et erit Dominus vobiscum in bonis.

omnis Juda, et qui habitatis Jerusalem, et tu, rex Josaphat: hæc dicit Dominus vobis: Nolite timere, nec paveatis hanc multitudinem: non est enim invenietis illos in summitate torrentis qui est contra solitudinem Jeruel. **17** Non eritis vos qui dimicabitis, sed tantummodo confidenter state, et videbitis auxilium Domini super vos, o Juda et Jerusalem: nolite timere, nec paveatis: cras egrediemini contra eos, et Dominus erit vobiscum. **18** Josaphat ergo, et Juda, et omnes habitatores Jerusalem ceciderunt proni in terram coram Domino, et adoraverunt eum. **19** Porro Levitæ de filiis Caath et de filiis Core laudabant Dominum Deum Israël voce magna in excelsum. **20** Cumque mane surrexissent, egressi sunt per desertum Thecue: profectisque eis, stans Josaphat in medio eorum, dixit: Audite me, viri Juda, et omnes habitatores Jerusalem: credite in Domino Deo vestro, et securi eritis: credite prophetis ejus, et cuncta evenient prospéra. **21** Deditque consilium populo, et statuit cantores Domini ut laudarent eum in turmis suis, et antecederent exercitum, ac voce consona dicerent: Confitemini Domino quoniam in æternum misericordia ejus. **22** Cumque coepissent laudes canere, vertit Dominus insidias eorum in semetipsos, filiorum scilicet Ammon, et Moab, et montis Seir, qui egressi fuerant ut pugnarent contra Judam: et percussi sunt. **23** Namque filii Ammon et Moab consurrexerunt adversum habitatores montis Seir, ut interficerent et delerent eos: cumque hoc opere perpetrassent, etiam in semetipsos versi, mutuis concidere vulneribus. **24** Porro Juda, cum venisset ad speculam quæ respicit solitudinem, vidit procul omnem late regionem plenam cadaveribus, nec superesse quemquam qui necem potuisse evadere. **25** Venit ergo Josaphat, et omnis populus cum eo, ad detrahenda spolia mortuorum: inveneruntque inter cadavera variam supellecilem, vestes quoque, et vasa pretiosissima, et diripuerunt ita ut omnia portare non possent, nec per tres dies spolia auferre præ magnitudine. **26** Die autem quarto congregati sunt in Valle benedictionis: etenim quoniam ibi benedixerant Domino, vocaverunt locum illum Vallis benedictionis usque in præsentem diem. **27** Reversusque est omnis vir Juda, et habitatores Jerusalem, et Josaphat ante eos, in Jerusalem cum lætitia magna, eo quod dedisset eis Dominus gaudium de inimicis suis. **28** Ingressique sunt in Jerusalem cum psalteriis, et citharis, et tubis in domum Domini. **29** Irruit autem pavor Domini super universa regna terrarum cum audissent

20 Post hæc congregati sunt filii Moab et filii Ammon, et cum eis de Ammonitis, ad Josaphat, ut pugnarent contra eum. **2** Veneruntque nuntii, et indicaverunt Josaphat, dicentes: Venit contra te multitudo magna de his locis quæ trans mare sunt, et de Syria: et ecce consistunt in Asasonthamar, quæ est Engaddi. **3** Josaphat autem timore perterritus, totum se contulit ad rogandum Dominum, et prædicavit jejunium universo Juda. **4** Congregatusque est Judas ad deprecandum Dominum: sed et omnes de urbibus suis venerunt ad obsecrandum eum. **5** Cumque stetisset Josaphat in medio cœtu Juda et Jerusalem, in domo Domini ante atrium novum, **6** ait: Domine Deus patrum nostrorum, tu es Deus in cælo, et dominaris cunctis regnis gentium: in manu tua est fortitudo et potentia, nec quisquam tibi potest resistere. **7** Nonne tu, Deus noster, interfecisti omnes habitatores terræ hujus coram populo tuo Israël, et dedisti eam semini Abraham amici tui in sempiternum? **8** Habitaveruntque in ea, et exstruxerunt in illa sanctuarium nomini tuo, dicentes: **9** Si irruerint super nos mala, gladius judicii, pestilentia, et famæ, stabimus coram domo hac in conspectu tuo, in qua invocatum est nomen tuum: et clamabimus ad te in tribulationibus nostris, et exaudiens, salvosque facies. **10** Nunc igitur, ecce filii Ammon, et Moab, et mons Seir, per quos non concessisti Israël ut transirent quando egrediebantur de Ægypto, sed declinaverunt ab eis, et non interfecerunt illos, **11** e contrario agunt, et nituntur ejicere nos de possessione quam tradidisti nobis. **12** Deus noster, ergo non judicabis eos? in nobis quidem non est tanta fortitudo, ut possimus huic multitudini resistere, quæ irruit super nos. Sed cum ignoremus quid agere debeamus, hoc solum habemus residui, ut oculos nostros dirigamus ad te. **13** Omnis vero Juda stabat coram Domino cum parvulis, et uxoribus, et liberis suis. **14** Erat autem Jahziel filius Zachariæ filii Banaï filii Jehiel filii Mathaniæ, Levites de filiis Asaph, super quem factus est spiritus Domini, in medio turbæ, **15** et ait: Attende,

quod pugnasset Dominus contra inimicos Israël. **30** fecit habitatores Jerusalem, et prævaricari Judam. Quievitque regnum Josaphat, et præbuit ei Deus **12** Allatæ sunt autem ei litteræ ab Elia propheta, pacem per circuitum. **31** Regnavit igitur Josaphat in quibus scriptum erat: Hæc dicit Dominus Deus super Judam, et erat triginta quinque annorum David patris tui: Quoniam non ambulasti in viis cum regnare cœpisset: viginti autem et quinque Josaphat patris tui, et in viis Asa regis Juda, **13** annis regnavit in Jerusalem, et nomen matris ejus sed incessisti per iter regum Israël, et fornicari Azuba filia Selahi. **32** Et ambulavit in via patris fecisti Judam et habitatores Jerusalem, imitatus suis Asa, nec declinavit ab ea, faciens quæ placita fornicationem domus Achab, insuper et fratres erant coram Domino. **33** Verumtamen excelsa non tuos, domum patris tui, meliores te, occidisti: abstulit, et adhuc populus non direxerat cor suum **14** ecce Dominus percutiet te plaga magna cum ad Dominum Deum patrum suorum. **34** Reliqua populo tuo, et filiis, et uxoribus tuis, universaque autem gestorum Josaphat priorum et novissimorum substantia tua. **15** Tu autem ægrotabis pessimo scripta sunt in verbis Jehu filii Hanani, quæ digessit languore uteri tui, donec egrediantur vitalia tua in libros regum Israël. **35** Post hæc init amicitias paulatim per singulos dies. **16** Suscitavit ergo Josaphat rex Juda cum Ochozia rege Israël, cuius Dominus contra Joram spiritum Philistinorum, opera fuerunt impiissima. **36** Et particeps fuit ut et Arabum qui confines sunt Æthiopibus: **17** et facerent naves quæ irent in Tharsis: feceruntque ascenderunt in terram Juda, et vastaverunt eam, classem in Asiongaber. **37** Prophetavit autem Eliezer diripueruntque cunctam substantiam quæ inventa filius Dodau de Maresa ad Josaphat, dicens: Quia est in domo regis, insuper et filios ejus, et uxores: habuisti foedus cum Ochozia, percussit Dominus nec remansit ei filius, nisi Joachaz, qui minimus opera tua, contriteque sunt naves, nec potuerunt natu erat. **18** Et super hæc omnia percussit eum ire in Tharsis.

21 Dormivit autem Josaphat cum patribus suis, et sepultus est cum eis in civitate David: regnavitque Joram filius ejus pro eo. **2** Qui habuit fratres filios Josaphat, Azariam, et Jahiel, et Zachariam, et Azariam, et Michaël, et Saphatiam: omnes hi filii Josaphat regis Juda. **3** Deditque eis pater suus multa munera argenti et auri, et pensitationes, cum civitatibus munitissimis in Juda: regnum autem tradidit Joram, eo quod esset primogenitus. **4** Surrexit ergo Joram super regnum patris sui: cumque se confirmasset, occidit omnes fratres suos gladio, et quosdam de principibus Israël. **5** Triginta duorum annorum erat Joram cum regnare cœpisset, et octo annis regnavit in Jerusalem. **6** Ambulavitque in viis regum Israël, sicut egerat domus Achab: filia quippe Achab erat uxor ejus: et fecit malum in conspectu Domini. **7** Noluit autem Dominus disperdere domum David propter pactum quod inierat cum eo: et quia promiserat ut daret ei lucernam, et filiis ejus omni tempore. **8** In diebus illis rebellavit Edom, ne esset subditus Judæ, et constituit sibi regem. **9** Cumque transisset Joram cum principibus suis, et cuncto equitatu qui erat secum, surrexit nocte, et percussit Edom, qui se circumdederat, et omnes duces equitatus ejus. **10** Attamen rebellavit Edom, ne esset sub ditione Juda usque ad hanc diem: eo tempore et Lobna recessit ne esset sub manu illius. Dereliquerat enim Dominum Deum patrum suorum: **11** insuper et excelsa fabricatus est in urbibus Juda, et fornicari

Dominus alvi languore insanabili. **19** Cumque diei succederet dies, et temporum spatiæ volverentur, duorum annorum expletus est circulus: et sic longa consumptus tabe, ita ut egereret etiam viscera sua, languore pariter, et vita caruit. Mortuusque est in infirmitate pessima, et non fecit ei populus secundum morem combustionis exequias, sicut fecerat majoribus ejus. **20** Triginta duorum annorum fuit cum regnare cœpisset, et octo annis regnavit in Jerusalem. Ambulavitque non recte, et sepelierunt eum in civitate David, verumtamen non in sepulchro regum.

22 Constituerunt autem habitatores Jerusalem Ochoziam filium ejus minimum regem pro eo: omnes enim majores natu, qui ante eum fuerant, interfecerant latrones Arabum qui irruerant in castra: regnavitque Ochozias filius Joram regis Juda. **2** Quadraginta duorum annorum erat Ochozias cum regnare cœpisset, et uno anno regnavit in Jerusalem: et nomen matris ejus Athalia filia Amri. **3** Sed et ipse ingressus est per vias domus Achab: mater enim ejus impulit eum ut impie ageret. **4** Fecit Igitur malum in conspectu Domini, sicut domus Achab: ipsi enim fuerunt ei consiliarii post mortem patris sui, in interitum ejus: **5** ambulavitque in consiliis eorum. Et perrexit cum Joram filio Achab rege Israël in bellum contra Hazaël regem Syriæ in Ramoth Galaad: vulneraveruntque Syri Joram. **6** Qui reversus est ut curaretur in Jezrahel: multas enim plagas accepérat in supradicto certamine. Igitur Ochozias filius Joram rex Juda descendit ut inviseret

Joram filium Achab in Jezrahel ægrotantem. **7** erant: siquidem Jojada pontifex non dimiserat Voluntatis quippe fuit Dei adversus Ochoziam, ut abire turmas quæ sibi per singulas hebdomadas veniret ad Joram: et cum venisset, et egredetur succedere consueverant. **9** Deditque Jojada sacerdos cum eo adversum Jehu filium Namsi, quem unxit centurionibus lanceas, clypeosque et peltas regis Dominus ut deleret domum Achab. **8** Cum ergo David, quas consecraverat in domo Domini. **10** everteret Jehu domum Achab, invenit principes Constituitque omnem populum tenentium pugiones Juda, et filios fratum Ochoziæ, qui ministrabant a parte templi dextra, usque ad partem templi ei, et interfecit illos. **9** Ipsum quoque perquirens sinistram, coram altari et templo, per circuitum Ochoziam, comprehendit latitantem in Samaria: regis. **11** Et eduxerunt filium regis, et imposuerunt adductumque ad se, occidit: et sepelierunt eum, eo ei diadema et testimonium, dederuntque in manu quod esset filius Josaphat, qui quæsierat Dominum ejus tenendam legem, et constituerunt eum regem: in toto corde suo. Nec erat ultra spes aliqua ut de unxit quoque illum Jojada pontifex, et filii ejus: stirpe quis regnaret Ochoziæ: **10** siquidem Athalia imprecataque sunt ei, atque dixerunt: Vivat rex. mater ejus, videns quod mortuus esset filius suus, **12** Quod cum audisset Athalia, vocem scilicet surrexit, et interfecit omnem stirpem regiam domus currentium atque laudantium regem, ingressa Joram. **11** Porro Josabeth filia regis tulit Joas filium est ad populum in templum Domini. **13** Cumque Ochoziæ, et furata est eum de medio filiorum vidisset regem stantem super gradum in introitu, regis, cum interficerentur: absconditque eum cum et principes, turmasque circa eum, omnemque nutrice sua in cubiculo lectulorum: Josabeth autem, populum terræ gaudentem, atque clangentem tubis, quæ absconderat eum, erat filia regis Joram, uxor et diversi generis organis concinuentem, vocemque Jojadae pontificis, soror Ochoziæ: et idcirco Athalia laudantium, scidit vestimenta sua, et ait: Insidiæ, non interfecit eum. **12** Fuit ergo cum eis in domo insidiæ. **14** Egressus autem Jojada pontifex ad Dei absconditus sex annis, quibus regnavit Athalia centuriones et principes exercitus, dixit eis: Educite illam extra septa templi, et interficiatur foris gladio. Præcepitque sacerdos ne occideretur in domo Domini, **15** et imposuerunt cervicibus ejus manus: cumque intrasset portam equorum domus regis, interficerunt eam ibi. **16** Pepigit autem Jojada fœdus inter se, universumque populum, et regem, ut esset populus Domini. **17** Itaque ingressus est omnis populus domum Baal, et destruxerunt eam, et altaria ac simulacra illius confrengerunt: Mathan quoque sacerdotem Baal interficerunt ante aras. **18** Constituit autem Jojada præpositos in domo Domini sub manibus sacerdotum et Levitarum quos distribuit David in domo Domini, ut offerrent holocausta Domino, sicut scriptum est in lege Moysi, in gaudio et canticis, juxta dispositionem David. **19** Constituit quoque janitores in portis domus Domini, ut non ingredetur eam immundus in omni re. **20** Assumpsitque centuriones, et fortissimos viros, ac principes populi, et omne vulgus terræ, et fecerunt descendere regem de domo Domini, et introire per medium portæ superioris in domum regis, et collocaverunt eum in solio regali. **21** Lætatusque est omnis populus terræ, et urbs quievit: porro Athalia imperfecta est gladio.

23 Anno autem septimo, confortatus Jojada, assumpsit centuriones, Azariam videlicet filium Jeroham, et Ismahel filium Johanan, Azariam quoque filium Obed, et Maasiam filium Adaiae, et Elisaphat filium Zechri: et init cum eis foedus. **2** Qui circumeuntes Judam, congregaverunt Levitas de cunctis urbibus Juda, et principes familiarum Israël, veneruntque in Jerusalem. **3** Ininit ergo omnis multitudo pactum in domo Dei cum rege, dixitque ad eos Jojada: Ecce filius regis regnabit, sicut locutus est Dominus super filios David. **4** Iste est ergo sermo quem facietis: **5** tertia pars vestrum qui veniunt ad sabbatum, sacerdotum, et Levitarum, et janitorum erit in portis: tertia vero pars ad domum regis: et tertia ad portam quæ appellatur Fundamenti: omne vero reliquum vulgus sit in atriis domus Domini. **6** Nec quispiam aliis ingrediatur domum Domini, nisi sacerdotes, et qui ministrant de Levitis: ipsi tantummodo ingrediantur, quia sanctificati sunt: et omne reliquum vulgus observet custodias Domini. **7** Levitæ autem circumdenter regem, habentes singuli arma sua (et siquis alius ingressus fuerit templum, interficiatur), sintque cum rege et intrante et egrediente. **8** Fecerunt ergo Levitæ, et universus Juda, juxta omnia quæ præceperat Jojada pontifex: et assumpserunt singuli viros qui sub se erant, et veniebant per ordinem sabbati, cum his qui impleverant sabbatum et egressuri

24 Septem annorum erat Joas cum regnare cœpisset, et quadraginta annis regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus Sebia de Bersabee. **2** Fecitque quod bonum est coram Domino cunctis diebus Jojadæ sacerdotis. **3** Accepit autem ei Jojada

uxores duas, e quibus genuit filios et filias. **4** Post hoc peccatum. **19** Mittebatque eis prophetas ut quæ placuit Joas ut instauraret domum Domini. reverterentur ad Dominum, quos protestantes illi **5** Congregavitque sacerdotes et Levitas, et dixit audire noblebant. **20** Spiritus itaque Dei induit eis: Egregimini ad civitates Juda, et colligit de Zachariam filium Jojadæ sacerdotem, et stetit in universo Israël pecuniam ad sartatecta templi Dei conspectu populi, et dixit eis: Hæc dicit Dominus vestri per singulos annos, festinatoque hoc facite. Deus: Quare transgredimini præceptum Domini, Porro Levitæ egere negligentius. **6** Vocavitque quod vobis non proderit, et dereliquistis Dominum rex Jojadam principem, et dixit ei: Quare tibi non ut derelinqueret vos? **21** Qui congregati aduersus fuit curæ, ut cogeres Levitas inferre de Juda et de eum, miserunt lapides juxta regis imperium in Jerusalem pecuniam quæ constituta est a Moyse atrio domus Domini. **22** Et non est recordatus servo Domini, ut inferret eam omnis multitudo Joas rex misericordiæ quam fecerat Jojada pater Israël in tabernaculum testimonii? **7** Athalia enim illius secum, sed interfecit filium ejus. Qui cum impiissima, et filii ejus, destruxerunt domum Dei, moreretur, ait: Videat Dominus, et requirat. **23** et de universis quæ sanctificata fuerant in templo Cumque evolutus esset annus, ascendit contra eum Domini, ornaverunt fanum Baalim. **8** Præcepit exercitus Syriæ: venitque in Judam et Jerusalem, et ergo rex, et fecerunt arcum: posueruntque eam interfecit cunctos principes populi, atque universam juxta portam domus Domini forinsecus. **9** Et prædam miserunt regi in Damascum. **24** Et prædicatum est in Juda et Jerusalem ut deferrent certe cum permodicus venisset numerus Syrorum, singuli pretium Domino, quod constituit Moyses tradidit Dominus in manibus eorum infinitam servus Dei super omnem Israël in deserto. **10** multitudinem, eo quod dereliquerint Dominum Lætatique sunt cuncti principes, et omnis populus, Deum patrum suorum: in Joas quoque ignominiosa et ingressi contulerunt in arcum Domini, atque exercuere judicia. **25** Et abeentes dimiserunt eum miserunt ita ut impleretur. **11** Cumque tempus in languoribus magnis: surrexerunt autem contra eset ut deferrent arcum coram rege per manus eum servi sui in ultionem sanguinis filii Jojadæ Levitarum (videbant enim multam pecuniam), sacerdotis, et occiderunt eum in lectulo suo, et ingrediebatur scriba regis, et quem primus sacerdos mortuus est: sepelieruntque eum in civitate David, constituerat, effundebantque pecuniam quæ erat sed non in sepulchris regum. **26** Insidiati vero sunt in arca, porro arcum reportabant ad locum suum: ei Zabad filius Semaath Ammanitidis, et Jozabad sicque faciebant per singulos dies. Et congregata filius Semmarith Moabitidis. **27** Porro filii ejus, ac est infinita pecunia, **12** quam dederunt rex et Jojada summa pecunia quæ adunata fuerat sub eo, et his qui prærant operibus domus Domini: at illi instauratio domus Dei, scripta sunt diligentius in conducebant ex ea cæsores lapidum, et artifices libro regum: regnavit autem Amasias filius ejus pro operum singulorum ut instaurarent domum Domini: eo.

fabros quoque ferri et æris, ut quod cadere coepérat, fulciretur. **13** Egeruntque hi qui operabantur industrie, et obducebatur parietum cicatrix per manus eorum, ac suscitarunt domum Domini in statum pristinum, et firmiter eam stare fecerunt. **14** Cumque complessent omnia opera, detulerunt coram rege et Jojada reliquam partem pecunia: de qua facta sunt vasa templi in ministerium, et ad holocausta, phialæ quoque, et cetera vasa aurea et argentea: offerebant holocausta in domo Domini jugiter cunctis diebus Jojadæ. **15** Senuit autem Jojada plenus dierum, et mortuus est cum esset centum triginta annorum: **16** sepelieruntque eum in civitate David cum regibus, eo quod fecisset bonum cum Israël, et cum domo ejus. **17** Postquam autem obiit Jojada, ingressi sunt principes Juda, et adoraverunt regem: qui delinitus obsequiis eorum, acquievit eis. **18** Et dereliquerunt templum Domini Dei patrum suorum, servieruntque lucis et sculptilibus: et facta est ira contra Judam et Jerusalem propter

25 Viginti quinque annorum erat Amasias cum regnare coepisset, et viginti novem annis regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus Joadan de Jerusalem. **2** Fecitque bonum in conspectu Domini, verumtamen non in corde perfecto. **3** Cumque roboratum sibi videret imperium, jugulavit servos qui occiderant regem patrem suum, **4** sed filios eorum non interfecit, sicut scriptum est in libro legis Moysi, ubi præcepit Dominus, dicens: Non occidentur patres pro filiis, neque filii pro patribus suis, sed unusquisque in suo peccato morietur. **5** Congregavit igitur Amasias Judam, et constituit eos per familias, tribunosque et centuriones in universo Juda et Benjamin: et recensuit a viginti annis supra, invenitque trecenta millia juvenum qui egredierentur ad pugnam, et tenerent hastam et clypeum: **6** mercede quoque conduxit de Israël centum millia robustorum, centum talentis argenti. **7** Venit autem homo Dei ad illum, et ait: O rex, ne

egreditur tecum exercitus Israël: non est enim in domo Dei, et apud Obededom in thesauris Dominus cum Israël, et cunctis filiis Ephraim: **8** etiam domus regiae, necnon et filios obsidum, quod si putas in robore exercitus bella consistere, reduxit in Samariam. **25** Vixit autem Amasias filius superari te faciet Deus ab hostibus: Dei quippe est et Joas rex Juda, postquam mortuus est Joas filius adjuvare, et in fugam convertere. **9** Dixitque Amasias Joachaz rex Israël, quindecim annis. **26** Reliqua ad hominem Dei: Quid ergo fiet de centum talentis, autem sermonum Amasiae priorum et novissimorum quae dedi militibus Israël? Et respondit ei homo scripta sunt in libro regum Juda et Israël. **27** Qui Dei: Habet Dominus unde tibi dare possit multo postquam recessit a Domino, tetenderunt ei insidias his plura. **10** Separavit itaque Amasias exercitum in locum suum: at illi contra Judam vehementer in Jerusalem. Cumque fugisset in Lachis, miserunt, et interfecerunt eum ibi. **28** Reportantesque super equos, sepelierunt eum cum patribus suis in civitate irati, reversi sunt in regionem suam. **11** Porro David.

Amasias confidenter eduxit populum suum, et abiit in vallem Salinarum, percussitque filios Seir decem millia: **12** et alia decem millia virorum ceperunt filii Juda, et adduxerunt ad præruptum cujusdam petræ, præcipitaveruntque eos de summo in præceps: qui universi crepuerunt. **13** At ille exercitus quem remiserat Amasias ne secum iret ad prælium, diffusus est in civitatibus Juda, a Samaria usque ad Bethoron, et interfectis tribus millibus, diripiuit prædam magnam. **14** Amasias vero post cædem Idumæorum, et allatos deos filiorum Seir, statuit illos in deos sibi, et adorabat eos, et illis adolebat incensum. **15** Quam ob rem iratus Dominus contra Amasiam misit ad illum prophetam, qui diceret ei: Cur adorasti deos qui non liberaverunt populum suum de manu tua? **16** Cumque hæc ille loqueretur, respondit ei: Num consiliarius regis es? quiesce, ne interficiam te. Discedensque propheta: Scio, inquit, quod cogitaverit Deus occidere te quia fecisti hoc malum, et insuper non acquivisti consilio meo. **17** Igitur Amasias rex Juda inito pessimo consilio, misit ad Joas filium Joachaz filii Jehu regem Israël, dicens: Veni, videamus nos mutuo. **18** At ille remisit nuntios, dicens: Carduus qui est in Libano misit ad cedrum Libani, dicens: Da filiam tuam filio meo uxorem: et ecce bestiae quæ erant in silva Libani, transierunt, et conculcaverunt carduum. **19** Dixisti: Percussi Edom, et idcirco erigitur cor tuum in superbiam: sede in domo tua: cur malum adversum te provocas, ut cadas et tu, et Juda tecum? **20** Noluit audire Amasias, eo quod Domini esset voluntas ut traderetur in manus hostium propter deos Edom. **21** Ascendit igitur Joas rex Israël, et mutuos sibi præbuerre conspectus: Amasias autem rex Juda erat in Bethsames Juda: **22** corruitque Juda coram Israël, et fugit in tabernacula sua. **23** Porro Amasiam regem Juda, filium Joas filii Joachaz, cepit Joas rex Israël in Bethsames, et adduxit in Jerusalem: destruxitque murum ejus a porta Ephraim usque ad portam anguli quadringtonitis cubitis. **24** Omne quoque aurum et argentum, et universa vasa quæ repererat

scripta sunt in libro regum Juda et Israël. **27** Qui postquam recessit a Domino, tetenderunt ei insidias in Jerusalem. Cumque fugisset in Lachis, miserunt, et interfecerunt eum ibi. **28** Reportantesque super equos, sepelierunt eum cum patribus suis in civitate David. **26** Omnis autem populus Juda filium ejus Oziam, annorum sedecim, constituit regem pro Amasia patre suo. **2** Ipse ædificavit Ailath, et restituit eam ditioni Juda, postquam dormivit rex cum patribus suis. **3** Sedecim annorum erat Ozias cum regnare coepisset, et quinquaginta duobus annis regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus Jechelia de Jerusalem. **4** Fecitque quod erat rectum in oculis Domini, juxta omnia quæ fecerat Amasias pater ejus. **5** Et exquisivit Dominum in diebus Zachariae intelligentis et videntis Deum: cumque requireret Dominum, direxit eum in omnibus. **6** Denique egressus est, et pugnavit contra Philisthiim, et destruxit murum Geth, et murum Jabniæ, murumque Azoti: ædificavit quoque oppida in Azoto et in Philisthiim. **7** Et adjuvit eum Deus contra Philisthiim, et contra Arabes qui habitabant in Gurbaal, et contra Ammonitas. **8** Appendebantque Ammonitæ munera Oziæ: et divulgatum est nomen ejus usque ad introitum Ægypti propter crebras victorias. **9** Ædificavitque Ozias turres in Jerusalem super portam anguli, et super portam vallis, et reliquas in eodem muri latere, firmavitque eas. **10** Exstruxit etiam turres in solitudine, et effodit cisternas plurimas, eo quod haberet multa pecora tam in campestribus quam in eremi vastitate: vineas quoque habuit et vinitores, in montibus et in Carmelo: erat quippe homo agriculturæ deditus. **11** Fuit autem exercitus bellatorum ejus, qui procedebant ad prælia sub manu Jehiel scribæ, Maasiaeque doctoris, et sub manu Hananiæ, qui erat de ducibus regis. **12** Omnisque numerus principum per familias, virorum fortium duorum millium sexcentorum. **13** Et sub eis universus exercitus trecentorum et septem millium quingentorum, qui erant apti ad bella, et pro rege contra adversarios dimicabant. **14** Præparavit quoque eis Ozias, id est, cuncto exercitu, clypeos, et hastas, et galeas, et loricas, arcusque et fundas ad jacendos lapides. **15** Et fecit in Jerusalem diversi

generis machinas, quas in turribus collocavit et in angulis murorum, ut mitterent sagittas, et saxa grandia: egressumque est nomen ejus procul, eo quod auxiliaretur ei Dominus, et corroborasset illum. **16** Sed cum roboratus esset, elevatum est cor ejus in interitum suum, et neglexit Dominum Deum suum: ingressusque templum Domini, adolere voluit incensum super altare thymiamatis. **17** Statimque ingressus post eum Azarias sacerdos, et cum eo sacerdotes Domini octoginta, viri fortissimi, **18** restiterunt regi, atque dixerunt: Non est tui officii, Ozia, ut adoleas incensum Domino, sed sacerdotum, hoc est, filiorum Aaron, qui consecrati sunt ad hujuscemodi ministerium: egredere de sanctuario, ne contempseris: quia non reputabitur tibi in gloriam hoc a Domino Deo. **19** Iratusque Ozias, tenens in manu thuribulum ut adoleret incensum, minabatur sacerdotibus. Statimque orta est lepra in fronte ejus coram sacerdotibus, in domo Domini super altare thymiamatis. **20** Cumque respexisset eum Azarias pontifex, et omnes reliqui sacerdotes, viderunt lepram in fronte ejus, et festinato expulerunt eum. Sed et ipse perterritus, acceleravit egredi, eo quod sensisset illico plagam Domini. **21** Fuit igitur Ozias rex leprosus usque ad diem mortis suæ, et habitavit in domo separata plenus lepra, ob quam ejectus fuerat de domo Domini. Porro Joatham filius ejus rexit domum regis, et judicabat populum terræ. **22** Reliqua autem sermonum Oziæ priorum et novissimorum scripsit Isaías filius Amos propheta. **23** Dormivitque Ozias cum patribus suis, et sepelierunt eum in agro regalium sepulchrorum, eo quod esset leprosus: regnavitque Joatham filius ejus pro eo.

27 Viginti quinque annorum erat Joatham cum regnare coepisset, et sedecim annis regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus Jerusa filia Sadoc. **2** Fecitque quod rectum erat coram Domino, juxta omnia quæ fecerat Ozias pater suus, excepto quod non est ingressus templum Domini: et adhuc populus delinquebat. **3** Ipse ædificavit portam domus Domini excelsam, et in muro Ophel multa construxit. **4** Urbes quoque ædificavit in montibus Juda, et in saltibus castella et turres. **5** Ipse pugnavit contra regem filiorum Ammon, et vicit eos, dederuntque ei filii Ammon in tempore illo centum talenta argenti, et decem millia coros tritici, ac totidem coros hordei: haec ei præbuerunt filii Ammon in anno secundo et tertio. **6** Corrobatusque est Joatham, eo quod direxisset vias suas coram Domino Deo suo. **7** Reliqua autem sermonum Joatham, et omnes pugnae ejus et opera,

scripta sunt in libro regum Israël et Juda. **8** Viginti quinque annorum erat cum regnare coepisset, et sedecim annis regnavit in Jerusalem. **9** Dormivitque Joatham cum patribus suis, et sepelierunt eum in civitate David: et regnavit Achaz filius ejus pro eo.

28 Viginti annorum erat Achaz cum regnare coepisset, et sedecim annis regnavit in Jerusalem. Non fecit rectum in conspectu Domini sicut David pater ejus, **2** sed ambulavit in viis regum Israël, insuper et statuas fudit Baalim. **3** Ipse est qui adolevit incensum in valle Benenom, et lustravit filios suos in igne juxta ritum gentium quas interfecit Dominus in adventu filiorum Israël. **4** Sacrificabat quoque, et thymama succendebat in excelsis, et in collibus, et sub omni ligno frondoso. **5** Tradiditque eum Dominus Deus ejus in manu regis Syriæ, qui percussit eum, magnamque prædam cepit de ejus imperio, et adduxit in Damascum: manibus quoque regis Israël traditus est, et percussus plaga grandi. **6** Occiditque Phacee filius Romeliæ, de Juda centum viginti millia in die uno, omnes viros bellatores: eo quod reliquissent Dominum Deum patrum suorum. **7** Eodem tempore occidit Zechri, vir potens ex Ephraim, Maasiam filium regis, et Ezricam ducem domus ejus, Elcanam quoque secundum a rege. **8** Ceperuntque filii Israël de fratribus suis ducenta millia mulierum, puerorum, et puellarum, et infinitam prædam: pertuleruntque eam in Samariam. **9** Ea tempestate erat ibi propheta Domini, nomine Oded: qui egressus obviam exercituvenienti in Samariam, dixit eis: Ecce iratus Dominus Deus patrum vestrorum contra Iuda, tradidit eos in manibus vestris, et occidistis eos atrociter, ita ut ad cælum pertingeret vestra crudelitas. **10** Insuper filios Juda et Jerusalem vultis vobis subjicere in servos et ancillas: quod nequaquam facto opus est: peccasti enim super hoc Domino Deo vestro. **11** Sed audite consilium meum, et reducite captivos quos adduxistis de fratribus vestris, quia magnus furor Domini imminet vobis. **12** Steterunt itaque viri de principibus filiorum Ephraim, Azarias filius Johanan, Barachias filius Mosollamoth, Ezechias filius Sellum, et Amasa filius Adali, contra eos qui veniebant de prælio, **13** et dixerunt eis: Non introducetis hic captivos, ne peccemus Domino. Quare vultis adjicere super peccata nostra, et vetera cumulare delicta? grande quippe peccatum est, et ira furoris Domini imminet super Israël. **14** Dimiseruntque viri bellatores prædam, et universa quæ ceperant, coram principibus, et omni multitudine. **15** Steteruntque viri quos supra memoravimus, et apprehendentes captivos, omnesque qui nudi erant, vestierunt de

spoliis: cumque vestissent eos, et calceassent, et refecissent cibo ac potu, unxissentque propter conspectu Domini Dei nostri, derelinquentes eum: laborem, et adhibuisserent eis curam: quicumque averterunt facies suas a tabernaculo Domini, et ambulare non poterant, et erant imbecillo corpore, præbuerunt dorsum. 7 Clauerunt ostia quæ erant imposuerunt eos jumentis, et adduxerunt Jericho in porticu, et extinxerunt lucernas, incensumque civitatem palmarum ad fratres eorum, ipsique non adoleverunt, et holocausta non obtulerunt in reversi sunt in Samariam. 16 Tempore illo misit rex sanctuario Deo Israël. 8 Concitus est itaque furor Achaz ad regem Assyriorum, postulans auxilium. Domini super Judam et Jerusalem, tradiditque eos in 17 Veneruntque Idumæi, et percusserunt multos ex commotionem, et in interitum, et in sibulum, sicut Juda, et ceperunt prædam magnam. 18 Philistihim ipsi cernitis oculis vestris. 9 En corruerunt patres quoque diffusi sunt per urbes campestres, et nostri gladii: filii nostri, et filiae nostræ, et conjuges ad meridiem Juda: ceperuntque Bethsames, et captivæ ductæ sunt propter hoc scelus. 10 Nunc Ajalon, et Gaderoth, Socho quoque, et Thamnan, ergo placet mihi ut ineamus fœdus cum Domino Deo et Gamzo, cum viculis suis, et habitaverunt in Israël, et avertet a nobis furem iræ suæ. 11 Filii mei, eis. 19 Humiliaverat enim Dominus Judam propter nolite negligere: vos elegit Dominus ut stetis coram Achaz regem Juda, eo quod nudasset eum auxilio, eo, et ministretis illi, colatisque eum, et cremetis et contemptui habuisset Dominum. 20 Adduxitque ei incensum. 12 Surrexerunt ergo Levitæ: Mahath contra eum Thelgathphalnasar regem Assyriorum, filius Amasai, et Joël filius Azariae de filiis Caath: qui et afflixit eum, et nullo resistente vastavit. porro de filiis Merari, Cis filius Abdi, et Azarias filius 21 Igitur Achaz, spoliata domo Domini, et domo Jalaleel. De filiis autem Gersom, Joah filius Zemma, regum ac principum, dedit regi Assyriorum munera, et Eden filius Joah. 13 At vero de filiis Elisaphan, et tamen nihil ei profuit. 22 Insuper et tempore Samri, et Jahiel. De filiis quoque Asaph, Zacharias, angustiæ suæ auxit contemptum in Dominum, et Mathanias: 14 necnon de filiis Heman, Jahiel, et ipse per se rex Achaz, 23 immolavit diis Damasci Semei: sed et de filiis Idithun, Semeias, et Oziel. 15 victimas percussoribus suis, et dixit: Dii regum Congregaveruntque fratres suos, et sanctificati sunt, Syriæ auxiliantur eis, quos ego placabo hostiis, et ingressi sunt juxta mandatum regis et imperium et aderunt mihi: cum e contrario ipsi fuerint Domini, ut expiarent domum Dei. 16 Sacerdotes ruinæ ei, et universo Israël. 24 Direptis itaque quoque ingressi templum Domini ut sanctificarent Achaz omnibus vasis domus Dei, atque confractis, illud, extulerunt omnem immunditiam quam intro clausit januas templi Dei, et fecit sibi altaria in repererant in vestibulo domus Domini: quam universis angulis Jerusalem. 25 In omnibus quoque tulerunt Levitæ, et asportaverunt ad torrentem urbibus Juda exstruxit aras ad cremandum thus, Cedron foras. 17 Cœperunt autem prima die atque ad iracundiam provocavit Dominum Deum mensis primi mundare, et in die octavo ejusdem patrum suorum. 26 Reliqua autem sermonum mensis ingressi sunt porticum templi Domini, ejus, et omnium operum suorum priorum et expiaveruntque templum diebus octo, et in die novissimorum, scripta sunt in libro regum Juda et sextadecima mensis ejusdem, quod cœperant, Israël. 27 Dormivitque Achaz cum patribus suis, impleverunt. 18 Ingressi quoque sunt ad Ezechiam et sepelierunt eum in civitate Jerusalem: neque regem, et dixerunt ei: Sanctificavimus omnem enim receperunt eum in sepulchra regum Israël. domum Domini, et altare holocausti, vasaque ejus, Regnavitque Ezechias filius ejus pro eo.

29 Igitur Ezechias regnare cœpit, cum viginti quinque esset annorum, et viginti novem annis regnavit in Jerusalem: nomen matris ejus Abia filia Zachariae. 2 Fecitque quod erat placitum in conspectu Domini, juxta omnia quæ fecerat David pater ejus. 3 Ipse, anno et mense primo regni sui, aperuit valvas domus Domini, et instauravit eas. 4 Adduxitque sacerdotes atque Levitas, et congregavit eos in plateam orientalem. 5 Dicitque ad eos: Audite me, Levitæ, et sanctificamini: mundate domum Domini Dei patrum vestrorum, et auferte omnem immunditiam de sanctuario. 6 Peccaverunt patres nostri, et fecerunt malum in refecissent cibo ac potu, unxissentque propter conspectu Domini Dei nostri, derelinquentes eum: laborem, et adhibuisserent eis curam: quicumque averterunt facies suas a tabernaculo Domini, et ambulare non poterant, et erant imbecillo corpore, præbuerunt dorsum. 7 Clauerunt ostia quæ erant imposuerunt eos jumentis, et adduxerunt Jericho in porticu, et extinxerunt lucernas, incensumque civitatem palmarum ad fratres eorum, ipsique non adoleverunt, et holocausta non obtulerunt in reversi sunt in Samariam. 16 Tempore illo misit rex sanctuario Deo Israël. 8 Concitus est itaque furor Achaz ad regem Assyriorum, postulans auxilium. Domini super Judam et Jerusalem, tradiditque eos in 17 Veneruntque Idumæi, et percusserunt multos ex commotionem, et in interitum, et in sibulum, sicut Juda, et ceperunt prædam magnam. 18 Philistihim ipsi cernitis oculis vestris. 9 En corruerunt patres quoque diffusi sunt per urbes campestres, et nostri gladii: filii nostri, et filiae nostræ, et conjuges ad meridiem Juda: ceperuntque Bethsames, et captivæ ductæ sunt propter hoc scelus. 10 Nunc Ajalon, et Gaderoth, Socho quoque, et Thamnan, ergo placet mihi ut ineamus fœdus cum Domino Deo et Gamzo, cum viculis suis, et habitaverunt in Israël, et avertet a nobis furem iræ suæ. 11 Filii mei, eis. 19 Humiliaverat enim Dominus Judam propter nolite negligere: vos elegit Dominus ut stetis coram Achaz regem Juda, eo quod nudasset eum auxilio, eo, et ministretis illi, colatisque eum, et cremetis et contemptui habuisset Dominum. 20 Adduxitque ei incensum. 12 Surrexerunt ergo Levitæ: Mahath contra eum Thelgathphalnasar regem Assyriorum, filius Amasai, et Joël filius Azariae de filiis Caath: qui et afflixit eum, et nullo resistente vastavit. porro de filiis Merari, Cis filius Abdi, et Azarias filius 21 Igitur Achaz, spoliata domo Domini, et domo Jalaleel. De filiis autem Gersom, Joah filius Zemma, regum ac principum, dedit regi Assyriorum munera, et Eden filius Joah. 13 At vero de filiis Elisaphan, et tamen nihil ei profuit. 22 Insuper et tempore Samri, et Jahiel. De filiis quoque Asaph, Zacharias, angustiæ suæ auxit contemptum in Dominum, et Mathanias: 14 necnon de filiis Heman, Jahiel, et ipse per se rex Achaz, 23 immolavit diis Damasci Semei: sed et de filiis Idithun, Semeias, et Oziel. 15 victimas percussoribus suis, et dixit: Dii regum Congregaveruntque fratres suos, et sanctificati sunt, Syriæ auxiliantur eis, quos ego placabo hostiis, et ingressi sunt juxta mandatum regis et imperium et aderunt mihi: cum e contrario ipsi fuerint Domini, ut expiarent domum Dei. 16 Sacerdotes ruinæ ei, et universo Israël. 24 Direptis itaque quoque ingressi templum Domini ut sanctificarent Achaz omnibus vasis domus Dei, atque confractis, illud, extulerunt omnem immunditiam quam intro clausit januas templi Dei, et fecit sibi altaria in repererant in vestibulo domus Domini: quam universis angulis Jerusalem. 25 In omnibus quoque tulerunt Levitæ, et asportaverunt ad torrentem urbibus Juda exstruxit aras ad cremandum thus, Cedron foras. 17 Cœperunt autem prima die atque ad iracundiam provocavit Dominum Deum mensis primi mundare, et in die octavo ejusdem patrum suorum. 26 Reliqua autem sermonum mensis ingressi sunt porticum templi Domini, ejus, et omnium operum suorum priorum et expiaveruntque templum diebus octo, et in die novissimorum, scripta sunt in libro regum Juda et sextadecima mensis ejusdem, quod cœperant, Israël. 27 Dormivitque Achaz cum patribus suis, impleverunt. 18 Ingressi quoque sunt ad Ezechiam et sepelierunt eum in civitate Jerusalem: neque regem, et dixerunt ei: Sanctificavimus omnem enim receperunt eum in sepulchra regum Israël. domum Domini, et altare holocausti, vasaque ejus, Regnavitque Ezechias filius ejus pro eo.

fuderunt, immolaveruntque agnos, et fuderunt sufficere, sanctificati non fuerant, et populus super altare sanguinem. **23** Applicerunt hircos nondum congregatus fuerat in Jerusalem. **4** pro peccato coram rege, et universa multitudine, Placuitque sermo regi, et omni multitudini. **5** Et imposueruntque manus suas super eos: **24** et decreverunt ut mitterent nuntios in universum immolaverunt illos sacerdotes, et asperserunt Israël, de Bersabee usque Dan, ut venirent, et sanguinem eorum coram altare pro piacula universi facerent Phase Domino Deo Israël in Jerusalem: Israëlis: pro omni quippe Israël præceperat rex ut multi enim non fecerant sicut lege præscriptum est. holocaustum fieret, et pro peccato. **25** Constituit **6** Perrexeruntque cursores cum epistolis ex regis quoque Levitas in domo Domini cum cymbalis, et imperio, et principum ejus, in universum Israël et psalterii, et citharis secundum dispositionem David Judam, juxta id quod rex jusserset, prædicantes: Filii regis, et Gad videntis, et Nathan prophetæ: siquidem Israël, revertimini ad Dominum Deum Abraham, Domini præceptum fuit per manum prophetarum et Isaac, et Israël: et revertetur ad reliquias quæ ejus. **26** Steteruntque Levitæ tenentes organa David, effugerunt manum regis Assyriorum. **7** Nolite fieri et sacerdotes tubas. **27** Et jussit Ezechias ut offerrent sicut patres vestri et fratres, qui recesserunt a holocausta super altare: cumque offerrentur Domino Deo patrum suorum, qui tradidit eos in holocausta, cœperunt laudes canere Domino, et interitum, ut ipsi cernitis. **8** Nolite indurare cervices clangere tubis, atque in diversis organis quæ David vestras, sicut patres vestri: tradite manus Domino, rex Israël præparaverat, concrepare. **28** Omni autem et venite ad sanctuarium ejus quod sanctificavit in turba adorante, cantores, et ii qui tenebant tubas, æternum: servite Domino Deo patrum vestrorum, erant in officio suo donec compleretur holocaustum. et avertetur a vobis ira furoris ejus. **9** Si enim **29** Cumque finita esset oblatio, incurvatus est vos reversi fueritis ad Dominum, fratres vestri rex, et omnes qui erant cum eo, et adoraverunt. et filii habebunt misericordiam coram dominis **30** Præcepitque Ezechias et principes Levitis, ut suis, qui illos duxerunt captivos, et revertentur in laudarent Dominum sermonibus David, et Asaph terram hanc: pius enim et clemens est Dominus videntis: qui laudaverunt eum magna lætitia, et Deus vester, et non avertet faciem suam a vobis, incurvato genu adoraverunt. **31** Ezechias autem si reversi fueritis ad eum. **10** Igitur cursores etiam hæc addidit: Implestis manus vestrás Domino: pergebat velociter de civitate in civitatem per accedit, et offerte victimas et laudes in domo terram Ephraim et Manasse usque ad Zabulon, illis Domini. Obtulit ergo universa multitudo hostias, irridentibus et subsannantibus eos. **11** Attamen et laudes, et holocausta, mente devota. **32** Porro quidam viri ex Aser, et Manasse, et Zabulon numerus holocaustorum quæ obtulit multitudo, acquiescentes consilio, venerunt Jerusalem. **12** hic fuit: tauros septuaginta, arietes centum, agnos In Juda vero facta est manus Domini ut daret eis ducentos. **33** Sanctificaveruntque Domino boves cor unum, ut facerent juxta præceptum regis et sexcentos, et oves tria millia. **34** Sacerdotes vero principum verbum Domini. **13** Congregatique sunt pauci erant, nec poterant sufficere ut pelles holocaustorum detraherent: unde et Levitæ fratres eorum adjuverunt eos, donec impleretur opus, et destruxerunt altaria quæ erant in Jerusalem, atque sanctificantur antistites: Levitæ quippe facilitiori universa in quibus idolis adolebatur incensum, ritu sanctificantur quam sacerdotes. **35** Fuerunt subvertentes, projecterunt in torrentem Cedron. ergo holocausta plurima, adipes pacificorum, et **15** Immolaverunt autem Phase quartadecima die libamina holocaustorum: et completus est cultus mensis secundi. Sacerdotes quoque atque Levitæ domus Domini. **36** Lætatusque est Ezechias et tandem sanctificati, obtulerunt holocausta in omnis populus, eo quod ministerium Domini esset domo Domini: **16** steteruntque in ordine suo expletum: de repente quippe hoc fieri placuerat.

30 Misit quoque Ezechias ad omnem Israël et Judam: scrispsitque epistolas ad Ephraim et Manassen ut venirent ad domum Domini in Jerusalem, et facerent Phase Domino Deo Israël. **2** Initio ergo consilio regis et principum, et universi cœtus Jerusalem, decreverunt ut facerent Phase mense secundo. **3** Non enim potuerant facere in tempore suo, quia sacerdotes qui possent

juxta dispositionem et legem Moysi hominis Dei: sacerdotes vero suscipiebant effundendum sanguinem de manibus Levitarum, **17** eo quod multa turba sanctificata non esset: et idcirco immolarent Levitæ Phase his qui non occurrerant sanctificari Domino. **18** Magna etiam pars populi de Ephraim, et Manasse, et Issachar, et Zabulon, quæ sanctificata non fuerat, comedit Phase non juxta quod scriptum est: et oravit pro eis Ezechias, dicens: Dominus bonus propitiabitur **19** cunctis, qui in toto corde

requirunt Dominum Deum patrum suorum: et non imputabat eis quod minus sanctificati sunt. **20** decimas boum et ovium, decimasque sanctorum Quem exaudivit Dominus, et placatus est populo. quæ voverant Domino Deo suo: atque universa **21** Feceruntque filii Israël, qui inventi sunt in portantes, fecerunt acervos plurimos. **7** Mense Jerusalem, solemnitatem azymorum septem diebus tertio cœperunt acervorum jacere fundamenta, in lætitia magna, laudantes Dominum per singulos et mense septimo compleverunt eos. **8** Cumque dies: Levitæ quoque et sacerdotes per organa ingressi fuissent Ezechias et principes ejus, viderunt quæ suo officio congruebant. **22** Et locutus est acervos, et benedixerunt Domino ac populo Israël. Ezechias ad cor omnium Levitarum qui habebant **9** Interrogavitque Ezechias sacerdotes et Levitas, cur intelligentiam bonam super Domino: et comederunt ita jacerent acervi. **10** Respondit illi Azarias sacerdos septem diebus solemnitatis, immolantes victimas primus de stirpe Sadoc, dicens: Ex quo coeperunt pacificorum, et laudantes Dominum Deum patrum offerri primitiae in domo Domini, comedimus, suorum. **23** Placuitque universæ multitudini ut et saturati sumus, et remanserunt plurima, eo celebrarent etiam alios dies septem: quod et quod benedixerit Dominus populo suo: reliquarum fecerunt cum ingenti gaudio. **24** Ezechias enim rex autem copia est ista, quam cernis. **11** Præcepit Juda præbuerat multitudini mille tauros, et septem igitur Ezechias ut præpararent horrea in domo millia ovium: principes vero dederant populo tauros Domini. Quod cum fecissent, **12** intulerunt tam mille, et oves decem millia: sanctificata est ergo primitias quam decimas, et quæcumque voverant, sacerdotum plurima multitudo. **25** Et hilaritate fideliter. Fuit autem præfector eorum Chonenias perfusa omnis turba Juda, tam sacerdotum et Levita, et Semei frater ejus secundus, **13** post Levitarum, quam universæ frequentia que venerat quem Jahiel, et Azarias, et Nahath, et Asaël, et ex Israël: proselytorum quoque de terra Israël, Jerimoth, Jozabad quoque, et Eliel, et Jesmachias, et habitantium in Juda. **26** Factaque est grandis et Mahath, et Banaias, præpositi sub manibus celebritas in Jerusalem, qualis a diebus Salomonis Choneniae et Semei fratris ejus, ex imperio Ezechiæ filii David regis Israël in ea urbe non fuerat. regis et Azariæ pontificis domus Dei, ad quos omnia **27** Surrexerunt autem sacerdotes atque Levitæ pertinebant. **14** Core vero filius Jemna Levites, benedicentes populo: et exaudita est vox eorum, et janitor orientalis portæ, præpositus erat iis perveniente oratio in habitaculum sanctum cœli. quæ sponte offerebantur Domino, primitisque et consecratis in Sancta sanctorum. **15** Et sub cura ejus Eden, et Benjamin, Jesue, et Semeias, Amarias quoque, et Sechenias in civitatibus sacerdotum, ut fideliter distribuerent fratribus suis partes, minoribus atque majoribus: **16** exceptis maribus ab annis tribus et supra, cunctis qui ingrediebantur templum Domini, et quidquid per singulos dies conducebat in ministerio, atque observationibus juxta divisiones suas, **17** sacerdotibus per familias, et Levitis a vigesimo anno et supra, per ordines et turmas suas, **18** universæque multitudini tam uxoribus quam liberis eorum utriusque sexus, fideliter cibi de his quæ sanctificata fuerant, præbebantur. **19** Sed et filiorum Aaron per agros, et suburbana urbium singularum, dispositi erant viri, qui partes distribuerent universo sexui masculino de sacerdotibus et Levitis. **20** Fecit ergo Ezechias universa quæ diximus in omni Juda: operatusque est bonum et rectum, et verum coram Domino Deo suo, **21** in universa cultura ministerii domus Domini, juxta legem et cæremonias, volens requirere Deum suum in toto corde suo: fecitque, et prosperatus est.

31 Cumque hæc fuissent rite celebrata, egressus est omnis Israël qui inventus fuerat in urbibus Juda, et fregerunt simulacra, succideruntque lucos, demoliti sunt excelsa, et altaria destruxerunt, non solum de universo Juda et Benjamin, sed et de Ephraim quoque et Manasse, donec penitus everterent: reversique sunt omnes filii Israël in possessiones et civitates suas. **2** Ezechias autem constituit turmas sacerdotales et Leviticas per divisiones suas, unumquemque in officio proprio, tam sacerdotum videlicet quam Levitarum, ad holocausta et pacifica, ut ministrarent et confiterentur, canerentque in portis castrorum Domini. **3** Pars autem regis erat, ut de propria ejus substantia offerretur holocaustum, mane semper et vespere: sabbatis quoque, et calendis, et solemnitatibus ceteris, sicut scriptum est in lege Moysi. **4** Præcepit etiam populo habitantium Jerusalem ut darent partes sacerdotibus et Levitis, ut possent vacare legi Domini. **5** Quod cum percrebruisset in auribus multitudinis, plurimas obtulere primitias filii Israël frumenti, vini, et olei: mellis quoque, et omnium quæ gignit humus, decimas obtulerunt. **6** Sed et filii Israël et

32 Post quæ et hujuscemodi veritatem, venit et contra Ezechiam servum ejus. **17** Epistolas quoque Sennacherib rex Assyriorum, et ingressus scripsit plenas blasphemiae in Dominum Deum Judam, obsedit civitates munitas, volens eas capere. Israël, et locutus est aduersus eum: Sicut dii gentium **2** Quod cum vidisset Ezechias, venisse scilicet ceterarum non potuerunt liberare populum suum Sennacherib, et totum bellum impetum verti contra de manu mea, sic et Deus Ezechiæ eruere non Jerusalem, **3** initio cum principibus consilio, virisque poterit populum suum de manu ista. **18** Insuper et fortissimis, ut obturarent capita fontium qui clamore magno, lingua judaica, contra populum qui erant extra urbem: et hoc omnium decernente sedebat in muris Jerusalem, personabat, ut terneret sententia, **4** congregavit plurimam multitudinem, eos, et caperet civitatem. **19** Locutusque est contra et obturaverunt cunctos fontes, et rivum qui Deum Jerusalem, sicut aduersum deos populorum fluebat in medio terræ, dicentes: Ne veniant reges terræ, opera manuum hominum. **20** Oraverunt Assyriorum, et inveniant aquarum abundantiam. **5** igitur Ezechias rex, et Isaïas filius Amos prophetæ, ædificavit quoque, agens industrie, omnem murum aduersum hanc blasphemiam, ac vociferati sunt qui fuerat dissipatus, et exstruxit turres desuper, et usque in cælum. **21** Et misit Dominus angelum, qui forinsecus alterum murum: instauravitque Mello in percussit omnem virum robustum, et bellatorem, et civitate David, et fecit universi generis armaturam principem exercitus regis Assyriorum: reversusque et clypeos: **6** constituitque principes bellatorum in est cum ignominia in terram suam. Cumque exercitu, et convocavit universos in platea portæ ingressus esset domum dei sui, filii qui egressi civitatis, ac locutus est ad cor eorum, dicens: fuerant de utero ejus interfecerunt eum gladio. **7** Viriliter agite, et confortamini: nolite timere, **22** Salvavitque Dominus Ezechiam et habitatores nec paveatis regem Assyriorum, et universam Jerusalem de manu Sennacherib regis Assyriorum, multitudinem quæ est cum eo: multo enim plures et de manu omnium, et præstitit eis quietem per nobiscum sunt, quam cum illo. **8** Cum illo enim circuitum. **23** Multi etiam deferebant hostias et est brachium carneum: nobiscum Dominus Deus sacrificia Domino in Jerusalem, et munera Ezechiæ noster, qui auxiliator est noster, pugnatque pro regi Juda: qui exaltatus est post hæc coram cunctis nobis. Confortatusque est populus hujuscemodi gentibus. **24** In diebus illis ægrotavit Ezechias usque verbis Ezechiæ regis Juda. **9** Quæ postquam gesta ad mortem, et oravit Dominum: exaudivitque eum, sunt, misit Sennacherib rex Assyriorum servos suos et dedit ei signum. **25** Sed non juxta beneficia in Jerusalem (ipse enim cum universo exercitu quæ acceperat, retribuit, quia elevatum est cor obsidebat Lachis) ad Ezechiam regem Juda, et ad ejus: et facta est contra eum ira, et contra Judam omnem populum qui erat in urbe, dicens: **10** et Jerusalem. **26** Humiliatusque est postea, eo Hæc dicit Sennacherib rex Assyriorum: In quo quod exaltatum fuisset cor ejus, tam ipse quam habentes fiduciam sedetis obssi in Jerusalem? habitatores Jerusalem: et idcirco non venit super eos **11** num Ezechias decipit vos, ut tradat morti in ira Domini in diebus Ezechiæ. **27** Fuit autem Ezechias fame et siti, affirmans quod Dominus Deus vester dives, et inclitus valde, et thesauros sibi plurimos liberet vos de manu regis Assyriorum? **12** Numquid congregavit argenti, et auri, et lapidis pretiosi, non iste est Ezechias, qui destruxit excelsa illius, aromatum, et armorum universi generis, et vasorum et altaria, et præcepit Juda et Jerusalem, dicens: magni pretii. **28** Apothecas quoque frumenti, vini, Coram altari uno adorabitis, et in ipso comburetis et olei, et præsepia omnium jumentorum, caulasque incensum? **13** an ignoratis quæ ego fecerim, et pecorum, **29** et urbes ædificavit sibi: habebat quippe patres mei, cunctis terrarum populis? numquid greges ovium et armentorum innumerabiles, eo prævaluerunt dii gentium, omniumque terrarum, quod dedisset ei Dominus substantiam multam liberare regionem suam de manu mea? **14** Quis nimis. **30** Ipse est Ezechias, qui obturavit superiorem est de universis diis gentium, quas vastaverunt fontem aquarum Gihon, et avertit eas subter ad patres mei, qui potuerit eruere populum suum de occidentem urbis David: in omnibus operibus suis manu mea, ut possit etiam Deus vester eruere vos facit prospere quæ voluit. **31** Attamen in legatione de hac manu? **15** non vos ergo decipiatur Ezechias, principum Babylonis, qui missi fuerant ad eum ut nec vana persuasione deludat, neque credatis ei. Si interrogarent de portento quod acciderat super enim nullus potuit deus cunctarum gentium atque terram, dereliquit eum Deus ut tentaretur, et nota regnorum liberare populum suum de manu mea, et fierent omnia quæ erant in corde ejus. **32** Reliqua de manu patrum meorum, consequenter nec Deus autem sermonum Ezechiæ, et misericordiarum ejus, vester poterit eruere vos de manu mea. **16** Sed et alia scripta sunt in visione Isaïæ filii Amos prophetæ, multa locuti sunt servi ejus contra Dominum Deum, et in libro regum Juda et Israël. **33** Dormivitque

Ezechias cum patribus suis, et sepelierunt eum immolavit super illud victimas, et pacifica, et super sepulchra filiorum David: et celebravit ejus laudem: præcepitque Judæ ut serviret Domino exequias universus Juda, et omnes habitatores Jerusalem: regnavitque Manasses filius ejus pro eo.

33 Duodecim annorum erat Manasses cum

regnare cœpisset, et quinquaginta quinque annis regnavit in Jerusalem. **2** Fecit autem malum coram Domino, juxta abominationes gentium quas subvertit Dominus coram filiis Israël: **3** et conversus instauravit excelsa quæ demolitus fuerat Ezechias pater ejus: construxitque aras Baalim, et fecit lucos, et adoravit omnem militiam cæli, et coluit eam. **4** Ædificavit quoque altaria in domo Domini, de qua dixerat Dominus: In Jerusalem erit nomen meum in æternum. **5** Ædificavit autem ea cuncto exercitu cæli in duobus atriis domus Domini. **6** Transireque fecit filios suos per ignem in valle Benennom: observabat somnia, sectabatur auguria, maleficis artibus inserviebat, habebat secum magos et incantatores, multaque mala operatus est coram Domino ut irritaret eum. **7** Sculptile quoque et conflatile signum posuit in domo Dei, de qua locutus est Deus ad David, et ad Salomonem filium ejus, dicens: In domo hac, et in Jerusalem quam elegi de cunctis tribubus Israël, ponam nomen meum in sempiternum. **8** Et moveri non faciam pedem Israël de terra quam tradidi patribus eorum: ita dumtaxat si custodierint facere quæ præcepi eis, cunctamque legem, et cæremonias atque judicia, per manum Moysi. **9** Igitur Manasses seduxit Judam, et habitatores Jerusalem, ut facerent malum super omnes gentes quas subverterat Dominus a facie filiorum Israël. **10** Locutusque est Dominus ad eum, et ad populum illius, et attendere noluerunt. **11** Idcirco superinduxit eis principes exercitus regis Assyriorum: ceperuntque Manassen, et vinctum catenis atque compedibus duxerunt in Babylonem. **12** Qui postquam coangustatus est, oravit Dominum Deum suum: et egit pœnitentiam valde coram Deo patrum suorum. **13** Deprecatusque est eum, et obsecravit intente: et exaudivit orationem ejus, reduxitque eum Jerusalem in regnum suum, et cognovit Manasses quod Dominus ipse esset Deus. **14** Post hæc Ædificavit murum extra civitatem David ad occidentem Gihon in convalle, ab introitu portæ piscium per circuitum usque ad Ophel, et exaltavit illum vehementer: constituitque principes exercitus in cunctis civitatibus Juda munitis: **15** et abstulit deos alienos, et simulacrum de domo Domini: aras quoque, quas fecerat in monte domus Domini et in Jerusalem: et projectit omnia extra urbem. **16** Porro instauravit altare Domini, et

immolavit super illud victimas, et pacifica, et in excelsis Domino Deo suo. **18** Reliqua autem gestorum Manasse, et obsecratio ejus ad Deum suum, verba quoque videntium qui loquebantur ad eum in nomine Domini Dei Israël, continentur in sermonibus regum Israël. **19** Oratio quoque ejus et exauditio, et cuncta peccata atque contemptus, loca etiam in quibus ædificavit excelsa, et fecit lucos et statuas antequam ageret pœnitentiam, scripta sunt in sermonibus Hozai. **20** Dormivit ergo Manasses cum patribus suis, et sepelierunt eum in domo sua: regnavitque pro eo filius ejus Amon. **21** Viginti duorum annorum erat Amon cum regnare cœpisset, et duabus annis regnavit in Jerusalem. **22** Fecitque malum in conspectu Domini, sicut fecerat Manasses pater ejus: et cunctis idolis quæ Manasses fuerat fabricatus, immolavit atque servivit. **23** Et non est reveritus faciem Domini, sicut reveritus est Manasses pater ejus, et multo majora deliquit. **24** Cumque conjurassent adversus eum servi sui, interfecerunt eum in domo sua. **25** Porro reliqua populi multitudo, cæsis iis qui Amon percutserant, constituit regem Josiam filium ejus pro eo.

34 Octo annorum erat Josias cum regnare

cœpisset, et triginta et uno anno regnavit in Jerusalem. **2** Fecitque quod erat rectum in conspectu Domini, et ambulavit in viis David patris sui: non declinavit neque ad dextram, neque ad sinistram. **3** Octavo autem anno regni sui, cum adhuc esset puer, cœpit quædere Deum patris sui David: et duodecimo anno postquam regnare cœperat, mundavit Judam et Jerusalem ab excelsis, et lucis, simulacrisque et sculptilibus. **4** Destrueruntque coram eo aras Baalim, et simulacra quæ superposita fuerant, demoliti sunt: lucos et sculptilia succidit atque comminuit, et super tumulos eorum qui eis immolare consueverant, fragmenta dispersit. **5** Ossa præterea sacerdotum combustissit in altaribus idolorum, mundavitque Judam et Jerusalem. **6** Sed et in urbibus Manasse, et Ephraim, et Simeon, usque Nephthali, cuncta subvertit. **7** Cumque altaria dissipasset, et lucos et sculptilia contrivisset in frustra, cunctaque delubra demolitus esset de universa terra Israël, reversus est in Jerusalem. **8** Igitur anno octavodecimo regni sui, mundata jam terra et templo Domini, misit Saphan filium Eseliæ, et Maasiam principem civitatis, et Joha filium Joachaz a commentariis, ut instaurarent domum Domini Dei sui. **9** Qui venerunt ad Helciam sacerdotem magnum: acceptamque ab

eo pecuniam quæ illata fuerat in domum Domini, Deus Israël: Quoniam audisti verba voluminis, **27**
et quam congregaverant Levitæ, et janitores de atque emollitum est cor tuum, et humiliatus es
Manasse, et Ephraim, et universis reliquis Israël, in conspectu Dei super his quæ dicta sunt contra
ab omni quoque Juda, et Benjamin, et habitatoribus locum hunc et habitatores Jerusalem, reveritusque
Jerusalem, **10** tradiderunt in manibus eorum qui faciem meam scidisti vestimenta tua, et flevisti
præterant operariis in domo Domini, ut instaurarent coram me: ego quoque exaudivi te, dicit Dominus.
templum, et infirma quæque sarcirent. **11** At illi **28** Jam enim colligam te ad patres tuos, et infereris
dederunt eam artificibus et cæmentariis, ut emerent in sepulchrum tuum in pace: nec videbunt oculi
lapides de lapicidinis, et ligna ad commissuras tui omne malum quod ego inducturus sum super
ædificii, et ad contignationem domorum quas locum istum, et super habitatores ejus. Retulerunt
destruxerant reges Juda. **12** Qui fideliter cuncta itaque regi cuncta quæ dixerat. **29** At ille convocatis
faciebant. Erant autem præpositi operantium Jahath universis majoribus natu Juda et Jerusalem, **30**
et Abdias de filiis Merari, Zacharias et Mosollam ascendit in domum Domini, unaque omnes viri Juda
de filiis Caath, qui urgebant opus: omnes Levitæ et habitatores Jerusalem, sacerdotes et Levitæ, et
scientes organis canere. **13** Super eos vero qui ad cunctus populus a minimo usque ad maximum.
diversos usus onera portabant, erant scribæ, et Quibus audientibus in domo Domini, legit rex
magistri de Levitis, janitores. **14** Cumque efferrent omnia verba voluminis: **31** et stans in tribunali
pecuniam quæ illata fuerat in templum Domini, suo, percussit fœdus coram Domino ut ambularet
reperit Helcias sacerdos librum legis Domini per post eum, et custodiret præcepta, et testimonia,
manum Moysi. **15** Et ait ad Saphan scribam: Librum et justificationes ejus in toto corde suo, et in tota
legis inveni in domo Domini: et tradidit ei. **16** At ille anima sua, faceretque quæ scripta sunt in volumine
intulit volumen ad regem, et nuntiavit ei, dicens: illo, quod legerat. **32** Adjuravit quoque super hoc
Omnia quæ dedisti in manu servorum tuorum, omnes qui reperti fuerant in Jerusalem et Benjamin:
ecce complentur. **17** Argentum quod repertum et fecerunt habitatores Jerusalem juxta pactum
est in domo Domini, conflaverunt, datumque est Domini Dei patrum suorum. **33** Abstulit ergo Josias
præfectis artificum, et diversa opera fabricantium. cunctas abominationes de universis regionibus
18 Præterea tradidit mihi Helcias sacerdos hunc filiorum Israël: et fecit omnes qui residui erant in
librum. Quem cum rege præsente recitasset, **19** Israël, servire Domino Deo suo. Cunctis diebus ejus
audissetque ille verba legis, scidit vestimenta sua:
20 et præcepit Helciæ, et Ahicam filio Saphan, et
Abdon filio Micha, Saphan quoque scribæ, et Asaæ
servo regis, dicens: **21** Ite, et orate Dominum pro
me, et pro reliqui Israël et Juda, super universis
sermonibus libri istius, qui repertus est: magnus
enim furor Domini stillavit super nos, eo quod
non custodierint patres nostri verba Domini ut
facerent omnia quæ scripta sunt in isto volumine.
22 Abiit ergo Helcias, et hi qui simul a rege missi
fuerant, ad Oldam prophetidem, uxorem Sellum
filii Thecuath filii Hasra custodis vestium, quæ
habitabat in Jerusalem in Secunda: et locuti sunt ei
verba quæ supra narravimus. **23** At illa respondit
eis: Hæc dicit Dominus Deus Israël: Dicte viro
qui misit vos ad me: **24** Hæc dicit Dominus: Ecce
ego inducam mala super locum istum et super
habitatores ejus, cunctaque maledicta quæ scripta
sunt in libro hoc, quem legerunt coram rege Juda.
25 Quia dereliquerunt me, et sacrificaverunt diis
alienis, ut me ad iracundiam provocarent in cunctis
operibus manuum suarum, idcirco stillabit furor
meus super locum istum, et non extinguetur. **26**
Ad regem autem Juda, qui misit vos pro Domino
deprecando, sic loquimini: Hæc dicit Dominus

35 Fecit autem Josias in Jerusalem Phase Domino,
quod immolatum est quartadecima die mensis
primi: **2** et constituit sacerdotes in officiis suis,
hortatusque est eos ut ministrarent in domo
Domini: **3** Levitis quoque, ad quorum eruditionem
omnis Israël sanctificabatur Domino, locutus est:
Ponite arcam in sanctuario templi, quod ædificavit
Salomon filius David rex Israël, nequaquam enim
eam ultra portabitis: nunc autem ministrante Domino
Deo vestro, et populo ejus Israël. **4** Et præparate vos
per domos et cognationes vestras in divisionibus
singulorum, sicut præcepit David rex Israël, et
descripsit Salomon filius ejus. **5** Et ministrante
in sanctuario per familias turmasque Leviticas,
6 et sanctificati immolate Phase: fratres etiam
vestros, ut possint juxta verba quæ locutus est
Dominus in manu Moysi facere, præparare. **7** Dedit
præterea Josias omni populo qui ibi fuerat inventus
in solemnitate Phase, agnos et hædos de gregibus
et reliqui pecoris triginta millia, boum quoque tria
millia: hæc de regis universa substantia. **8** Duces
quoque ejus sponte quod voverant, obtulerunt, tam
populo quam sacerdotibus et Levitis. Porro Helcias,

et Zacharias, et Jahiel principes domus Domini dederunt sacerdotibus ad faciendum Phase pecora commixtim duo millia sexcenta, et boves trecentos. **9** Chonenias autem, et Semeias, etiam Nathanaël fratres ejus, necnon Hasabias, et Jehiel, et Jozabad principes Levitarum, dederunt ceteris Levitis et Jerusalem luxerunt eum. **25** Jeremias maxime: ad celebrandum Phase quinque millia pecorum, cujus omnes cantores atque cantatrices, usque et boves quingentos. **10** Præparatumque est in præsentem diem, lamentationes super Josiam ministerium, et steterunt sacerdotes in officio suo: replicant, et quasi lex obtinuit in Israël: Ecce Levitæ quoque in turmis, juxta regis imperium. **11** scriptum fertur in lamentationibus. **26** Reliqua Et immolatum est Phase: asperseruntque sacerdotes manu sua sanguinem, et Levitæ detraxerunt pelles holocaustorum: **12** et separaverunt ea ut darent per domos et familias singulorum, et offerrentur Domino, sicut scriptum est in libro Moysi: de bobus quoque fecerunt similiter. **13** Et assaverunt Phase super ignem, juxta quod in lege scriptum est: paciferas vero hostias coixerunt in lebetibus, et cacabis, et ollis, et festinato distribuerunt universæ plebi: **14** sibi autem et sacerdotibus postea paraverunt, nam in oblatione holocaustorum et adipum usque ad noctem sacerdotes fuerunt occupati, unde Levitæ sibi et sacerdotibus filiis Aaron paraverunt novissimis. **15** Porro cantores filii Asaph stabant in ordine suo, juxta præceptum David, et Asaph, et Heman, et Idithun prophetarum regis: janitores vero per portas singulas observabant, ita ut nec puncto quidem discederent a ministerio: quam ob rem et fratres eorum Levitæ paraverunt eis cibos. **16** Omnis igitur cultura Domini rite completa est in die illa, ut facerent Phase, et offerrent holocausta super altare Domini, juxta præceptum regis Josiæ. **17** Feceruntque filii Israël, qui reperti fuerant ibi, Phase in tempore illo, et solemnitatem azymorum septem diebus. **18** Non fuit Phase simile huic in Israël a diebus Samuelis prophetæ: sed nec quisquam de cunctis regibus Israël fecit Phase sicut Josias, sacerdotibus, et Levitis, et omni Judæ et Israël qui repertus fuerat, et habitantibus in Jerusalem. **19** Octavodecimo anno regni Josiæ hoc Phase celebratum est. **20** Postquam instauraverat Josias templum, ascendit Necho rex Ægypti ad pugnandum in Charamis juxta Euphraten: et processit in occursum ejus Josias. **21** At ille, missis ad eum nuntiis, ait: Quid mihi et tibi est, rex Juda? non adversum te hodie venio, sed contra aliam pugno domum, ad quam me Deus festinato ire præcepit: desine adversum Deum facere, qui tecum est, ne interficiat te. **22** Noluit Josias reverti, sed præparavit contra eum bellum, nec acquievit sermonibus Necho ex ore Dei: verum perrexit ut dimicaret in campo Mageddo. **23** Ibique vulneratus a sagittariis, dixit pueris suis: Educite me de prælio, quia oppido vulneratus sum. **24** Qui transtulerunt eum de curru in alterum currum, qui sequebatur eum more regio, et asportaverunt eum in Jerusalem: mortuusque est, et sepultus in mausoleo patrum suorum, et universus Juda in leviter luxerunt eum. **25** Jeremias maxime: ad celebrandum Phase quinque millia pecorum, cujus omnes cantores atque cantatrices, usque et boves quingentos. **10** Præparatumque est in præsentem diem, lamentationes super Josiam ministerium, et steterunt sacerdotes in officio suo: replicant, et quasi lex obtinuit in Israël: Ecce Levitæ quoque in turmis, juxta regis imperium. **11** scriptum fertur in lamentationibus. **26** Reliqua autem sermonum Josiæ, et misericordiarum ejus, quæ lege præcepta sunt Domini, **27** opera quoque illius prima et novissima, scripta sunt in libro regum Juda et Israël.

Domino, sicut scriptum est in libro Moysi: de bobus quoque fecerunt similiter. **13** Et assaverunt Phase super ignem, juxta quod in lege scriptum est: paciferas vero hostias coixerunt in lebetibus, et cacabis, et ollis, et festinato distribuerunt universæ plebi: **14** sibi autem et sacerdotibus postea paraverunt, nam in oblatione holocaustorum et adipum usque ad noctem sacerdotes fuerunt occupati, unde Levitæ sibi et sacerdotibus filiis Aaron paraverunt novissimis. **15** Porro cantores filii Asaph stabant in ordine suo, juxta præceptum David, et Asaph, et Heman, et Idithun prophetarum regis: janitores vero per portas singulas observabant, ita ut nec puncto quidem discederent a ministerio: quam ob rem et fratres eorum Levitæ paraverunt eis cibos. **16** Omnis igitur cultura Domini rite completa est in die illa, ut facerent Phase, et offerrent holocausta super altare Domini, juxta præceptum regis Josiæ. **17** Feceruntque filii Israël, qui reperti fuerant ibi, Phase in tempore illo, et solemnitatem azymorum septem diebus. **18** Non fuit Phase simile huic in Israël a diebus Samuelis prophetæ: sed nec quisquam de cunctis regibus Israël fecit Phase sicut Josias, sacerdotibus, et Levitis, et omni Judæ et Israël qui repertus fuerat, et habitantibus in Jerusalem. **19** Octavodecimo anno regni Josiæ hoc Phase celebratum est. **20** Postquam instauraverat Josias templum, ascendit Necho rex Ægypti ad pugnandum in Charamis juxta Euphraten: et processit in occursum ejus Josias. **21** At ille, missis ad eum nuntiis, ait: Quid mihi et tibi est, rex Juda? non adversum te hodie venio, sed contra aliam pugno domum, ad quam me Deus festinato ire præcepit: desine adversum Deum facere, qui tecum est, ne interficiat te. **22** Noluit Josias reverti, sed præparavit contra eum bellum, nec acquievit sermonibus Necho ex ore Dei: verum perrexit ut dimicaret in campo Mageddo. **23** Ibique vulneratus a sagittariis, dixit pueris suis: Educite

36 Tulit ergo populus terræ Joachaz filium Josiæ, et constituit regem pro patre suo in Jerusalem. **2** Viginti trium annorum erat Joachaz cum regnare cœpisset, et tribus mensibus regnavit in Jerusalem. **3** Amovit autem eum rex Ægypti cum venisset in Jerusalem, et condemnavit terram centum talentis argenti, et talento auri. **4** Constituitque pro eo regem Eliakim fratrem ejus super Judam et Jerusalem, et vertit nomen ejus Joakim: ipsum vero Joachaz tulit secum, et abduxit in Ægyptum. **5** Viginti quinque annorum erat Joakim cum regnare cœpisset, et undecim annis regnavit in Jerusalem: fecitque malum coram Domino Deo suo. **6** Contra hunc ascendit Nabuchodonosor rex Chaldæorum, et vincit catenis duxit in Babylonem. **7** Ad quam et vasa Domini transtulit, et posuit ea in templo suo. **8** Reliqua autem verborum Joakim, et abominationum ejus quas operatus est, et quæ inventa sunt in eo, continentur in libro regum Juda et Israël. Regnavit autem Joachin filius ejus pro eo. **9** Octo annorum erat Joachin cum regnare cœpisset, et tribus mensibus ac decem diebus regnavit in Jerusalem: fecitque malum in conspectu Domini. **10** Cumque anni circulus volveretur, misit Nabuchodonosor rex, qui adduxerunt eum in Babylonem, asportatis simul pretiosissimis vasis domus Domini. Regem vero constituit Sedeciam patrum ejus super Judam et Jerusalem. **11** Viginti et unius anni erat Sedecias cum regnare cœpisset, et undecim annis regnavit in Jerusalem: **12** fecitque malum in oculis Domini Dei sui, nec erubuit faciem Jeremiæ prophetæ, loquentis ad se ex ore Domini. **13** A rege quoque Nabuchodonosor recessit, qui adjuraverat eum per Deum: et induravit cervicem suam et cor ut non reverteretur ad Dominum Deum Israël. **14** Sed et universi principes sacerdotum et populus prævaricati sunt inique juxta universas abominationes gentium, et polluerunt domum

Domini quam sanctificaverat sibi in Jerusalem. **15**
Mittebat autem Dominus Deus patrum suorum
ad illos per manum nuntiorum suorum de nocte
consurgens, et quotidie commonens: eo quod
parceret populo et habitaculo suo. **16** At illi
subsannabant nuntios Dei, et parvipendebant
sermones ejus, illudebantque prophetis, donec
ascenderet furor Domini in populum ejus, et esset
nulla curatio. **17** Adduxit enim super eos regem
Chaldaeorum, et interfecit juvenes eorum gladio in
domo sanctuarii sui: non est misertus adolescentis,
et virginis, et senis, nec decrepiti quidem, sed
omnes tradidit in manibus ejus. **18** Universaque
vasa domus Domini, tam majora quam minoria, et
thesauros templi, et regis, et principum, transtulit
in Babylonem. **19** Incenderunt hostes domum
Dei, destruxeruntque murum Jerusalem: universas
turus combusserunt, et quidquid pretiosum fuerat,
demoliti sunt. **20** Si quis evaserat gladium, ductus
in Babylonem servivit regi et filiis ejus, donec
imperaret rex Persarum, **21** et compleretur sermo
Domini ex ore Jeremiæ, et celebraret terra sabbata
sua: cunctis enim diebus desolationis egit sabbatum
usque dum complerentur septuaginta anni. **22** Anno
autem primo Cyri regis Persarum, ad explendum
sermonem Domini quem locutus fuerat per os
Jeremiæ, suscitavit Dominus spiritum Cyri regis
Persarum: qui jussit prædicari in universo regno
suo, etiam per scripturam, dicens: **23** Hæc dicit
Cyrus rex Persarum: Omnia regna terræ dedit
mihi Dominus Deus cæli, et ipse præcepit mihi
ut ædificarem ei domum in Jerusalem, quæ est in
Judæa: quis ex vobis est in omni populo ejus? sit
Dominus Deis suus cum eo, et ascendat.

Esdræ

1 In anno primo Cyri regis Persarum, ut completeretur verbum Domini ex ore Jeremiæ, suscitavit Dominus spiritum Cyri regis Persarum: et traduxit vocem in omni regno suo, etiam per scripturam, dicens: **2** Hæc dicit Cyrus rex Persarum: Omnia regna terræ dedit mihi Dominus Deus cæli, et ipse præcepit mihi ut ædificarem ei domum in Jerusalem, quæ est in Judæa. **3** Quis est in vobis de universo populo ejus? Sit Deus illius cum ipso. Ascendat in Jerusalem, quæ est in Judæa, et ædificet domum Domini Dei Israël: ipse est Deus qui est in Jerusalem. **4** Et omnes reliqui in cunctis locis ubicumque habitant, adjuvent eum viri de loco suo argento et auro, et substantia, et pecoribus, excepto quod voluntarie offerunt templo Dei, quod est in Jerusalem. **5** Et surrexerunt principes patrum de Juda et Benjamin, et sacerdotes, et Levitæ, et omnis cuius Deus suscitavit spiritum, ut ascenderent ad ædificandum templum Domini, quod erat in Jerusalem. **6** Universique qui erant in circuitu, adjuverunt manus eorum in vasis argenteis et aureis, in substantia et jumentis, in supellectili, exceptis his quæ sponte obtulerant. **7** Rex quoque Cyrus protulit vasa templi Domini, quæ tulerat Nabuchodonosor de Jerusalem, et posuerat ea in templo dei sui. **8** Protulit autem ea Cyrus rex Persarum per manum Mithridatis filii Gazabar, et annumeravit ea Sassabasar principi Juda. **9** Et hic est numerus eorum: phialæ aureæ triginta, phialæ argenteæ mille, cultri viginti novem, scyphi aurei triginta, **10** scyphi argentei secundi quadringenti decem, vasa alia mille. **11** Omnia vasa aurea et argentea quinque millia quadringenta: universa tulit Sassabasar cum his qui ascendebant de transmigratione Babylonis in Jerusalem.

2 Hi sunt autem provinciæ filii, qui ascenderunt de captivitate, quam transtulerat Nabuchodonosor rex Babylonis in Babylonem, et reversi sunt in Jerusalem et Judam, unusquisque in civitatem suam. **3** Qui venerunt cum Zorobabel, Josue, Nehemia, Saraïa, Rahelaia, Mardochai, Belsan, Mesphar, Beguai, Rehum, Baana. Numerus virorum populi Israël: **3** filii Pharos duo millia centum septuaginta duo. **4** Filii Sephatia, trecenti septuaginta duo. **5** Cherub, et Adon, et Emer: et non potuerunt indicare Filii Area, septingenti septuaginta quinque. **6** Filii domum patrum suorum et semen suum, utrum Phahath Moab, filiorum Josue: Joab, duo millia ex Israël essent. **60** Filii Dalaia, filii Tobia, filii octingenti duodecim. **7** Filii Ælam, mille ducenti Necoda, sexcenti quinquaginta duo. **61** Et de filiis quinquaginta quatuor. **8** Filii Zethua, nongenti sacerdotum: filii Hobia, filii Accos, filii Berzellai, quadraginta quinque. **9** Filii Zachai, septingenti qui accepit de filiabus Berzellai Galaaditis, uxorem, sexaginta. **10** Filii Bani, sexcenti quadraginta et vocatus est nomine eorum: **62** hi quæsierunt

duo. **11** Filii Bebai, sexcenti viginti tres. **12** Filii Azgad, mille ducenti viginti duo. **13** Filii Adonicam, sexcenti sexaginta sex. **14** Filii Beguai, duo millia quinquaginta sex. **15** Filii Adin, quadringenti quinquaginta quatuor. **16** Filii Ather, qui erant ex Ezechia, nonaginta octo. **17** Filii Besai, trecenti viginti tres. **18** Filii Jora, centum duodecim. **19** Filii Hasum, ducenti viginti tres. **20** Filii Gebbar, nonaginta quinque. **21** Filii Bethlehem, centum viginti tres. **22** Viri Netupha, quinquaginta sex. **23** Viri Anathoth, centum viginti octo. **24** Filii Azmaveth, quadraginta duo. **25** Filii Cariathiarim, Cephira et Beroth, septingenti quadraginta tres. **26** Filii Rama et Gabaa, sexcenti viginti unus. **27** Viri Machmas, centum viginti duo. **28** Viri Bethel et Hai, ducenti viginti tres. **29** Filii Nebo, quinquaginta duo. **30** Filii Megbis, centum quinquaginta sex. **31** Filii Ælam alterius, mille ducenti quinquaginta quatuor. **32** Filii Harim, trecenti viginti. **33** Filii Lod Hadid, et Ono, septingenti viginti quinque. **34** Filii Jericho, trecenti quadraginta quinque. **35** Filii Senaa, tria millia sexcenti triginta. **36** Sacerdotes: filii Jadaia in domo Josue, nongenti septuaginta tres. **37** Filii Emmer, mille quinquaginta duo. **38** Filii Pheshur, mille ducenti quadraginta septem. **39** Filii Harim, mille decem et septem. **40** Levitæ: filii Josue et Cedmihel filiorum Odoviæ, septuaginta quatuor. **41** Cantores: filii Asaph, centum viginti octo. **42** Filii janitorum: filii Sellum, filii Ater, filii Telmon, filii Accub, filii Hatitha, filii Sobai: universi centum triginta novem. **43** Nathinæi: filii Siha, filii Hasupha, filii Tabbaoth, **44** filii Ceros, filii Siaa, filii Phadon, **45** filii Lebana, filii Hagaba, filii Accub, **46** filii Hagab, filii Semlai, filii Hanan, **47** filii Gaddel, filii Gaher, filii Raaya, **48** filii Rasin, filii Necoda, filii Gazam, **49** filii Aza, filii Phasea, filii Besee, **50** filii Asena, filii Munim, filii Nephusim, **51** filii Bacbuc, filii Hacupha, filii Harhur, **52** filii Besluth, filii Mahida, filii Harsa, **53** filii Bercos, filii Sisara, filii Thema, **54** filii Nasia, filii Hatipha, **55** filii servorum Salomonis, filii Sotai, filii Sophereth, filii Pharuda, **56** filii Jala, filii Dercon, filii Geddel, **57** filii Saphatia, filii Hatil, filii Phochereth, qui erant de Asebaim, filii Ami: **58** omnes Nathinæi, et filii servorum Salomonis, trecenti nonaginta duo. **59** Et hi qui ascenderunt de Thelmala, Thelharsa, duo. **60** Filii Dalaia, filii Tobia, filii octingenti duodecim. **61** Et de filiis qui accepit de filiabus Berzellai Galaaditis, uxorem, sexaginta. **62** hi quæsierunt

scripturam genealogiæ suæ, et non invenerunt, et filii ejus et fratres ejus, Cedmihel et filii ejus, ejecti sunt de sacerdotio. **63** Et dixit Athersatha et filii Juda, quasi vir unus, ut instanter super eos eis ut non comedherent de Sancto sanctorum, qui faciebant opus in templo Dei: filii Henadat, et donec surgeret sacerdos doctus atque perfectus. filii eorum, et fratres eorum Levitæ. **10** Fundato **64** Omnis multitudo quasi unus, quadraginta duo igitur a cæmentariis templo Domini, steterunt millia trecenti sexaginta: **65** exceptis servis eorum, sacerdotes in ornatu suo cum tubis, et Levitæ filii et ancillis, qui erant septem millia trecenti triginta Asaph in cymbalis, ut laudarent Deum per manus septem: et in ipsis cantores atque cantatrices David regis Israël. **11** Et concinebant in hymnis, ducenti. **66** Equi eorum septingenti triginta sex, et confessione Domino: Quoniam bonus, quoniam muli eorum, ducenti quadraginta quinque, **67** in æternum misericordia ejus super Israël. Omnis cameli eorum, quadringenti triginta quinque, asini quoque populus vociferabatur clamore magno eorum, sex millia septingenti viginti. **68** Et de in laudando Dominum, eo quod fundatum esset principibus patrum, cum ingredierentur templum templum Domini. **12** Plurimi etiam de sacerdotibus Domini, quod est in Jerusalem, sponte obtulerunt et Levitis, et principes patrum, et seniores, qui in domum Dei ad extruendam eam in loco suo. **69** viderant templum prius cum fundatum esset, et Secundum vires suas dederunt impensas operis, hoc templum, in oculis eorum, flebant voce magna: auri solidos sexaginta millia et mille, argenti mnas et multi vociferantes in lætitia, elevabant vocem. quinque millia, et vestes sacerdotales centum. **70** **13** Nec poterat quisquam agnoscere vocem clamoris Habitaverunt ergo sacerdotes, et Levitæ, et de lætantium, et vocem fletus populi: commistim populo, et cantores, et janitores, et Nathinæi, in enim populus vociferabatur clamore magno, et vox urbibus suis, universusque Israël in civitatibus suis. audiebatur procul.

3 Jamque venerat mensis septimus, et erant filii Israël in civitatibus suis: congregatus est ergo populus quasi vir unus in Jerusalem. **2** Et surrexit Deo Israël: **2** et accedentes ad Zorobabel, et Josue filius Josedec, et fratres ejus sacerdotes, ad principes patrum, dixerunt eis: Ædificemus et Zorobabel filius Salathiel, et fratres ejus, et vobiscum, quia ita ut vos, quærimus Deum ædificaverunt altare Dei Israël ut offerrent in vestrum: ecce nos immolavimus victimas a diebus eo holocausta, sicut scriptum est in lege Asor Haddan regis Assur, qui adduxit nos huc. Moysi viri Dei. **3** Collocaverunt autem altare **3** Et dixit eis Zorobabel, et Josue, et reliqui Dei super bases suas, deterrentibus eos per principes patrum Israël: Non est vobis et nobis ut circuitum populis terrarum: et obtulerunt super ædificemus domum Deo nostro, sed nos ipsi soli illud holocaustum Domino mane et vespe. **4** ædificabimus Domino Deo nostro, sicut præcepit Feceruntque solemnitatem tabernaculorum, sicut nobis Cyrus rex Persarum. **4** Factum est igitur ut scriptum est, et holocaustum diebus singulis per populus terræ impediret manus populi Judæ, et ordinem secundum præceptum opus diei in die turbaret eos in ædificando. **5** Conduxerunt autem suo. **5** Et post hæc holocaustum juge, tam in adversus eos consiliatores, ut destruerent consilium calendis quam in universis solemnitatibus Domini eorum omnibus diebus Cyri regis Persarum, et quæ erant consecratæ, et in omnibus in quibus usque ad regnum Darii regis Persarum. **6** In ultro offerebatur munus Domino. **6** A primo die regno autem Assueri, in principio regni ejus, mensis septimi cœperunt offerre holocaustum scripserunt accusationem adversus habitatores Domino: porro templum Dei nondum fundatum Judæ et Jerusalem. **7** Et in diebus Artaxerxis scripsit erat. **7** Dederunt autem pecunias latomis et Beselam, Mithridates, et Thabeel, et reliqui qui erant cæmentariis: cibum quoque, et potum, et oleum in consilio eorum, ad Artaxerxem regem Persarum: Sidoniis Tyriisque, ut deferrent ligna cedrina de Libano ad mare Joppe, juxta quod præceperat Cyrus et Samsai rex Persarum eis. **8** Anno autem secundo adventus eorum ad templum Dei in Jerusalem, mense secundo, Artaxerxi regi, hujuscemodi: **9** Reum Beelteem, cœperunt Zorobabel filius Salathiel, et Josue filius Josedec, et reliqui de fratribus eorum sacerdotes, Dinæi, et Apharsathachæi, Terphalæi, Apharsæi, et Levitæ, et omnes qui venerant de captivitate in Jerusalæ, Babylonia, Susanechæi, Dievi, et Ælamitæ, Jerusalæ, et constituerunt Levitas a viginti annis **10** et ceteri de gentibus, quas transtulit Asenaphar et supra, ut urgerent opus Domini. **9** Stetitque Josue magnus et gloriosus, et habitare eas fecit in

civitatibus Samariæ, et in reliquis regionibus trans Stharbuzanai, et consiliarii eorum: sicut dixerunt flumen in pace 11 (hoc est exemplar epistolæ, eis: Quis dedit vobis consilium ut domum hanc quam miserunt ad eum), Artaxerxi regi, servi tui, ædificaretis, et muros ejus instauraretis? 4 Ad quod viri qui sunt trans fluvium, salutem dicunt. 12 respondimus eis, quæ essent nomina hominum Notum sit regi quia Judæi, qui ascenderunt a te ad auctorum ædificationis illius. 5 Oculus autem nos, venerunt in Jerusalem civitatem rebellem et Dei eorum factus est super senes Judæorum, et pessimam, quam ædificant exstrentes muros ejus, non potuerunt inhibere eos. Placuitque ut res ad et parietes componentes. 13 Nunc igitur notum Darium referretur, et tunc satisfacerent adversus sit regi, quia si civitas illa ædificata fuerit, et muri accusationem illam. 6 Exemplar epistolæ, quam ejus instaurati, tributum, et vectigal, et annuos misit Thathanai dux regionis trans flumen, et redditus non dabunt, et usque ad reges hæc noxa Stharbuzanai, et consiliatores ejus Arphasachæi, perveniet. 14 Nos autem memores salis, quod in qui erant trans flumen, ad Darium regem. 7 palatio comedimus, et quia læsiones regis videre Sermo, quem miserant ei, sic scriptus erat: Dario nefas ducimus, idcirco misimus et nuntiavimus regi pax omnis. 8 Notum sit regi, isse nos ad regi, 15 ut recenseas in libris historiarum patrum Judæam provinciam, ad domum Dei magni, quæ tuorum, et invenies scriptum in commentariis: et ædificatur lapide impolito, et ligna ponuntur in scies quoniam urbs illa, urbs rebellis est, et nocens parietibus: opusque illud diligenter exstruitur, regibus et provinciis, et bella concitantur in ea et crescit in manibus eorum. 9 Interrogavimus ex diebus antiquis: quam ob rem et civitas ipsa ergo senes illos, et ita diximus eis: Quis dedit delecta est. 16 Nuntiamus nos regi, quoniam si vobis potestatem ut domum hanc ædificaretis, civitas illa ædificata fuerit, et muri ipsius instaurati, et muros hos instauraretis? 10 Sed et nomina possessionem trans fluvium non habebis. 17 Verbum eorum quæsivimus ab eis, ut nuntiaremus tibi: misit rex ad Reum Beelteem, et Samsai scribam, et scripsimusque nomina eorum virorum, qui sunt ad reliquos, qui erant in consilio eorum habitatores principes in eis. 11 Hujuscemodi autem sermonem Samariæ, et ceteris trans fluvium, salutem dicens responderunt nobis dicentes: Nos sumus servi et pacem. 18 Accusatio, quam misistis ad nos, Dei cæli et terræ, et ædificamus templum, quod manifeste lecta est coram me, 19 et a me præceptum erat exstructum ante hos annos multos, quodque est: et recensuerunt, inveneruntque quoniam civitas rex Israël magnus ædificaverat, et exstruxerat. 12 illa a diebus antiquis adversum reges rebellat, et Postquam autem ad iracundiam provocaverunt seditiones, et prælia concitantur in ea: 20 nam patres nostri Deum cæli, tradidit eos in manus et reges fortissimi fuerunt in Jerusalem, qui et Nabuchodonosor regis Babylonis Chaldæi, domum dominati sunt omni regioni quæ trans fluvium est: quoque hanc destruxit, et populum ejus transtulit tributum quoque et vectigal, et redditus accipiebant. in Babylonem. 13 Anno autem primo Cyri regis 21 Nunc ergo audite sententiam: prohibeatis viros Babylonis, Cyrus rex proposuit edictum ut domus illos, ut urbs illa non ædificetur donec si forte a Dei hæc ædificaretur. 14 Nam et vasa templi Dei me jussum fuerit. 22 Videte ne negligenter hoc aurea et argentea, quæ Nabuchodonosor tulerat impletatis, et paulatim crescat malum contra reges. de templo, quod erat in Jerusalem, et asportaverat 23 Itaque exemplum edicti Artaxerxis regis lectum ea in templum Babylonis, protulit Cyrus rex de est coram Reum Beelteem, et Samsai scriba, et templo Babylonis, et data sunt Sassabasar vocabulo, consiliariis eorum: et abierunt festini in Jerusalem quem et principem constituit, 15 dixitque ei: ad Judæos, et prohibuerunt eos in brachio et robore. Hæc vasa tolle, et vade, et pone ea in templo, 24 Tunc intermissum est opus domus Domini in quod est in Jerusalem, et domus Dei ædificetur Jerusalem, et non fiebat usque ad annum secundum in loco suo. 16 Tunc itaque Sassabasar ille venit et posuit fundamenta templi Dei in Jerusalem, et ex eo tempore usque nunc ædificatur, et necdum completem est. 17 Nunc ergo si videtur regi bonum, recenseat in bibliotheca regis, quæ est in Babylone, utrumnam a Cyro rege jussum fuerit ut ædificaretur domus Dei in Jerusalem, et voluntatem regis super hac re mittat ad nos.

5 Prophetaverunt autem Aggæus propheta, et Zacharias filius Addo, prophetantes ad Judæos qui erant in Judæa et Jerusalem, in nomine Dei Israël. 2 Tunc surrexerunt Zorobabel filius Salathiel, et Josue filius Josedec, et cœperunt ædificare templum Dei in Jerusalem, et cum eis prophetæ Dei adjuvantes eos. 3 In ipso autem tempore venit ad eos Thathanai, qui erat dux trans flumen, et

6 Tunc Darius rex præcepit: et recensuerunt in bibliotheca librorum, qui erant depositi in

Babylone. **2** Et inventum est in Ecbatanis, quod domus Dei, vitulos centum, arietes ducentos, agnos est castrum in Medena provincia, volumen unum: quadringentos, hircos caprarum pro peccato totius talisque scriptus erat in eo commentarius: **3** Anno Israël duodecim, juxta numerum tribuum Israël. **18** primo Cyri regis, Cyrus rex decrevit ut domus Et statuerunt sacerdotes in ordinibus suis, et Levitas Dei ædificaretur, quæ est in Jerusalem, in loco in vicibus suis, super opera Dei in Jerusalem, sicut ubi immolent hostias, et ut ponant fundamenta scriptum est in libro Moysi. **19** Fecerunt autem filii supportantia altitudinem cubitorum sexaginta, et Israël transmigrationis Pascha, quartadecima die latitudinem cubitorum sexaginta, **4** ordines de mensis primi. **20** Purificati enim fuerant sacerdotes lapidibus impolitis tres, et sic ordines de lignis et Levitæ quasi unus: omnes mundi ad immolandum novis: sumptus autem de domo regis dabuntur. Pascha universis filiis transmigrationis, et fratribus **5** Sed et vasa templi Dei aurea et argentea, quæ suis sacerdotibus, et sibi. **21** Et comederunt filii Nabuchodonosor tulerat de templo Jerusalem, et Israël, qui reversi fuerant de transmigratione, attulerat ea in Babylonem, reddantur, et referantur et omnes qui se separaverant a coinquinatione in templum in Jerusalem in locum suum, quæ et gentium terræ ad eos, ut quererent Dominum Deum posita sunt in templo Dei. **6** Nunc ergo Thathanai Israël. **22** Et fecerunt solemnitatem azymorum dux regionis, quæ est trans flumen, Stharbzanaï, septem diebus in lætitia, quoniam læticaverat eos et consiliarii vestri Apharsachæi, qui estis trans Dominus, et converterat cor regis Assur ad eos, ut flumen, procul recedite ab illis, **7** et dimittite fieri adjuvaret manus eorum in opere domus Domini Dei templum Dei illud a duce Judæorum, et a senioribus Israël.

eorum, ut domum Dei illam ædificant in loco suo. **8** Sed et a me præceptum est quid oporteat fieri a presbyteris Judæorum illis ut ædificetur domus Dei, scilicet ut de arca regis, id est, de tributis quæ dantur de regione trans flumen, studiose sumptus dentur viris illis, ne impediatur opus. **9** Quod si necesse fuerit, et vitulos, et agnos, et hædos in holocaustum Deo cæli, frumentum, sal, vinum, et oleum, secundum ritum sacerdotum, qui sunt in Jerusalem, detur eis per singulos dies, ne sit in aliquo querimonia. **10** Et offerant oblationes Deo cæli, orientque pro vita regis, et filiorum ejus. **11** A me ergo positum est decretum: ut omnis homo qui hanc mutaverit jussionem, tollatur lignum de domum ipsius, et erigatur, et configatur in eo, domus autem ejus publicetur. **12** Deus autem, qui habitare fecit nomen suum ibi, dissipet omnia regna, et populum qui extenderit manum suam ut repugnet, et dissipet domum Dei illam, quæ est in Jerusalem. Ego Darius statui decretum, quod studiose impleri volo. **13** Igitur Thathanai dux regionis trans flumen, et Stharbzanaï, et consiliarii ejus, secundum quod præcepérat Darius rex, sic diligenter executi sunt. **14** Seniores autem Judæorum ædificabant, et prosperabantur juxta prophetiam Aggæi prophetæ, et Zachariæ filii Addo: et ædificaverunt et construxerunt, jubente Deo Israël, et jubente Cyro, et Dario, et Artaxerxe regibus Persarum: **15** et compleverunt domum Dei istam, usque ad diem tertium mensis Adar, qui est annus sextus regni Darii regis. **16** Fecerunt autem filii Israël sacerdotes et Levitæ, et reliqui filiorum transmigrationis, dedicationem domus Dei in gaudio. **17** Et obtulerunt in dedicationem

7 Post hæc autem verba in regno Artaxerxis regis Persarum, Esdras filius Saraiæ, filii Azariæ, filii Helciæ, **2** filii Sellum, filii Sadoc, filii Achitob, **3** filii Amariæ, filii Azariæ, filii Maraioth, **4** filii Zarahiæ, filii Ozi, filii Bocci, **5** filii Abisue, filii Phinees, filii Eleazar, filii Aaron sacerdotis ab initio. **6** Ipse Esdras ascendit de Babylone, et ipse scriba velox in lege Moysi, quam Dominus Deus dedit Israël: et dedit ei rex secundum manum Domini Dei ejus super eum, omnem petitionem ejus. **7** Et ascenderunt de filiis Israël, et de filiis sacerdotum, et de filiis Levitarum, et de cantoribus, et de janitoribus, et de Nathinæis, in Jerusalem, anno septimo Artaxerxis regis. **8** Et venerunt in Jerusalem mense quinto, ipse est annus septimus regis. **9** Quia in primo die mensis primi cœpit ascendere de Babylone, et in primo die mensis quinti venit in Jerusalem, juxta manum Dei sui bonam super se. **10** Esdras enim paravit cor suum, ut investigaret legem Domini, et faceret et doceret in Israël præceptum et judicium. **11** Hoc est autem exemplar epistolæ edicti, quod dedit rex Artaxerxes Esdræ sacerdoti, scribæ eruditio in sermonibus et præceptis Domini, et cæremoniis ejus in Israël. **12** Artaxerxes rex regum Esdræ sacerdoti scribæ legis Dei cæli doctissimo, salutem. **13** A me decretum est, ut cuicunque placuerit in regno meo de populo Israël, et de sacerdotibus ejus, et de Levitis, ire in Jerusalem, tecum vadat. **14** A facie enim regis, et septem consiliatorum ejus, missus es, ut visites Judæam et Jerusalem in lege Dei tui, quæ est in manu tua: **15** et ut feras argentum et aurum quod rex, et consiliatores ejus, sponte obtulerunt Deo Israël, cuius in Jerusalem tabernaculum est. **16**

Et omne argentum et aurum quodcumque inveneris Ezechiel, et cum eo trecenti viri. **6** De filiis Adan, in universa provincia Babylonis, et populus offerre Abed filius Jonathan, et cum eo quinquaginta viri. voluerit, et de sacerdotibus quæ sponte obtulerint **7** De filiis Alam, Isaias filius Athaliæ, et cum eo domui Dei sui, quæ est in Jerusalem, **17** libere septuaginta viri. **8** De filiis Saphatiæ, Zebedia filius accipe, et studiose eme de hac pecunia vitulos, Michaël, et cum eo octoginta viri. **9** De filiis Joab, arietes, agnos, et sacrificia, et libamina eorum, et **10** Obedia filius Jahiel, et cum eo ducenti decem et octo offer ea super altare templi Dei vestri, quod est in **11** De filiis Bebai, Zacharias placuerit de reliquo argento et auro ut faciat, juxta filius Bebai, et cum eo viginti octo viri. **12** De filiis voluntatem Dei vestri facite. **13** Vasa quoque, quæ Azgad, Johanan filius Eccetan, et cum eo centum dantur tibi in ministerium domus Dei tui, trade in **14** De filiis Adonicam, qui erant conspectu Dei in Jerusalem. **20** Sed et cetera, quibus novissimi: et hæc nomina eorum: Elipheth, et opus fuerit in domum Dei tui, quantumcumque Jehiel, et Samaias, et cum eis sexaginta viri. **14** De filii necessere est ut expendas, dabitus de thesauro, et de **15** Congregavi autem eos ad fluvium qui decurrit ad atque decrevi omnibus custodibus arcæ publicæ, Ahava, et mansimus ibi tribus diebus: quæsivique in qui sunt trans flumen, ut quodcumque petierit a populo et in sacerdotibus de filiis Levi, et non inveni vobis Esdras sacerdos, scriba legis Dei cæli, absque **16** Itaque misi Eliezer, et Ariel, et Semeiam, et mora detis, **22** usque ad argenti talenta centum, et **17** Begui, Uthai et Zachur, et cum eis septuaginta viri. fisco regis, **21** et a me. Ego Artaxerxes rex, statui **18** Elnathan, et Jarib, et alterum Elnathan, et Nathan, usque ad frumenti coros centum, et usque ad vini **19** Zachariam, et Mosollam principes: et Jojarib, et batos centum, et usque ad batos olei centum, sal **20** Elnathan sapientes. **17** Et misi eos ad Eddo, qui est vero absque mensura. **23** Omne quod ad ritum Dei primus in Chasphiæ loco, et posui in ore eorum cæli pertinet, tribuatur diligenter in domo Dei cæli: verba, quæ loquerentur ad Eddo, et fratres ejus ne forte irascatur contra regnum regis, et filiorum Nathinæos in loco Chasphiæ, ut adducerent nobis ejus. **24** Vobis quoque notum facimus de universis ministros domus Dei nostri. **18** Et adduxerunt nobis sacerdotibus, et Levitis, et cantoribus, et janitoribus, per manum Dei nostri bonam super nos, virum Nathinæos, et ministris domus Dei hujus, ut vesticigal, doctissimum de filiis Moholi filii Levi, filii Israël, et tributum, et annonas non habeatis potestatem et Sarabiam et filios ejus et fratres ejus decem et imponendi super eos. **25** Tu autem Esdra, secundum octo, **19** et Hasabiam, et cum eo Isaiam de filiis sapientiam Dei tui, quæ est in manu tua, constitue Merari, fratresque ejus, et filios ejus viginti: **20** et judices et præsides, ut judicent omni populo qui de Nathinæos, quos dederat David et principes ad est trans flumen, his videlicet qui noverunt legem ministeria Levitarum, Nathinæos ducentos viginti: Dei tui: sed et imperitos docete libere. **26** Et omnis omnes hi suis nominibus vocabantur. **21** Et prædicavi qui non fecerit legem Dei tui, et legem regis, ibi jejuniunum juxta fluvium Ahava, ut affligeremur diligenter, judicium erit de eo sive in mortem, sive coram Domino Deo nostro, et peteremus ab eo in exilium, sive in condemnationem substantiæ viam rectam nobis et filiis nostris, universæque ejus, vel certe in carcerem. **27** Benedictus Dominus substantiæ nostræ. **22** Erubui enim petere a rege Deus patrum nostrorum, qui dedit hoc in corde auxilium et equites, qui defenderent nos ab inimico regis ut glorificaret domum Domini quæ est in in via: quia dixeramus regi: Manus Dei nostri est Jerusalem, **28** et in me inclinavit misericordiam super omnes qui quærunt eum in bonitate: et suam coram rege et consiliatoribus ejus, et universis imperium ejus, et fortitudo ejus, et furor, super principibus regis potentibus: et ego confortatus omnes qui derelinquent eum. **23** Jejunavimus manu Domini Dei mei, quæ erat in me, congregavi autem, et rogavimus Deum nostrum per hoc: et evenit nobis prospere. **24** Et separavi de principibus sacerdotum duodecim, Sarabiam, et Hasabiam, et cum eis de fratribus eorum decem: **25** appendique eis argentum et aurum, et vasa consecrata domus Dei nostri, que obtulerat rex et consiliatores ejus, et principes ejus, universusque Israël eorum qui inventi fuerant: **26** et appendi in manibus eorum argentei talenta sexcenta quinquaginta, et vasa aureos viginti, qui habebant solidos millos, et

8 Hi sunt ergo principes familiarum, et genealogia eorum, qui ascenderunt mecum in regno Artaxerxis regis de Babylone. **2** De filiis Phinees, Gersom. De filiis Ithamar, Daniel. De filiis David, Hattus. **3** De filiis Secheniæ, filiis Pharos, Zacharias: et cum eo numerati sunt viri centum quinquaginta. **4** De filiis Phahath Moab, Elioénai filius Zarehe, et cum eo ducenti viri. **5** De filiis Secheniæ, filius

vasa æris fulgentis optimi duo, pulchra ut aurum. cælum, 7 a diebus patrum nostrorum: sed et nos
28 Et dixi eis: Vos sancti Domini, et vasa sancta, ipsi peccavimus graviter usque ad diem hanc, et argentum et aurum, quod sponte oblatum est et in iniuritibus nostris traditi sumus ipsi, et Domino Deo patrum nostrorum: **29** vigilate et reges nostri, et sacerdotes nostri, in manum regum custodite, donec appendatis coram principibus terrarum, et in gladium, et in captivitatem, et in sacerdotum, et Levitarum, et ducibus familiarium rapinam, et in confusionem vultus, sicut et die hac. Israël in Jerusalem, in thesaurum domus Domini. **30** Susceperunt autem sacerdotes et Levitæ pondus deprecatio nostra apud Dominum Deum nostrum, argenti, et auri, et vasorum, ut deferrent Jerusalem ut dimitterentur nobis reliquæ, et daretur nobis in domum Dei nostri. **31** Promovimus ergo a flumine paxillus in loco sancto ejus, et illuminaret oculos Ahava duodecimo die mensis primi ut pergeremus nostros Deus noster, et daret nobis vitam modicam Jerusalem: et manus Dei nostri fuit super nos, et liberavit nos de manu inimici et insidiatoris in via. **32** Et venimus Jerusalem, et mansimus ibi super nos misericordiam coram rege Persarum, tribus diebus. **33** Die autem quarta appensum est ut daret nobis vitam, et sublimaret domum Dei argentum, et aurum, et vasa in domo Dei nostri nostri, et extrueret solitudines ejus, et daret nobis per manum Meremoth filii Uriæ sacerdotis, et cum sepem in Juda et Jerusalem. **10** Et nunc quid eo Eleazar filius Phinees, cumque eis Jozabed filius dicemus, Deus noster, post hæc? Quia dereliquimus Josue, et Noadaia filius Bennoi Levitæ, **34** juxta mandata tua, **11** quæ præcepisti in manu servorum numerum et pondus omnium: descriptumque est tuorum prophetarum, dicens: Terra, ad quam vos omne pondus in tempore illo. **35** Sed et qui venerant ingredimini ut possideatis eam, terra immunda de captivitate filii transmigrationis, obtulerunt est juxta immunditiam populorum, ceterarumque holocausta Deo Israël, vitulos duodecim pro terrarum, abominationibus eorum qui repleverunt omni populo Israël, arietes nonaginta sex, agnos eam ab ore usque ad os in coquinazione sua. **12** septuaginta septem, hircos pro peccato duodecim: Nunc ergo filias vestras ne detis filiis eorum, et filias omnia in holocaustum Domino. **36** Dederunt autem edicta regis satrapis qui erant de conspectu regis, et ducibus trans flumen, et elevaverunt populum et eorum ne accipiatis filiis vestris, et non quæratis pacem eorum et prosperitatem eorum usque in æternum: ut confortemini, et comedatis quæ bona sunt terræ, et hæredes habeatis filios vestros usque in sæculum. **13** Et post omnia quæ venerunt super nos in operibus nostris pessimis, et in delicto nostro magno, quia tu, Deus noster, liberasti nos de iniurie nostra, et dedisti nobis salutem sicut est hodie, **14** ut non converteremur, et irrita faceremus mandata tua, neque matrimonia jungeremus cum populis abominationum istarum. Numquid iratus es nobis usque ad consummationem, ne dimitteres nobis reliquias ad salutem? **15** Domine Deus Israël, justus es tu: quoniam derelicti sumus, qui salvaremus sicut die hac. Ecce coram te sumus in delicto nostro: non enim stari potest coram te super hoc.

9 Postquam autem hæc completa sunt, accesserunt ad me principes, dicentes: Non est separatus populus Israël, sacerdotes et Levitæ, a populis terrarum et abominationibus eorum: Chananæi videlicet, et Hethæi, et Pherezæi, et Jebusæi, et Ammonitarum, et Moabitarum, et Ægyptiorum, et Amorrhæorum: **2** tulerunt enim de filiabus eorum sibi et filiis suis, et commiscuerunt semen sanctum cum populis terrarum: manus etiam principum et magistratum fuit in transgressione hac prima. **3** Cumque audissem sermonem istum, scidi pallium meum et tunicam, et evelli capillos capitis mei et barbae, et sedi mœrens. **4** Convenerunt autem ad me omnes qui timebant verbum Dei Israël, pro transgressione eorum qui de captivitate venerant, et ego sedebam tristis usque ad sacrificium vespertinum: **5** et in sacrificio vespertino, surrexi de afflictione mea, et scisso pallio et tunica, curvavi genua mea, et expandi manus meas ad Dominum Deum meum. **6** Et dixi: Deus meus, confundor et erubesco levare faciem meam ad te: quoniam iniuritates nostræ multiplicatæ sunt super caput nostrum, et delicta nostra creverunt usque ad

10 Sic ergo orante Esdra, et implorante eo et flente, et jacente ante templum Dei, collectus est ad eum de Israël coetus grandis nimis virorum et mulierum et puerorum, et flevit populus fletu multo. **2** Et respondit Sechenias filius Jehiel de filiis Ælam, et dixit Esdra: Nos prævaricati sumus in Deum nostrum, et duximus uxores alienigenas de populis terræ: et nunc, si est poenitentia in Israël super hoc, **3** percutiamus foedus cum Domino Deo nostro, ut projiciamus universas uxores, et eos qui de his nati

sunt, juxta voluntatem Domini, et eorum qui timent filii Pheshur, Elioënai, Maasia, Ismaël, Nathanaël, præceptum Domini Dei nostri: secundum legem Jozabed, et Elasa. **23** Et de filiis Levitarum, Jozabed, fiat. **4** Surge, tuum est decernere, nosque erimus et Semei, et Celaia, ipse est Calita, Phataia, Juda, et tecum: confortare, et fac. **5** Surrexit ergo Esdras, et Eliezer. **24** Et de cantoribus, Eliasib. Et de janitoribus, adjuravit principes sacerdotum et Levitarum, et Sellum, et Telem, et Uri. **25** Et ex Israël, de filiis omnem Israël, ut facerent secundum verbum hoc: Pharos, Remeia, et Jesia, et Melchia, et Miamin, et juraverunt. **6** Et surrexit Esdras ante domum et Eliezer, et Melchia, et Banea. **26** Et de filiis Dei, et abiit ad cubiculum Johanan filii Eliasib, et Ælam, Mathania, Zacharias, et Jehiel, et Abdi, et ingressus est illuc: panem non comedit, et aquam Jerimoth, et Elia. **27** Et de filiis Zethua, Elioënai, non bibit: lugebat enim transgressionem eorum, Eliasib, Mathania, et Jerimuth, et Zabad, et Aziza, qui venerant de captivitate. **7** Et missa est vox in **28** Et de filiis Bebai, Johanan, Hanania, Zabbai, Juda et in Jerusalem omnibus filiis transmigrationis, Athalai. **29** Et de filiis Bani, Mosollam, et Melluch, ut congregarentur in Jerusalem: **8** et omnis qui non et Adaia, Jasub, et Saal, et Ramoth. **30** Et de filiis venerit in tribus diebus juxta consilium principum Phahath Moab, Edna, et Chalal, Banaias, et Maasias, et seniorum, auferetur universa substantia ejus, Mathanias, Beseeleel, Bennui, et Manasse. **31** Et et ipse abjectetur de cœtu transmigrationis. **9** de filiis Herem, Eliezer, Josue, Melchias, Semeias, Convenerunt igitur omnes viri Juda et Benjamin Simeon, **32** Benjamin, Maloch, Samarias. **33** Et de in Jerusalem tribus diebus: ipse est mensis nonus, filiis Hasom, Mathanai, Mathatha, Zabad, Eliphelet, vigesimo die mensis: et sedit omnis populus in Jermai, Manasse, Semei. **34** De filiis Bani, Maadi, platea domus Dei, trementes pro peccato, et pluviis. Amram, et Vel, **35** Baneas, et Badaias, Cheliau, **36** **10** Et surrexit Esdras sacerdos, et dixit ad eos: Vos Vania, Marimuth, et Eliasib, **37** Mathanias, Mathanai, transgressi estis, et duxistis uxores alienigenas, ut et Jasi, **38** et Bani, et Bennui, Semei, **39** et Salmias, adderetis super delictum Israël. **11** Et nunc date et Nathan, et Adaias, **40** et Mechnedebai, Sisai, confessionem Domino Deo patrum vestrorum, et Sarai, **41** Ezrel, et Selemiau, Semeria, **42** Sellum, facite placitum ejus, et separamini a populis terræ, Maria, Joseph. **43** De filiis Nebo, Jehiel, Mathathias, et ab uxoribus alienigenis. **12** Et respondit universa Zabad, Zabina, Jeddu, et Joël, et Banaia. **44** Omnes multitudo, dixitque voce magna: Juxta verbum hi acceperant uxores alienigenas, et fuerunt ex eis tuum ad nos, sic fiat. **13** Verumtamen quia populus mulieres, quæ pepererant filios.

multus est, et tempus pluviae, et non sustinemus stare foris, et opus non est diei unius vel duorum (vehementer quippe peccavimus in sermone isto), **14** constituantur principes in universa multitudine: et omnes in civitatibus nostris qui duxerunt uxores alienigenas veniant in temporibus statutis, et cum his seniores per civitatem et civitatem, et judices ejus, donec avertatur ira Dei nostri a nobis super peccato hoc. **15** Igitur Jonathan filius Azahel, et Jaasia filius Thecue, steterunt super hoc, et Messollam et Sebethai Levites adjuverunt eos: **16** feceruntque sic filii transmigrationis. Et abierunt Esdras sacerdos, et viri principes familiarum, in domos patrum suorum, et omnes per nomina sua, et sederunt in die primo mensis decimi ut quærerent rem. **17** Et consummati sunt omnes viri, qui duxerant uxores alienigenas, usque ad diem primam mensis primi. **18** Et inventi sunt de filiis sacerdotum qui duxerant uxores alienigenas. De filiis Josue filii Josedec, et fratres ejus, Maasia, et Eliezer, et Jarib, et Godolia. **19** Et dederunt manus suas ut ejicerent uxores suas, et pro delicto suo arietem de ovibus offerrent. **20** Et de filiis Emmer, Hanani, et Zebedia. **21** Et de filiis Harim, Maasia, et Elia, et Semeia, et Jehiel, et Ozias. **22** Et de

Nehemiæ

1 Verba Nehemiac filii Helchiæ. Et factum est in mense Casleu, anno vigesimo, et ego eram in Susis castro. **2** Et venit Hanani, unus de fratribus meis, ipse et viri ex Iuda: et interrogavi eos de Judæis qui remanserant, et supererant de captivitate, et Jerusalem. **3** Et dixerunt mihi: Qui remanserunt, et relictæ sunt de captivitate ibi in provincia, in afflictione magna sunt, et in opprobrio: et murus Jerusalem dissipatus est, et portæ ejus combustæ sunt igni. **4** Cumque audissem verba hujuscemodi, sedi, et flevi, et luxi diebus multis: jejunabam, et orabam ante faciem Dei cæli: **5** et dixi: Quæso, Domine Deus cæli fortis, magne atque terribilis, qui custodis pactum et misericordiam cum his qui te diligunt, et custodiunt mandata tua: **6** fiant aures tuæ auscultantes, et oculi tui aperti, ut audias orationem servi tui, quam ego oro coram te hodie nocte et die pro filiis Israël servis tuis: et confiteor pro peccatis filiorum Israël, quibus peccaverunt tibi: ego et domus patris mei peccavimus, **7** vanitate seducti sumus, et non custodivimus mandatum tuum, et cæremonias, et judicia quæ præcepisti Moysi famulo tuo. **8** Memento verbi quod mandasti Moysi servo tuo, dicens: Cum transgressi fueritis, ego dispergam vos in populos: **9** et si revertamini ad me, et custodiatis præcepta mea, et faciatis ea: etiamsi abducti fueritis ad extrema cæli, inde congregabo vos, et reducam in locum quem elegi ut habitaret nomen meum ibi. **10** Et ipsi servi tui, et populus tuus, quos redemisti in fortitudine tua magna, et in manu tua valida. **11** Obsecro, Domine, sit auris tua attendens ad orationem servi tui, et ad orationem servorum tuorum, qui volunt timere nomen tuum: et dirige servum tuum hodie, et da ei misericordiam ante virum hunc. Ego enim eram pincerna regis.

2 Factum est autem in mense Nisan, anno vigesimo Artaxerxis regis: et vinum erat ante eum, et levavi vinum, et dedi regi: et eram quasi languidus ante faciem ejus. **2** Dixitque mihi rex: Quare vultus tuus tristis est, cum te ægrotum non videam? non est hoc frustra, sed malum nescio quod in corde tuo est. Et timui valde, ac nimis: **3** et dixi regi: Rex, in æternum vive: quare non mœreat vultus meus, quia civitas domus sepulchorum patris mei deserta est, et portæ ejus combustæ sunt igni? **4** Et ait mihi rex: Pro qua re postulas? Et oravi Deum cæli, **5** et dixi ad regem: Si videtur regi bonum, et si placet servus tuus ante faciem tuam, ut mittas me in Judæam ad civitatem sepulchri patris mei, et

ædificabo eam. **6** Dixitque mihi rex, et regina quæ sedebat juxta eum: Usque ad quod tempus erit iter tuum, et quando reverteris? Et placuit ante vultum regis, et misit me: et constitui ei tempus. **7** Et dixi regi: Si regi videtur bonum, epistolas det mihi ad duces regionis trans flumen, ut traducant me, donec veniam in Judæam: **8** et epistolam ad Asaph custodem saltus regis, ut det mihi ligna, ut tegere possim portas turris domus, et muros civitatis, et domum quam ingressus fuero. Et dedit mihi rex juxta manum Dei mei bonam mecum. **9** Et veni ad duces regionis trans flumen, dedique eis epistolas regis. Miserat autem rex mecum principes militum, et equites. **10** Et audierunt Sanaballat Horonites, et Tobias servus Ammanites: et contrastati sunt afflictione magna, quod venisset homo qui quereret prosperitatem filiorum Israël. **11** Et veni Jerusalem, et eram ibi tribus diebus. **12** Et surrexi nocte ego, et viri pauci mecum, et non indicavi cuiquam quid Deus dedisset in corde meo ut facerem in Jerusalem: et jumentum non erat mecum, nisi animal cui sedebam. **13** Et egressus sum per portam vallis nocte, et ante fontem draconis, et ad portam stercoris, et considerabam murum Jerusalem dissipatum, et portas ejus consumptas igni. **14** Et transivi ad portam fontis, et ad aquæductum regis, et non erat locus jumento cui sedebam ut transiret. **15** Et ascendi per torrentem nocte, et considerabam murum, et reversus veni ad portam vallis, et redii. **16** Magistratus autem nesciebant quo abiissem, aut quid ego facerem: sed et Judæis, et sacerdotibus, et optimatibus, et magistratibus, et reliquis qui faciebant opus, usque ad id loci nihil indicaveram. **17** Et dixi eis: Vos nostis afflictionem in qua sumus: quia Jerusalem deserta est, et portæ ejus consumptæ sunt igni: venite, et ædificemus muros Jerusalem, et non simus ultra opprobrium. **18** Et indicavi eis manum Dei mei, quod esset bona mecum, et verba regis que locutus esset mihi, et aio: Surgamus, et ædificemus. Et confortatæ sunt manus eorum in bono. **19** Audierunt autem Sanaballat Horonites, et Tobias servus Ammanites, et Gosem Arabs, et subsannaverunt nos, et despexerunt, dixeruntque: Quæ est hæc res quam facitis? numquid contra regem vos rebellatis? **20** Et reddidi eis sermonem, dixique ad eos: Deus cæli ipse nos juvat, et nos servi ejus sumus: surgamus et ædificemus: vobis autem non est pars, et justitia, et memoria in Jerusalem.

3 Et surrexit Eliasib sacerdos magnus, et fratres ejus sacerdotes, et ædificaverunt portam gregis: ipsi sanctificaverunt eam, et statuerunt valvas ejus, et usque ad turrim centum cubitorum

sanctificaverunt eam, usque ad turrim Hananeel. **2** filius Uriæ filii Haccus, mensuram secundam, a Et juxta eum ædificaverunt viri Jericho: et juxta porta domus Eliasib, donec extenderetur domus eum ædificavit Zachur filius Amri. **3** Portam autem Eliasib. **22** Et post eum ædificaverunt sacerdotes, viri piscium ædificaverunt filii Asna: ipsi texerunt eam, de campestribus Jordanis. **23** Post eum ædificavit et statuerunt valvas ejus, et seras, et vectes. Et juxta Benjamin et Hasub contra domum suam: et post eos ædificavit Marimuth filius Uriæ, filii Accus. **4** Et eum ædificavit Azarias filius Maasiæ filii Ananiæ juxta eum ædificavit Mosollam filius Barachiæ, filii contra domum suam. **24** Post eum ædificavit Bennui Mesezebel: et juxta eos ædificavit Sadoc filius Baana. filius Henadad mensuram secundam, a domo Azariæ **5** Et juxta eos ædificaverunt Thecueni: optimates usque ad flexuram, et usque ad angulum. **25** Phalel autem eorum non supposuerunt colla sua in opere filius Ozi contra flexuram, et turrim quæ eminet Domini sui. **6** Et portam veterem ædificaverunt de domo regis excelsa, id est, in atrio carceris: Jojada filius Phasea, et Mosollam filius Besodia: ipsi post eum Phadaia filius Pharos. **26** Nathinæ texerunt eam, et statuerunt valvas ejus, et seras, autem habitabant in Ophel usque contra portam et vectes. **7** Et juxta eos ædificaverunt Meltias aquarum ad orientem, et turrim quæ prominebat. Gabaonites, et Jadon Meronathites, viri de Gabaon et **27** Post eum ædificaverunt Thecueni mensuram Maspha, pro duce qui erat in regione trans flumen. secundam e regione, a turre magna et eminente **8** Et juxta eum ædificavit Eziel filius Araia aurifex: usque ad murum templi. **28** Sursum autem a porta et juxta eum ædificavit Ananias filius pigmentarii: equorum ædificaverunt sacerdotes, unusquisque et dimiserunt Jerusalem usque ad murum plateæ contra domum suam. **29** Post eos ædificavit Sadoc latioris. **9** Et juxta eum ædificavit Raphaia filius Hur, filius Emmer contra domum suam. Et post eum princeps vici Jerusalem. **10** Et juxta eum ædificavit ædificavit Semaia filius Secheniæ, custos portæ Jedaia filius Haromaph contra domum suam: et orientalis. **30** Post eum ædificavit Hanania filius juxta eum ædificavit Hattus filius Haseboniæ. **11** Selemiæ, et Hanun filius Seleph sextus, mensuram Mediam partem vici ædificavit Melchias filius secundam: post eum ædificavit Mosollam filius Herem, et Hasub filius Phahath Moab, et turrim Barachiæ, contra gazophylacium suum. **31** Post furnorum. **12** Et juxta eum ædificavit Sellum filius eum ædificavit Melchias filius aurificis usque ad Alohes, princeps mediae partis vici Jerusalem, ipse domum Nathinæorum, et scruta vendentium contra et filiæ ejus. **13** Et portam vallis ædificavit Hanun, portam judicalem, et usque ad coenaculum anguli. et habitatores Zanoë: ipsi ædificaverunt eam, et **32** Et inter coenaculum anguli in porta gregis, statuerunt valvas ejus, et seras, et vectes, et mille ædificaverunt aurifices et negotiatores.

cubitos in muro usque ad portam sterquilinii. **14**

Et portam sterquilinii ædificavit Melchias filius Rechab, princeps vici Bethacharam: ipse ædificavit eam, et statuit valvas ejus, et seras, et vectes. **15**

Et portam fontis ædificavit Sellum filius Cholhoza, princeps pagi Maspha: ipse ædificavit eam, et textit, et statuit valvas ejus, et seras, et vectes, et muros piscinæ Siloë in hortum regis, et usque ad gradus qui descendunt de civitate David. **16** Post eum ædificavit Nehemias filius Azboc, princeps dimidiæ partis vici Bethsur, usque contra sepulchrum David, et usque ad piscinam quæ grandi opere constructa est, et usque ad domum fortium. **17** Post eum ædificaverunt Levitæ, Rehum filius Benni: post eum ædificavit Hasebias princeps dimidiæ partis vici Ceileæ in vico suo. **18** Post eum ædificaverunt fratres eorum: Bava filius Enadad, princeps dimidiæ partis Ceilæ: **19** et ædificavit juxta eum Azer filius Josue, princeps Maspha, mensuram secundam, contra ascensum firmissimi anguli. **20** Post eum in monte ædificavit Baruch filius Zachai mensuram secundam, ab angulo usque ad portam domus Eliasib sacerdotis magni. **21** Post eum ædificavit Merimuth

4 Factum est autem, cum audisset Sanaballat quod ædificaremus murum, iratus est valde: et motus nimis subsannavit Judæos, **2** et dixit coram fratribus suis, et frequentia Samaritanorum: Quid Judæi faciunt imbecilles? num dimittent eos gentes? num sacrificabunt, et complebunt in una die? numquid ædificare poterunt lapides de acervis pulveris, qui combusti sunt? **3** Sed et Tobias Ammanites, proximus ejus, ait: *Ædificant: si ascenderit vulpes, transiliet murum eorum lapideum.* **4** Audi, Deus noster, quia facti sumus despectui: converte opprobrium super caput eorum, et da eos in despectionem in terra captivitatis.

5 Ne operias iniquitatem eorum, et peccatum eorum coram facie tua non deleatur, quia irriserunt ædificantes. **6** Itaque ædificavimus murum, et conjunximus totum usque ad partem dimidiæ: et provocatum est cor populi ad operandum. **7** Factum est autem, cum audisset Sanaballat, et Tobias, et Arabes, et Ammanitæ, et Azotii, quod obducta esset cicatrix muri Jerusalem, et quod cœpissent interrupta concludi, irati sunt nimis. **8**

Et congregati sunt omnes pariter ut venirent, et fama. **4** Et alii dicebant: Mutuo sumamus pecunias pugnare contra Jerusalem, et molirentur insidias. in tributa regis, demusque agros nostros et vineas: **9** Et oravimus Deum nostrum, et posuimus custodes **5** et nunc sicut carnes fratrum nostrorum, sic carnes super murum die ac nocte contra eos. **10** Dicit nostræ sunt: et sicut filii eorum, ita et filii nostri: autem Judas: Debilitata est fortitudo portantis, et ecce nos subjugamus filios nostros et filias nostras humus nimia est, et nos non poterimus ædificare in servitatem, et de filiabus nostris sunt famulæ, nec murum. **11** Et dixerunt hostes nostri: Nesciant, habemus unde possint redimi: et agros nostros et et ignorant donec veniamus in medium eorum, vineas nostras alii possident. **6** Et iratus sum nimis et interficiamus eos, et cessare faciamus opus. **12** cum audissem clamorem eorum secundum verba Factum est autem venientibus Judæis qui habitabant hæc: **7** cogitavitque cor meum tecum, et increpavi juxta eos, et dicentibus nobis per decem vices, ex optimates et magistratus, et dixi eis: Usurasne omnibus locis quibus venerant ad nos, **13** statui singuli a fratribus vestris exigitis? Et congregavi in loco post murum per circuitum populum in adversum eos concionem magnam, **8** et dixi eis: ordinem cum gladiis suis, et lanceis, et arcubus. **14** Nos, ut scitis, redemimus fratres nostros Judæos, qui Et perspexi atque surrexi: et aio ad optimates et venditi fuerant gentibus secundum possibilitatem magistratus, et ad reliquam partem vulgi: Nolite nostram: et vos igitur vendetis fratres vestros, timere a facie eorum: Domini magni et terribilis et redimemus eos? Et siluerunt, nec invenerunt mementote, et pugnate pro fratribus vestris, filiis quid responderent. **9** Dixique ad eos: Non est bona vestris, et filiabus vestris, et uxoribus vestris, et res quam facitis: quare non in timore Dei nostri domibus vestris. **15** Factum est autem, cum audissent ambulastis, ne exprobretur nobis a gentibus inimicis inimici nostri nuntiatum esse nobis, dissipavit Deus nostris? **10** Et ego, et fratres mei, et pueri mei consilium eorum. Et reversi sumus omnes ad muros, commodavimus plurimis pecuniam et frumentum. unusquisque ad opus suum. **16** Et factum est a die Non repetamus in commune istud: æs alienum illa, media pars juvenum eorum faciebat opus, et concedamus quod debetur nobis. **11** Reddite eis media parata erat ad bellum: et lanceæ, et scuta, hodie agros suos, et vineas suas, et oliveta sua, et et arcus, et loricæ, et principes post eos in omni domos suas: quin potius et centesimum pecuniæ, domo Juda. **17** Ædificantium in muro, et portantium frumenti, vini et olei, quam exigere soletis ab eis, onera, et imponentium: una manu sua faciebat date pro illis. **12** Et dixerunt: Reddemus, et ab eis opus, et altera tenebat gladium: **18** ædificantium nihil quæremus: sicut faciemus ut loqueris. Et enim unusquisque gladio erat accinctus renes. Et vocavi sacerdotes, et adjuravi eos ut facerent juxta ædificabant, et clangebant buccina juxta me. **19** Et quod dixeram. **13** Insuper excussi sinum meum, dixi ad optimates, et ad magistratus, et ad reliquam et dixi: Sic excutiat Deus omnem virum qui non partem vulgi: Opus grande est et latum, et nos compleverit verbum istud, de domo sua, et de separati sumus in muro procul alter ab altero: laboribus suis: sic excutiatur, et vacuus fiat. Et dixit **20** in loco quocumque audieritis clangorem tubæ, universa multitudo: Amen: et laudaverunt Deum. illuc concurrite ad nos: Deus noster pugnabit pro Fecit ergo populus sicut erat dictum. **14** A die autem nobis. **21** Et nos ipsi faciamus opus, et media pars illa, qua præceperat rex mihi ut essem dux in terra nostrum teneat lanceas ab ascensu auroræ donec Juda, ab anno vigesimo usque ad annum trigesimum egrediantur astra. **22** In tempore quoque illo dixi secundum Artaxerxis regis per annos duodecim, populo: Unusquisque cum pueru suo maneat in ego et fratres mei annonas quæ ducibus debebantur medio Jerusalem, et sint nobis vices per noctem non comedimus. **15** Duces autem primi, qui fuerant et diem ad operandum. **23** Ego autem et fratres ante me, gravaverunt populum, et acceperunt ab mei, et pueri mei, et custodes, qui erant post me, eis in pane, et vino, et pecunia, quotidie siclos non deponebamus vestimenta nostra: unusquisque quadragesima: sed et ministri eorum depresso tantum nudabatur ad baptismum.

5 Et factus est clamor populi et uxorum ejus magnus adversus fratres suos Judæos. **2** Et erant qui dicerent: Filii nostri et filiæ nostræ multæ sunt nimis: accipiamus pro pretio eorum frumentum, et comedamus, et vivamus. **3** Et erant qui dicerent: Agros nostros, et vineas, et domus nostras opponamus, et accipiamus frumentum in

populum. Ego autem non feci ita propter timorem Dei: **16** quin potius in opere muri ædificavi, et agrum non emi, et omnes pueri mei congregati ad opus erant. **17** Judæi quoque et magistratus centum quinquaginta viri, et qui veniebant ad nos de gentibus quæ in circuitu nostro sunt, in mensa mea erant. **18** Parabatur autem mihi per dies singulos bos unus, arietes sex electi, exceptis volatilibus, et inter dies decem vina diversa, et alia

multa tribuebam: insuper et annonas ducatus mei non quæsivi: valde enim attenuatus erat populus. **17** Sed et in diebus illis multæ optimatum hoc. **18** Multi enim erant in Tobiam veniebant ad eos. **19** Memento mei, Deus meus, in bonum, secundum Judæorum epistolæ mittebantur ad Tobiam, et a Secheniæ filii Area, et Johanan filius ejus acceperat filiam Mosollam filii Barachia: **20** sed et laudabant eum coram me, et verba mea nuntiabant ei: et Tobias mittebat epistolas ut terreret me.

6 Factum est autem, cum audisset Sanaballat, et

Tobias, et Gossem Arabs, et ceteri inimici nostri, quod ædificassem ego murum, et non esset in ipso residua interruptio (usque ad tempus autem illud valvas non posueram in portis), **2** miserunt Sanaballat et Gossem ad me, dicentes: Veni, et percutiamus fœdus pariter in viculis in campo Ono. Ipsi autem cogitabant ut facerent mihi malum. **3** Misi ergo ad eos nuntios, dicens: Opus grande ego facio, et non possum descendere, ne forte negligatur cum venero, et descendero ad vos. **4** Miserunt autem ad me secundum verbum hoc per quatuor vices: et respondi eis juxta sermonem priorem. **5** Et misit ad me Sanaballat juxta verbum prius quinta vice puerum suum, et epistolam habebat in manu sua scriptam hoc modo: **6** In gentibus auditum est, et Gossem dixit, quod tu et Judæi cogitatis rebellare, et propterea ædifices murum, et levare te velis super eos regem: propter quam causam **7** et prophetas posueris, qui prædicent de te in Jerusalem, dicentes: Rex in Judæa est. Auditurus est rex verba hæc: idcirco nunc veni, ut ineamus consilium pariter. **8** Et misi ad eos, dicens: Non est factum secundum verba hæc, quæ tu loqueris: de corde enim tuo tu componis hæc. **9** Omnes enim hi terrebant nos, cogitantes quod cessarent manus nostræ ab opere, et quiesceremus: quam ob causam magis confortavi manus meas. **10** Et ingressus sum domum Semaiæ filii Dalaiæ filii Metabeel secreto. Qui ait: Tractemus nobiscum in domo Dei in medio templi, et claudamus portas ædis: quia venturi sunt ut interficiant te, et nocte venturi sunt ad occidendum te. **11** Et dixi: Num quisquam similis mei fugit? et quis ut ego ingredietur templum, et vivet? non ingrediar. **12** Et intellexi quod Deus non misisset eum, sed quasi vaticinans locutus esset ad me, et Tobias et Sanaballat conduxisserent eum. **13** Acceperat enim pretium, ut territus facerem, et peccarem, et haberent malum quod reprobrarent mihi. **14** Memento mei, Domine, pro Tobia et Sanaballat, juxta opera eorum talia: sed et Noadiæ prophetæ, et ceterorum prophetarum, qui terrebant me. **15** Completus est autem murus vigesimo quinto die mensis Elul, quinquaginta duobus diebus. **16** Factum est ergo cum audissent omnes inimici nostri, ut timerent universæ gentes quæ erant in circuitu nostro, et conciderent intra se metipsos, et scirent quod a Deo factum esset opus

Judaæ habentes juramentum ejus, quia gener erat Secheniæ filii Area, et Johanan filius ejus acceperat filiam Mosollam filii Barachia: **19** sed et laudabant eum coram me, et verba mea nuntiabant ei: et Tobias mittebat epistolas ut terreret me.

7 Postquam autem ædificatus est murus, et posui valvas, et recensui janitores, et cantores, et Levitas, **2** præcepi Hanani fratri meo, et Hananiæ principi domus de Jerusalem (ipse enim quasi vir verax et timens Deum plus ceteris videbatur), **3** et dixi eis: Non aperiantur portæ Jerusalem usque ad calorem solis. Cumque adhuc assisterent, clausæ portæ sunt, et oppilatæ: et posui custodes de habitatoribus Jerusalem, singulos per vices suas, et unumquemque contra domum suam. **4** Civitas autem erat lata nimis et grandis, et populus parvus in medio ejus, et non erant domus ædificatæ. **5** Deus autem dedit in corde meo, et congregavi optimates, et magistratus, et vulgus, ut recenserem eos: et inveni librum census eorum qui ascenderant primum, et inventum est scriptum in eo. **6** Isti filii provinciæ, qui ascenderunt de captivitate migrantium, quos transtulerat Nabuchodonosor rex Babylonis, et reversi sunt in Jerusalem et in Judæam, unusquisque in civitatem suam. **7** Qui venerunt cum Zorobabel, Josue, Nehemias, Azarias, Raamias, Nahamani, Mardochæus, Belsam, Mespharath, Begoai, Nahum, Baana. Numerus virorum populi Israël: **8** filii Pharos, duo millia centum septuaginta duo: **9** filii Saphatia, trecenti septuaginta duo: **10** filii Area, sexcenti quinquaginta duo: **11** filii Phahathmoab filiorum Josue et Joab, duo millia octingenti decem et octo: **12** filii Ælam, mille ducenti quinquaginta quatuor: **13** filii Zethua, octingenti quadraginta quinque: **14** filii Zachai, septingenti sexaginta: **15** filii Bannui, sexcenti quadraginta octo: **16** filii Bebai, sexcenti viginti octo: **17** filii Azgad, duo millia trecenti viginti duo: **18** filii Adonicam, sexcenti sexaginta septem: **19** filii Beguai, duo millia sexaginta septem: **20** filii Adin, sexcenti quinquaginta quinque: **21** filii Ater, filii Hezeciæ, nonaginta octo: **22** filii Hasem, trecenti viginti octo: **23** filii Besai, trecenti viginti quatuor: **24** filii Hareph, centum duodecim: **25** filii Gabaon, nonaginta quinque: **26** filii Bethlehem et Netupha, centum octoginta octo. **27** Viri Anathoth, centum viginti octo. **28** Viri Bethazmoth, quadraginta duo. **29** Viri Cariathiarim, Cephira, et Beroth, septingenti quadraginta tres. **30** Viri Rama et Geba, sexcenti

viginti unus. **31** Viri Machmas, centum viginti duo. **32** Viri Bethel et Hai, centum viginti tres. **33** Viri Nebo alterius, quinquaginta duo. **34** Viri Elam alterius, mille ducenti quinquaginta quatuor. **35** Filii Harem, trecenti viginti. **36** Filii Jericho, trecenti quadraginta quinque. **37** Filii Lod Hadid et sacerdotales sexaginta septem. **38** Filii Senaa, tria Ono, septingenti viginti unus. **39** Filii Senaa, tria millia nongenti triginta. **40** Sacerdotes: filii Idaia in domo Josue, nongenti septuaginta tres. **41** Filii Emmer, mille quinquaginta duo. **42** Filii Phashur, mille ducenti quadraginta septem. **43** filii Arem, mille decem et septem. **44** Cedmihel filiorum Oduiae, septuaginta quatuor. **45** Cantores: filii Asaph, centum quadraginta octo. **46** Janitores: filii Sellum, filii Ater, filii Telmon, filii Accub, filii Hatita, filii Sobai: centum triginta octo. **47** Nathinæi: filii Soha, filii Hasupha, filii Tebbaoth, **48** filii Ceros, filii Siaa, filii Phadon, filii Lebana, filii Hagaba, filii Selmai, **49** filii Hanan, filii Geddel, filii Gaher, **50** filii Raaia, filii Rasin, filii Necoda, **51** filii Gezem, filii Aza, filii Phasea, **52** filii Besai, filii Munim, filii Nephussim, **53** filii Bacbuc, filii Hacupha, filii Harhur, **54** filii Besloth, filii Mahida, filii Harsa, **55** filii Bercos, filii Sisara, filii Thema, **56** filii Nasia, filii Hatipha, **57** filii servorum Salomonis, filii Sothai, filii Sophereth, filii Pharida, **58** filii Jahala, filii Darcon, filii Jeddèl, **59** filii Saphatia, filii Hatil, filii Phochereth, qui erat ortus ex Sabaim filio Amon. **60** Omnes Nathinæi, et filii servorum Salomonis, trecenti nonaginta duo. **61** Hi sunt autem qui ascenderunt de Thelmela, Thelharsa, Cherub, Addon, et Emmer: et non potuerunt indicare domum patrum suorum, et semen suum, utrum ex Israël essent, **62** filii Dalaia, filii Tobia, filii Necoda, sexcenti quadraginta duo. **63** Et de sacerdotibus, filii Habia, filii Accos, filii Berzellai, qui accepit de filiabus Berzellai Galaaditis uxorem, et vocatus est nomine eorum. **64** Hi quæsierunt scripturam suam in censu, et non invenerunt: et ejecti sunt de sacerdotio. **65** Dixitque Athersatha eis ut non manducarent de Sanctis sanctorum, donec staret sacerdos doctus et eruditus. **66** Omnis multitudo quasi vir unus quadraginta duo millia trecenti sexaginta, **67** absque servis et ancillis eorum, qui erant septem millia trecenti triginta septem, et inter eos cantores et cantatrices, ducenti quadraginta quinque. **68** Equi eorum, septingenti triginta sex: muli eorum, ducenti quadraginta quinque: **69** cameli eorum, quadrungenti triginta quinque: asini, sex millia septingenti viginti. **70** Nonnulli autem de principibus familiarum dederunt in opus. Athersatha dedit in thesaurum auri drachmas mille, phialas quinquaginta, tunicas sacerdotales

quingentas triginta. **71** Et de principibus familiarum dederunt in thesaurum operis, auri drachmas et argenti mñas duo millia ducentas. **72** Et quod dedit reliquus populus, auri drachmas et argenti mñas duo millia, et tunicas trecenti quadraginta quinque. **73** Habitaverunt Iudaia et Nathinæi, et omnis Israël, in civitatibus suis.

8 Et venerat mensis septimus: filii autem Israël erant in civitatibus suis. Congregatusque est omnis populus quasi vir unus ad plateam quæ est ante portam aquarum: et dixerunt Esdræ scribæ ut afferret librum legis Moysi, quam præceperat Dominus Israëli. **2** Attulit ergo Esdras sacerdos legem coram multitudine virorum et mulierum, cunctisque qui poterant intelligere, in die prima mensis septimi. **3** Et legit in eo aperte in platea quæ erat ante portam aquarum, de mane usque ad medianum diem, in conspectu virorum et mulierum, et sapientium: et aures omnis populi erant erectæ ad librum. **4** Stetit autem Esdras scriba super gradum ligneum, quem fecerat ad loquendum: et steterunt juxta eum Mathathias, et Semeia, et Ania, et Uria, et Helcia, et Maasia, ad dexteram ejus: et ad sinistram, Phadaia, Misaël, et Melchia, et Hasum, et Hasbadana, Zacharia, et Mosollam. **5** Et aperuit Esdras librum coram omni populo: super universum quippe populum eminebat: et cum aperuisset eum, stetit omnis populus. **6** Et benedixit Esdras Domino Deo magno: et respondit omnis populus: Amen, amen, elevans manus suas: et incurvati sunt, et adoraverunt Deum proni in terram. **7** Porro Josue, et Bani, et Serebia, Jamin, Accub, Septhai, Odia, Maasia, Celita, Azarias, Jozabed, Hanan, Phalaia, Levitæ, silentium faciebant in populo ad audiendam legem: populus autem stabat in gradu suo. **8** Et legerunt in libro legis Dei distincte, et aperte ad intelligendum: et intellexerunt cum legeretur. **9** Dixit autem Nehemias (ipse est Athersatha) et Esdras sacerdos et scriba, et Levitæ interpretantes universo populo: Dies sanctificatus est Domino Deo nostro: nolite lugere, et nolite flere. Flebat enim omnis populus cum audiret verba legis. **10** Et dixit eis: Ite, comedite pinguia, et bibite mulsum, et mittite partes his qui non præparaverunt sibi, quia sanctus dies Domini est: et nolite contristari: gaudium etenim Domini est fortitudo nostra. **11** Levitæ autem silentium faciebant in omni populo, dicentes: Tacete, quia dies sanctus est, et nolite dolere. **12** Abiit itaque omnis populus ut comedaret, et biberet, et mitteret partes, et faceret lætitiam magnam: quia intellexerant

verba quæ docuerat eos. **13** Et in die secundo in Ægypto, clamoremque eorum audisti super mare congregati sunt principes familiarum universi Rubrum. **10** Et dedisti signa atque portenta in populi, sacerdotes et Levitæ, ad Esdram scribam, ut Pharaone, et in universis servis ejus, et in omni interpretaretur eis verba legis. **14** Et invenerunt populo terræ illius: cognovisti enim quia superbe scriptum in lege præcepisse Dominum in manu egerant contra eos: et fecisti tibi nomen, sicut et in Moysi ut habitent filii Israël in tabernaculis in hac die. **11** Et mare divisisti ante eos, et transierunt die solemni, mense septimo: **15** et ut prædicent, per medium maris in sicco: persecutores autem et divulgant vocem in universis urbibus suis, et eorum projecisti in profundum, quasi lapidem in in Jerusalem, dicentes: Egedimini in montem, et aquas validas. **12** Et in columna nubis ductor eorum afferte frondes olivæ, et frondes ligni pulcherrimi, fuisti per diem, et in columna ignis per noctem, frondes myrti, et ramos palmarum, et frondes ligni ut appareret eis via per quam ingrediebantur. **13** nemorosi, ut fiant tabernacula, sicut scriptum est. **16** Ad montem quoque Sinai descendisti, et locutus Et egressus est populus, et attulerunt. Feceruntque es cum eis de cælo, et dedisti eis judicia recta, et sibi tabernacula unusquisque in domate suo: et legem veritatis, cæremonias, et præcepta bona: **14** in atriis suis, et in atriis domus Dei, et in platea et sabbatum sanctificatum tuum ostendisti eis: et portæ aquarum, et in platea portæ Ephraim. **17** mandata, et cæremonias, et legem præcepisti eis in Fecit ergo universa ecclesia eorum qui redierant manu Moysi servi tui. **15** Panem quoque de cælo de captivitate, tabernacula, et habitaverunt in dedisti eis in fame eorum, et aquam de petra eduxisti tabernaculis: non enim fecerant a diebus Josue filii eis sipientibus, et dixisti eis ut ingredierentur et Nun taliter filii Israël usque ad diem illum. Et fuit possiderent terram, super quam levasti manum lætitia magna nimis. **18** Legit autem in libro legis tuam ut traderes eis. **16** Ipsi vero et patres nostri Dei per dies singulos, a die primo usque ad diem superbe egerunt, et induraverunt cervices suas, novissimum. Et fecerunt solemnitatem septem et non audierunt mandata tua. **17** Et noluerunt diebus, et in die octavo collectam juxta ritum. audire, et non sunt recordati mirabilium tuorum quæ feceras eis. Et induraverunt cervices suas, et dederunt caput ut converterentur ad servitutem suam, quasi per contentionem. Tu autem, Deus propitius, clemens, et misericors, longanimis, et multæ miserationis, non dereliquisti eos, **18** et quidem cum fecissent sibi vitulum conflatilem, et dixissent: Iste est deus tuus, qui eduxit te de Ægypto: feceruntque blasphemias magnas: **19** tu autem in misericordiis tuis multis non dimisisti eos in deserto: columna nubis non recessit ab eis per diem ut duceret eos in viam, et columna ignis per noctem ut ostenderet eis iter per quod ingredierentur. **20** Et spiritum tuum bonum dedisti, qui doceret eos: et manna tuum non prohibuisti ab ore eorum, et aquam dedisti eis in siti. **21** Quadraginta annis pavisti eos in deserto, nihilque eis defuit: vestimenta eorum non inveteraverunt, et pedes eorum non sunt attriti. **22** Et dedisti eis regna, et populos, et partitus es eis sortes: et possederunt terram Sehon, et terram regis Hesebon, et terram Og regis Basan. **23** Et multiplicasti filios eorum sicut stellas cæli, et adduxisti eos ad terram de qua dixeras patribus eorum ut ingredierentur et possiderent. **24** Et venerunt filii, et possederunt terram, et humiliasti coram eis habitatores terræ Chananæos, et dedisti eos in manu eorum, et reges eorum, et populos terræ, ut facerent eis sicut placebant illis. **25** Ceperunt itaque urbes munitas et humum pinguem, et possederunt domos plenas

9 In die autem vigesimo quarto mensis hujus, convenerunt filii Israël in jejunio et in saccis, et humus super eos. **2** Et separatum est semen filiorum Israël ab omni filio alienigena: et steterunt, et confitebantur peccata sua, et iniquitates patrum suorum. **3** Et consurrerunt ad standum: et legerunt in volumine legis Domini Dei sui, quater in die, et quater confitebantur, et adorabant Dominum Deum suum. **4** Surrexerunt autem super gradum Levitarum Josue, et Bani, et Cedmihel, Sabania, Bonni, Sarebias, Bani, et Chanani: et clamaverunt voce magna ad Dominum Deum suum. **5** Et dixerunt Levitæ Josue, et Cedmihel, Bonni, Hasebnia, Serebia, Odaia, Sebnia, Phathathia: Surgite, benedicite Domino Deo vestro ab æterno usque in æternum: et benedicant nomini gloriæ tuæ excuso in omni benedictione et laude. **6** Tu ipse, Domine, solus, tu fecisti cælum, et cælum cælorum, et omnem exercitum eorum: terram, et universa quæ in ea sunt: maria, et omnia quæ in eis sunt: et tu vivificas omnia hæc, et exercitus cæli te adorat. **7** Tu ipse, Domine Deus, qui elegisti Abram, et eduxisti eum de igne Chaldæorum, et posuisti nomen ejus Abraham: **8** et invenisti cor ejus fidele coram te, et percussisti cum eo foedus ut dares ei terram Chananæi, Hethæi, et Amorrhæi, et Pherezæi, et Jebusæi, et Gergesæi, ut dares semini ejus: et implesti verba tua, quoniam justus es. **9** Et vidisti afflictionem patrum nostrorum

cunctis bonis: cisternas ab aliis fabricatas, vineas, et oliveta, et ligna pomifera multa: et comederunt, et saturati sunt, et impinguati sunt, et abundaverunt deliciis in bonitate tua magna. **26** Provocaverunt autem te ad iracundiam, et recesserunt a te, et projecterunt legem tuam post terga sua: et prophetas tuos occiderunt, qui contestabantur eos ut reverterentur ad te: feceruntque blasphemias grandes. **27** Et dedisti eos in manu hostium suorum, et affligerunt eos. Et in tempore tribulationis suea clamaverunt ad te, et tu de cælo audisti, et secundum miserationes tuas multas dedisti eis salvatores, qui salvarent eos de manu hostium suorum. **28** Cumque requievissent, reversi sunt ut facerent malum in conspectu tuo, et dereliquisti eos in manu inimicorum suorum, et possederunt eos. Conversique sunt, et clamaverunt ad te: tu autem de cælo exaudisti, et liberasti eos in misericordiis tuis, multis temporibus. **29** Et contestatus es eos ut reverterentur ad legem tuam. Ipsi vero superbe egerunt, et non audierunt mandata tua, et in iudiciis tuis peccaverunt, quæ faciet homo, et vivet in eis: et dederunt humerum recentem, et cervicem suam induraverunt, nec audierunt. **30** Et protraxisti super eos annos multos, et contestatus es eos in spiritu tuo per manum prophetarum tuorum: et non audierunt, et tradidisti eos in manu populorum terrarum. **31** In misericordiis autem tuis plurimis non fecisti eos in consumptionem, nec dereliquisti eos: quoniam Deus miserationum et clemens es tu. **32** Nunc itaque Deus noster magne, fortis et terribilis, custodiens pactum et misericordiam, ne avertas a facie tua omnem laborem, qui invenit nos, reges nostros, et principes nostros, et sacerdotes nostros, et prophetas nostros, et patres nostros, et omnem populum tuum a diebus regis Assur usque in diem hanc. **33** Et tu justus es in omnibus quæ venerunt super nos: quia veritatem fecisti, nos autem impie egimus. **34** Reges nostri, principes nostri, sacerdotes nostri et patres nostri non fecerunt legem tuam, et non attenderunt mandata tua, et testimonia tua quæ testificatus es in eis. **35** Et ipsi in regnis suis, et in bonitate tua multa quam dederas eis, et in terra latissima et pingui quam tradideras in conspectu eorum, non servierunt tibi, nec reversi sunt a studiis suis pessimis. **36** Ecce nos ipsi hodie servi sumus: et terra quam dedisti patribus nostris ut comedenter panem ejus, et quæ bona sunt ejus, et nos ipsi servi sumus in ea. **37** Et fruges ejus multiplicantur regibus quos posuisti super nos propter peccata nostra: et corporibus nostris dominantur, et jumentis nostris secundum voluntatem suam: et in tribulatione magna sumus.

38 Super omnibus ergo his nos ipsi percutimus foedus, et scribimus: et signant principes nostri, Levitæ nostri, et sacerdotes nostri.

10 Signatores autem fuerunt Nehemias, Athersatha filius Hachelai, et Sedecias, **2** Saraias, Azarias, Jeremias, **3** Pheshur, Amarias, Melchias, **4** Hattus, Sebenia, Melluch, **5** Harem, Merimuth, Obdias, **6** Daniel, Genthon, Baruch, **7** Mosollam, Abia, Miamin, **8** Maazia, Belgai, Semeia: hi sacerdotes. **9** Porro Levitæ, Josue filius Azaniæ, Bennui de filiis Henadat, Cedmihel, **10** et fratres eorum, Sebenia, Odaia, Celita, Phalaia, Hanan, **11** Micha, Rohob, Hasebia, **12** Zachur, Serebia, Sabania, **13** Odaia, Bani, Baninu. **14** Capita populi, Pharos, Phahathmoab, Ælam, Zethu, Bani, **15** Bonni, Azgad, Bebai, **16** Adonia, Begoai, Adin, **17** Ater, Hezecia, Azur, **18** Odaia, Hasum, Besai, **19** Hareph, Anathoth, Nebai, **20** Megphias, Mosollam, Hazir, **21** Mesizabel, Sadoc, Jeddua, **22** Pheltia, Hanan, Anaia, **23** Osee, Hanania, Hasub, **24** Alohes, Phalea, Sobec, **25** Rehum, Hasebna, Maasia, **26** Echaia, Hanan, Anan, **27** Melluch, Haran, Baana. **28** Et reliqui de populo, sacerdotes, Levitæ, janitores, et cantores, Nathinæi, et omnes qui se separaverunt de populis terrarum ad legem Dei, uxores eorum, filii eorum, et filiæ eorum, **29** omnes qui poterant sapere spondentes pro fratribus suis, optimates eorum, et qui veniebant ad pollicendum et jurandum ut ambularent in lege Dei, quam dederat in manu Moysi servi Dei: ut facerent et custodirent universa mandata Domini Dei nostri, et judicia ejus et cæremonias ejus: **30** et ut non daremus filias nostras populo terræ, et filias eorum non acciperemus filiis nostris. **31** Populi quoque terræ, qui important venalia, et omnia ad usum, per diem sabbati ut vendant, non accipiemus ab eis in sabbato et in die sanctificato. Et dimittimus annum septimum, et exactionem universæ manus. **32** Et statuemus super nos præcepta, ut demus tertiam partem scioli per annum ad opus domus Dei nostri, **33** ad panes propositionis, et ad sacrificium sempiternum, et in holocaustum sempiternum in sabbatis, in calendis, in solemnitatibus, et in sanctificatis, et pro peccato: ut exoretur pro Israël, et in omnem usum domus Dei nostri. **34** Sortes ergo misimus super oblationem lignorum inter sacerdotes, et Levitas, et populum, ut inferrentur in domum Dei nostri per domos patrum nostrorum, per tempora, a temporibus anni usque ad annum: ut arderent super altare Domini Dei nostri, sicut scriptum est in lege Moysi: **35** et ut afferremus primogenita terræ nostræ, et primitiva universi fructus omnis ligni,

ab anno in annum, in domo Domini: **36** et primitiva fratres eorum potentes nimis: centum viginti octo, filiorum nostrorum et pecorum nostrorum, sicut et præpositus eorum Zabdiel filius potentium. **15** Et scriptum est in lege, et primitiva boum nostrorum de Levitis, Semeia filius Hasub, filius Azaricam, filius et ovium nostrarum, ut offerrentur in domo Hasabia, filius Boni, **16** et Sabathai et Jozabed, super Dei nostri, sacerdotibus qui ministrant in domo omnia opera quæ erant forinsecus in domo Dei, a Dei nostri: **37** et primitias ciborum nostrorum, principibus Levitarum. **17** Et Mathania filius Micha, et libaminum nostrorum, et poma omnis ligni, filius Zebedei, filius Asaph, princeps ad laudandum vindemiæ quoque et olei, afferemus sacerdotibus et ad confitendum in oratione, et Beccacia secundus ad gazophylacium Dei nostri, et decimam partem de fratribus ejus, et Abda filius Samua, filius Galal, terræ nostræ Levitis. Ipsi Levitæ decimas accipient filius Idithun: **18** omnes Levitæ in civitate sancta ex omnibus civitatibus operum nostrorum. **38** Erit ducenti octoginta quatuor. **19** Et janitores, Accub, autem sacerdos filius Aaron cum Levitis in decimis Telmon, et fratres eorum, qui custodiebant ostia: Levitarum, et Levitæ offerent decimam partem centum septuaginta duo. **20** Et reliqui ex Israël sacerdotes et Levitæ in universis civitatibus Juda, in domum thesauri. **39** Ad gazophylacium enim unusquisque in possessione sua. **21** Et Nathinæi, deportabunt filii Israël, et filii Levi, primitias qui habitabant in Ophel, et Siaha, et Gaspha de frumenti, vini, et olei: et ibi erunt vasa sanctificata, Nathinæi. **22** Et episcopus Levitarum in Jerusalem, et sacerdotes, et cantores, et janitores, et ministri: Azzi filius Bani, filius Hasabiæ, filius Mathaniæ, et non dimittemus domum Dei nostri. filius Michæ. De filiis Asaph, cantores in ministerio domus Dei. **23** Præceptum quippe regis super eos erat, et ordo in cantoribus per dies singulos, **24** et Phathahia filius Mesezabel, de filiis Zara filii Juda in manu regis, juxta omne verbum populi, **25** et in dominibus per omnes regiones eorum. De filiis Juda habitaverunt in Cariatharbe et in filiabus ejus: et in Dibon, et in filiabus ejus: et in Cabseel, et in viculis ejus: **26** et in Jesue, et in Molada, et in Bethphaleth, **27** et in Hasersual, et in Bersabee, et in filiabus ejus, **28** et in Siceleg, et in Mochona, et in filiabus ejus, **29** et in Remmon, et in Saraa, et in Jerimuth, **30** Zanoa, Odollam, et in villis earum, Lachis et regionibus ejus, et Azeca, et filiabus ejus. Et manserunt in Bersabee usque ad vallem Ennom. **31** Filii autem Benjamin, a Geba, Mechmas, et Hai, et Bethel, et filiabus ejus **32** Anathoth, Nob, Anania, **33** Asor, Rama, Gethaim, **34** Hadid, Seboim, et Neballat, Lod, **35** et Ono valle artificum. **36** Et de Levitis portiones Judæ et Benjamin.

11 Habitaverunt autem principes populi in Jerusalem: reliqua vero plebs misit sortem, ut tollerent unam partem de decem qui habitaturi essent in Jerusalem civitate sancta, novem vero partes in civitatibus. **2** Benedixit autem populus omnibus viris qui se sponte obtulerant ut habitarent in Jerusalem. **3** Hi sunt itaque principes provinciæ qui habitaverunt in Jerusalem, et in civitatibus Juda. Habitavit autem unusquisque in possessione sua, in urbibus suis, Israël, sacerdotes, Levitæ, Nathinæi, et filii servorum Salomonis. **4** Et in Jerusalem habitaverunt de filiis Juda, et de filiis Benjamin: de filiis Juda, Athaias filius Aziam, filii Zachariæ, filii Amariæ, filii Saphatiæ, filii Melaleel: de filiis Phares, **5** Maasia filius Baruch, filius Cholhoza, filius Hazia, filius Adaia, filius Jojarib, filius Zachariæ, filius Silonitis: **6** omnes hi filii Phares, qui habitaverunt in Jerusalem, quadringenti sexaginta octo viri fortes. **7** Hi sunt autem filii Benjamin: Sellum filius Mosollam, filius Joëd, filius Phadaia, filius Colaia, filius Masia, filius Etheel, filius Isaia, **8** et post eum Gebbai, Sellai, nongenti viginti octo, **9** et Joël filius Zechri præpositus eorum, et Judas filius Senua super civitatem secundus. **10** Et de sacerdotibus, Idaia filius Joarib, Jachin, **11** Saraia filius Helciae, filius Mosollam, filius Sadoc, filius Meraioth, filius Achitob princeps domus Dei, **12** et fratres eorum facientes opera templi: octingenti viginti duo. Et Adaia filius Jeroham, filius Phelelia, filius Amsi, filius Zachariæ, filius Pheshur, filius Melchiæ, **13** et fratres ejus principes patrum: ducenti quadraginta duo. Et Amassai filius Azreel, **14** et Josue: Saraia, Jeremias, Esdras, **2** Amaria, Melluch, Hattus, **3** Sebenias, Rheum, Merimuth, **4** Addo, Genthon, Abia, **5** Miamin, Madia, Belga, **6** Semeia, et Jojarib, Idaia, Sellum, Amoc, Helcias, **7** Idaia. Isti principes sacerdotum, et fratres eorum in diebus Josue. **8** Porro Levitæ, Jesua, Bennui, Cedmihel, Sarebia, Juda, Mathanias, super hymnos ipsi et fratres eorum: **9** et Beccacia atque Hanni, et fratres eorum, unusquisque in officio suo. **10** Josue autem genuit Joacim, et Joacim genuit Eliasib, et Eliasib genuit Jojada, **11** et Jojada genuit Jonathan, et filius Ahazi, filius Mosollamoth, filius Emmer, **14** et Jonathan genuit Jeddoa. **12** In diebus autem Joacim

erant sacerdotes et principes familiarum: Saraiæ, Emath, et usque ad portam gregis: et steterunt Maraia: Jeremiæ, Hanania: **13** Esdræ, Mosollam: in porta custodiæ, **40** steteruntque duo chori Amariæ, Johanan: **14** Milicho, Jonathan: Sebeniæ, laudantium in domo Dei, et ego, et dimidia pars Joseph: **15** Haram, Edna: Maraioth, Helci: **16** Adaïæ, magistratum mecum. **41** Et sacerdotes, Eliachim, Zacharia: Genthon, Mosollam: **17** Abiæ, Zechri: Maasia, Miamiñ, Michea, Elioëñai, Zacharia, Hanania Miamiñ et Moadiæ, Phelti: **18** Belgæ, Sammua: in tubis, **42** et Maasia, et Semeia, et Eleazar, et Semaïæ, Jonathan: **19** Jojarib, Mathanai: Jodaiæ, Azzi, et Johanan, et Melchia, et Ælam, et Ezer. Et Azzi: **20** Sellai, Celai: Amoc, Heber: **21** Helciæ, clare cecinerunt cantores, et Jezraia præpositus: Hasebia: Idaïæ, Nathanaël. **22** Levitæ in diebus **43** et immolaverunt in die illa victimas magnas, Eliasib, et Jojada, et Johanan, et Jeddoa, scripti et laetati sunt: Deus enim laetificaverat eos laetitia principes familiarum, et sacerdotes in regno Darii magna: sed et uxores eorum et liberi gavisi sunt, et Persæ. **23** Filii Levi principes familiarum, scripti in libro verborum dierum, et usque ad dies Jonathan, quoque in die illa viros super gazophylacia thesauri filii Eliasib. **24** Et principes Levitarum, Hasebia, ad libamina, et ad primitias, et ad decimas, ut Serebia, et Josue filius Cedmihel: et fratres eorum introferrent per eos principes civitatis in decore per vices suas, ut laudarent et confiterentur juxta gratiarum actionis, sacerdotes et Levitas: quia præceptum David viri Dei, et observarent æque laetificatus est Juda in sacerdotibus et Levitis per ordinem. **25** Mathania, et Becbecia, Obedia, adstantibus. **45** Et custodierunt observationem Dei Mosollam, Telmon, Accub, custodes portarum et sui, et observationem expiationis, et cantores, et vestibulorum ante portas. **26** Hi in diebus Joacim janitores juxta præceptum David, et Salomonis filii filii Josue, filii Josedec, et in diebus Nehemiæ ducis, ejus, **46** quia in diebus David et Asaph ab exordio et Esdræ sacerdotis scribæque. **27** In dedicatione erant principes constituti cantorum in carmine autem muri Jerusalem, requisierunt Levitas de laudantium et confitentium Deo. **47** Et omnis Israël omnibus locis suis ut adducerent eos in Jerusalem, in diebus Zorobabel et in diebus Nehemiæ, dabant et facerent dedicationem et laetitiam in actione partes cantoribus et janitoribus per dies singulos, gratiarum, et cantico, et in cymbalis, psalteriis, et et sanctificabant Levitas, et Levitæ sanctificabant citharis. **28** Congregati sunt autem filii cantorum filios Aaron.

de campestribus circa Jerusalem, et de villis Nethuphati, **29** et de domo Galgal, et de regionibus Geba et Aznaveth: quoniam villas ædificaverunt sibi cantores in circuitu Jerusalem. **30** Et mundati sunt sacerdotes et Levitæ, et mundaverunt populum, et portas, et murum. **31** Ascendere autem feci principes Juda super murum, et statui duos magnos choros laudantium. Et ierunt ad dexteram super murum ad portam sterquilinii. **32** Et ivit post eos Osaias, et media pars principum Juda, **33** et Azarias, Esdras, et Mosollam, **34** Judas, et Benjamin, et Semeia, et Jeremias. **35** Et de filiis sacerdotum in tubis, Zacharias filius Jonathan, filius Semeiæ, filius Mathaniæ, filius Michaiæ, filius Zechur, filius Asaph, **36** et fratres ejus Semeia, et Azareel, Malalai, Galalai, Maai, Nathanaël, et Judas, et Hanani, in vasis cantici David viri Dei: et Esdras scriba ante eos in porta fontis. **37** Et contra eos ascenderunt in gradibus civitatis David in ascensu muri super domum David, et usque ad portam aquarum ad orientem. **38** Et chorus secundus gratias referentium ibat ex adverso, et ego post eum, et media pars populi super murum, et super turrim furnorum, et usque ad murum latissimum, **39** et super portam Ephraim, et super portam antiquam, et super portam piscium et turrim Hananeel, et turrim

13 In die autem illo, lectum est in volumine Moysi, audiente populo: et inventum est scriptum in eo, quod non debeant introire Ammonites et Moabites in ecclesiam Dei usque in æternum: **2** eo quod non occurserint filiis Israël cum pane et aqua, et conduixerint adversum eos Balaam ad maledicendum eis: et convertit Deus noster maledictionem in benedictionem. **3** Factum est autem, cum audissent legem, separaverunt omnem alienigenam ab Israël. **4** Et super hoc erat Eliasib sacerdos, qui fuerat præpositus in gazophylacio domus Dei nostri, et proximus Tobiæ. **5** Fecit ergo sibi gazophylacium grande, et ibi erant ante eum reponentes munera, et thus, et vasa, et decimam frumenti, vini, et olei, partes Levitarum, et cantorum, et janitorum, et primitias sacerdotales. **6** In omnibus autem his non fui in Jerusalem, quia anno trigesimo secundo Artaxerxis regis Babylonis veni ad regem, et in fine dierum rogavi regem. **7** Et veni in Jerusalem, et intellexi malum quod fecerat Eliasib Tobiæ, ut faceret ei thesaurum in vestibulis domus Dei. **8** Et malum mihi visum est valde. Et projeci vasa domus Tobiæ foras de gazophylacio: **9** præcepique et emundaverunt gazophylacia: et retuli ibi vasa domus Dei, sacrificium, et thus. **10**

Et cognovi quod partes Levitarum non fuissent ergo duxerunt ad peccatum mulieres alienigenæ. datae, et fugisset unusquisque in regionem suam de 27 Numquid et nos inobedientes faciemus omne Levitis, et cantoribus, et de his qui ministrabant: 11 malum grande hoc ut prævaricemur in Deo nostro, et egi causam adversus magistratus, et dixi: Quare et ducamus uxores peregrinas? 28 De filiis autem dereliquimus domum Dei? et congregavi eos, et feci Jojada filii Eliasib sacerdotis magni, gener erat stare in stationibus suis. 12 Et omnis Juda apportabat Sanaballat Horonites, quem fugavi a me. 29 decimam frumenti, vini, et olei, in horrea. 13 Et Recordare, Domine Deus meus, adversum eos constituimus super horrea Selemiam sacerdotem, qui polluant sacerdotium, jusque sacerdotale et et Sadoc scribam, et Phadaiam de Levitis, et juxta Leviticum. 30 Igitur mundavi eos ab omnibus eos Hanan filium Zachur, filium Mathaniae: quoniam alienigenis, et constitui ordines sacerdotum et fideles comprobati sunt, et ipsis creditæ sunt partes Levitarum, unumquemque in ministerio suo: 31 et fratrum suorum. 14 Memento mei, Deus meus, in oblatione lignorum in temporibus constitutis, et pro hoc, et ne deleas miserationes meas quas feci in primitivis: memento mei, Deus meus, in bonum. in domo Dei mei, et in cæremoniis ejus. 15 In Amen.

diebus illis vidi in Juda calcantes torcularia in sabbato, portantes acervos, et onerantes super asinos vinum, et uvas, et ficus, et omne onus, et inferentes in Jerusalem, die sabbati. Et contestatus sum ut in die qua vendere liceret, venderent. 16 Et Tyrri habitaverunt in ea, inferentes pisces, et omnia venalia: et vendebant in sabbatis filiis Juda in Jerusalem. 17 Et objurgavi optimates Juda, et dixi eis: Quæ est hæc res mala quam vos facitis, et profanatis diem sabbati? 18 numquid non hæc fecerunt patres nostri, et adduxit Deus noster super nos omne malum hoc, et super civitatem hanc? et vos additis iracundiam super Israël violando sabbatum. 19 Factum est autem, cum quievissent portæ Jerusalem in die sabbati, dixi: et clauerunt januas, et præcepi ut non aperirent eas usque post sabbatum: et de pueris meis constitui super portas, ut nullus inferret onus in die sabbati. 20 Et manserunt negotiatores, et vendentes universa venalia, foris Jerusalem semel et bis. 21 Et contestatus sum eos, et dixi eis: Quare manetis ex adverso muri? si secundo hoc feceritis, manum mittam in vos. Itaque ex tempore illo non venerunt in sabbato. 22 Dixi quoque Levitis ut mundarentur, et venirent ad custodiendas portas, et sanctificandam diem sabbati: et pro hoc ergo memento mei, Deus meus, et parce mihi secundum multitudinem miserationum tuarum. 23 Sed et in diebus illis vidi Judæos ducentes uxores Azotidas, Ammonitidas, et Moabitidas. 24 Et filii eorum ex media parte loquebantur azotice, et nesciebant loqui judaice, et loquebantur juxta linguam populi et populi. 25 Et objurgavi eos, et maledixi. Et cecidi ex eis viros, et decalvavi eos, et adjuravi in Deo ut non darent filias suas filiis eorum, et non acciperent de filiabus eorum filii suis et sibimetipsis, dicens: 26 Numquid non in hujuscemodi re peccavit Salomon rex Israël? et certe in gentibus multis non erat rex similis ei, et dilectus Deo suo erat, et posuit eum Deus regem super omnem Israël: et ipsum

Esther

1 In diebus Assueri, qui regnavit ab India usque Aethiopiam super centum viginti septem provincias, 2 quando sedit in solio regni sui, Susan civitas regni ejus exordium fuit. 3 Tertio igitur anno imperii sui fecit grande convivium cunctis principibus et pueris suis, fortissimis Persarum, et Medorum inclytis, et præfectis provinciarum coram se, 4 ut ostenderet divitias gloriae regni sui, ac magnitudinem atque jactantiam potentiae sue, multo tempore, centum videlicet et octoginta diebus. 5 Cumque implerentur dies convivii, invitavit omnem populum, qui inventus est in Susan, a maximo usque ad minimum: et jussit septem diebus convivium præparari in vestibulo horti, et nemoris quod regio cultu et manu consitum erat. 6 Et pendebant ex omni parte tentoria ærii coloris et carbasini ac hyacinthini, sustentata funibus byssinis atque purpureis, qui eburneis circulis inserti erant, et columnis marmoreis fulciebantur. Lectuli quoque aurei et argentei, super pavimentum smaragdino et pario stratum lapide, dispositi erant: quod mira varietate pictura decorabat. 7 Bibebant autem qui invitati erant aureis poculis, et aliis atque aliis vasis cibi inferebantur. Vinum quoque, ut magnificentia regia dignum erat, abundans, et præcipuum ponebatur. 8 Nec erat qui nolentes cogeret ad bibendum, sed sicut rex statuerat, præponens mensis singulos de principibus suis ut sumeret unusquisque quod vellet. 9 Vasthi quoque regina fecit convivium feminarum in palatio, ubi rex Assuerus manere consueverat. 10 Itaque die septimo, cum rex esset hilarior, et post nimiam potationem incalasset mero, præcepit Maumam, et Bazatha, et Harbona, et Bagatha, et Abgatha, et Zethar, et Charchas, septem eunuchis qui in conspectu ejus ministrabant, 11 ut introducerent reginam Vasthi coram rege, posito super caput ejus diademate, ut ostenderet cunctis populis et principibus pulchritudinem illius: erat enim pulchra valde. 12 Quæ renuit, et ad regis imperium quod per eunuchos mandaverat, venire contempsit. Unde iratus rex, et nimio furore succensus, 13 interrogavit sapientes, qui ex more regio semper ei aderant, et illorum faciebat cuncta consilio, scientium leges, ac jura majorum 14 (erant autem primi et proximi, Charsena, et Sethar, et Admatha, et Tharsis, et Mares, et Marsana, et Mamuchan, septem duces Persarum, atque Medorum, qui videbant faciem regis, et primi post eum residere soliti erant): 15 cui sententiæ Vasthi regina subjaceret,

quæ Assueri regis imperium, quod per eunuchos mandaverat, facere noluisse. **16** Responditque Mamuchan, audiente rege atque principibus: Non solum regem læsit regina Vasthi, sed et omnes populos et principes qui sunt in cunctis provinciis regis Assueri. **17** Egredietur enim sermo reginæ ad omnes mulieres, ut contemnant viros suos, et dicant: Rex Assuerus jussit ut regina Vasthi intraret ad eum, et illa noluit. **18** Atque hoc exemplo omnes principum conjuges Persarum atque Medorum parvipendent imperia maritorum: unde regis justa est indignatio. **19** Si tibi placet, egrediatur edictum a facie tua, et scribatur juxta legem Persarum atque Medorum, quam præteriri illicitum est, ut nequaquam ultra Vasthi ingrediatur ad regem, sed regnum illius altera, quæ melior est illa, accipiat. **20** Et hoc in omne (quod latissimum est) provinciarum tuarum divulgetur imperium, et cunctæ uxores, tam majorum quam minorum, deferant maritis suis honorem. **21** Placuit consilium ejus regi et principibus: fecitque rex juxta consilium Mamuchan, **22** et misit epistolæ ad universas provincias regni sui, ut quæque gens audire et legere poterat, diversis linguis et litteris, esse viros principes ac majores in dominibus suis: et hoc per cunctos populos divulgari.

2 His ita gestis, postquam regis Assueri indignatio deferuerat, recordatus est Vasthi, et quæ fecisset, vel quæ passa esset: **2** dixeruntque pueri regis ac ministri ejus: Quærantur regi puellæ virgines ac speciosæ, **3** et mittantur qui considerent per universas provincias puellas speciosas et virgines: et adducant eas ad civitatem Susan, et tradant eas in domum seminarum sub manu Egei eunuchi, qui est præpositus et custos mulierum regiarum: et accipient mundum muliebrem, et cetera ad usus necessaria. **4** Et quæcumque inter omnes oculis regis placuerit, ipsa regnet pro Vasthi. Placuit sermo regi: et ita, ut suggesterant, jussit fieri. **5** Erat vir Judæus in Susan civitate, vocabulo Mardochæus filius Jair, filii Semei, filii Cis, de stirpe Jemini, **6** qui translatus fuerat de Jerusalem eo tempore quo Jechoniam regem Juda Nabuchodonosor rex Babylonis transtulerat, **7** qui fuit nutritius filiæ fratris sui Edissæ, quæ altero nomine vocabatur Esther, et utrumque parentem amiserat: pulchra nimis, et decora facie. Mortuisque patre ejus ac matre, Mardochæus sibi eam adoptavit in filiam. **8** Cumque percrebruisset regis imperium, et juxta mandatum illius multæ pulchræ virgines adducerentur Susan, et Egeo traderentur eunicho, Esther quoque inter ceteras

puellas ei tradita est, ut servaretur in numero duo eunuchi regis, qui janitores erant, et in primo feminarum. **9** Quæ placuit ei, et invenit gratiam palatii limine præsidebant: volueruntque insurgere in conspectu illius. Et præcepit eunucho, ut in regem, et occidere eum. **22** Quod Mardochæum acceleraret mundum muliebrem, et traderet ei non latuit, statimque nuntiavit reginæ Esther: et illa partes suas, et septem puellas speciosissimas de regi ex nomine Mardochæi, qui ad se rem detulerat. domo regis, et tam ipsam quam pedissequas ejus **23** Quæsitus est, et inventum: et appensus est ornaret atque excoleret. **10** Quæ noluit indicare uterque eorum in patibulo. Mandatumque est ei populum et patriam suam: Mardochæus enim historiis, et annalibus traditum coram rege.

præceperat ei, ut de hac re omnino reticeret: **11** qui deambulabat quotidie ante vestibulum domus, in qua electæ virgines servabantur, curam agens salutis Esther, et scire volens quid ei accideret. **12** Cum autem venisset tempus singularum per ordinem puellarum ut intrarent ad regem, expletis omnibus quæ ad cultum muliebrem pertinebant, mensis duodecimus vertebatur: ita dumtaxat, ut sex mensibus oleo ungerentur myrrhino, et aliis sex quibusdam pigmentis et aromatibus uterentur. **13** Ingredientes ad regem, quidquid postulassent ad ornatum pertinens, accipiebant: et ut eis placuerat, compositæ de triclinio feminarum ad regis cubiculum transibant. **14** Et quæ intraverat vespere, egrediebatur mane, atque inde in secundas ædes deducebatur, quæ sub manu Susagazi eunuchi erant, qui concubinis regis præsidebat: nec habebat potestatem ad regem ultra redeundi, nisi voluisset rex, et eam venire jussisset ex nomine. **15** Evoluto autem tempore per ordinem, instabat dies quo Esther filia Abihail fratris Mardochæi, quam sibi adoptaverat in filiam, deberet intrare ad regem. Quæ non quæsivit muliebrem cultum, sed quæcumque voluit Egeus eunuchus custos virginum, hæc ei ad ornatum dedit. Erat enim formosa valde, et incredibili pulchritudine: omnium oculis gratiosa et amabilis videbatur. **16** Ducta est itaque ad cubiculum regis Assueri mense decimo, qui vocatur Tebeth, septimo anno regni ejus. **17** Et adamavit eam rex plus quam omnes mulieres, habuitque gratiam et misericordiam coram eo super omnes mulieres: et posuit diadema regni in capite ejus, fecitque eam regnare in loco Vasthi. **18** Et jussit convivium præparari permagnificum cunctis principibus et servis suis pro conjunctione et nuptiis Esther. Et dedit requiem universis provinciis, ac dona largitus est juxta magnificentiam principalem. **19** Cumque secundo quærerentur virgines et congregarentur, Mardochæus manebat ad januam regis: **20** necdum prodiderat Esther patriam et populum suum, juxta mandatum ejus. Quidquid enim ille præcipiebat, observabat Esther: et ita cuncta faciebat ut eo tempore solita erat, quo eam parvulam nutriebat. **21** Eo igitur tempore, quo Mardochæus ad regis januam morabatur, irati sunt Bagathan et Thares

3 Post hæc rex Assuerus exaltavit Aman filium Amadathi, qui erat de stirpe Agag: et posuit solium ejus super omnes principes quos habebat. **2** Cunctique servi regis, qui in foribus palatii versabantur, flecebant genua, et adorabant Aman: sic enim præceperat eis imperator: solus Mardochæus non flectebat genu, neque adorabat eum. **3** Cui dixerunt pueri regis, qui ad fores palatii præsidebant: Cur præter ceteros non observas mandatum regis? **4** Cumque hoc crebrius dicerent, et ille nollet audire, nuntiaverunt Aman, scire cupientes utrum perseveraret in sententia: dixerat enim eis se esse Judæum. **5** Quod cum audisset Aman, et experimento probasset quod Mardochæus non fletteret sibi genu, nec se adoraret, iratus est valde, **6** et pro nihilo duxit in unum Mardochæum mittere manus suas: audierat enim quod esset gentis Judææ; magisque voluit omnem Judæorum, qui erant in regno Assueri, perdere nationem. **7** Mense primo (cujus vocabulum est Nisan), anno duodecimo regni Assueri, missa est sors in urnam, quæ hebraice dicitur phur, coram Aman, quo die et quo mense gens Judæorum deberet interfici: et exivit mensis duodecimus, qui vocatur Adar. **8** Dixitque Aman regi Assuero: Est populus per omnes provincias regni tui dispersus, et a se mutuo separatus, novis utens legibus et cæremoniis, insuper et regis scita contemnens: et optime nosti quod non expediatur regno tuo ut insolecat per licentiam. **9** Si tibi placet, decerne, ut pereat, et decem millia talentorum appendam arcarii gazæ tuæ. **10** Tulit ergo rex annulum, quo utebatur, de manu sua, et dedit eum Aman filio Amadathi de progenie Agag, hosti Judæorum, **11** dixitque ad eum: Argentum, quod tu polliceris, tuum sit; de populo age quod tibi placet. **12** Vocatique sunt scribæ regis mense primo Nisan, tertiadecima die ejusdem mensis: et scriptum est, ut jusserat Aman, ad omnes satrapas regis, et judices provinciarum, diversarumque gentium, ut quæque gens legere poterat et audire pro varietate linguarum ex nomine regis Assueri: et litteræ signatae ipsius annulo. **13** missæ sunt per cursores regis ad universas provincias, ut occiderent atque delerent omnes Judæos, a puero usque ad senem,

parvulos et mulieres, uno die, hoc est tertiodecimo et congrega omnes Judæos quos in Susan repereris, mensis duodecimi, qui vocatur Adar; et bona eorum et orate pro me. Non comedatis et non bibatis diriperent. **14** Summa autem epistolarum hæc tribus diebus et tribus noctibus: et ego cum ancillis fuit, ut omnes provinciæ scirent, et pararent se meis similiter jejunabo, et tunc ingrediar ad regem ad predictam diem. **15** Festinabant cursores, qui contra legem faciens, non vocata, tradensque me missi erant, regis imperium explere. Statimque in morti et periculo. **17** Igitur itaque Mardochæus, et Susan peperit edictum, rege et Aman celebrante fecit omnia quæ ei Esther præceperat. convivium, et cunctis Judæis, qui in urbe erant, flentibus.

5 Die autem tertio induuta est Esther regalibus vestimentis, et stetit in atrio domus regiæ, quod

4 Quæ cum audisset Mardochæus, scidit vestimenta sua, et indutus est sacco, spargens cinerem capiti: et in platea mediæ civitatis voce magna clamabat, ostendens amaritudinem animi sui, **2** et hoc ejulatu usque ad fores palatii gradiens. Non enim erat licitum indutum sacco aulam osculata est summitatem virgæ ejus. **3** Dixitque ad regis intrare. **3** In omnibus quoque provinciis, eam rex: Quid vis, Esther regina? quæ est petitio oppidis, ac locis, ad quæ crudele regis dogma tua? etiam si dimidiam partem regni petieris, pervenerat, planctus ingens erat apud Judæos, dabitur tibi. **4** At illa respondit: Si regi placet, jejunium, ululatus, et fletus, sacco et cinere multis obsecro ut venias ad me hodie, et Aman tecum, ad pro strato utentibus. **4** Ingressæ autem sunt convivium quod paravi. **5** Statimque rex: Vocate, puellæ Esther et eunuchi, nuntiaveruntque ei. Quod inquit, cito Aman ut Esther obediat voluntati. audiens consternata est, et vestem misit, ut ablato Venerunt itaque rex et Aman ad convivium, quod sacco induerent eum: quam accipere noluit. **5** eis regina paraverat. **6** Dixitque ei rex, postquam Accitoque Athach eunucho, quem rex ministrum vinum biberat abundantanter: Quid petis ut detur tibi? ei dederat, præcepit ei ut iret ad Mardochæum, et pro qua re postulas? etiam si dimidiam partem et disceret ab eo cur hoc faceret. **6** Egressusque regni mei petieris, impetrabis. **7** Cui respondit Athach, ivit ad Mardochæum stantem in platea Esther: Petitio mea, et preces sunt istæ: **8** si inveni civitatis, ante ostium palatii: **7** qui indicavit ei in conspectu regis gratiam, et si regi placet ut det omnia quæ acciderant: quomodo Aman promisisset mihi quod postulo, et meam impleat petitionem: ut in thesauro regis pro Judæorum nece inferret veniat rex et Aman ad convivium quod paravi eis, argentum. **8** Exemplar quoque dicti, quod pendebat et cras aperiam regi voluntatem meam. **9** Egressus in Susan, dedit ei, ut reginæ ostenderet, et moneret est itaque illo die Aman lætus et alacer. Cumque eam ut intraret ad regem et deprecaretur eum vidisset Mardochæum sedentem ante fores palatii, pro populo suo. **9** Regressus Athach, nuntiavit et non solum non assurrexisse sibi, sed nec motum Esther omnia quæ Mardochæus dixerat. **10** Quæ quidem de loco sessionis suæ, indignatus est valde: respondit ei, et jussit ut diceret Mardochæo: **11** **10** et dissimulata ira reversus in domum suam, Omnes servi regis, et cunctæ, quæ sub ditione convocavit ad se amicos suos, et Zares uxorem ejus sunt, norunt provinciæ, quod sive vir, sive suam, **11** et exposuit illis magnitudinem divitiarum mulier non vocatus, interius atrium regis intraverit, suarum, filiorumque turbam, et quanta eum gloria absque ulla cunctatione statim interficiatur: nisi forte rex auream virgam ad eum tetenderit pro signo clementiæ, atque ita possit vivere. Ego igitur quomodo ad regem intrare potero, quæ triginta jam diebus non sum vocata ad eum? **12** Quod cum audisset Mardochæus, **13** rursum mandavit Esther, dicens: Ne putes quod animam tuam tantum liberes, quia in domo regis es præ cunctis Judæis: **14** si enim nunc silueris, per aliam occasionem liberabuntur Judæi: et tu, et domus patris tui, Et quis novit utrum idcirco ad regnum veneris, ut in tali tempore parareris? **15** Rursumque Esther hæc Mardochæo verba mandavit: **16** Vade,

6 Noctem illam duxit rex insomnem, jussitque sibi obsecro. **4** Traditi enim sumus ego et populus afferri historias et annales priorum temporum. meus, ut conteramur, jugulemur, et pereamus. Quæ cum illo præsente legerentur, **2** ventum Atque utinam in servos et famulas venderemur: est ad illum locum ubi scriptum erat quomodo esset tolerabile malum, et gemens tacerem: nunc nuntiasset Mardochæus insidias Bagathan et Thares autem hostis noster est, cuius crudelitas redundat eunuchorum, regem Assuerum jugulare cupientium. in regem. **5** Respondensque rex Assuerus, ait: Quis **3** Quod cum audisset rex, ait: Quid pro hac fide est iste, et cuius potentia, ut hæc audeat facere? **6** honoris ac præmii Mardochæus consecutus est? Dixitque Esther: Hostis et inimicus noster pessimus Dixerunt ei servi illius ac ministri: Nihil omnino iste est Aman. Quod ille audiens, illico obstupuit, mercedis accepit. **4** Statimque rex: Quis est, vultum regis ac reginae ferre non sustinens. **7** Rex inquit, in atrio? Aman quippe interius atrium autem iratus surrexit, et de loco convivii intravit domus regiae intraverat, ut suggereret regi, et in hortum arboribus consitum. Aman quoque juberet Mardochæum affigi patibulo, quod ei fuerat surrexit ut rogaret Esther reginam pro anima sua: præparatum. **5** Responderunt pueri: Aman stat intellexit enim a rege sibi paratum malum. **8** Qui in atrio. Dixitque rex: Ingrediatur. **6** Cumque cum reversus esset de horto nemoribus consito, esset ingressus, ait illi: Quid debet fieri viro, et intrasset convivii locum, reperit Aman super quem rex honorare desiderat? Cogitans autem lectulum corruisse in quo jacebat Esther, et ait: in corde suo Aman, et reputans quod nullum Etiam reginam vult opprimere, me præsente, in alium rex, nisi se, vellet honorare, **7** respondit: domo mea. Necdum verbum de ore regis exierat, et Homo, quem rex honorare cupit, **8** debet indui statim operuerunt faciem ejus. **9** Dixitque Harbona, vestibus regiis, et imponi super equum, qui de unus de eunuchis, qui stabant in ministerio regis: sella regis est, et accipere regium diadema super En lignum quod paraverat Mardochæo, qui locutus caput suum: **9** et primus de regiis principibus est pro rege, stat in domo Aman, habens altitudinis ac tyrannis teneat equum ejus, et per plateam quinquaginta cubitos. Cui dixit rex: Appendite eum civitatis incendens clamet, et dicat: Sic honorabitur, in eo. **10** Suspensus est itaque Aman in patibulo quemcumque voluerit rex honorare. **10** Dixitque ei rex: Festina, et sumpta stola et equo, fac, ut locutus es, Mardochæo Judæo, qui sedet ante fores palatii. Cave ne quidquam de his, quæ locutus es, prætermittas. **11** Tulit itaque Aman stolam et equum, indutumque Mardochæum in platea civitatis, et impositum equo præcedebat, atque clamabat: Hoc honore condignus est, quemcumque rex voluerit honorare. **12** Reversusque est Mardochæus ad januam palatii: et Aman festinavit ire in domum suam, lugens et operto capite: **13** narravitque Zares uxori suæ, et amicis, omnia quæ evenissent sibi. Cui responderunt sapientes quos habebat in consilio, et uxor ejus: Si de semine Judæorum est Mardochæus, ante quem cadere cœpisti, non poteris ei resistere, sed cades in conspectu ejus. **14** Adhuc illis loquentibus, venerunt eunuchi regis, et cito eum ad convivium, quod regina paraverat, pergere compulerunt.

8 Die illo dedit rex Assuerus Esther reginæ domum Aman adversarii Judæorum, et Mardochæus ingressus est ante faciem regis. Confessa est enim ei Esther quod esset patruus suus. **2** Tulitque rex annulum, quem ab Aman recipi jusserset, et tradidit Mardochæo. Esther autem constituit Mardochæum super domum suam. **3** Nec his contenta, procidit ad pedes regis, flevitque, et locuta ad eum oravit ut malitiam Aman Agagitæ, et machinationes ejus pessimas quas excogitaverat contra Judæos, juberet irritas fieri. **4** At ille ex more scepturn aureum protendit manu, quo signum clementia monstrabatur: illaque consurgens stetit ante eum, **5** et ait: Si placet regi, et si inveni gratiam in oculis ejus, et deprecatio mea non ei videtur esse contraria, obsecro ut novis epistolis, veteres Aman litteræ, insidiatoris et hostis Judæorum, quibus eos in cunctis regis provinciis perire præceperat, corrigantur. **6** Quomodo enim potero sustinere necem et interfectionem populi mei? postquam vino incaluerat: Quæ est petitio tua, **7** Responditque rex Assuerus Esther reginæ, et Esther, ut detur tibi? et quid vis fieri? etiam si Mardochæo Judæo: Domum Aman concessi Esther, dimidiā partem regni mei petieris, impetrabis. **3** et ipsum jussi affigi cruci, quia ausus est manum Ad quem illa respondit: Si inveni gratiam in oculis mittere in Judæos. **8** Scribite ergo Judæis, sicut vobis tuis o rex, et si tibi placet, dona mihi animam placet, regis nomine, signantes litteras annulo meo. meam pro qua rogo, et populum meum pro quo Hæc enim consuetudo erat, ut epistolis, quæ ex regis

7 Intravit itaque rex et Aman, ut biberent cum regina. **2** Dixitque ei rex etiam secunda die, postquam vino incaluerat: Quæ est petitio tua, **7** Responditque rex Assuerus Esther reginæ, et Esther, ut detur tibi? et quid vis fieri? etiam si Mardochæo Judæo: Domum Aman concessi Esther, dimidiā partem regni mei petieris, impetrabis. **3** et ipsum jussi affigi cruci, quia ausus est manum Ad quem illa respondit: Si inveni gratiam in oculis mittere in Judæos. **8** Scribite ergo Judæis, sicut vobis tuis o rex, et si tibi placet, dona mihi animam placet, regis nomine, signantes litteras annulo meo. meam pro qua rogo, et populum meum pro quo Hæc enim consuetudo erat, ut epistolis, quæ ex regis

nomine mittebantur et illius annulo signatae erant, et plurimum posse cognoverant: fama quoque nemo auderet contradicere. **9** Accitisque scribis et nominis ejus crescebat quotidie, et per cunctorum librariis regis (erat autem tempus tertii mensis, qui ora volitabat. **5** Itaque percusserunt Judæi inimicos appellatur Siban) vigesima et tertia die illius scriptæ suos plaga magna, et occiderunt eos, reddentes sunt epistolæ, ut Mardochæus voluerat, ad Judæos, eis quod sibi paraverant facere: **6** in tantum ut et ad principes, procuratoresque et judices, qui etiam in Susan quingentos viros interficerent, centum viginti septem provinciis ab India usque ad extra decem filios Aman Agagita hostis Judæorum: Æthiopiam præsidebant: provinciæ atque provinciæ, quorum ista sunt nomina: **7** Pharsandatha, et populo et populo juxta linguas et litteras suas, et Delphon, et Espathatha, **8** et Phoratha, et Adalia, Judæis, prout legere poterant et audire. **10** Ipsæque et Aridatha, **9** et Phermesta, et Arisai, et Aridai, epistolæ, quæ regis nomine mittebantur, annulo et Jezatha. **10** Quos cum occidissent, prædas de ipsius obsignatae sunt, et missæ per veredarios: substantiis eorum tangere noluerunt. **11** Statimque qui per omnes provincias discurrentes, veteres numerus eorum, qui occisi erant in Susan, ad litteras novis nuntiis prævenirent. **11** Quibus regem relatus est. **12** Qui dixit reginæ: In urbe imperavit rex, ut convenienteret Judæos per singulas Susan interficerent Judæi quingentos viros, et alios civitates, et in unum præciperent congregari ut decem filios Aman: quantam putas eos exercere starent pro animabus suis, et omnes inimicos suos cædem in universis provinciis? quid ultra postulas, cum conjugibus ac liberis et universis domibus, et quid vis ut fieri jubeam? **13** Cui illa respondit: Si interficerent atque delerent, et spolia eorum regi placet, detur potestas Judæis, ut sicut fecerunt diriperent. **12** Et constituta est per omnes provincias hodie in Susan, sic et cras faciant, et decem filii una ultiōis dies, id est tertiadecima mensis Aman in patibulis suspendantur. **14** Præcepitque duodecimi Adar. **13** Summaque epistolæ haec fuit, rex ut ita fieret. Statimque in Susan pependit ut in omnibus terris ac populis qui regis Assueri edictum, et decem filii Aman suspensi sunt. **15** subjacebant imperio, notum fieret paratos esse Congregatis Judæis quartadecima die mensis Adar, Judæos ad capiendam vindictam de hostibus suis. **14** imperfecti sunt in Susan trecenti viri: nec eorum Egressique sunt veredarii celeres nuntia perferentes, ab illis direpta substantia est. **16** Sed et per et edictum regis pependit in Susan. **15** Mardochæus omnes provincias quæ ditioni regis subjacebant, pro autem de palatio et de conspectu regis egrediens, animabus suis steterunt Judæi, imperfectis hostibus fulgebat vestibus regiis, hyacinthinis videlicet et ac persecutoribus suis: in tantum ut septuaginta æriis, coronam auream portans in capite, et amictus quinque millia occisorum implerentur, et nullus serico pallio atque purpureo. Omnisque civitas de substantiis eorum quidquam continget. **17** exultavit atque lætata est. **16** Judæis autem nova Dies autem tertiusdecimus mensis Adar primus lux oriri visa est, gaudium, honor, et tripudium. apud omnes imperfecti fuit, et quartadecima **17** Apud omnes populos, urbes, atque provincias, die cædere desierunt. Quem constituerunt esse quocumque regis jussa veniebant, mira exultatio, solemnem, ut in eo omni tempore deinceps vacarent epulæ atque convivia, et festus dies: in tantum epulis, gaudio, atque conviviis. **18** At hi, qui ut plures alterius gentis et sectæ eorum religioni in urbe Susan cædem exercuerant, tertiodecimo et cæmoniis jungerentur. Grandis enim cunctos et quartodecimo die ejusdem mensis in cæde judaici nominis terror invaserat.

9 Igitur duodecimi mensis, quem Adar vocari ante jam diximus, tertiadecima die, quando cunctis Judæis imperfectio parabatur, et hostes eorum inhiabant sanguini, versa vice Judæi superiores esse cœperunt, et se de adversariis vindicare. **2** Congregati sunt per singulas civitates, oppida, et loca, ut extenderent manum contra inimicos, et persecutores suos. Nullusque ausus est resistere, eo quod omnes populos magnitudinis eorum formido penetrarat. **3** Nam et provinciarum judices, et duces, et procuratores, omnisque dignitas quæ singulis locis ac operibus præerat, extollebant Judæos timore Mardochæi, **4** quem principem esse palatii,

Susan interficerunt Judæi quingentos viros, et alios civitates, et in unum præciperent congregari ut decem filios Aman: quantam putas eos exercere starent pro animabus suis, et omnes inimicos suos cædem in universis provinciis? quid ultra postulas, cum conjugibus ac liberis et universis domibus, et quid vis ut fieri jubeam? **13** Cui illa respondit: Si interficerent atque delerent, et spolia eorum regi placet, detur potestas Judæis, ut sicut fecerunt diriperent. **12** Et constituta est per omnes provincias hodie in Susan, sic et cras faciant, et decem filii una ultiōis dies, id est tertiadecima mensis Aman in patibulis suspendantur. **14** Præcepitque duodecimi Adar. **13** Summaque epistolæ haec fuit, rex ut ita fieret. Statimque in Susan pependit ut in omnibus terris ac populis qui regis Assueri edictum, et decem filii Aman suspensi sunt. **15** subjacebant imperio, notum fieret paratos esse Congregatis Judæis quartadecima die mensis Adar, Judæos ad capiendam vindictam de hostibus suis. **14** imperfecti sunt in Susan trecenti viri: nec eorum Egressique sunt veredarii celeres nuntia perferentes, ab illis direpta substantia est. **16** Sed et per et edictum regis pependit in Susan. **15** Mardochæus omnes provincias quæ ditioni regis subjacebant, pro autem de palacio et de conspectu regis egrediens, animabus suis steterunt Judæi, imperfectis hostibus fulgebat vestibus regiis, hyacinthinis videlicet et ac persecutoribus suis: in tantum ut septuaginta æriis, coronam auream portans in capite, et amictus quinque millia occisorum implerentur, et nullus serico pallio atque purpureo. Omnisque civitas de substantiis eorum quidquam continget. **17** exultavit atque lætata est. **16** Judæis autem nova Dies autem tertiusdecimus mensis Adar primus lux oriri visa est, gaudium, honor, et tripudium. apud omnes imperfecti fuit, et quartadecima **17** Apud omnes populos, urbes, atque provincias, die cædere desierunt. Quem constituerunt esse quocumque regis jussa veniebant, mira exultatio, solemnem, ut in eo omni tempore deinceps vacarent epulæ atque convivia, et festus dies: in tantum epulis, gaudio, atque conviviis. **18** At hi, qui ut plures alterius gentis et sectæ eorum religioni in urbe Susan cædem exercuerant, tertiodecimo et quartodecimo die ejusdem mensis in cæde judaici nominis terror invaserat.

Et idcirco eumdem diem constituerunt solemnem epularum atque lætitiae. **19** Hi vero Judæi, qui in oppidis non muratis ac villis morabantur, quartumdecimum diem mensis Adar conviviorum et gaudii decreverunt, ita ut exultent in eo, et mittant sibi mutuo partes epularum et ciborum. **20** Scripsit itaque Mardochæus omnia hæc, et litteris comprehensa misit ad Judæos qui in omnibus regis provinciis morabantur, tam in vicino positis, quam procul, **21** ut quartamdecimam et quintamdecimam diem mensis Adar pro festis susciperent, et revertente semper anno solemnii celebrarent honore: **22** quia in ipsis diebus se ulti sunt Judæi de inimicis suis, et luctus atque tristitia

in hilaritatem gaudiumque conversa sunt, essentque dies isti epularum atque lœtitiæ, et mitterent sibi invicem ciborum partes, et pauperibus munuscula largirentur. **23** Suscepéruntque Judæi in solemnem ritum cuncta quæ eo tempore facere cœperant, et quæ Mardochæus litteris facienda mandaverat. **24** Aman enim, filius Amadathi stirpis Agag, hostis et adversarius Judæorum, cogitavit contra eos malum, ut occideret illos atque deleret: et misit phur, quod nostra lingua vertitur in sortem. **25** Et postea ingressa est Esther ad regem, obsecrans ut conatus ejus litteris regis irriti fierent, et malum quod contra Judæos cogitaverat, reverteretur in caput ejus. Denique et ipsum et filios ejus affixerunt cruci, **26** atque ex illo tempore dies isti appellati sunt phurim, id est sortium: eo quod phur, id est sors, in urnam missa fuerit. Et cuncta quæ gesta sunt, epistolæ, id est, libri hujus volumine, continentur: **27** quæque sustinuerunt, et quæ deinceps immutata sunt, suscepérunt Judæi super se et semen suum, et super cunctos qui religioni eorum voluerunt copulari, ut nulli liceat duos hos dies absque solemnitate transigere, quos scriptura testatur, et certa expetunt tempora, annis sibi jugiter succendentibus. **28** Isti sunt dies, quos nulla umquam delebit oblivio, et per singulas generationes cunctæ in toto orbe provinciæ celerabunt: nec est ulla civitas, in qua dies phurim, id est sortium, non observentur a Judæis, et ab eorum progenie, quæ his cæremoniis obligata est. **29** Scripseruntque Esther regina filia Abihail, et Mardochæus Judæus, etiam secundam epistolam, ut omni studio dies ista solemnis sanciretur in posterum: **30** et miserunt ad omnes Judæos qui in centum viginti septem provinciis regis Assueri versabantur, ut haberent pacem, et susciperent veritatem, **31** observantes dies sortium, et suo tempore cum gaudio celebrarent: sicut constituerant Mardochæus et Esther, et illi observanda suscepérunt a se, et a semine suo, jejunia, et clamores, et sortium dies, **32** et omnia quæ libri hujus, qui vocatur Esther, historia continentur.

10 Rex vero Assuerus omnem terram et cunctas maris insulas fecit tributarias: **2** cuius fortitudo et imperium, et dignitas atque sublimitas, qua exaltavit Mardochæum, scripta sunt in libris Medorum, atque Persarum: **3** et quomodo Mardochæus judaici generis secundus a rege Assuero fuerit, et magnus apud Judæos, et acceptabilis plebi fratrum suorum, quærens bona populo suo, et loquens ea quæ ad pacem seminis sui pertinerent.

Job

1 Vir erat in terra Hus, nomine Job: et erat vir ille simplex, et rectus, ac timens Deum, et recedens a malo. **2** Natiq[ue] sunt ei septem filii, et tres filiæ. **3** Et fuit possessio ejus septem millia ovium, et tria millia camelorum, quingenta quoque juga boum, et quingentæ asinæ, ac familia multa nimis: eratque vir ille magnus inter omnes orientales. **4** Et ibant filii ejus, et faciebant convivium per domos, unusquisque in die suo. Et mittentes vocabant tres sorores suas, ut comedenter et biberent cum eis. **5** Cumque in orbem transissent dies convivii, mittebat ad eos Job, et sanctificabat illos: consurgensque diluculo, offerebat holocausta pro singulis. Dicebat enim: Ne forte peccaverint filii mei, et benedixerint Deo in cordibus suis. Sic faciebat Job cunctis diebus. **6** Quadam autem die, cum venissent filii Dei ut assisterent coram Domino, affuit inter eos etiam Satan. **7** Cui dixit Dominus: Unde venis? Qui respondens, ait: Circuivi terram, et perambulavi eam. **8** Dixitque Dominus ad eum: Numquid considerasti servum meum Job, quod non sit ei similis in terra, homo simplex et rectus, ac timens Deum, et recedens a malo? **9** Cui respondens Satan, ait: Numquid Job frustra timet Deum? **10** nonne tu vallasti eum, ac domum ejus, universamque substantiam per circuitum; operibus manuum ejus benedixisti, et possessio ejus crevit in terra? **11** sed extende paululum manum tuam et tange cuncta quæ possidet, nisi in faciem benedixerit tibi. **12** Dixit ergo Dominus ad Satan: Ecce universa quæ habet in manu tua sunt: tantum in eum ne extendas manum tuam. Egressusque est Satan a facie Domini. **13** Cum autem quadam die filii et filiæ ejus comedenter et biberent vinum in domo fratris sui primogeniti, **14** nuntius venit ad Job, qui diceret: Boves arabant, et asinæ pascebantur juxta eos: **15** et irrerunt Sabæi, tuleruntque omnia, et pueros percusserunt gladio: et evasi ego solus, ut nuntiarem tibi. **16** Cumque adhuc ille loqueretur, venit alter, et dixit: Ignis Dei cecidit e cælo, et tactas oves puerosque consumpsit: et effugi ego solus, ut nuntiarem tibi. **17** Sed et illo adhuc loquente, venit alius, et dixit: Chaldæi fecerunt tres turmas, et invaserunt camelos, et tulerunt eos, necnon et pueros percusserunt gladio: et ego fugi solus, ut nuntiarem tibi. **18** Adhuc loquebatur ille, et ecce alias intravit, et dixit: Filii tuis et filiabus vescentibus et bibentibus vinum in domo fratris sui primogeniti, **19** repente ventus vehemens irruit a regione deserti, et concussit quatuor angulos

domus: quæ corruens oppressit liberos tuos, et mortui sunt: et effugi ego solus, ut nuntiarem tibi.

20 Tunc surrexit Job, et scidit vestimenta sua: et tonso capite corruens in terram, adoravit, **21** et dixit: Nudus egressus sum de utero matris meæ, et nudus revertar illuc. Dominus dedit, Dominus abstulit; sicut Domino placuit, ita factum est. Sit nomen Domini benedictum. **22** In omnibus his non peccavit Job labiis suis, neque stultum quid contra Deum locutus est.

2 Factum est autem, cum quadam die venissent filii Dei, et starent coram Domino, venisset quoque Satan inter eos, et staret in conspectu ejus, **2** ut diceret Dominus ad Satan: Unde venis? Qui respondens ait: Circuivi terram, et perambulavi eam. **3** Et dixit Dominus ad Satan: Numquid considerasti servum meum Job, quod non sit ei similis in terra, vir simplex et rectus, ac timens Deum, et recedens a malo, et adhuc retinens innocentiam? tu autem commovisti me adversus eum, ut affligerem eum frustra. **4** Cui respondens Satan, ait: Pellem pro pelle, et cuncta quæ habet homo dabit pro anima sua; **5** alioquin mitte manum tuam, et tange os ejus et carnem, et tunc videbis quod in faciem benedicat tibi. **6** Dixit ergo Dominus ad Satan: Ecce in manu tua est: verumtamen animam illius serva. **7** Egressus igitur Satan a facie Domini, percussit Job ulcere pessimo, a planta pedis usque ad verticem ejus; **8** qui testa saniem radebat, sedens in sterquilinio. **9** Dixit autem illi uxor sua: Adhuc tu permanes in simplicitate tua? Benedic Deo, et morere. **10** Qui ait ad illam: Quasi una de stultis mulieribus locuta es: si bona suscepimus de manu Dei, mala quare non suscipiamus? In omnibus his non peccavit Job labiis suis. **11** Igitur audientes tres amici Job omne malum quod accidisset ei, venerunt singuli de loco suo, Eliphaz Themanites, et Baldad Suhites, et Sophar Naamathites. Condixerant enim ut pariter venientes visitarent eum, et consolarentur. **12** Cumque elevassent procul oculos suos, non cognoverunt eum, et exclamantes ploraverunt, scissisque vestibus sparserunt pulverem super caput suum in cælum. **13** Et sederunt cum eo in terra septem diebus et septem noctibus: et nemo loquebatur ei verbum: videbant enim dolorem esse vehementem.

3 Post hæc aperuit Job os suum, et maledixit diei suo, **2** et locutus est: **3** [Pereat dies in qua natus sum, et nox in qua dictum est: Conceptus est homo. **4** Dies ille vertatur in tenebras: non requirat eum Deus desuper, et non illustretur lumine. **5** Obscurant eum tenebræ et umbra mortis; occupet

eum caligo, et involvatur amaritudine. **6** Noctem homines, **14** pavor tenuit me, et tremor, et omnia illam tenebrosus turbo possideat; non computetur ossa mea perterrita sunt; **15** et cum spiritus, me in diebus anni, nec numeretur in mensibus. **7** Sit præsente, transiret, inhorruerunt pili carnis meæ. nox illa solitaria, nec laude digna. **8** Maledicant **16** Stetit quidam, cuius non agnoscebam vultum, ei qui maledicunt diei, qui parati sunt suscitare imago coram oculis meis, et vocem quasi auræ Leviathan. **9** Obtenebrentur stellæ caligine ejus; lenis audivi. **17** Numquid homo, Dei comparatione, expectet lucem, et non videat, nec ortum surgentis justificabitur? aut factore suo purior erit vir? **18** Ecce auroræ. **10** Quia non conclusit ostia ventris qui qui servient ei, non sunt stabiles, et in angelis suis portavit me, nec abstulit mala ab oculis meis. **11** reperit pravitatem; **19** quanto magis hi qui habitant Quare non in vulva mortuus sum? egressus ex utero domos luteas, qui terrenum habent fundamentum, non statim perii? **12** Quare exceptus genibus? cur consumentur velut a tinea? **20** De mane usque ad lactatus überibus? **13** Nunc enim dormiens silerem, vesperam succidentur; et quia nullus intelligit, in et somno meo requiescerem **14** cum regibus et æternum peribunt. **21** Qui autem reliqui fuerint, consulibus terræ, qui ædificant sibi soliditudes; **15** aut cum principibus qui possident aurum, et replent domos suas argento; **16** aut sicut abortivum absconditum non subsisterem, vel qui concepti non viderunt lucem. **17** Ibi impii cessaverunt a tumultu, et ibi requieverunt fessi robore. **18** Et quondam vincti pariter sine molestia, non audierunt vocem exactoris. **19** Parvus et magnus ibi sunt, et servus liber a domino suo. **20** Quare misero data est lux, et vita his qui in amaritudine animæ sunt: **21** qui expectant mortem, et non venit, quasi effodientes thesaurum; **22** gaudentque vehementer cum invenerint sepulchrum? **23** viro cuius abscondita est via et circumdedicit eum Deus tenebris? **24** Antequam comedam, suspiro; et tamquam inundantes aquæ, sic rugitus meus: **25** quia timor quem timebam evenit mihi, et quod verebar accidit. **26** Nonne dissimulavi? nonne silui? nonne quievi? et venit super me indignatio.]

5 [Voca ergo, si est qui tibi respondeat, et ad aliquem sanctorum convertere. **2** Vere stultum interficit iracundia, et parvulum occidit invidia. **3** Ego vidi stultum firma radice, et maledixi pulchritudini ejus statim. **4** Longe fient filii ejus a salute, et conterentur in porta, et non erit qui eruat. **5** Cujus messem famelicus comedet, et ipsum rapiet armatus, et bibent sitientes divitias ejus. **6** Nihil in terra sine causa fit, et de humo non oritur dolor. **7** Homo nascitur ad laborem, et avis ad volatum. **8** Quam ob rem ego deprecabor Dominum, et ad Deum ponam eloquium meum: **9** qui facit magna et inscrutabilia, et mirabilia absque numero; **10** qui dat pluviam super faciem terræ, et irrigat aquis universa; **11** qui ponit humiles in sublime, et mœrentes erigit sospitate; **12** qui dissipat cogitationes malignorum, ne possint implere manus eorum quod cœperant; **13** qui apprehendit sapientes

4 Respondens autem Eliphaz Themanites, dixit: in astutia eorum, et consilium pravorum dissipat. **2** [Si cœperimus loqui tibi, forsitan moleste **14** Per diem incurrent tenebras, et quasi in nocte, accipies; sed conceptum sermonem tenere quis sic palpabunt in meridie. **15** Porro salvum faciet poterit? **3** Ecce docuisti multos, et manus lassas egenum a gladio oris eorum, et de manu violenti roborasti; **4** vacillantes confirmaverunt sermones pauperem. **16** Et erit egeno spes; iniqüitas autem tui, et genua trementia confortasti. **5** Nunc autem contrahet os suum. **17** Beatus homo qui corripitur a venit super te plaga, et defecisti; tetigit te, et Deo: increpationem ergo Domini ne reprobes: **18** conturbatus es. **6** Ubi est timor tuus, fortitudo quia ipse vulnerat, et medetur; percutit, et manus tua, patientia tua, et perfectio viarum tuarum? ejus sanabunt. **19** In sex tribulationibus liberabit 7 Recordare, obsecro te, quis umquam innocens te, et in septima non tangent te malum. **20** In perit? aut quando recti deleti sunt? **8** Quin potius fame eruet te de morte, et in bello de manu gladii. vidi eos qui operantur iniqüitatem, et seminant **21** A flagello linguæ absconderis, et non timebis dolores, et metunt eos, **9** flante Deo perisse, et calamitatem cum venerit. **22** In vastitate et fame spiritu iræ ejus esse consumptos. **10** Rugitus leonis, ridebis, et bestias terræ non formidabis. **23** Sed cum et vox leæna, et dentes catulorum leonum contriti lapidibus regionum pactum tuum, et bestiæ terræ sunt. **11** Tigris perit, eo quod non haberet prædam, pacificæ erunt tibi. **24** Et scies quod pacem habeat et catuli leonis dissipati sunt. **12** Porro ad me tabernaculum tuum; et visitans speciem tuam, dictum est verbum absconditum, et quasi furtive non peccabis. **25** Scies quoque quoniam multiplex suscepit auris mea venas susurri ejus. **13** In horrore erit semen tuum, et progenies tua quasi herba visionis nocturnæ, quando solet sopor occupare terræ. **26** Ingredieris in abundantia sepulchrum,

sicut infertur acervus tritici in tempore suo. 27 Ecce hoc, ut investigavimus, ita est: quod auditum, mente pertracta.]

6 Respondens autem Job, dixit: 2 [Utinam appenderentur peccata mea quibus iram merui, et calamitas quam patior, in statera! 3 Quasi arena maris hæc gravior appareret; unde et verba mea dolore sunt plena: 4 quia sagittæ Domini in me sunt, quarum indignatio ebit spiritum meum; et terrores Domini militant contra me. 5 Numquid rugiet onager cum habuerit herbam? aut mugiet bos cum ante præsepe plenum steterit? 6 aut poterit comedi insulsum, quod non est sale conditum? aut potest aliquis gustare quod gustatum affert mortem? 7 Quæ prius nolebat tangere anima mea, nunc, præ angustia, cibi mei sunt. 8 Quis det ut veniat petitio mea, et quod expecto tribuat mihi Deus? 9 et qui cœpit, ipse me conterat; solvat manum suam, et succidat me? 10 Et hæc mihi sit consolatio, ut affligens me dolore, non parcat, nec contradicam sermonibus Sancti. 11 Quæ est enim fortitudo mea, ut sustineam? aut quis finis meus, ut patienter agam? 12 Nec fortitudo lapidum fortitudo mea, nec caro mea ænea est. 13 Ecce non est auxilium mihi in me, et necessarii quoque mei recesserunt a me. 14 Qui tollit ab amico suo misericordiam, timorem Domini derelinquit. 15 Fratres mei præteriorunt me, sicut torrens qui raptim transit in convallibus. 16 Qui timent pruinam, irruet super eos nix. 17 Tempore quo fuerint dissipati, peribunt; et ut incaluerit, solventur de loco suo. 18 Involvæ sunt semitæ gressuum eorum; ambulabunt in vacuum, et peribunt. 19 Considerate semitas Thema, itinera Saba, et expectate paulisper. 20 Confusi sunt, quia speravi: venerunt quoque usque ad me, et pudore cooperi sunt. 21 Nunc venistis; et modo videntes plagam meam, timetis. 22 Numquid dixi: Afferte mihi, et de substantia vestra donate mihi? 23 vel: Liberate me de manu hostis, et de manu robustorum eruite me? 24 Docete me, et ego tacebo: et si quid forte ignoravi, instruite me. 25 Quare detraxistis sermonibus veritatis, cum e vobis nullus sit qui possit arguere me? 26 Ad increpandum tantum eloquia concinnatis, et in ventum verba profertis. 27 Super pupillum irruitis, et subvertere nitimini amicum vestrum. 28 Verumtamen quod cœpistis explete: præbete aurem, et videte an mentiar. 29 Respondete, obsecro, absque contentione; et loquentes id quod justum est, judecate. 30 Et non invenietis in lingua mea iniquitatem, nec in faucibus meis stultitia personabit.]

7 [Militia est vita hominis super terram, et sicut dies mercenarii dies ejus. 2 Sicut servus desiderat umbram, et sicut mercenarius præstolatur finem operis sui, 3 sic et ego habui menses vacuos, et noctes laboriosas enumeravi mihi. 4 Si dormiero, dicam: Quando consurgam? et rursum expectabo vesperam, et replebor doloribus usque ad tenebras. 5 Induta est caro mea putredine, et sordibus pulveris cutis mea aruit et contracta est. 6 Dies mei velocius transierunt quam a texente tela succiditur, et consumpti sunt absque ulla spe. 7 Memento quia ventus est vita mea, et non revertetur oculus meus ut videat bona. 8 Nec aspicet me visus hominis; oculi tui in me, et non subsistam. 9 Sicut consumitur nubes, et pertransit, sic qui descenderit ad inferos, non ascendet. (*Sheol h7585*) 10 Nec revertetur ultra in domum suam, neque cognoscet eum amplius locus ejus. 11 Quapropter et ego non parcam ori meo: loquar in tribulatione spiritus mei; confabulabor cum amaritudine animæ meæ. 12 Numquid mare ego sum, aut cetus, quia circumdedisti me carcere? 13 Si dixerim: Consolabitur me lectulus meus, et relevabor loquens mecum in strato meo: 14 terrebis me per somnia, et per visiones horrore concuties. 15 Quam ob rem elegit suspendium anima mea, et mortem ossa mea. 16 Desperavi: nequaquam ultra jam vivam: parce mihi, nihil enim sunt dies mei. 17 Quid est homo, quia magnificas eum? aut quid apponis erga eum cor tuum? 18 Visitas eum diluculo, et subito probas illum. 19 Usquequo non parcis mihi, nec dimittis me ut glutiam salivam meam? 20 Peccavi; quid faciam tibi, o custos hominum? quare posuisti me contrarium tibi, et factus sum mihi meti tipi gravis? 21 Cur non tollis peccatum meum, et quare non aufers iniquitatem meam? ecce nunc in pulvere dormiam, et si mane me quæsieris, non subsistam.]

8 Respondens autem Baldad Suhites, dixit: 2 [Usquequo loqueris talia, et spiritus multiplex sermones oris tui? 3 Numquid Deus supplatant judicium? aut Omnipotens subvertit quod justum est? 4 Etiam si filii tui peccaverunt ei, et dimisit eos in manu iniquitatis suæ: 5 tu tamen si diluculo consurrexeris ad Deum, et Omnipotentem fueris deprecatus; 6 si mundus et rectus incesseris: statim evigilabit ad te, et pacatum reddet habitaculum justitiae tuæ, 7 in tantum ut si priora tua fuerint parva, et novissima tua multiplicentur nimis. 8 Interroga enim generationem pristinam, et diligenter investiga patrum memoriam 9 (hesterni quippe sumus, et ignoramus, quoniam sicut umbra dies nostri sunt super terram), 10 et ipsi docebunt

te, loquentur tibi, et de corde suo proferent eloquia. **23** Si flagellat, occidat semel, et non de poenis
11 Numquid vivere potest scirpus absque humore? innocentum rideat. **24** Terra data est in manus impiorum; aut crescere carectum sine aqua? **12** Cum adhuc sit vultum judicum ejus operit. Quod si non ille est, quis in flore, nec carpatur manu, ante omnes herbas ergo est? **25** Dies mei velociores fuerunt cursore; arescit. **13** Sic viæ omnium qui obliviscuntur Deum, fugerunt, et non viderunt bonum. **26** Pertransierunt et spes hypocritæ peribit. **14** Non ei placebit quasi naves poma portantes; sicut aquila volans recordia sua, et sicut tela aranearum fiducia ejus. ad escam. **27** Cum dixerim: Nequaquam ita loquar: **15** Innitetur super domum suam, et non stabit; commuto faciem meam, et dolore torqueor. **28** fulciet eam, et non consurget. **16** Humectus videtur Verebar omnia opera mea, sciens quod non parceret antequam veniat sol, et in ortu suo germen ejus delinquenti. **29** Si autem et sic impius sum, quare egredietur. **17** Super acervum petrarum radices frustra laboravi? **30** Si lotus fuero quasi aquis nivis, ejus densabuntur, et inter lapides commorabitur. et fulserint velut mundissimæ manus meæ, **31** **18** Si absorbuerit eum de loco suo, negabit eum, tamen sordibus intinges me, et abominabuntur me et dicet: Non novi te. **19** Haec est enim lætitia vestimenta mea. **32** Neque enim viro qui similis viæ ejus, ut rursum de terra alii germinentur. **20** mei est, respondebo; nec qui mecum in judicio ex Deus non projiciet simplicem, nec porriget manum malignis, **21** donec impleatur risu os tuum, et labia tua jubilo. **22** Qui oderunt te induentur confusione, et tabernaculum impiorum non subsistet.]

9 Et respondens Job, ait: **2** [Vere scio quod ita sit,
et quod non justificetur homo compositus Deo.

3 Si voluerit contendere cum eo, non poterit ei respondere unum pro mille. **4** Sapiens corde est, et fortis robore: quis restituit ei, et pacem habuit? **5** Qui transtulit montes, et nescierunt hi quos subvertit in furore suo. **6** Qui commovet terram de loco suo, et columnæ ejus concutiuntur. **7** Qui præcipit soli, et non oritur, et stellas claudit quasi sub signaculo. **8** Qui extendit cælos solus, et graditetur super fluctus maris. **9** Qui facit Arcturum et Oriona, et Hyadas et interiora austri. **10** Qui facit magna, et incomprehensibilia, et mirabilia, quorum non est numerus. **11** Si venerit ad me, non videbo eum; si abiurit, non intelligam. **12** Si repente interroget, quis respondebit ei? vel quis dicere potest: Cur ita facis? **13** Deus, cuius iræ nemo resistere potest, et sub quo curvantur qui portant orbem. **14** Quantus ergo sum ego, ut respondeam ei, et loquar verbis meis cum eo? **15** qui etiam si habuero quippiam justum, non respondebo: sed meum judicem deprecabor. **16** Et cum invocantem exaudierit me, non credo quod audierit vocem meam. **17** In turbine enim conteret me, et multiplicabit vulnera mea, etiam sine causa. **18** Non concedit requiescere spiritum meum, et implet me amaritudinibus. **19** Si fortitudo queritur, robustissimus est; si æquitas judicii, nemo audet pro me testimonium dicere. **20** Si justificare me voluero, os meum condemnabit me; si innocentem ostendero, pravum me comprobabit. **21** Etiam si simplex fuero, hoc ipsum ignorabit anima mea, et tædebit me vitæ meæ. **22** Unum est quod locutus sum: et innocentem et impiorum ipse consumit.

10 [Tædet animam meam vitæ meæ; dimittam adversum me eloquium meum: loquar in amaritudine animæ meæ. **2** Dicam Deo: Noli me condemnare; indica mihi cur me ita judices. **3** Numquid bonum tibi videtur, si calumnieris me, et opprimas me opus manuum tuarum, et consilium impiorum adjuves? **4** Numquid oculi carnei tibi sunt? aut sicut videt homo, et tu videbis? **5** Numquid sicut dies hominis dies tui, et anni tui sicut humana sunt tempora, **6** ut quæras iniquitatem meam, et peccatum meum scruteris, **7** et scias quia nihil impium fecerim, cum sit nemo qui de manu tua possit eruere? **8** Manus tuæ fecerunt me, et plasmaverunt me totum in circuitu: et sic repente præcipitas me? **9** Memento, quæso, quod sicut lutum feceris me, et in pulverem reduces me. **10** Nonne sicut lac mulsisti me, et sicut caseum me coagulasti? **11** Pelle et carnibus vestisti me; ossibus et nervis compiegisti me. **12** Vitam et misericordiam tribuisti mihi, et visitatio tua custodivit spiritum meum. **13** Licet hæc celes in corde tuo, tamen scio quia universorum memineris. **14** Si peccavi, et ad horam pepercisti mihi, cur ab iniquitate mea mundum me esse non pateris? **15** Et si impius fuero, vœ mihi est; et si justus, non levabo caput, saturatus afflictione et miseria. **16** Et propter superbiam quasi leænam capies me, reversusque mirabiliter me crucias. **17** Instauras testes tuos contra me, et multiplicas iram tuam adversum me, et poena militant in me. **18** Quare de vulva eduxisti me? qui utinam consumptus essem, ne oculus me videret. **19** Fuissem quasi non essem,

de utero translatus ad tumulum. **20** Numquid non paucitas dierum meorum finietur brevi? dimitte ergo me, ut plangam paululum dolorem meum, **21** antequam vadam, et non revertar, ad terram tenebrosam, et opertam mortis caligine: **22** terram miseriae et tenebrarum, ubi umbra mortis et nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat.]

11 Respondens autem Sophar Naamathites, dixit:

2 [Numquid qui multa loquitur, non et audiet? aut vir verbosus justificabitur? **3** Tibi soli tacebunt homines? et cum ceteros irriseris, a nullo confutaberis? **4** Dixisti enim: Purus est sermo meus, et mundus sum in conspectu tuo. **5** Atque utinam Deus loqueretur tecum, et aperiret labia sua tibi, **6** ut ostenderet tibi secreta sapientiae, et quod multiplex esset lex ejus: et intelligeres quod multo minora exigaris ab eo quam meretur iniquitas tua! **7** Forsitan vestigia Dei comprehendes, et usque ad perfectum Omnipotentem repieres? **8** Excelsior caelo est, et quid facies? profundior inferno, et unde cognosces? (*Sheol h7585*) **9** Longior terra mensura ejus, et latior mari. **10** Si subverterit omnia, vel in unum coactaverit, quis contradicet ei? **11** Ipse enim novit hominum vanitatem; et videns iniquitatem, nonne considerat? **12** Vir vanus in superbiam erigitur, et tamquam pullum onagri se liberum natum putat. **13** Tu autem firmasti cor tuum, et expandisti ad eum manus tuas. **14** Si iniquitatem quae est in manu tua abstuleris a te, et non manserit in tabernaculo tuo injustitia, **15** tunc levare poteris faciem tuam absque macula; et eris stabilis, et non timebis. **16** Miseriae quoque obliterabis, et quasi aquarum quae præterierunt recordaberis. **17** Et quasi meridianus fulgor consurget tibi ad vesperam; et cum te consumptum putaveris, orieris ut lucifer. **18** Et habebis fiduciam, proposita tibi spe: et defossus securus dormies. **19** Requiesces, et non erit qui te exterreat; et deprecabuntur faciem tuam plurimi. **20** Oculi autem impiorum deficient, et effugium peribit ab eis: et spes illorum abominatio animæ.]

12 Respondens autem Job, dixit: **2** [Ergo vos estis soli homines, et vobiscum morietur sapientia?

3 Et mihi est cor sicut et vobis, nec inferior vestris; quis enim haec quae nostis ignorat? **4** Qui deridetur ab amico suo, sicut ego, invocabit Deum, et exaudiet eum: deridetur enim justi simplicitas. **5** Lampas contempta apud cogitationes divitum parata ad tempus statutum. **6** Abundant tabernacula prædonum, et audacter provocant Deum, cum ipse dederit omnia in manus eorum. **7** Nimirum interroga jumenta, et docebunt te; et volatilia cæli,

et indicabunt tibi. **8** Loquere terræ, et respondebit tibi, et narrabunt pisces maris. **9** Quis ignorat quod anima omnis viventis, et spiritus universæ carnis hominis. **11** Nonne auris verba dijudicat? et fauces comedentis, saporem? **12** In antiquis est sapientia, et in multo tempore prudentia. **13** Apud ipsum est sapientia et fortitudo; ipse habet consilium et intelligentiam. **14** Si destruxerit, nemo est qui ædificet; si incluserit hominem, nullus est qui aperiat. **15** Si continuerit aquas, omnia siccabuntur; et si emiserit eas, subvertent terram. **16** Apud ipsum est fortitudo et sapientia; ipse novit et decipientem, et eum qui decipitur. **17** Adducit consiliarios in stultum finem, et judices in stuporem. **18** Balteum regum dissolvit, et præcängit fune renes eorum. **19** Dicit sacerdotes inglorios, et optimates supplantat: **20** commutans labium veracium, et doctrinam senum auferens. **21** Effundit despectionem super principes, eos qui oppressi fuerant relevans. **22** Qui revelat profunda de tenebris, et producit in lucem umbram mortis. **23** Qui multiplicat gentes, et perdit eas, et subversas in integrum restituit. **24** Qui immutat cor principum populi terræ, et decipit eos ut frustra incendant per invium: **25** palpabunt quasi in tenebris, et non in luce, et errare eos faciet quasi ebrios.]

13 [Ecce omnia haec vidit oculus meus, et audivit auris mea, et intellexi singula. **2** Secundum scientiam vestram et ego novi: nec inferior vestri sum. **3** Sed tamen ad Omnipotentem loquar, et disputare cum Deo cupio: **4** prius vos ostendens fabricatores mendacii, et cultores perversorum dogmatum. **5** Atque utinam taceretis, ut putaremini esse sapientes. **6** Audite ergo correptionem meam, et judicium labiorum meorum attendite. **7** Numquid Deus indiget vestro mendacio, ut pro illo loquamini dolos? **8** numquid faciem ejus accipitis, et pro Deo judicare nitimini? **9** aut placebit ei quem celare nihil potest? aut decipietur, ut homo, vestris fraudulentiosis? **10** Ipse vos arguet, quoniam in abscondito faciem ejus accipitis. **11** Statim ut se commoverit, turbabit vos, et terror ejus irruet super vos. **12** Memoria vestra comparabitur cineri, et redigentur in lutum cervices vestras. **13** Tacete paulisper, ut loquar quodcumque mihi mens suggesserit. **14** Quare lacero carnes meas dentibus meis, et animam meam porto in manibus meis? **15** Etiam si occiderit me, in ipso sperabo; verumtamen vias meas in conspectu ejus arguam. **16** Et ipse erit salvator meus: non enim veniet in conspectu ejus omnis hypocrita. **17** Audite sermonem meum,

et ænigmata percipite auribus vestris. **18** Si fueris
judicatus, scio quod justus inveniar. **19** Quis est qui
judicetur tecum? veniat: quare tacens consumor?
20 Duo tantum ne facias mihi, et tunc a facie tua
non abscondar: **21** manum tuam longe fac a me, et
formido tua non me terreat. **22** Voca me, et ego
respondebo tibi: aut certe loquar, et tu responde
mihi. **23** Quantas habeo iniquitates et peccata?
scelera mea et delicta ostende mihi. **24** Cur faciem
tuam abscondis, et arbitraris me inimicum tuum?
25 Contra folium, quod vento rapitur, ostendis
potentiam tuam, et stipulam siccum persequeris: **26**
scribis enim contra me amaritudines, et consumere
me vis peccatis adolescentiae meæ. **27** Posuisti in
nervo pedem meum, et observasti omnes semitas
meas, et vestigia pedum meorum considerasti:
28 qui quasi putredo consumendus sum, et quasi
vestimentum quod comeditur a tinea.]

14 [Homo natus de muliere, brevi vivens tempore,
repletur multis miseriis. **2** Qui quasi flos
egreditur et conteritur, et fugit velut umbra, et
numquam in eodem statu permanet. **3** Et dignum
ducis super hujuscemodi aperire oculos tuos, et
adducere eum tecum in judicium? **4** Quis potest
facere mundum de immundo conceptum semine?
nonne tu qui solus es? **5** Breves dies hominis sunt:
numerus mensium ejus apud te est: constituisti
terminos ejus, qui præteriri non poterunt. **6** Recede
paululum ab eo, ut quiescat, donec optata veniat,
sicut mercenarii, dies ejus. **7** Lignum habet spem:
si præcisum fuerit, rursum virescit, et rami ejus
pullulant. **8** Si senuerit in terra radix ejus, et
in pulvere emortuus fuerit truncus illius, **9** ad
odorem aquæ germinabit, et faciet comam, quasi
cum primum plantatum est. **10** Homo vero cum
mortuus fuerit, et nudatus, atque consumptus, ubi,
quæso, est? **11** Quomodo si recedant aquæ de mari,
et fluvius vacuefactus arescat: **12** sic homo, cum
dormierit, non resurget: donec atteratur cælum,
non evigilabit, nec consurget de somno suo. **13**
Quis mihi hoc tribuat, ut in inferno protegas me,
et abscondas me donec pertranseat furor tuus, et
constituas mihi tempus in quo recorderis mei?
(Sheol h7585) **14** Putasne mortuus homo rursum
vivat? cunctis diebus quibus nunc milito, expecto
donec veniat immutatio mea. **15** Vocabis me, et ego
respondebo tibi: operi manuum tuarum porriges
dexteram. **16** Tu quidem gressus meos dinumerasti:
sed parce peccatis meis. **17** Signasti quasi in sacculo
delicta mea, sed curasti iniquitatem meam. **18** Mons
cadens defluit, et saxum transfertur de loco suo: **19**
lapides excavant aquæ, et alluvione paulatim terra

consumitur: et hominem ergo similiter perdes.
20 Roborasti eum paululum, ut in perpetuum
transiret: immutabis faciem ejus, et emittes eum.
21 Sive nobiles fuerint filii ejus, sive ignobiles, non
intelliget. **22** Attamen caro ejus, dum vivet, dolebit,
et anima illius super semetipso lugebit.]

15 Respondens autem Eliphaz Themanites, dixit:
2 [Numquid sapiens respondebit quasi in
ventum loquens, et implebit ardore stomachum
suum? **3** Arguis verbis eum qui non est æqualis tibi,
et loqueris quod tibi non expedit. **4** Quantum in te
est, evacuasti timorem, et tulisti preces coram Deo.
5 Docuit enim iniquitas tua os tuum, et imitaris
linguam blasphemantium. **6** Condemnabit te os
tuum, et non ego: et labia tua respondebunt tibi. **7**
Numquid primus homo tu natus es, et ante colles
formatus? **8** numquid consilium Dei audisti, et
inferior te erit ejus sapientia? **9** Quid nosti quod
ignoremus? quid intelligis quod nesciamus? **10** Et
senes et antiqui sunt in nobis, multo vetustiores
quam patres tui. **11** Numquid grande est ut
consoletur te Deus? sed verba tua prava hoc
prohibent. **12** Quid te elevat cor tuum, et quasi
magna cogitans attonitos habes oculos? **13** Quid
tumet contra Deum spiritus tuus, ut proferas de
ore tuo hujuscemodi sermones? **14** Quid est homo
ut immaculatus sit, et ut justus appareat natus
de muliere? **15** Ecce inter sanctos ejus nemo
immutabilis, et cæli non sunt mundi in conspectu
ejus. **16** Quanto magis abominabilis et inutilis homo,
qui bibit quasi aquam iniquitatem? **17** Ostendam
tibi: audi me: quod vidi, narrabo tibi. **18** Sapientes
confitentur, et non abscondunt patres suos: **19**
quibus solis data est terra, et non transivit alienus
per eos. **20** Cunctis diebus suis impius superbit,
et numerus annorum incertus est tyrannidis ejus.
21 Sonitus terroris semper in auribus illius: et
cum pax sit, ille semper insidias suspicatur. **22**
Non credit quod reverti possit de tenebris ad
lucem, circumspectans undique gladium. **23** Cum se
moverit ad querendum panem, novit quod paratus
sit in manu ejus tenebrarum dies. **24** Terrebit eum
tribulatio, et angustia vallabit eum, sicut regem qui
præparatur ad prælium. **25** Tetendit enim adversus
Deum manum suam, et contra Omnipotentem
roboratus est. **26** Cucurrit adversus eum erecto
collo, et pingui cervice armatus est. **27** Operuit
faciem ejus crassitudo, et de lateribus ejus arvina
dependet. **28** Habitavit in civitatibus desolatis, et in
domibus desertis, quæ in tumulos sunt redactæ. **29**
Non ditabitur, nec perseverabit substantia ejus, nec
mittet in terra radicem suam. **30** Non recedet de

tenebris: ramos ejus arefaciet flamma, et auferetur spiritu oris sui. **31** Non credet, frustra errore moratur oculus meus. **32** Libera me, Domine, et pone deceptus, quod aliquo pretio redimendus sit. **33** Lædetur quasi vinea in primo flore botrus ejus, et quasi oliva projiciens florem suum. **34** Congregatio enim hypocritæ sterilis, et ignis devorabit tabernacula eorum qui munera libenter accipiunt. **35** Concepit dolorem, et peperit iniquitatem, et uterus ejus præparat dolos.]

16 Respondens autem Job, dixit: **2** [Audivi frequenter talia: consolatores onerosi omnes vos estis. **3** Numquid habebunt finem verba ventosa? aut aliquid tibi molestum est, si loquaris? **4** Poteram et ego similia vestri loqui, atque utinam esset anima vestra pro anima mea: consolarer et ego vos sermonibus, et moverem caput meum super vos; **5** roboram vos ore meo, et moverem labia mea, quasi parcens vobis. **6** Sed quid agam? Si locutus fuero, non quiescit dolor meus, et si tacuero, non recedet a me. **7** Nunc autem oppressit me dolor meus, et in nihilum redacti sunt omnes artus mei. **8** Rugæ meæ testimonium dicunt contra me, et suscitatur falsiloquus adversus faciem meam, contradicens mihi. **9** Collegit furorem suum in me, et comminans mihi, infremuit contra me dentibus suis: hostis meus terribilibus oculis me intuitus est. **10** Aperuerunt super me ora sua, et exprobrantes percutserunt maxillam meam: satiati sunt poenis meis. **11** Conclusit me Deus apud iniquum, et manibus impiorum me tradidit. **12** Ego ille quondam opulentus, repente contritus sum: tenuit cervicem meam, confregit me, et posuit me sibi quasi in signum. **13** Circumedit me lanceis suis; convulneravit lumbos meos: non pepercit, et effudit in terra viscera mea. **14** Concidit me vulnere super vulnus: irruit in me quasi gigas. **15** Saccum consui super cutem meam, et operui cinere carnem meam. **16** Facies mea intumuit a fletu, et palpebrae meæ caligaverunt. **17** Hæc passus sum absque iniestate manus meæ, cum haberem mundas ad Deum preces. **18** Terra, ne operias sanguinem meum, neque inveniat in te locum latendi clamor meus: **19** ecce enim in cælo testis meus, et conscient meus in excelsis. **20** Verbosi amici mei: ad Deum stillat oculus meus: **21** atque utinam sic judicaretur vir cum Deo, quomodo judicatur filius hominis cum collega suo. **22** Ecce enim breves anni transeunt, et semitam per quam non revertar ambulo.]

17 [Spiritus meus attenuabitur; dies mei breviabuntur: et solum mihi superest

sepulchrum. **2** Non peccavi, et in amaritudinibus non exaltabuntur. **5** Prædam pollicetur sociis, et oculi filiorum ejus deficient. **6** Posuit me quasi in proverbium vulgi, et exemplum sum coram eis. **7** Caligavit ab indignatione oculus meus, et membra mea quasi in nihilum redacta sunt. **8** Stupebunt justi super hoc, et innocens contra hypocritam suscitabitur. **9** Et tenebit justus viam suam, et mundis manibus addet fortitudinem. **10** Igitur omnes vos convertimini, et venite, et non inveniam in vobis ullum sapientem. **11** Dies mei transierunt; cogitationes meæ dissipatae sunt, torquentes cor meum. **12** Noctem verterunt in diem, et rursum post tenebras spero lucem. **13** Si sustinuero, infernus domus mea est, et in tenebris stravi lectulum meum. (**Sheol h7585**) **14** Putredini dixi: Pater meus es; Mater mea, et soror mea, vermis. **15** Ubi est ergo nunc præstolatio mea? et patientiam meam quis considerat? **16** In profundissimum infernum descendenter omnia mea: putasne saltem ibi erit requies mihi?] (**Sheol h7585**)

18 Respondens autem Baldad Suhites, dixit: **2** [Usque ad quem finem verba jactabitis? intelligite prius, et sic loquamur. **3** Quare reputati sumus ut jumenta, et sordiuimus coram vobis? **4** Qui perdis animam tuam in furore tuo, numquid propter te derelinquetur terra, et transferentur rupes de loco suo? **5** Nonne lux impii extinguetur, nec splendebit flamma ignis ejus? **6** Lux obtenebret in tabernaculo illius, et lucerna quæ super eum est extinguetur. **7** Arctabuntur gressus virtutis ejus, et præcipitabit eum consilium suum. **8** Immisit enim in rete pedes suos, et in maculis ejus ambulat. **9** Tenebitur planta illius laqueo, et exardescet contra eum sitis. **10** Abscondita est in terra pedica ejus, et decipula illius super semitam. **11** Undique terrebunt eum formidines, et involvent pedes ejus. **12** Attenuetur fame robur ejus, et inedia invadat costas illius. **13** Devoret pulchritudinem cutis ejus; consumat brachia illius primogenita mors. **14** Avellatur de tabernaculo suo fiducia ejus, et calcet super eum, quasi rex, interitus. **15** Habitent in tabernaculo illius socii ejus qui non est; aspergatur in tabernaculo ejus sulphur. **16** Deorsum radices ejus siccentur: sursum autem atteratur messis ejus. **17** Memoria illius pereat de terra, et non celebretur nomen ejus in plateis. **18** Expellet eum de luce in tenebras, et de orbe transferet eum. **19** Non erit semen ejus, neque progenies in populo suo, nec

ullæ reliquiæ in regionibus ejus. **20** In die ejus stupebunt novissimi, et primos invadet horror. **21** Hæc sunt ergo tabernacula iniqui, et iste locus ejus qui ignorat Deum.]

19 Respondens autem Job, dixit: **2** [Usquequo affligitis animam meam, et atteritis me sermonibus? **3** En decies confunditis me, et non erubescitis opprimentes me. **4** Nempe etsi ignoravi, mecum erit ignorantia mea. **5** At vos contra me erigimini, et arguitis me opprobriis meis. **6** Saltem nunc intelligite quia Deus non æquo judicio afflixerit me, et flagellis suis me cinxerit. **7** Ecce clamabo, vim patiens, et nemo audiet; vociferabor, et non est qui judicet. **8** Semitam meam circumsepsit, et transire non possum: et in calle meo tenebras posuit. **9** Spoliavit me gloria mea, et abstulit coronam de capite meo. **10** Destruxit me undique, et pereo: et quasi evulsæ arbori abstulit spem meam. **11** Iratus est contra me furor ejus, et sic me habuit quasi hostem suum. **12** Simul venerunt latrones ejus, et fecerunt sibi viam per me, et obsederunt in gyro tabernaculum meum. **13** Fratres meos longe fecit a me, et noti mei quasi alieni recesserunt a me. **14** Dereliquerunt me propinqui mei, et qui me noverant obliiti sunt mei. **15** Inquili domus meæ et ancillæ meæ sicut alienum habuerunt me, et quasi peregrinus fui in oculis eorum. **16** Servum meum vocavi, et non respondit: ore proprio deprecabar illum. **17** Halitum meum exhorruit uxor mea, et orabam filios uteri mei. **18** Stulti quoque despiciebant me: et cum ab eis recessissem, detrahebant mihi. **19** Abominati sunt me quandam consiliarii mei, et quem maxime diligebam, aversatus est me. **20** Pelli meæ, consumptis carnibus, adhæsit os meum, et derelicta sunt tantummodo labia circa dentes meos. **21** Miseremini mei, miseremini mei saltem vos, amici mei, quia manus Domini tetigit me. **22** Quare persequimini me sicut Deus, et carnibus meis saturamini? **23** Quis mihi tribuat ut scribantur sermones mei? quis mihi det ut exarentur in libro **24** stylo ferreo et plumbi lamina, vel celte sculpantur in silice? **25** Scio enim quod redemptor meus vivit, et in novissimo die de terra resurrectus sum: **26** et rursum circumdabor pelle mea, et in carne mea videbo Deum meum: **27** quem visurus sum ego ipse, et oculi mei conspicuntur sunt, et non alias: reposita est hæc spes mea in sinu meo. **28** Quare ergo nunc dicitis: Persequamur eum, et radicem verbi inveniamus contra eum? **29** Fugite ergo a facie gladii, quoniam ultor iniquitatum gladius est: et scitote esse judicium.]

20 Respondens autem Sophar Naamathites, dixit: **2** [Idcirco cogitationes meæ variæ succedunt sibi, et mens in diversa rapitur. **3** Doctrinam qua me arguis audiam, et spiritus intelligentiae meæ respondebit mihi. **4** Hoc scio a principio, ex quo positus est homo super terram, **5** quod laus impiorum brevis sit, et gaudium hypocritæ ad instar puncti. **6** Si ascenderit usque ad cælum superbia ejus, et caput ejus nubes tetigerit, **7** quasi sterquilinium in fine perdetur, et qui eum viderant, dicent: Ubi est? **8** Velut somnium avolans non invenietur: transiet sicut visio nocturna. **9** Oculus qui eum viderat non videbit, neque ultra intuebitur eum locus suus. **10** Filii ejus atterentur egestate, et manus illius reddent ei dolorem suum. **11** Ossa ejus implebuntur vitiis adolescentiæ ejus, et cum eo in pulvere dormient. **12** Cum enim dulce fuerit in ore ejus malum, abscondet illud sub lingua sua. **13** Parcer illi, et non derelinquet illud, et celabit in gutture suo. **14** Panis ejus in utero illius vertetur in fel aspidum intrinsecus. **15** Divitias suas devoravit evomet, et de ventre illius extrahet eas Deus. **16** Caput aspidum suget, et occidet eum lingua viperæ. **17** (Non videat rivulos fluminis, torrentes mellis et butyri.) **18** Luet quæ fecit omnia, nec tamen consumetur: juxta multitudinem adinventionum suarum, sic et sustinebit. **19** Quoniam confringens nudavit pauperes: domum rapuit, et non ædificavit eam. **20** Nec est satiatus venter ejus: et cum habuerit quæ concupierat, possidere non poterit. **21** Non remansit de cibo ejus, et propterea nihil permanebit de bonis ejus. **22** Cum satiatus fuerit, arctabitur: aestuabit, et omnis dolor irruet super eum. **23** Utinam impleatur venter ejus, ut emittat in eum iram furoris sui, et pluat super illum bellum suum. **24** Fugiet arma ferrea, et irruet in arcum æreum. **25** Eductus, et egrediens de vagina sua, et fulgurans in amaritudine sua: vadent et venient super eum horribiles. **26** Omnes tenebræ absconditæ sunt in occultis ejus; devorabit eum ignis qui non succenditur: affligetur relicta in tabernaculo suo. **27** Revelabunt cæli iniquitatem ejus, et terra consurget adversus eum. **28** Apertum erit germen domus illius: detrahetur in die furoris Dei. **29** Hæc est pars hominis impii a Deo, et hæreditas verborum ejus a Domino.]

21 Respondens autem Job, dixit: **2** [Audite, quæso, sermones meos, et agite pœnitentiam. **3** Sustinet me, et ego loquar: et post mea, si videbitur, verba, ridete. **4** Numquid contra hominem disputatio mea est, ut merito non debeam contristari? **5** Attendite me et obstupescite, et superponite

digitum ori vestro. **6** Et ego, quando recordatus plurimam, et infinitas iniquitates tuas? **6** Abstulisti fvero, pertimesco, et concutit carnem meam enim pignus fratrum tuorum sine causa, et nudos tremor. **7** Quare ergo impii vivunt, sublevati sunt, spoliasti vestibus. **7** Aquam lasso non dedisti, confortatice divitiis? **8** Semen eorum permanet et esurienti subtraxisti panem. **8** In fortitudine coram eis: propinquorum turba et nepotum in brachii tui possidebas terram, et potentissimus conspectu eorum. **9** Domus eorum securæ sunt obtinebas eam. **9** Viduas dimisisti vacuas, et lacertos et pacatæ, et non est virga Dei super illos. **10** Bos pupillorum comminuisti. **10** Propterea circumdatus eorum concepit, et non abortivit: vacca peperit, es laqueis, et conturbat te formido subita. **11** et non est privata foetu suo. **11** Egrediuntur quasi Et putabas te tenebras non visurum, et impetu greges parvuli eorum, et infantes eorum exultant aquarum inundantium non oppressum iri? **12** an lusibus. **12** Tenerit tympanum et citharam, et non cogitas quod Deus excelsior cælo sit, et super gaudent ad sonitum organi. **13** Ducunt in bonis stellarum verticem sublimetur? **13** Et dicis: Quid dies suos, et in puncto ad inferna descendunt. **14** **[Sheol h7585]** **14** Qui dixerunt Deo: Recede a nobis, Nubes latibulum ejus, nec nostra considerat, et circa et scientiam viarum tuarum nolumus. **15** Quis est cardines cæli perambulat. **15** Numquid semitam Omnipotens, ut serviamus ei? et quid nobis prodest sæculorum custodire cupis, quam calcaverunt viri si oraverimus illum? **16** Verumtamen quia non iniqui, **16** qui sublati sunt ante tempus suum, et sunt in manu eorum bona sua, consilium impiorum fluvius subvertit fundamentum eorum? **17** Qui longe sit a me. **17** Quoties lucerna impiorum dicebant Deo: Recede a nobis: et quasi nihil posset extinguerit, et superveniet eis inundatio, et dolores facere Omnipotens, aestimabant eum, **18** cum ille dividet furoris sui? **18** Erunt sicut paleæ ante implesset domos eorum bonis: quorum sententia faciem venti, et sicut favilla quam turbo dispergit. procul sit a me. **19** Videbunt justi, et lætabuntur, **19** Deus servabit filiis illius dolorem patris, et et innocens subsannabit eos: **20** nonne succisa est cum reddiderit, tunc sciet. **20** Videbunt oculi ejus erectio eorum? et reliquias eorum devoravit ignis? interfectionem suam, et de furore Omnipotentis **21** Acquiesce igitur ei, et habeto pacem, et per hæc bibet. **21** Quid enim ad eum pertinet de domo sua habebis fructus optimos. **22** Suscipe ex ore illius post se, et si numerus mensium ejus dimidietur? legem, et pone sermones ejus in corde tuo. **23** Si **22** Numquid Deus docebit quispiam scientiam, qui reversus fueris ad Omnipotentem, ædificaberis, excelsos judicat? **23** Iste moritur robustus et sanus, et longe facies iniquitatem a tabernaculo tuo. **24** dives et felix: **24** viscera ejus plena sunt adipe, Dabit pro terra silicem, et pro silice torrentes et medullis ossa illius irrigantur: **25** alias vero aureos. **25** Eritque Omnipotens contra hostes tuos, moritur in amaritudine animæ absque ullis opibus: et argentum coacervabitur tibi. **26** Tunc super **26** et tamen simul in pulvere dormient, et vermes Omnipotentem deliciis afflues, et elevabis ad Deum operient eos. **27** Certe novi cogitationes vestras, et faciem tuam. **27** Rogabis eum, et exaudiet te, et vota sententias contra me iniquas. **28** Dicitis enim: Ubi tua reddes. **28** Decernes rem, et veniet tibi, et in est dominus principis? et ubi tabernacula impiorum? **29** Qui enim humiliatus **29** Interrogate quemlibet de viatoribus, et hæc fuerit, erit in gloria, et qui inclinaverit oculos, ipse eadem illum intelligere cognoscetis: **30** quia in salvabitur. **30** Salvabitur innocens: salvabitur autem diem perditionis servatur malus, et ad diem furoris in munditia manuum suarum.]
ducetur. **31** Quis arguet coram eo viam ejus? et quæ fecit, quis reddet illi? **32** Ipse ad sepulchra ducetur, et in congerie mortuorum vigilabit. **33** Dulcis fuit glareis Cocytii, et post se omnem hominem trahet, et ante se innumerables. **34** Quomodo igitur consolamini me frustra, cum responsio vestra repugnare ostensa sit veritati?

22 Respondens autem Eliphaz Themanites, dixit:

2 **[Numquid Deo potest comparari homo, etiam cum perfectæ fuerit scientiæ? **3** Quid prodest Deo, si justus fueris? aut quid ei confers, si immaculata fuerit via tua? **4** Numquid timens arguet te, et veniet tecum in judicium, **5** et non propter malitiam tuam**

amaritudine est sermo meus, et manus plagæ meæ aggravated est super germitum meum. **3** Quis mihi tribuat ut cognoscam et inveniam illum, et veniam usque ad solium ejus? **4** Ponam coram eo judicium, et os meum replebo increpationibus: **5** ut sciam verba quæ mihi respondeat, et intelligam quid loquatur mihi. **6** Nolo multa fortitudine contendat mecum, nec magnitudinis suæ mole me premat. **7** Proponat æquitatem contra me, et perveniat ad victoriæ judicium meum. **8** Si ad orientem iero, non appetet; si ad occidentem, non intelligam eum. **9** Si ad sinistram, quid agam? non

apprehendam eum; si me vertam ad dexteram, enim sterilem quæ non parit, et viduæ bene non non videbo illum. **10** Ipse vero scit viam meam, et fecit. **22** Detraxit fortis in fortitudine sua, et cum probavit me quasi aurum quod per ignem transit. steterit, non credet vitæ suæ. **23** Dedit ei Deus **11** Vestigia ejus secutus est pes meus: viam ejus locum pœnitentiæ, et ille abutitur eo in superbiam: custodivi, et non declinavi ex ea. **12** A mandatis oculi autem ejus sunt in vii illius. **24** Elevati sunt ad labiorum ejus non recessi, et in sinu meo abscondi modicum, et non subsistent: et humiliabuntur sicut verba oris ejus. **13** Ipse enim solus est, et nemo omnia, et auferentur, et sicut summitates spicarum avertere potest cogitationem ejus: et anima ejus conterentur. **25** Quod si non est ita, quis me potest quocumque voluit, hoc fecit. **14** Cum expleverit in arguere esse mentitum, et ponere ante Deum verba me voluntatem suam, et alia multa similia præsto mea?]

sunt ei. **15** Et idcirco a facie ejus turbatus sum, et considerans eum, timore sollicitor. **16** Deus mollivit cor meum, et Omnipotens conturbavit me. **17** Non enim perii propter imminentes tenebras, nec faciem meam operuit caligo.]

24 [Ab Omnipotente non sunt abscondita tempora: qui autem neverunt eum, ignorant dies illius. **2** Alii terminos transtulerunt; diripuerunt greges, et paverunt eos. **3** Asinum pupillorum abegerunt, et abstulerunt pro pignore bovem viduæ. **4** Subverterunt pauperum viam, et oppresserunt pariter mansuetos terræ. **5** Alii quasi onagri in deserto egrediuntur ad opus suum: vigilantes ad prædam, præparant panem liberis. **6** Agrum non suum demetunt, et vineam ejus, quem vi oppresserint, vindemiant. **7** Nudos dimittunt homines, indumenta tollentes, quibus non est experimentum in frigore: **8** quos imbres montium rigant, et non habentes velamen, amplexantur lapides. **9** Vim fecerunt deprædantes pupillos, et vulgum pauperem spoliaverunt. **10** Nudis et incidentibus absque vestitu, et esurientibus tulerunt spicas. **11** Inter acervos eorum meridiati sunt, qui calcatis torcularibus sitiunt. **12** De civitatibus fecerunt viros gemere, et anima vulneratorum clamavit: et Deus inultum abire non patitur. **13** Ipsi fuerunt rebelles lumini: nescierunt vias ejus, nec reversi sunt per semitas ejus. **14** Mane primo consurgit homicida; interficit egenum et pauperem: per noctem vero erit quasi fur. **15** Oculus adulteri observat caliginem, dicens: Non me videbit oculus: et operiet vultum suum. **16** Perfodit in tenebris domos, sicut in die condixerant sibi, et ignoraverunt lucem. **17** Si subito apparuerit aurora, arbitrantur umbram mortis: et sic in tenebris quasi in luce ambulant. **18** Levis est super faciem aquæ: maledicta sit pars ejus in terra, nec ambulet per viam vinearum. **19** Ad nimium calorem transeat ab aquis nivium, et usque ad inferos peccatum illius. (**Sheol h7585**) **20** Obliviscatur ejus misericordia; dulcedo illius vermes: non sit in recordatione, sed conteratur quasi lignum infructuosum. **21** Pavit

25 Respondens autem Baldad Suhites, dixit: **2** [Potestas et terror apud eum est, qui facit concordiam in sublimibus suis. **3** Numquid est numerus militum ejus? et super quem non surget lumen illius? **4** Numquid justificari potest homo comparatus Deo? aut apparere mundus natus de muliere? **5** Ecce luna etiam non splendet, et stellæ non sunt mundæ in conspectu ejus: **6** quanto magis homo putredo, et filius hominis vermis?]

26 Respondens autem Job dixit: **2** [Cujus adjutor es? numquid imbecillis? et sustentas brachium ejus qui non est fortis? **3** Cui dedisti consilium? forsitan illi qui non habet sapientiam: et prudentiam tuam ostendisti plurimam. **4** Quem docere voluisti? nonne eum qui fecit spiramentum? **5** Ecce gigantes gemunt sub aquis, et qui habitant cum eis. **6** Nudus est infernus coram illo, et nullum est experimentum perditioni. (**Sheol h7585**) **7** Qui extendit aquilonem super vacuum, et appendit terram super nihilum. **8** Qui ligat aquas in nubibus suis, ut non erumpant pariter deorsum. **9** Qui tenet vultum solii sui, et expandit super illud nebulam suam. **10** Terminum circumdedit aquis, usque dum finiantur lux et tenebræ. **11** Columnæ cæli contremiscunt, et pavent ad nutum ejus. **12** In fortitudine illius repente maria congregata sunt, et prudentia ejus percussit superbum. **13** Spiritus ejus ornavit cælos, et obstetricante manu ejus, eductus est coluber tortuosus. **14** Ecce hæc ex parte dicta sunt viarum ejus: et cum vix parvam stillam sermonis ejus audierimus, quis poterit tonitruum magnitudinis illius intueri?]

27 Addidit quoque Job, assumens parabolam suam, et dixit: **2** [Vivit Deus, qui abstulit judicium meum, et Omnipotens, qui ad amaritudinem adduxit animam meam. **3** Quia donec superest halitus in me, et spiritus Dei in naribus meis, **4** non loquentur labia mea iniquitatem, nec lingua mea meditabitur mendacium. **5** Absit a me ut justos vos esse judicem: donec deficiam, non recedam ab innocentia mea. **6** Justificationem

meam, quam cœpi tenere, non deseram: neque nec lapidi sardonycho pretiosissimo vel sapphiro. enim reprehendit me cor meum in omni vita mea. **17** Non adæquabitur ei aurum vel vitrum, nec **7** Sit ut impius, inimicus meus, et adversarius meus commutabuntur pro ea vasa auri. **18** Excelsa quasi iniquus. **8** Quæ est enim spes hypocritæ, si et eminentia non memorabuntur comparatione avare rapiat, et non liberet Deus animam ejus? **9** ejus: trahitur autem sapientia de occultis. **19** Non Numquid Deus audiet clamorem ejus, cum venerit adæquabitur ei topaziū de Æthiopia, nec tincturæ super eum angustia? **10** aut poterit in Omnipotente mundissimæ componetur. **20** Unde ergo sapientia delectari, et invocare Deum omni tempore? **11** venit? et quis est locus intelligentiæ? **21** Abscondita Docebo vos per manum Dei quæ Omnipotens est ab oculis omnium viventium: volucres quoque habeat, nec abscondam. **12** Ecce vos omnes nostis: cæli latet. **22** Perditio et mors dixerunt: Auribus et quid sine causa vana loquimini? **13** Hæc est nostris audivimus famam ejus. **23** Deus intelligit pars hominis impii apud Deum, et hæreditas viam ejus, et ipse novit locum illius. **24** Ipse enim violentorum, quam ob Omnipotente suscipient. **14** fines mundi intuetur, et omnia quæ sub cælo Si multiplicati fuerint filii ejus, in gladio erunt, et sunt respicit. **25** Qui fecit ventis pondus, et aquas nepotes ejus non saturabuntur pane: **15** qui reliqui appendit in mensura. **26** Quando ponebat pluviis fuerint ex eo sepelientur in interitu, et viduæ illius legem, et viam procellis sonantibus: **27** tunc vidit non plorabunt. **16** Si comportaverit quasi terram illam et enarravit, et præparavit, et investigavit. argentum, et sicut lutum præparaverit vestimenta: **28** Et dixit homini: Ecce timor Domini, ipsa est **17** præparabit quidem, sed justus vestietur illis, et argentum innocens dividet. **18** Ædificavit sicut tinea domum suam, et sicut custos fecit umbraculum. **19** Dives, cum dormierit, nihil secum auferet: aperiet oculos suos, et nihil inveniet. **20** Apprehendet eum quasi aqua inopia: nocte opprimet eum tempestas. **21** Tollit eum ventus urens, et auferet, et velut turbo rapiet eum de loco suo. **22** Et mittet super eum, et non parcat: de manu ejus fugiens fugiet. **23** Stringet super eum manus suas, et sibilabit super illum, intuens locum ejus.]

28 [Habet argentum venarum suarum principia, et auro locus est in quo conflatur. **2** Ferrum de terra tollitur, et lapis solitus calore in æs vertitur. **3** Tempus posuit tenebris, et universorum finem ipse considerat: lapidem quoque caliginis et umbram mortis. **4** Dividit torrens a populo peregrinante eos quos oblitus est pes egerint hominis, et invios. **5** Terra de qua oriebatur panis, in loco suo igni subversa est. **6** Locus sapphiri lapides ejus, et glebae illius aurum. **7** Semitam ignoravit avis, nec intuitus est eam oculus vulturis. **8** Non calcaverunt eam filii institorum, nec pertransivit per eam leæna. **9** Ad silicem extendit manum suam: subvertit a radibus montes. **10** In petris rivos excidit, et omne pretiosum vidit oculus ejus. **11** Profunda quoque fluviorum scrutatus est, et abscondita in lucem produxit. **12** Sapientia vero ubi invenitur? et quis est locus intelligentiæ? **13** Nescit homo pretium ejus, nec invenitur in terra suaviter viventium. **14** Abyssus dicit: Non est in me, et mare loquitur: Non est mecum. **15** Non dabitur aurum obrizum pro ea, nec appendetur argentum in commutatione ejus. **16** Non conferetur tinctis Indiæ coloribus,

29 Addidit quoque Job, assumens parabolam suam, et dixit: **2** [Quis mihi tribuat ut sim juxta menses pristinos, secundum dies quibus Deus custodiebat me? **3** Quando splendebat lucerna ejus super caput meum, et ad lumen ejus ambulabam in tenebris: **4** sicut fui in diebus adolescentiæ meæ, quando secreto Deus erat in tabernaculo meo: **5** quando erat Omnipotens mecum, et in circuitu meo pueri mei: **6** quando lavabam pedes meos butyro, et petra fundebat mihi rivos olei: **7** quando procedebam ad portam civitatis, et in platea parabant cathedram mihi. **8** Videbant me juvenes, et abscondebantur: et senes assurgentæ stabant. **9** Principes cessabant loqui, et digitum superponebant ori suo. **10** Vocem suam cohibebant duces, et lingua eorum gutturi suo adhærebant. **11** Auris audiens beatificabat me, et oculus videns testimonium reddebat mihi: **12** eo quod liberassem pauperem vociferantem, et pupillum cui non esset adjutor. **13** Benedictio perituri super me veniebat, et cor viduæ consolatus sum. **14** Justitia indutus sum, et vestivi me, sicut vestimento et diademate, judicio meo. **15** Oculus fui cæco, et pes claudio. **16** Pater eram pauperum, et causam quam nesciebam diligentissime investigabam. **17** Conterebam molas iniqui, et de dentibus illius auferebam prædam. **18** Dicebamque: In nidulo meo moriar, et sicut palma multiplicabo dies. **19** Radix mea aperta est secus aquas, et ros morabitur in messione mea. **20** Gloria mea semper innovabitur, et arcus meus in manu mea instaurabitur. **21** Qui me audiebant, expectabant sententiam, et intenti tacebant ad consilium meum. **22** Verbis meis addere nihil audebant, et super

illos stillabat eloquium meum. **23** Expectabant absque ulla requie: prævenerunt me dies afflictionis. me sicut pluviam, et os suum aperiebant quasi ad **28** Mœrens incedebam sine furore; consurgens, in imbre serotinum. **24** Siquidem ridebam ad eos, turba clamabam. **29** Frater fui draconum, et socius non credebant: et lux vultus mei non cadebat in struthionum. **30** Cutis mea denigrata est super me, terram. **25** Si voluissem ire ad eos, sedebam primus: et ossa mea aruerunt præ caumate. **31** Versa est in cumque sederem quasi rex, circumstante exercitu, luctum cithara mea, et organum meum in vocem eram tamen mœrentium consolator.] flentium.]

30 [Nunc autem derident me juniores tempore, **31** [Pepigi fœdus cum oculis meis, ut ne cogitarem quorum non dignabar patres ponere cum quidem de virgine. **2** Quam enim partem canibus gregis mei: **2** quorum virtus manuum haberet in me Deus desuper, et hæreditatem mihi erat pro nihilo, et vita ipsa putabantur Omnipotens de excelsis? **3** Numquid non perditio indigni: **3** egestate et fame steriles, qui rodebant in est iniquo, et alienatio operantibus injustitiam? **4** solitudine, squallentes calamitate et miseria. **4** Et Nonne ipse considerat vias meas, et cunctos gressus mandebant herbas, et arborum cortices, et radix meos dinumerat? **5** Si ambulavi in vanitate, et juniperorum erat cibus eorum: **5** qui de convallis festinavit in dolo pes meus, **6** appendat me in ista rapientes, cum singula reperissent, ad ea statera justa, et sciat Deus simplicitatem meam. **7** cum clamore currebant. **6** In desertis habitabant Si declinavit gressus meus de via, et si secutum est torrentium, et in cavernis terræ, vel super glaream: oculos meos cor meum, et si manibus meis adhæsit **7** qui inter hujuscemodi lætabantur, et esse sub macula, **8** seram, et alias comedat, et progenies sentibus delicias computabant: **8** filii stultorum et mea eradiceretur. **9** Si deceptum est cor meum ignobilium, et in terra penitus non parentes. **9** Nunc super muliere, et si ad ostium amici mei insidiatus in eorum canticum versus sum, et factus sum eis in **sum**, **10** scortum alterius sit uxor mea, et super proverbium. **10** Abominantur me, et longe fugiunt illam incurvantur alii. **11** Hoc enim nefas est, et a me, et faciem meam conspuere non verentur. iniquitas maxima. **12** Ignis est usque ad perditionem **11** Pharetram enim suam aperuit, et afflixit me, devorans, et omnia eradicans genimina. **13** Si et frenum posuit in os meum. **12** Ad dexteram contempsi subire judicium cum servo meo et ancilla orientis calamitates meæ illico surrexerunt: pedes mea, cum disceptarent adversum me: **14** quid enim meos subverterunt, et oppresserunt quasi fluctibus faciam cum surrexerit ad judicandum Deus? et cum semitis suis. **13** Dissipaverunt itinera mea; insidiati quæsierit, quid respondebo illi? **15** Numquid non in sunt mihi, et præevaluerunt: et non fuit qui ferret utero fecit me, qui et illum operatus est, et formavit auxilium. **14** Quasi rupto muro, et aperta janua, me in vulva unus? **16** Si negavi quod volebant irruerunt super me, et ad meas miserias devoluti pauperibus, et oculos viduae expectare feci; **17** si sunt. **15** Redactus sum in nihilum: abstulisti quasi comedì buccellam meam solus, et non comedit ventus desiderium meum, et velut nubes pertransiit pupillus ex ea **18** (quia ab infantia mea crevit salus mea. **16** Nunc autem in memetipso marcescit mecum miseratio, et de utero matris meæ egressa anima mea, et possident me dies afflictionis. **17** est mecum); **19** si despexi pereuntem, eo quod Nocte os meum perforatur doloribus, et qui me non habuerit indumentum, et absque operimento comedunt, non dormiunt. **18** In multitudine eorum pauperem; **20** si non benedixerunt mihi latera consumitur vestimentum meum, et quasi capito ejus, et de velleribus ovium mearum calefactus est; tunica succinxerunt me. **19** Comparatus sum luto, **21** si levavi super pupillum manum meam, etiam et assimilatus sum favillæ et cineri. **20** Clamo ad cum viderem me in porta superiore: **22** humerus te, et non exaudis me: sto, et non respicis me. **21** meus a juncta sua cadat, et brachium meum cum Mutatus es mihi in crudelem, et in duritia manus suis ossibus confringatur. **23** Semper enim quasi tuæ adversaris mihi. **22** Elevasti me, et quasi super tumentes super me fluctus timui Deum, et pondus ventum ponens; elisti me valide. **23** Scio quia morti ejus ferre non potui. **24** Si putavi aurum robur trades me, ubi constituta est domus omni viventi. meum, et obrizo dixi: Fiducia mea; **25** si lætatus sum **24** Verumtamen non ad consumptionem eorum super multis divitiis meis, et quia plurima reperit emittis manum tuam: et si corruerint, ipse salvabis. manus mea; **26** si vidi solem cum fulgeret, et lunam **25** Flebam quondam super eo qui afflictus erat, et incedentem clare, **27** et lætatum est in abscondito compatiebatur anima mea pauperi. **26** Expectabam cor meum, et osculatus sum manum meam ore meo: bona, et venerunt mihi mala: præstolabar lucem, et **28** quæ est iniquitas maxima, et negatio contra Deum eruperunt tenebrae. **27** Interiora mea efferuerunt altissimum. **29** Si gavisus sum ad ruinam ejus qui me

oderat, et exsultavi quod invenisset eum malum: ultra responderunt: **17** respondebo et ego partem **30** non enim dedi ad peccandum guttur meum, meam, et ostendam scientiam meam. **18** Plenus ut expeterem maledicens animam ejus. **31** Si non sum enim sermonibus, et coarctat me spiritus utri dixerunt viri tabernaculi mei: quis det de carnis mei. **19** En venter meus quasi mustum absque ejus, ut saturemur? **32** foris non mansit peregrinus: spiraculo, quod lagunculas novas disrupit. **20** ostium meum viatori patuit. **33** Si abscondi quasi Loquar, et respirabo paululum: aperiam labia mea, homo peccatum meum, et celavi in sinu meo et respondebo. **21** Non accipiam personam viri, et iniquitatem meam; **34** si expavi ad multitudinem Deum homini non æquabo. **22** Nescio enim quamdiu nimiam, et despectio propinquorum terruit me: et subsistam, et si post modicum tollat me factor non magis tacui, nec egressus sum ostium. **35** Quis meus.] Finita sunt verba Job.

32 Omiserunt autem tres viri isti respondere Job, eo quod justus sibi videretur. **2** Et iratus indignatusque est Eliu filius Barachel Buzites, de cognatione Ram: iratus est autem adversum Job, eo quod justum se esse diceret coram Deo. **3** Porro adversum amicos ejus indignatus est, eo quod non invenissent responsonem rationabilem, sed tantummodo condemnassent Job. **4** Igitur Eliu expectavit Job loquentem, eo quod seniores essent qui loquebantur. **5** Cum autem vidisset quod tres respondere non potuissent, iratus est vehementer. **6** Respondensque Eliu filius Barachel Buzites, dixit: [Junior sum tempore, vos autem antiquiores: idcirco, demisso capite, veritus sum vobis indicare meam sententiam. **7** Sperabam enim quod ætas prolixior loqueretur, et annorum multitudo doceret sapientiam. **8** Sed, ut video, spiritus est in hominibus, et inspiratio Omnipotentis dat intelligentiam. **9** Non sunt longævi sapientes, nec senes intelligunt judicium. **10** Ideo dicam: Audite me: ostendam vobis etiam ego meam sapientiam. **11** Expectavi enim sermones vestros; audivi prudentiam vestram, donec disceptarem in sermonibus; **12** et donec putabam vos aliquid dicere, considerabam: sed, ut video, non est qui possit arguere Job, et respondere ex vobis sermonibus ejus. **13** Ne forte dicatis: Invenimus sapientiam: Deus proicit eum, non homo. **14** Nihil locutus est mihi: et ego non secundum sermones vestros respondebo illi. **15** Extimuerunt, nec responderunt ultra, abstuleruntque a se eloquia. **16** Quoniam igitur expectavi, et non sunt locuti: steterunt, nec

sum enim sermonibus, et coarctat me spiritus utri dixerunt viri tabernaculi mei: quis det de carnis mei. **19** En venter meus quasi mustum absque ejus, ut saturemur? **32** foris non mansit peregrinus: spiraculo, quod lagunculas novas disrupit. **20** ostium meum viatori patuit. **33** Si abscondi quasi Loquar, et respirabo paululum: aperiam labia mea, homo peccatum meum, et celavi in sinu meo et respondebo. **21** Non accipiam personam viri, et iniquitatem meam; **34** si expavi ad multitudinem Deum homini non æquabo. **22** Nescio enim quamdiu nimiam, et despectio propinquorum terruit me: et subsistam, et si post modicum tollat me factor meus.]

33 [Audi igitur, Job, eloquia mea, et omnes sermones meos ausculta. **2** Ecce aperui os meum: loquatur lingua mea in fauibus meis. **3** Simplici corde meo sermones mei, et sententiam puram labia mea loquentur. **4** Spiritus Dei fecit me, et spiraculum Omnipotentis vivificavit me. **5** Si potes, responde mihi, et adversus faciem meam consiste. **6** Ecce, et me sicut et te fecit Deus, et de eodem luto ego quoque formatus sum. **7** Verumtamen miraculum meum non te terreat, et eloquentia mea non sit tibi gravis. **8** Dixisti ergo in auribus meis, et vocem verborum tuorum audivi: **9** Mundus sum ego, et absque delicto: immaculatus, et non est iniquitas in me. **10** Quia querelas in me reperit, ideo arbitratus est me inimicum sibi. **11** Posuit in nervo pedes meos; custodivit omnes semitas meas. **12** Hoc est ergo in quo non es justificatus: respondebo tibi, quia major sit Deus homine. **13** Adversus eum contendis, quod non ad omnia verba responderit tibi? **14** Semel loquitur Deus, et secundo idipsum non repetit. **15** Per somnium, in visione nocturna, quando irruit sopor super homines, et dormiunt in lectulo, **16** tunc aperit aures virorum, et erudiens eos instruit disciplina, **17** ut avertat hominem ab his quæ facit, et liberet eum de superbia, **18** eruens animam ejus a corruptione, et vitam illius ut non transeat in gladium. **19** Increpat quoque per dolorem in lectulo, et omnia ossa ejus marcescere facit. **20** Abominabilis ei fit in vita sua panis, et animæ illius cibus ante desiderabilis. **21** Tabescet caro ejus, et ossa, quæ tecta fuerant, nudabuntur. **22** Appropinquavit corruptioni anima ejus, et vita illius mortiferis. **23** Si fuerit pro eo angelus loquens, unus de millibus, ut annuntiet hominis æquitatem, **24** miserebitur ejus, et dicet: Libera eum, ut non descendat in corruptionem: inveni in quo ei propitier. **25** Consumpta est caro ejus a suppliciis: revertatur ad dies adolescentiæ suæ. **26** Deprecabitur Deum, et placabilis ei erit: et videbit faciem ejus in jubilo, et reddet homini justitiam suam. **27** Respiciet homines, et dicet: Peccavi, et vere deliqui, et ut eram dignus, non

recepit. **28** Liberavit animam suam, ne pergeret in pacem, quis est qui condemnet? ex quo absconderit interitum, sed vivens lucem videret. **29** Ecce haec vultum, quis est qui contempletur eum, et super omnia operatur Deus tribus per singulos, **30** gentes, et super omnes homines? **30** Qui regnare facit ut revocet animas eorum a corruptione, et illuminet hominem hypocritam propter peccata populi. **31** luce viventium. **31** Attende, Job, et audi me: et tace, Quia ergo ego locutus sum ad Deum, te quoque non dum ego loquor. **32** Si autem habes quod loquaris, prohibebo. **32** Si erravi, tu doce me; si iniuriam responde mihi: loquere, volo enim te apparere locutus sum, ultra non addam. **33** Numquid a te justum. **33** Quod si non habes, audi me: tace, et Deus expedit eam, quia displicuit tibi? tu enim docebo te sapientiam.]

34 Pronuntians itaque Eliu, etiam haec locutus

est: **2** [Audite, sapientes, verba mea: et erudit, auscultate me. **3** Auris enim verba probat, et guttur escas gustu dijudicat. **4** Judicium eligamus nobis, et inter nos videamus quid sit melius. **5** Quia dixit Job: Justus sum, et Deus subvertit judicium meum.

6 In judicando enim me mendacium est: violenta sagitta mea absque ullo peccato. **7** Quis est vir ut est Job, qui bibit subsannationem quasi aquam: **8** qui graditur cum operantibus iniuriam, et ambulat cum viris impiis? **9** Dixit enim: Non placebit vir Deo, etiam si cucurrit cum eo. **10** Ideo, viri cordati, peccavero? **4** Itaque ego respondebo sermonibus audite me: absit a Deo impietas, et ab Omnipotente tuis, et amicis tuis tecum. **5** Suspice cælum, iniurias. **11** Opus enim hominis reddet ei, et juxta et intuere: et contemplare æthera quod altior vias singulorum restituet eis. **12** Vere enim Deus non te sit. **6** Si peccaveris, quid ei nocebis? et si condemnabit frustra, nec Omnipotens subvertet multiplicatae fuerint iniuriantes tuæ, quid facies judicium. **13** Quem constituit alium super terram? contra eum? **7** Porro si juste egeris, quid donabis ei? aut quem posuit super orbem quem fabricatus est? aut quid de manu tua accipiet? **8** Homini qui similis **14** Si direxerit ad eum cor suum, spiritum illius et tui est, nocebit impietas tua: et filium hominis flatum ad se trahet. **15** Deficiet omnis caro simul, adjuvabit justitia tua. **9** Propter multitudinem et homo in cinerem revertetur. **16** Si habes ergo calumniatorum clamabunt, et ejulabunt propter intellectum, audi quod dicitur, et ausculta vocem vim brachii tyrannorum. **10** Et non dixit: Ubi est eloquii mei: **17** numquid qui non amat judicium Deus qui fecit me, qui dedit carmina in nocte; **11** qui sanari potest? et quomodo tu eum qui justus est in docet nos super jumenta terræ, et super volucres tantum condemnas? **18** Qui dicit regi: Apostata; qui cæli erudit nos? **12** Ibi clamabunt, et non exaudiet, vocat duces impios; **19** qui non accipit personas propter superbiam malorum. **13** Non ergo frustra principum, nec cognovit tyrannum cum disceptaret audiet Deus, et Omnipotens causas singulorum contra pauperem: opus enim manuum ejus sunt intuebitur. **14** Etiam cum dixeris: Non considerat: universi. **20** Subito morientur, et in media nocte judicare coram illo, et expecta eum. **15** Nunc enim turbabuntur populi: et pertransibunt, et auferent non infert furorem suum, nec ulciscitur scelus violentum absque manu. **21** Oculi enim ejus super valde. **16** Ergo Job frustra aperit os suum, et absque vias hominum, et omnes gressus eorum considerat. scientia verba multiplicat.]

22 Non sunt tenebrae, et non est umbra mortis, ut abscondantur ibi qui operantur iniuriam, **23** neque enim ultra in hominis potestate est, ut veniat ad Deum in judicium. **24** Conteret multos, et innumerabiles, et stare faciet alios pro eis. **25** Novit enim opera eorum, et idcirco inducit noctem, et conterentur. **26** Quasi impios percussit eos in loco videntium: **27** qui quasi de industria recesserunt ab eo, et omnes vias ejus intelligere noluerunt: **28** ut pervenire facerent ad eum clamorem egeni, et audiret vocem pauperum. **29** Ipso enim concedente

cœpisti loqui, et non ego: quod si quid nosti melius, loquere. **34** Viri intelligentes loquantur mihi, et vir sapiens audiat me. **35** Job autem stulte locutus

est, et verba illius non sonant disciplinam. **36** Pater mi, probetur Job usque ad finem: ne desinas ab homine iniurias: **37** quia addit super peccata sua blasphemiam, inter nos interim constringatur: et tunc ad judicium provocet sermonibus suis Deum.]

35 Igitur Eliu haec rursum locutus est: **2** [Numquid

æqua tibi videtur tua cogitatio, ut diceres: Justior sum Deo? **3** Dixisti enim: Non tibi placet quod rectum est: vel quid tibi proderit, si ego etiu[m] et intuere: et contemplare æthera quod altior vias singulorum restituet eis. **12** Vere enim Deus non te sit. **6** Si peccaveris, quid ei nocebis? et si condemnabit frustra, nec Omnipotens subvertet multiplicatae fuerint iniuriantes tuæ, quid facies judicium. **13** Quem constituit alium super terram? contra eum? **7** Porro si juste egeris, quid donabis ei? aut quem posuit super orbem quem fabricatus est? aut quid de manu tua accipiet? **8** Homini qui similis **14** Si direxerit ad eum cor suum, spiritum illius et tui est, nocebit impietas tua: et filium hominis flatum ad se trahet. **15** Deficiet omnis caro simul, adjuvabit justitia tua. **9** Propter multitudinem et homo in cinerem revertetur. **16** Si habes ergo calumniatorum clamabunt, et ejulabunt propter intellectum, audi quod dicitur, et ausculta vocem vim brachii tyrannorum. **10** Et non dixit: Ubi est eloquii mei: **17** numquid qui non amat judicium Deus qui fecit me, qui dedit carmina in nocte; **11** qui sanari potest? et quomodo tu eum qui justus est in docet nos super jumenta terræ, et super volucres tantum condemnas? **18** Qui dicit regi: Apostata; qui cæli erudit nos? **12** Ibi clamabunt, et non exaudiet, vocat duces impios; **19** qui non accipit personas propter superbiam malorum. **13** Non ergo frustra principum, nec cognovit tyrannum cum disceptaret audiet Deus, et Omnipotens causas singulorum contra pauperem: opus enim manuum ejus sunt intuebitur. **14** Etiam cum dixeris: Non considerat: universi. **20** Subito morientur, et in media nocte judicare coram illo, et expecta eum. **15** Nunc enim turbabuntur populi: et pertransibunt, et auferent non infert furorem suum, nec ulciscitur scelus violentum absque manu. **21** Oculi enim ejus super valde. **16** Ergo Job frustra aperit os suum, et absque vias hominum, et omnes gressus eorum considerat. scientia verba multiplicat.]

36 Addens quoque Eliu, haec locutus est: **2** [Sustine me paululum, et indicabo tibi: adhuc

enim habeo quod pro Deo loquar. **3** Repetam scientiam meam a principio, et operatorem meum probabo justum. **4** Vere enim absque mendacio sermones mei, et perfecta scientia probabitur tibi. **5** Deus potentes non abjicit, cum et ipse sit potens: **6** sed non salvat impios, et judicium pauperibus tribuit. **7** Non auferet a justo oculos suos: et reges in solio collocat in perpetuum, et illi eriguntur. **8** Et si fuerint in catenis, et vinciantur funibus pauperatis,

9 indicabit eis opera eorum, et scelera eorum, egredietur tempestas, et ab Arcturo frigus. **10** quia violenti fuerunt. **11** Revelabit quoque aurem Flante Deo, concrescit gelu, et rursum latissimæ eorum, ut corripiat: et loquetur, ut revertantur funduntur aquæ. **11** Frumentum desiderat nubes, et ab iniuitate. **11** Si audierint et observaverint, nubes spargunt lumen suum. **12** Quæ lustrant per complebunt dies suos in bono, et annos suos in circuitum, quocumque eas voluntas gubernantis gloria: **12** si autem non audierint, transibunt per duxerit, ad omne quod præceperit illis super faciem gladium, et consumentur in stultitia. **13** Simulatores orbis terrarum: **13** sive in una tribu, sive in terra et callidi provocant iram Dei, neque clamabunt sua, sive in quocumque loco misericordiae sue cum vinci fuerint. **14** Morietur in tempestate eas jusserit inveniri. **14** Ausculta hæc, Job: sta, et anima eorum, et vita eorum inter effeminatos. **15** considera mirabilia Dei. **15** Numquid scis quando Eripiet de angustia sua pauperem, et revelabit in præceperit Deus pluvias, ut ostenderent lucem tribulatione aurem ejus. **16** Igitur salvabit te de ore nubium ejus? **16** Numquid nosti semitas nubium angusto latissime, et non habente fundamentum magnas, et perfectas scientias? **17** Nonne vestimenta subter se: requies autem mensæ tuæ erit plena tua calida sunt, cum perlata fuerit terra austro? pinguedine. **17** Causa tua quasi impii judicata est: **18** Tu forsitan cum eo fabricatus es cælos, qui causam judiciumque recipies. **18** Non te ergo superet solidissimi quasi ære fusi sunt. **19** Ostende nobis ira ut aliquem opprimas: nec multitudo donorum quid dicamus illi: nos quippe involvimus tenebris. inclinet te. **19** Depone magnitudinem tuam absque **20** Quis narrabit ei quæ loquer? etiam si locutus tribulatione, et omnes robustos fortitudine. **20** Ne fuerit homo, devorabitur. **21** At nunc non vident protrahas noctem, ut ascendant populi pro eis. **21** lucem: subito aér cogetur in nubes, et ventus Cave ne declines ad iniuitatem: hanc enim cœpisti transiens fugabit eas. **22** Ab aquilone aurum venit, sequi post miseriam. **22** Ecce Deus excelsus in et ad Deum formidolosa laudatio. **23** Digne eum fortitudine sua, et nullus ei similis in legislatoribus. invenire non possumus: magnus fortitudine, et **23** Quis poterit scrutari vias ejus? aut quis potest judicio, et justitia: et enarrari non potest. **24** Ideo ei dicere: Operatus es iniuitatem? **24** Memento timebunt eum viri, et non audiebunt contemplari quod ignores opus ejus, de quo cecinerunt viri. **25** omnes qui sibi videntur esse sapientes.]

Omnis homines vident eum: unusquisque intuetur
procul. **26** Ecce Deus magnus vincens scientiam
nostram: numerus annorum ejus inæstimabilis.
27 Qui aufert stillas pluvia, et effundit imbræ
instar gurgitum, **28** qui de nubibus fluunt quæ
prætexunt cuncta desuper. **29** Si voluerit extendere
nubes quasi tentorium suum, **30** et fulgurare lumine
suo desuper, cardines quoque maris operiet. **31**
Per hæc enim judicat populos, et dat escas multis
mortalibus. **32** In manibus abscondit lucem, et
præcepit ei ut rursus adveniat. **33** Annuntiat de ea
amico suo, quod possessio ejus sit, et ad eam possit
ascendere.]

37 [Super hoc expavit cor meum, et emotum est infantiae obvolverem? **10** Circumdedi illud terminis de loco suo. **2** Audite auditionem in terrore meis, et posui vectem et ostia, **11** et dixi: Usque vocis ejus, et sonum de ore illius procedentem. **3** Subter omnes cælos ipse considerat, et lumen confringes tumentes fluctus tuos. **12** Numquid illius super terminos terræ. **4** Post eum rugiet post ortum tuum præcepisti diluculo, et ostendisti sonitus; tonabit voce magnitudinis suæ: et non auroræ locum suum? **13** Et tenuisti concutiens investigabitur, cum audita fuerit vox ejus. **5** Tonabit extrema terræ, et excussisti impios ex ea? **14** Deus in voce sua mirabiliter, qui facit magna et Restituetur ut lutum signaculum, et stabit sicut inscrutabilia; **6** qui præcipit nivi ut descendat in vestimentum: **15** auferetur ab impiis lux sua, et terram, et hiemis pluviis, et imbri fortitudinis suæ; brachium excelsum confringetur. **16** Numquid **7** qui in manu omnium hominum signat, ut noverint ingressus es profunda maris, et in novissimis abyssi singuli opera sua. **8** Ingredietur bestia latibulum, deambulasti? **17** Numquid apertæ sunt tibi portæ et in antro suo morabitur. **9** Ab interioribus mortis, et ostia tenebrosa vidisti? **18** Numquid

38 Respondens autem Dominus Job de turbine,
dixit: **2** [Quis est iste involvens sententias
sermonibus imperitis? **3** Accinge sicut vir lumbos
tuos: interrogabo te, et responde mihi. **4** Ubi eras
quando ponebam fundamenta terræ? indica mihi, si
habes intelligentiam. **5** Quis posuit mensuras ejus, si
nasti? vel quis tetendit super eam lineam? **6** Super
quo bases illius solidatæ sunt? aut quis demisit
lapidem angularem ejus, **7** cum me laudarent
simil astra matutina, et jubilarent omnes filii Dei?
8 Quis conclusit ostiis mare, quando erumpebat
quasi de vulva procedens; **9** cum ponerem nubem
vestimentum ejus, et caligine illud quasi pannis

infantiae obvolverem? **10** Circumdedi illud terminis meis, et posui vectem et ostia, **11** et dixi: Usque huc venies, et non procedes amplius, et hic confringes tumentes fluctus tuos. **12** Numquid post ortum tuum præcepisti diluculo, et ostendisti auroræ locum suum? **13** Et tenuisti concutiens extrema terræ, et excussisti impios ex ea? **14** Restituetur ut lutum signaculum, et stabit sicut vestimentum: **15** auferetur ab impiis lux sua, et brachium excelsum confringetur. **16** Numquid ingressus es profunda maris, et in novissimis abyssi deambulasti? **17** Numquid apertæ sunt tibi portæ mortis, et ostia tenebrosa vidisti? **18** Numquid

considerasti latitudinem terræ? indica mihi, si nosti, habebis in magna fortitudine ejus, et derelinques omnia: **19** in qua via lux habitet, et tenebrarum quis ei labores tuos? **12** Numquid credes illi quod locus sit: **20** ut ducas unumquodque ad terminos sementem reddat tibi, et aream tuam congreget? suos, et intelligas semitas domus ejus. **21** Sciebas **13** Penna struthionis similis est pennis herodii et tunc quod nasciturus essem, et numerum dierum accipitris. **14** Quando derelinquit ova sua in terra, tuorum noveras? **22** Numquid ingressus es thesauro tu forsitan in pulvere calefacies ea? **15** Oliviscitur nivis, aut thesauros grandinis aspexisti, **23** quæ quod pes conculcit ea, aut bestia agri conterat. **16** præparavi in tempus hostis, in diem pugnæ et Duratur ad filios suos, quasi non sint sibi: frustra belli? **24** Per quam viam spargitur lux, dividitur laboravit, nullo timore cogente. **17** Privavit enim æstus super terram? **25** Quis dedit vehementissimo eam Deus sapientia, nec dedit illi intelligentiam, imbris cursum, et viam sonantis tonitru, **26** ut **18** Cum tempus fuerit, in altum alas erigit: deridet plueret super terram absque homine in deserto, equum et ascensorem ejus. **19** Numquid præbebis ubi nullus mortalium commoratur; **27** ut impleret equo fortitudinem, aut circumdabis collo ejus inviam et desolatam, et produceret herbas virentes? hinnitum? **20** Numquid suscitabis eum quasi **28** Quis est pluviae pater? vel quis genuit stillas locustas? gloria narium ejus terror. **21** Terram roris? **29** De cuius utero egressa est glacies? et gelu ungula fodit; exultat audacter; in occursum pergit de cælo quis genuit? **30** In similitudinem lapidis armatis. **22** Contemnit pavorem, nec cedit gladio. aquæ durantur, et superficies abyssi constringitur. **23** Super ipsum sonabit pharetra; vibrabit hasta et **31** Numquid conjungere valebis micantes stellas clypeus: **24** fervens et fremens sorbet terram, nec Pleiadas, aut gyrum Arcturi poteris dissipare? **32** reputat tubæ sonare clangorem. **25** Ubi audierit Numquid producis luciferum in tempore suo, et buccinam, dicit: Vah! procul odoratur bellum: vesperum super filios terræ consurgere facis? **33** exhortationem ducum, et ululatum exercitus. **26** Numquid nosti ordinem cæli, et pones rationem Numquid per sapientiam tuam plumescit accipiter, ejus in terra? **34** Numquid elevabis in nebula vocem expandens alas suas ad austrum? **27** Numquid ad tuam, et impetus aquarum operiet te? **35** Numquid præceptum tuum elevabitur aquila, et in arduis mittes fulgura, et ibunt, et revertentia dicent tibi: ponet nidum suum? **28** In petris manet, et in Adsumus? **36** Quis posuit in visceribus hominis præruptis silicibus commoratur, atque inaccessis sapientiam? vel quis dedit gallo intelligentiam? **37** rupibus. **29** Inde contemplatur escam, et de longe Quis enarrabit cælorum rationem? et concentum oculi ejus prospicunt. **30** Pulli ejus lambent cæli quis dormire faciet? **38** Quando fundebatur sanguinem: et ubicumque cadaver fuerit, statim pulvis in terra, et glebae compingebantur? **39** adest.]

Numquid capies leænæ prædam, et animam catulorum ejus implebis, **40** quando cubant in antris, et in specubus insiduntur? **41** Quis præparat corvo escam suam, quando pulli ejus clamant ad Deum, vagantes, eo quod non habeant cibos?]

39 [Numquid nosti tempus partus ibicum in petris, vel parturientes cervas observasti? **2** Dinumerasti menses conceptus earum, et scisti tempus partus earum? **3** Incurvantur ad foetum, et pariunt, et rugitus emittunt. **4** Separantur filii earum, et pergunt ad pastum: egrediuntur, et revertuntur ad eas. **5** Quis dimisit onagrum liberum, et vincula ejus quis solvit? **6** cui dedi in solitudine domum, et tabernacula ejus in terra salsuginis. **7** Contemnit multitudinem civitatis: clamorem exactoris non audit. **8** Circumspicit montes pascuae suæ, et virentia quæque perquirit. **9** Numquid volet rhinoceros servire tibi, aut morabitur ad præsepe tuum? **10** Numquid alligabis rhinocerota ad arandum loro tuo, aut confringet glebas vallium post te? **11** Numquid fiduciam

40 Et adjecit Dominus, et locutus est ad Job: **2** [Numquid qui contendit cum Deo, tam facile conquiescit? utique qui arguit Deum, debet respondere ei.] **3** Respondens autem Job Domino, dixit: **4** [Qui leviter locutus sum, respondere quid possum? manum meam ponam super os meum. **5** Unum locutus sum, quod utinam non dixisse: et alterum, quibus ultra non addam.] **6** Respondens autem Dominus Job de turbine, dixit: **7** [Accinge sicut vir lumbos tuos: interrogabo te, et indica mihi. **8** Numquid irritum facies judicium meum, et condemnabis me, ut tu justiceris? **9** Et si habes brachium sicut Deus? et si voce similis tonas? **10** Circumda tibi decorem, et in sublime erigere, et esto gloriosus, et speciosis induere vestibus. **11** Disperge superbos in furore tuo, et respiciens omnem arroganter humilia. **12** Respice cunctos superbos, et confunde eos, et contere impios in loco suo. **13** Absconde eos in pulvere simul, et facies eorum demerge in foveam. **14** Et ego confitebor ecce behemoth quod salvare te possit dextera tua. **15** Ecce behemoth

quem feci tecum, fœnum quasi bos comedet. **16** purgabuntur. **26** Cum apprehenderit eum gladius, Fortitudo ejus in lumbis ejus, et virtus illius in subsistere non poterit, neque hasta, neque thorax: umbilico ventris ejus. **17** Stringit caudam suam **27** reputabit enim quasi paleas ferrum, et quasi quasi cedrum; nervi testiculorum ejus perplexi lignum putridum æs. **28** Non fugabit eum vir sunt. **18** Ossa ejus velut fistulæ æris; cartilago illius sagittarius: in stipulam versi sunt ei lapides fundæ. quasi laminæ ferreæ. **19** Ipse est principium viarum **29** Quasi stipulam æstimabit malleum, et deridebit Dei: qui fecit eum applicabit gladium ejus. **20** Huic vibrantem hastam. **30** Sub ipso erunt radii solis, montes herbas ferunt: omnes bestiæ agri ludent et sternet sibi aurum quasi lutum. **31** Fervescere ibi. **21** Sub umbra dormit in secreto calami, et in faciet quasi ollam profundum mare, et ponet quasi locis humentibus. **22** Protegunt umbræ umbram cum unguenta bulliunt. **32** Post eum lucebit semita: ejus: circumdabunt eum salices torrentis. **23** Ecce æstimabit abyssum quasi senescentem. **33** Non absorbebit fluvium, et non mirabitur, et habet est super terram potestas quæ comparetur ei, qui fiduciam quod influat Jordanis in os ejus. **24** In factus est ut nullum timeret. **34** Omne sublime oculis ejus quasi hamo capiet eum, et in sudibus videt: ipse est rex super universos filios superbiæ.] perforabit nares ejus.

41 An extrahere poteris Leviathan hamo, et fune ligabis linguam ejus? **2** Numquid pones circulum in naribus ejus, aut armilla perforabis maxillam ejus? **3** Numquid multiplicabit ad te preces, aut loquetur tibi mollia? **4** Numquid feriet tecum pactum, et accipies eum servum sempiternum? **5** Numquid illudes ei quasi avi, aut ligabis eum ancillis tuis? **6** Concordit eum amici? divident illum negotiatores? **7** Numquid implebis sagenas pelle ejus, et gurgustium piscium capite illius? **8** Pone super eum manum tuam: memento belli, nec ultra addas loqui. **9** Ecce spes ejus frustrabitur eum, et videntibus cunctis præcipitabitur.] **10** [Non quasi crudelis suscitabo eum: quis enim resistere potest vultui meo? **11** Quis ante dedit mihi, ut reddam ei? omnia quæ sub cælo sunt, mea sunt. **12** Non parcam ei, et verbis potentibus, et ad deprecandum compositis. **13** Quis revelabit faciem indumenti ejus? et in medium oris ejus quis intrabit? **14** Portas vultus ejus quis aperiet? per gyrum dentium ejus formido. **15** Corpus illius quasi scuta fusilia, compactum squamis se prementibus. **16** Una uni conjungitur, et ne spiraculum quidem incedit per eas. **17** Una alteri adhæribit, et tenentes se nequaquam separabuntur. **18** Sternutatio ejus splendor ignis, et oculi ejus ut palpebrae diluculi. **19** De ore ejus lampades procedunt, sicut tædæ ignis accensæ. **20** De naribus ejus procedit fumus, sicut ollæ succensæ atque ferventis. **21** Halitus ejus prunas ardere facit, et flamma de ore ejus egreditur. **22** In collo ejus morabitur fortitudo, et faciem ejus præcedit egestas. **23** Membra carnium ejus cohærentia sibi: mittet contra eum fulmina, et ad locum alium non ferentur. **24** Cor ejus indurabitur tamquam lapis, et stringetur quasi malleatoris incus. **25** Cum sublatius fuerit, timebunt angeli, et territi

42 Respondens autem Job Domino, dixit: **2** [Scio quia omnia potes, et nulla te latet cogitatio. **3** Quis est iste qui celat consilium absque scientia? ideo insipienter locutus sum, et quæ ultra modum excederent scientiam meam. **4** Audi, et ego loquar: interrogabo te, et responde mihi. **5** Auditu auris audivi te: nunc autem oculus meus videt te. **6** Idcirco ipse me reprehendo, et ago pœnitentiam in favilla et cinere.] **7** Postquam autem locutus est Dominus verba hæc ad Job, dixit ad Eliphaz Themanitem: Iratus est furor meus in te, et in duos amicos tuos, quoniam non estis locuti coram me rectum, sicut servus meus Job. **8** Sumite ergo vobis septem tauros et septem arietes, et ite ad servum meum Job, et offerte holocaustum pro vobis: Job autem servus meus orabit pro vobis. Faciem ejus suspiciam, ut non vobis imputetur stultitia: neque enim locuti estis ad me recta, sicut servus meus Job. **9** Abierunt ergo Eliphaz Themanites, et Baldad Suhites, et Sophar Naamathites, et fecerunt sicut locutus fuerat Dominus ad eos: et suscepit Dominus faciem Job. **10** Dominus quoque conversus est ad pœnitentiam Job, cum oraret ille pro amicis suis: et addidit Dominus omnia quæcumque fuerant Job, duplia. **11** Venerunt autem ad eum omnes fratres sui, et universæ sorores suæ, et cuncti qui noverant eum prius, et comedenterunt cum eo panem in domo ejus: et moverunt super eum caput, et consolati sunt eum super omni malo quod intulerat Dominus super eum: et dederunt ei unusquisque ovem unam, et inaurem auream unam. **12** Dominus autem benedixit novissimis Job magis quam principio ejus: et facta sunt ei quatuordecim millia ovium, et sex millia camelorum, et mille juga boum, et mille asinæ. **13** Et fuerunt ei septem filii, et tres filiæ. **14** Et vocavit nomen unius Diem, et nomen secundæ Cassiam, et nomen tertiac Cornustibii. **15** Non sunt autem inventæ mulieres speciosæ sicut

filiæ Job in universa terra: deditque eis pater suus
hæreditatem inter fratres earum. **16** Vixit autem Job
post hæc centum quadraginta annis, et vidit filios
suos, et filios filiorum suorum usque ad quartam
generationem: **17** et mortuus est senex, et plenus
dierum.

Psalmorum

1 [Beatus vir qui non abiit in consilio impiorum, et in via peccatorum non stetit, et in cathedra pestilentiae non seddit; 2 sed in lege Domini voluntas ejus, et in lege ejus meditabitur die ac nocte. 3 Et erit tamquam lignum quod plantatum est secus decursus aquarum, quod fructum suum dabit in tempore suo: et folium ejus non defluet; et omnia quæcumque faciet prosperabuntur. 4 Non sic impii, non sic; sed tamquam pulvis quem projicit ventus a facie terræ. 5 Ideo non resurgent impii in judicio, neque peccatores in concilio justorum: 6 quoniam novit Dominus viam justorum, et iter impiorum peribit.]

2 [Quare fremuerunt gentes, et populi meditati sunt inania? Astiterunt reges terræ, et principes convenerunt in unum adversus Dominum, et adversus christum ejus. 2 Dirumpamus vincula eorum, et projiciamus a nobis jugum ipsorum. 3 Qui habitat in cælis irridebit eos, et Dominus subsannabit eos. 4 Tunc loquetur ad eos in ira sua, et in furore suo conturbabit eos. 5 Ego autem constitutus sum rex ab eo super Sion, montem sanctum ejus, prædicans præceptum ejus. 6 Dominus dixit ad me: Filius meus es tu; ego hodie genui te. 7 Postula a me, et dabo tibi gentes hæreditatem tuam, et possessionem tuam terminos terræ. 8 Reges eos in virga ferrea, et tamquam vas figuli confringes eos. 9 Et nunc, reges, intelligite; erudimini, qui judicatis terram. 10 Servite Domino in timore, et exsultate ei cum tremore. 11 Apprehendite disciplinam, nequando irascatur Dominus, et pereatis de via justa. 12 Cum exarserit in brevi ira ejus, beati omnes qui confidunt in eo.]

3 Psalmus David, cum fugeret a facie Absalom filii sui. [Domine, quid multiplicati sunt qui tribulant me? Multi insurgunt adversum me; 2 multi dicunt animæ meæ: Non est salus ipsi in Deo ejus. 3 Tu autem Domine, susceptor meus es, gloria mea, et exaltans caput meum. 4 Voce mea ad Dominum clamavi; et exaudivit me de monte sancto suo. 5 Ego dormivi, et soporatus sum; et exsurrexi, quia Dominus suscepit me. 6 Non timebo millia populi circumdantis me. Exsurge, Domine; salvum me fac, Deus meus. 7 Quoniam tu percussisti omnes adversantes mihi sine causa; dentes peccatorum contrivisti. 8 Domini est salus; et super populum tuum benedictio tua.]

4 In finem, in carminibus. Psalmus David. [Cum invocarem exaudivit me Deus justitiae meæ, in tribulatione dilatasti mihi. Miserere mei, et exaudi orationem meam. Filii hominum, usquequo gravi corde? ut quid diligitis vanitatem, et quæritis mendacium? 2 Et scitote quoniam mirificavit Dominus sanctum suum; Dominus exaudiet me cum clamavero ad eum. 3 Irascimini, et nolite peccare; quæ dicitis in cordibus vestris, in cubilibus vestris compungimini. 4 Sacrificate sacrificium justitiae, et sperate in Domino. Multi dicunt: Quis ostendit nobis bona? 5 Signatum est super nos lumen vultus tui, Domine: dedisti lætitiam in corde meo. 6 A fructu frumenti, vini, et olei sui, multiplicati sunt. 7 In pace in idipsum dormiam, et requiescam; 8 quoniam tu, Domine, singulariter in spe constituisti me.]

5 In finem, pro ea quæ hæreditatem consequitur. Psalmus David. [Verba mea auribus percipe, Domine; intellige clamorem meum. 2 Intende voci orationis meæ, rex meus et Deus meus. 3 Quoniam ad te orabo, Domine: mane exaudies vocem meam. 4 Mane astabo tibi, et videbo quoniam non Deus volens iniquitatem tu es. 5 Neque habitabit juxta te malignus, neque permanebunt injusti ante oculos tuos. 6 Odisti omnes qui operantur iniquitatem; perdes omnes qui loquuntur mendacium. Virum sanguinum et dolosum abominabitur Dominus. 7 Ego autem in multitudine misericordiæ tuæ introibo in domum tuam; adorabo ad templum sanctum tuum in timore tuo. 8 Domine, deduc me in justitia tua: propter inimicos meos dirige in conspectu tuo viam meam. 9 Quoniam non est in ore eorum veritas; cor eorum vanum est. 10 Sepulchrum patens est guttur eorum; linguis suis dolose agebant: judica illos, Deus. Decidant a cogitationibus suis; secundum multitudinem impietatum eorum expelle eos, quoniam irritaverunt te, Domine. 11 Et lætentur omnes qui sperant in te; in æternum exultabunt, et habitabis in eis. Et gloriabuntur in te omnes qui diligunt nomen tuum, 12 quoniam tu benedes justo. Domine, ut scuto bonæ voluntatis tuæ coronasti nos.]

6 In finem, in carminibus. Psalmus David. Pro octava. [Domine, ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripias me. 2 Miserere mei, Domine, quoniam infirmus sum; sana me, Domine, quoniam conturbata sunt ossa mea. 3 Et anima mea turbata est valde; sed tu, Domine, usquequo? 4 Convertere, Domine, et eripe animam meam; salvum me fac propter misericordiam tuam. 5 Quoniam non est in morte qui memor sit tui; in

inferno autem quis confitebitur tibi? (**Sheol h7585**) eum? 5 Minuisti eum paulominus ab angelis; 6 Laboravi in gemitu meo; lavabo per singulas gloria et honore coronasti eum; 6 et constitueristi noctes lectum meum: lacrimis meis stratum meum eum super opera manuum tuarum. 7 Omnia rigabo. 7 Turbatus est a furore oculus meus; subjecisti sub pedibus ejus, oves et boves universas, inveteravi inter omnes inimicos meos. 8 Discedite insuper et pecora campi, 8 volucres cœli, et pisces a me omnes qui operamini iniquitatem, quoniam maris qui perambulant semitas maris. 9 Domine, exaudivit Dominus vocem fletus mei. 9 Exaudivit Dominus noster, quam admirabile est nomen tuum Dominus depreciationm meam; Dominus orationem in universa terra!]

meam suscepit. 10 Erubescant, et conturbentur vehementer, omnes inimici mei; convertantur, et erubescant valde velociter.]

7 Psalmus David, quem cantavit Domino pro verbis

Chusi, filii Jemini. [Domine Deus meus, in te speravi; salvum me fac ex omnibus consequentibus me, et libera me: 2 nequando rapiat ut leo animam meam, dum non est qui redimat, neque qui salvum faciat. 3 Domine Deus meus, si feci istud, si est iniquitas in manibus meis, 4 si reddidi retribuentibus mihi mala, decidam merito ab inimicis meis inanis. 5 Persequatur inimicus animam meam, et comprehendat; et conculceret in terra vitam meam, et gloriam meam in pulverem dederat. 6 Exsurge, Domine, in ira tua, et exaltare in finibus inimicorum meorum: et exsurge, Domine Deus meus, in præcepto quod mandasti, 7 et synagoga populorum circumdabit te: et propter hanc in altum regredere: 8 Dominus judicat populos. Consumetur nequitia peccatorum, et diriges justum, scrutans corda et renes, Deus. 10 Justum adjutorium meum a Domino, qui salvos facit rectos corde. 11 Deus judex justus, fortis, et patiens; numquid irascitur per singulos dies? 12 Nisi conversi fueritis, gladium suum vibrabit; arcum suum tendet, et paravit illum. 13 Et in eo paravit vasa mortis, sagittas suas ardenter effecit. 14 Ecce parturiit in justitiam; concepit dolorem, et peperit iniquitatem. 15 Lacum aperuit, et effodit eum; et incidit in foveam quam fecit. 16 Convertetur dolor ejus in caput ejus, et in verticem ipsius iniquitas ejus descendet. 17 Confitebor Domino secundum justitiam ejus, et psallam nomini Domini altissimi.]

8 In finem, pro torcularibus. Psalmus David.

[Domine, Dominus noster, quam admirabile est nomen tuum in universa terra! quoniam elevata est magnificencia tua super cœlos. 2 Ex ore infantium et lactentium perfecisti laudem propter inimicos tuos, ut destruas inimicum et ultorem. 3 Quoniam videbo cœlos tuos, opera digitorum tuorum, lunam et stellas quæ tu fundasti. 4 Quid est homo, quod memor es ejus? aut filius hominis, quoniam visitas

9 In finem, pro occultis filii. Psalmus David. [Confitebor tibi, Domine, in toto corde meo;

narrabo omnia mirabilia tua. 2 Lætabor et

exsultabo in te; psallam nomini tuo, Altissime.

3 In convertendo inimicum meum retrorsum;

infirmabuntur, et peribunt a facie tua. 4 Quoniam

fecisti judicium meum et causam meam; sedisti

super thronum, qui judicas justitiam. 5 Increpasti

gentes, et periit impius: nomen eorum delesti

in æternum, et in sæculum sæculi. 6 Inimici

defecerunt frameæ in finem, et civitates eorum

destruxisti. Periit memoria eorum cum sonitu;

7 et Dominus in æternum permanet. Paravit in

judicio thronum suum, 8 et ipse judicabit orbem

terræ in æquitate: judicabit populos in justitia. 9

Et factus est Dominus refugium pauperi; adjutor

in opportunitatibus, in tribulatione. 10 Et sperent

in te qui noverunt nomen tuum, quoniam non

dereliqueris quærentes te, Domine. 11 Psallite

Judica me, Domine, secundum justitiam meam,

Domino qui habitat in Sion; annuntiate inter gentes

et secundum innocentiam meam super me. 9

studia ejus: 12 quoniam requirens sanguinem eorum

Consumetur nequitia peccatorum, et diriges justum,

recordatus est; non est oblitus clamorem pauperum.

scrutans corda et renes, Deus. 10 Justum adjutorium

13 Miserere mei, Domine: vide humilitatem meam

de inimicis meis, 14 qui exaltas me de portis

mortis, ut annuntiem omnes laudationes tuas in

portis filiæ Sion: 15 exultabo in salutari tuo. Infixæ

sunt gentes in interitu quem fecerunt; in laqueo

isto quem absconderunt comprehensus est pes

eorum. 16 Cognoscetur Dominus judicia faciens;

in operibus manuum suarum comprehensus est

peccator. 17 Convertantur peccatores in infernum,

omnes gentes quæ obliscuntur Deum. (**Sheol h7585**)

18 Quoniam non in finem oblivio erit pauperis;

patientia pauperum non peribit in finem. 19

Exsurge, Domine; non confortetur homo: judicentur

gentes in conspectu tuo. 20 Constitue, Domine,

legislatorem super eos, ut sciant gentes quoniam

homines sunt.

10 Ut quid, Domine, recessisti longe; despicias in opportunitatibus, in tribulatione? 2

Dum superbit impius, incenditur pauper:

comprehenduntur in consiliis quibus cogitant. 3

Quoniam laudatur peccator in desideriis animæ

suæ, et iniquus benedicitur. 4 Exacerbavit Dominum

peccator: secundum multitudinem iræ suæ, non noster dominus est? 5 Propter miseriam inopum, et quæret. 5 Non est Deus in conspectu ejus; inquinatæ gemitum pauperum, nunc exsurgam, dicit Dominus. sunt viæ illius in omni tempore. Auferuntur judicia Ponam in salutari; fiducialiter agam in eo. 6 Eloquia tua a facie ejus; omnium inimicorum suorum Domini, eloquia casta; argentum igne examinatum, dominabitur. 6 Dixit enim in corde suo: Non movebor probatum terræ, purgatum septuplum. 7 Tu, a generatione in generationem, sine malo. 7 Cujus Domine, servabis nos, et custodies nos a generatione maledictione os plenum est, et amaritudine, et dolo; sub lingua ejus labor et dolor. 8 Sedet in insidiis secundum altitudinem tuam multiplicasti filios cum divitibus in occultis, ut interficiat innocentem.

9 Oculi ejus in pauperem respiciunt; insidiatur in abscondito, quasi leo in spelunca sua. Insidiatur ut rapiat pauperem; rapere pauperem dum attrahit eum. 10 In laqueo suo humiliabit eum; inclinabit se, et cadet cum dominatus fuerit pauperum. 11 Dixit enim in corde suo: Oblitus est Deus; avertit faciem suam, ne videat in finem. 12 Exsurge, Domine Deus, exaltetur manus tua; ne obliviouscaris pauperum. 13 Propter quid irritavit impius Deum? dixit enim in corde suo: Non requiret. 14 Vides, quoniam tu laborem et dolorem consideras, ut tradas eos in manus tuas. Tibi derelictus est pauper; orphano tu eris adjutor. 15 Contere brachium peccatoris et maligni; quæretur peccatum illius, et non invenietur. 16 Dominus regnabit in æternum, et in sæculum sæculi; peribitis, gentes, de terra illius. 17 Desiderium pauperum exaudivit Dominus; præparationem cordis eorum audivit auris tua: 18 judicare pupillo et humili, ut non apponat ultra magnificare se homo super terram.]

11 In finem. Psalmus David. [In Domino confido; quomodo dicitis animæ meæ: Transmigra in montem sicut passer? 2 Quoniam ecce peccatores intenderunt arcum; paraverunt sagittas suas in pharetra, ut sagittent in obscuro rectos corde: 3 quoniam quæ perfecisti destruxerunt; justus autem, quid fecit? 4 Dominus in templo sancto suo; Dominus in cælo sedes ejus. Oculi ejus in pauperem respiciunt; palpebræ ejus interrogant filios hominum. 5 Dominus interrogat justum et impium; qui autem diligit iniquitatem, odit animam suam. 6 Pluet super peccatores laqueos; ignis et sulphur, et spiritus procellarum, pars calicis eorum. 7 Quoniam justus Dominus, et justitias dilexit; æquitatem vedit vultus ejus.]

12 In finem, pro octava. Psalmus David. [Salvum me fac, Domine, quoniam defecit sanctus, quoniam diminutæ sunt veritates a filiis hominum. 2 Vana locuti sunt unusquisque ad proximum suum; labia dolosa, in corde et corde locuti sunt. 3 Disperdat Dominus universa labia dolosa, et linguam magniloquam. 4 Qui dixerunt: Linguam nostram magnificabimus; labia nostra a nobis sunt. Quis

noster dominus est? 5 Propter miseriam inopum, et quæret. 5 Non est Deus in conspectu ejus; inquinatæ gemitum pauperum, nunc exsurgam, dicit Dominus. sunt viæ illius in omni tempore. Auferuntur judicia Ponam in salutari; fiducialiter agam in eo. 6 Eloquia tua a facie ejus; omnium inimicorum suorum Domini, eloquia casta; argentum igne examinatum, dominabitur. 6 Dixit enim in corde suo: Non movebor probatum terræ, purgatum septuplum. 7 Tu, a generatione in generationem, sine malo. 7 Cujus Domine, servabis nos, et custodies nos a generatione maledictione os plenum est, et amaritudine, et dolo; sub lingua ejus labor et dolor. 8 Sedet in insidiis secundum altitudinem tuam multiplicasti filios cum divitibus in occultis, ut interficiat innocentem.]

13 In finem. Psalmus David. [Usquequo, Domine, oblivisceris me in finem? usquequo avertis faciem tuam a me? 2 quamdiu ponam consilia in anima mea; dolorem in corde meo per diem? 3 usquequo exaltabitur inimicus meus super me? 4 Respicere, et exaudi me, Domine Deus meus. Illumina oculos meos, ne umquam obdormiam in morte; 5 nequando dicat inimicus meus: Prävaluí adversus eum. Qui tribulant me exultabunt si motus fuero; 6 ego autem in misericordia tua speravi. Exultabit cor meum in salutari tuo. Cantabo Domino qui bona tribuit mihi; et psallam nomini Domini altissimi.]

14 In finem. Psalmus David. [Dixit insipiens in corde suo: Non est Deus. Corrupti sunt, et abominabiles facti sunt in studiis suis; non est qui faciat bonum, non est usque ad unum. 2 Dominus de cælo prospexit super filios hominum, ut videat si est intelligens, aut requires Deum. 3 Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt.

Non est qui faciat bonum, non est usque ad unum. Sepulchrum patens est guttur eorum; linguis suis dolose agebant. Venenum aspidum sub labiis eorum, quorum os maledictione et amaritudine plenum est; veloci pedes eorum ad effundendum sanguinem. Contritio et infelicitas in viis eorum, et viam pacis non cognoverunt; non est timor Dei ante oculos eorum. 4 Nonne cognoscunt omnes qui operantur iniquitatem, qui devorant plebem meam sicut escam panis? 5 Dominum non invocaverunt; illic trepidaverunt timore, ubi non erat timor. 6 Quoniam Dominus in generatione justa est: consilium inopis confudistis, quoniam Dominus spes ejus est. 7 Quis dabit ex Sion salutare Isräel? Cum averterit Dominus captivitatem plebis suæ, exultabit Jacob, et lætabitur Isräel.]

15 Psalmus David. [Domine, quis habitabit in tabernaculo tuo? aut quis requiescat in monte sancto tuo? 2 Qui ingreditur sine macula, et operatur justitiam; 3 qui loquitur veritatem in corde suo: qui non egit dolum in lingua sua, nec fecit proximo suo malum, et opprobrium non accepit adversus proximos suos. 4 Ad nihilum deductus

est in conspectu ejus malignus; timentes autem Dominum glorificat. Qui jurat proximo suo, et non decipit; 5 qui pecuniam suam non dedit ad usuram, et munera super innocentem non accepit: qui facit hæc non movebitur in æternum.]

meam ab impio; frameam tuam 14 ab inimicis manus tuæ. Domine, a paucis de terra divide eos in vita eorum; de absconditis tuis adimpletus est venter eorum. Saturati sunt filii, et dimiserunt reliquias suas parvulis suis. 15 Ego autem in justitia apparebo conspectui tuo; satiabor cum apparuerit gloria tua.]

16 Tituli inscriptio, ipsi David. [Conserva me, Domine, quoniam speravi in te. 2 Dixi Domino: Deus meus es tu, quoniam bonorum meorum non eges. 3 Sanctis qui sunt in terra ejus, mirificavit omnes voluntates meas in eis. 4 Multiplicatae sunt infirmitates eorum: postea acceleraverunt. Non congregabo conventicula eorum de sanguinibus, nec memor ero nominum eorum per labia mea. 5 Dominus pars hæreditatis meæ, et calicis mei: tu es qui restitus hæreditatem meam mihi. 6 Funes ceciderunt mihi in præclaris; etenim hæreditas mea præclara est mihi. 7 Benedicam Dominum qui tribuit mihi intellectum; insuper et usque ad noctem increpauerunt me renes mei. 8 Providebam Dominum in conspectu meo semper: quoniam a dextris est mihi, ne commovear. 9 Propter hoc lætatum est cor meum, et exsultavit lingua mea; insuper et caro mea requiescat in spe. 10 Quoniam non derelinques animam meam in inferno, nec dabis sanctum tuum videre corruptionem. (**Sheol h7585**) 11 Notas mihi fecisti vias vitæ; adimplebis me lætitia cum vultu tuo: delectationes in dextera tua usque in finem.]

18 In finem. Puer Domini David, qui locutus est Domino verba cantici hujus, in die qua eripuit eum Dominus de manu omnium inimicorum ejus, et de manu Saul, et dixit: [Diligam te, Domine, fortitudo mea. 2 Dominus firmamentum meum, et refugium meum, et liberator meus. Deus meus adjutor meus, et sperabo in eum; protector meus, et cornu salutis meæ, et susceptor meus. 3 Laudans invocabo Dominum, et ab inimicis meis salvus ero. 4 Circumdederunt me dolores mortis, et torrentes iniquitatis conturbaverunt me. 5 Dolores inferni circumdederunt me; præoccupaverunt me laquei mortis. (**Sheol h7585**) 6 In tribulatione mea invocavi Dominum, et ad Deum meum clamavi: et exaudivit de templo sancto suo vocem meam; et clamor meus in conspectu ejus introivit in aures ejus. 7 Commota est, et contremuit terra; fundamenta montium conturbata sunt, et commota sunt: quoniam iratus est eis. 8 Ascendit fumus in ira ejus, et ignis a facie ejus exarsit; carbones succensi sunt ab eo. 9 Inclinavit cælos, et descendit, et caligo sub pedibus ejus. 10 Et ascendit super cherubim, et volavit; volavit super pennis ventorum. 11 Et posuit tenebras latibulum suum; in circuitu ejus tabernaculum ejus, tenebrosa aqua in nubibus aëris.

12 Præ fulgore in conspectu ejus nubes transierunt; grando et carbones ignis. 13 Et intonuit de cælo Dominus, et Altissimus dedit vocem suam: grando et carbones ignis. 14 Et misit sagittas suas, et dissipavit eos; fulgura multiplicavit, et conturbavit eos. 15 Et apparuerunt fontes aquarum, et revelata sunt fundamenta orbis terrarum, ab increpatione Ego clamavi, quoniam exaudisti me, Deus; inclina aurem tuam mihi, et exaudi verba mea. 7 Mirifica misericordias tuas, qui salvos facis sperantes in te. 8 A resistentibus dexteræ tuæ custodi me ut pupillam oculi. Sub umbra alarum tuarum protege me 9 a facie impiorum qui me afflixerunt. Inimici mei animam meam circumdederunt; 10 adipem suum conluserunt: os eorum locutum est superbiam. 11 Projicientes me nunc circumdederunt me; oculos suos statuerunt declinare in terram. 12 Susceperunt me sicut leo paratus ad prædam, et sicut catulus leonis habitans in abditis. 13 Exsurge, Domine: 22 quoniam omnia judicia ejus in conspectu meo, et præveni eum, et supplanta eum: eripe animam justitias ejus non repuli a me. 23 Et ero immaculatus

cum eo; et observabo me ab iniquitate mea. **24** omnem terram exivit sonus eorum, et in fines orbis Et retribuet mihi Dominus secundum justitiam terræ verba eorum. **5** In sole posuit tabernaculum meam, et secundum puritatem manuum mearum in conspectu oculorum ejus. **25** Cum sancto sanctus eris, et cum viro innocentie innocens eris, **26** et cum electo electus eris, et cum perverso perverteris. **27** Quoniam tu populum humilem salvum facies, et oculos superborum humiliabis. **28** Quoniam tu testimonium Domini fidele, sapientiam præstans illuminas lucernam meam, Domine; Deus meus, parvulis. **8** Justitia Domini rectæ, læticantes illumina tenebras meas. **29** Quoniam in te eripiar a corda; præceptum Domini lucidum, illuminans tentatione; et in Deo meo transgrediar murum. **30** oculos. **9** Timor Domini sanctus, permanens in Deus meus, impolluta via ejus; eloquia Domini igne sæculum sæculi; judicia Domini vera, justificata in examinata: protector est omnium sperantium in se. semetipsa, **10** desiderabilia super aurum et lapidem **31** Quoniam quis deus præter Dominum? aut quis deus præter Deum nostrum? **32** Deus qui præcinxit me virtute, et posuit immaculatam viam meam; **33** qui perfecit pedes meos tamquam cervorum, et super excelsa statuens me; **34** qui docet manus meas ad prælium. Et posuisti, ut arcum æreum, brachia mea, **35** et dedisti mihi protectionem salutis tuæ: et dexter tua suscepit me, et disciplina tua correxit me in finem, et disciplina tua ipsa me docebit. **36** Dilatasti gressus meos subtus me, et non sunt infirmata vestigia mea. **37** Persequar inimicos meos, et comprehendam illos; et non convertar donec deficiant. **38** Confringam illos, nec poterunt stare; cadent subtus pedes meos. **39** Et præcinxisti me virtute ad bellum, et supplantasti insurgentes in me subtus me. **40** Et inimicos meos dedisti mihi dorsum, et odientes me disperdidisti. **41** Clamaverunt, nec erat qui salvos faceret; ad Dominum, nec exaudiuit eos. **42** Et comminuam eos ut pulverem ante faciem venti; ut lutum platearum delebo eos. **43** Eripies me de contradictionibus populi; constitues me in caput gentium. **44** Populus quem non cognovi servivit mihi; in auditu auris obedivit mihi. **45** Filii alieni mentiti sunt mihi, filii alieni inveterati sunt, et claudicaverunt a semitis suis. **46** Vivit Dominus, et benedictus Deus meus, et exaltetur Deus salutis meæ. **47** Deus qui das vindictas mihi, et subdivis populos sub me; liberator meus de inimicis meis iracundis. **48** Et ab insurgentibus in me exaltabis me; a viro iniquo eripies me. **49** Propterea confitebor tibi in nationibus, Domine, et nomini tuo psalmum dicam; **50** magnificans salutes regis ejus, et faciens misericordiam christo suo David, et semini ejus usque in sæculum.]

19 In finem. Psalmus David. [Cæli enarrant gloriam Dei, et opera manuum ejus annuntiat firmamentum. **2** Dies diei eructat verbum, et nox nocti indicat scientiam. **3** Non sunt loquela, neque sermones, quorum non audiantur voces eorum. **4** In

suum; et ipse tamquam sponsus procedens de thalamo suo. Exsultavit ut gigas ad currendam viam; **6** a summo cælo egressio ejus. Et occursus ejus usque ad summum ejus; nec est qui se abscondat a calore **27** Quoniam tu testimonium Domini fidele, sapientiam præstans illuminas lucernam meam, Domine; Deus meus, parvulis. **8** Justitia Domini rectæ, læticantes illumina tenebras meas. **29** Quoniam in te eripiar a corda; præceptum Domini lucidum, illuminans tentatione; et in Deo meo transgrediar murum. **30** oculos. **9** Timor Domini sanctus, permanens in Deus meus, impolluta via ejus; eloquia Domini igne sæculum sæculi; judicia Domini vera, justificata in examinata: protector est omnium sperantium in se. semetipsa, **10** desiderabilia super aurum et lapidem **31** Quoniam quis deus præter Dominum? aut quis pretiosum multum, et dulciora super mel et favum. deus præter Deum nostrum? **32** Deus qui præcinxit **11** Etenim servus tuus custodit ea; in custodiendis illis retributio multa. **12** Delicta quis intelligit? ab occultis meis munda me; **13** et ab alienis parce servo super excelsa statuens me; **34** qui docet manus meas tuo. Si mei non fuerint dominati, tunc immaculatus ad prælium. Et posuisti, ut arcum æreum, brachia ero, et emundabor a delicto maximo. **14** Et erunt ut mea, **35** et dedisti mihi protectionem salutis tuæ: et complacent eloquia oris mei, et meditatio cordis dexter tua suscepit me, et disciplina tua correxit mei in conspectu tuo semper. Domine, adjutor meus, et redemptor meus.]

20 In finem. Psalmus David. [Exaudiat te Dominus in die tribulationis; protegat te nomen Dei Jacob. **2** Mittat tibi auxilium de sancto, et de Sion tueatur te. **3** Memor sit omnis sacrificii tui, et holocaustum tuum pingue fiat. **4** Tribuat tibi secundum cor tuum, et omne consilium tuum confirmet. **5** Lætabimur in salutari tuo; et in nomine Dei nostri magnificabimur. **6** Impleat Dominus omnes petitiones tuas; nunc cognovi quoniam salvum fecit Dominus christum suum. Exaudi illum de cælo sancto suo, in potentatibus salus dexteræ ejus. **7** Hi in curribus, et hi in equis; nos autem in nomine Domini Dei nostri invocabimus. **8** Ipsi obligati sunt, et ceciderunt; nos autem surreximus, et erecti sumus. **9** Domine, salvum fac regem, et exaudi nos in die qua invocaverimus te.]

21 In finem. Psalmus David. [Domine, in virtute tua lætabitur rex, et super salutare tuum exsultabit vehementer. **2** Desiderium cordis ejus tribuisti ei, et voluntate labiorum ejus non fraudasti eum. **3** Quoniam prævenisti eum in benedictionibus dulcedinis; posuisti in capite ejus coronam de lapide pretioso. **4** Vitam petiit a te, et tribuisti ei longitudinem dierum, in sæculum, et in sæculum sæculi. **5** Magna est gloria ejus in salutari tuo; gloriam et magnum decorem impones super eum. **6** Quoniam dabis eum in benedictionem in sæculum sæculi; lætificabis eum in gaudio cum vultu tuo. **7** Quoniam rex sperat in Domino, et in misericordia Altissimi non commovebitur. **8** Inveniatur manus

tua omnibus inimicis tuis; dextera tua inveniat suam a me: et cum clamarem ad eum, exaudivit omnes qui te oderunt. **9** Pones eos ut clibanum me. **25** Apud te laus mea in ecclesia magna; vota ignis in tempore vultus tui: Dominus in ira sua mea reddam in conspectu timentium eum. **26** conturbabit eos, et devorabit eos ignis. **10** Fructum Edent pauperes, et saturabuntur, et laudabunt eorum de terra perdes, et semen eorum a filiis Dominum qui requirunt eum: vivent corda eorum in hominum, **11** quoniam declinaverunt in te mala; sæculum sæculi. **27** Reminiscentur et convertentur cogitaverunt consilia quæ non potuerunt stabilire. ad Dominum universi fines terræ; et adorabunt **12** Quoniam pones eos dorsum; in reliquis suis in conspectu ejus universæ familiæ gentium: **28** præparabis vultum eorum. **13** Exaltare, Domine, in quoniam Domini est regnum, et ipse dominabitur virtute tua; cantabimus et psallemus virtutes tuas.]

22 In finem, pro susceptione matutina. Psalmus

David. [Deus, Deus meus, respice in me: quare me dereliquisti? longe a salute mea verba delictorum meorum. **2** Deus meus, clamabo per diem, et non exaudiens; et nocte, et non ad insipientiam mihi. **3** Tu autem in sancto habitas, laus Israël. **4** In te speraverunt patres nostri; speraverunt, et liberasti eos. **5** Ad te clamaverunt, et salvi facti sunt; in te speraverunt, et non sunt confusi. **6** Ego autem sum vermis, et non homo; opprobrium hominum, et abjectio plebis. **7** Omnes videntes me deriserunt me; locuti sunt labiis, et moverunt caput. **8** Speravit in Domino, eripiat eum: salvum faciat eum, quoniam vult eum. **9** Quoniam tu es qui extraxisti me de ventre, spes mea ab umeribus matris meæ. **10** In te projectus sum ex utero; de ventre matris meæ Deus meus es tu: **11** ne discesseris a me, quoniam tribulatio proxima est, quoniam non est qui adjuvet. **12** Circumdederunt me vituli multi; tauri pingues obsederunt me. **13** Aperuerunt super me os suum, sicut leo rapiens et rugiens. **14** Sicut aqua effusus sum, et dispersa sunt omnia ossa mea: factum est cor meum tamquam cera liquecens in medio ventris mei. **15** Aruit tamquam testa virtus mea, et lingua mea adhæsit fauibus meis: et in pulverem mortis deduxisti me. **16** Quoniam circumdederunt me canes multi; concilium malignantium obsedit me. Foderunt manus meas et pedes meos; **17** dinumeraverunt omnia ossa mea. Ipsi vero consideraverunt et inspexerunt me. **18** Diviserunt sibi vestimenta mea, et super vestem meam miserunt sortem. **19** Tu autem, Domine, ne elongaveris auxilium tuum a me; ad defensionem meam conspice. **20** Erue a framea, Deus, animam meam, et de manu canis unicam meam. **21** Salva me ex ore leonis, et a cornibus unicornium humilitatem meam. **22** Narrabo nomen tuum fratribus meis; in medio ecclesiæ laudabo te.

23 Qui timetis Dominum, laudate eum; universum semen Jacob, glorificate eum. **24** Timeat eum omne semen Israël, quoniam non sprevit, neque despexit depreciationm pauperis, nec avertit faciem

gentium. **29** Manducaverunt et adoraverunt omnes pingues terræ; in conspectu ejus cadent omnes qui descendunt in terram. **30** Et anima mea illi vivet; et semen meum serviet ipsi. **31** Annuntiabitur Domino generatio ventura; et annuntiabunt cœli justitiam ejus populo qui nascetur, quem fecit Dominus.]

23 Psalmus David. [Dominus regit me, et nihil mihi deerit: 2 in loco pascuae, ibi me collocavit.

Super aquam refectionis educavit me; **3** animam meam convertit. Deduxit me super semitas justitiae propter nomen suum. **4** Nam etsi ambulavero in medio umbræ mortis, non timebo mala, quoniam tu tecum es. Virga tua, et baculus tuus, ipsa me consolata sunt. **5** Parasti in conspectu meo mensam adversus eos qui tribulant me; impinguasti in oleo caput meum: et calix meus inebrians, quam præclarus est! **6** Et misericordia tua subsequetur me omnibus diebus vitæ meæ; et ut inhabitem in domo Domini in longitudinem dierum.]

24 Prima sabbati. Psalmus David. [Domini est terra, et plenitudo ejus; orbis terrarum, et universi qui habitant in eo. **2** Quia ipse super maria fundavit eum, et super flumina præparavit eum. **3** Quis ascendet in montem Domini? aut quis stabit in loco sancto ejus? **4** Innocens manibus et mundo corde, qui non accepit in vano animam suam, nec juravit in dolo proximo suo: **5** hic accipiet benedictionem a Domino, et misericordiam a Deo salutari suo. **6** Hæc est generatio quærentium eum, quærentium faciem Dei Jacob. **7** Attollite portas, principes, vestras, et elevamini, portæ æternales, et introibit rex gloriæ. **8** Quis est iste rex gloriæ? Dominus fortis et potens, Dominus potens in prælio. **9** Attollite portas, principes, vestras, et elevamini, portæ æternales, et introibit rex gloriæ. **10** Quis est iste rex gloriæ? Dominus virtutum ipse est rex gloriæ.]

25 In finem. Psalmus David. [Ad te, Domine, levavi

animam meam: **2** Deus meus, in te confido; non erubescam. **3** Neque irrideant me inimici mei: etenim universi qui sustinent te, non confundentur. **4** Confundantur omnes iniqua agentes supervacue.

Vias tuas, Domine, demonstra mihi, et semitas tuas
edoce me. **5** Dirige me in veritate tua, et doce
me, quia tu es Deus salvator meus, et te sustinui
tota die. **6** Reminiscere miserationum tuarum,
Domine, et misericordiarum tuarum quæ a sæculo
sunt. **7** Delicta juventutis meæ, et ignorantias meas,
ne memineris. Secundum misericordiam tuam
memento mei tu, propter bonitatem tuam, Domine.
8 Dulcis et rectus Dominus; propter hoc legem
dabit delinquentibus in via. **9** Diriget mansuetos
viciæ Domini, misericordia et veritas, requirentibus
testamentum ejus et testimonia ejus. **10** Universæ
nomen tuum, Domine, propitiaberis peccato meo;
et exaudi me. **11** Propter malorum protexit me in abscondito tabernaculi
eius hæreditabit terram. **14** Firmamentum est
Dominus timentibus eum; et testamentum ipsius
multiplicatæ sunt: de necessitatibus meis erue
me. **18** Vide humilitatem meam et laborem meum,
et dimitte universa delicta mea. **19** Respice inimicos
meos, quoniam multiplicati sunt, et odio iniquo
rectam, propter inimicos meos. **12** Ne tradideris me
oderunt me. **20** Custodi animam meam, et erue
in animas tribulantium me, quoniam insurrexerunt
me: non erubescam, quoniam speravi in te. **21** in me testes iniqui, et mentita est iniquitas sibi.
Innocentes et recti adhæserunt mihi, quia sustinui
te. **22** Libera, Deus, Israël ex omnibus tribulationibus
suis.]

27 Psalmus David, priusquam liniretur. [Dominus
illuminatio mea et salus mea: quem timebo?
Dominus protector vitæ meæ: a quo trepidabo? **2**
Dum appropiant super me nocentes ut edant carnes
meas, qui tribulant me inimici mei, ipsi infirmati
sunt. **3** Si consistant adversum me
castra, non timebit cor meum; si exsurgat adversum
me prælrium, in hoc ego sperabo. **4** Unam petii
a Domino, hanc requiram, ut inhabitem in domo
in judicio; docebit mites vias suas. **10** Universæ
Quoniam abscondit me in tabernaculo suo; in die
voluptatem Domini, et visitem templum ejus. **5**
testamentum ejus et testimonia ejus. **11** Propter
malorum protexit me in abscondito tabernaculi
in tabernaculo ejus hostiam vociferationis; cantabo,
Exaudi, Domine, requiram. **9**
Dominum, quoniam ipse evellet de laqueo pedes
Ne avertas faciem tuam a me; ne declines in ira
meos. **16** Respice in me, et miserere mei, quia
a servo tuo. Adjutor meus esto; ne derelinquas
unicus et pauper sum ego. **17** Tribulationes cordis
me, neque despicias me, Deus salutaris meus. **10**
mei multiplicatæ sunt: de necessitatibus meis erue
Quoniam pater meus et mater mea dereliquerunt
me. **18** Vide humilitatem meam et laborem meum,
me; Dominus autem assumpsit me. **11** Legem pone
et dimitte universa delicta mea. **19** Respice inimicos
mihi, Domine, in via tua, et dirige me in semitam
meos, quoniam multiplicati sunt, et odio iniquo
rectam, propter inimicos meos. **12** Ne tradideris me
oderunt me. **20** Custodi animam meam, et erue
in animas tribulantium me, quoniam insurrexerunt
me: non erubescam, quoniam speravi in te. **21** in me testes iniqui, et mentita est iniquitas sibi. **13**
Credo videre bona Domini in terra viventium. **14**
Expecta Dominum, viriliter age: et confortetur cor
tuum, et sustine Dominum.]

26 In finem. Psalmus David. [Judica me, Domine,
quoniam ego in innocentia mea ingressus sum,
et in Domino sperans non infirmabor. **2** Proba me,
Domine, et tenta me; ure renes meos et cor meum.
3 Quoniam misericordia tua ante oculos meos est, et
complacui in veritate tua. **4** Non sedi cum concilio
vanitatis, et cum iniqua gerentibus non introibo. **5** cum operantibus iniquitatem ne perdas me; qui
Odivi ecclesiam malignantium, et cum impiis non
sedebo. **6** Lavabo inter innocentes manus meas,
et circumdabo altare tuum, Domine: **7** ut audiam
vocem laudis, et enarrem universa mirabilia tua.
8 Domine, dilexi decorem domus tuæ, et locum
habitationis gloriae tuæ. **9** Ne perdas cum impiis,
Deus, animam meam, et cum viris sanguinum vitam
meam: **10** in quorum manibus iniquitates sunt;
dextera eorum repleta est muneribus. **11** Ego autem
in innocentia mea ingressus sum; redime me, et
miserere mei. **12** Pes meus stetit in directo; in
ecclesiis benedicam te, Domine.]

28 Psalmus ipsi David. [Ad te, Domine, clamabo;
Deus meus, ne sileas a me: nequando taceas
a me, et assimilabor descendantibus in lacum. **2**
Exaudi, Domine, vocem deprecationis meæ dum oro
ad te; dum extollo manus meas ad templum sanctum
tuum. **3** Ne simul trahas me cum peccatoribus, et
loquuntur pacem cum proximo suo, mala autem
ipsorum. Secundum opera manuum eorum tribue
illis; redde retributionem eorum ipsis. **5** Quoniam
non intellexerunt opera Domini, et in opera
manuum ejus destrues illos, et non ædificabis eos.
6 Benedictus Dominus, quoniam exaudivit vocem
deprecationis meæ. **7** Dominus adjutor meus et
protector meus; in ipso speravit cor meum, et
adjutus sum: et refloruit caro mea, et ex voluntate
mea confitebor ei. **8** Dominus fortitudo plebis suæ,
et protector salvationum christi sui est. **9** Salvum

fac populum tuum, Domine, et benedic hæreditati tue; et rege eos, et extolle illos usque in æternum.]

29 Psalmus David, in consummatione tabernaculi.

[Afferte Domino, filii Dei, afferte Domino filios arietum. **2** Afferte Domino gloriam et honorem; afferte Domino gloriam nomini ejus; adorate Dominum in atrio sancto ejus. **3** Vox Domini super aquas; Deus majestatis intonuit: Dominus super aquas multas. **4** Vox Domini in virtute; vox Domini in magnificencia. **5** Vox Domini confringentis cedros, et confringet Dominus cedros Libani: **6** et comminuet eas, tamquam vitulum Libani, et dilectus quemadmodum filius unicornium. **7** Vox Domini intercedentis flamمام ignis; **8** vox Domini concutientis desertum: et commovebit Dominus desertum Cades. **9** Vox Domini præparantis cervos: et revelabit condensa, et in templo ejus omnes dicent gloriam. **10** Dominus diluvium inhabitare facit, et sedebit Dominus rex in æternum. **11** Dominus virtutem populo suo dabit; Dominus benedic populo suo in pace.]

30 Psalmus cantici, in dedicatione domus David.

[Exaltabo te, Domine, quoniam suscepisti me, nec delectasti inimicos meos super me. **2** Domine Deus meus, clamavi ad te, et sanasti me. **3** Domine, eduxisti ab inferno animam meam; salvasti me a descendantibus in lacum. (*Sheol h7585*) **4** Psallite Domino, sancti ejus; et confitemini memoriae sanctitatis ejus. **5** Quoniam ira in indignatione ejus, et vita in voluntate ejus: ad vesperum demorabitur fletus, et ad matutinum lætitia. **6** Ego autem dixi in abundantia mea: Non movebor in æternum. **7** Domine, in voluntate tua præstisti decori meo virtutem; avertisti faciem tuam a me, et factus sum conturbatus. **8** Ad te, Domine, clamabo, et ad Deum meum deprecabor. **9** Quæ utilitas in sanguine meo, dum descendeo in corruptionem? numquid confitebitur tibi pulvis, aut annuntiabit veritatem tuam? **10** Audivit Dominus, et misertus est mei; Dominus factus est adjutor meus. **11** Convertisti planctum meum in gaudium mihi; considerasti saccum meum, et circumdedisti me lætitia: **12** ut cantet tibi gloria mea, et non compungar. Domine Deus meus, in æternum confitebor tibi.]

31 In finem. Psalmus David, pro extasi. [In te,

Domine, speravi; non confundar in æternum: in justitia tua libera me. **2** Inclina ad me aurem tuam; accelera ut eruas me. Esto mihi in Deum protectorem, et in domum refugii, ut salvum me facias: **3** quoniam fortitudo mea et refugium meum es tu; et propter nomen tuum deduces me et

enutries me. **4** Educes me de laqueo hoc quem absconderunt mihi, quoniam tu es protector meus. **5**

In manus tuas commendo spiritum meum; redemisti me, Domine Deus veritatis. **6** Odisti observantes vanitates supervacue; ego autem in Domino speravi. **7** Exsultabo, et lætabor in misericordia tua, quoniam respexisti humilitatem meam; salvasti de necessitatibus animam meam. **8** Nec conclusisti me in manibus inimici: statuisti in loco spatiose pedes meos. **9** Miserere mei, Domine, quoniam tribulor; conturbatus est in ira oculus meus, anima mea, et venter meus. **10** Quoniam defecit in dolore vita mea, et anni mei in gemitibus. Infirma est in paupertate virtus mea, et ossa mea conturbata sunt. **11** Super omnes inimicos meos factus sum opprobrium, et vicinis meis valde, et timor notis meis; qui videbant me foras fugerunt a me. **12** Oblivioni datus sum, tamquam mortuus a corde; factus sum tamquam vas perditum: **13** quoniam audivi vituperationem multorum commorantium in circuitu. In eo dum convenienter simul adversum me, accipere animam meam consiliati sunt. **14** Ego

autem in te speravi, Domine; dixi: Deus meus es tu; **15** in manibus tuis sortes meæ: eripe me de manu inimicorum meorum, et a consequentibus me. **16** Illustra faciem tuam super servum tuum; salvum me fac in misericordia tua. **17** Domine, non confundar, quoniam invocavi te. Erubescant impii, et deducantur in infernum; (*Sheol h7585*) **18** mutant labia dolosa, quæ loquuntur adversus justum iniquitatem, in superbia, et in abusione. **19** Quam magna multitudo dulcedinis tuæ, Domine, quam abscondisti timentibus te; perfecisti eis qui sperant in te in conspectu filiorum hominum! **20** Abscondes eos in abscondito faciei tuæ a conturbatione hominum; proteges eos in tabernaculo tuo, a contradictione linguarum. **21** Benedictus Dominus, quoniam mirificavit misericordiam suam mihi in civitate munita. **22** Ego autem dixi in excessu mentis meæ: Projectus sum a facie oculorum tuorum: ideo exaudisti vocem orationis meæ, dum clamarem ad te. **23** Diligite Dominum, omnes sancti ejus, quoniam veritatem requiret Dominus, et retribuet abundanter facientibus superbiam. **24** Viriliter agite, et confortetur cor vestrum, omnes qui speratis in Domino.]

32 Ipsi David intellectus. [Beati quorum remissæ sunt iniquitates, et quorum tecta sunt peccata.

2 Beatus vir cui non imputavit Dominus peccatum, nec est in spiritu ejus dolus. **3** Quoniam tacui, in veteraverunt ossa mea, dum clamarem tota die. **4** Quoniam die ac nocte gravata est super me

manus tua, conversus sum in ærumna mea, dum speravimus. 22 Fiat misericordia tua, Domine, super configitur spina. 5 Delictum meum cognitum nos, quemadmodum speravimus in te.]

tibi feci, et injustitiam meam non abscondi. Dixi: Confitebor adversum me injustitiam meam Domino; et tu remisisti impietatem peccati mei. 6 Pro hac orabit ad te omnis sanctus in tempore opportuno. Verumtamen in diluvio aquarum multarum, ad eum non approximabunt. 7 Tu es refugium meum a tribulatione quæ circumdedit me; exsultatio mea, erue me a circumstantibus me. 8 Intellectum tibi dabo, et instruam te in via hac qua gradieris; firmabo super te oculos meos. 9 Nolite fieri sicut equus et mulus, quibus non est intellectus. In camo et freno maxillas eorum constringe, qui non approximant ad te. 10 Multa flagella peccatoris; sperantem autem in Domino misericordia circumdabit. 11 Lætamini in Domino, et exsultate, justi; et gloriamini, omnes recti corde.]

33 Psalmus David. [Exsultate, justi, in Domino; rectos decet collaudatio. 2 Confitemini Dominum in cithara; in psalterio decem chordarum psallite illi. 3 Cantate ei canticum novum; bene psallite ei in voceratione. 4 Quia rectum est verbum Domini, et omnia opera ejus in fide. 5 Diligit plena est terra. 6 Verbo Domini cœli firmati sunt, et spiritu oris ejus omnis virtus eorum. 7 Congregans sicut in utre aquas maris; ponens in thesauris abyssos. 8 Timeat Dominum omnis terra; ab eo autem commoveantur omnes inhabitantes orbem. 9 Quoniam ipse dixit, et facta sunt; ipse mandavit et creatura sunt. 10 Dominus dissipat consilia gentium; reprobatur autem cogitationes populorum, et reprobatur consilia principum. 11 Consilium autem Domini in æternum manet; cogitationes cordis ejus in generatione et generationem. 12 Beata gens cuius est Dominus Deus ejus; populus quem elegit in hæreditatem sibi. 13 De cœlo respexit Dominus; vidit omnes filios hominum. 14 De præparato habitaculo suo respexit super omnes qui habitant terram: 15 qui finxit sigillatim corda eorum; qui intelligit omnia opera eorum. 16 Non salvatur rex per multam virtutem, et gigas non salvabitur in multitudine virtutis suæ. 17 Fallax equus ad salutem; in abundantia autem virtutis suæ non salvabitur. 18 Ecce oculi Domini super metuentes eum, et in eis qui sperant super misericordia ejus: 19 ut eruat a morte animas eorum, et alat eos in fame. 20 Anima nostra sustinet Dominum, quoniam adjutor et protector noster est. 21 Quia in eo lætabitur cor nostrum, et in nomine sancto ejus

speravimus. 22 Fiat misericordia tua, Domine, super configitur spina. 5 Delictum meum cognitum nos, quemadmodum speravimus in te.]

34 Davidi, cum immutavit vultum suum coram Achimelech, et dimisit eum, et abiit. [Benedic Dominum in omni tempore; semper laus ejus in ore meo. 2 In Domino laudabitur anima mea; audient mansueti, et lætentur. 3 Magnificate Dominum mecum, et exalteamus nomen ejus in idipsum. 4 Exquisivi Dominum, et exaudivit me; et ex omnibus tribulationibus meis eripuit me. 5 Accedite ad eum, et illuminamini; et facies vestræ non confundentur. 6 Iste pauper clamavit, et Dominus exaudiens eum, et de omnibus tribulationibus ejus salvavit eum. 7 Immittet angelus Domini in circuitu timentium eum, et eripiet eos. 8 Gustate et videte quoniam suavis est Dominus; beatus vir qui sperat in eo. 9 Timete Dominum, omnes sancti ejus, quoniam non est inopia timentibus eum. 10 Divites eguerunt, et esurierunt; inquirentes autem Dominum non minuentur omni bono. 11 Venite, filii; audite me: timorem Domini docebo vos. 12 Illi. 13 Prohibe linguam tuam a malo, et labia tua ne loquantur dolum. 14 Diverte a malo, et fac bonum; inquire pacem, et persequere eam. 15 Oculi Domini super justos, et aures ejus in preces eorum. 16 Vultus autem Domini super facientes mala, ut perdat de terra memoriam eorum. 17 Clamaverunt justi, et Dominus exaudiens eos; et ex omnibus tribulationibus eorum liberavit eos. 18 Juxta est Dominus iis qui tribulato sunt corde, et humiles spiritu salvabit. 19 Multæ tribulationes justorum; et de omnibus his liberabit eos Dominus. 20 Custodit Dominus omnia ossa eorum: unum ex his non conteretur. 21 Mors peccatorum pessima; et qui oderunt justum delinquent. 22 Redimet Dominus animas servorum suorum, et non delinquent omnes qui sperant in eo.]

35 Ipsi David. [Judica, Domine, nocentes me; expugna impugnantes me. 2 Apprehende arma et scutum, et exsurge in adjutorium mihi. 3 Effunde frameam, et conclude adversus eos qui persecutuntur me; dic animæ meæ: Salus tua ego sum. 4 Confundantur et revereantur querentes animam meam; avertantur retrorsum et confundantur cogitantes mihi mala. 5 Fiant tamquam pulvis ante faciem venti, et angelus Domini coarctans eos. 6 Fiat via illorum tenebræ et lubricum, et angelus Domini persecens eos. 7 Quoniam gratis absconderunt mihi interitum laquei sui; supervacue exprobraverunt animam meam. 8 Veniat illi laqueus quem ignorat, et captio quam

abscondit apprehendat eum, et in laqueum cadat in ipsum. **9** Anima autem mea exultabit in Domino, et delectabitur super salutari suo. **10** Omnia ossa mea de manu fortiorum ejus; egenum et pauperem a diripientibus eum. **11** Surgentes testes iniqui, quae mala pro bonis, sterilitatem animæ meæ. **12** Ego autem, cum mihi molesti essent, in duebar cilicio; humiliabam in jejunio animam meam, et oratio mea in sinu meo convertetur. **14** Quasi proximum et quasi fratrem nostrum sic complacebam; quasi lugens et contristatus sic humiliabar. **15** Et adversum me lætati sunt, et convenerunt; congregata sunt super me flagella, et ignoravi. **16** Dissipati sunt, nec compuncti; tentaverunt me, subsannaverunt me subsannatione; frenduerunt super me dentibus suis. **17** Domine, quando respicies? Restitue animam meam a malignitate eorum; a leonibus unicam meam. **18** Confitebor tibi in ecclesia magna; in populo gravi laudabo te. **19** Non supergaudeant mihi qui adversantur mihi inique, qui oderunt me gratis, et annuunt oculis. **20** Quoniam mihi quidem pacifice loquebantur; et in iracundia terræ loquentes, dolos cogitabant. **21** Et dilataverunt super me os suum; dixerunt: Euge, euge! viderunt oculi nostri. **22** Vidisti, Domine: ne sileas; Domine, ne discedas a me. **23** Exsurge et intende judicio meo, Deus meus; et Dominus meus, in causam meam. **24** Judica me secundum justitiam tuam, Domine Deus meus, et non supergaudeant mihi. **25** Non dicant in cordibus suis: Euge, euge, animæ nostræ; nec dicant: Devoravimus eum. **26** Erubescant et revereantur simul qui gratulantur malis meis; induantur confusione et reverentia qui magna loquuntur super me. **27** Exsultent et lætentur qui volunt justitiam meam; et dicant semper: Magnificetur Dominus, qui volunt pacem servi ejus. **28** Et lingua mea meditabitur justitiam tuam; tota die laudem tuam.]

36 In finem. Servo Domini ipsi David. [Dixit injustus ut delinquit in semetipso: non est timor Dei ante oculos ejus. **2** Quoniam dolose egit in conspectu ejus, ut inveniatur iniquitas ejus ad odium. **3** Verba oris ejus iniquitas, et dolus; noluit intelligere ut bene ageret. **4** Iniquitatem meditatus est in cubili suo; astitit omni via non bonæ: malitiam autem non odivit. **5** Domine, in cælo misericordia tua, et veritas tua usque ad nubes. **6** Justitia tua sicut montes Dei; judicia tua abyssus multa. Homines et jumenta salvabis, Domine, quemadmodum multiplicasti misericordiam tuam, suam. **7** Deus. Filii autem hominum in tegmine alarum tuarum sperabunt. **8** Inebriabuntur ab ubertate dicent: Domine, quis similis tibi? eripiens inopem quoniam apud te est fons vitæ, et in lumine tuo videbimus lumen. **10** Prætende misericordiam tuam corde. **11** Non veniat mihi pes superbiæ, et manus peccatoris non moveat me. **12** Ibi ceciderunt qui operantur iniquitatem; expulsi sunt, nec potuerunt stare.]

37 Psalmus ipsi David. [Noli æmulari in malignantibus, neque zelaveris facientes iniquitatem: **2** quoniam tamquam fœnum velociter arescent, et quemadmodum olera herbarum cito decident. **3** Spera in Domino, et fac bonitatem; et inhabita terram, et pasceris in divitiis ejus. **4** Delectare in Domino, et dabit tibi petitiones cordis tui. **5** Revela Domino viam tuam, et spera in eo, et ipse faciet. **6** Et educet quasi lumen justitiam tuam, et judicium tuum tamquam meridiem. **7** Subditus esto Domino, et ora eum. Noli æmulari in eo qui prosperatur in via sua; in homine faciente injusticias. **8** Desine ab ira, et derelinque furem; noli æmulari ut maligneris. **9** Quoniam qui malignantur exterminabuntur; sustinentes autem Dominum, ipsi hæreditabunt terram. **10** Et adhuc pusillum, et non erit peccator; et quæres locum ejus, et non invenies. **11** Mansueti autem hæreditabunt terram, et delectabuntur in multitidine pacis. **12** Observabit peccator justum, et stridebit super eum dentibus suis. **13** Dominus autem irridebit eum, quoniam prospicit quod veniet dies ejus. **14** Gladium evaginaverunt peccatores; intenderunt arcum suum: ut dejiciant pauperem et inopem, ut trucident rectos corde. **15** Gladius eorum intret in corda ipsorum, et arcus eorum confringatur. **16** Melius est modicum justo, super divitias peccatorum multas: **17** quoniam brachia peccatorum conterentur: confirmat autem justos Dominus. **18** Novit Dominus dies immaculatorum, et hæreditas eorum in æternum erit. **19** Non confundentur in tempore malo, et in diebus famis saturabuntur: **20** quia peccatores peribunt. Inimici vero Domini mox ut honorificati fuerint et exaltati, deficientes quemadmodum fumus deficient. **21** Mutuabitur peccator, et non solvet; justus autem miseretur et tribuet: **22** quia benedicentes ei hæreditabunt terram; maledicentes autem ei disperibunt. **23** Apud Dominum gressus hominis dirigentur, et viam ejus volet. **24** Cum ceciderit, non collidetur, quia Dominus supponit manum suam. **25** Junior fui, etenim senui; et non vidi

justum derelictum, nec semen ejus quærens panem. tamquam surdus, non audiebam; et sicut mutus
26 Tota die miseretur et commodat; et semen non aperiens os suum. 14 Et factus sum sicut illius in benedictione erit. 27 Declina a malo, et homo non audiens, et non habens in ore suo fac bonum, et inhabita in sæculum sæculi: 28 redargutiones. 15 Quoniam in te, Domine, speravi; quia Dominus amat judicium, et non derelinquet tu exaudies me, Domine Deus meus. 16 Quia dixi: sanctos suos: in æternum conservabuntur. Injusti Nequando supergaudeant mihi inimici mei; et dum punientur, et semen impiorum peribit. 29 Justi commoventur pedes mei, super me magna locuti autem hæreditabunt terram, et inhabitabunt in sunt. 17 Quoniam ego in flagella paratus sum, et sæculum sæculi super eam. 30 Os justi meditabitur dolor meus in conspectu meo semper. 18 Quoniam sapientiam, et lingua ejus loquetur judicium. 31 Lex iniquitatem meam annuntiabo, et cogitabo pro Dei ejus in corde ipsius, et non supplantabuntur peccato meo. 19 Inimici autem mei vivunt, et gressus ejus. 32 Considerat peccator justum, et confirmati sunt super me: et multiplicati sunt quærerit mortificare eum. 33 Dominus autem non qui oderunt me inique. 20 Qui retribuunt mala derelinquet eum in manibus ejus, nec damnabit pro bonis detrahebant mihi, quoniam sequebar eum cum judicabitur illi. 34 Exspecta Dominum, bonitatem. 21 Ne derelinquas me, Domine Deus et custodi viam ejus, et exaltabit te ut hæreditate meus; ne discesseris a me. 22 Intende in adjutorium capias terram: cum perierint peccatores, videbis.

35 Vidi impium superexaltatum, et elevatum sicut cedros Libani: 36 et transivi, et ecce non erat; et quæsivi eum, et non est inventus locus ejus. 37 Custodi innocentiam, et vide æquitatem, quoniam sunt reliquiæ homini pacifico. 38 Injusti autem disperibunt simul; reliquiæ impiorum interibunt. 39 Salus autem justorum a Domino; et protector eorum in tempore tribulationis. 40 Et adjuvabit eos Dominus, et liberabit eos; et eruet eos a peccatoribus, et salvabit eos, quia speraverunt in eo.]

38 Psalmus David, in remembrance de sabbato. [Domine, ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripias me: 2 quoniam sagittæ tuæ infixa sunt mihi, et confirmasti super me manum tuam. 3 Non est sanitas in carne mea, a facie iræ tuæ; non est pax ossibus meis, a facie peccatorum meorum: 4 quoniam iniquitates meæ supergressæ sunt caput meum, et sicut onus grave gravatae sunt super me. 5 Putruerunt et corruptæ sunt cicatrices meæ, a facie insipientiæ meæ. 6 Miser factus sum et curvatus sum usque in finem; tota die contrastatus ingrediebar. 7 Quoniam lumbi impleti sunt illusionibus, et non est sanitas in carne mea. 8 Afflictus sum, et humiliatus sum nimis; rugiebam a gemitu cordis mei. 9 Domine, ante te omne desiderium meum, et gemitus meus a te non est absconditus. 10 Cor meum conturbatum est; dereliquit me virtus mea, et lumen oculorum meorum, et ipsum non est mecum. 11 Amici mei et proximi mei adversum me appropinquaverunt, et steterunt; et qui juxta me erant, de longe steterunt: et vim faciebant qui quærebant animam meam. 12 Et qui inquirebant mala mihi, locuti sunt vanitates, et dolos tota die meditabantur. 13 Ego autem,

39 In finem, ipsi Idithun. Canticum David. [Dixi: Custodiam vias meas: ut non delinquam in lingua mea. Posui ori meo custodiam, cum consideret peccator adversum me. 2 Obmutui, et humiliatus sum, et silui a bonis; et dolor meus renovatus est. 3 Concaluit cor meum intra me; et in meditatione mea exardescet ignis. 4 Locutus sum in lingua mea: Notum fac mihi, Domine, finem meum, et numerum dierum meorum quis est, ut sciam quid desit mihi. 5 Ecce mensurabiles posuisti dies meos, et substantia mea tamquam nihilum ante te. Verumtamen universa vanitas, omnis homo vivens. 6 Verumtamen in imagine pertransit homo; sed et frustra conturbatur: thesaurizat, et ignorat cui congregabit ea. 7 Et nunc quæ est exspectatio mea: nonne Dominus? et substantia mea apud te est. 8 Ab omnibus iniquitatibus meis erue me: opprobrium insipienti dedisti me. 9 Obmutui, et non aperui os meum, quoniam tu fecisti; 10 amove a me plagas tuas. 11 A fortitudine manus tuæ ego defeci in increpationibus: propter Miser factus sum et curvatus sum usque in finem; iniquitatem corripsi hominem. Et tabescere tota die contrastatus ingrediebar. 12 Exaudi orationem mei sicut araneari animam ejus: verumtamen vane conturbatur omnis homo. 13 Remitte mihi, ut refrigerarer priusquam ante te omne desiderium meum, et gemitus meus a te non est absconditus. 14 Cor meum conturbatum est; dereliquit me virtus mea, et lumen oculorum meorum, et ipsum non est mecum. 15 Amici mei et proximi mei adversum me appropinquaverunt, et steterunt; et qui juxta me erant, de longe steterunt: et vim faciebant qui quærebant animam meam. 16 Et qui inquirebant mala mihi, locuti sunt vanitates, et dolos tota die meditabantur. 17 Ego autem,

40 In finem. Psalmus ipsi David. [Exspectans exspectavi Dominum, et intendit mihi. 2 Et exaudivit preces meas, et eduxit me de lacu miseriæ et de luto fæcis. Et statuit super petram pedes meos, et direxit gressus meos. 3 Et immisit in os meum canticum novum, carmen Deo nostro. Videbunt

multi, et timebunt, et sperabunt in Domino. **4** magnificavit super me supplantationem. **10** Tu Beatus vir cuius est nomen Domini spes ejus, et autem, Domine, miserere mei, et resuscita me; et non respexit in vanitates et insanias falsas. **5** retribuam eis. **11** In hoc cognovi quoniam voluisti Multa fecisti tu, Domine Deus meus, mirabilia tua; me, quoniam non gaudebit inimicus meus super et cogitationibus tuis non est qui similis sit tibi. me. **12** Me autem propter innocentiam suscepisti; Annuntiavi et locutus sum: multiplicati sunt super et confirmasti me in conspectu tuo in æternum. **13** numerum. **6** Sacrificium et oblationem noluisti; Benedictus Dominus Deus Isräel a sæculo et usque aures autem perfecisti mihi. Holocaustum et pro in sæculum. Fiat, fiat.]

peccato non postulasti; **7** tunc dixi: Ecce venio.

In capite libri scriptum est de me, **8** ut facerem voluntatem tuam. Deus meus, volui, et legem tuam in medio cordis mei. **9** Annuntiavi justitiam tuam in ecclesia magna; ecce labia mea non prohibebo: Domine, tu scisti. **10** Justitiam tuam non abscondi in corde meo; veritatem tuam et salutare tuum dixi; non abscondi misericordiam tuam et veritatem tuam a concilio multo. **11** Tu autem, Domine, ne longe facias miserationes tuas a me; misericordia tua et veritas tua semper suscepert me. **12** Quoniam circumdederunt me mala quorum non est numerus; comprehendenterunt me iniquitates meæ, et non potui ut viderem. Multiplicatæ sunt super capillos capitis mei, et cor meum dereliquit me. **13** Complaceat tibi, Domine, ut eruas me; Domine, ad adjuvandum me respice. **14** Confundantur et revereantur simul, qui quærunt animam meam ut auferant eam; convertantur retrorsum et revereantur, qui volunt mihi mala. **15** Ferant confessum confusione suam, qui dicunt mihi: Euge, euge! **16** Exsultent et lætentur super te omnes quærentes te; et dicant semper: Magnificetur Dominus, qui diligunt salutare tuum. **17** Ego autem mendicus sum et pauper; Dominus sollicitus est mei. Adjutor meus et protector meus tu es; Deus meus, ne tardaveris.]

41 In finem. Psalmus ipsi David. [Beatus qui intelligit super egenum et pauperem: in die mala liberabit eum Dominus. **2** Dominus conservet eum, et vivifecit eum, et beatum faciat eum in terra, et non tradat eum in animam inimicorum ejus. **3** Dominus opem ferat illi super lectum doloris ejus; universum stratum ejus versasti in infirmitate ejus. **4** Ego dixi: Domine, miserere mei; sana animam meam, quia peccavi tibi. **5** Inimici mei dixerunt mala mihi: Quando morietur, et peribit nomen ejus? **6** Et si ingrediebatur ut videret, vana loquebatur; cor ejus congregavit iniquitatem sibi. Egrediebatur foras et loquebatur. **7** In idipsum adversum me susurrabant omnes inimici mei; adversum me cogitabant mala mihi. **8** Verbum iniquum constituerunt adversum me: Numquid qui dormit non adjicit ut resurgat? **9** Etenim homo pacis meæ in quo speravi, qui edebat panes meos,

42 In finem. Intelleximus filii Core. [Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum, ita desiderat anima mea ad te, Deus. **2** Sicutiv anima mea ad Deum fortem, vivum; quando veniam, et apparebo ante faciem Dei? **3** Fuerunt mihi lacrimæ meæ panes die ac nocte, dum dicitur mihi quotidie: Ubi est Deus tuus? **4** Hæc recordatus sum, et effudi in me animam meam, quoniam transibo in locum tabernaculi admirabilis, usque ad domum Dei, in voce exultationis et confessionis, sonus epulantis. **5** Quare tristis es, anima mea? et quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi, salutare vultus mei, **6** et Deus meus. Ad meipsum anima mea conturbata est: propterea memor ero tui de terra Jordanis et Hermoniæ a monte modico. **7** Abyssus abyssum invocat, in voce cataractarum tuarum; omnia excelsa tua, et fluctus tui super me transierunt. **8** In die mandavit Dominus misericordiam suam, et nocte canticum ejus; apud me oratio Deo vitæ meæ. **9** Dicam Deo: Susceptor meus es; quare oblitus es mei? et quare contristatus incedo, dum affligit me inimicus? **10** Dum confringuntur ossa mea, exprobraverunt mihi qui tribulant me inimici mei, dum dicunt mihi per singulos dies: Ubi est Deus tuus? **11** Quare tristis es, anima mea? et quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi, salutare vultus mei, et Deus meus.]

43 Psalmus David. [Judica me, Deus, et discerne causam meam de gente non sancta: ab homine iniquo et doloso erue me. **2** Quia tu es, Deus, fortitudo mea: quare me repulisti? et quare tristis incedo, dum affligit me inimicus? **3** Emitte lucem tuam et veritatem tuam: ipsa me deduxerunt, et adduxerunt in montem sanctum tuum, et in tabernacula tua. **4** Et introibo ad altare Dei, ad Deum qui lætificat juventutem meam. Confitebor tibi in cithara, Deus, Deus meus. **5** Quare tristis es, anima mea? et quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi, salutare vultus mei, et Deus meus.]

44 In finem. Filiis Core ad intellectum. **2** [Deus, auribus nostris audivimus, patres nostri

annuntiaverunt nobis, opus quod operatus es in diebus eorum, et in diebus antiquis. **3** Manus regna, propter veritatem, et mansuetudinem, et tua gentes disperdidit, et plantasti eos; afflixisti populos, et expulisti eos. **4** Nec enim in gladio suo possederunt terram, et brachium eorum non salvavit eos: sed dextera tua et brachium tuum, et illuminatio vultus tui, quoniam complacuisti in eis. **5** Tu es ipse rex meus et Deus meus, qui mandas salutes Jacob. **6** In te inimicos nostros ventilabimus in nobis. **7** Non enim in arcu meo sperabo, et gladius meus non salvabit me: **8** salvasti enim nos de afflictibus nos, et odientes nos confudisti. **9** In Deo laudabimus tota die, et in nomine tuo gloriam in nobis. **10** Nunc autem repulisti et confitebimus in sacerdotibus nos, et non egredieris, Deus, in virtutibus nostris. **11** Avertisti nos retrorsum post inimicos Dedi nos tamquam oves escarum, et in gentibus dispersisti nos. **12** Vendidi populum tuum sine obloquentis, a facie inimici et persequentis. **13** Omnis gloria ejus regis ab intus, in fimbriis aureis, **14** circumamicta subsannationem et derisum his qui sunt in circuitu nostro. **15** Posuisti nos in similitudinem gentibus; commotionem capitinis in populis. **16** Tota die verecundia mea contra me est, et confusio faciei obliquitatem, et persequitatem. **17** Omnes divites plebis. **18** Hæc omnia venerunt super nos; nec oblii sumus te, et inique non egimus in testamento tuo. **19** Et non recessit retro cor nostrum; et declinasti semitas nostras a via tua: **20** quoniam humiliasti nos in loco afflictionis, et cooperuit nos umbra mortis. **21** Si oblii sumus nomen Dei nostri, et si expandimus manus nostras ad deum alienum, **22** nonne Deus requiret ista? ipse enim novit abscondita cordis. Quoniam propter te mortificamur tota die; aestimati sumus sicut oves occisionis. **23** Exsurge; quare obdormis, Domine? exsurge, et ne repellas in finem. **24** Quare faciem tuam avertis? oblisceris inopiae nostræ et tribulationis nostræ? **25** Quoniam humiliata est in pulvere anima nostra; conglutinatus est in terra venter noster. **26** Exsurge, Domine, adjuva nos, et redime nos propter nomen tuum.]

45 In finem, pro iis qui commutabuntur. Filiis Core, ad intellectum. Canticum pro dilecto. [Eructavit cor meum verbum bonum: dico ego opera mea regi. Lingua mea calamus scribæ velociter scribentis. **2** Speciosus forma præ filiis hominum, diffusa est gratia in labiis tuis: propterea benedixit te Deus in æternum. **3** Accingere gladio tuo super femur tuum, potentissime. **4** Specie tua et

pulchritudine tua intende, prospere procede, et justitiam; et deducet te mirabiliter dextera tua. **5** Sagittæ tuæ acutæ: populi sub te cadent, in corda inimicorum regis. **6** Sedes tua, Deus, in sæculum sæculi; virga directionis virga regni tui. **7** Dilexisti illuminatio vultus tui, quoniam complacuisti in eis. justitiam, et odisti iniquitatem; propterea unxit te Deus, Deus tuus, oleo lætitiae, præ consortibus tuis. **8** Myrrha, et gutta, et casia a vestimentis tuis, a cornu, et in nomine tuo spernemus insurgentes domibus eburneis; ex quibus delectaverunt te **9** in nobis. **10** Audi, filia, et vide, et inclina aurem tuam; et **11** confitebimus in sæculum. **12** Et concupiscet rex decorum tuum, quoniam ipse est confundisti nos, et non egredieris, Deus, in virtutibus Tyri in muneribus vultum tuum deprecabuntur; nostros, et qui oderunt nos diripiebant sibi. **13** Omnis gloria ejus regis ab intus, in fimbriis aureis, **14** circumamicta proximæ ejus afferentur tibi. **15** Afferentur in lætitia subsannationem et derisum his qui sunt in circuitu Pro patribus tuis nati sunt tibi filii; constitues eos nostro. **16** Posuisti nos in similitudinem gentibus; principes super omnem terram. **17** Memores erunt commotionem capitinis in populis. **18** Hæc omnia venerunt super nos; nec oblii sumus te, et inique non egimus in testamento tuo. **19** Et non recessit retro cor nostrum; et declinasti semitas nostras a via tua: **20** quoniam humiliasti nos in loco afflictionis, et cooperuit nos umbra mortis. **21** Si oblii sumus nomen Dei nostri, et si expandimus manus nostras ad deum alienum, **22** nonne Deus requiret ista? ipse enim novit abscondita cordis. Quoniam propter te mortificamur tota die; aestimati sumus sicut oves occisionis. **23** Exsurge; quare obdormis, Domine? exsurge, et ne repellas in finem. **24** Quare faciem tuam avertis? oblisceris inopiae nostræ et tribulationis nostræ? **25** Quoniam humiliata est in pulvere anima nostra; conglutinatus est in terra venter noster. **26** Exsurge, Domine, adjuva nos, et redime nos propter nomen tuum.]

46 In finem, filiis Core, pro arcanis. Psalmus. [Deus noster refugium et virtus; adjutor in tribulationibus quæ invenerunt nos nimis. **2** Propterea non timebimus dum turbabitur terra, et transferentur montes in cor maris. **3** Sonuerunt, et turbatæ sunt aquæ eorum; conturbati sunt montes in fortitudine ejus. **4** Fluminis impetus lætitiat civitatem Dei: sanctificavit tabernaculum suum Altissimum. **5** Deus in medio ejus, non commovebitur; adjuvabit eam Deus mane diluculo. **6** Conturbatæ sunt gentes, et inclinata sunt regna: dedit vocem suam, mota est terra. **7** Dominus virtutum nobiscum; susceptor noster Deus Jacob. **8** Venite, et videte opera Domini, quæ posuit prodigia super terram, **9** auferens bella usque ad finem terræ. Arcum conteret, et confringet arma, et scuta comburet igni. **10** Vacate, et videte quoniam ego sum Deus; exaltabor in gentibus, et exaltabor in terra. **11** Dominus virtutum nobiscum; susceptor noster Deus Jacob.]

47 In finem, pro filiis Core. Psalmus. [Omnies gentes, plaudite manibus; jubilate Deo in voce exultationis: **2** quoniam Dominus excelsus, terribilis, rex magnus super omnem terram. **3** Subjecit populos nobis, et gentes sub pedibus

nostris. **4** Elegit nobis hæreditatem suam; speciem Jacob quam dilexit. **5** Ascendit Deus in jubilo, et Dominus in voce tubæ. **6** Psallite Deo nostro, psallite; psallite regi nostro, psallite: **7** quoniam rex omnis terræ Deus, psallite sapienter. **8** Regnabit Deus super gentes; Deus sedet super sedem sanctam suam. **9** Principes populorum congregati sunt cum Deo Abraham, quoniam dii fortes terræ vehementer elevati sunt.]

48 Psalmus cantici. Filiis Core, secunda sabbati.

[Magnus Dominus et laudabilis nimis, in civitate Dei nostri, in monte sancto ejus. **2** Fundatur exultatione universæ terræ mons Sion; latera aquilonis, civitas regis magni. **3** Deus in domibus ejus cognoscetur cum suscipiet eam. **4** Quoniam ecce reges terræ congregati sunt; convenerunt in unum. **5** Ipsi videntes, sic admirati sunt, conturbati sunt, commoti sunt. **6** Tremor apprehendit eos; ibi dolores ut parturientis: **7** in spiritu vehementi conteres naves Tharsis. **8** Sicut audivimus, sic vidimus, in civitate Domini virtutum, in civitate Dei nostri: Deus fundavit eam in æternum. **9** Suscepimus, Deus, misericordiam tuam in medio templi tui. **10** Secundum nomen tuum, Deus, sic et laus tua in fines terræ; justitia plena est dextera tua. **11** Lætetur mons Sion, et exsultent filiae Judæ, propter judicia tua, Domine. **12** Circumdate Sion, et complectimini eam; narrate in turribus ejus. **13** Ponite corda vestra in virtute ejus, et distribuite domos ejus, ut enarretis in progenie altera. **14** Quoniam hic est Deus, Deus noster in æternum, et in sæculum sæculi: ipse reget nos in sæcula.]

49 In finem, filiis Core. Psalmus. [Audite hæc, omnes gentes; auribus percipite, omnes qui habitatis orbem: **2** quique terrigenæ et filii hominum, simul in unum dives et pauper. **3** Os meum loquetur sapientiam, et meditatio cordis mei prudentiam. **4** Inclinabo in parabolam aurem meam; aperiam in psalterio propositionem meam. **5** Cur timebo in die mala? iniquitas calcanei mei circumdabit me. **6** Qui confidunt in virtute sua, et in multitudine divitiarum suarum, gloriantur. **7** Frater non redimit, redimet homo: non dabit Deo placationem suam, **8** et pretium redemptionis animæ suæ. Et laborabit in æternum; **9** et vivet adhuc in finem. **10** Non videbit interitum, cum viderit sapientes morientes: simul insipiens et stultus peribunt. Et relinquunt alienis divitias suas, **11** et sepulchra eorum domus illorum in æternum; tabernacula eorum in progenie et progenie: vocaverunt nomina sua in terris suis. **12** Et homo, cum in honore esset, non intellexit.

Comparatus est jumentis insipientibus, et similis ipsis; et postea in ore suo complacebunt. **13** Hæc via illorum scandalum oves in inferno positi sunt: mors depascat eos. Et dominabuntur eorum justi in matutino; et auxilium eorum veteraset in inferno a gloria eorum. (**Sheol h7585**) **15** Verumtamen Deus redimet animam meam de manu inferi, cum acceperit me. (**Sheol h7585**) **16** Ne timueris cum dives factus fuerit homo, et cum multiplicata fuerit gloria domus ejus: **17** quoniam, cum interierit, non sumet omnia, neque descendet cum eo gloria ejus. **18** Quia anima ejus in vita ipsius benedicetur; confitebitur tibi cum beneficeris ei. **19** Introibit usque in progenies patrum suorum; et usque in æternum non videbit lumen. **20** Homo, cum in honore esset, non intellexit. Comparatus est jumentis insipientibus, et similis factus est illis.]

50 Psalmus Asaph. [Deus deorum Dominus locutus est, et vocavit terram a solis ortu usque ad occasum. **2** Ex Sion species decoris ejus: **3** Deus manifeste veniet; Deus noster, et non silebit. Ignis in conspectu ejus exardescet; et in circuitu ejus tempestas valida. **4** Advocabit cælum desursum, et terram, discernere populum suum. **5** Congregate illi sanctos ejus, qui ordinant testamentum ejus super sacrificia. **6** Et annuntiabunt cæli justitiam ejus, quoniam Deus judex est. **7** Audi, populus meus, et loquar; Isräël, et testificabor tibi: Deus, Deus tuus ego sum. **8** Non in sacrificiis tuis arguam te; holocausta autem tua in conspectu meo sunt semper. **9** Non accipiam de domo tua vitulos, neque de gregibus tuis hircos: **10** quoniam meæ sunt omnes feræ silvarum, jumenta in montibus, et boves. **11** Cognovi omnia volatilia cæli, et pulchritudo agri mecum est. **12** Si esuriero, non dicam tibi: meus est enim orbis terræ et plenitudo ejus. **13** Numquid manducabo carnes taurorum? aut sanguinem hircorum potabo? **14** Immola Deo sacrificium laudis, et redde Altissimo vota tua. **15** Et invoca me in die tribulationis: eruam te, et honorificabis me. **16** Peccatori autem dixit Deus: Quare tu enarras justitias meas? et assumis testamentum meum per os tuum? **17** Tu vero odisti disciplinam, et projecisti sermones meos retrorsum. **18** Si videbas furem, currebas cum eo; et cum adulteris portionem tuam ponebas. **19** Os tuum abundavit malitia, et lingua tua concinnabat dolos. **20** Sedens adversus fratrem tuum loquebaris, et adversus filium matris tuæ ponebas scandalum. **21** Hæc fecisti, et tacui. Existimasti inique quod ero tui similis: arguam te, et statuam contra faciem tuam. **22** Intelligite hæc, qui obliviscimini Deum, ne quando rapiat, et non sit qui eripiat. **23** Sacrificium laudis

honorificabit me, et illic iter quo ostendam illi domo Dei; speravi in misericordia Dei, in æternum et in sæculum sæculi. **9** Confitebor tibi in sæculum, quia fecisti; et exspectabo nomen tuum, quoniam bonum est in conspectu sanctorum tuorum.]

51 In finem. Psalmus David, cum venit ad eum Nathan propheta, quando intravit ad Bethsabee. [Miserere mei, Deus, secundum magnam misericordiam tuam; et secundum multitudinem miserationum tuarum, dele iniquitatem meam. **2** Amplius lava me ab iniquitate mea, et a peccato meo munda me. **3** Quoniam iniquitatem meam ego cognosco, et peccatum meum contra me est semper. **4** Tibi soli peccavi, et malum coram te feci; ut justiceris in sermonibus tuis, et vincas cum judicaris. **5** Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, et in peccatis concepit me mater mea. **6** Ecce enim veritatem dilexisti; incerta et occulta sapientiae tuæ manifestasti mihi. **7** Asperges me hyssopo, et mundabor; lavabis me, et super nivem dealabor. **8** Auditui meo dabis gaudium et lætitiam, et exultabunt ossa humiliata. **9** Averte faciem tuam a peccatis meis, et omnes iniquitates meas dele. **10** Cor mundum crea in me, Deus, et spiritum rectum innova in visceribus meis. **11** Ne projicias me a facie tua, et spiritum sanctum tuum ne auferas a me. **12** Redde mihi lætitiam salutaris tui, et spiritu principali confirma me. **13** Docebo iniquos vias tuas, et impii ad te convertentur. **14** Libera me de sanguinibus, Deus, Deus salutis meæ, et exultabit lingua mea justitiam tuam. **15** Domine, labia mea aperies, et os meum annuntiabit laudem tuam. **16** Quoniam si voluisses sacrificium, dedisset utique; holocaustis non delectaberis. **17** Sacrificium Deo spiritus contribulatus; cor contritum et humiliatum, Deus, non despicies. **18** Benigne fac, Domine, in bona voluntate tua Sion, ut ædificantur muri Jerusalem. **19** Tunc acceptabis sacrificium justitiae, oblationes et holocausta; tunc imponent super altare tuum vitulos.]

52 In finem. Intellectus David, cum venit Doëg Idumæus, et nuntiavit Sauli: Venit David in domum Achimelech. [Quid gloriaris in malitia, qui potens es in iniquitate? **2** Tota die injustitiam cogitavit lingua tua; sicut novacula acuta fecisti dolum. **3** Dilexisti malitiam super benignitatem; iniquitatem magis quam loqui æquitatem. **4** Dilexisti omnia verba præcipitationis; lingua dolosa. **5** Propterea Deus destruet te in finem; evellet te, et emigrabit te de tabernaculo tuo, et radicem tuam de terra viventium. **6** Videbunt justi, et timebunt; et super eum ridebunt, et dicent: **7** Ecce homo qui non posuit Deum adjutorem suum; sed speravit in multitudine divitiarum suarum, et prævaluit in vanitate sua. **8** Ego autem, sicut oliva fructifera in

domo Dei; speravi in misericordia Dei, in æternum et in sæculum sæculi. **9** Confitebor tibi in sæculum, quia fecisti; et exspectabo nomen tuum, quoniam bonum est in conspectu sanctorum tuorum.]

53 In finem, pro Maëleth intelligentiae David. [Dixit insipiens in corde suo: Non est Deus. Corrupti sunt, et abominabiles facti sunt in iniquitatibus; non est qui faciat bonum. **2** Deus de cælo prospexit super filios hominum, ut videat si est intelligens, aut requirens Deum. **3** Omnes declinaverunt; simul inutiles facti sunt: non est qui faciat bonum, non est usque ad unum. **4** Nonne scient omnes qui operantur iniquitatem, qui devorant plebem meam ut cibum panis? **5** Deum non invocaverunt; illic trepidaverunt timore, ubi non erat timor. Quoniam Deus dissipavit ossa eorum qui hominibus placent: confusi sunt, quoniam Deus sprevit eos. **6** Quis dabit ex Sion salutare Israël? cum converterit Deus captivitatem plebis suæ, exultabit Jacob, et lætabitur Israël.]

54 In finem, in carminibus. Intellectus David, cum venissent Ziphæi, et dixissent ad Saul: Nonne David absconditus est apud nos? [Deus, in nomine tuo salvum me fac, et in virtute tua judica me. **2** Deus, exaudi orationem meam; auribus percipe verba oris mei. **3** Quoniam alieni insurrexerunt adversum me, et fortes quæsierunt animam meam, et non proposuerunt Deum ante conspectum suum. **4** Ecce enim Deus adjuvat me, et Dominus susceptor est animæ meæ. **5** Averte mala inimicis meis; et in veritate tua disperde illos. **6** Voluntarie sacrificabo tibi, et confitebor nomini tuo, Domine, quoniam bonum est. **7** Quoniam ex omni tribulatione eripuisti me, et super inimicos meos despexit oculus meus.]

55 In finem, in carminibus. Intellectus David. [Exaudi, Deus, orationem meam, et ne despexeris deprecationem meam: **2** intende mihi, et exaudi me. Contristatus sum in exercitatione mea, et conturbatus sum **3** a voce inimici, et a tribulatione peccatoris. Quoniam declinaverunt in me iniquitates, et in ira molesti erant mihi. **4** Cor meum conturbatum est in me, et formido mortis cecidit super me. **5** Timor et tremor venerunt super me, et contexerunt me tenebræ. **6** Et dixi: Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, et volabo, et requiescam? **7** Ecce elongavi fugiens, et mansi in solitudine. **8** Exspectabam eum qui salvum me fecit a pusillanimitate spiritus, et tempestate. **9** Præcipita, Domine; divide linguas eorum: quoniam vidi iniquitatem et contradictionem in civitate. **10** Die ac nocte circumdabit eam super muros ejus

iniquitas; et labor in medio ejus, **11** et injustitia: **12** Quoniam si inimicus meus maledixisset mihi, in speluncam. [Miserere mei, Deus, miserere sustinuisse utique. Et si is qui oderat me super me mei, quoniam in te confidit anima mea. Et in magna locutus fuisset, abscondisse me forsitan umbra alarum tuarum sperabo, donec transeat ab eo. **13** Tu vero homo unanimis, dux meus, et iniquitas. **2** Clamabo ad Deum altissimum, Deum notus meus: **14** qui simul tecum dulces capiebas qui beneficet mihi. **3** Misit de cælo, et liberavit cibos; in domo Dei ambulavimus cum consensu. **15** Veniat mors super illos, et descendant in infernum viventes: quoniam nequitiae in habitaculis eorum, in medio eorum. (**Sheol h7585**) **16** Ego autem ad Deum clamavi, et Dominus salvabit me. **17** Vespere, arma et sagittæ, et lingua eorum gladius acutus. **5** et mane, et meridie, narrabo, et annuntiabo; Exaltare super cælos, Deus, et in omnem terram et exaudiet vocem meam. **18** Redimet in pace gloria tua. **6** Laqueum paraverunt pedibus meis, animam meam ab his qui appropinquant mihi: et incurvaverunt animam meam. Foderunt ante quoniam inter multos erant mecum. **19** Exaudiet faciem meam foveam, et inciderunt in eam. **7** Deus, et humiliabit illos, qui est ante sæcula. Paratum cor meum, Deus, paratum cor meum; Non enim est illis commutatio, et non timuerunt contumeliam, et psalmum dicam. **8** Exsurge, gloria mea; Deum. **20** Extendit manum suam in retribuendo; exsurge, psalterium et cithara: exsurgam diluculo. contaminaverunt testamentum ejus: **21** divisi sunt Molliti sunt sermones ejus super oleum; et ipsi sunt jacula. **22** Jacta super Dominum curam tuam, et ipse te enutriet; non dabit in æternum fluctuationem justo. **23** Tu vero, Deus, deduces eos in puteum interitus. Viri sanguinum et dolosi non dimidiabunt dies suos; ego autem sperabo in te, Domine.]

56 In finem, pro populo qui a sanctis longe factus est. David in tituli inscriptionem, cum tenuerunt eum Allophyli in Geth. [Miserere mei, Deus, quoniam conculcavit me homo; tota die impugnans, tribulavit me. **2** Concucaverunt me inimici mei tota die, quoniam multi bellantes adversum me. **3** Ab altitudine diei timebo: ego vero in te sperabo. **4** In Deo laudabo sermones meos; in Deo speravi: non timebo quid faciat mihi caro. **5** Tota die verba mea execrabantur; adversum me omnes cogitationes eorum in malum. **6** Inhabitabunt, et abscondent; ipsi calcaneum meum observabant. Sicut sustinuerunt animam meam, **7** pro nihilo salvos facies illos; in ira populos confringes. **8** Deus, vitam meam annuntiavi tibi; posuisti lacrimas meas in conspectu tuo, sicut et in promissione tua: **9** tunc convertentur inimici mei retrorsum. In quacumque die invocavero te, ecce cognovi quoniam Deus meus es. **10** In Deo laudabo verbum; in Domino laudabo sermonem. **11** In Deo speravi: non timebo quid faciat mihi homo. **12** In me sunt, Deus, vota tua, quæ reddam, laudationes tibi: **13** quoniam eripuisti animam meam de morte, et pedes meos de lapsu, ut placeam coram Deo in lumine viventium.

57 In finem, ne disperdas. David in tituli inscriptionem, cum fugeret a facie Saul in speluncam. [Miserere mei, Deus, miserere sustinuisse utique. Et si is qui oderat me super me mei, quoniam in te confidit anima mea. Et in magna locutus fuisset, abscondisse me forsitan umbra alarum tuarum sperabo, donec transeat ab eo. **13** Tu vero homo unanimis, dux meus, et iniquitas. **2** Clamabo ad Deum altissimum, Deum me; dedit in opprobrium conculcantes me. Misit Deus misericordiam suam et veritatem suam, **4** et eripuit animam meam de medio catulorum leonum. Dormivi conturbatus. Filii hominum dentes eorum et exaudiet vocem meam. **18** Redimet in pace gloria tua. **6** Laqueum paraverunt pedibus meis, animam meam ab his qui appropinquant mihi: et incurvaverunt animam meam. Foderunt ante quoniam inter multos erant mecum. **19** Exaudiet faciem meam foveam, et inciderunt in eam. **7** Deus, et humiliabit illos, qui est ante sæcula. Paratum cor meum, Deus, paratum cor meum; Non enim est illis commutatio, et non timuerunt contumeliam, et psalmum dicam. **8** Exsurge, gloria mea; Deum. **20** Extendit manum suam in retribuendo; exsurge, psalterium et cithara: exsurgam diluculo. contaminaverunt testamentum ejus: **21** divisi sunt Molliti sunt sermones ejus super oleum; et ipsi sunt jacula. **22** Jacta super Dominum curam tuam, et ipse veritas tua. **11** Exaltare super cælos, Deus, et super te enutriet; non dabit in æternum fluctuationem omnem terram gloria tua.]

58 In finem, ne disperdas. David in tituli inscriptionem. [Si vere utique justitiam loquimini, recta judicate, filii hominum. **2** Etenim in corde iniquitates operamini; in terra injustitias manus vestræ concinnant. **3** Alienati sunt peccatores a vulva; erraverunt ab utero: locuti sunt falsa. **4** Furor illis secundum similitudinem serpentis, sicut aspidis surdæ et obturantis aures suas, **5** quæ non exaudiet vocem incantantium, et benefici incantantis sapienter. **6** Deus conteret dentes eorum in ore ipsum; molas leonum confringet Dominus. **7** Ad nihilum devenient tamquam aqua decurrentes; intendit arcum suum donec infirmentur. **8** Sicut cera quæ fluit auferentur; supercedidit ignis, et non viderunt solem. **9** Priusquam intelligenter spinæ vestræ rhamnum, sicut viventes sic in ira absorbet eos. **10** Lætabitur justus cum viderit vindictam; manus suas lavabit in sanguine peccatoris. **11** Et dicet homo: Si utique est fructus justo, utique est Deus judicans eos in terra.]

59 In finem, ne disperdas. David in tituli inscriptionem, quando misit Saul et custodivit domum ejus ut eum interficeret. [Eripe me de inimicis meis, Deus meus, et ab insurgentibus in me libera me. **2** Eripe me de operantibus iniquitatem, et de viris sanguinum salva me. **3** Quia ecce ceperunt animam meam; irruerunt in me fortis. **4** Neque iniquitas mea, neque peccatum meum, Domine; sine

iniquitate cucurri, et direxi. **5** Exsurge in occursum meum, et vide: et tu, Domine Deus virtutum, Deus Israël, intende ad visitandas omnes gentes: non miserearis omnibus qui operantur iniquitatem. **6** cor meum; in petra exaltasti me. Deduxisti me, Convertentur ad vesperam, et famem patientur ut canes: et circuibunt civitatem. **7** Ecce loquentur in ore suo, et gladius in labiis eorum: quoniam quis audivit? **8** Et tu, Domine, deridebis eos; ad nihilum deduces omnes gentes. **9** Fortitudinem meam ad te custodiam, quia, Deus, susceptor meus es: **10** Deus meus misericordia ejus præveniet me. **11** Deus ostendet mihi super inimicos meos: ne occidas eos, nequando obliscantur populi mei. Disperge illos in virtute tua, et depone eos, protector meus, Domine: **12** delictum oris eorum, sermonem labiorum ipsorum; et comprehendantur in superbia sua. Et de execratione et mendacio annuntiabantur **13** in consummatione: in ira consummationis, et non erunt. Et scient quia Deus dominabitur Jacob, et finium terræ. **14** Convertentur ad vesperam, et famem patientur ut canes: et circuibunt civitatem. **15** Ipsi dispergentur ad manducandum; si vero non fuerint saturati, et murmurabunt. **16** Ego autem cantabo fortitudinem tuam, et exsultabo mane misericordiam tuam: quia factus es susceptor meus, et refugium meum in die tribulationis meæ. **17** Adjutor meus, tibi psallam, quia Deus susceptor meus es; Deus meus, misericordia mea.]

60 In finem, pro his qui immutabuntur, in tituli inscriptionem ipsi David, in doctrinam, cum succedit Mesopotamiam Syriæ et Sobal, et convertit Joab, et percussit Idumæam in valle Salinarum duodecim millia. [Deus, repulisti nos, et destruxisti nos; iratus es, et misertus es nobis. **2** Commovisti terram, et conturbasti eam; sana contritiones ejus, quia commota est. **3** Owendisti populo tuo dura; potasti nos vino compunctionis. **4** Dedisti metuentibus te significationem, ut fugiant a facie arcus; ut liberentur dilecti tui. **5** Salvum fac dextera tua, et exaudi me. **6** Deus locutus est in sancto suo: lætabor, et partibor Sichimam; et convallem tabernaculorum metibor. **7** Meus est Galaad, et meus est Manasses; et Ephraim fortitudo capitis mei. Juda rex meus; **8** Moab olla spei meæ. In Idumæam extendam calceamentum meum: mihi alienigenæ subditi sunt. **9** Quis deducet me in civitatem munitam? quis deducet me usque in Idumæam? **10** nonne tu, Deus, qui repulisti nos? et non egredieris, Deus, in virtutibus nostris? **11** Da nobis auxilium de tribulatione, quia vana salus hominis. **12** In Deo faciemus virtutem; et ipse ad nihilum deducet tribulantes nos.]

61 In finem. In hymnis David. [Exaudi, Deus, deprecationem meam; intende orationi meæ. **2** A finibus terræ ad te clamavi, dum anxiaretur miserearis omnibus qui operantur iniquitatem. **3** quia factus es spes mea: turris fortitudinis a canes; et circuibunt civitatem. **4** Inhabitabo in tabernaculo tuo in sæcula; protegar in velamento alarum tuarum. **5** quis audivit? **6** Et tu, Domine, deridebis eos; ad Quoniam tu, Deus meus, exaudisti orationem meam; nihilum deduces omnes gentes. **7** Fortitudinem Dies super dies regis adjicies; annos ejus usque in diem generationis et generationis. **8** Sic psalmum dicam in æternum in conspectu Dei: misericordiam et veritatem ejus quis requiret? **9** Sic nomini tuo in sæculum sæculi, ut reddam vota mea de die in diem.]

62 In finem, pro Idithun. Psalmus David. [Nonne Deo subjecta erit anima mea? ab ipso enim salutare meum. **2** Nam et ipse Deus meus et salutaris meus; susceptor meus, non movebor amplius. **3** Quousque irruitis in hominem? interficitis universi vos, tamquam parieti inclinato et maceræ depulsæ. **4** Verumtamen pretium meum cogitaverunt repellere; cucurri in siti: ore suo benedicebant, et corde suo maledicebant. **5** Verumtamen Deo subjecta esto, anima mea, quoniam ab ipso patientia mea: **6** quia ipse Deus meus et salvator meus, adjutor meus, non emigrabo. **7** In Deo salutare meum et gloria mea; Deus auxilii mei, et spes mea in Deo est. **8** Sperate in eo, omnis congregatio populi; effundite coram illo corda vestra: Deus adjutor noster in æternum. **9** Verumtamen vani filii hominum, mendaces filii hominum in stateris, ut decipient ipsi de vanitate in idipsum. **10** Nolite sperare in iniquitate, et rapinas nolite concupiscere; divitiae si affluent, nolite cor apponere. **11** Semel locutus est Deus; duo hæc audi: quia potestas Dei est, **12** et tibi, Domine, misericordia: quia tu reddes unicuique juxta opera sua.]

63 Psalmus David, cum esset in deserto Idumææ. [Deus, Deus meus, ad te de luce vigilo. Sitivit in te anima mea; quam multipliciter tibi caro meal! **2** In terra deserta, et invia, et in aquosa, sic in sancto apparui tibi, ut viderem virtutem tuam et gloriam tuam. **3** Quoniam melior est misericordia tua super vitas, labia mea laudabunt te. **4** Sic benedicam te in vita mea, et in nomine tuo levabo manus meas. **5** Sicut adipe et pinguedine repleatur anima mea, et labiis exultationis laudabit os meum. **6** Si memor fui tui super stratum meum, in matutinis meditabor in te. **7** Quia fuisti adjutor meus, et in velamento alarum tuarum exultabo. **8** Adhæsit

anima mea post te; me suscepit dextera tua. **9** Ipsi vero in vanum quæserunt animam meam: introibunt in inferiora terræ; **10** tradentur in manus gladii: partes vulpium erunt. **11** Rex vero lætabitur in Deo; laudabuntur omnes qui jurant in eo: quia obstructum est os loquentium iniqua.]

64 In finem. Psalmus David. [Exaudi, Deus, orationem meam cum deprecor; a timore inimici eripe animam meam. **2** Protexisti me a conventu malignantium, a multitudine operantium iniquitatem. **3** Quia exacuerunt ut gladium linguis suas; intenderunt arcum rem amaram, **4** ut sagittent in occultis immaculatum. **5** Subito sagittabunt eum, et non timebunt; firmaverunt sibi sermonem nequam. Narraverunt ut absconderent laqueos; dixerunt: Quis videbit eos? **6** Scrutati sunt iniquitates; defecerunt scrutantes scrutinio. Accedet homo ad cor altum, **7** et exaltabitur Deus. Sagittæ parvolorum factæ sunt plagæ eorum, **8** et infirmatæ sunt contra eos linguae eorum. Conturbati sunt omnes qui videbant eos, **9** et timuit omnis homo. Et annuntiaverunt opera Dei, et facta ejus intellexerunt. **10** Lætabitur justus in Domino, et sperabit in eo, et laudabuntur omnes recti corde.]

65 In finem. Psalmus David, canticum Jeremiæ et Ezechielis populo transmigrationis, cum inciperent exire. [Te decet hymnus, Deus, in Sion, et tibi reddetur votum in Jerusalem. **2** Exaudi orationem meam; ad te omnis caro veniet. **3** Verba iniquorum prævaluerunt super nos, et impietatibus nostris tu propitiaberis. **4** Beatus quem elegisti et assumpsisti: inhabitabit in atriis tuis. Replebimus in bonis domus tuæ; sanctum est templum tuum, **5** mirabile in æquitate. Exaudi nos, Deus, salutaris noster, spes omnium finium terræ, et in mari longe. **6** Præparans montes in virtute tua, accinctus potentia; **7** qui conturbas profundum maris, sonum fluctuum ejus. Turbabuntur gentes, **8** et timebunt qui habitant terminos a signis tuis; exitus matutini et vespere delectabis. **9** Visitasti terram, et inebrasti eam; multiplicasti locupletare eam. Flumen Dei repletum est aquis; parasti cibum illorum: quoniam ita est præparatio ejus. **10** Rivos ejus inebria; multiplica genimina ejus: in stillicidiis ejus lætabitur germinans. **11** Benedices corona anni benignitatis tuæ, et campi tui replebuntur ubertate. **12** Pinguescent speciosa deserti, et exultatione colles accingentur. **13** Induti sunt arietes ovium, et valles abundabunt frumento; clamabunt, etenim hymnum dicent.]

66 In finem. Canticum psalmi resurrectionis. [Jubilate Deo, omnis terra; **2** psalmum dicite nomini ejus; date gloriam laudi ejus. **3** Dicite Deo: Quam terribilia sunt opera tua, Domine! in multitudine virtutis tuæ mentientur tibi inimici tui.

4 Omnis terra adoret te, et psallat tibi; psalmum dicat nomini tuo. **5** Venite, et videte opera Dei: terribilis in consiliis super filios hominum. **6** Qui convertit mare in aridam; in flumine pertransibunt pede: ibi lætabimur in ipso. **7** Qui dominatur in virtute sua in æternum; oculi ejus super gentes respiciunt: qui exasperant non exaltentur in semetipsis. **8** Benedicite, gentes, Deum nostrum, et auditam facite vocem laudis ejus: **9** qui posuit animam meam ad vitam, et non dedit in commotionem pedes meos. **10** Quoniam probasti nos, Deus; igne nos examinasti, sicut examinatur argentum. **11** Induxisti nos in laqueum; posuisti tribulationes in dorso nostro; **12** imposuisti homines super capita nostra. Transivimus per ignem et aquam, et eduxisti nos in refrigerium. **13** Introibo in domum tuam in holocaustis; reddam tibi vota mea. **14** quæ distinxerunt labia mea: et locutum est os meum in tribulatione mea. **15** Holocausta medullata offeram tibi, cum incenso arietum; offeram tibi boves cum hircis. **16** Venite, audite, et narrabo, omnes qui timetis Deum, quanta fecit animæ meæ. **17** Ad ipsum ore meo clamavi, et exaltavi sub lingua mea. **18** Iniquitatem si aspexi in corde meo, non exaudiet Dominus. **19** Propterea exaudivit Deus, et attendit voci deprecationis meæ. **20** Benedictus Deus, qui non amovit orationem meam, et misericordiam suam a me.]

67 In finem, in hymnis. Psalmus cantici David. [Deus misereatur nostri, et benedicat nobis; illuminet vultum suum super nos, et misereatur nostri: **2** ut cognoscamus in terra viam tuam, in omnibus gentibus salutare tuum. **3** Confiteantur tibi populi, Deus: confiteantur tibi populi omnes. **4** Latentur et exsultent gentes, quoniam judicas populos in æquitate, et gentes in terra dirgis. **5** Confiteantur tibi populi, Deus: confiteantur tibi populi omnes. **6** Terra dedit fructum suum: benedicat nos Deus, Deus noster! **7** Benedicat nos Deus, et metuant eum omnes fines terræ.]

68 In finem. Psalmus cantici ipsi David. [Exsurgat Deus, et dissipentur inimici ejus; et fugiant qui oderunt eum a facie ejus. **2** Sicut deficit fumus, deficient; sicut fluit cera a facie ignis, sic pereant peccatores a facie Dei. **3** Et justi epulentur, et exsultent in conspectu Dei, et delectentur in

lætitia. **4** Cantate Deo; psalmum dicite nomini orientem: ecce dabit voci suæ vocem virtutis. **34** ejus: iter facite ei qui ascendit super occasum. Date gloriam Deo super Israël; magnificentia ejus et Dominus nomen illi; exsultate in conspectu ejus. **5** Turbabuntur a facie ejus, patris orphanorum, et virtus ejus in nubibus. **35** Mirabilis Deus in sanctis suis; Deus Israël ipse dabit virtutem et fortitudinem judicis viduarum; Deus in loco sancto suo. **6** Deus plebi suæ. Benedictus Deus!] qui inhabitare facit unius moris in domo; qui educit vincitos in fortitudine, similiter eos qui exasperant, qui habitant in sepulchris. **7** Deus, cum egredereris in conspectu populi tui, cum pertransires in deserto, **8** terra mota est, etenim celi distillaverunt, a facie Dei Sinai, a facie Dei Israël. **9** Pluviam voluntariam segregabis, Deus, hæreditati tuæ; et infirmata est, tu vero perfecisti eam. **10** Animalia tua habitabunt in ea; parasti in dulcedine tua pauperi, Deus. **11** Dominus dabit verbum evangelizantibus, virtute multa. **12** Rex virtutum dilecti, dilecti; et speciei domus dividere spolia. **13** Si dormiatis inter medios clerros, pennæ columbæ deargentatæ, et posteriora dorsi ejus in pallore auri. **14** Dum discernit cælestis reges super eam, nive dealbabuntur in Selmon. **15** Mons Dei, mons pinguis: mons coagulatus, mons pinguis. **16** Ut quid suspicamini, montes coagulatos? mons in quo beneplacitum est Deo habitare in eo; etenim Dominus habitabit in finem. **17** Currus Dei decem millibus multiplex, millia lætantium; Dominus in eis in Sina, in sancto. **18** Ascendisti in altum, cepisti captivitatem, accepisti dona in hominibus; etenim non credentes inhabitate Dominum Deum. **19** Benedictus Dominus die quotidie: prosperum iter faciet nobis Deus salutarium nostrorum. **20** Deus noster, Deus salvos faciendo; et Domini, Domini exitus mortis. **21** Verumtamen Deus confringet capita inimicorum suorum, verticem capilli perambulantum in delictis suis. **22** Dixit Dominus: Ex Basan convertam, convertam in profundum maris: **23** ut intingatur pes tuus in sanguine; lingua canum tuorum ex inimicis, ab ipso. **24** Viderunt ingressus tuos, Deus, ingressus Dei mei, regis mei, qui est in sancto. **25** Prævenerunt principes conjuncti psallentibus, in medio juvencularum tympanistriarum. **26** In ecclesiis benedicite Deo Domino de fontibus Israël. **27** Ibi Benjamin adolescentulus, in mentis excessu; principes Juda, duces eorum; principes Zabulon, principes Nephthali. **28** Manda, Deus, virtuti tuæ; confirma hoc, Deus, quod operatus es in nobis. **29** A templo tuo in Jerusalem, tibi offerent reges munera. **30** Increpa feras arundinis; congregatio taurorum in vaccis populorum: ut excludant eos qui probati sunt argento. Dissipa gentes quæ bella volunt. **31** Venient legati ex Ægypto; Æthiopia præveniet manus ejus Deo. **32** Regna terræ, cantate Deo; psallite Domino; psallite Deo. **33** Qui ascendit super cælum cæli, ad

[Salvum me fac, Deus, quoniam intraverunt aquæ usque ad animam meam. **2** Infixus sum in limo profundi et non est substantia. Veni in altitudinem maris, et tempestas demersit me. **3** Laboravi clamans, raucae factæ sunt fauces meæ; defecerunt oculi mei, dum spero in Deum meum. **4** Multiplicati sunt super capillos capitis mei qui oderunt me gratis. Confortati sunt qui persecuti sunt me inimici mei injuste; quæ non rapui, tunc exsolvebam. **5** Deus, tu scis insipientiam meam; et delicta mea a te non sunt abscondita. **6** Non erubescant in me qui exspectant te, Domine, Domine virtutum; non confundantur super me qui querunt te, Deus Israël. **7** Quoniam propter te sustinui opprobrium; operuit confusio faciem meam. **8** Extraneus factus sum fratribus meis, et peregrinus filiis matris meæ. **9** Quoniam zelus domus tua comedit me, et opprobria exprobrantium tibi ceciderunt super me. **10** Et operui in jejunio animam meam, et factum est in opprobrium mihi. **11** Et posui vestimentum meum cilicium; et factus sum illis in parabolam. **12** Adversum me loquebantur qui sedebant in porta, et in me psallebant qui bibebant vinum. **13** Ego vero orationem meam ad te, Domine; tempus beneplaci, Deus. In multitudine misericordiæ tuae, exaudi me in veritate salutis tuae. **14** Eripe me de luto, ut non infigar; libera me ab iis qui oderunt me, et de profundis aquarum. **15** Non me demergat tempestas aquæ, neque absorbeat me profundum, neque urgeat super me puteos suum. **16** Exaudi me, Domine, quoniam benigna est misericordia tua; secundum multitudinem miserationum tuarum respice in me. **17** Et ne avertas faciem tuam a pueru tuo; quoniam tribulor, velociter exaudi me. **18** Intende animæ meæ, et libera eam; propter inimicos meos, eripe me. **19** Tu scis improarium meum, et confusionem meam, et reverentiam meam; **20** in conspectu tuo sunt omnes qui tribulant me. Improarium exspectavit cor meum et miseriam: et sustinui qui simul contristaretur, et non fuit; et qui consolaretur, et non inveni. **21** Et dederunt in escam meam fel, et in siti mea potaverunt me aceto. **22** Fiat mensa eorum coram ipsis in laqueum, et in retributiones, et in scandalum. **23** Obscurerunt oculi eorum, ne videant, et dorsum eorum semper incurva. **24**

Effunde super eos iram tuam, et furor iræ tuæ mihi, et qui custodiebant animam meam consilium comprehendat eos. **25** Fiat habitatio eorum deserta, fecerunt in unum, **11** dicentes: Deus dereliquit et in tabernaculis eorum non sit qui inhabitet. eum: persecutimi et comprehendite eum, quia **26** Quoniam quem tu percussisti persecuti sunt, non est qui eripiat. **12** Deus, ne elongeris a me; Deus et super dolorem vulnerum meorum addiderunt. meus, in auxilium meum respice. **13** Confundantur **27** Appone iniquitatem super iniquitatem eorum, et deficiant detrahentes animæ meæ; operiantur et non intrent in justitiam tuam. **28** Deleantur confusione et pudore qui querunt mala mihi. de libro viventium, et cum justis non scribantur. **14** Ego autem semper sperabo, et adjiciam super **29** Ego sum pauper et dolens; salus tua, Deus, omnem laudem tuam. **15** Os meum annuntiabit suscepit me. **30** Laudabo nomen Dei cum cantico, justitiam tuam, tota die salutare tuum. Quoniam et magnificabo eum in laude: **31** et placebit Deo non cognovi litteraturam, **16** introibo in potentias super vitulum novellum, cornua producentem et Domini; Domine, memorabor justitiae tuæ solius. ungulas. **32** Videant pauperes, et lætentur; querite **17** Deus, docuisti me a juventute mea; et usque Deum, et vivet anima vestra: **33** quoniam exaudivit nunc pronuntiabo mirabilia tua. **18** Et usque in pauperes Dominus, et vinctos suos non despexit. **34** senectam et senium, Deus, ne derelinquas me, Laudent illum cæli et terra; mare, et omnia reptilia donec annuntiem brachium tuum generationi in eis. **35** Quoniam Deus salvam faciet Sion, et omni quæ ventura est, potentiam tuam, **19** et ædificabuntur civitates Juda, et inhabitabunt ibi, et justitiam tuam, Deus, usque in altissima; quæ hæreditate acquirent eam. **36** Et semen servorum fecisti magnalia, Deus: quis similis tibi? **20** Quantas ejus possidebit eam; et qui diligunt nomen ejus ostendisti mihi tribulationes multas et malas! et habitabunt in ea.]

70 In finem. Psalmus David in rememorationem, quod salvum fecerit eum Dominus. [Deus, in adjutorium meum intende; Domine, ad adjuvandum me festina. **2** Confundantur, et revereantur, qui querunt animam meam. **3** Avertantur retrorsum, et erubescant, qui volunt mihi mala; avertantur statim erubescentes qui dicunt mihi: Euge, euge! **4** Exsultent et lætentur in te omnes qui querunt te; et dicant semper: Magnificetur Dominus, qui diligunt salutare tuum. **5** Ego vero egenus et pauper sum; Deus, adjuva me. Adjutor meus et liberator meus es tu; Domine, ne moreris.]

71 Psalmus David, filiorum Jonadab, et priorum captivorum. [In te, Domine, speravi; non confundar in æternum. **2** In justitia tua libera me, et eripe me: inclina ad me aurem tuam, et salva me. **3** Esto mihi in Deum protectorem, et in locum munitum, ut salvum me facias: quoniam firmamentum meum et refugium meum es tu. **4** Deus meus, eripe me de manu peccatoris, et de manu contra legem agentis, et iniqui: **5** quoniam tu es patientia mea, Domine; Domine, spes mea a juventute mea. **6** In te confirmatus sum ex utero; de ventre matris meæ tu es protector meus; in te cantatio mea semper. **7** Tamquam prodigium factus sum multis; et tu adjutor fortis. **8** Repleatur os meum laude, ut cantem gloriam tuam, tota et die magnitudinem tuam. **9** Ne projicias me in tempore senectutis; cum defecerit virtus mea, nomen eorum coram illo. **10** Quia dixerunt inimici mei ne derelinquas me.

]**11** conversus vivificasti me, et de abyssis terræ iterum reduxisti me. **21** Multiplicasti magnificentiam tuam; et conversus consolatus es me. **22** Nam et ego confitebor tibi in vasis psalmi veritatem tuam, Deus; psallam tibi in cithara, sanctus Israël. **23** Exsultabunt labia mea cum cantavero tibi; et anima mea quam redemisti. **24** Sed et lingua mea tota die meditabitur justitiam tuam, cum confusi et reveriti fuerint qui querunt mala mihi.]

72 Psalmus, in Salomonem. **2** [Deus, judicium tuum regi da, et justitiam tuam filio regis; judicare populum tuum in justitia, et pauperes tuos in judicio. **3** Suscipient montes pacem populo, et colles justitiam. **4** Judicabit pauperes populi, et salvos faciet filios pauperum, et humiliabit calumniatorem. **5** Et permanebit cum sole, et ante lunam, in generatione et generationem. **6** Descendet sicut pluvia in vellus, et sicut stillicidia stillantia super terram. **7** Orietur in diebus ejus justitia, et abundantia pacis, donec auferatur luna. **8** Et dominabitur a mari usque ad mare, et a flumine usque ad terminos orbis terrarum. **9** Coram illo procident Æthiopes, et inimici ejus terram lингent. **10** Reges Tharsis et insulæ munera offerent; reges Arabum et Saba dona adducent: **11** et adorabunt eum omnes reges terræ; omnes gentes servient ei. **12** Quia liberabit pauperem a potente, et pauperem cui non erat adjutor. **13** Parcer pauperi et inopi, et animas pauperum salvas faciet. **14** Ex usuris et iniquitate redimet animas eorum, et honorabile tempore senectutis; cum defecerit virtus mea, nomen eorum coram illo. **15** Et vivet, et dabitur ei de auro Arabiæ; et adorabunt de ipso semper, tota

die benedicent ei. **16** Et erit firmamentum in terra in
summis montium; superextolleter super Libanum
fructus ejus, et florebunt de civitate sicut foenum
terræ. **17** Sit nomen ejus benedictum in sæcula; ante
solem permanet nomen ejus. Et benedicentur in ipso
omnes tribus terræ; omnes gentes magnificabunt
eum. **18** Benedictus Dominus Deus Isräël, qui facit
mirabilia solus. **19** Et benedictum nomen majestatis
ejus in æternum, et replebitur majestate ejus omnis
terra. Fiat, fiat.] **20** Defecerunt laudes David, filii
Jesse.

in Domino Deo spem meam: ut annuntiem omnes
prædicationes tuas in portis filiæ Sion.]

74 Intellexus Asaph. [Ut quid, Deus, repulisti in
finem, iratus est furor tuus super oves pascuæ
tuæ? **2** Memor esto congregationis tuæ, quam
possedisti ab initio. Redemisti virgam hæreditatis
tuæ, mons Sion, in quo habitasti in eo. **3** Leva
manus tuas in superbias eorum in finem: quanta
malignatus est inimicus in sancto! **4** Et gloriati sunt
qui oderunt te in medio solemnitatis tuæ; posuerunt
signa sua, signa: **5** et non cognoverunt sicut in exitu

super summum. Quasi in silva lignorum securibus **6**

excederunt januas ejus in idipsum; in securi et ascia
exciderunt januas ejus in idipsum; in securi et ascia

dejecerunt eam. **7** Incenderunt igni sanctuarium

3 quia zelavi super iniquos, pacem peccatorum
tuum; in terra polluerunt tabernaculum nominis
videns. **4** Quia non est respectus morti eorum, tui.
et firmamentum in plaga eorum. **5** In labore Quiescere faciamus omnes dies festos Dei a terra. **9**

hominum non sunt, et cum hominibus non Signa nostra non vidimus; jam non est propheta; et
flagellabuntur. **6** Ideo tenuit eos superbia; operti nos non cognoscet amplius. **10** Usquequo, Deus,

sunt iniquitate et impietate sua. **7** Prodiit quasi improperabit inimicus? irritat adversarius nomen

ex adipe iniquitas eorum; transierunt in affectum tuum in finem? **11** Ut quid avertis manum tuam,

cordis. **8** Cogitaverunt et locuti sunt nequitiam; et dexteram tuam de medio sinu tuo in finem?

iniquitatem in excelso locuti sunt. **9** Posuerunt **12** Deus autem rex noster ante sæcula: operatus

in cælum os suum, et lingua eorum transivit in est salutem in medio terræ. **13** Tu confirmasti in

terra. **10** Ideo convertetur populus meus hic, virtute tua mare; contribulasti capita draconum in

et dies pleni invenientur in eis. **11** Et dixerunt: aquis. **14** Tu confregisti capita draconis; dedisti eum

Quomodo scit Deus, et si est scientia in excelso? escam populis Æthiopum. **15** Tu dirupisti fontes

12 Ecce ipsi peccatores, et abundantes in sæculo et torrentes; tu siccasti fluvios Ethan. **16** Tuus est

obtinuerunt divitias. **13** Et dixi: Ergo sine causa dies, et tua est nox; tu fabricatus es auroram et

justificavi cor meum, et lavi inter innocentes manus solem. **17** Tu fecisti omnes terminos terræ; æstatem

meas, **14** et fui flagellatus tota die, et castigatio et ver tu plasmasti ea. **18** Memor esto hujus:

mea in matutinis. **15** Si dicebam: Narrabo sic; inimicus improperavit Domino, et populus insipiens

ecce nationem filiorum tuorum reprobavi. **16** incitavit nomen tuum. **19** Ne tradas bestiis animas

Existimabam ut cognoscerem hoc; labor est ante me: confitentes tibi, et animas pauperum tuorum ne

17 donec intrem in sanctuarium Dei, et intelligam obliviscaris in finem. **20** Respice in testamentum

in novissimis eorum. **18** Verumtamen propter tuum, quia repleti sunt qui obscurati sunt terræ

dolos posuisti eis; dejecisti eos dum allevarentur. domibus iniquitatum. **21** Ne avertatur humilis factus

19 Quomodo facti sunt in desolationem? subito confusus; pauper et inops laudabunt nomen tuum.

defecerunt: perierunt propter iniquitatem suam. **22** Exsurge, Deus, judica causam tuam; memor esto

20 Velut somnium surgentium, Domine, in civitate imperiorum tuorum, eorum quæ ab insidente

tua imaginem ipsorum ad nihilum rediges. **21** sunt tota die. **23** Ne obliviscaris voces inimicorum

Quia inflammatum est cor meum, et renes mei tuorum: superbia eorum qui te oderunt ascendit

commutati sunt; **22** et ego ad nihilum redactus sum, semper.]

75 In finem, ne corrumpas. Psalmus cantici

Asaph. [Confitebimur tibi, Deus, confitebimur,
et invocabimus nomen tuum; narrabimus mirabilia

tua. **2** Cum accepero tempus, ego justitias judicabo.

3 Liquefacta est terra et omnes qui habitant in ea:
ego confirmavi columnas ejus. **4** Dixi iniquis: Nolite

inique agere: et delinquentibus: Nolite exaltare

cornu: **5** nolite extollere in altum cornu vestrum;
nolite loqui adversus Deum iniquitatem. **6** Quia

neque ab oriente, neque ab occidente, neque a **15** Redemisti in brachio tuo populum tuum, filios desertis montibus: **7** quoniam Deus judex est. Jacob et Joseph. **16** Viderunt te aquæ, Deus; viderunt Hunc humiliat, et hunc exaltat: **8** quia calix in te aquæ, et timuerunt: et turbatæ sunt abyssi. **17** manu Domini vini meri, plenus misto. Et inclinavit Multitudo sonitus aquarum; vocem dederunt nubes. ex hoc in hoc; verumtamen fæx ejus non est Etenim sagittæ tuæ transeunt; **18** vox tonitrui tui exinanita: bibent omnes peccatores terræ. **9** Ego in rota. Illuxerunt coruscationes tuæ orbi terræ; autem annuntiabo in sæculum; cantabo Deo Jacob: commota est, et contremuit terra. **19** In mari via **10** et omnia cornua peccatorum confringam, et tua, et semitæ tuæ in aquis multis, et vestigia tua exaltabuntur cornua justi.]

76 In finem, in laudibus. Psalmus Asaph, canticum

ad Assyrios. [Notus in Judæa Deus; in Israël magnum nomen ejus. **2** Et factus est in pace locus ejus, et habitatio ejus in Sion. **3** Ibi confregit potentias arcuum, scutum, gladium, et bellum. **4** Illuminans tu mirabiliter a montibus æternis; **5** turbati sunt omnes insipientes corde. Dormierunt somnum suum, et nihil invenerunt omnes viri divitiarum in manibus suis. **6** Ab increpatione tua, Deus Jacob, dormitaverunt qui ascenderunt equos. **7** Tu terribilis es; et quis resistet tibi? ex tunc ira tua. **8** De cælo auditum fecisti judicium: terra tremuit et quievit **9** cum exsurgeret in judicium Deus, ut salvos faceret omnes mansuetos terræ. **10** Quoniam cogitatio hominis confitebitur tibi, et reliquæ cogitationis diem festum agent tibi. **11** Vovete et reddite Domino Deo vestro, omnes qui in circuitu ejus affertis munera: terribili, **12** et ei qui aufert spiritum principum: terribili apud reges terræ.]

77 In finem, pro Idithun. Psalmus Asaph. [Voce

mea ad Dominum clamavi; voce mea ad Deum, et intendit mihi. **2** In die tribulationis meæ Deum exquisivi; manibus meis nocte contra eum, et non sum deceptus. Renuit consolari anima mea; **3** memor fui Dei, et delectatus sum, et exercitatus sum, et defecit spiritus meus. **4** Anticipaverunt vigilias oculi mei; turbatus sum, et non sum locutus. **5** Cogitavi dies antiquos, et annos æternos in mente habui. **6** Et meditatus sum nocte cum corde meo, et exercitabar, et scopebam spiritum meum. **7** Numquid in æternum projicit Deus? aut non apponet ut complacitior sit adhuc? **8** aut in finem misericordiam suam abscondet, a generatione in generationem? **9** aut obliviscetur misereri Deus? aut continebit in ira sua misericordias suas? **10** Et dixi: Nunc cœpi; hæc mutatio dexteræ Excelsi. **11** Memor fui operum Domini, quia memor ero ab initio mirabilium tuorum: **12** et meditabor in omnibus operibus tuis, et in adinventionibus tuis exercebor. **13** Deus, in sancto via tua: quis deus magnus sicut Deus noster? **14** Tu es Deus qui facis mirabilia: notam fecisti in populis virtutem tuam.

78 Intellectus Asaph. [Attendite, popule meus, legem meam; inclinate aurem vestram in verba oris mei. **2** Aperiam in parabolis os meum; loquar propositiones ab initio. **3** Quanta audivimus, et cognovimus ea, et patres nostri narraverunt nobis. **4** Non sunt occultata a filiis eorum in generatione altera, narrantes laudes Domini et virtutes ejus, et mirabilia ejus quæ fecit. **5** Et suscitavit testimonium in Jacob, et legem posuit in Israël, quanta mandavit patribus nostris nota facere ea filii suis: **6** ut cognoscat generatio altera: filii qui nascentur et exsurgent, et narrabunt filii suis, **7** ut ponant in Deo spem suam, et non obliviscantur operum Dei, et mandata ejus exquirant: **8** ne fiant, sicut patres eorum, generatio prava et exasperans; generatio quæ non direxit cor suum, et non est creditus cum Deo spiritus ejus. **9** Filii Ephrem, intendententes et mittentes arcum, conversi sunt in die belli. **10** Non custodierunt testamentum Dei, et in lege ejus noluerunt ambulare. **11** Et obliiti sunt benefactorum ejus, et mirabilium ejus quæ ostendit eis. **12** Coram patribus eorum fecit mirabilia in terra Ægypti, in campo Taneos. **13** Interruptum mare, et perduxit eos, et statuit aquas quasi in utre: **14** et deduxit eos in nube diei, et tota nocte in illuminatione ignis. **15** Interruptum petram in eremo, et adaquavit eos velut in abysso multa. **16** Et eduxit aquam de petra, et deduxit tamquam flumina aquas. **17** Et apposuerunt adhuc peccare ei; in iram excitaverunt Excelsum in inaquoso. **18** Et tentaverunt Deum in cordibus suis, ut peterent escas animabus suis. **19** Et male locuti sunt de Deo; dixerunt: Numquid poterit Deus parare mensam in deserto? **20** quoniam percussit petram, et fluxerunt aquæ, et torrentes inundaverunt. Numquid et panem poterit dare, aut parare mensam populo suo? **21** Ideo audivit Dominus et distulit; et ignis accensus est in Jacob, et ira ascendit in Israël: **22** quia non crediderunt in Deo, nec speraverunt in salutari ejus. **23** Et mandavit nubibus desuper, et januas cæli aperuit. **24** Et pluit illis manna ad manducandum, et panem cæli dedit eis. **25** Panem angelorum manducavit

homo; cibaria misit eis in abundantia. **26** Transtulit ejus non custodierunt. **57** Et averterunt se, et austrum de cælo, et induxit in virtute sua africum. non servaverunt pactum: quemadmodum patres **27** Et pluit super eos sicut pulverem carnes, et sicut eorum, conversi sunt in arcum pravum. **58** In iram arenam maris volatilia pennata. **28** Et ceciderunt in concitaverunt eum in collibus suis, et in sculptilibus medio castrorum eorum, circa tabernacula eorum. suis ad æmulationem eum provocaverunt. **59** **29** Et manducaverunt, et saturati sunt nimis, et Audivit Deus, et sprevit, et ad nihilum redigit desiderium eorum attulit eis: **30** non sunt fraudati valde Israël. **60** Et repulit tabernaculum Silo, a desiderio suo. Adhuc escæ eorum erant in ore tabernaculum suum, ubi habitavit in hominibus. ipsorum, **31** et ira Dei ascendit super eos: et occidit **61** Et tradidit in captivitatem virtutem eorum, et pingues eorum, et electos Israël impedivit. **32** In pulchritudinem eorum in manus inimici. **62** Et omnibus his peccaverunt adhuc, et non crediderunt conclusit in gladio populum suum, et hæreditatem in mirabilibus ejus. **33** Et defecerunt in vanitate dies suam sprevit. **63** Juvenes eorum comedit ignis, et eorum, et anni eorum cum festinatione. **34** Cum virgines eorum non sunt lamentatæ. **64** Sacerdotes occideret eos, quærebant eum et revertebantur, eorum in gladio ceciderunt, et viduæ eorum non et diluculo veniebant ad eum. **35** Et rememorati plorabantur. **65** Et excitatus est tamquam dormiens sunt quia Deus adjutor est eorum, et Deus excelsus Dominus, tamquam potens crapulatus a vino. **66** Et redemptor eorum est. **36** Et dilexerunt eum in percussit inimicos suos in posteriora; opprobrium ore suo, et lingua sua mentiti sunt ei; **37** cor sempiternum dedit illis. **67** Et repulit tabernaculum autem eorum non erat rectum cum eo, nec fideles Joseph, et tribum Ephraim non elegit: **68** sed elegit habitu sunt in testamento ejus. **38** Ipse autem est tribum Juda, montem Sion, quem dilexit. **69** Et misericors, et propitius fiet peccatis eorum, et ædificavit sicut unicornium sanctificium suum, in non disperdet eos. Et abundavit ut averteret iram terra quam fundavit in sæcula. **70** Et elegit David, suam, et non accendit omnem iram suam. **39** Et servum suum, et sustulit eum de gregibus ovium; recordatus est quia caro sunt, spiritus vadens et de post fœtantes accepit eum: **71** pascere Jacob non rediens. **40** Quoties exacerbaverunt eum in inaquoso? **41** servum suum, et Israël hæreditatem suam. **72** Et deserto; in iram concitaverunt eum in inaquoso? **41** pavit eos in innocentia cordis sui, et in intellectibus Et conversi sunt, et tentaverunt Deum, et sanctum manuum suarum deduxit eos.]

Israël exacerbaverunt. **42** Non sunt recordati manus ejus, die qua redemit eos de manu tribulantibus: **43** sicut posuit in Ægypto signa sua, et prodigia sua in campo Taneos; **44** et convertit in sanguinem flumina eorum, et imbreas eorum, ne biberent. **45** Misit in eos coenonymiam, et comedit eos, et ranam, et disperdidit eos; **46** et dedit ærugini fructus eorum, et labores eorum locustæ; **47** et occidit in grandine vineas eorum, et moros eorum in pruina; **48** et tradidit grandini jumenta eorum, et possessionem eorum igni; **49** misit in eos iram indignationis suæ, indignationem, et iram, et tribulationem, immissiones per angelos malos. **50** Viam fecit semita iræ suæ: non pepercit a morte animabus eorum, et jumenta eorum in morte conclusit: **51** et percussit omne primogenitum in terra Ægypti; primitias omnis laboris eorum in tabernaculis Cham: **52** et abstulit sicut oves populum suum, et perduxit eos tamquam gregem in deserto: **53** et deduxit eos in spe, et non timuerunt, et inimicos eorum operuit mare. **54** Et induxit eos in montem sanctificationis suæ, montem quem acquisivit dextera ejus; et ejecit a facie eorum gentes, et sorte divisit eis terram in funiculo distributionis; **55** et habitare fecit in tabernaculis eorum tribus Israël. **56** Et tentaverunt, et exacerbaverunt Deum excelsum, et testimonia

79 Psalmus Asaph. [Deus, venerunt gentes in hæreditatem tuam; polluerunt templum sanctum tuum; posuerunt Jerusalem in pomorum custodiā. **2** Posuerunt morticina servorum tuorum escas volatilibus cæli; carnes sanctorum tuorum bestiis terræ. **3** Effuderunt sanguinem eorum tamquam aquam in circuitu Jerusalem, et non erat qui sepeliret. **4** Facti sumus opprobrium vicinis nostris; subsannatio et illusio his qui in circuitu nostro sunt. **5** Usquequo, Domine, irasceris in finem? accendetur velut ignis zelus tuus? **6** Effunde iram tuam in gentes quæ te non noverunt, et in regna quæ nomen tuum non invocaverunt: **7** quia comedenterunt Jacob, et locum ejus desolaverunt. **8** Ne memineris iniquitatum nostrarum antiquarum; cito anticipent nos misericordiae tuæ, quia pauperes facti sumus nimis. **9** Adjuva nos, Deus salutaris noster, et propter gloriam nominis tui, Domine, libera nos: et propitius esto peccatis nostris, propter nomen tuum. **10** Ne forte dicant in gentibus: Ubi est Deus eorum? et innotescat in nationibus coram oculis nostris ultio sanguinis servorum tuorum qui effusus est. **11** Introéat in conspectu tuo gemitus compeditorum; secundum magnitudinem brachii tui posside filios mortificatorum: **12** et redde vicinis

nostris septuplum in sinu eorum; impropperium deum alienum. **10** Ego enim sum Dominus Deus ipsorum quod exprobraverunt tibi, Domine. **13** tuus, qui eduxi te de terra Ægypti. Dilata os tuum, Nos autem populus tuus, et oves pascuæ tuæ, et implebo illud. **11** Et non audivit populus meus confitebimur tibi in sæculum; in generationem et generationem annuntiabimus laudem tuam.]

80 In finem, pro iis qui commutabuntur.

Testimonium Asaph, psalmus. [Qui regis Israël, intende; qui deducis velut ovem Joseph. Qui sedes super cherubim, manifestare **2** coram Ephraim, Benjamin, et Manasse. Excita potentiam tuam, et veni, ut salvos facias nos. **3** Deus, converte nos, et ostende faciem tuam, et salvi erimus. **4** Domine Deus virtutum, quoque irasceris super orationem servi tui? **5** cibabis nos pane lacrimarum, et potum dabis nobis in lacrimis in mensura? **6** Posuisti nos in contradictionem vicinis nostris, et inimici nostri subsannaverunt nos. **7** Deus virtutum, converte humilem et pauperem justificate. **8** Eripite nos, et ostende faciem tuam, et salvi erimus. **9** Vineam de Ægypto transtulisti: ejecisti gentes, et plantasti eam. **10** Dux itineris fuisti in conspectu ejus; plantasti radices ejus, et implevit terram. **11** Operuit montes umbra ejus, et arbusta ejus cedros Dei. **12** Extendit palmites suos usque ad mare, et usque ad flumen propagines ejus. **13** Ut quid destruxisti maceriam ejus, et vindemiant eam omnes qui prætergrediuntur viam? **14** Exterminavit eam aper de silva, et singularis ferus depastus est eam. **15** Deus virtutum, convertere, respice de cælo, et vide, et visita vineam istam: **16** et perfice eam quam plantavit dextera tua, et super filium hominis quem confirmasti tibi. **17** Incensa igni et suffossa, ab increpatione vultus tui peribunt. **18** Fiat manus tua super virum dexteræ tuæ, et super filium hominis quem confirmasti tibi. **19** Et non discedimus a te: vivificabis nos, et nomen tuum invocabimus. **20** Domine Deus virtutum, converte nos, et ostende faciem tuam, et salvi erimus.]

81 In finem, pro torcularibus. Psalmus ipsi Asaph.

[Exultate Deo adjutori nostro; jubilate Deo Jacob. **2** Sumite psalmum, et date tympanum; psalterium jucundum cum cithara. **3** Buccinate in neomenia tuba, in insigni die solemnitatis vestræ: **4** quia præceptum in Israël est, et judicium Deo Jacob. **5** Testimonium in Joseph posuit illud, cum exiret de terra Ægypti; linguam quam non noverat, audivit. **6** Divertit ab oneribus dorsum ejus; manus ejus in cophino servierunt. **7** In tribulatione invocasti me, et liberavi te. Exaudivi te in abscondito tempestatis; probavi te apud aquam contradictionis. **8** Audi, populus meus, et contestabor te. Israël, si audieris me, **9** non erit in te deus recens, neque adorabis

dimisi eos secundum desideria cordis eorum; ibunt in adinventionibus suis. **13** Si populus meus audisset me, Israël si in viis meis ambulasset, **14** pro nihilo forsitan inimicos eorum humiliassem, et super tribulantes eos misissem manum meam. **15** Inimici Domini mentiti sunt ei, et erit tempus eorum in sæcula. **16** Et cibavit eos ex adipे frumenti, et de petra melle saturavit eos.]

82 Psalmus Asaph. [Deus stetit in synagoga deorum; in medio autem deos dijudicat.

2 Usquequo judicatis iniquitatem, et facies peccatorum sumitis? **3** Judicate egeno et pupillo; pauperem, et egenum de manu peccatoris liberate. **5** Nescierunt, neque intellexerunt; in tenebris ambulant: movebuntur omnia fundamenta terræ. **6** Ego dixi: Dii estis, et filii Excelsi omnes. **7** Vos autem sicut homines moriemini, et sicut unus de principibus cadetis. **8** Surge, Deus, judica terram, quoniam tu hæreditabis in omnibus gentibus.]

83 Canticum Psalmi Asaph. [Deus, quis similis erit tibi? ne taceas, neque compescaris, Deus:

2 quoniam ecce inimici tui sonuerunt, et qui oderunt te extulerunt caput. **3** Super populum tuum malignaverunt consilium, et cogitaverunt adversus sanctos tuos. **4** Dixerunt: Venite, et disperdamus eos de gente, et non memoretur nomen Israël ultra. **5** Quoniam cogitaverunt unanimiter; simul adversum te testamentum disposuerunt: **6** tabernacula Idumæorum et Ismahelitæ, Moab et Agareni, **7** Gebal, et Ammon, et Amalec; alienigenæ cum habitantibus Tyrum. **8** Etenim Assur venit cum illis: facti sunt in adjutorium filii Lot. **9** Fac illis sicut Madian et Sisaræ, sicut Jabin in torrente Cisson. **10** Disperierunt in Endor; facti sunt ut sterlus terræ. **11** Pone principes eorum sicut Oreb, et Zeb, et Zebee, et Salmana: omnes principes sanctuarium Dei. **13** Deus meus, pone illos ut rotam, et sicut stipulam ante faciem venti. **14** Sicut ignis qui comburit silvam, et sicut flamma comburens montes, **15** ita persequeris illos in tempestate tua, et in ira tua turbabis eos. **16** Imple facies eorum ignominia, et quærerent nomen tuum, Domine. **17** Erubescant, et conturbentur in sæculum sæculi, et confundantur, et pereant. **18** Et cognoscant quia

nomen tibi Dominus: tu solus Altissimus in omni terra.]

84 In finem, pro torcularibus filiis Core. Psalmus. [Quam dilecta tabernacula tua, Domine virtutum! 2 Concupiscit, et deficit anima mea in atria Domini; cor meum et caro mea exsultaverunt in Deum vivum. 3 Etenim passer invenit sibi domum, et turtur nidum sibi, ubi ponat pullos suos: altaria tua, Domine virtutum, rex meus, et Deus meus. 4 Beati qui habitant in domo tua, Domine; in saecula saeculorum laudabunt te. 5 Beatus vir cuius est auxilium abs te: ascensiones in corde suo disposuit, 6 in valle lacrimarum, in loco quem posuit. 7 Etenim benedictionem dabit legislator; ibunt de virtute in virtutem: videbitur Deus deorum in Sion. 8 Domine Deus virtutum, exaudi orationem meam; auribus percipe, Deus Jacob. 9 Protector noster, aspice, Deus, et respice in faciem christi tui. 10 Quia melior est dies una in atriis tuis super millia; elegi abjectus esse in domo Dei mei magis quam habitare in tabernaculis peccatorum. 11 Quia misericordiam et veritatem diligit Deus: gratiam et gloriam dabit Dominus. 12 Non privabit bonis eos qui ambulant in innocentia: Domine virtutum, beatus homo qui sperat in te.]

85 In finem, filiis Core. Psalmus. [Benedixisti, Domine, terram tuam; avertisti captivitatem Jacob. 2 Remisisti iniquitatem plebis tuæ; operuisti omnia peccata eorum. 3 Mitigasti omnem iram tuam; avertisti ab ira indignationis tuæ. 4 Converte nos, Deus salutaris noster, et averte iram tuam a nobis. 5 Numquid in æternum irasceris nobis? aut extendes iram tuam a generatione in generationem? 6 Deus, tu conversus vivificabis nos, et plebs tua lætabitur in te. 7 Ostende nobis, Domine, misericordiam tuam, et salutare tuum da nobis. 8 Audiam quid loquatur in me Dominus Deus, quoniam loquetur pacem in plebem suam, et super sanctos suos, et in eos qui convertuntur ad cor. 9 Verumtamen prope timentes eum salutare ipsius, ut inhabitet gloria in terra nostra. 10 Misericordia et veritas obviaverunt sibi; justitia et pax osculatæ sunt. 11 Veritas de terra orta est, et justitia de cælo prospexit. 12 Etenim Dominus dabit benignitatem, et terra nostra dabit fructum suum. 13 Justitia ante eum ambulabit, et ponet in via gressus suos.]

86 Oratio ipsi David. [Inclina, Domine, aurem tuam et exaudi me, quoniam inops et pauper sum ego. 2 Custodi animam meam, quoniam sanctus sum; salvum fac servum tuum, Deus meus, in tenebrosis, et in umbra mortis. 3 Miserere mei, Domine, quoniam confirmatus est furor tuus, et omnes fluctus

ad te clamavi tota die; 4 lætifica animam servi tui, quoniam ad te, Domine, animam meam levavi.

5 Quoniam tu, Domine, suavis et mitis, et multæ misericordiae omnibus invocantibus te. 6 Auribus percipe, Domine, orationem meam, et intende voci deprecationis meæ. 7 In die tribulationis meæ clamavi ad te, quia exaudisti me. 8 Non est similis tui in diis, Domine, et non est secundum opera tua. 9 Omnes gentes quascumque fecisti venient, et adorabunt coram te, Domine, et glorificabunt nomen tuum. 10 Quoniam magnus es tu, et faciens mirabilia; tu es Deus solus. 11 Deduc me, Domine, in via tua, et ingrediar in veritate tua; lætetur cor meum, ut timeat nomen tuum. 12 Confitebor tibi, Domine Deus meus, in toto corde meo, et glorificabo nomen tuum in æternum: 13 quia misericordia tua magna est super me, et eruisti animam meam ex inferno inferiori. (**Sheol h7585**) 14 Deus, iniqui insurrexerunt super me, et synagoga potentium quæsierunt animam meam: et non proposuerunt te in conspectu suo. 15 Et tu, Domine Deus, miserator et misericors; patiens, et multæ misericordiæ, et verax. 16 Respice in me, et miserere mei; da imperium tuum puer tuo, et salvum fac filium ancillæ tuæ. 17 Fac mecum signum in bonum, ut videant qui oderunt me, et confundantur: quoniam tu, Domine, adjuvisti me, et consolatus es me.]

87 Filiis Core. Psalmus cantici. [Fundamenta ejus in montibus sanctis; 2 diligit Dominus portas Sion super omnia tabernacula Jacob. 3 Gloriosa dicta sunt de te, civitas Dei! 4 Memor ero Rahab et Babylonis, scientium me; ecce alienigenæ, et Tyrus, et populus Æthiopum, hi fuerunt illic. 5 Numquid Sion dicet: Homo et homo natus est in ea, et ipse fundavit eam Altissimus? 6 Dominus narrabit in scripturis populorum et principum, horum qui fuerunt in ea. 7 Sicut lætantium omnium habitatatio est in te.]

88 Canticum Psalmi, filiis Core, in finem, pro Maheleth ad respondendum. Intellexus Eman Ezrahitæ. [Domine, Deus salutis meæ, in die clamavi et nocte coram te. 2 Intret in conspectu tuo oratio mea, inclina aurem tuam ad precem meam. 3 Quia repleta est malis anima mea, et vita mea inferno appropinquit. (**Sheol h7585**) 4 Æstimatus sum cum descendantibus in lacum, factus sum sicut homo sine adjutorio, 5 inter mortuos liber; sicut vulnerati dormientes in sepulchris, quorum non es memor amplius, et ipsi de manu tua repulsi sunt. 6 Posuerunt me in lacu inferiori, in tenebrosis, et in umbra mortis. 7 Super me sperantem in te. 3 Miserere mei, Domine, quoniam confirmatus est furor tuus, et omnes fluctus

tuos induxisti super me. **8** Longe fecisti notos regis nostri. **19** Tunc locutus es in visione sanctis meos a me; posuerunt me abominationem sibi. tuis, et dixisti: Posui adjutorium in potente, et Traditus sum, et non egrediebar; **9** oculi mei exaltavi electum de plebe mea. **20** Inveni David, languerunt præ inopia. Clamavi ad te, Domine, servum meum; oleo sancto meo unxi eum. **21** tota die; expandi ad te manus meas. **10** Numquid Manus enim mea auxiliabitur ei, et brachium meum mortuis facies mirabilia? aut medici suscitabunt, et confortabit eum. **22** Nihil proficiet inimicus in confitebuntur tibi? **11** Numquid narrabit aliquis eo, et filius iniquitatis non apponet nocere ei. in sepulchro misericordiam tuam, et veritatem **23** Et concidam a facie ipsius inimicos ejus, et tuam in perditione? **12** Numquid cognoscentur odientes eum in fugam convertam. **24** Et veritas in tenebris mirabilia tua? et justitia tua in terra mea et misericordia mea cum ipso, et in nomine oblivionis? **13** Et ego ad te, Domine, clamavi, meo exaltabitur cornu ejus. **25** Et ponam in mari et mane oratio mea præveniet te. **14** Ut quid, manum ejus, et in fluminibus dexteram ejus. **26** Domine, repellis orationem meam; avertis faciem Ipse invocabit me: Pater meus es tu, Deus meus, tuam a me? **15** Pauper sum ego, et in laboribus a et susceptor salutis meæ. **27** Et ego primogenitum juventute mea; exaltatus autem, humiliatus sum ponam illum, excelsum præ regibus terræ. **28** et conturbatus. **16** In me transierunt iræ tuæ, et In aeternum servabo illi misericordiam meam, et terrores tui conturbaverunt me: **17** circumdederunt testamentum meum fidele ipsi. **29** Et ponam in me sicut aqua tota die; circumdederunt me simul. sæculum sæculi semen ejus, et thronum ejus sicut dies cæli. **30** Si autem dereliquerint filii ejus legem meam, et in judiciis meis non ambulaverint; **31** si justitias meas profanaverint, et mandata mea non custodierint: **32** visitabo in virga iniquitates eorum, et in verberibus peccata eorum; **33** misericordiam autem meam non dispergam ab eo, neque nocebo in veritate mea, **34** neque profanabo testamentum meum: et quæ procedunt de labiis meis non faciam irrita. **35** Semel juravi in sancto meo, si David mentiar: **36** semen ejus in aeternum manebit. Et thronus ejus sicut sol in conspectu meo, **37** et sicut luna perfecta in aeternum, et testis in cælo fidelis. **38** Tu vero repulisti et despexit; distulisti christum tuum. **39** Evertisti testamentum servi tui; profanasti in terra sanctuarium ejus. **40** Destruxisti omnes sepes ejus; posuisti firmamentum ejus formidinem. **41** Diripuerunt eum omnes transeuntes viam; factus est opprobrium vicinis suis. **42** Exaltasti dexteram deprimentium eum; lætificasti omnes inimicos ejus. **43** Avertisti adjutorium gladii ejus, et non es auxiliatus ei in bello. **44** Destruxisti eum ab emundatione, et sedem ejus in terram collisiisti. **45** Minorasti dies temporis ejus; perfudisti eum confusione. **46** Usquequo, Domine, avertis in finem? exardescet sicut ignis ira tua? **47** Memorare quæ mea substantia: numquid enim vane constituisti omnes filios hominum? **48** Quis est homo qui vivet et non videbit mortem? eruet animam suam de manu inferi? (*Sheol h7585*) **49** Ubi sunt misericordiae tuæ antiquæ, Domine, sicut jurasti David in veritate tua? **50** Memor esto, Domine, opprobrii servorum tuorum, quod continui in sinu meo, multarum gentium: **51** quod exprobraverunt inimici tui, Domine; quod exprobraverunt commutationem meos a miserio.]

89 Intellectus Ethan Ezrahitæ. [Misericordias

Domini in aeternum cantabo; in generationem et generationem annuntiabo veritatem tuam in ore meo. **2** Quoniam dixisti: In aeternum misericordia ædificabitur in cælis; præparabitur veritas tua in eis. **3** Disposui testamentum electis meis; juravi David servo meo: **4** Usque in aeternum præparabo semen tuum, et ædificabo in generationem et generationem sedem tuam. **5** Confitebuntur cæli mirabilia tua, Domine; etenim veritatem tuam in ecclesia sanctorum. **6** Quoniam quis in nubibus æquabitur Domino; similis erit Deo in filiis Dei? **7** Deus, qui glorificatur in consilio sanctorum, magnus et terribilis super omnes qui in circuitu ejus sunt. **8** Domine Deus virtutum, quis similis tibi? potens es, Domine, et veritas tua in circuitu tuo. **9** Tu dominaris potestati maris; motum autem fluctuum ejus tu mitigas. **10** Tu humiliasti, sicut vulneratum, superbum; in brachio virtutis tuae dispersisti inimicos tuos. **11** Tui sunt cæli, et tua est terra: orbem terræ, et plenitudinem ejus tu fundasti; **12** aquilonem et mare tu creasti. Thabor et Hermon in nomine tuo exsultabunt: **13** tuum brachium cum potentia. Firmetur manus tua, et exaltetur dextera tua: **14** justitia et judicium præparatio sedis tuæ: misericordia et veritas præcedent faciem tuam. **15** Beatus populus qui scit jubilationem: Domine, in lumine vultus tui ambulabunt, **16** et in nomine tuo exsultabunt tota die, et in justitia tua exaltabuntur. **17** Quoniam gloria virtutis eorum tu es, et in beneplacito tuo exaltabitur cornu nostrum. **18** Quia Domini est assumptio nostra, et sancti Israël

christi tui. **52** Benedictus Dominus in æternum. de te, ut custodian te in omnibus viis tuis. **12** In Fiat, fiat.] manibus portabunt te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.

90 Oratio Moysi, hominis Dei. [Domine, refugium factus es nobis a generatione in generationem. **2** Priusquam montes fierent, aut formaretur terra et orbis, a sæculo et usque in sæculum tu es, Deus. **3** Ne avertas hominem in humilitatem: et dixisti: Convertimini, filii hominum. **4** Quoniam mille anni ante oculos tuos tamquam dies hesterna quæ præteriit: et custodia in nocte **5** quæ pro nihilo habentur, eorum anni erunt. **6** Mane sicut herba transeat; mane floreat, et transeat; vespere decidat, induret, et arescat. **7** Quia defecimus in ira tua, et in furore tuo turbati sumus. **8** Posuisti iniquitates nostras in conspectu tuo; sæculum nostrum in illuminatione vultus tui. **9** Quoniam omnes dies nostri defecerunt, et in ira tua defecimus. Anni nostri sicut aranea meditabuntur; **10** dies annorum nostrorum in ipsis septuaginta anni. Si autem in potentatibus octoginta anni, et amplius eorum labor et dolor; quoniam supervenit mansuetudo, et corripiemur. **11** Quis novit potestatem iræ tuae, et præ timore tuo iram tuam **12** dinumerare? Dexteram tuam sic notam fac, et eruditos corde in sapientia. **13** Converte, Domine; usquequo? et deprecabilis esto super servos tuos. **14** Repleti sumus mane misericordia tua; et exultavimus, et delectati sumus omnibus diebus nostris. **15** Lætati sumus pro diebus quibus nos humiliasti; annis quibus vidimus mala. **16** Respice in servos tuos et in opera tua, et dirige filios eorum. **17** Et sit splendor Domini Dei nostri super nos, et opera manuum nostrarum dirige super nos, et opus manuum nostrarum dirige.] **18** Quoniam in me speravi, liberabo eum; protegam eum, quoniam cognovit nomen meum. **19** Clamabit ad me, et ego exaudiam eum; cum ipso sum in tribulatione: eripiam eum, et glorificabo eum. **20** Longitudine dierum replebo eum, et ostendam illi salutare meum.]

91 Laus cantici David. [Qui habitat in adjutorio Altissimi, in protectione Dei cœli commorabitur. **2** Dicit Domino: Susceptor meus es tu, et refugium meum; Deus meus, sperabo in eum. **3** Quoniam ipse liberavit me de laqueo venantium, et a verbo aspero. **4** Scapulis suis obumbrabit tibi, et sub pennis ejus sperabis. **5** Scuto circumdabit te veritas ejus: non timebis a timore nocturno; **6** a sagitta volante in die, a negotio perambulante in tenebris, ab incursu, et dæmonio meridiano. **7** Cadent a latere tuo mille, et decem millia a dextris tuis; ad te autem non appropinquabit. **8** Verumtamen oculis tuis considerabis, et retributionem peccatorum videbis. **9** Quoniam tu es, Domine, spes mea; Altissimum posuisti refugium tuum. **10** Non accedet ad te malum, et flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo. **11** Quoniam angelis suis mandavit

confiteri Domino, et psallere nomini tuo, Altissime: **2** ad annuntiandum mane misericordiam tuam, et veritatem tuam per noctem, **3** in decachordo, psalterio; cum cantico, in cithara. **4** Quia delectasti me, Domine, in factura tua; et in operibus manuum tuarum exsultabo. **5** Quam magnifica sunt opera tua, Domine! nimis profundæ factæ sunt cogitationes tuæ. **6** Vir insipiens non cognoscet, et stultus non intelliget hæc. **7** Cum exorti fuerint peccatores sicut foenum, et apparuerint omnes qui operantur iniquitatem, ut intereant in sæculum sæculi: **8** tu autem Altissimus in æternum, Domine. **9** Quoniam ecce inimici tui, Domine, quoniam ecce inimici tui peribunt; et dispergentur omnes qui operantur iniquitatem. **10** Et exaltabitur sicut unicornis cornu meum, et senectus mea in misericordia uberi. **11** Et despexit oculus meus inimicos meos, et in insurgentibus in me malignantibus audiet auris mea. **12** Justus ut palma florebit; sicut cedrus Libani multiplicabitur. **13** Plantati in domo Domini, in atris domus Dei nostri florebunt. **14** Adhuc multiplicabuntur in senecta uberi, et bene patientes erunt: **15** ut annuntient quoniam rectus Dominus Deus noster, et non est iniquitas in eo.]

93 Laus cantici ipsi David, in die ante sabbatum, quando fundata est terra. [Dominus regnavit, decorum indutus est: indutus est Dominus fortitudinem, et præcinxit se. Etenim firmavit orbem terræ, qui non commovebitur. **2** Parata sedes tua ex tunc; a sæculo tu es. **3** Elevaverunt flumina, Domine, elevaverunt flumina vocem suam; elevaverunt flumina fluctus suos, **4** a vocibus aquarum multarum. Mirabiles elationes maris; mirabilis in altis Dominus. **5** Testimonia tua credibilia facta sunt nimis; domum tuam decet sanctitudo, Domine, in longitudinem dierum.]

94 Psalmus ipsi David, quarta sabbati. [Deus ultionum Dominus; Deus ultionum libere egit. **2** Exaltare, qui judicas terram; redde

retributionem superbis. **3** Usquequo peccatores, errant corde. **11** Et isti non cognoverunt vias meas: Domine, usquequo peccatores gloriabuntur; **4** ut juravi in ira mea: Si introibunt in requiem effabuntur et loquentur iniquitatem; loquentur meam.]

omnes qui operantur injustitiam? **5** Populum tuum, Domine, humiliaverunt, et hæreditatem tuam vexaverunt. **6** Vidi am et advenam interfecerunt, et pupilos occiderunt. **7** Et dixerunt: Non videbit Dominus, nec intelliget Deus Jacob. **8** Intelligite, insipientes in populo; et stulti, aliquando sapite. **9** Qui plantavit aurem non audiet? aut qui finxit oculum non considerat? **10** Qui corripit gentes non arguet, qui docet hominem scientiam? **11** Dominus scit cogitationes hominum, quoniam vanæ sunt. **12** Beatus homo quem tu erudieris, Domine, et de lege tua docueris eum: **13** ut mitiges ei a diebus malis, donec fodiatur peccatori fovea. **14** Quia non repellat Dominus plebem suam, et hæreditatem suam non derelinquet, **15** quoadusque justitia convertatur in judicium: et qui juxta illam, omnes qui recto sunt corde. **16** Quis consurget mihi adversus malignantes? aut quis stabit tecum aduersus operantes iniquitatem? **17** Nisi quia Dominus adjuvit me, paulominus habitasset in inferno anima mea. (questioned) **18** Si dicebam: Motus est pes meus: misericordia tua, Domine, adjuvabat me. **19** Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo, consolationes tuæ læticaverunt animam meam. **20** Numquid adhæret tibi sedes iniquitatis, qui fingis laborem in præcepto? **21** Captabunt in animam justi, et sanguinem innocentem condemnabunt. **22** Et factus est mihi Dominus in refugium, et Deus meus in adjutorium spei meæ. **23** Et reddet illis iniquitatem ipsorum, et in malitia eorum disperdet eos: disperdet illos Dominus Deus noster.]

95 Laus cantici ipsi David. [Venite, exsultemus Domino; jubilemus Deo salutari nostro; **2** præoccupemus faciem ejus in confessione, et in psalmis jubilemus ei: **3** quoniam Deus magnus Dominus, et rex magnus super omnes deos. **4** Quia in manu ejus sunt omnes fines terræ, et altitudines montium ipsius sunt; **5** quoniam ipsius est mare, et ipse fecit illud, et siccum manus ejus formaverunt. **6** Venite, adoremus, et procidamus, et ploremus ante Dominum qui fecit nos: **7** quia ipse est Dominus Deus noster, et nos populus pascuae ejus, et oves manus ejus. **8** Hodie si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra **9** sicut in irritatione, secundum diem temptationis in deserto, ubi tentaverunt me patres vestri: probaverunt me, et viderunt opera mea. **10** Quadraginta annis offensus fui generationi illi, et dixi: Semper hi

96 Canticum ipsi David, quando domus ædificabatur post captivitatem. [Cantate Domino canticum novum; cantate Domino omnis terra. **2** Cantate Domino, et benedicite nomini ejus; annuntiate de die in diem salutare ejus. **3** Annuntiate inter gentes gloriam ejus; in omnibus populis mirabilia ejus. **4** Quoniam Magnus Dominus, et laudabilis nimis: terribilis est super omnes deos. **5** Quoniam omnes dii gentium dæmonia; Dominus autem cælos fecit. **6** Confessio et pulchritudo in conspectu ejus; sanctimonia et magnificentia in sanctificatione ejus. **7** Afferte Domino, patriæ gentium, afferte Domino gloriam et honorem; **8** afferte Domino gloriam nomini ejus. Tollite hostias, et introite in atria ejus; **9** adorate Dominum in atrio sancto ejus. Commoveatur a facie ejus universa terra; **10** dicte in gentibus, quia Dominus regnavit. Etenim correxit orbem terræ, qui non commovebitur; judicabit populos in æquitate. **11** Lætentur cæli, et exsultet terra; commoveatur mare et plenitudo ejus; **12** gaudebunt campi, et omnia quæ in eis sunt. Tunc exsultabunt omnia ligna silvarum **13** a facie Domini, quia venit, quoniam venit judicare terram. Judicabit orbem terræ in æquitate, et populos in veritate sua.]

97 Huic David, quando terra ejus restituta est. [Dominus regnavit: exsultet terra; lætentur insulæ multæ. **2** Nubes et caligo in circuitu ejus; justitia et judicium correctio sedis ejus. **3** Ignis ante ipsum præcedet, et inflammabit in circuitu inimicos ejus. **4** Illuxerunt fulgura ejus orbi terræ; vidit, et commota est terra. **5** Montes sicut cera fluxerunt a facie Domini; a facie Domini omnis terra. **6** Annuntiaverunt cæli justitiam ejus, et viderunt omnes populi gloriam ejus. **7** Confundantur omnes qui adorant sculptilia, et qui glorianter in simulacris suis. Adorate eum omnes angeli ejus. **8** Audivit, et lætata est Sion, et exsultaverunt filiae Iudeæ propter judicia tua, Domine. **9** Quoniam tu Dominus altissimus super omnem terram; nimis exaltatus es super omnes deos. **10** Qui diligitis Dominum, odite malum: custodit Dominus animas sanctorum suorum; de manu peccatoris liberabit eos. **11** Lux orta est justa, et rectis corde lætitia. **12** Lætamini, justi, in Domino, et confitemini memoriae sanctificationis ejus.]

98 Psalmus ipsi David. [Cantate Domino canticum novum, quia mirabilia fecit. Salvavit sibi

dextera ejus, et brachium sanctum ejus. 2 proximo suo, hunc persecabar: superbo oculo, et Notum fecit Dominus salutare suum; in conspectu insatiabili corde, cum hoc non edebam. 6 Oculi mei gentium revelavit justitiam suam. 3 Recordatus est ad fideles terræ, ut sedeant mecum; ambulans in via misericordiæ suæ, et veritatis suæ domui Israël. 4 Jubilate Deo, omnis terra; cantate, et exultate, iniqua non direxit in conspectu oculorum meorum. et psallite. 5 Psallite Domino in cithara; in cithara 8 In matutino interfiebam omnes peccatores et voce psalmi; 6 in tubis ductilibus, et voce tubæ terræ, ut disperderem de civitate Domini omnes corneæ. Jubilate in conspectu regis Domini: 7 operantes iniquitatem.]
moveatur mare, et plenitudo ejus; orbis terrarum, et qui habitant in eo. 8 Flumina plaudent manu; simul montes exsultabunt 9 a conspectu Domini: quoniam venit judicare terram. Judicabit orbem terrarum in justitia, et populos in æquitate.]

99 Psalmus ipsi David. [Dominus regnavit: irascantur populi; qui sedet super cherubim: moveatur terra. 2 Dominus in Sion magnus, et excelsus super omnes populos. 3 Confiteantur nomini tuo magno, quoniam terribile et sanctum est, 4 et honor regis judicium diligit. Tu parasti directiones; judicium et justitiam in Jacob tu fecisti. 5 Exaltate Dominum Deum nostrum, et adorate scabellum pedum ejus, quoniam sanctum est. 6 Moyses et Aaron in sacerdotibus ejus, et Samuel inter eos qui invocant nomen ejus: invocabant Dominum, et ipse exaudiebat eos; 7 in columna nubis loquebatur ad eos. Custodiebant testimonia ejus, et præceptum quod dedit illis. 8 Domine Deus noster, tu exaudiebas eos; Deus, tu propitius fuisti eis, et ulciscens in omnes adinventiones eorum. 9 Exaltate Dominum Deum nostrum, et adorate in monte sancto ejus, quoniam sanctus Dominus Deus noster.]

100 Psalmus in confessione. 2 [Jubilate Deo, et omnis terra; servite Domino in lætitia. Introite in conspectu ejus in exultatione. 3 Scitote quoniam Dominus ipse est Deus; ipse fecit nos, et non ipsi nos: populus ejus, et oves pascuae ejus. 4 Introite portas ejus in confessione; atria ejus in hymnis: confitemini illi. Laudate nomen ejus, 5 quoniam suavis est Dominus, in æternum misericordia ejus, et usque in generationem et generationem veritas ejus.]

101 Psalmus ipsi David. [Misericordiam et judicium cantabo tibi, Domine; psallam, 2 et intelligam in via immaculata: quando venies ad me? Perambulabam in innocentia cordis mei, in medio domus meæ. 3 Non proponebam ante oculos meos rem injustam; facientes prævaricationes odivi; non adhæsit mihi 4 cor pravum; declinantem a me malignum non cognoscebam. 5 Detrahentem secreto

102 Oratio pauperis, cum anxius fuerit, et in conspectu Domini effuderit precem suam.

[Domine, exaudi orationem meam, et clamor meus ad te veniat. 2 Non avertas faciem tuam a me: in quacumque die tribulor, inclina ad me aurem tuam; in quacumque die invocavero te, velociter exaudi me. 3 Quia defecerunt sicut fumus dies mei, et ossa mea sicut crenum aruerunt. 4 Percussus sum ut fœnum, et aruit cor meum, quia oblitus sum comedere panem meum. 5 A voce gemitus mei adhæsit os meum carni meæ. 6 Similis factus sum pellicano solitudinis; factus sum sicut nycticorax in domicilio. 7 Vigilavi, et factus sum sicut passer solitarius in tecto. 8 Tota die proprobabant mihi inimici mei, et qui laudabant me adversum me jurabant: 9 quia cinerem tamquam panem manducabam, et potum meum cum fletu miscebam, 10 a facie iræ et indignationis tuæ: quia elevans allisisti me. 11 Dies mei sicut umbra declinaverunt, et ego sicut fœnum arui. 12 Tu autem, Domine, in æternum permanes, et memoriale tuum in generationem et generationem. 13 Tu exsurgens misereberis Sion, quia tempus miserendi ejus, quia venit tempus: 14 quoniam placuerunt servis tuis lapides ejus, et terræ ejus miserebuntur.

15 Et timebunt gentes nomen tuum, Domine, et omnes reges terræ gloriam tuam: 16 quia ædificavit Dominus Sion, et videbitur in gloria sua. 17 Respxit quoniam elevans allisisti me. 18 Scribantur hæc in generatione altera, et populus qui creabitur laudabit Dominum. 19 Quia prospexit de celo sancto suo; Dominus de celo in terram aspexit: 20 ut audiret gemitus compeditorum; ut solveret filios interemptorum:

21 ut annuntient in Sion nomen Domini, et laudem ejus in Jerusalem: 22 in conveniendo populos in unum, et reges, ut serviant Domino. 23 Respondit ei in via virtutis suæ: Paucitatem dierum meorum nuntia mihi: 24 ne revokes me in dimidio dierum meorum, in generationem et generationem anni tui. 25 Initio tu, Domine, terram fundasti, et opera manuum tuarum sunt caeli. 26 Ipsi peribunt, tu autem permanes; et omnes sicut vestimentum

veterascent. Et sicut opertorium mutabis eos, et inclinabitur in sæculum sæculi. **6** Abyssus sicut mutabuntur; **7** tu autem idem ipse es, et anni tui vestimentum amictus ejus; super montes stabunt non deficient. **8** Filii servorum tuorum habitabunt, aquæ. **9** Ab increpatione tua fugient; a voce tonitrui tui formidabunt. **10** Ascendunt montes, et descendunt campi, in locum quem fundasti eis.

103 Ipsi David. [Benedic, anima mea, Domino, et omnia quæ intra me sunt nomini sancto ejus. **2** Benedic, anima mea, Domino, et noli obliisci omnes retributiones ejus. **3** Qui propitiatur omnibus iniquitatibus tuis; qui sanat omnes infirmitates tuas: **4** qui redimit de interitu vitam tuam; qui coronat te in misericordia et miserationibus: **5** qui replet in bonis desiderium tuum; renovabitur ut aquila juventus tua: **6** faciens misericordias Dominus, et judicium omnibus injuriam patientibus. **7** Notas fecit vias suas Moysi; filiis Israël voluntates suas. **8** Miserator et misericors Dominus: longanimis, et multum misericors. **9** Non in perpetuum irascetur, neque in æternum comminabitur. **10** Non secundum peccata nostra fecit nobis, neque secundum iniquitates nostras retribuit nobis. **11** Quoniam secundum altitudinem cæli a terra, corroboravit misericordiam suam super timentes se; **12** quantum distat ortus ab occidente, longe fecit a nobis iniquitates nostras. **13** Quomodo miseretur pater filiorum, misertus est Dominus timentibus se. **14** Quoniam ipse cognovit figuramentum nostrum; recordatus est quoniam pulvis sumus. **15** Homo, sicut fœnum dies ejus; tamquam flos agri, sic effloredit: **16** quoniam spiritus pertransibit in illo, et non subsistet, et non cognoscet amplius locum suum. **17** Misericordia autem Domini ab æterno, et usque in æternum super timentes eum. Et justitia illius in filios filiorum, **18** his qui servant testamentum ejus, et memores sunt mandatorum ipsius ad faciendum ea. **19** Dominus in cælo paravit sedem suam, et regnum ipsius omnibus dominabitur. **20** Benedicite Domino, omnes angeli ejus: potentes virtute, facientes verbum illius, ad audiendam vocem sermonum ejus. **21** Benedicite Domino, omnes virtutes ejus; ministri ejus, qui facitis voluntatem ejus. **22** Benedicite Domino, omnia opera ejus: in omni loco dominationis ejus, benedic, anima mea, Domino.]

104 Ipsi David. [Benedic, anima mea, Domino: Domine Deus meus, magnificatus es vehementer. Confessionem et decorum induisti, **2** amictus lumine sicut vestimento. Extendens cælum sicut pellem, **3** qui tegis aquis superiora ejus: qui ponis nubem ascensum tuum; qui ambulas super pennas ventorum: **4** qui facis angelos tuos spiritus, et ministros tuos ignem urentem. **5** Qui fundasti terram super stabilitatem suam: non

inclinabitur in sæculum sæculi. **6** Abyssus sicut vestimentum amictus ejus; super montes stabunt aquæ. **7** Ab increpatione tua fugient; a voce tonitrui tui formidabunt. **8** Ascendunt montes, et descendunt campi, in locum quem fundasti eis. **9** Terminus posuisti quem non transgredientur, neque convertentur operire terram. **10** Qui emittis fontes in convallibus; inter medium montium pertransibunt aquæ. **11** Potabunt omnes bestiæ agri; expectabunt onagri in siti sua. **12** Super ea volvres cæli habitabunt; de medio petrarum dabunt voces. **13** Rigans montes de superioribus suis; de fructu operum tuorum satiabitur terra: **14** producens fœnum jumentis, et herbam servituti hominum, ut educas panem de terra, **15** et vinum lætitiefet cor hominis: ut exhilaret faciem in oleo, et panis cor hominis confirmet. **16** Saturabuntur ligna campi, et cedri Libani quas plantavit: **17** illic passeress nidificabunt: herodii domus dux est eorum. **18** Montes excelsi cervis; petra refugium herinaciis. **19** Fecit lunam in tempora; sol cognovit occasum suum. **20** Posuisti tenebras, et facta est nox; in ipsa pertransibunt omnes bestiæ silvæ: **21** catuli leonum rugientes ut rapiant, et quærant a Deo escam sibi. **22** Ortus est sol, et congregati sunt, et in cubilibus suis collocabuntur. **23** Exhibit homo ad opus suum, et ad operationem suam usque ad vesperum. **24** Quam magnificata sunt opera tua, Domine! omnia in sapientia fecisti; impleta est terra possessione tua. **25** Hoc mare magnum et spatisum manibus; illic reptilia quorum non est numerus: animalia pusilla cum magnis. **26** Illic naves pertransibunt; draco iste quem formasti ad illudendum ei. **27** Omnia a te expectant ut des illis escam in tempore. **28** Dante te illis, colligent; aperiente te manum tuam, omnia implebuntur bonitate. **29** Avertente autem te faciem, turbabuntur; auferes spiritum eorum, et deficient, et in pulverem suum revertentur. **30** Emettes spiritum tuum, et creabuntur, et renovabis faciem terræ. **31** Sit gloria Domini in sæculum; lætabitur Dominus in operibus suis. **32** Qui respicit terram, et facit eam tremere; qui tangit montes, et fumigant. **33** Cantabo Domino in vita mea; psallam Deo meo quamdiu sum. **34** Jucundum sit ei eloquium meum; ego vero delectabor in Domino. **35** Deficiant peccatores a terra, et iniqui, ita ut non sint. Benedic, anima mea, Domino.]

105 Alleluja. [Confitemini Domino, et invocate nomen ejus; annuntiate inter gentes opera ejus. **2** Cantate ei, et psallite ei; narrate omnia mirabilia ejus. **3** Laudamini in nomine sancto ejus; lætetur cor quærantium Dominum. **4** Quærите

Dominum, et confirmamini; quærite faciem ejus semper. **5** Mementote mirabilium ejus quæ fecit; prodigia ejus, et judicia oris ejus: **6** semen Abraham servi ejus; filii Jacob electi ejus. **7** Ipse Dominus Deus noster; in universa terra judicia ejus. **8** et electos suos in lætitia. **44** Et dedit illis regiones Memor fuit in sæculum testamenti sui; verbi gentium, et labores populorum possederunt: **45** quod mandavit in mille generationes: **9** quod quod mandavit in mille generationes: **9** quod disposuit ad Abraham, et juramentum sui ad Isaac: requirant.]

10 et statuit illud Jacob in præceptum, et Israël in testamentum æternum, **11** dicens: Tibi dabo terram Chanaan, funiculum hæreditatis vestræ: **12** cum essent numero brevi, paucissimi, et incolæ ejus. **13** Et pertransierunt de gente in gentem, et de regno ad populum alterum. **14** Non reliquit hominem nocere eis: et corripuit pro eis reges. **15** Nolite tangere christos meos, et in prophetis meis nolite malignari. **16** Et vocavit famem super terram, et omne firmamentum panis contrivit. **17** Misit ante eos virum: in servum venundatus est, Joseph. **18** Humiliaverunt in compedibus pedes ejus; ferrum pertransiit animam ejus: **19** donec veniret verbum ejus. Eloquium Domini inflammavit eum. **20** Misit rex, et solvit eum; princeps populorum, et dimisit eum. **21** Constituit eum dominum domus sue, et principem omnis possessionis sue: **22** ut erudiret principes ejus sicut semetipsum, et senes ejus prudentiam doceret. **23** Et intravit Israël in Ægyptum, et Jacob accola fuit in terra Cham. **24** Et auxit populum suum vehemente, et firmavit eum super inimicos ejus. **25** Convertit cor eorum, ut odirent populum ejus, et colum facerent in servos ejus. **26** Misit Moysen servum suum; Aaron quem elegit ipsum. **27** Posuit in eis verba signorum suorum, et prodigiorum in terra Cham. **28** Misit tenebras, et obscuravit; et non exacerbavit sermones suos. **29** Convertit aquas eorum in sanguinem, et occidit pisces eorum. **30** Edidit terra eorum ranas in penetralibus regum ipsorum. **31** Dixit, et venit coenobia et ciniphes in omnibus finibus eorum. **32** Posuit pluvias eorum grandinem: ignem comburentem in terra ipsorum. **33** Et percussit vineas eorum, et ficulneas eorum, et contrivit lignum finium eorum. **34** Dixit, et venit locusta, et bruchus cuius non erat numerus: **35** et comedit omne fœnum in terra eorum, et comedit omnem fructum terræ eorum. **36** Et percussit omne primogenitum in terra eorum, primitias omnis laboris eorum. **37** Et eduxit eos cum argento et auro, et non erat in tribubus eorum infirmus. **38** Lætata est Ægyptus in profectione eorum, quia incubuit timor eorum super eos. **39** Expandit nubem in protectionem eorum, et ignem ut luceret eis per noctem. **40** Petierunt, et venit coturnix, et pane cæli

saturavit eos. **41** Dirupit petram, et fluxerunt aquæ: abierunt in sicco flumina. **42** Quoniam memor fuit prodigia ejus, et judicia oris ejus: **6** semen Abraham verbi sancti sui, quod habuit ad Abraham puerum suum. **43** Et eduxit populum suum in exultatione, Deus noster; in universa terra judicia ejus. **8** et electos suos in lætitia. **44** Et dedit illis regiones Memor fuit in sæculum testamenti sui; verbi gentium, et labores populorum possederunt: **45** quod mandavit in mille generationes: **9** quod ut custodiant justificationes ejus, et legem ejus disposita ad Abraham, et juramentum sui ad Isaac: requirant.]

106 Alleluja. [Confitemini Domino, quoniam bonus, quoniam in sæculum misericordia ejus. **2** Quis loquetur potentias Domini; auditus faciet omnes laudes ejus? **3** Beati qui custodiunt iudicium, et faciunt justitiam in omni tempore. **4** Memento nostri, Domine, in beneplacito populi tui; visita nos in salutari tuo: **5** ad videndum in bonitate electorum tuorum; ad lætandum in lætitia gentis tue: ut lauderis cum hæreditate tua. **6** Peccavimus cum patribus nostris: injuste egimus; iniquitatem fecimus. **7** Patres nostri in Ægypto non intellexerunt mirabilia tua; non fuerunt memores multitudinis misericordiæ tuae. Et irritaverunt ascendentis in mare, mare Rubrum; **8** et salvavit eos propter nomen suum, ut notam faceret potentiam suam. **9** Et increpuit mare Rubrum et exsiccatum est, et deduxit eos in abyssis sicut in deserto. **10** Et salvavit eos de manu odientium, et redemit eos de manu inimici. **11** Et operuit aqua tribulantes eos; unus ex eis non remansit. **12** Et crediderunt verbis ejus, et laudaverunt laudem ejus. **13** Cito fecerunt; obliti sunt operum ejus: et non sustinuerunt consilium ejus. **14** Et concupierunt concupiscentiam in deserto, et tentaverunt Deum in iniquo. **15** Et dedit eis petitionem ipsorum, et misit saturitatem in animas eorum. **16** Et irritaverunt Moysen in castris; Aaron, sanctum Domini. **17** Aperta est terra, et degluttivit Dathan, et operuit super congregationem Abiron. **18** Et exarsit ignis in synagoga eorum: flamma combussit peccatores. **19** Et fecerunt vitulum in Horeb, et adoraverunt sculptile. **20** Et mutaverunt gloriam suam in similitudinem vituli comedentis fœnum. **21** Obliti sunt Deum qui salvavit eos; qui fecit magnalia in Ægypto, **22** mirabilia in terra Cham, terribilia in mari Rubro. **23** Et dixit ut disperderet eos, si non Moyses, electus ejus, stetisset in confractione in conspectu ejus, ut averteret iram ejus, ne disperderet eos. **24** Et pro nihilo habuerunt terram desiderabilem; non crediderunt verbo ejus. **25** Et murmuraverunt in tabernaculis suis; non exaudierunt vocem Domini. **26** Et elevavit manum suam super eos ut prosterneret eos in deserto: **27** et ut dejiceret semen eorum in nationibus, et dispergeret eos in regionibus. **28** Et initiati sunt

Beelphegor, et comederunt sacrificia mortuorum. est in laboribus cor eorum; infirmati sunt, nec fuit
29 Et irritaverunt eum in adinventionibus suis, et qui adjuvaret. 13 Et clamaverunt ad Dominum cum multiplicata est in eis ruina. 30 Et stetit Phinees, et tribularentur; et de necessitatibus eorum liberavit placavit, et cessavit quassatio. 31 Et reputatum est eos. 14 Et eduxit eos de tenebris et umbra mortis, ei in justitiam, in generationem et generationem et vincula eorum dirupit. 15 Confiteantur Domino usque in sempiternum. 32 Et irritaverunt eum misericordiae ejus, et mirabilia ejus filii hominum, ad aquas contradictionis, et vexatus est Moyses 16 Quia contrivit portas aereas, et vectes ferreos propter eos: 33 quia exacerbaverunt spiritum ejus, et confregit. 17 Suscepit eos de via iniuritatis eorum; distinxit in labiis suis. 34 Non disperdiderunt gentes propter injustitias enim suas humiliati sunt. 18 quas dixit Dominus illis: 35 et commissi sunt inter Omnem escam abominata est anima eorum, et gentes, et didicerunt opera eorum; 36 et servierunt appropinquaverunt usque ad portas mortis. 19 sculptilibus eorum, et factum est illis in scandalum. Et clamaverunt ad Dominum cum tribularentur, 37 Et immolaverunt filios suos et filias suas et de necessitatibus eorum liberavit eos. 20 Misit dæmoniis. 38 Et effuderunt sanguinem innocentem, verbum suum, et sanavit eos, et eripuit eos de sanguinem filiorum suorum et filiarum suarum, interitionibus eorum. 21 Confiteantur Domino quas sacrificaverunt sculptilibus Chanaan. Et infecta misericordiae ejus, et mirabilia ejus filii hominum, est terra in sanguinibus, 39 et contaminata est in 22 Et sacrificent sacrificium laudis, et annuntient operibus eorum: et fornicati sunt in adinventionibus opera ejus in exultatione. 23 Qui descendunt mare suis. 40 Et iratus est furore Dominus in populum in navibus, facientes operationem in aquis multis: suum, et abominatus est hæreditatem suam. 41 Et 24 ipsi viderunt opera Domini, et mirabilia ejus tradidit eos in manus gentium; et dominati sunt in profundo. 25 Dixit, et stetit spiritus procellæ, eorum qui oderunt eos. 42 Et tribulaverunt eos et exaltati sunt fluctus ejus. 26 Ascendunt usque inimici eorum, et humiliati sunt sub manibus eorum; ad cælos, et descendunt usque ad abyssos; anima 43 sæpe liberavit eos. Ipsi autem exacerbaverunt eorum in malis tabescet. 27 Turbati sunt, et eum in consilio suo, et humiliati sunt in iniuritibus moti sunt sicut ebrius, et omnis sapientia eorum suis. 44 Et vidit cum tribularentur, et audivit devorata est. 28 Et clamaverunt ad Dominum orationem eorum. 45 Et memor fuit testamenti cum tribularentur; et de necessitatibus eorum sui, et pœnituit eum secundum multitudinem eduxit eos. 29 Et statuit procellam ejus in auram, misericordiae sue: 46 et dedit eos in misericordias, et siluerunt fluctus ejus. 30 Et lætati sunt quia in conspectu omnium qui ceperant eos. 47 Salvos siluerunt; et deduxit eos in portum voluntatis nos fac, Domine Deus noster, et congrega nos de eorum. 31 Confiteantur Domino misericordiae ejus, nationibus: ut confitemur nomini sancto tuo, et et mirabilia ejus filii hominum. 32 Et exalent gloriemur in laude tua. 48 Benedictus Dominus Deus Isräel, a sæculo et usque in sæculum; et dicet omnis populus: Fiat, fiat.]

107 Alleluja. [Confitemini Domino, quoniam bonus, quoniam in sæcum misericordia ejus. 2 Dicant qui redempti sunt a Domino, quos redemit de manu inimici, et de regionibus congregavit eos, 3 a solis ortu, et occasu, ab aquilone, et mari. 4 Erraverunt in solitudine, in inaquoso; viam civitatis habitaculi non invenerunt. 5 Esurientes et sitiens, anima eorum in ipsis defecit. 6 Et clamaverunt ad Dominum cum tribularentur, et de necessitatibus eorum eripuit eos; 7 et deduxit eos in viam rectam, ut irent in civitatem habitationis. 8 Confiteantur Domino misericordiae ejus, et mirabilia ejus filii hominum. 9 Quia satiavit animam inanem, et animam esurientem satiavit bonis. 10 Sedentes in tenebris et umbra mortis; vinctos in mendicitate et ferro. 11 Quia exacerbaverunt eloquia Dei, et consilium Altissimi irritaverunt. 12 Et humiliatum

in ecclesia plebis, et in cathedra seniorum laudent eum. 33 Posuit flumina in desertum, et exitus aquarum in sitim; 34 terram fructiferam in salsuginem, a malitia inhabitantium in ea. 35 Posuit desertum in stagna aquarum, et terram sine aqua in exitus aquarum. 36 Et collocavit illic esurientes, et constituerunt civitatem habitationis: 37 et seminaverunt agros et plantaverunt vineas, et fecerunt fructum nativitatis. 38 Et benedixit eis, et multiplicati sunt nimis; et jumenta eorum non minoravit. 39 Et pauci facti sunt et vexati sunt, a tribulatione malorum et dolore. 40 Effusa est contemptio super principes: et errare fecit eos in invio, et non in via. 41 Et adjuvit pauperem de inopia, et posuit sicut oves familias. 42 Videbunt recti, et lætabuntur; et omnis iniuritas oppilabit os suum. 43 Quis sapiens, et custodiet hæc, et intelliget misericordias Domini?]

108 Canticum Psalmi, ipsi David. [Paratum cor meum, Deus, paratum cor meum; cantabo,

et psallam in gloria mea. **2** Exsurge, gloria mea; loquuntur mala adversus animam meam. **21** Et exsurge, psalterium et cithara; exsurgam diluculo. tu, Domine, Domine, fac mecum propter nomen **3** Confitebor tibi in populis, Domine, et psallam tuum, quia suavis est misericordia tua. **22** Libera tibi in nationibus: **4** quia magna est super cælos me, quia egenus et pauper ego sum, et cor meum misericordia tua, et usque ad nubes veritas tua. **5** conturbatum est intra me. **23** Sicut umbra cum Exaltare super cælos, Deus, et super omnem terram declinat ablatus sum, et excussus sum sicut locustæ. gloria tua: **6** ut liberentur dilecti tui. Salvum fac **24** Genua mea infirmata sunt a jejunio, et caro mea dextera tua, et exaudi me. **7** Deus locutus est in immutata est propter oleum. **25** Et ego factus sum sancto suo: Exsultabo, et dividam Sichimam; et opprobrium illis; viderunt me, et moverunt capita convallem tabernaculorum dimetiar. **8** Meus est sua. **26** Adjuva me, Domine Deus meus; salvum me Galaad, et meus est Manasses, et Ephraim susceptio fac secundum misericordiam tuam. **27** Et sciant capitis mei. Juda rex meus; **9** Moab lebes spei meæ: quia manus tua hæc, et tu, Domine, fecisti eam. **28** in Idumæam extendam calceamentum meum; mihi Maledicent illi, et tu benedices: qui insurgunt in alienigenæ amici facti sunt. **10** Quis deducet me in civitatem munitam? quis deducet me usque in Idumæam? **11** nonne tu, Deus, qui repulisti nos? et non exhibis, Deus, in virtutibus nostris? **12** Da nobis auxilium de tribulatione, quia vana salus hominis. **13** In Deo faciemus virtutem; et ipse ad nihilum faceret a persequentibus animam meam.] deducet inimicos nostros.]

109 In finem. Psalmus David. **2** [Deus, laudem meam ne tacueris, quia os peccatoris et os dolosi super me apertum est. **3** Locuti sunt adversum me lingua dolosa, et sermonibus odii circumdederunt me: et expugnaverunt me gratis. **4** Pro eo ut me diligenter, detrahebant mihi; ego autem orabam. **5** Et posuerunt adversum me mala pro bonis, et odium pro dilectione mea. **6** Constitue super eum peccatorem, et diabolus stet a dextris ejus. **7** Cum judicatur, exeat condemnatus; et oratio ejus fiat in peccatum. **8** Fiant dies ejus pauci, et episcopatum ejus accipiat alter. **9** Fiant filii ejus orphani, et uxor ejus vidua. **10** Nutantes transferantur filii ejus et mendicent, et ejiciantur de habitationibus suis. **11** Scrutetur fœnector omnem substantiam ejus, et diripient alieni labores ejus. **12** Non sit illi adjutor, nec sit qui misereatur pupillis ejus. **13** Fiant nati ejus in interitum; in generatione una deleatur nomen ejus. **14** In memoriam redeat iniquitas patrum ejus in conspectu Domini, et peccatum matris ejus non deleatur. **15** Fiant contra Dominum semper, et dispereat de terra memoria eorum: **16** pro eo quod non est recordatus facere misericordiam, **17** et persecutus est hominem inopem et mendicum, et compunctum corde, mortificare. **18** Et dilexit maledictionem, et veniet ei; et noluit benedictionem, et elongabitur ab eo. Et induit maledictionem sicut vestimentum; et intravit sicut aqua in interiora ejus, et sicut oleum in ossibus ejus. **19** Fiat ei sicut vestimentum quo operitur, et sicut zona qua semper præcingitur. **20** Hoc opus eorum qui detrahunt mihi apud Dominum, et qui

110 Psalmus David. [Dixit Dominus Domino meo: Sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. **2** Virgam virtutis tuæ emittet Dominus ex Sion: dominare in medio inimicorum tuorum. **3** Tecum principium in die virtutis tuæ in splendoribus sanctorum: ex utero, ante luciferum, genui te. **4** Juravit Dominus, et non pœnitabit eum: Tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech. **5** Dominus a dextris tuis; confregit in die iræ suæ reges. **6** Judicabit in nationibus, implebit ruinas; conquassabit capita in terra multorum. **7** De torrente in via bibet; propterea exaltabit caput.]

111 Alleluja. [Confitebor tibi, Domine, in toto corde meo, in consilio justorum, et congregatione. **2** Magna opera Domini: exquisita in omnes voluntates ejus. **3** Confessio et magnificentia opus ejus, et justitia ejus manet in sæculum sæculi. **4** Memoriam facit mirabilium suorum, misericors et miserator Dominus. **5** Escam dedit timentibus se; memor erit in sæculum testamenti sui. **6** Virtutem operum suorum annuntiabit populo suo, **7** ut det illis hæreditatem gentium. Opera manuum ejus veritas et judicium. **8** Fidelia omnia mandata ejus, confirmata in sæculum sæculi, facta in veritate et æquitate. **9** Redemptionem misit populo suo; mandavit in æternum testamentum suum. Sanctum et terrible nomen ejus. **10** Initium sapientiae timor Domini; intellectus bonus omnibus facientibus eum: laudatio ejus manet in sæculum sæculi.]

112 Alleluja, reversionis Aggæi et Zachariæ. [Beatus vir qui timet Dominum: in mandatis

ejus volet nimis. **2** Potens in terra erit semen ejus; eorum et protector eorum est. **10** Domus Aaron generatio rectorum benedicitur. **3** Gloria et divitiæ speravit in Domino; adjutor eorum et protector in domo ejus, et justitia ejus manet in sæculum eorum est. **11** Qui timent Dominum speraverunt sæculi. **4** Exortum est in tenebris lumen rectis: in Domino; adjutor eorum et protector eorum est. misericors, et miserator, et justus. **5** Jucundus homo **12** Dominus memor fuit nostri, et benedixit nobis. qui miseretur et commodat; disponet sermones suos Benedixit domui Israël; benedixit domui Aaron. **13** in iudicio: **6** quia in æternum non commovebitur. **7** Benedixit omnibus qui timent Dominum, pusillis In memoria æterna erit justus; ab auditione mala cum majoribus. **14** Adjiciat Dominus super vos, non timebit. Paratum cor ejus sperare in Domino, super vos et super filios vestros. **15** Benedicti vos a **8** confirmatum est cor ejus; non commovebitur super Domino, qui fecit cælum et terram. **16** Cælum cæli donec despiciat inimicos suos. **9** Dispersit, dedit **17** Domino; terram autem dedit filiis hominum. **17** pauperibus; justitia ejus manet in sæculum sæculi: Non mortui laudabunt te, Domine, neque omnes cornu ejus exaltabitur in gloria. **10** Peccator videbit, qui descendunt in infernum: (questioned) **18** sed nos et irascetur; dentibus suis fremet et tabescet: qui vivimus, benedicimus Domino, ex hoc nunc et desiderium peccatorum peribit.] usque in sæculum.]

113 Alleluja. [Laudate, pueri, Dominum; laudate nomen Domini. **2** Sit nomen Domini benedictum ex hoc nunc et usque in sæculum. **3** A solis ortu usque ad occasum laudabile nomen Domini. **4** Excelsum super omnes gentes Dominus, et super cælos gloria ejus. **5** Quis sicut Dominus Deus noster, qui in altis habitat, **6** et humilia respicit in cælo et in terra? **7** Suscitans a terra inopem, et de stercore erigens pauperem: **8** ut collocet eum cum principibus, cum principibus populi sui. **9** Qui habitare facit sterilem in domo, matrem filiorum lætantem.]

114 Alleluja. [In exitu Israël de Ægypto, dominus Jacob de populo barbaro, **2** facta est Judæa sanctificatio ejus; Israël potestas ejus. **3** Mare vidit, et fugit; Jordanis conversus est retrorsum. **4** Montes exsultaverunt ut arietes, et colles sicut agni ovium. **5** Quid est tibi, mare, quod fugisti? et tu, Jordanis, quia conversus es retrorsum? **6** montes, exsultasti sicut arietes? et colles, sicut agni ovium? **7** A facie Domini mota est terra, a facie Dei Jacob: **8** qui convertit petram in stagna aquarum, et rupem in fontes aquarum.

115 Non nobis, Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam: **2** super misericordia tua et veritate tua; nequando dicant gentes: Ubi est Deus eorum? **3** Deus autem noster in cælo; omnia quæcumque voluit fecit. **4** Simulacra gentium argentum et aurum, opera manuum hominum. **5** Os habent, et non loquentur; oculos habent, et non videbunt. **6** Aures habent, et non audient; nares habent, et non odorabunt. **7** Manus habent, et non palpabunt; pedes habent, et non ambulabunt; non clamabunt in gutture suo. **8** Similes illis fiant qui faciunt ea, et omnes qui confidunt in eis. **9** Domus Israël speravit in Domino; adjutor

116 Alleluja. [Dilexi, quoniam exaudiet Dominus vocem orationis meæ. **2** Quia inclinavit aurem suam mihi, et in diebus meis invocabo. **3** Circumdederunt me dolores mortis; et pericula inferni invenerunt me. Tribulationem et dolorem inveni, (Sheol h7585) **4** et nomen Domini invocavi: o Domine, libera animam meam. **5** Misericors Dominus et justus, et Deus noster miseretur. **6** Custodiens parvulos Dominus; humiliatus sum, et liberavit me. **7** Convertere, anima mea, in requiem tuam, quia Dominus benefecit tibi: **8** quia eripuit animam meam de morte, oculos meos a lacrimis, pedes meos a lapsu. **9** Placebo Domino in regione vivorum.] **10** Alleluja. [Credidi, propter quod locutus sum; ego autem humiliatus sum nimis. **11** Ego dixi in excessu meo: Omnis homo mendax. **12** Quid retribuam Domino pro omnibus que retribuit mihi? **13** Calicem salutaris accipiam, et nomen Domini invocabo. **14** Vota mea Domino reddam coram omni populo ejus. **15** Pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum ejus. **16** O Domine, quia ego servus tuus; ego servus tuus, et filius ancillæ tuæ. Dirupisti vincula mea: **17** tibi sacrificabo hostiam laudis, et nomen Domini invocabo. **18** Vota mea Domino reddam in conspectu omnis populi ejus; **19** in atrii domus Domini, in medio tui, Jerusalem.]

117 Alleluja. [Laudate Dominum, omnes gentes; laudate eum, omnes populi. **2** Quoniam confirmata est super nos misericordia ejus, et veritas Domini manet in æternum.]

118 Alleluja. [Confitemini Domino, quoniam bonus, quoniam in sæculum misericordia ejus. **2** Dicat nunc Israël: Quoniam bonus, quoniam in sæculum misericordia ejus. **3** Dicat nunc domus Aaron: Quoniam in sæculum misericordia ejus. **4** Dicant nunc qui timent Dominum: Quoniam

in sæculum misericordia ejus. **5** De tribulatione **11** In corde meo abscondi eloquia tua, ut non invocavi Dominum, et exaudivit me in latitudine peccem tibi. **12** Benedictus es, Domine; doce me Dominus. **6** Dominus mihi adjutor; non timebo quid justificationes tuas. **13** In labiis meis pronuntiavi faciat mihi homo. **7** Dominus mihi adjutor, et ego omnia judicia oris tui. **14** In via testimoniorum despiciam inimicos meos. **8** Bonum est confidere in tuorum delectatus sum, sicut in omnibus divitiis. Domino, quam confidere in homine. **9** Bonum est **15** In mandatis tuis exercebor, et considerabo vias sperare in Domino, quam sperare in principibus. tuas. **16** In justificationibus tuis meditabor: non **10** Omnes gentes circuierunt me, et in nomine obliviscar sermones tuos. **17** Ghimmel Retribue servo Domini, quia ulti sum in eos. **11** Circundantes tuo, vivifica me, et custodiam sermones tuos. **18** circumdederunt me, et in nomine Domini, quia Revela oculos meos, et considerabo mirabilia de lege ulti sum in eos. **12** Circumdederunt me sicut apes, tua. **19** Incola ego sum in terra: non abscondas a me et exarserunt sicut ignis in spinis: et in nomine mandata tua. **20** Concupivit anima mea desiderare Domini, quia ulti sum in eos. **13** Impulsus eversus justificationes tuas in omni tempore. **21** Increpasti sum, ut caderem, et Dominus suscepit me. **14** superbos; maledicti qui declinant a mandatis tuis. Fortitudo mea et laus mea Dominus, et factus est **22** Aufer a me opprobrium et contemptum, quia mihi in salutem. **15** Vox exultationis et salutis testimonia tua exquisivi. **23** Etenim sederunt in tabernaculis justorum. **16** Dextera Domini fecit principes, et adversum me loquebantur; servus virtutem; dextera Domini exaltavit me: dextera autem tuus exercebatur in justificationibus tuis. Domini fecit virtutem. **17** Non moriar, sed vivam, et **24** Nam et testimonia tua meditatio mea est, et narrabo opera Domini. **18** Castigans castigavit me consilium meum justificationes tuæ. **25** Daleth Dominus, et morti non tradidit me. **19** Aperite mihi Adhæsit pavimento anima mea: vivifica me portas justitiae: ingressus in eas confitebor Domino. secundum verbum tuum. **26** Vias meas enuntiavi, et **20** Hæc porta Domini: justi intrabunt in eam. **21** exaudisti me; doce me justificationes tuas. **27** Viam Confitebor tibi quoniam exaudisti me, et factus es justificationum tuarum instrue me, et exercebor mihi in salutem. **22** Lapidem quem reprobaverunt in mirabilibus tuis. **28** Dormitavit anima mea ædificantes, hic factus est in caput anguli. **23** A præ tædio: confirma me in verbis tuis. **29** Viam Domino factum est istud, et est mirabile in oculis iniquitatis amove a me, et de lege tua miserere nostris. **24** Hæc est dies quam fecit Dominus; mei. **30** Viam veritatis elegi; judicia tua non sum exsultemus, et lætemur in ea. **25** O Domine, salvum oblitus. **31** Adhæsi testimonii tuis, Domine; noli me fac; o Domine, bene prosperare. **26** Benedictus me confundere. **32** Viam mandatorum tuorum qui venit in nomine Domini: benediximus vobis de cucurri, cum dilatasti cor meum. **33** He Legem domo Domini. **27** Deus Dominus, et illuxit nobis. pone mihi, Domine, viam justificationum tuarum, Constituite diem solemnum in condensis, usque et exquiram eam semper. **34** Da mihi intellectum, et ad cornu altaris. **28** Deus meus es tu, et confitebor scrutabor legem tuam, et custodiam illam in toto tibi; Deus meus es tu, et exaltabo te. Confitebor tibi corde meo. **35** Deduc me in semitam mandatorum quoniam exaudisti me, et factus es mihi in salutem. **29** Confitemini Domino, quoniam bonus, quoniam in sæculum misericordia ejus.]

119 Alleluja. [Aleph Beati immaculati in via, qui ambulant in lege Domini. **2** Beati qui scrutantur testimonia ejus; in toto corde exquirunt eum. **3** Non enim qui operantur iniquitatem in viis ejus ambulaverunt. **4** Tu mandasti mandata tua custodiri nimis. **5** Utinam dirigantur viæ meæ ad custodiendas justificationes tuas. **6** Tunc non confundar, cum perspexero in omnibus mandatis tuis. **7** Confitebor tibi in directione cordis, in eo quod didici judicia justitiae tuae. **8** Justificationes tuas custodiam; non me derelinquas usquequaque. **9** Beth In quo corrigit adolescentior viam suam? in custodiendo sermones tuos. **10** In toto corde meo exquisivi te; ne repellas me a mandatis tuis.

oculos meos, ne videant vanitatem; in via tua vivifica me. **38** Statue servo tuo eloquium tuum in timore tuo. **39** Amputa opprobrium meum quod suspicatus sum, quia judicia tua jucunda. **40** Ecce concupivi mandata tua: in æquitate tua vivifica me. **41** Vau Et veniat super me misericordia tua, Domine; salutare tuum secundum eloquium tuum. **42** Et respondebo probrantibus mihi verbum, quia speravi in sermonibus tuis. **43** Et ne auferas de ore meo verbum veritatis usquequaque, quia in iudicis tuis supersperavi. **44** Et custodiam legem tuam semper, in sæculum et in sæculum sæculi. **45** Et ambulabam in latitudine, quia mandata tua exquisivi. **46** Et loquebar in testimonii tuis in conspectu regum, et non confundebam. **47** Et meditabar in mandatis tuis, quæ dilexi. **48** Et

levavi manus meas ad mandata tua, quæ dilexi, Quando consolaberis me? **83** Quia factus sum et exercebar in justificationibus tuis. **49** Zain sicut uter in pruina; justificationes tuas non sum Memor esto verbi tui servo tuo, in quo mihi spem oblitus. **84** Quot sunt dies servi tui? quando facies dedisti. **50** Hæc me consolata est in humilitate mea, de persequentibus me judicium? **85** Narraverunt quia eloquium tuum vivificavit me. **51** Superbi mihi iniqui fabulationes, sed non ut lex tua. **86** inique agebant usqueaque; a lege autem tua Omnia mandata tua veritas: inique persecuti sunt non declinavi. **52** Memor fui judiciorum tuorum me, adjuva me. **87** Paulominus consummaverunt a sæculo, Domine, et consolatus sum. **53** Defectio me in terra; ego autem non dereliqui mandata tenuit me, pro peccatoribus derelictis legem tua. **88** Secundum misericordiam tuam vivifica tuam. **54** Cantabiles mihi erant justificationes me, et custodiam testimonia oris tui. **89** Lamed tuæ in loco peregrinationis meæ. **55** Memor fui In æternum, Domine, verbum tuum permanet nocte nominis tui, Domine, et custodivi legem in cælo. **90** In generationem et generationem tuam. **56** Hæc facta est mihi, quia justificationes veritas tua; fundasti terram, et permanet. **91** tuas exquisivi. **57** Heth Portio mea, Domine, dixi Ordinatione tua perseverat dies, quoniam omnia custodire legem tuam. **58** Deprecatus sum faciem serviant tibi. **92** Nisi quod lex tua meditatio mea tuam in toto corde meo; miserere mei secundum est, tunc forte periisse in humilitate mea. **93** In eloquium tuum. **59** Cogitavi vias meas, et converti æternum non obliviscar justificationes tuas, quia pedes meos in testimonia tua. **60** Paratus sum, et in ipsis vivificasti me. **94** Tuus sum ego; salvum non sum turbatus, ut custodiam mandata tua. **61** me fac: quoniam justificationes tuas exquisivi. **95** Funes peccatorum circumplexi sunt me, et legem Me exspectaverunt peccatores ut perderent me; tuam non sum oblitus. **62** Media nocte surgebam testimonia tua intellexi. **96** Omnis consummationis ad confitendum tibi, super judicia justificationis vidi finem, latum mandatum tuum nimis. **97** tuæ. **63** Particeps ego sum omnium timentium te, Mem Quomodo dilexi legem tuam, Domine! tota et custodientium mandata tua. **64** Misericordia die meditatio mea est. **98** Super inimicos meos tua, Domine, plena est terra; justificationes tuas prudentem me fecisti mandato tuo, quia in æternum doce me. **65** Teth Bonitatem fecisti cum servo tuo, mihi est. **99** Super omnes docentes me intellexi, quia Domine, secundum verbum tuum. **66** Bonitatem, et testimonia tua meditatio mea est. **100** Super series disciplinam, et scientiam doce me, quia mandatis intellexi, quia mandata tua quæsivi. **101** Ab omni tuis credidi. **67** Priusquam humiliarer ego deliqui: via mala prohibui pedes meos, ut custodiam verba propterea eloquium tuum custodivi. **68** Bonus es tu, tua. **102** A judiciis tuis non declinavi, quia tu legem et in bonitate tua doce me justificationes tuas. **69** posuisti mihi. **103** Quam dulcia fauibus meis eloquia Multiplicata est super me iniquitas superborum; tua super mel ori meo. **104** A mandatis tuis intellexi; ego autem in toto corde meo scrutabor mandata propterea odivi omnem viam iniquitatis. **105** Nun tua. **70** Coagulatum est sicut lac cor eorum; ego vero Lucerna pedibus meis verbum tuum, et lumen legem tuam meditatus sum. **71** Bonum mihi quia semitis meis. **106** Juravi et statui custodire judicia humiliasti me, ut discam justificationes tuas. **72** justitiae tuæ. **107** Humiliatus sum usqueaque, Bonum mihi lex oris tui, super millia auri et argenti. Domine; vivifica me secundum verbum tuum. **108** **73** Jod Manus tuæ fecerunt me, et plasmaverunt Voluntaria oris mei beneplacita fac, Domine, et me: da mihi intellectum, et discam mandata tua. **74** judicia tua doce me. **109** Anima mea in manibus Qui timent te videbunt me et lætabuntur, quia in meis semper, et legem tuam non sum oblitus. **110** verba tua supersperavi. **75** Cognovi, Domine, quia Posuerunt peccatores laqueum mihi, et de mandatis æquitas judicia tua, et in veritate tua humiliasti tuis non erravi. **111** Hæreditate acquisivi testimonia me. **76** Fiat misericordia tua ut consoletur me, tua in æternum, quia exultatio cordis mei sunt. **112** secundum eloquium tuum servo tuo. **77** Veniant Inclinavi cor meum ad faciendas justificationes tuas mihi miserationes tuæ, et vivam, quia lex tua in æternum, propter retributionem. **113** Samech meditatio mea est. **78** Confundantur superbi, quia Iniquos odio habui, et legem tuam dilexi. **114** injuste iniquitatem fecerunt in me; ego autem Adjutor et susceptor meus es tu, et in verbum exercebor in mandatis tuis. **79** Convertantur mihi tuum supersperavi. **115** Declinate a me, maligni, timentes te, et qui neverunt testimonia tua. **80** Fiat et scrutabor mandata Dei mei. **116** Suscipe me cor meum immaculatum in justificationibus tuis, ut secundum eloquium tuum, et vivam, et non non confundar. **81** Caph Defecit in salutare tuum confundas me ab exspectatione mea. **117** Adjuva anima mea, et in verbum tuum supersperavi. **82** me, et salvus ero, et meditabor in justificationibus Defecerunt oculi mei in eloquium tuum, dicentes: tuis semper. **118** Sprevisti omnes discedentes a

judiciis tuis, quia injusta cogitatio eorum. **119** propter eloquium tuum vivifica me. **155** Longe a Prævaricantes reputavi omnes peccatores terræ; peccatoribus salus, quia justificationes tuas non ideo dilexi testimonia tua. **120** Confige timore exquisierunt. **156** Misericordiae tuæ multæ, Domine; tuo carnes meas; a judiciis enim tuis timui. **121** secundum judicium tuum vivifica me. **157** Multi qui Ain Feci judicium et justitiam: non tradas me persecutum me, et tribulant me; a testimoniis tuis calumniantibus me. **122** Suscipe servum tuum in non declinavi. **158** Vidi prævaricantes et tabescem, bonum: non calumnientur me superbi. **123** Oculi quia eloquia tua non custodierunt. **159** Vide quoniam mei defecerunt in salutare tuum, et in eloquio mandata tua dilexi, Domine: in misericordia tua justitia tuæ. **124** Fac cum servo tuo secundum vivifica me. **160** Principium verborum tuorum misericordiam tuam, et justificationes tuas doce veritas; in æternum omnia judicia justitiae tuæ. me. **125** Servus tuus sum ego: da mihi intellectum, ut **161** Sin Principes persecuti sunt me gratis, et a sciam testimonia tua. **126** Tempus faciendo, Domine: verbis tuis formidavit cor meum. **162** Lætabor ego dissipaverunt legem tuam. **127** Ideo dilexi mandata super eloquia tua, sicut qui invenit spolia multa. tua super aurum et topazion. **128** Propterea ad **163** Iniquitatem odio habui, et abominatus sum, omnia mandata tua dirigebar; omnem viam iniquam legem autem tuam dilexi. **164** Septies in die laudem odio habui. **129** Phe Mirabilia testimonia tua: ideo dixi tibi, super judicia justitiae tuæ. **165** Pax multa scrutata est ea anima mea. **130** Declaratio sermonum diligentibus legem tuam, et non est illis scandalum. tuorum illuminat, et intellectum dat parvulus. **131** **166** Exspectabam salutare tuum, Domine, et mandata Os meum aperui, et attraxi spiritum: quia mandata tua dilexi. **167** Custodivit anima mea testimonia tua desiderabam. **132** Aspice in me, et miserere mei, tua, et dilexit ea vehementer. **168** Servavi mandata secundum judicium diligentium nomen tuum. **133** tua et testimonia tua, quia omnes viæ meæ in Gressus meos dirige secundum eloquium tuum, et conspectu tuo. **169** Tau Appropinquet deprecatio non dominetur mei omnis injustitia. **134** Redime mea in conspectu tuo, Domine; juxta eloquium me a calumniis hominum ut custodiam mandata tuum da mihi intellectum. **170** Intret postulatio tua. **135** Faciem tuam illumina super servum tuum, mea in conspectu tuo; secundum eloquium tuum et doce me justificationes tuas. **136** Exitus aquarum eripe me. **171** Eructabunt labia mea hymnum, cum deduxerunt oculi mei, quia non custodierunt legem docueris me justificationes tuas. **172** Pronuntiabit tuam. **137** Sade Justus es, Domine, et rectum lingua mea eloquium tuum, quia omnia mandata judicium tuum. **138** Mandasti justitiam testimonia tua æquitas. **173** Fiat manus tua ut salvet me, tua, et veritatem tuam nimis. **139** Tabescere me quoniam mandata tua elegi. **174** Concupivi salutare fecit zelus meus, quia oblii sunt verba tua inimici tuum, Domine, et lex tua meditatio mea est. **175** mei. **140** Ignitum eloquium tuum vehementer, et Vivet anima mea, et laudabit te, et judicia tua servus tuus dilexit illud. **141** Adolescentulus sum adjuvabunt me. **176** Erravi sicut ovis quæ perii: ego et contemptus; justificationes tuas non sum quære servum tuum, quia mandata tua non sum oblitus. **142** Justitia tua, justitia in æternum, et lex oblitus.]
120 Canticum graduum. [Ad Dominum cum tribularer clamavi, et exaudivit me. **2** Domine, libera animam meam a labiis iniquis et a lingua dolosa. **3** Quid detur tibi, aut quid apponatur tibi ad linguam dolosam? **4** Sagittæ potentis acutæ, cum carbonibus desolatoriis. **5** Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est! habitavi cum habitantibus Cedar; **6** multum incola fuit anima mea. **7** Cum his qui oderunt pacem eram pacificus; cum loquebar illis, impugnabant me gratis.]
121 Canticum graduum. [Levavi oculos meos in montes, unde veniet auxilium mihi. **2** Auxilium meum a Domino, qui fecit cælum et terram. **3** Non det in commotionem pedem meam, et eripe me, quia legem tuam non sum tuum, neque dormitet qui custodit te. **4** Ecce non oblitus. **154** Judica judicium meum, et redime me: dormitabit neque dormiet qui custodit Israël. **5**

Dominus custodit te; Dominus protectio tua super ut non extendant justi ad iniquitatem manus manum dexteram tuam. **6** Per diem sol non uret te, suas, **4** benefac, Domine, bonis, et rectis corde. neque luna per noctem. **7** Dominus custodit te ab **5** Declinantes autem in obligationes, adducet omni malo; custodiad animam tuam Dominus. **8** Dominus cum operantibus iniquitatem. Pax super Dominus custodiat introitum tuum et exitum tuum, Israël!] ex hoc nunc et usque in sæculum.]

122 Canticum graduum. [Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi: In domum Domini ibimus. **2** Stantes erant pedes nostri in atriis tuis, Jerusalem. **3** Jerusalem, quæ ædificatur ut civitas, cuius participatio ejus in idipsum. **4** Illuc enim ascenderunt tribus, tribus Domini: testimonium Israël, ad confitendum nomini Domini. **5** Quia illic sederunt sedes in iudicio, sedes super domum David. **6** Rogate quæ ad pacem sunt Jerusalem, et abundantia diligentibus te. **7** Fiat pax in virtute tua, et abundantia in turribus tuis. **8** Propter fratres meos et proximos meos, loquebar pacem de te. **9** Propter domum Domini Dei nostri, quæsivi bona tibi.]

123 Canticum graduum. [Ad te levavi oculos meos, qui habitas in cælis. **2** Ecce sicut oculi servorum in manibus dominorum suorum; sicut oculi ancillæ in manibus dominæ suæ: ita oculi nostri ad Dominum Deum nostrum, donec misereatur nostri. **3** Miserere nostri, Domine, miserere nostri, quia multum repleti sumus despectione; **4** quia multum repleta est anima nostra opprobrium abundantibus, et despicio superbis.]

124 Canticum graduum. [Nisi quia Dominus erat in nobis, dicat nunc Israël, **2** nisi quia Dominus erat in nobis: cum exsurerent homines in nos, **3** forte vivos degluttissent nos; cum irasceretur furor eorum in nos, **4** forsitan aqua absorbusset nos; **5** torrentem pertransivit anima nostra; forsitan pertransisset anima nostra aquam intolerabilem. **6** Benedictus Dominus, qui non dedit nos in captionem dentibus eorum. **7** Anima nostra sicut passer erecta est de laqueo venantium; laqueus contritus est, et nos liberati sumus. **8** Adjutorium nostrum in nomine Domini, qui fecit cælum et terram.]

125 Canticum graduum. [Qui confidunt in Domino, sicut mons Sion: non commovebitur in æternum, qui habitat Jerusalem. Montes in circuitu ejus; et Dominus in circuitu populi sui, ex hoc nunc et usque in sæculum. **3** Quia non relinquet Dominus suam qui metit, et sinum suum qui manipulos virgam peccatorum super sortem justorum: colligit. **8** Et non dixerunt qui præteribant:

126 Canticum graduum. [In convertendo Dominus captivitatem Sion, facti sumus sicut consolati. **2** Tunc repletum est gaudio os nostrum, et lingua nostra exultatione. Tunc dicent inter gentes: Magnificavit Dominus facere cum eis. **3** Magnificavit Dominus facere nobiscum; facti sumus lætantes. **4** Converte, Domine, captivitatem nostram, sicut torrens in austro. **5** Qui seminant in lacrimis, in exultatione metent. **6** Eentes ibant et flebant, mittentes semina sua. Venientes autem venient cum exultatione, portantes manipulos suos.]

127 Canticum graduum Salomonis. [Nisi Dominus ædificaverit domum, in vanum laboraverunt qui ædificant eam. Nisi Dominus custodierit civitatem, frustra vigilat qui custodit eam. **2** Vanum est vobis ante lucem surgere: surgite postquam sederitis, qui manducatis panem doloris. Cum dederit dilectis suis somnum, **3** ecce hæreditas Domini, filii; merces, fructus ventris. **4** Sicut sagittæ in manu potentis, ita filii excussorum. **5** Beatus vir qui implevit desiderium suum ex ipsis: non confundetur cum loquetur inimicis suis in porta.]

128 Canticum graduum. [Beati omnes qui timent Dominum, qui ambulant in viis ejus. **2** Labores manuum tuarum quia manducabis: beatus es, et bene tibi erit. **3** Uxor tua sicut vitis abundans in lateribus domus tuæ; filii tui sicut novellæ olivarum in circuitu mensæ tuæ. **4** Ecce sic benedicitur homo qui timet Dominum. **5** Benedicat tibi Dominus ex Sion, et videoas bona Jerusalem omnibus diebus vitæ tuæ. **6** Et videoas filios filiorum tuorum: pacem super Israël.]

129 Canticum graduum. [Sæpe expugnaverunt me a juventute mea, dicat nunc Israël; **2** sæpe expugnaverunt me a juventute mea: etenim non potuerunt mihi. **3** Supra dorsum meum fabricaverunt peccatores; prolongaverunt iniquitatem suam. **4** Dominus justus concidit cervices peccatorum. **5** Confundantur, et fiant sicut fœnum tectorum, quod priusquam in circuitu populi sui, ex hoc nunc et usque evellatur exaruit: **7** de quo non implevit manum in sæculum. **3** Quia non relinquet Dominus suam qui metit, et sinum suum qui manipulos virgam peccatorum super sortem justorum: colligit. **8** Et non dixerunt qui præteribant:

Benedictio Domini super vos. Benediximus vobis in nomine Domini.]

130 Canticum graduum. [De profundis clamavi ad te, Domine; 2 Domine, exaudi vocem meam. Fiant aures tuæ intendentes in vocem deprecationis meæ. 3 Si iniuritates observaveris, Domine, Domine, quis sustinebit? 4 Quia apud te propitiatio est; et propter legem tuam sustinuite, Domine. Sustinuit anima mea in verbo ejus: 5 speravit anima mea in Domino. 6 A custodia matutina usque ad noctem, speret Israël in Domino. 7 Quia apud Dominum misericordia, et copiosa apud eum redemptio. 8 Et ipse redimet Israël ex omnibus iniuriatibus ejus.]

131 Canticum graduum David. [Domine, non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei, neque ambulavi in magnis, neque in mirabilibus super me. 2 Si non humiliter sentiebam, sed exaltavi animam meam: sicut ablactatus est super matre sua, ita retributio in anima mea. 3 Speret Israël in Domino, ex hoc nunc et usque in sæculum.]

132 Canticum graduum. [Memento, Domine, David, et omnis mansuetudinis ejus: 2 sicut juravit Domino; votum vovit Deo Jacob: 3 Si introiero in tabernaculum domus meæ; si ascendero in lectum strati mei; 4 si dederò somnum oculis meis, et palpebris meis dormitionem, 5 et requiem temporibus meis, donec inveniam locum Domino, tabernaculum Deo Jacob. 6 Ecce audivimus eam in Ephrata; invenimus eam in campus silvæ. 7 Introibimus in tabernaculum ejus; adorabimus in loco ubi steterunt pedes ejus. 8 Surge, Domine, in requiem tuam, tu et arca sanctificationis tuæ. 9 Sacerdotes tui induantur justitiam, et sancti tui exsultent. 10 Propter David servum tuum non avertas faciem christi tui. 11 Juravit Dominus David veritatem, et non frustrabitur eam: De fructu ventris tui ponam super sedem tuam. 12 Si custodierint filii tui testamentum meum, et testimonia mea hæc quæ docebo eos, et filii eorum usque in sæculum sedebunt super sedem tuam. 13 Quoniam elegit Dominus Sion: elegit eam in habitationem sibi. 14 Hæc requies mea in sæculum sæculi; hic habitabo, quoniam elegi eam. 15 Vidi uam ejus benedicens benedicam; pauperes ejus saturabo panibus. 16 Sacerdotes ejus induam salutari, et sancti ejus exultatione exsultabunt. 17 Illuc producam cornu David; paravi lucernam christo meo. 18 Inimicos ejus induam confusione; super ipsum autem effloreat sanctificatio mea.]

133 Canticum graduum David. [Ecce quam bonum et quam jucundum, habitare fratres in unum! 2 Sicut unguentum in capite, quod descendit in barbam, barbam Aaron, quod descendit in oram vestimenti ejus; 3 sicut ros Hermon, qui descendit in montem Sion. Quoniam illic mandavit Dominus benedictionem, et vitam usque in sæculum.]

134 Canticum graduum. [Ecce nunc benedicite Dominum, omnes servi Domini: qui statis in domo Domini, in atriis domus Dei nostri. 2 In noctibus extollite manus vestras in sancta, et benedicte Dominum. 3 Benedicat te Dominus ex Sion, qui fecit cælum et terram.]

135 Alleluja. [Laudate nomen Domini; laudate, servi, Dominum: 2 qui statis in domo Domini, in atriis domus Dei nostri. 3 Laudate Dominum, quia bonus Dominus; psallite nomini ejus, quoniam suave. 4 Quoniam Jacob elegit sibi Dominus; Israël in possessionem sibi. 5 Quia ego cognovi quod magnus est Dominus, et Deus noster præ omnibus diis. 6 Omnia quæcumque voluit Dominus fecit, in cælo, in terra, in mari et in omnibus abyssis. 7 Educens nubes ab extremo terræ, fulgura in pluviam fecit; qui producit ventos de thesauris suis. 8 Qui percussit primogenita Ægypti, ab homine usque ad pecus. 9 Et misit signa et prodigia in medio tui, Ægypte: in Pharaonem, et in omnes servos ejus. 10 Qui percussit gentes multas, et occidit reges fortes: 11 Sehon, regem Amorrhæorum, et Og, regem Basan, et omnia regna Chanaan: 12 et dedit terram eorum hæreditatem, hæreditatem Israël populo suo. 13 Domine, nomen tuum in æternum; Domine, memoriale tuum in generationem et generationem. 14 Quia judicabit Dominus populum suum, et in servis suis deprecabitur. 15 Simulacra gentium argentum et aurum, opera manuum hominum. 16 Os habent, et non loquentur; oculos habent, et non videbunt. 17 Aures habent, et non audient; neque enim est spiritus in ore ipsorum. 18 Similes illis fiant qui faciunt ea, et omnes qui confidunt in eis. 19 Domus Israël, benedicte Domino; domus Aaron, benedicte Domino. 20 Domus Levi, benedicte Domino; qui timetis Dominum, benedicte Domino. 21 Benedictus Dominus ex Sion, qui habitat in Jerusalem.]

136 Alleluja. [Confitemini Domino, quoniam bonus, quoniam in æternum misericordia ejus. 2 Confitemini Deo deorum, quoniam in æternum misericordia ejus. 3 Confitemini Domino dominorum, quoniam in æternum misericordia

ejus. **4** Qui facit mirabilia magna solus, quoniam in æternum misericordia ejus. **5** Qui fecit cælos in intellectu, quoniam in æternum misericordia ejus. **6** Qui firmavit terram super aquas, quoniam in æternum misericordia ejus. **7** Qui fecit luminaria magna, quoniam in æternum misericordia ejus: **8** solem in potestatem diei, quoniam in æternum misericordia ejus; **9** lunam et stellas in potestatem noctis, quoniam in æternum misericordia ejus. **10** Qui percussit Ægyptum cum primogenitis eorum, quoniam in æternum misericordia ejus. **11** Qui eduxit Israël de medio eorum, quoniam in æternum misericordia ejus, **12** in manu potenti et brachio excelso, quoniam in æternum misericordia ejus. **13** Qui divisit mare Rubrum in divisiones, quoniam in æternum misericordia ejus; **14** et eduxit Israël per medium ejus, quoniam in æternum misericordia ejus; **15** et excussum est Pharaonem et virtutem ejus in mari Rubro, quoniam in æternum misericordia ejus. **16** Qui traduxit populum suum per desertum, quoniam in æternum misericordia ejus. **17** Qui percussit reges magnos, quoniam in æternum misericordia ejus; **18** et occidit reges fortes, quoniam in æternum misericordia ejus: **19** Sehon, regem Amorræorum, quoniam in æternum misericordia ejus; **20** et Og, regem Basan, quoniam in æternum misericordia ejus: **21** et dedit terram eorum hæreditatem, quoniam in æternum misericordia ejus; **22** hæreditatem Israël, servo suo, quoniam in æternum misericordia ejus. **23** Quia in humilitate nostra memor fuit nostri, quoniam in æternum misericordia ejus; **24** et redemit nos ab inimicis nostris, quoniam in æternum misericordia ejus. **25** Qui dat escam omni carni, quoniam in æternum misericordia ejus. **26** Confitemini Deo cæli, quoniam in æternum misericordia ejus. Confitemini Domino dominorum, quoniam in æternum misericordia ejus.]

137 Psalmus David, Jeremiæ. [Super flumina Babylonis illic sedimus et flevimus, cum recordaremur Sion. **2** In salicibus in medio ejus suspendimus organa nostra: **3** quia illic interrogaverunt nos, qui captivos duxerunt nos, verba cantionum; et qui abduxerunt nos: Hymnum cantate nobis de canticis Sion. **4** Quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena? **5** Si oblitus fuero tui, Jerusalem, oblivioni detur dextera mea. **6** Adhæreat lingua mea faucibus meis, si non meminero tui; si non proposuero Jerusalem in principio lætitiae meæ. **7** Memor esto, Domine, filiorum Edom, in die Jerusalem: qui dicunt: Exinanite, exinanite usque ad fundamentum

in ea. **8** Filia Babylonis miserabilis beatus qui retribuet tibi retributionem tuam quam retribuisti nobis. **9** Beatus qui tenebit, et allidet parvulos tuos ad petram.]

138 Ipsi David. [Confitebor tibi, Domine, in toto corde meo, quoniam audisti verba oris mei. In conspectu angelorum psallam tibi; **2** adorabo ad templum sanctum tuum, et confitebor nomini tuo: super misericordia tua et veritate tua; quoniam magnificasti super omne, nomen sanctum tuum. **3** In quacumque die invocavero te, exaudi me; multiplicabis in anima mea virtutem. **4** Confiteantur tibi, Domine, omnes reges terræ, quia audierunt omnia verba oris tui. **5** Et cantent in viis Domini, quoniam magna est gloria Domini; **6** quoniam excelsus Dominus, et humilia respicit, et alta a longe cognoscit. **7** Si ambulavero in medio tribulationis, vivificabis me; et super iram inimicorum meorum extendisti manum tuam, et salvum me fecit dextera tua. **8** Dominus retribuet pro me. Domine, misericordia tua in sæculum; opera manuum tuarum ne despicias.]

139 In finem, psalmus David. [Domine, probasti me, et cognovisti me; **2** tu cognovisti sessionem meam et resurrectionem meam. **3** Intellexisti cogitationes meas de longe; semitam meam et funiculum meum investigasti: **4** et omnes vias meas prævidisti, quia non est sermo in lingua mea. **5** Ecce, Domine, tu cognovisti omnia, novissima et antiqua. Tu formasti me, et posuisti super me manum tuam. **6** Mirabilis facta est scientia tua ex me; confortata est, et non potero ad eam. **7** Quo ibo a spiritu tuo? et quo a facie tua fugiam? **8** Si ascendero in cælum, tu illic es; si descendero in infernum, ades. (**Sheol h7585**) **9** Si sumpsero pennas meas diluculo, et habitavero in extremis maris, **10** etenim illuc manus tua deducet me, et tenebit me dextera tua. **11** Et dixi: Forsitan tenebræ conculcabunt me; et nox illuminatio mea in deliciis meis. **12** Quia tenebræ non obscurabuntur a te, et nox sicut dies illuminabitur: sicut tenebrae ejus, ita et lumen ejus. **13** Quia tu possedisti renes meos; suscepisti me de utero matris meæ. **14** Confitebor tibi, quia terribiliter magnificatus es; mirabilia opera tua, et anima mea cognoscit nimis. **15** Non est occultatum os meum a te, quod fecisti in occulto; et substantia mea in inferioribus terræ. **16** Imperfectum meum viderunt oculi tui, et in libro tuo omnes scribentur. Dies formabuntur, et nemo in eis. **17** Mihi autem nimis honorificati sunt amici tui, Deus; nimis confortatus est principatus eorum. **18** Dimumerabo eos, et super arenam multiplicabuntur.

Exsurrexi, et adhuc sum tecum. **19** Si occideris, Deus, iniquitatem. **10** Cadent in retiaco ejus peccatores: peccatores, viri sanguinum, declinate a me: **20** quia singulariter sum ego, donec transeam.]

dicitis in cogitatione: Accipient in vanitate civitates tuas. **21** Nonne qui oderunt te, Domine, oderam, et super inimicos tuos tabescem? **22** Perfecto odio oderam illos, et inimici facti sunt mihi. **23** Proba me, Deus, et scito cor meum; interroga me, et cognosce semitas meas. **24** Et vide si via iniquitatis in me est, et deduc me in via æterna.]

140 In finem. Psalmus David. [Eripe me, Domine, ab homine malo; a viro iniquo eripe me.

2 Qui cogitaverunt iniquitates in corde, tota die constituebant prælia. **3** Acerunt linguas suas sicut serpentis; venenum aspidum sub labiis eorum. **4** Custodi me, Domine, de manu peccatoris, et ab hominibus iniquis eripe me. Qui cogitaverunt supplantare gressus meos: **5** absconderunt superbi laqueum mihi. Et funes extenderunt in laqueum; juxta iter, scandalum posuerunt mihi. **6** Dixi

Domino: Deus meus es tu; exaudi, Domine, vocem depreciationis meæ. **7** Domine, Domine, virtus salutis meæ, obumbrasti super caput meum in die belli. **8** Ne tradas me, Domine, a desiderio meo peccatori: cogitaverunt contra me; ne derelinquas me, ne forte exaltentur. **9** Caput circuitus eorum: labor labiorum ipsorum operiet eos. **10** Cadent super eos carbones; in ignem dejicies eos: in miseriis non subsistent. **11** Vir linguosus non dirigetur in terra; virum injustum mala capient in interitu. **12** Cognovi quia faciet Dominus judicium inopis, et vindictam pauperum. **13** Verumtamen justi confitebuntur nomini tuo, et habitabunt recti cum vultu tuo.]

141 Psalmus David. [Domine, clamavi ad te: exaudi me; intende voci meæ, cum

clamavero ad te. **2** Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo; elevatio manuum mearum sacrificium vespertinum. **3** Pone, Domine, custodiam ori meo, et ostium circumstantiæ labiis meis. **4** Non declines cor meum in verba malitiæ, ad excusandas excusationes in peccatis; cum hominibus operantibus iniquitatem, et non communicabo cum electis eorum. **5** Corripet me justus in misericordia, et increpat me: oleum autem peccatoris non impinguet caput meum. Quoniam adhuc et oratio mea in beneplacitis eorum: **6** absorpti sunt juncti petræ judices eorum. Audient verba mea, quoniam potuerunt. **7** Sicut crassitudo terræ erupta est super terram, dissipata sunt ossa nostra secus infernum. (**Sheol h7585**) **8** Quia ad te, Domine, Domine, oculi mei; in te speravi, non auferas animam meam. **9** Custodi me a laqueo quem statuerunt mihi, et a scandalis operantium

142 Intellexus David, cum esset in spelunca, oratio. [Voce mea ad Dominum clamavi, voce mea ad Dominum deprecatus sum. **2** Effundo in conspectu ejus orationem meam, et tribulationem meam ante ipsum pronuntio: **3** in defiendo ex me spiritum meum, et tu cognovisti semitas meas.

In via hac qua ambulabam absconderunt laqueum mihi. **4** Considerabam ad dexteram, et videbam, et non erat qui cognosceret me: periret fuga a me, et non est qui requirat animam meam. **5** Clamavi ad te, Domine; dixi: Tu es spes mea, portio mea in terra viventium. **6** Intende ad depreciationem meam, quia humiliatus sum nimis. Libera me a consequentibus me, quia confortati sunt super me. **7** Educ de custodia animam meam ad confitendum nomini tuo; me exspectant justi donec retribuas mihi.]

143 Psalmus David, quando persequebatur eum Absalom filius ejus. [Domine, exaudi

orationem meam; auribus percipe obsecrationem meam in veritate tua; exaudi me in tua justitia. **2** Et non intres in iudicium cum servo tuo, quia non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens. **3** Quia persecutus est inimicus animam meam; humiliavit in terra vitam meam; collocavit me in obscuris, sicut mortuos sæculi. **4** Et anxius est super me spiritus meus; in me turbatum est cor meum. **5** Memor fui dierum antiquorum; meditatus sum in omnibus operibus tuis: in factis manuum tuarum meditabar. **6** Expandi manus meas ad te; anima mea sicut terra sine aqua tibi. **7** Velociter exaudi me, Domine; defecit spiritus meus. Non avertas faciem tuam a me, et similis ero descendantibus in lacum.

8 Auditam fac mihi mane misericordiam tuam, quia in te speravi. Notam fac mihi viam in qua ambulem, quia ad te levavi animam meam. **9** Eripe me de inimicis meis, Domine; ad te confugi. **10** Doce me facere voluntatem tuam, quia Deus meus es tu. Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam. **11** Propter nomen tuum, Domine, vivificabis me: in æquitate tua, educes de tribulatione animam meam, **12** et in misericordia tua disperdes inimicos meos, et perdes omnes qui tribulant animam meam, quoniam ego servus tuus sum.]

144 Psalmus David. Adversus Goliath. [Benedictus Dominus Deus meus, qui docet

manus meas ad prælium, et digitos meos ad bellum. **2** Misericordia mea et refugium meum; susceptor meus et liberator meus; protector meus,

et in ipso speravi, qui subdit populum meum sub
opportuno. **16** Aperis tu manum tuam, et imples
me. **3** Domine, quid est homo, quia innotuisti ei?
omne animal benedictione. **17** Justus Dominus in
aut filius hominis, quia reputas eum? **4** Homo
vanitati similis factus est; dies ejus sicut umbra
suis. **18** Prope est Dominus omnibus invocantibus
prætereunt. **5** Domine, inclina cælos tuos, et
descende; tange montes, et fumigabunt. **6** Fulgura
coruscationem, et dissipabis eos; emitte sagittas
tuas, et conturbabis eos. **7** Emitte manum tuam
de alto: eripe me, et libera me de aquis multis, de
manu filiorum alienorum: **8** quorum os locutum est
vanitatem, et dextera eorum dextera iniquitatis. **9**
Deus, canticum novum cantabo tibi; in psalterio
decachordo psallam tibi. **10** Qui das salutem
regibus, qui redemisti David servum tuum de gladio
maligno, **11** eripe me, et erue me de manu filiorum
alienorum, quorum os locutum est vanitatem, et
dextera eorum dextera iniquitatis. **12** Quorum filii
sicut novellæ plantationes in juventute sua; filiae
eorum compositæ, circumornatæ ut similitudo
templi. **13** Promptuaria eorum plena, eructantia
ex hoc in illud; oves eorum foetosæ, abundantes
in egressibus suis; **14** boves eorum crassæ. Non
est ruina macriæ, neque transitus, neque clamor
in plateis eorum. **15** Beatum dixerunt populum
cui hæc sunt; beatus populus cuius Dominus Deus
ejus.]

145 Laudatio ipsi David. [Exaltabo te, Deus
meus rex, et benedicam nomini tuo in

sæculum, et in sæculum sæculi. **2** Per singulos
dies benedicam tibi, et laudabo nomen tuum in
sæculum, et in sæculum sæculi. **3** Magnus Dominus,
et laudabilis nimis, et magnitudinis ejus non est
finis. **4** Generatio et generatio laudabit opera tua, et
potentiam tuam pronuntiabunt. **5** Magnificentiam
gloriae sanctitatis tue loquentur, et mirabilia tua
narrabunt. **6** Et virtutem terribilium tuorum dicent,
et magnitudinem tuam narrabunt. **7** Memoriam
abundantiae suavitatis tuæ eructabunt, et justitia
tua exultabunt. **8** Miserator et misericors Dominus:
patiens, et multum misericors. **9** Suavis Dominus
universis, et miserationes ejus super omnia opera
ejus. **10** Confiteantur tibi, Domine, omnia opera tua,
et sancti tui benedicant tibi. **11** Gloriam regni tui
dicent, et potentiam tuam loquentur: **12** ut notam
faciant filiis hominum potentiam tuam, et gloriam
magnificentiae regni tui. **13** Regnum tuum regnum
omnium sæculorum; et dominatio tua in omni
generatione et generationem. Fidelis Dominus in
omnibus verbis suis, et sanctus in omnibus operibus
suis. **14** Allevat Dominus omnes qui corruunt,
et erigit omnes elisos. **15** Oculi omnium in te
sperant, Domine, et tu das escam illorum in tempore

opportunus. **16** Aperis tu manum tuam, et imples
omnibus viis suis, et sanctus in omnibus operibus
vanitati similis factus est; dies ejus sicut umbra
suis. **18** Prope est Dominus omnibus invocantibus
eum in veritate. **19** Voluntatem timendum se faciet, et depreciationem
coruscationem, et dissipabis eos; emitte sagittas
eorum exaudiet, et salvos faciet eos. **20** Custodit
Dominus omnes diligentes se, et omnes peccatores
deperdet. **21** Laudationem Domini loquetur os
meum; et benedicat omnis caro nomini sancto ejus
in sæculum, et in sæculum sæculi.]

146 Alleluja, Aggæi et Zachariæ. **2** [Lauda,
anima mea, Dominum. Laudabo Dominum
in vita mea; psallam Deo meo quamdiu fvero. Nolite
confidere in principibus, **3** in filiis hominum, in
quibus non est salus. **4** Exibit spiritus ejus, et
revertetur in terram suam; in illa die peribunt
omnes cogitationes eorum. **5** Beatus cuius Deus
Jacob adjutor ejus, spes ejus in Domino Deo ipsis:
6 qui fecit cælum et terram, mare, et omnia quæ
in eis sunt. **7** Qui custodit veritatem in sæculum;
facit judicium injuriam patientibus; dat escam
esurientibus. Dominus solvit compeditos; **8** Dominus
illuminat cæcos. Dominus erigit elisos; Dominus
diligit justos. **9** Dominus custodit advenas, pupillum
et viduam suscipiet, et vias peccatorum disperdet.
10 Regnabit Dominus in sæcula; Deus tuus, Sion, in
generationem et generationem.]

147 Alleluja. [Laudate Dominum, quoniam
bonus est psalmus; Deo nostro sit jucunda,
decoraque laudatio. **2** Edificans Jerusalem Dominus,
dispersiones Israëlis congregabit: **3** qui sanat
contritos corde, et alligat contritiones eorum; **4** qui
numerat multitudinem stellarum, et omnibus eis
nomina vocat. **5** Magnus Dominus noster, et magna
virtus ejus, et sapientiae ejus non est numerus. **6**
Suscipliens mansuetos Dominus; humilians autem
peccatores usque ad terram. **7** Praecinit domino in
confessione; psallite Deo nostro in cithara. **8** Qui
operit cælum nubibus, et parat terræ pluviam; qui
producit in montibus foenum, et herbam servituti
hominum; **9** qui dat jumentis escam ipsorum,
et pullis corvorum invocantibus eum. **10** Non
in fortitudine equi voluntatem habebit, nec in
tibi viri beneplacitum erit ei. **11** Beneplacitum
est domino super timentes eum, et in eis qui
sperant super misericordia ejus.] **12** Alleluja. [Lauda,
Jerusalem, Dominum; lauda Deum tuum, Sion.
13 Quoniam confortavit seras portarum tuarum;
benedixit filiis tuis in te. **14** Qui posuit fines tuos
pacem, et adipe frumenti satiat te. **15** Qui emittit
eloquium suum terræ: velociter currit sermo ejus.

16 Qui dat nivem sicut lanam; nebulam sicut cinerem jubilationis. **6** Omnis spiritus laudet Dominum! spargit. **17** Mittit crystallum suam sicut buccellas: Alleluja.]

ante faciem frigoris ejus quis sustinebit? **18** Emittet verbum suum, et liquefaciet ea; flabit spiritus ejus, et fluent aquæ. **19** Qui annuntiat verbum suum Jacob, justitias et judicia sua Israël. **20** Non fecit taliter omni nationi, et judicia sua non manifestavit eis. Alleluja.]

148 Alleluja. [Laudate Dominum de cælis; laudate eum in excelsis. **2** Laudate eum, omnes angeli ejus; laudate eum, omnes virtutes ejus. **3** Laudate eum, sol et luna; laudate eum, omnes stellæ et lumen. **4** Laudate eum, cæli cælorum; et aquæ omnes quæ super cælos sunt, **5** laudent nomen Domini. Quia ipse dixit, et facta sunt; ipse mandavit, et creata sunt. **6** Statuit ea in æternum, et in sæculum sæculi; præceptum posuit, et non præteribit. **7** Laudate Dominum de terra, dracones et omnes abyssi; **8** ignis, grando, nix, glacie, spiritus procellarum, quæ faciunt verbum ejus; **9** montes, et omnes colles; ligna fructifera, et omnes cedri; **10** bestiæ, et universa pecora; serpentes, et volucres pennatæ; **11** reges terræ et omnes populi; principes et omnes judices terræ; **12** juvenes et virgines; senes cum junioribus, laudent nomen Domini: **13** quia exaltatum est nomen ejus solius. **14** Confessio ejus super cælum et terram; et exaltavit cornu populi sui. Hymnus omnibus sanctis ejus; filiis Israël, populo appropinquenti sibi. Alleluja.]

149 Alleluja. [Cantate Domino canticum novum; laus ejus in ecclesia sanctorum. **2** Lætetur Israël in eo qui fecit eum, et filii Sion exultent in rege suo. **3** Laudent nomen ejus in choro; in tympano et psalterio psallant ei. **4** Quia beneplacitum est Domino in populo suo, et exaltabit mansuetos in salutem. **5** Exsultabunt sancti in gloria; lætabuntur in cubilibus suis. **6** Exaltationes Dei in gutture eorum, et gladii ancipites in manibus eorum: **7** ad faciendam vindictam in nationibus, increpationes in populis; **8** ad alligandos reges eorum in compedibus, et nobiles eorum in manicis ferreis; **9** ut faciant in eis judicium conscriptum: gloria hæc est omnibus sanctis ejus. Alleluja.]

150 Alleluja. [Laudate Dominum in sanctis ejus; laudate eum in firmamento virtutis ejus. **2** Laudate eum in virtutibus ejus; laudate eum secundum multitudinem magnitudinis ejus. **3** Laudate eum in sono tubæ; laudate eum in psalterio et cithara. **4** Laudate eum in tympano et choro; laudate eum in chordis et organo. **5** Laudate eum in cymbalis benesonibus; laudate eum in cymbalis

Proverbiorum

1 [Parabolæ Salomonis, filii David, regis Israël,
2 ad sciendam sapientiam et disciplinam; 3 ad intelligenda verba prudentiæ, et suscipiendam eruditionem doctrinæ, justitiam, et judicium, et æquitatem: 4 ut detur parvulis astutia, adolescenti scientia et intellectus. 5 Audiens sapiens, sapientior erit, et intelligens gubernacula possidebit. 6 Animadvertis parabolam et interpretationem, verba sapientum et ænigmata eorum. 7 Timor Domini principium sapientiæ; sapientiam atque doctrinam stulti despiciunt.] 8 [Audi, fili mi, disciplinam patris tui, et ne dimittas legem matris tuæ: 9 ut addatur gratia capiti tuo, et torques collo tuo. 10 Fili mi, si te lactaverint peccatores, ne acquiescas eis. 11 Si dixerint: Veni nobiscum, insidiemur sanguini; abscondamus tendiculas contra insoltem frusta; 12 deglutiamus eum sicut infernus viventem, et integrum quasi descendenter in lacum; (**Sheol h7585**) 13 omnem pretiosam substantiam reperiemus; implebimus domos nostras spoliis: 14 sortem mitte nobiscum, marsupium unum sit omnium nostrum: 15 fili mi, ne ambules cum eis; prohibe pedem tuum a semitis eorum: 16 pedes enim illorum ad malum currunt, et festinant ut effundant sanguinem. 17 Frustra autem jacitur rete ante oculos pennatorum. 18 Ipsi quoque contra sanguinem suum insidiantur, et moliuntur fraudes contra animas suas. 19 Sic semitæ omnis avari: animas possidentium rapiunt.] 20 [Sapientia foris prædicat; in plateis dat vocem suam: 21 in capite turbarum clamitat; in foribus portarum urbis profert verba sua, dicens: 22 Usquequo, parvuli, diligitis infantiam, et stulti ea quæ sibi sunt noxia cupient, et imprudentes odibunt scientiam? 23 convertimini ad correptionem meam. En proferam vobis spiritum meum, et ostendam vobis verba mea. 24 Quia vocavi, et renuistis; extendi manum meam, et non fuit qui aspiceret: 25 despexistis omne consilium meum, et increpationes meas neglexistis. 26 Ego quoque in interitu vestro ridebo, et subsannabo cum vobis id quod timebatis advenerit. 27 Cum irruerit repentina calamitas, et interitus quasi tempestas ingruerit; quando venerit super vos tribulatio et angustia: 28 tunc invocabunt me, et non exaudiam; mane consurgent, et non invenient me: 29 eo quod exosam habuerint disciplinam, et timorem Domini non suscepserint, 30 nec acquieverint consilio meo, et detraxerint universæ correptioni meæ. 31 Comedent igitur fructus viæ sua, suisque consiliis saturabuntur. 32 Aversio parvolorum interficiet eos, et prosperitas

stultorum perdet illos. 33 Qui autem me audierit, absque terrore requiescat, et abundantia perfruetur, timore malorum sublato.]

2 [Fili mi, si suscepseris sermones meos, et mandata mea absconderis penes te: 2 ut audiat sapientiam auris tua, inclina cor tuum ad cognoscendam prudentiam. 3 Si enim sapientiam invocaveris, et inclinaveris cor tuum prudentiæ; 4 si quesieris eam quasi pecuniam, et sicut thesauros effoderis illam: 5 tunc intelliges timorem Domini, et scientiam Dei invenies, 6 quia Dominus dat sapientiam, et ex ore ejus prudentia et scientia. 7 Custodiet rectorum salutem, et proteget gradientes simpliciter, 8 servans semitas justitiae, et vias sanctorum custodiens. 9 Tunc intelliges justitiam, et judicium, et æquitatem, et omnem semitam bonam.] 10 [Si intraverit sapientia cor tuum, et scientia animæ tuæ placuerit, 11 consilium custodiet te, et prudentia servabit te: 12 ut eruaris a via mala, et ab homine qui perversa loquitur; 13 qui relinquunt iter rectum, et ambulant per vias tenebrosas; 14 qui lætantur cum malefecerint, et exsultant in rebus pessimis; 15 quorum viæ perversæ sunt, et infames gressus eorum. 16 Ut eruaris a muliere aliena, et ab extranea quæ mollit sermones suos, 17 et relinquunt ducem pubertatis sue, 18 et pacti Dei sui oblita est. Inclinata est enim ad mortem domus ejus, et ad inferos semitæ ipsius. (**questioned**) 19 Omnes qui ingrediuntur ad eam non revertentur, nec apprehendent semitas vitæ. 20 Ut ambules in via bona, et calles justorum custodias: 21 qui enim recti sunt habitabunt in terra, et simplices permanebunt in ea; 22 impii vero de terra perdentur, et qui inique auferentur ex ea.]

3 [Fili mi, ne obliviscaris legis meæ, et præcepta mea cor tuum custodiat: 2 longitudinem enim dierum, et annos vitæ, et pacem, apponent tibi. 3 Misericordia et veritas te non deserent; circumda eas gutturi tuo, et describe in tabulis cordis tui: 4 et invenies gratiam, et disciplinam bonam, coram Deo et hominibus. 5 Habe fiduciam in Domino ex toto corde tuo, et ne innitaris prudentiæ tuæ. 6 In omnibus viis tuis cogita illum, et ipse diriget gressus tuos. 7 Ne sis sapiens apud temetipsum; time Deum, et recede a malo: 8 sanitas quippe erit umbilico tuo, et irrigatio ossium tuorum. 9 Honora Dominum de tua substantia, et de primitiis omnium frugum tuarum da ei: 10 et implebuntur horrea tua saturitate, et vino torcularia tua redundabunt.] 11 [Disciplinam Domini, fili mi, ne abjicias, nec deficias cum ab eo corriperis: 12 quem enim diligit

Dominus, corripit, et quasi pater in filio complacet non arctabuntur gressus tui, et currens non habebis sibi. **13** Beatus homo qui invenit sapientiam, et offendiculum. **13** Tene disciplinam, ne dimittas qui affluit prudentia. **14** Melior est acquisitio ejus eam; custodi illam, quia ipsa est vita tua. **14** Ne negotiacione argenti, et auri primi et purissimi delecteris in semitis impiorum, nec tibi placeat fructus ejus. **15** Pretiosior est cunctis opibus, et malorum via. **15** Fuge ab ea, nec transeas per illam; omnia quæ desiderantur huic non valent comparari. declina, et desere eam. **16** Non enim dormiunt **16** Longitudo dierum in dextera ejus, et in sinistra nisi malefecerint, et rapitur somnus ab eis nisi illius divitiae et gloria. **17** Viæ ejus viæ pulchræ, et supplantaverint. **17** Comedunt panem impietatis, et omnes semitæ illius pacificæ. **18** Lignum vitæ est his vinum iniquitatis bibunt. **18** Justorum autem semita qui apprehenderint eam, et qui tenuerit eam beatus. quasi lux splendens procedit, et crescit usque **19** Dominus sapientia fundavit terram; stabilivit ad perfectam diem. **19** Via impiorum tenebrosa; cœlos prudentia. **20** Sapientia illius eruperunt nesciunt ubi corruant. **20** Fili mi, ausculta sermones abyssi, et nubes rore concrescant.] **21** [Fili mi, ne meos, et ad eloquia mea inclina aurem tuam. **21** Ne effluant hæc ab oculis tuis. Custodi legem atque recedant ab oculis tuis: custodi ea in medio cordis consilium, **22** et erit vita animæ tuæ, et gratia tui: **22** vita enim sunt invenientibus ea, et universæ faucibus tuis. **23** Tunc ambulabis fiducialiter in carni sanitas. **23** Omni custodia serva cor tuum, quia via tua, et pes tuus non impinget. **24** Si dormieris, ex ipso vita procedit. **24** Remove a te os pravum, et non timebis; quiesces, et suavis erit somnus tuus. detrahentia labia sint procul a te. **25** Oculi tui recta **25** Ne paveas repente terrore, et irruentes tibi videant, et palpebræ tuæ præcedant gressus tuos. potentias impiorum. **26** Dominus enim erit in **26** Dirige semitam pedibus tuis, et omnes viæ tua latere tuo, et custodiet pedem tuum, ne capiaris.] **27** Ne declines ad dexteram neque ad **27** [Noli prohibere benefacere eum qui potest: si sinistram; averte pedem tuum a malo: vias enim vales, et ipse benefac. **28** Ne dicas amico tuo: Vade, quæ a dextris sunt novit Dominus: perversæ vero et revertere: cras dabo tibi: cum statim possis sunt quæ a sinistris sunt. Ipse autem rectos faciet dare. **29** Ne moliaris amico tuo malum, cum ille cursus tuos, itinera autem tua in pace producat.] in te habeat fiduciam. **30** Ne contendas adversus hominem frustra, cum ipse tibi nihil mali fecerit. **31** Ne æmuleris hominem injustum, nec imiteris vias ejus: **32** quia abominationis Domini est omnis illusor, et cum simplicibus sermocinatio ejus. **33** Egestas a Domino in domo impii; habitacula autem justorum benedicuntur. **34** Ipse deludet illusores, et mansuetis dabit gratiam. **35** Gloriam sapientes possidebunt; stultorum exaltatio ignominia.]

4 [Audite, filii, disciplinam patris, et attendite ut sciatis prudentiam. **2** Donum bonum tribuam vobis: legem meam ne derelinquatis. **3** Nam et verbis oris mei. **8** Longe fac ab ea viam tuam, et ego filius fui patris mei, tenellus et unigenitus ne appropinques foribus domus ejus. **9** Ne des coram matre mea. **4** Et docebat me, atque dicebat: alienis honorem tuum, et annos tuos crudeli: **10** Suscipiat verba mea cor tuum; custodi præcepta ne forte implentur extranei viribus tuis, et labores mea, et vives. **5** Posside sapientiam, posside tui sint in domo aliena, **11** et gemas in novissimis, prudentiam: ne obliviouscaris, neque declines a verbis quando consumperis carnes tuas et corpus tuum, oris mei. **6** Ne dimittas eam, et custodiet te: diligere et dicas: **12** Cur detestatus sum disciplinam, et eam, et conservabit te. **7** Principium sapientiæ: increpationibus non acquievit cor meum, **13** nec posside sapientiam, et in omni possessione tua audivi vocem docentium me, et magistris non acquire prudentiam. **8** Arripe illam, et exaltabit te; inclinavi aurem meam? **14** pene fui in omni malo, glorificaberis ab ea cum eam fueris amplexatus. in medio ecclesiæ et synagogæ. **15** Bibe aquam de **9** Dabit capitï tuo augmenta gratiarum, et corona cisterna tua, et fluenta putei tui; **16** deriventur inclyta proteget te.] **10** [Audi, fili mi, et suscipe fontes tui foras, et in plateis aquas tuas divide. verba mea, ut multiplicentur tibi anni vitæ. **11** **17** Habeto eas solus, nec sint alieni participes tui. Viam sapientiæ monstrabo tibi; ducam te per **18** Sit vena tua benedicta, et lætare cum muliere semitas æquitatis: **12** quas cum ingressus fueris, adolescentiæ tuæ. **19** Cerva carissima, et gratissimus

hinnulus: ubera ejus inebriant te in omni tempore; proximi sui, non erit mundus cum tetigerit eam. in amore ejus delectare jugiter. **20** Quare seduceris, **30** Non grandis est culpa cum quis furatus fuerit: filii mihi, ab aliena, et foveris in sinu alterius? **21** furatur enim ut esurientem impleat animam; **31** Respicit Dominus vias hominis, et omnes gressus deprehensus quoque reddet septuplum, et omnem ejus considerat. **22** Iniquitates suas capiunt impium, substantiam domus suae tradet. **32** Qui autem et funibus peccatorum suorum constringitur. **23** adulter est, propter cordis inopiam perdet animam suam; **33** turpitudinem et ignominiam congregat sibi, et opprobrium illius non delebitur: **34** quia zelus et furor viri non parcat in die vindictae, **35** nec acquiescat cujusquam precibus, nec suscipiet pro redemptione dona plurima.]

6 [Fili mi, si spoponderis pro amico tuo, defixisti apud extraneum manum tuam: **2** illaqueatus es verbis oris tui, et captus propriis sermonibus. **3** Fac ergo quod dico, fili mi, et temetipsum libera, quia incidisti in manum proximi tui. Discurre, festina, suscita amicum tuum. **4** Ne dederis somnum oculis tuis, nec dormitent palpebrae tuae. **5** Eruere quasi damula de manu, et quasi avis de manu aucupis.] **6** [Vade ad formicam, o piger, et considera vias ejus, et disce sapientiam. **7** Quae cum non habeat ducem, nec praeceptorem, nec principem, **8** parat in aestate cibum sibi, et congregat in messe quod comedat. **9** Usquequo, piger, dormies? quando consurges ex somno tuo? **10** Paululum dormies, paululum dormitabis, paululum conseres manus ut dormias; **11** et veniet tibi quasi viator egestas, et pauperies quasi vir armatus. Si vero impiger fueris, veniet ut fons messis tua, et egestas longe fugiet a te.] **12** [Homo apostata, vir inutilis, graditur ore perverso; **13** annuit oculis, terit pede, dixit loquitur, **14** pravo corde machinatur malum, et omni tempore jurgia anima ejus: **17** oculos sublimes, linguam mendacem, manus effundentes innoxium sanguinem, **18** cor machinans cogitationes pessimas, pedes velocius ad currendum in malum, **19** preferentem mendacia testem fallacem, et eum qui seminat inter fratres discordias.] **20** [Conserva, fili mi, praecepta patris tui, et ne dimittas legem matris tuae. **21** Liga ea in corde tuo jugiter, et circumda gutturi tuo. **22** Cum ambulaveris, gradiantur tecum; cum dormieris, custodiant te: et evigilans loquere cum eis. **23** Quia mandatum lucerna est, et lex lux, et via vita increpatio disciplinæ: **24** ut custodiant te a muliere mala, et a blanda lingua extranea. **25** Non concupiscat pulchritudinem ejus cor tuum, nec capiaris nutibus illius: **26** pretium enim scorti vix est unius panis, mulier autem viri pretiosam animam capit. **27** Numquid potest homo abscondere ignem in sinu suo, ut vestimenta illius non ardeant? **28** aut ambulare super prunas, ut non comburantur plantæ ejus? **29** sic qui ingreditur ad mulierem

7 [Fili mi, custodi sermones meos, et præcepta mea reconde tibi. Fili, **2** serva mandata mea, et vives; et legem meam quasi pupillam oculi tui: **3** liga eam in digitis tuis, scribe illam in tabulis cordis tui. **4** Dic sapientiae: Soror mea es, et prudentiam voca amicam tuam: **5** ut custodiant te a muliere extranea, et ab aliena quae verba sua dulcia facit. **6** De fenestra enim domus meæ per cancellos prospexi, **7** et video parvulos; considero recordem juvenem, **8** qui transit per plateam juxta angulum et prope viam domus illius graditur: **9** in obscurio, advesperascente die, in noctis tenebris et caligine. **10** Et ecce occurrit illi mulier ornata meretricio, præparata ad capiendas animas: garrula et vaga, **11** quietis impatiens, nec valens in domo consistere pedibus suis; **12** nunc foris, nunc in plateis, nunc juxta angulos insidians. **13** Apprehensumque deosculatur stravi tapetibus pictis ex Aegypto: **17** aspersi cubile meum myrrha, et aloë, et cinnamomo. **18** Veni, inebriemur uberibus, et fruamur cupitis amplexibus donec illucescat dies. **19** Non est enim vir in domo sua: abiit via longissima: **20** sacculum pecuniae secum tulit; in die plenæ lunæ reversurus est in domum suam. **21** Irretivit eum multis sermonibus, et blanditiis laborum prostravit illum. **22** Statim eam sequitur quasi bos ductus ad victimam, et quasi agnus lasciviens, et ignorans quod ad vincula stultus trahatur: **23** donec transfigat sagitta jecur ejus, velut si avis festinet ad laqueum, et nescit quod de periculo animæ illius agitur. **24** Nunc ergo, fili mi, audi me, et attende verbis oris mei. **25** Ne abstrahatur in viis illius mens tua, neque decipiaris semitis ejus; **26** multos enim vulneratos dejicit, et fortissimi quique interfici sunt ab ea. **27** Via inferi domus ejus, penetrantes in interiora mortis.] (Sheol h7585)

8 [Numquid non sapientia clamitat, et prudentia dat vocem suam? 2 In summis excelsisque verticibus supra viam, in mediis semitis stans, 3 juxta portas civitatis, in ipsis foribus loquitur, mortem.]
dicens: 4 O viri, ad vos clamito, et vox mea ad filios hominum. 5 Intelligite, parvuli, astutiam, et insipientes, animadvertisse. 6 Audite, quoniam de rebus magnis locutura sum, et aperientur labia mea ut recta prædicens. 7 Veritatem meditabitur guttus meus, et labia mea detestabuntur impium. 8 Justi sunt omnes sermones mei: non est in eis pravum quid, neque perversum; 9 recti sunt intelligentibus, et æqui invenientibus scientiam. 10 Accipite disciplinam meam, et non pecuniam; doctrinam magis quam aurum elige: 11 melior est enim sapientia cunctis pretiosissimis, et omne desiderabile ei non potest comparari.] 12 [Ego sapientia, habito in consilio, et eruditis intersum cogitationibus. 13 Timor Domini odit malum: arrogantium, et superbiam, et viam pravam, et os bilingue, detestor. 14 Meum est consilium et æquitas; mea est prudentia, mea est fortitudo. 15 Per me reges regnant, et legum conditores justa decernunt; 16 per me principes imperant, et potentes decernunt justitiam. 17 Ego diligentes me diligo, et qui mane vigilant ad me, invenient me. 18 Mecum sunt divitiae et gloria, opes superbae et justitia. 19 Melior est enim fructus meus auro et lapide pretioso, et genimina me argento electo. 20 In viis justitiae ambulo, in medio semitarum judicii: 21 ut ditem diligentes me, et thesauros eorum repleam.] 22 [Dominus possedit me in initio viarum suarum antequam quidquam faceret a principio. 23 Ab æterno ordinata sum, et ex antiquis antequam terra fieret. 24 Nondum erant abyssi, et ego jam concepta eram: necdum fontes aquarum eruperant, 25 necdum montes gravi mole constiterant: ante colles ego parturiebar. 26 Adhuc terram non fecerat, et flumina, et cardines orbis terræ. 27 Quando præparabat cælos, aderam; quando certa lege et gyro vallabat abyssos; 28 quando æthera firmabat sursum, et librabat fontes aquarum; 29 quando circumdabat mari terminum suum, et legem ponebat aquis, ne transirent fines suos; quando appendebat fundamenta terræ: 30 cum eo eram, cuncta componens. Et delectabar per singulos dies, ludens coram eo omni tempore, 31 ludens in orbe terrarum; et deliciae meæ esse cum filiis hominum. 32 Nunc ergo, filii, audite me: beati qui custodiunt vias meas. 33 Audite disciplinam, et estote sapientes, et nolite abjecere eam. 34 Beatus homo qui audit me, et qui vigilat ad fores meas quotidie, et observat ad postes ostii mei. 35 Qui sapientia, et virga in dorso ejus qui indiget corde.

me invenerit, inveniet vitam, et hauriet salutem a Domino. 36 Qui autem in me peccaverit, lædet

9 [Sapientia ædificavit sibi domum: excidit columnas septem. 2 Immolavit victimas suas, miscuit vinum, et proposuit mensam suam. 3 Misit ancillas suas ut vocarent ad arcem et ad moenia civitatis. 4 Si quis est parvulus, veniat ad me. Et insipientibus locuta est: 5 Venite, comedite panem meum, et bibite vinum quod miscui vobis. 6 Relinquette infantiam, et vivite, et ambulate per vias prudentiae.] 7 [Qui erudit derisorem, ipse injuriam sibi facit, et qui arguit impium, sibi maculam generat. 8 Noli arguere derisorem, ne oderit te: argue sapientem, et diligit te. 9 Da sapienti occasionem, et addetur ei sapientia; doce justum, et festinabit accipere. 10 Principium sapientiae timor Domini, et scientia sanctorum prudentia. 11 Per me enim multiplicabuntur dies tui, et addentur tibi anni vitæ. 12 Si sapiens fueris, tibimet ipsi eris; si autem illusor, solus portabis malum.] 13 [Mulier stulta et clamosa, plenaque illecebris, et nihil omnino sciens, 14 sed sit in foribus domus suæ, super sellam in excelso urbis loco, 15 ut vocaret transeuntes per viam, et pergentes itinere suo: 16 Qui est parvulus declinet ad me. Et vecordi locuta est: 17 Aque furtive dulciores sunt, et panis absconditus suavior. 18 Et ignoravit quod ibi sint gigantes, et in profundis inferni convivæ ejus.]
(Sheol h7585)

10 [Filius sapiens lætitiat patrem, filius vero stultus mœstitia est matris suæ. 2 Nil proderunt thesauri impietas, justitia vero liberabit a morte. 3 Non affliget Dominus fame animam justi, et insidias impiorum subvertet. 4 Egestatem operata est manus remissa; manus autem fortium divitias parat. Qui nititur mendaciis, hic pascit ventos; idem autem ipse sequitur aves volantes. 5 Qui congregat in messe, filius sapiens est; qui autem stertit æstate, filius confusionis. 6 Benedictio Domini super caput justi; os autem impiorum operit iniquitas. 7 Memoria justi cum laudibus, et nomen impiorum putrescit. 8 Sapiens corde præcepta suscipit; stultus cæditur labiis. 9 Qui ambulat simpliciter ambulat confidenter; qui autem depravat vias suas manifestus erit. 10 Qui annuit oculo dabit dolorem; et stultus labiis verberabitur.]
11 [Vena vitæ os justi, et os impiorum operit iniquitatem. 12 Odium suscitat rixas, et universa delicta operit caritas. 13 In labiis sapientis invenitur sapientia, et virga in dorso ejus qui indiget corde.

14 Sapientes abscondunt scientiam; os autem stulti laqueos securus erit. **16** Mulier gratiosa inveniet confusione proximum est. **15** Substantia divitis, urbs gloriam, et robusti habebunt divitias.] **17** [Benefacit fortitudinis ejus; pavor pauperum egestas eorum. animæ suæ vir misericors; qui autem crudelis est, **16** Opus justi ad vitam, fructus autem impii ad etiam propinquos abjicit. **18** Impius facit opus peccatum. **17** Via vitæ custodienti disciplinam; qui instabile, seminantis autem justitiam merces fidelis. autem increpationes relinquit, errat. **18** Abscondunt **19** Clementia præparat vitam, et sectatio malorum odium labia mendacia; qui profert contumeliam, mortem. **20** Abominabile Domino cor pravum, et insipiens est. **19** In multiloquio non deerit peccatum, voluntas ejus in iis qui simpliciter ambulant. **21** qui autem moderatur labia sua prudentissimus Manus in manu non erit innocens malus; semen est. **20** Argentum electum lingua justi; cor autem autem justorum salvabitur. **22** Circulus aureus in impiorum pro nihilo. **21** Labia justi erudiunt naribus suis, mulier pulchra et fatua. **23** Desiderium plurimos; qui autem indocti sunt in cordis egestate justorum omne bonum est; præstolatio impiorum morientur.] **22** [Benedictio Domini divites facit, furor. **24** Alii dividunt propria, et ditiones fiunt; alii nec sociabuntur eis afflictio. **23** Quasi per risum rapiunt non sua, et semper in egestate sunt. **25** stultus operatur scelus, sapientia autem est viro Anima quæ benedicit impinguabitur, et qui inebriat, prudentia. **24** Quod timet impius veniet super ipse quoque inebriabitur. **26** Qui abscondit frumenta eum; desiderium suum justus dabitur. **25** Quasi maledicetur in populis; benedictio autem super tempestas transiens non erit impius; justus autem caput vendentium. **27** Bene consurgit diluculo quasi fundamentum sempiternum. **26** Sicut acetum qui quærerit bona; qui autem investigator malorum dentibus, et fumus oculis, sic piger his qui miserunt est, opprimetur ab eis. **28** Qui confidit in divitias eum. **27** Timor Domini apponet dies, et anni suis corruet: justi autem quasi virens folium impiorum breviabuntur. **28** Exspectatio justorum germinabunt. **29** Qui confundebat domum suam lætitia, spes autem impiorum peribit. **29** Fortitudo possidebit ventos, et qui stultus est serviet sapienti. simplicis via Domini, et pavor his qui operantur **30** Fructus justi lignum vitæ, et qui suscipit animas malum. **30** Justus in æternum non commovebitur, sapiens est. **31** Si justus in terra recipit, quanto impii autem non habitabunt super terram. **31** Os magis impius et peccator!] justi parturiet sapientiam; lingua pravorum peribit.

32 Labia justi considerant placita, et os impiorum perversa.]

11 [Statera dolosa abominatio est apud Dominum, et pondus æquum voluntas ejus. **2** Ubi fuerit superbia, ibi erit et contumelia; ubi autem est humilitas, ibi et sapientia. **3** Simplicitas justorum diriget eos, et supplantatio perversorum vastabit illos. **4** Non proderunt divitiæ in die ultionis; justitia autem liberabit a morte. **5** Justitia simplicis diriget viam ejus, et in impietate sua corruet impius. **6** Justitia rectorum liberabit eos, et in insidiis suis capientur iniqui. **7** Mortuo homine impio, nulla erit ultra spes, et exspectatio sollicitorum peribit. **8** Justus de angustia liberatus est, et tradetur impius pro eo.] **9** [Simulator ore decipit amicum suum; justi autem liberabuntur scientia. **10** In bonis justorum exsultabit civitas, et in perditione impiorum erit laudatio. **11** Benedictione justorum exaltabitur civitas, et ore impiorum subvertetur. **12** Qui despicit amicum suum indigens corde est; vir autem prudens tacebit. **13** Qui ambulat fraudulenter, revelat arcana; qui autem fidelis est animi, celat amici commissum. **14** Ubi non est gubernator, populus corruet; salus autem, ubi multa consilia. **15** Affligetur malo qui fidem facit pro extraneo; qui autem cavit

12 [Qui diligit disciplinam diligit scientiam; qui autem odit increpationes insipiens est. **2** Qui bonus est hauriet gratiam a Domino; qui autem confidit in cogitationibus suis impie agit. **3** Non roborabitur homo ex impietate, et radix justorum non commovebitur. **4** Mulier diligens corona est viro suo; et putredo in ossibus ejus, quæ confusione res dignas gerit. **5** Cogitationes justorum judicia, et consilia impiorum fraudulentia. **6** Verba impiorum insidiantur sanguini; os justorum liberabit eos. **7** Verte impios, et non erunt; domus autem justorum permanebit. **8** Doctrina sua noscetur vir; qui autem vanus et excors est patebit contemptui. **9** Melior est pauper et sufficiens sibi quam gloriosus et indigens pane. **10** Novit justus jumentorum suorum animas; viscera autem impiorum crudelia. **11** Qui operatur terram suam satiabitur panibus; qui autem sectatur otium stultissimus est. Qui suavis est in vini demorationibus, in suis munitionibus relinquat contumeliam. **12** Desiderium impii munimentum est pessimorum; radix autem justorum proficiet.] **13** [Propter peccata labiorum ruina proximat malo; effugiet autem justus de angustia. **14** De fructu oris sui unusquisque replebitur bonis, et juxta opera manuum suarum retribuetur ei. **15** Via stulti recta in oculis ejus; qui autem sapiens est

audit consilia. **16** Fatuus statim indicat iram suam; autem fidelis, sanitas. **18** Egestas et ignominia qui autem dissimulat injuriam callidus est. **17** ei qui deserit disciplinam; qui autem acquiescit Qui quod novit loquitur, index justitiae est; qui arguenti glorificabitur. **19** Desiderium si compleatur autem mentitur, testis est fraudulentus. **18** Est qui delectat animam; detestantur stulti eos qui fugiunt promittit, et quasi gladio pungitur conscientiae: mala. **20** Qui cum sapientibus graditur sapiens erit; lingua autem sapientium sanitas est. **19** Labium amicus stultorum similis efficietur.] **21** [Peccatores veritatis firmum erit in perpetuum; qui autem persequitur malum, et justis retribuentur bona. testis est repentinus, concinnat linguam mendacii. **22** Bonus reliquit haeredes filios et nepotes, et **20** Dolus in corde cogitantium mala; qui autem custoditur justo substantia peccatoris. **23** Multi pacis ineunt consilia, sequitur eos gaudium. **21** cibi in novalibus patrum, et aliis congregantur Non contristabit justum quidquid ei acciderit: absque judicio. **24** Qui parcit virgine odit filium suum; impii autem replebuntur malo. **22** Abominatio est qui autem diligit illum instanter erudit. **25** Justus Domino labia mendacia; qui autem fideliter agunt comedit et replet animam suam; venter autem placent ei. **23** Homo versatus celat scientiam, et cor insipientium provocat stultitiam.] **24** [Manus fortium dominabitur; quae autem remissa est, tributis serviet. **25** Miseror in corde viri humiliabit illum, et sermone bono laetificabitur. **26** Qui neglit damnum propter amicum, justus est; iter autem impiorum decipiet eos. **27** Non inveniet fraudulentus lucrum, et substantia hominis erit auri pretium. **28** In semita justitiae vita; iter autem devium dicit ad mortem.]

14 [Sapiens mulier aedificat domum suam; insipiens exstructam quoque manibus destruet. **2** Ambulans recto itinere, et timens Deum, despicit ab eo qui infami graditur via. **3** In ore stulti virga superbiae; labia autem sapientium custodiunt eos. **4** Ubi non sunt boves, praeseppe vacuum est; ubi autem plurimae segetes, ibi manifesta est fortitudo bovis. **5** Testis fidelis non mentitur; profert autem mendacium dolosus testis.

13 [Filius sapiens doctrina patris; qui autem illusor est non audit cum arguitur. **2** De prudentium facilis. **7** Vade contra virum stultum, fructu oris sui homo satiabitur bonis: anima autem et nescit labia prudentiae. **8** Sapientia callidi est prævaricatorum iniqua. **3** Qui custodit os suum intelligere viam suam, et imprudentia stultorum custodit animam suam; qui autem inconsideratus errans. **9** Stultus illudet peccatum, et inter justos est ad loquendum, sentiet mala. **4** Vult et non vult morabitur gratia. **10** Cor quod novit amaritudinem piger; anima autem operantium impinguabitur. animæ suæ, in gaudio ejus non miscebitur extraneus. **5** Verbum mendax justus detestabitur; impius **11** Domus impiorum delebitur: tabernacula vero autem confundit, et confundetur. **6** Justitia custodit justorum germinabunt. **12** Est via quæ videtur innocentis viam, impietas autem peccatorem homini justa, novissima autem ejus deducunt ad supplantat.] **7** [Est quasi dives, cum nihil habeat, mortem. **13** Risus dolore miscebitur, et extrema et est quasi pauper, cum in multis divitiis gaudii luctus occupat. **14** Viis suis replebitur stultus, sit. **8** Redemptio animæ viri divitiae suæ; qui et super eum erit vir bonus.] **15** [Innocens credit autem pauper est, increpationem non sustinet. **9** omni verbo; astutus considerat gressus suos. Filio Lux justorum laetificat: lucerna autem impiorum doloso nihil erit boni; servo autem sapienti prosperi extinguetur. **10** Inter superbos semper jurgia sunt; erunt actus, et dirigetur via ejus. **16** Sapiens timet, qui autem agunt omnia cum consilio, reguntur et declinat a malo; stultus transilit, et confidit. **17** sapientia. **11** Substantia festinata minuetur; quæ Impatiens operabitur stultitiam, et vir versutus autem paulatim colligitur manu, multiplicabitur. odiosus est. **18** Possidebunt parvuli stultitiam, et **12** Spes quæ differtur affligit animam; lignum exspectabunt astuti scientiam. **19** Jacebunt mali vitæ desiderium veniens.] **13** [Qui detrahit alicui ante bonos, et impii ante portas justorum. **20** rei, ipse se in futurum obligat; qui autem timet Etiam proximo suo pauper odiosus erit: amici vero præceptum, in pace versabitur. Animæ dolosæ divitum multi. **21** Qui despicit proximum suum errant in peccatis; justi autem misericordes sunt, et peccat; qui autem miseretur pauperis beatus erit. miserantur. **14** Lex sapientis fons vitæ, ut declinet a Qui credit in Domino misericordiam diligit. **22** ruina mortis. **15** Doctrina bona dabit gratiam; in Errant qui operantur malum; misericordia et veritas itinere contemptorum vorago. **16** Astutus omnia præparant bona. **23** In omni opere erit abundantia; agit cum consilio; qui autem fatuus est aperit ubi autem verba sunt plurima, ibi frequenter stultitiam. **17** Nuntius impii cadet in malum; legatus egestas. **24** Corona sapientium divitiae eorum;

fatuitas stultorum imprudentia. **25** Liberat animas sententia oris sui, et sermo opportunus est optimus. testis fidelis, et profert mendacia versipellis.] **26** **24** Semita vitæ super eruditum, ut declinet de inferno [In timore Domini fiducia fortitudinis, et filii ejus novissimo.] (**Sheol h7585**) **25** [Domum superborum erit spes. **27** Timor Domini fons vitæ, ut declinet demolietur Dominus, et firmos faciet terminos a ruina mortis. **28** In multitudine populi dignitas viduæ. **26** Abominatio Domini cogitationes malæ, regis, et in paucitate plebis ignominia principis. et purus sermo pulcherrimus firmabitur ab eo. **27** **29** Qui patiens est multa gubernatur prudentia; Conturbat domum suam qui sectatur avaritiam; qui autem impatiens est exaltat stultitiam suam. qui autem odit munera, vivet. Per misericordiam **30** Vita carnium sanitas cordis; putredo ossium et fidem purgantur peccata: per timorem autem invidia. **31** Qui calumniatur egentem exprobrat Domini declinat omnis a malo. **28** Mens justi factori ejus; honorat autem eum qui miseretur meditatur obedientiam; os impiorum redundant pauperis. **32** In malitia sua expelletur impius: sperat malis. **29** Longe est Dominus ab impiis, et orationes autem justus in morte sua. **33** In corde prudentis justorum exaudiet. **30** Lux oculorum lætitificat requiescit sapientia, et indoctos quosque erudiet. **34** animam; fama bona impinguat ossa. **31** Auris Justitia elevat gentem; miseros autem facit populos peccatum. **35** Acceptus est regi minister intelligens; quam audit increpationes vitæ in medio sapientium iracundiam ejus inutilis sustinebit.] commorabitur. **32** Qui abjicit disciplinam despicit animam suam; qui autem acquiescit increpationibus possessor est cordis. **33** Timor Domini disciplina sapientiae, et gloriam præcedit humilitas.]

15 [Responsio mollis frangit iram; sermo durus suscitat fuorem. **2** Lingua sapientium ornat

scientiam; os fatuorum ebullit stultitiam. **3** In omni loco, oculi Domini contemplantur bonos et malos. **4** Lingua placabilis lignum vitæ; quæ autem immoderata est conteret spiritum. **5** Stultus irridet disciplinam patris sui; qui autem custodit increpationes astutior fiet. In abundanti justitia virtus maxima est: cogitationes autem impiorum eradicabuntur. **6** Dominus justi plurima fortitudo, et in fructibus impii conturbatio. **7** Labia sapientium disseminabunt scientiam; cor stultorum dissimile erit. **8** Victimæ impiorum abominabiles Domino; vota justorum placabilia. **9** Abominatio est Domini via impii; qui sequitur justitiam diligitur ab eo. **10** Doctrina mala deserenti viam vitæ; qui increpationes odit, morietur. **11** Infernus et perditio coram Domino; quanto magis corda filiorum hominum! (**Sheol h7585**) **12** Non amat pestilens eum qui se corripit, nec ad sapientes graditur.]

13 [Cor gaudens exhilarat faciem; in moerore animi dejicitur spiritus. **14** Cor sapientis querit doctrinam, et os stultorum pascitur imperitia. **15** Omnes dies pauperis, mali; secura mens quasi juge convivium. **16** Melius est parum cum timore Domini, quam thesauri magni et insatiabiles. **17** Melius est vocari ad olera cum caritate, quam ad vitulum saginatum cum odio. **18** Vir iracundus provocat rixas; qui patiens est mitigat suscitas. **19** Iter pigrorum quasi cogitationes ubi non est consilium; ubi vero sunt plures consiliarii, confirmantur.

16 [Hominis est animam præparare, et Domini gubernare linguam. **2** Omnes viæ hominis patent oculis ejus; spirituum ponderator est Dominus. **3** Revela Domino opera tua, et dirigentur cogitationes tuæ. **4** Universa propter semetipsum operatus est Dominus; impium quoque ad diem malum. **5** Abominatio Domini est omnis arrogans; etiam si manus ad manum fuerit, non est innocens. Initium viæ bonæ facere justitiam; accepta est autem apud Deum magis quam immolare hostias. **6** Misericordia et veritate redimitur iniquitas, et in timore Domini declinatur a malo. **7** Cum placuerint Domino viæ hominis, inimicos quoque ejus convertet ad pacem. **8** Melius est parum cum justitia quam multi fructus cum iniquitate. **9** Cor hominis disponit viam suam, sed Domini est dirigere hominum!] **10** [Divinatio in labiis regis; in judicio qui errabit os ejus. **11** Pondus et statera judicia gaudens exultat; qui recta loquitur dilgetur. **12** Abominabiles regi qui agunt impie, quoniam os stultorum pascitur imperitia. **13** Voluntas regum labia pauperis, mali; secura mens quasi juge convivium. **14** Indignatio regis nuntii mortis, et vir sapiens placabit eam. **15** In hilaritate vultus regis vita, et clementia ejus quasi imber serotinus.] **16** [Posside sapientiam, cum odio. **18** Vir iracundus provocat rixas; qui quia auro melior est, et acquire prudentiam, quia patiens est mitigat suscitas. **19** Iter pigrorum quasi pretiosior est argento. **17** Semita justorum declinat sepes spinarum; via justorum absque offendiculo. **20** Filius sapiens lætitiat patrem, et stultus homo despiciat matrem suam. **21** Stultitia gaudium stulto, et vir prudens dirigit gressus suos. **22** Dissipantur cogitationes ubi non est consilium; ubi vero sunt mitibus quam dividere spolia cum superbis. **20** Lætatur homo in cogitationes ubi non est consilium; ubi vero sunt Eruditus in verbo reperiet bona, et qui sperat plures consiliarii, confirmantur. **23** Lætatur homo in in Domino beatus est. **21** Qui sapiens est corde

appellabitur prudens, et qui dulcis eloquio majora in malum. **21** Natus est stultus in ignominiam suam; percipiet. **22** Fons vitae eruditio possidentis; doctrina sed nec pater in fatuo lætabitur. **22** Animus gaudens stultorum fatuitas.] **23** [Cor sapientis erudiet os ætatem floridam facit; spiritus tristis exsiccat ossa. ejus, et labii ejus addet gratiam. **24** Favus mellis **23** Munera de sinu impius accipit, ut pervertat composita verba; dulcedo animæ sanitas ossium. **25** semitas judicii. **24** In facie prudentis lucet sapientia; Est via quæ videtur homini recta, et novissima ejus oculi stultorum in finibus terræ. **25** Ira patris filius ducunt ad mortem. **26** Anima laborantis laborat stultus, et dolor matris quæ genuit eum. **26** Non sibi, quia compulit eum os suum. **27** Vir impius est bonum damnum inferre justo, nec percutere fodit malum, et in labiis ejus ignis ardescit. **28** principem qui recta judicat. **27** Qui moderatur Homo perversus suscitat lites, et verbosus separat sermones suos doctus et prudens est, et pretiosi principes. **29** Vir iniquus lactat amicum suum, et spiritus vir eruditus. **28** Stultus quoque, si tacuerit, dicit eum per viam non bonam. **30** Qui attonitis sapiens reputabitur, et si compressoriter labia sua, oculis cogitat prava, mordens labia sua perficit intelligens.]

17 [Melior est bucella sicca cum gaudio quam

domus plena victimis cum jurgio. **2** Servus sapiens dominabitur filiis stultis, et inter fratres hæreditatem dividet. **3** Sicut igne probatur argentum et aurum camino, ita corda probat Dominus. **4** Malus obedit linguae iniquæ, et fallax obtemperat labiis mendacibus. **5** Qui despicit pauperem exprobrat factori ejus, et qui ruina lætatur alterius non erit impunitus. **6** Corona senum filii filiorum, et gloria filiorum patres eorum. **7** Non decent stultum verba composita, nec principem labium mentiens. **8** Gemma gratissima exspectatio præstolantis; quocumque se vertit, prudenter intelligit. **9** Qui celat delictum quærerit amicitias; qui altero sermone repetit, separat fœderatos. **10** Plus proficit correptio apud prudentem, quam centum plagæ apud stultum. **11** Semper jurgia quærerit malus: angelus autem crudelis mittetur contra eum. **12** Expedit magis ursæ occurrere raptis fœtibus, quam fatuo confidenti in stultitia sua. **13** Qui reddit mala pro bonis, non recedet malum de domo ejus.

14 Qui dimittit aquam caput est jurgiorum, et antequam patiatur contumeliam judicium deserit.] **15** [Qui justificat impium, et qui condemnat justum, abominabilis est uterque apud Deum. **16** Quid prodest stulto habere divitias, cum sapientiam emere non possit? Qui altum facit domum suam quærerit ruinam, et qui evitat discere incidet in mala. **17** Omni tempore diligit qui amicus est, et frater in angustiis comprobatur. **18** Stultus homo plaudet manibus, cum spoponderit pro amico suo. **19** Qui meditatur discordias diligit rixas, et qui exaltat ostium quærerit ruinam. **20** Qui perversi cordis est non inveniet bonum, et qui vertit linguam incidet

in malum. **21** Natus est stultus in ignominiam suam; omni tempore erit exprobabilis. **2** Non recipit stultus verba prudentiæ, nisi ea dixeris quæ versantur in corde ejus. **3** Impius, cum in profundum venerit peccatorum, contemnit; sed

sequitur eum ignominia et opprobrium. **4** Aqua profunda verba ex ore viri, et torrens redundans fons sapientiæ. **5** Accipere personam impii non est bonum, ut declines a veritate judicii.] **6** [Labia stulti miscent se rixis, et os ejus jurgia provocat. **7** Os stulti contritio ejus, et labia ipsius ruina animæ ejus. **8** Verba bilinguis quasi simplicia, et ipsa pervenient usque ad interiora ventris. Pigrum dejicit timor; animæ autem effeminatorum esurient. **9** Qui mollis et dissolutus est in opere suo frater est sua opera dissipantis. **10** Turris fortissima nomen Domini; ad ipsum currit justus, et exaltabitur. **11** Substantia divitis urbs roboris ejus, et quasi murus validus circumdans eum. **12** Antequam conteratur, exaltatur cor hominis, et antequam glorificetur, humiliatur.

13 Qui prius respondet quam audiat, stultum se esse demonstrat, et confusione dignum. **14** Spiritus viri sustentat imbecillitatem suam; spiritum vero ad irascendum facillem quis poterit sustinere? **15** Cor prudens possidebit scientiam, et auris sapientium quærerit doctrinam.] **16** [Donum hominis dilatat viam ejus, et ante principes spatium ei facit. **17** Justus prior est accusator sui: venit amicus ejus, et investigabit eum. **18** Contradictiones comprimit sors, et inter potentes quoque dijudicat. **19** Frater qui adjuvatur a fratre quasi civitas firma, et judicia quasi vectes urbium. **20** De fructu oris viri replebitur venter ejus, et genimina labiorum ipsius saturabunt eum. **21** Mors et vita in manu linguae; qui diligunt eam comedent fructus ejus. **22** Qui invenit mulierem bonam invenit bonum, et hauriet jucunditatem a Domino. Qui expellit mulierem bonam expellit bonum; qui autem tenet adulteram stultus est et impius. **23** Cum obsecrationibus loquetur pauper, et

dives effabitur rigide. **24** Vir amabilis ad societatem magis amicus erit quam frater.]

19 [Melior est pauper qui ambulat in simplicitate sua quam dives torquens labia sua, et insipiens. **2** Ubi non est scientia animæ, non est bonum, et qui festinus est pedibus offendet. **3** Stultitia hominis supplantat gressus ejus, et contra Deum fervet animo suo. **4** Divitiæ addunt amicos plurimos; a paupere autem et hi quos habuit separantur. **5** Testis falsus non erit impunitus, et qui mendacia loquitur non effugiet. **6** Multi colunt personam potentis, et amici sunt dona tribuentis. **7** Fratres hominis pauperis oderunt eum; insuper et amici procul recesserunt ab eo.] [Qui tantum verba sectatur nihil habebit; **8** qui autem possessor est mentis diligit animam suam, et custos prudentiæ inveniet bona. **9** Falsus testis non erit impunitus, et qui loquitur mendacia peribit. **10** Non decent stultum deliciæ, nec servum dominari principibus. **11** Doctrina viri per patientiam noscitur, et gloria ejus est iniqua prætergredi. **12** Sicut fremitus leonis, ita et regis ira, et sicut ros super herbam, ita et hilaritas ejus. **13** Dolor patris filius stultus, et tecta jugiter perstillantia litigiosa mulier. **14** Domus et divitiæ dantur a parentibus; a Domino autem proprie uxor prudens. **15** Pigredo immittit soporem, et anima dissoluta esuriet. **16** Qui custodit mandatum custodit animam suam; qui autem negligit viam suam mortificabitur. **17** Foeneratur Domino qui miseretur pauperis, et vicissitudinem suam reddet ei. **18** Erudi filium tuum; ne desperes: ad imperfectionem autem ejus ne ponas animam tuam. **19** Qui impatiens est sustinebit damnum, et cum rapuerit, aliud apponet. **20** Audi consilium, et suscipe disciplinam, ut sis sapiens in novissimis tuis. **21** Multæ cogitationes in corde viri; voluntas autem Domini permanebit. **22** Homo indigens misericors est, et melior est pauper quam vir mendax. **23** Timor Domini ad vitam, et in plenitudine commorabitur absque visitatione pessima.] **24** [Abscondit piger manum suam sub ascella, nec ad os suum applicat eam. **25** Pestilente flagellato stultus sapientior erit; si autem corripueris sapientem, intelliget disciplinam. **26** Qui affligit patrem, et fugat matrem, ignominiosus est et infelix. **27** Non cesses, fili, audire doctrinam, nec ignores sermones scientiæ. **28** Testis iniquus deridet judicium, et os impiorum devorat iniquitatem. **29** Parata sunt derisoribus judicia, et mallei percutientes stultorum corporibus.]

20 [Luxuriosa res vinum, et tumultuosa ebrietas: quicumque his delectatur non erit sapiens. **2** Sicut rugitus leonis, ita et terror regis: qui provocat

eum peccat in animam suam. **3** Honor est homini qui separat se a contentionibus; omnes autem stulti miscentur contumeliis. **4** Propter frigus piger arare noluit; mendicabit ergo æstate, et non dabitur illi. **5** Sicut aqua profunda, sic consilium in corde viri; sed homo sapiens exhaustus illud. **6** Multi homines misericordes vocantur; virum autem fidelem quis inveniet?] **7** [Justus qui ambulat in simplicitate sua beatos post se filios derelinquet. **8** Rex qui sedet in solio judicij dissipat omne malum intuitu suo. **9** Quis potest dicere: Mundum est cor meum; purus sum a peccato? **10** Pondus et pondus, mensura et mensura: utrumque abominabile est apud Deum. **11** Ex studiis suis intelligitur puer, si munda et recta sint opera ejus. **12** Aurem audientem, et oculum videntem: Dominus fecit utrumque. **13** Noli diligere somnum, ne te egestas opprimat: aperi oculos tuos, et saturare panibus. **14** Malum est, malum est, dicit omnis emptor; et cum recesserit, tunc gloriaribut. **15** Est aurum et multitudo gemmarum, et vas pretiosum labia scientiæ.] **16** [Tolle vestimentum ejus qui fidejussor extitit alieni, et pro extraneis aufer pignus ab eo. **17** Suavis est homini panis mendacii, et postea implebitur os ejus calculo. **18** Cogitationes consiliis roborantur, et gubernaculis tractanda sunt bella. **19** Ei qui revelat mysteria, et ambulat fraudulenter, et dilatat labia sua, ne commiscearis. **20** Qui maledicit patri suo et matri, extinguetur lucerna ejus in mediis tenebris: **21** hæreditas ad quam festinatur in principio, in novissimo benedictione carebit. **22** Ne dicas: Reddam malum: exspecta Dominum, et liberabit te. **23** Abominatio est apud Dominum pondus et pondus; statera dolosa non est bona. **24** A Domino diriguntur gressus viri: quis autem hominum intelligere potest viam suam? **25** Ruina est homini devorare sanctos, et post vota retractare.] **26** [Dissipat impios rex sapiens, et incurvat super eos fornicem. **27** Lucerna Domini spiraculum hominis, quæ investigat omnia secreta ventris. **28** Misericordia et veritas custodiunt regem, et roboratur clementia thronus ejus. **29** Exultatio juvenum fortitudo eorum, et dignitas senum canities. **30** Livor vulneris abstergit mala, et plagæ in secretioribus ventris.]

21 [Sicut divisiones aquarum, ita cor regis in manu Domini: quocumque voluerit, inclinabit illud. **2** Omnis via viri recta sibi videtur: appendit autem corda Dominus. **3** Facere misericordiam et judicium magis placet Domino quam victimæ. **4** Exaltatio oculorum est dilatatio cordis; lucerna impiorum peccatum. **5** Cogitationes robusti semper in abundantia; omnis autem piger semper in

egestate est.] **6** [Qui congregat thesauros lingua mala, et virga iræ suæ consummabitur. **9** Qui pronus mendacii vanus et excors est, et impingetur ad est ad misericordiam benedicetur: de panibus laqueos mortis. **7** Rapinæ impiorum detrahent eos, enim suis dedit pauperi. Victoriam et honorem quia noluerunt facere judicium. **8** Perversa via viri acquireret qui dat munera; animam autem aufert aliena est; qui autem mundus est, rectum opus ejus. accipientium. **10** Ejice derisorem, et exibit cum eo **9** Melius est sedere in angulo domatis, quam cum jurgium, cessabuntque causæ et contumeliae. **11** Qui muliere litigiosa, et in domo communi. **10** Anima diligit cordis munditiam, propter gratiam labiorum impii desiderat malum: non miserebitur proximo suorum habebit amicum regem. **12** Oculi Domini suo. **11** Mulctato pestilente, sapientior erit parvulus, custodiunt scientiam, et supplantantur verba iniqui. et si sectetur sapientem, sumet scientiam. **12** **13** Dicit piger: Leo est foris; in medio platearum Excogitat justus de domo impii, ut detrahat impios occidendum sum. **14** Fovea profunda os alienæ: cui a malo.] **13** [Qui obturat aurem suam ad clamorem iratus est Dominus, incidet in eam. **15** Stultitia pauperis, et ipse clamabit, et non exaudietur. **14** colligata est in corde pueri, et virga disciplinæ Munus absconditum extinguit iras, et donum in fugabit eam. **16** Qui calumniatur pauperem ut augeat sinu indignationem maximam. **15** Gaudium justo est divitias suas, dabit ipse ditori, et egebit.] **17** [Inclina facere judicium, et pavor operantibus iniquitatem. aurem tuam, et audi verba sapientium: appone **16** Vir qui erraverit a via doctrinæ in coetu gigantum autem cor ad doctrinam meam, **18** quæ pulchra erit commorabitur. **17** Qui diligit epulas in egestate erit; tibi cum servaveris eam in ventre tuo, et redundabit qui amat vinum et pinguis non ditabitur. **18** Pro justo in labiis tuis: **19** ut sit in Domino fiducia tua, unde datur impius, et pro rectis iniquus. **19** Melius est et ostendi eam tibi hodie. **20** Ecce descripsi eam habitare in terra deserta quam cum muliere rixosa tibi tripliciter, in cogitationibus et scientia: **21** ut et iracunda. **20** Thesaurus desiderabilis, et oleum ostenderem tibi firmitatem et eloquia veritatis, in habitaculo justi: et imprudens homo dissipabit respondere ex his illis qui miserunt te. **22** Non facias illud. **21** Qui sequitur justitiam et misericordiam violentiam pauperi quia pauper est, neque conteras inveniet vitam, justitiam, et gloriam. **22** Civitatem egenum in porta: **23** quia judicabit Dominus causam fortium ascendit sapiens, et destruxit robur fiduciæ ejus, et configet eos qui confixerunt animam ejus. ejus. **23** Qui custodit os suum et linguam suam **24** Noli esse amicus homini iracundo, neque ambules custodit ab angustiis animam suam. **24** Superbus cum viro furioso: **25** ne forte discas semitas ejus, et et arrogans vocatur indoctus, qui in ira operatur sumas scandalum animæ tuæ. **26** Noli esse cum his superbiam. **25** Desideria occidunt pigrum: noluerunt qui defigunt manus suas, et qui vades se offerunt enim quidquam manus ejus operari. **26** Tota die pro debitis: **27** si enim non habes unde restituas, concupiscit et desiderat; qui autem justus est, quid causæ est ut tollat operimentum de cubili tribuet, et non cessabit. **27** Hostiæ impiorum tuo? **28** Ne transgrediaris terminos antiquos, quos abominabiles, quia offeruntur ex scelere. **28** Testis posuerunt patres tui. **29** Vidisti virum velocem mendax peribit; vir obediens loquetur victoriam. in opere suo? coram regibus stabit, nec erit ante **29** Vir impius procaciter obfirmsat vultum suum; ignobiles.]
qui autem rectus est corrigit viam suam. **30** Non est sapientia, non est prudentia, non est consilium contra Dominum. **31** Equus paratur ad diem belli; Dominus autem salutem tribuit.]

22 [Melius est nomen bonum quam divitiae multæ; super argentum et aurum gratia bona. **2** Dives et pauper obviaverunt sibi: utriusque operator est Dominus. **3** Callidus vidit malum, et abscondit se; innocens pertransiit, et afflictus est damno. **4** Finis modestiæ timor Domini, divitiae, et gloria, et vita. **5** Arma et gladii in via perversi; custos autem animæ suæ longe recedit ab eis. **6** Proverbiū est: adolescens juxta viam suam; etiam cum senerit, non recedet ab ea. **7** Dives pauperibus imperat, et qui accipit mutuum servus est fœnerantis. **8** Qui seminat iniquitatem metet

23 [Quando sederis ut comedas cum principe, diligenter attende quæ apposita sunt ante faciem tuam. **2** Et statue cultrum in gutture tuo: si tamen habes in potestate animam tuam. **3** Ne desideres de cibis ejus, in quo est panis mendacii. **4** Noli laborare ut diteris, sed prudentiæ tuæ pone modum. **5** Ne erigas oculos tuos ad opes quas non potes habere, quia facient sibi pennas quasi aquilæ, et volabunt in cælum. **6** Ne comedas cum homine invido, et ne desideres cibos ejus: **7** quoniam in similitudinem arioli et conjectoris æstimat quod ignorat. Comede et bibe, dicet tibi; et mens ejus non est tecum. **8** Cibos quos comederas evomes, et perdes pulchros sermones tuos. **9** In auribus insipientium ne loquaris, qui despiciunt doctrinam in eloquii tui. **10** Ne attingas parvolorum terminos,

et agrum pupillorum ne introëas: **11** propinquus lassus in die angustiæ, imminuetur fortitudo tua.] **11** enim illorum fortis est, et ipse judicabit contra [Erue eos qui ducuntur ad mortem, et qui trahuntur te causam illorum.] **12** [Ingredietur ad doctrinam ad interitum, liberare ne cesses. **12** Si dixeris: cor tuum, et aures tuæ ad verba scientiæ. **13** Noli Vires non suppetunt; qui inspector est cordis ipse subtrahere a puer disciplinam: si enim percusseris intelligit: et servatorem animæ tuæ nihil fallit, eum virga, non morietur. **14** Tu virga percuties eum, reddetque homini juxta opera sua. **13** Comede, fili et animam ejus de inferno liberabis. (**Sheol h7585**) mi, mel, quia bonum est, et favum dulcissimum **15** Fili mi, si sapiens fuerit animus tuus, gaudebit gutturi tuo. **14** Sic et doctrina sapientiæ animæ tecum cor meum: **16** et exultabunt renes mei, cum tuæ: quam cum inveneris, habebis in novissimis locuta fuerint rectum labia tua. **17** Non æmuletur spem, et spes tua non peribit. **15** Ne insidieris, et cor tuum peccatores, sed in timore Domini esto quæras impietatem in domo justi, neque vastes tota die: **18** quia habebis spem in novissimo, et requiem ejus. **16** Septies enim cadet justus, et præstolatio tua non auferetur. **19** Audi, fili mi, et resurget: impii autem corruent in malum. **17** Cum esto sapiens, et dirige in via animum tuum. **20** Noli ceciderit inimicus tuus ne gaudreas, et in ruina esse in conviviis potatorum, nec in comensationibus ejus ne exsultet cor tuum: **18** ne forte videat eorum qui carnes ad vescendum conferunt: **21** quia Dominus, et displiceat ei, et auferat ab eo iram vacantes potibus et dantes symbola consumentur, suam. **19** Ne contendas cum pessimis, nec æmuleris et vestietur pannis dormitatio. **22** Audi patrem impios: **20** quoniam non habent futurorum spem tuum, qui genuit te, et ne contemnas cum senuerit mali, et lucerna impiorum extinguetur. **21** Time mater tua. **23** Veritatem eme, et noli vendere Dominum, fili mi, et regem, et cum detractoribus sapientiam, et doctrinam, et intelligentiam. **24** non commiscearis: **22** quoniam repente consurget Exsultat gaudio pater justi; qui sapientem genuit, perditio eorum, et ruinam utriusque quis novit?] **23** lætabitur in eo. **25** Gaudeat pater tuus et mater Hæc quoque sapientibus. [Cognoscere personam in tua, et exsultet quæ genuit te. **26** Præbe, fili mi, judicio non est bonus. **24** Qui dicunt impio: Justus cor tuum mihi, et oculi tui vias meas custodian. es: maledicent eis populi, et detestabuntur eos **27** Fovea enim profunda est meretrix, et puteus tribus. **25** Qui arguunt eum laudabuntur, et super angustus aliena. **28** Insidiatur in via quasi latro, ipsos veniet benedictio. **26** Labia deosculabitur et quos incautos viderit, interficiet.] **29** [Cui vœ? qui recta verba respondet. **27** Præpara foris opus cuius patri vœ? cui rixæ? cui foveæ? cui sine causa tuum, et diligenter exerce agrum tuum, ut postea vulnera? cui suffusio oculorum? **30** nonne his ædifices domum tuam. **28** Ne sis testis frustra qui commorantur in vino, et student calicibus contra proximum tuum, nec lactes quemquam labiis epotandis? **31** Ne intuearis vinum quando flavescit, tuis. **29** Ne dicas: Quomodo fecit mihi, sic faciam cum splenduerit in vitro color ejus: ingreditur ei; reddam unicuique secundum opus suum.] **30** blande, **32** sed in novissimo mordebit ut coluber, et [Per agrum hominis pigri transivi, et per vineam sicut regulus venena diffundet. **33** Oculi tui videbunt viri stulti: **31** et ecce totum repleverant urticæ, extraneas, et cor tuum loquetur perversa. **34** Et eris sicut dormiens in medio mari, et quasi sopitus gubernator, amiso clavo. **35** Et dices: Verberaverunt me, sed non dolui; traxerunt me, et ego non sensi. Quando evigilabo, et rursus vina reperiam?] **30** blandi, **32** sed in novissimo mordebit ut coluber, et [Per agrum hominis pigri transivi, et per vineam sicut regulus venena diffundet. **33** Oculi tui videbunt viri stulti: **31** et ecce totum repleverant urticæ, extraneas, et cor tuum loquetur perversa. **34** Et eris sicut dormiens in medio mari, et quasi sopitus gubernator, amiso clavo. **35** Et dices: Verberaverunt me, sed non dolui; traxerunt me, et ego non sensi. Quando evigilabo, et rursus vina reperiam?]

24 [Ne æmuleris viros malos, nec desideres esse cum eis: **2** quia rapinas meditatur mens eorum,

et fraudes labia eorum loquuntur. **3** Sapientia ædificabitur domus, et prudentia roborabitur. **4** In doctrina replebuntur cellaria, universa substantia pretiosa et pulcherrima. **5** Vir sapiens fortis est, et vir doctus robustus et validus: **6** quia cum dispositione initur bellum, et erit salus ubi multa consilia sunt. **7** Excelsa stulto sapientia; in porta non aperiet os suum. **8** Qui cogitat mala facere stultus vocabitur: **9** cogitatio stulti peccatum est, et abominatio hominum detractor. **10** Si desperaveris

Hæ quoque parabolæ Salomonis, quas transtulerunt viri Ezechiae regis Juda. **2** [Gloria Dei est celare verbum, et gloria regum investigare sermonem. **3** Cælum sursum, et terra deorsum, et cor regum inscrutabile. **4** Aufer rubiginem de argento, et egredietur vas purissimum. **5** Aufer impietatem de vultu regis, et firmabitur justitia thronus ejus. **6** Ne gloriosus appareas coram rege, et in loco magnorum ne steteris. **7** Melius est enim ut dicatur tibi: Ascende huc, quam ut humilioris coram

principe.] 8 [Quæ viderunt oculi tui ne proferas in ita qui tribuit insipienti honorem. 9 Quomodo si jurgio cito, ne postea emendare non possis, cum spina nascatur in manu temulenti, sic parabola de honestaveris amicum tuum. 9 Causam tuam tracta in ore stultorum. 10 Judicium determinat causas, cum amico tuo, et secretum extraneo ne reveles: 10 et qui imponit stulto silentium iras mitigat. 11 ne forte insultet tibi cum audierit, et exprobrare Sicut canis qui revertitur ad vomitum suum, sic non cesseret. Gratia et amicitia liberant: quas tibi imprudens qui iterat stultitiam suam. 12 Vidisti serva, ne exprobabilis fias. 11 Mala aurea in lectis hominem sapientem sibi videri? magis illo spem argenteis, qui loquitur verbum in tempore suo. 12 habebit insipientes.] 13 [Dicit piger: Leo est in via, Inauris aurea, et margaritum fulgens, qui arguit et leæna in itineribus. 14 Sicut ostium vertitur in sapientem et aurem obedientem. 13 Sicut frigus cardine suo, ita piger in lectulo suo. 15 Abscondit nivis in die messis, ita legatus fidelis ei qui misit piger manum sub ascella sua, et laborat si ad os eum: animam ipsius requiescere facit. 14 Nubes, suum eam converterit. 16 Sapientior sibi piger et ventus, et pluviae non sequentes, vir gloriosus videtur septem viris loquentibus sententias.] 17 et promissa non complens. 15 Patientia lenietur [Sicut qui apprehendit auribus canem, sic qui princeps, et lingua mollis confringet duritiam.] transit impatiens et commiscetur rixæ alterius. 18 16 [Mel invenisti: comede quod sufficit tibi, ne Sicut noxius est qui mittit sagittas et lanceas in forte satiatus evomas illud. 17 Subtrahe pedem mortem, 19 ita vir fraudulenter nocet amico suo, et tuum de domo proximi tui, nequando satiatus cum fuerit deprehensus dicit: Ludens feci. 20 Cum oderit te. 18 Jaculum, et gladius, et sagitta acuta, defecerint ligna extinguetur ignis, et susurrone homo qui loquitur contra proximum suum falsum subtracto, jurgia conquiescent. 21 Sicut carbones testimonium. 19 Dens putridus, et pes lassus, qui ad prunas, et ligna ad ignem, sic homo iracundus sperat super infideli in die angustiae, 20 et amittit suscitat rixas. 22 Verba susurronis quasi simplicia, pallium in die frigoris. Acetum in nitro, qui cantat et ipsa perveniunt ad intima ventris. 23 Quomodo carmina cordi pessimo. Sicut tinea vestimento, si argento sordido ornare velis vas fisticile, sic labia et vermis ligno, ita tristitia viri nocet cordi. 21 tumentia cum pessimo corde sociata. 24 Labii suis Si esurierit inimicus tuus, ciba illum; si sitierit, intelligitur inimicus, cum in corde tractaverit dolos. da ei aquam bibere: 22 prunas enim congregabis 25 Quando submiserit vocem suam, ne credideris ei, super caput ejus, et Dominus reddet tibi. 23 Ventus quoniam septem nequitiae sunt in corde illius. 26 aquilo dissipat pluvias, et facies tristis linguam Qui operit odium fraudulentiter, revelabitur malitia detrahentem. 24 Melius est sedere in angulo domatis ejus in consilio. 27 Qui fodit foveam incidet in eam, quam cum muliere litigiosa et in domo communi. et qui volvit lapidem revertetur ad eum. 28 Lingua 25 Aqua frigida animæ sienti, et nuntius bonus fallax non amat veritatem, et os lubricum operatur de terra longinqua. 26 Fons turbatus pede et vena ruinas.]

27 [Ne glorieris in crastinum, ignorans quid superventura pariat dies. 2 Laudet te alienus, et non os tuum; extraneus, et non labia tua. 3 Grave est saxum, et onerosa arena, sed ira stulti utroque gravior. 4 Ira non habet misericordiam nec erumpens furor, et impetum concitati ferre quis poterit? 5 Melior est manifesta correptio quam amor absconditus. 6 Meliora sunt vulnera diligentis quam fraudulenta oscula odientis. 7 Anima saturata calcabit favum, et anima esuriens etiam amarum pro dulci sumet. 8 Sicut avis transmigrans de nido suo, sic vir qui derelinquit locum suum. 9 Unguento et variis odoribus delectatur cor, et bonis amici consiliis anima dulcoratur.] 10 [Amicum tuum et amicum patris tui ne dimiseris, et domum fratris tui ne ingrediaris in die afflictionis tuæ. Melior est vicinus juxta quam frater procul. 11 Stude tibias, sic indecens est in ore stultorum parabola. sapientiae, fili mi, et laetifica cor meum, ut possis 8 Sicut qui mittit lapidem in acervum Mercurii, exprobrant respondere sermonem. 12 Astutus

videns malum, absconditus est: parvuli transeuntes reliquerit ea, misericordiam consequetur. **14** Beatus sustinuerunt dispendia. **13** Tolle vestimentum ejus homo qui semper est pavidus; qui vero mentis qui spopondit pro extraneo, et pro alienis aufer ei est duræ corruet in malum. **15** Leo rugiens et pignus. **14** Qui benedicit proximo suo voce grandi, ursus esuriens, princeps impius super populum de nocte consurgens maledicenti similis erit. **15** pauperem. **16** Dux indigens prudentia multos Tecta perstillantia in die frigoris et litigiosa mulier opprimet per calumniam; qui autem odit avaritiam, comparantur. **16** Qui retinet eam quasi qui ventum longi fient dies ejus. **17** Hominem qui calumniatur teneat, et oleum dexteræ suæ vocabit. **17** Ferrum animæ sanguinem, si usque ad lacum fugerit, nemo ferro exacuit, et homo exacuit faciem amici sui. sustinet. **18** Qui ambulat simpliciter salvus erit; **18** Qui servat ficum comedet fructus ejus, et qui qui perversis graditur viis concidet semel. **19** Qui custos est domini sui glorificabitur. **19** Quomodo operatur terram suam satiabitur panibus; qui autem in aquis resplendent vultus prospicientium, sic sectatur otium replebitur egestate.] **20** [Vir fidelis corda hominum manifesta sunt prudentibus. **20** multum laudabitur; qui autem festinat ditari non Infernus et perditio numquam implentur: similiter erit innocens. **21** Qui cognoscit in judicio faciem et oculi hominum insatiabiles. (*Sheol h7585*) **21** non bene facit; iste et pro buccella panis deserit Quomodo probatur in conflatorio argentum et in veritatem. **22** Vir qui festinat ditari, et aliis invidet, fornace aurum, sic probatur homo ore laudantis. ignorat quod egestas superveniet ei. **23** Qui corripit Cor iniqui inquirit mala, cor autem rectum inquirit hominem gratiam postea inveniet apud eum, magis scientiam. **22** Si contuderis stultum in pila quasi quam ille qui per linguæ blandimenta decipit. **24** ptisanas feriente desuper pilo, non auferetur ab Qui subtrahit aliquid a patre suo et a matre, et dicit eo stultitia ejus.] **23** [Diligenter agnosce vultum hoc non esse peccatum, particeps homicidæ est. pecoris tui, tuosque greges considera: **24** non enim **25** Qui se jactat et dilatat, jurgia concitat; qui vero habebis jugiter potestatem, sed corona tribuetur sperat in Domino sanabitur. **26** Qui confidit in corde in generationem et generationem. **25** Aperta sunt suo stultus est; qui autem graditur sapienter, ipse prata, et apparuerunt herbæ virentes, et collecta salvabitur. **27** Qui dat pauperi non indigebit; qui sunt fœna de montibus. **26** Agni ad vestimentum despicit deprecantem sustinebit penuriam. **28** Cum tuum, et hædi ad agri pretium. **27** Sufficiat tibi lac surrexerint impii, abscondentur homines; cum illi caprarum in cibos tuos, et in necessaria domus tuæ, perierint, multiplicabuntur justi.] et ad victimum ancillis tuis.]

28 [Fugit impius nemine persequente; justus autem, quasi leo confidens, absque terrore erit. **2** Propter peccata terræ multi principes ejus; et propter hominis sapientiam, et horum scientiam quæ dicuntur, vita ducis longior erit. **3** Vir pauper calumnians pauperes similis est imbri vehementi in quo paratur famæs.] **4** [Qui derelinquunt legem laudant impium; qui custodiunt, succenduntur contra eum. **5** Viri mali non cogitant judicium; qui autem inquirunt Dominum animadvertunt omnia. **6** Melior est pauper ambulans in simplicitate sua quam dives in pravis itineribus. **7** Qui custodit legem filius sapiens est; qui autem comessatores pascit confundit patrem suum. **8** Qui coacervat divitias usuris et fœnore, liberali in pauperes congregat eas. **9** Qui declinat aures suas ne audiat legem, oratio ejus erit execrabilis. **10** Qui decipit justos in via mala, in interitu suo corruet, et simplices possidebunt bona ejus. **11** Sapiens sibi videtur vir dives; pauper autem prudens scrutabitur eum. **12** In exsultatione justorum multa gloria est; regnantibus impiis, ruinæ hominum. **13** Qui abscondit scelera sua non dirigetur; qui autem confessus fuerit et

29 [Viro qui corripiantem dura cervice contemnit, repentinus ei superveniet interitus, et eum sanitas non sequetur. **2** In multiplicatione justorum lætabitur vulgus; cum impii sumpserint principatum, gemet populus. **3** Vir qui amat sapientiam lætificat patrem suum; qui autem nutrit scorta perdet substantiam. **4** Rex justus erigit terram; vir avarus destruet eam. **5** Homo qui blandis fictisque sermonibus loquitur amico suo rete expandit gressibus ejus. **6** Peccantem virum iniquum involvet laqueus, et justus laudabit atque gaudebit. **7** Novit justus causam pauperum; impius ignorat scientiam. **8** Homines pestilentes dissipant civitatem; sapientes vero avertunt furem. **9** Vir sapiens si cum stulto contenderit, sive irascatur, sive rideat, non inveniet requiem. **10** Viri sanguinum oderunt simplicem; justi autem querunt animam ejus. **11** Totum spiritum suum profert stultus; sapiens differt, et reservat in posterum. **12** Princeps qui libenter audit verba mendacii, omnes ministros habet impios. **13** Pauper et creditor obviaverunt sibi: utriusque illuminator est Dominus. **14** Rex qui judicat in veritate pauperes, thronus ejus in

æternum firmabitur.] **15** [Virga atque correptio Affer, affer. Tria sunt insaturabilia, et quartum quod tribuit sapientiam; puer autem qui dimittitur numquam dicit: Sufficit. **16** Infernus, et os vulvæ, et voluntati suæ confundit matrem suam. **16** In terra quæ non satiatur aqua: ignis vero numquam multiplicatione impiorum multiplicabuntur scelera, dicit: Sufficit. (**Sheol h7585**) **17** Oculum qui subsannat et justi ruinas eorum videbunt. **17** Erudi filium patrem, et qui despicit partum matris suæ, effodian tuum, et refrigerabit te, et dabit delicias animæ eum corvi de torrentibus, et comedant eum filii tuæ. **18** Cum propheta defecerit, dissipabitur aquilæ!] **18** [Tria sunt difficultia mihi, et quartum populus; qui vero custodit legem beatus est. **19** penitus ignoro: **19** viam aquilæ in cælo, viam colubri Servus verbis non potest erudiri, quia quod dicis super petram, viam navis in medio mari, et viam intelligit, et respondere contemnit. **20** Vidisti viri in adolescentia. **20** Talis est et via mulieris hominem velocem ad loquendum? stultitia magis speranda est quam illius correptio. **21** Qui delicate a pueritia nutrit servum suum postea sentiet eum contumacem.] **22** [Vir iracundus provocat rixas, et qui ad indignandum facilis est erit ad peccandum proclivior. **23** Superbum sequitur humilitas, et humilem spiritu suscipiet gloria. **24** Qui cum fure participat odit animam suam; adjurantem audit, et non indicat. **25** Qui timet hominem cito corruet; qui sperat in Domino sublevabitur. **26** Multi requirunt faciem principis, et judicium a Domino egreditur singulorum. **27** Abominantur justi virum impium, et abominantur impii eos qui in recta sunt via. Verbum custodiens filius extra perditionem erit.]

30 Verba Congregantis, filii Vomentis. Visio quam locutus est vir cum quo est Deus, et qui Deo secum morante confortatus, ait: **2** [Stultissimus sum virorum, et sapientia hominum non est mecum. **3** Non didici sapientiam, et non novi scientiam sanctorum. **4** Quis ascendit in cælum, atque descendit? quis continuit spiritum in manibus suis? quis colligavit aquas quasi in vestimento? quis suscitavit omnes terminos terræ? quod nomen est ejus, et quod nomen filii ejus, si nosti? **5** Omnis sermo Dei ignitus: clypeus est sperantibus in se. **6** Ne addas quidquam verbis illius, et arguaris, inventariisque mendax. **7** Duo rogavi te: ne deneges mihi antequam moriar: **8** vanitatem et furer, et perjurem nomen Dei mei. **10** Ne accuses servum ad dominum suum, ne forte maledicat tibi, et pauperes ex hominibus suis; **13** generatio cuius excelsi sunt oculi, et palpebrae ejus in alta surrecta; **14** generatio quæ pro dentibus gladios habet, et commandit molaribus suis, ut comedat inopes de terra, et pauperes ex hominibus. **15** Sanguisugæ duæ sunt filiæ, dicentes:

Non sum operata malum. **21** Per tria movetur terra, et quartum non potest sustinere: **22** per servum, cum regnaverit; per stultum, cum saturatus fuerit qui cum cibo; **23** per odiosam mulierem, cum in matrimonio fuerit assumpta; et per ancillam, cum fuerit hæres dominas suæ.] **24** [Quatuor sunt minima terræ, et ipsa sunt sapientiora sapientibus: **25** formicæ, non populus infirmus, qui præparat in messe cibum sibi; **26** lepusculus, plebs invalida, qui collocat in petra cubile suum; **27** regem locusta non habet, et egreditur universa per turmas suas; **28** stellio manibus nititur, et moratur in ædibus regis. **29** Tria sunt quæ bene gradiuntur, et quartum quod incedit felicer: **30** leo, fortissimus bestiarum, ad nullius pavebit occursum; **31** gallus succinctus lumbos; et aries; nec est rex, qui resistat ei. **32** Est qui stultus apparuit postquam elevatus est in sublime; si enim intellexisset, ori suo imposuisset manum. **33** Qui autem fortiter premit ubera ad eliciendum lac exprimit butyrum; et qui vehementer emungit elicere sanguinem; et qui provocat iras producit discordias.]

31 Verba Lamuelis regis. Visio qua eruditivit eum mater sua. **2** [Quid, dilekte mi? quid, dilekte uteri mei? quid, dilekte votorum meorum? **3** Ne dederis mulieribus substantiam tuam, et divitias tuas ad delendos reges. **4** Noli regibus, o Lamuel, noli regibus dare vinum, quia nullum secretum est ubi regnat ebrietas; **5** et ne forte bibant, et obliviscantur judiciorum, et mutant causam filiorum pauperis. **6** Date siceram moerentibus, et vinum his qui amaro sunt animo. **7** Bibant, et obliviscantur egestatis est, et judica inopem et pauperem.] **10** [Mulierem sordibus suis; **11** [Generatio quæ patri suo maledicit, Aperi os tuum muto, et causis omnium filiorum qui et quæ matri suæ non benedicit; **12** generatio pertranseunt. **9** Aperi os tuum, decerne quod justum quæ sibi munda videtur, et tamen non est lota a fortè quis inveniet? procul et de ultimis finibus et corrucas.] **11** [Generatio quæ patri suo maledicit, Aperi os tuum muto, et causis omnium filiorum qui et quæ matri suæ non benedicit; **12** generatio pertranseunt. **9** Aperi os tuum, decerne quod justum quæ sibi munda videtur, et tamen non est lota a fortè quis inveniet? procul et de ultimis finibus et corrucas.] **11** Confidit in ea cor viri sui, et spoliis pretium ejus. **11** Confidit in ea cor viri sui, et spoliis non indigebit. **12** Reddet ei bonum, et non malum, omnibus diebus vitæ sue. **13** Quæsivit lanam et hominibus. **14** Quæsivit lanam et hominibus.

Facta est quasi navis institoris, de longe portans panem suum. **15** Et de nocte surrexit, deditque prædam domesticis suis, et cibaria ancillis suis. **16** Consideravit agrum, et emit eum; de fructu manuum suarum plantavit vineam. **17** Accinxit fortitudine lumbos suos, et roboravit brachium suum. **18** Gustavit, et vidit quia bona est negotiatio ejus; non extinguetur in nocte lucerna ejus. **19** Manum suam misit ad fortia, et digitii ejus apprehenderunt fusum. **20** Manum suam aperuit inopi, et palmas suas extendit ad pauperem. **21** Non timebit domui suæ a frigoribus nivis; omnes enim domestici ejus vestiti sunt duplicibus. **22** Stragulatam vestem fecit sibi; byssus et purpura indumentum ejus. **23** Nobilis in portis vir ejus, quando sederit cum senatoribus terræ. **24** Sindonem fecit, et vendidit, et cingulum tradidit Chananæo. **25** Fortitudo et decor indumentum ejus, et ridebit in die novissimo. **26** Os suum aperuit sapientiæ, et lex clementiæ in lingua ejus. **27** Consideravit semitas domus suæ, et panem otiosa non comedit. **28** Surrexerunt filii ejus, et beatissimam prædicaverunt; vir ejus, et laudavit eam. **29** Multæ filiæ congregaverunt divitias; tu supergressa es universas. **30** Fallax gratia, et vana est pulchritudo: mulier timens Dominum, ipsa laudabitur. **31** Date ei de fructu manuum suarum, et laudent eam in portis opera ejus.]

Ecclesiastes

1 Verba Ecclesiastæ, filii David, regis Jerusalem.
2 [Vanitas vanitatum, dixit Ecclesiastes; vanitas vanitatum, et omnia vanitas. 3 Quid habet amplius homo de universo labore suo quo laborat sub sole?] 4 [Generatio præterit, et generatio advenit; terra autem in æternum stat. 5 Oritur sol et occidit, et ad locum suum revertitur; ibique renascens, 6 gyrat per meridiem, et flectitur ad aquilonem. Lustrans universa in circuitu pergit spiritus, et in circulos suos revertitur. 7 Omnia flumina intrant in mare, et mare non redundat; ad locum unde exeunt flumina revertuntur ut iterum fluant. 8 Cunctæ res difficiles; non potest eas homo explicare sermonem. Non saturatur oculus visu, nec auris auditu impletur. 9 Quid est quod fuit? Ipsum quod futurum est. Quid est quod factum est? Ipsum quod faciendum est. 10 Nihil sub sole novum, nec valet quisquam dicere: Ecce hoc recens est: jam enim præcessit in sæculis quæ fuerunt ante nos. 11 Non est priorum memoria; sed nec eorum quidem quæ postea futura sunt erit recordatio apud eos qui futuri sunt in novissimo.] 12 [Ego Ecclesiastes fui rex Israël in Jerusalem; 13 et proposui in animo meo quærere et investigare sapienter de omnibus quæ fiunt sub sole. Hanc occupationem pessimam dedit Deus filiis hominum, ut occuparentur in ea. 14 Vidi cuncta quæ fiunt sub sole, et ecce universa vanitas et afflictio spiritus. 15 Perversi difficile corruguntur, et stultorum infinitus est numerus. 16 Locutus sum in corde meo, dicens: Ecce magnus effectus sum, et præcessi omnes sapientia qui fuerunt ante me in Jerusalem; et mens mea contemplata est multa sapienter, et didici. 17 Dedique cor meum ut scirem prudentiam atque doctrinam, erroresque et stultitiam; et agnovi quod in his quoque esset labor et afflictio spiritus: 18 eo quod in multa sapientia multa sit indignatio; et qui addit scientiam, addit et laborem.]

2 [Dixi ego in corde meo: Vadam, et affluam delicii, et fruar bonis; et vidi quod hoc quoque esset vanitas. 2 Rism reputavi errorem, et gaudio dixi: Quid frustra deciperis? 3 Cogitavi in corde meo abstrahere a vino carnem meam, ut animam meam transferrem ad sapientiam, devitaremque stultitiam, donec viderem quid esset utile filiis hominum, quo facto opus est sub sole numero dierum vitæ suæ. 4 Magnificavi opera mea, ædificavi mihi domos, et plantavi vineas; 5 feci hortos et pomaria, et consevi ea cuncti generis arboribus; 6 est. 25 Quis ita devorabit et deliciis affluet ut et extruxi mihi piscinas aquarum, ut irrigarem ego? 26 Homini bono in conspectu suo dedit Deus

silvam lignorum germinantium. 7 Posse di servos et ancillas, multamque familiam habui: armenta quoque, et magnos ovium greges, ultra omnes qui fuerunt ante me in Jerusalem; 8 coacervavi mihi argentum et aurum, et substantias regum ac provinciarum; feci mihi cantores et cantatrices, et delicias filiorum hominum, scyphos, et urceos in ministerio ad vina fundenda; 9 et supergressus sum opibus omnes qui ante me fuerunt in Jerusalem: sapientia quoque perseveravit mecum. 10 Et omnia quæ desideraverunt oculi mei non negavi eis, nec prohibui cor meum quin omni voluptate frueretur, et oblectaret se in his quæ præparaveram; et hanc ratus sum partem meam si uteper labore meo. 11 Cumque me convertissem ad universa opera quæ fecerant manus meæ, et ad labores in quibus frustra sudaveram, vidi in omnibus vanitatem et afflictionem animi, et nihil permanere sub sole.] 12 [Transivi ad contemplandam sapientiam, erroresque, et stultitiam. (Quid est, inquam, homo, ut sequi possit regem, factorem suum?) 13 Et vidi quod tantum præcederet sapientia stultitiam, quantum differt lux a tenebris. 14 Sapientis oculi in capite ejus; stultus in tenebris ambulat: et didici quod unus utriusque esset interitus. 15 Et dixi in corde meo: Si unus et stulti et meus occasus erit, quid mihi prodest quod majorem sapientiæ dedi operam? Locutusque cum mente mea, animadverti quod hoc quoque esset vanitas. 16 Non enim erit memoria sapientis similiter ut stulti in perpetuum, et futura tempora oblitione cuncta pariter operient: moritur doctus similiter ut indoctus. 17 Et idcirco tæduit me vitæ meæ, videntem mala universa esse sub sole, et cuncta vanitatem et afflictionem spiritus.] 18 [Rursus detestatus sum omnem industriad meam, qua sub sole studiosissime laboravi, habiturus hæredem post me, 19 quem ignoro utrum sapiens an stultus futurus sit, et dominabitur in laboribus meis, quibus desudavi et sollicitus fui: et est quidquam tam vanum? 20 Unde cessavi, renuntiavitque cor meum ultra laborare sub sole. 21 Nam cum alias laboret in sapientia, et doctrina, et sollicitudine, homini otioso quæsita dimittit; et hoc ergo vanitas et magnum malum. 22 Quid enim proderit homini de universo labore suo, et afflictione spiritus, qua sub sole cruciatus est? 23 Cuncti dies ejus doloribus et ærumnis pleni sunt, nec per noctem mente requiescit. Et hoc nonne vanitas est? 24 Nonne melius est comedere et bibere, et ostendere animæ suæ bona de laboribus suis? et hoc de manu Dei ego? 26 Homini bono in conspectu suo dedit Deus

sipientiam, et scientiam, et lætitiam; peccatori autem dedit afflictionem et curam superfluam, ut addat, et congreget, et tradat ei qui placuit Deo; sed et hoc vanitas est, et cassa sollicitudo mentis.]

3 [Omnia tempus habent, et suis spatiis transeunt universa sub cælo. **2** Tempus nascendi, et tempus moriendi; tempus plantandi, et tempus evellendi quod plantatum est. **3** Tempus occidendi, et tempus sanandi; tempus destruendi, et tempus ædificandi. **4** Tempus flendi, et tempus ridendi; tempus plangendi, et tempus saltandi. **5** Tempus spargendi lapides, et tempus colligendi, tempus amplexandi, et tempus longe fieri ab amplexibus. **6** Tempus acquirendi, et tempus perdendi; tempus custodiendi, et tempus abiciendi. **7** Tempus scindendi, et tempus consuendi; tempus tacendi, et tempus loquerendi. **8** Tempus dilectionis, et tempus odii; tempus belli, et tempus pacis.] **9** [Quid habet amplius homo de labore suo? **10** Vidi afflictionem quam dedit Deus filiis hominum, ut distendantur in ea. **11** Cuncta fecit bona in tempore suo, et mundum tradidit disputationi eorum, ut non inveniat homo opus quod operatus est Deus ab initio usque ad finem. **12** Et cognovi quod non esset melius nisi lætari, et facere bene in vita sua; **13** omnis enim homo qui comedit et bibit, et videt bonum de labore suo, hoc donum Dei est. **14** Didici quod omnia opera quæ fecit Deus perseverent in perpetuum; non possumus eis quidquam addere, nec auferre, quæ fecit Deus ut timeatur. **15** Quod factum est, ipsum permanet; quæ futura sunt jam fuerunt, et Deus instaurat quod abiit.] **16** [Vidi sub sole in loco judicii impietatem, et in loco justitiae iniquitatem: **17** et dixi in corde meo: Justum et impium judicabit Deus, et tempus omnis rei tunc erit. **18** Dixi in corde meo de filiis hominum, ut probaret eos Deus, et ostenderet similes esse bestiis. **19** Idcirco unus interitus est hominis et jumentorum, et æqua utriusque conditio. Sicut moritur homo, sic et illa moriuntur. Similiter spirant omnia, et nihil habet homo jumento amplius: cuncta subjacent vanitati, et omnia pergunt ad unum locum. De terra facta sunt, et in terram pariter revertuntur. **21** Quis novit si spiritus filiorum Adam ascendet sursum, et si spiritus jumentorum descendat deorsum? **22** Et deprehendi nihil esse melius quam lætari hominem in opere suo, et hanc esse partem illius. Quis enim eum adducet ut post se futura cognoscat?]

4 [Verti me ad alia, et vidi columnias quæ sub sole geruntur, et lacrimas innocentium, et neminem consolatorem, nec posse resistere eorum violentiæ, cunctorum auxilio destitutos, **2** et laudavi magis

mortuos quam viventes; **3** et feliciorem utroque judicavi qui neicum natus est, nec vidi mala quæ sub sole fiunt. **4** Rursum contemplatus sum omnes labores hominum, et industrias animadverti patere invidiæ proximi; et in hoc ergo vanitas et cura superflua est. **5** Stultus complicat manus suas, et comedat carnes suas, dicens: **6** Melior est pugillus cum requie, quam plena utraque manus cum labore et afflictione animi. **7** Considerans, reperi et aliam vanitatem sub sole. **8** Unus est, et secundum non habet, non filium, non fratrem, et tamen laborare non cessat, nec satiantur oculi ejus divitiis; nec recognoscit, dicens: Cui labore, et fraudo animam meam bonis? In hoc quoque vanitas est et afflictio pessima.] **9** [Melius est ergo duos esse simul quam unum; habent enim emolumenem societatis suæ. **10** Si unus ceciderit, ab altero fulcietur. Væ soli, quia cum ceciderit, non habet sublevantem se. **11** Et si dormierint duo, fovebuntur mutuo; unus quomodo calefiet? **12** Et si quispiam prævaluerit contra unum, duo resistunt ei; funiculus triplex difficile rumpitur. **13** Melior est puer pauper et sapiens, rege sene et stulto, qui nescit prævidere in posterum. **14** Quod de carcere catenisque interdum quis egreditur ad regnum; et aliis, natus in regno, inopia consumatur. **15** Vidi cunctos viventes qui ambulant sub sole cum adolescenti secundo, qui consurget pro eo. **16** Infinitus numerus est populi omnium qui fuerunt ante eum, et qui postea futuri sunt non lætabuntur in eo; sed et hoc vanitas et afflictio spiritus.]

5 [Custodi pedem tuum ingrediens domum Dei, et appropinquā ut audias. Multo enim melior est obedientia quam stultorum victimæ, qui nesciunt quid faciunt mali.] **2** [Ne temere quid loquaris, neque cor tuum sit velox ad proferendum sermonem coram Deo. Deus enim in cælo, et tu super terram; idcirco sint pauci sermones tui. **3** Multas curas sequuntur somnia, et in multis sermonibus invenietur stultitia. **4** Si quid vovisti Deo, ne moreris reddere: displicet enim ei infidelis et stulta promissio, sed quodcumque voveris redde: **5** multoque melius est non vovere, quam post votum promissa non reddere. **6** Ne dederis os tuum ut peccare facias carnem tuam, neque dicas coram angelo: Non est providentia: ne forte iratus Deus contra sermones tuos dissipet cuncta opera manuum tuarum. **7** Ubi multa sunt somnia, plurimæ sunt vanitates, et sermones innumeri; tu vero Deum time:] **8** [Si videris columnias egenorum, et violenta judicia, et subverti justitiam in provincia, non mireris super hoc negotio: quia excelsio excelsior est

alius, et super hos quoque eminentiores sunt alii; **9** multamque in disputando habentia vanitatem.] et insuper universæ terræ rex imperat servienti. **10** **12** [Quid necesse est homini majora se quærere, Avarus non implebitur pecunia, et qui amat divitias fructum non capiet ex eis; et hoc ergo vanitas. **11** Ubi multæ sunt opes, multi et qui comedunt eas. Et quid prodest possessori, nisi quod cernit divitias oculis suis? **12** Dulcis est somnus operanti, sive parum sive multum comedat; saturitas autem divitis non sinit eum dormire.] **13** [Est et alia infirmitas pessima quam vidi sub sole: divitiae conservatae in malum domini sui. **14** Pereunt enim in afflictione pessima: generavit filium qui in summa egestate erit. **15** Sicut egressus est nudus de utero matris suæ, sic revertetur, et nihil auferet secum de labore suo. **16** Miserabilis prorsus infirmitas: quomodo venit, sic revertetur. Quid ergo prodest ei quod laboravit in ventum? **17** cunctis diebus vitæ suæ comedit in tenebris, et in curis multis, et in ærumna atque tristitia.] **18** [Hoc itaque visum est mihi bonum, ut comedat quis et bibat, et fruatur lætitia ex labore suo quo laboravit ipse sub sole, numero dierum vitæ suæ quos dedit ei Deus; et hæc est pars illius. **19** Et omni homini cui dedit Deus divitias atque substantiam, potestatemque ei tribuit ut comedat ex eis, et fruatur parte sua, et lætetur de labore suo: hoc est donum Dei. **20** Non enim satis recordabitur dierum vitæ suæ, eo quod Deus occupet deliciis cor eius.]

7 Melius est nomen bonum quam unguenta pretiosa, et dies mortis die nativitatis. **2** Melius est ire ad domum luctus quam ad domum convivii; in illa enim finis cunctorum admonetur hominum, et vivens cogitat quid futurum sit. **3** Melior est ira risu, quia per tristitiam vultus corrigitur animus delinquentis. **4** Cor sapientium ubi tristitia est, et cor stultorum ubi lætitia. **5** Melius est a sapiente corripi, quam stultorum adulazione decipi; **6** quia sicut sonitus spinarum ardentium sub olla, sic risus stulti. Sed et hoc vanitas. **7** Calumnia conturbat sapientem, et perdet robur cordis illius. **8** Melior est finis orationis quam principium. Melior est patiens arrogante. **9** Ne sis velox ad irascendum, quia ira in sinu stulti requiescit. **10** Ne dicas: Quid putas causæ est quod priora tempora meliora fuere quam nunc sunt? stulta enim est hujuscemodi interrogatio. **11** Utilior est sapientia cum divitiis, et magis prodest videntibus solem. **12** Sicut enim protegit sapientia, sic protegit pecunia; hoc autem plus habet eruditio et sapientia, quod vitam tribuunt possessori suo. **13** Considera opera Dei, quod nemo possit corrigerem quem ille despexerit. **14** In die bona fruere bonis, et malam diem præcave; sicut enim hanc, sic et illam fecit Deus, ut non inveniat homo contra eum justas querimonias. **15** Hæc quoque vidi in diebus vanitatis meæ: justus perit in justitia sua, et impius multo vivit tempore in malitia sua. **16** Noli esse justus multum, neque plus sapias quam necesse est, ne obstupescas. **17** Ne impie agas multum, et noli esse stultus, ne moriaris in tempore non tuo. **18** Bonum est te sustentare justum: sed et ab illo ne subtrahas manum tuam; quia qui timet Deum nihil negligit.

19 Sapientia confortavit sapientem super decem principes civitatis; **20** non est enim homo justus in terra qui faciat bonum et non peccet. **21** Sed et cunctis sermonibus qui dicuntur ne accomedes cor tuum, ne forte audias servum tuum maledicentem tibi; **22** scit enim conscientia tua quia et tu crebro maledixisti aliis. **23** Cuncta tentavi in sapientia. Dixi: Sapiens efficiar: et ipsa longius recessit a me, **24** multo magis quam erat. Et alta profunditas, quis inveniet eam?] **25** [Lustravi universa animo meo, ut scirem et considerarem, et quærerem sapientiam, et rationem, et ut cognoscerem impietatem stulti, et errorem imprudentium: **26** et inveni amariorem

morte mulierem, quæ laqueus venatorum est, et sagena cor ejus; vincula sunt manus illius. Qui placet Deo effugiet illam; qui autem peccator est capietur ab illa. **27** Ecce hoc inveni, dixit Ecclesiastes, unum et alterum ut invenirem rationem, **28** quam adhuc quærerit anima mea, et non inveni. Virum de mille unum reperi; mulierem ex omnibus non inveni. **29** Solummodo hoc inveni, quod fecerit Deus hominem rectum, et ipse se infinitis miscuerit quæstionibus. Quis talis ut sapiens est? et quis cognovit solutionem verbi?]

8 [Sapientia hominis lucet in vultu ejus, et potentissimus faciem illius commutabit. **2** Ego os regis observo, et præcepta juramenti Dei. **3** Ne festines recedere a facie ejus, neque permaneas in opere malo: quia omne quod voluerit faciet. **4** Et sermo illius potestate plenus est, nec dicere ei quisquam potest: Quare ita facis? **5** Qui custodit præceptum non experietur quidquam mali. Tempus et responsionem cor sapientis intelligit. **6** Omni negotio tempus est, et opportunitas: et multa hominis afflictio, **7** quia ignorat præterita, et futura nullo scire potest nuntio. **8** Non est in hominis potestate prohibere spiritum, nec habet potestatem in die mortis: nec sinitur quiescere ingruente bello, neque salvabit impetas impium.] **9** [Omnia hæc consideravi, et dedi cor meum in cunctis operibus quæ fiunt sub sole. Interdum dominatur homo in malum suum. **10** Vidi impios sepultos, qui etiam cum adhuc viverent in loco sancto erant, et laudabantur in civitate quasi justorum operum. Sed et hoc vanitas est. **11** Etenim quia non profert cito contra malos sententia, absque timore ullo filii hominum perpetrant mala. **12** Attamen peccator ex eo quod centies facit malum, et per patientiam sustentatur; ego cognovi quod erit bonum timentibus Deum, qui verentur faciem ejus. **13** Non sit bonum impio, nec prolongentur dies ejus, sed quasi umbra transeant qui non timent faciem Domini. **14** Est et alia vanitas quæ fit super terram: sunt justi quibus mala proveniunt quasi opera egerint impiorum: et sunt impii qui ita securi comederet, et biberet, atque gauderet, et hoc solum secum auferret de labore suo, in diebus vitæ sua quos dedit ei Deus sub sole. **16** Et apposui cor meum ut scirem sapientiam, et intelligerem distentionem quæ versatur in terra. Est homo qui diebus noctibus somnum non capit oculis. **17** Et intellexi quod omnium operum Dei nullam possit homo

invenire rationem eorum quæ fiunt sub sole; et quanto plus laboraverit ad querendum, tanto minus inveniat: etiam si dixerit sapiens se nosse, non poterit reperire.]

9 [Omnia hæc tractavi in corde meo, ut curiose intelligerem. Sunt justi atque sapientes, et opera eorum in manu Dei; et tamen nescit homo utrum amore an odio dignus sit. **2** Sed omnia in futurum servantur incerta, eo quod universa æque eveniant justo et impio, bono et malo, mundo et immundo, immolanti victimas et sacrificia contemnenti. Sicut

bonus, sic et peccator; ut perjurus, ita et ille qui verum dejerat.] **3** [Hoc est pessimum inter omnia quæ sub sole fiunt: quia eadem cunctis eveniunt. Unde et corda filiorum hominum implentur malitia et contemptu in vita sua, et post hæc ad inferos deducentur. (questioned)] **4** Nemo est qui semper vivat, et qui hujus rei habeat fiduciam; melior est canis vivus leone mortuo. **5** Viventes enim sciunt se esse morituros; mortui vero nihil neverunt amplius, nec habent ultra mercedem, quia oblivioni tradita est memoria eorum. **6** Amor quoque, et odium, et invidiæ simul perierunt; nec habent partem in hoc sæculo, et in opere quod sub sole geritur. **7** Wade ergo, et comedere in lætitia panem tuum, et bibe cum gaudio vinum tuum, quia Deo placent opera tua. **8** Omni tempore sint vestimenta tua candida, et oleum de capite tuo non deficiat. **9** Perfruere homini in labore tuo quo laboras sub sole. **10** Quodcumque facere potest manus tua, instanter operare, quia nec opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos, quo tu properas.] (*Sheol h7585*) **11** [Verti me ad aliud, et vidi sub sole nec velocium esse cursum, nec fortium bellum, nec sapientium panem, nec doctorum divitias, nec artificum gratiam; sed tempus casumque in omnibus. **12** Nescit homo finem maximam: **14** civitas parva, et pauci in ea viri; venit contra eam rex magnus, et vallavit eam, exstruxitque munitiones per gyrum, et perfecta est obsidio. **15** Inventusque est in ea vir pauper sapiens, et liberavit urbem per sapientiam suam; et nullus deinceps recordatus est hominis illius pauperis. **16** Et dicebam ego meliorem esse noctibus somnum non capit oculis. **17** Et intellexi sapientiam fortitudine. Quomodo ergo sapientia pauperis contempta est, et verba ejus non sunt

audita? 17 Verba sapientum audiuntur in silentio, plus quam clamor principis inter stultos. 18 Melior est sapientia quam arma bellica; et qui in uno peccaverit, multa bona perdet.]

10 [Muscæ morientes perdunt suavitatem unguenti. Pretiosior est sapientia et gloria, parva et ad tempus stultitia. 2 Cor sapientis in dextera ejus, et cor stulti in sinistra illius. 3 Sed et in via stultus ambulans, cum ipse insipiens sit, omnes stultos æstimat. 4 Si spiritus potestatem habentis ascenderit super te, locum tuum ne demiseris, quia curatio faciet cessare peccata maxima.] 5 [Est malum quod vidi sub sole, quasi per errorem egrediens a facie principis: 6 positum stultum in dignitate sublimi, et divites sedere deorsum. 7 Vidi servos in equis, et principes ambulantes super terram quasi servi. 8 Qui fodit foveam incidet in eam, et qui dissipat sepem mordebit eum coluber. 9 Qui transfert lapides affligetur in eis, et qui scindit ligna vulnerabitur ab eis. 10 Si retusum fuerit ferrum, et hoc non ut prius, sed hebetatum fuerit, multo labore exacuetur, et post industriam sequetur sapientia. 11 Si mordeat serpens in silentio, nihil eo minus habet qui occulte detrahit. 12 Verba oris sapientis gratia, et labia insipientis præcipitabunt eum; 13 initium verborum ejus stultitia, et novissimum oris illius error pessimus. 14 Stultus verba multiplicat. Ignorat homo quid ante se fuerit; et quid post se futurum sit, quis ei poterit indicare? 15 Labor stultorum affliget eos, qui nesciunt in urbem pergere.] 16 [Væ tibi, terra, cuius rex puer est, et cuius principes mane comedunt. 17 Beata terra cuius rex nobilis est, et cuius principes vescuntur in tempore suo, ad reficiendum, et non ad luxuriam. 18 In pigritiis humiliabitur contignatio, et in infirmitate manuum perstillabit domus. 19 In risum faciunt panem et vinum ut epulentur viventes; et pecuniae obediunt omnia. 20 In cogitatione tua regi ne detrahas, et in secreto cubiculi tui ne maledixeris diviti: quia et aves cæli portabunt vocem tuam, et qui habet pennas annuntiabit sententiam.]

11 [Mitte panem tuum super transeuntes aquas, quia post tempora multa inveries illum. 2 Da partem septem necnon et octo, quia ignoras quid futurum sit mali super terram. 3 Si replete fuerint nubes, imbre super terram effundent. Si ceciderit lignum ad austrum aut ad aquilonem, in quocumque loco ceciderit, ibi erit. 4 Qui observat ventum non seminat; et qui considerat nubes numquam metet. 5 Quomodo ignoras quæ sit via spiritus, et qua ratione compingantur ossa in ventre prægnantis, sic nescis opera Dei, qui fabricator est omnium. 6

Mane semina semen tuum, et vespere ne cesser manus tua: quia nescis quid magis oriatur, hoc aut illud; et si utrumque simul, melius erit.] 7 [Dulce lumen, et delectabile est oculis videre solem. 8 Si annis multis vixerit homo, et in his omnibus lætatus fuerit, meminisse debet tenebrosi temporis, et dierum multorum, qui cum venerint, vanitatis arguentur præterita. 9 Lætare ergo, juvenis, in adolescentia tua, et in bono sit cor tuum in diebus juventutis tuæ: et ambula in viis cordis tui, et in intuitu oculorum tuorum, et scito quod pro omnibus his adducet te Deus in judicium. 10 Aufer iram a corde tuo, et amove malitiam a carne tua: adolescentia enim et voluptas vana sunt.]

12 [Memento Creatoris tui in diebus juventutis tuæ, antequam veniat tempus afflictionis, et appropinquent anni de quibus dicas: Non mihi placent; 2 antequam tenebrescat sol, et lumen, et luna, et stellæ, et revertantur nubes post pluviam; 3 quando commovebuntur custodes domus, et nutabant viri fortissimi, et otiosæ erunt molentes in minuto numero, et tenebrescent videntes per foramina; 4 et claudent ostia in platea, in humilitate vocis molentis, et consurgent ad vocem volucris, et obsurdescent omnes filiæ carminis: 5 excelsa quoque timebunt, et formidabunt in via. Floredit amygdalus, impinguabitur locusta, et dissipabit capparis, quoniam ibit homo in domum æternitatis suæ, et circuibunt in platea plangentes. 6 Antequam rumpatur funiculus argenteus, et recurrat vitta aurea, et conteratur hydria super fontem, et confringatur rota super cisternam, 7 et revertatur pulvis in terram suam unde erat, et spiritus redeat ad Deum, qui dedit illum. 8 Vanitas vanitatum, dixit Ecclesiastes, et omnia vanitas.] 9 [Cumque esset sapientissimus Ecclesiastes, docuit populum, et enarravit quæ fecerat; et investigans composuit parabolæ multas. 10 Quæsivit verba utilia, et conscripsit sermones rectissimos ac veritate plenos. 11 Verba sapientum sicut stimuli, et quasi clavi in altum defixi, quæ per magistrorum consilium data sunt a pastore uno. 12 His amplius, fili mi, ne requiras. Faciendi plures libros nullus est finis; frequensque meditatio, carnis afflictio est. 13 Finem loquendi pariter omnes audiamus. Deum time, et manda ejus observa: hoc est enim omnis homo, 14 et cuncta quæ fiunt adducet Deus in judicium pro omni errato, sive bonum, sive malum illud sit.]

Canticum Canticorum

1 ²[Sponsa Osculetur me osculo oris sui; quia meliora sunt ubera tua vino, ³ fragrantia unguentis optimis. Oleum effusum nomen tuum; ideo adolescentulæ dilexerunt te. **4** Chorus Adolescentularum Trahe me, post te curremus in odorem unguentorum tuorum. Introduxit me rex in cellaria sua; exultabimus et lætabimur in te, memores uberum tuorum super vinum. Recti diligunt te. **5** Sponsa Nigra sum, sed formosa, filiæ Jerusalem, sicut tabernacula Cedar, sicut pelles Salomonis. **6** Nolite me considerare quod fusca sim, quia decoloravit me sol. Filii matris meæ pugnaverunt contra me; posuerunt me custodem in vineis: vineam meam non custodivi. **7** Indica mihi, quem diligit anima mea, ubi pascas, ubi cubes in meridie, ne vagari incipiam post greges sodalium tuorum. **8** Sponsus Si ignoras te, o pulcherrima inter mulieres, egressere, et abi post vestigia gregum, et pasce hædos tuos juxta tabernacula pastorum. **9** Equitatu meo in curribus Pharaonis assimilavi te, amica mea. **10** Pulchræ sunt genæ tuæ sicut turturis; collum tuum sicut monilia. **11** Murenulas aureas faciemus tibi, vermiculatas argento. **12** Sponsa Dum esset rex in accubitu suo, nardus mea dedit odorem suum. **13** Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi; inter ubera mea commorabitur. **14** Botrus cypri dilectus meus mihi in vineis Engaddi. **15** Sponsus Ecce tu pulchra es, amica mea! ecce tu pulchra es! Oculi tui columbarum. **16** Sponsa Ecce tu pulcher es, dilecte mi, et decorus! Lectulus noster floridus. **17** Tigna domorum nostrarum cedrina, laquearia nostra cypressina.]

2 [Ego flos campi, et lily convallium. **2** Sponsus Sicut lily inter spinas, sic amica mea inter filias. **3** Sponsa Sicut malus inter ligna silvarum, sic dilectus meus inter filios. Sub umbra illius quem desideraveram sedi, et fructus ejus dulcis gutturi meo. **4** Introduxit me in cellam viniarium; ordinavit in me caritatem. **5** Fulcite me floribus, stipate me malis, quia amore langueo. **6** Læva ejus sub capite meo, et dextera illius amplexabitur me. **7** Sponsus Adjuro vos, filiæ Jerusalem, per capreas cervosque camporum, ne suscitetis, neque evigilare faciatis dilectam, quoadusque ipsa velit. **8** Sponsa Vox dilecti mei; ecce iste venit, saliens in montibus, transiliens colles. **9** Similis est dilectus meus capreæ, hinnuloque cervorum. En ipse stat

post parietem nostrum, respiciens per fenestras, prospiciens per cancellos. **10** En dilectus meus loquitur mihi. Sponsus Surge, propera, amica mea, columba mea, formosa mea, et veni: **11** jam enim hiems transiit; imber abiit, et recessit. **12** Flores apparuerunt in terra nostra; tempus putationis advenit: vox turturis audita est in terra nostra; **13** ficus protulit grossos suos; vineæ florentes dederunt odorem suum. Surge, amica mea, speciosa mea, et veni: **14** columba mea, in foraminibus petræ, in caverna maceriae, ostende mihi faciem tuam, sonet vox tua in auribus meis: vox enim tua dulcis, et facies tua decora. **15** Sponsa Capite nobis vulpes parvulas quæ demolunt vineas: nam vinea nostra floruit. **16** Dilectus meus mihi, et ego illi, qui pascitur inter lilia, **17** donec aspiret dies, et inclinentur umbræ. Revertere; similis esto, dilecte mi, capreæ, hinnuloque cervorum super montes Bether.]

3 [In lectulo meo, per noctes, quæsivi quem diligit anima mea: quæsivi illum, et non inveni. **2** Surgam, et circubo civitatem: per vicos et plateas quæram quem diligit anima mea: quæsivi illum, et non inveni. **3** Invenerunt me vigiles qui custodiunt civitatem: Num quem diligit anima mea vidistis? **4** Paululum cum pertransisset eos, inveni quem diligit anima mea: tenui eum, nec dimittam, donec introducam illum in domum matris meæ, et in cubiculum genetricis meæ. **5** Sponsus Adjuro vos, filiæ Jerusalem, per capreas cervosque camporum, ne suscitetis, neque evigilare faciatis dilectam, donec ipsa velit. **6** Chorus Quæ est ista quæ ascendit per desertum sicut virgula fumi ex aromatibus myrrhæ, et thuris, et universi pulveris pigmentarii? **7** En lectulum Salomonis sexaginta fortes ambient ex fortissimis Israël, **8** omnes tenentes gladios, et ad bella doctissimi: uniuscujusque ensis super femur suum propter timores nocturnos. **9** Ferculum fecit sibi rex Salomon de lignis Libani; **10** columnas ejus fecit argenteas, reclinatorium aureum, ascensum purpureum; media caritate constravit, propter filias Jerusalem. **11** Egregimini et videte, filiæ Sion, regem Salomonem in diadema quo coronavit illum mater sua in die despunctionis illius, et in die lætitiae cordis ejus.]

4 [Sponsus Quam pulchra es, amica mea! quam pulchra es! Oculi tui columbarum, absque eo quod intrinsecus latet. Capilli tui sicut greges caprarum quæ ascenderunt de monte Galaad. **2** Dentes tui sicut greges tonsarum quæ ascenderunt de lavacro; omnes gemellis foetibus, et sterilis non est inter eas. **3** Sicut vitta coccinea labia tua, et eloquium tuum dulce. Sicut fragmen mali punici,

ita genæ tuæ, absque eo quod intrinsecus latet. si inveneritis dilectum meum, ut nuntietis ei quia
4 Sicut turris David collum tuum, quæ ædificata amore langueo. 9 Chorus Qualis est dilectus tuus ex
est cum propugnaculis; mille clypei pendent ex ea, dilecto, o pulcherrima mulierum? qualis est dilectus
omnis armatura fortium. 5 Duo ubera tua sicut duo tuus ex dilecto, quia sic adjurasti nos? 10 Sponsa
hinnuli, capræ gemelli, qui pascuntur in liliis. 6 Dilectus meus candidus et rubicundus; electus ex
Donec aspiret dies, et inclinentur umbræ, vadam millibus. 11 Caput ejus aurum optimum; comæ
ad montem myrrhæ, et ad collem thuris. 7 Tota ejus sicut elatæ palmarum, nigræ quasi corvus. 12
pulchra es, amica mea, et macula non est in te. Oculi ejus sicut columbae super rivulos aquarum,
8 Veni de Libano, sponsa mea: veni de Libano, quæ lacte sunt lotæ, et resident juxta fluenta
veni, coronaberis: de capite Amana, de vertice plenissima. 13 Genæ illius sicut areolæ aromatum,
Sanir et Hermon, de cubilibus leonum, de montibus consitæ a pigmentariis. Labia ejus lilia, distillantia
pardorum. 9 Vulnerasti cor meum, soror mea, myrrham primam. 14 Manus illius tornatiles, aureæ,
sponsa; vulnerasti cor meum in uno oculorum plenæ hyacinthis. Venter ejus eburneus, distinctus
tuorum, et in uno crine colli tui. 10 Quam pulchræ sunt mammæ tuæ, soror mea sponsa! pulchriora
sunt ubera tua vino, et odor unguentorum tuorum Libani, electus ut cedri. 16 Guttur illius suavissimum,
super omnia aromata. 11 Favus distillans labia et totus desiderabilis. Talis est dilectus meus, et
tua, sponsa; mel et lac sub lingua tua: et odor ipse est amicus meus, filiæ Jerusalem.
vestimentorum tuorum sicut odor thuris. 12 Hortus
conclusus soror mea, sponsa, hortus conclusus, fons
signatus. 13 Emissiones tuæ paradisus malorum
punicorum, cum pomorum fructibus, cyperi cum
nardo. 14 Nardus et crocus, fistula et cinnamomum,
cum universis lignis Libani; myrrha et aloë, cum
omnibus primis unguentis. 15 Fons hortorum,
puteus aquarum viventium, quæ fluant impetu de
Libano. 16 Sponsa Surge, aquilo, et veni, auster:
perfla hortum meum, et fluant aromata illius.
Veniat dilectus meus in hortum suum, et comedat
fructum pomorum suorum.

5 Sponsus Veni in hortum meum, soror mea,
sponsa; messui myrrham meam cum aromatibus
meis; comedi favum cum melle meo; bibi vinum
meum cum lacte meo; comedite, amici, et bibite, et
inebriamini, carissimi. 2 Sponsa Ego dormio, et cor
meum vigilat. Vox dilecti mei pulsantis: Sponsus
Aperi mihi, soror mea, amica mea, columba mea,
immaculata mea, quia caput meum plenum est rore,
et cincinni mei guttis noctium. 3 Sponsa Expoliavi
me tunica mea: quomodo induar illa? lavi pedes
meos: quomodo inquinabo illos? 4 Dilectus meus
misit manum suam per foramen, et venter meus
intremuit ad tactum ejus. 5 Surrexi ut aperirem
dilecto meo; manus meæ stillaverunt myrrham, et
digiti mei pleni myrrha probatissima. 6 Pessulum
ostii mei aperui dilecto meo, at ille declinaverat,
atque transierat. Anima mea liquefacta est, ut
locutus est; quæsivi, et non inveni illum; vocavi,
et non respondit mihi. 7 Invenerunt me custodes
qui circumeunt civitatem; percusserunt me, et
vulneraverunt me. Tulerunt pallium meum mihi
custodes murorum. 8 Adjuro vos, filiæ Jerusalem,

6 Chorus Quo abiit dilectus tuus, o pulcherrima
mulierum? quo declinavit dilectus tuus? et
quæremus eum tecum.] 2 [Sponsa Dilectus meus
descendit in hortum suum ad areolam aromatum,
ut pascatur in hortis, et lilia colligat. 3 Ego dilecto
meo, et dilectus meus mihi, qui pascitur inter
lilia. 4 Sponsus Pulchra es, amica mea; suavis, et
decora sicut Jerusalem; terribilis ut castrorum acies
ordinata. 5 Averte oculos tuos a me, quia ipsi me
avolare fecerunt. Capilli tui sicut grex caprarum
quæ apparuerunt de Galaad. 6 Dentes tui sicut grex
ovium quæ ascenderunt de lavacro: omnes gemellis
fœtibus, et sterilis non est in eis. 7 Sicut cortex
mali punici, sic genæ tuæ, absque occultis tuis. 8
Sexaginta sunt reginæ, et octoginta concubinæ,
et adolescentularum non est numerus. 9 Una
est columba mea, perfecta mea, una est matris
suæ, electa genetrici suæ. Viderunt eam filiæ, et
beatissimam prædicaverunt; reginæ et concubinæ,
et laudaverunt eam. 10 Quæ est ista quæ progreditur
quasi aurora consurgens, pulchra ut luna, electa
ut sol, terribilis ut castrorum acies ordinata? 11
Sponsa Descendi in hortum nucum, ut viderem
poma convallium, et inspicrem si florisset vinea,
et germinassent mala punica. 12 Nescivi: anima
mea conturbavit me, propter quadrigas Aminadab.
13 Chorus Reverttere, revertere, Sulamitis! revertere,
revertere ut intueamur te. Sponsa Quid videbis in
Sulamite, nisi choros castrorum?

7 Chorus Quam pulchri sunt gressus tui in
calceamentis, filia principis! Juncturæ femorum
tuorum sicut monilia quæ fabricata sunt manu
artificis. 2 Umbilicus tuus crater tornatilis,
numquam indigens poculis. Venter tuus sicut

acervus tritici vallatus liliis. **3** Duo ubera tua sicut coram me est. Mille tui pacifici, et ducenti his qui duo hinnuli, gemelli capreæ. **4** Collum tuum sicut custodiunt fructus ejus. **13** Sponsus Quæ habitas in turris eburnea; oculi tui sicut piscinæ in Hesebon hortis, amici auscultant; fac me audire vocem tuam. quæ sunt in porta filiæ multitudinis. Nasus tuus **14** Sponsa Fuge, dilecte mi, et assimilare capreæ, sicut turris Libani, quæ respicit contra Damascum. hinnuloque cervorum super montes aromatum.]

5 Caput tuum ut Carmelus; et comæ capitis tui sicut purpura regis vincta canalibus. **6** Sponsus Quam pulchra es, et quam decora, carissima, in deliciis! **7** Statura tua assimilata est palmæ, et ubera tua botris. **8** Dixi: Ascendam in palmam, et apprehendam fructus ejus; et erunt ubera tua sicut botri vineæ, et odor oris tui sicut malorum. **9** Guttur tuum sicut vinum optimum, dignum dilecto meo ad potandum, labiisque et dentibus illius ad ruminandum. **10** Sponsa Ego dilecto meo, et ad me conversio ejus. **11** Veni, dilecte mi, egrediamur in agrum, commoremur in villis. **12** Mane surgamus ad vineas: videamus si floruit vinea, si flores fructus parturiunt, si floruerunt mala punica; ibi dabo tibi ubera mea. **13** Mandragoræ dederunt odorem in portis nostris omnia poma: nova et vetera, dilecte mi, servavi tibi.]

8 [Quis mihi det te fratrem meum, sugentem ubera matris meæ, ut inveniam te foris, et deosculer te, et jam me nemo despiciat? **2** Apprehendam te, et ducam in domum matris meæ: ibi me docebis, et dabo tibi poculum ex vino condito, et mustum malorum granatorum meorum. **3** Læva ejus sub capite meo, et dextera illius amplexabitur me. **4** Sponsus Adjuro vos, filiæ Jerusalem, ne suscitetis, neque evigilare faciatis dilectam, donec ipsa velit. **5** Chorus Quæ est ista quæ ascendit de deserto, deliciis affluens, innixa super dilectum suum? Sponsus Sub arbore malo suscitavi te; ibi corrupta est mater tua, ibi violata est genitrix tua. **6** Sponsa Pone me ut signaculum super cor tuum, ut signaculum super brachium tuum, quia fortis est ut mors dilectio, dura sicut infernus æmulatio: lampades ejus lampades ignis atque flamarum. (*Sheol h7585*)
7 Aquæ multæ non potuerunt extinguere caritatem, nec flumina obruent illam. Si dederit homo omnem substantiam domus suæ pro dilectione, quasi nihil despiciet eam. **8** Chorus Fratrum Soror nostra parva, et ubera non habet; quid faciemus sorori nostræ in die quando alloquenda est? **9** Si murus est, ædificemus super eum propugnacula argentea; si ostium est, compingamus illud tabulis cedrinis. **10** Sponsa Ego murus, et ubera mea sicut turris, ex quo facta sum coram eo, quasi pacem reperiens. **11** Chorus Fratrum Vinea fuit pacifico in ea quæ habet populos: tradidit eam custodibus; vir afferit pro fructu ejus mille argenteos. **12** Sponsa Vinea mea

Isaiæ

1 Visio Isaiæ, filii Amos, quam vidit super Judam et Jerusalem, in diebus Oziæ, Joathan, Achaz, et Ezechiaæ, regum Juda. **2** [Audite, cæli, et auribus percipe, terra, quoniam Dominus locutus est. Filios enutrivi, et exaltavi; ipsi autem spreverunt me. **3** Cognovit bos possessorem suum, et asinus præsepe domini sui; Israël autem me non cognovit, et populus meus non intellexit. **4** Væ genti peccatrici, populo gravi iniquitate, semini nequam, filiis scleratis! dereliquerunt Dominum; blasphemaverunt Sanctum Israël; abalienati sunt retrorsum. **5** Super quo percutiam vos ultra, addentes prævaricationem? omne caput languidum, et omne cor moerens. **6** A planta pedis usque ad verticem, non est in eo sanitas; vulnus, et livor, et plaga tumens, non est circumligata, nec curata medicamine, neque fota oleo. **7** Terra vestra deserta; civitates vestræ succensæ igni: regionem vestram coram vobis alieni devorant, et desolabitur sicut in vastitate hostili. **8** Et derelinquetur filia Sion ut umbraculum in vinea, et sicut tugurium in cucumerario, et sicut civitas quæ vastatur. **9** Nisi Dominus exercitum reliquisset nobis semen, quasi Sodoma fuissimus, et quasi Gomorrha similes essemus. **10** Audite verbum Domini, principes Sodomorum; percipite auribus legem Dei nostri, populus Gomorrhæ. **11** Quo mihi multitudinem victimarum vestrarum? dicit Dominus. Plenus sum: holocausta arietum, et adipem pinguum, et sanguinem vitulorum et agnorum et hircorum, nolui. **12** Cum veniretis ante conspectum meum, quis quæsivit hæc de manibus vestris, ut ambularetis in atriis meis? **13** Ne offeratis ultra sacrificium frustra: incensum abominatio est mihi. Neomeniam et sabbatum, et festivitates alias, non feram; iniqui sunt cœtus vestri. **14** Calendas vestras, et solemnitates vestras odivit anima mea: facta sunt mihi molesta; laboravi sustinens. **15** Et cum extenderitis manus vestras, avertam oculos meos a vobis, et cum multiplicaveritis orationem, non exaudiam: manus enim vestræ sanguine plenæ sunt. **16** Lavamini, mundi estote; auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis: quiescite agere perverse, **17** discite benefacere; quærите judicium, subvenite oppresso, judicate pupillo, defendite viduam.] **18** [Et venite, et arguite me, dicit Dominus. Si fuerint peccata vestra ut coccinum, quasi nix dealbabuntur; et si fuerint rubra quasi vermiculus, velut lana alba erunt. **19** Si volueritis, et audieritis me, bona terræ comeditis. **20** Quod si nolueritis, et me ad iracundiam provocaveritis,

gladius devorabit vos, quia os Domini locutum est. **21** Quomodo facta est meretrix civitas fidelis, plena judicii? justitia habitavit in ea, nunc autem homicidæ. **22** Argentum tuum versum est in scoriam; vinum tuum mistum est aqua. **23** Principes tui infideles, socii furum. Omnes diligunt munera, sequuntur retributions. Pupillo non judicant, et causa viduæ non ingreditur ad illos. **24** Propter hoc ait Dominus, Deus exercituum, Fortis Israël: Heu! consolabor super hostibus meis, et vindicabor de inimicis meis. **25** Et convertam manum meam ad te, et excoquam ad puram scoriam tuam, et auferam omne stannum tuum. **26** Et restituam judices tuos ut fuerunt prius, et consiliarios tuos sicut antiquitus; post hæc vocaberis civitas justi, urbs fidelis. **27** Sion in judicio redimetur, et reducent eam in justitia. **28** Et conteret scelestos, et peccatores simul; et qui dereliquerunt Dominum consumentur. **29** Confundentur enim ab idolis quibus sacrificaverunt, et erubescetis super hortis quos elegeratis, **30** cum fueritis velut querqus defluentibus foliis, et velut hortus absque aqua. **31** Et erit fortitudo vestra ut favilla stupræ, et opus vestrum quasi scintilla, et succendetur utrumque simul, et non erit qui extinguat.]

2 Verbum quod vidit Isaias, filius Amos, super Juda et Jerusalem. **2** [Et erit in novissimis diebus: præparatus mons domus Domini in vertice montium, et elevabitur super colles; et fluent ad eum omnes gentes, **3** et ibunt populi multi, et dicent: Venite, et ascendamus ad montem Domini, et ad domum Dei Jacob; et docebit nos vias suas, et ambulabimus in semitis ejus, quia de Sion exibit lex, et verbum Domini de Jerusalem. **4** Et judicabit gentes, et arguet populos multos; et conflabunt gladios suos in vomeres, et lanceas suas in falces. Non levabit gens contra gentem gladium, nec exercebuntur ultra ad prælium. **5** Domus Jacob, venite, et ambulemus in lumine Domini.] **6** [Projecisti enim populum tuum, domum Jacob, quia repleti sunt ut olim, et augeres habuerunt ut Philisthiim, et pueris alienis adhæserunt. **7** Repleta est terra argento et auro, et non est finis thesaurorum ejus. **8** Et repleta est terra ejus equis, et innumerabiles quadrigæ ejus. Et repleta est terra ejus idolis; opus manuum suarum adoraverunt, quod fecerunt digiti eorum. **9** Et incurvavit se homo, et humiliatus est vir; ne ergo dimittas eis. **10** Ingredere in petram, et abscondere in fossa humo a facie timoris Domini, et a gloria majestatis ejus. **11** Oculi sublimes hominis humiliati sunt, et incurvabitur altitudo virorum; exaltabitur autem

Dominus solus in die illa. **12** Quia dies Domini Dominus, et stat ad judicandos populos. **14** Dominus exercitum super omnem superbum, et excelsum, ad judicium veniet cum senibus populi sui, et et super omnem arrogantem, et humiliabitur; **13** principibus ejus; vos enim depasti estis vineam, et et super omnes cedros Libani sublimes et erectas, rapina pauperis in domo vestra. **15** Quare afterritis et super omnes quercus Basan, **14** et super omnes populum meum, et facies pauperum commolitis? montes excelsos, et super omnes colles elevatos, **15** dicit Dominus Deus exercitum.] **16** [Et dixit et super omnem turrim excelsam, et super omnem Dominus: Pro eo quod elevatae sunt filiae Sion, et murum munitum, **16** et super omnes naves Tharsis, ambulaverunt extento collo, et nutibus oculorum et super omne quod visu pulchrum est, **17** et ibant, et plaudebant, ambulabant pedibus suis, incurvabatur sublimitas hominum, et humiliabitur et composito gradu incedebant; **17** decalvabit altitudo virorum, et elevabitur Dominus solus in die Dominus verticem filiarum Sion, et Dominus crinem illa; **18** et idola penitus conterentur; **19** et introibunt earum nudabit. **18** In die illa auferet Dominus in speluncas petrarum, et in voragine terrae, a facie ornamentum calceamentum, **19** et lunulas, et formidinis Domini et a gloria majestatis ejus, cum torques, et monilia, et armillas, et mitras, **20** et surrexerit percutere terram. **20** In die illa projiciet discriminalia, et periscelidas, et murenulas, et homo idola argenti sui, et simulacra auri sui, quae olfactiolas, et inaures, **21** et annulos, et gemmas fecerat sibi ut adoraret, talpas et vespertiliones. in fronte pendentes, **22** et mutatoria, et palliolas, **21** Et ingreditur scissuras petrarum et in cavernas et linteamina, et acus, **23** et specula, et sindones, saxorum, a facie formidinis Domini, et a gloria et vittas, et theristra. **24** Et erit pro suavi odore majestatis ejus, cum surrexerit percutere terram. **22** fœtor, et pro zona funiculus, et pro crispani Quiescite ergo ab homine, cuius spiritus in naribus crine calvitium, et pro fascia pectorali cilicum. **25** ejus est, quia excelsus reputatus est ipse.]

3 [Ecce enim Dominator, Dominus exercitum, auferet a Jerusalem et a Iuda validum et fortem,

omne robur panis, et omne robور aquæ; **2** fortem, **4** [Et apprehendit septem mulieres virum unum et virum bellatorem, judicem, et prophetam, et in die illa, dicentes: Panem nostrum comedemus, ariolum, et senem; **3** principem super quinquaginta, et vestimentis nostris operiemur: tantummodo et honorabilem vultu et consiliarium, et sapientem invocetur nomen tuum super nos; aufer opprobrium de architectis, et prudentem eloquii mystici. **4** nostrum.] **2** [In die illa, erit germanus Domini in Et dabo pueros principes eorum, et effeminati magnificientia et gloria, et fructus terræ sublimis, dominabuntur eis; **5** et irruet populus, vir ad virum, et exultatio his qui salvati fuerint de Israël. **3** Et et unusquisque ad proximum suum; tumultuabitur erit: omnis qui relicta fuerit in Sion, et residuus in puer contra senem, et ignobilis contra nobilem. **6** Jerusalem, Sanctus vocabitur, omnis qui scriptus est Apprehendet enim vir fratrem suum, domesticum in vita in Jerusalem. **4** Si abluerit Dominus sordes patris sui: Vestimentum tibi est, princeps esto filiarum Sion, et sanguinem Jerusalem laverit de noster, ruina autem hæc sub manu tua. **7** medio ejus, in spiritu judicii, et spiritu ardoris. **5** Et Respondebit in die illa, dicens: Non sum medicus, creabit Dominus super omnem locum montis Sion, et in domo mea non est panis neque vestimentum: et ubi invocatus est, nubem per diem et fumum, nolite constituere me principem populi. **8** Ruit et splendorem ignis flammantis in nocte: super enim Jerusalem, et Judas concidit, quia lingua eorum et adinventiones eorum contra Dominum, ut provocarent oculos majestatis ejus. **9** Agnitio vultus eorum respondit eis; et peccatum suum quasi Sodoma prædicaverunt, nec absconderunt. Væ animæ eorum, quoniam redditæ sunt eis mala!

10 Dicte justo quoniam bene, quoniam fructum adinventionum suarum comedet. **11** Væ impio in malum! retributio enim manuum ejus fiet ei.

12 Populum meum exactores sui spoliaverunt, et mulieres dominatæ sunt eis. Popule meus, qui te beatum dicunt, ipsi te decipiunt, et viam gressuum tuorum dissipant. **13** Stat ad judicandum

Pulcherrimi quoque viri tui gladio cadent, et fortis tui in prælio. **26** Et mœrebunt atque lugebunt portæ ejus, et desolata in terra sedebit.]

4 [Et apprehendit septem mulieres virum unum et virum bellatorem, judicem, et prophetam, et in die illa, dicentes: Panem nostrum comedemus, ariolum, et senem; **3** principem super quinquaginta, et vestimentis nostris operiemur: tantummodo et honorabilem vultu et consiliarium, et sapientem invocetur nomen tuum super nos; aufer opprobrium de architectis, et prudentem eloquii mystici. **4** nostrum.] **2** [In die illa, erit germanus Domini in Et dabo pueros principes eorum, et effeminati magnificientia et gloria, et fructus terræ sublimis, dominabuntur eis; **5** et irruet populus, vir ad virum, et exultatio his qui salvati fuerint de Israël. **3** Et et unusquisque ad proximum suum; tumultuabitur erit: omnis qui relicta fuerit in Sion, et residuus in puer contra senem, et ignobilis contra nobilem. **6** Jerusalem, Sanctus vocabitur, omnis qui scriptus est Apprehendet enim vir fratrem suum, domesticum in vita in Jerusalem. **4** Si abluerit Dominus sordes patris sui: Vestimentum tibi est, princeps esto filiarum Sion, et sanguinem Jerusalem laverit de noster, ruina autem hæc sub manu tua. **7** medio ejus, in spiritu judicii, et spiritu ardoris. **5** Et Respondebit in die illa, dicens: Non sum medicus, creabit Dominus super omnem locum montis Sion, et in domo mea non est panis neque vestimentum: et ubi invocatus est, nubem per diem et fumum, nolite constituere me principem populi. **8** Ruit et splendorem ignis flammantis in nocte: super enim Jerusalem, et Judas concidit, quia lingua eorum et adinventiones eorum contra Dominum, ut provocarent oculos majestatis ejus. **9** Agnitio vultus eorum respondit eis; et peccatum suum quasi Sodoma prædicaverunt, nec absconderunt. Væ animæ eorum, quoniam redditæ sunt eis mala!

10 Dicte justo quoniam bene, quoniam fructum adinventionum suarum comedet. **11** Væ impio in malum! retributio enim manuum ejus fiet ei.

12 Populum meum exactores sui spoliaverunt, et mulieres dominatæ sunt eis. Popule meus, qui te beatum dicunt, ipsi te decipiunt, et viam gressuum tuorum dissipant. **13** Stat ad judicandum

labruscas? 5 Et nunc ostendam vobis quid ego eum: et conturbati sunt montes, et facta sunt faciam vineæ meæ: auferam sepem ejus, et erit morticina eorum quasi stercus in medio platearum. in direptionem; diruam maceriam ejus, et erit in In his omnibus non est adversus furor ejus, sed conculcationem. 6 Et ponam eam desertam; non adhuc manus ejus extenta. 26 Et elevabit signum in putabitur et non fodietur: et ascendent vepres et nationibus procul, et sibilabit ad eum de finibus spinæ, et nubibus mandabo ne pluant super eam terræ; et ecce festinus velociter veniet. 27 Non est imbrem. 7 Vinea enim Domini exercitum domus deficiens neque laborans in eo; non dormitabit, Israël est; et vir Juda germen ejus delectabile: et neque dormiet; neque solvetur cingulum renum exspectavi ut faceret judicium, et ecce iniquitas; et ejus, nec rumpetur corrigia calceamenti ejus. 28 justitiam, et ecce clamor.] 8 [Væ qui conjungitis Sagittæ ejus acutæ, et omnes arcus ejus extenti. domum ad domum, et agrum agro copulatis usque Ungulæ equorum ejus ut silex, et rotæ ejus quasi ad terminum loci! Numquid habitabitis vos soli in impetus tempestatis. 29 Rugitus ejus ut leonis; medio terræ? 9 In auribus meis sunt hæc, dicit rugiet ut catuli leonum: et frendet, et tenebit Dominus exercitum; nisi domus multæ desertæ prædam, et amplexabitur, et non erit qui eruat. 30 fuerint, grandes et pulchræ, absque habitatore. 10 Et sonabit super eum in die illa sicut sonitus maris: Decem enim jugera vinearum facient lagunculam aspiciemus in terram, et ecce tenebræ tribulationis, unam, et triginta modii sementis facient modios et lux obtenebrata est in caligine ejus.]

tres. 11 Væ qui consurgitis mane ad ebrietatem sectandam, et potandum usque ad vesperam, ut vino æstuets! 12 Cithara, et lyra, et tympanum, et tibia, et vinum in conviviis vestris; et opus Domini non respicitis, nec opera manuum ejus consideratis. 13 Propterea captivus ductus est populus meus, quia non habuit scientiam, et nobiles ejus interierunt fame, et multitudo ejus siti exaruit. 14 Propterea dilatavit infernus animam suam, et aperuit os suum absque ullo termino; et descendedent fortæ ejus, et populus ejus, et sublimes gloriosique ejus, ad eum. (*Sheol h7585*) 15 Et incurvabitur homo, et humiliabitur vir, et oculi sublimium deprimentur. 16 Et exaltabitur Dominus exercitum in judicio; et Deus sanctus sanctificabitur in justitia. 17 Et pascentur agni juxta ordinem suum, et deserta in libertatem versa advenæ comedent.] 18 [Væ qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis, et quasi vinculum plaustri peccatum! 19 qui dicitis: Festinet, et cito veniat opus ejus, ut videamus; et appropiet, et veniat consilium sancti Israël, et sciemus illud! 20 Væ qui dicitis malum bonum, et bonum malum; ponentes tenebras lucem, et lucem tenebras; ponentes amarum in dulce, et dulce in amarum! 21 Væ qui sapientes estis in oculis vestris, et coram vobis meti ipsi prudentes. 22 Væ qui potentes estis ad bibendum vinum, et viri fortes ad miscendam ebrietatem! 23 qui justificatis impium pro muneribus, et justitiam justi aufertis ab eo! 24 Propter hoc, sicut devorat stipulam lingua ignis, et calor flammæ exurit, sic radix eorum quasi favilla erit, et germen eorum ut pulvis ascendet; abjecerunt enim legem Domini exercitum, et eloquium sancti Israël blasphemaverunt. 25 Ideo iratus est furor Domini in populum suum, et extendit manum suam super eum, et percussit

6 In anno quo mortuus est rex Ozias, vidi Dominum sedentem super solium excelsum et elevatum; et ea quæ sub ipso erant replebant templum. 2 Seraphim stabant super illud: sex alæ uni, et sex alæ alteri; duabus velabant faciem ejus, et duabus velabant pedes ejus, et duabus volabant. 3 Et clamabant alter ad alterum, et dicebant: [Sanctus, sanctus, sanctus Dominus, Deus exercitum; plena est omnis terra gloria ejus.] 4 Et commota sunt superlimaria cardinum a voce clamantis, et domus repleta est fumo. 5 Et dixi: [Væ mihi, quia tacui, quia vir pollutus labiis ego sum, et in medio populi polluta labia habentis ego habito, et regem Dominum exercitum vidi oculis meis.] 6 Et volavit ad me unus de seraphim, et in manu ejus calculus, quem forcipe tulerat de altari, 7 et tetigit os meum, et dixit: [Ecce tetigit hoc labia tua, et auferetur iniquitas tua, et peccatum tuum mundabitur.] 8 Et audivi vocem Domini dicentis: [Quem mittam? et quis ibit nobis?] Et dixi: [Ecce ego, mitte me.] 9 Et dixit: [Vade, et dices populo huic: Audite audientes, et nolite intelligere; et videte visionem, et nolite cognoscere. 10 Exæcta cor populi hujus, et aures ejus agrava, et oculos ejus claudet: ne forte videat oculis suis, et auribus suis audiat, et corde suo intelligat, et convertatur, et sanem eum.] 11 Et dixi: [Usquequo, Domine?] Et dixit: [Donec desolentur civitates absque habitatore, et domus sine homine, et terra relinquetur deserta. 12 Et longe faciet Dominus homines, et multiplicabitur quæ derelicta fuerat in medio terræ. 13 Et adhuc in ea decimatio, et convertetur, et erit in ostensionem sicut terebinthus, et sicut quercus quæ expandit ramos suos; semen sanctum erit id quod steterit in ea.]

7 Et factum est in diebus Achaz, filii Joathan, fuerint mille vites, mille argenteis, in spinas et in filii Oziæ, regis Juda, ascendit Rasin, rex vepres erunt. **24** Cum sagittis et arcu ingredientur Syriæ, et Phacee, filius Romeliæ, rex Israël, in illuc: vepres enim et spinæ erunt in universa terra. Jerusalem, ad præliandum contra eam: et non **25** Et omnes montes qui in sarculo sarrientur, non potuerunt debellare eam. Et nuntiaverunt domui veniet illuc terror spinarum et veprium: et erit in David, dicentes: Requievit Syria super Ephraim. pascua bovis, et in conculationem pecoris.]

Et commotum est cor ejus, et cor populi ejus, sicut moventur ligna silvarum a facie venti. **3** Et dixit Dominus ad Isaiam: Egressere in occursum Achaz, tu et qui derelictus est Jasub, filius tuus, ad extremum aquæductus piscinæ superioris in via agri Fullonis; **4** et dices ad eum: [Vide ut sileas; noli timere, et cor tuum ne formidet a duabus caudis titionum fumigantium istorum, in ira furoris Rasin, regis Syriæ, et filii Romeliæ; **5** eo quod consilium inierit contra te Syria in malum, Ephraim, et filius Romeliæ, dicentes: **6** Ascendamus ad Judam, et suscitemus eum, et avellamus eum ad nos, et ponamus regem in medio ejus filium Tabeel. **7** Hæc dicit Dominus Deus: Non stabit, et non erit istud; **8** sed caput Syriæ Damascus, et caput Damasci Rasin; et adhuc sexaginta et quinque anni, et desinet Ephraim esse populus; **9** et caput Ephraim Samaria, et caput Samariæ filius Romeliæ. Si non credideritis, non permanebitis.] **10** Et adjecit Dominus loqui ad Achaz, dicens: **11** Pete tibi signum a Domino Deo tuo, in profundum inferni, sive in excelsum supra. (**Sheol h7585**) **12** Et dixit Achaz: Non petam, et non tentabo Dominum. **13** Et dixit: [Audite ergo, domus David. Numquid parum vobis est molestos esse hominibus, quia molesti estis et Deo meo? **14** Propter hoc dabit Dominus ipse vobis signum: ecce virgo concipiet, et pariet filium, et vocabitur nomen ejus Emmanuel. **15** Butyrum et mel comedet, ut sciat reprobare malum, et eligere bonum. **16** Quia antequam sciat puer reprobare malum et eligere bonum, derelinquetur terra quam tu detestaris a facie duorum regum suorum. **17** Adducet Dominus super te, et super populum tuum, et super domum patris tui, dies qui non venerunt a diebus separationis Ephraim a Juda, cum rege Assyriorum. **18** Et erit in die illa: sibilabit Dominus musæ quæ est in extremo fluminum Ægypti, et api quæ est in terra Assur; **19** et venient, et requiescent omnes in torrentibus vallium, et in cavernis petrarum, et in omnibus frutetis, et in universis foraminibus. **20** In die illa radet Dominus in novacula conducta in his qui trans flumen sunt, in rege Assyriorum, caput et pilos pedum, et barbam universam. **21** Et erit in die illa: nutrit homo vaccam boum, et duas oves, **22** et præ ubertate lactis comedet butyrum; butyrum enim et mel manducabit omnis qui relictus fuerit in medio terræ. **23** Et erit in die illa: omnis locus ubi

8 Et dixit Dominus ad me: Sume tibi librum grandem, et scribe in eo stylo hominis: Velociter spolia detrahe, cito prædare. **2** Et adhibui mihi testes fideles, Uriam sacerdotem, et Zacharium, filium Barachiæ: **3** et accessi ad prophetissam, et concepit, et peperit filium. Et dixit Dominus ad me: Voca nomen ejus: Accelerata spolia detrahere; Festina prædarī: **4** quia antequam sciat puer vocare patrem suum et matrem suam, auferetur fortitudo Damasci, et spolia Samariæ, coram rege Assyriorum. **5** Et adjecit Dominus loqui ad me adhuc, dicens: **6** [Pro eo quod abjecit populus iste aquas Siloë, quæ vadunt cum silentio, et assumpsit magis Rasin, et filium Romeliæ: **7** propter hoc ecce Dominus adducet super eos aquas fluminis fortes et multas, regem Assyriorum, et omnem gloriam ejus, et ascendet super omnes rivos ejus, et fluet super universas ripas ejus; **8** et ibit per Judam, inundans, et transiens: usque ad collum veniet. Et erit extensio alarum ejus implens latitudinem terræ tuæ, o Emmanuel! **9** Congregamini, populi, et vincimini; et audite, universæ procul terræ: confortamini, et vincimini; accingite vos, et vincimini. **10** Inite consilium, et dissipabitur; loquimini verbum, et non fieri: quia nobiscum Deus. **11** Hæc enim ait Dominus ad me: Sicut in manu forti eruditivit me, ne irem in via populi hujus, dicens: **12** Non dicatis: Conjuratio; omnia enim quæ loquitur populus iste, conjuratio est: et timorem ejus ne timeatis, neque paveatis. **13** Dominum exercituum ipsum sanctificate; ipse pavor vester, et ipse terror vester: **14** et erit vobis in sanctificationem; in lapidem autem offenditionis, et in petram scandali, duabus dominibus Israël; in laqueum et in ruinam habitantibus Jerusalem. **15** Et offendent ex eis plurimi, et cadent, et conterentur, et irretientur, et capientur. **16** Liga testimonium, signa legem in discipulis meis. **17** Et exspectabo Dominum qui abscondit faciem suam a domo Jacob, et præstolabor eum. **18** Ecce ego et pueri mei quos dedit mihi Dominus in signum, et in portentum Israël a Domino exercituum, qui habitat in monte Sion: **19** et cum dixerint ad vos: Quærите a pythonibus et a divinis qui strident in incantationibus suis: numquid non populus a Deo suo requiret, pro vivis a mortuis? **20** ad legem magis et ad testimonium. Quod si non dixerint juxta verbum hoc, non erit eis

matutina lux. **21** Et transibit per eam, corruet, et esuriet; et cum esurierit, irascetur. Et maledicet regi suo, et Deo suo, et suscipiet sursum, **22** et ad terram intuebitur; et ecce tribulatio et tenebræ, dissolutio et angustia, et caligo persequens, et non poterit avolare de angustia sua.]

9 [Primo tempore alleviata est terra Zabulon et terra Nephthali: et novissimo aggravata est via maris trans Jordanem Galilææ gentium. **2** Populus qui ambulabat in tenebris, vidit lucem magnam; habitantibus in regione umbræ mortis, lux orta est eis. **3** Multiplicasti gentem, et non magnificasti lætitiam. Lætabuntur coram te, sicut qui lætantur in messe; sicut exsultant victores capta præda, quando dividunt spolia. **4** Jugum enim oneris ejus, et virgam humeri ejus, et sceptrum exactoris ejus superasti, sicut in die Madian. **5** Quia omnis violentia prædatio cum tumultu, et vestimentum mistum sanguine, erit in combustionem, et cibus ignis. **6** Parvulus enim natus est nobis, et filius datus est nobis, et factus est principatus super humerum ejus: et vocabitur nomen ejus, Admirabilis, Consiliarius, Deus, Fortis, Pater futuri sæculi, Princeps pacis. **7** Multiplicabitur ejus imperium, et pacis non erit finis; super solium David, et super regnum ejus sedebit, ut confirmet illud et corroboret in judicio et justitia, amodo et usque in sempiternum: zelus Domini exercituum faciet hoc.] **8** [Verbum misit Dominus in Jacob, et cecidit in Israël. **9** Et sciet omnis populus Ephraim, et habitantes Samariam, in superbia et magnitudine cordis dicentes: **10** Lateres ceciderunt, sed quadris lapidibus ædificabimus; sycomoros succiderunt, sed cedros immutabimus. **11** Et elevabit Dominus hostes Rasin super eum, et inimicos ejus in tumultum vertet. **12** Syriam ab oriente, et Philisthiim ab occidente; et devorabunt Israël toto ore. In omnibus his non est aversus furor ejus, sed adhuc manus ejus extenta. **13** Et populus non est reversus ad percutientem se, et Dominum exercituum non inquisierunt. **14** Et disperdet Dominus ab Israël caput et caudam, incurvantem et refrenantem, die una. **15** Longævus et honorabilis, ipse est caput; et propheta docens mendacium, ipse est cauda. **16** Et erunt qui beatificant populum istum, seducentes; et qui beatificantur, præcipitati. **17** Propter hoc super adolescentulis ejus non lætabitur Dominus, et pupillorum ejus et viduarum non miserebitur: quia omnis hypocrita est et nequam, et universum os locutum est stultitiam; in omnibus his non est aversus furor ejus, sed adhuc manus ejus extenta. **18** Succensa est enim quasi ignis impietas: veprem et spinam vorabit, et succendetur in densitate saltus,

et convolvetur superbia fumi. **19** In ira Domini exercitum conturbata est terra, et erit populus quasi esca ignis; vir fratri suo non parcer. **20** Et declinabit ad dexteram, et esuriet; et comedet ad sinistram, et non saturabitur; unusquisque carnem brachii sui vorabit: Manasses Ephraim, et Ephraim Manassen; simul ipsi contra Judam. **21** In omnibus his non est aversus furor ejus, sed adhuc manus ejus extenta.]

10 [Væ qui condunt leges iniquas, et scribentes injustitiam scripserunt, **2** ut opprimerent in judicio pauperes, et vim facerent causæ humilium populi mei; ut essent viduæ præda eorum, et pupilos diriperent. **3** Quid facietis in die visitationis, et calamitatis de longe venientis? ad cuius confugiet auxilium? et ubi derelinquetis gloriam vestram, **4** ne incurvemini sub vinculo, et cum interfectis cadatis? Super omnibus his non est aversus furor ejus, sed adhuc manus ejus extenta.] **5** [Væ Assur! virga furoris mei et baculus ipse est; in manu eorum indignatio mea. **6** Ad gentem fallacem mittam eum, et contra populum furoris mei mandabo illi, ut auferat spolia, et diripiatur prædam, et ponat illum in conculationem quasi lutum platearum. **7** Ipse autem non sic arbitrabitur, et cor ejus non ita existimabit; sed ad conterendum erit cor ejus, et ad internectionem gentium non paucarum. **8** Dicet enim: **9** Numquid non principes mei simul reges sunt? numquid non ut Charamis, sic Calano? et ut Arphad, sic Emath? numquid non ut Damascus, sic Samaria? **10** Quomodo invenit manus mea regna idoli, sic et simulacra eorum de Jerusalem et de Samaria. **11** Numquid non sicut feci Samariæ et idolis ejus, sic faciam Jerusalem et simulacris ejus? **12** Et erit, cum impleverit Dominus cuncta opera sua in monte Sion et in Jerusalem, visitabo super fructum magnifici cordis regis Assur, et super gloriam altitudinis oculorum ejus. **13** Dixit enim: In fortitudine manus meæ feci, et in sapientia mea intellexi; et abstuli terminos populorum, et principes eorum deprædatus sum, et detraxi quasi potens in sublimi residentes. **14** Et invenit quasi nidum manus mea fortitudinem populorum; et sicut colliguntur ova quæ derelicta sunt, sic universam terram ego congregavi; et non fuit qui moveret pennam, et aperiret os, et ganniret. **15** Numquid gloriabitur securis contra eum qui secat in ea? aut exaltabitur serra contra eum a quo trahitur? Quomodo si elevetur virga contra elevantem se, et exaltetur baculus, qui utique lignum est. **16** Propter hoc mittet Dominator, Dominus exercituum, in pinguis ejus tenuitatem; et subtus gloriam ejus

succensa ardebit quasi combustio ignis. **17** Et erit cinctorium renum ejus. **6** Habitabit lupus cum lumen Israël in igne, et Sanctus ejus in flamma; et agno, et pardus cum hædo accubabit; vitulus, et succendetur, et devorabit spina ejus et vepres leo, et ovis, simul morabuntur, et puer parvulus in die una. **18** Et gloria saltus ejus, et carmeli minabit eos. **7** Vitulus et ursus pascentur, simul ejus, ab anima usque ad carnem consumetur; et requiescent catuli eorum; et leo quasi bos comedet erit terrore profugus. **19** Et reliquiæ ligni saltus paleas. **8** Et delectabitur infans ab ubere super ejus præ paucitate numerabuntur, et puer scribet foramine aspidis; et in caverna reguli qui ablactatus eos.] **20** [Et erit in die illa: non adjicet residuum fuerit manum suam mittet. **9** Non nocebunt, et Israël, et hi qui fugerint de domo Jacob, inniti non occident in universo monte sancto meo, quia super eo qui percutit eos; sed innitetur super repleta est terra scientia Domini, sicut aquæ maris Dominum, Sanctum Israël, in veritate. **21** Reliquiæ operientes.] **10** [In die illa radix Jesse, qui stat in convertentur; reliquiæ, inquam, Jacob ad Deum signum populorum, ipsum gentes deprecabuntur, fortem. **22** Si enim fuerit populus tuus, Israël, et erit sepulchrum ejus gloriosum. **11** Et erit in quasi arena maris, reliquiæ convertentur ex eo; die illa: adjicet Dominus secundo manum suam ad consummatio abbreviata inundabit justitiam. **23** possidendum residuum populi sui, quod relinquetur Consummationem enim et abbreviationem Dominus ab Assyriis, et ab Ægypto, et a Phetros, et ab Deus exercituum faciet in medio omnis terræ. **24** Æthiopia, et ab Ælam, et a Sennaar, et ab Emath, et Propter hoc, hæc dicit Dominus Deus exercituum: ab insulis maris. **12** Et levabit signum in nationes, Noli timere, populus meus, habitator Sion, ab Assur: et congregabit profugos Israël, et dispersos Juda in virga percutiet te, et baculum suum levabit colliget a quatuor plagiis terræ. **13** Et auferetur zelus super te, in via Ægypti. **25** Adhuc enim paululum Ephraim, et hostes Juda peribunt; Ephraim non modicumque, et consummabitur indignatio et æmulabitur Judam, et Judas non pugnabit contra furor meus super scelus eorum. **26** Et suscitabit Ephraim. **14** Et volabunt in humeros Philisthiim per super eum Dominus exercituum flagellum, juxta mare, simul prædabuntur filios orientis; Idumæa et plagam Madian in petra Oreb: et virgam suam Moab præceptum manus eorum, et filii Ammon super mare, et levabit eam in via Ægypti. **27** Et obedientes erunt. **15** Et desolabit Dominus linguam erit in die illa: auferetur onus ejus de humero maris Ægypti, et levabit manum suam super flumen tuo et jugum ejus de collo tuo, et computrescat in fortitudine spiritus sui; et percutiet eum in jugum a facie olei.] **28** [Veniet in Ajath, transibit septem rivis, ita ut transeant per eum calceati. **16** in Magron, apud Machmas commendabit vasa Et erit via residuo populo meo qui relinquetur ab sua. **29** Transierunt cursim, Gaba sedes nostra; Assyriis, sicut fuit Israëli in die illa qua ascendit de obstupuit Rama, Gabaath Saulis fugit. **30** Hinni terra Ægypti.]
voce tua, filia Gallim, attende Laisa, paupercula Anathoth. **31** Migravit Medemena; habitatores Gabim, confortamini. **32** Adhuc dies est ut in Nobe stetur; agitabit manum suam super montem filiæ Sion, collem Jerusalem. **33** Ecce Dominator, Dominus exercituum, confringet lagunculam in terrore; et excelsi statura succidentur, et sublimes humiliabuntur. **34** Et subvertentur condensa saltus ferro; et Libanus cum excelsis cadet.]

11 [Et egredietur virga de radice Jesse, et flos de radice ejus ascendet. **2** Et requiescat super eum spiritus Domini: spiritus sapientiæ et intellectus, spiritus consilii et fortitudinis, spiritus scientiæ et pietatis; **3** et replebit eum spiritus timoris Domini. Non secundum visionem oculorum judicabit, neque secundum auditum aurium arguet; **4** sed judicabit in justitia pauperes, et arguet in æquitate pro mansuetis terræ; et percutiet terram virga oris sui, et spiritu labiorum suorum interficiet impium. **5** Et erit justitia cingulum lumborum ejus, et fides

cinctorium renum ejus. **6** Habitabit lupus cum leo, et ovis, simul morabuntur, et puer parvulus in die una. **7** Vitulus et ursus pascentur, simul ejus, ab anima usque ad carnem consumetur; et requiescent catuli eorum; et leo quasi bos comedet erit terrore profugus. **8** Et delectabitur infans ab ubere super ejus præ paucitate numerabuntur, et puer scribet foramine aspidis; et in caverna reguli qui ablactatus eos.] **9** Non nocebunt, et Israël, et hi qui fugerint de domo Jacob, inniti non occident in universo monte sancto meo, quia super eo qui percutit eos; sed innitetur super repleta est terra scientia Domini, sicut aquæ maris Dominum, Sanctum Israël, in veritate. **10** [In die illa radix Jesse, qui stat in convertentur; reliquiæ, inquam, Jacob ad Deum signum populorum, ipsum gentes deprecabuntur, fortem. **11** Si enim fuerit populus tuus, Israël, et erit sepulchrum ejus gloriosum. **12** Et auferetur zelus super te, in via Ægypti. **13** Ephraim, et hostes Juda peribunt; Ephraim non modicumque, et consummabitur indignatio et æmulabitur Judam, et Judas non pugnabit contra furor meus super scelus eorum. **14** Et suscitabit Ephraim. **15** Et volabunt in humeros Philisthiim per super eum Dominus exercituum flagellum, juxta mare, simul prædabuntur filios orientis; Idumæa et plagam Madian in petra Oreb: et virgam suam Moab præceptum manus eorum, et filii Ammon super mare, et levabit eam in via Ægypti. **16** Et obedientes erunt. **17** Et desolabit Dominus linguam erit in die illa: auferetur onus ejus de humero maris Ægypti, et levabit manum suam super flumen tuo et jugum ejus de collo tuo, et computrescat in fortitudine spiritus sui; et percutiet eum in jugum a facie olei.] **18** [Veniet in Ajath, transibit septem rivis, ita ut transeant per eum calceati. **19** Et erit via residuo populo meo qui relinquetur ab Assyriis, sicut fuit Israëli in die illa qua ascendit de terra Ægypti.]

12 [Et dices in die illa: Confitebor tibi, Domine, quoniam iratus es mihi; conversus est furor tuus, et consolatus es me. **2** Ecce Deus salvator meus; fiducialiter agam, et non timebo: quia fortitudo mea et laus mea Dominus, et factus est mihi in salutem.

3 Haurietis aquas in gaudio de fontibus salvatoris. **4** Et dicetis in die illa: Confitemini Domino et invocate nomen ejus; notas facite in populis adinventiones ejus; mementote quoniam excelsum est nomen ejus. **5** Cantate Domino, quoniam magnifice fecit; annuntiate hoc in universa terra. **6** Exulta et lauda, habitatio Sion, quia magnus in medio tui Sanctus Israël.]

13 Onus Babylonis, quod vidit Isaias, filius Amos. **2** [Super montem caliginosum levate signum: exaltate vocem, levate manum, et ingrediantur portas duces. **3** Ego mandavi sanctificatis meis, et vocavi fortis meos in ira mea, exultantes in gloria mea. **4** Vox multitudinis in montibus,

quasi populorum frequentium; vox sonitus regum, et subjicient exactores suos.] **3** [Et erit in die illa: gentium congregatarum. Dominus exercituum cum requiem dederit tibi Deus a labore tuo, et a præcepit militiae belli, **5** venientibus de terra concussione tua, et a servitute dura qua ante servisti, procul, a summitate cæli; Dominus, et vasa furoris **4** sumes parabolam istam contra regem Babylonis, et ejus, ut disperdat omnem terram. **6** Ululate, quia dices: Quomodo cessavit exactor; quievit tributum? prope est dies Domini; quasi vastitas a Domino **5** Contrivit Dominus baculum impiorum, virgam veniet. **7** Propter hoc omnes manus dissolventur, et dominantium, **6** cædentes populos in indignatione omne cor hominis contabescet, **8** et conteretur. plaga insanabili, subjacentem in furore gentes, Torsiones et dolores tenebunt; quasi parturiens consequentem crudeliter. **7** Conquievit et siluit dolebunt: unusquisque ad proximum suum stupebit, omnis terra, gavisa est et exsultavit; **8** abies facies combustæ vultus eorum. **9** Ecce dies Domini quoque lætatae sunt super te, et cedri Libani: ex quo veniet, crudelis, et indignationis plenus, et iræ, dormisti, non ascendet qui succidat nos. **9** Infernus furorisque, ad ponendam terram in solitudinem, subter conturbatus est in occursum adventus et peccatores ejus conterendos de ea. **10** Quoniam stellæ cæli, et splendor earum, non expandent lumen suum; obtenebratus est sol in ortu suo, et luna non splendebit in lumine suo. **11** Et visitabo super orbis mala, et contra impios iniquitatem eorum; et quiescere faciam superbiam infidelium, et arrogantiam fortium humiliabo. **12** Pretiosior erit vir auro, et homo mundo obrizo. **13** Super hoc cælum turbabo; et movebitur terra de loco suo, propter indignationem Domini exercituum, et propter diem iræ furoris ejus. **14** Et erit quasi damula fugiens, et quasi ovis, et non erit qui congreget. Unusquisque ad populum suum convertetur, et singuli ad terram suam fugient. **15** Omnis qui inventus fuerit occidetur, et omnis qui supervenerit cadet in gladio; **16** infantes eorum allidentur in oculis eorum, diripientur domus eorum, et uxores eorum violabuntur. **17** Ecce ego suscitabo super eos Medos, qui argentum non querant, nec aurum velint; **18** sed sagittis parvulos interficiunt, et lactantibus uteris non miserebuntur, et super filios non parcat oculus eorum. **19** Et erit Babylon illa gloriosa in regnis, inclita superbiam Chaldaeorum, sicut subvertit Dominus Sodomam et Gomorrhām. **20** Non habitabitur usque in finem, et non fundabitur ibi tentoria Arabs, nec pastores requiescent ibi. **21** Sed requiescent ibi bestiæ, et replebuntur domus eorum draconibus, et habitabunt ibi struthiones, et pilosi saltabunt ibi; **22** et respondebunt ibi ululæ in ædibus ejus, et sirenes in delubris voluptatis.]

14 [Prope est ut veniat tempus ejus, et dies ejus non elongabuntur. Miserebitur enim Dominus Jacob, et eliget adhuc de Israël, et requiescere eos faciet super humum suam; adjungetur advena ad eos, et adhæredit domui Jacob. **2** Et tenebunt eos populi, et adducent eos in locum suum; et possidebit eos domus Israël super terram Domini in servos et ancillas: et erunt capientes eos qui se ceperant,

omnis terra, gavisa est et exsultavit; **8** abies quoque lætatae sunt super te, et cedri Libani: ex quo dormisti, non ascendet qui succidat nos. **9** Infernus subter conturbatus est in occursum adventus tui; suscitavit tibi gigantes. Omnes principes terræ surrexerunt de soliis suis, omnes principes nationum. (**Sheol h7585**) **10** Universi respondebunt, et dicent tibi: Et tu vulneratus es sicut et nos; nostri similis effectus es. **11** Detracta est ad inferos superbia tua, concidit cadaver tuum; subter te sternetur tinea, et operimentum tuum erunt vermes. (**Sheol h7585**) **12** Quomodo cecidisti de cælo, Lucifer, qui mane oriebaris? corruisti in terram, qui vulnerabas gentes? **13** Qui dicebas in corde tuo: In cælum concendam, super astra Dei exaltabo solium meum; sedebo in monte testamenti, in lateribus aquilonis; **14** ascendam super altitudinem nubium, similis ero Altissimo? **15** Verumtamen ad infernum detraheris, in profundum laci. (**Sheol h7585**) **16** Qui te viderint, ad te inclinabuntur, teque prospicent: Numquid iste est vir qui conturbavit terram, qui concussit regna, **17** qui posuit orbem desertum, et urbes ejus destruxit, vinctis ejus non aperuit carcerem? **18** Omnes reges gentium universi dormierunt in gloria, vir in domo sua; **19** tu autem projectus es de sepulchro tuo, quasi stirps inutilis gladio, et descenderunt ad fundamenta laci, quasi pollutus, et obvolutus cum his qui imperfecti sunt cadaver putridum. **20** Non habebis consortium, neque cum eis in sepultura; tu enim terram tuam disperdidisti, tu populum tuum occidisti: non vocabitur in æternum semen pessimorum. **21** Præparate filios ejus occisioni, in iniestate patrum suorum: non consurgent, nec hæreditabunt terram, neque implebunt faciem orbis civitatum. **22** Et consurgam super eos, dicit Dominus exercituum; et perdam Babylonis nomen, et reliquias, et germen, et progeniem, dicit Dominus; **23** et ponam eam in possessionem erici, et in paludes aquarum, et scopabo eam in scopa terrens, dicit Dominus exercituum.] **24** [juravit Dominus exercituum, dicens: Si non, ut putavi, ita erit; et quomodo mente tractavi, **25** sic eveniet: ut conteram Assyrium in terra mea, et in montibus meis conculcem eum;

et auferetur ab eis jugum ejus, et onus illius ab humero eorum tolletur. **26** Hoc consilium quod exercitum decrevit; et quis poterit infirmare? et quis avertet eam?] **28** In anno quo mortuus est rex Achaz, factum est anno quo mortuus est rex Achaz, factum est onus super muros cocti lateris, loquimini plagas suas. istud: **29** [Ne lætaris, Philisthæa omnis tu, quoniam comminuta est virga percussoris tui; de radice enim colubri egredietur regulus, et semen ejus usque ad absorbens volucrem. **30** Et pascentur primogeniti pauperum, et pauperes fiducialiter requiescent; et fumus veniet, et non est qui effugiet agmen ejus. **31** Ulula, porta; clama civitas; Eleale, quoniam super prostrata est Philisthæa omnis; ab aquilone enim interire faciam in fame radicem tuam, et reliquias tuas interficiam. **32** Ulula, porta; clama civitas; Eleale, quoniam super vindemiam tuam et super messem tuam vox calcantium irruit. **10** Et auferetur Et quid respondebitur nuntiis gentis? Quia Dominus fundavit Sion, et in ipso sperabunt pauperes populi ejus.]

15 Onus Moab. [Quia nocte vastata est Ar Moab, conticuit; quia nocte vastatus est murus Moab, conticuit. **2** Ascendit domus, et Dibon ad excelsa, in planctum super Nabo; et super Medaba, Moab ululavit; in cunctis capitibus ejus calvatum, et omnis barba radetur. **3** In trivis ejus accincti sunt sacco; super tecta ejus et in plateis ejus omnis ululatus descendit in fletum. **4** Clamabit Hesebon et Eleale, usque Jasa audita est vox eorum; super hoc expediti Moab ululabunt, anima ejus ululabit sibi. **5** Cor meum ad Moab clamabit; vectes ejus usque ad Segor, vitulam conternantem; per ascensum enim Luith flens ascendet, et in via Oronaim clamorem contritionis levabunt. **6** Aquæ enim Nemrim desertæ erunt, quia aruit herba, defecit germen, viror omnis interiit. **7** Secundum magnitudinem operis, et visitatio eorum: ad torrentem Salicum ducent eos. **8** Quoniam circuivit clamor terminum Moab; usque ad Gallim ululatus ejus, et usque ad puteum Elim clamor ejus. **9** Quia aquæ Dibon repletæ sunt sanguine; ponam enim super Dibon additamenta; his qui fugerint de Moab leonem, et reliquiis terræ.]

16 [Emite agnum, Domine, dominatorem terræ, de petra deserti ad montem filiæ Sion. **2** Et erit: sicut avis fugiens, et pulli de nido avolantes, sic erunt filiæ Moab in transcensu Arnon. **3** In ieiunium, coge concilium; pone quasi noctem umbram tuam in meridie; absconde fugientes, et vagos ne prodas. **4** Habitabunt apud te profugi mei; Moab, esto latibulum eorum a facie vastatoris: finitus est enim pulvis, consummatus est miser, defecit qui conculcabat terram. **5** Et præparabitur in misericordia solium, et sedebit super illud in

veritate in tabernaculo David, judicans et quærens Audivimus superbiam Moab: superbus est valde; extenta super universas gentes. **27** Dominus enim superbia ejus, et arrogantia ejus, et indignatio exercitum decrevit; et quis poterit infirmare? et ejus plus quam fortitudo ejus. **7** Idcirco ululabit manus ejus extenta; et quis avertet eam?] **28** In Moab ad Moab; universus ululabit: his qui lætantur anno quo mortuus est rex Achaz, factum est onus super muros cocti lateris, loquimini plagas suas. istud: **29** [Ne lætaris, Philisthæa omnis tu, quoniam 8 Quoniam suburbana Hesebon deserta sunt, et comminuta est virga percussoris tui; de radice vineam Sabama domini gentium exciderunt: flagella enim colubri egredietur regulus, et semen ejus usque ad Jazer pervenerunt, erraverunt in mare. **9** Super hoc plorabo in fletu Jazer vineam interire faciam in fame radicem tuam, et reliquias Sabama; ineibriabo de lacrima mea, Hesebon et tuas interficiam. **10** Et auferetur Et quid respondebitur nuntiis gentis? Quia Dominus exsultabit neque jubilabit. Vinum in torculari non calcabit qui calcare consueverat; vocem calcantium abstuli. **11** Super hoc venter meus ad Moab quasi cithara sonabit, et viscera mea ad murum cocti lateris. **12** Et erit: cum apparuerit quod laboravit Moab super excelsis suis, ingredietur ad sancta sua ut obsecrat, et non valebit.] **13** Hoc verbum quod locutus est Dominus ad Moab ex tunc. **14** Et nunc locutus est Dominus, dicens: In tribus annis, quasi anni mercenarii, auferetur gloria Moab super omni populo multo, et relinquetur parvus et modicus, nequaquam multus.

17 Onus Damasci. [Ecce Damascus desinet esse civitas, et erit sicut acervus lapidum in ruina. **2** Derelictæ civitates Aroër gregibus erunt, et requiescent ibi, et non erit qui exterreat. **3** Et cessabit adjutorium ab Ephraim, et regnum a Damasco; et reliquiæ Syriæ sicut gloria filiorum Israël erunt, dicit Dominus exercitum. **4** Et erit in die illa: attenuabitur gloria Jacob, et pinguedo carnis ejus marcescat. **5** Et erit sicut congregans in messe quod restiterit, et brachium ejus spicas leget; et erit sicut quærens spicas in valle Raphaim. **6** Et relinquetur in eo sicut racemos et sicut excussio oleæ duarum vel trium olivarum in summitate rami, sive quatuor aut quinque in cacuminibus ejus fructus ejus, dicit Dominus Deus Israël. **7** In die illa inclinabitur homo ad factorem suum, et oculi ejus ad Sanctum Israël respicient; **8** et non inclinabitur ad altaria quæ fecerunt manus ejus; et quæ operati sunt digiti ejus non respiciet lucos et delubra. **9** In die illa erunt civitates fortitudinis ejus derelictæ sicut aratra, et segetes quæ derelictæ sunt a facie filiorum Israël; et eris deserta. **10** Quia oblitus es Dei salvatoris tui, et fortis adjutoris tui non es recordata: propterea

plantabis plantationem fidelem, et germen alienum rivi aggerum, calamus et juncus marcescat. **7**
seminabis; **11** in die plantationis tuae labrusca, Nudabitur alveus rivi a fonte suo, et omnis sementis
et mane semen tuum florebit; ablata est messis irrigua siccabitur, arescit, et non erit. **8** Et
in die hæreditatis, et dolebit graviter. **12** Væ moerebunt piscatores, et lugebunt omnes mittentes
multitudini populorum multorum, ut multitudo in flumen hamum; et expandentes rete super
maris sonantis; et tumultus turbarum, sicut sonitus faciem aquarum emarcet. **9** Confundentur qui
aquarum multarum. **13** Sonabunt populi sicut operabantur linum, pectentes et texentes subtilia. **10**
sonitus aquarum inundantium, et increpabit eum, Et erunt irrigua ejus flaccientia: omnes qui faciebant
et fugiet procul; et rapietur sicut pulvis montium a lacunas ad capiendos pisces. **11** Stulti principes
facie venti, et sicut turbo coram tempestate. **14** In Taneos, sapientes consiliarii Pharaonis dederunt
tempore vespere, et ecce turbatio; in matutino, et non subsistet. Hæc est pars eorum qui vastaverunt
nos, et sors diripientium nos.]

18 [Væ terræ cymbalo alarum, quæ est trans
flumina Æthiopæ, **2** qui mittit in mare legatos,
et in vasis papyri super aquas. Ite, angeli velocius,
ad gentem convulsam et dilaceratam; ad populum
terribilem, post quem non est aliis; ad gentem
exspectantem et conculcatam, cuius diripuerunt
flumina terram ejus. **3** Omnes habitatores orbis, qui
moramini in terra, cum elevatum fuerit signum in
montibus, videbitis, et clangorem tubæ audietis.
4 Quia hæc dicit Dominus ad me: Quiescam et
considerabo in loco meo, sicut meridiana lux
clara est, et sicut nubes roris in die messis. **5**
Ante messem enim totus effloruit, et immatura
perfectio germinabit; et præcedentur ramusculi
ejus falcibus, et quæ derelicta fuerint abscondentur
et excutientur. **6** Et relinquuntur simul avibus
montium et bestiis terræ; et æstate perpetua erunt
super eum volucres, et omnes bestiæ terræ super
illum hiemabunt. **7** In tempore illo deferetur munus
Domino exercituum a populo divulso et dilacerato,
a populo terribili, post quem non fuit aliis; a
gente exspectante, exspectante et conculcata, cuius
diripuerunt flumina terram ejus; ad locum nominis
Domini exercituum, montem Sion.]

19 Onus Ægypti. [Ecce Dominus ascendet super
nubem levem, et ingredietur Ægyptum, et
commovebuntur simulacra Ægypti a facie ejus, et
cor Ægypti tabescet in medio ejus, **2** et concurrere
faciam Ægyptios aduersus Ægyptios; et pugnabit
vir contra fratrem suum, et vir contra amicum
suum, civitas aduersus civitatem, regnum aduersus
regnum. **3** Et dirumpetur spiritus Ægypti in
visceribus ejus, et consilium ejus præcipitabo; et
interrogabunt simulacra sua, et divinos suos, et
pythones, et ariolos. **4** Et tradam Ægyptum in manu
dominorum crudelium, et rex fortis dominabitur
eorum, ait Dominus Deus exercituum. **5** Et arescit
aqua de mari, et fluvius desolabitur atque siccabitur.
6 Et deficient flumina, attenuabuntur et siccabuntur

Taneos, sapientes consiliarii Pharaonis dederunt
consilium inspiens. Quomodo dicetis Pharaoni:
Filius sapientium ego, filius regum antiquorum? **12**
Ubi nunc sunt sapientes tui? annuntient tibi, et
incident quid cogitaverit Dominus exercituum super
Ægyptum. **13** Stulti facti sunt principes Taneos,
emarcuerunt principes Mempheos; deceperunt
Ægyptum, angulum populorum ejus. **14** Dominus
miscuit in medio ejus spiritum vertiginis; et errare
fecerunt Ægyptum in omni opere suo, sicut errat
ebrius et vomens. **15** Et non erit Ægypto opus quod
faciat caput et caudam, incurvantem et refrenantem.
16 In die illa erit Ægyptus quasi mulieres; et
stupebunt, et timebunt a facie commotionis manus
Dominii exercituum, quam ipse movebit super eam.
17 Et erit terra Juda Ægypto in pavorem; omnis
qui illius fuerit recordatus pavebit a facie consilii
Dominii exercituum, quod ipse cogitavit super eam.
18 In die illa erunt quinque civitates in terra Ægypti
loquentes lingua Chanaan, et jurantes per Dominum
exercituum: Civitas solis vocabitur una. **19** In die illa
erit altare Domini in medio terræ Ægypti, et titulus
Dominii juxta terminum ejus. **20** Erit in signum et in
testimonium Domino exercituum in terra Ægypti;
clamabunt enim ad Dominum a facie tribulationis,
et mittet eis salvatorem et propugnatorem qui
liberet eos. **21** Et cognoscetur Dominus ab Ægypto,
et cognoscant Ægyptii Dominum in die illa; et colet
eum in hostiis et in muneribus; et vota vobebunt
Domino, et solvent. **22** Et percutiet Dominus
Ægyptum plaga, et sanabit eam; et revertentur ad
Dominum, et placabitur eis, et sanabit eos. **23** In
die illa erit via de Ægypto in Assyrios; et intrabit
Assyrius Ægyptum, et Ægyptius in Assyrios, et
servient Ægyptii Assur. **24** In die illa erit Isræl
tertius Ægyptio et Assyrio; benedictio in medio
terræ **25** cui benedixit Dominus exercituum, dicens:
Benedictus populus meus Ægypti, et opus manuum
mearum Assyrioi; hæreditas autem mea Isræl.]

20 In anno quo ingressus est Thathan in Azotum,
cum misisset eum Sargon, rex Assyriorum,
et pugnasset contra Azotum, et cepisset eam: **2** in
tempore illo locutus est Dominus in manu Isaiæ,

fili Amos, dicens: Vade, et solve saccum de lumbis sagittariorum fortium de filiis Cedar imminentur; tuis, et calceamenta tua tolle de pedibus tuis. Dominus enim Deus Israël locutus est.]

Et fecit sic, vadens nudus et discalceatus. **3** Et dixit Dominus: [Sicut ambulavit servus meus Isaías nudus et discalceatus, trium annorum signum et portentum erit super Ægyptum et super Æthiopiam; **4** sic minabit rex Assyriorum captivitatem Ægypti, et transmigrationem Æthiopiæ, juvenum et senum, nudam et discalceatam, discopertis natibus, ad ignominiam Ægypti. **5** Et timebunt, et confundentur ab Æthiopia spe sua, et ab Ægypto gloria sua. **6** Et dicet habitator insulæ hujus in die illa: Ecce hæc erat spes nostra, ad quos configimus in auxilium, ut liberarent nos a facie regis Assyriorum: et quomodo effugere poterimus nos?]

21 Onus deserti maris. [Sicut turbines ab ariço veniunt, de deserto venit, de terra horribili.

2 Visio dura nuntiata est mihi: qui incredulus est infideliter agit; et qui depopulator est vastat.

Ascende, Ælam; obside, Mede; omnem gemitum

eius cessare feci. **3** Propterea repleti sunt lumbi

mei dolore; angustia possedit me sicut angustia

parturientis; corru cum audirem, conturbatus sum

cum viderem. **4** Emarcuit cor meum; tenebræ

stupefecerunt me: Babylon dilecta mea posita est

mihi in miraculum. **5** Pone mensam, contemplare in

specula comedentes et bibentes: surgite, principes,

arripite clypeum. **6** Hæc enim dixit mihi Dominus:

Vade, et pone speculatorem, et quodcumque

et lætitia, occidere vitulos et jugulare arietes,

viderit annuntiet. **7** Et vidit currum duorum

equitum, ascensorem asini, et ascensorem camelii;

et contemptus est diligenter multo intuitu.

8 auribus meis vox Domini exercitum: Si dimittetur

Et clamavit leo: Super speculam Domini ego sum,

stans jugiter per diem; et super custodiam meam

ego sum, stans totis noctibus. **9** Ecce iste venit

ascensor vir bigæ equitum; et respondit, et dixit:

Cecidit, cecidit Babylon, et omnia sculptilia deorum

ejus contrita sunt in terram. **10** Tritura mea et filii

areaæ meæ, quæ audivi a Domino exercitum, Deo

Israël, annuntiavi vobis.] **11** Onus Duma. [Ad me

clamat ex Seir: Custos, quid de nocte? custos, quid

de nocte? **12** Dixit custos: Venit mane et nox; si

quæreris, quærere; convertimini, venite.] **13** Onus in

Arabia. [In saltu ad vesperam dormietis, in semitis

Dedanim. **14** Occurrentes sitienti ferte aquam, qui

habitatis terram austri; cum panibus occurrite

fugienti. **15** A facie enim gladiorum fugerunt, a

facie gladii imminentis, a facie arcus extenti, a facie

gravis prælii. **16** Quoniam hæc dicit Dominus ad me:

Adhuc in uno anno, quasi in anno mercenarii, et

auferetur omnis gloria Cedar. **17** Et reliquiæ numeri

22 Onus vallis Visionis. [Quidnam quoque tibi est, quia ascendisti et tu omnis in tecta? **2**

Clamoris plena, urbs frequens, civitas exsultans;

interfecti tui, non interficti gladio, nec mortui in

bello. **3** Cuncti principes tui fugerunt simul dureque

ligati sunt; omnes qui inventi sunt vinci sunt

pariter; procul fugerunt. **4** Propterea dixi: Recedite a me: amare flebo; nolite incumbere ut consolemini

me super vastitate filiae populi mei; **5** dies enim

interfectionis, et conculationis, et fletuum, Domino

Deo exercitum, in valle Visionis, scrutans murum,

et magnificus super montem. **6** Et Ælam sumpsit

pharetram, currum hominis equitis, et parietem

nudavit clypeus. **7** Et erunt electæ valles tuæ plenæ

quadrigarum, et equites ponent sedes suas in porta.

8 Et revelabitur operimentum Judæ, et videbis in

die illa armamentarium domus saltus. **9** Et scissuras

civitatis David videbitis, quia multiplicatae sunt; et

congregastis aquas piscinæ inferioris, **10** et domos

Jerusalem numerastis, et destruxistis domos ad

muniendum murum. **11** Et lacum fecistis inter duos

muros ad aquam piscinæ veteris; et non suspexitis

ad eum qui fecerat eam, et operatorem ejus de

longe non vidistis. **12** Et vocabit Dominus Deus

exercitum in die illa ad fletum, et ad planctum, ad

calvium, et ad cingulum sacci; **13** et ecce gaudium

excitum: Vade, ingredere ad eum qui habitat

in tabernaculo, ad Sobnam, præpositum templi, et

dices ad eum: **16** Quid tu hic, aut quasi quis hic? quia

excidisti tibi hic sepulchrum, excidisti in excelso

memoriale diligenter, in petra tabernaculum tibi.

Israël, annuntiavi vobis.] **17** Ecce Dominus asportari te faciet, sicut asportatur

clamor gallus gallinaceus; et quasi amictum, sic sublevabit

te. **18** Coronas coronabit te tribulatione; quasi

pilam mittet te in terram latam et spatiosam; ibi

morieris, et ibi erit currus gloriæ tuæ, ignominia

domus domini tui. **19** Et expellam te de statione

tua, et de ministerio tuo deponam te. **20** Et erit

fugienti. **21** et induam illum tunica tua, et cingulo tuo

confortabo eum, et potestatem tuam dabo in manu

ejus; et erit quasi pater habitantibus Jerusalem et

domui Juda. **22** Et dabo clavem domus David super

humerum ejus; et aperiet, et non erit qui claudat;

et claudet, et non erit qui aperiat. **23** Et figam illum Domino erit negotiatio ejus, ut manducent in paxillum in loco fideli, et erit in solium gloriæ saturitatem, et vestiantur usque ad vetustatem.]
domui patris ejus. **24** Et suspendent super eum [Ecce Dominus dissipabit terram: et nudabit eam, et affliget faciem ejus, et disperget habitatores ejus. **2** Et erit sicut populus, sic sacerdos; et sicut servus, sic dominus ejus; sicut ancilla, sic domina ejus; sicut emens, sic ille qui vendit; sicut foenerator, sic is qui mutuum accipit; sicut qui repetit, sic qui debet. **3** Dissipatione dissipabitur terra, et direptione prædabitur; Dominus enim locutus est verbum hoc. **4** Luxit, et defluxit terra, et infirmata est; defluxit orbis, infirmata est altitudo populi terræ. **5** Et terra infecta est ab habitatoribus suis, quia transgressi sunt leges, mutaverunt jus, dissipaverunt foedus sempiternum. **6** Propter hoc maledictio vorabit terram, et peccabunt habitatores ejus; ideoque insanient cultores ejus, et relinquuntur homines pauci. **7** Luxit vindemia, infirmata est vitis, ingemuerunt omnes qui lætabantur corde; **8** cessavit gaudium tympanorum, quievit sonitus lætantium, cum audierint de Tiro. **6** Transite maria, ululate, qui habitatatis in insula! **7** Numquid non vestra conticuit dulcedo citharæ. **9** Cum cantico non bibent hæc est, quæ gloriantur a diebus pristinis in vinum; amara erit potio bibentibus illam. **10** Attrita antiquitate sua? Ducent eam pedes sui longe ad est civitas vanitatis, clausa est omnis domus, nullo peregrinandum. **8** Quis cogitavit hoc super Tyrum introéunte. **11** Clamor erit super vino in plateis, quondam coronatam, cuius negotiatores principes, deserta est omnia lætitia, translatum est gaudium institutores ejus incliti terræ? **9** Dominus exercituum terræ. **12** Relicta est in urbe solitudo, et calamitas cogitavit hoc, ut detrahheret superbiam omnis opprimet portas. **13** Quia hæc erunt in medio gloriæ, et ad ignominiam deduceret universos terræ in medio populorum, quomodo si paucæ inclytos terræ. **10** Transi terram tuam quasi flumen, olivæ quæ remanserunt exutiantur ex olea et filia maris! non est cingulum ultra tibi. **11** Manum racemi, cum fuerit finita vindemia.] **14** [Hi levabant suam extendit super mare; conturbavit regna. vocem suam, atque laudabunt: cum glorificatus Dominus mandavit aduersus Chanaan, ut contereret fuerit Dominus, hinnient de mari. **15** Propter hoc fortes ejus; **12** et dixit: Non adjicies ultra ut glorieris, in doctrinis glorificate Dominum; in insulis maris calumniam sustinens virgo filia Sidonis: in Cethim nomen Domini Dei Israël. **16** A finibus terræ laudes consurgens transfreta: ibi quoque non erit requies audivimus, gloriam Justi. Et dixi: Secretum meum tibi. **13** Ecce terra Chaldaeorum, talis populus mihi, secretum meum mihi. Væ mihi! prævaricantes non fuit: Assur fundavit eam; in captivitatem prævaricati sunt, et prævaricatione transgressorum traduxerunt robustos ejus, suffoderunt domos ejus, prævaricati sunt. **17** Formido, et fovea, et laqueus posuerunt eam in ruinam. **14** Ululate, naves maris, super te, qui habitator es terræ. **18** Et erit: qui quia devastata est fortitudo vestra.] **15** Et erit fugerit a voce formidinis cadet in foveam; et qui in die illa: in obliuione eris, o Tyre! septuaginta se explicaverit de fovea tenebitur laqueo; quia annis, sicut dies regis unius; post septuaginta autem cataractæ de excelsis apertæ sunt et concutientur annos erit Tyro quasi canticum meretricis: **16** fundamenta terræ. **19** Confractione confringetur [Sume citharam, circui civitatem, meretrix obliuioni terra, contritione conteretur terra, commotione tradita: bene cane, frequenta canticum, ut memoria commovebitur terra; **20** agitatione agitatitur terra tui sit. **17** Et erit post septuaginta annos: visitabit sicut ebrius, et auferetur quasi tabernaculum Dominus Tyrum, et reducit eam ad mercedes suas, unius noctis; et gravabit eam iniquitas sua, et et rursum fornicabitur cum universis regnis terræ corruet, et non adjiciet ut resurgat. **21** Et erit: super faciem terræ; **18** et erunt negotiationes ejus et in die illa visitabit Dominus super militiam cæli mercedes ejus sanctificatae Domino: non condentur in excelso, et super reges terræ qui sunt super neque reponentur, quia his qui habitaverint coram terram; **22** et congregabuntur in congregatione unius fascis in lacum, et claudentur ibi in carcere,

23 Onus Tyri. [Ululate, naves maris, quia vastata est domus unde venire consueverant: de terra Cethim revelatum est eis. **2** Tacete, qui habitatatis in insula; negotiatores Sidonis, transfretantes mare, repleverunt te. **3** In aquis multis semen Nili; messis fluminis fruges ejus: et facta est negotiatio gentium. **4** Erubesce, Sidon; ait enim mare, fortitudo maris, dicens: Non parturivi, et non peperi, et non enutrivi juvenes, nec ad incrementum perduxii virgines. **5** Cum auditum fuerit in Ægypto, dolebunt cum audierint de Tiro. **6** Transite maria, ululate, qui habitatatis in insula! **7** Numquid non vestra antiquitate sua? Ducent eam pedes sui longe ad peregrinandum. **8** Quis cogitavit hoc super Tyrum quondam coronatam, cuius negotiatores principes, institutores ejus incliti terræ? **9** Dominus exercituum terræ. **12** Relicta est in urbe solitudo, et calamitas cogitavit hoc, ut detrahheret superbiam omnis opprimet portas. **13** Quia hæc erunt in medio gloriæ, et ad ignominiam deduceret universos terræ in medio populorum, quomodo si paucæ inclytos terræ. **10** Transi terram tuam quasi flumen, filia maris! non est cingulum ultra tibi. **11** Manum racemi, cum fuerit finita vindemia.] **14** [Hi levabant suam extendit super mare; conturbavit regna. vocem suam, atque laudabunt: cum glorificatus Dominus mandavit aduersus Chanaan, ut contereret fuerit Dominus, hinnient de mari. **15** Propter hoc fortes ejus; **12** et dixit: Non adjicies ultra ut glorieris, in doctrinis glorificate Dominum; in insulis maris calumniam sustinens virgo filia Sidonis: in Cethim nomen Domini Dei Israël. **16** A finibus terræ laudes consurgens transfreta: ibi quoque non erit requies audivimus, gloriam Justi. Et dixi: Secretum meum tibi. **13** Ecce terra Chaldaeorum, talis populus mihi, secretum meum mihi. Væ mihi! prævaricantes non fuit: Assur fundavit eam; in captivitatem prævaricati sunt, et prævaricatione transgressorum traduxerunt robustos ejus, suffoderunt domos ejus, prævaricati sunt. **17** Formido, et fovea, et laqueus posuerunt eam in ruinam. **14** Ululate, naves maris, super te, qui habitator es terræ. **18** Et erit: qui quia devastata est fortitudo vestra.] **15** Et erit fugerit a voce formidinis cadet in foveam; et qui in die illa: in obliuione eris, o Tyre! septuaginta se explicaverit de fovea tenebitur laqueo; quia annis, sicut dies regis unius; post septuaginta autem cataractæ de excelsis apertæ sunt et concutientur annos erit Tyro quasi canticum meretricis: **16** fundamenta terræ. **19** Confractione confringetur [Sume citharam, circui civitatem, meretrix obliuioni terra, contritione conteretur terra, commotione tradita: bene cane, frequenta canticum, ut memoria commovebitur terra; **20** agitatione agitatitur terra tui sit. **17** Et erit post septuaginta annos: visitabit sicut ebrius, et auferetur quasi tabernaculum Dominus Tyrum, et reducit eam ad mercedes suas, unius noctis; et gravabit eam iniquitas sua, et et rursum fornicabitur cum universis regnis terræ corruet, et non adjiciet ut resurgat. **21** Et erit: super faciem terræ; **18** et erunt negotiationes ejus et in die illa visitabit Dominus super militiam cæli mercedes ejus sanctificatae Domino: non condentur in excelso, et super reges terræ qui sunt super neque reponentur, quia his qui habitaverint coram terram; **22** et congregabuntur in congregatione unius fascis in lacum, et claudentur ibi in carcere,

et post multos dies visitabuntur. **23** Et erubescet luna, et confundetur sol, cum regnaverit Dominus exercitum in monte Sion et in Jerusalem et in conspectu senum suorum fuerit glorificatus.]

25 [Domine, Deus meus es tu; exaltabo te, et confitebor nomini tuo: quoniam fecisti mirabilia, cogitationes antiquas fideles. Amen. **2** Quia posuisti civitatem in tumulum, urbem fortem in ruinam, domum alienorum: ut non sit civitas, et in sempiternum non aedificetur. **3** Super hoc laudabit te populus fortis; civitas gentium robustarum timebit te: **4** quia factus es fortitudo pauperi, fortitudo egeno in tribulatione sua, spes a turbine, umbraculum ab aestu; spiritus enim robustorum quasi turbo impellens parietem. **5** Sicut aestus in siti, tumultum alienorum humiliabis; et quasi calore sub nube torrente, propaginem fortium marcescere facies. **6** Et faciet Dominus exercitum omnibus populis in monte hoc convivium pinguium, convivium vindemiæ, pinguium medullatorum, vindemias defæctæ. **7** Et præcipitabit in monte isto faciem vinculi colligati super omnes populos, et telam quam orditus est super omnes nationes. **8** Præcipitabit mortem in sempiternum; et auferet Dominus Deus lacrimam ab omni facie, et opprobrium populi sui auferet de universa terra: quia Dominus locutus est.] **9** [Et dicet in die illa: Ecce Deus noster iste; exspectavimus eum, et salvabit nos; iste Dominus, sustinuimus eum: exultabimus, et lætabimur in salutari ejus. **10** Quia requiescat manus Domini in monte isto; et triturabitur Moab sub eo, sicuti teruntur paleæ in plaastro. **11** Et extendet manus suas sub eo sicut extendit natans ad natandum; et humiliabit gloriam ejus cum allisione manuum ejus. **12** Et munitamenta sublimium murorum tuorum coincident, et humiliabuntur, et detrahentur in terram usque ad pulverem.]

26 [In die illa cantabitur canticum istud in terra Iuda: Urbs fortitudinis nostræ Sion; salvator ponetur in ea murus et antemurale. **2** Aperite portas, et ingrediatur gens justa, custodiens veritatem. **3** Vetus error abiit: servabis pacem; pacem, quia in te speravimus. **4** Sperasti in Domino in sæculis æternis; in Domino Deo forti in perpetuum. **5** Quia incurvabit habitantes in excelso; civitatem sublimem humiliabit: humiliabit eam usque ad terram, detrahet eam usque ad pulverem. **6** Concucabit eam pes, pedes pauperis, gressus egenorum. **7** Semita justi recta est, rectus callis justi ad ambulandum. **8** Et in semita judiciorum tuorum, Domine, sustinuimus te: nomen tuum et memoriale tuum in desiderio animæ. **9** Anima mea desideravit

te in nocte, sed et spiritu meo in præcordiis meis de mane vigilabo ad te. Cum feceris iudicia tua in terra, justitiam discent habitatores orbis. **10** Miserearum impio, et non discedit justitiam; in terra sanctorum iniqua gessit, et non videbit gloriam Domini. **11** Domine, exaltetur manus tua, et non videant; videant, et confundantur zelantes populi; et ignis hostes tuos devoret. **12** Domine, dabis pacem nobis: omnia enim opera nostra operatus es nobis. **13** Domine Deus noster, possederunt nos domini absque te; tantum in te recordemur nominis tui. **14** Morientes non vivant, gigantes non resurgent: propterea visitasti et contrivisti eos, et perdidisti omnem memoriam eorum. **15** Indulsisti genti, Domine, indulsisti genti, numquid glorificatus es? elongasti omnes terminos terræ. **16** Domine, in angustia requisierunt te, in tribulatione murmuris doctrina tua eis. **17** Sicut quæ concipit, cum appropinquaverit ad partum, dolens clamat in doloribus suis, sic facti sumus a facie tua, Domine. **18** Concepimus, et quasi parturivimus, et peperimus spiritum. Salutes non fecimus in terra; ideo non ceciderunt habitatores terræ. **19** Vivent mortui tui, interfecti mei resurgent. Experciscimini, et laudate, qui habitatis in pulvere, quia ros lucis ros tuus, et terram gigantum detrahes in ruinam. **20** Wade, populus meus, intra in cubicula tua; clade ostia tua super te, abscondere modicum ad momentum, donec pertranseat indignatio. **21** Ecce enim Dominus egredietur de loco suo, ut visitet iniquitatem habitatoris terræ contra eum; et revelabit terra sanguinem suum, et non operiet ultra interfectos suos.]

27 [In die illa visitabit Dominus in gladio suo duro, et grandi, et forti, super Leviathan, serpentem vectem, et super Leviathan, serpentem tortuosum, et occidet cetum qui in mari est. **2** In die illa vinea meri cantabit ei. **3** Ego Dominus qui servo eam; repente propinabo ei. Ne forte visitetur contra eam, nocte et die servo eam. **4** Indignatio non est mihi. Quis dabit me spinam et veprem in prælio? gradiar super eam, succendam eam pariter. **5** An potius tenebit fortitudinem meam? faciet pacem mihi, pacem faciet mihi. **6** Qui ingrediuntur impetu ad Jacob, florebit et germinabit Israël, et implebunt faciem orbis semine. **7** Numquid juxta plagam percutientis se percussit eum? aut sicut occidit interfectos ejus, sic occisus est? **8** In mensura contra mensuram, cum abjecta fuerit, judicabis eam; meditatus est in spiritu suo duro per diem aestus. **9** Idcirco super hoc dimittetur iniquitas domui Jacob; et iste omnis fructus: ut auferatur peccatum ejus,

cum posuerit omnes lapides altaris sicut lapides cineris allisos: non stabunt luci et delubra. **10** Civitas enim munita desolata erit; speciosa relinquetur, et dimitetur quasi desertum; ibi pascetur vitulus, et ibi accubabit, et consumet summitates ejus. **11** In siccitate messes illius conterentur. Mulieres venientes, et docentes eam; non est enim populus sapiens: propterea non miserebitur ejus qui fecit eum, et qui formavit eum non parcer ei. **12** Et erit: in die illa percutiet Dominus ab alveo fluminis usque ad torrentem Ægypti; et vos congregabimini unus et unus, filii Israël. **13** Et erit: in die illa clangetur in tuba magna; et venient qui perdit fuerant de terra Assyriorum, et qui ejecti erant in terra Ægypti, et adorabunt Dominum in monte sancto in Jerusalem.]

28 [Væ coronæ superbiæ, ebriis Ephraim, et flori decidenti, gloriæ exsultationis ejus, qui erant in vertice vallis pinguissimæ, errantes a vino. **2** Ecce validus et fortis Dominus sicut impetus grandinis; turbo confringens, sicut impetus aquarium multarum inundantium et emissarum super terram spatiösam. **3** Pedibus conculcabitur corona superbiæ ebriorum Ephraim. **4** Et erit flos decidens gloriæ exsultationis ejus, qui est super verticem vallis pinguium, quasi temporaneum ante maturitatem autumni, quod, cum aspexerit videns, statim ut manu tenuerit, devorabit illud. **5** In die illa erit Dominus exercituum corona gloriæ, et sertum exsultationis residuo populi sui; **6** et spiritus judicii sedenti super judicium, et fortitudo revertentibus de bello ad portam.] **7** [Verum hi quoque præ vino nescierunt, et præ ebrietate erraverunt; sacerdos et propheta nescierunt præ ebrietate; absorpti sunt a vino, erraverunt in ebrietate, nescierunt videntem, ignoraverunt judicium. **8** Omnes enim mensæ repletæ sunt vomitu sordiumque, ita ut non esset ultra locus. **9** Quem docebit scientiam? et quem intelligere faciet auditum? Ablactatos a lacte, avulso ab überibus. **10** Quia manda, remanda; manda, remanda; exspecta, reexspecta; exspecta, reexspecta; modicum ibi, modicum ibi. **11** In loquela enim labii, et lingua altera loquetur ad populum istum. **12** Cui dixit: Hæc est requies mea, reficite lassum; et hoc est meum refrigerium: et noluerunt audire. **13** Et erit eis verbum Domini: Manda, remanda; manda, remanda; exspecta, reexspecta; exspecta, reexspecta; modicum ibi, modicum ibi; ut vadant, et cadant retrorsum, et conterantur, et illaqueentur, et capiantur. **14** Propter hoc audite verbum Domini, viri illusores, qui dominamini super populum meum, qui est in Jerusalem. **15** Dixistis

enim: Percussimus foedus cum morte, et cum inferno fecimus pactum: flagellum inundans cum transierit, non veniet super nos quia posuimus mendacium spem nostram, et mendacio protecti sumus. (**Sheol h7585**) **16** Idcirco hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego mittam in fundamentis Sion lapidem, lapidem probatum, angularem, pretiosum, in fundamento fundatum; qui crediderit, non festinet. **17** Et ponam in pondere judicium, et justitiam in mensura; et subvertet grando spem mendacii, et protectionem aquæ inundabunt. **18** Et delebitur foedus vestrum cum morte, et pactum vestrum cum inferno non stabit: flagellum inundans cum transierit, eritis ei in conculationem. (**Sheol h7585**) **19** Quandocumque pertransierit, tollet vos, quoniam in mane diluculo pertransibit in die et in nocte; et tantummodo sola vexatio intellectum dabit auditui. **20** Coangustatum est enim stratum, ita ut alter decidat; et pallium breve utrumque operire non potest. **21** Sicut enim in monte divisionum stabit Dominus; sicut in valle quæ est in Gabaon irascetur, ut faciat opus suum, alienum opus ejus: ut operetur opus suum, peregrinum est opus ejus ab eo. **22** Et nunc nolite illudere, ne forte constringant vincula vestra; consummationem enim et abbreviationem audivi a Domino Deo exercituum, super universam terram.] **23** [Auribus percipite, et audite vocem meam: attendite, et audite eloquium meum. **24** Numquid tota die arabit arans ut serat? proscindet et sarriet humum suum? **25** Nonne cum adæquaverit faciem ejus, seret gith et cymimum sparget? et ponet triticum per ordinem, et hordeum, et milium, et viciam in finibus suis? **26** Et erudit illum in judicio; Deus suus docebit illum. **27** Non enim in serris triturabitur gith, nec rota plaustri super cymimum circuibit; sed in virga excutietur gith, et cymimum in baculo. **28** Panis autem comminuetur; verum non in perpetuum triturans triturabit illum, neque vexabit eum rota plaustri, neque unguis suis comminuet eum. **29** Et hoc a Domino Deo exercituum exivit, ut mirabile faceret consilium, et magnificaret justitiam.]

29 [Væ Ariel, Ariel civitas, quam expugnavit David! additus est annus ad annum: solemnitates evolutæ sunt. **2** Et circumvallabo Ariel, et erit tristis et mœrens, et erit mihi quasi Ariel. **3** Et circumdabo quasi sphæram in circuitu tuo, et jaciam contra te aggerem, et munimenta ponam in obsidionem tuam. **4** Humiliaberis, de terra loqueris, et de humo audietur eloquium tuum; et erit quasi pythonis de terra vox tua, et de humo eloquium tuum mussitabit. **5** Et

erit sicut pulvis tenuis multitudine ventilantium te, et sicut favilla pertransiens multitudine eorum qui contra te prævaluerunt; **6** eritque repente confestim. A Domino exercituum visitabitur in tonitruo, et commotione terræ, et voce magna turbinis et tempestatis, et flammæ ignis devorantis.

7 Et erit sicut somnium visionis nocturnæ multitudine omnium gentium quæ dimicaverunt contra Ariel, et omnes qui militaverunt, et obsederunt, et prævaluerunt aduersus eam. **8** Et sicut somniant esuriens, et comedit, cum autem fuerit expergefactus, vacua est anima ejus; et sicut somniant sitiens et bibit, et postquam fuerit expergefactus, lassus adhuc sitit, et anima ejus vacua est: sic erit multitudine omnium gentium quæ dimicaverunt contra montem Sion. **9** Obstupescite et admiramini; fluctuate et vacillate; inebriamini, et non a vino; movemini, et non ab ebrietate. **10** Quoniam miscuit vobis Dominus spiritum soporis; claudet oculos vestros: prophetas et principes vestros, qui vident visiones, operiet. **11** Et erit vobis visio omnium sicut verba libri signati, quem cum dederint scienti litteras, dicent: Lege istum: et respondebit: Non possum, signatus est enim. **12** Et dabitur liber nescienti litteras, diceturque ei: Lege; et respondebit: Nescio litteras. **13** Et dixit Dominus: Eo quod appropinquat populus iste ore suo, et labiis suis glorificat me, cor autem ejus longe est a me, et timuerunt me mandato hominum et doctrinis, **14** ideo ecce ego addam ut admirationem faciam populo huic grandi et stupendo; peribit enim sapientia a sapientibus ejus, et intellectus prudentium ejus abscondetur. **15** Væ qui profundi estis corde, ut a Domino abscondatis consilium; quorum sunt in tenebris opera, et dicunt: quis videt nos? et quis novit nos? **16** Perversa est hæc vestra cogitatio; quasi si lutum contra figulum cogitet, et dicat opus factori suo: Non fecisti me; et figuratum dicat factori suo: Non intelligis. **17** Nonne adhuc in modico et in brevi convertetur Libanus in carmel, et carmel in saltum reputabitur? **18** Et audient in die illa surdi verba libri, et de tenebris et caligine oculi cæcorum videbunt. **19** Et addent mites in Domino lætitiam, et pauperes homines in Sancto Isräel exultabunt; **20** quoniam defecit qui prævalebat, consummatus est illusor, et succisi sunt omnes qui vigilabant super iniquitatem, **21** qui peccare faciebant homines in verbo, et arguentem in porta supplantabant, et declinaverunt frustra a justo. **22** Propter hoc, hæc dicit Dominus ad domum Jacob, qui redemit Abraham: Non modo confundetur Jacob, nec modo vultus ejus erubescet; **23** sed cum viderit filios suos, opera manuum mearum in medio

sui sanctificantes nomen meum, et sanctificabunt Sanctum Jacob, et Deum Isräel prædicabunt; **24** et scient errantes spiritu intellectum, et mussitatores discent legem.]

30 [Væ filii desertores, dicit Dominus, ut facheretis consilium, et non ex me, et ordiremini telam, et non per spiritum meum, ut adderetis peccatum super peccatum; **2** qui ambulatis ut descendatis in Ægyptum, et os meum non interrogastis, sperantes auxilium in fortitudine Pharaonis, et habentes fiduciam in umbra Ægypti! **3** Et erit vobis fortitudo Pharaonis in confusionem, et fiducia umbræ Ægypti in ignominiam. **4** Erant enim in Tani principes tui, et nuntii tui usque ad Hanes pervenerunt. **5** Omnes confusi sunt super populo qui eis prodesse non potuit: non fuerunt in auxilium et in aliquam utilitatem, sed in confusionem et in opprobrium.] **6** Onus jumentorum austri. [In terra tribulationis et angustiæ leæna, et leo ex eis, vipera et regulus volans; portantes super humeros jumentorum divitias suas, et super gibbum camelorum thesauros suos, ad populum qui eis prodesse non poterit. **7** Ægyptus enim frustra et vane auxiliabitur. Ideo clamavi super hoc: Superbia tantum est, quiesce. **8** Nunc ergo ingressus, scribe ei super buxum, et in libro diligenter exara illud, et erit in die novissimo in testimonium usque in æternum. **9** Populus enim ad iracundiam provocans est: et filii mendaces, filii nolentes audire legem Dei; **10** qui dicunt videntibus: Nolite videre, et aspicientibus: Nolite aspicere nobis ea quæ recta sunt; loquimini nobis placentia: videte nobis errores. **11** Auferte a me viam; declinate a me semitam; cesset a facie nostra Sanctus Isräel. **12** Propterea hæc dicit Sanctus Isräel: Pro eo quod reprobasti verbum hoc, et sperasti in calumnia et in tumultu, et innixi estis super eo; **13** propterea erit vobis iniquitas hæc sicut interruptio cadens, et requisita in muro excenso, quoniam subito, dum non speratur, veniet contritio ejus. **14** Et comminuetur sicut conteritur lagena figuli contritione pervalida, et non invenietur de fragmentis ejus testa in qua portetur igniculus de incendio, aut hauriatur parum aquæ de fovea. **15** Quia hæc dicit Dominus Deus, Sanctus Isräel: Si revertamini et quiescatis, salvi eritis; in silentio et in spe erit fortitudo vestra. Et noluiстis, **16** et dixistis: Nequaquam, sed ad equos fugiemus: ideo fugietis; et: Super veloces ascendemus: ideo velociores erunt qui perseguentur vos. **17** Mille homines a facie terroris unius; et a facie terroris quinque fugietis, donec relinquamini quasi malus navis in vertice montis, et quasi signum super collem. **18** Propterea exspectat Dominus

ut misereatur vestri; et ideo exaltabitur parcens quia prævalidi nimis; et non sunt confisi super vobis, quia Deus judicii Dominus: beati omnes qui exspectant eum! **19** Populus enim Sion habitabit in Sanctum Israël, et Dominum non requisierunt! **2** Jerusalem: plorans nequaquam plorabis: miserans abstulit; et consurget contra domum pessimorum, miserebitur tui, ad vocem clamoris tui: statim et contra auxilium operantium iniquitatem. **3** ut audierit, respondebit tibi. **20** Et dabit vobis Ægyptus homo, et non deus; et equi eorum caro, et Dominus panem arctum, et aquam brevem; et non spiritus; et Dominus inclinabit manum suam, et non faciet avolare a te ultra doctorem tuum; et corruet auxiliator, et cadet cui præstatur auxilium, erunt oculi tui videntes præceptorem tuum. **21** Et simulque omnes consumentur. **4** Quia hæc dicit aures tuæ audient verbum post tergum monentis: Dominus ad me: Quomodo si rugiat leo et catus Hæc est via; ambulate in ea, et non declinetis leonis super prædam suam; et cum occurrerit ei neque ad dexteram, neque ad sinistram. **22** Et multitudo pastorum, a voce eorum non formidabit, contaminabis laminas sculptilium argenti tui, et et a multitudine eorum non pavebit: sic descendet vestimentum conflatis auri tui, et disperges ea Dominus exercitum ut prælietur super montem sicut immunditiam menstruatæ. Egressere, dices Sion et super collem ejus. **5** Sicut aves volantes, sic ei. **23** Et dabitur pluvia semini tuo, ubicumque proteget Dominus exercitum Jerusalem, protegens seminaveris in terra, et panis frugum terræ erit et liberans, transiens et salvans. **6** Convertimini, uberrimus et pinguis; pascetur in possessione sicut in profundum recesseratis, filii Israël. **7** In die tua in die illo agnus spatiose, **24** et tauri tui, et enim illa abjiciet vir idola argenti sui, et idola auri pulli asinorum, qui operantur terram, commistum sui, quæ fecerunt vobis manus vestræ in peccatum. **25** Et erunt super omnem montem excelsum, et hominis vorabit eum: et fugiet non a facie gladii, et super omnem collem elevatum, rivi currentium juvenes ejus vectigales erunt. **9** Et fortitudo ejus a aquarum, in die interfectionis multorum, cum terrore transibit, et pavebunt fugientes principes ceciderint tresses: **26** et erit lux lunæ sicut lux solis, ejus, dixit Dominus: cujus ignis est in Sion et et lux solis erit septempliciter sicut lux septem caminus ejus in Jerusalem.]

dierum, in die qua alligaverit Dominus vulnus populi sui, et percussuram plagæ ejus sanaverit. **27** Ecce nomen Domini venit de longinquo, ardens furor ejus, et gravis ad portandum; labia ejus repleta sunt indignatione, et lingua ejus quasi ignis devorans. **28** Spiritus ejus velut torrens inundans usque ad medium colli, ad perdendas gentes in nihilum, et frenum erroris quod erat in maxillis populorum. **29** Canticum erit vobis sicut nox sanctificatae solemnitatis, et lætitia cordis sicut qui pergit cum tibia, ut intret in montem Domini ad Fortem Israël. **30** Et auditam faciet Dominus gloriam vocis sue, et terrorem brachii sui ostendet in comminatione furoris, et flamma ignis devorantis: allidet in turbine, et in lapide grandinis. **31** A voce enim Domini pavebit Assur virga percussus. **32** Et erit transitus virginæ fundatus, quam requiescere faciet Dominus super eum in tympanis et citharis; et in bellis præcipuis expugnabit eos. **33** Præparata est enim ab heri Topheth, a rege præparata, profunda, et dilatata. Nutrimenta ejus, ignis et ligna multa; fatus Domini sicut torrens sulphuris succendens eam.]

31 [Væ qui descendant in Ægyptum ad auxilium, in equis sperantes, et habentes fiduciam super quadrigis, quia multæ sunt; et super equitibus, ubera plangite, super regione desiderabili, super

32 [Ecce in justitia regnabit rex, et principes in iudicio præerunt. **2** Et erit vir sicut qui absconditur a vento, et celat se a tempestate; sicut rivi aquarum in siti, et umbra petræ prominentis in terra deserta. **3** Non caligabunt oculi videntium, et aures audientium diligenter auscultabunt. **4** Et cor stultorum intelliget scientiam, et lingua balborum velociter loquetur et plane. **5** Non vocabitur ultra is qui insipiens est, princeps, neque fraudulentus appellabitur major; **6** stultus enim fatua loquetur, et cor ejus faciet iniquitatem, ut perficiat simulationem, et loquatur ad Dominum fraudulenter, et vacuam faciat animam esurientis, et potum sipienti auferat. **7** Fraudulenti vasa pessima sunt; ipse enim cogitationes concinnavit ad perdendos mites in sermone mendacii, cum loqueretur pauper judicium. **8** Princeps vero ea quæ digna sunt principe cogitabit, et ipse super duces stabit.] **9** [Mulieres opulentæ, surgite, et audite vocem meam; filiae confidentes, percipite auribus eloquium meum. **10** Post dies enim et annum, vos conturbabimini confidentes; consummata est enim vindemia, collectio ultra non veniet. **11** Obstupescite, opulentæ; conturbamini, confidentes: exuite vos et confundimini; accingite lumbos vestros. **12** Super

vinea fertili. **13** Super humum populi mei spinæ munimenta saxorum sublimitas ejus: panis ei et vepres ascendent: quanto magis super omnes datus est, aquæ ejus fideles sunt. **17** Regem in domos gaudii civitatis exultantis! **14** Domus enim decore suo videbunt oculi ejus, cernent terram dimissa est, multitudo urbis relicta est, tenebræ de longe. **18** Cor tuum meditabitur timorem: ubi et palatio factæ sunt super speluncas usque in est litteratus? ubi legis verba ponderans? ubi æternum; gaudium onagrorum, pascua gregum. **15** doctor parvulorum? **19** Populum impudentem Donec effundatur super nos spiritus de excelso, non videbis, populum alti sermonis, ita ut non et erit desertum in carmel, et carmel in saltum possis intelligere disertitudinem linguae ejus, reputabitur. **16** Et habitabit in solitudine judicium, in quo nulla est sapientia. **20** Responce, Sion, et justitia in carmel sedebit. **17** Et erit opus justitiae civitatem solemnitatis nostræ: oculi tui videbunt pax, et cultus justitiae silentium, et securitas usque Jerusalem, habitationem opulentam, tabernaculum in sempiternum. **18** Et sedebit populus meus in quod nequaquam transferri poterit; nec auferentur pulchritudine pacis, et in tabernaculis fiduciae, et in clavi ejus in sempiternum, et omnes funiculi requie opulenta. **19** Grando autem in descensione ejus non rumpentur: **21** quia solummodo ibi saltus, et humilitate humiliabitur civitas. **20** Beati magnificus est Dominus noster: locus fluviorum qui seminatis super omnes aquas, immittentes rivi latissimi et patentes: non transbit per eum navis remigum, neque trrieris magna transgredietur eum. **22** Dominus enim judex noster, Dominus legifer noster, Dominus rex noster, ipse salvabit nos. **23** Laxati sunt funiculi tui, et non prævalebunt; sic erit malus tuus ut dilatare signum non queas. Tunc dividetur spolia prædarum multarum; claudi diripient rapinam. **24** Nec dicet vicinus: Elangui; populus qui habitat in ea, auferetur ab eo iniquitas.]

33 [Væ qui prædaris! nonne et ipse prædaberis?

et qui spernis, nonne et ipse sperneris? Cum consummaveris deprædationem, deprædaberis; cum fatigatus desieris contemnere, contemneris. **2** Domine, miserere nostri, te enim exspectavimus; esto brachium nostrum in mane, et salus nostra in tempore tribulationis. **3** A voce angeli fugerunt populi, et ab exaltatione tua dispersæ sunt gentes.

4 Et congregabuntur spolia vestra sicut colligitur

bruchus, velut cum fossæ plenæ fuerint de eo. **5** et omne germen ejus.

Magnificatus est Dominus, quoniam habitavit in excelsis; implevit Sion judicio et justitia. **6** Et erit fides in temporibus tuis: divitiae salutis sapientia et scientia; timor Domini ipse est thesaurus ejus. **7** de cadaveribus eorum ascendet foetor; tabescunt

Ecce videntes clamabunt foris; angeli pacis amare montes a sanguine eorum. **4** Et tabescet omnis

flebunt. **8** Dissipatae sunt viæ, cessavit transiens militia cælorum, et complicabuntur sicut liber

per semitam: irritum factum est pactum, projicit cæli: et omnis militia eorum defluit, sicut defluit

civitates, non reputavit homines. **9** Luxit et elanguit folium de vinea et de ficu. **5** Quoniam inebriatius

terra; confusus est Libanus, et obsorduit: et factus est in cælo gladius meus; ecce super Idumæam

est Saron sicut desertum, et concussa est Basan, descendet, et super populum interfectionis meæ, ad

et Carmelus. **10** Nunc consurgam, dicit Dominus; judicium. **6** Gladius Domini repletus est sanguine,

nunc exaltabor, nunc sublevabor. **11** Concipiens incrassatus est adipe, de sanguine agnorum et

ardorem, parietis stipulam; spiritus vester ut ignis hircorum, de sanguine medullatorum arietum:

vorabit vos. **12** Et erunt populi quasi de incendio victimæ enim Domini in Bosra, et interfictio magna

cinis; spinæ congregatæ igni comburentur. **13** in terra Edom. **7** Et descendant unicornes cum

Audite, qui longe estis, quæ fecerim; et cognoscite, eis, et tauri cum potentibus; inebrabitur terra

vicini, fortitudinem meam. **14** Conterrati sunt in eorum sanguine, et humus eorum adipe pinguium.

Sion peccatores; possedit tremor hypocritas. Quis **8** Quia dies ultionis Domini, annus retributionum

poterit habitare de vobis cum igne devorante? judicii Sion. **9** Et convertentur torrentes ejus in

quis habitabit ex vobis cum ardoribus sempiternis? picem, et humus ejus in sulphur; et erit terra

15 Qui ambulat in justitiis et loquitur veritatem, ejus in picem ardenter. **10** Nocte et die non

qui projicit avaritiam ex calumnia, et excutit extinguetur, in sempiternum ascendet fumus ejus,

manus suas ab omni munere, qui obturat aures a generatione in generationem desolabitur, in

sue audiat sanguinem, et claudit oculos suos sæcula sæculorum non erit transiens per eam. **11**

ne videat malum. **16** Iste in excelsis habitabit; Et possidebunt illam onocrotalus et ericus; ibis et

34 [Accedite, gentes, et audite; et populi,

attendite: audiat terra, et plenitudo ejus; orbis

et omne germen ejus.

2 Quia indignatio Domini

super omnes gentes, et furor super universam

militiam eorum: interfecit eos, et dedit eos in

occisionem. **3** Interfecti eorum projicientur,

de cadaveribus eorum ascendet foetor; tabescunt

montes a sanguine eorum. **4** Et tabescet omnis

flebunt. **8** Dissipatae sunt viæ, cessavit transiens

militia cælorum, et complicabuntur sicut liber

per semitam: irritum factum est pactum, projicit

cæli: et omnis militia eorum defluit, sicut defluit

civitates, non reputavit homines. **9** Luxit et elanguit

folium de vinea et de ficu. **5** Quoniam inebriatius

terra; confusus est Libanus, et obsorduit: et factus

est in cælo gladius meus; ecce super Idumæam

est Saron sicut desertum, et concussa est Basan,

descendet, et super populum interfectionis meæ, ad

et Carmelus. **10** Nunc consurgam, dicit Dominus;

judicium. **6** Gladius Domini repletus est sanguine,

nunc exaltabor, nunc sublevabor. **11** Concipiens

incrassatus est adipe, de sanguine agnorum et

ardorem, parietis stipulam; spiritus vester ut ignis

hircorum, de sanguine medullatorum arietum:

corvus habitabunt in ea: et extendetur super eam mensura, ut redigatur ad nihilum, et perpendiculum in desolationem. **12** Nobiles ejus non erunt ibi; qua confidis? **13** Et orientur in dominibus ejus spinæ et urticæ, et paliurus in munitionibus ejus; **14** Et occurrit dæmonia onocentauris, et pilosus clamabit alter ad alterum; ibi cubavit lamia, et invenit sibi requiem. **15** Ibi habuit foveam ericus, et enutritivit catulos, et circumfodit, et fovit in umbra illuc congregati sunt milvi, alter ad alterum. **16** Judeæ et Jerusalem: Coram altari isto adorabitis? Requirite diligenter in libro Domini, et legite: Unum ex eis non defuit, alter alterum non quæsivit; quia quid ex ore meo procedit, ille mandavit, et spiritus ejus ipse congregavit ea. **17** Et ipse misit eis sortem, et manus ejus divisit eam illis in mensuram: usque in æternum possidebunt eam; in generationem et generationem habitabunt in ea.]

35 [Lætabitur deserta et invia, et exsultabit solitudo, et florebit quasi lilium. **2** Germinans germinabit, et exsultabit lætabunda et laudans: gloria Libani data est ei, decor Carmeli et Saron; ipsi videbunt gloriam Domini, et decorem Dei nostri. **3** Confortate manus dissolutas, et genua debilia roborate. **4** Dicite pusillanimis: Confortamini, et nolite timere: ecce Deus vester ultionem adducet retributionis; Deus ipse veniet, et salvabit vos. **5** Tunc aperientur oculi cæcorum, et aures surdorum patetebunt; **6** tunc saliet sicut cervus claudus, et aperta erit lingua mutorum: quia scissæ sunt in deserto aquæ, et torrentes in solitudine; **7** et quæ erat arida, erit in stagnum, et sitiens in fontes aquarium. In cubilibus, in quibus prius dracones habitabant, orietur viror calami et junci. **8** Et erit ibi semita et via, et via sancta vocabitur: non transibit per eam pollutus, et hæc erit vobis directa via, ita ut stulti non errant per eam. **9** Non erit ibi leo, et mala bestia non ascendet per eam, nec invenietur ibi; et ambulabunt qui liberati fuerint. **10** Et redempti a Domino convertentur, et venient in Sion cum laude, et lætitia sempiterna super caput eorum: gaudium et lætitiam obtinebunt, et fugiet dolor et gemitus.]

36 Et factum est in quartodecimo anno regis Ezechiae, ascendit Sennacherib, rex Assyriorum, super omnes civitates Juda munitas, et cepit eas. **2** Et misit rex Assyriorum Rabsacen de Lachis in Jerusalem, ad regem Ezechiam in manu gravi: et stetit in aquæductu piscinæ superioris in via Agri fullonis. **3** Et egressus est ad eum Eliacim, filius Helciæ, qui erat super domum, et Sobna scriba, et Joahe filius Asaph, a commentariis. **4** Et

dixit ad eos Rabsaces: Dicite Ezechiae: Hæc dicit rex magnus, rex Assyriorum: Quæ est ista fiducia rebellare disponis? super quem habes fiduciam, qui recessisti a me? **6** Ecce confidis super baculum cui si innixus fuerit homo, intrabit in manum ejus, et perforabit eam: sic Pharao, rex Ægypti, omnibus clamabit alter ad alterum; ibi qui confidunt in eo. **7** Quod si responderis mihi: In Domino Deo nostro confidimus; nonne ipse est et dabo tibi duo millia equorum, nec poteris ex quod te præbere ascensores eorum: **9** et quomodo ejus ipse congregavit ea. **10** Et nunc trade te domino meo, regi Assyriorum, ex mei minoribus? Quod si confidis in Ægypto, in quadrigis et in equitibus, **11** et nunc numquid sine Domino ascendi ad terram istam, ut disperderem eam? Dominus dixit ad me: Ascende super terram istam, et disperde eam. **12** Et dixit Eliacim, et Sobna, et Joahe, ad Rabsacen: Loquere ad servos tuos syra lingua; intelligimus enim; ne loquaris ad nos judaice in auribus populi qui est super murum. **13** Et dixit ad eos Rabsaces: Numquid ad dominum tuum et ad te misit me dominus meus, ut loquerer omnia verba ista? et non potius ad viros qui sedent in muro, ut comedant stercora sua, et bibant urinam pedum suorum vobiscum? **14** Et stetit Rabsaces, et clamavit voce magna judaice, et dixit: Audite verba regis magni, regis Assyriorum! **15** Hæc dicit rex: Non seducat vos Ezechias, quia non poterit eruere vos. **16** Et non vobis tribuat fiduciam Ezechias super Domino, dicens: Eruens liberabit nos Dominus: non dabitur civitas ista in manu regis Assyriorum. **17** Nolite audire Ezechiam; hæc enim dicit rex Assyriorum: Facite mecum benedictionem, et egredimini ad me, et comedite unusquisque vineam suam, et unusquisque ficum suam, et bibite unusquisque aquam cisternæ suæ, **18** donec veniam, et tollam vos ad terram quæ est ut terra vestra, terram frumenti et vini, terram panum et vinearum. **19** Nec conturbet vos Ezechias, dicens: Dominus liberabit nos. Numquid liberaverunt dii gentium unusquisque terram suam de manu regis Assyriorum? **20** Ubi est deus Emath et Arphad? ubi est deus Sepharvaim? numquid liberaverunt Samariam de manu mea? **21** Et siluerunt, et non responderunt ei verbum. **22** Et ingressus est Eliacim, filius Helciæ, qui erat Mandaverat enim rex, dicens: Ne respondeatis ei.

super domum, et Sobna scriba, et Joahe filius Asaph, et comminuerunt eos. **20** Et nunc, Domine Deus a commentariis, ad Ezechiam, scisis vestibus, et noster, salva nos de manu ejus, et cognoscant omnia nuntiaverunt ei verba Rabsacis.

37 Et factum est, cum audisset rex Ezechias, scidit vestimenta sua, et obvolutus est sacco, et intravit in domum Domini. **2** Et misit Eliacim, qui erat super domum, et Sobnam scribam, et seniores de sacerdotibus, opertos saccis, ad Isaiam, filium Amos, prophetam, **3** et dixerunt ad eum: Hæc dicit Ezechias: Dies tribulationis, et correptionis, et blasphemiae, dies hæc; quia venerunt filii usque ad partum, et virtus non est pariendi. **4** Si quomodo audiat Dominus Deus tuus verba Rabsacis, quem misit rex Assyriorum dominus suus ad blasphemandum Deum viventem et exprobrandum sermonibus quos audivit Dominus Deus tuus: leva ergo orationem pro reliquiis quæ repertæ sunt. **5** Et venerunt servi regis Ezechiae ad Isaiam. **6** Et dixit ad eos Isaia: Hæc dicetis domino vestro: Hæc dicit Dominus: Ne timeas a facie verborum quæ audisti, quibus blasphemaverunt pueri regis Assyriorum me. **7** Ecce ego dabo ei spiritum, et audiet nuntium, et revertetur ad terram suam, et corruere eum faciam gladio in terra sua. **8** Reversus est autem Rabsaces, et invenit regem Assyriorum præliantem adversus Lobnam: audierat enim quia profectus esset de Lachis. **9** Et audivit de Tharaca rege Æthiopiæ, dicentes: Egressus est ut pugnet contra te. Quod cum audisset, misit nuntios ad Ezechiam, dicens: **10** Hæc dicetis Ezechiae regi Judæ, loquentes: Non te decipiat Deus tuus in quo tu confidis, dicens: Non dabitur Jerusalem in manu regis Assyriorum. **11** Ecce tu audisti omnia quæ fecerunt reges Assyriorum omnibus terris, quas subverterunt: et tu poteris liberari? **12** Numquid eruerunt eos dii gentium quos subverterunt patres mei, Gozam, et Haram, et Reseph, et filios Eden qui erant in Thalassar? **13** Ubi est rex Emath, et rex Arphad, et rex urbis Sepharvaim, Ana, et Ava? **14** Et tulit Ezechias libros de manu nuntiorum, et legit eos, et ascendit in domum Domini, et expandit eos Ezechias coram Domino: **15** et oravit Ezechias ad Dominum, dicens: **16** Domine exercituum, Deus Israël, qui sedes super cherubim, tu es Deus solus omnium regnum terræ: tu fecisti cælum et terram. **17** Inclina, Domine, aurem tuam, et audi; aperi, Domine, oculos tuos, et vide: et audi omnia verba Sennacherib, quæ misit ad blasphemandum Deum viventem. **18** Vere enim, Domine, desertas fecerunt reges Assyriorum terras, et regiones earum, **19** et dederunt deos earum igni: non enim erant dii, sed opera manuum hominum, lignum et lapis,

et regna terræ quia tu es Dominus solus. **21** Et misit Isaías, filius Amos, ad Ezechiam, dicens: Hæc dicit Dominus Deus Israël: Pro quibus rogasti me de Sennacherib, rege Assyriorum, **22** hoc est verbum quod locutus est Dominus super eum: [Despexit te et subsannavit te, virgo filia Sion; post te caput movit, filia Jerusalem. **23** Cui exprobasti? et quem blasphemasti? et super quem exaltasti vocem, et levasti altitudinem oculorum tuorum? ad Sanctum Israël. **24** In manu servorum tuorum exprobasti Domino, et dixisti: In multitudine quadrigarum mearum ego ascendi altitudinem montium juga Libani; et succidam excelsa cedrorum ejus, et electas abies illius, et introibo altitudinem summitatis ejus, saltum Carmeli ejus. **25** Ego fodi, et bibi aquam, et exsiccavi vestigio pedis mei omnes rivos aggerum. **26** Numquid non audisti quæ olim fecerim ei? Ex diebus antiquis ego plasmavi illud; et nunc adduxi, et factum est in eradicationem collium compugnantium, et civitatum munitarum. **27** Habitatores earum breviata manu contremuerunt, et confusi sunt. Facti sunt sicut fœnum agri, et gramen pascuæ, et herba tectorum, quæ exaruit antequam maturesceret. **28** Habitationem tuam, et egressum tuum, et introitum tuum cognovi, et insaniam tuam contra me. **29** Cum fureres adversum me, superbia tua ascendit in aures meas. Ponam ergo circulum in naribus tuis, et frenum in labiis tuis, et reducam te in viam per quem venisti.] **30** Tibi autem hoc erit signum: comedere hoc anno quæ sponte nascuntur, et in anno secundo pomis vescere; in anno autem tertio seminate et metite, et plantate vineas, et comedite fructum earum. **31** Et mittet id quod salvatum fuerit de domo Juda, et quod reliquum est, radicem deorsum, et faciet fructum sursum: **32** quia de Jerusalem exibunt reliquiae, et salvatio de monte Sion: zelus Domini exercituum faciet istud. **33** Propterea hæc dicit Dominus de rege Assyriorum: [Non intrabit civitatem hanc, et non jaciet ibi sagittam, et non occupabit eam clypeus, et non mittet in circuitu ejus aggerem. **34** In via qua venit, per eam revertetur, et civitatem hanc non ingredietur, dicit Dominus. **35** Et protegam civitatem istam, ut salvem eam propter me, et propter David, servum meum.] **36** Egressus est autem angelus Domini, et percussit in castris Assyriorum centum octoginta quinque millia. Et surrexerunt mane, et ecce omnes cadavera mortuorum. **37** Et egressus est, et abiit, et reversus est Sennacherib, rex Assyriorum, et habitavit in Ninive. **38** Et factum est, cum adoraret in templo

Nesroch deum suum, Adramelech et Sarasar, filii ejus, percusserunt eum gladio, fugeruntque in vitæ nostræ in domo Domini.] **21** Et jussit Isaias ut tollerent massam de ficis, et cataplasmarient super vulnus, et sanaretur. **22** Et dixit Ezechias: Quod erit signum quia ascendam in domum Domini?

38 In diebus illis ægrotavit Ezechias usque ad

mortem; et introivit ad eum Isaias, filius Amos, propheta, et dixit ei: Hæc dicit Dominus: Dispone domui tuæ, quia morieris tu, et non vives. **2** Et convertit Ezechias faciem suam ad parietem, et oravit ad Dominum, **3** et dixit: Obsecro, Domine, memento, quæso, quomodo ambulaverim coram te in veritate et in corde perfecto, et quod bonum est in oculis tuis fecerim. Et flevit Ezechias fletu magno. **4** Et factum est verbum Domini ad Isaiam, dicens: **5** Vade, et dic Ezechiae: Hæc dicit Dominus Deus David patris tui: Audivi orationem tuam, et vidi lacrimas tuas; ecce ego adjiciam super dies tuos quindecim annos, **6** et de manu regis Assyriorum eruam te, et civitatem istam, et protegam eam. **7** Hoc autem tibi erit signum a Domino, quia faciet Dominus verbum hoc quod locutus est: **8** ecce ego reverti faciam umbram linearum per quas descenderat in horologio Achaz in sole, retrorsum decem lineis. Et reversus est sol decem lineis per gradus quos descenderat. **9** Scriptura Ezechiae, regis Juda, cum ægrotasset et convalvisset de infirmitate sua. **10** [Ego dixi in dimidio dierum meorum: Vadam ad portas inferi; quæsivi residuum annorum meorum. (*Sheol h7585*) **11** Dixi: Non videbo Dominum Deum in terra viventium; non aspiciam hominem ultra, et habitatorem quietis. **12** Generatio mea ablata est, et convoluta est a me, quasi tabernaculum pastorum. Præcisa est velut a texente vita mea; dum adhuc ordirer, succidit me: de mane usque ad vesperam finies me. **13** Sperabam usque ad mane; quasi leo, sic contrivit omnia ossa mea: de mane usque ad vesperam finies me. **14** Sicut pullus hirundinis, sic clamabo; meditabor ut columba. Attenuati sunt oculi mei, suspicentes in excelsum. Domine, vim patior: responde pro me. **15** Quid dicam, aut quid respondebit mihi, cum ipse fecerit? Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ. **16** Domine, si sic vivitur, et in talibus vita spiritus mei, corripies me, et vivificabis me. **17** Ecce in pace amaritudo mea amarissima. Tu autem eruisti animam meam ut non periret; projecisti post tergum tuum omnia peccata mea. **18** Quia non infernus confitebitur tibi, neque mors laudabit te: non exspectabunt qui descendunt in lacum veritatem tuam. (*Sheol h7585*) **19** Vivens, vivens ipse confitebitur tibi, sicut et ego hodie; pater filiis notam faciet veritatem tuam. **20** Domine, salvum me

facit et psalmos nostros cantabimus cunctis diebus

tollerent massam de ficis, et cataplasmarient super vulnus, et sanaretur. **22** Et dixit Ezechias: Quod erit signum quia ascendam in domum Domini?

39 In tempore illo misit Merodach Baladan, filius Baladan, rex Babylonis, libros et munera ad Ezechiam: audierat enim quod ægrotasset et convalvisset. **2** Letatus est autem super eis Ezechias, et ostendit eis cellam aromatum, et argenti, et auri, et odoramentorum, et unguenti optimi, et omnes apothecas supellectilis suæ, et universa quæ inventa sunt in thesauris ejus. Non fuit verbum quod non ostenderet eis Ezechias in domo sua, et in omni potestate sua. **3** Introivit autem Isaias propheta ad Ezechiam regem, et dixit ei: Quid dixerunt viri isti, et unde venerunt ad te? Et dixit Ezechias: De terra longinqua venerunt ad me, de Babylone. **4** Et dixit: Quid viderunt in domo tua? Et dixit Ezechias: Omnia quæ in domo mea sunt viderunt; non fuit res quam non ostenderim eis in thesauris meis. **5** Et dixit Isaias ad Ezechiam: Audi verbum Domini exercituum. **6** Ecce dies venient, et auferentur omnia quæ in domo tua sunt, et quæ thesaurizaverunt patres tui usque ad diem hanc, in Babylonem; non relinquetur quidquam, dicit Dominus. **7** Et de filiis tuis, qui exhibunt de te, quos generis, tollent, et erunt eunuchi in palatio regis Babylonis. **8** Et dixit Ezechias ad Isaiam: Bonum verbum Domini, quod locutus est. Et dixit: Fiat tantum pax et veritas in diebus meis!

40 [Consolamini, consolamini, popule meus, dicit Deus vester. **2** Loquimini ad cor Jerusalem, et advocate eam, quoniam completa est malitia ejus, dimissa est iniquitas illius: suscepit de manu Domini duplia pro omnibus peccatis suis. **3** Vox clamantis in deserto: Parate viam Domini, rectas facite in solitudine semitas Dei nostri. **4** Omnis vallis exaltabitur, et omnis mons et collis humiliabitur, et erunt prava in directa, et aspera in vias planas: **5** et revelabitur gloria Domini, et videbit omnis caro pariter quod os Domini locutum est. **6** Vox dicentis: Clama. Et dixi: Quid clamabo? Omnis caro fœnum, et omnis gloria ejus quasi flos agri. **7** Exsiccatum est fœnum, et cecidit flos, quia spiritus Domini sufflavit in eo. Vere fœnum est populus: **8** exsiccatum est fœnum, et cecidit flos; verbum autem Domini nostri manet in æternum. **9** Super montem excelsum ascende, tu qui evangelizas Sion; exalta in fortitudine vocem tuam, qui evangelizas Jerusalem: exalta, noli timere. Dic civitatibus Juda: Ecce Deus

vester: **10** ecce Dominus Deus in fortitudine veniet, et brachium ejus dominabitur: ecce merces ejus cum eo, et opus illius coram illo. **11** Sicut pastor simul ad judicium propinquemus. **2** Quis suscitavit gregem suum pascet, in brachio suo congregabit ab oriente Justum, vocavit eum ut sequeretur se? agnos, et in sinu suo levabit; foetas ipse portabit. Dabit in conspectu ejus gentes, et reges obtinebit: **12** Quis mensus est pugillo aquas, et cælos palmo ponderavit? quis appendit tribus digitis molem terræ, et liberavit in pondere montes, et colles in statera? **13** Quis adjuvit spiritum Domini? aut quis consiliarius ejus fuit, et ostendit illi? **14** cum quo init consilium, et instruxit eum, et docuit eum sum. **5** Viderunt insulæ, et timuerunt; extrema terræ semitam justitiæ, et eruditivit eum scientiam, et viam prudentiæ ostendit illi? **15** Ecce gentes quasi stilla situlæ, et quasi momentum stateræ reputatae sunt; **6** Unusquisque proximo suo auxiliabitur, et fratri suo dicet: Confortare. **7** Confortavit faber ærarius ecce insulæ quasi pulvis exiguis. **16** Et Libanus non sufficiet ad succendendum, et animalia ejus non sufficient ad holocaustum. **17** Omnes gentes quasi meus, Jacob quem elegi, semen Abraham amici inane reputatae sunt ei.] **18** [Cui ergo similem fecisti mei: **9** in quo apprehendi te ab extremis terræ, Deum? aut quam imaginem ponetis ei? **19** Numquid et a longinquis ejus vocavi te, et dixi tibi: Servus sculptile conflavit faber? aut aurifex auro figuravit meus es tu: elegi te, et non abjeci te. **10** Ne illud, et laminis argenteis argentarius? **20** Forte timeas, quia ego tecum sum; ne declines, quia lignum et imputibile elegit; artifex sapiens quærerit ego Deus tuus: confortavi te, et auxiliatus sum quomodo statuat simulacrum, quod non moveatur. **21** Numquid non scitis? numquid non audistis? confundentur et erubescunt omnes qui pugnant numquid non annuntiatum est vobis ab initio? adversum te; erunt quasi non sint, et peribunt numquid non intellexistis fundamenta terræ? **22** viri qui contradicunt tibi. **12** Quæres eos, et non Qui sedet super gyrum terræ, et habitatores ejus invenies, viros rebelles tuos; erunt quasi non sint, sunt quasi locustæ; qui extendit velut nihilum et veluti consumptio homines bellantes adversum cælos, et expandit eos sicut tabernaculum ad te. **13** Quia ego Dominus Deus tuus, apprehendens inhabitandum; **23** qui dat secretorum scrutatores manum tuam, dicensque tibi: Ne timeas: ego adjuvi quasi non sint, judices terræ velut inane fecit. **24** te. **14** Noli timere, vermis Jacob, qui mortui estis Et quidem neque plantatus, neque satus, neque ex Israël: ego auxiliatus sum tibi, dicit Dominus, radicatus in terra truncus eorum; repente flavit in et redemptor tuus Sanctus Israël. **15** Ego posui te eos, et aruerunt, et turbo quasi stipulam auferet quasi plastrum triturans novum, habens rostra eos. **25** Et cui assimilasti me, et adæquasti? dicit serrantia; triturabis montes, et comminues, et Sanctus. **26** Levate in excelsum oculos vestros, colles quasi pulverem pones. **16** Ventilabis eos, et et videte quis creavit hæc: qui educit in numero ventus tollet, et turbo disperget eos; et tu exultabis militiam eorum, et omnes ex nomine vocat; præ in Domino, in Sancto Israël lætaberis. **17** Egeni multitudine fortitudinis et roboris, virtutisque et pauperes quærunt aquas, et non sunt; lingua ejus, neque unum reliquum fuit. **27** Quare dicis, eorum siti aruit. Ego Dominus exaudiam eos, Deus Jacob, et loqueris, Israël: Abscondita est via mea a Israël, non derelinquam eos. **18** Aperiam in supinis Domino, et a Deo meo judicium meum transivit? **28** collibus flumina, et in medio camporum fontes: Numquid nescis, aut non audisti? Deus sempiternus ponam desertum in stagna aquarum, et terram Dominus, qui creavit terminos terræ: non deficiet, inviam in rivos aquarum. **19** Dabo in solitudinem neque laborabit, nec est investigatio sapientiae cedrum, et spinam, et myrtum, et lignum olivæ; ejus. **29** Qui dat lasso virtutem, et his qui non sunt, ponam in deserto abietem, ulmum, et buxum fortitudinem et robur multiplicat. **30** Deficient simul: **20** ut videant, et sciант, et recognoscant, et pueri, et laborabunt, et juvenes in infirmitate intelligent pariter, quia manus Domini fecit hoc, cadent; **31** qui autem sperant in Domino mutabunt et Sanctus Israël creavit illud. **21** Prope facite fortitudinem, assumptum pennas sicut aquilæ: current judicium vestrum, dicit Dominus; Afferte, si quid et non laborabunt, ambulabunt et non deficient.] forte habetis, dicit rex Jacob. **22** Accedant, et nuntient nobis quæcumque ventura sunt; priora

quæ fuerunt, nuntiate, et ponemus cor nostrum, et ponam flumina in insulas, et stagna arefaciām. sciemus novissima eorum; et quæ ventura sunt, **16** Et ducam cæcos in viam quam nesciunt, et in indicate nobis. **23** Annuntiate quæ ventura sunt in semitis quas ignoraverunt ambulare eos faciam; futurum, et sciemus quia dii estis vos; bene quoque ponam tenebras coram eis in lucem, et prava in aut male, si potestis, facite, et loquamur et videamus recta; hæc verba feci eis, et non dereliqui eos. **17** simul. **24** Ecce vos estis ex nihilo, et opus vestrum Conversi sunt retrorsum, confundantur confusione, ex eo quod non est: abominatio est qui elegit vos. qui confidunt in sculptili; qui dicunt conflatili: Vos **25** Suscitavi ab aquilone, et veniet ab ortu solis: dii nostri. **18** Surdi, audite, et cæci, intuemini ad vocabit nomen meum, et adducet magistratus quasi videndum. **19** Quis cæcus, nisi servus meus; et lutum, et velut plastes conculcans humum. **26** Quis surdus, nisi ad quem nuntios meos misi? quis cæcus, annuntiavit ab exordio ut sciamus, et a principio nisi qui venundatus est? et quis cæcus, nisi servus ut dicamus: Justus es? Non est neque annuntians, Domini? **20** Qui vides multa, nonne custodies? qui neque prædicens, neque audiens sermones vestros. apertas habes aures, nonne audies? **21** Et Dominus **27** Primus ad Sion dicet: Ecce adsunt, et Jerusalem voluit ut sanctificaret eum, et magnificaret legem, evangelistam dabo. **28** Et vidi, et non erat neque ex et extolleret. **22** Ipse autem populus direptus, et istis quisquam qui iniret consilium, et interrogatus vastatus; laqueus juvenum omnes, et in domibus responderet verbum. **29** Ecce omnes injusti, et vana carcerum absconditi sunt; facti sunt in rapinam, opera eorum; ventus et inane simulacra eorum.] nec est qui eruat; in direptionem, nec est qui dicat: Redde. **23** Quis est in vobis qui audiat hoc, attendat, et auscultet futura? **24** Quis dedit in direptionem Jacob, et Israël vastantibus? nonne Dominus ipse, cui peccavimus? Et noluerunt in viis ejus ambulare, et non audierunt legem ejus. **25** Et effudit super eum indignationem furoris sui, et forte bellum; et combussit eum in circuitu, et non cognovit; et succedit eum, et non intellexit.]

42 [Ecce servus meus, suspiciam eum; electus meus, complacuit sibi in illo anima mea: dedi spiritum meum super eum: judicium gentibus proferet. **2** Non clamabit, neque accipiet personam, nec audietur vox ejus foris. **3** Calamum quassatum non conteret, et linum fumigans non extinguet: in veritate educet judicium. **4** Non erit tristis, neque turbulentus, donec ponat in terra judicium; et legem ejus insulæ exspectabunt. **5** Hæc dicit Dominus Deus, creans cælos, et extendens eos; formans terram, et quæ germinant ex ea; dans flatum populo qui est super eam, et spiritum calcantibus eam: **6** Ego Dominus vocavi te in justitia, et apprehendi manum tuam, et servavi te: et dedi te in foedus populi, in lucem gentium, **7** ut aperires oculos cæcorum, et educeres de conclusione vincutum, de domo carceris sedentes in tenebris. **8** Ego Dominus, hoc est nomen meum; gloriam meam alteri non dabo, et laudem meam sculptilibus. **9** Quæ prima fuerunt, ecce venerunt; nova quoque ego annuntio: antequam oriantur, audita vobis faciam.] **10** [Cantate Domino canticum novum, laus ejus ab extremis terræ, qui descenditis in mare, et plenitudo ejus; insulæ, et habitatores earum. **11** Sublevetur desertum et civitates ejus. In domibus habitat Cedar: laudate, habitatores petræ; de vertice montium clamabunt. **12** Ponent Domino gloriam, et laudem ejus in insulis nuntiabunt. **13** Dominus sicut fortis egredietur, sicut vir præliator suscitabit zelum; vociferabitur, et clamabit: super inimicos suos confortabitur.] **14** [Tacui semper, silui, patiens fui: sicut parturiens loquar; dissipabo, et absorbebo simul. **15** Desertos faciam montes et colles, et omne gramen eorum exsiccabo; et

43 [Et nunc hæc dicit Dominus creans te, Jacob, et formans te, Israël: Noli timere, quia redemi te, et vocavi te nomine tuo: meus es tu. **2** Cum transieris per aquas, tecum ero, et flumina non operient te; cum ambulaveris in igne, non combureris, et flamma non ardebit in te. **3** Quia ego Dominus Deus tuus, Sanctus Israël, salvator tuus, dedi propitiationem tuam Ægyptum, Æthopiam, et Saba, pro te. **4** Ex quo honorabilis factus es in oculis meis, et gloriosus, ego dilexi te, et dabo homines pro te, et populos pro anima tua. **5** Noli timere, quia ego tecum sum; ab oriente adducam semen tuum, et ab occidente congregabo te. **6** Dicam aquiloni: Da; et austro: Noli prohibere: affer filios meos de longinquo, et filias meas ab extremis terræ. **7** Et omnem qui invocat nomen meum, in gloriam meam creavi eum, formavi eum, et feci eum. **8** Educ foras populum cæcum, et oculos habentem; surdum, et aures ei sunt. **9** Omnes gentes congregatae sunt simul, et collectæ sunt tribus. Quis in vobis annuntiet istud, et quæ prima sunt audire nos faciet? Dent testes eorum, justificantur, et audiant, et dicant: Vere. **10** Vos testes mei, dicit Dominus, et servus meus quem elegi: ut sciatis, et credatis mihi, et intelligatis quia ego ipse sum; ante me non est formatus Deus, et post me non erit. **11** Ego sum, ego sum Dominus, et

non est absque me salvator. **12** Ego annuntiavi, et quæ futura sunt annuntient eis. **8** Nolite timere, salvavi; auditum feci, et non fuit in vobis alienus: neque conturbemini: ex tunc audire te feci, et vos testes mei, dicit Dominus, et ego Deus. **13** Et annuntiavi; vos estis testes mei. Numquid est Deus ab initio ego ipse, et non est qui de manu mea absque me, et formator quem ego non noverim? **9** eruat. Operabor, et quis avertet illud?] **14** [Hæc Plastæ idoli omnes nihil sunt, et amantissima eorum dicit Dominus, redemptor vester, Sanctus Israël: non proderunt eis. Ipsi sunt testes eorum, quia Propter vos misi in Babylonem, et detraxi vectes non vident, neque intelligunt, ut confundantur. **10** universos, et Chaldæos in navibus suis gloriante. Quis formavit deum, et sculptile conflavit ad nihil **15** Ego Dominus, Sanctus vester, creans Israël, rex utile? **11** Ecce omnes participes ejus confundentur, vester. **16** Hæc dicit Dominus, qui dedit in mari fabri enim sunt ex hominibus; convenient omnes, viam, et in aquis torrentibus semitam; **17** qui stabunt et pavebunt, et confundentur simul. **12** eduxit quadrigam et equum, agmen et robustum: Faber ferrarius lima operatus est, in prunis et in simul obdormierunt, nec resurgent; contriti sunt malleis formavit illud, et operatus est in brachio quasi linum, et extincti sunt. **18** Ne memineritis fortitudinis suæ; esuriet et deficit, non bibet aquam priorum, et antiqua ne intueamini. **19** Ecce ego et lassescet. **13** Artifex lignarius extendit normam, facio nova, et nunc orientur, utique cognoscetis formavit illud in runcina, fecit illud in angularibus, ea: ponam in deserto viam, et in invio flumina. **20** et in circino tornavit illud, et fecit imaginem viri Glorificabit me bestia agri, dracones, et struthiones: quasi speciosum hominem habitantem in domo; quia dedi in deserto aquas, flumina in invio, ut **14** succidit cedros, tulit ilicem, et querum, quæ darem potum populo meo, electo meo. **21** Populum steterat inter ligna saltus; plantavit pinum, quam istum formavi mihi: laudem meam narrabit.] **22** pluvia nutritivit: **15** et facta est hominibus in focum; [Non me invocasti, Jacob, nec laborasti in me, sumpsit ex eis, et calefactus est; et succedit et Israël. **23** Non obtulisti mihi arietem holocausti coxit panes; de reliquo autem operatus est deum tui, et victimis tuis non glorificasti me; non te et adoravit; fecit sculptile, et curvatus est ante servire feci in oblatione, nec labore tibi præbui illud. **16** Medium ejus combussit igni, et de medio in thure. **24** Non emisti mihi argento calatum, ejus carnes comedit; coxit pulmentum, et saturatus et adipe victimarum tuarum non inebriasti me: est, et calefactus est, et dixit: Vah! calefactus sum, verumtamen servire me fecisti in peccatis tuis; vidi focum; **17** reliquum autem ejus deum fecit et præbūsti mihi laborem in iniquitatibus tuis. **25** sculptile sibi; curvatur ante illud, et adorat illud, Ego sum, ego sum ipse qui deleo iniquitates tuas et obsecrat, dicens: Libera me, quia deus meus propter me, et peccatorum tuorum non recordabor. es tu! **18** Nescierunt, neque intellexerunt; obliti **26** Reduc me in memoriam, et judicemur simul: enim sunt ne videant oculi eorum, et ne intelligent narra si quid habes ut justificeris. **27** Pater tuus primus peccavit, et interpretes tui prævaricati sunt in me: **28** et contaminavi principes sanctos; dedi ad internecionem Jacob, et Israël in blasphemiam.]

44 [Et nunc audi, Jacob, serve meus, et Israël, quem elegi. **2** Hæc dicit Dominus faciens et formans te, ab utero auxiliator tuus: Noli timere, serve meus Jacob, et rectissime, quem elegi. **3** Effundam enim aquas super sitientem, et fluenta super aridam; effundam spiritum meum super semen tuum, et benedictionem meam super stirpem tuam: **4** et germinabunt inter herbas, quasi salices juxta præterfluentes aquas. **5** Iste dicet: Domini ego sum; et ille vocabit in nomine Jacob; et hic scribet manu sua: Domino, et in nomine Israël assimilabitur.] **6** [Hæc dicit Dominus, rex Israël, et redemptor ejus, Dominus exercituum: Ego primus, et ego novissimus, et absque me non est deus. **7** Quis similis mei? vocet, et annuntiet; et ordinem exponat mihi, ex quo constitui populum antiquum; ventura

retrorsum, et scientiam eorum stultam faciens; **26** creans cælos, ipse Deus formans terram et faciens suscitans verbum servi sui, et consilium nuntiorum suorum complens; qui dico Jerusalem: Habitaberis, ut habitaretur formavit eam: Ego Dominus, et et civitatibus Iuda: Ædificabimini, et deserta ejus non est alius. **19** Non in abscondito locutus sum, suscitabo; **27** qui dico profundo: Desolare, et flumina tua arefaciam; **28** qui dico Cyro: Pastor meus es, et omnem voluntatem meam complebis; qui dico Jerusalem: Ædificaberis, et templo: Fundaberis.]

45 [Hæc dicit Dominus christo meo Cyro, cuius apprehendi dexteram, ut subjiciam ante faciem ejus gentes, et dorsa regum vertam, et aperiam coram eo januas, et portæ non claudentur: **2** Ego ante te ibo, et gloriosos terræ humiliabo; portas æreas conteram, et vectes ferreos confringam: **3** et dabo tibi thesauros absconditos, et arcana secretorum, ut scias quia ego Dominus, qui voco nomen tuum, Deus Israël, **4** propter servum meum Jacob, et Israël, electum meum; et vocavi te nomine tuo: assimilavi te, et non cognovisti me. **5** Ego Dominus, et non est amplius; extra me non est deus; accinxi te, et non cognovisti me: **6** ut sciant hi qui ab ortu solis et qui ab occidente, quoniam absque me non est: ego Dominus, et non est alter: **7**

formans lucem et creans tenebras, faciens pacem et creans malum: ego Dominus faciens omnia hæc. **8** Rorate, cæli, desuper, et nubes pluant justum; aperiatur terra, et germinet Salvatorem, et justitia oriatur simul: ego Dominus creavi eum.] **9** [Væ qui contradicit factori suo, testa de samiis terræ! Numquid dicet lutum figulo suo: Quid facis, et opus tuum absque manibus est? **10** Væ qui dicit patri: Quid generas? et mulieri: Quid parturis? **11** Hæc dicit Dominus, Sanctus Israël, plastes ejus: Ventura interrogate me; super filios meos et super opus manuum mearum mandate mihi. **12** Ego feci terram, et hominem super eam creavi ego: manus meæ tetenderunt cælos, et omni militiae eorum mandavi. **13** Ego suscitavi eum ad justitiam, et omnes vias ejus dirigam; ipse ædificabit civitatem meam, et captivitatem meam dimittet, non in pretio neque in muneribus, dicit Dominus Deus exercituum.] **14** [Hæc dicit Dominus: Labor Ægypti, et negotiatio Æthiopiæ, et Sabaim viri sublimes ad te transibunt, et tui erunt; post te ambulabunt, vincti manicis pergent, et te adorabunt, teque deprecabuntur. Tantum in te est Deus, et non est absque te deus. **15** Vere tu es Deus absconditus, Deus Israël, salvator. **16** Confusi sunt, et erubuerunt omnes: simul abiérunt in confusionem fabricatores errorum. **17** Israël salvatus est in Domino salute æterna; non confundemini, et non erubescetis usque in sæculum sæculi. **18** Quia hæc dicit Dominus

eam, ipse plastes ejus; non in vanum creavit eam: ut habitaretur formavit eam: Ego Dominus, et non est alius. **19** Non in abscondito locutus sum, in loco terræ tenebroso; non dixi semini Jacob frustra: Quærите me: ego Dominus loquens justitiam, annuntians recta. **20** Congregamini, et venite, et accedite simul qui salvati estis ex gentibus: nescierunt qui levant lignum sculpturæ suæ, et rogant deum non salvantem. **21** Annuntiate, et venite, et consiliamini simul. Quis auditum fecit hoc ab initio, ex tunc prædictis illud? numquid non ego Dominus, et non est ultra deus absque me? Deus justus, et salvans non est præter me. **22** Convertimini ad me, et salvi eritis, omnes fines terræ, quia ego Deus, et non est aliis. **23** In memetipso juravi; egredietur de ore meo justitiæ verbum, et non revertetur: quia mihi curvabitur omne genu, et jurabit omnis lingua. **24** Ergo in Domino, dicet, meæ sunt justitiæ et imperium; ad eum venient, et confundentur omnes qui repugnant ei. **25** In Domino justificabitur, et laudabitur omne semen Israël.]

46 [Contractus est Bel, contritus est Nabo; facta sunt simulacra eorum bestiis et jumentis, onera vestra gravi pondere usque ad lassitudinem. **2** Contabuerunt, et contrita sunt simul; non potuerunt salvare portantem, et anima eorum in captivitatem ibit. **3** Audite me, domus Jacob, et omne residuum domus Israël; qui portamini a meo utero, qui gestamini a mea vulva. **4** Usque ad senectam ego ipse, et usque ad canos ego portabo; ego feci, et ego feram; ego portabo, et salvabo. **5** Cui assimilasti me, et adæquistis, et comparasti me, et fecisti similem? **6** Qui confertis aurum de sacculo, et argentum statera ponderatis, conducentes aurificem ut faciat deum, et procidunt, et adorant. **7** Portant illum in humeris gestantes, et ponentes in loco suo, et stabit, ac de loco suo non movebitur: sed et cum clamaverint ad eum, non audiet; de tribulatione non salvabit eos. **8** Mementote istud, et confundamini; redite, prævaricatores, ad cor. **9** Recordamini prioris sæculi, quoniam ego sum Deus, et non est ultra deus, nec est similis mei. **10** Annuntians ab exordio novissimum, et ab initio quæ necdum facta sunt, dicens: Consilium meum stabit, et omnis voluntas mea fiet. **11** Vocans ab oriente avem, et de terra longinqua virum voluntatis meæ: et locutus sum, et adducam illud; creavi et faciam illud. **12** Audite me, duro corde, qui longe estis a justitia. **13** Prope feci justitiam meam, non usque in sæculum sæculi.

elongabitur, et salus mea non morabitur. Dabo in Sion salutem, et in Israël gloriam meam.]

47 [Descende, sede in pulvere, virgo filia Babylon: sede in terra; non est solium filiæ Chaldaeorum, quia ultra non vocaberis mollis et tenera. **2** Tolle molam, et mole farinam; denuda turpitudinem tuam; discooperi humerum, revela crura, transi flumina. **3** Revelabitur ignominia tua, et videbitur opprobrium tuum; ultionem capiam, et non resistet mihi homo. **4** Redemptor noster, Dominus exercituum nomen illius, Sanctus Israël. **5** Sede tacens, et intra in tenebras, filia Chaldaeorum, quia non vocaberis ultra domina regnum. **6** Iratus sum super populum meum: contaminavi hæreditatem meam, et dedi eos in manu tua: non posuisti eis misericordias; super senem aggravasti jugum tuum valde. **7** Et dixisti: In sempiternum ero domina. Non posuisti hæc super cor tuum, neque recordata es novissimi tui. **8** Et nunc audi hæc delicata, et habitans confidenter, quæ dicis in corde tuo: Ego sum, et non est præter me amplius; non sedebo vidua, et ignorabo sterilitatem. **9** Venient tibi duo hæc subito in die una, sterilitas et viduitas: universa venerunt super te, propter multitudinem maleficorum tuorum, et propter duritiam incantatorum tuorum vehementem. **10** Et fiduciam habuisti in malitia tua, et dixisti: Non est qui videat me. Sapientia tua et scientia tua, hæc decepit te. Et dixisti in corde tuo: Ego sum, et præter me non est altera. **11** Veniet super te malum, et nescies ortum ejus; et irruet super te calamitas quam non poteris expiare; veniet super te repente miseria quam nescies. **12** Sta cum incantatoribus tuis et cum multitudine maleficorum tuorum, in quibus laborasti ab adolescentia tua, si forte quod prosit tibi, aut si possis fieri fortior. **13** Defecisti in multitudine consiliorum tuorum. Stent, et salvent te augures cæli, qui contemplabantur sidera, et suppabunt menses, ut ex eis annuntiarent ventura tibi. **14** Ecce facti sunt quasi stipula, ignis combussit eos; non liberabunt animam suam de manu flammæ; non sunt prunæ quibus calefiant, nec focus ut sedeant ad eum. **15** Sic facta sunt tibi in quibuscumque laboraveras: negotiatores tui ab adolescentia tua, unusquisque in via sua erraverunt; non est qui salvet te.]

48 [Audite hæc, domus Jacob, qui vocamini nomine Israël, et de aquis Juda existis; qui juratis in nomine Domini, et Dei Israël recordamini non in veritate neque in justitia. **2** De civitate enim sancta vocati sunt, et super Deum Israël constabiliti sunt: Dominus exercituum nomen ejus. **3** Priora

ex tunc annuntiavi, et ex ore meo exierunt, et audita feci ea: repente operatus sum, et venerunt.

4 Scivi enim quia durus es tu, et nervus ferreus cervix tua, et frons tua ærea. **5** Prædixi tibi ex tunc; antequam venirent, indicavi tibi, ne forte dices: Idola mea fecerunt hæc, et sculptilia mea et conflatilia mandaverunt ista. **6** Quæ audisti, vide omnia; vos autem, num annuntiasti? Audita feci tibi nova ex tunc, et conservata sunt quæ nescis. **7** Nunc creata sunt et non ex tunc; et ante diem, et non audisti ea, ne forte dicas: Ecce ego cognovi ea. **8** Neque audisti, neque cognovisti, neque ex tunc aperta est auris tua: scio enim quia prævaricans prævaricaberis, et transgressor ex utero vocavi te. **9** Propter nomen meum longe faciam furorem meum, et laude mea infrenabo te, ne interreas. **10** Ecce excoxi te, sed non quasi argentum; elegi te in camino paupertatis. **11** Propter me, propter me faciam, ut non blasphemer; et gloriam meam alteri non dabo. **12** Audi me, Jacob, et Israël, quem ego voco: ego ipse, ego primus, et ego novissimus. **13** Manus quoque mea fundavit terram, et dextera mea mensa est cælos; ego vocabo eos, et stabunt simul. **14** Congregamini, omnes vos, et audite: quis de eis annuntiavit hæc? Dominus dilexit eum, faciet voluntatem suam in Babylone, et brachium suum in Chaldaëis. **15** Ego, ego locutus sum, et vocavi eum; adduxi eum, et directa est via ejus. **16** Accedite ad me et audite hoc: non a principio in abscondito locutus sum: ex tempore antequam fieret, ibi eram: et nunc Dominus Deus misit me, et spiritus ejus. **17** Hæc dicit Dominus, redemptor tuus, Sanctus Israël: Ego Dominus Deus tuus, docens te utilia, gubernans te in via qua ambulas. **18** Utinam attendisses mandata mea: facta fuisset sicut flumen pax tua, et justitia tua sicut gurgites maris: **19** et fuisset quasi arena semen tuum, et stirps uteri tui ut lapilli ejus; non interisset et non fuisset attritum nomen ejus a facie mea. **20** Egredimini de Babylone, fugite a Chaldaëis, in voce exultationis annuntiate: auditum facite hoc, et efferte illud usque ad extrema terræ. Dicite: Redemit Dominus servum suum Jacob. **21** Non sitierunt in deserto, cum educeret eos: aquam de petra produxit eis, et scidit petram, et fluxerunt aquæ. **22** Non est pax impiis, dicit Dominus.]

49 [Audite, insulæ, et attendite, populi de longe: Dominus ab utero vocavit me; de ventre matris meæ recordatus est nominis mei. **2** Et posuit os meum quasi gladium acutum, in umbra manus suæ protexit me, et posuit me sicut sagittam electam: in pharetra sua abscondit me. **3** Et dixit mihi: Servus meus es tu Israël, quia in te gloriabor.

4 Et ego dixi: In vacuum laboravi; sine causa et portabunt. **23** Et erunt reges nutritii tui, et reginæ vane fortitudinem meam consumpsi: ergo judicium nutrices tuae; vultu in terram demisso adorabunt meum cum Domino, et opus meum cum Deo meo. **5** Et nunc dicit Dominus, formans me ex utero quia ego Dominus, super quo non confundentur servum sibi, ut reducam Jacob ad eum, et Israël qui exspectant eum. **24** Numquid tolletur a forti non congregabitur; et glorificatus sum in oculis præda? aut quod captum fuerit a robusto, salvum Domini, et Deus meus factus est fortitudo mea. **6** Et esse poterit? **25** Quia hæc dicit Dominus: Evidem, dixit: Parum est ut sis mihi servus ad suscitandas et captivitas a forti tolletur, et quod ablatum fuerit tribus Jacob, et fæces Israël convertendas: ecce dedi a robusto, salvabitur. Eos vero qui judicaverunt te in lucem gentium, ut sis salus mea usque ad te, ego judicabo, et filios tuos ego salvabo. **26** Et extreum terræ. **7** Hæc dicit Dominus, redemptor cibabo hostes tuos carnibus suis, et quasi musto, Israël, Sanctus ejus, ad contemptibilem animam, ad abominatam gentem, ad servum dominorum: Reges sanguine suo inebrabuntur, et sciet omnis caro quia ego Dominus salvans te, et redemptor tuus videbunt, et consurgent principes, et adorabunt fortis Jacob.]

50 [Hæc dicit Dominus: Quis est hic liber repudii matris vestræ, quo dimisi eam? aut quis est creditor meus, cui vendidi vos? Ecce in iniquitatibus vestris venditi estis, et in sceleribus vestris dimisi matrem vestram. **2** Quia veni, et non erat vir; vocavi, et non erat qui audiret. Numquid abbreviata et parvula facta est manus mea, ut non possim redimere? aut non est in me virtus ad liberandum? Ecce in increpatione mea desertum faciam mare, ponam flumina in siccum; computrescent pisces sine aqua, et morientur in siti. **3** Induam cælos tenebris, et saccum ponam operimentum eorum.] **4** [Dominus dedit mihi linguam eruditam, ut sciam sustentare eum qui lassus est verbo. Erigit mane, mane erigit mihi aurem, ut audiam quasi magistrum. **5** Dominus Deus aperuit mihi aurem, ego autem non contradico: retrorsum non abii. **6** Corpus meum dedi percutientibus, et genas meas vellentibus; faciem meam non averti ab increpantibus et conspuentibus in me. **7** Dominus Deus auxiliator meus, ideo non sum confusus; ideo posui faciem meam ut petram durissimam, et scio quoniam non confundar. **8** Juxta est qui justificat me; quis contradicet mihi? Stemus simul; quis est adversarius meus? accedat ad me. **9** Ecce Dominus Deus auxiliator meus; quis est qui condemnet me? Ecce omnes quasi vestimentum conterentur; tinea comedet eos. **10** Quis ex vobis timens Dominum, audiens vocem servi sui? Qui ambulavit in tenebris, et non est lumen ei, speret in nomine Domini, et inmitatur super Deum suum. **11** Ecce vos omnes accendentes ignem, accincti flammis: ambulate in lumine ignis vestri, et in flammis quas succendistis; de manu mea factum est hoc vobis: in doloribus dormietis.]

51 [Audite me, qui sequimini quod justum est, et queritis Dominum; attendite ad petram unde excisi estis, et ad cavernam laci de qua praecisi estis. **2** Attendite ad Abraham, patrem

vestrum, et ad Saram, quæ peperit vos: quia unum quos enutravit. **19** Duo sunt quæ occurrerunt tibi; vocavi eum, et benedixi ei, et multiplicavi eum. **3** quis contristabitur super te? Vastitas, et contritio, Consolabitur ergo Dominus Sion, et consolabitur et fames, et gladius; quis consolabitur te? **20** Filii omnes ruinas ejus: et ponet desertum ejus quasi tui projecti sunt, dormierunt in capite omnium delicias, et solitudinem ejus quasi hortum Domini. viarum sicut oryx illaqueatus, pleni indignatione Gaudium et lætitia invenietur in ea, gratiarum actio Domini, increpatione Dei tui. **21** Idcirco audi hoc, et vox laudis. **4** Attendite ad me, popule meus, paupercula, et ebria non a vino. **22** Hæc dicit et tribus mea, me audite: quia lex a me exiet, et dominator tuus Dominus, et Deus tuus, qui pugnabit iudicium meum in lucem populorum requiescat. **5** pro populo suo: Ecce tuli de manu tua calicem Prope est justus meus, egressus est salvator meus, soporis, fundum calicis indignationis mee: non et brachia mea populos judicabunt; me insulae adjicies ut bibas illum ultra. **23** Et ponam illum exspectabunt, et brachium meum sustinebunt. in manu eorum qui te humiliaverunt, et dixerunt **6** Levate in cælum oculos vestros, et videte sub animæ tuæ: Incurvare, ut transeamus; et posuisti ut terra deorsum: quia cæli sicut fumus liquefiant, et terra sicut vestimentum atteretur, et habitatores ejus sicut hæc interibunt: salus autem mea in sempiternum erit, et justitia mea non deficit. **7** Audite me, qui scitis justum, populus meus, lex mea in corde eorum: nolite timere opprobrium hominum, et blasphemias eorum ne metuatis: **8** sicut enim vestimentum, sic comedet eos vermis, et sicut lanam, sic devorabit eos tinea: salus autem mea in sempiternum erit, et justitia mea in generationes generationum. **9** Consurge, consurge, induere fortitudinem, brachium Domini! consurge sicut in diebus antiquis, in generationibus sæculorum. Numquid non tu percussisti superbum, vulnerasti draconem? **10** numquid non tu siccasti mare, aquam abyssi vehementis; qui posuisti profundum maris viam, ut transirent liberati? **11** Et nunc qui redempti sunt a Domino, revertentur, et venient in Sion laudantes, et lætitia sempiterna super capita eorum: gaudium et lætitiam tenebunt; fugiet dolor et gemitus. **12** Ego, ego ipse consolabor vos. Quis tu, ut timeres ab homine mortali, et a filio hominis qui quasi foenum ita arescat? **13** Et oblitus es Domini, factoris tui, qui tetendit cælos et fundavit terram; et formidasti jugiter tota die a facie furoris ejus qui te tribulabat, et paraverat ad perdendum. Ubi nunc est furor tribulantis? **14** Cito veniet gradiens ad aperiendum; et non interficiet usque ad internectionem, nec deficit panis ejus. **15** Ego autem sum Dominus Deus tuus, qui conturbo mare, et intumescent fluctus ejus: Dominus exercituum nomen meum. **16** Posui verba mea in ore tuo, et in umbra manus meæ protexi te, ut plantes cælos, et fundes terram, et dicas ad Sion: Populus meus es tu.] **17** [Elevare, elevare, consurge, Jerusalem, quæ bibisti de manu Domini calicem iræ ejus; usque ad fundum calicis soporis bibisti, et potasti usque ad fæces. **18** Non est qui sustentet eam, ex omnibus filiis quos genuit; et non est qui apprehendat manum ejus, ex omnibus filiis

52 [Consurge, consurge, induere fortitudine tua, Sion! induere vestimentis gloriae tuæ, Jerusalem, civitas Sancti, quia non adjicet ultra ut pertranseat per te incircumcisus et immundus. **2** Excutere de pulvere, consurge; sede, Jerusalem! solve vincula colli tui, captiva filia Sion. **3** Quia hæc dicit Dominus: Gratis venundati estis, et sine argento redimemini. **4** Quia hæc dicit Dominus Deus: In Ægyptum descendit populus meus in principio, ut colonus esset ibi, et Assur absque ulla causa calumniatus est eum. **5** Et nunc quid mihi est hic, dicit Dominus, quoniam ablatus est populus meus gratis? Dominatores ejus inique agunt, dicit Dominus, et jugiter tota die nomen meum blasphematur. **6** Propter hoc sciet populus meus nomen meum in die illa: quia ego ipse qui loquebar, ecce adsum.] **7** [Quam pulchri super montes pedes annuntiantis et prædicantis pacem; annuntiantis bonum, prædicantis salutem, dicentis Sion: Regnabit Deus tuus! **8** Vox speculatorum tuorum: levaverunt vocem, simul laudabunt, quia oculo ad oculum videbunt cum converterit Dominus Sion. **9** Gaudete, et laudate simul, deserta Jerusalem, quia consolatus est Dominus populum suum; redemit Jerusalem. **10** Paravit Dominus brachium sanctum suum in oculis omnium gentium; et videbunt omnes fines terræ salutare Dei nostri. **11** Recedite, recedite; exite inde, pollutum nolite tangere; exite de medio ejus; mundamini, qui fertis vasa Domini. **12** Quoniam non in tumultu exhibitis, nec in fuga properabitis; præcedet enim vos Dominus, et congregabit vos Deus Israël.] **13** [Ecce intelliget servus meus, exaltabitur et elevabitur, et sublimis erit valde. **14** Sicut obstupuerunt super te multi, sic inglorius erit inter viros aspectus ejus, et forma ejus inter filios hominum. **15** Iste asperget gentes multas; super ipsum continebunt reges os

suum: quia quibus non est narratum de eo viderunt, Israël: Deus omnis terrae vocabitur. **6** Quia et et qui non audierunt contemplati sunt.] mulierem derelictam et mōerentem spiritu vocavit

53 [Quis credidit auditui nostro? et brachium Domini cui revelatum est? **2** Et ascendet sicut virgultum coram eo, et sicut radix de terra sitienti. Non est species ei, neque decor, et vidimus eum, et non erat aspectus, et desideravimus eum: **3** despēctum, et novissimum virorum, virum dolorum, et scientem infirmitatem, et quasi absconditus vultus ejus et despēctus, unde nec reputavimus eum. **4** Vere langores nostros ipse tulit, et dolores nostros ipse portavit; et nos putavimus eum quasi leprosum, et percussum a Deo, et humiliatum. **5** Ipse autem vulneratus est propter iniquitates nostras; attritus est propter scelera nostra: disciplina pacis nostrae super eum, et livore ejus sanati sumus. **6** Omnes nos quasi oves erravimus, unusquisque in viam suam declinavit: et posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrum. **7** Oblatus est quia ipse voluit, et non aperuit os suum; sicut ovis ad occisionem ducetur, et quasi agnus coram tendente se obmutescat, et non aperiet os suum. **8** De angustia, et de judicio sublatus est. Generationem ejus quis enarrabit? quia abscissus est de terra viventium: propter scelus populi mei percussi eum. **9** Et dabit impios pro sepultura, et divitem pro morte sua, eo quod iniquitatem non fecerit, neque dolus fuerit in ore ejus. **10** Et Dominus voluit conterere eum in infirmitate. Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longāvum, et voluntas Domini in manu ejus dirigetur. **11** Pro eo quod laboravit anima ejus, videbit et saturabitur. In scientia sua justificabit ipse justus servus meus multos, et iniquitates eorum ipse portabit. **12** Ideo dispertiam ei plurimos, et fortium dividet spolia, pro eo quod tradidit in mortem animam suam, et cum sceleratis reputatus est, et ipse peccata multorum tulit, et pro transgressoribus rogavit.]

54 [Lauda, sterilis, quæ non paris; decanta laudem, et hinni, quæ non pariebas: quoniam multi filii desertæ magis quam ejus quæ habet virum, dicit Dominus. **2** Dilata locum tentorii tui, et pelles tabernaculorum tuorum extende: ne parcas: longos fac funiculos tuos, et clavos tuos consolida. **3** Ad dexteram enim et ad lœvam penetrabis, et semen tuum gentes hæreditabit, et civitates desertas inhabitabit. **4** Noli timere, quia non confunderis, neque erubesces; non enim te pudebit, quia confusionis adolescentiae tuæ oblivisceris, et opprobrii viduitatis tuæ non recordaberis amplius. **5** Quia dominabitur tui qui fecit te, Dominus exercituum nomen ejus, et redemptor tuus, Sanctus

mulierem derelictam et mōerentem spiritu vocavit te Dominus, et uxorem ab adolescentia abjectam, dixit Deus tuus. **7** Ad punctum in modico dereliqui te, et in miserationibus magnis congregabo te. **8** In momento indignationis abscondi faciem meam parumper a te; et in misericordia sempiterna misertus sum tui, dixit redemptor tuus, Dominus. **9** Sicut in diebus Noë istud mihi est, cui juravi ne inducerem aquas Noë ultra super terram; sic juravi ut non irascar tibi, et non increpem te. **10** Montes enim commovebuntur, et colles contremiscent; misericordia autem mea non recedet a te, et fœdus pacis meæ non movebitur, dixit miserator tuus Dominus. **11** Paupercula, tempestate convulsa absque ulla consolatione, ecce ego sternam per ordinem lapides tuos, et fundabo te in sapphiris: **12** et ponam jaspidem propugnacula tua, et portas tuas in lapides sculptos, et omnes terminos tuos in lapides desiderabiles; **13** universos filios tuos doctos a Domino, et multitudinem pacis filiis tuis. **14** Et in justitia fundaberis: recede procul a calumnia, quia non timebis, et a pavore, quia non appropinquabit tibi. **15** Ecce accola veniet qui non erat mecum, advena quondam tuus adjungetur tibi. **16** Ecce ego creavi fabrum sufflantem in igne prunas, et proferentem vas in opus suum; et ego creavi interfectorem ad disperendum. **17** Omne vas quod fictum est contra te, non dirigetur, et omnem linguam resistentem tibi in judicio, judicabis. Hæc est hæreditas servorum Domini, et justitia eorum apud me, dicit Dominus.]

55 [Omnis sitientes, venite ad aquas, et qui non habetis argentum, properate, emite, et comedite: venite, emite absque argento et absque ulla commutatione vinum et lac. **2** Quare appenditis argentum non in panibus, et laborem vestrum non in saturitate? Audite, audientes me, et comedite bonum, et delectabitur in crassitudine anima vestra. **3** Incline aurem vestram, et venite ad me; audite, et vivet anima vestra, et feriam vobiscum pactum sempiternum, misericordias David fideles. **4** Ecce testem populis dedi eum, ducem ac præceptorem gentibus. **5** Ecce gentem quam nesciebas vocabis, et gentes quæ te non cognoverunt ad te current, propter Dominum Deum tuum, et Sanctum Israël, quia glorificavit te. **6** Quarite Dominum dum inveniri potest; invocate eum dum prope est. **7** Derelinquat impius viam suam, et vir iniquus cogitationes suas, et revertatur ad Dominum, et miserebitur ejus; et ad Deum nostrum, quoniam multus est ad ignoscendum. **8** Non enim cogitationes

meæ cogitationes vestræ, neque viæ vestræ viæ meæ, dicit Dominus. **9** Quia sicut exaltantur cæli a terra, sic exaltatae sunt viæ meæ a viis vestris, est qui intelligat: a facie enim malitiæ collectus est et cogitationes meæ a cogitationibus vestris. **10** justus. **2** Veniat pax; requiescat in cubili suo qui Et quomodo descendit imber et nix de cælo, et ambulavit in directione sua. **3** Vos autem accedite illuc ultra non revertitur, sed inebriat terram, et hoc, filii auguratrixis, semen adulteri et fornicariæ, infundit eam, et germinare eam facit, et dat semen **4** Super quem lusistis? super quem dilatatis os, et serenti, et panem comedenti: **11** sic erit verbum ejecitis linguam? Numquid non vos filii scelesti, meum quod egredietur de ore meo; non revertetur semen mendax, **5** qui consolamini in diis subter ad me vacuum, sed faciet quæcumque volui, et omne lignum frondosum, immolantes parvulos in prosperabitur in his ad quæ misi illud. **12** Quia in torrentibus, subter eminentes petras? **6** In partibus lætitia egrediemini, et in pace deducemini; montes et colles cantabunt coram vobis laudem, et omnia ligna regionis plaudent manu. **13** Pro saliuncta torrentis pars tua; hæc est sors tua: et ipsis effudisti libamen, obtulisti sacrificium. Numquid super his non indignabor? **7** Super montem excelsum et sublimem posuisti cubile tuum, et illuc ascendisti ut immolares hostias. **8** Et post ostium, et retro postem, posuisti memoriale tuum. Quia juxta me discooperuisti, et suscepisti adulterum, dilatasti cubile tuum, et pepigisti cum eis foodus; dilexisti stratum eorum manu aperta. **9** Et ornasti te regi unguento, et multiplicasti pigmenta tua. Misisti legatos tuos procul, et humiliata es usque ad inferos. (**Sheol h7585**) **10** In multitudine viæ tuæ laborasti; non dixisti: Quiescam. Vitam manus tuæ invenisti; propterea non rogasti. **11** Pro quo sollicita timuisti, quia mentita es, et mei non es recordata, neque cogitasti in corde tuo? Quia ego tacens et quasi non videns, et mei oblitera es. **12** Ego annuntiabo justitiam tuam, et opera tua non proderunt tibi. **13** Cum clamaveris, liberent te congregati tui, et omnes eos auferet ventus, tollet aura.] [Qui autem fiduciam habet mei, hereditabit terram, et possidebit montem sanctum meum.

14 Et dicam: Viam facite, præbete iter; declinate de semita, auferte offendicula de via populi mei. **15** Quia hæc dicit Excelsus, et Sublimis, habitans æternitatem, et sanctum nomen ejus: in excelso et in sancto habitans, et cum contrito et humili spiritu: ut vivificet spiritum humilium, et vivificet cor contritorum. **16** Non enim in sempiternum litigabo, neque usque ad finem irascar, quia spiritus a facie mea egredietur, et flatus ego faciam. **17** Propter iniquitatem avaritiae ejus iratus sum, et percussi eum. Abscondi a te faciem meam, et indignatus sum; et abiit vagus in via cordis sui. **18** Vias ejus vidi, et sanavi eum; et reduxi eum, et reddidi consolationes ipsi, et lugentibus ejus. **19** Creavi fructum labiorum pacem; pacem ei qui longe est et qui prope, dixit Dominus, et sanavi eum. **20** Impii autem quasi mare fervens, quod quiescere non potest, et redundant fluctus ejus in conculationem et lutum. **21** Non est pax impiis, dicit Dominus Deus.]

58 [Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem et peccata vestra absconderunt faciem ejus a tuam, et annuntia populo meo scelera eorum, vobis, ne exaudiret. **3** Manus enim vestræ pollutæ et domui Jacob peccata eorum. **2** Me etenim de sunt sanguine, et digitæ vestri iniqualitate; labia die in diem querunt, et scire vias meas volunt, vestra locuta sunt mendacium, et lingua vestra quasi gens quæ justitiam fecerit, et judicium Dei iniqualitatem fatur. **4** Non est qui invocet justitiam, sui non dereliquerit. Rogant me judicia justitiae; neque est qui judicet vere; sed confidunt in nihilo, appropinquare Deo volunt. **3** Quare jejunavimus, et loquuntur vanitates; conceperunt laborem, et et non aspexisti; humiliavimus animas nostras, et pepererunt iniqualitatem. **5** Ova aspidum ruperunt, nescisti? Ecce in die jejunii vestri invenitur voluntas et telas araneæ texuerunt. Qui comederit de ovis vestra, et omnes debitores vestros repetitis. **4** Ecce eorum, morietur; et quod confotum est, erumpet in ad lites et contentiones jejunatis, et percutitis pugno regulum. **6** Tela eorum non erunt in vestimentum, impie. Nolite jejunare sicut usque ad hanc diem, neque operientur operibus suis; opera eorum ut audiatur in excelso clamor vester. **5** Numquid opera inutilia, et opus iniqualitatis in manibus tale est jejuniū quod elegi, per diem affligere eorum. **7** Pedes eorum ad malum currunt, et hominem animam suam? numquid contorquere festinant ut effundant sanguinem innocentem; quasi circulum caput suum, et saccum et cinerem cogitationes eorum cogitationes inutiles: vastitas et sternere? numquid istud vocabis jejuniū, et contritio in viis eorum. **8** Viam pacis nescierunt, diem acceptabilem Domino?] **6** [Nonne hoc est et non est judicium in gressibus eorum; semitæ magis jejuniū quod elegi? Dissolve colligationes eorum incurvatae sunt eis: omnis qui calcat in impietatis, solve fasciculos deprimentes, dimitte eos eis, ignorat pacem. **9** Propter hoc elongatum qui confracti sunt liberos, et omne onus dirumpe; **7** est judicium a nobis, et non apprehendet nos frange esuriens panem tuum, et egenos vagosque justitia. Exspectavimus lucem, et ecce tenebrae; induc in domum tuam; cum videris nudum, operi splendorem, et in tenebris ambulavimus. **10** eum, et carnem tuam ne despixeris. **8** Tunc Palpavimus sicut cæci parietem, et quasi absque erumpet quasi mane lumen tuum; et sanitas tua oculis attractavimus: impeginus meridie quasi in citius orietur, et anteibit faciem tuam justitia tua, tenebris; in caliginosis quasi mortui. **11** Rugiemus et gloria Domini colligit te. **9** Tunc invocabis, quasi ursi omnes, et quasi columbae meditantes et Dominus exaudiens; clamabis, et dicet: Ecce gememus: exspectavimus judicium, et non est; adsum. Si abstuleris de medio tui catenam, et salutem, et elongata est a nobis. **12** Multiplicata sunt desieris extendere digitum et loqui quod non enim iniqualitates nostræ coram te, et peccata nostra prodest; **10** cum effuderis esuriens animam tuam, responderunt nobis, quia sclera nostra nobiscum et animam afflictam repleveris, orietur in tenebris et iniqualitates nostras cognovimus. **13** Peccare et lux tua, et tenebrae tuæ erunt sicut meridiæ. **11** mentiri contra Dominum, et aversi sumus ne iremus Et requiem tibi dabit Dominus semper, et implebit post tergum Dei nostri, ut loqueremur calumniam splendoribus animam tuam, et ossa tua liberabit; et et transgressionem; concepimus et locuti sumus eris quasi hortus irriguus, et sicut fons aquarum de corde verba mendacii. **14** Et conversum est cuius non deficient aquæ. **12** Et ædificabuntur in retrorsum judicium, et justitia longe stetit, quia te deserta sæculorum, fundamenta generationis corruit in platea veritas, et æquitas non potuit et generationis suscitabis; et vocaberis ædificator ingredi. **15** Et facta est veritas in oblivionem, et qui sepium, avertens semitas in quietem. **13** Si averteris recessit a malo, prædæ patuit. Et vidit Dominus, a sabbato pedem tuum facere voluntatem tuam in et malum apparuit in oculis ejus, quia non est die sancto meo, et vocaveris sabbatum delicatum, judicium. **16** Et vidit quia non est vir, et aporiatus et sanctum Domini gloriosum, et glorificaveris eum est, quia non est qui occurrat; et salvavit sibi dum non facis vias tuas, et non invenitur voluntas brachium suum, et justitia ejus ipsa confirmavit tua, ut loquaris sermonem: **14** tunc delectaberis eum. **17** Indutus est justitia ut lorica, et galea salutis super Domino, et sustollam te super altitudines in capite ejus; indutus est vestimentis ultionis, et terræ, et cibabo te hæreditate Jacob patris tui: os opertus est quasi pallio zeli: **18** sicut ad vindictam enim Domini locutum est.]

59 [Ecce non est abbreviata manus Domini, ut salvare nequeat, neque aggravata est auris ejus, ut non exaudiatur. **2** Sed iniqualitates vestræ diviserunt inter vos et Deum vestrum;

iniquitate in Jacob, dicit Dominus. **21** Hoc fœdus audietur ultra iniquitas in terra tua; vastitas et meum cum eis, dicit Dominus: spiritus meus qui contritio in terminis tuis: et occupabit salus muros est in te, et verba mea quæ posui in ore tuo, non tuos, et portas tuas laudatio. **19** Non erit tibi recedent de ore tuo, et de ore seminis tui, et de ore amplius sol ad lucendum per diem, nec splendor seminis seminis tui, dicit Dominus, amodo et usque lunæ illuminabit te: sed erit tibi Dominus in lucem in sempiternum.] sempiternam, et Deus tuus in gloriam tuam. **20** Non occidet ultra sol tuus, et luna tua non minuetur, quia erit tibi Dominus in lucem sempiternam, et complebuntur dies luctus tui. **21** Populus autem tuus omnes justi; in perpetuum hereditabunt terram: germen plantationis meæ, opus manus meæ ad glorificandum. **22** Minimus erit in mille, et parvulus in gentem fortissimam. Ego Dominus in tempore ejus subito faciam istud.]

60 [Surge, illuminare, Jerusalem, quia venit lumen tuum, et gloria Domini super te orta est. **2** Quia ecce tenebræ operient terram, et caligo populos; super te autem orietur Dominus, et gloria ejus in te videbitur. **3** Et ambulabunt gentes in lumine tuo, et reges in splendore ortus tui. **4** Leva in circuitu oculos tuos, et vide: omnes isti congregati sunt, venerunt tibi; filii tui de longe venient et filiæ tuæ de latere surgent. **5** Tunc videbis, et afflues; mirabitur et dilatabitur cor tuum: quando conversa fuerit ad te multitudo maris; fortitudo gentium venerit tibi. **6** Inundatio camelorum operiet te, dromedarii Madian et Ephæ; omnes de Saba venient, aurum et thus deferentes, et laudem Domino annuntiantes. **7** Omne pecus Cedar congregabitur tibi; arietes Nabaoth ministrabunt tibi: offerentur super placibili altari meo, et domum majestatis meæ glorificabo. **8** Qui sunt isti qui ut nubes volant, et quasi columbæ ad fenestras suas? **9** Me enim insulæ exspectant, et naves maris in principio, ut adducam filios tuos de longe; argentum eorum, et aurum eorum cum eis, nomini Domini Dei tui, et Sancto Israël, quia glorificavit te. **10** Et ædificabunt filii peregrinorum muros tuos, et reges eorum ministrabunt tibi; in indignatione enim mea percussi te, et in reconciliatione mea misertus sum tui. **11** Et aperientur portæ tuæ jugiter; die ac nocte non claudentur, ut afferatur ad te fortitudo gentium, et reges earum adducantur. **12** Gens enim et regnum quod non servierit tibi peribit, et gentes solitudine vastabuntur. **13** Gloria Libani ad te veniet, abies, et buxus, et pinus simul ad ornandum locum sanctificationis meæ; et locum pedum meorum glorificabo. **14** Et venient ad te curvi filii eorum qui humiliaverunt te, et adorabunt vestigia pedum tuorum omnes qui detrahebant tibi: et vocabunt te civitatem Domini, Sion Sancti Israël. **15** Pro eo quod fuisti derelicta et odio habita, et non erat qui per te transiret: ponam te in superbiam sæculorum, gaudium in generationem et generationem: **16** et suges lac gentium, et mamilla regum lactaberis; et scies quia ego Dominus salvans te, et redemptor tuus, Fortis Jacob. **17** Pro ære afferam aurum, et pro ferro afferam argentum, et pro lignis æs, et pro lapidibus ferrum: et ponam visitationem tuam pacem, et præpositos tuos justitiam. **18** Non

audietur ultra iniquitas in terra tua; vastitas et contritio in terminis tuis: et occupabit salus muros tuos, et portas tuas laudatio. **19** Non erit tibi amplius sol ad lucendum per diem, nec splendor lunæ illuminabit te: sed erit tibi Dominus in lucem sempiternam, et Deus tuus in gloriam tuam. **20** Non occidet ultra sol tuus, et luna tua non minuetur, quia erit tibi Dominus in lucem sempiternam, et complebuntur dies luctus tui. **21** Populus autem tuus omnes justi; in perpetuum hereditabunt terram: germen plantationis meæ, opus manus meæ ad glorificandum. **22** Minimus erit in mille, et parvulus in gentem fortissimam. Ego Dominus in tempore ejus subito faciam istud.]

61 [Spiritus Domini super me, eo quod unixerit Dominus me; ad annuntiandum mansuetis misit me, ut mederer contritis corde, et prædicarem captivis indulgentiam, et clausis apertione; **2** ut prædicarem annum placabilem Domino, et diem ultiōnis Deo nostro; ut consolarer omnes lugentes, **3** ut ponerem lugentibus Sion, et darem eis coronam pro cinere, oleum gaudii pro luctu, pallium laudis pro spiritu mœroris; et vocabuntur in ea fortes justitiae, plantatio Domini ad glorificandum. **4** Et ædificabunt deserta a sæculo, et ruinas antiquas erigent, et instaurabunt civitates desertas, dissipatas in generationem et generationem. **5** Et stabunt alieni, et pascent pecora vestra, et filii peregrinorum agricolæ et vinitores vestri erunt. **6** Vos autem sacerdotes Domini vocabimini: Ministri Dei nostri, dicetur vobis, fortitudinem gentium comedetis, et in gloria earum superbietis. **7** Pro confusione vestra duplice et rubore, laudabunt partem suam; propter hoc in terra sua duplicitia possidebunt, lætitia sempiterna erit eis. **8** Quia ego Dominus diligens judicium, et odio habens rapinam in holocausto; et dabo opus eorum in veritate, et fœdus perpetuum feriam eis. **9** Et scient in gentibus semen eorum, et germen eorum in medio populorum; omnes qui viderint eos cognoscent illos, quia isti sunt semen cui benedixit Dominus. **10** Gaudens gaudebo in Domino, et exultabit anima mea in Deo meo, quia induit me vestimentis salutis, et indumento justitiae circumdedit me, quasi sponsum decoratum corona, et quasi sponsam ornatam monilibus suis. **11** Sicut enim terra profert germen suum, et sicut hortus semen suum germinat, sic Dominus Deus germinabit justitiam et laudem coram universis gentibus.]

62 [Propter Sion non tacebo, et propter Jerusalem non quiescam, donec egrediatur ut splendor

justus ejus, et salvator ejus ut lampas accendatur. **2** **8** Et dixit: Verumtamen populus meus est, filii non Et videbunt gentes justum tuum, et cuncti reges negantes; et factus est eis salvator. **9** In omni inclytum tuum; et vocabitur tibi nomen novum, tribulatione eorum non est tribulatus, et angelus quod os Domini nominabit. **3** Et eris corona gloriae faciei ejus salvavit eos: in dilectione sua et in manu Domini, et diadema regni in manu Dei indulgentia sua ipse redemit eos, et portavit eos, et tui. **4** Non vocaberis ultra Derelicta, et terra tua elevavit eos cunctis diebus saeculi. **10** Ipsi autem ad non vocabitur amplius Desolata; sed vocaberis, iracundiam provocaverunt, et affligerunt spiritum Voluntas mea in ea, et terra tua Inhabitata, quia Sancti ejus: et conversus est eis in inimicum, et ipse complacuit Domino in te, et terra tua inhabitabitur. debellavit eos. **11** Et recordatus est dierum saeculi **5** Habitabit enim juvenis cum virgine, et habitabunt Moysi, et populi sui. Ubi est qui eduxit eos de mari in te filii tui; et gaudebit sponsus super sponsam, et cum pastoribus gregis sui? Ubi est qui posuit in gaudebit super te Deus tuus. **6** Super muros tuos, medio ejus spiritum Sancti sui; **12** qui eduxit ad Jerusalem, constitui custodes; tota die et tota nocte dexteram Moysen, brachio majestatis suae; qui scidit in perpetuum non tacebunt. Qui reminiscimini aquas ante eos, ut faceret sibi nomen sempiternum; Domini, ne taceatis, **7** et ne detis silentium ei, **13** qui eduxit eos per abyssos, quasi equum in donec stabiliat et donec ponat Jerusalem laudem deserto non impingentem? **14** Quasi animal in in terra. **8** Juravit Dominus in dextera sua, et in campo descendens, spiritus Domini ductor ejus brachio fortitudinis suae: Si dedero triticum tuum fuit. Sic adduxisti populum tuum, ut faceres tibi ultra cibum inimicis tuis; et si biberint filii alieni nomen gloriae. **15** Attende de caelo, et vide de vinum tuum in quo laborasti. **9** Quia qui congregant habitaculo sancto tuo, et gloriae tuae. Ubi est zelus illud, comedent, et laudabunt Dominum; et qui tuus, et fortitudo tua, multitudo viscerum tuorum comportant illud, bibent in atriis sanctis meis. et miserationum tuarum? Super me continuerunt **10** Transite, transite per portas, præparate viam se. **16** Tu enim pater noster: et Abraham nescivit populo: planum facite iter, eligite lapides, et elevate nos, et Israël ignoravit nos: tu, Domine, pater noster, signum ad populos. **11** Ecce Dominus auditum fecit redemptor noster, a saeculo nomen tuum. **17** Quare in extremis terræ: Dicite filiae Sion: Ecce Salvator errare nos fecisti, Domine, de viis tuis; indurasti tuus venit; ecce merces ejus cum eo, et opus ejus cor nostrum ne timeremus te? Convertere propter coram illo. **12** Et vocabunt eos, Populus sanctus, servos tuos, tribus haereditatis tuæ. **18** Quasi nihilum redempti a Domino; tu autem vocaberis, Quæsita possederunt populum sanctum tuum: hostes nostri civitas, et non Derelicta.]

63 [Quis est iste, qui venit de Edom, tinctis vestibus de Bosra? iste formosus in stola sua, gradiens in multitudine fortitudinis suæ? Ego qui loquor justitiam, et propugnator sum ad salvandum.

2 Quare ergo rubrum est indumentum tuum, et vestimenta tua sicut calcantium in torculari? **3** fieret nomen tuum inimicis tuis; a facie tua Torcular calcavi solus, et de gentibus non est vir calcavi eos in furore meo, et conculcavi eos in ira mea: et aspersus est sanguis eorum super vestimenta mea, et omnia indumenta mea inquinavi. **4** Dies enim ultiōnis in corde meo; annus redēptionis meae venit. **5** Circumspexi, et non erat auxiliator; quæsivi, et non fuit qui adjuvaret: et salvavit mihi brachium meum, et indignatio mea ipsa auxiliata est mihi. **6** Et conculcavi populos in furore meo, et ineibriavi eos in indignatione largitus est eis secundum indulgentiam suam, et secundum multitudinem misericordiarum suarum.]

[Miserationum Domini recordabor; laudem Domini super omnibus quæ reddidit nobis Dominus, et super multitudinem bonorum domui Israël, quæ nostræ.

ventus abstulerunt nos. **7** Non est qui invocet nomen tuum; qui consurgat, et teneat te. Abscondisti faciem tuam a nobis, et allisisti nos in manu iniquitatis nostra. **8** Et nunc, Domine, pater noster es tu, nos vero lutum; et factor noster tu, et opera manuum

concūcaverunt sanctificationem tuam. **19** Facti sumus quasi in principio, cum non dominareris nostri, neque invocaretur nomen tuum super nos.]

64 [Utinam dirumperes caelos, et descenderes;

a facie tua montes defluerent; **2** sicut exustio ignis tabescerent, aquæ arderent igni: ut notum gentes turbarentur. **3** Cum feceris mirabilia, non sustinebimus; descendisti, et a facie tua montes defluxerunt. **4** A saeculo non audierunt, neque auribus percepérunt; oculus non vidit, Deus, absque te, quæ præparasti exspectantibus te. **5** Occurristi lætanti, et facienti justitiam; in viis tuis recordabuntur tui. Ecce tu iratus es, et peccavimus; in ipsis fuimus semper, et salvabimur. **6** Et facti sumus ut immundus omnes nos, et quasi pannus menstruatæ universæ justitiae nostræ; et cecidimus menstruatæ universæ justitiae nostræ; et cecidimus mea, et detraxi in terram virtutem eorum.] **7** quasi folium universi, et iniquitates nostræ quasi

tuarum omnes nos. **9** Ne irascaris, Domine, satis, et quo qui benedictus est super terram benedicetur ne ultra memineris iniquitatis nostræ; ecce, respice, in Deo, amen, et qui jurat in terra jurabit in Deo, populus tuus omnes nos. **10** Civitas Sancti tui amen: quia oblivioni traditæ sunt angustiæ priores, facta est deserta, Sion deserta facta est, Jerusalem et quia absconditæ sunt ab oculis meis. **17** Ecce desolata est. **11** Domus sanctificationis nostræ et enim ego creo cælos novos, et terram novam; et gloriæ nostræ, ubi laudaverunt te patres nostri, non erunt in memoria priora, et non ascendent facta est in exustionem ignis, et omnia desiderabilia super cor. **18** Sed gaudebitis et exultabitis usque nostra versa sunt in ruinas. **12** Numquid super in sempiternum in his quæ ego creo: quia ecce his continebis te, Domine; tacebis, et affliges nos ego creo Jerusalem exsultationem, et populum ejus vehementer?]

65 [Quæsierunt me qui ante non interrogabant; invenerunt qui non quæsierunt me. Dixi: Ecce ego, ecce ego, ad gentem quæ non invocabat nomen meum. **2** Expandi manus meas tota die ad populum incredulum, qui graditur in via non bona post cogitationes suas. **3** Populus qui ad iracundiam provocat me ante faciem meam semper; qui immolant in hortis, et sacrificant super lateres; **4** qui habitant in sepulchris, et in delubris idolorum dormiunt; qui comedunt carnem suillam, et jus profanum in vasis eorum; **5** qui dicunt: Recede a me, non appropinques mihi, quia immundus es. Isti fumus erunt in furore meo, ignis ardens tota die. **6** Ecce scriptum est coram me: Non tacebo, sed reddam, et retribuam in sinum eorum. **7** Iniquitates vestras, et iniquitates patrum vestrorum simul, dicit Dominus; qui sacrificaverunt super montes, et super colles exprobraverunt mihi; et remetiar opus eorum primum in sinu eorum. **8** Hæc dicit Dominus: Quomodo si inveniatur granum in botro, et dicatur: Ne dissipes illud, quoniam benedictio est: sic faciam propter servos meos, ut non disperdam totum. **9** Et educam de Jacob semen, et de Juda possidentem montes meos; et hæreditabunt eam electi mei, et servi mei habitabunt ibi. **10** Et erunt campestria in caulas gregum, et vallis Achor in gladio, et omnes in cæde corruietis: pro eo quod vocavi, et non respondistis; locutus sum, et non audistis; et faciebatis malum in oculis meis, et quæ nolui elegistis. **13** Propter hoc hæc dicit Dominus Deus: Ecce servi mei comedent, et vos esuriatis; ecce servi mei bibent, et vos sitietis; **14** ecce servi mei laudabunt, et vos confundemini; ecce servi mei clamabitis præ dolore cordis, et præ contritione spiritus ululabitis, **15** et dimittetis nomen vestrum in juramentum electis meis; et interficiet te Dominus Deus, et servos suos vocabit nomine alio:

super terram benedicetur ne ultra vox fletus et vox clamoris. **20** Non erit ibi amplius infans dierum, et senex qui non impleat dies suos, quoniam puer centum annorum morietur, et peccator centum annorum maledictus erit. **21** Et ædificabunt domos, et habitabunt; et plantabunt vineas, et comedent fructus earum. **22** Non ædificabunt, et aliis habitabit; non plantabunt, et aliis comedet: secundum enim dies ligni erunt dies populi mei, et opera manuum eorum inveterabunt. **23** Electi mei non laborabunt frustra, neque generabunt in conturbatione, quia semen benedictorum Domini est, et nepotes eorum cum eis. **24** Eritque antequam clament, ego exaudiam; adhuc illis loquentibus, ego audiām. **25** Lupus et agnus pascentur simul, leo et bos comedent paleas, et serpenti pulvis panis ejus. Non nocebunt, neque occident in omni monte sancto meo, dicit Dominus.]

66 [Hæc dicit Dominus: Cælum sedes mea, terra autem scabellum pedum meorum. Quæ est ista domus quam ædificabitis mihi? et quis est iste locus quietis meæ? **2** Omnia hæc manus mea fecit, et facta sunt universa ista, dicit Dominus; ad quem autem respiciam, nisi ad pauperculum, et contritum spiritu, et trementem sermones meos? **3** Qui immolat bovem, quasi qui interficiat virum; qui mactat pecus, quasi qui excerebret canem; qui offert oblationem, quasi qui sanguinem suillum offerat; qui recordatur thuris, quasi qui benedicat idolo. Hæc mensam, et libatis super eam: **12** numerabo vos in suis anima eorum delectata est. **4** Unde et ego eligam illusiones eorum, et quæ timebant adducam eis; quia vocavi, et non erat qui responderet; locutus sum, et non audierunt; feceruntque malum in oculis suis anima eorum delectata est. **4** Unde et ego eligam illusiones eorum, et quæ timebant adducam eis; quia vocavi, et non erat qui responderet; locutus sum, et non audierunt; feceruntque malum in oculis suis anima eorum delectata est. **5** Audite verbum Domini, qui tremitis ad verbum ejus. Dixerunt fratres vestri odientes vos, et abjicientes propter nomen meum: Glorificetur Dominus, et videbimus in lætitia vestra; ipsi autem confundentur. **6** Vox spiritus ululabitis, **15** et dimittetis nomen vestrum in populi de civitate, vox de templo, vox Domini reddentis retributionem inimicis suis. **7** Antequam Deus, et servos suos vocabit nomine alio: **16** in parturiret, peperit; antequam veniret partus ejus,

peperit masculum. **8** Quis audivit umquam tale? et quis vidit huic simile? numquid parturiet terra in die una, aut parietur gens simul, quia parturivit et peperit Sion filios suos? **9** Numquid ego qui alios parere facio, ipse non pariam? dicit Dominus. Si ego, qui generationem ceteris tribuo, sterilis ero? ait Dominus Deus tuus. **10** Lætamini cum Jerusalem et exsultate in ea, omnes qui diligitis eam; gaudete cum ea gaudio, universi qui lugetis super eam: **11** ut sugatis et repleamini ab ubere consolationis ejus; ut mulgeatis et deliciis affluatis ab omnimoda gloria ejus. **12** Quia hæc dicit Dominus: Ecce ego declinabo super eam quasi fluvium pacis, et quasi torrentem inundantem gloriam gentium, quam sugetis: ad ubera portabimini, et super genua blandientur vobis. **13** Quomodo si cui mater blandiatur, ita ego consolabor vos, et in Jerusalem consolabimini. **14** Videbitis, et gaudebit cor vestrum, et ossa vestra quasi herba germinabunt: et cognoscetur manus Domini servis ejus, et indignabitur inimicis suis. **15** Quia ecce Dominus in igne veniet, et quasi turbo quadrigæ ejus, reddere in indignatione furorem suum et increpationem suam in flamma ignis: **16** quia in igne Dominus dijudicabit, et in gladio suo ad omnem carnem; et multiplicabuntur interficti a Domino, **17** qui sanctificabantur et mundos se putabant in hortis post januam intrinsecus, qui comedebant carnem suillam, et abominationem et murem: simul consumentur, dicit Dominus. **18** Ego autem opera eorum et cogitationes eorum venio ut congregem, cum omnibus gentibus et linguis: et venient, et videbunt gloriam meam. **19** Et ponam in eis signum, et mittam ex eis qui salvati fuerint, ad gentes in mare, in Africam, et Lydiam, tendentes sagittam; in Italiam et Græciam, ad insulas longe, ad eos qui non audierunt de me, et non viderunt gloriam meam. Et annuntiabunt gloriam meam gentibus; **20** et adducent omnes fratres vestros de cunctis gentibus donum Domino, in equis, et in quadrigis, et in lecticis, et in mulis, et in carrucis, ad montem sanctum meum Jerusalem, dicit Dominus: quomodo si inferant filii Israël munus in vase mundo in domum Domini. **21** Et assumam ex eis in sacerdotes et Levitas, dicit Dominus. **22** Quia sicut cœli novi et terra nova, quæ ego facio stare coram me, dicit Dominus, sic stabit semen vestrum et nomen vestrum. **23** Et erit mensis ex mense, et sabbatum ex sabbato: veniet omnis caro ut adoret coram facie mea, dicit Dominus. **24** Et egredientur, et videbunt cadavera virorum qui prævaricati sunt in me; vermis eorum non morietur, et ignis eorum non extinguetur: et erunt usque ad satietatem visionis omni carni.]

Jeremiæ

1 Verba Jeremiæ filii Helciae, de sacerdotibus qui fuerunt in Anathoth, in terra Benjamin.

2 Quod factum est verbum Domini ad eum in diebus Josiæ filii Amon, regis Juda, in tertiodecimo anno regni ejus. **3** Et factum est in diebus Joakim filii Josiæ, regis Juda, usque ad consummationem undecimi anni Sedeciæ, filii Josiæ, regis Juda, usque ad transmigrationem Jerusalem, in mense quinto. **4** Et factum est verbum Domini ad me, dicens: **5** [Priusquam te formarem in utero, novite, et antequam exires de vulva, sanctificavi te, et prophetam in gentibus dedi te.] **6** Et dixi: [A, a, a, Domine Deus, ecce nescio loqui, quia puer ego sum.] **7** Et dixit Dominus ad me: [Noli dicere: Puer sum: quoniam ad omnia quæ mittam te ibis, et universa quæcumque mandavero tibi loqueris. **8** Ne timeas a facie eorum, quia tecum ego sum ut eruam te, dicit Dominus.] **9** Et misit Dominus manum suam, et tetigit os meum, et dixit Dominus ad me: [Ecce dedi verba mea in ore tuo: **10** ecce constitui te hodie super gentes et super regna, ut evellas, et destruas, et disperdas, et dissipes, et ædifices, et plantes.] **11** Et factum est verbum Domini ad me, dicens: [Quid tu vides, Jeremia?] Et dixi: [Virgam vigilantem ego video.] **12** Et dixit Dominus ad me: [Bene vidisti: quia vigilabo ego super verbo meo, ut faciam illud.] **13** Et factum est verbum Domini secundo ad me, dicens: [Quid tu vides?] Et dixi: [Ollam succensam ego video, et faciem ejus a facie aquilonis.] **14** Et dixit Dominus ad me: [Ab aquilone pandetur malum super omnes habitatores terræ: **15** quia ecce ego convocabo omnes cognationes regnum aquilonis, ait Dominus: et venient, et ponent unusquisque solium suum in introitu portarum Jerusalem, et super omnes muros ejus in circuitu, et super universas urbes Juda: **16** et loquar judicia mea cum eis super omnem malitiam eorum qui dereliquerunt me, et libaverunt diis alienis, et adoraverunt opus manuum suarum. **17** Tu ergo, accinge lumbos tuos, et surge, et loquere ad eos omnia quæ ego præcipio tibi. Ne formides a facie eorum, nec enim timere te faciam vultum eorum. **18** Ego quippe dedi te hodie in civitatem munitam, et in columnam ferream, et in murum æreum, super omnem terram, regibus Juda, principibus ejus, et sacerdotibus, et populo terræ. **19** Et bellabunt adversum te, et non prævalebunt, quia ego tecum sum, ait Dominus, ut liberem te.]

2 Et factum est verbum Domini ad me, dicens: **2** [Vade, et clama in auribus Jerusalem, dicens:

Hæc dicit Dominus: Recordatus sum tui, miserans adolescentiam tuam, et caritatem desponsationis tuæ, quando secuta es me in deserto, in terra quæ non seminatur. **3** Sanctus Israël Domino, primitiæ frugum ejus: omnes qui devorant eum delinquunt: mala venient super eos, dicit Dominus. **4** Audite verbum Domini, domus Jacob, et omnes cognationes domus Israël. **5** Hæc dicit Dominus: Quid invenerunt patres vestri in me iniquitatis, quia elongaverunt a me, et ambulaverunt post vanitatem, et vani facti sunt? **6** Et non dixerunt: Ubi est Dominus qui ascendere nos fecit de terra Ægypti; qui traduxit nos per desertum, per terram inhabitabilem et inviam, per terram sitis, et imaginem mortis, per terram in qua non ambulavit vir, neque habitavit homo? **7** Et induxi vos in terram Carmeli, ut comederetis fructum ejus et optima illius: et ingressi contaminasti terram meam, et hæreditatem meam posuistis in abominationem. **8** Sacerdotes non dixerunt: Ubi est Dominus? et tenentes legem nescierunt me, et pastores prævaricati sunt in me, et prophetæ prophetaverunt in Baal, et idola secuti sunt. **9** Propterea adhuc judicio contendam vobiscum, ait Dominus, et cum filiis vestris disceptabo. **10** Transite ad insulas Cethim, et videte: et in Cedar mittite, et considerate vehementer: et videte si factum est hujuscemodi: **11** si mutavit gens deos suos, et certe ipsi non sunt dii: populus vero meus mutavit gloriam suam in idolum. **12** Obstupescite, cæli, super hoc, et portæ ejus, desolamini vehementer, dicit Dominus. **13** Duo enim mala fecit populus meus: me dereliquerunt fontem aquæ vivæ, et foderunt sibi cisternas, cisternas dissipatas, quia continere non valent aquas. **14** Numquid servus est Israël, aut vernaculus? quare ergo factus est in prædam? **15** Super eum rugierunt leones, et dederunt vocem suam: posuerunt terram ejus in solitudinem. Civitates ejus exustæ sunt, et non est qui habitat in eis. **16** Filii quoque Mempheos et Taphnes constupraverunt te usque ad verticem. **17** Numquid non istud factum est tibi, quia dereliquisti Dominum Deum tuum eo tempore quo ducebat te per viam? **18** Et nunc quid tibi vis in via Ægypti, ut bibas aquam turbidam? et quid tibi cum via Assyriorum, ut bibas aquam fluminis? **19** Arguet te malitia tua, et aversio tua increpabit te. Scito et vide quia malum et amarum est reliquisse te Dominum Deum tuum, et non esse timorem mei apud te, dicit Dominus Deus exercitum. **20** A sæculo confregisti jugum meum: rupisti vincula mea, et dixisti: Non serviam. In omni enim colle sublimi, et sub omni ligno frondoso, tu prosternebaris meretrix. **21** Ego

autem plantavi te vineam electam, omne semen es cum amatoribus multis: tamen revertere ad verum: quomodo ergo conversa es mihi in pravum, me, dicit Dominus, et ego suscipiam te. **2** Leva vinea aliena? **22** Si laveris te nitro, et multiplicaveris oculos tuos in directum, et vide ubi non prostrata tibi herbam borith, maculata es in iniquitate tua sis. In viis sedebas, exspectans eos quasi latro in coram me, dicit Dominus Deus. **23** Quomodo dicis: solitudine: et polluisti terram in fornicationibus Non sum polluta; post Baalim non ambulavi? Vide tuis, et in malitiis tuis. **3** Quam ob rem prohibitæ vias tuas in convalle; scito quid feceris: cursor sunt stillæ pluviarum, et serotinus imber non fuit. levius explicans vias suas. **24** Onager assuetus in Frons mulieris meretricis facta est tibi; noluisti solitudine, in desiderio animæ suæ attraxit ventum erubescere. **4** Ergo saltem amodo voca me: Pater amoris sui: nullus avertet eam: omnes qui querunt meus, dux virginitatis meæ tu es: **5** numquid eam non deficient: in menstruis ejus invenient eam. irasceri in perpetuum, aut perseverabis in finem? **25** Prohibe pedem tuum a nuditate, et guttur tuum ecce locuta es, et fecisti mala, et potuisti.] **6** Et dixit a siti. Et dixisti: Desperavi: nequaquam faciam: Dominus ad me in diebus Josiæ regis: [Numquid adamavi quippe alienos, et post eos ambulabo.] **26** vidisti quæ fecerit aversatrix Israël? Abiit sibimet [Quomodo confunditur fur quando deprehenditur, super omnem montem excelsum, et sub omni ligno sic confusi sunt domus Israël, ipsi et reges eorum, frondoso, et fornicata est ibi. **7** Et dixi, cum fecisset principes, et sacerdotes, et prophetæ eorum, **27** hæc omnia: Ad me revertere: et non est reversa. Et dicentes ligno: Pater meus es tu: et lapidi: Tu me vedit prævaricatrix soror ejus Juda **8** quia pro eo genuisti. Verterunt ad me tergum et non faciem, quod moechata esset aversatrix Israël, dimissem et in tempore afflictionis suæ dicent: Surge, et eam, et dedissem ei libellum repudii: et non timuit libera nos. **28** Ubi sunt dii tui quos fecisti tibi? prævaricatrix Juda soror ejus, sed abiit, et fornicata surgant, et liberent te in tempore afflictionis tuæ: est etiam ipsa: **9** et facilitate fornicationis suæ secundum numerum quippe civitatum tuarum contaminavit terram, et moechata est cum lapide erant dii tui, Juda. **29** Quid vultis mecum judicio et ligno: **10** et in omnibus his non est reversa ad contendere? omnes dereliquistis me, dicit Dominus. me prævaricatrix soror ejus Juda in toto corde suo, **30** Frustra percussi filios vestros: disciplinam non sed in mendacio, ait Dominus.] **11** Et dixit Dominus receperunt. Devoravit gladius vester prophetas ad me: Justificavit animam suam aversatrix Israël, vestros: quasi leo vastator **31** generatio vestra. comparatione prævaricatricis Judæ. **12** Wade, et Videte verbum Domini: numquid solitudo factus clama sermones istos contra aquilonem, et dices: sum Israëli, aut terra serotina? quare ergo dixit [Revertere, aversatrix Israël, ait Dominus, et non populus meus: Recessimus; non veniemus ultra ad avertam faciem meam a vobis, quia sanctus ego te? **32** Numquid oliviscetur virgo ornamenti sui, sum, dicit Dominus, et non irascar in perpetuum. aut sponsa fasciæ pectoralis suæ? populus vero **13** Verumtamen scito iniquitatem tuam, quia in meus oblitus est mei diebus innumeris. **33** Quid Dominum Deum tuum prævaricata es, et dispersisti niteris bonam ostendere viam tuam ad quærarendam vias tuas alienis sub omni ligno frondoso, et vocem dilectionem, quæ insuper et malitias tuas docuisti meam non audisti, ait Dominus. **14** Convertimini, vias tuas, **34** et in alis tuis inventus est sanguis filii revertentes, dicit Dominus, quia ego vir vester: animarum pauperum et innocentium? non in fossis et assumam vos unum de civitate, et duos de inveni eos, sed in omnibus quæ supra memoravi. cognatione, et introducam vos in Sion. **15** Et dabo **35** Et dixisti: Absque peccato et innocens ego sum, vobis pastores juxta cor meum, et pascent vos et propterea avertatur furor tuus a me. Ecce ego scientia et doctrina. **16** Cumque multiplicati fueritis, judicio contendam tecum, eo quod dixeris: Non et creveritis in terra in diebus illis, ait Dominus, peccavi. **36** Quam vilis facta es nimis, iterans vias non dicent ultra: Arca testamenti Domini: neque tuas! et ab Ægypto confunderis, sicut confusa es ab ascendet super cor, neque recordabuntur illius, nec Assur. **37** Nam et ab ista egredieris, et manus tuæ visitabitur, nec fiet ultra. **17** In tempore illo vocabunt erunt super caput tuum: quoniam obrivit Dominus Jerusalem solium Domini: et congregabuntur ad confidentiam tuam, et nihil habebis prosperum in eam omnes gentes in nomine Domini in Jerusalem, ea.] et non ambulabunt post pravitatem cordis sui pessimii. **18** In diebus illis ibit domus Juda ad dominum Israël, et venient simul de terra aquilonis ad terram quam dedi patribus vestris. **19** Ego autem dixi: Quomodo ponam te in filios, et tribuam tibi terram desiderabilem, hæreditatem præclaram

3 [Vulgo dicitur: Si dimiserit vir uxorem suam, et recedens ab eo duxerit virum alterum, numquid revertetur ad eam ultra? numquid non polluta et contaminata erit mulier illa? Tu autem fornicata

exercituum gentium? Et dixi: Patrem vocabis me, et post me ingredi non cessabis. **20** Sed quomodo si contemnat mulier amatorem suum, sic contemptis me domus Israël, dicit Dominus. **21** Vox in viis audita est, ploratus et ululatus filiorum Israël: quoniam iniquam fecerunt viam suam; obliti sunt Domini Dei sui. **22** Convertimini, filii revertentes, et sanabo aversiones vestras. Ecce nos venimus ad te: tu enim es Dominus Deus noster. **23** Vere mendaces erant colles, et multitudine montium: vere in Domino Deo patrum nostrorum ab adolescentia nostra: greges eorum, et armenta eorum, filios eorum, et filias eorum. **25** Dormiemus in confusione nostra, et operiet nos ignominia nostra: quoniam Domino Deo nostro peccavimus nos, et patres nostri, ab adolescentia nostra usque ad diem hanc: et non audivimus vocem Domini Dei nostri.]

4 [Si reverteris, Israël, ait Dominus, ad me convertere: si abstuleris offendicula tua a facie mea, non commoveberis. **2** Et jurabis: Vivit Dominus in veritate, et in judicio, et in justitia: et benedicent eum gentes, ipsumque laudabunt. **3** Hæc enim dicit Dominus viro Juda et Jerusalem: Novate vobis novale, et nolite serere super spinas. **4** Circumcidimini Domino, et auferte præputia cordium vestrorum, viri Juda, et habitatores Jerusalem: ne forte egrediatur ut ignis indignatio mea, et succendatur, et non sit qui extinguat, propter malitiam cogitationum vestrarum.] **5** [Annuntiate in Juda, et in Jerusalem auditum facite: loquimini, et canite tuba in terra, clamate fortiter, et dicite: Congregamini, et ingrediamur civitates munitas. **6** Levate signum in Sion; confortamini, nolite stare: quia malum ego adduco ab aquilone, et contritionem magnam. **7** Ascendit leo de cubili suo, et prædo gentium se levavit: egressus est de loco suo ut ponat terram tuam in solitudinem: civitates tuæ vastabuntur, remanentes absque habitatore. **8** Super hoc accingite vos ciliciis; plangite, et ululate: quia non est aversa ira furoris Domini a nobis. **9** Et erit in die illa, dicit Dominus: peribit cor regis, et cor principum, et obstupescerunt sacerdotes, et prophetæ consternabuntur.] **10** Et dixi: [Heu! heu! heu! Domine Deus, ergone decepisti populum istum et Jerusalem, dicens: Pax erit vobis: et ecce pervenit gladius usque ad animam?] **11** [In tempore illo dicetur populo huic et Jerusalem: Ventus urens in viis quæ sunt in deserto viæ filiæ populi mei, fidem: et propitius ero ei. **2** Quod si etiam: Vivit non ad ventilandum et ad purgandum. **12** Spiritus plenus ex his veniet mihi, et nunc ego loquar oculi tui respiciunt fidem: percussisti eos, et non judicia mea cum eis. **13** Ecce quasi nubes ascendet, doluerunt; attrivisti eos, et renuerunt accipere

et quasi tempestas currus ejus: velociores aquilis equi illius. Væ nobis, quoniam vastati sumus. **14** Lava a malitia cor tuum, Jerusalem, ut salva fias: usquequo morabuntur in te cogitationes noxiæ? **15** Vox enim annuntiantis a Dan, et notum facientis idolum de monte Ephraim. **16** Dicite gentibus: Ecce auditum est in Jerusalem custodes venire de terra longinqua, et dare super civitates Juda vocem suam: **17** quasi custodes agrorum facti sunt super colles, et eam in gyro, quia me ad iracundiam provocavit, dicit Dominus. **18** Viæ tuæ et cogitationes tuæ fecerunt hæc tibi: ista malitia tua, quia amara, quia tetigit cor tuum. **19** Ventrem meum, ventrem meum doleo; sensus cordis mei turbati sunt in me. Non facebo, quoniam vocem buccinæ audivit anima mea, clamorem prælli. **20** Contritio super contritionem vocata est, et vastata est omnis terra: repente vastata sunt tabernacula mea; subito pelles meæ. **21** Usquequo videbo fugientem; audiam vocem buccinæ? **22** Quia stultus populus meus me non cognovit: filii insipientes sunt et vecordes: sapientes sunt ut faciant mala, bene autem facere nescierunt. **23** Aspexi terram, et ecce vacua erat et nihili; et cælos, et non erat lux in eis. **24** Vidi montes, et ecce movebantur: et omnes colles conturbati sunt. **25** Intuitus sum, et non erat homo: et omne volatile cæli recessit. **26** Aspexi, et ecce Carmelus desertus, et omnes urbes ejus destructæ sunt a facie Domini, et a facie iræ furoris ejus. **27** Hæc enim dicit Dominus: Deserta erit omnis terra, sed tamen consummationem non faciam. **28** Lugebit terra, et mœrebunt cæli desuper, eo quod locutus sum. Cogitavi, et non poenituit me, nec aversus sum ab eo. **29** A voce equitis et mittentis sagittam fugit omnis civitas: ingressi sunt ardua, et ascenderunt rupes: universæ urbes derelictæ sunt, et non habitat in eis homo. **30** Tu autem vastata, quid facies? cum vestieris te coccino, cum ornata fueris monili aureo, et pinxeris stibio oculos tuos, frustra componeris: contempserunt te amatores tui; animam tuam quærerent. **31** Vocem enim quasi parturientis audivi, angustias ut puerperæ: vox filiæ Sion intermorientis, expandentisque manus suas: Væ mihi, quia defecit anima mea propter interfectos!]

5 [Circuite vias Jerusalem, et aspicite, et considerate, et quærите in plateis ejus, an inveniatis virum facientem judicium, et quærerentem fidem: et propitius ero ei. **2** Quod si etiam: Vivit Dominus, dixerint, et hoc falso jurabunt. **3** Domine, plenus ex his veniet mihi, et nunc ego loquar oculi tui respiciunt fidem: percussisti eos, et non judicia mea cum eis. **13** Ecce quasi nubes ascendet, doluerunt; attrivisti eos, et renuerunt accipere

disciplinam: induraverunt facies suas supra petram, est cor incredulum et exasperans: recesserunt, et noluerunt reverti. **4** Ego autem dixi: Forsitan et abierunt. **24** Et non dixerunt in corde suo: pauperes sunt et stulti, ignorantes viam Domini, Metuamus Dominum Deum nostrum, qui dat nobis judicium Dei sui. **5** Ibo igitur ad optimates, et loquar pluviam temporaneam et serotinam in tempore suo, eis: ipsi enim cognoverunt viam Domini, judicium plenitudinem annuae messis custodientem nobis. Dei sui: et ecce magis hi simul confregerunt jugum; **25** Iniquitates vestrae declinaverunt haec, et peccata ruperunt vincula. **6** Idcirco percussit eos leo de silva; vestra prohibuerunt bonum a vobis: **26** quia inventi lupus ad vesperam vastavit eos: pardus vigilans sunt in populo meo impii insidiantes quasi aucupes, super civitates eorum: omnis qui egressus fuerit ex laqueos ponentes et pedicas ad capiendos viros. **27** eis capietur: quia multiplicatae sunt prævaricationes Sicut decipula plena avibus, sic domus eorum plena eorum; confortatae sunt aversiones eorum. **7** Super dolo: ideo magnificati sunt et ditati. **28** Incrassati quo propitius tibi esse potero? filii tui dereliquerunt sunt et impinguati, et præterierunt sermones meos me, et jurant in his qui non sunt dii. Saturavi eos, et pessime. Causam viduae non judicaverunt, causam moechati sunt, et in domo meretricis luxuriabantur. pupilli non direxerunt, et judicium pauperum non **8** Equi amatores et emissarii facti sunt: unusquisque judicaverunt. **29** Numquid super his non visitabo, ad uxorem proximi sui hinniebat. **9** Numquid super dicit Dominus, aut super gentem hujuscemodi his non visitabo, dicit Dominus, et in gente tali non ulciscetur anima mea? **30** Stupor et mirabilia non ulciscetur anima mea? **10** Ascendite muros facta sunt in terra: **31** prophetæ prophetabant ejus, et dissipate: consummationem autem nolite mendacium, et sacerdotes applaudebant manibus facere: auferte propagines ejus, quia non sunt suis, et populus meus dilexit talia. Quid igitur fiet Domini. **11** Prævaricatione enim prævaricata est in novissimo ejus?]

6 [Confortamini, filii Benjamin, in medio Jerusalem: et in Thecu clangite buccina, et super Bethacarem levate vexillum, quia malum visum est ab aquilone, et contritio magna. **2** Speciosæ et delicatæ assimilavi filiam Sion. **3** Ad eam venient pastores et greges eorum; fixerunt in ea tentoria in circuitu: pascet unusquisque eos qui sub manu sua sunt. **4** Sanctificate super eam bellum: consurgite, et ascendamus in meridie: va nobis, quia declinavit dies; quia longiores factæ sunt umbræ vesperi! **5** Surgite, et ascendamus in nocte, et dissipemus domus ejus. **6** Quia haec dicit Dominus exercituum: Cædite lignum ejus, et fundite circa Jerusalem aggerem. Haec est civitas visitationis: omnis calumnia in medio ejus. **7** Sicut frigidam fecit cisterna aquam suam, sic frigidam fecit malitiam suam. Iniquitas et vastitas audietur in ea, coram me semper infirmitas et plaga. **8** Erudire, Jerusalem, ne forte recedat anima mea a te; ne forte ponam te desertam, terram inhabitabilem. **9** Haec dicit Dominus exercituum: Usque ad racemum colligent quasi in vinea reliquias Israël. Converte manum tuam quasi vindemiator ad cartallum. **10** Cui loquar, et quem contestabor ut audiat? ecce incircumcisæ aures eorum, et audire non possunt: ecce verbum Domini factum est eis in opprobrium, et non suscipient illud. **11** Idcirco furore Domini plenus sum; laboravi sustinens. Effunde super parvulum foris, et super consilium juvenum simul: vir enim cum muliere capietur; senex cum pleno dierum. **12** Et transibunt domus eorum ad alteros,

agri et uxores pariter, quia extendam manum meam super habitantes terram, dicit Dominus: **13** a minore vestra, et habitabo vobiscum in loco isto. **4** Nolite quippe usque ad majorem omnes avaritiæ student, confidere in verbis mendaci, dicentes: Templum et a propheta usque ad sacerdotem cuncti faciunt Domini, templum Domini, templum Domini est! dolum. **14** Et curabant contritionem filiæ populi **5** Quoniam si bene direxeritis vias vestras, et mei cum ignominia, dicentes: Pax, pax! et non studia vestra; si feceritis judicium inter virum et erat pax. **15** Confusi sunt, quia abominationem proximum ejus; **6** advenæ, et pupillo, et viduæ non fecerunt: quin potius confusione non sunt confusi, feceritis calumniam, nec sanguinem innocentem et erubescere nescierunt. Quam ob rem cadent inter effuderitis in loco hoc, et post deos alienos non ruentes: in tempore visitationis suæ corruent, dicit ambulaveritis in malum vobismetipsis: **7** habitabo Dominus. **16** Hæc dicit Dominus: State super vias, et vobiscum in loco isto, in terra quam dedi patribus videte, et interrogate de semitis antiquis quæ sit via vestris a sæculo et usque in sæculum. **8** Ecce vos bona, et ambulate in ea: et invenietis refrigerium confiditis vobis in sermonibus mendacii, qui non animabus vestris. Et dixerunt: Non ambulabimus. proderunt vobis: **9** furari, occidere, adulterari, jurare **17** Et constitui super vos speculatores: Audite mendaciter, libare Baalim, et ire post deos alienos vocem tubæ. Et dixerunt: Non audiemus. **18** Ideo quos ignoratis: **10** et venistis, et stetistis coram me audite, gentes, et cognosce, congregatio, quanta in domo hac, in qua invocatum est nomen meum, et ego faciam eis. **19** Audi, terra: ecce ego adducam mala super populum istum, fructum cogitationum abominationes istas. **11** Numquid ergo spelunca ejus: quia verba mea non audierunt, et legem meam latronum facta est domus ista, in qua invocatum projecerunt. **20** Ut quid mihi thus de Saba affertis, est nomen meum in oculis vestris? Ego, ego sum: et calamus suave olen tem de terra longinqua? ego vidi, dicit Dominus. **12** Ite ad locum meum Holocautomata vestra non sunt accepta, et victimæ in Silo, ubi habitavit nomen meum a principio, vestræ non placuerunt mihi. **21** Propterea hæc et videte quæ fecerim ei propter malitiam populi dicit Dominus: Ecce ego dabo in populum istum mei Israël. **13** Et nunc, quia fecistis omnia opera ruinas: et ruent in eis patres et filii simul; vicinus hæc, dicit Dominus, et locutus sum ad vos mane et proximus peribunt. **22** Hæc dicit Dominus: Ecce consurgens, et loquens, et non auditis: et vocavi populus venit de terra aquilonis, et gens magna vos, et non respondistis: **14** faciam domui huic, in consurget a finibus terræ. **23** Sagittam et scutum qua invocatum est nomen meum, et in qua vos arripiet: crudelis est et non miserebitur. Vox ejus habetis fiduciam, et loco quem dedi vobis et patribus quasi mare sonabit: et super equos ascendent, vestris, sicut feci Silo: **15** et projiciam vos a facie præparati quasi vir ad prælium adversum te, mea sicut projeci omnes fratres vestros, universum filia Sion. **24** Audivimus famam ejus; dissolutæ semen Ephraim. **16** Tu ergo, noli orare pro populo sunt manus nostræ: tribulatio apprehendit nos, hoc, nec assumas pro eis laudem et orationem: et dolores ut parturientem. **25** Nolite exire ad agros, non obsistis mihi, quia non exaudiam te. **17** Nonne et in via ne ambuletis, quoniam gladius inimici, vides quid isti faciunt in civitatibus Juda, et in pavor in circuitu. **26** Filia populi mei, accingere plateis Jerusalem? **18** Filii colligunt ligna, et patres cilicio, et conspergere cinere: luctum unigeniti succidunt ignem, et mulieres conspergunt adipem, fac tibi, planctum amarum, quia repente veniet ut faciant placentas reginæ cæli, et libent diis vastator super nos. **27** Probatorem dedi te in populo alienis, et me ad iracundiam provocent. **19** Numquid meo robustum: et scies, et probabis viam eorum. me ad iracundiam provocant? dicit Dominus; nonne **28** Omnes isti principes declinantes, ambulantes semetipsos in confusionem vultus sui? **20** Ideo hæc fraudulenter, æs et ferrum: universi corrupti sunt. dicit Dominus Deus: Ecce furor meus et indignatio **29** Defecit sufflatorium; in igne consumptum est mea conflatur super locum istum, super viros, et plumbum: frustra conflavit conflator, malitia enim super jumenta, et super lignum regionis, et super eorum non sunt consumptæ. **30** Argentum reprobum fruges terræ: et succendetur, et non extinguetur. vocate eos, quia Dominus projectit illos.]

7 Verbum quod factum est ad Jeremiam a Domino, dicens: **2** Sta in porta domus Domini, et prædica ibi verbum istud, et dic: [Audite verbum Domini, omnis Juda, qui ingredimini per portas has ut adoretis Dominum. **3** Hæc dicit Dominus exercituum,

Deus Israël: Bonas facite vias vestras, et studia super habitantes terram, dicit Dominus: **13** a minore vestra, et habitabo vobiscum in loco isto. **4** Nolite quippe usque ad majorem omnes avaritiæ student, confidere in verbis mendaci, dicentes: Templum et a propheta usque ad sacerdotem cuncti faciunt Domini, templum Domini, templum Domini est! dolum. **14** Et curabant contritionem filiæ populi **5** Quoniam si bene direxeritis vias vestras, et mei cum ignominia, dicentes: Pax, pax! et non studia vestra; si feceritis judicium inter virum et erat pax. **15** Confusi sunt, quia abominationem proximum ejus; **6** advenæ, et pupillo, et viduæ non fecerunt: quin potius confusione non sunt confusi, feceritis calumniam, nec sanguinem innocentem et erubescere nescierunt. Quam ob rem cadent inter effuderitis in loco hoc, et post deos alienos non ruentes: in tempore visitationis suæ corruent, dicit ambulaveritis in malum vobismetipsis: **7** habitabo Dominus. **16** Hæc dicit Dominus: State super vias, et vobiscum in loco isto, in terra quam dedi patribus videte, et interrogate de semitis antiquis quæ sit via vestris a sæculo et usque in sæculum. **8** Ecce vos bona, et ambulate in ea: et invenietis refrigerium confiditis vobis in sermonibus mendacii, qui non animabus vestris. Et dixerunt: Non ambulabimus. proderunt vobis: **9** furari, occidere, adulterari, jurare **17** Et constitui super vos speculatores: Audite mendaciter, libare Baalim, et ire post deos alienos vocem tubæ. Et dixerunt: Non audiemus. **18** Ideo quos ignoratis: **10** et venistis, et stetistis coram me audite, gentes, et cognosce, congregatio, quanta in domo hac, in qua invocatum est nomen meum, et ego faciam eis. **19** Audi, terra: ecce ego adducam mala super populum istum, fructum cogitationum abominationes istas. **11** Numquid ergo spelunca ejus: quia verba mea non audierunt, et legem meam latronum facta est domus ista, in qua invocatum projecerunt. **20** Ut quid mihi thus de Saba affertis, est nomen meum in oculis vestris? Ego, ego sum: et calamus suave olen tem de terra longinqua? ego vidi, dicit Dominus. **12** Ite ad locum meum Holocautomata vestra non sunt accepta, et victimæ in Silo, ubi habitavit nomen meum a principio, vestræ non placuerunt mihi. **21** Propterea hæc et videte quæ fecerim ei propter malitiam populi dicit Dominus: Ecce ego dabo in populum istum mei Israël. **13** Et nunc, quia fecistis omnia opera ruinas: et ruent in eis patres et filii simul; vicinus hæc, dicit Dominus, et locutus sum ad vos mane et proximus peribunt. **22** Hæc dicit Dominus: Ecce consurgens, et loquens, et non auditis: et vocavi populus venit de terra aquilonis, et gens magna vos, et non respondistis: **14** faciam domui huic, in consurget a finibus terræ. **23** Sagittam et scutum qua invocatum est nomen meum, et in qua vos arripiet: crudelis est et non miserebitur. Vox ejus habetis fiduciam, et loco quem dedi vobis et patribus quasi mare sonabit: et super equos ascendent, vestris, sicut feci Silo: **15** et projiciam vos a facie præparati quasi vir ad prælium adversum te, mea sicut projeci omnes fratres vestros, universum filia Sion. **24** Audivimus famam ejus; dissolutæ semen Ephraim. **16** Tu ergo, noli orare pro populo sunt manus nostræ: tribulatio apprehendit nos, hoc, nec assumas pro eis laudem et orationem: et dolores ut parturientem. **25** Nolite exire ad agros, non obsistis mihi, quia non exaudiam te. **17** Nonne et in via ne ambuletis, quoniam gladius inimici, vides quid isti faciunt in civitatibus Juda, et in pavor in circuitu. **26** Filia populi mei, accingere plateis Jerusalem? **18** Filii colligunt ligna, et patres cilicio, et conspergere cinere: luctum unigeniti succidunt ignem, et mulieres conspergunt adipem, fac tibi, planctum amarum, quia repente veniet ut faciant placentas reginæ cæli, et libent diis vastator super nos. **27** Probatorem dedi te in populo alienis, et me ad iracundiam provocent. **19** Numquid meo robustum: et scies, et probabis viam eorum. me ad iracundiam provocant? dicit Dominus; nonne **28** Omnes isti principes declinantes, ambulantes semetipsos in confusionem vultus sui? **20** Ideo hæc fraudulenter, æs et ferrum: universi corrupti sunt. dicit Dominus Deus: Ecce furor meus et indignatio **29** Defecit sufflatorium; in igne consumptum est mea conflatur super locum istum, super viros, et plumbum: frustra conflavit conflagrator, malitia enim super jumenta, et super lignum regionis, et super eorum non sunt consumptæ. **30** Argentum reprobum fruges terræ: et succendetur, et non extinguetur. vocate eos, quia Dominus projectit illos.]

21 Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israël: Holocautomata vestra addite victimis vestris, et comedite carnes: **22** quia non sum locutus cum patribus vestris, et non præcepisti eis, in die qua eduxi eos de terra Ægypti, de verbo holocautomatum et victimarum: **23** sed hoc verbum præcepisti eis, dicens: Audite vocem meam, et ero vobis Deus,

et vos eritis mihi populus: et ambulate in omni peccato suo, dicens: Quid feci? Omnes conversi via quam mandavi vobis, ut bene sit vobis. **24** Et sunt ad cursum suum, quasi equus impetu vadens non audierunt, nec inclinaverunt aurem suam: sed ad prælium. **7** Milvus in caelo cognovit tempus abierunt in voluntatibus et in pravitate cordis sui suum: turtur, et hirundo, et ciconia custodierunt mali: factique sunt retrorsum, et non in ante, **25** a tempus adventus sui: populus autem meus non die qua egressi sunt patres eorum de terra Ægypti cognovit judicium Domini. **8** Quomodo dicitis: usque ad diem hanc. Et misi ad vos omnes servos Sapientes nos sumus, et lex Domini nobiscum meos prophetas per diem, consurgens diluculo, et est? vere mendacium operatus est stylus mendax mittens: **26** et non audierunt me, nec inclinaverunt scribarum! **9** Confusi sunt sapientes; perterriti aurem suam: sed induraverunt cervicem suam, et capti sunt: verbum enim Domini projererunt, et pejus operati sunt quam patres eorum.] **27** Et et sapientia nulla est in eis. **10** Propterea dabo loqueris ad eos omnia verba haec, et non audient mulieres eorum exteris, agros eorum hæredibus, te: et vocabis eos, et non respondebunt tibi. **28** Et quia a minimo usque ad maximum omnes avaritiam dices ad eos: [Haec est gens quæ non audivit vocem sequuntur: a propheta usque ad sacerdotem cuncti Domini Dei sui, nec recepit disciplinam; perii fides, faciunt mendacium. **11** Et sanabant contritionem et ablata est de ore eorum. **29** Tonde capillum tuum, filiae populi mei ad ignominiam, dicentes: Pax, et projice, et sume in directum planctum: quia pax! cum non esset pax. **12** Confusi sunt, quia projectit Dominus et reliquit generationem furoris abominationem fecerunt: quinimmo confusione sui; **30** quia fecerunt filii Juda malum in oculis meis, non sunt confusi, et erubescere nescierunt. Idcirco dicit Dominus. Posuerunt offendicula sua in domo cadent inter corruentes: in tempore visitationis sua in qua invocatum est nomen meum, ut polluerent corruent, dicit Dominus. **13** Congregans congregabo eam: **31** et ædificaverunt excelsa Topheth, quæ est in eos, ait Dominus. Non est uva in vitibus, et non sunt valle filii Ennom, ut incenderent filios suos et filias ficus in ficalnea: folium defluxit, et dedi eis quæ suas igni, quæ non præcepi, nec cogitavi in corde prætergressa sunt. **14** Quare sedemus? convenite, meo. **32** Ideo ecce dies venient, dicit Dominus, et et ingrediamur civitatem munitam, et sileamus non dicetur amplius Topheth, et vallis filii Ennom, ibi: quia Dominus Deus noster silere nos fecit, sed vallis interfectionis: et sepelient in Topheth, eo et potum dedit nobis aquam fellis: peccavimus quod non sit locus. **33** Et erit morticinum populi enim Domino. **15** Exspectavimus pacem, et non hujs in cibos volucribus cæli et bestiis terræ, erat bonum: tempus medelæ, et ecce formido. et non erit qui abigat. **34** Et quiescere faciam de **16** A Dan auditus est fremitus equorum ejus; a urbibus Juda, et de plateis Jerusalem, vocem gaudii voce hinnituum pugnatorum ejus commota est et vocem lætitiae, vocem sponsi et vocem sponsæ: omnis terra: et venerunt, et devoraverunt terram in desolationem enim erit terra.]

8 [In illo tempore, ait Dominus, ejicient ossa regum Juda, et ossa principum ejus, et ossa sacerdotum, et ossa prophetarum, et ossa eorum qui habitaverunt Jerusalem, de sepulchris suis: **2** et expandent ea ad solem, et lunam, et omnem militiam cæli, quæ dilexerunt, et quibus servierunt, et post quæ ambulaverunt, et quæ quæsierunt, et adoraverunt. Non colligentur, et non sepelientur: in sterquilinium super faciem terræ erunt. **3** Et eligent magis mortem quam vitam, omnes qui residui fuerint de cognitione hac pessima, in universis locis quæ derelicta sunt, ad quæ ejeci eos, dicit Dominus exercituum.] **4** Et dices ad eos: [Haec dicit Dominus: Numquid qui cadit non resurget? et qui aversus est non revertetur? **5** Quare ergo aversus est populus iste in Jerusalem aversione contentiosa? Apprehenderunt mendacium, et noluerunt reverti. **6** Attendi, et auscultavi: nemo quod bonum est loquitur; nullus est qui agat pœnitentiam super populum meum, et recedam ab eis? quia omnes

17 Quia ecce ego mittam vobis serpentes regulos, quibus non est incantatio: et mordebunt vos, ait Dominus. **18** Dolor meus super dolorem, in me cor meum mœrens. **19** Ecce vox clamoris filiae populi mei de terra longinqua: Numquid Dominus non est in Sion? aut rex ejus non est in ea? Quare ergo me ad iracundiam concitaverunt in sculptilibus suis, et in vanitatibus alienis? **20** Transiit messis, finita est æstas, et nos salvati non sumus. **21** Super contritione filiae populi mei contritus sum, et contrastatus: stupor obtinuit me. **22** Numquid resina non est in Galaad? aut medicus non est ibi? quare igitur non est obducta cicatrix filiae populi mei?]

9 [Quis dabit capiti meo aquam, et oculis meis fontem lacrimarum, et plorabo die ac nocte imperfectos filiae populi mei? **2** Quis dabit me in solitudine diversorum viatorum, et derelinquam populum meum, et recedam ab eis? quia omnes

adulteri sunt, cœtus prævaricatorum. 3 Et parvulos deforis, juvenes de plateis.] 22 Loquere: extenderunt linguam suam quasi arcum mendacii et [Hæc dicit Dominus: Et cadet morticinum hominis non veritatis: confortati sunt in terra, quia de malo quasi stercus super faciem regionis, et quasi fœnum ad malum egressi sunt, et me non cognoverunt, dicit post tergum metentis, et non est qui colligat. 23 Hæc Dominus. 4 Unusquisque se a proximo suo custodiat, dicit Dominus: Non glorietur sapiens in sapientia et in omni fratre suo non habeat fiduciam: quia sua, et non glorietur fortis in fortitudine sua, et omnis frater supplantans supplantabit, et omnis non glorietur dives in divitiis suis: 24 sed in hoc amicus fraudulenter incedet. 5 Et vir fratrem suum glorietur, qui gloriatur, scire et nosse me, quia ego deridebit, et veritatem non loquentur: docuerunt sum Dominus qui facio misericordiam, et judicium, enim linguam suam loqui mendacium; ut inique et justitiam in terra: hæc enim placent mihi, ait agerent laboraverunt. 6 Habitatio tua in medio Dominus. 25 Ecce dies veniunt, dicit Dominus, doli: in dolo renuerunt scire me, dicit Dominus. 7 et visitabo super omnem qui circumcisum habet Propterea hæc dicit Dominus exercitum: Ecce ego præputium, 26 super Ægyptum, et super Juda, conflabo, et probabo eos: quid enim aliud faciam a et super Edom, et super filios Ammon, et super facie filiæ populi mei? 8 Sagitta vulnerans lingua Moab; et super omnes qui attonsi sunt in comam, eorum, dolum locuta est. In ore suo pacem cum habitantes in deserto: quia omnes gentes habent amico suo loquitur, et occulte ponit ei insidias. 9 præputium, omnis autem domus Israël incircumcis Numquid super his non visitabo, dicit Dominus, aut sunt corde.]

in gente hujusmodi non ulciscetur anima mea? 10 Super montes assumam fletum ac lamentum, et super speciosa deserti planctum, quoniam incensa sunt, eo quod non sit vir pertransiens, et non audierunt vocem possidentis: a volucre cœli usque ad pecora transmigraverunt et recesserunt. 11 Et dabo Jerusalem in acervos arenæ, et cubilia draconum: et civitates Juda dabo in desolationem, eo quod non sit habitator. 12 Quis est vir sapiens qui intelligat hoc, et ad quem verbum oris Domini fiat, ut annuntiet istud, quare perierit terra, et exusta sit quasi desertum, eo quod non sit qui pertranseat? 13 Et dixit Dominus: Quia dereliquerunt legem meam quam dedi eis, et non audierunt vocem meam, et non ambulaverunt in ea, 14 et abierunt post pravitatem cordis sui, et post Baalim, quod didicerunt a patribus suis: 15 idcirco hæc dicit Dominus exercitum, Deus Israël: Ecce ego cibabo populum istum absinthio, et potum dabo eis aquam fellis. 16 Et dispergam eos in gentibus quas non neverunt ipsi et patres eorum, et mittam post eos gladium, donec consumantur. 17 Hæc dicit Dominus exercitum, Deus Israël: Contemplamini, et vocate lamentatrices, et veniant: et ad eas quæ sapientes sunt mittite, et properent: 18 festinent, et assumant super nos lamentum: deducant oculi nostri lacrimas, et palpebræ nostræ defluant aquis. 19 Quia vox lamentationis auditæ est de Sion: Quomodo vastati sumus, et confusi vehementer? quia dereliquimus terram; quoniam dejecta sunt tabernacula nostra. 20 Audite ergo, mulieres, verbum Domini, et assumant aures vestræ sermonem oris ejus, et docete filias vestras lamentum, et unaquæque proximam suam planctum: 21 quia ascendit mors per fenestras nostras; ingressa est domos nostras, disperdere

10 [Audite verbum quod locutus est Dominus super vos, domus Israël. 2 Hæc dicit Dominus: Juxta vias gentium nolite discere, et a signis cœli nolite metuere, quæ timent gentes, 3 quia leges populorum vanæ sunt. Quia lignum de saltu præcidit opus manus artificis in ascia: 4 argento et auro decoravit illud: clavis et malleis compedit, ut non dissolvatur: 5 in similitudinem palmæ fabricata sunt, et non loquentur: portata tollentur, quia incedere non valent. Nolite ergo timere ea, quia nec male possunt facere, nec bene. 6 Non est similis tui, Domine: magnus es tu, et magnum nomen tuum in fortitudine. 7 Quis non timebit te, o Rex gentium? tuum est enim decus: inter cunctos sapientes gentium, et in universis regnis eorum, nullus est similis tui. 8 Pariter insipientes et fatui probabuntur: doctrina vanitatis eorum lignum est. 9 Argentum involutum de Tharsis affertur, et aurum de Ophaz: opus artificis et manus ærarii. Hyacinthus et purpura indumentum eorum: opus artificum universa hæc. 10 Dominus autem Deus verus est, ipse Deus vivens, et rex sempiternus. Ab indignatione ejus commovebitur terra, et non sustinebunt gentes communionem ejus. 11 Sic ergo dicetis eis: Dii qui cœlos et terram non fecerunt, pereant de terra et de his quæ sub cœlo sunt! 12 Qui facit terram in fortitudine sua, præparat orbem in sapientia sua, et prudentia sua extendit cœlos: 13 ad vocem suam dat multitudinem aquarum in cœlo, et elevat nebulas ab extremitatibus terræ: fulgura in pluviam facit, et educit ventum de thesauris suis. 14 Stultus factus est omnis homo a scientia: confusus est artifex omnis in sculptili, quoniam falsum est quod conflavit, et non est spiritus in eis. 15 Vana

sunt, et opus risu dignum: in tempore visitationis viris Juda et in habitatoribus Jerusalem. **10** Reversi suæ peribunt. **16** Non est his similis pars Jacob: sunt ad iniurias patrum suorum priores, qui qui enim formavit omnia, ipse est, et Israël virga noluerunt audire verba mea: et hi ergo abierunt hæreditatis ejus: Dominus exercituum nomen illi. **17** post deos alienos, ut servient eis: irritum fecerunt Congrega de terra confusionem tuam, quæ habitas domus Israël et domus Juda pactum meum quod in obsidione: **18** quia hæc dicit Dominus: Ecce ego pepigi cum patribus eorum. **11** Quam ob rem hæc longe projiciam habitatores terræ in hac vice, et dicit Dominus: Ecce ego inducam super eos mala de tribulabo eos ita ut inveniantur. **19** Væ mihi super quibus exire non poterunt: et clamabunt ad me, contritione mea: pessima plaga mea. Ego autem dixi: et non exaudiam eos. **12** Et ibunt civitates Juda et Plane hæc infirmitas mea est, et portabo illam. **20** habitatores Jerusalem, et clamabunt ad deos quibus Tabernaculum meum vastatum est; omnes funiculi libant, et non salvabunt eos in tempore afflictionis mei dirupti sunt: filii mei exierunt a me, et non eorum. **13** Secundum numerum enim civitatum subsistunt. Non est qui extendat ultra tentorium tuarum erant dii tui, Juda: et secundum numerum meum, et erigat pelles meas. **21** Quia stulte egerunt viarum Jerusalem, posuisti aras confusionis, aras ad pastores, et Dominum non quæsierunt: propterea libandum Baalim. **14** Tu ergo noli orare pro populo non intellexerunt, et omnis grex eorum dispersus hoc, et ne assumas pro eis laudem et orationem, est. **22** Vox auditionis ecce venit, et commotio quia non exaudiam in tempore clamoris eorum ad magna de terra aquilonis: ut ponat civitates Juda me, in tempore afflictionis eorum. **15** Quid est, quod solitudinem, et habitaculum draconum. **23** Scio, dilectus meus in domo mea fecit scelera multa? Domine, quia non est hominis via ejus, nec viri numquid carnes sanctæ auferent a te malitias est ut ambulet, et dirigat gressus suos. **24** Corripe tuas, in quibus gloriata es? **16** Olivam uberem, me, Domine, verumtamen in judicio, et non in pulchram, fructiferam, speciosam, vocavit Dominus furore tuo, ne forte ad nihilum redigas me. **25** nomen tuum: ad vocem loquelæ, grandis exarsit Effunde indignationem tuam super gentes quæ non ignis in ea, et combusta sunt fruteta ejus. **17** Et cognoverunt te, et super provincias quæ nomen Dominus exercituum, qui plantavit te, locutus est tuum non invocaverunt: quia comedenter Jacob, super te malum, pro malis domus Israël, et domus et devoraverunt eum, et consumperunt illum, et decus ejus dissipaverunt.] **18** [Tu autem, Domine, demonstrasti mihi, et cognovi: tunc ostendisti mihi studia eorum. **19**

11 Verbum quod factum est a Domino ad Jeremiam, dicens: **2** [Audite verba pacti hujus, et loquimini ad viros Juda, et ad habitatores Jerusalem, **3** et dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus Israël: Maledictus vir qui non audierit verba pacti hujus **4** quod præcepit patribus vestris, in die qua eduxi eos de terra Ægypti, de fornace ferrea, dicens: Audite vocem meam, et facite omnia quæ præcipio vobis, et eritis mihi in populum, et ego ero vobis in Deum: **5** ut suscitem juramentum quod juravi patribus vestris, daturum me eis terram fluentem lacte et melle, sicut est dies hæc.] Et respondi, et dixi: Amen, Domine. **6** Et dixit Dominus ad me: [Vociferare omnia verba hæc in civitatibus Juda, et foris Jerusalem, dicens: Audite verba pacti hujus, et facite illa, **7** quia contestans contestatus sum patres vestros, in die qua eduxi eos de terra Ægypti, usque ad diem hanc: mane consurgens contestatus sum, et dixi: Audite vocem meam. **8** Et non audierunt, nec inclinaverunt aurem suam, sed abierunt, unusquisque in pravitate cordis sui mali: et induxi super eos omnia verba pacti hujus quod præcepit ut facerent, et non fecerunt.] **9** Et dixit Dominus ad me: [Inventa est conjuratio in

Baalim.] **18** [Tu autem, Domine, demonstrasti mihi, et cognovi: tunc ostendisti mihi studia eorum. **19** Et ego quasi agnus mansuetus, qui portatur ad victimam: et non cognovi quia cogitaverunt super me consilia, dicentes: Mittamus lignum in panem ejus, et eradamus eum de terra viventium, et nomen ejus non memoretur amplius. **20** Tu autem, Domine Sabaoth, qui judicas juste, et probas renes et corda, videam ultionem tuam ex eis: tibi enim revelavi causam meam. **21** Propterea hæc dicit Dominus ad viros Anathoth, qui querunt animam tuam, et dicunt: Non prophetabis in nomine Domini, et non morieris in manibus nostris: **22** propterea hæc dicit Dominus exercituum: Ecce ego visitabo super eos: juvenes morientur in gladio; filii eorum et filiae eorum morientur in fame. **23** Et reliquæ non erunt ex eis: inducam enim malum super viros Anathoth, annum visitationis eorum.]

12 [Justus quidem tu es, Domine, si disputem tecum: verumtamen justa loquar ad te: Quare via impiorum prosperatur; bene est omnibus qui prævaricantur et inique agunt? **2** Plantasti eos, et radicem miserunt: proficiunt, et faciunt fructum: prope es tu ori eorum, et longe a renibus eorum. **3** Et tu, Domine, nosti me, vidisti me, et probasti

cor meum tecum. Congrega eos quasi gregem ad petræ. 5 Et abii, et abscondi illud in Euphrate, sicut victimam, et sanctifica eos in die occisionis. 4 præceperat mihi Dominus. 6 Et factum est post Usquequo lugebit terra, et herba omnis regionis dies plurimos, dixit Dominus ad me: Surge, vade ad siccabitur, propter malitiam habitantium in ea? Euphraten, et tolle inde lumbare quod præcepisti tibi Consumptum est animal, et volcre, quoniam ut absconderes illud ibi. 7 Et abii ad Euphraten, dixerunt: Non videbit novissima nostra. 5 Si cum et fodi, et tuli lumbare de loco ubi absconderam peditibus currens laborasti, quomodo contendere illud: et ecce computruerat lumbare, ita ut nulli poteris cum equis? cum autem in terra pacis usui aptum esset. 8 Et factum est verbum Domini securus fueris, quid facies in superbia Jordanis? ad me, dicens: 9 [Hæc dicit Dominus: Sic putrescere 6 Nam et fratres tui, et domus patris tui, etiam faciam superbiam Juda, et superbiam Jerusalem ipsi pugnaverunt adversum te, et clamaverunt multam: 10 populum istum pessimum qui nolunt post te plena voce: ne credas eis, cum locuti audire verba mea, et ambulant in pravitate cordis fuerint tibi bona.] 7 [Reliqui domum meam; sui, abieruntque post deos alienos ut servirent eis dimisi hæreditatem meam: dedi dilectam animam et adorarent eos: et erunt sicut lumbare istud, quod meam in manu inimicorum ejus. 8 Facta est mihi nulli usui aptum est. 11 Sicut enim adhæret lumbare hæreditas mea quasi leo in silva: dedit contra me ad lumbos viri, sic agglutinavi mihi omnem domum vocem, ideo odivi eam. 9 Numquid avis discolor Israël, et omnem domum Juda, dicit Dominus, ut hæreditas mea mihi? numquid avis tincta per essent mihi in populum, et in nomen, et in laudem, totum? Venite, congregamini, omnes bestiae terræ: et in gloriam: et non audierunt.] 12 Dices ergo ad properate ad devorandum. 10 Pastores multi eos sermonem istum: [Hæc dicit Dominus Deus demoliti sunt vineam meam, conculcaverunt partem Israël: Omnis laguncula implebitur vino.] Et dicent meam, dederunt portionem meam desiderabilem ad te: [Numquid ignoramus quia omnis laguncula in desertum solitudinis. 11 Posuerunt eam in implebitur vino?] 13 Et dices ad eos: [Hæc dicit dissipationem, luxitque super me: desolatione Dominus: Ecce ego implebo omnes habitatores desolata est omnis terra, quia nullus est qui terra huic, et reges qui sedent de stirpe David recogitet corde. 12 Super omnes vias deserti super thronum ejus, et sacerdotes, et prophetas, venerunt vastatores, quia gladius Domini devorabit: et omnes habitatores Jerusalem, ebrietate. 14 Et ab extremo terræ usque ad extremum ejus, non dispergam eos virum a fratre suo, et patres et est pax universæ carni. 13 Seminaverunt triticum, filios pariter, ait Dominus. Non parcam, et non et spinas messuerunt: hæreditatem acceperunt, concedam: neque miserebor, ut non disperdam eos. et non eis proderit. Confundemini a fructibus 15 Audite, et auribus percipite: nolite elevari, quia vestris propter iram furoris Domini. 14 Hæc dicit Dominus locutus est. 16 Date Domino Deo vestro Dominus adversum omnes vicinos meos pessimos, gloriam antequam contenebrescat, et antequam qui tangunt hæreditatem quam distribui populo offendant pedes vestri ad montes caliginosos: meo Israël: Ecce ego evellam eos de terra sua, et exspectabitis lucem, et ponet eam in umbram domum Juda evellam de medio eorum. 15 Et cum mortis, et in caliginem. 17 Quod si hoc non evulsero eos, convertar, et miserebor eorum, et reducam eos: virum ad hæreditatem suam, et virum superbiæ: plorans plorabit, et deducet oculus meus in terram suam. 16 Et erit: si erudi didicerint lacrimam, quia captus est grex Domini. 18 Dic vias populi mei, ut jurent in nomine meo: Vivit regi et dominatrici: Humiliamini, sedete, quoniam Dominus! sicut docuerunt populum meum jurare in Baal, ædificabuntur in medio populi mei. 17 Quod si non audierint, evellam gentem illam evulsione et perditione, ait Dominus.]

13 Hæc dicit Dominus ad me: Vade, et posside tibi lumbare lineum, et pones illud super lumbos tuos, et in aquam non inferes illud. 2 Et possedi lumbare juxta verbum Domini, et posui circa lumbos meos. 3 Et factus est sermo Domini ad me secundo, dicens: 4 Tolle lumbare quod possedisti, quod est circa lumbos tuos: et surgens vade ad Euphraten, et absconde ibi illud in foramine

pardus varietates suas, et vos poteritis benefacere, prophetant erunt projecti in viis Jerusalem præcum didiceritis malum. **24** Et disseminabo eos quasi fame et gladio, et non erit qui sepeliat eos: ipsi stipulam quæ vento raptatur in deserto. **25** Hæc et uxores eorum, filii et filiæ eorum: et effundam sors tua, parsque mensuræ tuæ a me, dicit Dominus, super eos malum suum. **17** Et dices ad eos verbum quia oblita es mei, et confisa es in mendacio. **26** istud: Deducant oculi mei lacrimam per noctem Unde et ego nudavi femora tua contra faciem tuam, et diem, et non taceant, quoniam contritione et apparuit ignominia tua: **27** adulteria tua, et magna contrita est virgo filia populi mei, plaga hinnitus tuus, scelus fornicationis tuæ: super colles pessima vehementer. **18** Si egressus fuero ad agros, in agro vidi abominationes tuas. Væ tibi, Jerusalem! ecce occisi gladio: et si introiero in civitatem, non mundaberis post me: usquequo adhuc?]

14 Quod factum est verbum Domini ad Jeremiām, de sermonibus siccitatē. **2** [Luxit Judæa, et portæ ejus corruerunt, et obscuratæ sunt in terra, et clamor Jerusalem ascendit. **3** Majores miserunt minores suos ad aquam: venerunt ad hauriendum. Non invenerunt aquam: reportaverunt vasa sua vacua. Confusi sunt, et afflitti, et operuerunt capita sua. **4** Propter terræ vastitatem, quia non venit pluvia in terram, confusi sunt agricultæ: operuerunt capita sua. **5** Nam et cerva in agro peperit, et reliquit, quia non erat herba. **6** Et onagri steterunt in rupibus; traxerunt ventum quasi dracones: defecerunt oculi eorum, quia non erat herba. **7** Si iniquitates nostræ responderint nobis, Domine, fac propter nomen tuum: quoniam multæ sunt aversiones nostræ: tibi peccavimus. **8** Exspectatio Israël, salvator ejus in tempore tribulationis, quare quasi colonus futurus es in terra, et quasi viator declinans ad manendum? **9** quare futurus es velut vir vagus, ut fortis qui non potest salvare? Tu autem in nobis es, Domine, et nomen tuum invocatum est super nos: ne derelinquas nos. **10** Hæc dicit Dominus populo huic, qui dilexit mouere pedes suos, et non quievit, et Domino non placuit: Nunc recordabitur iniquitatum eorum, et visitabit peccata eorum. **11** Et dixit Dominus ad me: Noli orare pro populo isto in bonum. **12** Cum jejunaverint, non exaudiam preces eorum, et si obtulerint holocausta et victimas, non suscipiam ea: quoniam gladio, et fame, et peste consumam eos.] **13** Et dixi: [A, a, Domine Deus: prophetæ dicunt eis: Non videbitis gladium, et famæ non erit in vobis: sed pacem veram dabit vobis in loco isto.] **14** Et dicit Dominus ad me: [Falso prophetæ vaticinantur in nomine meo: non misi eos, et non præcepī eis, neque locutus sum ad eos. Visionem mendacem, et divinationem, et fraudulentiam, et seductionem cordis sui, prophetant vobis. **15** Idcirco hæc dicit Dominus de prophetis qui prophetant in nomine meo, quos ego non misi, dicentes: Gladius et famæ non erit in terra hac: In gladio et fame et residuos ejus in gladium dabo in conspectu consumentur prophetæ illi. **16** Et populi quibus inimicorum eorum, ait Dominus.] **10** [Væ mihi,

ecce occisi gladio: et si introiero in civitatem, ecce attenuati fame. Prophetæ quoque et sacerdos abierunt in terram quam ignorabant. **19** Numquid projiciens abjecisti Judam? aut Sion abominata est anima tua? quare ergo percussisti nos ita ut nulla sit sanitas? Exspectavimus pacem, et non est bonum: et tempus curationis, et ecce turbatio. **20** Cognovimus, Domine, impietas nostras, iniquitates patrum nostrorum, quia peccavimus tibi. **21** Ne des nos in opprobrium, propter nomen tuum, neque facias nobis contumeliam solii gloriæ tuæ: recordare, ne irritum facias foedus tuum nobiscum. **22** Numquid sunt in sculptilibus gentium qui pluant? aut cæli possunt dare imbræ? nonne tu es Dominus Deus noster, quem exspectavimus? tu enim fecisti omnia hæc.]

15 Et dixit Dominus ad me: [Si steterit Moyses et Samuel coram me, non est anima mea ad populum istum: ejice illos a facie mea, et egrediantur. **2** Quod si dixerint ad te: Quo egrediemur? dices ad eos: Hæc dicit Dominus: Qui ad mortem, ad mortem, et qui ad gladium, ad gladium, et qui ad famem, ad famem, et qui ad captivitatem, ad captivitatem. **3** Et visitabo super eos quatuor species, dicit Dominus: gladium ad occisionem, et canes ad lacerandum, et volatilia cæli et bestias terræ ad devorandum et dissipandum. **4** Et dabo eos in fervorem universis regnis terræ, propter Manassen filium Ezechiæ regis Juda, super omnibus quæ fecit in Jerusalem. **5** Quis enim miserebitur tui, Jerusalem, aut quis contristabitur pro te? aut fame, et peste consumam eos.] **6** Tu reliquisti me, dicit Dominus; retrorsum abiisti: et extendam manum meam super te, et interficiam te: laboravi rogans. **7** Et dispergam eos ventilabro in portis terræ: interfeci et disperdidi populum meum, et tamen a viis suis non sunt reversi. **8** Multiplicatae sunt mihi viduæ ejus super arenam maris: induxi eis super matrem adolescentis vastatorem meridie: misi super civitates repente terrorem. **9** Infirmata est quæ peperit septem: defecit anima ejus: occidit ei sol cum adhuc esset dies: confusa est, et erubuit: famæ non erit in terra hac: In gladio et fame et residuos ejus in gladium dabo in conspectu inimicorum eorum, ait Dominus.] **10** [Væ mihi,

mater meal! quare genuisti me, virum rixæ, virum ad consolandum super patre suo et matre. **8** Et discordiæ in universa terra? Non fœneravi, nec domum convivii non ingrediari, ut sedeas cum eis, fœneravit mihi quisquam: omnes maledicunt mihi. et comedas, et bibas. **9** Quia hæc dicit Dominus **11** Dicit Dominus: Si non reliquæ tuæ in bonum, exercitum, Deus Israël: Ecce ego auferam de loco si non occurri tibi in tempore afflictionis, et isto, in oculis vestris, et in diebus vestris, vocem in tempore tribulationis adversus inimicum. **12** gaudii et vocem lætitiae, vocem sponsi et vocem Numquid fœderabitur ferrum ferro ab aquilone, et sponsæ. **10** Et cum annuntiaveris populo huic æs? **13** Divitias tuas et thesauros tuos in direptionem omnia verba hæc, et dixerint tibi: Quare locutus est dabo gratis, in omnibus peccatis tuis, et in omnibus Dominus super nos omne malum grande istud? quæ terminis tuis. **14** Et adducam inimicos tuos de terra iniquitas nostra, et quod peccatum nostrum, quod quam nescis, quia ignis successus est in furore meo: peccavimus Domino Deo nostro? **11** dices ad eos: super vos ardebit. **15** Tu scis, Domine: recordare mei, Quia dereliquerunt me patres vestri, ait Dominus, et visita me, et tuere me ab his qui persequuntur me. et abierunt post deos alienos, et servierunt eis, et Noli in patientia tua suspicere me: scito quoniam adoraverunt eos, et me dereliquerunt, et legem sustinui propter te opprobrium. **16** Inventi sunt meam non custodierunt. **12** Sed et vos pejus sermones tui, et comedi eos: et factum est mihi operati estis quam patres vestri: ecce enim ambulat verbum tuum in gaudium et in lætitiam cordis mei, unusquisque post pravitatem cordis sui mali, ut quoniam invocatum est nomen tuum super me, me non audiat. **13** Et ejiciam vos de terra hac Domine Deus exercitum. **17** Non sedi in concilio in terram quam ignoratis, vos et patres vestri: ludentium, et gloriatus sum a facie manus tuæ: et servietis ibi diis alienis, die ac nocte, qui non solus sedebam, quoniam comminatione replesti dabunt vobis requiem. **14** Propterea ecce dies mei. **18** Quare factus est dolor meus perpetuus, et veniunt, dicit Dominus, et non dicetur ultra: Vivit plaga mea desperabilis renuit curari? facta est mihi Dominus qui eduxit filios Israël de terra Ægypti, quasi mendacium aquarum infidelium. **19** Propter **15** sed: Vivit Dominus qui eduxit filios Israël de hoc hæc dicit Dominus: Si converteris, convertam terra aquilonis, et de universis terris ad quas ejecisti, et ante faciem meam stabis: et si separaveris eos: et reducam eos in terram suam, quam dedi pretiosum a vili, quasi os meum eris: convertentur patribus eorum. **16** Ecce ego mittam piscatores ipsi ad te, et tu non converteris ad eos. **20** Et dabo te multos, dicit Dominus, et piscabuntur eos: et post populo huic in murum æreum fortem: et bellabunt haec mittam eis multos venatores, et venabuntur adversum te, et non prævalebunt, quia ego tecum eos de omni monte, et de omni colle, et de cavernis sum ut salvem te, et eruam te, dicit Dominus: **21** et petrarum. **17** Quia oculi mei super omnes vias liberabo te de manu pessimorum, et redimam te de eorum: non sunt absconditæ a facie mea, et non manu fortium.]

16 Et factum est verbum Domini ad me, dicens: **2**

[Non accipies uxorem, et non erunt tibi filii et filiæ in loco isto. **3** Quia hæc dicit Dominus super filios et filias qui generantur in loco isto, et super matres eorum, quæ genererunt eos, et super patres eorum, de quorum stirpe sunt nati in terra hac: **4** Mortibus ægrotationum morientur: non plangentur, et non sepelientur: in sterquilinium super faciem terræ erunt, et gladio et fame consumentur: et erit cadaver eorum in escam volatilibus cæli et bestiis terræ. **5** Hæc enim dicit Dominus: Ne ingrediari domum convivii, neque vadas ad plangendum, neque consoleris eos, quia abstuli pacem meam a populo isto, dicit Dominus, misericordiam et miserations. **6** Et morientur grandes et parvi in terra ista: non sepelientur, neque plangentur, et non se incident, neque calvitium fiet pro eis. **7** Et non frangent inter eos lugenti panem ad consolandum super mortuo, et non dabunt eis potum calicis

Et reddam primum duplices iniquitates et peccata eorum, quia contaminaverunt terram meam in morticinis idolorum suorum, et abominationibus suis impleverunt hæreditatem meam. **19** Domine, fortitudo mea, et robur meum, et refugium meum in die tribulationis, ad te gentes venient ab extremis terræ, et dicent: Vere mendacium possederunt patres nostri, vanitatem quæ eis non profuit. **20** Numquid faciet sibi homo deos, et ipsi non sunt dii? **21** Idcirco ecce ego ostendam eis per vicem hanc, ostendam eis manum meam, et virtutem meam, et scient quia nomen mihi Dominus.]

17 [Peccatum Juda scriptum est stylo ferreo in ungue adamantino, exaratum super latitudinem cordis eorum, et in cornibus ararum eorum. **2** Cum recordati fuerint filii eorum ararum suarum, et lucorum suorum, lignorumque frondentium, in montibus excelsis, **3** sacrificantes in agro: fortitudinem tuam, et omnes thesauros

tuos in direptionem dabo; excelsa tua propter peccata in universis finibus tuis. **4** Et relinquoris sola ab hæreditate tua, quam dedi tibi, et servire te faciam inimicis tuis in terra quam ignoras: quoniam ignem succendisti in furore meo: usque in æternum ardebit.] **5** [Hæc dicit Dominus: Maledictus homo qui confidit in homine, et ponit carnem brachium suum, et a Domino recedit cor ejus. **6** Erit enim quasi myricæ in deserto, et non videbit cum venerit bonum: sed habitabit in siccitate in deserto, in et de terra Benjamin, et de campestribus, et de terra salsuginis et inhabitabili. **7** Benedictus vir qui confidit in Domino, et erit Dominus fiducia ejus. **8** Et erit quasi lignum quod transplantatur super aquas, quod ad humorem mittit radices suas, et non timebit cum venerit æstus: et erit folium ejus viride, et in tempore siccitatis non erit sollicitum, nec aliquando desinet facere fructum.

9 Pravum est cor omnium, et inscrutabile: quis cognoscet illud? **10** Ego Dominus scrutans cor, et probans renes: qui do unicuique juxta viam suam, et juxta fructum adinventionum suarum. **11** Perdix fovit quæ non peperit: fecit divitias, et non in judicio: in dimidio dierum suorum derelinquet eas, et in novissimo suo erit insipiens. **12** Solium gloriæ altitudinis a principio, locus sanctificationis nostræ. **13** Exspectatio Israël, Domine, omnes qui te derelinquent confundentur: recedentes a te, in terra scribentur, quoniam dereliquerunt venam aquarum viventium Dominum. **14** Sana me, Domine, et sanabor: salvum me fac, et salvis ero: quoniam laus mea tu es. **15** Ecce ipsi dicunt ad me: Ubi est verbum Domini? veniat: **16** et ego non sum turbatus, te pastorem sequens: et diem hominis non desideravi, tu scis: quod egressum est de labiis meis, rectum in conspectu tuo fuit. **17** Non sis tu mihi formidini: spes mea tu in die afflictionis. **18** Confundantur qui me persequuntur, et non confundar ego: paveant illi, et non paveam ego: induc super eos diem afflictionis, et duplice contritione contere eos.] **19** Hæc dicit Dominus ad me: Vade, et sta in porta filiorum populi, per quam ingrediuntur reges Juda, et egrediuntur, et in cunctis portis Jerusalem: **20** et dices ad eos: [Audite verbum Domini, reges Juda, et omnis Juda, cunctique habitatores Jerusalem, qui ingredimini per portas istas. **21** Hæc dicit Dominus: Custodite animas vestras, et nolite portare pondera in die sabbati, nec inferatis per portas Jerusalem: **22** et nolite ejicere onera de domibus vestris in die sabbati, et omne opus non facietis: sanctificate diem sabbati, sicut præcepit patribus vestris. **23** Et non audierunt, nec inclinaverunt aurem suam: sed induraverunt cervicem suam, ne audirent me, et ne acciperent disciplinam. **24** Et erit: si audieritis me, dicit Dominus, ut non inferatis onera per portas civitatis hujus in die sabbati: et si sanctificaveritis diem sabbati, ne faciatis in eo omne opus: **25** ingredientur per portas civitatis hujus reges et principes, sedentes super solium ardebit.] **26** Et habitabit civitas hæc in sempiternum. **27** Si autem non audieritis me ut sanctificetis diem sabbati, et ne portetis onus, et ne inferatis per portas Jerusalem in die sabbati, succendam ignem in portis ejus, et devorabit domos Jerusalem, et non extinguetur.]

18 Verbum quod factum est ad Jeremiam a Domino, dicens: **2** Surge, et descende in domum figuli, et ibi audies verba mea. **3** Et descendи in domum figuli, et ecce ipse faciebat opus super rotam. **4** Et dissipatum est vas quod ipse faciebat e luto manibus suis: conversusque fecit illud vas alterum, sicut placuerat in oculis ejus ut faceret. **5** Et factum est verbum Domini ad me, dicens: **6** [Numquid sicut figulus iste, non potero vobis facere, domus Israël?] ait Dominus: ecce sicut lutum in manu figuli, sic vos in manu mea, domus Israël. **7** Repente loquar adversum gentem et adversus regnum, ut eradicem, et destruam, et disperdam illud: **8** si poenitentiam egerit gens illa a malo suo quod locutus sum adversus eam, agam et ego poenitentiam super malo quod cogitavi ut facerem ei. **9** Et subito loquar de gente et de regno, ut ædificem et plantem illud. **10** Si fecerit malum in oculis meis, ut non audiat vocem meam, poenitentiam agam super bono quod locutus sum ut facerem ei. **11** Nunc ergo dic viro Juda, et habitatoribus Jerusalem, dicens: Hæc dicit Dominus: Ecce ego fingo contra vos malum, et cogito contra vos cogitationem: revertatur unusquisque a via sua mala, et dirigite vias vestras et studia vestra. **12** Qui dixerunt: Desperavimus: post cogitationes enim nostras ibimus, et unusquisque pravitatem cordis sui mali faciemus. **13** Ideo hæc dicit Dominus: Interrogate gentes: Quis audivit talia horribilia, quæ fecit nimis virgo Israël? **14** Numquid deficit de petra agri nix Libani? aut evelli possunt aquæ erumpentes frigidæ, et defluentes? **15** Quia oblitus est mei populus meus, frustra libantes, et impingentes in viis suis, in semitis sæculi, ut ambularent per eas in itinere non trito, **16** ut fieret terra eorum in

desolationem, et in sibulum sempiternum: omnis eam obstupescet, et sibilabit super universa plaga qui præterierit per eam obstupescet, et movebit ejus. **9** Et cibabo eos carnibus filiorum suorum et caput suum. **17** Sicut ventus urens dispergam eos carnibus filiarum suarum: et unusquisque carnem coram inimico: dorsum, et non faciem, ostendam eis amici sui comedet in obsidione, et in angustia in die perditionis eorum.] **18** Et dixerunt: [Venite, qua concludent eos inimici eorum, et qui quærunt et cogitemus contra Jeremiam cogitationes: non animas eorum.] **19** Et conteres lagunculam in enim peribit lex a sacerdote, neque consilium oculis virorum qui ibunt tecum, **11** et dices ad a sapiente, nec sermo a propheta: venite, et eos: [Hæc dicit Dominus exercituum: Sic conteram percutiamus eum lingua, et non attendamus ad populum istum, et civitatem istam, sicut conteritur universos sermones ejus.] **19** [Attende, Domine, vas figuli, quod non potest ultra instaurari: et in ad me, et audi vocem adversariorum meorum. **20** Topheth sepelientur, eo quod non sit alius locus ad Numquid redditur pro bono malum, quia foderunt sepieliendum. **12** Sic faciam loco huic, ait Dominus, foveam animæ meæ? Recordare quod steterim et habitatoribus ejus, et ponam civitatem istam in conspectu tuo ut loquerer pro eis bonum, et sicut Topheth. **13** Et erunt domus Jerusalem, et averterem indignationem tuam ab eis. **21** Propterea domus regum Juda, sicut locus Topheth, immundæ, da filios eorum in famem, et deduc eos in manus omnes domus in quarum domatibus sacrificaverunt gladii: fiant uxores eorum absque liberis, et viduæ: omni militiae cœli, et libaverunt libamina diis et viri earum interficiantur morte: juvenes eorum alienis.] **14** Venit autem Jeremias de Topheth, quo confodiantur gladio in prælio: **22** audiatur clamor de miserat eum Dominus ad prophetandum, et stetit in domibus eorum: adduces enim super eos latronem atrio domus Domini, et dixit ad omnem populum: repente, quia foderunt foveam ut caperent me, et **15** Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israël: laqueos absconderunt pedibus meis. **23** Tu autem, Ecce ego inducam super civitatem hanc, et super Domine, scis omne consilium eorum adversum omnes urbes ejus, universa mala quæ locutus sum me in mortem: ne propitieris iniquitati eorum, et adversum eam, quoniam induraverunt cervicem peccatum eorum a facie tua non deleatur: fiant suam ut non audirent sermones meos.

corruentes in conspectu tuo; in tempore furoris tui **20** Et audivit Phassur filius Emmer, sacerdos, qui abutere eis.]

19 Hæc dicit Dominus: Vade, et accipe lagunculam Jeremiam prophetantem sermones istos. **2** Et figuli testeam a senioribus populi et a percussit Phassur Jeremiam prophetam, et misit senioribus sacerdotum, **2** et egredere ad vallem filii eum in nervum quod erat in porta Benjamin Ennom, quæ est juxta introitum portæ fictilis: et superiori, in domo Domini. **3** Cumque illuxisset prædicabis ibi verba quæ ego loquar ad te. **3** Et dices: in crastinum, eduxit Phassur Jeremiam de nervo, [Audite verbum Domini, reges Juda, et habitatores et dixit ad eum Jeremias: Non Phassur vocavit Jerusalem. Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Dominus nomen tuum, sed Pavorem undique. **4** Israël: Ecce ego inducam afflictionem super locum Quia hæc dicit Dominus: [Ecce ego dabo te in istum, ita ut omnis qui audierit illam, tinniant pavorem, te et omnes amicos tuos: et corrulent aures ejus, **4** eo quod dereliquerint me, et alienum gladio inimicorum suorum, et oculi tui videbunt: fecerint locum istum, et libaverunt in eo diis alienis et omnem Judam dabo in manum regis Babylonis, quos nescierunt, ipsi et patres eorum, et reges Juda: et traducet eos in Babylonem, et percutiet eos et repleverunt locum istum sanguine innocentum, gladio. **5** Et dabo universam substantiam civitatis **5** et ædificaverunt excelsa Baalim, ad comburendos hujus, et omnem laborem ejus, omneque pretium, filios suos igni in holocaustum Baalim: quæ non et cunctos thesauros regum Juda dabo in manu præcepi, nec locutus sum, nec ascenderunt in inimicorum eorum: et diripient eos, et tollent, et cor meum. **6** Propterea ecce dies veniunt, dicit ducent in Babylonem. **6** Tu autem, Phassur, et omnes Dominus, et non vocabitur amplius locus iste habitatores domus tuæ, ibitis in captivitatem: Topheth, et vallis filii Ennom, sed vallis occisionis. **7** et in Babylonem venies, et ibi morieris, ibique Et dissipabo consilium Juda et Jerusalem in loco isto, sepelieris tu, et omnes amici tui, quibus prophetasti et subvertam eos gladio in conspectu inimicorum mendacium.] **7** [Seduxisti me, Domine, et seductus suorum, et in manu quærantium animas eorum: sum: fortior me fuisti, et invaluisti: factus sum et dabo cadavera eorum escam volatilibus cœli in derisum tota die; omnes subsannant me. **8** et bestiæ terræ. **8** Et ponam civitatem hanc in Quia jam olim loquor, vociferans iniquitatem, et stuporem, et in sibulum: omnis qui præterierit per vastitatem clamito: et factus est mihi sermo Domini

in opprobrium, et in derisum tota die. **9** Et dixi: Non animam eorum: et percutiet eos in ore gladii, et recordabor ejus, neque loquar ultra in nomine illius: non flectetur, neque parcer, nec miserebitur. **8** Et et factus est in corde meo quasi ignis exæstuans, ad populum hunc dices: Hæc dicit Dominus: Ecce claususque in ossibus meis, et defeci, ferre non ego do coram vobis viam vitæ, et viam mortis. **9** Qui sustinens. **10** Audivi enim contumelias multorum, et habitaverit in urbe hac morietur gladio, et fame, et terrorem in circuitu: Persequimini, et persecuamur peste: qui autem egressus fuerit, et transfugerit eum, ab omnibus viris qui erant pacifici mei, et ad Chaldæos qui obsident vos, vivet, et erit ei custodientes latus meum: si quomodo decipiatur, anima sua quasi spolium. **10** Posui enim faciem et prævaleamus adversus eum, et consequamur meam super civitatem hanc in malum, et non ultionem ex eo. **11** Dominus autem mecum est, quasi in bonum, ait Dominus: in manu regis Babylonis bellator fortis: idcirco qui persequuntur me cadent, dabitur, et exuret eam igni. **11** Et domui regis et infirmi erunt: confundentur vehementer, quia Juda: [Audite verba Domini, **12** domus David. Hæc non intellexerunt opprobrium sempiternum, quod dicit Dominus: Judge mane judicium, et eruite numquam delebitur. **12** Et tu, Domine exercituum, vi oppressum de manu calumniantis, ne forte probator justi, qui vides renes et cor, videam, quæso, egrediatur ut ignis indignatio mea, et succendatur, ultiōnem tuam ex eis: tibi enim revelavi causam et non sit qui extinguat, propter malitiam studiorum meam. **13** Cantate Domino, laudate Dominum, quia vestrorum. **13** Ecce ego ad te, habitatricem vallis liberavit animam pauperis de manu malorum. **14** solidæ atque campestris, ait Dominus: qui dicitis: Maledicta dies in qua natus sum! dies in qua peperit Quis percutiet nos? et quis ingredietur domos me mater mea non sit benedicta! **15** Maledictus nostras? **14** Et visitabo super vos juxta fructum vir qui annuntiavit patri meo, dicens: Natus est studiorum vestrorum, dicit Dominus: et succendam tibi puer masculus, et quasi gaudio lætificavit eum! ignem in saltu ejus, et devorabit omnia in circuitu **16** Sit homo ille ut sunt civitates quæ subvertit ejus.]

Dominus, et non poenituit eum: audiat clamorem mane, et ululatum in tempore meridiano, **17** qui non me interfecit a vulva, ut fieret mihi mater mea sepulchrum, et vulva ejus conceptus æternus! **18** Quare de vulva egressus sum, ut viderem laborem et dolorem, et consumerentur in confusione dies mei?]

21 Verbum quod factum est ad Jeremiam a Domino, quando misit ad eum rex Sedecias Phassur filium Melchiæ, et Sophoniam filium Maasiæ sacerdotem, dicens: **2** Interroga pro nobis Dominum, quia Nabuchodonosor, rex Babylonis, præliatur adversum nos: si forte faciat Dominus et nobiscum secundum omnia mirabilia sua, et recedat a nobis. **3** Et dixit Jeremias ad eos: Sic dicetis Dominum, quia Nabuchodonosor, rex Babylonis, convertam vasa belli quæ in manibus vestris sunt, et quibus vos pugnatis adversum regem Babylonis et Chaldæos qui obsident vos in circuitu murorum: et congregabo ea in medio civitatis hujus. **5** Et debellabo ego vos in manu extenta, et in brachio forti, et in furore, et in indignatione, et in ira grandi. **6** Et percutiam habitatores civitatis hujus: et dicet unusquisque proximo suo: Quare fecit homines et bestiæ pestilentia magna morientur. **7** Dominus sic civitati huic grandi? **9** Et respondebunt: Et post hæc, ait Dominus, dabo Sedeciam regem Et quod dereliquerint pactum Domini Dei sui, et Juda, et servos ejus, et populum ejus, et qui derelicti sunt in civitate hac a peste, et gladio, et fame, et congre-gatio in manu Nabuchodonosor regis Babylonis, et in manu inimicorum eorum, et in manu quærentium ultra, nec videbit terram nativitatis suæ. **11** Quia

22 Hæc dicit Dominus: Descende in domum regis Juda, et loqueris ibi verbum hoc, **2** et dices: [Audi verbum Domini, rex Juda, qui sedes super solium David: tu et servi tui, et populus tuus, qui ingredimini per portas istas. **3** Hæc dicit Dominus: Facite judicium et justitiam, et liberate vi oppressum de manu calumniatoris: et advenam, et pupillum, et viduam nolite contristare, neque opprimatis inique, et sanguinem innocentem ne effundatis in loco isto. **4** Si enim facientes feceritis verbum istud, ingredientur per portas domus hujus reges sedentes de genere David super thronum ejus, et ascendentces currus et equos, ipsi, et servi, et populus eorum. **5** Quod si non audieritis verba hæc: in memetipso juravi, dicit Dominus, quia in solitudinem erit domus hæc. **6** Quia hæc dicit Dominus super domum regis Juda: Galaad, tu mihi caput Libani, si non posuero te solitudinem, et urbes inhabitabiles! **7** Et sanctificabo super te, electas cedros tuas, et præcipitabunt in ignem. **8** Et pertransibunt gentes multæ per civitatem hanc, adoraverint deos alienos, et servierint eis. **10** Nolite plangite eum qui egreditur, quia non revertetur in manu Nabuchodonosor regis Babylonis, et in manu quærentium ultra, nec videbit terram nativitatis suæ. **11** Quia

hæc dicit Dominus ad Sellum, filium Josiæ, regem Juda, qui regnavit pro Josia patre suo, qui egressus est de loco isto: Non revertetur huc amplius, **12** hæc dicit Dominus Deus Israël ad pastores qui sed in loco ad quem transtuli eum, ibi morietur, pascunt populum meum: Vos dispersistis gregem et terram istam non videbit amplius. **13** Væ qui meum, et ejecistis eos, et non visitastis eos: ecce ego ædificat domum suam in injustitia, et cœnacula sua visitabo super vos malitiam studiorum vestrorum, non in judicio: amicum suum opprimet frustra, et ait Dominus. **3** Et ego congregabo reliquias gregis mercedem ejus non reddet ei: **14** qui dicit: Ædificabo mei de omnibus terris ad quas ejecero eos illuc: mihi domum latam, et cœnacula spatiosa: qui aperit et convertam eos ad rura sua, et crescent et sibi fenestras et facit laquearia cedrina, pingitque multiplicabuntur. **4** Et suscitabo super eos pastores, sinopide. **15** Numquid regnabis quoniam confers te et pascent eos: non formidabunt ultra, et non cedro? pater tuus numquid non comedit et babit, pavebunt, et nullus quæretur ex numero, dicit et fecit judicium et justitiam tunc cum bene erat Dominus.] **5** [Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et ei? **16** Judicavit causam pauperis et egeni in bonum suscitabo David germen justum: et regnabit rex, et suum: numquid non ideo quia cognovit me? dicit sapiens erit, et faciet judicium et justitiam in terra. Dominus. **17** Tui vero oculi et cor ad avaritiam, **6** In diebus illis salvabitur Juda, et Israël habitabit et ad sanguinem innocentem fundendum, et ad confidenter: et hoc est nomen quod vocabunt calumniam, et ad cursum mali operis. **18** Propterea eum: Dominus justus noster. **7** Propter hoc ecce hæc dicit Dominus ad Joakim, filium Josiæ, regem dies veniunt, dicit Dominus, et non dicent ultra: Juda: Non plangent eum: Væ frater! et vœ soror! Vivit Dominus, qui eduxit filios Israël de terra non concrepabunt ei: Vœ domine! et vœ inclyte! **19** Ægypti, **8** sed: Vivit Dominus, qui eduxit et adduxit Sepultura asini sepelietur, putrefactus et projectus semen domus Israël de terra aquilonis, et de cunctis extra portas Jerusalem.] **20** [Ascende Libanum, et terris ad quas ejeceram eos illuc, et habitabunt clama, et in Basan da vocem tuam: et clama ad in terra sua.] **9** Ad prophetas: [Contritum est cor transeuntes, quia contriti sunt omnes amatores tui. meum in medio mei; contremuerunt omnia ossa **21** Locutus sum ad te in abundantia tua, et dixisti: mea: factus sum quasi vir ebrius, et quasi homo Non audiam: hæc est via tua ab adolescentia tua, madidus a vino, a facie Domini, et a facie verborum quia non audisti vocem meam. **22** Omnes pastores sanctorum ejus. **10** Quia adulteris repleta est terra, tuos pascet ventus, et amatores tui in captivitatatem quia a facie maledictionis luxit terra, arefacta sunt ibunt: et tunc confunderis, et erubescet ab omni arva deserti: factus est cursus eorum malus, et malitia tua. **23** Quæ sedes in Libano, et nidificas in fortitudo eorum dissimilis. **11** Propheta namque et cedris, quomodo congreguisti cum venissent tibi sacerdos polluti sunt, et in domo mea inveni malum dolores, quasi dolores parturientis? **24** Vivo ego, eorum, ait Dominus. **12** Idcirco via eorum erit dicit Dominus, quia si fuerit Jechonias filius Joakim quasi lubricum in tenebris: impellentur enim, et regis Juda annulus in manu dextera mea, inde corrumpent in ea: afferam enim super eos mala, annum evellam eum, **25** et dabo te in manu quærentium visitationis eorum, ait Dominus. **13** Et in prophetis animam tuam, et in manu quorum tu formidas Samariæ vidi fatuitatem: prophetabant in Baal, et faciem, et in manu Nabuchodonosor regis Babylonis, decipiebant populum meum Israël. **14** Et in prophetis et in manu Chaldæorum: **26** et mittam te, et matrem Jerusalem vidi similitudinem adulterantium, et iter tuam quæ genuit te, in terram alienam, in qua mendacii: et confortaverunt manus pessimorum, nati non estis, ibique moriemini. **27** Et in terram ut non converteretur unusquisque a malitia sua: ad quam ipsi levant animam suam ut revertantur facti sunt mihi omnes ut Sodoma, et habitatores illuc, non revertentur. **28** Numquid vas fictile atque ejus quasi Gomorrah. **15** Propterea hæc dicit contritum vir iste Jechonias? numquid vas absque Dominus exercitum ad prophetas: Ecce ego cibabo omni voluptate? quare abjecti sunt ipse et semen eos absinthio, et potabo eos felle: a prophetis ejus, et projecti in terram quam ignoraverunt? **29** enim Jerusalem egressa est pollutio super omnem Terra, terra, terra, audi sermonem Domini. **30** Hæc terram. **16** Hæc dicit Dominus exercitum: Nolite dicit Dominus: Scribe virum istum sterilem, virum audire verba prophetarum qui prophetant vobis, et qui in diebus suis non prosperabitur: nec enim erit decipiunt vos: visionem cordis sui loquuntur, non de semine ejus vir qui sedeat super solium David, de ore Domini. **17** Dicunt his qui blasphemant me: et potestatem habeat ultra in Juda.]

23 [Vœ pastoribus qui disperdunt et dilacerant gregem pascuæ meæ! dicit Dominus. **2** Ideo est de loco isto: Non revertetur huc amplius, **12** hæc dicit Dominus Deus Israël ad pastores qui sed in loco ad quem transtuli eum, ibi morietur, pascunt populum meum: Vos dispersistis gregem et terram istam non videbit amplius. **13** Væ qui meum, et ejecistis eos, et non visitastis eos: ecce ego ædificat domum suam in injustitia, et cœnacula sua visitabo super vos malitiam studiorum vestrorum, non in judicio: amicum suum opprimet frustra, et ait Dominus. **3** Et ego congregabo reliquias gregis mercedem ejus non reddet ei: **14** qui dicit: Ædificabo mei de omnibus terris ad quas ejecero eos illuc: mihi domum latam, et cœnacula spatiosa: qui aperit et convertam eos ad rura sua, et crescent et sibi fenestras et facit laquearia cedrina, pingitque multiplicabuntur. **4** Et suscitabo super eos pastores, sinopide. **15** Numquid regnabis quoniam confers te et pascent eos: non formidabunt ultra, et non cedro? pater tuus numquid non comedit et babit, pavebunt, et nullus quæretur ex numero, dicit et fecit judicium et justitiam tunc cum bene erat Dominus.] **5** [Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et ei? **16** Judicavit causam pauperis et egeni in bonum suscitabo David germen justum: et regnabit rex, et suum: numquid non ideo quia cognovit me? dicit sapiens erit, et faciet judicium et justitiam in terra. Dominus. **17** Tui vero oculi et cor ad avaritiam, **6** In diebus illis salvabitur Juda, et Israël habitabit et ad sanguinem innocentem fundendum, et ad confidenter: et hoc est nomen quod vocabunt calumniam, et ad cursum mali operis. **18** Propterea eum: Dominus justus noster. **7** Propter hoc ecce hæc dicit Dominus ad Joakim, filium Josiæ, regem dies veniunt, dicit Dominus, et non dicent ultra: Juda: Non plangent eum: Vœ frater! et vœ soror! Vivit Dominus, qui eduxit filios Israël de terra non concrepabunt ei: Vœ domine! et vœ inclyte! **19** Ægypti, **8** sed: Vivit Dominus, qui eduxit et adduxit Sepultura asini sepelietur, putrefactus et projectus semen domus Israël de terra aquilonis, et de cunctis extra portas Jerusalem.] **20** [Ascende Libanum, et terris ad quas ejeceram eos illuc, et habitabunt clama, et in Basan da vocem tuam: et clama ad in terra sua.] **9** Ad prophetas: [Contritum est cor transeuntes, quia contriti sunt omnes amatores tui. meum in medio mei; contremuerunt omnia ossa **21** Locutus sum ad te in abundantia tua, et dixisti: mea: factus sum quasi vir ebrius, et quasi homo Non audiam: hæc est via tua ab adolescentia tua, madidus a vino, a facie Domini, et a facie verborum quia non audisti vocem meam. **22** Omnes pastores sanctorum ejus. **10** Quia adulteris repleta est terra, tuos pascet ventus, et amatores tui in captivitatatem quia a facie maledictionis luxit terra, arefacta sunt ibunt: et tunc confunderis, et erubescet ab omni arva deserti: factus est cursus eorum malus, et malitia tua. **23** Quæ sedes in Libano, et nidificas in fortitudo eorum dissimilis. **11** Propheta namque et cedris, quomodo congreguisti cum venissent tibi sacerdos polluti sunt, et in domo mea inveni malum dolores, quasi dolores parturientis? **24** Vivo ego, eorum, ait Dominus. **12** Idcirco via eorum erit dicit Dominus, quia si fuerit Jechonias filius Joakim quasi lubricum in tenebris: impellentur enim, et regis Juda annulus in manu dextera mea, inde corrumpent in ea: afferam enim super eos mala, annum evellam eum, **25** et dabo te in manu quærentium visitationis eorum, ait Dominus. **13** Et in prophetis animam tuam, et in manu quorum tu formidas Samariæ vidi fatuitatem: prophetabant in Baal, et faciem, et in manu Nabuchodonosor regis Babylonis, decipiebant populum meum Israël. **14** Et in prophetis et in manu Chaldæorum: **26** et mittam te, et matrem Jerusalem vidi similitudinem adulterantium, et iter tuam quæ genuit te, in terram alienam, in qua mendacii: et confortaverunt manus pessimorum, nati non estis, ibique moriemini. **27** Et in terram ut non converteretur unusquisque a malitia sua: ad quam ipsi levant animam suam ut revertantur facti sunt mihi omnes ut Sodoma, et habitatores illuc, non revertentur. **28** Numquid vas fictile atque ejus quasi Gomorrah. **15** Propterea hæc dicit contritum vir iste Jechonias? numquid vas absque Dominus exercitum ad prophetas: Ecce ego cibabo omni voluptate? quare abjecti sunt ipse et semen eos absinthio, et potabo eos felle: a prophetis ejus, et projecti in terram quam ignoraverunt? **29** enim Jerusalem egressa est pollutio super omnem Terra, terra, terra, audi sermonem Domini. **30** Hæc terram. **16** Hæc dicit Dominus exercitum: Nolite dicit Dominus: Scribe virum istum sterilem, virum audire verba prophetarum qui prophetant vobis, et qui in diebus suis non prosperabitur: nec enim erit decipiunt vos: visionem cordis sui loquuntur, non de semine ejus vir qui sedeat super solium David, de ore Domini. **17** Dicunt his qui blasphemant me: et potestatem habeat ultra in Juda.]

Locutus est Dominus: Pax erit vobis: et omni qui ambulat in pravitate cordis sui dixerunt: Non veniet super vos malum. **18** Quis enim affuit in consilio

Domini, et vidit, et audivit sermonem ejus? quis consideravit verbum illius, et audivit? **19** Ecce turbo erumpens super caput impiorum veniet. **20** Non revertetur furor Domini, usque dum faciat et usque dum compleat cogitationem cordis sui: in novissimis diebus intelligitis consilium ejus. **21** Non mittebam prophetas, et ipsi currebant: non loquebar ad eos, et ipsi prophetabant. **22** Si stetissent in consilio meo, et nota fecissent verba mea populo meo, avertissem utique eos a via sua mala, et a cogitationibus suis pessimis. **23** Putasne Deus e vicino ego sum, dicit Dominus, et non Deus de longe? **24** Si occultabitur vir in absconditis, et ego non videbo eum? dicit Dominus. Numquid non cælum et terram ego impleo? dicit Dominus. **25** Audivi quæ dixerunt prophetæ prophetantes in nomine meo mendacium, atque dicentes: Somniavi, somniavi. **26** Usquequo istud est in corde prophetarum vaticinantium mendacium, et prophetantium seductiones cordis sui? **27** Qui volunt facere ut obliviscatur populus meus nominis mei, propter somnia eorum quæ narrat unusquisque ad proximum suum, sicut oblitii sunt patres eorum nominis mei propter Baal? **28** Prophetæ qui habet somnium, narret somnium: et qui habet sermonem meum, loquatur sermonem meum vere. Quid paleis ad triticum? dicit Dominus. **29** Numquid non verba mea sunt quasi ignis, dicit Dominus, et quasi malleus conterens petram? **30** Propterea ecce ego ad prophetas, ait Dominus, qui furantur verba mea unusquisque a proximo suo. **31** Ecce ego ad prophetas, ait Dominus, qui assumunt linguis suas, et aiunt: Dicit Dominus. **32** Ecce ego ad prophetas somniantes mendacium, ait Dominus, qui narraverunt ea, et seduxerunt populum meum in mendacio suo et in miraculis suis, cum ego non missem eos, nec mandassem eis: qui nihil profuerunt populo huic, dicit Dominus. **33** Si igitur interrogaverit te populus iste, vel propheta, aut sacerdos, dicens: Quod est onus Domini? dices ad eos: Vos estis onus: projiciam quippe vos, dicit Dominus. **34** Et propheta, et sacerdos, et populus qui dicit: Onus Domini: visitabo super virum illum et super domum ejus. **35** Hæc dicetis unusquisque ad proximum, et ad fratrem suum: Quid respondit Dominus? et quid locutus est Dominus? **36** Et onus Domini ultra non memorabitur: quia onus erit unicuique sermo suus, et pervertistis verba Dei viventis, Domini exercituum, Dei nostri. **37** Hæc dices ad prophetam: Quid respondit tibi Dominus? et quid locutus est Dominus? **38** Si autem onus Domini dixeritis, propter hoc hæc dicit Dominus: Quia dixistis sermonem istum: Onus Domini, et misi ad

vos dicens: Nolite dicere: Onus Domini: **39** propterea ecce ego tollam vos portans, et derelinquam vos, et civitatem quam dedi vobis et patribus vestris, a facie mea: **40** et dabo vos in opprobrium sempiternum, et in ignominiam æternam, quæ numquam oblitione delebitur.]

24 Ostendit mihi Dominus: et ecce duo calathi pleni ficis, positi ante templum Domini, postquam transtulit Nabuchodonosor rex Babylonis Jechoniam filium Joakim, regem Juda, et principes ejus, et fabrum, et inclusorem, de Jerusalem, et adduxit eos in Babylonem. **2** Calathus unus ficus bonas habebat nimis, ut solent ficus esse primi temporis: et calathus unus ficus habebat malas nimis, quæ comedi non poterant eo quod essent malæ. **3** Et dixit Dominus ad me: Quid tu vides, Jeremia? Et dixi: Ficus, ficus bonas, bonas valde: et malas, malas valde, quæ comedi non possunt eo quod sint malæ. **4** Et factum est verbum Domini ad me, dicens: **5** [Hæc dicit Dominus Deus Israël: Sicut ficus hæ bona, sic cognoscam transmigrationem Juda, quam emisi de loco isto in terram Chaldæorum, in bonum. **6** Et ponam oculos meos super eos ad placandum, et reducam eos in terram hanc: et ædificabo eos, et non destruam: et plantabo eos, et non evellam. **7** Et dabo eis cor ut sciant me, quia ego sum Dominus: et erunt mihi in populum, et ego ero eis in Deum, quia revertentur ad me in toto corde suo. **8** Et sicut ficus pessimæ quæ comedi non possunt eo quod sint malæ, hæc dicit Dominus: Sic dabo Sedeciam regem Juda, et principes ejus, et reliquos de Jerusalem, qui remanserunt in urbe hac, et qui habitant in terra Ægypti. **9** Et dabo eos in vexationem, afflictionemque omnibus regnis terræ, in opprobrium, et in parabolam, et in proverbium, et in maledictionem in universis locis ad quæ ejeci eos. **10** Et mittam in eis gladium, et famem, et pestem, donec consumantur de terra quam dedi eis et patribus eorum.]

25 Verbum quod factum est ad Jeremiam, de omni populo Juda, in anno quarto Joakim filii Josiæ regis Juda (ipse est annus primus Nabuchodonosor regis Babylonis), **2** quod locutus est Jeremias propheta ad omnem populum Juda, et ad universos habitatores Jerusalem, dicens: **3** A tertiodécimo anno Josiae filii Amon regis Juda, usque ad diem hanc, iste tertius et vigesimus annus, factum est verbum Domini ad me, et locutus sum ad vos, de nocte consurgens et loquens, et non audistis. **4** Et misit Dominus ad vos omnes servos suos prophetas, consurgens diluculo, mittensque: et non audistis, neque inclinastis aures vestras ut audiretis, **5** cum

diceret: Revertimini unusquisque a via sua mala, et regibus occidentis, qui habitant in deserto: **25** et a pessimis cogitationibus vestris, et habitabitis in cunctis regibus Zambri, et cunctis regibus Elam, terra quam dedit Dominus vobis et patribus vestris, et cunctis regibus Medorum: **26** cunctis quoque a saeculo et usque in saeculum: **6** et nolite ire post regibus aquilonis, de prope et de longe, unicuique deos alienos, ut serviatis eis, adoretisque eos: neque contra fratrem suum: et omnibus regnis terrae me ad iracundiam provocetis in operibus manuum quae super faciem ejus sunt: et rex Sesach bibet vestrarum, et non affligam vos. **7** Et non audistis me, post eos. **27** Et dices ad eos: Hæc dicit Dominus dicit Dominus, ut me ad iracundiam provocaretis in exercitu, Deus Israël: Bibite, et inebriamini, et operibus manuum vestrarum, in malum vestrum. **8** vomite: et cadite, neque surgatis a facie gladii quem Propterea hæc dicit Dominus exercituum: Pro eo ego mittam inter vos. **28** Cumque noluerint accipere quod non audistis verba mea, **9** ecce ego mittam calicem de manu tua ut bibant, dices ad eos: Hæc et assumam universas cognationes aquilonis, ait dicit Dominus exercituum: Bibentes bibetis: **29** quia Dominus, et Nabuchodonosor regem Babylonis ecce in civitate in qua invocatum est nomen meum servum meum, et adducam eos super terram istam, ego incipiam affligere, et vos quasi innocentes et super habitatores ejus, et super omnes nationes et immunes eritis? non eritis immunes: gladium quæ in circuitu illius sunt: et interficiam eos, enim ego voco super omnes habitatores terræ, dicit et ponam eos in stuporem et in sibilum, et in solitudines sempiternas. **10** Perdamque ex eis omnia verba hæc, et dices ad illos: [Dominus de vocem gaudii et vocem lætitiae, vocem sponsi et excelsa rugiet, et de habitaculo sancto suo dabit vocem sponsæ, vocem molæ et lumen lucernæ. vocem suam: rugiens rugiet super decorum suum: **11** Et erit universa terra hæc in solitudinem, et celeuma quasi calcantium concinetur adversus in stuporem: et servient omnes gentes istæ regi omnes habitatores terræ. **31** Pervenit sonitus Babylonis septuaginta annis. **12** Cumque impleti usque ad extrema terræ, quia judicium Domino fuerint septuaginta anni, visitabo super regem cum gentibus: judicatur ipse cum omni carne. Babylonis et super gentem illam, dicit Dominus, Impios tradidi gladio, dicit Dominus. **32** Hæc dicit iniquitatem eorum, et super terram Chaldæorum, Dominus exercituum: Ecce afflictio egredietur de et ponam illam in solitudines sempiternas. **13** Et gente in gentem, et turbo magnus egredietur a adducam super terram illam omnia verba mea, quæ locutus sum contra eam, omne quod scriptum summitatibus terræ. **33** Et erunt interfecti Domini in est in libro isto, quæcumque prophetavit Jeremias die illa, a summo terræ usque ad summum ejus: non adversum omnes gentes: **14** quia servierunt eis, cum plangentur, et non colligentur, neque sepelientur: essent gentes multæ, et reges magni: et reddam eis in sterquilinium super faciem terræ jacebunt. **34** secundum opera eorum, et secundum facta manuum Ululate, pastores, et clamate, et aspergite vos suarum. **15** Quia sic dicit Dominus exercituum, Deus cinere, optimates gregis: quia completi sunt dies Israël: Sume calicem vini furoris hujus de manu vestri ut interficiamini, et dissipationes vestrae: et mea, et propinabis de illo cunctis gentibus ad quas ego mittam te. **16** Et bibent, et turbabuntur et cadetis quasi vasa pretiosa. **35** Et peribit fuga a insanient a facie gladii quem ego mittam inter eos. gregis, quia vastavit Dominus pascua eorum: **37** et **17** Et accepi calicem de manu Domini, et propinavi conticuerunt arva pacis a facie iræ furoris Domini, cunctis gentibus ad quas misit me Dominus, **18** **38** Dereliquit quasi leo umbraculum suum, quia Jerusalem, et civitatibus Juda, et regibus ejus, et facta est terra eorum in desolationem a facie iræ principibus ejus, ut darem eos in solitudinem, et columbae, et a facie iræ furoris Domini.] in maledictionem, sicut est dies ista: **19** Pharaoni regi Ægypti, et **26** In principio regni Joakim filii Josiæ regis Juda, factum est verbum istud a Domino, dicens: et servis ejus, et principibus ejus, et omni populo ejus: **20** et universis generaliter: cunctis regibus terræ **2** Hæc dicit Dominus: Sta in atrio domus Domini, et Ascaloni, et Gazæ, et Accaron, et reliquiis Azoti: **21** et Idumææ, et Moab, et filiis Ammon: **22** et cunctis regibus Tyri, et universis regibus Sidonis, et regibus terræ insularum qui sunt trans mare: **23** et Dedan, et Thema, et Buz, et universis qui attensi sunt in comam: **24** et cunctis regibus Arabiæ, et cunctis

26 In principio regni Joakim filii Josiæ regis Juda,
factum est verbum istud a Domino, dicens:

2 Hæc dicit Dominus: Sta in atrio domus Domini, et loqueris ad omnes civitates Juda, de quibus veniunt ut adorent in domo Domini universos sermones quos ego mandavi tibi ut loquaris ad eos: noli subtrahere verbum, **3** si forte audiant, et convertantur unusquisque a via sua mala, et pœnitentia mali quod cogito facere eis propter malitiam studiorum eorum. **4** Et dices ad eos: Hæc

icit Dominus: Si non audieritis me, ut ambuletis in lege mea quam dedi vobis, **5** ut audiatis sermones servorum meorum prophetarum quos ego misi ad vos, de nocte consurgens, et dirigens, et non audistis: **6** dabo domum istam sicut Silo, et urbem hanc dabo in maledictionem cunctis gentibus terræ. **7** Et audierunt sacerdotes, et prophetæ, et omnis populus, Jeremiam loquentem verba hæc in domo Domini. **8** Cumque complessset Jeremias, loquens omnia quæ præceperat ei Dominus ut regem Joakim, et percussit eum gladio, et projecit loqueretur ad universum populum, apprehenderunt eum sacerdotes, et prophetæ, et omnis populus, dicens: Morte moriatur. **9** Quare prophetavit in nomine Domini, dicens: Sicut Silo erit domus hæc, et urbs ista desolabitur eo quod non sit habitator? Et congregatus est omnis populus adversus Jeremiam in domo Domini. **10** Et audierunt principes Juda verba hæc, et ascenderunt de domo regis in domum Domini, et sederunt in introitu portæ domus Domini novæ. **11** Et locuti sunt sacerdotes et prophetæ ad principes, et ad omnem populum, dicentes: Judicium mortis est viro huic, quia prophetavit adversus civitatem istam, sicut audistis auribus vestris. **12** Et ait Jeremias ad omnes principes, et ad universum populum, dicens: Dominus misit me ut prophetarem ad dominum istam, et ad civitatem hanc, omnia verba quæ audistis. **13** Nunc ergo bonas facite vias vestras et studia vestra, et audite vocem Domini Dei vestri, et pœnitentib[us] Dominum mali quod locutus est adversum vos. **14** Ego autem ecce in manibus vestris sum: facite mihi quod bonum et rectum est in oculis vestris. **15** Verumtamen scitote et cognoscite quod, si occideritis me, sanguinem innocentem tradetis contra vosmetipsos, et contra civitatem istam, et habitatores ejus: in veritate enim misit me Dominus ad vos, ut loquerer in auribus vestris omnia verba hæc. **16** Et dixerunt principes et omnis populus ad sacerdotes et ad prophetas: Non est viro huic judicium mortis, quia in nomine Domini Dei nostri locutus est ad nos. **17** Surrexerunt ergo viri de senioribus terræ, et dixerunt ad omnem cœtum populi, loquentes: **18** Michæas de Morasthi fuit propheta in diebus Ezechiæ regis Juda, et ait ad omnem populum Juda, dicens: [Hæc dicit Dominus exercituum: Sion quasi ager arbitur, et Jerusalem in acervum lapidum erit, et mons domus in excelsa silvarum.] **19** Numquid morte condemnavit eum Ezechias rex Juda, et omnis Juda? numquid non timuerunt Dominum, et deprecati sunt faciem Domini, et pœnituit Dominum mali quod locutus fuerat adversum eos? Itaque nos facimus malum grande contra animas nostras. **20** Fuit quoque vir prophetans in nomine Domini, Urias filius Semei de Cariathiarim, et prophetavit adversus civitatem istam, et adversus terram hanc, juxta omnia verba Jeremiæ. **21** Et audivit rex Joakim, et omnes potentes et principes ejus, verba hæc, et quæsivit rex interficere eum: et audivit Urias, et timuit, fugitque, et ingressus est Ægyptum. **22** Et misit rex Joakim viros in Ægyptum, Elnathan filium Achobor, et viros cum eo, in Ægyptum, **23** et in domo Domini. **24** Igitor eum sacerdotes, et prophetæ, et omnis populus, manus Ahicam filii Saphan fuit cum Jeremia, ut non dicens: Morte moriatur. **25** Quare prophetavit in traderetur in manus populi, et interficerent eum.

27 In principio regni Joakim filii Josiæ regis Juda, factum est verbum istud ad Jeremiam a Domino, dicens: **2** Hæc dicit Dominus ad me: Fac tibi vincula et catenas, et pones eas in collo tuo, **3** et mittes eas ad regem Edom, et ad regem Moab, et ad regem filiorum Ammon, et ad regem Tyri, et ad regem Sidonis, in manu nuntiorum qui venerunt Jerusalem ad Sedeciam regem Juda. **4** Et præcipes eis ut ad dominos suos loquantur: Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israël: Hæc dicetis ad dominos vestros: **5** Ego feci terram, et homines, et jumenta quæ sunt super faciem terræ, in fortitudine mea magna, et in brachio meo extento, et dedi eam ei qui placuit in oculis meis. **6** Et nunc itaque ego dedi omnes terras istas in manu Nabuchodonosor regis Babylonis servi mei: insuper et bestias agri dedi ei, ut serviant illi: **7** et servient ei omnes gentes, et filio ejus, et filio filii ejus, donec veniat tempus terræ ejus et ipsius: et servient ei gentes multæ et reges magni. **8** Gens autem et regnum quod non servierit Nabuchodonosor regi Babylonis, et quicumque non curvaverit collum suum sub jugo regis Babylonis, in gladio, et in fame, et in peste visitabo super gentem illam, ait Dominus, donec consumam eos in manu ejus. **9** Vos ergo nolite audire prophetas vestros, et divinos, et somniatores, et augures, et maleficos, qui dicunt vobis: Non servietis regi Babylonis: **10** quia mendacium prophetant vobis, ut longe vos faciant de terra vestra, et ejiciant vos, et pereatis. **11** Porro gens quæ subjicerit cervicem suam sub jugo regis Babylonis, et servierit ei, dimittam eam in terra sua, dicit Dominus, et colet eam, et habitat in ea. **12** Et ad Sedeciam regem Juda locutus sum secundum omnia verba hæc, dicens: Subjicite colla vestra sub jugo regis Babylonis, et servite ei et populo ejus, et vivetis. **13** Quare moriemini, tu et populus tuus, gladio, et fame, et peste, sicut locutus est Dominus ad gentem quæ servire noluerit regi

Babylonis? **14** Nolite audire verba prophetarum ab initio, et prophetaverunt super terras multas et dicentium vobis: Non servietis regi Babylonis: quia super regna magna de prælio, et de afflictione, et mendacium ipsi loquuntur vobis: **15** quia non misi de fame: **9** propheta qui vaticinatus est pacem, cum eos, ait Dominus, et ipsi prophetant in nomine venerit verbum ejus, scietur propheta quem misit meo mendaciter, ut ejiciant vos, et pereatis, tam Dominus in veritate. **10** Et tulit Hananias propheta vos quam prophetæ qui vaticinantur vobis. **16** Et catenam de collo Jeremiæ prophetæ, et confregit ad sacerdotes, et ad populum istum, locutus sum, eam. **11** Et ait Hananias in conspectu omnis populi, dicens: Hæc dicit Dominus: Nolite audire verba dicens: Hæc dicit Dominus: Sic confringam jugum prophetarum vestrorum, qui prophetant vobis, Nabuchodonosor regis Babylonis, post duos annos dicentes: Ecce vasa Domini revertentur de Babylone dierum de collo omnium gentium. **12** Et abiit nunc cito: mendacium enim prophetant vobis. **17** Jeremias propheta in viam suam. Et factum est Nolite ergo audire eos: sed servite regi Babylonis, verbum Domini ad Jeremiam, postquam confregit ut vivatis: quare datur hæc civitas in solitudinem? Hananias propheta catenam de collo Jeremiæ **18** Et si prophetæ sunt, et est verbum Domini in prophetæ, dicens: **13** Vade, et dices Hananiae: eis, occurrant Domino exercituum, ut non veniant Hæc dicit Dominus: Catenas ligneas contrivisti, et vasa quæ derelicta fuerant in domo Domini, et in facies pro eis catenas ferreas. **14** Quia hæc dicit domo regis Juda, et in Jerusalem, in Babylonem. **19** Dominus exercituum, Deus Israël: Jugum ferreum Quia hæc dicit Dominus exercituum ad columnas, posui super collum cunctarum gentium istarum, et ad mare, et ad bases, et ad reliqua vasorum ut serviant Nabuchodonosor regi Babylonis, et quæ remanserunt in civitate hac, **20** quæ non tulit servient ei: insuper et bestias terræ dedi ei. **15** Et Nabuchodonosor rex Babylonis cum transferret dixit Jeremias propheta ad Hananiam prophetam: Jechoniam filium Joakim regem Juda de Jerusalem in Audi, Hanania: non misit te Dominus, et tu confidere Babylonem, et omnes optimates Juda et Jerusalem: fecisti populum istum in mendacio. **16** Idcirco hæc **21** quia hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israël, dicit Dominus: Ecce ego mittam te a facie terræ: hoc ad vasa quæ derelicta sunt in domo Domini, et in anno morieris: adversum enim Dominum locutus domo regis Juda et Jerusalem: **22** In Babylonem es. **17** Et mortuus est Hananias propheta in anno transferentur, et ibi erunt usque ad diem visitationis illo, mense septimo.

suæ, dicit Dominus, et afferri faciam ea, et restituí in loco isto.

29 Et hæc sunt verba libri quem misit Jeremias propheta de Jerusalem ad reliquias

28 Et factum est in anno illo, in principio seniorum transmigrationis, et ad sacerdotes, et ad regni Sedeciae regis Juda, in anno quarto, in prophetas, et ad omnem populum quem traduxerat mense quinto, dixit ad me Hananias filius Azur, Nabuchodonosor de Jerusalem in Babylonem, **2** propheta de Gabaon, in domo Domini, coram postquam egressus est Jechonias rex, et domina, et sacerdotibus et omni populo, dicens: **2** Hæc dicit eunuchi, et principes Juda et Jerusalem, et faber et Dominus exercituum, Deus Israël: Contrivi jugum inclusor, de Jerusalem, **3** in manu Elasa filii Saphan, regis Babylonis. **3** Adhuc duo anni dierum, et et Gamariæ filii Helciæ, quos misit Sedecias rex Juda ego referri faciam ad locum istum omnia vasa ad Nabuchodonosor regem Babylonis in Babylonem, domus Domini, quæ tulit Nabuchodonosor rex dicens: **4** Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Babylonis de loco isto, et transtulit ea in Babylonem. Israël, omni transmigrationi quam transtuli de **4** Et Jechoniam filium Joakim regem Juda, et Jerusalem in Babylonem: **5** Edificate domos, et omnem transmigrationem Juda, qui ingressi sunt habitate: et plantate hortos, et comedite fructum in Babylonem, ego convertam ad locum istum, ait eorum. **6** Accipite uxores, et generate filios et filias: Dominus: conteram enim jugum regis Babylonis. **5** et date filiis vestris uxores, et filias vestras date Et dixit Jeremias propheta ad Hananiam prophetam, viris, et pariant filios et filias: et multiplicamini ibi, in oculis sacerdotum, et in oculis omnis populi qui et nolite esse pauci numero. **7** Et querite pacem stabat in domo Domini: **6** et ait Jeremias propheta: civitatis ad quam transmigrare vos feci, et orate Amen! sic faciat Dominus: suscitetur Dominus verba pro ea ad Dominum, quia in pace illius erit pax tua quæ prophetasti, ut referantur vasa in domum vobis. **8** Hæc enim dicit Dominus exercituum, Deus Domini, et omnis transmigratio de Babylone ad Israël: Non vos seducant prophetæ vestri qui sunt locum istum. **7** Verumtamen audi verbum hoc quod in medio vestrum, et divini vestri, et ne attendatis ego loquor in auribus tuis, et in auribus universi ad somnia vestra quæ vos somniatis: **9** quia falso populi: **8** prophetæ qui fuerunt ante me et ante te, ipsi prophetant vobis in nomine meo, et non misi

eos, dicit Dominus. **10** Quia hæc dicit Dominus: Cum increpasti Jeremiam Anathothiten, qui prophetat cœperint impleri in Babylone septuaginta anni, vobis? **28** Quia super hoc misit in Babylonem visitabo vos, et suscitabo super vos verbum meum ad nos, dicens: Longum est: ædificate domos, et bonum, ut reducam vos ad locum istum. **11** Ego habitate: et plantate hortos, et comedite fructus enim scio cogitationes quas ego cogito super vos, eorum. **29** Legit ergo Sophonias sacerdos librum ait Dominus, cogitationes pacis et non afflictionis, istum in auribus Jeremiæ prophetæ. **30** Et factum ut dem vobis finem et patientiam. **12** Et invocabitis est verbum Domini ad Jeremiam, dicens: **31** Mitte me, et ibitis: et orabitis me, et ego exaudiam vos. ad omnem transmigrationem, dicens: Hæc dicit **13** Quæretis me, et invenietis, cum quæsieritis me Dominus ad Semeiam Nehelamiten: Pro eo quod in toto corde vestro. **14** Et inveniar a vobis, ait prophetavit vobis Semeias, et ego non misi eum, Dominus: et reducam captivitatem vestram, et congregabo vos de universis gentibus et de cunctis locis ad quæ expuli vos, dicit Dominus, et reverti vos faciam de loco ad quem transmigrare vos feci. **15** dicit Dominus: Ecce ego visitabo super Semeiam Quia dixistis: Suscitavit nobis Dominus prophetas in Babylone: **16** quia hæc dicit Dominus ad regem qui sedet super solium David, et ad omnem populum habitatorem urbis hujus, ad fratres vestros qui non sunt egressi vobiscum in transmigrationem: **17** hæc dicit Dominus exercituum: Ecce mittam in eos gladium, et famem, et pestem: et ponam eos quasi ficus malas, quæ comedi non possunt eo quod pessimæ sint: **18** et persequar eos in gladio, et in fame, et in pestilentia: et dabo eos in vexationem universis regnis terræ: in maledictionem, et in stuporem, et in sibilum, et in opprobrium cunctis gentibus ad quas ego ejeci eos, **19** eo quod non audierint verba mea, dicit Dominus, quæ misit ad eos per servos meos prophetas, de nocte consurgens et mittens: et non audistis, dicit Dominus. **20** Vos ergo audite verbum Domini, omnis transmigratio quam emisi de Jerusalem in Babylonem. **21** Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israël, ad Achab filium Coliæ, et ad Sedeciam filium Maasiæ, qui prophetant vobis in nomine meo mendaciter: Ecce ego tradam eos in manus Nabuchodonosor regis Babylonis, et percutiet eos in oculis vestris: **22** et assumetur ex eis maledictio omni transmigrationi Juda quæ est in Babylone, dicentium: Ponat te Dominus sicut Sedeciam et sicut Achab, quos fixit rex Babylonis in igne: **23** pro eo quod fecerint stultitiam in Israël, et mœchati sunt in uxores amicorum suorum, et locuti sunt verbum in nomine meo mendaciter, quod non mandavi eis. Ego sum judex et testis, dicit Dominus. **24** Et ad Semeiam Nehelamiten dices: **25** Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israël: Pro eo quod misisti in nomine tuo libros ad omnem populum qui est in Jerusalem, et ad Sophoniam filium Maasiæ sacerdotem, et ad universos sacerdotes, dicens: **26** Dominus dedit te sacerdotem pro Jojade sacerdote, ut sis dux in domo Domini, super omnem virum arreptitum et prophetantem, ut mittas eum in nervum et in carcerem: **27** et nunc quare non ad nos, dicens: Longum est: ædificate domos, et bonum, ut reducam vos ad locum istum. **11** Ego habitate: et plantate hortos, et comedite fructus enim scio cogitationes quas ego cogito super vos, eorum. **29** Legit ergo Sophonias sacerdos librum ait Dominus, cogitationes pacis et non afflictionis, istum in auribus Jeremiæ prophetæ. **30** Et factum ut dem vobis finem et patientiam. **12** Et invocabitis est verbum Domini ad Jeremiam, dicens: **31** Mitte me, et ibitis: et orabitis me, et ego exaudiam vos. ad omnem transmigrationem, dicens: Hæc dicit **13** Quæretis me, et invenietis, cum quæsieritis me Dominus ad Semeiam Nehelamiten: Pro eo quod in toto corde vestro. **14** Et inveniar a vobis, ait prophetavit vobis Semeias, et ego non misi eum, Dominus: et reducam captivitatem vestram, et fecit vos confidere in mendacio, **32** idcirco hæc dicit Dominus: Ecce ego visitabo super Semeiam Nehelamiten, et super semen ejus: non erit ei vir sedens in medio populi hujus, et non videbit bonum quod ego faciam populo meo, ait Dominus, quia prævaricationem locutus est adversus Dominum.

30 Hoc verbum quod factum est ad Jeremiam a Domino, dicens: **2** Hæc dicit Dominus Deus Israël, dicens: Scribe tibi omnia verba quæ locutus sum ad te, in libro. **3** Ecce enim dies veniunt, dicit Dominus, et convertam conversionem populi mei Israël et Juda, ait Dominus: et convertam eos ad terram quam dedi patribus eorum, et possidebunt eam. **4** Et hæc verba quæ locutus est Dominus ad Israël et ad Judam: **5** [Quoniam hæc dicit Dominus: Vocem terroris audivimus: formido, et non est pax. **6** Interrogate, et videte si generat masculus: quare ergo vidi omnis viri manum super lumbum suum, quasi parturientis, et conversæ sunt universæ facies in auruginem? **7** Væ! quia magna dies illa, nec est similis ejus: tempusque tribulationis est Jacob, et ex ipso salvabitur. **8** Et erit in die illa, ait Dominus exercituum: conteram jugum ejus de collo tuo, et vincula ejus dirumpam, et non dominabuntur ei amplius alieni: **9** sed servient Domino Deo suo, et David regi suo, quem suscitabo eis. **10** Tu ergo ne timeas, serve meus Jacob, ait Dominus, neque paveas, Israël: quia ecce ego salvabo te de terra longinqua, et semen tuum de terra captivitatis eorum: et revertetur Jacob, et quiescat, et cunctis affluet bonis, et non erit quem formidet: **11** quoniam tecum ego sum, ait Dominus, ut salvem te. Faciam enim consummationem in cunctis gentibus in quibus dispersi te: te autem non faciam in consummationem: sed castigabo te in iudicio, ut non videaris tibi innoxius. **12** Quia hæc dicit Dominus: Insanabilis fractura tua; pessima plaga tua: **13** non est qui judicet iudicium tuum ad alligandum: curationum utilitas non est tibi. **14** Omnes amatores tui obliti sunt tui, teque non quærunt: plaga enim inimici percussi te castigatione crudeli: propter multitudinem iniquitatis tuæ dura

facta sunt peccata tua. **15** Quid clamas super in ea, quia factus sum Israëli pater, et Ephraim contritione tua? insanabilis est dolor tuus: propter primogenitus meus est. **10** Audite verbum Domini, multitudinem iniquitatis tuae, et propter dura gentes, et annuntiate in insulis quæ procul sunt, peccata tua, feci hæc tibi. **16** Propterea omnes et dicite: Qui dispersit Israël congregabit eum, qui comedunt te devorabuntur, et universi hostes et custodiet eum sicut pastor gregem suum. **11** tui in captivitatem ducentur: et qui te vastant Redemit enim Dominus Jacob, et liberavit eum de vastabuntur, cunctosque prædatores tuos dabo manu potentioris. **12** Et venient, et laudabunt in in prædam. **17** Obducam enim cicatricem tibi, monte Sion: et confluent ad bona Domini, super et a vulneribus tuis sanabo te, dicit Dominus. frumento, et vino, et oleo, et fœtu pecorum et Quia ejectam vocaverunt te, Sion: hæc est, quæ armentorum: eritque anima eorum quasi hortus non habebat requirentem. **18** Hæc dicit Dominus: irriguis, et ultra non esurient. **13** Tunc lætabitur Ecce ego convertam conversionem tabernaculorum virgo in choro, juvenes et senes simul: et convertam Jacob, et tectis ejus miserebor: et ædificabitur civitas luctum eorum in gaudium, et consolabor eos, et in excelso suo, et templum juxta ordinem suum lætificabo a dolore suo. **14** Et ineibriabo animam fundabitur: **19** et egredietur de eis laus, voxque sacerdotum pinguedine, et populus meus bonis meis ludentium. Et multiplicabo eos, et non minuentur: adimplebitur, ait Dominus. **15** Hæc dicit Dominus: et glorificabo eos, et non attenuabuntur. **20** Et erunt Vox in excelso audita est lamentationis: luctus, filii ejus sicut a principio, et coetus ejus coram et fletus Rachel plorantis filios suos, et nolentis me permanebit, et visitabo adversum omnes qui consolari super eis, quia non sunt. **16** Hæc dicit tribulant eum. **21** Et erit dux ejus ex eo, et princeps Dominus: Quiescat vox tua a ploratu, et oculi tui a de medio ejus producetur: et applicabo eum, et lacrimis, quia est merces operi tuo, ait Dominus, et accedet ad me. Quis enim iste est qui applicet cor revertentur de terra inimici: **17** et est spes novissimis suum ut appropinquet mihi? ait Dominus: **22** et tuis, ait Dominus, et revertentur filii ad terminos eritis mihi in populum, et ego ero vobis in Deum. suos. **18** Audiens audivi Ephraim transmigrantem: **23** Ecce turbo Domini, furor egrediens, procella Castigasti me, et eruditus sum, quasi juvenculus ruens: in capite impiorum conquiescit. **24** Non indomitus: converte me, et convertar, quia tu avertet iram indignationis Dominus, donec faciat Dominus Deus meus. **19** Postquam enim convertisti et compleat cogitationem cordis sui: in novissimo me, egi poenitentiam: et postquam ostendisti mihi, dierum intelligitis ea.]

31 [In tempore illo, dicit Dominus, ero Deus universis cognitionibus Israël, et ipsi erunt mihi in populum. **2** Hæc dicit Dominus: Invenit gratiam in deserto populus qui remanserat a gladio: vadet ad requiem suam Israël. **3** Longe Dominus apparuit mihi. Et in caritate perpetua dilexi te: ideo attraxi te, miserans. **4** Rursumque ædificabo te, et ædificaberis, virgo Israël: adhuc ornaberis tympanis tuis, et egredieris in choro ludentium. **5** Adhuc plantabis vineas in montibus Samariæ: plantabant plantantes, et donec tempus veniat, non vindemiabunt. **6** Quia erit dies in qua clamabunt custodes in monte Ephraim: Surgite, et ascendamus in Sion ad Dominum Deum nostrum. **7** Quia hæc dicit Dominus: Exsultate in lætitia, Jacob, et hinnite contra caput gentium: personate, et canite, et dicite: Salva, Domine, populum tuum, reliquias Israël. **8** Ecce ego adducam eos de terra aquilonis, et congregabo eos ab extremis terræ: inter quos erunt cæcus et claudus, prægnans et pariens simul, coetus magnus revertentium huc. **9** In fletu venient, et in misericordia reducam eos: et adducam eos per torrentes aquarum in via recta, et non impingent

Castigasti me, et eruditus sum, quasi juvenculus

revertentur de terra inimici: **17** et est spes novissimis

suos.

indomitus: converte me, et convertar, quia tu

avertet iram indignationis Dominus, donec faciat

Dominus Deus meus. **19** Postquam enim convertisti

me, egi poenitentiam: et postquam ostendisti mihi,

percussi femur meum. Confusus sum, et erubui,

quoniam sustinui opprobrium adolescentiæ meæ. **20**

Si filius honorabilis mihi Ephraim, si puer delicatus!

quia ex quo locutus sum de eo, adhuc recordabor

ejus. Idcirco conturbata sunt viscera mea super eum:

miserans miserebor ejus, ait Dominus. **21** Statue

tibi speculam; pone tibi amaritudines; dirige cor

tuum in viam rectam in qua ambulasti: revertere,

virgo Israël, revertere ad civitates tuas istas. **22**

Usquequo deliciis dissolveris, filia vaga? quia creavit

Dominus novum super terram: femina circumdabit

virum. **23** Hæc dicit Dominus exercituum, Deus

Israël: Adhuc dicent verbum istud in terra Juda et in

urbibus ejus, cum convertero captivitatem eorum:

Benedic tibi Dominus, pulchritudo justitiæ, mons

sanctus: **24** et habitabunt in eo Judas et omnes

civitates ejus simul, agricolæ et minantes greges. **25**

Quia ineibriavi animam lassam, et omnem animam

esurientem saturavi. **26** Ideo quasi de somno

suscitatus sum: et vidi, et somnus meus dulcis mihi.

27 Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et seminabo

domum Israël et domum Juda semine hominum

et semine jumentorum. **28** Et sicut vigilavi super

eos ut evellerem, et demolirer, et dissiparem, et

disperderem, et affligerem, sic vigilabo super eos

ut ædificem et plantem, ait Dominus. **29** In diebus illis non dicent ultra: Patres comederunt uvam autem dimicaveritis aduersum Chaldæos, nihil acerbam, et dentes filiorum obstupuerunt. **30** Sed unusquisque in iniuste sua morietur: omnis homo qui comederit uvam acerbam, obstupescent dentes ejus. **31** Ecce dies venient, dicit Dominus, et feriam domui Israël et domui Juda foedus novum, **32** non secundum pactum quod pepigi cum patribus eorum in die qua apprehendi manum eorum ut educerem Sed hoc erit pactum quod feriam cum domo Israël visceribus eorum, et in corde eorum scribam eam, et ego eis in Deum, et ipsi erunt mihi in populum: **33** terra Benjamin, quia tibi competit hæreditas, et tu post dies illos, dicit Dominus: dabo legem meam in propinquus es ut possideas. Intellexi autem quod verbum Domini esset: **9** et emi agrum ab Hanameel filio patrui mei, qui est in Anathoth, et appendi ei etero eis in Deum, et ipsi erunt mihi in populum: **34** et non docebit ultra vir proximum suum et vir fratrem suum, dicens: Cognosce Dominum: omnes enim cognoscent me, a minimo eorum usque ad maximum, ait Dominus: quia propitiabor iniurianti eorum, et peccati eorum non memorabor amplius. **35** Hæc dicit Dominus qui dat solem in lumine diei, ordinem lunæ et stellarum in lumine noctis: qui turbat mare, et sonant fluctus ejus: Dominus exercituum nomen illi: **36** Si defecerint leges istæ coram me, dicit Dominus, tunc et semen Israël deficiet, ut non sit gens coram me cunctis diebus. **37** Hæc dicit Dominus: Si mensurari potuerint cæli sursum, et investigari fundamenta terræ deorsum, et ego abjiciam universum semen Israël, propter omnia quæ fecerunt, dicit Dominus. **38** Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et ædificabitur civitas Domini, a turre Hananeel usque ad portam anguli. **39** Et exhibet ultra norma mensuræ in conspectu ejus super collem Gareb, et circuibit Goatha, **40** et Tunc exercitus regis Babylonis obsidebat Jerusalem, et Jeremias propheta erat clausus in atrio carceris qui erat in domo regis Juda. **3** Clauerat enim eum Sedecias rex Juda, dicens: Quare vaticinaris, dicens: Hæc dicit Dominus: Ecce ego dabo civitatem istam in manus regis Babylonis, et capiet eam: **4** et Sedecias rex Juda non effugiet de manu Chaldæorum, sed tradetur in manus regis Babylonis: et loquetur os ejus cum ore illius, et oculi ejus oculos illius videbunt: **5** et in Babylonem ducet Sedeciam, et ibi erit donec visitem eum, ait Dominus: si prosperum habebitis? **6** Et dixit Jeremias: Factum est verbum Domini ad me, dicens: **7** Ecce Hanameel filius Sellum, patruelis tuus, veniet ad te, dicens: Eme tibi agrum meum qui est in Anathoth, tibi enim competit ex propinquitate ut emas. **8** Et secundum pactum quod pepigi cum patribus eorum venit ad me Hanameel filius patrui mei, secundum verbum Domini, ad vestibulum carceris, et ait ad eos de terra Ægypti, pactum quod irritum fecerunt: me: Posside agrum meum qui est in Anathoth, in et ego dominatus sum eorum, dicit Dominus. **33** terra Benjamin, quia tibi competit hæreditas, et tu Sed hoc erit pactum quod feriam cum domo Israël propinquus es ut possideas. Intellexi autem quod post dies illos, dicit Dominus: dabo legem meam in verbum Domini esset: **9** et emi agrum ab Hanameel visceribus eorum, et in corde eorum scribam eam, et ego eis in Deum, et ipsi erunt mihi in populum: **34** et non docebit ultra vir proximum suum et vir fratrem suum, dicens: Cognosce Dominum: omnes enim cognoscent me, a minimo eorum usque ad maximum, ait Dominus: quia propitiabor iniurianti eorum, et peccati eorum non memorabor amplius. **35** Hæc dicit Dominus qui dat solem in lumine diei, ordinem lunæ et stellarum in lumine noctis: qui turbat mare, et sonant fluctus ejus: Dominus exercituum nomen illi: **36** Si defecerint leges istæ coram eis, dicens: **14** Hæc dicit Dominus exercituum, coram eis, dicens: **14** Hæc dicit Dominus exercituum, Baruch filio Neri filii Maasiæ, in oculis Hanameel patruelis mei, in oculis testium qui scripti erant in libro emptionis, et in oculis omnium Judæorum qui sedebant in atrio carceris. **13** Et præcepi Baruch coram eis, dicens: **14** Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israël: Sume libros istos, librum emptionis deficiet, ut non sit gens coram me cunctis diebus. **37** Hæc dicit Dominus: Si mensurari potuerint cæli hunc signatum, et librum hunc qui apertus est, et multis: **15** hæc enim dicit Dominus exercituum, pone illos in vase fictili, ut permanere possint diebus Deus Israël: Adhuc possidebuntur domus, et agri, omnia quæ fecerunt, dicit Dominus. **38** Ecce dies et vineæ in terra ista. **16** Et oravi ad Dominum, veniunt, dicit Dominus, et ædificabitur civitas postquam tradidi librum possessionis Baruch filio Domino, a turre Hananeel usque ad portam anguli. Neri, dicens: **17** [Heu! heu! heu! Domine Deus, ecce tu fecisti cælum et terram in fortitudine tua magna, et in brachio tuo extento: non erit tibi difficile omne verbum: **18** qui facis misericordiam regionem mortis usque ad torrentem Cedron, in millibus, et reddis iniuriam patrum in sinum et usque ad angulum portæ equorum orientalis, filiorum eorum post eos: fortissime, magne, et Sanctum Domini: non evelletur, et non destruetur potens, Dominus exercituum nomen tibi. **19** Magnus ultra in perpetuum.]

32 Verbum quod factum est ad Jeremiam a Domino, in anno decimo Sedeciae regis Juda, ipse est annus decimus octavus Nabuchodonosor. **2** Tunc exercitus regis Babylonis obsidebat Jerusalem, et Jeremias propheta erat clausus in atrio carceris qui erat in domo regis Juda. **3** Clauerat enim eum Sedecias rex Juda, dicens: Quare vaticinaris, dicens: Hæc dicit Dominus: Ecce ego dabo civitatem istam in manus regis Babylonis, et capiet eam: **4** et Sedecias rex Juda non effugiet de manu Chaldæorum, sed tradetur in manus regis Babylonis: et loquetur os ejus cum ore illius, et oculi ejus oculos illius videbunt: **5** et in Babylonem ducet Sedeciam,

prosperum habebitis? **6** Et dixit Jeremias: Factum est verbum Domini ad me, dicens: **7** Ecce Hanameel filius Sellum, patruelis tuus, veniet ad te, dicens: Eme tibi agrum meum qui est in Anathoth, tibi enim competit ex propinquitate ut emas. **8** Et secundum pactum quod pepigi cum patribus eorum venit ad me Hanameel filius patrui mei, secundum verbum Domini, ad vestibulum carceris, et ait ad eos de terra Ægypti, pactum quod irritum fecerunt: me: Posside agrum meum qui est in Anathoth, in et ego dominatus sum eorum, dicit Dominus. **33** terra Benjamin, quia tibi competit hæreditas, et tu Sed hoc erit pactum quod feriam cum domo Israël propinquus es ut possideas. Intellexi autem quod post dies illos, dicit Dominus: dabo legem meam in verbum Domini esset: **9** et emi agrum ab Hanameel visceribus eorum, et in corde eorum scribam eam, et ego eis in Deum, et ipsi erunt mihi in populum: **34** et non docebit ultra vir proximum suum et vir fratrem suum, dicens: Cognosce Dominum: omnes enim cognoscent me, a minimo eorum usque ad maximum, ait Dominus: quia propitiabor iniurianti eorum, et peccati eorum non memorabor amplius. **35** Hæc dicit Dominus qui dat solem in lumine diei, ordinem lunæ et stellarum in lumine noctis: qui turbat mare, et sonant fluctus ejus: Dominus exercituum nomen illi: **36** Si defecerint leges istæ coram eis, dicens: **14** Hæc dicit Dominus exercituum, Baruch filio Neri filii Maasiæ, in oculis Hanameel patruelis mei, in oculis testium qui scripti erant in libro emptionis, et in oculis omnium Judæorum qui sedebant in atrio carceris. **13** Et præcepi Baruch coram eis, dicens: **14** Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israël: Sume libros istos, librum emptionis deficiet, ut non sit gens coram me cunctis diebus. **37** Hæc dicit Dominus: Si mensurari potuerint cæli hunc signatum, et librum hunc qui apertus est, et multis: **15** hæc enim dicit Dominus exercituum, pone illos in vase fictili, ut permanere possint diebus Deus Israël: Adhuc possidebuntur domus, et agri, omnia quæ fecerunt, dicit Dominus. **38** Ecce dies et vineæ in terra ista. **16** Et oravi ad Dominum, veniunt, dicit Dominus, et ædificabitur civitas postquam tradidi librum possessionis Baruch filio Domino, a turre Hananeel usque ad portam anguli. Neri, dicens: **17** [Heu! heu! heu! Domine Deus, ecce tu fecisti cælum et terram in fortitudine tua magna, et in brachio tuo extento: non erit tibi difficile omne verbum: **18** qui facis misericordiam regionem mortis usque ad torrentem Cedron, in millibus, et reddis iniuriam patrum in sinum et usque ad angulum portæ equorum orientalis, filiorum eorum post eos: fortissime, magne, et Sanctum Domini: non evelletur, et non destruetur potens, Dominus exercituum nomen tibi. **19** Magnus consilio, et incomprehensibilis cogitatu: cuius oculi aperti sunt super omnes vias filiorum Adam, ut reddas unicuique secundum vias suas, et secundum fructum adinventionum ejus. **20** Qui posuisti signa et portenta in terra Ægypti usque ad diem hanc, et in Israël, et in hominibus, et fecisti tibi nomen sicut est dies hæc. **21** Et eduxisti populum tuum Israël de terra Ægypti, in signis et in portentis, et in manu robusta et in brachio extento, et in terrore magno: **22** et dedisti eis terram hanc, quam jurasti patribus eorum ut dares eis, terram fluentem lacte et melle. **23** Et ingressi sunt, et possederunt eam, et non obedierunt voci tuæ, et in lege tua non ambulaverunt: omnia quæ mandasti eis ut facerent non fecerunt, et evenerunt eis omnia

mala hæc. **24** Ecce munitiones exstructæ sunt Sicut adduxi super populum istum omne malum adversum civitatem ut capiatur, et urbs data est in hoc grande, sic adducam super eos omne bonum manus Chaldæorum qui præliantur adversus eam, a quod ego loquor ad eos. **43** Et possidebuntur agri in facie gladii, et famis, et pestilentiae: et quæcumque terra ista, de qua vos dicitis quod deserta sit, eo locutus es, acciderunt, ut tu ipse cernis. **25** Et quod non remanserit homo et jumentum, et data sit tu dicas mihi, Domine Deus: Eme agrum argento, in manus Chaldæorum. **44** Agri ementur pecunia, et adhibe testes, cum urbs data sit in manus et scribentur in libro, et imprimetur signum, et Chaldæorum?] **26** Et factum est verbum Domini testis adhibebitur, in terra Benjamin et in circuitu ad Jeremiam, dicens: **27** [Ecce ego Dominus Deus Jerusalem, in civitatibus Juda, et in civitatibus universæ carnis: numquid mihi difficile erit omne montanis, et in civitatibus campestribus, et in verbum? **28** Propterea hæc dicit Dominus: Ecce ego civitatibus quæ ad austrum sunt, quia convertam tradam civitatem istam in manus Chaldæorum, captivitatem eorum, ait Dominus.]

et in manus regis Babylonis, et capient eam. **29**

Et venient Chaldæi præliantes adversum urbem hanc, et succendent eam igni, et comburent eam, et domos in quarum domatibus sacrificabant Baal, et libabant diis alienis libamina ad irritandum me. **30**

Erant enim filii Israël et filii Juda jugiter facientes malum in oculis meis ab adolescentia sua: filii Israël, qui usque nunc exacerbant me in opere manuum suarum, dicit Dominus. **31** Quia in furore et in indignatione mea facta est mihi civitas hæc, a die qua ædificaverunt eam usque ad diem istam qua auferetur de conspectu meo, **32** propter malitiam filiorum Israël et filiorum Juda, quam fecerunt ad iracundiam me provocantes, ipsi et reges eorum, principes eorum, et sacerdotes eorum, et prophetæ eorum, viri Juda et habitatores Jerusalem. **33** Et verterunt ad me terga, et non facies, cum docerem eos diluculo et erudirem, et nollent audire, ut acciperent disciplinam. **34** Et posuerunt idola sua in domo in qua invocatum est nomen meum, ut polluerent eam. **35** Et ædificaverunt excelsa Baal quæ sunt in valle filii Ennom, ut initarent filios suos et filias suas Moloch, quod non mandavi eis, nec ascendit in cor meum ut facerent abominationem hanc: et in peccatum deducerent Judam. **36** Et nunc propter ista, hæc dicit Dominus Deus Israël ad civitatem hanc, de qua vos dicitis quod tradetur in manus regis Babylonis, in gladio, et in fame, et in peste: **37** Ecce ego congregabo eos de universis terris ad quas ejeci eos in furore meo, et in ira mea, et in indignatione grandi: et reducam eos ad locum istum, et habitare eos faciam confidenter: **38** et erunt mihi in populum, et ego ero eis in Deum. **39**

Et dabo eis cor unum, et viam unam, ut timeant me universi diebus, et bene sit eis, et filiis eorum post eos. **40** Et feriam eis pactum sempiternum, et non desinam eis benefacere: et timorem meum dabo in corde eorum, ut non recedant a me. **41** Et lætabor super eis, cum bene eis fecero: et plantabo eos in terra ista in veritate, in toto corde meo et in tota anima mea. **42** Quia hæc dicit Dominus:

33 Et factum est verbum Domini ad Jeremiam secundo, cum adhuc clausus esset in atrio carceris, dicens: **2** [Hæc dicit Dominus, qui facturus est, et formaturus illud, et paraturus: Dominus nomen ejus: **3** Clama ad me, et exaudiam te, et annuntiabo tibi grandia et firma quæ nescis. **4** Quia hæc dicit Dominus Deus Israël ad domos urbis hujus, et ad domos regis Juda, quæ destructæ sunt, et ad munitiones, et ad gladium **5** venientium ut dimicent cum Chaldæis, et impleant eas cadaveribus hominum quos percussi in furore meo et in indignatione mea, abscondens faciem meam a civitate hac, propter omnem malitiam eorum: **6** Ecce ego obducam eis cicatricem et sanitatem, et curabo eos, et revelabo illis deprecationem pacis et veritatis. **7** Et convertam conversionem Juda et conversionem Jerusalem, et ædificabo eos sicut a principio. **8** Et emundabo illos ab omni iniquitate sua in qua peccaverunt mihi, et propitius ero cunctis iniquitatibus eorum, in quibus dereliquerunt mihi et spreverunt me. **9** Et erit mihi in nomen, et in gaudium, et in laudem, et in exultationem cunctis gentibus terræ, quæ audierint omnia bona quæ ego facturus sum eis: et pavebunt et turbabuntur in universis bonis, et in omni pace quam ego faciam eis. **10** Hæc dicit Dominus: Adhuc audietur in loco isto quem vos dicitis esse desertum, eo quod non sit homo nec jumentum in civitatibus Juda, et foris Jerusalem, quæ desolatae sunt, absque homine, et absque habitatore, et absque pecore, **11** vox gaudii et vox lætitiae, vox sponsi et vox sponsæ, vox dicentium: Confitemini Domino exercitum, quoniam bonus Dominus, quoniam in æternum misericordia ejus: et portantium vota in domum Domini: reducam enim conversionem terræ sicut a principio, dicit Dominus. **12** Hæc dicit Dominus exercitum: Adhuc erit in loco isto deserto, absque homine et absque jumento, et in cunctis civitatibus ejus, habitaculum pastorum accubantium gregum. **13** In civitatibus montuosis,

et in civitatibus campestribus, et in civitatibus quæ ad austrum sunt, et in terra Benjamin, et in circuitu Jerusalem, et in civitatibus Juda, adhuc transibunt greges ad manum numerantis, ait Dominus.] **14** Væ domine, plangent te: quia verbum ego locutus [Ecce dies veniunt, dicit Dominus, et suscitabo sum, dicit Dominus. **6** Et locutus est Jeremias verbum bonum quod locutus sum ad domum Israël illo germinare faciam David germen justitiae, et faciet judicium et justitiam in terra: **16** in diebus illis salvabitur Juda, et Jerusalem habitat confidenter: et hoc est nomen quod vocabunt eum: Dominus justus noster. **17** Quia hæc dicit Dominus: Non interibit de David vir qui sedeat super thronum domus Israël: **18** et de sacerdotibus et de Levitis non interibit vir a facie mea, qui offerat holocausta, et incendat sacrificum, et cædat victimas omnibus diebus.] **19** Et factum est verbum Domini ad Jeremiam, dicens: **20** [Hæc dicit Dominus: Si irritum potest fieri pactum meum cum die, et pactum meum cum nocte, ut non sit dies et nox in tempore arena maris, sic multiplicabo semen David servi Sicuti enumerari non possunt stellæ cæli, et metiri Duæ cognationes quas elegerat Dominus abjectæ Jacob et David servi mei projiciam, ut non assumam de semine ejus principes seminis Abraham, Isaac, et Jacob: reducam enim conversionem eorum, et miserebor eis.]

Non morieris in gladio, **5** sed in pace morieris: et secundum combustiones patrum tuorum, regum priorum qui fuerunt ante te, sic comburent te: et propheta ad Sedeciam regem Juda universa verba et ad domum Juda. **15** In diebus illis et in tempore hæc in Jerusalem. **7** Et exercitus regis Babylonis civitates Juda quæ reliquæ erant, contra Lachis et contra Azech: hæc enim supererant de civitatibus Juda, urbes munitæ. **8** Verbum quod factum est ad Jeremiam a Domino, postquam percussit rex Sedecias fœdus cum omni populo in Jerusalem, prædicans **9** ut dimitteret unusquisque servum suum et unusquisque ancillam suam, Hebræum et Hebræam, liberos, et nequaquam dominarentur eis, id est, in Judæo et fratre suo. **10** Audierunt Jeremiam a Domino, postquam percussit rex Sedecias fœdus cum omni populo in Jerusalem, prædicans **9** ut dimitteret unusquisque servum suum et unusquisque ancillam suam liberos, et suo, **21** et pactum meum irritum esse poterit cum ultra non dominarentur eis: audierunt igitur, David servo meo, ut non sit ex eo filius qui regnet in et dimiserunt. **11** Et conversi sunt deinceps: et throno ejus, et Levitæ et sacerdotes ministri mei. **22** retraxerunt servos et ancillas suas quos dimiserant liberos, et subjugaverunt in famulos et famulas. **12** Et factum est verbum Domini ad Jeremiam a mei, et Levitas ministros meos.] **23** Et factum est Domino, dicens: **13** Hæc dicit Dominus Deus Israël: verbum Domini ad Jeremiam, dicens: **24** [Numquid Ego percussi fœdus cum patribus vestris in die non vidisti quid populus hic locutus sit, dicens: qua eduxi eos de terra Ægypti, de domo servitutis, Duæ cognitiones quas elegerat Dominus abjectæ dicens: **14** Cum completi fuerint septem anni, sunt? et populum meum despixerunt, eo quod non sit ultra gens coram eis. **25** Hæc dicit Dominus: Si pactum meum inter diem et noctem, et leges eum a te liberum: et non audierunt patres vestri cælo et terræ non posui, **26** equidem et semen Jacob et David servi mei projiciam, ut non assumam de semine ejus principes seminis Abraham, Isaac, et Jacob: reducam enim conversionem eorum, et miserebor eis.]

34 Verbum quod factum est ad Jeremiam a Domino quando Nabuchodonosor rex Babylonis, et omnis exercitus ejus, universaque regna terræ quæ erant sub potestate manus ejus, et omnes populi, bellabant contra Jerusalem, et contra omnes urbes ejus, dicens: **2** Hæc dicit Dominus Deus Israël: Vade, et loquere ad Sedeciam regem Juda, et dices ad eum: Hæc dicit Dominus: Ecce ego tradam civitatem hanc in manus regis Babylonis, et succendet eam igni: **3** et tu non effugies de manu ejus, sed comprehensione capieris, et in manu ejus traderis: et oculi tui oculos regis Babylonis videbunt, et os ejus cum ore tuo loquetur, et Babylonem introibis. **4** Attamen audi verbum Domini, Sedecia, rex Juda: Hæc dicit Dominus ad te:

Non morieris in gladio, **5** sed in pace morieris: et secundum combustiones patrum tuorum, regum priorum qui fuerunt ante te, sic comburent te: et propheta ad Sedeciam regem Juda universa verba et ad domum Juda. **15** In diebus illis et in tempore hæc in Jerusalem. **7** Et exercitus regis Babylonis civitates Juda quæ reliquæ erant, contra Lachis et contra Azech: hæc enim supererant de civitatibus Juda, urbes munitæ. **8** Verbum quod factum est ad Jeremiam a Domino, postquam percussit rex Sedecias fœdus cum omni populo in Jerusalem, prædicans **9** ut dimitteret unusquisque servum suum et unusquisque ancillam suam, Hebræum et Hebræam, liberos, et nequaquam dominarentur eis, id est, in Judæo et fratre suo. **10** Audierunt Jeremiam a Domino, postquam percussit rex Sedecias fœdus cum omni populo in Jerusalem, prædicans **9** ut dimitteret unusquisque servum suum et unusquisque ancillam suam liberos, et suo, **21** et pactum meum irritum esse poterit cum ultra non dominarentur eis: audierunt igitur, David servo meo, ut non sit ex eo filius qui regnet in et dimiserunt. **11** Et conversi sunt deinceps: et throno ejus, et Levitæ et sacerdotes ministri mei. **22** retraxerunt servos et ancillas suas quos dimiserant liberos, et subjugaverunt in famulos et famulas. **12** Et factum est verbum Domini ad Jeremiam a mei, et Levitas ministros meos.] **23** Et factum est Domino, dicens: **13** Hæc dicit Dominus Deus Israël: verbum Domini ad Jeremiam, dicens: **24** [Numquid Ego percussi fœdus cum patribus vestris in die non vidisti quid populus hic locutus sit, dicens: qua eduxi eos de terra Ægypti, de domo servitutis, Duæ cognitiones quas elegerat Dominus abjectæ dicens: **14** Cum completi fuerint septem anni, sunt? et populum meum despixerunt, eo quod non sit ultra gens coram eis. **25** Hæc dicit Dominus: Si pactum meum inter diem et noctem, et leges eum a te liberum: et non audierunt patres vestri cælo et terræ non posui, **26** equidem et semen Jacob et David servi mei projiciam, ut non assumam de semine ejus principes seminis Abraham, Isaac, et Jacob: reducam enim conversionem eorum, et miserebor eis.]

ergo omnes principes et universus populus qui inierant pactum ut dimitteret unusquisque servum suum et unusquisque ancillam suam liberos, et suo, **21** et pactum meum irritum esse poterit cum ultra non dominarentur eis: audierunt igitur, David servo meo, ut non sit ex eo filius qui regnet in et dimiserunt. **11** Et conversi sunt deinceps: et throno ejus, et Levitæ et sacerdotes ministri mei. **22** retraxerunt servos et ancillas suas quos dimiserant liberos, et subjugaverunt in famulos et famulas. **12** Et factum est verbum Domini ad Jeremiam a mei, et Levitas ministros meos.] **23** Et factum est Domino, dicens: **13** Hæc dicit Dominus Deus Israël: verbum Domini ad Jeremiam, dicens: **24** [Numquid Ego percussi fœdus cum patribus vestris in die non vidisti quid populus hic locutus sit, dicens: qua eduxi eos de terra Ægypti, de domo servitutis, Duæ cognitiones quas elegerat Dominus abjectæ dicens: **14** Cum completi fuerint septem anni, sunt? et populum meum despixerunt, eo quod non sit ultra gens coram eis. **25** Hæc dicit Dominus: Si pactum meum inter diem et noctem, et leges eum a te liberum: et non audierunt patres vestri cælo et terræ non posui, **26** equidem et semen Jacob et David servi mei projiciam, ut non assumam de semine ejus principes seminis Abraham, Isaac, et Jacob: reducam enim conversionem eorum, et miserebor eis.]

ergo omnes principes et universus populus qui inierant pactum ut dimitteret unusquisque servum suum et unusquisque ancillam suam liberos, et suo, **21** et pactum meum irritum esse poterit cum ultra non dominarentur eis: audierunt igitur, David servo meo, ut non sit ex eo filius qui regnet in et dimiserunt. **11** Et conversi sunt deinceps: et throno ejus, et Levitæ et sacerdotes ministri mei. **22** retraxerunt servos et ancillas suas quos dimiserant liberos, et subjugaverunt in famulos et famulas. **12** Et factum est verbum Domini ad Jeremiam a mei, et Levitas ministros meos.] **23** Et factum est Domino, dicens: **13** Hæc dicit Dominus Deus Israël: verbum Domini ad Jeremiam, dicens: **24** [Numquid Ego percussi fœdus cum patribus vestris in die non vidisti quid populus hic locutus sit, dicens: qua eduxi eos de terra Ægypti, de domo servitutis, Duæ cognitiones quas elegerat Dominus abjectæ dicens: **14** Cum completi fuerint septem anni, sunt? et populum meum despixerunt, eo quod non sit ultra gens coram eis. **25** Hæc dicit Dominus: Si pactum meum inter diem et noctem, et leges eum a te liberum: et non audierunt patres vestri cælo et terræ non posui, **26** equidem et semen Jacob et David servi mei projiciam, ut non assumam de semine ejus principes seminis Abraham, Isaac, et Jacob: reducam enim conversionem eorum, et miserebor eis.]

dimittat unusquisque fratrem suum Hebræum, qui venditus est ei: et serviet tibi sex annis, et dimittes eum a te liberum: et non audierunt patres vestri me, nec inclinaverunt aurem suam. **15** Et conversi estis vos hodie, et fecistis quod rectum est in oculis meis, ut prædicaretis libertatem unusquisque ad amicum suum: et inistis pactum in conspectu meo, in domo in qua invocatum est nomen meum super eam: **16** et reversi estis, et commaculastis nomen meum, et reduxistis unusquisque servum suum et unusquisque ancillam suam quos dimiseratis ut essent liberi et suæ potestatis, et subjugastis eos ut sint vobis servi et ancillæ. **17** Propterea hæc dicit Dominus: Vos non audistis me, ut prædicaretis libertatem unusquisque fratri suo et unusquisque amico suo: ecce ego prædicto vobis libertatem, ait Dominus, ad gladium, ad pestem, et ad famem, et dabo vos in commotionem cunctis regnis terræ. **18** Et dabo viros qui prævaricantur fœdus meum, et non observaverunt verba fœderis quibus assensi sunt in conspectu meo, vitulum quem conciderunt in duas partes, et transierunt inter divisiones ejus, **19** principes Juda et principes Jerusalem, eunuchi et sacerdotes, et omnis populus terræ,

qui transierunt inter divisiones vituli: **20** et dabo biberent vinum, et non biberunt usque ad diem eos in manus inimicorum suorum, et in manus hanc, quia obedierunt præcepto patris sui: ego quærentium animam eorum, et erit morticinum autem locutus sum ad vos, de mane consurgens et eorum in escam volatilibus cæli et bestiis terræ. loquens, et non obedistis mihi. **15** Misique ad vos **21** Et Sedeciam regem Juda, et principes ejus, omnes servos meos prophetas, consurgens diluculo dabo in manus inimicorum suorum, et in manus mittensque, et dicens: Convertimini unusquisque quærentium animas eorum, et in manus exercituum a via sua pessima, et bona facite studia vestra: regis Babylonis, qui recesserunt a vobis. **22** Ecce et nolite sequi deos alienos, neque colatis eos, et ego præcipio, dicit Dominus, et reducam eos in habitabitis in terra quam dedi vobis et patribus civitatem hanc, et prælabilunt adversus eam, et capient eam, et incendent igni: et civitates Juda dabo in solitudinem, eo quod non sit habitator.

35 Verbum quod factum est ad Jeremiam a Domino in diebus Joakim filii Josiæ regis Juda, dicens: **2** Vade ad domum Rechabitarum, et loquere eis, et introduces eos in domum Domini, in unam exedram thesaurorum, et dabis eis bibere vinum. **3** Et assumpsi Jezoniam filium Jeremiæ filii Habsaniæ, et fratres ejus, et omnes filios ejus, et universam domum Rechabitarum, **4** et introduxi eos in domum Domini, ad gazophylacium filiorum Hanan filii Jegedeliae hominis Dei, quod erat juxta gazophylacium principum, super thesaurum Maasiæ filii Sellum, qui erat custos vestibuli: **5** et posui coram filiis domus Rechabitarum scyphos plenos vino, et calices, et dixi ad eos: Bibite vinum.

6 Qui responderunt Non bibemus vinum, quia Jonadab filius Rechab, pater noster, præcepit nobis, dicens: Non bibetis vinum, vos et filii vestri, usque in sempiternum: **7** et domum non ædificabis, et sementem non seretis, et vineas non plantabis, nec habebitis: sed in tabernaculis habitabitis cunctis diebus vestris, ut vivatis diebus multis super faciem terræ in qua vos peregrinamini. **8** Obedivimus ergo voci Jonadab filii Rechab, patris nostri, in omnibus quæ præcepit nobis, ita ut non biberemus vinum cunctis diebus nostris, nos, et mulieres nostræ, filii, et filiæ nostræ, **9** et non ædificaremus domos ad habitandum: et vineam, et agrum, et sementem non habuimus: **10** sed habitavimus in tabernaculis, et obedientes fuimus juxta omnia quæ præcepit nobis Jonadab pater noster. **11** Cum autem ascendisset Nabuchodonosor rex Babylonis ad terram nostram, diximus: Venite, et ingrediamur Jerusalem a facie exercitus Chaldaeorum, et a facie exercitus Syriae: et mansimus in Jerusalem. **12** Et factum est verbum Domini ad Jeremiam, dicens: **13** unusquisque a via sua pessima: quoniam magnus Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israël: Vade, et dic viris Juda et habitatoribus Jerusalem: Numquid non recipietis disciplinam, ut obediatis verbis meis? dicit Dominus. **14** Prævaluerunt sermones Jonadab filii Rechab quos præcepit filiis suis ut non

Rechab præceptum patris sui quod præceperat eis: populus autem iste non obedivit mihi. **17** Idcirco hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israël: Ecce ego adducam super Juda et super omnes habitatores Jerusalem universam afflictionem quam locutus sum adversum illos, eo quod locutus sum ad illos, et non audierunt; vocavi illos, et non responderunt mihi. **18** Domui autem Rechabitarum dixit Jeremias: Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israël: Pro eo quod obedistis præcepto Jonadab patris vestri, et custodistis omnia mandata ejus, et fecistis universa quæ præcepit vobis, **19** propterea hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israël: Non deficit vir de stirpe Jonadab filii Rechab, stans in conspectu meo cunctis diebus.

36 Et factum est in anno quarto Joakim filii Josiæ regis Juda, factum est verbum hoc ad Jeremiam a Domino, dicens: **2** Tolle volumen libri, et scribes in eo omnia verba quæ locutus sum tibi adversum Israël et Judam, et aduersum omnes gentes, a die qua locutus sum ad te ex diebus Josiæ usque ad diem hanc: **3** si forte, audiente domo Juda universa mala quæ ego cogito facere eis, revertatur unusquisque a via sua pessima, et propitius ero iniquitati et peccato eorum. **4** Vocavit ergo Jeremias Baruch filium Neriæ: et scripsit Baruch ex ore Jeremiæ omnes sermones Domini quos locutus est ad eum, in volumine libri: **5** et præcepit Jeremias Baruch, dicens: Ego clausus sum, nec valeo ingredi domum Domini. **6** Ingredere ergo tu, et lege de volumine in quo scripsisti ex ore meo verba Domini, audiente populo in domo Domini, in die jejunii: insuper et audiente universo Juda qui veniunt de civitatibus suis, leges eis, **7** si forte cadat oratio eorum in conspectu Domini, et revertatur factum est verbum Domini ad Jeremiam, dicens: **13** unusquisque a via sua pessima: quoniam magnus furor et indignatio est quam locutus est Dominus adversus populum hunc. **8** Et fecit Baruch filius Neriæ juxta omnia quæ præceperat ei Jeremias prophetæ, legens ex volumine sermones Domini in domo Domini. **9** Factum est autem in anno

quinto Joakim filii Josiae regis Juda, in mense nono: prædicaverunt jejunium in conspectu Domini omni populo in Jerusalem, et universæ multitudini quæ confluxerat de civitatibus Juda in Jerusalem. **10** Legitque Baruch ex volumine sermones Jeremiæ in domo Domini, in gazophylacio Gamariæ filii Saphan scribæ, in vestibulo superiori, in introitu portæ novæ domus Domini, audiente omni populo. **11** Cumque audisset Michæas filius Gamariæ filii Saphan omnes sermones Domini ex libro, descendit in domum regis, ad gazophylacium scribæ, et ecce ibi omnes principes sedebant: Elisama scriba, et Dalaias filius Semeiæ, et Elnathan filius Achobor, et Gamarias filius Saphan, et Sedecias filius Hananiæ, et universi principes: **13** et nuntiavit eis Michæas omnia verba quæ audivit, legente Baruch ex volumine in auribus populi. **14** Miserunt itaque omnes principes ad Baruch Judi filium Nathaniae filii Selemiæ filii Chusi, dicentes: Volumen ex quo legisti, audiente populo, sume in manu tua, et veni. Tulit ergo Baruch filius Neriæ volumen in manu sua, et venit ad eos: **15** et dixerunt ad eum: Sede, et lege hæc in auribus nostris. Et legit Baruch in auribus eorum. **16** Igitur cum audissent omnia verba, obstupuerunt unusquisque ad proximum suum, et dixerunt ad Baruch: Nuntiare debemus regi omnes sermones istos. **17** Et interrogaverunt eum, dicentes: Indica nobis quomodo scripsisti omnes sermones istos ex ore ejus. **18** Dixit autem eis Baruch: Ex ore suo loquebatur quasi legens ad me omnes sermones istos, et ego scribebam in volumine atramento. **19** Et dixerunt principes ad Baruch: Vade, et abscondere, tu et Jeremias, et nemo sciat ubi sitis. **20** Et ingressi sunt ad regem in atrium: porro volumen commendaverunt in gazophylacio Elisamæ scribæ, et nuntiaverunt, audiente rege, omnes sermones. **21** Misitque rex Judi ut sumeret volumen: qui tollens illud de gazophylacio Elisamæ scribæ, legit, audiente rege et universis principibus qui stabant circa regem. **22** Rex autem sedebat in domo hiemali, in mense nono, et posita erat arula coram eo plena prunis. **23** Cumque legisset Judi tres pagellas vel quatuor, scidit illud scalpello scribæ, et projicit in ignem qui erat super arulam, donec consumeretur omne volumen igni qui erat in arula. **24** Et non timuerunt, neque sciderunt vestimenta sua, rex et omnes servi ejus qui audierunt universos sermones istos. **25** Verumtamen Elnathan, et Dalaias, et Gamarias, contradixerunt regi, ne combureret librum: et non audivit eos. **26** Et præcepit rex Jeremiel filio Amelech, et Saraiæ filio Ezriel, et Selemiæ filio Abdeel, ut comprehendenter Baruch scribam, et Jeremiam prophetam: abscondit autem eos Dominus. **27** Et factum est verbum Domini ad Jeremiam prophetam, postquam combusserat rex volumen et sermones quos scriperat Baruch ex ore confluxerat de civitatibus Juda in Jerusalem. **10** Jeremiæ, dicens: **28** Rursum tolle volumen aliud, et scribe in eo omnes sermones priores qui erant in primo volumine, quod combussit Joakim rex Juda. **29** Et ad Joakim regem Juda dices: Hæc dicit portæ novæ domus Domini, audiente omni populo. Dominus: Tu combussisti volumen illud, dicens: **11** Cumque audisset Michæas filius Gamariæ filii Quare scripsisti in eo annuntians: Festinus veniet Saphan omnes sermones Domini ex libro, **12** rex Babylonis, et vastabit terram hanc, et cessare descendit in domum regis, ad gazophylacium scribæ, faciet ex illa hominem et jumentum? **30** Propterea hæc dicit Dominus contra Joakim regem Juda: Non erit ex eo qui sedeat super solium David: et cadaver eius projicietur ad æstum per diem, et ad gelu per noctem. **31** Et visitabo contra eum, et contra semen eius, et contra servos eius, iniurias suas: et adducam super eos, et super habitatores Jerusalem, et super viros Juda, omne malum quod locutus sum ad eos, et non audierunt. **32** Jeremias autem tulit volumen aliud, et dedit illud Baruch filio Neriæ scribæ: qui scripsit in eo ex ore Jeremiæ omnes sermones libri quem combusserat Joakim rex Juda igni: et insuper additi sunt sermones multo plures quam antea fuerant.

37 Et regnavit rex Sedecias filius Josiae pro Jechonia filio Joakim, quem constituit regem Nabuchodonosor rex Babylonis in terra Juda: **2** et non obedivit ipse, et servi ejus, et populus terræ, verbis Domini, quæ locutus est in manu Jeremiæ prophetæ. **3** Et misit rex Sedecias Juchal filium Selemiæ, et Sophoniam filium Maasiæ, sacerdotem, ad Jeremiam prophetam, dicens: Ora pro nobis Dominum Deum nostrum. **4** Jeremias autem libere ambulabat in medio populi: non enim miserant eum in custodiā carceris. **5** Igitur exercitus Pharaonis egressus est de Ægypto, et audientes Chaldæi qui obsidebant Jerusalem, hujuscemodi nuntium, recesserunt ab Jerusalem. **6** Et factum est verbum Domini ad Jeremiam prophetam, dicens: **7** Hæc dicit Dominus Deus Israël: Sic dicetis regi Juda, qui misit vos ad me interrogandum: Ecce exercitus Pharaonis, qui egressus est vobis in auxilium, revertetur in terram suam in Ægyptum: **8** et redient Chaldæi, et bellabunt contra civitatem hanc, et capient eam, et succendent eam igni. **9** Hæc dicit Dominus: Nolite decipere animas vestras, dicentes: Euntes abibunt, et recedent a nobis Chaldæi: quia non abibunt. **10** Sed etsi percosseritis omnem exercitum Chaldæorum qui præliantr adversum vos, et derelicti fuerint ex eis aliqui vulnerati, singuli de tentorio suo consurgent, et incident civitatem hanc igni. **11** Ergo cum recessisset exercitus Chaldæorum ab

Jerusalem, propter exercitum Pharaonis, **12** egressus descendit itaque Jeremias in coenum. **7** Audivit est Jeremias de Jerusalem ut iret in terram Benjamin, autem Abdemelech Æthiops, vir eunuchus, qui erat et divideret ibi possessionem in conspectu civium. in domo regis, quod misissent Jeremiam in lacum. **13** Cumque pervenisset ad portam Benjamin, erat Porro rex sedebat in porta Benjamin: **8** et egressus ibi custos portæ per vices, nomine Jerias filius est Abdemelech de domo regis, et locutus est ad Selemiæ filii Hananiæ: et apprehendit Jeremiam regem, dicens: **9** Domine mi rex, male fecerunt prophetam, dicens: Ad Chaldæos profugis. **14** viri isti omnia quæcumque perpetrarunt contra Et respondit Jeremias: Falsum est: non fugio ad Jeremiam prophetam, mittentes eum in lacum, Chaldæos. Et non audivit eum, sed comprehendit ut moriatur ibi fame: non sunt enim panes ultra Jerias Jeremiam, et adduxit eum ad principes: **15** in civitate. **10** Præcepit itaque rex Abdemelech quam ob rem irati principes contra Jeremiam, Æthiopi, dicens: Tolle tecum hinc triginta viros, cæsum eum miserunt in carcerem qui erat in et leva Jeremiam prophetam de lacu, antequam domo Jonathan scribæ: ipse enim præpositus erat moriatur. **11** Assumptis ergo Abdemelech secum super carcerem. **16** Itaque ingressus est Jeremias in viris, ingressus est domum regis, quæ erat sub domum laci et in ergastulum: et sedit ibi Jeremias cellario, et tulit inde veteres pannos, et antiqua quæ diebus multis. **17** Mittens autem Sedecias rex, tulit computruerant, et submisit ea ad Jeremiam in lacum eum: et interrogavit eum in domo sua absconde, et per funiculos. **12** Dixitque Abdemelech Æthiops dixit: Putasne est sermo a Domino? Et dixit Jeremias: ad Jeremiam: Pone veteres pannos, et hæc scissa Est: et ait: In manus regis Babylonis traderis. **18** Et et putrida, sub cubito manuum tuarum, et super dixit Jeremias ad regem Sedeciam: Quid peccavi funes. Fecit ergo Jeremias sic, **13** et extraxerunt tibi, et servis tuis, et populo tuo, quia misisti me in Jeremiam funibus, et eduxerunt eum de lacu: mansit domum carceris? **19** ubi sunt prophetæ vestri, qui autem Jeremias in vestibulo carceris. **14** Et misit prophetabant vobis, et dicebant: Non veniet rex rex Sedecias, et tulit ad se Jeremiam prophetam ad Babylonis super vos, et super terram hanc? **20** Nunc ostium tertium quod erat in domo Domini: et dixit ergo audi, obsecro, domine mi rex: valeat deprecatio rex ad Jeremiam: Interrogo ego te sermonem, ne mea in conspectu tuo, et ne me remittas in domum abscondas a me aliquid. **15** Dixit autem Jeremias Jonathan scribæ, ne moriar ibi. **21** Præcepit ergo ad Sedeciam: Si annuntiavero tibi, numquid non rex Sedecias ut traderetur Jeremias in vestibulo interficies me? et si consilium dedero tibi, non carceris, et daretur ei torta panis quotidie, excepto pulmento, donec consumerentur omnes panes de civitate: et mansit Jeremias in vestibulo carceris.

38 Audivit autem Saphatias filius Mathan, et Gedelias filius Phassur, et Juchal filius Selemiæ, et Phassur filius Melchiæ, sermones quos Jeremias loquebatur ad omnem populum, dicens: **2** Hæc dicit Dominus: Quicumque manserit in civitate hac, morietur gladio, et fame, et peste: qui autem profugerit ad Chaldæos, vivet, et erit anima ejus sospes et vivens. **3** Hæc dicit Dominus: Tradendo tradetur civitas hæc in manu exercitus regis Babylonis, et capiet eam. **4** Et dixerunt principes regi: Rogamus ut occidatur homo iste: de industria enim dissolvit manus virorum bellantium qui remanserunt in civitate hac, et manus universi populi, loquens ad eos juxta verba hæc: siquidem homo iste non quærerit pacem populo huic, sed malum. **5** Et dixit rex Sedecias: Ecce ipse in manibus vestris est: nec enim fas est regem vobis quidquam negare. **6** Tulerunt ergo Jeremiam, et projecerunt eum in lacum Melchiæ filii Amelech, qui erat in vestibulo carceris: et submiserunt Jeremiam funibus in lacum, in quo non erat aqua, sed lutum:

me audies. **16** Juravit ergo rex Sedecias Jeremiæ clam, dicens: Vivit Dominus, qui fecit nobis animam hanc, si occidero te, et si tradidero te in manus virorum istorum qui quærunt animam tuam. **17** Et dixit Jeremias ad Sedeciam: Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israël: Si profectus exieris ad principes regis Babylonis, vivet anima tua, et civitas hæc non succendetur igni: et salvus eris tu, et dominus tua. **18** Si autem non exieris ad principes regis Babylonis, tradetur civitas hæc in manus Chaldæorum, et succendent eam igni: et tu non effugies de manu eorum. **19** Et dixit rex Sedecias ad Jeremiam: Sollicitus sum propter Judæos qui transfugerunt ad Chaldæos, ne forte tradar in manus eorum, et illudant mihi. **20** Respondit autem Jeremias: Non te tradent. Audi, quæso, vocem Domini, quam ego loquor ad te, et bene tibi erit, et vivet anima tua. **21** Quod si nolueris egredi, iste est sermo quem ostendit mihi Dominus: **22** ecce omnes mulieres quæ remanserunt in domo regis Juda educentur ad principes regis Babylonis, et ipsæ dicent: Seduxerunt te, et prævaluerunt adversum te, viri pacifici tui: demerserunt in coeno et in lubrico pedes tuos, et recesserunt a te. **23** Et omnes uxores tuæ et filii tui educentur ad Chaldæos:

et non effugies manus eorum, sed in manu regis Nabusezban, et Rabsares, et Neregel, et Sereser, Babylonis capieris, et civitatem hanc comburet igni. et Rebmag, et omnes optimates regis Babylonis, **24** Dixit ergo Sedecias ad Jeremiam: Nullus sciat **14** miserunt, et tulerunt Jeremiam de vestibulo verba hæc, et non morieris. **25** Si autem audierint carceris, et tradiderunt eum Godoliæ filio Ahicam principes quia locutus sum tecum, et venerint ad filii Saphan, ut intraret in domum, et habitaret in te, et dixerint tibi: Indica nobis quid locutus sis populo. **15** Ad Jeremiam autem factus fuerat sermo cum rege: ne celes nos, et non te interficiemus: Domini, cum clausus esset in vestibulo carceris, et quid locutus est tecum rex: **26** dices ad eos: dicens: **16** Vade, et dic Abdemelech Æthiopi, dicens: Prostravi ego preces meas coram rege, ne me reduci **17** Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israël: Ecce juberet in domum Jonathan, et ibi morerer. **27** ego inducam sermones meos super civitatem hanc Venerunt ergo omnes principes ad Jeremiam, et in malum, et non in bonum, et erunt in conspectu interrogaverunt eum, et locutus est eis juxta omnia tuo in die illa. **17** Et liberabo te in die illa, ait verba quæ præceperat ei rex: et cessaverunt ab eo: Dominus, et non traderis in manus virorum quos tu nihil enim fuerat auditum. **28** Mansit vero Jeremias formidas: **18** sed eruens liberabo te, et gladio non in vestibulo carceris usque ad diem quo capta est cades, sed erit tibi anima tua in salutem, quia in me Jerusalem: et factum est ut caperetur Jerusalem. habuisti fiduciam, ait Dominus.

39 Anno nono Sedeciæ regis Juda, mense decimo, **40** Sermo qui factus est ad Jeremiam a Domino, venit Nabuchodonosor rex Babylonis, et omnis postquam dimissus est a Nabuzardan magistro exercitus ejus, ad Jerusalem, et obsidebant eam. militiæ de Rama, quando tulit eum vinctum catenis **2** Undecimo autem anno Sedeciæ, mense quarto, in medio omnium qui migrabant de Jerusalem et quinta mensis, aperta est civitas: **3** et ingressi Juda, et ducebantur in Babylonem. **2** Tollens ergo sunt omnes principes regis Babylonis, et sederunt princeps militiæ Jeremiam, dixit ad eum: Dominus in porta media: Neregel, Sereser, Semegarnabu, Deus tuus locutus est malum hoc super locum Sarsachim, Rabsares, Neregel, Sereser, Rebmag, istum: **3** et adduxit, et fecit Dominus sicut locutus et omnes reliqui principes regis Babylonis. **4** est, quia peccasti Domino, et non audistis vocem Cumque vidisset eos Sedecias rex Juda, et omnes ejus: et factus est vobis sermo hic. **4** Nunc ergo ecce viri bellatores, fugerunt: et egressi sunt nocte solvi te hodie de catenis quæ sunt in manibus tuis: de civitate per viam horti regis, et per portam si placet tibi ut venias mecum in Babylonem, veni, quæ erat inter duos muros, et egressi sunt ad et ponam oculos meos super te: si autem displiceret viam deserti. **5** Persecutus est autem eos exercitus tibi venire mecum in Babylonem, reside: ecce omnis Chaldæorum, et comprehendenterunt Sedeciam terra in conspectu tuo est: quod elegeris, et quo in campo solitudinis Jerichontinæ, et captum placuerit tibi ut vadas, illuc perge: **5** et mecum noli adduxerunt ad Nabuchodonosor regem Babylonis, venire, sed habita apud Godoliam filium Ahicam filii in Reblatha, quæ est in terra Emath: et locutus est Saphan, quem præposuit rex Babylonis civitatibus ad eum judicia. **6** Et occidit rex Babylonis filios Juda: habita ergo cum eo in medio populi: vel Sedeciæ in Reblatha, in oculis ejus: et omnes nobiles quo cumque placuerit tibi ut vadas, vade. Dedit Juda occidit rex Babylonis. **7** Oculos quoque Sedeciæ quoque ei magister militiæ cibaria et munuscula, et eruit, et vinxit eum compedibus ut duceretur in dimisit eum. **6** Venit autem Jeremias ad Godoliam Babylonem. **8** Domum quoque regis et domum vulgi filium Ahicam in Masphath, et habitavit cum eo in succederunt Chaldaeï igni, et murum Jerusalem medio populi qui relictus fuerat in terra. **7** Cumque subverterunt. **9** Et reliquias populi qui remanserant audissent omnes principes exercitus, qui dispersi in civitate, et perfugas qui transfugerant ad eum, fuerant per regiones, ipsi et socii eorum, quod et superfluos vulgi qui remanserant, transtulit præfecisset rex Babylonis Godoliam filium Ahicam Nabuzardan, magister militum, in Babylonem. **10** terræ, et quod commendasset ei viros, et mulieres, Et de plebe pauperum, qui nihil penitus habebant, et parvulos, et de pauperibus terræ, qui non fuerant dimisit Nabuzardan magister militum in terra Juda, translati in Babylonem, **8** venerunt ad Godoliam in et dedit eis vineas et cisternas in die illa. **11** Masphath, et Ismahel filius Nathaniæ, et Johanan et Præceperat autem Nabuchodonosor rex Babylonis Jonathan filii Caree, et Sareas filius Thanehumeth, de Jeremia Nabuzardan magistro militum, dicens: et filii Ophi, qui erant de Netophathi, et Jezonias **12** Tolle illum, et pone super eum oculos tuos, filius Maachathi, ipsi et viri eorum. **9** Et juravit eis nihilque ei mali facias: sed ut voluerit, sic facias Godolias filius Ahicam filii Saphan, et comitibus ei. **13** Misit ergo Nabuzardan princeps militiæ, et eorum, dicens: Nolite timere servire Chaldaëis:

habitate in terra, et servite regi Babylonis, et bene habemus thesauros in agro, frumenti, et hordei, erit vobis. **10** Ecce ego habito in Masphath, ut et olei, et mellis: et cessavit, et non interfecit respondeam præcepto Chaldæorum qui mittuntur eos cum fratribus suis. **9** Lacus autem in quem ad nos: vos autem colligitе vindemiam, et messem, projecerat Ismahel omnia cadavera virorum quos et oleum, et condite in vasis vestris, et manete in percussit propter Godoliam, ipse est quem fecit urbibus vestris quas tenetis. **11** Sed et omnes Judæi rex Asa propter Baasa regem Israël: ipsum replevit qui erant in Moab, et in filiis Ammon, et in Idumæa, Ismahel filius Nathaniæ occisis. **10** Et captivas et in universis regionibus, auditio quod dedisset rex duxit Ismahel omnes reliquias populi qui erant Babylonis reliquias in Judæa, et quod præposuisset in Masphath, filias regis, et universum populum super eos Godoliam filium Ahicam filii Saphan, **12** qui remanserat in Masphath, quos commendaverat reversi sunt, inquam, omnes Judæi de universis locis Nabuzardan princeps militiæ, Godoliæ filio Ahicam: ad quæ profugerant, et venerunt in terram Juda et cepit eos Ismahel filius Nathaniæ, et abiit ut ad Godoliam in Masphath, et collegerunt vinum transiret ad filios Ammon. **11** Audivit autem Johanan et messem multam nimis. **13** Johanan autem filius filius Caree, et omnes principes bellatorum qui Caree, et omnes principes exercitus qui dispersi erant cum eo, omne malum quod fecerat Ismahel fuerant in regionibus, venerunt ad Godoliam in filius Nathaniæ, **12** et assumptis universis viris, Masphath, **14** et dixerunt ei: Scito quod Baalis, rex profecti sunt ut bellarent adversum Ismahel filium filiorum Ammon, misit Ismahel filium Nathaniæ Nathaniæ: et invenerunt eum ad aquas multas quæ percutere animam tuam. Et non credidit eis Godolias sunt in Gabaon. **13** Cumque vidisset omnis populus filius Ahicam. **15** Johanan autem filius Caree dixit qui erat cum Ismahel Johanan filium Caree, et ad Godoliam seorsum in Masphath, loquens: Ibo, et universos principes bellatorum qui erant cum eo, percutiam Ismahel filium Nathaniæ, nullo sciente, lætati sunt: **14** et reversus est omnis populus quem ne interficiat animam tuam, et dissipentur omnes ceperat Ismahel, in Masphath, reversusque abiit Judæi qui congregati sunt ad te, et peribunt reliquiae ad Johanan filium Caree. **15** Ismahel autem filius Juda. **16** Et ait Godolias filius Ahicam ad Johanan Nathaniæ fugit cum octo viris a facie Johanan, et filium Caree: Noli facere verbum hoc: falsum enim abiit ad filios Ammon. **16** Tulit ergo Johanan filius tu loqueris de Ismahel.

41 Et factum est in mense septimo, venit Ismahel filius Nathaniæ filii Elisama, de semine regali, et optimates regis, et decem viri cum eo, ad Godoliam filium Ahicam, in Masphath, et comedenterunt ibi panes simul in Masphath. **2** Surrexit autem Ismahel filius Nathaniæ, et decem viri qui cum eo erant, et percusserunt Godoliam filium Ahicam filii Saphan gladio, et interfecerunt eum quem præfecerat rex Babylonis terræ. **3** Omnes quoque Judæos qui erant cum Godolia in Masphath, et Chaldæos qui reperti sunt ibi, et viros bellatores, percussit Ismahel. **4** Secundo autem die postquam occiderat Godoliam, nullo adhuc sciente, **5** venerunt viri de Sichem, et de Silo, et de Samaria, octoginta viri, rasi barba, et scissis vestibus, et squalentes: et munera et thus habebant in manu, ut offerrent in domo Domini. **6** Egressus ergo Ismahel filius Nathaniæ in occursum eorum de Masphath, incendens et plorans ibat: tui nos intuentur: **3** et annuntiet nobis Dominus cum autem occurrisset eis, dixit ad eos: Venite ad Godoliam filium Ahicam. **7** Qui cum venissent ad medium civitatis, interfecit eos Ismahel filius Nathaniæ circa medium laci, ipse et viri qui erant cum eo. **8** Decem autem viri reperti sunt inter eos, qui dixerunt ad Ismahel: Noli occidere nos, quia

Caree, et omnes principes bellatorum qui erant cum eo, universas reliquias vulgi quas reduxerat ab Ismahel filio Nathaniæ de Masphath, postquam percussit Godoliam filium Ahicam: fortes viros ad prælium, et mulieres, et pueros, et eunuchos, quos reduxerat de Gabaon. **17** Et abierunt, et sederunt peregrinantes in Chamaam, quæ est juxta Bethlehem, ut pergerent, et introirent Ægyptum, **18** a facie Chaldæorum: timebant enim eos, quia percusserat Ismahel filius Nathaniæ Godoliam filium Ahicam, quem præposuerat rex Babylonis in terra Juda.

42 Et accesserunt omnes principes bellatorum, et Johanan filius Caree, et Jezonias filius Osaïæ, et reliquum vulgus, a parvo usque ad magnum, **2** dixeruntque ad Jeremiam prophetam: Cadat oratio nostra in conspectu tuo, et ora pro nobis ad dominum Deum tuum, pro universis reliquiis istis, quia derelicti sumus pauci de pluribus, sicut oculi eorum de Masphath, incedens et plorans ibat: tui nos intuentur: **3** et annuntiet nobis Dominus propheta: Audivi. Ecce ego oro ad dominum Deum vestrum secundum verba vestra: omne verbum quod faciamus. **4** Dixit autem ad eos Jeremias propheta: Celabo vos quidquam. **5** Et illi dixerunt ad Jeremiam:

Sit Dominus inter nos testis veritatis et fidei, si non juxta omne verbum in quo miserit te Dominus Deus tuus ad nos, sic faciemus: **6** sive bonum est, sive malum, voci Domini Dei nostri, ad quem mittimus te, obediemus, ut bene sit nobis cum audierimus vocem Domini Dei nostri. **7** Cum autem completi essent decem dies, factum est verbum Domini ad Jeremiam, **8** vocavitque Johanan filium Caree, et omnes principes bellatorum qui erant cum eo, et universum populum, a minimo usque ad magnum. **9** Et dixit ad eos: Hæc dicit Dominus Deus Israël, ad quem misistis me ut prosternerem preces vestras in conspectu ejus: **10** Si quiescentes manseritis in terra hac, ædificabo vos, et non destruam: plantabo, et non evellam: jam enim placatus sum super malo quod feci vobis. **11** Nolite timere a facie regis Babylonis, quem vos pavidi formidatis: nolite metuere eum, dicit Dominus, quia vobiscum sum ego ut salvos vos faciam, et eruam de manu ejus: **12** et dabo vobis misericordias, et miserebor vestri, et habitare vos faciam in terra vestra. **13** Si autem dixeritis vos: Non habitabimus in terra ista, nec audiemus vocem Domini Dei nostri, **14** dicentes: Nequaquam, sed ad terram Ægypti pergemus, ubi non videbimus bellum, et clangorem tubæ non audiemus, et famem non sustinebimus, et ibi habitabimus: **15** propter hoc nunc audite verbum Domini, reliquiae Juda: Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israël: Si posueritis faciem vestram ut ingrediamini Ægyptum, et intraveritis ut ibi habitetis, **16** gladius quem vos formidatis ibi comprehendet vos in terra Ægypti: et fames, pro qua estis solliciti, adhærebit vobis in Ægypto, et ibi moriemini. **17** Omnesque viri qui posuerunt faciem suam ut ingrediantur Ægyptum, ut habitent ibi, morientur gladio, et fame, et peste: nullus de eis remanebit, nec effugiet a facie mali quod ego afferam super eos. **18** Quia hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israël: Sicut conflatus est furor meus et indignatio mea super habitatores Jerusalem, sic conflabitur indignatio mea super vos cum ingressi fueritis Ægyptum: et eritis in iusjurandum, et in stuporem, et in maledictum, et in opprobrium, et nequaquam ultra videbitis locum istum. **19** Verbum Domini super vos, reliquiae Juda: Nolite intrare Ægyptum: scientes scietis, quia obtestatus sum vos hodie, **20** quia decepitistis animas vestras. Vos enim misistis me ad Dominum Deum nostrum, dicentes: Ora pro nobis ad Dominum Deum nostrum, et juxta omnia quæcumque dixerit tibi Dominus Deus noster, sic annuntia nobis, et faciemus. **21** Et annuntiavi vobis hodie, et non audistis vocem Domini Dei vestri super universis pro quibus misit me ad vos. **22** Nunc ergo scientes scietis quia gladio, et fame, et peste moriemini in loco ad quem voluistis intrare ut habitaretis ibi.

43 Factum est autem, cum complessset Jeremias loquens ad populum universos sermones Domini Dei eorum, pro quibus miserat eum Dominus Deus eorum ad illos, omnia verba hæc, **2** dixit Azarias filius Osaiæ, et Johanan filius Caree, et omnes viri superbi, dicentes ad Jeremiam: Mendacium tu loqueris: non misit te Dominus Deus noster, dicens: Ne ingrediamini Ægyptum ut habitetis illuc. **3** Sed Baruch filius Neriae incitat te adversum nos, ut tradat nos in manus Chaldaeorum, ut interficiat nos, et traduci faciat in Babylonem. **4** Et non audivit Johanan filius Caree, et omnes principes bellatorum, et universus populus, vocem Domini, ut manerent in terra Juda. **5** Sed tollens Johanan filius Caree, et universi principes bellatorum, universos reliquiarum Juda, qui reversi fuerant de cunctis gentibus ad quas fuerant ante dispersi, ut habitarent in terra Juda, **6** viros, et mulieres, et parvulos, et filias regis, et omnem animam quam reliquerat Nabuzardan princeps militæ cum Godolia filio Ahicam filii Saphan, et Jeremiam prophetam, et Baruch filium Neriae: **7** et ingressi sunt terram Ægypti, quia non obedierunt voci Domini, et venerunt usque ad Taphnis. **8** Et factus est sermo Domini ad Jeremiam in Taphnis, dicens: **9** Sume lapides grandes in manu tua, et abscondes eos in crypta quæ est sub muro latericio in porta domus Pharaonis in Taphnis, cernentibus viris Judæis: **10** et dices ad eos: Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israël: Ecce ego mittam et assumam Nabuchodonosor regem Babylonis, servum meum: et ponam thronum ejus super lapides istos quos abscondi, et statuet solium suum super eos: **11** veniensque percutiet terram Ægypti, quos in mortem, in mortem, et quos in captivitatem, in captivitatem, et quos in gladium, in gladium: **12** et succendet ignem in delubris deorum Ægypti, et comburet ea, et captivos ducet illos, et amicietur terra Ægypti sicut amicitur pastor pallio suo, et egredietur inde in pace: **13** et conteret statuas domus solis quæ sunt in terra Ægypti, et delubra deorum Ægypti comburet igni.

44 Verbum quod factum est per Jeremiam ad omnes Judeos qui habitabant in terra Ægypti, habitantes in Magdalo, et in Taphnis, et in Memphis, et in terra Phatures, dicens: **2** Hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israël: Vos vidistis omne malum istud quod adduxi super Jerusalem, et super omnes

urbes Juda: et ecce desertæ sunt hodie, et non ore nostro, ut sacrificemus reginæ cæli, et libemus est in eis habitator, **3** propter malitiam quam ei libamina, sicut fecimus nos et patres nostri, reges fecerunt ut me ad iracundiam provocarent, et nostri et principes nostri, in urbibus Juda, et in irent ut sacrificarent, et colerent deos alienos quos plateis Jerusalem: et saturati sumus panibus, et nesciebant, et illi, et vos, et patres vestri. **4** Et misi bene nobis erat, malumque non vidimus. **18** Ex eo ad vos omnes servos meos prophetas, de nocte autem tempore quo cessavimus sacrificare reginæ consurgens, mittensque et dicens: Nolite facere cæli, et libare ei libamina, indigemus omnibus, et verbum abominationis hujuscemodi, quam odivi. **5** gladio et fame consumpti sumus. **19** Quod si nos Et non audierunt, nec inclinaverunt aurem suam, sacrificamus reginæ cæli, et libamus ei libamina, ut converterentur a malis suis, et non sacrificarent numquid sine viris nostris fecimus ei placentas ad diis alienis. **6** Et conflata est indignatio mea et colendum eam, et libandum ei libamina? **20** Et dixit furor meus, et succensa est in civitatibus Juda, et in Jeremias ad omnem populum, adversum viros, et plateis Jerusalem: et versæ sunt in solitudinem et adversum mulieres, et adversum universam plebem, vastitatem secundum diem hanc. **7** Et nunc hæc qui responderant ei verbum, dicens: **21** Numquid dicit Dominus exercituum, Deus Israël: Quare vos non sacrificium quod sacrificastis in civitatibus facitis malum grande hoc contra animas vestras, ut Juda, et in plateis Jerusalem, vos et patres vestri, intereat ex vobis vir et mulier, parvulus et lactens, reges vestri, et principes vestri, et populus terræ, de medio Judæ, nec relinquatur vobis quidquam horum recordatus est Dominus, et ascendit super residuum: **8** provocantes me in operibus manuum cor ejus? **22** Et non poterat Dominus ultra portare vestrarum, sacrificando diis alienis in terra Ægypti, propter malitiam studiorum vestrorum, et propter in quam ingressi estis ut habitetis ibi: et dispereatis, abominationes quas fecistis: et facta est terra vestra et sitis in maledictionem et in opprobrium cunctis in desolationem, et in stuporem, et in maledictum, gentibus terræ? **9** Numquid obliiti estis mala patrum eo quod non sit habitator, sicut est dies hæc. **23** vestrorum, et mala regum Juda, et mala uxorum Propterea quod sacrificaveritis idolis, et peccaveritis ejus, et mala vestra, et mala uxorum vestrarum, quæ Domino, et non audieritis vocem Domini, et in ficerunt in terra Juda, et in regionibus Jerusalem? lege, et in præceptis, et in testimoniosis ejus non **10** Non sunt mundati usque ad diem hanc: et non ambulaveritis, idcirco evenerunt vobis mala hæc, timuerunt, et non ambulaverunt in lege Domini, sicut est dies hæc. **24** Dixit autem Jeremias ad et in præceptis meis quæ dedi coram vobis et omnem populum, et ad universas mulieres: Audite coram patribus vestrīs. **11** Ideo hæc dicit Dominus verbum Domini, omnis Juda qui estis in terra exercituum, Deus Israël: Ecce ego ponam faciem Ægypti. **25** Hæc inquit Dominus exercituum, Deus meam in vobis in malum: et disperdam omnem Israël, dicens: Vos et uxores vestræ locuti estis Judam. **12** Et assumam reliquias Judæ, qui posuerunt ore vestro, et manibus vestrīs implestis, dicentes: facies suas ut ingrederentur terram Ægypti, et Faciamus vota nostra quæ vovimus, ut sacrificemus habitarent ibi, et consumentur omnes in terra reginæ cæli, et libemus ei libamina. Impletis vota Ægypti: cadent in gladio, et in fame, et consumentur vestra, et opere perpetrastis ea. **26** Ideo audite a minimo usque ad maximum: in gladio et in verbum Domini, omnis Juda qui habitatis in terra fame morientur, et erunt in jusjurandum, et in Ægypti: Ecce ego juravi in nomine meo magno, ait miraculum, et in maledictionem, et in opprobrium. Dominus, quia nequaquam ultra vocabitur nomen **13** Et visitabo super habitatores terræ Ægypti sicut meum ex ore omnis viri Judæi, dicentis: Vivit visitavi super Jerusalem, in gladio, et fame, et Dominus Deus, in omni terra Ægypti. **27** Ecce ego peste: **14** et non erit qui effugiat, et sit residuus de vigilabo super eos in malum, et non in bonum: reliquiis Judæorum qui vadunt ut peregrinentur et consumentur omnes viri Juda qui sunt in terra in terra Ægypti, et revertantur in terram Juda, ad Ægypti gladio et fame, donec penitus consumantur. quam ipsi elevant animas suas ut revertantur, et **28** Et qui fugerint gladium, revertentur de terra habitent ibi: non revertentur, nisi qui fugerint. **15** Ægypti in terram Juda viri pauci: et scient omnes Responderunt autem Jeremiæ omnes viri scientes reliquiæ Juda, ingredientium terram Ægypti ut quod sacrificarent uxores eorum diis alienis, et habitent ibi, cuius sermo compleatur, meus an universæ mulieres quarum stabat multitudo grandis, illorum. **29** Et hoc vobis signum, ait Dominus, quod et omnis populus habitantium in terra Ægypti in visitem ego super vos in loco isto, ut sciatis quia vere Phature, dicentes: **16** Sermonem quem locutus es complebuntur sermones mei contra vos in malum: ad nos in nomine Domini, non audiemus ex te: **17** sed **30** hæc dicit Dominus: Ecce ego tradam Pharaonem facientes faciemus omne verbum quod egredietur de Ephree regem Ægypti in manu inimicorum ejus, et

in manu quærentium animam illius, sicut tradidi venturus esset Nabuchodonosor rex Babylonis, Sedeciam regem Juda in manu Nabuchodonosor et percussurus terram Ægypti: **14** [Annuntiate regis Babylonis inimici sui, et quærentis animam ejus.

45 Verbum quod locutus est Jeremias propheta ad Baruch filium Neriæ, cum scripsisset verba hæc in libro ex ore Jeremiæ, anno quarto Joakim filii Josiæ regis Juda, dicens: **2** Hæc dicit Dominus Deus Israël ad te, Baruch: **3** Dixisti: Væ misero mihi! quoniam addidit Dominus dolorem dolori meo: laboravi in gemitu meo, et requiem non inveni. **4** Hæc dicit Dominus: Sic dices ad eum: Ecce quos ædificavi, ego destruo, et quos plantavi, ego evello, et universam terram hanc: **5** Et tu quæreris tibi grandia? noli quærere, quia ecce ego adducam malum super omnem carnem, ait Dominus, et dabo tibi animam tuam in salutem in omnibus locis ad quæcumque perrexeris.

46 Quod factum est verbum Domini ad Jeremiam prophetam contra gentes. **2** Ad Ægyptum, adversum exercitum Pharaonis Necho regis Ægypti, qui erat juxta fluvium Euphraten in Charcamis, quem percussit Nabuchodonosor rex Babylonis, in quarto anno Joakim filii Josiæ regis Juda. **3** [Præparate scutum et clypeum, et procedite ad bellum. **4** Jungite equos, et ascendite, equites: state in galeis, polite lanceas, induite vos loricis. **5** Quid igitur? vidi ipsos pavidos, et terga vertentes, fortis eorum cæsos: fugerunt conciti, nec respexerunt: terror undique, ait Dominus. **6** Non fugiat velox, nec salvari se putet fortis: ad aquilonem juxta flumen Euphraten victi sunt, et ruerunt. **7** Quis est iste, qui quasi flumen ascendit, et veluti fluviorum intumescent gurgites ejus? **8** Ægyptus fluminis instar ascendit, et velut flumina movebuntur fluctus ejus, et dicet: Ascendens operiam terram: perdam civitatem, et habitatores ejus. **9** Ascendite equos, et exultate in curribus, et procedant fortis, Æthiopia et Libyes tenentes scutum, et Lydiæ arripientes et jacientes sagittas. **10** Dies autem ille Domini Dei exercituum dies ultionis, ut sumat vindictam de inimicis suis: devorabit gladius, et saturabitur, et ineibriabitur sanguine eorum: victima enim Domini Dei exercituum in terra aquilonis juxta flumen Euphraten. **11** Ascende in Galaad, et tolle resinam, virgo filia Ægypti: frustra multiplicas medicamina: sanitas non erit tibi. **12** Audierunt gentes ignominiam tuam, et ululatus tuus replevit terram: quia fortis impegit in fortem, et ambo pariter conciderunt.] **13** Verbum quod locutus est Dominus ad Jeremiam prophetam, super eo quod

venturus esset Nabuchodonosor rex Babylonis, et percussurus terram Ægypti: **14** [Annuntiate Ægypto, et auditum facite in Magdalo, et resonet in Memphis, et in Taphnis: dicate: Sta, et præpara te, quia devorabit gladius ea quæ per circuitum tuum sunt. **15** Quare computruit fortis tuus? non stetit, quoniam Dominus subvertit eum. **16** Multiplicavit ruentes, ceciditque vir ad proximum suum, et dicent: Surge, et revertamur ad populum nostrum, et ad terram nativitatis nostræ, a facie gladii columbæ. **17** Vocate nomen Pharaonis regis Ægypti: tumultum adduxit tempus. **18** Vivo ego, inquit Rex (Dominus exercituum nomen ejus), quoniam sicut Thabor in montibus, et sicut Carmelus in mari, veniet. **19** Vasa transmigrationis fac tibi, habitatrix filia Ægypti: quia Memphis in solitudinem erit, et deseretur, et inhabitabilis erit. **20** Vitula elegans atque formosa Ægyptus, stimulator ab aquilone veniet ei. **21** Mercenarii quoque ejus, qui versabantur in medio ejus quasi vituli saginati, versi sunt, et fugerunt simul, nec stare potuerunt: quia dies interfectionis eorum venit super eos, tempus visitationis eorum. **22** Vox ejus quasi æris sonabit: quoniam cum exercitu properabunt, et cum securibus venient ei quasi cædentes ligna. **23** Succiderunt saltum ejus, ait Dominus, qui suppaturi non potest: multiplicati sunt super locustas, et non est eis numerus. **24** Confusa est filia Ægypti, et tradita in manu populi aquilonis. **25** Dixit Dominus exercituum, Deus Israël: Ecce ego visitabo super tumultum Alexandriæ, et super Pharaonem, et super Ægyptum, et super deos ejus, et super reges ejus, et super Pharaonem, et super eos qui confidunt in eo: **26** et dabo eos in manu quærentium animam eorum, et in manu Nabuchodonosor regis Babylonis, et in manu servorum ejus: et post hæc habitabitur sicut diebus pristinis, ait Dominus. **27** Et tu ne timeas, serve meus Jacob, et ne paveas, Israël: quia ecce ego salvum te faciam de longinquo, et semen tuum de terra captivitatis tuae: et revertetur Jacob, et requiescat, et prosperabitur, et non erit qui exterreat eum. **28** Et tu noli timere, serve meus Jacob, ait Dominus, quia tecum ego sum: quia ego consumam cunctas gentes ad quas ejeci te, te vero non consumam: sed castigabo te in judicio, nec quasi innocentii parcam tibi.]

47 Quod factum est verbum Domini ad Jeremiam prophetam contra Palæstinos, antequam percuteret Pharaon Gazam. **2** [Hæc dicit Dominus: Ecce aquæ ascendunt ab aquilone, et erunt quasi torrens inundans, et operient terram et plenitudinem ejus, urbem et habitatores

ejus. Clamabunt homines, et ululabunt omnes exercituum nomen ejus. **16** Prope est interitus Moab habitatores terræ, **3** a strepitu pompæ armorum, et ut veniat, et malum ejus velociter accurret nimis. **17** bellatorum ejus, a commotione quadrigarum ejus, et Consolamini eum, omnes qui estis in circuitu ejus: multitudine rotarum illius. Non resixerunt patres et universi qui scitis nomen ejus, dicit: Quomodo filios manibus dissolutis, **4** pro adventu diei in confracta est virga fortis, baculus glriosus? **18** quo vastabuntur omnes Philisthiim, et dissipabitur Descende de gloria, et sede in siti, habitatio filiæ Tyrus et Sidon cum omnibus reliquis auxiliis Dibon, quoniam vastator Moab ascendit ad te: suis: depopulatus est enim Dominus Palæstinos, dissipavit munitiones tuas. **19** In via sta, et prospice, reliquias insulæ Cappadocia. **5** Venit calvitium habitatio Aroë: interroga fugientem, et ei qui super Gazam; conticuit Ascalon, et reliqua vallis evasit dic: Quid accidit? **20** Confusus est Moab, earum: usquequo concideris? **6** O mucro Domini, quoniam victus est. Ululate, et clamate: annuntiate usquequo non quiesces? ingredere in vaginam in Arnon, quoniam vastata est Moab, **21** et judicium tuam, refrigerare, et sile. **7** Quomodo quiesceret, venit ad terram campestrem, super Helon, et super cum Dominus præceperit ei adversus Ascalonem, et Jasa, et super Mephaath, **22** et super Dibon, et aduersus maritimæ ejus regiones, ibique condixerit illi?]

48 Ad Moab. [Hæc dicit Dominus exercituum,

Deus Israël: Væ super Nabo, quoniam vastata est, et confusa capta est Cariathaim, confusa est fortis, et tremuit. **2** Non est ultra exsultatio in Moab contra Hesebon: cogitaverunt malum: Venite, et disperdamus eam de gente. Ergo silens conticesces, sequeturque te gladius. **3** Vox clamoris de Oronaim, vastitas et contritio magna. **4** Contrita est Moab: annuntiate clamorem parvulis ejus. **5** Per ascensum enim Luith plorans ascendet in fletu, quoniam in descensu Oronaim hostes ululatum contritionis audierunt. **6** Fugite, salvate animas vestras, et eritis quasi myricæ in deserto: **7** pro eo enim quod habuisti fiduciam in munitionibus tuis et in thesauris tuis, tu quoque capieris: et ibit Chamos in transmigrationem, sacerdotes ejus et principes ejus simul. **8** Et veniet prædo ad omnem urbem, et urbs nulla salvabitur: et peribunt valles, et dissipabuntur campestria, quoniam dixit Dominus: **9** Date florem Moab, quia florens egredietur: et civitates ejus desertæ erunt, et inhabitabiles. **10** Maledictus qui facit opus Domini fraudulenter, et maledictus qui prohibet gladium suum a sanguine. **11** Fertilis fuit Moab ab adolescentia sua, et requievit in fæcibus suis: nec transfusus est de vase in vas, et in transmigrationem non abiit: idcirco permansit gustus ejus in eo, et odor ejus non est immutatus. **12** Propterea ecce dies veniunt, dicit Dominus, et mittam ei ordinatores et stratores laguncularum: et sternent eum, et vasa ejus exhaustient, et lagunculas eorum collident. **13** Et confundetur Moab a Chamos sicut confusa est domus Israël a Bethel, in qua habebat fiduciam. **14** Quomodo dicitis: Fortes sumus, et viri robusti ad præliandum? **15** Vastata est Moab, et civitates illius succiderunt, et electi juvenes ejus descenderunt in occisionem, ait Rex: Dominus

super omnes civitates terræ Moab, quæ longe et quæ prope sunt. **25** Abscissum est cornu Moab, et brachium ejus contritum est, ait Dominus. **26** Inebriate eum, quoniam contra Dominum erectus est: et allidet manum Moab in vomitu suo, et erit in derisum etiam ipse. **27** Fuit enim in derisum tibi Israël: quasi inter fures reperisses eum: propter verba ergo tua quæ adversum illum locutus es, captivus duceris. **28** Relinquit civitates, et habitate in petra, habitatores Moab: et estote quasi columba nidificans in summo ore foraminis. **29** Audivimus superbiam Moab: superbus est valde: sublimitatem ejus, et arrogantiam, et superbiam, et altitudinem cordis ejus. **30** Ego scio, ait Dominus, jactantiam ejus, et quod non sit juxta eam virtus ejus, nec juxta quod poterat conata sit facere. **31** Ideo super Moab ejulabo, et ad Moab universam clamabo, ad viros muri fictilis lamentantes: **32** de planctu Jazer plorabo tibi, vinea Sabama. Propagines tuæ transierunt mare; usque ad mare Jazer pervenerunt: super messem tuam et vindemiam tuam prædo irruit. **33** Ablata est lætitia et exsultatio de Carmelo et de terra Moab, et vinum de torcularibus sustuli: nequaquam calcator uvæ solitum celeuma cantabit. **34** De clamore Hesebon usque Eleale et Jasa, dederunt vocem suam; a Segor usque ad Oronaim, vitula conterante: aquæ quoque Nemrim pessimæ erunt. **35** Et auferam de Moab, ait Dominus, offerentem in excelsis, et sacrificantem diis ejus. **36** Propterea cor meum ad Moab quasi tibiæ resonabit, et cor meum ad viros muri fictilis dabit sonitum tibiæ: quia plus fecit quam potuit, idcirco perierunt. **37** Omne enim caput calvitium, et omnis barba rasa erit: in cunctis manibus colligatio, et super omne dorsum cilicum: **38** super omnia tecta Moab, et in plateis ejus, omnis planctus: quoniam contrivi

Moab sicut vas inutile, ait Dominus. **39** Quomodo ejus, et celari non poterit: vastatum est semen victa est, et ululaverunt? quomodo dejecit cervicem ejus, et fratres ejus, et vicini ejus, et non erit. **11** Moab, et confusus est? eritque Moab in derisum, et Relinque pupilos tuos: ego faciam eos vivere: et in exemplum omnibus in circuitu suo. **40** Hæc dicit viduae tuæ in me sperabunt. **12** Quia hæc dicit Dominus: Ecce quasi aquila volabit, et extendet alas suas ad Moab. **41** Capta est Carioth, et munitiones comprehensæ sunt: et erit cor fortium Moab in die illa sicut cor mulieris parturientis, **42** et cessabit Moab esse populus, quoniam contra Dominum facie favoris cadet in foveam, et qui conscenderit fovea capietur laqueo: adducam enim super Moab annum visitationis eorum, ait Dominus. **43** Pavor, et fœva, et laqueus super te, desertum, et in maledictionem erit Bosra, et omnes o habitator Moab, dicit Dominus. **44** Qui fugerit a facie pavoris cadet in foveam, et qui conscenderit fovea capietur laqueo: adducam enim super Moab annum visitationis eorum, ait Dominus. **45** consurgamus in prælium. **15** Ecce enim parvulum In umbra Hesebon steterunt de laqueo fugientes, dedi te in gentibus, contemptibilem inter homines. quia ignis egressus est de Hesebon, et flamma de Seon: et devorabit partem Moab, et verticem tuæ in captivitatem. **46** Væ tibi, Moab: periisti, popule Chamos, quia comprehensi sunt filii tui et filiae tuæ in captivitatem. **47** Et convertam captivitatem Moab in novissimis diebus, ait Dominus.] Hucusque judicia Moab.

49 Ad filios Ammon. [Hæc dicit Dominus: Numquid non filii sunt Israël, aut hæres non est ei? cur igitur hæreditate possedit Melchom Gad, et populus ejus in urbibus ejus habitavit? **2** Ideo ecce dies veniunt, dicit Dominus, et auditum faciam super Rabbath filiorum Ammon fremitum prælii, et erit in tumultum dissipata, filiæque ejus igni succendentur, et possidebit Israël possessores suos, ait Dominus. **3** Ulula, Hesebon, quoniam vastata est Hai; clamate, filiae Rabbath: accingite vos ciliciis, plangite et circuite per sepes, quoniam Melchom in transmigrationem ducetur, sacerdotes ejus et principes ejus simul. **4** Quid gloriaris in vallibus? defluxit vallis tua, filia delicata, quæ confidebas in thesauris tuis, et dicebas: Quis veniet ad me? **5** Ecce ego inducam super te terrorem, ait Dominus Deus exercituum, ab omnibus qui sunt in circuitu tuo: et dispergemi singuli a conspectu vestro, nec erit qui congregate fugientes. **6** Et post hæc reverti faciam captivos filiorum Ammon, ait Dominus.] **7** Ad Idumæam. [Hæc dicit Dominus exercituum: Numquid non ultra est sapientia in Theman? periit consilium a filiis; inutilis facta est sapientia eorum. **8** Fugite, et terga vertite; descendite in voraginem, habitatores Dedan: quoniam perditionem Esau adduxi super eum, tempus visitationis ejus. **9** Si vindemiatores venissent super te, non reliquisten racemum: si fures in nocte rapuissent quod sufficeret sibi. **10** Ego vero discooperui Esau: revelavi abscondita ejus, et celari non poterit: vastatum est semen ejus, et fratres ejus, et vicini ejus, et non erit. **11** Relinque pupilos tuos: ego faciam eos vivere: et in exemplum omnibus in circuitu suo. **40** Hæc dicit viduae tuæ in me sperabunt. **12** Quia hæc dicit Dominus: Ecce quibus non erat judicium ut biberent suas ad Moab. **13** Quia per memetipsum juravi, dicit Dominus, quod in solitudinem, et in opprobrium, et in gloriatu est. **14** Auditum audivi a Domino, et legatus ad gentes civitates ejus erunt in solitudines sempiternas. **15** Ecce enim parvulum in niteris altitudinem collis: cum exaltaveris quasi aquila nidum tuum, inde detrahā te, dicit Dominus. **16** Arrogantia tua decepit te, et superbia cordis tui, qui habitas in cavernis petræ, et apprehendere filiorum tumultus. **17** Et erit Idumæa deserta: omnis qui transibit per eam stupebit, et sibilabit super omnes plagas ejus. **18** Sicut subversa est Sodoma et Gomorrha, et vicinæ ejus, ait Dominus: non habitabit ibi vir, et non incoleat eam filius hominis. **19** Ecce quasi leo ascendet de superbia Jordanis ad pulchritudinem robustam, quia subito currere faciam eum ad illam. Et quis erit electus, quem præponam ei? quis enim similis mei? et quis sustinebit me? et quis est iste pastor, qui resistat vultui meo? **20** Propterea audite consilium Domini quod init de Edom, et cogitationes ejus quas cogitavit de habitatoribus Theman: si non dejecerint eos parvuli gregis, nisi dissipaverint cum eis habitaculum eorum. **21** A voce ruinæ eorum commota est terra; clamor in mari Rubro auditus est vocis ejus. **22** Ecce quasi aquila ascendet, et avolabit, et expandet alas suas super Bosran: et erit cor fortium Idumææ in die illa quasi cor mulieris parturientis.] **23** Ad Damascum. [Confusa est Emath et Arphad, quia auditum pessimum audierunt: turbati sunt in mari; præ sollicitudine quiescere non potuit. **24** Dissoluta est Damascus, versa est in fugam: tremor apprehendit eam, angustia et dolores tenuerunt eam quasi parturientem. **25** Quomodo dereliquerunt civitatem laudabilem, urbem lætitiae? **26** Ideo cadent juvenes ejus in plateis ejus, et omnes viri prælii conticescent in die illa, ait Dominus exercituum. **27** Et succendam ignem in muro Damasci, et devorabit moenia Benadad.] **28** Ad Cedar, et ad regna Asor, quæ percussit Nabuchodonosor rex Babylonis. [Hæc dicit Dominus: Surgite, et ascendite ad Cedar, et vastate filios orientis. **29** Tabernacula eorum, et greges eorum capient: pelles eorum, et omnia

vasa eorum, et camelos eorum tollent sibi, et Domino decori justitiae, et exspectationi patrum vocabunt super eos formidinem in circuitu. **30** eorum Domino. **8** Recedite de medio Babylonis, et Fugite, abite vehementer, in voraginibus sedete, de terra Chaldaeorum egredimini, et estote quasi qui habitatis Asor, ait Dominus: iniit enim contra hædi ante gregem. **9** Quoniam ecce ego suscito, et vos Nabuchodonosor rex Babylonis consilium, et adducam in Babylonem congregationem gentium cogitavit aduersum vos cogitationes. **31** Consurgite, magnarum de terra aquilonis, et præparabuntur et ascendite ad gentem quietam, et habitantem aduersus eam, et inde capietur: sagitta ejus quasi confidenter, ait Dominus: non ostia, nec vectes viri fortis interfectoris: non revertetur vacua. **10** eis: soli habitant. **32** Et erunt camelii eorum in Et erit Chaldaea in prædam: omnes vastantes eam direptionem, et multitudine jumentorum in prædam: replebuntur, ait Dominus. **11** Quoniam exultatis, et et dispergam eos in omnem ventum, qui sunt magna loquimini, diripientes hæreditatem meam: attonsi in comam, et ex omni confinio eorum quoniam effusi estis sicut vituli super herbam, et adducam interitum super eos, ait Dominus. **33** mugistis sicut tauri: **12** confusa est mater vestra Et erit Asor in habitaculum draconum, deserta nimis, et adæquata pulveri, quæ genuit vos: ecce usque in æternum: non manebit ibi vir, nec incoleat novissima erit in gentibus, deserta, invia, et arenas. eam filius hominis.] **34** Quod facum est verbum **13** Ab ira Domini non habitabitur, sed redigetur tota Domini ad Jeremiam prophetam adversus Aælam, in in solitudinem: omnis qui transibit per Babylonem principio regni Sedeciae regis Juda, dicens: **35** [Hæc stupebit, et sibilabit super universis plagi ejus. dicit Dominus exercituum: Ecce ego confringam arcum Aælam, et summam fortitudinem eorum: **36** omnes qui tenditis arcum: debellate eam, non et inducam super Aælam quatuor ventos a quatuor parcatis jaculis, quia Domino peccavit. **15** Clamate plagiæ cæli, et ventilabo eos in omnes ventos istos, adversus eam, ubique dedit manum: ceciderunt et non erit gens ad quam non perveniant profugi fundamenta ejus, destructi sunt muri ejus, quoniam Aælam. **37** Et pavere faciam Aælam coram inimicis ultio Domini est: ultiō accipite de ea: sicut suis, et in conspectu quærentium animam eorum: fecit, facite ei. **16** Disperdite satorem de Babylone, et adducam super eos malum, iram furoris mei, et tenentem falcem in tempore messis: a facie dicit Dominus, et mittam post eos gladium donec gladii columbae unusquisque ad populum suum consumam eos. **38** Et ponam solium meum in Aælam, convertetur, et singuli ad terram suam fugient. **17** et perdam inde reges et principes, ait Dominus. **39** Grex dispersus Israël: leones ejecerunt eum. Primus In novissimis autem diebus reverti faciam captivos Aælam, dicit Dominus.]

50 Verbum quod locutus est Dominus de Babylonie et de terra Chaldaeorum, in manu Jeremiae prophetæ. **2** [Annuntiate in gentibus, et auditum facite: levate signum, prædicate, et nolite celare: dicite: Capta est Babylon, confusus est Bel, vicius est Merodach, confusa sunt sculptilia ejus, superata sunt idola eorum. **3** Quoniam ascendit contra eam gens ab aquilone, quæ ponet terram ejus in solitudinem, et non erit qui habitet in ea ab homine usque ad pecus: et moti sunt, et abierunt. **4** In diebus illis, et in tempore illo, ait Dominus, venient filii Israël ipsi et filii Juda simul: ambulantes et flentes properabunt, et Dominum Deum suum quærent: **5** in Sion interrogabunt viam, huc facies eorum: venient, et apponentur ad Dominum fœdere sempiterno, quod nulla oblivione delebitur. **6** Grex perditus factus est populus meus: pastores eorum seduxerunt eos, feceruntque vagari in montibus: de monte in collem transierunt; oblitii sunt cubilis sui. **7** Omnes qui invenerunt comedenter eos, et hostes eorum dixerunt: Non peccavimus: pro eo quod peccaverunt

Et erit Chaldaea in prædam: omnes vastantes eam direptionem, et multitudine jumentorum in prædam: replebuntur, ait Dominus. **11** Quoniam exultatis, et et dispergam eos in omnem ventum, qui sunt magna loquimini, diripientes hæreditatem meam: attonsi in comam, et ex omni confinio eorum quoniam effusi estis sicut vituli super herbam, et adducam interitum super eos, ait Dominus. **33** mugistis sicut tauri: **12** confusa est mater vestra Et erit Asor in habitaculum draconum, deserta nimis, et adæquata pulveri, quæ genuit vos: ecce usque in æternum: non manebit ibi vir, nec incoleat novissima erit in gentibus, deserta, invia, et arenas. eam filius hominis.] **34** Quod facum est verbum **13** Ab ira Domini non habitabitur, sed redigetur tota Domini ad Jeremiam prophetam adversus Aælam, in in solitudinem: omnis qui transibit per Babylonem principio regni Sedeciae regis Juda, dicens: **35** [Hæc stupebit, et sibilabit super universis plagi ejus. dicit Dominus exercituum: Ecce ego confringam arcum Aælam, et summam fortitudinem eorum: **36** omnes qui tenditis arcum: debellate eam, non et inducam super Aælam quatuor ventos a quatuor parcatis jaculis, quia Domino peccavit. **15** Clamate plagiæ cæli, et ventilabo eos in omnes ventos istos, adversus eam, ubique dedit manum: ceciderunt et non erit gens ad quam non perveniant profugi fundamenta ejus, destructi sunt muri ejus, quoniam Aælam. **37** Et pavere faciam Aælam coram inimicis ultio Domini est: ultiō accipite de ea: sicut suis, et in conspectu quærentium animam eorum: fecit, facite ei. **16** Disperdite satorem de Babylone, et adducam super eos malum, iram furoris mei, et tenentem falcem in tempore messis: a facie dicit Dominus, et mittam post eos gladium donec gladii columbae unusquisque ad populum suum consumam eos. **38** Et ponam solium meum in Aælam, convertetur, et singuli ad terram suam fugient. **17** et perdam inde reges et principes, ait Dominus. **39** Grex dispersus Israël: leones ejecerunt eum. Primus comedet eum rex Assur: iste novissimus exossavit eum Nabuchodonosor rex Babylonis. **18** Propterea hæc dicit Dominus exercituum, Deus Israël: Ecce ego visitabo regem Babylonis et terram ejus, sicut visitavi regem Assur: **19** et reducam Israël ad habitaculum suum: et pascetur Carmelum et Basan, et in monte Ephraim et Galaad saturabitur anima ejus. **20** In diebus illis, et in tempore illo, ait Dominus, quæretur iniquitas Israël, et non erit, et peccatum Juda, et non invenietur: quoniam propitius ero eis quos reliquero. **21** Super terram dominantium ascende, et super habitatores ejus visita: dissipate, et interfice quæ post eos sunt, ait Dominus, et fac juxta omnia quæ præcepi tibi. **22** Vox belli in terra, et contritio magna. **23** Quomodo contractus est et contritus malleus universæ terræ? quomodo versa est in desertum Babylon in gentibus? **24** Illaqueavite, et capta es, Babylon, et nesciebas: inventa es et apprehensa, quoniam Dominum provocasti. **25** Aperuit Dominus thesaurum suum, et protulit vasa iræ suæ, quoniam opus est Domino Deo exercituum, in terra Chaldaeorum. **26** Venite ad eam ab extremis finibus; aperite ut exeant qui conculcent eam: tollite de via lapides, et redigite in acervos: et

interfice eam, nec sit quidquam reliquum. **27** consilium Domini quod mente concepit adversum Dissipate universos fortis ejus: descendant in Babylonem, et cogitationes ejus quas cogitavit occisionem: vñ eis, quia venit dies eorum, tempus visitationis eorum! **28** Vox fugientium, et eorum qui evaserunt de terra Babylonis, ut annuntient in Sion ultionem Domini Dei nostri, ultionem templi ejus. **29** Annuntiate in Babylonem plurimis, omnibus qui tendunt arcum: consistite adversus eam per gyrum, et nullus evadat: reddite ei secundum opus suum: juxta omnia quæ fecit, facite illi, quia contra Dominum erecta est, adversum Sanctum Israël. **30** Idcirco cadent juvenes ejus in plateis ejus, et omnes viri bellatores ejus conticescent in die illa, ait Dominus. **31** Ecce ego ad te, superbel dicit Dominus Deus exercituum: quia venit dies tuus, tempus visitationis tuæ. **32** Et cadet superbis, et corruet, et non erit qui suscitetur eum: et succendam ignem in urbibus ejus, et devorabit omnia in circuitu ejus. **33** Hæc dicit Dominus exercituum: Columniam sustinent filii Israël, et filii Juda simul: omnes qui ceperunt eos, tenent: nolunt dimittere eos. **34** Redemptor eorum fortis, Dominus exercituum nomen ejus: judicio defendet causam eorum, ut exterreat terram, et commoveat habitatores Babylonis. **35** Gladius ad Chaldaeos, ait Dominus, et ad habitatores Babylonis, et ad principes, et ad sapientes ejus. **36** Gladius ad divinos ejus, qui stulti erunt: gladius ad fortis illius, qui timebunt. **37** Gladius ad equos ejus, et ad currus ejus, et ad omne vulgus quod est in medio ejus: et erunt quasi mulieres: gladius ad thesauros ejus, qui diripientur. **38** Siccitas super aquas ejus erit, et aresent, quia terra sculptilium est, et in portentis gloriantur. **39** Propterea habitabunt dracones cum faunis ficariis, et habitabunt in ea struthiones: et non inhabitabitur ultra usque in sempiternum, nec extruetur usque ad generationem et generationem. **40** Sicut subvertit Dominus Sodomam et Gomorrhām, et vicinas ejus, ait Dominus, non habitabit ibi vir, et non incoleat eam filius hominis. **41** Ecce populus venit ab aquilone, et gens magna, et reges multi consurgent a finibus terræ. **42** Arcum et scutum apprehendent: crudeles sunt, et immisericordes: vox eorum quasi mare sonabit, et super equos ascendent, sicut vir paratus ad prælium contra te, filia Babylon. **43** Audivit rex Babylonis famam eorum, et dissolutæ sunt manus ejus: angustia apprehendit eum, dolor quasi parturientem. **44** Ecce quasi leo ascendet, de superbia Jordanis ad pulchritudinem robustam, quia subito currere faciam eum ad illam. Et quis erit electus, quem præponam ei? quis est enim similis mei? et quis sustinebit me? et quis est iste pastor, qui resistat vultui meo? **45** Propterea audite super terram Chaldaeorum: nisi detraxerint eos parvuli gregum, nisi dissipatum fuerit cum ipsis habitaculum eorum. **46** A voce captivitatis Babylonis commota est terra, et clamor inter gentes auditus est.]

51 [Hæc dicit Dominus: Ecce ego suscitabo super Babylonem et super habitatores ejus, qui cor suum levaverunt contra me, quasi ventum pestilentem: **2** et mittam in Babylonem ventilatores, et ventilabunt eam et demolientur terram ejus, quoniam venerunt super eam undique in die afflictionis ejus. **3** Non tendat qui tendit arcum suum, et non ascendat loricatus: nolite parcere juvenibus ejus; interficie omnem militiam ejus. **4** Et cadent imperfecti in terra Chaldaeorum, et vulnerati in regionibus ejus. **5** Quoniam non fuit viduatus Israël et Juda a Deo suo, Domino exercituum, terra autem eorum repleta est delicto a Sancto Israël. **6** Fugite de medio Babylonis, et salvet unusquisque animam suam: nolite tacere super iniquitatem ejus, quoniam tempus ultionis est a Domino: vicissitudinem ipse retribuet ei. **7** Calix aureus Babylon in manu Domini, inebrians omnem terram: de vino ejus biberunt gentes, et ideo commotæ sunt. **8** Subito cecidit Babylon, et contrita est. Ululate super eam: tollite resinam ad dolorem ejus, si forte sanetur. **9** Curavimus Babylonem, et non est sanata: derelinquamus eam, et eamus unusquisque in terram suam: quoniam pervenit usque ad cælos judicium ejus, et elevatum est usque ad nubes. **10** Protulit Dominus justias nostras: venite, et narremus in Sion opus Domini Dei nostri. **11** Acuite sagittas, implete pharetras: suscitavit Dominus spiritum regum Medorum: et contra Babylonem mens ejus est ut perdat eam, quoniam ultio Domini est, ultio templi sui. **12** Super muros Babylonis levate signum, augete custodiam, levate custodes, præparate insidias: quia cogitavit Dominus, et fecit quæcumque locutus est contra habitatores Babylonis. **13** Quæ habitas super aquas multas, locuples in thesauris: venit finis tuus, pedalis præcisionis tuæ. **14** Juravit Dominus exercituum per animam suam: Quoniam replebo te hominibus quasi bricho, et super te celeuma cantabitur. **15** Qui fecit terram in fortitudine sua, præparavit orbem in sapientia sua, et prudentia sua extendit cælos. **16** Dante eo vocem, multiplicantur aquæ in cælo: qui levat nubes ab extremo terræ, fulgura in pluviam fecit, et produxit ventum de thesauris suis. **17** Stultus factus est omnis homo a scientia; confusus

est omnis conflator in sculptili: quia mendax est desertum faciam mare ejus, et siccabo venam ejus. conflatio eorum, nec est spiritus in eis. **18** Vana **37** Et erit Babylon in tumulos, habitatio draconum, sunt opera, et risu digna: in tempore visitationis stupor et sibilus, eo quod non sit habitator. **38** suæ peribunt. **19** Non sicut hæc, pars Jacob, quia qui Simul ut leones rugient; excutient comas veluti fecit omnia ipse est: et Israël sceptrum hæreditatis catuli leonum. **39** In calore eorum ponam potus ejus: Dominus exercitum nomen ejus. **20** Collidis eorum, et ineibriabo eos ut sopiantur, et dormiant tu mihi vasa belli: et ego collidam in te gentes, somnum sempiternum, et non consurgant, dicit et disperdam in te regna: **21** et collidam in te Dominus. **40** Deducam eos quasi agnos ad victimam, equum et equitem ejus: et collidam in te currum et quasi arietes cum hædis. **41** Quomodo capta et ascensorem ejus: **22** et collidam in te virum et est Sesach, et comprehensa est inclyta universæ mulierem: et collidam in te senem et puerum: et terra! quomodo facta est in stuporem Babylon collidam in te juvenem et virginem: **23** et collidam inter gentes! **42** Ascendit super Babylonem mare: in te pastorem et gregem ejus: et collidam in te multitudine fluctuum ejus opera est. **43** Factæ sunt agricolam et jugales ejus: et collidam in te duces civitates ejus in stuporem, terra inhabitabilis et et magistratus: **24** et reddam Babylon, et cunctis deserta, terra in qua nullus habitet, nec transeat habitatoribus Chaldææ, omne malum suum quod per eam filius hominis. **44** Et visitabo super Bel in fecerunt in Sion, in oculis vestris, ait Dominus. **25** Babylone, et ejiciam quod absorbuerat de ore ejus: Ecce ego ad te, mons pestifer, ait Dominus, qui et non confluent ad eum ultra gentes, siquidem et corrumpis universam terram: et extendam manum murus Babylonis corruet. **45** Egressimini de medio meam super te, et evolvam te de petris, et dabo te ejus, populus meus, ut salvet unusquisque animam in montem combustionis: **26** et non tollent de te suam ab ira furoris Domini, **46** et ne forte mollescat lapidem in angulum, et lapidem in fundamenta: cor vestrum, et timeatis auditum qui audietur in sed perditus in aeternum eris, ait Dominus. **27** terra: et veniet in anno auditio, et post hunc annum Levate signum in terra, clangite buccina in gentibus, auditio, et iniurias in terra, et dominator super sanctificate super eam gentes, annuntiate contra dominatorem. **47** Propterea ecce dies veniunt, et illam regibus Ararat, Menni, et Ascenez: numerate visitabo super sculptilia Babylonis, et omnis terra contra eam Taphsar, adducite equum quasi bruchum ejus confundetur, et universi imperfecti ejus cadent aculeatum. **28** Sanctificate contra eam gentes, in medio ejus. **48** Et laudabunt super Babylonem reges Mediae, duces ejus, et universos magistratus cœli et terra, et omnia quæ in eis sunt: quia ab ejus, cunctamque terram potestatis ejus. **29** Et aquilone venient ei prædones, ait Dominus. **49** commovebitur terra et conturbabitur, quia evigilabit Et quomodo fecit Babylon, ut caderent occisi in contra Babylonem cogitatio Domini, ut ponat Israël, sic de Babylone cadent occisi in universa terram Babylonis desertam et inhabitabilem. **30** terra. **50** Qui fugistis gladium, venite, nolite stare: Cessaverunt fortis Babylonis a prælio; habitaverunt recordamini procul Domini, et Jerusalem ascendat in præsidiis: devoratum est robur eorum, et facti super cor vestrum. **51** Confusi sumus, quoniam sunt quasi mulieres: incensa sunt tabernacula audivimus opprobrium: operuit ignominia facies ejus, contriti sunt vectes ejus. **31** Currens obviam nostras, quia venerunt alieni super sanctificationem currenti veniet, et nuntius obvius nuntianti, ut domus Domini. **52** Propterea ecce dies veniunt, ait annuntiet regi Babylonis quia capta est civitas Dominus, et visitabo super sculptilia ejus, et in ejus a summo usque ad summum. **32** Et vada omni terra ejus mugiet vulneratus. **53** Si ascenderit præoccupata sunt, et paludes incensæ sunt igni, et Babylon in cælum, et firmaverit in excelso robur viri bellatores conturbati sunt. **33** Quia hæc dicit suum, a me venient vastatores ejus, ait Dominus. **54** Dominus exercitum, Deus Israël: Filia Babylonis Vox clamoris de Babylone, et contritio magna de quasi area, tempus trituaræ ejus: adhuc modicum, terra Chaldæorum: **55** quoniam vastavit Dominus et veniet tempus misionis ejus. **34** Comedit Babylonem, et perdidit ex ea vocem magnam: et me, devoravit me Nabuchodonosor rex Babylonis: sonabunt fluctus eorum quasi aquæ multæ; dedit redditum me quasi vas inane, absorbuit me quasi sonitum vox eorum: **56** quia venit super eam, id draco, replevit ventrem suum teneritudine mea, est super Babylonem, prædo, et apprehensi sunt et ejecit me. **35** Iniquitas adversum me et caro fortes ejus, et emarcuit arcus eorum, quia fortis mea super Babylonem, dicit habitatio Sion: et ultor Dominus reddens retribuet. **57** Et ineibriabo sanguis meus super habitatores Chaldææ, dicit principes ejus, et sapientes ejus, et duces ejus, Jerusalem. **36** Propterea hæc dicit Dominus: Ecce ego et magistratus ejus, et fortes ejus: et dormient judicabo causam tuam, et ulciscar ultiōnem tuam: et somnum sempiternum, et non expersiscentur, ait

Rex (Dominus exercituum nomen ejus). **58** Hæc posuit eum in domo carceris usque ad diem mortis dicit Dominus exercituum: Murus Babylonis ille ejus. **12** In mense autem quinto, decima mensis, latissimus suffossione suffodietur, et portæ ejus ipse est annus nonusdecimus Nabuchodonosor excelsæ igni comburentur, et labores populorum ad regis Babylonis, venit Nabuzardan princeps militiæ, nihilum, et gentium in ignem erunt, et disperibunt.] qui stabat coram rege Babylonis, in Jerusalem, **59** Verbum quod præcepit Jeremias propheta Saraiæ **13** et incendit domum Domini, et domum regis, filio Neriæ filii Maasiæ, cum pergeret cum Sedecia et omnes domos Jerusalem: et omnem domum rege in Babylonem, in anno quarto regni ejus: magnam igni combussit: **14** et totum murum Saraias autem erat princeps prophetiæ. **60** Et scripsit Jerusalem per circuitum destruxit cunctus exercitus Jeremias omne malum quod venturum erat super Chaldæorum qui erat cum magistro militiæ. **15** Babylonem, in libro uno: omnia verba hæc quæ De pauperibus autem populi, et de reliquo vulgo scripta sunt contra Babylonem. **61** Et dixit Jeremias quod remanserat in civitate, et de perfugis qui ad Saraiam: Cum veneris in Babylonem, et videris, transfugerant ad regem Babylonis, et ceteros de et legeris omnia verba hæc, **62** dices: Domine, multitudine transtulit Nabuzardan princeps militiæ. tu locutus es contra locum istum, ut disperderes **16** De pauperibus vero terræ reliquit Nabuzardan eum, ne sit qui in eo habitat, ab homine usque princeps militiæ vinitores et agricolæ. **17** Columnas ad pecus, et ut sit perpetua solitudo. **63** Cumque quoque æreas quæ erant in domo Domini, et compleveris legere librum istum, ligabis ad eum bases, et mare æneum quod erat in domo Domini, et lapidem, et projicies illum in medium Euphraten, **64** confregerunt Chaldæi, et tulerunt omne æs eorum et dices: Sic submergetur Babylon, et non consurget in Babylonem, **18** et lebetes, et creagras, et psalteria, a facie afflictionis quam ego adduco super eam, et et phialas, et mortariola, et omnia vasa ærea quæ dissolvetur. Hucusque verba Jeremiæ.

52 Filius viginti et unius anni erat Sedecias cum regnare cœpisset, et undecim annis regnavit in Jerusalem. Et nomen matris ejus Amital filia Jeremiæ de Lobna. **2** Et fecit malum in oculis Domini, juxta omnia quæ fecerat Joakim, **3** quoniam furor Domini erat in Jerusalem et in Juda, usquequo projiceret eos a facie sua: et recessit Sedecias a rege Babylonis. **4** Factum est autem in anno nono regni ejus, in mense decimo, decima mensis, venit Nabuchodonosor rex Babylonis, ipse et omnis exercitus ejus, adversus Jerusalem: et obsederunt eam, et ædificaverunt contra eam munitiones in circuitu. **5** Et fuit civitas obsessa usque ad undecimum annum regis Sedeciae. **6** Mense autem quarto, nona mensis, obtinuit fames civitatem, et non erant alimenta populo terræ. **7** Et dirupta est civitas, et omnes viri bellatores ejus fugerunt, exieruntque de civitate nocte, per viam portæ quæ est inter duos muros, et ducit ad hortum regis, Chaldæis obsidentibus urbem in gyro, et abierunt per viam quæ dicit in eremum. **8** Persecutus est autem Chadæorum exercitus regem, et apprehenderunt Sedeciam in deserto quod est juxta Jericho: et omnis comitatus ejus diffugit ab eo. **9** Cumque comprehendissent regem, adduxerunt eum ad regem Babylonis in Reblatha, quæ est in terra Emath, et locutus est ad eum judicia. **10** Et jugulavit rex Babylonis filios Sedeciæ in oculis ejus, sed et omnes principes Juda occidit in Reblatha. **11** Et oculus Sedeciæ eruit, et vinxit eum compedibus, et adduxit eum rex Babylonis in Babylonem, et

Chaldæorum qui erat cum magistro militiæ. **15** De pauperibus autem populi, et de reliquo vulgo scripta sunt contra Babylonem. **61** Et dixit Jeremias quod remanserat in civitate, et de perfugis qui ad Saraiam: Cum veneris in Babylonem, et videris, transfugerant ad regem Babylonis, et ceteros de et legeris omnia verba hæc, **62** dices: Domine, multitudine transtulit Nabuzardan princeps militiæ. tu locutus es contra locum istum, ut disperderes **16** De pauperibus vero terræ reliquit Nabuzardan eum, ne sit qui in eo habitat, ab homine usque princeps militiæ vinitores et agricolæ. **17** Columnas quoque æreas quæ erant in domo Domini, et compleveris legere librum istum, ligabis ad eum bases, et mare æneum quod erat in domo Domini, et lapidem, et projicies illum in medium Euphraten, **64** confregerunt Chaldæi, et tulerunt omne æs eorum et dices: Sic submergetur Babylon, et non consurget in Babylonem, **18** et lebetes, et creagras, et psalteria, et phialas, et mortariola, et omnia vasa ærea quæ in ministerio fuerant, tulerunt: **19** et hydrias, et thymiamateria, et urceos, et pelves, et candelabra, et mortaria, et cyathos, quotquot aurea, aurea, et quotquot argentea, argentea, tulit magister militiæ: **20** et columnas duas, et mare unum, et vitulos duodecim æreos qui erant sub basibus quas fecerat rex Salomon in domo Domini. Non erat pondus æris omnium horum vasorum. **21** De columnis autem decem et octo cubiti altitudinis erant in columna una, et funiculus duodecim cubitorum circuibat eam: porro grossitudo ejus quatuor digitorum, et intrinsecus cava erat. **22** Et capitella super utramque ærea: altitudo capitelli unius quinque cubitorum, et retiacula et malogranata super coronam in circuitu, omnia ærea: similiter columnæ secundæ, et malogranata. **23** Et fuerunt malogranata nonaginta sex dependentia: et omnia malogranata centum, retiaculis circumdabantur. **24** Et tulit magister militiæ Saraiam sacerdotem primum, et Sophiam sacerdotem secundum, et tres custodes vestibuli: **25** et de civitate tulit eunuchum unum, qui erat præpositus super viros bellatores: et septem viros de his qui videbant faciem regis, qui inventi sunt in civitate: et scribam principem militum, qui probabat tyrones: et sexaginta viros de populo terræ, qui inventi sunt in medio civitatis. **26** Tulit autem eos Nabuzardan magister militiæ, et duxit eos ad regem Babylonis in Reblatha: **27** et percussit eos rex Babylonis, et interfecit eos in Reblatha in terra Emath: et translatus est Juda de terra sua. **28** Iste est populus quem transtulit Nabuchodonosor: in anno septimo, Judæos tria millia et viginti

tres: **29** in anno octavodecimo Nabuchodonosor, de Jerusalem animas octingentas triginta duas: **30** in anno vigesimo tertio Nabuchodonosor, transtulit Nabuzardan magister militiae animas Iudeorum septingentas quadraginta quinque. Omnes ergo animæ, quatuor millia sexcentæ. **31** Et factum est in trigesimo septimo anno transmigrationis Joachin regis Juda, duodecimo mense, vigesima quinta mensis, elevavit Evilmerodach rex Babylonis, ipso anno regni sui, caput Joachin regis Juda, et eduxit eum de domo carceris. **32** Et locutus est cum eo bona, et posuit thronum ejus super thronos regum qui erant post se in Babylone. **33** Et mutavit vestimenta carceris ejus, et comedebat panem coram eo semper cunctis diebus vitæ suæ. **34** Et cibaria ejus, cibaria perpetua dabantur ei a rege Babylonis, statuta per singulos dies, usque ad diem mortis suæ, cunctis diebus vitæ ejus.

Lamentationes

1 Prologus Et factum est, postquam in captivitatem redactus est Israël, et Jerusalem deserta est, sedet Jeremias propheta flens, et planxit lamentatione hac in Jerusalem: et amaro animo suspirans et ejulans, dixit: [Aleph Quomodo sedet sola civitas plena populo! Facta est quasi vidua domina gentium; princeps provinciarum facta est sub tributo. **2** Beth Plorans ploravit in nocte, et lacrimæ ejus in maxillis ejus: non est qui consoletur eam ex omnibus caris ejus; omnes amici ejus spreverunt eam, et facti sunt ei inimici. **3** Ghimmel Migravit Judas propter afflictionem, et multitudinem servitutis; habitavit inter gentes, nec invenit requiem: omnes persecutores ejus apprehenderunt eam inter angustias. **4** Daleth Viae Sion lugent, eo quod non sint qui veniant ad solemnitatem: omnes portæ ejus destructæ, sacerdotes ejus gementes; virgines ejus squalidæ, et ipsa oppressa amaritudine. **5** He Facti sunt hostes ejus in capite; inimici ejus locupletati sunt: quia Dominus locutus est super eam propter multitudinem iniquitatum ejus. Parvuli ejus ducti sunt in captivitatem ante faciem tribulantis. **6** Vau Et egressus est a filia Sion omnis decor ejus; facti sunt principes ejus velut arietes non invenientes pascua, et abierunt absque fortitudine ante faciem subsequentis. **7** Zain Recordata est Jerusalem dierum afflictionis suæ, et prævaricationis, omnium desiderabilium suorum, quæ habuerat a diebus antiquis, cum caderet populus ejus in manu hostili, et non esset auxiliator: viderunt eam hostes, et deriserunt sabbata ejus. **8** Heth Peccatum peccavit Jerusalem, propterea instabilis facta est; omnes qui glorificabant eam spreverunt illam, quia viderunt ignominiam ejus: ipsa autem gemens conversa est retrorsum. **9** Teth Sordes ejus in pedibus ejus, nec recordata est finis sui; deposita est vehementer, non habens consolatorem. Vide, Domine, afflictionem meam, quoniam erectus est inimicus. **10** Jod Manum suam misit hostis ad omnia desiderabilia ejus, quia vidi gentes ingressas sanctuarium suum, de quibus præceperas ne intrarent in ecclesiam tuam. **11** Caph Omnis populus ejus gemens, et quærens panem; dederunt pretiosa quæque pro cibo ad refocillandam animam. Vide, Domine, et considera quoniam facta sum vilis! **12** Lamed O vos omnes qui transitis per viam, attendite, et videte si est dolor sicut dolor meus! quoniam vindemiavit me, ut locutus est Dominus, in die iræ furoris sui. **13** Mem De excelso misit ignem in ossibus meis, et eruditivit me: expandit rete pedibus meis, convertit me

retrorsum; posuit me desolatam, tota die mœrore confectam. **14** Nun Vigilavit jugum iniquitatum meorum; in manu ejus convolutæ sunt, et impositæ collo meo. Infirmita est virtus mea: dedit me Dominus in manu de qua non potero surgere. **15** Samech Abstulit omnes magnificos meos Dominus de medio mei; vocavit adversum me tempus ut contereret electos meos. Torcular calcavit Dominus virginis filiæ Juda. **16** Ain Idcirco ego plorans, et oculus meus deducens aquas, quia longe factus est a me consolator, convertens animam meam. Facti sunt filii mei perditi, quoniam invaluit inimicus. **17** Phe Expandit Sion manus suas; non est qui consoletur eam. Mandavit Dominus adversum Jacob in circuitu ejus hostes ejus; facta est Jerusalem quasi polluta menstruis inter eos. **18** Sade Justus est Dominus, quia os ejus ad iracundiam provocavi. Audite, obsecro, universi populi, et videte dolorem meum: virgines meæ et juvenes mei abierunt in captivitatem. **19** Coph Vocavi amicos meos, et ipsi deceperunt me; sacerdotes mei et senes mei in urbe consumpti sunt, quia quæsierunt cibum sibi ut refocillarent animam suam. **20** Res Vide, Domine, quoniam tribulor: conturbatus est venter meus, subversum est cor meum in memetipsa, quoniam amaritudine plena sum. Foris interfecit gladius, et domi mors similis est. **21** Sin Audierunt quia ingemisco ego, et non est qui consoletur me; omnes inimici mei audierunt malum meum, lætati sunt quoniam tu fecisti: adduxisti diem consolationis, et fient similes mei. **22** Thau Ingrediatur omne malum eorum coram te: et vindemia eos, sicut vindemiasi me propter omnes iniquitates meas: multi enim gemitus mei, et cor meum mœrens.]

2 [Aleph Quomodo obtexit caligine in furore suo Dominus filiam Sion; projectit de cælo in terram inclytam Israël, et non est recordatus scabelli pedum suorum in die furoris sui! **2** Beth Præcipitavit Dominus, nec pepercit omnia speciosa Jacob: destruxit in furore suo munitiones virginis Juda, et dejecit in terram; polluit regnum et principes ejus. **3** Ghimmel Confregit in ira furoris sui omne cornu Israël; avertit retrorsum dexteram suam a facie inimici, et succendit in Jacob quasi ignem flammarum devorantis in gyro. **4** Daleth Tetendit arcum suum quasi inimicus, firmavit dexteram suam quasi hostis, et occidit omne quod pulchrum erat visu in tabernaculo filiæ Sion; effudit quasi ignem indignationem suam. **5** He Factus est Dominus velut inimicus, præcipitavit Israël: præcipitavit omnia mœnia ejus, dissipavit munitiones ejus, et me: expandit rete pedibus meis, convertit me replevit in filia Juda humiliatum et humiliatam. **6**

Vau Et dissipavit quasi hortum tentorium suum; Vide, Domine, et considera quem vindemiaveris ita. demolitus est tabernaculum suum. Oblivioni tradidit Dominus in Sion festivitatem et sabbatum; et in opprobrium, et in indignationem furoris sui, regem et sacerdotem. **7** Zain Repulit Dominus altare suum; maledixit sanctificationi sua: tradidit in manu inimici muros turrium ejus. Vocem dederunt in domo Domini sicut in die solemnii. **8** Heth Cogitavit Dominus dissipare murum filiae Sion; tenuerunt funiculum suum, et non avertit manum suam a perditione: luxitque antemurale, et murus pariter dissipatus est. **9** Teth Defixæ sunt in terra portæ ejus, perdidit et contrivit vectes ejus; regem ejus et principes ejus in gentibus: non est lex, et prophetæ ejus non invenerunt visionem a Domino.

10 Jod Sederunt in terra, conticuerunt senes filiae Sion; consperserunt cinere capita sua, accincti sunt cilicis: abjecerunt in terram capita sua virgines Jerusalem. **11** Caph Defecerunt præ lacrimis oculi mei, conturbata sunt viscera mea; effusum est in terra jecur meum super contritione filiae populi mei, cum deficeret parvulus et lactens in plateis oppidi. **12** Lamed Matribus suis dixerunt: Ubi est triticum et vinum? cum deficerent quasi vulnerati in plateis civitatis, cum exhalarent animas suas in sinu matrum suarum. **13** Mem Cui comparaboste, vel cui assimilabo te, filia Jerusalem? cui exæquabo te, et consolabor te, virgo, filia Sion? magna est enim velut mare contritio tua: quis medebitur tui? **14** Nun Prophetae tui viderunt tibi falsa et stulta; nec aperiebant iniuriam tuam, ut te ad poenitentiam provocarent; viderunt autem tibi assumptiones falsas, et ejectiones. **15** Samech Plauserunt super te manibus omnes transeuntes per viam; sibilaverunt et moverunt caput suum super filiam Jerusalem: Haecce est urbs, dicentes, perfecti decoris, gaudium universæ terræ? **16** Phe Aperuerunt super te os suum omnes inimici tui: sibilaverunt, et tremuerunt dentibus, et dixerunt: Devorabimus: en ista est dies quam exspectabamus; invenimus, vidimus. **17** Ain Fecit Dominus quæ cogitavit; complevit sermonem suum, quem præceperat a diebus antiquis: destruxit, et non pepercit, et læticavit super te inimicum, et exaltavit cornu hostium tuorum. **18** Sade Clamavit cor eorum ad Dominum super muros filiae Sion: Deduc quasi torrentem lacrimas per diem et noctem; non des requiem tibi, neque taceat pupilla oculi tui. **19** Coph Consurge, lauda in nocte, in principio vigilarum; effunde sicut aquam cor tuum ante conspectum Domini: leva ad eum manus tuas pro anima parvulorum tuorum, qui defecerunt in fame in capite omnium compitorum. **20** Res

Ergone comedent mulieres fructum suum, parvulos ad mensuram palmæ? si occiditur in sanctuario Domini sacerdos et propheta? **21** Sin Jacuerunt in terra foris puer et senex; virgines meæ et juvenes suum, effugeret, et relinquenteret: quos educavi et enutrivi, inimicus meus consumpsit eos.]

3 [Aleph Ego vir videns paupertatem meam in virga indignationis ejus. **2** Aleph Me minavit, et adduxit in tenebras, et non in lucem. **3** Aleph Tantum in me vertit et convertit manum suam tota die. **4** Beth Vetustam fecit pellem meam et carnem meam; contrivit ossa mea. **5** Beth Ædificavit in gyro meo, et circumdedit me felle et labore. **6** Beth In tenebrosis collocavit me, quasi mortuos sempiternos. **7** Ghimel Circumædificavit adversum me, ut non egrediar; aggravavit compedem meum. **8** Ghimel Sed et cum clamavero, et rogavero, exclusit orationem meam. **9** Ghimel Conclusit vias meas lapidibus quadris; semitas meas subvertit. **10** Daleth Ursus insidians factus est mihi, leo in absconditis. **11** Daleth Semitas meas subvertit, et confregit me; posuit me desolatam. **12** Daleth Tetendit arcum suum, et posuit me quasi signum ad sagittam. **13** He Misit in renibus meis filias pharetræ suæ. **14** He Factus sum in derisum omni populo meo, canticum eorum tota die. **15** He Replevit me amaritudinibus; inebriavit me absinthio. **16** Vau Et fregit ad numerum dentes meos; cibavit me cinere. **17** Vau Et repulsa est a pace anima mea; oblitus sum bonorum. **18** Vau Et dixi: Perit finis meus, et spes mea a Domino. **19** Zain Recordare paupertatis, et transgressionis meæ, absinthii et fellis. **20** Zain Memoria memor ero, et tabescet in me anima mea. **21** Zain Hæc recolens in corde meo, ideo sperabo. **22** Heth Misericordia Domini, quia non sumus consumpti; quia non defecerunt miserationes ejus. **23** Heth Novi diluculo, multa est fides tua. **24** Heth Pars mea Dominus, dixit anima mea; propterea exspectabo eum. **25** Teth Bonus est Dominus sperantibus in eum, animæ querenti illum. **26** Teth Bonum est præstolari cum silentio salutare Dei. **27** Teth Bonum est viro cum portaverit jugum ab adolescentia sua. **28** Jod Sedebit solitarius, et tacebit, quia levavit super se. **29** Jod Ponet in pulvere os suum, si forte sit spes. **30** Jod Dabit percutienti se maxillam: saturabitur opprobriis. **31** Caph Quia non repellit in sempiternum Dominus.

32 Caph Quia si abjecit, et miserebitur, secundum in capite omnium platearum! **2** Beth Filii Sion multititudinem misericordiarum suarum. **33** Caph inclyti, et amicti auro primo: quomodo reputati Non enim humiliavit ex corde suo et abjecit filios sunt in vasa testea, opus manuum figuli! **3** Ghimel hominum. **34** Lamed Ut conteret sub pedibus Sed et lamiæ nudaverunt mammam, lactaverunt suis omnes vinctos terræ. **35** Lamed Ut declinaret catulos suos: filia populi mei crudelis quasi struthio judicium viri in conspectu vultus Altissimi. **36** in deserto. **4** Daleth Adhæsit lingua lactentis ad Lamed Ut perverteret hominem in judicio suo; palatum ejus in siti; parvuli petierunt panem, et Dominus ignoravit. **37** Mem Quis est iste qui dixit non erat qui frangeret eis. **5** He Qui vescebantur ut fieret, Domino non jubente? **38** Mem Ex ore voluptuose, interierunt in viis; qui nutriebantur Altissimi non egredientur nec mala nec bona? in croceis, amplexati sunt stercora. **6** Vau Et **39** Mem Quid murmuravit homo vivens, vir pro major effecta est iniquitas filiæ populi mei peccato peccatis suis? **40** Nun Scrutemur vias nostras, et Sodomorum, quæ subversa est in momento, et non quæramus, et revertamur ad Dominum. **41** Nun ceperunt in ea manus. **7** Zain Candidiores Nazaræi Levemus corda nostra cum manibus ad Dominum in ejus nive, nitidiores lacte, rubicundiores ebore cælos. **42** Nun Nos inique egimus, et ad iracundiam antiquo, sapphiro pulchriores. **8** Heth Denigrata est provocavimus; idcirco tu inexorabilis es. **43** Samech super carbones facies eorum et non sunt cogniti in Operuisti in furore, et percussisti nos; occidisti, plateis; adhæsit cutis eorum ossibus: aruit, et facta nec pepercisti. **44** Samech Opposuisti nubem tibi, est quasi lignum. **9** Teth Melius fuit occisis gladio ne transeat oratio. **45** Samech Eradicationem et quam imperfectis fame, quoniam isti extabuerunt abjectionem posuisti me in medio populorum. **46** consumpti a sterilitate terræ. **10** Jod Manus Phe Aperuerunt super nos os suum omnes inimici. mulierum misericordium coixerunt filios suos; facti **47** Phe Formido et laqueus facta est nobis vaticinatio, sunt cibus earum in contritione filiæ populi mei. **11** et contritio. **48** Phe Divisiones aquarum deduxit Caph Complevit Dominus furorem suum, effudit oculus meus, in contritione filiæ populi mei. **49** iram indignationis suæ: et succendit ignem in Ain Oculus meus afflictus est, nec tacuit, eo quod Sion, et devoravit fundamenta ejus. **12** Lamed Non non esset requies. **50** Ain Donec respiceret et crediderunt reges terræ, et universi habitatores videret Dominus de cælis. **51** Ain Oculus meus orbis, quoniam ingredetur hostis et inimicus deprædatus est animam meam in cunctis filiabus per portas Jerusalem. **13** Mem Propter peccata urbis meæ. **52** Sade Venatione ceperunt me quasi prophetarum ejus, et iniquitates sacerdotum ejus, avem inimici mei gratis. **53** Sade Lapsa est in lacum qui effuderunt in medio ejus sanguinem justorum. vita mea, et posuerunt lapidem super me. **54** Sade **14** Nun Erraverunt cæci in plateis, polluti sunt in Inundaverunt aquæ super caput meum; dixi: Perii. sanguine; cumque non possent, tenuerunt lacinias **55** Coph Invocavi nomen tuum, Domine, de lacu suas. **15** Samech Recedite polluti, clamaverunt eis; novissimo. **56** Coph Vocem meam audisti; ne avertas recedite, abite, nolite tangere: jurgati quippe sunt, aurem tuam a singultu meo et clamoribus. **57** Coph et commoti dixerunt inter gentes: Non addet ultra Appropinquasti in die quando invocavi te; dixisti: ut habitet in eis. **16** Phe Facies Domini divisit eos, Ne timeas. **58** Res Judicasti, Domine, causam animæ non addet ut respiciat eos; facies sacerdotum non meæ, redemptor vitæ meæ. **59** Res Vidisti, Domine, erubuerunt, neque serum miserti sunt. **17** Ain iniquitatem illorum adversum me: judica judicium Cum adhuc subsisteremus, defecerunt oculi nostri meum. **60** Res Vidisti omnem furem, universas ad auxilium nostrum vanum; cum respiceremus cogitationes eorum adversum me. **61** Sin Audisti attenti ad gentem quæ salvare non poterat. **18** Sade opprobrium eorum, Domine, omnes cogitationes Lubricaverunt vestigia nostra in itinere platearum eorum adversum me. **62** Sin Labia insurgentium nostrarum; appropinquavit finis noster, completi mihi, et meditationes eorum adversum me tota die. sunt dies nostri, quia venit finis noster. **19** Coph **63** Sin Sessionem eorum et resurrectionem eorum Velociores fuerunt persecutores nostri aquilis cæli; vide; ego sum psalmus eorum. **64** Thau Redes eis super montes persecuti sunt nos, in deserto insidiati vicem, Domine, juxta opera manuum suarum. **65** sunt nobis. **20** Res Spiritus oris nostri, christus Thau Dabis eis scutum cordis, laborem tum. **66** Dominus, captus est in peccatis nostris, cui diximus: Thau Persequeris in furore, et conteres eos sub In umbra tua vivemus in gentibus. **21** Sin Gaude et lætare, filia Edom, quæ habitas in terra Hus! nudaberis. **22** Thau Completa est iniquitas tua, filia cælis, Domine.]

4 [Aleph Quomodo obscuratum est aurum, mutatus est color optimus! dispersi sunt lapides sanctuarii

iniquitatem tuam, filia Edom; discooperuit peccata tua.]

5 [Recordare, Domine, quid acciderit nobis; intuere et respice opprobrium nostrum. **2** Hæreditas nostra versa est ad alienos, domus nostræ ad extraneos. **3** Pupilli facti sumus absque patre, matres nostræ quasi viduæ. **4** Aquam nostram pecunia bibimus; ligna nostra pretio comparavimus. **5** Cervicibus nostris minabamur, lassis non dabatur requies. **6** Ægypto dedimus manum et Assyriis, ut saturaremur pane. **7** Patres nostri peccaverunt, et non sunt: et nos iniquitates eorum portavimus. **8** Servi dominati sunt nostri: non fuit qui redimeret de manu eorum. **9** In animabus nostris afferebamus panem nobis, a facie gladii in deserto. **10** Pellis nostra quasi clibanus exusta est, a facie tempestatum famis. **11** Mulieres in Sion humiliaverunt, et virgines in civitatibus Juda. **12** Principes manu suspensi sunt; facies senum non erubuerunt. **13** Adolescentibus impudice abusi sunt, et pueri in ligno corruerunt. **14** Senes defecerunt de portis, juvenes de choro psallentium. **15** Defecit gaudium cordis nostri; versus est in luctum chorus noster. **16** Cecidit corona capitis nostri: vœ nobis, quia peccavimus! **17** Propterea mœstum factum est cor nostrum; ideo contenebrati sunt oculi nostri, **18** propter montem Sion quia disperii; vulpes ambulaverunt in eo. **19** Tu autem, Domine, in æternum permanebis, solium tuum in generationem et generationem. **20** Quare in perpetuum oblivisceris nostri, derelinques nos in longitudine dierum? **21** Converte nos, Domine, ad te, et convertemur; innova dies nostros, sicut a principio. **22** Sed projiciens repulisti nos: iratus es contra nos vehementer.]

Hiezechielis Prophetæ

1 Et factum est in trigesimo anno, in quarto, in quinta mensis, cum essem in medio captivorum juxta fluvium Chobar, aperti sunt cœli, et vidi visiones Dei. **2** In quinta mensis, ipse est annus quintus transmigrationis regis Joachin, **3** factum est verbum Domini ad Ezechielem filium Buzi sacerdotem, in terra Chaldæorum, secus flumen Chobar: et facta est super eum ibi manus Domini. **4** Et vidi, et ecce ventus turbinis veniebat ab aquilone, et nubes magna, et ignis involvens, et splendor in circuitu ejus: et de medio ejus, quasi species electri, id est, de medio ignis: **5** et in medio ejus similitudo quatuor animalium. Et hic aspectus eorum, similitudo hominis in eis. **6** Quatuor facies uni, et quatuor pennæ uni. **7** Pedes eorum, pedes recti, et planta pedis eorum quasi planta pedis vituli: et scintillæ quasi aspectus æris candentis. **8** Et manus hominis sub pennis eorum, in quatuor partibus: et facies et pennas per quatuor partes habebant. **9** Junctæque erant pennæ eorum alterius ad alterum: non revertebantur cum incederent, sed unumquodque ante faciem suam gradiebatur. **10** Similitudo autem vultus eorum, facies hominis et facies leonis a dextris ipsorum quatuor, facies autem bovis a sinistris ipsorum quatuor, et facies aquilæ desuper ipsorum quatuor. **11** Facies eorum et pennæ eorum extentæ desuper: duæ pennæ singulorum jungabantur, et duæ tegebant corpora eorum. **12** Et unumquodque eorum coram facie sua ambulabat: ubi erat impetus spiritus, illuc gradiebantur, nec revertebantur cum ambularent. **13** Et similitudo animalium, aspectus eorum quasi carbonum ignis ardantium, et quasi aspectus lampadarum: hæc erat visio discurrens in medio animalium, splendor ignis, et de igne fulgur egrediens. **14** Et animalia ibant et revertebantur, in similitudinem fulgoris coruscantis. **15** Cumque aspicerem animalia, apparuit rota una super terram juxta animalia, habens quatuor facies. **16** Et aspectus rotarum et opus earum quasi visio maris: et una similitudo ipsarum quatuor: et aspectus earum et opera quasi sit rota in medio rotæ. **17** Per quatuor partes earum eentes ibant, et non revertebantur cum ambularent. **18** Statura quoque erat rotis, et altitudo, et horribilis aspectus: et totum corpus oculis plenum in circuitu ipsarum quatuor. **19** Cumque ambularent animalia, ambulabant pariter et rotæ juxta ea: et cum elevarentur animalia de

terra, elevabantur simul et rotæ. **20** Quocumque ibat spiritus, illuc, eunte spiritu, et rotæ pariter elevabantur sequentes eum: spiritus enim vitæ erat in rotis. **21** Cum euntibus ibant, et cum stantibus stabant: et cum elevatis a terra, pariter elevabantur et rotæ sequentes ea, quia spiritus vitæ erat in rotis. **22** Et similitudo super capita animalium firmamenti, quasi aspectus crystalli horribilis, et extenti super capita eorum desuper. **23** Sub firmamento autem pennæ eorum rectæ alterius ad alterum: unumquodque duabus alis velabat corpus suum, et alterum similiter velabatur. **24** Et audiebam sonum alarum, quasi sonum aquarum multarum, quasi sonum sublimis Dei: cum ambularent, quasi sonus erat multitudinis ut sonus castrorum: cumque starent, demittebant pennæ eorum. **25** Nam cum fieret vox super firmamentum quod erat super caput eorum, stabant, et submittebant alas suas. **26** Et super firmamentum quod erat imminens capitum eorum, quasi aspectus lapidis sapphiri similitudo throni: et super similitudinem throni similitudo quasi aspectus hominis desuper. **27** Et vidi quasi speciem electri, velut aspectum ignis, intrinsecus ejus per circuitum: a lumbis ejus et desuper, et a lumbis ejus usque deorsum, vidi quasi speciem ignis splendentis in circuitu, **28** velut aspectum arcus cum fuerit in nube in die pluviae. Hic erat aspectus splendoris per gyrum.

2 Hæc visio similitudinis gloriæ Domini. Et vidi, et cecidi in faciem meam, et audiui vocem loquentis, et dixit ad me: Fili hominis, sta super pedes tuos, et loquar tecum. **2** Et ingressus est in me spiritus postquam locutus est mihi, et statuit me supra pedes meos: et audiui loquentem ad me, **3** et dicentem: Fili hominis, mitto ego te ad filios Israël, ad gentes apostatarices quæ recesserunt a me: ipsi et patres eorum prævaricati sunt pactum meum usque ad diem hanc: **4** et filii dura facie et indomabili corde sunt, ad quos ego mitto te. Et dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus: **5** si forte vel ipsi audiant, et si forte quiescant, quoniam domus exasperans est: et scient quia propheta fuerit in medio eorum. **6** Tu ergo, fili hominis, ne timeas eos, neque sermones eorum metuas, quoniam increduli et subversores sunt tecum, et cum scorpionibus habitas. Verba eorum ne timeas, et vultus eorum ne formides, quia domus exasperans est. **7** Loqueris ergo verba mea ad eos, si forte audiant, et quiescant: quoniam irritatores sunt. **8** Tu autem, fili hominis, audi quæcumque loquor ad te, et noli esse exasperans, sicut domus exasperatrix est: aperi os tuum, et comedere quæcumque ego do tibi. **9** Et vidi: et ecce

manus missa ad me, in qua erat involutus liber: **10** a via sua impia, ipse quidem in iniuitate sua et expandit illum coram me, qui erat scriptus intus morietur: tu autem animam tuam liberasti. **20** et foris: et scriptæ erant in eo lamentationes, et carmen, et vœ.

3 Et dixit ad me: Fili hominis, quodcumque inveneris, comedere: comedere volumen istud, et vadens loquere ad filios Israël. **2** Et aperui os meum, et cibavit me volumine illo: **3** et dixit ad me: Fili hominis, venter tuus comedet, et viscera tua complebuntur volumine isto quod ego do tibi. Et comedi illud, et factum est in ore meo sicut mel dulce. **4** Et dixit ad me: Fili hominis, vade ad domum Israël, et loqueris verba mea ad eos. **5** Non enim ad populum profundi sermonis et ignotæ linguæ tu mitteris ad domum Israël: **6** neque ad populos multos profundi sermonis et ignotæ linguæ, quorum non possis audire sermones: et si ad illos mittereris, ipsi audirent te: **7** dominus autem Israël nolunt audire te, quia nolunt audire me: omnis quippe dominus Israël attrita fronte est, et duro corde. **8** Ecce dedi faciem tuam valentiorem faciebus eorum, et frontem tuam duriorem frontibus eorum: **9** ut adamantem et ut silicem dedi faciem tuam: ne timeas eos, neque metuas a facie eorum, quia dominus exasperans est. **10** Et dixit ad me: Fili hominis, omnes sermones meos quos ego loquor ad te, assume in corde tuo, et auribus tuis audi: **11** et vade, ingredere ad transmigrationem, ad filios populi tui, et loqueris ad eos: et dices eis: Hæc dicit Dominus Deus: si forte audiant et quiescant. **12** Et assumpsit me spiritus, et audivi post me vocem commotionis magnæ: Benedicta gloria Domini de loco suo: **13** et vocem alarum animalium percutientium alteram ad alteram, et vocem rotarum sequentium animalia, et vocem commotionis magnæ. **14** Spiritus quoque levavit me, et assumpsit me: et abii amarus in indignatione spiritus mei: manus enim Domini erat mecum, confortans me. **15** Et veni ad transmigrationem, ad acervum novarum frugum, ad eos qui habitabant juxta flumen Chobar: et sedi ubi illi sedebar, et mansi ibi septem diebus mœrens in medio eorum. **16** Cum autem pertransissent septem dies, factum est verbum Domini ad me, dicens: **17** Fili hominis, speculatorum dedi te domui Israël, et audies de ore meo verbum, et annuntiabis eis ex me. **18** ad obsidionem Jerusalem convertes faciem tuam, Si, dicente me ad impium: Morte morieris, non annuntiaveris ei, neque locutus fueris ut avertatur sua morietur, sanguinem autem ejus de manu tua requiram. **19** Si autem tu annuntiaveris impio,

Sed et si conversus justus a justitia sua fuerit, et fecerit iniuitatem, ponam offendiculum coram eo: ipse morietur quia non annuntiasti ei. In peccato suo morietur, et non erunt in memoria justitiae ejus quas fecit: sanguinem vero ejus de manu tua requiram. **21** Si autem tu annuntiaveris justo ut non peccet justus, et ille non peccaverit, vivens vivet, quia annuntiasti ei, et tu animam tuam liberasti. **22** Et facta est super me manus Domini, et dixit ad me: Surgens egredere in campum, et ibi loquar tecum. **23** Et surgens egressus sum in campum: et ecce ibi gloria Domini stabat, quasi gloria quam vidi juxta flumen Chobar: et cecidi in faciem meam. **24** Et ingressus est in me spiritus, et statuit me super pedes meos, et locutus est mihi, et dixit ad me: Ingredere, et includere in medio domus tuæ. **25** Et tu, fili hominis, ecce data sunt super te vincula, et ligabunt te in eis, et non egredieris de medio eorum. **26** Et linguam tuam adhærere faciam palato tuo, et eris mutus, nec quasi vir objurgans, quia dominus exasperans est. **27** Cum autem locutus fuero tibi, aperiam os tuum, et dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus: Qui audit, audiat, et qui quiescit, quiescat: quia dominus exasperans est.

4 Et tu, fili hominis, sume tibi laterem, et pones eum coram te, et describes in eo civitatem Jerusalem. **2** Et ordinabis adversus eam obsidionem, et ædificabis munitiones, et comportabis aggerem, et dabis contra eam castra, et pones arietes in gyro. **3** Et tu sume tibi sartaginem ferream, et pones eam in murum ferreum inter te et inter civitatem: et obfirmabis faciem tuam ad eam, et erit in obsidionem, et circumdabis eam: signum est domui Israël. **4** Et tu dormies super latus tuum sinistrum, et pones iniuitates dominus Israël super eo, numero dierum quibus dormies super illud: et assumes iniuitatem eorum. **5** Ego autem dedi tibi annos iniuitatis eorum, numero dierum trecentos et nonaginta dies: et portabis iniuitatem dominus Israël. **6** Et cum compleveris hæc, dormies super latus tuum dexterum secundo, et assumes et brachium tuum erit extentum: et prophetabis iniuitatem domus Juda quadraginta diebus: diem pro anno, diem, inquam, pro anno, dedi tibi. **7** Et et non te convertes a latere tuo in latus aliud, donec compleas dies obsidionis tuæ. **9** Et tu, et a via sua impia et vivat, ipse impius in iniuitate sua morietur, sanguinem autem ejus de manu tua donec compleas dies obsidionis tuæ. **9** Et tu, et ille non fuerit conversus ab impietate sua et lentem, et milium, et viciam: et mittes ea in vas

unum, et facies tibi panes numero dierum quibus filii comedent patres suos: et faciam in te iudicia, dormies super latus tuum: trecentis et nonaginta et ventilabo universas reliquias tuas in omnem diebus comedes illud. **10** Cibus autem tuus, quo ventum. **11** Idcirco vivo ego, dicit Dominus Deus, vesceris, erit in pondere viginti stateres in die: nisi pro eo quod sanctum meum violasti in omnibus a tempore usque ad tempus comedes illud. **11** offensionibus tuis et in cunctis abominationibus Et aquam in mensura bibes, sextam partem hin: tuis, ego quoque confringam: et non parcer oculus a tempore usque ad tempus bibes illud. **12** Et meus, et non miserebor. **12** Tertia pars tui peste quasi subcinericum hordeaceum comedes illud, et morietur, et fame consumetur in medio tui, et stercore quod egreditur de homine operies illud in tercia pars tui in gladio cadet in circuitu tuo: oculis eorum. **13** Et dixit Dominus: Sic comedent tertiam vero partem tuam in omnem ventum filii Israël panem suum pollutum inter gentes ad dispergam, et gladium evaginabo post eos. **13** Et quas ejiciam eos. Et dixi: **14** A, a, a, Domine Deus, complebo furem meum, et requiescere faciam ecce anima mea non est polluta: et morticinum, indignationem meam in eis, et consolabor: et scient et laceratum a bestiis non comedi ab infantia mea quia ego Dominus locutus sum in zelo meo, cum usque nunc, et non est ingressa in os meum omnis implevero indignationem meam in eis. **14** Et dabo caro immunda. **15** Et dixit ad me: Ecce dedi tibi te in desertum, et in opprobrium gentibus quae in finum boum pro stercoribus humanis, et facies circuitu tuo sunt, in conspectu omnis prætereuntis: panem tuum in eo. **16** Et dixit ad me: Fili hominis, **15** et eris opprobrium et blasphemia, exemplum et ecce ego conteram baculum panis in Jerusalem, et stupor in gentibus quae in circuitu tuo sunt, cum comedent panem in pondere et in sollicitudine, fecero in te iudicia in furore, et in indignatione, et aquam in mensura et in angustia bibent, **17** ut et in increpationibus iræ. **16** Ego Dominus locutus deficientibus pane et aqua, corrugat unusquisque sum: quando misero sagittas famis pessimas in eos, ad fratrem suum, et contabescant in iniquitatibus quae erunt mortiferæ, et quas mittam ut disperdam suis. vos: et famem congregabo super vos, et conteram in vobis baculum panis: **17** et immittam in vos famem et bestias pessimas, usque ad internacionem: et pestilentia et sanguis transibunt per te, et gladium inducam super te. Ego Dominus locutus sum.

5 Et tu, fili hominis, sume tibi gladium acutum, radentem pilos, et assumes eum et duces per caput tuum et per barbam tuam, et assumes tibi stateram ponderis et divides eos. **2** Tertiam partem igni combures in medio civitatis, juxta completionem dierum obsidionis, et assumes tertiam partem, et concides gladio in circuitu ejus: tertiam vero aliam disperges in ventum, et gladium nudabo post eos. **3** Et sumes inde parvum numerum, et ligabis eos in summitate pallii tui: **4** et ex eis rursum tolles, et projicies eos in medio ignis, et combures eos igni, et ex eo egredietur ignis in omnem domum Israël. **5** Hæc dicit Dominus Deus: Ista est Jerusalem: in medio gentium posui eam, et in circuitu ejus terras. **6** Et contempsit iudicia mea, ut plus esset impia quam gentes, et præcepta mea ultra quam terræ quae in circuitu ejus sunt: iudicia enim mea procerunt, et in præceptis meis non ambulaverunt. **7** Idcirco hæc dicit Dominus Deus: Quia superastis gentes quae in circuitu vestro sunt, et in præceptis meis non ambulastis, et iudicia mea non fecistis, et juxta iudicia gentium quae in circuitu vestro sunt non estis operati, **8** ideo hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego ad te, et ipse ego faciam in medio tui iudicia in oculis gentium: **9** et faciam in te quod non feci, et quibus similia ultra non faciam, propter omnes abominationes tuas. **10** Ideo patres comedent filios in medio tui, et

6 Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **2** Fili hominis, pone faciem tuam ad montes Israël, et prophetabis ad eos, **3** et dices: [Montes Israël, audite verbum Domini Dei. Hæc dicit Dominus Deus montibus et collibus, rupibus et vallibus: Ecce ego inducam super vos gladium, et disperdam excelsa vestra, **4** et demoliar aras vestras, et confringentur simulacra vestra, et dejiciam interfectos vestros ante idola vestra: **5** et dabo cadavera filiorum Israël ante faciem simulacrorum vestrorum, et dispergam ossa vestra circum aras vestras: **6** in omnibus habitacionibus vestrarum urbes desertæ erunt, et excelsa demolientur et dissipabuntur: et interibunt aræ vestræ, et confringentur, et cessabunt idola vestra, et conterentur delubra vestra, et delebuntur opera vestra: **7** et cadet interfectus in medio vestri, et scietis quia ego sum Dominus. **8** Et relinquam in vobis eos qui fugerint gladium in gentibus, cum dispersero vos in terris: **9** et recordabuntur mei liberati vestri in gentibus ad quas captivi ducti sunt: quia contrivi cor eorum fornicans et recedens a me, et oculos eorum fornicantes post idola sua: et displicebunt sibi met super malis quae fecerunt in universis abominationibus suis. **10** Et scient quia

ego Dominus non frustra locutus sum, ut facerem eis malum hoc. **11** Hæc dicit Dominus Deus: Percute manum tuam et allide pedem tuum, et dic: Heu! ad omnes abominationes malorum domus Israël: quia gladio, fame et peste ruituri sunt. **12** Qui longe est, in iniustitate sua. **17** Omnes manus dissolventur, et peste morietur: qui autem prope, gladio corruet: omnia genua fluent aquis. **18** Et accingent se ciliis, et qui relicta fuerit et obsesus, fame morietur: et operiet eos formido: et in omni facie confusio, et complebo indignationem meam in eis. **13** Et et in universis capitibus eorum calvitium. **19** scietis quia ego Dominus, cum fuerint interficiendi vestri in medio idolorum vestrorum, in circuitu ararum vestrarum, in omni colle excelsa, et in cunctis summitatibus montium, et subtus omne lignum nemorosum, et subtus universam querum frondosam, locum ubi accenderunt thura redolentia universis idolis suis. **14** Et extendam manum meam super eos: et faciam terram desolatam et destitutam, a deserto Deblatha, in omnibus habitationibus eorum: et scient quia ego Dominus.]

7 Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **2** Et tu, fili hominis, hæc dicit Dominus Deus terræ Israël: [Finis venit: venit finis super quatuor plagas terræ. **3** Nunc finis super te, et immittam furorem meum in te: et judicabo te juxta vias tuas, et ponam contra te omnes abominationes tuas. **4** Et non parcer oculus meus super te, et non miserebor: sed vias tuas ponam super te, et abominationes tuæ in medio tui erunt, et scietis quia ego Dominus. **5** Hæc dicit Dominus Deus: Afflictio una, afflictio ecce venit. **6** Finis venit, venit finis: evigilavit adversum te, ecce venit. **7** Venit contritio super te, qui habitas in terra: venit tempus, prope est dies occisionis, et non gloriæ montium. **8** Nunc de propinquo effundam iram meam super te, et complebo furorem meum in te: et judicabo te juxta vias tuas, et imponam tibi omnia scelera tua, **9** et non parcer oculus meus, nec miserebor: sed vias tuas imponam tibi, et abominationes tuæ in medio tui erunt, et scietis quia ego sum Dominus percutiens. **10** Ecce dies, ecce venit: egressa est contritio, floruit virga, germinavit superbia, **11** iniustitas surrexit in virga impietatis: non ex eis, et non ex populo, neque ex sonitu eorum: et non erit requies in eis. **12** Venit tempus, appropinquavit dies: qui emit, non lætetur, et qui vendit, non lugeat: quia ira super omnem populum ejus. **13** Quia qui vendit, ad id quod vendidit non revertetur: et adhuc in viventibus vita eorum: visio enim ad omnem multitudinem ejus non regredietur, et vir in iniustitate vitæ suæ non confortabitur.] **14** [Canite tuba, præparentur omnes: et non est qui vadat ad prælium: ira enim mea super universum populum ejus. **15** Gladium foris, et pestis et fames intrinsecus:

qui in agro est, gladio morietur, et qui in civitate, pestilentia et fame devorabuntur. **16** Et salvabuntur columbae convallium omnes trepidi, unusquisque in sterquilinium erit: argentum eorum foras projicietur, et aurum eorum in manu alienorum ad diripiendum, et impensis terræ in prædam, et contaminabunt illud. **22** Et avertam faciem meam ab eis, et violabunt arcanum meum: et introibunt in illud emissarii, et contaminabunt illud. **23** Fac conclusionem, quoniam terra plena est iudicio sanguinum, et civitas plena iniustitiae. **24** Et adducam pessimos de gentibus, et possidebunt domos eorum: et quiescere faciam superbiam potentium, et possidebunt sanctuaria eorum. **25** Angustia superveniente, requirent pacem, et non erit. **26** Conturbatio super conturbationem veniet, et auditus super auditum: et quærerent visionem de propheta, et lex peribit a sacerdote, et consilium a senioribus. **27** Rex lugebit, et princeps induetur mœrore, et manus populi terræ conturbabuntur: secundum viam eorum faciam eis, et secundum iudicia eorum judicabo eos, et scient quia ego Dominus.]

8 Et factum est in anno sexto, in sexto mense, in quinta mensis, ego sedebam in domo mea, et senes Juda sedebant coram me, et cecidit ibi super me manus Domini Dei. **2** Et vidi: et ecce similitudo quasi aspectus ignis: ab aspectu lumborum ejus et deorsum, ignis: et a lumbis ejus et sursum, quasi aspectus splendoris, ut visio electri. **3** Et emissam similitudinem manus apprehendit me in cincinno capitis mei, et elevavit me spiritus inter terram et cælum: et adduxit me in Jerusalem, in visione Dei, juxta ostium interius quod respiciebat ad aquilonem, ubi erat statutum idolum zeli ad provocandam æmulationem. **4** Et ecce ibi gloria Dei Israël, secundum visionem quam videram in campo. **5** Et dixit ad me: Fili hominis, leva oculos tuos ad viam aquilonis. Et levavi oculos meos ad viam aquilonis, et ecce ab aquilone portæ altaris idolum

zeli in ipso introitu. **6** Et dixit ad me: Fili hominis, lumbis suis: **4** et dixit Dominus ad eum: Transi putasne vides tu quid isti faciunt, abominationes per medium civitatem, in medio Jerusalem, et magnas quas domus Israël facit hic, ut procul signa thau super frontes virorum gementium et recedam a sanctuario meo? et adhuc conversus dolentium super cunctis abominationibus quæ videbis abominationes majores. **7** Et introduxit fiunt in medio ejus. **5** Et illis dixit, audiente me: me ad ostium atrii, et vidi, et ecce foramen unum Transite per civitatem sequentes eum, et percutite: in pariete. **8** Et dixit ad me: Fili hominis, fode non parcat oculus vester, neque misereamini: **6** parietem. Et cum fodissem parietem, apparuit senem, adolescentulum et virginem, parvulum ostium unum. **9** Et dixit ad me: Ingredere, et vide et mulieres interficie usque ad internecionem: abominationes pessimas quas isti faciunt hic. **10** Et omnem autem super quem videritis thau, ne ingressus vidi, et ecce omnis similitudo reptilium occidatis: et a sanctuario meo incipite. Cœperunt et animalium, abominatio, et universa idola domus ergo a viris senioribus, qui erant ante faciem domus. Israël, depicta erant in pariete in circuitu per totum: **7** Et dixit ad eos: Contaminate domum, et implete **11** et septuaginta viri de senioribus domus Israël: atria interfectis; egredimini. Et egressi sunt, et et Jezonias filius Saphan stabat in medio eorum percutiebant eos qui erant in civitate. **8** Et cæde stantium ante picturas: et unusquisque habebat completa, remansi ego, ruique super faciem meam, thuribulum in manu sua, et vapor nebulæ de thure et clamans aio: Heu! heu! heu! Domine Deus: ergone consurgebat. **12** Et dixit ad me: Certe vides, fili disperdes omnes reliquias Israël, effundens furorem hominis, quæ seniores domus Israël faciunt in tuum super Jerusalem? **9** Et dixit ad me: Iniquitas tenebris, unusquisque in abscondito cubiculi sui: domus Israël et Juda magna est nimis valde, et dicunt enim: Non videt Dominus nos; dereliquit repleta est terra sanguinibus, et civitas repleta Dominus terram. **13** Et dixit ad me: Adhuc conversus est aversione: dixerunt enim: Dereliquit Dominus videbis abominationes majores, quas isti faciunt. **14** terram, et Dominus non videt. **10** Igitur et meus Et introduxit me per ostium portæ domus Domini non parcat oculus, neque miserebor: viam eorum quod respiciebat ad aquilonem, et ecce ibi mulieres super caput eorum reddam. **11** Et ecce vir qui erat sedebant plangentes Adonidem. **15** Et dixit ad me: induitus lineis, qui habebat atramentarium in dorso Certe vidisti, fili hominis: adhuc conversus videbis suo, respondit verbum, dicens: Feci sicut præcepisti abominationes majores his. **16** Et introduxit me mihi.

in atrium domus Domini interius, et ecce in ostio templi Domini, inter vestibulum et altare, quasi viginti quinque viri dorsa habentes contra templum Domini, et facies ad orientem: et adorabant ad ortum solis. **17** Et dixit ad me: Certe vidisti, fili hominis: numquid leve est hoc domui Juda, ut facerent abominationes istas quas fecerunt hic, quia replentes terram iniquitate, conversi sunt ad irritandum me? et ecce applicant ramum ad nares suas. **18** Ergo et ego faciam in furore: non parcat oculus meus, nec miserebor: et cum clamaverint ad aures meas voce magna, non exaudiam eos.

9 Et clamavit in auribus meis voce magna, dicens: Appropinquaverunt visitationes urbis, et unusquisque vas imperfectionis habet in manu sua. **2** Et ecce sex viri veniebant de via portæ superioris, quæ respicit ad aquilonem, et uniuscujusque vas interitus in manu ejus: vir quoque unus in medio eorum vestitus erat lineis, et atramentarium scriptoris ad renes ejus: et ingressi sunt, et steterunt juxta altare æreum. **3** Et gloria Domini Israël assumpta est de cherub, quæ erat super eum ad limen domus: et vocavit virum qui indutus erat lineis, et atramentarium scriptoris habebat in

10 Et vidi: et ecce in firmamento quod erat super caput cherubim, quasi lapis sapphirus, quasi species similitudinis solii, apparuit super ea. **2** Et dixit ad virum qui indutus erat lineis, et ait: Ingredere in medio rotarum quæ sunt subtus cherubim, et imple manum tuam prunis ignis quæ sunt inter cherubim, et effunde super civitatem. Ingressusque est in conspectu meo. **3** Cherubim autem stabant a dextris domus cum ingredieretur vir, et nubes implevit atrium interius. **4** Et elevata est gloria Domini desuper cherub ad limen domus: et repleta est domus nube, et atrium repletum est splendore gloriæ Domini. **5** Et sonitus alarum cherubim audiebatur usque ad atrium exterius, quasi vox Dei omnipotentis loquentis. **6** Cumque præcepisset viro qui indutus erat lineis, dicens: Sume ignem de medio rotarum quæ sunt inter cherubim: ingressus ille stetit juxta rotam. **7** Et extendit cherub manum de medio cherubim ad ignem qui erat inter cherubim, et sumpsit, et dedit in manus ejus qui indutus erat lineis: qui accipiens egressus est. **8** Et apparuit in cherubim similitudo manus hominis subtus pennas eorum. **9** Et vidi: et ecce quatuor rotæ juxta cherubim:

rota una juxta cherub unum, et rota alia juxta inducam super vos, ait Dominus Deus. **9** Et ejiciam cherub unum: species autem rotarum erat quasi visio lapidis chrysolithi: **10** et aspectus earum faciam in vobis judicia. **10** Gladio cadetis: in finibus similitudo una quatuor, quasi sit rota in medio rotæ. **11** Cumque ambularent, in quatuor partes gradiebantur, et non revertebantur ambulantes: **12** et scietis quia ego Dominus erat, sequebantur et ceteræ, nec convertebantur. **13** Et omne corpus earum, et colla, et manus, et juxta judicia gentium quæ in circuitu vestro sunt pennæ, et circuli, plena erant oculis in circuitu estis operati. **14** Et factum est cum prophetarem, quatuor rotarum. **15** Et rotas istas vocavit volubiles, Pheltias filius Banaïæ mortuus est: et cecidi in audiente me. **16** Quatuor autem facies habebat faciem meam clamans voce magna, et dixi: Heu! unum: facies una, facies cherub, et facies secunda, heu! heu! Domine Deus, consummationem tu facis facies hominis: et in tertio facies leonis, et in quarto reliquiarum Israël? **17** Et factum est verbum Domini facies aquilæ. **18** Et elevata sunt cherubim: ipsum ad me, dicens: **19** Fili hominis, fratres tui, fratres est animal quod videram juxta fluvium Chobar. **20** Longe recedite a Domino: nobis data est terra in ut exaltarentur de terra, non residebant rotæ, sed possessionem. **21** Propterea hæc dicit Dominus et ipsæ juxta erant. **22** Stantibus illis stabant, et Deus: Quia longe feci eos in gentibus, et quia cum elevatis elevabantur: spiritus enim vitæ erat dispersi eos in terris: ero eis in sanctificationem in eis. **23** Et egressa est gloria Domini a limine modicam in terris ad quas venerunt. **24** Propterea templi, et stetit super cherubim. **25** Et elevantia loquere: Hæc dicit Dominus Deus: Congregabo cherubim alas suas, exaltata sunt a terra coram vos de populis, et adunabo de terris in quibus me: et illis egredientibus, rotæ quoque subsecutæ dispersi estis, daboque vobis humum Israël. **26** Et sunt: et stetit in introitu portæ domus Domini ingredientur illuc, et auferent omnes offensiones, orientalis, et gloria Dei Israël erat super ea. **27** Cunctasque abominationes ejus de illa. **28** Et dabo eis Ipsum est animal quod vidi subter Deum Israël cor unum, et spiritum novum tribuam in visceribus juxta fluvium Chobar, et intellixi quia cherubim eorum: et auferam cor lapideum de carne eorum, essent. **29** Quatuor vultus uni, et quatuor alæ uni: et dabo eis cor carneum, **30** ut in præceptis meis et similitudo manus hominis sub alis eorum. **31** Et ambulent, et judicia mea custodian, faciantque ea, similitudo vultuum eorum, ipsi vultus quos videram et sint mihi in populum, et ego sim eis in Deum. **32** Juxta fluvium Chobar, et intuitus eorum, et impetus singulorum ante faciem suam ingredi.

11 Et elevavit me spiritus, et introduxit me ad portam domus Domini orientalem, quæ respicit ad solis ortum: et ecce in introitu portæ viginti quinque viri: et vidi in medio eorum Jezoniam filium Azur, et Pheltiam filium Banaïæ, principes populi. **2** Dixitque ad me: Fili hominis, hi sunt viri qui cogitant iniquitatem, et tractant consilium pessimum in urbe ista, **3** dicentes: Nonne dudum ædificatæ sunt domus? hæc est lebes, nos autem carnes. **4** Idcirco vaticinare de eis, vaticinare, fili hominis. **5** Et irruit in me spiritus Domini, et dixit ad me: Loquere: Hæc dicit Dominus: Sic locuti estis, et cogitationes cordis vestri ego novi. **6** Plurimos occidistis in urbe hac, et implestis vias ejus interfectis. **7** Propterea hæc dicit Dominus Deus: Interfecti vestri, quos posuistis in medio ejus, diem coram eis. Transmigrabis autem de loco tuo hi sunt carnes, et hæc est lebes: et educam vos ad locum alterum in conspectu eorum, si forte de medio ejus. **8** Gladium metuistis, et gladium aspiciant, quia domus exasperans est: **9** et efferves

ambulat, horum viam in capite suo ponam, dicit Dominus Deus. **10** Et elevaverunt cherubim alas suas, et rota cum eis, et gloria Dei Israël erat super ea: **11** et ascendit gloria Domini de medio civitatis, stetitque super montem qui est ad orientem urbis. **12** Et spiritus levavit me, adduxitque in Chaldæam ad transmigrationem, in visione, in spiritu Dei: et sublata est a me visio quam videram. **13** Et locutus sum ad transmigrationem omnia verba Domini quæ ostenderat mihi.

12 Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **14** Fili hominis, in medio domus exasperantis tu habitas: qui oculos habent ad videndum, et non vident, et aures ad audiendum, et non audiunt: quia domus exasperans est. **15** Tu ergo, fili hominis, fac tibi vasa transmigrationis, et transmigrabis per diem coram eis. Transmigrabis autem de loco tuo ad locum alterum in conspectu eorum, si forte de medio ejus. **16** Gladium metuistis, et gladium aspiciant, quia domus exasperans est: **17** et efferves

foras vasa tua quasi vasa transmigrantis per diem in conspectu eorum: tu autem egredieris vespere coram eis, sicut egreditur migrans. **5** Ante oculos eorum perfode tibi parietem, et egredieris per in caligine effereris: faciem tuam velabis, et non videbis terram, quia portentum dedi te domui Israël. **7** Feci ergo sicut præceperat mihi Dominus: vasa mea protuli quasi vasa transmigrantis per diem, et vespere perfodi mihi parietem manu: et in caligine egressus sum, in humeris portatus in conspectu eorum. **8** Et factus est sermo Domini mane ad me, dicens: **9** Fili hominis, numquid non dixerunt ad te domus Israël, domus exasperans: Quid tu facis? **10** Dic ad eos: [Hæc dicit Dominus Deus: Super ducem onus istud, qui est in Jerusalem, et super omnem domum Israël, quæ est in medio eorum.] **11** Dic: [Ego portentum vestrum: quomodo feci, sic fiet illis: in transmigrationem et in captivitatem ibunt. **12** Et dux qui est in medio eorum, in humeris portabitur; in caligine egredietur: parietem perfodient, ut educant eum; facies ejus operietur, ut non videat oculo terram. **13** Et extendam rete meum super eum, et capietur in sagena mea: et adducam eum in Babylonem, in terram Chaldæorum, et ipsam non videbit: ibique morietur. **14** Et omnes qui circa eum sunt, præsidium ejus, et agmina ejus, dispergam in omnem ventum, et gladium evaginabo post eos. **15** Et scient quia ego Dominus, quando dispersero illos in gentibus, et disseminavero eos in terris. **16** Et relinquam ex eis viros paucos a gladio, et fame, et pestilentia, ut enarrent omnia sclera eorum in gentibus ad quas ingredientur, et scient quia ego Dominus.] **17** Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **18** [Fili hominis, panem tuum in conturbatione comedere, sed et aquam tuam in festinatione et moerore bibe. **19** Et dices ad populum terræ: Hæc dicit Dominus Deus ad eos qui habitant in Jerusalem, in terra Israël: Panem suum in sollicitudine comedent, et aquam suam in desolatione bibent: ut desoletur terra a multitudine sua, propter iniquitatem omnium qui habitant in ea. **20** Et civitates quæ nunc habitantur, desolatae erunt, terraque deserta, et scietis quia ego Dominus.] **21** Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **22** [Fili hominis, quod est proverbium istud vobis in terra Israël, dicentium: In longum differentur dies, et peribit omnis visio? **23** Ideo dic ad eos: Hæc dicit Dominus Deus: Quiescere faciam proverbium istud, neque vulgo dicetur ultra in Israël: et loquere ad eos quod appropinquaverint dies, et sermo omnis visionis. **24** Non enim erit ultra omnis visio cassa, neque divinatio ambigua in medio filiorum Israël: **25** quia ego Dominus loquar, et quodcumque locutus fuero verbum, fiet, et non exasperans, loquar verbum, et faciam illud, dicit eum. **6** In conspectu eorum in humeris portaberis; **7** Feci ergo sicut præceperat mihi Dominus: vasa mea protuli quasi vasa transmigrantis per diem, et vespere perfodi mihi parietem manu: et in caligine effereris: faciem tuam velabis, et non videbis terram, quia portentum dedi te domui Israël. **13** Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **14** Fili hominis, ecce domus Israël prolongabitur amplius: sed in diebus vestris, domus eorum exasperans, loquar verbum, et faciam illud, dicit eum. **15** Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **16** Fili hominis, vaticinare ad prophetas Israël dicentium: Visio quam hic videt, in dies multos et in tempora longa iste prophetat. **17** Propterea dic ad eos: Hæc dicit Dominus Deus: Non prolongabitur ultra omnis sermo meus: verbum quod locutus fuero, complebitur, dicit Dominus Deus.]

13 Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **14** Fili hominis, vaticinare ad prophetas Israël qui prophetant, et dices prophetantibus de corde suo: [Audite verbum Domini. **15** Hæc dicit Dominus Deus: Væ prophetis insipientibus, qui sequuntur spiritum suum, et nihil vident! **16** Quasi vulpes in desertis prophetæ tui, Israël, erant. **17** Non ascendistis ex adverso, neque opposuistis murum pro domo Israël, ut staretis in prælio in die Domini. **18** Vident vana, et divinant mendacium, dicentes: Ait Dominus, cum Dominus non miserit eos: et perseveraverunt confirmare sermonem. **19** Numquid non visionem cassam vidistis, et divinationem mendacem locuti estis, et dicitis: Ait Dominus, cum ego non sim locutus? **20** Propterea hæc dicit Dominus Deus: Quia locuti estis vana, et vidistis mendacium, ideo ecce ego ad vos, dicit Dominus Deus. **21** Et erit manus mea super prophetas qui vident vana, et divinant mendacium: in consilio populi mei non erunt, et in scriptura domus Israël non scribentur, nec in terram Israël ingredientur, et scietis quia ego Dominus Deus: **22** eo quod deceperint populum meum, dicentes: Pax, et non est pax: et ipse ædificabat parietem, illi autem liniebant eum luto absque paleis. **23** Dic ad eos qui liniant absque temperatura, quod casurus sit: erit enim imber inundans, et dabo lapides prægrandes desuper irruentes, et ventum procellæ dissipantem. **24** Siquidem ecce cecidit paries: numquid non dicetur vobis: Ubi est litura quam linistis? **25** Propterea hæc dicit Dominus Deus: Et erumpere faciam spiritum tempestatum in indignatione mea, et imber inundans in furore meo erit, et lapides grandes in ira in consumptionem. **26** Et destruam parietem quem linistis absque temperamento, et adæquabo eum terræ, et revelabitur fundamentum ejus: et cadet, et consumetur in medio ejus, et scietis quia ego sum Dominus. **27** Et complebo indignationem meam in pariete, et in his qui liniant eum absque temperamento: dicamque vobis: Non est paries, et non sunt qui liniant eum: **28**

prophetæ Israël, qui prophetant ad Jerusalem, et in proverbium, et disperdam eum de medio et vident ei visionem pacis, et non est pax, ait populi mei: et scietis quia ego Dominus. **9** Et Dominus Deus.] **17** Et tu, fili hominis, pone faciem prophetæ cum erraverit, et locutus fuerit verbum, tuam contra filias populi tui quæ prophetant de ego Dominus decepi prophetam illum, et extendam corde suo: et vaticinare super eas, **18** et dic: [Hæc manum meam super illum, et delebo eum de medio dicit Dominus Deus: Væ quæ consuunt pulvillois populi mei Israël. **19** Et portabunt iniquitatem sub omni cubito manus, et faciunt cervicalia sub suam: juxta iniquitatem interrogantis, sic iniquitas capite universæ ætatis ad capiendas animas: et prophetæ erit: **11** ut non erret ultra domus Israël a cum caperent animas populi mei, vivificabant me, neque polluatur in universis prævaricationibus animas eorum! **19** Et violabant me ad populum suis: sed sint mihi in populum, et ego sim eis in meum propter pugillum hordei, et fragmen panis, Deum, ait Dominus exercituum. **12** Et factus est ut interficerent animas quæ non moriuntur, et sermo Domini ad me, dicens: **13** [Fili hominis, terra vivificant animas quæ non vivunt, mentientes cum peccaverit mihi, ut prævaricetur prævaricans, populo meo credenti mendaciis. **20** Propter hoc hæc extendam manum meam super eam, et conteram dicit Dominus Deus: Ecce ego ad pulvillois vestros, virgam panis ejus, et immittam in eam famem, et quibus vos capit is animas volantes: et dirumpam interficiam de ea hominem et jumentum. **14** Et eos de brachiis vestris, et dimittam animas quas si fuerint tres viri isti in medio ejus, Noë, Daniel, vos capit is, animas ad volandum. **21** Et dirumpam et Job, ipsi justitia sua liberabunt animas suas, ait cervicalia vestra, et liberabo populum meum de manu vestra, neque erunt ultra in manibus vestris Dominus exercituum. **15** Quod si et bestias pessimas propterea vana non videbitis, et divinationes non divinabitis amplius, et eruam populum meum de manu vestra: et scietis quia ego Dominus.]

14 Et venerunt ad me viri seniorum Israël, et sederunt coram me. **2** Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **3** Fili hominis, viri isti posuerunt immunditias suas in cordibus suis, et scandalum iniquitatis suæ statuerunt contra faciem suam: numquid interrogatus respondebo eis? **4** Propter hoc loquere eis, et dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus: Homo, homo de domo Israël, qui posuerit immunditias suas in corde suo, et scandalum iniquitatis suæ statuerit contra faciem suam, et venerit ad prophetam interrogans per eum me: ego Dominus respondebo ei in multitudine immunditarum suarum, **5** ut captiatur domus Israël in corde suo, quo recesserunt a me in cunctis idolis suis. **6** Propterea dic ad domum Israël: Hæc dicit Dominus Deus: Convertimini, et recedite ab idolis vestris, et ab universis contaminationibus vestris avertite facies vestras. **7** Quia homo, homo de domo Israël, et de proselytis quicumque advena fuerit in Israël, si alienatus fuerit a me, et posuerit idola sua in corde suo, et scandalum iniquitatis suæ statuerit contra faciem suam, et venerit ad prophetam ut interroget per eum me: ego Dominus respondebo ei per me: **8** et ponam faciem meam super hominem illum, et faciam eum in exemplum

de ea hominem et jumentum, **18** et tres viri isti fuerint in medio ejus: vivo ego, dicit Dominus Deus, non liberabunt filios neque filias, sed ipsi soli liberabuntur. **19** Si autem et pestilentiam immisero super terram illam, et effudero indignationem meam super eam in sanguine, ut auferam ex ea hominem et jumentum, **20** et Noë, et Daniel, et Job fuerint in medio ejus: vivo ego, dicit Dominus Deus, quia filium et filiam non liberabunt, sed ipsi justitia sua liberabunt animas suas. **21** Quoniam hæc dicit Dominus Deus: Quod etsi quatuor judicia mea pessima, gladium, et famem, ac bestias malas, et pestilentiam, immisero in Jerusalem, ut interficiam de ea hominem et pecus, **22** tamen relinquetur in ea salvatio edacentium filios et filias: ecce ipsi ingredientur ad vos, et videbitis viam eorum et adinventiones eorum, et consolabimini super malo quod induxi in Jerusalem, in omnibus quæ importavi super eam. **23** Et consolabuntur vos, cum videritis viam eorum et adinventiones eorum: et cognoscetis quod non frustra fecerim omnia quæ feci in ea, ait Dominus Deus.]

15 Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **2** [Fili hominis, quid fiet de ligno vitis, ex omnibus lignis nemorum quæ sunt inter ligna silvarum? **3** numquid tolletur de ea lignum ut fiat

opus, aut fabricabitur de ea paxillus ut dependeat es in nomine tuo: et exposuisti fornicationem in eo quodcumque vas? **4** Ecce igni datum est in tuam omni transeunti, ut ejus fieres. **16** Et sumens escam: utramque partem ejus consumpsit ignis, de vestimentis tuis, fecisti tibi excelsa hinc inde et medietas ejus redacta est in favillam: numquid consuta, et fornicata es super eis sicut non est utille erit ad opus? **5** Etiam cum esset integrum, factum, neque futurum est. **17** Et tulisti vasa non erat aptum ad opus: quanto magis cum illud decoris tui de auro meo atque argento meo, quæ ignis devoraverit et combusserit, nihil ex eo fiet dedi tibi, et fecisti tibi imagines masculinas, et operis? **6** Propterea hæc dicit Dominus Deus: fornicata es in eis. **18** Et sumpsisti vestimenta tua Quomodo lignum vitis inter ligna silvarum, quod multicoloria, et operuisti illas, et oleum meum et dedi igni ad devorandum, sic tradam habitatores Jerusalem. **7** Et ponam faciem meam in eos: de igne egredientur, et ignis consumet eos: et scietis quia ego Dominus, cum posuero faciem meam in eos, **8** et dedero terram inviam et desolatam, eo quod prævaricatores extiterint, dicit Dominus Deus.]

16 Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **2** Fili hominis, notas fac Jerusalem abominationes suas, **3** et dices: Hæc dicit Dominus Deus Jerusalem: Radix tua et generatio tua de terra Chanaan: pater tuus Amorrhæus, et mater tua Cethæa. **4** Et quando nata es, in die ortus tui non est præcisus umbilicus tuus, et aqua non es lota in salutem, nec sale salita, nec involuta pannis. **5** Non pepercit super te oculus, ut faceret tibi unum de his, misertus tui: sed projecta es super faciem terræ in abjectione animæ tuæ in die qua nata es. **6** Transiens autem per te, vidi te conculcari in sanguine tuo: et dixi tibi cum esses in sanguine tuo: Vive, dixi, inquam, tibi: in sanguine tuo vive. **7** Multiplicatam quasi germen agri dedi te: et multiplicata es, et grandis effecta, et ingressa es, et pervenisti ad mundum muliebrem: ubera tua intumuerunt, et pilus tuus germinavit: et eras nuda, et confusione plena. **8** Et transivi per te, et vidi te: et ecce tempus tuum, tempus amantium: et expandi amictum meum super te, et operui ignominiam tuam: et juravi tibi, et ingressus sum pactum tecum, ait Dominus Deus, et facta es mihi. **9** Et lavi te aqua, et emundavi sanguinem tuum ex te, et unxi te oleo. **10** Et vestivi te discoloribus, et calceavi te janthino, et cinxi te byssso, et indui te subtilibus: **11** et ornavi te ornamento, et dedi armillas in manibus tuis, et torquem circa collum tuum: **12** et dedi inaurem super os tuum, et circulos auribus tuis, et coronam decoris in capite tuo. **13** Et ornata es auro et argento, et vestita es byssso et polymito et multicoloribus: similam, et mel, et oleum comedisti: et decora facta es vehementer nimis, et profecisti in regnum. **14** Et egressum est nomen tuum in gentes propter speciem tuam, quia perfecta eras in decore meo quem posueram super te, dicit Dominus Deus. **15** Et habens fiduciam in pulchritudine tua, fornicata meum quem dedi tibi, similam, et oleum, et mel, quibus enutrivi te, posuisti in conspectu eorum in odorem suavitatis: et factum est, ait Dominus Deus. **20** Et tulisti filios tuos et filias tuas quas generasti mihi, et immolasti eis ad devorandum. Numquid parva est fornicatio tua? **21** Immolasti filios meos, et dedisti, illos consecrans, eis. **22** Et post omnes abominationes tuas et fornicationes, non es recordata dierum adolescentiæ tuæ, quando eras nuda et confusione plena, conculcata in sanguine tuo. **23** Et accidit post omnem malitiam tuam (væ, vœ tibi! ait Dominus Deus), **24** et ædificasti tibi lupanar, et fecisti tibi prostibulum in cunctis plateis. **25** Ad omne caput viæ ædificasti signum prostitutionis tuæ, et abominabilem fecisti decorem tuum: et divisisti pedes tuos omni transeunti, et multiplicasti fornicationes tuas: **26** et fornicata es cum filiis Ægypti, vicinis tuis, magnarum carnium: et multiplicasti fornicationem tuam ad irritandum me. **27** Ecce ego extendam manum meam super te, et auferam justificationem tuam, et dabo te in animas odientium te filiarum Palæstinarum, quæ erubescunt in via tua scelerata. **28** Et fornicata es in filiis Assyriorum eo quod necdum fueris expleta: et postquam fornicata es, nec sic es satiata: **29** et multiplicasti fornicationem tuam in terra Chanaan cum Chaldæis, et nec sic satiata es. **30** In quo mundabo cor tuum, ait Dominus Deus, cum facias omnia hæc opera mulieris meretricis et procacis? **31** Quia fabricasti lupanar tuum in capite omnis viæ, et excelsum tuum fecisti in omni platea: nec facta es quasi meretrix fastidio augens pretium, **32** sed quasi mulier adultera, quæ super virum suum inducit alienos. **33** Omnibus meretricibus dantur mercedes: tu autem dedisti mercedes cunctis amatoribus tuis, et dona donabas eis, ut intrarent ad te undique ad fornicandum tecum. **34** Factumque est in te contra consuetudinem mulierum in fornicationibus tuis, et post te non erit fornicatio: in eo enim quod dedisti mercedes, et mercedes non accepisti, factum est in te contrarium. **35** Propterea, meretrix, audi verbum Domini. **36** Hæc dicit Dominus Deus: Quia effusum est æs tuum et revelata est ignominia

tua in fornicationibus tuis super amatores tuos, et conversione Samariæ et filiarum ejus, et convertam super idola abominationum tuarum, in sanguine reversionem tuam in medio earum, **54** ut portes filiorum tuorum quos dedisti eis, **37** ecce ego ignominiam tuam, et confundaris in omnibus quæ congregabo omnes amatores tuos quibus commista fecisti consolans eas. **55** Et soror tua Sodoma et filiæ es, et omnes quos dilexisti, cum universis quos ejus revertentur ad antiquitatem suam, et Samaria oderas; et congregabo eos super te undique, et et filiæ ejus revertentur ad antiquitatem suam, et tu nudabo ignominiam tuam coram eis, et videbunt et filiæ tuæ revertemini ad antiquitatem vestram. omnem turpitudinem tuam. **38** Et judicabo te **56** Non fuit autem Sodoma soror tua auditia in ore judicii adulterarum, et effundentium sanguinem: tuo in die superbiæ tuæ, **57** antequam revelaretur et dabo te in sanguinem furoris et zeli. **39** Et dabo malitia tua, sicut hoc tempore in opprobrium te in manus eorum, et destruent lupanar tuum, et filiarum Syriæ, et cunctarum in circuitu tuo filiarum demolientur prostibulum tuum: et denudabunt te Palæstinarum quæ ambiant te per gyrum. **58** Scelus vestimentis tuis, et auferent vasa decoris tui, et tuum et ignominiam tuam tu portasti, ait Dominus derelinquent te nudam, plenamque ignominia: **40** Deus. **59** Quia hæc dicit Dominus Deus: Et faciam et adducent super te multitudinem, et lapidabunt tibi sicut despexisti juramentum, ut irritum faceres te lapidibus, et trucidabunt te gladiis suis: **41** et pactum: **60** et recordabor ego pacti mei tecum in comburent domos tuas igni, et facient in te judicia in diebus adolescentiæ tuæ, et suscitabo tibi pactum oculis mulierum plurimarum. Et desines fornicari, sempiternum. **61** Et recordaberis viarum tuarum, et et mercedes ultra non dabis: **42** et requiesceret confunderis, cum receperis sorores tuas te majores indignatio mea in te, et auferetur zelus meus a cum minoribus tuis: et dabo eas tibi in filias, sed te: et quiescam, nec irascar amplius. **43** Eo quod non ex pacto tuo. **62** Et suscitabo ego pactum meum non fueris recordata dierum adolescentiæ tuæ, et tecum, et scies quia ego Dominus: **63** ut recorderis, provocasti me in omnibus his, quapropter et ego et confundaris, et non sit tibi ultra aperire os præ vias tuas in capite tuo dedi, ait Dominus Deus, et non confusione tua, cum placatus tibi fuero in omnibus feci juxta scelera tua in omnibus abominationibus quæ fecisti, ait Dominus Deus.

17 Et factum est verbum Domini ad me, dicens:
2 Fili hominis, propone ænigma, et narra parabolam ad domum Isräél, 3 et dices: Hæc dicit Dominus Deus: Aquila grandis magnarum alarum, longo membrorum ductu, plena plumis et varietate, venit ad Libanum, et tulit medullam cedri. 4 Summitatem frondium ejus avulsit, et transportavit eam in terram Chanaan: in urbe negotiatorum posuit illam. 5 Et tulit de semine terræ, et posuit illud in terra pro semine, ut firmaret radicem super aquas multas: in superficie posuit illud. 6 Cumque germinasset, crevit in vineam latiorem, humili statura, respicientibus ramis ejus ad eam, et radices ejus sub illa erant: facta est ergo vinea, et fructificavit in palmites, et emisit propagines. 7 Et facta est aquila altera grandis, magnis alis, multisque plumis: et ecce vinea ista quasi mittens radices suas ad eam, palmites suos extendit ad illam, ut irrigaret eam de areolis germinis sui. 8 In terra bona super aquas multas plantata est, ut faciat frondes, et portet fructum, ut sit in vineam grandem. 9 Dic: Hæc dicit Dominus Deus: Ergone prosperabitur? nonne radices ejus evellet, et fructus ejus distinget, et siccabit omnes palmites germinis ejus, et arescat, et non in brachio grandi, neque in populo multo, ut evelleret eam radicitus? 10 Ecce plantata est: ergone prosperabitur? nonne, cum tetigerit eam

ventus urens, siccabitur, et in areis germinis sui anima patris, ita et anima filii mea est: anima quæ arescit? **11** Et factum est verbum Domini ad me, peccaverit, ipsa morietur. **5** Et vir si fuerit justus, et dicens: **12** Dic ad domum exasperantem: Nescitis fecerit judicium et justitiam, **6** in montibus non quid ista significant? Dic: Ecce venit rex Babylonis comedenter, et oculos suos non levaverit ad idola in Jerusalem, et assumet regem et principes ejus, domus Israël: et uxorem proximi sui non violaverit, et adducet eos ad semetipsum in Babylonem. **13** et ad mulierem menstruatam non accesserit: **7** Et tollet de semine regni, ferietque cum eo fœdus, et hominem non contrastaverit, pignus debitorum et ab eo accipiet jusjurandum. Sed et fortæ reddiderit, per vim nihil rapuerit: panem suum tollet, **14** ut sit regnum humile, et non elevetur, esuriens dederit, et nudum operuerit vestimento: sed custodiat pactum ejus, et servet illud. **15** Qui **8** ad usuram non commodaverit, et amplius non recedens ab eo misit nuntios ad Ægyptum, ut acceperit: ab iniuitate averterit manum suam, daret sibi equos et populum multum: numquid et judicium verum fecerit inter virum et virum: prosperabitur, vel consequetur salutem, qui fecit **9** in præceptis meis ambulaverit, et judicia mea hæc? et qui dissolvit pactum, numquid effugiet? custodierit, ut faciat veritatem: hic justus est; **16** Vivo ego, dicit Dominus Deus, quoniam in loco vita vivet, ait Dominus Deus. **10** Quod si genuerit regis qui constituit eum regem, cuius fecit irritum filium latronem, effundentem sanguinem, et fecerit juramentum, et solvit pactum quod habebat cum eo, unum de istis: **11** et hæc quidem omnia non in medio Babylonis morietur. **17** Et non in exercitu facientem, sed in montibus comedentem, et uxorem grandi, neque in populo multo, faciet contra eum proximi sui polluentem: **12** egenum et pauperem Pharao prælium: in jactu aggeris, et in exstructione contrastantem, rapientem rapinas, pignus non vallorum, ut interficiat animas multas. **18** Spreverat reddentem, et ad idola levantem oculos suos, enim juramentum, ut solveret fœdus, et ecce dedit abominationem facientem: **13** ad usuram dantem, manum suam: et cum omnia hæc fecerit, non et amplius accipientem: numquid vivet? Non effugiet. **19** Propterea hæc dicit Dominus Deus: vivet: cum universa hæc detestanda fecerit, morte Vivo ego, quoniam juramentum quod sprevit, et morietur; sanguis ejus in ipso erit. **14** Quod si fœdus quod prævaricatus est, ponam in caput genuerit filium, qui videns omnia peccata patris ejus. **20** Et expandam super eum rete meum, et sui quæ fecit, timuerit, et non fecerit simile eis: **15** comprehendetur in sagena mea: et adducam eum in super montes non comedenter, et oculos suos non Babylonem, et judicabo eum ibi in prævaricatione levaverit ad idola domus Israël, et uxorem proximi qua despexit me. **21** Et omnes profugi ejus, cum sui non violaverit: **16** et virum non contrastaverit, universo agmine suo, gladio cadent: residui autem pignus non retinuerit, et rapinam non rapuerit: in omnem ventum dispergentur: et scietis quia ego panem suum esuriens dederit, et nudum operuerit Dominus locutus sum. **22** Hæc dicit Dominus Deus: vestimento: **17** a pauperis injuria averterit manum Et sumam ego de medulla cedri sublimis, et ponam: suam, usuram et superabundantiam non acceperit, de vertice ramorum ejus tenerum distringam, et judicia mea fecerit, in præceptis meis ambulaverit: plantabo super montem excelsum et eminentem. **23** hic non morietur in iniuitate patris sui, sed vita In monte sublimi Israël plantabo illud, et erumpet vivet. **18** Pater ejus, quia calumniatus est, et vim in germen, et faciet fructum, et erit in cedrum fecit fratri, et malum operatus est in medio populi magnam: et habitabunt sub ea omnes volucres, sui, ecce mortuus est in iniuitate sua. **19** Et et universum volatile sub umbra frondium ejus dicitis: Quare non portavit filius iniuitatem patris? nidificabit: **24** et scient omnia ligna regionis quia Videlicet quia filius judicium et justitiam operatus ego Dominus humiliavi lignum sublime, et exaltavi est, omnia præcepta mea custodivit, et fecit illa, lignum humile; et siccavi lignum viride, et frondere vivet vita. **20** Anima quæ peccaverit, ipsa morietur: feci lignum aridum. Ego Dominus locutus sum, et filius non portabit iniuitatem patris, et pater feci.

18 Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **2**
Quid est quod inter vos parabolam vertitis in proverbium istud in terra Israël, dicentes: Patres comedenter uvam acerbam, et dentes filiorum obstupescunt? **3** Vivo ego, dicit Dominus Deus, si erit ultra vobis parabola hæc in proverbium in Israël. **4** Ecce omnes animæ meæ sunt: ut

non portabit iniuitatem filii: justitia justi super eum erit, et impietas impii erit super eum. **21** Si autem impius egerit poenitentiam ab omnibus peccatis suis quæ operatus est, et custodierit omnia præcepta mea, et fecerit judicium et justitiam, vita vivet, et non morietur. **22** Omnia iniuitatum ejus quas operatus est, non recordabor: in justitia sua quam operatus est, vivet. **23** Numquid voluntatis meæ est mors impii, dicit Dominus Deus, et non ut

convertatur a viis suis, et vivat? **24** Si autem averterit est statura ejus inter frondes, et vides altitudinem se justus a justitia sua, et fecerit iniuriam suam in multitudine palmitum suorum. **12** Et evulsa secundum omnes abominationes quas operari solet est in ira, in terramque projecta, et ventus urens impius, numquid vivet? Omnes justitiae ejus quas siccavit fructum ejus: marcuerunt et arefactae sunt fecerat, non recordabuntur: in prævaricatione qua virgæ roboris ejus: ignis comedit eam. **13** Et nunc prævaricatus est, et in peccato suo quod peccavit, transplantata est in desertum, in terra invia et in ipsis morietur. **25** Et dixistis: Non est æqua sitienti. **14** Et egressus est ignis de virga ramorum via Domini! Audite ergo, domus Israël: numquid ejus, qui fructum ejus comedit: et non fuit in ea via mea non est æqua, et non magis viæ vestræ virga fortis, sceptrum dominantium.] Planctus est, prævae sunt? **26** Cum enim averterit se justus a et erit in planctum.

justitia sua, et fecerit iniuriam, morietur in eis: in injustitia quam operatus est morietur. **27** Et cum averterit se impius ab impietate sua quam operatus est, et fecerit judicium et justitiam, ipse animam suam vivificabit: **28** considerans enim, et avertens se ab omnibus iniuriatibus suis quas operatus est, vita vivet, et non morietur. **29** Et dicunt filii Israël: Non est æqua via Domini! Numquid viæ meæ non sunt æquæ, domus Israël, et non magis viæ vestræ prævae? **30** Idcirco unumquemque juxta vias suas judicabo, domus Israël, ait Dominus Deus. Convertimini, et agite poenitentiam ab omnibus iniuriatibus vestris, et non erit vobis in ruinam iniurias. **31** Projicite a vobis omnes prævaricationes vestras in quibus prævaricati estis, et facite vobis cor novum, et spiritum novum: et quare moriemini, domus Israël? **32** Quia nolo mortem morientis, dicit Dominus Deus: revertimini, et vivite.

19 Et tu assume planctum super principes Israël, et dices: [Quare mater tua leæna inter leones cubavit? in medio leunculorum enutritivit catulos suos? **3** Et eduxit unum de leunculis suis, et leo factus est: et didicit capere prædam, hominemque comedere. **4** Et audierunt de eo gentes: et non absque vulneribus suis ceperunt eum, et adduxerunt eum in catenis in terram Ægypti. **5** Quæcum vidisset quoniam infirmata est, et periret exspectatio ejus, tulit unum de leunculis suis; leonem constituit eum. **6** Qui incidebat inter leones, et factus est leo: et didicit prædam capere, et homines devorare: **7** in desertum. **11** Et dedi eis præcepta mea, et didicit viduas facere, et civitates earum in desertum adducere: et desolata est terra et plenitudo ejus a eis. **8** Et convenerunt adversus eum gentes undique de provinciis, et expanderunt super eum rete suum: in vulneribus earum captus est, **9** in deserto: in præceptis meis non ambulaverunt, et et miserunt eum in caveam: in catenis adduxerunt eum ad regem Babylonis, miseruntque eum in ergo ut effunderem furorem meum super eos in Israël. **10** Mater tua quasi vinea in sanguine tuo super aquam plantata est: fructus ejus et frondes creverunt ex aquis multis. **11** Et factæ sunt ei super eam in conspectu earum. **15** Ego igitur virgæ solidæ in sceptris dominantium, et exaltata et erit in planctum.

20 Et factum est in anno septimo, in quinto, in decima mensis, venerunt viri de senioribus Israël ut interrogarent Dominum, et sederunt coram me. **2** Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **3** Fili hominis, loquere senioribus Israël, et dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus: Numquid ad interrogandum me vos venistis? vivo ego quia non respondebo vobis, ait Dominus Deus. **4** Si judicas eos, si judicas, fili hominis, abominationes patrum eorum ostende eis. **5** Et dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus: In die qua elegi Israël, et levavi manum meam pro stirpe domus Jacob, et apparui eis in terra Ægypti, et levavi manum meam pro eis, dicens: Ego Dominus Deus vester: **6** in die illa levavi manum meam pro eis ut educerem eos de terra Ægypti, in terram quam provideram eis, fluentem lacte et melle, quæ est egregia inter omnes terras. **7** Et dixi ad eos: Unusquisque offendenes oculorum suorum abiciat, et in idolis Ægypti nolite pollui: ego Dominus Deus vester. **8** Et irritaverunt me, nolueruntque me audire: unusquisque abominationes oculorum suorum non projectit, nec idola Ægypti reliquerunt. Et dixi ut implerem iram meam in eis, in medio terræ Ægypti. **9** Et feci propter nomen meum, ut non violaretur coram gentibus in quarum medio erant, et inter eis apparui eis ut educerem eos de terra Ægypti. **10** Ejeci ergo eos de terra Ægypti, et eduxi eos et misericordia mea ostendi eis, quæ faciens homo vivet in eis. **12** Insuper et sabbata mea dedi eis, ut essent signum inter me et eos, et scirent quia ego Dominus gentes undique de provinciis, et expanderunt sanctificans eos. **13** Et irritaverunt me domus Israël eum rete suum: in vulneribus earum captus est, **9** in deserto: in præceptis meis non ambulaverunt, et et miserunt eum in caveam: in catenis adduxerunt judicia mea projecerunt, quæ faciens homo vivet in eum ad regem Babylonis, miseruntque eum in eis, et sabbata mea violaverunt vehementer. Dixi carcerem, ne audiretur vox ejus ultra super montes ergo ut effunderem furorem meum super eos in Israël. **10** Mater tua quasi vinea in sanguine tuo super aquam plantata est: fructus ejus et frondes creverunt ex aquis multis. **11** Et factæ sunt ei quibus ejeci eos in conspectu earum. **15** Ego igitur virgæ solidæ in sceptris dominantium, et exaltata levavi manum meam super eos in deserto, ne

inducerem eos in terram quam dedi eis, fluentem cognationes terræ, ut colamus ligna et lapides. **33**
lacte et melle, præcipuum terrarum omnium: **16** Vivo ego, dicit Dominus Deus, quoniam in manu
quia judicia mea projecerunt, et in præceptis meis forti, et in brachio extento, et in furore effuso,
non ambulaverunt, et sabbata mea violaverunt: post regnabo super vos. **34** Et educam vos de populis, et
idola enim cor eorum gradiebatur. **17** Et pepercit congregabo vos de terris in quibus dispersi estis:
oculus meus super eos, ut non interficerem eos: nec in manu valida, et in brachio extento, et in furore
consumpsi eos in deserto. **18** Dixi autem ad filios effuso, regnabo super vos. **35** Et adducam vos in
eorum in solitudine: In præceptis patrum vestrorum desertum populorum, et judicabor vobiscum ibi
nolite incedere, nec judicia eorum custodiatis, facie ad faciem. **36** Sicut judicio contendi adversum
nec in idolis eorum polluamini. **19** Ego Dominus patres vestros in deserto terra Ægypti, sic judicabo
Deus vester: in præceptis meis ambulate: judicia vos, dicit Dominus Deus. **37** Et subjiciam vos
mea custodite, et facite ea, **20** et sabbata mea sceptro meo, et inducam vos in vinculis foederis.
sanctificate, ut sint signum inter me et vos, et **38** Et eligam de vobis transgressores et impios,
sciatis quia ego sum Dominus Deus vester. **21** Et de terra incolatus eorum educam eos, et in
exacerbaverunt me filii: in præceptis meis non terram Israël non ingredientur: et scietis quia
ambulaverunt, et judicia mea non custodierunt ego Dominus. **39** Et vos, domus Israël, hæc dicit
ut facherent ea, quæ cum fecerit homo, vivet in Dominus Deus: Singuli post idola vestra ambulate,
eis, et sabbata mea violaverunt. Et comminatus et servite eis. Quod si et in hoc non audieritis
sum ut effunderem furorem meum super eos, et me, et nomen meum sanctum pollueritis ultra in
implerem iram meam in eis in deserto. **22** Averti muneribus vestrts et in idolis vestrts: **40** in monte
autem manum meam, et feci propter nomen meum, sancto meo, in monte excelso Israël, ait Dominus
ut non violaretur coram gentibus de quibus ejeci Deus, ibi serviet mihi omnis domus Israël: omnes,
eos in oculis earum. **23** Iterum levavi manum inquam, in terra in qua placebunt mihi: et ibi
meam in eos in solitudine, ut dispergerem illos in quæram primitias vestrts, et initium decimaru[m]
nationes, et ventilarem in terras, **24** eo quod judicia vestrarum, in omnibus sanctificationibus vestrts.
mea non fecissent, et præcepta mea reprobassent, **41** In odorem suavitatis suscipiam vos, cum eduxero
et sabbata mea violassent, et post idola patrum vos de populis, et congregavero vos de terris in
suorum fuissent oculi eorum. **25** Ergo et ego dedi quas dispersi estis: et sanctificabor in vobis in
eis præcepta non bona, et judicia in quibus non oculis nationum. **42** Et scietis quia ego Dominus,
vivent. **26** Et pollui eos in muneribus suis, cum cum induxero vos ad terram Israël, in terram pro
offerrent omne quod aperit vulvam, propter delicta qua levavi manum meam ut darem eam patribus
sua: et scient quia ego Dominus. **27** Quam ob rem vestrts. **43** Et recordabimini ibi viarum vestrarum,
loquere ad domum Israël, fili hominis, et dices et omnium scelerum vestrorum, quibus polluti estis
ad eos: Hæc dicit Dominus Deus: Adhuc et in hoc in eis: et displicebitis vobis in conspectu vestro,
blasphemaverunt me patres vestri, cum sprevissent in omnibus malitiis vestrts quas fecistis. **44** Et
me contemnentes, **28** et induxissem eos in terram scietis quia ego Dominus, cum benefecero vobis
super quam levavi manum meam ut darem eis: propter nomen meum, et non secundum vias vestrts
viderunt omnem collem excelsum, et omne lignum malas, neque secundum scelera vestra pessima,
nemorosum, et immolaverunt ibi victimas suas, domus Israël, ait Dominus Deus. **45** Et factus est
et dederunt ibi irritationem oblationis suæ, et sermo Domini ad me, dicens: **46** [Fili hominis,
posuerunt ibi odorem suavitatis suæ, et libaverunt pone faciem tuam contra viam austri, et stilla ad
libationes suas. **29** Et dixi ad eos: Quid est excelsum, africum, et propheta ad saltum agri meridiani. **47**
ad quod vos ingredimini? et vocatum est nomen Et dices saltui meridianu[m]: Audi verbum Domini:
ejus Excelsum usque ad hanc diem. **30** Propterea Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego succendam
dic ad domum Israël: Hæc dicit Dominus Deus: in te ignem, et comburam in te omne lignum
Certe in via patrum vestrorum vos polluimini, viride, et omne lignum aridum: non extinguetur
et post offendicula eorum vos fornicamini: **31** et flamma successionis: et comburetur in ea omnis
in oblatione donorum vestrorum, cum traducitis facies ab austro usque ad aquilonem, **48** et videbit
filios vestros per ignem, vos polluimini in omnibus universa caro quia ego Dominus succendi eam, nec
idolis vestrts usque hodie: et ego respondebo vobis, extinguetur.] **49** Et dixi: A, a, a, Domine Deus: ipsi
domus Israël? Vivo ego, dicit Dominus Deus, quia dicunt de me: Numquid non per parabolas loquitur
non respondebo vobis. **32** Neque cogitatio mentis iste?
vestræ fiet, dicentium: Erimus sicut gentes et sicut

21 Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **2** ponat arietes contra portas, ut comportet aggerem, [Fili hominis, pone faciem tuam ad Jerusalem, ut ædificet munitiones. **3** Eritque quasi consulens et stilla ad sanctuaria, et propheta contra humum frustra oraculum in oculis eorum, et sabbatorum Israël. **3** Et dices terræ Israël: Hæc dicit Dominus otium imitans: ipse autem recordabitur iniquitatis Deus: Ecce ego ad te, et ejiciam gladium meum de ad capiendum. **24** Idcirco hæc dicit Dominus Deus: vagina sua, et occidam in te justum et impium. **4** Pro eo quod recordati estis iniquitatis vestræ, et Pro eo autem quod occidi in te justum et impium, revelasti prævaricationes vestras, et apparuerunt idcirco egredietur gladius meus de vagina sua ad peccata vestra in omnibus cogitationibus vestris, pro omnem carnem, ab austro usque ad aquilonem: **5** ut eo, inquam, quod recordati estis, manu capiemi. sciat omnis caro quia ego Dominus, eduxi gladium **25** Tu autem, profane, impie dux Israël, cuius venit meum de vagina sua irrevocabilem. **6** Et tu, fili dies in tempore iniquitatis præfinita: **26** hæc dicit hominis, ingemisce in contritione lumborum, et Dominus Deus: Aufer cidarim, tolle coronam: nonne in amaritudinibus ingemisce coram eis. **7** Cumque hæc est quæ humilem sublevavit, et sublimem dixerint ad te: Quare tu gemis? dices: Pro auditu: humiliavit? **27** Iniquitatem, iniquitatem, iniquitatem quia venit, et tabescet omne cor, et dissolventur ponam eam: et hoc non factum est, donec veniret universæ manus, et infirmabitur omnis spiritus, et cuius est judicium, et tradam ei. **28** Et tu, fili per cuncta genua fluent aquæ: ecce venit, et fiet, ait hominis, propheta, et dic: Hæc dicit Dominus Deus Dominus Deus.] **8** Et factus est sermo Domini ad me, ad filios Ammon, et ad opprobrium eorum: et dices: dicens: **9** Fili hominis, propheta, et dices: Hæc dicit [Mucro, mucro, evaginate ad occidendum: limate Dominus Deus: loquere: [Gladius, gladius exacutus ut interficias et fulgeas: **29** cum tibi viderentur est, et limatus: **10** ut cædat victimas, exacutus vana, et divinarentur mendacia, ut dareris super est: ut splendeat, limatus est: qui moves sceptrum colla vulneratorum impiorum, quorum venit dies filii mei, succidisti omne lignum. **11** Et dedi eum in tempore iniquitatis præfinita. **30** Reverttere ad ad levigandum, ut teneatur manu: iste exacutus vaginam tuam, in loco in quo creatus es: in terra est gladius, et iste limatus est, ut sit in manu nativitatis tuæ judicabo te. **31** Et effundam super te interficientis. **12** Clama et ulula, fili hominis, quia indignationem meam; in igne furoris mei sufflabo hic factus est in populo meo, hic in cunctis ducibus in te: daboque te in manus hominum insipientium, Israël qui fugerant: gladio traditi sunt cum populo et fabricantium interitum. **32** Igni eris cibus; sanguis meo: idcirco plaudere super femur, **13** quia probatus tuus erit in medio terræ; oblivioni traderis: quia est: et hoc, cum sceptrum subverterit, et non ego Dominus locutus sum.] erit, dicit Dominus Deus. **14** Tu ergo, fili hominis, propheta, et percute manu ad manum: et duplicitur gladius, ac triplicetur gladius interfectorum: hic est gladius occisionis magnæ, qui obstupescere eos facit **15** et corde tabescere, et multiplicat ruinas. In omnibus portis eorum dedi conturbationem gladii acuti, et limati ad fulgendum, amicti ad cædem. **16** Exacuere, vade ad dexteram sive ad sinistram, quocumque faciei tuæ est appetitus. **17** Quin et ego plaudam manu ad manum, et implebo indignationem meam: ego Dominus locutus sum.] **18** Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **19** Et tu, fili hominis, pone tibi duas vias, ut veniat gladius regis Babylonis: de terra una egredientur ambae: et manu capiet conjecturam; in capite viæ civitatis conjicit. **20** Viam pones ut veniat gladius ad Rabbath filiorum Ammon, et ad Judam in Jerusalem munitissimam. **21** Stetit enim rex Babylonis in bivio, in capite duarum viarum, divinationem quærens, commiscens sagittas: interrogavit idola, exta consuluit. **22** Ad dexteram ejus facta est divinatio super Jerusalem, ut ponat arietes, ut aperiat os in cæde, ut elevet vocem in ululatu, ut

22 Et factum est verbum Domini ad me, dicens: **2** Et tu, fili hominis, nonne judicas, nonne judicas civitatem sanguinum? **3** Et ostendes ei omnes abominationes suas, et dices: Hæc dicit Dominus Deus: Civitas effundens sanguinem in medio sui, ut veniat tempus ejus: et quæ fecit idola contra semetipsam, ut pollueretur. **4** In sanguine tuo, qui a te effusus est, deliquisti, et in idolis tuis, quæ fecisti, polluta es: et appropinquare fecisti dies tuos, et adduxisti tempus annorum tuorum: propterea dedi te opprobrium gentibus, et irrisionem universis terris. **5** Quæ juxta sunt, et quæ procul a te, triumphabant de te, sordida, nobilis, grandis interitu. **6** Ecce principes Israël singuli in brachio suo fuerunt in te, ad effundendum sanguinem. **7** Patrem et matrem contumeliis affecerunt: in te advenam calumniati sunt in medio tui: pupillum et viduam contristaverunt apud te. **8** Sanctuaria mea sprevisti, et sabbata mea polluisti. **9** Viri detractores fuerunt in te ad effundendum sanguinem, et super montes comedederunt in te: scelus operati sunt in medio tui. **10** Verecundiora patris discooperuerunt

in te; immunditiam menstruatæ humiliaverunt de eis virum qui interponeret sepem, et staret in te: **11** et unusquisque in uxorem proximi sui oppositus contra me pro terra, ne dissiparem eam: operatus est abominationem, et sacer nurum suam polluit nefarie: frater sororem suam, filiam patris sui, oppressit in te. **12** Munera acceperunt apud te ad effundendum sanguinem: usuram et superabundantiam accepisti, et avare proximos tuos calumniabar: meique oblita es, ait Dominus Deus. **13** Ecce comploxi manus meas super avaritiam tuam quam fecisti, et super sanguinem qui effusus est in medio tui. **14** Numquid sustinebit cor tuum, aut prævalebunt manus tuæ, in diebus quos ego faciam tibi? Ego Dominus locutus sum, et faciam. **15** Et dispergam te in nationes, et ventilabo te in terras, et deficerem faciam immunditiam tuam a te. **16** Et possidebo te in conspectu gentium: et scies quia ego Dominus. **17** Et factum est verbum Domini ad me, dicens: **18** Fili hominis, versa est mihi domus Israël in scoriam: omnes isti æs, et stannum, et ferrum, et plumbeum in medio fornacis: scoria argenti facti sunt. **19** Propterea hæc dicit Dominus Deus: Eo quod versi estis omnes in scoriam, propterea ecce ego congregabo vos in medio Jerusalem, **20** congregatione argenti, et æris, et stanni, et ferri, et plumbi, in medio fornacis, ut succendam in ea iagnem ad conflandum. Sic congregabo in furore meo, et in ira mea: et requiescam, et conflabo vos. **21** Et congregabo vos, et succendam vos in igne furoris mei, et conflabimini in medio ejus. **22** Ut conflatitur argentum in medio fornacis, sic eritis in medio ejus: et scietis quia ego Dominus cum effuderim indignationem meam super vos. **23** Et factum est verbum Domini ad me, dicens: **24** Fili hominis, dic ei: Tu es terra immunda, et non compluta in die furoris. **25** Conjuratio prophetarum in medio ejus: sicut leo rugiens, rapiensque prædam, animas devoraverunt: opes et pretium acceperunt: viduas ejus multiplicaverunt in medio illius. **26** Sacerdotes ejus contempserunt legem meam, et polluerunt sanctuaria mea: inter sanctum et profanum non habuerunt distantiam, et inter pollutum et mundum non intellexerunt: et a sabbatis meis averterunt oculos suos, et coinquinabar in medio eorum. **27** Principes ejus in medio illius quasi lupi rapientes prædam ad effundendum sanguinem, et ad perdendas animas, et avare ad sectanda lucra. **28** Prophetæ autem ejus liniebant eos absque temperamento, videntes vana, et divinantes eis mendacium, dicentes: Hæc dicit Dominus Deus: cum Dominus non sit locutus. **29** Populi terræ calumniabantur calumniam, et rapiebant violenter: egenum et pauperem affligebant, et advenam opprimebant calunnia absque judicio. **30** Et quæsivi deis virum qui interponeret sepem, et staret in oppositus contra me pro terra, ne dissiparem eam: et non inveni. **31** Et effudi super eos indignationem meam; in igne iræ meæ consumpsi eos: viam eorum in caput eorum reddidi, ait Dominus Deus.

23 Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **2** [Fili hominis, due mulieres filiae matris unius fuerunt: **3** et fornicatae sunt in Ægypto, in adolescentia sua fornicatae sunt: ibi subacta sunt ubera earum, et fractæ sunt mammæ pubertatis earum. **4** Nomina autem earum, Oolla major, et Ooliba soror ejus minor: et habui eas, et pepererunt filios et filias. Porro earum nomina, Samaria Oolla, et Jerusalem Ooliba. **5** Fornicata est igitur super me Oolla, et insanivit in amatores suos, in Assyrios propinquantes, **6** vestitos hyacinthro, principes et magistratus, juvenes cupidinis, universos equites, ascensores equorum. **7** Et dedit fornicationes suas super eos electos, filios Assyriorum universos: et in omnibus in quos insanivit, in immunditiis eorum polluta est. **8** Insuper et fornicationes suas, quas habuerat in Ægypto, non reliquit: nam et illi dormierunt cum ea in adolescentia ejus, et illi confregerunt ubera pubertatis ejus, et effuderunt fornicationem suam super eam. **9** Propterea tradidi eam in manus amatorum suorum, in manus filiorum Assur, super quorum insanivit libidine. **10** Ipsi discoopererunt ignominiam ejus, filios et filias ejus tulerunt, et ipsam occiderunt gladio: et factæ sunt famosæ mulieres, et judicia perpetraverunt in ea. **11** Quod cum vidisset soror ejus Ooliba, plus quam illa insanivit libidine, et fornicationem suam super fornicationem sororis suæ: **12** ad filios Assyriorum præbuit impudenter, ducibus et magistratibus ad se venientibus, indutis ueste varia, equitibus qui vectabantur equis, et adolescentibus forma cunctis egregia. **13** Et vidi quod polluta esset via una ambarum. **14** Et auxit fornicationes suas: cumque vidisset viros depictos in pariete, imagines Chaldæorum expressas coloribus, **15** et accinctos balteis renes, et tiaras tinctas in capitibus eorum, formam ducum omnium, similitudinem filiorum Babylonis, terræque Chaldæorum, in qua orti sunt, **16** insanivit super eos concupiscentia oculorum suorum, et misit nuntios ad eos in Chaldæam. **17** Cumque venissent ad eam filii Babylonis ad cubile mammarium, polluerunt eam stupris suis: et polluta est ab eis, et saturata est anima ejus ab illis. **18** Denudavit quoque fornicationes suas, et discooperuit ignominiam suam: et recessit anima mea ab ea, sicut recesserat anima mea a sorore ejus: **19** multiplicavit enim fornicationes

suas, recordans dies adolescentiæ suæ, quibus fornicata est in terra Ægypti. **20** Et insanivit meum in die illa, et sabbata mea profanaverunt. libido super concubitum eorum, quorum carnes sunt ut carnes asinorum, et sicut fluxus equorum ingredenterunt sanctuarium meum in die illa ut fluxus eorum. **21** Et visitasti scelus adolescentiæ polluerent illud, etiam hæc fecerunt in medio tuæ, quando subacta sunt in Ægypto ubera tua, domus meæ. **40** Miserunt ad viros venientes de et conftractæ sunt mammæ pubertatis tuæ.] **22** longe, ad quos nuntium miserant: itaque ecce [Propterea, Ooliba, hæc dicit Dominus Deus: Ecce venerunt quibus te lavisti, et circumlinisti stibio ego suscitabo omnes amatores tuos contra te, oculos tuos, et ornata es mundo muliebri. **41** Sedisti de quibus satiata est anima tua, et congregabo in lecto pulcherrimo, et mensa ornata est ante te: eos adversum te in circuitu: **23** filios Babylonis, thymama meum et unguentum meum posuisti et universos Chaldæos, nobiles, tyrannosque, et super eam. **42** Et vox multitudinis exsultantis erat principes, omnes filios Assyriorum, juvenes forma in ea: et in viris, qui de multitudine hominum egregia, duces et magistratus universos, principes adducebantur, et veniebant de deserto, posuerunt principum, et nominatos ascensores equorum: armillas in manibus eorum, et coronas speciosas **24** et venient super te instructi curru et rota, in capitibus eorum. **43** Et dixi ei, quæ attrita est multitudo populorum: lorica, et clypeo, et galea in adulteriis: Nunc fornicabitur in fornicatione armabuntur contra te undique: et dabo coram sua etiam hæc. **44** Et ingressi sunt ad eam quasi eis judicium, et judicabunt te judiciis suis. **25** Et ad mulierem meretricem: sic ingrediebantur ad ponam zelum meum in te, quem exercent tecum in Oollam et Oolibam, mulieres nefarias. **45** Viri ergo furore: nasum tuum et aures tuas præcedunt, et quæ justi sunt: hi judicabunt eas judicio adulterarum, remanserint, gladio concident. Ipsi filios tuos et et judicio effundentium sanguinem: quia adulteræ filias tuas capient, et novissimum tuum devorabitur sunt, et sanguis in manibus earum. **46** Hæc enim igni: **26** et denudabunt te vestimentis tuis, et dicit Dominus Deus: Adduc ad eas multitudinem, tollent vasa gloriæ tuæ. **27** Et requiescere faciam et trade eas in tumultum et in rapinam. **47** Et scelus tuum de te, et fornicationem tuam de terra lapidentur lapidibus populorum, et confodiantur Ægypti: nec levabis oculos tuos ad eos, et Ægypti gladiis eorum: filios et filias earum interficient, non recordaberis amplius.] **28** [Quia hæc dicit et domos earum igne succendent. **48** Et auferam Dominus Deus: Ecce ego tradam te in manus eorum scelus de terra, et discent omnes mulieres ne quos odisti, in manus de quibus satiata est anima faciant secundum scelus earum. **49** Et dabunt scelus tua. **29** Et agent tecum in odio, et tollent omnes vestrum super vos, et peccata idolorum vestrorum labores tuos, et dimittent te nudam et ignominia portabitis: et scietis quia ego Dominus Deus.] plenam: et revelabitur ignominia fornicationum tuarum, scelus tuum, et fornicationes tuæ. **30** Fecerunt hæc tibi, quia fornicata es post gentes inter quas polluta es in idolis earum. **31** In via sororis tuæ ambulasti, et dabo calicem ejus in manu tua. **32** Hæc dicit Dominus Deus: Calicem sororis tuæ bibes profundum et latum: eris in derisum et in subsannationem quæ est capacissima. **33** Ebrietate et dolore repleberis: calice moeroris et tristitiae, calice sororis tuæ Samariæ. **34** Et bibes illum, et epotabis usque ad fæces: et fragmenta ejus devorabis, et ubera tua lacerabis, quia ego locutus sum, ait Dominus Deus. **35** Propterea hæc dicit Dominus Deus: Quia oblita es mei, et projecisti me post corpus tuum, tu quoque porta scelus tuum et fornicationes tuas.] **36** Et ait Dominus ad me, dicens: [Fili hominis, numquid judicas Oollam et Oolibam, et annuntias eis sclera earum? **37** Quia adulteræ sunt, et sanguis in manibus earum, et cum idolis suis fornicatæ sunt: insuper et filios suos quos generuerunt mihi, obtulerunt eis ad devorandum. **38**

24 Et factum est verbum Domini ad me in anno nono, in mense decimo, decima die mensis, dicens: **2** Fili hominis, scribe tibi nomen diei hujus, in qua confirmatus est rex Babylonis adversum Jerusalem hodie. **3** Et dices per proverbium ad domum irritatricem parabolam, et loqueris ad eos: Hæc dicit Dominus Deus: Pone ollam; pone, inquam, et mitte in eam aquam. **4** Congere frusta ejus in eam, omnem partem bonam, femur et armum, electa et ossibus plena. **5** Pinguissimum pecus assume, compone quoque strues ossium sub ea: efferbuit coctio ejus, et discocta sunt ossa illius in medio ejus. **6** Propterea hæc dicit Dominus Deus: Væ civitati sanguinum, ollæ cujus rubigo in ea est, et rubigo ejus non exivit de ea! per partes et per partes suas ejice eam: non cecidit super eam sors. **7** Sanguis enim ejus in medio ejus est; super limpidissimam petram effudit illum: non effudit illum super terram, ut possit operiri pulvere. **8** Ut superinducerem indignationem meam, et vindicta

ulciscerer, dedi sanguinem ejus super petram Ammon, et prophetabis de eis. **3** Et dices filiis limpидissimam, ne operiretur. **9** Propterea hæc Ammon: [Audite verbum Domini Dei. Hæc dicit dicit Dominus Deus: Væ civitati sanguinum, cuius Dominus Deus: Pro eo quod dixisti: Euge, euge, super ego grandem faciam pyram! **10** Congere ossa, quæ sanctuarium meum, quia pollutum est; et super igne succendam: consumentur carnes, et coquetur terram Israël, quoniam desolata est; et super domum universa compositio, et ossa tabescent. **11** Pone Juda, quoniam ducti sunt in captivitatem: **4** idcirco quoque eam super prunas vacuam, ut incalescat, ego tradam te filiis orientalibus in hæreditatem: et liquefiat æs ejus, et confletur in medio ejus et collocabunt caulas suas in te, et ponent in te inquinamentum ejus, et consumatur rubigo ejus. tentoria sua: ipsi comedent fruges tuas, et ipsi **12** Multo labore sudatum est, et non exivit de ea bibent lac tuum. **5** Daboque Rabbath in habitaculum nimia rubigo ejus, neque per ignem. **13** Immunditia camelorum, et filios Ammon in cubile pecorum: et tua execrabilis, quia mundare te volui, et non es scietis quia ego Dominus. **6** Quia hæc dicit Dominus mundata a sordibus tuis: sed nec mundaberis prius, Deus: Pro eo quod plausisti manu et percussisti donec quiescere faciam indignationem meam in pede, et gavisa es ex toto affectu super terram te. **14** Ego Dominus locutus sum: veniet, et faciam: Israël, **7** idcirco ecce ego extendam manum meam non transeam, nec parcam, nec placabor: juxta super te, et tradam te in direptionem gentium, et vias tuas, et juxta adinventiones tuas judicabo te, interficiam te de populis, et perdam de terris, et dicit Dominus. **15** Et factum est verbum Domini conteram: et scies quia ego Dominus.] **8** [Hæc dicit ad me, dicens: **16** Fili hominis, ecce ego tollo a Dominus Deus: Pro eo quod dixerunt Moab et Seir: te desiderabile oculorum tuorum in plaga: et non Ecce sicut omnes gentes, domus Juda: **9** idcirco planges, neque plorabis, neque fluent lacrimæ tuæ. ecce ego aperiam humerum Moab de civitatibus, de **17** Ingemisce tacens: mortuorum luctum non facies: civitatibus, inquam, ejus, et de finibus ejus, inclytas corona tua circumligata sit tibi, et calceamenta tua terræ Bethiesimoth, et Beelmeon, et Cariathaim, erunt in pedibus tuis: nec amictu ora velabis, nec **10** filii orientis cum filiis Ammon, et dabo eam in cibos lugentium comedes. **18** Locutus sum ergo ad hæreditatem, ut non sit ultra memoria filiorum populum mane, et mortua est uxor mea vespere: Ammon in gentibus. **11** Et in Moab faciam judicia, fecique mane sicut præceperat mihi. **19** Et dixit et scient quia ego Dominus.] **12** [Hæc dicit Dominus ad me populus: Quare non indicas nobis quid ista Deus: Pro eo quod fecit Idumæa ultionem ut se significant quæ tu facis? **20** Et dixi ad eos: Sermo vindicaret de filiis Juda, peccavitque delinquens, Domini factus est ad me, dicens: **21** Loquere domui et vindictam expetivit de eis: **13** idcirco hæc dicit Israël: Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego polluam Dominus Deus: Extendam manum meam super sanctuarium meum, superbiam imperii vestri, et Idumæam, et auferam de ea hominem et jumentum, desiderabile oculorum vestrorum, et super quo et faciam eam desertam ab austro: et qui sunt pavet anima vestra: filii vestri et filiæ vestræ quas in Dedan, gladio cadent. **14** Et dabo ultionem reliquistis, gladio cadent. **22** Et facietis sicut feci: meam super Idumæam per manum populi mei ora amictu non velabitis, et cibos lugentium non Israël: et facient in Edom juxta iram meam et comedetis: **23** coronas habebitis in capitibus vestrīs, furorem meum, et scient vindictam meam, dicit et calceamenta in pedibus: non plangetis, neque **15** [Hæc dicit Dominus Deus: Pro eo Dominus Deus: Extendam manum meam super Palæstinos, flebitis, sed tabescetis in iniquitatibus vestrīs, et quod fecerunt Palæstini vindictam, et ulti se sunt unusquisque gemet ad fratrem suum. **24** Eritque toto animo, interficientes, et implentes inimicitias Ezechiel vobis in portentum: juxta omnia quæ veteres, **16** propterea hæc dicit Dominus Deus: Ecce fecit, facietis cum venerit istud: et scietis quia ego ego extendam manum meam super Palæstinos, Dominus Deus. **25** Et tu, fili hominis, ecce in die et interficiam interfectores, et perdam reliquias qua tollam ab eis fortitudinem eorum, et gaudium maritimæ regionis, **17** faciamque in eis ultiones dignitatis, et desiderium oculorum eorum, super magnas, arguens in furore: et scient quia ego quo requiescant animas eorum, filios et filias eorum: Dominus, cum dedero vindictam meam super eos.] **26** Et factum est in undecimo anno, prima mensis: factus est sermo Domini ad me, dicens: **2** [Fili hominis, pro eo quod dixit Tyrus de Jerusalem: Euge, conftractæ sunt portæ populorum, conversa est ad me: implebor; deserta est: **3** propterea hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego super te, Tyre, et **26** in die illa, cum venerit fugiens ad te ut annuntiet tibi: **27** in die, inquam illa, aperietur os tuum cum eo qui fugit, et loqueris, et non silebis ultra: erisque eis in portentum, et scietis quia ego Dominus.

25 Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **2** Fili hominis, pone faciem tuam contra filios

ascendere faciam ad te gentes multas, sicut ascendit nihilum redigam te, et non eris: et requisita non mare fluctuans. **4** Et dissipabunt muros Tyri, et invenieris ultra in sempiternum, dicit Dominus destruent turres ejus: et radam pulverem ejus de ea, Deus.]

et dabo eam in limpidissimam petram. **5** Siccatio sagenarum erit in medio maris, quia ego locutus sum, ait Dominus Deus: et erit in direptionem gentibus. **6** Filiæ quoque ejus quæ sunt in agro, gladio interficiuntur: et scient quia ego Dominus.] **7** [Quia hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego adducam ad Tyrum Nabuchodonosor regem Babylonis ab aquilone, regem regum, cum equis, et curribus, et equitibus, et coetu, populoque magno. **8** Filias tuas quæ sunt in agro, gladio interficiet, et circumdabit te munitionibus, et comportabit aggerem in gyro, et elevabit contra te clypeum: **9** et vineas et arietes temperabit in muros tuos, et turres tuas destruet in armatura sua. **10** Inundatione equorum ejus operiet te pulvis eorum: a sonitu equitum, et rotarum, et curruum, movebuntur muri tui, cum ingressus fuerit portas tuas quasi per introitum urbis dissipatæ. **11** Ungulis equorum suorum conculcabit omnes plateas tuas: populum tuum gladio cædet, et statuæ tuæ nobiles in terram corrident. **12** Vastabunt opes tuas, diripient negotiationes tuas, et destruent muros tuos, et domos tuas præclaras subvertent: et lapides tuos, et ligna tua, et pulverem tuum in medio aquarum ponent. **13** Et quiescere faciam multitudinem canticorum tuorum: et sonitus cithararum tuarum non auditetur amplius. **14** Et dabo te in limpidissimam petram, siccatio sagenarum eris, nec ædificaberis ultra, quia ego locutus sum, ait Dominus Deus. **15** Hæc dicit Dominus Deus Tyro: Numquid non a sonitu ruinæ tuæ, et gemitu intersectorum tuorum, cum occisi fuerint in medio tui, commovebuntur insulæ? **16** Et descendant de sedibus suis omnes principes maris, et auferent exuvias suas, et vestimenta sua varia abjicient, et induentur stupore: in terra sedebunt, et attoniti super repentina casu tuo admirabuntur: **17** et assumentes super te lamentum, dicent tibi: Quomodo peristi, quæ habitas in mari, urbs inclyta, quæ fusti fortis in mari cum habitatoribus tuis, quos formidabant universi? **18** Nunc stupebunt naves in die pavoris tui, et turbabuntur insulæ in mari, eo quod nullus egrediatur ex te. **19** Quia hæc dicit Dominus Deus: Cum dedero te urbem desolatam, sicut civitates quæ non habitantur; et adduxero super te abyssum, et operuerint te aquæ multæ; **20** et detraxero te cum his qui descendunt in lacum ad populum sempiternum; et collocavero te in terra novissima sicut solitudines veteres, cum his qui deducuntur in lacum, ut non habiteris; porro cum dedero gloriam in terra viventium: **21** in

nihilum redigam te, et non eris: et requisita non invenieris ultra in sempiternum, dicit Dominus Deus.] **27** Et factum est verbum Domini ad me, dicens: **2** Tu ergo, fili hominis, assume super Tyrum lamentum: **3** et dices Tyro, quæ habitat in introitu maris, negotiatio populorum ad insulas multas: [Hæc dicit Dominus Deus: O Tyre, tu dixisti: Perfecti decoris ego sum, **4** et in corde maris sita. Finitimi tui qui te ædificaverunt, impleverunt decorem tuum: **5** abietibus de Sanir exstruxerunt te cum omnibus tabulatis maris: cedrum de Libano tulerunt ut facerent tibi malum. **6** Quercus de Basan dolaverunt in remos tuos, et transtra tua fecerunt tibi ex ebore indico, et prætoriola de insulis Italiæ. **7** Byssus varia de Ægypto texta est tibi in velum ut poneretur in malo: hyacinthus et purpura de insulis Elisa facta sunt operimentum tuum. **8** Habitatores Sidonis et Aradii fuerunt remiges tui: sapientes tui, Tyre, facti sunt gubernatores tui. **9** Senes Giblîi et prudentes ejus habuerunt nautas ad ministerium variæ supellectilis tuæ: omnes naves maris, et nautæ earum, fuerunt in populo negotiatio tuæ. **10** Persæ, et Lydii, et Libyes erant in exercitu tuo viri bellatores tui: clypeum et galeam suspenderunt in te pro ornatu tuo. **11** Filii Aradii cum exercitu tuo erant super muros tuos in circuitu: sed et Pigmæi qui erant in turribus tuis, pharetras suas suspenderunt in muris tuis per gyrum: ipsi compleverunt pulchritudinem tuam. **12** Carthaginenses negotiatores tui, a multitudine cunctarum divitiarum, argento, ferro, stanno, plumboque repleverunt nundinas tuas. **13** Græcia, Thubal, et Mosoch, ipsi institores tui: mancipia, et vasa ærea advererunt populo tuo. **14** De domo Thogorma, equos, et equites, et mulos adduxerunt ad forum tuum. **15** Filii Dedan negotiatores tui; insulæ multæ, negotiatio manus tuæ: dentes eburneos et hebeninos commutaverunt in pretio tuo. **16** Syrus negotiator tuus propter multitudinem operum tuorum: gemmam, et purpuram, et scutulata, et byssum, et sericum, et chodchod proposuerunt in mercatu tuo. **17** Juda et terra Israël, ipsi institores tui in frumento primo: balsamum, et mel, et oleum, et resinam proposuerunt in nundinis tuis. **18** Damascenus negotiator tuus in multitudine operum tuorum, in multitudine diversarum opum, in vino pingui, in lanis coloris optimi. **19** Dan, et Græcia, et Mosel, in nundinis tuis proposuerunt ferrum fabrefactum: stacte et calamus in negotiatio tua. **20** Dedan institores tui in tapetibus ad sedendum. **21** Arabia et

universi principes Cedar, ipsi negotiatores manus in multitudine sapientiae tuae, et in negotiatione tua tuae: cum agnis, et arietibus, et hædis, venerunt multiplicasti tibi fortitudinem, et elevatum est cor ad te negotiatores tui. **22** Venditores Saba et tuum in robore tuo: **6** propterea haec dicit Dominus Reema, ipsi negotiatores tui: cum universis primis Deus: Eo quod elevatum est cor tuum quasi cor aromatibus, et lapide pretioso, et auro, quod dei, **7** idcirco ecce ego adducam super te alienos, proposuerunt in mercatu tuo. **23** Haran, et Chene, robustissimos gentium: et nudabunt gladios suos et Eden, negotiatores tui; Saba, Assur, et Chelmad super pulchritudinem sapientiae tuae, et polluent venditores tui. **24** Ipsi negotiatores tui multifariam, decorem tuum. **8** Interficient, et detrahent te: et involucris hyacinthi, et polymitorum, gazarumque morieris in interitu occisorum in corde maris. **9** pretiosarum, quæ obvolutæ et astrictæ erant Numquid dicens loqueris: Deus ego sum, coram funibus: cedros quoque habebant in negotiationibus interficientibus te, cum sis homo, et non deus, in tuis. **25** Naves maris, principes tui in negotiatione manu occidentium te? **10** Morte incircumcisorum tua: et repleta es, et glorificata nimis in corde maris.] morieris in manu alienorum, quia ego locutus sum, **26** [In aquis multis adduxerunt te remiges tui: ait Dominus Deus.] **11** Et factus est sermo Domini ventus auster contrivit te in corde maris. **27** Divitiae ad me, dicens: Fili hominis, leva planctum super tuæ, et thesauri tui, et multiplex instrumentum regem Tyri, **12** et dices ei: [Haec dicit Dominus tuum: nautæ tui et gubernatores tui, qui tenebant Deus: Tu signaculum similitudinis, plenus sapientia, supellectilem tuam, et populo tuo præerant: viri et perfectus decore. **13** In deliciis paradisi Dei quoque bellatores tui, qui erant in te, cum universa fuisti: omnis lapis pretiosus operimentum tuum, multitudine tua quæ est in medio tui, cadent sardius, topazius, et jaspis, chrysolithus, et onyx, et in corde maris in die ruinæ tuæ: **28** a sonitu beryllus, sapphirus, et carbunculus, et smaragdus: clamoris gubernatorum tuorum conturbabuntur aurum, opus decoris tui: et foramina tua, in die qua classes. **29** Et descendant de navibus suis omnes qui conditus es, præparata sunt. **14** Tu cherub extensus, tenebant remum: nautæ et universi gubernatores et protegens, et posui te in monte sancto Dei: in maris in terra stabunt. **30** Et ejulabunt super te medio lapidum ignitorum ambulasti, **15** perfectus voce magna: et clamabunt amare, et superjacent in viis tuis a die conditionis tuæ, donec inventa est pulverem capitibus suis, et cinere conspergentur. iniquitas in te. **16** In multitudine negotiationis tuae **31** Et radent super te calvitium, et accingentur repleta sunt interiora tua iniquitate, et peccasti: cilicis: et plorabunt te in amaritudine animæ, et ejeci te de monte Dei, et perdidisti te, o cherub ploratu amarissimo. **32** Et assument super te protegens, de medio lapidum ignitorum. **17** Et carmen lugubre, et plangent te: Quæ est ut elevatum est cor tuum in decore tuo; perdidisti Tyrus, quæ obmutuit in medio maris? **33** Quæ sapientiam tuam in decore tuo: in terram projeci in exitu negotiationum tuarum de mari implesti te; ante faciem regum dedi te ut cernerent te. **18** populos multos: in multitudine divitiarum tuarum, In multitudine iniquitatum tuarum, et iniquitate et populorum tuorum, ditasti reges terræ. **34** negotiationis tuae, polluisti sanctificationem tuam: Nunc contrita es a mari: in profundis aquarum producam ergo ignem de medio tui, qui comedat te, opes tuæ, et omnis multitudo tua quæ erat in et dabo te in cinerem super terram, in conspectu medio tui, ceciderunt. **35** Universi habitatores omnium videntium te. **19** Omnes qui viderint te insularum obstupuerunt super te, et reges earum in gentibus, obstupescunt super te: nihil factus omnes tempestate perculti mutaverunt vultus. es, et non eris in perpetuum.] **20** Et factus est **36** Negotiatores populorum sibilaverunt super te: sermo Domini ad me, dicens: **21** Fili hominis, ad nihil deducta es, et non eris usque in pone faciem tuam contra Sidonem, et prophetabis perpetuum.]

28 Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **2** Fili hominis, dic principi Tyri: [Haec dicit Dominus Deus: Eo quod elevatum est cor tuum, et dixisti: Deus ego sum, et in cathedra Dei sedi in corde maris, cum sis homo, et non deus: et dedisti cor tuum quasi cor Dei: **3** ecce sapientior es tu Daniele: omne secretum non est absconditum a te: **4** in sapientia et prudentia tua fecisti tibi fortitudinem, et acquisisti aurum et argentum in thesauris tuis: **5**

in multitudine sapientiae tuae, et in negotiatione tua multiplicitati tibi fortitudinem, et elevatum est cor ad te negotiatores tui. **6** propterea haec dicit Dominus Reema, ipsi negotiatores tui: cum universis primis Deus: Eo quod elevatum est cor tuum quasi cor aromatibus, et lapide pretioso, et auro, quod dei, **7** idcirco ecce ego adducam super te alienos, proposuerunt in mercatu tuo. **8** Interficient, et detrahent te: et involucris hyacinthi, et polymitorum, gazarumque morieris in interitu occisorum in corde maris. **9** pretiosarum, quæ obvolutæ et astrictæ erant Numquid dicens loqueris: Deus ego sum, coram funibus: cedros quoque habebant in negotiationibus interficientibus te, cum sis homo, et non deus, in tuis. **10** Morte incircumcisorum tua: et repleta es, et glorificata nimis in corde maris.] morieris in manu alienorum, quia ego locutus sum, **11** Et factus est sermo Domini ventus auster contrivit te in corde maris. **12** Divitiae ad me, dicens: Fili hominis, leva planctum super tuæ, et thesauri tui, et multiplex instrumentum regem Tyri, **13** et dices ei: [Haec dicit Dominus tuum: nautæ tui et gubernatores tui, qui tenebant Deus: Tu signaculum similitudinis, plenus sapientia, supellectilem tuam, et populo tuo præerant: viri et perfectus decore. **14** In deliciis paradisi Dei quoque bellatores tui, qui erant in te, cum universa fuisti: omnis lapis pretiosus oponentum tuum, multitudine tua quæ est in medio tui, cadent sardius, topazius, et jaspis, chrysolithus, et onyx, et in corde maris in die ruinæ tuæ: **15** a sonitu beryllus, sapphirus, et carbunculus, et smaragdus: clamoris gubernatorum tuorum conturbabuntur aurum, opus decoris tui: et foramina tua, in die qua classes. **16** Tu cherub extensus, tenebant remum: nautæ et universi gubernatores et protegens, et posui te in monte sancto Dei: in maris in terra stabunt. **17** Et ejulabunt super te medio lapidum ignitorum ambulasti, **18** perfectus voce magna: et clamabunt amare, et superjacent in viis tuis a die conditionis tuæ, donec inventa est pulverem capitibus suis, et cinere conspergentur. iniquitas in te. **19** Tu signaculum similitudinis, plenus sapientia, supellectilem tuam, et populo tuo præerant: viri et perfectus decore. **20** In multitudine negotiationis tuae **21** Et radent super te calvitium, et accingentur repleta sunt interiora tua iniquitate, et peccasti: cilicis: et plorabunt te in amaritudine animæ, et ejeci te de monte Dei, et perdidisti te, o cherub ploratu amarissimo. **22** Et assument super te protegens, de medio lapidum ignitorum. **23** Et carmen lugubre, et plangent te: Quæ est ut elevatum est cor tuum in decore tuo; perdidisti Tyrus, quæ obmutuit in medio maris? **24** negotiationis tuae, polluisti sanctificationem tuam: Nunc contrita es a mari: in profundis aquarum producam ergo ignem de medio tui, qui comedat te, opes tuæ, et omnis multitudo tua quæ erat in et dabo te in cinerem super terram, in conspectu medio tui, ceciderunt. **25** Universi habitatores omnium videntium te. **26** Omnes qui viderint te insularum obstupuerunt super te, et reges earum in gentibus, obstupescunt super te: nihil factus omnes tempestate perculti mutaverunt vultus. es, et non eris in perpetuum.] **27** Et factus est **28** Negotiatores populorum sibilaverunt super te: sermo Domini ad me, dicens: **29** Fili hominis, ad nihil deducta es, et non eris usque in pone faciem tuam contra Sidonem, et prophetabis perpetuum.] **30** Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **31** Fili hominis, dic principi Tyri: [Haec dicit Dominus Deus: Eo quod elevatum est cor tuum, et dixisti: Deus ego sum, et in cathedra Dei sedi in corde maris, cum sis homo, et non deus: et dedisti cor tuum quasi cor Dei: **32** ecce sapientior es tu Daniele: omne secretum non est absconditum a te: **33** in sapientia et prudentia tua fecisti tibi fortitudinem, et acquisisti aurum et argentum in thesauris tuis: **34**

congregavero domum Israël de populis in quibus dispersi sunt, sanctificabor in eis coram gentibus: et habitabunt in terra sua, quam dedi servo meo Jacob: et scient quia ego Dominus Deus. [26] Et habitabunt in ea securi, et ædificabunt domos, et plantabunt vineas, et habitabunt confidenter, una mensis: factum est verbum Domini ad me, cum fecero iudicia in omnibus qui adversantur eis per circuitum: et scient quia ego Dominus Deus eorum.]

29 In anno decimo, decimo mense, undecima die mensis, factum est verbum Domini ad me, dicens: **2** Fili hominis, pone faciem tuam contra Pharaonem regem Ægypti, et prophetabis de eo, et de Ægypto universa. **3** Loquere, et dices: [Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego ad te, Pharao rex Ægypti, draco magne, qui cubas in medio fluminum tuorum, et dicis: Meus est fluvius, et ego feci memetipsum. **4** Et ponam frenum in maxillis tuis, et agglutinabo pisces fluminum tuorum squamis tuis, et extraham te de medio fluminum tuorum, et universi pisces tui squamis tuis adhærebunt. **5** Et projiciam te in desertum, et omnes pisces fluminis tui: super faciem terræ cades; non colligeris, neque congregaberis: bestiis terræ et volatilibus cæli dedi te ad devorandum. **6** Et scient omnes habitatores Ægypti quia ego Dominus, pro eo quod fuisti baculus arundineus domui Israël: **7** quando apprehenderunt te manu, et confractus es, et lacerasti omnem humerum eorum: et innitentibus eis super te comminutus es, et dissolvisti omnes renes eorum. **8** Propterea hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego adducam super te gladium, et interficiam de te hominem et jumentum. **9** Et erit terra Ægypti in desertum et in solitudinem: et scient quia ego Dominus, pro eo quod dixeris: Fluvius meus est, et ego feci eum. **10** Idcirco ecce ego ad te, et ad flumina tua: daboque terram Ægypti in solitudines, gladio dissipatam, a turre Syenes usque ad terminos Æthiopiarum. **11** Non pertransibit eam pes hominis, neque pes jumenti gradietur in ea, et non habitabitur quadraginta annis. **12** Daboque terram Ægypti desertam in medio terrarum desertarum, et civitates ejus in medio urbium subversarum, et erunt desolatae quadraginta annis: et dispergam Ægyptios in nationes, et ventilabo eos in terras. **13** Quia hæc dicit Dominus Deus: Post finem quadraginta annorum congregabo Ægyptum de populis in quibus dispersi fuerant. **14** Et reducam captivitatem Ægypti, et collocabo eos in terra Phathures, in terra nativitatis suæ, et erunt ibi in regnum humile. **15** Inter cetera regna erit humilima, et non elevabitur ultra super nationes, et imminuam eos ne imperent gentibus.

16 Neque erunt ultra domui Israël in confidentia, docentes iniquitatem ut fugiant, et sequantur eos: magna aduersum Tyrum: omne caput decalvatum, et omnis humerus depilatus est: et merces non est redditia ei, neque exercitui ejus, de Tyro, pro servitute qua servivit mihi adversus eam. **19** Propterea hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego dabo Nabuchodonosor regem Babylonis in terra Ægypti: et accipiet multitudinem ejus, et deprædabitur manubias ejus, et diripiet spolia ejus: et erit merces exercitui illius, **20** et operi quo servivit adversus eam: dedi ei terram Ægypti pro eo quod laboraverit mihi, ait Dominus Deus. **21** In die illo pullulabit cornu domui Israël, et tibi dabo apertum os in medio eorum, et scient quia ego Dominus.]

30 Et factum est verbum Domini ad me, dicens: **2** Fili hominis, propheta, et dic: [Hæc dicit Dominus Deus: Ululate: Væ, vœ die! **3** quia iuxta est dies, et appropinquat dies Domini, dies nubis: tempus gentium erit. **4** Et veniet gladius in Ægyptum, et erit pavor in Æthiopia, cum cederint vulnerati in Ægypto, et ablata fuerit multitudo illius, et destructa fundamenta ejus. **5** Æthiopia, et Libya, et Lydi, et omne reliquum vulgus, et Chub, et filii terræ foederis, cum eis gladio cadent. **6** Hæc dicit Dominus Deus: Et corruent fulcientes Ægyptum, et destruetur superbìa imperii ejus: a turre Syenes gladio cadent in ea, ait Dominus Deus exercituum. **7** Et dissipabuntur in medio terrarum desolatarum, et urbes ejus in medio civitatum desertarum erunt: **8** et scient quia ego Dominus, cum dedero ignem in Ægypto, et attriti fuerint omnes auxiliatores ejus. **9** In die illa egredientur nuntii a facie mea in trieribus ad conterendam Æthiopiarum confidentiam: et erit pavor in eis in die Ægypti, quia absque dubio veniet. **10** Hæc dicit Dominus Deus: Cessare faciam multitudinem Ægypti in manu Nabuchodonosor regis Babylonis. **11** Ipse et populus ejus cum eo, fortissimi gentium, adducentur ad disperdendam terram: et evaginabunt gladios suos super Ægyptum, et implebunt terram interfectis. **12** Et faciam alveos flumen aridos, et tradam terram in manus pessimorum: et dissipabo terram et plenitudinem ejus manu alienorum: ego Dominus locutus sum. **13** Hæc dicit Dominus Deus: Et disperdam simulacra, et cessare faciam idola de nationes, et imminuam eos ne imperent gentibus. Memphis: et dux de terra Ægypti non erit amplius,

et dabo terrorem in terra Ægypti. **14** Et disperdam in magnitudine sua, et in dilatatione arbustorum terram Phathures, et dabo ignem in Taphnis, suorum: erat enim radix illius juxta aquas multas. et faciam judicia in Alexandria. **15** Et effundam 8 Cedri non fuerunt altiores illo in paradiſo Dei; indignationem meam super Pelusium, robur Ægypti, abietes non adæquaverunt summitem ejus, et et interficiam multitudinem Alexandriæ. **16** Et platani non fuerunt æquæ frondibus illius: omne dabo ignem in Ægypto: quasi parturiens dolebit lignum paradisi Dei non est assimilatum illi, et Pelusium, et Alexandria erit dissipata, et in Memphis pulchritudini ejus. **9** Quoniam speciosum feci eum, angustiæ quotidianæ. **17** Juvenes Heliopoleos et et multis condensisque frondibus, et æmulata sunt Bubasti gladio cadent, et ipsæ captivæ ducentur. eum omnia ligna voluptatis quæ erant in paradiſo **18** Et in Taphnis nigrescit dies, cum contrivero Dei.] **10** [Propterea hæc dicit Dominus Deus: Pro ibi sceptra Ægypti, et defecerit in ea superbia eo quod sublimatus est in altitudine, et dedit potentia ejus: ipsam nubes operiet, filiæ autem summitem suam virentem atque condensam, et ejus in captivitatem ducentur. **19** Et judicia faciam elevatum est cor ejus in altitudine sua: **11** tradidi in Ægypto: et scient quia ego Dominus.] **20** Et eum in manu fortissimi gentium: faciens faciet ei: factum est in undecimo anno, in primo mense, juxta impietatem ejus ejeci eum. **12** Et succident eum in septima mensis: factum est verbum Domini ad alieni, et crudelissimi nationum, et projicient eum me, dicens: **21** [Fili hominis, brachium Pharaonis super montes: et in cunctis convallibus corruent regis Ægypti confregi, et ecce non est obvolutum rami ejus, et confringentur arbusta ejus in universis ut restitueretur ei sanitas, ut ligaretur pannis, rupibus terræ: et recedent de umbraculo ejus et fasciaretrum linteolis, ut recepto robore posset omnes populi terræ, et relinquunt eum. **13** In ruina tenere gladium. **22** Propterea hæc dicit Dominus ejus habitaverunt omnia volatilia cæli, et in ramis Deus: Ecce ego ad Pharaonem regem Ægypti, et ejus fuerunt universæ bestiæ regionis. **14** Quam comminuam brachium ejus forte, sed confractum: ob rem non elevabuntur in altitudine sua omnia et dejiciam gladium de manu ejus, **23** et dispergam ligna aquarum, nec ponent sublimitatem suam Ægyptum in gentibus, et ventilabo eos in terris. inter nemorosa atque frondosa, nec stabunt in **24** Et confortabo brachia regis Babylonis, daboque sublimitate sua omnia quæ irrigantur aquis: quia gladium meum in manu ejus, et confringam brachia omnes traditi sunt in mortem ad terram ultimam, Pharaonis, et gement gemitis interfici coram in medio filiorum hominum, ad eos qui descendant facie ejus. **25** Et confortabo brachia regis Babylonis, in lacum. **15** Hæc dicit Dominus Deus: In die quando et brachia Pharaonis concident: et scient quia ego descendit ad inferos, induxi luctum: operui eum Dominus, cum dedero gladium meum in manu regis abysso, et prohibui flumina ejus, et coërcui aquas Babylonis, et extenderit eum super terram Ægypti. **26** Et dispergam Ægyptum in nationes, et ventilabo multas: conristatus est super eum Libanus, et eos in terras: et scient quia ego Dominus.] omnia ligna agri concussa sunt. (**Sheol h7585**) **16** A

31 Et factum est in anno undecimo, tertio mense, una mensis: factum est verbum Domini ad me, dicens: **2** Fili hominis, dic Pharaoni regi Ægypti et populo ejus: [Cui similis factus es in magnitudine tua? **3** ecce Assur quasi cedrus in Libano, pulcher ramis, et frondibus nemorosus, excelsusque altitudine, et inter condensas frondes elevatum est cacumen ejus. **4** Aquæ nutrierunt illum; abyssus exaltavit illum: flumina ejus manabant in circuitu radicum ejus, et rivos suos emisit ad universa ligna regionis. **5** Propterea elevata est altitudo ejus super omnia ligna regionis, et multiplicata sunt arbusta ejus, et elevati sunt rami ejus præ aquis multis. **6** Cumque extendisset umbram suam, in ramis ejus fecerunt nidos omnes volatilia cæli: et sub frondibus ejus generunt omnes bestiæ saltuum, et sub umbraculo illius habitatat cœtus gentium plurimarum. **7** Eratque pulcherrimus

in dilatatione arbustorum terram Phathures, et dabo ignem in Taphnis, suorum: erat enim radix illius juxta aquas multas. et faciam judicia in Alexandria. **8** Cedri non fuerunt altiores illo in paradiſo Dei; indignationem meam super Pelusium, robur Ægypti, abietes non adæquaverunt summitem ejus, et et interficiam multitudinem Alexandriæ. **9** Quoniam speciosum feci eum, angustiæ quotidianæ. **10** [Propterea hæc dicit Dominus Deus: Pro ibi sceptra Ægypti, et defecerit in ea superbia eo quod sublimatus est in altitudine, et dedit potentia ejus: ipsam nubes operiet, filiæ autem summitem suam virentem atque condensam, et ejus in captivitatem ducentur. **11** tradidi in Ægypto: et scient quia ego Dominus.] **12** Et eum in manu fortissimi gentium: faciens faciet ei: factum est in undecimo anno, in primo mense, juxta impietatem ejus ejeci eum. **13** In ruina ut restitueretur ei sanitas, ut ligaretur pannis, rupibus terræ: et recedent de umbraculo ejus et fasciaretrum linteolis, ut recepto robore posset omnes populi terræ, et relinquunt eum. **14** Quam inter nemorosa atque frondosa, nec stabunt in **15** Hæc dicit Dominus Deus: In die quando comminuam brachium ejus forte, sed confractum: ob rem non elevabuntur in altitudine sua omnia et dejiciam gladium de manu ejus, **16** et conristatus est super eum Libanus, et omnia ligna agri concussa sunt. (**Sheol h7585**) **17** Nam et ipsi cum eo descendant in infernum ad confortabo brachia regis Babylonis, daboque sublimitate sua omnia quæ irrigantur aquis: quia gladium meum in manu regis Babylonis, et extenderit eum super terram ultimam, in medio filiorum hominum, ad eos qui descendant facie ejus. **18** Cui assimilatus es, o inclyte atque sublimis inter ligna voluptatis? ecce deductus es cum lignis voluptatis ad terram ultimam: in medio incircumcisorum dormies, cum eis qui interfici sunt gladio: ipse est Pharao, et omnis multitudo ejus, dicit Dominus Deus.]

32 Et factum est, duodecimo anno, in mense duodecimo, in una mensis: factum est verbum Domini ad me, dicens: **2** Fili hominis, assume lamentum super Pharaonem regem Ægypti, et dices ad eum: [Leoni gentium assimilatus es, et

draconi qui est in mari: et ventilabas cornu in circuitu illius sepulchra ejus, omnes interficti, et qui fluminibus tuis, et conturbabas aquas pedibus ceciderunt gladio. **23** Quorum data sunt sepulchra in tuis, et conculcabas flumina earum. **3** Propterea novissimis laci, et facta est multitudo ejus per gyrum hæc dicit Dominus Deus: Expandam super te rete sepulchri ejus: universi interficti, cadentesque meum in multitudine populorum multorum, et gladio, qui dederant quondam formidinem in terra extraham te in sagena mea. **4** Et projiciam te in viventium. **24** Ibi Ælam, et omnis multitudo ejus terram; super faciem agri abjiciam te: et habitare per gyrum sepulchri sui: omnes hi interficti, faciam super te omnia volatilum cæli, et saturabo ruentesque gladio, qui descenderunt incircumcisi de te bestias universæ terræ. **5** Et dabo carnes ad terram ultimam; qui posuerunt terrorem suum tuas super montes, et implebo colles tuos sanie in terra viventium, et portaverunt ignominiam tua. **6** Et irrigabo terram foctore sanguinis tui suam cum his qui descendunt in lacum. **25** In super montes, et valles implebuntur ex te. **7** Et medio interfectorum posuerunt cubile ejus in operiam, cum extinctus fueris, cælum, et nigrescere universis populis ejus: in circuitu ejus sepulchrum faciam stellas ejus: solem nube tegam, et luna illius: omnes hi incircumcisi, interfictique gladio. non dabit lumen suum. **8** Omnia luminaria cæli Dederunt enim terrorem suum in terra viventium, mœrere faciam super te, et dabo tenebras super et portaverunt ignominiam suam cum his qui terram tuam, dicit Dominus Deus, cum ceciderint descendunt in lacum: in medio interfectorum positi vulnerati tui in medio terræ, ait Dominus Deus. **9** Et sunt. **26** Ibi Mosoch et Thubal, et omnis multitudo irritabo cor populorum multorum, cum induxero ejus: in circuitu ejus sepulchra illius: omnes hi contritionem tuam in gentibus super terras quas incircumcisi, interfictique et cadentes gladio, quia nescis. **10** Et stupescere faciam super te populos dederunt formidinem suam in terra viventium. **27** multos, et reges eorum horrore nimio formidabant Et non dormient cum fortibus, cadentibusque, et super te, cum volare cœperit gladius meus super incircumcis, qui descenderunt ad infernum cum facies eorum: et obstupescerunt repente singuli pro armis suis, et posuerunt gladios suos sub capitibus anima sua in die ruinæ tuæ. **11** Quia hæc dicit suis, et fuerunt iniquitates eorum in ossibus eorum: Dominus Deus: Gladius regis Babylonis veniet tibi. quia terror fortium facti sunt in terra viventium. **12** In gladiis fortium dejiciam multitudinem tuam: (**Sheol h7585**) **28** Et tu ergo in medio incircumcisorum inexpugnabiles omnes gentes hæ, et vastabunt contereris, et dormies cum interfectis gladio. **29** superbiam Ægypti, et dissipabitur multitudo ejus. Ibi Idumæa, et reges ejus, et omnes duces ejus, qui **13** Et perdam omnia jumenta ejus, quæ erant dati sunt cum exercitu suo cum interfectis gladio, super aquas plurimas: et non conturbabit eas pes et qui cum incircumcis dormierunt, et cum his hominis ultra, neque ungula jumentorum turbabit qui descendunt in lacum. **30** Ibi principes aquilonis eas. **14** Tunc purissimas reddam aquas eorum, et omnes, et universi venatores, qui deducti sunt cum flumina eorum quasi oleum adducam, ait Dominus interfectis, paventes, et in sua fortitudine confusi: Deus, **15** cum dedero terram Ægypti desolatam: qui dormierunt incircumcisi cum interfectis gladio, deseretur autem terra a plenitudine sua quando et portaverunt confusionem suam cum his qui percussero omnes habitatores ejus: et scient quia descendunt in lacum. **31** Videlicet eos Pharao, et ego Dominus. **16** Planctus est, et plangent eum: consolatus est super universa multitudine sua, quæ filiæ gentium plangent eum: super Ægyptum et interfecta est gladio: Pharao, et omnis exercitus super multitudinem ejus plangent eum, ait Dominus ejus, ait Dominus Deus. **32** Quia dedi terrorem Deus.] **17** Et factum est in duodecimo anno, in meum in terra viventium, et dormivit in medio quintadecima mensis: factum est verbum Domini incircumcisorum cum interfectis gladio: Pharao, et ad me, dicens: **18** [Fili hominis, cane lugubre super omnis multitudo ejus, ait Dominus Deus.] **19** multitudinem Ægypti: et detrahe eam ipsam, et filias gentium robustarum, ad terram ultimam, cum his qui descendunt in lacum. **20** Quo pulchrior es? descende, et dormi cum incircumcis. **21** In medio interfectorum gladio cadent; gladius datus est: attraxerunt eam et omnes populos ejus. **21** Loquentur ei potentissimi robustorum de medio inferni, qui cum auxiliatoribus ejus descenderunt, et dormierunt incircumcisi interfecti gladio. (**Sheol h7585**) **22** Ibi Assur, et omnis multitudo ejus: in

33 Et factum est verbum Domini ad me, dicens: **2** Fili hominis, loquere ad filios populi tui, et dices ad eos: Terra, cum induxero super eam gladium, et tulerit populus terræ virum unum de novissimis suis, et constituerit eum super se speculatorem: **3** et ille viderit gladium venientem super terram, et cecinerit buccina, et annuntiaverit populo: **4** audiens autem quisquis ille est sonitum buccinæ, et non se observaverit, veneritque gladius,

et tulerit eum: sanguis ipsius super caput ejus erit. civitas. **22** Manus autem Domini facta fuerat ad me **5** Sonum buccinæ audivit, et non se observavit: vespere, antequam veniret qui fugerat: aperuitque sanguis ejus in ipso erit. Si autem se custodierit, os meum donec veniret ad me mane: et aperto ore animam suam salvabit. **6** Quod si speculator meo, non silui amplius. **23** Et factum est verbum viderit gladium venientem, et non insonuerit Domini ad me, dicens: **24** Fili hominis, qui habitant buccina, et populus se non custodierit, veneritque in ruinosis his super humum Israël, loquentes gladius, et tulerit de eis animam: ille quidem in aiunt: Unus erat Abraham, et hæreditate possedit iniquitate sua captus est; sanguinem autem ejus de terram: nos autem multi sumus: nobis data est manu speculatoris requiram. **7** Et tu, fili hominis, terra in possessionem. **25** Idcirco dices ad eos: Hæc speculatorum dedi te domui Israël: audiens ergo dicit Dominus Deus: Qui in sanguine comeditis, et ex ore meo sermonem, annuntiabis eis ex me. **8** oculos vestros levatis ad immunditias vestras, et Si me dicente ad impium: Impie, morte morieris: sanguinem funditis, numquid terram hæreditate non fueris locutus ut se custodiat impius a via sua, possidebitis? **26** statistis in gladiis vestris, fecistis ipse impius in iniquitate sua morietur; sanguinem abominationes, et unusquisque uxorem proximi autem ejus de manu tua requiram. **9** Si autem sui polluit: et terram hæreditate possidebitis? **27** annuntiante te ad impium ut a viis suis convertatur, Hæc dices ad eos: Sic dicit Dominus Deus: Vivo non fuerit conversus a via sua, ipse in iniquitate ego, quia qui in ruinosis habitant, gladio cadent: et sua morietur, porro tu animam tuam liberasti. qui in agro est, bestiis tradetur ad devorandum: **10** Tu ergo, fili hominis, dic ad domum Israël: qui autem in præsidiis et speluncis sunt, peste Sic locuti estis, dicentes: Iniquitates nostræ et morientur. **28** Et dabo terram in solitudinem et peccata nostra super nos sunt, et in ipsis nos in desertum, et deficiet superba fortitudo ejus: et tabescimus: quomodo ergo vivere poterimus? **11** desolabuntur montes Israël, eo quod nullus sit qui Dic ad eos: Vivo ego, dicit Dominus Deus, nolo per eos transeat: **29** et scient quia ego Dominus, mortem impii, sed ut convertatur impius a via sua, cum dedero terram eorum desolatam et desertam, et vivat. Convertimini, convertimini a viis vestris propter universas abominationes suas quas operati pessimis, et quare morimini, domus Israël? **12** sunt. **30** Et tu, fili hominis, filii populi tui, qui Tu itaque, fili hominis, dic ad filios populi tui: loquuntur de te juxta muros et in ostiis domorum, Justitia justi non liberabit eum, in quacumque et dicunt unus ad alterum, vir ad proximum suum, die peccaverit, et impietas impii non nocebit ei, loquentes: Venite, et audiamus quis sit sermo in quacumque die conversus fuerit ab impietate egrediens a Domino. **31** Et veniunt ad te, quasi si sua: et justus non poterit vivere in justitia sua, ingrediatur populus, et sedent coram te populus in quacumque die peccaverit. **13** Etiamsi dixerim meus: et audiunt sermones tuos, et non faciunt eos: justo quod vita vivat, et confusis in justitia sua fecerit iniquitatem, omnes justitiae ejus oblivioni tradentur, et in iniquitate sua quam operatus est, in ipsa morietur. **14** Si autem dixerim impio: Morte morieris: et egerit poenitentiam a peccato suo, feceritque judicium et justitiam, **15** et pignus restituerit ille impius, rapinamque reddiderit, in mandatis vitæ ambulaverit, nec fecerit quidquam injustum: vita vivet, et non morietur. **16** Omnia peccata ejus quæ peccavit, non imputabuntur ei: judicium et justitiam fecit: vita vivet. **17** Et dixerunt filii populi tui: Non est æqui ponderis via Domini: et ipsorum via injusta est. **18** Cum enim recesserit justus a justitia sua, feceritque iniquitates, morietur in eis. **19** Et cum recesserit impius ab impietate sua, feceritque judicium et justitiam, vivet in eis. **20** Et dicitis: Non est recta via Domini. Unumquemque juxta vias suas judicabo de vobis, domus Israël. **21** Et factum est in duodecimo anno, in decimo mense, in quinta mensis transmigrationis nostræ, venit ad me qui fugerat de Jerusalem, dicens: Vastata est quia in canticum oris sui vertunt illos, et avaritiam suam sequitur cor eorum. **32** Et es eis quasi carmen musicum, quod suavi dulcique sono canitur: et audiunt verba tua, et non faciunt ea. **33** Et cum venerit quod prædictum est (ecce enim venit), tunc scient quod prophetes fuerit inter eos.

34 Et factum est verbum Domini ad me, dicens: **2** Fili hominis, propheta de pastoribus Israël: propheta, et dices pastoribus: [Hæc dicit Dominus Deus: Væ pastoribus Israël, qui pascebant semetipsos! nonne greges a pastoribus pascuntur? **3** Lac comedebatis, et lanis operiebamini, et quod crassum erat occidebatis: gregem autem meum non pascebatis. **4** Quod infirmum fuit non consolidastis, et quod ægrotum non sanastis: quod confractum est non alligastis, et quod abjectum est non reduxistis, et quod perierat non quæsistis: sed cum austerritate imperabatis eis, et cum potentia. **5** Et dispersæ sunt oves meæ, eo quod non esset pastor: et factæ sunt in devorationem omnium bestiarum agri, et

disparsæ sunt. **6** Erraverunt greges mei in cunctis pastore. **24** Ego autem Dominus ero eis in Deum, montibus, et in universo colle excuso: et super et servus meus David princeps in medio eorum: omnem faciem terræ dispersi sunt greges mei, ego Dominus locutus sum. **25** Et faciam cum eis et non erat qui requireret: non erat, inquam, qui pactum pacis, et cessare faciam bestias pessimas de requireret. **7** Propterea, pastores, audite verbum terra: et qui habitant in deserto, securi dormient Domini. **8** Vivo ego, dicit Dominus Deus, quia pro in saltibus. **26** Et ponam eos in circuitu collis mei eo quod facti sunt greges mei in rapinam, et oves benedictionem, et deducam imbre in tempore meæ in devorationem omnium bestiarum agri, eo suo: pluviae benedictionis erunt. **27** Et dabit lignum quod non esset pastor: neque enim quæsierunt agri fructum suum, et terra dabit germen suum, et pastores mei gregem meum, sed pascebant pastores erunt in terra sua absque timore: et scient quia ego semetipsos, et greges meos non pascebant: **9** Dominus, cum contrivero catenas jugi eorum, et propterea, pastores, audite verbum Domini. **10** Hæc eruero eos de manu imperantium sibi. **28** Et non dicit Dominus Deus: Ecce ego ipse super pastores: erunt ultra in rapinam in gentibus, neque bestiæ requiram gregem meum de manu eorum, et cessare terræ devorabunt eos: sed habitabunt confidenter faciam eos, ut ultra non pascant gregem, nec absque ullo terrore. **29** Et suscitabo eis germen pascant amplius pastores semetipsos: et liberabo nominatum, et non erunt ultra imminuti fame in gregem meum de ore eorum, et non erit ultra eis terra, neque portabunt ultra opprobrium gentium. in escam.] **11** [Quia hæc dicit Dominus Deus: Ecce **30** Et scient quia ego Dominus Deus eorum cum eis, ego ipse requiram oves meas, et visitabo eas. **12** et ipsi populus meus domus Israël, ait Dominus Sicut visitat pastor gregem suum, in die quando Deus. **31** Vos autem, greges mei, greges pascuæ fuerit in medio ovium suarum dissipatarum, sic meæ, homines estis: et ego Dominus Deus vester, visitabo oves meas, et liberabo eas de omnibus locis in quibus dispersæ fuerant in die nubis et caliginis.

13 Et educam eas de populis, et congregabo eas de terris, et inducam eas in terram suam, et pascam eas in montibus Israël, in rivis, et in cunctis sedibus terræ. **14** In pascuis uberrimis pascam eas, et in montibus excelsis Israël erunt pascua earum: ibi requiescent in herbis virentibus, et in pascuis pinguibus paucentur super montes Israël. **15** Ego pascam oves meas, et ego eas accubare faciam, dicit Dominus Deus. **16** Quod perierat requiram, et quod abjectum erat reducam, et quod confractum fuerat alligabo, et quod infirmum fuerat consolidabo, et quod pingue et forte custodi: et pascam illas in judicio. **17** Vos autem, greges mei, hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego judico inter pecus et pecus, arietum et hircorum. **18** Nonne satis vobis erat pascua bona depasci? insuper et reliquias pascuarum vestrarum conculcastis pedibus vestris: et cum purissimam aquam biberetis, reliquam pedibus vestris turbabatis: **19** et oves meæ his quæ conculcata pedibus vestris fuerant, pascebantur: et quæ pedes vestri turbaverant, hæc bibebant. **20** Propterea hæc dicit Dominus Deus ad vos: Ecce ego ipse judico inter pecus pingue et macilentum: **21** pro eo quod lateribus et humeris impingebatis, et cornibus vestris ventilabatis omnia infirma pecora, donec dispergerentur foras, **22** salvabo gregem meum, et non erit ultra in rapinam, et judicabo inter pecus et pecus.] **23** [Et suscitabo super eas pastorem unum qui pascat eas, servum meum David: ipse pascet eas, et ipse erit eis in

35 Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **2** Fili hominis, pone faciem tuam adversum montem Seir, et prophetabis de eo, et dices illi: **3** [Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego ad te, mons Seir: et extendam manum meam super te, et dabo te desolatum atque desertum. **4** Urbes tuas demoliar, et tu desertus eris: et scies quia ego Dominus. **5** Eo quod fueris inimicus sempiternus, et concluseris filios Israël in manus gladii in tempore afflictionis eorum, in tempore iniquitatis extremæ: **6** propterea vivo ego, dicit Dominus Deus, quoniam sanguini tradam te, et sanguis te persecuetur: et cum sanguinem oderis, sanguis persecetur te. **7** Et dabo montem Seir desolatum atque desertum, et auferam de eo euntem et redeuntem. **8** Et implebo montes ejus occisorum suorum: in collibus tuis, et in vallibus tuis atque in torrentibus, interfici gladio cadent. **9** In solitudines sempiternas tradam te, et civitates tuæ non habitabuntur: et scietis quia ego Dominus Deus. **10** Eo quod dixeris: Duæ gentes et duæ terræ meæ erunt, et hæreditate possidebo eas, cum Dominus esset ibi: **11** propterea vivo ego, dicit Dominus Deus, quia faciam ioram tuam, et secundum zelum tuum, quem fecisti odio habens eos: et notus efficiar per eos, cum te judicavero. **12** Et scies quia ego Dominus audivi universa opprobria tua quæ locutus es de montibus Israël, dicens: Deserti; nobis ad devorandum dati sunt. **13** Et insurrexisti super me ore vestro, et derogasti adversum me verba vestra: ego audivi.

14 Hæc dicit Dominus Deus: Lætante universa terra, factum est verbum Domini ad me, dicens: **17** [Fili in solitudinem te redigam: **15** sicuti gavisus es super hominis, domus Israël habitaverunt in humo sua, hæreditatem domus Israël eo quod fuerit dissipata, et polluerunt eam in viis suis et in studiis suis: sic faciam tibi: dissipatus eris, mons Seir, et Idumæa juxta immunditiam menstruatæ facta est via eorum omnis: et scient quia ego Dominus.]

36 Tu autem, fili hominis, propheta super montes Israël, et dices: [Montes Israël, audite verbum Domini. **2** Hæc dicit Dominus Deus: Eo quod dixerit inimicus de vobis: Euge, altitudines sempiternæ in hæreditatem datae sunt nobis: **3** propterea vaticinare, et dic: Hæc dicit Dominus Deus: Pro eo quod desolati estis, et conculcati per circuitum, et facti in hæreditatem reliquis gentibus, et ascendistis super labium linguæ et opprobrium populi, **4** propterea, montes Israël, audite verbum Domini Dei. Hæc dicit Dominus Deus montibus et collibus, torrentibus, vallibusque et desertis, parietinis et urbibus derelictis, quæ depopulatæ sunt et subsannatæ a reliquis gentibus per circuitum. **5** Propterea hæc dicit Dominus Deus: Quoniam in igne zeli mei locutus sum de reliquis gentibus, et de Idumæa universa, quæ dederunt terram meam sibi in hæreditatem cum gaudio, et toto corde et ex animo, et ejecerunt eam ut vastarent: **6** Idcirco vaticinare super humum Israël, et dices montibus et collibus, jugis et vallibus: Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego in zelo meo et in furore meo locutus sum, eo quod confusionem gentium sustinueritis. **7** Idcirco hæc dicit Dominus Deus: Ego levavi manum meam, ut gentes quæ in circuitu vestro sunt, ipsæ confusionem suam portent. **8** Vos autem, montes Israël, ramos vestros germinetis, et fructum vestrum afferatis populo meo Israël: prope enim est ut veniat. **9** Quia ecce ego ad vos, et convertar ad vos: et arabimini, et accipietis sementem. **10** Et multiplicabo in vobis homines, omnemque domum Israël: et habitabuntur civitates, et ruinosa instaurabuntur. **11** Et replebo vos hominibus et jumentis, et multiplicabuntur, et crescent: et habitare vos faciam sicut a principio, bonisque donabo majoribus quam habuistis ab initio: et scietis quia ego Dominus. **12** Et adducam super vos homines, populum meum Israël, et hæreditate possidebunt te: et eris eis in hæreditatem, et non addes ultra ut absque eis sis. **13** Hæc dicit Dominus Deus: Pro eo quod dicunt de vobis: Devoratrix hominum es, et suffocans gentem tuam: **14** propterea homines non comedes amplius, et gentem tuam non necabis ultra, ait Dominus Deus. **15** Nec auditam faciam in te amplius confusionem gentium, et opprobrium populorum nequaquam portabis: et gentem tuam non amittes amplius, ait Dominus Deus.] **16** Et

hominis, domus Israël habitaverunt in humo sua, et polluerunt eam in viis suis et in studiis suis: sic faciam tibi: dissipatus eris, mons Seir, et Idumæa juxta immunditiam menstruatæ facta est via eorum coram me. **18** Et effudi indignationem meam super eos pro sanguine quem fuderunt super terram, et in idolis suis polluerunt eam. **19** Et dispersi eos in gentes, et ventilati sunt in terras: juxta vias eorum et adinventiones eorum judicavi eos. **20** Et ingressi sunt ad gentes ad quas introierunt: et polluerunt nomen sanctum meum, cum diceretur de eis: Populus Domini iste est, et de terra ejus egressi sunt. **21** Et peperci nomini sancto meo, quod polluerat domus Israël in gentibus ad quas ingressi sunt. **22** Idcirco dices domui Israël: Hæc dicit Dominus Deus: Non propter vos ego faciam, domus Israël, sed propter nomen sanctum meum, quod polluistis in gentibus ad quas intrastis. **23** Et sanctificabo nomen meum magnum quod pollutum est inter gentes, quod polluistis in medio earum: ut sciант gentes quia ego Dominus, ait Dominus exercitum, cum sanctificatus fuero in vobis coram eis. **24** Tollam quippe vos de gentibus, et congregabo vos de universis terris, et adducam vos in terram vestram. **25** Et effundam super vos aquam mundam, et mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris, et ab universis idolis vestris mundabo vos. **26** Et dabo vobis cor novum, et spiritum novum ponam in medio vestri: et auferam cor lapideum de carne vestra, et dabo vobis cor carneum. **27** Et spiritum meum ponam in medio vestri: et faciam ut in præceptis meis ambuletis, et judicia mea custodiatis et operemini. **28** Et habitabit in terra quam dedi patribus vestris: et eritis mihi in populum, et ego ero vobis in Deum. **29** Et salvabo vos ex universis inquinamentis vestris: et vocabo frumentum et multiplicabo illud, et non imponam vobis famem. **30** Et multiplicabo fructum ligni, et genimina agri, ut non portetis ultra opprobrium famis in gentibus. **31** Et recordabimini viarum vestrarum pessimarum, studiorumque non bonorum: et displicebunt vobis iniquitates vestrae et sceleræ vestra. **32** Non propter vos ego faciam, ait Dominus Deus, notum sit vobis: confundimini, et erubescite super viis vestris, domus Israël.] **33** [Hæc dicit Dominus Deus: In die qua mundavero vos ex omnibus iniquitatibus vestris, et inhabitari fecero urbes, et instauravero ruinosa, **34** et terra deserta fuerit exculta, quæ quondam erat desolata in oculis omnis viatoris, **35** dicent: Terra illa inculta facta est ut hortus voluptatis: et civitates desertæ, et destitutæ atque suffossæ, munitæ sederunt. **36** Et scient gentes quæcumque derelictæ fuerint in circuitu vestro,

quia ego Dominus ædificavi dissipata, plantavique unum: et erunt in unionem in manu tua. **18** Cum inculta: ego Dominus locutus sim, et fecerim. **37** autem dixerint ad te filii populi tui, loquentes: Hæc dicit Dominus Deus: Adhuc in hoc invenient Nonne indicas nobis quid in his tibi velis? **19** me domus Israël, ut faciam eis: multiplicabo eos loqueris ad eos: Hæc dicit Dominus Deus: Ecce sicut gregem hominum, **38** ut gregem sanctum, ego assumam lignum Joseph, quod est in manu ut gregem Jerusalem in solemnitatibus ejus: sic erunt civitates desertæ, plenæ gregibus hominum: et scient quia ego Dominus.]

37 Facta est super me manus Domini, et eduxit

me in spiritu Domini, et dimisit me in medio campi qui erat plenus ossibus. **2** Et circumduxit me per ea in gyro: erant autem multa valde super faciem campi, siccaque vehementer. **3** Et dixit ad me: Fili hominis, putasne vivent ossa ista? Et dixi: Domine Deus, tu nosti. **4** Et dixit ad me: Vaticinare de ossibus istis, et dices eis: Ossa arida, audite verbum Domini. **5** Hæc dicit Dominus Deus ossibus his: Ecce ego intromittam in vos spiritum, et vivetis. **6** Et dabo super vos nervos, et succrescere faciam super vos carnes, et superextendam in vobis cutem, et dabo vobis spiritum, et vivetis: et scietis quia ego Dominus. **7** Et prophetavi sicut præceperat mihi: factus est autem sonitus, prophetante me, et ecce commotio: et accesserunt ossa ad ossa, unumquodque ad juncturam suam. **8** Et vidi, et ecce super ea nervi et carnes ascenderunt, et extenta est in eis cutis desuper: et spiritum non habebant. **9** Et dixit ad me: Vaticinare ad spiritum: vaticinare, fili hominis, et dices ad spiritum: Hæc dicit Dominus Deus: A quatuor ventis veni, spiritus, et insuffla super imperfectos istos, et reviviscant. **10** Et prophetavi sicut præceperat mihi: et ingressus est in ea spiritus, et vixerunt: steteruntque super pedes suos, exercitus grandis nimis valde. **11** Et dixit ad me: Fili hominis, ossa hæc universa, domus Israël est. Ipsi dicunt: Aruerunt ossa nostra, et perierit spes nostra, et abscissi sumus. **12** Propterea vaticinare, et dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego aperiam tumulos vestros, et educam vos de sepulchris vestris, populus meus, et inducam vos in terram Israël. **13** Et scietis quia ego Dominus, cum aperuero sepulchra vestra, et eduxero vos de tumulis vestris, popule meus, **14** et dedero spiritum meum in vobis, et vixeritis: et requiescere vos faciam super humum vestram, et scietis quia ego Dominus locutus sum, et feci, ait Dominus Deus. **15** Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **16** Et tu, fili hominis, sume tibi lignum unum, et scribe super illud: Judæ, et filiorum Israël sociorum ejus: et tolle lignum alterum, et scribe super illud: Joseph, ligno Ephraim, et cunctæ domui Israël sociorumque ejus. **17** Et adjunge illa unum ad alterum tibi in lignum

Ephraim, et tribus Israël, quæ sunt ei adjunctæ, et dabo eas pariter cum ligno Juda, et faciam eas in lignum unum: et erunt unum in manu ejus. **20**

Erunt autem ligna super quæ scripseris in manu tua in oculis eorum. **21** Et dices ad eos: Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego assumam filios Israël de medio nationum ad quas abierunt: et congregabo eos undique, et adducam eos ad humum suum. **22** Et faciam eos in gentem unam in terra in montibus Israël, et rex unus erit omnibus imperans: et non erunt ultra duæ gentes, nec dividentur amplius in duo regna, **23** neque polluentur ultra in idolis suis, et abominationibus suis, et cunctis iniquitatibus suis: et salvos eos faciam de universis sedibus in quibus peccaverunt, et emundabo eos: et erunt mihi populus, et ego ero eis Deus. **24** Et servus meus David rex super eos, et pastor unus erit omnium eorum. In judiciis meis ambulabunt, et mandata mea custodient, et facient ea: **25** et habitabunt super terram quam dedi servo meo Jacob, in qua habitaverunt patres vestri: et habitabunt super eam ipsi, et filii eorum, et filii filiorum eorum, usque in sempiternum: et David servus meus princeps eorum in perpetuum. **26** Et percutiam illis feedus pacis: pactum sempiternum erit eis. Et fundabo eos, et multiplicabo, et dabo sanctificationem meam in medio eorum in perpetuum. **27** Et erit tabernaculum meum in eis: et ero eis Deus, et ipsi erunt mihi populus. **28** Et scient gentes quia ego Dominus sanctificator Israël, cum fuerit sanctificatio mea in medio eorum in perpetuum.

38 Et factus est sermo Domini ad me, dicens: **2**

Fili hominis, pone faciem tuam contra Gog, terram Magog, principem capitis Mosoch et Thubal, et vaticinare de eo. **3** Et dices ad eum: [Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego ad te, Gog, principem capitis Mosoch et Thubal. **4** Et circumagam te, et ponam frenum in maxillis tuis: et educam te, et omnem exercitum tuum, equos et equites vestitos loricis universos, multitudinem magnam, hastam et clypeum arripientium et gladium. **5** Persæ, Æthiopes, et Libyes cum eis, omnes scutati et galeati. **6** Gomer et universa agmina ejus, domus Thogorma, latera aquilonis, et totum robur ejus, populique multi tecum. **7** Præpara et instrue te, et omnem multitudinem tuam quæ coacervata est ad te: et esto eis in præceptum. **8** Post dies multos

visitaberis: in novissimo annorum venies ad terram quæ reversa est a gladio, et congregata est de populis multis ad montes Israël, qui fuerunt deserti jugiter: hæc de populis educta est, et habitabunt in ea confidenter universi. **9** Ascendens autem quasi tempestas venies, et quasi nubes, ut operias terram: tu et omnia agmina tua, et populi multi tecum.] **10** [Hæc dicit Dominus Deus: In die illa, ascendent sermones super cor tuum, et cogitabis cogitationem pessimam: **11** et dices: Ascendam ad terram absque muro: veniam ad quiescentes habitantesque secure: hi omnes habitant sine muro; vectes et portæ non sunt eis: **12** ut diripias spolia, et invadas prædam; ut inferas manum tuam super eos qui deserti fuerant, et postea restituti, et super populum qui est congregatus ex gentibus, qui possidere cœpit et esse habitator umbilici terræ. **13** Saba, et Dedan, et negotiatores Tharsis, et omnes leones ejus, dicent tibi: Numquid ad sumenda spolia tu venis? ecce ad diripiendam prædam congregasti multitudinem tuam, ut tollas argentum et aurum, et auferas supellectilem atque substantiam, et diripias manubias infinitas. **14** Propterea vaticinare, fili hominis, et dices ad Gog: Hæc dicit Dominus Deus: Numquid non in die illo, cum habitaverit populus meus Israël confidenter, scies? **15** Et venies de loco tuo a lateribus aquilonis, tu et populi multi tecum, ascensores equorum universi: cœtus magnus, et exercitus vehemens. **16** Et ascendes super populum meum Israël quasi nubes, ut operias terram. In novissimis diebus eris, et adducam te super terram meam: ut sciант gentes me cum sanctificatus fuero in te in oculis eorum, o Gog!] **17** [Hæc dicit Dominus Deus: Tu ergo ille es, de quo locutus sum in diebus antiquis in manu servorum meorum prophetarum Israël, qui prophetaverunt in diebus illorum temporum, ut adducerem te super eos. **18** Et erit in die illa, in die adventus Gog super terram Israël, ait Dominus Deus, ascendet indignatio mea in furore meo. **19** Et in zelo meo, in igne iræ meæ locutus sum, quia in die illa erit commotio magna super terram Israël: **20** et commovebuntur a facie mea pisces maris, et volucres cæli, et bestiæ agri, et omne reptile quod movetur super humum, cunctique homines qui sunt super faciem terræ: et subvertentur montes, et cadent sepes, et omnis murus corruet in terram. **21** Et convocabo adversus eum in cunctis montibus meis gladium, ait Dominus Deus: gladius uniuscujusque in fratrem suum dirigetur. **22** Et judicabo eum peste, et sanguine, et imbre vehementi, et lapidibus immensis: ignem et sulphur pluam super eum, et super exercitum ejus, et super populos multos qui sunt cum eo. **23** Et magnificabor, et sanctificabor, et notus ero in oculis multarum gentium: et scient quia ego Dominus.]

39 Tu autem, fili hominis, vaticinare adversum Gog, et dices: [Hæc dicit Dominus Deus: Ecce ego super te, Gog, principem capitis Mosoch et Thubal. **2** Et circumagam te, et educam te, et ascendere te faciam de lateribus aquilonis, et adducam te super montes Israël. **3** Et percutiam arcum tuum in manu sinistra tua, et sagittas tuas de manu dextera tua dejiciam. **4** Super montes Israël cades tu, et omnia agmina tua, et populi tui qui sunt tecum: feris, avibus, omniisque volatili et bestiis terræ dedi te ad devorandum. **5** Super faciem agri cades, quia ego locutus sum, ait Dominus Deus. **6** Et immittam ignem in Magog, et in his qui habitant in insulis confidenter: et scient quia ego Dominus. **7** Et nomen sanctum meum notum faciam in medio populi mei Israël, et non polluam nomen sanctum meum amplius: et scient gentes quia ego Dominus, Sanctus Israël. **8** Ecce venit, et factum est, ait Dominus Deus: hæc est dies de qua locutus sum. **9** Et egredientur habitatores de civitatibus Israël, et succendent et comburent arma, clypeum et hastas, arcum et sagittas, et baculos manuum et contos: et succendent ea igni septem annis. **10** Et non portabunt ligna de regionibus, neque succident de saltibus: quoniam arma succendent igni, et deprædabuntur eos quibus prædæ fuerant, et diripient vastatores suos, ait Dominus Deus.] **11** [Et erit in die illa: dabo Gog locum nominatum sepulchrum in Israël, vallem viatorum ad orientem maris, quæ obstupescere faciet prætereuntes: et sepelient ibi Gog, et omnem multitudinem ejus, et vocabitur vallis multitudinis Gog. **12** Et sepelient eos domus Israël, ut mundent terram septem mensibus. **13** Sepeliet autem eum omnis populus terræ: et erit eis nominata dies in qua glorificatus sum, ait Dominus Deus. **14** Et viros jugiter constituent lustrantes terram, qui sepeliant et requirant eos qui remanserant super faciem terræ, ut emundent eam: post menses autem septem quærere incipient. **15** Et circuibunt peragrantes terram: cumque viderint os hominis, statuent juxta illud titulum, donec sepeliant illud pollinctores in valle multitudinis Gog. **16** Nomen autem civitatis Amona: et mundabunt terram. **17** Tu ergo, fili hominis, hæc dicit Dominus Deus: Dic omni volucri, et universis avibus, cunctisque bestiis agri: Convenite, properate, concurrite undique ad victimam meam quam ego immolo vobis, victimam grandem super montes Israël, ut comedatis carnem, et bibatis sanguinem. **18** Carnes fortium comedetis,

et sanguinem principum terræ bibetis: arietum, et quoque calamo uno. **6** Et venit ad portam quæ agnorum, et hircorum, taurorumque et altilium, respiciebat viam orientalem, et ascendit per gradus et pinguium omnium. **19** Et comedetis adipem in ejus: et mensus est limen portæ calamo uno saturitatem, et bibetis sanguinem in ebrietatem, latitudinem, id est, limen unum calamo uno in de victima quam ego immolabo vobis: **20** et latitudine. **7** Et thalamum uno calamo in longum, saturabimini super mensam meam de equo, et uno calamo in latum: et inter thalamos, quinque equite forti, et de universis viris bellatoribus, ait cubitos. **8** Et limen portæ, juxta vestibulum portæ Dominus Deus. **21** Et ponam gloriam meam in intrinsecus, calamo uno. **9** Et mensus est vestibulum gentibus: et videbunt omnes gentes judicium meum portæ octo cubitorum, et frontem ejus duobus quod fecerim, et manum meam quam posuerim cubitis: vestibulum autem portæ erat intrinsecus. super eos. **22** Et scient domus Israël quia ego **10** Porro thalami portæ ad viam orientalem, tres Dominus Deus eorum, a die illa et deinceps. **23** hinc et tres inde: mensura una trium, et mensura Et scient gentes quoniam in iniuitate sua capta sit domus Israël, eo quod dereliquerint me, et latitudinem liminis portæ decem cubitorum, et absconderim faciem meam ab eis, et tradiderim eos longitudinem portæ tredecim cubitorum. **12** Et in manus hostium, et ceciderint in gladio universi. marginem ante thalamos, cubiti unius, et cubitus **24**Juxta immunditiam eorum et scelus feci eis, et unus finis utrimque: thalami autem sex cubitorum abscondi faciem meam ab illis.] **25** [Propterea hæc erant hinc et inde. **13** Et mensus est portam a tecto dicit Dominus Deus: Nunc reducam captivitatem thalami usque ad tectum ejus, latitudinem viginti Jacob, et miserebor omnis domus Israël, et assumam quinque cubitorum, ostium contra ostium. **14** Et fecit zelum pro nomine sancto meo. **26** Et portabunt frontes per sexaginta cubitos, et ad frontem atrium confusionem suam, et omnem prævaricationem portæ undique per circuitum. **15** Et ante faciem qua prævaricati sunt in me, cum habitaverint in portæ quæ pertingebat usque ad faciem vestibuli terra sua confidenter, neminem formidantes: **27** et portæ interioris, quinquaginta cubitos. **16** Et reduxero eos de populis, et congregavero de terris fenestras obliquas in thalamis et in frontibus eorum, inimicorum suorum, et sanctificatus fuero in eis, in quæ erant intra portam undique per circuitum: oculis gentium plurimarum. **28** Et scient quia ego similiter autem erant et in vestibulis fenestræ Dominus Deus eorum, eo quod transtulerim eos in per gyrum intrinsecus, et ante frontes pictura nationes, et congregaverim eos super terram suam, palmarum. **17** Et eduxit me ad atrium exterius: et et non dereliquerim quemquam ex eis ibi. **29** Et ecce gazophylacia, et pavimentum stratum lapide non abscondam ultra faciem meam ab eis, eo quod in atrio per circuitum: triginta gazophylacia in effuderim spiritum meum super omnem domum circuitu pavimenti. **18** Et pavimentum in fronte portarum, secundum longitudinem portarum erat inferius. **19** Et mensus est latitudinem a facie portæ inferioris usque ad frontem atrii interioris extrinsecus: centum cubitos ad orientem et ad aquilonem. **20** Portam quoque quæ respiciebat viam aquilonis atrii exterioris, mensus est tam in longitudine quam in latitudine. **21** Et thalamos ejus tres hinc et tres inde, et frontem ejus et vestibulum ejus secundum mensuram portæ prioris, quinquaginta cubitorum longitudinem ejus, et latitudinem viginti quinque cubitorum. **22** Fenestræ autem ejus, et vestibulum, et sculpturæ secundum mensuram portæ quæ respiciebat ad orientem: et septem graduum erat ascensus ejus, et vestibulum ante eam. **23** Et porta atrii interioris contra portam aquilonis et orientalem: et mensus est a porta usque ad portam centum cubitos. **24** Et eduxit me ad viam austrialem: et ecce porta quæ respiciebat ad austrum: et mensus est frontem ejus et vestibulum ejus juxta mensuras superiores. **25** Et fenestræ ejus, et vestibula in circuitu, sicut fenestræ ceteras:

40 In vigesimo quinto anno transmigrationis nostræ, in exordio anni, decima mensis, quartodecimo anno postquam percussa est civitas, in ipsa hac die, facta est super me manus Domini, et adduxit me illuc. **2** In visionibus Dei adduxit me in terram Israël, et dimisit me super montem excelsum nimis, super quem erat quasi ædificium civitatis vergentis ad austrum. **3** Et introduxit me illuc: et ecce vir cuius erat species quasi species æris, et funiculus lineus in manu ejus, et calamus mensuræ in manu ejus: stabat autem in porta. **4** Et locutus est ad me idem vir: Fili hominis, vide oculis tuis, et auribus tuis audi, et pone cor tuum in omnia quæ ego ostendam tibi, quia ut ostendantur tibi adductus es hoc. Annuntia omnia quæ tu vides domui Israël. **5** Et ecce murus forinsecus in circuitu domus undique: et in manu viri calamus mensuræ sex cubitorum et palmo: et mensus est latitudinem ædificii calamo uno, altitudinem

quinquaginta cubitorum longitudine, et latitudine in latere portæ respicientis ad aquilonem: et facies viginti quinque cubitorum. **26** Et in gradibus septem eorum contra viam australem: una ex latere portæ ascendebatur ad eam, et vestibulum ante fores ejus: orientalis, quæ respiciebat ad viam aquilonis. **45** Et et cælatæ palmæ erant, una hinc, et altera inde, in dixit ad me: Hoc est gazophylacium quod respicit fronte ejus. **27** Et porta atrii interioris in via australi: viam meridianam: sacerdotum erit, qui excubant et mensus est a porta usque ad portam in via australi, in custodiis templi. **46** Porro gazophylacium quod centum cubitos. **28** Et introduxit me in atrium respicit ad viam aquilonis, sacerdotum erit, qui interius ad portam australem: et mensus est portam excubant ad ministerium altaris: isti sunt filii juxta mensuras superiores. **29** Thalamum ejus, et Sadoc, qui accedunt de filiis Levi ad Dominum ut frontem ejus, et vestibulum ejus eisdem mensuris, ministrent ei. **47** Et mensus est atrium longitudine et fenestras ejus, et vestibulum ejus in circuitu, centum cubitorum, et latitudine centum cubitorum quinquaginta cubitos longitudinis, et latitudinis per quadrum: et altare ante faciem templi. **48** Et viginti quinque cubitos. **30** Et vestibulum per gyrum introduxit me in vestibulum templi: et mensus est longitudine viginti quinque cubitorum, et latitudine quinque cubitorum: **31** et vestibulum ejus ad atrium exterius, et palmas ejus in fronte: et octo gradus erant quibus ascendebatur per eam. **32** Et introduxit me in atrium interius, per viam orientalem: et mensus est portam secundum mensuras superiores. **33** Thalamum ejus, et frontem ejus, et vestibulum ejus, sicut supra: et fenestras ejus, et vestibula ejus in circuitu, longitudine quinquaginta cubitorum, et latitudine viginti quinque cubitorum. **34** Et vestibulum ejus, id est, atrii exterioris, et palmæ cælatæ in fronte ejus, hinc et inde: et in octo gradibus ascensus ejus. **35** Et introduxit me ad portam quæ respiciebat ad aquilonem: et mensus est secundum mensuras superiores. **36** Thalamum ejus, et frontem ejus, et vestibulum ejus, et fenestras ejus per circuitum, longitudine quinquaginta cubitorum, et latitudine viginti quinque cubitorum. **37** Et vestibulum ejus respiciebat ad atrium exteriorius: et cælatura palmarum in fronte ejus, hinc et inde: et in octo gradibus ascensus ejus. **38** Et per singula gazophylacia ostium in frontibus portarum: ibi lavabant holocaustum. **39** Et in vestibulo portæ, duæ mensæ hinc, et duæ mensæ inde, ut immoletur super eas holocaustum, et pro peccato et pro delicto. **40** Et ad latus exteriorius, quod ascendit ad ostium portæ quæ pergit ad aquilonem, duæ mensæ: et ad latus alterum, ante vestibulum portæ, duæ mensæ: **41** quatuor mensæ hinc, et quatuor mensæ inde: per latera portæ octo mensæ erant, super quas immolabant.

42 Quatuor autem mensæ ad holocaustum de lapidibus quadris exstructæ, longitudine cubiti unius et dimidii, et latitudine cubiti unius et dimidii, et altitudine cubiti unius: super quas ponant vasa in quibus immolatur holocaustum et victima. **43** Et labia earum palmi unius, reflexa intrinsecus per circuitum: super mensas autem carnes oblationis. **44** Et extra portam interiorem, gazophylacia cantorum in atrio interiori, quod erat

orientalis, quæ respiciebat ad viam aquilonis. **45** Et dixit ad me: Hoc est gazophylacium quod respicit fronte ejus. **27** Et porta atrii interioris in via australi: viam meridianam: sacerdotum erit, qui excubant et mensus est portam australi, et latitudine centum cubitorum inde: et latitudinem portæ trium cubitorum hinc, et trium cubitorum inde. **49** Longitudinem autem vestibili viginti cubitorum, et latitudinem undecim cubitorum, et octo gradibus ascendebatur ad eam. Et columnæ erant in frontibus: una hinc, et altera inde. **41** Et introduxit me in templum, et mensus est frontes: sex cubitos latitudinis hinc, et sex cubitos latitudinis inde, latitudinem tabernaculi. **2** Et latitudo portæ decem cubitorum erat: et latera portæ, quinque cubitis hinc, et quinque cubitis inde: et mensus est longitudinem ejus quadraginta cubitorum, et latitudinem viginti cubitorum. **3** Et introgressus intrinsecus, mensus est in fronte portæ duos cubitos: et portam, sex cubitorum: et latitudinem portæ septem cubitorum. **4** Et mensus est longitudinem ejus viginti cubitorum, et latitudinem ejus viginti cubitorum, ante faciem templi. Et dixit ad me: Hoc est Sanctum sanctorum. **5** Et mensus est parietem domus sex cubitorum: et latitudinem lateris quatuor cubitorum undique per circuitum domus. **6** Latera autem, latus ad latus, bis triginta tria: et erant eminentia, quæ ingredierentur per parietem domus, in lateribus per circuitum, ut continerent, et non attingerent parietem templi. **7** Et platea erat in rotundum, ascendens sursum per cochleam, et in cœnaculum templi deferebat per gyrum: idcirco latius erat templum in superioribus: et sic de inferioribus ascendebatur ad superiora in medium. **8** Et vidi in domo altitudinem per circuitum, fundata latera ad mensuram calami sex cubitorum spatio: **9** et latitudinem per parietem lateris forinsecus quinque cubitorum: et erat interior domus in lateribus domus. **10** Et inter gazophylacia latitudinem viginti cubitorum in circuitu domus undique, **11** et ostium lateris ad orationem: ostium unum ad viam aquilonis, et ostium unum ad viam

australem: et latitudinem loci ad orationem, quinque erat porticus juncta porticui triplici. **4** Et cubitorum in circuitu. **12** Et aedificium, quod erat ante gazophylacia deambulatio decem cubitorum separatum, versumque ad viam respicientem ad latitudinis, ad interiora respiciens viæ cubiti mare, latitudinis septuaginta cubitorum: paries unius. Et ostia eorum ad aquilonem: **5** ubi autem aedificii, quinque cubitorum latitudinis per erant gazophylacia in superioribus humiliora, quia circuitum: et longitudine ejus nonaginta cubitorum. supportabant porticus quæ ex illis eminebant **13** Et mensus est domus longitudinem, centum de inferioribus, et de mediis aedificii. **6** Tristega cubitorum: et quod separatum erat aedificium, et enim erant, et non habebant columnas, sicut parietes ejus, longitudinis centum cubitorum. **14** erant columnæ atriorum: propterea eminebant Latitudo autem ante faciem domus, et ejus quod erat de inferioribus, et de mediis a terra cubitis separatum contra orientem, centum cubitorum. **15** quinquaginta. **7** Et peribolus exterior secundum Et mensus est longitudinem aedificii contra faciem gazophylacia, quæ erant in via atrii exterioris ejus, quod erat separatum ad dorsum: ethecas ante gazophylacia: longitudine ejus quinquaginta ex utraque parte centum cubitorum: et templum cubitorum: **8** quia longitudine erat gazophylaciorum interius, et vestibula atrii. **16** Limina, et fenestras atrii exterioris quinquaginta cubitorum, et obliquas, et ethecas in circuitu per tres partes, longitudine ante faciem templi, centum cubitorum. contra uniuscujusque limen, stratumque ligno per **9** Et erat subter gazophylacia hæc introitus ab gyrum in circuitu: terra autem usque ad fenestras, et oriente, ingredientium in ea de atrio exteriori. **10** fenestræ clausæ super ostia. **17** Et usque ad domum In latitudine periboli atrii quod erat contra viam interiorem, et forinsecus per omnem parietem in orientalem, in faciem aedificii separati, et erant ante circuitu, intrinsecus et forinsecus, ad mensuram. aedificium gazophylacia. **11** Et via ante faciem eorum, **18** Et fabrefacta cherubim et palmæ: et palma inter juxta similitudinem gazophylaciorum quæ erant cherub et cherub, duasque facies habebat cherub. in via aquilonis: secundum longitudinem eorum, **19** Faciem hominis juxta palmam ex hac parte, et sic et latitudo eorum, et omnis introitus eorum, et faciem leonis juxta palmam ex alia parte: expressam similitudines, et ostia eorum. **12** Secundum ostia per omnem domum in circuitu. **20** De terra usque gazophylaciorum, quæ erant in via respiciente ad superiora portæ, cherubim et palmæ cælata ad notum: ostium in capite viæ, quæ via erat erant in pariete templi. **21** Limen quadrangulum, ante vestibulum separatum per viam orientalem et facies sanctuarii, aspectus contra aspectum. **22** ingredientibus. **13** Et dixit ad me: Gazophylacia Altaris lignei trium cubitorum altitudo, et longitudine aquilonis, et gazophylacia austri, quæ sunt ante ejus duorum cubitorum: et anguli ejus, et longitudine aedificium separatum, hæc sunt gazophylacia sancta, ejus, et parietes ejus lignei. Et locutus est ad me: in quibus vescuntur sacerdotes qui appropinquant Hæc est mensa coram Domino. **23** Et duo ostia ad Dominum in Sancta sanctorum: ibi ponent Sancta erant in templo et in sanctuario. **24** Et in duobus sanctorum et oblationem pro peccato et pro delicto: ostiis ex utraque parte bina erant ostiola quæ in locus enim sanctus est. **14** Cum autem ingressi se invicem plicabantur: bina enim ostia erant ex fuerint sacerdotes, non egredientur de sanctis in utraque parte ostiorum. **25** Et cælata erant in ipsis atrium exterius: et ibi reponent vestimenta sua in ostiis templi cherubim, et sculpturæ palmarum, quibus ministrant, quia sancta sunt, vestienturque sicut in parietibus quoque expressæ erant: quam vestimentis aliis: et sic procedent ad populum. **15** ob rem et grossiora erant ligna in vestibuli fronte Cumque complesset mensuras domus interioris, forinsecus. **26** Super quæ fenestræ obliquæ, et eduxit me per viam portæ quæ respiciebat ad similitudo palmarum hinc atque inde in humerulis viam orientalem: et mensus est eam undique vestibuli, secundum latera domus, latitudinemque per circuitum. **16** Mensus est autem contra ventum orientalem calamo mensuræ, quingentos calamos in calamo mensuræ per circuitum. **17** Et mensus est contra ventum aquilonis quingentos calamos in calamo mensuræ per gyrum. **18** Et ad ventum australem mensus est quingentos calamos in calamo mensuræ per circuitum. **19** Et ad ventum occidentalem mensus est quingentos calamos in calamo mensuræ. **20** Per quatuor ventos mensus est murum ejus undique per circuitum, longitudinem quingentorum cubitorum, et

42 Et eduxit me in atrium exterius, per viam ducentem ad aquilonem, et introduxit me in gazophylacium quod erat contra separatum aedificium, et contra aedem vergentem ad aquilonem. **2** In facie longitudinis, centum cubitos ostii aquilonis, et latitudinis quinquaginta cubitos, **3** contra viginti cubitos atrii interioris, et contra pavimentum stratum lapide atrii exterioris, ubi

latitudinem quingentorum cubitorum, dividentem inter sanctuarium et vulgi locum.

43 Et duxit me ad portam quæ respiciebat ad viam orientalem. **2** Et ecce gloria Dei Israël ingrediebatur per viam orientalem: et vox erat ei quasi vox aquarum multarum, et terra splendebat a maiestate ejus. **3** Et vidi visionem secundum speciem quam videram quando venit ut disperderet civitatem, et species secundum aspectum quem videram juxta flumen Chobar: et cecidi super faciem meam. **4** Et majestas Domini ingressa est templum per viam portæ quæ respiciebat ad orientem. **5** Et elevavit me spiritus, et introduxit me in atrium interius: et ecce repleta erat gloria Domini domus. **6** Et audivi loquentem ad me de domo: et vir qui stabat juxta me **7** dixit ad me: Fili hominis, locus solii mei, et locus vestigiorum pedum meorum, ubi habito in medio filiorum Israël in æternum: et non polluent ultra domus Israël nomen sanctum meum, ipsi et reges eorum, in fornicationibus suis, et in ruinis regum suorum, et in excelsis. **8** Qui fabricati sunt limen suum juxta limen meum, et postes suos juxta postes meos, et murus erat inter me et eos: et polluerunt nomen sanctum meum in abominationibus quas fecerunt: propter quod consumpsi eos in ira mea. **9** Nunc ergo repellant procul fornicationem suam et ruinas regum suorum a me, et habitabo in medio eorum semper. **10** Tu autem, fili hominis, ostende domui Israël templum, et confundantur ab iniurietibus suis, et metiantur fabricam, **11** et erubescant ex omnibus quæ fecerunt. Figuram domus, et fabricæ ejus, exitus et introitus, et omnem descriptionem ejus, et universa præcepta ejus, cunctumque ordinem ejus, et omnes leges ejus ostende eis, et scribes in oculis eorum, ut custodiant omnes descriptiones ejus, et præcepta illius, et faciant ea. **12** Ista est lex domus in summitate montis: omnis finis ejus in circuitu, Sanctum sanctorum est. Hæc est ergo lex domus. **13** Ista autem mensuræ altaris in cubito verissimo, qui habebat cubitum et palmum: in sinu ejus erat cubitus, et cubitus in latitudine: et definitio ejus usque ad labium ejus, et in circuitu palmus unus: hæc quoque erat fossa altaris. **14** Et de sinu terræ usque ad crepidinem novissimam duo cubiti, et latitudo cubiti unius: et a crepidine minore usque ad crepidinem majorem quatuor cubiti, et latitudo cubiti unius. **15** Ipse autem ariel quatuor cubitorum, et ab ariel usque ad sursum cornua quatuor. **16** Et ariel duodecim cubitorum in longitudine per duodecim cubitos latitudinis, quadrangulatum æquis lateribus. **17**

Et crepido quatuordecim cubitorum longitudinis per quatuordecim cubitos latitudinis in quatuor angulis ejus: et corona in circuitu ejus dimidii cubiti, et sinus ejus unius cubiti per circuitum: gradus autem ejus versi ad orientem. **18** Et dixit ad me: Fili hominis, hæc dicit Dominus Deus: Hi sunt ritus altaris, in quacumque die fuerit fabricatum, ut offeratur super illud holocaustum, et effundatur sanguis. **19** Et dabis sacerdotibus et Levitis qui sunt de semine Sadoc, qui accedunt ad me, ait Dominus Deus, ut offerant mihi vitulum de armento pro peccato. **20** Et assumens de sanguine ejus, pones super quatuor cornua ejus, et super quatuor angulos crepidinis, et super coronam in circuitu: et mundabis illud et expiabis. **21** Et tolles vitulum qui oblatus fuerit pro peccato, et combures eum in separato loco domus, extra sanctuarium. **22** Et in die secunda offeres hircum caprarum immaculatum pro peccato: et expiabunt altare sicut expiaverunt in vitulo. **23** Cumque compleveris expians illud, offeres vitulum de armento immaculatum, et arietem de grege immaculatum. **24** Et offeres eos in conspectu Domini: et mittent sacerdotes super eos sal, et offerent eos holocaustum Domino. **25** Septem diebus facies hircum pro peccato quotidie: et vitulum de armento, et arietem de pecoribus immaculatos offerent. **26** Septem diebus expiabunt altare et mundabunt illud, et implebunt manum ejus. **27** Expletis autem diebus, in die octava et ultra, facient sacerdotes super altare holocausta vestra, et quæ pro pace offerunt: et placatus ero vobis, ait Dominus Deus.

44 Et convertit me ad viam portæ sanctuarii exterioris, quæ respiciebat ad orientem: et erat clausa. **2** Et dixit Dominus ad me: Porta hæc clausa erit: non aperietur, et vir non transibit per eam, quoniam Dominus Deus Israël ingressus est per eam: eritque clausa **3** principi. Princeps ipse sedebit in ea, ut comedat panem coram Domino: per viam portæ vestibuli ingredietur, et per viam ejus egredietur. **4** Et adduxit me per viam portæ aquilonis in conspectu domus: et vidi, et ecce implevit gloria Domini domum Domini: et cecidi in faciem meam. **5** Et dixit ad me Dominus: Fili hominis, pone cor tuum, et vide oculis tuis, et auribus tuis audi omnia quæ ego loquor ad te de universis cæremoniis domus Domini, et de cunctis legibus ejus: et pones cor tuum in viis templi per omnes exitus sanctuarii. **6** Et dices ad exasperantem me domum Israël: Hæc dicit Dominus Deus: Sufficient vobis omnia scelera vestra, domus Israël: **7** eo quod inducitis filios alienos

incircumcisos corde, et incircumcisos carne, ut inter mundum et immundum ostendent eis. **24**
sint in sanctuario meo, et polluant domum meam: Et cum fuerit controversia, stabunt in judicis
et offertis panes meos, adipem et sanguinem, et meis, et judicabunt: leges meas et præcepta mea
dissolvitis pactum meum in omnibus sceleribus in omnibus solemnitatibus meis custodient, et
vestris. **8** Et non servasti præcepta sanctuarii mei, sabbata mea sanctificabunt. **25** Et ad mortuum
et posuistis custodes observationum mearum in hominem non ingredientur, ne polluantur, nisi ad
sanctuario meo vobis metipisis. **9** Hæc dicit Dominus patrem et matrem, et filium et filiam, et fratrem,
Deus: Omnis alienigena incircumcisus corde, et et sororem quæ alterum virum non habuerit: in
incircumcisus carne, non ingredietur sanctuarium quibus contaminabuntur. **26** Et postquam fuerit
meum: omnis filius alienus qui est in medio filiorum emundatus, septem dies numerabuntur ei. **27** Et in
Israël. **10** Sed et Levitæ qui longe recesserunt die introitus sui in sanctuarium ad atrium interius,
a me in errore filiorum Israël, et erraverunt a ut ministret mihi in sanctuario, offeret pro peccato
me post idola sua, et portaverunt iniquitatem suo, ait Dominus Deus. **28** Non erit autem eis
suam, **11** erunt in sanctuario meo aëditi, et hæreditas: ego hæreditas eorum. Et possessionem
janitores portarum domus, et ministri domus: ipsi non dabitis eis in Israël: ego enim possessio eorum.
mactabunt holocausta et victimas populi, et ipsi **29** Victimam et pro peccato et pro delicto ipsi
stabunt in conspectu eorum ut ministrent eis. comedent, et omne votum in Israël ipsorum erit. **30**
12 Pro eo quod ministraverunt illis in conspectu Et primitiva omnium primogenitorum, et omnia
idolorum suorum, et facti sunt domui Israël in libamenta ex omnibus quæ offeruntur, sacerdotum
offendiculum iniuitatis: idcirco levavi manum erunt: et primitiva ciborum vestrorum dabitis
meam super eos, ait Dominus Deus, et portabunt sacerdoti, ut reponat benedictionem domui tuæ. **31**
iniquitatem suam. **13** Et non appropinquabunt ad Omne morticinum, et captum a bestia, de avibus et
me ut sacerdotio fungantur mihi, neque accedent ad de pecoribus, non comedent sacerdotes.
omne sanctuarium meum juxta Sancta sanctorum:
sed portabunt confusionem suam, et sceleru sua
quæ fecerunt. **14** Et dabo eos janitores domus in
omni ministerio ejus, et in universis quæ fient
in ea. **15** Sacerdotes autem et Levitæ, filii Sadoc,
qui custodierunt cæremonias sanctuarii mei, cum
errarent filii Israël a me, ipsi accedent ad me ut
ministrent mihi: et stabunt in conspectu meo, ut
offerant mihi adipem et sanguinem, ait Dominus
Deus. **16** Ipsi ingredientur sanctuarium meum, et
ipsi accedent ad mensam meam, ut ministrent
mihi, et custodiant cæremonias meas. **17** Cumque
ingredientur portas atrii interioris, vestibus lineis
induentur: nec ascendet super eos quidquam
laneum, quando ministrant in portis atrii interioris
et intrinsecus. **18** Vittæ lineæ erunt in capitibus
eorum, et feminalia linea erunt in lumbis eorum, et
non accingentur in sudore. **19** Cumque egredientur
atrium exterius ad populum, exuent se vestimentis
suis in quibus ministraverant, et reponent ea in
gazophylacio sanctuarii: et vestient se vestimentis
aliis, et non sanctificabunt populum in vestibus
suis. **20** Caput autem suum non radent, neque
comam nutrient: sed tondentes attendent capita
sua. **21** Et vinum non bibet omnis sacerdos, quando
ingressurus est atrium interius. **22** Et viduam et
repudiata non accipient uxores, sed virgines de
semine domus Israël: sed et viduam quæ fuerit
vidua a sacerdote, accipient. **23** Et populum meum
docebunt quid sit inter sanctum et pollutum, et

45 Cumque cœperitis terram dividere sortito,
separate primitias Domino, sanctificatum
de terra, longitudine viginti quinque millia, et
latitudine decem millia: sanctificatum erit in omni
termino ejus per circuitum. **2** Et erit ex omni
parte sanctificatum quingentos per quingentos,
quadrigariam per circuitum, et quinquaginta cubitis
in suburbana ejus per gyrum. **3** Et a mensura ista
mensurabis longitudinem viginti quinque millium,
et latitudinem decem millium: et in ipso erit
templum, Sanctumque sanctorum. **4** Sanctificatum
de terra erit sacerdotibus ministris sanctuarii, qui
accedunt ad ministerium Domini: et erit eis locus
in domos, et in sanctuarium sanctitatis. **5** Viginti
quinque autem millia longitudinis, et decem millia
latitudinis erunt Levitis qui ministrant domui: ipsi
possidebunt viginti gazophylacia. **6** Et possessionem
civitatis dabitis quinque millia latitudinis, et
longitudinis viginti quinque millia, secundum
separationem sanctuarii, omni domui Israël. **7**
Principi quoque hinc et inde in separationem
sanctuarii, et in possessionem civitatis, contra
faciem separationis sanctuarii, et contra faciem
possessionis urbis, a latere maris usque ad mare, et
a latere orientis usque ad orientem: longitudinis
autem juxta unamquamque partem, a termino
occidentali usque ad terminum orientalem. **8**
De terra erit ei possessio in Israël, et non
depopulabuntur ultra principes populum meum:

sed terram dabunt domui Israël secundum tribus principes per viam vestibuli portæ deforis, et stabit eorum. **9** Hæc dicit Dominus Deus: Sufficiat vobis, in limine portæ: et facient sacerdotes holocaustum principes Israël: iniquitatem et rapinas intermittite, ejus, et pacifica ejus: et adorabit super limen portæ, et judicium et justitiam facite: separate confinia et egredietur: porta autem non claudetur usque ad vestra a populo meo, ait Dominus Deus. **10** vesperam. **3** Et adorabit populus terræ ad ostium Statera justa, et ephi justum, et batus justus erit portæ illius in sabbatis et in calendis coram Domino. vobis. **11** Ephi et batus æqualia et unius mensuræ **4** Holocaustum autem hoc offeret princeps Domino: erunt, ut capiat decimam partem cori batus, et in die sabbati, sex agnos immaculatos, et arietem decimam partem cori ephi: juxta mensuram cori immaculatum, **5** et sacrificium ephi per arietem, in erit æqua libratio eorum. **12** Siclus autem viginti agnis autem sacrificium quod dederit manus ejus, et obolos habet: porro viginti sicli, et viginti quinque olei hin per singula ephi. **6** In die autem calendarum sicli, et quindecim sicli, mniam faciunt. **13** Et vitulum de armento immaculatum, et sex agni et hæ sunt primitiae quas tolletis: sextam partem arietes immaculati erunt. **7** Et ephi per vitulum, ephi de coro frumenti, et sextam partem ephi ephi quoque per arietem faciet sacrificium: de agnis de coro hordei. **14** Mensura quoque olei, batus autem sicut invenerit manus ejus, et olei hin per olei, decima pars cori est: et decem bati corum singula ephi. **8** Cumque ingressurus est princeps, faciunt, quia decem bati implent corum. **15** Et per viam vestibuli portæ ingrediatur, et per eamdem arietem unum de grege ducentorum, de his quæ viam exeat. **9** Et cum intrabit populus terræ in nutriri Israël, in sacrificium, et in holocaustum, conspectu Domini in solemnitatibus, qui ingreditur et in pacifica, ad expiandum pro eis, ait Dominus per portam aquilonis ut adoret, egrediatur per Deus. **16** Omnis populus terræ tenebitur primitiis viam portæ meridianæ: porro qui ingreditur per his principi in Israël. **17** Et super principem viam portæ meridianæ, egrediatur per viam portæ erunt holocausta, et sacrificium, et libamina, in aquilonis. Non revertetur per viam portæ per quam solemnitatibus, et in calendis, et in sabbatis, et in ingressus est, sed e regione illius egredietur. **10** universis solemnitatibus domus Israël: ipse faciet Princeps autem in medio eorum cum ingredientibus pro peccato sacrificium, et holocaustum, et pacifica, ingrediatur, et cum egredientibus egredietur. **11** Et ad expiandum pro domo Israël. **18** Hæc dicit in nundinis, et in solemnitatibus, erit sacrificium Dominus Deus: In primo mense, una mensis, sumes ephi per vitulum, et ephi per arietem: agnis autem vitulum de armento immaculatum, et expiabis erit sacrificium sicut invenerit manus ejus, et olei sanctuarium. **19** Et tollet sacerdos de sanguine quod hin per singula ephi. **12** Cum autem fecerit princeps erit pro peccato, et ponet in postibus domus, et in spontaneum holocaustum, aut pacifica voluntaria quatuor angulis crepidinis altaris, et in postibus Domino, aperietur ei porta quæ respicit ad orientem, portæ atrii interioris. **20** Et sic facies in septima et faciet holocaustum suum et pacifica sua, sicut mensis, pro unoquoque qui ignoravit, et errore fieri solet in die sabbati: et egredietur, claudeturque deceptus est: et expiabis pro domo. **21** In primo porta postquam exierit. **13** Et agnum ejusdem mense, quartadecima die mensis, erit vobis Paschæ anni immaculatum faciet holocaustum quotidie solemnitas: septem diebus azyma comedentur. **22** Domino: semper mane faciet illud. **14** Et faciet Et faciet princeps in die illa, pro se et pro universo sacrificium super eo cata mane mane sextam partem populo terræ, vitulum pro peccato. **23** Et in septem ephi, et de oleo tertiam partem hin, ut misceatur dierum solemnitate faciet holocaustum Domino, similæ: sacrificium Domino legitimum, juge atque septem vitulos et septem arietes immaculatos, perpetuum. **15** Faciet agnum, et sacrificium, et quotidie septem diebus: et pro peccato hircum oleum cata mane mane, holocaustum sempiternum. caprarum quotidie. **24** Et sacrificium ephi per **16** Hæc dicit Dominus Deus: Si dederit princeps vitulum, et ephi per arietem faciet, et olei hin donum alicui de filiis suis, hæreditas ejus filiorum per singula ephi. **25** Septimo mense, quintadecima die mensis, in solemnitate, faciet sicut supra dicta suorum erit: possidebunt eam hæreditarie. **17** Si autem dederit legatum de hæreditate sua uni sunt per septem dies, tam pro peccato quam pro servorum suorum, erit illius usque ad annum holocausto, et in sacrificio, et in oleo.

46 Hæc dicit Dominus Deus: Porta atrii interioris quæ respicit ad orientem, erit clausa sex diebus in quibus opus fit: die autem sabbati aperietur, sed et in die calendarum aperietur. **2** Et intrabit

princeps per viam vestibuli portæ deforis, et stabit autem ejus filii suis erit. **18** Et non accipiet princeps de hæreditate populi per violentiam, et de possessione eorum: sed de possessione sua hæreditatem dabit filiis suis, ut non dispergatur populus meus unusquisque a possessione sua. **19**

Et introduxit me per ingressum qui erat ex latere portæ, in gazophylacia sanctuarii ad sacerdotes, afferet primitiva, quia aquæ ejus de sanctuario quæ respiciebat ad aquilonem: et erat ibi locus vergens ad occidentem. **20** Et dixit ad me: Iste est locus ubi coquent sacerdotes pro peccato et pro sacrificio, ut non efferant me per quatuor angulos atrii: et ecce atrium exterius, et circumduxit me per latum: mensuræ unius quatuor erant. **21** In quatuor angulis atrii atriola singula per angulos atrii. **22** In quatuor angulis atrii disposita, terminus terræ: ad plagam septentrionalem, a quadraginta cubitorum per longum, et triginta per latum: mensuræ unius quatuor erant. **23** Et paries per circuitum ambiens quatuor atriola: et culinæ fabricatae erant subter porticus per gyrum. **24** Et dixit ad me: Hæc est domus culinarum, in qua coquent ministri domus Domini victimas populi.

47 Et convertit me ad portam domus, et ecce aquæ egrediebantur subter limen domus ad orientem: facies enim domus respiciebat ad orientem, aquæ autem descendebant in latus templi dextrum, ad meridiem altaris. **2** Et eduxit me per viam portæ aquilonis, et convertit me ad viam foras portam exteriorem, viam quæ respiciebat ad orientem: et ecce aquæ redundantes a latere dextro. **3** Cum egredetur vir ad orientem, qui habebat funiculum in manu sua, et mensus est mille cubitos, et traduxit me per aquam usque ad talos. **4** Rursumque mensus est mille, et traduxit me per aquam usque ad genua. **5** Et mensus est mille, et traduxit me per aquam usque ad renes. Et mensus est mille, torrentem quem non potui pertransire, quoniam intumuerant aquæ profundi torrentis, qui non potest transvadari. **6** Et dixit ad me: Certe vidisti, fili hominis. Et eduxit me, et convertit ad ripam torrentis. **7** Cumque me convertissem, ecce in ripa torrentis ligna multa nimis ex utraque parte. **8** Et ait ad me: Aquæ istæ quæ egrediuntur ad tumulos sabuli orientalis, et descendunt ad plana deserti, intrabunt mare et exibunt: et sanabuntur aquæ. **9** Et omnis anima vivens quæ serpit quocumque venerit torrens, vivet: et erunt pisces multi satis, postquam venerint illuc aquæ istæ: et sanabuntur et vivent omnia ad quæ venerit torrens. **10** Et stabunt super illas piscatores: ab Engaddi usque ad Engallim siccatio sagenarum erit: plurimæ species erunt piscium ejus, sicut pisces maris magni, multitudinis nimia. **11** In littoribus autem ejus et in palustribus, non sanabuntur, quia in salinas dabuntur. **12** Et super torrentem orietur in ripis ejus, ex utraque parte, omne lignum pomiferum: non defluet folium ex eo,

Hic est terminus in quo possidebitis terram in delicto: ubi coquent sacrificium, ut non efferant duodecim tribibus Israël: quia Joseph duplicum in atrium exterius, et sacrificetur populus. **13** Hæc dicit Dominus Deus: locus ubi coquent sacerdotes pro peccato et pro sacrificio, ut non efferant funiculum habet. **14** Possidebitis autem eam singuli Et eduxit me in atrium exterius, et circumduxit æque ut frater suus, super quam levavi manum meam ut darem patribus vestris: et cadet terra erat in angulo atrii, atriola singula per angulos atri. **15** Hic est autem atri. **16** In quatuor angulis atrii disposita, terminus terræ: ad plagam septentrionalem, a quadraginta cubitorum per longum, et triginta mari magno via Hethalon, venientibus Sedada, Emath, Berotha, Sabarim, quæ est inter terminum Damasci et confinium Emath, domus Tichon, quæ est juxta terminum Auran. **17** Et erit terminus a mari usque ad atrium Enon, terminus Damasci: et ab aquilone ad aquilonem, terminus Emath plaga septentrionalis. **18** Porro plaga orientalis de medio Auran, et de medio Damasci, et de medio Galaad, et de medio terræ Israël, Jordanis disternans ad mare orientale. Metiemini etiam plagam orientalem. **19** Plaga autem australis meridiana, a Thamar usque ad aquas contradictionis Cades, et torrens usque ad mare magnum: et hæc est plaga ad meridiem australis. **20** Et plaga maris, mare magnum a confinio per directum, donec venias Emath: hæc est plaga maris. **21** Et dividetis terram istam vobis per tribus Israël: **22** et mittetis eam in hæreditatem vobis, et advenis qui accesserint ad vos, qui generint filios in medio vestrum: et erunt vobis sicut indigenæ inter filios Israël: vobiscum divident possessionem in medio tribuum Israël. **23** In tribu autem quacumque fuerit advena, ibi dabitis possessionem illi, ait Dominus Deus.

48 Et hæc nomina tribuum a finibus aquilonis, juxta viam Hethalon, pergentibus Emath, atrium Enan terminus Damasci ad aquilonem, juxta viam Emath: et erit ei plaga orientalis mare, Dan una. **2** Et super terminum Dan, a plaga orientali usque ad plagam maris, Aser una. **3** Et super terminum Aser, a plaga orientali usque ad plagam maris, Nephthali una. **4** Et super terminum Nephthali, a plaga orientali usque ad plagam maris, Manasse una. **5** Et super terminum Manasse, a plaga orientali usque ad plagam maris, Ephraim una. **6** Et super terminum Ephraim, a plaga orientali usque ad plagam maris, Ruben una. **7** Et super terminum Ruben, a plaga orientali usque ad plagam maris, Juda una. **8** Et super terminum Juda, a plaga orientali usque ad plagam maris, erunt primitæ quas separabitis, viginti quinque millibus latitudinis et longitudinis, sicuti singulæ partes a plaga orientali usque ad

plagam maris: et erit sanctuarium in medio ejus. **9** Benjamin una. **24** Et contra terminum Benjamin, Primitiae quas separabis Domino, longitudo viginti a plaga orientali usque ad plagam occidentalem, quinque millibus, et latitudo decem millibus. **10** Haec Simeon una. **25** Et super terminum Simeonis, a autem erunt primitiae sanctuarii sacerdotum, ad plaga orientali usque ad plagam occidentalem, aquilonem longitudinis viginti quinque millia, et ad Issachar una. **26** Et super terminum Issachar, a mare latitudinis decem millia, sed et ad orientem plaga orientali usque ad plagam occidentalem, latitudinis decem millia, et ad meridiem longitudinis Zabulon una. **27** Et super terminum Zabulon, a plaga viginti quinque millia: et erit sanctuarium Domini orientali usque ad plagam maris, Gad una. **28** Et in medio ejus. **11** Sacerdotibus sanctuarium erit super terminum Gad, ad plagam austri in meridie: et de filiis Sadoc, qui custodierunt ceremonias meas, erit finis de Thamar usque ad aquas contradictionis et non erraverunt cum errarent filii Israël, sicut Cades: haereditas contra mare magnum. **29** Haec erraverunt et Levitae. **12** Et erunt eis primitiae de est terra quam mittetis in sortem tribubus Israël, primitiis terrae Sanctum sanctorum, juxta terminum et haec partitiones earum, ait Dominus Deus. **30** Levitarum. **13** Sed et Levitis similiter, juxta fines Et hi egressus civitatis: a plaga septentrionali, sacerdotum, viginti quinque millia longitudinis, et quingentos et quatuor millia mensurabis. **31** Et latitudinis decem millia. Omnis longitudo viginti et portae civitatis ex nominibus tribuum Israël: portae quinque millium, et latitudo decem millium. **14** Et tres a septentrione: porta Ruben una, porta Juda non venundabunt ex eo, neque mutabunt: neque una, porta Levi una. **32** Et ad plagam orientalem, transferentur primitiae terrae, quia sanctificatae sunt quingentos et quatuor millia, et portae tres: porta Domino. **15** Quinque millia autem quae supersunt in Joseph una, porta Benjamin una, porta Dan una. **33** latitudine per viginti quinque millia, profana erunt Et ad plagam meridianam, quingentos et quatuor urbis in habitaculum et in suburbana: et erit civitas millia metieris, et portae tres: porta Simeonis una, in medio ejus. **16** Et haec mensura ejus: ad plagam porta Issachar una, porta Zabulon una. **34** Et ad septentrionalem, quingenta et quatuor millia: et ad plagam occidentalem, quingentos et quatuor millia, plagam meridianam, quingenta et quatuor millia: et portae eorum tres: porta Gad una, porta Aser una, et ad plagam orientalem, quingenta et quatuor porta Nephthali una. **35** Per circuitum, decem et millia: et ad plagam occidentalem, quingenta octo millia: et nomen civitatis ex illa die, Dominus et quatuor millia. **17** Erunt autem suburbana ibidem.

civitatis ad aquilonem, ducenta quinquaginta: et ad meridiem, ducenta quinquaginta: et ad orientem, ducenta quinquaginta: et ad mare, ducenta quinquaginta. **18** Quod autem reliquum fuerit in longitudine secundum primitias sanctuarii, decem millia in orientem, et decem millia in occidentem, erunt sicut primitiae sanctuarii: et erunt fruges ejus in panes his qui serviunt civitati. **19** Servientes autem civitati, operabuntur ex omnibus tribubus Israël. **20** Omnes primitiae viginti quinque millium, per viginti quinque millia in quadrum, separabuntur in primitias sanctuarii, et in possessionem civitatis. **21** Quod autem reliquum fuerit, principis erit ex omni parte primitiarum sanctuarii, et possessionis civitatis e regione viginti quinque millium primitiarum usque ad terminum orientalem: sed et ad mare, e regione viginti quinque millium, usque ad terminum maris, similiter in partibus principis erit: et erunt primitiae sanctuarii, et sanctuarium templi, in medio ejus. **22** De possessione autem Levitarum, et de possessione civitatis in medio partium principis, erit inter terminum Juda et inter terminum Benjamin, et ad principem pertinebit. **23** Et reliquis tribubus, a plaga orientali usque ad plagam occidentalem,

Danihelis Prophetæ

1 Anno tertio regni Joakim regis Juda, venit Nabuchodonosor, rex Babylonis, in Jerusalem, et obsedit eam: **2** et tradidit Dominus in manu ejus Joakim, regem Juda, et partem vasorum domus Dei: et asportavit ea in terram Sennaar in domum dei sui, et vasa intulit in domum thesauri dei sui. **3** Et ait rex Asphenez præposito eunuchorum ut introduceret de filiis Israël, et de semine regio et tyrannorum, **4** pueros in quibus nulla esset macula, decoros forma, et eruditos omni sapientia, cautos scientia, et doctos disciplina, et qui possent stare in palatio regis, ut doceret eos litteras et linguam Chaldaeorum. **5** Et constituit eis rex annonam per singulos dies de cibis suis, et de vino unde bibebat ipse, ut enutriti tribus annis, postea starent in conspectu regis. **6** Fuerunt ergo inter eos de filiis Juda, Daniel, Ananias, Misaël, et Azarias. **7** Et imposuit eis præpositus eunuchorum nomina: Danieli, Baltassar; Anania, Sidrach; Misaël, Misach; et Azaria, Abdenago. **8** Proposuit autem Daniel in corde suo ne pollueretur de mensa regis, neque de vino potus ejus: et rogavit eunuchorum præpositum ne contaminaretur. **9** Dedit autem Deus Danieli gratiam et misericordiam in conspectu principis eunuchorum. **10** Et ait princeps eunuchorum ad Danielem: Timeo ego dominum meum regem, qui constituit vobis cibum et potum: qui si viderit vultus vestros macilenteriores præ ceteris adolescentibus coævis vestris, condemnabit caput meum regi. **11** Et dixit Daniel ad Malasar, quem constituerat princeps eunuchorum super Danielem, Ananiam, Misaëlem, et Azariam: **12** Tenta nos, obsecro, servos tuos, diebus decem, et dentur nobis legumina ad vescendum, et aqua ad bibendum: **13** et sed neque regum quisquam magnus et potens contemplare vultus nostros, et vultus puerorum, qui vescuntur cibo regio: et sicut videris, facies cum servis tuis. **14** Qui, auditio sermone hujuscemodi, tentavit eos diebus decem. **15** Post dies autem decem, apparuerunt vultus eorum meliores, et corpulentiores præ omnibus pueris, qui vescebantur cibo regio. **16** Porro Malasar tollebat cibaria, et vinum potus eorum: dabatque eis legumina. **17** Pueris autem his dedit Deus scientiam et disciplinam, in omni libro et sapientia: Danieli autem intelligentiam omnium visionum et somniorum. **18** Completis itaque diebus, post quos dixerat rex ut introducerentur, introduxit eos præpositus eunuchorum in conspectu Nabuchodonosor. **19** Cumque eis locutus fuisset rex, non sunt inventi tales de universis, ut Daniel, Ananias, Misaël, et

Azarias: et steterunt in conspectu regis. **20** Et omne verbum sapientiae et intellectus, quod sciscitatus est ab eis rex, invenit in eis decuplum super cunctos ariolos et magos qui erant in universo regno ejus. **21** Fuit autem Daniel usque ad annum primum Cyri regis.

2 In anno secundo regni Nabuchodonosor, vidit Nabuchodonosor somnum, et conterritus est spiritus ejus, et somnum ejus fugit ab eo. **2** Præcepit autem rex ut convocarentur arioli, et magi, et malefici, et Chaldaei, ut indicarent regi somnia sua. Qui cum venissent, steterunt coram rege. **3** Et dixit ad eos rex: Vidi somnum, et mente confusus ignoro quid viderim. **4** Responderuntque Chaldaei regi syriace: Rex, in sempiternum vive! dic somnum servis tuis, et interpretationem ejus indicabimus. **5** Et respondens rex ait Chaldaeis: Sermo recessit a me: nisi indicaveritis mihi somnum, et conjecturam ejus, peribitis vos, et domus vestræ publicabuntur. **6** Si autem somnum, et conjecturam ejus narraveritis, præmia, et dona, et honorem multum accipietis a me. Somnum igitur, et interpretationem ejus indicate mihi. **7** Responderunt secundo, atque dixerunt: Rex somnum dicat servis suis, et interpretationem illius indicabimus. **8** Respondit rex, et ait: Certe novi quod tempus redimitis, scientes quod recesserit a me sermo. **9** Si ergo somnum non indicaveritis mihi, una est de vobis sententia, quod interpretationem quoque fallacem, et deceptione plenam composueritis, ut loquamini mihi donec tempus pertranseat. Somnum itaque dicit mihi, ut sciām quod interpretationem quoque ejus veram loquamini. **10** Respondentes ergo Chaldaei coram rege, dixerunt: Non est homo super terram, qui sermonem tuum, rex, possit implere: ad vescendum, et aqua ad bibendum: **11** Sermo enim, quem tu quæris, rex, gravis est: nec reperietur quisquam qui indicet illum in conspectu regis, exceptis diis, quorum non est cum hominibus conversatio. **12** Quo auditio, rex, in furore et in ira magna, præcepit ut perirent omnes sapientes Babylonis. **13** Et egressa sententia, sapientes interficiebantur: quærebanturque Daniel et socii ejus, ut perirent. **14** Tunc Daniel requisivit de lege atque sententia ab Arioche principe militiæ regis, qui egressus fuerat ad interficiendos sapientes Babylonis. **15** Et interrogavit eum, qui a rege potestatem acceperat, quam ob causam tam crudelis sententia a facie regis esset egressa. Cum ergo rem indicasset Arioche Danieli, **16** Daniel ingressus rogavit regem ut tempus daret sibi ad solutionem

indicandam regi. **17** Et ingressus est domum suam, eis: lapis autem, qui percusserat statuam, factus est Ananiæque et Misæli et Azariæ, sociis suis, indicavit mons magnus, et implevit universam terram. **36** negotium, **18** ut quererent misericordiam a facie Dei Hoc est somnium: interpretationem quoque ejus cæli super sacramento isto, et non perirent Daniel dicemus coram te, rex. **37** Tu rex regum es: et et socii ejus cum ceteris sapientibus Babylonis. Deus cæli regnum, et fortitudinem, et imperium, et **19** Tunc Daniel mysterium per visionem nocte gloriam dedit tibi: **38** et omnia, in quibus habitant revelatum est: et benedixit Daniel Deum cæli, **20** et filii hominum, et bestiæ agri: volucres quoque cæli locutus ait: Sit nomen Domini benedictum a sæculo dedit in manu tua, et sub ditione tua universa et usque in sæculum: quia sapientia et fortitudo ejus constituit: tu es ergo caput aureum. **39** Et post sunt. **21** Et ipse mutat tempora, et ætaes: transfert te consurget regnum aliud minus te argenteum: regna, atque constituit: dat sapientiam sapientibus, et regnum tertium aliud æreum, quod imperabit et scientiam intelligentibus disciplinam. **22** Ipse universæ terræ. **40** Et regnum quartum erit velut revelat profunda et abscondita, et novit in tenebris ferrum: quomodo ferrum comminuit, et domat constituta: et lux cum eo est. **23** Tibi, Deus patrum omnia, sic comminuet, et conteret omnia hæc. **41** nostrorum, confiteor, teque laudo, quia sapientiam Porro quia vidisti pedum, et digitorum partem testæ et fortitudinem dedisti mihi, et nunc ostendisti mihi figuli, et partem ferream, regnum divisum erit: quæ rogavimus te, quia sermonem regis aperuisti quod tamen de plantario ferri orietur, secundum nobis. **24** Post hæc Daniel ingressus ad Arioch, quem quod vidisti ferrum mistum testæ ex luto. **42** constituerat rex ut perderet sapientes Babylonis, Et digitos pedum ex parte ferreos, et ex parte sic ei locutus est: Sapientes Babylonis ne perdas: fictiles: ex parte regnum erit solidum, et ex parte introduc me in conspectu regis, et solutionem contritum. **43** Quod autem vidisti ferrum mistum regi narrabo. **25** Tunc Arioch festinus introduxit testæ ex luto, commiscebuntur quidem humano Danielem ad regem, et dixit ei: Inveni hominem semine, sed non adhærebunt sibi, sicut ferrum de filiis transmigrationis Juda, qui solutionem regi misceri non potest testæ. **44** In diebus autem annuntiet. **26** Respondit rex, et dixit Danieli, cuius regnum illorum suscitabit Deus cæli regnum, nomen erat Baltassar: Putasne vere potes mihi quod in æternum non dissipabitur, et regnum ejus indicare somnium, quod vidi, et interpretationem alteri populo non tradetur: comminuet autem, et ejus? **27** Et respondens Daniel coram rege, ait: consumet universa regna hæc, et ipsum stabit in Mysterium, quod rex interrogat, sapientes, magi, æternum. **45** Secundum quod vidisti, quod de monte arioli, et aruspices nequeunt indicare regi: **28** sed abscissus est lapis sine manibus, et comminuit est Deus in cælo revelans mysteria, qui indicavit testam, et ferrum, et æs, et argentum, et aurum, tibi, rex Nabuchodonosor, quæ ventura sunt in Deus magnus ostendit regi quæ ventura sunt postea: novissimis temporibus. Somnium tuum, et visiones et verum est somnium, et fidelis interpretatio ejus. capit is tui in cubili tuo hujuscemodi sunt. **29** **46** Tunc rex Nabuchodonosor cecidit in faciem Tu, rex, cogitare cœpisti in strato tuo, quid esset suam, et Danielem adoravit, et hostias, et incensum futurum post hæc: et qui revelat mysteria, ostendit præcepit ut sacrificarent ei. **47** Loquens ergo rex, tibi quæ ventura sunt. **30** Mihi quoque non in ait Danieli: Vere Deus vester Deus deorum est, et sapientia, quæ est in me plus quam in cunctis Dominus regum, et revelans mysteria: quoniam viventibus, sacramentum hoc revelatum est: sed ut tu potuisti aperire hoc sacramentum. **48** Tunc interpretatio regi manifesta fieret, et cogitationes rex Danielem in sublime extulit, et munera multa mentis tuæ scires. **31** Tu, rex, videbas, et ecce quasi et magna dedit ei: et constituit eum principem statua una grandis: statua illa magna, et statura super omnes provincias Babylonis, et præfectum sublimis stabat contra te, et intuitus ejus erat magistratum super cunctos sapientes Babylonis. terribilis. **32** Hujus statuae caput ex auro optimo **49** Daniel autem postulavit a rege, et constituit erat, pectus autem et brachia de argento, porro super opera provinciæ Babylonis Sidrach, Misach, venter et femora ex ære, **33** tibiae autem ferreæ: et Abdenago: ipse autem Daniel erat in foribus pedum quædam pars erat ferrea, quædam autem regis.

fictilis. **34** Videbas ita, donec abscissus est lapis de monte sine manibus: et percussit statuam in pedibus ejus ferreis et fictilibus, et comminuit eos. **35** Tunc contrita sunt pariter ferrum, testa, æs, argentum, et aurum, et redacta quasi in favillam æstivæ areæ, quæ rapta sunt vento, nullusque locus inventus est

3 Nabuchodonosor rex fecit statuam auream, altitudine cubitorum sexaginta, latitudine cubitorum sex, et statuit eam in campo Dura, provinciæ Babylonis. **2** Itaque Nabuchodonosor rex misit ad congregandos satrapas, magistratus,

et judices, duces, et tyrannos, et præfectos, nos de camino ignis ardentis, et de manibus tuis, omnesque principes regionum, ut convenirent o rex, liberare. **18** Quod si noluerit, notum sit ad dedicationem statuæ quam erexerat tibi, rex, quia deos tuos non colimus, et statuam Nabuchodonosor rex. **3** Tunc congregati sunt auream, quam erexisti, non adoramus. **19** Tunc satrapæ, magistratus, et judices, duces, et Nabuchodonosor repletus est furore, et aspectus tyranni, et optimates, qui erant in potestatibus faciei illius immutatus est super Sidrach, Misach, et constituti, et universi principes regionum, ut Abdenago: et præcepit ut succenderetur fornax convenienter ad dedicationem statuæ, quam erexerat septuplum quam succendi consueverat. **20** Et viris Nabuchodonosor rex. Stabant autem in conspectu fortissimis de exercitu suo jussit ut ligatis pedibus statuæ, quam posuerat Nabuchodonosor rex: **4** et Sidrach, Misach, et Abdenago, mitterent eos in præco clamabat valenter: Vobis dicitur populis, fornacem ignis ardentis. **21** Et confestim viri illi tribubus, et linguis: **5** in hora qua audieritis sonitum vincti, cum braccis suis, et tiaris, et calceamentis, tubæ, et fistulæ, et citharæ, sambucæ, et psalterii, et vestibus, missi sunt in medium fornacis ignis et symphoniæ, et universi generis musicorum, ardentes: **22** nam jussio regis urgebat. Fornax autem cadentes adorate statuam auream, quam constituit succensa erat nimis: porro viros illos, qui miserant Nabuchodonosor rex. **6** Si quis autem non Sidrach, Misach, et Abdenago, interfecit flamma prostratus adoraverit, eadem hora mittetur in ignis. **23** Viri autem hi tres, id est, Sidrach, Misach, fornacem ignis ardentis. **7** Post hæc igitur, statim et Abdenago, ceciderunt in medio camino ignis ut audierunt omnes populi sonitum tubæ, fistulæ, ardentes, colligi. **24** Tunc Nabuchodonosor rex et citharæ, sambucæ, et psalterii, et symphoniæ, obstupuit, et surrexit propere, et ait optimatibus et omnis generis musicorum, cadentes omnes suis: Nonne tres viros misimus in medium ignis populi, tribus, et linguæ adoraverunt statuam compeditos? Qui respondentes regi, dixerunt: Vere, auream, quam constituerat Nabuchodonosor rex. **25** Respondit, et ait: Ecce ego video quatuor rex. **8** Statimque in ipso tempore accedentes viri viros solutos, et ambulantes in medio ignis, et nihil Chaldaei accusaverunt Judæos: **9** dixeruntque corruptionis in eis est, et species quarti similis Nabuchodonosor regi: Rex, in æternum vive! **10** tu, filio Dei. **26** Tunc accessit Nabuchodonosor ad rex, posuisti decretum, ut omnis homo, qui audierit ostium fornacis ignis ardentis, et ait: Sidrach, sonitum tubæ, fistulæ, et citharæ, sambucæ, Misach, et Abdenago, servi Dei excelsi, egredimini, et psalterii, et symphoniæ, et universi generis et venite. Statimque egressi sunt Sidrach, Misach, musicorum, prosternat se, et adoret statuam et Abdenago de medio ignis. **27** Et congregati auream: **11** si quis autem non procidens adoraverit, satrapæ, et magistratus, et judices, et potentes mittatur in fornacem ignis ardentis. **12** Sunt ergo regis contemplabantur viros illos, quoniam nihil viri Judæi, quos constituisti super opera regionis potestatis habuisset ignis in corporibus eorum, et Babylonis, Sidrach, Misach, et Abdenago: viri isti capillus capitisi eorum non esset adustus, et sarabala contempserunt, rex, decretum tuum: deos tuos eorum non fuissent immutata, et odor ignis non non colunt, et statuam auream, quam erexisti, non transisset per eos. **28** Et erumpens Nabuchodonosor, adorant. **13** Tunc Nabuchodonosor, in furore et in ait: Benedictus Deus eorum, Sidrach videlicet, ira, præcepit ut adducerentur Sidrach, Misach, et Misach, et Abdenago: qui misit angelum suum, Abdenago: qui confestim adducti sunt in conspectu et eruit servos suos, qui crediderunt in eum: et regis. **14** Pronuntiansque Nabuchodonosor rex, verbum regis immutaverunt, et tradiderunt corpora ait eis: Verene Sidrach, Misach, et Abdenago, sua ne servirent, et ne adorarent omnem deum, deos meos non colitis, et statuam auream, quam excepto Deo suo. **29** A me ergo positum est hoc constitui, non adoratis? **15** nunc ergo si estis parati, decretum: ut omnis populus, tribus, et lingua, quacumque hora audieritis sonitum tubæ, fistulæ, quacumque locuta fuerit blasphemiam contra citharæ, sambucæ, et psalterii, et symphoniæ, Deum Sidrach, Misach, et Abdenago, dispereat, et omnisque generis musicorum, prosternite vos, domus ejus vastetur: neque enim est alias deus, qui et adorate statuam, quam feci: quod si non possit ita salvare. **30** Tunc rex promovit Sidrach, adoraveritis, eadem hora mittemini in fornacem Misach, et Abdenago in provincia Babylonis. ignis ardentis: et quis est Deus, qui eripiet vos de manu mea? **16** Respondentes Sidrach, Misach, et Abdenago, dixerunt regi Nabuchodonosor: Non oportet nos de hac re respondere tibi. **17** Ecce enim Deus noster, quem colimus, potest eripere

4 Nabuchodonosor rex, omnibus populis, gentibus, et linguis, qui habitant in universa terra, pax vobis multiplicetur. **2** Signa, et mirabilia fecit apud me Deus excelsus. Placuit ergo mihi prædicare **3**

signa ejus, quia magna sunt: et mirabilia ejus, quia fortia: et regnum ejus regnum sempiternum, et potestas ejus in generationem et generationem. Baltassar, et dixit: Domine mi, somnium his, qui te 4 Ego Nabuchodonosor quietus eram in domo oderunt, et interpretatio ejus non conturbant te. Respondit mea, et florens in palatio meo: 5 somnium Arborem, quam vidisti sublimem atque robustam, vidi, quod perterritum me: et cogitationes meae in cuius altitude pertingit ad cælum, et aspectus illius strato meo, et visiones capitum mei conturbaverunt in omnem terram; 21 et rami ejus pulcherrimi, me. 6 Et per me propositum est decretum ut et fructus ejus nimius, et esca omnium in ea, introducerentur in conspectu meo cuncti sapientes subter eam habitantes bestiæ agri, et in ramis Babylonis, et ut solutionem somni indicarent ejus commorantes aves cæli: 22 tu es rex, qui mihi. 7 Tunc ingrediebantur arioli, magi, Chaldei, magnificatus es, et invaluables: et magnitudo tua et aruspices, et somnium narravi in conspectu crevit, et pervenit usque ad cælum, et potestas eorum: et solutionem ejus non indicaverunt mihi, tua in terminos universæ terræ. 23 Quod autem 8 donec collega ingressus est in conspectu meo vidi rex vigilem, et sanctum descendere de cælo, Daniel, cui nomen Baltassar secundum nomen et dicere: Succidite arborem, et dissipate illam, dei mei, qui habet spiritum deorum sanctorum attamen gerumen radicum ejus in terra dimittite, et in semetipso: et somnium coram ipso locutus vinciat ferro et ære in herbis foris, et rore cæli sum. 9 Baltassar, princeps ariolorum, quoniam conspergatur, et cum feris sit pabulum ejus, donec ego scio quod spiritum sanctorum deorum habeas septem tempora mutantur super eum: 24 hæc est in te, et omne sacramentum non est impossibile interpretatio sententiæ Altissimi, quæ pervenit tibi: visiones somniorum meorum, quas vidi, et super dominum meum regem, 25 Ejicient te ab solutionem earum narra. 10 Visio capitum mei in hominibus, et cum bestiis ferisque erit habitatio tua, cubili meo: videbam, et ecce arbor in medio terræ, et fœnum ut bos comedes, et rore cæli infunderis: et altitude ejus nimia. 11 Magna arbor, et fortis, septem quoque tempora mutabuntur super te, et proceritas ejus contingens cælum: aspectus donec scias quod dominetur Excelsus super regnum illius erat usque ad terminos universæ terræ. 12 hominum, et cuicunque voluerit, det illud. 26 Quod Folia ejus pulcherrima, et fructus ejus nimius: et autem præcepit ut relinquatur gerumen radicum esca universorum in ea. Subter eam habitabant ejus, id est arboris: regnum tuum tibi manebit animalia et bestiæ, et in ramis ejus conversabantur postquam cognoveris potestatem esse cælestem. 27 volucres cæli: et ex ea vescebatur omnis caro. Quam ob rem, rex, consilium meum placeat tibi, et 13 Videbam in visione capitum mei super stratum peccata tua eleemosynis redime, et iniquitates tuas meum, et ecce vigil, et sanctus, de cælo descendit. misericordiis pauperum: forsitan ignoscet delictis 14 Clamavit fortiter, et sic ait: Succidite arborem, tuis. 28 Omnia hæc venerunt super Nabuchodonosor et præcidite ramos ejus: excutite folia ejus, et regem. 29 Post finem mensium duodecim, in aula dispergit fructus ejus: fugiant bestiæ, quæ subter Babylonis deambulabat. 30 Responditque rex, et ait: eam sunt, et volucres de ramis ejus. 15 Verumtamen Nonne hæc est Babylon magna, quam ego ædificavi gerumen radicum ejus in terra sinita, et alligetur in domum regni, in robore fortitudinis meæ, et vinculo ferreo et æreo in herbis quæ foris sunt, in gloria decoris mei? 31 Cumque sermo adhuc et rore cæli tingatur, et cum feris pars ejus in esset in ore regis, vox de cælo ruit: Tibi dicitur, herba terræ. 16 Cor ejus ab humano commutetur, Nabuchodonosor rex: Regnum tuum transbit a te, et cor feræ detur ei: et septem tempora mutantur 32 et ab hominibus ejicient te, et cum bestiis et super eum. 17 In sententia vigilum decretum est, feris erit habitatio tua: fœnum quasi bos comedes, et sermo sanctorum, et petitio: donec cognoscant et septem tempora mutantur super te, donec viventes quoniam dominatur Excelsus in regno scias quod dominetur Excelsus in regno hominum, hominum, et cuicunque voluerit, dabit illud, et et cuicunque voluerit, det illud. 33 Eadem hora humillimum hominem constituet super eum. 18 sermo completus est super Nabuchodonosor, et ex Hoc somnium vidi ego Nabuchodonosor rex: tu hominibus abjectus es, et fœnum ut bos comedit, et ergo Baltassar interpretationem narra festinus, quia rore cæli corpus ejus infectum est, donec capilli ejus omnes sapientes regni mei non queunt solutionem in similitudinem aquilarum crescenter, et unguis edicere mihi: tu autem potes, quia spiritus deorum ejus quasi avium. 34 Igitur post finem dierum, ego sanctorum in te est. 19 Tunc Daniel, cuius nomen Nabuchodonosor oculos meos ad cælum levavi, et Baltassar, cœpit intra semetipsum tacitus cogitare sensus meus redditus est mihi: et Altissimo benedixi, quasi una hora: et cogitationes ejus conturbabant et viventem in sempiternum laudavi et glorificavi:

quia potestas ejus potestas sempiterna, et regnum principem magorum, incantatorum, Chaldæorum, ejus in generationem et generationem. **35** Et omnes et aruspicum constituit eum, pater, inquam, tuus, habitatores terræ apud eum in nihilum reputati o rex: **12** quia spiritus amplior, et prudentia, sunt: juxta voluntatem enim suam facit tam in intelligentiaque et interpretatio somniorum, et virtutibus cœli quam in habitatoribus terræ: et non ostensio secretorum, ac solutio ligatorum inventa est qui resistat manui ejus, et dicat ei: Quare fecisti? sunt in eo, hoc est in Daniele: cui rex posuit **36** In ipso tempore sensus meus reversus est ad me, nomen Baltassar. Nunc itaque Daniel vocetur, et et ad honorem regni mei, decoremque perveni: et interpretationem narrabit. **13** Igitur introductus figura mea reversa est ad me, et optimates mei et est Daniel coram rege: ad quem præfatus rex magistratus mei requisierunt me, et in regno meo ait: Tu es Daniel de filiis captivitatis Judeæ, quem restitutus sum: et magnificentia amplior addita est adduxit pater meus rex de Judæa? **14** audivi mihi. **37** Nunc igitur, ego Nabuchodonosor laudo, de te, quoniam spiritum deorum habeas, et et magnifico, et glorifico regem cœli: quia omnia scientia, intelligentiaque ac sapientia ampliores opera ejus vera, et viæ ejus judicia, et gradientes in superbia potest humiliare.

5 Baltassar rex fecit grande convivium optimatibus suis mille: et unusquisque secundum suam bibebat ætatem. **2** Praecepit ergo jam temulentus ut afferrentur vasa aurea et argentea, quæ asportaverat Nabuchodonosor pater ejus de templo, quod fuit in Ierusalem, ut biberent in eis rex, et optimates ejus, uxoresque ejus, et concubinæ. **3** Tunc allata sunt vasa aurea, et argentea, quæ asportaverat de templo, quod fuerat in Ierusalem: et biberunt in eis rex, et optimates ejus, uxores et concubinæ illius. **4** Bibebant vinum, et laudabant deos suos aureos et argenteos, æreos, ferreos, ligneosque et lapideos. **5** In eadem hora apparuerunt digiti, quasi manus hominis scribentis contra candelabrum in superficie parietis aulæ regiae: et rex aspiciebat articulos manus scribentis. **6** Tunc facies regis commutata est, et cogitationes ejus conturbabant eum: et compages renum ejus solvebantur, et genua ejus ad se invicem collidebantur. **7** Exclamavit itaque rex fortiter ut introducerent magos, Chaldæos, et aruspices. Et proloquens rex ait sapientibus Babylonis: Quicumque legerit scripturam hanc, et interpretationem ejus manifestam mihi fecerit, purpura vestietur, et torquem auream habebit in collo, et tertius in regno meo erit. **8** Tunc ingressi omnes sapientes regis non potuerunt nec scripturam legere, nec interpretationem indicare regi. **9** Unde rex Baltassar satis conturbatus est, et vultus illius immutatus est; sed et optimates ejus turbabantur. **10** Regina autem pro re, quæ acciderat regi et optimatibus ejus, domum convivii ingressa est: et proloquens ait: Rex, in æternum vive! non te conturbent cogitationes tuæ, neque facies tua immutetur. **11** Est vir in regno tuo, qui spiritum deorum sanctorum habet in se, et in diebus patris tui scientia et sapientia inventæ sunt in eo: nam et rex Nabuchodonosor pater tuus

principem magorum, incantatorum, Chaldæorum, ejus in generationem et generationem. **12** quia spiritus amplior, et prudentia, sunt: juxta voluntatem enim suam facit tam in intelligentiaque et interpretatio somniorum, et virtutibus cœli quam in habitatoribus terræ: et non ostensio secretorum, ac solutio ligatorum inventa est qui resistat manui ejus, et dicat ei: Quare fecisti? sunt in eo, hoc est in Daniele: cui rex posuit **13** Igitur introductus figura mea reversa est ad me, et optimates mei et est Daniel coram rege: ad quem præfatus rex magistratus mei requisierunt me, et in regno meo ait: Tu es Daniel de filiis captivitatis Judeæ, quem restitutus sum: et magnificentia amplior addita est adduxit pater meus rex de Judæa? **14** audivi mihi, purpura vestieris, et torquem auream circa collum tuum habebis, et tertius in regno meo princeps eris. **17** Ad quæ respondens Daniel, ait coram rege: Munera tua sint tibi, et dona domus tuæ alteri da: scripturam autem legam tibi, rex, et interpretationem ejus ostendam tibi. **18** O rex, Deus altissimus regnum et magnificentiam, gloriam et honorem dedit Nabuchodonosor patri tuo. **19** Et propter magnificentiam, quam dederat ei, universi populi, tribus, et linguæ tremebant, et metuebant eum: quos volebat, interficiebat: et quos volebat, percutiebat: et quos volebat, exaltabat: et quos volebat, humiliabat. **20** Quando autem elevatum est cor ejus, et spiritus illius obfirmatus est ad superbiam, depositus est de solio regni sui, et gloria ejus ablata est: **21** et a filiis hominum ejectus est, sed et cor ejus cum bestiis positum est, et cum onagris erat habitatio ejus: fœnum quoque ut bos comedebat, et rore cœli corpus ejus infectum est, donec cognosceret quod potestatem haberet Altissimus in regno hominum, et quemcumque voluerit, suscitabit super illud. **22** Tu quoque, filius ejus Baltassar, non humiliasti cor tuum, cum scires haec omnia: **23** sed adversum Dominatorem cœli elevatus es: et vasa domus ejus allata sunt coram te, et tu, et optimates tui, et uxores tuæ, et concubinæ tuæ vinum bibistis in eis: deos quoque argenteos, et aureos, et æreos, ferreos, ligneosque et lapideos, qui non vident, neque audiunt, neque sentiunt, laudasti: porro Deum, qui habet flatum tuum in manu sua, et omnes vias tuas, non glorificasti. **24** Idcirco ab eo missus est articulus manus, quæ scripsit hoc quod exaratum est. **25** Hæc est autem

scriptura, quæ digesta est: Mane, Thecel, Phares. **26** dixerunt coram rege: Daniel de filiis captivitatis Et hæc est interpretatio sermonis. Mane: numeravit Juda, non curavit de lege tua, et de edicto quod Deus regnum tuum, et complevit illud. **27** Thecel: constituisti: sed tribus temporibus per diem orat appensus es in statera, et inventus es minus habens. obsecratione sua. **14** Quod verbum cum audisset rex, **28** Phares: divisum est regnum tuum, et datum est satis contrastatus est: et pro Daniele posuit cor ut Medis, et Persis. **29** Tunc, jubente rege, induitus est liberaret eum, et usque ad occasum solis laborabat ut Daniel purpura, et circumdata est torques aurea collo ejus: et prædicatum est de eo quod haberet erueret illum. **15** Viri autem illi, intelligentes regem, dixerunt ei: Scito, rex, quia lex Medorum atque potestatem tertius in regno suo. **30** Eadem nocte Persarum est ut omne decretum, quod constituerit imperfectus est Baltassar rex Chaldaeus. **31** Et Darius rex, non liceat immutari. **16** Tunc rex præcepit, et Medus successit in regnum, annos natus sexaginta adduxerunt Danielem, et miserunt eum in lacum duos.

6 Placuit Dario, et constituit super regnum satrapas centum viginti ut essent in toto regno suo. **2** Et super eos principes tres, ex quibus Daniel unus erat: ut satrapæ illis redderent rationem, et rex non sustineret molestiam. **3** Igitur Daniel superabat omnes principes et satrapas, quia spiritus Dei amplior erat in illo. **4** Porro rex cogitabat constituere eum super omne regnum: unde principes, et satrapæ quærebant occasionem ut invenirent Danieli ex latere regis: nullamque causam, et suspicionem reperire potuerunt, eo quod fidelis esset, et omnis culpa, et suspicio non inveniretur in eo. **5** Dixerunt ergo viri illi: Non inveniemus Danieli huic aliquam occasionem, nisi forte in lege Dei sui. **6** Tunc principes et satrapæ surripuerunt regi, et sic locuti sunt ei: Dari rex, in æternum vive! **7** consilium inierunt omnes principes regni tui, magistratus, et satrapæ, senatores, et judices, ut decretum imperatorium exeat, et edictum: ut omnis, qui petierit aliquam petitionem a quocumque deo et homine usque ad triginta dies, nisi a te, rex, mittatur in lacum leonum. **8** Nunc itaque rex, confirma sententiam, et scribe decretum: ut non immutetur quod statutum est a Medis et Persis, nec prævaricari cuiquam liceat. **9** Porro rex Darius proposuit edictum, et statuit. **10** Quod cum Daniel comperisset, id est, constitutam legem, ingressus est domum suam: et fenestræ apertis in cœnaculo suo contra Jerusalem tribus temporibus in die flectebat genua sua, et adorabat, confitebaturque coram Deo suo sicut et ante facere consueverat. **11** Viri ergo illi curiosius inquirentes invenerunt Danielem orantem, et obsecrantem Deum suum. **12** Et accedentes locuti sunt regi super edicto: Rex, numquid non constituisti ut omnis homo qui rogarerit quemquam de diis et hominibus usque ad dies triginta, nisi te, rex, mitteretur in lacum leonum? Ad quos respondens rex, ait: Verus est sermo juxta decretum Medorum atque Persarum, quod prævaricari non licet. **13** Tunc respondentes

leonum. Dixitque rex Danieli: Deus tuus, quem colis semper, ipse liberabit te. **17** Allatusque est lapis unus, et positus est super os laci: quem obsignavit rex annulo suo, et annulo optimatum suorum, ne quid fieret contra Danielem. **18** Et abit rex in domum suam, et dormivit incœnatus, cibique non sunt allati coram eo, insuper et somnus recessit ab eo. **19** Tunc rex primo diluculo consurgens, festinus ad lacum leonum perrexit: **20** appropinquansque lacui, Danielem voce lacrimabili inclamavit, et affatus est eum: Daniel serve Dei viventis, Deus tuus, cui tu servis semper, putasne valuit te liberare a leonibus? **21** Et Daniel regi respondens ait: Rex, in æternum vive! **22** Deus meus misit angelum suum, et conclusit ora leonum, et non nocuerunt mihi: quia coram eo justitia inventa est in me: sed et coram te, rex, delictum non feci. **23** Tunc vehementer rex gavissus est super eo, et Danielem præcepit educi de lacu: eductusque est Daniel de lacu, et nulla læsio inventa est in eo, quia creditit Deo suo. **24** Jubente autem rege, adducti sunt viri illi, qui accusaverant Danielem: et in lacum leonum missi sunt, ipsi, et filii, et uxores eorum: et non pervenerunt usque ad pavimentum laci, donec arriperent eos leones, et omnia ossa eorum comminuerunt. **25** Tunc Darius rex scripsit universis populis, tribubus, et linguis habitantibus in universa terra: Pax vobis multiplicetur. **26** A me constitutum est decretum, ut in universo imperio et regno meo, tremiscant et paveant Deum Danielis: ipse est enim Deus vivens, et æternus in sæcula, et regnum ejus non dissipabitur, et potestas ejus usque in æternum. **27** Ipse liberator atque salvator, faciens signa et mirabilia in cælo et in terra: qui liberavit Danielem de lacu leonum. **28** Porro Daniel perseveravit usque ad regnum Darii, regnumque Cyri Persæ.

7 Anno primo Baltassar regis Babylonis, Daniel somnium vidit: visio autem capitis ejus in cubili suo: et somnium scribens, brevi sermone comprehendit: summatimque perstringens, ait: **2** Videbam in visione mea nocte: et ecce quatuor

venti cæli pugnabant in mari magno. **3** Et quatuor ab omnibus, et terribilis nimis: dentes et ungues bestiæ grandes ascendebat de mari diversæ inter ejus ferrei: comedebat, et comminuebat, et reliqua se. **4** Prima quasi leæna, et alas habebat aquilæ: pedibus suis conculcabat: **20** et de cornibus decem, aspiciebam donec evulsæ sunt alæ ejus, et sublata quæ habebat in capite, et de alio, quod ortum est de terra, et super pedes quasi homo stetit; et cor fuerat, ante quod ceciderant tria cornua: et de hominis datum est ei. **5** Et ecce bestia alia similis cornu illo, quod habebat oculos, et os loquens urso in parte stetit: et tres ordines erant in ore grandia, et majus erat ceteris. **21** Aspiciebam, et ejus, et in dentibus ejus, et sic dicebant ei: Surge, ecce cornu illud faciebat bellum adversus sanctos, comedere carnes plurimas. **6** Post hæc aspiciebam, et et prævalebat eis, **22** donec venit antiquus dierum, ecce alia quasi pardus, et alas habebat quasi avis, et judicium dedit sanctis Excelsi, et tempus advenit, quatuor super se: et quatuor capita erant in bestia, et regnum obtinuerunt sancti. **23** Et sic ait: Bestia et potestas data est ei. **7** Post hæc aspiciebam quarta, regnum quartum erit in terra, quod majus in visione noctis, et ecce bestia quarta terribilis erit omnibus regnis, et devorabit universam terram, atque mirabilis, et fortis nimis: dentes ferreos et conculcat, et comminuet eam. **24** Porro cornua habebat magnos, comedens atque comminuens, et decem ipsius regni, decem reges erunt: et alius reliqua pedibus suis conculcans: dissimilis autem consurget post eos, et ipse potentior erit prioribus, erat ceteris bestiis quas videram ante eam, et et tres reges humiliabit. **25** Et sermones contra habebat cornua decem. **8** Considerabam cornua, Excelsum loquetur, et sanctos Altissimi conteret: et ecce cornu aliud parvulum ortum est de medio et putabit quod possit mutare tempora, et leges: eorum: et tria de cornibus primis evulsa sunt et tradentur in manu ejus usque ad tempus, et a facie ejus: et ecce oculi, quasi oculi hominis tempora, et dimidium temporis. **26** Et judicium erant in cornu isto, et os loquens ingentia. **9** sedebit, ut auferatur potentia, et conteratur, et Aspiciebam donec throni positi sunt, et antiquus dispereat usque in finem. **27** Regnum autem, et dierum sedit. Vestimentum ejus candidum quasi potestas, et magnitudo regni, quæ est subter omnem nix, et capilli capitis ejus quasi lana munda: thronus cælum, detur populo sanctorum Altissimi: cuius ejus flammæ ignis: rotæ ejus ignis accensus. **10** regnum, regnum sempiternum est, et omnes reges Fluvius igneus rapidusque egrediebatur a facie ejus. servient ei, et obedient. **28** Hucusque finis verbi. Ego Millia millium ministrabant ei, et decies millies Daniel multum cogitationibus meis conturbabar, centena millia assistebant ei: judicium sedit, et et facies mea mutata est in me: verbum autem in libri aperti sunt. **11** Aspiciebam propter vocem sermonum grandium, quos cornu illud loquebatur: et vidi quoniam imperfecta esset bestia, et perisset corpus ejus, et traditum esset ad comburendum igni: **12** aliarum quoque bestiarum ablata esset potestas, et tempora vitæ constituta essent eis usque ad tempus et tempus. **13** Aspiciebam ergo in visione noctis, et ecce cum nubibus cæli quasi filius hominis veniebat, et usque ad antiquum dierum pervenit: et in conspectu ejus obtulerunt eum. **14** Et dedit ei potestatem, et honorem, et regnum: et omnes populi, tribus, et linguae ipsi servient: potestas ejus, potestas æterna, quæ non auferetur: et regnum ejus, quod non corrumpetur. **15** Horruit spiritus meus: ego Daniel territus sum in his, et visiones capitum mei conturbaverunt me. **16** Accessi ad unum de assistantibus, et veritatem quærebam ab eo de omnibus his. Qui dixit mihi interpretationem sermonum, et docuit me: **17** Hæ quatuor bestiæ magnæ, quatuor sunt regna, quæ consurgent de terra. **18** Suscipient autem regnum sancti Dei altissimi, et obtinebunt regnum usque in sæculum, et sæculum sæculorum. **19** Post hoc volui diligenter discere de bestia quarta, quæ erat dissimilis valde

8 Anno tertio regni Baltassar regis, visio apparuit mihi. Ego Daniel, post id quod videram in principio, **2** vidi in visione mea, cum essem in Suisis castro, quod est in Ælam regione: vidi autem in visione esse me super portam Ulai. **3** Et levavi oculus meos, et vidi: et ecce aries unus stabat ante paludem, habens cornua excelsa, et unum excelsius altero atque succrescens. Postea **4** vidi arietem cornibus ventilantem contra occidentem, et contra aquilonem, et contra meridiem, et omnes bestiæ non poterant resistere ei, neque liberari de manu ejus: fecitque secundum voluntatem suam, et magnificatus est. **5** Et ego intelligebam: ecce autem hircus caprarum veniebat ab occidente super faciem totius terræ, et non tangebat terram: porro hircus habebat cornu insigne inter oculos suos. **6** Et venit usque ad arietem illum cornutum, quem videram stantem ante portam, et cucurrit ad eum in impetu fortitudinis suæ. **7** Cumque appropinquaret prope arietem, efferatus est in eum, et percussit arietem: et comminuit duo cornua ejus, et non poterat aries resistere ei: cumque eum misisset in terram,

conculcavit, et nemo quibat liberare arietem de manu ejus. **8** Hircus autem caprarum magnus factus est nimis: cumque crevisset, fractum est cornu magnum, et orta sunt quatuor cornua subter illud per quatuor ventos cœli. **9** De uno autem ex eis egressum est cornu unum modicum: et factum est grande contra meridiem, et contra orientem, et contra fortitudinem. **10** Et magnificatum est usque ad fortitudinem cœli: et dejicit de fortitudine, et de stellis, et conculcavit eas. **11** Et usque ad principem fortitudinis magnificatum est: et ab eo tult juge sacrificium, et dejicit locum sanctificationis ejus. **12** Robur autem datum est ei contra juge sacrificium propter peccata: et prosteretur veritas in terra, et faciet, et prosperabitur. **13** Et audivi unum de sanctis loquentem: et dixit unus sanctus alteri nescio cui loquenti: Usquequo visio, et juge sacrificium, et peccatum desolationis quæ facta est: et sanctuarium, et fortitudo conculcabitur? **14** Et dixit ei: Usque ad vesperam et mane, dies duo millia trecenti: et mundabitur sanctuarium. **15** Factum est autem cum viderem ego Daniel visionem, et quærerem intelligentiam: ecce stetit in conspectu meo quasi species viri. **16** Et audivi vocem viri inter Ulai: et clamavit, et ait: Gabriel, fac intelligere istam visionem. **17** Et venit, et stetit juxta ubi ego stabam: cumque venisset, pavens corru in faciem meam: et ait ad me: Intellige, fili hominis, quoniam in tempore finis complebitur visio. **18** Cumque loqueretur ad me, collapsus sum pronus in terram: et tetigit me, et statuit me in gradu meo, **19** dixitque mihi: Ego ostendam tibi quæ futura sunt in novissimo maledictionis: quoniam habet tempus finem suum. **20** Aries, quem vidisti habere cornua, rex Medorum est atque Persarum. **21** Porro hircus caprarum, rex Græcorum est: et cornu grande, quod erat inter oculos ejus, ipse est rex primus. **22** Quod autem fracto illo surrexerunt quatuor pro eo: quatuor reges de gente ejus consurgent, sed non in fortitudine ejus. **23** Et post regnum eorum, cum creverint iniquitates, consurget rex impudens facie, et intelligens propositiones; **24** et roborabitur fortitudo ejus, sed non in viribus suis: et supra quam credi potest, universa vastabit, et prosperabitur, et faciet. Et interficiet robustos, et populum sanctorum **25** secundum voluntatem suam, et dirigetur dolus in manu ejus: et cor suum magnificabit, et in copia rerum omnium occidet plurimos: et contra principem principum consurget, et sine manu conteretur. **26** Et visio vespere et mane, quæ dicta est, vera est: tu ergo visionem signa, quia post multos dies erit. **27** Et ego Daniel langui, et ægrotavi per dies: cumque surrexissem,

faciebam opera regis, et stupebam ad visionem, et non erat qui interpretaretur.

9 In anno primo Darii filii Assueri de semine Medorum, qui imperavit super regnum Chaldæorum, **2** anno uno regni ejus, ego Daniel intellexi in libris numerum annorum, de quo factus est sermo Domini ad Jeremiam prophetam, ut complerentur desolationis Jerusalem septuaginta anni. **3** Et posui faciem meam ad Dominum Deum meum rogare et deprecari in jejuniis, sacco, et cinere. **4** Et oravi Dominum Deum meum, et confessus sum, et dixi: Obsecro, Domine Deus magne et terribilis, custodiens pactum, et misericordiam diligentibus te, et custodientibus mandata tua: **5** peccavimus, iniquitatem fecimus, impie egimus, et recessimus: et declinavimus a mandatis tuis ac iudiciis. **6** Non obedivimus servis tuis prophetis, qui locuti sunt in nomine tuo regibus nostris, principibus nostris, patribus nostris, omniique populo terræ. **7** Tibi, Domine, justitia: nobis autem confusio faciei, sicut est hodie viro Juda, et habitatoribus Jerusalem, et omni Israël, his qui prope sunt, et his qui procul in universis terris, ad quas ejecisti eos propter iniquitates eorum, in quibus peccaverunt in te. **8** Domine, nobis confusio faciei, regibus nostris, principibus nostris, et patribus nostris, qui peccaverunt. **9** Tibi autem Domino Deo nostro misericordia et propitiatio, quia recessimus a te, **10** et non audivimus vocem Domini Dei nostri ut ambularemus in lege ejus, quam posuit nobis per servos suos prophetas. **11** Et omnis Israël prevaricati sunt legem tuam, et declinaverunt ne audirent vocem tuam: et stillavit super nos maledictio et detestatio quæ scripta est in libro Moysi servi Dei, quia peccavimus ei. **12** Et statuit sermones suos, quos locutus est super nos et super principes nostros, qui judicaverunt nos, ut superinduceret in nos magnum malum, quale numquam fuit sub omni cœlo, secundum quod factum est in Jerusalem. **13** Sicut scriptum est in lege Moysi, omne malum hoc venit super nos: et non rogavimus faciem tuam, Domine Deus noster, ut reverteremur ab iniquitatibus nostris, et cogitaremus veritatem tuam. **14** Et vigilavit Dominus super malitiam, et adduxit eam super nos. Justus Dominus Deus noster in omnibus operibus suis, quæ fecit: non enim audivimus vocem ejus. **15** Et nunc Domine Deus noster, qui eduxisti populum tuum de terra Ægypti in manu forti, et fecisti tibi nomen secundum diem hanc: peccavimus, iniquitatem fecimus. **16** Domine, in omnem justitiam tuam avertatur, obsecro, ira tua et

furor tuus a civitate tua Jerusalem, et monte sancto **2** In diebus illis ego Daniel lugebam trium tuo. Propter peccata enim nostra, et iniquitates hebdomadarum diebus: **3** panem desiderabilem patrum nostrorum, Jerusalem et populus tuus in non comedи, et caro et vinum non introierunt opprobrium sunt omnibus per circuitum nostrum. in os meum, sed neque unguento unctus sum, **17** Nunc ergo exaudi, Deus noster, orationem servi donec complerentur trium hebdomadarum dies. **4** tui, et preces ejus: et ostende faciem tuam super Die autem vigesima et quarta mensis primi, eram sanctuarium tuum, quod desertum est propter juxta fluvium magnum, qui est Tigris. **5** Et levavi temetipsum. **18** Inclina, Deus meus, aurem tuam, oculos meos, et vidi: et ecce vir unus vestitus et audi: aperi oculos tuos, et vide desolationem lineis, et renes ejus accincti auro obrizo: **6** et nostram, et civitatem super quam invocatum est corpus ejus quasi chrysolithus, et facies ejus velut nomen tuum: neque enim in justificationibus species fulguris, et oculi ejus ut lampas ardens: et nostris prosternimus preces ante faciem tuam, brachia ejus, et quae deorsum sunt usque ad pedes, sed in miserationibus tuis multis. **19** Exaudi, quasi species æris candens: et vox sermonum Domine; placare Domine: attende et fac: ne moreris ejus ut vox multitudinis. **7** Vidi autem ego Daniel propter temetipsum, Deus meus, quia nomen tuum solus visionem: porro viri qui erant mecum non invocatum est super civitatem et super populum viderunt, sed terror nimius irruit super eos, et tuum. **20** Cumque adhuc loquerer, et orarem, et fugerunt in absconditum. **8** Ego autem relictus confiterer peccata mea, et peccata populi mei solus vidi visionem grandem hanc: et non remansi Israël, et prosternerem preces meas in conspectu in me fortitudo, sed et species mea immutata est in Dei mei, pro monte sancto Dei mei: **21** adhuc me, et emarcui, nec habui quidquam virum. **9** Et me loquente in oratione, ecce vir Gabriel, quem audivi vocem sermonum ejus: et audiens jacebam videram in visione a principio, cito volans tetigit consternatus super faciem meam, et vultus meus me in tempore sacrificii vespertini. **22** Et docuit me, hærebat terræ. **10** Et ecce manus tetigit me, et erexit et locutus est mihi, dixitque: Daniel, nunc egressus me super genua mea, et super articulos manuum sum ut docerem te, et intelligeres. **23** Ab exordio mearum. **11** Et dixit ad me: Daniel vir desideriorum, precum tuarum egressus est sermo: ego autem veni intelligere verba quæ ego loquor ad te, et sta in ut indicarem tibi, quia vir desideriorum es: tu ergo gradu tuo: nunc enim sum missus ad te. Cumque animadverte sermonem, et intellige visionem. **24** dixisset mihi sermonem istum, steti tremens. **12** Septuaginta hebdomades abbreviatæ sunt super Et ait ad me: Noli metuere, Daniel: quia ex die populum tuum et super urbem sanctam tuam, primo, quo posuisti cor tuum ad intelligendum ut te ut consummetur prævaricatio, et finem accipiat affligeres in conspectu Dei tui, exaudita sunt verba peccatum, et deleatur iniquitas, et adducatur tua: et ego veni propter sermones tuos. **13** Princeps justitia sempiterna, et impleatur visio et prophetia, autem regni Persarum restitit mihi viginti et uno et ungatur Sanctus sanctorum. **25** Scito ergo, diebus: et ecce Michaël, unus de principibus primis, et animadverte: ab exitu sermonis, ut iterum venit in adjutorium meum, et ego remansi ibi juxta ædificetur Jerusalem, usque ad christum ducem, regem Persarum. **14** Veni autem ut docerem te hebdomades septem, et hebdomades sexaginta quæ ventura sunt populo tuo in novissimis diebus, duæ erunt: et rursum ædificabitur platea, et muri quoniam adhuc visio in dies. **15** Cumque loqueretur in angustia temporum. **26** Et post hebdomades mihi hujuscemodi verbis, dejeci vultum meum ad sexaginta duas occidetur christus: et non erit ejus terram, et tacui. **16** Et ecce quasi similitudo filii populus qui eum negaturus est. Et civitatem et hominis tetigit labia mea: et aperiens os meum sanctuarium dissipabit populus cum duce venturo: locutus sum, et dixi ad eum, qui stabat contra me: et finis ejus vastitas, et post finem belli statuta Domine mi, in visione tua dissolutæ sunt compages desolatio. **27** Confirmabit autem pactum multis meæ, et nihil in me remansit virum. **17** Et quomodo hebdomada una: et in dimidio hebdomadis deficiet poterit servus domini mei loqui cum domino meo? hostia et sacrificium: et erit in templo abominatio nihil enim in me remansit virum, sed et halitus desolationis: et usque ad consummationem et finem meus intercluditur. **18** Rursum ergo tetigit me quasi visio hominis, et confortavit me, **19** et dixit: Noli timere, vir desideriorum: pax tibi: confortare, et esto robustus. Cumque loqueretur tecum, convalui, et dixi: Loquere, domine mi, quia confortasti me. **20** Et ait: Numquid scis quare venerim ad te? et nunc revertar ut prælier adversum principem Persarum.

10 Anno tertio Cyri regis Persarum, verbum revelatum est Danieli cognomento Baltassar, et verbum verum, et fortitudo magna: intellexitque sermonem: intelligentia enim est opus in visione.

Cum ego egrederer, apparuit princeps Græcorum **16** Et faciet veniens super eum juxta placitum veniens. **21** Verumtamen annuntiabo tibi quod suum, et non erit qui stet contra faciem ejus: et expressum est in scriptura veritatis: et nemo est adjutor meus in omnibus his, nisi Michaël princeps vester.

11 Ego autem ab anno primo Darii Medi stabam ut confortaretur et roboraretur. **2** Et nunc veritatem annuntiabo tibi. Ecce adhuc tres reges stabunt in Perside, et quartus dabitur opibus nimiis super omnes: et cum invaluerit divitiae suis, concitat omnes adversum regnum Græciæ. **3** Surget vero rex fortis, et dominabitur potestate multa, et faciet quod placuerit ei. **4** Et cum stererit, conteretur regnum ejus, et dividetur in quatuor ventos cœli: sed non in posteros ejus, neque secundum potentiam illius, qua dominatus est: lacerabitur enim regnum ejus etiam in externos, exceptis his. **5** Et confortabitur rex austri: et de principibus ejus prævalebit super eum, et dominabitur ditione: multa enim dominatio ejus. **6** Et post finem annorum fœderabuntur: filiaque regis austri veniet ad regem aquilonis facere amicitiam, et non obtinebit fortitudinem brachii, nec stabit semen ejus: et tradetur ipsa, et qui adduxerunt eam adolescentes ejus, et qui confortabant eam in temporibus. **7** Et stabit de germine radicum ejus plantatio: et veniet cum exercitu, et ingredietur provinciam regis aquilonis: et abutetur eis, et obtinebit. **8** Insuper et deos eorum, et sculptilia, vasa quoque pretiosa argenti et auri, captiva ducet in Ægyptum: ipse prævalebit adversus regem aquilonis. **9** Et intrabit in regnum rex austri, et revertetur ad terram suam. **10** Filii autem ejus provocabuntur, et congregabunt multitudinem exercituum plurimorum: et veniet properans, et inundans: et revertetur, et concitatibus, et congregietur cum robore ejus. **11** Et provocatus rex austri egreditur, et pugnabit adversus regem aquilonis, et præparabit multitudinem nimiam, et dabitur multitudine in manu ejus. **12** Et capiet multitudinem, et exaltabitur cor ejus, et dejicit multa millia, sed non prævalebit. **13** Convertetur enim rex aquilonis, et præparabit multitudinem multo majorem quam prius: et in fine temporum annorumque veniet properans cum exercitu magno, et opibus nimiis. **14** Et in temporibus illis multi consurgent adversus regem austri: filii quoque prævaricatorum populi tui extollentur ut impleant visionem, et corrueant. **15** Et venit rex aquilonis, et comportabit aggerem, et capiet urbes munitissimas: et brachia austri non sustinebunt, et consurgent electi ejus ad resistendum, et non erit fortitudo. **16** Et stabit in terra inclita, et consumetur in manu ejus. **17** Et ponet faciem suam ut veniat ad tenendum universum regnum ejus, et recta faciet cum eo: et filiam feminarum dabit ei, ut evertat illud: et non stabit, nec illius erit. **18** Et convertet faciem suam ad insulas, et capiet multas: et cessare faciet principem opprobrii sui, et opprobrium ejus convertetur in eum. **19** Et convertet faciem suam ad imperium terræ suæ, et impingeat, et corrueat, et non invenietur. **20** Et stabit in loco ejus vilissimus, et indignus decore regio: et in paucis diebus conteretur, non in furore, nec in prælio. **21** Et stabit in loco ejus despectus, et non tribuet ei honor regius: et veniet clam, et obtinebit regnum in fraudulentia. **22** Et brachia pugnantis expugnabunt a facie ejus, et conterentur: insuper et dux foederis. **23** Et post amicitias, cum eo faciet dolum: et ascendet, et superabit in modico populo. **24** Et abundantes, et uberes urbes ingredietur: et faciet quæ non fecerunt patres ejus, et patres patrum ejus: rapinas, et prædam, et divitias eorum dissipabit, et contra firmissimas cogitationes inibit: et hoc usque ad tempus. **25** Et concitatibus fortitudo ejus, et cor ejus adversum regem austri in exercitu magno: et rex austri provocabitur ad bellum multis auxiliis, et fortibus nimis: et non stabunt, quia inibunt adversus eum consilia. **26** Et comedentes panem cum eo, conterent illum, exercitusque ejus opprimetur: et cadent interficti plurimi. **27** Duorum quoque regum cor erit ut malefaciant, et ad mensam unam mendacium loquentur: et non proficient, quia adhuc finis in aliud tempus. **28** Et revertetur in terram suam cum opibus multis: et cor ejus adversum testamentum sanctum, et faciet, et revertetur in terram suam. **29** Statuto tempore revertetur, et veniet ad austrum: et non erit priori simile novissimum. **30** Et venient super eum trieres, et Romani: et percutietur, et revertetur, et indignabitur contra testamentum sanctuarii, et faciet: reverteturque, et cogitabit adversum eos qui dereliquerunt testamentum sanctuarii. **31** Et brachia ex eo stabunt, et polluent sanctuarium fortitudinis, et auferent juge sacrificium: et dabunt abominationem in desolationem. **32** Et impii in testamentum simulabunt fraudulentem: populus autem sciens Deum suum, obtinebit, et faciet. **33** Et docti in populo docebunt plurimos: et ruent in gladio, et in flamma, et in captivitate, et in rapina dierum. **34** Cumque corruerint, sublevabunt auxilio parvulo: et applicabuntur eis plurimi fraudulentem. **35** Et de eruditis ruent, ut conflentur,

et elegantur, et dealbentur usque ad tempus sinistram suam in cælum, et jurasset per viventem in præfinitum: quia adhuc aliud tempus erit. **36** Et æternum, quia in tempus, et tempora, et dimidium faciet juxta voluntatem suam rex, et elevabitur, et temporis. Et cum completa fuerit dispersio manus magnificabitur adversus omnem deum: et adversus populi sancti, complebuntur universa hæc. **8** Et ego Deum deorum loquetur magnifica, et dirigetur, audivi, et non intellexi. Et dixi: Domine mi, quid donec compleatur iracundia: perpetrata quippe erit post hæc? **9** Et ait: Vade, Daniel, quia clausi est definitio. **37** Et Deum patrum suorum non sunt signatique sermones usque ad præfinitum reputabit: et erit in concupiscentiis feminarum, tempus. **10** Eligentur, et dealbabuntur, et quasi ignis nec quemquam deorum curabit, quia adversum probabuntur multi: et impie agent impii, neque universa consurget. **38** Deum autem Maozim in intelligent omnes impii: porro docti intelligent. **11** loco suo venerabitur: et deum, quem ignoraverunt Et a tempore cum ablatum fuerit juge sacrificium, patres ejus, colet auro, et argento, et lapide pretioso, et posita fuerit abominatio in desolationem, dies rebusque pretiosis. **39** Et faciet ut muniat Maozim mille ducenti nonaginta. **12** Beatus qui exspectat, cum deo alieno, quem cognovit, et multiplicabit et pervenit usque ad dies mille trecentos triginta gloriam, et dabit eis potestatem in multis, et quinque. **13** Tu autem vade ad præfinitum: et terram dividet gratuito. **40** Et in tempore præfinito requiesces, et stabis in sorte tua in finem dierum. præliabitur adversus eum rex austri, et quasi tempestas veniet contra illum rex aquilonis in curribus, et in equitibus, et in classe magna, et ingredietur terras, et conteret, et pertransiet. **41** Et introbit in terram gloriosam, et multæ corruent: hæ autem solæ salvabuntur de manu ejus, Edom, et Moab, et principium filiorum Ammon. **42** Et mittet manum suam in terras: et terra Ægypti non effugiet. **43** Et dominabitur thesaurorum auri, et argenti, et in omnibus pretiosis Ægypti: per Libyam quoque, et Æthiopiam transibit. **44** Et fama turbabit eum ab oriente et ab aquilone: et veniet in multitudine magna ut conterat et interficiat plurimos. **45** Et figet tabernaculum suum Apadno inter maria, super montem inclytum et sanctum: et veniet usque ad summitatem ejus, et nemo auxiliabitur ei.

12 In tempore autem illo consurget Michaël princeps magnus, qui stat pro filiis populi tui: et veniet tempus quale non fuit ab eo ex quo gentes esse cœperunt usque ad tempus illud. Et in tempore illo salvabitur populus tuus, omnis qui inventus fuerit scriptus in libro. **2** Et multi de his qui dormiunt in terræ pulvere evigilabunt, alii in vitam æternam, et alii in opprobrium ut videant semper. **3** Qui autem docti fuerint, fulgebunt quasi splendor firmamenti: et qui ad justitiam erudiunt multos, quasi stellæ in perpetuas æternitates. **4** Tu autem Daniel, claude sermones, et signa librum usque ad tempus statutum: plurimi pertransibunt, et multiplex erit scientia. **5** Et vidi ego Daniel, et ecce quasi duo alii stabant: unus hinc super ripam fluminis, et alias inde ex altera ripa fluminis. **6** Et dixi viro qui erat indutus lineis, qui stabat super aquas fluminis: Usquequo finis horum mirabilium? **7** Et audivi virum qui indutus erat lineis, qui stabat super aquas fluminis, cum elevasset dexteram et

Osee Propheta

1 Verbum Domini, quod factum est ad Osee, filium Beeri, in diebus Oziæ, Joathan, Achaz, Ezechiaë, regum Juda; et in diebus Jeroboam, filii Joas, regis Israël. **2** Principium loquendi Domino in Osee. Et dixit Dominus ad Osee: Vade, sume tibi uxorem fornicationum, et fac tibi filios fornicationum, quia fornicans fornicabitur terra a Domino. **3** Et abiit, et accepit Gomer, filiam Debelaïm: et concepit, et peperit ei filium. **4** Et dixit Dominus ad eum: Voca nomen ejus Jezrahel, quoniam adhuc modicum, et visitabo sanguinem Jezrahel super domum Jehu, et quiescere faciam regnum domus Israël. **5** Et in illa die conteram arcum Israël in valle Jezrahel. **6** Et concepit adhuc, et peperit filiam. Et dixit ei: Voca nomen ejus, Absque misericordia, quia non addam ultra misereri domui Israël, sed oblivione obliviscar eorum. **7** Et domui Juda miserebor, et salvabo eos in Domino Deo suo; et non salvabo eos in arcu et gladio, et in bello, et in equis, et in equitibus. **8** Et ablactavit eam quæ erat Absque misericordia. Et concepit, et peperit filium. **9** Et dixit: Voca nomen ejus, Non populus meus, quia vos non populus meus, et ego non ero vester. **10** Et erit numerus filiorum Israël quasi arena maris, quæ sine mensura est, et non numerabitur. Et erit in loco ubi dicetur eis: Non populus meus vos: dicetur eis: Filii Dei viventis. **11** Et congregabuntur filii Juda et filii Israël pariter; et ponent sibimet caput unum, et ascendent de terra, quia magnus dies Jezrahel.

2 Dicite fratribus vestris: Populus meus; et sorori vestræ: Misericordiam consecuta. **2** [Judicate matrem vestram, judicate, quoniam ipsa non uxor mea, et ego non vir ejus. Auferat fornicationes suas a facie sua, et adulteria sua de medio uberum suorum; **3** ne forte expoliem eam nudam, et statuam eam secundum diem nativitatis suæ, et ponam eam quasi solitudinem, et statuam eam velut terram inviam, et interficiam eam siti. **4** Et filiorum illius non miserebor, quoniam filii fornicationum sunt. **5** Quia fornicata est mater eorum, confusa est quæ concepit eos; quia dixit: Vadam post amatores meos, qui dant panes mihi, et aquas meas, lanam meam, et linum meum, oleum meum, et potum meum. **6** Propter hoc ecce ego sepiam viam tuam spinis, et sepiam eam maceria, et semitas suas non inveniet. **7** Et sequetur amatores suos, et non apprehendet eos; et queret eos, et non inveniet: et dicet: Vadam, et revertar ad virum meum priorem, quia bene mihi erat tunc magis quam nunc. **8** Et hæc nescivit, quia ego dedi ei frumentum, et vinum,

et oleum, et argentum multiplicavi ei, et aurum, quæ fecerunt Baal. **9** Idcirco convertar, et sumam frumentum meum in tempore suo, et vinum meum in tempore suo. Et liberabo lanam meam et linum meum, quæ operiebant ignominiam ejus. **10** Et nunc revelabo stultitiam ejus in oculis amatorum ejus; et vir non eruet eam de manu mea; **11** et cessare faciam omne gaudium ejus, solemnitatem ejus, neomeniam ejus, sabbatum ejus, et omnia festa tempora ejus. **12** Et corrumpan vineam ejus, et ficum ejus, de quibus dixit: Mercedes hæ meæ sunt, quas dederunt mihi amatores mei; et ponam eam in saltum, et comedet eam bestia agri. **13** Et visitabo super eam dies Baalim, quibus accendebat incensum, et ornatatur in aure sua, et monili suo. Et ibat post amatores suos, et mei oblivia sebatur, dicit Dominus. **14** Propter hoc ecce ego lactabo eam, et ducam eam in solitudinem, et loquar ad cor ejus. **15** Et dabo ei vinitores ejus ex eodem loco, et vallem Achor, ad aperiendam spem; et canet ibi juxta dies juventutis suæ, et juxta dies ascensionis sue de terra Ægypti. **16** Et erit in die illa, ait Dominus: vocabit me, Vir meus, et non vocabit me ultra Baali. **17** Et auferam nomina Baalim de ore ejus, et non recordabitur ultra nominis eorum. **18** Et percutiam cum eis foedus in die illa, cum bestia agri, et cum volucre cæli, et cum reptili terræ; et arcum, et gladium, et bellum conteram de terra, et dormire eos faciam fiducialiter. **19** Et sponsabo te mihi in sempiternum; et sponsabo te mihi in justitia, et iudicio, et in misericordia, et in miserationibus. **20** Et sponsabo te mihi in fide; et scies quia ego Dominus. **21** Et erit in die illa: exaudiam, dicit Dominus, exaudiam cælos, et illi exaudient terram. **22** Et terra exaudiet triticum, et vinum, et oleum, et hæc exaudient Jezrahel. **23** Et seminabo eam mihi in terra, et miserebor ejus quæ fuit Absque misericordia. Et dicam Non populo meo: Populus meus es tu; et ipse dicet: Deus meus es tu.]

3 Et dixit Dominus ad me: Adhuc vade, et dilig mulierem dilectam amico et adulteram, sicut diligit Dominus filios Israël, et ipsi respiciunt ad deos alienos, et diligunt vinacia uvarum. **2** Et fod eam mihi quindecim argenteis, et coro hordei, et dimidio coro hordæi. **3** Et dixi ad eam: Dies multos exspectabis me; non fornicaberis, et non eris viro; sed et ego exspectabo te. **4** Quia dies multos sedebunt filii Israël sine rege, et sine principe, et sine sacrificio, et sine altari, et sine ephod, et sine theraphim. **5** Et post hæc revertentur filii Israël, et quærent Dominum Deum suum, et David regem

suum: et pavebunt ad Dominum, et ad bonum ejus, in novissimo dierum.

4 [Audite verbum Domini, filii Israël, quia judicium Domino cum habitatoribus terrae: non est enim veritas, et non est misericordia, et non est scientia Dei in terra. **2** Maledictum, et mendacium, et homicidium, et furtum, et adulterium inundaverunt, et sanguis sanguinem tetigit. **3** Propter hoc lugebit terra, et infirmabitur omnis qui habitat in ea, in bestia agri, et in volucre cœli; sed et pisces maris congregabuntur. **4** Verumtamen unusquisque non judicet, et non arguatur vir: populus enim tuus sicut hi qui contradicunt sacerdoti. **5** Et corruerunt hodie, et corruerunt etiam propheta tecum. Nocte tacere feci matrem tuam. **6** Conticuit populus meus, eo quod non habuerit scientiam: quia tu scientiam repulisti, repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi; et oblitera es legis Dei tui, oblivia scar filiorum tuorum et ego. **7** Secundum multitudinem eorum sic peccaverunt mihi: gloriam eorum in ignominiam commutabo. **8** Peccata populi mei comedent, et ad iniquitatem eorum sublevabunt animas eorum. **9** Et erit sicut populus, sic sacerdos; et visitabo super eum vias ejus, et cogitationes ejus reddam ei. **10** Et comedent, et non saturabuntur; fornicati sunt, et non cessaverunt: quoniam Dominum dereliquerunt in non custodiendo. **11** Fornicatio, et vinum, et ebrietas auferunt cor. **12** Populus meus in ligno suo interrogavit, et baculus ejus annuntiavit ei; spiritus enim fornicationum decepit eos, et fornicati sunt a Deo suo. **13** Super capita montium sacrificabant, et super colles ascendebant thymiana; subtus querum, et populum, et terebinthum, quia bona erat umbra ejus; ideo fornicabuntur filiae vestrae, et sponsæ vestrae adulteræ erunt. **14** Non visitabo super filias vestras cum fuerint fornicatae, et super sponsas vestras cum adulteraverint, quoniam ipsi cum meretricibus conversabantur, et cum effeminitatis sacrificabant; et populus non intelligens vapulabit. **15** Si fornicaris tu, Israël, non delinquat saltem Juda; et nolite ingredi in Galgala, et ne ascenderitis in Bethaven, neque juraveritis: Vivit Dominus! **16** Quoniam sicut vacca lasciviens declinavit Israël; nunc pascet eos Dominus, quasi agnum in latitudine. **17** Particeps idolorum Ephraim: dimitte eum. **18** Separatum est convivium eorum; fornicatione fornicati sunt: dilexerunt afferre ignominiam protectores ejus. **19** Ligavit eum spiritus in alis suis, et confundentur a sacrificiis suis.]

5 [Audite hoc, sacerdotes, et attendite, domus Israël, et domus regis, auscultate: quia vobis judicium est, quoniam laqueus facti estis

speculationi, et rete expansum super Thabor. **2** Et victimas declinasti in profundum; et ego erudit omnium eorum. **3** Ego scio Ephraim, et Israël non est absconditus a me: quia nunc fornicatus est Ephraim; contaminatus est Israël. **4** Non dabunt cogitationes suas ut revertantur ad Deum suum, quia spiritus fornicationum in medio eorum, et Dominum non cognoverunt. **5** Et respondebit arrogantia Israël in facie ejus, et Israël et Ephraim ruent in iniquitate sua: ruet etiam Judas cum eis. **6** In gregibus suis et in armentis suis vadent ad quærendum Dominum, et non invenient: ablatus est ab eis. **7** In Dominum prævaricati sunt, quia filios alienos generunt: nunc devorabit eos mensis, cum partibus suis. **8** Clangite buccina in Gabaa, tuba in Rama; ululate in Bethaven, post tergum tuum, Benjamin. **9** Ephraim in desolatione erit in die correptionis; in tribubus Israël ostendi fidem. **10** Facti sunt principes Juda quasi assumentes terminum; super eos effundam quasi aquam iram meam. **11** Calumniam patiens est Ephraim, fractus judicio, quoniam coepit abire post sordes. **12** Et ego quasi tinea Ephraim, et quasi putredo domui Juda. **13** Et vidit Ephraim languorem suum, et Juda vinculum suum; et abiit Ephraim ad Assur, et misit ad regem ultorem: et ipse non poterit sanare vos, nec solvere poterit a vobis vinculum. **14** Quoniam ego quasi leæna Ephraim, et quasi catulus leonis domui Juda. Ego, ego capiam, et vadam; tollam, et non est qui eruat. **15** Vadens revertar ad locum meum, donec deficiatis, et quæratis faciem meam.]

6 [In tribulatione sua mane consurgent ad me: Venite, et revertamur ad Dominum, **2** quia ipse cepit, et sanabit nos; percutiet, et curabit nos. **3** Vivificabit nos post duos dies; in die tertia suscitabit nos, et vivemus in conspectu ejus. Sciemus, sequemurque ut cognoscamus Dominum: quasi diluculum præparatus est egressus ejus, et sacrificabit quasi imber nobis temporaneus et serotinus terræ. **4** Quid faciam tibi, Ephraim? quid faciam tibi, Juda? misericordia vestra quasi nubes matutina, et quasi ros mane pertransiens. **5** Propter hoc dolavi in prophetis; occidi eos in verbis oris mei: et judicia tua quasi lux egredientur. **6** Quia misericordiam Separatum est convivium eorum; fornicatione holocausta. **7** Ipsi autem sicut Adam transgressi sunt pactum: ibi prævaricati sunt in me. **8** Galaad civitas operantium idolum, supplantata sanguine. **9** Et quasi fauces virorum latronum, particeps sacerdotum, in via interficientium pergentes de Sichem: quia scelus operati sunt. **10** In domo Israël vidi horrendum: ibi fornicationes Ephraim,

contaminatus est Israël. **11** Sed et Juda, pone messem tibi, cum convertero captivitatem populi mei.]

7 [Cum sanare vellem Israël, revelata est iniqitas Ephraim, et malitia Samariæ, quia operati sunt mendacium; et fur ingressus est spolians, latrunculus foris. **2** Et ne forte dicant in cordibus suis, omnem malitiam eorum me recordatum, nunc circumdederunt eos adinventiones sua: coram facie mea factæ sunt. **3** In malitia sua lætificaverunt regem, et in mendaciis suis principes. **4** Omnes adulterantes, quasi clibanus succensus a coquente; quievit paululum civitas a commistione fermenti, donec fermentaretur totum. **5** Dies regis nostri: cœperunt principes furere a vino; extendit manum suam cum illusoribus. **6** Quia applicuerunt quasi clibanum cor suum, cum insidiaretur eis; tota nocte dormivit coquens eos: mane ipse succensus quasi ignis flammæ. **7** Omnes calefacti sunt quasi clibanus, et devoraverunt judices suos: omnes reges eorum ceciderunt; non est qui clamat in eis ad me. **8** Ephraim in populis ipse commiscebatur; Ephraim factus est subcinericus panis, qui non reversatur. **9** Comederunt alieni robur ejus, et ipse nescivit; sed et cani effusi sunt in eo, et ipse ignoravit. **10** Et humiliabitur superbia Israël in facie ejus; nec reversi sunt ad Dominum Deum suum, et non quæsierunt eum in omnibus his. **11** Et factus est Ephraim quasi columba seducta non habens cor. Ægyptum invocabant; ad Assyrios abierunt. **12** Et cum profecti fuerint, expandam super eos rete meum: quasi volucrem cœli detrahiam eos; cædam eos secundum auditionem coetus eorum. **13** Væ eis, quoniam recesserunt a me! vastabuntur, quia prævaricati sunt in me, et ego redemi eos, et ipsi locuti sunt contra me mendacia. **14** Et non clamaverunt ad me in corde suo, sed ululabant in cubilibus suis: super triticum et vinum ruminabant; recesserunt a me. **15** Et ego erudivi eos, et confortavi brachia eorum, et in me cogitaverunt malitiam. **16** Reversi sunt ut essent absque jugo; facti sunt quasi arcus dolosus: cadent in gladio principes eorum, a furore lingue suæ. Ista subsannatio eorum in terra Ægypti.]

8 [In gutture tuo sit tuba quasi aquila super domum Domini, pro eo quod transgressi sunt foedus meum, et legem meam prævaricati sunt. **2** Me invocabunt: Deus meus, cognovimus te Israël. **3** Projectit Israël bonum: inimicus persecetur eum. **4** Ipsi regnaverunt, et non ex me; principes extiterunt, et non cognovi: argentum suum et

aurum suum fecerunt sibi idola, ut interirent Projectus est vitulus tuus, Samaria; iratus est furor meus in eos. Usquequo non poterunt emundari?]

6 Quia ex Israël et ipse est: artifex fecit illum, et non est deus; quoniam in aranearum telas erit vitulus Samariæ. **7** Quia ventum seminabunt, et turbinem metent: culmus stans non est in eo; germen non faciet farinam: quod etsi fecerit, alieni comedent eam. **8** Devoratus est Israël; nunc factus est in nationibus quasi vas immundum. **9** Quia ipsi ascenderunt ad Assur, onager solitarius sibi; Ephraim munera dederunt amatoribus. **10** Sed et cum mercede conduxerint nationes, nunc congregabo eos, et quiescent paulisper ab onere regis et principum. **11** Quia multiplicavit Ephraim altaria ad peccandum; factæ sunt ei aræ in delictum. **12** Scribam ei multiplices leges meas, quæ velut alienæ computatae sunt. **13** Hostias offerent, immolabunt carnes et comedent, et Dominus non suscipiet eas: nunc recordabitur iniuritatis eorum, et visitabit peccata eorum: ipsi in Ægyptum convertentur. **14** Et oblitus est Israël factoris sui, et ædificavit delubra; et Judas multiplicavit urbes munitas; et mittam ignem in civitates ejus, et devorabit ædes illius.]

9 [Noli lætari, Israël; noli exultare sicut populi: quia fornicatus es a Deo tuo; dilexisti mercedem super omnes areas tritici. **2** Area et torcular non pascat eos, et vinum mentietur eis: **3** non habitabunt in terra Domini. Reversus est Ephraim in Ægyptum, et in Assyriis pollutum comedit. **4** Non libabunt Domino vinum, et non placebunt ei. Sacrificia eorum quasi panis lugentium; omnes qui comedent eum, contaminabuntur: quia panis eorum animæ ipsorum: non intrabit in domum Domini. **5** Quid facietis in die solemní, in die festivitatis Domini? **6** Ecce enim profecti sunt a vastitate: Ægyptus congregabit eos; Memphis sepeliet eos: desiderabile argentum eorum urtica hæreditabit, lappa in tabernaculis eorum. **7** Venerunt dies visitationis, venerunt dies retributionis. Scitote, Israël, stultum prophetam, insanum virum spiritualem, propter multitudinem iniuritatis tuæ, et multitudinem amentiæ. **8** Speculator Ephraim cum Deo meo, propheta laqueus ruinæ factus est super omnes vias ejus; insania in domo Dei ejus. **9** Profunde peccaverunt, sicut in diebus Gabaa. Recordabitur iniuritatis eorum, et visitabit peccata eorum. **10** Quasi uvas in deserto inveni Israël, quasi prima poma ficulnea in cacumine ejus vidi patres eorum: ipsi autem intraverunt ad Beelphegor, et abalienati sunt in confusionem, et facti sunt abominabiles

sicut ea quæ dilexerunt. **11** Ephraim quasi avis tumultus in populo tuo; et omnes munitiones tuæ avolavit; gloria eorum a partu, et ab utero, et vastabuntur, sicut vastatus est Salmana a domo a conceptu. **12** Quod etsi enutrirent filios suos, ejus qui judicavit Baal in die prælia, matre super absque liberis eos faciam in hominibus; sed et vœ filios allisa. **15** Sic fecit vobis Bethel, a facie malitiæ eis cum recessero ab eis! **13** Ephraim, ut vidi, Tyrus erat fundata in pulchritudine; et Ephraim educet ad interfectorem filios suos. **14** Da eis, Domine. Quid dabis eis? da eis vulvam sine liberis, et uberaarentia. **15** Omnes nequitiæ eorum in Galgal, quia ibi exosos habui eos. Propter malitiam adinventionum eorum, de domo mea ejiciam eos; non addam ut diligam eos: omnes principes eorum recedentes. **16** Percussus est Ephraim; radix eorum exsiccata est: fructum nequaquam facient, quod etsi genuerint, interficiam amantissima uteri eorum. **17** Abjicit eos Deus meus, quia non audierunt eum, et erunt vagi in nationibus.]

10 [Vitis frondosa Israël, fructus adæquatus est ei: secundum multitudinem fructus sui multiplicavit altaria, juxta ubertatem terræ suæ exuberavit simulacris. **2** Divisum est cor eorum, nunc interibunt; ipse confringet simulacula eorum, depopulabitur aras eorum. **3** Quia nunc dicent: Non est rex nobis, non enim timemus Dominum; et rex quid faciet nobis? **4** Loquimini verba visionis inutilis, et ferietis foedus; et germinabit quasi amaritudo judicium super sulcos agri. **5** Vaccas Bethaven coluerunt habitatores Samariae; quia luxit super eum populus ejus, et æditui ejus super eum exsultaverunt in gloria ejus, quia migravit ab eo. **6** Siquidem et ipse in Assur delatus est, munus regi ulti. Confusio Ephraim capiet, et confundetur Israël in voluntate sua. **7** Transire fecit Samaria regem suum quasi spumam super faciem aquæ. **8** Et disperdenter excelsa idoli, peccatum Israël; lappa et tribulus ascendet super aras eorum: et dicent montibus: Operite nos, et collibus: Cadite super nos. **9** Ex diebus Gabaa peccavit Israël; ibi steterunt. Non comprehendet eos in Gabaa prælium super filios iniquitatis. **10** Juxta desiderium meum corripiam eos: congregabuntur super eos populi, cum corripiantur propter duas iniquitates suas. **11** Ephraim vitula docta diligere trituram, et ego transvi super pulchritudinem colli ejus: ascendam super Ephraim, arbit Judas; confringet sibi sulcos Jacob. **12** Seminate vobis in justitia, et metite in ore misericordiæ. Innovate vobis novale; tempus autem requirendi Dominum, cum venerit qui docebit vos justitiam. **13** Arastis impietatem, iniquitatem messuistis: comedistis frugem mendacii, quia confusis es in viis tuis, in multitudine fortium tuorum. **14** Consurget

11 [Sicut mane transiit, pertransiit rex Israël. Quia puer Israël, et dilexi eum; et ex Ægypto vocavi filium meum. **2** Vocaverunt eos, sic abiuerunt a facie eorum; Baalim immolabant, et simulacris sacrificabant. **3** Et ego quasi nutritius Ephraim: portabam eos in brachiis meis, et nescierunt quod curarem eos. **4** In funiculis Adam traham eos, in vinculis caritatis; et ero eis quasi exaltans jugum super maxillas eorum, et declinavi ad eum ut vesceretur. **5** Non revertetur in terram Ægypti, et Assur ipse rex ejus, quoniam noluerunt converti. **6** Cœpit gladius in civitatibus ejus, et consumet electos ejus, et comedet capita eorum. **7** Et populus meus pendebit ad redditum meum; jugum autem imponetur eis simul, quod non auferetur. **8** Quomodo dabo te, Ephraim? protegam te, Israël? Quomodo dabo te sicut Adama, ponam te ut Seboim? Conversum est in me cor meum, pariter conturbata est poenitudo mea. **9** Non faciam furorem iræ meæ; non convertar ut disperdam Ephraim, quoniam Deus ego, et non homo; in medio tui sanctus, et non ingrediar civitatem. **10** Post Dominum ambulabunt; quasi leo rugiet, quia ipse rugiet, et formidabunt filii maris. **11** Et avolabunt quasi avis ex Ægypto, et quasi columba de terra Assyriorum: et collocabo eos in domibus suis, dicit Dominus.] **12** [Circumdedit me in negatione Ephraim, et in dolo dominus Israël; Judas autem testis descendit cum Deo, et cum sanctis fidelis.]

12 [Ephraim pascit ventum, et sequitur æstum; tota die mendacium et vastitatem multiplicat: et fœdus cum Assyriis init, et oleum in Ægyptum ferebat. **2** Judicium ergo Domini cum Juda, et visitatio super Jacob: juxta vias ejus, et juxta adinventiones ejus reddet ei. **3** In utero supplantavit fratrem suum, et in fortitudine sua directus est cum angelo. **4** Et invaluit ad angelum, et confortatus est; flevit, et rogavit eum. In Bethel invenit eum, et ibi locutus est nobiscum. **5** Et Dominus Deus exercituum, Dominus memoriale ejus. **6** Et tu ad Deum tuum converteris; misericordiam et judicium custodi, et spera in Deo tuo semper. **7** Chanaan, in manu ejus statera dolosa, calumniam dilexit. **8** Et dixit Ephraim: Verumtamen dives effectus sum; inveni idolum mihi: omnes labores mei non invenient mihi iniquitatem quam peccavi. **9** Et

ego Dominus Deus tuus ex terra Ægypti: adhuc sedere te faciam in tabernaculis, sicut in diebus festivitatis. **10** Et locutus sum super prophetas, et ego visionem multiplicavi, et in manu prophetarum assimilatus sum. **11** Si Galaad idolum, ergo frustra erant in Galgal bobus immolantes; nam et altaria eorum quasi acervi super sulcos agri. **12** Fugit Jacob in regionem Syriæ, et servivit Israël in uxorem, et in uxorem servavit. **13** In propheta autem eduxit Dominus Israël de Ægypto, et in propheta servatus est. **14** Ad iracundiam me provocavit Ephraim in amaritudinibus suis: et sanguis ejus super eum veniet, et opprobrium ejus restituet ei Dominus suus.]

14 [Converte, Israël, ad Dominum Deum tuum, quoniam corruisti in iniuitate tua. **2** Tollite vobiscum verba, et convertimini ad Dominum; dicite ei: Omnem aufer iniuitatem, accipe bonum, et reddemus vitulos labiorum nostrorum. **3** Assur non salvabit nos: super equum non ascendemus, nec dicemus ultra, Dii nostri opera manuum nostrarum: Sanabo contritiones eorum; diligam eos sponteane: quia aversus est furor meus ab eis. **5** Ero quasi ros; Israël germinabit sicut lily, et erumpet radix ejus ut Libani. **6** Ibunt rami ejus, et erit quasi oliva gloria ejus, et odor ejus ut Libani. **7** Convertentur sedentes in umbra ejus; vivent tritico, et germinabunt quasi vinea; memoriale ejus sicut vinum Libani. **8** Ephraim, quid mihi ultra idola? Ego exaudiam, et dirigam eum ego ut abietem virentem; ex me fructus tuus inventus est. **9** Quis sapiens, et intelliget ista? intelligens, et sciet hæc? quia rectæ viæ Domini, et justi ambulabunt in eis; prævaricatores vero corruent in eis.]

13 [Loquente Ephraim, horror invasit Israël; et deliquit in Baal, et mortuus est. **2** Et nunc addiderunt ad peccandum; feceruntque sibi conflatile de argento suo quasi similitudinem idolorum: factura artificum totum est: his ipsi dicunt: Immolate homines, vitulos adorantes. **3** Idcirco erunt quasi nubes matutina, et sicut ros matutinus præteriens; sicut pulvis turbine raptus ex area, et sicut fumus de fumario. **4** Ego autem Dominus Deus tuus, ex terra Ægypti; et Deum absque me nescies, et salvator non est præter me. **5** Ego cognovi te in deserto, in terra solitudinis. **6** Juxta pascua sua adimpleti sunt et saturati sunt; et levaverunt cor suum, et oblii sunt mei. **7** Et ego ero eis quasi leæna, sicut pardus in via Assyriorum. **8** Occurrat eis quasi ursa raptis catulis, et dirumpam interiora jecoris eorum, et consumam eos ibi quasi leo: bestia agri scindet eos. **9** Perditio tua, Israël: tantummodo in me auxilium tuum. **10** Ubi est rex tuus? maxime nunc salvet te in omnibus urbibus tuis; et judices tui, de quibus dixisti: Da mihi regem et principes. **11** Dabo tibi regem in furore meo, et auferam in indignatione mea. **12** Colligata est iniuitas Ephraim; absconditum peccatum ejus. **13** Dolores parturientis venient ei: ipse filius non sapiens: nunc enim non stabit in contritione filiorum. **14** De manu mortis liberabo eos; de morte redimam eos. Ero mors tua, o mors! mors tuus ero, infernel consolatio abscondita est ab oculis meis. (**Sheol h7585**) **15** Quia ipse inter fratres dividet: adducet urentem ventum Dominus de deserto ascendentem, et siccabit venas ejus, et desolabit fontem ejus: et ipse diripiet thesaurum omnis vasis desiderabilis.] **16** [Pereat Samaria, quoniam ad amaritudinem concitavit Deum suum! in gladio pereant, parvuli eorum elidantur, et fœtæ ejus discindantur!]

Joël Propheta

1 Verbum Domini, quod factum est ad Joël, filium Phatuel. **2** [Audite hoc, senes, et auribus percipite, omnes habitatores terræ: si factum est istud in diebus vestris, aut in diebus patrum vestrorum? **3** Super hoc filii vestris narrate, et filii vestri filii suis, et filii eorum generationi alteræ. **4** Residuum erucæ comedit locusta, et residuum locustæ comedit bruchus, et residuum bruchi comedit rubigo. **5** Experciscimini, ebrii, et flete et ululate, omnes qui bibitis vinum in dulcedine, quoniam periret ab ore vestro. **6** Gens enim ascendit super terram meam, fortis et innumerabilis: dentes ejus ut dentes leonis, et molares ejus ut catuli leonis. **7** Posuit vineam meam in desertum, et ficum meam decorticavit; nudans spoliavit eam, et projecit: albi facti sunt rami ejus. **8** Plange quasi virgo accincta sacco super virum pubertatis suæ. **9** Periret sacrificium et libatio de domo Domini; luxerunt sacerdotes, ministri Domini. **10** Depopulata est regio, luxit humus, quoniam devastatum est triticum, confusum est vinum, elanguit oleum. **11** Confusi sunt agricolæ, ululaverunt vinitores super frumento et hordeo, quia periret messis agri. **12** Vinea confusa est, et ficus elanguit; malogranatum, et palma, et malum, et omnia ligna agri aruerunt, quia confusum est gaudium a filiis hominum. **13** Accingite vos, et plangite, sacerdotes: ululate, ministri altaris; ingredimini, cubate in sacco, ministri Dei mei, quoniam interiit de domo Dei vestri sacrificium et libatio. **14** Sanctificate jejunium, vocate cœtum, congregate senes, omnes habitatores terræ in domum Dei vestri, et clamate ad Dominum: **15** A, a, a, diei! quia prope est dies Domini, et quasi vastitas a potente veniet. **16** Numquid non coram oculis vestris alimenta perierunt de domo Dei nostri, lætitia et exsultatio? **17** Computruerunt jumenta in stercore suo, demolita sunt horrea, dissipatae sunt apothecæ, quoniam confusum est triticum. **18** Quid ingemuit animal, mugierunt greges armenti? quia non est pascua eis; sed et greges pecorum disperierunt. **19** Ad te, Domine, clamabo, quia ignis comedit speciosa deserti, et flamma succendit omnia ligna regionis. **20** Sed et bestiæ agri, quasi area sitiens imbrem, suspexerunt ad te, quoniam exsiccati sunt fontes aquarum, et ignis devoravit speciosa deserti.]

2 [Canite tuba in Sion, ululate in monte sancto meo, conturbentur omnes habitatores terræ: quia venit dies Domini, quia prope est. **2** Dies tenebrarum et caliginis, dies nubis et turbinis; quasi

mane expansum super montes populus multus et fortis: similis ei non fuit a principio, et post eum non erit usque in annos generationis et generationis. **3** Ante faciem ejus ignis vorans, et post eum exurens flamma. Quasi hortus voluptatis terra coram eo, et post eum solitudo deserti, neque est qui effugiat eum. **4** Quasi aspectus equorum, aspectus eorum; et quasi equites, sic current. **5** Sicut sonitus quadrigarum super capita montium exilient, sicut sonitus flammarum ignis devorantis stipulam, velut populus fortis præparatus ad prælium. **6** A facie ejus cruciabuntur populi; omnes vultus redigentur in ollam. **7** Sicut fortis current; quasi viri bellatores ascendent murum: viri in viis suis gradientur, et non declinabunt a semitis suis. **8** Unusquisque fratrem suum non coarctabit, singuli in calle suo ambulabunt; sed et per fenestras cadent, et non demolientur. **9** Urbem ingredientur, in muro current, domos condescendent, per fenestras intrabunt quasi fur. **10** A facie ejus contremuit terra, moti sunt cœli, sol et luna obtenebrati sunt, et stellæ retraxerunt splendorem suum. **11** Et Dominus dedit vocem suam ante faciem exercitus sui, quia multa sunt nimis castra ejus, quia fortia et facientia verbum ejus: magnus enim dies Domini, et terribilis valde, et quis sustinebit eum? **12** Nunc ergo, dicit Dominus, convertimini ad me in toto corde vestro, in jejunio, et in fletu, et in planctu. **13** Et scindite corda vestra, et non vestimenta vestra; et convertimini ad Dominum Deum vestrum, quia benignus et misericors est, patiens et multæ misericordiæ, et præstabilis super malitia. **14** Quis scit si convertatur, et ignoscat, et relinquat post se benedictionem, sacrificium et libamen Domino Deo vestro? **15** Canite tuba in Sion, sanctificate jejunium, vocate cœtum: **16** congregate populum, sanctificate ecclesiam, coadunate senes, congregate parvulos, et sugentes ubera; egrediatur sponsus de cubili suo, et sponsa de thalamo suo. **17** Inter vestibulum et altare plorabunt sacerdotes, ministri Domini, et dicent: Parce, Domine, parce populo tuo; et ne des hereditatem tuam in opprobrium, ut dominentur eis nationes. Quare dicunt in populis: Ubi est Deus eorum?] **18** [Zelatus est Dominus terram suam, et pepercit populo suo. **19** Et respondit Dominus, et dixit populo suo: Ecce ego mittam vobis frumentum, et vinum, et oleum, et replebimini eis; et non dabo vos ultra opprobrium in gentibus. **20** Et eum qui ab aquilone est procul faciam a vobis, et expellam eum in terram inviam et desertam: faciem ejus contra mare orientale, et extremum ejus ad mare novissimum: et ascendet foetor ejus, et ascendet putredo ejus, quia superbe egit. **21**

Noli timere, terra: exulta, et lætare, quoniam Sabæis, genti longinquæ, quia Dominus locutus magnificavit Dominus ut faceret. **22** Nolite timere, est. **9** Clamate hoc in gentibus, sanctificate bellum, animalia regionis, quia germinaverunt speciosa suscitate robustos: accendant, ascendant omnes viri deserti; quia lignum attulit fructum suum, ficus bellatores. **10** Concidite aratra vestra in gladios, et vinea dederunt virtutem suam. **23** Et, filii Sion, et ligones vestros in lanceas. Infirmus dicat: Quia exultate, et lætamini in Domino Deo vestro, quia fortis ego sum. **11** Erumpite, et venite, omnes dedit vobis doctorem justitiæ, et descendere faciet gentes de circuitu, et congregamini; ibi occumbere ad vos imbreu matutinum et serotinum, sicut in faciet Dominus robustos tuos. **12** Consurgant, principio. **24** Et implebuntur areæ frumento, et ascendant gentes in vallem Josaphat, quia ibi redundabunt torcularia vino et oleo. **25** Et reddam sedebo ut judicem omnes gentes in circuitu. **13** vobis annos, quos comedit locusta, bruchus, et Mittite falces, quoniam maturavit messis; venite, et rubigo, et eruca: fortitudo mea magna quam misi descendite, quia plenum est torcular, exuberant in vos. **26** Et comedetis vescentes, et saturabimini; torcularia: quia multiplicata est malitia eorum. **14** et laudabis nomen Domini Dei vestri, qui fecit Populi, populi, in valle concisionis, quia juxta est mirabilia vobiscum; et non confundetur populus dies Domini in valle concisionis. **15** Sol et luna meus in sempiternum. **27** Et scietis quia in medio obtenebati sunt, et stellæ retraxerunt splendorem Isräel ego sum, et ego Dominus Deus vester, et non suum. **16** Et Dominus de Sion rugiet, et de Jerusalem est amplius; et non confundetur populus meus in dabit vocem suam, et movebuntur cæli et terra; et æternum.] **28** [Et erit post hæc: effundam spiritum Dominus spes populi sui, et fortitudo filiorum Isräel. meum super omnem carnem, et prophetabunt **17** Et scietis quia ego Dominus Deus vester, habitans filii vestri et filiae vestrae: senes vestri somnia in Sion monte sancto meo; et erit Jerusalem sancta, somniabunt, et juvenes vestri visiones videbunt. **29** et alieni non transibunt per eam amplius. **18** Et erit Sed et super servos meos et ancillas in diebus illis in die illa: stillabunt montes dulcedinem, et colles effundam spiritum meum. **30** Et dabo prodigia in fluent lacte, et per omnes rivos Juda ibunt aquæ; cælo et in terra, sanguinem, et ignem, et vaporem et fons de domo Domini egredietur, et irrigabit fumi. **31** Sol convertetur in tenebras, et luna in torrentem spinarum. **19** Ægyptus in desolationem sanguinem, antequam veniat dies Domini magnus erit, et Idumæa in desertum perditionis, pro eo et horribilis. **32** Et erit: omnis qui invocaverit quod inique egerint in filios Juda, et effuderint nomen Domini, salvus erit: quia in monte Sion et in Jerusalem erit salvatio, sicut dixit Dominus, et in residuis quos Dominus vocaverit.]

3 [Quia ecce in diebus illis, et in tempore illo, cum convertero captivitatem Juda et Jerusalem, **2** congregabo omnes gentes, et deducam eas in vallem Josaphat; et disceptabo cum eis ibi super populo meo, et hereditate mea Isräel, quos disperserunt in nationibus, et terram meam divisorunt. **3** Et super populum meum miserunt sortem; et posuerunt puerum in prostibulo, et puellam vendiderunt pro vino ut biberent. **4** Verum quid mihi et vobis, Tyrus et Sidon, et omnis terminus Palæstinorum? numquid ultionem vos reddetis mihi? et si ulciscimini vos contra me, cito velociter reddam vicissitudinem vobis super caput vestrum. **5** Argentum enim meum et aurum tulistis, et desiderabilia mea et pulcherrima intulistis in delubra vestra. **6** Et filios Juda et filios Jerusalem vendidistis filiis Græcorum, ut longe faceretis eos de finibus suis. **7** Ecce ego suscitabo eos de loco in quo vendidistis eos, et convertam retributionem vestram in caput vestrum. **8** Et vendam filios vestros et filias vestras in manibus filiorum Juda, et venundabunt eos

Amos Propheta

1 Verba Amos, qui fuit in pastoribus de Thecue, quæ vidit super Israël in diebus Oziæ, regis Juda, et in diebus Jeroboam, filii Joas, regis Israël, ante duos annos terræmotus. **2** Et dixit: [Dominus de Sion rugiet, et de Jerusalem dabit vocem suam; et luxerunt speciosa pastorum, et exsiccatus est vertex Carmeli. **3** Hæc dicit Dominus: Super tribus sceleribus Damasci, et super quatuor non convertam eum, eo quod trituraverint in plaustris ferreis Galaad. **4** Et mittam ignem in domum Azaël, et devorabit domos Benadad. **5** Et conferam vectem Damasci: et disperdam habitatorem de campo idoli, et tenentem sceptrum de domo voluptatis: et transferetur populus Syriæ Cyrenen, dicit Dominus. **6** Hæc dicit Dominus: Super tribus sceleribus Gazæ, et super quatuor non convertam eum, eo quod transtulerint captivitatem perfectam, ut concluderent eam in Idumæa. **7** Et mittam ignem in murum Gazæ, et devorabit ædes ejus. **8** Et disperdam habitatorem de Azoto, et tenentem sceptrum de Ascalone: et convertam manum meam super Accaron, et peribunt reliqui Philistinorum, dicit Dominus Deus. **9** Hæc dicit Dominus: Super tribus sceleribus Tyri, et super quatuor non convertam eum, eo quod concluderent captivitatem perfectam in Idumæa, et non sint recordati foederis fratrum. **10** Et mittam ignem in murum Tyri, et devorabit ædes ejus. **11** Hæc dicit Dominus: Super tribus sceleribus Edom, et super quatuor non convertam eum, eo quod persecutus sit in gladio fratrem suum, et violaverit misericordiam ejus, et tenuerit ultra furorem suum, et indignationem suam servaverit usque in finem. **12** Mittam ignem in Theman, et devorabit ædes Bosræ. **13** Hæc dicit Dominus: Super tribus sceleribus filiorum Ammon, et super quatuor non convertam eum, eo quod dissecuerit prægnantes Galaad ad dilatandum terminum suum. **14** Et succendam ignem in muro Rabba, et devorabit ædes ejus in ululatu in die belli, et in turbine in die commotionis. **15** Et ibit Melchom in captivitatem, ipse et principes ejus simul, dicit Dominus.]

2 [Hæc dicit Dominus: Super tribus sceleribus Moab, et super quatuor non convertam eum, eo quod incenderit ossa regis Idumææ usque ad cinerem. **2** Et mittam ignem in Moab, et devorabit ædes Carioth: et morietur in sonitu Moab, in clangore tubæ. **3** Et disperdam judicem de medio ejus, et omnes principes ejus interficiam cum eo, dicit Dominus.] **4** [Hæc dicit Dominus: Super tribus sceleribus Juda, et super quatuor non

convertam eum, eo quod abjecerit legem Domini et mandata ejus non custodierit: deceperant enim eos idola sua, post quæ abierant patres eorum.

5 Et mittam ignem in Juda, et devorabit ædes Jerusalem. **6** Hæc dicit Dominus: Super tribus sceleribus Israël, et super quatuor non convertam eum, pro eo quod vendiderit pro argento justum, et pauperem pro calceamentis. **7** Qui conterunt super pulvarem terræ capita pauperum, et viam humilium declinant: et filius ac pater ejus ierunt ad puellam, ut violarent nomen sanctum meum. **8** Et super vestimentis pignoratis accubuerunt juxta omne altare, et vinum damnatorum bibebant in domo Dei sui. **9** Ego autem exterminavi Amorrhæum a facie eorum, cuius altitudo, cedrorum altitudo ejus, et fortis ipse quasi quercus; et contrivi fructum ejus desuper, et radices ejus subter. **10** Ego sum qui ascendere vos feci de terra Ægypti, et duxi vos in deserto quadraginta annis, ut possideretis terram Amorrhæi. **11** Et suscitavi de filiis vestris in prophetas, et de juvenibus vestris nazaræos. Numquid non ita est, filii Israël? dicit Dominus. **12** Et propinabitis nazaræis vinum, et prophetis mandabitis, dicentes: Ne prophetetis. **13** Ecce ego stridebo subter vos, sicut stridet plastrum onustum fœno. **14** Et peribit fuga a veloce, et fortis non obtinebit virtutem suam, et robustus non salvabit animam suam: **15** et tenens arcum non stabit, et velox pedibus suis non salvabitur, et ascensor equi non salvabit animam suam: **16** et robustus corde inter fortis nudus fugiet in illa die, dicit Dominus.]

3 [Audite verbum quod locutus est Dominus super vos, filii Israël, super omnem cognitionem quam eduxi de terra Ægypti, dicens: **2** Tantummodo vos cognovi ex omnibus cognitionibus terræ; idcirco visitabo super vos omnes iniquitates vestras. **3** Numquid ambulabunt duo pariter, nisi convenerit eis? **4** numquid rugiet leo in saltu, nisi habuerit prædam? numquid dabit catulus leonis vocem de cubili suo, nisi aliquid apprehenderit? **5** numquid cadet avis in laqueum terræ absque aucupe? numquid auferetur laqueus de terra antequam quid ceperit? **6** si clanget tuba in civitate, et populus non expavescet? si erit malum in civitate, quod Dominus non fecerit? **7** Quia non facit Dominus Deus verbum, nisi revelaverit secretum suum ad servos suos prophetas. **8** Leo rugiet, quis non timebit? Dominus Deus locutus est, quis non prophetabit? **9** Auditum facite in ædibus Azoti, et in ædibus terræ Ægypti, et dicite: Congregamini super montes Samariæ, et videte insanias multas in

medio ejus, et calumniam patientes in penetralibus incendio: et non redistis ad me, dicit Dominus. ejus. **10** Et nescierunt facere rectum, dicit Dominus, **12** Quapropter hæc faciam tibi, Israël: postquam thesaurizantes iniquitatem et rapinas in ædibus suis. autem hæc fecero tibi, præparare in occursum Dei **11** Propterea hæc dicit Dominus Deus: Tribulabitur tui, Israël. **13** Quia ecce formans montes, et creans et circuinet terra: et detrahetur ex te fortitudo ventum, et annuntians homini eloquium suum, tua, et diripientur ædes tuæ. **12** Hæc dicit Dominus: faciens matutinam nebulam, et gradiens super Quomodo si eruat pastor de ore leonis duo crura, excelsa terræ: Dominus Deus exercituum nomen aut extreum auriculæ, sic eruentur filii Israël, qui ejus.]

habitant in Samaria in plaga lectuli, et in Damasci grabato. **13** Audite, et contestamini in domo Jacob, dicit Dominus Deus exercituum; **14** quia in die cum visitare cœpero prævaricationes Israël, super eum visitabo, et super altaria Bethel; et amputabuntur cornua altaris, et cadent in terram. **15** Et percutiam domum hiemalem cum domo æstiva, et peribunt domus eburneæ, et dissipabuntur ædes multæ, dicit Dominus.]

4 [Audite verbum hoc, vaccæ pingues, quæ estis in monte Samariæ, quæ calumniam facitis egenis et confringitis pauperes; quæ dicitis dominis vestris: Afferte, et bibemus. **2** Juravit Dominus Deus in sancto suo, quia ecce dies venient super vos, et levabunt vos in contis, et reliquias vestras in ollis ferventibus. **3** Et per aperturas exhibitis altera contra alteram, et projiciemini in Armon, dicit Dominus.] **4** [Venite ad Bethel, et impie agite; ad Galgalam, et multiplicate prævaricationem: et afferte mane victimas vestras, tribus diebus decimas

Et sacrificare de fermentato laudem, habuerunt corripientem in porta, et loquentem et vocate voluntarias oblationes, et annuntiate; perfecte abominati sunt. **11** Idcirco, pro eo quod sic enim voluistis, filii Israël, dicit Dominus Deus. **6** Unde et ego dedi vobis stuporem dentium in ab eo, domos quadro lapide ædificabis, et non cunctis urbibus vestris, et indigentiam panum in habitabitis in eis; vineas plantabis amantissimas, et omnibus locis vestris; et non estis reversi ad me, non bibetis vinum earum. **12** Quia cognovi multa dicit Dominus. **7** Ego quoque prohibui a vobis sclera vestra, et fortia peccata vestra: hostes justi, imbreu, cum adhuc tres menses supereressent usque accipientes munus, et pauperes deprimentes in ad messem: et plui super unam civitatem, et super porta. **13** Ideo prudens in tempore illo tacebit, alteram civitatem non plui; pars una compluta quia tempus malum est. **14** Quærите bonum, et non est, et pars super quam non plui, aruit. **8** Et malum, ut vivatis; et erit Dominus Deus exercituum venerunt duæ et tres civitates ad unam civitatem ut biberent aquam, et non sunt satiatæ; et non redistis bonum, et constituite in porta judicium: si forte ad me, dicit Dominus. **9** Percussi vos in vento misereatur Dominus Deus exercituum reliquis urente, et in auragine: multitudinem hortorum Joseph. **16** Propterea hæc dicit Dominus Deus vestrorum et vinearum vestrarum, oliveta vestra exercituum, dominator: In omnibus plateis planctus; et ficeta vestra comedit eruca: et non redistis ad et in cunctis quæ foris sunt, dicetur: Væ, vœ! et me, dicit Dominus. **10** Misi in vos mortem in via vocabunt agricolam ad luctum, et ad planctum Ægypti; percussi in gladio juvenes vestros, usque eos qui sciunt plangere. **17** Et in omnibus vineis ad captivitatem equorum vestrorum, et ascendere erit planctus, quia pertransibo in medio tui, dicit feci putredinem castrorum vestrorum in nares Dominus.] **18** [Væ desiderantibus diem Domini! vestras: et non redistis ad me, dicit Dominus. **11** ad quid eam vobis? Dies Domini ista, tenebræ, et Subverti vos sicut subvertit Deus Sodomam et non lux. **19** Quomodo si fugiat vir a facie leonis, Gomorrham, et facti estis quasi torris raptus ab et occurrat ei ursus; et ingrediarunt domum, et

5 [Audite verbum istud, quod ego levo super vos planctum: domus Israël cecidit, et non adjiciet ut resurgat. **2** Virgo Israël projecta est in terram suam, non est qui suscitent eam. **3** Quia hæc dicit Dominus Deus: Urbs de qua egrediebantur mille, relinquuntur in ea centum; et de qua egrediebantur centum, relinquuntur in ea decem in domo Israël. **4** Quia hæc dicit Dominus domui Israël: Quærite me, et vivetis.

5 Et nolite quærere Bethel, et in Galgalam nolite intrare, et in Bersabee non transibitis, quia Galgala captiva ducetur, et Bethel erit inutilis. **6** Quærite Dominum, et vivite (ne forte comburatur ut ignis domus Joseph, et devorabit, et non erit qui extinguat Bethel: **7** qui convertitis in absinthium judicium, et justitiam in terra relinquitis): **8** facientem Arcturum et Orionem, et convertentem in mane tenebras, et contra alteram, et projiciemini in Armon, dicit diem in noctem mutantem; qui vocat aquas maris, Dominus.] **4** [Venite ad Bethel, et impie agite; et effundit eas super faciem terræ; Dominus nomen ad Galgalam, et multiplicate prævaricationem: et est ejus: **9** qui subridet vastitatem super robustum, afferte mane victimas vestras, tribus diebus decimas et depopulationem super potentem affert. **10** Odio vestras. **5** Et sacrifice de fermentato laudem, habuerunt corripientem in porta, et loquentem et vocate voluntarias oblationes, et annuntiate; perfecte abominati sunt. **11** Idcirco, pro eo quod sic enim voluistis, filii Israël, dicit Dominus Deus. **6** Unde et ego dedi vobis stuporem dentium in ab eo, domos quadro lapide ædificabis, et non cunctis urbibus vestris, et indigentiam panum in habitabitis in eis; vineas plantabis amantissimas, et omnibus locis vestris; et non estis reversi ad me, non bibetis vinum earum. **12** Quia cognovi multa dicit Dominus. **7** Ego quoque prohibui a vobis sclera vestra, et fortia peccata vestra: hostes justi, imbreu, cum adhuc tres menses supereressent usque accipientes munus, et pauperes deprimentes in ad messem: et plui super unam civitatem, et super porta. **13** Ideo prudens in tempore illo tacebit, alteram civitatem non plui; pars una compluta quia tempus malum est. **14** Quærите bonum, et non est, et pars super quam non plui, aruit. **8** Et malum, ut vivatis; et erit Dominus Deus exercituum venerunt duæ et tres civitates ad unam civitatem ut biberent aquam, et non sunt satiatæ; et non redistis bonum, et constituite in porta judicium: si forte ad me, dicit Dominus. **9** Percussi vos in vento misereatur Dominus Deus exercituum reliquis urente, et in auragine: multitudinem hortorum Joseph. **16** Propterea hæc dicit Dominus Deus vestrorum et vinearum vestrarum, oliveta vestra exercituum, dominator: In omnibus plateis planctus; et ficeta vestra comedit eruca: et non redistis ad et in cunctis quæ foris sunt, dicetur: Væ, vœ! et me, dicit Dominus. **10** Misi in vos mortem in via vocabunt agricolam ad luctum, et ad planctum Ægypti; percussi in gladio juvenes vestros, usque eos qui sciunt plangere. **17** Et in omnibus vineis ad captivitatem equorum vestrorum, et ascendere erit planctus, quia pertransibo in medio tui, dicit feci putredinem castrorum vestrorum in nares Dominus.] **18** [Væ desiderantibus diem Domini!

innitatur manu sua super parietem, et mordeat eum coluber. **20** Numquid non tenebrae dies Domini, et non lux; et caligo, et non splendor in ea? **21** Odi, et projeci festivitates vestras, et non capiam odorem cœtuum vestrorum. **22** Quod si obtuleritis mihi holocautomata, et munera vestra, non suscipiam; et vota pinguium vestrorum non respiciam. **23** Aufer a me tumultum carminum tuorum; et cantica lyræ tuæ non audiam. **24** Et revelabitur quasi aqua judicium, et justitia quasi torrens fortis. **25** abyssum multam, et comedit simul partem. **26** Numquid hostias et sacrificium obtulisti mihi in deserto quadraginta annis, domus Israël? **27** Et migrare vos faciam trans Damascum, dicit Dominus: Deus exercituum nomen ejus.]

6 [Væ qui opulenti estis in Sion, et confiditis in monte Samariae: optimates capita populorum, ingredientes pompatice domum Israël! **2** Transite in Chalane, et videte, et ite inde in Emath magnam, et descendite in Geth Palaestinorum, et ad optima quæque regna horum: si latior terminus eorum termino vestro est. **3** Qui separati estis in diem malum, et appropinquatis solio iniquitatis; **4** qui dormitis in lectis eburneis, et lascivitis in stratis vestris; qui comeditis agnum de grege, et vitulos de medio armenti; **5** qui canitis ad vocem psalterii, sicut David putaverunt se habere vasa cantici, **6** bibentes vinum in phialis, et optimo unguento delibuti, et nihil patiebantur super contritione Joseph. **7** Quapropter nunc migrabunt in capite transmigrantium, et auferetur factio lascivientium. **8** Juravit Dominus Deus in anima sua, dicit Dominus Deus exercituum: Detestor ego superbiam Jacob, et domos ejus odi, et tradam civitatem cum habitatoribus suis. **9** Quod si reliqui fuerint decem viri in domo una, et ipsi morientur. **10** Et tollet eum propinquus suus, et comburet eum, ut efferat ossa de domo; et dicet ei, qui in penetralibus domus est: Numquid adhuc est penes te? Et respondebit: Finis est. Et dicet ei: Tace, et non recorderis nominis Domini. **11** Quia ecce Dominus mandabit, et percutiet domum majorem ruinis, et domum minorem scissionibus. **12** Numquid currere queunt in petris equi, aut arari potest in bubalis? quoniam convertistis in amaritudinem judicium, et fructum justitiae in absinthium. **13** Qui lætamini in nihilo; qui dicitis: Numquid non in fortitudine nostra assumpsimus nobis cornua? **14** Ecce enim suscitaro super vos, domus Israël, dicit Dominus Deus exercituum, gentem, et conteret vos ab introitu Emath usque ad torrentem deserti.]

7 Hæc ostendit mihi Dominus Deus: et ecce fector locustæ in principio germinantium serotini imbris, et ecce serotinus post tonsionem regis. **2** Et factum est, cum consummasset comedere herbam terræ, dixi: Domine Deus, propitius esto, obsecro; quis suscitabit Jacob, quia parvulus est? **3** Misertus est Dominus super hoc: Non erit, dixit Dominus. **4** Aufer a me tumultum carminum tuorum; et cantica Hæc ostendit mihi Dominus Deus: et ecce vocabat lyræ tuæ non audiam. **5** Et revelabitur quasi judicium ad ignem Dominus Deus; et devoravit aqua judicium, et justitia quasi torrens fortis. **6** Hæc ostendit mihi Dominus: et ecce Dominus stans super murum litum, et in manu ejus trulla cæmentarii. **7** Hæc ostendit mihi Dominus: et ecce Dominus dixi: Domine Deus, quiesce, obsecro; quis suscitabit Jacob, quia parvulus est? **8** Hæc ostendit mihi Dominus ad me: Quid tu vides, Amos? Et dixi: Trullam cæmentarii. Et dixit Dominus: [Ecce ego ponam trullam in medio populi mei Israël; non adjiciam ultra superinducere eum. **9** Et demolientur excelsa idoli, et sanctificationes Israël desolabuntur, et consurgam super domum Jeroboam in gladio.] **10** Et misit Amasias, sacerdos Bethel, ad Jeroboam, regem Israël, dicens: Rebellavit contra te Amos in medio domus Israël; non poterit terra sustinere universos sermones ejus. **11** Hæc enim dicit Amos: In gladio morietur Jeroboam, et Israël captivus migrabit de terra sua. **12** Et dixit Amasias ad Amos: Qui vides, gradere: fuge in terram Juda, et comedere ibi panem, et prophetabis ibi. **13** Et in Bethel non adjicies ultra ut prophetes, quia sanctificatio regis est, et domus regni est. **14** Responditque Amos, et dixit ad Amasiam: Non sum propheta, et non sum filius prophetæ: sed armentarius ego sum vellicans sycomorus. **15** Et tulit me Dominus cum sequerer gregem, et dixit Dominus ad me: Vade, propheta ad populum meum Israël. **16** Et nunc audi verbum Domini: [Tu dicas: Non prophetabis super Israël, et non stillabis super domum idoli. **17** Propter hoc hæc dicit Dominus: Uxor tua in civitate fornicabitur, et filii tui et filiae tuæ in gladio cadent, et humus tua funiculo metietur: et tu in terra polluta morieris, et Israël captivus migrabit de terra sua.]

8 Hæc ostendit mihi Dominus Deus: et ecce uncinus pomorum. **2** Et dixit: Quid tu vides, Amos? Et dixi: Uncinum pomorum. Et dixit Dominus ad me: [Venit finis super populum meum Israël; non adjiciam ultra ut pertranseam eum. **3** Et stridebunt cardines templi in die illa, dicit Dominus Deus: multi morientur; in omni loco projicietur silentium.] **4** [Audite hoc, qui conteritis pauperem, et deficere facitis egenos terræ, **5** dicentes: Quando transibit

mensis, et venundabimus merces? et sabbatum, et conteram illud a facie terræ; verumtamen conterens aperiemus frumentum, ut imminuamus mensuram, non conteram domum Jacob, dicit Dominus. **9** et augeamus siculum, et supponamus stateras Ecce enim mandabo ego, et concutiam in omnibus dolosas, **6** ut possideamus in argento egenos et gentibus domum Israël, sicut concutitur triticum in pauperes pro calceamentis, et quisquilia frumenti cribro, et non cadet lapillus super terram. **10** In vendamus? **7** Juravit Dominus in superbiam Jacob: gladio morientur omnes peccatores populi mei, qui Si oblitus fuero usque ad finem omnia opera eorum. dicunt: Non appropinquabit, et non veniet super **8** Numquid super isto non commovebitur terra, nos malum. **11** In die illa suscitabo tabernaculum et lugebit omnis habitator ejus, et ascendet quasi David, quod cecidit: et reædificabo aperturas fluvius universus, et ejicetur, et defluet, quasi murorum ejus, et ea quæ corruerant instaurabo: rivus Ægypti? **9** Et erit in die illa, dicit Dominus et reædificabo illud sicut in diebus antiquis, **12** ut Deus: occidet sol in meridie, et tenebrescere faciam possideant reliquias Idumææ, et omnes nationes: terram in die luminis: **10** et convertam festivitates eo quod invocatum sit nomen meum super eos, vestras in luctum, et omnia cantica vestra in dicit Dominus faciens hæc. **13** Ecce dies veniunt, planctum, et inducam super omne dorsum vestrum dicit Dominus, et comprehendet arator messorem, saccum, et super omne caput calvitium: et ponam et calcator uvæ mittentem semen: et stillabunt eam quasi luctum unigeniti, et novissima ejus quasi montes dulcedinem, et omnes colli culti erunt. diem amarum. **11** Ecce dies veniunt, dicit Dominus, **14** Et convertam captivitatem populi mei Israël; et mittam famem in terram: non famem panis, et ædificabunt civitates desertas, et inhabitabunt; neque sitim aquæ, sed audiendi verbum Domini. **12** et plantabunt vineas, et bibent vinum earum, et Et commovebuntur a mari usque ad mare, et ab facient hortos, et comedent fructus eorum. **15** Et aquilone usque ad orientem: circuibunt querentes plantabo eos super humum suam, et non evellam verbum Domini, et non invenient. **13** In die illa eos ultra de terra sua, quam dedi eis, dicit Dominus deficient virgines pulchræ et adolescentes in siti, Deus tuus.]

14 qui jurant in delicto Samariæ, et dicunt: Vivit Deus tuus, Dan, et vivit via Bersabee; et cadent, et non resurgent ultra.]

9 Vidi Dominum stantem super altare, et dixit: [Percute cardinem, et commoveantur superliminaria: avaritia enim in capite omnium, et novissimum eorum in gladio interficiam; non erit fuga eis. Fugient, et non salvabitur ex eis qui fugerit. **2** Si descenderint usque ad infernum, inde manus mea educet eos; et si ascenderint usque in cælum, inde detrahám eos. (**Sheol h7585**) **3** Et si absconditi fuerint in vertice Carmeli, inde scrutans auferam eos; et si celaverint se ab oculis meis in profundo maris, ibi mandabo serpenti, et mordebit eos. **4** Et si abierint in captivitatem coram inimicis suis, ibi mandabo gladio, et occidet eos: et ponam oculos meos super eos in malum, et non in bonum. **5** Et Dominus Deus exercituum, qui tangit terram, et tabescet, et lugebunt omnes habitantes in ea: et ascendet sicut rivus omnis, et defluet sicut fluvius Ægypti. **6** Qui ædificat in cælo ascensionem suam, et fasciculum suum super terram fundavit; qui vocat aquas maris, et effundit eas super faciem terræ: Dominus nomen ejus. **7** Numquid non ut filii Æthiopum vos estis mihi, filii Israël? ait Dominus. Numquid non Israël ascendere feci de terra Ægypti, et Palaestinos de Cappadocia, et Syros de Cyrene?] **8** [Ecce oculi Domini Dei super regnum peccans: et

Abdias Propheta

1 Visio Abdiæ. [Hæc dicit Dominus Deus ad Edom: Auditum audivimus a Domino, et legatum ad gentes misit: surgite, et consurgamus adversus eum in prælium. **2** Ecce parvulum dedi te in gentibus: contemptibilis tu es valde. **3** Superbia cordis tui extulit te, habitantem in scissuris petrarum, exaltantem solium tuum; qui dicis in corde tuo: Quis detrahet me in terram? **4** Si exaltatus fueris ut aquila, et si inter sidera posueris nidum tuum, inde detraham te, dicit Dominus. **5** Si fures introissent ad te, si latrones per noctem, quomodo conticuisses? nonne furati essent sufficientia sibi? Si vindemiatores introissent ad te, numquid saltem racemum reliquissent tibi? **6** Quomodo scrutati sunt Esau; investigaverunt abscondita ejus? **7** Usque ad terminum emiserunt te: omnes viri fœderis tui illuserunt tibi: invaluerunt adversum te viri pacis tuæ, qui comedunt tecum, ponent insidias subter te; non est prudentia in eo. **8** Numquid non in die illa, dicit Dominus, perdam sapientes de Idumæa, et prudentiam de monte Esau? **9** Et timebunt fortis tui a meridie, ut intereat vir de monte Esau. **10** Propter interfectionem, et propter iniquitatem in fratrem tuum Jacob, operiet te confusio, et peribis in æternum. **11** In die cum stares adversus eum, quando capiebant alieni exercitum ejus, et extranei ingrediebantur portas ejus, et super Jerusalem mittebant sortem, tu quoque eras quasi unus ex eis. **12** Et non despicies in die fratris tui, in die peregrinationis ejus: et non lætaberis super filios Juda in die perditionis eorum: et non magnificabis os tuum in die angustiæ. **13** Neque ingredieris portam populi mei in die ruinæ eorum; neque despicies et tu in malis ejus in die vastitatis illius. Et non emitteris adversus exercitum ejus in die vastitatis illius, **14** neque stabis in exitibus ut interficias eos qui fugerint, et non concludes reliquos ejus in die tribulationis. **15** Quoniam juxta est dies Domini super omnes gentes: sicut fecisti, fiet tibi; retributionem tuam convertet in caput tuum. **16** Quomodo enim bibistis super montem sanctum meum, bibent omnes gentes jugiter: et bibent, et absorbebunt, et erunt quasi non sint. **17** Et in monte Sion erit salvatio, et erit sanctus; et possidebit domus Jacob eos qui se possederant. **18** Et erit domus Jacob ignis, et domus Joseph flamma, et domus Esau stipula: et succendentur in eis, et devorabunt eos, et non erunt reliquiæ domus Esau, quia Dominus locutus est. **19** Et hereditabunt hi, qui ad austrum sunt, montem Esau, et qui in campestribus,

Philisthiim: et possidebunt regionem Ephraim et regionem Samariæ, et Benjamin possidebit Galaad.

20 Et transmigratio exercitus hujus filiorum Israël, omnia loca Chananæorum usque ad Sareptam: et transmigratio Jerusalem, quæ in Bosphoro est, possidebit civitates austri. **21** Et ascendent salvatores in montem Sion judicare montem Esau, et erit Domino regnum.]

Jonas Propheta

1 Et factum est verbum Domini ad Jonam, filium Amathi, dicens: **2** Surge, et vade in Niniven, civitatem grandem, et prædica in ea, quia ascendit malitia ejus coram me. **3** Et surrexit Jonas, ut fugeret in Tharsis a facie Domini, et descendit in Joppen: et invenit navem euntem in Tharsis, et dedit naulum ejus, et descendit in eam ut iret cum eis in Tharsis a facie Domini. **4** Dominus autem misit ventum magnum in mare: et facta est tempestas magna in mari, et navis periclitabatur conteri. **5** Et timuerunt nautæ, et clamaverunt viri ad deum suum, et miserunt vasa quæ erant in navi, in mare, ut alleviaretur ab eis; et Jonas descendit ad interiora navis, et dormiebat sopore gravi. **6**

Et accessit ad eum gubernator, et dixit ei: Quid tu sopore deprimeris? surge, invoca Deum tuum, si forte recogitet Deus de nobis, et non pereamus. **7** Et dixit vir ad collegam suum: Venite et mittamus sortes, et sciamus quare hoc malum sit nobis. Et miserunt sortes, et cecidit sors super Jonam. **8** Et dixerunt ad eum: Indica nobis cuius causa malum istud sit nobis: quod est opus tuum? quæ terra tua, et quo vadis? vel ex quo populo es tu? **9** Et dixit ad eos: Hebræus ego sum, et Dominum Deum cæli ego timeo, qui fecit mare et aridam. **10** Et timuerunt viri timore magno, et dixerunt ad eum: Quid hoc fecisti? cognoverunt enim viri quod a facie Domini fugeret, quia indicaverat eis. **11** Et dixerunt ad eum: Quid faciemus tibi, et cessabit mare a nobis? quia mare ibat, et intumescebat. **12** Et dixit ad eos: Tollite me, et mittite in mare, et cessabit mare a vobis: scio enim ego quoniam propter me tempestas hæc grandis venit super vos. **13** Et remigabant viri ut revertentur ad aridam, et non valebant, quia mare ibat, et intumescebat super eos. **14** Et clamaverunt ad Dominum, et dixerunt: Quæsumus, Domine, ne pereamus in anima viri istius, et ne des super nos sanguinem innocentem: quia tu, Domine, sicut voluisti, fecisti. **15** Et tulerunt Jonam, et miserunt in mare: et stetit mare a fervore suo. **16** Et timuerunt viri timore magno Dominum: et immolaverunt hostias Domino, et voverunt vota. **17** Et præparavit Dominus piscem grandem ut deglutiret Jonam: et erat Jonas in ventre piscis tribus diebus et tribus noctibus.

2 Et oravit Jonas ad Dominum Deum suum de ventre piscis, **2** et dixit: [Clamavi de tribulatione mea ad Dominum, et exaudivit me; de ventre inferi clamavi, et exaudisti vocem meam. (**Sheol** h7585)] **3** Et projecisti me in profundum in corde

maris, et flumen circumdedit me: omnes gurgites tui, et fluctus tui super me transierunt. **4** Et ego dixi: Abjectus sum a conspectu oculorum tuorum; verumtamen rursus videbo templum sanctum tuum. **5** Circumdederunt me aquæ usque ad animam: abyssus vallavit me, pelagus operuit caput meum. **6** Ad extrema montium descendi; terræ vectes concluserunt me in æternum: et sublevabis de corruptione vitam meam, Domine Deus meus. **7** Cum angustiaretur in me anima mea, Domini recordatus sum: ut veniat ad te oratio mea, ad templum sanctum tuum. **8** Qui custodiunt vanitates frustra, misericordiam suam derelinquent. **9** Ego autem in voce laudis immolabo tibi: quæcumque vovi, reddam pro salute Domino.] **10** Et dixit Dominus pisci, et evomuit Jonam in aridam.

3 Et factum est verbum Domini ad Jonam secundo, dicens: **2** Surge, et vade in Niniven, civitatem magnam, et prædica in ea prædicationem quam ego loquor ad te. **3** Et surrexit Jonas, et abiit in Niniven juxta verbum Domini: et Ninive erat civitas magna, itinere trium dierum. **4** Et ceepit Jonas introire in civitatem itinere diei unius: et clamavit, et dixit: Adhuc quadraginta dies, et Ninive subvertetur. **5** Et crediderunt viri Ninivitæ in Deum, et prædicaverunt jejunium, et vestiti sunt saccis, a majore usque ad minorem. **6** Et pervenit verbum ad regem Ninive: et surrexit de solio suo, et abjecit vestimentum suum a se, et indutus est sacco, et sedit in cinere. **7** Et clamavit, et dixit in Ninive ex ore regis et principum ejus, dicens: Homines, et jumenta, et boves, et pecora non gustent quidquam: nec pascantur, et aquam non bibant. **8** Et operantur saccis homines et jumenta, et clament ad Dominum in fortitudine: et convertatur vir a via sua mala, et ab iniquitate quæ est in manibus eorum. **9** Quis scit si convertatur et ignoscat Deus, et revertatur a furore iræ suæ, et non peribimus? **10** Et vidit Deus opera eorum, quia conversi sunt de via sua mala: et misertus est Deus super malitiam quam locutus fuerat ut faceret eis, et non fecit.

4 Et afflictus est Jonas afflictione magna, et iratus est: **2** et oravit ad Dominum, et dixit: Obsecro, Domine, numquid non hoc est verbum meum cum adhuc essem in terra mea? propter hoc præoccupavi ut fugerem in Tharsis: scio enim quia tu Deus clemens et misericors es, patiens et multæ miserationis, et ignoscens super malitia. **3** Et nunc, Domine, tolle, quæso, animam meam a me, quia melior est mihi mors quam vita. **4** Et dixit Dominus: Putasne bene irasceris tu? **5** Et egressus est Jonas de civitate, et sedit contra orientem civitatis: et fecit

sibimet umbraculum ibi, et sedebat subter illud in umbra, donec videret quid accideret civitati. **6** Et præparavit Dominus Deus hederam, et ascendit super caput Jonæ, ut esset umbra super caput ejus, et protegeret eum (laboraverat enim): et lætatus est Jonas super hedera lætitia magna. **7** Et paravit Deus vermen ascensu diluculi in crastinum: et percussit hederam, et exaruit. **8** Et cum ortus fuisset sol, præcepit Dominus vento calido et urenti: et percussit sol super caput Jonæ, et æstuabat: et petivit animæ suæ ut moreretur, et dixit: Melius est mihi mori quam vivere. **9** Et dixit Dominus ad Jonam: Putasne bene irasceris tu super hedera? Et dixit: Bene irascor ego usque ad mortem. **10** Et dixit Dominus: Tu doles super hederam in qua non laborasti, neque fecisti ut cresceret; quæ sub una nocte nata est, et sub una nocte periit: **11** et ego non parcam Ninive, civitati magnæ, in qua sunt plus quam centum viginti millia hominum qui nesciunt quid sit inter dexteram et sinistram suam, et jumenta multa?

Micha Propheta

1 Verbum Domini, quod factum est ad Michæam Morasthiten, in diebus Joathan, Achaz, et Ezechia, regum Juda, quod vidit super Samariam et Jerusalem. **2** [Audite, populi omnes, et attendat terra, et plenitudo ejus: et sit Dominus Deus vobis in testem, Dominus de templo sancto suo. **3** Quia ecce Dominus egredietur de loco suo, et descendet, et calcabit super excelsa terræ. **4** Et consumentur montes subtus eum, et valles scindentur sicut cera a facie ignis, et sicut aquæ quæ decurrunt in præceps. **5** In scelere Jacob omne istud, et in peccatis domus Israël. Quod scelus Jacob? nonne Samaria? et quæ excelsa Judæ? nonne Jerusalem? **6** Et ponam Samariam quasi acervum lapidum in agro, cum plantatur vinea; et detrahiam in vallem lapides ejus, et fundamenta ejus revelabo. **7** Et omnia sculptilia ejus concidentur, et omnes mercedes ejus comburentur igne, et omnia idola ejus ponam in perditionem, quia de mercedibus meretricis congregata sunt, et usque ad mercedem meretricis revertentur. **8** Super hoc plangam, et ululabo; vadam spoliatus, et nudus; faciam planctum velut draconum, et luctum quasi struthionum: **9** quia desperata est plaga ejus, quia venit usque ad Judam; tetigit portam populi mei usque ad Jerusalem. **10** In Geth nolite amnuntiare; lacrimis ne ploretis; in domo pulveris pulvere vos conspergite. **11** Et transite vobis, habitatio pulchra, confusa ignominia: non est egressa quæ habitat in exitu: planctum domus vicina accipiet ex vobis, quæ stetit sibimet. **12** Quia infirmata est in bonum, quæ habitat in amaritudinibus; quia descendit malum a Domino in portam Jerusalem. **13** Tumultus quadrigæ stuporis habitanti Lachis: principium peccati est filiæ Sion, quia in te inventa sunt scelera Israël. **14** Propterea dabit emissarios super hæreditatem Geth, domus mendacii in deceptionem regibus Israël. **15** Adhuc hæredem adducam tibi quæ habitas in Maresa; usque ad Odollam veniet gloria Israël. **16** Decalvare, et tondere super filios deliciarum tuarum; dilata calvitium tuum sicut aquila, quoniam captivi ducti sunt ex te.]

vestra, et non ambulabis superbi: quoniam tempus pessimum est. **4** In die illa sumetur super vos parola, et cantabitur canticum cum suavitate, dicentium: Depopulatione vastati sumus; pars populi mei commutata est: quomodo recedet a me, cum revertatur, qui regiones nostras dividat? **5** Propter hoc non erit tibi mittens funiculum sortis in cœtu Domini. **6** Ne loquamini loquentes; non stillabit super istos, non comprehendet confusio. **7** Dicit domus Jacob: Numquid abbreviatus est spiritus Domini, aut tales sunt cogitationes ejus? nonne verba mea bona sunt cum eo qui recte graditur? **8** et e contrario populus meus in adversarium consurrexit. Desuper tunica pallium sustulisti: et eos qui transibant simpliciter convertisti in bellum. **9** Mulieres populi mei ejecisti de domo deliciarum suarum; a parvulis earum tulisti laudem meam in perpetuum. **10** Surgite, et ite, quia non habetis hic requiem: propter immunditiam ejus corrumpetur putredine pessima. **11** Utinam non essem vir habens spiritum, et mendacium potius loquerer! Stillabo tibi in vinum et in ebrietatem; et erit super quem stillatur populus iste. **12** Congregatione congregabo, Jacob, totum te; in unum conducam reliquias Israël: pariter ponam illum quasi gregem in ovili, quasi pecus in medio caularum: tumultuabuntur a multitudine hominum. **13** Ascendet enim pandens iter ante eos: dividet, et transibunt portam, et ingredientur per eam: et transibit rex eorum coram eis, et Dominus in capite eorum.]

3 [Et dixi: Audite, princeps Jacob, et duces domus Israël: numquid non vestrum est scire judicium, **2** qui odio habetis bonum, et diligitis malum; qui violenter tollitis pelles eorum desuper eis, et carnem eorum desuper ossibus eorum; **3** qui comedunt carnem populi mei, et pellem eorum desuper excoriaverunt, et ossa eorum confregerunt, et conciderunt sicut in lebete, et quasi carnem in medio ollæ? **4** Tunc clamabunt ad Dominum, et non exaudiet eos, et abscondet faciem suam ab eis in tempore illo, sicut nequier egerunt in adinventionibus suis. **5** Hæc dicit Dominus super prophetas, qui seducunt populum meum: qui mordent dentibus suis, et prædicant pacem; et si quis non dederit in ore eorum quippiam, sanctificant super eum prælium. **6** Propterea nox vobis pro visione erit, et tenebræ vobis pro divinatione; et occumbet sol super prophetas, et obtenebrabitur super eos dies. **7** Et confundentur qui vident visiones, et confundentur divini; et operient omnes vultos suos, quia non est responsum Dei. **8** Verumtamen ego repletus sum fortitudine

spiritus Domini, judicio, et virtute, ut annuntiem multos, et interficies Domino rapinas eorum, et Jacob scelus suum, et Israël peccatum suum. **9** fortitudinem eorum Domino universæ terræ.]

Audite hoc, principes domus Jacob, et judices domus Israël, qui abominamini judicium, et omnia recta pervertitis: **10** qui ædificatis Sion in sanguinibus, et Jerusalem in iniquitate. **11** Principes ejus in muneribus judicabant, et sacerdotes ejus in mercede docebant, et prophetæ ejus in pecunia divinabant: et super Dominum requiescebat, dicentes: Numquid non Dominus in medio nostrum? non venient super nos mala. **12** Propter hoc, causa vestri, Sion quasi ager arbitur, et Jerusalem quasi acervus lapidum erit, et mons templi in excelsa silvarum.]

4 [Et erit: in novissimo dierum erit mons domus

Domini præparatus in vertice montium, et sublimis super colles: et fluent ad eum populi, **2** et properabunt gentes multæ, et dicent: Venite, homines; **3** et ascendamus ad montem Domini, et ad domum Dei Jacob: et docebit nos de viis suis, et ibimus in semitis ejus, quia de Sion egredietur lex, et verbum Domini de Jerusalem. **4** Et judicabit inter populos multos, et corripiet gentes fortes usque in longinquum: et concident gladios suos in vomeres, et hastas suas in ligones: non sumet gens adversus

gentem gladium, et non discent ultra belligerare. **5** Quia omnes populi ambulabunt unusquisque in nomine dei sui; **6** in die illa, dicit nos autem ambulabimus in nomine Domini Dei nostri, in æternum et ultra.] **7** In die illa, dicit Dominus, congregabo claudicantem, et eam quam in monte Sion, ex hoc nunc et usque in æternum. **8** Et tu, turris gregis nebulosa filiae Sion, usque ad te veniet, et veniet potestas prima, regnum filiae Jerusalem. **9** Nunc quare mœrore contraheris? numquid rex non est tibi, aut consiliarius tuus perii, quia comprehendit te dolor sicut parturientem?

10 Dole et satage, filia Sion, quasi parturiens, quia nunc egredieris de civitate, et habitabis in regione, et venies usque ad Babylonem: ibi liberaberis, ibi redimet te Dominus de manu inimicorum tuorum. **11** Et nunc congregatæ sunt super te gentes multæ, quæ dicunt: Lapidetur, et aspiciat in Sion oculus noster. **12** Ipsi autem non cognoverunt cogitationes Domini, et non intellexerunt consilium ejus, quia congregavit eos quasi fœnum areæ. **13** Surge, et tritura, filia Sion, quia cornu tuum ponam ferreum, et ungulas tuas ponam æreas; et communies populos

5 [Nunc vastaberis, filia latronis. Obsidionem posuerunt super nos: in virga percutient maxillam judicis Israël.] **2** [Et tu, Bethlehem Ephrata, parvulus es in millibus Juda; ex te mihi egredietur qui sit dominator in Israël, et egressus ejus ab initio, a diebus æternitatis. **3** Propter hoc dabit eos usque ad tempus in quo parturiens pariet, et reliquæ fratrum ejus convertentur ad filios Israël. **4** Et stabit, et paschet in fortitudine Domini, in sublimitate nominis Domini Dei sui: et convertentur, quia nunc magnificabitur usque ad terminos terræ. **5** Et erit iste pax: cum venerit Assyrius in terram nostram, et quando calcaverit domibus nostris, et suscitabimus super eum septem pastores et octo primates homines; **6** et pascent terram Assur in gladio, et terram Nemrod in lanceis ejus, et liberabit ab Assur cum venerit in terram nostram, et cum calcaverit in finibus nostris. **7** Et erunt reliquæ Jacob in medio populorum multorum quasi ros a Domino, et quasi stillæ super herbam, quæ non exspectat virum, et longinquum: et concutaverit, et ceperit, non est qui eruat. **8** Et erunt reliquæ Jacob in gentibus, in medio populorum multorum, quasi leo in jumentis silvarum, et quasi catulus leonis in gregibus pecorum, qui cum transierit, ficum suam, et non erit qui deterreat, quia os et concutaverit, et ceperit, non est qui eruat. **9** Exaltabitur manus tua super hostes tuos, et omnes populi ambulabunt unusquisque in nomine dei sui; **10** inimici tui interibunt. **11** Et erit in die illa, dicit Dominus: auferam equos tuos de medio tui, et disperdam quadrigas tuas. **12** Et perdam civitates terræ tuæ, et destruam omnes munitiones tuas: **13** ejeceram colligam, et quam afflixeram: **14** et auferam maleficia de manu tua, et divinationes claudicantem in reliquias, et eam quæ laboraverat, non erunt in te: **15** et perire faciam sculptilia tua in gentem robustam: et regnabit Dominus super eos et statuas tuas de medio tui, et non adorabis ultra in furore et in indignatione, ultionem in omnibus gentibus quæ non audierunt.]

6 [Audite quæ Dominus loquitur: Surge, contendere judicio adversum montes, et audiant colles vocem tuam. **2** Audiant montes judicium Domini, et fortia fundamenta terræ; quia judicium Domini cum populo suo, et cum Israël dijudicabitur. **3** Popule meus, quid feci tibi? aut quid molestus fui tibi? Responde mihi. **4** Quia eduxi te de terra Ægypti, et de domo servientium liberavi te, et misi ante faciem tuam Moysen, et Aaron, et Mariam. **5** Popule meus, memento, quæso, quid cogitaverit Balach, rex Moab, et quid responderit ei Balaam, filius Beor, de Setim usque ad Galgalam, ut cognosceres justitias Domini. **6** Quid dignum offeram Domino? curvabo genu

Deo excelso? Numquid offeram ei holocausta? Ubi est Dominus Deus tuus? Oculi mei videbunt et vitulos anniculos? **7** numquid placari potest in eam: nunc erit in conculcationem ut lutum Dominus in millibus arietum, aut in multis millibus platearum. **11** Dies, ut ædificantur maceræ tuæ; hircorum pinguium? numquid dabo primogenitum in die illa longe fiet lex. **12** In die illa et usque ad meum pro scelere meo, fructum ventris mei pro te veniet de Assur, et usque ad civitates munitas, peccato animæ meæ? **8** Indicabo tibi, o homo, et a civitatibus munitis usque ad flumen, et ad quid sit bonum, et quid Dominus requirat a te: mare de mari, et ad montem de monte. **13** Et terra utique facere judicium, et diligere misericordiam, erit in desolationem propter habitatores suos, et et sollicitum ambulare cum Deo tuo. **9** Vox Domini propter fructum cogitationum eorum.] **14** [Pasce ad civitatem clamat, et salus erit timentibus nomen populum tuum in virga tua, gregem hæreditatis tuum: audite, tribus, et quis approbat illud? **10** tuæ, habitantes solos, in saltu, in medio Carmeli. Adhuc ignis in domo impii thesauri iniquitatis, et Pascentur Basan et Galaad juxta dies antiquos. **15** mensura minor iræ plena. **11** Numquid justificabo Secundum dies egressionis tuæ de terra Ægypti, stateram impiam, et sacelli pondera dolosa? **12** ostendam ei mirabilia. **16** Videbunt gentes, et In quibus divites ejus repleti sunt iniquitate, et confundentur super omni fortitudine sua. Ponent habitantes in ea loquebantur mendacium, et lingua manum super os, aures eorum surdæ erunt. **17** eorum fraudulenta in ore eorum. **13** Et ego ergo Lingent pulverem sicut serpentes; velut reptilia cœpi percutere te perditione super peccatis tuis. **14** terræ perturbabuntur in ædibus suis. Dominum Tu comedes, et non saturaberis, et humiliatio tua in Deum nostrum formidabunt, et timebunt te. **18** medio tui: et apprehendes, et non salvabis, et quos Quis, Deus, similis tui, qui aufers iniquitatem, et salvaveris, in gladium dabo. **15** Tu seminabis, et transis peccatum reliquiarum hæreditatis tuæ? non metes: tu calcabis olivam, et non ungeris oleo; Non immittet ultra furorem suum, quoniam volens et mustum, et non bibes vinum. **16** Et custodisti misericordiam est. **19** Revertetur, et miserebitur præcepta Amri, et omne opus domus Achab, et nostri; deponet iniquitates nostras, et projiciet ambulasti in voluntatibus eorum: ut darem te in in profundum maris omnia peccata nostra. **20** perditionem, et habitantes in ea in sibilum, et Dabis veritatem Jacob, misericordiam Abraham, opprobrium populi mei portabitis.] quæ jurasti patribus nostris a diebus antiquis.]

7 [Væ mihi, quia factus sum sicut qui colligit in autumno racemos vindemiæ! non est botrus ad comedendum, præcoquas ficus desideravit anima mea. **2** Periit sanctus de terra, et rectus in hominibus non est: omnes in sanguine insidiantur; vir fratrem suum ad mortem venatur. **3** Malum manuum suarum dicunt bonum: princeps postulat, et judex in reddendo est; et magnus locutus est desiderium animæ suæ, et conturbaverunt eam. **4** Qui optimus in eis est, quasi paliurus, et qui rectus, quasi spina de sepe. Dies speculationis tuæ, visitatio tua venit: nunc erit vastitas eorum. **5** Nolite credere amico, et nolite confidere in duce: ab ea quæ dormit in sinu tuo custodi claustra oris tui. **6** Quia filius contumeliam facit patri, et filia consurgit adversus matrem suam: nurus adversus socrum suam, et inimici hominis domestici ejus.] **7** [Ego autem ad Dominum aspiciam; exspectabo Deum, salvatorem meum: audiet me Deus meus. **8** Ne læteris, inimica mea, super me, quia cecidi: consurgam cum sedero in tenebris: Dominus lux mea est. **9** Iram Domini portabo, quoniam peccavi ei, donec causam meam judicet, et faciat judicium meum. Educet me in lucem: video justitiam ejus. **10** Et aspiciet inimica mea, et operietur confusione, quæ dicit ad me:

Nahum Propheta

1 Onus Ninive. Liber visionis Nahum Elcesæi. **2** [Deus æmulator, et ulciscens Dominus: ulciscens Dominus, et habens furem: ulciscens Dominus in hostes suos, et irascens ipse inimicis suis. **3** Dominus patiens, et magnus fortitudine, et mundans non faciet innocentem. Dominus in tempestate et turbine viae ejus, et nebulæ pulvis pedum ejus. **4** Inrepans mare, et exsiccans illud, et omnia flumina ad desertum deducens. Infirmatus est Basan et Carmelus, et flos Libani elanguit. **5** Montes commoti sunt ab eo, et colles desolati sunt: et contremuit terra a facie ejus, et orbis, et omnes habitantes in eo. **6** Ante faciem indignationis ejus quis stabit? et quis resistet in ira furoris ejus? Indignatio ejus effusa est ut ignis, et petræ dissolutæ sunt ab eo. **7** Bonus Dominus, et confortans in die tribulationis, et sciens sperantes in se. **8** Et in diluvio prætereunte consummationem faciet loci ejus, et inimicos ejus persequuntur tenebrae. **9** Quid cogitatis contra Dominum? Consummationem ipse faciet: non consurget duplex tribulatio, **10** quia sicut spinæ se invicem complectuntur, sic convivium eorum pariter potantium; consumuntur quasi stipula ariditate plena. **11** Ex te exhibit cogitans contra Dominum malitiam, mente pertractans prævaricationem. **12** Hæc dicit Dominus: Si perfecti fuerint, et ita plures, sic quoque attendorunt, et pertransibit: afflixi te, et non affligam te ultra. **13** Et nunc conteram virgam ejus de dorso tuo, et vincula tua disrumpam. **14** Et præcipiet super te Dominus; non seminabitur ex nomine tuo amplius: de domo Dei tui interficiam sculptile, et conflatile; ponam sepulchrum tuum, quia inhonoratus es. **15** Ecce super montes pedes evangelizantis, et annuntiantis pacem. Celebra, Juda, festivitates tuas, et redde vota tua, quia non adjiciet ultra ut pertranseat in te Belial: universus interiit.]

2 [Ascendit qui dispergat coram te, qui custodiat obsidionem: contemplare viam, conforta lumbos, robora virtutem valde. **2** Quia reddidit Dominus superbiam Jacob, sicut superbiam Israël; quia vastatores dissipaverunt eos, et propagines eorum corruerunt. **3** Clypeus fortium ejus ignitus, viri exercitus in coccineis; ignæ habenæ currus in die præparationis ejus, et agitatores consopiti sunt. **4** In itineribus conturbati sunt; quadrigæ collisæ sunt in plateis: aspectus eorum quasi lampades, quasi fulgura discurrentia. **5** Recordabitur fortium suorum; ruent in itineribus suis: velociter ascendent muros ejus, et præparabitur umbraculum. **6** Portæ

fluviorum apertæ sunt, et templum ad solum dirutum. **7** Et miles captivus abductus est, et ancillæ ejus minabantur gementes ut columbæ, murmurantes in cordibus suis. **8** Et Ninive quasi piscina aquarum aquæ ejus; ipsi vero fugerunt. State, state! et non est qui revertatur. **9** Diripiæ argentum, diripiæ aurum: et non est finis divitiarum ex omnibus vasis desiderabilibus. **10** Dissipata est, et scissa, et dilacerata; et cor tabescens, et dissolutio geniculorum, et defectio in cunctis renibus, et facies omnium eorum sicut nigredo olla. **11** Ubi est habitaculum leonum, et pascua catulorum leonum, ad quam ivit leo ut ingredetur illuc catulus leonis, et non est qui exterreat? **12** Leo cepit sufficienter catulis suis, et necavit leænis suis, et implevit præda speluncas suas, et cubile suum rapina. **13** Ecce ego ad te, dicit Dominus exercituum, et succendam usque ad fumum quadrigas tuas, et leunculos tuos comedet gladius, et exterminabo de terra prædam tuam, et non audietur ultra vox nuntiorum tuorum.]

3 [Væ civitas sanguinum, universa mendacii dilaceratione plena! non recedet a te rapina. **2** Vox flagelli, et vox impetus rotæ, et equi frementis, et quadrigæ ferventis, et equitis ascendentis, **3** et micantis gladii, et fulgorantis hastæ, et multitudinis imperfectæ, et gravis ruinæ; nec est finis cadaverum, et corrunt in corporibus suis. **4** Propter multitudinem fornicationum meretricis speciosæ, et gratæ, et habentis maleficia, quæ vendidit gentes in fornicationibus suis, et familias in maleficiis suis. **5** Ecce ego ad te, dicit Dominus exercituum, et revelabo pudenda tua in facie tua; et ostendam gentibus nuditatem tuam, et regnis ignominiam tuam. **6** Et projiciam super te abominationes, et contumeliis te afficiam, et ponam te in exemplum. **7** Erit: omnis qui viderit te resiliet a te, et dicet: Vastata est Ninive. Quis commovebit super te caput? unde quæram consolatorem tibi? **8** Numquid melior es Alexandria populorum, quæ habitat in fluminibus? aquæ in circuitu ejus; cuius divitiae, mare; aquæ, muri ejus. **9** Æthiopia fortitudo ejus, et Ægyptus, et non est finis; Africa et Libyes fuerunt in auxilio tuo. **10** Sed et ipsa in transmigrationem ducta est in captivitatem: parvuli ejus elisi sunt in capite omnium viarum, et super inclytos ejus miserunt sortem, et omnes optimates ejus confixi sunt in compedibus. **11** Et tu ergo inebriaberis, et eris despacta; et tu quæres auxilium ab inimico. **12** Omnes munitiones tuæ sicut ficus cum grossis suis: si concussæ fuerint, cadent in os comedentis. **13** Ecce populus tuus mulieres in medio tui: inimicis tuis

adapertione pandentur portæ terræ tuæ, devorabit
ignis vectes tuos. **14** Aquam propter obsidionem
hauri tibi: extrue munitiones tuas, intra in lutum,
et calca, subigens tene laterem. **15** Ibi comedet
te ignis, peribis gladio, devorabit te ut bruchus:
congregare ut bruchus, multiplicare ut locusta.
16 Plures fecisti negotiationes tuas quam stellæ
sint cæli; bruchus expansus est, et avolavit. **17**
Custodes tui quasi locustæ, et parvuli tui quasi
locustæ locustarum, qua considunt in sepibus in
die frigoris: sol ortus est, et avolaverunt, et non est
cognitus locus earum ubi fuerint. **18** Dormitaverunt
pastores tui, rex Assur, sepelientur principes tui:
latitavit populus tuus in montibus, et non est qui
congreget. **19** Non est obscura contritio tua; pessima
est plaga tua. Omnes qui audierunt auditionem
tuam compresserunt manum super te: quia super
quem non transiit malitia tua semper?]

Habacuc Propheta

1 Onus quod vidit Habacuc propheta. **2** [Usquequo, Domine, clamabo, et non exaudies? vociferabor ad te, vim patiens, et non salvabis? **3** Quare ostendisti mihi iniuriam et laborem, videre prædam et injustitiam contra me? Et factum est judicium, et contradicatio potentior. **4** Propter hoc lacerata est lex, et non pervenit usque ad finem judicium; quia impius prævalet adversus justum, propterea egreditur judicium perversum. **5** Aspicite in gentibus, et videte; admiramini, et obstupescite: quia opus factum est in diebus vestris, quod nemo credit cum narrabitur. **6** Quia ecce ego suscitabo Chaldæos, gentem amaram et velocem, ambulantem super latitudinem terræ, ut possideat tabernacula non sua. **7** Horribilis et terribilis est: ex semetipsa judicium et onus ejus egredietur. **8** Leviores pardis equi ejus, et velociores lupis vespertinii: et diffundentur equites ejus: equites namque ejus de longe venient; volabunt quasi aquila festinans ad comedendum. **9** Omnes ad prædam venient, facies eorum ventus urens; et congregabit quasi arenam captivitatem. **10** Et ipse de regibus triumphabit, et tyranni ridiculi ejus erunt; ipse super omnem munitionem ridebit, et comportabit aggerem, et capiet eam. **11** Tunc mutabitur spiritus, et pertransibit, et corruet: hæc est fortitudo ejus dei sui.] **12** [Numquid non tu a principio, Domine, Deus meus, sancte meus, et non moriemur? Domine, in judicium posuisti eum, et fortem, ut corriperes, fundasti eum. **13** Mundi sunt oculi tui, ne videoas malum, et respicere ad iniuriam non poteris. Quare respicis super iniqua agentes, et taces devorante impio justiorem se? **14** Et facies homines quasi pisces maris, et quasi reptile non habens principem. **15** Totum in hamo sublevavit, traxit illud in sagena sua, et congregavit in rete suum. Super hoc lætabitur, et exsultabit. **16** Propterea immolabit sagenæ suæ, et sacrificabit reti suo, quia in ipsis incrassata est pars ejus, et cibus ejus electus. **17** Propter hoc ergo expandit sagenam suam, et semper interficere gentes non parcer.]

2 [Super custodiam meam stabo, et figam gradum super munitionem: et contemplabor ut videam quid dicatur mihi, et quid respondeam ad arguentem me.] **2** Et respondit mihi Dominus, et dixit: [Scribe visum, et explana eum super tabulas, ut percurrat qui legerit eum. **3** Quia adhuc visus procul; et apparebit in finem, et non mentietur: si moram fecerit, exspecta illum, quia veniens veniet, et

non tardabit. **4** Ecce qui incredulus est, non erit recta anima ejus in semetipso; justus autem in fide sua vivet. **5** Et quomodo vinum potentem decipit, sic erit vir superbus, et non decorabitur: qui dilatavit quasi infernus animam suam, et ipse quasi mors, et non adimpletur: et congregabit ad se omnes gentes, et coacervabit ad se omnes populos. (**Sheol h7585**) **6** Numquid non omnes isti super eum parabolam sument, et loquela ænigmatum ejus, et dicetur: Væ ei qui multiplicat non sua? usquequo et aggravat contra se densum lutum? **7** Numquid non repente consurgent qui mordeant te, et suscitabuntur lacerantes te, et eris in rapinam eis? **8** Quia tu spoliasti gentes multas, spoliabunt te omnes qui reliqui fuerint de populis, propter sanguinem hominis, et iniuriam terræ, civitatis, et omnium habitantium in ea. **9** Væ qui congregat avaritiam malam domui suæ, ut sit in excelso nidus ejus, et liberari se putat de manu mali! **10** Cogitasti confusionem domui tuæ; concidisti populos multos, et peccavit anima tua. **11** Quia lapis de pariete clamabit, et lignum, quod inter juncturas ædificiorum est, respondebit. **12** Væ qui ædificat civitatem in sanguinibus, et præparat urbem in iniuriate! **13** Numquid non hæc sunt a Domino exercituum? laborabunt enim populi in multo igne, et gentes in vacuum, et deficient. **14** Quia replebitur terra, ut cognoscant gloriam Domini, quasi aquæ operientes mare. **15** Væ qui potum dat amico suo mittens fel suum, et inebrians ut aspiciat nuditatem ejus! **16** Repletus es ignominia pro gloria; bibe tu quoque, et consopire. Circundabit te calix dexteræ Domini, et vomitus ignominiæ super gloriam tuam. **17** Quia iniurias Libani operiet te, et vastitas animalium deterrebit eos de sanguinibus hominum, et iniuriate terræ, et civitatis, et omnium habitantium in ea. **18** Quid prodest sculptile, quia sculpsit illud fector suus, conflatile, et imaginem falsam? quia speravit in figmento fector ejus, ut faceret simulacra muta. **19** Væ qui dicit ligno: Expergiscere; Surge, lapidi tacenti! Numquid ipse docere poterit? ecce iste cooperatus est auro et argento, et omnis spiritus non est in visceribus ejus. **20** Dominus autem in templo sancto suo: sileat a facie ejus omnis terra!]]

3 Oratio Habacuc prophetæ, pro ignorantii. **2** [Domine, audivi auditionem tuam, et timui. Domine, opus tuum, in medio annorum vivifica illud; in medio annorum notum facies: cum iratus fueris, misericordiæ recordaberis. **3** Deus ab austro veniet, et Sanctus de monte Pharan: operuit cælos gloria ejus, et laudis ejus plena est terra. **4** Splendor ejus

ut lux erit, cornua in manibus ejus: ibi abscondita est fortitudo ejus. **5** Ante faciem ejus ibit mors, et egredietur diabolus ante pedes ejus. **6** Stetit, et mensus est terram; aspexit, et dissolvit gentes, et contriti sunt montes sæculi: incurvati sunt colles mundi ab itineribus æternitatis ejus. **7** Pro iniuitate vidi tentoria Æthiopiæ; turbabuntur pelles terræ Madian. **8** Numquid in fluminibus iratus es, Domine? aut in fluminibus furor tuus? vel in mari indignatio tua? Qui ascendes super equos tuos, et quadrigæ tuæ salvatio. **9** Suscitans suscitabis arcum tuum, juramenta tribubus quæ locutus es; fluvios scindes terræ. **10** Viderunt te, et doluerunt montes; gurges aquarum transiit: dedit abyssus vocem suam; altitudo manus suas levavit. **11** Sol et luna steterunt in habitaculo suo: in luce sagittarum tuarum ibunt, in splendore fulgurantis hastæ tuæ. **12** In fremitu conculcabis terram; in furore obstupefacies gentes. **13** Egressus es in salutem populi tui, in salutem cum christo tuo: percussisti caput de domo impii, denudasti fundamentum ejus usque ad collum. **14** Maledixisti sceptris ejus, capiti bellatorum ejus, venientibus ut turbo ad dispergendum me: exultatio eorum, sicut ejus qui devorat pauperem in abscondito. **15** Viam fecisti in mari equis tuis, in luto aquarum multarum. **16** Audivi, et conturbatus est venter meus; a voce contremuerunt labia mea. Ingrediatur putredo in ossibus meis, et subter me scateat: ut requiescam in die tribulationis, ut ascendam ad populum accinctum nostrum. **17** Ficus enim non florebit, et non erit german in vineis; mentietur opus olivæ, et arva non afferent cibum: abscondetur de ovili pecus, et non erit armentum in præsepibus. **18** Ego autem in Domino gaudebo; et exultabo in Deo Jesu meo. **19** Deus Dominus fortitudo mea, et ponet pedes meos quasi cervorum: et super excelsa mea deducet me victor in psalmis canentem.]

Sofonias Propheta

1 Verbum Domini quod factum est ad Sophoniam, filium Chusi, filii Godoliæ, filii Amariae, filii Ezeciae, in diebus Josiae, filii Amon, regis Judæ. **2** [Congregans congregabo omnia a facie terræ, dicit Dominus: **3** congregans hominem et pecus, congregans volatilia cœli et pisces maris: et ruinae impiorum erunt, et disperdam homines a facie terræ, dicit Dominus. **4** Et extendam manum meam super Judam et super omnes habitantes Jerusalem: et disperdam de loco hoc reliquias Baal, et nomina æditiorum cum sacerdotibus; **5** et eos qui adorant super tecta militiam cœli, et adorant et jurant in Domino, et jurant in Melchom; **6** et qui avertuntur de post tergum Domini, et qui non quæserunt Dominum, nec investigaverunt eum. **7** Silete a facie Domini Dei, quia juxta est dies Domini: quia præparavit Dominus hostiam; sanctificavit vocatos suos. **8** Et erit: in die hostiæ Domini, visitabo super principes, et super filios regis, et super omnes qui induiti sunt ueste peregrina; **9** et visitabo super omnem qui arroganter ingreditur super limen in die illa, qui complent domum Domini Dei sui iniquitate et dolo. **10** Et erit in die illa, dicit Dominus, vox clamoris a porta piscium, et ululatus a Secunda, et contritio magna a collibus. **11** Ululate, habitatores Pilæ: conticuit omnis populus Chanaan, disperierunt omnes involuti argento. **12** Et erit in tempore illo: scrutabor Jerusalem in lucernis, et visitabo super viros defixos in fæcibus suis, qui dicunt in cordibus suis: Non faciet bene Dominus, et non faciet male. **13** Et erit fortitudo eorum in direptionem, et domus eorum in desertum: et ædificabunt domos, et non habitabunt; et plantabunt vineas, et non bibent vinum earum. **14** Juxta est dies Domini magnus: juxta est, et velox nimis. Vox diei Domini amara: tribulabitur ibi fortis. **15** Dies iræ dies illa, dies tribulationis et angustiæ, dies calamitatis et miseriae, dies tenebrarum et caliginis, dies nebulæ et turbinis, **16** dies tubæ et clangoris super civitates munitas, et super angulos excelsos. **17** Et tribulabo homines, et ambulabunt ut cæci, quia Domino peccaverunt; et effundetur sanguis eorum sicut humus, et corpora eorum sicut stercora. **18** Sed et argentum eorum et aurum eorum non poterit liberare eos in die iræ Domini: in igne zeli ejus devorabitur omnis terra, quia consummationem cum festinatione faciet cunctis habitantibus terram.]

2 [Convenite, congregamini, gens non amabilis,

2 priusquam pariat jussio quasi pulverem

transeuntem diem, antequam veniat super vos ira furoris Domini, antequam veniat super vos dies indignationis Domini. **3** Quærите Dominum, omnes mansueti terræ, qui judicium ejus estis operati; quærите justum, quærите mansuetum, si quomodo abscondamini in die furoris Domini. **4** Quia Gaza destructa erit, et Ascalon in desertum: Azotum in meridie ejicient, et Accaron eradicabitur. **5** Væ qui habitatis funiculum maris, gens perditorum! verbum Domini super vos, Chanaan, terra Philistinorum; et disperdam te, ita ut non sit inhabitator. **6** Et erit funiculus maris requies pastorum, et caulæ pecorum; **7** et erit funiculus ejus qui remanserit de domo Juda: ibi pascentur, in domibus Ascalonis ad vesperam requiescent, quia visitabit eos Dominus Deus eorum, et avertet captivitatem eorum. **8** Audivi opprobrium Moab, et blasphemias filiorum Ammon, quæ exprobraverunt populo meo, et magnificati sunt super terminos eorum. **9** Propterea vivo ego, dicit Dominus exercituum, Deus Israël, quia Moab ut Sodoma erit, et filii Ammon quasi Gomorrha: siccitas spinarum, et acervi salis, et desertum usque in aeternum: reliquæ populi mei diripient eos, et residui gentis meæ possidebunt illos. **10** Hoc eis eveniet pro superbia sua, quia blasphemaverunt et magnificati sunt super populum Domini exercituum. **11** Horribilis Dominus super eos, et attenuabit omnes deos terræ: et adorabunt eum viri de loco suo, omnes insulæ gentium. **12** Sed et vos, Æthiopes, imperfecti gladio meu eritis. **13** Et extendet manum suam super aquilonem, et perdet Assur, et ponet speciosam in solitudinem, et in invium, et quasi desertum. **14** Et accubabunt in medio ejus greges, omnes bestiæ gentium; et onocrotalus et ericus in liminibus ejus morabuntur: vox cantantis in fenestra, corvus in superliminari, quoniam attenuabo robur ejus. **15** Hæc est civitas gloriosa habitans in confidentia, quæ dicebat in corde suo: Ego sum, et extra me non est alia amplius: quomodo facta est in desertum cubile bestiæ? omnis qui transit per eam sibilabit, et movebit manum suam.]

3 [Væ provocatrix, et redempta civitas, columba! **2** non audivit vocem, et non suscepit disciplinam; in Domino non est confisa, ad Deum suum non appropinquavit. **3** Principes ejus in medio ejus quasi leones rugientes; judices ejus lupi vespere, non relinquebant in mane. **4** Prophetæ ejus vesani, viri infideles; sacerdotes ejus polluerunt sanctum, injuste egerunt contra legem. **5** Dominus justus in medio ejus non faciet iniquitatem; mane, mane judicium suum dabit in lucem, et non abscondetur; nescivit autem iniquus confusionem. **6** Disperdi

gentes, et dissipati sunt anguli earum; desertas feci vias eorum, dum non est qui transeat; desolatæ sunt civitates eorum, non remanente viro, neque ullo habitatore. **7** Dixi: Attamen timebis me, suscipes disciplinam; et non peribit habitaculum ejus, propter omnia in quibus visitavi eam: verumtamen diluculo surgentes corruerunt omnes cogitationes suas. **8** Quapropter exspecta me, dicit Dominus, in die resurrectionis meæ in futurum: quia judicium meum ut congregem gentes, et colligam regna, et effundam super eos indignationem meam, omnem iram furoris mei: in igne enim zeli mei devorabitur omnis terra.] **9** [Quia tunc reddam populis labium electum, ut invocent omnes in nomine Domini, et serviant ei humero uno. **10** Ultra flumina Æthiopiæ, inde supplices mei; filii dispersorum meorum deferent munus mihi. **11** In die illa non confunderis super cunctis adinventionibus tuis, quibus prævaricata es in me, quia tunc auferam de medio tui magniloquos superbiæ tuæ, et non adjicies exaltari amplius in monte sancto meo. **12** Et derelinquam in medio tui populum pauperem et egenum: et sperabunt in nomine Domini. **13** Reliquiæ Israël non facient iniquitatem, nec loquentur mendacium, et non invenietur in ore eorum lingua dolosa, quoniam ipsi pascentur, et accubabunt, et non erit qui exterreat. **14** Lauda, filia Sion; jubila, Israël: lætare, et exulta in omni corde, filia Jerusalem. **15** Abstulit Dominus judicium tuum; avertit inimicos tuos. Rex Israël Dominus in medio tui: non timebis malum ultra. **16** In die illa dicetur Jerusalem: Noli timere; Sion: Non dissolvantur manus tuæ. **17** Dominus Deus tuus in medio tui fortis, ipse salvabit: gaudebit super te in lætitia, silebit in dilectione sua, exultabit super te in laude. **18** Nugas, qui a lege recesserant, congregabo, quia ex te erant: ut non ultra habeas super eis opprobrium. **19** Ecce ego interficiam omnes qui afflixerunt te in tempore illo: et salvabo claudicantem, et eam quæ ejecta fuerat congregabo: et ponam eos in laudem, et in nomen, in omni terra confusionis eorum, **20** in tempore illo quo adducam vos, et in tempore quo congregabo vos. Dabo enim vos in nomen, et in laudem omnibus populis terræ, cum convertero captivitatem vestram coram oculis vestris, dicit Dominus.]

Aggæi Prophetæ

1 In anno secundo Darii regis, in mense sexto, in die una mensis, factum est verbum Domini in manu Aggæi prophetæ, ad Zorobabel, filium Salathiel, ducem Juda, et ad Jesum, filium Josedec, sacerdotem magnum, dicens: **2** Hæc ait Dominus exercituum, dicens: Populus iste dicit: Nondum venit tempus domus Domini ædificandæ. **3** Et factum est verbum Domini in manu Aggæi prophetæ, dicens: **4** [Numquid tempus vobis est ut habitetis in domibus laqueatis, et domus ista deserta? **5** Et nunc hæc dicit Dominus exercituum: Ponite corda vestra super vias vestras. **6** Seminastis multum, et intulistis parum; comedistis, et non estis satiati; bibistis, et non estis inebriati; operuistis vos, et non estis calefacti; et qui mercedes congregavit, misit eas in saccumum pertusum. **7** Hæc dicit Dominus exercituum: Ponite corda vestra super vias vestras; **8** ascendite in montem, portate ligna, et ædificate domum: et acceptabilis mihi erit, et glorificabor, dicit Dominus. **9** Respexitis ad amplius, et ecce factum est minus; et intulistis in domum, et exsufflavi illud: quam ob causam? dicit Dominus exercituum: quia domus mea deserta est, et vos festinatis unusquisque in domum suam. **10** Propter hoc super vos prohibiti sunt cæli ne darent rorem, et terra prohibita est ne daret germen suum: **11** et vocavi siccitatem super terram, et super montes, et super triticum, et super vinum, et super oleum, et quæcumque profert humus, et super homines, et super jumenta, et super omnem laborem manuum.] **12** Et audivit Zorobabel, filius Salathiel, et Jesus, filius Josedec, sacerdos magnus, et omnes reliquiæ populi, vocem Domini Dei sui, et verba Aggæi prophetæ, sicut misit eum Dominus Deus eorum ad eos, et timuit populus a facie Domini. **13** Et dixit Aggæus, nuntius Domini de nuntiis Domini, populo dicens: Ego vobiscum sum, dicit Dominus. **14** Et suscitavit Dominus spiritum Zorobabel, filii Salathiel, ducis Juda, et spiritum Jesu, filii Josedec, sacerdotis magni, et spiritum reliquorum de omni populo: et ingressi sunt, et faciebant opus in domo Domini exercituum, Dei sui. **15** In die vigesima et quarta mensis, in sexto mense, in anno secundo Darii regis.

2 In septimo mense, vigesima et prima mensis, factum est verbum Domini in manu Aggæi prophetæ, dicens: **2** Loquere ad Zorobabel, filium Salathiel, ducem Juda, et ad Jesum, filium Josedec, sacerdotem magnum, et ad reliquos populi, dicens: **3** [Quis in vobis est derelictus, qui vidit domum istam in gloria sua prima? et quid vos videtis

hanc nunc? numquid non ita est, quasi non sit in oculis vestris? **4** Et nunc confortare, Zorobabel, dicit Dominus; et confortare, Jesu, fili Josedec, sacerdos magne; et confortare, omnis populus terræ, dicit Dominus exercituum: et facite (quoniam ego vobiscum sum, dicit Dominus exercituum) **5** verbum quod pepigi vobiscum cum egrederemini de terra Ægypti: et spiritus meus erit in medio vestrum: nolite timere. **6** Quia hæc dicit Dominus exercituum: Adhuc unum modicum est, et ego commovebo cælum, et terram, et mare, et aridam. **7** Et movebo omnes gentes, et veniet desideratus cunctis gentibus: et implebo domum istam gloria, dicit Dominus exercituum. **8** Meum est argentum, et meum est aurum, dicit Dominus exercituum. **9** Magna erit gloria domus istius novissimæ plus quam primæ, dicit Dominus exercituum: et in loco isto dabo pacem, dicit Dominus exercituum.] **10** In vigesima et quarta noni mensis, in anno secundo Darii regis, factum est verbum Domini ad Aggæum prophetam, dicens: **11** Hæc dicit Dominus exercituum: Interroga sacerdotes legem, dicens: **12** Si tulerit homo carnem sanctificatam in ora vestimenti sui, et tetigerit de summitate ejus panem, aut pulmentum, aut vinum, aut oleum, aut omnem cibum, numquid sanctificabitur? Respondentes autem sacerdotes, dixerunt: Non. **13** Et dixit Aggæus: Si tetigerit pollutus in anima ex omnibus his, numquid contaminabitur? Et responderunt sacerdotes, et dixerunt: Contaminabitur. **14** Et respondit Aggæus, et dixit: [Sic populus iste, et sic gens ista ante faciem meam, dicit Dominus, et sic omne opus manuum eorum: et omnia quæ obtulerunt ibi, contaminata erunt. **15** Et nunc ponite corda vestra a die hac et supra, antequam poneretur lapis super lapidem in templo Domini. **16** Cum accederetis ad acervum viginti modiorum, et fierent decem; et intraretis ad torcular, ut exprimeretis quinquaginta lagenas, et fiebant viginti. **17** Percussi vos vento urente, et auragine, et grandine omnia opera manuum vestrarum: et non fuit in vobis qui reverteretur ad me, dicit Dominus. **18** Ponite corda vestra ex die ista, et in futurum, a die vigesima et quarta noni mensis: a die qua fundamenta jacta sunt templi Domini, ponite super cor vestrum. **19** Numquid jam semen in germine est, et adhuc vinea, et ficus, et malogranatum, et lignum olivæ non floruit? ex die ista benedicam.] **20** Et factum est verbum Domini secundo ad Aggæum in vigesima et quarta mensis, dicens: **21** Loquere ad Zorobabel ducem Juda, dicens: [Ego movebo cælum pariter et terram, **22** et subvertam solium regnorum, et conteram fortitudinem regni gentium: et subvertam

quadrigam et ascensorem ejus, et descendentem equi,
et ascensores eorum, vir in gladio fratris sui. **23**
In die illa, dicit Dominus exercituum, assumam te,
Zorobabel, fili Salathiel, serve meus, dicit Dominus:
et ponam te quasi signaculum, quia te elegi, dicit
Dominus exercituum.]

Zaccharias Propheta

1 In mense octavo, in anno secundo Darii regis, factum est verbum Domini ad Zachariam filium Barachiæ filii Addo prophetam, dicens: **2** Iratus est Dominus super patres vestros iracundia. **3** Et dices ad eos: [Hæc dicit Dominus exercituum: Convertimini ad me, ait Dominus exercituum, et convertar ad vos, dicit Dominus exercituum. **4** Ne sitis sicut patres vestri, ad quos clamabant prophetæ priores, dicentes: Hæc dicit Dominus exercituum: Convertimini de viis vestris malis, et de cogitationibus vestris pessimis: et non audierunt, neque attenderunt ad me, dicit Dominus. **5** Patres vestri, ubi sunt? et prophetæ numquid in sempiternum vivent? **6** Verumtamen verba mea, et legitima mea, quæ mandavi servis meis prophetis, numquid non comprehendenderunt patres vestros, et conversi sunt, et dixerunt: Sicut cogitavit Dominus exercituum facere nobis secundum vias nostras, et secundum adinventiones nostras, fecit nobis?] **7** In die vigesima et quarta undecimi mensis Sabath, in anno secundo Darii, factum est verbum Domini ad Zachariam filium Barachiæ filii Addo prophetam, dicens: **8** Vidi per noctem, et ecce vir ascendens super equum rufum, et ipse stabat inter myrteta, quæ erant in profundo, et post eum equi rufi, varii, et albi. **9** Et dixi: Quid sunt isti, domine mi? Et dixit ad me angelus qui loquebatur in me: Ego ostendam tibi quid sint hæc. **10** Et respondit vir qui stabat inter myrteta, et dixit: Isti sunt quos misit Dominus ut perambulent terram. **11** Et responderunt angeli Domini, qui stabat inter myrteta, et dixerunt: Perambulavimus terram, et ecce omnis terra habitatur, et quiescit. **12** Et respondit angelus Domini, et dixit: Domine exercituum, usquequo tu non misereberis Jerusalem, et urbium Juda, quibus iratus es? iste jam septuagesimus annus est. **13** Et respondit Dominus angelo qui loquebatur in me verba bona, verba consolatoria. **14** Et dixit ad me angelus qui loquebatur in me: Clama, dicens: [Hæc dicit Dominus exercituum: Zelatus sum Jerusalem et Sion zelo magno, **15** et ira magna ego irascor super gentes opulentas, quia ego iratus sum parum, ipsi vero adjuverunt in malum. **16** Propterea hæc dicit Dominus: Revertar ad Jerusalem in misericordiis, et domus mea ædificabitur in ea, ait Dominus exercituum, et perpendicularum extendetur super Jerusalem.] **17** Adhuc clama, dicens: [Hæc dicit Dominus exercituum: Adhuc affluent civitates meæ bonis, et consolabitur adhuc Dominus Sion, et eligit adhuc Jerusalem.] **18** Et levavi oculos meos, et vidi,

et ecce quatuor cornua. **19** Et dixi ad angelum qui loquebatur in me: Quid sunt hæc? Et dixit ad me: Hæc sunt cornua quæ ventilaverunt Judam, et Israël, et Jerusalem. **20** Et ostendit mihi Dominus quatuor fabros. **21** Et dixi: Quid isti veniunt facere? Qui ait, dicens: Hæc sunt cornua quæ ventilaverunt Judam per singulos viros, et nemo eorum levavit caput suum: et venerunt isti detergere ea, ut dejiciant cornua gentium, quæ levaverunt cornu super terram Juda ut dispergerent eam.

2 Et levavi oculos meos, et vidi, et ecce vir, et in manu ejus funiculus mensorum. **2** Et dixi: Quo tu vadis? Et dixit ad me: Ut metiar Jerusalem, et videam quanta sit latitudo ejus, et quanta longitudo ejus. **3** Et ecce angelus qui loquebatur in me egrediebatur, et angelus alias egrediebatur in occursum ejus: **4** et dixit ad eum: Curre, loquere ad puerum istum, dicens: Absque muro habitabitur Jerusalem, præ multitudine hominum et jumentorum in medio ejus. **5** Et ego ero ei, ait Dominus, murus ignis in circuitu, et in gloria ero in medio ejus. **6** [O, o, fugite de terra aquilonis, dicit Dominus, quoniam in quatuor ventos cæli dispersi vos, dicit Dominus. **7** O Sion! fuge, quæ habitas apud filiam Babylonis: **8** quia hæc dicit Dominus exercituum: Post gloriam misit me ad gentes quæ spoliaverunt vos: qui enim tetigerit vos, tangit pupillam oculi mei: **9** quia ecce ego levo manum meam super eos, et erunt prædæ his qui serviebant sibi: et cognoscetis quia Dominus exercituum misit me. **10** Lauda et lætare, filia Sion, quia ecce ego venio, et habitabo in medio tui, ait Dominus. **11** Et applicabuntur gentes multæ ad Dominum in die illa, et erunt mihi in populum, et habitabo in medio tui: et scies quia Dominus exercituum misit me ad te. **12** Et possidebit Dominus Judam partem suam in terra sanctificata, et eligit adhuc Jerusalem. **13** Sileat omnis caro a facie Domini, quia consurrexit de habitaculo sancto suo.]

3 Et ostendit mihi Dominus Jesum sacerdotem magnum, stantem coram angelo Domini: et Satan stabat a dextris ejus ut adversaretur ei. **2** Et dixit Dominus ad Satan: Increpet Dominus in te, Satan! et increpet Dominus in te, qui elegit Jerusalem! numquid non iste torris est erutus de igne? **3** Et Jesus erat indutus vestibus sordidis, et stabat ante faciem angeli. **4** Qui respondit, et ait ad eos qui stabant coram se, dicens: Auferte vestimenta sordida ab eo. Et dixit ad eum: Ecce abstuli a te iniquitatem tuam, et indui te mutatoriis. **5** Et dixit: Ponite cidarim mundam super caput ejus. Et posuerunt cidarim mundam super caput

ejus, et induerunt eum vestibus: et angelus Domini volans: longitudo ejus viginti cubitorum, et latitudo stabat. **6** Et contestabatur angelus Domini Jesum, ejus decem cubitorum. **3** Et dixit ad me: Hæc est dicens: **7** [Hæc dicit Dominus exercituum: Si in viis maledictio quæ egreditur super faciem omnis terræ: meis ambulaveris, et custodiam meam custodieris, quia omnis fur, sicut ibi scriptum est, judicabitur, tu quoque judicabis domum meam, et custodies et omnis jurans ex hoc similiter judicabitur. **4** atria mea, et dabo tibi ambulantes de his qui Educam illud, dicit Dominus exercituum: et veniet nunc hic assistunt. **8** Audi, Jesu sacerdos magne, ad domum furis, et ad domum jurantis in nomine tu et amici tui, qui habitant coram te, quia viri meo mendaciter: et commorabitur in medio domus portendentes sunt: ecce enim ego adducam servum ejus, et consumet eam, et ligna ejus, et lapides meum Orientem. **9** Quia ecce lapis quem dedi ejus. **5** Et egressus est angelus qui loquebatur in coram Jesu: super lapidem unum septem oculi sunt: ecce ego cælabo sculpturam ejus, ait Dominus exercituum, et auferam iniquitatem terræ illius in die una. **10** In die illa, dicit Dominus exercituum, vocabit vir amicum suum subter vitem et subter ficum.]

4 Et reversus est angelus qui loquebatur in me, et suscitavit me quasi virum qui suscitatur de somno suo. **2** Et dixit ad me: Quid tu vides? Et dixi: Vidi, et ecce candelabrum aureum totum, et lampas ejus super caput ipsius, et septem lucernæ ejus super illud, et septem infusoria lucernis quæ erant super caput ejus. **3** Et duæ olivæ super illud: una a dextris lampadis, et una a sinistris ejus. **4** Et respondi, et aio ad angelum qui loquebatur in me, dicens: Quid sunt hæc, domine mi? **5** Et respondit angelus qui loquebatur in me, et dixit ad me: Numquid nescis quid sunt hæc? Et dixi: Non, domine mi. **6** Et respondit, et ait ad me, dicens: Hoc est verbum Domini ad Zorobabel, dicens: Non in exercitu, nec in robore, sed in spiritu meo, dicit Dominus exercituum. **7** Quis tu, mons magne, et dixi ad angelum qui loquebatur in me: Quid coram Zorobabel? In planum: et educet lapidem primarium, et exæquabit gratiam gratiæ ejus. **8** et ait ad me: Isti sunt quatuor venti cæli, qui Et factum est verbum Domini ad me, dicens: **9** Manus Zorobabel fundaverunt domum istam, et terræ. **6** In qua erant equi nigri, egrediebantur in manus ejus perficient eam: et scietis quia Dominus terram aquilonis: et albi egressi sunt post eos, et exercituum misit me ad vos. **10** Quis enim despexit varii egressi sunt ad terram austri. **7** Qui autem dies parvos? Et lætabuntur, et videbunt lapidem erant robustissimi, exierunt, et quærebant ire stanneum in manu Zorobabel. Septem isti oculi et discurrere per omnem terram. Et dixit: Ite, sunt Domini, qui discurrunt in universam terram. perambulate terram: et perambulaverunt terram. **8** **11** Et respondi, et dixi ad eum: Quid sunt duæ olivæ Et vocavit me, et locutus est ad me, dicens: Ecce istæ, ad dexteram candelabri, et ad sinistram ejus? qui egrediuntur in terram aquilonis, requiescere **12** Et respondi secundo, et dixi ad eum: Quid sunt duæ spicæ olivarum quæ sunt juxta duo rostra aurea in quibus sunt suffusoria ex auro? **13** Et ait ad me, dicens: Numquid nescis quid sunt hæc? Et dixi: Non, domine mi. **14** Et dixit: Isti sunt duo filii olei, qui assistunt Dominatori universæ terræ.

5 Et conversus sum, et levavi oculos meos, et vidi, et ecce volumen volans. **2** Et dixit ad me: Quid tu vides? Et dixi: Ego video volumen

me, et dixit ad me: Leva oculos tuos, et vide quid est hoc quod egreditur. **6** Et dixi: Quidnam est? Et ait: Hæc est amphora egrediens. Et dixit: Hæc est oculus eorum in universa terra. **7** Et ecce talentum plumbi portabatur, et ecce mulier una sedens in medio amphoræ. **8** Et dixit: Hæc est impietas. Et projectit eam in medio amphoræ, et misit massam plumbeam in os ejus. **9** Et levavi oculos meos, et vidi: et ecce duæ mulieres egredientes: et spiritus in alis earum, et habebant alas quasi alas milvi, et levaverunt amphoram inter terram et cælum. **10** Et dixi ad angelum qui loquebatur in me: Quo istæ deferunt amphoram? **11** Et dixit ad me: Ut ædificetur ei domus in terra Sennaar, et stabiliatur, et ponatur ibi super basem suam.

6 Et conversus sum, et levavi oculos meos, et vidi: et ecce quatuor quadrigæ egredientes de medio duorum montium: et montes, montes ærei. **2** In quadriga prima equi rufi, et in quadriga secunda equi nigri, **3** et in quadriga tertia equi albi, et in quadriga quarta equi varii et fortis. **4** Et respondi, dicit Dominus exercituum. **7** Quis tu, mons magne, et dixi ad angelum qui loquebatur in me: Quid coram Zorobabel? In planum: et educet lapidem sunt hæc, domine mi? **5** Et respondit angelus, et ait ad me: Isti sunt quatuor venti cæli, qui Et factum est verbum Domini ad me, dicens: **9** Manus Zorobabel fundaverunt domum istam, et terræ. **6** In qua erant equi nigri, egrediebantur in manus ejus perficient eam: et scietis quia Dominus terram aquilonis: et albi egressi sunt post eos, et exercituum misit me ad vos. **10** Quis enim despexit varii egressi sunt ad terram austri. **7** Qui autem dies parvos? Et lætabuntur, et videbunt lapidem erant robustissimi, exierunt, et quærebant ire stanneum in manu Zorobabel. Septem isti oculi et discurrere per omnem terram. Et dixit: Ite, sunt Domini, qui discurrunt in universam terram. perambulate terram: et perambulaverunt terram. **8** **11** Et respondi, et dixi ad eum: Quid sunt duæ olivæ Et vocavit me, et locutus est ad me, dicens: Ecce istæ, ad dexteram candelabri, et ad sinistram ejus? qui egrediuntur in terram aquilonis, requiescere **12** Et respondi secundo, et dixi ad eum: Quid sunt duæ spicæ olivarum quæ sunt juxta duo rostra aurea in quibus sunt suffusoria ex auro? **13** Et ait ad me, dicens: Numquid nescis quid sunt hæc? Et dixi: Non, domine mi. **14** Et dixit: Isti sunt duo filii olei, qui assistunt Dominatori universæ terræ. **5** Et conversus sum, et levavi oculos meos, et vidi, et ecce volumen volans. **2** Et dixit ad me: Quid tu vides? Et dixi: Ego video volumen fecerunt spiritum meum in terra aquilonis. **9** Et factum est verbum Domini ad me, dicens: **10** Sume a transmigratione, ab Holdai, et a Tobia, et ab Idaia: me, dicens: Numquid nescis quid sunt hæc? Et dixi: Non, domine mi. **11** Et dixit: Isti sunt duo filii Sophoniæ, qui venerunt de Babylone. **12** Et loqueris ad eum, dicens: Hæc ait Dominus exercituum, dicens: Ecce vir, Oriens nomen ejus, et sumes aurum et argentum, et facies coronas, et pones in capite Jesu filii Josedec, sacerdotis magni: **13** et loqueris ad eum, dicens: Hæc ait Dominus exercituum, dicens: Ecce vir, Oriens nomen ejus, et

subter eum orietur, et ædificabit templum Domino. sum ad Sion, et habitabo in medio Jerusalem: **13** Et ipse exstruet templum Domino: et ipse portabit et vocabitur Jerusalem civitas veritatis, et mons gloriam, et sedebit, et dominabitur super solio suo: Domini exercituum mons sanctificatus. **4** Hæc dicit et erit sacerdos super solio suo, et consilium pacis Dominus exercituum: Adhuc habitabunt senes et erit inter illos duos. **14** Et coronæ erunt Helem, et anus in plateis Jerusalem, et viri baculus in manu Tobiæ, et Idaïæ, et Hem filio Sophoniæ, memoriale ejus præ multitudine dierum. **5** Et plateæ civitatis in templo Domini. **15** Et qui procul sunt, venient, complebuntur infantibus et puellis, ludentibus in et ædificabunt in templo Domini: et scietis quia plateis ejus. **6** Hæc dicit Dominus exercituum: Si Dominus exercituum misit me ad vos. Erit autem videbitur difficile in oculis reliquiarum populi hujus in diebus illis, numquid in oculis meis difficile erit? dicit Dominus exercituum. **7** Hæc dicit Dominus exercituum: Ecce ego salvabo populum meum de terra orientis et de terra occasus solis. **8** Et adducam eos, et habitabunt in medio Jerusalem: et erunt mihi in populum, et ego ero eis in Deum, in veritate et in justitia. **9** Hæc dicit Dominus exercituum: Confortentur manus vestræ, qui auditis in his diebus sermones istos per os prophetarum, in die qua fundata est domus Domini exercituum, ut templum ædificaretur. **10** Siquidem ante dies illos merces hominum non erat, nec merces jumentorum erat: neque introéunti, neque exeunti erat pax præ tribulatione: et dimisi omnes homines, unumquemque contra proximum suum. **11** Nunc autem non juxta dies priores ego faciam reliquis populi hujus, dicit Dominus exercituum, **12** sed semen pacis erit: vinea dabit fructum suum, et terra dabit germen suum, et cæli dabunt rorem suum: et possidere faciam reliquias populi hujus universa haec. **13** Et erit: sicut eratis maledictio in gentibus, domus Juda et domus Israël, sic salvabo vos, et eritis benedictio. Nolite timere; confortentur manus vestræ. **14** Quia hæc dicit Dominus exercituum: Sicut cogitavi ut affligerem vos, cum ad iracundiam provocassent patres vestri me, dicit Dominus, **15** et non sum misertus: sic conversus cogitavi, in diebus istis, ut beneficiam domui Juda et Jerusalem. Nolite timere. **16** Hæc sunt ergo verba quæ facietis: loquimini veritatem unusquisque cum proximo suo: veritatem et judicium pacis judicate in portis vestris.

17 Et unusquisque malum contra amicum suum ne cogitetis in cordibus vestris, et juramentum mendax ne diligatis: omnia enim hæc sunt quæ odi, dicit Dominus. **18** Et factum est verbum Domini exercituum ad me, dicens: **19** Hæc dicit Dominus exercituum: Jejunium quarti, et jejunium quinti, et jejunium septimi, et jejunium decimi erit domui Juda in gaudium et lætitiam et in solemnitates præclaras. Veritatem tantum et pacem diligit. **20** Hæc dicit Dominus exercituum, usquequo veniant populi et habitent in civitatibus multis: **21** et vadant habitatores, unus ad alterum, dicentes: Eamus, et deprecemur faciem Domini, et quæramus Dominum

7 Et factum est in anno quarto Darii regis, factum est verbum Domini ad Zachariam, in quarta mensis noni, qui est Casleu. **2** Et miserunt ad domum Dei Sarasar et Rogommelech, et viri qui erant cum eo, ad deprecandam faciem Domini: **3** ut dicerent sacerdotibus domus Domini exercituum, et prophetis, loquentes: Numquid flendum est mihi in quinto mense, vel sanctificare me debeo, sicut jam feci multis annis? **4** Et factum est verbum Domini exercituum ad me, dicens: **5** Loquere ad omnem populum terræ, et ad sacerdotes, dicens: Cum jejunaretis, et plangeretis in quinto et septimo per hos septuaginta annos, numquid jejuniū jejunasti mihi? **6** et cum comedistis et bibistis, numquid non vobis comedistis et vobis metiū bibistis? **7** numquid non sunt verba quæ locutus est Dominus in manu prophetarum priorum, cum adhuc Jerusalem habitaretur ut esset opulenta, ipsa et urbes in circuitu ejus, et ad austrum, et in campestribus habitaretur? **8** Et factum est verbum Domini ad Zachariam, dicens: **9** Hæc ait Dominus exercituum, dicens: Judicium verum judicate, et misericordiam et miserationes facite, unusquisque cum fratre suo. **10** Et viduam, et pupillum, et advenam, et pauperem nolite calumniari: et malum vir fratri suo non cogitet in corde suo. **11** Et noluerunt attendere, et averterunt scapulam recessentem, et aures suas aggravaverunt ne audirent. **12** Et cor suum posuerunt ut adamantem, ne audirent legem, et verba quæ misit Dominus exercituum in spiritu suo per manum prophetarum priorum: et facta est indignatio magna a Domino exercituum. **13** Et factum est sicut locutus est, et non audierunt: sic clamabunt et non exaudiā, dicit Dominus exercituum. **14** Et dispersi eos per omnia regna quæ nesciunt: et terra desolata est ab eis, eo quod non esset transiens et revertens: et posuerunt terram desiderabilem in desertum.

8 Et factum est verbum Domini exercituum, dicens: **2** Hæc dicit Dominus exercituum: Zelatus sum Sion zelo magno, et indignatione magna zelatus sum eam. **3** Hæc dicit Dominus exercituum: Reversus

exercituum: vadam etiam ego. **22** Et venient populi multi, et gentes robustæ, ad quaerendum Dominum quid pulchrum ejus, nisi frumentum electorum, et vinum germinans virginēs?]

10 [Petite a Domino pluviam in tempore serotino, et Dominus faciet nives: et pluviam imbris dabit eis, singulis herbam in agro. **2** Quia simulacra locuta sunt inutile, et divini viderunt mendacium: et somniatores locuti sunt frustra, vane consolabantur: idcirco abducti sunt quasi grex: affligerunt, quia non est eis pastor. **3** Super pastores iratus est furor meus, et super hircos visitabo: quia visitavit Dominus exercituum gregem suum, domum Juda, et posuit eos quasi equum gloriæ suæ in bello. **4** Ex ipso angulus, ex ipso paxillus, ex ipso arcus prælia, ex ipso egredietur omnis exactor simul. **5** Et erunt quasi fortes conculcantes lutum viarum in prælio, et bellabunt, quia Dominus cum eis: et confundentur ascensores equorum. **6** Et confortabo dominum Juda, et dominum Joseph salvabo: et convertam eos, quia misererebor eorum: et erunt sicut fuerunt quando non projeceram eos: ego enim Dominus Deus eorum, et exaudiām eos. **7** Et erunt quasi fortes Ephraim, et lætabitur cor eorum quasi a vino: et filii eorum videbunt, et lætabuntur, et exsultabit cor eorum in Domino. **8** Sibilabo eis, et congregabo illos, quia redemi eos: et multiplicabo eos sicut ante fuerant multiplicati. **9** Et seminabo eos in populis, et de longe recordabuntur mei: et vivent cum filiis suis, et revertentur. **10** Et reducam eos de terra Ægypti, et de Assyriis congregabo eos, et ad terram Galaad et Libani adducam eos, et non invenietur eis locus: **11** et transibit in maris freto, et percutiet in mari fluctus, et confundentur omnia profunda fluminis: et humiliabitur superbia Assur, et sceptrum Ægypti recedet. **12** Confortabo eos in Domino, et in nomine ejus ambulabunt, dicit Dominus.]

11 [Aperi, Libane, portas tuas, et comedat ignis cedros tuas. **2** Ulula, abies, quia cecidit cedrus, quoniam magnifici vastati sunt: ululate, quercus Basan, quoniam succisus est saltus munitus. **3** Vox ululatus pastorum, quia vastata est magnificentia eorum: vox rugitus leonum, quoniam vastata est superbia Jordanis.] **4** Hæc dicit Dominus Deus meus: Pasce pecora occisionis, **5** quæ qui possederant occidebant, et non dolebant, et vendebant ea, dicentes: Benedictus Dominus! divites facti sumus: et pastores eorum non parcebant eis. **6** Et ego non parcam ultra super habitantes terram, dicit Dominus: ecce ego tradam homines, unumquemque in manu proximi sui, et in manu regis sui: et coincident terram, et non eruam de manu eorum. **7** Et pascam pecus occisionis propter hoc, o pauperes gregis! et assumpsi mihi duas virgas: unam vocavi

Decorem, et alteram vocavi Funiculum: et pavi habitantium Jerusalem contra Judam. **8** In die illa gregem. **8** Et succidi tres pastores in mense uno, proteget Dominus habitatores Jerusalem: et erit qui et contracta est anima mea in eis, siquidem et offenderit ex eis in die illa quasi David, et domus anima eorum variavit in me. **9** Et dixi: Non pascam David quasi Dei, sicut angelus Domini in conspectu vos: quod moritur, moriatur, et quod succiditur, eorum.] **9** [Et erit in die illa: quæram conterere succidatur; et reliqui devorent unusquisque carnem omnes gentes quæ veniunt contra Jerusalem. **10** Et proximi sui. **10** Et tuli virgam meam quæ vocabatur effundam super domum David et super habitatores Decus, et abscidi eam, ut irritum facerem fœdus Jerusalem spiritum gratiæ et precum: et aspicient meum quod percussi cum omnibus populis. **11** Et in ad me quem confixerunt, et plangent eum planctu irritum deductum est in die illa: et cognoverunt quasi super unigenitum, et dolebunt super eum, sic pauperes gregis, qui custodiunt mihi, quia ut doleri solet in morte primogeniti. **11** In die illa, verbum Domini est. **12** Et dixi ad eos: Si bonum magnus erit planctus in Jerusalem, sicut planctus est in oculis vestris, afferte mercedem meam: et si Adadremmon in campo Mageddon. **12** Et planget non, quiescite. Et appenderunt mercedem meam terra: familiæ et familiæ seorsum: familiæ domus triginta argenteos. **13** Et dixit Dominus ad me: David seorsum, et mulieres eorum seorsum: **13** Projice illud ad statuarium, decorum pretium quo familiæ domus Nathan seorsum, et mulieres eorum appretiatus sum ab eis. Et tuli triginta argenteos, et seorsum: familiæ domus Levi seorsum, et mulieres projeci illos in domum Domini, ad statuarium. **14** Et eorum seorsum: familiæ Semei seorsum, et mulieres præcidi virgam meam secundam, quæ appellabatur Funiculus, ut dissolverem germanitatem inter et familiæ seorsum, et mulieres eorum seorsum.]
15 Et dixit Dominus ad me: Adhuc sume tibi vasa pastoris stulti. **16** Quia ecce ego suscitabo pastorem in terra, qui derelicta non visitabit, dispersum non quæret, et contritum non sanabit, et id quod stat non enutriet, et carnes pinguium comedet, et ungulas eorum dissolvet. **17** O pastor, et idolum derelinquens gregem: gladius super brachium ejus, et super oculum dextrum ejus: brachium ejus ariditate siccabitur, et oculus dexter ejus tenebrescens obscurabitur.

12 Onus verbi Domini super Israël. [Dicit Dominus extendens cælum, et fundans terram, et fingens spiritum hominis in eo: **2** Ecce ego ponam Jerusalem superliminare crapulæ omnibus populis in circuitu: sed et Juda erit in obsidione contra Jerusalem. **3** Et erit: in die illa ponam Jerusalem lapidem oneris cunctis populis: omnes qui levabunt eam concisione lacerabuntur, et colligentur adversus eam omnia regna terræ. **4** In die illa, dicit Dominus, percutiam omnem equum in stuporem, et ascensorem ejus in amentiam: et super domum Juda aperiam oculos meos, et omnem equum populorum percutiam cæcitate. **5** Et dicent duces Juda in corde suo: Confortentur mihi habitatores Jerusalem in Domino exercituum, Deo eorum! **6** In die illa ponam duces Juda sicut caminum ignis in lignis, et sicut facem ignis in fœno: et devorabunt ad dexteram et ad sinistram omnes populos in circuitu, et habitabitur Jerusalem rursus in loco suo in Jerusalem. **7** Et salvabit Dominus tabernacula Juda, sicut in principio, ut non magnifice glorietur domus David, et gloria

13 [In die illa erit fons patens domui David et habitantibus Jerusalem, in ablutionem peccatoris et menstruatæ. **2** Et erit in die illa, dicit Dominus exercituum: disperdam nomina idolorum de terra, et non memorabuntur ultra: et pseudoprophetas, et spiritum immundum auferam de terra. **3** Et erit: cum prophetaverit quispiam ultra, dicent ei pater ejus et mater ejus, qui generunt eum: Non vives, quia mendacium locutus es in nomine Domini: et configent eum pater ejus et mater ejus, genitores ejus, cum prophetaverit. **4** Et erit: in die illa confundentur propheta, unusquisque ex visione sua cum prophetaverit: nec operientur pallio saccino, ut mentiantur: **5** sed dicet: Non sum propheta: homo agricola ego sum, quoniam Adam exemplum meum ab adolescentia mea. **6** Et dicetur ei: Quid sunt plagæ istæ in medio manuum tuarum? Et dicet: His plagatus sum in domo eorum qui diligebant me.] **7** Framea, suscitare super pastorem meum, et super virum cohærentem mihi, dicit Dominus exercituum: percutie pastorem, et dispergentur oves: et convertam manum meam ad parvulos. **8** Et erunt in omni terra, dicit Dominus: partes duæ in ea dispergentur, et deficient: et tertia pars relinquetur in ea. **9** Et ducam tertiam partem per ignem, et uram eos sicut uritur argentum, et probabo eos sicut probatur aurum. Ipse vocabit nomen meum, et ego exaudiam eum. Dicam: Populus meus es: et ipse dicet: Dominus Deus meus.

14 Ecce venient dies Domini, et dividentur spolia tua in medio tui. **2** Et congregabo omnes gentes ad Jerusalem in prælium: et capietur civitas,

et vastabuntur domus, et mulieres violabuntur: festivitatem tabernaculorum. **19** Hoc erit peccatum et egredietur media pars civitatis in captitatem, Ægypti, et hoc peccatum omnium gentium quæ et reliquum populi non auferetur ex urbe. **3** Et non ascenderint ad celebrandam festivitatem egredietur Dominus, et prælibabit contra gentes tabernaculorum. **20** In die illa, erit quod super illas, sicut præliatus est in die certaminis. **4** frenum equi est, sanctum Domino: et erunt lebetes Et stabunt pedes ejus in die illa super montem in domo Domini quasi phialæ coram altari. **21** Et erit Olivarum, qui est contra Jerusalem ad orientem: omnis lebes in Jerusalem et in Juda sanctificatus et scindet mons Olivarum ex media parte sui Domino exercitum: et venient omnes immolantes, ad orientem et ad occidentem, prærupto grandi et sument ex eis, et coquent in eis: et non erit valde: et separabitur medium montis ad aquilonem, mercator ultra in domo Domini exercitum in die et medium ejus ad meridiem. **5** Et fugietis ad illo.

vallem montium eorum, quoniam conjungetur vallis montium usque ad proximum: et fugietis sicut fugistis a facie terræmotus in diebus Oziæ regis Juda: et veniet Dominus Deus meus, omnesque sancti cum eo. **6** Et erit in die illa: non erit lux, sed frigus et gelu. **7** Et erit dies una quæ nota est Domino, non dies neque nox: et in tempore vesperi erit lux. **8** Et erit in die illa: exhibunt aquæ vivæ de Jerusalem: medium earum ad mare orientale, et medium earum ad mare novissimum; in æstate et in hieme erunt. **9** Et erit Dominus rex super omnem terram: in die illa erit Dominus unus, et erit nomen ejus unum. **10** Et revertetur omnis terra usque ad desertum, de colle Remmon ad austrum Jerusalem: et exaltabitur, et habitabit in loco suo, a porta Benjamin usque ad locum portæ prioris, et usque ad portam angulorum, et a turre Hananeel usque ad torcularia regis. **11** Et habitabunt in ea, et anathema non erit amplius, sed sedebit Jerusalem secura. **12** Et hæc erit plaga qua percutiet Dominus omnes gentes quæ pugnaverunt adversus Jerusalem: tabescet caro uniuscujusque stantis super pedes suos: et oculi ejus contabescet in foraminibus suis, et lingua eorum contabescet in ore suo. **13** In die illa erit tumultus Domini magnus in eis: et apprehendet vir manum proximi sui, et conseretur manus ejus super manum proximi sui. **14** Sed et Judas pugnabit adversus Jerusalem: et congregabuntur divitiae omnium gentium in circuitu, aurum, et argentum, et vestes multæ satis. **15** Et sic erit ruina equi, et muli, et camelii, et asini, et omnium jumentorum quæ fuerint in castris illis, sicut ruina hæc. **16** Et omnes qui reliqui fuerint de universis gentibus quæ venerunt contra Jerusalem, ascendent ab anno in annum ut adorent regem, Dominum exercitum, et celebrent festivitatem tabernaculorum. **17** Et erit: qui non ascenderit de familiis terræ ad Jerusalem ut adoret regem, Dominum exercitum, non erit super eos imber. **18** Quod etsi familia Ægypti non ascenderit et non venerit, nec super eos erit: sed erit ruina, qua percutiet Dominus omnes gentes quæ non ascenderint ad celebrandam

Malachi Propheta

1 Onus verbi Domini ad Israël in manu Malachiæ.
2 Dilexi vos, dicit Dominus, et dixistis: In quo dilexisti nos? Nonne frater erat Esau Jacob? dicit Dominus; et dilexi Jacob, **3** Esau autem odio habui, et posui montes ejus in solitudinem, et hæreditatem ejus in dracones deserti. **4** Quod si dixerit Idumæa: Destructi sumus, sed revertentes ædificabimus quæ delecta sunt: hæc dicit Dominus exercituum: Isti ædificabunt, et ego destruam: et vocabuntur termini impietatis, et populus cui iratus est Dominus usque in æternum. **5** Et oculi vestri videbunt, et vos dicetis: Magnificetur Dominus super terminum Israël. **6** Filius honorat patrem, et servus dominum suum. Si ergo pater ego sum, ubi est honor meus? et si Dominus ego sum, ubi est timor meus? dicit Dominus exercituum. Ad vos, o sacerdotes, qui despicitis nomen meum, et dixistis: In quo despeximus nomen tuum? **7** Offertis super altare meum panem pollutum, et dicitis: In quo polluimus te? in eo quod dicitis: Mensa Domini despecta est. **8** Si offeratis cæcum ad immolandum, nonne malum est? et si offeratis claudum et languidum, nonne malum est? offer illud duci tuo, si placuerit ei, aut si suscepit faciem tuam, dicit Dominus exercituum. **9** Et nunc deprecamini vultum Dei ut misereatur vestri (de manu enim vestra factum est hoc), si quomodo suscipiat facies vestras, dicit Dominus exercituum. **10** Quis est in vobis qui claudat ostia, et incendat altare meum gratuito? non est mihi voluntas in vobis, dicit Dominus exercituum, et munus non suspiciam de manu vestra. **11** Ab ortu enim solis usque ad occasum, magnum est nomen meum in gentibus, et in omni loco sacrificatur: et offertur nomini meo oblatio munda, quia magnum est nomen meum in gentibus, dicit Dominus exercituum. **12** Et vos polluitis illud in eo quod dicitis: Mensa Domini contaminata est, et quod superponitur contemptibilis est, cum igne qui illud devorat. **13** Et dixistis: Ecce de labore, et exsufflastis illud, dicit Dominus exercituum: et intulistis de rapinis claudum et languidum, et intulistis munus: numquid suspiciam illud de manu vestra? dicit Dominus. **14** Maledictus dolosus qui habet in grege suo masculum, et votum faciens immolat debile Domino: quia rex magnus ego, dicit Dominus exercituum, et nomen meum horribile in gentibus.

2 Et nunc ad vos mandatum hoc, o sacerdotes.
2 Si nolueritis audire, et si nolueritis ponere super cor, ut detis gloriam nomini meo, ait Dominus

exercituum, mittam in vos egestatem, et maledicam benedictionibus vestris, et maledicam illis, quoniam non posuistis super cor. **3** Ecce ego projiciam vobis brachium, et dispergam super vultum vestrum sterco solemnitatum vestrarum, et assumet vos secum. **4** Et scietis quia misi ad vos mandatum istud, ut esset pactum meum cum Levi, dicit Dominus exercituum. **5** Pactum meum fuit cum eo vitæ et pacis: et dedi ei timorem, et timuit me, et a facie nominis mei pavebat. **6** Lex veritatis fuit in ore ejus, et iniquitas non est inventa in labiis ejus: in pace et in æquitate ambulavit tecum, et multos avertit ab iniquitate. **7** Labia enim sacerdotis custodient scientiam, et legem requirent ex ore ejus, quia angelus Domini exercituum est. **8** Vos autem recessistis de via, et scandalizastis plurimos in lege: irritum fecistis pactum Levi, dicit Dominus exercituum. **9** Propter quod et ego dedi vos contemptibiles, et humiles omnibus populis, sicut non servasti vias meas, et accepisti faciem in lege. **10** Numquid non pater unus omnium nostrum? numquid non Deus unus creavit nos? quare ergo despici unusquisque nostrum fratrem suum, violans pactum patrum nostrorum? **11** Transgressus est Juda, et abominatio facta est in Israël et in Jerusalem, quia contaminavit Juda sanctificationem Domini, quam dilexit, et habuit filiam dei alieni. **12** Disperdet Dominus virum qui fecerit hoc, magistrum et discipulum, de tabernaculis Jacob, et offerentem munus Domino exercituum. **13** Et hoc rursum fecistis: operiebatus lacrimis altare Domini, fletu et mugitu, ita ut non respiciam ultra ad sacrificium, nec accipiam placabile quid de manu vestra. **14** Et dixistis: Quam ob causam? Quia Dominus testificatus est inter te et uxorem pubertatis tuæ, quam tu despexisti: et hæc particeps tua, et uxor foederis tui. **15** Nonne unus fecit, et residuum spiritus ejus est? et quid unus querit, nisi semen Dei? custodite ergo spiritum vestrum, et uxorem adolescentiæ tuæ noli despicer. **16** Cum odio habueris, dimitte, dicit Dominus Deus Israël: operiet autem iniquitas vestimentum ejus, dicit Dominus exercituum. Custodite spiritum vestrum, et nolite despicere. **17** Laborare fecistis Dominum in sermonibus vestris, et dixistis: In quo eum fecimus laborare? In eo quod dicitis: Omnis qui facit malum bonus est in conspectu Domini, et tales ei placent: aut certe ubi est Deus iudicis?

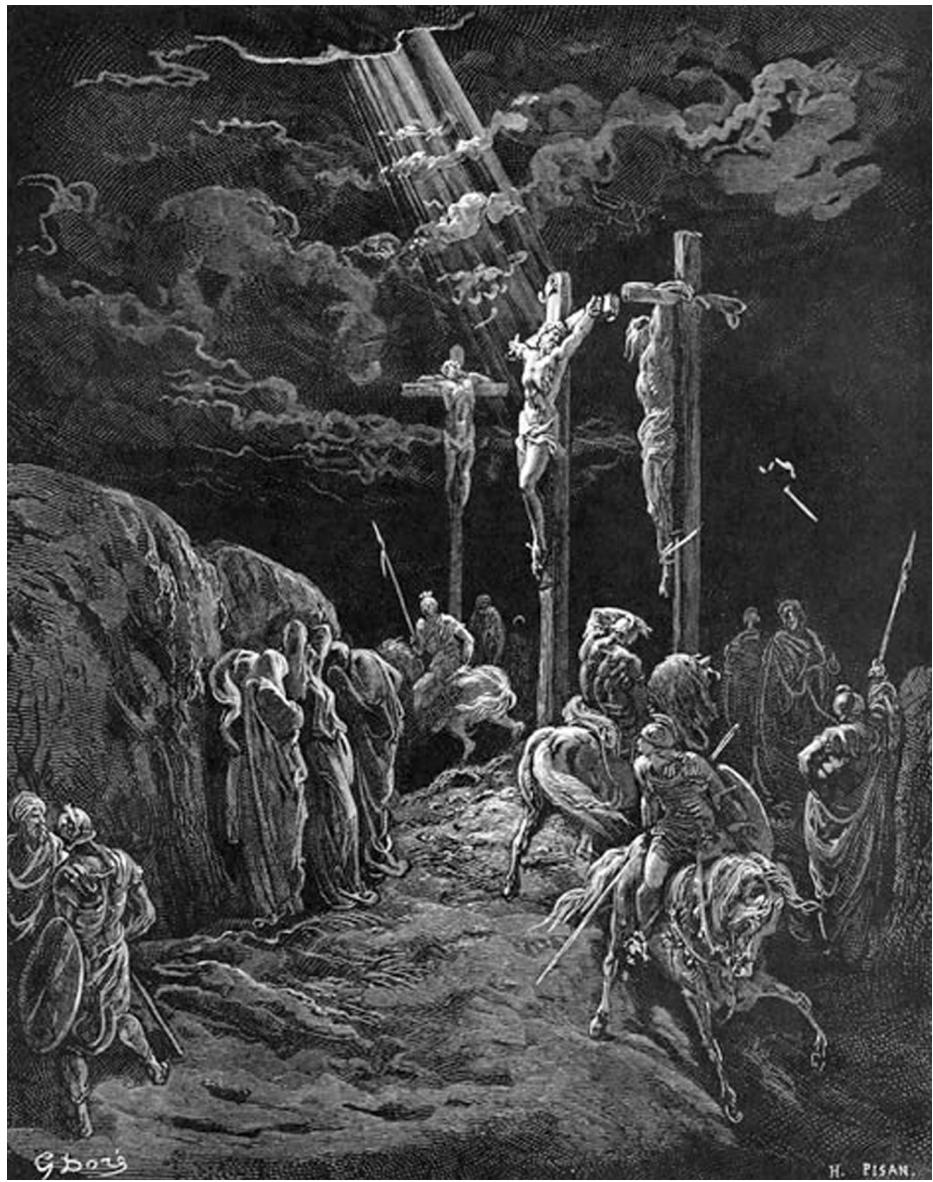
3 Ecce ego mitto angelum meum, et præparabit viam ante faciem meam: et statim veniet ad templum suum Dominator quem vos quereritis, et angelus testamenti quem vos vultis. Ecce venit,

dicit Dominus exercitum. **2** Et quis poterit cogitare ejus: et egrediemini, et salietis sicut vituli de diem adventus ejus, et quis stabit ad videndum armento. **3** Et calcabit impios, cum fuerint cinis eum? ipse enim quasi ignis conflans, et quasi herba sub planta pedum vestrorum, in die qua ego facio, fullonum: **3** et sedebit conflans, et emundans dicit Dominus exercitum. **4** Mementote legis Moysi argentum: et purgabit filios Levi, et colabit eos servi mei, quam mandavi ei in Horeb ad omnem quasi aurum et quasi argentum, et erunt Domino Israël, præcepta et judicia. **5** Ecce ego mittam vobis offerentes sacrificia in justitia. **4** Et placebit Domino Eliam prophetam, antequam veniat dies Domini sacrificium Juda et Jerusalem, sicut dies sæculi, et magnus et horribilis. **6** Et convertet cor patrum sicut anni antiqui. **5** Et accedam ad vos in judicio, et ad filios, et cor filiorum ad patres eorum: ne forte ero testis velox maleficis, et adulteris, et perjuris, et veniam, et percutiam terram anathemate.

qui calumniantur mercedem mercenarii, viduas et pupillos, et opprimunt peregrinum, nec timuerunt me, dicit Dominus exercitum. **6** Ego enim Dominus, et non mutor: et vos filii Jacob, non estis consumpti. **7** A diebus enim patrum vestrorum recessistis a legitimis meis, et non custodistis: revertimini ad me, et revertar ad vos, dicit Dominus exercitum. Et dixistis: In quo revertemur? **8** Si affliget homo Deum, quia vos configitis me? Et dixistis: In quo configimus te? In decimis et in primitiis. **9** Et in penuria vos maledicti estis, et me vos configitis gens tota. **10** Inferte omnem decimam in horreum, et sit cibus in domo mea: et probate me super hoc, dicit Dominus: si non aperuero vobis cataractas cæli, et effudero vobis benedictionem usque ad abundantiam: **11** et increpabo pro vobis devorantem, et non corrumpet fructum terræ vestræ, nec erit sterilis vinea in agro, dicit Dominus exercitum. **12** Et beatos vos dicent omnes gentes: eritis enim vos terra desiderabilis, dicit Dominus exercitum. **13** Invaluerunt super me verba vestra, dicit Dominus. **14** Et dixistis: Quid locuti sumus contra te? Dixistis: Vanus est qui servit Deo: et quod emolumentum quia custodivimus præcepta ejus, et quia ambulavimus tristes coram Domino exercitum? **15** Ergo nunc beatos dicimus arrogantes: siquidem ædificati sunt facientes impietatem, et tentaverunt Deum, et salvi facti sunt. **16** Tunc locuti sunt timentes Dominum, unusquisque cum proximo suo: et attendit Dominus, et audivit, et scriptus est liber monumenti coram eo timentibus Dominum, et cogitantibus nomen ejus. **17** Et erunt mihi, ait Dominus exercitum, in die qua ego facio, in peculium: et parcam eis, sicut parcit vir filio suo servienti sibi. **18** Et convertemini, et videbitis quid sit inter justum et impium, et inter servientem Deo et non servientem ei.

4 Ecce enim dies veniet succensa quasi caminus: et erunt omnes superbi et omnes facientes impietatem stipula: et inflammabit eos dies veniens, dicit Dominus exercitum, quæ non derelinquet eis radicem et germen. **2** Et orietur vobis timentibus nomen meum sol justitiae, et sanitas in pennis

NOVUM TESTAMENTUM



Jesus autem dicebat: Pater, dimitte illis: non enim sciunt quid faciunt.

Dividentes vero vestimenta ejus, miserunt sortes.

Lucam 23:34

Mattheum

1 Liber generationis Jesu Christi filii David, filii Abraham. **2** Abraham genuit Isaac. Isaac autem genuit Jacob. Jacob autem genuit Judam, et fratres ejus. **3** Judas autem genuit Phares, et Zaram de Thamar. Phares autem genuit Esron. Esron autem genuit Aram. **4** Aram autem genuit Aminadab. Aminadab autem genuit Naasson. Naasson autem genuit Salmon. **5** Salmon autem genuit Booz de Rahab. Booz autem genuit Obed ex Ruth. Obed autem genuit Jesse. Jesse autem genuit David regem. **6** David autem rex genuit Salomonem ex ea quæ fuit Uriæ. **7** Salomon autem genuit Roboam. Roboam autem genuit Abiam. Abias autem genuit Asa. **8** Asa autem genuit Josophat. Josophat autem genuit Joram. Joram autem genuit Oziam. **9** Ozias autem genuit Joatham. Joatham autem genuit Achaz. Achaz autem genuit Ezechiam. **10** Ezechias autem genuit Manassen. Manasses autem genuit Amon. Amon autem genuit Josiam. **11** Josias autem genuit Jechoniam, et fratres ejus in transmigratione Babylonis. **12** Et post transmigrationem Babylonis: Jechonias genuit Salathiel. Salathiel autem genuit Zorobabel. **13** In Zorobabel autem genuit Abiud. Abiud autem genuit Eliacim. Eliacim autem genuit Azor. **14** Azor autem genuit Sadoc. Sadoc autem genuit Achim. Achim autem genuit Eliud. **15** Eliud autem genuit Eleazar. Eleazar autem genuit Mathan. Mathan autem genuit Jacob. **16** Jacob autem genuit Joseph virum Mariæ, de qua natus est Jesus, qui vocatur Christus. **17** Omnes itaque generationes ab Abraham usque ad David, generationes quatuordecim: et a David usque ad transmigrationem Babylonis, generationes quatuordecim: et a transmigratione Babylonis usque ad Christum, generationes quatuordecim. **18** Christi autem generatio sic erat: cum esset desponsata mater ejus Maria Joseph, antequam convenienter inventa est in utero habens de Spiritu Sancto. **19** Joseph autem vir ejus cum esset justus, et nolle eam traducere, voluit occulte dimittere eam. **20** Hæc autem eo cogitante, ecce angelus Domini apparuit in somnis ei, dicens: Joseph, fili David, noli timere accipere Mariam conjugem tuam: quod enim in ea natum est, de Spiritu Sancto est. **21** Pariet autem filium: et vocabis nomen ejus Jesum: ipse enim salvum faciet populum suum a peccatis eorum. **22** Hoc autem totum factum est, ut adimpleretur quod dictum est a Domino per prophetam dicentem: **23** Ecce virgo in utero plorans filios suos, et noluit consolari, quia non habebit, et pariet filium: et vocabunt nomen ejus Emmanuel, quod est interpretatum Nobiscum Deus.

24 Exsurgens autem Joseph a somno, fecit sicut præcepit ei angelus Domini, et accepit conjugem suam. **25** Et non cognoscebat eam donec peperit filium suum primogenitum: et vocavit nomen ejus Jesum.

2 Cum ergo natus esset Jesus in Bethlehem Iuda in diebus Herodis regis, ecce magi ab oriente venerunt Jerosolymam, **2** dicentes: Ubi est qui natus est rex Judæorum? vidimus enim stellam ejus in oriente, et venimus adorare eum. **3** Audiens autem Herodes rex, turbatus est, et omnis Jerosolyma cum illo. **4** Et congregans omnes principes sacerdotum, et scribas populi, sciscitabatur ab eis ubi Christus nasceretur. **5** At illi dixerunt: In Bethlehem Judæ: sic enim scriptum est per prophetam: **6** [Et tu Bethlehem terra Iuda, nequaquam minima es in principibus Iuda: ex te enim exiit dux, qui regat populum meum Israël.] **7** Tunc Herodes clam vocatis magis diligenter didicit ab eis tempus stellæ, quæ apparuit eis: **8** et mittens illos in Bethlehem, dixit: Ite, et interrogate diligenter de puer: et cum inveneritis, renuntiate mihi, ut et ego veniens adorem eum. **9** Qui cum audissent regem, abierunt, et ecce stella, quam viderant in oriente, antecedebat eos, usque dum veniens stare supra, ubi erat puer. **10** Videntes autem stellam gavisi sunt gaudio magno valde. **11** Et intrantes domum, invenerunt puerum cum Maria matre ejus, et procidentes adoraverunt eum: et apertis thesauris suis obtulerunt ei munera, aurum, thus, et myrrham. **12** Et responso accepto in somnis ne redirent ad Herodem, per aliam viam reversi sunt in regionem suam. **13** Qui cum recessissent, ecce angelus Domini apparuit in somnis Joseph, dicens: Surge, et accipe puerum, et matrem ejus, et fuge in Ægyptum, et esto ibi usque dum dicam tibi. Futurum est enim ut Herodes quærat puerum ad perdendum eum. **14** Qui consurgens accepit puerum et matrem ejus nocte, et cessit in Ægyptum: **15** et erat ibi usque ad obitum Herodis: ut adimpleretur quod dictum est a Domino per prophetam dicentem: Ex Ægypto vocavi filium meum. **16** Tunc Herodes videns quoniam illusus esset a magis, iratus est valde, et mittens occidit omnes pueros, qui erant in Bethlehem, et in omnibus finibus ejus, a bimatu et infra secundum tempus, quod exquisierat a magis. **17** Tunc adimpletum est quod dictum est per Jeremiam prophetam dicentem: **18** [Vox in est, ut adimpleretur quod dictum est a Domino per prophetam dicentem: **19** Defuncto autem Herode, ecce angelus Rama auditæ est ploratus, et ululatus multus: Rachel plorans filios suos, et noluit consolari, quia non sunt.] **19** Defuncto autem Herode, ecce angelus

Domini apparuit in somnis Joseph in Ægypto, **20** quadraginta diebus, et quadraginta noctibus, postea dicens: Surge, et accipe puerum, et matrem ejus, esurit. **3** Et accedens tentator dixit ei: Si Filius Dei et vade in terram Israël: defuncti sunt enim qui es, dic ut lapides isti panes fiant. **4** Qui respondens quærebant animam pueri. **21** Qui consurgens, dixit: Scriptum est: Non in solo pane vivit homo, accepit puerum, et matrem ejus, et venit in terram sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei. **5** Tunc Israël. **22** Audiens autem quod Archelaus regnaret assumpsit eum diabolus in sanctam civitatem, et in Judæa pro Herode patre suo, timuit illo ire: et statuit eum super pinnaculum templi, **6** et dixit admonitus in somnis, secessit in partes Galilææ. ei: Si Filius Dei es, mitte te deorsum. Scriptum **23** Et veniens habitavit in civitate quæ vocatur est enim: Quia angelis suis mandavit de te, et in Nazareth: ut adimpleretur quod dictum est per prophetas: Quoniam Nazaræus vocabitur.

3 In diebus autem illis venit Joannes Baptista prædicans in deserto Judææ, **2** et dicens: Pœnitentiam agite: appropinquavit enim regnum cælorum. **3** Hic est enim, qui dictus est per Isaïam prophetam dicentem: [Vox clamantis in deserto: Parate viam Domini; rectas facite semitas ejus.] **4** Ipse autem Joannes habebat vestimentum de pilis camelorum, et zonam pelliceam circa lumbos suos: esca autem ejus erat locustæ, et mel silvestre. **5** Tunc exibat ad eum Jerosolyma, et omnis Judea, et omnis regio circa Jordanem; **6** et baptizabantur ab eo in Jordane, confitentes peccata sua. **7** Videns autem multos pharisæorum, et sadducæorum, venientes ad baptismum suum, dixit eis: Progenies viperarum, quis demonstravit vobis fugere a ventura ira? **8** Facite ergo fructum dignum pœnitentiæ. **9** Et ne velitis dicere intra vos: Patrem habemus Abraham. Dico enim vobis quoniam potens est Deus de lapidibus istis suscitare filios Abrahæ. **10** Jam enim securis ad radicem arborum posita est. Omnis ergo arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, et in ignem mittetur. **11** Ego quidem baptizo vos in aqua in pœnitentiam: qui autem post me venturus est, fortior me est, cuius non sum dignus calceamenta portare: ipse vos baptizabit in Spiritu Sancto, et igni. **12** Cujus ventilabrum in manu sua: et permundabit aream suam: et congregabit triticum suum in horreum, paleas autem comburet igni inextinguibili. **13** Tunc venit Jesus a Galilæa in Jordanem ad Joannem, ut baptizaretur ab eo. **14** Joannes autem prohibebat eum, dicens: Ego a te debedo baptizari, et tu venis ad me? **15** Respondens autem Jesus, dixit ei: Sine modo: sic enim decet nos implere omnem justitiam. Tunc dimisit eum. **16** Baptizatus autem Jesus, confessim ascendit de aqua, et ecce aperti sunt ei cæli: et vidit Spiritum Dei descendenter sicut columbam, et venientem super se. **17** Et ecce vox de cælis dicens: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui.

4 Tunc Jesus ductus est in desertum a Spiritu, ut tentaretur a diabolo. **2** Et cum jejunasset

pedem tuum. **7** Ait illi Jesus: Rursum scriptum est: Non tentabis Dominum Deum tuum. **8** Iterum assumpsit eum diabolus in montem excelsum valde: et ostendit ei omnia regna mundi, et gloriam eorum, **9** et dixit ei: Hæc omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me. **10** Tunc dicit ei Jesus: Vade Satana: Scriptum est enim: Dominum Deum tuum adorabis, et illi soli servies. **11** Tunc reliquit eum diabolus: et ecce angeli accesserunt, et ministrabant ei. **12** Cum autem audisset Jesus quod Joannes traditus esset, secessit in Galilæam: **13** et, relicta civitate Nazareth, venit, et habitavit in Capharnaum maritima, in finibus Zabulon et Nephthalim: **14** ut adimpleretur quod dictum est per Isaïam prophetam: **15** [Terra Zabulon, et terra Nephthalim, via maris trans Jordanem, Galilæa gentium: **16** populus, qui sedebat in tenebris, vidi lucem magnam: et sedentibus in regione umbræ mortis, lux orta est eis.] **17** Exinde cœpit Jesus prædicare, et dicere: Pœnitentiam agite: appropinquavit enim regnum cælorum. **18** Ambulans autem Jesus juxta mare Galilææ, vidi duos fratres, Simonem, qui vocatur Petrus, et Andream fratrem ejus, mittentes rete in mare (erant enim piscautores), **19** et ait illis: Venite post me, et faciam vos fieri piscautores hominum. **20** At illi continuo relicts retibus secuti sunt eum. **21** Et procedens inde, vidi altri duos fratres, Jacobum Zebedæi, et Joannem fratrem ejus, in navi cum Zebedæo patre eorum, reficiens retia sua: et vocavit eos. **22** Illi autem statim relicts retibus et patre, secuti sunt eum. **23** Et circuibat Jesus totam Galilæam, docens in synagogis eorum, et prædicens Evangelium regni: et sanans omnem languorem, et omnem infirmitatem in populo. **24** Et abiit opinio ejus in totam Syriam, et obtulerunt ei omnes male habentes, variis languoribus, et tormentis comprehensos, et qui dæmonia habebant, et lunaticos, et paralyticos, et curavit eos: **25** et secutæ sunt eum turbæ multæ de Galilæa, et Decapoli, et de Jerosolymis, et de Judæa, et de trans Jordanem.

5 Videns autem Jesus turbas, ascendit in montem, et cum sedisset, accesserunt ad eum discipuli ejus, **2** et aperiens os suum docebat eos dicens: **3** Beati pauperes spiritu: quoniam ipsorum est regnum cælorum. **4** Beati mites: quoniam ipsi possidebunt terram. **5** Beati qui lugent: quoniam ipsi consolabuntur. **6** Beati qui esuriunt et sitiunt justitiam: quoniam ipsi saturabuntur. **7** Beati misericordes: quoniam ipsi misericordiam consequentur. **8** Beati mundo corde: quoniam ipsi Deum videbunt. **9** Beati pacifici: quoniam filii Dei vocabuntur. **10** Beati qui persecutionem patiuntur propter justitiam: quoniam ipsorum est regnum cælorum. **11** Beati estis cum maledixerint vobis, et persecuti vos fuerint, et dixerint omne malum adversum vos mentientes, propter me: **12** gaudete, exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis. Sic enim persecuti sunt prophetas, qui fuerunt ante vos. **13** Vos estis sal terræ. Quod si per cælum, quia thronus Dei est: **35** neque per sal evanuerit, in quo salietur? ad nihilum valet ultra, nisi ut mittatur foras, et conculcetur ab hominibus. **14** Vos estis lux mundi. Non potest civitas abscondi supra montem posita, **15** neque accendunt lucernam, et ponunt eam sub modio, sed super candelabrum, ut luceat omnibus qui in domo sunt. **16** Sic luceat lux vestra coram hominibus: ut videant opera vestra bona, et glorificant Patrem vestrum, qui in cælis est. **17** Nolite putare quoniam veni solvere legem aut prophetas: non veni solvere, præbe illi et alteram: **40** et ei, qui vult tecum judicio sed adimplere. **18** Amen quippe dico vobis, donec transeat cælum et terra, iota unum aut unus apex non præteribit a lege, donec omnia fiant. **19** Qui ergo solverit unum de mandatis istis minimis, et docuerit audiret, et docuerit, hic magnus vocabitur in regno cælorum. **20** Dico enim vobis, quia nisi tuum ante altare, et vade prius reconciliari fratri tuo: et tunc veniens offeres munus tuum. **25** Esto consentiens adversario tuo cito dum es in via cum eo: ne forte tradat te adversarius judici, et tradat te ministro: et in carcerem mittaris. **26** Amen dico tibi, non exies inde, donec reddas novissimum quadrantem. **27** Audistis quia dictum est antiquis: Non mœchaberis. **28** Ego autem dico vobis: quia omnis qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam mœchatus est eam in corde suo. **29** Quod si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum, et projice abs te: expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum mittatur in gehennam. (**Geenna g1067**) **30** Et si dextra manus tua scandalizat te, abscide eam, et projice abs te: expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum eat in gehennam. (**Geenna g1067**) **31** Dictum est autem: Quicumque dimiserit uxorem suam, det ei libellum repudii. **32** Ego autem dico vobis: quia omnis qui dimiserit uxorem suam, excepta fornicationis causa, facit eam mœchari: et qui dimissam duxerit, adulterat. **33** Iterum audistis quia dictum est antiquis: Non perjurabis: reddes autem Domino juramenta tua. **34** Ego autem dico vobis, non jurare omnino, neque per caput tuum juraveris, quia non potes unum capillum album facere, aut nigrum. **37** Sit autem sermo vester, est, est: non, non: quod autem his abundantius est, a malo est. **38** Audistis quia dictum sunt. **39** est: Oculum pro oculo, et dentem pro dente. **40** et ei, qui vult tecum contendere, et tunicam tuam tollere, dimitte ei et pallium: **41** et quicumque te percusserit in dexteram maxillam tuam, quis te percusserit in angariaverit mille passus, vade cum illo et alia duo. **42** Qui petit a solvitur te, da ei: et volenti mutuari a te, ne avertaris. **43** sic homines, minimus vocabitur in regno cælorum: Audistis quia dictum est: Diliges proximum tuum, qui autem fecerit et docuerit, hic magnus vocabitur et odio habebis inimicum tuum. **44** Ego autem in regno cælorum: dico vobis: diligite inimicos vestros, benefacie his qui oderunt vos, et orate pro perseverentibus et calumniantibus vos: **45** ut sitis filii Patris vestri, qui in cælis est: qui solem suum oriri facit super bonos et malos: et pluit super justos et injustos. **46** Si enim diligitis eos qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? nonne et publicani hoc faciunt? **47** Et si salutaveritis fratres vestros tantum, quid amplius facitis? nonne et ethnici hoc faciunt? **48** Estote ergo vos perfecti, sicut et Pater vester cælestis perfectus est.

6 Attendite ne justitiam vestram faciatis coram hominibus, ut videamini ab eis: alioquin mercedem non habebitis apud Patrem vestrum qui in cælis est. **2** Cum ergo facis eleemosynam, noli tuba canere ante te, sicut hypocritæ faciunt in synagogis, et in vicis, ut honorificantur ab hominibus. Amen

dico vobis, receperunt mercedem suam. **3** Te autem faciente eleemosynam, nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua: **4** ut sit eleemosyna tua in abscondito, et Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi. **5** Et cum oratis, non eritis sicut lilia agri quomodo crescunt: non laborant, neque hypocritæ qui amant in synagogis et in angulis platearum stantes orare, ut videantur ab hominibus: amen dico vobis, receperunt mercedem suam. **6** Tu autem cum oraveris, intra in cubiculum tuum, et clibanum mittitur, Deus sic vestit, quanto magis vos et clauso ostio, ora Patrem tuum in abscondito: et Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi. **7** Orantes autem, nolite multum loqui, sicut ethnici, putant enim quod in multiloquio suo exaudiantur. **8** Nolite ergo assimilari eis: scit enim Pater vester, quid opus sit vobis, antequam petatis eum. **9** Sic ergo vos orabitis: [Pater noster, qui es in cælis, sanctificetur nomen tuum. **10** Adveniat regnum tuum; fiat voluntas tua, sicut in cælo et in terra. **11** Panem nostrum supersubstantialem da nobis hodie, **12** et dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. **13** Et ne nos inducas in temptationem, sed libera nos a malo. Amen.] **14** Si enim dimiseritis hominibus peccata eorum: dimittet et vobis Pater vester cælestis delicta vestra. **15** Si autem non dimiseritis hominibus: nec Pater vester dimittet vobis peccata vestra. **16** Cum autem jejunatis, nolite fieri sicut hypocritæ, tristes. Exterminant enim facies suas, ut appareant hominibus jejunantes. Amen dico vobis, quia receperunt mercedem suam. **17** Tu autem, cum jejunas, unge caput tuum, et faciem tuam lava, **18** ne videaris hominibus jejunans, sed Patri tuo, qui est in abscondito: et Pater tuus, qui videt in abscondito, reddet tibi. **19** Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra: ubi ærugo, et tinea demolitur: et ubi fures effodiunt, et furantur. **20** Thesaurizate autem vobis thesauros in cælo, ubi neque ærugo, neque tinea demolitur, et ubi fures non effodiunt, nec furantur. **21** Ubi enim est thesaurus tuus, ibi est et cor tuum. **22** Lucerna corporis tui est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit. **23** Si autem oculus tuus fuerit nequam, totum corpus tuum tenebrosum erit. Si ergo lumen, quod in te est, tenebræ sunt: ipsæ tenebræ quantæ erunt? **24** Nemo potest duobus dominis servire: aut enim unum odio habebit, et alterum diligit: aut unum sustinebit, et alterum contemnet. Non potestis Deo servire et mammonæ. **25** Ideo dico vobis, ne solliciti sitis animæ vestræ quid manducetis, neque corpori vestro quid induamini. Nonne anima plus est quam esca, et corpus plus quam vestimentum? **26** Respicite volatilia cæli, quoniam non serunt, neque metunt, neque congregant in horrea: et Pater vester cælestis pascit illa. Nonne vos magis pluris estis illis? **27** Quis autem vestrum cogitans considerate reddet tibi. **28** Et de vestimento quid solliciti estis? Considerate lilia agri quomodo crescunt: non laborant, neque omni gloria sua coopertus est sicut unum ex istis. **29** Dico autem vobis, quoniam nec Salomon in 30 Si autem foenum agri, quod hodie est, et cras in Tu autem cum oraveris, intra in cubiculum tuum, clibanum mittitur, Deus sic vestit, quanto magis vos modicæ fidei? **31** Nolite ergo solliciti esse, dicentes: Quid manducabimus, aut quid bibemus, aut quo tibi. **32** hæc enim omnia gentes inquirunt. Scit enim Pater vester, quia his omnibus indigetis. **33** Quærite ergo primum regnum Dei, et justitiam ejus: et hæc omnia adjicientur vobis. **34** Nolite ergo solliciti esse in crastinum. Crastinus enim dies sollicitus erit sibi ipsi: sufficit diei malitia sua.

7 Nolite judicare, ut non judicemini. **2** In quo enim judicio judicaveritis, judicabimini: et in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis. **3** Quid autem vides festucam in oculo fratris tui, et trabem in oculo tuo non vides? **4** aut quomodo dicis fratri tuo: Sine ejiciam festucam de oculo tuo, et ecce trabs est in oculo tuo? **5** Hypocrita, ejice primum trabem de oculo tuo, et tunc videbis ejicere festucam de oculo fratris tui. **6** Nolite dare sanctum canibus: neque mittatis margaritas vestras ante porcos, ne forte conculent eas pedibus suis, et conversi dirumpant vos. **7** Petrite, et dabitus vobis: quærите, et invenietis: pulsate, et aperietur vobis. **8** Omnis enim qui petit, accipit: et qui querit, invenit: et pulsanti aperietur. **9** Aut quis est ex vobis homo, quem si petierit filius suus panem, numquid lapidem porrigit ei? **10** aut si piscem petierit, numquid serpentem porrigit ei? **11** Si ergo vos, cum sitis mali, nostis bona data dare filiis vestris: quanto magis Pater vester, qui in cælis est, dabit bona potentibus se? **12** Omnia ergo quæcumque vultis ut faciant vobis homines, et vos facite illis. Hæc est enim lex, et prophetæ. **13** Intrate per angustam portam: quia lata porta, et spatiosa via est, quæ dicit ad perditionem, et multi sunt qui intrant per eam. **14** Quam angusta porta, et arcta via est, quæ dicit ad vitam: et pauci sunt qui inveniunt eam! **15** Attendite a falsis prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces: **16** a fructibus eorum cognoscetis eos. Numquid colligunt de spinis uvas, aut de tribulis ficus? **17** Sic omnis arbor bona fructus bonos facit: mala autem arbor malos fructus facit. **18** Non potest arbor bona malos fructus facere: neque arbor mala bonos fructus facere. **19** Omnis

arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, Petri, vedit socrum ejus jacentem, et febricitantem: et in ignem mittetur. **20** Igitur ex fructibus eorum **15** et tetigit manum ejus, et dimisit eam febris, cognoscetis eos. **21** Non omnis qui dicit mihi, et surrexit, et ministrabat eis. **16** Vespere autem Domine, Domine, intrabit in regnum cælorum: sed facto, obtulerunt ei multos dæmonia habentes: et qui facit voluntatem Patris mei, qui in cælis est, ejiciebat spiritus verbo, et omnes male habentes ipse intrabit in regnum cælorum. **22** Multi dicent curavit: **17** ut adimpleretur quod dictum est per mihi in illa die: Domine, Domine, nonne in nomine Isaiam prophetam, dicentem: [Ipse infirmitates tuo prophetavimus, et in nomine tuo dæmonia nostras accepit: et ægrotationes nostras portavit.] ejecimus, et in nomine tuo virtutes multas fecimus? **18** Videns autem Jesus turbas multas circum se, **23** Et tunc confitebor illis: Quia numquam novi jussit ire trans fretum. **19** Et accedens unus scriba, vos: discedite a me, qui operamini iniquitatem. **24** ait illi: Magister, sequar te, quocumque ieris. **20** Omnis ergo qui audit verba mea hæc, et facit ea, Et dicit ei Jesus: Vulpes foveas habent, et volucres assimilabitur viro sapienti, qui ædificavit domum cæli nidos; Filius autem hominis non habet ubi suam supra petram, **25** et descendit pluvia, et caput reclinet. **21** Alius autem de discipulis ejus ait venerunt flumina, et flaverunt venti, et irruerunt illi: Domine, permitte me primum ire, et sepelire in domum illam, et non cecidit: fundata enim erat patrem meum. **22** Jesus autem ait illi: Sequere super petram. **26** Et omnis qui audit verba mea hæc, me, et dimitte mortuos sepelire mortuos suos. **23** et non facit ea, similis erit viro stulto, qui ædificavit Et ascendente eo in naviculam, secuti sunt eum domum suam super arenam: **27** et descendit pluvia, discipuli ejus: **24** et ecce motus magnus factus est et venerunt flumina, et flaverunt venti, et irruerunt in mari, ita ut navicula operiretur fluctibus: ipse in domum illam, et cecidit, et fuit ruina illius vero dormiebat. **25** Et accesserunt ad eum discipuli magna. **28** Et factum est: cum consummasset Jesus ejus, et suscitaverunt eum, dicentes: Domine, salvos: perimus. **26** Et dicit eis Jesus: Quid timidi estis, modicæ fidei? Tunc surgens imperavit ventis, et mari, et facta est tranquillitas magna. **27** Porro homines mirati sunt, dicentes: Qualis est hic, quia venti et mare obediunt ei? **28** Et cum venisset trans fretum in regionem Gerasenorum, occurrerunt ei duo habentes dæmonia, de monumentis exeuntes, sævi nimis, ita ut nemo posset transire per viam illam. **29** Et ecce clamaverunt, dicentes: Quid nobis et tibi, Jesu fili Dei? Venisti huc ante tempus torquere nos? **30** Erat autem non longe ab illis grex multorum porcorum pascens. **31** Dæmones autem rogabant eum, dicentes: Si ejicis nos hinc, mitte nos in gregem porcorum. **32** Et ait illis: Ite. At illi exeuntes abierunt in porcos, et ecce impetu abiit totus grex per præcepis in mare: et mortui sunt in aquis. **33** Pastores autem fugerunt: et venientes in civitatem, nuntiaverunt omnia, et de eis qui dæmonia habuerant. **34** Et ecce tota civitas exit obviam Jesu: et viso eo, rogabant ut transiret a finibus eorum.

8 Cum autem descendisset de monte, secutæ sunt eum turbæ multæ: **2** et ecce leprosus veniens, adorabat eum, dicens: Domine, si vis, potes me mundare. **3** Et extendens Jesus manum, tetigit eum, dicens: Volo: mundare. Et confessim mundata est lepra ejus. **4** Et ait illi Jesus: Vide, nemini dixeris: sed vade, ostende te sacerdoti, et offer munus, quod præcepit Moyses, in testimonium illis. **5** Cum autem introisset Capharnaum, accessit ad eum centurio, rogans eum, **6** et dicens: Domine, puer meus jacet in domo paralyticus, et male torquetur. **7** Et ait illi Jesus: Ego veniam, et curabo eum. **8** Et respondens centurio, ait: Domine, non sum dignus ut intres sub tectum meum: sed tantum dic verbo, et sanabitur puer meus. **9** Nam et ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites, et dico huic: Wade, et vadit: et alii: Veni, et venit: et servo meo: Fac hoc, et facit. **10** Audiens autem Jesus miratus est, et sequentibus se dixit: Amen dico vobis, non inveni tantam fidem in Israël. **11** Dico autem vobis, quod multi ab oriente et occidente venient, et recumbent cum Abraham, et Isaac, et Jacob in regno cælorum: **12** filii autem regni ejicientur in tenebras exteriores: ibi erit fletus et stridor dentium. **13** Et dixit Jesus centurioni: Wade, et sicut credidisti, fiat tibi. Et sanatus est puer in illa hora. **14** Et cum venisset Jesus in domum

transfretavit, et venit in civitatem suam. **2** Et ecce offerebant ei paralyticum jacentem in lecto. Et videns Jesus fidem illorum, dixit paralytico: Confide fili, remittuntur tibi peccata tua. **3** Et ecce quidam de scribis dixerunt intra se: Hic blasphemat. **4** Et cum vidisset Jesus cogitationes eorum, dixit: Ut quid cogitatis mala in cordibus vestris? **5** Quid est facilius dicere: Dimituntur tibi peccata tua: an dicere: Surge, et

ambula? **6** Ut autem sciatis, quia Filius hominis habet potestatem in terra dimitendi peccata, tunc ait paralytico: Surge, tolle lectum tuum, et vade in domum tuam. **7** Et surrexit, et abiit in domum suam. **8** Videntes autem turbæ timuerunt, et glorificaverunt Deum, qui dedit potestatem tales hominibus. **9** Et, cum transiret inde Jesus, vidit turbæ, dicentes: Numquam apparuit sic in Israël. **10** Et ait illi: Sequere me. Et surgens, secutus est eum. **11** Et factum est, discubente eo in domo, ecce multi publicani et peccatores venientes, discumbebant cum Jesu, et discipulis ejus. **12** At Jesus audiens, ait: Non est opus valentibus medicus, sed male habentibus. **13** Euntes autem discite quid est: Misericordiam volo, et non sacrificium. Non enim veni vocare justos, sed peccatores. **14** Tunc accesserunt ad eum discipuli Joannis, dicentes: Quare nos, et pharisæi, jejunamus frequenter: discipuli autem tui non jejunant? **15** Et ait illis Jesus: Numquid possunt filii sponsi lugere, quamdiu cum illis est sponsus? Venient autem dies cum auferetur ab eis sponsus: et tunc jejunabunt. **16** Nemo autem immittit commissuram panni rudiis in vestimentum vetus: tollit enim plenitudinem ejus a vestimento, et pejor scissura fit. **17** Neque mittunt vinum novum in utres veteres: alioquin rumpuntur utres, et vinum effunditur, et utres pereunt. Sed vinum novum in utres novos mittunt: et ambo conservantur. **18** Hæc illo loquente ad eos, ecce princeps unus accessit, et adorabat eum, dicens: Domine, filia mea modo defuncta est: sed veni, impone manum tuam super eam, et vivet. **19** Et surgens Jesus, sequebatur eum, et discipuli ejus. **20** Et ecce mulier, quæ sanguinis fluxum patiebatur duodecim annis, accessit retro, et tetigit fimbriam vestimenti ejus. **21** Dicebat enim intra se: Si tetigero tantum vestimentum ejus, salva ero. **22** At Jesus conversus, et videns eam, dixit: Confide, filia, fides tua te salvam fecit. Et salva facta est mulier ex illa hora. **23** Et cum venisset Jesus in domum principis, et vidisset tibicines et turbam tumultuantem, dicebat: **24** Recedite: non est enim mortua puella, sed dormit. Et deridebant eum. **25** Et cum ejecta esset turba, intravit: et tenuit manum ejus, et surrexit puella. **26** Et exiit fama hæc in universam terram illam. **27** Et transeunte inde Jesu, secuti sunt eum duo cæci, clamantes, et dicentes: Miserere nostri, fili David. **28** Cum autem venisset domum, accesserunt ad eum cæci. Et dicit eis Jesus: Creditis quia hoc possum facere vobis? Dicunt ei: Utique, Domine. **29** Tunc tetigit oculos eorum, dicens: Secundum fidem vestram, fiat vobis. **30** Et aperti sunt oculi eorum: et comminatus est illis Jesus, dicens: Videte ne quis sciat. **31** Illi autem exeuntes, diffamaverunt eum in tota terra autem ejectione dæmonio, locutus est mutus, et mirata sunt hominibus. **32** Egressis autem illis, ecce obtulerunt ei hominem mutum, dæmonium habentem. **33** Et glorificaverunt Deum, qui dedit potestatem eum in tota terra. **34** Hominem sedentem in telonio, Matthæum nomine. Pharisæi autem dicebant: In principe dæmoniorum Et ait illi: Sequere me. Et surgens, secutus est eum. ejicit dæmones. **35** Et circuibat Jesus omnes civitates, et castella, docens in synagogis eorum, et prædicans Evangelium regni, et curans omnem languorem, cum omnem infirmitatem. **36** Videns autem turbas, misertus est eis: quia erant vexati, et jacentes sicut oves non habentes pastorem. **37** Tunc dicit discipulis suis: Messis quidem multa, operarii autem pauci. **38** Rogate ergo Dominum messis, ut mittat operarios in messem suam.

10 Et convocatis duodecim discipulis suis, dedit illis potestatem spiritum immundorum, ut ejicerent eos, et curarent omnem languorem, et omnem infirmitatem. **2** Duodecim autem Apostolorum nomina sunt hæc. Primus, Simon, qui dicitur Petrus: et Andreas frater ejus, **3** Jacobus Zebedæi, et Joannes frater ejus, Philippus, et Bartholomæus, Thomas, et Matthæus publicanus, Jacobus Alphæi, et Thaddæus, **4** Simon Chananæus, et Judas Iscariotes, qui et tradidit eum. **5** Hos duodecim misit Jesus, præcipiens eis, dicens: In viam gentium ne abieritis, et in civitates Samaritanorum ne intraveritis: **6** sed potius ite ad oves quæ perierunt domus Israël. **7** Euntes autem prædicate, dicentes: Quia appropinquavit regnum cælorum. **8** Infirmos curate, mortuos suscitare, leprosos mundate, dæmones ejicite: gratis accepistis, gratis date. **9** Nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis vestris: **10** non peram in via, neque duas tunicas, neque calceamenta, neque virgam: dignus enim est operarius cibo suo. **11** In quamcumque autem civitatem aut castellum intraveritis, interrogate, quis in ea dignus sit: et ibi manete donec exeat. **12** Intrantes autem in domum, salutate eam, dicentes: Pax huic domui. **13** Et siquidem fuerit domus illa digna, veniet pax vestra super eam: si autem non fuerit digna, pax vestra revertetur ad vos. **14** Et quicumque non receperit vos, neque audierit sermones vestros: exeunte foras de domo, vel civitate, excutite pulverem de pedibus vestris. **15** Amen dico vobis: Tolerabilius erit terræ Sodomorum et Gomorrhæorum in die judicii, quam illi civitati. **16** Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes, et simplices sicut columbæ. **17**

Cavete autem ab hominibus. Tradent enim vos in nomine discipuli: amen dico vobis, non perdet conciliis, et in synagogo suis flagellabunt vos: **18** mercedem suam.

et ad præsides, et ad reges ducemini propter me in testimonium illis, et gentibus. **19** Cum autem tradent vos, nolite cogitare quomodo, aut quid loquamini: dabitur enim vobis in illa hora, quid loquamini: **20** non enim vos estis qui loquimini, sed Spiritus Patris vestri, qui loquitur in vobis. **21** Tradet autem frater fratrem in mortem, et pater filium: et insurgent filii in parentes, et morte eos afficient: **22** et eritis odio omnibus propter nomen meum: qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. **23** Cum autem consequentur vos in civitate ista, fugite in aliam. Amen dico vobis, non consummabitis civitates Israël, donec veniat Filius hominis. **24** Non est discipulus super magistrum, nec servus super dominum suum: **25** sufficit discipulo ut sit sicut magister ejus, et servo, sicut dominus ejus. Si patremfamilias Beelzebub vocaverunt, quanto magis domesticos ejus? **26** Ne ergo timueritis eos. Nihil enim est opertum, quod non revelabitur: et occultum, quod non scietur. **27** Quod dico vobis in tenebris, dicite in lumine: et quod in aure auditis, prædictate super tecta. **28** Et nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem non possunt occidere: sed potius timete eum, qui potest et animam et corpus perdere in gehennam. (**Geenna g1067**) **29** Nonne duo passeress asse veneunt? et unus ex illis non cadet super terram sine Patre vestro. **30** Vestri autem capilli capitis omnes numerati sunt. **31** Nolite ergo timere: multis passeribus meliores estis vos. **32** Omnis ergo qui confitebitur me coram hominibus, confitebor et ego eum coram Patre meo, qui in cælis est. **33** Qui autem negaverit me coram hominibus, negabo et ego eum coram Patre meo, qui in cælis est. **34** Nolite arbitrari quia pacem venerim mittere in terram: non veni pacem mittere, sed gladium: **35** veni enim separare hominem adversus patrem suum, et filiam adversus matrem suam, et nurum adversus socrum suam: **36** et inimici hominis, domestici ejus. **37** Qui amat patrem aut matrem plus quam me, non est me dignus: et qui amat filium aut filiam super me, non est me dignus. **38** Et qui non accipit crucem suam, et sequitur me, non est me dignus. **39** Qui invenit animam suam, perdet illam: et qui perdidit animam suam propter me, inveniet eam. **40** Qui recipit vos, me recipit: et qui me recipit, recipit eum qui me misit. **41** Qui recipit prophetam in nomine prophetæ, mercedem prophetæ accipiet: et qui recipit iustum in nomine justi, mercedem justi accipiet. **42** Et quicumque potum dederit uni ex minimis istis calicem aquæ frigidæ tantum in

11 Et factum est, cum consummasset Jesus, præcipiens duodecim discipulis suis, transit inde ut doceret, et prædicaret in civitatibus eorum. **2** Joannes autem cum audisset in vinculis opera Christi, mittens duos de discipulis suis, **3** ait illi: Tu es, qui venturus es, an alium exspectamus? **4** Et respondens Jesus ait illis: Euntes renuntiate Joanni quæ audistis, et vidistis. **5** Cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes evangelizantur: **6** et beatus est, qui non fuerit scandalizatus in me. **7** Illis autem abeuntibus, cœpit Jesus dicere ad turbas de Joanne: Quid existis in desertum videre? arundinem vento agitatam? **8** Sed quid existis videre? hominem mollibus vestitum? Ecce qui mollibus vestiuntur, in domibus regum sunt. **9** Sed quid existis videre? prophetam? Etiam dico vobis, et plus quam prophetam. **10** Hic est enim de quo scriptum est: Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuam ante te. **11** Amen dico vobis, non surrexit inter natos mulierum major Joanne Baptista: qui autem minor est in regno cælorum, major est illo. **12** A diebus autem Joannis Baptiste usque nunc, regnum cælorum vim patitur, et violenti rapiunt illud. **13** Omnes enim prophetæ et lex usque ad Joannem prophetaverunt: **14** et si vultis recipere, ipse est Elias, qui venturus est. **15** Qui habet aures audiendi, audiat. **16** Cui autem similem aestimabo generationem istam? Similis est pueris sedentibus in foro: qui clamantes coequalibus **17** dicunt: Cecinimus vobis, et non saltastis: lamentavimus, et non planxitis. **18** Venit enim Joannes neque manducans, neque bibens, et dicunt: Dæmonium habet. **19** Venit Filius hominis manducans, et bibens, et dicunt: Ecce homo vorax, et potator vini, publicanorum et peccatorum amicus. Et justificata est sapientia a filiis suis. **20** Tunc cœpit exprobrire civitatibus, in quibus factæ sunt plurimæ virtutes ejus, quia non egissent pœnitentiam: **21** Væ tibi Corozain, vae tibi Bethsaida: quia, si in Tyro et Sidone factæ essent virtutes quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio et cinere pœnitentiam egissent. **22** Verumtamen dico vobis: Tyro et Sidoni remissius erit in die judicii, quam vobis. **23** Et tu Capharnaum, numquid usque in cælum exaltaberis? usque in infernum descendes, quia si in Sodomis factæ fuissent virtutes quæ factæ sunt in te, forte mansisset usque in hanc diem. (**Hades g86**) **24** Verumtamen dico vobis, quia terræ Sodomorum remissius erit in die judicii, quam tibi.

25 In illo tempore respondens Jesus dixit: Confiteor tibi, Pater, Domine cæli et terræ, quia abscondisti hæc a sapientibus, et prudentibus, et revelasti ea parvulis. **26** Ita Pater: quoniam sic fuit placitum ante te. **27** Omnia mihi tradita sunt a Patre meo. Et nemo novit Filium, nisi Pater: neque Patrem quis novit, nisi Filius, et cui voluerit Filius revelare. **28** Venite ad me omnes qui laboratis, et onerati estis, et ego reficiam vos. **29** Tollite jugum meum super vos, et discite a me, quia mitis sum, et humilis corde: et invenietis requiem animabus vestris. **30** Jugum enim meum suave est, et onus meum leve.

12 In illo tempore abiit Jesus per sata sabbato: discipuli autem ejus esurientes coeperunt vellere spicas, et manducare. **2** Pharisæi autem videntes, dixerunt ei: Ecce discipuli tui faciunt quod non licet facere sabbatis. **3** At ille dixit eis: Non legistis quid fecerit David, quando esuriit, et qui cum eo erant: **4** quomodo intravit in domum Dei, et panes propositionis comedit, quos non licebat ei edere, neque his qui cum eo erant, nisi solis sacerdotibus? **5** aut non legistis in lege quia sabbatis sacerdotes in templo sabbatum violant, et sine crimine sunt? **6** Dico autem vobis, quia templo major est hic. **7** Si autem sciretis, quid est: Misericordiam volo, et non sacrificium: numquam condemnassetis innocentes: **8** dominus enim est Filius hominis etiam sabbati. **9** Et cum inde transisset, venit in synagogam eorum. **10** Et ecce homo manum habens aridam, et interrogabant eum, dicentes: Si licet sabbatis curare? ut accusarent eum. **11** Ipse autem dixit illis: Quis erit ex vobis homo, qui habeat ovem unam, et si cederit hæc sabbatis in foveam, nonne tenebit et levabit eam? **12** Quanto magis melior est homo ove? itaque licet sabbatis benefacere. **13** Tunc ait homini: Extende manum tuam. Et extendit, et restituta est sanitati sicut altera. **14** Exeuntes autem pharisæi, consilium faciebant adversus eum, quomodo perderent eum. **15** Jesus autem sciens recessit inde: et secuti sunt eum multi, et curavit eos omnes: **16** et præcepit eis ne manifestum eum facerent. **17** Ut adimpleretur quod dictum est per Isaiam prophetam, dicentem: **18** [Ecce puer meus, quem elegi, dilectus meus, in quo bene complacuit animæ meæ. Ponam spiritum meum super eum, et judicium gentibus nuntiabit. **19** Non contendet, neque clamabit, neque audiet aliquis in plateis vocem ejus: **20** arundinem quassatam non confringet, et linum fumigans non extinguet, donec ejiciat ad victoriæ judicium: **21** et in nomine ejus gentes sperabunt.] **22** Tunc oblatus est ei dæmonium habens, cæcus, et mutus, et curavit eum

ita ut loqueretur, et videret. **23** Et stupebant omnes turbæ, et dicebant: Numquid hic est filius David? **24** Pharisæi autem audientes, dixerunt: Hic non ejicit dæmones nisi in Beelzebub principe dæmoniorum. **25** Jesus autem sciens cogitationes eorum, dixit eis: Omne regnum divisum contra se desolabitur: et omnis civitas vel domus divisa contra se, non stabit. **26** Et si Satanas Satanam ejicit, adversus se divisus est: quomodo ergo stabit regnum ejus? **27** Et si ego in Beelzebub ejicio dæmones, filii vestri in quo ejiciunt? ideo ipsi judices vestri erunt. **28** Si autem ego in Spiritu Dei ejicio dæmones, igitur pervenit in vos regnum Dei. **29** Aut quomodo potest quisquam intrare in domum fortis, et vasa ejus diripere, nisi prius alligaverit fortem? et tunc domum illius diripiet. **30** Qui non est mecum, contra me est; et qui non congregat mihi, spargit. **31** Ideo dico vobis: Omne peccatum et blasphemia remittetur hominibus, Spiritus autem blasphemia non remittetur. **32** Et quicumque dixerit verbum contra Filium hominis, remittetur ei: qui autem dixerit contra Spiritum Sanctum, non remittetur ei, neque in hoc sæculo, neque in futuro. (alio g165) **33** Aut facite arborem bonam, et fructum ejus bonum: aut facite arborem malam, et fructum ejus malum: siquidem ex fructu arbor agnoscitur. **34** Progenies viperarum, quomodo potestis bona loqui, cum sitis malii? ex abundantia enim cordis os loquitur. **35** Bonus homo de bono thesauro profert bona: et malus homo de malo thesauro profert mala. **36** Dico autem vobis quoniam omne verbum otiosum, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die judicii. **37** Ex verbis enim tuis justificaberis et ex verbis tuis condemnaberis. **38** Tunc responderunt ei quidam de scribis et pharisæis, dicentes: Magister, volumus a te signum videre. **39** Qui respondens ait illis: Generatio mala et adultera signum quærerit: et signum non dabitur ei, nisi signum Jonæ prophetæ. **40** Sicut enim fuit Jonas in ventre ceti tribus diebus, et tribus noctibus, sic erit Filius hominis in corde terræ tribus diebus et tribus noctibus. **41** Viri Ninivitæ surgent in judicio cum generatione ista, et condemnabunt eam: quia pœnitentiam egerunt in prædicione Jonæ, et ecce plus quam Jonas hic. **42** Regina austri surget in judicio cum generatione ista, et condemnabit eam: quia venit a finibus terræ audire sapientiam Salomonis, et ecce plus quam Salomon hic. **43** Cum autem immundus spiritus exierit ab homine, ambulat per loca arida, quærens requiem, et non invenit. **44** Tunc dicit: Revertar in domum meam, unde exivi. Et veniens invenit eam vacantem, scopis mundatam, et ornatam. **45** Tunc vadit, et assumit septem alios spiritus secum

nequiores se, et intrantes habitant ibi: et fiunt audit, et continuo cum gaudio accipit illud: 21 non novissima hominis illius pejora prioribus. Sic erit et habet autem in se radicem, sed est temporalis: facta generationi huic pessimæ. 46 Adhuc eo loquente autem tribulatione et persecutione propter verbum, ad turbas, ecce mater ejus et fratres stabant foris, continuo scandalizatur. 22 Qui autem seminatus est quærentes loqui ei. 47 Dixit autem ei quidam: Ecce in spinis, hic est qui verbum audit, et sollicitudo mater tua, et fratres tui foris stant querentes te. sæculi istius, et fallacia divitiarum suffocat verbum, 48 At ipse respondens dicenti sibi, ait: Quæ est et sine fructu efficitur. (aiōn g165) 23 Qui vero in mater mea, et qui sunt fratres mei? 49 Et extendens terram bonam seminatus est, hic est qui audit manum in discipulos suos, dixit: Ecce mater mea, et verbum, et intelligit, et fructum afferit, et facit aliud fratres mei. 50 Quicumque enim fecerit voluntatem quidem centesimum, aliud autem sexagesimum, Patris mei, qui in cælis est, ipse meus frater, et aliud vero trigesimum. 24 Aliam parabolam soror, et mater est.

13 In illo die exiens Jesus de domo, sedebat secus mare. 2 Et congregata sunt ad eum turbæ multæ, ita ut naviculam ascendens sederet: et omnis turba stabat in littore, 3 et locutus est eis multa in parabolis, dicens: Ecce exit qui seminat, seminare. 4 Et dum seminat, quædam ceciderunt secus viam, et venerunt volucres cæli, et comederunt ea. 5 Alia autem ceciderunt in petrosa, ubi non habebant terram multam: et continuo exorta sunt, quia non habebant altitudinem terræ: 6 sole autem orto æstuaverunt; et quia non habebant radicem, aruerunt. 7 Alia autem ceciderunt in spinas: et creverunt spinæ, et suffocaverunt ea. 8 Alia autem ceciderunt in terram bonam: et dabant fructum, aliud centesimum, aliud sexagesimum, aliud trigesimum. 9 Qui habet aures audiendi, audiat. 10 Et accedentes discipuli dixerunt ei: Quare in parabolis loqueris eis? 11 Qui respondens, ait illis: Quia vobis datum est nosse mysteria regni cælorum: illis autem non est datum. 12 Qui enim habet, dabitur ei, et abundabit: qui autem non habet, et quod habet auferetur ab eo. 13 Ideo in parabolis loqueris eis: quia videntes non vident, et audientes non audiunt, neque intelligunt. 14 Et adimpletur in eis prophetia Isaiae, dicentis: [Auditu audietis, et non intelligetis: et videntes videbitis, et non videbitis. 15 Incrassatum est enim cor populi hujus, et auribus graviter audierunt, et oculos suos clauerunt: nequando videant oculis, et auribus audiant, et corde intelligent, et convertantur, et sanem eos.] 16 Vestri autem beati oculi quia vident, et aures vestræ quia audiunt. 17 Amen quippe dico vobis, quia multi prophetæ et justi cupierunt videre quæ videtis, et non viderunt: et audire quæ auditis, et non audierunt. 18 Vos ergo audite parabolam seminantis. 19 Omnis qui audit verbum regni, et non intelligit, venit malus, et rapit quod seminatum est in corde ejus: hic est qui secus viam seminatus est. 20 Qui autem super petrosa seminatus est, hic est qui verbum

audit, et continuo cum gaudio accipit illud: 21 non habet autem in se radicem, sed est temporalis: facta autem tribulatione et persecutione propter verbum, continuo scandalizatur. 22 Qui autem seminatus est in spinis, hic est qui verbum audit, et sollicitudo sæculi istius, et fallacia divitiarum suffocat verbum, 23 Qui vero in et sine fructu efficitur. (aiōn g165) 24 Aliam parabolam proposuit illis, dicens: Simile factum est regnum cælorum homini, qui seminavit bonum semen in agro suo: 25 cum autem dormirent homines, venit inimicus ejus, et superseminavit zizania in medio tritici, et abiit. 26 Cum autem crevisset herba, et fructum fecisset, tunc apparuerunt et zizania. 27 Accedentes autem servi patrisfamilias, dixerunt ei: Domine, nonne bonum semen seminasti in agro tuo? unde ergo habet zizania? 28 Et ait illis: Inimicus homo hoc fecit. Servi autem dixerunt ei: Vis, imus, et colligimus ea? 29 Et ait: Non: ne forte colligentes zizania, eradicetis simul cum eis et triticum. 30 Sinite utraque crescere usque ad messem, et in tempore messis dicam messoribus: Colligit primum zizania, et alligate ea in fasciculos ad comburendum: triticum autem congregate in horreum meum. 31 Aliam parabolam proposuit eis dicens: Simile est regnum cælorum grano sinapis, quod accipiens homo seminavit in agro suo: 32 quod minimum quidem est omnibus seminibus: cum autem creverit, majus est omnibus oleribus, et fit arbor, ita ut volucres cæli veniant, et habitent in ramis ejus. 33 Aliam parabolam locutus est eis: Simile est regnum cælorum fermento, quod acceptum mulier abscondit in farinæ satis tribus, donec fermentatum est totum. 34 Hæc omnia locutus est Jesus in parabolis ad turbas: et sine parabolis non loquebatur eis: 35 ut impleretur quod dictum erat per prophetam dicentem: Aperiā in parabolis os meum; eructabo abscondita a constitutione mundi. 36 Tunc, dimissis turbis, venit in domum: et accesserunt ad eum discipuli ejus, dicentes: Edissere nobis parabolam zizaniorum agri. 37 Qui respondens ait illis: Qui seminat bonum semen, est Filius hominis. 38 Ager autem est mundus. Bonum vero semen, hi sunt filii regnum. Zizania autem, filii sunt nequam. 39 Inimicus autem, qui seminavit ea, est diabolus. Messis vero, consummatio sæculi est. Messores autem, angeli sunt. (aiōn g165) 40 Sicut ergo colliguntur zizania, et igni comburuntur: sic erit in consummatione sæculi. (aiōn g165) 41 Mittet Filius hominis angelos

suos, et colligent de regno ejus omnia scandala, et eos qui faciunt iniuriam: **42** et mittent eos in caminum ignis. Ibi erit fletus et stridor dentium. **43** Tunc justi fulgebunt sicut sol in regno Patris eorum. Qui habet aures audiendi, audiat. **44** Simile Jesus, cessit inde in navicula, in locum desertum est regnum cælorum thesauro abscondito in agro: seorsum: et cum audissent turbæ, secutæ sunt eum quem qui invenit homo, abscondit, et præ gaudio pedestres de civitatibus. **14** Et exiens vidit turbam illius vadit, et vendit universa quæ habet, et emit multam, et misertus est eis, et curavit languidos agrum illum. **45** Iterum simile est regnum cælorum eorum. **15** Vespere autem facto, accesserunt ad homini negotiatori, quærenti bonas margaritas. eum discipuli ejus, dicentes: Desertus est locus, et **46** Inventa autem una pretiosa margarita, abiit, hora jam præterit: dimitte turbas, ut euntes in et vendidit omnia quæ habuit, et emit eam. **47** castella, emant sibi escas. **16** Jesus autem dixit eis: Iterum simile est regnum cælorum sagenæ missæ Non habent necesse ire: date illis vos manducare. in mare, et ex omni genere piscium congreganti. **17** Responderunt ei: Non habemus hic nisi quinque **48** Quam, cum impleta esset, educentes, et secus littus sedentes, elegerunt bonis in vasa, malos autem foras miserunt. **49** Sic erit in consummatione sæculi: exibunt angeli, et separabunt malos de medio justorum, (**aiōn g165**) **50** et mittent eos in caminum ignis: ibi erit fletus, et stridor dentium. **51** Intellexisti hæc omnia? Dicunt ei: Etiam. **52** Ait illis: Ideo omnis scriba doctus in regno cælorum, **21** Manducantium autem fuit numerus quinque similis est homini patrifamilias, qui profert de millia virorum, exceptis mulieribus et parvulis. **22** thesauro suo nova et vetera. **53** Et factum est, Et statim compulit Jesus discipulos ascendere in cum consummasset Jesus parabolas istas, transiit naviculam, et præcedere eum trans fretum, donec inde. **54** Et veniens in patriam suam, docebat eos in synagogis eorum, ita ut mirarentur, et dicerent: Unde huic sapientia hæc, et virtutes? **55** Nonne hic fabri filius? nonne mater ejus dicitur Maria, et fratres ejus, Jacobus, et Joseph, et Simon, et Judas? **56** et sorores ejus, nonne omnes apud nos sunt? **57** Et scandalizabantur in eo. Jesus autem dixit eis: Non est propheta sine honore, nisi in patria sua, et in domo sua. **58** Et non fecit ibi virtutes multas propter incredulitatem illorum.

14 In illo tempore audivit Herodes tetrarcha famam Jesu: **2** et ait pueris suis: Hic est Joannes Baptista: ipse surrexit a mortuis, et ideo virtutes operantur in eo. **3** Herodes enim tenuit Joannem, et alligavit eum: et posuit in carcerem propter Herodiadē uxorem fratri sui. **4** Dicebat enim illi Joannes: Non licet tibi habere eam. **5** Et volens illum occidere, timuit populum: quia sicut prophetam eum habebant. **6** Die autem natalis Herodis saltavit filia Herodiadis in medio, et placuit Herodi: **7** unde cum juramento pollicitus est ei dare quodcumque postulasset ab eo. **8** At illa præmonita a matre sua: Da mihi, inquit, hic in disco caput Joannis Baptistæ. **9** Et contristatus est rex: propter juramentum autem, et eos qui pariter recumbabant, jussit dari. **10** Misitque et decollavit Joannem in carcere. **11** Et

allatum est caput ejus in disco, et datum est pueræ, et attulit matri suæ. **12** Et accedentes discipuli et venientes nuntiaverunt Jesu. **13** Quod cum audisset eorum. Qui habet aures audiendi, audiat. **44** Simile Jesus, cessit inde in navicula, in locum desertum est regnum cælorum thesauro abscondito in agro: seorsum: et cum audissent turbæ, secutæ sunt eum quem qui invenit homo, abscondit, et præ gaudio pedestres de civitatibus. **14** Et exiens vidit turbam illius vadit, et vendit universa quæ habet, et emit multam, et misertus est eis, et curavit languidos agrum illum. **45** Iterum simile est regnum cælorum eorum. **15** Vespere autem facto, accesserunt ad homini negotiatori, quærenti bonas margaritas. eum discipuli ejus, dicentes: Desertus est locus, et **46** Inventa autem una pretiosa margarita, abiit, hora jam præterit: dimitte turbas, ut euntes in et vendidit omnia quæ habuit, et emit eam. **47** castella, emant sibi escas. **16** Jesus autem dixit eis: Iterum simile est regnum cælorum sagenæ missæ Non habent necesse ire: date illis vos manducare. in mare, et ex omni genere piscium congreganti. **17** Responderunt ei: Non habemus hic nisi quinque **48** Quam, cum impleta esset, educentes, et secus littus sedentes, elegerunt bonis in vasa, malos autem foras miserunt. **49** Sic erit in consummatione sæculi: exibunt angeli, et separabunt malos de medio justorum, (**aiōn g165**) **50** et mittent eos in caminum ignis: ibi erit fletus, et stridor dentium. **51** Intellexisti hæc omnia? Dicunt ei: Etiam. **52** Ait reliquias, duodecim cophinos fragmentorum plenos. illis: Ideo omnis scriba doctus in regno cælorum, **21** Manducantium autem fuit numerus quinque similis est homini patrifamilias, qui profert de millia virorum, exceptis mulieribus et parvulis. **22** thesauro suo nova et vetera. **53** Et factum est, Et statim compulit Jesus discipulos ascendere in cum consummasset Jesus parabolas istas, transiit naviculam, et præcedere eum trans fretum, donec inde. **54** Et veniens in patriam suam, docebat eos in synagogis eorum, ita ut mirarentur, et dicerent: Unde huic sapientia hæc, et virtutes? **55** Nonne hic fabri filius? nonne mater ejus dicitur Maria, et fratres ejus, Jacobus, et Joseph, et Simon, et Judas? **56** et sorores ejus, nonne omnes apud nos sunt? **57** Et scandalizabantur in eo. Jesus autem dixit eis: Non est propheta sine honore, nisi in patria sua, et in domo sua. **58** Et non fecit ibi virtutes multas propter incredulitatem illorum.

14 In illo tempore audivit Herodes tetrarcha famam Jesu: **2** et ait pueris suis: Hic est Joannes Baptista: ipse surrexit a mortuis, et ideo virtutes operantur in eo. **3** Herodes enim tenuit Joannem, et alligavit eum: et posuit in carcerem propter Herodiadē uxorem fratri sui. **4** Dicebat enim illi Joannes: Non licet tibi habere eam. **5** Et volens illum occidere, timuit populum: quia sicut prophetam eum habebant. **6** Die autem natalis Herodis saltavit filia Herodiadis in medio, et placuit Herodi: **7** unde cum juramento pollicitus est ei dare quodcumque postulasset ab eo. **8** At illa præmonita a matre sua: Da mihi, inquit, hic in disco caput Joannis Baptistæ. **9** Et contristatus est rex: propter juramentum autem, et eos qui pariter recumbabant, jussit dari. **10** Misitque et decollavit Joannem in carcere. **11** Et

15 Tunc accesserunt ad eum ab Jerosolymis Galilææ: et ascendens in montem, sedebat ibi. **30**
scribæ et pharisæi, dicentes: **2** Quare discipuli Et accesserunt ad eum turbæ multæ, habentes
tui transgrediuntur traditionem seniorum? non secum mutos, cæcos, claudos, debiles, et alios
enim lavant manus suas cum panem manducant. multos: et projeicerunt eos ad pedes ejus, et curavit
3 Ipse autem respondens ait illis: Quare et vos eos, **31** ita ut turbæ mirarentur, videntes mutos
transgredimini mandatum Dei propter traditionem loquentes, claudos ambulantes, cæcos videntes:
vestram? Nam Deus dixit: **4** Honora patrem, et et magnificabant Deum Israël. **32** Jesus autem,
matrem: et, Qui maledixerit patri, vel matri, morte convocatis discipulis suis, dixit: Misereor turbæ,
moriatur. **5** Vos autem dicitis: Quicumque dixerit quia triduo jam perseverant mecum, et non habent
patri, vel matri: Munus, quodcumque est ex me, quod manducent: et dimittere eos jejunos nolo, ne
tibi proderit: **6** et non honorificabit patrem suum, deficiant in via. **33** Et dicunt ei discipuli: Unde ergo
aut matrem suam: et irritum fecistis mandatum Dei nobis in deserto panes tantos, ut saturemus turbam
propter traditionem vestram. **7** Hypocritæ, bene tantam? **34** Et ait illis Jesus: Quot habetis panes?
prophetavit de vobis Isaías, dicens: **8** [Populus hic At illi dixerunt: Septem, et paucos pisciculos. **35**
labiis me honorat: cor autem eorum longe est a me. Et præcepit turbæ ut discumberent super terram.
9 Sine causa autem colunt me, docentes doctrinas et **36** Et accipiens septem panes, et pisces, et gratias
mandata hominum.] **10** Et convocatis ad se turbis, agens, fregit, et dedit discipulis suis, et discipuli
dixit eis: Audite, et intelligite. **11** Non quod intrat dederunt populo. **37** Et comedenter omnes, et
in os, coinquinat hominem: sed quod procedit ex saturati sunt. Et quod superfuit de fragmentis,
ore, hoc coinquinat hominem. **12** Tunc accedentes tulerunt septem sportas plenas. **38** Erant autem
discipuli ejus, dixerunt ei: Scis quia pharisæi audito qui manducaverunt quatuor millia hominum, extra
verbo hoc, scandalizati sunt? **13** At ille respondens parvulos et mulieres. **39** Et, dimissa turba, ascendit
ait: Omnis plantatio, quam non plantavit Pater meus in naviculam: et venit in fines Magedan.
cælestis, eradicabitur. **14** Sinite illos: cæci sunt,
et duces cæcorum; cæcus autem si cæco ducatum
præstet, ambo in foveam cadunt. **15** Respondens
autem Petrus dixit ei: Edissere nobis parabolam
istam. **16** At ille dixit: Adhuc et vos sine intellectu
estis? **17** Non intelligitis quia omne quod in os
intrat, in ventrem vadit, et in secessum emittitur?
18 Quæ autem procedunt de ore, de corde exeunt,
et ea coinquinant hominem: **19** de corde enim
exeunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria,
fornicationes, furta, falsa testimonia, blasphemiae:
20 hæc sunt, quæ coinquinant hominem. Non
lotis autem manibus manducare, non coinquinat
hominem. **21** Et egressus inde Jesus secessit in
partes Tyri et Sidonis. **22** Et ecce mulier chananæa
a finibus illis egressa clamavit, dicens ei: Miserere
mei, Domine fili David: filia mea male a dæmonio
vexatur. **23** Qui non respondit ei verbum. Et
accedentes discipuli ejus rogabant eum dicentes:
Dimitte eam: quia clamat post nos. **24** Ipse autem
respondens ait: Non sum missus nisi ad oves, quæ
perierunt domus Israël. **25** At illa venit, et adoravit
eum, dicens: Domine, adjuva me. **26** Qui respondens
ait: Non est bonum sumere panem filiorum, et
mittere canibus. **27** At illa dixit: Etiam Domine:
nam et catelli edunt de micis quæ cadunt de mensa
dominorum suorum. **28** Tunc respondens Jesus,
ait illi: O mulier, magna est fides tua: fiat tibi
sicut vis. Et sanata est filia ejus ex illa hora. **29**
Et cum transisset inde Jesus, venit secus mare

16 Et accesserunt ad eum pharisæi et sadducæi
tentantes: et rogaverunt eum ut signum de
cælo ostenderet eis. **2** At ille respondens, ait illis:
Facto vespere dicitis: Serenum erit, rubicundum est
enim cælum. **3** Et mane: Hodie tempestas, rutilat
enim triste cælum. **4** Faciem ergo cæli dijudicare
noscis: signa autem temporum non potestis scire?
Generatio mala et adultera signum quærerit: et
signum non dabitus ei, nisi signum Jonæ prophetæ.
Et relictis illis, abiit. **5** Et cum venissent discipuli
ejus trans fretum, obliti sunt panes accipere. **6**
Qui dixit illis: Intuemini, et cavete a fermento
pharisæorum et sadducæorum. **7** At illi cogitant
intra se dicentes: Quia panes non accepimus. **8**
Sciens autem Jesus, dixit: Quid cogitatis intra vos
modicæ fidei, quia panes non habetis? **9** Nondum
intelligitis, neque recordamini quinque panum
in quinque millia hominum, et quot cophinos
sumpsistis? **10** neque septem panum in quatuor
millia hominum, et quot sportas sumpsistis? **11**
Quare non intelligitis, quia non de pane dixi vobis:
Cavete a fermento pharisæorum et sadducæorum?
12 Tunc intellexerunt quia non dixerit cavendum
a fermento panum, sed a doctrina pharisæorum
et sadducæorum. **13** Venit autem Jesus in partes
Cæsareæ Philippi: et interrogabat discipulos suos,
dicens: Quem dicunt homines esse Filium hominis?
14 At illi dixerunt: Alii Joannem Baptistam, alii
autem Eliam, alii vero Jeremiam, aut unum ex

prophetis. **15** Dicit illis Jesus: Vos autem, quem me dabo claves regni cælorum. Et in eo quæcumque voluerunt. Sic et Filius hominis descenditibus illis de monte, præcepit eis Jesus, esse dicitis? **16** Respondens Simon Petrus dixit: Tu dicens: Nemini dixeritis visionem, donec Filius es Christus, Filius Dei vivi. **17** Respondens autem Jesus, dixit ei: Beatus es Simon Bar Jona: quia caro et sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, qui in cælis est. **18** Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, et super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, et portæ inferi non prævalebunt adversus eam. **19** Et tibi dabo claves regni cælorum. Et in eo quæcumque ligaveris super terram, erit ligatum et passurus est ab eis. **20** Tunc intellexerunt discipuli, in cælis: et quodcumque solveris super terram, erit quia de Joanne Baptista dixisset eis. **21** Exinde cœpit Jesus ostendere discipulis suis, quia senioribus, et scribis, et principibus sacerdotum, et occidi, et tertia die resurgere. **22** Et assumens curare eum. **23** Qui conversus, vobiscum? usquequo patiar vos? Afferte hoc illum dixit Petro: Vade post me Satana, scandalum es ad me. **24** Tunc Jesus dixit discipulis suis: Si quis vult post me venire, abneget semetipsum, et tollat crucem suam, et sequatur me. **25** Qui enim voluerit perdiderit animam suam propter me, inveniet animam suam salvam facere, perdet eam: qui autem reddet unicuique secundum opera ejus. **26** Quid enim prodest homini, si mundum universum lucretur, animæ vero suæ detrimentum aut quam dabit homo commutationem pro anima sua? **27** Filius enim hominis venturus est in gloria Patris sui cum angelis suis: et tunc redret unicuique secundum opera ejus. **28** Amen dico vobis, sunt quidam de hic stantibus, qui non gustabunt mortem, donec videant Filium hominis venientem in regno suo.

19 **17** Et post dies sex assumit Jesus Petrum, et Jacobum, et Joannem fratrem ejus, et ducit illos in montem excelsum seorsum: **2** et transfiguratus est ante eos. Et resplenduit facies ejus sicut sol: vestimenta autem ejus facta sunt alba sicut nix. **3** Et ecce apparuerunt illis Moyses et Elias cum eo loquentes. **4** Respondens autem Petrus, dixit ad Jesum: Domine, bonum est nos hic esse: si vis, faciamus tria tabernacula, tibi unum, Moysi unum, et Eliæ unum. **5** Adhuc eo loquente, ecce nubes lucida obumbravit eos. Et ecce vox de nube, dicens: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui: ipsum audite. **6** Et audientes discipuli ceciderunt in faciem suam, et timuerunt valde. **7** Et accessit Jesus, et tetigit eos: dixitque eis: Surgite, et nolite timere. **8** Levantes autem oculos eius, neminem viderunt, nisi solum Jesum. **9** Et major in regno cælorum. **5** Et qui suscepit unum

hominis a mortuis resurgat. **10** Et interrogaverunt eum discipuli, dicentes: Quid ergo scribæ dicunt, quod Eliam oporteat primum venire? **11** At ille respondens, ait eis: Elias quidem venturus est, et restituet omnia. **12** Dico autem vobis, quia Elias jam venit, et non cognoverunt eum, sed fecerunt (**Hæc g86**) **13** Tunc intellecerunt discipuli, quia de Joanne Baptista dixisset eis. **14** Et cum solutum et in cælis. **15** Domine, miserere filio meo, quia lunaticus est, et male patitur: nam oporteret eum ire Jerosolymam, et multa pati a saepè cadit in ignem, et crebro in aquam. **16** senioribus, et scribis, et principibus sacerdotum, Et obtuli eum discipulis tuis, et non potuerunt et occidi, et tertia die resurgere. **17** Respondens autem Jesus, ait: O eum Petrus, cœpit increpare illum dicens: Absit generatio incredula, et perversa, quounque ero a te, Domine: non erit tibi hoc. **18** Et increpavit illum Jesus, et exiit ab eo mihi: quia non sapis ea quæ Dei sunt, sed ea quæ dæmonium, et curatus est puer ex illa hora. **19** hominum. **20** Tunc Jesus dixit discipulis suis: Si quis Tunc accesserunt discipuli ad Jesum secreto, et vult post me venire, abneget semetipsum, et tollat dixerunt: Quare nos non potuimus ejicere illum? **21** crucem suam, et sequatur me. **22** Qui enim voluerit Dicit illis Jesus: Propter incredulitatem vestram. animam suam salvam facere, perdet eam: qui autem Amen quippe dico vobis, si habueritis fidem sicut perdiderit animam suam propter me, inveniet granum sinapis, dicetis monti huic: Transi hinc eam. **23** Quid enim prodest homini, si mundum illuc, et transibit, et nihil impossibile erit vobis. **24** universum lucretur, animæ vero suæ detrimentum Hoc autem genus non ejicitur nisi per orationem et patiatur? aut quam dabit homo commutationem jejunium. **25** **22** Conversantibus autem eis in Galilea, pro anima sua? **26** Filius enim hominis tradendus est in est in gloria Patris sui cum angelis suis: et tunc manus hominum: **23** et occident eum, et tertia die reddet unicuique secundum opera ejus. **27** Amen resurget. Et contristati sunt vehementer. **28** Et cum dico vobis, sunt quidam de hic stantibus, qui non gustabunt mortem, donec videant Filium hominis venientem in regno suo.

18 **19** In illa hora accesserunt discipuli ad Jesum, dicentes: Quis, putas, maior est in regno cælorum? **2** Et advocans Jesus parvulum, statuit eum in medio eorum, **3** et dixit: Amen dico vobis, nisi conversi fueritis, et efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum cælorum. **4** Quicumque ergo humiliaverit se sicut parvulus iste, hic est suos, et nolite timere. **5** Et qui suscepit unum

parvulum talem in nomine meo, me suscipit: 6 qui tibi. 27 Misertus autem dominus servi illius, dimisit autem scandalizaverit unum de pusillis istis, qui in eum, et debitum dimisit ei. 28 Egressus autem me credunt, expedit ei ut suspendatur mola asinaria servus ille invenit unum de conservis suis, qui in collo ejus, et demergatur in profundum maris. 7 debebat ei centum denarios: et tenens suffocavit Væ mundo a scandalis! Necessa est enim ut veniant scandala: verumtamen vœ homini illi, per quem scandalum venit. 8 Si autem manus tua, vel pes tuus scandalizat te, abscide eum, et projice abs te: bonum tibi est ad vitam ingredi debilem, vel claudum, quam duas manus vel duos pedes habentem mitti in ignem æternum. (aīōnios g166) 9 Et si oculus tuus scandalizat te, erue eum, et projice abs te: bonum tibi est cum uno oculo in vitam intrare, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis. (Geenna g1067) 10 Videte ne contemnatis unum ex his pusillis: dico enim vobis, quia angeli eorum in cælis semper vident faciem Patris mei, qui in cælis est. 11 Venit enim Filius hominis salvare quod perierat. 12 Quid vobis videtur? si fuerint alicui centum oves, et erravit una ex eis: nonne relinquit nonaginta novem in montibus, et vadit quærere eam quæ erravit? 13 Et si contigerit ut inveniat eam: amen dico vobis, quia gaudet super eam magis quam super nonaginta novem, quæ non erraverunt. 14 Sic non est voluntas ante Patrem vestrum, qui in cælis est, ut pereat unus de pusillis istis. 15 Si autem peccaverit in te frater tuus, vade, et corripe eum inter te, et ipsum solum: si te audierit, lucratus eris fratrem tuum. 16 Si autem te non audierit, adhibe tecum adhuc unum, vel duos, ut in ore duorum, vel trium testium stet omne verbum. 17 Quod si non audierit eos: dic ecclesiæ. Si autem ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus et publicanus. 18 Amen dico vobis, quæcumque alligaveritis super terram, erunt ligata et in cælo: et quæcumque solveritis super terram, erunt soluta et in cælo. 19 Iterum dico vobis, quia si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re quamcumque petierint, fiet illis a Patre meo, qui in cælis est. 20 Ubi enim sunt duo vel tres congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum. 21 Tunc accedens Petrus ad eum, dixit: Domine, quoties peccabit in me frater meus, et dimittam ei? usque septies? 22 Dicit illi Jesus: Non dico tibi usque septies: sed usque septuages septies. 23 Ideo assimilatum est regnum cælorum homini regi, qui voluit rationem ponere cum servis suis. 24 Et cum coepisset rationem ponere, oblatus est ei unus, qui debebat ei decem millia talenta. 25 Cum autem non haberet unde redderet, jussit eum dominus ejus venundari, et uxorem ejus, et filios, et omnia quæ habebat, et redi. 26 Procidens autem servus ille, orabat eum, dicens: Patientiam habe in me, et omnia reddam

servus ille invenit unum de conservis suis, qui eum, dicens: Redde quod debes. 29 Et procidens conservus ejus, rogabat eum, dicens: Patientiam habe in me, et omnia reddam tibi. 30 Ille autem noluit: sed abiit, et misit eum in carcerem donec redderet debitum. 31 Videntes autem conservi ejus quæ fiebant, contristati sunt valde: et venerunt, et narraverunt domino suo omnia quæ facta fuerant. 32 Tunc vocavit illum dominus suus: et ait illi: Serve nequam, omne debitum dimisi tibi quoniam rogasti me: 33 nonne ergo oportuit et te misereri conservi tui, sicut et ego tui misertus sum? 34 Et iratus dominus ejus tradidit eum tortoribus, quoadusque redderet universum debitum. 35 Sic et Pater meus cælestis faciet vobis, si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus vestris.

19 Et factum est, cum consummasset Jesus sermones istos, migravit a Galilæa, et venit in fines Judææ trans Jordanem, 2 et secutæ sunt eum turbæ multæ, et curavit eos ibi. 3 Et accesserunt ad eum pharisæi tentantes eum, et dicentes: Si licet homini dimittere uxorem suam, quacumque ex causa? 4 Qui respondens, ait eis: Non legistis, quia qui fecit hominem ab initio, masculum et feminam fecit eos? Et dixit: 5 Propter hoc dimittet homo patrem, et matrem, et adhærebit uxori suæ, et erunt duo in carne una. 6 Itaque jam non sunt duo, sed una caro. Quod ergo Deus conjunxit, homo non separat. 7 Dicunt illi: Quid ergo Moyses mandavit dare libellum repudii, et dimittere? 8 Ait illis: Quoniam Moyses ad duritiam cordis vestri permisit vobis dimittere uxores vestras: ab initio autem non fuit sic. 9 Dico autem vobis, quia quicunque dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem, et aliam duxerit, moechatur: et qui dimissam duxerit, moechatur. 10 Dicunt ei discipuli ejus: Si ita est causa hominis cum uxore, non expedite nubere. 11 Qui dixit illis: Non omnes capiunt verbum istud, sed quibus datum est. 12 Sunt enim eunuchi, qui de matris utero sic nati sunt: et sunt eunuchi, qui facti sunt ab hominibus: et sunt eunuchi, qui seipsos castraverunt propter regnum cælorum. Qui potest capere capiat. 13 Tunc oblati sunt ei parvuli, ut manus eis imponeret, et oraret. Discipuli autem increpabant eos. 14 Jesus vero ait eis: Sinite parvulos, et nolite eos prohibere ad me venire: talium est enim regnum cælorum. 15 Et cum imposuisset eis manus, abiit inde. 16 Et ecce unus accedens, ait illi: Magister bone, quid boni faciam

ut habeam vitam æternam? (aiōnios g166) **17** Qui horam venerant, acceperunt singulos denarios. **10** dixit ei: Quid me interrogas de bono? Unus est Venientes autem et primi, arbitrati sunt quod plus bonus, Deus. Si autem vis ad vitam ingredi, serva essent accepturi: acceperunt autem et ipsi singulos mandata. **18** Dicit illi: Quæ? Jesus autem dixit: denarios. **11** Et accipientes murmurabant adversus Non homicidium facies; non adulterabis; non facies patremfamilias, **12** dicentes: Hi novissimi una hora furtum; non falsum testimonium dices; **19** honora fecerunt, et pares illos nobis fecisti, qui portavimus patrem tuum, et matrem tuam, et diliges proximum pondus diei, et æstus. **13** At ille respondens uni tuum sicut te ipsum. **20** Dicit illi adolescens: Omnia eorum, dixit: Amice, non facio tibi injuriam: nonne hæc custodivi a juventute mea: quid adhuc mihi ex denario convenisti mecum? **14** Tolle quod tuum deest? **21** Ait illi Jesus: Si vis perfectus esse, vade, est, et vade: volo autem et huic novissimo dare sicut vendi quæ habes, et da pauperibus, et habebis et tibi. **15** Aut non licet mihi quod volo, facere? thesaurum in cælo: et veni, sequere me. **22** Cum an oculus tuus nequam est, quia ego bonus sum? audisset autem adolescens verbum, abiit tristis: **16** Sic erunt novissimi primi, et primi novissimi. erat enim habens multas possessiones. **23** Jesus Multi enim sunt vocati, pauci vero electi. **17** Et autem dixit discipulis suis: Amen dico vobis, quia ascendens Jesus Jerosolymam, assumpsit duodecim dives difficile intrabit in regnum cælorum. **24** discipulos secreto, et ait illis: **18** Ecce ascendimus Et iterum dico vobis: Facilius est camelum per Jerosolymam, et Filius hominis tradetur principibus foramen acus transire, quam divitem intrare in sacerdotum, et scribis, et condemnabunt eum regnum cælorum. **25** Auditis autem his, discipuli morte, **19** et tradent eum gentibus ad illudendum, mirabantur valde, dicentes: quis ergo poterit salvus et flagellandum, et crucifigendum, et tertia die esse? **26** Aspiciens autem Jesus, dixit illis: Apud resurget. **20** Tunc accessit ad eum mater filiorum homines hoc impossibile est: apud Deum autem Zebedæi cum filiis suis, adorans et petens aliquid ab omnia possibilia sunt. **27** Tunc respondens Petrus, eo. **21** Qui dixit ei: Quid vis? Ait illi: Dic ut sedeant hi duo filii mei, unus ad dexteram tuam, et unus ad te: quid ergo erit nobis? **28** Jesus autem dixit illis: sinistram in regno tuo. **22** Respondens autem Jesus, Amen dico vobis, quod vos, qui secuti estis me, in regeneratione cum sederit Filius hominis in dixit: Nescitis quid petatis. Potestis bibere calicem, sede majestatis suæ, sedebitis et vos super sedes duodecim, judicantes duodecim tribus Israël. **29** Ait illis: Calicem quidem meum bibetis: sedere autem ad dexteram meam vel sinistram non est Et omnis qui reliquerit domum, vel fratres, aut meum dare vobis, sed quibus paratum est a Patre sorores, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum, centuplum accipiet, et vitam æternam possidebit. (aiōnios g166) **30** Multi autem erunt primi novissimi, et novissimi primi.

20 Simile est regnum cælorum homini patrifamilias, qui exiit primo mane conducere operarios in vineam suam. **2** Conventione autem facta cum operariis ex denario diurno, misit eos in vineam suam. **3** Et egressus circa horam tertiam, vidit alios stantes in foro otiosos, **4** et dixit illis: Ite et vos in vineam meam, et quod justum fuerit dabo vobis. **5** Illi autem abierunt. Iterum autem exiit circa sextam et nonam horam: et fecit similiter. **6** Circa undecimam vero exiit, et invenit alios stantes, et dicit illis: Quid hic statis tota die otiosi? **7** Dicunt ei: Quia nemo nos conduxit. Dicit illis: Ite et vos in vineam meam. **8** Cum sero autem factum esset, dicit dominus vineæ procuratori suo: Voca operarios, et reddet illis mercedem incipiens a novissimis usque ad primos. **9** Cum venissent ergo qui circa undecimam

illis ab Jericho, secuta est eum turba multa, **30** et ecce duo cæci sedentes secus viam audierunt quia Jesus transiret: et clamaverunt, dicentes: Domine, miserere nostri, fili David. **31** Turba autem increpabat eos ut tacerent. At illi magis clamabant, dicentes: Domine, miserere nostri, fili David. **32** Et stetit Jesus, et vocavit eos, et ait: Quid vultis ut faciam vobis? **33** Dicunt illi: Domine, ut aperiantur oculi nostri. **34** Misertus autem eorum Jesus, tetigit oculos eorum. Et confessim viderunt, et secuti sunt eum.

21 Et cum appropinquassent Jerosolymis, et eis: Interrogabo vos et ego unum sermonem: quem venissent Bethphage ad montem Oliveti: tunc si dixeritis mihi, et ego vobis dicam in qua potestate Jesus misit duos discipulos, **2** dicens eis: Ite in hæc facio. **25** Baptismus Joannis unde erat? e castellum, quod contra vos est, et statim invenietis cælo, an ex hominibus? At illi cogitabant inter se, asinam alligatam, et pullum cum ea: solvite, et dicentes: **26** Si dixerimus, e cælo, dicet nobis: Quare adducite mihi; **3** et si quis vobis aliquid dixerit, dicite ergo non credidistis illi? Si autem dixerimus, ex quia Dominus his opus habet: et confessim dimittet hominibus, timemus turbam: omnes enim habebant eos. **4** Hoc autem totum factum est, ut adimpleretur Joannem sicut prophetam. **27** Et respondentes Jesu, quod dictum est per prophetam dicentes: **5** [Dicite dixerunt: Nescimus. Ait illis et ipse: Nec ego dico filiæ Sion: Ecce rex tuus venit tibi mansuetus, sedens vobis in qua potestate hæc facio. **28** Quid autem super asinam, et pullum filium subjugalis.] **6** Eentes vobis videtur? Homo quidam habebat duos filios, et autem discipuli fecerunt sicut præcepit illis Jesus. accedens ad primum, dixit: Fili, vade hodie, operare **7** Et adduxerunt asinam, et pullum: et imposuerunt in vinea mea. **29** Ille autem respondens, ait: Nolo. super eos vestimenta sua, et eum desuper sedere Postea autem, poenitentia motus, abiit. **30** Accedens fecerunt. **8** Plurima autem turba straverunt autem ad alterum, dixit similiter. At ille respondens, vestimenta sua in via: alii autem cædebant ramos ait: Eo, domine, et non ivit: **31** quis ex duabus fecit de arboribus, et sternebant in via: **9** turbæ autem, voluntatem patris? Dicunt ei: Primus. Dicit illis quæ præcedebant, et quæ sequebantur, clamabant, Jesus: Amen dico vobis, quia publicani et meretrices dicentes: Hosanna filio David: benedictus, qui præcedent vos in regnum Dei. **32** Venit enim venit in nomine Domini: hosanna in altissimis. ad vos Joannes in via justitiae, et non credidistis **10** Et cum intrasset Jerosolymam, commota est ei: publicani autem et meretrices crediderunt ei: universa civitas, dicens: Quis est hic? **11** Populi vos autem videntes nec poenitentiam habuistis autem dicebant: Hic est Jesus propheta a Nazareth postea, ut crederetis ei. **33** Aliam parabolam audite: Galilææ. **12** Et intravit Jesus in templum Dei, et Homo erat paterfamilias, qui plantavit vineam, ejiciebat omnes vendentes et ementes in templo, et et sepem circumdedit ei, et fodit in ea torcular, mensas numulariorum, et cathedras vendentium et ædificavit turrim, et locavit eam agricolis, et columbas evertit: **13** et dicit eis: Scriptum est: peregre profectus est. **34** Cum autem tempus Domus mea domus orationis vocabitus: vos autem fructuum appropinquasset, misit servos suos ad fecistis illam speluncam latronum. **14** Et accesserunt agricolas, ut acciperent fructus ejus. **35** Et agricolæ, ad eum cæci, et claudi in templo: et sanavit eos. **15** apprehensis servis ejus, alium ceciderunt, alium Videntes autem principes sacerdotum et scribæ occiderunt, alium vero lapidaverunt. **36** Iterum mirabilia quæ fecit, et pueros clamantes in templo, misit alios servos plures prioribus, et fecerunt et dicentes: Hosanna filio David: indignati sunt, illis similiter. **37** Novissime autem misit ad eos **16** et dixerunt ei: Audis quid isti dicunt? Jesus filium suum, dicens: Verebuntur filium meum. autem dixit eis: Utique. Numquam legistis: Quia **38** Agricolæ autem videntes filium dixerunt intra ex ore infantium et lactentium perfecisti laudem? se: Hic est hæres, venite, occidamus eum, et **17** Et relictis illis, abiit foras extra civitatem in habebimus hæreditatem ejus. **39** Et apprehensum Bethaniam: ibique mansit. **18** Mane autem revertens eum ejecerunt extra vineam, et occiderunt. **40** Cum in civitatem, esurit. **19** Et videns fici arborem ergo venerit dominus vineæ, quid faciet agricolis unam secus viam, venit ad eam: et nihil invenit illis? **41** Aiunt illi: Malos male perdet: et vineam in ea nisi folia tantum, et ait illi: Numquam ex te suam locabit alii agricolis, qui reddant ei fructum fructus nascatur in sempiternum. Et arefacta est temporibus suis. **42** Dicit illis Jesus: Numquam continuo ficulnea. (alioñ g165) **20** Et videntes discipuli, legistis in Scripturis: [Lapidem quem reprobaverunt mirati sunt, dicentes: Quomodo continuo aruit? **21** ædificantes, hic factus est in caput anguli: a Domino Respondens autem Jesus, ait eis: Amen dico vobis, si factum est istud, et est mirabile in oculis nostris?] habueritis fidem, et non hæsitaveritis, non solum de **43** Ideo dico vobis, quia auferetur a vobis regnum ficulnea facietis, sed et si monti huic dixeritis: Tolle, Dei, et dabitur genti facienti fructus ejus. **44** Et et jacta te in mare, fiet. **22** Et omnia quæcumque qui ceciderit super lapidem istum, confringetur: petieritis in oratione credentes, accipietis. **23** Et super quem vero ceciderit, conteret eum. **45** Et cum venisset in templum, accesserunt ad eum cum audissent principes sacerdotum et pharisæi docentem principes sacerdotum, et seniores populi, parolas ejus, cognoverunt quod de ipsis diceret. dicentes: In qua potestate hæc facis? et quis tibi **46** Et quærentes eum tenere, timuerunt turbas: dedit hanc potestatem? **24** Respondens Jesus dixit quoniam sicut prophetam eum habebant.

22 Et respondens Jesus, dixit iterum in parabolis Dei. **30** In resurrectione enim neque nubent, neque eis, dicens: **2** Simile factum est regnum nubentur: sed erunt sicut angeli Dei in cælo. **31** De cælorum homini regi, qui fecit nuptias filio suo. **3** resurrectione autem mortuorum non legistis quod Et misit servos suos vocare invitatos ad nuptias, et dictum est a Deo dicente vobis: **32** Ego sum Deus nolebant venire. **4** Iterum misit alios servos, dicens: Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob? Non est Deus Dicite invitatis: Ecce prandium meum paravi, tauri mortuorum, sed viventium. **33** Et audientes turbæ, mei et altilia occisa sunt, et omnia parata: venite ad mirabantur in doctrina ejus. **34** Pharisæi autem nuptias. **5** Illi autem neglexerunt: et abierunt, alias audientes quod silentium imposuisset sadducæis, in villam suam, alias vero ad negotiationem suam: convenerunt in unum: **35** et interrogavit eum unus reliqui vero tenuerunt servos ejus, et contumelii ex eis legis doctor, tentans eum: **36** Magister, quod affectos occiderunt. **7** Rex autem cum audisset, est mandatum magnum in lege? **37** Ait illi Jesus: iratus est: et missis exercitibus suis, perdidit Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et homicidas illos, et civitatem illorum succendit. **8** in tota anima tua, et in tota mente tua. **38** Hoc est Tunc ait servis suis: Nuptiæ quidem paratae sunt, maximum, et primum mandatum. **39** Secundum sed qui invitati erant, non fuerunt digni: **9** ite autem simile est huic: Diliges proximum tuum, ergo ad exitus viarum, et quoscumque inveneritis, sicut te ipsum. **40** In his duobus mandatis universa vocate ad nuptias. **10** Et egressi servi ejus in vias, lex pendet, et prophetæ. **41** Congregatis autem congregaverunt omnes quos invenerunt, malos et pharisæi, interrogavit eos Jesus, **42** dicens: Quid bonos: et impletæ sunt nuptiæ discumbentium. vobis videtur de Christo? cuius filius est? Dicunt ei: **11** Intravit autem rex ut videret discumbentes, et David. **43** Ait illis: Quomodo ergo David in spiritu vidit ibi hominem non vestitum ueste nuptiali. vocat eum Dominum, dicens: **44** Dixit Dominus **12** Et ait illi: Amice, quomodo huc intrasti non Domino meo: Sede a dextris meis, donec ponam habens uestem nuptialem? At ille obmutuit. **13** inimicos tuos scabellum pedum tuorum? **45** Si ergo Tunc dicit rex ministris: Ligatis manibus et pedibus David vocat eum Dominum, quomodo filius ejus ejus, mittite eum in tenebras exteriores: ibi erit est? **46** Et nemo poterat ei respondere verbum: fletus et stridor dentium. **14** Multi enim sunt neque ausus fuit quisquam ex illa die eum amplius vocati, pauci vero electi. **15** Tunc abeentes pharisæi, interrogare. consilium inierunt ut caperent eum in sermone. **16** Et mittunt ei discipulos suos cum Herodianis, dicentes: Magister, scimus quia verax es, et viam Dei in veritate doces, et non est tibi cura de aliquo: non enim respicias personam hominum: **17** dic ergo nobis quid tibi videtur, licet censem dare Cæsari, an non? **18** Cognita autem Jesus nequitia eorum, ait: Quid me tentatis, hypocritæ? **19** ostendite mihi numisma census. At illi obtulerunt ei denarium. **20** Et ait illis Jesus: Cujus est imago hæc, et superscriptio? **21** Dicunt ei: Cæsar. Tunc ait illis: Reddite ergo quæ sunt Cæsaris, Cæsari: et quæ sunt Dei, Deo. **22** Et audientes mirati sunt, et relicto eo abierunt. **23** In illo die accesserunt ad eum sadducæi, qui dicunt non esse resurrectionem: et interrogaverunt eum, **24** dicentes: Magister, Moyses dixit: Si quis mortuus fuerit non habens filium, ut ducat frater ejus uxorem illius, et suscitet semen fratri suo. **25** Erant autem apud nos septem fratres: et primus, uxore ducta, defunctus est: et non habens semen, reliquit uxorem suam fratri suo. **26** Similiter secundus, et tertius usque ad septimum. **27** Novissime autem omnium et mulier defuncta est. **28** In resurrectione ergo cuius erit de septem uxor? omnes enim habuerunt eam. **29** Respondens autem Jesus, ait illis: Erratis nescientes Scripturas, neque virtutem

23 Tunc Jesus locutus est ad turbas, et ad discipulos suos, **2** dicens: Super cathedram Moysi sederunt scribæ et pharisæi. **3** Omnia ergo quæcumque dixerint vobis, servate, et facite: secundum opera vero eorum nolite facere: dicunt enim, et non faciunt. **4** Alligant enim onera gravia, et importabilia, et imponunt in humeros hominum: digito autem suo nolunt ea movere. **5** Omnia vero opera sua faciunt ut videantur ab hominibus: dilatant enim phylacteria sua, et magnificant fimbrias. **6** Amant autem primos recubitus in cœnis, et primas cathedras in synagogis, **7** et salutationes in foro, et vocari ab hominibus Rabbi. **8** Vos autem nolite vocari Rabbi: unus est enim magister vester, omnes autem vos fratres estis. **9** Et patrem nolite vocare vobis super terram: unus est enim pater vester qui in cælis est. **10** Nec vocemini magistri: quia magister vester unus est, Christus. **11** Qui major est vestrum, erit minister vester. **12** Qui autem se exaltaverit, humiliabitur: et qui se humiliaverit, exaltabitur. **13** Væ autem vobis scribæ et pharisæi hypocritæ, quia clauditis regnum cælorum ante homines! vos enim non intratis, nec introéentes sinitis intrare. **14** Væ vobis scribæ et pharisæi hypocritæ, quia comeditis domos

viduarum, orationes longas orantes! propter hoc amplius accipietis judicium. **15** Væ vobis scribæ et pharisæi hypocritæ, quia circuitis mare, et aridam, ut faciatis unum proselytum, et cum fuerit factus, facitis eum filium gehennæ duplo quam vos. (**Geenna**

g1067) **16** Væ vobis duces cæci, qui dicitis: Quicumque juraverit per templum, nihil est: qui autem juraverit in auro templi, debet. **17** Stulti et cæci: quid enim majus est? aurum, an templum, quod sanctificat aurum? **18** Et quicumque juraverit in altari, nihil est: quicumque autem juraverit in dono, quod est super illud, debet. **19** Cæci: quid enim majus est, donum, an altare, quod sanctificat donum? **20** Qui ergo jurat in altari, jurat in eo, et in omnibus quæ super illud sunt. **21** Et quicumque juraverit in templo, jurat in illo, et in eo qui habitat in ipso: **22** et qui jurat in cælo, jurat in throno Dei, et in eo qui sedet super eum. **23** Væ vobis scribæ et pharisæi hypocritæ, qui decimatis mentham, et anethum, et cyminum, et reliquistis quæ graviora sunt legis, judicium, et misericordiam, et fidem! hæc oportuit facere, et illa non omittere. **24** Duces cæci, excolantes culicem, camelum autem glutientes. **25** Væ vobis scribæ et pharisæi hypocritæ, quia mundatis quod deforis est calicis et paropsidis; intus autem pleni estis rapina et immunditia! **26** Pharisæe cæce, munda prius quod intus est calicis, et paropsidis, ut fiat id, quod deforis est, mundum. **27** Væ vobis scribæ et pharisæi hypocritæ, quia similes estis sepulchris dealbatis, quæ a foris parent hominibus speciosa, intus vero pleni sunt ossibus mortuorum, et omni spurcitia! **28** Sic et vos a foris quidem paretis hominibus justi: intus autem pleni estis hypocrisi et iniquitate. **29** Væ vobis scribæ et pharisæi hypocritæ, qui ædificatis sepulchra prophetarum, et ornatis monumenta justorum, **30** et dicitis: Si fuissemus in diebus patrum nostrorum, non essemus socii eorum in sanguine prophetarum! **31** itaque testimonio estis vobismetipsis, quia filii estis eorum, qui prophetas occiderunt. **32** Et vos implete mensuram patrum vestrorum. **33** Serpentes, genimina viperarum, quomodo fugietis a judicio gehennæ? (**Geenna g1067**) **34** Ideo ecce ego mitto ad vos prophetas, et sapientes, et scribas, et ex illis occidetis, et crucifigetis, et ex eis flagellabitis in synagogis vestris, et persecuemini de civitate in civitatem: **35** ut veniat super vos omnis sanguis justus, qui effusus est super terram, a sanguine Abel justi usque ad sanguinem Zachariae, filii Barachiæ, quem occidistis inter templum et altare. **36** Amen dico vobis, venient hæc omnia super generationem istam. **37** Jerusalem, Jerusalem, quæ occidis prophetas, et lapidas eos, qui ad te missi sunt, quoties volui congregare filios tuos,

quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas, et nolueristi? **38** Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. **39** Dico enim vobis, non me videbitis amodo, donec dicatis: Benedictus, qui venit in nomine Domini.

24 Et egressus Jesus de templo, ibat. Et accesserunt discipuli ejus, ut ostenderent ei ædificationes templi. **2** Ipse autem respondens dixit illis: Videtis hæc omnia? amen dico vobis, non relinquetur hic lapis super lapidem, qui non destruatur. **3** Sedente autem eo super montem Oliveti, accesserunt ad eum discipuli secreto, dicentes: Dic nobis, quando hæc erunt? et quod signum adventus tui, et consummationis sæculi? (**aiōn g165**) **4** Et respondens Jesus, dixit eis: Videte ne quis vos seducat: **5** multi enim venient in nomine meo, dicentes: Ego sum Christus: et multos seducent. **6** Audituri enim estis prælia, et opiniones præliorum. Videte ne turbemini: oportet enim hæc fieri, sed nondum est finis: **7** consurget enim gens in gentem, et regnum in regnum, et erunt pestilentiae, et fames, et terræmotus per loca: **8** hæc autem omnia initia sunt dolorum. **9** Tunc tradent vos in tribulationem, et occident vos: et eritis odio omnibus gentibus propter nomen meum. **10** Et tunc scandalizabuntur multi, et invicem tradent, et odio habebunt invicem. **11** Et multi pseudoprophetæ surgent, et seducent multos. **12** Et quoniam abundavit iniquitas, refrigerescet caritas multorum: **13** qui autem perseveraverit usque in finem, hic salvus erit. **14** Et prædicabitur hoc Evangelium regni in universo orbe, in testimonium omnibus gentibus: et tunc veniet consummatio. **15** Cum ergo videritis abominationem desolationis, quæ dicta est a Daniele propheta, stantem in loco sancto, qui legit, intelligat: **16** tunc qui in Judæa sunt, fugiant ad montes: **17** et qui in tecto, non descendat tollere aliquid de domo sua: **18** et qui in agro, non revertatur tollere tunicam suam. **19** Væ autem prægnantibus et nutrientibus in illis diebus! **20** Orate autem ut non fiat fuga vestra in hieme, vel sabbato: **21** erit enim tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi usque modo, neque fiet. **22** Et nisi breviati fuissent dies illi, non fieret salva omnis caro: sed propter electos breviabantur dies illi. **23** Tunc si quis vobis dixerit: Ecce hic est Christus, aut illic: nolite credere. **24** Surgent enim pseudochristi, et pseudoprophetæ: et dabunt signa magna, et prodigia, ita ut in errorem inducantur (si fieri potest) etiam electi. **25** Ecce prædicti vobis. **26** Si ergo dixerint vobis: Ecce in deserto est, nolite exire; Ecce in penetralibus, nolite credere. **27** Sicut

enim fulgor exit ab oriente, et paret usque in 3 sed quinque fatuæ, acceptis lampadibus, non occidentem: ita erit et adventus Filii hominis. 28 sumpserunt oleum secum: 4 prudentes vero Ubicumque fuerit corpus, illic congregabuntur et acceperunt oleum in vasis suis cum lampadibus. aquilæ. 29 Statim autem post tribulationem dierum 5 Moram autem faciente sposo, dormitaverunt illorum sol obscurabitur, et luna non dabit lumen omnes et dormierunt. 6 Media autem nocte clamor suum, et stellæ cadent de cælo, et virtutes celorum factus est: Ecce sponsus venit, exite obviam ei. 7 commovebuntur: 30 et tunc parebit signum Filii Tunc surrexerunt omnes virgines illæ, et ornaverunt hominis in cælo: et tunc plangent omnes tribus lampades suas. 8 Fatuæ autem sapientibus dixerunt: terræ: et videbunt Filium hominis venientem in Date nobis de oleo vestro, quia lampades nostræ nubibus cæli cum virtute multa et majestate. 31 extinguuntur. 9 Responderunt prudentes, dicentes: Et mittet angelos suos cum tuba, et voce magna: Ne forte non sufficiat nobis, et vobis, ite potius et congregabunt electos ejus a quatuor ventis, a ad vendentes, et emite vobis. 10 Dum autem summis cælorum usque ad terminos eorum. 32 Ab irent emere, venit sponsus: et quæ paratæ erant, arbore autem fici discite parabolam: cum jam ramus intraverunt cum eo ad nuptias, et clausa est janua. ejus tener fuerit, et folia nata, scitis quia prope 11 Novissime vero veniunt et reliquæ virgines, est æstas: 33 ita et vos cum videritis hæc omnia, dicentes: Domine, domine, aperi nobis. 12 At ille scitote quia prope est, in januis. 34 Amen dico respondens, ait: Amen dico vobis, nescio vos. 13 vobis, quia non præteribit generatio hæc, donec Vigilate itaque, quia nescitis diem, neque horam. omnia hæc fiant. 35 Cælum et terra transibunt, 14 Sicut enim homo peregre proficiscens, vocavit verba autem mea non præteribunt. 36 De die autem servos suos, et tradidit illis bona sua. 15 Et uni illa et hora nemo scit, neque angeli cælorum, nisi dedit quinque talenta, alii autem duo, alii vero solus Pater. 37 Sicut autem in diebus Noë, ita erit et unum, unicuique secundum propriam virtutem: et adventus Filii hominis: 38 sicut enim erant in diebus profectus est statim. 16 Abiit autem qui quinque ante diluvium comedentes et bibentes, nubentes et talenta acceperat, et operatus est in eis, et lucratus nuptum tradentes, usque ad eum diem, quo intravit est alia quinque. 17 Similiter et qui duo acceperat, Noë in arcum, 39 et non cognoverunt donec venit lucratuſ est alia duo. 18 Qui autem unum acceperat, diluvium, et tulit omnes: ita erit et adventus Filii abiens fodit in terram, et abscondit pecuniam hominis. 40 Tunc duo erunt in agro: unus assumetur, domini sui. 19 Post multum vero temporis venit et unus relinquetur. 41 Duæ molentes in mola: una dominus servorum illorum, et posuit rationem assumetur, et una relinquetur. 42 Vigilate ergo, quia cum eis. 20 Et accedens qui quinque talenta nescitis qua hora Dominus vester venturus sit. 43 acceperat, obtulit alia quinque talenta, dicens: Illud autem scitote, quoniam si sciret paterfamilias Domine, quinque talenta tradidisti mihi, ecce alia qua hora fur venturus esset, vigilaret utique, et quinque superlucratus sum. 21 Ait illi dominus non sineret perfodi domum suam. 44 Ideo et vos ejus: Euge serve bone, et fidelis: quia super pauca estote parati: quia qua nescitis hora Filius hominis fuisti fidelis, super multa te constituam; intra in venturus est. 45 Quis, putas, est fidelis servus, gaudium domini tui. 22 Accessit autem et qui et prudens, quem constituit dominus suus super duo talenta acceperat, et ait: Domine, duo talenta familiam suam ut det illis cibum in tempore? 46 tradidisti mihi, ecce alia duo lucratus sum. 23 Ait illi Beatus ille servus, quem cum venerit dominus dominus ejus: Euge serve bone, et fidelis: quia super ejus, invenerit sic facientem. 47 Amen dico vobis, pauca fuisti fidelis, super multa te constituam; quoniam super omnia bona sua constituet eum. intra in gaudium domini tui. 24 Accedens autem 48 Si autem dixerit malus servus ille in corde suo: et qui unum talentum acceperat, ait: Domine, scio Moram fecit dominus meus venire: 49 et coepерit quia homo durus es; metis ubi non seminasti, et percutere conservos suos, manducet autem et bibat congregas ubi non sparsisti: 25 et timens abiit, cum ebriosis: 50 veniet dominus servi illius in die et abscondi talentum tuum in terra: ecce habes qua non sperat, et hora qua ignorat: 51 et dividet quod tuum est. 26 Respondens autem dominus eum, partemque ejus ponet cum hypocritis: illic ejus, dixit ei: Serve male, et piger, sciebas quia erit fletus et stridor dentium.

25 Tunc simile erit regnum cælorum decem virginibus: quæ accipientes lampades suas exierunt obviam sposo et sponsæ. 2 Quinque autem ex eis erant fatuæ, et quinque prudentes:

27 oportuit ergo te committere pecuniam meam numulariis, et veniens ego receperissem utique quod meum est cum usura. 28 Tollite itaque ab eo talentum, et date ei qui habet decem talenta: 29 omni enim habenti dabitur, et abundabit: ei autem

qui non habet, et quod videtur habere, auferetur Ut quid perditio hæc? 9 potuit enim istud venundari ab eo. 30 Et inutilem servum ejicite in tenebras multo, et dari pauperibus. 10 Sciens autem Jesus, exteriōres: illic erit fletus, et stridor dentium. 31 ait illis: Quid molesti estis huic mulieri? opus enim Cum autem venerit Filius hominis in majestate bonum operata est in me. 11 Nam semper pauperes sua, et omnes angeli cum eo, tunc sedebit super habetis vobiscum: me autem non semper habetis. 12 sedem majestatis sue: 32 et congregabuntur ante Mittens enim hæc unguentum hoc in corpus meum, eum omnes gentes, et separabit eos ab invicem, ad sepieliendum me fecit. 13 Amen dico vobis, sicut pastor segregat oves ab hædis: 33 et statuet ubicumque prædicatum fuerit hoc Evangelium in oves quidem a dextris suis, hædos autem a sinistris. toto mundo, dicetur et quod hæc fecit in memoriam 34 Tunc dicet rex his qui a dextris ejus erunt: ejus. 14 Tunc abit unus de duodecim, qui dicebatur Venite benedicti Patris mei, possidete paratum Judas Iscariotes, ad principes sacerdotum: 15 et vobis regnum a constitutione mundi: 35 esurivi ait illis: Quid vultis mihi dare, et ego vobis eum enim, et dedistis mihi manducare: sitivi, et dedistis tradam? At illi constituerunt ei triginta argenteos. mihi bibere: hospes eram, et collegistis me: 36 16 Et exinde quærebat opportunitatem ut eum nudus, et cooperuistis me: infirmus, et visitastis traderet. 17 Prima autem die azymorum accesserunt me: in carcere eram, et venistis ad me. 37 Tunc discipuli ad Jesum, dicentes: Ubi vis paremus tibi respondebunt ei justi, dicentes: Domine, quando comedere Pascha? 18 At Jesus dixit: Ite in civitatem te vidimus esurientem, et pavimus te: sitientem, ad quemdam, et dicite ei: Magister dicit: Tempus et dedimus tibi potum? 38 quando autem te meum prope est, apud te facio Pascha cum discipulis vidimus hospitem, et collegimus te: aut nudum, meis. 19 Et fecerunt discipuli sicut constituit illis et cooperuimus te? 39 aut quando te vidimus Jesus, et paraverunt Pascha. 20 Vespre autem infirmum, aut in carcere, et venimus ad te? 40 facto, discumbebat cum duodecim discipulis suis. Et respondens rex, dicit illis: Amen dico vobis, 21 Et edentibus illis, dixit: Amen dico vobis, quia quamdiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis, unus vestrum me traditurus est. 22 Et contrastati mihi fecistis. 41 Tunc dicit et his qui a sinistris valde, cœperunt singuli dicere: Numquid ego sum erunt: Discedite a me maledicti in ignem æternum, Domine? 23 At ipse respondens, ait: Qui intingit qui paratus est diabolo, et angelis ejus: (**aiōnios g166**) tecum manum in paropside, hic me tradet. 24 42 esurivi enim, et non dedistis mihi manducare: Filius quidem hominis vadit, sicut scriptum est de sitivi, et non desistis mihi potum: 43 hospes eram, illo: vœ autem homini illi, per quem Filius hominis et non collegistis me: nudus, et non cooperuistis tradetur! bonum erat ei, si natus non fuisset homo me: infirmus, et in carcere, et non visitastis me. 44 ille. 25 Respondens autem Judas, qui tradidit eum, Tunc respondebunt ei et ipsi, dicentes: Domine, dixit: Numquid ego sum Rabbi? Ait illi: Tu dixisti. quando te vidimus esurientem, aut sitientem, aut 26 Cœnantibus autem eis, accepit Jesus panem, et hospitem, aut nudum, aut infirmum, aut in carcere, benedixit, ac fregit, deditque discipulis suis, et et non ministravimus tibi? 45 Tunc respondebit ait: Accipite, et comedite: hoc est corpus meum. illis, dicens: Amen dico vobis: Quamdiu non fecistis 27 Et accipiens calicem, gratias egit: et dedit illis, uni de minoribus his, nec mihi fecistis. 46 Et ibunt dicens: Bibite ex hoc omnes. 28 Hic est enim sanguis hi in supplicium æternum: justi autem in vitam meus novi testamenti, qui pro multis effundetur æternam. (**aiōnios g166**)

26 Et factum est: cum consummasset Jesus sermones hos omnes, dixit discipulis suis: 2 Scitis quia post biduum Pascha fiet, et Filius hominis tradetur ut crucifigatur. 3 Tunc congregati sunt principes sacerdotum, et seniores populi, in atrium principis sacerdotum, qui dicebatur Caiphas: 4 et consilium fecerunt ut Jesum dolo tenerent, et occiderent. 5 Dicebant autem: Non in die festo, ne forte tumultus fieret in populo. 6 Cum autem Jesus esset in Bethania in domo Simonis leprosi, 7 accessit ad eum mulier habens alabastrum unguenti pretiosi, et effudit super caput ipsius recumbentis. 8 Videntes autem discipuli, indignati sunt, dicentes:

Et illi: Et si omnes scandalizati fuerint in te, ego numquam scandalizabor. 34 Ait illi Jesus: Amen dico tibi, quia in hac nocte, antequam gallus cantet, ter me negabis. 35 Ait illi Petrus: Etiamsi oportuerit me mori tecum, non te negabo. Similiter et omnes discipuli dixerunt. 36 Tunc venit Jesus cum illis in

villam, quæ dicitur Gethsemani, et dixit discipulis falsum testimonium contra Jesum, ut eum morti suis: Sedete hic donec vadam illuc, et orem. **37** Et traderent: **60** et non invenerunt, cum multi falsi assumpto Petro, et duobus filiis Zebedæi, cœpit testes accessissent. Novissime autem venerunt contristari et mœstus esse. **38** Tunc ait illis: Tristis duo falsi testes, **61** et dixerunt: Hic dixit: Possum est anima mea usque ad mortem: sustinet hic, et destruere templum Dei, et post triduum reædificare vigilare mecum. **39** Et progressus pusillum, procidit illud. **62** Et surgens princeps sacerdotum, ait in faciem suam, orans, et dicens: Pater mi, si illi: Nihil respondes ad ea, quæ isti adversum te possibile est, transeat a me calix iste: verumtamen testificantur? **63** Jesus autem tacebat. Et princeps non sicut ego volo, sed sicut tu. **40** Et venit ad sacerdotum ait illi: Adjuro te per Deum vivum, discipulos suos, et invenit eos dormientes, et dicit ut dicas nobis si tu es Christus Filius Dei. **64** Petro: Sic non potuisti una hora vigilare mecum? Dicit illi Jesus: Tu dixisti. Verumtamen dico vobis, **41** Vigilate, et orate ut non intretis in tentationem. amodo videbitis Filium hominis sedentem a dextris Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma. virtutis Dei, et venientem in nubibus cæli. **65** Tunc **42** Iterum secundo abiit, et oravit, dicens: Pater princeps sacerdotum scidit vestimenta sua, dicens: mi, si non potest hic calix transire nisi bibam Blasphemavit: quid adhuc egemus testibus? ecce illum, fiat voluntas tua. **43** Et venit iterum, et nunc audistis blasphemiam: **66** quid vobis videtur? invenit eos dormientes: erant enim oculi eorum At illi respondentes dixerunt: Reus est mortis. gravati. **44** Et relicitis illis, iterum abiit, et oravit **67** Tunc exspuerunt in faciem ejus, et colaphis tertio, eumdem sermonem dicens. **45** Tunc venit eum ceciderunt, alii autem palmas in faciem ejus ad discipulos suos, et dicit illis: Dormite jam, et dederunt, **68** dicentes: Prophetiza nobis Christe, requiescite: ecce appropinquavit hora, et Filius quis est qui te percussit? **69** Petrus vero sedebat hominis tradetur in manus peccatorum. **46** Surgite, foris in atrio: et accessit ad eum una ancilla, dicens: eamus: ecce appropinquavit qui me tradet. **47** Adhuc Et tu cum Jesu Galilæo eras. **70** At ille negavit coram eo loquente, ecce Judas unus de duodecim venit, et omnibus, dicens: Nescio quid dicis. **71** Exeunte cum eo turba multa cum gladiis et fustibus, missi a autem illo januam, vidit eum alia ancilla, et ait his principibus sacerdotum, et senioribus populi. **48** qui erant ibi: Et hic erat cum Jesu Nazareno. **72** Qui autem tradidit eum, dedit illis signum, dicens: Et iterum negavit cum juramento: Quia non novi Quemcumque osculatus fuero, ipse est, tenete eum. hominem. **73** Et post pusillum accesserunt qui **49** Et confestim accedens ad Jesum, dixit: Ave Rabbi. stabant, et dixerunt Petro: Vere et tu ex illis es: nam Et osculatus est eum. **50** Dixitque illi Jesus: Amice, ad et loquela tua manifestum te facit. **74** Tunc cœpit quid venisti? Tunc accesserunt, et manus injecerunt detestari et jurare quia non novisset hominem. Et in Jesum, et tenuerunt eum. **51** Et ecce unus ex continuo gallus cantavit. **75** Et recordatus est Petrus his qui erant cum Jesu, extendens manum, exemit verbi Jesu, quod dixerat: Priusquam gallus cantet, gladium suum, et percutiens servum principis sacerdotum amputavit auriculam ejus. **52** Tunc Mane autem facto, consilium inierunt omnes ait illi Jesus: Converte gladium tuum in locum principes sacerdotum et seniores populi suum: omnes enim, qui acceperint gladium, gladio peribunt. **53** An putas, quia non possum rogare patrem meum, et exhibebit mihi modo plusquam duodecim legiones angelorum? **54** Quomodo ergo implebuntur Scripturæ, quia sic oportet fieri? **55** In illa hora dixit Jesus turbis: Tamquam ad latronem existis cum gladiis et fustibus comprehendere me: quotidie apud vos sedebam docens in templo, et non me tenuistis. **56** Hoc autem totum factum est, ut adimplerentur Scripturæ prophetarum. Tunc discipuli omnes, relicto eo, fugerunt. **57** At illi tenentes Jesum, duxerunt ad Caipham principem sacerdotum, ubi scribæ et seniores convenerant. **58** Petrus autem sequebatur eum a longe, usque in atrium principis sacerdotum. Et ingressus intro, sedebat cum ministris, ut videret finem. **59** Principes autem sacerdotum, et omne concilium, quærebant

27 Mane autem facto, consilium inierunt omnes principes sacerdotum et seniores populi adversus Jesum, ut eum morti traderent. **2** Et vincum adduxerunt eum, et tradiderunt Pontio Pilato præsidi. **3** Tunc videns Judas, qui eum tradidit, quod damnatus esset, poenitentia ductus, retulit triginta argenteos principibus sacerdotum, et senioribus, **4** dicens: Peccavi, tradens sanguinem justum. At illi dixerunt: Quid ad nos? tu videris. **5** Et projectis argenteis in templo, recessit: et abiens laqueo se suspendit. **6** Principes autem sacerdotum, acceptis argenteis, dixerunt: Non licet eos mittere in carbonam: quia pretium sanguinis est. **7** Consilio autem inito, emerunt ex illis agrum figuli, in sepulturam peregrinorum. **8** Propter hoc vocatus est ager ille, Haceldama, hoc est, Ager sanguinis, usque in hodiernum diem. **9** Tunc impletum est quod dictum est per Jeremiam prophetam, dicentem: Et

acceperunt triginta argenteos pretium appretiati, ut impleretur quod dictum est per prophetam quem appretiaverunt a filii Israël: **10** et dederunt dicentes: Diviserunt sibi vestimenta mea, et super eos in agrum figuli, sicut constituit mihi Dominus. vestem meam miserunt sortem. **36** Et sedentes **11** Jesus autem stetit ante præsidem, et interrogavit servabant eum. **37** Et imposuerunt super caput ejus eum præses, dicens: Tu es rex Judæorum? Dicit illi causam ipsius scriptam: Hic est Jesus rex Judæorum. Jesus: Tu dicas. **12** Et cum accusaretur a principibus **38** Tunc crucifixi sunt cum eo duo latrones: unus sacerdotum et senioribus, nihil respondit. **13** Tunc a dextris, et unus a sinistris. **39** Prætereuntes dicit illi Pilatus: Non audis quanta adversum te autem blasphemabant eum moventes capita sua, dicunt testimonia? **14** Et non respondit ei ad ullum **40** et dicentes: Vah! qui destruis templum Dei, et verbum, ita ut miraretur præses vehementer. **15** in triduo illud reædificas: salva temetipsum: si Per diem autem solemnum consueverat præses Filius Dei es, descende de cruce. **41** Similiter et populo dimittere unum vinctum, quem voluissent: principes sacerdotum illudentes cum scribis et **16** habebat autem tunc vinctum insignem, qui senioribus dicebant: **42** Alios salvos fecit, seipsum dicebatur Barabbas. **17** Congregatis ergo illis, dixit non potest salvum facere: si rex Israël est, descendat Pilatus: Quem vultis dimittam vobis: Barabbam, an nunc de cruce, et credimus ei: **43** confidit in Deo: Jesum, qui dicitur Christus? **18** Sciebat enim quod liberet nunc, si vult eum: dixit enim: Quia Filius Dei per invidiam tradidissent eum. **19** Sedente autem illo sum. **44** Idipsum autem et latrones, qui crucifixi pro tribunali, misit ad eum uxor ejus, dicens: Nihil erant cum eo, improperabant ei. **45** A sexta autem tibi, et justo illi: multa enim passa sum hodie per hora tenebræ factæ sunt super universam terram visum propter eum. **20** Principes autem sacerdotum usque ad horam nonam. **46** Et circa horam nonam et seniores persuaserunt populis ut peterent clamavit Jesus voce magna, dicens: Eli, Eli, lamma Barabbam, Jesum vero perderent. **21** Respondens sabacthani? hoc est: Deus meus, Deus meus, ut quid autem præses, ait illis: Quem vultis vobis de duobus dereliquisti me? **47** Quidam autem illic stantes, et dimitti? At illi dixerunt: Barabbam. **22** Dicit illis auditores, dicebant: Eliam vocat iste. **48** Et continuo Pilatus: Quid igitur faciam de Jesu, qui dicitur currens unus ex eis, acceptam spongiam implevit Christus? **23** Dicunt omnes: Crucifigatur. Ait illis aceto, et imposuit arundini, et dabat ei bibere. præses: Quid enim mali fecit? At illi magis clamabant **49** Ceteri vero dicebant: Sine, videamus an veniat dicentes: Crucifigatur. **24** Videns autem Pilatus quia Elias liberans eum. **50** Jesus autem iterum clamans nihil proficeret, sed magis tumultus fieret: accepta voce magna, emisit spiritum. **51** Et ecce velum aqua, lavit manus coram populo, dicens: Innocens templi scissum est in duas partes a summo usque ego sum a sanguine justi hujus: vos videritis. **25** Et deorsum: et terra mota est, et petræ scissæ sunt, respondens universus populus, dixit: Sanguis ejus **52** et monumenta aperta sunt: et multa corpora super nos, et super filios nostros. **26** Tunc dimisit sanctorum, qui dormierant, surrexerunt. **53** Et illis Barabbam: Jesum autem flagellatum tradidit exeentes de monumentis post resurrectionem ejus, eis ut crucifigeretur. **27** Tunc milites præsidis venerunt in sanctam civitatem, et apparuerunt suscipientes Jesum in prætorium, congregaverunt multis. **54** Centurio autem, et qui cum eo erant, ad eum universam cohortem: **28** et exuentes custodientes Jesum, viso terræmotu, et his quæ eum, chlamydem coccineam circumdederunt ei, fiebant, timuerunt valde, dicentes: Vere Filius Dei **29** et plectentes coronam de spinis, posuerunt erat iste. **55** Erant autem ibi mulieres multæ a longe, super caput ejus, et arundinem in dextera ejus. quæ secute erant Jesum a Galilæa, ministrantes Et genu flexo ante eum, illudebant ei, dicentes: ei: **56** inter quas erat Maria Magdalene, et Maria Ave rex Judæorum. **30** Et expuentis in eum, Jacobi, et Joseph mater, et mater filiorum Zebedæi. acceperunt arundinem, et percutiebant caput **57** Cum autem sero factum esset, venit quidam ejus. **31** Et postquam illuserunt ei, exuerunt eum vestimentis ejus, et ipse discipulus erat Jesu: **58** hic accessit ad et duxerunt eum ut crucifigeretur. **32** Exeentes Pilatum, et petit corpus Jesu. Tunc Pilatus jussit autem invenerunt hominem Cyrenæum, nomine reddi corpus. **59** Et accepto corpore, Joseph involvit Simonem: hunc angariaverunt ut tolleret crucem illud in sindone munda, **60** et posuit illud in ejus. **33** Et venerunt in locum qui dicitur Golgotha, monumento suo novo, quod exciderat in petra. Et quod est Calvariæ locus. **34** Et dederunt ei vinum advolvit saxum magnum ad ostium monumenti, bibere cum felle mistum. Et cum gustasset, noluit et abiit. **61** Erant autem ibi Maria Magdalene, et bibere. **35** Postquam autem crucifixerunt eum, altera Maria, sedentes contra sepulchrum. **62** Altera diviserunt vestimenta ejus, sortem mittentes: autem die, quæ est post Parasceven, convenerunt

principes sacerdotum et pharisæi ad Pilatum, **63**
dicentes: Domine, recordati sumus, quia seductor
ille dixit adhuc vivens: Post tres dies resurgam.
64 Jube ergo custodiri sepulchrum usque in diem
tertium: ne forte veniant discipuli ejus, et furentur
eum, et dicant plebi: Surrexit a mortuis: et erit
novissimus error pejor priore. **65** Ait illis Pilatus:
Habetis custodiam, ite, custodite sicut scitis. **66** Illi
autem abeuntes, munierunt sepulchrum, signantes
lapidem, cum custodibus.

28 Vespe autem sabbati, quæ lucescit in prima
sabbati, venit Maria Magdalene, et altera
Maria, videre sepulchrum. **2** Et ecce terræmotus
factus est magnus. Angelus enim Domini descendit
de cælo: et accedens revolvit lapidem, et sedebat
super eum: **3** erat autem aspectus ejus sicut fulgur:
et vestimentum ejus sicut nix. **4** Præ timore
autem ejus exterriti sunt custodes, et facti sunt
velut mortui. **5** Respondens autem angelus dixit
mulieribus: Nolite timere vos: scio enim, quod
Jesum, qui crucifixus est, quæratis. **6** Non est hic:
surrexit enim, sicut dixit: venite, et videte locum
ubi positus erat Dominus. **7** Et cito euntes, dicite
discipulis ejus quia surrexit: et ecce præcedit vos
in Galilæam: ibi eum videbitis: ecce prædixi vobis.
8 Et exierunt cito de monumento cum timore et
gaudio magno, currentes nuntiare discipulis ejus. **9**
Et ecce Jesus occurrit illis, dicens: Avete. Illæ autem
accesserunt, et tenuerunt pedes ejus, et adoraverunt
eum. **10** Tunc ait illis Jesus: Nolite timere: ite,
nuntiare fratribus meis ut eant in Galilæam; ibi me
videbunt. **11** Quæ cum abiissent, ecce quidam de
custodibus venerunt in civitatem, et nuntiaverunt
principibus sacerdotum omnia quæ facta fuerant.
12 Et congregati cum senioribus consilio accepto,
pecuniam copiosam dederunt militibus, **13** dicentes:
Dicite quia discipuli ejus nocte venerunt, et furati
sunt eum, nobis dormientibus. **14** Et si hoc auditum
fuerit a præside, nos suadebimus ei, et securos vos
faciemus. **15** At illi, accepta pecunia, fecerunt sicut
erant edocti. Et divulgatum est verbum istud apud
Judæos, usque in hodiernum diem. **16** Undecim
autem discipuli abierunt in Galilæam in montem
ubi constituerat illis Jesus. **17** Et videntes eum
adoraverunt: quidam autem dubitaverunt. **18** Et
accedens Jesus locutus est eis, dicens: Data est mihi
omnis potestas in cælo et in terra: **19** euntes ergo
docete omnes gentes: baptizantes eos in nomine
Patris, et Filii, et Spiritus Sancti: **20** docentes
eos servare omnia quæcumque mandavi vobis: et
ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad
consummationem sæculi. (*aiōn g165*)

Marcum

1 Initium Evangelii Iesu Christi, Filii Dei. **2**

Sicut scriptum est in Isaia propheta: [Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuam ante te. **3** Vox clamantis in deserto: Parate viam Domini, rectas facite semitas ejus.] **4** Fuit Joannes in deserto baptizans, et prædicans baptismum poenitentiae in remissionem peccatorum. **5** Et egrediebatur ad eum omnis Iudeæ regio, et Jerosolymitæ universi, et baptizabantur ab illo in Jordanis flumine, confitentes peccata sua. **6** Et erat Joannes vestitus pilis camelii, et zona pellicea circa lumbos ejus, et locustas et mel silvestre edebat. **7** Et prædicabat dicens: Venit fortior post me, cujus non sum dignus procumbens solvere corrigiam calceamentorum ejus. **8** Ego baptizavi vos aqua, ille vero baptizabit vos Spiritu Sancto. **9** Et factum est: in diebus illis venit Jesus a Nazareth Galilææ: et baptizatus est a Joanne in Jordane. **10** Et statim ascendens de aqua, vidi cœlos apertos, et Spiritum tamquam columbam descendenter, et manentem in ipso. **11** Et vox facta est de cœlis: Tu es Filius meus dilectus, in te complacui. **12** Et statim Spiritus expulit eum in desertum. **13** Et erat in deserto quadraginta diebus, et quadraginta noctibus: et tentabatur a Satana: eratque cum bestiis, et angeli ministrabant illi. **14** Postquam autem traditus est Joannes, venit Jesus in Galilæam, prædicans Evangelium regni Dei, **15** et dicens: Quoniam impletum est tempus, et appropinquavit regnum Dei: poenitemini, et credite Evangelio. **16** Et præteriens secus mare Galilææ, vidi Simonem, et Andream fratrem ejus, mittentes retia in mare (erant enim piscatores), **17** et dixit eis Jesus: Venite post me, et faciam vos fieri piscatores hominum. **18** Et protinus relicts rebus, secuti sunt eum. **19** Et progressus inde pusillum, vidi Jacobum Zebedæi, et Joannem fratrem ejus, et ipsos componentes retia in navi: **20** et statim vocavit illos. Et relicto patre suo Zebedæo in navi cum mercenariis, secuti sunt eum. **21** Et ingrediuntur Capharnaum: et statim sabbatis ingressus in synagogam, docebat eos. **22** Et stupebant super doctrina ejus: erat enim docens eos quasi potestatem habens, et non sicut scribæ. **23** Et erat in synagoga eorum homo in spiritu immundo: et exclamavit, **24** dicens: Quid nobis et tibi, Jesu Nazarene? venisti perdere nos? scio qui sis, Sanctus Dei. **25** Et comminatus est ei Jesus, dicens: Obmutesce, et exi de homine. **26** Et discerpens eum spiritus immundus, et exclamans

ut conquirerent inter se dicentes: Quidnam est hoc? quænam doctrina hæc nova? quia in potestate etiam spiritibus immundis imperat, et obedient ei. **28** Et processit rumor ejus statim in omnem regionem Galilææ. **29** Et protinus egredientes de synagoga, venerunt in dominum Simonis et Andreæ, cum Jacobo et Joanne. **30** Decumbebat autem socrus Simonis febricitans: et statim dicunt ei de illa. **31** Et accedens elevavit eam, apprehensa manu ejus: et continuo dimisit eam febris, et ministrabat eis. **32** Vespere autem facto cum occidisset sol, afferebant ad eum omnes male habentes, et dæmonia habentes: **33** et erat omnis civitas congregata ad januam. **34** Et curavit multos, qui vexabantur variis languoribus, et dæmonia multa ejiciebat, et non sinebat ea loqui, quoniam sciebant eum. **35** Et diluculo valde surgens, egressus abiit in desertum locum, ibique orabat. **36** Et prosecutus est eum Simon, et qui cum illo erant. **37** Et cum invenissent eum, dixerunt ei: Quia omnes quærunt te. **38** Et ait illis: Eamus in proximos vicos, et civitates, ut et ibi prædicem: ad hoc enim veni. **39** Et erat prædicans in synagogis eorum, et in omni Galilæa, et dæmonia ejiciens. **40** Et venit ad eum leprosus deprecans eum: et genu flexo dixit ei: Si vis, potes me mundare. **41** Jesus autem misertus ejus, extendit manum suam: et tangens eum, ait illi: Volo: mundare. **42** Et cum dixisset, statim discessit ab eo lepra, et mundatus est. **43** Et comminatus est ei, statimque ejecit illum, **44** et dicit ei: Vide nemini dixeris: sed vade, ostende te principi sacerdotum, et offer pro emundatione tua, quæ præcepit Moyses in testimonium illis. **45** At ille egressus cœpit prædicare, et diffamare sermonem, ita ut jam non posset manifeste introire in civitatem, sed foris in desertis locis esset, et conveniebant ad eum undique.

2 Et iterum intravit Capharnaum post dies, **2** et auditum est quod in domo esset, et convenerunt multi, ita ut non caperet neque ad januam, et loquebatur eis verbum. **3** Et venerunt ad eum ferentes paralyticum, qui a quatuor portabatur. **4** Et cum non possent offerre eum illi præ turba, nudaverunt tectum ubi erat: et patefacentes submiserunt grabatum in quo paralyticus jacebat. **5** Cum autem vidisset Jesus fidem illorum, ait paralytico: Fili, dimittuntur tibi peccata tua. **6** Erant autem illic quidam de scribis sedentes, et cogitantes in cordibus suis: **7** Quid hic sic loquitur? blasphemat. Quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus? **8** Quo statim cognito Jesus spiritu suo, quia sic cogitarent intra se, dicit illis: Quid ista voce magna, exiit ab eo. **27** Et mirati sunt omnes, ita cogitatis in cordibus vestris? **9** Quid est facilius

dicere paralytico: Dimituntur tibi peccata: an Et ait homini habenti manum aridam: Surge in dicere: Surge, tolle grabatum tuum, et ambula? **10** Ut medium. **4** Et dicit eis: Licet sabbatis benefacere, autem scitis quia Filius hominis habet potestatem an male? animam salvam facere, an perdere? At in terra dimittendi peccata (ait paralytico), **11** tibi illi tacebant. **5** Et circumspiciens eos cum ira, dico: Surge, tolle grabatum tuum, et vade in domum contristatus super cæcitatem cordis eorum, dicit tuam. **12** Et statim surrexit ille: et, sublato grabato, homini: Extende manum tuam. Et extendit, et abiit coram omnibus, ita ut mirarentur omnes, restituta est manus illi. **6** Exeentes autem pharisæi, et honorificent Deum, dicentes: Quia numquam statim cum Herodianis consilium faciebant adversus sic vidimus. **13** Et egressus est rursus ad mare, eum quomodo eum perderent. **7** Jesus autem cum omnisque turba veniebat ad eum, et docebat eos. discipulis suis secessit ad mare: et multa turba a **14** Et cum præteriret, vidit Levi Alphæi sedentem Galilæa et Judæa secuta est eum, **8** et ab Jerosolymis, ad telonium, et ait illi: Sequere me. Et surgens et ab Idumæa, et trans Jordanem: et qui circa secutus est eum. **15** Et factum est, cum accumberet Tyrum et Sidonem multitudo magna, audientes in domo illius, multi publicani et peccatores simul quæ faciebat, venerunt ad eum. **9** Et dicit discipulis discubebant cum Jesu et discipulis ejus: erant suis ut navicula sibi deserviret propter turbam, ne enim multi, qui et sequebantur eum. **16** Et scribæ et comprimerent eum: **10** multos enim sanabat, ita pharisæi videntes quia manducaret cum publicanis ut irruerent in eum ut illum tangerent, quotquot et peccatoribus, dicebant discipulis ejus: Quare habebant plagas. **11** Et spiritus immundi, cum illum cum publicanis et peccatoribus manducat et bibit videbant, procidebant ei: et clamabant, dicentes: **12** Magister vester? **17** Hoc auditio Jesus ait illis: Non Tu es Filius Dei. Et vehementer comminabatur eis necesse habent sani medico, sed qui male habent: ne manifestarent illum. **13** Et ascendens in montem non enim veni vocare justos, sed peccatores. **18** vocavit ad se quos voluit ipse: et venerunt ad Et erant discipuli Joannis et pharisæi jejunantes: eum. **14** Et fecit ut essent duodecim cum illo: et ut et veniunt, et dicunt illi: Quare discipuli Joannis mitteret eos prædicare. **15** Et dedit illis potestatem et pharisæorum jejunant, tui autem discipuli non curandi infirmitates et ejiciendi dæmonia. **16** Et jejunant? **19** Et ait illis Jesus: Numquid possunt imposuit Simoni nomen Petrus: **17** et Jacobum filii nuptiarum, quamdiu sponsus cum illis est, Zebedæi, et Joannem fratrem Jacobi, et imposuit jejunare? Quanto tempore habent secum sponsum, eis nomina Boanerges, quod est, Filii tonitrui: **18** non possunt jejunare. **20** Venient autem dies cum et Andræam, et Philippum, et Bartholomæum, et auferetur ab eis sponsus: et tunc jejunabunt in illis Matthæum, et Thomam, et Jacobum Alphæi, et diebus. **21** Nemo assumentum panni rudis assuit Thaddæum, et Simonem Cananæum, **19** et Judam vestimento veteri: alioquin aufert supplementum Iscariotem, qui et tradidit illum. **20** Et veniunt ad novum a veteri, et major scissura fit. **22** Et nemo domum: et convenit iterum turba, ita ut non possent mittit vinum novum in utres veteres: alioquin neque panem manducare. **21** Et cum audissent sui, dirumpet vinum utres, et vinum effundetur, et utres exierunt tenere eum: dicebant enim: Quoniam in peribunt: sed vinum novum in utres novos mitti furorem versus est. **22** Et scribæ, qui ab Jerosolymis debet. **23** Et factum est iterum Dominus sabbatis descenderant, dicebant: Quoniam Beelzebub habet, ambularet per sata, et discipuli ejus cooperunt et quia in principe dæmoniorum ejicit dæmonia. **23** progredi, et vellere spicas. **24** Pharisæi autem Et convocatis eis in parabolis dicebat illis: Quomodo dicebant ei: Ecce, quid faciunt sabbatis quod non potest Satanas Satanam ejicere? **24** Et si regnum in licet? **25** Et ait illis: Numquam legistis quid fecerit se dividatur, non potest regnum illud stare. **25** Et si David, quando necessitatem habuit, et esurit ipse, domus super semetipsam dispertiatur, non potest et qui cum eo erant? **26** quomodo introivit in domus illa stare. **26** Et si Satanas consurrexerit domum Dei sub Abiathar principe sacerdotum, et in semetipsum, dispersitus est, et non poterit panes propositionis manducavit, quos non licebat stare, sed finem habet. **27** Nemo potest vasa fortis manducare, nisi sacerdotibus, et dedit eis qui cum eo ingressus in domum diripere, nisi prius fortem erant? **27** Et dicebat eis: Sabbatum propter hominem alliget, et tunc domum ejus diripiet. **28** Amen dico factum est, et non homo propter sabbatum. **28** vobis, quoniam omnia dimittentur filiis hominum Itaque Dominus est Filius hominis, etiam sabbati. peccata, et blasphemiae quibus blasphemaverint: **29** qui autem blasphemaverit in Spiritum Sanctum, non habebit remissionem in æternum, sed reus erit æterni delicti. (aiōn g165, aiōnios g166) **30** Quoniam dicebant: Spiritum immundum habet. **31** Et veniunt

3 Et introivit iterum in synagogam: et erat ibi homo habens manum aridam. **2** Et observabant eum, si sabbatis curaret, ut accusarent illum. **3**

mater ejus et fratres: et foris stantes miserunt ad eum vocantes eum, **32** et sedebat circa eum turba: et dicunt ei: Ecce mater tua et fratres tui foris querunt te. **33** Et respondens eis, ait: Quae est mater mea et fratres mei? **34** Et circumspiciens eos, qui in circuitu ejus sedebant, ait: Ecce mater mea et fratres mei. **35** Qui enim fecerit voluntatem Dei, hic frater meus, et soror mea, et mater est.

4 Et iterum coepit docere ad mare: et congregata

est ad eum turba multa, ita ut navim ascendens sederet in mari, et omnis turba circa mare super terram erat: **2** et docebat eos in parabolis multa, et dicebat illis in doctrina sua: **3** Audite: ecce exiit seminans ad seminandum. **4** Et dum seminat, aliud cecidit circa viam, et venerunt volucres cœli, et comedenterunt illud. **5** Aliud vero cecidit super petrosa, ubi non habuit terram multam: et statim exortum est, quoniam non habebat altitudinem terræ: **6** et quando exortus est sol, exæstuavit: et eo quod non habebat radicem, exaruit. **7** Et aliud cecidit in spinas: et ascenderunt spinæ, et suffocaverunt illud, et fructum non dedit. **8** Et aliud cecidit in terram bonam: et dabat fructum ascendentem et crescentem, et afferebat unum triginta, unum sexaginta, et unum centum. **9** Et dicebat: Qui habet aures audiendi, audiat. **10** Et cum esset singularis, interrogaverunt eum hi qui cum eo erant duodecim, parabolam. **11** Et dicebat eis: Vobis datum est nosse mysterium regni Dei: illis autem, qui foris sunt, in parabolis omnia fiunt: **12** ut videntes videant, et non videant: et audientes audiant, et non intelligant: nequando convertantur, et dimittantur eis peccata. **13** Et ait illis: Nescitis parabolam hanc? Et quomodo omnes parabolas cognoscetis? **14** Qui seminat, verbum seminat. **15** Hi autem sunt, qui circa viam, ubi seminatur verbum, et cum audierint, confestim venit Satanás, et auferit verbum, quod seminatum est in cordibus eorum. **16** Et hi sunt similiter, qui super petrosa seminantur: qui cum audierint verbum, statim cum gaudio accipiunt illud: **17** et non habent radicem in se, sed temporales sunt: deinde orta tribulatione et persecutione propter verbum, confestim scandalizantur. **18** Et alii sunt qui in spinas seminantur: hi sunt qui verbum audiunt, **19** et ærumnæ sæculi, et deceptio divitiarum, et circa reliqua concupiscentia introéentes suffocant verbum, et sine fructu efficitur. (*aiōn g165*) **20** Et hi sunt qui super terram bonam seminati sunt, qui audiunt verbum, et suscipiunt, et fructificant, unum triginta, unum sexaginta, et unum centum. **21** Et dicebat illis: Numquid venit lucerna ut sub modo

ponatur, aut sub lecto? nonne ut super candelabrum ponatur? **22** Non est enim aliquid absconditum, quod non manifestetur: nec factum est occultum, sed ut in palam veniat. **23** Si quis habet aures audiendi, audiat. **24** Et dicebat illis: Videte quid audiatis. In qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis, et adjicetur vobis. **25** Qui enim habet, dabitur illi: et qui non habet, etiam quod habet auferetur ab eo. **26** Et dicebat: Sic est regnum Dei, quemadmodum si homo jaciat semen in terram, **27** et dormiat, et exsurgat nocte et die, et semen germinet, et increscat dum nescit ille. **28** Ultro enim terra fructificat, primum herbam, deinde spicam, deinde plenum frumentum in spica. **29** Et cum produixerit fructus, statim mittit falcem, quoniam adest messis. **30** Et dicebat: Cui assimilabimus regnum Dei? aut cui parabolæ comparabimus illud? **31** Sicut granum sinapis, quod cum seminatum fuerit in terra, minus est omnibus seminibus, quæ sunt in terra: **32** et cum seminatum fuerit, ascendit, et fit majus omnibus oleribus, et facit ramos magnos, ita ut possint sub umbra ejus aves cœli habitare. **33** Et talibus multis parabolis loquebatur eis verbum, prout poterant audire: **34** sine parabola autem non loquebatur eis: seorsum autem discipulis suis disserebat omnia. **35** Et ait illis in illa die, cum sero esset factum: Transeamus contra. **36** Et dimittentes turbam, assumunt eum ita ut erat in navi: et aliae naves erant cum illo. **37** Et facta est procella magna venti, et fluctus mittebat in navim, ita ut impleretur navis. **38** Et erat ipse in puppi super cervical dormiens: et excitauit eum, et dicunt illi: Magister, non ad te pertinet, quia perimus? **39** Et exsurgens comminatus est vento, et dixit mari: Tace, obmutesce. Et cessavit ventus: et facta est tranquillitas magna. **40** Et ait illis: Quid timidi estis? nequid habetis fidem? **41** et timuerunt timore magno, et dicebant ad alterutrum: Quis, putas, est iste, quia et ventus et mare obediunt ei?

5 Et venerunt trans fretum maris in regionem Gerasenorum. **2** Et exeundi ei de navi, statim occurrit de monumentis homo in spiritu immundo, **3** qui domicilium habebat in monumentis, et neque catenis jam quisquam poterat eum ligare: **4** quoniam saepe compedibus et catenis vinctus, dirupisset catenas, et compedes communisset, et nemo poterat eum domare: **5** et semper die ac nocte in monumentis, et in montibus erat, clamans, et concidens se lapidibus. **6** Videns autem Jesum a longe, cucurrit, et adoravit eum: **7** et clamans voce magna dixit: Quid mihi et tibi, Jesu Fili Dei altissimi? adjuro te per Deum, ne me torqueas. **8** Dicebat

enim illi: Exi spiritus immunde ab homine. **9** Et filia tua mortua est: quid ultra vexas magistrum? interrogabat eum: Quod tibi nomen est? Et dicit **36** Jesus autem auditio verbo quod dicebatur, ait ei: Legio mihi nomen est, quia multi sumus. **10** Et archisynagogo: Noli timere: tantummodo crede. **37** deprecabatur eum multum, ne se expelleret extra Et non admisit quemquam se sequi nisi Petrum, et regionem. **11** Erat autem ibi circa montem grex Jacobum, et Joannem fratrem Jacobi. **38** Et veniunt porcorum magnus, pascens. **12** Et deprecabantur in domum archisynagogi, et videt tumultum, et eum spiritus, dicentes: Mitte nos in porcos ut in flentes, et ejulantibus multum. **39** Et ingressus, ait eos introeamus. **13** Et concessit eis statim Jesus. Et illis: Quid turbamini, et ploratis? puella non est exeunte spiritus immundi introierunt in porcos: mortua, sed dormit. **40** Et irridebant eum. Ipse vero et magno impetu grex præcipitatus est in mare ejectis omnibus assumit patrem, et matrem puellæ, ad duo millia, et suffocati sunt in mari. **14** Qui et qui secum erant, et ingreditur ubi puella erat autem pascebant eos, fugerunt, et nuntiaverunt in jacens. **41** Et tenens manum puellæ, ait illi: Talitha civitatem et in agros. Et egressi sunt videre quid cumi, quod est interpretatum: Puella (tibi dico), esset factum: **15** et veniunt ad Jesum: et vident illum qui a dæmonio vexabatur, sedentem, vestitum, et sanæ mentis, et timuerunt. **16** Et narraverunt stupore magno. **43** Et præcepit illis vehementer ut illis, qui viderant, qualiter factum esset ei qui dæmonium habuerat, et de porcis. **17** Et rogare cœperunt eum ut discederet de finibus eorum. **18** Cumque ascenderet navim, ceperit illum deprecari, qui a dæmonio vexatus fuerat, ut esset cum illo, **19** et non admisit eum, sed ait illi: Vade in domum tuam ad tuos, et annuntia illis quanta tibi Dominus fecerit, et misertus sit tui. **20** Et abiit, et cœpit prædicare in Decapoli, quanta sibi fecisset Jesus: et omnes mirabantur. **21** Et cum transcendisset Jesus in navi rursum trans fretum, convenit turba multa ad eum, et erat circa mare. **22** Et venit quidam de archisynagogis nomine Jairus, et videns eum procidit ad pedes ejus, **23** et deprecabatur eum multum, dicens: Quoniam filia mea in extremis est, veni, impone manum super eam, ut salva sit, et vivat. **24** Et abiit cum illo, et sequebatur eum turba multa, et comprimebant eum. **25** Et mulier, quæ erat in profluvio sanguinis annis duodecim, **26** et fuerat multa perpessa a compluribus medicis: et erogaverat omnia sua, nec quidquam proficerat, sed magis deterius habebat: **27** cum audisset de Jesu, venit in turba retro, et tetigit vestimentum ejus: **28** dicebat enim: Quia si vel vestimentum ejus tetigero, salva ero. **29** Et confessim siccatus est fons sanguinis ejus: et sensit corpore quia sanata esset a plaga. **30** Et statim Jesus in semetipso cognoscens virtutem quæ exierat de illo, conversus ad turbam, aiebat: Quis tetigit vestimenta mea? **31** Et dicebant ei discipuli sui: Vides turbam comprimentem te, et dicis: Quis me tetigit? **32** Et circumspiciebat videre eam, quæ hoc fecerat. **33** Mulier vero timens et tremens, sciens quod factum esset in se, venit et procidit ante eum, et dixit ei omnem veritatem. **34** Ille autem dixit ei: Filia, fides tua te salvam fecit: vade in pace, et esto sana a plaga tua. **35** Adhuc eo loquente, veniunt ab archisynagogo, dicentes: Quia

6 Et egressus inde, abiit in patriam suam: et sequebantur eum discipuli sui: **2** et facto sabbato cœpit in synagoga docere: et multi audientes admirabantur in doctrina ejus, dicentes: Unde huic hæc omnia? et quæ est sapientia, quæ data est illi, et virtutes tales, quæ per manus ejus efficiuntur? **3** Nonne hic est faber, filius Mariæ, frater Jacobi, et Joseph, et Judæ, et Simonis? nonne et sorores ejus hic nobiscum sunt? Et scandalizabantur in illo. **4** Et dicebat illis Jesus: Quia non est propheta sine honore nisi in patria sua, et in domo sua, et in cognatione sua. **5** Et non poterat ibi virtutem ullam facere, nisi paucos infirmos impositis manibus curavit: **6** et mirabatur propter incredulitatem eorum, et circuibat castella in circuitu docens. **7** Et vocavit duodecim: et cœpit eos mittere binos, et dabat illis potestatem spirituum immundorum. **8** Et præcepit eis ne quid tollerent in via, nisi virgam tantum: non peram, non panem, neque in zona æs, **9** sed calceatos sandaliis, et ne induerentur duabus tunicis. **10** Et dicebat eis: Quicumque introieritis in domum, illic manete donec exeatis inde: **11** et quicumque non reperirent vos, nec audierint vos, exeunte inde, excutite pulverem de pedibus vestris in testimonium illis. **12** Et exeunte prædicabant ut poenitentiam agerent: **13** et dæmonia multa ejiciebant, et ungebant oleo multos ægros, et sanabant. **14** Et audivit rex Herodes (manifestum enim factum est nomen ejus), et dicebat: Quia Joannes Baptista resurrexit a mortuis: et propterea virtutes operantur in illo. **15** Alii autem dicebant: Quia Elias est; alii vero dicebant: Quia propheta est, quasi unus ex prophetis. **16** Quo auditio Herodes ait: Quem ego decollavi Joannem, hic a mortuis resurrexit. **17** Ipse enim Herodes

misit, ac tenuit Joannem, et vinxit eum in carcere ante eos: et duos pisces divisit omnibus. **42** Et propter Herodiadē uxorem Philippi fratris sui, manducaverunt omnes, et saturati sunt. **43** Et quia duxerat eam. **18** Dicebat enim Joannes Herodi: sustulerunt reliquias, fragmentorum duodecim Non licet tibi habere uxorem fratris tui. **19** Herodias cophinos plenos, et de piscibus. **44** Erant autem insidiabatur illi: et volebat occidere eum, qui manducaverunt quinque millia virorum. **45** nec poterat. **20** Herodes enim metuebat Joannem, Et statim coegerit discipulos suos ascendere navim, sciens eum virum justum et sanctum: et custodiebat ut præcederent eum trans fretum ad Bethsaidam, eum, et auditio eo multa faciebat, et libenter eum dum ipse dimitteret populum. **46** Et cum dimisisset audiebat. **21** Et cum dies opportunus accidisset, eos, abiit in montem orare. **47** Et cum sero esset, Herodes natalis sui coenam fecit principibus, et erat navis in medio mari et ipse solus in terra. **48** tribunis, et primis Galilææ: **22** cumque introisset Et videns eos laborantes in remigando (erat enim filia ipsius Herodiadis, et saltasset, et placuisse ventus contrarius eis) et circa quartam vigiliam Herodi, simulque recumbentibus, rex ait pueræ: noctis venit ad eos ambulans supra mare: et Petrus a me quod vis, et dabo tibi: **23** et juravit illi: volebat præterire eos. **49** At illi ut viderunt eum Quia quidquid petieris dabo tibi, licet dimidium ambulanter supra mare, putaverunt phantasma regni mei. **24** Quæ cum exisset, dixit matri suæ: esse, et exclamaverunt. **50** Omnes enim viderunt Quid petam? At illa dixit: Caput Joannis Baptistæ. eum, et conturbati sunt. Et statim locutus est cum **25** Cumque introisset statim cum festinatione ad eis, et dixit eis: Confidite, ego sum: nolite timere. regem, petivit dicens: Volo ut protinus des mihi **51** Et ascendit ad illos in navem, et cessavit ventus. in disco caput Joannis Baptistæ. **26** Et contristatus Et plus magis intra se stupebant: **52** non enim est rex: propter jusjurandum, et propter simul intellexerunt de panibus: erat enim cor eorum discubentes, noluit eam contristare: **27** sed missò obcaecatum. **53** Et cum transfretassent, venerunt in spiculatore præcepit afferri caput ejus in disco. Et terram Genesareth, et applicuerunt. **54** Cumque decollavit eum in carcere, **28** et attulit caput ejus in egressi essent de navi, continuo cognoverunt disco: et dedit illud pueræ, et puella dedit matri sue. eum: **55** et percurrentes universam regionem **29** Quo audito, discipuli ejus venerunt, et tulerunt illam, cœperunt in grabatis eos, qui se male corpus ejus: et posuerunt illud in monumento. **30** habebant, circumferre, ubi audiebant eum esse. Et convenientes Apostoli ad Jesum, renuntiaverunt **56** Et quocumque introibat, in vicis, vel in villas ei omnia quæ egerant, et docuerant. **31** Et ait illis: aut civitates, in plateis ponebant infirmos, et Venite seorsum in desertum locum, et requiescite deprecabantur eum, ut vel fimbriam vestimenti pusillum. Erant enim qui veniebant et redibant ejus tangerent, et quotquot tangebant eum, salvi multi: et nec spatium manducandi habebant. **32** fiebant.

Et ascendentis in navem, abierunt in desertum locum seorsum. **33** Et viderunt eos abeuntes, et cognoverunt multi: et pedestres de omnibus civitatibus concurrerunt illuc, et prævenerunt eos. **34** Et exiens vidit turbam multam Jesus: et misertus est super eos, quia erant sicut oves non habentes pastorem, et cœpit docere multa. **35** Et cum jam hora multa fieret, accesserunt discipuli ejus, dicentes: Desertus est locus hic, et jam hora præterit: **36** dimisit illos, ut euntes in proximas villas et vicos, emant sibi cibos, quos manducent. **37** Et respondens ait illis: Date illis vos manducare. Et dixerunt ei: Euntes emamus ducentis denariis panes, et dabimus illis manducare. **38** Et dicit eis: Quot panes habetis? ite, et videte. Et cum cognovissent, dicunt: Quinque, et duos pisces. **39** Et præcepit illis ut accumbere facerent omnes secundum contubernia super viride fœnum. **40** Et discubuerunt in partes per centenos et quinquagenos. **41** Et acceptis quinque panibus et duobus pisces, intuens in cælum, benedixit, et fregit panes, et dedit discipulis suis, ut ponerent

7 Et conveniunt ad eum pharisæi, et quidam de scribis, venientes ab Jerosolymis. **2** Et cum vidissent quosdam ex discipulis ejus communibus manibus, id est non lotis, manducare panes, vituperaverunt. **3** Pharisæi enim, et omnes Judæi, nisi crebro laverint manus, non manducant, tenentes traditionem seniorum: **4** et a foro nisi baptizentur, non comedunt: et alia multa sunt, quæ tradita sunt illis servare, baptismata calicum, et urceorum, et æramentorum, et lectorum: **5** et interrogabant eum pharisæi et scribæ: Quare discipuli tui non ambulant juxta traditionem seniorum, sed communibus manibus manducant panem? **6** At ille respondens, dixit eis: Bene prophetavit Isaia de vobis hypocritis, sicut scriptum est: [Populus hic labiis me honorat, cor autem eorum longe est a me: **7** in vanum autem me colunt, docentes doctrinas, et præcepta hominum.] **8** Relinquentes enim mandatum Dei, tenetis traditionem hominum, baptismata urceorum

et calicum: et alia similia his facitis multa. **9** Et præcepit illis ne cui dicerent. Quanto autem eis dicebat illis: Bene irritum facitis præceptum Dei, præcipiebat, tanto magis plus prædicabant: **37** et eo ut traditionem vestram servetis. **10** Moyses enim dixit: Honora patrem tuum, et matrem tuam. Et: amplius admirabantur, dicentes: Bene omnia fecit: et surdos fecit audire, et mutos loqui.

Qui maledixerit patri, vel matri, morte moriatur. **11** Vos autem dicitis: Si dixerit homo patri, aut matri, Corban (quod est donum) quodcumque ex me, tibi profuerit: **12** et ultra non dimittis eum quidquam facere patri suo, aut matri, **13** rescidentes verbum Dei per traditionem vestram, quam tradidistis: et similia hujusmodi multa facitis. **14** Et advocans iterum turbam, dicebat illis: Audite me omnes, et intelligite. **15** Nihil est extra hominem introiens in eum, quod possit eum coinquinare, sed quæ de homine procedunt illa sunt quæ communicant hominem. **16** Si quis habet aures audiendi, audiat. **17** Et cum introisset in domum a turba, interrogabat eum discipuli ejus parabolam. **18** Et ait illis: Sic et vos imprudentes estis? Non intelligitis quia omne extrinsecus introiens in hominem, non potest eum communicare: **19** quia non intrat in cor ejus, sed in ventrum vadit, et in secessum exit, purgans omnes escas? **20** Dicebat autem, quoniam quæ de homine exeunt, illa communicant hominem. **21** Ab intus enim de corde hominum malæ cogitationes procedunt, adulteria, fornicationes, homicidia, **22** furtæ, avaritiæ, nequitæ, dolus, impudicitia, oculus malus, blasphemia, superbia, stultitia. **23** Omnia hæc mala ab intus procedunt, et communicant hominem. **24** Et inde surgens abiit in fines Tyri et Sidonis: et ingressus domum, neminem voluit scire, et non potuit latere. **25** Mulier enim statim ut audivit de eo, cuius filia habebat spiritum immundum, intravit, et procidit ad pedes ejus. **26** Erat enim mulier gentilis, Syrophœnissa genere. Et rogabat eum ut dæmonium ejiceret de filia ejus. **27** Qui dixit illi: Sine prius saturari filios: non est enim bonum sumere panem filiorum, et mittere canibus. **28** At illa respondit, et dixit illi: Utique Domine, nam et catelli comedunt sub mensa de micis puerorum. **29** Et ait illi: Propter hunc sermonem vade: exiit dæmonium a filia tua. **30** Et cum abiisset domum suam, invenit puellam jacentem supra lectum, et dæmonium exiisse. **31** Et iterum exiens de finibus Tyri, venit per Sidonem ad mare Galilææ inter medios fines Decapoleos. **32** Et adducunt ei surdum, et mutum, et deprecabantur eum, ut imponat illi manum. **33** Et apprehendens eum de turba seorsum, misit digitos suos in auriculas ejus: et exspuens, tetigit linguam ejus: **34** et suscipiens in cælum, ingemuit, et ait illi: Ephphetha, quod est, Adaperire. **35** Et statim apertæ sunt aures ejus, et solutum est vinculum linguae ejus, et loquebatur recte. **36** Et

8 In diebus illis iterum cum turba multa esset, nec haberent quod manducarent, convocatis discipulis, ait illis: **2** Misereor super turbam: quia ecce jam triduo sustinent me, nec habent quod manducent: **3** et si dimisero eos jejunos in domum suam, deficient in via: quidam enim ex eis de longe venerunt. **4** Et responderunt ei discipuli sui: Unde illos quis poterit saturare panibus in solitudine? **5** Et interrogavit eos: Quot panes habetis? Qui dixerunt: Septem. **6** Et præcepit turbæ discumbere super terram. Et accipiens septem panes, gratias agens fregit, et dabat discipulis suis ut apponenter, et apposuerunt turbæ. **7** Et habebant pisciculos paucos: et ipsos benedixit, et jussit apponi. **8** Et manducaverunt, et saturati sunt, et sustulerunt quod superaverat de fragmentis, septem sportas. **9** Erant autem qui manducaverunt, quasi quatuor millia: et dimisit eos. **10** Et statim ascens navim cum discipulis suis, venit in partes Dalmanutha. **11** Et exierunt pharisæi, et cœperunt conquerire cum eo, quærentes ab illo signum de cælo, tentantes eum. **12** Et ingemiscens spiritu, ait: Quid generatio ista signum quærerit? Amen dico vobis, si dabitur generationi isti signum. **13** Et dimittens eos, ascendit iterum navim et abiit trans fretum. **14** Et oblii sunt panes sumere: et nisi unum panem non habebant secum in navi. **15** Et præcipiebat eis, dicens: Videte, et cavete a fermento pharisæorum, et fermento Herodis. **16** Et cogitabant ad alterutrum, dicentes: quia panes non habemus. **17** Quo cognito, ait illis Jesus: Quid cogitatis, quia panes non habetis? nondum cognoscetis nec intelligitis? adhuc cæcum habetis cor vestrum? **18** oculos habentes non videtis? et aures habentes non auditis? nec recordamini, **19** quando quinque panes fregi in quinque millia: quot cophinos fragmentorum plenos sustulisti? Dicunt ei: Duodecim. **20** Quando et septem panes in quatuor millia: quot sportas fragmentorum tulisti? Et dicunt ei: Septem. **21** Et dicebat eis: Quomodo nondum intelligitis? **22** Et veniunt Bethsaidam, et adducunt ei cæcum, et rogabant eum ut illum tangeret. **23** Et apprehensa manu cæci, eduxit eum extra vicum: et exspuens in oculos ejus impositis manibus suis, interrogavit eum si quid videret. **24** Et aspiciens, ait: Video homines velut arbores ambulantes. **25** Deinde iterum imposuit manus super oculos ejus: et cœpit videre: et restitutus

est ita ut clare videret omnia. **26** Et misit illum in continuerunt apud se: conquirentes quid esset, cum domum suam, dicens: Vade in domum tuam; et si in a mortuis resurrexerit. **11** Et interrogabant eum, vicum introieris, nemini dixeris. **27** Et egressus est dicentes: Quid ergo dicunt pharisæi et scribæ, quia Jesus, et discipuli ejus in castella Cæsareæ Philippi: Eliam oportet venire primum? **12** Qui respondens, et in via interrogabat discipulos suos, dicens eis: ait illis: Elias cum venerit primo, restituet omnia: Quem me dicunt esse homines? **28** Qui responderunt et quomodo scriptum est in Filium hominis, ut illi, dicentes: Joannem Baptistam, alii Eliam, alii multa patiatur et contemnatur. **13** Sed dico vobis vero quasi unum de prophetis. **29** Tunc dicit illis: quia et Elias venit (et fecerunt illi quæcumque Vos vero quem me esse dicitis? Respondens Petrus, voluerunt) sicut scriptum est de eo. **14** Et veniens ait ei: Tu es Christus. **30** Et comminatus est eis, ne ad discipulos suos, vidit turbam magnam circa eos, cui dicerent de illo. **31** Et cœpit docere eos quoniam et scribas conquirentes cum illis. **15** Et confessim oportet Filium hominis pati multa, et reprobari omnis populus videns Jesum, stupefactus est, et a senioribus, et a summis sacerdotibus et scribis, expaverunt, et accurrentes salutabant eum. **16** Et et occidi: et post tres dies resurgere. **32** Et palam interrogavit eos: Quid inter vos conquiritis? **17** Et verbum loquebatur. Et apprehendens eum Petrus, respondens unus de turba, dixit: Magister, attuli cœpit increpare eum. **33** Qui conversus, et videns filium meum ad te habentem spiritum mutum: **18** discipulos suos, comminatus est Petro, dicens: Vade qui ubicumque eum apprehenderit, allidit illum, retro me Satana, quoniam non sapis quæ Dei sunt, et spumat, et stridet dentibus, et arescit: et dixi sed quæ sunt hominum. **34** Et convocata turba discipulis tuis ut ejicerent illum, et non potuerunt. cum discipulis suis, dixit eis: Si quis vult me sequi, **19** Qui respondens eis, dixit: O generatio incredula, deneget semetipsum: et tollat crucem suam, et quamdiu apud vos ero? quamdiu vos patiar? sequatur me. **35** Qui enim voluerit animam suam afferte illum ad me. **20** Et attulerunt eum. Et cum salvam facere, perdet eam: qui autem perdiderit vidisset eum, statim spiritus conturbavit illum: animam suam propter me, et Evangelium, salvam et elisus in terram, volutabatur spumans. **21** Et faciet eam. **36** Quid enim proderit homini, si lucretur interrogavit patrem ejus: Quantum temporis est mundum totum et detrimentum animæ suæ faciat? ex quo ei hoc accidit? At ille ait: Ab infantia: **22** et **37** Aut quid dabit homo commutationis pro anima frequenter eum in ignem, et in aquas misit ut eum sua? **38** Qui enim me confusus fuerit, et verba mea perderet: sed si quid potes, adjuva nos, misertus in generatione ista adultera et peccatrice, et Filius nostri. **23** Jesus autem ait illi: Si potes credere, omnia possibilia sunt credenti. **24** Et continuo exclamans pater pueri, cum lacrimis aiebat: Credo, Domine; adjuva incredulitatem meam. **25** Et cum videret Jesus concurrentem turbam, comminatus est spiritui immundo, dicens illi: Surde et mute spiritus, ego præcipio tibi, exi ab eo: et amplius ne introëas in eum. **26** Et exclamans, et multum discepens eum, exiit ab eo, et factus est sicut mortuus, ita ut multi dicerent: Quia mortuus est. **27** Jesus autem tenens manum ejus elevavit eum, et surrexit. **28** Et cum introisset in domum, discipuli ejus secreto interrogabant eum: Quare nos non potuimus ejicere eum? **29** Et dixit illis: Hoc genus in nullo potest exire, nisi in oratione et jejunio. **30** Et inde profecti prætergrediebantur Galilæam: nec volebat quemquam scire. **31** Docebat autem discipulos suos, et dicebat illis: Quoniam Filius hominis tradetur in manus hominum, et occident eum, et occisus tertia die resurget. **32** At illi ignorabant verbum: et timebant interrogare eum. **33** Et venerunt Capharnaum. Qui cum domi essent, interrogabat eos: Quid in via tractabatis? **34** At illi tacebant: siquidem in via inter se disputaverunt: quis eorum major esset. **35** Et residens vocavit

9 Et dicebat illis: Amen dico vobis, quia sunt quidam de hic stantibus, qui non gustabunt mortem donec videant regnum Dei veniens in virtute. **2** Et post dies sex assumit Jesus Petrum, et Jacobum, et Joannem, et ducit illos in montem excelsum seorsum solos, et transfiguratus est coram ipsis. **3** Et vestimenta ejus facta sunt splendentia, et candida nimis velut nix, qualia fullo non potest super terram candida facere. **4** Et apparuit illis Elias cum Moyse: et erant loquentes cum Jesu. **5** Et respondens Petrus, ait Jesu: Rabbi, bonum est nos hic esse: et faciamus tria tabernacula, tibi unum, et Moysi unum, et Eliæ unum. **6** Non enim sciebat quid diceret: erant enim timore exterriti. **7** Et facta est nubes obumbrans eos: et venit vox de nube, dicens: Hic est Filius meus carissimus: audite illum. **8** Et statim circumspicientes, neminem amplius viderunt, nisi Jesum tantum secum. **9** Et descendebat illis de monte, præcepit illis ne cuiquam quæ vidissent, narrarent: nisi cum Filius hominis a mortuis resurrexerit. **10** Et verbum

duodecim, et ait illis: Si quis vult primus esse, erit discipuli ejus de eodem interrogaverunt eum. **11** omnium novissimus, et omnium minister. **36** Et ait illis: Quicumque dimiserit uxorem suam, et accipiens puerum, statuit eum in medio eorum: aliam duxerit, adulterium committit super eam. **12** quem cum complexus esset, ait illis: **37** Quisquis unum ex hujusmodi pueris reperiet in nomine meo, me recipit: et quicumque me suscepit, non illos. Discipuli autem comminabantur offerentibus. me suscipit, sed eum qui misit me. **38** Respondit illi Joannes, dicens: Magister, vidimus quemdam in nomine tuo ejicientem dæmonia, qui non sequitur eos: talium enim est regnum Dei. **15** Amen dico nos, et prohibuius eum. **39** Jesus autem ait: Nolite prohibere eum: nemo est enim qui faciat virtutem in nomine meo, et possit cito male loqui de me: **40** qui enim non est adversum vos, pro vobis est. **41** Quisquis enim potum dederit vobis calicem aquæ in nomine meo, quia Christi estis: amen dico vobis, non perdet mercedem suam. **42** Et quisquis scandalizaverit unum ex his pusillis creditibus in me: bonum est ei magis si circumdaretur mola asinaria collo ejus, et in mare mitteretur. **43** Et si scandalizaverit te manus tua, abscide illam: bonum est tibi debilem introire in vitam, quam duas manus habentem ire in gehennam, in ignem inextinguibilem, (**Geenna g1067**) **44** ubi vermis eorum non moritur, et ignis non extinguitur. **45** Et si pes tuus te scandalizat, amputa illum: bonum est tibi claudum introire in vitam æternam, quam duos pedes habentem mitti in gehennam ignis inextinguibilis, (**Geenna g1067**) **46** ubi vermis eorum non moritur, et ignis non extinguitur. **47** Quod si oculus tuus scandalizat te, ejice eum: bonum est tibi luscum introire in regnum Dei, quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis, (**Geenna g1067**) **48** ubi vermis eorum non moritur, et ignis non extinguitur. **49** Omnis enim igne salietur, et omnis victima sale salietur. **50** Bonum est sal: quod si sal insulsum fuerit, in quo illud condietis? Habete in vobis sal, et pacem habete inter vos.

10 Et inde exsurgens venit in fines Judææ ultra Jordanem: et convenient iterum turbæ ad eum: et sicut consueverat, iterum docebat illos. **2** Et accedentes pharisæi interrogabant eum: Si licet viro uxorem dimittere: tentantes eum. **3** At ille respondens, dixit eis: Quid vobis præcepit Moyses? **4** Qui dixerunt: Moyses permisit libellum repudii scribere, et dimittere. **5** Quibus respondens Jesus, ait: Ad duritiam cordis vestri scripsit vobis præceptum istud: **6** ab initio autem creaturæ masculum et feminam fecit eos Deus. **7** Propter hoc relinquet homo patrem suum et matrem, et adhæret ad uxorem suam: **8** et erunt duo in carne una. Itaque jam non sunt duo, sed una caro. **9** Quod ergo Deus conjunxit, homo non separat. **10** Et in domo iterum

discipuli ejus de eodem interrogaverunt eum. **11** alicui duxerit, adulterium committit super eam. **12** Et si uxor dimiserit virum suum, et alii nupserit, moechatur. **13** Et offerebant illi parvulos ut tangeret illos. Discipuli autem comminabantur offerentibus. **14** Quos cum videret Jesus, indigne tulit, et ait illis: Sinite parvulos venire ad me, et ne prohibueritis eos: talium enim est regnum Dei. **15** Amen dico vobis: Quisquis non receperit regnum Dei velut parvulus, non intrabit in illud. **16** Et complexans eos, et imponens manus super illos, benedicebat eos. **17** Et cum egressus esset in viam, procurrens quidam genu flexo ante eum, rogabat eum: Magister bone, quid faciam ut vitam æternam percipiam? (**aiōnios g166**) **18** Jesus autem dixit ei: Quid me dicis bonum? nemo bonus, nisi unus Deus. **19** Præcepta nosti: ne adulteres, ne occidas, ne fureris, ne falsum testimonium dixeris, ne fraudum feceris, honora patrem tuum et matrem. **20** At ille respondens, ait illi: Magister, haec omnia observavi a juventute mea. **21** Jesus autem intuitus eum, dilexit eum, et dixit ei: Unum tibi deest: vade, quæcumque habes vende, et da pauperibus, et habebis thesaurum in cælo: et veni, sequre me. **22** Qui contristatus in verbo, abiit mœrens: erat enim habens multas possessiones. **23** Et circumspiciens Jesus, ait discipulis suis: Quam difficile qui pecunias habent, in regnum Dei introibunt! **24** Discipuli autem obstupescerant in verbis ejus. At Jesus rursus respondens ait illis: Filioli, quam difficile est, confidentes in pecuniis, in regnum Dei introire! **25** Facilius est camelum per foramen acus transire, quam divitem intrare in regnum Dei. **26** Qui magis admirabantur, dicentes ad semetipcos: Et quis potest salvus fieri? **27** Et intuens illos Jesus, ait: Apud homines impossible est, sed non apud Deum: omnia enim possilia sunt apud Deum. **28** Et cœpit ei Petrus dicere: Ecce nos dimisimus omnia, et secuti sumus te. **29** Respondens Jesus, ait: Amen dico vobis: Nemo est qui reliquerit domum, aut fratres, aut sorores, aut patrem, aut matrem, aut filios, aut agros propter me et propter Evangelium, **30** qui non accipiat centies tantum, nunc in tempore hoc: domos, et fratres, et sorores, et matres, et filios, et agros, cum persecutionibus, et in sæculo futuro vitam æternam. (**aiōn g165, aiōnios g166**) **31** Multi autem erunt primi novissimi, et novissimi primi. **32** Erant autem in via ascendentis Jerosolymam: et præcedebat illos Jesus, et stupebant: et sequentes timebant. Et assumens iterum duodecim, cœpit illis dicere quæ essent ei eventura. **33** Quia ecce ascendimus Jerosolymam, et Filius hominis tradetur principibus sacerdotum, et

scribis, et senioribus, et damnabunt eum morte, Qui dixerunt eis sicut præceperat illis Jesus, et et tradent eum gentibus: **34** et illudent ei, et dimiserunt eis. **7** Et duxerunt pullum ad Jesum: et conspuerunt eum, et flagellabunt eum, et interficiunt imponunt illi vestimenta sua, et sedis super eum. **8** eum: et tertia die resurget. **35** Et accedunt ad Multi autem vestimenta sua straverunt in via: alii eum Jacobus et Joannes filii Zebedæi, dicentes: autem frondes cædebant de arboribus, et sternebant Magister, volumus ut quodcumque petierimus, in via. **9** Et qui præbant, et qui sequebantur, facias nobis. **36** At ille dixit eis: Quid vultis ut clamabant, dicentes: Hosanna: benedictus qui faciam vobis? **37** Et dixerunt: Da nobis ut unus venit in nomine Domini: **10** benedictum quod ad dexteram tuam, et aliis ad sinistram tuam venit regnum patris nostri David: hosanna in sedeamus in gloria tua. **38** Jesus autem ait eis: excelsis. **11** Et introivit Jerosolymam in templum: Nescitis quid petatis: potestis bibere calicem, quem et circumspectis omnibus, cum jam vespera esset hora, exiit in Bethaniam cum duodecim. **12** Et alia **39** At illi dixerunt ei: Possumus. Jesus autem ait die cum exirent a Bethania, esuriit. **13** Cumque eis: Calicem quidem, quem ego bibo, bibetis; et vidisset a longe ficum habentem folia, venit si baptismo, quo ego baptizor, baptizabimini: **40** quid forte inveniret in ea: et cum venisset ad eam, sedere autem ad dexteram meam, vel ad sinistram, nihil invenit præter folia: non enim erat tempus non est meum dare vobis, sed quibus paratum ficerum. **14** Et respondens dixit ei: Jam non amplius est. **41** Et audientes decem, cœperunt indignari de in æternum ex te fructum quisquam manducet. Et Jacobo et Joanne. **42** Jesus autem vocans eos, ait audiebant discipuli ejus. (*aiōn g165*) **15** Et veniunt in illis: Scitis quia hi, qui videntur principiari gentibus, Jerosolymam. Et cum introisset in templum, cœpit dominantur eis: et principes eorum potestatem ejicere vendentes et ementes in templo: et mensas habent ipsorum. **43** Non ita est autem in vobis, sed numulariorum, et cathedras vendentium columbas quicumque voluerit fieri major, erit vester minister: evertit: **16** et non sinebat ut quisquam transferret **44** et quicumque voluerit in vobis primus esse, erit vas per templum: **17** et docebat, dicens eis: Nonne omnium servus. **45** Nam et Filius hominis non venit scriptum est: Quia domus mea, domus orationis ut ministraret ei, sed ut ministraret, et daret vocabitur omnibus gentibus? vos autem fecistis animam suam redemptionem pro multis. **46** Et eam speluncam latronum. **18** Quo auditio principes veniunt Jericho: et proficiscente eo de Jericho, et sacerdotum et scribæ, quærebant quomodo eum discipulis ejus, et plurima multitudine, filius Timæi perderent: timebant enim eum, quoniam universa Bartimæus cæcus, sedebat juxta viam mendicans. turba admirabatur super doctrinam ejus. **19** Et cum **47** Qui cum audisset quia Jesus Nazarenus est, cœpit vespera facta esset, egrediebatur de civitate. **20** Et clamare, et dicere: Jesu fili David, miserere mei. cum mane transient, viderunt ficum aridam factam **48** Et comminabantur ei multi ut taceret. At ille a radicibus. **21** Et recordatus Petrus, dixit ei: Rabbi, multo magis clamabat: Fili David, miserere mei. ecce ficus, cui maledixisti, aruit. **22** Et respondens **49** Et stans Jesus præcepit illum vocari. Et vocant Jesus ait illis: Habete fidem Dei. **23** Amen dico cæcum, dicentes ei: Animæquior esto: surge, vocat vobis, quia quicumque dixerit huic monti: Tollere, te. **50** Qui projecto vestimento suo exiliens, venit ad et mittere in mare, et non hæsitaverit in corde eum. **51** Et respondens Jesus dixit illi: Quid tibi vis suo, sed crediderit, quia quodcumque dixerit fiat, faciam? Cæcus autem dixit ei: Rabboni, ut videam. fiet ei. **24** Propterea dico vobis, omnia quæcumque **52** Jesus autem ait illi: Vade, fides tua te salvum orantes petitis, credite quia accipietis, et evenient fecit. Et confessim vidiit, et sequebatur eum in via.

11 Et cum appropinquarent Jerosolymæ et Bethaniæ ad montem Olivarum, mittit duos ex discipulis suis, **2** et ait illis: Ite in castellum, quod contra vos est, et statim introéentes illuc, invenietis pullum ligatum, super quem nemo adhuc hominum sedit: solvite illum, et adducite. **3** Et si quis vobis dixerit: Quid facitis? dicite, quia Domino necessarius est: et continuo illum dimittet huc. **4** Et abeuntes invenerunt pullum ligatum ante januam foris in bivio: et solvunt eum. **5** Et quidam de illic stantibus dicebant illis: Quid facitis solventes pullum? **6** Et quis habetis adversus aliquem: ut et Pater vester, qui in cælis est, dimittat vobis peccata vestra. **26** Quod si vos non dimiseritis: nec Pater vester, qui in cælis est, dimittet vobis peccata vestra. **27** Et veniunt rursus Jerosolymam. Et cum ambularet in templo, accedunt ad eum summi sacerdotes, et scribæ, et seniores: **28** et dicunt ei: In qua potestate haec facis? et quis dedit tibi hanc potestatem ut ista facias? **29** Jesus autem respondens, ait illis: Interrogabo vos et ego unum verbum, et respondete mihi: et dicam vobis in qua potestate haec faciam. **30** Baptismus Joannis, de cælo erat, an ex hominibus?

Respondete mihi. **31** At illi cogitabant secum, reliquit semen. Et tertius similiter dicitur dicentes: Si dixerimus: De cælo, dicet: Quare ergo eam similiter septem: et non reliquerunt semen. non credidistis ei? **32** Si dixerimus: Ex hominibus, timemus populum: omnes enim habebant Joannem quia vere propheta esset. **33** Et respondentes dicunt Jesu: Nescimus. Et respondens Jesus ait illis: Neque ego dico vobis in qua potestate hæc faciam.

12 Et cœpit illis in parabolis loqui: Vineam pastinavit homo, et circumdedit sepem, et fodit lacum, et ædificavit turrim, et locavit eam agricolis, et peregre profectus est. **2** Et misit ad agricolas in tempore servum ut ab agricolis acciperet de fructu vineæ. **3** Qui apprehensum eum ceciderunt, et dimiserunt vacuum. **4** Et iterum misit ad illos alium servum: et illum in capite vulneraverunt, et contumeliis affecerunt. **5** Et rursum alium misit, et illum occiderunt: et plures alios: quosdam cædentes, alios vero occidentes. **6** Adhuc ergo unum habens filium carissimum, et illum misit ad eos novissimum, dicens: Quia reverebuntur filium meum. **7** Coloni autem dixerunt ad invicem: Hic est hæres: venite, occidamus eum: et nostra erit hæreditas. **8** Et apprehendentes eum, occiderunt: et ejecerunt extra vineam. **9** Quid ergo faciet dominus vineæ? Veniet, et perdet colonos, et dabit vineam aliis. **10** Nec scripturam hanc legistis: Lapidem quem reprobaverunt ædificantes, hic factus est in caput anguli: **11** a Domino factum est istud, et est mirabile in oculis nostris? **12** Et quærebant eum tenere: et timuerunt turbam: cognoverunt enim quoniam ad eos parabolam hanc dixerit. Et relicto eo abiérunt. **13** Et mittunt ad eum quosdam ex pharisæis, et herodianis, ut eum caperent in verbo. **14** Qui venientes dicunt ei: Magister, scimus quia verax es, et non curas quemquam: nec enim vides in faciem hominum, sed in veritate viam Dei doces. Licet dari tributum Cæsari, an non dabimus? **15** Qui sciens versutiam illorum, ait illos: Quid me tentatis? afferte mihi denarium ut videam. **16** At illi attulerunt ei. Et ait illis: Cujus est imago hæc, et inscriptio? Dicunt ei: Cæsar. **17** Respondens autem Jesus dixit illis: Reddite igitur quæ sunt Cæsaris, Cæsari: et quæ sunt Dei, Deo. Et mirabantur super eo. **18** Et venerunt ad eum sadducæi, qui dicunt resurrectionem non esse: et interrogabant eum, dicentes: **19** Magister, Moyses nobis scripsit, ut si cuius frater mortuus fuerit, et dimiserit uxorem, et filios non reliquerit, accipiat frater eius uxorem ipsius, et resuscitet semen fratris suo. **20** Septem ergo fratres erant: et primus accepit uxorem, et mortuus est non relicto semine. **21** Et secundus accepit eam, et mortuus est: et nec iste

Novissima omnium defuncta est et mulier. **23** In resurrectione ergo cum resurrixerint, cuius de his erit uxor? septem enim habuerunt eam uxorem. **24** Et respondens Jesus, ait illis: Nonne ideo erratis, non scientes Scripturas, neque virtutem Dei? **25** Cum enim a mortuis resurrixerint, neque nubent, neque nubentur, sed sunt sicut angeli in cælis. **26** De mortuis autem quod resurgent, non legis in libro Moysi, super rubrum, quomodo dixerit illi Deus, inquiens: Ego sum Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob? **27** Non est Deus mortuorum, sed vivorum. Vos ergo multum erratis. **28** Et accessit unus de scribis, qui audierat illos conquirentes, et videns quoniam bene illis responderit, interrogavit eum quod esset primum omnium mandatum. **29** Jesus autem respondit ei: Quia primum omnium mandatum est: Audi Israël, Dominus Deus tuus, Deus unus est: **30** et diliges Dominum Deum tuum ex tota corde tuo, et ex tota anima tua, et ex tota mente tua, et ex tota virtute tua. Hoc est primum mandatum. **31** Secundum autem simile est illi: Diliges proximum tuum tamquam te ipsum. Majus horum aliud mandatum non est. **32** Et ait illi scriba: Bene, Magister, in veritate dixisti, quia unus est Deus, et non est alius præter eum. **33** Et ut diligatur ex toto corde, et ex toto intellectu, et ex tota anima, et ex tota fortitudine, et diligere proximum tamquam seipsum, majus est omnibus holocaustibus, et sacrificiis. **34** Jesus autem videns quod sapienter respondisset, dixit illi: Non es longe a regno Dei. Et nemo jam audebat eum interrogare. **35** Et respondens Jesus dicebat, docens in templo: Quomodo dicunt scribæ Christum filium esse David? **36** Ipse enim David dicit in Spiritu Sancto: Dixit Dominus Domino meo: Sede a dextris meis, donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. **37** Ipse ergo David dicit eum Dominum, et unde est filius ejus? Et multa turba eum libenter audivit. **38** Et dicebat eis in doctrina sua: Cavete a scribis, qui volunt in stolis ambulare, et salutari in foro, **39** et in primis cathedris sedere in synagogis, et primos discubitus in coenis: **40** qui devorant domos viduarum sub obtentu prolixæ orationis: hi accipient prolixius judicium. **41** Et sedens Jesus contra gazophylacium, aspiciebat quomodo turba jactaret æs in gazophylacium, et multi divites jactabant multa. **42** Cum venisset autem vidua una pauper, misit duo minuta, quod est quadrans, **43** et convocans discipulos suos, ait illis: Amen dico vobis, quoniam vidua hæc pauper plus omnibus misit, qui miserunt in gazophylacium. **44** Omnes

enim ex eo, quod abundabat illis, miserunt: hæc contenebrabitur, et luna non dabit splendorem vero de penuria sua omnia quæ habuit misit totum suum: **25** et stellæ cæli erunt decidentes, et virtutes, quæ in cælis sunt, movebuntur. **26** Et tunc videbunt Filium hominis venientem in nubibus cum virtute multa et gloria. **27** Et tunc mittet angelos suos, et congregabit electos suos a quatuor ventis, a summo terræ usque ad summum cæli. **28** A ficu autem discite parabolam. Cum jam ramus ejus tener fuerit, et nata fuerint folia, cognoscitis quia in proximo sit aestas: **29** sic et vos cum videritis hæc fieri, scitote quod in proximo sit, in ostiis. **30** Amen dico vobis, quoniam non transibit generatio hæc, donec omnia ista fiant. **31** Cælum et terra transibunt, verba autem mea non transibunt. **32** De die autem illo vel hora nemo scit, neque angeli in cælo, neque Filius, nisi Pater. **33** Videte, vigilate, et orate: nescitis enim quando tempus sit. **34** Sicut homo qui peregre profectus reliquit domum suam, et dedit servis suis potestatem cujusque operis, et janitori præcepit ut vigilet, **35** vigilare ergo (nescitis enim quando dominus dominus veniat: sero, an media nocte, an galli cantu, an mane), **36** ne, cum venerit repente, inveniat vos dormientes. **37** Quod autem vobis dico, omnibus dico: Vigilate.

13 Et cum egredetur de templo, ait illi unus ex discipulis suis: Magister, aspice quales lapides, et quales structuræ. **2** Et respondens Jesus, ait illi: Vides has omnes magnas ædificationes? Non relinquetur lapis super lapidem, qui non destruatur. **3** Et cum sederet in monte Olivarum contra templum, interrogabant eum separatim Petrus, et Jacobus, et Joannes, et Andreas: **4** Dic nobis, quando ista fient? et quod signum erit, quando hæc omnia incipient consummari? **5** Et respondens Jesus coepit dicere illis: Videte ne quid vos seducat: **6** multi enim venient in nomine meo, dicentes quia ego sum: et multos seducent. **7** Cum audieritis autem bella, et opiniones bellorum, ne timueritis: oportet enim hæc fieri: sed nondum finis. **8** Exsurget enim gens contra gentem, et regnum super regnum, et erunt terræmotus per loca, et famæ. Initium dolorum hæc. **9** Videte autem vosmetipsos. Tradent enim vos in consiliis, et in synagogis vapulabitis, et ante præsides et reges stabitis propter me, in testimonium illis. **10** Et in omnes gentes primum oportet prædicari Evangelium. **11** Et cum duxerint vos tradentes, nolite præcogitare quid loquamini: sed quod datum vobis fuerit in illa hora, id loquimini: non enim vos estis loquentes, sed Spiritus Sanctus. **12** Tradet autem frater fratrem in mortem, et pater filium: et consurgent filii in parentes, et morte afficiant eos. **13** Et eritis odio omnibus propter nomen meum. Qui autem sustinuerit in finem, hic salvus erit. **14** Cum autem videritis abominationem desolationis stantem, ubi non debet, qui legit, intelligat: tunc qui in Iudæa sunt, fugiant in montes: **15** et qui super tectum, ne descendat in domum, nec introeat ut tollat quid de domo sua: **16** et qui in agro erit, non revertatur retro tollere vestimentum suum. **17** Væ autem prægnantibus et nutrientibus in illis diebus. **18** Orate vero ut hieme non fiant. **19** Erunt enim dies illi tribulationes tales quales non fuerunt ab initio creaturæ, quam condidit Deus usque nunc, neque fient. **20** Et nisi breviasset Dominus dies, non fuisset salva omnis caro: sed propter electos, quos elegit, breviavit dies. **21** Et tunc si quis vobis dixerit: Ecce hic est Christus, ecce illic, ne credideritis. **22** Exsurgent enim pseudochristi et pseudoprophetæ, et dabunt signa et portenta ad seducendos, si fieri potest, etiam electos. **23** Vos ergo videte: ecce prædicti vobis omnia. **24** Sed in illis diebus, post tribulationem illam, sol

contenebrabitur, et luna non dabit splendorem suum: **25** et stellæ cæli erunt decidentes, et virtutes, quæ in cælis sunt, movebuntur. **26** Et tunc videbunt Filium hominis venientem in nubibus cum virtute multa et gloria. **27** Et tunc mittet angelos suos, et congregabit electos suos a quatuor ventis, a summo terræ usque ad summum cæli. **28** A ficu autem discite parabolam. Cum jam ramus ejus tener fuerit, et nata fuerint folia, cognoscitis quia in proximo sit aestas: **29** sic et vos cum videritis hæc fieri, scitote quod in proximo sit, in ostiis. **30** Amen dico vobis, quoniam non transibit generatio hæc, donec omnia ista fiant. **31** Cælum et terra transibunt, verba autem mea non transibunt. **32** De die autem illo vel hora nemo scit, neque angeli in cælo, neque Filius, nisi Pater. **33** Videte, vigilate, et orate: nescitis enim quando tempus sit. **34** Sicut homo qui peregre profectus reliquit domum suam, et dedit servis suis potestatem cujusque operis, et janitori præcepit ut vigilet, **35** vigilare ergo (nescitis enim quando dominus dominus veniat: sero, an media nocte, an galli cantu, an mane), **36** ne, cum venerit repente, inveniat vos dormientes. **37** Quod autem vobis dico, omnibus dico: Vigilate.

14 Erat autem Pascha et azyma post biduum: et quærebant summi sacerdotes et scribæ quomodo eum dolo tenerent, et occiderent. **2** Dicebant autem: Non in die festo, ne forte tumultus fieret in populo. **3** Et cum esset Bethaniæ in domo Simonis leprosi, et recumberet, venit mulier habens alabastrum unguenti nardi spicati pretiosi: et fracto alabastro, effudit super caput ejus. **4** Erant autem quidam indigne ferentes intra semetipsos, et dicentes: Ut quid perditio ista unguenti facta est? **5** poterat enim unguentum istud venundari plus quam trecentis denariis, et dari pauperibus. Et fremebant in eam. **6** Jesus autem dixit: Sinite eam, quid illi molesti estis? Bonum opus operata est in me: **7** semper enim pauperes habetis vobiscum: et cum volueritis, potestis illis benefacere: me autem non semper habetis. **8** Quod habuit hæc, fecit: prævenit ungere corpus meum in sepulturam. **9** Amen dico vobis: Ubicumque prædicatum fuerit Evangelium istud in universo mundo, et quod fecit hæc, narrabitur in memoriam ejus. **10** Et Judas Iscariotes, unus de duodecim, abiit ad summos sacerdotes, ut proderet eum illis. **11** Qui audientes gavisi sunt: et promiserunt ei pecuniam se daturos. Et quærebat quomodo illum opportune traderet. **12** Et primo die azymorum quando Pascha immolabunt, dicunt ei discipuli: Quo vis eamus, et paremus tibi ut manduces Pascha? **13** Et mittit duos ex discipulis

suis, et dicit eis: Ite in civitatem, et occurret vobis ignorabunt quid responderent ei. **41** Et venit tertio, homo lagenam aquæ bajulans: sequimini eum, **14** et ait illis: Dormite jam, et requiescite. Sufficit: quocumque introierit, dicite domino domus, quia venit hora: ecce Filius hominis tradetur in manus magister dicit: Ubi est refectione mea, ubi Pascha peccatorum. **42** Surgite, eamus: ecce qui me tradet, cum discipulis meis manducem? **15** Et ipse vobis prope est. **43** Et, adhuc eo loquente, venit Judas demonstrabit cœnaculum grande, stratum: et illic Iscariotes unus de duodecim, et cum eo turba multa parate nobis. **16** Et abierunt discipuli ejus, et cum gladiis et lignis, a summis sacerdotibus, et venerunt in civitatem: et invenerunt sicut dixerat scribis, et senioribus. **44** Dederat autem traditor ejus illis, et paraverunt Pascha. **17** Vespere autem facto, signum eis, dicens: Quemcumque osculatus fuero, venit cum duodecim. **18** Et discubentibus eis, et ipse est, tenete eum, et ducite caute. **45** Et cum manducantibus, ait Jesus: Amen dico vobis, quia venisset, statim accedens ad eum, ait: Ave Rabbi: et unus ex vobis tradet me, qui manducat mecum. **19** osculatus est eum. **46** At illi manus injecerunt in At illi cœperunt contristari, et dicere ei singulatim: eum, et tenuerunt eum. **47** Unus autem quidam de Numquid ego? **20** Qui ait illis: Unus ex duodecim, circumstantibus educens gladium, percussit servum qui intingit mecum manum in catino. **21** Et Filius summi sacerdotis, et amputavit illi auriculam. **48** Et quidem hominis vadit sicut scriptum est de eo: vñ respondens Jesus, ait illis: Tamquam ad latronem autem homini illi per quem Filius hominis tradetur! existis cum gladiis et lignis comprehendere me? bonum erat ei, si non esset natus homo ille. **22** **49** quotidie eram apud vos in templo docens, et Et manducantibus illis, accepit Jesus panem: et non me tenuistis. Sed ut impleantur Scripturæ. benedicens fregit, et dedit eis, et ait: Sumite, hoc **50** Tunc discipuli ejus relinquentes eum, omnes est corpus meum. **23** Et accepto calice, gratias fugerunt. **51** Adolescens autem quidam sequebatur agens dedit eis: et biberunt ex illo omnes. **24** Et ait eum amictus sindone super nudo: et tenuerunt illis: Hic est sanguis meus novi testamenti, qui pro eum. **52** At ille rejecta sindone, nudus profugit multis effundetur. **25** Amen dico vobis, quia jam ab eis. **53** Et adduxerunt Jesum ad summum non bibam de hoc genimine vitis usque in diem sacerdotem: et convenerunt omnes sacerdotes, illum, cum illud bibam novum in regno Dei. **26** et scribæ, et seniores. **54** Petrus autem a longe Et hymno dicto exierunt in montem Olivarum. **27** secutus est eum usque intro in atrium summi Et ait eis Jesus: Omnes scandalizabimini in me in sacerdotis: et sedebat cum ministris ad ignem, et nocte ista: quia scriptum est: Percutiam pastorem, calefaciebat se. **55** Summi vero sacerdotes et omne et dispergentur oves. **28** Sed postquam resurrexero, concilium quærerant adversus Jesum testimonium præcedam vos in Galilæam. **29** Petrus autem ait illi: ut eum morti traderent: nec inveniebant. **56** Et si omnes scandalizati fuerint in te, sed non ego. Multi enim testimonium falsum dicebant adversus **30** Et ait illi Jesus: Amen dico tibi, quia tu hodie in eum: et convenientia testimonia non erant. **57** Et nocte hac, priusquam gallus vocem bis dederit, ter quidam surgentes, falsum testimonium ferebant me es negaturus. **31** At ille amplius loquebatur: Et si adversus eum, dicentes: **58** Quoniam nos audivimus oportuerit me simul commori tibi, non te negabo. eum dicentem: Ego dissolvam templum hoc manu Similiter autem et omnes dicebant. **32** Et veniunt in factum, et per triduum aliud non manu factum prædium, cui nomen Gethsemani. Et ait discipulis ædificabo. **59** Et non erat conveniens testimonium suis: Sedete hic donec orem. **33** Et assumit Petrum, illorum. **60** Et exsurgens summus sacerdos in et Jacobum, et Joannem secum: et coepit pavere medium, interrogavit Jesum, dicens: Non respondes et tædere. **34** Et ait illis: Tristis est anima mea quidquam ad ea quæ tibi objiciuntur ab his? **61** usque ad mortem: sustinete hic, et vigilate. **35** Et Ille autem tacebat, et nihil respondit. Rursum cum processisset paululum, procidit super terram, summus sacerdos interrogabat eum, et dixit ei: Tu et orabat ut, si fieri posset, transiret ab eo hora. es Christus Filius Dei benedicti? **62** Jesus autem **36** Et dixit: Abba pater, omnia tibi possibilia sunt: dixit illi: Ego sum: et videbitis Filium hominis transfer calicem hunc a me: sed non quod ego volo, sedentem a dextris virtutis Dei, et venientem cum sed quod tu. **37** Et venit, et invenit eos dormientes. nubibus cœli. **63** Summus autem sacerdos scindens Et ait Petro: Simon, dormis? non potuisti una hora vestimenta sua, ait: Quid adhuc desideramus testes? vigilare? **38** vigilate et orate, ut non intretis in **64** Audistis blasphemiam: quid vobis videtur? Qui tentationem. Spiritus quidem promptus est, caro omnes condemnaverunt eum esse reum mortis. vero infirma. **39** Et iterum abiens oravit, eumdem **65** Et cœperunt quidam conspuere eum, et velare sermonem dicens. **40** Et reversus, denuo invenit eos faciem ejus, et colaphis eum cædere, et dicere ei: dormientes (erant enim oculi eorum gravati), et Prophetiza: et ministri alapis eum cædebat. **66**

Et cum esset Petrus in atrio deorsum, venit una Alexandri et Rufi, ut tolleret crucem ejus. **22**
ex ancillis summi sacerdotis: **67** et cum vidisset Et perducunt illum in Golgotha locum: quod est Petrum calefacientem se, aspiciens illum, ait: Et tu interpretatum Calvariæ locus. **23** Et dabant ei cum Jesu Nazareno eras. **68** At ille negavit, dicens: bibere myrratum vinum: et non accepit. **24** Et Neque scio, neque novi quid dicas. Et exiit foras ante crucifigentes eum, divisorunt vestimenta ejus, atrium, et gallus cantavit. **69** Rursus autem cum mitterentes sortem super eis, quis quid tolleret. **25**
vidisset illum ancilla, coepit dicere circumstantibus: Erat autem hora tertia: et crucifixerunt eum. **26** Et Quia hic ex illis est. **70** At ille iterum negavit. erat titulus causæ ejus inscriptus: Rex Judæorum. Et post pusillum rursus qui astabant, dicebant **27** Et cum eo crucifigunt duos latrones: unum a Petro: Vere ex illis es: nam et Galileus es. **71** Ille dextris, et alium a sinistris ejus. **28** Et impleta est autem coepit anathematizare et jurare: Quia nescio hominem istum, quem dicitis. **72** Et statim gallus iterum cantavit. Et recordatus est Petrus verbi quod dixerat ei Jesus: Priusquam gallus cantet bis, ter me negabis. Et coepit flere.

15 Et confestim mane consilium facientes summi sacerdotes cum senioribus, et scribis, et universo concilio, vincientes Jesum, duxerunt, et tradiderunt Pilato. **2** Et interrogavit eum Pilatus: Tu es rex Judæorum? At ille respondens, ait illi: Tu dicis. **3** Et accusabant eum summi sacerdotes in multis. **4** Pilatus autem rursum interrogavit eum, dicens: Non responde quidquam? vide in quantis te accusant. **5** Jesus autem amplius nihil respondit, ita ut miraretur Pilatus. **6** Per diem autem festum solebat dimittere illis unum ex vinctis, quemcumque petissent. **7** Erat autem qui dicebatur Barrabas, qui cum seditionis erat vinctus, qui in seditione fecerat homicidium. **8** Et cum ascendisset turba, coepit rogare, sicut semper faciebat illis. **9** Pilatus autem respondit eis, et dixit: Vultis dimittam vobis regem Judæorum? **10** Sciebat enim quod per invidiam tradidissent eum summi sacerdotes. **11** Pontifices autem concitaverunt turbam, ut magis Barabbam dimitteret eis. **12** Pilatus autem iterum respondens, ait illi: Quid ergo vultis faciam regi Judæorum? **13** At illi iterum clamaverunt: Crucifice eum. **14** Pilatus vero dicebat illis: Quid enim mali fecit? At illi magis clamabant: Crucifice eum. **15** Pilatus autem volens populo satisfacere, dimisit illis Barabbam, et tradidit Jesum flagellis cæsum, ut crucifigeretur. **16** Milites autem duxerunt eum in atrium prætorii, et convocant totam cohortem, **17** et induunt eum purpura, et imponunt ei plectentes spineam coronam. **18** Et coeperunt salutare eum: Ave rex Judæorum. **19** Et percutiebant caput ejus arundine: et conspuebant eum, et ponentes genua, adorabant eum. **20** Et postquam illuserunt ei, exuerunt illum purpura, et induerunt eum vestimentis suis: et educunt illum ut crucifigerent eum. **21** Et angariaverunt prætereuntem quempiam, Simonem Cyrenæum venientem de villa, patrem

Alexandri et Rufi, ut tolleret crucem ejus. **22**
Et perducunt illum in Golgotha locum: quod est Petrum calefacientem se, aspiciens illum, ait: Et tu interpretatum Calvariæ locus. **23** Et dabant ei cum Jesu Nazareno eras. **68** At ille negavit, dicens: bibere myrratum vinum: et non accepit. **24** Et Neque scio, neque novi quid dicas. Et exiit foras ante crucifigentes eum, divisorunt vestimenta ejus, atrium, et gallus cantavit. **69** Rursus autem cum mitterentes sortem super eis, quis quid tolleret. **25**
vidisset illum ancilla, coepit dicere circumstantibus: Erat autem hora tertia: et crucifixerunt eum. **26** Et Quia hic ex illis est. **70** At ille iterum negavit. erat titulus causæ ejus inscriptus: Rex Judæorum. Et post pusillum rursus qui astabant, dicebant **27** Et cum eo crucifigunt duos latrones: unum a Petro: Vere ex illis es: nam et Galileus es. **71** Ille dextris, et alium a sinistris ejus. **28** Et impleta est Scriptura, quæ dicit: Et cum iniquis reputatus est. **29** Et prætereuntes blasphemabant eum, moventes capita sua, et dicentes: Vah! qui destruis templum Dei, et in tribus diebus reædificas, **30** salvum fac temetipsum descendens de cruce. **31** Similiter et summi sacerdotes illudentes, ad alterutrum cum scribis dicebant: Alios salvos fecit; seipsum non potest salvum facere. **32** Christus rex Israël descendat nunc de cruce, ut videamus, et credamus. Et qui cum eo crucifixi erant, convitiabantur ei. **33** Et facta hora sexta, tenebræ factæ sunt per totam terram usque in horam nonam. **34** Et hora nona exclamavit Jesus voce magna, dicens: Eloi, eloi, lamma sabacthani? quod est interpretatum: Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me? **35** Et quidam de circumstantibus audientes, dicebant: Ecce Eliam vocat. **36** Currens autem unus, et implens spongiam acetō, circumponensque calamo, potum dabat ei, dicens: Sinite, videamus si veniat Elias ad deponendum eum. **37** Jesus autem emissa voce magna expiravit. **38** Et velum templi scissum est in duo, a summo usque deorsum. **39** Videns autem centurio, qui ex adverso stabat, quia sic clamans expirasset, ait: Vere hic homo Filius Dei erat. **40** Erant autem et mulieres de longe aspicientes: inter quas erat Maria Magdalene, et Maria Jacobi minoris, et Joseph mater, et Salome: **41** et cum esset in Galilæa, sequebantur eum, et ministrabant ei, et aliæ multæ, quæ simul cum eo ascenderant Jerosolymam. **42** Et cum jam sero esset factum (quia erat parasceve, quod est ante sabbatum), **43** venit Joseph ab Arimatheâ nobilis decurio, qui et ipse erat exspectans regnum Dei, et audacter introivit ad Pilatum, et petit corpus Jesu. **44** Pilatus autem mirabatur si jam obiisset. Et accersito centurione, interrogavit eum si jam mortuus esset. **45** Et cum cognovisset a centurione, donavit corpus Joseph. **46** Joseph autem mercatus sindonem, et deponens eum involvit sindone, et posuit eum in monumento quod erat excisum de petra, et advolvit lapidem ad ostium monumenti. **47** Maria autem Magdalene et Maria Joseph aspiciebant ubi poneretur.

16 Et cum transisset sabbatum, Maria Magdalene, et Maria Jacobi, et Salome emerunt aromata ut venientes ungerent Jesum. **2** Et valde mane una sabbatorum, veniunt ad monumentum, orto jam sole. **3** Et dicebant ad invicem: Quis revolvet nobis lapidem ab ostio monumenti? **4** Et respicientes viderunt revolutum lapidem. Erat quippe magnus valde. **5** Et introeuntes in monumentum viderunt juvenem sedentem in dextris, coopertum stola candida, et obstupuerunt. **6** Qui dicit illis: Nolite expavescere: Jesum quæritis Nazarenū, crucifixum: surrexit, non est hic, ecce locus ubi posuerunt eum. **7** Sed ite, dicite discipulis ejus, et Petro, quia præcedit vos in Galilæam: ibi eum videbitis, sicut dixit vobis. **8** At illæ exeuntes, fugerunt de monumento: invaserat enim eas tremor et pavor: et nemini quidquam dixerunt: timebant enim. **9** (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Surgens autem mane prima sabbati, apparuit primo Mariæ Magdalene, de qua ejecerat septem dæmonia. **10** Illa vadens nuntiavit his, qui cum eo fuerant, lugentibus et flentibus. **11** Et illi audientes quia viveret, et visus esset ab ea, non crediderunt. **12** Post hæc autem duobus ex his ambulantibus ostensus est in alia effigie, euntibus in villam: **13** et illi eunes nuntiaverunt ceteris: nec illis crediderunt. **14** Novissime recumbentibus illis undecim apparuit: et exprobravit incredulitatem eorum et duritiam cordis: quia iis, qui viderant eum resurrexisse, non crediderunt. **15** Et dixit eis: Euntes in mundum universum prædicate Evangelium omni creaturæ. **16** Qui crediderit, et baptizatus fuerit, salvus erit: qui vero non crediderit, condemnabitur. **17** Signa autem eos qui crediderint, hæc sequentur: in nomine meo dæmonia ejicient: linguis loquentur novis: **18** serpentes tollent: et si mortiferum quid biberint, non eis nocebit: super ægros manus imponent, et bene habebunt. **19** Et Dominus quidem Jesus postquam locutus est eis, assumptus est in cælum, et sedet a dextris Dei. **20** Illi autem profecti prædicaverunt ubique, Domino cooperante, et sermonem confirmante, sequentibus signis.

Lucam

1 Quoniam quidem multi conati sunt ordinare narrationem, quæ in nobis completæ sunt, rerum: **2** sicut tradiderunt nobis, qui ab initio ipsi viderunt, et ministri fuerunt sermonis: **3** visum est et mihi, assecuto omnia a principio diligenter, ex ordine tibi scribere, optime Theophile, **4** ut cognoscas eorum verborum, de quibus eruditus es, veritatem. **5** Fuit in diebus Herodis, regis Iudeæ, sacerdos quidam nomine Zacharias de vice Abia, et uxor illius de filiabus Aaron, et nomen ejus Elisabeth. **6** Erant autem justi ambo ante Deum, incidentes in omnibus mandatis et justificationibus Domini sine querela. **7** Et non erat illis filius, eo quod esset Elisabeth sterilis, et ambo processissent in diebus suis. **8** Factum est autem, cum sacerdotio fungeretur in ordine vicis suæ ante Deum, **9** secundum consuetudinem sacerdotii, sorte exit ut incensum poneret, ingressus in templum Domini: **10** et omnis multitudo populi erat orans foris hora incensi. **11** Apparuit autem illi angelus Domini, stans a dextris altaris incensi. **12** Et Zacharias turbatus est videns, et timor irruit super eum. **13** Ait autem ad illum angelus: Ne timeas, Zacharia, quoniam exaudita est deprecatio tua: et uxor tua Elisabeth pariet tibi filium, et vocabis nomen ejus Joannem: **14** et erit gaudium tibi, et exsultatio, et multi in nativitate ejus gaudebunt: **15** erit enim magnus coram Domino: et vinum et siceram non bibet, et Spiritu Sancto replebitur adhuc ex utero matris sue: **16** et multos filiorum Israël convertet ad Dominum Deum ipsorum: **17** et ipse præcedet ante illum in spiritu et virtute Eliæ: ut convertat corda patrum in filios, et incredulos ad prudentiam justorum, parare Domino plebem perfectam. **18** Et dixit Zacharias ad angelum: Unde hoc sciām? ego enim sum senex, et uxor mea processit in diebus suis. **19** Et respondens angelus dixit ei: Ego sum Gabriel, qui asto ante Deum: et missus sum loqui ad te, et hæc tibi evangelizare. **20** Et ecce eris tacens, et non poteris loqui usque in diem quo hæc fiant, pro eo quod non credidisti verbis meis, quæ implebuntur in tempore suo. **21** Et erat plebs exspectans Zachariam: et mirabantur quod tardaret ipse in templo. **22** Egressus autem non poterat loqui ad illos, et cognoverunt quod visionem vidisset in templo. Et ipse erat innuens illis, et permansit mutus. **23** Et factum est, ut impleti sunt dies officii ejus, abiit in domum suam: **24** post hos autem dies concepit Elisabeth uxor ejus, et occultabat se mensibus quinque, dicens: **25** Quia

sic fecit mihi Dominus in diebus, quibus respexit auferre opprobrium meum inter homines. **26** In mense autem sexto, missus est angelus Gabriel a Deo in civitatem Galilææ, cui nomen Nazareth, **27** ad virginem despontam viro, cui nomen erat Joseph, de domo David: et nomen virginis Maria. **28** Et ingressus angelus ad eam dixit: Ave gratia plena: Dominus tecum: benedicta tu in mulieribus. **29** Quæ cum audisset, turbata est in sermone ejus, et cogitabat qualis esset ista salutatio. **30** Et ait angelus ei: Ne timeas, Maria: invenisti enim gratiam apud Deum. **31** Ecce concipies in utero, et paries filium, et vocabis nomen ejus Jesum: **32** hic erit magnus, et Filius Altissimi vocabitur, et dabit illi Dominus Deus sedem David patris ejus: **33** et regnabit in domo Jacob in æternum, et regni ejus non erit finis. (aiōn g165) **34** Dixit autem Maria ad angelum: Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco? **35** Et respondens angelus dixit ei: Spiritus Sanctus superveniet in te, et virtus Altissimi obumbrabit tibi. Ideoque et quod nascetur ex te sanctum, vocabitur Filius Dei. **36** Et ecce Elisabeth cognata tua, et ipsa concepit filium in senectute sua: et hic mensis sextus est illi, quæ vocatur sterilis: **37** quia non erit impossibile apud Deum omne verbum. **38** Dixit autem Maria: Ecce ancilla Domini: fiat mihi secundum verbum tuum. Et discessit ab illa angelus. **39** Exsurgens autem Maria in diebus illis, abiit in montana cum festinatione, in civitatem Juda: **40** et intravit in domum Zachariæ, et salutavit Elisabeth. **41** Et factum est, ut audivit salutationem Mariæ Elisabeth, exsultavit infans in utero ejus: et repleta est Spiritu Sancto Elisabeth: **42** et exclamavit voce magna, et dixit: Benedicta tu inter mulieres, et benedictus fructus ventris tui. **43** Et unde hoc mihi, ut veniat mater Domini mei ad me? **44** Ecce enim ut facta est vox salutationis tuæ in auribus meis, exsultavit in gaudio infans in utero meo. **45** Et beata, quæ credidisti, quoniam perficiuntur ea, quæ dicta sunt tibi a Domino. **46** Et ait Maria: [Magnificat anima mea Dominum: **47** et exsultavit spiritus meus in Deo salutari meo. **48** Quia respexit humilitatem ancillæ suæ: ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes, **49** quia fecit mihi magna qui potens est: et sanctum nomen ejus, **50** et misericordia ejus a progenie in progenies timentibus eum. **51** Fecit potentiam in brachio suo: dispersit superbos mente cordis sui. **52** Depositus potentes de sede, et exaltavit humiles. **53** Esurientes implevit bonis: et divites dimisit inanes. **54** Suscepit Israël puerum suum, recordatus misericordiæ suæ: **55** sicut locutus est ad patres nostros, Abraham et semini ejus in sæcula.]

(aiōn g165) **56** Mansit autem Maria cum illa quasi despontata sibi uxore prægnante. **6** Factum est mensibus tribus: et reversa est in domum suam. **57** autem, cum essent ibi, impleti sunt dies ut pareret. Elisabeth autem impletum est tempus pariendi, et **7** Et peperit filium suum primogenitum, et pannis peperit filium. **58** Et audierunt vicini et cognati ejus eum involvit, et reclinavit eum in præsepio: quia quia magnificavit Dominus misericordiam suam non erat eis locus in diversorio. **8** Et pastores cum illa, et congratulabantur ei. **59** Et factum erant in regione eadem vigilantes, et custodientes est in die octavo, venerunt circumcidere puerum, vigilias noctis super gregem suum. **9** Et ecce angelus et vocabant eum nomine patris sui Zachariam. Domini stetit juxta illos, et claritas Dei circumfulsit **60** Et respondens mater ejus, dixit: Nequaquam, illos, et timuerunt timore magno. **10** Et dixit sed vocabitur Joannes. **61** Et dixerunt ad illam: illis angelus: Nolite timere: ecce enim evangelizo Quia nemo est in cognatione tua, qui vocetur hoc vobis gaudium magnum, quod erit omni populo: nomine. **62** Innuebant autem patri ejus, quem vellet **11** quia natus est vobis hodie Salvator, qui est vocari eum. **63** Et postulans pugillarem scripsit, Christus Dominus, in civitate David. **12** Et hoc vobis dicens: Joannes est nomen ejus. Et mirati sunt signum: invenietis infantem pannis involutum, universi. **64** Apertum est autem illoco os ejus, et et positum in præsepio. **13** Et subito facta est lingua ejus, et loquebatur benedicens Deum. **65** cum angelo multitudo militiae cœlestis laudantium Et factus est timor super omnes vicinos eorum: Deum, et dicentium: **14** [Gloria in altissimis Deo, et super omnia montana Iudæa divulgabantur et in terra pax hominibus bonæ voluntatis.] **15** Et omnia verba hæc: **66** et posuerunt omnes qui factum est, ut discesserunt ab eis angeli in cælum: audierant in corde suo, dicentes: Quis, putas, puer pastores loquebantur ad invicem: Transeamus usque iste erit? etenim manus Domini erat cum illo. **67** Et Bethlehem, et videamus hoc verbum, quod factum Zacharias pater ejus repletus est Spiritu Sancto: et est, quod Dominus ostendit nobis. **16** Et venerunt prophetavit, dicens: **68** [Benedictus Dominus Deus festinantes: et invenerunt Mariam, et Joseph, et Israël, quia visitavit, et fecit redemptionem plebis infantem positum in præsepio. **17** Videntes autem sua: **69** et erexit cornu salutis nobis in domo David cognoverunt de verbo, quod dictum erat illis de pueri sui, **70** sicut locutum est per os sanctorum, puer hoc. **18** Et omnes qui audierunt, mirati sunt: qui a sæculo sunt, prophetarum ejus: (aiōn g165) **71** et de his quæ dicta erant a pastoribus ad ipsos. salutem ex inimicis nostris, et de manu omnium qui **19** Maria autem conservabat omnia verba hæc, oderunt nos: **72** ad faciendam misericordiam cum conferens in corde suo. **20** Et reversi sunt pastores patribus nostris: et memorari testamenti sui sancti: glorificantes et laudantes Deum in omnibus quæ **73** iusjurandum, quod juravit ad Abraham patrem audierant et viderant, sicut dictum est ad illos. nostrum, daturum se nobis **74** ut sine timore, de **21** Et postquam consummati sunt dies octo, ut manu inimicorum nostrorum liberati, serviamus circumcidetur puer, vocatum est nomen ejus illi **75** in sanctitate et justitia coram ipso, omnibus Jesus, quod vocatum est ab angelo priusquam in diebus nostris. **76** Et tu puer, propheta Altissimi utero conciperetur. **22** Et postquam impleti sunt dies vocaberis: præbis enim ante faciem Domini parare purgationis ejus secundum legem Moysi, tulerunt vias ejus, **77** ad dandam scientiam salutis plebi ejus illum in Jerusalem, ut sisterent eum Domino, **23** sicut in remissionem peccatorum eorum **78** per viscera scriptum est in lege Domini: Quia omne masculinum misericordiæ Dei nostri, in quibus visitavit nos, adapériens vulvam, sanctum Domino vocabitur: oriens ex alto: **79** illuminare his qui in tenebris **24** et ut darent hostiam secundum quod dictum et in umbra mortis sedent: ad dirigendos pedes est in lege Domini, par turturum, aut duos pullos nostros in viam pacis.] **80** Puer autem crescebat, et columbarum. **25** Et ecce homo erat in Jerusalem, cui confortabatur spiritu: et erat in desertis usque in diem ostensionis suæ ad Israël.

2 Factum est autem in diebus illis, exiit edictum a Cæsare Augusto ut describeretur universus orbis. **2** Hæc descriptio prima facta est a præside Syriæ Cyrino: **3** et ibant omnes ut profiterentur singuli in suam civitatem. **4** Ascendit autem et Joseph a Galilæa de civitate Nazareth in Iudæam, in civitatem David, quæ vocatur Bethlehem: eo quod esset de domo et familia David, **5** ut profitetur cum Maria et ipse accepit eum in ulnas suas: et benedixit Deum, et dixit: **29** [Nunc dimittis servum tuum Domine, secundum verbum tuum in pace: **30** quia viderunt oculi mei salutare tuum, **31** quod

parasti ante faciem omnium populorum: **32** lumen est verbum Domini super Joannem, Zachariæ ad revelationem gentium, et gloriam plebis tuæ filium, in deserto. **3** Et venit in omnem regionem Israël.] **33** Et erat pater ejus et mater mirantes Jordanis, prædicens baptismum pœnitentiæ in super his quæ dicebantur de illo. **34** Et benedixit remissionem peccatorum, **4** sicut scriptum est in illis Simeon, et dixit ad Mariam matrem ejus: Ecce libro sermonum Isaïæ prophetæ: [Vox clamantis in positus est hic in ruinam et in resurrectionem deserto: Parate viam Domini; rectas facite semitas multorum in Israël, et in signum cui contradicetur: ejus: **5** omnis vallis implebitur, et omnis mons, **35** et tuam ipsius animam pertransibit gladius et collis humiliabitur: et erunt prava in directa, ut revelentur ex multis cordibus cogitationes. et aspera in vias planas: **6** et videbit omnis caro **36** Et erat Anna prophetissa, filia Phanuel, de salutare Dei.] **7** Dicebat ergo ad turbas quæ exibant tribu Aser: hæc processerat in diebus multis, et ut baptizarentur ab ipso: Genimina viperarum, vixerat cum viro suo annis septem a virginitate quis ostendit vobis fugere a ventura ira? **8** Facite sua. **37** Et hæc vidua usque ad annos octoginta ergo fructus dignos pœnitentiæ, et ne cœperitis quatuor: quæ non discedebat de templo, jejuniis dicere: Patrem habemus Abraham. Dico enim vobis et obsecrationibus serviens nocte ac die. **38** Et quia potens est Deus de lapidibus istis suscitare hæc, ipsa hora superveniens, confitebatur Domino: filios Abraham. **9** Jam enim securis ad radicem et loquebatur de illo omnibus, qui exspectabant arborum posita est. Omnis ergo arbor non faciens redemptionem Israël. **39** Et ut perfecerunt omnia fructum bonum, excidetur, et in ignem mittetur. secundum legem Domini, reversi sunt in Galilæam in **10** Et interrogabant eum turbæ, dicentes: Quid civitatem suam Nazareth. **40** Puer autem crescebat, ergo faciemus? **11** Respondens autem dicebat et confortabatur plenus sapientia: et gratia Dei erat illis: Qui habet duas tunicas, det non habenti: in illo. **41** Et ibant parentes ejus per omnes annos et qui habet escas, similiter faciat. **12** Venerunt in Jerusalem, in die solemnii Paschæ. **42** Et cum autem et publicani ut baptizarentur, et dixerunt factus esset annorum duodecim, ascendentibus illis ad illum: Magister, quid faciemus? **13** At ille dixit Jerosolymam secundum consuetudinem diei festi, ad eos: Nihil amplius, quam quod constitutum est **43** consummatisque diebus, cum redirent, remansit vobis, faciatis. **14** Interrogabant autem eum et puer Jesus in Jerusalem, et non cognoverunt milites, dicentes: Quid faciemus et nos? Et ait illis: parentes ejus. **44** Existimantes autem illum esse in Neminem concutiat, neque calumniam faciatis: et comitatu, venerunt iter diei, et requirebant eum contenti estote stipendiis vestris. **15** Existimante inter cognatos et notos. **45** Et non invenientes, autem populo, et cogitantibus omnibus in cordibus regressi sunt in Jerusalem, requirentes eum. **46** suis de Joanne, ne forte ipse esset Christus, **16** Et factum est, post triduum invenerunt illum in respondit Joannes, dicens omnibus: Ego quidem templo sedentem in medio doctorum, audientem aqua baptizo vos: veniet autem fortior me, cuius illos, et interrogantem eos. **47** Stupebant autem non sum dignus solvere corrigiam calceamentorum omnes qui eum audiebant, super prudentia et ejus: ipse vos baptizabit in Spiritu Sancto et igni: **17** responsis ejus. **48** Et videntes admirati sunt. Et cuius ventilabrum in manu ejus, et purgabit aream dixit mater ejus ad illum: Fili, quid fecisti nobis suam, et congregabit triticum in horreum suum, sic? ecce pater tuus et ego dolentes quærebamus paleas autem comburet igni inextinguibili. **18** Multa te. **49** Et ait ad illos: Quid est quod me quærebatis? quidem et alia exhortans evangelizabat populo. **19** nesciebatis quia in his quæ Patris mei sunt, oportet Herodes autem tetrarcha cum corriperetur ab illo me esse? **50** Et ipsi non intellexerunt verbum quod de Herodiade uxore fratris sui, et de omnibus malis locutus est ad eos. **51** Et descendit cum eis, et quæ fecit Herodes, **20** adjecit et hoc super omnia, et venit Nazareth: et erat subditus illis. Et mater ejus inclusus Joannem in carcere. **21** Factum est autem conservabat omnia verba hæc in corde suo. **52** Et cum baptizaretur omnis populus, et Jesu baptizato, Jesus proficiebat sapientia, et ætate, et gratia apud et orante, apertum est cælum: **22** et descendit Spiritus Sanctus corporali specie sicut columba in ipsum: et vox de cælo facta est: Tu es filius meus dilectus, in te complacui mihi. **23** Et ipse Jesus erat incipiens quasi annorum triginta, ut putabatur, filius Joseph, qui fuit Heli, qui fuit Mathat, **24** qui fuit Levi, qui fuit Melchi, qui fuit Janne, qui fuit Joseph, **25** qui fuit Mathathia, qui fuit Amos, qui fuit Nahum, qui fuit Hesli, qui fuit Nagge, **26** qui

3 Anno autem quintodecimo imperii Tiberii Cæsaris, procurante Pontio Pilato Judæam, tetrarcha autem Galiææ Herode, Philippo autem fratre ejus tetrarcha Iturææ, et Trachonitidis regionis, et Lysania Abilinæ tetrarcha, **2** sub principibus sacerdotum Anna et Caipa: factum

fuit Mahath, qui fuit Mathathiæ, qui fuit Semei, qui fuit Joseph, qui fuit Juda, **27** qui fuit Joanna, qui fuit Resa, qui fuit Zorobabel, qui fuit Salatheil, qui fuit Neri, **28** qui fuit Melchi, qui fuit Addi, qui fuit Cosan, qui fuit Elmadan, qui fuit Her, **29** qui fuit fuit Eliezer, qui fuit Jirim, qui fuit Mathat, qui fuit Levi, **30** qui fuit Simeon, qui fuit Juda, qui fuit Joseph, qui fuit Jona, qui fuit Eliakim, **31** qui fuit Melea, qui fuit Menna, qui fuit Mathatha, qui fuit Obed, qui fuit Booz, qui fuit Salmon, qui fuit Naasson, **33** qui fuit Aminadab, qui fuit Aram, qui fuit Esron, qui fuit Phares, qui fuit Judæ, **34** qui fuit Jacob, qui fuit Isaac, qui fuit Abrahæ, qui fuit Thare, qui fuit Nachor, **35** qui fuit Sarug, qui fuit Ragau, qui fuit Phaleg, qui fuit Heber, qui fuit Sale, **36** qui fuit Cainan, qui fuit Arphaxad, qui fuit Sem, qui fuit Noë, qui fuit Lamech, **37** qui fuit Methusale, qui fuit Henoch, qui fuit Jared, qui fuit Malaleel, qui fuit Cainan, **38** qui fuit Henos, qui fuit Seth, qui fuit Adam, qui fuit Dei.

invenit locum ubi scriptum erat: **18** Spiritus Domini super me: propter quod unxit me, evangelizare pauperibus misit me, sanare contritos corde, **19** prædicare captivis remissionem, et cæcis visum, Et cum plicuisset librum, reddit ministro, et sedit. **20** dimittere confractos in remissionem, prædicare Jesu, qui fuit Eliezer, qui fuit Jirim, qui fuit Mathat, annum Domini acceptum et diem retributionis. **21** Cœpit autem dicere ad illos: Quia hodie fuit Natham, qui fuit David, **22** qui fuit Jesse, qui impleta est hæc scriptura in auribus vestris. **23** fuit Obed, qui fuit Booz, qui fuit Salmon, qui fuit Naasson, **24** qui fuit Aminadab, qui fuit Aram, qui fuit Esron, qui fuit Phares, qui fuit Judæ, **25** qui fuit Jacob, qui fuit Isaac, qui fuit Abrahæ, qui fuit Thare, qui fuit Nachor, **26** qui fuit Sarug, qui fuit Ragau, qui fuit Phaleg, qui fuit Heber, qui fuit Sale, **27** qui fuit Cainan, qui fuit Arphaxad, qui fuit Sem, qui fuit Noë, qui fuit Lamech, **28** qui fuit Methusale, qui fuit Henoch, qui fuit Jared, qui fuit Malaleel, qui fuit Cainan, **29** qui fuit Henos, qui fuit Seth, qui fuit Adam, qui fuit Dei.

Et omnium in synagoga oculi erant intendentes in fuit Melea, qui fuit Menna, qui fuit Mathatha, qui fuit Obed, qui fuit Booz, qui fuit Salmon, qui fuit Naasson, **30** qui fuit Aminadab, qui fuit Aram, qui fuit Esron, qui fuit Phares, qui fuit Judæ, **31** qui fuit Jacob, qui fuit Isaac, qui fuit Abrahæ, qui fuit Thare, qui fuit Nachor, **32** qui fuit Sarug, qui fuit Ragau, qui fuit Phaleg, qui fuit Heber, qui fuit Sale, **33** qui fuit Cainan, qui fuit Arphaxad, qui fuit Sem, qui fuit Noë, qui fuit Lamech, **34** qui fuit Methusale, qui fuit Henoch, qui fuit Jared, qui fuit Malaleel, qui fuit Cainan, **35** qui fuit Henos, qui fuit Seth, qui fuit Adam, qui fuit Dei.

4 Jesus autem plenus Spiritu Sancto regressus est a Jordane: et agebatur a Spiritu in desertum **2** diebus quadraginta, et tentabatur a diabolo. Et nihil manducavit in diebus illis: et consummatis illis esuriit. **3** Dixit autem illi diabolus: Si Filius Dei es, dic lapidi huic ut panis fiat. **4** Et respondit ad illum Jesus: Scriptum est: Quia non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo Dei. **5** Et duxit illum diabolus in montem excelsum, et ostendit illi omnia regna orbis terræ in momento temporis, **6** et ait illi: Tibi dabo potestatem hanc universam, et gloriam illorum: quia mihi tradita sunt, et cui volo do illa. **7** Tu ergo si adoraveris coram me, erunt tua omnia. **8** Et respondens Jesus, dixit illi: Scriptum est: Dominum Deum tuum adorabis, et illi soli servies. **9** Et duxit illum in Jerusalem, et statuit eum super pinnam templi, et dixit illi: Si Filius Dei es, mitte te hinc deorsum. **10** Scriptum est enim quod angelis suis mandavit de te, ut conservent te: **11** et quia in manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. **12** Et respondens Jesus, ait illi: Dictum est: Non tentabis Dominum Deum tuum. **13** Et consummata omni tentatione, diabolus recessit ab illo, usque ad tempus. **14** Et regressus est Jesus in virtute Spiritus in Galilæam, et fama exit per universam regionem de illo. **15** Et ipse docebat in synagogis eorum, et magnificabatur ab omnibus. **16** Et venit Nazareth, ubi erat nutritus, et intravit secundum consuetudinem suam die sabbati in synagogam, et surrexit legere. **17** Et traditus est illi liber Isaïæ prophetæ. Et ut revolvit librum,

Et cum plicuisset librum, reddit ministro, et sedit. **18** Et omnium in synagoga oculi erant intendentes in fuit Melea, qui fuit Menna, qui fuit Mathatha, qui fuit Obed, qui fuit Booz, qui fuit Salmon, qui fuit Naasson, **19** qui fuit Aminadab, qui fuit Aram, qui fuit Esron, qui fuit Phares, qui fuit Judæ, **20** qui fuit Jacob, qui fuit Isaac, qui fuit Abrahæ, qui fuit Thare, qui fuit Nachor, **21** qui fuit Sarug, qui fuit Ragau, qui fuit Phaleg, qui fuit Heber, qui fuit Sale, **22** qui fuit Cainan, qui fuit Arphaxad, qui fuit Sem, qui fuit Noë, qui fuit Lamech, **23** qui fuit Methusale, qui fuit Henoch, qui fuit Jared, qui fuit Malaleel, qui fuit Cainan, **24** qui fuit Henos, qui fuit Seth, qui fuit Adam, qui fuit Dei.

Et omnibus testimonium illi dabant: et mirabantur in verbis gratiæ, quæ procedebant de ore ipsius, in Capharnaum, fac et hic in patria tua. **25** Ait autem: Amen dico vobis, quia nemo propheta acceptus est in patria sua. **26** In veritate dico vobis, multæ viduæ erant in diebus Eliæ in Israël, quando clausum est cælum annis tribus et mensibus sex, cum facta esset famæ magna in omni terra: **27** et ad nullam illarum missus est Elias, nisi in Sarepta Sidoniæ, ad mulierem viduam. **28** Et multi leprosi erant in Israël sub Eliseo propheta: et nemo eorum mundatus est nisi Naaman Syrus. **29** Et repleti sunt omnes in synagoga ira, hæc audientes. **30** Et surrexerunt, et ejecerunt illum extra civitatem: et duxerunt illum usque ad supercilium montis, super quem civitas illorum erat ædificata, ut præcipitarent eum. **31** Ipse autem transiens per medium illorum, ibat. **32** Et descendit in Capharnaum civitatem Galilææ, ibique docebat illos sabbatis. **33** Et stupebant in doctrina ejus, quia in potestate erat sermo ipsius. **34** Et in synagoga erat homo habens dæmonium immundum, et exclamavit voce magna, dicens: Sine, quid nobis et tibi, Jesu Nazarene? venisti perdere nos? scio te quis sis, Sanctus Dei. **35** Et increpavit illum Jesus, dicens: Obmutesce, et exi ab eo. Et cum projecisset illum dæmonium in medium, exiit ab illo, nihilque illum nocuit. **36** Et factus est pavor in omnibus, et colloquebantur ad invicem, dicentes: Quod est hoc verbum, quia in potestate et virtute imperat immundis spiritibus, et exeunt? **37** Et divulgabatur fama de illo in omnem locum regionis. **38** Surgens autem Jesus de synagoga, introivit in domum Simonis. Socrus autem Simonis tenebatur magnis febribus: et rogaverunt illum pro ea. **39** Et stans super illam imperavit febri: et dimisit illam. Et continuo surgens, ministrabat illis. **40** Cum autem sol occidisset, omnes qui habebant infirmos variis languoribus, ducebant illos ad eum. At ille singulis manus imponens, curabat eos. **41** Exibant autem dæmonia a multis clamantia, et

dicentia: Quia tu es Filius Dei: et increpans non sinebat ea loqui: quia sciebant ipsum esse Christum. **42** Facta autem die egressus ibat in desertum locum, et turbæ requirebant eum, et venerunt usque ad ipsum: et detinebant illum ne discederet ab eis. **43** tua. **21** Et cœperunt cogitare scribæ et pharisæi, Quibus ille ait: Quia et aliis civitatibus oportet me evangelizare regnum Dei: quia ideo missus sum. **44** Et erat prædicans in synagogis Galilææ.

5 Factum est autem, cum turbæ irruerunt in eum ut audirent verbum Dei, et ipse stabat secus stagnum Genesareth. **2** Et vidi duas naves stantes secus stagnum: piscatores autem descenderant, et lavabant retia. **3** Ascendens autem in unam navim, quæ erat Simonis, rogavit eum a terra reducere pusillum. Et sedens docebat de navicula turbas. **4** Ut cessavit autem loqui, dixit ad Simonem: Duc in altum, et laxate retia vestra in capturam. **5** Et respondens Simon, dixit illi: Præceptor, per totam noctem laborantes nihil cepimus: in verbo autem tuo laxabo rete. **6** Et cum hoc fecissent, concluserunt piscium multitudinem copiosam: rumpebatur autem rete eorum. **7** Et annuerunt sociis, qui erant in alia navi, ut venirent, et adjuvarent eos. Et venerunt, et impleverunt ambas naviculas, ita ut pene mergerentur. **8** Quod cum videret Simon Petrus, procidit ad genua Jesu, dicens: Exi a me, quia homo peccator sum, Domine. **9** Stupor enim circumdecerat eum, et omnes qui cum illo erant, in capture piscium, quam ceperant: **10** similiter autem Jacobum et Joannem, filios Zebedæi, qui erant socii Simonis. Et ait ad Simonem Jesus: Noli timere: ex hoc jam homines eris capiens. **11** Et subductis ad terram navibus, relicts omnibus, secuti sunt eum. **12** Et factum est, cum esset in una civitatum, et ecce vir plenus lepra, et videns Jesum, et procidens in faciem, rogavit eum, dicens: Domine, si vis, potes me mundare. **13** Et extendens manum, tetigit eum dicens: Volo: mundare. Et confessim lepra discessit ab illo. **14** Et ipse præcepit illi ut nemini diceret: sed, Vade, ostende te sacerdoti, et offer pro emundatione tua, sicut præcepit Moyses, in testimonium illis. **15** Perambulabat autem magis sermo de illo: et conveniebant turbæ multæ ut audirent, et curarentur ab infirmitatibus suis. **16** Ipse autem secedebat in desertum, et orabat. **17** Et factum est in una dierum, et ipse sedebat docens. Et erant pharisæi sedentes, et legis doctores, qui venerant ex omni castello Galilææ, et Iudeæ, et Jerusalem: et virtus Domini erat ad sanandum eos. **18** Et ecce viri portantes in lecto hominem, qui erat paralyticus: et quærebant eum inferre, et ponere ante eum. **19** Et non invenientes qua

parte illum inferrent præ turba, ascenderunt supra tectum, et per tegulas summiserunt eum cum ut vidit, dixit: Homo, remittuntur tibi peccata ipsum: dicentes: quis est hic, qui loquitur blasphemias? quis potest dimittere peccata, nisi solus Deus? **22** Ut cognovit autem Jesus cogitationes eorum, respondens, dixit ad illos: Quid cogitatis in cordibus vestris? **23** Quid est facilius dicere: Dimittuntur tibi peccata: an dicere: Surge, et ambula? **24** Ut autem sciatis quia Filius hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata, (ait paralytico) tibi dico, surge, tolle lectum tuum, et vade in domum tuam. **25** Et confessim consurgens coram illis, tulit lectum in quo jacebat: et abiit in domum suam, magnificans Deum. **26** Et stupor apprehendit omnes, et magnificabant Deum. Et repleti sunt timore, dicentes: Quia vidimus mirabilia hodie. **27** Et post hæc exiit, et vidi publicanum nomine Levi, sedentem ad telonium, et ait illi: Sequere me. **28** Et relicts omnibus, surgens secutus est eum. **29** Et fecit ei convivium magnum Levi in domo sua: et erat turba multa publicanorum, et aliorum qui cum illis erant discubentes. **30** Et murmurabant pharisæi et scribæ eorum, dicentes ad discipulos ejus: Quare cum publicanis et peccatoribus manducatis et bibitis? **31** Et respondens Jesus, dixit ad illos: Non egent qui sani sunt medico, sed qui male habent. **32** Non veni vocare justos, sed peccatores ad pœnitentiam. **33** At illi dixerunt ad eum: Quare discipuli Joannis jejunant frequenter, et obsecrations faciunt, similiter et pharisæorum: tui autem edunt et bibunt? **34** Quibus ipse ait: Numquid potestis filios sponsi, dum cum illis est sponsus, facere jejunare? **35** Venient autem dies, cum ablatus fuerit ab illis sponsus: tunc jejunabunt in illis diebus. **36** Dicebat autem et similitudinem ad illos: Quia nemo commissuram a novo vestimento immittit in vestimentum vetus: alioquin et novum rumpit, et veteri non convenit commissura a novo. **37** Et nemo mittit vinum novum in utres veteres: alioquin rumpet vinum novum utres, et ipsum effundetur, et utres peribunt: **38** sed vinum novum in utres novos mittendum est, et utraque conservantur. **39** Et nemo bibens vetus, statim vult novum: dicit enim: Vetus melius est.

6 Factum est autem in sabbato secundo, primo, cum transiret per sata, vellebant discipuli ejus spicas, et manducabant confricantes manibus. **2** Quidam autem pharisæorum, dicebant illis: Quid facitis quod non licet in sabbatis? **3** Et respondens

Jesus ad eos, dixit: Nec hoc legistis quod fecit David, his qui oderunt vos. **28** Benedicite maledicentibus cum esurisset ipse, et qui cum illo erant? **4** quomodo vobis, et orate pro calumniantibus vos. **29** Et qui te intravit in domum Dei, et panes propositionis percutit in maxillam, præbe et alteram. Et ab eo sumpsit, et manducavit, et dedit his qui cum qui aufert tibi vestimentum, etiam tunicam noli ipso erant: quos non licet manducare nisi tantum prohibere. **30** Omni autem petenti te, tribue: et sacerdotibus? **5** Et dicebat illis: Quia dominus qui aufert quæ tua sunt, ne repetas. **31** Et prout est Filius hominis etiam sabbati. **6** Factum est vultis ut faciant vobis homines, et vos facite illis autem in alio sabbato, ut intraret in synagogam, et similiter. **32** Et si diligitis eos qui vos diligunt, diceret. Et erat ibi homo, et manus ejus dextra erat quæ vobis est gratia? nam et peccatores diligentes arida. **7** Observabant autem scribæ et pharisei si se diligunt. **33** Et si benefeceritis his qui vobis in sabbato curaret, ut invenirent unde accusarent benefaciunt, quæ vobis est gratia? siquidem et eum. **8** Ipse vero sciebat cogitationes eorum: et ait peccatores hoc faciunt. **34** Et si mutuum dederitis homini qui habebat manum aridam: Surge, et sta his a quibus speratis recipere, quæ gratia est in medium. Et surgens stetit. **9** Ait autem ad illos vobis? nam et peccatores peccatoribus foenerantur, Jesus: Interrogo vos si licet sabbatis benefacere, ut recipient aequalia. **35** Verumtamen diligite an male: animam salvam facere, an perdere? **10** inimicos vestros: benefacite, et mutuum date, nihil Et circumspectis omnibus dixit homini: Extende inde sperantes: et erit merces vestra multa, et manum tuam. Et extendit: et restituta est manus eritis filii Altissimi, quia ipse benignus est super ejus. **11** Ipsi autem repleti sunt insipientia, et ingratos et malos. **36** Estote ergo misericordes colloquebantur ad invicem, quidnam facerent Jesu. sicut et Pater vester misericors est. **37** Nolite **12** Factum est autem in illis diebus, exiit in montem judicare, et non judicabimini: nolite condemnare, orare, et erat pernoctans in oratione Dei. **13** Et cum et non condemnabimini. Dimitte, et dimittemini. dies factus esset, vocavit discipulos suos: et elegit **38** Date, et dabitus vobis: mensuram bonam, et duodecim ex ipsis (quos et apostolos nominavit): **14** confertam, et coagitatam, et supereffluentem Simonem, quem cognominavit Petrum, et Andream dabunt in sinum vestrum. Eadem quippe mensura, fratrem ejus, Jacobum, et Joannem, Philippum, qua mensi fueritis, remetietur vobis. **39** Dicebat et Bartholomæum, **15** Matthæum, et Thomam, autem illis et similitudinem: Numquid potest cæcus Jacobum Alphæi, et Simonem, qui vocatur Zelotes, cæcum ducere? nonne ambo in foveam cadunt? **16** et Judam Jacobi, et Judam Iscariotem, qui fuit **40** Non est discipulus super magistrum: perfectus proditor. **17** Et descendens cum illis, stetit in loco autem omnis erit, si sit sicut magister ejus. **41** Quid campestri, et turba discipulorum ejus, et multitudo autem vides festucam in oculo fratris tui, trabem copiosa plebis ab omni Judæa, et Jerusalem, et autem, quæ in oculo tuo est, non consideras? **42** aut maritima, et Tyri, et Sidonis, **18** qui venerant ut quomodo potes dicere fratri tuo: Frater, sine ejiciam audirent eum, et sanarentur a languoribus suis. Et festucam de oculo tuo: ipse in oculo tuo trabem non qui vexabantur a spiritibus immundis, curabantur. videns? Hypocrita, ejice primum trabem de oculo **19** Et omnis turba quærebat eum tangere: quia virtus tuo: et tunc perspicies ut educas festucam de oculo de illo exibat, et sanabat omnes. **20** Et ipse elevatis fratris tui. **43** Non est enim arbor bona, quæ facit oculis in discipulis suis, dicebat: Beati pauperes, fructus malos: neque arbor mala, faciens fructum quia vestrum est regnum Dei. **21** Beati qui nunc bonum. **44** Unaquæque enim arbor de fructu suo esuritis, quia saturabimini. Beati qui nunc fletis, quia cognoscitur. Neque enim de spinis colligunt ficus: ridebitis. **22** Beati eritis cum vos oderint homines, et neque de rubo vindemiant uvam. **45** Bonus homo cum separaverint vos, et exprobraverint, et ejicerint de bono thesauro cordis sui profert bonum: et nomen vestrum tamquam malum propter Filium malus homo de malo thesauro profert malum. Ex hominis. **23** Gaudete in illa die, et exsultate: ecce abundantia enim cordis os loquitur. **46** Quid autem enim merces vestra multa est in cælo: secundum vocatis me Domine, Domine: et non facitis quæ hæc enim faciebant prophetis patres eorum. **24** dico? **47** Omnis qui venit ad me, et audit sermones Verumtamen vœ vobis divitibus, quia habetis meos, et facit eos, ostendam vobis cui similis sit: consolationem vestram. **25** Vœ vobis, qui saturati **48** similis est homini ædificanti domum, qui fodit estis: quia esurietis. Vœ vobis, qui ridetis nunc: in altum, et posuit fundamentum super petram: quia lugebitis et flebitis. **26** Vœ cum benixerint inundatione autem facta, illisum est flumen domui vobis homines: secundum hæc enim faciebant illi, et non potuit eam movere: fundata enim erat pseudoprophetis patres eorum. **27** Sed vobis dico, super petram. **49** Qui autem audit, et non facit, qui audit: diligite inimicos vestros, benefacite similis est homini ædificanti domum suam super

terram sine fundamento: in quam illus est fluvius, et continuo cecidit: et facta est ruina domus illius magna.

7 Cum autem implesset omnia verba sua in aures plebis, intravit Capharnaum. **2** Centurionis autem cuiusdam servus male habens, erat moriturus: qui illi erat pretiosus. **3** Et cum audisset de Jesu, misit ad eum seniores Judæorum, rogans eum ut veniret et salvaret servum ejus. **4** At illi cum venissent ad Jesum, rogabant eum sollicite, dicentes ei: Quia dignus est ut hoc illi præstes: **5** diligit enim gentem nostram, et synagogam ipse ædificavit nobis. **6** Jesus autem ibat cum illis. Et cum jam non longe esset a domo, misit ad eum centurio amicos, dicentes: Domine, noli vexari: non enim sum dignus ut sub tectum meum intres: **7** propter quod et me ipsum non sum dignum arbitratus ut venirem ad te: sed dic verbo, et sanabitur puer meus. **8** Nam et ego homo sum sub potestate constitutus, habens sub me milites: et dico huic, Vade, et vadit: et alii, Veni, et venit: et servo meo, Fac hoc, et facit. **9** Quo auditu Jesus miratus est: et conversus sequentibus se turbis, dixit: Amen dico vobis, nec in Israël tantam fidem inveni. **10** Et reversi, qui missi fuerant, domum, invenerunt servum, qui languerat, sanum. **11** Et factum est: deinceps ibat in civitatem quæ vocatur Naim: et ibant cum eo discipuli ejus et turba copiosa. **12** Cum autem appropinquaret portæ civitatis, ecce defunctus efferebatur filius unicus matris suæ: et hæc vidua erat: et turba civitatis multa cum illa. **13** Quam cum vidisset Dominus, misericordia motus super eam, dixit illi: Noli flere. **14** Et accessit, et tetigit loculum. (Hi autem qui portabant, steterunt.) Et ait: Adolescens, tibi dico, surge. **15** Et resedit qui erat mortuus, et cœpit loqui. Et dedit illum matri sue. **16** Accepit autem omnes timor: et magnificabant Deum, dicentes: Quia propheta magnus surrexit in nobis: et quia Deus visitavit plebem suam. **17** Et exiit hic sermo in universam Judæam de eo, et in omnem circa regionem. **18** Et nuntiaverunt Joanni discipuli ejus de omnibus his. **19** Et convocavit duos de discipulis suis Joannes, et misit ad Jesum, dicentes: Tu es qui venturus es, an alium exspectamus? **20** Cum autem venissent ad eum viri, dixerunt: Joannes Baptista misit nos ad te dicens: Tu es qui venturus es, an alium exspectamus? **21** (In ipsa autem hora multos curavit a languoribus, et plagis, et spiritibus malis, et cæcis multis donavit visum.) **22** Et respondens, dixit illis: Euntes renuntiate Joanni quæ audistis et vidistis: quia cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui

resurgunt, pauperes evangelizantur: **23** et beatus est quicumque non fuerit scandalizatus in me. **24** Et cum discessissent nuntii Joannis, cœpit de Joanne dicere ad turbas: Quid existis in desertum videre? arundinem vento agitatam? **25** Sed quid existis videre? hominem mollibus vestibus indutum? Ecce qui in ueste pretiosa sunt et deliciis, in domibus regum sunt. **26** Sed quid existis videre? prophetam? Utique dico vobis, et plus quam prophetam: **27** hic est, de quo scriptum est: Ecce mitto angelum meum ante faciem tuam, qui præparabit viam tuam ante te. **28** Dico enim vobis: major inter natos mulierum propheta Joanne Baptista nemo est: qui autem minor est in regno Dei, major est illo. **29** Et omnis populus audiens et publicani, justificaverunt Deum, baptizati baptismō Joannis. **30** Pharisæi autem et legisperiti consilium Dei spreverunt in semetipsos, non baptizati ab eo. **31** Ait autem Dominus: Cui ergo similes dicam homines generationis hujus? et cui similes sunt? **32** Similes sunt pueris sedentibus in foro, et loquentibus ad invicem, et dicentibus: Cantavimus vobis tibiis, et non saltastis: lamentavimus, et non plorasti. **33** Venit enim Joannes Baptista, neque manducans panem, neque bibens vinum, et dicitis: Dæmonium habet. **34** Venit Filius hominis manducans, et bibens, et dicitis: Ecce homo devorator, et bibens vinum, amicus publicanorum et peccatorum. **35** Et justificata est sapientia ab omnibus filiis suis. **36** Rogabat autem illum quidam de pharisæis ut manducaret cum illo. Et ingressus domum pharisæi discubuit. **37** Et ecce mulier, quæ erat in civitate peccatrix, ut cognovit quod accubuisse in domo pharisæi, attulit alabastrum unguenti: **38** et stans retro secus pedes ejus, lacrimis cœpit rigare pedes ejus, et capillis capitis sui tergebat, et osculabatur pedes ejus, et unguento ungebatur. **39** Videns autem pharisæus, qui vocaverat eum, ait intra se dicens: Hic si esset propheta, sciret utique quæ et qualis est mulier, quæ tangit eum: quia peccatrix est. **40** Et respondens Jesus, dixit ad illum: Simon, habeo tibi aliiquid dicere. At ille ait: Magister, dic. **41** Duo debitores erant cuidam fœneratori: unus debebat denarios quingentos, et alius quinquaginta. **42** Non habentibus illis unde redderent, donavit utrisque. Quis ergo eum plus diligit? **43** Respondens Simon dixit: Æstimo quia es cui plus donavit. At ille dixit ei: Recte judicasti. **44** Et conversus ad mulierem, dixit Simoni: Vides hanc mulierem? Intravi in domum tuam, aquam pedibus meis non dedisti: hæc autem lacrimis rigavit pedes meos, et capillis suis tersit. **45** Osculum mihi non dedisti: hæc autem ex quo intravit, non cessavit osculari pedes

meos. **46** Oleo caput meum non unxi: hæc autem auferetur ab illo. **19** Venerunt autem ad illum mater unguento unxit pedes meos. **47** Propter quod dico et fratres ejus, et non poterant adire eum præ turba. tibi: remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit **20** Et nuntiatum est illi: Mater tua et fratres tui multum. Cui autem minus dimittitur, minus diligit. stant foris, volentes te videre. **21** Qui respondens, **48** Dixit autem ad illam: Remittuntur tibi peccata. dixit ad eos: Mater mea et fratres mei hi sunt, **49** Et cœperunt qui simul accumbabant, dicere intra qui verbum Dei audiunt et faciunt. **22** Factum est se: Quis est hic qui etiam peccata dimittit? **50** Dixit autem ad mulierem: Fides tua te salvam fecit: vade autem in una dierum: et ipse ascendit in naviculam, et discipuli ejus, et ait ad illos: Transfretemus in pace.

8 Et factum est deinceps, et ipse iter faciebat per civitates, et castella prædicans, et evangelizans regnum Dei: et duodecim cum illo, **2** et mulieres aliquæ, quæ erant curatæ a spiritibus malignis et infirmatibus: Maria, quæ vocatur Magdalene, de qua septem dæmonia exierant, **3** et Joanna uxor Chusæ procuratoris Herodis, et Susanna, et aliae multæ, quæ ministrabant ei de facultatibus suis. **4** Cum autem turba plurima convenirent, et de civitatibus properarent ad eum, dixit per similitudinem: **5** Exiit qui seminat, seminare semen suum. Et dum seminat, aliud cecidit secus viam, et conculcatum est, et volucres cæli comedenterunt illud. **6** Et aliud cecidit supra petram: et natum aruit, quia non habebat humorem. **7** Et aliud cecidit inter spinas, et simul exortæ spinæ suffocaverunt illud. **8** Et aliud cecidit in terram bonam: et ortum fecit fructum centuplum. Hæc dicens clamabat: Qui habet aures audiendi, audiat. **9** Interrogabant autem eum discipuli ejus, quæ esset hæc parabola. **10** Quibus ipse dixit: Vobis datum est nosse mysterium regni Dei, ceteris autem in parabolis: ut videntes non videant, et audientes non intelligent. **11** Est autem hæc parabola: Semen est verbum Dei. **12** Qui autem secus viam, hi sunt qui audiunt: deinde venit diabolus, et tollit verbum de corde eorum, ne credentes salvi fiant. **13** Nam qui supra petram, qui cum audierint, cum gaudio suscipiunt verbum: et hi radices non habent: qui ad tempus credunt, et in tempore tentationis recedunt. **14** Quod autem in spinas cecidit: hi sunt qui audierunt, et a sollicitudinibus, et divitiis, et voluptatibus vitæ euntes, suffocantur, et non referunt fructum. **15** Quod autem in bonam terram: hi sunt qui in corde bono et optimo audientes verbum retinent, et fructum afferunt in patientia. **16** Nemo autem lucernam accendens, operit eam vase, aut subtus lectum ponit: sed supra candelabrum ponit, ut intrantes videant lumen. **17** Non est enim occultum, quod non manifestetur: nec absconditum, quod non cognoscatur, et in palam veniat. **18** Videte ergo quomodo audiatis? Qui enim habet, dabitur illi: et quicumque non habet, etiam quod putat se habere, auferetur ab illo. **19** Venerunt autem ad illum mater et fratres ejus, et non poterant adire eum præ turba. **20** Et nuntiatum est illi: Mater tua et fratres tui multum. Cui autem minus dimittitur, minus diligit. stant foris, volentes te videre. **21** Qui respondens, dixit ad eos: Mater mea et fratres mei hi sunt, qui verbum Dei audiunt et faciunt. **22** Factum est autem in una dierum: et ipse ascendit in naviculam, et discipuli ejus, et ait ad illos: Transfretemus trans stagnum. Et ascenderunt. **23** Et navigantibus illis, obdormivit, et descendit procella venti in stagnum, et complebantur, et periclitabantur. **24** Accedentes autem suscitaverunt eum, dicentes: Præceptor, perimus. At ille surgens, increpavit ventum, et tempestatem aquæ, et cessavit: et facta est tranquillitas. **25** Dixit autem illis: Ubi est fides vestra? Qui timentes, mirati sunt ad invicem, dicentes: quis putas hic est, quia et ventis, et mari imperat, et obediunt ei? **26** Et navigaverunt ad regionem Gerasenorum, quæ est contra Galilæam. **27** Et cum egressus esset ad terram, occurrit illi vir quidam, qui habebat dæmonium jam temporibus multis, et vestimento non induebatur, neque in domo manebat, sed in monumentis. **28** Is, ut vidit Jesum, procidit ante illum: et exclamans voce magna, dixit: Quid mihi et tibi est, Jesu Fili Dei Altissimi? obsecro te, ne me torqueas. **29** Præcipiebat enim spiritui immundo ut exiret ab homine. Multis enim temporibus arripiebat illum, et vinciebatur catenis, et compeditibus custoditus. Et ruptis vinculis agebatur a dæmonio in deserta. **30** Interrogavit autem illum Jesus, dicens: Quod tibi nomen est? At ille dixit: Legio: quia intraverant dæmonia multa in eum. **31** Et rogabant illum ne imperaret illis ut in abyssum irent. (*Abyssos g12*) **32** Erat autem ibi grex porcorum multorum pascentium in monte: et rogabant eum, ut permetteret eis in illos ingredi. Et permisit illis. **33** Exierunt ergo dæmonia ab homine, et intraverunt in porcos: et impetu abiit grex per præcepis in stagnum, et suffocatus est. **34** Quod ut viderunt factum qui pascebant, fugerunt, et nuntiaverunt in civitatem et in villas. **35** Exierunt autem videre quod factum est, et venerunt ad Jesum, et invenerunt hominem sedentem, a quo dæmonia exierant, vestitum ac sana mente, ad pedes ejus, et timuerunt. **36** Nuntiaverunt autem illis et qui viderant, quomodo sanus factus esset a legione: **37** et rogaverunt illum omnis multitudo regionis Gerasenorum ut discederet ab ipsis: quia magno timore tenebantur. Ipse autem ascendens navim, reversus est. **38** Et rogabat illum vir, a quo dæmonia exierant, ut cum eo esset. Dimisit autem eum Jesus, dicens: **39** Redi in domum tuam, et narra quanta tibi fecit Deus. Et abiit per universam

civitatem, prædicans quanta illi fecisset Jesus. **40** Joannes surrexit a mortuis: a quibusdam vero: Quia Factum est autem cum rediisset Jesus, exceptit illum Elias apparuit: ab aliis autem: Quia propheta unus turba: erunt enim omnes exspectantes eum. **41** Et de antiquis surrexit. **9** Et ait Herodes: Joannem ecce venit vir, cui nomen Jairus, et ipse princeps ego decollavi: quis est autem iste, de quo ego synagogæ erat: et cecidit ad pedes Jesu, rogans eum talia audio? Et quærebat videre eum. **10** Et reversi ut intraret in domum ejus, **42** quia unica filia erat Apostoli, narraverunt illi quæcumque fecerunt: et ei fere annorum duodecim, et hæc moriebatur. Et assumptis illis secessit seorsum in locum desertum, contigit, dum iret, a turba comprimebatur. **43** Et qui est Bethsaïde. **11** Quod cum cognovissent turbæ, mulier quædam erat in fluxu sanguinis ab annis secutæ sunt illum: et exceptit eos, et loquebatur illis duodecim, quæ in medicos erogaverat omnem de regno Dei, et eos, qui cura indigebant, sanabat. substantiam suam, nec ab ullo potuit curari: **44** **12** Dies autem coepérat declinare, et accedentes accessit retro, et tetigit fimbriam vestimenti ejus: et duodecim dixerunt illi: Dimitte turbas, ut euntes confestim stetit fluxus sanguinis ejus. **45** Et ait Jesus: in castella villasque quæ circa sunt, divertant, et Quis est, qui me tetigit? Negantibus autem omnibus, inveniant escas: quia hic in loco deserto sumus. **13** dixit Petrus, et qui cum illo erant: Præceptor, Ait autem ad illos: Vos date illis manducare. At illi turbæ te comprimunt, et afflidunt, et dicis: Quis me dixerunt: Non sunt nobis plus quam quinque panes tetigit? **46** Et dicit Jesus: Tetigit me aliquis: nam et duo pisces: nisi forte nos eamus, et emamus in ego novi virtutem de me exiisse. **47** Videns autem omnem hanc turbam escas. **14** Erant autem fere mulier, quia non latuit, tremens venit, et procidit viri quinque millia. Ait autem ad discipulos suos: ante pedes ejus: et ob quam causam tetigerit eum, Facite illos discumbere per convivia quinquagenos. indicavit coram omni populo: et quemadmodum **15** Et ita fecerunt: et discumbere fecerunt omnes. **16** confestim sanata sit. **48** At ipse dixit ei: Filia, fides Acceptis autem quinque panibus et duobus piscibus, tua salvam te fecit: vade in pace. **49** Adhuc illo respexit in cælum, et benedixit illis: et fregit, et loquente, venit quidam ad principem synagogæ, distribuit discipulis suis, ut ponerent ante turbas. dicens ei: Quia mortua est filia tua, noli vexare illum. **17** Et manducaverunt omnes, et saturati sunt. Et **50** Jesus autem, auditio hoc verbo, respondit patri sublatum est quod superfuit illis, fragmentorum puellæ: Noli timere, crede tantum, et salva erit. cophini duodecim. **18** Et factum est cum solus esset **51** Et cum venisset domum, non permisit intrare orans, erant cum illo et discipuli: et interrogavit secum quemquam, nisi Petrum, et Jacobum, et illos, dicens: Quem me dicunt esse turbæ? **19** At Joannem, et patrem, et matrem puellæ. **52** Flebant illi responderunt, et dixerunt: Joannem Baptistam, autem omnes, et plangebant illam. At ille dixit: alii autem Eliam, alii vero quia unus propheta Nolite flere: non est mortua puella, sed dormit. **53** de prioribus surrexit. **20** Dicit autem illis: Vos Et deridebant eum, scientes quod mortua esset. **54** autem quem me esse dicitis? Respondens Simon Ipse autem tenens manum ejus clamavit, dicens: Petrus, dixit: Christum Dei. **21** At ille increpans illos, Puella, surge. **55** Et reversus est spiritus ejus, et præcepit ne cui dicerent hoc, **22** dicens: Quia oportet surrexit continuo. Et jussit illi dari manducare. **56** Filium hominis multa pati, et reprobari a senioribus, Et stupuerunt parentes ejus, quibus præcepit ne alicui dicerent quod factum erat.

9 Convocatis autem duodecim Apostolis, dedit illis virtutem et potestatem super omnia dæmonia, et ut languores curarent. **2** Et misit illos prædicare regnum Dei, et sanare infirmos. **3** Et ait ad illos: Nihil tuleritis in via, neque virgam, neque peram, neque panem, neque pecuniam, neque duas tunicas habeatis. **4** Et in quacumque domum intraveritis, ibi manete, et inde ne exeatis. **5** Et quicunque non receperint vos: exeunte de civitate illa, etiam pulvarem pedum vestrorum excutite in testimonium supra illos. **6** Egressi autem circuibant per castella evangelizantes, et curantes ubique. **7** Audivit autem Herodes tetrarcha omnia quæ fiebant ab eo, et hæsitabat eo quod diceretur **8** a quibusdam: Quia

species vultus ejus altera: et vestitus ejus albus et eunes intraverunt in civitatem Samaritanorum ut refulgens. **30** Et ecce duo viri loquebantur cum illo. parerent illi. **53** Et non receperunt eum, quia facies Erant autem Moyses et Elias, **31** visi in majestate: ejus erat euntis in Jerusalem. **54** Cum vidissent et dicebant excessum ejus, quem completerus autem discipuli ejus Jacobus et Joannes, dixerunt: erat in Jerusalem. **32** Petrus vero, et qui cum illo Domine, vis dicimus ut ignis descendat de cælo, erant, gravati erant somno. Et evigilantes viderunt et consumat illos? **55** Et conversus increpavit majestatem ejus, et duos viros qui stabant cum illos, dicens: Nescitis cujus spiritus estis. **56** Filius illo. **33** Et factum est cum discederent ab illo, ait hominis non venit animas perdere, sed salvare. Et Petrus ad Jesum: Præceptor, bonum est nos hic abierunt in aliud castellum. **57** Factum est autem: esse: et faciamus tria tabernacula, unum tibi, et ambulantibus illis in via, dixit quidam ad illum: unum Moysi, et unum Eliæ: nesciens quid diceret. Sequar te quocumque ieris. **58** Dixit illi Jesus: **34** Hæc autem illo loquente, facta est nubes, et Vulpes foveas habent, et volucres cæli nidos: Filius obumbravit eos: et timuerunt, intrantibus illis in autem hominis non habet ubi caput reclinet. **59** Ait nubem. **35** Et vox facta est de nube, dicens: Hic est autem ad alterum: Sequere me: ille autem dixit: Filius meus dilectus, ipsum audite. **36** Et dum fieret Domine, permitte mihi primum ire, et sepelire vox, inventus est Jesus solus. Et ipsi tacuerunt, et patrem meum. **60** Dixitque ei Jesus: Sine ut mortui nemini dixerunt in illis diebus quidquam ex his sepiant mortuos suos: tu autem vade, et annuntia quæ viderant. **37** Factum est autem in sequenti die, regnum Dei. **61** Et ait alter: Sequar te Domine, sed descendenteribus illis de monte, occurrit illis turba permitte mihi primum renuntiare his quæ domi multa. **38** Et ecce vir de turba exclamavit, dicens: sunt. **62** Ait ad illum Jesus: Nemo mittens manum Magister, obsecro te, respice in filium meum quia suam ad aratrum, et respiciens retro, aptus est unicus est mihi: **39** et ecce spiritus apprehendit regno Dei.

eum, et subito clamat, et elidit, et dissipat eum cum spuma, et vix discedit dilanians eum: **40** et rogavi discipulos tuos ut ejicerent illum, et non potuerunt. **41** Respondens autem Jesus, dixit: O generatio infidelis, et perversa, usquequo ero apud vos, et patiar vos? adduc huc filium tuum. **42** Et cum accederet, elisit illum dæmonium, et dissipavit. **43** Et increpavit Jesus spiritum immundum, et sanavit puerum, et reddidit illum patri ejus. **44** Stupebant autem omnes in magnitudine Dei: omnibusque mirantibus in omnibus quæ faciebat, dixit ad discipulos suos: Ponite vos in cordibus vestris sermones istos: Filius enim hominis futurum est ut tradatur in manus hominum. **45** At illi ignorabant verbum istud, et erat velatum ante eos ut non sentirent illud: et timebant eum interrogare de hoc verbo. **46** Intravit autem cogitatio in eos quis eorum major esset. **47** At Jesus videns cogitationes cordis illorum, apprehendit puerum, et statuit illum secus se, **48** et ait illis: Quicumque suscepit puerum istum in nomine meo, me recipit: et quicumque me receperit, recipit eum qui me misit. Nam qui minor est inter vos omnes, hic major est. **49** Respondens autem Joannes dixit: Præceptor, vidimus quemdam in nomine tuo ejicientem dæmonia, et prohibuimus eum: quia non sequitur nobiscum. **50** Et ait ad illum Jesus: Nolite prohibere: qui enim non est adversum vos, pro vobis est. **51** Factum est autem dum completerent dies assumptionis ejus, et ipse faciem suam firmavit ut iret in Jerusalem. **52** Et misit nuntios ante conspectum suum: et

10 Post hæc autem designavit Dominus et alios septuaginta duos: et misit illos binos ante faciem suam in omnem civitatem et locum, quo erat ipse venturus. **2** Et dicebat illis: Mессis quidem multa, operarii autem pauci. Rogate ergo dominum messis ut mittat operarios in messem suam. **3** Ite: ecce ego mitto vos sicut agnos inter lupos. **4** Nolite portare sacculum, neque peram, neque calceamenta, et neminem per viam salutaveritis. **5** In quamcumque domum intraveritis, primum dicite: Pax huic domui: **6** et si ibi fuerit filius pacis, requiescat super illum pax vestra: sin autem, ad vos revertetur. **7** In eadem autem domo manete, edentes et bibentes quæ apud illos sunt: dignus est enim operarius mercede sua. Nolite transire de domo in domum. **8** Et in quamcumque civitatem intraveritis, et suscepient vos, manducate quæ apponuntur vobis: **9** et curate infirmos, qui in illa sunt, et dicite illis: Appropinquavit in vos regnum Dei. **10** In quamcumque autem civitatem intraveritis, et non suscepient vos, exeunte in plateas ejus, dicite: **11** Etiam pulverem, qui adhæsit nobis de civitate vestra, extergimus in vos: tamen hoc scitote, quia appropinquavit regnum Dei. **12** Dico vobis, quia Sodomis in die illa remissius erit, quam illi civitati. **13** Væ tibi Corozain! vae tibi Bethsaïda! quia si in Tyro et Sidone factæ fuissent virtutes quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio et cinere sedentes pœniterent. **14** Verumtamen Tyro et Sidoni remissius erit in judicio, quam vobis.

15 Et tu Capharnaum, usque ad cælum exaltata, et ipse intravit in quoddam castellum: et mulier usque ad infernum demergeris. (**Hadæs g86**) **16** Qui quædam, Martha nomine, exceptit illum in domum vos audit, me audit: et qui vos spernit, me spernit. suam, **39** et huic erat soror nomine Maria, quæ Qui autem me spernit, spernit eum qui misit me. **17** etiam sedens secus pedes Domini, audiebat verbum Reversi sunt autem septuaginta duo cum gaudio, illius. **40** Martha autem satagebat circa frequens dicentes: Domine, etiam dæmonia subjiciuntur ministerium: quæ stetit, et ait: Domine, non est tibi nobis in nomine tuo. **18** Et ait illis: Videbam Satanam curæ quod soror mea reliquit me solam ministrare? sicut fulgor de cælo cadentem. **19** Ecce dedi vobis dic ergo illi ut me adjuvet. **41** Et respondens dixit illi potestatem calcandi supra serpentes, et scorpiones, Dominus: Martha, Martha, sollicita es, et turbaris et super omnem virtutem inimici: et nihil vobis erga plurima, **42** porro unum est necessarium. nocebit. **20** Verumtamen in hoc nolite gaudere quia Maria optimam partem elegit, quæ non auferetur spiritus vobis subjiciuntur: gaudete autem, quod ab ea.

nomina vestra scripta sunt in cælis. **21** In ipsa hora exsultavit Spiritu Sancto, et dixit: Confiteor tibi Pater, Domine cæli et terræ, quod abscondisti hæc a sapientibus et prudentibus, et revelasti ea parvulis. Etiam Pater: quoniam sic placuit ante te. **22** Omnia mihi tradita sunt a Patre meo. Et nemo scit quis sit Filius, nisi Pater: et quis sit Pater, nisi Filius, et cui voluerit Filius revelare. **23** Et conversus ad discipulos suos, dixit: Beati oculi qui vident quæ vos videtis. **24** Dico enim vobis quod multi prophetæ et reges voluerunt videre quæ vos videtis, et non viderunt: et audire quæ auditis, et non audierunt. **25** Et ecce quidam legisperitus surrexit tentans illum, et dicens: Magister, quid faciendo vitam æternam possidebo? (**aiōnios g166**) **26** At ille dixit ad eum: In lege quid scriptum est? quomodo legis? **27** Ille respondens dixit: Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, et ex tota anima tua, et ex omnibus virtutibus tuis, et ex omni mente tua: et proximum tuum sicut te ipsum. **28** Dixitque illi: Recte respondisti: hoc fac, et vives. **29** Ille autem volens justificare seipsum, dixit ad Jesum: Et quis est meus proximus? **30** Suscipiens autem Jesus, dixit: Homo quidam descendebat ab Jerusalem in Jericho, et incidit in latrones, qui etiam despoliaverunt eum: et plagi impositis abierunt semivivo relicto. **31** Accident autem ut sacerdos quidam descenderet eadem via: et viso illo præterivit. **32** Similiter et Levita, cum esset secus locum, et videret eum, pertransiit. **33** Samaritanus autem quidam iter faciens, venit secus eum: et videns eum, misericordia motus est. **34** Et appropians alligavit vulnera ejus, infundens oleum et vinum: et imponens illum in jumentum suum, duxit in stabulum, et curam ejus egit. **35** Et altera die protulit duos denarios, et dedit stabulario, et ait: Curam illius habe: et quodcumque supererogaveris, ego cum rediero reddam tibi. **36** Quis horum trium videtur tibi proximus fuisse illi, qui incidit in latrones? **37** At ille dixit: Qui fecit misericordiam in illum. Et ait illi Jesus: Vade, et tu fac similiter. **38** Factum est autem, dum irent,

11 Et factum est: cum esset in quoddam loco orans, ut cessavit, dixit unus ex discipulis ejus ad eum: Domine, doce nos orare, sicut docuit et Joannes discipulos suos. **2** Et ait illis: Cum oratis, dicite: Pater, sanctificetur nomen tuum. Adveniat regnum tuum. **3** Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. **4** Et dimitte nobis peccata nostra, siquidem et ipsi dimittimus omni debenti nobis. Et ne nos inducas in temptationem. **5** Et ait ad illos: Quis vestrum habebit amicum, et ibit ad illum media nocte, et dicet illi: Amice, commoda mihi tres panes, **6** quoniam amicus meus venit de via ad me, et non habeo quod ponam ante illum, **7** et ille de intus respondens dicat: Noli mihi molestus esse, jam ostium clausum est, et pueri mei cum sunt in cubili: non possum surgere, et dare tibi. **8** Et si ille perseveraverit pulsans: dico vobis, etsi non dabit illi surgens eo quod amicus ejus sit, propter improbitatem tamen ejus surget, et dabit illi quotquot habet necessarios. **9** Et ego dico vobis: Petite, et dabitur vobis; quærите, et invenietis; pulsate, et aperiatur vobis. **10** Omnis enim qui petit, accipit: et qui quærerit, invenit: et pulsanti aperiatur. **11** Quis autem ex vobis patrem petit panem, numquid lapidem dabit illi? aut pisces, numquid pro pisce serpentem dabit illi? **12** aut si petierit ovum, numquid porrigeret illi scorpionem? **13** Si ergo vos, cum sitis mali, nostis bona data dare filii vestris: quanto magis Pater vester de cælo dabit spiritum bonum potentibus se? **14** Et erat ejiciens dæmonium, et illud erat mutum. Et cum ejecisset dæmonium, locutus est mutus, et admiratæ sunt turbæ. **15** Quidam autem ex eis dixerunt: In Beelzebub principe dæmoniorum ejicit dæmonia. **16** Et alii tentantes, signum de cælo quærebant ab eo. **17** Ipse autem ut vidi cogitationes eorum, dixit eis: Omne regnum in seipsum divisum desolabitur, et dominus supra domum cadet. **18** Si autem et Satanás in seipsum divisus est, quomodo stabit regnum ejus? quia dicitis in Beelzebub me ejicere dæmonia.

19 Si autem ego in Beelzebub ejicio dæmonia: filii et rutam, et omne olus, et præteritis judicium et vestri in quo ejiciunt? ideo ipsi judices vestri erunt. caritatem Dei: hæc autem oportuit facere, et illa
20 Porro si in digito Dei ejicio dæmonia: prefecto non omittere. **43** Væ vobis, pharisæis, quia diligitis pervenit in vos regnum Dei. **21** Cum fortis armatus primas cathedras in synagogis, et salutationes in custodit atrium suum, in pace sunt ea quæ possidet. foro. **44** Væ vobis, quia estis ut monumenta, quæ non
22 Si autem fortior eo superveniens vicerit eum, apparent, et homines ambulantes supra, nesciunt. universa arma ejus auferet, in quibus confidebat, et **45** Respondens autem quidam ex legisperitis, ait illi: spolia ejus distribuet. **23** Qui non est mecum, contra Magister, hæc dicens etiam contumeliam nobis facis. me est: et qui non colligit mecum, dispergit. **24** Cum **46** At ille ait: Et vobis legisperitis væ: quia oneratis immundus spiritus exierit de homine, ambulat per homines oneribus, quæ portare non possunt, et loca inaquosa, quærrens requiem: et non inveniens ipsi uno digito vestro non tangitis sarcinas. **47** dicit: Revertar in domum meam unde exivi. **25** Væ vobis, qui ædificatis monumenta prophetarum: Et cum venerit, invenit eam scopis mundatam, et patres autem vestri occiderunt illos. **48** Prefecto ornatum. **26** Tunc vadit, et assumit septem alias testificamini quod consentitis operibus patrum spiritus secum, nequiores se, et ingressi habitant ibi. vestrorum: quoniam ipsi quidem eos occiderunt, Et fiunt novissima hominis illius pejora prioribus. vos autem ædificatis eorum sepulchra. **49** Propterea **27** Factum est autem, cum hæc diceret: extollens et sapientia Dei dixit: Mittam ad illos prophetas, et vocem quædam mulier de turba dixit illi: Beatus apostolos, et ex illis occident, et persequuntur: **50** venter qui te portavit, et ubera quæ suxisti. **28** At ut inquiratur sanguis omnium prophetarum, qui ille dixit: Quinimmo beati, qui audiunt verbum Dei effusus est a constitutione mundi a generatione et custodiunt illud. **29** Turbis autem concurrentibus ista, **51** a sanguine Abel, usque ad sanguinem cœpit dicere: Generatio hæc, generatio nequam Zachariæ, qui periit inter altare et ædem. Ita dico est: signum quærit, et signum non dabitur ei, vobis, requiretur ab hac generatione. **52** Væ vobis, nisi signum Jonæ prophetæ. **30** Nam sicut fuit legisperitis, quia tulistis clavem scientiæ: ipsi non Jonas signum Ninivitis, ita erit et Filius hominis introistis, et eos qui introibant, prohibuistis. **53** generationi isti. **31** Regina austri surget in judicio cum viris generationis hujus, et condemnabit illos: quia venit a finibus terræ audire sapientiam Salomonis: et ecce plus quam Salomon hic. **32** Viri Ninivitæ surgent in judicio cum generatione hac, et condemnabunt illam: quia pœnitentiam egerunt ad prædicationem Jonæ, et ecce plus quam Jonas hic. **33** Nemo lucernam accedit, et in abscondito ponit, neque sub modio: sed supra candelabrum, ut qui ingrediuntur, lumen videant. **34** Lucerna corporis tui est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit: si autem nequam fuerit, etiam corpus tuum tenebrosum erit. **35** Vide ergo ne lumen quod in te est, tenebræ sint. **36** Si ergo corpus tuum totum lucidum fuerit, non habens aliquam partem tenebrarum, erit lucidum totum, et sicut lucerna fulgoris illuminabit te. **37** Et cum loqueretur, rogavit illum quidam pharisæus ut pranderet apud se. Et ingressus recubuit. **38** Pharisæus autem cœpit intra se reputans dicere, quare non baptizatus esset ante prandium. **39** Et ait Dominus ad illum: Nunc vos pharisæi, quod deforis est calicis et catini, mundatis: quod autem intus est vestrum, plenum est rapina et iniquitate. **40** Stulti! nonne qui fecit quod deforis est, etiam id quod deintus est fecit? **41** Verumtamen quod superest, date eleemosynam: et ecce omnia munda sunt vobis. **42** Sed væ vobis, pharisæis, quia decimatis mentham,

12 Multis autem turbis circumstantibus, ita ut se invicem conculcarent, cœpit dicere ad discipulos suos: Attendite a fermento pharisæorum, quod est hypocrisis. **2** Nihil autem opertum est, quod non reveletur: neque absconditum, quod non sciatur. **3** Quoniam quæ in tenebris dixistis, in lumine dicentur: et quod in aurem locuti estis in cubiculis, prædicabitur in tectis. **4** Dico autem vobis amicis meis: Ne terremini ab his qui occidunt corpus, et post hæc non habent amplius quid faciant.

5 Ostendam autem vobis quem timeatis: timete eum qui, postquam occiderit, habet potestatem mittere in gehennam: ita dico vobis, hunc timete. (**Geenna g1067**) **6** Nonne quinque passeris veneunt dipondio, et unus ex illis non est in oblitione coram Deo? **7** sed et capilli capitis vestri omnes numerati sunt. Nolite ergo timere: multis passeribus pluris estis vos. **8** Dico autem vobis: Omnis quicumque confessus fuerit me coram hominibus, et Filius hominis confitebitur illum coram angelis Dei: **9** qui autem negaverit me coram hominibus, negabitur coram angelis Dei. **10** Et omnis qui dicit verbum in Filium hominis, remittetur illi: ei autem qui in

Spiritum Sanctum blasphemaverit, non remittetur. dominum suum quando revertatur a nuptiis: ut, **11** Cum autem inducent vos in synagogas, et ad cum venerit et pulsaverit, confessim aperiant ei. **37** magistratus, et potestates, nolite solliciti esse Beati servi illi quos, cum venerit dominus, invenerit qualiter, aut quid respondeatis, aut quid dicatis. vigilantes: amen dico vobis, quod præcinctet se, **12** Spiritus enim Sanctus docebit vos in ipsa hora et faciet illos discubere, et transiens ministrabit quid oporteat vos dicere. **13** Ait autem ei quidam de illis. **38** Et si venerit in secunda vigilia, et si in turba: Magister, dic fratri meo ut dividat mecum tertia vigilia venerit, et ita invenerit, beati sunt hæreditatem. **14** At ille dixit illi: Homo, quis me servi illi. **39** Hoc autem scitote, quoniam si sciret constituit judicem, aut divisorem super vos? **15** paterfamilias, qua hora fur veniret, vigilaret utique, Dixitque ad illos: Videte, et cavete ab omni avaritia: et non sineret perfodi dominum suam. **40** Et vos quia non in abundantia cujusquam vita ejus est estote parati: quia qua hora non putatis, Filius ex his quæ possidet. **16** Dixit autem similitudinem hominis veniet. **41** Ait autem et Petrus: Domine, ad illos, dicens: Hominis cujusdam divitis uberes ad nos dicis hanc parabolam, an et ad omnes? fructus ager attulit: **17** et cogitabat intra se dicens: **42** Dixit autem Dominus: Quis, putas, est fidelis Quid faciam, quia non habeo quo congregem fructus dispensator, et prudens, quem constituit dominus meos? **18** Et dixit: Hoc faciam: destruam horrea mea, supra familiam suam, ut det illis in tempore tritici et majora faciam: et illuc congregabo omnia quæ mensuram? **43** Beatus ille servus quem, cum venerit nata sunt mihi, et bona mea, **19** et dicam animæ dominus, invenerit ita facientem. **44** Vere dico vobis, meæ: Anima, habes multa bona posita in annos quoniam supra omnia quæ possidet, constituet plurimos: requiesce, comedere, bibe, epulare. **20** Dixit illum. **45** Quod si dixerit servus ille in corde suo: autem illi Deus: Stulte, hac nocte animam tuam Moram facit dominus meus venire: et cœperit repetunt a te: quæ autem parasti, cuius erunt? **21** percutere servos, et ancillas, et edere, et bibere, Sic est qui sibi thesaurizat, et non est in Deum dives. et inepti: **46** veniet dominus servi illius in die **22** Dixitque ad discipulos suos: Ideo dico vobis, qua non sperat, et hora qua nescit, et dividet eum, nolite solliciti esse animæ vestræ quid manducetis, partemque ejus cum infidelibus ponet. **47** Ille autem neque corpori quid induamini. **23** Anima plus est servus qui cognovit voluntatem domini sui, et non quam esca, et corpus plus quam vestimentum. præparavit, et non facit secundum voluntatem ejus, **24** Considerate corvos, quia non seminant, neque vapulabit multis: **48** qui autem non cognovit, et metunt, quibus non est cellarium, neque horreum, fecit digna plagis, vapulabit paucis. Omni autem cui et Deus pascit illos. Quanto magis vos pluris estis multum datum est, multum queretur ab eo: et cui illis? **25** Quis autem vestrum cogitando potest commendaverunt multum, plus petent ab eo. **49** adjicere ad staturam suam cubitum unum? **26** Si Ignem veni mittere in terram, et quid volo nisi ut ergo neque quod minimum est potestis, quid de accendatur? **50** Baptismo autem habeo baptizari: ceteris solliciti estis? **27** Considerate lilia quomodo et quomodo coarctor usque dum perficiatur? **51** crescent: non laborant, neque nent: dico autem Putatis quia pacem veni dare in terram? non, dico vobis, nec Salomon in omni gloria sua vestiebatur vobis, sed separationem: **52** erunt enim ex hoc sicut unum ex ipsis. **28** Si autem fœnum, quod quinque in domo una divisi, tres in duos, et duo hodie est in agro, et cras in clibanum mittitur, in tres **53** dividentur: pater in filium, et filius in Deus sic vestit: quanto magis vos pusillæ fidei? **29** patrem suum, mater in filiam, et filia in matrem, Et vos nolite querere quid manducetis, aut quid socrus in nurum suam, et nurus in socrum suam. bibatis: et nolite in sublime tolli: **30** haec enim **54** Dicebat autem et ad turbas: Cum videritis nubem gentes mundi querent. Pater autem vester orientem ab occasu, statim dicitis: Nimbus venit: scit quoniam his indigetis. **31** Verumtamen querite et ita fit. **55** Et cum austrum flantem, dicitis: Quia primum regnum Dei, et justitiam ejus: et haec omnia æstus erit: et fit. **56** Hypocritæ! faciem cæli et adjicentur vobis. **32** Nolite timere pusillus grex, terræ nostis probare: hoc autem tempus quomodo quia complacuit Patri vestro dare vobis regnum. **33** non probatis? **57** quid autem et a vobis ipsis non Vendite quæ possidetis, et date eleemosynam. Facite judicatis quod justum est? **58** Cum autem vadis vobis sacculos, qui non veterascunt, thesaurum cum adversario tuo ad principem, in via da operam non deficientem in cælis: quo fur non appropriat, liberari ab illo, ne forte trahat te ad judicem, et neque tinea corruptit. **34** Ubi enim thesaurus judex tradat te exactori, et exactor mittat te in vester est, ibi et cor vestrum erit. **35** Sint lumbi carcerem. **59** Dico tibi, non exies inde, donec etiam vestri præcincti, et lucernæ ardentes in manibus novissimum minutum reddas. vestris, **36** et vos similes hominibus exspectantibus

13 Aderant autem quidam ipso in tempore, intrare, et non poterunt. **25** Cum autem intraverit nuntiantes illi de Galilæis, quorum sanguinem paterfamilias, et clausuram ostium, incipietis foris Pilatus miscuit cum sacrificiis eorum. **2** Et stare, et pulsare ostium, dicentes: Domine, aperi respondens dixit illis: Putatis quod hi Galilæi præ nobis: et respondens dicet vobis: Nescio vos unde omnibus Galilæis peccatores fuerint, quia talia passi sunt? **3** Non, dico vobis: sed nisi poenitentiam te, et bibimus, et in plateis nostris docuisti. **27** habueritis, omnes similiter peribitis. **4** Sicut illi Et dicet vobis: Nescio vos unde sitis: discedite a decem et octo, supra quos cecidit turris in Siloë, et me omnes operarii iniquitatis. **28** Ibi erit fletus et occidit eos: putatis quia et ipsi debitores fuerint stridor dentium: cum videritis Abraham, et Isaac, præter omnes homines habitantes in Jerusalem? **5** et Jacob, et omnes prophetas in regno Dei, vos Non, dico vobis: sed si poenitentiam non egeritis, autem expelli foras. **29** Et venient ab oriente, et omnes similiter peribitis. **6** Dicebat autem et occidente, et aquilone, et austro, et accumbent in hanc similitudinem: Arborem fici habebat quidam regno Dei. **30** Et ecce sunt novissimi qui erunt primi, plantatam in vinea sua, et venit quærrens fructum in illa, et non invenit. **7** Dixit autem ad cultorem vineæ: Ecce anni tres sunt ex quo venio quærrens fructum in ficalnea hac, et non invenio: succide ergo illam: ut quid etiam terram occupat? **8** At ille respondens, dicit illi: Domine dimitte illam et hoc anno, usque dum fodiam circa illam, et mittam stercora, **9** et siquidem fecerit fructum: sin autem, in futurum succides eam. **10** Erat autem docens Jerusalem, quæ occidis prophetas, et lapidas eos in synagoga eorum sabbatis. **11** Et ecce mulier, qui mittuntur ad te, quoties volui congregare filios quæ habebat spiritum infirmitatis annis decem et octo: et erat inclinata, nec omnino poterat sursum respicere. **12** Quam cum videret Jesus, vocavit eam ad se, et ait illi: Mulier, dimissa es ab infirmitate tua. **13** Et imposuit illi manus, et confessim erecta est, et glorificabat Deum. **14** Respondens autem archisynagogus, indignans quia sabbato curasset Jesus, dicebat turbæ: Sex dies sunt in quibus oportet operari: in his ergo venite, et curamini, et non in die sabbati. **15** Respondens autem ad illum Dominus, dixit: Hypocritæ, unusquisque vestrum sabbato non solvit bovem suum, aut asinum a præsepio, et ducit ad aqua? **16** Hanc autem filiam Abrahæ, quam alligavit Satanæ, ecce decem et octo annis, non oportuit solvi a vinculo isto die sabbati? **17** Et cum hæc diceret, erubescabant omnes adversarii ejus: et omnis populus gaudebat in universis, quæ gloriose fiebant ab eo. **18** Dicebat ergo: Cui simile est regnum Dei, et cui simile æstimo illud? **19** Simile est grano sinapis, quod acceptum homo misit in hortum suum, et crevit, et factum est in arborem magnam: et volucres cœli requieverunt in ramis ejus. **20** Et iterum dixit: Cui simile æstimo regnum Dei? **21** Simile est fermento, quod acceptum mulier abscondit in farinæ sata tria, donec fermentaretur totum. **22** Et ibat per civitates et castella, docens, et iter faciens in Jerusalem. **23** Ait autem illi quidam: Domine, si pauci sunt, qui salvantur? Ipse autem dixit ad illos: **24** Contendite intrare per angustam portam: quia multi, dico vobis, quærant et sunt primi qui erunt novissimi. **31** In ipsa die accesserunt quidam pharisæorum, dicentes illi: Exi, et vade hinc: quia Herodes vult te occidere. **32** Et fructum in cras et sequenti die ambulare: quia non capit ait illis: Ite, et dicite vulpi illi: Ecce ejicio dæmonia, ergo illam: ut quid etiam terram occupat? **8** At ille respondens, dicit illi: Domine dimitte illam et hoc anno, usque dum fodiam circa illam, et mittam et cras et sequenti die ambulare: quia non capit stercore, **9** et siquidem fecerit fructum: sin autem, prophetam perire extra Jerusalem. **34** Jerusalem, in synagoga eorum sabbatis. **11** Et ecce mulier, qui mittuntur ad te, quoties volui congregare filios tuos quemadmodum avis nidum suum sub pennis, et noluisti? **35** Ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. Dico autem vobis, quia non videbitis me donec veniat cum dicetis: Benedictus qui venit in nomine Domini.

14 Et factum est cum intraret Jesus in domum cujusdam principis pharisæorum sabbato manducare panem, et ipsi observabant eum. **2** Et ecce homo quidam hydropticus erat ante illum. **3** Et respondens Jesus dixit ad legisperitos et pharisæos, dicens: Si licet sabbato curare? **4** At illi tacuerunt. Ipse vero apprehensum sanavit eum, ac dimisit. **5** Et respondens ad illos dixit: Cujus vestrum asinus, aut bos in puteum cadet, et non continuo extrahet illum die sabbati? **6** Et non poterant ad hæc respondere illi. **7** Dicebat autem et ad invitatos parabolam, intendens quomodo primos accubitus eligerent, dicens ad illos: **8** Cum invitatus fueris ad nuptias, non discumbas in primo loco, ne forte honoratior te sit invitatus ab illo. **9** Et veniens is, qui te et illum vocavit, dicat tibi: Da huic locum: et tunc incipias cum rubore novissimum locum tenere. **10** Sed cum vocatus fueris, vade, recumbe in novissimo loco: ut, cum venerit qui te invitavit, dicat tibi: Amice, ascende superius. Tunc erit tibi gloria coram simul discubentibus: **11** quia omnis, qui se exaltat, humiliabitur: et qui se humiliat, exaltabitur. **12** Dicebat autem et ei, qui invitaverat: Cum facis prandium, aut coenam, noli vocare amicos

tuos, neque fratres tuos, neque cognatos, neque vicinos divites: ne forte te et ipsi reinvitant, et fiat tibi retributio; **13** sed cum facis convivium, voca pauperes, debiles, claudos, et cæcos: **14** et beatus eris, quia non habent retribuere tibi: retribuetur et vadiit ad illam quæ perierat, donec inveniat eam? enim tibi in resurrectione justorum. **15** Hæc cum audisset quidam de simul discubentibus, dixit illi: gaudens: **6** et veniens domum convocat amicos Beatus qui manducabit panem in regno Dei. **16** At et vicinos, dicens illis: Congratulamini mihi, quia ipse dixit ei: Homo quidam fecit cœnam magnam, inveni ovem meam, quæ perierat. **7** Dico vobis et vocavit multos. **17** Et misit servum suum hora quod ita gaudium erit in cælo super uno peccatore cœnæ dicere invitatis ut venirent, quia jam parata pœnitentiam agente, quam super nonaginta novem sunt omnia. **18** Et cœperunt simul omnes excusare. justis, qui non indigent pœnitentia. **8** Aut quæ Primus dixit ei: Villam emi, et necesse habeo exire, mulier habens drachmas decem, si perdiderit et videre illam: rogo te, habe me excusatum. **19** Et drachmam unam, nonne accendit lucernam, et alter dixit: Juga boum emi quinque, et eo probare everrit domum, et quærerit diligenter, donec inveniat illa: rogo te, habe me excusatum. **20** Et alius dixit: **9** Et cum invenerit convocat amicas et vicinas, Uxorem duxi, et ideo non possum venire. **21** Et dicens: Congratulamini mihi, quia inveni drachmam reversus servus nuntiavit hæc domino suo. Tunc quam perdideram. **10** Ita, dico vobis, gaudium erit iratus paterfamilias, dixit servo suo: Exi cito in coram angelis Dei super uno peccatore pœnitentiam plateas et vicos civitatis: et pauperes, ac debiles, et agentes. **11** Ait autem: Homo quidam habuit duos cæcos, et claudos introduc huc. **22** Et ait servus: filios: **12** et dixit adolescentior ex illis patri: Pater, Domine, factum est ut imperasti, et adhuc locus da mihi portionem substantiæ, quæ me contingit. est. **23** Et ait dominus servo: Exi in vias, et sæpes: Et divisit illis substantiam. **13** Et non post multos et compelle intrare, ut impleatur domus mea. **24** dies, congregatis omnibus, adolescentior filius Dico autem vobis quod nemo virorum illorum qui peregre profectus est in regionem longinquam, et vocati sunt, gustabit cœnam meam. **25** Ibant autem ibi dissipavit substantiam suam vivendo luxuriose, turbæ multæ cum eo: et conversus dixit ad illos: **26** **14** Et postquam omnia consummasset, facta est Si quis venit ad me, et non odit patrem suum, et fames valida in regione illa, et ipse coepit egere. matrem, et uxorem, et filios, et fratres, et sorores, **15** Et abiit, et adhaesit uni civium regionis illius: adhuc autem et animam suam, non potest meus et misit illum in villam suam ut pasceret porcos. esse discipulus. **27** Et qui non bajulat crucem suam, **16** Et cupiebat implere ventrem suum de siliquis, et venit post me, non potest meus esse discipulus. quas porci manducabant: et nemo illi dabat. **17** **28** Quis enim ex vobis volens turrim ædificare, non In se autem reversus, dixit: Quanti mercenarii in prius sedens computat sumptus, qui necessarii domo patris mei abundant panibus, ego autem hic sunt, si habeat ad perficiendum, **29** ne, postequam fame pereo! **18** surgam, et ibo ad patrem meum, posuerit fundamentum, et non potuerit perficere, et dicam ei: Pater, peccavi in cælum, et coram te: omnes qui vident, incipient illudere ei, **30** dicentes: **19** jam non sum dignus vocari filius tuus: fac me Quia hic homo coepit ædificare, et non potuit sicut unus de mercenariis tuis. **20** Et surgens venit consummare? **31** Aut quis rex iturus committere ad patrem suum. Cum autem adhuc longe esset, bellum adversus alium regem, non sedens prius vidi illum pater ipsius, et misericordia motus est, cogitat, si possit cum decem millibus occurrere ei, et accurrens cecidit super collum ejus, et osculatus qui cum viginti millibus venit ad se? **32** Alioquin est eum. **21** Dixitque ei filius: Pater, peccavi in adhuc illo longe agente, legationem mittens rogat cælum, et coram te: jam non sum dignus vocari ea quæ pacis sunt. **33** Sic ergo omnis ex vobis, qui filius tuus. **22** Dixit autem pater ad servos suos: Cito non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest proferte stolam primam, et induite illum, et date meus esse discipulus. **34** Bonum est sal: si autem sal annulum in manum ejus, et calceamenta in pedes evanuerit, in quo condietur? **35** Neque in terram, ejus: **23** et adducite vitulum saginatum, et occidite, neque in sterquilinium utile est, sed foras mittetur. et manducemus, et epulemur: **24** quia hic filius Qui habet aures audiendi, audiat.

15 Erant autem appropinquantes ei publicani, et peccatores ut audirent illum. **2** Et murmurabant pharisæi, et scribæ, dicentes: Quia

hic peccatores recipit, et manducat cum illis. **3** Et ait ad illos parabolam istam dicens: **4** Quis ex vobis homo, qui habet centum oves, et si perdiderit unam pauperes, debiles, claudos, et cæcos: **14** et beatus ex illis, nonne dimittit nonaginta novem in deserto, eris, quia non habent retribuere tibi: retribuetur et vadiit ad illam quæ perierat, donec inveniat eam? enim tibi in resurrectione justorum. **15** Hæc cum **5** Et cum invenerit eam, imponit in humeros suos audisset quidam de simul discubentibus, dixit illi: gaudens: **6** et veniens domum convocat amicos Beatus qui manducabit panem in regno Dei. **16** At et vicinos, dicens illis: Congratulamini mihi, quia ipse dixit ei: Homo quidam fecit cœnam magnam, inveni ovem meam, quæ perierat. **7** Dico vobis et vocavit multos. **17** Et misit servum suum hora quod ita gaudium erit in cælo super uno peccatore cœnæ dicere invitatis ut venirent, quia jam parata pœnitentiam agente, quam super nonaginta novem sunt omnia. **18** Et cœperunt simul omnes excusare. justis, qui non indigent pœnitentia. **8** Aut quæ Primus dixit ei: Villam emi, et necesse habeo exire, mulier habens drachmas decem, si perdiderit et videre illam: rogo te, habe me excusatum. **19** Et drachmam unam, nonne accendit lucernam, et alter dixit: Juga boum emi quinque, et eo probare everrit domum, et quærerit diligenter, donec inveniat illa: rogo te, habe me excusatum. **20** Et alius dixit: **9** Et cum invenerit convocat amicas et vicinas, Uxorem duxi, et ideo non possum venire. **21** Et dicens: Congratulamini mihi, quia inveni drachmam reversus servus nuntiavit hæc domino suo. Tunc quam perdideram. **10** Ita, dico vobis, gaudium erit iratus paterfamilias, dixit servo suo: Exi cito in coram angelis Dei super uno peccatore pœnitentiam plateas et vicos civitatis: et pauperes, ac debiles, et agentes. **11** Ait autem: Homo quidam habuit duos cæcos, et claudos introduc huc. **22** Et ait servus: filios: **12** et dixit adolescentior ex illis patri: Pater, Domine, factum est ut imperasti, et adhuc locus da mihi portionem substantiæ, quæ me contingit. est. **23** Et ait dominus servo: Exi in vias, et sæpes: Et divisit illis substantiam. **13** Et non post multos et compelle intrare, ut impleatur domus mea. **24** dies, congregatis omnibus, adolescentior filius Dico autem vobis quod nemo virorum illorum qui peregre profectus est in regionem longinquam, et vocati sunt, gustabit cœnam meam. **25** Ibant autem ibi dissipavit substantiam suam vivendo luxuriose, turbæ multæ cum eo: et conversus dixit ad illos: **26** **14** Et postquam omnia consummasset, facta est Si quis venit ad me, et non odit patrem suum, et fames valida in regione illa, et ipse coepit egere. matrem, et uxorem, et filios, et fratres, et sorores, **15** Et abiit, et adhaesit uni civium regionis illius: adhuc autem et animam suam, non potest meus et misit illum in villam suam ut pasceret porcos. esse discipulus. **27** Et qui non bajulat crucem suam, **16** Et cupiebat implere ventrem suum de siliquis, et venit post me, non potest meus esse discipulus. quas porci manducabant: et nemo illi dabat. **17** **28** Quis enim ex vobis volens turrim ædificare, non In se autem reversus, dixit: Quanti mercenarii in prius sedens computat sumptus, qui necessarii domo patris mei abundant panibus, ego autem hic sunt, si habeat ad perficiendum, **29** ne, postequam fame pereo! **18** surgam, et ibo ad patrem meum, posuerit fundamentum, et non potuerit perficere, et dicam ei: Pater, peccavi in cælum, et coram te: omnes qui vident, incipient illudere ei, **30** dicentes: **19** jam non sum dignus vocari filius tuus: fac me Quia hic homo coepit ædificare, et non potuit sicut unus de mercenariis tuis. **20** Et surgens venit consummare? **31** Aut quis rex iturus committere ad patrem suum. Cum autem adhuc longe esset, bellum adversus alium regem, non sedens prius vidi illum pater ipsius, et misericordia motus est, cogitat, si possit cum decem millibus occurrere ei, et accurrens cecidit super collum ejus, et osculatus qui cum viginti millibus venit ad se? **32** Alioquin est eum. **21** Dixitque ei filius: Pater, peccavi in adhuc illo longe agente, legationem mittens rogat cælum, et coram te: jam non sum dignus vocari ea quæ pacis sunt. **33** Sic ergo omnis ex vobis, qui filius tuus. **22** Dixit autem pater ad servos suos: Cito non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest proferte stolam primam, et induite illum, et date meus esse discipulus. **34** Bonum est sal: si autem sal annulum in manum ejus, et calceamenta in pedes evanuerit, in quo condietur? **35** Neque in terram, ejus: **23** et adducite vitulum saginatum, et occidite, neque in sterquilinium utile est, sed foras mittetur. et manducemus, et epulemur: **24** quia hic filius Qui habet aures audiendi, audiat.

meus mortuus erat, et revixit: perierat, et inventus est. Et cœperunt epulari. **25** Erat autem filius ejus senior in agro: et cum veniret, et appropinquaret domui, audivit symphoniam et chorum: **26** et vocavit unum de servis, et interrogavit quid hæc

essent. **27** Isque dixit illi: Frater tuus venit, et præterire, quam de lege unum apicem cadere. **18** occidit pater tuus vitulum saginatum, quia salvum illum recepit. **28** Indignatus est autem, et nolebat introire. Pater ergo illius egressus, cœpit rogare illum. **29** At ille respondens, dixit patri suo: Ecce tot annis servio tibi, et numquam mandatum tuum præterivi: et numquam dedisti mihi hædum ut cum amicis meis epularer. **30** Sed postquam filius tuus hic, qui devoravit substantiam suam cum meretricibus, venit, occidisti illi vitulum saginatum. **31** At ipse dixit illi: Fili, tu semper mecum es, et omnia mea tua sunt: **32** epulari autem, et gaudere oportebat, quia frater tuus hic mortuus erat, et revixit; perierat, et inventus est.

16 Dicebat autem et ad discipulos suos: Homo quidam erat dives, qui habebat villicum: et hic diffamatus est apud illum quasi dissipasset bona ipsius. **2** Et vocavit illum, et ait illi: Quid hoc audio de te? redde rationem villicationis tuæ: jam enim non poteris villicare. **3** Ait autem villicus intra se: Quid faciam, quia dominus meus aufert a me villicationem? Fodere non valeo, mendicare erubesco. **4** Scio quid faciam, ut, cum amotus fuero a villicatione, recipient me in domos suas. **5** Convocatis itaque singulis debitoribus domini sui, dicebat primo: Quantum debes domino meo? **6** At ille dixit: Centum cados olei. Dixitque illi: Accipe cautionem tuam: et sede cito, scribe quinquaginta. **7** Deinde alii dixit: Tu vero quantum debes? Qui ait: Centum coros tritici. Ait illi: Accipe litteras tuas, et scribe octoginta. **8** Et laudavit dominus villicum iniquitatis, quia prudenter fecisset: quia filii hujus sæculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt. (*aiōn g165*) **9** Et ego vobis dico: facite vobis amicos de mammona iniquitatis: ut, cum defeceritis, recipient vos in æterna tabernacula. (*aiōnios g166*) **10** Qui fidelis est in minimo, et in majori fidelis est: et qui in modico iniquus est, et in majori iniquus est. **11** Si ergo in iniquo mammona fideles non fuistis quod verum est, quis credit vobis? **12** Et si in alieno fideles non fuistis, quod vestrum est, quis dabit vobis? **13** Nemo servus potest duobus dominis servire: aut enim unum odiet, et alterum diligit: aut uni adhæredit, et alterum contemnet. Non potestis Deo servire et mammonæ. **14** Audiebant autem omnia hæc pharisæi, qui erant avari: et deridebant illum. **15** Et ait illis: Vos estis qui justificatis vos coram hominibus: Deus autem novit corda vestra: et quia quod hominibus altum est, abominatio est ante Deum. **16** Lex et prophetæ usque ad Joannem: ex eo regnum Dei evangelizatur, et omnis in illud vim facit. **17** Facilius est autem cælum et terram

Omnis qui dimittit uxorem suam et alteram ducit, mœchatur: et qui dimissam a viro dicit, mœchatur. **19** Homo quidam erat dives, qui in duebatur purpura et byso, et epulabatur quotidie splendide. **20** Et erat quidam mendicus, nomine Lazarus, qui jacebat ad januam ejus, ulceribus plenus, **21** cupiens saturari de micis quæ cadebant de mensa divitis, et nemo illi dabat: sed et canes veniebant, et lingeabant ulceram ejus. **22** Factum est autem ut moreretur mendicus, et portaretur ab angelis in sinum Abrahæ. Mortuus est autem et dives, **23** et sepultus est in inferno. Elevans autem oculos suos, cum esset in tormentis, vidit Abraham a longe, et Lazarum in sinu ejus: (*Hadēs g86*) **24** et ipse clamans dixit: Pater Abraham, miserere mei, et mitte Lazarum ut intingat extremum digiti sui in aquam, ut refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma. **25** Et dixit illi Abraham: Fili, recordare quia recepisti bona in vita tua, et Lazarus similiter mala: nunc autem hic consolatur, tu vero cruciaris: **26** et in his omnibus inter nos et vos chaos magnum firmatum est: ut hi qui volunt hinc transire ad vos, non possint, neque inde huc transmeare. **27** Et ait: Rogo ergo te, pater, ut mittas eum in domum patris mei: **28** habebo enim quinque fratres: ut testetur illis, ne et ipsi veniant in hunc locum tormentorum. **29** Et ait illi Abraham: Habent Moysen et prophetas: audiant illos. **30** At ille dixit: Non, pater Abraham: sed si quis ex mortuis erit ad eos, poenitentiam agent. **31** Ait autem illi: Si Moysen et prophetas non audiunt, neque si quis ex mortuis resurrexerit, credent.

17 Et ait ad discipulos suos: Impossible est ut non veniant scandala: vñ autem illi per quem veniunt. **2** Utilius est illi si lapis molaris imponatur circa collum ejus, et projiciatur in mare quam ut scandalizet unum de pusillis istis. **3** Attendite vobis: Si peccaverit in te frater tuus, increpa illum: et si poenitentiam egerit, dimitte illi. **4** Et si septies in die peccaverit in te, et septies in die conversus fuerit ad te, dicens: Poenitet me, dimitte illi. **5** Et dixerunt apostoli Domino: Adauge nobis fidem. **6** Dixit autem Dominus: Si habueritis fidem sicut granum sinapis, dicetis huic arbori moro: Eradicare, et transplantare in mare, et obediet vobis. **7** Quis autem vestrum habens servum arantem aut pascentem, qui regresso de agro dicat illi: Statim transi, recumbe: **8** et non dicat ei: Para quod coenam, et præcinge te, et ministra mihi donec manducem, et bibam, et post haec tu manducabis, et bibes? **9** Numquid gratiam habet servo illi, quia fecit quæ ei imperaverat?

præcepta sunt vobis, dicite: Servi inutiles sumus: Judex quidam erat in quadam civitate, qui Deum quod debuimus facere, fecimus. **11** Et factum non timebat, et hominem non reverebatur. **3** Vidua est, dum iret in Jerusalem, transibat per medium autem quædam erat in civitate illa, et veniebat Samariam et Galilæam. **12** Et cum ingredieretur ad eum, dicens: Vindica me de adversario meo. **4** quoddam castellum, occurserunt ei decem viri Et nolebat per multum tempus. Post hæc autem leprosi, qui steterunt a longe: **13** et levaverunt dixit intra se: Etsi Deum non timeo, nec hominem vocem, dicentes: Jesu præceptor, miserere nostri. **14** reveror: **5** tamen quia molesta est mihi hæc vidua, Quos ut vidit, dixit: Ite, ostendite vos sacerdotibus. vindicabo illam, ne in novissimo veniens sugillet me. Et factum est, dum irent, mundati sunt. **15** Unus **6** Ait autem Dominus: Audite quid judex iniquitatis autem ex illis, ut vidit quia mundatus est, regressus dicit: **7** Deus autem non faciet vindictam electorum est, cum magna voce magnificans Deum, **16** et suorum clamantium ad se die ac nocte, et patientiam cecidit in faciem ante pedes ejus, gratias agens: et habebit in illis? **8** Dico vobis quia cito faciet hic erat Samaritanus. **17** Respondens autem Jesus, vindictam illorum. Verumtamen Filius hominis dixit: Nonne decem mundati sunt? et novem ubi veniens, putas, inveniet fidem in terra? **9** Dixit sunt? **18** Non est inventus qui rediret, et daret autem et ad quosdam qui in se confidebant tamquam gloriam Deo, nisi hic alienigena. **19** Et ait illi: Surge, justi, et aspernabantur ceteros, parabolam istam: **10** vade: quia fides tua te salvum fecit. **20** Interrogatus Duo homines ascenderunt in templum ut orarent: autem a pharisæis: Quando venit regnum Dei? unus pharisæus et alter publicanus. **11** Pharisæus respondens eis, dixit: Non venit regnum Dei cum stans, hæc apud se orabat: Deus, gratias ago tibi, observatione: **21** neque dicent: Ecce hic, aut ecce quia non sum sicut ceteri hominum: raptiores, illic. Ecce enim regnum Dei intra vos est. **22** Et ait inusti, adulteri, velut etiam hic publicanus: **12** ad discipulos suos: Venient dies quando desideratis jejuno bis in sabbato, decimas do omnium quæ videre unum diem Filii hominis, et non videbitis. possideo. **13** Et publicanus a longe stans, nolebat **23** Et dicent vobis: Ecce hic, et ecce illic. Nolite ire, nec oculos ad cælum levare: sed percutiebat pectus neque sectemini: **24** nam, sicut fulgor coruscans suum, dicens: Deus propitius esto mihi peccatori. de sub cælo in ea quæ sub cælo sunt, fulget: ita **14** Dico vobis, descendit hic justificatus in domum erit Filius hominis in die sua. **25** Primum autem suam ab illo: quia omnis qui se exaltat, humiliabitur, oportet illum multa pati, et reprobari a generatione et qui se humiliat, exaltabitur. **15** Afferebant autem hac. **26** Et sicut factum est in diebus Noë, ita erit ad illum et infantes, ut eos tangeret. Quod cum et in diebus Filii hominis: **27** edebant et bibebant: viderent discipuli, increpabant illos. **16** Jesus autem uxores ducebant et dabantur ad nuptias, usque in convocans illos, dixit: Sinite pueros venire ad me, diem, qua intravit Noë in arcum: et venit diluvium, et nolite vetare eos: talium est enim regnum Dei. **17** et perdidit omnes. **28** Similiter sicut factum est Amen dico vobis, quicumque non accepert regnum in diebus Lot: edebant et bibebant, emebant et Dei sicut puer, non intrabit in illud. **18** Et interrogavit vendebant, plantabant et ædificabant: **29** qua die eum quidam princeps, dicens: Magister bone, quid autem exiit Lot a Sodomis, pluit ignem et sulphur de faciens vitam æternam possidebo? (*aiōnios g166*) cælo, et omnes perdidit: **30** secundum hæc erit qua **19** Dixit autem ei Jesus: Quid me dicis bonum? die Filius hominis revelabitur. **31** In illa hora, qui nemo bonus nisi solus Deus. **20** Mandata nosti: fuerit in tecto, et vasa ejus in domo, ne descendant non occides; non moechaberis; non furtum facies; tollere illa: et qui in agro, similiter non redeat non falsum testimonium dices; honora patrem retro. **32** Memores estote uxoris Lot. **33** Quicumque tuum et matrem. **21** Qui ait: Hæc omnia custodivi a quæsierit animam suam salvam facere, perdet juventute mea. **22** Quo auditio, Jesus ait ei: Adhuc illam: et quicumque perdidit illam, vivificabit unum tibi deest: omnia quæcumque habes vende, eam. **34** Dico vobis: In illa nocte erunt duo in et da pauperibus, et habebis thesaurum in cælo: et lecto uno: unus assumetur, et alter relinquetur: **35** veni, sequere me. **23** His ille auditis, contristatus est: duæ erunt molentes in unum: una assumetur, et quia dives erat valde. **24** Videns autem Jesus illum altera relinquetur: duo in agro: unus assumetur, tristem factum, dixit: Quam difficile, qui pecunias et alter relinquitur. **36** Respondentes dicunt illi: habent, in regnum Dei intrabunt! **25** facilius est Ubi Domine? **37** Qui dixit illis: Ubicumque fuerit enim camelum per foramen acus transire quam corpus, illuc congregabuntur et aquilæ. divitem intrare in regnum Dei. **26** Et dixerunt qui audiebant: Et quis potest salvus fieri? **27** Ait illis: Quæ impossibilia sunt apud homines, possibilia sunt apud Deum. **28** Ait autem Petrus: Ecce nos

18 Dicebat autem et parabolam ad illos, quoniam oportet semper orare et non deficere, **2** dicens:

dimisimus omnia et secuti sumus te. **29** Qui dixit eis: et reverti. **13** Vocatis autem decem servis suis, Amen dico vobis, nemo est qui reliquit domum, aut dedit eis decem mñas, et ait ad illos: Negotiamini parentes, aut fratres, aut uxorem, aut filios propter regnum Dei, **30** et non recipiat multo plura in hoc tempore, et in sacerculo venturo vitam æternam. **(aīōn g165, aīōnios g166)** **31** Assumpsit autem Jesus duodecim, et ait illis: Ecce ascendimus Jerosolymam, et consummabuntur omnia quæ scripta sunt per prophetas de Filio hominis: **32** tradetur enim tua decem mñas acquisivit. **17** Et ait illi: Euge bone gentibus, et illudetur, et flagellabitur, et conspuetur: serve, quia in modico fuisti fidelis, eris potestatem **33** et postquam flagellaverint, occident eum, et tertia die resurget. **34** Et ipsi nihil horum intellexerunt, et erat verbum istud absconditum ab eis, et non intelligebant quæ dicebantur. **35** Factum est autem, et postquam flagellaverint, occident eum, et tertia die resurget. **36** Et cum audiret turbam prætereuntem, interrogabat quid hoc esset. **37** quod non seminasti. **22** Dicit ei: De ore tuo te judico, Dixerunt autem ei quod Jesus Nazarenus transiret. **38** Et clamavit, dicens: Jesu, fili David, miserere mei. **39** Et qui præbant, increpabant eum ut taceret. Ipse dicens: Quid tibi vis faciam? At ille dixit: Domine, ut videam. **40** Stans autem Jesus jussit illum adduci ad **41** ab illo mnam, et date illi qui decem mñas habent. **42** Et Jesus dixit illi: Respice, fides tua te salvum fecit. **43** Et confestim vidit, et sequebatur illum magnificans Deum. Et omnis plebs ut vidit, dedit laudem Deo.

19 Et ingressus perambulabat Jericho. **2** Et ecce vir nomine Zachæus: et hic princeps erat publicanorum, et ipse dives: **3** et quærerbat videre Jesum, quis esset: et non poterat præturba, quia statura pusillus erat. **4** Et præcurrens ascendit in arborem sycomorum ut videret eum: quia inde erat transiturus. **5** Et cum venisset ad locum, suspiciens Jesus vidit illum, et dixit ad eum: Zachæe, festinans descendere: quia hodie in domo tua oportet me manere. **6** Et festinans descendit, et exceptit illum gaudens. **7** Et cum viderent omnes, murmurabant, dicentes quod ad hominem peccatorem divertisset. **8** Stans autem Zachæus, dixit ad Dominum: Ecce dimidium bonorum meorum, Domine, do pauperibus: et si quid aliquem defraudavi, reddo quadruplum. **9** Ait Jesus ad eum: Quia hodie salus domui huic facta est: eo quod et ipse filius sit Abrahæ. **10** Venit enim Filius hominis quærere, et salvum facere quod perierat. **11** Hæc illis audientibus adjiciens, dixit parabolam, eo quod esset prope Jerusalem: et quia existimarent quod confestim regnum Dei manifestaretur. **12** Dixit ergo: Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam accipere sibi regnum, dum venio. **14** Cives autem ejus oderant eum: et miserunt legationem post illum, dicentes: Nolumus hunc regnare super nos. **15** Et factum est ut rediret accepto regno: et jussit vocari servos, quibus dedit pecuniam, ut sciret quantum negotiatus esset. **16** Venit autem primus dicens: Domine, mna habens super decem civitates. **18** Et alter venit, huic ait: Et tu esto super quinque civitates. **20** Et intelligebant quæ dicebantur. **21** timui enim te, quia secus viam, mendicans. **22** Dicit ei: De ore tuo te judico, serve nequam. Sciebas quod ego homo austerus sum, tollens quod non posui, et metens quod non habui repositam in sudario: **23** et quare non dedisti pecuniam meam vero multo magis clamabat: Fili David, miserere ad mensam, ut ego veniens cum usuris utique mei. **24** Et astantibus dixit: Auferte exegisse illam? **25** Et dixerunt ei: Domine, habet decem mñas. **26** Dico autem vobis, quia omni habenti dabitur, et abundabit: ab eo autem qui non habet, et quod habet auferetur ab eo. **27** Verumtamen inimicos meos illos, qui noluerunt me regnare super se, adducite huc: et interficide ante me. **28** Et his dictis, præcedebat ascendens Jerosolymam. **29** Et factum est, cum appropinquasset ad Bethphage et Bethaniam, ad montem qui vocatur Oliveti, misit duos discipulos suos, **30** dicens: Ite in castellum quod contra est: in quod introéentes, invenietis pullum asinæ alligatum, cui nemo umquam hominum sedit: solvite illum, et adducite. **31** Et si quis vos interrogaverit: Quare solvitis? sic dicetis ei: Quia Dominus operam ejus desiderat. **32** Abierunt autem qui missi erant: et invenerunt, sicut dixit illis, stantem pullum. **33** Solventibus autem illis pullum, dixerunt domini ejus ad illos: Quid solvitis pullum? **34** At illi dixerunt: Quia Dominus eum necessarium habet. **35** Et duxerunt illum ad Jesum. Et jacentes vestimenta sua supra pullum, imposuerunt Jesum. **36** Eunte autem illo, substernebant vestimenta sua in via: **37** et cum appropinquaret jam ad descensum montis Oliveti, cœperunt omnes turbæ discipulorum gaudentes laudare Deum voce magna super omnibus, quas viderant, virtutibus, **38** dicentes: Benedictus, qui venit rex in nomine Domini: pax in cælo, et gloria in excelsis. **39** Et quidam pharisæorum de turbis dixerunt ad illum: Magister, increpa discipulos tuos. **40** Quibus ipse ait:

Dico vobis, quia si hi tacuerint, lapides clamabunt. quod scriptum est: Lapidem quem reprobaverunt
41 Et ut appropinquavit, videns civitatem flevit ædificantes, hic factus est in caput anguli? **18** Omnis super illam, dicens: **42** Quia si cognovisses et tu, et qui ceciderit super illum lapidem, conquassabitur: quidem in hac die tua, quæ ad pacem tibi: nunc super quem autem ceciderit, communuet illum. autem abscondita sunt ab oculis tuis. **43** Quia **19** Et quærebant principes sacerdotum et scribæ venient dies in te: et circumdabunt te inimici tui mittere in illum manus illa hora, et timuerunt vallo, et circumdabunt te: et coangustabunt te populum: cognoverunt enim quod ad ipsos dixerit undique: **44** et ad terram prosternent te, et filios similitudinem hanc. **20** Et observantes miserunt tuos, qui in te sunt, et non relinquunt in te lapidem insidiatores, qui se justos simularent, ut caperent super lapidem: eo quod non cognoveris tempus eum in sermone, ut tradarent illum principatu, visitationis tuæ. **45** Et ingressus in templum, cœpit et potestati præsidis. **21** Et interrogaverunt eum, ejicere vendentes in illo, et ementes, **46** dicens illis: dicentes: Magister, scimus quia recte dicas et doces: Scriptum est: Quia domus mea domus orationis et non accipis personam, sed viam Dei in veritate est: vos autem fecistis illam speluncam latronum. doces. **22** Licet nobis tributum dare Cæsari, an non? **47** Et erat docens quotidie in templo. Principes **23** Considerans autem dolum illorum, dixit ad eos: autem sacerdotum, et scribæ, et princeps plebis Quid me tentatis? **24** ostendite mihi denarium. Cujus quærebant illum perdere: **48** et non inveniebant habet imaginem et inscriptionem? Respondentes quid facerent illi. Omnis enim populus suspensus dixerunt ei: Cæsaris. **25** Et ait illis: Reddite ergo erat, audiens illum.

20 Et factum est in una dierum, docente illo populum in templo, et evangelizante, convenerunt principes sacerdotum, et scribæ cum senioribus, **2** et aiunt dicentes ad illum: Dic nobis in qua potestate hæc facis? aut quis est qui dedit tibi hanc potestatem? **3** Respondens autem Jesus, dixit ad illos: Interrogabo vos et ego unum verbum. Respondete mihi: **4** baptismus Joannis de cælo erat, an ex hominibus? **5** At illi cogitabant intra se, dicentes: Quia si dixerimus: De cælo, dicet: Quare ergo non credidistis illi? **6** Si autem dixerimus: Ex hominibus, plebs universa lapidabit nos: certi sunt enim Joannem prophetam esse. **7** Et responderunt se nescire unde esset. **8** Et Jesus ait illis: Neque ego dico vobis in qua potestate hæc facio. **9** Cœpit autem dicere ad plebem parabolam hanc: Homo plantavit vineam, et locavit eam colonis: et ipse peregre fuit multis temporibus. **10** Et in tempore misit ad cultores servum, ut de fructu vineæ darent illi. Qui cæsum dimiserunt eum inanem. **11** Et addidit alterum servum mittere. Illi autem hunc quoque cædentes, et afficienes contumelia, dimiserunt inanem. **12** Et addidit tertium mittere: qui et illum vulnerantes ejecerunt. **13** Dixit autem dominus vineæ: Quid faciam? Mittam filium meum dilectum: forsitan, cum hunc viderint, verebuntur. **14** Quem cum vidissent coloni, cogitaverunt intra se, dicentes: Hic est hæres, occidamus illum, ut nostra fiat hæreditas. **15** Et ejectum illum extra vineam, occiderunt. Quid ergo faciet illis dominus vineæ? **16** veniet, et perdet colonos istos, et dabit vineam aliis. Quo auditu, dixerunt illi: Absit. **17** Ille autem aspiciens eos, ait: Quid est ergo hoc **27** Accesserunt autem quidam sadducæorum, qui negant esse resurrectionem, et interrogaverunt eum, **28** dicentes: Magister, Moyses scripsit nobis: Si frater alicujus mortuus fuerit habens uxorem, et hic sine liberis fuerit, ut accipiat eam frater ejus uxorem, et suscitet semen fratri suo. **29** Septem ergo fratres erant: et primus accepit uxorem, et mortuus est sine filii. **30** Et sequens accepit illam, et ipse mortuus est sine filio. **31** Et tertius accepit illam. Similiter et omnes septem, et non reliquerunt semen, et mortui sunt. **32** Novissime omnium mortua est et mulier. **33** In resurrectione ergo, cuius eorum erit uxor? siquidem septem habuerunt eam uxorem. **34** Et ait illis Jesus: Fili hujus sæculi nubunt, et traduntur ad nuptias: (**aiōn g165**) **35** illi vero qui digni habebuntur sæculo illo, et resurrectione ex mortuis, neque nubent, neque ducent uxores: (**aiōn g165**) **36** neque enim ultra mori potuerunt: æquales enim angelis sunt, et filii sunt Dei, cum sint filii resurrectionis. **37** Quia vero resurgent mortui, et Moyses ostendit secus rubum, sicut dicit Dominum, Deum Abraham, et Deum Isaac, et Deum Jacob. **38** Deus autem non est mortuorum, sed vivorum: omnes enim vivunt ei. **39** Respondentes autem quidam scribarum, dixerunt ei: Magister, bene dixisti. **40** Et amplius non audebant eum quidquam interrogare. **41** Dixit autem ad illos: Quomodo dicunt Christum filium esse David? **42** et ipse David dicit in libro Psalmorum: Dixit Dominus Dominus meo: sede a dextris meis, **43** donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. **44** David ergo Dominum illum vocat: et quomodo filius ejus est? **45**

Audiente autem omni populo, dixit discipulis suis: a gentibus, donec impleantur tempora nationum. **46** Attendite a scribis, qui volunt ambulare in stolis, **25** Et erunt signa in sole, et luna, et stellis, et in terris pressura gentium præ confusione sonitus maris, et fluctuum: **26** arescentibus hominibus præ timore, et exspectatione, quæ supervenient universo orbi: nam virtutes cælorum movebuntur: **27** et tunc videbunt Filium hominis venientem in nube cum potestate magna et majestate. **28** His autem fieri incipientibus, respicite, et levate capita vestra: quoniam appropinquat redemptio vestra.

21 Respiciens autem, vidit eos qui mittebant munera sua in gazophylacium, divites. **2** Vedit autem et quamdam viduam pauperculam mittentem æra minuta duo. **3** Et dixit: Vere dico vobis, quia vidua hæc pauper plus quam omnes misit. **4** Nam omnes hi ex abundanti sibi miserunt in munera Dei: hæc autem ex eo quod deest illi, omnem victum suum quem habuit, misit. **5** Et quibusdam dicentibus de templo quod bonis lapidibus et donis ornatum esset, dixit: **6** Hæc quæ videtis, venient dies in quibus non relinquetur lapis super lapidem, qui non destruatur. **7** Interrogaverunt autem illum, dicentes: Præceptor, quando hæc erunt, et quod signum cum fieri incipient? **8** Qui dixit: Videte ne seducamini: multi enim venient in nomine meo, dicentes quia ego sum: et tempus appropinquavit: nolite ergo ire post eos. **9** Cum autem audieritis prælia et seditiones, nolite terri: oportet primum hæc fieri, sed nondum statim finis. **10** Tunc dicebat illis: Surget gens contra gentem, et regnum adversus regnum. **11** Et terræmotus magni erunt per loca, et pestilentiae, et fames, terroresque de caelo, et signa magna erunt. **12** Sed ante hæc omnia injicient vobis manus suas, et persequuntur tradentes in synagogas et custodias, trahentes ad reges et præsides propter nomen meum: **13** continget autem vobis in testimonium. **14** Ponite ergo in cordibus vestris non præmeditari quemadmodum respondeatis: **15** ego enim dabo vobis os et sapientiam, cui non poterunt resistere et contradicere omnes adversarii vestri. **16** Trademini autem a parentibus, et fratribus, et cognatis, et amicis, et morte afficient ex vobis: **17** et eritis odio omnibus propter nomen meum: **18** et capillus de capite vestro non peribit. **19** In patientia vestra possidebitis animas vestras. **20** Cum autem videritis circumdari ab exercitu Jerusalem, tunc scitote quia appropinquavit desolatio ejus: **21** tunc qui in Judæa sunt, fugiant ad montes, et portans: sequimini eum in domum, in quam intrat, qui in medio ejus, discedant: et qui in regionibus, **11** et dicetis patrifamilias domus: Dicit tibi Magister: non intrent in eam, **22** quia dies ultionis hi sunt, ut impleantur omnia quæ scripta sunt. **23** Væ autem prægnantibus et nutrientibus in illis diebus! erit enim pressura magna super terram, et ira populo huic. **24** Et cadent in ore gladii, et captivi ducentur in omnes gentes, et Jerusalem calcabitur

22 Appropinquabat autem dies festus azymorum, qui dicitur Pascha: **2** et quærebant principes sacerdotum, et scribæ, quomodo Iesum interficerent: timebant vero plebem. **3** Intravit autem Satanás in Judam, qui cognominabatur Iscariotes, unum de duodecim: **4** et abiit, et locutus est cum principibus sacerdotum, et magistratibus, quemadmodum illum traderet eis. **5** Et gavisi sunt, et pacti sunt pecuniam illi dare. **6** Et spopondit, et quærebat opportunitatem ut traderet illum sine turbis. **7** Venit autem dies azymorum, in qua necesse erat occidi pascha. **8** Et misit Petrum et Joannem, dicens: Euntes parate nobis pascha, ut manducemus. **9** At illi dixerunt: Ubi vis paremus? **10** Et dixit ad eos: Ecce introëuntibus vobis in civitatem occurret vobis homo quidam amphoram aquæ portans: sequimini eum in domum, in quam intrat, **11** et dicetis patrifamilias domus: Dicit tibi Magister: Ubi est diversorium, ubi pascha cum discipulis meis manducem? **12** Et ipse ostendet vobis cœnaculum magnum stratum, et ibi parate. **13** Euntes autem invenerunt sicut dixit illis, et paraverunt pascha. **14** Et cum facta esset hora, discubuit, et duodecim apostoli cum eo. **15** Et ait illis: Desiderio desideravi

hoc pascha manducare vobiscum, antequam patiar. dicens: Pater, si vis, transfer calicem istum a me: **16** Dico enim vobis, quia ex hoc non manducabo verumtamen non mea voluntas, sed tua fiat. **43** illud, donec impleatur in regno Dei. **17** Et accepto Apparuit autem illi angelus de cælo, confortans calice gratias egit, et dixit: Accipite, et dividite eum. Et factus in agonia, prolixius orabat. **44** inter vos. **18** Dico enim vobis quod non bibam Et factus est sudor ejus sicut guttae sanguinis de generatione vitis donec regnum Dei veniat. **19** decurrentis in terram. **45** Et cum surrexisset ab Et accepto pane gratias egit, et fregit, et dedit oratione et venisset ad discipulos suos, invenit eis, dicens: Hoc est corpus meum, quod pro vobis eos dormientes præ tristitia. **46** Et ait illis: Quid datur: hoc facite in meam commemorationem. **20** dormitis? surgite, orate, ne intretis in tentationem. Similiter et calicem, postquam coenavit, dicens: **47** Adhuc eo loquente, ecce turba: et qui vocabatur Hic est calix novum testamentum in sanguine Judas, unus de duodecim, antecedebat eos, et meo, qui pro vobis fundetur. **21** Verumtamen ecce appropinquavit Iesu ut oscularetur eum. **48** Jesus manus tradentis me, mecum est in mensa. **22** Et autem dixit illi: Juda, osculo Filium hominis tradis? quidem Filius hominis, secundum quod definitum **49** Videntes autem hi qui circa ipsum erant, quod est, vadit: verumtamen væ homini illi per quem futurum erat, dixerunt ei: Domine, si percutimus in tradetur. **23** Et ipsi cœperunt querere inter se gladio? **50** Et percussit unus ex illis servum principis quis esset ex eis qui hoc facturus esset. **24** Facta sacerdotum, et amputavit auriculam ejus dexteram. est autem et contentio inter eos, quis eorum **51** Respondens autem Jesus, ait: Sinite usque huc. Et videretur esse major. **25** Dixit autem eis: Reges cum tetigisset auriculam ejus, sanavit eum. **52** Dixit gentium dominantur eorum: et qui potestatem autem Jesus ad eos qui venerant ad se principes habent super eos, benefici vocantur. **26** Vos autem sacerdotum, et magistratus templi, et seniores: non sic: sed qui major est in vobis, fiat sicut minor: Quasi ad latronem existis cum gladiis et fustibus? et qui præcessor est, sicut ministrator. **27** Nam **53** Cum quotidie vobiscum fuerim in templo, non quis major est, qui recumbit, an qui ministrat? extendistis manus in me: sed hæc est hora vestra, et nonne qui recumbit? Ego autem in medio vestrum potestas tenebrarum. **54** Comprehendentes autem sum, sicut qui ministrat: **28** vos autem estis, qui eum, duxerunt ad domum principis sacerdotum: permansistis mecum in temptationibus meis. **29** Et Petrus vero sequebatur a longe. **55** Accenso autem ego dispono vobis sicut dispositi mihi Pater meus igne in medio atrii et circumsedentibus illis, erat regnum, **30** ut edatis et bibatis super mensam Petrus in medio eorum. **56** Quem cum vidisset meam in regno meo, et sedeatis super thronos ancilla quædam sedentem ad lumen, et eum fuisset judicantes duodecim tribus Israël. **31** Ait autem intuita, dixit: Et hic cum illo erat. **57** At ille Dominus: Simon, Simon, ecce Satanus expetivit vos negavit eum, dicens: Mulier, non novi illum. **58** ut cribraret sicut triticum: **32** ego autem rogavi Et post pusillum alius videns eum, dixit: Et tu de pro te ut non deficiat fides tua: et tu aliquando illis es. Petrus vero ait: O homo, non sum. **59** Et conversus, confirma fratres tuos. **33** Qui dixit ei: intervallo facto quasi horæ unius, alius quidam Domine, tecum paratus sum et in carcerem et in affirmabat, dicens: Vere et hic cum illo erat: nam et mortem ire. **34** At ille dixit: Dico tibi, Petre, non Galilæus est. **60** Et ait Petrus: Homo, nescio quid cantabit hodie gallus, donec ter abnegas nosse dicis. Et continuo, adhuc illo loquente, cantavit me. Et dixit eis: **35** Quando misi vos sine sacculo, gallus. **61** Et conversus Dominus respexit Petrum, et pera, et calceamentis, numquid aliiquid defuit et recordatus est Petrus verbi Domini, sicut dixerat: vobis? **36** At illi dixerunt: Nihil. Dixit ergo eis: Sed Quia priusquam gallus cantet, ter me negabis. **62** nunc qui habet saccum, tollat; similiter et peram: Et egressus foras Petrus flevit amare. **63** Et viri et qui non habet, vendat tunicam suam et emat qui tenebant illum, illudebant ei, cædentes. **64** Et gladium. **37** Dico enim vobis, quoniam adhuc hoc velaverunt eum, et percutiebant faciem ejus: et quod scriptum est, oportet impleri in me: Et cum interrogabant eum, dicentes: Prophetiza, quis est, inquis deputatus est. Etenim ea quæ sunt de me qui te percussit? **65** Et alia multa blasphemantes finem habent. **38** At illi dixerunt: Domine, ecce duo dicebant in eum. **66** Et ut factus est dies, convenerunt gladii hic. At ille dixit eis: Satis est. **39** Et egressus seniores plebis, et principes sacerdotum, et scribæ, ibat secundum consuetudinem in monte Olivarum. et duxerunt illum in concilium suum, dicentes: Si tu Secuti sunt autem illum et discipuli. **40** Et cum es Christus, dic nobis. **67** Et ait illis: Si vobis dixeris, pervenisset ad locum, dixit illis: Orate ne intretis in non creditis mihi: **68** si autem et interrogavero, temptationem. **41** Et ipse avulsus est ab eis quantum non respondebitis mihi, neque dimittetis. **69** Ex hoc iactus est lapidis: et positis genibus orabat, **42** autem erit Filius hominis sedens a dextris virtutis

Dei. **70** Dixerunt autem omnes: Tu ergo es Filius fuerat in carcerem, quem petebant: Jesum vero Dei? Qui ait: Vos dicitis, quia ego sum. **71** At illi tradidit voluntati eorum. **26** Et cum ducerent eum, apprehenderunt Simonem quemdam Cyrenensem venientem de villa: et imposuerunt illi crucem portare post Jesum. **27** Sequebatur autem illum multa turba populi et mulierum, quæ plangebant et lamentabantur eum. **28** Conversus autem ad illas Jesus, dixit: Filiæ Jerusalem, nolite flere super me, sed super vos ipsas flete et super filios vestros. **29** Quoniam ecce venient dies in quibus dicent: Beatae steriles, et ventres qui non generunt, et ubera quæ non lactaverunt. **30** Tunc incipient dicere montibus: Cadite super nos; et collibus: Operite nos. **31** Quia si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet?

32 Ducebantur autem et alii duo nequam cum eo, ut interficerentur. **33** Et postquam venerunt in locum qui vocatur Calvariæ, ibi crucifixerunt eum: et latrones, unum a dextris, et alterum a sinistris. **34** Jesus autem dicebat: Pater, dimitte illis: non enim sciunt quid faciunt. Dividentes vero vestimenta ejus, miserunt sortes. **35** Et stabat populus spectans, et deridebant eum principes cum eis, dicentes: Alios salvos fecit, se salvum faciat, si hic est Christus Dei electus. **36** Illudebant autem ei et milites accedentes, et acetum offerentes ei, **37** et dicentes: Si tu es rex Judæorum, salvum te fac. **38** Erat autem et superscriptio scripta super eum litteris græcis, et latinis, et hebraicis: Hic est rex Judæorum. **39** Unus autem de his, qui pendebant, latronibus, blasphemabat eum, dicentes: Si tu es Christus, salvum fac temetipsum et nos. **40** Respondens autem alter increpabat eum, dicentes: Neque tu times Deum, quod in eadem damnatione es. **41** Et nos quidem juste, nam digna factis recipimus: hic vero nihil mali gessit. **42** Et dicebat ad Jesum: Domine, memento mei cum veneris in regnum tuum. **43** Et dixit illi Jesus: Amen dico tibi: hodie tecum eris in paradiſo. **44** Erat autem fere hora sexta, et tenebræ factæ sunt in universam terram usque ad horam nonam. **45** Et obscuratus est sol, et velum templi scissum est medium. **46** Et clamans voce magna Jesus ait: Pater, in manus tuas commendabo spiritum meum. Et hæc dicens, expiravit. **47** Videns autem centurio quod factum fuerat, glorificavit Deum, dicentes: Vere hic homo justus erat. **48** Et omnis turba eorum, qui simul aderant ad spectaculum istud, et videbant quæ fiebant, percutientes pectora sua revertabantur. **49** Stabant autem omnes noti ejus a longe, et mulieres, quæ secutæ eum erant a Galilæa, hæc videntes. **50** Et ecce vir nomine Joseph, qui erat decurio, vir bonus et justus: **51** hic non consenserat consilio, et actibus eorum: ab Arimatheæ civitate Judææ, qui exspectabat et ipse

regnum Dei: **52** hic accessit ad Pilatum et petiit mulieres quædam ex nostris terruerunt nos, quæ corpus Jesu: **53** et depositum involvit sindone, et ante lucem fuerunt ad monumentum, **23** et non posuit eum in monumento exciso, in quo nondum invento corpore ejus, venerunt, dicentes se etiam quisquam positus fuerat. **54** Et dies erat parasceves, visionem angelorum vidiisse, qui dicunt eum vivere. et sabbatum illucescebat. **55** Subsecutæ autem **24** Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum: mulieres, quæ cum eo venerant de Galilæa, viderunt et ita invenerunt sicut mulieres dixerunt, ipsum monumentum, et quemadmodum positum erat vero non invenerunt. **25** Et ipse dixit ad eos: O corpus ejus. **56** Et revertentes paraverunt aromata, stulti, et tardi corde ad credendum in omnibus et unguenta: et sabbato quidem siluerunt secundum quæ locuti sunt prophetæ! **26** Nonne hæc oportuit mandatum.

24 Una autem sabbati valde diluculo venerunt ad monumentum, portantes quæ paraverant aromata: **2** et invenerunt lapidem revolutum a monumento. **3** Et ingressæ non invenerunt corpus Domini Jesu. **4** Et factum est, dum mente consternatæ essent de isto, ecce duo viri steterunt secus illas in ueste fulgenti. **5** Cum timerent autem, et declinarent vultum in terram, dixerunt ad illas: Quid quæritis viventem cum mortuis? **6** non est hic, sed surrexit: recordamini qualiter locutus est vobis, cum adhuc in Galilæa esset, **7** dicens: Quia oportet Filium hominis tradi in manus hominum peccatorum, et crucifigi, et die tertia resurgere. **8** Et recordatae sunt verborum ejus. **9** Et regressæ a monumento nuntiaverunt hæc omnia illis undecim, et ceteris omnibus. **10** Erat autem Maria Magdalene, et Joanna, et Maria Jacobi, et ceteræ quæ cum eis erant, quæ dicebant ad apostolos hæc. **11** Et visa sunt ante illos sicut deliramentum verba ista, et non crediderunt illis. **12** Petrus autem surgens cucurrit ad monumentum: et procumbens vidit linteamina sola posita, et abiit secum mirans quod factum fuerat. **13** Et ecce duo ex illis ibant ipsa die in castellum, quod erat in spatio stadiorum sexaginta ab Jerusalem, nomine Emmaus. **14** Et ipsi loquebantur ad invicem de his omnibus quæ acciderant. **15** Et factum est, dum fabularentur, et secum quærerent: et ipse Jesus appropinquans ibat cum illis: **16** oculi autem illorum tenebantur ne eum agnoscerent. **17** Et ait ad illos: Qui sunt hi sermones, quos confertis ad invicem ambulantes, et estis tristes? **18** Et respondens unus, cui nomen Cleophas, dixit ei: Tu solus peregrinus es in Jerusalem, et non cognovisti quæ facta sunt in illa his diebus? **19** Quibus ille dixit: Quæ? Et dixerunt: De Iesu Nazareno, qui fuit vir propheta, potens in opere et sermone coram Deo et omni populo: **20** et quomodo eum tradiderunt summi sacerdotes et principes nostri in damnationem mortis, et crucifixerunt eum: **21** nos autem sperabamus quia ipse esset redempturus Israël: et nunc super hæc omnia, tertia dies est hodie quod hæc facta sunt. **22** Sed et

mulieres quædam ex nostris terruerunt nos, quæ ante lucem fuerunt ad monumentum, **23** et non posuit eum in monumento exciso, in quo nondum invento corpore ejus, venerunt, dicentes se etiam quisquam positus fuerat. **24** Et abierunt quidam ex nostris ad monumentum: mulieres, quæ cum eo venerant de Galilæa, viderunt et ita invenerunt sicut mulieres dixerunt, ipsum monumentum, et quemadmodum positum erat vero non invenerunt. **25** Et ipse dixit ad eos: O corpus ejus. **26** Nonne hæc oportuit pati Christum, et ita intrare in gloriam suam? **27** Et incipiens a Moyse, et omnibus prophetis, interpretabatur illis in omnibus scripturis quæ de ipso erant. **28** Et appropinquaverunt castello quo ibant: et ipse se finxit longius ire. **29** Et coegerunt illum, dicentes: Mane nobiscum, quoniam advesperascat, et inclinata est jam dies. Et intravit cum illis. **30** Et factum est, dum recumberet cum eis, accepit panem, et benedixit, ac fregit, et porrigebat illis. **31** Et aperti sunt oculi eorum, et cognoverunt eum: et ipse evanuit ex oculis eorum. **32** Et dixerunt ad invicem: Nonne cor nostrum ardens erat in nobis dum loqueretur in via, et aperiret nobis Scripturas? **33** Et surgentes eadem hora regressi sunt in Jerusalem: et invenerunt congregatos undecim, et eos qui cum illis erant, **34** dicentes: Quod surrexit Dominus vere, et apparuit Simoni. **35** Et ipsi narrabant quæ gesta erant in via, et quomodo cognoverunt eum in fractione panis. **36** Dum autem hæc loquuntur, stetit Jesus in medio eorum, et dicit eis: Pax vobis: ego sum, nolite timere. **37** Conturbati vero et conterriti, existimabant se spiritum videre. **38** Et dixit eis: Quid turbati estis, et cogitationes ascendunt in corda vestra? **39** videte manus meas, et pedes, quia ego ipse sum; palpate et videte, quia spiritus carnem et ossa non habet, sicut me videtis habere. **40** Et cum hoc dixisset, ostendit eis manus et pedes. **41** Adhuc autem illis non creditibus, et mirantibus præ gaudio, dixit: Habetis hic aliquid quod manducetur? **42** At illi obtulerunt ei partem piscis assi et favum mellis. **43** Et cum manducasset coram eis, sumens reliquias dedit eis. **44** Et dixit ad eos: Hæc sunt verba quæ locutus sum ad vos cum adhuc essem vobiscum, quoniam necesse est impleri omnia quæ scripta sunt in lege Moysi, et prophetis, et Psalmis de me. **45** Tunc aperuit illis sensum ut intelligerent Scripturas, **46** et dixit eis: Quoniam sic scriptum est, et sic oportebat Christum pati, et resurgere a mortuis tertia die: **47** et prædicari in nomine ejus poenitentiam, et remissionem peccatorum in omnes gentes, incipientibus ab Jerosolyma. **48** Vos autem testes estis horum. **49** Et ego mitto promissum Patris mei in vos; vos autem sedete in civitate,

quoadusque induamini virtute ex alto. **50** Eduxit autem eos foras in Bethaniam, et elevatis manibus suis benedixit eis. **51** Et factum est, dum benediceret illis, recessit ab eis, et ferebatur in cælum. **52** Et ipsi adorantes regressi sunt in Jerusalem cum gaudio magno: **53** et erant semper in templo, laudantes et benedicentes Deum. Amen.

Iohannem

1 [In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum. **2** Hoc erat in principio apud Deum. **3** Omnia per ipsum facta sunt: et sine ipso factum est nihil, quod factum est. **4** In ipso vita erat, et vita erat lux hominum: **5** et lux in tenebris lucet, et tenebræ eam non comprehenderunt. **6** Fuit homo missus a Deo, cui nomen erat Joannes. **7** Hic venit in testimonium ut testimonium perhiberet de lumine, ut omnes crederent per illum. **8** Non erat ille lux, sed ut testimonium perhiberet de lumine. **9** Erat lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. **10** In mundo erat, et mundus per ipsum factus est, et mundus eum non cognovit. **11** In propria venit, et sui eum non receperunt. **12** Quotquot autem receperunt eum, dedit eis potestatem filios Dei fieri, his qui credunt in nomine ejus: **13** qui non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. **14** Et Verbum caro factum est, et habitavit in nobis: et vidimus gloriam ejus, gloriam quasi unigeniti a Patre plenum gratiæ et veritatis. **15** Joannes testimonium perhibet de ipso, et clamat dicens: Hic erat quem dixi: Qui post me venturus est, ante me factus est: quia prior me erat. **16** Et de plenitudine ejus nos omnes accepimus, et gratiam pro gratia: **17** quia lex per Moysen data est, gratia et veritas per Jesum Christum facta est. **18** Deum nemo vidi umquam: unigenitus Filius, qui est in sinu Patris, ipse enarravit.] **19** Et hoc est testimonium Joannis, quando miserunt Judæi ab Ierosolymis sacerdotes et Levitas ad eum ut interrogarent eum: Tu quis es? **20** Et confessus est, et non negavit, et confessus est: Quia non sum ego Christus. **21** Et interrogaverunt eum: Quid ergo? Elias es tu? Et dixit: Non sum. Propheta es tu? Et respondit: Non. **22** Dixerunt ergo ei: Quis es ut responsum demus his qui miserunt nos? quid dicis de teipso? **23** Ait: Ego vox clamantis in deserto: Dirigite viam Domini, sicut dixit Isaías propheta. **24** Et qui missi fuerant, erant ex pharisæis. **25** Et interrogaverunt eum, et dixerunt ei: Quid ergo baptizas, si tu non es Christus, neque Elias, neque propheta? **26** Respondit eis Joannes, dicens: Ego baptizo in aqua: medius autem vestrum stetit, quem vos nescitis. **27** Ipse est qui post me venturus est, qui ante me factus est: cuius ego non sum dignus ut solvam ejus corrigiam calceamenti. **28** Hæc in Bethania facta sunt trans Jordanem, ubi erat Joannes baptizans. **29** Altera die vidi Joannes Jesum venientem ad se, et ait: non habent.

Ecce agnus Dei, ecce qui tollit peccatum mundi. **30** Hic est de quo dixi: Post me venit vir qui ante me factus est: quia prior me erat: **31** et ego nesciebam eum, sed ut manifestetur in Israël, propterea veni ego in aqua baptizans. **32** Et testimonium perhibuit Joannes, dicens: Quia vidi Spiritum descendenteum quasi columbam de cælo, et mansit super eum. **33** Et ego nesciebam eum: sed qui misit me baptizare in aqua, ille mihi dixit: Super quem videris Spiritum descendenteum, et manentem super eum, hic est qui baptizat in Spiritu Sancto. **34** Et ego vidi: et testimonium perhibui quia hic est Filius Dei. **35** Altera die iterum stabat Joannes, et ex discipulis ejus duo. **36** Et respiciens Jesum ambulantem, dicit: Ecce agnus Dei. **37** Et audierunt eum duo discipuli loquentem, et secuti sunt Jesum. **38** Conversus autem Jesus, et videns eos sequentes se, dicit eis: Quid quæritis? Qui dixerunt ei: Rabbi (quod dicitur interpretatum Magister), ubi habitat? **39** Dicit eis: Venite et vide. Venerunt, et viderunt ubi maneret, et apud eum manserunt die illo: hora autem erat quasi decima. **40** Erat autem Andreas, frater Simonis Petri, unus ex duobus qui audierant a Joanne, et secuti fuerant eum. **41** Invenit hic primum fratrem suum Simonem, et dicit ei: Invenimus Messiam (quod est interpretatum Christus). **42** Et adduxit eum ad Jesum. Intuitus autem eum Jesus, dixit: Tu es Simon, filius Jona; tu vocaberis Cephas, quod interpretatur Petrus. **43** In crastinum voluit exire in Galilæam, et invenit Philippum. Et dicit ei Jesus: Sequere me. **44** Erat autem Philippus a Bethsaïda, civitate Andreæ et Petri. **45** Invenit Philippus Nathanaël, et dicit ei: Quem scripsit Moyses in lege, et prophetæ, invenimus Jesum filium Joseph a Nazareth. **46** Et dixit ei Nathanaël: A Nazareth potest aliquid boni esse? Dicit ei Philippus: Veni et vide. **47** Vidit Jesus Nathanaël venientem ad se, et dicit de eo: Ecce vere Isräélita, in quo dolus non est. **48** Dicit ei Nathanaël: Unde me nosti? Respondit Jesus, et dixit ei: Priusquam te Philippus vocavit, cum esses sub ficu, vidi te. **49** Respondit ei Nathanaël, et ait: Rabbi, tu es Filius Dei, tu es rex Israël. **50** Respondit Jesus, et dixit ei: Quia dixi tibi: Vidi te sub ficu, credis; majus his videbis. **51** Et dicit ei: Amen, amen dico vobis, videbitis cælum apertum, et angelos Dei ascendentēs, et descendētēs supra Filium hominis.

2 Et die tertia nuptiæ factæ sunt in Cana Galilææ, et erat mater Jesu ibi. **2** Vocatus est autem et Jesus, et discipuli ejus, ad nuptias. **3** Et deficiente vino, dicit mater Jesu ad eum: Vinum

tibi est, mulier? nondum venit hora mea. **5** Dicit regnum Dei. **4** Dicit ad eum Nicodemus: Quomodo mater ejus ministris: Quodcumque dixerit vobis, potest homo nasci, cum sit senex? numquid potest facite. **6** Erant autem ibi lapideæ hydriæ sex positæ in ventrem matris suæ iterato introire et renasci? **5** secundum purificationem Judæorum, capientes Respondit Jesus: Amen, amen dico tibi, nisi quis singulæ metretas binas vel ternas. **7** Dicit eis Jesus: renatus fuerit ex aqua, et Spiritu Sancto, non potest Implete hydrias aqua. Et impleverunt eas usque introire in regnum Dei. **6** Quod natum est ex carne, ad summum. **8** Et dicit eis Jesus: Haurite nunc, et caro est: et quod natum est ex spiritu, spiritus fertur architriclinio. Et tulerunt. **9** Ut autem gustavit est. **7** Non mireris quia dixi tibi: oportet vos nasci architriclinus aquam vinum factam, et non sciebat denuo. **8** Spiritus ubi vult spirat, et vocem ejus unde esset, ministri autem sciebant, qui hauserant audis, sed nescis unde veniat, aut quo vadat: sic aquam: vocat sponsum architriclinus, **10** et dicit est omnis qui natus est ex spiritu. **9** Respondit ei: Omnis homo primum bonum vinum ponit et Nicodemus, et dixit ei: Quomodo possunt hæc fieri? cum inebriasi fuerint, tunc id, quod deterius est. Tu **10** Respondit Jesus, et dixit ei: Tu es magister in autem servasti bonum vinum usque adhuc. **11** Hoc Israël, et hæc ignoras? **11** amen, amen dico tibi, quia fecit initium signorum Jesus in Cana Galilææ; et quod scimus loquimur, et quod vidimus testamur, manifestavit gloriam suam, et crediderunt in eum et testimonium nostrum non accipitis. **12** Si terrena discipuli ejus. **12** Post hoc descendit Capharnaum dixi vobis, et non creditis: quomodo, si dixerim vobis ipse, et mater ejus, et fratres ejus, et discipuli cælestia, credetis? **13** Et nisi qui descendit de cælo, Filius hominis, qui est prope erat Pascha Judæorum, et ascendit Jesus in cælo. **14** Et sicut Moyses exaltavit serpentem Jerosolymam: **14** et invenit in templo vendentes in deserto, ita exaltari oportet Filium hominis: boves, et oves, et columbas, et numularios sedentes. **15** ut omnis qui credit in ipsum, non pereat, sed **15** Et cum fecisset quasi flagellum de funiculis, habeat vitam æternam. (*aiōnios g166*) **16** Sic enim omnes ejecit de templo, oves quoque, et boves, et numulariorum effudit æs, et mensas subvertit. **16** Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret: ut omnis qui credit in eum, non pereat, sed Et his qui columbas vendebant, dixit: Auferte ista hinc, et nolite facere domum patris mei, domum misit Deus Filium suum in mundum, ut judicet negotiationis. **17** Recordati sunt vero discipuli ejus mundum, sed ut salvetur mundus per ipsum. **18** quia scriptum est: Zelus domus tuæ comedit me. Qui credit in eum, non judicatur; qui autem non **18** Responderunt ergo Judæi, et dixerunt ei: Quod credit, jam judicatus est: quia non credit in nomine signum ostendis nobis, quia hæc facis? **19** Respondit unigeniti Filii Dei. **19** Hoc est autem judicium: quia Jesus, et dixit eis: Solvite templum hoc, et in tribus lux venit in mundum, et dilexerunt homines magis diebus excitabo illud. **20** Dixerunt ergo Judæi: tenebras quam lucem: erant enim eorum mala Quadraginta et sex annis ædificatum est templum opera. **20** Omnis enim qui male agit, odit lucem, et hoc, et tu in tribus diebus excitabis illud? **21** Ille non venit ad lucem, ut non arguantur opera ejus: autem dicebat de templo corporis sui. **22** Cum ergo **21** qui autem facit veritatem, venit ad lucem, ut resurrexisset a mortuis, recordati sunt discipuli manifestentur opera ejus, quia in Deo sunt facta. ejus, quia hoc dicebat, et crediderunt scripturæ **22** Post hæc venit Jesus et discipuli ejus in terram et sermoni quem dixit Jesus. **23** Cum autem esset Iudeam: et illic demorabatur cum eis, et baptizabat. Jerosolymis in Pascha in die festo, multi crediderunt **23** Erat autem et Joannes baptizans, in Ænnon, iuxta in nomine ejus, videntes signa ejus, quæ faciebat. Salim: quia aquæ multæ erant illic, et veniebant **24** Ipse autem Jesus non credebat semetipsum eis, et baptizabantur. **24** Nondum enim missus fuerat eo quod ipse nosset omnes, **25** et quia opus ei non Joannes in carcerem. **25** Facta est autem quæstio erat ut quis testimonium perhiberet de homine: ex discipulis Joannis cum Judæis de purificatione. ipse enim sciebat quid esset in homine.

3 Erat autem homo ex pharisæis, Nicodemus nomine, princeps Judæorum. **2** Hic venit ad Jesum nocte, et dixit ei: Rabbi, scimus quia a Deo venisti magister, nemo enim potest hæc signa facere, quæ tu facis, nisi fuerit Deus cum eo. **3** Respondit Jesus, et dixit ei: Amen, amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit denuo, non potest videre

in ventrem matris suæ iterato introire et renasci? **5** secundum purificationem Judæorum, capientes Respondit Jesus: Amen, amen dico tibi, nisi quis singulæ metretas binas vel ternas. **7** Dicit eis Jesus: renatus fuerit ex aqua, et Spiritu Sancto, non potest Implete hydrias aqua. Et impleverunt eas usque introire in regnum Dei. **6** Quod natum est ex carne, ad summum. **8** Et dicit eis Jesus: Haurite nunc, et caro est: et quod natum est ex spiritu, spiritus fertur architriclinio. Et tulerunt. **9** Ut autem gustavit est. **7** Non mireris quia dixi tibi: oportet vos nasci architriclinus aquam vinum factam, et non sciebat denuo. **8** Spiritus ubi vult spirat, et vocem ejus unde esset, ministri autem sciebant, qui hauserant audis, sed nescis unde veniat, aut quo vadat: sic aquam: vocat sponsum architriclinus, **10** et dicit est omnis qui natus est ex spiritu. **9** Respondit ei: Omnis homo primum bonum vinum ponit et Nicodemus, et dixit ei: Quomodo possunt hæc fieri? cum inebriasi fuerint, tunc id, quod deterius est. Tu **10** Respondit Jesus, et dixit ei: Tu es magister in autem servasti bonum vinum usque adhuc. **11** Hoc Israël, et hæc ignoras? **11** amen, amen dico tibi, quia fecit initium signorum Jesus in Cana Galilææ; et quod scimus loquimur, et quod vidimus testamur, manifestavit gloriam suam, et crediderunt in eum et testimonium nostrum non accipitis. **12** Si terrena discipuli ejus. **12** Post hoc descendit Capharnaum dixi vobis, et non creditis: quomodo, si dixerim vobis ipse, et mater ejus, et fratres ejus, et discipuli cælestia, credetis? **13** Et nisi qui descendit de cælo, Filius hominis, qui est prope erat Pascha Judæorum, et ascendit Jesus in cælo. **14** Et sicut Moyses exaltavit serpentem Jerosolymam: **14** et invenit in templo vendentes in deserto, ita exaltari oportet Filium hominis: boves, et oves, et columbas, et numularios sedentes. **15** ut omnis qui credit in ipsum, non pereat, sed **15** Et cum fecisset quasi flagellum de funiculis, habeat vitam æternam. (*aiōnios g166*) **16** Sic enim omnes ejecit de templo, oves quoque, et boves, et numulariorum effudit æs, et mensas subvertit. **16** Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret: ut omnis qui credit in eum, non pereat, sed Et his qui columbas vendebant, dixit: Auferte ista hinc, et nolite facere domum patris mei, domum misit Deus Filium suum in mundum, ut judicet negotiationis. **17** Recordati sunt vero discipuli ejus mundum, sed ut salvetur mundus per ipsum. **18** quia scriptum est: Zelus domus tuæ comedit me. Qui credit in eum, non judicatur; qui autem non **18** Responderunt ergo Judæi, et dixerunt ei: Quod credit, jam judicatus est: quia non credit in nomine signum ostendis nobis, quia hæc facis? **19** Respondit unigeniti Filii Dei. **19** Hoc est autem judicium: quia Jesus, et dixit eis: Solvite templum hoc, et in tribus lux venit in mundum, et dilexerunt homines magis diebus excitabo illud. **20** Dixerunt ergo Judæi: tenebras quam lucem: erant enim eorum mala Quadraginta et sex annis ædificatum est templum opera. **20** Omnis enim qui male agit, odit lucem, et hoc, et tu in tribus diebus excitabis illud? **21** Ille non venit ad lucem, ut non arguantur opera ejus: autem dicebat de templo corporis sui. **22** Cum ergo **21** qui autem facit veritatem, venit ad lucem, ut resurrexisset a mortuis, recordati sunt discipuli manifestentur opera ejus, quia in Deo sunt facta. ejus, quia hoc dicebat, et crediderunt scripturæ **22** Post hæc venit Jesus et discipuli ejus in terram et sermoni quem dixit Jesus. **23** Cum autem esset Iudeam: et illic demorabatur cum eis, et baptizabat. Jerosolymis in Pascha in die festo, multi crediderunt **23** Erat autem et Joannes baptizans, in Ænnon, iuxta in nomine ejus, videntes signa ejus, quæ faciebat. Salim: quia aquæ multæ erant illic, et veniebant **24** Ipse autem Jesus non credebat semetipsum eis, et baptizabantur. **24** Nondum enim missus fuerat eo quod ipse nosset omnes, **25** et quia opus ei non Joannes in carcerem. **25** Facta est autem quæstio erat ut quis testimonium perhiberet de homine: ex discipulis Joannis cum Judæis de purificatione. ipse enim sciebat quid esset in homine.

26 Et venerunt ad Joannem, et dixerunt ei: Rabbi, qui erat tecum trans Jordanem, cui tu testimonium perhibuisti, ecce hic baptizat, et omnes veniunt ad eum. **27** Respondit Joannes, et dixit: Non potest homo accipere quidquam, nisi fuerit ei datum de cælo. **28** Ipsi vos mihi testimonium perhibetis, quod dixerim: Non sum ego Christus: sed quia missus sum ante illum. **29** Qui habet sponsam, sponsus est: amicus autem sponsi, qui stat, et audit eum, gaudio

gaudet propter vocem sponsi. Hoc ergo gaudium crede mihi, quia venit hora, quando neque in monte meum impletum est. **30** Illum oportet crescere, hoc, neque in Jerosolymis adorabitis Patrem. **22** me autem minui. **31** Qui desursum venit, super Vos adoratis quod nescitis: nos adoramus quod omnes est. Qui est de terra, de terra est, et de terra scimus, quia salus ex Iudeis est. **23** Sed venit hora, loquitur. Qui de caelo venit, super omnes est. **32** Et et nunc est, quando veri adoratores adorabunt quod vidit, et audivit, hoc testatur: et testimonium Patrem in spiritu et veritate. Nam et Pater tales ejus nemo accipit. **33** Qui accepit ejus testimonium quærerit, qui adorent eum. **24** Spiritus est Deus: et signavit, quia Deus verax est. **34** Quem enim misit eos qui adorant eum, in spiritu et veritate oportet Deus, verba Dei loquitur: non enim ad mensuram adorare. **25** Dicit ei mulier: Scio quia Messias venit dat Deus spiritum. **35** Pater diligit Filium et omnia (qui dicitur Christus): cum ergo venerit ille, nobis dedit in manu ejus. **36** Qui credit in Filium, habet annuntiabit omnia. **26** Dicit ei Jesus: Ego sum, qui vitam æternam; qui autem incredulus est Filio, non loquor tecum. **27** Et continuo venerunt discipuli videbit vitam, sed ira Dei manet super eum. (**aiōnios** g166)

4 Ut ergo cognovit Jesus quia audierunt pharisæi quod Jesus plures discipulos facit, et baptizat, quam Joannes **2** (quamquam Jesus non baptizaret, sed discipuli ejus), **3** reliquit Iudeam, et abiit iterum in Galilæam. **4** Oportebat autem eum transire per Samariam. **5** Venit ergo in civitatem Samariæ, quæ dicitur Sichar, juxta prædium quod dedit Jacob Joseph filio suo. **6** Erat autem ibi fons Jacob. Jesus ergo fatigatus ex itinere, sedebat sic supra fontem. Hora erat quasi sexta. **7** Venit mulier de Samaria haurire aquam. Dicit ei Jesus: Da mihi bibere. **8** (Discipuli enim ejus abierant in civitatem ut cibos emerent.) **9** Dicit ergo ei mulier illa Samaritana: Quomodo tu, Judeus cum sis, bibere a me possis, quæ sum mulier Samaritana? non enim coutuntur Judæi Samaritanis. **10** Respondit Jesus, et dixit ei: Si scires donum Dei, et quis est qui dicit tibi: Da mihi bibere, tu forsitan petisses ab eo, et dedisset tibi aquam vivam. **11** Dicit ei mulier: Domine, neque in quo haurias habes, et puteus altus est: unde ergo habes aquam vivam? **12** Numquid tu major es patre nostro Jacob, qui dedit nobis puteum, et ipse ex eo bibit, et filii ejus, et pecora ejus? **13** Respondit Jesus, et dixit ei: Omnis qui bibit ex aqua hac, sitiet iterum; **14** qui autem biberit ex aqua quam ego dabo ei, non sitiet in æternum: sed aqua quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam. (**aiōn g165, aiōnios g166**) **15** Dicit ad eum mulier: Domine, da mihi hanc aquam, ut non sitiam, neque veniam huc haurire. **16** Dicit ei Jesus: Vade, voca virum tuum, et veni huc. **17** Respondit mulier, et dixit: Non habeo virum. Dicit ei Jesus: Bene dixisti, quia non habeo virum; **18** quinque enim viros habuisti, et nunc, quem habes, non est tuus vir: hoc vere dixisti. **19** Dicit ei mulier: Domine, video quia propheta es tu. **20** Patres nostri in monte hoc adoraverunt, et vos dicitis, quia Jerosolymis est locus ubi adorare oportet. **21** Dicit ei Jesus: Mulier, quæcumque feci: numquid ipse est Christus? **30** Exierunt ergo de civitate et veniebant ad eum. **31** Interea rogabant eum discipuli, dicentes: Rabbi, manduca. **32** Ille autem dicit eis: Ego cibum habeo manducare, quem vos nescitis. **33** Dicebant ergo discipuli ad invicem: Numquid aliquis attulit ei manducare? **34** Dicit eis Jesus: Meus cibus est ut faciam voluntatem ejus qui misit me, ut perficiam opus ejus. **35** Nonne vos dicitis quod adhuc quatuor menses sunt, et messis venit? Ecce dico vobis: levate oculos vestros, et videte regiones, quia albae sunt jam ad messem. **36** Et qui metit, mercedem accipit, et congregat fructum in vitam æternam: ut et qui seminat, simul gaudeat, et qui metit. (**aiōnios g166**) **37** In hoc enim est verbum verum: quia aliis est qui seminat, et aliis est qui metit. **38** Ego misi vos metere quod vos non laborastis: alii laboraverunt, et vos in labores eorum introistis. **39** Ex civitate autem illa multi crediderunt in eum Samaritanorum, propter verbum mulieris testimonium perhibentis: Quia dixit mihi omnia quæcumque feci. **40** Cum venissent ergo ad illum Samaritani, rogaverunt eum ut ibi maneret. Et mansit ibi duos dies. **41** Et multo plures crediderunt in eum propter sermonem ejus. **42** Et mulieri dicebant: Quia jam non propter tuam loquelaem credimus: ipsi enim audivimus, et scimus quia hic est vere Salvator mundi. **43** Post duos autem dies exiit inde, et abiit in Galilæam. **44** Ipse enim Jesus testimonium perhibuit, quia propheta in sua patria honorem non habet. **45** Cum ergo venisset in Galilæam, exceperunt eum Galilæi, cum omnia vidissent quæ fecerat Jerosolymis in die festo: et ipsi enim venerant ad diem festum. **46** Venit ergo iterum in Cana Galilææ, ubi fecit aquam vinum. Et erat quidam regulus, cuius filius infirmabatur Capharnaum. **47** Hic cum audisset

quia Jesus adveniret a Judæa in Galilæam, abiit ad quærebant eum Judæi interficere: quia non solum eum, et rogabat eum ut descenderet, et sanaret solvebat sabbatum, sed et patrem suum dicebat filium ejus: incipiebat enim mori. **48** Dixit ergo Deum, æqualem se faciens Deo. Respondit itaque Jesus ad eum: Nisi signa et prodigia videritis, non creditis. **49** Dicit ad eum regulus: Domine, descendere potest Filius a se facere quidquam, nisi quod viderit priusquam moriatur filius meus. **50** Dicit ei Jesus: Patrem facientem: quæcumque enim ille fecerit, Vade, filius tuus vivit. Credidit homo sermoni quem dixit ei Jesus, et ibat. **51** Jam autem eo descendente, servi occurrerunt ei, et nuntiaverunt dicentes, quia filius ejus viveret. **52** Interrogabat ergo horam ab eis in qua melius habuerit. Et dixerunt ei: Quia heri hora septima reliquit eum febris. **53** Cognovit ergo pater, quia illa hora erat in qua dixit ei Jesus: Filius tuus vivit; et credidit ipse et domus ejus tota. **54** Hoc iterum secundum signum fecit Jesus, cum venisset a Judæa in Galilæam.

5 Post hæc erat dies festus Judæorum, et ascendit

Jesus Jerosolymam. **2** Est autem Jerosolymis probatica piscina, quæ cognominatur hebraice Bethsaïda, quinque porticus habens. **3** In his jacebat multitudo magna languentium, cæcorum, claudorum, aridorum, exspectantium aquæ motum. **4** Angelus autem Domini descendebat secundum tempus in piscinam, et movebatur aqua. Et qui prior descendisset in piscinam post motionem aquæ, sanus siebat a quacumque detinebatur infirmitate. **5** Erat autem quidam homo ibi triginta et octo annos habens in infirmitate sua. **6** Hunc autem cum vidisset Jesus jacentem, et cognovisset quia jam multum tempus haberet, dicit ei: Vis sanus fieri? **7** Respondit ei languidus: Domine, hominem non habeo, ut, cum turbata fuerit aqua, mittat me in piscinam: dum venio enim ego, alias ante me descendit. **8** Dicit ei Jesus: Surge, tolle grabatum tuum et ambula. **9** Et statim sanus factus est homo ille: et sustulit grabatum suum, et ambulabat. Erat autem sabbatum in die illo. **10** Dicebant ergo Judæi illi qui sanatus fuerat: Sabbatum est, non licet tibi tollere grabatum tuum. **11** Respondit eis: Qui me sanum fecit, ille mihi dixit: Tolle grabatum tuum et ambula. **12** Interrogaverunt ergo eum: Quis est ille homo qui dixit tibi: Tolle grabatum tuum et ambula? **13** Is autem qui sanus fuerat effectus, nesciebat quis esset. Jesus enim declinavit a turba constituta in loco. **14** Postea invenit eum Jesus in templo, et dixit illi: Ecce sanus factus es; jam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat. **15** Abiit ille homo, et nuntiavit Judæis quia Jesus esset, qui fecit eum sanum. **16** Propterea persecabantur Judæi Jesum, quia hæc faciebat in sabbato. **17** Jesus autem respondit eis: Pater meus usque modo operatur, et ego operor. **18** Propterea ergo magis

quærebant eum Judæi interficere: quia non solum Jesus, et dixit eis: **19** Amen, amen dico vobis: non creditis. **20** Pater enim diligit Filium, et omnia demonstrat ei quæ ipse facit: et majora his demonstrabit ei opera, ut vos miremini. **21** Sicut enim Pater suscitat mortuos, et vivificat, sic et Filius, quos vult, vivificat. **22** Neque enim Pater judicat quemquam: sed omne iudicium dedit Filio, **23** ut omnes honorificant Filium, sicut honorificant Patrem; qui non honorificat Filium, non honorificat Patrem, qui misit illum. **24** Amen, amen dico vobis, quia qui verbum meum audit, et credit ei qui misit me, habet vitam æternam, et in iudicium non venit, sed transiit a morte in vitam. (*aiōnios g166*) **25** Amen, amen dico vobis, quia venit hora, et nunc est, quando mortui audient vocem Filii Dei: et qui audierint, vivent. **26** Sicut enim Pater habet vitam in semetipso, sic dedit et Filio habere vitam in semetipso: **27** et potestatem dedit ei iudicium facere, quia Filius hominis est. **28** Nolite mirari hoc, quia venit hora in qua omnes qui in monumentis sunt audient vocem Filii Dei: **29** et procedent qui bona fecerunt, in resurrectionem vitæ; qui vero mala egerunt, in resurrectionem iudicii. **30** Non possum ego a meipso facere quidquam. Sicut audio, judico: et iudicium meum justum est, quia non quæro voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me. **31** Si ego testimonium perhibeo de meipso, testimonium meum non est verum. **32** Alius est qui testimonium perhibet de me: et scio quia verum est testimonium, quod perhibet de me. **33** Vos misistis ad Joannem, et testimonium perhibuit veritati. **34** Ego autem non ab homine testimonium accipio: sed hæc dico ut vos salvi sitis. **35** Ille erat lucerna ardens et lucens: vos autem voluistis ad horam exsultare in luce ejus. **36** Ego autem habeo testimonium majus Joanne. Opera enim quæ dedit mihi Pater ut perficiam ea: ipsa opera, quæ ego facio, testimonium perhibent de me, quia Pater misit me: **37** et qui misit me Pater, ipse testimonium perhibuit de me: neque vocem ejus umquam audistis, neque speciem ejus vidistis: **38** et verbum ejus non habetis in vobis manens: quia quem misit ille, huic vos non creditis. **39** Scrutamini Scripturas, quia vos putatis in ipsis vitam æternam habere: et illæ sunt quæ testimonium perhibent de me: (*aiōnios g166*) **40** et non vultis venire ad me ut vitam habeatis. **41** Claritatem ab hominibus non accipio. **42** Sed cognovi vos, quia dilectionem Dei

non habetis in vobis. **43** Ego veni in nomine Patris mei, et non accipitis me; si alius venerit in nomine suo, illum accipietis. **44** Quomodo vos potestis credere, qui gloriam ab invicem accipitis, et gloriam quæ a solo Deo est, non quæritis? **45** Nolite putare quia ego accusaturus sim vos apud Patrem: est qui accusat vos Moyses, in quo vos speratis. **46** Si enim crederetis Moysi, crederetis forsitan et mihi: de me enim ille scripsit. **47** Si autem illius litteris non creditis, quomodo verbis meis creditis?

6 Post hæc abiit Jesus trans mare Galilææ, quod est Tiberiadis: **2** et sequebatur eum multitudo magna, quia videbant signa quæ faciebat super his qui infirmabantur. **3** Subiit ergo in montem Jesus et ibi sedebat cum discipulis suis. **4** Erat autem proximum Pascha dies festus Iudaeorum. **5** Cum sublevasset ergo oculos Jesus, et vidisset quia multitudo maxima venit ad eum, dixit ad Philippum: Unde ememus panes, ut manducent hi? **6** Hoc autem dicebat tentans eum: ipse enim sciebat quid esset facturus. **7** Respondit ei Philippus: Ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis, ut unusquisque modicum quid accipiat. **8** Dicit ei unus ex discipulis ejus, Andreas, frater Simonis Petri: **9** Est puer unus hic qui habet quinque panes hordeaceos et duos pisces: sed hæc quid sunt inter tantos? **10** Dixit ergo Jesus: Facite homines discumbere. Erat autem foenum multum in loco. Discumberunt ergo viri, numero quasi quinque millia. **11** Accepit ergo Jesus panes: et cum gratias egisset, distribuit discubentibus: similiter et ex piscibus quantum volebant. **12** Ut autem impleti sunt, dixit discipulis suis: Colligitе quæ superaverunt fragmenta, ne pereant. **13** Collegerunt ergo, et impleverunt duodecim cophinos fragmentorum ex quinque panibus hordeaceis, quæ superfluerunt his qui manducaverant. **14** Illi ergo homines cum vidissent quod Jesus fecerat signum, dicebant: Quia hic est vere propheta, qui venturus est in mundum. **15** Jesus ergo cum cognovisset quia venturi essent ut raperent eum, et facerent eum regem, fugit iterum in montem ipse solus. **16** Ut autem sero factum est, descenderunt discipuli ejus ad mare. **17** Et cum ascendissent navim, venerunt trans mare in Capharnaum: et tenebræ jam factæ erant et non venerat ad eos Jesus. **18** Mare autem, vento magno flante, exsurgebat. **19** Cum remigassent ergo quasi stadia viginti quinque aut triginta, vident Jesum ambularem supra mare, et proximum navi fieri, et timuerunt. **20** Ille autem dicit eis: Ego sum, nolite timere. **21** Voluerunt ergo accipere eum in navim et statim navis fuit ad terram, in quam ibant. **22** Altera die, turba, quæ stabat trans mare, vedit quia navicula alia non erat ibi nisi una, et quia non introisset cum discipulis suis Jesus in navim, sed soli discipuli ejus abiissent: **23** aliæ vero neque discipuli ejus, ascenderunt in naviculas, et supervenerunt naves a Tiberiade juxta locum ubi manducaverunt panem, gratias agente Domino. **24** Cum ergo vidisset turba quia Jesus non esset ibi, neque discipuli ejus, ascenderunt in naviculas, et venerunt Capharnaum quærentes Jesum. **25** Et cum invenissent eum trans mare, dixerunt ei: Rabbi, quando hoc venisti? **26** Respondit eis Jesus, et dixit: Amen, amen dico vobis: quæritis me non quia vidistis signa, sed quia manducasti ex panibus et saturati estis. **27** Operamini non cibum, qui perit, sed qui permanet in vitam æternam, quem Filius hominis dabit vobis. Hunc enim Pater signavit Deus. (*aiōnios g166*) **28** Dixerunt ergo ad eum: Quid faciemus ut operemur opera Dei? **29** Respondit Jesus, et dixit eis: Hoc est opus Dei, ut credatis in eum quem misit ille. **30** Dixerunt ergo ei: Quod ergo tu facis signum ut videamus et credamus tibi? quid operaris? **31** Patres nostri manducaverunt manna in deserto, sicut scriptum est: Panem de cælo dedit eis manducare. **32** Dixit ergo eis Jesus: Amen, amen dico vobis: non Moyses dedit vobis panem de cælo, sed Pater meus dat vobis panem de cælo verum. **33** Panis enim Dei est, qui de cælo descendit, et dat vitam mundo. **34** Dixerunt ergo ad eum: Domine, semper da nobis panem hunc. **35** Dixit autem eis Jesus: Ego sum panis vitæ: qui venit ad me, non esuriet, et qui credit in me, non sitiet umquam. **36** Sed dixi vobis quia et vidistis me, et non creditis. **37** Omne quod dat mihi Pater, ad me veniet: et eum qui venit ad me, non ejiciam foras: **38** quia descendit de cælo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus qui misit me. **39** Hæc est autem voluntas ejus qui misit me, Patris: ut omne quod dedit mihi, non perdam ex eo, sed resuscitem illud in novissimo die. **40** Hæc est autem voluntas Patris mei, qui misit me: ut omnis qui videt Filium et credit in eum, habeat vitam æternam, et ego resuscitabo eum in novissimo die. (*aiōnios g166*) **41** Murmurabant ergo Iudei de illo, quia dixisset: Ego sum panis vivus, qui de cælo descendit, **42** et dicebant: Nonne hic est Jesus filius Joseph, cuius nos novimus patrem et matrem? quomodo ergo dicit hic: Quia de cælo descendit? **43** Respondit ergo Jesus, et dixit eis: Nolite murmurare in invicem: **44** nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum; et ego resuscitabo eum in novissimo die. **45** Est scriptum in prophetis: Et erunt omnes docibilis Dei. Omnis qui audivit a Patre, et didicit, venit ad me. **46** Non quia Patrem vedit quisquam,

nisi is, qui est a Deo, hic vidit Patrem. **47** Amen, amen dico vobis: qui credit in me, habet vitam æternam. (aiōnios g166) **48** Ego sum panis vitæ. **49** Patres vestri manducaverunt manna in deserto, et mortui sunt. **50** Hic est panis de cælo descendens: ut si quis ex ipso manducaverit, non moriatur. **51** Ego sum panis vivus, qui de cælo descendit. Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum: et panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita. (aiōn g165) **52** Litigabant ergo Judæi ad invicem, dicentes: Quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum? **53** Dixit ergo eis Jesus: Amen, amen dico vobis: nisi manducaveritis carnem Filii hominis, et biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis. **54** Qui manducat meam carnem, et bibit meum sanguinem, habet vitam æternam: et ego resuscitabo eum in novissimo die. (aiōnios g166) **55** Caro enim mea vere est cibus: et sanguis meus, vere est potus; **56** qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in illo. **57** Sicut misit me vivens Pater, et ego vivo propter Patrem: et qui manducat me, et ipse vivet propter me. **58** Hic est panis qui de cælo descendit. Non sicut manducaverunt patres vestri manna, et mortui sunt. Qui manducat hunc panem, vivet in æternum. (aiōn g165) **59** Hæc dixit in synagoga docens, in Capharnaum. **60** Multi ergo audientes ex discipulis ejus, dixerunt: Durus est hic sermo, et quis potest eum audire? **61** Sciens autem Jesus apud semetipsum quia murmurarent de hoc discipuli ejus, dixit eis: Hoc vos scandalizat? non prodest quidquam: verba quæ ego locutus sum vobis, spiritus et vita sunt. **64** Sed sunt quidam ex vobis qui non credunt. Sciebat enim ab initio Jesus Respondit ei Simon Petrus: Domine, ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes: (aiōnios g166) **69** et nos credidimus, et cognovimus quia tu es Christus Filius Dei. **70** Respondit eis Jesus: Nonne ego vos duodecim elegi: et ex vobis unus diabolus est? **71** Dicebat autem Judam Simonis Iscariotem: hic enim erat traditurus eum, cum esset unus ex duodecim.

7 Post hæc autem ambulabat Jesus in Galilæam: non enim volebat in Judeam ambulare, quia quærebant eum Judæi interficere. **2** Erat autem

in proximo dies festus Judæorum, Scenopegia. **3** Dixerunt autem ad eum fratres ejus: Transi hinc, et vade in Judæam, ut et discipuli tui videant opera tua, quæ facis. **4** Nemo quippe in occulto quid facit, et quererit ipse in palam esse: si hæc facis, manifesta te ipsum mundo. **5** Neque enim fratres ejus credebant in eum. **6** Dicit ergo eis Jesus: Tempus meum nondum advenit: tempus autem vestrum semper est paratum. **7** Non potest mundus odisse vos: me autem odit, quia ego testimonium perhibeo de illo quod opera ejus mala sunt. **8** Vos ascendite ad diem festum hunc, ego autem non ascendo ad diem festum istum: quia meum tempus nondum impletum est. **9** Hæc cum dixisset, ipse mansit in Galilæa. **10** Ut autem ascenderunt fratres ejus, tunc et ipse ascendit ad diem festum non manifeste, sed quasi in occulto. **11** Judæi ergo quærebant eum in die festo, et dicebant: Ubi est ille? **12** Et murmur multum erat in turba de eo. Quidam enim dicebant: Quia bonus est. Alii autem dicebant: Non, sed seducit turbas. **13** Nemo tamen palam loquebatur de illo propter metum Judæorum. **14** Jam autem die festo mediante, ascendit Jesus in templum, et docebat. **15** Et mirabantur Judæi, dicentes: Quomodo hic litteras scit, cum non didicerit? **16** Respondit eis Jesus, et dixit: Mea doctrina non est mea, sed ejus qui misit me. **17** Si quis voluerit voluntatem ejus facere, cognoscet de doctrina, utrum ex Deo sit, an ego a meipso loquar. **18** Qui a autem Jesus apud semetipsum quia murmurarent de hoc discipuli ejus, dixit eis: Hoc vos scandalizat? autem querit gloriam ejus qui misit eum, hic verax est, et injustitia in illo non est. **19** Nonne Moyses dedit vobis legem: et nemo ex vobis facit legem? **20** Quid me queritis interficere? Respondit turba, et dixit: Dæmonium habes: quis te queret interficere? **21** Respondit Jesus et dixit eis: Unum opus feci, et qui essent non credentes, et quis traditurus esset omnes miramini: **22** Propterea Moyses dedit vobis totum hominem sanum feci in sabbato? **24** Nolite circumcisioem (non quia ex Moyse est, sed ex potest venire ad me, nisi fuerit ei datum a Patre patribus), et in sabbato circumciditis hominem. **23** Si circumcisioem accipit homo in sabbato, ut non solvatur lex Moysi: mihi indignamini quia totum hominem sanum feci in sabbato? **24** Nolite nonne hic est, quem querunt interficere? **26** et judicare secundum faciem, sed justum judicium judicare. **25** Dicebant ergo quidam ex Jerosolymis: Nonne hic est, quem querunt interficere? **26** et ecce palam loquitur, et nihil ei dicunt. Numquid vere cognoverunt principes quia hic est Christus? **27** Sed hunc scimus unde sit: Christus autem cum venerit, nemo scit unde sit. **28** Clamabat ergo Jesus in templo docens, et dicens: Et me scitis, et unde sim scitis: et a meipso non veni, sed est verus qui misit me, quem vos nescitis. **29** Ego scio eum: quia ab ipso sum, et ipse me misit. **30** Quærebant

ergo eum apprehendere: et nemo misit in illum deprehensa est in adulterio. **5** In lege autem Moyses manus, quia nondum venerat hora ejus. **31** De mandavit nobis hujusmodi lapidare. Tu ergo quid turba autem multi crediderunt in eum, et dicebant: dicas? **6** Hoc autem dicebant tentantes eum, ut Christus cum venerit, numquid plura signa faciet possent accusare eum. Jesus autem inclinans se quam quæ hic facit? **32** Audierunt pharisæi turbam deorsum, digito scribebat in terra. **7** Cum ergo murmurantem de illo hæc: et miserunt principes et perseverarent interrogantes eum, erexit se, et dixit pharisæi ministros ut apprehenderent eum. **33** Dixit eis: Qui sine peccato est vestrum, primus in illam ergo eis Jesus: Adhuc modicum tempus vobiscum lapidem mittat. **8** Et iterum se inclinans, scribebat in sum: et vado ad eum qui me misit. **34** Quæreretis me, terra. **9** Audientes autem unus post unum exhibant, et non invenietis: et ubi ego sum, vos non potestis incipientes a senioribus: et remansit solus Jesus, et venire. **35** Dixerunt ergo Judæi ad semetipos: Quo mulier in medio stans. **10** Erigens autem se Jesus, hic iturus est, quia non inveniemus eum? numquid dixit ei: Mulier, ubi sunt qui te accusabant? nemo in dispersionem gentium iturus est, et docturus te condemnavit? **11** Quæ dixit: Nemo, Domine. Dixit gentes? **36** quis est hic sermo, quem dixit: Quæreretis autem Jesus: Nec ego te condemnabo: vade, et jam me, et non invenietis: et ubi sum ego, vos non amplius noli peccare. **12** Iterum ergo locutus est potestis venire? **37** In novissimo autem die magno eis Jesus, dicens: Ego sum lux mundi: qui sequitur festivitatis stabat Jesus, et clamabat dicens: Si quis me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen sitit, veniat ad me et bibat. **38** Qui credit in me, sicut vitæ. **13** Dixerunt ergo ei pharisæi: Tu de teipso dicit Scriptura, flumina de ventre ejus fluent aquæ testimonium perhibes; testimonium tuum non vivæ. **39** Hoc autem dixit de Spiritu, quem accepturi est verum. **14** Respondit Jesus, et dixit eis: Et si erant credentes in eum: nondum enim erat Spiritus ego testimonium perhibeo de meipso, verum est datus, quia Jesus nondum erat glorificatus. **40** Ex testimonium meum: quia scio unde veni et quo illa ergo turba cum audissent hos sermones ejus, vado; vos autem nescitis unde venio aut quo vado. dicebant: Hic est vere propheta. **41** Alii dicebant: **15** Vos secundum carnem judicatis: ego non judico Hic est Christus. Quidam autem dicebant: Numquid quemquam; **16** et si judico ego, judicium meum a Galilæa venit Christus? **42** nonne Scriptura dicit: verum est, quia solus non sum: sed ego et qui Quia ex semine David, et de Bethlehem castello, misit me, Pater. **17** Et in lege vestra scriptum est, ubi erat David, venit Christus? **43** Dissensio itaque quia duorum hominum testimonium verum est. **18** facta est in turba propter eum. **44** Quidam autem ex Ego sum qui testimonium perhibeo de meipso, et ipsis volebant apprehendere eum: sed nemo misit testimonium perhibet de me qui misit me, Pater. super eum manus. **45** Venerunt ergo ministri ad **19** Dicebant ergo ei: Ubi est Pater tuus? Respondit pontifices et pharisæos. Et dixerunt eis illi: Quare Jesus: Neque me scitis, neque Patrem meum: si non adduxistis illum? **46** Responderunt ministri: me sciretis, forsitan et Patrem meum sciretis. Numquam sic locutus est homo, sicut hic homo. **47** **20** Hæc verba locutus est Jesus in gazophylacio, Responderunt ergo eis pharisæi: Numquid et vos docens in templo: et nemo apprehendit eum, quia seducti estis? **48** numquid ex principibus aliquis nequum venerat hora ejus. **21** Dixit ergo iterum credidit in eum, aut ex pharisæis? **49** sed turba eis Jesus: Ego vado, et quæreretis me, et in peccato hæc, quæ non novit legem, maledicti sunt. **50** vestro moriemini. Quo ego vado, vos non potestis Dixit Nicodemus ad eos, ille qui venit ad eum venire. **22** Dicebant ergo Judæi: Numquid interficiet nocte, qui unus erat ex ipsis: **51** Numquid lex semetipsum, quia dixit: Quo ego vado, vos non nostra judicat hominem, nisi prius audierit ab ipso, potestis venire? **23** Et dicebat eis: Vos de deorsum et cognoverit quid faciat? **52** Responderunt, et estis, ego de supernis sum. Vos de mundo hoc estis, dixerunt ei: Numquid et tu Galilæus es? scrutare ego non sum de hoc mundo. **24** Dixi ergo vobis Scripturas, et vide quia a Galilæa propheta non quia moriemini in peccatis vestris: si enim non surgit. **53** Et reversi sunt unusquisque in domum suam.

8 Jesus autem perrexit in montem Oliveti: **2** et diluculo iterum venit in templum, et omnis populus venit ad eum, et sedens docebat eos. **3** Adducunt autem scribæ et pharisæi mulierem in adulterio deprehensam: et statuerunt eam in medio, **4** et dixerunt ei: Magister, hæc mulier modo

me Pater, hæc loquor: **29** et qui me misit, mecum sunt ei, facio semper. **30** Hæc illo loquente, multi crediderunt in eum. **31** Dicebat ergo Jesus ad eos, qui crediderunt ei, Judæos: Si vos manseritis in sermone meo, vere discipuli mei eritis, **32** et scio eum, et sermonem ejus servo. **33** Responderunt ei: Semen Abrahæ sumus, et nemini servivimus umquam: quomodo tu dicis: Liberi eritis? **34** Respondit eis Jesus: Amen, amen dico vobis: quia omnis qui facit peccatum, servus est peccati. **35** Servus autem non manet in domo in æternum: filius autem manet in æternum. (aiōn g165) **36** Si ergo vos filius liberaverit, vere liberi eritis. **37** Scio quia filii Abrahæ estis: sed quæratis me interficere, quia sermo meus non capit in vobis. **38** Ego quod vidi apud Patrem meum, loquor: et vos quæ vidistis apud patrem vestrum, facitis. **39** Responderunt, et dixerunt ei: Pater noster Abraham est. Dicit eis Jesus: Si filii Abrahæ estis, opera Abrahæ facite. **40** Nunc autem quæratis me interficere, hominem, qui veritatem vobis locutus sum, quam audivi a Deo: hoc Abraham non fecit. **41** Vos facitis opera patris vestri. Dixerunt itaque ei: Nos ex fornicatione non sumus nati: unum patrem habemus Deum. **42** Dixit ergo eis Jesus: Si Deus pater vester esset, diligenteris utique et me; ego enim ex Deo processi, et veni: neque enim a meipso veni, sed ille me misit. **43** Quare loquelam meam non cognoscitis? Quia non potestis audire sermonem meum. **44** Vos ex patre diabolo estis: et desideria patris vestri vultis facere. Ille homicida erat ab initio, et in veritate non stetit: quia non est veritas in eo: cum loquitur mendacium, ex propriis loquitur, quia mendax est, et pater ejus. **45** Ego autem si veritatem dico, non creditis mihi. **46** Quis ex vobis arguet me de peccato? si veritatem dico vobis, quare non creditis mihi? **47** Qui ex Deo est, verba Dei audit. Propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis. **48** Responderunt ergo Judæi, et dixerunt ei: Nonne bene dicimus nos quia Samaritanus es tu, et dæmonium habes? **49** Respondit Jesus: Ego dæmonium non habeo: sed honorifico Patrem meum, et vos inhonorastis me. **50** Ego autem non quæro gloriā meā: est qui quærat, et judicet. **51** Amen, amen dico vobis: si quis sermonem meum servaverit, mortem non videbit in æternum. (aiōn g165) **52** Dixerunt ergo Judæi: Nunc cognovimus quia dæmonium habes. Abraham mortuus est, et prophetæ; et tu dicis: Si quis sermonem meum servaverit, non gustabit mortem in æternum. (aiōn g165) **53** Numquid tu major es patre nostro Abraham, qui mortuus est? et prophetæ mortui sunt. Quem te ipsum facis? **54**

Respondit Jesus: Si ego glorifico me ipsum, gloria mea nihil est: est Pater meus, qui glorificat me, quem vos dicitis quia Deus vester est, **55** et non crediderunt in eum. Et si dixerim quia non scio eum, ero similis vobis, mendax. Sed pater vester exsultavit ut videret diem meum: vidit, et gavisus est. **57** Dixerunt ergo Judæi ad eum: Quinquaginta annos nondum habes, et Abraham vidisti? **58** Dixit eis Jesus: Amen, amen dico vobis, antequam Abraham fieret, ego sum. **59** Tulerunt ergo lapides, ut jacerent in eum: Jesus autem abscondit se, et exiit de templo.

9 Et præteriens Jesus vidit hominem cæcum a nativitate: **2** et interrogaverunt eum discipuli ejus: Rabbi, quis peccavit, hic, aut parentes ejus, ut cæcus nasceretur? **3** Respondit Jesus: Neque hic peccavit, neque parentes ejus: sed ut manifestetur opera Dei in illo. **4** Me oportet operari opera ejus qui misit me, donec dies est: venit nox, quando nemo potest operari: **5** quamdiu sum in mundo, lux sum mundi. **6** Hæc cum dixisset, exspuit in terram, et fecit lutum ex sputo, et linivit lutum super oculos ejus, **7** et dixit ei: Vade, lava in natatoria Siloë (quod interpretatur Missus). Abiit ergo, et lavit, et venit videns. **8** Itaque vicini, et qui viderant eum prius quia mendicus erat, dicebant: Nonne hic est qui sedebat, et mendicabat? Alii dicebant: Quia hic est. **9** Alii autem: Nequaquam, sed similis est ei. Ille vero dicebat: Quia ego sum. **10** Dicebant ergo ei: Quomodo aperti sunt tibi oculi? **11** Respondit: Ille homo qui dicitur Jesus, lutum fecit: et unxit oculos meos, et dixit mihi: Vade ad natatoria Siloë, et lava. Et abiit, et lavi, et video. **12** Et dixerunt ei: Ubi est ille? Ait: Nescio. **13** Adducunt eum ad pharisæos, qui cæcus fuerat. **14** Erat autem sabbatum quando lutum fecit Jesus, et aperuit oculos ejus. **15** Iterum ergo interrogabant eum pharisæi quomodo vidisset. Ille autem dixit eis: Lutum mihi posuit super oculos, et lavi, et video. **16** Dicebant ergo ex pharisæis quidam: Non est hic homo a Deo, qui sabbatum non custodit. Alii autem dicebant: Quomodo potest homo peccator hæc signa facere? Et schisma erat inter eos. **17** Dicunt ergo cæco iterum: Tu quid dicis de illo qui aperuit oculos tuos? Ille autem dixit: Quia propheta est. **18** Non crediderunt ergo Judæi de illo, quia cæcus fuisse et vidisset, donec vocaverunt parentes ejus, qui viderat: **19** et interrogaverunt eos, dicentes: Hic est filius vester, quem vos dicitis quia cæcus natus est? quomodo ergo nunc videt? **20** Responderunt eis parentes ejus, et dixerunt: Scimus quia hic est filius noster, et quia cæcus natus

est: **21** quomodo autem nunc videat, nescimus: iterum Jesus: Amen, amen dico vobis, quia ego sum aut quis ejus aperuit oculos, nos nescimus; ipsum ostium ovium. **8** Omnes quotquot venerunt, fures interrogate: ætatem habet, ipse de se loquatur. **22** sunt, et latrones, et non audierunt eos oves. **9** Ego Hæc dixerunt parentes ejus, quoniam timebant sum ostium. Per me si quis introierit, salvabitur: et Judæos: jam enim conspiraverunt Judæi, ut si quis ingredietur, et egredietur, et pascua inveniet. **10** eum confiteretur esse Christum, extra synagogam Fur non venit nisi ut furetur, et mactet, et perdat. fieret. **23** Propterea parentes ejus dixerunt: Quia Ego veni ut vitam habeant, et abundantius habeant. ætatem habet, ipsum interrogate. **24** Vocaverunt **11** Ego sum pastor bonus. Bonus pastor animam ergo rursum hominem qui fuerat cæcus, et dixerunt suam dat pro ovibus suis. **12** Mercenarius autem, et ei: Da gloriam Deo: nos scimus quia hic homo qui non est pastor, cujus non sunt oves propriæ, peccator est. **25** Dixit ergo eis ille: Si peccator videt lupum venientem, et dimittit oves, et fugit: est, nescio; unum scio, quia cæcus cum essem, et lupus rapit, et dispergit oves; **13** mercenarius modo video. **26** Dixerunt ergo illi: Quid fecit tibi? autem fugit, quia mercenarius est, et non pertinet quomodo aperuit tibi oculos? **27** Respondit eis: ad eum de ovibus. **14** Ego sum pastor bonus: et Dixi vobis jam, et audistis: quod iterum vultis cognosco meas, et cognoscunt me meæ. **15** Sicut audire? numquid et vos vultis discipli ejus fieri? novit me Pater, et ego agnosco Patrem: et animam **28** Maledixerunt ergo ei, et dixerunt: Tu discipulus meam pono pro ovibus meis. **16** Et alias oves habeo, illius sis: nos autem Moysi discipuli sumus. **29** Nos quæ non sunt ex hoc ovili: et illas oportet me scimus quia Moysi locutus est Deus; hunc autem adducere, et vocem meam audient, et fiet unus nescimus unde sit. **30** Respondit ille homo, et dixit quia ego pono animam meam, ut iterum sumam sit, et aperuit meos oculos: **31** scimus autem quia eam. **18** Nemo tollit eam a me: sed ego pono peccatores Deus non audit: sed si quis Dei cultor eam a meipso, et potestatem habeo ponendi eam, est, et voluntatem ejus facit, hunc exaudit. **32** A et potestatem habeo iterum sumendi eam. Hoc sæculo non est auditum quia quis aperuit oculos mandatum accepi a Patre meo. **19** Dissensio iterum cæci nati. (aiōn g165) **33** Nisi esset hic a Deo, non facta est inter Judæos propter sermones hos. **20** poterat facere quidquam. **34** Responderunt, et Dicebant autem multi ex ipsis: Dæmonium habet, dixerunt ei: In peccatis natus es totus, et tu doces et insanit: quid eum auditis? **21** Alii dicebant: Hæc nos? Et ejecerunt eum foras. **35** Audivit Jesus quia verba non sunt dæmonium habentis: numquid ejecerunt eum foras: et cum invenisset eum, dixit dæmonium potest cæcorum oculos aperire? **22** ei: Tu credis in Filium Dei? **36** Respondit ille, et Facta sunt autem Encænia in Jerosolymis, et hiems dixit: Quis est, Domine, ut credam in eum? **37** Et erat. **23** Et ambulabat Jesus in templo, in porticu dixit ei Jesus: Et vidisti eum, et qui loquitur tecum, Salomonis. **24** Circumdederunt ergo eum Judæi, ipse est. **38** At ille ait: Credo, Domine. Et procidens et dicebant ei: Quousque animam nostram tollis? adoravit eum. **39** Et dixit Jesus: In judicium ego si tu es Christus, dic nobis palam. **25** Respondit in hunc mundum veni: ut qui non vident videant, eis Jesus: Loquor vobis, et non creditis: opera quæ et qui vident cæci fiant. **40** Et audierunt quidam ex pharisæis qui cum ipso erant, et dixerunt ei: perhibent de me: **26** sed vos non creditis, quia non Numquid et nos cæci sumus? **41** Dixit eis Jesus: Si estis ex ovibus meis. **27** Oves meæ vocem meam cæci essetis, non haberetis peccatum. Nunc vero dicitis, Quia videmus: peccatum vestrum manet.

10 Amen, amen dico vobis: qui non intrat per ostium in ovile ovium, sed ascendit aliunde, ille fur est et latro. **2** Qui autem intrat per ostium, pastor est ovium. **3** Huic ostiarius aperit, et oves vocem ejus audiunt, et proprias ovas vocat nominativum, et educit eas. **4** Et cum proprias oves emiserit, ante eas vadit: et oves illum sequuntur, quia sciunt vocem ejus. **5** Alienum autem non sequuntur, sed fugiunt ab eo: quia non noverunt vocem alienorum. **6** Hoc proverbium dixit eis Jesus: illi autem non cognoverunt quid loqueretur eis. **7** Dixit ergo eis

28 et ego vitam æternam do eis, et non peribunt in æternum, et non rapiet eas quisquam de manu mea. (aiōn g165, aiōnios g166) **29** Pater meus quod dedit mihi, majus omnibus est: et nemo potest rapere de manu Patris mei. **30** Ego et Pater unum sumus. **31** Sustulerunt ergo lapides Judæi, ut lapidarent eum. **32** Respondit eis Jesus: Multa bona opera ostendi vobis ex Patre meo: propter quod eorum opus me lapidatis? **33** Responderunt ei Judæi: De bono opere non lapidamus te, sed de blasphemia; et quia tu homo cum sis, facis te ipsum Deum. **34** Respondit eis Jesus: Nonne scriptum est in lege vestra, Quia ego dixi: Dii estis? **35** Si illos dixit deos, ad quos

sermo Dei factus est, et non potest solvi Scriptura: poposceris a Deo, dabit tibi Deus. **23** Dicit illi Jesus: **36** quem Pater sanctificavit, et misit in mundum vos Resurget frater tuus. **24** Dicit ei Martha: Scio quia dicitis: Quia blasphemas, quia dixi: Filius Dei sum? resurget in resurrectione in novissimo die. **25** Dixit **37** Si non facio opera Patris mei, nolite credere ei Jesus: Ego sum resurrectio et vita: qui credit in mihi. **38** Si autem facio: etsi mihi non vultis credere, me, etiam si mortuus fuerit, vivet: **26** et omnis qui operibus credite, ut cognoscatis, et credatis quia vivit et credit in me, non morietur in æternum. Pater in me est, et ego in Patre. **39** Quærebant ergo Credis hoc? (*aiōn g165*) **27** Ait illi: Utique Domine, ego eum apprehendere: et exivit de manibus eorum. credidi quia tu es Christus, Filius Dei vivi, qui in **40** Et abiit iterum trans Jordanem, in eum locum hunc mundum venisti. **28** Et cum hæc dixisset, abiit, ubi erat Joannes baptizans primum, et mansit illic; et vocavit Mariam sororem suam silentio, dicens: **41** et multi venerunt ad eum, et dicebant: Quia Magister adest, et vocat te. **29** Illa ut audivit, surgit Joannes quidem signum fecit nullum. **42** Omnia cito, et venit ad eum; **30** nondum enim venerat autem quæcumque dixit Joannes de hoc, vera erant. Jesus in castellum: sed erat adhuc in illo loco, ubi Et multi crediderunt in eum.

11 Erat autem quidam languens Lazarus a Bethania, de castello Mariæ et Marthæ sororis ejus. **2** (Maria autem erat quæ unxit Dominum unguento, et extersit pedes ejus capillis suis: cuius frater Lazarus infirmabatur.) **3** Miserunt ergo sorores ejus ad eum dicentes: Domine, ecce quem amas infirmatur. **4** Audiens autem Jesus dixit eis: Infirmitas hæc non est ad mortem, sed pro gloria Dei, ut glorificetur Filius Dei per eam. **5** Diligebat autem Jesus Martham, et sororem ejus Mariam, et Lazarum. **6** Ut ergo audivit quia infirmabatur, tunc quidem mansit in eodem loco duobus diebus; **7** deinde post hæc dixit discipulis suis: Eamus in Iudæam iterum. **8** Dicunt ei discipuli: Rabbi, nunc quærebant te Judæi lapidare, et iterum vadis illuc? **9** Respondit Jesus: Nonne duodecim sunt horæ diei? Si quis ambulaverit in die, non offendit, quia lucem hujus mundi videt: **10** si autem ambulaverit in nocte, offendit, quia lux non est in eo. **11** Hæc ait, et post hæc dixit eis: Lazarus amicus noster dormit: sed vado ut a somno excitem eum. **12** Dixerunt ergo discipuli ejus: Domine, si dormit, salvus erit. **13** Dixerat autem Jesus de morte ejus: illi autem putaverunt quia de dormitione somni diceret. **14** Tunc ergo Jesus dixit eis manifeste: Lazarus mortuus est: **15** et gaudeo propter vos, ut credatis, quoniam non eram ibi, sed eamus ad eum. **16** Dixit ergo Thomas, qui dicitur Didymus, ad condiscipulos: Eamus et nos, ut moriamur cum eo. **17** Venit itaque Jesus: et invenit eum quatuor dies jam in monumento habentem. **18** (Erat autem Bethania juxta Jerosolymam quasi stadiis quindecim.) **19** Multi autem ex Judæis venerant ad Martham et Mariam, ut consolarentur eas de fratre suo. **20** Martha ergo ut audivit quia Jesus venit, occurrit illi: Maria autem domi sedebat. **21** Dixit ergo Martha ad Jesum: Domine, si fuisses hic, frater meus non fuisset mortuus: **22** sed et nunc scio quia quæcumque

poposceris a Deo, dabit tibi Deus. **23** Dicit illi Jesus: Resurget frater tuus. **24** Dicit ei Martha: Scio quia dicitis: Quia blasphemas, quia dixi: Filius Dei sum? resurget in resurrectione in novissimo die. **25** Dixit ei Jesus: Ego sum resurrectio et vita: qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, vivet: **26** et omnis qui vivit et credit in me, non morietur in æternum. Credis hoc? (*aiōn g165*) **27** Ait illi: Utique Domine, ego credidi quia tu es Christus, Filius Dei vivi, qui in **28** Et cum hæc dixisset, abiit, et vocavit Mariam sororem suam silentio, dicens: Magister adest, et vocat te. **29** Illa ut audivit, surgit cito, et venit ad eum; **30** nondum enim venerat Jesus in castellum: sed erat adhuc in illo loco, ubi occurrerat ei Martha. **31** Judæi ergo, qui erant cum ea in domo, et consolabantur eam, cum vidissent Mariam quia cito surrexit, et exiit, secuti sunt eam dicentes: Quia vadit ad monumentum, ut ploret ibi. **32** Maria ergo, cum venisset ubi erat Jesus, videns eum, cecidit ad pedes ejus, et dicit ei: Domine, si fuisses hic, non esset mortuus frater meus. **33** Jesus ergo, ut vidit eam plorantem, et Judæos, qui venerant cum ea, plorantes, infremuit spiritu, et turbavit seipsum, **34** et dixit: Ubi posuistis eum? Dicunt ei: Domine, veni, et vide. **35** Et lacrimatus est Jesus. **36** Dixerunt ergo Judæi: Ecce quomodo amabat eum. **37** Quidam autem ex ipsis dixerunt: Non poterat hic, qui aperuit oculos cæci nati, facere ut hic non moreretur? **38** Jesus ergo rursum fremens in semetipso, venit ad monumentum. Erat autem spelunca, et lapis superpositus erat ei. **39** Ait Jesus: Tollite lapidem. Dicit ei Martha, soror ejus qui mortuus fuerat: Domine, jam fœtet, quatriduanus est enim. **40** Dicit ei Jesus: Nonne dixi tibi quoniam si credideris, videbis gloriam Dei? **41** Tulerunt ergo lapidem: Jesus autem, elevatis sursum oculis, dixit: Pater, gratias ago tibi quoniam audisti me. **42** Ego autem sciebam quia semper me audis, sed propter populum qui circumstat, dixi: ut credant quia tu me misisti. **43** Hæc cum dixisset, voce magna clamavit: Lazare, veni foras. **44** Et statim prodiit qui fuerat mortuus, ligatus pedes, et manus institis, et facies illius sudario erat ligata. Dixit eis Jesus: Solvite eum et sinite abire. **45** Multi ergo ex Judæis, qui venerant ad Mariam, et Martham, et viderant quæ fecit Jesus, crediderunt in eum. **46** Quidam autem ex ipsis abierunt ad pharisæos, et dixerunt eis quæ fecit Jesus. **47** Collegerunt ergo pontifices et pharisæi concilium, et dicebant: Quid faciamus, quia hic homo multa signa facit? **48** Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum, et venient Romani, et tollent nostrum locum, et gentem. **49** Unus autem ex ipsis, Caiphas nomine, cum esset pontifex anni illius, dixit eis: Vos nescitis quidquam, **50** nec

cogitatis quia expedit vobis ut unus moriatur homo cum eo quando Lazarum vocavit de monumento, et pro populo, et non tota gens pereat. **51** Hoc autem suscitavit eum a mortuis. **18** Propterea et obviam a semetipso non dixit: sed cum esset pontifex anni illius, prophetavit, quod Jesus moriturus erat pro gente, **52** et non tantum pro gente, sed ut filios Dei, qui erant dispersi, congregaret in unum. **53** eum abiit. **20** Erant autem quidam gentiles, ex Ab illo ergo die cogitaverunt ut interficerent eum. **54** Jesus ergo jam non in palam ambulabat apud Judaeos, sed abiit in regionem juxta desertum, in civitatem quæ dicitur Ephrem, et ibi morabatur cum discipulis suis. **55** Proximum autem erat Pascha Judæorum, et ascenderunt multi Jerosolymam de regione ante Pascha, ut sanctificarent seipsos. **56** Quærebant ergo Jesum, et colloquebantur ad invicem, in templo stantes: Quid putatis, quia non venit ad diem festum? **57** Dederant autem pontifices et pharisæi mandatum ut si quis cognoverit ubi sit, indicet, ut apprehendant eum.

12 Jesus ergo ante sex dies Paschæ venit Bethaniam, ubi Lazarus fuerat mortuus, quem suscitavit Jesus. **2** Fecerunt autem ei cœnam ibi, et Martha ministrabat, Lazarus vero unus erat ex discubentibus cum eo. **3** Maria ergo accepit libram unguenti nardi pistici pretiosi, et unxit pedes Jesu, et extersit pedes ejus capillis suis: et domus impleta est ex odore unguenti. **4** Dixit ergo unus ex discipulis ejus, Judas Iscariotes, qui erat eum traditus: **5** Quare hoc unguentum non veniuit trecentis denariis, et datum est egenis? **6** Dixit autem hoc, non quia de egenis pertinebat ad eum, sed quia fur erat, et loculos habens, ea quæ mittebantur, portabat. **7** Dixit ergo Jesus: Sinite illam ut in diem sepulturæ meæ servet illud. **8** Pauperes enim semper habetis vobiscum: me autem non semper habetis. **9** Cognovit ergo turba multa ex Judæis quia illic est, et venerunt, non propter Jesum tantum, sed ut Lazarum viderent, quem suscitavit a mortuis. **10** Cogitaverunt autem principes sacerdotum ut et Lazarum interficerent: **11** quia multi propter illum abibant ex Judeis, et credebant in Jesum. **12** In crastinum autem, turba multa quæ venerat ad diem festum, cum audissent quia venit Jesus Jerosolymam, **13** acceperunt ramos palmarum, et processerunt obviam ei, et clamabant: Hosanna, benedictus qui venit in nomine Domini, rex Israël. **14** Et invenit Jesus assellum, et sedit super eum, sicut scriptum est: **15** Noli timere, filia Sion: ecce rex tuus venit sedens super pullum asinæ. **16** Hæc non cognoverunt discipuli ejus primum: sed quando glorificatus est Jesus, tunc recordati sunt quia hæc erant scripta de eo, et hæc fecerunt ei. **17** Testimonium ergo perhibebat turba, quæ erat

venit ei turba: quia audierunt fecisse hoc signum. **19** Pharisæi ergo dixerunt ad semetippos: Videtis his qui ascenderant ut adorarent in die festo. **21** Hi ergo accesserunt ad Philippum, qui erat a Bethsaida Galilææ, et rogabant eum, dicentes: Domine, volumus Jesum videre. **22** Venit Philippus, et dicit Andree; Andreas rursum et Philippus dixerunt Jesu. **23** Jesus autem respondit eis, dicens: Venit hora, ut clarificetur Filius hominis. **24** Amen, amen dico vobis, nisi granum frumenti cadens in terram, mortuum fuerit, ipsum solum manet: si autem mortuum fuerit, multum fructum afferat. **25** Qui amat animam suam, perdet eam; et qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam. (*aiōnios g166*) **26** Si quis mihi ministrat, me sequatur, et ubi sum ego, illic et minister meus erit. Si quis mihi ministraverit, honorificabit eum Pater meus. **27** Nunc anima mea turbata est. Et quid dicam? Pater, salvifica me ex hac hora. Sed propterea veni in horam hanc: **28** Pater, clarifica nomen tuum. Venit ergo vox de cælo: Et clarificavi, et iterum clarificabo. **29** Turba ergo, quæ stabat, et audierat, dicebat tonitruum esse factum. Alii dicebant: Angelus ei locutus est. **30** Respondit Jesus, et dixit: Non propter me hæc vox venit, sed propter vos. **31** Nunc judicium est mundi: nunc princeps hujus mundi ejicietur foras. **32** Et ego, si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipsum. **33** (Hoc autem dicebat, significans qua morte esset moriturus.) **34** Respondit ei turba: Nos audivimus ex lege, quia Christus manet in æternum: et quomodo tu dicis: Oportet exaltari Filium hominis? quis est iste Filius hominis? (*aiōn g165*) **35** Dixit ergo eis Jesus: Adhuc modicum, lumen in vobis est. Ambulate dum lucem habetis, ut non vos tenebræ comprehendant; et qui ambulat in tenebris, nescit quo vadat. **36** Dum lucem habetis, credite in lucem, ut filii lucis sitis. Hæc locutus est Jesus, et abiit et abscondit se ab eis. **37** Cum autem tanta signa fecisset coram eis, non credebant in eum; **38** ut sermo Isaiae prophetæ impleretur, quem dixit: [Domine, quis credit auditui nostro? et brachium Domini cui revelatum est?] **39** Propterea non poterant credere, quia iterum dixit Isaías: **40** [Excæcavit oculos eorum, et induravit cor eorum ut non videant oculis, et non intelligent corde, et convertantur, et sanem eos.] **41** Hæc dixit Isaías, quando vidit gloriam ejus, et locutus est de eo. **42** Verumtamen et ex principibus multi crediderunt in eum: sed propter pharisæos

non confitebantur, ut e synagoga non ejicerentur. **43** Dilexerunt enim gloriam hominum magis quam gloriam Dei. **44** Jesus autem clamavit, et dixit: Qui credit in me, non credit in me, sed in eum qui misit me. **45** Et qui videt me, videt eum qui misit me. **46** autem me accipit, accipit eum qui me misit. **47** Et si quis audierit verba mea, et non custodierit, ego non judico eum; non enim veni ut judicem mundum, sed ut salvificem mundum. **48** Qui spernit me et non accipit verba mea, habet qui judicet eum. Sermo quem locutus sum, ille judicabit eum in novissimo die. **49** Quia ego ex meipso non sum locutus, sed qui misit me, Pater, ipse mihi mandatum dedit quid dicam et quid loquar. **50** Et scio quia mandatum ejus vita æterna est: quæ ergo ego loquor, sicut dixit mihi Pater, sic loquor. (aiōnios g166)

13 Ante diem festum Paschæ, sciens Jesus quia venit hora ejus ut transeat ex hoc mundo ad Patrem: cum dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos. **2** Et cœna facta, cum diabolus jam misisset in cor ut traderet eum Judas Simonis Iscariotæ: **3** sciens quia omnia dedit ei Pater in manus, et quia a Deo exivit, et ad Deum vadit: **4** surgit a cœna, et ponit vestimenta sua, et cum accepisset linteum, præcinxit se. **5** Deinde mittit aquam in pelvim, et cœpit lavare pedes discipulorum, et extergere linteo, quo erat præcinctus. **6** Venit ergo ad Simonem Petrum. Et dicit ei Petrus: Domine, tu mihi lavas pedes? **7** Respondit Jesus, et dixit ei: Quod ego facio, tu nescis modo: scies autem postea. **8** Dicit ei Petrus: Non lavabis mihi pedes in æternum. Respondit ei Jesus: Si non lavero te, non habebis partem mecum. (aiōn g165) **9** Dicit ei Simon Petrus: Domine, non tantum pedes meos, sed et manus, et caput. **10** Dicit ei Jesus: Qui lotus est, non indiget nisi ut pedes lavet, sed est mundus totus. Et vos mundi estis, sed non omnes. **11** Sciebat enim quisnam esset qui traderet eum; propterea dixit: Non estis mundi omnes. **12** Postquam ergo lavit pedes eorum, et accepit vestimenta sua, cum recubuisse iterum, dixit eis: Scitis quid fecerim vobis? **13** Vos vocatis me Magister et Domine, et bene dicitis: sum etenim. **14** Si ergo ego lavi pedes vestros, Dominus et Magister, et vos debetis alter alterius lavare pedes. **15** Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum ego feci vobis, ita et vos faciatis. **16** Amen, amen dico vobis: non est servus major domino suo: neque apostolus major est eo qui misit illum. **17** Si hæc scitis, beati eritis si feceritis ea. **18** Non de omnibus vobis dico: ego scio quos elegerim; sed ut adimpleatur Scriptura: Qui manducat mecum

panem, levabit contra me calcaneum suum. **19** Amodo dico vobis, priusquam fiat: ut cum factum fuerit, credatis quia ego sum. **20** Amen, amen dico vobis: qui accipit si quem misero, me accipit; qui me. **21** Cum hæc dixisset Jesus, turbatus est spiritu: et protestatus est, et dixit: Amen, amen dico vobis, quia unus ex vobis tradet me. **22** Aspiciebant ergo ad invicem discipuli, hæsitanentes de quo diceret. **23** Erat ergo recumbens unus ex discipulis ejus in sinu Jesu, quem diligebat Jesus. **24** Innuit ergo huic Simon Petrus, et dixit ei: Quis est, de quo dicit? **25** Itaque cum recubuisse ille supra pectus Jesu, dicit ei: Domine, quis est? **26** Respondit Jesus: Ille est cui ego intinctum panem porrexero. Et cum intinxisset panem, dedit Iudeæ Simonis Iscariotæ. **27** Et post bucellam, introivit in eum Satanas. Et dixit ei Jesus: Quod facis, fac citius. **28** Hoc autem nemo scivit discubentium ad quid dixerit ei. **29** Quidam enim putabant, quia loculos habebat Judas, quod dixisset ei Jesus: Eme ea quæ opus sunt nobis ad diem festum: aut egenis ut aliquid daret. **30** Cum ergo accepisset ille buccellam, exivit continuo. Erat autem nox. **31** Cum ergo exisset, dixit Jesus: Nunc clarificatus est Filius hominis, et Deus clarificatus est in eo. **32** Si Deus clarificatus est in eo, et Deus clarificabit eum in semetipso: et continuo clarificabit eum. **33** Filioli, adhuc modicum vobiscum sum. Queretis me; et sicut dixi Iudeis, quo ego vado, vos non potestis venire: et vobis dico modo. **34** Mandatum novum do vobis: ut diligatis invicem: sicut dilexi vos, ut et vos diligatis invicem. **35** In hoc cognoscet omnes quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem. **36** Dicit ei Simon Petrus: Domine, quo vadis? Respondit Jesus: Quo ego vado non potes me modo sequi: sequeris autem postea. **37** Dicit ei Petrus: Quare non possum te sequi modo? animam meam pro te ponam. **38** Respondit ei Jesus: Animam tuam pro me pones? amen, amen dico tibi: non cantabit gallus, donec ter me neges.

14 Non turbetur cor vestrum. Creditis in Deum, et in me credite. **2** In domo Patris mei mansiones multæ sunt; si quominus dixisset vobis: quia vado parare vobis locum. **3** Et si abiero, et præparavero vobis locum, iterum venio, et accipiam vos ad meipsum: ut ubi sum ego, et vos sitis. **4** Et quo ego vado scitis, et viam scitis. **5** Dicit ei Thomas: Domine, nescimus quo vadis: et quomodo possumus viam scire? **6** Dicit ei Jesus: Ego sum via, et veritas, et vita. Nemo venit ad Patrem, nisi per me. **7** Si cognovissetis me, et Patrem meum utique

cognovissetis: et amodo cognoscetis eum, et vidistis eum. **8** Dicit ei Philippus: Domine, ostende nobis Patrem, et sufficit nobis. **9** Dicit ei Jesus: Tanto tempore vobiscum sum, et non cognovistis me? Quomodo tu dicas: Ostende nobis Patrem? **10** Non creditis in me manens, ipse fecit opera. **11** Non creditis quia ego in Patre, et Pater in me est? Verba quæ propter opera ipsa credite. Amen, amen dico vobis, facere. **12** alioquin hic fert fructum multum, quia sine me nihil potestis facere. **13** Et quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam: ut glorificetur Pater in Filio. **14** volueritis petetis, et fiet vobis. **15** Si diligitis me, mandata mea servate: **16** et ego efficiamini mei discipuli. **17** Spiritum præcepta mea servaveritis, manebitis in dilectione veritatis, quem mundus non potest accipere, quia non videt eum, nec scit eum: vos autem cognoscetis et maneo in ejus dilectione. **18** Hæc locutus sum eum, quia apud vos manebit, et in vobis erit. **19** vestrum impleatur. **20** In dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat qui illo die vos cognoscetis quia ego sum in Patre meo, pro amicis suis. **21** Qui habet mandata quæ ego præcipio vobis. **22** Dicit ei Judas, audivi a Patre meo, nota feci vobis. **23** Respondit Jesus, et dixit ei: Si quis diligit me, quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, det sermonem meum servabit, et Pater meus diligit vobis. **24** Qui non diligit me, sermone meos odio habuit. **25** Hæc locutus sum vobis apud vos manens. **26** Paraclitus autem mundus. **27** Pacem relinquo vobis, meum servaverunt, et vestrum servabunt. **28** Audistis quia ego dixi vobis: Vado, et locutus fuissem eis, peccatum non haberent: nunc venio ad vos. Si diligeretis me, gauderetis utique, autem excusationem non habent de peccato suo. **29** qui vado ad Patrem: quia Pater major me est. **30** Qui me odit, et Patrem meum odit. **31** Sed ut cognoscat mundus quia Surgite, eamus hinc.

15 Ego sum vitis vera, et Pater meus agricola est. **2** Omnem palmitem in me non ferentem fructum, tollet eum, et omnem qui fert fructum, purgabit eum, ut fructum plus afferat. **3** Jam vos Philippe, qui videt me, videt et Patrem. **4** Manete in me, et ego in vobis. Sicut palmes non potest fere fructum a semetipso, nisi manserit in vite, sic nec vos, nisi in me manseritis. **5** Ego sum mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis. **6** Si quis in me non manserit, mittetur qui credit in me, opera quæ ego facio, et ipse faciet, foras sicut palmes, et arescit, et colligent eum, et majora horum faciet: quia ego ad Patrem vado. et in ignem mittent, et ardet. **7** Si manseritis in me, et verba mea in vobis manserint, quia sine me nihil potestis propter opera ipsa credite. Amen, amen dico vobis, facere. **8** In hoc clarificatus est Pater meus, ut fructum plurimum afferatis, et **9** Sicut dilexit me Pater, rogabo Patrem, et alium Paraclitum dabit vobis, ut et ego dilexi vos. Manete in dilectione mea. **10** Si maneat vobiscum in æternum, (*aiōn g165*) **11** Hæc locutus sum eum, et verba mea in vobis manserint, quia ego in eo, et ego dilexi vos. Manete in dilectione mea. **12** Hoc est præceptum meum, ut vestrum impleatur. **13** Majorem hac autem videtis me: quia ego vivo, et vos vivetis. **14** Vos autem dixi amicos: quia omnia quæcumque eum, et manifestabo ei meipsum. **15** Jam non dicam vos mea, sicut et ego Patris mei præcepta servavi, et vos in me, et ego in vobis. **16** Vos autem dixi servos: quia servus nescit quid faciat dominus ejus. diligit me, diligetur a Patre meo: et ego diligam Vos autem dixi amicos: quia omnia quæcumque eum, et manifestabo ei meipsum. **17** Hæc mando vobis: ut diligatis invicem. **18** eum, et ad eum veniemus, et mansionem apud eum Si mundus vos odit, scitote quia me priorem vobis manifestaturus es nobis te ipsum, et non mundo? et fructum afferatis, et fructus vester maneat: ut faciemus; **19** Si de mundo fuissestis, mundus quod non servat. Et sermonem, quem audistis, non est suum erat diligenter: quia vero de mundo non estis, meus: sed ejus qui misit me, Patris. **20** Mementote sermonis mei, quem ego Spiritus Sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, dixi vobis: non est servus major domino suo. Si me ille vos docebit omnia, et suggesteret vobis omnia persecuti sunt, et vos consequentur; si sermonem quæcumque dixerim vobis. **21** Sed pacem meam do vobis: non quomodo mundus dat, hæc omnia facient vobis propter nomen meum: quia ego do vobis. Non turbetur cor vestrum, neque nesciunt eum qui misit me. **22** Si non venissem, et formidet. **23** Audistis quia ego dixi vobis: Vado, et locutus fuissem eis, peccatum non haberent: nunc venio ad vos. Si diligeretis me, gauderetis utique, autem excusationem non habent de peccato suo. **24** qui in lege eorum scriptus est: Quia odio habuerunt diligo Patrem, et sicut mandatum dedit mihi Pater, me gratis. **25** Cum autem venerit Paraclitus, quem ego mittam vobis a Patre, Spiritum veritatis, qui a

Patre procedit, ille testimonium perhibebit de me; in nomine meo, dabit vobis. **24** Usque modo et vos testimonium perhibebitis, quia ab initio non petistis quidquam in nomine meo; petite, et accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum. **25** Hæc in proverbiis locutus sum vobis. Venit hora cum jam non in proverbiis loquar vobis, sed palam de Patre annuntiabo vobis: **26** in illo die in nomine meo petetis: et non dico vobis quia ego rogabo Patrem de vobis: **27** ipse enim Pater amat vos, quia vos me amastis, et credidistis, quia ego a Deo exivi. **28** Exivi a Patre, et veni in mundum: iterum relinquo mundum, et vado ad Patrem. **29** Dicunt ei discipuli ejus: Ecce nunc palam loqueris, et proverbium nullum dicis: **30** nunc scimus quia scis omnia, et non opus est tibi ut quis te interroget: in hoc credimus quia a Deo existi. **31** Respondit eis Jesus: Modo creditis? **32** ecce venit hora, et jam venit, ut dispergamini unusquisque in propria, et me solum relinquatis: et non sum solus, quia Pater mecum est. **33** Hæc locutus sum vobis, ut in me pacem habeatis. In mundo pressuram habebitis: sed confide, ego vici mundum.

16 Hæc locutus sum vobis, ut non scandalizemini.

2 Absque synagogis facient vos: sed venit hora, ut omnis qui interficit vos arbitretur obsequium se præstare Deo. **3** Et hæc facient vobis, quia non neverunt Patrem, neque me. **4** Sed hæc locutus sum vobis, ut cum venerit hora eorum, reminiscamini quia ego dixi vobis. **5** Hæc autem vobis ab initio non dixi, quia vobiscum eram. Et nunc vado ad eum qui misit me; et nemo ex vobis interrogat me: Quo vadis? **6** sed quia hæc locutus sum vobis, tristitia implevit cor vestrum. **7** Sed ego veritatem dico vobis: expedit vobis ut ego vadam: si enim non abiero, Paraclitus non veniet ad vos; si autem abiero, mittam eum ad vos. **8** Et cum venerit ille, arguet mundum de peccato, et de justitia, et de judicio. **9** De peccato quidem, quia non crediderunt in me. **10** De justitia vero, quia ad Patrem vado, et jam non videbitis me. **11** De judicio autem, quia princeps hujus mundi jam judicatus est. **12** Adhuc multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modo. **13** Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem: non enim loquetur a semetipso, sed quæcumque audiet loquetur, et quæ ventura sunt annuntiabit vobis. **14** Ille me clarificabit, quia de meo accipiet, et annuntiabit vobis. **15** Omnia quæcumque habet Pater, mea sunt. Propterea dixi: quia de meo accipiet, et annuntiabit vobis. **16** Modicum, et jam non videbitis me; et iterum modicum, et videbitis me: quia vado ad Patrem. **17** Dixerunt ergo ex discipulis ejus ad invicem: Quid est hoc quod dicit nobis: Modicum, et non videbitis me; et iterum modicum, et videbitis me: quia vado ad Patrem?

18 Dicebant ergo: quia omnia quæ dedisti mihi, abs te sunt: **8** quia Quid est hoc quod dicit: Modicum? nescimus quid loquitur. **19** Cognovit autem Jesus, quia volebant eum interrogare, et dixit eis: De hoc quæreris inter vos quia dixi: Modicum, et non videbitis me; et iterum modicum, et videbitis me. **20** Amen, amen dico vobis: quia plorabis, et flebitis vos, mundus pressuræ propter gaudium, quia natus est homo in mundum. **22** Et vos igitur nunc quidem tristitiam habetis, iterum autem videbo vos, et gaudebit cor vestrum: et gaudium vestrum nemo tollet a vobis. **23** Et in illo die me non rogabitis quidquam. Amen, amen dico vobis: si quid petieritis Patrem

17 Hæc locutus est Jesus: et sublevatis oculis in cælum, dixit: Pater, venit hora: clarifica

Filium tuum, ut Filius tuus clarificet te: **2** sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, ut omne, quod dedisti ei, det eis vitam æternam. (aiōnios g166) **3** Hæc est autem vita æterna: ut cognoscant te, solum Deum verum, et quem misisti Iesum Christum. (aiōnios g166)

4 Ego te clarificavi super terram: opus consummavi, quod dedisti mihi ut faciam: **5** et nunc clarifica me tu, Pater, apud temetipsum, claritate quam habui, priusquam mundus esset, apud te. **6** Manifestavi nomen tuum hominibus, quos dedisti mihi de mundo: tui erant, et mihi eos dedisti: et sermonem tuum servaverunt. **7** Nunc cognoverunt me, et quia vado ad Patrem? **8** quia omnia quæ dedisti mihi, abs te sunt: **8** quia verba quæ dedisti mihi, dedi eis: et ipsi acceperunt, et cognoverunt vere quia a te exivi, et crediderunt quia tu me misisti. **9** Ego pro eis rogo; non pro mundo rogo, sed pro his quos dedisti mihi: quia tui sunt: **10** et mea omnia tua sunt, et tua mea sunt: dico vobis: quia plorabis, et flebitis vos, mundus et clarificatus sum in eis. **11** Et jam non sum in autem gaudebit; vos autem contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium. **21** Mulier Pater sancte, serva eos in nomine tuo, quos dedisti cum parit, tristitiam habet, quia venit hora ejus; mihi: ut sint unum, sicut et nos. **12** Cum essem cum autem pepererit puerum, jam non meminit cum eis, ego servabam eos in nomine tuo. Quos pressuræ propter gaudium, quia natus est homo in mundum. **22** Et vos igitur nunc quidem tristitiam filius perditionis, ut Scriptura impletatur. **13** Nunc habetis, iterum autem videbo vos, et gaudebit autem ad te venio: et hæc loquor in mundo, ut cor vestrum: et gaudium vestrum nemo tollet a habeant gaudium meum impletum in semetipsis. vobis. **23** Et in illo die me non rogabitis quidquam. **14** Ego dedi eis sermonem tuum, et mundus eos odio habuit, quia non sunt de mundo, sicut et ego

non sum de mundo. **15** Non rogo ut tollas eos de mundo, sed ut serves eos a malo. **16** De mundo populo. **15** Sequebatur autem Iesum Simon Petrus, non sunt, sicut et ego non sum de mundo. **17** et alius discipulus. Discipulus autem ille erat notus Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus veritas est. pontifici, et introivit cum Iesu in atrium pontificis. **18** Sicut tu me misisti in mundum, et ego misi eos **16** Petrus autem stabat ad ostium foris. Exivit ergo in mundum: **19** et pro eis ego sanctifico meipsum: discipulus alius, qui erat notus pontifici, et dixit ut sint et ipsi sanctificati in veritate. **20** Non pro ostiariæ: et introduxit Petrum. **17** Dicit ergo Petro eis autem rogo tantum, sed et pro eis qui credituri ancilla ostiaria: Numquid et tu ex discipulis es sunt per verbum eorum in me: **21** ut omnes unum hominis istius? Dicit ille: Non sum. **18** Stabant sint, sicut tu Pater in me, et ego in te, ut et ipsi autem servi et ministri ad prunas, quia frigus in nobis unum sint: ut credat mundus, quia tu me erat, et calefaciebant se: erat autem cum eis et misisti. **22** Et ego claritatem, quam dedisti mihi, Petrus stans, et calefaciens se. **19** Pontifex ergo dedi eis: ut sint unum, sicut et nos unum sumus. interrogavit Iesum de discipulis suis, et de doctrina **23** Ego in eis, et tu in me: ut sint consummati in ejus. **20** Respondit ei Jesus: Ego palam locutus sum unum: et cognoscat mundus quia tu me misisti, et mundo: ego semper docui in synagoga, et in templo, dilexisti eos, sicut et me dilexisti. **24** Pater, quos quo omnes Judæi convenient, et in occulto locutus dedisti mihi, volo ut ubi sum ego, et illi sint mecum: sum nihil. **21** Quid me interrogas? interroga eos ut videant claritatem meam, quam dedisti mihi: qui audierunt quid locutus sim ipsis: ecce hi sciunt quia dilexisti me ante constitutionem mundi. **25** quæ dixerim ego. **22** Hæc autem cum dixisset, unus Pater juste, mundus te non cognovit, ego autem te assistens ministrorum dedit alapam Iesu, dicens: Sic cognovi: et hi cognoverunt, quia tu me misisti. **26** respondes pontifici? **23** Respondit ei Jesus: Si male Et notum feci eis nomen tuum, et notum faciam: ut locutus sum, testimonium perhibe de malo: si autem dilectio, qua dilexisti me, in ipsis sit, et ego in ipsis. bene, quid me cædis? **24** Et misit eum Annas ligatum ad Caipham pontificem. **25** Erat autem Simon Petrus stans, et calefaciens se. Dixerunt ergo ei: Numquid et tu ex discipulis ejus es? Negavit ille, et dixit: Non sum. **26** Dicit ei unus ex servis pontificis, cognatus ejus, cuius abscondit Petrus auriculam: Nonne ego te vidi in horto cum illo? **27** Iterum ergo negavit Petrus: et statim gallus cantavit. **28** Adducunt ergo Iesum a Caipha in prætorium. Erat autem mane: et ipsi non introierunt in prætorium, ut non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha. **29** Exivit ergo Pilatus ad eos foras, et dixit: Quam accusationem affertis adversus hominem hunc? **30** Responderunt, et dixerunt ei: Si non esset hic malefactor, non tibi tradidissimus eum. **31** Dixit ergo eis Pilatus: Accipite eum vos, et secundum legem vestram judicate eum. Dixerunt ergo ei Judæi: Nobis non licet interficere quemquam. **32** Ut sermo Iesu impleretur, quem dixit, significans qua morte esset moriturus. **33** Introivit ergo iterum in prætorium Pilatus: et vocavit Iesum, et dixit ei: Tu es rex Judæorum? **34** Respondit Jesus: A temetipso hoc dicis, an alii dixerunt tibi de me? **35** Respondit Pilatus: Numquid ego Judæus sum? gens tua et pontifices tradiderunt te mihi: quid fecisti? **36** Respondit Jesus: Regnum meum non est de hoc mundo. Si ex hoc mundo esset regnum meum, ministri mei utique decertarent ut non traderer Judæis: nunc autem regnum meum non est hinc. **37** Dicit itaque ei Pilatus: Ergo rex es tu? Respondit Jesus: Tu dicis quia rex sum ego. Ego in hoc natus

18 Hæc cum dixisset Jesus, egressus est cum discipulis suis trans torrentem Cedron, ubi erat hortus, in quem introivit ipse, et discipuli ejus. **2** Sciebat autem et Judas, qui tradebat eum, locum: quia frequenter Jesus convenerat illuc cum discipulis suis. **3** Judas ergo cum accepisset cohortem, et a pontificibus et pharisæis ministros, venit illuc cum laternis, et facibus, et armis. **4** Jesus itaque sciens omnia quæ ventura erant super eum, processit, et dixit eis: Quem quæritis? **5** Responderunt ei: Jesum Nazarenum. Dicit eis Jesus: Ego sum. Stabat autem et Judas, qui tradebat eum, cum ipsis. **6** Ut ergo dixit eis: Ego sum: abierunt retrorsum, et ceciderunt in terram. **7** Iterum ergo interrogavit eos: Quem quæritis? Illi autem dixerunt: Jesum Nazarenum. **8** Respondit Jesus: Dixi vobis, quia ego sum: si ergo me quæritis, sinite hos abire. **9** Ut impleretur sermo, quem dixit: Quia quos dedisti mihi, non perdidi ex eis quemquam. **10** Simon ergo Petrus habens gladium eduxit eum: et percussit pontificis servum, et abscondit auriculam ejus dexteram. Erat autem nomen servo Malchus. **11** Dixit ergo Jesus Petro: Mitte gladium tuum in vaginam. Calicem, quem dedit mihi Pater, non bibam illum? **12** Cohors ergo, et tribunus, et ministri Judæorum comprehenderunt Iesum, et ligaverunt eum. **13** Et adduxerunt eum ad Annam primum: erat enim sacer Caiphæ, qui erat pontifex anni illius. **14** Erat autem Caiphas, qui consilium dederat

sum, et ad hoc veni in mundum, ut testimonium posuit super crucem. Erat autem scriptum: Jesus perhibeam veritati: omnis qui est ex veritate, audit Nazarenus, Rex Judæorum. **20** Hunc ergo titulum vocem meam. **38** Dicit ei Pilatus: Quid est veritas? multi Judæorum legerunt: quia prope civitatem Et cum hoc dixisset, iterum exivit ad Judæos, et erat locus, ubi crucifixus est Jesus, et erat scriptum dicit eis: Ego nullam invenio in eo causam. **39** hebraice, græce, et latine. **21** Dicebant ergo Pilato Est autem consuetudo vobis ut unum dimittam vobis in Pascha: vultis ergo dimittam vobis regem Judæorum? **40** Clamaverunt ergo rursum omnes, dicentes: Non hunc, sed Barabbam. Erat autem Barabbas latro.

19 Tunc ergo apprehendit Pilatus Jesum, et flagellavit. **2** Et milites plectentes coronam de spinis, imposuerunt capiti ejus: et veste purpurea circumdederunt eum. **3** Et veniebant ad eum, et dicebant: Ave, rex Judæorum: et dabant ei alapas. **4** Exivit ergo iterum Pilatus foras, et dicit eis: Ecce adduco vobis eum foras, ut cognoscatis quia nullam invenio in eo causam. **5** (Exivit ergo Jesus portans coronam spineam, et purpureum vestimentum.) Et dicit eis: Ecce homo. **6** Cum ergo vidissent eum pontifices et ministri, clamabant, dicentes: Crucifige, crucifige eum. Dicit eis Pilatus: Accipite eum vos, et crucifigit: ego enim non invenio in eo causam. **7** Responderunt ei Judæi: Nos legem habemus, et secundum legem debet mori, quia Filium Dei se fecit. **8** Cum ergo audisset Pilatus hunc sermonem, magis timuit. **9** Et ingressus est prætorium iterum: et dixit ad Jesum: Unde es tu? Jesus autem responsum non dedit ei. **10** Dicit ergo ei Pilatus: Mihi non loqueris? nescis quia potestatem habeo crucifigere te, et potestatem habeo dimittere te? **11** Respondit Jesus: Non haberes potestatem adversum me ullam, nisi tibi datum esset desuper. Propterea qui me tradidit tibi, majus peccatum habet. **12** Et exinde quærebat Pilatus dimittere eum. Judæi autem clamabant dicentes: Si hunc dimittis, non es amicus Cæsar. Omnis enim qui se regem facit, contradicit Cæsari. **13** Pilatus autem cum audisset hos sermones, adduxit foras Jesum: et sedit pro tribunali, in loco qui dicitur Lithostrotos, hebraice autem Gabbatha. **14** Erat autem paraclete Paschæ, hora quasi sexta, et dicit Judæis: Ecce rex vester. **15** Illi autem clamabant: Tolle, tolle, crucifige eum. Dicit eis Pilatus: Regem vestrum crucifigam? Responderunt pontifices: Non habemus regem, nisi Cæsarem. **16** Tunc ergo tradidit eis illum ut crucifigeretur. Suscepserunt autem Jesum, et eduxerunt. **17** Et bajulans sibi crucem exivit in eum, qui dicitur Calvariae locum, hebraice autem Golgotha: **18** ubi crucifierunt eum, et cum eo alias duos hinc et hinc, medium autem Jesum. **19** Scripsit autem et titulum Pilatus, et

multi Judæorum legerunt: quia prope civitatem erat locus, ubi crucifixus est Jesus, et erat scriptum hebraice, græce, et latine. **21** Dicebant ergo Pilato pontifices Judæorum: Noli scribere: Rex Judæorum: sed quia ipse dixit: Rex sum Judæorum. **22** Respondit Pilatus: Quod scripsi, scripsi. **23** Milites ergo cum crucifixissent eum, acceperunt vestimenta ejus (et fecerunt quatuor partes, unicuique militi partem) et tunicam. Erat autem tunica inconsutilis, desuper contexta per totum. **24** Dixerunt ergo ad invicem: Non scindamus eam, sed sortiamur de illa cuius sit. Ut Scriptura impleretur, dicens: Partiti sunt vestimenta mea sibi: et in vestem meam miserunt sortem. Et milites quidem hæc fecerunt. **25** Stabant autem juxta crucem Jesu mater ejus, et soror matris ejus, Maria Cleophae, et Maria Magdalene. **26** Cum vidisset ergo Jesus matrem, et discipulum stantem, quem diligebat, dicit matri suæ: Mulier, ecce filius tuus. **27** Deinde dicit discipulo: Ecce mater tua. Et ex illa hora accepit eam discipulus in sua. **28** Postea sciens Jesus quia omnia consummata sunt, ut consummaretur Scriptura, dixit: Sitio. **29** Vas ergo erat positum acetum plenum. Illi autem spongiam plenam aceto, hyssopo circumponentes, obtulerunt ori ejus. **30** Cum ergo accepisset Jesus acetum, dixit: Consummatum est. Et inclinato capite tradidit spiritum. **31** Judæi ergo (quoniam paraclete erat) ut non remanerent in cruce corpora sabbato (erat enim magnus dies ille sabbati), rogaverunt Pilatum ut frangerentur eorum crura, et tollerentur. **32** Venerunt ergo milites: et primi quidem fregerunt crura, et alterius, qui crucifixus est cum eo. **33** Ad Jesum autem cum venissent, ut viderunt eum jam mortuum, non fregerunt ejus crura, **34** sed unus militum lancea latus ejus aperuit, et continuo exivit sanguis et aqua. **35** Et qui vidit, testimonium perhibuit: et verum est testimonium ejus. Et ille scit quia vera dicit: ut et vos credatis. **36** Facta sunt enim hæc ut Scriptura impleretur: Os non comminuetis ex eo. **37** Et iterum alia Scriptura dicit: Videbunt in quem transfixerunt. **38** Post hæc autem rogavit Pilatum Joseph ab Arimathea (eo quod esset discipulus Jesu, occultus autem propter metum Judæorum), ut tolleret corpus Jesu. Et permisit Pilatus. Venit ergo, et tulit corpus Jesu. **39** Venit autem et Nicodemus, qui venerat ad Jesum nocte primum, ferens mixturam myrræ et aloës, quasi libras centum. **40** Acceperunt ergo corpus Jesu, et ligaverunt illud linteis cum aromatibus, sicut mos est Judæis sepelire. **41** Erat autem in loco, ubi crucifixus est, hortus: et in horto monumentum

novum, in quo nondum quisquam positus erat. **42** remiseritis peccata, remittuntur eis: et quorum ibi ergo propter parasceven Judæorum, quia juxta retinueritis, retenta sunt. **24** Thomas autem unus erat monumentum, posuerunt Jesum.

20 Una autem sabbati, Maria Magdalene venit mane, cum adhuc tenebræ essent, ad monumentum: et vidit lapidem sublatum a monumento. **2** Cucurrit ergo, et venit ad Simonem Petrum, et ad alium discipulum, quem amabat Jesus, et dicit illis: Tulerunt Dominum de monumento, et nescimus ubi posuerunt eum. **3** Exit ergo Petrus, et ille alius discipulus, et venerunt ad monumentum. **4** Currebant autem duo simul, et ille alius discipulus præcucurrit citius Petro, et venit primus ad monumentum. **5** Et cum se inclinasset, vidit posita linteamina: non tamen introivit. **6** Venit ergo Simon Petrus sequens eum, et introivit in monumentum, et vidit linteamina posita, **7** et sudarium, quod fuerat super caput ejus, non cum linteaminibus positum, sed separatis involutum in unum locum. **8** Tunc ergo introivit et ille discipulus qui venerat primus ad monumentum: et vidit, et credit: **9** nondum enim sciebant Scripturam, quia oportebat eum a mortuis resurgere. **10** Abierunt ergo iterum discipuli ad semetipsos. **11** Maria autem stabat ad monumentum foris, plorans. Dum ergo fleret, inclinavit se, et prospexit in monumentum: **12** et vidit duos angelos in albis sedentes, unum ad caput, et unum ad pedes, ubi positum fuerat corpus Iesu. **13** Dicunt ei illi: Mulier, quid ploras? Dicit eis: Quia tulerunt Dominum meum: et nescio ubi posuerunt eum. **14** Hæc cum dixisset, conversa est retrorsum, et vidit Iesum stantem: et non sciebat quia Jesus est. **15** Dicit ei Jesus: Mulier, quid ploras? quem quæris? Illa existimans quia hortulanus esset, dicit ei: Domine, si tu sustulisti eum, dicito mihi ubi posuisti eum, et ego eum tollam. **16** Dicit ei Jesus: Maria. Conversa illa, dicit ei: Rabboni (quod dicitur Magister). **17** Dicit ei Jesus: Noli me tangere, nondum enim ascendi ad Patrem meum: vade autem ad fratres meos, et dic eis: Ascendo ad Patrem meum, et Patrem vestrum, Deum meum, et Deum vestrum. **18** Venit Maria Magdalene annuntians discipulis: Quia vidi Dominum, et hæc dixit mihi. **19** Cum ergo sero esset die illo, una sabbatorum, et fores essent clausæ, ubi erant discipuli congregati propter metum Judæorum: venit Jesus, et stetit in medio, et dixit eis: Pax vobis. **20** Et cum hoc dixisset, ostendit eis manus et latus. Gavisi sunt ergo discipuli, viso Domino. **21** Dicit ergo eis iterum: Pax vobis. Sicut misit me Pater, et ego mitto vos. **22** Hæc cum dixisset, insufflavit, et dixit eis: Accipite Spiritum Sanctum: **23** quorū

ex duodecim, qui dicitur Didymus, non erat cum eis quando venit Jesus. **25** Dixerunt ergo ei alii discipuli: Vidimus Dominum. Ille autem dixit eis: Nisi video in manibus ejus fixuram clavorum, et mittam digitum meum in locum clavorum, et mittam manum meam in latus ejus, non credam. **26** Et post dies octo, iterum erant discipuli ejus intus, et Thomas cum eis. Venit Jesus januis clausis, et stetit in medio, et dixit: Pax vobis. **27** Deinde dicit Thomæ: Infer digitum tuum huc, et vide manus meas, et affer manum tuam, et mitte in latus meum: et noli esse incredulus, sed fidelis. **28** Respondit Thomas, et dixit ei: Dominus meus et Deus meus. **29** Dixit ei Jesus: Quia vidisti me, Thoma, credidisti: beati qui non viderunt, et crediderunt. **30** Multa quidem et alia signa fecit Jesus in conspectu discipulorum suorum, quæ non sunt scripta in libro hoc. **31** Hæc autem scripta sunt ut credatis, quia Jesus est Christus Filius Dei: et ut credentes, vitam habeatis in nomine ejus.

21 Postea manifestavit se iterum Jesus discipulis ad mare Tiberiadis. Manifestavit autem sic: **2** erant simul Simon Petrus, et Thomas, qui dicitur Didymus, et Nathanaël, qui erat a Cana Galilææ, et filii Zebedæi, et alii ex discipulis ejus duo. **3** Dicit eis Simon Petrus: Vado piscari. Dicunt ei: Venimus et nos tecum. Et exierunt, et ascenderunt in navim: et illa nocte nihil prendiderunt. **4** Mane autem facto stetit Jesus in littore: non tamen cognoverunt discipuli quia Jesus est. **5** Dixit ergo eis Jesus: Pueri, numquid pulmentarium habetis? Responderunt ei: Non. **6** Dicit eis: Mittite in dexteram navigii rete, et invenietis. Miserunt ergo: et jam non valebant illud trahere præ multitudine piscium. **7** Dixit ergo discipulus ille, quem diligebat Jesus, Petro: Dominus est. Simon Petrus cum audisset quia Dominus est, tunica succinxit se (erat enim nudus) et misit se in mare. **8** Alii autem discipuli navigio venerunt (non enim longe erant a terra, sed quasi cubitis ducentis), trahentes rete piscium. **9** Ut ergo descenderunt in terram, viderunt prunas positas, et pisces superpositum, et panem. **10** Dicit eis Jesus: Afferte de piscibus, quos previdistis nunc. **11** Ascendit Simon Petrus et traxit rete in terram, plenum magnis pisibus centum quinquaginta tribus. Et cum tanti essent, non est scissum rete. **12** Dicit eis Jesus: Venite, prandete. Et nemo audebat discubentium interrogare eum: Tu quis es? scientes, quia Dominus est. **13** Et venit Jesus, et accipit panem, et dat eis, et pisces similiter. **14** Hoc jam tertio manifestatus est

Jesus discipulis suis cum resurrexisset a mortuis.
15 Cum ergo prandissent, dicit Simoni Petro Jesus: Simon Joannis, diligis me plus his? Dicit ei: Etiam Domine, tu scis quia amo te. Dicit ei: Pasce agnos meos. **16** Dicit ei iterum: Simon Joannis, diligis me? Ait illi: Etiam Domine, tu scis quia amo te. Dicit ei: Pasce agnos meos. **17** Dicit ei tertio: Simon Joannis, amas me? Contristatus est Petrus, quia dixit ei tertio: Amas me? et dixit ei: Domine, tu omnia nosti, tu scis quia amo te. Dixit ei: Pasce oves meas. **18** Amen, amen dico tibi: cum essemes junior, cingebas te, et ambulabas ubi volebas: cum autem senueris, extendes manus tuas, et alius te cinget, et ducet quo tu non vis. **19** Hoc autem dixit significans qua morte clarificaturus esset Deum. Et cum hoc dixisset, dicit ei: Sequere me. **20** Conversus Petrus vidit illum discipulum, quem diligebat Jesus, sequentem, qui et recubuit in coena super pectus ejus, et dixit: Domine, quis est qui tradet te? **21** Hunc ergo cum vidisset Petrus, dixit Jesu: Domine, hic autem quid? **22** Dicit ei Jesus: Sic eum volo manere donec veniam, quid ad te? tu me sequere. **23** Exiit ergo sermo iste inter fratres quia discipulus ille non moritur. Et non dixit ei Jesus: Non moritur, sed: Sic eum volo manere donec veniam, quid ad te? **24** Hic est discipulus ille qui testimonium perhibet de his, et scripsit haec: et scimus quia verum est testimonium ejus. **25** Sunt autem et alia multa quae fecit Jesus: quae si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse eos, qui scribendi sunt, libros.

Actuum Apostolorum

1 Primum quidem sermonem feci de omnibus, o

Theophile, quæ cœpit Jesus facere et docere 2 usque in diem qua præcipiens Apostolis per Spiritum Sanctum, quos elegit, assumptus est: 3 quibus et præbuit seipsum vivum post passionem suam in multis argumentis, per dies quadraginta apparens eis, et loquens de regno Dei. 4 Et convescens, præcepit eis ab Jerosolymis ne discederent, sed exspectarent promissionem Patris, quam audistis (inquit) per os meum: 5 quia Joannes quidem baptizavit aqua, vos autem baptizabimini Spiritu Sancto non post multos hos dies. 6 Igitur qui convenerant, interrogabant eum, dicentes: Domine, si in tempore hoc restitus regnum Israël? 7 Dixit autem eis: Non est vestrum nosse tempora vel momenta quæ Pater posuit in sua potestate: 8 sed accipietis virtutem supervenientis Spiritus Sancti in vos, et eritis mihi testes in Jerusalem, et in omni Iudea, et Samaria, et usque ad ultimum terræ. 9 Et cum hæc dixisset, videntibus illis, elevatus est: et nubes suscepit eum ab oculis eorum. 10 Cumque intuerentur in cælum euntem illum, ecce duo viri astiterunt juxta illos in vestibus albis, 11 qui et dixerunt: Viri Galilæi, quid statis aspicientes in cælum? Hic Jesus, qui assumptus est a vobis in cælum, sic veniet quemadmodum vidistis eum euntem in cælum. 12 Tunc reversi sunt Jerosolymam a monte qui vocatur Oliveti, qui est juxta Jerusalem, sabbati habens iter. 13 Et cum introissent in coenaculum, ascenderunt ubi manebant Petrus, et Joannes, Jacobus, et Andreas, Philippus, et Thomas, Bartholomæus, et Matthæus, Jacobus Alphæi, et Simon Zelotes, et Judas Jacobi. 14 Hi omnes erant perseverantes unanimiter in oratione cum mulieribus, et Maria matre Jesu, et fratribus ejus. 15 In diebus illis, exsurgens Petrus in medio fratrum, dixit (erat autem turba hominum simul, fere centum viginti): 16 Viri fratres, oportet impleri Scripturam quam prædixit Spiritus Sanctus per os David de Juda, qui fuit dux eorum qui comprehenderunt Jesum: 17 qui connumeratus erat in nobis, et sortitus est sortem ministerii hujus. 18 Et hic quidem possedit agrum de mercede iniquitatis, et suspensus crepuit medius: et diffusa sunt omnia viscera ejus. 19 Et notum factum est omnibus habitantibus Jerusalem, ita ut appellaretur ager ille, lingua eorum, Haceldama, hoc est, ager sanguinis. 20 Scriptum est enim in libro

Psalmorum: Fiat commoratio eorum deserta, et non sit qui inhabitet in ea: et episcopatum ejus accipiat alter. 21 Oportet ergo ex his viris qui nobiscum sunt congregati in omni tempore quo intravit et exivit inter nos Dominus Jesus, 22 incipiens a baptimate Joannis usque in diem qua assumptus est a nobis, testem resurrectionis ejus nobiscum fieri unum ex istis. 23 Et statuerunt duos, Joseph, qui vocabatur Barsabas, qui cognominatus est Justus, et Mathiam. 24 Et orantes dixerunt: Tu Domine, qui corda nosti omnium, ostende quem elegeris ex his duobus unum, 25 accipere locum ministerii hujus et apostolatus, de quo prævaricatus est Judas ut abiret in locum suum. 26 Et dederunt sortes eis, et cecidit sors super Mathiam: et annumeratus est cum undecim Apostolis.

2 Et cum complerentur dies Pentecostes, erant omnes pariter in eodem loco: 2 et factus est repente de cælo sonus, tamquam advenientis spiritus vehementis, et replevit totam domum ubi erant sedentes. 3 Et apparuerunt illis dispertitæ linguæ tamquam ignis, seditque supra singulos eorum: 4 et repleti sunt omnes Spiritu Sancto, et cooperunt loqui variis linguis, prout Spiritus Sanctus dabat eloqui illis. 5 Erant autem in Jerusalem habitantes Iudei, viri religiosi ex omni natione quæ sub cælo est. 6 Facta autem hac voce, convenit multitudo, et mente confusa est, quoniam audiebat unusquisque lingua sua illos loquentes. 7 Stupebant autem omnes, et mirabantur, dicentes: Nonne ecce omnes isti qui loquuntur, Galilæi sunt? 8 et quomodo nos audivimus unusquisque linguam nostram in qua nati sumus? 9 Parthi, et Medi, et Elamitæ, et qui habitant Mespotamiam, Iudeam, et Cappadociam, Pontum, et Asiam, 10 Phrygiam, et Pamphyliam, Ægyptum, et partes Libyæ quæ est circa Cyrenen: et advenæ Romani, 11 Iudei quoque, et Proselyti, Cretes, et Arabes: audivimus eos loquentes nostris linguis magnalia Dei. 12 Stupebant autem omnes, et mirabantur ad invicem, dicentes: Quidnam vult hoc esse? 13 Alii autem irridentes dicebant: Quia musto pleni sunt isti. 14 Stans autem Petrus cum undecim, levavit vocem suam, et locutus est eis: Viri Iudei, et qui habitatis Jerusalem universi, hoc vobis notum sit, et auribus percipite verba mea. 15 Non enim, sicut vos æstimatis, hi ebrii sunt, cum sit hora diei tertia: 16 sed hoc est quod dictum est per prophetam Joël: 17 [Et erit in novissimis diebus, dicit Dominus, effundam de Spiritu meo super omnem carnem: et prophetabunt filii vestri et filiae vestræ, et juvenes vestri visiones videbunt, et seniores vestri somnia somniabunt. 18 Et quidem

super servos meos, et super ancillas meas, in diebus sermonem ejus, baptizati sunt: et appositæ sunt illis effundam de Spiritu meo, et prophetabunt: **19** in die illa animæ circiter tria millia. **42** Erant et dabo prodigia in cælo sursum, et signa in terra autem perseverantes in doctrina Apostolorum, et deorsum, sanguinem, et ignem, et vaporem fumi: **20** communicatione fractionis panis, et orationibus. sol convertetur in tenebras, et luna in sanguinem, **43** Fiebat autem omni animæ timor: multa quoque antequam veniat dies Domini magnus et manifestus. prodigia et signa per Apostolos in Jerusalem fiebant, **21** Et erit: omnis quicumque invocaverit nomen et metus erat magnus in universis. **44** Omnes Domini, salvus erit.] **22** Viri Israëlitæ, audite verba etiam qui credebant, erant pariter, et habebant hæc: Jesum Nazarenum, virum approbatum a Deo omnia communia. **45** Possessiones et substantias in vobis, virtutibus, et prodigiis, et signis, quæ fecit vendebant, et dividebant illa omnibus, prout Deus per illum in medio vestri, sicut et vos scitis: **23** cuique opus erat. **46** Quotidie quoque perdurantes hunc, definito consilio et præscientia Dei traditum, unanimiter in templo, et frangentes circa domos per manus iniquorum affligentes interemistis: **24** quem Deus suscitavit, solutis doloribus inferni, juxta quod impossibile erat teneri illum ab eo. (**questioned**) **25** David enim dicit in eum: [Providebam Dominum in conspectu meo semper: quoniam a dextris est mihi, ne commovear: **26** propter hoc lætatum est cor meum, et exsultavit lingua mea, insuper et caro mea requiescat in spe: **27** quoniam non derelinques animam meam in inferno, nec dabis sanctum tuum videre corruptionem. (**Hadæs g86**) **28** Notas mihi fecisti vias vitæ: et replebis me jucunditate cum facie tua.] **29** Viri fratres, liceat audenter dicere ad vos de patriarcha David, quoniam defunctus est, et sepultus: et sepulchrum ejus est apud nos usque in hodiernum diem. **30** Propheta igitur cum esset, et sciret quia jurejurando jurasset illi Deus de fructu lumbi ejus sedere super sedem ejus: **31** providens locutus est de resurrectione Christi, quia neque derelictus est in inferno, neque caro ejus vidit corruptionem. (**Hadæs g86**) **32** Hunc Jesum resuscitavit Deus, cuius omnes nos testes sumus. **33** Dextera igitur Dei exaltatus, et promissione Spiritus Sancti accepta a Patre, effudit hunc, quem vos videtis et auditis. **34** Non enim David ascendit in cælum: dixit autem ipse: [Dixit Dominus Domino meo: Sede a dextris meis, **35** donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum.] **36** Certissime sciat ergo omnis dominus Israël, quia et Dominum eum et Christum fecit Deus hunc Jesum, quem vos crucifixistis. **37** His autem auditis, compuncti sunt corde, et dixerunt ad Petrum et ad reliquos Apostolos: Quid faciemus, viri fratres? **38** Petrus vero ad illos: Pœnitentiam, inquit, agite, et baptizetur unusquisque vestrum in nomine Jesu Christi in remissionem peccatorum vestrorum: et accipietis donum Spiritus Sancti. **39** Vobis enim est repromissio, et filiis vestris, et omnibus qui longe sunt, quoscumque advocaverit Dominus Deus noster. **40** Aliis etiam verbis plurimis testificatus est, et exhortabatur eos, dicens: Salvamini a generatione ista prava. **41** Qui ergo receperunt

3 Petrus autem et Joannes ascendebat in templum ad horam orationis nonam. **2** Et quidam vir, qui erat claudus ex utero matris suæ, bajulabatur: quern ponebant quotidie ad portam templi, quæ dicitur Speciosa, ut peteret eleemosynam ab introéntibus in templum. **3** Is cum vidisset Petrum et Joannem incipientes introire in templum, rogabat ut eleemosynam acciperet. **4** Intuens autem in eum Petrus cum Joanne, dixit: Respice in nos. **5** At ille intendebat in eos, sperans se aliquid accepturum ab eis. **6** Petrus autem dixit: Argentum et aurum non est mihi: quod autem habeo, hoc tibi do: in nomine Jesu Christi Nazareni surge, et ambula. **7** Et apprehensa manu ejus dextera, allevavit eum, et protinus consolidatae sunt bases ejus et plantæ. **8** Et exiliens stetit, et ambulabat: et intravit cum illis in templum ambulans, et exiliens, et laudans Deum. **9** Et vidit omnis populus eum ambularem et laudarem Deum. **10** Cognoscebat autem illum, quod ipse erat qui ad eleemosynam sedebat ad Speciosam portam templi: et impleti sunt stupore et extasi in eo quod contigerat illi. **11** Cum teneret autem Petrum et Joannem, cucurrit omnis populus ad eos ad porticum que appellatur Salomonis, stupentes. **12** Videns autem Petrus, respondit ad populum: Viri Israëlitæ, quid miramini in hoc, aut nos quid intuemini, quasi nostra virtute aut potestate fecerimus hunc ambulare? **13** Deus Abraham, et Deus Isaac, et Deus Jacob, Deus patrum nostrorum glorificavit filium suum Jesum, quem vos quidem tradidistis, et negastis ante faciem Pilati, judicante illo dimitti. **14** Vos autem sanctum et justum negastis, et petistis virum homicidam donari vobis: **15** auctorem vero vitæ interfecistis, quem Deus suscitavit a mortuis, cuius nos testes sumus. **16** Et in fide nominis ejus, hunc quem vos

vidistis et nostis, confirmavit nomen ejus: et fides, nomen est sub cælo datum hominibus, in quo quæ per eum est, dedit integrum sanitatem istam oporteat nos salvos fieri. **13** Videntes autem Petri in conspectu omnium vestrum. **17** Et nunc, fratres, constantiam, et Joannis, comperto quod homines scio quia per ignorantiam fecistis, sicut et principes essent sine litteris, et idiotæ, admirabantur, et vestri. **18** Deus autem, quæ prænuntiavit per os cognoscebant eos quoniam cum Jesu fuerant: **14** omnium prophetarum, pati Christum suum, sic hominem quoque videntes stantem cum eis, qui implevit. **19** Pœnitentem igitur et convertimini, curatus fuerat, nihil poterant contradicere. **15** ut deleantur peccata vestra: **20** ut cum venerint Jusserunt autem eos foras extra concilium secedere: tempora refrigerii a conspectu Domini, et miserit et conferebant ad invicem, **16** dicentes: Quid eum qui prædicatus est vobis, Jesum Christum, faciemus hominibus istis? quoniam quidem notum **21** quem oportet quidem cælum suspicere usque signum factum est per eos omnibus habitantibus in tempora restitutionis omnium quæ locutus est Deus per os sanctorum suorum a sæculo Jerusalem: manifestum est, et non possumus negare. **17** Sed ne amplius divulgetur in populum, prophetarum. (*aiōn g165*) **22** Moyses quidem dixit: comminemur eis ne ultra loquantur in nomine hoc Quoniam prophetam suscitabit vobis Dominus Deus ulli hominum. **18** Et vocantes eos, denuntiaverunt vester de fratribus vestris, tamquam me: ipsum ne omnino loquerentur neque docerent in nomine audietis juxta omnia quæcumque locutus fuerit Jesu. **19** Petrus vero et Joannes respondentes, vobis. **23** Erit autem: omnis anima quæ non audierit dixerunt ad eos: Si justum est in conspectu Dei prophetam illum, exterminabitur de plebe. **24** Et vos potius audire quam Deum, judicate. **20** Non omnes prophetæ, a Samuel et deinceps, qui locuti enim possumus quæ vidimus et audivimus non sunt, annuntiaverunt dies istos. **25** Vos estis filii loqui. **21** At illi comminantes dimiserunt eos, prophetarum, et testamenti quod disposuit Deus ad non invenientes quomodo punirent eos propter patres nostros, dicens ad Abraham: Et in semine populum: quia omnes clarificabant id quod factum tuo benedicentur omnes familiæ terræ. **26** Vobis fuerat in eo quod acciderat. **22** Annorum enim primum Deus suscitant filium suum, misit eum erat amplius quadraginta homo, in quo factum benedicentem vobis: ut convertat se unusquisque a nequitia sua.

4 Loquentibus autem illis ad populum, supervenerunt sacerdotes, et magistratus templi, et sadducæ, **2** dolentes quod docerent populum, et annuntiarent in Jesu resurrectionem ex mortuis: **3** et injecerunt in eos manus, et posuerunt eos in custodiam in crastinum: erat enim jam vespera. **4** Multi autem eorum qui audierant verbum, crediderunt: et factus est numerus virorum quinque millia. **5** Factum est autem in crastinum, ut congregarentur principes eorum, et seniores, et scribæ, in Jerusalem: **6** et Annas princeps sacerdotum, et Caiphas, et Joannes, et Alexander, et quotquot erant de genere sacerdotali. **7** Et statuentes eos in medio, interrogabant: In qua virtute, aut in quo nomine fecistis hoc vos? **8** Tunc repletus Spiritu Sancto Petrus, dixit ad eos: Principes populi, et seniores, audite: **9** si nos hodie dijudicamur in benefacto hominis infirmi, in quo iste salvus factus est, **10** notum sit omnibus vobis, et omni plebi Israël, quia in nomine Domini nostri Jesu Christi Nazareni, quem vos crucifixistis, quem Deus suscitavit a mortuis, in hoc iste astat coram vobis sanus. **11** Hic est lapis qui reprobatus est a vobis ædificantibus, qui factus est in caput anguli: **12** et non est in alio aliquo salus. Nec enim aliud venerunt ad suos, et annuntiaverunt eis quanta ad eos principes sacerdotum et seniores dixissent. **24** Qui cum audissent, unanimiter levaverunt vocem ad Deum, et dixerunt: Domine, tu es qui fecisti cælum et terram, mare et omnia quæ in eis sunt: **25** qui Spiritu Sancto per os patris nostri David pueri tui dixisti: [Quare fremuerunt gentes, et populi meditati sunt inania? **26** Astiterunt reges terræ, et principes convenerunt in unum adversus Dominum, et adversus Christum ejus.] **27** Convenerunt enim vere in civitate ista adversus sanctum puerum tuum Jesum, quem unxisti, Herodes et Pontius Pilatus, cum gentibus et populis Israël, **28** facere quæ manus tua et consilium tuum decreverunt fieri. **29** Et nunc, Domine, respice in minas eorum, et da servis tuis cum omni fiducia loqui verbum tuum, **30** in eo quod manum tuam extendas ad sanitates, et signa, et prodigia fieri per nomen sancti filii tui Jesu. **31** Et cum orassent, motus est locus in quo erant congregati: et repleti sunt omnes Spiritu Sancto, et loquebantur verbum Dei cum fiducia. **32** Multitudinis autem credentium erat cor unum et anima una: nec quisquam eorum quæ possidebat, aliquid suum esse dicebat, sed erant illis omnia communia. **33** Et virtute magna reddebat Apostoli testimonium resurrectionis Jesu Christi Domini nostri: et gratia magna erat in omnibus

illis. **34** Neque enim quisquam egens erat inter illos. Quotquot enim possessores agrorum aut domorum erant, vendentes afferebant pretia eorum quæ vendebant, **35** et ponebant ante pedes Apostolorum. Dividebatur autem singulis prout cuique opus erat. **36** Joseph autem, qui cognominatus est Barnabas ab Apostolis (quod est interpretatum, Filius consolationis), Levites, Cyprius genere, **37** cum haberet agrum, vendidit eum, et attulit pretium, et posuit ante pedes Apostolorum.

5 Vir autem quidam nomine Ananias, cum Saphira uxore suo vendidit agrum, **2** et fraudavit de pretio agri, consicia uxore sua: et afferens partem quamdam, ad pedes Apostolorum posuit. **3** Dixit autem Petrus: Anania, cur tentavit Satanás cor tuum, mentiri te Spiritui Sancto, et fraudare de pretio agri? **4** nonne manens tibi manebat, et venundatum in tua erat potestate? quare posuisti in corde tuo hanc rem? non es mentitus hominibus, sed Deo. **5** Audiens autem Ananias hæc verba, cecidit, et expiravit. Et factus est timor magnus super omnes qui audierunt. **6** Surgentes autem juvenes amoverunt eum, et efferentes sepelierunt. **7** Factum est autem quasi horarum trium spatium, et uxor ipsius, nesciens quod factum fuerat, introivit. **8** Dixit autem ei Petrus: Dic mihi mulier, si tanti agrum vendidistis? At illa dixit: Etiam tanti. **9** Petrus autem ad eam: Quid utique convenit vobis tentare Spiritum Domini? Ecce pedes eorum qui sepelierunt virum tuum ad ostium, et efferent te. **10** Confestim cecidit ante pedes ejus, et expiravit. Intrantes autem juvenes invenerunt illam mortuam: et extulerunt, et sepelierunt ad virum suum. **11** Et factus est timor magnus in universa ecclesia, et in omnes qui audierunt hæc. **12** Per manus autem Apostolorum fibebant signa et prodigia multa in plebe. Et erant unanimiter omnes in porticu Salomonis. **13** Ceterorum autem nemo audebat se conjungere illis: sed magnificabat eos populus. **14** Magis autem augebatur creditum in Domino multitudine virorum ac mulierum, **15** ita ut in plateas ejicerent infirmos, et ponerent in lectulis et grabatis, ut, veniente Petro, saltem umbra illius obumbraret quemquam illorum, et liberarentur ab infirmitatibus suis. **16** Concurrebat autem et multitudo vicinarum civitatum Jerusalem, afferentes ægros, et vexatos a spiritibus immundis: qui curabantur omnes. **17** Exsurgens autem princeps sacerdotum, et omnes qui cum illo erant (quæ est hæresis sadducæorum), repleti sunt zelo: **18** et injecerunt manus in Apostolos, et posuerunt eos in custodia publica. **19** Angelus autem Domini per noctem aperiens januas

carceris, et educens eos, dixit: **20** Ite, et stantes loquimini in templo plebi omnia verba vitæ hujus. **21** Qui cum audissent, intraverunt diluculo in templum, et docebant. Adveniens autem princeps sacerdotum, et qui cum eo erant, convocaverunt concilium, et omnes seniores filiorum Israël: et miserunt Barnabas ut adducerentur. **22** Cum autem Filius consolationis), Levites, Cyprius genere, venissent ministri, et aperto carcere non invenissent illos, reversi nuntiaverunt, **23** dicentes: Carcerem quidem invenimus clausum cum omni diligentia, et custodes stantes ante januas: aperientes autem neminem intus invenimus. **24** Ut autem audierunt hos sermones magistratus templi et principes sacerdotum, ambigebant de illis quidnam fieret. **25** Adveniens autem quidam, nuntiavit eis: Quia ecce viri quos posuisti in carcerem, sunt in templo, stantes et docentes populum. **26** Tunc abiit magistratus cum ministris, et adduxit illos sine vi: timebant enim populum ne lapidarentur. **27** Et cum adduxissent illos, statuerunt in concilio: et interrogavit eos princeps sacerdotum, **28** dicens: Præcipiendo præcepimus vobis ne doceretis in nomine isto, et ecce repletis Jerusalem doctrina vestra: et vultis inducere super nos sanguinem hominis istius. **29** Respondens autem Petrus et Apostoli, dixerunt: Obedire oportet Deo magis quam hominibus. **30** Deus patrum nostrorum suscitavit Jesum, quem vos interemistis, suspendentes in ligno. **31** Hunc principem et salvatorem Deus exaltavit dextera sua ad dandam penitentiam Israëli, et remissionem peccatorum: **32** et nos sumus testes horum verborum, et Spiritus Sanctus, quem dedit Deus omnibus obedientibus sibi. **33** Hæc cum audissent, dissecabantur, et cogitabant interficere illos. **34** Surgens autem quidam in concilio pharisæus, nomine Gamaliel, legis doctor, honorabilis universæ plebi, jussit foras ad breve homines fieri, **35** dixitque ad illos: Viri Israëlitæ, attendite vobis super hominibus istis quid acturi sitis. **36** Ante hos enim dies extitit Theodas, dicens se esse aliquem, cui consensit numerus virorum circiter quadringentorum: qui occisus est, et omnes qui credebant ei, dissipati sunt, et redacti ad nihilum. **37** Post hunc extitit Judas Galilæus in diebus professionis, et avertit populum post se: et ipse periit, et omnes quotquot consenserunt ei, dispersi sunt. **38** Et nunc itaque dico vobis, discedite ab hominibus istis, et sinite illos: quoniam si est ex hominibus consilium hoc aut opus, dissolvetur: **39** si vero ex Deo est, non poteritis dissolvere illud, ne forte et Deo repugnare inveniamini. Consenserunt autem illi. **40** Et convocantes Apostolos, cæsis denuntiaverunt ne omnino loquerentur in nomine

Jesu, et dimiserunt eos. **41** Et illi quidem ibant illum in terram istam, in qua nunc vos habitatis. gaudentes a conspectu concilii, quoniam digni **5** Et non dedit illi hæreditatem in ea, nec passum habiti sunt pro nomine Jesu contumeliam pati. **42** Omni autem die non cessabant in templo et circa domos, docentes et evangelizantes Christum **6** Locutus est autem ei Deus: Quia erit semen ejus Jesum.

6 In diebus illis, crescente numero discipulorum, factum est murmur Græcorum adversus Hebraeos, eo quod despicerentur in ministerio quotidiano viduæ eorum. **2** Convocantes autem duodecim multitudinem discipulorum, dixerunt: Non est æquum nos derelinquere verbum Dei, et ministrare mensis. **3** Considerate ergo, fratres, viros ex vobis boni testimonii septem, plenos Spiritu Sancto et sapientia, quos constituamus super hoc opus. **4** Nos vero orationi et ministerio verbi instantes erimus. **5** Et placuit sermo coram omni multitudine. Et elegerunt Stephanum, virum plenum fide et Spiritu Sancto, et Philippum, et Prochorum, et Nicanorem, et Timonem, et Parmenam, et Nicolaum advenam Antiochenum. **6** Hos statuerunt ante conspectum Apostolorum: et orantes imposuerunt eis manus. **7** Et verbum Domini crescebat, et multiplicabatur numerus discipulorum in Jerusalem valde: multa etiam turba sacerdotum obediebat fidei. **8** Stephanus autem plenus gratia et fortitudine, faciebat prodiga et signa magna in populo. **9** Surrexerunt autem quidam de synagoga quæ appellatur Libertinorum, et Cyrenensium, et Alexandrinorum, et eorum qui erant a Cilicia, et Asia, disputantes cum Stephano: **10** et non poterant resistere sapientiæ, et Spiritui qui loquebatur. **11** Tunc summiserunt viros, qui dicerent se audivisse eum dicentem verba blasphemiae in Moysen et in Deum. **12** Commoverunt itaque plebem, et seniores, et scribas: et concurrentes rapuerunt eum, et adduxerunt in concilium, **13** et statuerunt falsos testes, qui dicerent: Homo iste non cessat loqui verba adversus locum sanctum, et legem: **14** audivimus enim eum dicentem quoniam Jesus Nazarenus hic destruet locum istum, et mutabit traditiones quas tradidit nobis Moyses. **15** Et intuentes eum omnes qui sedebarunt in concilio, viderunt faciem ejus tamquam faciem angelii.

7 Dixit autem princeps sacerdotum: Si hæc ita se habent? **2** Qui ait: Viri fratres et patres, audite: Deus glorie apparuit patri nostro Abrahæ cum esset in Mesopotamia, priusquam moraretur in Charan, **3** et dixit ad illum: Exi de terra tua, et de cognatione tua, et veni in terram quam monstravero tibi. **4** Tunc exiit de terra Chaldæorum, et habitavit in Charan. Et inde, postquam mortuus est pater ejus, transtulit

pedis: sed repromisit dare illi eam in possessionem, et semini ejus post ipsum, cum non haberet filium. **5** Locutus est autem ei Deus: Quia erit semen ejus accolæ in terra aliena, et servituti eos subjiciet, et male tractabunt eos annis quadragesimæ: **7** et gentem cui servierint, judicabo ego, dixit Dominus: et post hæc exibunt, et servient mihi in loco isto. **8** Et dedit illi testamentum circumcisioñis: et sic genuit Isaac, et circumcidit eum die octavo: et Isaac, Jacob: et Jacob, duodecim patriarchas. **9** Et patriarchæ æmulantes, Joseph vendiderunt in Ægyptum: et erat Deus cum eo, **10** et eripuit eum ex omnibus tribulationibus ejus, et dedit ei gratiam et sapientiam in conspectu pharaonis regis Ægypti: et constituit eum præpositum super Ægyptum, et super omnem domum suam. **11** Venit autem famæ in universam Ægyptum et Chanaan, et tribulatio magna: et non inveniebant cibos patres nostri. **12** Cum audisset autem Jacob esse frumentum in Ægypto, misit patres nostros primum: **13** et in secundo cognitus est Joseph a fratribus suis, et manifestatum est Pharaoni genus ejus. **14** Mittens autem Joseph, accersivit Jacob patrem suum et omnem cognitionem suam, in animabus septuaginta quinque. **15** Et descendit Jacob in Ægyptum: et defunctus est ipse, et patres nostri. **16** Et translati sunt in Sichem, et positi sunt in sepulchro, quod emit Abraham pretio argenti a filiis Hemor filii Sichem. **17** Cum autem appropinquaret tempus promissionis quam confessus erat Deus Abrahæ, crevit populus, et multiplicatus est in Ægypto, **18** quoadusque surrexit alius rex in Ægypto, qui non sciebat Joseph. **19** Hic circumveniens genus nostrum, afflixit patres nostros ut exponerent infantes suos, ne vivificantur. **20** Eodem tempore natus est Moyses, et fuit gratus Deo: qui nutritus est tribus mensibus in domo patris sui. **21** Exposito autem illo, sustulit eum filia Pharaonis, et nutritivit eum sibi in filium. **22** Et eruditus est Moyses omni sapientia Ægyptiorum, et erat potens in verbis et in operibus suis. **23** Cum autem impleretur ei quadraginta annorum tempus, ascendit in cor ejus ut visitaret fratres suos filios Israël. **24** Et cum

vidisset quemdam injuriam patientem, vindicavit illum, et fecit ultiōnem ei qui injuriam sustinebat, percusso Ægyptio. **25** Existimabat autem intelligere fratres, quoniam Deus per manum ipsius daret salutem illis: at illi non intellexerunt. **26** Sequenti vero die apparuit illis litigantibus: et reconciliabat eos in pace, dicens: Viri, fratres estis: ut quid nocetis alterutrum? **27** Qui autem injuriam faciebat

proximo, repulit eum, dicens: Quis te constituit autem scabellum pedum meorum. Quam domum principem et judicem super nos? **28** Numquid ædificabitis mihi? dicit Dominus: aut quis locus interficere me tu vis, quemadmodum interfecisti requietionis meæ est? **50** Nonne manus mea fecit heri Ægyptum? **29** Fugit autem Moyses in verbo isto: hæc omnia?] **51** Dura cervice, et incircumcisus et factus est advena in terra Madian, ubi generavit cordibus et auribus, vos semper Spiritui Sancto filios duos. **30** Et expletis annis quadraginta, resistitis: sicut patres vestri, ita et vos. **52** Quem apparuit illi in deserto montis Sina angelus in igne prophetarum non sunt persecuti patres vestri? et flammæ rubi. **31** Moyses autem videns, admiratus occiderunt eos qui prænuntiabant de adventu Justi, est visum. Et accedente illo ut consideraret, facta cujus vos nunc proditores et homicidæ fuistis: **53** est ad eum vox Domini, dicens: **32** Ego sum Deus qui accepistis legem in dispositione angelorum, patrum tuorum, Deus Abraham, Deus Isaac, et Deus et non custodistis. **54** Audientes autem hæc, Jacob. Tremefactus autem Moyses, non audebat considerare. **33** Dixit autem illi Dominus: Solve in eum. **55** Cum autem esset plenus Spiritu Sancto, calceamentum pedum tuorum: locus enim in quo intendens in cælum, vidi gloriam Dei, et Iesum stas, terra sancta est. **34** Videns vidi afflictionem stantem a dextris Dei. **56** Et ait: Ecce video cælos populi mei qui est in Ægypto, et gemitum eorum apertos, et Filium hominis stantem a dextris Dei. **57** audivi, et descendere liberare eos. Et nunc veni, et Exclamantes autem voce magna continuerunt aures mittam te in Ægyptum. **35** Hunc Moysen, quem suas, et impetum fecerunt unanimiter in eum. **58** negaverunt, dicentes: Quis te constituit principem et judicem? hunc Deus principem et redemptorem Et ejicientes eum extra civitatem, lapidabant: et misit, cum manu angeli qui apparuit illi in rubro. adolescentis qui vocabatur Saulus. **59** Et lapidabant **36** Hic eduxit illos faciens prodigia et signa in Stephanum invocantem, et dicentem: Domine Jesu, terra Ægypti, et in rubro mari, et in deserto annis suscipe spiritum meum. **60** Positus autem genibus, quadraginta. **37** Hic est Moyses, qui dixit filii Israël: clamavit voce magna, dicens: Domine, ne statuas Prophetam suscitabit vobis Deus de fratribus vestris, illis hoc peccatum. Et cum hoc dixisset, obdormivit tamquam me: ipsum audietis. **38** Hic est qui fuit in ecclesia in solitudine cum angelo, qui loquebatur ei in monte Sina, et cum patribus nostris: qui accepit verba vitæ dare nobis. **39** Cui noluerunt obedire patres nostri: sed repulerunt, et aversi sunt cordibus suis in Ægyptum, **40** dicentes ad Aaron: Fac nobis deos qui præcedant nos: Moyses enim hic, qui eduxit nos de terra Ægypti, nescimus quid factum sit ei. **41** Et vitulum fecerunt in diebus illis, et obtulerunt hostiam simulacro, et lætabantur in operibus manuum suarum. **42** Convertit autem Deus, et tradidit eos servire militiæ cæli, sicut scriptum est in libro prophetarum: [Numquid victimas et hostias obtulisti mihi annis quadraginta in deserto, domus Israël?] **43** Et suscepistis tabernaculum Moloch, et sidus dei vestri Rempham, figuræ quas fecistis adorare eas: et transferam vos trans Babylonem.] **44** Tabernaculum testimonii fuit cum patribus nostris in deserto, sicut dispositus illis Deus loquens ad Moysen, ut faceret illud secundum formam quam viderat. **45** Quod et induxerunt, suscipientes patres nostri cum Jesu in possessionem gentium quas expulit Deus a facie patrum nostrorum, usque in diebus David, **46** qui invenit gratiam ante Deum, et petiit ut inveniret tabernaculum Deo Jacob. **47** Salomon autem ædificavit illi domum. **48** Sed non Excelsus in manufactis habitat, sicut propheta dicit: **49** [Cælum mihi sedes est: terra

8 Saulus autem erat consentiens neci ejus. Facta est autem in illa die persecutio magna in ecclesia quæ erat Jerosolymis, et omnes dispersi sunt per regiones Judææ et Samariæ præter Apostolos. **2** Curaverunt autem Stephanum viri timorati, et fecerunt planctum magnum super eum. **3** Saulus autem devastabat ecclesiam per domos intrans, et trahens viros ac mulieres, tradebat in custodiæ. **4** Igitur qui dispersi erant pertransibant, evangelizantes verbum Dei. **5** Philippus autem descendens in civitatem Samariæ, prædicabant illis Christum. **6** Intendebant autem turbæ his quæ a Philippo dicebantur, unanimiter audientes, et videntes signa quæ faciebat. **7** Multi enim eorum qui habebant spiritus immundos, clamantes voce magna exibant. Multi autem paralytici et claudi curati sunt. **8** Factum est ergo gaudium magnum in illa civitate. **9** Vir autem quidam nomine Simon, qui ante fuerat in civitate magus, seducens gentem Samariæ, dicens se esse aliquem magnum: **10** cui auscultabant omnes a minimo usque ad maximum, dicentes: Hic est virtus Dei, quæ vocatur magna. **11** Attendebant autem eum: propter quod multo tempore magiis suis dementasset eos. **12** Cum vero credidissent Philippo evangelizanti de regno Dei, in nomine Jesu Christi baptizabantur viri

ac mulieres. **13** Tunc Simon et ipse credidit: et Ecce aqua: quid prohibet me baptizari? **37** Dixit cum baptizatus esset, adhærebat Philippo. Videns autem Philippus: Si credis ex toto corde, licet. etiam signa et virtutes maximas fieri, stupens Et respondens ait: Credo Filium Dei esse Jesum admirabatur. **14** Cum autem audissent Apostoli qui Christum. **38** Et jussit stare currum: et descenderunt erant Jerosolymis, quod receperisset Samaria verbum uteque in aquam, Philippus et eunuchus, et Dei, miserunt ad eos Petrum et Joannem. **15** Qui baptizavit eum. **39** Cum autem ascendissent de cum venissent, oraverunt pro ipsis ut acciperent aqua, Spiritus Domini rapuit Philippum, et amplius Spiritum Sanctum: **16** nondum enim in quemquam non vidit eum eunuchus. Ibat autem per viam suam illorum venerat, sed baptizati tantum erant in gaudens. **40** Philippus autem inventus est in Azoto, nomine Domini Jesu. **17** Tunc imponebant manus et pertransiens evangelizabat civitatibus cunctis, super illos, et accipiebant Spiritum Sanctum. **18** Cum donec veniret Cœsaream.

vidisset autem Simon quia per impositionem manus Apostolorum daretur Spiritus Sanctus, obtulit eis pecuniam, **19** dicens: Date et mihi hanc potestatem, ut cuicunque imposuero manus, accipiat Spiritum Sanctum. Petrus autem dixit ad eum: **20** Pecunia tua tecum sit in perditionem: quoniam donum Dei existimasti pecunia possideri. **21** Non est tibi pars neque sors in sermone isto: cor enim tuum non est rectum coram Deo. **22** Pœnitentiam itaque age ab hac nequitia tua: et roga Deum, si forte remittatur tibi hæc cogitatio cordis tui. **23** In felle enim amaritudinis, et obligatione iniquitatis, video te esse. **24** Respondens autem Simon, dixit: Precamini vos pro me ad Dominum, ut nihil veniat super me horum quæ dixistis. **25** Et illi quidem testificati, et locuti verbum Domini, redibant Jerosolymam, et multis regionibus Samaritanorum evangelizabant. **26** Angelus autem Domini locutus est ad Philippum, dicens: Surge, et vade contra meridianum, ad viam quæ descendit ab Jerusalem in Gazam: hec est deserta. **27** Et surgens abiit. Et ecce vir Æthiops, eunuchus, potens Candacis reginæ Æthiopum, qui erat super omnes gazas ejus, venerat adorare in Jerusalem: **28** et revertebatur sedens super currum suum, legensque Isaiam prophetam. **29** Dixit autem Spiritus Philippo: Accede, et adjunge te ad currum istum. **30** Accurrens autem Philippus, audivit eum legentem Isaiam prophetam, et dixit: Putasne intelligis quæ legis? **31** Qui ait: Et quomodo possum, si non aliquis ostenderit mihi? Rogavitque Philippum ut ascenderet, et sederet secum. **32** Locus autem Scripturæ quem legebat, erat hic: [Tamquam ovis ad occisionem ductus est: et sicut agnus coram tondente se, sine voce, sic non aperuit os suum. **33** In humilitate judicium ejus sublatum est. Generationem ejus quis enarrabit? quoniam tolletur de terra vita ejus.] **34** Respondens autem eunuchus Philippo, dixit: Obsecro te, de quo propheta dicit hoc? de se, an de alio aliquo? **35** Aperiens autem Philippus os suum, et incipiens a Scriptura ista, evangelizavit illi Jesum. **36** Et dum irent per viam, venerunt ad quamdam aquam: et ait eunuchus:

9 Saulus autem adhuc spirans minarum et cædis in discipulos Domini, accessit ad principem sacerdotum, **2** et petiit ab eo epistolæ in Damascum ad synagogas: ut si quos invenisset hujus viæ viros ac mulieres, vincitos perduceret in Jerusalem. **3** Et cum iter faceret, contigit ut appropinquaret Damasco: et subito circumfulsis eum lux de cælo. **4** Et cadens in terram audivit vocem dicentem sibi: Saule, Saule, quid me persequeris? **5** Qui dixit: Quis es, domine? Et ille: Ego sum Jesus, quem tu persequeris: durum est tibi contra stimulum calcitrare. **6** Et tremens ac stupens dixit: Domine, quid me vis facere? Et Dominus ad eum: Surge, et ingredere civitatem, et ibi dicetur tibi quid te oporteat facere. **7** Viri autem illi qui comitabantur cum eo, stabant stupefacti, audientes quidem vocem, neminem autem videntes. **8** Surrexit autem Saulus de terra, apertisque oculis nihil videbat. Ad manus autem illum trahentes, introduxerunt Damascum. **9** Et erat ibi tribus diebus non videns, et non manducavit, neque bibit. **10** Erat autem quidam discipulus Damasci, nomine Ananias: et dixit ad illum in visu Dominus: Anania. At ille ait: Ecce ego, Domine. **11** Et Dominus ad eum: Surge, et vade in vicum qui vocatur Rectus: et quære in domo Judæ Saulum nomine Tarsensem: ecce enim orat. **12** (Et vidit virum Ananiam nomine, introéuntem, et imponentem sibi manus ut visum recipiat.) **13** Respondit autem Ananias: Domine, audiavi a multis de viro hoc, quanta mala fecerit sanctis tuis in Jerusalem: **14** et hic habet potestatem a principibus sacerdotum alligandi omnes qui invocant nomen tuum. **15** Dixit autem ad eum Dominus: Vade, quoniam vas electionis est mihi iste, ut portet nomen meum coram gentibus, et regibus, et filiis Israël. **16** Ego enim ostendam illi quanta oporteat eum pro nomine meo pati. **17** Et abiit Ananias, et introivit in domum: et imponens ei manus, dixit: Saule frater, Dominus misit me Jesus, qui apparuit tibi in via qua veniebas, ut videas, et implearis Spiritu Sancto. **18** Et confestim ceciderunt ab oculis ejus tamquam squamæ, et

visum recepit: et surgens baptizatus est. **19** Et vestes suas faciebat illis Dorcas. **40** Ejectis cum accepisset cibum, confortatus est. Fuit autem auctor omnibus foras, Petrus ponens genua oravit: cum discipulis qui erant Damasci per dies aliquot. et conversus ad corpus, dixit: Tabitha, surge. At **20** Et continuo in synagogis prædicabat Jesum, illa aperuit oculos suos: et viso Petro, resedit. quoniam hic est Filius Dei. **21** Stupebant autem **41** Dans autem illi manum, erexit eam. Et cum omnes qui audiebant, et dicebant: Nonne hic est vocasset sanctos et viduas, assignavit eam vivam. qui expugnabat in Jerusalem eos qui invocabant **42** Notum autem factum est per universam Joppen: nomen istud: et huc ad hoc venit, ut vinctos et crediderunt multi in Domino. **43** Factum est illos duceret ad principes sacerdotum? **22** Saulus autem ut dies multos moraretur in Joppe, apud autem multo magis convalescebat, et confundebat Simonem quemdam coriarium.

Judæos qui habitabant Damasci, affirmans quoniam hic est Christus. **23** Cum autem implerentur dies multi, consilium fecerunt in unum Judæi ut eum interficerent. **24** Notæ autem factæ sunt Saulo insidiae eorum. Custodiebant autem et portas die ac nocte, ut eum interficerent. **25** Accipientes autem eum discipuli nocte, per murum dimiserunt eum, submittentes in sporta. **26** Cum autem venisset in Jerusalem, tentabat se jungere discipulis, et omnes timebant eum, non credentes quod esset discipulus. **27** Barnabas autem apprehensum illum duxit ad Apostolos: et narravit illis quomodo in via vidisset Dominum, et quia locutus est ei, et quomodo in Damasco fiducialiter egerit in nomine Jesu. **28** Et erat cum illis intrans et exiens in Jerusalem, et fiducialiter agens in nomine Domini. **29** Loquebatur quoque gentibus, et disputabat cum Græcis: illi autem quærebant occidere eum. **30** Quod cum cognovissent fratres, deduxerunt eum Cæsaream, et dimiserunt Tarsum. **31** Ecclesia quidem per totam Judæam, et Galilæam, et Samariam habebat pacem, et ædificabatur ambulans in timore Domini, et consolatione Sancti Spiritus replebatur. **32** Factum est autem, ut Petrus dum pertransiret universos, deveniret ad sanctos qui habitabant Lyddæ. **33** Invenit autem ibi hominem quemdam, nomine Æneam, ab annis octo jacentem in grabato, qui erat paralyticus. **34** Et ait illi Petrus: Ænea, sanate Dominus Jesus Christus: surge, et sterne tibi. Et continuo surrexit. **35** Et viderunt eum omnes qui habitabant Lyddæ et Saronæ: qui conversi sunt ad Dominum. **36** In Joppe autem fuit quedam discipula, nomine Tabitha, quæ interpretata dicitur Dorcas. Hæc erat plena operibus bonis et eleemosynis quas faciebat. **37** Factum est autem in diebus illis ut infirmata moreretur. Quam cum lavissent, posuerunt eam in cœnaculo. **38** Cum autem prope esset Lydda ad Joppen, discipuli, audientes quia Petrus esset in ea, miserunt duos viros ad eum, rogantes: Ne pigriteris venire ad nos. **39** Exsurgens autem Petrus, venit cum illis. Et cum advenisset, duxerunt illum in cœnaculum: et circumsteterunt illum omnes viduæ flentes, et ostendentes ei tunicas

10 Vir autem quidam erat in Cæsarea, nomine Cornelius, centurio cohortis quæ dicitur Italica, **2** religiosus, ac timens Deum cum omni domo sua, faciens eleemosynas multas plebi, et deprecans Deum semper. **3** Is videt in visu manifeste, quasi hora diei nona, angelum Dei introœuntem ad se, et dicentem sibi: Cornelii. **4** At ille intuens eum, timore correptus, dixit: Quid est, domine? Dicit autem illi: Orationes tuæ et eleemosynæ tuæ ascenderunt in memoriam in conspectu Dei. **5** Et nunc mitte viros in Joppen, et accersi Simonem quemdam, qui cognominatur Petrus: **6** hic hospitatur apud Simonem quemdam coriarium, cuius est domus juxta mare: hic dicet tibi quid te oporteat facere. **7** Et cum discessisset angelus qui loquebatur illi, vocavit duos domesticos suos, et militem metuentem Dominum ex his qui illi parebant. **8** Quibus cum narrasset omnia, misit illos in Joppen. **9** Postera autem die, iter illis facientibus, et appropinquantibus civitati, ascendit Petrus in superiora ut oraret circa horam sextam. **10** Et cum esuriret, voluit gustare. Parantibus autem illis, cecidit super eum mentis excessus: **11** et vidit cælum apertum, et descendens vas quoddam, velut linteum magnum, quatuor initii submitti de cælo in terram, **12** in quo erant omnia quadrupedia, et serpentia terræ, et volatilia cæli. **13** Et facta est vox ad eum: Surge, Petre: occide, et manduca. **14** Ait autem Petrus: Absit Domine, quia numquam manducavi omne commune et immundum. **15** Et vox iterum secundo ad eum: Quod Deus purificavit, tu commune ne dixeris. **16** Hoc autem factum est per ter: et statim receptum est vas in cælum. **17** Et dum intra se hæsitaret Petrus quidnam esset visio quam vidisset, ecce viri qui missi erant a Cornelio, inquirentes domum Simonis astiterunt ad januam. **18** Et cum vocassent, interrogabant, si Simon qui cognominatur Petrus illic haberet hospitium. **19** Petro autem cogitante de visione, dixit Spiritus ei: Ecce viri tres querunt te. **20** Surge itaque, descende, et vade cum eis nihil dubitans: quia ego misi illos. **21** Descendens autem Petrus ad viros,

dixit: Ecce ego sum, quem quæris: quæ causa est, remissionem peccatorum accipere per nomen ejus propter quam venistis? **22** Qui dixerunt: Cornelius omnes qui credunt in eum. **44** Adhuc loquente centurio, vir justus et timens Deum, et testimonium habens ab universa gente Judæorum, responsum accepit ab angelo sancto accersire te in domum suam, et audire verba abs te. **23** Introducens ergo eos, recepit hospitio. Sequenti autem die, surgens profectus est cum illis, et quidam ex fratribus ab Joppe comitati sunt eum. **24** Altera autem die introivit Cæsaream. Cornelius vero exspectabat illos, convocatis cognatis suis et necessariis amicis. **25** Et factum est cum introisset Petrus, obvius venit ei Cornelius, et procidens ad pedes ejus adoravit.

26 Petrus vero elevavit eum, dicens: Surge: et ego ipse homo sum. **27** Et loquens cum illo intravit, et invenit multos qui convenerant: **28** dixitque ad illos: Vos scitis quomodo abominatum sit viro Judæo conjungi aut accedere ad alienigenam: sed mihi ostendit Deus neminem communem aut immundum dicere hominem. **29** Propter quod sine dubitatione veni accersitus. Interrogo ergo, quam ob causam accersistis me? **30** Et Cornelius ait: A nudiusquarta die usque ad hanc horam, orans eram hora nona in domo mea, et ecce vir stetit ante me in veste candida, et ait: **31** Corneli, exaudita est oratio tua, et eleemosynæ tuæ commemoratæ sunt in conspectu Dei. **32** Mitte ergo in Joppen, et accersi Simonem qui cognominatur Petrus: hic hospitatur in domo Simonis coriarii juxta mare. **33** Confestim ergo misi ad te: et tu benefecisti veniendo. Nunc ergo omnes nos in conspectu tuo adsumus audire omnia quæcumque tibi præcepta sunt a Domino. **34** Aperiens autem Petrus os suum, dixit: In veritate compéri quia non est personarum acceptor Deus; **35** sed in omni gente qui timet eum, et operatur justitiam, acceptus est illi. **36** Verbum misit Deus filiis Isräël, annuntians pacem per Jesum Christum (hic est omnium Dominus). **37** Vos scitis quod factum est verbum per universam Judæam: incipiens enim a Galilæa post baptismum quod prædicavit Joannes, **38** Jesum a Nazareth: quomodo unxit eum Deus Spiritu Sancto, et virtute, qui pertransiit beneficiendo, et sanando omnes oppressos a diabolo, quoniam Deus erat cum illo. **39** Et nos testes sumus omnium quæ fecit in regione Judæorum, et Jerusalem, quem occiderunt suspendentes in ligno. **40** Hunc Deus suscitavit tertia die, et dedit eum manifestum fieri, **41** non omni populo, sed testibus præordinatis a Deo: nobis, qui manducavimus et bibimus cum illo postquam resurrexit a mortuis. **42** Et præcepit nobis prædicare populo, et testificari, quia ipse est qui constitutus est a Deo judex vivorum et mortuorum. **43** Huic omnes prophetæ testimonium perhibent

Petro verba hæc, cecidit Spiritus Sanctus super omnes qui audiebant verbum. **45** Et obstupuerunt ex circumcisione fideles qui venerant cum Petro, quia et in nationes gratia Spiritus Sancti effusa est. **46** Audiebant enim illos loquentes linguis, et magnificantes Deum. **47** Tunc respondit Petrus: Numquid aquam quis prohibere potest ut non baptizentur hi qui Spiritum Sanctum acceperunt sicut et nos? **48** Et jussit eos baptizari in nomine Domini Jesu Christi. Tunc rogaverunt eum ut maneret apud eos aliquot diebus.

11 Audierunt autem Apostoli et fratres qui erant in Judæa, quoniam et gentes repererunt verbum Dei. **2** Cum autem ascendisset Petrus Jerosolymam, disceptabant adversus illum qui erant ex circumcisione, **3** dicentes: Quare introisti ad viros præputium habentes, et manduca cum illis? **4** Incipiens autem Petrus exponebat illis ordinem, dicens: **5** Ego eram in civitate Joppe orans, et vidi in excessu mentis visionem, descendens vas quoddam velut linteum magnum quatuor initiosis summitti de cælo, et venit usque ad me. **6** In quod intuens considerabam, et vidi quadrupedia terræ, et bestias, et reptilia, et volatilia cæli. **7** Audivi autem et vocem dicentem mihi: Surge, Petre: occide, et manduca. **8** Dixi autem: Nequaquam Domine: quia commune aut immundum numquam introivit in os meum. **9** Respondit autem vox secundo de cælo: Quæ Deus mundavit, tu ne commune dixeris. **10** Hoc autem factum est per ter: et recepta sunt omnia rursum in cælum. **11** Et ecce viri tres confestim astiterunt in domo in qua eram, missi a Cæsarea ad me. **12** Dixit autem Spiritus mihi ut irem cum illis, nihil hæsitanter. Venerunt autem mecum et sex fratres isti, et ingressi sumus in domum viri. **13** Narravit autem nobis quomodo vidisset angelum in domo sua, stantem et dicentem sibi: Mitte in Joppen, et accersi Simonem qui cognominatur Petrus, **14** qui loquetur tibi verba in quibus salvus eris tu, et universa domus tua. **15** Cum autem ceperissem loqui, cecidit Spiritus Sanctus super eos, sicut et in nos in initio. **16** Recordatus sum autem verbi Domini, sicut dicebat: Joannes quidem baptizavit aqua, vos autem baptizabimini Spiritu Sancto. **17** Si ergo eamdem gratiam dedit illis Deus, sicut et nobis qui credidimus in Dominum Jesum Christum: ego quis eram, qui possem prohibere Deum? **18** His auditis, tacuerunt: et glorificaverunt Deum, dicentes: Ergo et gentibus poenitentiam dedit Deus ad vitam. **19** Et illi quidem qui dispersi fuerant a tribulatione

quæ facta fuerat sub Stephano, perambulaverunt ad portam ferream, quæ dicit ad civitatem: quæ usque Phœnicen, et Cyprum, et Antiochiam, nemini ulti aperta est eis. Et exeuntes processerunt vicum loquentes verbum, nisi solis Judæis. **20** Erant autem unum: et continuo discessit angelus ab eo. **11** quidam ex eis viri Cypri et Cyrenæi, qui cum introissent Antiochiam, loquebantur et ad Græcos, quia misit Dominus angelum suum, et eripuit annuntiantes Dominum Jesum. **21** Et erat manus me de manu Herodis, et de omni exspectatione Domini cum eis: multusque numerus credentium plebis Judæorum. **12** Consideransque venit ad conversus est ad Dominum. **22** Pervenit autem dominum Mariæ matris Joannis, qui cognominatus sermo ad aures ecclesiæ quæ erat Jerosolymis super istis: et miserunt Barnabam usque ad Antiochiam. **13** Pulsante autem eo ostium januæ, processit puella **23** Qui cum pervenisset, et vidisset gratiam Dei, ad audiendum, nomine Rhode. **14** Et ut cognovit gavisus est: et hortabatur omnes in proposito cordis permanere in Domino: **24** quia erat vir bonus, et plenus Spiritu Sancto, et fide. Et apposita est multa Tarsum, ut quæreret Saulum: quem cum invenisset, **25** Profectus est autem Barnabas gavisus est: et hortabatur omnes in proposito cordis permanere in Domino: **24** quia erat vir bonus, et plenus Spiritu Sancto, et fide. Et apposita est multa Tarsum, ut quæreret Saulum: quem cum invenisset, Angelus ejus est. **16** Petrus autem perseverabat perduxit Antiochiam. **26** Et annum totum conversati pulsans. Cum autem aperuissent, viderunt eum, sunt ibi in ecclesia: et docuerunt turbam multam, ita ut cognominarentur primum Antiochiæ discipuli, et obstupuerunt. **17** Annuens autem eis manu ut fames famam futuram in universo orbe terrarum, tacerent, narravit quomodo Dominus eduxisset eum christiani. **27** In his autem diebus supervenerunt ab Jerosolymis prophetæ Antiochiam: **28** et surgens quis habebat, proposuerunt singuli in ministerium mittere habitantibus in Judæa fratribus: **30** quod et fecerunt, mittentes ad seniores per manus Barnabæ et Sauli.

12 Eodem autem tempore misit Herodes rex manus, ut affligeret quosdam de ecclesia. **2** Occidit autem Jacobum fratrem Joannis gladio. **3** Videns autem quia placeret Judæis, apposuit ut apprehenderet et Petrum. Erant autem dies Azymorum. **4** Quem cum apprehendisset, misit in carcerem, tradens quatuor quaternionibus militum custodiendum, volens post Pascha producere eum populo. **5** Et Petrus quidem servabatur in carcere. Oratio autem fiebat sine intermissione ab ecclesia ad Deum pro eo. **6** Cum autem producturus eum esset Herodes, in ipsa nocte erat Petrus dormiens inter duos milites, vincitus catenis duabus: et custodes ante ostium custodiebant carcerem. **7** Et ecce angelus Domini astitit, et lumen refulxit in habitaculo: percussoque latere Petri, excitavit eum, dicens: Surge velociter. Et ceciderunt catenæ de manibus ejus. **8** Dixit autem angelus ad eum: Praeelingere, et calcea te caligas tuas. Et fecit sic. Et dixit illi: Circumda tibi vestimentum tuum, et sequere me. **9** Et exiens sequebatur eum, et nesciebat quia verum est, quod fiebat per angelum: existimabat autem se visum videre. **10** Transeuntes

ad portam ferream, quæ dicit ad civitatem: quæ usque Phœnicen, et Cyprum, et Antiochiam, nemini ulti aperta est eis. Et exeuntes processerunt vicum loquentes verbum, nisi solis Judæis. **20** Erant autem unum: et continuo discessit angelus ab eo. **11** quidam ex eis viri Cypri et Cyrenæi, qui cum introissent Antiochiam, loquebantur et ad Græcos, quia misit Dominus angelum suum, et eripuit annuntiantes Dominum Jesum. **21** Et erat manus me de manu Herodis, et de omni exspectatione Domini cum eis: multusque numerus credentium plebis Judæorum. **12** Consideransque venit ad conversus est ad Dominum. **22** Pervenit autem dominum Mariæ matris Joannis, qui cognominatus sermo ad aures ecclesiæ quæ erat Jerosolymis super istis: et miserunt Barnabam usque ad Antiochiam. **13** Pulsante autem eo ostium januæ, processit puella **23** Qui cum pervenisset, et vidisset gratiam Dei, ad audiendum, nomine Rhode. **14** Et ut cognovit gavisus est: et hortabatur omnes in proposito cordis permanere in Domino: **24** quia erat vir bonus, et plenus Spiritu Sancto, et fide. Et apposita est multa Tarsum, ut quæreret Saulum: quem cum invenisset, Angelus ejus est. **16** Petrus autem perseverabat perduxit Antiochiam. **26** Et annum totum conversati pulsans. Cum autem aperuissent, viderunt eum, sunt ibi in ecclesia: et docuerunt turbam multam, ita ut cognominarentur primum Antiochiæ discipuli, et obstupuerunt. **17** Annuens autem eis manu ut fames famam futuram in universo orbe terrarum, tacerent, narravit quomodo Dominus eduxisset eum christiani. **27** In his autem diebus supervenerunt ab Jerosolymis prophetæ Antiochiam: **28** et surgens quis habebat, proposuerunt singuli in ministerium mittere habitantibus in Judæa fratribus: **30** quod et fecerunt, mittentes ad seniores per manus Barnabæ et Sauli.

12 Eodem autem tempore misit Herodes rex manus, ut affligeret quosdam de ecclesia. **2** Occidit autem Jacobum fratrem Joannis gladio. **3** Videns autem quia placeret Judæis, apposuit ut apprehenderet et Petrum. Erant autem dies Azymorum. **4** Quem cum apprehendisset, misit in carcerem, tradens quatuor quaternionibus militum custodiendum, volens post Pascha producere eum populo. **5** Et Petrus quidem servabatur in carcere. Oratio autem fiebat sine intermissione ab ecclesia ad Deum pro eo. **6** Cum autem producturus eum esset Herodes, in ipsa nocte erat Petrus dormiens inter duos milites, vincitus catenis duabus: et custodes ante ostium custodiebant carcerem. **7** Et ecce angelus Domini astitit, et lumen refulxit in habitaculo: percussoque latere Petri, excitavit eum, dicens: Surge velociter. Et ceciderunt catenæ de manibus ejus. **8** Dixit autem angelus ad eum: Praeelingere, et calcea te caligas tuas. Et fecit sic. Et dixit illi: Circumda tibi vestimentum tuum, et sequere me. **9** Et exiens sequebatur eum, et nesciebat quia verum est, quod fiebat per angelum: existimabat autem se visum videre. **10** Transeuntes

de carcere, dixitque: Nuntiate Jacobo et fratribus a Judæa in Cæsaream, ibi commoratus est. **20** Erat autem iratus Tyriis et Sidoniis. At illi unanimis venerunt ad eum, et persuaso Blasto, qui erat super cubiculum regis, postulabant pacem, eo quod alerentur regiones eorum ab illo. **21** Statuto autem die Herodes vestitus veste regia sed sit pro tribunali, et concionabatur ad eos. **22** Populus autem acclamabat: Dei voces, et non hominis. **23** Confestim autem percussit eum angelus Domini, eo quod non dedisset honorem Deo: et consumptus a vermbus, expiravit. **24** Verbum autem Domini crescebat, et multiplicabatur. **25** Barnabas autem et Saulus reversi sunt ab Jerosolymis expleto ministerio assumpto Joanne, qui cognominatus est Marcus.

13 Erant autem in ecclesia quæ erat Antiochiæ, prophetæ et doctores, in quibus Barnabas, et Simon qui vocabatur Niger, et Lucius Cyrenensis, et Manahen, qui erat Herodis Tetrarchæ collectaneus, et Saulus. **2** Ministrantibus autem illis Domino, et jejunantibus, dixit illis Spiritus Sanctus: Segregate mihi Saulum et Barnabam in opus ad quod assumpsi eos. **3** Tunc jejunantes et orantes, Et ipsi quidem missi a Spiritu Sancto abierunt Seleuciam: et inde navigaverunt Cyprum. **5** Et cum venissent Salaminam, prædicabant verbum Dei in autem primam et secundam custodiam, venerunt synagogis Judæorum. Habebant autem et Joannem

suis. **51** At illi excusso pulvere pedum in eos, Antiochiam, **22** confirmantes animas discipulorum, venerunt Iconium. **52** Discipuli quoque replebantur exhortantesque ut permanerent in fide: et quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. **23** Et cum constituerent illis per singulas ecclesias presbyteros, et orassent cum jejunationibus, commendaverunt eos Domino, in quem crediderunt. **24** Transeuntesque Pisidiam, venerunt in Pamphyliam, **25** et loquentes verbum Domini in Perge, descenderunt in Attaliam: **26** et inde navigaverunt Antiochiam, unde erant traditi gratiae Dei in opus quod compleverunt. **27** Cum autem venissent, et congregassent ecclesiam, retulerunt quanta fecisset Deus cum illis, et quia aperuisset gentibus ostium fidei. **28** Morati sunt autem tempus non modicum cum discipulis.

14 Factum est autem Iconii, ut simul introirent in synagogam Judæorum, et loquerentur, ita ut crederet Judæorum et Græcorum copiosa multitudo. **2** Qui vero increduli fuerunt Judæi, suscitarerunt et ad iracundiam concitaverunt animas gentium adversus fratres. **3** Multo igitur tempore demorati sunt, fiducialiter agentes in Domino, testimonium perhibente verbo gratiae suæ, dante signa et prodigia fieri per manus eorum. **4** Divisa est autem multitudo civitatis: et quidam quidem erant cum Judæis, quidam vero cum Apostolis. **5** Cum autem factus esset impetus gentilium et Judæorum cum principibus suis, ut contumeliis afficerent, et lapidarent eos, **6** intelligentes confugerunt ad civitates Lycaoniæ Lystram et Derben, et universam in circuitu regionem, **7** et ibi evangelizantes erant. **8** Et quidam vir Lystris infirmus pedibus sedebat, claudus ex utero matris suæ, qui numquam ambulaverat. **9** Hic audivit Paulum loquentem. Qui intuitus eum, et videns quia fidem haberet ut salvus fieret, **10** dixit magna voce: Surge super pedes tuos rectus. Et exilivit, et ambulabat. **11** Turbae autem cum vidissent quod fecerat Paulus, levaverunt vocem suam lycanice, dicentes: Dii similes facti hominibus descenderunt ad nos. **12** Et vocabant Barnabam Jovem, Paulum vero Mercurium: quoniam ipse erat dux verbi. **13** Sacerdos quoque Jovis, qui erat ante civitatem, tauros et coronas ante januas afferens, cum populis volebat sacrificare. **14** Quod ubi audierunt Apostoli, Barnabas et Paulus, consciissim tunicis suis exilierunt in turbas, clamantes **15** et dicentes: Viri, quid hæc facitis? et nos mortales sumus, similes vobis homines, annuntiantes vobis ab his vanis converti ad Deum vivum, qui fecit cælum, et terram, et mare, et omnia quæ in eis sunt: **16** qui in præteritis generationibus dimisit omnes gentes ingredi vias suas. **17** Et quidem non sine testimonio semetipsum reliquit benefaciens de cælo, dans pluvias et tempora fructifera, implens cibo et lætitia corda nostra. **18** Et hæc dicentes, vix sedaverunt turbas ne sibi immolarent. **19** Supervenerunt autem quidam ab Antiochia et Iconio Judæi: et persuasis turbis, lapidantesque Paulum, traxerunt extra civitatem, existimantes eum mortuum esse. **20** Circumdantibus autem eum discipulis, surgens intravit civitatem, et postera die profectus est cum Barnaba in Derben. **21** Cumque evangelizassent civitati illi, et docuissent multos, reversi sunt Lystram, et Iconium, et

15 Et quidam descendentes de Judæa docebant fratres: Quia nisi circumcidamini secundum morem Moysi, non potestis salvari. **2** Facta ergo seditione non minima Paulo et Barnabæ adversus illos, statuerunt ut ascenderent Paulus et Barnabas, et quidam alii ex aliis ad Apostolos et presbyteros in Jerusalem super hac quæstione. **3** Illi ergo deducti ab ecclesia pertransibant Phœnicen et Samariam, narrantes conversionem gentium: et faciebant gaudium magnum omnibus fratribus. **4** Cum autem venissent Jerosolymam, suscepti sunt ab ecclesia, et ab Apostolis et senioribus, annuntiantes quanta Deus fecisset cum illis. **5** Surrexerunt autem quidam de hæresi pharisæorum, qui crediderunt, dicentes quia oportet circumcidere eos, præcipere quoque servare legem Moysi. **6** Conveneruntque Apostoli et seniores videre de verbo hoc. **7** Cum autem magna conquisitio fieret, surgens Petrus dixit ad eos: Viri fratres, vos scitis quoniam ab antiquis diebus Deus in nobis elegit, per os meum audire gentes verbum Evangelii et credere. **8** Et qui novit corda Deus, testimonium perhibuit, dans illis Spiritum Sanctum, sicut et nobis, **9** et nihil discrevit inter nos et illos, fide purificans corda eorum. **10** Nunc ergo quid tentatis Deum, imponere jugum super cervices discipulorum quod neque patres nostri, neque nos portare potuimus? **11** sed per gratiam Domini Jesu Christi credimus salvari, quemadmodum et illi. **12** Tacuit autem omnis multitudo: et audiebant Barnabam et Paulum narrantes quanta Deus fecisset signa et prodigia in gentibus per eos. **13** Et postquam tacuerunt, respondit Jacobus, dicens: Viri fratres, audite me. **14** Simon narravit quemadmodum primum Deus visitavit sumere ex gentibus populum nomini suo. **15** Et huic concordant verba prophetarum: sicut scriptum est: **16** [Post hæc revertar, et reædificabo

tabernaculum David quod decidit: et diruta ejus traditus gratiae Dei a fratribus. **41** Perambulabat reædificabo, et erigam illud: **17** ut requirant ceteri autem Syriam et Ciliciam, confirmans ecclesias: hominum Dominum, et omnes gentes super quas præcipiens custodire præcepta Apostolorum et invocatum est nomen meum, dicit Dominus faciens seniorum.

hæc. **18** Notum a sæculo est Domino opus suum.]

(aīōn g165) **19** Propter quod ego judico non inquietari eos qui ex gentibus convertuntur ad Deum, **20** sed scribere ad eos ut abstineant se a contaminationibus simulacrorum, et fornicatione, et suffocatis, et sanguine. **21** Moyses enim a temporibus antiquis habet in singulis civitatibus qui eum prædicens in synagogis, ubi per omne sabbatum legitur. **22** Tunc placuit Apostolis et senioribus cum omni ecclesia eligere viros ex eis, et mittere Antiochiam cum Paulo et Barnaba: Judam, qui cognominabatur Barsabas, et Silam, viros primos in fratribus: **23** scribentes per manus eorum: Apostoli et seniores fratres, his qui sunt Antiochiaæ, et Syriæ, et Ciliciæ, fratribus ex gentibus, salutem. **24** Quoniam audivimus quia quidam ex nobis exeuntes, turbaverunt vos verbis, evertentes animas vestras, quibus non mandavimus, **25** placuit nobis collectis in unum eligere viros, et mittente ad vos cum carissimis nostris Barnaba et Paulo, **26** hominibus qui tradiderunt animas suas pro nomine Domini nostri Iesu Christi. **27** Misimus ergo Judam et Silam, qui et ipsi vobis verbis referent eadem. **28** Visum est enim Spiritui Sancto et nobis nihil ultra imponere vobis oneris quam hæc necessaria: **29** ut abstineatis vos ab immolatis simulacrorum, et sanguine, et suffocato, et fornicatione: a quibus custodientes vos, bene agetis. Valete. **30** Illi ergo dimissi, descenderunt Antiochiam: et congregata multitudine tradiderunt epistolam. **31** Quam cum legissent, gavisi sunt super consolatione. **32** Judas autem et Silas, et ipsi cum essent prophetæ, verbo plurimo consolati sunt fratres, et confirmaverunt. **33** Facto autem ibi aliquanto tempore, dimissi sunt cum pace a fratribus ad eos qui miserant illos. **34** Visum est autem Sila ibi remanere: Judas autem solus abiit Jerusalem. **35** Paulus autem et Barnabas demorabantur Antiochia, docentes et evangelizantes cum aliis pluribus verbum Domini. **36** Post aliquot autem dies, dixit ad Barnabam Paulus: Revertentes visitemus fratres per universas civitates in quibus prædicavimus verbum Domini, quomodo se habeant. **37** Barnabas autem volebat secum assumere et Joannem, qui cognominabatur Marcus. **38** Paulus autem rogabat eum (ut qui discessisset ab eis de Pamphylia, et non isset cum eis in opus) non debere recipi. **39** Facta est autem dissensio, ita ut discederent ab invicem, et Barnabas quidem, assumpto Marco, navigaret Cyprum. **40** Paulus vero, electo Sila, prefectus est, traditus gratiae Dei a fratribus. **41** Perambulabat autem Syriam et Ciliciam, confirmans ecclesias: præcipiens custodire præcepta Apostolorum et seniorum.

16 Pervenit autem Derben et Lystram. Et ecce discipulus quidam erat ibi nomine Timotheus, filius mulieris Judæa fidelis, patre gentili. **2** Huic testimonium bonum reddebat qui in Lystris erant et Iconio fratres. **3** Hunc voluit Paulus secum proficisci: et assumens circumcidit eum propter Judæos qui erant in illis locis. Sciebant enim omnes quod pater ejus erat gentilis. **4** Cum autem pertransirent civitates, tradebant eis custodiri dogmata quæ erant decreta ab Apostolis et senioribus qui erant Jerosolymis. **5** Et ecclesiæ quidem confirmabantur fide, et abundabunt numero quotidie. **6** Transeuntes autem Phrygiam et Galatiæ regionem, vetati sunt a Spiritu Sancto loqui verbum Dei in Asia. **7** Cum venissent autem in Mysiam, tentabant ire in Bithyniam: et non permisit eos Spiritus Iesu. **8** Cum autem pertransissent Mysiam, descendenterunt Troadem: **9** et visio per noctem Paulo ostensa est: vir Macedo quidam erat stans et deprecans eum, et dicens: Transiens in Macedonia, adjuva nos. **10** Ut autem visum vidit, statim quæsivimus proficisci in Macedonia, certi facti quod vocasset nos Deus evangelizare eis. **11** Navigantes autem a Troade, recto cursu venimus Samothraciam, et sequenti die Neapolim: **12** et inde Philippos, quæ est prima partis Macedonia civitas, colonia. Eramus autem in hac urbe diebus aliquot, conferentes. **13** Die autem sabbatorum egressi sumus foras portam juxta flumen, ubi videbatur oratio esse: et sedentes loquebamur mulieribus quæ convenerant. **14** Et quædam mulier nomine Lydia, purpuraria civitatis Thyatirenorum, colens Deum, audivit: cuius Dominus aperuit cor intendere his quæ dicebantur a Paulo. **15** Cum autem baptizata esset, et domus ejus, deprecata est, dicens: Si judicastis me fidelem Domino esse, introite in domum meam, et manete. Et coëgit nos. **16** Factum est autem euntibus nobis ad orationem, puellam quamdam habentem spiritum pythonem obviare nobis, quæ quæstum magnum præstabat dominis suis divinando. **17** Hæc subsecuta Paulum et nos, clamabat dicens: Isti homines servi Dei excelsi sunt, qui annuntiant vobis viam salutis. **18** Hoc autem faciebat multis diebus. Dolens autem Paulus, et conversus, spiritui dixit: Præcipio tibi in nomine Iesu Christi exire ab ea. Et exiit eadem hora. **19** Videntes autem domini ejus quia exivit spes quæstus eorum, apprehendentes Paulum et

Silam, perduxerunt in forum ad principes: **20** et annuntio vobis. **4** Et quidam ex eis crediderunt offerentes eos magistratibus, dixerunt: Hi homines et adjuncti sunt Paulo et Silae; et de colentibus conturbant civitatem nostram, cum sint Judæi: **21** et gentilibusque multitudo magna, et mulieres nobiles annuntiant morem quem non licet nobis suscipere non paucæ. **5** Zelantes autem Judæi, assumentesque neque facere, cum simus Romani. **22** Et cucurrit de vulgo viros quosdam malos, et turba facta, plebs adversus eos: et magistratus, scisis tunicis concitaverunt civitatem: et assistentes domui eorum, jusserunt eos virgis cædi. **23** Et cum multas Jasonis quærebant eos producere in populum. **6** plagas eis imposuissent, miserunt eos in carcerem, Et cum non invenisset eos, trahebant Jasonem et præcipientes custodi ut diligenter custodiret eos. quosdam fratres ad principes civitatis, clamantes: **24** Qui cum tale præceptum accepisset, misit eos Quoniam hi qui urbem concitant, et hoc venerunt, in interiorum carcerem, et pedes eorum strinxit **7** quos suscepit Jason, et hi omnes contra decreta ligno. **25** Media autem nocte Paulus et Silas orantes, Cæsaris faciunt, regem alium dicentes esse, Jesum. laudabant Deum: et audiebant eos qui in custodia **8** Concitaverunt autem plebem et principes civitatis erant. **26** Subito vero terræmotus factus est magnus, audientes hæc. **9** Et accepta satisfactione a Jasone et ita ut moverentur fundamenta carceris. Et statim a ceteris, dimiserunt eos. **10** Fratres vero confestim aperta sunt omnia ostia: et universorum vincula per noctem dimiserunt Paulum et Silam in Berœam. soluta sunt. **27** Expergefactus autem custos carceris, Qui cum venissent, in synagogam Judæorum et videns januas apertas carceris, evaginato gladio introierunt. **11** Hi autem erant nobiliores eorum qui volebat se interficere, æstimans fugisse vinctos. **28** sunt Thessalonicae, qui suscepserunt verbum cum Clamavit autem Paulus voce magna, dicens: Nihil tibi omni aviditate, quotidie scrutantes Scripturas, si mali feceris: universi enim hic sumus. **29** Petitoque hæc ita se haberent. **12** Et multi quidem crediderunt lumine, introgressus est: et tremefactus procidit ex eis, et mulierum gentilium honestarum, et Paulo et Silæ ad pedes: **30** et producens eos foras, ait: viri non pauci. **13** Cum autem cognovissent in Domini, quid me oportet facere, ut salvus fiam? **31** Thessalonica Judæi quia et Berœa prædicatum est a At illi dixerunt: Crede in Dominum Jesum, et salvus Paulo verbum Dei, venerunt et illuc commoventes, eris tu, et domus tua. **32** Et locuti sunt ei verbum et turbantes multitudinem. **14** Statimque tunc Domini cum omnibus qui erant in domo ejus. **33** Et Paulum dimiserunt fratres, ut iret usque ad mare: tollens eos in illa hora noctis, lavit plagas eorum: et Silas autem et Timotheus remanserunt ibi. **15** Qui baptizatus est ipse, et omnis domus ejus continuo. **34** autem deducebant Paulum, perduxerunt eum usque Cumque perduxisset eos in domum suam, apposuit Athenas, et accepto mandato ab eo ad Silam et eis mensam, et lætatus est cum omni domo sua Timotheum ut quam celeriter venirent ad illum, credens Deo. **35** Et cum dies factus esset, miserunt profecti sunt. **16** Paulus autem cum Athenis eos magistratus lictores, dicentes: Dimitte homines expectaret, incitabatur spiritus ejus in ipso, videns illos. **36** Nuntiavit autem custos carceris verba hæc idolatriæ deditam civitatem. **17** Disputabat igitur Paulo: Quia miserunt magistratus ut dimittamini: in synagoga cum Judæis et colentibus, et in foro, nunc igitur exeuntes, ite in pace. **37** Paulus autem per omnes dies ad eos qui aderant. **18** Quidam dixit eis: Cæsos nos publice, indemnatos homines autem epicurei et stoici philosophi disserebant cum Romanos, miserunt in carcerem: et nunc occulte nos eo, et quidam dicebant: Quid vult seminiverbius hic ejiciunt? Non ita: sed veniant, **38** et ipsi nos ejicient. dicere? Alii vero: Novorum dæmoniorum videtur Nuntiaverunt autem magistratibus lictores verba annuntiator esse: quia Jesum et resurrectionem hæc. Timueruntque auditio quod Romani essent: annuntiabat eis. **19** Et apprehensum eum ad **39** et venientes deprecati sunt eos, et educentes Areopagum duxerunt, dicentes: Possumus scire rogabant ut egredierentur de urbe. **40** E xeuntes quæ est hæc nova, quæ a te dicitur, doctrina? **20** autem de carcere, introierunt ad Lydiam: et visi nova enim quædam infers auribus nostris: volumus fratribus consolati sunt eos, et profecti sunt.

17 Cum autem perambulassent Amphipolim et Apolloniam, venerunt Thessalonicanam, ubi erat synagoga Judæorum. **2** Secundum consuetudinem autem Paulus introivit ad eos, et per sabbata tria disserebat eis de Scripturis, **3** adaperiens et insinuans quia Christum oportuit pati, et resurgere a mortuis: et quia hic est Jesus Christus, quem ego

autem omnes, et advenæ hospites, ad nihil aliud vacabant nisi aut dicere aut audire aliquid novi.) **22** Stans autem Paulus in medio Areopagi, ait: Viri Athenienses, per omnia quasi superstitiones vos video. **23** Præteriens enim, et videns simulacula vestra, inveni et aram in qua scriptum erat: Ignoto Deo. Quod ergo ignorantes colitis, hoc ego annuntio vobis. **24** Deus, qui fecit mundum, et omnia quæ in

eo sunt, hic cæli et terræ cum sit Dominus, non in apud eos verbum Dei. **12** Gallione autem proconsule manufactis templis habitat, **25** nec manibus humanis Achaiæ, insurrexerunt uno animo Judæi in Paulum, colitur indigens aliquo, cum ipse det omnibus et adduxerunt eum ad tribunal, **13** dicentes: Quia vitam, et inspirationem, et omnia: **26** fecitque contra legem hic persuadet hominibus colere ex uno omne genus hominum inhabitare super Deum. **14** Incipiente autem Paulo aperire os, dixit universam faciem terræ, definiens statuta tempora, Gallio ad Judæos: Si quidem esset iniquum aliquid et terminos habitationis eorum, **27** quærere Deum aut facinus pessimum, o viri Judæi, recte vos si forte attrahent eum, aut inveniant, quamvis non sustinerem. **15** Si vero quæstiones sunt de verbo, longe sit ab unoquoque nostrum. **28** In ipso enim et nominibus, et lege vestra, vos ipsi videritis: vivimus, et movemur, et sumus: sicut et quidam judex ego horum nolo esse. **16** Et minavit eos vestrorum poëtarum dixerunt: Ipsi enim et genus a tribunali. **17** Apprehendentes autem omnes sumus. **29** Genus ergo cum simus Dei, non debemus Sosthenem principem synagogæ, percutiebant æstimare auro, aut argento, aut lapidi, sculpturæ eum ante tribunal: et nihil eorum Gallioni curæ artis, et cogitationis hominis, divinum esse simile. erat. **18** Paulus vero cum adhuc sustinuisse dies **30** Et tempora quidem hujus ignorantiae despiciens multos fratribus valefaciens, navigavit in Syriam (et Deus, nunc annuntiat hominibus ut omnes ubique cum eo Priscilla et Aquila), qui sibi totonderat in pœnitentiam agant, **31** eo quod statuit diem in quo Cenchris caput: habebat enim votum. **19** Devenitque judicaturus est orbem in æquitate, in viro in quo Ephesum, et illos ibi reliquit. Ipse vero ingressus statuit, fidem præbens omnibus, suscitans eum a synagogam, disputabat cum Judæis. **20** Rogantibus mortuis. **32** Cum audissent autem resurrectionem autem eis ut ampliori tempore maneret, non mortuorum, quidam quidem irridebant, quidam consensit, **21** sed valefaciens, et dicens: Iterum vero dixerunt: Audiemus te de hoc iterum. **33** Sic revertar ad vos, Deo volente: profectus est ab Paulus exivit de medio eorum. **34** Quidam vero viri Epheso. **22** Et descendens Cæsaream, ascendit, adhærentes ei, crediderunt: in quibus et Dionysius Areopagita, et mulier nomine Damaris, et alii cum **23** Et facto ibi aliquanto tempore profectus est, perambulans ex ordine Galaticam regionem, et Phrygiam, confirmans omnes discipulos. **24** Judæus autem quidam, Apollo nomine, Alexandrinus genere, vir eloquens, devenit Ephesum, potens in scripturis. **25** Hic erat edocitus viam Domini: et fervens spiritu loquebatur, et docebat diligenter ea quæ sunt Jesu, sciens tantum baptismum Joannis. **26** Hic ergo cœpit fiducialiter agere in synagoga. Quem cum audissent Priscilla et Aquila, assumpserunt eum, et diligentius exposuerunt ei viam Domini. **27** Cum autem vellet ire Achaiam, exhortati fratres, scripserunt discipulis ut susciperent eum. Qui cum venisset, contulit multum his qui crediderant. **28** Vehementer enim Judæos revincebat publice, ostendens per Scripturas esse Christum Jesum.

18 Post hæc egressus ab Athenis, venit Corinthum: **2** et inveniens quemdam Judæum nomine Aquilam, Ponticum genere, qui nuper venerat ab Italia, et Priscillam uxorem ejus (eo quod præcepisset Claudio discedere omnes Judæos a Roma), accessit ad eos. **3** Et quia ejusdem erat artis, manebat apud eos, et operabatur. (Erant autem scenofactoriæ artis.) **4** Et disputabat in synagoga per omne sabbatum, interponens nomen Domini Jesu: suadebatque Judæis et Græcis. **5** Cum venissent autem de Macedonia Silas et Timotheus, instabat verbo Paulus, testificans Judæis esse Christum Jesum. **6** Contradicentibus autem eis, et blasphemantibus, excutiens vestimenta sua, dixit ad eos: Sanguis vester super caput vestrum: mundus ego: ex hoc ad gentes vadam. **7** Et migrans inde, intravit in domum cuiusdam, nomine Titi Justi, colentis Deum, cuius domus erat conjuncta synagogæ. **8** Crispus autem archisynagogus creditit Domino cum omni domo sua: et multi Corinthiorum audientes credebant, et baptizabantur. **9** Dicit autem Dominus nocte per visionem Paulo: Noli timere, sed loquere, et ne taceas: **10** propter quod ego sum tecum, et nemo apponetur tibi ut noceat te: quoniam populus est mihi multis in hac civitate. **11** Sedit autem ibi annum et sex menses, docens Jesu.

apud eos verbum Dei. **12** Gallione autem proconsule manufactis templis habitat, **25** nec manibus humanis Achaiæ, insurrexerunt uno animo Judæi in Paulum, colitur indigens aliquo, cum ipse det omnibus et adduxerunt eum ad tribunal, **13** dicentes: Quia vitam, et inspirationem, et omnia: **26** fecitque contra legem hic persuadet hominibus colere ex uno omne genus hominum inhabitare super Deum. **14** Incipiente autem Paulo aperire os, dixit universam faciem terræ, definiens statuta tempora, Gallio ad Judæos: Si quidem esset iniquum aliquid et terminos habitationis eorum, **27** quærere Deum aut facinus pessimum, o viri Judæi, recte vos si forte attrahent eum, aut inveniant, quamvis non sustinerem. **15** Si vero quæstiones sunt de verbo, longe sit ab unoquoque nostrum. **28** In ipso enim et nominibus, et lege vestra, vos ipsi videritis: vivimus, et movemur, et sumus: sicut et quidam judex ego horum nolo esse. **16** Et minavit eos vestrorum poëtarum dixerunt: Ipsi enim et genus a tribunali. **17** Apprehendentes autem omnes sumus. **29** Genus ergo cum simus Dei, non debemus Sosthenem principem synagogæ, percutiebant æstimare auro, aut argento, aut lapidi, sculpturæ eum ante tribunal: et nihil eorum Gallioni curæ artis, et cogitationis hominis, divinum esse simile. erat. **18** Paulus vero cum adhuc sustinuisse dies **30** Et tempora quidem hujus ignorantiae despiciens multos fratribus valefaciens, navigavit in Syriam (et Deus, nunc annuntiat hominibus ut omnes ubique cum eo Priscilla et Aquila), qui sibi totonderat in pœnitentiam agant, **31** eo quod statuit diem in quo Cenchris caput: habebat enim votum. **19** Devenitque judicaturus est orbem in æquitate, in viro in quo Ephesum, et illos ibi reliquit. Ipse vero ingressus statuit, fidem præbens omnibus, suscitans eum a synagogam, disputabat cum Judæis. **20** Rogantibus mortuis. **32** Cum audissent autem resurrectionem autem eis ut ampliori tempore maneret, non mortuorum, quidam quidem irridebant, quidam consensit, **21** sed valefaciens, et dicens: Iterum vero dixerunt: Audiemus te de hoc iterum. **33** Sic revertar ad vos, Deo volente: profectus est ab Paulus exivit de medio eorum. **34** Quidam vero viri Epheso. **22** Et descendens Cæsaream, ascendit, adhærentes ei, crediderunt: in quibus et Dionysius Areopagita, et mulier nomine Damaris, et alii cum **23** Et facto ibi aliquanto tempore profectus est, perambulans ex ordine Galaticam regionem, et Phrygiam, confirmans omnes discipulos. **24** Judæus autem quidam, Apollo nomine, Alexandrinus genere, vir eloquens, devenit Ephesum, potens in scripturis. **25** Hic erat edocitus viam Domini: et fervens spiritu loquebatur, et docebat diligenter ea quæ sunt Jesu, sciens tantum baptismum Joannis. **26** Hic ergo cœpit fiducialiter agere in synagoga. Quem cum audissent Priscilla et Aquila, assumpserunt eum, et diligentius exposuerunt ei viam Domini. **27** Cum autem vellet ire Achaiam, exhortati fratres, scripserunt discipulis ut susciperent eum. Qui cum venisset, contulit multum his qui crediderant. **28** Vehementer enim Judæos revincebat publice, ostendens per Scripturas esse Christum Jesum.

19 Factum est autem cum Apollo esset Corinthi, ut Paulus peragratis superioribus partibus veniret Ephesum, et inveniret quosdam discipulos: **2** dixitque ad eos: Si Spiritum Sanctum accepistis credentes? At illi dixerunt ad eum: Sed neque si Spiritus Sanctus est, audivimus. **3** Ille vero ait: In quo ergo baptizati estis? Qui dixerunt: In Joannis baptimate. **4** Dixit autem Paulus: Joannes baptizavit baptismo pœnitentiæ populum, dicens in eum qui venturus esset post ipsum ut crederent, hoc est, in te: quoniam populus est mihi multis in hac civitate. Jesum. **5** His auditis, baptizati sunt in nomine Domini Jesu. **6** Et cum imposuisset illis manus Paulus,

venit Spiritus Sanctus super eos, et loquebantur templum in nihilum reputabitur, sed et destrui linguis, et prophetabant. **7** Erant autem omnes viri incipiet majestas ejus, quam tota Asia et orbis colit. fere duodecim. **8** Introgressus autem synagogam, **28** His auditis, repleti sunt ira, et exclamaverunt cum fiducia loquebatur per tres menses, disputans dicentes: Magna Diana Ephesiorum. **29** Et impleta est et suadens de regno Dei. **9** Cum autem quidam civitas confusione, et impetu fecerunt uno animo induarentur, et non crederent, maledicentes in theatrum, rapto Gajo et Aristarcho Macedonibus, viam Domini coram multitudine, discedens ab eis, comitibus Pauli. **30** Paulo autem volente intrare in segregavit discipulos, quotidie disputans in schola populum, non permiserunt discipuli. **31** Quidam tyranii cujusdam. **10** Hoc autem factum est per autem et de Asiae principibus, qui erant amici biennium, ita ut omnes qui habitabant in Asia ejus, miserunt ad eum rogantes ne se daret in audirent verbum Domini, Judæi atque gentiles. **11** theatrum: **32** alii autem aliud clamabant. Erat Virtutesque non quaslibet faciebat Deus per manum enim ecclesia confusa: et plures nesciebant qua ex Pauli, **12** ita ut etiam super languidos deferrentur a causa convenienter. **33** De turba autem detraxerunt corpore ejus sudaria et semicinctia, et recedebant Alexandrum, propellentibus eum Judæis. Alexander ab eis languores, et spiritus nequam egrediebantur. autem manu silentio postulato, volebat reddere **13** Tentaverunt autem quidam et de circumeuntibus rationem populo. **34** Quem ut cognoverunt Judæum Judæis exorcistis invocare super eos qui habebant esse, vox facta una est omnium, quasi per horas spiritus malos nomen Domini Jesu, dicentes: Adjuro duas clamantium: Magna Diana Ephesiorum. **35** vos per Jesum, quem Paulus prædicat. **14** Erant Et cum sedasset scriba turbas, dixit: Viri Ephesii, autem quidam Judæi, Scevæ principis sacerdotum quis enim est hominum, qui nesciat Ephesiorum septem filii, qui hoc faciebant. **15** Respondens civitatem cultricem esse magnæ Dianæ, Jovisque autem spiritus nequam dixit eis: Jesum novi, et prolis? **36** Cum ergo his contradici non possit, Paulum scio: vos autem qui estis? **16** Et insiliens oportet vos sedatos esse, et nihil temere agere. **37** in eos homo, in quo erat dæmonium pessimum, Adduxistis enim homines istos, neque sacrilegos, et dominatus amborum, invalidit contra eos, ita ut neque blasphemantes deam vestram. **38** Quod si nudi et vulnerati effugerent de domo illa. **17** Hoc Demetrius et qui cum eo sunt artifices, habent autem notum factum est omnibus Judæis, atque adversus aliquem causam, conventus forenses gentilibus qui habitabant Ephesi: et cecidit timor aguntur, et proconsules sunt: accusent invicem. super omnes illos, et magnificabatur nomen Domini **39** Si quid autem alterius rei quæritis, in legitima Jesu. **18** Multique credentium veniebant, confitentes ecclesia poterit absolviri. **40** Nam et periclitamur et annuntiantes actus suos. **19** Multi autem ex eis, qui fuerant curiosa sectati, contulerunt libros, sit de quo possimus reddere rationem concursus et combusserunt coram omnibus: et computatis pretiis illorum, invenerunt pecuniam denariorum quinquaginta millium. **20** Ita fortiter crescebat verbum Dei, et confirmabatur. **21** His autem expletis, proposuit Paulus in Spiritu, transita Macedonia et Achaia, ire Jerosolymam, dicens: Quoniam postquam fvero ibi, oportet me et Roman videre. **22** Mittens autem in Macedoniam duos ex ministrantibus sibi, Timotheum et Erastum, ipse remansit ad tempus in Asia. **23** Facta est autem illo tempore turbatio non minima de via Domini. **24** Demetrius enim quidam nomine, argentarius, faciens ædes argenteas Dianæ, præstabat artificibus non modicum quæstum: **25** quos convocans, et eos qui hujusmodi erant opifices, dixit: Viri, scitis quia de hoc artificio est nobis acquisitio: **26** et videtis et auditis quia non solum Ephesi, sed pene totius Asiæ, Paulus hic suadens avertit multam turbam, dicens: Quoniam non sunt dii, qui manibus fiunt. **27** Non solum autem hæc periclitabitur nobis pars in redargutionem venire, sed et magnæ Dianæ

20 Postquam autem cessavit tumultus, vocatis Paulus discipulis, et exhortatus eos, valedixit, et profectus est ut iret in Macedoniam. **2** Cum autem perambulasset partes illas, et exhortatus eos fuisset multo sermone, venit ad Græciam: **3** ubi cum fecisset menses tres, factæ sunt illi insidiæ a Judæis navigaturo in Syriam: habuitque consilium ut reverteretur per Macedoniam. **4** Comitatus est autem eum Sopater Pyrrhi Berœensis, Thessalonicensium vero Aristarchus, et Secundus, et Gajus Derbeus, et Timotheus: Asiani vero Tychicus et Trophimus. **5** Hi cum præcessissent, sustinuerunt nos Troade: **6** nos vero navigavimus post dies azymorum a Philippis, et venimus ad eos Troadem in diebus quinque, ubi demorati sumus diebus septem. **7** Una autem sabbati cum convenissemus ad frangendum panem, Paulus disputabat cum eis prefecturus in crastinum, protraxitque sermonem usque in medium noctem. **8** Erant autem lampades

copiosæ in cœnaculo, ubi eramus congregati. **9** quoniam per triennium nocte et die non cessavi, Sedens autem quidam adolescens nomine Eutychus cum lacrimis monens unumquemque vestrum. **32** super fenestram, cum mergeretur somno gravi, Et nunc commendo vos Deo, et verbo gratiæ ipsius, disputante diu Paulo, ductus somno cecidit de tertio qui potens est ædificare, et dare hæreditatem in cœnaculo deorsum, et sublatus est mortuus. **10** sanctificatis omnibus. **33** Argentum, et aurum, Ad quem cum descendisset Paulus, incubuit super aut vestem nullius concupivi, sicut **34** ipsi scitis: eum: et complexus dixit: Nolite turbari, anima enim quoniam ad ea quæ mihi opus erant, et his qui ipsius in ipso est. **11** Ascendens autem, frangensque mecum sunt, ministraverunt manus istæ. **35** Omnia panem, et gustans, satisque allocutus usque in ostendi vobis, quoniam sic laborantes, oportet lucem, sic profectus est. **12** Adduxerunt autem suscipere infirmos ac meminisse verbi Domini Jesu: puerum viventem, et consolati sunt non minime. quoniam ipse dixit: Beatus est magis dare, quam **13** Nos autem ascendentis navem, navigavimus in accipere. **36** Et cum hæc dixisset, positis genibus suis Asson, inde suscepturi Paulum: sic enim disposuerat oravit cum omnibus illis. **37** Magnus autem fletus ipse per terram iter facturus. **14** Cum autem factus est omnium: et procumbentes super collum convenisset nos in Asson, assumpto eo, venimus Pauli, osculabantur eum, **38** dolentes maxime in Mitylenen. **15** Et inde navigantes, sequenti die verbo quod dixerat, quoniam amplius faciem ejus venimus contra Chium, et alia applicuimus Samum, non essent visuri. Et deducebant eum ad navem. et sequenti die venimus Miletum. **16** Proposuerat enim Paulus transnavigare Ephesum, ne qua mora illi fieret in Asia. Festinabat enim, si possibile sibi esset, ut diem Pentecostes faceret Jerosolymis. **17** A Miletu autem mittens Ephesum, vocavit majores natu ecclesiæ. **18** Qui cum venissent ad eum, et simul essent, dixit eis: Vos scitis a prima die qua ingressus sum in Asiam, qualiter vobiscum per omne tempus fuerim, **19** serviens Domino cum omni humilitate, et lacrimis, et tentationibus, quæ mihi acciderunt ex insidiis Judæorum: **20** quomodo nihil subtraxerim utilium, quominus annuntiarem vobis et docerem vos, publice et per domos, **21** testificans Judaïs atque gentilibus in Deum poenitentiam, et fidem in Dominum nostrum Jesum Christum. **22** Et nunc ecce alligatus ego spiritu, vado in Jerusalem: quæ in ea ventura sint mihi, ignorans: **23** nisi quod Spiritus Sanctus per omnes civitates mihi protestatur, dicens quoniam vincula et tribulationes Jerosolymis me manent. **24** Sed nihil horum vereor: nec facio animam meam pretiosiorem quam me, dummodo consummam cursum meum, et ministerium verbi quod accepi a Domino Jesu, testificari Evangelium gratiæ Dei. **25** Et nunc ecce ego scio quia amplius non videbitis faciem meam vos omnes, per quos transivi prædicans regnum Dei. **26** Quapropter contestor vos hodierna die, quia mundus sum a sanguine omnium. **27** Non enim subterfugi, quominus annuntiarem omne consilium Dei vobis. **28** Attendite vobis, et universo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus posuit episcopos regere ecclesiam Dei, quam acquisivit sanguine suo. **29** Ego scio quoniam intrabunt post discessionem meam lupi rapaces in vos, non parcentes gregi. **30** Et ex vobisipsis exsurgent viri loquentes perversa, ut abducant discipulos post se. **31** Propter quod vigilate, memoria retinentes

21 Cum autem factum esset ut navigaremus abstracti ab eis, recto cursu venimus Coum, et sequenti die Rhodum, et inde Pataram. **2** Et cum invenissemus navem transfretantem in Phœnicen, ascendentis navigavimus. **3** Cum apparuissemus autem Cypro, relinquentes eam ad sinistram, navigavimus in Syriam, et venimus Tyrum: ibi enim navis expositura erat onus. **4** Inventis autem discipulis, mansimus ibi diebus septem: qui Paulo dicebant per Spiritum ne ascenderet Jerosolymam. **5** Et expletis diebus, profecti ibamus, deducentibus nos omnibus cum uxoribus et filiis usque foras civitatem: et positis genibus in littore, oravimus. **6** Et cum valefecissemus invicem, ascendimus navem: illi autem redierunt in sua. **7** Nos vero navigatione expleta a Tyro descendimus Ptolemaidam: et salutatis fratribus, mansimus die una apud illos. **8** Alia autem die profecti, venimus Cæsaream. Et intrantes domum Philippi evangelista, qui erat unus de septem, mansimus apud eum. **9** Huic autem erant quatuor filiae virgines prophetantes. **10** Et cum moraremur per dies aliquot, supervenit quidam a Judæa propheta, nomine Agabus. **11** Is cum venisset ad nos, tulit zonam Pauli: et alligans sibi pedes et manus, dixit: Hæc dicit Spiritus Sanctus: Virum, cuius est zona hæc, sic alligabunt in Jerusalem Judæi, et tradent in manus gentium. **12** Quod cum audissemus, rogabamus nos, et qui loci illius erant, ne ascenderet Jerosolymam. **13** Tunc respondit Paulus, et dixit: Quid facitis flentes, et affligentes cor meum? Ego enim non solum alligari, sed et mori in Jerusalem paratus sum propter nomen Domini Jesu. **14** Et cum ei suadere non possemus, quievimus, dicentes: Domini voluntas fiat. **15** Post dies autem istos, præparati ascendebamus

in Jerusalem. **16** Venerunt autem et ex discipulis gradus, contigit ut portaretur a militibus propter a Cæsarea nobiscum, adducentes secum apud vim populi. **36** Sequebatur enim multitudo populi, quem hospitarem Mnasonem quemdam Cyprium, clamans: Tolle eum. **37** Et cum cœpisset induci antiquum discipulum. **17** Et cum venissemus in castra Paulus, dicit tribuno: Si licet mihi loqui Jerosolymam, libenter exceperunt nos fratres. **18** aliquid ad te? Qui dixit: Græce nosti? **38** nonne tu Sequenti autem die introibat Paulus nobiscum ad es Ægyptius, qui ante hos dies tumultum concitasti, Jacobum, omnesque collecti sunt seniores. **19** Quos et eduxisti in desertum quatuor millia virorum cum salutasset, narrabat per singula quæ Deus sicariorum? **39** Et dixit ad eum Paulus: Ego homo fecisset in gentibus per ministerium ipsius. **20** At illi sum quidem Judæus a Tarso Ciliciæ, non ignotæ cum audissent, magnificabant Deum, dixeruntque civitatis municeps. Rogo autem te, permitte mihi ei: Vides, frater, quot millia sunt in Judæis qui loqui ad populum. **40** Et cum ille permisisset, Paulus crediderunt, et omnes æmulatores sunt legis. **21** stans in gradibus annuit manu ad plebem, et magno Audierunt autem de te quia dissectionem doceas silentio facto, allocutus est lingua hebræa, dicens: a Moyse eorum qui per gentes sunt Judæorum, dicens non debere eos circumcidere filios suos, neque secundum consuetudinem ingredi. **22** Quid ergo est? utique oportet convenire multitudinem: audient enim te supervenisse. **23** Hoc ergo fac quod tibi dicimus. Sunt nobis viri quatuor, votum habentes super se. **24** His assumptis, sanctifica te cum illis, et impende in illis ut radant capita: et scient omnes quia quæ de te audierunt, falsa sunt, sed ambulas et ipse custodiens legem. **25** De his autem qui crediderunt ex gentibus, nos scripsimus judicantes ut abstineant se ab idolis immolato, et sanguine, et suffocato, et fornicatione. **26** Tunc Paulus, assumptis viris, postera die purificatus cum illis intravit in templum, annuntians explectionem dierum purificationis, donec offerretur pro unoquoque eorum oblatio. **27** Dum autem septem dies consummarentur, hi qui de Asia erant Judæi, cum vidissent eum in templo, concitaverunt omnem populum, et injecerunt ei manus, clamantes: **28** Viri Israëlitæ, adjuvate: hic est homo qui adversus populum, et legem, et locum hunc, omnes ubique docens, insuper et gentiles induxit in templum, et violavit sanctum locum istum. **29** Viderant enim Trophimum Ephesium in civitate cum ipso, quem aestimaverunt quoniam in templum introduxisset Paulus. **30** Commotaque est civitas tota, et facta est concursio populi. Et apprehendentes Paulum, trahebant eum extra templum: et statim clausæ sunt januæ. **31** Quæreribus autem eum occidere, nuntiatum est tribuno cohortis quia tota confunditur Jerusalem. **32** Qui statim, assumptis militibus et centurionibus, decurrit ad illos. Qui cum vidissent tribunum et milites, cessaverunt percutere Paulum. **33** Tunc accedens tribunus apprehendit eum, et jussit eum alligari catenis duabus: et interrogabat quis esset, et quid fecisset. **34** Alii autem aliud clamabant in turba. Et cum non posset certum cognoscere præ tumultu, jussit duci eum in castra. **35** Et cum venisset ad

22 Viri fratres, et patres, audite quam ad vos nunc reddo rationem. **2** Cum audissent autem quia hebræa lingua loqueretur ad illos, magis præstiterunt silentium. **3** Et dicit: Ego sum vir Judæus, natus in Tarso Ciliciæ, nutritus autem in ista civitate, secus pedes Gamaliel eruditus juxta veritatem paternæ legis, æmulator legis, sicut et vos omnes estis hodie: **4** qui hanc viam persecutus sum usque ad mortem, alligans et tradens in custodias viros ac mulieres, **5** sicut princeps sacerdotum mihi testimonium reddit, et omnes majores natu: a quibus et epistolas accipiens, ad fratres Damascum pergebam, ut adducerem inde vinctos in Jerusalem ut punirentur. **6** Factum est autem, eunte me, et appropinquante Damasco media die, subito de cælo circumfulsit me lux copiosa: **7** et decidens in terram, audivi vocem dicentem mihi: Saule, Saule, quid me persequeris? **8** Ego autem respondi: Quis es, domine? Dixitque ad me: Ego sum Jesus Nazarenus, quem tu persequeris. **9** Et qui mecum erant, lumen quidem viderunt, vocem autem non audierunt ejus qui loquebatur mecum. **10** Et dixi: Quid faciam, domine? Dominus autem dixit ad me: Surgens vade Damascum: et ibi tibi dicetur de omnibus quæ te oporteat facere. **11** Et cum non viderem præ claritate luminis illius, ad manum deductus a comitibus, veni Damascum. **12** Ananias autem quidam vir secundum legem, testimonium habens ab omnibus cohabitantibus Judæis, **13** veniens ad me et astans, dixit mihi: Saule frater, respice. Et ego eadem hora respexi in eum. **14** At ille dixit: Deus patrum nostrorum præordinavit te, ut cognosceres voluntatem ejus, et videres justum, et audires vocem ex ore ejus: **15** quia eris testis illius ad omnes homines eorum quæ vidisti et audisti. **16** Et nunc quid moraris? Exsurge, et baptizare, et ablue peccata tua, invocato nomine ipsius. **17** Factum est autem revertenti mihi in Jerusalem, et oranti in templo, fieri me in

stupore mentis, **18** et videre illum dicentem mihi: est autem clamor magnus. Et surgentes quidam Festina, et exi velociter ex Jerusalem: quoniam pharisæorum, pugnabant, dicentes: Nihil mali non recipient testimonium tuum de me. **19** Et ego invenimus in homine isto: quid si spiritus locutus dixi: Domine, ipsi sciunt quia ego eram concludens est ei, aut angelus? **10** Et cum magna dissensio in carcerem, et cædens per synagogas eos qui facta esset, timens tribunus ne disperperetur Paulus credebant in te: **20** et cum funderetur sanguis ab ipsis, jussit milites descendere, et rapere eum Stephani testis tui, ego astabam, et consentiebam, de medio eorum, ac deducere eum in castra. **11** et custodiebam vestimenta interficientium illum. Sequenti autem nocte assistens ei Dominus, ait: **21** Et dixit ad me: Vade, quoniam ego in nationes Constans esto: sicut enim testificatus es de me in longe mittam te. **22** Audiebant autem eum usque ad Jerusalem, sic te oportet et Romæ testificari. **12** hoc verbum, et levaverunt vocem suam, dicentes: Facta autem die collegerunt se quidam ex Iudeis, Tolle de terra hujusmodi: non enim fas est eum et devoverunt, se dicentes neque manducatueros, vivere. **23** Vociferantibus autem eis, et projicientibus neque bibituros donec occiderent Paulum. **13** vestimenta sua, et pulverem jactantibus in aërem, **24** Erant autem plus quam quadraginta viri qui hanc jussit tribunus induci eum in castra, et flagellis cædi, conjurationem fecerant: **14** qui accesserunt ad et torqueri eum, ut sciret propter quam causam sic principes sacerdotum et seniores, et dixerunt: acclamarent ei. **25** Et cum astrinxissent eum loris, Devotione devovimus nos nihil gustatueros, donec dicit astanti sibi centurioni Paulus: Si hominem occidamus Paulum. **15** Nunc ergo vos notum facite Romanum et indemnatum licet vobis flagellare? tribuno cum concilio, ut producat illum ad vos, **26** Quo audito, centurio accessit ad tribunum, et tamquam aliquid certius cognituri de eo. Nos vero nuntiavit ei, dicens: Quid acturus es? hic enim homo priusquam appropiet, parati sumus interficere civis Romanus est. **27** Accedens autem tribunus, illum. **16** Quod cum audisset filius sororis Pauli dixit illi: Dic mihi si tu Romanus es? At ille dixit: insidias, venit, et intravit in castra, nuntiavitque Etiam. **28** Et respondit tribunus: Ego multa summa Paulo. **17** Vocans autem Paulus ad se unum ex civilitatem hanc consecutus sum. Et Paulus ait: Ego centurionibus, ait: Adolescentem hunc perduc ad autem et natus sum. **29** Protinus ergo discesserunt tribunum, habet enim aliquid indicare illi. **18** Et ab illo qui eum torturi erant. Tribunus quoque ille quidem assumens eum duxit ad tribunum, et timuit postquam rescivit, quia civis Romanus esset, ait: Vinctus Paulus rogavit me hunc adolescentem et quia alligasset eum. **30** Postera autem die volens perducere ad te, habentem aliquid loqui tibi, scire diligentius qua ex causa accusaretur a Iudeis, **19** Apprehendens autem tribunus manum illius, solvit eum, et jussit sacerdotes convenire, et omne secessit cum eo seorsum, et interrogavit illum: concilium: et producens Paulum, statuit inter illos. Quid est quod habes indicare mihi? **20** Ille autem dixit: Iudeis convenit rogare te ut crastina die producas Paulum in concilium, quasi aliquid certius inquisituri sint de illo: **21** tu vero ne credideris illis: insidiantur enim ei ex eis viri amplius quam quadraginta, qui se devoverunt non manducare, neque bibere donec interficiant eum: et nunc parati sunt, exspectantes promissum tuum. **22** Tribunus igitur dimisit adolescentem, præcipiens ne cui loqueretur quoniam hæc nota sibi fecisset. **23** Et vocatis duobus centurionibus, dixit illis: Parate milites ducentos ut eant usque Cæsaream, et equites septuaginta, et lancearios ducentos a tertia hora noctis, **24** et jumenta præparate ut imponentes Paulum, salvum perducerent ad Felicem præsidem. **25** (Timuit enim ne forte raperent eum Iudei, et occiderent, et ipse postea calumniam sustineret, tamquam accepturus pecuniam.) **26** Scribens epistolam continentem hæc: Claudio Lysias optimo præsidi Felici, salutem. **27** Virum hunc comprehensum a Iudeis, et incipientem interfici ab eis, superveniens cum exercitu eripui, cognito

23 Intendens autem in concilium Paulus, ait: Viri fratres, ego omni conscientia bona conversatus sum ante Deum usque in hodiernum diem. **2** Princeps autem sacerdotum Ananias præcepit astantibus sibi percutere os ejus. **3** Tunc Paulus dixit ad eum: Percutiet te Deus, paries dealbate. Et tu sedens judicas me secundum legem, et contra legem jubes me percuti? **4** Et qui astabant dixerunt: Summum sacerdotem Dei maledicis. **5** Dixit autem Paulus: Nesciebam, fratres, quia princeps est sacerdotum. Scriptum est enim: Principem populi tui non maledices. **6** Sciens autem Paulus quia una pars esset sadducæorum, et altera pharisæorum, exclamavit in concilio: Viri fratres, ego pharisæus sum, filius pharisæorum: de spe et resurrectione mortuorum ego judicor. **7** Et cum hæc dixisset, facta est dissensio inter pharisæos et sadducæos, et soluta est multitudo. **8** Sadducæi enim dicunt non esse resurrectionem, neque angelum, neque spiritum: pharisæi autem utraque confitentur. **9** Factus

quia Romanus est. **28** Volensque scire causam quam objiebant illi, deduxi eum in concilium eorum. Deum et ad homines semper. **17** Post annos autem **29** Quem inveni accusari de quæstionibus legis ipsorum, nihil vero dignum morte aut vinculis habentem criminis. **30** Et cum mihi perlatum essem de insidiis quas paraverant illi, nisi eum ad te, denuntians et accusatoribus ut dicant apud te. Vale. **31** Milites ergo secundum præceptum sibi assumentes Paulum, duxerunt per noctem in Antipatridem. **32** Et postera die dimissis equitibus ut cum eo irent, reversi sunt ad castra. **33** Qui cum venissent Cæsaream, et tradidissent epistolam resurrectione mortuorum ego judicor a præsidi, statuerunt ante illum et Paulum. **34** Cum legisset autem, et interrogasset de qua provincia esset, et cognoscens quia de Cilicia: **35** Audiam te, inquit, cum accusatores tui venerint. Jussitque in prætorio Herodis custodiri eum.

24 Post quinque autem dies descendit princeps sacerdotum Ananias, cum senioribus quibusdam, et Tertullo quodam oratore, qui adierunt præsidem adversus Paulum. **2** Et citato Paulo cœpit accusare Tertullus, dicens: Cum in multa pace agamus per te, et multa corrigantur per tuam providentiam, **3** semper et ubique suscipimus, optime Felix, cum omni gratiarum actione. **4** Ne diutius autem te protraham, oro, breviter audias nos pro tua clementia. **5** Invenimus hunc hominem pestiferum, et concitantem seditiones omnibus Judæis in universo orbe, et auctorem seditionis sectæ Nazarenorum: **6** qui etiam templum violare conatus est, quem et apprehensum voluimus secundum legem nostram judicare. **7** Superveniens autem tribunus Lysias, cum vi magna eripuit eum de manibus nostris, **8** jubens accusatores ejus ad te venire: a quo poteris ipse judicans, de omnibus istis cognoscere, de quibus nos accusamus eum. **9** Adjecerunt autem et Judæi, dicentes hæc ita se habere. **10** Respondit autem Paulus (annuente sibi præside dicere): Ex multis annis te esse judicem genti huic sciens, bono animo pro me satisfaciam. **11** Potes enim cognoscere quia non plus sunt mihi dies quam duodecim, ex quo ascendi adorare in Jerusalem: **12** et neque in templo invenerunt me cum aliquo disputantem, aut concursum facientem turbæ, neque in synagogis, neque in civitate: **13** neque probare possunt tibi de quibus nunc me accusant. **14** Confiteor autem hoc tibi, quod secundum sectam quam dicunt hæresim, sic deservio Patri et Deo meo, credens omnibus quæ in lege et prophetis scripta sunt: **15** spem habens in Deum, quam et hi ipsi exspectant, resurrectionem futuram justorum et iniquorum. **16** In hoc et ipse

studeo sine offendiculo conscientiam habere ad purificatum in templo: non cum turba, neque cum tumultu. **19** Quidam autem ex Asia Judæi, quos oportebat apud te præsto esse, et accusare si quid haberent adversum me: **20** aut hi ipsi dicant si quid invenerunt in me iniquitatis cum stem in concilio, **21** nisi de una hac colummodo cum venissent Cæsaream, et tradidissent epistolam resurrectione mortuorum ego judicor hodie a præsidi, statuerunt ante illum et Paulum. **22** Cum vobis. **23** Distulit autem illos Felix, certissime sciens de via hac, dicens: Cum tribunus Lysias descendenterit, audiam vos. **24** Post aliquot dies prohibere ministrare ei. **25** Post autem dies veniens Felix cum Drusilla uxore sua, quæ erat Judæa, vocavit Paulum, et audivit ab eo fidem quæ est in Christum Jesum. **26** Disputante autem illo de justitia, et castitate, et de judicio futuro, tremefactus Felix, respondit: Quod nunc attinet, vade: tempore autem opportuno accersam te: **27** simul et sperans quod pecunia ei daretur a Paulo, propter quod et frequenter accersens eum, loquebatur cum eo. **28** Biennio autem expleto, accepit successorem Felix Portium Festum. Volens autem gratiam præstare Judæis Felix, reliquit Paulum vincum.

25 Festus ergo cum venisset in provinciam, post triduum ascendit Jerosolymam a Cæsarea. **2** Adieruntque eum principes sacerdotum et primi Judeorum adversus Paulum: et rogabant eum, **3** postulantes gratiam adversus eum, ut juberet perduci eum in Jerusalem, insidias tendentes ut interficerent eum in via. **4** Festus autem respondit servari Paulum in Cæsarea: se autem matrius prefecturum. **5** Qui ergo in vobis, ait, potentes sunt, descendentes simul, si quod est in viro crimen, accusent eum. **6** Demoratus autem inter eos dies non amplius quam octo aut decem, descendit Cæsaream, et altera die sedit pro tribunal, et jussit Paulum adduci. **7** Qui cum perductus esset, circumsteterunt eum, qui ab Jerosolyma descendenterit Judæi, multas et graves causas objicientes, quas non poterant probare: **8** Paulo rationem reddente: Quoniam neque in legem Judæorum, neque in templum, neque in Cæsarem quidquam peccavi. **9** Festus autem volens gratiam præstare Judæis, respondens Paulo, dixit: Vis Jerosolymam ascendere, et ibi de his judicari apud me? **10** Dixit autem Paulus: Ad tribunal Cæsaris sto: ibi me oportet judicari: Judæis non nocui, sicut

tu melius nosti. **11** Si enim nocui, aut dignum patienter me audias. **4** Et quidem vitam meam morte aliquid feci, non recuso mori: si vero nihil a juventute, quæ ab initio fuit in gente mea in est eorum quæ hi accusant me, nemo potest me Jerosolymis, neverunt omnes Judæi: **5** præscientes illis donare. Cæsarem appello. **12** Tunc Festus cum me ab initio (si velint testimonium perhibere) concilio locutus, respondit: Cæsarem appellasti? ad quoniam secundum certissimam sectam nostræ Cæsarem ibis. **13** Et cum dies aliquot transacti essent, religionis vixi pharisæus. **6** Et nunc, in spe quæ Agrippa rex et Bernice descenderunt Cæsaream ad patres nostros reprobationis facta est a Deo, ad salutandum Festum. **14** Et cum dies plures ibi sto judicio subjectus: **7** in quam duodecim tribus demorarentur, Festus regi indicavit de Paulo, dicens: nostræ nocte ac die deservientes, sperant devenire. Vir quidam est derelictus a Felice vincitus, **15** de De qua spe accusor a Judæis, rex. **8** Quid incredibile quo cum essem Jerosolymis, adierunt me principes judicatur apud vos, si Deus mortuos suscitat? **9** Et sacerdotum et seniores Judæorum, postulantes ego quidem existimaveram me adversus nomen adversus illum damnationem. **16** Ad quos respondi: Jesu Nazareni debere multa contraria agere, **10** Quia non est Romanis consuetudo damnare aliquem quod et feci Jerosolymis, et multos sanctorum ego hominem priusquam is qui accusatur præsentes in carceribus inclusi, a principibus sacerdotum habeat accusatores, locumque defendendi accipiat potestate accepta: et cum occiderentur, detuli ad abluenda crimina. **17** Cum ergo huc convenissent sententiam. **11** Et per omnes synagogas frequenter sine ulla dilatione, sequenti die sedens pro tribunal, puniens eos, compellebam blasphemare: et amplius jussi adduci virum. **18** De quo, cum stetissent insaniens in eos, persequebar usque in exteris accusatores, nullam causam deferebant, de quibus civitates. **12** In quibus dum irem Damascum cum ego suspicabar malum. **19** Quæstiones vero quasdam potestate et permisso principum sacerdotum, **13** de sua superstitione habebant adversus eum, et die media in via vidi, rex, de cælo supra splendorem de quodam Jesu defuncto, quem affirmabat Paulus solis circumfulisse me lumen, et eos qui mecum vivere. **20** Hæsitans autem ego de hujusmodi simul erant. **14** Omnesque nos cum decidissemus quæstione, dicebam si vellet ire Jerosolymam, et in terram, audivi vocem loquentem mihi hebraica ibi judicari de istis. **21** Paulo autem appellante ut lingua: Saule, Saule, quid me persequeris? durum servaretur ad Augusti cognitionem, jussi servari est tibi contra stimulum calcitrare. **15** Ego autem eum, donec mittam eum ad Cæsarem. **22** Agrippa dixi: Quis es, domine? Dominus autem dixit: Ego autem dixit ad Festum: Volebam et ipse hominem sum Jesus, quem tu persequeris. **16** Sed exsurge, audire. Cras, inquit, audies eum. **23** Altera autem et sta super pedes tuos: ad hoc enim apparui die cum venisset Agrippa et Bernice cum multa tibi, ut constituam te ministrum, et testem eorum ambitione, et introissent in auditorium cum tribunis quæ vidisti, et eorum quibus apparebo tibi, **17** et viris principalibus civitatis, jubente Festo, eripiens te de populo et gentibus, in quas nunc ego adductus est Paulus. **24** Et dicit Festus: Agrippa rex, et mitto te, **18** aperire oculos eorum, ut convertantur omnes qui simul adestis nobiscum viri, videtis hunc a tenebris ad lucem, et de potestate Satanæ ad de quo omnis multitudo Judæorum interpellavit me Deum, ut accipient remissionem peccatorum, et Jerosolymis, petentes et acclamantes non oportere sortem inter sanctos, per fidem quæ est in me. eum vivere amplius. **25** Ego vere comperi nihil **19** Unde, rex Agrippa, non fui incredulus cælesti dignum morte eum admisisse. Ipso autem hoc visioni: **20** sed his qui sunt Damasci primum, et appellante ad Augustum, judicavi mittere. **26** De Jerosolymis, et in omnem regionem Judææ, et quo quid certum scribam domino, non habeo. gentibus, annuntiabam, ut poenitentiam agerent, et Propter quod produxi eum ad vos, et maxime ad te, converterentur ad Deum, digna poenitentiæ opera rex Agrippa, ut interrogatione facta habeam quid facientes. **21** Hac ex causa me Judæi, cum essem scribam. **27** Sine ratione enim mihi videtur mittere in templo, comprehensum tentabant interficere. vincutum, et causas ejus non significare.

26 Agrippa vero ad Paulum ait: Permittitur tibi loqui pro temetipso. Tunc Paulus extenta manu coepit rationem reddere: **2** De omnibus quibus accusor a Judæis, rex Agrippa, æstimo me beatum apud te cum sim defensurus me hodie, **3** maxime te sciente omnia, et quæ apud Judæos sunt consuetudines et quæstiones: propter quod obsecro

diem, sto, testificans minori atque majori, nihil extra dicens quam ea quæ prophetæ locuti sunt futura esse, et Moyses, **23** si passibilis Christus, si primus ex resurrectione mortuorum, lumen annuntiatur est populo et gentibus. **24** Hæc loquente eo, et rationem reddente, Festus magna voce dixit: Insanis, Paule: multæ te litteræ ad insaniam convertunt. **25** Et Paulus: Non insanio,

inquit, optime Feste, sed veritatis et sobrietatis insulam autem quamdam decurrentes, quæ vocatur verba loquor. **26** Scit enim de his rex, ad quem et Cauda, potuimus vix obtinere scapham. **17** Qua constanter loquor: latere enim eum nihil horum sublata, adjutoriis utebantur, accingentes navem, arbitror. Neque enim in angulo quidquam horum timentes ne in Syrtim inciderent, summisso vase gestum est. **27** Credis, rex Agrippa, prophetis? Scio sic ferebantur. **18** Valida autem nobis tempestate quia credis. **28** Agrippa autem ad Paulum: In modico jactatis, sequenti die jactum fecerunt: **19** et tertia suades me christianum fieri. **29** Et Paulus: Opto apud die suis manibus armamenta navis projecerunt. **20** Deum, et in modico et in magno, non tantum te, sed Neque autem sole, neque sideribus apparentibus per etiam omnes qui audiunt hodie fieri tales, qualis et plures dies, et tempestate non exigua imminente, ego sum, exceptis vinculis his. **30** Et exsurrexit rex, jam ablata erat spes omnis salutis nostræ. **21** Et cum et præses, et Bernice, et qui assidebant eis. **31** Et multa jejunatio fuisse, tunc stans Paulus in medio cum secessissent, loquebantur ad invicem, dicentes: eorum, dixit: Oportebat quidem, o viri, audito me, Quia nihil morte aut vinculis dignum quid fecit non tollere a Creta, lucisque facere injuriam hanc homo iste. **32** Agrippa autem Festo dixit: Dimitti et jacturam. **22** Et nunc suadeo vobis bono animo poterat homo hic, si non appellasset Cæsarem. esse: amissio enim nullius animæ erit ex vobis, præterquam navis. **23** Astitit enim mihi hac nocte angelus Dei, cuius sum ego, et cui deservio, **24** dicens: Ne timeas, Paule: Cæsari te oportet assistere: et ecce donavit tibi Deus omnes qui navigant tecum.

27 Ut autem judicatum est navigare eum in Italiam, et tradi Paulum cum reliquis custodiis centurioni nomine Julio cohortis Augustæ, **2** ascendentibus navem Adrumetinam, incipientes navigare circa Asiae loca, sustulimus, perseverante nobiscum Aristarcho Macedone Thessalonicensi. **3** Sequenti autem die devenimus Sidonem. Humane autem tractans Julius Paulum, permisit ad amicos ire, et curam sui agere. **4** Et inde cum sustulisset, subnavigavimus Cyprum, propterea quod essent venti contrarii. **5** Et pelagus Ciliciæ et Pamphyliæ navales, venimus Lystram, quæ est Lyciæ: **6** et ibi inveniens centurio navem Alexandrinam navales, transposuit nos in eam. **7** Et cum multis diebus tarde navigaremus, et vix devenissemus contra Gnidum, prohibente nos vento, adnavigavimus Cretæ juxta Salmonem: **8** et vix juxta navales, venimus in locum quemdam qui vocatur Boniportus, cui juxta erat civitas Thalassa. **9** Multo autem tempore peracto, et cum jam non esset tuta navigatio eo quod et jejuniū jam præteriisset, consolabatur eos Paulus, **10** dicens eis: Viri, video quoniam cum injuria et multo damno non solum oneris, et navis, sed etiam animarum nostrarum incipit esse navigatio. **11** Centurio autem gubernatori et nauclero magis credebat, quam his quæ a Paulo dicebantur. **12** Et cum aptus portus non esset ad hiemandum, plurimi statuerunt consilium navigare inde, si quomodo possent, devenientes Phœnicen hiemare, portum Cretæ respicientem ad Africum et ad Corum. **13** Aspirante autem austro, æstimantes propositum se tenere, cum sustulissent de Asson, legebant Cretam. **14** Non post multum autem misit se contra ipsam ventus typhonius, qui vocatur Euroaquilo. **15** Cumque arrepta esset navis, et non posset conari in ventum, data nave flatibus, ferebamur. **16** In

sublata, adjutoriis utebantur, accingentes navem, timentes ne in Syrtim inciderent, summisso vase sic ferebantur. **18** Valida autem nobis tempestate gestum est. **27** Credis, rex Agrippa, prophetis? Scio jactatis, sequenti die jactum fecerunt: **19** et tertia suades me christianum fieri. **29** Et Paulus: Opto apud die suis manibus armamenta navis projecerunt. **20** Deum, et in modico et in magno, non tantum te, sed Neque autem sole, neque sideribus apparentibus per etiam omnes qui audiunt hodie fieri tales, qualis et plures dies, et tempestate non exigua imminente, ego sum, exceptis vinculis his. **30** Et exsurrexit rex, jam ablata erat spes omnis salutis nostræ. **21** Et cum et præses, et Bernice, et qui assidebant eis. **31** Et multa jejunatio fuisse, tunc stans Paulus in medio cum secessissent, loquebantur ad invicem, dicentes: eorum, dixit: Oportebat quidem, o viri, audito me, Quia nihil morte aut vinculis dignum quid fecit non tollere a Creta, lucisque facere injuriam hanc homo iste. **32** Agrippa autem Festo dixit: Dimitti et jacturam. **22** Et nunc suadeo vobis bono animo esse: amissio enim nullius animæ erit ex vobis, præterquam navis. **23** Astitit enim mihi hac nocte angelus Dei, cuius sum ego, et cui deservio, **24** dicens: Ne timeas, Paule: Cæsari te oportet assistere: et ecce donavit tibi Deus omnes qui navigant tecum.

25 Propter quod bono animo estote, viri: credo enim Deo quia sic erit, quemadmodum dictum est mihi. **26** In insulam autem quamdam oportet nos devenire. **27** Sed posteaquam quartadecima nox supervenit, navales nobis in Adria circa medianam noctem, suspicabantur nautæ apparere sibi aliquam regionem. **28** Qui et summittentes bolidem, invenerunt passus viginti: et pusillum inde separati, invenerunt passus quindecim. **29** Timentes autem ne in aspera loca incideremus, de puppi mittentes anchoras quatuor, optabant diem fieri. **30** Nautis vero querentibus fugere de navi, cum misissent scapham in mare, sub obtenu quasi inciperent a prora anchoras extendere, **31** dixit Paulus centurioni et militibus: Nisi hi in navi manserint, vos salvi fieri non potestis. **32** Tunc abscederunt milites funes scaphæ, et passi sunt eam excidere. **33** Et cum lux inciperet fieri, rogabat Paulus omnes sumere cibum, dicens: Quartadecima die hodie exspectantes jejuni permanetis, nihil accipientes. **34** Propter quod rogo vos accipere cibum pro salute vestra: quia nullius vestrum capillus de capite peribit. **35** Et cum haec dixisset, sumens panem, gratias egit Deo in conspectu omnium: et cum fregisset, coepit manducare. **36** Animæquiores autem facti omnes, et ipsi sumpserunt cibum. **37** Eramus vero universæ animæ in navi ducentæ septuaginta sex. **38** Et satiati cibo alleviabant navem, jactantes triticum in mare. **39** Cum autem dies factus esset, terram non agnoscebant: sinum vero quemdam considerabant habentem littus, in quem cogitabant si possent ejicere navem. **40** Et cum anchoras sustulissent, committebant se mari, simul laxantes juncturas gubernaculorum: et levato artemone secundum

auræ flatum, tendebant ad littus. **41** Et cum convenienter dicebat eis: Ego, viri fratres, nihil incidisemus in locum dithalassum, impegerunt adversus plebem faciens, aut morem paternum, navem: et prora quidem fixa manebat immobilis, vincitus ab Jerosolymis traditus sum in manus puppis vero solvebatur a vi maris. **42** Militum autem Romanorum, **18** qui cum interrogationem de me consilium fuit ut custodias occiderent, ne quis cum habuissent, voluerunt me dimittere, eo quod nulla enatassem, effugeret. **43** Centurio autem volens esset causa mortis in me. **19** Contradicentibus autem servare Paulum, prohibuit fieri: jussitque eos qui Iudeis, coactus sum appellare Cæsarem, non quasi possent natare, emittere se primos, et evadere, gentem meam habens aliquid accusare. **20** Propter et ad terram exire: **44** et ceteros, alios in tabulis hanc igitur causam rogavi vos videre, et alloqui. ferebant, quosdam super ea quæ de navi erant. Propter spem enim Israël catena hac circumdatus Et sic factum est, ut omnes animæ evaderent ad sum. **21** At illi dixerunt ad eum: Nos neque litteras accepimus de te a Judæa, neque adveniens aliquis fratum nuntiavit, aut locutus est quid de te malum. **22** Rogamus autem a te audire quæ sentis: nam de secta hac notum est nobis quia ubique ei contradicuntur. **23** Cum constituerent autem illi diem, venerunt ad eum in hospitium plurimi, quibus exponebat testificans regnum Dei, suadensque eis de Jesu ex lege Moysi et prophetis a mane usque ad vesperam. **24** Et quidam credebant his quæ dicebantur: quidam vero non credebant. **25** Cumque invicem non essent consentientes, discidebant, dicente Paulo unum verbum: Quia bene Spiritus Sanctus locutus est per Isaiam prophetam ad patres nostros, **26** dicens: Vade ad populum istum, et dic ad eos: [Aure audietis, et non intelligetis, et videntes videbitis, et non perspicietis. **27** Incrassatum est enim cor populi hujus, et auribus graviter audierunt, et oculos suos compresserunt: ne forte videant oculis, et auribus audiant, et corde intelligent, et convertantur, et sanem eos.] **28** Notum ergo sit vobis, quoniam gentibus missum est hoc salutare Dei, et ipsi audient. **29** Et cum hæc dixisset, exierunt ab eo Iudei, multam habentes inter se quæstionem. **30** Mansit autem biennio toto in suo conducto: et suscipiebat omnes qui ingrediebantur ad eum, **31** prædicans regnum Dei, et docens quæ sunt de Domino Iesu Christo cum omni fiducia, sine prohibitione.

28 Et cum evasissemus, tunc cognovimus quia Melita insula vocabatur. Barbari vero præstabant non modicam humanitatem nobis. **2** Accensa enim pyra, reficiebant nos omnes propter imbreem qui imminebat, et frigus. **3** Cum congregasset autem Paulus sarmentorum aliquantam multitudinem, et imposuisset super ignem, viperæ a calore cum processisset, invasit manum ejus. **4** Ut vero viderunt barbari pendentem bestiam de manu ejus, ad invicem dicebant: Utique homicida est homo hic, qui cum evaserit de mari, ultio non sinit eum vivere. **5** Et ille quidem excutiens bestiam in ignem, nihil mali passus est. **6** At illi existimabant eum in tumorem convertendum, et subito casurum et mori. Diu autem illis exspectantibus, et videntibus nihil mali in eo fieri, convertentes se, dicebant eum esse deum. **7** In locis autem illis erant prædia principis insulæ, nomine Publui, qui nos suscipiens, triduo benigne exhibuit. **8** Contigit autem patrem Publui febris et dysenteria vexatum jacere. Ad quem Paulus intravit: et cum orasset, et imposuisset ei manus, salvavit eum. **9** Quo facto, omnes qui in insula habebant infirmitates, accedebant, et curabantur: **10** qui etiam multis honoribus nos honoraverunt, et navigantibus imposuerunt quæ necessaria erant. **11** Post menses autem tres navigavimus in navi Alexandrina, quæ in insula hiemaverat, cui erat insigne Castorum. **12** Et cum venissemus Syracusam, mansimus ibi triduo. **13** Inde circumlegentes devenimus Rhegium: et post unum diem, flante austro, secunda die venimus Puteolos: **14** ubi inventis fratribus rogati sumus manere apud eos dies septem: et sic venimus Romam. **15** Et inde cum audissent fratres, occurrerunt nobis usque ad Appii forum, ac tres Tabernas. Quos cum vidisset Paulus, gratias agens Deo, accepit fiduciam. **16** Cum autem venissemus Romam, permissum est Paulo manere sibimet cum custodiente se milite. **17** Post tertium autem diem convocavit primos Judæorum. Cumque

Romanos

1 Paulus, servus Jesu Christi, vocatus Apostolus, segregatus in Evangelium Dei, **2** quod ante promiserat per prophetas suos in Scripturis sanctis **3** de Filio suo, qui factus est ei ex semine David secundum carnem, **4** qui prædestinatus est Filius Dei in virtute secundum spiritum sanctificationis ex resurrectione mortuorum Jesu Christi Domini nostri: **5** per quem accepimus gratiam, et apostolatum ad obediendum fidei in omnibus gentibus pro nomine ejus, **6** in quibus estis et vos vocati Jesu Christi: **7** omnibus qui sunt Romæ, dilectis Dei, vocatis sanctis. Gratia vobis, et pax a Deo Patre nostro, et Domino Jesu Christo. **8** Primum quidem gratias ago Deo meo per Jesum Christum pro omnibus vobis: quia fides vestra annuntiatur in universo mundo. **9** Testis enim mihi est Deus, cui servio in spiritu meo in Evangelio Filii ejus, quod sine intermissione memoriam vestri facio **10** semper in orationibus meis: obsecrans, si quomodo tandem aliquando prosperum iter habeam in voluntate Dei veniendi ad vos. **11** Desidero enim videre vos, ut aliquid impertiar vobis gratiæ spiritualis ad confirmandos vos: **12** id est, simul consolari in vobis per eam quæ invicem est, fidem vestram atque meam. **13** Nolo autem vos ignorare fratres: quia sæpe proposui venire ad vos (et prohibitus sum usque adhuc) ut aliquem fructum habeam et in vobis, sicut et in ceteris gentibus. **14** Græcis ac barbaris, sapientibus, et insipientibus debitor sum: **15** ita (quod in me) promptum est et vobis, qui Romæ estis, evangelizare. **16** Non enim erubesco Evangelium. Virtus enim Dei est in salutem omni credenti, Judæo primum, et Græco. **17** Justitia enim Dei in eo revelatur ex fide in fidem: sicut scriptum est: Justus autem ex fide vivit. **18** Revelatur enim ira Dei de cælo super omnem impietatem, et injustitiam hominum eorum, qui veritatem Dei in injustitia detinent: **19** quia quod notum est Dei, manifestum est in illis. Deus enim illis manifestavit. **20** Invisibilia enim ipsius, a creatura mundi, per ea quæ facta sunt, intellecta, conspiciuntur: sempiterna quoque ejus virtus, et divinitas: ita ut sint inexcusabiles. (*aīdios g126*) **21** Quia cum cognovissent Deum, non sicut Deum glorificaverunt, aut gratias egerunt: sed evanuerunt in cogitationibus suis, et obscuratum est insipientis cor eorum: **22** dicentes enim se esse sapientes, stulti facti sunt. **23** Et mutaverunt gloriam incorruptibilis Dei in similitudinem imaginis corruptibilis hominis, et volucrum, et quadrupedum, et serpentium. **24** legis justi sunt apud Deum, sed factores legis

Propter quod tradidit illos Deus in desideria cordis eorum, in immunditiam, ut contumelias afficiant corpora sua in semetipsis: **25** qui commutaverunt veritatem Dei in mendacium: et coluerunt, et servierunt creature potius quam Creatori, qui est benedictus in sæcula. Amen. (*aīōn g165*) **26** Propterea tradidit illos Deus in passiones ignominiae: nam feminæ eorum immutaverunt naturalem usum in eum usum qui est contra naturam. **27** Similiter autem et masculi, relicto naturali usu feminæ, exarserunt in desideriis suis in invicem, masculi in masculos turpitudinem operantes, et mercedem, quam oportuit, erroris sui in semetipsis recipientes. **28** Et sicut non probaverunt Deum habere in notitia, tradidit illos Deus in reprobum sensum, ut faciant ea quæ non conveniunt, **29** repletos omni iniquitate, malitia, fornicatione, avaritia, nequitia, plenos invidia, homicidio, contentione, dolo, malignitate: susurrones, **30** detractores, Deo odibiles, contumeliosos, superbos, elatos, inventores malorum, parentibus non obedientes, **31** insipientes, incompositos, sine affectione, absque foedere, sine misericordia. **32** Qui cum justitiam Dei cognovissent, non intellexerunt quoniam qui talia agunt, digni sunt morte: et non solum qui ea faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus.

2 Propter quod inexcusabilis es, o homo omnis qui judicas. In quo enim judicas alterum, te ipsum condemnas: eadem enim agis quæ judicas. **2** Scimus enim quoniam judicium Dei est secundum veritatem in eos qui talia agunt. **3** Existimas autem hoc, o homo, qui judicas eos qui talia agunt, et facis ea, quia tu effugies judicium Dei? **4** an divitias bonitatis ejus, et patientiæ, et longanimitatis contemnis? ignoras quoniam benignitas Dei ad poenitentiam te adducit? **5** Secundum autem duritiam tuam, et impoenitens cor, thesaurizas tibi iram in die iræ, et revelationis justi judicij Dei, **6** qui reddet unicuique secundum opera ejus: **7** iis quidem qui secundum patientiam boni operis, gloriam, et honorem, et incorruptionem querunt, vitam æternam: (*aīōnios g166*) **8** iis autem qui sunt ex contentione, et qui non acquiescunt veritati, credunt autem iniquitatim, ira et indignatio. **9** Tribulatio et angustia in omnem animam hominis operantis malum, Judæi primum, et Græci: **10** gloria autem, et honor, et pax omni operanti bonum, Judæo primum, et Græco: **11** non enim est acceptio personarum apud Deum. **12** Quicumque enim sine lege peccaverunt, sine lege peribunt: et quicumque in lege peccaverunt, per legem judicabuntur. **13** Non enim auditores

justificabuntur. **14** Cum autem gentes, quæ legem **10** sicut scriptum est: [Quia non est justus quisquam: non habent, naturaliter ea, quæ legis sunt, faciunt, **11** non est intelligens, non est requirens Deum. **12** ejusmodi legem non habentes, ipsi sibi sunt lex: **15** Omnes declinaverunt, simul inutiles facti sunt: non qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis, est qui faciat bonum, non est usque ad unum. **13** testimonium reddente illis conscientia ipsorum, Sepulchrum patens est guttur eorum, linguis suis et inter se invicem cogitationibus accusantibus, dolose agebant: venenum aspidum sub labiis eorum: aut etiam defendantibus, **16** in die, cum judicabit **14** quorum os maledictione, et amaritudine plenum Deus occulta hominum, secundum Evangelium est: **15** velocios pedes eorum ad effundendum meum per Jesum Christum. **17** Si autem tu Judæus sanguinem: **16** contritio et infelicitas in viis eorum: cognominaris, et requiescis in lege, et gloriaris in **17** et viam pacis non cognoverunt: **18** non est timor Deo, **18** et nosti voluntatem ejus, et probas utiliora, Dei ante oculos eorum.] **19** Scimus autem quoniam instructus per legem, **19** confidis te ipsum esse quæcumque lex loquitur, iis, qui in lege sunt, ducem cæcorum, lumen eorum qui in tenebris sunt, loquitur: ut omne os obstruatur, et subditus fiat **20** eruditorem insipientium, magistrum infantium, omnis mundus Deo: **20** quia ex operibus legis non habentem formam scientiæ, et veritatis in lege. justificabitur omnis caro coram illo. Per legem enim **21** Qui ergo alium doces, te ipsum non doces: qui cognitio peccati. **21** Nunc autem sine lege justitia prædictas non furandum, furaris: **22** qui dicis non Dei manifestata est: testificata a lege et prophetis. moechandum, moecharis: qui abominaris idola, **22** Justitia autem Dei per fidem Jesu Christi in omnes sacrilegium facis: **23** qui in lege gloriaris, per et super omnes qui credunt in eum: non enim est prævaricationem legis Deum in honoras. **24** (Nomen distinctio: **23** omnes enim peccaverunt, et egent enim Dei per vos blasphematur inter gentes, sicut gloria Dei. **24** Justificati gratis per gratiam ipsius, scriptum est.) **25** Circumcisio quidem prodest, per redemptionem quæ est in Christo Jesu, **25** si legem observes: si autem prævaricator legis quem proposuit Deus propitiationem per fidem sis, circumcisio tua præputium facta est. **26** Si in sanguine ipsius, ad ostensionem justitiæ suæ igitur præputium justitias legis custodiat, nonne propter remissionem præcedentium delictorum **26** præputium illius in circumcisionem reputabitur? **27** in sustentatione Dei, ad ostensionem justitiæ ejus et judicabit id quod ex natura est præputium, legem in hoc tempore: ut sit ipse justus, et justificans eum, consummans, te, qui per litteram et circumcisionem qui est ex fide Jesu Christi. **27** Ubi est ergo gloriatio prævaricator legis es? **28** Non enim qui in manifesto, tua? Exclusa est. Per quam legem? Factorum? Non: Judæus est: neque quæ in manifesto, in carne, est sed per legem fidei. **28** Arbitramur enim justificari circumcisione: **29** sed qui in abscondito, Judæus est: et hominem per fidem sine operibus legis. **29** An circumcisione cordis in spiritu, non littera: cuius laus Judæorum Deus tantum? nonne et gentium? Immo non ex hominibus, sed ex Deo est.

3 Quid ergo amplius Judæo est? aut quæ utilitas circumcisionis? **2** Multum per omnem modum.

Primum quidem quia credita sunt illis eloquia Dei.

3 Quid enim si quidam illorum non crediderunt? numquid incredulitas illorum fidem Dei evacuat?

Absit. **4** Est autem Deus verax: omnis autem homo mendax, sicut scriptum est: [Ut justificeris in sermonibus tuis: et vincas cum judicaris.] **5** Si

autem iniquitas nostra justitiam Dei commendat, quid dicemus? Numquid iniquus est Deus, qui infert iram? **6** secundum hominem dico. Absit.

Alioquin quomodo judicabit Deus hunc mundum? **7** Si enim veritas Dei in meo mendacio abundavit

in gloriam ipsius: quid adhuc et ego tamquam peccator judicor? **8** et non (sicut blasphemamur, et

sicut aiunt quidam nos dicere) faciamus mala ut veniant bona: quorum damnatio justa est. **9** Quid ergo? præcellimus eos? Nequaquam. Causati enim sumus Judæos et Græcos omnes sub peccato esse,

4 Quid ergo dicemus invenisse Abraham patrem nostrum secundum carnem? **2** Si enim Abraham

ex operibus justificatus est, habet gloriam, sed non apud Deum. **3** Quid enim dicit Scriptura? Credidit Abraham Deo, et reputatam est illi ad justitiam.

4 Ei autem qui operatur, merces non imputatur secundum gratiam, sed secundum debitum. **5** Ei vero qui non operatur, credenti autem in eum, qui

justificat impium, reputatur fides ejus ad justitiam secundum propositum gratiæ Dei. **6** Sicut et David

dicit beatitudinem hominis, cui Deus accepto fert justitiam sine operibus: **7** [Beati, quorum remissæ sunt iniquitates, et quorum tecta sunt peccata. **8**

Beatus vir, cui non imputavit Dominus peccatum.] **9** Beatitudo ergo hæc in circumcisione tantum manet, an etiam in præputio? Dicimus enim quia reputa-

est Abrahæ fides ad justitiam. **10** Quomodo ergo secundum tempus, **9** Christus pro nobis mortuus reputata est? in circumcione, an in præputio? est: multo igitur magis nunc justificati in sanguine Non in circumcione, sed in præputio. **11** Et ipsius, salvi erimus ab ira per ipsum. **10** Si enim cum signum accepit circumcisionis, signaculum justitiae inimici essemus, reconciliati sumus Deo per mortem fidei, quæ est in præputio: ut sit pater omnium filii ejus: multo magis reconciliati, salvi erimus in credentium per præputium, ut reputetur et illis vita ipsius. **11** Non solum autem: sed et gloriamur ad justitiam: **12** et sit pater circumcisionis non in Deo per Dominum nostrum Jesum Christum, iis tantum, qui sunt ex circumcione, sed et iis per quem nunc reconciliationem accepimus. **12** qui sectantur vestigia fidei, quæ est in præputio Propterea sicut per unum hominem peccatum in patris nostri Abrahæ. **13** Non enim per legem hunc mundum intravit, et per peccatum mors, promissio Abrahæ, aut semini ejus ut hæres esset et ita in omnes homines mors pertransiit, in quo mundi: sed per justitiam fidei. **14** Si enim qui ex omnes peccaverunt. **13** Usque ad legem enim lege, hæredes sunt: exinanita est fides, abolita est peccatum erat in mundo: peccatum autem non promissio. **15** Lex enim iram operatur. Ubi enim imputabatur, cum lex non esset. **14** Sed regnavit non est lex, nec prævaricatio. **16** Ideo ex fide, ut mors ab Adam usque ad Moysen etiam in eos qui secundum gratiam firma sit promissio omni semini, non peccaverunt in similitudinem prævaricationis non ei qui ex lege est solum, sed et ei qui ex fide Adæ, qui est forma futuri. **15** Sed non sicut delictum, est Abrahæ, qui pater est omnium nostrum **17** ita et donum: si enim unius delicto multi mortui (sicut scriptum est: Quia patrem multarum gentium sunt: multo magis gratia Dei et donum in gratia posui te) ante Deum, cui credidit, qui vivificat unius hominis Jesu Christi in plures abundavit. **16** mortuos, et vocat ea quæ non sunt, tamquam ea Et non sicut per unum peccatum, ita et donum. quæ sunt: **18** qui contra spem in spem credidit, ut Nam judicium quidem ex uno in condemnationem: fieret pater multarum gentium secundum quod gratia autem ex multis delictis in justificationem. dictum est ei: Sic erit semen tuum. **19** Et non **17** Si enim unius delicto mors regnavit per unum: infirmatus est fide, nec consideravit corpus suum multo magis abundantiam gratiæ, et donationis, et emortuum, cum jam fere centum esset annorum, justitiæ accipientes, in vita regnabunt per unum et emortuam vulvam Saræ. **20** In recompunctione Jesum Christum. **18** Igitur sicut per unius delictum etiam Dei non hæsitavit diffidentia, sed confortatus in omnes homines in condemnationem: sic et per est fide, dans gloriam Deo: **21** plenissime sciens, unius justitiam in omnes homines in justificationem quia quæcumque promisit, potens est et facere. vitæ. **19** Sicut enim per inobedientiam unius **22** Ideo et reputatum est illi ad justitiam. **23** Non hominis, peccatores constituti sunt multi: ita et per est autem scriptum tantum propter ipsum quia unius obedientem, justi constituentur multi. **20** reputatum est illi ad justitiam: **24** sed et propter Lex autem subintravit ut abundaret delictum. Ubi nos, quibus reputabitur credentibus in eum, qui autem abundavit delictum, superabundavit gratia: suscitavit Jesum Christum Dominum nostrum a **21** ut sicut regnavit peccatum in mortem: ita et mortuis, **25** qui traditus est propter delicta nostra, gratia regnet per justitiam in vitam æternam, per et surrexit propter justificationem nostram. **Jesum Christum Dominum nostrum. (aiōnios g166)**

5 Justificati ergo ex fide, pacem habeamus ad Deum per Dominum nostrum Jesum Christum: **2** per quem et habemus accessum per fidem in gratiam istam, in qua stamus, et gloriamur in spe gloriæ filiorum Dei. **3** Non solum autem, sed et gloriamur in tribulationibus: scientes quod tribulatio patientiam operatur: **4** patientia autem probationem, probatio vero spem, **5** spes autem non confundit: quia caritas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis. **6** Ut quid enim similitudini mortis ejus: simul et resurrectionis Christus, cum adhuc infirmi essemus, secundum tempus, pro impiis mortuus est? 7 vix enim pro justo quis moritur: nam pro bono forsitan quis audeat mori. **8** Commendat autem caritatem suam Deus in nobis: quoniam cum adhuc peccatores essemus,

6 Quid ergo dicemus? permanebimus in peccato ut gratia abundet? **2** Absit. Qui enim mortui sumus peccato, quomodo adhuc vivemus in illo? **3** an ignoratis quia quicumque baptizati sumus in Christo Jesu, in morte ipsius baptizati sumus? **4** Conseptuli enim sumus cum illo per baptismum in mortem: ut quomodo Christus surrexit a mortuis per gloriam Patris, ita et nos in novitate vitæ ambulemus. **5** Si enim complantati facti sumus et ultra non serviamus peccato. **7** Qui enim mortuus sumus cum Christo, credimus quia simul et resurrectus erimus. **6** Hoc scientes, quia vetus homo noster simul crucifixus est, ut destruatur corpus peccati, et ultra non serviamus peccato. **7** Qui enim mortuus sumus cum Christo, credimus quia simul et resurrectus erimus.

vivemus cum Christo, **9** scientes quod Christus resurgens ex mortuis jam non moritur: mors illi resurgens operatum est in me omnem concupiscentiam. Sine ultra non dominabitur. **10** Quod enim mortuus est lege enim peccatum mortuum erat. **9** Ego autem peccato, mortuus est semel: quod autem vivit, vivit vivebam sine lege aliquando: sed cum venisset Deo. **11** Ita et vos existimate vos mortuos quidem mandatum, peccatum revixit. **10** Ego autem mortuus esse peccato, viventes autem Deo, in Christo Jesu sum: et inventum est mihi mandatum, quod erat Domino nostro. **12** Non ergo regnet peccatum in ad vitam, hoc esse ad mortem. **11** Nam peccatum vestro mortali corpore ut obediatis concupiscentiis occasione accepta per mandatum, seduxit me, et ejus. **13** Sed neque exhibeatis membra vestra arma per illud occidit. **12** Itaque lex quidem sancta, iniquitatis peccato: sed exhibete vos Deo, tamquam et mandatum sanctum, et justum, et bonum. **13** ex mortuis viventes: et membra vestra arma justitiae Quod ergo bonum est, mihi factum est mors? Absit. Deo. **14** Peccatum enim vobis non dominabitur: non Sed peccatum, ut appareat peccatum, per bonum enim sub lege estis, sed sub gratia. **15** Quid ergo? operatum est mihi mortem: ut fiat supra modum peccabimus, quoniam non sumus sub lege, sed sub peccans peccatum per mandatum. **14** Scimus enim gratia? Absit. **16** Nescitis quoniam cui exhibetis quia lex spiritualis est: ego autem carnalis sum, vos servos ad obediendum, servi estis ejus, cui venundatus sub peccato. **15** Quod enim operor, non obeditis, sive peccati ad mortem, sive obeditio ad intelligo: non enim quod volo bonum, hoc ago: sed justitiam? **17** Gratias autem Deo quod fuius servi quod odi malum, illud facio. **16** Si autem quod nolo, peccati, obediens autem ex corde in eam formam illud facio: consentio legi, quoniam bona est. **17** doctrinæ, in quam traditi estis. **18** Liberati autem Nunc autem jam non ego operor illud, sed quod a peccato, servi facti estis justitiae. **19** Humanum habitat in me peccatum. **18** Scio enim quia non dico, propter infirmitatem carnis vestrae: sicut enim habitat in me, hoc est in carne mea, bonum. Nam exhibuistis membra vestra servire immunditiæ, et velle, adjacet mihi: perficere autem bonum, non iniquitati ad iniquitatem, ita nunc exhibete membra invenio. **19** Non enim quod volo bonum, hoc facio: vestra servire justitiae in sanctificationem. **20** Cum sed quod nolo malum, hoc ago. **20** Si autem quod enim servi essetis peccati, liberi fuius justitiae. **21** nolo, illud facio: jam non ego operor illud, sed quod Quem ergo fructum habuistis tunc in illis, in quibus habitat in me, peccatum. **21** Invenio igitur legem, nunc erubescitis? nam finis illorum mors est. **22** volenti mihi facere bonum, quoniam mihi malum Nunc vero liberati a peccato, servi autem facti Deo, adjacet: **22** condelector enim legi Dei secundum habetis fructum vestrum in sanctificationem, finem interiorem hominem: **23** video autem aliam legem vero vitam æternam. (**aiōnios g166**) **23** Stipendia enim peccati, mors. Gratia autem Dei, vita æterna, in Christo Jesu Domino nostro. (**aiōnios g166**)

7 An ignoratis, fratres (scientibus enim legem loquor), quia lex in homine dominatur quanto tempore vivit? **2** Nam quæ sub viro est mulier, vivente viro, alligata est legi: si autem mortuus fuerit vir ejus, soluta est a lege viri. **3** Igitur, vivente viro, vocabitur adultera si fuerit cum alio viro: si autem mortuus fuerit vir ejus, liberata est a lege viri, ut non sit adultera si fuerit cum alio viro. **4** Itaque fratres mei, et vos mortificati estis legi per corpus Christi: ut sitis alterius, qui ex mortuis resurrexit, ut fructificemus Deo. **5** Cum enim essemus in carne, passiones peccatorum, quæ per legem erant, operabantur in membris nostris, ut fructificant morti. **6** Nunc autem soluti sumus a lege mortis, in qua detinebamur, ita ut serviamus in novitate spiritus, et non in vetustate litteræ. **7** Quid ergo dicemus? lex peccatum est? Absit. Sed peccatum non cognovi, nisi per legem: nam concupiscentiam nesciebam, nisi lex diceret: Non concupisces.

8 Nihil ergo nunc damnationis est iis qui sunt in Christo Jesu: qui non secundum carnem ambulant. **2** Lex enim spiritus vitæ in Christo Jesu liberavit me a lege peccati et mortis. **3** Nam quod impossibile erat legi, in quo infirmabatur per carnem: Deus Filium suum mittens in similitudinem carnis peccati et de peccato, damnavit peccatum in carne, **4** ut justificatio legis impleretur in nobis, qui non secundum carnem ambulamus, sed secundum spiritum. **5** Qui enim secundum carnem sunt, quæ carnis sunt, sapiunt: qui vero secundum spiritum sunt, quæ sunt spiritus, sentiunt. **6** Nam prudentia carnis, mors est: prudentia autem spiritus, vita et pax: **7** quoniam sapientia carnis inimica est Deo: legi enim Dei non est subjecta, nec enim potest. **8** Qui autem in carne sunt, Deo placere non possunt.

9 Vos autem in carne non estis, sed in spiritu: si tamen Spiritus Dei habitat in vobis. Si quis autem Spiritum Christi non habet, hic non est ejus. **10** est qui condemnet? Christus Jesus, qui mortuus Si autem Christus in vobis est, corpus quidem est, immo qui et resurrexit, qui est ad dexteram mortuum est propter peccatum, spiritus vero vivit Dei, qui etiam interpellat pro nobis. **35** Quis ergo propter justificationem. **11** Quid si Spiritus ejus, nos separabit a caritate Christi? tribulatio? an qui suscitavit Jesum a mortuis, habitat in vobis: qui angustia? an fames? an nuditas? an periculum? suscitavit Jesum Christum a mortuis, vivificabit an persecutio? an gladius? **36** (Sicut scriptum est: et mortalia corpora vestra, propter inhabitantem [Quia propter te mortificamur tota die: aestimati Spiritum ejus in vobis. **12** Ergo fratres, debitores sumus sicut oves occisionis.]) **37** Sed in his omnibus sumus non carni, ut secundum carnem vivamus. **13** superamus propter eum qui dilexit nos. **38** Certus Si enim secundum carnem vixeritis, moriemini: si sum enim quia neque mors, neque vita, neque autem spiritu facta carnis mortificaveritis, vivetis. angelii, neque principatus, neque virtutes, neque **14** Quicumque enim Spiritu Dei aguntur, ii sunt instantia, neque futura, neque fortitudo, **39** neque filii Dei. **15** Non enim accepistis spiritum servitutis altitudo, neque profundum, neque creatura alia iterum in timore, sed accepistis spiritum adoptionis poterit nos separare a caritate Dei, quae est in filiorum, in quo clamamus: Abba (Pater). **16** Ipse enim Spiritus testimonium reddit spiritui nostro quod sumus filii Dei. **17** Si autem filii, et haeredes: haeredes, quidem Dei, cohaeredes autem Christi: si tamen compatimur ut et conglorificemur. **18** Existimo enim quod non sunt condignae passiones hujus temporis ad futuram gloriam, quae revelabitur in nobis. **19** Nam exspectatio creaturae revelationem filiorum Dei exspectat. **20** Vanitati enim creatura subjecta est non volens, sed propter eum, qui subjecit eam in spe: **21** quia et ipsa creatura liberabitur a servitute corruptionis in libertatem gloriae filiorum Dei. **22** Scimus enim quod omnis creatura ingemiscit, et parturit usque adhuc. **23** Non solum autem illa, sed et nos ipsi primitias spiritus habentes: et ipsi intra nos gemimus adoptionem filiorum Dei exspectantes, redemptionem corporis nostri. **24** Spe enim salvi facti sumus. Spes autem, quae videtur, non est spes: nam quod videt quis, quid sperat? **25** Si autem quod non videmus, speramus: per patientiam exspectamus. **26** Similiter autem et Spiritus adjuvat infirmitatem nostram: nam quid oremus, sicut oportet, nescimus: sed ipse Spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. **27** Qui autem scrutatur corda, scit quid desideret Spiritus: quia secundum Deum postulat pro sanctis. **28** Scimus autem quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, iis qui secundum propositum vocati sunt sancti. **29** Nam quos praescivit, et praedestinavit conformes fieri imaginis Filii sui, ut sit ipse primogenitus in multis fratribus. **30** Quos autem praedestinavit, hos et vocavit: et quos vocavit, hos et justificavit: quos autem justificavit, illos et glorificavit. **31** Quid ergo dicemus ad haec? si Deus pro nobis, qui contra nos? **32** Qui etiam proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum: quomodo non etiam

9 Veritatem dico in Christo, non mentior: testimonium mihi perhibente conscientia mea in Spiritu Sancto: **2** quoniam tristitia mihi magna est, et continuus dolor cordi meo. **3** Optabam enim ego ipse anathema esse a Christo pro fratribus meis, qui sunt cognati mei secundum carnem, **4** qui sunt Israëlitæ, quorum adoptio est filiorum, et gloria, et testamentum, et legislatio, et obsequium, et promissa: **5** quorum patres, et ex quibus est Christus secundum carnem, qui est super omnia Deus benedictus in saecula. Amen. (aiōn g165) **6** Non autem quod exciderit verbum Dei. Non enim omnes qui ex Israël sunt, ii sunt Israëlitæ: **7** neque qui semen sunt Abrahæ, omnes filii: sed in Isaac vocabitur tibi semen: **8** id est, non qui filii carnis, hi filii Dei: sed qui filii sunt promissionis, aestimantur in semine. **9** Promissionis enim verbum hoc est: Secundum hoc tempus veniam: et erit Saræ filius. **10** Non solum autem illa: sed et Rebecca ex uno concubitu habens, Isaac patris nostri. **11** Cum enim nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent, aut mali (ut secundum electionem propositum Dei maneret), **12** non ex operibus, sed ex vocante dictum est ei quia major serviet minori, **13** sicut scriptum est: Jacob dilexi, Esau autem odio habui. **14** Quid ergo dicemus? numquid iniquitas apud Deum? Absit. **15** Moysi enim dicit: Miserebor cuius misereor: et misericordiam praestabo cuius miserebor. **16** Igitur non volentis, neque currentis, sed miserentis est Dei. **17** Dicit enim Scriptura Pharaoni: Quia in hoc ipsum excitavi te, ut ostendam in te virtutem meam: et ut annuntietur nomen meum in universa terra. **18** Ergo cuius vult miseretur, et quem vult inducat. **19** Dicis itaque mihi: Quid adhuc queritur? voluntati enim ejus quis resistit? **20** O homo, tu quis

es, qui respondeas Deo? numquid dicit figuramentum Non enim est distinctio Judæi et Græci: nam idem ei qui se finxit: Quid me fecisti sic? **21** an non habet Dominus omnium, dives in omnes qui invocant potestatem figulus luti ex eadem massa facere aliud illum. **13** Omnis enim quicumque invocaverit nomen quidem vas in honorem, aliud vero in contumeliam? Domini, salvus erit. **14** Quomodo ergo invocabunt, **22** Quod si Deus volens ostendere iram, et notum in quem non crediderunt? aut quomodo credent facere potentiam suam, sustinuit in multa patientia ei, quem non audierunt? quomodo autem audient vasa iræ, apta in interitum, **23** ut ostenderet divitias sine prædicante? **15** quomodo vero prædicabunt gloriæ suæ in vasa misericordiæ, quæ præparavit nisi mittantur? sicut scriptum est: Quam speciosi in gloriam. **24** Quos et vocavit nos non solum ex pedes evangelizantium pacem, evangelizantium Iudeis, sed etiam in gentibus, **25** sicut in Osee bona! **16** Sed non omnes obediunt Evangelio. Isaías dicit: Vocabo non plebem meam, plebem meam: enim dicit: Domine, quis credidit auditui nostro? **17** et non dilectam, dilectam: et non misericordiam Ergo fides ex auditu, auditus autem per verbum consecutam, misericordiam consecutam. **26** Et erit: Christi. **18** Sed dico: Numquid non audierunt? Et in loco, ubi dictum est eis: Non plebs mea vos: ibi quidem in omnem terram exivit sonus eorum, et vocabuntur filii Dei vivi. **27** Isaías autem clamat pro in fines orbis terræ verba eorum. **19** Sed dico: Israël: Si fuerit numerus filiorum Israël tamquam Numquid Israël non cognovit? Primus Moyses dicit: arena maris, reliquiæ salvæ fient. **28** Verbum Ego ad æmulationem vos adducam in non gentem: enim consummans, et abbrevians in æquitate: in gentem insipientem, in iram vos mittam. **20** quia verbum breviatum faciet Dominus super Isaías autem audet, et dicit: Inventus sum a non terram: **29** et sicut prædictit Isaías: Nisi Dominus querentibus me: palam apparui iis qui me non Sabaoth reliquisset nobis semen, sicut Sodoma interrogabant. **21** Ad Israël autem dicit: Tota die facti essemus, et sicut Gomorrha similes fuissimus. expandi manus meas ad populum non credentem, **30** Quid ergo dicemus? Quod gentes, quæ non et contradicentem.

sectabantur justitiam, apprehenderunt justitiam: justitiam autem, quæ ex fide est. **31** Israël vero sectando legem justitiæ, in legem justitiæ non pervenit. **32** Quare? Quia non ex fide, sed quasi ex operibus: offenderunt enim in lapidem offenditionis, **33** sicut scriptum est: Ecce pono in Sion lapidem offenditionis, et petram scandali: et omnis qui credit in eum, non confundetur.

10 Fratres, voluntas quidem cordis mei, et obsecratio ad Deum, fit pro illis in salutem. **2** Testimonium enim perhibeo illis quod æmulationem Dei habent, sed non secundum scientiam. **3** Ignorantes enim justitiam Dei, et suam querentes statuere, justitiæ Dei non sunt subjecti. **4** Finis enim legis, Christus, ad justitiam omni credenti. **5** Moyses enim scripsit, quoniam justitiam, quæ ex lege est, qui fecerit homo, vivet in ea. **6** Quæ autem ex fide est justitia, sic dicit: Ne dixeris in corde tuo: Quis ascendet in cælum? id est, Christum deducere: **7** aut, Quis descendet in abyssum? hoc est, Christum a mortuis revocare. (*Abyssos g12*) **8** Sed quid dicit Scriptura? Prope est verbum in ore tuo, et in corde tuo: hoc est verbum fidei, quod prædicamus. **9** Quia si confitearis in ore tuo Dominum Jesum, et in corde tuo credideris quod Deus illum suscitavit a mortuis, salvus eris. **10** Corde enim creditur ad justitiam: ore autem confessio fit ad salutem. **11** Dicit enim Scriptura: Omnis qui credit in illum, non confundetur. **12** Apostolus, ministerium meum honorificabo, **14**

11 Dico ergo: Numquid Deus repulit populum suum? Absit. Nam et ego Israëlitæ sum ex semine Abraham, de tribu Benjamin: **2** non repulit Deus plebem suam, quam præscivit. An nescitis in Elia quid dicit Scriptura? quemadmodum interpellat Deum adversum Israël: **3** Domine, prophetas tuos occiderunt, altaria tua suffoderunt: et ego relictus sum solus, et quererunt animam meam. **4** Sed quid dicit illi divinum responsum? Reliqui mihi septem millia virorum, qui non curvaverunt genua ante Baal. **5** Sic ergo et in hoc tempore reliquiæ secundum electionem gratiæ salvæ factæ sunt. **6** Si autem gratia, jam non ex operibus: alioquin gratia jam non est gratia. **7** Quid ergo? Quod quærebat Israël, hoc non est consecutus: electio autem consecuta est: ceteri vero excæcati sunt: **8** sicut scriptum est: Dedit illis Deus spiritum compunctionis: oculos ut non videant, et aures ut non audiant, usque in hodiernum diem. **9** Et David dicit: Fiat mensa eorum in laqueum, et in captionem, et in scandalum, et in retributionem illis. **10** Obscurentur oculi eorum ne videant: et dorsum eorum semper incurva. **11** Dico ergo: Numquid sic offenderunt ut caderent? Absit. Sed illorum delicto, salus est gentibus ut illos æmulentur. **12** Quod si delictum illorum divitiæ sunt mundi, et diminutio eorum divitiæ gentium: quanto magis plenitudo eorum? **13** Vobis enim dico gentibus: Quardiu quidem ego sum gentium apostolus, ministerium meum honorificabo,

si quomodo ad æmulandum provocem carnem enim per gratiam quæ data est mihi, omnibus meam, et salvos faciam aliquos ex illis. **15** Si qui sunt inter vos, non plus sapere quam oportet enim amissio eorum, reconciliatio est mundi: quæ sapere, sed sapere ad sobrietatem: et unicuique assumptio, nisi vita ex mortuis? **16** Quod si deliberatio sicut Deus divisit mensuram fidei. **4** Sicut enim sancta est, et massa: et si radix sancta, et rami. **17** in uno corpore multa membra habemus, omnia Quod si aliqui ex ramis fracti sunt, tu autem cum autem membra non eudem actum habent: **5** oleaster essem, insertus es in illis, et socius radicis, ita multi unum corpus sumus in Christo, singuli et pinguedinis olivæ factus es, **18** noli gloriari autem alterius membrorum. **6** Habentes autem adversus ramos. Quod si gloriaris: non tu radicem donationes secundum gratiam, quæ data est portas, sed radix te. **19** Dices ergo: Fracti sunt rami nobis, differentes: sive prophetiam secundum ut ego inserar. **20** Bene: propter incredulitatem rationem fidei, **7** sive ministerium in ministrando, fracti sunt. Tu autem fide stas: noli altum sapere, sive qui docet in doctrina, **8** qui exhortatur in sed time. **21** Si enim Deus naturalibus ramis non exhortando, qui tribuit in simplicitate, qui præest in pepercit: ne forte nec tibi parcat. **22** Vide ergo sollicitudine, qui miseretur in hilaritate. **9** Dilectio bonitatem, et severitatem Dei: in eos quidem qui sine simulatione: odientes malum, adhærentes ceciderunt, severitatem: in te autem bonitatem Dei, bono: **10** caritate fraternitatis invicem diligentes: si permanseris in bonitate, alioquin et tu excideris. honore invicem prævenientes: **11** sollicitudine **23** Sed et illi, si non permanerint in incredulitate, non pigri: spiritu ferventes: Domino servientes: inserentur: potens est enim Deus iterum inserere **12** spe gaudentes: in tribulatione patientes: illos. **24** Nam si tu ex naturali excisus es oleastro, orationi instantes: **13** necessitatibus sanctorum et contra naturam insertus es in bonam olivam: communicantes: hospitalitatem sectantes. **14** quanto magis ii qui secundum naturam inserentur Benedicite consequentibus vos: benedicte, et nolite suæ olivæ? **25** Nolo enim vos ignorare, fratres, maledicere. **15** Gaudere cum gaudientibus, flere mysterium hoc (ut non sitis vobis ipsis sapientes), cum flentibus: **16** id ipsum invicem sentientes: quia cæcitas ex parte contigit in Israël, donec non alta sapientes, sed humilibus consentientes. plenitudo gentium intraret, **26** et sic omnis Israël Nolite esse prudentes apud vosmetipso: **17** nulli salvus fieret, sicut scriptum est: Veniet ex Sion, qui malum pro malo reddentes: providentes bona non eripiat, et avertat impietatem a Jacob. **27** Et hoc illis tantum coram Deo, sed etiam coram omnibus a me testamentum: cum abstulero peccata eorum. hominibus. **18** Si fieri potest, quod ex vobis est, **28** Secundum Evangelium quidem, inimici propter cum omnibus hominibus pacem habentes: **19** vos: secundum electionem autem, carissimi propter non vosmetipso defendentes carissimi, sed date patres. **29** Sine pœnitentia enim sunt dona et vocatio locum iræ. Scriptum est enim: Mihi vindicta: Dei. **30** Sicut enim aliquando et vos non credidistis ego retribuam, dicit Dominus. **20** Sed si esurierit Deo, nunc autem misericordiam consecuti estis inimicus tuus, ciba illum: si sitit, potum da illi: hoc propter incredulitatem illorum: **31** ita et isti nunc enim faciens, carbones ignis congeres super caput non crediderunt in vestram misericordiam: ut et ipsi misericordiam consequantur. **32** Conclusit enim ejus! **33** O altitudo divitiarum sapientiae, et scientiae Dei: quam incomprehensibilia sunt judicia ejus, et investigabiles viae ejus! **34** Quis enim cognovit sensum Domini? aut quis consiliarius ejus fuit? **35** aut quis prior dedit illi, et retribueret ei? **36** Quoniam ex ipso, et per ipsum, et in ipso sunt omnia: ipsi gloria in sæcula. Amen. (*aiōn g165*)

12 Obscro itaque vos fratres per misericordiam Dei, ut exhibatis corpora vestra hostiam viventem, sanctam, Deo placentem, rationabile obsequium vestrum. **2** Et nolite conformari huic sæculo, sed reformamini in novitate sensus vestri: ut probetis quæ sit voluntas Dei bona, et beneplacens, et perfecta. (*aiōn g165*) **3** Dico

13 Omnis anima potestatis sublimioribus subdita sit: non est enim potestas nisi a Deo: quæ autem sunt, a Deo ordinatae sunt. **2** Itaque qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit. Qui autem resistunt, ipsi sibi damnationem acquirunt: **3** nam principes non sunt timori boni operis, sed mali. Vis autem non timere potestatem? Bonum fac: et habebis laudem ex illa: **4** Dei enim minister est tibi in bonum. Si autem malum feceris, time: non enim sine causa gladium portat. Dei enim minister est: vindex in iram ei qui malum agit. **5** Ideo necessitate subditi estote non solum propter iram, sed etiam propter conscientiam. **6** Ideo enim et tributa præstat: ministri enim Dei sunt, in hoc ipsum servientes. **7** Reddite ergo omnibus debita: cui tribulatum, tributum: cui vectigal, vectigal:

cui timorem, timorem: cui honorem, honorem. **8** enim regnum Dei esca et potus: sed justitia, et Nemini quidquam debeatis, nisi ut invicem diligatis: pax, et gaudium in Spiritu Sancto: **18** qui enim qui enim diligit proximum, legem implevit. **9** in hoc servit Christo, placet Deo, et probatus est Nam: Non adulterabis: non occides: non furaberis: hominibus. **19** Itaque quæ pacis sunt, sectemur: et non falsum testimonium dices: non concupisces: quæ ædificationis sunt, in invicem custodiamus. et si quod est aliud mandatum, in hoc verbo **20** Noli propter escam destruere opus Dei, omnia instauratur: diliges proximum tuum sicut teipsum. quidem sunt munda: sed malum est homini, qui **10** Dilectio proximi malum non operatur. Plenitudo per offendiculum manducat. **21** Bonum est non ergo legis est dilectio. **11** Et hoc scientes tempus: manducare carnem, et non bibere vinum, neque in quia hora est jam nos de somno surgere. Nunc enim quo frater tuus offenditur, aut scandalizatur, aut propior est nostra salus, quam cum credidimus. infirmatur. **22** Tu fidem habes? penes temetipsum **12** Nox præcessit, dies autem appropinquavit. habe coram Deo. Beatus qui non judicat semetipsum Abjiciamus ergo opera tenebrarum, et induamur in eo quod probat. **23** Qui autem discernit, si arma lucis. **13** Sicut in die honeste ambulemus: manducaverit, damnatus est: quia non ex fide. non in comensationibus, et ebrietatisbus, non in contentione, et æmulatione: **14** sed induimini Dominum Jesum Omne autem, quod non est ex fide, peccatum est. Christum, et carnis curam ne feceritis in desideriis.

14 Infirmitum autem in fide assumite, non in disceptationibus cogitationum. **2** Alius enim credit se manducare omnia: qui autem infirmus est, olus manducet. **3** Is qui manducat, non manducantem non spernat: et qui non manducat, manducantem non judicet: Deus enim illum assumpsit. **4** Tu quis es, qui judicas alienum servum? domino suo stat, aut cadit: stabit autem: potens est enim Deus statuere illum. **5** Nam alius judicat diem inter diem: alius autem judicat omnem diem: unusquisque in suo sensu abundet. **6** Qui sapit diem, Domino sapit, et qui manducat, Domino manducat: gratias enim agit Deo. Et qui non manducat, Domino non manducat, et gratias agit Deo. **7** Nemo enim nostrum sibi vivit, et nemo sibi moritur. **8** Sive enim vivemus, Domino vivimus: sive morimur, Domino morimur. Sive ergo vivimus, sive morimur, Domini sumus. **9** In hoc enim Christus mortuus est, et resurrexit: ut et mortuorum et vivorum dominetur. **10** Tu autem quid judicas fratrem tuum? aut tu quare spernis fratrem tuum? omnes enim stabimus ante tribunal Christi. **11** Scriptum est enim: Vivo ego, dicit Dominus, quoniam mihi flectetur omne genu: et omnis lingua confitebitur Deo. **12** Itaque unusquisque nostrum pro se rationem reddet Deo. **13** Non ergo amplius invicem judicemus: sed hoc judicate magis, ne ponatis offendiculum fratri, vel scandalum. **14** Scio, et confido in Domino Jesu, quia nihil commune per ipsum, nisi ei qui existimat quid commune esset, illi commune est. **15** Si enim propter cibum frater tuus contristatur, jam non secundum caritatem ambulas. Noli cibo tuo illum perdere, pro quo Christus mortuus est. **16** Non ergo blasphemetur bonum nostrum. **17** Non est

15 Debemus autem nos firmiores imbecillitates infirmorum sustinere, et non nobis placere. **2** Unusquisque vestrum proximo suo placeat in bonum, ad ædificationem. **3** Etenim Christus non sibi placuit, sed sicut scriptum est: Improperia improperantium tibi ceciderunt super me. **4** Quæcumque enim scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt: ut per patientiam, et consolationem Scripturarum, spem habeamus. **5** Deus autem patientiæ et solatii det vobis idipsum sapere in alterutrum secundum Jesum Christum: **6** ut unanimes, uno ore honorificetis Deum et patrem Domini nostri Jesu Christi. **7** Propter quod suscipite invicem, sicut et Christus suscepit vos in honorem Dei. **8** Dico enim Christum Jesum ministrum fuisse circumcisio[n]is propter veritatem Dei, ad confirmandas promissiones patrum: **9** gentes autem super misericordia honorare Deum, sicut scriptum est: Propterea confitebor tibi in gentibus, Domine, et nomini tuo cantabo. **10** Et iterum dicit: Lætamini gentes cum plebe ejus. **11** Et iterum: Laudate omnes gentes Dominum: et magnificate eum omnes populi. **12** Et rursus Isaia ait: Erit radix Jesse, et qui exsurget regere gentes, in eum gentes sperabunt. **13** Deus autem spei repletus omni gaudio, et pace in credendo: ut abundetis in spe, et virtute Spiritus Sancti. **14** Certus sum autem fratres mei et ego ipse de vobis, quoniam et ipsi pleni estis dilectione, repleti omni scientia, ita ut possitis alterutrum monere. **15** Audacius autem scripsi vobis fratres ex parte, tamquam in memoriam vos reducens: propter gratiam, quæ data est mihi a Deo, **16** ut sim minister Christi Jesu in gentibus: sanctificans Evangelium Dei, ut fiat oblatio gentium accepta, et sanctificata in Spiritu Sancto. **17** Habeo igitur gloriam in Christo Jesu ad Deum. **18** Non enim audeo aliquid loqui eorum, quæ per me non efficit

Christus in obedientiam gentium, verbo et factis: Christo. **11** Salutate eos qui sunt ex Aristoboli domo. **19** in virtute signorum, et prodigiorum, in virtute Salutate Herodionem cognatum meum. Salutate eos Spiritus Sancti: ita ut ab Jerusalem per circuitum qui sunt ex Narcisi domo, qui sunt in Domino. **12** usque ad Illyricum repleverim Evangelium Christi. Salutate Tryphänam et Tryphosam, quæ laborant **20** Sic autem prædicavi Evangelium hoc, non in Domino. Salutate Persidem carissimam, quæ ubi nominatus est Christus, ne super alienum multum laboravit in Domino. **13** Salutate Rufum fundamentum ædificarem: **21** sed sicut scriptum electum in Domino, et matrem ejus, et meam. est: Quibus non est annuntiatum de eo, videbunt: et **14** Salutate Asyncritum, Phlegontem, Hermam, qui non audierunt, intelligent. **22** Propter quod et Patrobam, Hermen, et qui cum eis sunt, fratres. **15** impediabar plurimum venire ad vos, et prohibitus sum usque adhuc. **23** Nunc vero ulterius locum non habens in his regionibus, cupiditatem autem habens veniendi ad vos ex multis jam præcedentibus annis: **24** cum in Hispaniam proficiisci cœpero, spero quod præteriens videam vos, et a vobis deducar illuc, si vobis primum ex parte fruitus fuero. **25** faciunt, et declinate ab illis. **18** Hujuscemodi enim Nunc igitur proficiscar in Jerusalem ministrare sanctis. **26** Probaverunt enim Macedonia et Achaia collationem aliquam facere in pauperes sanctorum, qui sunt in Jerusalem. **27** Placuit enim eis: et assignavero eis fructum hunc, per vos proficiscar in Hispaniam. **29** Scio autem quoniam veniens ad vos, in abundantia benedictionis Evangelii Christi veniam. **30** Obsecro ergo vos fratres per Dominum nostrum Jesum Christum, et per caritatem Sancti Spiritus, ut adjuvetis me in orationibus vestris pro me ad Deum, **31** ut liberer ab infidelibus, qui sunt in Iudea, et obsequii mei oblatio accepta fiat in Jerusalem sanctis, **32** ut veniam ad vos in gaudio per voluntatem Dei, et refrigereret vobiscum. **33** Deus autem pacis sit cum omnibus vobis. Amen.

16 Commendo autem vobis Phœben sororem nostram, quæ est in ministerio ecclesiæ, que est in Cenchris: **2** ut eam suscipiatis in Domino digne sanctis: et assistatis ei in quocumque negotio vestri indigerit: etenim ipsa quoque astitit multis, et mihi ipsi. **3** Salutate Priscam et Aquilam, adjutores meos in Christo Jesu **4** (qui pro anima mea suas cervices supposuerunt: quibus non solus ego gratias ago, sed et cunctæ ecclesiæ gentium), **5** et domesticam ecclesiam eorum. Salutate Epænetum dilectum mihi, qui est primitivus Asiæ in Christo. **6** Salutate Mariam, quæ multum laboravit in vobis. **7** Salutate Andronicum et Juniam, cognatos, et concaptivos meos: qui sunt nobiles in Apostolis, qui et ante me fuerunt in Christo. **8** Salutate Ampliatum dilectissimum milhi in Domino. **9** Salutate Urbanum adjutorem nostrum in Christo Jesu, et Stachyn dilectum meum. **10** Salutate Apellen probum in

qui sunt ex Narcisi domo, qui sunt in Domino. **12** Salutate Philologum et Julianam, Nereum, et sororem ejus, et Olympiadem, et omnes qui cum eis sunt, sanctos. **16** Salutate invicem in osculo sancto. Salutant vos omnes ecclesiæ Christi. **17** Rogo autem vos fratres, ut observetis eos qui dissensiones et offendicula, præter doctrinam, quam vos didicistis, faciunt, et declinate ab illis. **18** Hujuscemodi enim Christo Domino nostro non serviunt, sed suo ventri: et per dulces sermones et benedictiones seducunt corda innocentium. **19** Vestra enim obedientia in qui sunt in Jerusalēm. **20** Hoc igitur cum consummavero, pedibus vestris velociter. Gratia Domini nostri Jesu et assignavero eis fructum hunc, per vos proficiscar in Christi vobiscum. **21** Salutat vos Timotheus adjutor meus, et Lucius, et Jason, et Sosipater cognati mei. **22** Saluto vos ego Tertius, qui scripsi epistolam, in Domino. **23** Salutat vos Cajus hospes meus, et universa ecclesia. Salutat vos Erastus arcarius civitatis, et Quartus, frater. **24** Gratia Domini nostri Jesu Christi cum omnibus vobis. Amen. **25** Ei autem, qui potens est vos confirmare juxta Evangelium meum, et prædicationem Jesu Christi, secundum revelationem mysterii temporibus æternis taciti (**aiōnios g166**) **26** (quod nunc patefactum est per Scripturas prophetarum secundum præceptum æterni Dei, ad obediētionem fidei), in cunctis gentibus cogniti, (**aiōnios g166**) **27** soli sapienti Deo, per Jesum Christum, cui honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen. (**aiōn g165**)

Corinthios I

1 Paulus vocatus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, et Sosthenes frater, **2** ecclesiam Dei, quae est Corinthi, sanctificatis in Christo Jesu, vocatis sanctis, cum omnibus qui invocant nomen Domini nostri Jesu Christi, in omni loco ipsorum et nostro. **3** Gratia vobis, et pax a Deo Patre nostro, et Domino Jesu Christo. **4** Gratias ago Deo meo semper pro vobis in gratia Dei, quae data est vobis in Christo Jesu: **5** quod in omnibus divites facti estis in illo, in omni verbo, et in omni scientia. **6** Sicut testimonium Christi confirmatum est in vobis: **7** ita ut nihil vobis desit in ulla gratia, exspectantibus revelationem Domini nostri Jesu Christi, **8** qui et confirmabit vos usque in finem sine crimine, in die adventus Domini nostri Jesu Christi. **9** Fidelis Deus: per quem vocati estis in societatem filii ejus Jesu Christi Domini nostri. **10** Obsecro autem vos fratres per nomen Domini nostri Jesu Christi: ut id ipsum dicatis omnes, et non sint in vobis schismata: sitis autem perfecti in eodem sensu, et in eadem sententia. **11** Significatum est enim mihi de vobis fratres mei ab iis, qui sunt Chloës, quia contentiones sunt inter vos. **12** Hoc autem dico, quod unusquisque vestrum dicit: Ego quidem sum Pauli: ego autem Apollo: ego vero Cephæ: ego autem Christi. **13** Divisus est Christus? numquid Paulus crucifixus est pro vobis? aut in nomine Pauli baptizati estis? **14** Gratias ago Deo, quod neminem vestrum baptizavi, nisi Crispum et Caium: **15** ne quis dicat quod in nomine meo baptizati estis. **16** Baptizavi autem et Stephanæ domum: ceterum nescio si quem alium baptizaverim. **17** Non enim misit me Christus baptizare, sed evangelizare: non in sapientia verbi, ut non evacuetur crux Christi. **18** Verbum enim crucis pereuntibus quidem stultitia est: iis autem qui salvi fiunt, id est nobis, Dei virtus est. **19** Scriptum est enim: Perdam sapientiam sapientium, et prudentiam prudentium reprobabo. **20** Ubi sapiens? ubi scriba? ubi conqueritor hujus saeculi? Nonne stultam fecit Deus sapientiam hujus mundi? (*aiōn g165*) **21** Nam quia in Dei sapientia non cognovit mundus per sapientiam Deum: placuit Deo per stultitiam prædicationis salvos facere credentes. **22** Quoniam et Judæi signa petunt, quia spiritualiter examinatur. **15** Spiritualis autem et Græci sapientiam querunt: **23** nos autem judicat omnia: et ipse a nemine judicatur. **16** Quis prædicamus Christum crucifixum: Judæis quidem scandalum, gentibus autem stultitiam, **24** ipsis autem vocatis Judæis, atque Græcis Christum Dei virtutem, et Dei sapientia: **25** quia quod stultum est Dei, sapientius est hominibus: et quod

infirmum est Dei, fortius est hominibus. **26** Videte enim vocationem vestram, fratres, quia non multi sapientes secundum carnem, non multi potentes, non multi nobiles: **27** sed quæ stulta sunt mundi elegit Deus, ut confundat sapientes: et infirma mundi elegit Deus, ut confundat fortia: **28** et ignobilia mundi, et contemptibilia elegit Deus, et ea quæ non sunt, ut ea quæ sunt destrueret: **29** ut non glorietur omnis caro in conspectu ejus. **30** Ex ipso autem vos estis in Christo Jesu, qui factus est nobis sapientia a Deo, et justitia, et sanctificatio, et redemptio: **31** ut quemadmodum scriptum est: Qui gloriatur, in Domino gloriatur.

2 Et ego, cum venissem ad vos, fratres, veni non in sublimitate sermonis, aut sapientiae, annuntians vobis testimonium Christi. **2** Non enim judicavi me scire aliquid inter vos, nisi Jesum Christum, et hunc crucifixum. **3** Et ego in infirmitate, et timore, et tremore multo fui apud vos: **4** et sermo meus, et prædicatio mea non in persuasilibus humanæ sapientiae verbis, sed in ostensione spiritus et virtutis: **5** ut fides vestra non sit in sapientia hominum, sed in virtute Dei. **6** Sapientiam autem loquimur inter perfectos: sapientiam vero non hujus sæculi, neque principum hujus sæculi, qui destruuntur: (*aiōn g165*) **7** sed loquimur Dei sapientiam in mysterio, quæ abscondita est, quam prædestinavit Deus ante sæcula in gloriam nostram, (*aiōn g165*) **8** quam nemo principum hujus sæculi cognovit: si enim cognovissent, numquam Dominum gloriae crucifixissent. (*aiōn g165*) **9** Sed sicut scriptum est: Quod oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Deus iis qui diligunt illum: **10** nobis autem revelavit Deus per Spiritum suum: Spiritus enim omnia scrutatur, etiam profunda Dei. **11** Quis enim hominum scit quæ sunt hominis, nisi spiritus hominis, qui in ipso est? ita et quæ Dei sunt, nemo cognovit, nisi Spiritus Dei. **12** Nos autem non spiritum hujus mundi acceperimus, sed Spiritum qui ex Deo est, ut sciamus quæ a Deo donata sunt nobis: **13** quæ et loquimur non in doctis humanæ sapientiae verbis, sed in doctrina Spiritus, spiritualibus spiritualia comparantes. **14** Animalis autem homo non percipit ea quæ sunt Spiritus Dei: stultitia enim est illi, et non potest intelligere: credentes. **15** Spiritualis autem nos autem sensum Domini, qui instruat eum? enim cognovit sensum Domini, qui instruat eum? nos autem sensum Christi habemus.

3 Et ego, fratres, non potui vobis loqui quasi spiritualibus, sed quasi carnalibus. Tamquam parvulus in Christo, **2** lac vobis potum dedi, non

escam: nondum enim poteratis: sed nec nunc tempus judicare, quoadusque veniat Dominus: qui et quidem potestis: adhuc enim carnales estis. **3** illuminabit abscondita tenebrarum, et manifestabit Cum enim sit inter vos zelus, et contentio: nonne consilia cordium: et tunc laus erit unicuique a carnales estis, et secundum hominem ambulatis? Deo. **6** Hæc autem, fratres, transfiguravi in me **4** Cum enim quis dicat: Ego quidem sum Pauli; et Apollo, propter vos: ut in nobis discatis, ne alius autem: Ego Apollo: nonne homines estis? Quid supra quam scriptum est, unus adversus alterum igitur est Apollo? quid vero Paulus? **5** ministri infletur pro alio. **7** Quis enim te discernit? ejus, cui credidistis, ut unicuique sicut Dominus quid autem habes quod non accepisti? si autem dedit. **6** Ego plantavi, Apollo rigavit: sed Deus accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis? **8** incrementum dedit. **7** Itaque neque qui plantat est Jam saturati estis, jam divites facti estis: sine nobis aliquid, neque qui rigat: sed qui incrementum dat, regnatis: et utinam regnetis, ut et nos vobiscum Deus. **8** Qui autem plantat, et qui rigat, unum sunt. regnemus. **9** Puto enim quod Deus nos Apostolos Unusquisque autem propriam mercedem accipiet, novissimos ostendit, tamquam morti destinatos: secundum suum laborem. **9** Dei enim sumus quia spectaculum facti sumus mundo, et angelis, adjutores: Dei agricultura estis, Dei ædificatio estis. et hominibus. **10** Nos stulti propter Christum, **10** Secundum gratiam Dei, quæ data est mihi, ut vos autem prudentes in Christo: nos infirmi, vos sapiens architectus fundamentum posui: alius autem autem fortes: vos nobiles, nos autem ignobiles. superædificat. Unusquisque autem videat quomodo **11** Usque in hanc horam et esurimus, et sitimus, superædificet. **11** Fundamentum enim aliud nemo et nudi sumus, et colaphis cædimur, et instabiles potest ponere præter id quod positum est, quod sumus, **12** et laboramus operantes manibus nostris: est Christus Jesus. **12** Si quis autem superædificat maledicimur, et benedicimus: persecutionem super fundamentum hoc, aurum, argentum, lapides patimur, et sustinemus: **13** blasphemamur, et pretiosos, ligna, fœnum, stipulam, **13** uniuscuusque obsecramus: tamquam purgamenta hujus mundi opus manifestum erit: dies enim Domini declarabit, facti sumus, omnium peripsema usque adhuc. **14** quia in igne revelabitur: et uniuscuusque opus Non ut confundam vos, haec scribo, sed ut filios quale sit, ignis probabit. **14** Si cuius opus manserit meos carissimos moneo. **15** Nam si decem millia quod superædificavit, mercedem accipiet. **15** Si paedagogorum habeatis in Christo, sed non multos cuius opus arserit, detrimentum patietur: ipse patres. Nam in Christo Jesu per Evangelium ego autem salvus erit, sic tamen quasi per ignem. **16** vos genui. **16** Rogo ergo vos, imitatores mei estote, Nescitis quia templum Dei estis, et Spiritus Dei sicut et ego Christi. **17** Ideo misi ad vos Timotheum, habitat in vobis? **17** Si quis autem templum Dei qui est filius meus carissimus, et fidelis in Domino: violaverit, disperdet illum Deus. Templum enim Dei qui vos commonefaciet vias meas, quæ sunt in sanctum est, quod estis vos. **18** Nemo se seducat: si Christo Jesu, sicut ubique in omni ecclesia doceo. **18** quis videtur inter vos sapiens esse in hoc sæculo, Tamquam non venturus sim ad vos, sic inflati sunt stultus fiat ut sit sapiens. (*aiōn g165*) **19** Sapientia enim quidam. **19** Veniam autem ad vos cito, si Dominus hujus mundi, stultitia est apud Deum. Scriptum est voluerit: et cognoscam non sermonem eorum qui enim: Comprehendam sapientes in astutia eorum. inflati sunt, sed virtutem. **20** Non enim in sermone **20** Et iterum: Dominus novit cogitationes sapientium est regnum Dei, sed in virtute. **21** Quid vultis? quoniam vanæ sunt. **21** Nemo itaque glorietur in in virga veniam ad vos, an in caritate, et spiritu hominibus. **22** Omnia enim vestra sunt, sive Paulus, mansuetudinis? sive Apollo, sive Cephas, sive mundus, sive vita, sive mors, sive præsentia, sive futura: omnia enim vestra sunt: **23** vos autem Christi: Christus autem Dei.

4 Sic nos existimet homo ut ministros Christi, et dispensatores mysteriorum Dei. **2** Hic jam quæritur inter dispensatores ut fidelis quis inveniatur. **3** Mihi autem pro minimo est ut a vobis judicer, aut ab humano die: sed neque a vobis judico. **4** Nihil enim mihi conscient sum, sed non in hoc justificatus sum: qui autem me ipsum judico. **5** Itaque nolite ante

5 Omnino auditur inter vos fornicatio, et talis fornicatio, qualis nec inter gentes, ita ut uxorem patris sui aliquis habeat. **2** Et vos inflati estis: et non magis luctum habuistis ut tollatur de medio vestrum qui hoc opus fecit. **3** Ego quidem absens corpore, præsens autem spiritu, jam judicavi ut præsens eum, qui sic operatus est, **4** in nomine Domini nostri Jesu Christi, congregatis vobis et meo spiritu, cum virtute Domini nostri Jesu, **5** tradere hujusmodi Satanæ in interitum carnis, ut spiritus salvis sit in die Domini nostri Jesu Christi. **6** Non judicat me, Dominus est. **5** Itaque nolite ante est bona gloriatio vestra. Nescitis quia modicum

fermentum totam massam corrumptit? 7 Expurgate una. 17 Qui autem adhæret Domino, unus spiritus vetus fermentum, ut sitis nova conspersio, sicut est. 18 Fugite fornicationem. Omne peccatum, estis azymi. Etenim Pascha nostrum immolatus quodcumque fecerit homo, extra corpus est: qui est Christus. 8 Itaque epulemur: non in fermento autem fornicatur, in corpus suum peccat. 19 An veteri, neque in fermento malitiæ et nequitia: nescitis quoniam membra vestra, templum sunt sed in azymis sinceritatis et veritatis. 9 Scripsi Spiritus Sancti, qui in vobis est, quem habetis a in epistola: Ne commisceamini fornicariis: 10 Deo, et non estis vestri? 20 Empti enim estis pretio non utique fornicariis hujus mundi, aut avaris, magno. Glorificate, et portate Deum in corpore aut rapacibus, aut idolis servientibus: alioquin vestro.

debueratis de hoc mundo exiisse. 11 Nunc autem scripsi vobis non commisceri: si is qui frater nominatur, est fornicator, aut avarus, aut idolis serviens, aut maledicus, aut ebriosus, aut rapax, cum ejusmodi nec cibum sumere. 12 Quid enim mihi de iis qui foris sunt, judicare? nonne de iis qui intus sunt, vos judicatis? 13 nam eos qui foris sunt, Deus judicabit. Auferte malum ex vobis ipsis.

6 Audet aliquis vestrum habens negotium adversus alterum, judicari apud iniquos, et non apud sanctos? 2 an nescitis quoniam sancti de hoc mundo judicabunt? et si in vobis judicabitur mundus, indigni estis qui de minimis judicetis? 3 Nescitis quoniam angelos judicabimus? quanto magis sæcularia? 4 Sæcularia igitur judicia si habueritis: contemptibiles, qui sunt in ecclesia, illos constituite ad judicandum. 5 Ad verecundiam vestram dico. Sic non est inter vos sapiens quisquam, qui possit judicare inter fratrem suum? 6 Sed frater cum fratre judicio contendit: et hoc apud infideles? 7 Jam quidem omnino delictum est in vobis, quod judicia habetis inter vos. Quare non magis injuriam accipitis? quare non magis fraudem patimini? 8 Sed vos injuriam facitis, et fraudatis: et hoc fratibus. 9 An nescitis quia iniqui regnum Dei non possidebunt? Nolite errare: neque fornicarii, neque idolis servientes, neque adulteri, 10 neque molles, neque masculorum concubitores, neque fures, neque avari, neque ebriosi, neque maledici, neque rapaces regnum Dei possidebunt. 11 Et haec quidam fuitis: sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed justificati estis in nomine Domini nostri Jesu Christi, et in Spiritu Dei nostri. 12 Omnia mihi licent, sed non omnia expedient: omnia mihi licent, sed ego sub nullis redigar potestate. 13 Esca ventri, et venter escis: Deus autem et hunc et has destruet: corpus autem non fornicationi, sed Domino: et Dominus corpori. 14 Deus vero et Dominum suscitavit: et nos suscitabit per virtutem suam. 15 Nescitis quoniam corpora vestra membra sunt Christi? Tollens ergo membra Christi, faciam membra meretricis? Absit. 16 An nescitis quoniam qui adhæret meretrici, unum corpus efficitur? Erunt enim (inquit) duo in carne

7 De quibus autem scripsistis mihi: Bonum est homini mulierem non tangere: 2 propter fornicationem autem unusquisque suam uxorem habeat, et unaquæque suum virum habeat. 3 Uxori vir debitum reddat: similiter autem et uxori viro. 4 Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir. Similiter autem et vir sui corporis potestatem non habet, sed mulier. 5 Nolite fraudare invicem, nisi forte ex consensu ad tempus, ut vacetis orationi: et iterum revertimini in idipsum, ne tentet vos Satanas propter incontinentiam vestram. 6 Hoc autem dico secundum indulgentiam, non secundum imperium. 7 Volo enim omnes vos esse sicut me ipsum: sed unusquisque proprium donum habet ex Deo: alius quidem sic, alius vero sic. 8 Dico autem non nuptis, et viduis: bonum est illis si sic permaneant, sicut et ego. 9 Quod si non se continent, nubant. Melius est enim nubere, quam uri. 10 Iis autem qui matrimonio juncti sunt, præcipio non ego, sed Dominus, uxorem a viro non discedere: 11 quod si discesserit, manere innuptam, aut viro suo reconciliari. Et vir uxorem non dimittat. 12 Nam ceteris ego dico, non Dominus. Si quis frater uxorem habet infidelem, et haec consentit habitare cum illo, non dimittat illam. 13 Et si qua mulier fidelis habet virum infidelem, et hic consentit habitare cum illa, non dimittat virum: 14 sanctificatus est enim vir infidelis per mulierem fidelem, et sanctificata est mulier infidelis per virum fidelem: alioquin filii vestri immundi essent, nunc autem sancti sunt. 15 Quod si infidelis discedit, discedat: non enim servituti subjectus est frater, aut soror in hujusmodi: in pace autem vocavit nos Deus. 16 Unde enim scis mulier, si virum salvum facies? aut unde scis vir, si mulierem salvam facies? 17 Nisi unicuique sicut divisit Dominus, unumquemque sicut vocavit Deus, ita ambulet, et sicut in omnibus ecclesiis doceo. 18 Circumcisus aliquis vocatus est? non adducat præputium. In præputio aliquis vocatus est? non circumcidatur. 19 Circumcisio nihil est, et præputium nihil est: sed observatio mandatorum Dei. 20 Unusquisque in qua vocatione vocatus est, in ea permaneat. 21 Servus vocatus es? non sit tibi curæ: sed et

si potes fieri liber, magis utere. **22** Qui enim in immolantur, scimus quia nihil est idolum in mundo, Domino vocatus est servus, libertus est Domini: et quod nullus est Deus, nisi unus. **5** Nam etsi sunt similiter qui liber vocatus est, servus est Christi. qui dicantur dii sive in cælo, sive in terra (siquidem **23** Pretio empti estis: nolite fieri servi hominum. sunt dii multi, et domini multi): **6** nobis tamen unus **24** Unusquisque in quo vocatus est, fratres, in hoc est Deus, Pater, ex quo omnia, et nos in illum: et unus permaneat apud Deum. **25** De virginibus autem Dominus Jesus Christus, per quem omnia, et nos per præceptum Domini non habeo: consilium autem ipsum. **7** Sed non in omnibus est scientia. Quidam do, tamquam misericordiam consecutus a Domino, autem cum conscientia usque nunc idoli, quasi ut sim fidelis. **26** Existimo ergo hoc bonum esse idolothytum manducant: et conscientia ipsorum propter instantem necessitatem, quoniam bonum cum sit infirma, polluitur. **8** Esca autem nos non est homini sic esse. **27** Alligatus es uxori? noli commendat Deo. Neque enim si manducaverimus, quærere solutionem. Solutus es ab uxore? noli abundabimus: neque si non manducaverimus, quærere uxorem. **28** Si autem acceperis uxorem, deficiemus. **9** Videte autem ne forte hæc licentia non peccasti. Et si nupserit virgo, non peccavit: vestra offendiculum fiat infirmis. **10** Si enim tribulationem tamen carnis habebunt hujusmodi. quis viderit eum, qui habet scientiam, in idolio Ego autem vobis parco. **29** Hoc itaque dico, fratres: recumbentem: nonne conscientia ejus, cum sit tempus breve est: reliquum est, ut et qui habent infirma, ædificabitur ad manducandum idolothyta? uxores, tamquam non habentes sint: **30** et qui flent, tamquam non flentes: et qui gaudent, tamquam non gaudentes: et qui emunt, tamquam non possidentes: **31** et qui utuntur hoc mundo, tamquam non utantur: præterit enim figura hujus mundi. **32** Volo autem vos sine sollicitudine esse. Qui sine uxore est, sollicitus est quæ Domini sunt, quomodo placeat Deo. **33** Qui autem cum uxore est, sollicitus est quæ sunt mundi, quomodo placeat uxori, et divisus est. **34** Et mulier innupta, et virgo, cogitat quæ Domini sunt, ut sit sancta corpore, et spiritu. Quæ autem nupta est, cogitat quæ sunt mundi, quomodo placeat viro. **35** Porro hoc ad utilitatem vestram dico: non ut laqueum vobis injiciam, sed ad id, quod honestum est, et quod facultatem præbeat sine impedimento Dominum obsecrandi. **36** Si quis autem turpem se videri existimat super virginem sua, quod sit superadulta, et ita oportet fieri: quod vult faciat: non peccat, si nubat. **37** Nam qui statuit in corde suo firmus, non habens necessitatem, potestatem autem habens suæ voluntatis, et hoc judicavit in corde suo, servare virginem suam, bene facit. **38** Igitur et qui matrimonio jungit virginem suam, bene facit: et qui non jungit, melius facit. **39** Mulier alligata est legi quanto tempore vir ejus vivit, quod si dormierit vir ejus, liberata est: cui vult nubat, tantum in Domino. **40** Beator autem erit si sic permanserit secundum meum consilium: puto autem quod et ego Spiritum Dei habeam.

8 De iis autem quæ idolis sacrificantur, scimus quia omnes scientiam habemus. Scientia inflat, caritas vero ædificat. **2** Si quis autem se existimat scire aliquid, nondum cognovit quemadmodum oporteat eum scire. **3** Si quis autem diligit Deum, hic cognitus est ab eo. **4** De escis autem quæ idolis

qui dicantur dii sive in cælo, sive in terra (siquidem sunt dii multi, et domini multi): **6** nobis tamen unus est Deus, Pater, ex quo omnia, et nos in illum: et unus permaneat apud Deum. **25** De virginibus autem Dominus Jesus Christus, per quem omnia, et nos per præceptum Domini non habeo: consilium autem ipsum. **7** Sed non in omnibus est scientia. Quidam do, tamquam misericordiam consecutus a Domino, autem cum conscientia usque nunc idoli, quasi ut sim fidelis. **26** Existimo ergo hoc bonum esse idolothytum manducant: et conscientia ipsorum propter instantem necessitatem, quoniam bonum cum sit infirma, polluitur. **8** Esca autem nos non est homini sic esse. **27** Alligatus es uxori? noli commendat Deo. Neque enim si manducaverimus, quærere solutionem. Solutus es ab uxore? noli abundabimus: neque si non manducaverimus, quærere uxorem. **28** Si autem acceperis uxorem, deficiemus. **9** Videte autem ne forte hæc licentia non peccasti. Et si nupserit virgo, non peccavit: vestra offendiculum fiat infirmis. **10** Si enim tribulationem tamen carnis habebunt hujusmodi. quis viderit eum, qui habet scientiam, in idolio Ego autem vobis parco. **29** Hoc itaque dico, fratres: recumbentem: nonne conscientia ejus, cum sit tempus breve est: reliquum est, ut et qui habent infirma, ædificabitur ad manducandum idolothyta? uxores, tamquam non habentes sint: **30** et qui flent, tamquam non flentes: et qui gaudent, tamquam non gaudentes: et qui emunt, tamquam non possidentes: **31** et qui utuntur hoc mundo, tamquam non utantur: præterit enim figura hujus mundi. **32** Volo autem vos sine sollicitudine esse. Qui sine uxore est, sollicitus est quæ Domini sunt, quomodo placeat Deo. **33** Qui autem cum uxore est, sollicitus est quæ sunt mundi, quomodo placeat uxori, et divisus est. **34** Et mulier innupta, et virgo, cogitat quæ Domini sunt, ut sit sancta corpore, et spiritu. Quæ autem nupta est, cogitat quæ sunt mundi, quomodo placeat viro. **35** Porro hoc ad utilitatem vestram dico: non ut laqueum vobis injiciam, sed ad id, quod honestum est, et quod facultatem præbeat sine impedimento Dominum obsecrandi. **36** Si quis autem turpem se videri existimat super virginem sua, quod sit superadulta, et ita oportet fieri: quod vult faciat: non peccat, si nubat. **37** Nam qui statuit in corde suo firmus, non habens necessitatem, potestatem autem habens suæ voluntatis, et hoc judicavit in corde suo, servare virginem suam, bene facit. **38** Igitur et qui matrimonio jungit virginem suam, bene facit: et qui non jungit, melius facit. **39** Mulier alligata est legi quanto tempore vir ejus vivit, quod si dormierit vir ejus, liberata est: cui vult nubat, tantum in Domino. **40** Beator autem erit si sic permanserit secundum meum consilium: puto autem quod et ego Spiritum Dei habeam.

9 Non sum liber? non sum Apostolus? nonne Christum Jesum Dominum nostrum vidi? nonne opus meum vos estis in Domino? **2** Et si alias non sum Apostolus, sed tamen vobis sum: nam signaculum apostolatus mei vos estis in Domino. **3** Mea defensio apud eos qui me interrogant, hæc est: **4** Numquid non habemus potestatem manducandi et bibendi? **5** numquid non habemus potestatem mulierem sororem circumducendi sicut et ceteri Apostoli, et fratres Domini, et Cephas? **6** aut ego solus, et Barnabas, non habemus potestatem hoc operandi? **7** Quis militat suis stipendiis umquam? quis plantat vineam, et de fructu ejus non edit? quis pascit gregem, et de lacte gregis non manducat? **8** Numquid secundum hominem hæc dico? an et lex hæc non dicit? **9** Scriptum est enim in lege Moysi: Non alligabis os bovi trituranti. Numquid de bobus cura est Deo? **10** an propter nos utique hoc dicit? Nam propter nos scripta sunt: quoniam debet in spe qui arat, arare: et qui triturat, in spe fructus percipiendi. **11** Si nos vobis spiritualia seminavimus, magnum est si nos carnalia vestra metamus? **12** Si alii potestatis vestræ participes sunt, quare non potius nos? Sed non usi sumus hac potestate: sed omnia sustinemus, ne quod offendiculum demus Evangelio Christi. **13** Nescitis quoniam qui in sacrario operantur quæ de sacrario sunt, edunt: et qui altari deserviunt, cum altari participant? **14** Ita

et Dominus ordinavit iis qui Evangelium annuntiant, murmuraverunt, et perierunt ab exterminatore. de Evangelio vivere. **15** Ego autem nullo horum usus sum. Non autem scripsi hæc ut ita fiant in me: bonum est enim mihi magis mori, quam ut gloriam meam quis evacuet. **16** Nam si evangelizavero, non est mihi gloria: necessitas enim mihi incumbit: vagen enim mihi est, si non evangelizavero. **17** Si enim autem Deus est, qui non patietur vos tentari supra volens hoc ago, mercedem habeo: si autem invitus, id quod potestis, sed faciet etiam cum tentatione dispensatio mihi credita est. **18** Quæ est ergo proventum ut possitis sustinere. **19** Propter quod, merces mea? ut Evangelium prædicans, sine sumptu carissimi mihi, fugite ab idolorum cultura: **20** ut ponam Evangelium, ut non abutar potestate mea in prudentibus loquor, vos ipsi judicete quod dico. Evangelio. **21** Nam cum liber essem ex omnibus, **22** Calix benedictionis, cui benedicimus, nonne omnium me servum feci, ut plures lucrifaccerem. **23** communicatio sanguinis Christi est? et panis quem Et factus sum Judæis tamquam Judæus, ut Judæos frangimus, nonne participatio corporis Domini lucrarer: **24** iis qui sub lege sunt, quasi sub lege essem? **25** Quoniam unus panis, unum corpus multi essem (cum ipse non essem sub lege) ut eos qui sumus, omnes qui de uno pane participamus. sub lege erant, lucrifaccerem: iis qui sine lege erant, **26** Videte Israël secundum carnem: nonne qui tamquam sine lege essem (cum sine lege Dei non edunt hostias, participes sunt altaris? **27** Quid essem: sed in lege essem Christi) ut lucrifaccerem ergo? dico quod idolis immolatum sit aliquid? aut eos qui sine lege erant. **28** Factus sum infirmis quod idolum, sit aliquid? **29** Sed quæ immolant infirmus, ut infirmos lucrifaccerem. Omnibus omnia gentes, dæmoniis immolant, et non Deo. Nolo factus sum, ut omnes facerem salvos. **30** Omnia autem vos socios fieri dæmoniorum: **31** non potestis autem facio propter Evangelium: ut particeps ejus calicem Domini bibere, et calicem dæmoniorum; efficiar. **32** Nescitis quod ii qui in stadio currunt, non potestis mensæ Domini participes esse, et omnes quidem currunt, sed unus accipit bravium? mensæ dæmoniorum. **33** An æmulamur Dominum? Sic currite ut comprehendat. **34** Omnis autem numquid fortiores illo sumus? Omnia mihi licent, qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet, et sed non omnia expediunt. **35** Omnia mihi licent, illi quidem ut corruptibilem coronam accipient: sed non omnia ædificat. **36** Nemo quod suum nos autem incorruptam. **37** Ego igitur sic curro, est quærat, sed quod alterius. **38** Omne quod non quasi in incertum: sic pugno, non quasi aërem in macello venit, manducate, nihil interrogantes verberans: **39** sed castigo corpus meum, et in propter conscientiam. **40** Domini est terra, et servitudinem redigo: ne forte cum aliis prædicaverim, plenitudo ejus. **41** Si quis vocat vos infidelium, et ipse reprobus efficiar.

10 Nolo enim vos ignorare fratres, quoniam patres nostri omnes sub nube fuerunt, et omnes mare transierunt, **2** et omnes in Moyse baptizati sunt in nube, et in mari: **3** et omnes eamdem escam spiritalem manducaverunt, **4** et omnes eumdem potum spiritalem biberunt (bebabant autem de spirituali, consequente eos, petra: petra autem erat Christus): **5** sed non in pluribus eorum beneplacitum est Deo: nam prostrati sunt in deserto. **6** Hæc autem in figura facta sunt nostri, ut non simus concupiscentes malorum, sicut et illi concupierunt. **7** Neque idololatræ efficiamini, sicut quidam ex ipsis: quemadmodum scriptum est: Sedit populus manducare, et bibere, et surrexerunt ludere. **8** Neque fornicemur, sicut quidam ex ipsis fornicati sunt, et ceciderunt una die viginti tria millia. **9** Neque tentemus Christum, sicut quidam eorum tentaverunt, et a serpentibus perierunt. **10** Neque murmuraveritis, sicut quidam eorum

murmuraverunt, et perierunt ab exterminatore. **11** Hæc autem omnia in figura contingebant illis: scripta sunt autem ad correptionem nostram, in quos fines sæculorum devenerunt. (*aiōn g165*) **12** Itaque qui se existimat stare, videat ne cadat. **13** Tentatio vos non apprehendat nisi humana: fidelis Et factus sum Judæis tamquam Judæus, ut Judæos frangimus, nonne participatio corporis Domini lucrarer: **14** iis qui sub lege sunt, quasi sub lege essem? **15** Quoniam unus panis, unum corpus multi essem (cum ipse non essem sub lege) ut eos qui sumus, omnes qui de uno pane participamus. sub lege erant, lucrifaccerem: iis qui sine lege erant, **16** Videte Israël secundum carnem: nonne qui tamquam sine lege essem (cum sine lege Dei non edunt hostias, participes sunt altaris? **17** Quid essem: sed in lege essem Christi) ut lucrifaccerem ergo? dico quod idolis immolatum sit aliquid? aut eos qui sine lege erant. **18** Factus sum infirmis quod idolum, sit aliquid? **19** Sed quæ immolant infirmus, ut infirmos lucrifaccerem. Omnibus omnia gentes, dæmoniis immolant, et non Deo. Nolo factus sum, ut omnes facerem salvos. **20** Omnia autem vos socios fieri dæmoniorum: **21** non potestis autem facio propter Evangelium: ut particeps ejus calicem Domini bibere, et calicem dæmoniorum; efficiar. **22** Nescitis quod ii qui in stadio currunt, non potestis mensæ Domini participes esse, et omnes quidem currunt, sed unus accipit bravium? mensæ dæmoniorum. **23** An æmulamur Dominum? Sic currite ut comprehendat. **24** Omnis autem numquid fortiores illo sumus? Omnia mihi licent, qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet, et sed non omnia expediunt. **25** Omnia mihi licent, illi quidem ut corruptibilem coronam accipient: sed non omnia ædificat. **26** Nemo quod suum nos autem incorruptam. **27** Ego igitur sic curro, est quærat, sed quod alterius. **28** Omne quod non quasi in incertum: sic pugno, non quasi aërem in macello venit, manducate, nihil interrogantes verberans: **29** sed castigo corpus meum, et in propter conscientiam. **30** Domini est terra, et servitudinem redigo: ne forte cum aliis prædicaverim, plenitudo ejus. **31** Si quis vocat vos infidelium, et vultis ire: omne quod vobis apponitur, manducate, nihil interrogantes propter conscientiam. **32** Si quis autem dixerit: Hoc immolatum est idolis: nolite manducare propter illum qui indicavit, et propter conscientiam: **33** conscientiam autem dico non tuam, sed alterius. Ut quid enim libertas mea judicatur ab aliena conscientia? **34** Si ego cum gratia participo, quid blasphemor pro eo quod gratias ago? **35** Sive ergo manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis: omnia in gloriam Dei facite. **36** Sine offensione estote Judæis, et gentibus, et ecclesiæ Dei: **37** sicut et ego per omnia omnibus placebo, non quærens quod mihi utile est, sed quod multis: ut salvi fiant.

11 Imitatores mei estote, sicut et ego Christi. **12** Laudo autem vos fratres quod per omnia mei memores estis: et sicut tradidi vobis, præcepta mea tenetis. **13** Volo autem vos scire quod omnis viri caput, Christus est: caput autem mulieris, vir: caput vero Christi, Deus. **14** Omnis vir orans, aut

prophetans velato capite, deturpat caput suum. **5** multi. **31** Quod si nosmetipsos dijudicaremus, non Omnis autem mulier orans, aut prophetans non utique judicaremur. **32** Dum judicamur autem, velato capite, deturpat caput suum: unum enim est ac si decalvetur. **6** Nam si non velatur mulier, tondeatur. Si vero turpe est mulieri tonderi, aut decalvari, velet caput suum. **7** Vir quidem non debet velare caput suum: quoniam imago et gloria Dei est, mulier autem gloria viri est. **8** Non enim vir ex muliere est, sed mulier ex viro. **9** Etenim non est creatus vir propter mulierem, sed mulier propter virum. **10** Ideo debet mulier potestatem habere supra caput propter angelos. **11** Verumtamen neque vir sine muliere: neque mulier sine viro in Domino. **12** Nam sicut mulier de viro, ita et vir per mulierem: omnia autem ex Deo. **13** Vos ipsi judicate: decet mulierem non velatam orare Deum? **14** Nec ipsa natura docet vos, quod vir quidem si comam nutriat, ignominia est illi: **15** mulier vero si comam nutriat, gloria est illi: quoniam capilli pro velamine ei dati sunt. **16** Si quis autem videtur contentiosus esse: nos talem consuetudinem non habemus, neque ecclesia Dei. **17** Hoc autem præcipio: non laudans quod non in melius, sed in deterius convenitis. **18** Primum quidem convenientibus vobis in ecclesiam, audio scissuras esse inter vos, et ex parte credo. **19** Nam oportet et hæreses esse, ut et qui probati sunt, manifesti fiant in vobis. **20** Convenientibus ergo vobis in unum, jam non est Dominicam coenam manducare. **21** Unusquisque enim suam coenam præsumit ad manducandum, et alias quidem esurit, alias autem ebrius est. **22** Numquid domos non habetis ad manducandum, et bibendum? aut ecclesiam Dei contemnitis, et confunditis eos qui non habent? Quid dicam vobis? laudo vos? in hoc non laudo. **23** Ego enim accepi a Domino quod et tradidi vobis, quoniam Dominus Jesus in qua nocte tradebatur, accepit panem, **24** et gratias agens fregit, et dixit: Accipite, et manducate: hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur: hoc facite in meam commemorationem. **25** Similiter et calicem, postquam coenavit, dicens: Hic calix novum testamentum est in meo sanguine: hoc facite quotiescumque bibetis, in meam commemorationem. **26** Quotiescumque enim manducabitis panem hunc, et calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis donec veniat. **27** Itaque quicumque manducaverit panem hunc, vel biberit calicem Domini indigne, reus erit corporis et sanguinis Domini. **28** Probet autem seipsum homo: et sic de pane illo edat, et de calice bibat. **29** Qui enim manducat et bibit indigne, judicium sibi manducat et bibit, non dijudicans corpus Domini. **30** Ideo inter vos multi infirmi et imbecilles, et dormiunt a Domino corripimus, ut non cum hoc mundo dammemur. **33** Itaque fratres mei, cum convenitis ad manducandum, invicem exspectate. **34** Si quis esurit, domi manducet, ut non in judicium conveniatis. Cetera autem, cum venero, disponam.

12 De spiritualibus autem, nolo vos ignorare fratres. **2** Scitis quoniam cum gentes essetis, ad simulacra muta prout ducebamini eentes. **3** Ideo notum vobis facio, quod nemo in Spiritu Dei loquens, dicit anathema Jesu. Et nemo potest dicere, Dominus Jesus, nisi in Spiritu Sancto. **4** Divisiones vero gratiarum sunt, idem autem Spiritus: **5** et divisiones ministracionum sunt, idem autem Dominus: **6** et divisiones operationum sunt, idem vero Deus qui operatur omnia in omnibus. **7** Unicuique autem datur manifestatio Spiritus ad utilitatem. **8** Alii quidem per Spiritum datur sermo sapientiae: alii autem sermo scientiae secundum eundem Spiritum: **9** alteri fides in eodem Spiritu: alii gratia sanitatum in uno Spiritu: **10** alii operatio virtutum, alii prophetia, alii discretio spirituum, alii genera linguarum, alii interpretatio sermonum. **11** Hæc autem omnia operantur unus atque idem Spiritus, dividens singulis prout vult. **12** Sicut enim corpus unum est, et membra habet multa, omnia autem membra corporis cum sint multa, unum tamen corpus sunt: ita et Christus. **13** Etenim in uno Spiritu omnes nos in unum corpus baptizati sumus, sive Judæi, sive gentiles, sive servi, sive liberi: et omnes in uno Spiritu potati sumus. **14** Nam et corpus non est unum membrum, sed multa. **15** Si dixerit pes: Quoniam non sum manus, non sum de corpore: num ideo non est de corpore? **16** Et si dixerit auris: Quoniam non sum oculus, non sum de corpore: num ideo est de corpore? **17** Si totum corpus oculus: ubi auditus? Si totum auditus: ubi odoratus? **18** Nunc autem posuit Deus membra, unumquodque eorum in corpore sicut voluit. **19** Quod si essent omnia unum membrum, ubi corpus? **20** Nunc autem multa quidem membra, unum autem corpus. **21** Non potest autem oculus dicere manui: Opera tua non indigeo: aut iterum caput pedibus: Non estis mihi necessarii. **22** Sed multo magis quæ videntur membra corporis infirmiora esse, necessaria sunt: **23** et quæ putamus ignobiliora membra esse corporis, his honorem abundantiore circumdamus: et quæ dishonesta sunt nostra, abundantiore honestatem habent. **24** Honesta autem nostra nullius egent: sed Deus temperavit corpus, ei cui deerat, abundantiore tribuendo honorem, **25** ut non

sit schisma in corpore, sed idipsum pro invicem 4 Qui loquitur lingua, semetipsum ædificat: qui sollicita sint membra. 26 Et si quid patitur unum autem prophetat, ecclesiam Dei ædificat. 5 Volo membrum, compatiuntur omnia membra: sive autem omnes vos loqui linguis: magis autem gloriatur unum membrum, congaudent omnia prophetare. Nam major est qui prophetat, quam qui membra. 27 Vos autem estis corpus Christi, et loquitur linguis; nisi forte interpretetur ut ecclesia membra de membro. 28 Et quosdam quidem ædificationem accipiunt. 6 Nunc autem, fratres, si posuit Deus in ecclesia primum apostolos, secundo venero ad vos linguis loquens: quid vobis prodero, prophetas, exinde doctores, deinde virtutes, exinde nisi vobis loquar aut in revelatione, aut in scientia, gratias curationum, opitulationes, gubernationes, aut in prophetia, aut in doctrina? 7 Tamen quæ sine genera linguarum, interpretationes sermonum. anima sunt vocem dantia, sive tibia, sive cithara; 29 Numquid omnes apostoli? numquid omnes nisi distinctionem sonituum dederint, quomodo prophetæ? numquid omnes doctores? 30 numquid scietur id quod canitur, aut quod citharizatur? 8 omnes virtutes? numquid omnes gratiam habent Etenim si incertam vocem det tuba, quis parabit se curationum? numquid omnes linguis loquuntur? numquid omnes interpretantur? 31 Æmulamini autem charismata meliora. Et adhuc excellentiorem viam vobis demonstro.

13 Si linguis hominum loquar, et angelorum, caritatem autem non habeam, factus sum velut æs sonans, aut cymbalum tinniens. 2 Et si habuero prophetiam, et neverim mysteria omnia, et omnem scientiam: et si habuero omnem fidem ita ut montes transferam, caritatem autem non habuero, nihil sum. 3 Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, et si tradidero corpus meum ita ut ardeam, caritatem autem non habuero, nihil mihi prodest. 4 Caritas patiens est, benigna est. Caritas non æmulatur, non agit perperam, non inflatur, 5 non est ambitiosa, non quærerit quæ sua sunt, non irritatur, non cogitat malum, 6 non gaudet super iniquitate, congaudet autem veritati: 7 omnia suffert, omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet. 8 Caritas numquam excidit: sive prophetæ evacuabuntur, sive linguæ cessabunt, sive scientia destruetur. 9 Ex parte enim cognoscimus, et ex parte prophetamus. 10 Cum autem venerit quod perfectum est, evacuabitur quod ex parte est. 11 Cum essem parvulus, loquebar ut parvulus, sapiebam ut parvulus, cogitabam ut parvulus. Quando autem factus sum vir, evacuavi quæ erant parvuli. 12 Videmus nunc per speculum in ænigmate: tunc autem facie ad faciem. Nunc cognosco ex parte: tunc autem cognoscam sicut et cognitus sum. 13 Nunc autem manent fides, spes, caritas, tria hæc: major autem horum est caritas.

14 Sectamini caritatem, æmulamini spiritualia: magis autem ut prophetetis. 2 Qui enim loquitur lingua, non hominibus loquitur, sed Deo: nemo enim audit. Spiritu autem loquitur mysteria. 3 Nam qui prophetat, hominibus loquitur ad ædificationem, et exhortationem, et consolationem.

4 Qui loquitur lingua, semetipsum ædificat: qui sollicita sint membra. 26 Et si quid patitur unum autem prophetat, ecclesiam Dei ædificat. 5 Volo membrum, compatiuntur omnia membra: sive autem omnes vos loqui linguis: magis autem gloriatur unum membrum, congaudent omnia prophetare. Nam major est qui prophetat, quam qui membra. 27 Vos autem estis corpus Christi, et loquitur linguis; nisi forte interpretetur ut ecclesia membra de membro. 28 Et quosdam quidem ædificationem accipiunt. 6 Nunc autem, fratres, si posuit Deus in ecclesia primum apostolos, secundo venero ad vos linguis loquens: quid vobis prodero, prophetas, exinde doctores, deinde virtutes, exinde nisi vobis loquar aut in revelatione, aut in scientia, gratias curationum, opitulationes, gubernationes, aut in prophetia, aut in doctrina? 7 Tamen quæ sine genera linguarum, interpretationes sermonum. anima sunt vocem dantia, sive tibia, sive cithara; 29 Numquid omnes apostoli? numquid omnes nisi distinctionem sonituum dederint, quomodo prophetæ? numquid omnes doctores? 30 numquid scietur id quod canitur, aut quod citharizatur? 8 omnes virtutes? numquid omnes gratiam habent Etenim si incertam vocem det tuba, quis parabit se ad bellum? 9 Ita et vos per linguam nisi manifestum sermonem dederitis: quomodo scietur id quod dicitur? eritis enim in aëra loquentes. 10 Tam multa, ut puta genera linguarum sunt in hoc mundo: et nihil sine voce est. 11 Si ergo nesciero virtutem vocis, ero ei, cui loquor, barbarus: et qui loquitur, mihi barbarus. 12 Sic et vos, quoniam æmulatores estis spirituum, ad ædificationem ecclesiæ quærите ut abundetis. 13 Et ideo qui loquitur lingua, oret ut interpretetur. 14 Nam si orem lingua, spiritus meus orat, mens autem mea sine fructu est. 15 Quid ergo est? Orabo spiritu, orabo et mente: psallam spiritu, psallam et mente. 16 Ceterum si benedixeris spiritu, qui supplet locum idiotæ, quomodo dicet: Amen, super tuam benedictionem? quoniam quid dicas, nescit. 17 Nam tu quidem bene gratias agis, sed alter non ædificatur. 18 Gratias ago Deo meo, quod omnium vestrum lingua loquor. 19 Sed in ecclesia volo quinque verba sensu meo loqui, ut et alios instruam: quam decem millia verborum in lingua. 20 Fratres, nolite pueri effici sensibus, sed malitia parvuli estote: sensibus autem perfecti estote. 21 In lege scriptum est: Quoniam in aliis linguis et labiis aliis loquar populo huic: et nec sic exaudient me, dicit Dominus. 22 Itaque linguæ in signum sunt non fidelibus, sed infidelibus: prophetæ autem non infidelibus, sed fidelibus. 23 Si ergo conveniat universa ecclesia in unum, et omnes linguis loquantur, intrent autem idiotæ, aut infideles: nonne dicent quod insanitis? 24 Si autem omnes prophetent, intret autem quis infidelis, vel idiota, convincitur ab omnibus, dijudicatur ab omnibus: 25 occulta cordis ejus manifesta fiunt: et ita cadens in faciem adorabit Deum, pronuntians quod vere Deus in vobis sit. 26 Quid ergo est, fratres? Cum convenitis, unusquisque vestrum psalmum habet, doctrinam habet, apocalypsim habet, linguam habet, interpretationem habet: omnia ad ædificationem fiant. 27 Sive lingua quis loquitur, secundum duos, aut ut multum tres, et per

partes, et unus interpretatur. **28** Si autem non fuerit interpres, taceat in ecclesia: sibi autem loquatur, et Deo. **29** Prophetæ autem duo, aut tres dicant, et ceteri dijudicent. **30** Quod si alii revelatum fuerit sedenti, prior taceat. **31** Potestis enim omnes per singulos prophetare: ut omnes discant, et omnes exhortentur: **32** et spiritus prophetarum prophetis subjecti sunt. **33** Non enim est dissensionis Deus, sed pacis: sicut et in omnibus ecclesiis sanctorum prophetae sunt. **34** Mulieres in ecclesiis taceant, non enim doceo. **35** Si quid autem volunt discere, domi viros suos interrogent. Turpe est enim mulieri loqui in ecclesia. **36** An a vobis verbum Dei processit? aut in vos solos pervenit? **37** Si quis videtur propheta esse, aut spiritualis, cognoscat quæ scribo vobis, quia Domini sunt mandata. **38** Si quis autem ignorat, ignorabitur. **39** Itaque fratres æmulamini prophetare: et loqui linguis nolite prohibere. **40** Omnia autem honeste, et secundum ordinem fiant.

15 Notum autem vobis facio, fratres, Evangelium, quod prædicavi vobis, quod et accepistis, in quo et statis, **2** per quod et salvamini: quia ratione prædicaverim vobis, si tenetis, nisi frustra credidistis. **3** Tradidi enim vobis in primis quod et accepi: quoniam Christus mortuus est pro peccatis nostris secundum Scripturas: **4** et quia sepultus est, et quia resurrexit tertia die secundum Scripturas: **5** et quia visus est Cephæ, et post hoc undecim: **6** deinde visus est plus quam quingentis fratribus simul: ex quibus multi manent usque adhuc, quidam autem dormierunt: **7** deinde visus est Jacobo, deinde Apostolis omnibus: **8** novissime autem omnium tamquam abortivo, visus est et mihi. **9** Ego enim sum minimus Apostolorum, qui non sum dignus vocari Apostolus, quoniam persecutus sum ecclesiam Dei. **10** Gratia autem Dei sum id quod sum, et gratia ejus in me vacua non fuit, sed abundantius illis omnibus laboravi: non ego autem, sed gratia Dei mecum: **11** sive enim ego, sive illi: sic prædicamus, et sic credidistis. **12** Si autem Christus prædicatur quod resurrexit a mortuis, quomodo quidam dicunt in vobis, quoniam resurrectio mortuorum non est? **13** Si autem resurrectio mortuorum non est: neque Christus resurrexit. **14** Si autem Christus non resurrexit, inanis est ergo prædicatio nostra, inanis est et fides vestra: **15** invenimus autem et falsi testes Dei: quoniam testimonium diximus adversus Deum quod suscitaverit Christum, quem non suscitavit, si mortui non resurgunt. **16** Nam si mortui non resurgunt, neque Christus resurrexit. **17** Quod si Christus non resurrexit, vana est fides

vestra: adhuc enim estis in peccatis vestris. **18** Ergo et qui dormierunt in Christo, perierunt. **19** Si in hac vita tantum in Christo sperantes sumus, miserabiliores sumus omnibus hominibus. **20** Nunc autem Christus resurrexit a mortuis primitiæ dormientium, **21** quoniam quidem per hominem mors, et per hominem resurrectio mortuorum. **22** Et sicut in Adam omnes moriuntur, ita et in Christo omnes vivificabuntur. **23** Unusquisque autem in suo ordine, primitiæ Christus: deinde ii qui sunt Christi, qui in adventu ejus crediderunt. **24** Deinde finis: cum tradiderit regnum Deo et Patri, cum evacauerit omnem principatum, et potestatem, et virtutem. **25** Oportet autem illum regnare donec ponat omnes inimicos sub pedibus ejus. **26** Novissima autem inimica destruetur mors: omnia enim subjecit pedibus ejus. Cum autem dicat: **27** Omnia subjecta sunt ei, sine dubio præter eum qui subjecit ei omnia. **28** Cum autem subjecta fuerint illi omnia: tunc et ipse Filius subjectus erit ei, qui subjecit sibi omnia, ut sit Deus omnia in omnibus. **29** Alioquin quid facient qui baptizantur pro mortuis, si omnino mortui non resurgunt? ut quid et baptizantur pro illis? **30** ut quid et nos periclitamur omni hora? **31** Quotidie morior per vestram gloriam, fratres, quam habeo in Christo Jesu Domino nostro. **32** Si secundum hominem ad bestias pugnavi Ephesi, quid mihi prodest, si mortui non resurgunt? Manducemus, et bibamus, cras enim moriemur. **33** Nolite seduci: corruptum mores bonos colloquia mala. **34** Evigilate justi, et nolite peccare: ignorantiam enim Dei quidam habent, ad reverentiam vobis loquor. **35** Sed dicet aliquis: Quomodo resurgunt mortui? qualive corpore venient? **36** Insipliens, tu quod seminas non vivificantur, nisi prius moriatur: **37** et quod seminas, non corpus, quod futurum est, seminas, sed nudum granum, ut puta tritici, aut alicujus ceterorum. **38** Deus autem dat illi corpus sicut vult: ut unicuique seminum proprium corpus. **39** Non omnis caro, eadem caro: sed alia quidem hominum, alia vero pecorum, alia volucrum, alia autem piscium. **40** Et corpora cælestia, et corpora terrestria: sed alia quidem cælestium gloria, alia autem terrestrium. **41** Alia claritas solis, alia claritas lunæ, et alia claritas stellarum. Stella enim a stella differt in claritate: **42** sic et resurrectio mortuorum. Seminatur in corruptione, surget in incorruptione. **43** Seminatur in ignobilitate, surget in gloria: seminatur in infirmitate, surget in virtute: **44** seminatur corpus animale, surget corpus spirituale. Si est corpus animale, est et spiritale, sicut scriptum est: **45** Factus est primus homo Adam in

animam viventem, novissimus Adam in spiritum Vigilate, state in fide, viriliter agite, et confortamini. vivificantem. **46** Sed non prius quod spiritale **14** Omnia vestra in caritate fiant. **15** Obsecro autem est, sed quod animale: deinde quod spiritale. **47** vos fratres, nostis domum Stephanæ, et Fortunati, Primus homo de terra, terrenus: secundus homo de et Achaici: quoniam sunt primitiæ Achaïæ, et in cælo, cælestis. **48** Qualis terrenus, tales et terreni: ministerium sanctorum ordinaverunt seipso: **16** ut et qualis cælestis, tales et cælestes. **49** Igitur, et vos subditi sitis ejusmodi, et omni cooperanti, et sicut portavimus imaginem terreni, portemus et laboranti. **17** Gaudeo autem in præsentia Stephanæ, imaginem cælestis. **50** Hoc autem dico, fratres: et Fortunati, et Achaici: quoniam id, quod vobis quia caro et sanguis regnum Dei possidere non deerat, ipsi suppleverunt: **18** refecerunt enim et possunt: neque corruptio incorruptelam possidebit. meum spiritum, et vestrum. Cognoscite ergo qui **51** Ecce mysterium vobis dico: omnes quidem hujusmodi sunt. **19** Salutant vos ecclesiæ Asiæ. resurgemus, sed non omnes immutabimur. **52** In Salutant vos in Domino multum, Aquila et Priscilla momento, in ictu oculi, in novissima tuba: canet cum domestica sua ecclesia: apud quos et hospitor. enim tuba, et mortui resurgent incorrupti: et nos **20** Salutant vos omnes fratres. Salutate invicem in immutabimur. **53** Oportet enim corruptibile hoc osculo sancto. **21** Salutatio, mea manu Pauli. **22** Si induere incorruptionem: et mortale hoc induere quis non amat Dominum nostrum Jesum Christum, immortalitatem. **54** Cum autem mortale hoc induerit sit anathema, Maran Atha. **23** Gratia Domini nostri immortalitatem, tunc fiet sermo, qui scriptus est: Jesu Christi vobiscum. **24** Caritas mea cum omnibus Absorpta est mors in victoria. **55** Ubi est mors vobis in Christo Jesu. Amen.

victoria tua? ubi est mors stimulus tuus? (**Hadæs**)

g86) **56** Stimulus autem mortis peccatum est: virtus vero peccati lex. **57** Deo autem gratias, qui dedit nobis victoriam per Dominum nostrum Jesum Christum. **58** Itaque fratres mei dilecti, stabiles estote, et immobiles: abundantes in opere Domini semper, scientes quod labor vester non est inanis in Domino.

16 De collectis autem, quæ fiunt in sanctos, sicut ordinavi ecclesiis Galatiæ, ita et vos facite. **2** Per unam sabbati unusquisque vestrum apud se seponat, recondens quod ei bene placuerit: ut non, cum venero, tunc collectæ fiant. **3** Cum autem præsens fuero, quos probaveritis per epistolæ, hos mittam perferre gratiam vestram in Jerusalem. **4** Quod si dignum fuerit ut et ego eam, mecum ibunt. **5** Veniam autem ad vos, cum Macedoniam pertransiero: nam Macedoniam pertransibo. **6** Apud vos autem forsitan manebo, vel etiam hiemabo: ut vos me deducatis quocumque iero. **7** Nolo enim vos modo in transitu videre, spero enim me aliquantulum temporis manere apud vos, si Dominus permiserit. **8** Permanebo autem Ephesi usque ad Pentecosten. **9** Ostium enim mihi apertum est magnum, et evidens: et adversarii multi. **10** Si autem venerit Timotheus, videte ut sine timore sit apud vos: opus enim Domini operatur, sicut et ego. **11** Ne quis ergo illum spernat: deducite autem illum in pace, ut veniat ad me: exspecto enim illum cum fratribus. **12** De Apollo autem fratre vobis notum facio, quoniam multum rogavi eum ut veniret ad vos cum fratribus: et utique non fuit voluntas ut nunc veniret: veniet autem, cum ei vacuum fuerit. **13**

Corinthios II

1 Paulus, Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, et Timotheus frater, ecclesiæ Dei, quæ est Corinthi cum omnibus sanctis, qui sunt in universa Achaia. **2** Gratia vobis, et pax a Deo Patre nostro, et Domino Jesu Christo. **3** Benedictus Deus et Pater Domini nostri Jesu Christi, Pater misericordiarum, et Deus totius consolationis, **4** qui consolatur nos in omni tribulatione nostra: ut possimus et ipsi consolari eos qui in omni pressura sunt, per exhortationem, qua exhortamur et ipsi a Deo. **5** Quoniam sicut abundant passiones Christi in nobis: ita et per Christum abundat consolatio nostra. **6** Sive autem tribulamur pro vestra exhortatione et salute, sive consolamur pro vestra consolatione, sive exhortamur pro vestra exhortatione et salute, quæ operatur tolerantiam earumdem passionum, quas et nos patimur: **7** ut spes nostra firma sit pro vobis: scientes quod sicut socii passionum estis, sic eritis et consolationis. **8** Non enim volumus ignorare vos, fratres, de tribulatione nostra, quæ facta est in Asia, quoniam supra modum gravati sumus supra virtutem, ita ut tæderet nos etiam vivere. **9** Sed ipsi in nobismetipsis responsum mortis habuimus, ut non simus fidentes in nobis, sed in Deo, qui suscitat mortuos: **10** qui de tantis periculis nos eripuit, et eruit: in quem speramus quoniam et adhuc eripiet, **11** adjuvantibus et vobis in oratione pro nobis: ut ex multorum personis, ejus quæ in nobis est donationis, per multos gratiæ agantur pro nobis. **12** Nam gloria nostra hæc est: testimonium conscientiæ nostræ, quod in simplicitate cordis et sinceritate Dei, et non in sapientia carnali, sed in gratia Dei, conversati sumus in hoc mundo: abundantius autem ad vos. **13** Non enim alia scribimus vobis, quam quæ legitis, et cognovistis. Spero autem quod usque in finem cognoscetis, **14** sicut et cognovistis nos ex parte, quod gloria vestra sumus, sicut et vos nostra, in die Domini nostri Jesu Christi. **15** Et hac confidentia volui prius venire ad vos, ut secundum gratiam haberetis: **16** et per vos transire in Macedoniam, et iterum a Macedonia venire ad vos, et a vobis deduci in Judæam. **17** Cum ergo hoc voluisse, numquid levitate usus sum? aut quæ cogito, secundum carnem cogito, ut sit apud me Est et Non? **18** Fidelis autem Deus, quia sermo noster, qui fuit apud vos, non est in illo Est et Non. **19** Dei enim Filius Jesus Christus, qui in vobis per nos prædicatus est, per me, et Silvanum, et Timotheum, non fuit Est et Non, sed Est in illo fuit. **20** Quotquot enim promissiones Dei sunt, in illo Est:

ideo et per ipsum Amen Deo ad gloriam nostram. **21** Qui autem confirmat nos vobiscum in Christo, et qui unxit nos Deus: **22** qui et signavit nos, et dedit pignus Spiritus in cordibus nostris. **23** Ego autem testem Deum invoco in animam meam, quod parcens vobis, non veni ultra Corinthum: **24** non quia dominamur fidei vestæ, sed adjutores sumus gaudii vestri: nam fide statis.

2 Statui autem hoc ipsum apud me, ne iterum in tristitia venirem ad vos. **2** Si enim ego contristo vos: et quis est, qui me lætificet, nisi qui contristatur ex me? **3** Et hoc ipsum scripsi vobis, ut non cum venero, tristitiam super tristitiam habeam, de quibus oportuerat me gaudere: confidens in omnibus vobis, quia meum gaudium, omnium vestrum est. **4** Nam ex multa tribulatione et angustia cordis scripsi vobis per multas lacrimas: non ut contristemini, sed ut sciatis, quam caritatem habeam abundantius in vobis. **5** Si quis autem contristavit, non me contrastavit: sed ex parte, ut non onerem omnes vos. **6** Sufficit illi, qui ejusmodi est, objurgatio hæc, quæ fit a pluribus: **7** ita ut e contrario magis donetis, et consolemini, ne forte abundantiori tristitia absorbeatur qui ejusmodi est. **8** Propter quod obsecro vos, ut confirmetis in illum caritatem. **9** Ideo enim et scripsi, ut cognoscam experimentum vestrum, an in omnibus obedientes sitis. **10** Cui autem aliiquid donastis, et ego: nam et ego quod donavi, si quid donavi, propter vos in persona Christi, **11** ut non circumveniamur a Satana: non enim ignoramus cogitationes ejus. **12** Cum venissem autem Troadem propter Evangelium Christi, et ostium mihi apertum esset in Domino, **13** non habui requiem spiritui meo, eo quod non invenerim Titum fratrem meum, sed valefaciens eis, profectus sum in Macedoniam. **14** Deo autem gratias, qui semper triumphat nos in Christo Jesu, et odorem notitiæ suæ manifestat per nos in omni loco: **15** quia Christi bonus odor sumus Deo in iis qui salvi fiunt, et in iis qui pereunt: **16** aliis quidem odor mortis in mortem: aliis autem odor vitæ in vitam. Et ad hæc quis tam idoneus? **17** non enim sumus sicut plurimi, adulterantes verbum Dei, sed ex sinceritate, sed sicut ex Deo, coram Deo, in Christo loquimur.

3 Incipimus iterum nosmetipsos commendare? aut numquid egemus (sicut quidam) commendatitiis epistolis ad vos, aut ex vobis? **2** Epistola nostra vos estis, scripta in cordibus nostris, quæ scitur, et legitur ab omnibus hominibus: **3** manifestati quod epistola estis Christi, ministrata a nobis, et scripta

non atramento, sed Spiritu Dei vivi: non in tabulis destituimur: **9** persecutionem patimus, sed non lapideis, sed in tabulis cordis carnalibus. **4** Fiduciam derelinquimur: dejicimur, sed non perimus: **10** autem talem habemus per Christum ad Deum: **5** non semper mortificationem Jesu in corpore nostro quod sufficientes simus cogitare aliquid a nobis, circumferentes, ut et vita Jesu manifestetur in quasi ex nobis: sed sufficientia nostra ex Deo est: **6** corporibus nostris. **11** Semper enim nos, qui qui et idoneos nos fecit ministros novi testamenti: vivimus, in mortem tradimur propter Jesum: ut et non littera, sed Spiritu: littera enim occidit, Spiritus vita Jesu manifestetur in carne nostra mortali. **12** autem vivificat. **7** Quod si ministratio mortis litteris Ergo mors in nobis operatur, vita autem in vobis. deformata in lapidibus fuit in gloria, ita ut non **13** Habentes autem eundem spiritum fidei, sicut possent intendere filii Israël in faciem Moysi propter scriptum est: Credidi, propter quod locutus sum: gloriam vultus ejus, quæ evacuatur: **8** quomodo et nos credimus, propter quod et loquimur: **14** non magis ministratio Spiritus erit in gloria? **9** Nam scientes quoniam qui suscitavit Jesum, et nos cum si ministratio damnationis gloria est: multo magis Jesu suscitabit, et constituet vobiscum. **15** Omnia abundat ministerium justitiae in gloria. **10** Nam nec enim propter vos: ut gratia abundans, per multos glorificatum est, quod claruit in hac parte, propter in gratiarum actione, abundet in gloriam Dei. **16** excellentem gloriam. **11** Si enim quod evacuatur, Propter quod non deficitus: sed licet is, qui foris per gloriam est: multo magis quod manet, in est, noster homo corrumpatur, tamen is, qui intus gloria est. **12** Habentes igitur talem spem, multa est, renovatur de die in diem. **17** Id enim, quod in fiducia utimur: **13** et non sicut Moyses ponebat præsenti est momentaneum et leve tribulationis velamen super faciem suam, ut non intenderent nostræ, supra modum in sublimitate æternum filii Israël in faciem ejus, quod evacuatur, **14** sed gloriarum pondus operatur in nobis, (aiōnios g166) **18** obtusi sunt sensus eorum. Usque in hodiernum non contemplantibus nobis quæ videntur, sed quæ enim diem, idipsum velamen in lectione veteris testamenti manet non revelatum (quoniam in non videntur. Quæ enim videntur, temporalia sunt: Christo evacuatur), **15** sed usque in hodiernum quæ autem non videntur, æterna sunt. (aiōnios g166) diem, cum legitur Moyses, velamen positum est super cor eorum. **16** Cum autem conversus fuerit ad Dominum, auferetur velamen. **17** Dominus autem Spiritus est: ubi autem Spiritus Domini, ibi libertas. **18** Nos vero omnes, revelata facie gloriam Domini speculantes, in eamdem imaginem transformamur a claritate in claritatem, tamquam a Domini Spiritu.

4 Ideo habentes administrationem, juxta quod misericordiam consecuti sumus, non deficitus, **2** sed abdicamus occulta dedecoris, non ambulantes in astutia, neque adulterantes verbum Dei, sed in manifestatione veritatis commendantes nosmetipsos ad omnem conscientiam hominum coram Deo. **3** Quod si etiam opertum est Evangelium nostrum, in iis, qui pereunt, est opertum: **4** in quibus Deus hujus sæculi excæcavit mentes infidelium, ut non fulgeat illis illuminatio Evangelii gloriae Christi, qui est imago Dei. (aiōn g165) **5** Non enim nosmetipsos prædicamus, sed Jesum Christum Dominum nostrum: nos autem servos vestros per Jesum: **6** quoniam Deus, qui dixit de tenebris lucem splendescere, ipse illuxit in cordibus nostris ad illuminationem scientiæ claritatis Dei, in facie Christi Jesu. **7** Habemus autem thesaurum istum in vasis fictilibus: ut sublimitas sit virtus Dei, et non ex nobis. **8** In omnibus tribulationem patimus, sed non angustiamur: aporiamur, sed non

5 Scimus enim quoniam si terrestris domus nostra hujus habitationis dissolvatur, quod ædificationem ex Deo habemus, domum non manufactam, æternam in cælis. (aiōnios g166) **2** Nam et in hoc ingemiscimus, habitationem nostram, quæ de cælo est, superindui cupientes: **3** si tamen vestiti, non nudi inveniamur. **4** Nam et qui sumus in hoc tabernaculo, ingemiscimus gravati: eo quod nolumus expoliari, sed supervestiri, ut absorbeatur quod mortale est, a vita. **5** Qui autem efficit nos in hoc ipsum, Deus, qui dedit nobis pignus Spiritus. **6** Audentes igitur semper, scientes quoniam dum sumus in corpore, peregrinamur a Domino **7** (per fidem enim ambulamus, et non per speciem): **8** audemus autem, et bonam voluntatem habemus magis peregrinari a corpore, et præsentes esse ad Dominum. **9** Et ideo contendimus, sive absentes, sive præsentes, placere illi. **10** Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit, sive bonum, sive malum. **11** Scientes ergo timorem Domini, hominibus suademos, Deo autem manifesti sumus. Spero autem et in conscientiis vestris manifestos nos esse. **12** Non iterum commendamus nos vobis, sed occasionem damus vobis glorianti pro nobis: ut habeatis ad eos qui in facie gloriantur, et non in corde. **13** Sive enim mente excedimus Deo: sive sobrii sumus, vobis. **14** Caritas enim

Christi urget nos: æstimantes hoc, quoniam si inter eos, et ero illorum Deus, et ipsi erunt mihi unus pro omnibus mortuus est, ergo omnes mortui sunt: **15** et pro omnibus mortuus est Christus: et separamini, dicit Dominus, et immundum neutrum, et qui vivunt, jam non sibi vivant, sed ei qui tetigeritis: **18** et ego recipiam vos: et ero vobis in pro ipsis mortuus est et surrexit. **16** Itaque patrem, et vos eritis mihi in filios et filias, dicit nos ex hoc neminem novimus secundum carnem. Dominus omnipotens.]

Et si cognovimus secundum carnem Christum, sed nunc jam non novimus. **17** Si qua ergo in Christo nova creatura, vetera transierunt: ecce facta sunt omnia nova. **18** Omnia autem ex Deo, qui nos reconciliavit sibi per Christum: et dedit nobis ministerium reconciliationis, **19** quoniam quidem Deus erat in Christo mundum reconcilians sibi, non reputans illis delicta ipsorum, et posuit in nobis verbum reconciliationis. **20** Pro Christo ergo legatione fungimur, tamquam Deo exhortante per nos. Obsecramus pro Christo, reconciliamini Deo. **21** Eum, qui non noverat peccatum, pro nobis peccatum fecit, ut nos efficeremur justitia Dei in ipso.

6 Adjuvantes autem exhortamur ne in vacuum gratiam Dei recipiatis. **2** Ait enim: Tempore accepto exaudivi te, et in die salutis adjuvi te. Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis. **3** Nemini dantes ullam offensionem, ut non vituperetur ministerium nostrum: **4** sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros in multa patientia, in tribulationibus, in necessitatibus, in angustiis, **5** in plagis, in carceribus, in seditionibus, in laboribus, in vigiliis, in jejuniis, **6** in castitate, in scientia, in longanimitate, in suavitate, in Spiritu Sancto, in caritate non facta, **7** in verbo veritatis, in virtute Dei, per arma justitiae a dextris et a sinistris, **8** per gloriam, et ignobilitatem, per infamiam, et bonam famam: ut seductores, et veraces, sicut qui ignoti, et cogniti: **9** quasi morientes, et ecce vivimus: ut castigati, et non mortificati: **10** quasi tristes, semper autem gaudentes: sicut egentes, multos autem locupletantes: tamquam nihil habentes, et omnia possidentes. **11** Os nostrum patet ad vos, o Corinthii; cor nostrum dilatatum est. **12** Non angustiamini in nobis: angustiamini autem in visceribus vestris: **13** eamdem autem habentes remunerationem, tamquam filii dico, dilatamini et vos. **14** Nolite jugum ducere cum infidelibus. Quæ enim participatio justitiae cum iniquitate? aut quæ societas luci ad tenebras? **15** quæ autem conventio Christi ad Belial? aut quæ pars fidelium cum infidelibus? **16** qui autem consensus templo Dei cum idolis? vos enim estis templum Dei vivi, sicut dicit Deus: [Quoniam inhabitabo in illis, et inambulabo

7 Has ergo habentes promissiones, carissimi, mundemus nos ab omni inquinamento carnis et spiritus, perficientes sanctificationem in timore Dei. **2** Capite nos. Neminem læsimus, neminem corruptimus, neminem circumvenimus. **3** Non ad condemnationem vestram dico: prædiximus enim quod in cordibus nostris estis ad commoriendum et ad convivendum. **4** Multa mihi fiducia est apud vos, multa mihi gloriatio pro vobis: repletus sum consolatione; superabundo gaudio in omni tribulatione nostra. **5** Nam et cum venissemus in Macedoniam, nullam requiem habuit caro nostra, sed omnem tribulationem passi sumus: foris pugnæ, intus timores. **6** Sed qui consolatur humiles, consolatus est nos Deus in adventu Titi. **7** Non solum autem in adventu ejus, sed etiam in consolatione, qua consolatus est in vobis, referens nobis vestrum desiderium, vestrum fletum, vestram æmulationem pro me, ita ut magis gauderem. **8** Quoniam etsi contrastavi vos in epistola, non me pœnitit: etsi pœniteret, videns quod epistola illa (etsi ad horam) vos contrastavit, **9** nunc gaudeo: non quia contrastati estis, sed quia contrastati estis ad pœnitentiam. Contrastati enim estis ad Deum, ut in nullo detrimentum patiamini ex nobis. **10** Quæ enim secundum Deum tristitia est, pœnitentiam in salutem stabilem operatur: sæculi autem tristitia mortem operatur. **11** Ecce enim hoc ipsum, secundum Deum contrastari vos, quantam in vobis operatur sollicitudinem: sed defensionem, sed indignationem, sed timorem, sed desiderium, sed æmulationem, sed vindictam: in omnibus exhibuistis vos incontaminatos esse negotio. **12** Igitur, etsi scripsi vobis, non propter eum qui fecit injuriam, nec propter eum qui passus est: sed ad manifestandam sollicitudinem nostram, quam habemus pro vobis **13** coram Deo: ideo consolati sumus. In consolatione autem nostra, abundantius magis gavisi sumus super gaudio Titi, quia refectus est spiritus ejus ab omnibus vobis: **14** et si quid apud illum de vobis gloriatus sum, non sum confusus: sed sicut omnia vobis in veritate locuti sumus, ita et gloriatio nostra, quæ fuit ad Titum, veritas facta est, **15** et viscera ejus abundantius in vobis sunt, reminiscentis omnium vestrum obedientiam:

quomodo cum timore et tremore exceperitis illum. **16** Gaudeo quod in omnibus confido in vobis.

8 Notam autem facimus vobis, fratres, gratiam Dei, quæ data est in ecclesiis Macedoniae: **2** quod in multo experimento tribulationis abundantia gaudii ipsorum fuit, et altissima paupertas eorum, abundavit in divitias simplicitatis eorum: **3** quia secundum virtutem testimonium illis reddo, et supra virtutem voluntarii fuerunt, **4** cum multa exhortatione obsecrantes nos gratiam, et communicationem ministerii, quod fit in sanctos. **5** Et non sicut speravimus, sed semetipsos dederunt primum Domino, deinde nobis per voluntatem Dei, **6** ita ut rogaremus Titum, ut quemadmodum cœpit, ita et perficiat in vobis etiam gratiam istam. **7** Sed sicut in omnibus abundatis fide, et sermone, et scientia, et omni sollicitudine, insuper et caritate vestra in nos, ut et in hac gratia abundetis. **8** Non quasi imperans dico: sed per aliorum sollicitudinem, etiam vestræ caritatis ingenium bonum comprobans. **9** Scitis enim gratiam Domini nostri Iesu Christi, quoniam propter vos egenus factus est, cum esset dives, ut illius inopia vos divites essetis. **10** Et consilium in hoc do: hoc enim vobis utile est, qui non solum facere, sed et velle cœpistis ab anno priore: **11** nunc vero et facto perficie: ut quemadmodum promptus est animus voluntatis, ita sit et perficiendi ex eo quod habetis. **12** Si enim voluntas prompta est, secundum id quod habet, accepta est, non secundum id quod non habet. **13** Non enim ut aliis sit remissio, vobis autem tribulatio, sed ex æqualitate. **14** In præsenti tempore vestra abundantia illorum inopiam supplet: ut et illorum abundantia vestræ inopiae sit supplementum, ut fiat æqualitas, sicut scriptum est: **15** Qui multum, non abundavit: et qui modicum, non minoravit. **16** Gratias autem Deo, qui dedit eamdem sollicitudinem pro vobis in corde Titi, **17** quoniam exhortationem quidem suscepit: sed cum sollicitior esset, sua voluntate profectus est ad vos. **18** Misimus etiam cum illo fratrem, cuius laus est in Evangelio per omnes ecclesias: **19** non solum autem, sed et ordinatus est ab ecclesiis comes peregrinationis nostræ in hanc gratiam, quæ ministratur a nobis ad Domini gloriam, et destinatam voluntatem nostram: **20** devitantes hoc, ne quis nos vituperet in hac plenitudine, quæ ministratur a nobis. **21** Providemus enim bona non solum coram Deo, sed etiam coram hominibus. **22** Misimus autem cum illis et fratrem nostrum, quem probavimus in multis sæpe sollicitum esse: nunc autem multo sollicitiorem, confidentia multa in

vos, **23** sive pro Tito, qui est socius meus, et in vos adjutor, sive fratres nostri, Apostoli ecclesiarum, gloria Christi. **24** Ostensionem ergo, quæ est caritatis vestræ, et nostræ gloriæ pro vobis, in illos ostendite in faciem ecclesiarum.

9 Nam de ministerio, quod fit in sanctos ex abundanti est mihi scribere vobis. **2** Scio enim promptum animum vestrum: pro quo de vobis glorior apud Macedones. Quoniam et Achaia parata est ab anno præterito, et vestra æmulatio provocavit plurimos. **3** Misi autem fratres: ut ne quod gloriamur de vobis, evacuetur in hac parte, ut (quemadmodum dixi) parati sitis: **4** ne cum venerint Macedones tecum, et invenerint vos imparatos, erubescamus nos (ut non dicamus vos) in hac substantia. **5** Necessarium ergo existimavi rogare fratres, ut præveniant ad vos, et præparent re promissam benedictionem hanc paratam esse sic, quasi benedictionem, non tamquam avaritiam. **6** Hoc autem dico: qui parce seminat, parce et metet: et qui seminat in benedictionibus, de benedictionibus et metet. **7** Unusquisque, prout destinavit in corde suo, non ex tristitia, aut ex necessitate: hilarem enim datorem diligit Deus. **8** Potens est autem Deus omnem gratiam abundare facere in vobis: ut in omnibus semper omnem sufficientiam habentes, abundetis in omne opus bonum, **9** sicut scriptum est: Dispersit, dedit pauperibus: justitia ejus manet in sæculum sæculi. (aiōn g165) **10** Qui autem administrat semen seminanti: et panem ad manducandum præstabit, et multiplicabit semen vestrum, et augebit incrementa frugum justitiae vestræ: **11** ut in omnibus locupletati abundetis in omnem simplicitatem, quæ operatur per nos gratiarum actionem Deo. **12** Quoniam ministerium hujus officii non solum supplet ea quæ desunt sanctis, sed etiam abundat per multas gratiarum actiones in Domino, **13** per probationem ministerii hujus, glorificantes Deum in obedientia confessionis vestræ, in Evangelium Christi, et simplicitate communicationis in illos, et in omnes, **14** et in ipsorum obsecratione pro vobis, desiderantium vos propter eminentem gratiam Dei in vobis. **15** Gratias Deo super inenarrabili dono ejus.

10 Ipse autem ego Paulus obsecro vos per mansuetudinem et modestiam Christi, qui in facie quidem humilis sum inter vos, absens autem confido in vos. **2** Rogo autem vos ne præsens audeam per eam confidentiam, qua existimor audere in quosdam, qui arbitrantur nos tamquam secundum carnem ambulemus. **3** In carne enim

ambulantes, non secundum carnem militamus. numquid peccatum feci, me ipsum humilians, ut
4 Nam arma militiae nostrae non carnalia sunt, vos exaltemini? quoniam gratis Evangelium Dei sed potentia Deo ad destructionem munitionum, evangelizavi vobis? 8 Alias ecclesias expoliavi, consilia destruentes, 5 et omnem altitudinem accipiens stipendum ad ministerium vestrum. 9 Et extollentem se adversus scientiam Dei, et in cum essem apud vos, et egerem, nulli onerosus fui: captivitatem redigentes omnem intellectum in nam quod mihi deerat, suppleverunt fratres, qui obsequium Christi, 6 et in promptu habentes ulcisci venerunt a Macedonia: et in omnibus sine onere omnem inobedientiam, cum impleta fuerit vestra me vobis servavi, et servabo. 10 Est veritas Christi obedientia. 7 Quae secundum faciem sunt, videte. Si in me, quoniam haec gloriatio non infringetur in quis confidit sibi Christi se esse, hoc cogitet iterum me in regionibus Achaiae. 11 Quare? quia non apud se: quia sicut ipse Christi est, ita et nos. 8 Nam diligo vos? Deus scit. 12 Quod autem facio, et etsi amplius aliquid gloriatus fuero de potestate faciam: ut amputem occasionem eorum qui volunt nostra, quam dedit nobis Dominus in aedificationem, occasionem, ut in quo gloriantur, inveniantur sicut et non in destructionem vestram, non erubescam. et nos. 13 Nam ejusmodi pseudoapostoli sunt 9 Ut autem non existimer tamquam terrere vos per operarii subdoli, transfigurantes se in apostolos epistolæ: 10 quoniam quidem epistolæ, inquiunt, Christi. 14 Et non mirum: ipse enim Satanæ graves sunt et fortes; præsentia autem corporis transfigurat se in angelum lucis. 15 Non est ergo infirma, et sermo contemptibilis: 11 hoc cogitet magnum, si ministri ejus transfigurentur velut qui ejusmodi est, quia quales sumus verbo per ministri justitiae: quorum finis erit secundum epistolæ absentes, tales et præsentes in facto. opera ipsorum. 16 Iterum dico (ne quis me putet 12 Non enim audemus inserere, aut comparare insipientem esse, alioquin velut insipientem accipite nos quibusdam, qui seipsos commandant: sed ipsi me, ut et ego modicum quid glorier), 17 quod in nobis nosmetipsos metientes, et comparantes loquor, non loquor secundum Deum, sed quasi in nosmetipsos nobis. 18 Nos autem non in immensum insipientia, in hac substantia gloriæ. 18 Quoniam gloriabimur, sed secundum mensuram regulæ, qua multi gloriatur secundum carnem: et ego gloriabor. mensus est nobis Deus, mensuram pertingendi 19 Libenter enim suffertis insipientes, cum sitis usque ad vos. 14 Non enim quasi non pertingentes ipsi sapientes. 20 Sustinetis enim si quis vos in ad vos, superextendimus nos: usque ad vos servitutem redigit, si quis devorat, si quis accipit, enim pervenimus in Evangelio Christi. 15 Non si quis extollitur, si quis in faciem vos cœdit. 21 in immensum gloriantes in alienis laboribus: Secundum ignobilitatem dico, quasi nos infirmi spem autem crescentis fidei vestræ, in fuerimus in hac parte. In quo quis audet (in vobis magnificari secundum regulam nostram in insipientia dico) audeo et ego: 22 Hebræi sunt, et abundantiam, 16 etiam in illa, quæ ultra vos sunt, evangeliare, non in aliena regula in iis quæ præparata sunt gloriari. 17 Qui autem gloriatur, in Domino glorietur. 18 Non enim qui seipsum commendat, ille probatus est: sed quem Deus commendat.

11 Utinam sustineretis modicum quid insipientiæ meæ, sed et supportare me: 2 æmulator enim vos Dei æmulatione. Despondi enim vos univiro, virginem castam exhibere Christo. 3 Timeo autem ne sicut serpens Hevam seduxit astutia sua, ita corrumpantur sensus vestri, et excidant a simplicitate, quæ est in Christo. 4 Nam si is qui venit, alium Christum prædicat, quem non prædicavimus, aut aliud spiritum accipitis, quem non accepistis: aut aliud Evangelium, quod non recepistis: recte pateremini. 5 Existimo enim nihil me minus fecisse a magnis Apostolis. 6 Nam etsi imperitus sermone, sed non scientia, in omnibus autem manifestati sumus vobis. 7 Aut

me: Israëlita sunt, et ego: semen Abrahæ sunt, et ego. 23 Ministri Christi sunt (ut minus sapiens dico), plus ego: in laboribus plurimis, in carceribus abundantius, in plagis supra modum, in mortibus frequenter. 24 A Judæis quinquies, quadragesas, una minus, accepi. 25 Ter virgis cæsus sum, semel lapidatus sum: ter naufragium feci, nocte et die in profundo maris fui, 26 in itineribus sæpe, periculis fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, periculis ex gentibus, periculis in civitate, periculis in solitudine, periculis in mari, periculis in falsis fratribus: 27 in labore et ærumnâ, in vigiliis multis, in fame et siti, in jejuniis multis, in frigore et nuditate, 28 præter illa quæ extrinsecus sunt, instantia mea quotidiana, sollicitudo omnium ecclesiarum. 29 Quis infirmatur, et ego non infirmor? quis scandalizatur, et ego non uor? 30 Si gloriari oportet, quæ infirmitatis meæ sunt, gloriabor. 31 Deus et Pater Domini nostri Jesu Christi, qui est benedictus in sæcula, scit quod non mentior. (aiōn g165) 32 Damasci præpositus gentis Aretæ regis custodiebat civitatem

Damascenorum ut me comprehendenderet: **33** et per ne forte contentiones, æmulationes, animositates, fenestram in sporta dimissus sum per murum, et dissensiones, detractiones, susurrationes, sic effugi manus ejus.

12 Si gloriari oportet (non expedit quidem), veniam autem ad visiones et revelationes Domini. **2** Scio hominem in Christo ante annos quatuordecim, sive in corpore nescio, sive extra corpus nescio, Deus scit, raptum hujusmodi usque ad tertium cælum. **3** Et scio hujusmodi hominem sive in corpore, sive extra corpus nescio, Deus scit: **4** quoniam raptus est in paradisum: et audivit arcana verba, quæ non licet homini loqui. **5** Pro hujusmodi gloriabor: pro me autem nihil gloriabor nisi in infirmitatibus meis. **6** Nam etsi voluero gloriari, non ero insipiens: veritatem enim dicam: parco autem, ne quis me existimet supra id quod videt in me, aut aliquid audit ex me. **7** Et ne magnitudo revelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ angelus Satanæ, qui me colaphizet. **8** Propter quod ter Dominum rogavi ut discederet a me: **9** et dixit mihi: Sufficit tibi gratia mea: nam virtus in infirmitate perficitur. Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Christi. **10** Propter quod placebo mihi in infirmitatibus meis, in contumeliis, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustiis pro Christo: cum enim infirmor, tunc potens sum. **11** Factus sum insipiens, vos me coëgistis. Ego enim a vobis debui commendari: nihil enim minus fui ab iis, qui sunt supra modum Apostoli: tametsi nihil sum: **12** signa tamen apostolatus mei facta sunt super vos in omni patientia, in signis, et prodigiis, et virtutibus. **13** Quid est enim, quod minus habuistis præ ceteris ecclesiis, nisi quod ego ipse non gravavi vos? donate mihi hanc injuriam. **14** Ecce tertio hoc paratus sum venire ad vos: et non ero gravis vobis. Non enim quæ vestra sunt, sed vos. Nec enim debent filii parentibus thesaurizare, sed parentes filii. **15** Ego autem libentissime impendam, et super impendar ipse pro animabus vestris: licet plus vos diligens, minus diligar. **16** Sed esto: ego vos non gravavi: sed cum essem astutus, dolo vos cepi. **17** Numquid per aliquem eorum, quod misi ad vos, circumveni vos? **18** Rogavi Titum, et misi cum illo fratrem. Numquid Titus vos circumvenit? nonne eodem spiritu ambulavimus? nonne iisdem vestigiis? **19** Olim putatis quod excusemus nos apud vos? coram Deo in Christo loquimur: omnia autem, carissimi, propter ædificationem vestram. **20** Timeo enim ne forte cum venero, non quales volo, inveniam vos: et ego inveniar a vobis, qualem non vultis:

ne forte contentiones, æmulationes, animositates, inflationes, seditiones sint inter vos: **21** ne iterum cum venero, humiliet me Deus apud vos, et lugeam multos ex iis qui ante peccaverunt, et non egerunt poenitentiam super immunditia, et fornicatione, et impudicitia, quam gesserunt.

13 Ecce tertio hoc venio ad vos: in ore duorum vel trium testium stabit omne verbum. **2** Prædixi, et prædico, ut præsens, et nunc absens iis qui ante peccaverunt, et ceteris omnibus, quoniam si venero iterum, non parcam. **3** An experimentum queritis ejus, qui in me loquitur Christus, qui in vobis non infirmatur, sed potens est in vobis? **4** Nam etsi crucifixus est ex infirmitate: sed vivit ex virtute Dei. Nam et nos infirmi sumus in illo: sed vivemus cum eo ex virtute Dei in vobis. **5** Vosmetipsos tentate si estis in fide: ipsi vos probate. An non cognoscitis vosmetipsos quia Christus Jesus in vobis est? nisi forte reprobri estis. **6** Spero autem quod cognoscetis, quia nos non sumus reprobri. **7** Oramus autem Deum ut nihil mali faciat, non ut nos probati appareamus, sed ut vos quod bonum est faciat: nos autem ut reprobri simus. **8** Non enim possumus aliquid adversus veritatem, sed pro veritate. **9** Gaudemus enim, quoniam nos infirmi sumus, vos autem potentes estis. Hoc et oramus, vestram consummationem. **10** Ideo hæc absens scribo, ut non præsens durius agam secundum potestatem, quam Dominus dedit mihi in ædificationem, et non in destructionem. **11** De cetero, fratres, gaudete, perfecti estote, exhortamini, idem sapite, pacem habete, et Deus pacis et dilectionis erit vobiscum. **12** Salutate invicem in osculo sancto. **13** Salutant vos omnes sancti. **14** Gratia Domini nostri Jesu Christi, et caritas Dei, et communicatio Sancti Spiritus sit cum omnibus vobis. Amen.

Galatas

1 Paulus, Apostolus non ab hominibus, neque per hominem, sed per Jesum Christum, et Deum Patrem, qui suscitavit eum a mortuis: **2** et qui mecum sunt omnes fratres, ecclesiis Galatiæ. **3** Gratia vobis, et pax a Deo Patre, et Domino nostro Jesu Christo, **4** qui dedit semetipsum pro peccatis nostris, ut eriperet nos de præsenti sæculo nequam, secundum voluntatem Dei et Patris nostri, (aiōn g165) **5** cui est gloria in sæcula sæculorum. Amen. (aiōn g165) **6** Miror quod sic tam cito transferimini ab eo qui vos vocavit in gratiam Christi in aliud Evangelium: **7** quod non est aliud, nisi sunt aliqui qui vos conturbant, et volunt convertere Evangelium Christi. **8** Sed licet nos aut angelus de cælo evangelizet vobis præterquam quod evangelizavimus vobis, anathema sit. **9** Sicut prædiximus, et nunc iterum dico: si quis vobis evangelizaverit præter id quod accepistis, anathema sit. **10** Modo enim hominibus suadeo, an Deo? an quæro hominibus placere? si adhuc hominibus placerem, Christi servus non essem. **11** Notum enim vobis facio, fratres, Evangelium, quod evangelizatum est a me, quia non est secundum hominem: **12** neque enim ego ab homine accepi illud, neque didici, sed per revelationem Jesu Christi. **13** Audistis enim conversationem meam aliquando in Judaismo: quoniam supra modum persequebar Ecclesiam Dei, et expugnabam illam, **14** et proficiebam in Judaismo supra multos coætaneos meos in genere meo, abundantius æmulator existens paternarum mearum traditionum. **15** Cum autem placuit ei, qui me segregavit ex utero matris meæ, et vocavit per gratiam suam, **16** ut revelaret Filium suum in me, ut evangelizarem illum in gentibus: continuo non acquevi carni et sanguini, **17** neque veni Jerosolymam ad antecessores meos Apostolos: sed abii in Arabiam, et iterum reversus sum Damascum: **18** deinde post annos tres veni Jerosolymam videre Petrum, et mansi apud eum diebus quindecim: **19** alium autem Apostolorum vidi neminem, nisi Jacobum fratrem Domini. **20** Quæ autem scribo vobis, ecce coram Deo, quia non mentior. **21** Deinde veni in partes Syriæ, et Ciliciae. **22** Eram autem ignotus facie ecclesiis Judææ, quæ erant in Christo: **23** tantum autem auditum habebant quoniam qui persequebatur nos aliquando, nunc evangelizat fidem, quam aliquando expugnabat: **24** et in me clarificabant Deum.

2 Deinde post annos quatuordecim, iterum ascendi Jerosolymam cum Barnaba, assumpto et Tito. **2** Ascendi autem secundum revelationem: et contuli

cum illis Evangelium, quod prædicto in gentibus, seorsum autem iis qui videbantur aliquid esse: ne forte in vacuum currerem, aut cucurrissem. **3** Sed neque Titus, qui mecum erat, cum esset gentilis, compulsus est circumcidere: **4** sed propter subintroductos falsos fratres, qui subintroierunt explorare libertatem nostram, quam habemus in Christo Jesu, ut nos in servitutem redigerent. **5** Quibus neque ad horam cessimus subjectione, ut veritas Evangelii permaneat apud vos: **6** ab iis autem, qui videbantur esse aliquid (quales aliquando fuerint, nihil mea interest: Deus personam hominis non accipit): mihi enim qui videbantur esse aliquid, nihil contulerunt. **7** Sed e contra cum vidissent quod creditum est mihi Evangelium præputii, sicut et Petro circumcisionis **8** (qui enim operatus est Petro in apostolatum circumcisionis, operatus est et mihi inter gentes): **9** et cum cognovissent gratiam, quæ data est mihi, Jacobus, et Cephas, et Joannes, qui videbantur columnæ esse, dextras dederunt mihi, et Barnabæ societatis: ut nos in gentes, ipsi autem in circumcisionem: **10** tantum ut pauperum memores essemus, quod etiam sollicitus fui hoc ipsum facere. **11** Cum autem venisset Cephas Antiochiam, in faciem ei restiti, quia reprehensibilis erat. **12** Prius enim quam venirent quidam a Jacobo, cum gentibus edebat: cum autem venissent, subtrahebat, et segregabat se, timens eos qui ex circumcisione erant. **13** Et simulationi ejus consenserunt ceteri Judei, ita ut et Barnabas duceretur ab eis in illam simulationem. **14** Sed cum vidi sem quod non recte ambularent ad veritatem Evangelii, dixi Cephæ coram omnibus: Si tu, cum Judæus sis, gentiliter vivis, et non judaice: quomodo gentes cogis judaizare? **15** Nos natura Judæi, et non ex gentibus peccatores. **16** Scientes autem quod non justificatur homo ex operibus legis, nisi per fidem Jesu Christi: et nos in Christo Jesu credimus, ut justificemur ex fide Christi, et non ex operibus legis: propter quod ex operibus legis non justificabitur omnis caro. **17** Quod si quærentes justificari in Christo, inventi sumus et ipsi peccatores, numquid Christus peccati minister est? Absit. **18** Si enim quæ destruxi, iterum hæc ædifico: prævaricatorem me constituio. **19** Ego enim per legem, legi mortuus sum, ut Deo vivam: Christo confixus sum cruci. **20** Vivo autem, jam non ego: vivit vero in me Christus. Quod autem nunc vivo in carne: in fide vivo Filii Dei, qui dilexit me, et tradidit semetipsum pro me. **21** Non abjicio gratiam Dei. Si enim per legem justitia, ergo gratis Christus mortuus est.

3 O insensati Galatæ, quis vos fascinavit non induistis. **28** Non est Judæus, neque Græcus: non obediens veritati, ante quorum oculos Jesus est servus, neque liber: non est masculus, neque Christus præscriptus est, in vobis crucifixus? **2** femina. Omnes enim vos unum estis in Christo Jesu. Hoc solum a vobis volo discere: ex operibus legis **29** Si autem vos Christi, ergo semen Abrahæ estis, Spiritum accepistis, an ex auditu fidei? **3** sic secundum promissionem hæredes.

stulti estis, ut cum Spiritu cœperitis, nunc carne consummemini? **4** tanta passi estis sine causa? si tamen sine causa. **5** Qui ergo tribuit vobis Spiritum, et operatur virtutes in vobis: ex operibus legis, an ex auditu fidei? **6** Sicut scriptum est: Abraham credidit Deo, et reputatum est illi ad justitiam: **7** cognoscite ergo quia qui ex fide sunt, ii sunt filii Abrahæ. **8** Providens autem Scriptura quia ex fide justificat gentes Deus, prænuntiavit Abrahæ: Quia benedicentur in te omnes gentes. **9** Igitur qui ex fide sunt, benedicentur cum fideli Abraham. **10** Quicumque enim ex operibus legis sunt, sub maledicto sunt. Scriptum est enim: Maledictus omnis qui non permanerit in omnibus quæ scripta sunt in libro legis ut faciat ea. **11** Quoniam autem in lege nemo justificatur apud Deum, manifestum est: quia justus ex fide vivit. **12** Lex autem non est ex fide, sed: Qui fecerit ea, vivet in illis. **13** Christus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum: quia scriptum est: Maledictus omnis qui pendet in ligno: **14** ut in gentibus benedictio Abrahæ fieret in Christo Jesu, ut pollicitationem Spiritus accipiamus per fidem. **15** Fratres (secundum hominem dico) tamen hominis confirmatum testamentum nemo spernit, aut superordinat. **16** Abrahæ dictæ sunt promissiones, et semini ejus. Non dicit: Et seminibus, quasi in multis: sed quasi in uno: Et semini tuo, qui est Christus. **17** Hoc autem dico, testamentum confirmatum a Deo: quæ post quadringentos et triginta annos facta est lex, non irritum facit ad evacuandam promissionem. **18** Nam si ex lege hæreditas, jam non ex promissione. Abrahæ autem per repromotionem donavit Deus. **19** Quid igitur lex? Propter transgressiones posita est donec veniret semen, cui promiserat, ordinata per angelos in manu mediatoris. **20** Mediator autem unius non est: Deus autem unus est. **21** Lex ergo adversus promissa Dei? Absit. Si enim data esset lex, quæ posset vivificare, vere ex lege esset justitia. **22** Sed conclusit Scriptura omnia sub peccato, ut promissio ex fide Jesu Christi daretur creditibus. **23** Prius autem quam veniret fides, sub lege custodiebamur conclusi in eam fidem quæ revelanda erat. **24** Itaque lex paedagogus noster fuit in Christo, ut ex fide justificemur. **25** At ubi venit fides, jam non sumus sub paedagogo. **26** Omnes enim filii Dei estis per fidem, quæ est in Christo Jesu. **27** Quicumque enim in Christo baptizati estis, Christum

4 Dico autem: quanto tempore hæres parvulus est, nihil differt a servo, cum sit dominus omnium: **2** sed sub tutoribus et actoribus est usque ad præfinitum tempus a patre: **3** ita et nos cum essemus parvuli, sub elementis mundi eramus servientes. **4** At ubi venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum factum ex muliere, factum sub lege, **5** ut eos, qui sub lege erant, redimeret, ut adoptionem filiorum reciperebamus. **6** Quoniam autem estis filii, misit Deus Spiritum Filii sui in corda vestra, clamantem: Abba, Pater. **7** Itaque jam non est servus, sed filius: quod si filius, et hæres per Deum. **8** Sed tunc quidem ignorantes Deum, iis, qui natura non sunt dii, serviebatis. **9** Nunc autem cum cognoveritis Deum, immo cogniti sitis a Deo: quomodo convertimini iterum ad infirma et egena elementa, quibus denuo servire vultis? **10** Dies observatis, et menses, et tempora, et annos. **11** Timeo vos, ne forte sine causa laboraverim in vobis. **12** Estote sicut ego, quia et ego sicut vos: fratres, obsecro vos. Nihil me læsistis. **13** Scitis autem quia per infirmitatem carnis evangelizavi vobis jampridem: et temptationem vestram in carne mea **14** non sprevistis, neque respuistis: sed sicut angelum Dei exceperitis me, sicut Christum Jesum. **15** Ubi est ergo beatitudo vestra? testimonium enim perhibeo vobis, quia, si fieri posset, oculos vestros eruissetis, et dedissetis mihi. **16** Ergo inimicus vobis factus sum, verum dicens vobis? **17** Æmulantur vos non bene: sed excludere vos volunt, ut illos æmulemini. **18** Bonum autem æmulamini in bono semper: et non tantum cum præsens sum apud vos. **19** Filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis: **20** vellem autem esse apud vos modo, et mutare vocem meam: quoniam confundor in vobis. **21** Dicite mihi qui sub lege vultis esse: legem non legitistis? **22** Scriptum est enim: Quoniam Abraham duos filios habuit: unum de ancilla, et unum de libera. **23** Sed qui de ancilla, secundum carnem natus est: qui autem de libera, per repromotionem: **24** quæ sunt per allegoriam dicta. Hæc enim sunt duo testamenta. Unum quidem in monte Sina, in servitutem generans, quæ est Agar: **25** Sina enim mons est in Arabia, qui conjunctus est ei quæ nunc est Jerusalem, et servit cum filiis suis. **26** Illa autem, quæ sursum est Jerusalem, libera est, quæ est mater nostra. **27** Scriptum est enim: [Lætare, sterilis, quæ

non paris; erumpe et clama, quæ non parturis: quia Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitiis et multi filii desertæ, magis quam ejus quæ habet concupiscentiis. **25** Si Spiritu vivimus, Spiritu et virum.] **28** Nos autem, fratres, secundum Isaac ambulemus. **26** Non efficiamur inanis gloriæ cupidi, promissionis filii sumus. **29** Sed quomodo tunc is, in vicem provocantes, in vicem invidentes, qui secundum carnem natus fuerat, persequebatur eum qui secundum spiritum: ita et nunc. **30** Sed quid dicit Scriptura? Ejice ancillam, et filium ejus: non enim hæres erit filius ancillæ cum filio liberæ. **31** Itaque, fratres, non sumus ancillæ filii, sed liberæ: qua libertate Christus nos liberavit.

5 State, et nolite iterum jugo servitutis contineri.

2 Ecce ego Paulus dico vobis: quoniam si circumcidamini, Christus vobis nihil proderit. **3** Testificor autem rursus omni homini circumcidenti se, quoniam debitor est universæ legis faciendæ. **4** Evacuati a Christo, qui in lege justificamini: a gratia excidistis. **5** Nos enim spiritu ex fide, spem justitiae exspectamus. **6** Nam in Christo Jesu neque circumcisio aliquid valet, neque præputium: sed fides, quæ per caritatem operatur. **7** Currebatis bene: quis vos impedivit veritati non obedi? **8** persuasio hæc non est ex eo, qui vocat vos. **9** Modicum fermentum totam massam corrumpit. **10** Ego confido in vobis in Domino, quod nihil aliud sapietis: qui autem conturbat vos, portabit judicium, quicumque est ille. **11** Ego autem, fratres, si circumcisionem adhuc prædicto: quid adhuc persecutionem patior? ergo evacuatum est scandalum crucis. **12** Utinam et abscondantur qui vos conturbant. **13** Vos enim in libertatem vocati estis, fratres: tantum ne libertatem in occasionem detis carnis, sed per caritatem Spiritus servite invicem. **14** Omnis enim lex in uno sermone impletur: Diliges proximum tuum sicut te ipsum. **15** Quod si invicem mordetis, et comeditis: videte ne ab invicem consumamini. **16** Dico autem: Spiritu ambulate, et desideria carnis non perficietis. **17** Caro enim concupiscit adversus spiritum, spiritus autem adversus carnem: hæc enim sibi invicem adversantur, ut non quæcumque vultis, illa faciatis. **18** Quod si Spiritu ducimini, non estis sub lege. **19** Manifesta sunt autem opera carnis, quæ sunt fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria, **20** idolorum servitus, beneficia, inimicitiae, contentiones, æmulationes, iræ, rixæ, dissensiones, sectæ, **21** invidiae, homicidia, ebrietates, comessationes, et his similia, quæ prædicto vobis, sicut prædixi: quoniam qui talia agunt, regnum Dei non consequentur. **22** Fructus autem Spiritus est caritas, gaudium, pax, patientia, benignitas, bonitas, longanimitas, **23** mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas. Adversus hujusmodi non est lex. **24** Qui autem sunt

6 Fratres, etsi præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos, qui spirituales estis, hujusmodi instruite in spiritu lenitatis, considerans te ipsum, ne et tu tenteris. **2** Alter alterius onera portate, et sic adimplebitis legem Christi. **3** Nam si quis existimat se aliquid esse, cum nihil sit, ipse se seducit. **4** Opus autem suum probet unusquisque, et sic in semetipso tantum gloriam habebit, et non in altero. **5** Unusquisque enim onus suum portabit. **6** Communicet autem is qui catechizatur verbo, ei qui se catechizat, in omnibus bonis. **7** Nolite errare: Deus non irridetur. Quæ enim seminaverit homo, hæc et metet. **8** Quoniam qui seminat in carne sua, de carne et metet corruptionem: qui autem seminat in spiritu, de spiritu metet vitam æternam. (**aiōnios** **g166**) **9** Bonum autem facientes, non deficiamus: tempore enim suo metemus non deficientes. **10** Ergo dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes, maxime autem ad domesticos fidei. **11** Videte qualibus litteris scripsi vobis mea manu. **12** Quicumque enim volunt placere in carne, hi cogunt vos circumcidiri, tantum ut crucis Christi persecutionem non patientur. **13** Neque enim qui circumciduntur, legem custodiunt: sed volunt vos circumcidiri, ut in carne vestra glorientur. **14** Mihi autem absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi: per quem mihi mundus crucifixus est, et ego mundo. **15** In Christo enim Jesu neque circumcisio aliquid valet, neque præputium, sed nova creatura. **16** Et quicumque hanc regulam secuti fuerint, pax super illos, et misericordia, et super Israël Dei. **17** De cetero, nemo mihi molestus sit: ego enim stigmata Domini Jesu in corpore meo porto. **18** Gratia Domini nostri Jesu Christi cum spiritu vestro, fratres. Amen.

Ephesios

1 Paulus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, omnibus sanctis qui sunt Ephesi, et fidelibus in Christo Jesu. **2** Gratia vobis, et pax a Deo Patre nostro, et Domino Jesu Christo. **3** Benedictus Deus et Pater Domini nostri Jesu Christi, qui benedixit nos in omni benedictione spirituali in cælestibus in Christo, **4** sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionem, ut essemus sancti et immaculati in conspectu ejus in caritate. **5** Qui prædestinavit nos in adoptionem filiorum per Jesum Christum in ipsum: secundum propositum voluntatis suæ, **6** in laudem gloriæ gratiæ suæ, in qua gratificavit nos in dilecto Filio suo. **7** In quo habemus redemptionem per sanguinem ejus, remissionem peccatorum secundum divitias gratiæ ejus, **8** quæ superabundavit in nobis in omni sapientia et prudentia: **9** ut notum faceret nobis sacramentum voluntatis suæ, secundum beneplacitum ejus, quod proposuit in eo, **10** in dispensatione plenitudinis temporum, instaurare omnia in Christo, quæ in cælis et quæ in terra sunt, in ipso; **11** in quo etiam et nos sorte vocati sumus prædestinati secundum propositum ejus qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ: **12** ut simus in laudem gloriæ ejus nos, qui ante speravimus in Christo; **13** in quo et vos, cum audissetis verbum veritatis, Evangelium salutis vestræ, in quo et credentes signati estis Spiritu promissionis Sancto, **14** qui est pignus hæreditatis nostræ, in redemptionem acquisitionis, in laudem gloriæ ipsius. **15** Propterea et ego audiens fidem vestram, quæ est in Domino Jesu, et dilectionem in omnes sanctos, **16** non cesso gratias agens pro vobis, memoriam vestri faciens in orationibus meis: **17** ut Deus Domini nostri Jesu Christi, Pater gloriæ, det vobis spiritum sapientiæ et revelationis in agnitione ejus, **18** illuminatos oculos cordis vestri, ut scatis quæ sit spes vocationis ejus, et quæ divitiae gloriæ hæreditatis ejus in sanctis, **19** et quæ sit supereminens magnitudo virtutis ejus in nos, qui credimus secundum operationem potentiarum virtutis ejus, **20** quam operatus est in Christo, suscitans illum a mortuis, et constituens ad dexteram suam in cælestibus: **21** supra omnem principatum, et potestatem, et virtutem, et dominationem, et omne nomen, quod nominatur non solum in hoc sæculo, sed etiam in futuro. (aiōn g165) **22** Et omnia sub pedibus ejus: et ipsum dedit caput supra omnem ecclesiam, **23** quæ est corpus ipsius, et plenitudo ejus, qui omnia in omnibus adimpletur.

2 Et vos, cum essetis mortui delictis et peccatis vestris, **2** in quibus aliquando ambulastis secundum sæculum mundi hujus, secundum principem potestatis aëris hujus, spiritus, qui nunc operatur in filios diffidentiæ, (aiōn g165) **3** in quibus et nos omnes aliquando conversati sumus in desideriis carnis nostræ, facientes voluntatem carnis et cogitationum, et eramus natura filii iræ, sicut et ceteri: **4** Deus autem, qui dives est in misericordia, propter nimiam caritatem suam, qua dilexit nos, **5** et cum essemus mortui peccatis, convivificavit nos in Christo (cujus gratia estis salvati), **6** et conresuscitavit, et consedere fecit in cælestibus in Christo Jesu: **7** ut ostenderet in sæculis supervenientibus abundantes divitias gratiæ suæ, in bonitate super nos in Christo Jesu. (aiōn g165) **8** Gratia enim estis salvati per fidem, et hoc non ex vobis: Dei enim donum est: **9** non ex operibus, ut ne quis glorietur. **10** Ipsius enim sumus factura, creati in Christo Jesu in operibus bonis, quæ præparavit Deus ut in illis ambulemus. **11** Propter quod memores estote quod aliquando vos gentes in carne, qui dicimini præputium ab ea quæ dicitur circumcisio in carne, manu facta: **12** quia eratis illo in tempore sine Christo, alienati a conversatione Israël, et hospites testamentorum, promissionis spem non habentes, et sine Deo in hoc mundo. **13** Nunc autem in Christo Jesu, vos, qui aliquando eratis longe, facti estis prope in sanguine Christi. **14** Ipse enim est pax nostra, qui fecit utraque unum, et medium parietem maceriarum solvens, inimicitias in carne sua, **15** legem mandatorum decretis evacuans, ut duos condat in semetipso in unum novum hominem, faciens pacem: **16** et reconciliet ambos in uno corpore, Deo per crucem, interficiens inimicitias in semetipso. **17** Et veniens evangelizavit pacem vobis, qui longe fuistis, et pacem iis, qui prope. **18** Quoniam per ipsum habemus accessum ambo in uno Spiritu ad Patrem. **19** Ergo jam non estis hospites, et advenæ: sed estis cives sanctorum, et domestici Dei, **20** superædificati super fundamentum apostolorum, et prophetarum, ipso summo angulari lapide Christo Jesu: **21** in quo omnis ædificatio constructa crescit in templum sanctum in Domino, **22** in quo et vos coædificamini in habitaculum Dei in Spiritu.

3 Hujus rei gratia, ego Paulus vinctus Christi Jesu, pro vobis gentibus, **2** si tamen audistis dispensationem gratiæ Dei, quæ data est mihi in vobis: **3** quoniam secundum revelationem notum mihi factum est sacramentum, sicut supra scripsi in brevi, **4** prout potestis legentes intelligere prudentiam meam in mysterio Christi: **5** quod aliis

generationibus non est agnitus filiis hominum, autem prophetas, alios vero evangelistas, alios sicuti nunc revelatum est sanctis apostolis ejus autem pastores et doctores, **12** ad consummationem et prophetis in Spiritu, **6** gentes esse cohæredes, sanctorum in opus ministerii, in ædificationem et concoruales, et comparticipes promissionis corporis Christi: **13** donec occurramus omnes in ejus in Christo Iesu per Evangelium: **7** cuius factus unitatem fidei, et agnitionis Filii Dei, in virum sum minister secundum donum gratiæ Dei, quæ perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi: data est mihi secundum operationem virtutis **14** ut jam non simus parvuli fluctuantes, et ejus. **8** Mihi omnium sanctorum minimo data est circumferamus omni vento doctrinæ in nequitia gratia hæc, in gentibus evangelizare investigabiles hominum, in astutia ad circumventionem erroris. divitias Christi, **9** et illuminare omnes, quæ sit **15** Veritatem autem facientes in caritate, crescamus dispensatio sacramenti absconditi a sæculis in in illo per omnia, qui est caput Christus: **16** ex Deo, qui omnia creavit: (**aiōn g165**) **10** ut innotescat quo totum corpus compactum et connexum per principatibus et potestatibus in cælestibus per Ecclesiam, multiformis sapientia Dei, **11** secundum præfinitionem sæculorum, quam fecit in Christo Jesu Domino nostro: (**aiōn g165**) **12** in quo habemus fiduciam, et accessum in confidentia per fidem ejus. **13** Propter quod peto ne deficiatis in tribulationibus meis pro vobis: quæ est gloria vestra. **14** Hujus rei gratia flecto genua mea ad Patrem Domini nostri Jesu Christi, **15** ex quo omnis paternitas in cælis ambulant in vanitate sensus sui, **18** tenebris divitias gloriæ suæ, virtute corroborari per Spiritum ejus in interiorem hominem, **17** Christum habitare obscuratum habentes intellectum, alienati a vita Dei per ignorantiam, quæ est in illis, propter per fidem in cordibus vestris: in caritate radicati, et fundati, **18** ut possitis comprehendere cum omnibus sanctis, que sit latitudo, et longitudo, et sublimitas, et profundum: **19** scire etiam supereminenter cætitatem cordis ipsorum, **19** qui desperantes, et in terra nominatur, **16** ut det vobis secundum semetipsos tradiderunt impudicitiae, in operationem immunditiae omnis in avaritiam. **20** Vos autem non eis in interiorum hominem, **17** Christum habitare ita didicistis Christum, **21** si tamen illum audistis, per in ipso edocti estis, sicut est veritas in Jesu, **22** fundati, **18** ut possitis comprehendere cum omnibus deponere vos secundum pristinam conversationem sanctis, que sit latitudo, et longitudo, et sublimitas, et profundum: **19** scire etiam supereminenter desideria erroris. **23** Renovamini autem spiritu scientiæ caritatem Christi, ut impleamini in omnem mentis vestræ, **24** et induite novum hominem, qui plenitudinem Dei. **20** Ei autem, qui potens est secundum Deum creatus est in justitia, et sanctitate omnia facere superabundanter quam petimus aut intelligimus, secundum virtutem, quæ operatur in nobis: **21** ipsi gloria in Ecclesia, et in Christo Iesu, in omnes generationes sæculi sæculorum. Amen. (**aiōn g165**)

4 Obsecro itaque vos ego vincitus in Domino, ut digne ambuleatis vocatione, qua vocati estis, **2** cum omni humilitate, et mansuetudine, cum patientia, supportantes invicem in caritate, **3** solliciti servare unitatem Spiritus in vinculo pacis. **4** Unum corpus, et unus Spiritus, sicut vocati estis in una spe vocationis vestræ. **5** Unus Dominus, una fides, unum baptisma. **6** Unus Deus et Pater omnium, qui est super omnes, et per omnia, et in omnibus nobis. **7** Unicuique autem nostrum data est gratia secundum mensuram donationis Christi. **8** Propter quod dicit: Ascendens in altum, captivam duxit captivitatatem: dedit dona hominibus. **9** Quod autem ascendit, quid est, nisi quia et descendit primum in inferiores partes terræ? **10** Qui descendit, ipse est et qui ascendit super omnes cælos, ut impletet omnia. **11** Et ipse dedit quosdam quidem apostolos, quosdam

30 Et nolite contristare Spiritum Sanctum Dei: in quo signati estis in diem redemptionis. **31** Omnis amaritudo, et ira, et indignatio, et clamor, et blasphemia tollatur a vobis cum omni malitia. **32** Estote autem invicem benigni, misericordes, donantes invicem sicut et Deus in Christo donavit vobis.

5 Estote ergo imitatores Dei, sicut filii carissimi, **2** et ambulate in dilectione, sicut et Christus dilexit nos, et tradidit semetipsum pro nobis, oblationem et hostiam Deo in odorem suavitatis. **3** Fornicatio autem, et omnis immunditia, aut avaritia,

nec nominetur in vobis, sicut decet sanctos: **4** Filii, obedite parentibus vestris in Domino: hoc aut turpitudo, aut stultiloquium, aut scurrilitas, enim justum est. **2** Honora patrem tuum, et quæ ad rem non pertinet: sed magis gratiarum matrem tuam, quod est mandatum primum in actio. **5** Hoc enim scitote intelligentes: quod omnis promissione: **3** ut bene sit tibi, et sis longævus fornicator, aut immundus, aut avarus, quod est super terram. **4** Et vos patres, nolite ad iracundiam idolorum servitus, non habet hæreditatem in provocare filios vestros: sed educate illos in regno Christi et Dei. **6** Nemo vos seducat inanibus disciplina et correptione Domini. **5** Servi, obedeite verbis: propter hæc enim venit ira Dei in filios dominis carnalibus cum timore et tremore, in diffidentiæ. **7** Nolite ergo effici participes eorum. **8** simplicitate cordis vestri, sicut Christo: **6** non ad Eratis enim aliquando tenebræ: nunc autem lux oculum servientes, quasi hominibus placentes, sed in Domino. Ut filii lucis ambulate: **9** fructus enim ut servi Christi, facientes voluntatem Dei ex animo, lucis est in omni bonitate, et justitia, et veritate: **10** **7** cum bona voluntate servientes, sicut Domino, et probantes quid sit beneplacitum Deo: **11** et nolite non hominibus: **8** scientes quoniam unusquisque communicare operibus infructuosis tenebrarum, quodcumque fecerit bonum, hoc recipiet a Domino, magis autem redarguite. **12** Quæ enim in occulto sive servus, sive liber. **9** Et vos domini, eadem facite fiunt ab ipsis, turpe est et dicere. **13** Omnia illis, remittentes minas: scientes quia et illorum autem, quæ arguuntur, a lumine manifestantur: et vester Dominus est in cælis: et personarum omne enim, quod manifestatur, lumen est. **14** acceptio non est apud eum. **10** De cetero, fratres, Propter quod dicit: Surge qui dormis, et exsurge confortamini in Domino, et in potentia virtutis a mortuis, et illuminabit te Christus. **15** Videte ejus. **11** Induite vos armaturam Dei, ut possitis stare itaque, fratres, quomodo caute ambuletis: non adversus insidias diaboli: **12** quoniam non est nobis quasi insipientes, **16** sed ut sapientes: redimentes collectatio adversus carnem et sanguinem, sed tempus, quoniam dies mali sunt. **17** Propterea adversus principes, et potestates, adversus mundi nolite fieri imprudentes, sed intelligentes quæ sit rectores tenebrarum harum, contra spiritualia voluntas Dei. **18** Et nolite inebriari vino, in quo est nequitia, in cælestibus. (*aīōn g165*) **13** Propterea luxuria, sed implemini Spiritu Sancto, **19** loquentes accipite armaturam Dei, ut possitis resistere in vobismetipsis in psalmis, et hymnis, et canticis die malo, et in omnibus perfecti stare. **14** State spiritualibus, cantantes et psallentes in cordibus ergo succincti lumbos vestros in veritate, et induiti vestris Domino, **20** gratias agentes semper pro loricam justitiae, **15** et calceati pedes in præparatione omnibus in nomine Domini nostri Iesu Christi Deo Evangelii pacis, **16** in omnibus sumentes scutum et Patri, **21** subjecti invicem in timore Christi. **22** fidei, in quo possitis omnia tela nequissimi ignea Mulieres viris suis subditæ sint, sicut Domino: **23** extinguere: **17** et galeam salutis assumite, et gladium quoniam vir caput est mulieris, sicut Christus caput spiritus (quod est verbum Dei), **18** per omnem est Ecclesiæ: ipse, salvator corporis ejus. **24** Sed orationem et obsecrationem orantes omni tempore sicut Ecclesia subjecta est Christo, ita et mulieres in spiritu: et in ipso vigilantes in omni instantia et viris suis in omnibus. **25** Viri, diligitе uxores vestras, obsecratione pro omnibus sanctis: **19** et pro me, ut sicut et Christus dilexit Ecclesiam, et seipsum detur mihi sermo in apertione oris mei cum fiducia, tradidit pro ea, **26** ut illam sanctificaret, mundans notum facere mysterium Evangelii: **20** pro quo lavacro aquæ in verbo vitæ, **27** ut exhiberet ipse legatione fungor in catena, ita ut in ipso audeam, sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam, prout oportet me loqui. **21** Ut autem et vos sciatis aut rugam, aut aliquid hujusmodi, sed ut sit sancta quæ circa me sunt, quid agam, omnia vobis nota et immaculata. **28** Ita et viri debent diligere uxores faciet Tychicus, carissimus frater, et fidelis minister suas ut corpora sua. Qui suam uxorem diligit, in Domino: **22** quem misi ad vos in hoc ipsum, seipsum diligit. **29** Nemo enim umquam carnem ut cognoscatis quæ circa nos sunt, et consoletur suam odio habuit: sed nutrit et fovet eam, sicut et corda vestra. **23** Pax fratribus, et caritas cum fide a Christus Ecclesiam: **30** quia membra sumus corporis Deo Patre et Domino Iesu Christo. **24** Gratia cum ejus, de carne ejus et de ossibus ejus. **31** Propter omnibus qui diligunt Dominum nostrum Jesum hoc relinquet homo patrem et matrem suam, et Christum in incorruptione. Amen. adhærebit uxori suæ, et erunt duo in carne una. **32** Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico in Christo et in Ecclesia. **33** Verumtamen et vos singuli, unusquisque uxorem suam sicut seipsum diligat: uxor autem timeat virum suum.

Philippenses

1 Paulus et Timotheus, servi Jesu Christi, omnibus sanctis in Christo Jesu, qui sunt Philippis, cum episcopis et diaconibus. **2** Gratia vobis, et pax a Deo Patre nostro, et Domino Jesu Christo. **3** Gratias ago Deo meo in omni memoria vestri, **4** semper in cunctis orationibus meis pro omnibus vobis, cum gaudio deprecationem faciens, **5** super communicatione vestra in Evangelio Christi a prima die usque nunc. **6** Confidens hoc ipsum, quia qui cœpit in vobis opus bonum, perficiet usque in diem Christi Jesu: **7** sicut est mihi justum hoc sentire pro omnibus vobis: eo quod habeam vos in corde, et in vinculis meis, et in defensione, et confirmatione Evangelii, socios gaudii mei omnes vos esse. **8** Testis enim mihi est Deus, quomodo cupiam omnes vos in visceribus Jesu Christi. **9** Et hoc oro, ut caritas vestra magis ac magis abundet in scientia, et in omni sensu: **10** ut probetis potiora, ut sitis sinceri, et sine offensa in diem Christi, **11** repleti fructu justitiae per Jesum Christum, in gloriam et laudem Dei. **12** Scire autem vos volo fratres, quia quæ circa me sunt, magis ad profectum venerunt Evangelii: **13** ita ut vincula mea manifesta fierent in Christo voluntatem Christum prædicant: **14** et contentio: quidam ex caritate, scientes quoniam in defensionem Evangelii positus sum. **15** Quidam quidem et propter invidiam et contentio: quidam autem et propter bonam voluntatem Christum annuntiant non sincere, existimantes Christum annuntiant non sincere, existimantes pressuram se suscitare vinculis meis. **16** Quidam ex Christum annuntietur: et in hoc facite sine murmurationibus et hæsitationibus: gaudeo, sed et gaudebo. **19** Scio enim quia hoc secundum exspectationem et spem meam, quia in nullo confundar: sed in omni fiducia sicut semper, et nunc magnificabitur Christus in corpore meo, sive per vitam, sive per mortem. **21** Mihi enim sacrificium, et obsequium fidei vestræ, gaudeo, et vivere Christus est, et mori lucrum. **22** Quod si vivere in carne, hic mihi fructus operis est, et gaudete, et congratulamini mihi. **19** Spero autem in quid eligam ignoro. **23** Coarctor autem e duobus: Domino Jesu, Timotheum me cito mittere ad vos: ut desiderium habens dissolvi, et esse cum Christo, multo magis melius: **24** permanere autem in carne, necessarium propter vos. **25** Et hoc confidens scio quia maneo, et permaneo omnibus vobis ad profectum vestrum, et gaudium fidei:

gratulatio vestra abundet in Christo Jesu in me, per meum adventum iterum ad vos. **27** Tantum digne Evangelio Christi conversamini: ut sive cum venero, et videro vos, sive absens audiam de vobis, quia statis in uno spiritu unanimes, collaborantes fidei Evangelii: **28** et in nullo terreamini ab adversariis: quæ illis est causa perditionis, vobis autem salutis, et hoc a Deo: **29** quia vobis donatum est pro Christo, non solum ut in eum creditis, sed ut etiam pro illo patiamini: **30** idem certamen habentes, quale et vidistis in me, et nunc audistis de me.

2 Si qua ergo consolatio in Christo, si quod solatium caritatis, si qua societas spiritus, si qua viscera miserationis: **2** implete gaudium meum ut idem sapiatis, eamdem caritatem habentes, unanimis, idipsum sentientes, **3** nihil per contentionem, neque per inanem gloriam: sed in humilitate superiores sibi invicem arbitrantes, **4** non quæ sua sunt singuli considerantes, sed ea quæ aliorum. **5** Hoc enim in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo: **7** sed semetipsum exinanivit, factus, et habitu inventus ut homo. **8** Humiliavit semetipsum factus obediens usque ad mortem, in mortem autem crucis. **9** Propter quod et Deus plures e fratribus in Domino confidentes vinculis exaltavit illum, et donavit illi nomen, quod est super meis, abundantius auderent sine timore verbum omne nomen: **10** ut in nomine Jesu omne genu Dei loqui. **15** Quidam quidem et propter invidiam et contentio: quidam autem et propter bonam voluntatem Christum annuntiant non sincere, existimantes Christum in gloria est Dei Patris. **12** Itaque carissimi mei (sicut semper obedistis), non ut in praesentia mei tantum, sed multo magis nunc in absentia mea, cum metu et tremore vestram salutem operamini. **16** inter quos lucetis sicut luminaria in mundo, **16** secundum exspectationem et spem meam, quia in verbum vitae continentis ad gloriam meam in nullo confundar: sed in omni fiducia sicut semper, die Christi, quia non in vacuum cucurri, neque et nunc magnificabitur Christus in corpore meo, in vacuum laboravi. **17** Sed et si immolar supra sive per vitam, sive per mortem. **21** Mihi enim sacrificium, et obsequium fidei vestræ, gaudeo, et ego bono animo sim, cognitis quæ circa vos sunt. **20** Neminem enim habeo tam unanimem, qui sincera affectione pro vobis sollicitus sit. **21** Omnes enim quæ sua sunt querunt, non quæ sunt Jesu Christi. **22** Experimentum autem ejus cognoscite, quia sicut

patri filius, mecum servivit in Evangelio. **23** Hunc Jesu. **15** Quicumque ergo perfecti sumus, hoc igitur spero me mittere ad vos, mox ut videro quæ sentiamus: et si quid aliter sapitis, et hoc vobis Deus circa me sunt. **24** Confido autem in Domino quoniam revelabit. **16** Verumtamen ad quod pervenimus ut et ipse veniam ad vos cito. **25** Necessarium autem idem sapiamus, et in eadem permaneamus regula. existimavi Epaphroditum fratrem, et cooperatorem, **17** Imitatores mei estote, fratres, et observate eos et commilitonem meum, vestrum autem apostolum, qui ita ambulant, sicut habetis formam nostram. et ministrum necessitatis meæ, mittere ad vos: **26** **18** Multi enim ambulant, quos sæpe dicebam vobis quoniam quidem omnes vos desiderabat: et moestus (nunc autem et flens dico) inimicos crucis Christi: erat, propterea quod audieratis illum infirmatum. **19** quorum finis interitus: quorum Deus venter **27** Nam et infirmatus est usque ad mortem: sed est: et gloria in confusione ipsorum, qui terrena Deus misertus est ejus: non solum autem ejus, sapiunt. **20** Nostra autem conversatio in cælis est: verum etiam et mei, ne tristitiam super tristitiam unde etiam Salvatorem exspectamus Dominum haberem. **28** Festinantius ergo misi illum, ut viso nostrum Jesum Christum, **21** qui reformabit corpus eo iterum gaudeatis, et ego sine tristitia sim. **29** humilitatis nostræ, configuratum corpori claritatis Excipite itaque illum cum omni gaudio in Domino, suæ, secundum operationem, qua etiam possit et ejusmodi cum honore habetote; **30** quoniam subjicere sibi omnia.

propter opus Christi usque ad mortem accessit,
tradens animam suam ut impleret id quod ex vobis
deerat erga meum obsequium.

3 De cetero, fratres mei, gaudete in Domino.

Eadem vobis scribere, mihi quidem non pigrum, vobis autem necessarium. **2** Videte canes, videte malos operarios, videte concisionem. **3** Nos enim sumus circumcisio, qui spiritu servimus Deo, et gloriamur in Christo Jesu, et non in carne fiduciam habentes, **4** quamquam ego habeam confidentiam et in carne. Si quis alias videtur confidere in carne, ego magis, **5** circumcisus octavo die, ex genere Israël, de tribu Benjamin, Hebræus ex Hebræis, secundum legem pharisæus, **6** secundum æmulationem persequens Ecclesiam Dei, secundum justitiam, quæ in lege est, conversatus sine querela. **7** Sed quæ mihi fuerunt lucra, hæc arbitratus sum propter Christum detrimenta. **8** Verumtamen existimo omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam Jesu Christi Domini mei: propter quem omnia detrimentum feci, et arbitror ut stercora, ut Christum lucrifaciam, **9** et inveniar in illo non habens meam justitiam, quæ ex lege est, sed illam, quæ ex fide est Christi Jesu: quæ ex Deo est justitia in fide, **10** ad cognoscendum illum, et virtutem resurrectionis ejus, et societatem passionum illius: configuratus morti ejus: **11** si quo modo occurram ad resurrectionem, quæ est ex mortuis: **12** non quod jam acceperim, aut jam perfectus sim: sequor autem, si quomodo comprehendam in quo et comprehensus sum a Christo Jesu. **13** Fratres, ego me non arbitror comprehendisse. Unum autem, quæ quidem retro sunt obliviscens, ad ea vero quæ sunt priora, extendens me ipsum, **14** ad destinatum persequor, ad bravium supernæ vocationis Dei in Christo

4 Itaque fratres mei carissimi, et desideratissimi, gaudium meum, et corona mea: sic state in Domino, carissimi. **2** Evodiam rogo, et Syntychen deprecor, id ipsum sapere in Domino. **3** Etiam rogo et te, germane compar, adjuva illas, quæ mecum laboraverunt in Evangelio cum Clemente, et ceteris adjutoribus meis, quorum nomina sunt in libro vitae. **4** Gaudete in Domino semper: iterum dico gaudete. **5** Modestia vestra nota sit omnibus hominibus: Dominus prope est. **6** Nihil solliciti sitis: sed in omni oratione, et obsecratione, cum gratiarum actione petitiones vestræ innotescant apud Deum. **7** Et pax Dei, quæ exuperat omnem sensum, custodiat corda vestra, et intelligentias vestras in Christo Jesu. **8** De cetero fratres, quæcumque sunt vera, quæcumque pudica, quæcumque justa, quæcumque sancta, quæcumque amabilia, quæcumque bonæ famæ, siqua virtus, siqua laus disciplinæ, hæc cogitate. **9** Quæ et didicistis, et accepistis, et auditistis, et vidistis in me, haec agite: et Deus pacis erit vobiscum. **10** Gavisus sum autem in Domino vehementer, quoniam tandem aliquando refloruitis pro me sentire, sicut et sentiebatis: occupati autem eratis. **11** Non quasi propter penuriam dico: ego enim didici, in quibus sum, sufficiens esse. **12** Scio et humiliari, scio et abundare (ubique et in omnibus institutus sum): et satiari, et esurire, et abundare, et penuriam pati. **13** Omnia possum in eo qui me confortat. **14** Verumtamen bene fecistis, communicantes tribulationi meæ. **15** Scitis autem et vos Philippenses, quod in principio Evangelii, quando profectus sum a Macedonia, nulla mihi ecclesia communicavit in ratione dati et accepti, nisi vos soli: **16** quia et Thessalonicanam semel et bis in usum mihi misistis. **17** Non quia quæro datum, sed requiro fructum abundantem in ratione

vestra. **18** Habeo autem omnia, et abundo: repletus sum, acceptis ab Epaphrodito quæ misistis odorem suavitatis, hostiam acceptam, placentem Deo. **19** Deus autem meus impleat omne desiderium vestrum secundum divitias suas in gloria in Christo Jesu. **20** Deo autem et Patri nostro gloria in sæcula sæculorum. Amen. (*aiōn g165*) **21** Salutate omnem sanctum in Christo Jesu. **22** Salutant vos, qui mecum sunt, fratres. Salutant vos omnes sancti, maxime autem qui de Cæsaris domo sunt. **23** Gratia Domini nostri Jesu Christi cum spiritu vestro. Amen.

Colossenes

1 Paulus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, et Timotheus frater: **2** eis, qui sunt Colossis, sanctis, et fidelibus fratribus in Christo Jesu. **3** Gratia vobis, et pax a Deo Patre nostro, et Domino Jesu Christo. Gratias agimus Deo, et Patri Domini nostri Jesu Christi semper pro vobis orantes: **4** audientes fidem vestram in Christo Jesu, et dilectionem quam habetis in sanctos omnes **5** propter spem, quæ reposita est vobis in caelis: quam audistis in verbo veritatis Evangelii: **6** quod pervenit ad vos, sicut et in universo mundo est, et fructificat, et crescit sicut in vobis, ex ea die, qua audistis, et cognovistis gratiam Dei in veritate, **7** sicut didicistis ab Epaphra carissimo conservo nostro, qui est fidelis pro vobis minister Christi Jesu, **8** qui etiam manifestavit nobis dilectionem vestram in spiritu. **9** Ideo et nos ex qua die audivimus, non cessamus pro vobis orantes, et postulantes ut impleamini agnitione voluntatis ejus, in omni sapientia et intellectu spiritali: **10** ut ambuletis digne Deo per omnia placentes: in omni opere bono fructificantes, et crescentes in scientia Dei: **11** in omni virtute confortati secundum potentiam claritatis ejus, in omni patientia et longanimitate cum gaudio, **12** gratias agentes Deo Patri, qui dignos nos fecit in partem sortis sanctorum in lumine: **13** qui eripuit nos de potestate tenebrarum, et transtulit in regnum filii dilectionis suæ, **14** in quo habemus redemtionem per sanguinem ejus, remissionem peccatorum: **15** qui est imago Dei invisibilis, primogenitus omnis creaturæ: **16** per philosophiam, et inanem fallaciam secundum quoniam in ipso condita sunt universa in caelis, et in terra, visibilia, et invisibilia, sive throni, sive dominationes, sive principatus, sive potestates: **18** Et ipse est caput corporis Ecclesiæ, qui est principium, primogenitus ex mortuis: ut sit in omnibus ipse primatum tenens: **19** quia in ipso complacuit, omnem plenitudinem inhabitare: **20** et per eum reconciliare omnia in ipsum, pacificans carnem crucis ejus, sive quæ in terris sunt. **21** Et vos cum essetis in baptismo, in quo et resurrexistis per fidem complacuit, omnem plenitudinem inhabitare: **20** et operationis Dei, qui suscitavit illum a mortuis. **13** per si tamen permanetis in fide fundati, et stabiles, immobiles a spe Evangelii, quod audistis, quod prædicatum est in universa creatura, quæ sub cælo aut

est, cuius factus sum ego Paulus minister. **24** Qui nunc gaudeo in passionibus pro vobis, et adimpleo ea quæ desunt passionem Christi, in carne mea pro corpore ejus, quod est Ecclesia: **25** cuius factus sum ego minister secundum dispensationem Dei, quæ data est mihi in vos, ut impleam verbum Dei: **26** mysterium, quod absconditum fuit a sæculis, et generationibus, nunc autem manifestatum est sanctis ejus, (*aiōn g165*) **27** quibus voluit Deus notas facere divitias gloriæ sacramenti hujus in gentibus, quod est Christus, in vobis spes gloriæ, **28** quem nos annuntiamus, corripientes omnem hominem, et docentes omnem hominem, in omni sapientia, ut exhibeamus omnem hominem perfectum in Christo Jesu: **29** in quo et labore, certando secundum operationem ejus, quam operatur in me in virtute.

2 Volo enim vos scire qualem sollicitudinem habeam pro vobis, et pro iis qui sunt Laodiciæ, et quicumque non viderunt faciem meam in carne: **2** ut consolentur corda ipsorum, instructi in caritate, et in omnes divitias plenitudinis intellectus, in agnitionem mysterii Dei Patris et Christi Jesu: **3** in quo sunt omnes thesauri sapientiae et scientiae absconditi. **4** Hoc autem dico, ut nemo vos decipiat in sublimitate sermonum. **5** Nam etsi corpore absens sum, sed spiritu vobiscum sum: gaudens, et videns ordinem vestrum, et firmamentum ejus, quæ in Christo est, fidei vestræ. **6** Sicut ergo accepistis Jesum Christum Dominum, in ipso ambulate, **7** radicati, et superædificati in ipso, et confirmati fide, sicut et didicistis, abundantes in illo in ejus, remissionem peccatorum: **8** Videte ne quis vos decipiat Dei invisibilis, primogenitus omnis creaturæ: **16** per philosophiam, et inanem fallaciam secundum traditionem hominum, secundum elementa mundi, et non secundum Christum: **9** quia in ipso inhabitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter: **10** et estis in illo repleti, qui est caput omnis principatus et potestatis: **11** in quo et circumcisio estis circumcisio non manu facta in exploitatione corporis carnis, et erat chirographum decreti, quod erat contrarium malis: **22** nunc autem reconciliavit in corpore nobis, et ipsum tulit de medio, affigens illud carnem crucis ejus, sive quæ in terris, carnis vestræ, convivificavit cum illo, donans sive quæ in caelis sunt. **21** Et vos cum essetis vobis omnia delicia: **14** delens quod adversus nos aliquando alienati, et inimici sensu in operibus traduxit confidenter, palam triumphans illos in si tamen permanetis in fide fundati, et stabiles, semetipsò. **16** Nemo ergo vos judicet in cibo, aut et immobiles a spe Evangelii, quod audistis, quod in potu, aut in parte diei festi, aut neomeniæ, aut sabbatorum: **17** quæ sunt umbra futurorum:

corpus autem Christi. **18** Nemo vos seducat, volens Dominum. **19** Viri, diligite uxores vestras, et nolite in humilitate, et religione angelorum, quae non amari esse ad illas. **20** Filii, obedite parentibus per vidit ambulans, frustra inflatus sensu carnis suae, omnia: hoc enim placitum est in Domino. **21** Patres, **19** et non tenens caput, ex quo totum corpus nolite ad indignationem provocare filios vestros, ut per nexus, et conjunctiones subministratum, et non pusillo animo fiant. **22** Servi, obedite per omnia constructum crescit in augmentum Dei. **20** Si dominis carnalibus, non ad oculum servientes, quasi ergo mortui estis cum Christo ab elementis hujus hominibus placentes, sed in simplicitate cordis, mundi: quid adhuc tamquam viventes in mundo timentes Deum. **23** Quodcumque facitis, ex animo decernitis? **21** Ne tetigeritis, neque gustaveritis, operamini sicut Domino, et non hominibus: **24** neque contrectaveritis: **22** quae sunt omnia in scientes quod a Domino accipietis retributionem interitum ipso usu, secundum praecpta et doctrinas hæreditatis. Domino Christo servite. **25** Qui enim hominum: **23** quae sunt rationem quidem habentia injuriam facit, recipiet id quod inique gessit: et non sapientia in superstitione, et humilitate, et non est personarum acceptio apud Deum. ad parcendum corpori, non in honore aliquo ad saturitatem carnis.

4 Domini, quod justum est et æquum, servis præstate: scientes quod et vos Dominum habetis

3 Igitur, si consurrexisti cum Christo: quae sursum sunt querite, ubi Christus est in dextera Dei gratiarum actione: **3** orantes simul et pro nobis, ut sedens: **2** quae sursum sunt sapite, non quae super terram. **3** Mortui enim estis, et vita vestra est mysterium Christi (propter quod etiam vincitus abscondita cum Christo in Deo. **4** Cum Christus sum), **4** ut manifestem illud ita ut oportet me apparuerit, vita vestra: tunc et vos apparebitis cum loqui. **5** In sapientia ambulate ad eos, qui foris ipso in gloria. **5** Mortificate ergo membra vestra, quae sunt: tempus redimentes. **6** Sermo vester semper in sunt super terram: fornicationem, immunditiam, gratia sale sit conditus, ut sciatis quomodo oporteat libidinem, concupiscentiam malam, et avaritiam, vos unicuique respondere. **7** Quae circa me sunt, quae est simulacrorum servitus: **6** propter quae venit omnia vobis nota faciet Tychicus, carissimus frater, ira Dei super filios incredulitatis: **7** in quibus et vos et fidelis minister, et conservus in Domino: **8** ambulastis aliquando, cum viveretis in illis. **8** Nunc quem misi ad vos ad hoc ipsum, ut cognoscat quae autem deponite et vos omnia: iram, indignationem, circa vos sunt, et consoletur corda vestra, **9** cum malitiam, blasphemiam, turpem sermonem de ore Onesimo carissimo, et fideli fratre, qui ex vobis vestro. **9** Nolite mentiri invicem, expoliantes vos est. Omnia, quae hic aguntur, nota facient vobis. veterem hominem cum actibus suis, **10** et induentes **10** Salutat vos Aristarchus concaptivus meus, et novum eum, qui renovatur in agnitionem secundum Marcus consobrinus Barnabæ, de quo accepistis imaginem ejus qui creavit illum: **11** ubi non est manda: si venerit ad vos, excipite illum: **11** et gentilis et Judæus, circumcisio et præputium, Jesus, qui dicitur Justus: qui sunt ex circumcisione: Barbarus et Scytha, servus et liber: sed omnia, et hi soli sunt adjutores mei in regno Dei, qui mihi in omnibus Christus. **12** Induite vos ergo, sicut fuerunt solatio. **12** Salutat vos Epaphras, qui ex vobis electi Dei, sancti, et dilecti, viscera misericordiae, est, servus Christi Jesu, semper sollicitus pro vobis benignitatem, humilitatem, modestiam, patientiam: in orationibus, ut stetis perfecti, et pleni in omni **13** supportantes invicem, et donantes vobis metipsipsis voluntate Dei. **13** Testimonium enim illi perhibeo si quis adversus aliquem habet querelam: sicut quod habet multum laborem pro vobis, et pro iis qui et Dominus donavit vobis, ita et vos. **14** Super sunt Laodiciæ, et qui Hierapoli. **14** Salutat vos Lucas, omnia autem haec, caritatem habete, quod est medicus carissimus, et Demas. **15** Salutate fratres, vinculum perfectionis: **15** et pax Christi exsultet qui sunt Laodiciæ, et Nymphan, et quae in domo in cordibus vestris, in qua et vocati estis in uno ejus est, ecclesiam. **16** Et cum lecta fuerit apud vos corpore: et grati estote. **16** Verbum Christi habitat epistola haec, facite ut et in Laodicensium ecclesia in vobis abundanter, in omni sapientia, docentes, legatur: et eam, quae Laodicensium est, vos legatis. et commonentes vos metipsos, psalmis, hymnis, **17** Et dicite Archippo: Vide ministerium, quod et canticis spiritualibus, in gratia cantantes in accepisti in Domino, ut illud impleas. **18** Salutatio, cordibus vestris Deo. **17** Omne, quodcumque facitis mea manu Pauli. Memores estote vinculorum in verbo aut in opere, omnia in nomine Domini meorum. Gratia vobiscum. Amen.

Jesu Christi, gratias agentes Deo et Patri per ipsum.

18 Mulieres, subditæ estote viris, sicut oportet, in

Thessalonicenses I

1 Paulus, et Silvanus, et Timotheus ecclesia Thessalonicensium in Deo Patre, et Domino Iesu Christo. **2** Gratia vobis, et pax. Gratias agimus Deo semper pro omnibus vobis, memoriam vestri facientes in orationibus nostris sine intermissione, **3** memores operis fidei vestrae, et laboris, et caritatis, et sustinentiae spei Domini nostri Iesu Christi, ante Deum et Patrem nostrum: **4** scientes, fratres dilecti a Deo, electionem vestram: **5** quia Evangelium nostrum non fuit ad vos in sermone tantum, sed et in virtute, et in Spiritu Sancto, et in plenitudine multa, sicut scitis quales fuerimus in vobis propter vos. **6** Et vos imitatores nostri facti estis, et Domini, excipientes verbum in tribulatione multa, cum gaudio Spiritus Sancti: **7** ita ut facti sitis forma omnibus creditibus in Macedonia, et in Achaia. **8** A vobis enim diffamatus est sermo Domini, non solum in Macedonia, et in Achaia, sed et in omni loco fides vestra, quae est ad Deum, profecta est ita ut non sit nobis necesse quidquam loqui. **9** Ipsi enim de nobis annuntiant qualem introitum habuerimus ad vos: et quomodo conversi estis ad Deum a simulacris, servire Deo vivo, et vero, **10** et exspectare Filium ejus de cælis (quem suscitavit a mortuis) Iesum, qui eripuit nos ab ira ventura.

2 Nam ipsi scitis, fratres, introitum nostrum ad vos, quia non inanis fuit: **2** sed ante passi, et contumeliis affecti (sicut scitis) in Philippis, fiduciam habuimus in Deo nostro, loqui ad vos Evangelium Dei in multa sollicitudine. **3** Exhortatio enim nostra non de errore, neque de immunditia, neque in dolo, **4** sed sicut probati sumus a Deo ut crederetur nobis Evangelium: ita loquimur non quasi hominibus placentes, sed Deo, qui probat corda nostra. **5** Neque enim aliquando fuimus in sermone adulacionis, sicut scitis: neque in occasione avaritiae: Deus testis est: **6** nec quærentes ab hominibus gloriam, neque a vobis, neque ab aliis. **7** Cum possemus vobis oneri esse ut Christi apostoli: sed facti sumus parvuli in medio vestrum, tamquam si nutrix foveat filios suos. **8** Ita desiderantes vos, cupide volebamus tradere vobis non solum Evangelium Dei, sed etiam animas nostras: quoniam carissimi nobis facti estis. **9** Memores enim estis, fratres, laboris nostri, et fatigationis: nocte ac die operantes, ne quem vestrum gravaremus, prædicavimus in vobis Evangelium Dei. **10** Vos testes estis, et Deus, quam sancte, et juste, et sine querela, vobis, qui credidistis, fuimus: **11** sicut scitis, qualiter unumquemque vestrum (sicut pater filios suos) **12**

deprecantes vos, et consolantes, testificati sumus, ut ambularetis digne Deo, qui vocavit vos in suum regnum et gloriam. **13** Ideo et nos gratias agimus Deo sine intermissione: quoniam cum accepissetis a nobis verbum auditus Dei, accepistis illud, non ut verbum hominum, sed (sicut est vere) verbum Dei, qui operatur in vobis, qui credidistis: **14** vos enim imitatores facti estis, fratres, ecclesiarum Dei, quæ sunt in Iudea in Christo Iesu: quia eadem passi estis et vos a contribubilibus vestris, sicut et ipsi a Iudeis: **15** qui et Dominum occiderunt Jesum, et prophetas, et nos persecuti sunt, et Deo non placent, et omnibus hominibus adversantur, **16** prohibentes nos gentibus loqui ut salvæ fiant, ut impleant peccata sua semper: pervenit enim ira Dei super illos usque in finem. **17** Nos autem fratres desolati a vobis ad tempus horæ, aspectu, non corde, abundantius festinavimus faciem vestram videre cum multo desiderio: **18** quoniam voluimus venire ad vos, ego quidem Paulus, et semel, et iterum: sed impedivit nos Satanás. **19** Quæ est enim nostra spes aut gaudium, aut corona gloriæ? nonne vos ante Dominum nostrum Iesum Christum estis in adventu ejus? **20** vos enim estis gloria nostra et gaudium.

3 Propter quod non sustinentes amplius, placuit nobis remanere Athenis, solis: **2** et misimus Timotheum fratrem nostrum, et ministrum Dei in Evangelio Christi, ad confirmandos vos, et exhortandos pro fide vestra: **3** ut nemo moveatur in tribulationibus istis: ipsi enim scitis quod in hoc positi sumus. **4** Nam et cum apud vos essemus, prædicebamus vobis passuros nos tribulationes, sicut et factum est, et scitis. **5** Propterea et ego amplius non sustiens, misi ad cognoscendam fidem vestram: ne forte tentaverit vos is qui tentat, et inanis fiat labor noster. **6** Nunc autem veniente Timotheo ad nos a vobis, et annuntiante nobis fidem et caritatem vestram, et quia memoriam nostri habetis bonam semper, desiderantes nos videre, sicut et nos quoque vos: **7** ideo consolati sumus, fratres, in vobis in omni necessitate et tribulatione nostra, per fidem vestram, **8** quoniam nunc vivimus, si vos statis in Domino. **9** Quam enim gratiarum actionem possumus Deo retribuere pro vobis in omni gaudio, quo gaudemus propter vos ante Deum nostrum, **10** nocte ac die abundantius orantes, ut videamus faciem vestram, et compleamus ea quæ desunt fidei vestrae? **11** Ipse autem Deus, et Pater noster, et Dominus noster Jesus Christus, dirigit viam nostram ad vos. **12** Vos autem Dominus multiplicet, et abundare faciat caritatem vestram

in invicem, et in omnes, quemadmodum et nos in vobis: **13** ad confirmanda corda vestra sine querela in sanctitate, ante Deum et Patrem nostrum, in adventu Domini nostri Iesu Christi cum omnibus sanctis ejus. Amen.

4 De cetero ergo, fratres, rogamus vos et obsecramus in Domino Iesu, ut quemadmodum accepistis a nobis quomodo oporteat vos ambulare, et placere Deo, sic et ambleatis ut abundetis magis. **2** Scitis enim quæ præcepta dederim vobis per Dominum Jesum. **3** Hæc est enim voluntas Dei, sanctificatio vestra: ut abstineatis vos a fornicatione, **4** ut sciat unusquisque vestrum vas suum possidere in sanctificatione, et honore: **5** non in passione desiderii, sicut et gentes, quæ ignorant Deum: **6** et ne quis supergrediatur, neque circumveniat in negotio fratrem suum: quoniam vindicta est Dominus de his omnibus, sicut prædictimus vobis, et testificati sumus. **7** Non enim vocavit nos Deus in immunditiam, sed in sanctificationem. **8** Itaque qui hæc spernit, non hominem spernit, sed Deum: qui etiam dedit Spiritum suum Sanctum in nobis. **9** De caritate autem fraternitatis non necesse habemus scribere vobis: ipsi enim vos a Deo didicistis ut diligatis invicem. **10** Etenim illud facitis in omnes fratres in universa Macedonia. Rogamus autem vos, fratres, ut abundetis magis, **11** et opera detis ut quieti sitis, et ut vestrum negotium agatis, et operemini manibus vestris, sicut præcepimus vobis: **12** et ut honeste ambleatis ad eos qui foris sunt: et nullius aliquid desideretis. **13** Nolumus autem vos ignorare fratres de dormientibus, ut non contristemini sicut et ceteri, qui spem non habent. **14** Si enim credimus quod Jesus mortuus est, et resurrexit: ita et Deus eos qui dormierunt per Jesum, adducet cum eo. **15** Hoc enim vobis dicimus in verbo Domini, quia nos, qui vivimus, qui residui sumus in adventum Domini, non præveniemus eos qui dormierunt. **16** Quoniam ipse Dominus in jussu, et in voce archangeli, et in tuba Dei descendet de caelo: et mortui, qui in Christo sunt, resurgent primi. **17** Deinde nos, qui vivimus, qui relinquimur, simul rapiemur cum illis in nubibus obviam Christo in æra, et sic semper cum Domino erimus. **18** Itaque consolamini invicem in verbis istis.

5 De temporibus autem, et momentis, fratres, non indigetis ut scribamus vobis. **2** Ipsi enim diligenter scitis quia dies Domini, sicut fur in nocte, ita veniet: **3** cum enim dixerint: Pax et securitas: tunc repentinus eis superveniet interitus, sicut dolor in utero habenti, et non effugient. **4** Vos

autem, fratres, non estis in tenebris, ut vos dies illa tamquam fur comprehendat: **5** omnes enim vos filii lucis estis, et filii diei: non sumus noctis, neque tenebrarum. **6** Igitur non dormiamus sicut et ceteri, sed vigilemus, et sobrii simus. **7** Qui enim dormiunt, nocte dormiunt: et qui ebrii sunt, nocte ebrii sunt. **8** Nos autem, qui diei sumus, sobrii simus, induiti loricae fidei et caritatis, et galeam spem salutis: **9** quoniam non posuit nos Deus in iram, sed in acquisitionem salutis per Dominum nostrum Iesum Christum, **10** qui mortuus est pro nobis: ut sive vigilamus, sive dormiamus, simul cum illo vivamus. **11** Propter quod consolamini invicem, et ædificate alterutrum, sicut et facitis. **12** Rogamus autem vos, fratres, ut noveritis eos qui laborant inter vos, et præsunt vobis in Domino, et monent vos, **13** ut habeatis illos abundantius in caritate propter opus illorum: pacem habete cum eis. **14** Rogamus autem vos, fratres, corripite inquietos, consolamini pusillanimes, suscipite infirmos, patientes estote ad omnes. **15** Videte ne quis malum pro malo alicui reddat: sed semper quod bonum est sectamini in invicem, et in omnes. **16** Semper gaudete. **17** Sine intermissione orate. **18** In omnibus gratias agite: hæc est enim voluntas Dei in Christo Iesu in omnibus vobis. **19** Spiritum nolite extinguere. **20** Prophetias nolite spernere. **21** Omnia autem probate: quod bonum est tenete. **22** Ab omni specie mala abstinete vos. **23** Ipse autem Deus pacis sanctificet vos per omnia: ut integer spiritus vester, et anima, et corpus sine querela in adventu Domini nostri Iesu Christi servetur. **24** Fidelis est, qui vocavit vos: qui etiam faciet. **25** Fratres, orate pro nobis. **26** Salutate fratres omnes in osculo sancto. **27** Adjuro vos per Dominum ut legatur epistola hæc omnibus sanctis fratribus. **28** Gratia Domini nostri Iesu Christi vobiscum. Amen.

Thessalonicenses Ii

1 Paulus, et Sylvanus, et Timotheus, ecclesia Thessalonicensium in Deo Patre nostro, et Domino Iesu Christo. **2** Gratia vobis, et pax a Deo Patre nostro, et Domino Iesu Christo. **3** Gratias agere debemus semper Deo pro vobis, fratres, ita ut dignum est, quoniam supercrescit fides vestra, et abundat caritas uniuscujusque vestrum in invicem: **4** ita ut et nos ipsi in vobis gloriemur in ecclesiis Dei, pro patientia vestra, et fide, et in omnibus persecutionibus vestris, et tribulationibus, quas sustinetis **5** in exemplum justi judicij Dei, ut digni habeamini in regno Dei, pro quo et patimini. **6** Si tamen justum est apud Deum retribuere tribulationem iis qui vos tribulant: **7** et vobis, qui tribulamini, requiem nobiscum in revelatione Domini Jesu de cælo cum angelis virtutis ejus, **8** in flamma ignis dantis vindictam iis qui non neverunt Deum, et qui non obediunt Evangelio Domini nostri Iesu Christi, **9** qui poenas dabunt in interitu æternas a facie Domini, et a gloria virtutis ejus: (*aiōnios g166*) **10** cum venerit glorificari in sanctis suis, et admirabilis fieri in omnibus, qui crediderunt, quia creditum est testimonium nostrum super vos in die illo. **11** In quo etiam oramus semper pro vobis: ut dignetur vos vocatione sua Deus noster, et impleat omnem voluntatem bonitatis, et opus fidei in virtute, **12** ut clarificetur nomen Domini nostri Iesu Christi in vobis, et vos in illo secundum gratiam Dei nostri, et Domini Iesu Christi.

2 Rogamus autem vos, fratres, per adventum Domini nostri Iesu Christi, et nostræ congregationis in ipsum: **2** ut non cito moveamini a vestro sensu, neque terreamini, neque per spiritum, neque per sermonem, neque per epistolam tamquam per nos missam, quasi instet dies Domini. **3** Ne quis vos seducat ullo modo: quoniam nisi venerit discussio primum, et revelatus fuerit homo peccati filius perditionis, **4** qui adversatur, et extollitur supra omne, quod dicitur Deus, aut quod colitur, ita ut in templo Dei sedeat ostendens se tamquam sit Deus. **5** Non retinetis quod cum adhuc essem apud vos, hæc dicebam vobis? **6** et nunc quid detineat scitis, ut reveletur in suo tempore. **7** Nam mysterium jam operatur iniquitatis: tantum ut qui tenet nunc, teneat, donec de medio fiat. **8** Et tunc revelabitur ille iniquus, quem Dominus Jesus interficiet spiritu oris sui, et destruet illustratione adventus sui eum: **9** cuius est adventus secundum operationem Satanæ in omni virtute, et signis, et prodigiis mendacibus, **10** et in omni seductione iniquitatis iis qui pereunt:

eo quod caritatem veritatis non receperunt ut salvi fierent. **11** Ideo mittet illis Deus operationem erroris ut credant mendacio, **12** ut judicentur omnes qui non crediderunt veritati, sed consenserunt iniquitati. **13** Nos autem debemus gratias agere Deo semper pro vobis, fratres dilecti a Deo, quod elegerit vos Deus primitias in salutem in sanctificatione spiritus, et in fide veritatis: **14** in qua et vocavit vos per Evangelium nostrum in acquisitionem gloriae Domini nostri Iesu Christi. **15** Itaque fratres, state: et tenete traditiones, quas didicistis, sive per sermonem, sive per epistolam nostram. **16** Ipse autem Dominus noster Jesus Christus, et Deus et Pater noster, qui dilexit nos, et dedit consolationem æternam, et spem bonam in gratia, (*aiōnios g166*) **17** exhortetur corda vestra, et confirmet in omni opere et sermone bono.

3 De cetero fratres, orate pro nobis ut sermo Dei currat, et clarificetur, sicut et apud vos: **2** et ut liberemur ab importunis, et malis hominibus: non enim omnium est fides. **3** Fidelis autem Deus est, qui confirmabit vos, et custodiet a malo. **4** Confidimus autem de vobis, in Domino, quoniam quæ præcepimus, et facitis, et facietis. **5** Dominus autem dirigat corda vestra in caritate Dei, et patientia Christi. **6** Denuntiamus autem vobis, fratres, in nomine Domini nostri Iesu Christi, ut subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinate, et non secundum traditionem, quam acceperunt a nobis. **7** Ipsi enim scitis quemadmodum oporteat imitari nos: quoniam non inquieti fuimus inter vos: **8** neque gratis panem manducavimus ab aliquo, sed in labore, et in fatigatione, nocte et die operantes, ne quem vestrum gravaremus. **9** Non quasi non habuerimus potestatem, sed ut nosmetipsos formam daremus vobis ad imitandum nos. **10** Nam et cum essemus apud vos, hoc denuntiabamus vobis: quoniam si quis non vult operari, nec manducet. **11** Audivimus enim inter vos quosdam ambulare inquiete, nihil operantes, sed curiose agentes. **12** Iis autem, qui ejusmodi sunt, denuntiemus, et obsecramus in Domino Iesu Christo, ut cum silentio operantes, suum panem manducent. **13** Vos autem, fratres, nolite deficere benefacientes. **14** Quod si quis non obedit verbo nostro per epistolam, hunc notate, et ne commisceamini cum illo ut confundatur: **15** et nolite quasi inimicum existimare, sed corripite ut fratrem. **16** Ipse autem Dominus pacis det vobis pacem sempiternam in omni loco. Dominus sit cum omnibus vobis. **17** Salutatio, mea manu Pauli: quod est signum in omni epistola, ita scribo. **18** Gratia

Domini nostri Iesu Christi cum omnibus vobis.
Amen.

Timotheum I

1 Paulus Apostolus Jesu Christi secundum imperium Dei Salvatoris nostri, et Christi Jesu spei nostræ, **2** Timotheo dilecto filio in fide. Gratia, misericordia, et pax a Deo Patre, et Christo Jesu Domino nostro. **3** Sicut rogavi te ut remaneres Ephesi cum irem in Macedoniam, ut denuntiares quibusdam ne aliter docerent, **4** neque intenderent fabulis, et genealogiis interminatis: quæ quæstiones præstant magis quam ædificationem Dei, quæ est in fide. **5** Finis autem præcepti est caritas de corde puro, et conscientia bona, et fide non ficta. **6** A quibus quidam aberrantes, conversi sunt in vaniloquium, **7** volentes esse legis doctores, non intelligentes neque quæ loquuntur, neque de quibus affirmant. **8** Scimus autem quia bona est lex si quis ea legitime utatur: **9** sciens hoc quia lex justo non est posita, sed injustis, et non subditis, impiis, et peccatoribus, sceleratis, et contaminatis, parricidis, et matricidis, homicidis, **10** fornicariis, masculorum concubitoribus, plagiariis, mendacibus, et perjuris, et si quid aliud sanæ doctrinæ adversatur, **11** quæ est secundum Evangelium gloriæ beati Dei, quod creditum est mihi. **12** Gratias ago ei, qui me confortavit, Christo Jesu Domino nostro, quia fidelem me existimavit, ponens in ministerio: **13** qui prius blasphemus fui, et persecutor, et contumeliosus: sed misericordiam Dei consecutus sum, quia ignorans feci in incredulitate. **14** Superabundavit autem gratia Domini nostri cum fide, et dilectione, quæ est in Christo Jesu. **15** Fidelis sermo, et omni acceptione dignus: quod Christus Jesus venit in hunc mundum peccatores salvos facere, quorum primus ego sum. **16** Sed ideo misericordiam consecutus sum: ut in me primo ostenderet Christus Jesus omnem patientiam ad informationem eorum, qui credituri sunt illi, in vitam æternam. (aiōnios g166) **17** Regi autem sæculorum immortali, invisibili, soli Deo honor et gloria in sæcula sæculorum. Amen. (aiōn g165)

18 Hoc præceptum commando tibi, fili Timothee, secundum præcedentes in te prophetias, ut milites in illis bonam militiam, **19** habens fidem, et bonam conscientiam, quam quidam repellentes, circa fidem naufragaverunt: **20** ex quibus est Hymenæus, et Alexander: quos tradidi Satanæ, ut discant non blasphemare.

2 Obsecro igitur primum omnium fieri obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones, pro omnibus hominibus: **2** pro regibus, et omnibus qui in sublimitate sunt,

ut quietam et tranquillam vitam agamus in omni pietate, et castitate: **3** hoc enim bonum est, et acceptum coram Salvatore nostro Deo, **4** qui omnes homines vult salvos fieri, et ad agnitionem veritatis venire. **5** Unus enim Deus, unus et mediator Dei et hominum homo Christus Jesus: **6** qui dedit redemptionem semetipsum pro omnibus, testimonium temporibus suis: **7** in quo positus sum ego prædicator, et Apostolus (veritatem dico, non mentior) doctor gentium in fide, et veritate. **8** Volo ergo viros orare in omni loco, levantes puras manus sine ira et disceptatione. **9** Similiter et mulieres in habitu ornato, cum verecundia et sobrietate ornantes se, et non in tortis crinibus, aut auro, aut margaritas, vel veste pretiosa: **10** sed quod decet mulieres, promittentes pietatem per opera bona. **11** Mulier in silentio discat cum omni subjectione. **12** Docere autem mulieri non permitto, neque dominari in virum: sed esse in silentio. **13** Adam enim primus formatus est: deinde Heva: **14** et Adam non est seductus: mulier autem seducta in prævaricatione fuit. **15** Salvabitur autem per filiorum generationem, si permanserit in fide, et dilectione, et sanctificatione cum sobrietate.

3 Fidelis sermo: si quis episcopatum desiderat, bonum opus desiderat. **2** Oportet ergo episcopum irreprehensibilem esse, unius uxoris virum, sobrium, prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem, doctorem, **3** non vinolentum, non percussorem, sed modestum: non litigiosum, non cupidum, sed **4** suæ domui bene præpositum: filios habentem subditos cum omni castitate. **5** Si quis autem domui suæ præesse nescit, quomodo ecclesiæ Dei diligentiam habebit? **6** Non neophytum: ne in superbiam elatus, in judicium incidat diaboli. **7** Oportet autem illum et testimonium habere bonum ab iis qui foris sunt, ut non in opprobrium incidat, et in laqueum diaboli. **8** Diaconos similiter pudicos, non bilingues, non multo vino deditos, non turpe lucrum sectantes: **9** habentes mysterium fidei in conscientia pura. **10** Et hi autem probentur primum: et sic ministrent, nullum crimen habentes. **11** Mulieres similiter pudicas, non detrahentes, sobrias, fideles in omnibus. **12** Diaconi sint unius uxoris viri, qui filiis suis bene præsint, et suis dominibus. **13** Qui enim bene ministraverint, gradum bonum sibi acquirent, et multam fiduciam in fide, quæ est in Christo Jesu. **14** Hæc tibi scribo, sperans me ad te venire cito: **15** si autem tardavero, ut scias quomodo oporteat te in domo Dei conversari, quæ est ecclesia Dei vivi, columna et firmamentum veritatis. **16** Et manifeste magnum est pietatis sacramentum,

quod manifestatum est in carne, justificatum est in spiritu, apparuit angelis, prædicatum est gentibus, creditum est in mundo, assumptum est in gloria.

4 Spiritus autem manifeste dicit, quia in novissimis temporibus discedent quidam a fide, attendentes spiritibus erroris, et doctrinis dæmoniorum, **2** in hypocrisi loquentium mendacium, et cauteriatam habentium suam conscientiam, **3** prohibentium nubere, abstinere a cibis, quod Deus creavit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus, et iis qui cognoverunt veritatem. **4** Quia omnis creatura Dei bona est, et nihil rejiciendum quod cum gratiarum actione percipitur: **5** sanctificatur enim per verbum Dei, et orationem. **6** Hæc proponens fratribus, bonus eris minister Christi Jesu enutritus verbis fidei, et bonæ doctrinæ, quam assecutus es. **7** Ineptas autem, et aniles fabulas devita: exerce autem te ipsum ad pietatem. **8** Nam corporalis exercitatio, ad modicum utilis est: pietas autem ad omnia utilis est, promissionem habens vitæ, quæ nunc est, et futuræ. **9** Fidelis sermo, et omni acceptione dignus. **10** In hoc enim laboramus, et maledicimur, quia speramus in Deum vivum, qui est Salvator omnium hominum, maxime fidelium. **11** Præcipe hæc, et doce. **12** Nemo adolescentiam tuam contemnat: sed exemplum esto fidelium in verbo, in conversatione, in caritate, in fide, in castitate. **13** Dum venio, attende lectioni, exhortationi, et doctrinæ. **14** Noli negligere gratiam, quæ in te est, quæ data est tibi per prophetiam, cum impositione manuum presbyterii. **15** Hæc meditare, in his esto: ut profectus tuus manifestus sit omnibus. **16** Attende tibi, et doctrinæ: insta in illis. Hoc enim faciens, et te ipsum salvum facies, et eos qui te audiunt.

5 Seniorem ne increpaveris, sed obsecra ut patrem: juvenes, ut fratres: **2** anus, ut matres: juvenculos, ut sorores in omni castitate: **3** viduas honora, quæ vere viduæ sunt. **4** Si qua autem vidua filios, aut nepotes habet: discat primum domum suam regere, et mutuam vicem reddere parentibus: hoc enim acceptum est coram Deo. **5** Quæ autem vere vidua est, et desolata, speret in Deum, et instet obsecrationibus, et orationibus nocte ac die. **6** Nam quæ in deliciis est, vivens mortua est. **7** Et hoc præcipe, ut irreprehensibles sint. **8** Si quis autem suorum, et maxime domesticorum, curam non habet, fidem negavit, et est infidi deterius. **9** Vidua eligatur non minus sexaginta annorum, quæ fuerit unius viri uxor, **10** in operibus bonis testimonium habens, si filios educavit, si hospitio

recepit, si sanctorum pedes lavit, si tribulationem patientibus subministravit, si omne opus bonum subsecuta est. **11** Adolescentiores autem viduas devita: cum enim luxuriatae fuerint in Christo, nubere volunt: **12** habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt; **13** simul autem et otiosæ discunt circuire domos: non solum otiosæ, sed et verbosæ, et curiosæ, loquentes quæ non oportet. **14** Volo ergo juniores nubere, filios procreare, matresfamilias esse, nullam occasionem dare adversario maledicti gratia. **15** Jam enim quædam conversæ sunt retro Satanam. **16** Si quis fidelis habet viduas, subministret illis, et non gravetur ecclesia: ut iis quæ vere viduæ sunt, sufficiat. **17** Qui bene præsunt presbyteri, duplice honore digni habeantur: maxime qui laborant in verbo et doctrina. **18** Dicit enim Scriptura: Non alligabis os bovi trituranti. Et: Dignus est operarius mercede sua. **19** Adversus presbyterum accusationem noli recipere, nisi sub duobus aut tribus testibus. **20** Peccantes coram omnibus argue: ut et ceteri timorem habeant. **21** Testor coram Deo et Christo Jesu, et electis angelis, ut hæc custodias sine præjudicio, nihil faciens in alteram partem declinando. **22** Manus cito nemini imposueris, neque communicaveris peccatis alienis. Te ipsum castum custodi. **23** Noli adhuc aquam bibere, sed modico vino utere propter stomachum tuum, et frequentes tuas infirmitates. **24** Quorundam hominum peccata manifesta sunt, præcedentia ad judicium: quosdam autem et subsequuntur. **25** Similiter et facta bona, manifesta sunt: et quæ aliter se habent, abscondi non possunt.

6 Quicumque sunt sub jugo servi, dominos suos omni honore dignos arbitrentur, ne nomen Domini et doctrina blasphemetur. **2** Qui autem fideles habent dominos, non contemnant, quia fratres sunt: sed magis serviant, quia fideles sunt et dilecti, qui beneficii participes sunt. Hæc doce, et exhortare. **3** Si quis aliter docet, et non acquiescit sanis sermonibus Domini nostri Jesu Christi, et ei, quæ secundum pietatem est, doctrinæ: **4** superbus est, nihil sciens, sed languens circa quæstiones, et pugnas verborum: ex quibus oriuntur invidiæ, contentiones, blasphemiae, suspiciones malæ, **5** conflictationes hominum mente corruptorum, et qui veritate privati sunt, existimantium quæstum esse pietatem. **6** Est autem quæstus magnus pietas cum sufficientia. **7** Nihil enim intulimus in hunc mundum: haud dubium quod nec auferre quid possumus. **8** Habentes autem alimenta, et quibus tegamur, his contenti simus. **9** Nam qui

volunt divites fieri, incident in temptationem, et in laqueum diaboli, et desideria multa inutilia, et nociva, quæ mergunt homines in interitum et perditionem. **10** Radix enim omnium malorum est cupiditas: quam quidam appetentes erraverunt a fide, et inseruerunt se doloribus multis. **11** Tu autem, o homo Dei, hæc fuge: sectare vero justitiam, pietatem, fidem, caritatem, patientiam, mansuetudinem. **12** Certa bonum certamen fidei, apprehende vitam æternam, in qua vocatus es, et confessus bonam confessionem coram multis testibus. (*aiōnios g166*) **13** Præcipio tibi coram Deo, qui vivificat omnia, et Christo Jesu, qui testimonium reddidit sub Pontio Pilato, bonam confessionem, **14** ut serves mandatum sine macula, irreprehensibile usque in adventum Domini nostri Jesu Christi, **15** quem suis temporibus ostendet beatus et solus potens, Rex regum, et Dominus dominantium: **16** qui solus habet immortalitatem, et lucem inhabitat inaccessibilem: quem nullus hominum vidit, sed nec videre potest: cui honor, et imperium sempiternum. Amen. (*aiōnios g166*) **17** Divitibus hujus sæculi præcipe non sublime sapere, neque sperare in incerto divitiarum, sed in Deo vivo (qui præstat nobis omnia abunde ad fruendum) (*aiōn g165*) **18** bene agere, divites fieri in bonis operibus, facile tribuere, communicare, **19** thesaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant veram vitam. **20** O Timothee, depositum custodi, devitans profanas vocum novitates, et oppositiones falsi nominis scientiæ, **21** quam quidam promittentes, circa fidem exciderunt. Gratia tecum. Amen.

Timotheum II

1 Paulus Apostolus Jesu Christi per voluntatem Dei, secundum promissionem vitæ, quæ est in Christo Jesu, **2** Timotheo carissimo filio: gratia, misericordia, pax a Deo Patre, et Christo Jesu Domino nostro. **3** Gratias ago Deo, cui servio a progenitoribus in conscientia pura, quod sine intermissione habeam tui memoriam in orationibus meis, nocte ac die **4** desiderans te videre, memor lacrimarum tuarum, ut gaudio implear, **5** recordationem accipiens ejus fidei, quæ est in te non facta, quæ et habitavit primum in avia tua Loide, et matre tua Eunice, certus sum autem quod et in te. **6** Propter quam causam admoneo te ut resuscites gratiam Dei, quæ est in te per impositionem manuum mearum. **7** Non enim dedit nobis Deus spiritum timoris: sed virtutis, et dilectionis, et sobrietatis. **8** Noli itaque erubescere testimonium Domini nostri, neque me vinctum ejus: sed collabora Evangelio secundum virtutem Dei: **9** qui nos liberavit, et vocavit vocatione sua sancta, non secundum opera nostra, sed secundum propositum suum, et gratiam, quæ data est nobis in Christo Jesu ante tempora sacerularia. (aiōnios g166) **10** Manifestata est autem nunc per illuminationem Salvatoris nostri Jesu Christi, qui destruxit quidem mortem, illuminavit autem vitam, et incorruptionem per Evangelium: **11** in quo positus sum ego prædictor, et Apostolus, et magister gentium. **12** Ob quam causam etiam hæc patior, sed non confundor. Scio enim cui credidi, et certus sum quia potens est depositum meum servare in illum diem. **13** Formam habe sanorum verborum, quæ a me audisti in fide, et in dilectione in Christo Jesu. **14** Bonum depositum custodi per Spiritum Sanctum, qui habitat in nobis. **15** Scis hoc, quod aversi sunt a me omnes, qui in Asia sunt, ex quibus est Phigellus, et Hermogenes. **16** Det misericordiam Dominus Onesiphori domui: quia sæpe me refrigeravit, et catenam meam non erubuit: **17** sed cum Romam venisset, sollicite me quæsivit, et invenit. **18** Det illi Dominus invenire misericordiam a Domino in illa die. Et quanta Ephesi ministravit mihi, tu melius nosti.

2 Tu ergo fili mi, confortare in gratia, quæ est in Christo Jesu: **2** et quæ audisti a me per multos testes, hæc commenda fidelibus hominibus, qui idonei erant et alios docere. **3** Labora sicut bonus miles Christi Jesu. **4** Nemo militans Deo implicat se negotiis sacerularibus: ut ei placeat, cui se probavit. **5** Nam et qui certat in agone, non coronatur nisi legitime certaverit. **6** Laborantem

agricolam oportet primum de fructibus percipere. **7** Intellige quæ dico: dabit enim tibi Dominus in omnibus intellectum. **8** Memor esto Dominum Jesum Christum resurrexisse a mortuis ex semine David, secundum Evangelium meum, **9** in quo labore usque ad vincula, quasi male operans: sed verbum Dei non est alligatum. **10** Ideo omnia sustineo propter electos, ut et ipsi salutem consequantur, quæ est in Christo Jesu, cum gloria cælesti. (aiōnios g166) **11** Fidelis sermo: nam si commortui sumus, et convivemus: **12** si sustinebimus, et conregnabimus: si negaverimus, et ille negabit nos: **13** si non credimus, ille fidelis permanet, negare seipsum non potest. **14** Hæc commone, testificans coram Domino. Noli contendere verbis: ad nihil enim utile est, nisi ad subversionem audientium. **15** Sollicite cura teipsum probabilem exhibere Deo, operarium inconfusibilem, recte tractantem verbum veritatis. **16** Profana autem et vaniloquia devita: multum enim proficiunt ad impietatem: **17** et sermo eorum ut cancer serpit: ex quibus est Hymenæus et Philetus, **18** qui a veritate exciderunt, dicentes resurrectionem esse jam factam, et subverterunt quorundam fidem. **19** Sed firmum fundamentum Dei stat, habens signaculum hoc: cognovit Dominus qui sunt ejus, et discedat ab iniustitate omnis qui nominat nomen Domini. **20** In magna autem domo non solum sunt vasa aurea, et argentea, sed et lignea, et fictilia: et quædam quidem in honorem, quædam autem in contumeliam. **21** Si quis ergo emundaverit se ab istis, erit vas in honorem sanctificatum, et utile Domino ad omne opus bonum paratum. **22** Juvenilia autem desideria fuge, sectare vero justitiam, fidem, spem, caritatem, et pacem cum iis qui invocant Dominum de corde puro. **23** Stultas autem et sine disciplina quæsiones devita: sciens quia generant lites. **24** Servum autem Domini non oportet litigare: sed mansuetum esse ad omnes, docibilem, patientem, **25** cum modestia corripientem eos qui resistunt veritati, nequando Deus det illis poenitentiam ad cognoscendam veritatem, **26** et resipiscant a diaboli laqueis, a quo captivi tenentur ad ipsius voluntatem.

3 Hoc autem scito, quod in novissimis diebus instabant tempora periculosa: **2** erunt homines seipso amantes, cupidi, elati, superbi, blasphemi, parentibus non obedientes, ingratii, scelesti, **3** sine affectione, sine pace, criminatores, incontinentes, immites, sine benignitate, **4** proditores, protervi, tumidi, et voluptatum amatores magis quam Dei: **5** habentes speciem quidem pietatis, virtutem autem ejus abnegantes. Et hos devita: **6** ex his enim

sunt qui penetrant domos, et captivas ducunt opera ejus: **15** quem et tu devita: valde enim restitit mulierculas oneratas peccatis, quæ ducuntur variis verbis nostris. **16** In prima mea defensione nemo desideriis: **7** semper discentes, et numquam ad mihi affuit, sed omnes me dereliquerunt: non scientiam veritatis pervenientes. **8** Quemadmodum illis imputetur. **17** Dominus autem mihi astitit, et autem Jannes et Mambres restiterunt Moysi: ita confortavit me, ut per me prædicatio impleatur, et hi resistunt veritati, homines corrupti mente, et audiant omnes gentes: et liberatus sum de ore reprobri circa fidem; **9** sed ultra non proficient: leonis. **18** Liberavit me Dominus ab omni opere insipientia enim eorum manifesta erit omnibus, malo: et salvum faciet in regnum suum caeleste, cui sicut et illorum fuit. **10** Tu autem assecutus gloria in sæcula sæculorum. Amen. (**aiōn g165**) **19** es meam doctrinam, institutionem, propositum, Saluta Priscam, et Aquilam, et Onesiphori domum. fidem, longanimitatem, dilectionem, patientiam, **20** Erastus remansit Corinthi. Trophimum autem **11** persecutiones, passiones: qualia mihi facta sunt reliqui infirmum Miletii. **21** Festina ante hiemem Antiochiæ, Iconii, et Lystris: quales persecutiones venire. Salutant te Eubulus, et Pudens, et Linus, sustinui, et ex omnibus eripuit me Dominus. **12** et Claudia, et fratres omnes. **22** Dominus Jesus Et omnes, qui pie volunt vivere in Christo Jesu, Christus cum spiritu tuo. Gratia vobiscum. Amen. persecutionem patientur. **13** Mali autem homines et seductores proficient in pejus, errantes, et in errorem mittentes. **14** Tu vero permane in iis quæ didicisti, et credita sunt tibi: sciens a quo didiceris: **15** et quia ab infanthia sacras litteras nosti, quæ te possunt instruere ad salutem, per fidem quæ est in Christo Jesu. **16** Omnis Scriptura divinitus inspirata utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, et erudiendum in justitia: **17** ut perfectus sit homo Dei, ad omne opus bonum instructus.

4 Testificor coram Deo, et Jesu Christo, qui judicaturus est vivos et mortuos, per adventum ipsius, et regnum ejus: **2** prædicta verbum, insta opportune, importune: argue, obsecra, increpa in omni patientia, et doctrina. **3** Erit enim tempus, cum sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria coacervabunt sibi magistros, prurientes auribus, **4** et a veritate quidem auditum avertent, ad fabulas autem convertentur. **5** Tu vero vigila, in omnibus labora, opus fac evangelistæ, ministerium tuum imple. Sobrius esto. **6** Ego enim jam delibor, et tempus resolutionis meæ instat. **7** Bonum certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi. **8** In reliquo reposita est mihi corona justitiae, quam reddet mihi Dominus in illa die, justus judex: non solum autem mihi, sed et iis, qui diligunt adventum ejus. **9** Festina ad me venire cito. **10** Demas enim me reliquit, diligens hoc sæculum, et abiit Thessalonicanum: Crescens in Galatiam, Titus in Dalmatiam. (**aiōn g165**) **11** Lucas est mecum solus. Marcum assume, et adduc tecum: est enim mihi utilis in ministerium. **12** Tychicum autem misi Ephesum. **13** Penulam, quam reliqui Troade apud Carpum, veniens affer tecum, et libros, maxime autem membranas. **14** Alexander ærarius multa mala mihi ostendit: reddet illi Dominus secundum

Titum

1 Paulus servus Dei, Apostolus autem Jesu Christi secundum fidem electorum Dei, et agnitionem veritatis, quæ secundum pietatem est **2** in spem vitæ æternæ, quam promisit qui non mentitur, Deus, ante tempora sæcularia: (*aiōnios g166*) **3** manifestavit autem temporibus suis verbum suum in prædicatione, quæ credita est mihi secundum præceptum Salvatoris nostri Dei: **4** Tito dilecto filio secundum communem fidem, gratia, et pax a Deo Patre, et Christo Jesu Salvatore nostro. **5** Hujus rei gratia reliqui te Cretæ, ut ea quæ desunt, corrigas, et constituas per civitates presbyteros, sicut et ego disposui tibi, **6** si quis sine crimine est, unius uxoris vir, filios habens fideles, non in accusatione luxuriæ, aut non subditos. **7** Oportet enim episcopum sine crimine esse, sicut Dei dispensatorem: non superbum, non iracundum, non vinolentum, non percussorem, non turpis lucri cupidum: **8** sed hospitalem, benignum, sobrium, justum, sanctum, continentem, **9** amplectentem eum, qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem: ut potens sit exhortari in doctrina sana, et eos qui contradicunt, arguere. **10** Sunt enim multi etiam inobedientes, vaniloqui, et seductores: maxime qui de circumcisione sunt: **11** quos oportet redargui: qui universas domos subvertunt, docentes quæ non oportet, turpis lucri gratia. **12** Dixit quidam ex illis, proprius ipsorum propheta: Cretenses semper mendaces, malæ bestiæ, ventres pigri. **13** Testimonium hoc verum est. Quam ob causam increpa illos dure, ut sani sint in fide, **14** non intendentes judaicis fabulis, et mandatis hominum, aversantium se a veritate. **15** Omnia munda mundis: coinquinatis autem et infidelibus, nihil est mundum, sed inquinatæ sunt eorum et mens et conscientia. **16** Confitentur se nosse Deum, factis autem negant: cum sint abominati, et incredibiles, et ad omne opus bonum reprobi.

2 Tu autem loquere quæ decent sanam doctrinam: **2** senes ut sobrii sint, pudici, prudentes, sani in fide, in dilectione, in patientia: **3** anus similiter in habitu sancto, non criminatrices, non multo vino servientes, bene docentes: **4** ut prudentiam doceant adolescentulas, ut viros suos ament, filios suos diligant, **5** prudentes, castas, sobrias, domus curam habentes, benignas, subditas viris suis, ut non blasphemetur verbum Dei. **6** Juvenes similiter hortare ut sobrii sint. **7** In omnibus te ipsum præbe exemplum bonorum operum, in doctrina, in integritate, in gravitate, **8** verbum

sanum, irreprehensibile: ut is qui ex adverso est, vereatur, nihil habens malum dicere de nobis. **9**

Servos dominis suis subditos esse, in omnibus placentes, non contradicentes, **10** non fraudantes, sed in omnibus fidem bonam ostendentes: ut doctrinam Salvatoris nostri Dei ornent in omnibus. **11** Apparuit enim gratia Dei Salvatoris nostri omnibus hominibus, **12** erudiens nos, ut abnegantes impietatem, et sæcularia desideria, sobrie, et juste, et pie vivamus in hoc sæculo, (*aiōn g165*) **13** exspectantes beatam spem, et adventum gloriae magni Dei, et Salvatoris nostri Jesu Christi: **14** qui dedit semetipsum pro nobis, ut nos redimeret ab omni iniquitate, et mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum. **15** Hæc loquere, et exhortare, et argue cum omni imperio. Nemo te contemnat.

3 Admone illos principibus, et potestatibus subditos esse, dicto obedire, ad omne opus bonum paratos esse: **2** neminem blasphemare, non litigiosos esse, sed modestos, omnem ostendentes mansuetudinem ad omnes homines. **3** Eramus enim aliquando et nos insipientes, increduli, errantes, servientes desideriis, et voluntatibus variis, in malitia et invidia agentes, odibiles, odientes invicem. **4** Cum autem benignitas et humanitas apparuit Salvatoris nostri Dei, **5** non ex operibus justitiae, quæ fecimus nos, sed secundum suam misericordiam salvos nos fecit per lavacrum regenerationis et renovationis Spiritus Sancti, **6** quem effudit in nos abunde per Iesum Christum Salvatorem nostrum: **7** ut justificati gratia ipsius, hæredes simus secundum spem vitæ æternæ. (*aiōnios g166*) **8** Fidelis sermo est: et de his volo te confirmare: ut current bonis operibus præesse qui credunt Deo. Hæc sunt bona, et utilia hominibus. **9** Stultas autem quæstiones, et genealogias, et contentiones, et pugnas legis devita: sunt enim inutiles, et vanæ. **10** Hæreticum hominem post unam et secundam correptionem devita: **11** sciens quia subversus est, qui ejusmodi est, et delinquit, cum sit proprio iudicio condemnatus. **12** Cum misero ad te Artemam, aut Tychicum, festina ad me venire Nicopolim: ibi enim statui hiemare. **13** Zenam legisperitum et Apollo sollicite præmitte, ut nihil illis desit. **14** Discant autem et nostri bonis operibus præesse ad usus necessarios: ut non sint infructuosi. **15** Salutant te qui mecum sunt omnes: saluta eos qui nos amant in fide. Gratia Dei cum omnibus vobis. Amen.

Philemonem

1 Paulus vinctus Christi Jesu, et Timotheus frater, Philemoni dilecto, et adjutori nostro, **2** et Appiæ sorori carissimæ, et Archippo commilitoni nostro, et ecclesiæ, quæ in domo tua est. **3** Gratia vobis, et pax a Deo Patre nostro, et Domino Jesu Christo. **4** Gratias ago Deo meo, semper memoriam tui faciens in orationibus meis, **5** audiens caritatem tuam, et fidem, quam habes in Domino Jesu, et in omnes sanctos: **6** ut communicatio fidei tuæ evidens fiat in agnitione omnis operis boni, quod est in vobis in Christo Jesu. **7** Gaudium enim magnum habui, et consolationem in caritate tua: quia viscera sanctorum requieverunt per te, frater. **8** Propter quod multam fiduciam habens in Christo Jesu imperandi tibi quod ad rem pertinet: **9** propter caritatem magis obsecro, cum sis talis, ut Paulus senex, nunc autem et vinctus Jesu Christi: **10** obsecro te pro meo filio, quem genui in vinculis, Onesimo, **11** qui tibi aliquando inutilis fuit, nunc autem et mihi et tibi utilis, **12** quem remisi tibi. Tu autem illum, ut mea viscera, suscipe: **13** quem ego volueram tecum detinere, ut pro te mihi ministraret in vinculis Evangelii: **14** sine consilio autem tuo nihil volui facere, uti ne velut ex necessitate bonum tuum esset, sed voluntarium. **15** Forsitan enim ideo discessit ad horam a te, ut æternum illum reciperet: **(aiōnios g166)** **16** jam non ut servum, sed pro servo carissimum fratrem, maxime mihi: quanto autem magis tibi et in carne, et in Domino? **17** Si ergo habes me socium, suscipe illum sicut me: **18** si autem aliquid nocuit tibi, aut debet, hoc mihi imputa. **19** Ego Paulus scripsi mea manu: ego reddam, ut non dicam tibi, quod et te ipsum mihi debes: **20** ita, frater. Ego te fruar in Domino; refice viscera mea in Domino. **21** Confidens in obedientia tua scripsi tibi: sciens quoniam et super id, quod dico, facies. **22** Simul autem et para mihi hospitium: nam spero per orationes vestras donari me vobis. **23** Salutat te Epaphras concaptivus meus in Christo Jesu, **24** Marcus, Aristarchus, Demas, et Lucas, adjutores mei. **25** Gratia Domini nostri Jesu Christi cum spiritu vestro. Amen.

Hebræos

1 Multifariam, multisque modis olim Deus loquens patribus in prophetis: **2** novissime, diebus istis locutus est nobis in Filio, quem constituit hæredem universorum, per quem fecit et sacerdota: (*aiōn g165*) **3** qui cum sit splendor gloriæ, et figura substantiæ ejus, portansque omnia verbo virtutis suæ, purgationem peccatorum faciens, sedet ad dexteram majestatis in excelsis: **4** tanto melior angelis effectus, quanto differentius præ illis nomen hæreditavit. **5** Cui enim dixit aliquando angelorum: Filius meus es tu, ego hodie genui te? Et rursum: Ego ero illi in patrem, et ipse erit mihi in filium? **6** Et cum iterum introducit primogenitum in orbem terræ, dicit: Et adorent eum omnes angeli Dei. **7** Et ad angelos quidem dicit: Qui facit angelos suos spiritus, et ministros suos flammarum ignis. **8** Ad Filium autem: Thronus tuus Deus in sæculum sæculi: virga æquitatis, virga regni tui. (*aiōn g165*) **9** Dilexisti justiam, et odisti iniquitatem: propterea unxit te Deus, Deus tuus, oleo exultationis præ participibus tuis. **10** Et: Tu in principio, Domine, terram fundasti: et opera manuum tuarum sunt cæli. **11** Ipsi peribunt, tu autem permanebis, et omnes ut vestimentum veterascent: **12** et velut amictum mutabis eos, et mutabuntur: tu autem idem ipse es, et anni tui non deficient. **13** Ad quem autem angelorum dixit aliquando: Sede a dextris meis, quoadusque ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum? **14** Nonne omnes sunt administratorii spiritus, in ministerium missi propter eos, qui hæreditatem capient salutis?

2 Propterea abundantius oportet observare nos ea quæ audivimus, ne forte pereffluamus. **2** Si enim qui per angelos dictus est sermo, factus est firmus, et omnis prævaricatio, et inobedientia accepit justam mercedis retributionem: **3** quomodo nos effugiemus si tantam neglexerimus salutem? quæ cum initium acceperisset enarrari per Dominum ab eis, qui audierunt, in nos confirmata est, **4** contestante Deo signis et portentis, et variis virtutibus, et Spiritus Sancti distributionibus secundum suam voluntatem. **5** Non enim angelis subjecit Deus orbem terræ futurum, de quo loquimur. **6** Testatus est autem in quadam loco quis, dicens: Quid est homo quod memor es ejus, aut filius hominis quoniam visitas eum? **7** Minuisti eum paulo minus ab angelis: gloria et honore coronasti eum: et constituesti eum super opera manuum tuarum. **8** Omnia subjecisti sub pedibus ejus. In eo enim quod omnia ei subjecit, nihil dimisit non subjectum ei. Nunc autem necdum videmus omnia subjecta ei. **9**

Eum autem, qui modico quam angeli minoratus est, videmus Jesum propter passionem mortis, gloria et honore coronatum: ut, gratia Dei, pro omnibus gustaret mortem. **10** Decebat enim eum, propter quem omnia, et per quem omnia, qui multos filios in gloriam adduxerat, auctorem salutis eorum per passionem consummare. **11** Qui enim sanctificat, et qui sanctificantur, ex uno omnes. Propter quam causam non confunditur fratres eos vocare, dicens: **12** Nuntiabo nomen tuum fratribus meis: in medio ecclesiæ laudabo te. **13** Et iterum: Ego ero fidens in eum. Et iterum: Ecce ego, et pueri mei, quos dedit mihi Deus. **14** Quia ergo pueri communicaverunt carni, et sanguini, et ipse similiter participavit eisdem: ut per mortem destrueret eum qui habebat mortis imperium, id est, diabolum: **15** et liberaret eos qui timore mortis per totam vitam obnoxii erant servituti. **16** Nusquam enim angelos apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit. **17** Unde debuit per omnia fratribus similari, ut misericors fieret, et fidelis pontifex ad Deum, ut repropriaret delicta populi. **18** In eo enim, in quo passus est ipse et tentatus, potens est et eis, qui tentantur, auxiliari.

3 Unde, fratres sancti, vocationis cælestis participes, considerate Apostolum, et pontificem confessionis nostræ Jesum: **2** qui fidelis est ei, qui fecit illum, sicut et Moyses in omni domo ejus. **3** Amplioris enim gloriæ iste præ Moyse dignus est habitus, quanto ampliorem honorem habet domus, qui fabricavit illam. **4** Omnis namque domus fabricatur ab aliquo: qui autem omnia creavit, Deus est. **5** Et Moyses quidem fidelis erat in tota domo ejus tamquam famulus, in testimonium eorum, quæ dicenda erant: **6** Christus vero tamquam filius in domo sua: quæ domus sumus nos, si fiduciam, et gloriam spei usque ad finem, firmam retineamus. **7** Quapropter sicut dicit Spiritus Sanctus: Hodie si vocem ejus audieritis, **8** nolite obdurare corda vestra, sicut in exacerbatione secundum diem temptationis in deserto, **9** ubi tentaverunt me patres vestri: probaverunt, et viderunt opera mea **10** quadraginta annis: propter quod infensus fui generationi huic, et dixi: Semper errant corde. Ipsi autem non cognoverunt vias meas, **11** sicut juravi in ira mea: Si introibunt in requiem meam. **12** Videte fratres, ne forte sit in aliquo vestrum cor malum incredulitatis, discedendi a Deo vivo: **13** sed adhortamini vosmetipsos per singulos dies, donec hodie cognominatur, ut non obduretur quis ex vobis fallacia peccati. **14** Participes enim Christi effecti sumus, si tamen initium substantiæ ejus usque ad finem firmum retineamus. **15** Dum dicitur: Hodie si

vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra, quæ sunt ad Deum, ut offerat dona, et sacrificia pro quemadmodum in illa exacerbatione. **16** Quidam peccatis: **2** qui condolere possit iis qui ignorant et enim audientes exacerbaverunt: sed non universi errant: quoniam et ipse circumdatus est infirmitate: qui profecti sunt ex Ægypto per Moysen. **17** Quibus **3** et propterea debet, quemadmodum pro populo, autem infensus est quadraginta annis? nonne illis ita etiam et pro semetipso offerre pro peccatis. **4** qui peccaverunt, quorum cadavera prostrata sunt Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur in deserto? **18** Quibus autem juravit non introire in a Deo, tamquam Aaron. **5** Sic et Christus non requiem ipsius, nisi illis qui increduli fuerunt? **19** semetipsum clarificavit ut pontifex fieret: sed qui Et videmus, quia non potuerunt introire propter locutus est ad eum: Filius meus es tu, ego hodie incredilitatem.

4 Timeamus ergo ne forte relicta pollicitatione introëundi in requiem ejus, existimetur aliquis ex vobis deesse. **2** Etenim et nobis nuntiatum est, quemadmodum et illis: sed non profuit illis sermo auditus, non admistus fidei ex iis quæ audierunt. **3** Ingrediemur enim in requiem, qui credidimus: quemadmodum dixit: Sicut juravi in ira mea: Si introibunt in requiem meam: et quidem operibus ab institutione mundi perfectis. **4** Dixit enim in quodam loco de die septima sic: Et requievit Deus die septima ab omnibus operibus suis. **5** Et in isto rursum: Si introibunt in requiem meam. **6** Quoniam ergo superest introire quosdam in illam, et ii, quibus prioribus annuntiatum est, non introierunt propter incredilitatem: **7** iterum terminat diem quemdam, Hodie, in David dicendo, post tantum temporis, sicut supra dictum est: Hodie si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra. **8** Nam si eis Jesus requiem præstisset, numquam de alia loqueretur, posthac, die. **9** Itaque relinquitur sabbatismus populo Dei. **10** Qui enim ingressus est in requiem ejus, etiam ipse requievit ab operibus suis, sicut a suis Deus. **11** Festinemus ergo ingredi in illam requiem: ut ne in idipsum quis incidat incredilitatis exemplum. **12** Vivus est enim sermo Dei, et efficax et penetrabilior omni gladio ancipi: et pertingens usque ad divisionem animæ ac spiritus: compagnum quoque ac medullarum, et discretor cogitationum et intentionum cordis. **13** Et non est ulla creatura invisibilis in conspectu ejus: omnia autem nuda et aperta sunt oculis ejus, ad quem nobis sermo. **14** Habentes ergo pontificem magnum qui penetravit cælos, Jesum Filium Dei, teneamus confessionem. **15** Non enim habemus pontificem qui non possit compati infirmitatibus nostris: tentatum autem per omnia pro similitudine absque peccato. **16** Adeamus ergo cum fiducia ad thronum gratiae: ut misericordiam consequamur, et gratiam inveniamus in auxilio opportuno.

5 Omnis namque pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constituitur in iis

Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur a Deo, tamquam Aaron. **5** Sic et Christus non semetipsum clarificavit ut pontifex fieret: sed qui locutus est ad eum: Filius meus es tu, ego hodie genui te. **6** Quemadmodum et in alio loco dicit: Tu es sacerdos in æternum, secundum ordinem Melchisedech. (*aiōn g165*) **7** Qui in diebus carnis suæ preces, supplicationesque ad eum qui possit illum salvum facere a morte cum clamore valido, et lacrimis offerens, exauditus est pro sua reverentia. **8** Et quidem cum esset Filius Dei, didicit ex iis, quæ passus est, obedientiam: **9** et consummatus, factus est omnibus obtemperantibus sibi, causa salutis æternæ, (*aiōnios g166*) **10** appellatus a Deo pontifex juxta ordinem Melchisedech. **11** De quo nobis grandis sermo, et ininterpretabilis ad dicendum: quoniam imbecilles facti estis ad audiendum. **12** Etenim cum deberetis magistri esse propter tempus, rursum indigetis ut vos doceamini quæ sint elementa exordii sermonum Dei: et facti estis quibus lacte opus sit, non solido cibo. **13** Omnis enim, qui lactis est particeps, expers est sermonis justitiae: parvulus enim est. **14** Perfectorum autem est solidus cibus: eorum, qui pro consuetudine exercitatos habent sensus ad discretionem boni ac mali.

6 Quapropter intermittentes inchoationis Christi sermonem, ad perfectiora feramur, non rursum jacientes fundamentum poenitentiae ab operibus mortuis, et fidei ad Deum, **2** baptismatum doctrinæ, impositionis quoque manuum, ac resurrectionis mortuorum, et judicii æterni. (*aiōnios g166*) **3** Et hoc faciemus, si quidem permiserit Deus. **4** Impossibile est enim eos qui semel sunt illuminati, gustaverunt etiam donum cælestis, et participes facti sunt Spiritus Sancti, **5** gustaverunt nihilominus bonum Dei verbum, virtutesque sæculi venturi, (*aiōn g165*) **6** et prolapsi sunt; rursus renovari ad poenitentiam, rursum crucifigentes sibimetipsis Filium Dei, et ostentui habentes. **7** Terra enim sæpe venientem super se bibens imbrem, et generans herbam opportunam illis, a quibus colitur, accipit benedictionem a Deo: **8** proferens autem spinas ac tribulos, reproba est, et maledicto proxima: cuius consummatio in combustionem. **9** Confidimus autem de vobis dilectissimi meliora, et viciniora saluti: tametsi ita loquimur. **10**

Non enim injustus Deus, ut obliscatur operis secundum ordinem Melchisedech, alium surgere vestri, et dilectionis, quam ostendistis in nomine sacerdotem, et non secundum ordinem Aaron dici? ipsius, qui ministrastis sanctis, et ministratis. **11** **12** Translato enim sacerdotio, necesse est ut et Cupimus autem unumquemque vestrum eamdem legis translatio fiat. **13** In quo enim haec dicuntur, ostentare sollicitudinem ad expletionem spei de alia tribu est, de qua nullus altari praesto fuit. usque in finem: **12** ut non segnes efficiamini, **14** Manifestum est enim quod ex Iuda ortus sit verum imitatores eorum, qui fide, et patientia Dominus noster: in qua tribu nihil de sacerdotibus hæreditabunt promissiones. **13** Abrahæ namque Moyses locutus est. **15** Et amplius adhuc manifestum promittens Deus, quoniam neminem habuit, per est: si secundum similitudinem Melchisedech quem juraret, majorem, juravit per semetipsum, exsurgat aliis sacerdos, **16** qui non secundum legem **14** dicens: Nisi benedicens benedicam te, et mandati carnalis factus est, sed secundum virtutem multiplicans multiplicabo te. **15** Et sic longanimiter vitæ insolubilis. **17** Contestatur enim: Quoniam ferens, adeptus est repromotionem. **16** Homines tu es sacerdos in æternum, secundum ordinem Melchisedech. (**aiōn g165**) **18** Reprobatio quidem fit præcedentis mandati, propter infirmitatem ejus, et inutilitatem: **19** nihil enim ad perfectum adduxit lex: introductio vero melioris spei, per quam proximamus ad Deum. **20** Et quantum est non sine jurejurando (alii quidem sine jurejurando sacerdotes facti sunt, **21** hic autem cum jurejurando per eum, qui dixit ad illum: Juravit Dominus, et non poenitebit eum: tu es sacerdos in æternum): (**aiōn g165**) **22** in tantum melioris testamenti sponsor factus est Jesus. **23** Et alii quidem plures facti sunt sacerdotes, idcirco quod morte prohiberentur permanere: **24** hic autem eo quod maneat in æternum, sempiternum habet sacerdotium. (**aiōn g165**) **25** Unde et salvare in perpetuum potest accedentes per semetipsum ad Deum: semper vivens ad interpellandum pro nobis. **26** Talis enim decebat ut nobis esset pontifex, sanctus, innocens, impollitus, segregatus a peccatoribus, et excelsior cælis factus: **27** qui non habet necessitatem quotidie, quemadmodum sacerdotes, prius pro suis delictis hostias offerre, deinde pro populi: hoc enim fecit semel, seipsum offerendo. **28** Lex enim homines constituit sacerdotes infirmitatem habentes: sermo autem jurisjurandi, qui post legem est, Filium in æternum perfectum. (**aiōn g165**)

7 Hic enim Melchisedech, rex Salem, sacerdos Dei summi, qui obviavit Abrahæ regresso a cæde regum, et beneditxit ei: **2** cui et decimas omnium divisit Abraham: primum quidem qui interpretatur rex justitiæ: deinde autem et rex Salem, quod est, rex pacis, **3** sine patre, sine matre, sine genealogia, neque initium dierum, neque finem vitæ habens, assimilatus autem Filio Dei, manet sacerdos in perpetuum. **4** Intuemini autem quantus sit hic, cui et decimas dedit de præcipuis Abraham patriarcha. **5** Et quidem de filiis Levi sacerdotium accipientes, mandatum habent decimas sumere a populo secundum legem, id est, a fratribus suis: quamquam et ipsi exierint de lumbis Abrahæ. **6** Cujus autem generatio non annumeratur in eis, decimas sumpsit ab Abraham, et hunc, qui habebat repromotiones, beneditxit. **7** Sine ulla autem contradictione, quod minus est, a meliore benedicitur. **8** Et hic quidem, decimas morientes homines accipiunt: ibi autem contestatur, est et hunc habere aliquid, quod offerat. **4** Si quia vivit. **9** Et (ut ita dictum sit) per Abraham, ergo esset super terram, nec esset sacerdos: cum et Levi, qui decimas accepit, decimatus est: **10** essent qui offerent secundum legem munera, **5** adhuc enim in lumbis patris erat, quando obviavit ei Melchisedech. **11** Si ergo consummatio per sacerdotium Leviticum erat (populus enim sub tabernaculum: Vide (inquit) omnia facito secundum ipso legem accepit) quid adhuc necessarium fuit

Capitulum autem super ea quæ dicuntur: Talem habemus pontificem, qui consedit in dextera sedis magnitudinis in cælis, **2** sanctorum minister, et tabernaculi veri, quod fixit Dominus, et non homo. **3** Omnis enim pontifex ad offerendum munera, et hostias constituitur: unde necesse est et hunc habere aliquid, quod offerat. **4** Si qui exemplari, et umbræ deserviunt cælestium. Sicut responsum est Moysi, cum consummaret tabernaculum: Vide (inquit) omnia facito secundum exemplar, quod tibi ostensum est in monte. **6** Nunc

autem melius sortitus est ministerium, quanto et melioris testamenti mediator est, quod in melioribus recompensationibus sanctum est. **7** Nam si illud prius culpa vacasset, non utique secundi locus inquireretur. **8** Vituperans enim eos dicit: Ecce dies venient, dicit Dominus: et consummabo super domum Israël, et super domum Juda, testamentum novum, **9** non secundum testamentum quod feci patribus eorum in die qua apprehendi manum eorum ut educerem illos de terra Ægypti: quoniam ipsi non permanerunt in testamento meo: et ego neglexi eos, dicit Dominus. **10** Quia hoc est testamentum quod disponam domui Israël post dies illos, dicit Dominus: dando leges meas in mentem eorum, et in corde eorum superscribam eas: et ero eis in Deum, et ipsi erunt mihi in populum: **11** et non docebit unusquisque proximum suum, memorabor. **12** Dicendo autem novum: veteravit prius. Quod autem antiquatur, et senescit, prope interitum est.

9 Habuit quidem et prius justificationes culturæ, et Sanctum sæculare. **2** Tabernaculum enim factum est primum, in quo erant candelabra, et mensa, et propositio panum, quæ dicitur Sancta. **3** Post velamentum autem secundum, tabernaculum, quod dicitur Sancta sanctorum: **4** aureum habens thuribulum, et arcam testamenti circumiectam ex omni parte auro, in qua urna aurea habens manna, et virga Aaron, quæ fronduerat, et tabulæ testamenti, **5** superque eam erant cherubim gloriæ obumbrantia propitiatorium: de quibus non est modo dicendum per singula. **6** His vero ita compositis, in priori quidem tabernaculo semper introabant sacerdotes, sacrificiorum officia consummantes: **7** in secundo autem semel in anno solus pontifex non sine sanguine, quem offert pro sua et populi ignorantia: **8** hoc significante Spiritu Sancto, nondum propalatam esse sanctorum viam, adhuc priore tabernaculo habente statum: **9** quæ parabola est temporis instantis: juxta quam munera, et hostiae offeruntur, quæ non possunt juxta conscientiam perfectum facere servientem, solummodo in cibis, et in potibus, **10** et variis baptismatisbus, et justitiis carnis usque ad tempus correctionis impositis. **11** Christus autem assistens pontifex futurorum bonorum, per amplius et perfectius tabernaculum, non manufactum, id est, non hujus creationis: **12** neque per sanguinem hircorum aut

vitudorum, sed per proprium sanguinem introivit semel in Sancta, æterna redemptio inventa. **(aiōnios g166)** **13** Si enim sanguis hircorum et taurorum, et cinis vitulæ aspersus inquinatos sanctificat ad emundationem carnis: **14** quanto magis sanguis Christi, qui per Spiritum Sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis, ad serviendum Deo viventi? **(aiōnios g166)** **15** Et ideo novi testamenti mediator est: ut morte intercedente, in redemptionem earum prævaricationum, quæ erant sub priori testamento, recompensationem accipiunt qui vocati sunt æternæ hæreditatis. **(aiōnios g166)**

16 Ubi enim testamentum est, mors necesse est intercedat testatoris. **17** Testamentum enim in ero eis in Deum, et ipsi erunt mihi in populum: dum vivit qui testatus est. **18** Unde nec primum et unusquisque fratrem suum, dicens: Cognosce Dominum: quoniam omnes scient me a minore usque ad majorem eorum: **19** Lecto Dominum: quoniam omnes scient me a minore usque ad majorem eorum: **12** quia propitius ero accipiens sanguinem vitulorum et hircorum cum aqua, et lana coccinea, et hyssopo, ipsum quoque librum, et omnem populum aspersit, **20** dicens: Hic sanguis testamenti, quod mandavit ad vos Deus. **21** Etiam tabernaculum et omnia vasa ministerii sanguine similiter aspersit. **22** Et omnia pene in sanguine secundum legem mundantur: et sine sanguinis effusione non fit remissio. **23** Necesse est ergo exemplaria quidem cælestium his mundari: ipsa autem cælestia melioribus hostiis quam istis. **24** Non enim in manufacta Sancta Jesus introivit exemplaria verorum: sed in ipsum cælum, ut appareat nunc vultui Dei pro nobis: **25** neque ut saepè offerat semetipsum, quemadmodum pontifex intrat in Sancta per singulos annos in sanguine alieno: **26** alioquin oportebat eum frequenter pati ab origine mundi: nunc autem semel in consummatione sæculorum, ad destitutionem peccati, per hostiam suam apparuit. **(aiōn g165)** **27** Et quemadmodum statutum est hominibus semel mori, post hoc autem judicium: **28** sic et Christus semel oblatus est ad multorum exhaustienda peccata: secundo sine peccato apparebit exspectantibus se, in salutem.

10 Umbram enim habens lex futurorum bonorum, non ipsam imaginem rerum: per singulos annos, eisdem ipsis hostiis quas offerunt indesinenter, numquam potest accedentes perfectos facere: **2** alioquin cessassent offerri: ideo quod nullam haberent ultra conscientiam peccati, cultores semel mundati: **3** sed in ipsis futurorum bonorum, per amplius et perfectius commemoratione peccatorum per singulos annos et hircorum auferri peccata. **5** Ideo ingrediens

mundum dicit: Hostiam et oblationem noluisti: quibus illuminati, magnum certamen sustinuistis corpus autem aptasti mihi: **6** holocautomata pro passionum: **33** et in altero quidem opprobiis peccato non tibi placuerunt. **7** Tunc dixi: Ecce et tribulationibus spectaculum facti: in altero venio: in capite libri scriptum est de me: Ut faciam, autem socii taliter conversantium effecti. **34** Nam Deus, voluntatem tuam. **8** Superius dicens: Quia et vinctis compassi estis, et rapinam bonorum hostias, et oblationes, et holocautomata pro peccato vestrorum cum gaudio suscepistis, cognoscentes noluisti, nec placita sunt tibi, quæ secundum legem vos habere meliorem et manentem substantiam. **35** offeruntur, **9** tunc dixi: Ecce venio, ut faciam, Nolite itaque amittere confidentiam vestram, quæ Deus, voluntatem tuam: auferit primum, ut sequens magnam habet remunerationem. **36** Patientia enim statuat. **10** In qua voluntate sanctificati sumus per vobis necessaria est: ut voluntatem Dei facientes, oblationem corporis Jesu Christi semel. **11** Et omnis reportetis promissionem. **37** Adhuc enim modicum quidem sacerdos præsto est quotidie ministrans, aliquantulum, qui venturus est, veniet, et non et easdem sæpe offerens hostias, quæ numquam tardabit. **38** Justus autem meus ex fide vivit: quod si possunt auferre peccata: **12** hic autem unam pro peccatis offerens hostiam, in sempiternum sedet in dextera Dei, **13** de cetero exspectans donec ponantur inimici ejus scabellum pedum ejus. **14** Una enim oblatione, consummavit in sempiternum sanctificatos. **15** Contestatur autem nos et Spiritus Sanctus. Postquam enim dixit: **16** Hoc autem testamentum, quod testabor ad illos post dies illos, dicit Dominus, dando leges meas in cordibus eorum, et in mentibus eorum superscribam eas: **17** et peccatorum, et iniquitatum eorum jam non recordabor amplius. **18** Ubi autem horum remissio: jam non est oblatio pro peccato. **19** Habentes itaque, fratres, fiduciam in introitu sanctorum in sanguine Christi, **20** quam initiauit nobis viam novam, et viventem per velamen, id est, carnem suam, **21** et sacerdotem magnum super domum Dei: **22** accedamus cum vero corde in plenitudine fidei, aspersi corda a conscientia mala, et abluti corpus aqua munda, **23** teneamus spei nostræ confessionem indeclinabilem (fidelis enim est qui repromisit), **24** et consideremus invicem in provocationem caritatis, et bonorum operum: **25** non deserentes collectionem nostram, sicut consuetudinis est quibusdam, sed consolantes, et tanto magis quanto videritis appropinquantem diem. **26** Voluntarie enim peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis, jam non relinquitur pro peccatis hostia, **27** terribilis autem quedam exspectatio judicii, et ignis æmulatio, quæ consumptura est adversarios. **28** Irritam quis faciens legem Moysi, sine ulla miseratione duobus vel tribus testibus moritur: **29** quanto magis putatis deteriora mereri supplicia qui Filium Dei conculcaverit, et sanguinem testamenti pollutum duxerit, in quo sanctificatus est, et spiritui gratiæ contumeliam fecerit? **30** Scimus enim qui dixit: Mihi vindicta, et ego retribuam. Et iterum: Quia judicabit Dominus populum suum. **31** Horrendum est incidere in manus Dei viventis. **32** Rememormini autem pristinos dies, in

11 Est autem fides sperandarum substantia rerum, argumentum non apparentium. **2** In hac enim testimonium consecuti sunt senes. **3** Fide intelligimus aptata esse sæcula verbo Dei: ut ex invisibilibus visibilia fierent. (*aiōn g165*) **4** Fide plurimam hostiam Abel, quam Cain, obtulit Deo, per quam testimonium consecutus est esse justus, testimonium perhibente muneribus ejus Deo, et per illam defunctus adhuc loquitur. **5** Fide Henoch translatus est ne videret mortem, et non inveniebatur, quia transtulit illum Deus: ante translationem enim testimonium habuit placuisse Deo. **6** Sine fide autem impossibile est placere Deo. Credere enim oportet accendentem ad Deum quia est, et inquirentibus se remunerator sit. **7** Fide Noë responso accepto de iis quæ adhuc non videbantur, metuens aptavit arcum in salutem domus suæ, per quam damnavit mundum: et justitiæ, quæ per fidem est, hæres est institutus. **8** Fide qui vocatur Abraham obedivit in locum exire, quem accepturus erat in hæreditatem: et exiit, nesciens quo iret. **9** Fide demoratus est in terra repromotionis, tamquam in aliena, in casulis habitando cum Isaac et Jacob cohæredibus repromotionis ejusdem. **10** Exspectabat enim fundamenta habentem civitatem: cuius artifex et conditor Deus. **11** Fide et ipsa Sara sterilis virtutem in conceptionem seminis accepit, etiam præter tempus ætatis: quoniam fidelem credidit esse eum qui repromiserat. **12** Propter quod et ab uno orti sunt (et hoc emortuo) tamquam sidera cœli in multitudinem, et sicut arena, quæ est ad oram maris, innumerabilis. **13** Juxta fidem defuncti sunt omnes isti, non acceptis repromotionibus, sed a longe eas aspicientes, et salutantes, et confitentes quia peregrini et hospites sunt super terram. **14** Qui enim hæc dicunt, significant se patriam inquirere.

15 Et si quidem ipsius meminissent de qua exierunt, **16** nunc autem habebant utique tempus revertendi: **17** illis civitatem. **18** illis arbitrans quia et Dei sedet. **19** Recogitat enim eum qui talem a mortuis suscitare potens est Deus: unde eum sustinuit a peccatoribus adversum semetipsum et in parabolam accepit. **20** Fide et de futuris contradictionem: ut ne fatigemini, animis vestris benedixit Isaac Jacob et Esau. **21** Fide Jacob, moriens, deficientes. **22** Fide Joseph, moriens, oblii consolacionis, quæ vobis tamquam filiis de profectione filiorum Israël memoratus est, et loquitur, dicens: Fili mi, noli negligere disciplinam de ossibus suis mandavit. **23** Fide Moyses, natus, Domini: neque fatigeris dum ab eo argueris. **24** occultatus est mensibus tribus a parentibus suis, Quem enim diligit Dominus, castigat: flagellat eo quod vidissent elegantem infantem, et non autem omnem filium, quem recipit. **25** In disciplina timuerunt regis edictum. **26** Fide Moyses grandis perseverate. Tamquam filiis vobis offert se Deus: factus negavit se esse filium filiae Pharaonis, **27** magis quis enim filius, quem non corripit pater? **28** quod eligens affligi cum populo Dei, quam temporalis si extra disciplinam estis, cujus participes facti peccati habere jucunditatem, **29** majores divitias sunt omnes: ergo adulteri, et non filii estis. **30** æstimans thesauro Ægyptiorum, impropterum Deinde patres quidem carnis nostræ, eruditores Christi: aspiciebat enim in remunerationem. **31** habuimus, et reverebamur eos, non multo magis Fide reliquit Ægyptum, non veritus animositas obtemperabimus Patri spirituum, et vivemus? **32** Et regis: invisibilem enim tamquam videns sustinuit. illi quidem in tempore paucorum dierum, secundum **33** Fide celebravit Pascha, et sanguinis effusionem: voluntatem suam erudiebant nos: hic autem ad ne qui vastabat primitiva, tangeret eos. **34** Fide id quod utile est in recipiendo sanctificationem transierunt mare Rubrum tamquam per aridam ejus. **35** Omnis autem disciplina in præsenti quidem terram: quod experti Ægyptii, devorati sunt. **36** videtur non esse gaudii, sed mœroris: postea autem Fide muri Jericho corruerunt, circuitu dierum fructum pacatissimum exercitatis per eam, reddet septem. **37** Fide Rahab meretrix non perii cum justitiæ. **38** Propter quod remissas manus, et soluta incredulis, excipiens exploratores cum pace. **39** genua erigite, **40** et gressus rectos facite pedibus Et quid adhuc dicam? deficiet enim me tempus vestris: ut non claudicans quis erret, magis autem enarrantem de Gedeon, Barac, Samson, Jepheth, sanetur. **41** Pacem sequimini cum omnibus, et David, Samuel, et prophetis: **42** qui per fidem sanctimoniam, sine qua nemo videbit Deum: **43** vicerunt regna, operati sunt justitiam, adepti sunt contemplantes nequis desit gratiæ Dei: ne qua radix repromissiones, obturaverunt ora leonum, **44** amaritudinis sursum germinans impeditat, et per extinxerunt impetum ignis, effugerunt aciem gladii, illam inquinentur multi. **45** Ne quis fornicator, aut convaluerunt de infirmitate, fortes facti sunt in profanis ut Esau: qui propter unam escam vendidit bello, castra verterunt exterorum: **46** acceperunt primitiva sua: **47** scitote enim quoniam et postea mulieres de resurrectione mortuos suos: alii autem cupiens hæreditare benedictionem, reprobatus est: distenti sunt non suspicentes redemtionem ut non enim invenit poenitentiæ locum, quamquam meliorem invenirent resurrectionem. **48** Alii vero cum lacrimis inquisisset eam. **49** Non enim ludibria, et verbera experti, insuper et vincula, accessistis ad tractabilem montem, et accessibilem et carceres: **50** lapidati sunt, secti sunt, tentati ignem, et turbinem, et caliginem, et procellanam, sunt, in occisione gladii mortui sunt, circuierunt in **51** et tubæ sonum, et vocem verborum, quam qui melotis, in pellibus caprinis, egentes, angustiati, audierunt, excusaverunt se, ne eis fieret verbum. afflitti: **52** quibus dignus non erat mundus: in **53** Non enim portabant quod dicebatur: Et si bestia solitudinibus errantes, in montibus, in speluncis, et tetigerit montem, lapidabitur. **54** Et ita terrible in cavernis terræ. **55** Et hi omnes testimonio fidei erat quod videbatur. Moyses dixit: Exterritus sum, probati, non acceperunt repromissionem, **56** Deo et tremebundus. **57** Sed accessistis ad Sion montem, pro nobis melius aliquid providente, ut non sine et civitatem Dei viventis, Jerusalem cælestem, et nobis consummarentur.

12 Ideoque et nos tantam habentes impositam nubem testium, deponentes omne pondus, meliorem appetunt, id est, cælestem. Ideo non et circumstans nos peccatum, per patientiam confunditur Deus vocari eorum: paravit enim curramus ad propositum nobis certamen: **2** illis civitatem. **3** Recogitat enim eum qui talem a mortuis suscitare potens est Deus: unde eum sustinuit a peccatoribus adversum semetipsum et in parabolam accepit. **4** Fide et de futuris contradictionem: ut ne fatigemini, animis vestris benedixit Isaac Jacob et Esau. **5** Fide Jacob, moriens, deficientes. **6** Nondum enim usque ad sanguinem singulos filiorum Joseph benedixit: et adoravit restitistis, adversus peccatum repugnantes: **7** et fastigium virgæ ejus. **8** Fide Joseph, moriens, oblii consolacionis, quæ vobis tamquam filiis de profectione filiorum Israël memoratus est, et loquitur, dicens: Fili mi, noli negligere disciplinam de ossibus suis mandavit. **9** Fide Moyses, natus, Domini: neque fatigeris dum ab eo argueris. **10** occultatus est mensibus tribus a parentibus suis, Quem enim diligit Dominus, castigat: flagellat eo quod vidissent elegantem infantem, et non autem omnem filium, quem recipit. **11** In disciplina timuerunt regis edictum. **12** Fide Moyses grandis perseverate. Tamquam filiis vobis offert se Deus: factus negavit se esse filium filiae Pharaonis, **13** magis quis enim filius, quem non corripit pater? **14** quod eligens affligi cum populo Dei, quam temporalis si extra disciplinam estis, cujus participes facti peccati habere jucunditatem, **15** majores divitias sunt omnes: ergo adulteri, et non filii estis. **16** æstimans thesauro Ægyptiorum, impropterum Deinde patres quidem carnis nostræ, eruditores Christi: aspiciebat enim in remunerationem. **17** habuimus, et reverebamur eos, non multo magis Fide reliquit Ægyptum, non veritus animositas obtemperabimus Patri spirituum, et vivemus? **18** Et regis: invisibilem enim tamquam videns sustinuit. illi quidem in tempore paucorum dierum, secundum **19** Fide celebravit Pascha, et sanguinis effusionem: voluntatem suam erudiebant nos: hic autem ad ne qui vastabat primitiva, tangeret eos. **20** Fide id quod utile est in recipiendo sanctificationem transierunt mare Rubrum tamquam per aridam ejus. **21** Omnis autem disciplina in præsenti quidem terram: quod experti Ægyptii, devorati sunt. **22** amaritudinis sursum germinans impeditat, et per extinxerunt impetum ignis, effugerunt aciem gladii, illam inquinentur multi. **23** Ne quis fornicator, aut convaluerunt de infirmitate, fortes facti sunt in profanis ut Esau: qui propter unam escam vendidit bello, castra verterunt exterorum: **24** acceperunt primitiva sua: **25** scitote enim quoniam et postea mulieres de resurrectione mortuos suos: alii autem cupiens hæreditare benedictionem, reprobatus est: distenti sunt non suspicentes redemtionem ut non enim invenit poenitentiæ locum, quamquam meliorem invenirent resurrectionem. **26** Alii vero cum lacrimis inquisisset eam. **27** Non enim ludibria, et verbera experti, insuper et vincula, accessistis ad tractabilem montem, et accessibilem et carceres: **28** lapidati sunt, secti sunt, tentati ignem, et turbinem, et caliginem, et procellanam, sunt, in occisione gladii mortui sunt, circuierunt in **29** et tubæ sonum, et vocem verborum, quam qui melotis, in pellibus caprinis, egentes, angustiati, audierunt, excusaverunt se, ne eis fieret verbum. afflitti: **30** quibus dignus non erat mundus: in **31** Non enim portabant quod dicebatur: Et si bestia solitudinibus errantes, in montibus, in speluncis, et tetigerit montem, lapidabitur. **32** Et ita terrible in cavernis terræ. **33** Et hi omnes testimonio fidei erat quod videbatur. Moyses dixit: Exterritus sum, probati, non acceperunt repromissionem, **34** Deo et tremebundus. **35** Sed accessistis ad Sion montem, pro nobis melius aliquid providente, ut non sine et civitatem Dei viventis, Jerusalem cælestem, et nobis consummarentur.

ecclesiam primitivorum, qui conscripti sunt in cælis, volentes conversari. **19** Amplius autem deprecor et judicem omnium Deum, et spiritus justorum vos hoc facere, quo celerius restituar vobis. **20** perfectorum, **24** et testamenti novi mediatorem Deus autem pacis, qui eduxit de mortuis pastorem Jesum, et sanguinis aspersionem melius loquentem magnum ovium, in sanguine testamenti æterni, quam Abel. **25** Vide te ne recusetis loquentem. Si Dominum nostrum Jesum Christum, (*aiōnios g166*) **21** enim illi non effugerunt, recusantes eum, qui super aptet vos in omni bono, ut faciatis ejus voluntatem: terram loquebatur: multo magis nos, qui de cælis faciens in vobis quod placeat coram se per Jesum loquentem nobis avertimus. **26** Cujus vox movit Christum: cui est gloria in sæcula sæculorum. terram tunc: nunc autem repromittit, dicens: Adhuc Amen. (*aiōn g165*) **22** Rogo autem vos fratres, ut semel, et ego movebo non solum terram, sed et sufferatis verbum solatii. Etenim perpaucis scripsi cælum. **27** Quod autem, Adhuc semel, dicit: declarat vobis. **23** Cognoscite fratrem nostrum Timotheum mobilium translationem tamquam factorum, ut dimissum: cum quo (si celerius venerit) videbo vos. maneat ea quæ sunt immobilia. **28** Itaque regnum **24** Salutate omnes præpositos vestros, et omnes immobile suscipientes, habemus gratiam: per quam sanctos. Salutant vos de Italia fratres. **25** Gratia cum serviamus placentes Deo, cum metu et reverentia. omnibus vobis. Amen.

29 Etenim Deus noster ignis consumens est.

13 Caritas fraternitatis maneat in vobis, **2** et hospitalitatem nolite oblivisci: per hanc enim latuerunt quidam, angelis hospitio receptis. **3** Mementote vincitorum, tamquam simul vincti: et laborantium, tamquam et ipsi in corpore morantes. **4** Honorabile conubium in omnibus, et thorus immaculatus. Fornicatores enim, et adulteros judicabit Deus. **5** Sint mores sine avaritia, contenti præsentibus: ipse enim dixit: Non te deseram, neque derelinquam: **6** ita ut confidenter dicamus: Dominus mihi adjutor: non timebo quid faciat mihi homo. **7** Mementote præpositorum vestrorum, qui vobis locuti sunt verbum Dei: quorum intuentes exitum conversationis, imitamini fidem. **8** Jesus Christus heri, et hodie: ipse et in sæcula. (*aiōn g165*) **9** Doctrinis variis et peregrinis nolite abduci. Optimum est enim gratia stabilire cor, non escis: quæ non profuerunt ambulantibus in eis. **10** Habemus altare, de quo edere non habent potestatem, qui tabernaculo deserviunt. **11** Quorum enim animalium infertur sanguis pro peccato in Sancta per pontificem, horum corpora cremantur extra castra. **12** Propter quod et Jesus, ut sanctificaret per suum sanguinem populum, extra portam passus est. **13** Exeamus igitur ad eum extra castra, improperiū ejus portantes. **14** Non enim habemus hic manentem civitatem, sed futuram inquirimus. **15** Per ipsum ergo offeramus hostiam laudis semper Deo, id est, fructum labiorum confitientium nomini ejus. **16** Beneficentiae autem et communionis nolite oblivisci: talibus enim hostiis promeretur Deus. **17** Obedite præpositis vestrīs, et subjecete eis. Ipsi enim pervigilant quasi rationem pro animabus vestrīs reddituri, ut cum gaudio hoc faciant, et non gementes: hoc enim non expedit vobis. **18** Orate pro nobis: confidimus enim quia bonam conscientiam habemus in omnibus bene

Iacobi

1 Jacobus, Dei et Domini nostri Jesu Christi servus, duodecim tribubus, quæ sunt in dispersione, salutem. **2** Omne gaudium existimate fratres mei, cum in tentationes varias incideritis: **3** scientes quod probatio fidei vestræ patientiam operatur. **4** Patientia autem opus perfectum habet: ut sitis perfecti et integri in nullo deficientes. **5** Si quis autem vestrum indiget sapientia, postulet a Deo, qui dat omnibus affluenter, et non impropperat: et dabitur ei. **6** Postulet autem in fide nihil hesitans: qui enim hæsitat, similis est fluctui maris, qui a vento movetur et circumfertur: **7** non ergo æstimet homo ille quod accipiat aliquid a Domino. **8** Vir duplex animo inconstans est in omnibus viis suis. **9** Glorietur autem frater humiliis in exaltatione sua: **10** dives autem in humilitate sua, quoniam sicut flos foeni transibit; **11** exortus est enim sol cum ardore, et arefecit foenum, et flos ejus decidit, et decor vultus ejus deperit: ita et dives in itineribus suis marcescat. **12** Beatus vir qui suffert temptationem: quoniam cum probatus fuerit, accipiet coronam vitæ, quam repromisit Deus diligentibus se. **13** Nemo cum tentatur, dicat quoniam a Deo tentatur: Deus enim intentator malorum est: ipse autem neminem tentat. **14** Unusquisque vero tentatur a concupiscentia sua abstractus, et illectus. **15** Deinde concupiscentia cum conceperit, parit peccatum: peccatum vero cum consummatum fuerit, generat mortem. **16** Nolite itaque errare, fratres mei dilectissimi. **17** Omne datum optimum, et omne donum perfectum desursum est, descendens a Patre luminum, apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio. **18** Voluntarie enim genuit nos verbo veritatis, ut simus initium aliquod creaturæ ejus. **19** Scitis, fratres mei dilectissimi. Sit autem omnis homo velox ad audiendum: tardus autem ad loquendum, et tardus ad iram. **20** Ira enim viri justitiam Dei non operatur. **21** Propter quod abjicientes omnem immunditiam, et abundantiam malitiae, in mansuetudine suscipe insitum verbum, quod potest salvare animas vestras. **22** Estote autem factores verbi, et non auditores tantum: fallentes vosmetipsos. **23** Quia si quis auditor est verbi, et non factor, hic comparabitur viro consideranti vultum nativitatis suæ in speculo: **24** consideravit enim se, et abiit, et statim oblitus est qualis fuerit. **25** Qui autem perspexerit in legem perfectam libertatis, et permanserit in ea, non auditor oblivious factus, sed factor operis: hic beatus in facto suo erit. **26** Si quis autem putat se religiosum esse, non refrenans

linguam suam, sed seducens cor suum, hujus vana est religio. **27** Religio munda et immaculata apud Deum et Patrem, hæc est: visitare pupilos et viduas in tribulatione eorum, et immaculatum se custodire ab hoc sæculo.

2 Fratres mei, nolite in personarum acceptione habere fidem Domini nostri Jesu Christi gloriæ. **2** Etenim si introierit in conventum vestrum vir aureum annulum habens in veste candida, introierit autem et pauper in sordido habitu, **3** et intendatis in eum qui indutus est veste præclara, et dixeritis ei: Tu sede hic bene: pauperi autem dicatis: Tu sta illic; aut sede sub scabello pedum meorum: **4** nomine judicatis apud vosmetipsos, et facti estis judices cogitationum iniquarum? **5** Audite, fratres mei dilectissimi: nonne Deus elegit pauperes in hoc mundo, divites in fide, et hæredes regni, quod repromisit Deus diligentibus se? **6** vos autem exhortaris pauperem. Nonne divites per potentiam opprimunt vos, et ipsi trahunt vos ad judicia? **7** nonne ipsi blasphemant bonum nomen, quod invocatum est super vos? **8** Si tamen legem perficitis regalem secundum Scripturas: Diliges proximum tuum sicut te ipsum: bene facitis: **9** si autem personas accipitis, peccatum operamini, redarguti a lege quasi transgressores. **10** Quicumque autem totam legem servaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus. **11** Qui enim dixit: Non mœchaberis, dixit et: Non occides. Quod si non mœchaberis, occides autem, factus es transgressor legis. **12** Sic loquimini, et sic facite sicut per legem libertatis incipientes judicari. **13** Judicium enim sine misericordia illi qui non facit misericordiam: superexaltat autem misericordia judicium. **14** Quid proderit, fratres mei, si fidem quis dicat se habere, opera autem non habeat? numquid poterit fides salvare eum? **15** Si autem frater et soror nudi sint, et indigeant victu quotidiano, **16** dicat autem aliquis ex vobis illis: Ite in pace, calefacimini et saturamini: non dederitis autem eis quæ necessaria sunt corpori, quid proderit? **17** Sic et fides, si non habeat opera, mortua est in semetipsa. **18** Sed dicet quis: Tu fidem habes, et ego opera habeo: ostende mihi fidem tuam sine operibus: et ego ostendam tibi ex operibus fidem meam. **19** Tu credis quoniam unus est Deus: bene facis: et dæmones credunt, et contremiscunt. **20** Vis autem scire, o homo inanis, quoniam fides sine operibus mortua est? **21** Abraham pater noster nonne ex operibus justificatus est, offerens Isaac filium suum super altare? **22** Vides quoniam fides cooperabatur operibus illius: et ex operibus fides consummata est? **23** Et suppleta est Scriptura, dicens: Credidit Abraham Deo, et reputatum est illi

ad justitiam, et amicus Dei appellatus est. **24** Videlis quoniam ex operibus justificatur homo, et non ex fide tantum? **25** Similiter et Rahab meretrix, nonne ex operibus justificata est, suscipiens nuntios, et alia via ejiciens? **26** Sicut enim corpus sine spiritu mortuum est, ita et fides sine operibus mortua est.

3 Nolite plures magistri fieri fratres mei, scientes quoniam majus judicium sumitis. **2** In multis enim offendimus omnes. Si quis in verbo non offendit, hic perfectus est vir: potest etiam freno circumducere totum corpus. **3** Si autem equis freна in ora mittimus ad consentiendum nobis, et omne corpus illorum circumferimus. **4** Ecce et naves, cum magnæ sint, et a ventis validis minentur, circumferuntur a modico gubernaculo ubi impetus dirigenitis voluerit. **5** Ita et lingua modicum quidem membrum est, et magna exaltat. Ecce quantus ignis quam magnam silvam incendit! **6** Et lingua ignis est, universitas iniquitatis. Lingua constituitur in membris nostris, quæ maculat totum corpus, et inflammat rotam nativitatis nostræ inflammata a gehenna. (**Geenna g1067**) **7** Omnis enim natura bestiarum, et volucrum, et serpentium, et ceterorum domantur, et domita sunt a natura humana: **8** linguam autem nullus hominum domare potest: inquietum malum, plena veneno mortifero. **9** In ipsa benedicimus Deum et Patrem: et in ipsa maledicimus homines, qui ad similitudinem Dei facti sunt. **10** Ex ipso ore procedit benedictio et maledictio. Non oportet, fratres mei, hæc ita fieri. **11** Numquid fons de eodem foramine emanat dulcem et amaram aquam? **12** Numquid potest, fratres mei, ficus uvas facere, aut vitis ficus? Sic neque salsa dulcem potest facere aquam. **13** Quis sapiens et disciplinatus inter vos? Ostendat ex bona conversatione operationem suam in mansuetudine sapientiae. **14** Quod si zelum amarum habetis, et contentiones sint in cordibus vestris: nolite gloriari, et mendaces esse adversus veritatem: **15** non est enim ista sapientia desursum descendens: sed terrena, animalis, diabolica. **16** Ubi enim zelus et contentio, ibi inconstantia et omne opus pravum. **17** Quæ autem desursum est sapientia, primum quidem pudica est, deinde pacifica, modesta, suadibilis, bonus consentiens, plena misericordia et fructibus bonis, non judicans, sine simulatione. **18** Fructus autem justitiae, in pace seminatur, facientibus pacem.

4 Unde bella et lites in vobis? nonne hinc: ex concupiscentiis vestris, quæ militant in membris vestris? **2** concupiscitis, et non habetis: occiditis, et zelatis: et non potestis adipisci: litigatis, et

belligeratis, et non habetis, propter quod non postulatis. **3** Petitis, et non accipitis: eo quod male petatis: ut in concupiscentiis vestris insumatis. **4** Adulteri, nescitis quia amicitia hujus mundi inimica est Dei? quicumque ergo voluerit amicus esse sacerdos hujus, inimicus Dei constitutus. **5** An putatis quia inaniter Scriptura dicat: Ad invidiam concupiscit spiritus qui habitat in vobis? **6** majorem autem dat gratiam. Propter quod dicit: Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. **7** Subditi ergo estote Deo, resistite autem diabolo, et fugiet a vobis. **8** Appropinquate Deo, et appropinquabit vobis. Emundate manus, peccatores: et purificate corda, duplices animo. **9** Miseri estote, et lugete, et plorate: risus vester in luctum convertatur, et gaudium in moerorem. **10** Humiliamini in conspectu Domini, et exaltabit vos. **11** Nolite detrahere alterutrum fratres. Qui detrahit fratri, aut qui judicat fratrem suum, detrahit legi, et judicat legem. Si autem judicas legem, non es factor legis, sed judex. **12** Unus est legislator et judex, qui potest perdere et liberare. **13** Tu autem quis es, qui judicas proximum? Ecce nunc qui dicitis: Hodie, aut crastino ibimus in illam civitatem, et faciemus ibi quidem annum, et mercabimur, et lucrum faciemus: **14** qui ignoratis quid erit in crastino. **15** Quæ est enim vita vestra? vapor est ad modicum parens, et deinceps exterminabitur; pro eo ut dicatis: Si Dominus voluerit. Et: Si vixerimus, faciemus hoc, aut illud. **16** Nunc autem exsultatis in superbis vestris. Omnis exsultatio talis, maligna est. **17** Scienti igitur bonum facere, et non facienti, peccatum est illi.

5 Agite nunc divites, plorate ululantes in miseriis vestris, quæ advenient vobis. **2** Divitiae vestrae putrefactæ sunt, et vestimenta vestra a tineis comesta sunt. **3** Aurum et argentum vestrum æruginavit: et ærugo eorum in testimonium vobis erit, et manducabit carnes vestras sicut ignis. Thesaurizastis vobis iram in novissimis diebus. **4** Ecce merces operariorum, qui messuerunt regiones vestras, quæ fraudata est a vobis, clamat: et clamor eorum in aures Domini sabbaoth introivit. **5** Epulati estis super terram, et in luxuriis enutristis corda vestra in die occisionis. **6** Addixistis, et occidistis justum, et non resistit vobis. **7** Patientes igitur estote, fratres, usque ad adventum Domini. Ecce agricola exspectat pretiosum fructum terræ, patienter ferens donec accipiat temporaneum et serotinum. **8** Patientes igitur estote et vos, et confirmate corda vestra: quoniam adventus Domini appropinquavit. **9** Nolite ingemiscere, fratres, in alterutrum, ut non judicemini. Ecce judex ante

januam assistit. **10** Exemplum accipite, fratres, exitus mali, laboris, et patientiæ, prophetas qui locuti sunt in nomine Domini. **11** Ecce beatificamus eos qui sustinuerunt. Sufferentiam Job audistis, et finem Domini vidistis, quoniam misericors Dominus est, et miserator. **12** Ante omnia autem, fratres mei, nolite jurare, neque per cælum, neque per terram, neque aliud quodcumque juramentum. Sit autem sermo vester: Est, est: Non, non: ut non sub judicio decidatis. **13** Tristatur aliquis vestrum? oret. Æquo animo est? psallat. **14** Infirmatur quis in vobis? inducat presbyteros ecclesiæ, et orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini: **15** et oratio fidei salvabit infirmum, et alleviabit eum Dominus: et si in peccatis sit, remittentur ei. **16** Confitemini ergo alterutrum peccata vestra, et orate pro invicem ut salvemini: multum enim valet deprecatio justi assidua. **17** Elias homo erat similis nobis passibilis: et oratione oravit ut non plueret super terram, et non pluit annos tres, et menses sex. **18** Et rursum oravit: et cælum dedit pluviam, et terra dedit fructum suum. **19** Fratres mei, si quis ex vobis erraverit a veritate, et converterit quis eum: **20** scire debet quoniam qui converti fecerit peccatorem ab errore viæ suæ, salvabit animam ejus a morte, et operiet multitudinem peccatorum.

Petri I

1 Petrus Apostolus Jesu Christi, electis advenis dispersionis Ponti, Galatiae, Cappadociae, Asiæ, et Bithyniae, **2** secundum præsentiam Dei Patris, in sanctificationem Spiritus, in obedientiam, et aspersionem sanguinis Jesu Christi. Gratia vobis, et pax multiplicetur. **3** Benedictus Deus et Pater Domini nostri Jesu Christi, qui secundum misericordiam suam magnam regeneravit nos in spem vivam, per resurrectionem Jesu Christi ex mortuis, **4** in hæreditatem incorruptibilem, et incontaminatam, et immarcescibilem, conservatam in cælis in vobis, **5** qui in virtute Dei custodimini per fidem in salutem, paratam revelari in tempore novissimo. **6** In quo exsultabis, modicum nunc si oportet contristari in variis temptationibus: **7** ut probatio vestræ fidei multo pretiosior auro (quod per ignem probatur) inveniatur in laudem, et gloriam, et honorem in revelatione Jesu Christi: **8** quem cum non videritis, diligitis: in quem nunc quoque non videntes creditis: credentes autem exsultabitis lætitia inenarrabili, et glorificata: **9** reportantes finem fidei vestræ, salutem animarum. **10** De qua salute exquisierunt, atque scrutati sunt prophetæ, qui de futura in vobis gratia prophetaverunt: **11** scrutantes in quod vel quale tempus significaret in eis Spiritus Christi: prænuntians eas quæ in Christo sunt passiones, et posteriores glorias: **12** quibus revelatum est quia non sibimetipsis, vobis autem ministrabant ea quæ nunc nuntiata sunt vobis per eos qui evangelizaverunt vobis, Spiritu Sancto missio de cælo, in quem desiderant angeli prospicere. **13** Propter quod succinti lumbos mentis vestræ, sobrii, perfecte sperate in eam, quæ offertur vobis, gratiam, in revelationem Jesu Christi: **14** quasi filii vestræ desideriis: **15** sed secundum eum qui vocavit vos, Sanctum: et ipsi in omni conversatione sancti sitis: **16** quoniam scriptum est: Sancti eritis, quoniam ego sanctus sum. **17** Et si patrem invocatis eum, qui sine acceptance personarum judicat secundum uniuscujusque opus, in timore incolatus vestri tempore conversamini. **18** Scientes quod non corruptibilibus, auro vel argento, redempti estis de vana vestra conversatione paterna traditionis: **19** sed pretioso sanguine quasi agni immaculati Christi, et incontaminati: **20** præcogniti quidem manifestati autem ante mundi constitutionem, novissimis temporibus propter vos, **21** qui per ipsum fideles estis in Deo, qui suscitavit eum a mortuis, et dedit ei gloriam, ut fides vestra et spes esset in

Deo: **22** animas vestras castificantes in obedientia caritatis, in fraternitatis amore, simplici ex corde invicem diligite attentius: **23** renati non ex semine corruptibili, sed incorruptibili per verbum Dei vivi, et permanentis in æternum: (*aiōn g165*) **24** quia omnis caro ut fœnum: et omnis gloria ejus tamquam flos fœni: exaruit fœnum, et flos ejus decidit. **25** Verbum autem Domini manet in æternum: hoc est autem verbum, quod evangelizatum est in vos. (*aiōn g165*)

2 Deponentes igitur omnem malitiam, et omnem dolum, et simulationes, et invidias, et omnes detractiones, **2** sicut modo geniti infantes, rationabile, sine dolo lac concupiscite: ut in **3** si tamen gustastis quoniam dulcis est Dominus. **4** Ad quem accedentes a Deo autem electum, et honorificatum: **5** et ipsi tamquam lapides vivi superaedificamini, domus spiritualis, sacerdotium sanctum, offerre spirituales hostias, acceptabiles Deo per Jesum Christum. **6**

Propter quod continet Scriptura: Ecce pono in Sion lapidem summum angularem, electum, pretiosum: et qui crediderit in eum, non confundetur. **7** Vobis igitur honor creditibus: non creditibus autem lapis, quem reprobaverunt aedificantes: hic factus est in caput anguli, **8** et lapis offendit, et petra scandali, his qui offendunt verbo, nec credunt in quo et positi sunt. **9** Vos autem genus electum, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis: ut virtutes annuntietis ejus qui de tenebris vos vocavit in admirabile lumen suum. **10** Qui aliquando non populus, nunc autem populus de cælo, in quem desiderant angeli prospicere. Dei: qui non consecuti misericordiam, nunc autem **11** Carissimi, obsecro sobrii, perfecte sperate in eam, quæ offertur vobis, vos tamquam advenas et peregrinos abstinere gratiam, in conversationem vestram inter gentes habentes bonam: ut in eo quod detrectant de vobis vestræ desideriis: **12** quasi filii vos a carnalibus desideriis, quæ militant adversus animam, **13** Subjecti igitur estote omni humanæ creaturæ propter Deum: sive regi quasi præcellentí: **14** sive ducibus tamquam ab eo missis ad vindictam faciatis imprudentium hominum ignorantiam: **15** quia sic corruptilibus, laudem vero bonorum: **16** quasi liberi, et non quasi velamen habentes malitia libertatem, sed sicut servi Dei. **17** Omnes ante mundi constitutionem, manifestati autem honorate: fraternitatem diligite: Deum timete: novissimis temporibus propter regem honorificate. **18** Servi, subditi estote in omni fidei gloriā, ut fides vestra et spes esset in etiam dyscolis. **19** Hæc est enim gratia, si propter

Dei conscientiam sustinet quis tristitias, patiens confundantur, qui calumniantur vestram bonam injuste. **20** Quæ enim est gloria, si peccantes, et in Christo conversationem. **17** Melius est enim colaphizati suffertis? sed si bene facientes patienter benefacientes (si voluntas Dei velit) pati, quam sustinetis, hæc est gratia apud Deum. **21** In hoc enim malefacientes. **18** Quia et Christus semel pro vocati estis: quia et Christus passus est pro nobis, peccatis nostris mortuus est, justus pro injustis, vobis relinquens exemplum ut sequamini vestigia ut nos offerret Deo, mortificatus quidem carne, ejus: **22** qui peccatum non fecit, nec inventus est vivificatus autem spiritu. **19** In quo et his, qui in dolus in ore ejus: **23** qui cum malediceretur, non carcere erant, spiritibus veniens prædicavit: **20** qui maledicebat: cum pateretur, non comminabatur: increduli fuerant aliquando, quando exspectabant tradebat autem judicanti se injuste: **24** qui peccata Dei patientiam in diebus Noë, cum fabricaretur nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum; arca: in qua pauci, id est octo animæ, salvæ factæ ut peccatis mortui, justitiæ vivamus: cuius livore sunt per aquam. **21** Quod et vos nunc similis sanati estis. **25** Eratis enim sicut oves errantes, formæ salvos fecit baptismus: non carnis depositio sed conversi estis nunc ad pastorem, et episcopum sordium, sed conscientiæ bonæ interrogatio in animarum vestrarum.

3 Similiter et mulieres subditæ sint viris suis: ut etsi qui non credunt verbo, per mulierem conversationem sine verbo lucrifiant: **2**

considerantes in timore castam conversationem vestram. **3** Quarum non sit extrinsecus capillatura, aut circumdatio auri, aut indumenti vestimentorum cultus: **4** sed qui absconditus est cordis homo, in incorruptibilitate quieti, et modesti spiritus, qui est in conspectu Dei locuples. **5** Sic enim aliquando et sanctæ mulieres, sperantes in Deo, ornabant se, subjectæ propriis viris. **6** Sicut Sara obediebat Abrahæ, dominum eum vocans: cuius estis filiæ benefacientes, et non pertinentes ullam perturbationem. **7** Viri similiter cohabitantes secundum scientiam, quasi infirmiori vasculo muliebri impartientes honorem, tamquam et cohæredibus gratiæ vite: ut non impediatur orationes vestræ. **8** In fine autem omnes unanimes, compatientes fraternitatis amatores, misericordes, modesti, humiles: **9** non reddentes malum pro malo, nec maledictum pro maledicto, sed e contrario benedicentes: quia in hoc vocati estis, ut benedictionem hæreditate possideatis. **10** Qui enim vult vitam diligere, et dies videre bonos, coérceat linguam suam a malo, et labia ejus ne loquantur dolum. **11** Declinet a malo, et faciat bonum: inquirat pacem, et sequatur eam: **12** quia oculi Domini super justos, et aures ejus in preces eorum: vultus autem Domini super facientes mala. **13** Et quis est qui vobis noceat, si boni æmulatores fueritis? **14** Sed et si quid patimini propter justitiam, beati. Timorem autem eorum ne timueritis, et non conturbemini. **15** Dominum autem Christum sanctificate in cordibus vestris, parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos rationem de ea, quæ in vobis est, gaudete, ut et in revelatione gloriæ ejus spe. **16** Sed cum modestia, et timore, conscientiam habentes bonam: ut in eo, quod detrahunt vobis,

Deum per resurrectionem Iesu Christi. **22** Qui est in dextera Dei, deglutiens mortem ut vitæ æternæ hæredes efficeremur: profectus in cælum subjectis sibi angelis, et potestatibus, et virtutibus.

4 Christo igitur passo in carne, et vos eadem cogitatione armamini: quia qui passus est in carne, desit a peccatis: **2** ut jam non desideris hominum, sed voluntati Dei, quod reliquum est in carne vivat temporis. **3** Sufficit enim præteritum tempus ad voluntatem gentium consummandam his qui ambulaverunt in luxuriis, desideriis, vinolentiis, comessationibus, potionibus, et illicitis idolorum cultibus. **4** In quo admirantur non concurrentibus vobis in eamdem luxuriæ confusionem, blasphemantes. **5** Qui reddent rationem ei qui paratus est judicare vivos et mortuos. **6** Propter hoc enim et mortuis evangelizatum est: ut judicentur quidem secundum homines in carne, vivant autem secundum Deum in spiritu. **7** Omnia autem finis appropinquavit. Estote itaque prudentes, et vigilate in orationibus. **8** Ante omnia autem, mutuam in vobis metipsis caritatem continuam habentes: quia caritas operit multitudinem peccatorum. **9** Hospitales invicem sine murmuratione. **10** Unusquisque, sicut accepit gratiam, in alterutrum illam administrantes, sicut boni dispensatores multiformis gratiæ Dei. **11** Si quis loquitur, quasi sermones Dei: si quis ministrat, tamquam ex virtute, quam administrat Deus: ut in omnibus honorificetur Deus per Iesum Christum: cui est gloria et imperium in sæcula sæculorum. Amen. (aiōn g165) **12** Carissimi, nolite peregrinari in fervore, qui ad tentationem vobis fit, quasi novi aliquid vobis contingat: **13** sed communicantes Christi passionibus gaudete, ut et in revelatione gloriæ ejus Christi, beati eritis: quoniam quod est honoris, gloriæ, et virtutis Dei, et qui est ejus Spiritus, super

vos requiescit. **15** Nemo autem vestrum patiatur ut homicida, aut fur, aut maledicus, aut alienorum appetitor. **16** Si autem ut christianus, non erubescat: glorificet autem Deum in isto nomine: **17** quoniam tempus est ut incipiat judicium a domo Dei. Si autem primum a nobis, quis finis eorum, qui non credunt Dei Evangelio? **18** et si justus vix salvabitur, impius et peccator ubi parebunt? **19** Itaque et hi, qui patiuntur secundum voluntatem Dei, fideli Creatori commendent animas suas in benefactis.

5 Seniores ergo, qui in vobis sunt, obsecro, consenior et testis Christi passionum: qui et ejus, quæ in futuro revelanda est, gloriæ communicator: **2** pascite qui in vobis est gregem Dei, providentes non coacte, sed spontaneæ secundum Deum: neque turpis lucri gratia, sed voluntarie: **3** neque ut dominantes in cleris, sed forma facti gregis ex animo. **4** Et cum apparuerit princeps pastorum, percipietis immarcescibilem gloriæ coronam. **5** Similiter adolescentes subditi estote senioribus. Omnes autem invicem humilitatem insinuate, quia Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. **6** Humiliamini igitur sub potenti manu Dei, ut vos exalte in tempore visitationis: **7** omnem sollicitudinem vestram projiciente in eum, quoniam ipsi cura est de vobis. **8** Sobrii estote, et vigilate: quia adversarius vester diabolus tamquam leo rugiens circuit, quærens quem devoret: **9** cui resistite fortes in fide: scientes eamdem passionem ei quæ in mundo est vestræ fraternitati fieri. **10** Deus autem omnis gratiæ, qui vocavit nos in æternam suam gloriam in Christo Jesu, modicum passos ipse perficiet, confirmabit, solidabitque. (*aiōnios g166*) **11** Ipsi gloria, et imperium in sæcula sæculorum. Amen. (*aiōn g165*) **12** Per Silvanum fidelem fratrem vobis, ut arbitror, breviter scripsi: obsecrans et contestans, hanc esse veram gratiam Dei, in qua statis. **13** Salutat vos ecclesia quæ est in Babylone coëlecta, et Marcus filius meus. **14** Salutate invicem in osculo sancto. Gratia vobis omnibus qui estis in Christo Jesu. Amen.

Petri II

1 Simon Petrus, servus et apostolus Iesu Christi, iis qui coæqualem nobiscum sortiti sunt fidem in justitia Dei nostri, et Salvatoris Iesu Christi. **2** Gratia vobis, et pax adimpleatur in cognitione Dei, et Christi Iesu Domini nostri: **3** Quomodo omnia nobis divinæ virtutis suæ, quæ ad vitam et pietatem donata sunt, per cognitionem ejus, qui vocavit nos propria gloria, et virtute, **4** per quem maxima, et pretiosa nobis promissa donavit: ut per hæc efficiamini divinæ consortes naturæ: fugientes ejus, quæ in mundo est, concupiscentiæ corruptionem. **5** Vos autem curam omnem subinferentes, ministrante in fide vestra virtutem, in virtute autem scientiam, **6** in scientia autem abstinentiam, in abstinentia autem patientiam, in patientia autem pietatem, **7** in pietate autem amorem fraternitatis, in amore autem fraternitatis caritatem. **8** Hæc enim si vobiscum adsint, et superent, non vacuos nec sine fructu vos constituent in Domini nostri Iesu Christi cognitione. **9** Cui enim non præsto sunt hæc, cæcus est, et manu tentans, oblivionem accipiens purgationis veterum suorum delictorum. **10** Quapropter fratres, magis satagite ut per bona opera certam vestram vocationem, et electionem faciatis: hæc enim facientes, non peccabitis aliquando. **11** Sic enim abundanter ministrabitur vobis introitus in æternum regnum Domini nostri et Salvatoris Iesu Christi. (*aiōnios g166*) **12** Propter quod incipiamus vos semper commonere de his: et quidem scientes et confirmatos vos in præsenti veritate. **13** Justum autem arbitror quamdiu sum in hoc tabernaculo, suscitare vos in commonitione: **14** certus quod velox est depositio tabernaculi mei secundum quod et Dominus noster Jesus Christus significavit mihi. **15** Dabo autem operam et frequenter habere vos post obitum meum, ut horum memoriam faciatis. **16** Non enim doctas fabulas secuti notam fecimus vobis Domini nostri Iesu Christi virtutem et præsentiam: sed speculatori facti illius magnitudinis. **17** Accipiens enim a Deo Patre honorem et gloriam, voce delapsa ad eum hujuscemodi a magnifica gloria: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui, ipsum audite. **18** Et hanc vocem nos audivimus de cælo allatam, cum essemus cum ipso in monte sancto. **19** Et habemus firmorem propheticum sermonem: cui benefacitis attendentes quasi lucernæ lucenti in caliginoso loco donec dies elucescat, et lucifer oriatur in cordibus vestris: **20** hoc primum intelligentes quod omnis prophetia Scripturæ propria interpretatione non fit. **21**

Non enim voluntate humana allata est aliquando prophetia: sed Spiritu Sancto inspirati, locuti sunt sancti Dei homines.

2 Fuerunt vero et pseudoprophetæ in populo, sicut et in vobis erunt magistri mendaces, qui introducent sectas perditionis: et eum qui emit eos, Dominum negant, superducentes sibi celerem perditionem. **2** Et multi sequentur eorum luxurias, per quos via veritatis blasphemabitur: **3** et in avaritia fictis verbis de vobis negotiabuntur: quibus judicium jam olim non cessat: et perditio eorum non dormitat. **4** Si enim Deus angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus inferni detractos in tartarum tradidit cruciandos, in judicium reservari. (*Tartaroō g5020*) **5** Et originali mundo non pepercit, sed octavum Noë justitiæ præconem custodivit, diluvium mundo impiorum inducens. **6** Et civitates Sodomorum et Gomorrhæorum in cinerem redigens, eversione damnavit: exemplum eorum, qui impie acturi sunt, ponens: **7** et justum Lot oppressum a nefandorum injuria, ac luxuriosa conversatione eripuit: **8** aspectu enim, et auditu justus erat: habitans apud eos, qui de die in diem animam justam iniquis operibus cruciabant. **9** Novit Dominus pios de tentatione eripere: iniquos vero in diem judicii reservare cruciandos. **10** Magis autem eos, qui post carnem in concupiscentia immunditiæ ambulant, dominationemque contemnunt, audace, sibi placentes, sectas non metuunt introducere blasphemantes: **11** ubi angeli fortitudine, et virtute cum sint majores, non portant adversum se execrabile judicium. **12** Hi vero velut irrationabilia pecora, naturaliter in captionem, et in perniciem in his quæ ignorant blasphemantes in corruptione sua peribunt, **13** percipientes mercedem injustitiæ, voluptatem existimantes diei delicias: coinquinationes, et maculæ deliciis affluentes, in conviviis suis luxuriantes vobiscum, **14** oculos habentes plenos adulterii, et incessabilis delicti. Pellicientes animas instabiles, cor exercitatum avaritia habentes, maledictionis filii: **15** dereliquentes rectam viam erraverunt, secuti viam Balaam ex Bosor, qui mercedem iniquitatis amavit: **16** correptionem vero habuit suæ vesaniae: subjugale mutum animal, hominis voce loquens, prohibuit prophetæ insipientiam. **17** Hi sunt fontes sine aqua, et nebulæ turbinibus exagitatae, quibus caligo tenebrarum reservatur. **18** Superba enim vanitatis loquentes, pelliciunt in desideriis carnis luxuriæ eos, qui paululum effugient, qui in errore conversantur: **19** libertatem illis promittentes, cum ipsis servi sint corruptionem: a quo enim quis

superatus est, hujus et servus est. **20** Si enim insipientium errore traducti excidatis a propria refugientes coquinaciones mundi in cognitione firmitate; **18** crescite vero in gratia, et in cognitione Domini nostri, et Salvatoris Iesu Christi, his rursus implicati superantur: facta sunt eis posteriora deteriora prioribus. **21** Melius enim erat illis non cognoscere viam justitiae, quam post agnitionem, retrorsum converti ab eo, quod illis traditum est, sancto mandato. **22** Contigit enim eis illud veri proverbii: Canis reversus ad suum vomitum: et, Sus lota in volutabro luti.

3 Hanc ecce vobis, carissimi, secundam scribo epistolam, in quibus vestram excito in commonitione sinceram mentem: **2** ut memores sitis eorum, quæ prædixi, verborum, a sanctis prophetis et apostolorum vestrorum, præceptorum Domini et Salvatoris. **3** Hoc primum scientes, quod venient in novissimis diebus in deceptione illusores, juxta proprias concupiscentias ambulantes, **4** dicentes: Ubi est promissio, aut adventus ejus? ex quo enim patres dormierunt, omnia sic perseverant ab initio creaturæ. **5** Latet enim eos hoc volentes, quod cæli erant prius, et terra de aqua, et per aquam consistens Dei verbo: **6** per quæ, ille tunc mundus aqua inundatus, periit. **7** Cæli autem, qui nunc sunt, et terra eodem verbo repositi sunt, igni reservati in diem judicii, et perditionis impiorum hominum. **8** Unum vero hoc non lateat vos, carissimi, quia unus dies apud Dominum sicut mille anni, et mille anni sicut dies unus. **9** Non tardat Dominus promissionem suam, sicut quidam existimant: sed patienter agit propter vos, nolens aliquos perire, sed omnes ad poenitentiam reverti. **10** Adveniet autem dies Domini ut fur: in quo cæli magno impetu transient, elementa vero calore solventur, terra autem et quæ in ipsa sunt opera, exurentur. **11** Cum igitur hæc omnia dissolvenda sunt, quales oportet vos esse in sanctis conversationibus, et pietatibus, **12** exspectantes, et properantes in adventum diei Domini, per quem cæli ardentes solventur, et elementa ignis ardore tabescunt? **13** Novos vero cælos, et novam terram secundum promissa ipsius exspectamus, in quibus justitia habitat. **14** Propter quod, carissimi, hæc exspectantes, satagit immaculati, et inviolati ei inveniri in pace: **15** et Domini nostri longanimitatem, salutem arbitremini: sicut et carissimus frater noster Paulus secundum datam sibi sapientiam scripsit vobis, **16** sicut et omnibus epistolis, loquens in eis de his in quibus sunt quædam difficilia intellectu, quæ indocti et instabiles depravant, sicut et ceteras Scripturas, ad suam ipsorum perditionem. **17** Vos igitur fratres, præscientes custodite, ne

Domini nostri, et Salvatoris Iesu Christi. Ipsi gloria et nunc, et in diem æternitatis. Amen. (aiōn g165)

Iohannis I

1 Quod fuit ab initio, quod audivimus, quod vidimus oculis nostris, quod perspeximus, et manus nostræ contrectaverunt de verbo vitæ: **2** et vita manifestata est, et vidimus, et testamur, et annuntiamus vobis vitam æternam, quæ erat apud Patrem, et apparuit nobis: (*aiōnios g166*) **3** quod vidimus et audivimus, annuntiamus vobis, ut et vos societatem habeatis nobiscum, et societas nostra sit cum Patre, et cum Filio ejus Jesu Christo. **4** Et hæc scribimus vobis ut gaudeatis, et gaudium vestrum sit plenum. **5** Et hæc est annuntiatio, quam audivimus ab eo, et annuntiamus vobis: quoniam Deus lux est, et tenebræ in eo non sunt ullæ. **6** Si dixerimus quoniam societatem habemus cum eo, et in tenebris ambulamus, mentimur, et veritatem non facimus. **7** Si autem in luce ambulamus sicut et ipse est in luce, societatem habemus ad invicem, et sanguis Jesu Christi, Filii ejus, emundat nos ab omni peccato. **8** Si dixerimus quoniam peccatum non habemus, ipsi nos seducimus, et veritas in nobis non est. **9** Si confiteamur peccata nostra: fidelis est, et justus, ut remittat nobis peccata nostra, et emundet nos ab omni iniquitate. **10** Si dixerimus quoniam non peccavimus, mendacem facimus eum, et verbum ejus non est in nobis.

2 Filioli mei, hæc scribo vobis, ut non peccetis.

Sed et si quis peccaverit, advocatum habemus apud Patrem, Jesum Christum justum: **2** et ipse est propitiatio pro peccatis nostris: non pro nostris autem tantum, sed etiam pro totius mundi. **3** Et in hoc scimus quoniam cognovimus eum, si mandata ejus observemus. **4** Qui dicit se nosse eum, et mandata ejus non custodit, mendax est, et in hoc veritas non est. **5** Qui autem servat verbum ejus, vere in hoc caritas Dei perfecta est: et in hoc scimus quoniam in ipso sumus. **6** Qui dicit se in ipso manere, debet, sicut ille ambulavit, et ipse ambulare. **7** Carissimi, non mandatum novum scribo vobis, sed mandatum vetus, quod habuistis ab initio. Mandatum vetus est verbum, quod audistis. **8** Iterum mandatum novum scribo vobis, quod verum est et in ipso, et in vobis: quia tenebræ transierunt, et verum lumen jam lucet. **9** Qui dicit se in luce esse, et fratrem suum odit, in tenebris est usque adhuc. **10** Qui diligit fratrem suum, in lumine manet, et scandalum in eo non est. **11** Qui autem odit fratrem suum, in tenebris est, et in tenebris ambulat, et nescit quo eat: quia tenebræ obcæcaverunt oculos ejus. **12** Scribo vobis, filioli, quoniam remittuntur vobis peccata propter

nomen ejus. **13** Scribo vobis, patres, quoniam cognovistis eum, qui ab initio est. Scribo vobis, adolescentes, quoniam vicistis malignum. **14** Scribo vobis, infantes, quoniam cognovistis patrem. Scribo vobis juvenes, quoniam fortes estis, et verbum Dei manet in vobis, et vicistis malignum. **15** Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo sunt. Si quis diligit mundum, non est caritas Patris in eo: **16** quoniam omne quod est in mundo, concupiscentia carnis est, et concupiscentia oculorum, et superbia vitæ: quæ non est ex Patre, sed ex mundo est.

17 Et mundus transit, et concupiscentia ejus: qui autem facit voluntatem Dei manet in æternum. (*aiōn 9165*) **18** Filioli, novissima hora est: et sicut audistis quia antichristus venit, et nunc antichristi multi facti sunt; unde scimus, quia novissima hora est.

19 Ex nobis prodierunt, sed non erant ex nobis, nam, si fuissent ex nobis, permanissent utique nobiscum: sed ut manifesti sint quoniam non sunt omnes ex nobis. **20** Sed vos unctionem habetis a Sancto, et nostis omnia. **21** Non scripsi vobis quasi ignorantibus veritatem, sed quasi scientibus eam: et quoniam omne mendacium ex veritate non est. **22** Quis est mendax, nisi si qui negat quoniam Jesus est Christus? Hic est antichristus, qui negat Patrem, et Filium. **23** Omnis qui negat Filium, nec Patrem habet: qui confitetur Filium, et Patrem habet. **24** Vos quod audistis ab initio, in vobis permaneat: si in vobis permanerit quod audistis ab initio, et vos in Filio et Patre manebitis. **25** Et hæc est reppromissio, quam ipse pollicitus est nobis, vitam æternam. (*aiōnios g166*) **26** Hæc scripsi vobis de his, qui seducant vos. **27** Et vos unctionem, quam accepistis ab eo, maneat in vobis. Et non necesse habetis ut aliquis doceat vos: sed sicut unctio ejus docet vos de omnibus, et verum est, et non est mendacium. Et sicut docuit vos: manete in eo. **28** Et nunc, filioli, manete in eo: ut cum apparuerit, habeamus fiduciam, et non confundamur ab eo in adventu ejus. **29** Si scitis quoniam justus est, scitote quoniam et omnis, qui facit justitiam, ex ipso natus est.

3 Videte qualem caritatem dedit nobis Pater, ut filii Dei nominemur et simus. Propter hoc mundus non novit nos: quia non novit eum. **2** Carissimi, nunc filii Dei sumus: et nondum apparuit quid erimus. Scimus quoniam cum apparuerit, similes ei erimus: quoniam videbimus eum sicuti est. **3** Et omnis qui habet hanc spem in eo, sanctificat se, sicut et ille sanctus est. **4** Omnis qui facit peccatum, et iniquitatem facit: et peccatum est iniquitas. **5** Et scitis quia ille apparuit ut peccata nostra tolleret: et

peccatum in eo non est. **6** Omnis qui in eo manet, est qui in vobis est, quam qui in mundo. **5** Ipsi de non peccat: et omnis qui peccat, non vedit eum, mundo sunt: ideo de mundo loquuntur, et mundus nec cognovit eum. **7** Filioli, nemo vos seducat. Qui eos audit. **6** Nos ex Deo sumus. Qui novit Deum, facit justitiam, justus est, sicut et ille justus est. audit nos; qui non est ex Deo, non audit nos: in **8** Qui facit peccatum, ex diabolo est: quoniam ab hoc cognoscimus Spiritum veritatis, et spiritum initio diabolus peccat. In hoc apparuit Filius Dei, ut erroris. **7** Carissimi, diligamus nos invicem: quia dissolvat opera diaboli. **9** Omnis qui natus est ex caritas ex Deo est. Et omnis qui diligit, ex Deo Deo, peccatum non facit: quoniam semen ipsius in natus est, et cognoscit Deum. **8** Qui non diligit, non eo manet, et non potest peccare, quoniam ex Deo novit Deum: quoniam Deus caritas est. **9** In hoc natus est. **10** In hoc manifesti sunt filii Dei, et filii apparuit caritas Dei in nobis, quoniam Filium suum diaboli. Omnis qui non est justus, non est ex Deo, et unigenitum misit Deus in mundum, ut vivamus per qui non diligit fratrem suum: **11** quoniam hæc est annuntiatio, quam audistis ab initio, ut diligatis Filium suum propitiationem pro peccatis nostris. et occidit fratrem suum. Et propter quid occidit **11** Carissimi, si sic Deus dilexit nos: et nos debemus eum? Quoniam opera ejus maligna erant: fratris alterutrum diligere. **12** Deum nemo vedit umquam. autem ejus, justa. **13** Nolite mirari, fratres, si odit vos Si diligamus invicem, Deus in nobis manet, et caritas mundus. **14** Nos scimus quoniam translati sumus ejus in nobis perfecta est. **13** In hoc cognoscimus de morte ad vitam, quoniam diligimus fratres. Qui quoniam in eo manemus, et ipse in nobis: quoniam non diligit, manet in morte: **15** omnis qui odit de Spiritu suo dedit nobis. **14** Et nos vidimus, fratrem suum, homicida est. Et scitis quoniam omnis et testificamur quoniam Pater misit Filium suum homicida non habet vitam æternam in semetipso Salvatorem mundi. **15** Quisquis confessus fuerit manentem. (*aiōnios g166*) **16** In hoc cognovimus quoniam Jesus est Filius Dei, Deus in eo manet, et caritatem Dei, quoniam ille animam suam pro nobis ipse in Deo. **16** Et nos cognovimus, et credidimus posuit: et nos debemus pro fratribus animas ponere. caritati, quam habet Deus in nobis. Deus caritas est: **17** Qui habuerit substantiam hujus mundi, et viderit et qui manet in caritate, in Deo manet, et Deus in fratrem suum necessitatem habere, et clauserit eo. **17** In hoc perfecta est caritas Dei nobiscum, ut viscera sua ab eo: quomodo caritas Dei manet in eo? fiduciam habeamus in die judicii: quia sicut ille est, **18** Filioli mei, non diligamus verbo neque lingua, sed et nos sumus in hoc mundo. **18** Timor non est in opere et veritate: **19** In hoc cognoscimus quoniam caritate: sed perfecta caritas foras mittit timorem, ex veritate sumus: et in conspectu ejus suadebimus quoniam timor pœnam habet: qui autem timet, corda nostra. **20** Quoniam si reprehenderit nos non est perfectus in caritate. **19** Nos ergo diligamus cor nostrum: major est Deus corde nostro, et Deum, quoniam Deus prior dilexit nos. **20** Si quis novit omnia. **21** Carissimi, si cor nostrum non dixerit: Quoniam diligo Deum, et fratrem suum reprehenderit nos, fiduciam habemus ad Deum: **22** oderit, mendax est. Qui enim non diligit fratrem et quidquid petierimus, accipiemus ab eo: quoniam suum quem vedit, Deum, quem non vedit, quomodo mandata ejus custodimus, et ea, quæ sunt placita potest diligere? **21** Et hoc mandatum habemus a coram eo, facimus. **23** Et hoc est mandatum ejus: Deo: ut qui diligit Deum, diligat et fratrem suum. ut credamus in nomine Filii ejus Jesu Christi: et diligamus alterutrum, sicut dedit mandatum nobis. **24** Et qui servat mandata ejus, in illo manet, et ipse in eo: et in hoc scimus quoniam manet in nobis, de Spiritu quem dedit nobis.

4 Carissimi, nolite omni spiritui credere, sed probate spiritus si ex Deo sint: quoniam multi pseudoprophetae exierunt in mundum. **2** In hoc cognoscitur Spiritus Dei: omnis spiritus qui confitetur Jesum Christum in carne venisse, ex Deo est: **3** et omnis spiritus qui solvit Jesum, ex Deo non est, et hic est antichristus, de quo audistis quoniam venit, et nunc jam in mundo est. **4** Vos ex Deo estis filioli, et vicistis eum, quoniam major

5 Omnis qui credit quoniam Jesus est Christus, ex Deo natus est. Et omnis qui diligit eum qui genuit, diligit et eum qui natus est ex eo. **2** In hoc cognoscimus quoniam diligamus natos Dei, cum Deum diligamus, et mandata ejus faciamus. **3** Hæc est enim caritas Dei, ut mandata ejus custodiamus: et mandata ejus gravia non sunt. **4** Quoniam omne quod natum est ex Deo, vincit mundum: et hæc est victoria, quæ vincit mundum, fides nostra. **5** Quis est, qui vincit mundum, nisi qui credit quoniam Jesus est Filius Dei? **6** Hic est, qui venit per aquam et sanguinem, Jesus Christus: non in aqua solum, sed in aqua et sanguine. Et Spiritus est, qui testificatur quoniam Christus est veritas. **7** Quoniam tres sunt,

qui testimonium dant in cælo: Pater, Verbum, et Spiritus Sanctus: et hi tres unum sunt. **8** Et tres sunt, qui testimonium dant in terra: spiritus, et aqua, et sanguis: et hi tres unum sunt. **9** Si testimonium hominum accipimus, testimonium Dei majus est: quoniam hoc est testimonium Dei, quod majus est, quoniam testificatus est de Filio suo. **10** Qui credit in Filium Dei, habet testimonium Dei in se. Qui non credit Filio, mendacem facit eum: quia non credit in testimonium quod testificatus est Deus de Filio suo. **11** Et hoc est testimonium, quoniam vitam æternam dedit nobis Deus: et hæc vita in Filio ejus est. (aiōnios g166) **12** Qui habet Filium, habet vitam: qui non habet Filium, vitam non habet. **13** Hæc scribo vobis ut sciatis quoniam vitam habetis æternam, qui creditis in nomine Filii Dei. (aiōnios g166) **14** Et hæc est fiducia, quam habemus ad eum: quia quodcumque petierimus, secundum voluntatem ejus, audit nos. **15** Et scimus quia audit nos quidquid petierimus: scimus quoniam habemus petitiones quas postulamus ab eo. **16** Qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad mortem, petat, et dabitur ei vita peccanti non ad mortem. Est peccatum ad mortem: non pro illo dico ut roget quis. **17** Omnis iniquitas, peccatum est: et est peccatum ad mortem. **18** Scimus quia omnis qui natus est ex Deo, non peccat: sed generatio Dei conservat eum, et malignus non tangit eum. **19** Scimus quoniam ex Deo sumus: et mundus totus in maligno positus est. **20** Et scimus quoniam Filius Dei venit, et dedit nobis sensum ut cognoscamus verum Deum, et simus in vero Filio ejus. Hic est verus Deus, et vita æterna. (aiōnios g166) **21** Filoli, custodite vos a simulacris.

Amen.

Iohannis Ii

1 Senior Electæ dominæ, et natis ejus, quos ego diligo in veritate, et non ego solus, sed et omnes qui cognoverunt veritatem, **2** propter veritatem, quæ permanet in nobis, et nobiscum erit in æternum. (aiōn g165) **3** Sit vobiscum gratia, misericordia, pax a Deo Patre, et a Christo Jesu Filio Patris in veritate, et caritate. **4** Gavisus sum valde, quoniam inveni de filiis tuis ambulantes in veritate, sicut mandatum accepimus a Patre. **5** Et nunc rogo te domina, non tamquam mandatum novum scribens tibi, sed quod habuimus ab initio, ut diligamus alterutrum. **6** Et hæc est caritas, ut ambulemus secundum mandata ejus. Hoc est enim mandatum, ut quemadmodum audistis ab initio, in eo ambuletis. **7** Quoniam multi seductores exierunt in mundum, qui non confitentur Jesum Christum venisse in carnem: hic est seductor, et antichristus. **8** Videte vosmetipsos, ne perdatis quæ operati estis: sed ut mercedem plenam accipiatis. **9** Omnis qui recedit, et non permanet in doctrina Christi, Deum non habet: qui permanet in doctrina, hic et Patrem et Filium habet. **10** Si quis venit ad vos, et hanc doctrinam non affert, nolite recipere eum in domum, nec Ave ei dixeritis. **11** Qui enim dicit illi Ave, communicat operibus ejus malignis. **12** Plura habens vobis scribere, nolui per cartam et atramentum: spero enim me futurum apud vos, et os ad os loqui: ut gaudium vestrum plenum sit. **13** Salutant te filii sororis tuæ Electæ.

Iohannis III

1 Senior Gajo carissimo, quem ego diligo in veritate. **2** Carissime, de omnibus orationem facio prospere te ingredi, et valere sicut prospere agit anima tua. **3** Gavisus sum valde venientibus fratribus, et testimonium perhibentibus veritati tuæ, sicut tu in veritate ambulas. **4** Majorem horum non habeo gratiam, quam ut audiam filios meos in veritate ambulare. **5** Carissime, fideliter facis quidquid operaris in fratres, et hoc in peregrinos, **6** qui testimonium reddiderunt caritati tuæ in conspectu ecclesiæ: quos, benefaciens, deduces digne Deo. **7** Pro nomine enim ejus profecti sunt, nihil accipientes a gentibus. **8** Nos ergo debemus suscipere hujusmodi, ut cooperatores simus veritatis. **9** Scripsissem forsitan ecclesiæ: sed is qui amat primatum gerere in eis, Diotrepes, non recipit nos: **10** propter hoc si venero, commonebo ejus opera, quæ facit, verbis malignis garriens in nos: et quasi non ei ista sufficient, neque ipse suscipit fratres: et eos qui suscipiunt, prohibet, et de ecclesia ejicit. **11** Carissime, noli imitari malum, sed quod bonum est. Qui benefacit, ex Deo est: qui malefacit, non vedit Deum. **12** Demetrio testimonium redditur ab omnibus, et ab ipsa veritate, sed et nos testimonium perhibemus: et nosti quoniam testimonium nostrum verum est. **13** Multa habui tibi scribere: sed nolui per atramentum et calamum scribere tibi. **14** Spero autem protinus te videre, et os ad os loquemur. Pax tibi. Salutant te amici. Saluta amicos nominatim.

Iudæ

1 Judas Jesu Christi servus, frater autem Jacobi, his qui sunt in Deo Patre dilectis, et Christo Jesu conservatis, et vocatis. **2** Misericordia vobis, et pax, et caritas adimpleatur. **3** Carissimi, omnem sollicitudinem faciens scribendi vobis de communi vestra salute, necesse habui scribere vobis: deprecans supercertari semel traditæ sanctis fidei. **4** Subintroierunt enim quidam homines (qui olim præscripti sunt in hoc judicium) impii, Dei nostri gratiam transferentes in luxuriam, et solum Dominatorem, et Dominum nostrum Jesum Christum negantes. **5** Commonere autem vos volo, scientes semel omnia, quoniam Jesus populum de terra Ægypti salvans, secundo eos, qui non crediderunt, perdidit. **6** angelos vero, qui non servaverunt suum principatum, sed dereliquerunt suum domicilium, in judicium magni diei, vinculis æternis sub caligine reservavit. (aïðios g126) **7** Sicut Sodoma, et Gomorrha, et finitimæ civitates simili modo exfornicatae, et abeuntes post carnem alteram, factæ sunt exemplum, ignis æterni poenam sustinentes. (aïðios g166) **8** Similiter et hi carnem quidem maculant, dominationem autem spernunt, majestatem autem blasphemant. **9** Cum Michaël Archangelus cum diabolo disputans altercaretur de Moysi corpore, non est ausus judicium inferre blasphemiae: sed dixit: Imperet tibi Dominus. **10** Hi autem quæcumque quidem ignorant, blasphemant: quæcumque autem naturaliter, tamquam muta animalia, norunt, in his corrumpuntur. **11** Væ illis, quia in via Cain abierunt, et errore Balaam mercede effusi sunt, et in contradictione Core perierunt! **12** Hi sunt in epulis suis maculæ, convivantes sine timore, semetipsos pascentes, nubes sine aqua, quæ a ventis circumferentur, arbores autumnales, infructuosæ, bis mortuæ, eradicatoræ, **13** fluctus feri maris, despumantes suas confusiones, sidera errantia: quibus procella tenebrarum servata est in æternum. (aïðon g165) **14** Prophetavit autem et de his septimus ab Adam Enoch, dicens: Ecce venit Dominus in sanctis millibus suis **15** facere judicium contra omnes, et arguere omnes impios de omnibus operibus impietatis eorum, quibus impie egerunt, et de omnibus duris, quæ locuti sunt contra Deum peccatores impii. **16** Hi sunt murmuratores querulosi, secundum desideria sua ambulantes, et os eorum loquitur superba, mirantes personas quæstus causa. **17** Vos autem carissimi, memores estote verborum, quæ prædicta sunt ab apostolis Domini nostri Jesu Christi, **18** qui dicebant vobis, quoniam

in novissimo tempore venient illusores, secundum desideria sua ambulantes in impietatibus. **19** Hi sunt, qui segregant semetipsos, animales, Spiritum non habentes. **20** Vos autem carissimi superædificantes vosmetipsos sanctissimæ vestræ fidei, in Spiritu Sancto orantes, **21** vosmetipsos in dilectione Dei servate, exspectantes misericordiam Domini nostri Jesu Christi in vitam æternam. (aïðios g166) **22** Et hos quidem argueite judicatos: **23** illos vero salvate, de igne rapientes. Aliis autem miseremini in timore: odientes et eam, quæ carnalis est, maculatam tunicam. **24** Ei autem qui potens est vos conservare sine peccato et constituere ante conspectum gloriæ suæ immaculatos in exultatione in adventu Domini nostri Jesu Christi, **25** soli Deo Salvatori nostro, per Jesum Christum Dominum nostrum, gloria et magnificentia, imperium et potestas ante omne sæculum, et nunc, et in omnia sæcula sæculorum. Amen. (aïðon g165)

Apocalypse

1 Apocalypsis Jesu Christi, quam dedit illi Deus palam facere servis suis, quæ oportet fieri cito: et significavit, mittens per angelum suum servo suo Joanni, **2** qui testimonium perhibuit verbo Dei, et testimonium Jesu Christi, quæcumque vidit. **3** Beatus qui legit, et audit verba prophetiæ hujus, et servat ea, quæ in ea scripta sunt: tempus enim prope est. **4** Joannes septem ecclesiis, quæ sunt in Asia. Gratia vobis, et pax ab eo, qui est, et qui erat, et qui venturus est: et a septem spiritibus qui in conspectu throni ejus sunt: **5** et a Jesu Christo, qui est testis fidelis, primogenitus mortuorum, et princeps regum terræ, qui dilexit nos, et lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo, **6** et fecit nos regnum, et sacerdotes Deo et Patri suo: ipsi gloria et imperium in sæcula sæculorum. Amen. (aiōn g165) **7** Ecce venit cum nubibus, et videbit eum omnis oculus, et qui eum pupugerunt. Et plangent se super eum omnes tribus terræ. Etiam: amen. **8** Ego sum alpha et omega, principium et finis, dicit Dominus Deus: qui est, et qui erat, et qui venturus est, omnipotens. **9** Ego Joannes frater vester, et particeps in tribulatione, et regno, et patientia in Christo Jesu: fui in insula, quæ appellatur Patmos, propter verbum Dei, et testimonium Jesu: **10** fui in spiritu in dominica die, et audivi post me vocem magnam tamquam tubæ, **11** dicentis: Quod vides, scribe in libro: et mitte septem ecclesiis, quæ sunt in Asia, Epheso, et Smyrnæ, et Pergamo, et Thyatiræ, et Sardis, et Philadelphia, et Laodiciæ. **12** Et conversus sum ut viderem vocem, quæ loquebatur mecum: et conversus vidi septem candelabra aurea: **13** et in medio septem candelabrorum aureorum, similem Filio hominis vestitum podere, et præcinctum ad mamillas zona aurea: **14** caput autem ejus, et capilli erant candidi tamquam lana alba, et tamquam nix, et oculi ejus tamquam flamma ignis: **15** et pedes ejus similes auricalco, sicut in camino ardentí, et vox illius tamquam vox aquarum multarum: **16** et habebat in dextera sua stellas septem: et de ore ejus gladius utraque parte acutus exibat: et facies ejus sicut sol lucet in virtute sua. **17** Et cum vidi sem eum, cecidi ad pedes ejus tamquam mortuus. Et posuit dexteram suam super me, dicens: Noli timere: ego sum primus, et novissimus, **18** et vivus, et fui mortuus, et ecce sum vivens in sæcula sæculorum: et habeo claves mortis, et inferni. (aiōn g165, Hadēs g86) **19** Scribe ergo quæ vidisti, et quæ sunt, et quæ oportet fieri post hæc. **20** Sacramentum septem stellarum, quas vidisti in dextera mea, et

septem candelabra aurea: septem stellæ, angeli sunt septem ecclesiarum: et candelabra septem, septem ecclesiæ sunt.

2 Angelo Ephesi ecclesiæ scribe: Hæc dicit, qui tenet septem stellas in dextera sua, qui ambulat in medio septem candelabrorum aureorum: **2** Scio opera tua, et labore, et patientiam tuam, et quia non potes sustinere malos: et tentasti eos, qui se dicunt apostolos esse, et non sunt: et invenisti eos mendaces: **3** et patientiam habes, et sustinuisti propter nomen meum, et non defecisti. **4** Sed habeo adversum te, quod caritatem tuam primam reliquisti. **5** Memor esto itaque unde excideris: et age pœnitentiam, et prima opera fac: sin autem, venio tibi, et movebo candelabrum tuum de loco suo, nisi pœnitentiam egeris. **6** Sed hoc habes, quia odisti facta Nicolaitarum, quæ et ego odi. **7** Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis: Vincenti dabo edere de ligno vitæ, quod est in paradiſo Dei mei. **8** Et angelo Smyrnæ ecclesiæ scribe: Hæc dicit primus, et novissimus, qui fuit mortuus, et vivit: **9** Scio tribulationem tuam, et paupertatem tuam, sed dives es: et blasphemaris ab his, qui se dicunt Judæos esse, et non sunt, sed sunt synagoga Satanæ. **10** Nihil horum timeas quæ passurus es. Ecce missurus est diabolus aliquos ex vobis in carcerem ut tentemini: et habebitis tribulationem diebus decem. Esto fidelis usque ad mortem, et dabo tibi coronam vitæ. **11** Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis: Qui vicerit, non lædetur a morte secunda. **12** Et angelo Pergami ecclesiæ scribe: Hæc dicit qui habet rhomphæam utraque parte acutam: **13** Scio ubi habitas, ubi sedes est Satanæ: et tenes nomen meum, et non negasti fidem meam. Et in diebus illis Antipas testis meus fidelis, qui occisus est apud vos ubi Satanas habitat. **14** Sed habeo adversus te pauca: quia habes illic tenentes doctrinam Balaam, qui docebat Balac mittere scandalum coram filiis Isräël, edere, et fornicari: **15** ita habes et tu tenentes doctrinam Nicolaitarum. **16** Similiter pœnitentiam age: si quominus veniam tibi cito, et pugnabo cum illis in gladio oris mei. **17** Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis: Vincenti dabo manna absconditum, et dabo illi calculum candidum: et in calculo nomen novum scriptum, quod nemo scit, nisi qui accipit. **18** Et angelo Thyatiræ ecclesiæ scribe: Hæc dicit Filius Dei, qui habet oculos tamquam flammam ignis, et pedes ejus similes auricalco: **19** Novi opera tua, et fidem, et caritatem tuam, et ministerium, et patientiam tuam, et opera tua novissima plura prioribus. **20** Sed

habeo adversus te pauca: quia permittis mulierem et scribam super eum nomen Dei mei, et nomen Jezabel, quæ se dicit propheten, docere, et seducere civitatis Dei mei novæ Jerusalem, quæ descendit de servos meos, fornicari, et manducare de idolothytis. cœlo a Deo meo, et nomen meum novum. **13** Qui **21** Et dedi illi tempus ut poenitentiam ageret: et habet aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis. non vult poenitere a fornicatione sua. **22** Ecce **14** Et angelo Laodiciae ecclesiæ scribe: Hæc dicit: mittam eam in lectum: et qui mœchantur cum ea, Amen, testis fidelis et verus, qui est principium in tribulatione maxima erunt, nisi poenitentiam ab creaturæ Dei. **15** Scio opera tua: quia neque frigidus operibus suis egerint. **23** Et filios ejus interficiam in morte, et scient omnes ecclesiæ, quia ego sum **16** sed quia tepidus es, et nec frigidus, nec calidus, scrutans renes, et corda: et dabo unicuique vestrum incipiam te evomere ex ore meo: **17** quia dicis: secundum opera sua. Vobis autem dico, **24** et Quod dives sum, et locupletatus, et nullius ego: et ceteris qui Thyatiræ estis: quicumque non habent nescis quia tu es miser, et miserabilis, et pauper, et doctrinam hanc, et qui non cognoverunt altitudines cœcus, et nudus. **18** Suadeo tibi emere a me aurum Satanæ, quemadmodum dicunt, non mittam super ignitum probatum, ut locuples fias, et vestimentis vos aliud pondus: **25** tamen id quod habetis, tenete albis induaris, et non appareat confusio nuditatis donec veniam. **26** Et qui vicerit, et custodierit usque tuæ, et collyrio inunge oculos tuos ut videas. **19** in finem opera mea, dabo illi potestatem super Ego quos amo, arguo, et castigo. Æmulare ergo, et gentes, **27** et reget eas in virga ferrea, et tamquam vas figuli confringentur, **28** sicut et ego accepi a Patre meo: et dabo illi stellam matutinam. **29** Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis.

3 Et angelo ecclesiæ Sardis scribe: Hæc dicit qui habet septem spiritus Dei, et septem stellas: Scio opera tua, quia nomen habes quod vivas, et mortuus es. **2** Esto vigilans, et confirma cetera, quæ moritura erant. Non enim invenio opera tua plena coram Deo meo. **3** In mente ergo habe qualiter acceperis, et audieris, et serva, et poenitentiam age. Si ergo non vigilaveris, veniam ad te tamquam fur et nescies qua hora veniam ad te. **4** Sed habes pauca nomina in Sardis qui non inquinaverunt vestimenta sua: et ambulabunt mecum in albis, quia digni sunt. **5** Qui vicerit, sic vestietur vestimentis albis, et non delebo nomen ejus de libro vitæ, et confitebor nomen ejus coram Patre meo, et coram angelis ejus. **6** Qui habet aurem, audiat quid Spiritus dicat ecclesiis. **7** Et angelo Philadelphiæ ecclesiæ scribe: Hæc dicit Sanctus et Verus, qui habet clavem David: qui aperit, et nemo claudit: claudit, et nemo aperit: **8** Scio opera tua. Ecce dedi coram te ostium apertum, quod nemo potest claudere: quia modicam habes virtutem, et servasti verbum meum, et non negasti nomen meum. **9** Ecce dabo de synagoga Satanæ, qui dicunt se Judæos esse, et non sunt, sed mentiuntur: ecce faciam illos ut veniant, et adorent ante pedes tuos: et scient quia ego dilexi te, **10** quoniam servasti verbum patientiæ meæ, et ego servabo te ab hora tentationis, quæ ventura est in orbem universum tentare habitantes in terra. **11** Ecce venio cito: tene quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam. **12** Qui vicerit, faciam illum columnam in templo Dei mei, et foras non egredietur amplius:

4 Post hæc vidi: et ecce ostium apertum in cœlo, et vox prima, quam audivi tamquam tubæ loquentis mecum, dicens: Ascende huc, et ostendam tibi quæ oportet fieri post hæc. **2** Et statim fui in spiritu: et ecce sedes posita erat in cœlo, et supra sedem sedens. **3** Et qui sedebat similis erat aspectui lapidis jaspidis, et sardinis: et iris erat in circuitu sedis similis visioni smaragdinæ. **4** Et in circuitu sedis sedilia viginti quatuor: et super thronos viginti quatuor seniores sedentes, circumamicti vestimentis albis, et in capitibus eorum coronæ aureæ. **5** Et de throno procedebant fulgura, et voces, et tonitrua: et septem lampades ardentes ante thronum, qui sunt septem spiritus Dei. **6** Et in conspectu sedis tamquam mare vitreum simile crystallo: et in medio sedis, et in circuitu sedis quatuor animalia plena oculis ante et retro. **7** Et animal primum simile leoni, et secundum animal simile vitulo, et tertium animal habens faciem quasi hominis, et quartum animal simile aquilæ volanti. **8** Et quatuor animalia, singula eorum habebant alas senas: et in circuitu, et intus plena sunt oculis: et requiem non habebant die ac nocte, dicentia: Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus omnipotens, qui erat, et qui est, et qui venturus est. **9** Et cum darent illa animalia gloriam, et honorem, et benedictionem sedenti super thronum, viventi in sæcula sæculorum, (*aiōn g165*) **10** procidebant

viginti quatuor seniores ante sedentem in throno, et adorabant viventem in sæcula sæculorum, et mittebant coronas suas ante thronum, dicentes: (aiōn g165) 11 Dignus es Domine Deus noster accipere gloriam, et honorem, et virtutem: quia tu creasti omnia, et propter voluntatem tuam erant, et creatas sunt.

5 Et vidi in dextera sedentis supra thronum, librum scriptum intus et foris, signatum sigillis septem. 2 Et vidi angelum fortem, prædicantem voce magna: Quis est dignus aperire librum, et solvere signacula ejus? 3 Et nemo poterat neque in cælo, neque in terra, neque subtus terram aperire librum, neque respicere illum. 4 Et ego flebam multum, quoniam nemo dignus inventus est aperire librum, nec videre eum. 5 Et unus de senioribus dixit mihi: Ne fleveris: ecce vicit leo de tribu Juda, radix David, aperire librum, et solvere septem signacula ejus. 6 Et vidi: et ecce in medio throni et quatuor animalium, et in medio seniorum, Agnum stantem tamquam occisum, habentem cornua septem, et oculos septem: qui sunt septem spiritus Dei, missi in omnem terram. 7 Et venit: et accepit de dextera sedentis in throno librum. 8 Et cum aperuisset librum, quatuor animalia, et viginti quatuor seniores ceciderunt coram Agno, habentes singuli citharas, et phialas aureas plenas odoramentorum, quæ sunt orationes sanctorum: 9 et cantabant canticum novum, dicentes: Dignus es, Domine, accipere librum, et aperire signacula ejus: quoniam occisus es, et redemisti nos Deo in sanguine tuo ex omni tribu, et lingua, et populo, et natione: 10 et fecisti nos Deo nostro regnum, et sacerdotes: et regnabimus super terram. 11 Et vidi, et audivi vocem angelorum multorum in circuitu throni, et animalium, et seniorum: et erat numerus eorum millia millium, 12 dicentium voce magna: Dignus est Agnus, qui occisus est, accipere virtutem, et divinitatem, et sapientiam, et fortitudinem, et honorem, et gloriam, et benedictionem. 13 Et omnem creaturam, quæ in cælo est, et super terram, et sub terra, et quæ sunt in mari, et quæ in eo: omnes audivi dicentes: Sedenti in throno, et Agno, benedictio et honor, et gloria, et potestas in sæcula sæculorum. (aiōn g165) 14 Et quatuor animalia dicebant: Amen. Et viginti quatuor seniores ceciderunt in facies suas: et adoraverunt viventem in sæcula sæculorum.

6 Et vidi quod aperuisset Agnus unum de septem sigillis, et audivi unum de quatuor animalibus, dicens tamquam vocem tonitru: Veni, et vide. 2 Et vidi: et ecce equus albus, et qui sedebat super

illum, habebat arcum, et data est ei corona, et exivit vincens ut vinceret. 3 Et cum aperuisset sigillum secundum, audivi secundum animal, dicens: Veni, et vide. 4 Et exivit aliis equus rufus: et qui sedebat super illum, datum est ei ut sumeret pacem de terra, et ut invicem se interficiant, et datus est ei gladius magnus. 5 Et cum aperuisset sigillum tertium, audivi tertium animal, dicens: Veni, et vide. Et ecce equus niger: et qui sedebat super illum, habebat stateram in manu sua. 6 Et audivi tamquam vocem in medio quatuor animalium dicentium: Bilibris tritici denario et tres bilibres hordei denario, et vinum, et oleum ne læseris. 7 Et cum aperuisset sigillum quartum, audivi vocem quarti animalis dicentis: Veni, et vide. 8 Et ecce equus pallidus: et qui sedebat super eum, nomen illi Mors, et infernus sequebatur eum, et data est illi potestas super quatuor partes terræ, interficere gladio, fame, et morte, et bestiis terræ. (Hadēs g86) 9 Et cum aperuisset sigillum quintum, vidi subtus altare animas interfectorum propter verbum Dei, et propter testimonium, quod habebant: 10 et clamabant voce magna, dicentes: Usquequo Domine (sanctus et verus), non judicas, et non vindicas sanguinem nostrum de iis qui habitant in terra? 11 Et datæ sunt illis singulæ stolæ albæ: et dictum est illis ut requiescerent adhuc tempus modicum donec compleantur conservi eorum, et fratres eorum, qui interficiendi sunt sicut et illi. 12 Et vidi cum aperuisset sigillum sextum: et ecce terræmotus magnus factus est, et sol factus est niger tamquam saccus cilicinus: et luna tota facta est sicut sanguis: 13 et stellæ de cælo ceciderunt super terram, sicut ficus emittit grossos suos cum a vento magno movetur: 14 et cælum recessit sicut liber involutus: et omnis mons, et insulæ de locis suis motæ sunt: 15 et reges terræ, et principes, et tribuni, et divites, et fortes, et omnis servus, et liber absconderunt se in speluncis, et in petris montium: 16 et dicunt montibus, et petris: Cadite super nos, et absconde nos a facie sedentis super thronum, et ab ira Agni: 17 quoniam venit dies magnus iræ ipsorum: et quis poterit stare?

7 Post hæc vidi quatuor angelos stantes super quatuor angulos terræ, tenentes quatuor ventos terræ, ne flarent super terram, neque super mare, neque in ullam arborem. 2 Et vidi alterum angelum ascendentem ab ortu solis, habentem signum Dei vivi: et clamavit voce magna quatuor angelis, quibus datum est nocere terræ et mari, 3 dicens: Nolite nocere terræ, et mari, neque arboribus, quoadusque signemus servos Dei nostri in frontibus

eorum. **4** Et audivi numerum signatorum, centum primus angelus tuba cecinit, et facta est grando, et quadraginta quatuor millia signati, ex omni tribu ignis, mista in sanguine, et missum est in terram, filiorum Israël. **5** Ex tribu Juda duodecim millia et tertia pars terræ combusta est, et tertia pars signati: ex tribu Ruben duodecim millia signati: arborum concremata est, et omne fœnum viride ex tribu Gad duodecim millia signati: **6** ex tribu combustum est. **8** Et secundus angelus tuba cecinit: Aser duodecim millia signati: ex tribu Nephtali et tamquam mons magnus igne ardens missus est duodecim millia signati: ex tribu Manasse duodecim in mare, et facta est tertia pars maris sanguis, **9** millia signati: **7** ex tribu Simeon duodecim millia et mortua est tertia pars creaturæ eorum, quæ signati: ex tribu Levi duodecim millia signati: habebant animas in mari, et tertia pars navium ex tribu Issachar duodecim millia signati: **8** ex interiit. **10** Et tertius angelus tuba cecinit: et cecidit tribu Zabulon duodecim millia signati: ex tribu de cælo stella magna, ardens tamquam facula, et Joseph duodecim millia signati: ex tribu Benjamin cecidit in tertiam partem fluminum, et in fontes duodecim millia signati. **9** Post hæc vidi turbam aquarum: **11** et nomen stellæ dicitur Absinthium, magnam, quam dinumerare nemo poterat, ex et facta est tertia pars aquarum in absinthium; et omnibus gentibus, et tribubus, et populis, et linguis: multi hominum mortui sunt de aquis, quia amaræ stantes ante thronum, et in conspectu Agni, amicti factæ sunt. **12** Et quartus angelus tuba cecinit: et stolis albis, et palmæ in manibus eorum: **10** et percussa est tertia pars solis, et tertia pars lunæ, et clamabant voce magna, dicentes: Salus Deo nostro, tertia pars stellarum, ita ut obscuraretur tertia pars qui sedet super thronum, et Agno. **11** Et omnes eorum, et diei non luceret pars tertia, et noctis angeli stabant in circuitu throni, et seniorum, et similiter. **13** Et vidi, et audivi vocem unius aquilæ quatuor animalium: et ceciderunt in conspectu volantis per medium cæli dicentis voce magna: Væ, throni in facies suas, et adoraverunt Deum, **12** vœ, vœ habitantibus in terra de ceteris vocibus dicentes: Amen. Benedictio, et claritas, et sapientia, et angelorum, qui erant tuba canituri.

9 Et quintus angelus tuba cecinit: et vidi stellam de cælo cecidisse in terram, et data est ei clavis putei abyssi. (**Abyssos g12**) **2** Et aperuit puteum abyssi: et ascendit fumus putei, sicut fumus fornacis magna: et obscuratus est sol, et aér de fumo putei: (**Abyssos g12**) **3** et de fumo putei exierunt locustæ in terram, et data est illis potestas, sicut habent potestatem scorpiones terræ: **4** et præceptum est illis ne læderent fœnum terræ, neque omne viride, neque omnem arborem: nisi tantum homines, qui non habent signum Dei in frontibus suis: **5** et datum est illis ne occiderent eos: sed ut cruciarent mensibus quinque: et cruciatu eorum, ut cruciatus scorpiorum cum percutit hominem. **6** Et in diebus illis quærerent homines mortem, et non invenient eam: et desiderabunt mori, et fugiet mors ab eis. **7** Et similitudines locustarum, similes equis paratis in prælium: et super capita earum tamquam coronæ similes auro: et facies earum tamquam facies hominum. **8** Et habebant capillos sicut capillos mulierum. Et dentes earum, sicut dentes leonum erant: **9** et habebant loricas sicut loricas ferreas, et vox alarum earum sicut vox curruum equorum multorum currentium in bellum: **10** et habebant caudas similes scorpionum, et aculei erant in caudis earum: et potestas earum nocere hominibus mensibus quinque: **11** et habebant super se regem angelum abyssi cui nomen hebraice Abaddon, græce autem Apollyon, latine habens nomen Exterminans.

8 Et cum aperuisset sigillum septimum, factum est silentium in cælo, quasi media hora. **2** Et vidi septem angelos stantes in conspectu Dei: et datae sunt illis septem tubæ. **3** Et aliis angelus venit, et stetit ante altare habens thuribulum aureum: et data sunt illi incensa multa, ut daret de orationibus sanctorum omnium super altare aureum, quod est ante thronum Dei. **4** Et ascendit fumus incensorum de orationibus sanctorum de manu angeli coram Deo. **5** Et accepit angelus thuribulum, et implevit illud de igne altaris, et misit in terram: et facta sunt tonitrua, et voces, et fulgura, et terræmotus magnus. **6** Et septem angeli, qui habebant septem tubas, præparaverunt se ut tuba canerent. **7** Et

(Abyssos g12) 12 Væ unum abiit, et ecce veniunt daret mihi librum. Et dixit mihi: Accipe librum, et adhuc duo vœ post hæc. 13 Et sextus angelus devora illum: et faciet amaricari ventrem tuum, sed tuba cecinit: et audivi vocem unam ex quatuor in ore tuo erit dulce tamquam mel. 10 Et accepi cornibus altaris aurei, quod est ante oculos Dei, 14 librum de manu angeli, et devoravi illum: et erat in dicentem sexto angelo, qui habebat tubam: Solve ore meo tamquam mel dulce, et cum devorassem quatuor angelos, qui alligati sunt in flumine magno eum, amaricatus est venter meus: 11 et dixit mihi: Euphrate. 15 Et soluti sunt quatuor angelii, qui parati Oportet te iterum prophetare gentibus, et populis, erant in horam, et diem, et mensem, et annum, ut et linguis, et regibus multis.

occiderent tertiam partem hominum. 16 Et numerus equestris exercitus vices millies dena millia. Et audivi numerum eorum. 17 Et ita vidi equos in visione: et qui sedebant super eos, habebant loricas igneas, et hyacinthinas, et sulphureas, et capita equorum erant tamquam capita leonum: et de ore eorum procedit ignis, et fumus, et sulphur. 18 Et ab his tribus plagis occisa est tertia pars hominum de igne, et de fumo, et sulphure, quæ procedebant de ore ipsorum. 19 Potestas enim equorum in ore eorum est, et in caudis eorum, nam cauda eorum similes serpentibus, habentes capita: et in his nocent. 20 Et ceteri homines, qui non sunt occisi in his plagis, neque pœnitentiam egerunt de operibus manuum suarum, ut non adorarent dæmonia, et simulacra aurea, et argentea, et ærea, et lapidea, et lignea, quæ neque videre possunt, neque audire, neque ambulare, 21 et non egerunt pœnitentiam ab homicidiis suis, neque a beneficiis suis, neque a fornicatione sua, neque a furtis suis.

10 Et vidi alium angelum fortem descendenterem de cælo amictum nube, et iris in capite ejus, et facies ejus erat ut sol, et pedes ejus tamquam columnæ ignis: 2 et habebat in manu sua libellum apertum: et posuit pedem suum dextrum super mare, sinistrum autem super terram: 3 et clamavit voce magna, quemadmodum cum leo rugit. Et cum clamasset, locuta sunt septem tonitrua voces suas. 4 Et cum locuta fuissent septem tonitrua voces suas, ego scripturus eram: et audivi vocem de cælo dicentem mihi: Signa quæ locuta sunt septem tonitrua: et noli ea scribere. 5 Et angelus, quem vidi stantem super mare et super terram, levavit manum suam ad cælum: 6 et juravit per viventem in sæcula sæculorum, qui creavit cælum, et ea quæ in eo sunt: et terram, et ea quæ in ea sunt: et mare, et ea quæ in eo sunt: Quia tempus non erit amplius: (*aiōn g165*) 7 sed in diebus vocis septimi angelii, cum cœperit tuba canere, consummabitur mysterium Dei sicut evangelizavit per servos suos prophetas. 8 Et audivi vocem de cælo iterum loquentem mecum, et dicentem: Vade, et accipe librum apertum de manu angeli stantis super mare, et super terram. 9 Et abii ad angelum, dicens ei, ut

11 Et datus est mihi calamus similis virgæ, et dictum est mihi: Surge, et metire templum Dei, et altare, et adorantes in eo: 2 atrium autem, quod est foris templum, ejice foras, et ne metiaris illud: quoniam datum est gentibus, et civitatem sanctam calcabunt mensibus quadraginta duobus: 3 et dabo duobus testibus meis, et prophetabunt diebus mille ducentis sexaginta, amicti saccis. 4 Hi sunt duæ olivæ et duo candelabra in conspectu Domini terræ stantes. 5 Et si quis voluerit eos nocere, ignis exiet de ore eorum, et devorabit inimicos eorum: et si quis voluerit eos lædere, sic oportet eum occidi. 6 Hi habent potestatem claudendi cælum, ne pluat diebus prophetæ ipsorum: et potestatem habent super aquas convertendi eas in sanguinem, et percutere terram omni plaga quotiescumque voluerint. 7 Et cum finierint testimonium suum, bestia, quæ ascendit de abyso, faciet adversum eos bellum, et vincet illos, et occidet eos. (**Abyssos g12**) 8 Et corpora eorum jacebunt in plateis civitatis magnæ, quæ vocatur spiritualiter Sodoma, et Ægyptus, ubi et Dominus eorum crucifixus est. 9 Et videbunt de tribibus, et populis, et linguis, et gentibus corpora eorum per tres dies et dimidium: et corpora eorum non sinentponi in monumentis: 10 et inhabitantes terram gaudebunt super illos, et jucundabuntur: et munera mittent invicem, quoniam hi duo prophetæ cruciaverunt eos, qui habitabant super terram.

11 Et post dies tres et dimidium, spiritus vitæ a Deo intravit in eos. Et steterunt super pedes suos, et timor magnus cecidit super eos qui viderunt eos. 12 Et audierunt vocem magnam de cælo, dicentem eis: Ascendite huc. Et ascenderunt in cælum in nube: et viderunt illos inimici eorum. 13 Et in illa hora factus est terræmotus magnus, et decima pars civitatis cecidit: et occisa sunt in terræmotu nomina hominum septem millia: et reliqui in timorem sunt missi, et dederunt gloriam Deo cæli. 14 Væ secundum abiit: et ecce vœ tertium veniet cito. 15 Et septimus angelus tuba cecinit: et factæ sunt voces magnæ in cælo dicentes: Factum est regnum hujus mundi, Domini nostri et Christi ejus, et regnabit in sæcula sæculorum. Amen. (*aiōn g165*) 16 Et viginti quatuor seniores, qui in conspectu

Dei sedent in sedibus suis, ceciderunt in facies suas, misit serpens ex ore suo post mulierem, aquam et adoraverunt Deum, dicentes: **17** Gratias agimus tamquam flumen, ut eam faceret trahi a flumine. tibi, Domine Deus omnipotens, qui es, et qui eras, **16** Et adjuvit terra mulierem, et aperuit terra os et qui venturus es: quia accepisti virtutem tuam suum, et absorbuit flumen, quod misit draco de ore magnam, et regnasti. **18** Et iratae sunt gentes, et suo. **17** Et iratus est draco in mulierem: et abiit advenit ira tua et tempus mortuorum judicari, et facere prælium cum reliquis de semine ejus, qui reddere mercedem servis tuis prophetis, et sanctis, custodiunt mandata Dei, et habent testimonium et timentibus nomen tuum pusillis et magnis, et Jesu Christi.

exterminandi eos qui corruperunt terram. **19** Et apertum est templum Dei in cælo: et visa est arca testamenti ejus in templo ejus, et facta sunt fulgura, et voces, et terræmotus, et grando magna.

13 Et stetit supra arenam maris. Et vidi de mari bestiam ascendentem habentem capita septem, et cornua decem, et super cornua ejus decem diademata, et super capita ejus nomina

12 Et signum magnum apparuit in cælo: mulier blasphemæ. **2** Et bestia, quam vidi, similis erat amicta sole, et luna sub pedibus ejus, et in pardo, et pedes ejus sicut pedes ursi, et os ejus capite ejus corona stellarum duodecim: **2** et in sicut os leonis. Et dedit illi draco virtutem suam, et utero habens, clamabat parturiens, et cruciabatur potestatem magnam. **3** Et vidi unum de capitibus ut pariat. **3** Et visum est aliud signum in cælo: et suis quasi occisum in mortem: et plaga mortis ecce draco magnus rufus habens capita septem, ejus curata est. Et admirata est universa terra et cornua decem: et in capitibus ejus diademata post bestiam. **4** Et adoraverunt draconem, qui septem, **4** et cauda ejus trahebat tertiam partem dedit potestatem bestiæ: et adoraverunt bestiam, stellarum cæli, et misit eas in terram: et draco dicentes: Quis similis bestiæ? et quis poterit pugnare stetit ante mulierem, quæ erat paritura, ut cum cum ea? **5** Et datum est ei os loquens magna peperisset, filium ejus devoraret. **5** Et peperit filium et blasphemias: et data est ei potestas facere masculum, qui recturus erat omnes gentes in virga menses quadraginta duos. **6** Et aperuit os suum in ferrea: et raptus est filius ejus ad Deum, et ad blasphemias ad Deum, blasphemare nomen ejus, et thronum ejus, **6** et mulier fugit in solitudinem tabernaculum ejus, et eos qui in cælo habitant. **7** Et ubi habebat locum paratum a Deo, ut ibi pascant est datum illi bellum facere cum sanctis, et vincere eam diebus mille ducentis sexaginta. **7** Et factum eos. Et data est illi potestas in omnem tribum, et est prælium magnum in cælo: Michaël et angeli populum, et linguam, et gentem, **8** et adoraverunt ejus prælabantur cum dracone, et draco pugnabat, eam omnes, qui inhabitant terram: quorum non et angeli ejus: **8** et non valuerunt, neque locus sunt scripta nomina in libro vitæ Agni, qui occisus inventus est eorum amplius in cælo. **9** Et projectus est ab origine mundi. **9** Si quis habet aurem, audiat. est draco ille magnus, serpens antiquus, qui vocatur **10** Qui in captivitatem duxerit, in captivitatem diabolus, et Satanæ, qui seducit universum orbem: vadet: qui in gladio occiderit, oportet eum gladio et projectus est in terram, et angeli ejus cum occidi. Hic est patientia, et fides sanctorum. **11** Et illo missi sunt. **10** Et audivi vocem magnam in vidi aliam bestiam ascendentem de terra, et habebat cælo dicentem: Nunc facta est salus, et virtus, cornua duo similia Agni, et loquebatur sicut draco. et regnum Dei nostri, et potestas Christi ejus: **11** Et ipsi vicerunt eum propter in conspectu ejus: et fecit terram, et habitantes qui accusabat illos ante conspectum Dei nostri in ea, adorare bestiam primam, cujus curata est die ac nocte. **11** Et ipsi vicerunt eum propter plaga mortis. **13** Et fecit signa magna, ut etiam sanguinem Agni, et propter verbum testimonii sui, ignem faceret de cælo descendere in terram in et non dilexerunt animas suas usque ad mortem. conspectu hominum. **14** Et seduxit habitantes in **12** Propterea lætamini cæli, et qui habitatis in eis. terra propter signa, quæ data sunt illi facere in Væ terræ, et mari, quia descendit diabolus ad conspectu bestiæ, dicens habitantibus in terra, vos habens iram magnam, sciens quod modicum ut faciant imaginem bestiæ, quæ habet plagam tempus habet. **13** Et postquam vidit draco quod gladii, et vixit. **15** Et datum est illi ut daret spiritum projectus esset in terram, persecutus est mulierem, imagini bestiæ, et ut loquatur imago bestiæ: et quæ peperit masculum: **14** et datae sunt mulieri faciat ut quicumque non adoraverint imaginem alæ duæ aquilæ magnæ ut volaret in desertum in bestiæ, occidantur. **16** Et faciet omnes pusillos, locum suum, ubi alitur per tempus et tempora, et magnos, et divites, et pauperes, et liberos, et et dimidium temporis a facie serpentis. **15** Et servos habere characterem in dextera manu sua,

aut in frontibus suis: **17** et ne quis possit emere, super nubem: Mitte falcem tuam, et mete, quia aut vendere, nisi qui habet characterem, aut nomen bestie, aut numerum nominis ejus. **18** Hic sapientia est. Qui habet intellectum, computet numerum bestie. Numerus enim hominis est: et numerus ejus sexcenti sexaginta sex.

14 Et vidi: et ecce Agnus stabat supra montem Sion, et cum eo centum quadraginta quatuor millia, habentes nomen ejus, et nomen Patris ejus scriptum in frontibus suis. **2** Et audivi vocem de cælo, tamquam vocem aquarum multarum, et tamquam vocem tonitri magni: et vocem, quam audivi, sicut citharoedorum citharizantium in citharis suis. **3** Et cantabant quasi canticum novum ante sedem, et ante quatuor animalia, et seniores: et nemo poterat dicere canticum, nisi illa centum quadraginta quatuor millia, qui empti sunt de terra. **4** Hi sunt, qui cum mulieribus non sunt coquinati: virgines enim sunt. Hi sequuntur Agnum quocumque ierit. Hi empti sunt ex hominibus primitæ Deo, et Agno: **5** et in ore eorum non est inventum mendacium: sine macula enim sunt ante thronum Dei. **6** Et vidi alterum angelum volantem per medium cæli, habentem Evangelium æternum, ut evangelizaret sedentibus super terram, et super omnem gentem, et tribum, et linguam, et populum: (**aiōnios g166**) **7** dicens magna voce: Timete Dominum, et date illi honorem, quia venit hora judicii ejus: et adorate eum, qui fecit cælum, et terram, mare, et fontes aquarum. **8** Et alius angelus secutus est dicens: Cecidit, cecidit Babylon illa magna: quæ a vino iræ fornicationis sue potavit omnes gentes. **9** Et tertius angelus secutus est illos, dicens voce magna: Si quis adoraverit bestiam, et imaginem ejus, et acceperit characterem in fronte sua, aut in manu sua: **10** et hic bibet de vino iræ Dei, quod mistum est mero in calice iræ ipsius, et cruciabitur igne, et sulphure in conspectu angelorum sanctorum, et ante conspectum Agni: **11** et fumus tormentorum eorum ascendet in sæcula sæculorum: nec habent requiem die ac nocte, qui adoraverunt bestiam, et imaginem ejus, et si quis acceperit characterem nominis ejus. (**aiōn g165**) **12** Hic patientia sanctorum est, qui custodiunt mandata Dei, et fidem Jesu. **13** Et audivi vocem de cælo, dicentem mihi: Scribe: Beati mortui qui in Domino moriuntur. Amodo jam dicit Spiritus, ut requiescant a laboribus suis: opera enim illorum sequuntur illos. **14** Et vidi: et ecce nubem candidam, et super nubem sedentem similem Filio hominis, habentem in capite suo coronam auream, et in manu sua falcem acutam. **15** Et alius angelus exivit de templo, clamans voce magna ad sedentem

super nubem: Mitte falcem tuam, et mete, quia venit hora ut metatur, quoniam aruit messis terræ. **16** Et misit qui sedebat super nubem, falcem suam in terram, et demessa est terra. **17** Et alius angelus exivit de templo, quod est in cælo, habens et ipse falcem acutam. **18** Et alius angelus exivit de altari, qui habebat potestatem supra ignem: et clamavit voce magna ad eum qui habebat falcem acutam, dicens: Mitte falcem tuam acutam, et vindemia botros vineæ terre: quoniam maturæ sunt uvæ ejus. **19** Et misit angelus falcem suam acutam in terram, et vindemiavit vineam terræ, et misit in lacum iræ Dei magnum: **20** et calcatus est lacus extra civitatem, et exivit sanguis de lacu usque ad frenos equorum per stadia mille sexcenta.

15 Et vidi aliud signum in cælo magnum et mirabile, angelos septem, habentes plagas septem novissimas: quoniam in illis consummata est ira Dei. **2** Et vidi tamquam mare vitreum mistum igne, et eos, qui vicerunt bestiam, et imaginem ejus, et numerum nominis ejus, stantes super mare vitreum, habentes citharas Dei: **3** et cantantes canticum Moysi servi Dei, et canticum Agni, dicentes: Magna et mirabilia sunt opera tua, Domine Deus omnipotens: justæ et veræ sunt viæ tuæ, Rex sæculorum. **4** Quis non timebit te, Domine, et magnificabit nomen tuum? quia solus pius es: quoniam omnes gentes venient, et adorabunt in conspectu tuo, quoniam judicia tua manifesta sunt. **5** Et post hæc vidi: et ecce apertum est templum tabernaculi testimonii in cælo, **6** et exierunt septem angeli habentes septem plagas de templo, vestiti lino mundo et candido, et præcincti circa pectora zonis aureis. **7** Et unum de quatuor animalibus dedit septem angelis septem phialas aureas, plenas iracundiae Dei viventis in sæcula sæculorum. (**aiōn g165**) **8** Et impletum est templum fumo a majestate Dei, et de virtute ejus: et nemo poterat introire in templum, donec consummarentur septem plagæ septem angelorum.

16 Et audivi vocem magnam de templo, dicentem septem angelis: Ite, et effundite septem phialas iræ Dei in terram. **2** Et abiit primus, et effudit phialam suam in terram, et factum est vulnus sævum et pessimum in homines, qui habebant characterem bestiæ, et in eos qui adoraverunt imaginem ejus. **3** Et secundus angelus effudit phialam suam in mare, et factus est sanguis tamquam mortui: et omnis anima vivens mortua est in mari. **4** Et tertius effudit phialam suam super flumina, et super fontes aquarum, et factus est sanguis. **5** Et audivi angelum aquarum dicentem:

Justus es, Domine, qui es, et qui eras sanctus, qui circumdata purpura, et coccino, et inaurata auro, hæc judicasti: **6** quia sanguinem sanctorum et et lapide pretioso, et margaritis, habens poculum prophetarum effuderunt, et sanguinem eis dedisti aureum in manu sua, plenum abominatione, et bibere: digni enim sunt. **7** Et audivi alterum ab immunditia fornicationis ejus. **5** Et in fronte ejus altari dicentem: Etiam Domine Deus omnipotens, nomen scriptum: Mysterium: Babylon magna, mater vera et justa judicia tua. **8** Et quartus angelus fornicationum, et abominationum terræ. **6** Et vidi effudit phialam suam in solem, et datum est illi mulierem ebriam de sanguine sanctorum, et de æstu affligere homines, et igni: **9** et æstuaverunt sanguine martyrum Jesu. Et miratus sum cum homines æstu magno, et blasphemaverunt nomen vidisse illam admiratione magna. **7** Et dixit mihi Dei habentis potestatem super has plagas, neque angelus: Quare miraris? ego dicam tibi sacramentum egerunt poenitentiam ut darent illi gloriam. **10** Et mulieris, et bestiæ, quæ portat eam, quæ habet quintus angelus effudit phialam suam super sedem capita septem, et cornua decem. **8** Bestia, quam bestiæ: et factum est regnum ejus tenebrosum, vidisti, fuit, et non est, et ascensura est de abyso, et commanducaverunt linguas suas præ dolore: et in interitum ibit: et mirabuntur inhabitantes **11** et blasphemaverunt Deum cæli præ doloribus, terram (quorum non sunt scripta nomina in libro et vulneribus suis, et non egerunt poenitentiam vitæ a constitutione mundi) videntes bestiam, quæ ex operibus suis. **12** Et sextus angelus effudit erat, et non est. (*Abyssos g12*) **9** Et hic est sensus, qui phialam suam in flumen illud magnum Euphraten: habet sapientiam. Septem capita, septem montes et siccavit aquam ejus, ut præpararetur via regibus sunt, super quos mulier sedet, et reges septem ab ortu solis. **13** Et vidi de ore draconis, et de sunt. **10** Quinque ceciderunt, unus est, et alias ore bestiæ, et de ore pseudopropheœ spiritus nondum venit: et cum venerit, oportet illum breve tres immundos in modum ranarum. **14** Sunt enim tempus manere. **11** Et bestia, quæ erat, et non est: spiritus dæmoniorum facientes signa, et procedunt et ipsa octava est: et de septem est, et in interitum ad reges totius terræ congregare illos in prælium vadit. **12** Et decem cornua, quæ vidisti, decem ad diem magnum omnipotentis Dei. **15** Ecce venio reges sunt: qui regnum nondum acceperunt, sed sicut fur. Beatus qui vigilat, et custodit vestimenta potestatem tamquam reges una hora accipient post sua, ne nudus ambulet, et videant turpitudinem bestiam. **13** Hi unum consilium habent, et virtutem, ejus. **16** Et congregabit illos in locum qui vocatur et potestatem suam bestiæ tradent. **14** Hi cum Agno hebreice Armagedon. **17** Et septimus angelus effudit pugnabunt, et Agnus vincet illos: quoniam Dominus phialam suam in aërem, et exivit vox magna de dominorum est, et Rex regum, et qui cum illo sunt, templo a throno, dicens: Factum est. **18** Et facta vocati, electi, et fideles. **15** Et dixit mihi: Aquæ, quas sunt fulgura, et voces, et tonitrua, et terræmotus vidisti ubi meretrix sedet, populi sunt, et gentes, et factus est magnus, qualis numquam fuit ex quo linguae. **16** Et decem cornua, quæ vidisti in bestia: homines fuerunt super terram: talis terræmotus, sic hi odient fornicariam, et desolatam facient illam, et magnus. **19** Et facta est civitas magna in tres partes: nudam, et carnes ejus manducabunt, et ipsam igni et civitates gentium ceciderunt. Et Babylon magna concremabunt. **17** Deus enim dedit in corda eorum venit in memoriam ante Deum, dare illi calicem ut faciant quod placitum est illi: ut dent regnum vini indignationis iræ ejus. **20** Et omnis insula fugit, suum bestiæ donec consummentur verba Dei. **18** Et montes non sunt inventi. **21** Et grando magna mulier, quam vidisti, est civitas magna, quæ habet sicut talentum descendit de cælo in homines: et regnum super reges terræ.

blasphemaverunt Deum homines propter plagam grandinis: quoniam magna facta est vehementer.

18 Et post hæc vidi alium angelum descendenter de cælo, habentem potestatem magnam: et

17 Et venit unus de septem angelis, qui habebant terra illuminata est a gloria ejus. **2** Et exclamavit septem phalias, et locutus est mecum, dicens: in fortitudine, dicens: Cecidit, cecidit Babylon Veni, ostendam tibi damnationem meretricis magna: et facta est habitatio dæmoniorum, et magna, quæ sedet super aquas multas, **2** cum custodia omnis spiritus immundi, et custodia omnis qua fornicati sunt reges terræ, et inebrati sunt volucris immundæ, et odibilis: **3** quia de vino iræ qui inhabitant terram de vino prostitutionis ejus. fornicationis ejus biberunt omnes gentes: et reges **3** Et abstulit me in spiritu in desertum. Et vidi terræ cum illa fornicati sunt: et mercatores terræ de mulierem sedentem super bestiam coccineam, virtute deliciarum ejus divites facti sunt. **4** Et audivi plenam nominibus blasphemie, habentem capita aliam vocem de cælo, dicentem: Exite de illa populus septem, et cornua decem. **4** Et mulier erat meus: ut ne participes sitis delictorum ejus, et de

plagis ejus non accipiatis. **5** Quoniam pervenerunt artis non invenietur in te amplius: et vox molæ peccata ejus usque ad cælum, et recordatus est non audietur in te amplius: **23** et lux lucernæ non Dominus iniquitatum ejus. **6** Reddite illi sicut et lucebit in te amplius: et vox sponsi et sponsæ non ipsa reddidit vobis: et duplicate duplia secundum audietur adhuc in te: quia mercatores tui erant opera ejus: in poculo, quo miscuit, miscete illi principes terræ, quia in beneficiis tuis erraverunt duplum. **7** Quantum glorificavit se, et in deliciis omnes gentes. **24** Et in ea sanguis prophetarum et fuit, tantum date illi tormentum et luctum: quia sanctorum inventus est: et omnium qui interfecti sunt in terra.

sum, et luctum non videbo. **8** Ideo in una die venient plagæ ejus, mors, et luctus, et famæ, et igne comburetur: quia fortis est Deus, qui judicabit illam. **9** Et flebunt, et plangent se super illam reges terræ, qui cum illa fornicati sunt, et in deliciis vixerunt, cum viderint fumum incendii ejus: **10** longe stantes propter timorem tormentorum ejus, dicentes: Væ, vœ civitas illa magna Babylon, civitas illa fortis: quoniam una hora venit judicium tuum. **11** Et negotiatores terræ flebunt, et lugebunt super illam: quoniam merces eorum nemo emet amplius: **12** merces auri, et argenti, et lapidis pretiosi, et margaritæ, et byssi, et purpuræ, et serici, et cocci (et omne lignum thynium, et omnia vasa eboris, et omnia vasa de lapide pretioso, et æramento, et ferro, et marmore, **13** et cinnamomum) et odoramentorum, et unguenti, et thuris, et vini, et olei, et similæ, et tritici, et jumentorum, et ovium, et equorum, et rhedarum, et mancipiorum, et animarum hominum. **14** Et poma desiderii animæ tuæ discesserunt a te, et omnia pingua et præclara perierunt a te, et amplius illa jam non invenient. **15** Mercatores horum, qui divites facti sunt, ab ea longe stabunt propter timorem tormentorum ejus, flentes, ac lugentes, **16** et dicentes: Væ, vœ civitas illa magna, quæ amicta erat byssو, et purpura, etocco, et deaurata erat auro, et lapide pretioso, et margaritis: **17** quoniam una hora destitutæ sunt tantæ divitiæ, et omnis gubernator, et omnis qui in lacum navigat, et nautæ, et qui in mari operantur, longe steterunt, **18** et clamaverunt videntes locum incendii ejus, dicentes: Quæ similis civitati huic magnæ? **19** et miserunt pulverem super capita sua, et clamaverunt flentes, et lugentes, dicentes: Væ, vœ civitas illa magna, in qua divites facti sunt omnes, qui habebant naves in mari de pretiis ejus: quoniam una hora desolata est. **20** Exsulta super eam cælum, et sancti apostoli, et prophetæ: quoniam judicavit Deus judicium vestrum de illa. **21** Et sustulit unus angelus fortis lapidem quasi molarem magnum, et misit in mare, dicentes: Hoc impetu mittetur Babylon civitas illa magna, et ultra jam non invenietur. **22** Et vox citharœdorum, et musicorum, et tibia canentium, et tuba non audietur in te amplius: et omnis artifex omnis

19 Post hæc audivi quasi vocem turbarum multarum in cælo dicentium: Alleluja: salus, et gloria, et virtus Deo nostro est: **2** quia vera et justa judicia sunt ejus, qui judicavit de meretrice magna, quæ corrupit terram in prostitutione sua, et vindicavit sanguinem servorum suorum de manibus ejus. **3** Et iterum dixerunt: Alleluja. Et fumus ejus ascendit in sæcula sæculorum. (*aiōn g165*) **4** Et ceciderunt seniores viginti quatuor, et quatuor animalia, et adoraverunt Deum sedentem super thronum, dicentes: Amen: alleluja. **5** Et vox de throno exivit, dicens: Laudem dicite Deo nostro omnes servi ejus: et qui timetis eum pusilli et magni. **6** Et audivi quasi vocem turbæ magnæ, et sicut vocem aquarum multarum, et sicut vocem tonitruorum magnorum, dicentium: Alleluja: quoniam regnavit Dominus Deus noster omnipotens. **7** Gaudemus, et exsultemus: et demus gloriæ ei: quia venerunt nuptiæ Agni, et uxor ejus præparavit se. **8** Et datum est illi ut cooperiat se byssino splendenti et candido. Byssinum enim justificationes sunt sanctorum. **9** Et dixit mihi: Scribe: Beati qui ad coenam nuptiarum Agni vocati sunt; et dixit mihi: Hæc verba Dei vera sunt. **10** Et cecidi ante pedes ejus, ut adorarem eum. Et dicit mihi: Vide ne feceris: conservus tuus sum, et fratrum tuorum habentium testimonium Jesu. Deum adora. Testimonium enim Jesu est spiritus prophetiæ. **11** Et vidi cælum apertum, et ecce equus albus, et qui sedebat super eum, vocabatur Fidelis, et Verax, et cum justitia judicat et pugnat. **12** Oculi autem ejus sicut flamma ignis, et in capite ejus diademata multa, habens nomen scriptum, quod nemo novit nisi ipse. **13** Et vestitus erat ueste aspersa sanguine: et vocatur nomen ejus: Verbum Dei. **14** Et exercitus qui sunt in cælo, sequebantur eum in equis albis, vestiti byssino albo et mundo. **15** Et de ore ejus procedit gladius ex utraque parte acutus, ut in ipso percutiat gentes. Et ipse reget eas in virga ferrea: et ipse calcat torculari vini furoris iræ Dei omnipotentis. **16** Et habet in vestimento et in femore suo scriptum: Rex regum et Dominus dominantium. **17** Et vidi unum angelum stantem in sole, et clamavit voce magna, dicens omnibus avibus, quæ volabant per medium cæli: Venite,

et congregamini ad coenam magnam Dei: **18** ut manducetis carnes regum, et carnes tribunorum, et carnes fortium, et carnes equorum, et sedentium in ipsis, et carnes omnium liberorum, et servorum, et pusillorum et magnorum. **19** Et vidi bestiam, et reges terrae, et exercitus eorum congregatos ad faciendum praelium cum illo, qui sedebat in equo, et cum exercitu ejus. **20** Et apprehensa est bestia, et cum ea pseudopropheta: qui fecit signa coram ipso, quibus seduxit eos, qui acceperunt characterem bestiae, et qui adoraverunt imaginem ejus. Vivi missi sunt hi duo in stagnum ignis ardantis sulphure: (*Limnē Pyr g3041 g4442*) **21** et ceteri occisi sunt in gladio sedentis super equum, qui procedit de ore ipsius: et omnes aves saturatae sunt carnibus eorum.

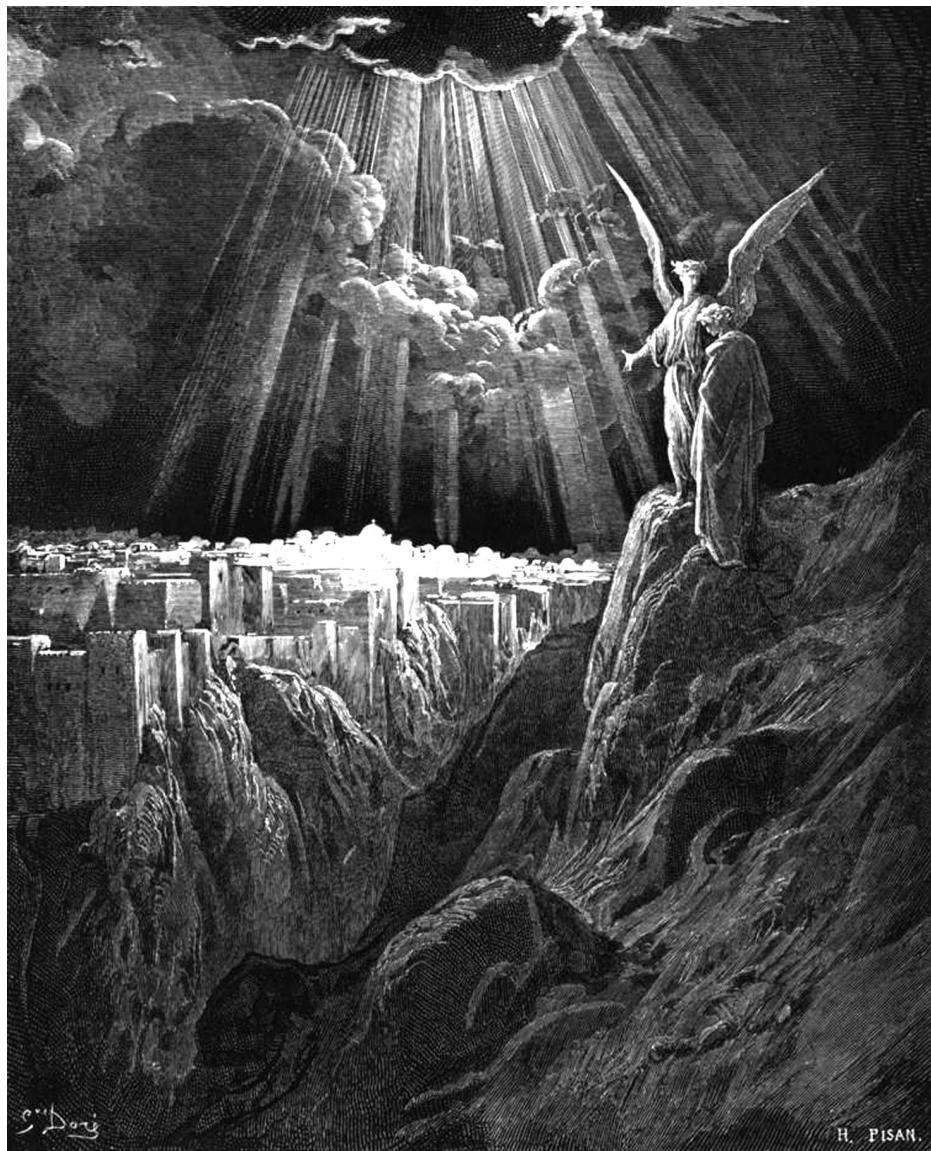
20 Et vidi angelum descendenter de caelo, habentem clavem abyssi, et catenam magnam in manu sua. (*Abyssos g12*) **2** Et apprehendit draconem, serpentem antiquum, qui est diabolus, et Satanás, et ligavit eum per annos mille: **3** et misit eum in abyssum, et clausit, et signavit super illum ut non seducat amplius gentes, donec consummentur mille anni: et post haec oportet illum solvi modico tempore. (*Abyssos g12*) **4** Et vidi sedes, et sederunt super eas, et judicium datum est illis: et animas decollatorum propter testimonium Jesu, et propter verbum Dei, et qui non adoraverunt bestiam, neque imaginem ejus, nec acceperunt characterem ejus in frontibus, aut in manibus suis, et vixerunt, et regnaverunt cum Christo mille annis. **5** Ceteri mortuorum non vixerunt, donec consummentur mille anni. Haec est resurrectio prima. **6** Beatus, et sanctus, qui habet partem in resurrectione prima: in his secunda mors non habet potestatem: sed erunt sacerdotes Dei et Christi, et regnabunt cum illo mille annis. **7** Et cum consummati fuerint mille anni, solvetur Satanás de carcere suo, **8** et exibit, et seducet gentes, quae sunt super quatuor angulos terrae, Gog, et Magog, et congregabit eos in praelium, quorum numerus est sicut arena maris. **9** Et ascenderunt super latitudinem terrae, et circuierunt castra sanctorum, et civitatem dilectam. Et descendit ignis a Deo de caelo, et devoravit eos: **10** et diabolus, qui seducebat eos, missus est in stagnum ignis, et sulphuris, ubi et bestia et pseudopropheta cruciabantur die nocte in saecula saeculorum. (*aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442*) **11** Et vidi thronum magnum candidum, et sedentem super eum, a cuius conspectu fugit terra, et caelum, et locus non est inventus eis. **12** Et vidi mortuos, magnos et pusillos, stantes in conspectu throni, et libri aperti sunt: et aliis liber apertus est,

qui est vita: et iudicati sunt mortui ex his, quae scripta erant in libris, secundum opera ipsorum: **13** et dedit mare mortuos, qui in eo erant: et mors et infernus dederunt mortuos suos, qui in ipsis erant: et iudicatum est de singulis secundum opera ipsorum. (*Hadēs g86*) **14** Et infernus et mors missi sunt in stagnum ignis. Haec est mors secunda. (*Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442*) **15** Et qui non inventus est in libro vita scriptus, missus est in stagnum ignis. (*Limnē Pyr g3041 g4442*)

21 Et vidi caelum novum et terram novam. Primum enim caelum, et prima terra abiit, et mare jam non est. **2** Et ego Joannes vidi sanctam civitatem Jerusalem novam descendenter de caelo a Deo, paratam sicut sponsam ornatam viro suo. **3** Et audivi vocem magnam de throno dicentem: Ecce tabernaculum Dei cum hominibus, et habitabit cum eis. Et ipsi populus ejus erunt, et ipse Deus cum eis erit eorum Deus: **4** et absterget Deus omnem lacrimam ab oculis eorum: et mors ultra non erit, neque luctus, neque clamor, neque dolor erit ultra, quia prima abierunt. **5** Et dixit qui sedebat in throno: Ecce nova facio omnia. Et dixit mihi: Scribe, quia haec verba fidelissima sunt, et vera. **6** Et dixit mihi: Factum est: ego sum alpha et omega, initium et finis. Ego sitienti dabo de fonte aquae vitae, gratis. **7** Qui vicerit, possidebit haec: et ero illi Deus, et ille erit mihi filius. **8** Timidis autem, et incredulis, et execratis, et homicidis, et fornicatoribus, et beneficis, et idolatriis, et omnibus mendacibus, pars illorum erit in stagno ardenti igne et sulphure: quod est mors secunda. (*Limnē Pyr g3041 g4442*) **9** Et venit unus de septem angelis habentibus phialas plenas septem plagis novissimis, et locutus est mecum, dicens: Veni, et ostendam tibi sponsam, uxorem Agni. **10** Et sustulit me in spiritu in montem magnum et altum, et ostendit mihi civitatem sanctam Jerusalem descendenter de caelo a Deo, **11** habentem claritatem Dei: et lumen ejus simile lapidi pretioso tamquam lapidi jaspidis, sicut crystallum. **12** Et habebat murum magnum, et altum, habentem portas duodecim: et in portis angelos duodecim, et nomina inscripta, quae sunt nomina duodecim tribuum filiorum Israël: **13** ab oriente portae tres, et ab aquilone portae tres, et ab austro portae tres, et ab occasu portae tres. **14** Et murus civitatis habens fundamenta duodecim, et in ipsis duodecim nomina duodecim apostolorum Agni. **15** Et qui loquebatur mecum, habebat mensuram arundineam auream, ut metiretur civitatem, et portas ejus, et murum. **16** Et civitas in quadro posita est, et longitudi ejus tanta est quanta et latitudo: et mensus est civitatem

de arundine aurea per stadia duodecim millia: et **10** Et dicit mihi: Ne signaveris verba prophetiæ libri longitudo, et altitudo, et latitudo ejus æqualia sunt. hujus: tempus enim prope est. **11** Qui nocet, noceat **17** Et mensus est murum ejus centum quadraginta adhuc: et qui in sordibus est, sordescat adhuc: quatuor cubitorum, mensura hominis, quæ est et qui justus est, justificetur adhuc: et sanctus, angeli. **18** Et erat structura muri ejus ex lapide sanctificetur adhuc. **12** Ecce venio cito, et merces jaspide: ipsa vero civitas aurum mundum simile mea cum est, reddere unicuique secundum vitrum mundo. **19** Et fundamenta muri civitatis omni opera sua. **13** Ego sum alpha et omega, primus et lapide pretioso ornata. Fundamentum primum, novissimus, principium et finis. **14** Beati, qui lavant jaspis: secundum, sapphirus: tertium, calcedonius: stolas suas in sanguine Agni: ut sit potestas eorum quartum, smaragdus: **20** quintum, sardonyx: in ligno vitæ, et per portas intrent in civitatem. **15** sextum, sardius: septimum, chrysolithus: octavum, Foris canes, et benefici, et impudici, et homicidae, beryllus: nonum, topazius: decimalum, chrysoprasus: et idolis servientes, et omnis qui amat et facit undecimum, hyacinthus: duodecimum, amethystus. mendacium. **16** Ego Jesus misi angelum meum **21** Et duodecim portæ, duodecim margaritæ sunt, testificari vobis hæc in ecclesiis. Ego sum radix, et per singulas: et singulæ portæ erant ex singulis genus David, stella splendida et matutina. **17** Et margaritis: et platea civitatis aurum mundum, spiritus, et sponsa dicunt: Veni. Et qui audit, dicat: tamquam vitrum perlucidum. **22** Et templum non Veni. Et qui sitit, veniat: et qui vult, accipiat aquam vidi in ea: Dominus enim Deus omnipotens templum vitæ, gratis. **18** Contestor enim omni audienti illius est, et Agnus. **23** Et civitas non eget sole neque verba prophetiæ libri hujus: si quis apposuerit ad luna ut luceant in ea, nam claritas Dei illuminavit hæc, apponet Deus super illum plagas scriptas in eam, et lucerna ejus est Agnus. **24** Et ambulabunt libro isto. **19** Et si quis diminuerit de verbis libri gentes in lumine ejus: et reges terræ afferent prophetiæ hujus, auferet Deus partem ejus de libro gloriam suam et honorem in illam. **25** Et portæ vitæ, et de civitate sancta, et de his quæ scripta ejus non claudentur per diem: nox enim non erit sunt in libro isto: **20** dicit qui testimonium perhibet illic. **26** Et afferent gloriam et honorem gentium in istorum. Etiam venio cito: amen. Veni, Domine Jesu. illam. **27** Non intrabit in eam aliquid coinquatum, **21** Gratia Domini nostri Jesu Christi cum omnibus aut abominationem faciens et mendacium, nisi qui vobis. Amen. scripti sunt in libro vitæ Agni.

22 Et ostendit mihi fluvium aquæ vitæ, splendidum tamquam crystallum, procedentem de sede Dei et Agni. **2** In medio plateæ ejus, et ex utraque parte fluminis, lignum vitæ, afferens fructus duodecim per menses singulos, reddens fructum suum et folia ligni ad sanitatem gentium. **3** Et omne maledictum non erit amplius: sed sedes Dei et Agni in illa erunt, et servi ejus servient illi. **4** Et videbunt faciem ejus: et nomen ejus in frontibus eorum. **5** Et nox ultra non erit: et non egebunt lumine lucernæ, neque lumine solis, quoniam Dominus Deus illuminabit illos, et regnabunt in sæcula sæculorum. (aiōn g165) **6** Et dixit mihi: Hæc verba fidelissima sunt, et vera. Et Dominus Deus spirituum prophetarum misit angelum suum ostendere servis suis quæ oportet fieri cito. **7** Et ecce venio velociter. Beatus, qui custodit verba prophetiæ libri hujus. **8** Et ego Joannes, qui audivi, et vidi hæc. Et postquam audissem, et vidisset, cecidi ut adorarem ante pedes angeli, qui mihi hæc ostendebat: **9** et dixit mihi: Vide ne feceris: conservus enim tuus sum, et fratrum tuorum prophetarum, et eorum qui servant verba prophetiæ libri hujus: Deum adora.



*Et ego Joannes vidi sanctam civitatem Jerusalem novam descendantem de cœlo a Deo,
paratam sicut sponsam ornatam viro suo. Et audivi vocem magnam de throno dicentem: Ecce
tabernaculum Dei cum hominibus, et habitabit cum eis. Et ipsi populus ejus erunt,
et ipse Deus cum eis erit eorum Deus:*
Apocalypsis 21:2-3

Adiutorium Lectoris

Latine at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, "*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*" Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, "*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*" So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, "*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*" 2 Timothy 2:15. "*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*" 2 Peter 1:4-8.

Glossarium

Latine at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossarium +

AionianBible.org/Bibles/Latin---Clementine-Vulgate-1598/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Lucam 8:31
Romanos 10:7
Apocalypsis 9:1
Apocalypsis 9:2
Apocalypsis 9:11
Apocalypsis 11:7
Apocalypsis 17:8
Apocalypsis 20:1
Apocalypsis 20:3

Actuum Apostolorum 15:18

Petri I 5:11

Romanos 1:25

Petri II 3:18

Romanos 9:5

Iohannis I 2:17

Romanos 11:36

Iohannis II 1:2

Romanos 12:2

Iudæ 1:13

Romanos 16:27

Iudæ 1:25

Corinthios I 1:20

Apocalypsis 1:6

Corinthios I 2:6

Apocalypsis 1:18

Corinthios I 2:7

Apocalypsis 4:9

Corinthios I 2:8

Apocalypsis 4:10

Corinthios I 3:18

Apocalypsis 5:13

Corinthios I 8:13

Apocalypsis 7:12

Corinthios I 10:11

Apocalypsis 10:6

Corinthios II 4:4

Apocalypsis 11:15

Corinthios II 9:9

Apocalypsis 14:11

Corinthios II 11:31

Apocalypsis 15:7

Galatas 1:4

Apocalypsis 19:3

Galatas 1:5

Apocalypsis 20:10

Ephesios 1:21

Apocalypsis 22:5

Ephesios 2:2

Ephesios 2:7

Mattheum 18:8

Ephesios 3:9

Mattheum 19:16

Ephesios 3:11

Mattheum 19:29

Ephesios 3:21

Mattheum 25:41

Ephesios 6:12

Mattheum 25:46

Philippenses 4:20

Marcum 3:29

Colossenes 1:26

Marcum 10:17

Timotheum I 1:17

Marcum 10:30

Timotheum I 6:17

Lucam 10:25

Timotheum II 4:10

Lucam 16:9

Timotheum II 4:18

Lucam 18:18

Titum 2:12

Lucam 18:30

Hebræos 1:2

Iohannem 3:15

Hebræos 1:8

Iohannem 3:16

Hebræos 5:6

Iohannem 3:36

Hebræos 6:5

Iohannem 4:14

Hebræos 6:20

Iohannem 4:36

Hebræos 7:17

Iohannem 5:24

Hebræos 7:21

Iohannem 5:39

Hebræos 7:24

Iohannem 6:27

Hebræos 7:28

Iohannem 6:40

Hebræos 9:26

Iohannem 6:47

Hebræos 11:3

Iohannem 6:54

Hebræos 13:8

Iohannem 6:68

Hebræos 13:21

Iohannem 10:28

Petri I 1:23

Iohannem 12:25

Petri I 1:25

Iohannem 12:50

Petri I 4:11

Iohannem 17:2

aiōnios

aīōn

Mattheum 12:32

Mattheum 18:8

Mattheum 13:22

Mattheum 19:16

Mattheum 13:39

Mattheum 19:29

Mattheum 13:40

Mattheum 25:41

Mattheum 13:49

Mattheum 25:46

Mattheum 21:19

Marcum 3:29

Mattheum 24:3

Marcum 10:17

Mattheum 28:20

Marcum 10:30

Marcum 3:29

Lucam 10:25

Marcum 4:19

Lucam 16:9

Marcum 10:30

Lucam 18:18

Marcum 11:14

Lucam 18:30

Lucam 1:33

Iohannem 3:15

Lucam 1:55

Iohannem 3:16

Lucam 1:70

Iohannem 3:36

Lucam 16:8

Iohannem 4:14

Lucam 18:30

Iohannem 4:36

Lucam 20:34

Iohannem 5:24

Lucam 20:35

Iohannem 5:39

Iohannem 4:14

Iohannem 6:27

Iohannem 6:51

Iohannem 6:40

Iohannem 6:58

Iohannem 6:47

Iohannem 8:35

Iohannem 6:54

Iohannem 8:51

Iohannem 6:68

Iohannem 8:52

Iohannem 10:28

Iohannem 9:32

Iohannem 12:25

Iohannem 10:28

Iohannem 12:50

Iohannem 11:26

Iohannem 17:2

Iohannem 12:34

Actuum Apostolorum 3:21

| | | |
|--------------------------|-------------------------|-----------------------------|
| Iohannem 17:3 | Mattheum 11:23 | Proverbiorum 15:24 |
| Actuum Apostolorum 13:46 | Mattheum 16:18 | Proverbiorum 23:14 |
| Actuum Apostolorum 13:48 | Lucam 10:15 | Proverbiorum 27:20 |
| Romanos 2:7 | Lucam 16:23 | Proverbiorum 30:16 |
| Romanos 5:21 | Actuum Apostolorum 2:27 | Ecclesiastes 9:10 |
| Romanos 6:22 | Actuum Apostolorum 2:31 | Canticum Canticorum 8:6 |
| Romanos 6:23 | Corinthios I 15:55 | Isaiæ 5:14 |
| Romanos 16:25 | Apocalypsis 1:18 | Isaiæ 7:11 |
| Romanos 16:26 | Apocalypsis 6:8 | Isaiæ 14:9 |
| Corinthios II 4:17 | Apocalypsis 20:13 | Isaiæ 14:11 |
| Corinthios II 4:18 | Apocalypsis 20:14 | Isaiæ 14:15 |
| Corinthios II 5:1 | | Isaiæ 28:15 |
| Galatas 6:8 | | Isaiæ 28:18 |
| Thessalonicenses II 1:9 | | Isaiæ 38:10 |
| Thessalonicenses II 2:16 | | Isaiæ 38:18 |
| Timotheum I 1:16 | | Isaiæ 57:9 |
| Timotheum I 6:12 | | Hiezechielis Prophetæ 31:15 |
| Timotheum I 6:16 | | Hiezechielis Prophetæ 31:16 |
| Timotheum II 1:9 | | Hiezechielis Prophetæ 31:17 |
| Timotheum II 2:10 | | Hiezechielis Prophetæ 32:21 |
| Titum 1:2 | | Hiezechielis Prophetæ 32:27 |
| Titum 3:7 | | Osee Prophetæ 13:14 |
| Philemonem 1:15 | | Amos Prophetæ 9:2 |
| Hebræos 5:9 | | Jonas Prophetæ 2:2 |
| Hebræos 6:2 | | Habacuc Prophetæ 2:5 |
| Hebræos 9:12 | | |
| Hebræos 9:14 | | |
| Hebræos 9:15 | | |
| Hebræos 13:20 | | |
| Petri I 5:10 | | |
| Petri II 1:11 | | |
| Iohannis I 1:2 | | |
| Iohannis I 2:25 | | |
| Iohannis I 3:15 | | |
| Iohannis I 5:11 | | |
| Iohannis I 5:13 | | |
| Iohannis I 5:20 | | |
| Iudæ 1:7 | | |
| Iudæ 1:21 | | |
| Apocalypsis 14:6 | | |
| eleēsē | | |
| Romanos 11:32 | | |
| Geenna | | |
| Mattheum 5:22 | Psalmorum 6:5 | Psalmorum 94:17 |
| Mattheum 5:29 | Psalmorum 9:17 | Psalmorum 115:17 |
| Mattheum 5:30 | Psalmorum 16:10 | Proverbiorum 2:18 |
| Mattheum 10:28 | Psalmorum 18:5 | Ecclesiastes 9:3 |
| Mattheum 18:9 | Psalmorum 30:3 | Actuum Apostolorum 2:24 |
| Mattheum 23:15 | Psalmorum 31:17 | |
| Mattheum 23:33 | Psalmorum 49:14 | |
| Marcum 9:43 | Psalmorum 49:15 | |
| Marcum 9:45 | Psalmorum 55:15 | |
| Marcum 9:47 | Psalmorum 86:13 | |
| Lucam 12:5 | Psalmorum 88:3 | |
| Iacobi 3:6 | Psalmorum 89:48 | |
| | Psalmorum 116:3 | |
| | Psalmorum 139:8 | |
| | Psalmorum 141:7 | |
| | Proverbiorum 1:12 | |
| | Proverbiorum 5:5 | |
| | Proverbiorum 7:27 | |
| | Proverbiorum 9:18 | |
| | Proverbiorum 15:11 | |
| Hadēs | | |



Mesopotamia

Haran

Damascus

Babylon

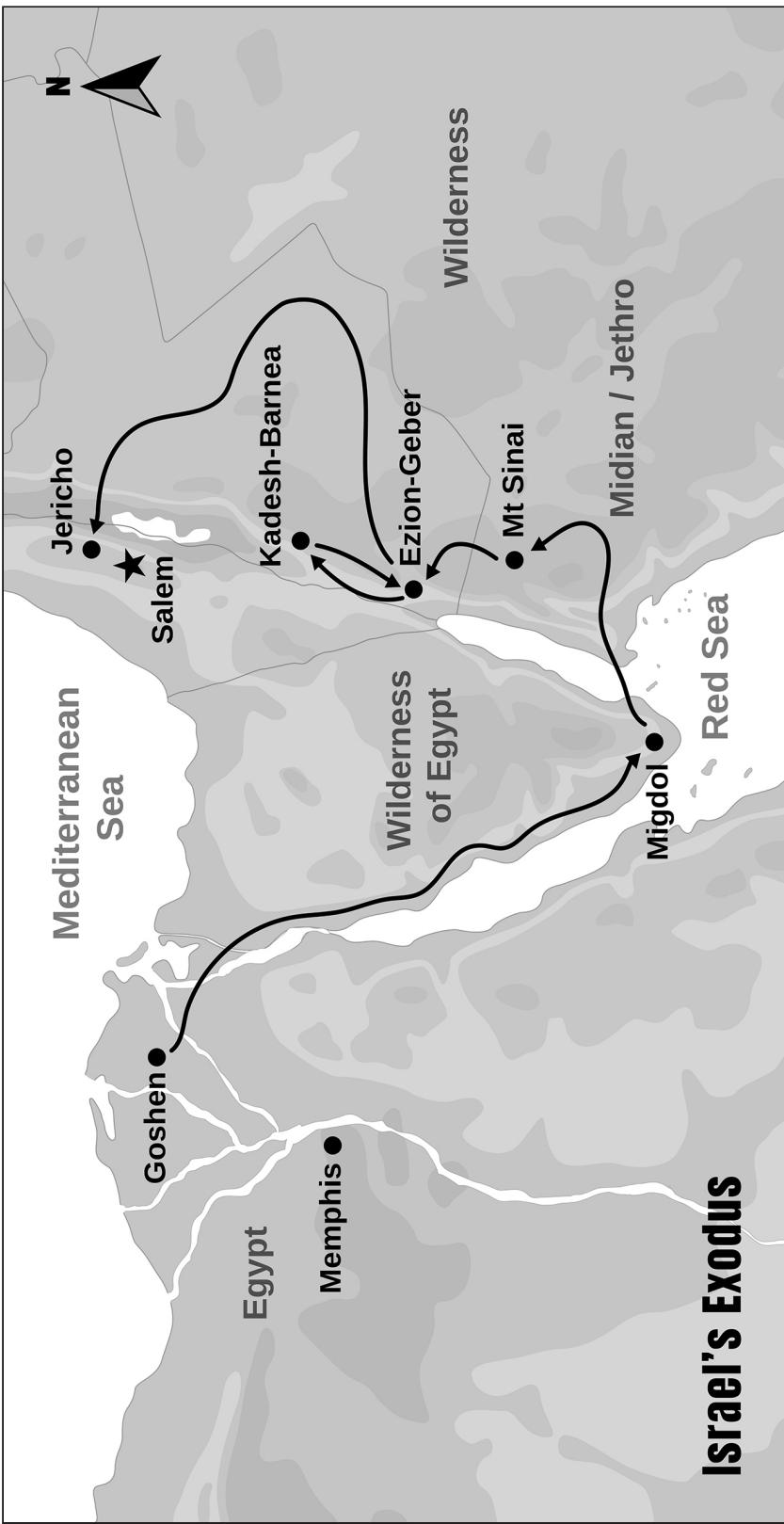
Salem

Egypt

Persian
Gulf

Abraham's Journey

Fide qui vocatur Abraham obediuit in locum exire, quem accepturus erat in hereditatem: et exiit, nesciens quo iret. - Hebræos 11:8



Igitur cum emississet Pharaon populum, non eos duxit Deus per viam terrae Philistinum quae vicina est: reputans ne forte paeniteret eum, si vidisset adversum se bella consurgere, et revertetur in Egyptum. - Exodus 13:17



Mediterranean
Sea

Sidon
Tyre
Caesarea-
Philippi

Galilee
Capernaum
Bethsaida

Cana
Nazareth

Sychar

Samaria

Ephraim

Jerusalem
Bethany
Bethlehem

Judea

► Egypt

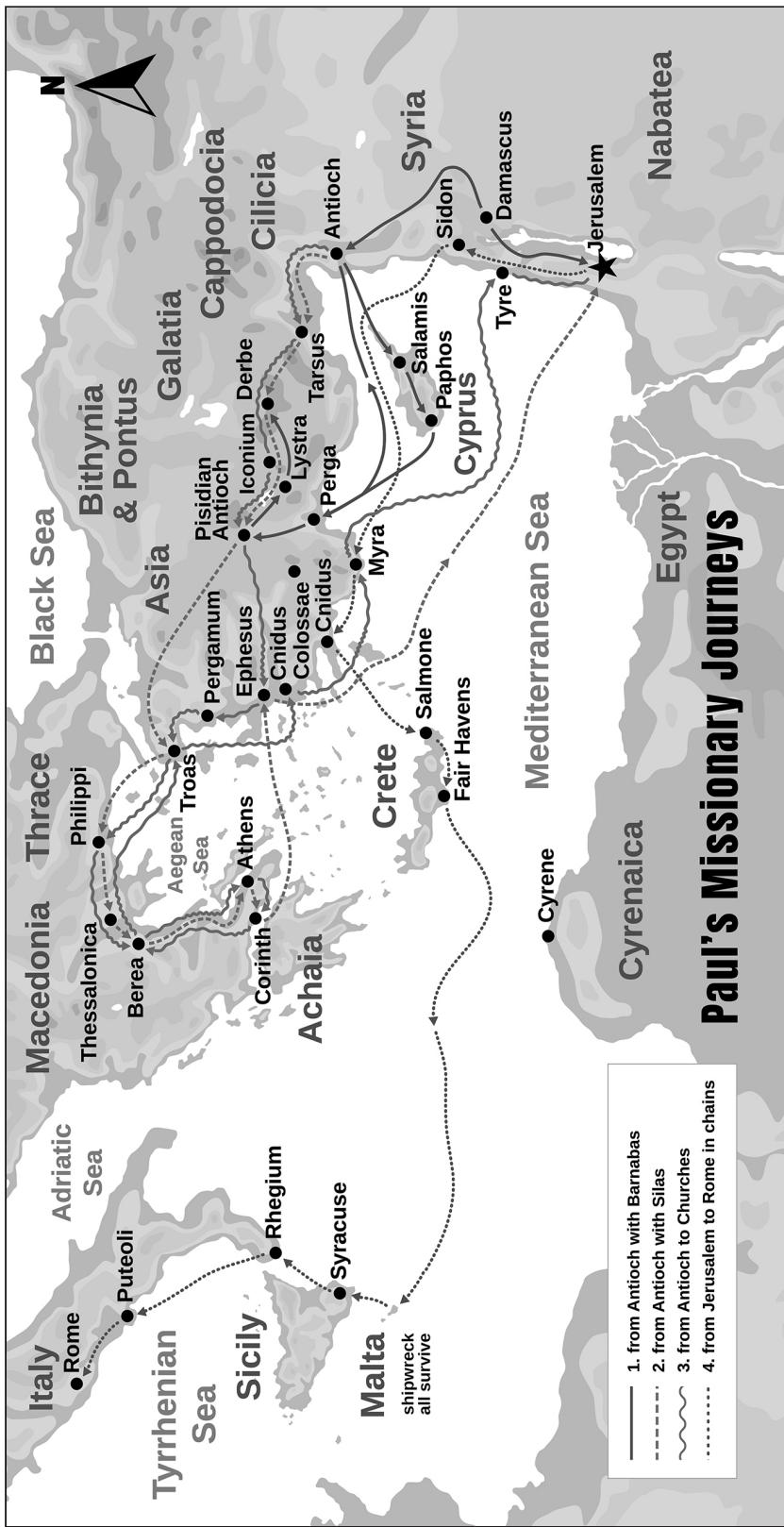
Decapolis

Peraea

Jesus' Journeys

Nam et Filius hominis non venit ut ministraret ei, sed ut daret animam suam redemtionem pro multis. - Marcum 10:45

Paul's Missionary Journeys



Paulus, servus Jesu Christi, vocatus Apostolus, segregatus in Evangelium Dei, - Romanos 1:1

Creation 4004 B.C.

| | |
|--|-------------|
| Adam and Eve created | 4004 |
| Tubal-cain forges metal | 3300 |
| Enoch walks with God | 3017 |
| Methuselah dies at age 969 | 2349 |
| God floods the Earth | 2349 |
| Tower of Babel thwarted | 2247 |
| Abraham sojourns to Canaan | 1922 |
| Jacob moves to Egypt | 1706 |
| Moses leads Exodus from Egypt | 1491 |
| Gideon judges Israel | 1245 |
| Ruth embraces the God of Israel | 1168 |
| David installed as King | 1055 |
| King Solomon builds the Temple | 1018 |
| Elijah defeats Baal's prophets | 896 |
| Jonah preaches to Nineveh | 800 |
| Assyrians conquer Israelites | 721 |
| King Josiah reforms Judah | 630 |
| Babylonians capture Judah | 605 |
| Persians conquer Babylonians | 539 |
| Cyrus frees Jews, rebuilds Temple | 537 |
| Nehemiah rebuilds the wall | 454 |
| Malachi prophecies the Messiah | 416 |
| Greeks conquer Persians | 331 |
| Seleucids conquer Greeks | 312 |
| Hebrew Bible translated to Greek | 250 |
| Maccabees defeat Seleucids | 165 |
| Romans subject Judea | 63 |
| Herod the Great rules Judea | 37 |

(The Annals of the World, James Usher)



Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth



- Christ returns for his people
- 1956 Jim Elliot martyred in Ecuador
 - 1830 John Williams reaches Polynesia
 - 1731 Zinzendorf leads Moravian mission
 - 1614 Japanese kill 40,000 Christians
 - 1572 Jesuits reach Mexico
 - 1517 Martin Luther leads Reformation
 - 1455 Gutenberg prints first Bible
 - 1323 Franciscans reach Sumatra
 - 1276 Ramon Llull trains missionaries
 - 1100 Crusades tarnish the church
 - 1054 The Great Schism
 - 997 Adalbert martyred in Prussia
 - 864 Bulgarian Prince Boris converts
 - 716 Boniface reaches Germany
 - 635 Alopen reaches China
 - 569 Longinus reaches Alodia / Sudan
 - 432 Saint Patrick reaches Ireland
 - 397 Carthage ratifies Bible Canon
 - 341 Ulfilas reaches Goth / Romania
 - 325 Niceae proclaims God is Trinity
 - 250 Denis reaches Paris, France
 - 197 Tertullian writes Christian literature
 - 70 Titus destroys the Jewish Temple
 - 61 Paul imprisoned in Rome, Italy
 - 52 Thomas reaches Malabar, India
 - 39 Peter reaches Gentile Cornelius
 - 33 Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

| | | | | |
|--|---------|----------------------|---|--|
| What are we?  | | | Genesis 1:26 - 2:3 | |
| How are we sinful?  | | | Romans 5:12-19 | |
| Where are we?  | | | Innocence | |
| | | | Eternity Past | Creation 4004 B.C. |
| Who are we?  | God | Father | John 10:30 God's perfect fellowship | Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden |
| | | Son | | |
| | | Holy Spirit | | |
| | Mankind | Living | Genesis 1:1 No Creation No people | Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels |
| | | Deceased believing | | |
| | | Deceased unbelieving | | |
| | Angels | Holy | | |
| | | Imprisoned | | |
| | | Fugitive | | |
| | | First Beast | | |
| | | False Prophet | | |
| | | Satan | | |
| Why are we?  | | | Romans 11:25-36, Ephesian 2:7 | |

Mankind is created in God's image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?



| Fallen | | | | Glory |
|---|-----------------------------------|------------------------|---------------------------|---|
| Fall to sin No Law | Moses' Law 1500 B.C. | Christ 33 A.D. | Church Age Kingdom Age | New Heavens and Earth |
| 1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light | | | | Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 |
| John 8:58 Pre-incarnate | John 1:14 Incarnate | Luke 23:43 Paradise | | God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City |
| Psalm 139:7 Everywhere | John 14:17 Living in believers | | | |
| Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth | | | | |
| Luke 16:22 Blessed in Paradise | | | | |
| Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment | | | | |
| Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command | | | | |
| 2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus | | | | Matthew 25:41 Revelation 20:10 |
| 1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind | | | | Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels |
| Revelation 19:20 Lake of Fire | | | | |
| Revelation 20:2 Abyss | | | | |

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Sors

Latine at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'*" Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. "*If the first fruit is holy, so is the lump*," Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.



Disciple All Nations

Euntes ergo docete omnes gentes: baptizantes eos in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti - Mattheum 28:19

